13
22 N
2

[illegible] N. [illegible]

ANTO. DE BVTRIO SVPER SECVNDA PRIMI DECRETALIVM.

Adiectus eſt locupletiſſimus index.

LVGDVNI.

M. D. LVI.

DECRE. PONTIFICVM.

Sequuntur Rubrice ſecunde partis primi libri Decre.

De alienatione iudicij mutandi cauſa facta.	fo.113
Arbitris.	114
Bigamis.	11
Clericis peregrinis.	14
Corpore viciatis.	10
Filijs preſbyterorum.	2
His que vi, metuſve cauſa.	117
Maioritate, et obedientia.	85
Obligatis ad ratiocinia.	9
Officio archidiaconi.	15
Officio archipreſbyteri.	19
Officio primicerij.	20
Officio ſacriſte.	20
Officio cuſtodis.	20

Officio vicarij.	21
Officio et poteſtate iudicis delegati.	22
Officio legati.	65
Officio ordinarij.	69
Officio iudicis.	24
Pactis.	~~46~~ 74
Procuratoribus.	101. verſo.
Poſtulando.	102
Reſtitutione in integrum.	122
Seruis non ordinandis.	7
Tranſactionibus.	95
Treuga et pace.	93

¶ Finis.

Clariſſimi Juris vtriuſq; monarche D. Antonij de Butrio Lectura ſuper ſecūda parte primi Decretalium.

¶ De filijs presbyterorum ordinandis, vel non. Rubrica.

¶ Uidimus de ordinarijs qui ex varijs cauſis impediuntur, inter quos eſt vitium originis: ideo &c. Materia traditur. lvj. di. per totum & repetitur in Sexto. Antonius.

1 ☞ Ordinarij non dz filius presbyteri, niſi fiat religioſus.
2 Baſtardi non ſunt ordinandi.
3 Religionis ingreſſus tollit irregularitatem ex defectu.
4 Cetera, dictio implicatiua eſt.
5 Religionis ingreſſus non habilitat quem ad prelaturam.
6 Diſpenſatio ad ordines non habilitat ad prelaturam.
7 Religionis ingreſſus non liberat quem a poteſtate dominica.
8 Baſtardi non repelluntur a dignitatibus ſecularibus.
9 Baſtardi repelluntur a dignitatibus eccleſiaſticis.
10 Baſtardum promouens ignoranter excuſatur.
11 Baſtardus non debet petere ordinari.
12 Religionis ingreſſus non procedit vbi quis tranſit ad locum, vbi religioſa ſit conuerſatio.
13 Baſtardus excluditur a prelatione.

1 VT filij. ¶ † Jllegitimus nō ordinatur, niſi religioſus fiat: & tunc non preficitur. i.
non habilitatur ad prelaturam. h.
d. Sunt due partes. ſecunda ibi: ſed
neq;. ¶ Nota primo quod filij preſ
byterorū, & alij illegitimi, ſunt inha
biles ad ordines ſacros, & ad ordi
3 nes alios. ¶ † No. ſecūdo qd ingreſ
ſus religionis, ſiue monachorū, ſiue
4 canonicorum regularium, tollit irregularitatē ex defectu. ¶ No.
5 tertio ex hoc text. quod dictio cetera, implicat. ¶ † Not. quarto
qd ingreſſus religionis non habilitat quem ad prelationem, qui
6 inhabilis ſit defectu natalium. ¶ † Not. quinto qd diſpenſatio
quo ad ordines, etiam a iure inducta, nō habilitat quem ad pre
7 lationem. ¶ † No. ſexto: qd ingreſſus religionis nō liberat a po
8 teſtate dñica, nec impedit quē ab aſſumptione ordinis. ¶ † Op
po. qd non repellant a dignitatibus illegitimi. ff. de decur. l. ij. §.
9 nullū. & §. ſpurij. † So. a ſecularibus dignitatibus nō repellunt,
10 ſed bene repellunt ab eccleſiaſticis, vt hic. ¶ † Quero ſi per igno
rātiā tales ſint promoti. Dic qd excuſat pmouēs. de or. ab epi.
c. j. C. de teſt. l. i. de of. pto. l. iij. ipſe vero cecidit in cōſpectu dei, ſi
veritatē nouit. lz illud ſit occultū. de tēpo. ordi. c. ſi. Secus ſi igno
11 rauit, vt q2 contingat admiſit presbyterū, nec ei reuelauit excuſa
tur. ff. de iu. & fa. igno. l. qui ſemper. verbis autē matris in his eſt cre
dēdū. de pbat. c. per tuas. de preſump. afferte. & c. literas. & q2 in
dubio tutius eſt abſtinere. de tempo. ord. ad aures. non tamē co
gitur credere, ex quo natus eſt ex nuptijs. C. de teſtamē. l. neq; p
feſſio. & no. de pe. officij. conſulit tu Ho. qd ſeruet talis cōſcientiā
ſuam, & vadat ad papam pro diſpenſatione, quā faciliter in hoc
12 caſu obtinebit. ¶ † Quid ſi nō trāſit ad religionē, ſed ad locū vbi
religioſa fiat cōuerſatio: dic qd idem: q2 locus non ſanctificat ho
minē. xl. di. non loca. ſm Phi. credo quod hoc non ſeruetur, cuz
13 hoc exorbitet a communi regula. ¶ † Quero an excludantur a
prelatione tam in eiſdē, ꝙ in alijs monaſterijs. Dic qd ſic, imo
nec in eccleſia ſeculari. xvj. q. i. c. legi. dicunt enim Pe. & Abb. qd
ſimplici adminiſtrationi, de qua poſſet ad nutum remoueri, p
moueri poſſet, dūmodo curā nō habeat: vt ptz. j. c. pppoſuit. Ex
quo enim pmouetur ad ſacros, adminiſtrationē nō curatam ha
bere poterit per hoc, & qd dixi, ſatis ptz qd ſi papa diſpenſat in
ſacerdotio, per hoc non poſſet conſequi curam: nam ius cōe di
ſpenſat cum religioſo in ſacris: & tamen per id non pōt prefici cu
re. Uide in ſpe. ti. ij. §. nunc de epiſcoporū. ante ſi. ver. vtrum autē
in ſi. Jbi dicit qd ſi eps diſpenſatiue tenendo qd poſſet promoue
re quē ad ſacros, tenetur ei de beneficio prouidere. Allegat. c.
veniens. & c. propoſuit. Et ſi aſſignauerit, non poterit illi auferre.
re. de cle. coniug. c. diuerſis fallacijs.

1 ☞ Baſtardus, qui reſcripto paternam eccleſiam impetrauit tacita illegitimate, remouetur ab illa.
2 Uitia duo impediunt quem ad beneficium promoueri.
Baſtardus indefinite prohibetur promoueri in eccleſia, in qua pater miniſtrauit.
5 Beneficia particularia quandoq; appellantur capellanie.
4 Beneficio quando quis poſſit priuari.
5 Sententia virtute reſcripti ſurreptitij lata non tranſit in rem iudicatam.
6 Baſtardus quando poſſit miniſtrare in eccleſia ſui patris.
7 Reſcriptum quo mandatur baſtardum recipi in eccleſia ſui patris, valet.

1 AD preſentiam. ¶ † Jllegitimus filius ſacerdos, qui hoc tacito
per reſcriptū apl'icum paternam eccleſiā impetrauit: re
mouetur ab illa. h. d. ¶ Prima narrat ſurreptitiam impetratio
2 nem, cōtra quā ſecunda dat iudicem. Scda ibi: ideoq;. ¶ † Nota
primo duo vitia impedientia quē ad beneficiū promoueri, ſ. ille
gitimitatē, & quando pater miniſtrauit in eccleſia. Et pōdera qd
in eccleſia, in qua pater miniſtrauit, indefinite prohibetur filius
pmoueri, etiā ad particulare beneficiū capellanie: hoc tñ nō di
3 cit aperte iſte tex. nec doc. hoc dicūt hic: † & no. qd beneficia par
4 ticularia in eccleſia aliqñ appellantur capellanarie. ¶ † No. ter
tio qd ad hoc vt repellatur quis a beneficio, videtur hec duo ne
ceſſario concurrere, qd ſit in ſacerdotio genitus, & qd pater mini
5 ſtrauerit in eccleſia: ſed ſufficit alterum, vt. j. dicā. ¶ † No. quar
to qd beneficiatus per literas ſurreptitias, ab ipſis repellitur: &
ſic apparet qp in beneficialibus ſentētia per literas ſurreptitias retra
6 ctatur qñcunq;: & ſic nō tranſit in rem iudicatā. ¶ † Oppo. qd
poſſit miniſtrare in eccleſia prīa filios ſacerdotis. j. c. tranſmiſſa.
So. Jmmediate non poteſt, vt hic: mediate autē poteſt, q2 purga
7 tū eſt vitioz. ¶ † Quid ſi ex certa ſciētia papa mandaſſet eum re
cipi dicit gloſſa, quod tunc valeret: quia diſpenſaſſe videretur
cum eo. Anto. de but.

1 ☞ Baſtardus eccleſie paterne preeſſe non poteſt.
2 Baſtardus repellitur a quocunq; beneficio.
3 Baſtardus admittitur ad beneficium paternum diſpenſatione.
4 Delictum patris non nocet filio.
5 Peccatum patris nocet filio propter ordinum prerogatiuam.
6 Baſtardus triplici cauſa promoueri.

1 PReſentium. ¶ † Filios ſacerdotis eccleſie prīne peſſe nō pō. h. d.
o. & ſequens. ¶ Not. primo qd in eccleſia paterna, in
qua pater prefuit, filius repellit, non ſolū a beneficio
principali, cui pater prefuit, ſed etiā quādo principaliter prefuit
2 repelli vr̄ a quocūq; particulari beneficio alio in eccl'a. ¶ † Op.
qd repellatur, & ab alijs. j. e. c. vult. glo. fatet, que eſt vera, qñ eſſet
3 illegitimus: ſecus ſi eſſet legitimus. ¶ † Op. qd aliquo caſu ad
mittat filius in beneficio paterno. j. ex tua. So. pōt ex diſpēſatio
4 ne apoſtolice ſedis, non alias. ¶ † Opp. qd delictū patris non
noceat filio. ff. de decur. l. generaliter. §. ſpurios. & l. ſpurij. §. pe. C.
5 de. penis. ſancimus. † So. hoc eſt pp ter ordinum prerogatiuā,
qui dantur non ſolū propter recipientes, ſed etiā propter alios,
& ne per id infametur eccleſia. de obliga. ad ratioci. c. i. & vide qd
no. j. c. ij. li. vi. & per Hoſt. in ſumma. e. ti. §. que eſt cauſa. ibi dicit
6 Ho. † qd triplex eſt cauſa phibendi illegitimū. Prima, excellē
tia ordinum qui turpibus, & infamibus cōferri nō poſſunt. j. de
excel. prela. inter dilectos. Scda, deteſtatio criminis paterni: qd
quādoq; deteſtatur in filios. C. ad. l. iul. maieſtatis. quiſquis. j. q.
v. §. Jtem ciuium. Tertia eſt, timor paterne inconſtantie. xxvij.
di. quando generalis. lvj. di. ſi gens. j. c. literas.

1 ☞ Judex poteſt ſupplere ex officio in notorijs.
2 Baſtardus non poteſt aliquod beneficium conſequi in eccleſia, in qua eius pater presbyter prefuit.
3 Promotio iniuſta non tranſit in rem iudicatam.

CONquerente. ¶ No. primo qd quez tenuiſſe eccleſiam infe
1 riorē. poteſt eſſe publicū, & notoriū. ¶ † No. ſcdo qd
in notorijs, vbi tāgit publica vtilitas, & peccatū, ſeu
2 animarū periculū, pōt iudex ſupplere ex offi. ¶ † Not. tertio qd
eccleſia, in qua pater principaliter titulo eccleſie prefuit, filius nō
poteſt aliquod, etiam particulare, beneficium cōſequi, vel ibi in
3 ſpecie preſidere cui pater prefuit. ¶ † Not. qd promotio iniuſta
non tranſit in rem iudicatam: quoniam quandocunq; vitio cō
perto poſſunt amoueri. ¶ Querit glo. qualiter poſſit eſſe noto
rium. Et dicit glo. ſi ibi miniſtrauit, non poterat non eſſe noto
rium. Allegat de tranſla. prela. c. licet. Nota gloſſ. que extendit
illud ca. loquens de epiſcopo ad eccleſiam parochialē. Quid in
monacho vidiſti. ſ. de tempo. ordi. c. ex parte. Uide docto. qui
idem dicunt, de elect. c. dudū. el. ſecundo. dicunt doc. qd dato qd
ibi adminiſtrauerit foret publicum, poterat eſſe occultū an pa

ter fuerit obuiat decretalis.ſ.c.propoſuit vbi poteſt promoueri
in eccleſia paterna.Solu.ibi diſpenſatiue poteſt, hic de iuris
rigore:vel ibi fuit perſona media,hic non.ſ.c.ex transmiſſa Ho
ſti.vel ibi illa eccleſia non fuit paterna.

1 ☞ Beneficium paternum collatum filio ſacerdotis ſcienter per
episcopum,non poteſt illi auferri.
2 Ordinari ad ſacros ſine titulo nullus debet.
3 Diſpenſare videtur,qui ſcienter gerit,vel mandat factum con-
tra ius per ſe diſpenſabile.
4 Poſſeſſorium recuperande datur per ſpoliationem iniuſtam.
5 Beneficium,in quo pater adminiſtrauit, poteſt ſpurius ſacer-
dotis tenere.
5 Beneficiũ paterni collatio facta filio illegitimo per episcopum
in quo teneat.
7 Diſpenſare nõ videatur epus ſcienter promouens contra ius.
8 Beneficiũ collatio facta per episcopum filio illegitimo,quare
non poſſit per eundem retractari.
9 Reuocare an quis poſſit factum ſuum.
10 Ordinandus an debeat manifeſtare episcopo ordinanti ſe na-
tum ex damnato coitu.
11 Probare debet is,qui promiſit ſcientiam.vbi ſimul proponitur
quem ſciuiſſe per vnum,⁊ per alium ignoraſſe.
12 Prelatus non dicitur interim is,cui dato eſt prelatura per mo-
dum prouiſionis,donec fuerit de alio prouiſum.
13 Reſcriptum quod importet diſpenſationem.
Diſpenſationem important hec verba,in pace dimittas.

1 VEniens. ¶ † Episcopus,qui ſcienter con
tulit filio ſacerdotis eccliã pater
nã,exinde eũ remouere nõ põt.h.d.Sũt due partes.
prima ponit querelã.ſcda prouidet diſtinguẽdo:ſecũ-
2 dũ mẽbrũ ibi:verũ. ¶ † No.primo qḋ ad ſacros.⁊ maxime preſ-
byteratũ,quis promoueri nõ dꝫ abſqꝫ titulo.de hoc habet de p̃-
ben.c.cũ ſm. ¶ No.ſcḋo qḋ filius nõ põt promoueri de iure in ec-
cleſia.in qua pater ante adminiſtrauit. ¶ Not.tertio qḋ contra
maleficiũ ſe ſcienter,in quo etiã nutrit peccatũ,⁊ qḋ eſt nullũ,
quis nõ põt cõuenire,hic ſm vnũ intellectũ tenẽdo qḋ hic eſſet
3 illegitimus. ¶ † No.quarto,qḋ ſciẽter gerens fctũ cõtra ius per
ſe diſpenſabile quo ad ſe circa illud diſpẽſare vr̃,ne ipſe illud p̃-
pria autoritate retractare poſſit:⁊ ſic conferens beneficiũ pater-
nũ filio ſcienter,in quo pr̃ miniſtrauit,illum amouere nõ poteſt.
4 ſecus ſi ignorãter:⁊ ſic ignorãtia excludit cõſenſũ. ¶ † No.quin-
to qḋ per ſpoliationẽ iniuſta m,etiã iudicialẽ,datur poſſeſſoriũ
recuperande.⁊ no.qꝛ nõ ſolũ datur contra ſpoliantem,ſed etiam
5 cõtra quemlibet in vitium ſuccedentem. ¶ † No.ſexto quod or-
dinatus ad ſacros poteſt agere vt ſibi beneficiũ cõferatur:⁊ vbi
illud,qḋ eſt collatum,ex aliquo impedimento nõ tenet collatio
illud ibi ex diſpenſatione eſt relaxandum,donec aliter prouidea
tur:⁊ ſic licet filius nõ poſſet tenere ſibi beneficiũ gratioſe cõceſ-
ſum per viã grẽ in quo pater ante adminiſtrauit:põt tñ illud re
tinere qñ per viã iuſtitie,etiã impellente ex neceſſitate ſibi colla-
tũ,quouſqꝫ aliter prouideat:⁊ tũc tenet quadã iuris diſpoſitione,
qḋ eſt notandum:⁊ de facili alibi non habet hoc. ¶ Pro decla-
ratione materie hic plura obuiant. ¶ Primo iniquũ eſt qḋ eo
qḋ ſcienter quis contulit beneficiũ illegitimo,adeo arctetur qḋ
non poſſit illud retractare quod fecit;qꝛ ex quo fctũ eſt cõtra ius
⁊ eſt nullũ,qꝛ paternã eccliã nõ põt illegitimo cõferre,nec poſſe
videtur venire cõtra fctũ proprũ.ĩ.de elec.noſti. ¶ Secundo vi-
detur iniquũ qḋ ſi ignorauit,teneat ipſum adhuc reſtituere do-
nec prouideatur. ¶ Tertio videtur iniquiſſimũ qḋ illo priuato
alius,cui facta eſt collatio,ea vacãte amoueatur:cũ legitime eſt
6 fctũ,non debeat retractari:vt in regula factũ legitime. ¶ † Glo.
rñdet,⁊ hoc primo impꝛin.qḋ quis cõtra factũ ſuũ nõ poteſt ve
nire:qꝛ qḋ legitime cõtulit,non dꝫ fraudis conſilio reuocare.ff.
edil.edic.l.ad res donatas.per hoc nõ tollitur 3riũ.ideo gl.ſecũ
da dicit qḋ in hoc gr̃a eſt,⁊ cauſa gratie fuit odiũ episcopi ſcien-
ter talẽ eligẽtis.hoc tenuit hic Innocen.ſimile de ele.cõiuga.di
uerſis fallacijs. ¶ Secũda fuit opi.⁊ ſo.antiquorũ,qḋ hic ideo
non poterat retractare qḋ fecit:qꝛ videbatur diſpenſaſſe cõferẽ-
do.hoc non placet Phi.per.c.dilectus.ſ.eo.qꝛ nõ põt diſpẽſare
hoc caſu,vt ibi habetur. ¶ Ad intellectũ huius tria ſunt viden
da.Primũ,an cũ vitio hic adſiſtenti potuerit diſpenſare.Secḋo
dato quod potuerit,an promouendo diſpenſet. ¶ Tertio vide-
bitur cauſa,quare hic non potuerit collationẽ retractare. ¶ Ad
primum,ſi hic erat erat filius ſacerdotis,⁊ illegitimus,cõiter te
netur qḋ non poſſit diſpenſare.ſ.eo.c.dilectus.⁊ tene qḋ ibi not.
quo ad beneficium ſimplex,⁊ ordines,põt diſpenſare, non quo
ad ſacros:vt in.c.ſ.e.ti.li.vi.Si adeat vitium ſolũ,qḋ eccleſiam
paternam velit,eo exiſtente legitimo de hoc dicetur in.d.c.dile-
ctus.ſ.e.⁊ forte põt diſpẽſare cũ cauſa.⁊ tenet ibi Ho.⁊ tenendo
hunc intellectũ lꝫ gl.alium ſequa t̃.vt patet in gl.ſ.que dicit hõc
etiã in alio nõ poſſe miniſtrare,⁊ ſic ſupplendũ maxime:per qḋ
patet qḋ intelligit de illegitimo.de hoc dic vt in.c.vnico.e.tit.li.
vi.in gl.ſuper verbo.tale.⁊ dicã.ſ.c.dilect⁹. ¶ † Reſtat videre
7 ſcḋm,an omni caſu promouẽs ſcienter,vel actũ ſciẽter agẽs 3 ius,
videat̃ diſpẽſare:dic qḋ aut ad validitatẽ actus exigitur diſpen
ſatio,aut exigit̃ abſolutio,aut exigit̃ ſola ſimplex approbatio.
Si exigitur diſpenſatio,dic qḋ qñqꝫ ignoranter facit, ⁊ non vr̃
regulariter diſpẽſare,vt hic,fallit niſi eſſet error cõis,⁊ talis,quẽ
ſi ſciuiſſet,veriſimi [illegible] diſpẽſaſſe:qꝛ talis promotio,maxime in
nõ ſubiecto legibus,habet̃ pro diſpẽſatione,quo ad validitatẽ
geſtorũ:vt.l.Barbarius Philippus.ff.de off.preto.vbi de hoc
per Bar.⁊.ff.de re iud.quid ã cõſulebat.vbi ponit hec Jan.quã
doqꝫ nõ promouit ſciẽter,ſed actũ aliũ geſſit ſciẽter 3 ius,vt quia
ab inhabili audiuit miſſas,vel procurationẽ recepit:⁊ qꝛ in talib⁹
nõ exigit̃ iudicialis inquiſitio vel examinatio,cuius attendẽdũ
ſit a quo miſſa audiatur.xliiij.di.cõmeſſationes.⁊ dicit qḋ nõ vi
det̃ diſpẽſare.Idem ſi poſt eius viſitationẽ patiatur eũ eſſe in
eccleſia:qꝛ hic non eſt aliud agere.⁊ eſt cauſa,qꝛ dato qḋ aliquo
caſu agere affirmatiuũ inducat diſpenſationem,nõ ſi ſit actus
ſonans in pati.⁊ negatiuum:qꝛ talis actus nõ eſt tante virtutis
in exprimendo cõſenſu,⁊ voluntate diſpenſandi,quante eſt act⁹
affirmatiuus:vt dicit notanter glo.de cõſti.cum acceſſiſſent. ⁊
Jnn.de reſti.ſpo.cũ olim.el.ij.in ſi.gl.mag.ſue.vbi dicit qḋ lꝫ p
actum affirmatiuum corã iudice a quo quis videatur ab appel
tione recedere.de appel.ſolicitudinẽ.de of.deleg.relatum.nõ per
actũ ſonans in pati.qḋ perpetuo no.qꝛ valde eſt notadũ. ¶ Itẽ
quia in talibus actibus regulariter nõ intercedit cauſe cognitio.
¶ Quidam ſunt actus poſitiui ſonantes in agere,vt promouere,
vel actum alium affirmatiuum facere:⁊ an tunc ſurgat ex tunc
diſpenſatio:quidã qḋ ſic,ex quo põt diſpẽſare,maxime ſi nullus
ex diſpẽſatiõe leditur.de bigamis.ſuper eo. ¶ Aliȷ dicũt,⁊ hoc
verius,ſm Jan.qḋ qñqꝫ ſuper cauſa diſpẽſandi preceſſit aliqua
etiã ſummaria,cauſe cognitio,vt puta ſuper vtilitate,vel neceſſi
tate:⁊ promouendo,vel actũ faciẽdo,diſpenſare videt̃.ff.de in ius
voc.liberti n.ſ.q.vñ.niſi rigor.cũ capi.i.ſeq.ĩ.de tẽpo.ordi.ex te-
nore.nec eſt neceſſaria alia ſentẽtia,vel decretũ in actu diſpenſa-
tionis:lꝫ Ho.⁊ male,tenuerit qḋ nõ ſit diſpẽſatio.niſi exprimat
verbũ.diſpẽſo:nec vocabunt̃ hi,quorũ intereſt.ſ.q.vñ.quoniam
quicquid.qḋ vltimũ no.ppetuo:qꝛ in actu diſpẽſationis nõ exi
gitur vocatio partis.Aliqui tamẽ dixerũt neceſſariã fore ſentẽ-
tiã.vel decretũ:⁊ vocãdi ſunt hi:quorũ intereſt:⁊ hoc ſm Inno.
Idẽ in actu cõceſſionis priuilegij:vt not.de confir.vti.vel inuti.
cũ dilecta.quãdoqꝫ non preceſſit cauſe cognitio:⁊ tunc nõ indu
citur diſpenſatio in dubio.Ho.dicit hic qḋ dicit Jo.an.falſiſſi-
mum.qḋ quidam dixerunt:qꝛ cõfirmatio,⁊ inſtitutio requirunt
cauſe cognitionem:vt patet de elec.c.ſi.lib.vi.⁊ diligentem exa-
minationem:vt pꝫ de ele.nihil.qꝛ ex quo ordinat,vel cõfirmat,
videtur de cauſa inquiſiuiſſe,⁊ cõſequenter diſpenſaſſe:qꝛ oĩa p̃-
ſumuntur ſolẽniter acta.inſti.de fideiuſ.§.ſi.⁊ qꝛ preſumendũ eſt
pro iudice.de renũ.in preſentia. ¶ Aduerte,non ſufficit cauſa,⁊
informatio ſuper cauſa cõfirmandi.ideo nõ ſequitur ad cõfirma
tionem:qꝛ extrinſecum quid eſt cauſa diſpenſandi a cauſa cõfir-
mandi:ideo cõfirmatio nõ preſumit cauſam diſpenſandi:⁊ ſi nõ
preſumit cauſam diſpenſandi,nõ preſumit etiã diſpenſationẽ.⁊
hoc eſt verũ,niſi aliter appareat de cauſa ad predicta facit qḋ ſe
eiũdẽ naturã cauſe precedentis p̃ſumit̃ de poſtea ſecuto:vt no.ff.
de ſuſpe.tu.l.hoc eñ.ff.de excep.rei iudi.l.ad exhibẽdũ.⁊ not.de
ele.ſup eo.⁊ clari⁹ tãgit̃ in regula,in penis.per gl.de reg.iu.li.vi.
¶ Quãdoqꝫ in actu exigitur abſolutio:⁊ dicũt doct.hic qḋ per
actũ ſcienter factum nõ inducitur abſolutio.vnde dato qḋ ſciẽ-
ter quis excõmunicatum ordinet,nõ vr̃ illũ abſoluere:qꝛ in ab-
ſolutiõe excõicati exigit̃ certa forma.de ſentẽ.excõ.cũ deſideres.
facit qḋ no.ſ.de ſen.excõ.ſi nõ aũt.Et hoc verũ,excepto papa,vt
eſt caſus in cle.ſi ſummus hodie.de ſen excõ.in dubio autem eſt
verum qḋ ille cui talia facit,vel cui cõmunicat,preſumitur non
excõicatus:⁊ ſic etiã preſumeretur in dubio non defectuoſus.⁊
hoc no.dicũt duo tex.ſ.de ele.excom.illud.⁊ de priuileg.cũ olim.
qui ad hoc ſunt boni tex.⁊ hoc teneas,quicquid dicat hic Hoſt.
qui tꝫ qḋ nunqꝫ videtur diſpenſare,niſi exprimat verbum diſpẽ 9
ſo. ¶ Quandoqꝫ in actu exigitur ſola approbatio:⁊ tunc dico
quod ex ſolo pati,vel agere,vel ſcribere, ex quo pateat conſen-
ſus,inducitur approbatio:vt pꝫ de his,qui ſi a ma.parte ca.ex
ore.ad hoc tex.in cle.attendẽtes.de ſta.reg.no.Jnn.de offi.ord.cũ
ab eccleſiarum.vbi ſi papa ſcribat collegio,qḋ eget approbatiõ
ne,vel admittat eius ſyndicus,vr̃ collegiũ approbare que no.⁊
mẽti tene.vel dic qḋ dato qḋ nõ poſſit diſpẽſare quo ad alios,
propter opi.q̃ erãt,an diſpẽſare poſſit,tñ imprimitqdã color tenẽ
8 di,ↄtra quẽ nõ põt venire promouẽs. ¶ † Ad tertiũ,qđ eſt ergo ca,
quare

quare nõ poteſt venire cõtra pmotionẽ a ſe factam: ⁊ ſi veniat, qđ facit retractaẽ, ⁊ reſtituitur pmotus. ℭ Aduerte ad hec, decre. põt dupliciter intelligi. Primo qđ hic, q fuerat reuocatus, agebat petitorio, an quo poterat tractari de viribus collationis, ⁊ remotionis: ⁊ tunc ſi queras, que eſt cauſa: dic qđ ſi intelligas in caſu, in quo nõ potuit diſpẽſare: vt qꝛ erat illegitimus, opꝫ qđ dicaẽ hãc fore gratiam. Si intelligas in caſu, in quo põt diſpẽſare: tũc dicas qđ vel fecit ſciẽter precedẽte cognitione ſup cã diſpẽſandi: ⁊ planũ, qꝛ cẽſeẽ diſpẽſaſſe: vel fecit nõ pcedẽte aliqua cognitione ſup ea quo caſu lꝫ nõ inducaẽ diſpẽſatio quo ad alios, quo ad ſciẽter tamen promouentẽ lꝫ pmotio, ⁊ imprimiẽ quidã color tenẽdi quo ad pmouẽdi, quẽ retractare nõ põt ipſe: qꝛ vꝫ quo ad eũ. ⁊ hec ſunt verba Jnn. notabilia. ſ. de ele. cõ ing. diuerſis fallacijs. qđ no. ppetuo. vnde dato qđ cũ illegitimo hoc nõ potuerit diſpenſare, ⁊ ad bñficiũ ſimplex. eo. ti. c. i. li. vi. vel ſaltẽ ſcđm iſta iura pbabile erat dubiũ, an poſſit diſpẽſare, idẽ ex tali collatione ſciẽter facta imprimiẽ quidã color tenẽdi, a quo ſine ordine iuris repelli nõ dꝫ. Et ſi dicaẽ: hic nõ eſt aliquis color: qꝛ ex q̃ eſt illegitim⁹, ſuſpẽſus eſt: ⁊ ſic nõ põt ſuſcipere bñficiũ. Reſpõdeo, tenere põt in odiũ male ordinãtis. ne ſit melioris cõditionis, ⁊c. ⁊. ṡ. de tẽpo. ordi. vel nõ eſt cõpos. vel icfert inter ſuſpẽſum ex poſtfacto, ⁊ eũ, qui ex defectu nõ recipit executionẽ, vt primo nõ cõferat: ſcđo ſic ex debito iuſtitie, nõ per viã gratie. vt

9 ſ. dicã. ℭ † Poſſet hic examinari illa via brocardica, an quis poſſit venire cõtra factũ: de quo per legiſtas in. l. poſt mortẽ. ff. de adopt. p doc. de elec. c. noſti. ⁊ de elec. cõiug. c. diuerſis. ⁊. l. x. di. penitẽtes. ℭ Põt ſcđo intelligi qđ hic agebaẽ poſſeſſorio: ⁊ tũc nõ admittiẽ diſpẽſat o ſuper illo, an fuerit legitim e facta collatio, vel nõ: ⁊ an quo ad pprietatẽ fuerit legitime remot⁹, vel nõ: t imo ante omnia eſt, reſtituendus. ṡ. q. ſ. c. noſti de reſti. ſpo. c. literas, ⁊ ſi dicas, cõſtat iſtũ eſſe filiũ ſacerdotis: ergo nõ dꝫ reſtitui, nec in priuatiõe ſeruari ordo iuris. de diuoꝛ. ſignificaſti. ſ. e. quoniã. dic qđ imo ſeruãdus ordo erat, ex quo de diſpẽſatione cõtẽdebaẽ. ṡ. de iu. dudũ. ⁊. idẽ fuit legitime p̃uatus. Unde vel intelligẽ qđ p̃uatio fuit extraiudicialis: vel ſi fuit iudicialis, nõ fuit facta ex cauſa notoria: ⁊ talis cauſam poſſeſſoriũ. Sec⁹ ſi ex cauſa notoria, vel pbata: qꝛ p̃uatio iudicialis tũc non dat poſſeſſoriũ vt no. ĩ ceſti. ſpo. c. cũ veniſſent. ⁊ ibi dixi plene. ℭ Ad ſcđꝫ 3nũ, qđ videẽ iniquũ qđ puiſus ignoranter illegitim⁹ ad bñficiũ reſtituaẽ eo priuato. dicit glo. qđ hec eſt gratia: ⁊ ſic fuit gratia in duob⁹. Primo: in eo qđ nõ põt remoueri, dato qđ fuerit pmotus illegitim⁹ ſciẽter. Scđo, in eo, qđ pmot⁹ ignorãter nõ põt remoueri. Et p̃mũ cauſat odium epiſcopi. Scđm tolerãtia pape ⁊ eſt gratia ad tẽp⁹ donec pnideaẽ qđ bñ no. Hoc lꝫ Hoſt. qꝛ nũc apparet nõ fuiſſe capacẽ, de p̃mo dic vt pxime dixi: de hoc ſcđo dico qđ hoc idneit notãter hec decre. qđ iſti bñficiũ aſſigneẽ, nõ vigore p̃me collationis, q̃ fuit nulla, ſꝫ ex alia obligatione, q̃ tenet ad puidẽdu ordinato. Unde dico qđ iſte erat legitim⁹, dato qđ fili⁹ ſacerdotis ⁊ poſito qđ ſibi pnideaẽ de eccĩa, de qua nõ põt puideri, qꝛ pater i ea p̃mo miniſtrauerat poterit ex diſpẽſatiõe iuris vti retentione bñficij male collati 3 ordinariũ, donec de alio ſibi legitime pnideaẽ, vt ſic vtaẽ hoc remedio 3 collatorem q male cõtulit, ⁊ qui teneẽ de euictione, ſic cõferẽdo male. Itẽ ſi intelligis de illegitimo, adhuc dato qđ careat executiõe, ex quo tñ pmot⁹ eſt, nõ dꝫ carere bñficio. Qđ dicit, qđ incapax eſt beneficij, intellige per viã gratie, niſi diſpenſeẽ: ſed p viã iuſtitie nõ incapax: qꝛ nec eſt equũ iſtũ i opprobriũ cleri mẽdicare: iõ poſito qđ collatio nõ teneat, in eo diſpẽſaẽ, donec aliud poterit obtinere. Et hoc videẽ de mẽte hui⁹ capli. ⁊. c. vel nõ eſt cõpos. ṡ. de tẽpo. ordin. ſ. e. c. pxi. Ex quo dabiẽ magna limitatio ad id qđ diciẽ, ſuſpẽſum, vel carẽtẽ executione inhabilẽ ad bñficiũ. ṡ. de cõſue. cũ dilectus. de elec. p inquiſitionẽ. qꝛ illud verũ per viã gratie, ſꝫ nõ p viã iuſtitie, qñ ihabilitas ſurgit ex defectu Et maxime hoc puto verũ ſi tẽpore ordinationis ignorauit pmotus. ℭ Uenio ad tertiũ 3nũ, vbi diciẽ qđ iniquiſſimũ videẽ, qđ iſto amoto, q in veritate ius habebat, alter ſubrogatus amoueaẽ, cũ qđ legitime factũ eſt, ⁊c. vt i regula, factũ legitime. ℭ Ad hoc p̃mo reſpõdeẽ qđ hic fiet amotiõ, ſeruato ordine iuris, ⁊ eo vocato, q eſt ſubrogat⁹, vt 3dicat petitioni reſtitutiõis, ⁊ eã, ſi põt, defendat. iij. q. vj. hoc quippe. ⁊ ad hoc qđ not. de priuileg. cũ olim. in gl. i. curſoꝛ. ℭ Uel ſcđo erat factũ notoriũ. ſ. ſpoliatio, ⁊ iſti⁹ poſtmodũ iſtitutio: iõ nõ erat neceſſari⁹ ordo iuris. Hoc nõ placet Jnn. ℭ Uel tertio, cum petereẽ reſtitutio, ⁊ inſtitutus ſciret cauſam agi, preiudicat ſibi pceſſus. ad hoc de re iudi. cũ ſup. ⁊. c. pe. de quo de pcur. ex inſinuatiõe. de trãſac. de cetero. ⁊ no. de cõceſ. prebẽ. qꝛ diuerſitatẽ. Hoſti. dicit hoc totũ fore gratiã, ſicut de alijs duobus dicit gl. vide, ſi teneas opi. qđ tale ſit vitiũ, cũ quo potuit diſpenſare epõ, qđ declara vt dixi. ṡ. ⁊ quod ex certa ſcientia cauſe cognitione precedente inſtituerit: quod nõ preſumiẽ, lꝫ cauſe cognitio rõis preſumaẽ, vt dixi. ṡ. planũ qđ ſecũdus eſt illegitime inſtitutus, ex quo primus eſt legitime inſtitutus, ⁊ ſic amouendus, ⁊ hic reſtituẽdus, ⁊ in pace dimittẽdus: ⁊ hoc quãdo epõ ſciuit: ſec⁹ qñ ignorauit, vt dicit litera. Si teneas qđ primus fuerit inſtitutus, illo caſu epiſcopus diſpẽſare potuit, ſꝫ nõ preceſſit cauſe cognitio: tũc dic qđ cũ quo ad eũ, ⁊ facultatẽ reuocãdi tenuit prima cõceſſio, ⁊ datus fuerit color tenẽdi, alio colore nõ caſſato: ⁊ eo pp̃ter hoc poteſtate priuato reuocãdi, ⁊ cõſequẽter cõferendi, nõ tenuit ſcđa collatio: quo per eũ diſpẽſari nõ potuit. dicit hic Jnn. qđ filius ſacerdotis lꝫ nõ poſſit in effectu retinere, tñ capax eſt, quãdiu priuaẽ. de renũ. niſi. ſ. perſone. ⁊ pro tanto ſecundus fuit male inſtitutus, ex quo ante hoc nõ erat iudicialiter priuat⁹: ideo reſtituẽd⁹. ſentit qđ illegitimitas bñficia tunc nõ vitiat ipſo iure collationẽ a ſe factã. Credo qđ ſi fuerit fili⁹ ſacerdos, nõ vitiat ipſo iure: ⁊ ſic põt intelligi, dũmodo alꝰ ſit legitim⁹: ſꝫ ſi eſt illegitim⁹, credo qđ nõ poterat ipſo iure de iure poſitiuo, ſꝫ ſic de iure naturali, ⁊ qđ ex collatione p ſcientẽ facta deẽ quidã color tenẽdi de iure naturali, ⁊ poſitiuo, cũ habeat titulũ ſaltẽ de iure cõi, ab illo põt cõferri: vt cui⁹ tituli, iũcto iure naturale ⁊ ſciẽtia 3ferẽtis facit vt hic ſcđa collatio alteri facta nõ teneat, p̃mo nõ caſſato illo colore tenẽdi. ad hoc qđ no. Jnn. de ele. ex. c. ſi celebrat. in addi. vbi lꝫ qđ nulla irregularitas impedit collationẽ, ⁊ matrimoniũ ſpirituale iter bñficiatũ, ⁊ eccĩã de iure naturali. ⁊ ad hoc qđ qđ no. de ele. auditis. ⁊ de 3ceſ. pbẽ. poſt ele. ⁊ ex ꝑſ. pl. in dilectos. q ergo paſſus eſt ſe ſubſtitui, illo tenẽte colorẽ e, inde amoueẽ. ⁊ ad primũ reſtituiẽ: ex quo ad cõferẽtẽ in pace dꝫ dimitti, nõ tñ tolliẽ quin alius a ſuperiore poſſit ipſum amouere. vĩ dato q prim⁹ nullũ ius habuerit, tñ fuerit abſqꝫ iure ſpoliat⁹, vñ añ oĩa reſtituẽd⁹ eſt: neqꝫ põt opponere ſubrogat⁹ de pprietate tituli ſuperuenientis poſt ſpoliationẽ. Primo, qꝛ exceptio pprietatis non obſtat agenti poſſeſſorio. Secundo, qꝛ ipſe: qui paſſus eſt ſe intitulari quãtũqꝫ eccleſia vacãte in bñficiũ amoti illegitimi ⁊ ſpoliati, qđ in vitiũ ſucceſſerit, nõ potuit habere canonicũ ingreſſuꝫ, ⁊ incidit in cõſtitutionẽ. l. meminerint. C. vnde vi. ideo reſtituiẽ primus, ⁊ in odium ſpoliantis dꝫ in pace quo ad eũ dimitti: ſꝫ non tolliẽ quin ſuperior poſſit, ſi de hoc

10 velit inquirere. ad hoc preallẽ. c. inter dilectos. ℭ † Quero cũ gl. ṡ. qualiter potuerit innoteſcere eum filium ſacerdotis. Dicit gl. ſi ei confeſſus eſt quãdo eum examinauit. xꝗ. q. ṡ. hoc videẽ. vĩ dicit gl. ſi ſciebat quoquo modo. ⁊ ex quo epiſcop⁹ ſciebat hoc, ordinat⁹ nõ tenebatur hoc ei dicere. ff. de act. emp. l. i. in fi. de re. iu.

11 eum qui. lib. vi. ℭ † Quero ſcđo, quis probabit, an qui dicit epiſcopũ ſciuiſſe, an qui dicit ignoraſſe. Glo. dicit quod ille, q dicit. ſcientiam probare dꝫ. ff. de proba. l. verius. lxxxi. di. propoſuiſti. Sed dicit gl. qđ preſumptio eſt contra epiſcopuꝫ, qui eum examinauit, vel examinari fecit. xxiij. q. vi. quãdo epiſcopus, quia preſumitur qđ nihil omiſerit, de contingentibus. xi. q. iij. nõ ſit. ⁊ ſic debet probare ſe ignoraſſe. Dicit Hoſti. quod ſi vitium erat notoriũ, ſciuiſſe preſumitur. ṡ. ca. proximo Si manifeſtũ. Jdẽ, ſi ipſum purgare nõ fecit in probatiõis defectũ. de purga. cano. c. accedẽs. Si nõ erat manifeſtum, adhuc preſumitur 3tra ipſuꝫ: vt dixit gl. tamẽ probabiẽ ignorantia, eo quod probabit diligenter ſe inquiſiuiſſe, ⁊ hoc nõ inueniſſe. ṡ. de elec. innotuit. ſ. parentes. quo caſu probabit ſciẽtiã promotus. Nã nõ adſcribiẽ epiſcopo, ſi nõ diuinauit occulta: vt in. c. i. vt eccleſiaſtica bñficia poſſet enim adeo eſſe occultũ, qđ de facili nõ poſſet reperiri: vt nota. ṡ.

12 c. ſ. quod apt. ℭ † Querit gl. an filius preſbyteri, cui eccleſia paterna eſt collata, eo ordinato, cui ẽ reſeruãda eccleſia, donec ali⁹ ſubrogeẽ, interim ſit prelatus. Gl. dicit qđ ſic. ff. de ceſſio. bo. l. ij. Jn cõtrariũ eſt, quod ad tempus nõ datur prelatura. lv. di. precepta. ſicut hereditas daẽ ad tẽpus. ff. de here. inſti. l. hereditas. ſicut nec libertas. ff. de ma. teſta. l. libertas. Gl. vĩ dicere qđ ſicut prelat⁹ ex tacita diſpẽſatiõe pape: alꝰ nõ eſſet p̃latus. Et ſic placet qđ ſolus papa ad tẽpus beneficia cõferre põt, quod bene no. Unde dicit Hoſtien. qđ cum mãdato pape hoc habeat, non poterit ſibi auferri ab inferiore ex cauſa antiqua, ſed bene poterit priuari, delicto de nouo ſuperueniẽte: qꝛ in illo nõ cẽſetur papa diſpenſaſſe. de teſti. cogẽ. preterea. facit qđ not. ſ. de offici. dele. ſuper eo. ⁊ de iudi. de cetero. Alius dicit commẽdatariũ poſſe ab illo, qui commendauit, reuocare: de quo. ṡ. de electio. dudũ. ⁊ vide de elec. nemo deinceps lib. vj. Hoſtien. finaliter: dicit, quod non erit prelatus, ſed erit vt cõmendatarius eccleſie: nec interim eccleſia vacabit: interim tamen adminiſtrabit. de elec. cũ nobis,

13 ⁊ vide quod no. in. d. c. nemo. de elec. li. vi. ℭ † Quero an per literas ad vnũ epiſcopũ directas cum hac clauſula, in pace dimittas, donec aliud fuerit beneficium legitime cõſecutus: intelligaẽ ſecum diſpenſatũ, vt poſſit in eccleſia prouidere. Jnno. ponit: ⁊ non ſoluit. Joan. An. dicit quod ſic. Allegat quod no. qui ſi. ſint legi. c. per venerabilem. ſuper verbo, diſpẽſatum. ver. ſed ſi vnus. ſecundum Joã. and. qꝛ eo quod dicit, donec aliam fuerit aſſecutus: eſt eius intentio vt eam conſequatur.

1 Patronatus ius queritur traditione fundi, in quo edifica-
tur eccleſia.
2 Ordinatus ad ſacros, licet ſit irregularis, vel illegitimus, carēs
executione, nō debet beneficio carere, ex quo iam eſt promotus,
ſed prouidendum eſt illi de beneficio.
3 Vicarius ab epiſcopo eſt conſtituendus in eccleſia curata, tamē
conſenſu rectoris principalis, et debet eſſe preſbyter.
4 Fructus beneficij poſſunt ex cauſa diuidi, licet beneficium ſit in-
diuiduum.
5 Preſbyter quilibet in ſolennibus miſſarum, et in diuino officio
eget adiutorio clerici.
6 Clericus eccleſie debet ſuſtentari de reditibus eccleſie. 12.
7 Preſbyter debet de conſenſu patroni preſici eccleſie.
8 Baſtardus filius ſacerdotis poteſt diſpenſatione pape ad prela-
turam promoueri.
9 Patronatus ius non queritur domino fundi, in quo edificatur
eccleſia, niſi cum proteſtatione.
10 Beneficia non poſſunt quo ad titulum diuidi.
11 Eccleſia non debet dedicari, niſi aſſignentur ſufficiens reditus.

PRopoſuit. Gratiā cōtinet. In prīa, cle-
rici ſupplicatio. In ſcḋa, gra
1 tioſa puiſio. Scḋa ibi mandamus. ¶ † No. pri-
mo ꝙ traditione fundi, in quo edificet eccleſia queri
tur ius patronatus. ¶ No. ſcḋo officiū inſtitutionis authori
2 zabilis: qꝛ bñficia ſo tribuitur cura aīarū. ¶ † No. tertio qḋ ille-
gitimus carens executione, et etiā irregularis ad ſacros ordina-
tus, nō dꝫ beneficio carere, et ex quo iam promotus eſt, ſibi eſt de
beneficio puidendū. ad hoc. ſ. c. proxīmo. et de tēpo. or. vel nō eſt
3 eōpos. ¶ † No. quarto, qḋ vicarius ab epō eſt conſtituendus in
eccleſia curata, de conſenſu tñ principalis rectoris. et no. ꝙ ſicut
principalis curatus dꝫ eſſe preſbyter, de elec. cū in cūctis. ita dꝫ
eſſe pſbyter principalis vicarius perpetuus: ad hoc cle. i. de of.
4 vica. et no. ꝙ tali debet dari ſufficiens portio. † Et no. ꝙ lꝫ bñfi-
ciū ſit indiuiduum quo ad titulū. de preben. c. tue et. maioribus.
et. c. dilecto. et. c. vacante. fructus tñ redituū ex cauſa poſſunt inter
5 duos diuidi. ¶ † No. quinto qḋ quilibet preſbyter tā in ſolenni
bus miſſarū, ꝙ in diuino officio, eget adiutorio clerici: dꝫ ergo
6 bñficiū conſtitui ſaltē p duobus ſufficiens. † Not. qḋ clericus dꝫ
ſuſtētari de reditibus rectoris: et videretur qḋ de iure dꝫ habere
dimidios fructus. ſed nō pbat neceſſario: qꝛ nō erat hic ex toto
7 clericus. ¶ † Opp. qḋ preſbyter, qui pficit eccłie, dꝫ de conſen-
ſu patroni inſtitui: et nō ſufficit cōſenſus clerici lriā. vi. principa
li. So. ad intellectū huius capituli duo ſunt vidēda, vt vult glo.
Primo, an hic filius ſacerdotis ſit principalis prelatus, an preſ
byter. Secundo erit videre, quō potuit hic preſentari abſq; con
ſenſu ptōn. ¶ Ad primū, vna fuit opi. Pe. hiſpani, qḋ fili⁹ ſa-
cerdotis eſſet pncipalis plātus: et ſacerdos erat ſeruitor eccłie
8 qḋ pꝫ: qꝛ de eius conſenſu eligēd⁹ eſt preſbyter ¶ † Huic obſtat
qꝛ ex quo erat filius ſacerdotis, de iure nō poterat hřē eccleſiā.
So. dr gl. qḋ hoc fuit ex diſpēſatiōe pape. et puto qḋ hec diſpē-
ſatio ſit debita de iure, qꝛ eo qḋ eſt ad ſacros ordinat⁹, et ad eccle
ſiā preſentatus, nō eſt equū qḋ ſit abſq; beneficio. Ideo diſpen-
ſandū eſt ſecū, nō ſolū in ordinis executione in quo eſt, ſed etiam
vt poſſit obtinere bñficiū, etiā cui maior eſt annexus ordo: dūmo
do illi deſeruiat per aliū: vel forte habebit etiā de iure ſine diſpē
ſatione: et dato qḋ nō poſſet hřē beneficiū p viā gratie, habeat tñ
viā iuſtitie. hanc opi. ſ. qḋ filius ſacerdotis ſit principalis plat⁹,
tenet Inn. et dicit ꝙ ſacerdos erat tpalis vicarius. ſupplens qḋ
ille nō poterat. et ſcḋm hoc videt hic caſus, qḋ abſq; ꝯſenſu pa
troni poſſit epūs preſentare aliquē in vicariū, cū iminēte. ¶ Se-
cūdus eſt intellectus, et opi. qḋ hic ſubdiaconus erat clericus, et
ſacerdos erat prelatus, equaliter tñ diuidētes redit⁹ inter ſe. et
hec opi. pꝫ ex litera, in fi. ibi: ſol⁹ preſbyter et ibi ſine miniſtri ſuf
fragio, et. Scḋm hoc ad literā, ꝙ dicit hunc pſtari de cōſenſu
clerici: ſubaudi, et patroni: nā aľs preſentādus nō eſſet abſq; con
ſenſu illius. et dicit Phi. hoc ſeruari in pluribus eccleſijs. in qui
bus nullus habet platurā ſuper aliū, vbi plures ſunt. et vnus tñ
principaliter eccłie titulū, qꝛ eccłia nō pōt eſſe pluriū. vij. q. i. c. in
apibus. xiij. q. i. c. i. xxi. q. ij. Ho. dicit qḋ hec fuit quedā papalis
prouiſio, quā papa facere voluit, qui non ſolū eccleſias, ſed etiā
epiſcopatus pōt diuidere, et vnire. de exceſ. prela. ſicut vnire. Vñ
iſti duo inſolidū hñt iſtā eccleſiam, ſeruiēdo in ſuo ordine: vt pꝫ
ex litera: ſacerdos ergo ſacerdotalia. de cor. vitia. ſignificauit. et
clericus coadiuuādo in ſuo ordine: et forte nō expreſſit preſbytē
eē rectorē ne forte intumeſceret ꝯ clericū. xi. q. iij. c. illud. et aſſen-
ſum clerici requiri, ne ſectus detur inuito. ff. pro ſocio. l. actione.
§. ſocietatis. et. l. qui admittit. lxvij. di. c. vno. et per talem cōſen-
ſum pſumit minus diſcordia. quā inducere ſolet cōlo: et ſimiliter
forte nō fecit ſubdiacono ampliorem gratiā, neq; vt per ſe eccle
ſiā regeret, et ad ſuperiores aſcēderet: qꝛ forte latēs cauſa ſuberat
que nō permittebat ipſuꝫ ſalua cōſcientia pmoueri: vt. ſ. de era.
et quali. querēti. conſenſus vero patroni, ſecundū eū, nō requirit
qꝛ precedit preſentādo indignū: et ſic hac vice priuatus eſt pote-
ſtate eligendi. ſeu preſentandi. de ſup. neg. prela. c. ij. et. c. ſi. hoc te-
net etiam hic Inno. ſed dicit qḋ bene facit ſuperior reſtituendo
ptātem ad ſe deuolutam, tali preſentatione de indigno facta a
laico: qꝛ non ſunt laici experti in negotijs eccleſiaſticis. ¶ Tu in
hoc tene qḋ no. de of. ord. c. cū nos per qḋ hoc dictū redditur fal
ſum. Ideo dic qḋ nō exigitur cōſenſus ptōni: qꝛ hic erat quedaꝫ
puiſio ſuperioris, in qua nō principaliter ordinabatur eccleſia,
9 ſed ex caſu dabatur vicarius, vt eſt dictū. ¶ † Opp. qḋ hic pſen
tans nō eſſet dñs fundi. cōtra lřam. ex quo eccleſia, ꝙ in fundo
ſuo conſtructa erat perdiderat dñium fundi. x. x. q. i. c. ſic quidā.
et. c. nouerīt. So. dicit Phi. qḋ dñs erat quondaꝫ deſijt enī dñs
10 eſſe per cōſtitutionē eccłie, nō pteſtāo. ¶ † Op. qḋ bñficiū diui-
di nō debeat. de prebē. c. tue. et. maioribus. Sol. dicit Ho. qḋ de
gratia fuit fieri hoc: nāꝫ de iure phibitū eſt. et facit p ſentētijs ru
ſticorū de parochijs c. i. de of. caſto. c. i. puto qḋ hic nō diuidat
11 beneficiū quo ad titulū, ſed ſolū quo ad reditus. ¶ † Glo. indu-
cit decre. in argumentum, qḋ eccleſia dedicari nō debeat, niſi tot
reditus aſſignentur, quot duobus ſufficiant. alleg. cōcordātias.
12 ¶ † Vltimo inducit decre. Io. an. p equalitate. beneficiorū. qḋ
vbi eſt clericus, et preſbyter in eccleſia. tantum habeat clericus,
ſicut preſbyter et remittit ad no. de ma. et obe. ſtatuimus. et ſi cre-
ricus inuadat totum. vide quod no. glo. ſi. de preben. cum qui. li.
vi. de quo no. de conſti. cum omnes.

1 Filius legitimus preeſſe poteſt eccleſie, cui pater prefuit, ex-
traneo mediante. nu. 4. et 7.
2 Preſentatum inhabilem poteſt epūs, cui preſentatur, repellere.
3 Preſentationis admittende que ſit practica.
5 Baſtardus ſicut prohibetur patri ſuccedere in totum, quando
natus eſt ex damnato coitu, in rebus prophanis, ita et in rebus
eccleſiaſticis.
Succeſſio prohibetur in beneficijs.
6 Heredis appellatione comprehenditur heres in infinitum.
7 Baſtardus filius ſacerdotis nō poteſt promoueri ad eccleſiam
paternam, etiam altero mediāte, ſine diſpenſatione.
8 Delicta defuncti perſonalia non tranſeunt in heredem.
9 Delictum defuncti reale tranſit in heredem vniuerſalem.
10 Vitium patris filio infuſum tollit in totum media perſona, nō
autem illud attenuat.
11 Baſtardus ex quo patris vitio nō pōt ad eccłiaꝫ paternā pmo
ueri, ita nec ad eccleſiaꝫ collateraliū, ad ſimilitudinē ſucceſſiōis.
12 Baſtardus prefectus diſpenſatiue vni beneficio vnito tū pater
no beneficio, mortuo patre vnitur illud beneficium annexum cū
altero beneficio baſtardi.

1 **EX tranſmiſſa.** ¶ † Filius preeſſe pōt
eccłie, cui pater prefuit,
extraneo mediante. ¶ Primo ponit querelā. ¶ Se-
cūdo puidet, et ſoluit obſtaculū. Scḋa pars ibi: ideo
2 que. ¶ † No. primo qḋ preſentatū inhabilē pōt epūs, cui facta eſt
3 preſentatio, repellere. ¶ † No. ſcḋo practicā admittende preſen-
tationis: qꝛ ſufficit dicere talem preſentatū recipimus. Qḋ not.
4 pro inſtrumēto dictādo. vide de iure pa. c. ſi. vbi tex. et gl. ¶ † No.
tertio qḋ intitulatione medie perſone inter patrē defunctū, et fi-
liū, purgat vitiū inhabilitatis filij ad pmotionē eccleſie pater-
5 ne. ¶ † No. quarto vnā cauſam phibēdi, ne filius in eccłia prīa
miniſtrēt, et ne notet ſucceſſio hřditaria in eccłia. Deꝰ: vñ repro-
bat ſucceſſio hřditaria in eccłiaſticis bñficijs, ſicut et ſecularib⁹.
6 ſ. de elec. venerabilē. ¶ † Opp. innuit qḋ appellatiōe heredis,
immediatus cōprehēdat cōtra. ff. de ver. ſig. l. ſciēdū. C. de here.
inſti. l. vult. So. Dicit gl. qḋ regulariter appellatio heredis cō-
prehēdit heredē i infinitū: ſed tūc hic phibet lex filiū vt heredē:
vnde in eccleſia in infinitū nō admittet vt heres: ſed phibet filiū
poſt patrē inſtitui, ne exterius notetur ſucceſſiōis ſuſpicio, que
7 ceſſat ſi aliquis eſt medius. ¶ † Opp. ſcḋo, quod etiā altero da-
to medio, nō poſſit pmoueri filius ſacerdotis, qꝛ eſt illegitim⁹,
vt. ſ. c. ſi. So. Intellige quod hic promotus erat legitimus: et ſe-
cundū hoc ceſſat cōtrariū. Si intelligis qḋ erat illegitimus, dic
8 qḋ eſt diſpēſatio. ¶ † Opp. qḋ vitiū trāſeat ad heredē. ij. q. i. c. in
9 pmis. So. † Quedā ſunt vitia realia et hec trāſeūt ad ſucceſſorē
vt. l. vitia. C. de acquir. poſ. de reſti. ſpo. ſepe. ff. de condi. fur. l. qui
furtū. et. l. ſi. ff. de poſtu. l. i. §. ſi rē. Quedā pſonalia et hec nō trāſ-
eunt in ſingularē ſucceſſorem: vt dolus, et cōtumacia. ij. q. i. in pri
mis. i. q. i. cito turpeꝫ. ff. de acti. emp. l. vēditori. In vniuerſalem
vero tranſeunt. ff. de diuer. et tempo. preſcri. l. an vitium. et. l. cū he
res. ¶ Dic qḋ hec decre. nos negat vitiū non tranſire, nec dicit
vitiū tranſire, ſed bene dicit quod vitiū, quod cauſaretur in per-
ſonā filij propter intitulationem precedentem defuncti, tollitur
per mediam

10 per mediã perſonam extranei. ¶ Opp. qḋ media perſona non
tollat vitiũ.ẽ.q.j.c.is primis. So. qñqʒ tollit ex toto. vt hic: quã
11 doqʒ attenuat tãtũ, vt ibi. ¶ † Quero an vitiũ, qḋ cauſatur ex
iſto titulo habeat locũ in aſcẽdẽtibus, ⁊ collateralibus: vt ſicut
quis filius nõ põt habere eccleſiã patris, ſic nec pater eccliaʒ fi-
lij, vel frater fratris. videt̃ qḋ ſic: qꝛ is quolibet notaret̃ ſucceſſoꝝ
ergo ⁊c. ¶ Ad hoc. viij. q. ⁊. apl̃ica. ff. de inof. teſt. l. nam ⁊ ſi parẽ
tibus. ⁊. l. ſeq. in auẽ. vt cuʒ de ap. cog. §. illud quoqʒ. Ala. Uin. ⁊
Phi. dicũt contra Jo. an. in. d. c. apoſtolica. qꝛ pene, ⁊c. vt in re
gula in penis. de re. iur. li. vi. ⁊ qꝛ qḋ nõ eſt in ſanctorũ patrũ, ⁊c.
§. q. v. cõſuluiſti. ⁊ de trãſla. prela. inter vt video, Jo. an. reſidet in
opi. Hoſt. tʒ primã. ⁊ ipſa recuſando reſidet. Arc. in. d. c. apoſto-
lica. puto. verã opi. Jo. and. qḋ ex quo nõ apparet ꝓhibitũ, ad-
mittat̃: qꝛ hic titulus fuit exorbitãs. ad hoc. j. c. ad extirpãdas.
12 Quero, quid ſi eccleſie patris ⁊ filij ſunt vnite ꝓpter ipſarũ te-
nuitatem, an altero cedẽte, vel decedẽte, ſuperſtes in vtraqʒ mi-
niſtrabit. Ho. dicit qḋ ſic arg. litere: quia tunc nõ ex vi ſucceſſio
nis, ſed ex vi vnionis adminiſtrat, niſi in fraudem canonis eſſet
facta vnio. Idẽ Uin. j. c. pe. equum tñ eſſet, vt in ſua antiqua fi-
lius miniſtraret, vt in vnita per vicariũ: ⁊ dicit quod clemẽs ad
cautelam diſpenſauit, ſcḋm Uin. ⁊ Hoſt. Anto. de But.

1 Filius põt preeſſe eccl̃ie, in qua pater ſine titulo miniſtrauit.
2 Libellus in poſſeſſorio non vitiatur, ẽtſi in eo aliquid de ꝓprie
tate narretur.
3 Poſſeſſorio recuperande agenti nocet exceptio concludens ti-
tuli defectum.
Spoliatus quod ante omnia debeat reſtitui, non procedit, vbi
excipitur de tituli defectu.
4 Uicariam habens perpetuam dicitur intitulatus.
5 Poſſeſſorium datur etiam ad fructus rei.
6 Pater clericus poteſt in eccleſia filij vicarius conſtitui, ⁊ illi ſo-
li adminiſtratio concedi.
7 Poſſeſſorio agenti obſtat exceptio proprietatis, vbi ſimul intẽ-
tantur.
8 Poſſeſſorio antiquo agenti non obſtat proprietatis exceptio.
9 Poſſeſſorio agenti obſtat exceptio notoria defectus proprieta-
tis agentis.
10 Poſſeſſorio agenti obſtat exceptio cõfeſſionis, ⁊ probationis.
11 Poſſeſſorio agens contra excipientem notorie de defectu pro-
prietatis, quomodo poteſt replicare.
12 Libello deducens poſſeſſorium, ⁊ petitoriũ ſimul, ⁊ concludẽs
in poſſeſſorio, non adſtringit ſe ad probationem petitorij.
13 Uicarius temporalis non habet titulum.

1 Conſtitutus. ¶ † Filius preeſſe põt eccle-
ſie. in qua pater ſine titulo
miniſtrauit. h. d. prima queſtio: ſecunda ꝓuiſio, ibi: fra
2 ternitati. ¶ † No. pͥo nõ vitiari libellũ in poſſeſſorio, ẽtſi in eo
aliquid de ꝓprietate narretur: imo ⁊ aliqñ prodeſt etiã antiquã
3 allegare poſſeſſionẽ: vt hic, ⁊ dicto. c. ſʒ. ¶ † No. ſecundo qḋ agẽ
ti poſſeſſorio recuperãde, admitti videt̃ exceptio cõcludẽs defe-
ctum tituli ⁊ ſi admittatur qḋ repellat agentẽ recuperande, ⁊ ſic
vr̃ qḋ in talibus abſqʒ titulo nõ poſſit dari poſſeſſio, que pariat
poſſeſſoriũ. de quo de reſti. ſpo. c. in lr̃is. ⁊. c. ex parte. ¶ Not. ter-
tio argumentũ, qḋ ſolũ patrẽ miniſtrare in eccleſia, repellit filiuʒ
illa principaliter intitulari. ¶ † Not. quarto limitationẽ totius
tituli, ⁊ qḋ dicitur, patrẽ miniſtraſſe in eccleſia repellere filiũ, ne
illa valeat intitulari: eſt verũ. qñ in ea intitulatus fuit pr̃, ita ꝙ
miniſtrauit rõne tituli: ſecus ſi alr̃ non intitulatus miniſtrauit.
4 † ⁊ no. qḋ intitulatus dr̃ habẽs vicariam perpetuã: de quo de ſi.
inſtr. c. ẞ. perpetuus. per doc. vel etiã habẽs rectoriã: ſecus ergo
5 ſi ſit vicarius tp̃alis, nõ dr̃ intitulatus. ¶ † No. vltimo qḋ datur
poſſeſſoriũ nõ ſolũ ad principale beneficiũ, ſed etiã ad fructus.
6 † Et no. qḋ in eccleſia filij pr̃ clericus poteſt vicarius conſtitui,
7 ⁊ illi ſoli poteſt adminiſtratio cõcedi. ¶ † Opp. primo qḋ nõ re-
pellat̃ agẽs hic poſſeſſorio, etiã dato qḋ opponat̃ qḋ pater ibi-
dẽ vt intitulatus miniſtrauit, vt pʒ: qꝛ agẽti poſſeſſorio non ob-
ſtat exceptio proprietat. ⁊: vt de reſti. ſpo. c. in literis. So. dicit gl.
qḋ hic agebatur poſſeſſorio ⁊ petitorio ſimul, ideo obſtat exce-
ptio proprietatis arg. de ord. cogni. cũ dilectus: ⁊ qḋ no. de cau-
ſa poſſeſſionis. c. cũ dilectus. ⁊. c. cũ eccleſia ſutrina. qḋ ageret pe
titorio, apparet ſe legitime inſtitutũ. ſeu canonice: que verba pe
titorio ꝓportionãtur, ⁊ non ſoli poſſeſſorio: alias ſecundũ glo. ſi
ſimpliciter petijſſet ſe reſtitui, fuiſſet reſtitutus ſine cognitione
tali. hoc nõ placet Hoſti. per verba rñſionis: qꝛ mandat inquiri
tñ an fuerit electus: ⁊ nõ mandat inquiri an ſit canonice inſti-
tutus: ad hoc, qꝛ tñ ſine mãdat reſtitui perceptos fructus: qḋ gl.
etiã de percipiẽdis intelligit: qḋ ꝓpriũ eſt poſſeſſorij. de reſt. ſpo.
grauis. ¶ Secunda eſt lectura, qḋ hic agebatur petitorio tñ, ⁊
nõ poſſeſſorio, ſed ſecundũ hoc, quõ hoic adiudicabit̃ eccleſia,
ex quo nõ ꝓbabit canonicã inſtitutionẽ, nec ſit legitimus: dicit
Inn. qḋ loquit̃ de diſpẽſatiõe. vel nõ referebat̃ de hoc queſtio. ſ.
de canonica inſtitutiõe: ideo eo ꝙ poſſedit lõgiſſimo tp̃e, p̄ſumi
tur qḋ canonice ſit inſtitutus. Allegat. C. qui acc. nõ po. ſup ſer-
uis. de his que ſi. a prela. ea noſcitur, ¶ No. intellectũ huius ca-
pli: vt extrinſeca ſolẽnitas p̄ſumatur. qñ de ea nõ refutatur du
biũ. i. nõ reuocat̃ in dubiũ: vide Cõpo. qui idẽ dicit de cõſuetu-
8 dine. c. cuʒ dilectus. ¶ † No. dictũ hoc, qḋ etiã vbi principaliter
agit̃ in iudicio, ex poſſeſſiõe p̄ſumit̃ titul⁹, qñ eſt antiqua, ⁊ de
titulo nõ replicat̃ queſtio. i. nõ vertit̃ in dubiũ: ſʒ opponit̃ alia
exceptio. vide qḋ no. de p̄ſump. illud. ⁊ vide qḋ dixi de reſtitu.
ſpo. ſepe. ⁊ qḋ Bar. ſcribit. ff. de cõd. inſti. qdã in ſuo. ¶ Uel dic
tertio ⁊ ille planior intellect⁹, qḋ hic agebat̃ poſſeſſorio recupe-
rãde, ⁊ cõſtat notorie iſtũ fuiſſe filiũ ſacerdotis: vel opponebat̃
exceptio vt notoria. lʒ de hac nõ cõſtaret pape: qꝛ tãtũmodo ad-
miſerat, quo caſu exceptio notoria admittit̃ in quãtũ eſt legiti-
ma, in quãtũ nõ, repellit̃: vt ſi pater fuit ibi vicarius perpetuus,
repellit̃: nã tali poſſeſſorio obſtat exceptio defect⁹ ꝓprietatis no
toria. ⁊ ẽt reſtitui nõ dʒ: qꝛ ſine peccato eccleſiã tenere nõ poſſet:
de diuortijs. ſignificaſti. qḋ dicit eſſe verũ, ſiue ſit notoriũ facti eui
dẽtia, ſiue p cõfeſſionẽ ſiue p ꝓbationẽ iudicialiter factã. ⁊ põde
ra, qꝛ ſufficit exceptionẽ cõcludere defectũ ꝓprietatis, lʒ nõ fun-
det intẽtã cõuẽti, cuius cõtrariũ no. gl. in. c. ad decimas. de reſt.
ſpo. in. vj. quapropter iſta reuocat Jo. an. in addi. ſpec. in titu. de
reſt. ſpe. ſup Rubrica. ¶ Sed tu dic qḋ dictũ Inn. eſt verũ in bñ
ficialib⁹, dictũ gl. eſt verũ i aliis iurib⁹, vl̃ reb⁹. ⁊ eſt rõ, qꝛ in aliis
iurib⁹ eo qḋ poſſideo, iuſte poſſideo, ẽtſi ex toto deficiã in ꝓprie
tate: in bñficialib⁹, nõ, qꝛ talia teneri nõ poſſunt ſine canonica in
ſtitutiõe: vt pʒ in pͥma regula iuris, cũ concordantijs ſuis in. vj.
9 ¶ † Terti⁹ intellect⁹ eſt ver⁹, qḋ ꝯ agẽtẽ poſſeſſorio obſtat exce
ptio notoria defect⁹ ꝓprietatis agẽtis: qḋ dicverũ, ſi ꝯſtat diſpo
ſitiõe iuris, ſiue euidẽtia facti, ſiue p ꝯfeſſionẽ, ſiue p euidẽtẽ ꝓba
tionẽ, qḋ eſſet illegitim⁹, vel qḋ pr̃ miniſtrauit in ea intitulatus,
denegaret̃ ei reſtitutio, niſi ꝯ tale notoriũ aliqḋ rõnabile oppone
ret, ⁊ ꝓbaret: cũ ſine peccato eccl̃iaʒ nõ teneret. ad hoc de diuor.
ſignificaſti. ff. quoꝝ leg. l. j. §. redignat̃. ff. de doli exce. l. dolo. i du
bio nõ ob. exceptio an, ẽtſi reſtituat̃: ⁊ vide de reſt. ſpo. itẽ cũ ġo. ⁊c.
10 in lr̃is. ⁊. c. ex pte. ⁊ vide gl. i cle. j. de cau. poſ. i gl. ſi. ¶ † No. iſtud
demũ. l ꝗ apte Inn. ꝯcludit ꝙ exceptio notorij defect⁹ ꝓprietatis
obſtat agenti poſſeſſorio recuperãde: qḋ eſt verũ, etiã in notorijs
nõ ſolũ diſpõnis, ſed cõfeſſionis, ⁊ probationis, ẽtſi Jo. an. in
Rubri. de reſti. ſpo. reprobat gl. quã poſuit in. c. ad decimas. de
reſtitu. ſpo. li. vj. vbi glo. dicit ꝙ ita demũ exceptio notorij defe-
ctus repellit agentẽ, ſi excludat intẽtum agẽtis in ꝓprietate, ⁊ cõ
cludat intẽtum excipientis: ⁊ hec ſunt verba ſua. Soluam iſiam
in repetitione. c. in lr̃is. de reſti. ſpo. ¶ Tertia ſolutio eſt qḋ hic
volũtarie obtulit ſe ad ꝓbandũ de ꝓprietate, ⁊ commiſſio facta
fuit: iſ mos ei gerẽdus eſt, de reſti. ſpo. c. j. Et forte ad hoc induxit
eũ papa ex quadã eq̃tate tollẽdi circuitus: qꝛ eo caſu ẽt reſtitut⁹
breui manu amouet̃, ar. j. de accu. ad petitionẽ. forte clericus be-
11 ne cõfidebat de iure ſuo, qḋ bene no. ¶ † Ponũt aũt doc. duas
practicas replicatiõis ab agẽte poſſeſſorio ꝯ opponẽtẽ d ꝓprie
tate. pͥma, nõ ei reſpõdebo, niſi de poſſeſſiõe fuero reſtitut⁹: ſicut
dicit Inn. Hoſt. dicit qḋ dicet, nõ reſpõdebo de ꝓprietate, quo-
12 uſqʒ ⁊c. dicit Jo. an. qḋ vtraqʒ ẽ bona. ¶ † Aduerte tñ qḋ nõ vr̃
ſe offerre ꝓbare proprietatẽ, lʒ illã narret in libello, dũmodo cõ
cludat ad ſolũ poſſeſſoriũ: qꝛ libellus cognoſcit̃ penes modũ cõ
cludẽdi. nõ narrãdi: vt eſt caſus, de fo. cõpe. ex pte. B. ¶ † Gloſ.
ſeq̃ntes no. ⁊ illã maxime ꝗ dicit qḋ vicari⁹ tp̃alis nõ hʒ titulũ.

1 Diſpenſatus ad beneficia tenenda, nõ priuatur reſcripto cõ
tra diſpenſatum impetrato, per quod deducitur de inhabilita-
te illius.
2 Baſtardus prohibitus ſuccedere patri intelligitur de ſucceſſio-
ne immediata.
3 Reſcriptũ ſpecialiter ſcḋo in loco impetratũ derogãs gñali, quo
impetrationem ſcḋi eſt ad ſpecificationem deuentum, nõ valet.
4 Inſtituti in eccleſijs authoritate laicorum ſunt amouẽdi.
5 Diſpenſare an poſſit ep̃s cum eo, qui nõ eſt publice infamatus.
6 Diuturnitas tp̃is an inducat cauſam in diſpẽſando facilius cũ
hoie non pene vite ad beneficia eo, qḋ longo tempore tenuit.
7 Diſpẽſandi facultate gñaliter cõceſſa ep̃o cũ filijs preſbyterorũ, ſi
cõtingat diſpẽſaſſe quo ad vnũ, an ꝗ ad alios expiret ꝑtãs mor-
te cõcedentis, vel an ſit perpetua p diſpenſationem quo ad vnum.

1 Extua. ¶ † Si is, cui conceſſum eſt a papa, qḋ
poſſit diſpenſare cuʒ filijs ſacerdotum
circa eccleſias paternas immediate tenendas, cum
aliquo diſpẽſauerit, ille p literas iuſtitie ꝯ eũ poſtea
impetratas, remoueri nõ poterit. h. d. In prima conſultatio in

ſcḋa reſpōſio. ibi: ſup quo. ¶ † No. primo argumētū p. & cōtra,
qḋ ep̄s pōt diſpēſare cū filio ſacerdotis, vt teneat eccl'iam pater-
nā. qḋ facit, q2 hic ſimpliciter cōcedit̃ diſpēſatio: ergo ep̄is pmiſ
ſa eſt: vt. j. de tēpo. or. cū dilectus. in cōtrariū, q2 hic diſpēſatio a
papa ſpecifice permittit̃. ¶ Premitte ergo p euidētia. c. qḋ ali-
quis ex impetrātibus impetrunt ꝯ illos, cū quib9 diſpēſatū fue
rat, alij ꝯ illos, cū qb9 diſpēſatū nō fuerat. Itē qḋ aliqui ex im-
petrātib9 añ impetrationē fuerūt inſtituti a dioceſanis: aliqui p
potētiā laicalē: mudo quo ad oēs papa papa rñdet. Itē premit
te qḋ ſcḋz vnū intellectū iſti impetrātes erāt rei, q2 moleſtabant̃
a filijs pſbyterorū ſup eccleſijs eis collatis, quas iam intraue
rūt, circa verbū, qḋ ponit̃ in text. ſilētiū, ſtat pprie: & verbū aſſi-
gnēt, dz intelligi. ſ. adiudicando. ſcḋm aliū, nō intrauerāt: & tūc
nō ſtat pprie ſilētiū, &c. & tūc dz intelligi qḋ eos remoueāt, & aliis
2 cōferāt: & ſic aſſignēt ſe cōferēdo. ¶ † No. ſecūdo qḋ phibitio ne
filius ſuccedat in eccl'ia pſōna, intelligitur de immediata ſucceſ-
ſione. ¶ No. tertio. qḋ diuturnitas tpis qñqꝫ inducit cām in fa-
liis diſpēſando. ¶ No. quarto, qḋ litere impetrate ſup eccl'ia de
iure cōi ab alio illegitime tēta, valēt, nō facta mētione de diſpē
3 ſatione. ¶ † No. quinto qḋ nō valēt lr̄e ſpeciales ſecūdo impetra
te derogātes generalib9, p quas añ īpetrationā ſecūdarū eſt ad
4 ſpecificationē deuētū ad hoc de reſcri. c. paſtoralis. §. i. ¶ † Not.
ſexto, laicū nō poſſe habere authoritatē inſtituēdi in eccleſijs: &
qḋ authoritate laicorū īſtituti, ab eccl'ijs ſunt amouēdi. quaſi ille-
5 gitime teneāt. ¶ † Op. qḋ hec nō fuerit ꝯſultatio, ſz fuerit diſpē
ſatio, de qua fit mētio in primis literis, & p cōſultationē ius cōe
oſtēditur: hic nūt fuit diſpēſatio, vt patet ex eo, qḋ j. c. dicit. diſ-
pēſaſti. gl. fatet̃ cōtrariū dicit Io. an. qḋ per hoc nō patet qḋ li
tere fuerūt diſpēſatiue: q2 potuit authoritate ppria diſpēſare: ſz
ptz p illud verbū literas priores, &c. etiā p illā literā: & etiā eſt de
mēte gl. patet, qḋ cū filijs presbyterorū, vt obtineāt eccleſiā, nun
diſpēſat niſi papa. Ho. qui tenuit cōtrariū, exponit per literas
priores. i. poſt literas priores. vel dic ſubaudiēdū maxime qḋ
ſit ep̄us ſuo iure diſpēſare. Io. an. tz primū. nec obſt. ſi dicat̃ qḋ
neceſſarie fuerūt hic lr̄e pape quo ad puinciales, & quo ad dioce
ſanos, q2 nō ptz ex litera qḋ quo ad puinciales diſpenſauerit. &
vide de hoc opi. j. e. c. i. primo reſpōſo. li. vj. & dicā. j. c. ſi. & hoc te-
neas. dixit tñ Ho. hic ſuper tex. qḋ neceſſitate vrgente, cū eo, qui
nō eſt publice infamatus. ep̄s diſpēſare poſſit: & iura contraria,
ſcz. c. pe. & vlt. j. eo. loquunt̃ur, qḋ prerogatiōn meritorū, & nō ne-
ceſſitas diſpēſationē requirit: vel qñ eſt de hoc infamatus, & vili
ficat9: quo caſu ſine deculoratione eccleſie nō poſſet de facili di-
ſpēſationē: cū ſolus princeps, vel ſenat9 remittat infamiā: infra
de re iudi. c. cū ſe. fatetur tñ qḋ curia tz ſolū papā diſpēſare. Et
hec opi. preferenda eſt in cōſulendo. quāuis alia ſit verior de iu
re, & ſm opinionē variat̃ intellectus capituli. ¶ Glo. ſe quēs in
ver. ex hoc patet. quā declara ibi, vbi dicit, retinere nō poterāt. ſ.
filij ſacerdotū, vnde dicit Io. an. qḋ principiū deberet eſſe gl. il-
lud verbū ex hoc: & deberet eſſe ſup verbo ſilētiū: & clarior eſſet
gl. ſed dicit hic Io. an. q2 argumētū nō pcedit. q2 per illud ſeque
ret̃, qḋ nec etiā papa poſſet diſpēſare: vnde de iure loquit̃, & di-
ſpēſatiu nō tollit. ſed dic qḋ erāt ab ep̄is inſtituti, & nō a papa.
6 gl. alie ſunt clare. ¶ † Opp. qḋ ratione ſolius tēporis nō debeat
diſpēſari: valde enim deteſtādū eſt, quod cum homine nō bone
vite diſpenſetur, eo quod longo tempore tenuit, de conſue. c. fin.
Sol. dicunt hic Inno. & Hoſt. qḋ ſubaudiendum eſt, vel exponē
7 dum, vel pro Et. ¶ † Quero an cōceſſa generaliter poteſtate di
ſpenſandi cum filijs ſacerdotū, ſi contingat diſpenſaſſe quoad
vnum, an quo ad alios expiret poteſtas morte concēdentis: an
per diſpenſationē quo ad vnū ſit perpetua. Spec. in ſpe. de lega-
to. §. videdū. ver. quid ſi is. dicit ſe obtinuiſſe qḋ nō eſt perpetua.
dictū iſtud procedere poteſt ſecūdum Io. an. quod per viam cō-
miſſionis, nō per viā gratie facte diſpenſare deberi emanant li
tera per viam commiſſionis, & maxime cum in certis, vt ſepe fit:
quo caſu primo cum gratia eſſet perfecta, nō expiraret per mor-
tem concedentis, vt clare patet de prebendis. ſi cui. libro ſexto. &
adhuc quando per viam commiſſionis poſſet ſubdiſtingui. an
is, cui facta eſt commiſſio, fecerit actum communē omni diſpē-
ſationi, & durat poteſtas: an ſolum ſpecialē quo ad diſpenſatio-
nē iam factā: & procedit dictū Spe. patent predicta, que notan-
tur ex his. de officio deleg. licet. ¶ Quid de his, cum quibus nō
eſt diſpēſatū: dic q2 a cōtrario patet qḋ procedat cōtra eos ſecū
dum formam reſcripti: per hoc notat Hoſt. quod inſtitutio que
ad epiſcopum pertinet, poteſt authorizabilis appellari. de hoc
de officio archi. cū ſatis. ¶ Quero pro intellectu caſus, quis hic
erit actus. dic, qḋ vnus eſt intellectus, qḋ hic agebant iſti impe-
trantes, poſſidentibus filijs presbyterorū: & tūc expone ſilentiū
imponas: id eſt, priues, ſilentiū imponēdo, & aſſignes, &c. Alius
quod iſti, qui impetrarunt, iam erāt poſſeſſionē ingreſſi, & dū fi-
lij presbyterorū agerēt contra eos excipiebant quod erant filij

presbyterorū: & impetrarunt iſti literas cōtra eos filios presby-
terorum, vt ſilentiū eis imponeretur, & ſibi eccleſie aſſignarentur.
1 ☞ Filius, ſi eſt manifeſtum qḋ in eccleſia immediate patri ſucceſ
ſerit, ab illa remouebitur ſine aliqua teſtium receptione.
2 Notoria non requirunt iudicij diſcuſſionem, vt iudici conſtet de
eis: ſecus tamen, quando de eo pōt probabiliter dubitari. nu. 4.
3 Ordo iudiciarius in manifeſtis neceſſarius eſt.

1 **Quoniā.** ¶ † Si manifeſtū eſt qḋ filius in eccleſia immediate ſucceſſit pr̄i, ſine aliqua teſtiū receptiōe ab illa remouebit̃, h. d. prima recitat factū. ſcḋa puidet, ibi: volum9. ¶ † Not.
bonu text. q2 in manifeſtis nō eſt neceſſaria diſcuſſio iudicij, vel
3 pbatio teſtiū: ſed intellige manifeſtū p notorio. ¶ † Sl. opp. qḋ
in manifeſtis ordo ſit neceſſarius. ij. q. j. c. deus omnipotens. de di-
uor. porro. & de ele. bone. So. hoc pcedit, qñ notoriū: cōtraria p
cedūt, qñ eſt manifeſtū: vel ex ſuperabūdanti aliqñ ſit inuaga-
tio iudicij. de quo dic vi. j. de iureiu. ad noſtram. de coha. cleri. &
mu. veſtra. ¶ Quero qualiter pōt eſſe notoriū. dicit hic Inn. qḋ
eo qḋ pater miniſtrauit in eccl'ia, eſt notoriū. de teſti. a. c. lz. Not.
hoc dictū, qḋ extendit illud capitulū ad retētionē eccleſie infe-
rioris, qḋ loquit̃ de eccleſia ep̄ali. dicit tñ Ho. qḋ dato qḋ admi
niſtratio ſit notoria, paternitas tñ, ſeu filiatio pōt eſſe dubia, q̄
4 vix aut nūqꝫ pbari pōt. j. c. michael. ¶ † Quero an aliqua in-
dagatio iudicij requirat̃ in notorijs. dicūt doc. qḋ ex quo de no-
torio cōſtat iudici, non dz pars vexari in oblatione libelli, vel
alio iudiciario ordine, per iura, que alleg. gl. ſecus ſi de eo poſſet
pbabiliter dubitari. vj. q. vij. alias. ij. graue. & argum Ho. qḋ qñ
ep̄s requirit a ſubdito qḋ oſtendat qualr̄ eccl'iam eſt adeptus,
nō eſt offerendus libell9. remittit de ſimo. lz heli. §. j. Io. an.
1 ☞ Filius legitimus remouetur ab eccleſia, in qua ſucceſſit im-
mediate patri vicario perpetuo, vel rectori: ne notetur ſucceſſio
in beneficijs.
2 Vicarius perpetuus, & rector equiparantur.
3 Vitium quod immediate non poteſt purgari, mediate tamen
per alium purgatur.
4 Archiepiſcopus ſe intromittit de ſubiectis ſuis ſuffraganei p-
pter negligentiam, & eſt verus iudex in cōi vitio prouincie.
5 Diſpenſare an poſſit metropolitanus, dum viſitat eccleſiam.
6 Diſpenſatio non poteſt in non ſubditum exerceri.
7 Prohibitio ne filius etiā legitimus poſſit immediate patris ec-
cleſie preſici, an trahatur ad nepotes, & collaterales. nu. 8.
8 Filius legitimus ſi preficiatur diſpēſatiue paterne eccleſie, nō po
teſt poſt illum eius frater preſici, tāqꝫ per ſui fratris perſonam
non ſit ſublatum vitium.
9 Baſtardus natus ex dānato coitu poteſt promoueri, ſi eius pa
ter ducat matrem in vxorem.
Matrimonium ſubſequens legitimat illegitime natos.

1 **Ad extirpādas.** ¶ † Filius etiā legitimus remouetur ab eccleſia, in qua ſucceſſit imediate patri vicario, vel rectori. hoc dicit deciſo cōſultatio, ibi: fraternitati reſpon.
¶ Nota primo cauſam, propter quā prohibetur filius intitulari
in eccleſia paterna, ſ. ne notet̃ ſucceſſio in beneficijs. ad hoc. ſ. eo.
ex trāſmiſſa. ¶ No. ſcḋo caſum, in quo archiep̄s in ſubditis ſuf-
fraganei habet iuriſdictionē, quando clericus publice eccl'iā tz
2 illicite. ¶ † Nota tertio, qḋ prohibetur filius intitulari in eccle-
ſia, in qua pater fuit vicari9, vel rector. Et ſic ptz qḋ vicari9, & re
ctor equiparant̃: q2 ambo dicunt̃ intitulati, qḋ intelligo de vica
3 rio perpetuo. ¶ † Nota quarto qḋ phibet̃ filius immediate ſuc
cedere patri in eccleſia: mediante ergo alia pſona poterit: q2 illa
purgat vitiū. ¶ No. quinto caſum expreſſum qḋ filij etiā legiti-
mi repellunt̃ ab eccleſia, in qua proxime patres adminiſtrarūt.
4 ¶ † Opp. qḋ nō ſe intromittāt d ſubiectis ſuffraganeis archiep̄i,
vt de of. ord. c. paſtoralis. So. Dici hoc ppter negligētiā ep̄orū,
vl' q2 Cātuarieñ. eſt legat9. de of. legati. c. j. Hoſt. aūt dt qḋ i cōi vi
tio puincie, archiep̄s ē iudex. Ad idē. c. ſi. de reſcriptis. ad hoc d
iſti. c. ij. ¶ † Quero, an cū metropolitan9 viſitat puinciā, poſſit
diſpēſare. Dicit Vinc. qḋ nō: et id, qḋ ordinari9, ſz Vin. ad hoc d
penitē. & remiſ. noſtro. de cenſ. c. ſi. li. vj. Sed iſta loquunt̃ in his,
q̄ reſpiciūt forū penitētiale: diſpēſatione ergo cū illegitimis, vel
his ſimilē, nō putat qḋ facere poſſit, cū nō ſit permiſſum. Et fa-
6 cit qḋ no. de tēpo. ordi. cū null9. li. vj. ¶ † No. bñ qḋ diſpenſatio
7 nō pōt in nō ſubiectū exerceri. ¶ † Quero quid de nepotibus, &
alijs inferiorib9, an ſit phibita facultas antecefforū recipere ec-
cleſias. Gl. dicit idē, qḋ in filijs: q2 in eis notat̃ ſucceſſio. Idē Io.
viij. q. i. apl'ica. Ala. ſ. c. proximo. Cōis opi. hz idem, qḋ tēperat
Inn. verum, qñ nepos adeſt, filio mortuo: ſecus ſi viueret pr̄. ſm
Inn. Hoſt. remittit ad Summā. c. ti. §. q filij. ꝟ. ſed nūquid. & ſeq.
ibi Hoſt. tz opi. Inn. an fili9 viuat: & nō excludit̃ nepos, q2 nō no
tat̃ ſucceſſio: an ſit mortuus, & non admittit̃, q2 in eo notat̃ ſuc-
ceſſio.

ceſſio Jo.an.hic pleniſſime alleg.an appellatiõe filiorũ cõprehẽdantur nepos.⁊ cõcludit qḋ ex vera interpretatiõe nõ:ſed ſic ex interpretatiõe ficta.per qḋ cõcludit qḋ in odioſis,⁊ corrigibilibus,⁊ penalib⁹ nõ cõprehendi,niſi aliter lex extẽdat.Uide qḋ no.ff.de teſtamẽtaria tutela.l.quid ſi nepotes.⁊ vide qḋ not.ff.de ver.ſig.liberorũ.⁊ vide gl.c.j.de baptiſmo.in gl.pe.p q̃ reſidere

8 vr qḋ ad nepotes nõ extẽdant,cũ õ illis nõ fiat mẽtio.❡ † Quero qd de collateralibus.gl.dicit qḋ nõ habet locũ in collateralibus.ar.ſ.de of.dele.ex parte.Jo.an.alle.de nrbi.c.ſ.de accu.accedẽs.❡ Quero qd ſi filius ſuccedit in eccl'ia patri diſpẽſatiue,vel de facto nũquid alter frater potuit in eccl'ia inſtitui dicit Ho.in ſumma loco ꝓallegato,qḋ nõ:q2 nõ vr de mẽte iuris qḋ talis perſona intermedia purget vitiũ,imo poti⁹ vr cõprobare ꝙ ſucceſſio in eccl'ia dei habeat locũ.ſ.de elec.venerabilẽ.ſ.vlt.⁊ hoc dicit verũ,vbi de facto habuit fili⁹ poſt p̃miſſa ſi diſpẽſatiue habuit fili⁹,tũc vr qḋ alter fili⁹ ſuccedere poſſit:argumẽto eorũ q̃

9 dicta ſunt:⁊ no.in ſumma.e.ti.ſcḋa vo ꝓhibitio eſt.❡ † Quero qd ſi fili⁹ ſit nat⁹ de dãnato coitu,poſtea pater ducit in vxorem matrẽ,nũquid talis ꝓmoueri põt:dic qḋ ſic,ſi tpe coitus mulier erat talis,quã potuerit hr̃e in vxorẽ,etiã ſi poſt natiuitatẽ alter parẽtũ aliũ nupſerit.quo mortuo naturaliter parẽtes ſunt cõiuncti:q2 matrimoniũ ſubſequẽs legitimãt ꝓlẽ quo ad oẽs nct⁹ legitimos.q ſi.ſint legi.tãta in aut.queb⁹ modis na.effi.leg.circa principiũ.colla.vi.❡ Excipiũt qdã.vt Ray.dignitatẽ epalem,ad quã nõ poterit abſq3 diſpẽſatione ꝓmoueri.ar.de elec.innotuit.in antiquis.ſed hodie nõ habemus.ad idẽ de elec.cũ in cũctis.cũ enim coitus de legitimo matrimonio natus nõ fuerit,ꝙꝓ cõſequẽter matrimoniũ ꝯtrũ ſic,nõ videtur ſatiſfactũ cõſilio,qḋ natiuitatẽ reſpicit.ſ3 dicit Hoſ.qḋ ſi in ꝯtrã dicatur,nõ reputat iniquũ,ne fauor matrimonij reſtringatur,quod ſequitur Hoſt.qui ſi.ſint le.ex tenore.qui ma.accu.poſ.videtur.Et hoc tenet gl.in.d.c.innotuit.⁊ in.d.c.de venerabilem. Anto.de Butrio.

1 ☞ Filius legitimus epiſcopi poteſt ad ordines promoueri.⁊ in paterna eccleſia beneficium obtinere.nu.4.

2 Epiſcopus eſſe poteſt habens filios.

3 Ordinando requiruntur duo neceſſario,videlicet ſcientia,⁊ honeſtas morum,⁊ tertium,videlicet quod ſit legitimus.

4 Inſtitui non poſſunt filij illegitimi in eccleſia paterna.

5 Filij.etiã legitimi nõ ſuccedunt ſpecialiter in beneficio paterno.

1 **AD hec ex parte tua.** ❡ † Filius legitimus epi põt ad ordines ꝓmoueri,⁊ in paterna eccl'ia bñficiũ obtinere.h.d.❡ Cõis diuiſio:ſecunda ibi ſciat.

2 ❡ † No.i.vñ habẽs filios põt in epũ ꝓmoueri,⁊ ſic habit⁹ filio-

3 rũ nõ repellit quẽ a dignitate epali.❡ † Scḋo no.duo requiſita in ꝓmouẽdo ad ordines.ſciẽtia,⁊ morũ honeſtas,⁊ tertiũ,qḋ legitim⁹ ſit:⁊ ſic illegitimitas cauſat irregularitatẽ,⁊ repellit quẽ ab ordinibus.⁊ no arg.qḋ oportet qḋ ſint de legitimo matrimonio procreati:nõ videt ergo ſufficere qḋ ſint legitimati qḋ eſt falſum vt patet in.c.venerabilẽ.qui ſi.ſint legit.❡ † No.limitationẽ

4 ad iſtã titulũ,qḋ in eccleſia,cui pater preeſt.vel praefuit,vt epus principaliter,põt fili⁹ in aliquo particulari bñficio ꝓmoueri.❡ Opp.qḋ filius nõ poſſit inſtitui in eccleſia paterna:vt patet ſ.c.ad abolẽdã.gl.dicit qḋ illa decr.h3 duas lec.vna qḋ maxime ibi poſitũ:ſtet cõparatiue:⁊ tũc obſtat,⁊ ſ3 quoſdã corrigit.ſed dices alias qḋ ſtet ꝑ tñ:⁊ nõ obſtat.vel dic qḋ illud verbũ maxime,iplicat:idẽ in alijs legitimis,q2 maxime ſpurij nõ ſuccedũt.quaſi dicat,nec etiã alij illegitimi.ſunt eñ multe ſpecies illegiti-

5 morũ,vt.ſ.de renũt.c.niſi ad ſinẽ.❡ † Op.ſcḋo ꝙ nõ ſuccedãt ſilij,etiã legitimi,in eccleſia paterna:vt,d.c.cũ decorẽ.gl.j.dicit ꝙ loquitur de illegitimo.Idẽ ſecũda:ſ3 dicit ꝙ filius legitim⁹ ſpecialiter in bñficio paterno nõ põt preficit:in bñficio aũt alio ſeparato a paterno,ꝙꝓ in eadẽ eccl'ia,bene põt inſtitui.Ho.dicit qḋ ſi eccleſia habeat p̄bẽdas indiſtinctas,filius nõ dicitur ſuccedere patri.de prebẽ.dilecta.vbi aũt beneficia ſunt diſtincta.ꝯcludit Ho.ꝙ in eadẽ eccleſia in diuerſo beneficio poteſt filius inſtitui,dũmodo ſit legitim⁹,in qua pater fuit inſtitutus,nõ diſtincto nñ beneficiũ filij ſit maius paterno,vel e cõuerſo,ꝙ in eccleſia,in qua pater fuit archidiaconus,filius poterit eſſe epus:ſufficit enim ꝙ nõ ſit idẽ vel penitus ſimile.vt pſonat⁹,⁊ vicaria perpetua.ff.de reg.iur.hereditas.⁊.ff.de acq.poſ.cũ heredes.dũmodo filius ſit legitimus,nõ eſt curandũ de maioritate vel minoritate beneficij,ſed ſolũ de idẽtitate,de qua no.in.c.ad abolendam.⁊c.

1 ☞ Filius nõ poteſt eſſe vicarius perpetuus eccleſie,in qua pater proximus fuit rector.

2 Filius ab eccleſia paterna vt poſſit repelli,oportet quod probetur patrem ibi proximo miniſtraſſe.

3 Eccleſia patris poteſt filius indiſtincte tenere,tamen cũ diſpẽſatione.

4 Beneficiũ perſonatus,in quo ante fuit pater vicarius perpetu⁹,

filius habere non poteſt.

5 Filius quomodo poſſit probari filius naturalis, vel legitimus.

1 **MIchael.** ❡ † Filius nõ põt eſſe vicarius eccleſie,in qua pater proximus fuit rector.❡ In p̃ſia facit narrationẽ.ſcḋa ibi cũ cõmiſſio:ibi fraternitati.❡ No.primo qḋ filius nõ põt habere bñficiũ in titulũ vicarie perpetue,qḋ pr̃ habuit in titulũ rectorie pſonatus h3 titulũ.⁊ ſic no.hic cãm,qḋ vicarius perpetuus h3 titulũ:⁊ ſic filius in eodẽ,vel ſiſi penitus beneficio nõ põt inti-

2 tulari in loco p̃ris,vel in titulo loco illi⁹ ſobrogato.❡ † Noc.vt repellaf filius ab eccleſia p̃rna.op3 qḋ ꝓbetur,patrẽ ꝓximo ibi miniſtraſſe:nõ ſufficit ergo ſimpliciter ꝓbare patrẽ miniſtraſſe.

3 Oppo.qḋ p̃ris poſſit filius eccleſiã tenere.ſ.c.ex tua.So.ex diſpẽſatione ꝑt,vt ibi de iure nõ,vt hic,etiã dato qḋ fuiſſet toleratus:talis enim tolerãtia ina poſſeſſorij nõ parat,ſed iniquitatẽ oñdit.de p̃ſcrip.c.nihil.ſecus de tolerãtia approbatiõis:de cognatione ſpũali.ſuper eo.❡ † Quero quid e cõuerſo,an fili⁹ poſſit habere perſonatũ beneficiũ,in quo ante fuit pater vicarius p-

5 petuus.dic qḋ nõ:q2 hec cõuertũtur,ꝑ modoc.❡ † Quero,qualiter ꝓbabitur filius Antoniũ.dic qḋ ſi natus fuit ex illa,quã publice tenebat in domo ꝓ cõcubina:preſumitur enim filius illi⁹,ſicut preſumitur filius qui natus eſt ex illo,qui tenetur in matrimonio:q2 filius eſt quẽ nuptie demõſtrãt.ff.de in ius vocan.l.q2 mater:vñ preſumptiue dicimus talẽ filiũ,quẽ filiũ cohabitatio oſtẽdit.❡ Probabitur ſecũdo filius,eo qḋ eſt in quaſi poſſeſſione filiationis.qḋ ſatis puto q2 incidẽter filiatio deducit in iudiciũ ❡ Itẽ ꝓbabitur tertio,eo qḋ iſte habebat illũ in patrem,⁊ cõiter eius filius reputabatur,⁊ noiabatur.de proba.per tuas.❡ Itẽ qñq3 probatur filius ex dilectione:vt p3 ſ.de preſum.afferte.❡ Non ob.qḋ nominatio non ꝓbet quẽ filium.C.de teſta.l.neq3 cõfeſſio.C.de probatio.l.non nudis.q2 dicit gl.qḋ probat preſumptiue:ſed non ſic,quin admittatur probatio in cõtrariũ.Jo.an.remittit ad not.qui ſi.ſint legi tranſmiſſe.dic qḋ ſola nominatio non probat quem filiũ,niſi n patre noictur in actu tñ filio proportionabili,q2 tũc cõſtituit in quaſi poſſeſſione filiationis:vt.l.j.de liberis agnoſcẽ.ſ.j.ff.⁊ ibi Bart.quo caſu preſumptiue probatur filius:ſed nominatio cũ tractu,⁊ noiatione cõi bene probat ipſum filium,que dicta ſunt de filio ꝓbando procedunt in ꝓbando quẽ patrem.⁊ aſſignat Jo.an.cãm,q2 iſta correlatiua ſunt.Et hoc eſt verum.non ſunt hic alia.materiã expediui in dicto,c.tranſmiſſe.qui ſi.ſint legi.⁊c.

1 ☞ Baſtardus genitus etiam de vxore,ſine diſpenſatione ad ordines,vel beneficia promoueri non poteſt.

2 Legitimitas non cauſatur a ſola ſubſiſtentia vinculi matrimonialis,ſed ab executione eiuſdem vinculi.

3 Ordo quando appellatur officium.

4 Baſtardus quare ab ordinibus repellatur.

5 Diſpenſat ſolus papa cum filio illegitimo.

6 Diſpenſatio ab ordine non extenditur ad conſecutiuum beneficiũ,niſi hoc exprimatur.

7 Filium legitimum generare,etiam de legitima vxore,non poteſt quis preſbyter factus vxore volente,⁊ caſtitatem promittente.

8 Paterna incõtinentia non nocet filijs quo ad vitã eternam,ſed bene quo ad effectum creandum.

9 Maritus incõtinẽtia vxoris dehoneſtatur,idẽ ex coitu ancille.

10 Diſpenſatio vt nõ obſtãte illegitimitate quis poſſit ad clericatũ aſſumi nõ reſtringatur ad ordines minores tantum.

Permiſſio in genere mediocritatem reſpicit.

11 Inquiſitio eſt faciẽda ſuper dignitate,vel indignitate ꝓmouẽdi.

12 Diſpẽſatio ſuper illegitimitate, vt quis poſſit ad ſacros ordines promoueri,non operatur vt poſſit diſpenſatus promoueri ad dignitatem,ſed ad ſimplex beneficium.

1 **LIteras.** ❡ † Illegimus genit⁹ etiã de vxore,ſine diſpẽſatione ad ordines,vel beneficia promoueri non poteſt.hoc dicit.Supplicatio,⁊ ſupplicatiõis admiſſio.verũ licet.❡ No.primo hec eſſe poſſe ſimul,quẽ eſſe genitũ ex vxore legitima,⁊ illegi-

2 mũ eſſe.❡ † No.ſecundo,qḋ legitimitas in prole non cauſatur a ſola ſubſiſtentia vinculi matrimonialis,ſed ab executione vinculi matrimonialis:ideo data ſubſtantia vinculi,⁊ executione ꝓhibita,proles eſt illegitima,ſaltem quo ad ordines.de clan.deſpon.cum inhibitio.❡ Ex hoc infertur quod natus de preſbytero,⁊ eius olim vxore legitima,eſt illegitim⁹,⁊ inhabilis ad ſacros ordines:quia dato quod non deficiat vinculi matrimonialis ſubſtantia,deficit tamen matrimonij executio,cui obuiat votum ſolenne.❡ Nota tertio,quod ordo appellatur officium.

3 ❡ † Nota quarto vnam cauſam,propter quam illegitimus ab ordinibus repellitur.ſ.timor paterne incontinentie,que in filios punitur,⁊ ſic aliquando eccleſia obuiat,⁊ punit filium propter peccatũ parẽtis vitandũ in filiũ.ad hoc prima.q.iiij.ſ.itẽ pec-

5 cato ciuiũ. ¶ † No. quĩto, qḋ cũ illegitimo ſolus papa diſpẽſat.
6 ¶ † No. ſexto ar. qḋ diſpẽſatio in ordine nõ extẽdit ad conſecra-
tiuũ beneficiũ, niſi hoc exprimatur: alias illa verba, ⁊ ad eccleſia
ſticũ beneficiũ ſuperflua forẽt: ſed ſi declaratiue intelligant, pro
7 bant ↄtriũ. ¶ † Obuiant duo, q: videtur impoſſibile qḋ de legiti
ma vxore preſbyter generet filiũ: q: vel erat vxor añ, ⁊ matrimo-
niũ nõ potuit ſeparari: q: quos de⁹ cõiũxit, ⁊c. de ſecũdis. nup.
c. i. ⁊. ii. vel nõ erat vxor ante ſacerdotiũ: ⁊ nõ põ effici vxor legi-
tima. xxi. di. c. ante trienniũ. ꝫ. de eta. ⁊ qualita. accepimus. Sol.
intellige qḋ añ fuerat eius vxor, ⁊ poſtea fact⁹ eſt ſacerdos, vxo-
re volẽte, ⁊ caſtitatẽ ꝓmittẽte: vnde poſtea priuati fuerũt ꝑpter
votũ executione matrimonij: ⁊ ꝑ hoc ꝓles naſcit illegitima: q:
ↄ votũ ſolẽne caſtitatis in vtroqꝫ cõiugẽ: ideo de iure nõ potuit
ꝓmoueri. ⁊ ꝑpter hoc dicit Jo. qḋ plus peccat cognoſcẽs talem
vxorẽ, ꝙ ſi cognoſceret ſolutã: q: cognoſcit ↄ votũ vtriuſqꝫ. Ita
no. Jo. ⁊ Lau. lxxxi. di. c. miniſtri. ⁊ ꝑ hoc filij ſunt illegitimi, ſe-
cundũ Jnn. ⁊ Hoſ. in ſumma huius ti. §. quid ſi ſacerdos. ⁊ Ho.
de cõuer. coniuga. dudũ. Ray. in ſumma huius ti. dicit qḋ tales
filij nõ ſunt illegitimi duplici ratiõe, fauore ꝓlis, ⁊ vt culpa pa-
rẽtũ filio de matrimonio nato nõ noceat: arg. xxviij. q. ij. c. mul-
torũ. ſed obuiat hic tex. ſed dic, ſcḋm Ray. qḋ hic nõ eſt diſpẽſa-
tio, ſed iuris permiſſio. vel dic qḋ eſt diſpẽſatio, ꝑpter identitatẽ
rõnis, que eſt in illegitimo. ſ. vitiũ paterne incõtinẽtie: vnde ita
eſt ꝓhibitus, ſicut illegitimus: ſed ſed in nulla parte ſue decreta
ꝫis ipſuꝫ illegitimũ. Jo. an. videt adherere ſummãdu prime opi.
qḋ ſit illegitimus, tenet Arc. in. c. ij. e. tit. li. vj. in verbo, pariter: ⁊
hoc eſt veri⁹. per hoc apparet qḋ dicẽdũ an poſtea ſuccedat de-
functo: credo qḋ in veritate ſit legitim⁹: q: interdictũ matrimo-
niũ illegitimat ꝓlẽ: vt patet de matrimonio ↄcto. per totũ. ſuffi-
cit ergo ad legitimãdũ ꝓlẽ ſubſtãtia vinculi matrimonij. ⁊ hoc
8 placet, q: fauorabilius. ¶ † Opp. qḋ paterna incontinẽtia non
debeat filijs nocere. lvi. di. c. naſci. ſo. nõ nocet quo ad vitẽ eternã
ſed bene quo ad effectũ creãdũ quo ad promotionẽ legis ſcḋꝫ gl.
9 † dehoneſtat enim filij ex incõtinẽtia parẽtũ, ſcḋm doct. ſicut
de honeſtat maritum ex vxoris incõtinẽtia. xxxiij. di. c. ſi cuius. ⁊
10 dehoneſtat ex coitu ancille. c. di. ſi qs viduã. ij. ¶ † Quero an ex
diſpẽſatione, vt nõ obſtãte illegitimitate qs poſſit ad clericatũ
aſſumi, intelligat quis diſpẽſatus vt poſſit ſacros ordines aſſu
mere, an reſtringat ad minores. gl. arguit qḋ ad minores reſtrin
gat: q: permiſſio in genere mediocritatẽ reſpicit. ff. de aur. ⁊ ar.
l. qui lancẽ. cũ ſimilibus. ¶ Jn cõtrarium, q: beneficiũ latiſſime
terpretandum, ⁊c. ff. de cõſti. princi. l. ſi. ꝫ. de tranſla. pla. c. ſi. dicit
gl. ꝙ tutius eſt intellige qḋ ad minores tantũ reſtringatur: q: ſic
papa ſenſiſſe videt: ergo ⁊c. de reſcript. in. ſup literis. Philippus
per prima iura, ⁊ q: appellatiõe clerici etiã ſacerdos cõtinet. xxi.
di. cleros. xi. q. i. de perſona. tenet ꝙ ꝓmoueri poterit ad ſacros,
preterꝙ ad epatũ. pro quo facit, q: ſi dicas reſtringẽdũ, etiã ea-
dẽ ratione reſtringeret ad primã tonſurã. Hoſt. dicit talẽ gratiã
reſtringẽdã, dũmodo aliquid operetur. ¶ Op. qḋ aliqd reſtrin-
gatur ad minores, tenẽs cõiter doc. Jnn. Tan. Lau. Hoſ. Jnn. ⁊
Hoſt. ſed remittit ad ſummã, eo. ti. §. quis poſſit. ver. quid ſi di-
ſpẽſet cũ aliquo. ⁊ ſeq. ad hoc. ſ. c. i. li. vj. xl. di. ſicut. Arch. e. ti. c. i.
vj. tenet opi. gl. niſi dicat cũ adiuncto, ordines: vt ibi in verbo, ordines or
dines. dic qḋ aut eſt ad ordines minores iam ꝓmotus tpe cõceſ-
ſionis diſpẽſationis: ⁊ cõceſſio extenditur ad ſacros: aut non eſt
promotus ad aliquos gradus ordinis: ⁊ tunc diſpenſatio põt
ſtrictiſſime intelligi, ⁊ non cõprehendit niſi pſalmiſtatũ. poteſt
ſtricte intelligi: ⁊ comprehendit maiores. poteſt late intelligi,
⁊ comprehendet ſacros. poteſt latiſſime intelligi: ⁊ comprehen-
det epiſcopatum. Credo quod non ſtrictiſſime ſumetur: q: ali-
quid habet beneficij, maxime quando plures occurrunt actus,
ad quos par eſt cauſa, vt ſunt omnes minores, quorũ vnus nõ
eſt maior altero, licet vnus per prius, alius ꝑ poſterius adipiſca
tur: vnde ſtricte intelligetur vt minores ↄprehendat. ⁊ hoc tenet
Hoſt. in ſumma in loco preallegato. ⁊ ſpe. ti. ij. §. vlt. in prin. ⁊ in
ſi. vbi idem tenet. ⁊ nõ iura allegata. ꝫ. dicit qḋ loquunt in benefi
cijs, que conceduntur abſqꝫ alterius preiudicio, ⁊ nõ ↄ ius. ⁊ vide
qḋ no. in dicto. c. ſi. de tranſla. prela. ⁊ qḋ no. de ver. ſig. olim. ſup
vlti. gl. diſpenſatus tamẽ ad diaconatũ videtur diſpenſatus ad
ſubdiaconatũ, ſed nõ ad preſbyteratũ: q: minus in maiori inclu
ditur alias ad ſeparata non extenditur diſpenſatio. vnde diſpẽ-
ſatus ad pſalmiſtatũ nõ poſſet maiores ordines aſſumere: vide
ibi Jo. an. in add. ⁊ vide qḋ no. in. c. per venerabilẽ. qui fi. ſint le.
⁊ ibi in verbo, quid ſi degradatus. tractat an degradatus reſtitu
tus ad ordinẽ, intelligatur ad beneficiũ reſtitutus: ⁊ tenet quod
non. tractat etiã ⁊ ſpe. in loco preallegato ver. quid ſi diſpenſatũ
eſt cum tali, an diſpenſatus ad omnes ordines, ⁊ quod omnia
beneficia poſſit promoueri, poſſit promoueri ad prelaturaꝫ, vel
dignitatẽ. ⁊ tenet qḋ nõ. ad hoc de preben. c. ſi. dicit enim ſpecu.
in loco preallegato ver. quod ſi diſpenſatum eſt cum aliquo qḋ
poſſit ꝓmoueri ad ordines ſacros, nõ propter hoc intelligit di-
ſpenſatũ cũ eo, vt poſſit beneficiũ curatũ obtinere, ⁊ ſic epiſcop⁹
illud cõferre nõ poterit, quãꝙ ſimplex poſſit: ⁊ ſic diſpenſatio
facta quo ad ordines, nõ intelligitur facta quo ad beneficia. Et
cõcludit ibi regulam ſpeculator, ꝙ beneficia, que nõ preiudicat
aliij, ⁊ etiam diſpenſationes, que modicũ preiudicãt, extẽdunt,
⁊ late interpretãtor. ſed nõ placet Jo. an. q: quicquid dicat, text.
eſt qḋ diſpenſationes iſte ſunt ſtrictiſſime intelligende. de fi. preſ
byter. c. i. li. vi. ⁊ ibi Jo. mo. facit regulã qḋ eſt intelligenda diſpẽ
ſatio ſtrictiſſime, dũmodo aliquid quãtũcunqꝫ modicum opere
11 tur. ad hoc de conſang. ⁊ affi. quod dilectio. ¶ † Quero an ſuper
dignitate promouendi ad ordines, vel in dignitate ſit facienda
inquiſitio. dicit hic Ho. dato. qḋ quilibet preſumatur dignus.
de ſcruti. c. i. putat tñ qḋ hoc caſu per illuꝫ, cui totũ cõmittitur,
querendũ ſit de dignitate, vel indignitate promouendi, ſit faciẽ
da inquiſitio de moribus in loco cõuerſationis ſue. de frigidis.
c. i. de ele. ſi poſtqꝫ. nõ ob. predi. decre. i. cũ ſi. q: loqui ſcḋm alias nõ
hẽt ſiniſtra ſuſpicio: ſꝫ hic merito de paterna incõtinẽtia dubita
tur in filiuꝫ: vnde merito inquirit: ⁊ ſi per eã nihil inuenitur ſini
ſtrũ, fiat diſpẽſatio ¶ Quero an hic ꝓmoueatur ex permiſſio-
ne iuris, an ex diſpenſatione. quidã dicũt qḋ diſpẽſatiue permit
titur: alij de iure cõi. Hoſt. dicit qḋ quo ad ſacros eſt diſpẽſatio:
quo ad minores vero nihil indulget papa, cum promoueri poſ-
ſet ex diſpẽſatione epi. Jdeo exponit, permittimus. i. permiſſuꝫ
eſſe oſtendimus. dicit Jo. an. qḋ legi debet plane: ⁊ non ſequitur
ſi epũs id facere põt, ergo eſt diſpẽſatio: vnde permittitur epo de
iure: ſed qḋ epiſcopus facit non eſt ius, ſed diſpenſatio. ⁊ ſic per-
miſſio qḋ epiſcopus diſpenſet, eſt ius: ſed qḋ epũ ꝓmoueri per-
12 mittat, eſt diſpenſatio ſecundum Jo. an. ¶ † Quero an poterit
promoueri ad dignitatem per hanc conceſſionem. dicit Jo. an.
quod non, ſed ad ſimplex beneficium, eo quod reſtringitur hec
indulgentia, ſecundum Jo. an.

1 ☞ Baſtardus in eccleſia paterna prebendari non debet.
2 Honor domus dei ſeruandus eſt, ⁊ cauendum eſt ab inhoneſtis,
in quibus eccleſia perdit odorem bone fame.
3 Filius preſbyteri, etiam legitimus non poteſt in beneficio inti-
tulari in eccleſia, quod eſt idem, vel penitus ſimile cum paterno.
Canonic⁹ filius eſſe nõ põt in eccl'ia, in qua pater fuit canonic⁹.
4 Filius in beneficio, in quo habebat miniſtrare patri in eccleſia,
non debet intitulari non legitimus, etiam ex diſpenſatione.
5 Filius legitimus põt intitulari in eccleſia paterna diſpenſatiue.
6 Baſtardus qḋ miniſtret patri, in quo dedecus eſt eccleſie.

1 **Cum decorẽ.** ¶ † Jllegitimus in eccle
ſia pẽrna prebẽdari nõ dꝫ.
¶ Dictũ ponit. ⁊ cauſam reddit, ibi: cũ indecorum.
2 ¶ † No. primo ſeruãdũ decorẽ domus dei, ⁊ ſic eccle-
ſie: ⁊ cauẽdũ ab inhoneſtis, in qbus eccleſia perdit odorẽ bone
3 fame. ¶ † No. ſcḋo, filiũ preſbyteri, etiã legitimũ, nõ poſſe in bñ
ficio intitulari in eccl'ia, qḋ eſt idem, vel penitus ſile cũ pẽno: idõ
4 ſi pater fuit canonicus, filius canonicus eſſe nõ põt. ¶ † No. ter
tio qḋ in beneficio, in quo filius habeat miniſtrare patri in eccle
ſia, non dꝫ filius intitulari nõ legitimus, etiam ex diſpẽſatione.
5 ¶ † Opp. qḋ filius poſſit intitulari in eccleſia pẽna. ꝫ. c. ad hoc
ſo. ↄtrium ꝓcedit in legitimo. ¶ Contra opi. gl. qḋ etiã legitim⁹
nõ poſſit intitulari in eccl'ia pẽna, vt. ſ. c. proximo. So. dicit glo.
qḋ illud eſt verũ, ⁊ illi eſt ſtandũ, ſm lecturã, qḋ dictio maxime,
6 ſtet ꝓprie. ¶ † Quero in eſt dedecus qḋ filius miniſtret pẽ: dici-
cit, q: dicerẽt eum videntes, Ecce baſtardus miniſtrat patri: ⁊
per hoc infamabit eccl'ia. de obliga. ad ra. c. vno forte ꝑpter hoc
intrãtes eccleſiã retraherentur. de coha. cle. veſtra. Jtẽ periculo-
ſum eſt patri: ꝑpter peccati memoriã, ne purgetur, ⁊ ledat me-
moria in conſcientia. xv. q. i. mulier. ſecundum Hoſti. auto.

1 ☞ Jnſtitui non debet ſpurius in eccleſia paterna, in qua pater
eſt inſtitutus.
2 Canonicorum filij non poſſunt canonicari in eccleſia, in qua pa
tres fuerunt canonici.
3 Jnſtituens in bñficio paterno, vel in eccleſia, in qua pr eſt inſti-
tutus, filium illegitimum ſpurium, priuatur ſuis beneficijs.
4 Baſtardi filij non poſſunt per epiſcopum inſtitui, in eccleſia, in
qua pater inſtitutus. 10.
5 Filij legitimi poſſunt in eccleſia paterna inſtitui, ⁊ in beneficio
paterno, purgato tamen vitio.
6 Jnſtituens filiuꝫ ſacerdotis legitimum in eccleſia paterna non
ita punitur, ac ſi inſtitueret ſpurium ⁊ alium legitimum.
7 Maxime dictio, ſcḋm propriam ſignificationẽ implicat, ⁊ quã
doqꝫ ponitur pro tantum.
8 Diſpenſare non poſſunt epiſcopi cũ filijs illegitimis, vt in ſim-
plici paterno beneficio promoueantur.
9 Diſpenſatio cenſetur prohibita, quando canon imponit penã
ordinario circa aliquod factum.

Joſephum

Suſpenſus a beneficijs, in epiſcopum non poteſt eligi vel ad di
gnitatem promoueri.

1 AD abolendā. ¶ † Si illegitim⁹, ma
xime ſpuri⁹, inſtituat
in eccleſia, in qua eſt inſtitut⁹ pater inſtitutio nō valet,
& inſtituēs a ſuis beneficijs ſuſpēditur. h. d. Primo
ponit inhibitiōis cām impulſiuā. Secūdo inhibet. Tertio de
2 cernit. Quarto ɔ̄faciētes puniri mādat. partes patēt. ¶ † Not.
q̄d filij canonicorū nō poſſunt canonicari in eccleſia, in qua ca
nonici patres fuerūt: & ſic ꝓhibitio tituli huius extēdit ad idem
3 beneficiū, vel genus ſimile. ¶ † No. ſecūdo penā taliter canonicare
4 preſumētiū. ¶ † Opp. q̄d poſſint filij intitulari in eccleſia pater
na, dūmodo nō in bñficio paterno, ſi ſint legitimi: vt. ī. e. c. ad hec.
So. dupliciter intelligit. Uno modo, q̄d maxime, ſtet ꝓ tātū: &
eſt litere ſenſus q̄d filij poterūt, legitimi maxime. i. tātū legitimi
poſſunt ꝓmoueri. & ɔ̄cordat: & no. de dictione maxime, que ſtat
pro tātū. & hāc lecturā tetigit gl. i. pro hac lectura facit, ſcd̄m q̄d
dicit. gl. ū. q: hic papa mādat puniri ꝓmouētes, vt ſuſpēdantur
a beneficijs ſuis. per q̄d videt q̄d loquat de ꝓmouētibus ſpurios
q: cū illis epi diſpēſare nō poſſunt: pro legitimis autem nō ita
puniuntur. ¶ Lectura hec deſtrui lrām. exponendo maxime, ꝓ
tantū, & a propria ſignificatione verbi nō eſt recedendū, niſi vbi
res aliter ſalua eſſe nō pōt. ff. de lega. iij. l. nō aliter. de deci. c. ad
audientiā. de tranſla. prela. c. inter corporalia. & in re dubia me
lius eſt ſcd̄m ius edicti. ff. de exerc. l. i. §. ſi is, qui nauē. Itē ſi non
intelligeretur de alijs legitimis, nihil adderet hec decre. niſi q:
penam imponit ordinatoribus: ideo gl. poni⁹ ſecūdā lecturā, q:
dictio maxime, ſtet ꝓprie & hec ſubdiuidit in duas. ¶ Prima
lectura eſt, q̄d ſenſus ɔ̄trarius impliceī, vt extēdaī ad legitimos: &
ſecūdū hoc nec legitimi nec illegitimi poterūt canonicari in ec
cleſia paterna. ſed ſcd̄m hoc obſtat decre. ad hec. gl. dicit q̄d illa
eſt correcta. hec nō bona: q: iurium correctio eſt euitāda: de elec.
c. cū expediat. li. vi. ideo gl. i. ſi. ſecūde gl. ponit aliā lec. q̄d hic ſen
ſus ɔ̄trius excludat alios illegitimos, vt ſic maxime ſpurij exclu
danī: quaſi implicet idē in alijs filijs nō ſpurijs: illegitimis tñ,
vt ſunt naturales. Hoſt. in ſumma huius ti. dicit q̄d in eccleſia pa
terna nō pōt habere canoniā. ſed beneficiū ſic, ſcd̄m eū. Dic ſi fi
lius illegitimus eſt, vt ſpurius, vel alius illegitimus, vel etiā na
tus ɔ̄ votū, nō pōt in aliquo bñficio, nec paterne eccleſie, nec al
terius ꝓmoueri, niſi ſecū diſpēſetur, vt hic, & ī. c. lſas, & diſpen
ſandū nō eſt vt obtineat bñficiū in eccleſia paterna viuēte patre,
in quo pater ſit miniſter. ī. c. cū decorē. & hoc verū ſi habuerit pa
ter in titulū, & filius velit in vicariatū. ſiue econtra. ī. c. michael.
5 ¶ † Si alias eſt legitimus, in ſpeciali bñficio, in quo pater inti
tulatus fuit, intitulari nō pōt in illa eccleſia, ſiue ſit pncipalis
ꝓlatura eccleſie, ſiue aliud beneficiū particulare, niſi vitiū ſit pur
gatū ī. c. ad extirpādas. vel niſi pater in prius nō habuit titulū,
licet aliter temporaliter tenuerit. ī. c. ɔ̄ſtitutus. In diuerſo aūt
beneficio, ſi tale eſt, in quo filius habeat patri miniſtrare, patre
viuente non pōt in illo bñficio intitulari in eccleſia, in qua inti
tulat, vel rector eſt pater. ī. c. cū decorē. ī. c. preſentiū. & c. ɔ̄querē
te. & hoc ſecundū vnū intellectū. ſi nō habet patri miniſtrare, vt
q: mortuus eſt, vel q: beneficiū nō eſt miniſterio ſubiectū: tunc ſi
beneficiū eſt idē, licet mutetur modus promouēdi, vt q: vnus vi
carius ꝑpetuus, alter eſt intitulat⁹, adhuc nō pōt: vt in. c. ad ex
tirpādas. Si bñficia penitus ſunt ſimilia, vt canonicatus, & cano
nicatus, nō licet intitulari: in. c. ex trāſmiſſa. nō: & hic eſt caſus.
Si beneficia ſunt diſſimilia: tūc lz: vt in. c. ad hec & hoc mihi vi
detur de mēte bonū iuriſ: ex quibus patet q̄d ꝓhibitio huius ti
tuli fundatur ſuper triplici ratione. prima, ne noteī ſucceſſio. ī.
c. ex trāſmiſſa. ſcd̄a, ne noteī quedā quaſi poſſeſſio, vt hic. tertia,
ne ɔ̄tingat eccleſiā ſcādalizari: q: patris impudici filius mini
6 ſtret. ī. c. cum decorē. ¶ † Ultimo not. gl. in duobus. Primo in
eo q̄d dicit, q̄d nō ita puniī promouēs legitimū filium ſacerdo
tis, ſicut promouēs illegitimū. & aſſignat cauſam: q: nō pōt cum
illegitimo diſpēſare per q̄d gl. ſentire videī, q̄d poſſit cū filijs ſa
7 ſacerdotū legitimis diſpēſare de hoc dicetur. ī. e. ſi. ¶ † No. ſecū
do de hac dictione maxime, que ſcd̄m ꝓpriā ſignificationē impli
cat. Idē in ſenſu ɔ̄trio ad hoc de elec. c. auditis. de poſtu. c. vltimo
vt lite nō ɔ̄teſt. c. qm̄. §. porro. de dila. c. i. de teſti. c. cū olim. vbi de
hoc in ſi. vltime gl. de appe. ad hec. vt eccleſiaſtica bñficia. c. vno.
de ſpō. ſpōſaz. de duo & illa. de tor. c. ij. in ſi. ff. de dona. inter vi. &
vxo. l. ſi quis pro vxore. ¶ Quādoq; ponitur pro tātū, vt hic, &
lxij. di. c. peruenit. xi. q. iij. ſi quis epo dānatus. xvi. q. iij. cap. i. de
renūtia. poſt tranſlationē. ad ſi. de foro cōpe. cum ɔ̄tingat. de eo
qui duxit in matri. l. c. i. dic, ſi dictio maxime, iungitur verbis ſa
piētibus finalē cām, vel rationem, tūc habundat, & ponitur pro
tantū, vt in ſecundis iuribus. Si vero annectitur verbis ſapiē
bus cauſam impulſiuam, & ɔ̄ſtat, vel ſaltem eſt dubiū: tūc deno
tat idē: & in caſu conuerſo, vt in iuribus predictis. C. vnde liberi.
8 l. qui ſe patris. ¶ † Gl. inducit in argumentū decre. q̄d epiſcopi
nō pñt diſpēſare cū illegitimis, vt in ſimplici beneficio ꝓmoueā
tur. q: hic decernit nō valere: & q: imponiī pena ordinatoribus
taliū perſonarū ad hoc. ī. c. ſi. ¶ Gl. ɔ̄cludit q̄d ſi epi cū illegiti
mis velint diſpēſare in eccleſijs a pñtis, nō pñt, et in ſimplici bñ
ficio, vt hic: ſi volūt diſpēſare in alijs eccleſijs a pñtis in ſimpli
ci bñficio, dicit gl. q̄ poterūt: q: ɔ̄ciliū ꝓhibet in paternis di
9 ſpēſationē: ergo in alijs ɔ̄cedit. ¶ † No. iſtā gl. in vno, q̄d eo q̄d
canō penā imponit ordinario circa factū illi cēſeī ꝓhibere diſpē
ſatiōes, q̄d bñ no. ꝑ his, q̄ notanī in. c. cū dilect⁹. ī. de tēpo. ordi.
materia que hic tāgiī de poteſtate diſpēſandi, explicabiī. ī. c. ſi.
10 ¶ † Unū tñ aduerte, q̄d hic dicit Hoſt. q̄d et dato q̄d diſpēſare
poſſent epi, nō tñ poſſent cū illegitimis, vt pficianī prib⁹ viuēti
bus in eccleſijs: in alijs aūt, in qbus nō pſunt, ſz pfuerūt pres, q:
ſunt mortui, pñt filij, et illegitimi ꝓmoueri: legitim⁹ aūt in eccle
ſia pſna vt pficiaī, nō eſt ꝓhibitū, ſcd̄m Ho. q̄d intellige, niſi ꝓut
11 dictū eſt. ī. ¶ † Quid ſi canonici taliter ſuſpēſuz a bñficijs aſſu
merent in epm̄, vel dignitatem, an puniant, vt ſint priuati ꝑtāte
eligēdi, & ſuſpēſi eēnt a bñficijs. Inn. dicit q̄d ſic, de elec. cū in cū
ctis. dt. Ho. verū, ſi id facerēt ꝑ viā electiōis, ſec⁹ ſi ꝑ viā poſtula
tiōis. q̄d dt Inn. de dignitate nō eſt verū de inferiori ab epali: de
electiōe. ſi ɔ̄promiſſari⁹. §. hmōi. li. vi. ſcd̄m Jo. an. q̄d bene not.

1 ☞ Diſpenſare non poteſt inferior a papa vt filius in eccleſia pa
terna immediate ſuccedat. nu. 5.
2 Beneficium tenens illegitime, debet moneri vt reſignet.
3 Uitium, per quod filius prohibetur ſuccedere in eccleſia paterna,
purgatur per alium ſucceſſorem.
4 Diſpenſare non poteſt ſimpliciter legatus, vt filius in titulum
poſſit immediate acquirere paternam eccleſiam.
6 Legatus exercet de conſuetudine illa que ſunt reſeruata pape.
7 Legatus etiam de latere non poteſt diſpenſare contra conciliuz,
& canonem concilij.
8 Beneficiū tenens illegitime moneī vt reſignet in manibus epi.

1 DIlectus filius. ¶ † Alius q̄ papa
nō diſpēſat, vt filius
nō eccleſia pſna imediate ſuccedat. In prīa facti nar
ratio. In ſcd̄a ibi: quo circa cāe ɔ̄miſſio, ſcd̄m Jo. an.
2 ¶ † No. primo hic vnā practicā ꝓcedēdi ɔ̄ detētorē illegitime te
3 nētē eccl'az, q̄ moneaī vt reſignet. ¶ † No. ſcd̄o q̄d vitiū, ꝑ q̄d fi
lius ꝓhibeī ſuccedere in eccleſijs pſna, purgaī ꝑ mediū ſucceſſo
4 rē. ¶ No. tertio legatū poſſe diſpēſare, vt fili⁹ imediate in titulū
5 acqrere poſſit eccleſiā pſnā ¶ † Not. caſuz, in quo appellatio re
6 moueī. ¶ † Op. q̄d legat⁹ diſpēſat: q: exercēt reſeruata pape: de
of. leg. c. q̄d trāſlationē. So. illud de ɔ̄ſuetudine introductū eſt ex
ſpeciali ɔ̄ſuetudine ſedis apoſtolice, & ex certa ſciētia, vt iſte ca
ſus trāſeat ꝓpter periculū. ¶ Uel ſcd̄o, legatus nō pōt reſerua
ta ꝑ priuilegiū, qñ eſt nat⁹ in puincia ſua ideo talis nō poſſet talē
diſpēſationē facere. Legat⁹ aūt de latere pōt hāc diſpēſationē fa
cere: q: iſti miſſi nō hñt ita largā ꝑtātē. q̄d aūt de latere habeāt
maiorē ꝑtātē: pz: q: pars ſunt pape: & pz de of. lega. volētes. ad
hoc optime. xciij. di. c. i. gl. dicit q̄ nulli pñt diſpenſare ſicut nec
pñt contra concilium lateranū. diſpenſare. ī. de preben. dilectus.
7 ¶ † No. gl. q̄d nō pōt epus, & etiā legatus de latere cōtra conciliū,
& canonem ɔ̄cilij diſpenſare. vide gl. de elec. cū dilecti. Ho. vide
tur velle q̄d ſi diſpēſatio fiat ex cā, q: propter vtilitatē eccleſie,
q̄d etiā hoc permittatur epo: de quo. ī. ex tua dic vt dicam. ī. c.
8 proximo. ¶ † Opp. q̄d nō debuerit moneri, vt reſignet ꝑpoſitus
qui nō pōt niſi in manibus epiſcopi: de renuntia. c. admonet. &c.
q̄d in dubijs. So. dic q̄d forte ꝑpoſitus cū caplo erat exēptus:
vel poterat hoc ex ſpāli mādato pape, vel ordinariū. alleat de pb.
in laternū. vel dic q̄d monebat vt reſignaret in manibus dioceſa
ni: q: forte prepoſitus pſonus erat ad quem talia ſpectare vidē
tur. xvi. q. vij. filijs. de quo ſup. neg. prel. litera s. ¶ Ultimo pon
dera tex. q: illud nō induciī ñ papa manaſſe. quod manauit ab
ipſius legato: q̄d eſt verū ex generali mandato: ſecus ſi ex ſpecia
li, vt eſt gl. ī. de reſcriptis. literas. quod nota. Ant. de Butr.

1 ☞ Baſtardus abſq; diſpenſatione pape non poteſt ad dignita
tem promoueri. 2.
3 Dignitas, & perſonatus dicuntur curati.
4 Conſtitutio declaratoria trahitur ad preterita.
5 Diſpenſare an poſſit epiſcopus cum illegitimis etate, vel nati
uitate, ad ordines, vel beneficia.
6 Diſpenſatio per papam conceſſa cum illegitimo, non expreſſo
qua illegitimitate natus eſt, an quia ſpurius, vel natus ex ſer
ua, & genitus a principe, valet licet maius dicatur vitiuz in vna
perſona, q̄ in alia.
Adulterium, vel peccatuz eſt maius in principe, & officiario, q̄
perſona inferiori.

7 Diſpenſare quare poſſit epiſcopus in criminibus, ⁊ nõ ſuper de
ctu ratione illegitimatis.

1 **Nimis.** ¶ † Illegitimus abſq; diſpẽſatiõe pa
pe ad dignitatẽ, vel pſonatũ promoue
ri nõ põt. h. d. ¶ Primo ponit abuſum prouincie,
quẽ ⁊ circa pterita corrigi iubet, ⁊ in futurũ phibet,
2 ibi: quocirca. ¶ † No. ſ. qͦ illegitimi ad dignitates vel pſonat⁹
pmoueri nõ poſſunt abſq; diſpẽſatione apoſtolice ſedis, a ↄtrio
qͦ in aliis nõ curatis, nec dignitatib⁹, nec pſonatib⁹ pmouet ex
3 diſpẽſatiõe inferiorũ. ¶ † No. ſecũdo arg. qͦ dignitas, ⁊ pſona
4 tus dicant curati. ¶ † No. tertio qͦ cõſtitutio declaratoria tra
hit ad pterita. ¶ No. ar. qͦ pena indigne cõferẽdi nõ habeat lo
cũ in cõferẽte: ⁊ ſic pena ca. cũ in cũctis, nõ videt ad hoc extẽdi:
5 ſʒ dic vt ibi. ¶ † Quero an cũ illegitime natis diſpẽſent epi, vt
pmoueant ad bñficiũ ſimplex. Reſpõdet gl. qͦ planũ eſt ꝙ ad
bñficia curata, vel dignitates nõ diſpẽſant vt hic. ⁊ ẽ ex tua. ẽ. c.
primo. ⁊ c. ad abolẽdã in bñficio autẽ ſimplici gl. arguit. p ⁊ ↄ
videt primo qͦ diſpenſare poſſint ad ſacros ſine bñficio, ⁊ vt ad
ſimplex beneficiũ pmoueri poſſint: qꝛ eo qͦ prohibet ad digni
tatem: pmittere videt ad alia bñficia: quia qui de vno phibet ⁊c.
xxvj. di. qn alis. Secũdo quia nõ inueniatur hoc epis prohibitũ:
ergo eis cõceſſum intelligit. ſ. de ſerũ perm. qͦ queſtionis. Nõ
obſtat. ẽ. c. primũ. ⁊ c. ad abolẽdã. de ſeruis nõ ordi. cõſuluit. qꝛ
ta illis nõ cõmune ius ſtatuit. i. ponit: per hoc diſpenſatio non
phibet. Nõ obſtat. qͦ ſolus papa diſpẽſat, vt in. c. ſran. ibi papa
diſpẽſat, qꝛ ab eo fuit petitũ: p hoc nõ prohibet inferioribus ne
diſpẽſent. Idẽ Io. ſvi. di. in ſumma. Gof. in ſumma hui⁹ ti. ſ. cir
ca ſiſos. Hodie determinatũ eſt qͦ in minorib⁹ ordinib⁹ cũ ille
gitimis diſpẽſat epus: in maioribus nõ. In bñficio curato nõ di
ſpẽſat: in bñficio nõ curato, ſup quo alias diſpẽſare non poſſet,
nõ diſpẽſat, ex quo aliud ſubeſt indiſpenſabile ſi aliud nõ ſubeſt,
diſpẽſat in ſimplici, nõ in dignitate, vel bñficio curato. ¶ Cõclu
dẽdo dic qͦ aut i bñficio cõcurrit vitiũ, qꝛ fuit paterñ, ⁊ cũ hoc
pſona eſt illegitima: ⁊ cõcordãt oẽs doc. qͦ ſolus papa diſpẽ
ſet: vt in. c. pcedẽti. facit tex. de filijs preſby. c. i. li. vi. ⁊ ibi gl. in ver
bo, tale. Aut ſolũ adeſt vitiũ ſucceſſiõis vitãde ceſſante illegiti
mitate: ⁊ opi. ſunt: cõis opi. hʒ qͦ nõ diſpẽſet epiſcopus, ſed ſo
lus papa: ar. ẽ. c. dilectus. ¶ Et hic Ho. diſtinxit, aut cũ cauſa,
intelligo cõcernẽte vtilitatẽ eccleſie velit diſpẽſare epiſcopus, ⁊
põt: aut ſine cauſa. ⁊ nõ poteſt: vt no. i dicto. c. dilect⁹ Idẽ tenuit
Ray. i ſumma ſub hac Rubrica: ⁊ ſentit Arc. c. ti. c. j. li. vi. in ver
bo, diſpenſari hic dt qͦ ſi vitiũ eſt notũ, ita qͦ ex hoc diffamat
eccleſia. poterit ſol⁹ papa diſpẽſare, ſi p hoc nõ diffamet eccl'ia.
no. ad hoc de re iudi. cũ te. ⁊ recitat gl. de fi. l. pſbyter. c. i. li. vi. ⁊ re
citat Hoſt. i ſumma hui⁹ ti. ſʒ nõ clare firmat. Satis equũ puto,
ſi ſubſit cauſa cõcernens vtilitatem eccleſie, poſſit diſpẽſare: ar.
ẽ. c. veniẽs alias. pcedat opi. qͦ ſol⁹ papa diſpẽſat. ¶ Quãdo
que adeſt ſolũ vitiũ illegitimitatis: ⁊ tũc licʒ olim eſſent opi. dic qͦ
aut vult diſpenſare ad ordines, aut ad beneficiũ. Si ad ordines
minores, põt: ſi ad ſacros: nõ. Si ad bñficia. aut a d ſeparã: ⁊ ſol⁹
papa diſpenſat. de elec. innotuit. ⁊ no. de poſtu. pᵓla. c. ſi. de elec.
cũ dilecti. vñ dicit Hoſt. in ſumma huius ti. e. ſ. ſʒ notãdũ. ad fi.
ꝙ ad hec bñficia. q̃ ſumma pter excellẽtiã appellat, nõ diſpen
ſat niſi papa aut vult diſpẽſare ad curatũ, ⁊ nõ põt: vt in. ſ. i. c. ti.
li. vj. Aut vult diſpẽſare ad dignitatẽ vel pſonatũ nõ curatũ, ⁊
a cõtrario. hic, ⁊ in. c. ſallegato. ſ. de fil. preſby. videt ꝙ poſſit, qꝛ
excludit ſolũ curatum. Archi. de fi. l. preſby. c. j. li. vj. in verbo: be
neficiũ habẽs curam animarũ. ⁊ cõcludit ibi qͦ epus nõ diſpẽſa
bit: qꝛ diſpẽſatio eſt odioſa: ideo ſub ptãte diſpẽſandi in bñficio
nõ cõprehẽdet dignitas, vel pſonat⁹. arg. cord, que no. gl. de pre
ben. cũ olim in gl. i. ⁊ dicit hoc tenendũ. ¶ Quãdoq; vult diſpẽ
ſare ad beneficiũ: cui ex conſuetudine, vel ſtatuto eſt annexus or
do ſacer. ⁊ dicit Arch. e. ti. c. j. li. vj. qꝛ ex quo eſt inhabilis ad or
dines ſacros, ⁊ in eis diſpenſat ſol⁹ papa, diſpẽſabit ſolus
etiã in bñficio, cui annexus eſt ſacer ordo Allegat de⁹ pur. ca. ac
cedens. ¶ Quãdoq; vult diſpenſare, vt ſit canonicus in eccleſia
cathedrali: ⁊ non poteſt. ſ. c. Quin. qꝛ eccleſia cum cura accedere
valet prebẽde eccleſie cathedralis: de preben. extirpande. ſ. quia
vero. ⁊ cap. expoſuiſti. ⁊ de pben. ſuper eo. libro ſexto. vnde pre
benda eſt dignior, quã curã, cum nõ poſſit in cura: ergo nec in p
benda. ¶ Cõtrariũ videtur ſentire ibi Archi. quando non ha
bet eccleſiam curatam annexam propter generalitatez verborũ:
vt in dicto. c. i. vbi permittit diſpẽſare cum beneficio nõ haben
te curam animarum. Ad hoc, qꝛ non videtur expreſſe prohibitũ
ergo eſt pmiſſum. Io. de. in ſumma. ca. moxen. Ad hoc qͦ notat
Hoſt. in ſumma. eo. ti. ſ. ſi. iuxta ſi. ver. circa hoc notandũ. vbi ca
nonias, ⁊ alia beneficia curã animarũ non habentia, appellat
infima. vbi aũt actu pbende eſſet annexũ bñficiũ curatũ: an diſ
pẽſare poſſit. ⁊ inclinat qͦ ſic: qꝛ talis nõ dicit curata. de prebẽ.
ſuper eo. li. vj. Io. an. in gl. tenet cõtrarium qꝛ ſatis ſaitẽ in cõſe
quẽtiã diſpenſatur vt teneat curã. Et hoc tenet ibi gl. per tex. c. ſ.
quaſi hoc ſit de beneficijs ſine cura, in quibus diſpẽſare nõ põt.
¶ Predicta oĩa limitat Io. an. qͦ epus in curatis non diſpẽſat,
niſi cũ ſubſit ſumme neceſſaria. j. q. vij. ſ. niſi. ⁊ c. tali. ⁊ de ſeruis
nõ ordi. de familijs. ⁊ qꝛ neceſſitas nõ hʒ legẽ. de cõſe. di. j. ſicut.
Ad hoc qͦ no. Archi. de elec. licʒ canon. recitat qͦ alij ↄtrũ, qͦ ſi
bi vr̃ durũ. ¶ Hoſt. iſtud recitat ⁊ licʒ. ẽ. c. ex tua. Sʒ dicit qͦ cu
ria ſeruat ↄtrũ: ⁊ hoc ſequendũ. Sed de iure primũ eſt verius, ſe
cũdũ eũ tenean qͦ ſeruat curia de iure eſſe. Io. in ſumma huius
ti. ſ. ſʒ notandũ. diſtinguebat inter diſpẽſationẽ volũtariã, rõna
bilem ⁊ neceſſariã. de volũtaria olim dicit qͦ ſolus papa illam
facere põt. inſt. de iure natur ali. ſ. ſed qͦ princip. ad hoc de cõ
ceſ. preben. cum noſtris. Quedã eſt rationabilis, ⁊ nõ neceſſaria
pter prerogatiuam meritorũ: ⁊ dicit qͦ hanc ſolus princeps
in ſeatentijs. ⁊ duplicibus exercet. que ſint duplicia, appellat bñ
ficia habent curã. quedã eſt diſpẽſatio neceſſaria: ⁊ hac dicit qͦ
epus facit in oĩbus. dicit qͦ papa voluntarie diſpẽſando peccat,
ſcõm eũ i loco ſallegato: vt ibi pleniſſime declarat qñ beneficiũ
dicat curatũ. ¶ Quãq; cũ illegitimo ciate vult diſpẽſare in ſim
plici, qͦ ſcõm Hoſt. appellat infimũ, vt qͦ nõ hʒ curam, nõ eſt
dignitas, vel pſonat⁹, nec canonia cathedralis eccleſie, licʒ Hoſt.
ibi cõcludat etiã canoniã quãcũq; ſub infimo: qͦ eſt verũ: vt eſt
dictũ. ẽ. ⁊ dicit qͦ poterit diſpẽſare, niſi aliud ſubſit ipedimẽtũ
circa beneficiũ, in quo nõ poſſit diſpẽſare. qͦ declarat vt p gl. in
dicto. c. i. li. ni. ¶ Predicta videnẽ limitari ex dicto Hoſt. hic: q
dicit qͦ papa de facili nõ diſpẽſat cum genitis ex religioſo, vel
adulterio, vel inceſtuoſo coitu, niſi tranſeat ad religionẽ: ar. ſ. ti. ſ.
cõſuluit. p qͦ vñr, pdicta perdere, qñ epus vult diſpẽſare cũ ille
gitimo Allegat ad hoc ẽ c ad abolendam. Gl. ↄ ↄtrium. in. c. i.
in eodẽ ti. in gl. ij. Et credo illud verius: nec forte ↄtrum voluit
Ho. vt referat dictũ ſuũ ad caſus, in quib⁹ papa diſpẽſat nõ ſic
de facili cum vno ſicut cũ religioſo, vt ẽ. de genuina. c. niſi. ad fi.
6 ¶ † Quero qd ſi papa diſpẽſante cũ genito ex coniugato, ⁊ diſ
ſoluta: cõiugat⁹ erat comes. baro, vel magn⁹ pceps: de quo i lrĩs
nõ ſit expreſſa mẽtio: qdã qͦ vʒ diſpenſatio: qꝛ ⁊ ſi illud expreſ
ſiſſet, facilius habuiſſet. Alij cõtra, cũ adulterium ſit maius pec
catũ in principe. xl. di. homo ideo. difficili⁹ impetraſſet: ⁊ tales
diſpenſationes ſunt odioſe: vt in. c. ij. e. ti. li. vi. qͦ fatetur Hoſt.
qñ ex ſoluto ⁊ nobili cõiugata. C. ad ordi. ſi qua illuſtris. Ia alij
concludũt qͦ valeat: qꝛ nec ſtylus curie hʒ qͦ nomina: vel circũ
ſtãtie parentũ exprimant ſʒ ſufficit generalis mẽtio, ⁊ ſtylus. ⁊c.
de cri. fal. ꝙ grani. maxime ne fruſtrent, ⁊ decipiantur tales gra
tias obtinẽtes: de dona. c. per tuas. ⁊ remittit ad ſummaʒ. e. ti. ſ.
7 ſi. ¶ † Quare aũt epus diſpẽſat in criminibus, de iudi. at. ſi cleri
ci. ⁊ non ſup defectu no. ſ. eo. ti. c. li. vj. no. Spe. in tit. ij. ſ. nunc de
eporum. ver. ſed cum epo: qꝛ delictum deletur pnĩa, ſed non dele
tur vitium illegitimitatis Anto. de Butrio.

¶ **De ſeruis non ordinandis. Rubrica.**

¶ Viſo de impedimento originis, videndum eſt de impedimẽ
to cõditionis perſone. Materia eſt. liv. di. per totã ad hoc. xij. q.
ij. liberti. vſq; ad capitulum, aurum.

1 ☞ Ordinandi nõ ſunt ſerui ante plenam manumiſſionem.
2 Clericus non poteſt ordinari ante libertatem.
3 Libertas, ⁊ ingenuitas, dicitur quedam dignitas.
4 Seruus non poteſt ingenuus effici per manumiſſionem, ſed li
bertinus.
5 Libertini qui dicantur.
6 Hominum ſtatus ſunt tres.
7 Futura vt poſſint preuideri, inſpici dʒ quod poteſt euenire.
8 Nobilitas vel origo ordinandi non attendenda.
9 Priuilegio clericali nullus renunciare poteſt.
Clericus cõuerſans in honeſte dedecorat totũ collegiũ clericale.

1 **Inſtruendi.** ¶ † Seru⁹ ante plenã
manumiſſionẽ ordina
ri nõ debet. hoc dicit primo dictũ. ſecũdo eius
approbationẽ. Tertio ex eõ dat inſtructionẽ. ſe
cũda ibi ie vera. Tertio ibi: ⁊ id. ¶ † No. primo
2 qͦ cleric⁹ ante ꝙ ſit factus liber, nõ põt ad ordi
3 nes promoueri. ¶ † Nota ſecundo, qͦ ingenuitas, ⁊ libertas, di
4 cit qdã dignitas. ¶ No, ſinẽ text⁹. ¶ † Opp. qͦ ſeru⁹ nõ poſſit
effici igenu⁹ p manumiſſionẽ: nã libertin⁹ efficit. ⁊ ille igenu⁹ di
cit, q liber naſcit. Inſt. de ingenuis. i pncipio. gl. fatet. qͦ ſtat im
pprie, ⁊ dʒ expõi igenuitatis. i. libertatis plene: ſʒ exigit igenu⁹: ⁊
qꝛ oĩa ꝙ gaudeat plena libertate, ita ꝙ nulli obeat obleqũ: alĩs ad
5 clericatũ pmoueri nõ dʒ. liv. di. qcũq;. † Nã libertin⁹ ẽ q ex iuſta
6 ſuitute manumiſſus eſt. inſt. de libertinis. i pncipio. † vñ tu cano
niſta, debes ſcire ꝙ tres ſunt ſtat⁹ hominũ id eſt tria ſunt genera

minum: quia quidam ſunt ingenui: et ſunt illi, qui ſunt in plena
libertate, et fuerunt nati in libertate: quidam ſunt libertini, et ſunt
illi, qui fuerunt ſerui, et poſtea ſunt manumiſſi: quidam ſunt ſer-
7 ui, et ſunt illi, etc. ¶ †Glo. vltima proſequitur generale, precauen-
do futura, vt inſpiciat quod euenire poteſt: allegat pro. poſtea in
ſi. opponit. ff. ad leg. aqui. l. ſi putator. So. Dic nõ teneri diui-
nare, vt inferius in iuribus alleg. in gl. ſed tamen nobis imputa
tur, ſi non occurrimus. i. ſi non fecimus diligentiam, quam po-
tuimus. Sic intelligitur litera, et iura, etc. vt in primis ad hoc de
homici. c. ex literis. et c. Jo. et c. ſi. et Hoſti. adde qd. no. xii. q. i. ha-
bebat. vide Barto. ff. de verbo. ob. inter ſtipulantem. §. ſacram.
8 ¶ †Opp. non videtur curandum, de origine, vel nobilitate: de
preben. c. venerabilis. de inſti. c. ad decorem. Solutio, de origine
nlia a ſeruili non curatur: vt ibi: ſic de ſeruili, vt hoc. De nobilitate
ſanguinis etiam non curatur, ſed ſic de nobilitate conuerſatio-
6 nis: de cle. peregri. per totum. de iudi. c. cum deputati. ¶ †Quae-
ro in quo erit vituperium. Dic in hoc, quod clericus in ſeruitutẽ
remittitur. liiij. di. frequens. et c. ex antiquis. Eſt verũ vituperiũ,
quod tangit tantum collegium clericale, cui renuntiari non põt
j. de fo. compe. c. ſi diligenti. etc. Antonius de Butrio.

1 ☞ Seruus ſine domini licentia ordinatus deponitur, et domi-
nus reſtituitur. nu. 2. 4
3 Ordinatus ſeruus domino ignorante, epiſcopo tamen, et preſen
tatore ſciente illum ſeruum, non reſtituitur domino.
5 Ordinatus ſeruus ad diaconatum, ignorantibus domino et or
dinante: ac preſentatore, dabit vicarium pro ſe.
6 Ordinatus ſeruus ad ſacerdotium efficitur liber, tamẽ amiſſio-
ne peculij mulctatur.
7 Seruus monachus effectus non repetitur a domino poſt tri-
ennium.
8 Libertatis queſtio inter dominum et ſeruum coram quo eſt trac-
tanda.
9 Poſſeſſionem ſerui quando dominus amittat.
10 Libertatem quando minor poſſit dare.

1 De ſeruorum. ¶ †Seruus ſine licentia domini ordinatus depo-
nitur, et domino reſtituitur. h. d. ¶ Et duo facit con-
ſilium. primo ponit ſtatutum. Secundo contra factũ
irritat. Secũda ibi, et ſi. ¶ Not. i. ſeruos non ordinandos ad ſa-
cros ante, quam ſint traditi libertati. ¶ Nota. ſcdo ſeruum dolo, vel
calliditate. pter dñi conſciam ordinatũ debere deponi, et dño re
2 ſtitui. ¶ †Opp. qd non reſtituatur dño ſeruus ordinatus ad ſa
cros ordines, ſed ordinãs debeat dare ſeruum loco illius, et ille re
maneat clericus. liiij. di. ex antiquis. ¶ Glo. ij. pſequitur plura
mẽbra, que pſequor p caſus. ¶ Prim⁹, qñ ſeruus ordinatur ſciẽte
et ꝯdicẽte dño. et dic qd ſeruus remanet, et reſtituitur domino. qd o-
mnes fatentur, qñ nõ eſt ſacerdos factus: vbi ſacerdos eſt factus,
ſunt opi. Aliqui ꝗ reſtituitur dño. Aliqui ꝯdicũt, vt Jo. et Lau. et
Jnn. vñ ſcdm cõem opi. tenendũ qd tũc preſbyter nõ reſtituatur
dño, ſz aliter p epm ordinantem dño puideat, ex quo ad pſbyte
ratũ eſt promotus. ¶ Secundus caſus, qñ ſciente, et non ꝯdicen
te dño, eſt ordinatus gl. dicit qd ſtatim liber eſt. liiij. di. ſi ſeruus
ſciente. Et dicũt doc. verum indiſtincte ad quẽcũq ordinẽ pmo
tus ſit, ſiue ad minores, ſiue ad ſacros ſcdm Hoſ. ſz Petrus ꝯ et
3 male. ¶ †Tertius caſus eſt, qñ ordinatus eſt dño ignorãte et epo
aut pſentatore ſciente: glo. dicit qd ille efficitur liber et epo. et repſen
tatori tenentur dño dare duos ſeruos eque bonos. liiij. di. ſi ſeruus
nbñte. Si nõ habẽt vnde ſoluãt, reſtituitur dño, vt ſtatim diſtin-
guitur: et hoc de diſpenſatione eccleſie, tum de iure deponi debe-
4 ret: qz ſui fecit furtum. ¶ †Quartus caſus, qñ dño ignorante et
epo, et pſentatore ſi eſt ordinatus ad minores: deponitur et remanet
5 ſeruus. liiij. di. c. ex antiquis. et c. frequens. ¶ †Si eſt ordinatus
ad diaconatum, dabit vicariũ p ſe: ſi nõ hz, reddetur ipſe. liiij. di. c.
ex antiquis et eodem gaudet priuilegio ſubdiaconus. j. eo. mira-
6 mur ad hoc argumentum de eta. et quali. a multis. ¶ †Si ordi-
natus eſt ad ſacerdotiũ, ſtatim eſt liber, ſed in amiſſione peculij
mulctatur: vt . c. ex antiquis preuilegato Si non habet pecu-
lium, ſeruit dño in diuinis officijs. liiij. d. c. frequẽs. ſcdm gl. que
hoc dicit, ſicut habes in gl. Si vero dño ignorante et epo, et pre-
ſentatore. Alij. et male, poſt verbum, et preſentatore hñt ſciente: et
ſcdm Hoſ. hz locum in quocũq ordine ſit promotus. Sed dicit
Hoſtien. qd non inuenit hoc iure cautum: quia canon hic alle-
gatus loquitur in promoto ad ſacros. Unde, ſecundũ eum hec,
vel alia, vel maior, vel arbitraria erit pena de of. dele. de cauſis.
de trãſac. c. ſi. et ſecundũ eum primo dabitur actio contra ordina
torem Secundo contra preſentantẽ: arguendo ex ordine illius
capi. ſi ſeruus. Et ſimile de preben. cum ſecundũ. vno tñ ſoluen-
te, ceteri liberãtur. ff. de eo, per quem fac. eſt. l. i. §. ſi plures. que di
cta ſunt locum hñt, ſecundum eum, ſi intra annum reperitur ſer-
uus: qui annus cõputatur a tẽpore ordinationis. ¶ Sz verius

eſt, ſecundum eũ, qd dixit Lau. annũ cõputari a tpe ſcientie: de
ſup. neg. prel. c. ij. et ſic intelligitur. liiij. di. ſi ſeruus ſcientie. quãdo
ergo ſeruus omnibus ignorantibus ad clericatum trãſiuit, vel,
dubitatur: et tunc procedit. c. ex antiquis. qd ponit diſtinctionẽ
quam ponit vlti. gl. in vltimo membro qd hoc caſu loquatur, pa
tet in tex. ibi ignorantia, vel voluntate: qz tũc agitur de pena, nõ
ipſorum promouentiũ, preſentatorũ, aut ordinatorũ, ſed de pe
na ſerui. et hoc determinat illud capitulũ, concordãdo ipm textus.
aut iſte eſt promotus ad minores: et debet reſtitui, vt voluit text.
in preallegato. c. ex antiquis. aut eſt promotus ad ſacros, vſq ad preſ-
byteratum. Si ad preſbyteratum, tunc ſola peculij amiſſione
mulctetur: qd dicũt doc. quo ad vſum, et bene: qz peculium eſt do
mini, et ipſe ſolũ habet adminiſtrationẽ: Aut eſt ordinatus ad
ordinẽ: et hodie idem, ſi ad ſubdiaconatũ: vt. j. c. miramur. et tunc
debet dare vicariũ: et ſi nõ hz ipſe reddatur. Hec procedunt, qñ
facilitate ſeruus fecit ſe ordinare Si vero malitioſe, et callidi-
tate, oz dño reſtitui, etiã ſi ad ſacros fuerit pmot⁹: vt hic eſt caſus.
liiij. di. ſeruorum: et declarat ille tex. vt qz corruptis teſtibus, vel cõ-
ductis, ad hos gradus eſt pmot⁹. Jn caſu aũt quo dño reſtituitur
dicũt doc. hic qd dño nõ põt eũ vendere. de quo. j. q. j. qui ſtudet.
Jtẽ eo caſu dicũt qd ſi dño nõ poteſt illi puidere, qd eccleſia te-
nebitur illi puidere in eccleſijs, ſecundum Hoſti. allegat de renũ
tia. c. ad ſupplicationem. Dicunt tamen Jn. no. et Hoſti. qd non
qd non licebit dño in clericum repetitum manus inijcere. xvij. q.
iiij. ſi quis. Nec poterit talis ad ſacros pmotus matrimonium
cõtrahere. de conuer. coniugat. c. quidam. lxxxiiij. di. cũ preteri-
to. Jo. liiij. di. c. ij. Jtem non iudicabitur a dño, ſed ab epo. xcvi.
di. ſi Jmperator. Jn alijs aũt priuilegio nõ gaudebit. de cle. cõ-
iu. Jo. et c. ſed Jdẽ dicendum eſt in originarijs, et aſcriptitijs, et
omnibus qui conditione ſeruili, et vel alias obligati ſunt. liiij. di.
frequens. et c. generalis. et c. ſi quis. et in libertis: quibus patron⁹
aliquod ſeruitium ſibi retinuit. eo. di. quicũq. et in obligatis pu-
blicis functionibus. j. ti. primo. c. vno. et ſecũdum hoc non oĩs.
nec in oĩbus ſeruus ordinatus reſtituitur dño: et multotiens pro
feſſus: eſt enim in multis caſibus, qd quis priuatur iure ſuo ſine
culpa, ſed non ſine cã: de quo de reg. iur. ſine culpa. li. vi. Juſtius
tamen eſſet, ſecundum Hoſti. dicere qd tales priuarentur: et dñis
ſuis reſtituerentur. ita qd nec remanerent de foro eccle, nec ab ea
defenderentur. Ad hoc. c. i. j. c. primo. et c. nullus. de iudicijs. cũ
non ab homine. de ver. ſig. nouimus. Unde dicit canon, quod ex
quo talis de gradu deciderit, eius conditionis ſit, cuius fuerit
ante gradum. liiij. di. nulli. et c. ſeq. c. ex antiquis. et c. ſeq. ſalua ta
men ſuperiori diſtinctione Nec obſtãt contraria, ſecũdũ eũ, que
loquantur in libere ordinatis: ſeruus autem liberum conſen-
ſum non habet ideo in preiudicium domini, expreſſum etiam
votum emittere non poteſt, vt in princ. capitu. j. de ſen. excom.
relatum excepto matrimonio intra de coniug. ſeruorum. capit.
j. de ſacramento baptiſmi. et de iud. c. ſi. et alijs, ſine quibus ſalus
alẽ nõ habetur, que corporib⁹ preferẽda eſt. xij. q. i. precipimus. C.
7 de ſacroſan. ecc. ſancimus. ¶ †Ultim⁹ caſus eſt, qñ monachus
efficitur: et dicit gl. qd vſq ad trienniũ tñ poteſt dño ſeruum re-
petere: vltra vero remanet monach⁹, et liber. liiij. di. ſi ſeruus ſciẽ
te. Ad repetendũ vero clericum ſecularem, vbi repeti poteſt, da-
tur annus, ſecundum doc. Ratio, qz monachi latent. clerici pa-
tẽt: et ſi nimis diſtaret, daretur etiã prolixius tpus. xxi. q. ij. ſi quis
8 incognitus. ſecundum doc. ¶ †Quero quid ſi ſeruus a dño fuge
rit: et cõtenditur de eius libertate, vel ſeruitute. coram quo queſtio
agitanda ſit gl. tangit aliquas membra. Quando ſeruus ipſe eſt
actor, et proclamat ad libertatẽ, queſtio eſt agitanda coram iudi
ce domini. C. vbi cauſa ſtatus. l. iij. hoc membrũ procedit abſq
dubio. quandoq agitur contra ſeruum, qui petitur in ſeruitutẽ:
et tunc aut conſtat qd aufugit a dño, aut conſtat quod non aufu
git, ſed eſt in poſſeſſione libertatis, aut eſt dubium, quia de hoc
partes inter ſe contendunt an aufugerit, vel non. ¶ Primo ca-
ſu, quando cõſtat quod aufugit a domino, ſi dominus eum bo
na fide poſſidebat, planum quod hec poſſeſſio iniuſta non profi
cit ipſi: et ſic cauſa eſt agitanda coram primo iudice, et ad illum
eſt remittenda. C. vbi cauſa ſtatus. l. j. Si autem dominus erat
in poſſeſſione male fidei, qz violenter eum detinebat: et tunc qui-
dam dicunt qd aufugiendo, non licite priuat dñm poſſeſſione:
vnde ſi poſſeſſione ſeruitutis reducitur: et ſic cauſa videtur tractã
da coram iudice. C. de proba. l. vis eius. Alij dicunt qd ſi fugit,
quando violenter detinebatur, non videtur doloſe eſſe in poſſeſ
ſione libertatis: et cauſa agitanda erit coram iudice ipſius
vbi eſt ſeruus, qui eſt in poſſeſſione libertatis. Dic quod ſi
aliquis liber homo, vt ſeruus detineatur, non acquiritur iu-
ſta poſſeſſio in eum. Jdeo ſi aufugiat, ſic eſt in poſſeſſione li-
bertatis: quia ſpeciale eſt quod nõ acquirat quis ius ſeruitutis
vel poſſeſſionem ſeruitutis, vel alterius iuris, in libero homine,
ſi dolo malo ceperat poſſeſſionem ſeruitutis. ff. de prob. l. ſi quis.

in talibus enim nō acquirit poſſeſſio ſine titulo: vt pꝫ. j. de reſti.
ſpo. ex pre. ⁊ qđ ibi nu. Quãq; ſeruus eſt apprehēſus violēter, ⁊ cō
tinue detētus violēter: ⁊ tūc acquirit poſſeſſio in eū: ideo ſi poſt
ea aufugiat, ſequēs poſſeſſio eſt iniuſta, niſi incontinenti aufu
gerit: ⁊ ſic cauſa eſt tractanda corā iudice domini primu tenen
tis. Et eſt rō, q: in ſeruo, ſicut in alijs reb⁹, pōt haberi poſſeſſio
abſq; titulo, ⁊ bona fide: ⁊ ſcđa violentia purgat ꝑmā: ⁊ ſic atten
dit primus iudex. Qđ intellige, niſi incōtinēti aufugerit: vt. l. iij.
§. cōfeſtim. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ no. in. c. cū ulim. de reſti. ſpo. Hec pce
dūt abſq; dubio, vbi agit de poſſeſſorio: ſꝫ ſi ageret petitorio, pu
to idē. ¶ Si aūt eſt dubiū an dñs primo violēter eum apprehē
derit, vel nō: tunc dicit hic Jnn. qđ ſummarie ꝑus diſputabit: ⁊
ſꝫ qđ iudex reperiet, iudicabit: vt ſi ſeruū reperiet aufugiſſe, ⁊ dñs
bona fide poſſediſſe, tūc cognoſcet ꝑus iudex ſi inuenerit qđ aufu
gerit, ⁊ ille ꝑmo violēter detinuerit, ⁊ hic aufugerit incōtinēti ꝙ
tūc tractabit cauſa corā iudice ſerui, ⁊ in loco vbi ē ſeruus. ¶ Se
cūdo caſu, qñ cōſtat qđ non aufugit, ſed eſt in poſſeſſione liberta
tis, cā eſt tractāda corā iudice, vbi eſt ipſe ſeruus. C. vbi cau. ſta
tus. l. iiij. Si eſt dubiū an aufugerit vl nō, q: inter partes de hoc
cōtēdit: ⁊ hoc ante oīa [illegible] ſummarie ad videndū quis
eſt iudex, ⁊ poſtea ſm euentū iudicabitur. Si appareat qđ au
fugerit, iudex ipſius ſerui cognoſcit. ſi eſt in poſſeſſiōe iuſta liber
tatis. ¶ Ex hoc cōcludit qđ ſic ⁊ iuſta poſſeſſio libertatis re
uat reſpectu iuriſdictiōis, ⁊ iniuſta nō, ſicut dicit hic Jn. ⁊ Ho.
qđ iniuſta poſſeſſio nō releuat ab onere ꝓbādi. iuſta ſic. C. de ꝓ
ba. l. vis eius. ⁊ ff. de libe. cau. l. vt liberis. Ideo dic qđ qñq; ꝯ ſer
uū aufugiētē agit petitorio, ⁊ oportet diſcuti de ꝑma poſſeſſiōe
dñi, an iuſta fuerit, vel nō, q̊ ad hoc vt cognoſcat. an ſeru⁹ ſit in
iuſta poſſeſſiōe libertatis, vel dñs ſeruitutis, cū aliter non poſſit
cōſtare cui onus incūberet ꝓbādi. Sed nō placet hoc Jnn. quā
do cōtendit de ſeruitutis poſſeſſiōe alicuius ſerui, qui nō negat
ſeru⁹, vt q: eſt ſeruus alterius: tūc enim ſemp vltima poſſeſſio eſt
iuſta, lꝫ prima fuerit violēta, q: potuit haberi abſq; titulo ⁊ bo
na fide: vbi autē eſt cōtentio ſeruitutis, ⁊ libertatis, tūc ſi primo
violenter tenebat, ſecūdo aufugit, niſi a eſt vltima poſſeſſio, ⁊ re
leuaret ab onere ꝓbandi: q: nō potuit liberi hominis poſſeſſio
haberi violēter, ⁊ bona fide: ideo ſi de hoc diſputaretur, opor
teret ꝑus diſcuti de poſſeſſiōe violēta dñi, vt videret ad quē ſpe
ctaret onus ꝓbādi. ¶ Quãq; inter eos cōtendit poſſeſſorio: tūc
enim quidā dicūt qđ non admiſſa exceptione violentie reſtituit
reo: vt no. de poſtu. prela. bone. ii. ¶ Sed certe hec procedūt in
ſeruo: in libero homine idē qđ. ſ. Tu dic qđ non facta differētia
inter liberū, ⁊ ſeruū, in caſu iſto, qđ ſi agit de fine iuriſdictiōis te
nēdū eſt qđ. ſ. eſt dictū: ſi de fine probādi, ſi agit poſſeſſorio, tunc
diſtinguēdū eſt inter liberū, ⁊ ſeruū: ſi eſt liber, oportet qđ diſcu
tiat de iuſtitia poſ. dñi ſi ꝓ ſeruo, nō: q: primo caſu poſſeſſio nō
habet ſine titulo, ſcđo ſic. Igit ad ꝯcludendā poſſeſſionē primo
caſu oportet diſcuti de titulo. Si agitur petitorio, vtroq; caſu
oportet qđ diſcutiat de iuſtitia poſſeſſionis domini: q: ſi vtraq;
⁊ dñi ſerui ſit iniuſta, lꝫ proſit quo ad poſſeſſoriā, ⁊ quo ad iuriſ
dictionē, in poſſeſſorio nō prodeſt: niſi agatur petitorio: cū pre
ſumptione nature iuuetur dicēs ſe liberū: ⁊ forte nec tunc proce
9 deret quo ad iuriſdictionē primā. ¶ † Sed ad declaratiunē pre
dictorū querit hic Jo. an. ⁊ Jnn. quando amittat poſſeſſionem,
ſerui ſeruo proclamāte ad libertatē: dic, qñq; ſeruus ſe gerit pro
libero, ⁊ bona fide, mot⁹ iuſta: vel etiā iuſtis rationibus, dūmo
do non fraude, vel calliditate ſe gerat pro libero: ⁊ acquirit poſ
ſeſſionē libertatis, ⁊ iuſtā. ff. de libe. cau. l. liberis. in ſi. ⁊ l. igitur.
in. §. pōt. Qđ quidā intelligant, ſi per trienniū ſteterit in liberta
te. ar. ff. de acqui. poſ. l. poſſideri. §. ſi ſeruus. Sꝫ certe ſecūdū hec
in preſcriptiōe libertatis foret neceſſariū tēpus. xx. an. cū tn̄ eum
ſtet ſufficere decēniū. ff. qui, ⁊ a quibus. l. ſicuti. §. Ariſto. iđ non
placet. Quãdoq; exiſtit in libertate bona fide: ⁊ tūc ſi eſt certū qđ
dominus deſijt habere animū poſſidendi, perdit poſſeſſionē, ſi
cut ⁊ aliarū rerū. ff. de acqui. poſ. l. ſi quis vi. §. differētia, ⁊ domi
no petēti nō reſtituitur poſſeſſio ſerui. Si mala fide ſit in poſſeſ
ſione libertatis: ⁊ talis poſſeſſio nō releuat ſeruū ab onere probā
di, q: iniuſta, per preallē. ¶ Quandoq; eſt in poſſeſſione liberta
tis, ⁊ certū eſt qđ dominus nō deſijt habere animū poſſidendi,
vt quia dominus non omiſit cuſtodiā ſerui: ⁊ tunc etiā ſi centum
annis fuerit in poſſeſſione libertatis, dominus eum poſſedit: q:
ipſe ſuꝑſtius non poteſt interuertere poſſeſſionem, ex quo ab
alio non poſſidetur: alias abſurdum ſequeretur: q: ſi ſeruus meus
x. vel. xx. annis ſe defenderet in arce, quod āmitterē poſſeſſionē
eius. Quandoq; dominus neſciebat vbi eſſet, ⁊ ſic omiſit cuſto
diam eius: ſi ſeruus habeat animum reuertendi, retinet poſſeſſio
nem. ff. de acqui. poſſeſſio. l. ſi quis rem. ſi non haberet animum
reuertendi, perdit poſſeſſionē: qui cū mala fide eſt in poſſeſſione
libertatis reſtituitur poſſeſſio domino, ⁊ non releuat ab onere
probandi: vt dicta. l. liberis. §. ſi. ⁊ lege igitur. §. poteſt, ⁊ ad iudi
cē domini remittitur, per predicta: cum prius conſtabit quod ſit
in poſſeſſione mala fide, vt eſt dictū. ſi dubitatur an deſierit ha
bere animū poſſidēdi, vel nō: ⁊ tūc ſi ſeruus in poſſeſſiōe liberta
tis fuerit decēnio ꝓſumitur habere aīuꝫ deſinēdi poſſidere: ſi mi
nori tpe, ſecus. ff. de acq. poſ. l. poſſidere. §. ſeruus. dic vt ibi plene
ꝑ Bar. hec aūt q̄ſtio an ſit ſeruus in poſſeſſiōe libertatis, an nō,
ſit fugitiu⁹, vel nō, ⁊ an bone fidei, vel male, dꝫ q̄ri anteq̄ de ꝓ
prietate decernat: vt dicta. l. liberis in ſi. ⁊ dicta. l. igit. §. pōt. ⁊ q̄
reret hoc ſub iudice ſerui, rōne dubietatis. ſic de ap. ſi duob⁹. ff.
de iudi. l. ſi quis de reſcriptis. ſup. ⁊ dicit Jo. mo. qđ iſta multuꝫ
valēt: q: ſimilia fere querent qñ prelatus dicit aliquē ſuū clericū
vel abbas monachū, vl dñs dicit aliquē ſeruū libertū, vel aſcri
ptitiū, vel originariū, vel officialē. de ſilibus eṁ ⁊c. ff. de legi. l.
10 nō pñt. ſm Jnn. ⁊ vide qđ no. j. de appe. dilectos. ¶ † Quero,
qñ minor poſſit dare libertatē: dic qđ inter viuos in. xx. ann. C. q
ma. ac. poſſunt. l. ſi minor. In vltima vero volūtate manumitte
re pōt, q teſtari pōt. in aut. ſed hodie. ibi hodie ſignata eſt. inſti.
vt ſpō. largi. §. j. Que. aūt ſit rō, quare ſeruus cōſecratus dño re
ſtituat. ⁊ nō alia res: qđ ratio redditur, de reli. do. c. ad hoc. ne ſit
in poteſtate ſerui dominum priuare. Anto. de butrio.

1 ☞ Seruus ab eccleſia manumiſſus ordinari poteſt, ⁊ qđ acqui
ri⁹ poſt eius obitum erit eccleſie manumittentis.
2 Famulorum appellatione continentur ſerui.
3 Libertatis queſtio dicitur verti, quãdo agitur de ſtatu alicuius.
4 Seruitus dicitur hominem afficere reſpectu nature.
5 Ordo dicitur honor, ⁊ gradus honoris.
6 Liberto ſuccedit in totū eccleſia, quem manumiſit, ⁊ ordinauit.
7 Teſtificari non poſſunt liberti contra eccleſiam propriam.
8 Liberti priuati poſſunt in alios teſtari, relicta parte patronis.
6 Libertus qđ non poſſit accuſare illos de eccleſia intelligitur de
prelato, ſeu patrono.
10 Eccleſie appellatione comprehenditur prelatus.
11 Ordinari non debet ſeruus priuati, ſi dominus aliquid iuris in
eum retineat.
12 Seruis manumiſſis ab eccleſia que beneficia poſſint conferri.
13 Donare an poſſint inter viuos liberti eccleſie.
14 Teſtificari pro eccleſia non poſſunt liberti volentes.
15 Seruum manumiſſum poſſit patronus reuocare.

1 De famulis. ¶ † Seruus ab eccleſia ma
numiſſus ordinari pōt: ⁊ qđ
acquirit poſt eius obitū erit eccleſie manumittētis:
quā ſi accuſat, vel ꝯtrā teſtificat, libertate priuatur, ⁊
ordine. h. d. Et tria ſunt dicta. ſcđa ibi: qcquid. iij. ibi: quibus, ⁊c.
¶ No. primo qđ eccleſie ſerui anteq̄ recipiāt libertatē, nō pñt ordi
2 nari. ¶ † No. qđ appellatiōe famulorū cōtinent ſerui. ¶ No. qđ
ſeruit⁹ eccleſie etiā inducta de iure gētiū, inhabilitat quē ad ordi
3 nes. ¶ † No. qđ de ſtatu alicuius dr agi, qñ agitur de eius liber
tate: ⁊ ſic faciens ꝯ libertatē ciuitatis, dr facere cōtra ſtatutū qđ
4 no. ꝓpter ſtatuta italie. ¶ † No. qđ ſeruitus dicitur, hominē affi
5 cere reſpectu nature. ¶ † No. qđ ordo dr honor, ⁊ gradus hono
ris. ¶ No. qđ facilius perditur queſitū ex diſpēſatione, ⁊ de iure
ſpeciali neceſſitate inſtante. q̄ queſitū de iure naturali. ¶ Not.
6 collegiū accuſare poſſe. ſimile de ſimo. c. dilectus. ¶ † Not. ſcđo
ꝙ eccl'ia i totū ſuccedit liberto a ſe manumiſſo, ⁊ ordinato, adeo
7 qđ nō lꝫ ei in aliū teſtari, vel diſponere, q̄ eccleſiam. ¶ † No. ter
tio qđ liberti eccleſie repellunt ab accuſando, ⁊ teſtificando ꝯ ec
cleſiā. ¶ No. iiij. penā liberti ordinati ab eccleſia teſtificātis con
8 tra eccleſiā, vel illā accuſantis. ¶ † Op. qđ poſſit libertus alios
inſtituere, vt pꝫ. xij. q. iij. c. j. ⁊. ij. Scđo ob. inſti. de ſucceſ. ab inte
ſta. §. ſed noſtra. vbi in ſola certa parte ſuccedit patronus. ad pri
mū dicit gl. qđ hec decre. loquitur de libertis eccl'ie hac cōditiōe
manumiſſis ꝯtrū loquit de ingenuis. Ad ſcđm ꝯtrū gl. dat plu
res ſolutio. Prīa ꝙ hec decr. loquat de rebus intuitu eccl'ie acq
ſitis: illa de alijs reb⁹ ⁊c. Scđo, ꝙ illa loquit de libertis priua
ti, hec de libertis eccleſie. tertia loquit de libertis eccl'ie hac cōdi
tiōe manumiſſis vt bona ſint eccleſie. Quarta q̄ibi loquit de li
bertis ſimplr, hic de ſeruis libertis factis abſq; aliqua cōditiōe
alr. j. c. liberti⁹. Quinta, q̄ibi habebat ꝯſanguineos, hic nō. Ho.
tꝫ qđ ſit ſpāle in eccl'ia fauore religionis, de reli. ⁊ ſump. fu. l. ſunt
ꝑſone. Vel ſexto dic qđ ꝯtrū ꝓcedit in ſeruis tm̄ libertate dona
tis, hec de ſeruis gradu eccleſiaſtico honoratis. Conclude: que
ritur an liberto ſuccedat patronus, an alij. in liberto priuati ſer
ua. §. ſed noſtra. in liberto eccleſie, ſi bona ſunt queſita contem
platione eccleſie, ſpectant ad eccleſiam. Si bona ſunt queſita cō
templatione perſone liberti, ⁊ ſi hac conditione fuit manumiſ
ſus, ⁊ nulli extent conſanguinei, ⁊ nihil diſpoſuerit, ſuccedit ec
cleſia. Si ſubſunt conſanguinei, vel aliquid diſpoſuerit, ſi ſub
ſunt filij, abſq; dubio, ſecundum Jnno. illi excludunt eccleſiam:
quia parētes filijs theſaurizant. xvj. q. j. predicator. liberis defi
cientibus, dicit Jnnocen. quod eccleſia paterna ſuccedit magi
me hoc

me hoc puto quādo ſunt gradu eccleſiaſtico honorati Ho. dicit
qḋ putat hoc caſu opi. q̄ habet eſſe ſpeciale in manumiſſo ab ec-
cleſia eſſe verā. Ita tamē qḋ ſi ſint filij, de peculio fiant quatuor
partes, prout dicitur. j. de ſucceſ. ab inteſta. c. j. ⁊ pertinēt ad not.
9 in ſumma hoc ti. §. qualr ſeru⁹ pōt. vbi ſꝫ. ¶ Op. qḋ nō poſſunt
accuſare illos de eccl'ia liberti. xij. q. ij. qui manumittit. So. dicit
10 gl. ꝙ eccleſiā. i. prelatū accuſare nō poſſunt. ¶ †Not. ꝙ appella-
tione eccl'ie cōprehendit̄ prelat⁹ tñ̄ bñ poſſunt accuſare ſingula-
res de eccleſia. cōtra eccleſiā aūt teſtificari nō pñt: q2 illa eſt eorꝫ
patronatꝰ ſi edicti venia īpetrata. C. de in ius vo. l. ij. alš ad ſerui
tutē rediguntur: vt hic dicit, non poterat eccl'iam accuſare vel teſti
11 ficari in caplm, vt capitulū eccleſie, ſcḋm Phy. ⁊ bene. ¶ †Op.
qḋ ſi eccleſia aliqd iuris retineat in ſeruū, nō dꝫ ordinari. liiij. di.
quicūq. So. dicit Goſ. qḋ ordinari nō dꝫ ſeruus priuati vt ibi,
ſed ſic ſeruus eccleſie: q2 eccl'ia pōt aliqḋ ius retinere in ſeruū ma-
numiſſū, puta reuocationis in ſeruitutē ob ingratitudinē, ⁊ ius
12 ſucceſſionis. ¶ †Quero quas parochias poterit eccleſia talibus
cōferre. dic qḋ poterit eccleſia talibus cōferre parochias ſibi ſub-
iectas. Idē de aliis poſſet eſſe tāta neceſſitas. vij. q. j. nouatian⁹.
13 ⁊. c. ſcias. de cle. cū nobis olim. ⁊. c. in cauſis. ſm Ho. ¶ †Quero
an tales liberti poterūt inter viuos donare aliq̄s. dic doc. qḋ ſic,
ſecundum Inn. qḋ credo, niſi ſint manumiſſi hac conditiōe, vt
14 reſeruēt. ¶ †Quero an liberti volētes poſſint teſtificari ꝑ eccl'ia.
dicit ꝙ nō. C. de queſtionib⁹. l. ꝑdiē. ff. de teſti. l. iulia. Nō ob. iiij.
q. iij. itē in criminali. ver. itē liberti. q2 illa obtinet in fauorē liber-
15 tis, ſm Ho. ¶ †Quero, qñ poſſit patronus ſeruū manumiſſum
reuocare in ſeruitutē. dic qḋ ꝓpter iniuriā etiā leuē: vt hic. ⁊. xj. q.
ij. octaua. C. de libe. cā. l. ſi manumiſſus. niſi remiſiſſet patrona-
tū: ꝓpter obſequiū aūt impoſitū nō preſtitū, nō: vt. C. de libe. cau.
l. ſolo. niſi ſit nimis neceſſariū: vt q2 denegat alimēta. ⁊ proſequit̄
hic de cauſis reuocādi in ſeruitutē, que ꝑtinēt ad legiſtā. de liber-
tis eccleſie hoc teneas, qḋ nō reuocant̄ in ſeruitutem laicorū pa-
tronorū, q2 nō debēt ordinari, niſi directe, ⁊ ſine obſequio ſint ma
numiſſi. liiij. di. quicūq;. ⁊ faciliter ꝓmoti ſunt, prout dixi. ſ. c. ij. ad
hoc. xij. q. ij. diaconi. eſt aliud ſpeciale in libertis eccleſie, q2 filij eo
rū adſtricti ſunt eccleſie, vt ſemper ſint liberti. xij. q. ij. de libertis.
qḋ ſec⁹ eſt in libertis priuatorū. C. de lib. ⁊ eorū li. l. j. ⁊. ij. niſi ꝗeſtū
ad hoc, qḋ ꝓpter ſuā ingratitudinē filij libertorū viuētibus parē
tibus rediguntur in ſeruitutē, ⁊ ſit talis reuocatio propoſita ac-
cuſatione iudicis officio, ſm Inn. non habetur hic aliud.

1 ☞ Ordinari non debent ſpurij, vel ſerui, aut bigami.
2 Verborū mentē habere ſufficit, ſi verba formaliter nō habeant̄.
3 Spurij qui dicuntur.

1 **Conſuluit.** †Spurij, vel ſerui ordinari non
debēt. h. d. ¶ Opp. qḋ talia in
cōſecratione nō proferat papa: vt. ſ. de ſeru. c. j. So. li
cet papa nō vtat̄ ſcrutinio, vtit̄ tñ̄ his verbis, ⁊ ſimi-
libus in cōſecrationib⁹. de quibus pꝫ in pōtificali, ſiue ordinario
epiſcopali: vt ibi patet ſabbato in veſperis, dū ſeruat̄ metropolitan⁹
cōſecrādiſ. inter alia dicit bigamos: aut corruptas, aut de ſeruili cō
ditione ad ſacrum ordinē nō promoueas. quorū verborū mentē
hic ponit, ⁊ no. duo hic Ho. Primo, qḋ liber pontificalis eſt au-
thēticus. ex quo hic allegatur: ſic de arbore licet ꝓbari per cano-
nē. xxxv. q. v. ad ſedem. xv. di. canones. ⁊. c. ſancta. xxxviij. di. que
ipſis. dꝫ aūt illū librū habere pſbyter, vt ſciat exhibere ſacramē-
ta, q̄ ſpectāt ad ipm: ⁊ vt epūs libro nō careat, cū declinat ad pa-
2 rochiā. †Secūdo vꝫ, qḋ ſufficit hēre verborū mētē, ⁊ ſi verba for-
maliter nō habeant̄. j. q. j. marchiō. ⁊ de hoc in cle. ne romani. §.
3 poſt que. ¶ †Gl. j. declarat quid eſt ſpurius. vide gl. de renū. niſi.
§. perſone. vide qḋ ibi no. ⁊ qui ſi. ſint legi. per venerabilem.

1 ☞ Dominus in ſeruo, quē manumittit, poteſt ſpirituales ope-
ras retinere.
2 Seruus ſi operas a domino impoſitas non preſtiterit, poteſt in
ſeruitutem reuocari. nu. 6.
3 Superbus, ſeu in ſuperbiam quis dicatur proprie elatus.
4 Seruo ad ordinandum manumiſſo non retinet ſibi dominus
operas temporales.
5 Degradationis penā quo caſu poſſit imponi.
7 Pacto non licet operas ſpirituales retinere.
8 Seruum manumittendo quas operas poſſit dominus retinere.
9 Degradatus preſbyter an ſit in ſeruitute.

1 **Nullus.** †Dñs in ſeruo, quem manumittit, pōt
ſpirituales operas retinere. h. d. nō diui-
dit̄ ⁊c. ¶ No. primo qḋ pōt dominus operas ſpiritua-
les imponere tēpore manumiſſionis ad ordines. ¶ No. ſcḋo ca-
2 ſum, in quo imponi vꝫ pena degradationis. ¶ †Tertio not. qḋ
ſi ſeruus operas īpoſitas non preſtiterit dño, pōt in ſeruitutē re-
3 uocari. ¶ †No. q ꝓprie dicat̄ i ſupbiā elat⁹. ¶ †Op. qḋ dñs nō
4 retineat opas i ſeruo ad ordinādū manumiſſo. liiij. di. qcūq;. ſo.

ſpūales pōt, vt hic: nō tpales, vt ibi. ⁊ dī qḋ ſpūales pōt, ſm doc.
dummodo retineat incōtinenti poſt manumiſſionē. ff. de adop.
libe. l. nō multis. ff. de libe. cau. l. vlt. §. ideo. in ſeruitute aūt facta
dñs nō obligat. ff. an ſeruus ex facto ſuo. ꝑ totū. ſm Inn. ⁊ Ho.
vnde dicunt qḋ talis cōditio pōt opponi in ordinatione, ſicut in
beneficij cōceſſione. de prebē. ſignificatū. q2 in traditione rei ſue,
⁊c. C. de pac. l. traditionib⁹. ⁊ preſertim hoc verū, ſi fiat de autho
ritate epiſcopi. ſm Phi. lꝫ quidā dicāt cōſenſuꝫ fore neceſſariū
5 qḋ nō placet. ¶ †Op. ſecūdo qḋ nō ſit accuſator, ſꝫ ciuilis actor,
cū pena veniat ad cōmodū partis: vt no. de accu. qualr. Sol. dic
qḋ agit̄ ciuiliter: ⁊ exponit accuſatus. i. actus ciuiliter cōtra eū. ⁊
ſi teneas qḋ criminaliter accuſet̄, dicit gl. qḋ inſcribet ad extra-
ordinariā penā, q2 hec eſt īproportionabilis in accuſante. ad hoc
de accu. ſuper his. quod bene no. tñ̄ dicunt doct. hic, qḋ dato qḋ
agatur ciuiliter, deponetur: q2 alias ſententia non poſſet execu-
tioni demandari. ⁊ eſt ſimile in denunciatione ſimoniaci, per quā
deponitur: q2 penitētiā aliter agere nō pōt. de accu. inquiſitiōis.
ſed tunc deponit̄ a dignitate, ⁊ degradatur ab ordine. in ſeruo ſe-
cus. ſcḋm Inn. ⁊ Tan. tene menti iſtum caſum, q2 nō habes ali
bi, quod ꝓpter accuſationem ciuilem imponatur pena degrada
6 tionis, etiā in nō corrigibilem: ſigna bene. ¶ †Op. tertio qḋ per
hoc nō redigatur in ſeruitutem. liiij. di. frequens. ⁊. c. ex antiquis.
vbi dicitur qḋ ſacerdos remanet liber. quidam dicunt qḋ hec cor
rigitur per illā qḋ eſt ſuperfluum: q2 iniuſtā correctio, ⁊c. vt in decr.
cum expediat. vel contrariū continet ius commune, hoc ſpeciale
eſt in odiū illorū, qui promoti ſunt, vt deſeruiant in diuinis offi-
cijs: ar. j. e. ex libentius. ¶ Tertia opi. melendi qḋ hic dominus
duxit in pactū vt poſſit reuocari in ſeruitutē, ſi nō celebraret di-
uina, in ſeruitutem impoſitam ſeu in manumiſſione. Ber. qḋ lo
quitur hic de ſeruo prelati. Hug. dicit cōtrariū de ſeruo priuati.
Hug. dicit qḋ hic nō tenet. gl. dicit qḋ opi. melēdi ſibi vꝫ vera: ⁊
dicit gl. qḋ ad eſt argumentū, qḋ ſi ſeruus ignorāte domino or-
dinetur, ſibi reddi debet, vt ſeruiat in diuinis. liiij. di. frequens. er
go multo fortius, vbi ſi eo pacto manumittit̄ vt ſeruiat: q2 in eo,
ſi nō faciat, tunc notatur maior cōtumacia: vnde ꝓpter cōtuma-
ciā, ⁊ fidē ruptam, ⁊ pactū redditur domino: ⁊ nullo clericali pri
uilegio gaudebit quo ad dñꝫ. dic, ſi ſeruus eſt manumiſſus, ⁊ im-
poſita ſunt ſeruitia ſpiritualia. ⁊ hoc pacto, qḋ ſi non fecerit, redi
gat̄ in ſeruitutē: qḋ hic no. vbi ſeruus etiā priuati: fortius ſi ſeru⁹
eccl'ie. ſi ſeru⁹ eſt manumiſſus hoc appoſito vt ſeruiat in diuinis:
nō tñ̄ appoſitū eſt pactū de reuocādo in ſeruitutē, ad huc ſꝫ Jo.
procedit hoc cap. Si autē impoſite nō ſunt opere ſpirituales, ſed
ſimpliciter manumiſſus, opi. ſunt. Jo. ſꝫ qḋ tūc nō reuocabit̄ in
ſeruitutē. Goſ. tenet qḋ abſq; aliqua impoſitione, hoc ſeruitiū
debet domino, alš degradabit̄, ſed in ſeruitutē nō redigetur. de
hoc. liiij. diſ. c. ij. ⁊ reſidet Jo. an. ⁊ ſic nō loquitur indiſtincte hec
litera: capitula autē cōtraria procedunt, quādo vult reuocare ex
7 alterā ingratitudine nō premiſſa. ¶ †Opp. qḋ ex pacto nō licent
operas, ēt ſpirituales, retinere. j. q. ij. ꝗ pro. ſo. Libertas qd ſpūa
le dicit̄: ideo hec conditio pōt apponi, que ſpūalis eſt: de re. ꝑmu.
ad queſtiōes. ſꝫ veritas eſt qḋ nō eſt libertas qd ſpirituale: qḋ pꝫ
q2 vendi pōt: qḋ non poſſet, ſi eſſet quid ſpūale. Ideo, dic ꝙ non
dabit̄ libertas ſub illa cōditiōe, vel modo, ſed ſimpliciter, de ſe li-
bertas, ⁊ modus de ſe imponebatur: vel erat hoc debitum iuris,
ideo licitū fuit in pactum deduci. de reſcriptis. ad audientiam. ⁊
8 in. c. ſignificaſti. de elec. ¶ †Quero quas operas pōt quis manu
mittēdo retinere. Dic qḋ quedā ſunt ſpirituales: ⁊ has pōt reti-
nere. Quedā ſunt tēporales: ⁊ harum quedam ſunt fabriles, que
dā carpentarie, ⁊ alie artificiales, vt arare, fodere: has non poteſt
dominus in ſeruū manumiſſum ad ordinē retinere. Quedā ſunt
obſequiales, quarū alique ſunt in nō faciendo, vt non vocare in
ius ſine venia. ſ. c. proximo, ⁊ quedā in faciendo, vt in aſſurgēdo.
primas retinet, ſecundas nō. niſi ſint ſpirituales: ⁊ has pōt in or-
dinatione manumiſſionis imponere, poſtea non: q2 rei ſacre non
9 reſtituitur ſeruitus. ff. cōmunia pred. l. caueri. no. ¶ †Quero an
hic preſbyter degradatus ſit in ſeruitute. Dicit hic Jo. an. qḋ in
antiqua ibi, degradetur, ſequebatur: ⁊ ſeruus fiat domini ſui, qḋ
ſtudioſe remotum fuit, quia abſurdum erat qḋ preſbyter in ſer-
uitutem redigeretur: ſecundum Goſ. ⁊ Hoſtien. per quod vide-
tur ſuperflua vltima glo. Anto. de But.

1 ☞ Seruus ab eccleſia manumiſſus vt fiat clericus, ⁊ perpetuo ſi
bi ſeruiat in diuinis, ad aliam eccleſiam ſe transferre non poteſt.
2 Libertas ſub cōditione dari poteſt vt ſeruiat quis in diuinis, vel
vt clericetur.
3 Dare aliqd ſub conditione, vel ſub modo, aut tenore, paria ſunt.
4 Libertas nō poteſt tradi vt manumiſſus ſeruiat ſub cōditiōe.
5 Abſolute verbum, quid importet: ⁊ quando dicatur quis abſo-
lute tradere libertatē.
6 Milites xp̄i ſūt clerici ⁊ pſbyteri: aduocati vō ſunt īperatoris.
7 Conuenentas quid eſt dicere.

1 **E** **O libentius.** †Manumiſſus ab eccle
ſia,vt fiat clericus,⁊ per-
petuo illi ſeruiat in diuinis:ad aliam eccleſiam ſe traſ
ferre non poteſt:ſecus ſi pure fuerit manumiſſus, vt
ſeruiat.h.d.Sūt due partes.Scđa ibi:⁊ in quo.❡ No.primo ꝙ
ſeruos eccleſie poſſunt parentes preſentare ad ordines de cōſen-
ſu eccleſie,vel cōniuētiā,dum tñ ex cōditione tradant,vt eccleſie
2 patrone deſeruiāt in diuinis.❡ †Not.ſecundo ꝙ pōt dari liber-
3 tas ſub cōditiōe,vt ſeruiat ꝗs in diuinis,vel vt clericet.❡ †No.
ꝙ paria ſunt.tradere ſub tenore iſto:vel ſub conditione iſta,aut
ſub modo iſto.❡ Not.iij.ꝙ ſi ſeruus manumittitur,vt ad ordi-
nes promoueat,aut eſt actum vt in eadem eccleſia debeat ſerui
re,⁊ non pōt ad aliam trāſire.Aut nihil eſt actum,⁊ tranſire pōt.
4 ❡ †Opp.primo ꝙ tradi non pōt libertas ſub cōditione,vt ſer-
uiat eccleſie,vel ordinez ſuſcipiat:vt patet.j.q.4 quā pio.Prima
ſolutio.contra tex.vt eccleſiaſtica beneficia.e.vno.Scđa ſolutio,
cōditio,vel modus,qui ſonat in conditionē non pōt apponi:cō-
ditio aūt,vel modus,qui ſonat in monitionē,ſic:vt pz.j.de elec.
ſignificaſti.ff.de tute.l.muto.§.ſi ſub cōditiōe.vel tertio ſicut ſpō
ſalia poſſunt contrahi ſub conditione,vt fidem chriſtianam reci-
piant.xxviij.q.1.non oportet.vel vt vitam corrigāt.de ſpon.inter
opera.ita poteſt quis manomitti,vt ordinē recipiat,vt hic.Uel
quarto libertas eſt quid ſpirituale,ꝙ pōt venire in cōmutationē
cum alio ſpūali.Dic ergo ꝙ hec cōditio,vel modus,vt detur ſpi
rituale pro ſpirituali nō eſt illicitū:vt hic eſt caſus.Si aūt detur
tēporale,vt ſubiectū,ſub quo oꝫ creari ſpirituale,vt in vim mo-
di remoueat qualitas,ex qua ſubiectū habilitatur ad ſpirituale,
hoc eſt licitū ſicut dare libertatez,vt ſibi creet ordo:q: hoc ineſſe
videt. Item,vt dicit Inn.nec plus per viam retētionis,quam p
viā collationis ſub pacto,vel modo factū eſt.ad hoc.j.de reli.do.
5 cōſtitutus.❡ †Quero pro intellectu litere in ſcđo mēbro diſtin-
ctionis qñ dicat abſolute traditus libertati,⁊ oblatus.So.vno
modo intelligit ꝙ abſolute.id eſt abſqꝫ pacto,vt eccleſie ſeruiat,
⁊ tūc ſtat proprie cū cōniuentia:ſed ſi nō cōgruit mēbrū queſtio-
ni:q: querit de eo qui fuerit traditus ſub pacto,vt ſeruiat eccle
ſie.Scđo modo intelligitur vt fiat differētia,an manumittatur.
vt perpetuo ſeruiat eccleſie:⁊ ꝓcedet prima pars:an inſoluti.id
eſt tēporaliter,vel ſimpliciter:⁊ procedit ſcđa pars:⁊ eſt argumen
6 tum ꝙ indefinita non equipollet vniuerſali.❡ †Scđo per decr.
arguunt do.ꝙ clericalis ordo eſt dignitas:q: militia eſt.Ad idē
j.xi.q c.ō.⁊ ſic ⁊ aduocatū nobilitat officiū ſuum.C.de aduo.di-
uer.iudi.l.aduocati.ſed hic miles Imperatoris eſt,id eſt,chriſti.
7 xl.di.ante oīa.❡ †Quid eſt dicere conniuentia?dicūt doc.quaſi
diſſimulatio vt videat,⁊ ſciant:⁊ nō cōtradicat.liiij.di.ſi ſeruus.
hic ponitur pro conſenſu:ꝙ videtur probare tex.ibi:aſſequētes.

1 ☞ Diaconi appellatione quando veniat ſubdiaconus.
2 Diaconatus ⁊ ſubdiaconatus ordo equiparantur.

3 **M** **Iramur.** †Ius,ꝙ eſt de ſeruo facto diaco-
no,etiā de ſubdiacono debet intel
ligi.hoc dicit.primo decre narrat factū.Scđo diffi-
nit ⁊ ſoluit.❡ Nota primo,ꝙ ordo ſubdiaconatus
olim nō erat ſacer ordo,ſed hodie factus eſt ſacer:ideo extenſiuā
a ſe recipit extenſionē iuriū de gradu ſacro loquentiū:⁊ ſic cōtra-
ctus tranſlatus ad qualitatem certi grados recipit extenſionem
omniū iuriū de gradu loquentiū.Et habes ſic vnā regulā hic in
materia extēſionis.Facit qđ no.in gl.in.c.cū in cūctis.de elec.ad
hoc.de eta.⁊ quali.a multis.⁊.l.ſi.§.in.l.fal.ff.ad.l.fal.⁊.ſ.cōtine-
tur ꝙ ſeruus ignorante domino factus ſubdiaconus licet ſe vel-
let redimere,ad inſtar diaconi,tamen domino fuerat reſtitutus:⁊
hoc eſt,de quo papa miratur.❡ Op.ꝙ fiat mētio in canonibus
antiquis de ſubdiacono.liiij.di.ex antiqs.vero officia.Sol.De
ſubdiacono nō fit mentio inter diſpoſitiones cōcernētes ordinē
diaconalē,⁊ ſacros:ſed bene inter diſpoſitiones cōcernentes mi-
nores ordines:adeo cōi iure inferiorū ordinū olim cenſebat ordo
ſubdiaconalis,⁊ alle.multa iura.liiij dis nullus,q epm.⁊ in.c.ſeq.
in quibus ad epatum prouehi ꝓhibebant oēs poſt diaconatus
ordinē:⁊ ſic exiſtētes in ordine ſubdiaconatus cenſebant de iure
minorū ordinū:ideo olim ſubdiaconus ſi ꝓmotus fuit dño igno
rante,reuocabitur in ſeruitutē:hodie ſeruat in eo illud ius ꝙ ſer-
uatur in exiſtente in ſacris ordinibus.Inter cetera dicit gloſ.qđ
debet dare vicariuz pro ſe.Quid aūt,ſi nō habeat:no.in.c.ex an-
tiquis.⁊ nūquid aūt in hoc fiat ſimonia:no.in.c.generalis.vnde
hodie etiā quo ad.c.a multis.de eta.⁊ quali.gaudet priuilegio or
dinis ſacri.Idē dicendū ſuper.c.preſul.ij q.iij.Et idē dicit de ma-
nus impoſitiōe.j.de ſacr.nō iteran.c.j.⁊.c.preſbyter.per Hoſt.
2 qui dicit mirādū,ſi quis dicat oppoſitū.❡ †Ultimo doct.dicūt
ipſos duos ordines exceptis prohibitis in oībus adequari in
onere,⁊ priuilegio.De onere patet:q: vterqꝫ tenet ad horas.de
celebra.miſſ.c.j.vbi de hoc.Uterqꝫ cōtinere tenet,de cler.cōiug.
c.j.⁊.ij.Et a poſtulando,⁊ a ſalario abſtinere.de poſtu.c.ij.patet

ex not.de etate ⁊ qualita.indecorum.⁊ ex eo quod vterque eligi-
tur ibidē:de eta ⁊ quali.c.a multis.⁊ redimit,vt hic,ſm Hoſtien.
qui p hoc no.qđ manus impoſitionē recipiat ſubdiaconus.De
hoc vide qđ no.de ſacra.nō iteran.c.j.ſuper gl.ij.Ant.de But.

1 ☞ Ordinari,⁊ promoueri poteſt licite qui eſt natus ex patre ſer
uo,⁊ libera matre,per legitimum matrimonium.
2 Filius an ſequatur familiam patris,an matris.
3 Ordinari an poſſit adſcriptitius.

1 **D** **Ilectus.** †Nat⁹ ex patre ſeruo,⁊ libera ma
tre,liber eſt,⁊ licite promouet.h.d.
❡ Sūt due partes.primo ponit querelā.Secūdo ſu
per ea dat iudicē.Secūda ibi:quocirca.❡ No.ꝙ na-
tus ex ſeruo ⁊ libera liber eſt:q: ſequit conditionē matris,⁊ non
2 patris:ideo pōt ad ordines promoueri.❡ †Opp.vel dicas qđ hic
eſt filius natus de legitimo matrimonio,⁊ debet ſequi cōditionē
patris.xxxij q.iiij.liberi.Uel dicas qđ eſt natus de legitimo ma
trimonio:⁊ tūc dato qđ ſequatur conditionem matris nō debet
poſſe ꝓmoueri,ex eo,q: illegitimus eſt.de fi.preſ.per totum.So.
Dicit gl.qđ hic erat natus de legitimo matrimonio,⁊ tamen ſe
quitur ꝯditionē matris.C.de rei ven.l.partū.C.de libe.can.l pla
cuit.capitulū aūt contrariū loquitur ſcđm Lombardam conſue
tudinē,que adhuc ſeruatur in multis regionibus:vt partus ſem
per ſequatur deteriorē cōditionē,quando eſt natus ex legitimo
matrimonio:ſꝫ leges Romane cōtradicūt:vel c.illud.liberi pōt
reduci ad leges predictas,vt qđ ibi dicit,deteriorē partez ſequit,
j.debiliorem,⁊ ſic feminā:nam ſexus femineus debilior eſt:⁊ ſic
liber eſt.Ideo iſte,cū ſit liber,natus de libera matre,pōt ꝓmoue
ri,nō obſtāte mulius cōtradictione.Dic quo ad libertatē de iure
filius ſequitur matrē liberā.ideo ſufficit eū in momento fuiſſe in
libero vētre,vt liber naſcat:vt de ſta.ho.l.⁊ ſeruorū.§.ingenui in
honoribus vero,⁊ muneribus,⁊ municipijs.prius ſequit patrē.
ff.de decurio.l.eos.⁊.l exēplo.ff.de ſta.ho.l.libertas.Sic intelli-
git.l.cū legitimo.ff.de ſta.ho.Et ꝓcedit hoc ſtātū ꝙ ſufficit filiū
cōceptū ex decuriōe,ꝙtū ad hoc vt patris cōditionē ſequat:ſe-
uis ante ipſi⁹ natiuitatē pater deſierit eſſe decurio.ff.de decuri.l.
j.Sequit aūt cōditionē patris a ſenatu remoti,in his que ibi dī
tur:⁊ alias realiter ſequit matrē.Fallit in duob⁹ caſibus,in nato
ex ſuo Reipublice,⁊ libera muliere.C.de ſer.Reipub.l.ij.Itē in
filio clerici,⁊ libere mulieris xv.q.vlti.cū miles.Uel illo capl'z to-
letanū,vbi Saracene fiūt xp̄iane,⁊ remanēt ſue:de talibus nati
3 ſunt ſui.Fallit vbi ꝯtra ē ꝯſuetudo.de cōiu ſer.c.pe.❡ †Quid de
adſcriptitio an poſſit ordinari?vr ꝙ ſic,et preter domini volūta
tē,retēto iure adſcriptitiat⁹.liiij.di.ſi ſeruus ſciete.ſꝫ illud eſt cor
rectū,vt ibi no.vt pꝫ.c.di qcūqꝫ.⁊.c.admittunt.⁊.ſ.c.j.Jo.an.

❡ De obligatis ad rōcinia ordinandis,vel non. Rubrica.

❡ Uiſo de obnoxijs conditione ſeruili,de obligatis ad ratio-
cinia videamus,ſecundum Gof.Et ſecundum eū,ratiocinia ra-
tiones ſunt,⁊ rationum redditiones,quibus eſt quis obliga-
tus ex adminiſtratione reipublice:habetur.lvi.di.per totum.

1 ☞ Ordinari non poteſt obligatus ratiocinijs,niſi depoſito one
re,⁊ reddita ratione.
2 Infamis eſt,qui fraudulenter ſe gerit in adminiſtratione alterius.
3 Ordine eſt inhabilis omnis ille,cuius ordinatione eccleſia infa-
matur.
4 Ordinati adminiſtratores non redditis ratiocinijs,quare depo
nantur ab ordine.
5 Ordinari,ſeu promoueri non debent iudiciorū executores,quī
ſeua exercent.
6 Teſtamentorum executores eſſe poſſunt clerici,etiam ordinati:
⁊ ad ordines petentes promoueri,ſunt ordinandi.
7 Ordinari poteſt adminiſtrator rerū alterius,vt miſerabilis per-
ſone,vel eccleſie,ſiue ſit in officio voluntarie,vel ex neceſſitate.
8 Ordinari nō debet adminiſtrator reipub.licet ab adminiſtratio-
ne ceſſauerit,ante redditum ratiociniorum adminiſtrationis.
9 Clericus dato ꝙ efficiatur de foro eccleſie,qui ante clericatus or
dinem fuit conuentus coram ſuo iudice ſeculari,⁊ tēpore queſtio
nis fuit clericus factus,non prodeſt ſibi tunc fori mutatio quin
queſtio iam mota poſſit terminari coram iudice laico.
10 Iudex ſecularis quo caſu cognoſcit in clericum.nu.12.
11 Status mutatio an operetur mutationem qualitatis pene,vbi
non liberat quem ab eo,ad qđ prius tenebatur.nu.9.⁊.12.
12 Clericus degradatus ſubijcitur iudici ſeculari,qui poteſt contra
eum formare nouum proceſſum ſuper diffinitiua.
13 Mutatio habitus quando non operatur fori mutationem.
14 Ordinato adminiſtratore vel,prohibente creditore tenetur or-
dinās creditori ſupplere de ſuo,vbi bona ordinati nō ſuppetunt.
15 Monacho facto aliquo debitore,quando monaſterium tenetur
ad debita monachi.

16 Adminiſtratores eccleſie clerici non prohibentur promoueri.
17 Inhabilis ratione vniuerſalis adminiſtratiõis vel debiti, an de-
beant poſtulari, vel eligi, ⁊ corã quo.
18 Obligati ad ratiocinia per quos impediantur promoueri.
1 Magnus. ¶ † Obligatus ratiocinijs,
depoſito onere, ⁊ reddita ra-
tione, ordinari põt, ⁊ prius nõ. hoc dicit, ⁊ ſunt
tres partes, queſtio, ⁊ queſtionis reſponſio, ⁊ re-
ſponſionis approbatio. Scḋa ibi: gratus. Ter-
tia ibi: vniuerſi. ¶ No. triplicẽ ſpeciem admini-
ſtrationis repellentẽ quẽ ab ordinis actu, qñ quis eſt procurator
2 ⁊c. ¶ † No. ꝙ fraudulẽter ſe gerens in adminiſtratione, eſt inha-
bilis ad ordinẽ tãquam infamatus. ¶ No. ꝙ ordo eſt honor, ⁊c.
3 ¶ † No. ꝙ omnis ille inhabilis eſt ad ordines cuius ordinatione
eccleſia infamat. ¶ Not. ꝙ geſtuȝ ab vniuerſitate, dȝ eſſe vle, nõ
aũt ſingulare. de ele. c. in Geneſi. ¶ No. ꝙ adminiſtrator gñalis
bonorũ alterius, nõ põt ordinari, niſi depoſito offõ, ⁊ reddita ra-
4 tione adminiſtrationis. ¶ † No. cãm, propter quã tales repellun-
tur ab ordinatione, ne ex hoc infamet eccleſia, ꝙ ordinet perſo-
nas cũ dãno, ⁊ detrimẽto aliorũ. Et no. practicã edẽde legis. ad
5 hoc. c. oẽs. de elec. ¶ † Opp. ꝙ executores nõ poſſunt promo-
ueri. lij. di. aliquãto. So. Dicit gl. ꝙ intelligẽdo lr̃aȝ de executori-
bus iudiciorũ, reſtringi dȝ ad executores, qui ſeua precepta non
6 exercẽt: nã illi ꝓmoueri non poſſunt. † Poteſt hoc ſcḋo intelligi
de executoribus teſtamẽtorũ, de quibus de teſta. in. c. Joan. ſm
Hoſt. ſed cũ executor talis clericus eſſe poſſet, vt ibi, nõ videt ꝙ
7 habeat neceſſe offm̃ dimittere, ſm ea, que ibi notant. ¶ † Opp.
ꝙ poſſit ꝓmoueri adminiſtrator bonorũ alterius. lxxxvj. di. c. pe-
uenit. So. dicit gl. hic ꝙ qñq; quis eſt obligatus ad rõcinia ali-
cuius priuate perſone, ⁊ durat in officio, ⁊ nõ poteſt promoueri
eo exiſtente in offõ. xxi. q. iij. c. j. ⁊ ne cle. vel mo. c. j. ⁊. ij. Si ſit ad-
miniſtrator miſerabilis perſone, vel eccleſiaſtice, põt ꝓmoueri: vt
dicto. c. peruenit. Hec dicũt vera doct. ſiue ſit in officio volũtarie
ſiue ex neceſſitate: qꝛ perpetuo ad gerẽdã adminiſtrationẽ eſt ad-
ſtrictus: nã ab ordinib9 tũc perpetuo repellit. liiij. di. legẽ. liiij. di.
8 c. quicunq;. ¶ † Qñq; adminiſtrationẽ depoſuit: ⁊ tũc aũt ad-
miniſtratio eſt publica: ⁊ nõ põt ꝓmoueri ante redditã admini-
ſtrationẽ. C. de epi. ⁊ clericis. officiales. Si adminiſtratio fuit pri-
uata: ⁊ tunc aut in ipſa ꝓmotione ſibi queſtio mouet: ⁊ tũc ſi cõ-
uenit de dolo, vel perfidia. Et nõ põt ante rõnem redditã ꝓmo-
ueri. lxxxi. di. tm̃. xxiij. di. illud. ⁊. C. de procu. l. reũ. Hoc caſu põt
intelligi hoc capl'm. Taxari tñ debet infra quãtũ tpũs cã decida-
tur. de clan. deſpõ. c. cuȝ inhibitio. j. qui ſi. ſint legi. c. lator. Et eſt
cã ſm doc. qꝛ ſi de dolo, vel perfidia dãnaret, eſſet infamis. ff. de
his, qui no. infa. l. facti. §. pe. ⁊ hoc faciet in dubio, ſcȝ vt ſtatuat
terminũ: alias ſi ꝯſtat de debito, vel preſumitur ex qualitate per-
ſone, illã repellit. ¶ Qñq; cõuenit de culpa tñ: ⁊ ꝓmoueri põt,
nõ obſtante creditoris reclamatiõe. Idem Hoſt. ⁊ Inn. In hoc
cõtradicere vr̃ gl. j. proxima, ⁊ dicit gl. ꝙ tũc lis ſuo marte habebit
currere ſicut prius, ⁊ etiã ſub eodẽ iudice. ff. de iuriſdi. om. iudi. l.
cũ quedã puella. de fo. cõpe. ꝓpoſuiſti. Si aũt nulla queſtio mo-
ueret, vel mota eſt nõ obſtante obligatione ꝓmouebit, niſi mani-
feſtũ ſit, ipſuȝ de dolo teneri: tunc eñ eps poteſt illũ ex offõ repel-
lere, ſicut quẽlibet crimioſum. vj. q. j. infames dicit Ho. ꝙ Ala.
⁊ Gu. na. reputãtes diſtinctionẽ hãc fore ꝑlixã, dixerũt obliga-
tum rõcinijs nõ fore ꝓmouendũ, per. l. officiales. C. de epi. ⁊ cle.
h. diſt. per totũ. ⁊ hoc. c. nõ diſtinguit. ff. de offi. pref. l. iij. ff. de pu-
bli. l. de pretio. Hoſt. dicit, ſalua pace illorũ, talẽ, ⁊ tam ſolennem
diſtinctionẽ vnico verbo non tollendã. de elect. eccleſia. ij. verſicu.
9 deniq;. ¶ † No. gl. que dicit qḋ dato ꝙ clericus efficiat de foro
eccl'ie mota qõne, queſtio dȝ de ſuo merito corã primo iudice fi-
niri: ⁊ ſic nõ prodeſt mutatio fori. Facit ad qõnem de laico con-
uento corã iudice ſeculari, q poſtea factus eſt clericus, an poſſet
damnari a iudice ſeculari. Joã. an. recitat hic opi. Gof. de reſcri.
cã te. per illã decre. dixit ꝙ ſtatus mutatio nõ liberat aliquem ab
eo, ad qḋ prius tenebat. ff. de iudi. ſol. l. re9. ⁊ de iuriſ. om. iu. l. cuȝ
quadã. xvi. q. j. c. ij. xxxiij. q. iij. c. admonere. lj. di. c. deſignata. ⁊. c.
j. liiij. di. ex antiquis. ⁊. c. frequẽs. ⁊. c. ſi ſeruus. de diuor. gaude-
mus. Ad ꝯtrariũ. xxi. q. ij. ſi quis nõ tranſlatus. xviij. q. j. c. vno.
xvi. q. j. ne pro talibus. l. di. c. ferruȝ. xxvj. di. de iure. Allegat alia
10 infinita idẽ ꝓbantia. Ala. ⁊ Gof. in ſumma huius ti. † ⁊ Vinc.
idẽ ꝙ corã primo iudice ꝯueniri põt. Plus dicit Vin. ꝙ laicus
etiã exequat ſniam, per. l. ſi quis poſtquã. ff. de iudi. j. de foro cõ-
pe. ꝓpoſuiſti. ⁊ ibi hoc tenet Hoſt. per illã decre. Idẽ Bar. brix.
in qõne venereali, aliquis litigabat ad hoc. ff. de execu. tu. l. ij. ꝑ ſn.
⁊. l. tutor petitus. ¶ Scḋa opi. fuit Jo. de deo. vbi dicit hoc ve-
ruȝ in ciuili: in criminali ſecus. xj. q. j. de perſona. cũ ſi. ¶ Tertia
fuit opi. ꝙ nõ poſſet iudex ꝓcedere, ſiue ſit cã ciuilis, ſiue cã cri-
minalis. ff. de arbi. l. nõ diſtinguemus. §. ſacerdotiũ. ff. de re mili.
l. qui cũ vero. §. tuus. vbi videt expreſſum. ff. de accu. l. hos accu-
ſare. §. hoc beneficio. ad idẽ. ff. de vaca. mu. l. pretor. §. j. ibi: vel ſi q
ſacerdotiũ. Itẽ qꝛ res lite pendente venit ad caſum, a quo nõ po-
tuit inchoari. Ad hoc facit regula iuris. factũ. cũ cõcor. ff. de ſu-
ſpectis tuto. l. poſt finitã. ff. de libe. agno. l. iij. §. j. ⁊ vide qḋ no. ff.
de lega. iij. l. nemo põt. circa mediũ ſecũde gl. Itẽ ſi fugiẽs eccle-
ſiaȝ habet immunitatẽ. de immu. ec. inter. ſortius. ⁊ clericus. Itẽ
declinatoria nouiter orta bene opponit poſt lit. cõte. de offi. dele-
ga. c. inſinuante. ad hoc. xiiij. q. vj. calumnijs vbi res alterata cõ-
ſecrata non reſtituit priori domino. Et pro hac parte bis fuit ſe-
cũdũ Jo. an. hic in diſputationib9 determinatũ. ⁊ placet Arch.
xj. q. j. c. j. propter ordinẽ impreſſuȝ, ꝓcipue vbi agit de pena cor-
porali. Ad cõtraria dic ꝙ in eis nõ mutat forus, ſed addit forus
foro, arg. lx. di. c. j. ff. de ſen. l. ſenatores. hic aũt nõ ſolũ mutat fo-
rus, ſȝ mutat etiã ſtatus ꝑſone. xij. q. j. duo ſunt. ¶ Quarti dicũt
qḋ ſi mala fide efficit clericus, nõ eximit a iuriſdictione prioris: ſi
bona fide eximit, vel ſi efficit clericus, eximit. ff. de adul. l. ſi mari-
tus. §. j. vbi qui abeſt bona fide cã Reipublice, non põt accuſari:
ſed in fraudẽ ſic. ad hoc. ff. ex qbus cau. ma. l. v. ⁊. l. hos accuſare.
§. ſi. ff. de accu. Idẽ tenet Dy. ff. de execu. tu. l. idẽ Vlpianus. ⁊ di-
cit qḋ in dubio preſumit fraus, ſi iaȝ erat accuſatus, vel in crimi-
ne deprehenſus erat. ff. de bo. eorũ, qui ſibi mor. conſci. l. ſi. ff. de re
mili. l. ſin. ꝙ dicit verum Dy. in iam cõuento: in cõueniẽdo autẽ
poſt maleficiũ cõmiſſum factũ clericum dicit iudiciuȝ corã eccle-
ſiaſtico iudice inchoãdũ. ad. l. j. ff. de penis. vbi videt indiſtincte
debere attẽdi tempus delicti commiſſi, dicit qḋ ibi loquitur que
pena debet imponi quãdo de hoc tractatur: hic quãdo tractatur
corã quo iudice debeat ꝯueniri. Et licet quidã in hoc diſtinguãt
delictũ publicũ a priuato, ſibi videtur debere inſpici quod eſt di-
ctum, nulla habita diſtinctione. Ad hoc qḋ not. ff. ſi ex noxa. cã
aga. l. pen. ff. de ſtatuli. l. ſtatuliberi a ceteris. ¶ Quinta eſt opi.
Gu. in ſpecu. de reo. in princip. qui dicit qḋ in cauſa ciuili atten-
ditur primus iudex. In criminali aũt finietur cauſa corã primo
iudice, ⁊ fiet executio corã ſecũdo, ſcȝ per eccleſiaſticũ: arg. decre.
propoſuiſti. de foro compe. de rap. c. j. But. in. l. pe. ff. ſi ex noxal.
cau. aga. ponit ſuã theoricã: qꝛ dicit conſiderandũ ꝙ quandoq;
dubitat an alteratio qualitatis, vel ſtatus qualitatẽ fori: quan-
doq; queritur an alteret qualitatẽ pene. Quo ad primã dic qḋ ſi
preuẽtus eſt cõteſtatione lit. vel ſnia, ꝙ nõ prodeſt mutatio, quo
minus primus ꝓnunciet iudex, vel exequat. ff. de iur. om. iudi. l.
cũ quedã puella. ff. de accu. l. hi tñ. in fine. Itẽ vr̃ de citatione, per
c. propoſuiſti. de foro cõpe. ſi nõ eſt aliter preuẽtus, aut mutat in
fraudẽ: ⁊ non prodeſt mutatio: vt. l. fin. C. de his, qui mor. ſibi cõ-
ſciue. ff. de re mi. l. ſi. aut ſine fraude: ⁊ prodeſt. aut eſt dubiũ an in
fraudẽ, vel nõ: ⁊ tũc ſi eſt accuſatus de crimine, vel deprehẽſus, ⁊
preſumit in fraudẽ: ⁊ ſic non prodeſt: vt. d. l. ſi. de his, qui mor. ſi-
bi cõſci. aut preſumit in bona fide mutare: ⁊ ſic prodeſt: vt dictis
legibus. Fallit in milite armate militie, vt nõ cõſideret preuentio
ſed ſolũ an mutet fraude, vel nõ: vt primo caſu nõ proſit, ſcḋo ſic.
ff. de re mili. l. qui cũ vno. §. reus. ⁊. l. ſi. ſecundũ euȝ. Per qḋ dicit
idẽ eſſe de clerico, qui eſt miles celeſtis militie: ar. l. ſub ꝓtextu. C.
de ſac. ſanc. ec. ¶ Sed dicit qḋ ſi nõ reperiatur hoc cautũ, qḋ cle-
11 rici manebũt ſub regula priuatorũ. ¶ † Secundo caſu, quando
agitur an mutatione ſtatus mutet pene qualitas: dicit qḋ qñq;
cõtingit mutatio in melius, quãdoq; in deterius. Si cõtingit
mutatio in melius, tũc aũt mutatio eſt accidẽtalis ſtatus: ⁊ attẽ-
dit tẽpus ſententie in priuatis, ⁊ publicis. in aut. vt iudi. ſine quo-
quo ſuffragio. §. oportet igit. Aut eſt mutatio naturalis vel qua-
ſi ⁊ in publicis cõſiderat tempus delicti: in priuatis, tempus ſen-
tentie: vt. l. j. ff. de penis. ¶ Si contingat mutatio in deterius, vt
qꝛ poſt delictũ cõmiſſuȝ clericus degradat, an attendatur tem-
pus delicti, an tempus ſtatus tũc ſuperuenientis. Et dic ꝙ tunc
eſt dare degradationẽ verbalem, que ſumitur pro depoſitione: ⁊
in hoc bene dicit alle. l. iubemus. §. ſane. C. de ſacroſanc. ec. que-
dã eſt realis, que eſt ex authorizatio. de quo in. l. ij. §. ignominia.
ff. de his, qui no. infa. ff. de re milita. l. q cũ vno. §. exauthoratus.
C. de epiſco. ⁊ cle. aut. clericus. De qualibet habet de iudic. cum
nõ ab homine. de verb. ſigni. nouimus. De ſcḋa, de penis. degra-
datio. li. vj. ¶ Sic in ſimili eſt deductio peculij realis ⁊ verbalis:
vt. ff. de pecul. l. ſi noxali. §. eſt queſtionis. ¶ Et ſic reſolutio con-
tractus. ¶ Quedã verbalis, vt re integra. ¶ Quedaȝ actualis,
qñ eſt deuẽtũ ad traditionẽ. l. j. ⁊. ij. C. quãdo liceat ab empt. rece.
Realis eſt fortior, quã verbalis, patet ex no. in dicto. c. cũ nõ ab
homine. ⁊ in dicto. c. degradatio. de pen. li. vj. ¶ Vincẽ. dicit qḋ
qñq; ſtatus eſt mutatus ſola verbali depoſitione: ⁊ quicquid di-
cit Butri. in iſto, qui male dicit in parte, tenet qḋ depoſitus non
perdat priuilegiũ clericale: vt no. de iudi. cum non ab homine. de
cle. exco. mini. c. clerici. ⁊ de ſententia excom. contingit. ⁊. c. perpẽ-
dimus. igitur nõ mutat in euȝ qualitas pene. ¶ Quandoq; in-
teruenit degradatio realis: ⁊ dic ꝙ quedaȝ eſt degradatio, que ſit
ad preparationẽ iudicij: quedam que ſit vt terminus pene: que-

dam, que ſit ad preparationẽ pene. Si ſit vt terminus pene patet
ꝙ non alterat: vt. l. ij. §. ignominie. ḋ. allegat. ⁊. l. qui cum vno. §.
ex authoritatis. Si ſit ad preparationẽ pene adhuc mutatio quali
tatis mutat qualitatem pena. de ver. ſignifica. nouimus. de iudi.
non ab homine. ℂ Si fiat ad preparationem iuriſdictionis, vt
ibi dicit ipſe. realis vel verbalis, put eſt neceſſaria. ⁊ que ſit neceſ-
ſaria, dicit ipſe, ſciunt canoniſte. Bene dixit doctor iſte: quia ali-
ter eſt in legibus: nã preparatorijs vtimur, quatenus neceſſaria
ſunt ad deciſoria: vt. l. ſi defenſor. §. illud. ⁊. l. j. ff. de interro. acti. ſi
verbalis ſufficit, illam faciat: alias faciat realem. dic ꝙ verbalis
non ſufficit, ſed realis exigitur: vt no. de iudi. cum non ab hoie.
pʒ de verb. ſigni. nouimus. ⁊ hoc adhuc alterat penã: vt dicto c.
nouimus. Rogare tamen debet eccleſia p eo, vt nõ alteretur, vel
vt mitius ſecũ agatur. Illam autem, quã facit quis vt terminus
pene, iudex eccleſiaſticus facere dʒ in clerico, ⁊ cum cauſe cogni-
tione: illã antẽ, que ſit vt preparatio pene, vel iuriſdictionis: ⁊ tũc
eam facit iudex eccleſiaſticus ꝑcedente cauſe cognitiõe, ⁊ hic po-
ponit oppĩcẽ intellectualem practicam vna, ꝙ iudex diffinitiue
ꝓnunciet, in eadem ſnĩa penam limitet, ⁊ ſic totum expediat iu-
dex eccleſiaſticus. ſed executionem faciat iudex ſecularis.
ℂ Hec practica non ꝓcedit. quando ſit alteratio in penã ſangui
nis: quia illã non profert eccleſiaſticus. ne cle. vel monachi. ſnĩaʒ.
12 ℂ Poteſt ſecundo fieri aliter: qꝛ iudex cognito de cã, degrada-
bit eũ, non per ſnĩam diffinitiuam, ſed interloquẽdo, ⁊ poſtea ſe-
cularis immutabit penã diffinitiue, ne cõtingat ꝙ due ſnĩe in cã
eadẽ criminali ferãtur, cõtra id. ff. nau. cau. ⁊ ſta. licet. ℂ Tu dic
quod etiã diffinitiue poterit degradare: ⁊ hic habebit poteſtatẽ
iudex ſecularis ex eodẽ proceſſu exequi penã: ⁊ ſic ibi vocabitur
vt purus executor. ℂ Poterit etiam, ſi volet. formare nouũ pro
ceſſum cõtra eũ: ⁊ tunc penam imponet ſecundũ for ſuũ: nec ob-
uiabit ꝙ due ſnĩe ferantur ſuper eadẽ cã: qꝛ põt hoc fieri ſuper di
uerſo ꝓceſſu, ex quo ſentẽtie ambe nõ imponũt diuerſas penas,
ſed vna preparat perſonã ad penã, ⁊ alia illã imponit ⁊ hoc pla-
cet: ⁊ hoc facit ꝙ no. Bar. ff. de cuſt. reo. l. diu⁹. ⁊ caſus eſt in aut.
de ſanc. epis. §. ſi quis vero crimẽ. ⁊ ponit Gul. in. l. magiſtratus.
ff. de iuriſdi. om. iudic. Gul. de cu. in d. l. pe. dicit ꝙ aut euitaret iu
riſdictionẽ, vel penã, aſſumpſit tonſuram non ꝓdeſt. aut eſt du-
bium: ⁊ tunc ſi eſt infamatus, vel ſuſpectus de delicto, vel preuen
tus: ⁊ punitur per ſecularem. l. qui cum vno. §. reus. ⁊. l. fin. ff. de re
iudi. C. de reis. l. j. tñ debet primo degradari. in authen. clericus.
C. de epiſc. ⁊ cle. in aut. de ſanc. epi. §. ſanctis. Si nõ eſt infamat⁹,
vel preuent⁹, vel ſuſpectus, tunc non punitur niſi ab eccleſiaſtico:
vt l. nõ diſtinguemus. ff. de arbi. Nõ obſtat l. ſi. ff. de penis quis ſi
ſit mutatio accidentalis, non attenditur tempus delicti. ſed ſnĩa,
vt hic. facit in authẽ. vt iudic. ſine quoquo ſuffragio. §. interdici-
mus. ⁊. §. penultimo. collatione. ij. ℂ Si mutatio eſt naturalis, ⁊
hanc dicamus naturalem, adhuc attenditur tempus ſententie:
quia hoc cõtingit ꝓpter defectũ iuriſdictiõis vt illi imponatur,
nõ ꝓpter defectũ obligatiõis, cum eccleſiaſtic⁹ debeat punire, ex
quo non eſt ꝑuctus, ⁊ penã ſecularẽ nõ poſſit imponere, nec ſecu-
laris hoc poſſit, ſecũdũ tñ, ⁊ bene. ℂ Concludẽdo Jo. An. ⁊ mi
hi videtur in hoc dicendũ, ꝙ quandoqʒ querit an mutatione ſta
tus de layco in clericũ. mutet iuriſditio: quãdoqʒ an mutet exe-
cutio, vel exequẽdi ptãs: aut an mutet qualitas pene, ſeu exequẽ
di modus. ℂ Si querit an mutet iuriſdictio: ⁊ tunc tene ꝙ aut
eſt preuẽta iuriſdictio, ⁊ perſona, ſeu executio, quia iã captus eſt,
⁊ efficit ibi cleric⁹: ⁊ nõ ꝓficit mutatio, ⁊ qꝛ ordo, vel ꝓfeſſio etiã
non inueniũt iſtũ liberũ. credo tamen ꝙ degradari debet. Itẽ ex
quo nimiũ lederetur iuſtitia. de quo remittit ad ſimile no. ſm Jo
an. de cle. excõ. miniſt. ſane. aut nõ eſt preuẽta perſona, ſeu execu-
tio, qꝛ nõ capta, ſed ſola cauſa, vel iuriſdictio, vt quia eſt citatus,
vel lis eſt cõtra eũ cõteſta. ⁊ tũ dicit ꝙ nõ impeditur iuriſdictio
quo ad proceſſum, ⁊ cauſam finiendam: ⁊ ſic iſte remanet iudex
cauſe. licet quãdoqʒ nõ ꝑſone, ſicut habet in ſimili. de foro cõpe.
ſane. ℂ Quãdoqʒ querit an mutet executio: ⁊ tũc aut perſona,
aut cauſa, ſeu executio eſt preuẽta, quia iã eſt in carcerib⁹ poſit⁹:
⁊ nõ ꝓficit, etiã quo ad executionẽ, ⁊ etiã quo ad exequẽdi modũ
mutatio fori. ſeu executio. ſm Jo. and. p ꝓdicta. Aut nõ eſt pre-
uẽta ꝑſona, ſeu executio, ſed ſolũ cauſa, quia fuit citatus, vel lis
cõteſtata: ⁊ tũc quedã eſt executio preparatoria, ⁊ diſtrictiua pſo
ne: vt ponere ad carceres poſt clericatũ, vel alias diſtinguere pſo
nã, ne fugiat: ⁊ ad hoc eximit, ſecũdũ Jo. an. ℂ Quedã eſt diſtri
ctio realis: ⁊ hãc adhuc facere poſſet iudex ſecularis, nec prodeſt
mutatio ſtatus. ℂ Quedã eſt executio deciſiua: ⁊ hãc, ſicut ais ſi
eſt pſonalis, facere nõ põt ſi realis, ſic multo forti⁹ hec ꝓcedũt, ſi
nõ eſt ꝑuctus, ſed ſolũ eſt ſuſpect⁹, vel infamat⁹ ḋ delicto, lʒ quo
ad realẽ executionẽ nõ tollat iuriſdictio iudicis ſecularis, vel qñ
faceret in fraudẽ: tollitur tñ quo ad pſonalẽ. ℂ Ex his apparet
quid de ſecũdo caſu, an mutet qualitas pene: qꝛ vbi perſonaľr eſt
preuẽt⁹ nõ vbi reſpectu cauſe, vel a ſuſpiciõe, vel infamia, ſemp

alterabit qualitas pene: ⁊ hoc ꝓpter defectũ iuriſdictiõis, vt ḋ
Gui. domino Bar. in. l. j. ff. ḋ pe placẽt iſta, ꝙ fieri non poteſt, niſi
degradet: ſed dicit ꝙ ex quo preuẽta eſt iuriſdictio, vel iſte infa-
matus de delicto, vel ſuſpect⁹, vel trãſit in fraudẽ, ꝙ degradari
debet a iudice eccleſiaſtico. Allegat. l. q cũ vno. §. tres. ff. ḋ re mili.
⁊ auth. cleric⁹. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ideo dicit: quia clerici nõ volũt de
gradari, multoties cõtingit perſonales penas imponi eis nõ de-
gradatis. Tene Jo. an. quicquid dicãt leges ille: ceteri enim ſunt
caſus, in qbus ipſis degradatiõis pena imponit, inter quos hic
non numerat: ideo nec degradandus, nec etiã iudice ſeculari pu-
niendus. Patet in. d. c. nouimus. de ver. ſigni. ⁊ de iudi. cũ nõ ab
homine. ⁊ de here. ad abolẽdã. ideo male, ⁊ peſſime faciũt eis nõ
degradatis penã imponẽtes. Hec ꝓcedũt, qñ alterat ſtat⁹ in me
13 lius. ℂ † Quid ſi in deterius: tene quod dicit But. ḋ. Que dicta
ſunt, ꝓcedũt in monacho, ſaluo qḋ in eo defenſio ſpectat ad mo-
naſteriũ: nam licet per characterẽ plus habeat ordo, ꝙ profeſſio
vt no. de cõuer. coniug. c. placet. ⁊ no. de ſacra. non iteran. c. ſi. tñ
eo reſpectu qḋ profeſſus mũdo mortuus eſt, ⁊ plura ꝓmittit, vt
no. de voto. ⁊. vno. in. ij. gl. li. vi. ad hec de peni. de his authorita
tib⁹. xxij. q. ij. admonere. adhuc forti⁹ ꝓcederẽt dicta. ḋ. quo ad
diſtinctionẽ perſonalẽ in monacho. ꝙ in clerico, ⁊ ꝑcipue in ele
ctionibus de electio. cũ ex eo. lib. vj. Hoc putat Bar. verũ in his,
qui ex toto efficiunt religioſi, ita qḋ profeſſi ſunt: ſʒ in illis, q mu
tant habitũ, q ſufficiunt begardi, ſeu milites gaudentes, poſito
qḋ habeant priuilegiũ qḋ ſint exẽpti a curia ſeculari, talis habit⁹
mutatio ſibi nõ prodeſt, nec facit eum religioſum, nec clericũ, ſed
dat ſibi quendã modum viuendi: nam retinet ꝓpriũ, ⁊ liberos, ⁊
vxores. Unde in iſtis habẽt locũ iura, que dicunt qḋ propter mu
tationẽ fori. ſeu propter priuilegiũ ſuperueniens ſiu ꝓcuratione
non excuſatur: vt dicta. l. ſi quis poſt. de iudi. Ita fuit obſeruatũ
ſcḋm Bar. in Peruſio. Sed dicit qḋ illis inſignijs debẽt exau-
thorari: vt. l. qui cũ vno. §. reus. ff. de re mili. Aduerte, iſta non eſt
enim modica q̃ſtio, an tales dicaf religioſe pſone, ita quod gau-
deãt priuilegijs. Et determinat Federi. de Senis qḋ nõ in. cxiv.
cõſi. Uide de hoc i Spe. de ſta. mo. §. quaſr. v. xxxvi. q̃rit, ⁊ vide
in Sũma de regula. p Ho. §. j. verſi. qd de ruſticis. Credo qḋ iſti
ſint religioſe pſone, ⁊ qḋ priuilegio gaudeant clericali, per no. de
ſen. excom. c. nõ eſt dubiũ, qꝛ vouent aliquid de ſubſtantialibus:
vnde ſolennizãt votũ, ſaltem obedientiam ꝓmittunt, ⁊ qñqʒ ex
ſubſtantialibus votũ ſolennizatur: vt apparet ex his, que haben
tur, qui cle. vel vo. c. ij. ⁊. c. inſinuante. ⁊ ibi dixi: dum tamen iſtud
annectatur ad aliquã regulã, de approbatis: ideo fratres ḋ tertio
ordine annectunf ad regulã beati Franciſci, ⁊ ſic gaudent priui-
legio. Idẽ de fratribus militie, hoc gaudẽtibus: quia promittũt
obedientiã quo ad regulã beati Dominici vel Auguſtini, ⁊ illi
ordini in habitu in aliquibus ꝓportionaf. Ad hoc quod no. de
priuilegijs priuilegia. vbi tales, ex quo habitum mutant, dicunt
eccleſiaſtice perſone, vt ibi no. p gl. ⁊ vide gl. ij. de ſen. excom. cũ
ex eo. in. cle. ⁊ ibi per alios ſcribẽtes, ⁊ vide gl. in cle. cũ quibuſdã.
de relig. do. in gl. in verſi. obedientiã. ⁊ docto. qui cle. vel vo. c. cõ-
14 ſuluit. ⁊ per gl. no. Gui. in cle. per literas. de prebẽdis. ℂ † Que-
ro quid ſi prohibente creditore fuerit hic vniuerſalis adminiſtra
tor promotus. Gl. dicit quod nõ punietur per hoc. ſed bona ſua
reddent ei in ſolidum, que ſi non ſufficiant, epiſcopus et tenef. q
abſtulit actionẽ negotiãdi. lxxxvi. diſt. fornicari⁹. ⁊ expone infa
maf. i. inde preueniens, alis puniretur. ℂ Et per hanc gl. damna
tur dictũ Uin. q dixit ſibi placere, qḋ obligati ex adminiſtratiõe
poſſint fieri clerici, qñ nihil habẽt: qꝛ ſic conueniri nõ poſſunt, ꝙ
non placet: quia ſaltẽ auferetur ſibi poteſtas negotiandi, ⁊ querẽ
15 di de nouo: per ꝙ lex preſumit eũ effici ſoluendo. C. arbi. tut. l. ſi
defunct⁹. † Quid dicẽdũ, ſi ſit talis negotiator effect⁹ monach⁹:
Et dic ꝙ ipſum monaſteriũ cõuenief, vel cedet ꝙ habuit ex mo-
nacho. Sed credo ꝙ tenebif, ſicut eccleſia ſecularis ſi habeat vñ,
⁊ ſi fecit hoc capĩm communicato conſilio: argumento, ꝙ not.
glo. de or. cogni. cũ dilect⁹. de ſimo. ḋ hoc. c. faciũt hec ad queſtio
nẽ de monacho, qui iurauit ſcribere librum, vel ſe aliud ſeruitiũ
obligauit; an poſſit religionem ingredi. de quo not. l. j. di. ꝑterea.
Dug. tenet ꝙ ſic eccleſia etiã licitiã dare tenef: quia inſtinctu ſpi
ritus ſancti hoc facit. xvij. q. v. dixit. ad hoc. de quo not. de voto,
ſcripture. de conuer. cõiu. ex publico. ⁊ c. ſi. xix. q. ij. due. i. q. ij. c. ſi.
xxxij. q. ij. admonere, aliḡs vero videf ꝙ poſſit monaſteriũ iſta-
re, ⁊ ꝙ monaſteriũ nõ teneaf niſi in eo, ꝙ ad eum peruenerit: ni-
ſi forte monaſteriũ ex ſucceſſiõe aliquid plus acquiſiuerit. xix. q.
ij. ſi qua. vel ſcriptura aliorũ librorũ. ℂ Tertia opi. Jo. ꝙ ſi tale
eſt ſeruitium, qḋ poſſit adimplere abſqʒ omiſſione diuini officij,
illud poterit exequi: alias ꝓcedũt que dicta ſunt. olle. xcj. diſtin.
clericus. ℂ Dicit cõcludẽdo Inn. ꝙ quandoqʒ iſte vult ingredi
religionẽ in fraudem eorũ, quibus eſt obligatus, vel vt fugiat ex-
penſas, vel labores: ⁊ nõ debet admitti. Quãdoqʒ ingredi vult re
ligionẽ ductus bono ſpiritu, ꝙ i dubio pſumit, ⁊ ductus ſpiritu
ſancto

ſancto.xix.q.ij.dne.de reg licet tamen de bonis eius.que habet,
vel que obuenerunt ei poſt ingreſſum.ſatiſfiat eis,quibus obliga
tus erat xix.q.iij.ſi qua.C.de epi.⁊ cle.Deo nobis.§.prior vel etiā
ſi ſcit ſcribere,vel aliquod opus honeſtū facere,ſalua regula,⁊ offi
cio nō neglecto,ſatiſfiet de illo.lxi.diſtin.clericus.deductis tñ ſe
cundū aliquos,expenſis ſuis,ne ſit monaſterio oneroſus:argu
men.xvi.q.vi.de lapſis.ſed illud loquitur in miſſo in monaſteriū
ad agendū penitentiā. In alijs alij dicunt nō deducēdas expen
ſas:q: qui altari,⁊c.de preben.cū ſecundū.Et has opi.etiam tan
git archi.lj.diſt.preterea,predicta omnia cōfirmat Hoſt.⁊ hic vlti
m āpartē tenet,ꝙ debeat alimētari de bonis monaſterij,⁊ ꝙ nō
deducant expenſe.Latius aūt hoc proſequitur in ſumma.eodē
ti.§.pe.vbi dicit ꝙ tutius eſt ꝙ ante,quā ingrediat . impleat qđ
promiſit,vt cōſuluit tex.de ſpon.cōmiſſum.xxij.q iiij.§.fi.⁊ vbi
ingreſſus eſſet,ſi poſſet explere hec p ſubſtitutū,vbi nō eſſet ele
cta induſtria.perſone vel cōtentaret is,cui obligatus eſſet.ſuffi
ceret qđ per ſubſtitutū ſeruitiū expleret,⁊ tenet.ſm Hoſ.⁊ plene
per Gul.in ſpe.de ſt.itu mo.§.j.ver.xxix.⁊ ibi hoc recitat.⁊ nihil
plus addit.vbi dicit idē de doctore,qui ſe obligauit ad legendū,
⁊ de poteſtate,qui ſe iuramento obligat ad regendum,⁊ ſimilib⁹
⁊ de iſtis,⁊ de obligatis cā pignoris,⁊ de filijs vſurariorum.⁊ de
eo,qui iurauit ad tps ſoluere:vide per Hoſt.in loco preallegato.
¶ †Quero an clerici,qui generalē geſſerunt adminiſtrationem,
16 phibeant ad alias eligi dignitates.Dic qđ nō,q: hic prohibet
tñ laicos effici clericos.Ratio,q: hoc ſcđo caſu hi,quorū nego
tia geruntur,grauant ex mutatione fori,nō in primo.Nec.obſt.
xxi.q.iij.c.i ⁊.ij.q: ibi nō prohibet quin poſſet eligi quādiu tol
lerat.⁊ vide ne cle.vel mo.ſed nec:.de decimis.dilecti.¶ Quid ſi
eſt paratus dare idoneos fideiuſſores pro adminiſtrato.Dic qđ
ſufficit.ff.de mune.⁊ hono.l.reſcripto.§.debitores ſm Vin.per
quā legē ⁊.C.de epi.⁊ cle.l.quiſquis cmenſis.dicit Hoſt.obliga
tum ex cā mutui,vel fiđ ab ordinando nō repelli.¶ †Quero an
17 tales inhabiles debeāt ad ordines poſtulari.an debeat eligi.Di
cūt quidā qđ poſtulari debent.per verbū poſtulaſti.ad hoc.lxi.
di.Oſius.ꝫ.de poſtu.prela c.ſi.Inn.dicit poſtulari a iudice,ſub
quo debet reddere rationē.C.de epiſco.⁊ cle.l.officiales.vocatis
his,quorū negotia geſſerūt,⁊ qui ex promotione illorū ledi poſ
ſunt.ff.de adopti.l.nam ita diuus.de offi.archi.ad hoc.§.ſi.imo
⁊ ſufficit habere ſolum conſenſum illius , cui obligati ſunt.liij.
diſt.quicūqz.⁊.c.ſi quis per decre.dicit Hoſt.in ſi.ꝙ nō refert an
detur vni poteſtas vt vice omniū eligat:an is,qui primam vocē
habet,dicat.Eligo,⁊ alij reſpondeant.placet.Ad idem de elec.c.
Oſius.de quo de elec.q: propter.⁊.c.in Geneſi imo ſufficit ꝙ ta
ceat,vt ibi dictū fuit.⁊ de elec.ſicut eſt.li.vi.ſz Jo.an.¶ †Que
18 ro qui admittant ad opponendū,ne tales in clericos aſſumant.
Dic ſm Inn.ꝙ quilibet de eccleſia,qui ſunt adminiſtratores pu
pillorū,⁊ etiā minorū abſentiū.ſi ſunt adminiſtratores preſentiū
nō admittent alij preter ipſos,quorū adminiſtratores ſunt,niſi
intra tps.j.de elec.c.ſtatuimus.li.vj.nō cadit hic aliud.

¶ De corpore vitiatis. Rubrica.

¶ Viſo de impedimento obligationis ad ratiocinia,de impedi
mento corporis videamus:ideo ⁊c. Materia habetur.lv.di.per
totum.⁊.xlix.per totum. Antonius.

1 ☞ Preſbyter,qui in duello digiti partem amiſit,poteſt diſpē
ſatione ſui epiſcopi in ſuo ordine miniſtrare.
2 Suſpenſionem inducit omne graue delictum, ⁊ notorium,cum
quo poteſt diſpenſare epiſcopus,iure non prohibente.
3 Ordinari quo vitio corporis impediatur.
4 Clericus offerens,vel ſuſcipiens duellum grauiter peccat.
5 Exceſſus grauis quis dicatur.
6 Diſpenſare quando poſſit epiſcopus cum grauiter delinquēte.
7 Peccator ſeu in peccato exiſtens,eſt inhabilis ad promouendū
⁊ in ſuſceptis ad miniſtrandum.
8 Ordinari non prohibetur,qui ſuſcepit duellum non animo occi
dendi,ſed defendendi, non ex propoſito,ſed aliter euadere nō va
lens duellum.
9 Ordinari an prohibetur cum diſpenſatione,qui duellum volun
tarie malitioſe ſuſcepit,ex quo ſecuta eſt mors,vel mēbri abſciſ
ſio,vel in eo ipſe aſſumens ſit vulneratus.
10 Ordinari petentem opponatur de ſcandalo ſui corporis vitiati
epiſcopus poterit declarare an debilitatio corporis impediat.

1 De preſbytero. ¶ †Preſbyter qui in duello di
giti partē amiſit ex diſpenſatione ſui epi pōt in
ſuo ordine miniſtrare.h.d. Ponit factū de quo
ſecūdo ridet illud aggrauās,ibi:reſpondemus.
2 ¶ †No.ꝙ omne graue delictū,⁊ notoriū,indu
cit ſuſpenſionē,ſaltē quo ad ſe,⁊ impedit,etiā poſt peractā pnīaz
ordinis executionē:cū ta.ſ tñ,vbi apparet a iure permiſſum,poſt
3 eps diſpēſare.¶ †No.primo ꝙ ſit vitiū corporis impediens quē a
promotione,qū.ſ.z eſt tale,ꝙ ſcandalū generat in ſolēniter celebrā
4 do,vel in actu ſolenniter celebrandi.¶ †No.ſcđo ꝙ clericus offe
rens,vel ſuſcipiēs duellū,grauiter dicit peccare.⁊ ad hoc de cle.
5 pugn.ī.in duel.per totū.¶ †No.iij hic caſum apertū, ꝙ grauis
exceſſus,etiā qui poſt peractā penitentiā impedit que in ordinis
6 executione,niſi ſecum diſpēſetur. †Et no.ꝙ eps quoqz cū delin
quente,ſm Inn.grauiter diſpēſare pōt qđ intelligit verum,vbi
apparet a iure pmiſſum,⁊ cōceſſum:alias nō poſſet diſpēſare.de
quo de iudi.at ſi clerici.¶ No.ꝙ duellū ſpōte oblatū,⁊ ſuſceptū
7 illicitū eſt.¶ †No.ꝙ exiſtens in peccato eſt inhabilis ad pmo
8 uendū,⁊ in ſuſceptis miniſtrandū.¶ †Opp.primo ꝙ duellū ſu
ſcipiēs.ad ſacros pmoueri nō poſſit.l.diſt.ſi quis poſt acceptū.
So.dicit gl.ꝙ qñqz quis ſuſcepit duellū animo ſe defendendi ⁊
nō occidēdi,nec actualiter occidit,nec mutilauit:⁊ talis nō repel
9 litur ab ordine.vt hic.¶ †Quandoqz quis per malitiā ſuſcepit,
⁊ ad necandū hoies fideles:⁊ talis a ſacris de iure repellit,vt ibi.
¶ So.hec pōt eſſe bona,qñ nō ex propoſito aliter euadere non
valēs aſſumpſit duellum.Vñ dicit Hoſt ꝙ ſi quis ſe defendēdo
vel ſociū.g.adiū ſumpſerit,dūmodo homicidiū,vel mēbri trun
catio nō interuenerit,tutus eſt,quicquid dicat per decre.dilecto.
de ſen.excō vbi de hocamo ⁊ tūc pbabiliter vr poſſe homicidiū
perpetrari,ex quo ſe defendēdo facit.de homi.c.ij.de quo dic vt
in cle.ſi furioſus.de homi.⁊ de homi.ſignificaſti.Quod intellige
qñ hoc facit ad defenſionē perſone cū moderamine inculpate tu
tele,⁊ aliter nō pōt homicidiū euitare.xv.q.j.per totū.¶ Vel ſe
cūdo ſi habet reſpectu ad ius aſſumētis duellū.ꝙ intellige vt.ſ.
Et idē de aſſumētibus militiā voluntarie,ſunt inhabiles ad ordi
nes:q: grauiter delinquūt ⁊ maxime ſi delictū eſt notoriū.Sed ſi
habet reſpectu ad ius ſingulare,ſcz diſpēſatiuū, poſſunt pmoue
ri.vt hic,ſcz diſpēſatiue.Et hoc pz ex illo verbo,miſericorditer.
Et hoc verū,dūmodo membri truncatio,vel mors ſecuta nō ſit:
quo caſu nec de iure.nec ex diſpenſatiōe inferioris a papa poteſt
pmoueri.¶ Conclude,qñqz quis aſſumpſit bellū ineuitabile,⁊
ex neceſſitate defenſiuū ſue perſone:⁊ quicquid ſequat hic non eſt
irregularis,⁊ pōt pmoueri.Qñqz quis aſſumpſit bellū volunta
riū,⁊ euitabile,vl aſſumpſit militiā,⁊ ex ſola aſſumptione,⁊ exer
citio,maxime ſi iam clericus eſt,grauiter deliquit.⁊ ideo ab ordi
ne repellit:⁊ ſi clericus eſt,erit deponēdus,⁊ nō pōt ordines aſſu
mere.¶ Nūquid aūt inferior a papa poſſit in hoc diſpēſare.Dic
ꝙ aut ex bello ſecuta mors eſt,vel membri debilitatio:⁊ ſolus pa
pa diſpenſat.Aut non eſt ſecuta mors, vel membri debilitatio:⁊
talis ab ordine repellit,alias diſpēſatiue admittit vt hic ¶ Op.
ſcđo ꝙ hic nō poſſit pmoueri ad ordines,ex quo aſſumpſit bel
lum,⁊ in eo vulneratus eſt:vt.j.de cle.egro.c.pñtm. So.qñqz ex
duello in clericū ſecuta eſt debilitatio,vel deformitas ſcandaloſa
vel,que ipſuz impedit in executione officij:⁊ impedit pmoueri,
vt hic.Qñqz ſecuta nō eſt debilitas deformās,vel impediens in
executione officij:⁊ tūc nō impedit,vt hic:vel illud pcedit de in
recōi,hic ex diſpēſatione,ſm Lan.⁊ quelibet bona:dic ergo,ſi ſe
cuta eſt debilitatio,⁊ deformitās,promoueri non poteſt diſpen
ſatione etiā inferioris a papa:ſi nō eſt ſecuta deformitas,de iure
10 cōi pmoueri nō pōt,ſic de iure diſpenſatiuo,ſcz epi.¶ †Quero
quis declarabit an ſit ſcandalū,vel nō,ex vulnere manus,vel alia
corporis debilitatione.Dicit hic Jo.an.ꝙ hoc declarabit eps:
ar.j.c.proxi.ſm Inn.qđ bene notandum eſt.

1 ☞ Ordinari,vel ad dignitatē epiſcopalē promoueri nō impedit
habens in oculo maculā,que nō inducit magnam deformitatē.
2 Electio de inhabili natiuitate,ex qua cā videat poſſet admitti.
3 Ordinari,quod quis impediatur,propter corporis maculā:que
inducit ſcandalum.
4 Ordinari nō pōt natus ex canonico,niſi ex multa diſpēſatione.
5 Epiſcopus,vel archiepiſcopus aliquid decidere ſine conſenſu
ſuorum ſuffraganeorum ſuper inhabilitate ordinandi.
6 Conſultores qui eſſe debeant,vbi cū cōſilio aliquid fieri mādat.
7 Conſiliū in aliquo facto vbi exigitur a participe officij,nō ſuffi
cit peti,niſi ſequatur.
8 Clauſula,facias cū tuo cōſilio,vl put tibi videbit,qđ importet.
Videbitur verbum,idem importat,quod iuſtum erit.
9 Ordinari non impeditur qui habet ſex digitos in vna manu.

1 Cum de tua. ¶ †Habēs in oculo maculā,
que nō inducit magnaz defor
mitatem,etiam ad epiſcopatuz poterit promoueri.hoc
dicit.Primo ponit duos obiectus contra electum.Secūda ibi:
2 vnde.circa vtrunqz prouidet.⁊ de ſcđo ibi:de macula.¶ †Not.
primo qđ inhabilis,etiam natiuitatis vitio,quandoqz eligitur:
⁊ tunc admittitur electio ex multa diſpenſatione,id eſt,magna
gratia.Vide textum de electio.c.qui diligentia.⁊ vide de etate ⁊

qualita.c.accepim⁹.⁊ hic tex.eſt tertius, qui declarat omnes. ad
mittit enim de inhabili poſtulatio de gratia, ſed de inhabili ele-
ctio admittit de ſingulariſſima, ſeu multa, ⁊ magna gratia, vt hic
3 nota. ¶ Nota, ſecundo que dicat macula inducens ſcãdalum, vel
deformitatẽ ſcandaloſam, relinquit arbitrio iudicantis, ⁊ pmo-
4 uẽtis, vel eius, cui promotio cõmittitur. ¶ † Opp. qd ad epatũ
non poſſit pmoueri natus ex canonico: vt in.c.cũ in cunctis. de
elect. Sl. fatetur, quando eſt natus ex cõcubinatu. ideo dicit qd
ex multa diſpenſatione. ¶ Oppo. ſecũdo ex ſecunda gl. qd non
exigatur diſpẽſatio in macula, ⁊ tamen in fine dicit hoc fuiſſe de
maxima diſpẽſatione: nã ex quo nõ eſt macula, que generat ſcan
dalũ, non exigitur diſpenſatio. Solu. poteſt dici qd id, qd dicit
litera in fi. reſpiciat qd proceſſit de illegitimitate. Uel dic qd hec
macula prima facie erat dubia, ideo potuiſſet hic ſtatim repelli.
glix. di.c.i. quo caſu ex diſpẽſatione admittitur, ſi alteri cõmittit
⁊ poterit dici maxima ideo, q: hoc vitiũ eſt patens: ſed magna,
5 q: vitiũ erat latens. ¶ † Quero an ſine hor cõſilio.i. ſuffraganeo
rũ, poſſit archiepiſcopus aliquid decidere Sl. dicit qd non: q: de
legati cenſentur. ar.l.di. ſtudeat. ad hoc de elec.c.cum in veteri. ſe
6 cundũ Bern. ¶ † No. gl. in duobus. Primo, qd vbi mandat ali
quid fieri cũ conſilio, vident dari delegati cõſultores. Sʒ hoc nõ
7 puto verum. per no. de offi. dele. ſi pro debilitate. ¶ † Secũdo qd
vbi exigitur cõſilium a participe officii, non ſufficit peti cõſiliũ,
niſi petens ſequatur. Uide Inn. in.c. venerabili. de offi. dele. Et
vide de hoc in.l cum quid.i.§. parũ. ff. de admini. tuto. ⁊ in.l.iij.
§. ſi plures ff. de exercito. Ideo tene qd iſti nõ ſint delegati. nec te
nent ad ſequendum eorum cõſilium. ſm Hoſt. qd apparet in li-
tera ibi: qd exinde ſibi. non dixit de ſuffraganeis. Ad.c. ſtudeat.
rñdet quod ibi vt iudices adiuncti erant, ⁊ in caſu, quo certus
8 epoꝝ numerus exigitur. xv.q.vij.c. felix. ¶ † Quero an pote-
rũt iſti decernere prout voluerint quocunq;. Dicit gl. ꝙ non, ſed
decernere habent quod eis videbit iuſtũ, dũmodo id iuſtum ſit.
Alleg. gl. ſ. de elec. cauſaʒ que. ff. de ope. li.l. ſi libertus. ¶ No gl.
iuncto tex. quid importent hec verba. facias put tibi videtur: q:
intelligit de videre iuſto. Dixi de conſti.c.i.⁊.c. ne innitaris. vide
gl. quid de hoc verbo facias ad velle. vel ſecundũ voluntateʒ tuã.
de verb. ſigni. abbate. ⁊ vide Bar. in extrauaganti. ad reprimen-
dũ in verbo videbit. ⁊ in cle. ſi. de verb. ſing. in ver. arbitriũ. ⁊ vide
l. quidã. ff. de leg. ij.l. ⁊.l. fideicõmiſſa.§. ſi ſic. ff. de le. iij. ⁊ vide in.l.
9 ſi ſtatus. ff. de dona. ⁊.l.i. ff. de teſta. mili. ¶ † Querit gl. quid ſi hʒ
vnum occulum maiorẽ altero, an remouebit Gl. dicit qd nõ. ff.
de edi. edic. l. qui caluũ.§.i. Idẽ ſi habet ambos eminentes, vt ibi
Idẽ ſi ſex digitos habet in vna manu. e.ti.c. iteʒ Offilius. qd eſt
verũ, ſi nõ incõmodatur vſus manus ppter eos. ff. de edi. edic. l.
hominũ.§. primo. In lingua autẽ ſi patitur, ⁊ per hoc nõ pfecte
loquitur repellitur: alias non. ff. eo. ſi cui lingua. qd tamen dicit
gl. de oculo, dic hoc arbitrio iudicis relinquendum: q: poſſet eſſe
tanta eminentia qd impediret. de quo. ſ. c. fin. vbi etiam declarã-
do tenet ꝙ no Io. lv. di.c. infirmitate. Dicebat hic Hoſti. quic-
quid dicant leges, que hic alleg. cõſiderant ſolũ impedimentum
vſus membri, non defectum, vel augmentum: nos cõſideramus
diminutionẽ, deformitatem, ⁊ ſcandalum: nam ⁊ lex vetus tales
repellebat, que exponit. glix. diſt.c.i. ſecundũ Io. an. ⁊ hoc tene,
licet Io. de Al. diceret ꝙ ſi macula ſine ſubtili inſpectiõe ſe offer
ret viſui, facit irregularitatem, alias non, ⁊c.

1 ☞ Ordinari licite poteſt in cunabulis ſectus.
2 Ordinari qui ſe voluntarie caſtrari fecit.
3 Eunuchi appellatione, comprehẽditur qui natus, vel ex poſtfa-
cto caſtratus eſt.
4 Miles dei dicit monachus in ſuo monachatu, ſicut clericus. 12.
5 Iudicium ſumitur pro diſcretione animi.
7 Ordinari non prohibet monachus, qui ſibi digitũ amputauit.
8 Caſtratus preter voluntatem, non debet ſeruare virilia genera
ordinationis.
9 Caſtratus natus quo differat a caſtrato poſtea.
10 Clericalis militia non repellit caſtratum aut ſpadonem.
11 Teſtificari quando quis poſſit de eo, quod vidit in pueritia.

1 Ex parte B. ¶ † Sectus in cunabulis li
cite promouetur. hoc dicit.
Primo ponit monachi petitio. Scdo rñſio arguen-
do primo a prohibitis. Scdo a permiſſis. vbi: preſe
2 tim. Scda ibi: ſane. ¶ † No.i. ꝙ caſtratus repellitur a promo-
tione, qñ a ſe ipſo abſcindi fecit, vel voluntarie procurauit, vt ab
illo abſcinderent. ¶ No. ſecũdo qd affectio nõ cadit in infantẽ.
Et no. ꝙ exercitiũ animi nõ datur in priuatũ animi habitu, ⁊ ꝙ
qualitas ſine ſubiecto, ⁊ exercitium ſine habitu eſſe non poteſt.
¶ No. iij. ꝙ caſtratus natus, vel aliter caſu, vel per inſidias fa-
3 ctas, non impeditur a lege promotionis. ¶ † No. quarto qui cõ
prehendant appellatione eunuchi, qui natus, vel ex poſtfacto ca
4 ſtratus: ⁊ ſic latũ eſt vocabulũ ad omnia talia. ¶ † No. ꝙ mona
chus in monachatu aſſumit dignitatẽ, ⁊ dei dicitur miles, ſicut
5 ⁊ clericus. d.ii.q.eo. libentius. ¶ † No. qd iudiciũ quandoq; ſu-
mitur pro diſcretione animi. Quod nota pro cõpromittentibus
ſtare iudicio, vt ſtare eo actu, vt ſi iudiciũ eſt iuris rectitudine re-
6 gulatũ. ¶ † Opp. ꝙ voluntarie ſe abſcindens nõ repellitur a le
ge promotionis. ſ.c. ex parte. Sol. quidã eſt abſciſſus inuolunta
rius: hic nõ repellitur. Quidã eſt abſciſſus voluntarius: ⁊ hic, aut
facit ſine cauſa: ⁊ repellit. Aut cũ cauſa: ⁊ tũc, ſcʒ vt ſanitatẽ ma-
nuteneat, ⁊ euitet vitiũ lepre, vel aliũ morbum: ⁊ non repellitur.
Ratio aũt quare repellantur tales ſe abſcindentes, eſt quia quaſi
ſui homicide reputãtur, ⁊ Dei cõditioni inimici. lv. diſtin. ſi quis
abſciderit. ⁊ q: preſumitur ꝙ omne turpe malũ in ſe faceret, qui
ſe abſcidit. ff. de edi. edic. l. cũ aũt.§. accipitur. ⁊ proſequitur gene
ralia. Dic qd quando qʒ quis voluntarie in ſe ipſo, zelo tamen
dei, vel ſeruitio putato ſe debilitauit: ⁊ tunc ita demũ eſt irregula
ris, ſi membrũ hoc fecit, quãtumcunq; ſit vile membrũ. xxxiij.
diſt. maritum. Idem ſi in parte membri, que deformitatem gene
raret, vel euʒ inhabilem reddat ad exercitium officii. j.c. Tho-
mas. Qñq; non zelo Dei, ſed indignatione hoc fecit: ⁊ tũc opi.
ſunt. Aliqui, qd ex quo exigunt, que in precedẽti caſu dicta ſunt
vt ſit irregularis. Alij. ꝙ ſi in ſe iniiciunt manus volũtarie, ſunt
irregulares, etiã ſi nihil amiſerunt, vel aliquid quãtũcunq; mo-
dicũ, vt ſi ſibi dentem extraxerit. Ad hãc opi. faciũt iura gl. ⁊ ra
tiones. Prima, q: ſui homicida. Secũda q: nimis crudelis pre-
ſumit. Tertia, q: alienũ inuadit, cũ ſui dominus non ſit: quia ſo-
lus eunuchus deo placet, qui volũtarius eſt no neceſſarius. xxx-
iij.q.v.c. tunc ſaluabit. Quarta, q: videt deum redarguere, quod
plus in eo creauerit, quaʒ fuerit neceſſe. xxxv. diſtin. ab exordio.
Dic ſm Inn. ⁊ Hoſt. ꝙ aut in ſe ſcindendo membro debilitauit
vel parte mẽbri ſcandalum generante, vel inhabilem ad officium
reddente: ⁊ abſq; dubio hec cauſant irregularitatẽ. Aut ſe debi-
litauit membro aliquo occulto nõ generante ſcandalũ. vel parte
mẽbri, nec reddente eũ inhabilẽ ad executionẽ officij: ⁊ tũc ſi de
hoc eſt infamatus, vel hoc non eſt occultũ, ſed notoriũ: repellit.
Si de hoc nõ eſt infamatus, ⁊ eſt occultũ, nõ repellitur, ſecundũ
7 Hoſt. allegat de tempo. ordina.c.ſi. ¶ † Opp. ꝙ amputatus digi
tum nõ repellatur a ſacerdotio, vt in prologo. in ar. lv. diſtin.c. ſi
quis abſciderit. So. illud in monacho nõ eſt trahendum ad cõ-
8 ſequentiã, qui hoc fecit vt eſſet indignus ſacerdotio. ¶ † Quero
an caſtratus pter voluntatẽ debeat reſeruare virilia vt vulgares
dicunt. Io. an. dicit ꝙ non. Et ſit nota in.c. eunuchus. allegato
9 in vlti. gl. ¶ † Quero an ſit differentia inter caſtratũ ex poſt fa-
cto, vel natũ caſtratũ. Dic ꝙ eſt differentia, quia in vocabulo a
legibus caſtratus ex poſt facto appellat ſpado, quaſi ſpata viri-
libus amputatus. Caſtratus aũt vocat ſic natus, quaſi caſtrat⁹:
⁊ primus põt poſthumũ heredẽ inſtituere, ſecundus non. ff. de
10 libe. ⁊ poſthu.l.i.§.i. de verb. ſig.l. ſpadonẽ. † Clericalis autẽ mi-
litia nõ repellit nec ſpadonem, nec caſtratum, imo optat. Hoſti.
⁊ ego, dicit Io. an. cũ ipſo, qd omnes eſſent caſtrati, quãquaʒ ca
rens vno teſticulo nõ repellat a militia. ff. de re mili.l. qui cũ vno.
11 ¶ † Inducitur decreta. an que vidit quis in minori etate factus
maior poſſit teſtificari. Dicit Io. an. ꝙ ſi tunc, cũ vidit, erat doli
capax, valet eius teſtimoniũ. ſm Laurẽ. ⁊ not. xxxij di. relatum.
niſi eſſet tale factũ, in quo requireret etas perfecta. ſm Accurſ.
q hoc notat. ff. de teſtib.l.iij.§. ſi lege. ff. de teſta.l. ad teſtiũ.§.j. de
hoc in ſpec. de teſti.§.i. ver. ſed nunquid pubes factus. ¶ † Ulti-
mo per hanc decre. dicit Io. an. qd ſicut clericus, ita monachus
dicitur deo militare. d.xi.q.eo libentius.

1 ☞ Preſbyter, qui ſine cauſa fecit ſibi virilia abſcindi, credens ſe
mereri, ſuum officium poterit exercere, preter altaris miniſteriuʒ
tamen cum diſpenſatione. nu.7.
2 Caſtratus a ſe zelo dei, eſt irregularis.
3 Diſpenſare ad ordines poteſt epiſcopus caſtratum.
4 Iudices delegati, ⁊ ordinarij licet poſſint habitum ſimul concur
rere ad actum exercendum, hoc tamen non poſſunt exercitio.
5 Preſbyteri officium principaliter conſiſtit erga altaris miniſte
rium.
6 Suſpendi quia poteſt reſpectu partis alicuius ⁊ ſpeciei officij. ⁊
reſpectu ſpeciei ordinis, eo in ordine remanente, ⁊ quo ad parteʒ
aliam executionem retinente.
8 Ordinatus, qui ſe voluntarie caſtrauit, debet deponi, niſi ſecum
diſpenſetur.
9 Preſbyter, qui ſine cauſa ſe fecit caſtrari, credens tamen mereri,
circa que poſſit officium preſbyteratus exercere.

1 Significauit. ¶ † Sacerdos, qui ſine cã
virilia ſibi fecit abſcindi,
credens inde mereri, de diſpenſatione ſui epiſcopi ſuũ
officiuʒ preter altaris miniſteriũ poterit exercere. hoc
2 dicit In prima, factum. † In ſecunda, conditionale mandatuʒ.
3 Secunda ibi: quocirca. ¶ † No. primo caſtratũ a ſe zelo dei eſſe
irregu

4 irregulares,ſed promoueri poſſe ſolus epiſcopi diſpẽſatione.†&
nota hic apertum ꝙ poteſtas delegata &,ordinaria ad actũ excipiendũ ſimul habitu cõcurrere poſſunt,ſed nõ videtur exercitio.
5 hoc per Inn.de preſcr.cũ ex officij. ¶ † No.qđ ſacerdotale offi-
6 cium principaliter cõſiſtit erga altaris miniſteriũ. †Et no.quem
poſſe ſuſpẽdi reſpectu partis alicuius,& ſpeciei officij,& reſpectu
alterius ſpeciei ordinis,eo in ordine remanente,& quo ad aliam
7 partem executionem retinente. ¶ †Opp.cũ gl.ſi.ꝙ deponi debeat
hic a ſe caſtratus.lv.diſt.c.ſi quis abſciderit. So.deponi dʒ
vt ibi de iure,niſi diſpenſetur diſpẽſatiue.vt hic:q2 nõ licet alicui
ſeuiri in corpus ſuum:cũ nemo ſit dominus membrorũ ſuorum.
8 ff.ad.l.Aquil.l.liber homo.†Per quẽ autem poſſet diſpenſari,
dicit gl.qđ quo ad officiũ miſſe,ſolus papa diſpẽſat. Et hãc opi.
ſequit Io.an.prout patet ex eius ſummario.Quo ad alia diſpẽſant
inferiores,vt hic.& hoc placet Hoſt. Alij dicũt qđ propter
deũ ſe abſcindit,licet ſtulte,epũs poterit diſpẽſare.Sed ſm Inn.
videt ꝙ ſiue inſtet operi licito,ſiue illicito,irregularis eſt,q2 corpore
vitiatus eſt:ſed ad hoc prodeſt pia intentio, vt facilius diſpenſetur:ſed
per papã,nõ per epm.h.dub.nõ cõſidat. Quod plʒ
Gul.Naʒo.vt dixi.ſ.c.j.in ſi.Inn.dicit de re iudi.cũ eterni.li.vj.
ꝙ eccleſia Romana ſeruat ꝙ ſolus papa diſpenſat cum corpore
vitiatis.ſm hoc dicit,authoritate noſtra ſub.& per cõſequẽs tua
id eſt tibi cõmiſſa:q2 etiã tua dicit:q2 nec alij cõmittere poteſt de
offi.dele.c.ſi.ſm Hoſt.qui in hoc remittit ad ſummã in eo.ti.ꝙ
bene nota:q2 in poteſtate diſpenſandi cõceſſa,videt electa indu-
9 ſtria perſone. ¶ †Quero cũ gl.iij.q2 alie literales ſunt,Circa que
alia cõſiſtat officiũ presbyteri.Gl.dicit circa actũ baptizandi,penitentiã
dandi,& ſimilia.de quibus.xvj.q.i.addicimus.de cõſecra.di.iij
cõſtat.ſm gl.& vide ꝙ no.lv.di.c.qui ſub gradu.j.q.i.
ex his verbis.Similia aũt ſunt,presbyter põt in extremis vngere,aquã
benedicere,& mortuos ſepelire. ¶ Quero an tanquã diaconus
vel ſubdiaconus poterit accedere ad altare dic ꝙ ſic.argumen.
i.ti.primo.c.j.de conſecr.diſt.ij.tribus.ſecundum Hoſtien.
1 ☞ Presbyter,qui ex iuſta cauſa fecit ſibi virilia abſcindere,poteſt
vt prius officium ſacerdotalem exercere.nu.6.
2 Caſtratio,ſeu virilium inciſio proficit ad lepram.
3 Malum minus non ſolum in infirmitatibus animi eſt eligendũ
ſed etiam corporis.
4 Clauſula liberam habeas facultatem:nõ habilitat alias inhabilem,ſed
ſupplet inhabilitatem.
5 Ordinibus capaſſendis quilibet in dubio cenſetur idoneus.
6 Ordinari non debet caſtratus ex ſua indignitate,& malicia.
7 Membrum ſuum propria authoritate,& ſine cauſa abſcindere
nulli permittitur.

1 **Ex parte M.** †Sacerdos,qui ex iuſta cã ſibi facit abſcindi virilia poteſt,vt prius,officium ſacerdotale exercere.hoc dicit.
In prima querela presbyteri.In ſcđa,puiſio.ibi:qm̃,
2 ¶ † No.j.ꝙ inciſio viriliũ proficit ad curã morbi,lepre:& ſic vi-
3 detur ꝙ lepra pcedit ex inſtinctu luxurie. ¶ † Not.ꝙ nõ ſolũ in
infirmitatibus animi minus malũ eſt eligendũ.xiij.diſ.per totũ.
4 ſed etiã corporis. ¶ † No.qđ per hoc verbũ,liberã habeas facul
tatem:non habilitatur alias ad actũ inhabilis,ſed ſuppletur in-
5 habilitas. ¶ † No.in materia irregularitatis regulam procedere
affirmatiue,quilibet ad ordines cenſetur idoneus,niſi in iure re-
6 periatur prohibitus. ¶ † Opp.ꝙ abſciſſus nõ poſſit promoueri.lv.di.c.ſi
quis abſciderit.§.qui partim.cũ ſi. So.dicit gl.ꝙ abſciſſus
ex indignatione,repellitur.Abſciſſus aũt iuſta cã,ad vitandũ
morbũ lepre,nõ impeditur,vt hic.Itẽ prohibetur,qui cõtemptu
religionis ſe eunuchauerit,eo q2 eunuchos voluntarios
diligit deus,non ex neceſſitate.xxxiij.q.v.c.tũc ſaluabitur.lv.di.
7 c.ſi quis per egritudinẽ.†Itẽ eſt ratio,q2 nõ eſt aliquis dominus
membrorum ſuorum.ff.ad.l.Aqui.l.liber homo. ¶ Cõtra hoc gl.
oppo.de.l.ſed & ſi damnum.§.ſi ipſe.ff.de pecu.vbi dicitur qđ natur
aliter ſeruis licet in corpus ſuum ſeuire: & propter hoc damnum
hic de peculio ſerui non deducitur.Sol.dicit Hoſt.ꝙ illud
eſt verum de iure naturali primeuo communi omnibus animantibus.
Inſti.de iure na.in prin.que ratione carent,nec iniuriã facere
poſſunt.ff.ſi qua.pa.feci.di.l.i.§.i.Vel dic quod licet quo ad
hoc vt dominus non deducat de peculio,tñ alias non licet,imo
venit puniẽdus:vt.l.omnis.l.qui ſe.ff.de re mili.& hoc ibi.no.gl.
1 ☞ Abbas promotus,tamen manu mutilatus,ab abbatia deponitur.
2 Ordinari quilibet impeditur enormi defectu,& mutilationis mẽbri,vt
manus.
3 Enormis defectus,aut vulnus enorme,quid ſit.
4 Ordinari prohibitus quare non poſſit ad abbatiã promoueri.
5 Inhabilis ad vnum connexorum eſt ad relinquum inhabilis.
6 Surreptitia prouiſio,ſurreptione comperta,retractatur.
7 Membri manus mutilatio non repellit quem a minoribus.
8 Abbatia dicitur officium,& in minoribus conſtitutus poteſt in
abbatem promoueri.
9 Ordinari quando quis impediatur propter abſciſſionem digiti.
10 Ordinari quilibet prohibetur quocunqʒ defectu enormi,ſed nõ
pro leui.
11 Irregularis quando poſſit promoueri.
12 Abbas promotus ſi tacet defectuʒ irregularitatis tempore promotionis,
remouet:ꝙ ſi illud declaret,facilius cuʒ eo diſpenſat.
13 Promotus ſi tacet defectum irregularitatis,non remouetur.
14 Ordinans debet eſſe diligens in palpandis membris ordinandorum.

Expoſuiſti. ¶ †Mutilatus manu ſi fuerit promotus in abbatem,ab
abbatia deponit.hoc dicit.Cõis diuiſio.Secũda ibi:
2 nos igitur. ¶ † No.primo qđ quilibet enormis defectus,& mutilationis
mẽbri,impedit quẽ promoueri ad ordines.
3 ¶ † No.ij.ꝙ enormis dicitur defectus,& vulnus enorme,& cõſe-
4 quenter iniuria,que hʒ in ſe membri mutilationẽ. ¶ † No.iij.ꝙ
inhabilis ad ordines,promoueri nõ põt ad abbatiaʒ de iure cõi.
5 Et hoc.q2 debet eſſe ſacerdos,vt dicit gloſ.† Et ſic inhabilis ad
vnum connexorum,eſt inhabilis ad reliquum. ¶ † Not.quarto
6 ꝙ promotio,& prouiſio ſurreptitia,ſurreptione coperta,& veritate,
retractatur,tanquã nulla,quaſi nõ tranſeat in rem iudicatam.
¶ No.ꝙ promouẽdus in abbatẽ,debet exprimere ſuas inhabi-
7 litates tẽpore promotionis. ¶ † No.qđ mutilatio membri ma-
8 nus nõ videt quẽ repellere a minoribus. ¶ † No.qđ in minoribꝰ
exiſtens,põt promoueri in abatẽ.Vltimo not.ꝙ abbatia dr̃ offi-
9 cium. ¶ † Oppo.ꝙ de digito impeditus repellatur.de cle.egro.
c.presbyterũ promoueri.So.promoueri impedit manu debilitatus,
vt hic.Idẽ ſi ſit debilitatus alio mẽbro,p ꝙ impediat exercitiũ
officij,vt digito in caſu,in quo impedit.Si aũt eſt digitus,
quo nõ impedit,eſt ſecus.Idẽ ſi careret dente:q2 per hoc non impediret.
ff.de edi.edic.l.cui dens.Idẽ dicit Hoſt.de parte lingue
dũmodo nõ impediret organum,vel loquelam:nã balbus,vel bleſus,
qui tarde loquit,non repelleret.ff.eo.l.offilius.§.ſi.ad hoc ꝙ
no.ſ.c.ij.dicit etiam ꝙ religioſuʒ pmoueret de gratia,dũmodo
10 loqui poſſet.lxxvij.di.c.ſi.& penulti. ¶ † Opp.ſcđo ꝙ pro quocunqʒ
defectu nõ repellat quis ab ordinibus.ſ.c.j. Sol.repellit
11 pro enormi,ſed non pro leui,vt ibi dicit gl.ij. ¶ † Opp.ꝙ hic nõ
debeat ab abbatia remoueri.ſ.de etate & qualitate.cũ.xvj.q.j.
legi.l.diſt.accedens.Solu.dicit Io.qđ potius remouetur propter
ſcandalum,ꝙ propter irregularitatem.Hoc non placet gl.
Ideo dicit qđ ſi queritur an poſſit quis promoueri ad ſolicitudinẽ
abbatie,quod non ſit abbas,ſed quidam factor,aut adminiſtrator,
ſyndicus,vel celerarius:& ad hoc bene põt irregularis
12 promoueri. ¶ † No,bene,ſi querit an poſſit ad abbatiã promoueri:
de rigore nõ,maxime vbi tacuit defectũ irregularitatis.Et
idẽ eſſet etiã ſi nõ tacuiſſet:q2 debet eſſe pbr.De diſpẽſatiõe aũt,
põt.Sic loquit.c.cũ.Quod aũt abbas debeat eſſe non irregularis,
patʒ de elec.c.ne p defectu.vbi equiparant eccleſie cathedrales,
& regulares.Et ſic videt quod ſit nomẽ honoris,nihilominꝰ
oneris,& laboris.Allegat dictũ Grego.& vide in.d.c.cum.in gl.
& Gul.in cle.i.de reſcriptis.gl.nõ rñdet ad.c.legi.Dic qđ non loquit
de abbate,ſed de monacho,inquantũ dicit qđ in illo nõ requiritur
perſone irregularis integritas.Inn.hic videtur tenere
qđ abbas propter ſolã irregularitatẽ non remoueretur. Sed cã,
propter quã remouetur,eſt taciturnitas defectus:quod peccatũ
eſt,propter quod nõ habet executionem ordinis ſic ſuſcepti.de
de renun.c.niſi.§.perſone.Dicit autẽ qđ promouendus dʒ confiteri
crimina,de quibus cõfuſus eſt,aut cõuictus,aut deprehẽſus,
vel que alias ſunt notoria.l.diſt.ſi ille.ad alia nõ tenet:ſʒ ſecurius
eſt,ſi illa confitet,& diſpẽſetur,vt vlterius nõ accuſet.xxiij.
diſt.c.ſi.Dicit etiam Hoſt.quod tenet illa prodere,que poſt penitentiam
impediunt ordinis executionẽ,que notant ſecundũ eũ,
13 in predicta decre.niſi.§.pter conſcientiã. ¶ † Vel ad cõtraria
dic qđ hec abbatia requirebat ordinem:contraria non,ſecundũ
14 Inn.Hoſt.& Io.and. ¶ † Oppo.quod impoſſibile fuerit,hũc
promoueri abſqʒ manu ſurreptitie.Bene eñ ſecus fuiſſet,ſi in benedictione
manuum epũs promouens de defectu inhabilitatis
non perpendit.Solutio.Dic quod promouit eum non ordinando,
ſed confirmãdo.ſ.de etate & qualitate.cum.ſecundũ Hoſt.
vel ſecundum Abba.forte per foramen cappe traxit vnam manum,
& eandem iterum traxit reuolutã,& ſic decepit epiſcopum
Tamen.j.patet quod ipſe nondũ erat in ſacris,ſecundum Hoſt.
qui conſuluit epiſcopo quod diligenter videat,& palpet ſingula
membra ordinandi memor prouerbiorum,xvj.Diligenter attende
vultum pecoris tui Ad hec.xlij.diſt.quieſcamus.j.q.j.cũ
honoris.§.ecce.de purga.canoni.conſtitutus.Et quia quidam
habent pedes lignorum,conſului quod illos faciat diſcalciari,
per que etiam caues epiſcopos, cui talia committat.xxiij.diſt.

c. quando. ¶ Quero. iiij. quare hic nõ diſpenſat, ſicut. ſ. de eta-
2 te. ⁊ quali. tuam. So. q̃ erat indignus, cũ nulla neceſſitas, ⁊ nul-
la promouendi fraus, ſecundum Hoſti. ideo diſpenſatur.

1 ☞ Ordinari licite poteſt ad ſacerdotium carens vngula.
2 Ordinari non prohibeatur ob defectũ in aliquo membro.
3 Ordinari non debet qui perdidit totum digitum vel pollicem.
4 Ordinari non debet indiſtincte, qui alterum membrorum ma-
gnorum amiſit, ⁊ ordinatus deijcitur. 6.
5 Diſpenſari poteſt cum ordinato, qui ratione mutilationis ali-
cuius membri magni non debet ordinis executionem.
7 Pollex dicitur groſſus digitus.

1 Thomas. ¶ † Carẽs vngula pollicis, dũ-
modo ſit fortis in pollice, ad ſa-
cerdotiũ licite promouetur. hoc dicit. Primo ponit
monachi caſum. Scdo conditionale mandatum, ibi
ac circa. ¶ † No. i. ſummariũ. ¶ No. ex hoc ꝙ defectus in ali-
2 quo membro nõ impedit quẽ promouendũ, quando nõ generat
ſcandalũ, nec reddit eũ impotentẽ ad officiũ exercitiũ ſacerdota-
3 lis. ¶ † Opp. ꝙ impediri debeat ad ꝓmouendũ. j. de cleri. egro.
c. pbr̃m. So. pro modica deformitate nõ impedit, vt hic: pro ma
gna ſic, vt ibi. ¶ Unde ſi totũ digitũ, vel pollicẽ perdidiſſet, non
poſſet promoueri. ¶ Pro cuius doctrina latiori dicit gl. aduer-
tendũ, ꝙ quidã ſunt corpore vitiati ſponte, quidã caſu: ſi ſpõte, ⁊
nulla cã intercedẽte legitima, ⁊ ordinãdus repellit, ⁊ iam ordina
tus deijcit. lv. di. c. qui partẽ. ⁊ c. ſi quis a medicis. xxxiij. diſt. c.
maritũ. ſm gl. dicũt doc. hoc verũ, qñ totũ membrũ amiſit. Idẽ
ſi partẽ, ⁊ deformitatẽ generet, vel ſcandalũ, vel impedit eum ad
exercitiũ officij. Idẽ ſi eſt notoriũ ꝙ in ſe ſeuerit: alias aũt dicit
qđ promoueri poſſet. ¶ Ad predicta allegant. lv. diſt. qui partẽ.
Quinq3, dicit gl. iuſta cã intercedente: ⁊ nõ prohibet ab ordine, vt
ſi fecit timore lepre, vel aliter, niſi generet deformitatẽ: q̃ tunc in
omni caſu repellit. lv. di. lator. ⁊ c. ſi euangelica. Idẽ ſi reddat eũ
4 impotentem ad exercitiũ officij. ¶ † Scdo caſu principali, qñ eſt
corpore vitiatus caſu. ⁊ tũc dicit gl. Aut in magnis mẽbris: ⁊ re
pellitur, ⁊ deijcitur, ſi deformitatẽ generet. lv. diſt. euangeliũ. In-
ter magna membra enumerant doctores oculũ, pedẽ, naſum, ma
num, ſi alterũ ex his amiſit. Unde dicebat Gul. quadrupliciter
ſumi vitiũ corporis. Aut ex defectu mẽbri, aut inhabilitate, aut
diminutione, aut augmẽto, hec vera vt tales deijciant indiſtincte
ab altaris miniſterio, niſi forte in religioſo diſpenſetur in pede li-
gneo, q̃ latet. In beneficio vero deijcit, ſi hoc tacuit fraudulẽter.
5 ſ. c. primo. ¶ † Poſſet tamen cũ tali etiã per epm diſpẽſari qđ
haberet vel prebendã, vel perſonatũ, vel eccleſiam, vel abbatiam.
De hoc de eta. ⁊ quali. tuam. Et ſi ſic preſbyter, poſſent ſibi cõce
di ſpectãtia ad officiũ ſacerdotis, preter altaris miniſteriũ. ſ. eo.
ſignificauit. ⁊ quo ad illud neceſſe eſt alterum ſurrogari. Sic intel
ligit. lv. di. ſi euãgelica. ſm Tã. de quo. lv. di. i ſumma. ¶ † Quinq3
debilitatio eſt in paruis mẽbris: ⁊ nõ impedit, ſi deformitas mo
dica ſit, ⁊ ſine culpa ſua, vt hic. Si aũt culpa ſua in talem modicã
deformitatem incidit, de magna diſpenſatione toleraretur. ſ. c. i.
7 ¶ † Quero quare dicitur pollex. Dic, q̃ digitus eſt groſſus, ſic
dictus, q̃ inter ceteros pollet viribus, ⁊ poteſtate, ſm Jo. an.

¶ De bigamis. Rubrica.

1 ☞ Bigamus quare non poſſit ordinari, vel promoueri.

¶ Quia inter ceteras irregularitates, bigamia non modica re-
putatur, ideo ⁊c. ¶ † Quero quare bigamus non promouetur.
Dic ꝙ quatuor cauſe aſſignantur, que notantur. xxvj. diſtin. in
ſumma. Prima, propter defectũ ſacramenti. j. c. debitum. Scda
propter prerogatiuã ordinũ. xxvj. diſt. c. vna. Tertia, q̃ preſumit
tur incontinẽs, qui vna mortua trãſiuit ad aliã. lxxxj. diſt. c. pro-
poſuiſti. Quarta, q̃ nõ habet frontẽ hortari caſtitatẽ, ⁊ viduita-
tem, qui cõiugia frequẽtauit, vel qui cũ vidua cõtraxit. xxvj. di.
vna. Materia habetur. xxvj. di. xxxiij. di. §. quid ergo. vſq3 ad fi-
nem di. ⁊ lxxxij. diſt. quiſquis. ⁊ xxviij. q. vltima, per totum. ⁊ re
peritur in. vj. Antonius de Butrio.

1 ☞ Ordinari quis prohibetur quatuor de cauſis.
Bigamia duplex eſt.
2 Bigamus quis dicitur ſtricte, qui duas vxores habuit.
3 Ordinari non debent publice penitentes.
4 Penitentia vt dicatur publica, quas ſolennitates requirat.

1 Ut bigami. Non ſummat. ¶ † No.
hic quatuor qualitates
in homine repellentes quẽ ab ordine. Bigamia
que duplex, vel qñ quis habuit duas vxores vel
recepit vxorem repudiatam, id eſt, ſeparatã pro-
pter diuortiũ. l. di. c. ſi quis viduã. ꝙ nõ ꝓcedit
hodie. de diuor. c. gaudemus. ſecundũ vnũ intellectum. Uel ſepa
2 ratam propter conſanguinitates. vel propter aliam cauſam iuſtã
iam cognitã. Item penitentes. ¶ † Not. ꝙ ſtricte dicitur biga-
3 mus, qui habuit duas vxores. ¶ † Opponitur ſecundum hoc
nulli poterant promoueri: q̃ quilibet penitens eſt. Solutio. Dic
4 qđ penitẽtes repellunt publice. lv. diſt. per totum. † Et quando,
⁊ que ſolennitas exigatur, vt dicatur publica penitentia, vide. l.
diſtin. c. in capite. Uide gloſſam, que aſſignat rationem quare bi
gamus repellitur ab ordine. dic vt dixi. ſ. ſuper Rubrica.

1 ☞ Diſpenſari non poteſt cum bigamo ad ſacros per inferiorem
a papa. 6. 8.
2 Bigamum ordinans priuatur ordinandi poteſtate.
3 Ordinatus contra mandatum apoſtoli recipit characterem ⁊
habitum ordinis, tamen perdit eius executionem.
4 Bigamie irregularitas eſt de iure diuino, ⁊ habet ortum a ritu
apoſtolorum.
5 Diſpenſare non debet papa contra legem apoſtoli, ⁊ conciliũ. 9.
7 Bigamus ordinatus an recipiat characterem.
8 Diſpenſare quando poſſit epiſcopus cum bigamis ordinandis.
10 Bigamus an ordinari prohibeatur lege apoſtoli.
11 Bigamus quis dicatur, ⁊ quot ſint bigami in ſpecie.
12 Diſpenſari per quem poſſit cum ordinatore, qui contra legem
ordinauit.
13 Diſpenſatio non videtur licita per inferiores, vbi papa ſibi re-
ſeruat.

1 Super eo. ¶ † Cum bigamo, qui ordina-
tus eſt ad ſacros non diſpẽſatur,
⁊ ordinator priuabitur ptãte ordinãdi, niſi cum eo fue
rit diſpenſatum. h. d. Primo recitat conſultationem.
2 Secundo, dat reſponſio, ibi: mandemus. ¶ † Nota primo penã or-
dinati bigamũ, ⁊ ordinan bigami hic expreſſam. et ex hoc no. ꝙ
3 bigamus ordinatus nõ recipit ordinũ executionẽ. ¶ † Et no ꝙ
carens ordinis executione eſt habilis ad recipiendã ordinis de-
poſitionẽ, ⁊ ſic capax eſt depoſitionis: per ꝙ vr̃ ꝙ depoſitio ab
ordine aliquid operet in ſuſpẽſo ab executiõe, q̃ tollit ipſam exe
cutionẽ. No. ij. ꝙ ordinatus, et cõtra mãdatũ apli, tollit ipſam exe
cutionẽ. ¶ No. iij. ꝙ ordinat⁹, etiã cõtra mãdatũ apli recipit ca-
4 racterẽ ⁊ habitũ ordinis. ¶ † No. iiij. ꝙ irregularitas bigamie vr̃
de iure diuino: q̃ h3 ortũ a ritu aplorũ. ¶ † No. v. ꝙ inferiores
5 a papa nõ poſſunt cõtra leg: Apli diſpẽſare: q̃ nec cõtra legẽ cõ
ciliorũ nec papa de facili diſpenſet. de renun. c. poſt trãſlationem.
6 ¶ † No. quinto hec cõuertibilia, nõ põt quis facere cõ legẽ, vel di
ſpenſare, ⁊ faciens cõ legẽ vel diſpẽſans cõ ergo punit. Si ⁊ ecõn-
uerſo, vbi quis faciendo cõtra ius punitur, ibi idem diſpẽſare põt.
¶ No. vi. qđ ꝑmittitur poteſtas diſpenſandi cũ ordinãte biga-
mũ, ⁊ non cũ ordinato ꝓhibet imo. Et per hoc p3 qđ cum biga-
mo ordinato nõ diſpẽſat epus, ſic cũ ordinatore. de quo. j. obuiat
vnũ decretale: q̃ videt diſpẽſare poſſe, vt bigam⁹ fiat ſubdiaco-
nus. xxxiiij. di. c. lector. ⁊ ibi p3 qđ nõ ſolũ pape hoc l3, ſed etiã infe
rioribus. ¶ Gl. hic attingit tria. Primũ, an bigamus ordinatus
characterẽ recipiat. Scd3, an dato qđ recipiat, vel nõ cũ bigamo
7 diſpẽſet: ⁊ prio qđ de epis: ſcdo qđ de papa. ¶ † Ad primũ, hoc
attingit gl. iiij. in fi. dicit qđ ordinatus bigamus recipit characte
rẽ, in quocũq3 ordine ordinet. l. di. quicũq3. ⁊ c. penitẽtes. Hoc t3
gl. Gof. hic ⁊ Ho. in ſum. huius tituli. §. fi. vbi reprehẽdit. Nico-
laũ Fiſcretũ, qui dicit de bigamis, nõ plus recipiebat ordinẽ, & a
8 ſimus nõ tñ gaudet priuilegio clericali: vt eo. tit. c. j. li. vi. ¶ † Ad
ſcdm, an epus diſpenſet. Et dic ꝙ aut vult diſpẽſare in minorib⁹:
⁊ hoc vr̃ ei cõceſſum per. c. penitens. l. di. qđ ſecundũ gl. intelligit
de minorib⁹: ⁊ hoc tãgit gl. in fundo gl. ⁊ t3 Hoſt. per. c. quicũq3.
⁊ c. cognoſcimus. xxxiij. di. Et in hoc differt a ſeruo, qui nec ad
minores ꝓmouet, de ſer. nõ or. c. j. ⁊. ij. S3 hoc nõ pl3 Jo. And.
in ver. bigamo. per decre. vnicã. j. e. ti. lib. vj. vbi idem tenet Fran.
Uercel. ¶ Aut vult diſpẽſare ad ſubdiaconatũ, vel ad ſacros: ⁊
ſuper hoc ſunt opi. ¶ Prima, quod in ſubdiaconatu liceat nõ ſo-
lũ pape, ſed etiam epis diſpenſare: vt in. d. c. lector, ad hoc quod
prohibitio apoſtoli ſolum reſpiciebat diaconatũ, ⁊ preſbytera-
tum. ¶ Secunda fuit opi. quam ſenſit glo. ⁊ fuit Roge. vt dica
mus quod olim ſecundum ſtatutum primitiue eccleſie poterant
epiſcopi in ſubdiaconatu cum bigamo diſpenſare: quia ſubdia-
conatus non erat ordo ſacer. Hodie autem non poſſit, quia ſacer
eſt. de etate ⁊ qualitate. c. a multis. ſ. de ſeruis nõ ordi. miramur.
¶ Tertia fuit opi. quam ponit gl. in verbo, quidam. ⁊ hi dicũt
quod epiſcopi poſſunt diſpẽſare cum bigamis in maioribus or-
dinibus. Et ꝓbãt, q̃ epiſcopi diſpenſant cum criminoſis. de iu-
di. at ſi clerici. qui pariter ſunt, ſicut bigami, ab apoſtolo prohibi
ti. xxv. diſt. §. nunc autem. ergo ⁊ eadem ratione cum bigamo.
¶ Nõ obſt. quod non diſpenſat epiſcopus contra apoſtolum.
quia apoſtolus prohibuit ordinari percuſſorem, ⁊ delinquentẽ, ⁊
tamen diſpenſat ab epiſcopo cum eo, vt dicit gl. ¶ Quarta fuit
opi.

opi. Hugo. quod non poſſunt epi diſpenſare, per. c. nuper. ⁊ c. a
nobis. j. eo. titu. ⁊ hec dixit, ſiue ſit bigamus, ſiue ſit viduarū ma
rit⁹. alleg. l. diſt. q cōſidat. allegat dictū. c. nup. ⁊ dictū. c. a nobis.
¶ Non obſt. qd̄ epus diſpēſet cū criminoſo: qꝛ dicit gl. per multa
verba, facilius permittitur diſpenſatio cū criminoſo: quia vitiū
penitentia delef, ⁊ incipit eſſe qs quod non fuit, ꝙ in defectu
bigamie: qꝛ nec baptiſmo, nec penitentia delef. ꝓhibetur enim ꝓ
pter defectū ſacramenti diuiſi, qui defectus nō poteſt baptiſmo,
vel qualicūq; penitētia integrari: ergo non poteſt per epiſcopum
diſpēſari. Hec opi. eſt vera, per. c. j. eo. ti. lib. vj. ſiue velit diſpenſa
9 ri in minoribus, ſiue in ſacris. ¶ † Ad tertiū, nonqd in bigamo
diſpēſat papa. Hog. voluit tenere quod non: qꝛ vitiū tollere in bi
gamo non pendet a poteſtate pape. Sorgit enim a defectu diuiſi
ſacramēti, quod integrare non pōt papa: ergo nec diſpēſare. Ad
hoc. qꝛ enī Deus cūcta poſſit, nō pōt virginē poſt ruinā integra
re. xxxij. q. v. Paulus. C. de raptu. vir. l. j. ¶ Ad hoc, qꝛ non pōt
diſpēſare cū monacho, vt propriū habeat, vel cōtinētiā abijciat.
de ſta. mona. cū ad monaſterium. in fine. Sed dic vt ibi, qꝛ poteſt
maxima cauſa ſubſiſtente. Glo. in hoc tenet qd̄ poteſtas pape ex
hoc minor non videtur, quod poterit papa diſpēſare cū bigamo.
Hoc tenet Hoſt. ⁊ fortificat opi. ſi diceretur quod irregularitas
non eſſet annexa bigamie de iure naturali, ſed ſolū de poſitiuo, ⁊
quod quē nō eſſe bigamū nō ſit de eſſentia ordinis. patet, qꝛ verū
ordinem recipit, vt dicit gl. quod nō eſſet verum, ſi illud eſſet de
ipſius eſſentia. ¶ Circa autē illa, que ſunt iuris poſitiui multum
pōt papa: de quo qn̄ ſil. ſint legi. per venerabilē. ſuper gl. ij. de cō
ceſ. p̄ben. ꝓpoſuiſti. Hoc confirmat, quod tenet Inn. de renun.
niſi cū. §. perſone irregularitas. quod oīs irregularitas ſit a iu
10 re poſitiuo, ⁊ qd̄ ipſe ſcribit in addi. de cle. exco. mini. ſi celebrat.
¶ † Non obſt. qd̄ hoc ſit cōtra Apoſtolū, qui Apoſtolus prohi
buit ordinari, ſed nō prohibuit diſpēſari. ā. de elec. innotuit. §. ꝙ
uis. Itē Apoſtolus Paulus nō fuit tātus, ſicut Petrus in ad
miniſtratione, cū Petrus eo in hoc fuit maior: ergo vicari⁹ eius
in hoc maior Apoſtolo: qꝛ illi Petrus vt vicarius ſucceſſit, ideo
cōſtitutione Pauli nō adſtringitur. xx. diſt. §. j. Item ⁊ ſi tenere
tur par, non conſtringeret. de elec. innotuit. Sic ⁊ Apoſtolus ꝓ
hibuit ordinari percuſſorem, ⁊ tamen papa diſpenſat. de quo de
homi. ſic de cle. percuſſo. c. pe. ⁊ vlti. ſm̄ Hoſt. de quo p eum hic
ic Sūma huius ti. in ſi. idē Ja. ⁊ Tan. Inn. ⁊ Abb. ⁊ eſt cōmu
nis opi. de hoc in. c. lector hic alleg. Omnes autem caſus, in qui
11 bus papa diſpenſare nō pōt, vide Spec. de lega. tractatu diſpen
ſationū. §. nūc breuiter. ¶ † Quero de quibus bigamis loquit.
Reſpondeo ꝙ de bigamis veris, vel interpretatiuis. Unde bi
gamus dicit, q caſtitatē ꝑmiſſaz violat. xxvij. q. j. quoties. Sed
dicunt doc. ꝙ talis eſt diſpenſabilis. j. de cle. cōiuga. c. ſane. ij. ⁊ j.
c. vltimo. ¶ Secūdo dicitur, qui contraxit cum vidua, vel corru
pta. xxxiij. diſtin. c. maritum. j. c. debitū. ⁊ c. a nobis. Dicūt doc.
ꝙ vltra cōtractum exigitur ꝙ eā cognouerit: ⁊ procedit gl. etiā
ſi ignorauerit ipſam corruptam, ⁊ eam credebat virginem. xxxij.
di. nemo eſt. ¶ Tertio, qui ſcienter cognouit vxorē adulteram.
xxxiij. di. c. ſi cuius. ⁊ c. ſi laici, dicūt doc. ꝙ etiā idem eſt ſi igno
ranter, ſcd̄m Hug. Lau. Ray. in ſumma huius tit. §. item pone.
Abb. ⁊ Pe. qd̄ credit Jo. an. eſſe verū. cum hic nō agatur de vi
tio ordinandi, quo caſu requirit ſcientia: ſed de defectu ſacramē
ti, qd̄ etiā ignorās pati poteſt. Unde dicit Hoſt. ꝙ ſecondū oui
diū, Caſta ſit, quam nemo rogauit. non eſt ſine pericolo promo
uere cōiugatū. Remittit ad ſummā eo. ti. §. j. ⁊. ij. ¶ Iſtorū ſecū
dum gl. quidā ſunt bigami interpretatiue, quantū ad legē ꝓmo
tionis: quidā ꝓpter ſacramenti defectū, vt mariti viduarū, ⁊ cor
ruptarū, ⁊ qui cognouit vxorem adulterā. Aliqui nō ꝓpter de
fectum ſacramēti. ſed ꝓpter intentionē cum opere ſequuto: vt. c.
nuper. ⁊. a nobis. Itē ille vere dicitur bigamus, qui diuerſis tē
porib⁹ ſucceſſiue habuit duas vxores. xvi. diſt. deinde. Un̄ pro
prie bigamus, quaſi bine vxoris maritus: ſic monogamus, q ha
buit vnā tm̄. xxxvi. diſt. vnus. ſic di trigamus ⁊ octogam⁹. xxxj.
q. j. appareat. ¶ Uenio ad oppoſitionē dictorū, ꝙ facili⁹ debue
rit diſpēſari cū ordinato, ꝙ cū ordinatore, vt pꝫ. ā. de trāſla. pla.
c. ij. So. in ordinatore fuit ſola culpa in ordinato aūt irregulari
12 tas, ⁊ culpa: ideo difficilius diſpenſaf cōtrariū ꝓcedit, qn̄ in or
dinatore fuit culpa, ⁊ ordinato. ¶ † Quero per quē poterit diſpē
ſari cū ordinatore. Dic ꝙ poterit diſpenſari per papā, ſi eſt noto
riū, ſm̄ Hoſt q dat hoc ꝓ regula, ꝙ in omni caſu, quo meret epus
depoſitionē, ſecus pōt papa diſpēſare, ad quē ſolū ſpectat depoſi
tio. iij. q. vi. quāuis. ⁊ c. multi. ⁊ c. dudū. cū eius regulr̄ ſit ſoluere,
cuius eſt ligare. de ma. ⁊ obe. cū inferior. de trāſla. prela. c. ij. §. j. ⁊
13 ſic nō ob. ꝙ di, papā hic nō reſeruaſſe. de ſen. exco. nuper. ad hoc
de tēpo. ordi. cū dilectus ⁊. c. literas. ¶ † No. ergo limitationem
ad id: ꝙ dicitur, vbi reſeruata nō eſt diſpenſatio, ſed cōceſſa, vide
tur inferioribus cōceſſa: qꝛ iſtud eſt verū, niſi diſpenſet, vbi pena
ſit pape reſeruata: qꝛ tunc intelligitur reſeruata diſpenſatio.

1 ☞ Bigamus vxore viuente, aut mortua, nō ordinatur, ⁊ ordi
natus caret executione, nec officium admitti debet. nu. j.
2 Bigamus proprie eſt, qui duas vxores habuit.
3 Preſbyteri incurrentes bigamiam, de qua ſupra. c. proxi. nu. ij.
carens ordinis executione.

1 De bigamis. ¶ † Bigamus vxore viuē
te vel mortua, non ordinaf.
hoc dicit. ¶ No. ꝙ ceſſante cā efficiente nō ceſſat effe
ctus iam impreſſos. ¶ No. ij. qd̄ bigami, vel vidoarū
mariti in preſbyteros ordinati, carent executione, nec ad offm̄
2 debent admitti. ¶ † No. ꝙ bigamus, qui duas habuit vxores.
3 ¶ † Opp. primo ꝙ hec ſunt incōpaſſibilia, quem eſſe preſbyte
rum, ⁊ bigamum, cum bigamus ordinari nō debeat, vt patet. ā.
duobus. c. proximus. So. intellige qd̄ preſbyteri erant de facto.
poſſet etiam intelligi de preſbyteris, qui poſtea cōtrahendo bi
gamiam incurrerunt. j. c. ꝓximo. tu dic ꝙ ſi ordinentur bigami,
recipiunt ordines, ⁊ carent executione. ¶ No. tex. ꝙ ceſſante cau
ſa efficiente defectus. nō tollitur defectus impreſſus. gl. eſt clara.
1 ☞ Bigamie penam incurrit, qui mortua vxore ad ſacros pro
motus eſt, ⁊ cum ſecunda contraxit, eamque cognouit. licet non
ſit bigamus.
2 Uerba, que ſui natura poſſunt intelligi de iure ⁊ facto, ſi propor
tionantur in materia, in qua non poteſt ꝓportionari intellectus
iuris, intelligūtur de facto tantum. nu. 5.
3 Ueritas quando preferatur opinioni, ⁊ contra. nu. 6.
4 Matrimonij ſecūdi actu a preſbytero facto non inducitur vera
irregularitas, ſed quid irregularitati equipollens.
6 Opinio in quo, ⁊ quando veritati preferatur.
7 Ordinatus qui contraxit cum ſecunda vxore, quam non cogno
uit mortua prima, non incurrit irregularitatem bigamie.
8 Bigamie penam incurrit, qui ſecundum matrimonium illicite
contraxit, licet ſecundum non valeat.
9 Ciuis, vel pro ciue haberi, quando inter ſe differant.
1 Nuper. ¶ † Qui mortua vxore ꝓmot⁹ ad ſacros
cū ſecunda cōtraxit, ⁊ eā cognouit, biga
mie penā incurrit, licet bigamus nō ſit. ¶ Et primo ad
caſum propoſitū alleg. pro vna parte. Secundo contraria. Ter
tio ſoluit. ſecunda ibi: licet. tertia ibi: nos aūt caſus. a papa queſi
tū fuit, nunquid ſi in ſacris conſtitutus cōtraxerit matrimoniū
cum muliere ſecunda poſt mortem prime bigamus diceretur, ⁊
an poſſet ad ordines promoueri, ſeu in ſuſpectis miniſtrare, ⁊ an
cum eo poſſet diſpēſari: papa allegat pro ⁊ contra, ⁊ primo videf
qd̄ inducatur bigamia: patet, qꝛ ille dicitur bigamus, qui matri
moniū contraxit cum ſecūda, ⁊ eam cognouit. quādo aūt ius ad
actum exigit matrimonium, plus ponderat factū, ⁊ animi deſti
nationē in matrimonio contrahendo, ꝙ ponderet iuris effectū:
ergo ſolus cōtractus matrimonij de facto cauſabit bigamiā, qd̄
aūt ius pōderet in penis factum, apparet, qꝛ lex punit aliquē in
famia, ſi duas duxerit vxores ⁊ tamē eſt impoſſibile quod duas
de iure, ⁊ effectu ducat vxores. ¶ Scd̄o hoc apparet ex canone
qui dicit ꝙ ſi preſbyter nuptijs nō permiſſis ſe immiſceat, quod
ſuſpenſus eſt: ⁊ tamen apparet ibi nuptias ad factum referri. Cō
tractus ergo nuptiarū de facto inducet bigamiam. In cōtrariū
eſt, qꝛ vbi lex ponderat aliquid eſſe ad penaz, debet attendi id qd̄
eſt in veritate, nō ꝙ in opi. in veritate aūt eſt, qd̄ nō eſt matrimo
nium: ergo reiecto. qd̄ eſt in opi. nō erit hic bigamia. Secundo, ſi
eſſet veruz qd̄ cōtrahens de facto eſſet bigamus, iam ſequeretur
qd̄ qui cum nulla contraxit, bigamus eſſet. Conſequens apparet
qꝛ paria ſunt. aliquid non eſſe, vel nullum eſſe: ⁊ ſic ſequeretur qd̄
bigamus eſſet, qui cōtraxit cū duabus prima viuente: cum con
ſtet cum ſcd̄a nullum ſubeſſe matrimonium. Papa allegationi
2 bus ꝓpoſitis ridet, vt in litera. ¶ † No. primo qd̄ verba, que ſui
natura poſſunt intelligi de iure ⁊ de facto, ſi ꝓportionant in ma
teria, in qua nō pōt ꝓportionari intellectus iuris, intelliguntur
de facto tm̄: nā ꝙ quis habeat duas vxores, vel pſbyter nuptias
cōtrahat, nō pōt intelligi de iure. Ad hoc vide ꝙ pleniſſime ſcri
pſi in decre. quo circa, de electio. in cle. Sed hic ꝓbatur qd̄ vbi in
materia ꝓportionabili intellectus iuris ⁊ facti ꝓferunf, intelligū
tur de iure: nam hic non eſt vere bigamus, qn̄ contraxit de fctō.
3 ¶ † No. ſcd̄o ꝙ regulariter veritas prefertur opinioni. ¶ † No.
4 tertio, ꝙ per contractum ſecundi matrimonij a preſbytero de fa
cto nō inducif vera irregularitas, ſed quid eqpollens irregula
ritati propter intentionē cū opere ſubſecuto. Et ſic habet ꝙ affe
ctus ad actum facti deductus equipollet effectui quo ad defectū
creandū, licet vero nō ſit pro facto effectualiter, ⁊ effectus notef,
lꝫ nō fuerit ſecutus effectus, qn̄ deficit effectus ex defectu iuris.
5 ¶ † Opp. primo ꝙ plus conſideretur effectus in matrimonio,
quā factū. j. de cle. nō reſi. relatū. ff. de condi. ⁊ demon. l. hec cōdi
tio. de ſpon. c. ſi. So. dicit gl. qd̄ aliquando cōſideratur iuris effe
ctus ſecundū diuerſitatē ſubiecte materie. Jo. an. remittit ad no.

in regula, non preſtat. de reg. iur. lib. vj. in. ℥. qđ. diſputata dic de
hoc vt per Cy. ⁊ Ja. but. in. l. ea quidē. C. ſi mācipiū ita fuerit alie
natū. ⁊ ibi per but. ⁊ in. l. ea lege. de con. ob cau. pleniſſime oīa col
legi. ⁊ poſui in cle. quocirca. de electi. in cle. Ad propoſitū dic qđ
qñqȝ ſm naturā ſubiecte materie verba non poſſunt intelligi de
de iure, ſȝ tm̄ de facto, ⁊ de facto intelliguntᷣ. ff. de his, q no. infa.
l. quid ergo. ℥. iiij. ad hoc. xxvij. diſt. preſ byterū. Et ſic intelliguntᷣ
prime allegationes hic poſite qñqȝ verba prolata poſſunt intelli-
gi de iure, ⁊ de facto: ⁊ tūc aut ſumunt in materia, in qua attento
fine diſponēdi eundē finē habet factū, put ſonat in facto, quē hȝ
in iuris effectu: ⁊ attenduntᷣ verba, etiā put ſonāt in facto: in cle.
quocirca. de ele. Aut nō hȝ eūdē finē: ⁊ tūc regulariter verba in-
telliguntᷣ prout ſunant in iure. Fallit, niſi a iure appareat diſpoſi
tum factū equipollere iuris effectui, vt hic, ⁊ cōceſ. preben. cū no
6 ſtris. Pleniſſime dixi in dicta cle. quocirca. ❡ † Oppo. probatᷣ
hic veritatē ſuccumbere opinioni: hoc eſt cōtra tex. vij. di. verita
tē. C. plus valere qđ agitur. per totū. cū ſi. So. regulariter veritas
preferatur opinioni: aliqñ cauſaliter ſtatur opinioni, vel in fauorē
cōtrahentiū, ⁊ odiū recipientiū. ff. ad macedo. l. ij. vel in fauorem
prolis. qui ſi. ſint legi. cū inter. vel teſtamento: ri. C. de teſta. l. j. vel
ſemētiarū. ⁊ dic ꝙ qñqȝ opi. eſt cōis, ⁊ nō ſingularis: ⁊ illa prefer
tur veritati: vt. iij. q. vij. ℥. tria. ⁊ l. barbarius. de offi. preto. ⁊ l. iij.
ff. ad macedo. l. j. C. de teſta. cū ſi. Qñdoqȝ opi. eſt particularis:
⁊ tūc ſi nō ꝯſtat de veritate, preualet opi. quādiu veritas latet. de
re iudi. lator. ⁊ c. cōſanguinei. de exceptio. cū venerabilis ❡ Qñ-
que conſtat de veritate: ⁊ tūc quedā ſunt, que ab animo ſolo regu
lantᷣ, nec veritati, ſed opinioni nituntur: ⁊ in his plus opi. quam
veritas, attēditᷣ. Quedā ab animo nō regulantᷣ, ſed nituntᷣ verita
ti facti: ⁊ tunc idē ſequitᷣ effectus ex facto opinato, qđ ex vero, ⁊
tūc opinio equipollet veritati, vt hic: ſi nō eſt idē effectus preua-
let veritas opi. iſta via generalis eſt, ⁊ nō multum attendenda.
7 ❡ † Opp. de cler. cōiuga. ſane. vbi nō incurrit irregularitatē cō-
trahens in ſacerdotio. So. ſi poſt mortuā primā vxorē cōtrahat
⁊ cognoſcat, ꝓcedit ꝙ hic. Si cōtrahat in ſacerdotio cū virgine
qui nō cōtraxerit cū prima, vel nō cognouerit primā, vel nō co-
gnouerit ſcđam, hic nō eſt bigamus, nec vt bigamus repellitᷣ di-
cit tm̄ gl. ꝙ in primo caſu punitᷣ propter affectū cū opere ſubſe-
quuto nō ꝓpter ſacramēti defectū: q: in iſto nō eſt ſacramēti de-
8 fectus. vide de hoc in. d. c. ſane. ❡ † Quid ſi alio impedimēto nō
tenet ſm matrimoniū, an hic erit bigamia. Dicunt doc. ꝙ ſic,
ſiue nō teneat ꝓpter cōſanguinitatē, ſiue propter affinitatē, ſiue
ꝓpter votū, vel quacunqȝ alia cā. Si de iure cōtractū induceret
bigamiā, cōtractū de facto copula ſubſequuta induxit penā bi-
gamie: lȝ Archi. notauerit. xxxiij. diſt. cognoſcimus, ⁊ hic ⁊ eo.
ti. c. vno. lib. vj. qđ ſi habēs vxorē legitimā illa mortua, cōtrahat
cū ſcđa, ſi nō tenet matrimoniū, ⁊ ipſe hoc ignorabat, nō incur-
rit penā bigamie: dicēs ꝙ iſte, de quo hic loquitᷣ, fuit ī culpa. Jo.
an. tenet ꝙ dictū eſt: q: ſatis eſt ꝙ habuit effectū coniugij: ⁊ hic
affectus attenditᷣ. Sic ergo publica honeſtas inducitᷣ ex matri-
monio, ꝙ nō tenet de facto, dūmodo teneat ex ꝯſenſu. de deſpō.
impu. c. vno. li. vj. Sic ⁊ in matrimonio de facto, cū cōſenſu indu
citur effectus bigamie, lȝ nō vera bigamia. Dictū aūt archi. pce
deret, ſi bigamia diceretᷣ peccatū, ⁊ cōſtat oppoſitū: imo, ꝙ plus
eſt cōtrahitᷣ ex actu meritorio. j. de ſpō. inter opera. ❡ † Ultimo
nota literā ibi: tanquā: q: aliud eſt eſſe bigamū, aliud haberi tan-
quā bigamus: ⁊ ſic aliud, quē eſſe bannitū, aliud haberi pro ban
nito: ⁊ etiā aliud eſt, quē eſſe ciuē, aliud quē haberi ꝓ ciue. Et ve-
ritas eſt, ꝙ in actibus in quib⁹ veritatē imprimere pendet a pte-
te iuris, ſi ius diſponit aliquē haberi pro tali in veritate efficitur
talis: ſed in actibus, in quibus a iuris ptāte nō pēdet aliquē eſſe
talē, ſi diſponit haberi pro tali, nō erit talis vere, ſed ficte, vt hic.
Uide Bar. in. l. ſi maritus. ℥. j. ff. de adulterijs. ⁊ in. l. ſi is, qui pro
emptore. ff. de vſucap. Itē no. ꝙ ſicut in delictis affectus habetᷣ
pro facto, qñ nō ſtat per facientem, dūmodo veniat ad actū de
proximo: ita ⁊ in defectu. Ad hoc de deſpon. impu. c. ij. lib. vi.

1 Bigamus non cenſetur, qui contraxit cū virgine, licet prius
fuerit ab alijs deſponſata.
2 Matrimonium ſolo conſenſu perficitur, tamen ad eius ſacramē
tum duo ſunt neceſſaria, videlicet animorum coniunctio, ⁊ com
miſtio corporum.
3 Matrimonij partes quid ſignificent.
4 Matrimonij ſacramentum quomodo ſignificet ſacramentum.
5 Ordinari quod poſſit qui contraxit cum vnica virgine matrimo
nium, quomodo ſumatur matrimonium, ſi contraxit cum plu-
ribus non cognitis.
6 Matrimonij ſacramentum triplex eſt ſecuta carnali copula.
7 Matrimonialis ſacramenti ſignificatio in quo conſiſtat.
8 Uxoribus ꝙ viri teneantur adherere, propter dictum relinquēs
patrem matrem, ⁊ ſequere vxorem, queſtio intelligatur.
9 Bigamie vitium vt inducatur, quare plus conſideratur incon-
ſtantia in muliere, quam in viro.
10 Bigamus non dicitur, qui duxit in vxorem ſolutam, quā prius
cognouit.
11 Uxorem alterius queſtio ſit poſſibile ducere per ſecundum ma-
ritum, ſine vitio bigamie.

1 DEbitum. ❡ † Qui contraxit cū virgine, lȝ
prius ab alijs fuerit deſponſata,
bigamus nō cenſetur. ❡ Et primo ponit rōnes. Ul-
timo ridet, ibi: vnde is. ❡ Caſus. quidā metēn. epūs
papā cōſuluit, an ſi quis duxerit vxorem alterius poſt mortē ma
riti antequā cū primo carnalem habuerit copulā, ⁊ poſtea eā co-
gnouerit, bigamus cenſeatᷣ. Et vr̄ ꝙ ſic: q: negari nō pōt, hūc cū
duabus cōtraxiſſe. Papa reſpondet decidēs oppoſitū ꝙ hic nō
eſt bigamus, ꝙ ꝓbat ſic: bigamie defectus imprimitᷣ ex defectu
ſacramēti vnitatis, ꝙ diuiſum ad plures nō pōt ſignificare vni-
tatē, ⁊ vnionē inter chriſtū ⁊ ecclēſiā. Illud enī cōtrahere, ꝙ pōt
ſignificare vnitatē inter xp̄m ⁊ eccleſiā, nō cauſat bigamiā: illud
aūt ꝙ nō pōt, inducit bigamiā. ❡ Ad propoſitū duo poſſunt
in ſacramēto matrimonij conſiderari. Primo, animus. Scđo,
iunctio corporis, aut diuiſio: vñ in matrimonio hec duo adſunt,
iunctio animorū, ⁊ eius oppoſitū, diuiſio corporū. Primū ſigni
ficat charitatē, que eſt inter xp̄m ⁊ animā iuſtā. Unde dicit apo
ſtolus, qui adheret deo, vnus eſt ſpiritus cū eo cōiunctio corpo-
rū denotat cōformitatē, que eſt inter xp̄m ⁊ eccleſiā in carne, quā
aſſumpſit in vtero virginali, iuxta illud Jo. ⁊ verbū caro factum
eſt. Scđo premittendum ex hoc ꝙ ſignificatū ſacramēti matri-
monij nō ſurgit ex cōiunctiōe animorū tātū, ſed ex cōiunctione
animorū, ⁊ corporū ſimul: q: ſola coniunctio animorū nō poteſt
ſignificare coniugiū cōtractū inter eccleſiā, ⁊ xp̄m: cū illud fuerit
pfectū ex carnis. nō ſolius animi, hoc eſt charitatis aſſumptio-
ne, ſed ex aſſumptione carnis in vtero virginali ad qđ probandū
adducit illud prothoplaſti, nūc os ex oſſibus, ⁊c. In quo ponde
ra ꝙ dicit. os ex oſſibus, ⁊ caro de carne: ⁊ erūt duo in carne vna:
nō dixit in ſpiritu, vel cōſenſu vno, poſtea ſubiungit apoſtolus:
hoc aūt dico magnū ſacramentū in xp̄o ⁊ eccleſia, id eſt dico qđ
ex hoc ſignificat magnū ſacramentū, vnionis, ſcȝ ⁊ cōiugū xp̄i ⁊
eccleſie. Si ergo principaliter cōmiſtio carnis in perfectione ſa-
cramēti ponderatᷣ, apparet ꝙ diuiſio carnis eſt illa, que defectuo
ſum facit ſacramentū, ⁊ nō ſola diuiſio animi. Cōcluditur ergo
primo aſſumptū, ꝙ ſi quis cōtraxit cū duabus, ⁊ pria nō erat ꝑ
primū virū cognita, licet vtraqȝ diuiſerit animū ad plures, q: tm̄
nō diuiſit corpus ad plures, ⁊ carnē, hic adeſt integritas ſignifi-
cata ꝑ ſacr̄m, ⁊ adeſt ſacr̄m nō defectuoſum, ⁊ ſic hic bigam⁹ nō
2 cenſetᷣ: nō impeditᷣ ergo ad ſacr̄m ꝓmoueri. ❡ † No. ij. duo requi-
ſita ad matrimoniū. ſcȝ coniunctio animorū, ⁊ cōmiſtio corpo-
rū. Attēde, hec requiruntᷣ ad perfectionē ſacramenti: ſed ad per-
fectionē matrimonij nō: q: ſolo perficitᷣ cōſenſu. de ſpō. c. tue. ⁊ ꝙ
3 ibi no. ❡ † No. ij. qđ ſignificent partes matrimonij: q: in parte
cōiunctionis animorū ſignificat vnionē carnis inter xp̄m ⁊ ec-
4 cleſiā. ❡ † Tertio no. quō ſacr̄m matrimonij ſignificet ſacramē
tum inter xp̄m ⁊ eccl'iam: q: per vnionē animorū ſignificat vnio-
nē charitatis inter xp̄m ⁊ eccleſiā: per iunctionē corporū ſignifi-
cat incarnationē, in qua cōtractū eſt matrimoniū inter chriſtū
⁊ eccleſiā per carnis vnionē. Unde hoc ſacr̄m m̄rimonij potius
ex ſignificatu dicitᷣ ſacr̄m ꝙ ex ſe tm̄ ⁊ ex hoc apparet que diuiſio
diuidat ſacr̄m: q: diuiſio animorū nō, q: illa nō pficit: ſed diuiſio
corporū ſic, q: illa oppoſita coniunctio perficit. ❡ Ex quo nota
5 ꝙ defectus nō acquiſiti nō vitiat actū. ❡ † Ultimo no. authori
tates poſitas in tex. ⁊ no. ꝙ principaliter decre. intēdit, ⁊ hoc eſt
6 ꝙ habes in ſummario. ❡ † Opp. pmo ſup gl. ſacramēti, ſi ſigni-
ficatū ſacramenti deficiens vitiat. ſequeretᷣ ꝙ virgo, ⁊ qui nūquā
vxorē accepit, nō poterit ordinari: q: in eo deficit ſignificatū ſa-
cramēti. So. dicit gl. ꝙ qñqȝ quis cōtraxit vnicū matrimoniū, ⁊
fidē ſeruauit vni, ita ꝙ nec fidē, nec carnē diuiſit in plures: ⁊ pla-
nū ꝙ hic poterit ordinari. Qñqȝ nullū contraxit matrimoniū
⁊ tūc in iſto nō eſt matrimoniū, tm̄ nō eſt diuiſus in plures: ⁊ ſic
ei habitu pōt ꝓportionari ſacr̄m matrimonij: ⁊ hic pōt ordinari
q: iura nō exigūt ꝙ habeat ſacr̄m ad ſignificandū ſacramentum
inter xp̄m ⁊ eccleſiā, ſed requiritᷣ ꝙ nō habeat defectū: q: peius
eſt habere cū defectu, quā nullo modo habere. Unde vba apo-
ſtoli, que dicūt, oportet vnius vxoris eſſe virū: intelliguntᷣ ꝑ abne
gationē: q: nō pluriū. Per hoc nō cōcluditᷣ ꝙ neceſſario debeat
eſſe vnius, imo qui nunquā habuit vxorē melius promouetᷣ, q:
nunquā ab vnitate receſſit, ſed in vnitate remanſit. Unde dicit
Inno. ſignificatio ſacramenti nō eſt in, eo qui nō habuit vxorē
ſed nō requiritᷣ ſacr̄m, ſed prohibetᷣ defectus, qui defectus nō eſt
in eo, qui non contraxit. Unde ſimile non requiritur in eligendo
ꝙ ſit religioſus, ſed ex quo fuit, requiritur ꝙ non ſit apoſtata. ſa-
cit. xvj. diſtin. acutius. vbi nota. ❡ Quandoqȝ habuit ſacramē
tum, ſed defectiue, q: ſe diuiſit quo ad carnē in plures: ⁊ tūc non
poteſt

pōt ordinari, vt hic. Ad qđ declarandū dicit gl. in principio qđ
triplex ſacramētū deſignať in matrimonio carnali copula con-
6 ſummato. † ¶ Primū eſt vnio fidelis aīe ad Deū, p dilectionē,
ꝛ charitatē: ꝛ de hoc fit hic mētio, ibi: quorū alterū, ꝛc. ¶ Scđz
eſt vnio humane nature ad Deū, que facta eſt in vtero virginali
per incarnationē verbi Dei: ꝛ hoc deſignatur per cōmiſtionē car
nalem viri ꝛ vxoris. Et de hoc etiā fit hic mētio. Et per hoc, ſm
doc. apparet, quare debeat eſſe vxor virgo: qꝛ xp̄us ad hanc vnio
nē faciēdā ſibi matrē virginē elegit: merito ergo vxor ordinādi
dꝫ eſſe virgo. Non tamē intelligas, vt dicit gl. ꝙ ipſe actus corpo
ralis deſignat hoc ſacramētū, ſed propter ipſum actū corporalē
ſacramētū deſignatur. ¶ Tertiū ſacramētū eſt vnitatis eccleſie,
ꝛ vnitatis inter xp̄m ꝛ eam: ꝛ hoc deſignať per vnicū coniuga-
tū, qui vnicū tm̄ matrimoniū ſeruauit: ſed vbi aliud matrimoniū
contrahit, hoc tertiū ſacramentū nō habet locū: qꝛ recedit ab illa
vnitate, que primo ſignificabatur per vnicū matrimoniū, cū di-
uidat carnē ſuā in plures: vnde illā vnitatem cōmode ſignifica-
re nō pōt. xp̄s enim ſignificat vnitatē ex omnibus gētibus colle
ctā ꝛ ſubditā: vt in .o.c. acutius, ſꝫ ex quo eccleſia ſe xp̄o ꝯiunxit,
ab eo nunꝗ̄ diſceſſit: ergo bigam⁹ talē defectū ſignificare nō po-
teſt: ꝛ ſic promoueri nō pōt, propter defectū iſtius tertij ſacramē
ti. ¶ De iſto tertio dicit gl. ꝙ nō habet hic mētio, niſi forte per
illa verba: neqꝫ illa eſt vnica vnici, neqꝫ ille vnus vnius. Ad hoc
melius .ſ. ibi neqꝫ illa, neqꝫ ipſe carnē ſuā ꝺiuiſit in plures: vel ibi
7 hoc aūt dico magnū ſacramētū. ¶ † Quero, in quo conſiſtit ſi-
gnificatio huius ſacramēti. Et dicūt quidā ꝙ in ipſa cōiūctione,
qđ eſt falſum: qꝛ ſic mortua vxore deſinit coniugium: ꝛ ſic nulla
eſſet ſignificatio. ¶ Itē ſꝫ doc. quoties reuocareť actus coitus,
toties rediret ſacramētū, lꝫ quidā dicant ꝙ primus actus tantū
deſignet ſacramentū. Unde dicit gl. ꝙ in eo, qui vnicū matrimo
niū ſeruauit, eſt ſignificatio huius tertij ſacramēti, eo facto cleri-
co. Hoſt. autē dicit de hac materia recurrendū ad no. e. ti. in Sū
ma. §. quare. ꝛ ad arborē. ꝛ ad .xvj. cellulas ibi poſitas: quā dicit
hic legi poſſe. Dicit autē ꝙ matrimoniorū, ꝛ nuptiarū, alie poſ-
ſunt dici mere, ꝛ pure corporales, alie mere ſpirituales, alie mixte.
Corporales ſunt oībus cōmunes, que nō prohibentur. de ſpon.
c. cū apud. que ſunt tāte virtutis, quod aquā .i. delectationē cor-
poralē mutāt in vinū .i. opus bonū, ꝛ quādoqꝫ meritorium: ꝙ ſi
gnificatū fuit per illud Jo. ij. Nuptie facte ſunt, ꝛc. ibi: miraculo
ibi facto: qꝛ etiā ratione extenſionis p̄cedit alia ſacramēta. de di
uor. c. gaudem⁹. de quo de frigi. c. ſi. ¶ Spūales vero mere ꝛ pu-
re aliꝗ̄ excellētes, aliꝗ̄ cōes, alique ſpāles, ſiue priuilegiate: excellē
tes, que fuerant inter xp̄m ꝛ eccleſiam: de quib⁹ Gre. in homilia
Mathei .xxij. Simile eſt regnū celorū regi, ꝛc. dicit, aperti⁹, atqꝫ
ſecurius dici pōt ꝙ in hoc pater filio nuptias regi fecit, que ei p
incarnationis myſteriū ſanctā eccleſiā ſociauit: de qbus apoca.
xxi. in principio. vidi ciuitatē ſanctam Jeruſalē. ꝛ dixit veni, ꝛ
oſtēdā tibi ſpōſam vxorē agni. ꝛ .xix. exultem⁹, ꝛ gaudeamus, ꝛ
demus, gloriā ei qꝛ venerūt nuptie agni. ꝛ dicūtur iſte excellētes,
qꝛ nullus inueniť qui ſic fidē ſeruauerit eccleſie vt chriſt⁹: ꝛ qꝛ ne-
mo ſibi cōparari pōt. ¶ Cōes ille dicūtur, que ꝯtrahūtur in cōi
bus ſacramētis eccleſie, ꝛ nemini denegant: ſicut baptiſm⁹ quo
ad nō baptizatos .xxxij. diſtin. §. verum. de ſumma trinitate. c. j.
¶ Speciales, ꝛ priuilegiate ſunt, que cōtrahūtur in ordinatiōe,
vel cōſecratione, ad quas non niſi idonei admittunť .j. q. j. §. ecce
cū honoris. ¶ Mixte vero dicunť q̄ ſunt inter humanā naturā ꝛ
chriſtū dei filiū ſingulares: de qb⁹ Gre. ī dicta homilia: Tūc deus
pater deo filio nuptias fecit, qn̄ xp̄ꝫ in vtero virginis humane na
ture cōiungit. dicunť aūt mixte, qꝛ partim corporales, ꝛ partim
ſpūales. Corporales dicūtur p carnis aſſumptionē. Spirituales
p diuine nature vnionē. ad qđ p̄tinet, qđ hic dꝛ. verbū caro ꝛc. ꝛ
ē. de ſumma trini. c. j. qđ intelligas nō cōfuſione ſubſtātie, ſꝫ vni-
tate pſone. dicūtur etiā ſpirituales, qꝛ ſine virili ſemine, ꝛ ſine aliꝗ̄
qua corruptione chriſtū ꝯcepit virgo de ſpiritu ſancto. ad hoc ēt
de ſumma tri. c. j. Et dicunť ſingulares, p̄pter illud bti Bernar-
di, tria opera fecit oīpotēs illa maieſtas in aſſumptiōe noſtre car
nis, ita mirabilia, ꝛ mirabiliter ſingularia, vt taliter nec facta, nec
faciēda ſint amplius ſuper terrā. cōiuncta ſunt quippe adinuicē,
deus ꝛ homo, mater ꝛ virgo, fides, ꝛ cor humanū: his medijs in-
teruenictibus cōtracte ſunt nuptie ſpūales excellētes, de qb⁹ eſt
dictū: his ambobus medijs, ꝛ paſſione glorioſa ſequuta, cōſum
matū eſt irreuocabile ſacramētū, qđ in morte cōſummať: ſꝫ apo
ſtolū, ꝛ ſꝫ legē. de hoc de cele. miſ. cū marthe. §. ceterū. ꝛ ex his ēt
ſequūtur alie ſpirituales, de qbus dictū eſt. his tribus nuptiarū
generibus adaptari poſſunt tria genera creaturarum, ꝛ hominū,
vitarū, ſciētiarū, ꝛ cōſciētiarū: de quib⁹. ē. de ſumma trinitate. c.
j. ver. vnū vniuerſorū. ꝛ etiā in puris corporalibus. adde fuerunt
alia duo genera deſignata, ad qđ p̄tinet vbū apl̄i in tex. ¶ Itē
in forma ratione vtriuſqꝫ eſt recipere actū corporalē quo ad cor-
pora formata, ꝛ ſpūalē quo ad aīas, ꝛ cōiūctionē animorum
quo ad corpa, ꝛ ipſaꝫ formationē reſpectu diuine manus ibi po
tēter operātis. ad idē .lvj. di. noſci. ptꝫ etiā euidēter qđ in primis
nuptijs corporalib⁹. vetus Adā pater noſter reperiť vnus vni⁹, ꝛ
ꝛ Eua vna vnici: ſic ꝛ nouus Adā id eſt, chriſtus excellētibus nu
ptijs reperiť vnus vni⁹, ꝛ mater noſtra eccleſia vna vnici: nec in
aliquo p̄dictorū, quo ad nuptias pertinet, eſt reperie aliquid cor-
ruptionis, vel diuiſionis. Et dicit Hoſti. declaratū quare p̄pter
defectū ſacramēti p̄hibeť bigamus ordinari. ¶ Sꝫ p̄dictis ob-
uiat: qꝛ ſi ſolus animus in plures diuiditur, dato qđ nō in cor-
pus, nō videtur qđ hic adſit vnitas ſacramēti, cū hoc reſpectu
p̄poſiti non fuerit vna vnius, ſed vna plurū. Itē hoc ſacramē-
tum non poteſt notare vnitatem fidei inter Chriſtū ꝛ fidelē ani-
mam. So. dicit Hoſt. qđ vt non diuidatur ſacramentum ſuffi-
cit qđ ſit vna vnius, id eſt, qđ fuerit huius propoſiti, qđ non vo-
luerit carnē ſuā diuidere in plures: ꝛ huius propoſiti fuiſſe cenſe-
tur, quādo actu non diuiſit in plures. nam ſi cū primo anteqꝫ co-
gnoſceretur, fuit animi ſoli carnem illi participādi, ꝛ eo mortuo
ea nō cognita cū ſecundo fuit animi ꝛ propoſiti nō diuidēdi car
nem in alium, apparet qđ ad participationem carnis ſolum ad
vnum ſe determinauit: ꝛ ſic nō eſt diuiſum ſacramētū. ¶ Si au-
tem tranſeant ad ſecunda vota, tunc ſequuta copula apparet qđ
non ſe in carne determinauerunt ad vnum: ꝛ ſic nō poſſunt dici
vnus vnius: ideo nō eſt vnitas ſacramēti: ꝛ ſic cauſať defectus ſa
8 cramēti, ꝛ cōſequēter bigamia. ¶ Op. qđ nō debeat derelinque-
re patrē ꝛ matrē propter vxorē: qꝛ hoc eſt contra preceptū. dilige
patrē ꝛc. So. intellige authoritatē, qđ derelinquit patrē ꝛ matrē
i. thorum patris ꝛ matris, ꝛ adherebit vxoris thoro: ꝗ̄ꝗ̄ de fa-
9 cto faciant oppoſitū. ſm Jo. an. ¶ † Quero cūꝫ gl. quare ad in-
ducendū bigamie vitium plus ponderetur incōtinentia per re-
ſpectum ad mulierem, quā ad virū: nam ſi mulier fuit cognita, ꝛ
maritus eā ducat, vir bigamus efficitur, tñ ſi vir ante vel poſt cō
cubinam tenuiſſet, ꝛ cognouiſſet, bigamus nō eſſet. xxxiiij. diſt. c.
fraternitatis. Sol. dicit Hu. qđ vir ſignificat eccleſiā que in par
te receſſit a Chriſto adulterādo, ꝛ recedēdo a fide, ꝛ ſi in parte vir
go fuerit, iam nō eſt: ꝛ ideo nō deeſt ſignificatio ſacramenti in vi
ro, quāuis nō ſit virgo. ¶ Uxor vero ſignificat Chriſtū, qui nū-
quam eccleſiam dimiſit: quoniam ipſe eſt fons viuus, cui non cō
municat alienus, de regularibus. licet in ſi. de peni. diſtin. i. §. itē
vt chriſtus ait. Contra hāc opi. eſt ad ephe. v. Uiri, diligite vxo-
res veſtras ſicut ꝛ Chriſtus dilegit eccleſiam. Unde dici non po-
teſt quod Chriſtus deſignet vxorem, vel e contra vxor Chriſtū.
¶ Secundi dicūt quod vir ſignificat Chriſtum, qui primo co-
pulauit ſibi ſynagogam. Secundo copulauit ſibi eccleſiā de gen
tibus, ſcꝫ militantem: vt qꝛ ſunt boni, ꝛ mali, ideo nō nocet ſi vir
non fuerit virgo. Uxor vero ſignificat ecc. eſiam triumphantem
in qua non eſt macula, vel ruga, ſemper virgo permanſit ſaltem
mente. Unde apoſtolus, deſpondi vos vni viro, ꝛc. xxvij. q. i. nu
ptiarum. ideo exigitur quod vxor non diuiſerit carneꝫ ſuam in-
ter plures: ꝙ ſi fecerit, deeſt ſignificatio tertij ſacramēti vnitatis.
Et ita iſtud tertiū ſacrm̄ exigiť tam ex parte viri, quaꝫ ex parte
vxoris. Unde Chriſtus vnius vxoris vir ſignificat vnitatem ex
omnibus gentibus vni viro, id eſt Chriſto ſubditis. xxvi. diſtin.
acutius. ſm alios Tanc. Philip. ꝛ Hoſ. ꝛ Inn. ꝙ quidā impu-
gnant: qꝛ ſicut vna fides fuit antiquorū ꝛ modernorū, de ſumma
trinita. ꝛ fide ca. ſup rubrica. ſic vna eccleſia: ſit ergo eccleſia ꝛ vna
fides, ꝛ ſponſa: ergo non debet ſynagoga vt concubina diſtingui
ab eccleſia, que eſt ſponſa. Illi eñ, qui tēpore ſynagoge ſeruiuerūt
deo, pertinebant ad vnitatē eccleſie: ergo ſynagoga nō debet dici
concubina. ¶ Ideo tertij dicūt ꝙ actus cōtrahendi matrimo-
nium, nō cadit ſuper ſe ipſum, ſed ſuper aliū. Unde ſi mulier eſſet
ordinis ſuſceptiua, recipiendo corruptū efficereť bigama: ſed qꝛ
vir eſt ordinis ſuſceptibilis, ex corruptione vxoris ab alio biga-
10 mus efficitur, ꝛ nō ex ſerua. ¶ † Quid de eo, qui duxit vxorem
primo corruptam a ſe. So. dicit gl. vltima qꝛ cōſideramus plus
cām diuidendi carnē in plures, quā factū ipſiꝫ diuiſionis abſqꝫ
cauſa matrimonij impellente. Cōcluditur qđ is, qui duxit vxo-
rem a ſe primo corruptam, non eſt bigamus: qꝛ ratio, ꝛ cauſa nō
inuenitur in eo: quia non diuiſit carnem ſuam in plures. Alij, ꝙ
eſt bigamus: quia maritus eſt corrupte. Ad hoc .xxv. diſt. qua-
lis. vbi de hoc. ꝛ .xxvj. diſtin. nemo. ¶ Hanc opi. tenuit Hug. ꝛ
Hoſtien. de cleri. coniuga. ſane. vbi per plures rationes hoc pro-
bat. qđ non placet gl. alias, eadem ratione hic, de quo loquitur
text. non poſſet promoueri, quia fuit maritus vidue. ideo. c. qua-
lis. intelligitur, quādo ab alio eſt corrupta: ꝛ ſimilia ſic intelligū-
tur. Alleg. in gl. Ad hoc infra, qui filij ſint legitimi. tanta qꝛ ma-
trimonium hoc retrahitur, vt ibi. ad hoc de cleri coniuga. c. vno.
11 lib. vj. vbi pleniſſime dicitur de hoc dic vt ibi. ¶ † Quero quo-
modo ſit poſſibile ꝙ quis vxorem ab alio non cognitam duxerit
vxorem dic, quia forte mortuus eſt primus, vel religionem in-
greſſus. de conuer. coniuga. verum. ꝛ ex publico vel frigiditate

fuit matrimoniũ ſeparatum. Et dicit Jo. andre. ꝙ magiſter ſen-
tentiarum in ſponſa de futuro non cognita bene fatebatur hoc
ſed in ſponſa de preſenti tenebat contrarium. iiij. Sententiaruꝫ.
xxvij. diſt. in fine. qđ falſum eſt, vt hic patet, ſecundum Jo. an.
1 Bigamus non eſt, qui plures habuit concubinas.
2 Presbyter ex fornicatione non incurrit bigamie irregularitatē
etiam tenendo plures concubinas.
3 Preſbyter concubinarius notorius ſuſpenſus eſt indirecta ſu-
ſpenſione, vt careat ordinis executione. 6.
4 Preſbyter, qui matrimoniũ contraxit cum vidua, bigamus eſt
& in ſacramento peccat.
5 Matrimonium preſumitur contractum cuꝫ vxore tenta vicinis
ſcientibus, & vbi apparent aliqua indicia de coniugio.
7 Fornicatores ſimplices, vel duplices, qui dicantur.
8 Fornicatores a quibus ſint abſoluendi, vt valeant ordinari.
1 Q**Uia circa.** ¶ † Qui plures habuit concu-
bitias, ex eo bigamus nõ eſt.
hoc dicit. Conſultatio & reſponſio. Secūda ibi ad quod
2 para huius. de priuilegijs. q: circa. ¶ † No. ꝙ preſby-
ter ex fornicatione nõ incurrit irregularitatē, etiã tenendo duas
3 cõcubinas. ¶ † No. ſcđo ꝙ cõcubinarius eſt ſuſpēſus indirecta
ſuſpenſione. Et hoc eſt aperte determinatũ, de quo dubitãt doc.
in. c. ſi celebrat. de cle. excom. mi. an ſit ſuſpenſus. naꝫ caret execu-
tione, & ideo audientes diuina ab eo. peccant mortaliter, ꝙ intel
lige de notorio, alias ſuſpenſus eſſet ſoluꝫ quo ad ſe. de coha. cle.
4 & mu. c. ſi. ¶ † Opp. ꝙ bigamus ſit. ſ. c. nuper. ¶ So. ibi loqui-
tur in eo, qui matrimoniũ cõtraxit, & ſic peccauit in ſacramento:
hic in eo, qui nõ cõtraxit. Et ſic ſurgit mirabile, ꝙ plus habet lu-
xuria, quã caſtitas, cõtra. l. in auth. de reſti. & ea que parit. in fine.
5 col. ij. dic ꝙ nõ apparet ex ca. proximo. ¶ † Opp. qđ vxor pre-
ſumatur, eo qđ tenet eã vicinis ſcientibus. C. de nup. ſi vicinis.
So. intellige illã. l. quãdo apparebãt indicia de cõiugio: alias mi-
nus ẽ eſt matrimoniũ preſumendũ. xxx. q. v. aliter. no. de filijs pre-
ſbyt. Michael. & de preſum. c. illud. ¶ Opp. ꝙ bigamus cenſea
tur: vt no. glo. ſ. c. ſuper eo. xxv. di. c. primo. xxvi. q. i. c. quotquot.
6 dic vt ibi no. fuit. ¶ † Opp. qđ poſſit promoueri iſti fornicatores,
& in ſuſceptis miniſtrare poſt peractã penitentiam. de tẽpo. ordi.
c. ſi. Solu. dicit Hoſt. ꝙ occultus põt, irregularitas canonica in
occulto per ſolam penitentiã tollitur: hic de publico famoſo, ſeu
notorio. ad hoc ꝙ no. de cle. coniuga. ſane. Et ꝑ hoc dicit Hoſt.
ꝙ notorius cauere debet, ne ſic celebret ſuſpēſus: per no. de cler.
excõ. mi. c. ſi. de coha. cle. veſtra. quaſi ſentiat, ꝙ per hoc incurrat
irregularitatem. occultũ ergo per penitentiã deletur, notoriũ per
7 penitētiã & diſpēſationē. ¶ † Quero quare hic appellat ſimplex
fornicator. dixit doc. ꝙ in laico, & cõſtituto in minoribus, eſt ſim-
plex, q: non violat votum vel cõiugiũ ſpũale: in diacono, & ſub-
diacono duplex. de preſbytero nõ facit mentionem: ideo Hoſt.
dicit ꝙ triplex in eo dici debet ex gradus maioritate. xl. di. ho-
mo chriſtianus. & auſteritate penitētie talibus imponēde. lxxxij.
di. c. i. Unde dicebat abbas, qđ licet forte coniugatus plus pec-
caret extra coitũ vxoris, quã clericus in minorib⁹: de quo de vi-
ta & hone. cle. vt clericorũ. an conſtituto in ſacris hoc non credit,
8 ꝙ not. ¶ † Quero, quis poterit diſpenſare cum iſto, ſcꝫ ſimplici
fornicatore: dic qđ legatus. Quod apparet hic, cũ legato ſcribat
poterit etiã diſpenſare epũs, vt exequatur ordines & ad ſuperiores
aſcendat: quo caſu etiaꝫ ſic promotus poterit in epũm promoueri.
Itē & archiepiſcopus diſpenſare poterit in ſua, vt hic, & de iudi.
at ſi clerici. Sed, vt dicit Hoſt. ex quo delictũ eſt notoriũ, & crimē
diſpenſatione dignũ, quid oberit pape, ſi ipſum deponere volue-
rit, metropolitani diſpenſatione. Dicit ergo Hoſt. ꝙ nõ putat ꝙ
archiepiſcopus in hoc ſit iudex. de quo remittit de elec. cũ in cũ-
ctis. ad ſi. ¶ Credo ꝙ archiepũs poterit in dioc. ſed non in prouin
cia. Nota tamen ꝙ dato quod cũ promoto ad epiſcopũ ſolus pa
pa diſpenſet cũ vitio cõtēporaneo promotioni: tamē epũs, qui cum
eo diſpēſauit, vbi põt ipſo exiſtente in minoribus antequã promo
ueatur, vel eligatur, hec diſpenſatio proficiet, vt poſtea promoueri
poſſit, qđ nota, q: limitat qđ habetur in. c. ſi. de poſtu. prela. & de
renun. poſt tranſlationem & vide de eta. & qua. accepimus.
1 Bigamie penam incurrit ſubdiaconus, qui cum vidua con-
traxit, & eam cognouit, licet non ſit bigamus.
2 Matrimonium etiam contractum poſt ordineꝫ ſubdiaconatus
non valet, nec ligat contrahentem.
3 Fornicatio ſimplex non cauſat irregularitatem.
4 Uerba ſi non proportionantur prout ſonant in iuris intellectu
de facto & iure, in dubio in viridi ſignificato, & valido de iure pla
ta cenſetur, licet quãꝗ interpretari etiã de facto intelligantur.
5 Jure diſponente aliquem haberi pro tali, vere nõ efficitur talis.
6 Affectus ſicut in delictis pro facto habetur quando deficit pro-
pter iuris impoſſibilitatem, ita in defectu creando affectus quã
doque pro facto habetur.

7 Bigamia nõ incurritur ſolo matrimonij contractu cum vidua.
8 Diſpēſat ſolus papa cũ quolibet irregulari, & bigamo monacho.
9 Bigamine irregularitatem an tollat religionis ingreſſus.
10 Matrimonij cõtractu an cleric⁹ perdat omne clericale priuilegiuꝫ.
11 Diſpenſare quare non poſſit per epiſcopum cum bigamo.
1 A**Nobis.** ¶ † Subdiacõus, qui cũ vidua cõ-
traxit, & eam cognouit, bigamine
2 penã incurrit, lꝫ bigamus nõ ſit. h. d. ¶ † No. primo
ꝙ ſubdiaconatus ordo, vt ſacer, hꝫ annexum votum
3 caſtitatis, & impedit, & dirimit matrimoniũ cõtractũ: & ſic ſolēne
eſt votum. ¶ † No. ſcđo ꝙ clericus ſimplici fornicatione nõ in-
4 currit irregularitatē. ¶ † Not. tertio ꝙ cum nõ proportionant ver-
ba prout ſonant in iuris intellectu de facto & de iure, in dubio in vi-
ridi ſignificato, & valido de iure prolata cenſentur licet quãdoꝗ
interpretari verba etiã de facto intelligãtur: ſed illud non eſt ſcđꝫ
5 propriam ſignificationē, ſed ſcđm extenſiuã legis ꝙ no. propter
ſtatuta. ¶ † No. ꝙ vbi aliquo reſpectu ius diſponit aliquem ha-
beri pro tali, vel tãꝗ talis, vere nõ efficitur talis: & maxime quan
do illũ eſſe talē plus pēdet ab actu nature, quã a iuris diſpoſitio-
6 ne: dixi ſ. c. nup. ¶ † No. iiij. ꝙ ſicut in delictis, & pena delictorũ
affectus habetur pro facto, quãdo deficit propter iuris impoſſi-
7 bilitatem, ita in defectu creando affectus quãdoꝗ habetur pro
facto. ꝙ no. ¶ † Op. ꝙ ex ſolo ducere non ſit interpretatus biga
mus. ſ. c. debitum. So. Intellige ꝙ duxit, & cognouit ſm doc.
8 ¶ † Opp. ꝙ poſſit diſpenſari: q: cum quolibet irregulari diſpen-
ſat papa: vt no. de renun. c. niſi. §. propter conſcientiam. So. Di-
cunt hic doc. ꝙ diſpenſari poterit per papã, ſed nõ per inferiorē.
9 & ſic recitant de facto cum monacho diſpēſatũ. ¶ † No. ꝙ ꝑ hoc
ſentiunt monachum ingreſſu religionis perdere irregularitatem
bigamine, que ſurgit ex facto ſuo, Sed poſſes intelligere ꝙ biga
miam cõtraxit poſt ingreſſum: & ſic non obuiat. Sed ſatis credo
ꝙ nõ tollat in preſbytero: q: ſurgit a delicto, vt dixi de filijs preſ
10 byter. c. i. ¶ † Quid ſi matrimoniũ tenuiſſet, vt q: fuiſſet hic in
minoribus cõſtitutus. So. Dicit ꝙ omni priuilegio eſſet exut⁹
clericali. lxxxiij. di. quiſꝗ. Dicit tamẽ Hoſt. ꝙ illũ gnãlem ſer-
monem nõ putat ſublatũ priuilegiũ canonis, ſi quis ſuadente & q:
in dubio quis dꝫ putare ſe excõmunicatũ: & q: pape eſt hoc inter-
pretari, vt dicit. ſ. e. c. vno. lib. vi. tñ, q: hic nõ tenuit matrimoniũ.
dũmõ ſit corrigibilis, oē priuilegiũ retinebit. lxxxi. di. dictũ. ſo. di
11 c. ſtudeat. ¶ † Glo. querit de rõne, & eſt ſatis clara. Dic vt in ea. &
ꝙ gl. dicit. ꝙ nõ põt ꝑ epũ diſpēſari: dic verũ in officio in bñficio
bñ. xxvij. di. c. preſbyter &. Sꝫ contra, q: talis cũ omnibus bonis
ſuis dꝫ tradi curie ſeruitutis. in aut. de ſan. epis. §. ſi vero poſt ſed
illud non prohibet diſpenſationem, ſecundum Uin. & Jo. andr.

¶ De clericis peregrinis. Rubrica.

¶ Quia inter eos, qui ab ordinibus prohibentur, arcentur & pere
grini, ideo &c. ſm Hoſ. in aterio habeñ. lxxi. lxxij. & lxxiij. diſ. per
totum. & xcviij. di. per totũ. & ix. q. ij. c. qui dicunt peregrini. Et
quare non admittantur indiſtincte, & que ſit differētia inter hũc
tit. de peregrinantibus, remittit Hoſt. ad Summam, eo. ti. ideo
dic vt per eum in ſumma.
1 Preſbyter vltramarinus, vel dioceſis valde remote debet pro
bare ſuam ordinationem ſigillis quinꝗ epiſcoporum.
2 Uia antiqua non eſt dimittenda propter nouam.
3 Queſtiones ſunt in terminatione reducende ad regulas anti-
quas.
4 Ultramarini, & remoti, ſeu de partibus remotis, qui dicantur.
5 Ordinandus extraneus ad ſuperiores, debet de ſua ordinatione
fidem facere.
6 Practica procedendi cum ordinando, vel preſbytero extraneo.
7 Promouendus non eſt cito extraneus, & incognitus, cuius vita
eſt aliquandiu examinanda.
8 Preſbyter extraneus ordinatus quando vnico ſigillo ordina-
toris poſſit probari.
9 Clerici admitti decidentes in alijs eccleſijs tanꝗ clerici, proban-
tur clerici duobus teſtibus.
10 Preſbyter extraneus vbi petit alibi celebrare, quare egeat diſpē
ſatione epiſcopi loci.
11 Literis ignotis, etiam ſigillatis, incontinenti non creditur.
12 Ordinatio an probetur per prelatos teſtificãtes de ordine.
13 Preſbyter peregrinus ordinatus, de cuius ordine non conſtat,
proprie non dicitur ſuſpenſus ab executione ordinis.
14 Irregularis non eſt celebrando ſuſpenſus ſuſpenſione indirecta,
que ad obiecta dirigitur.
15 Suſpenſus licet non eſt proprie, qui in ſuſpenſo teneri mandatur
vt examinetur, interim debet a ſuo officio abſtinere.
16 Suſpenſus quo ad ſe & alios, vel quo ad ſe tantum, & non alios,
ſeu quo ad alios tantum, & non ſe, ſi celebret, an incurrat irregu-
laritatem.

laritatem.
17 Preſbyteratus ordo an probetur literis preſbyteratus tantum.
18 Solennitas an preſumatur pro his, que extraiudicialiter fiunt
per modum poteſtatis.

1 **TUanos.** ¶ † Ultramarini, et alij valde remoti ordinationē ſuā pbare debent per quinqꝫ epiſcoporum ſigilla. hoc dicit. Sunt due partes, conſultatio, et reſponſio. Secunda ibi: tue igitur.
2 ¶ † No. pro vulgari dicto, q via antiqua omittēda nō eſt propter nouā. ¶ † Et not. q determinare volēs queſtionem, in determinatione reducere ſe debet ad regulas antiquas, et poſtea ex his deſcēdere ad nouas: et ſi nouas nō inuenit, in caſu determinādo reſideat in antiquis. ¶ † No. ſcdo qui dicanf remoti, vel de remotis partibus: qꝛ dicunf vltramarini. Uide. xij. q. ij. ſpatium. de
5 vila. c. i. ¶ † No. iij. q vt admittaf ordinādus extraneus, debet de ſua ordinatione facere fidē ad minus per. v. epiſcoporū ſigilla: et hoc habet locū in vltramarino, et quolibet remoto, vel etiā inco
6 gnito. † Et not. practicā procedēdi cū eo, qui antequā admittaf ad ordinis executionē, aliquo tēpore debet prohiberi, et in ſuſpenſione haberi, vt plenius inſtruaf dioceſanus de actibus ordinandi. ¶ Scdo debet inquiri de ordinibus inferioribus, quos dicit percepiſſe, ne per ſaltū promoueaf: et omnibus per actis poterūt
7 ſi digni reperiant ad alios ordines pmoueri. ¶ Uel aliter. † No. q extraneus, et incognitus nō eſt ſtatim, et cito promouēdus, ſed eius vita aliquādiu eſt examinanda, etiā facta fide de ordinibus
8 anterioribus. ¶ † Opp. q nō exigant tot ſigilla: qꝛ ſufficit vnū. de pba. c. poſt ceſſionē. vel q pbetur per duos teſtes. j. c. tue. So. loquif decre. qū de ſigillo nō cōſtat: alias, cōtraria pcedunt. dicit Jo. an. qd ſufficit vnū ſigillū ad probationē. Et hoc eſt verū, qn ſigillū eſt ordinatoris: ſed ſi ſit ſimpliciter teſtimoniale nō ſufficit vnū, quiſtunc ūqꝫ notū. ¶ Dic ergo, aut ſigillū eſt notū, et ordinatoris: et ſufficit vnicū tantū. q credo, ſi eſt aſſertoriū: ſecus ſi enūtiatiuū ſimpliciter. et vide q no. in. d. c. poſt ceſſionē. et de ver. ſig. abbate. ¶ Quiqꝫ eſt teſtimoniale, et vni tantū notū: et nō ſufficit quiqꝫ eſt teſtimoniale, et incognitū: et tūc Jo. dicit q etiā mille nō ſufficerent, vt no. xcvij. di. c. i. licet Hugo dixerit quiqꝫ ignota ſigilla ſufficere: qꝛ citius falſaf ſigillū vnius, quā pluriū. Dat ſimile q licet aliqn ſufficiant duo teſtes, quiqꝫ exigunf. v. vel plures, ne quid falſitatis machinef. C. de fideiuſſo. l. ſi. j. de teſti. c. vniuerſis. in ſi. ¶ Sed hec ratio nō placet Hoſt. qꝛ non ſic de facili corrumpunf. v. teſtes. ſicut duo: ſed qui ſculpendo falſat vnū ſigillū, de facili poſſet falſare centū. j. de dolo. c. cū olim. Falſitas em ſigillorū pluriū dependet a falſante vno: falſitas aūt corruptionis teſtiū depēdet a pluribus, qui plures ſunt: ideo nō eſt ſic facile corrūpere multos teſtes, ſicut vnū fabrū. prouerbi. xxix. multiplicatione impiorū multiplicabunf ſcelera. Ad hoc. de elect. dſius. Unde dicit Hoſt. q hic dicif exigi, et ſufficere. v. epoꝝ ſigilla. intellige cū vno teſte, vel ſaltē vnius ex ſigillis notitia, vel probabilibus coniecturis. Uel, ſm Inn. ſufficit q de ſigillis, vel eccleſijs aliqua habeaf notitia, ſaltē per famā. Hoc em de. v. fuit dictū, qꝛ facilius vnius ipſorū notitia poterit haberi: talis em forte vnum notū habebit qui quatuor nō cognoſcet. Ad hoc. decre. pxima.
9 tot: per idonea te. et vide de hoc. j. ¶ † Opp. q admittātur abſqꝫ aliquibus ſigillis vel alia probatione. j. e. c. tue. So. predicta procedūt in clericis, qui admitti deſiderāt tanquā clerici, et in eccleſijs recipi poſtulant: cetrū ſi tanquā viatores velint admitti, vt ſe
10 creto celebrēt, admittēdi ſunt, vt ibi, cū cōcordantijs. ¶ † Opp. q nō debeat cū eis diſpenſari, ſed debeant de iure recipi. Ex quo em ſunt ordinati, et nullū habēt impedimentū, et etiā faciunt fidē de ordinatione, nulla cauſa ſubeſt quare exigatur diſpenſatio, cū hic nō exigatur iuris relaxatio. So. dicit gl. q ſecus debet diſpēſari, id eſt de benignitate recipi. Uel ſcdm hoc eſt dictū: qꝛ ſi clericus ignotus, et litere ignote, non eſt ſine diſpēſatione epi admittendus. j. c. ſi. Uel dic cum eo diſpenſari, ſi in aliquo egeret diſpē
11 ſatione. de ordi. ab epi. c. j. et. ij. ¶ † Opp. qd talibus literis non credaf ignotis, imo exigatur ſigillorū collatio: vel alia legitima probatio. in aut. de inſtru. cau. § ſi. collatione. ij. et de fi. de inſtru. c. ij. dic hoc procedere in his, in quibus alteri nullū vel modicum inferf preiudiciū. alias nō ſufficeret hec pbatio. ¶ Not. q aliqn producūtur hec ſigilla ad faciēdū fidē de clericatu, qn inter duos diſputatur de beneficio, qd non adhibetur fides talibus ſigillis
12 quo ad hoc. ¶ † Quero an per prelatos teſtificantes de ordinatione poſſit probari ordinatio. dicit Inn. q ſic. etiā ſi nō ſint ordinatores, vt hic: quia nō dicit eos ordinatos. Ad hoc. j. c. inter quatuor. et non ſolum per ſigilla epiſcopi. ſed etiā per alia argumenta cōſtare poteſt de ordinibus, vt poſſit licite pmoueri, et celebrare. Recitat alios dicere qd quo ad ordines, et vt recipiant ad celebrandū in ordine ſuo, ſolus epo ſuus pōt dare eō mendatitias, ar. lxxij. di. c. ſi. et idē vt poſſit ab alio epo ordinari. Tu dic, quicquid iſti dicant, qd quo ad vtrūqꝫ effectum ſufficiūt aliorū epoꝝ literę teſtimoniales. ſufficit etiā vt poſſit ab alio epo ordinari, qd ei det beneficium: vt in dicta decre. cum nullus. lib. vi. ¶ Nō obſtat. lxxi. et. lxxij. di. per totū: qꝛ loquuntur quādo clericus a iure primi epi eximebatur in totum: vt qꝛ tale erat beneficiū ſcdm, q cū primo teneri nō poterat. Fuit enim intentio antiquorum canonū, vt clericus ſine voluntate epiſcopi ſibi non auferat in totū. Sed ex quo nō aufert eum in totum ſecūdus a primo, ſed dat ei prebēdam, eum poterit ordinare, ſm Inno. Ad idē de pbe. cum nduduin. dicit tamen q cum talius eſſet, q ſeruus ſine licentia primi ordinatoris illū non ordinaret. C. de pig. l. iij. Et dicit Hoſt. q per hoc innuit Inno. aliquē poſſe habere plures titulos, et plures prebēdas cū eccleſia parochiali: q dicit de rigore in eis nō procedere. lxx. di. ſanctorū. et no. de elect. dudū. ij. de preben. de multa. et dicit transferri non poſſe clericum beneficiatū de vna dioce ad aliā, niſi a proprio epiſcopo dimittaf: vt patet de renū. admonet. Sed et ſi dimiſſus ſit, anteqꝫ promoueatur ad aliū ordinē, vel beneficiū probādi ſunt mores ei⁹, vt ſequitur. ¶ Dic, ſi vult ab alio epo ordinari abſqꝫ ſubmiſſiōe fori ſine titulo, non poteſt abſqꝫ literis epi: ſi cū titulo, et incōpaſſibili, ſic hoc faciat
13 ficte et ſimulate: vt no. de tempo. ordi. cū nullus. lib. vi. ¶ † Quero, quia dicit litera hic q habeātur in ſuſpēſiōe: an hec ſi propria ſuſpēſio. Dic q nō, ſed habētur in ſuſpenſiōe quo ad alios, vt videtur de coha. cler. et mu. c. ſi. nō enim ſunt ſuſpēſi ab homine, vel a iure, imo celebrare poſſent, ſi eſſet in loco apto. Plebes autem ſunt ſuſpenſe audire illorum officium. j. c. tue. Talis ergo celebrās non incurrit irregularitatem: vnde cum eo diſpēſat epus. j. eo. c. ſi. Sed ſi ſuſpēſus eſſet a iure, vel ab homine, diſpēſaret ſol⁹ papa. de reiudi. c. i. lib. vi. xi. q. iij. ſi quis epiſcop⁹. Et idē dicif de depreheſo in publico crimine: qui licet celebrare nō debeat, ſi tamē celebret nō precedēte diſpēſatione cū illo diſpēſare poteſt epiſcopus: cum non ſit prohibitum, imo dicūt quidam c. ſi quis epiſcopus. ſolū loqui in ſuſpenſo ab homine. de quo. de cle. excom. mi. ſi cele
14 brat. ¶ † Nota q ſuſpēſus ſuſpenſione indirecta, que ad obiecta dirigitur, non eſt irregularis celebrādo. Ad hoc q no. in dicto. c. ſi celebrat per q quidā dicere voluerunt idem in notorio fornicatore. de quo dic vt ibi. ¶ Alio autem modo ſi declarauit vt ſuſpēſio non directa. nec quo ad ſe, nec quo ad alios, inducat irregularitatē. ¶ † Dubitat hic Inno. an ille interum ſit ſuſpēſus, qꝫ mādatur teneri in ſuſpenſo. Dicit q nō, ſed tenef in ſuſpēſo vt examinetur ei⁹ vita, et mores: interim tamē ab eius officio abſtinere debet: et ſic ſuſpēſa eſt plebes audire eius officium. j. ca. tue. Per que dicit etiam publice celebrātem interim, nō incurrere irregularitatem quia epiſcopus in eo diſpenſat: vt. j. eo. c. fina. et ſi eſſet irregularis, ſolus papa diſpenſaret. de reiudi. c. j. lib. vi. xi. q. iij. ſi quis epiſcopus. Et idē dicit de ſuſpenſo in publico crimine, qui licet celebrare non debet, ſi tamen celebret, nō precedente diſpēſatione, nō eſt irregularis. q intellige, quando tale non eſt, q inducat irregularitatem. de quibus ā. de renun. c. niſi. §. propter conſcientiam. quia licet propter delicti notorietatē ſuſpendat quo ad ſe, vt dixi ā. de tempo. ordin. c. ex tenore. et c. ſi. poſt Innocē. tamē
16 nō eſt ſuſpēſus quo ad alios Et ſic no tres caſus. ¶ † Primo, qn quis eſt ſuſpēſus quo ad ſe, et quo ad alios: et hic celebrans incurrit irregularitatē. ¶ Secūd⁹, quādo eſt ſuſpēſus quo ad alios, et non quo ad ſe: et hic celebrans nō incurrit irregularitatē. Et ad hanc ſpeciem aliqui volunt adaptare notorium fornicatorem, q eſt falſum. ā. titulo proximo: quia xxxi. diſtin. §. preter hec. de quo per Cal. de cleri. excom. mi. ſi celebrat. vnde applicandus eſt ad primam ſpeciem. ¶ Tertius caſus eſt, quādo quis eſt ſuſpenſus quo ad ſe, et non quo ad alios, vt eſt quilibet notorie delinquens: quia propter notoriā irregularitatem celebrare nō poteſt: a ſubditis tamen vitari non debet, vt hic. Et talis celebrans non incurrit irregularitatem, licet grauiter peccet vt dicit hic Inno
17 centius. ¶ † Quero an ſufficiat literas oſtendere ordinum ſuperiorum, non oſtendendo literas ordinum inferiorum. Dic, argu. eſt hic q non, niſi forte qui ordinauit ad ſacerdotium ſit tante diſcretionis, quod non ſit preſumendum, illum ordinaſſe in preſbyterum, niſi ſibi de inferioribus ordinibus cōſtitiſſet: quia tunc omnia preſumuntur ſolēniter acta. xcvij. diſt. nobiliſſimus. de pcurā. in noſtra. Inſtitu. de fideiuſſo. §. fina. ſecundum Innocen. et Hoſtien. ¶ † No hic ar pro his, que extraiudicialiter fiunt per modū poteſtatis preſumatur, et q ſolennitas preſumatur intrinſeca, quādo conſecutiue, vt gradus ordinati ſe habeant ad id, q vltimo eſt diſpoſitū. Et vide Innocen. de accuſa. ſuper his. et de eo, qui fur. ordi. recepit. innotuit. de dolo. cū olim. ¶ Quid ſi eſſet queſtio an gauderet priuilegio clericali, et de inferioribus quereretur ordinibus. Dic q non ſecundum Joan. Andreā.
1 ☞ Ordinari, vel ad ſuperiores promoueri, non debet clericus peregrinus, licet ſe ordinatum iurauit, niſi probetur ordinatus.
2 Ordinatoris literis creditur pro ordinatione.
3 Iuramento ſe ſponte offerenti non creditur.

4 Argumenta quo caſu obtinent ad inſtar plene probationis.
5 Clericos quoſcunqз abſqз literis, ⁊ aliis probationibus, vt hoſpites poſſunt epiſcopi recipere.
6 Clerici quibus indiciis vel aliis argumentis idoneis, ſeu literis, probentur ordinati. nu.ſeq.
7 Preſbyter, qui.xl.annis actus preſbyterales exercuit, preſumitur ordinatus.

1 **Alter quatuor.** ¶ † Clericus peregrinus, qui ſe iurat ordinatũ, niſi aliter probet, in illo ordine non ſuſcipit, nec ad ſuperiores promouebitur. Cõis diuiſio. Scđa ibi:
2 inquiſitioni. ¶ † No. primo arg. ꝙ de ordinatione credit lr̃is or
3 dinatorum. vide de proba.c.poſt ceſſionẽ. ¶ † No.ii.qđ nõ adhibetur fides ſponte ſe iuramẽto offerenti ad hoc de teſti.ſpo.c.li
4 teras. ¶ No.iii.ſummariũ. ¶ † No.iiii ꝙ ad hoc vt quis ad ſuperiores promoueat, ſufficit de perceptis per argumenta probare: ⁊ ſic argumenta hoc caſu obtinent inſtar plene probationis.
5 ¶ † Opp. ꝙ tales abſqз literis, ⁊ aliis probationibus clerici ſuſcipere debeãt, ⁊ epi.vii.q.i.c.epi. So. vt hoſpites ſuſcipere debet
6 nõ vt clericos ad promouẽdum, ⁊ celebrandũ. ¶ † Quero, que ſint ſufficientia indicia, vel idonea argumenta. Dicit gl. ꝙ ſigilla epiſcoporũ. ſ.c.proximo. Itẽ ſigillum epiſcopi ordinantis, ſi notum ſit. lxxi.di.extraneo. C. de epiſ. ⁊ cleri. ſi qua per calumniã ſed ſi perdidit inſtrumentũ, probet amiſſionẽ, ⁊ tenorẽ ipſius, ⁊ ꝙ ſine vitio fuerit. de priuileg.c.cum olim. vel per teſtes. ſ.c.proximo. ¶ Unde dicunt hic doc. ꝙ cũ nõ queraẽ hic patrimonium alterius, ⁊ in ſpirituali bus ſufficiat credere. de cõſec.di.iiii.c.vt quid. ⁊ de preſ by.nõ baptiz.c.ii. ⁊ alias ſit bone fame, ⁊ vite, ⁊ habeat quoque eporum, licз ignota ſigilla, ſi qua notitia habeaẽ per famã vel alio modo, vel de epiſcopis vel de terris ipſorũ, licз inſufficiens ſit probatio, tamen hoc caſu credit Inn. eos admitti poſſe. ad hoc
7 qđ no. i. de teſtibus, licet in ſi. ¶ † Quid enim ſi quis ordinatus fuit iam ſunt.xl.anni, nec extant teſtes, vel inſtrumẽta ordinationis ſue, cõſtat tamẽ per illos, inter quos cõuerſatus eſt: hoc ſufficit. ff. ad maced. l.iii. i. de preſ by. nõ baptiz. c.ii. ⁊ .iii. dicetur ergo idoneũ argumẽtum nõ ex multitudine ſigillorũ penitus ignotorũ, ſed certis, ⁊ ſufficiẽtibus indiciis, vel preſumptionibus, ſm Hoſt. ⁊ dixi. ſ.c.proximo. Nec plз ſibi ꝙ hic loquaẽ de probatione teſtiũ, vel inſtrumentorũ: cũ alia ſit probatio argumentorũ ad quã deueniẽ in defectũ prime. ¶ Dicit aũt qđ licз vna ſpecies huius probationis non ſit alia, tamen ſunt idem in ſubſtantia. ¶ Et fantaſticat hic equiparando tales probationes trinitati, qđ ob reuerentiam trinitatis omitto.

1 ☞ Preſbytero peregrino, de cuius ordinatione nõ cõſtat, non permittitur celebrare in publico.
2 Preſbytero peregrino, etiam non facta fide de ordinatione, permittitur celebrare in occulto ex deuotione.
3 Preſbyter põt teſtibus, vel argumentis aliis probari ordinatus.
4 Preſbyter peregrinus quare in occulto admittatur ad celebrandum, ⁊ in publico non.
5 Preſbyter peregrinus habens multos ſocios, an illorum depoſitione admitti poſſit ad celebrandum in publico.

1 **Tue fraternitati.** ¶ † Peregrino de cuius ordinatione nõ conſtat, non permittiẽ celebrare in publico, ſed ſic
2 in occulto. Cõis diuiſio. Scđa ibi: ĩtẽdemus. ¶ † No. primo ꝙ nõ dз admitti clericus peregrinus ad celebrandũ publice, niſi faciat fidẽ de ordinatione: admittiẽ tamẽ ad occultã ex
3 deuotione celebrationes. ¶ † Opp. ſ.c.proximo. Sol. per teſtes
4 põt probari, ⁊ per alia argumẽta, vt ibi. ¶ † Opp. de principio ad finem. So. ad occultaз admittiẽ: qз ſoli ſibi preiudicatur. Ad pu
5 blicã nõ: qз populo preiudicaretur. ¶ † Quid ſi clericus eſt peregrinus, eſt tamẽ famoſus, ⁊ habet multos ſocios ſecum, an debeat admitti? So. litera dicit qđ de penitus ignoto, ad excludendum aliqualiter notũ, vt ſi habet famã perſone diuulgataз, ⁊ per qualitatẽ, ⁊ quantitatem ſociorũ, poſſet epiſcopus animi ſui motum aliter informare. Adde quod no. ſ.c.proximo, ⁊c.

1 ☞ Clericos peregrinos inſtituere non poſſunt inferiores prelati in eccleſiis ſuis, ſine conſenſu dioceſanorum.
2 Prelatorũ appellatione cõprehenduntur etiam inferiores epõ.
3 Inſtituẽdi ius hñt in ſuis eccleſiis prelati inferiores aliquo caſu.
4 Literis ſolus alicuius creditur, ad ius ſcribentis preiudicium.
5 Clericus alterius dioceſis non debet in alia inſtitui ſine literis dimiſſoriis ſui prelati.
6 Inſtitui an poſſint indigene per prelatum inferiorem in ſua eccleſia, ſine conſenſu epiſcopi.
7 Inſtituere ꝙ poſſint plati inferiores in ſuis eccleſiis extraneos ſine epiſcopi conſenſu, non poteſt conſuetudine induci.
8 Clericus non poteſt ſe a iuriſdictione ſui epiſcopi ſubtrahere. Conſuetudine non poſſunt iura epiſcopalia per inferiorem prelatum vſurpari.
9 Inſtituendi ſunt potius proprii, quam alieni.
10 Inſtitui nullus poteſt in aliqua eccleſia per inferiorem prelatum ſine conſenſu epi. licet habeat licentiã prelati ſuperioris, nec etiaз poteſt diſpenſare qđ ſine literis dimiſſoriis manet in eccleſia.
11 Eligi, vel poſtulari, an debeat, qui eſt de aliena prouincia, vt teneat poſtulatio. vel electio, ſine literis dimiſſoriis.
12 Inſtituere extraneũ clericũ habentẽ literas dimiſſorias an poſſint abbas, vel monachi, in ſuis eccleſiis, ſine epiſcopi conſenſu.
13 Puniri quando non poſſit delinquens in loco exempto.
14 Inſtituendi ius quando poſſint habere abbates in eccleſiis ſibi ſubiectis.
15 Electioni ſi concurrant ſimul vnus de gremio, ⁊ alter alienigena preferẽtur qui eſt de gremio.

1 **Te nobis.** ¶ † Inferiores prelati ſine dioceſanorũ cõſenſu in eccleſiis ſuis peregrinos nõ poſſunt inſtituere. hoc dicit. Et eſt cõis diui
2 ſio: ⁊ ſcđa pars eſt ibi: attẽdentes. ¶ † Et no. qđ appellatione prelatorũ cõprehenduntẽ etiã inferiores epõ. ¶ † No.ii. qđ clericus
3 alterius dio. nõ põt ab inferiori prelato inſtitui: a cõtrario ꝙ aliquo caſu inferiores plati habent in eccleſiis ſuis ius inſtituendi.
4 ¶ † Opp. qđ nõ debuerit papa credere ſolis lr̃is huius epiſcopi ſcribẽtis: qз nec voci vnius creditur. de teſtibus. c. licet ex quadã. So. creditur lr̃is alicuius ad preiudiciũ ſcribentis. xii.q.iii.c.itẽ. ver. nullus. de quo. i. de teſtibus. c. in omni. ¶ Et expone ergo ꝙ dicimus quo ad ſcribẽtẽ, nõ quo ad alios. vel hoc dicit, qз nõ pſumitur ꝙ tantus prelatus ſcribat falſum: ar. vt eccliaſtica beneficia. c. vno. Uel expone, id eſt accepimus, vel audiuimus. i. de fide in
5 ſtru.c.iii. ⁊ .iiii. ¶ † Scđo opp. ꝙ nec cũ cõſciẽtia epi liceat inſtituere, niſi habeat lr̃as dimiſſorias epi ſm. lxxi. ⁊ lxxii. di. per totũ. So. fatendũ eſt cõtrariũ, ſm Inn. ⁊ Hoſt. ⁊ ſic dicit hic ſupplendũ. ¶ Tertio opp. ꝙ ad celebrandũ, ſaltẽ tales poſſet epus admittere: ar. ſ.c. proximo. So. ſi ſunt ignoti, nec ad celebrãdũ, nec ad aliud, eos dз admittere: ſi illos plene noſcerẽt, nõ per lr̃as, qз ſolis epis reſeruata eſt hec cognitio, poſſent illos admittere ad
6 celebrandũ, ſm Inn. ¶ † Op. iiii. ꝙ nec indigenas poſſit inſtituere ſine epõ. i. ti. i. cũ ſatis. So. ſubaudi maxime, ſm Hoſt. qз nec
7 indigenas inſtituere põt. qđ dic vt ibi. ¶ † Quero an cõſuetudine poſſet induci vt abſqз epõ inferiores plati extraneos inſtituerẽt. Dicit Hoſt. ꝙ nõ: qз nõ poſſet eſſe rõnabilis ibi nulla rõne:
8 ⁊ ſic eſſet impreſcriptibilis. † Eſt enĩ irrationabile ꝙ quis ſe ſubtrahat a iuriſdictione ſui epi, vel vſurpet que ſunt epalis authoritatis: vt. xciii. di. nulla. de exceſ. prela. accedẽtibus. de hoc de pre
9 ſcrip. cũ ex officii. de offi. archi. c. ſi. ſm Hoſt. ¶ † Quero de irrationabilitate huius inſtitutionis, vñ deſcẽdat. dic ꝙ deſcẽdit ex hoc, qз potius proprii, quã alieni ſunt inſtituẽdi. lxxi. ⁊ lxxii. diſt. per totũ: tum qз inſtitutio authorizabilis ad minorẽ epõ pertinere nõ põt. xvi. q. vii. nullus. de hoc. i. ti. i. cũ ſatis tum qз cõtrariũ eſt
10 honeſtati, vt ſequiẽ. ¶ † Quid ſi habeat clericus alienigena licẽtiã ſui prioris prelati an ſit neceſſaria licẽtia epi, in cuius loco inſtituiẽ dic ꝙ ſic, cũ ad eũ ſpectat: qз crederet aliqñ qđ literas ſufficere, que nõ ſufficiũt: ſed ⁊ alia impedimẽta poſſent occurrere vñ talibus adhibenda eſt dioceſani prouidẽtia. de ſen. excõ. c. ii. itez nec ad celebrãdũ populo põt admitti per eos, ſicut nec ipſi dant dimiſſorias, ſed epiſcopus, ſm Inn. ¶ Sed nunquid hec diſpẽſatio ſit neceſſaria in his hũi ſunt electi aliquo contẽptu, vel poſt appellationẽ. Dicit hic Inn. ⁊ Hoſt. ꝙ nõ, quãuis propter contẽptum poſſit caſſari. de quo, ſ. de elec. c. qđ ſicut. ¶ † Gl. inducit
11 vltimo decr. ad duo dubia, ſuper quibus ſunt opi. primũ, qз opi. eſt an de aliena prouincia poſſit eligi, vel debeat poſtulari. de quo de poſt. pla. c. ſi. ⁊ de renũ. c. admonet. Quidã tenent ꝙ nõ poſſit eligi. Et pro eis facit hec decret. qз in alieno epiſcopatu diſpenſatiue promoueẽ, vt hic: ergo nõ eligitur. Et hoc confirmat dictuз Inn. hic, qui dicit ꝙ quantumcunqз clericus alienigena prelati ſui habeat licentiam, non tamen licet eum in alia dioceſi. inſtituere, niſi epiſcopus dioceſanus eum approbet, ⁊ diſpenſet, qđ hic dicit expreſſum. ⁊ lxxi. di. c. hortamur. nec tamẽ in hoc poſſet diſpenſare epiſcopus qđ ſine literis dimiſſoriis maneat in eccleſia. ¶ Tu tene qđ poteſt eligi, nec exigitur ſolennis poſtulatio, ſed bene non ſolennis, per quam pateat quod habeatur in trãſitu licentia ſui dioceſani, ⁊ propter hoc exiguntur litere dimiſſorie, ⁊ ꝙ cognitus ſit. Nam ſi incognitus, nõ admittiẽ abſqз deliberatione, ⁊ inueſtigatione epiſcopi: nec eſt diſpẽſatio, ſed potius examinatio ſi admittatur abſqз eius examinatione, vel approbatione, non eſt rite promotus. Et hec eſt cauſa, propter quam hic exigitur diſpenſatio, propter que apparet ꝙ nõ debet poſtulari. Nã neceſſitas diſpenſationis ad perſonã ad ius electionis habilitandaз bene facit quẽ ineligibilem: ſed neceſſitas diſpenſationis nõ ad perſonã habilitandã, ſed ca promota abſqз debita ſolẽnitate requiriẽ ad promotionẽ validam, dum nõ facit quẽ ineligibilez.

¶ † Nunquid

12 ¶ † Nunquid aūt abbas, ⁊ monachi clericū extraneū poſſint in
eccleſiis ſuis inſtituere dimiſſorias habentē ſi eccleſia etiā cū po-
pulo eſt exempta, in qua vult inſtituere: ⁊ tūc dato ꝙ pro inſtitu-
tione nō debeat recurri ad epiſcopū, tñ dicit Inn. ꝙ dato qḋ ſit
plene exempta, ⁊ ad eos ex priuilegio ſpectet inſtitutio, ad dioce
ſanum recurrendum eſt, nō vt preſtet aſſenſum, ſed vt cognoſcat
de literis dimiſſoriis: ⁊ poſtquā pronunciauerit euꝫ plene dimiſ-
ſum, poterunt eū inſtituere. Alias ſi hunc ordinē nō ſeruant, po
terit eṗs taliter inſtitutū animaduertere cū delinquat in ſua dio-
ceſi celebrādo, niſi obſtet priuilegiū: ꝙ videndū eſt, ⁊ ſeruandū. de
priuilegiis. porro. Que dicta ſunt vera in eccleſiis habentibus
populū exēptū. Si vero populus nō eſſet exemptus, neceſſarius
eſſet aſſenſus dioceſani, quē ſi malitioſe preſtare negligit recurrit
ad ſuperiorē. de iure patrona. nullus. Si aūt capelle ſunt exēpte,
⁊ nō habēt populū, plꝫ Inn. ꝙ poſſint inſtituere extraneū habē
teꝫ dimiſſorias, etiā ſine licētia epi. ¶ Nec obſtat ꝙ eſt dictū de
delicto: q2 iſte nō deliquit. Uel illud in nō exēptis. Et dicit Inn.
hic ꝙ iſte nō recipiet executionē inſtitutionis, niſi cū eo diſpēſet
vel melius, ſm eū, eſt diſpēſatio neceſſaria: q2 ignotus, vt dixi. ſ.
13 c. i. ¶ † No. ꝙ dicit hic Inn. primo, qḋ dicit delinquētes in loco
exēpto nō puniri, eſt verū, qñ perſona exempta ibi delinquit: ſe-
cus ſi extranea: q2 locus eſt de dioceſi, ⁊ extraneus ibi delinquēs
14 nō eſt exemptus. ¶ † Itē no. qñ abbates poſſint in eccleſiis ſibi
ſubiectis habere ius inſtituendi, vel nō. de quo xvi. q. ii. in ſum-
ma. ⁊ c. viſis. ⁊ vide ꝙ no. de preben. de monachis. de priuilegiis
cū ⁊ plātare. §. in eccleſiis. ⁊ c. paſtoralis. ⁊ de dona. paſtoralis. ⁊
15 de cenſi. cū venerabilis. ¶ † Secundo inducit gl. decre. ad illud,
an ſi cōcurrat electio de gremio, ⁊ de alienigena preualeat electio
de gremio: q2 videtur ꝙ ſic per hanc decre. cum vni de iure pro-
deat, alteri de iure ſingulari. de quo de elec. c. cū inter canonicos.

¶ De officio archidiaconi. Rubrica.

¶ Explicito tractatu ordinandorum. de dignitatum officiis,
videamus: ⁊ q2 archidiaconus poſt epiſcopuꝫ maior eſt ideo ⁊c.
ſecunduꝫ Gof. materia habetur. xxv. di. perlectis. lxxiii. di. c. ho
noratis. xciii. di. c. ſi.

1 ☞ Archidiaconus eſt primus in eccleſia poſt epiſcopum.
2 Archidiaconi dignitas dicitur habere curam.
3 Urbis appellatione quandoꝫ comprehenditur ſola ciuitas.
Parochie appellatione quandoꝫ venit ſola dioceſis.
4 Archidiaconus circa que dicitur habere curam de clero.
5 Uiſitare debet epiſcopus ſuas eccleſias ſemel ſingulis annis.
6 Uiſitari poteſt pluries propria parochia in vno anno per epi-
ſcopum.
7 Archidiaconus corrigit minora in ſua ecclia, maiora vero eṗs.
8 Uicario perpetuo a iure dato que ſpectant gratia officii.

V[T] archidiaconus. Dicit hoc. c.
⁊ c. ſeqnēs, que ad officiū Archidiaconi perti-
nere noſcantur: q2 tota cadit ſub vno cōſtructu,
1 ideo commode diuidi non pōt. ¶ † No. primo
qḋ in eccleſia de iure archidiaconus eſt primus
poſt eṗum, ⁊ de iure cōi eius eſt vicarius, id eſt vices eius gerens
q2 in multis gerit vices eṗi in his, q̄ ſpectāt ad eṗm: ⁊ ſic ptātē,
2 quā habet ſub eṗo, ⁊ eius noīe exercet. ¶ † No. ſcḋo ꝙ dignitas
archidiaconi, ſaltē dr late habere curā reſpectu partis, que tāgit
3 clerū totius dioceſis. ¶ † No iii. ꝙ appellatione vrbis qñqꝫ ſola
4 cōprehendit ciuitas, ⁊ appellatione parochie, dioceſis. † Et no.
circa que habēt curā de clero: q2 de honore, de cōuerſatione cleri,
⁊ de edificiis eccleſiarū, ſeu reparationibus, ⁊ de doctrina eccle-
ſiaſtici beneficii: ⁊ in talibus delinquentes debet eṗo notificare:
alias eſt de hoc rōneꝫ redditurus. Itē habet ius viſitādi de triē
nio in triēniū, impedito eṗo, de parochiā, in parochiā, vt vicari⁹
eṗi: ⁊ de iure pōt, que correctione indiget, vt vicarius eṗi corrige
re, ⁊ emendare. Ex quo pꝫ ꝙ licet in vicario hoīs nō veniat cor
rectio delictorū, venit tñ in vicario iuris. ¶ Opp. ꝙ aliqua offi-
cia hic enumerata ſpectāt ad theſaurariū, ⁊ primiceriū. xxv. di.
perlectis. So. aliqua ex his in conſequentiā, ⁊ ſub archidiacono
pertinet ad illos, ſed hec pertinēt ad archidiaconū principaliter:
q2 in cūctis eſt preordinator. Uel dic ꝙ illud eſt locale, ſm Uin.
vel hec referunt ad diuerſas cōſuetudines. ceſſantibus cōſuetu-
dinib⁹ propter ptāte archidiaconi recurrēdū eſt de iure ad. c. ad hec.
⁊ c. vt noſtrū. ſm Inn. prima placet Gof. vt in iuriſdictione pri-
micerii nō excludat iuriſdictio archidiaconi: ſicut nec in iuriſdi-
ctiōe archidiaconi excludit iuriſdictio eṗi. De quo de offi. ordi.
paſtoralis. ⁊ c. cū ab eccleſiarū. de conſuetudine tamē in aliqui-
bus eccleſiis eſt maior archi. in aliquibus maior archipreſbyter.
5 ¶ † Opp. ꝙ eṗs debeat viſitare ipſe. x. q. i. c. eṗm. Sol. eṗus de-
bet viſitare ſingulis annis parochiā, niſi dimittat ꝓpter grauā-
men eccliarū: ⁊ tūc mittat archidiaconū. Idē ſi alias ire nō pōt
vt hic. Inn. dicit a eṗs, vbi nō pōt viſitare, dꝫ mittere aliū, quē
elegerit, ſi hoc habeat de conſuetudine, vel vbi non eſt archidia
conus. quē deſtinet. x. q. i. eṗs. ⁊ c. decernimus. alias mittere dꝫ
archidiaconū, ſm Inn. dicit Hoſt. ꝙ eṗo licet mittere quē vult,
⁊ nihilominus viſitabit archidiaconus, ſi de conſuetudine hoc
habeat: q2 vna viſitatio non impedit aliā. de quo. ī. mandamus.
6 ¶ † Opp. tertio cū eadē gl. ibi: in ver. itē cōtra. ī. eo. mandamus.
ꝙ archidiaconus ſingulis annis viſitet, ⁊ pluries, ſi expedit. ī. c.
mandamus. Sol. dicit gl. ꝙ cōtrariū loquit in viſitatione ꝓprie
parochie: ſed hic loquit qñ vult viſitare vniuerſaꝫ parochiā. Di
cebat Phi. ꝙ de neceſſitate iuris tenet de triennio in triennium: pōt tñ ſin-
7 gulis annis, ſi vult, vt hic. ¶ † Quarto opp. ꝙ non corrigat ar-
chidiaconus. ī. c. ad hec. So. minora corrigit, maiora ad eṗm re
8 fert, vt ibi. ¶ † Quero que ſpectant ad officiū vicarii a iure dati.
Dic ꝙ audit cauſas ſubditorū eṗo per querelam, ⁊ abſoluit excō
municatos ab ipſo. de offi. ordi. c. a. cū ab eccleſiarū. ꝙ nō poſſet
archiepiſcopus in ſubiectos ſuffraganeorū. ix. q. iii. c. nullus. licet
tamē ſint vicarii, tamē cū certa dignitate ponunt, vt pꝫ per hūc
titulū: ideo nō poſſunt ad nutū epiſcopi ipſos reuocare, nec ipſo
rum officiū pōt eṗs exercere. de quo in dicto c. cū ab eccleſiaruꝫ.
de quo. ī. c. ſi. Et dicunt archidiaconus, ⁊ ſimiles, ideo vicarii, q2
omnia, que exercent, ad eṗos pertinēt. inſtituēdo dignitates, vel
aliqua tunc excipiant. qḋ credit Inn. poſſe, ſicut cuſtodias eccle
ſiarū. de inſti. cū veniſſent. vt eccleſiaſtica beneficia. c. i. ī. e. ad hoc
⁊ etiam inſtitutiones earum excipere poterunt. ſi tamē ſint dotā
tes preſentatio eorum ad illos pertinet, ſm Inno.

1 ☞ Archidiaconus habet in eccleſia officium, ⁊ iuriſdictionē, ⁊
que ſpectent ad eum ratione ordinis.
2 Magiſter chori habet officium auſcultandi de gratia archidia-
coni.
3 Archidiacono quenam ſpectent ad eius iuriſdictionem.
4 Inſtitutionis ius nō habet archidiaconus in eccleſia ſui eṗi.
5 Archidiaconus nil poteſt in eccleſia, epiſcopo prohibente.
6 Archidiaconus non ſe intromittit de maioribus eccleſie.
7 Archidiaconus neceſſario non habet quenlibet auſcultare.
Examinandi non ſunt probati de neceſſitate, niſi ſemel.

O[F]ficium. Dicit idē ꝙ prima, nec ponitur lite-
ralis caſus, niſi ꝙ ponit quedā ſpe-
1 ctantia ad officiuꝫ archidiaconi. ¶ † No. qḋ duo repe-
riuntur in archidiacono ſcꝫ officiū vt hic: ⁊ iuriſdictio. vt in pre-
cedenti. c. ¶ No. hic que ſpectant ad officiū archidiaconi ratiōe
ordinis. ¶ Primo, legere euangelium, vel alii delegare: ⁊ ſic ea,
que ſunt ordinis, alteri habēti poteſtatē ſunt delegabilia. ¶ Se-
cundo, q2 iubet leuitas indui ad officiuꝫ eṗi. ¶ Tertio, inſtruit
qualiter ad miſſaꝫ procedant. ¶ Quarto, eſt ordinator officii to
tius in eccleſia, determinādo lectiones, ⁊ reſponſoria, ⁊ eos ante
dꝫ auſcultare. ⁊ no. per hoc que ſunt de natura officii. ¶ Quin-
to, ordinat acoluthos, ⁊ quis portet candelabra, ⁊ quis turibulū
2 ⁊ generaliter omnia officia eccleſie ordinat. ¶ † Opp. qḋ officiū
auſcultandi ſpectat ad magiſtrum ſcholarium. Sol. dicit hic gl.
ꝙ hoc eſt de cōſuetudine: q2 vt plurimū officiū ⁊ poteſtas archi
diaconi eſt ex cōſuetudine. ī. c. ad hec. ⁊ c. fina. Uel loquitur qñ
eſt preſens, ⁊ mandat per archidiaconū expediri. Uel hec princi
paliter ſpectant ad officium primicerii. ī. de offi. primicerii. c. i.
3 ¶ † Quero q̄ ſpectāt ad iuriſdictionē archidiaconi. dicit Hoſt.
ꝙ illa, que habentur. ī. c. ſi. xxv. di. perlectis. que ibi enumerant,
ſunt hec. Primo audit iurgia queſtiones, ⁊ cauſas. ī. c. ad hec.
Scḋo inſtituit. lxiii. di. ſi in plebibus. de quo. ī. c. cū ſatis. Tertio
penas infligit. ī. de penis. licet. Quarto, priuat beneficiis. de pre-
bē. referēte. Quinto, a ſubiectis percipit obſequia. de exceſ. prela.
ad hec. Sexto, perpetue vicarie curā, ⁊ per cōſequens iuriſdictio
neꝫ ordinariā habet. ſ. c. i. Septimo, corrigit, viſitat, procuratio
nes recipit, ſuſpendit, excōicat interdicit. ī. c. mandamus. de elec.
4 oudū. ī. c. ſi. ꝙ dic vt ibi. ¶ † Quedā aūt ſunt, que archidiaconi
non videntur poſſe: q2 nō inſtituunt. xvi. q. vii. c. nullus. ī. cuꝫ ſa-
5 tis. ⁊ c. ſeq. ¶ † Secūdo, q2 vicarius eſt, epiſcopo prohibente ni-
6 hil poterit. de quo. ſ. c. i. facit. ff. de iudi. l. iudicium. ¶ † Tertio, q2
de maioribus ſe non intromittit, niſi referēdo. ī. eo. c. ad hec per
ꝙ patet ꝙ eſt pedaneus, id eſt paruus, aut nudus iudex, vel dele
gatus eſt. C. de peda. iudi. l. ii. ⁊ ſi. ſecundū Gofre. de quo. ī. c. fin.
7 ¶ † Quero an debeat quenlibet auſcultare. Dic qḋ auſcultabit
incognitum, nō probatum: probatum autem nō auſcultabit, q2
notoria nō ſunt examinanda. de fi. l. preſbyte. c. quoniā. Uel au-
ſcultabit prima vice, ⁊ non plus.

1 ☞ Uaſorum eccleſie cuſtodia ſpectat ad archidiaconum.
2 Negligentia in prelato eſt reatus, ⁊ delictum, ⁊ de ipſis tenetur.
3 Sacriſta dicitur habere curam ſacriſtie ſub archidiacono.
4 Archidiaconus tenetur de negligentia ſacriſte, vel cuſtodis ec-
cleſie.

5 Iudex poteſt officio iudicis priuari propter negligentiam.
6 Prelatus poteſt prelatura priuari propter negligentiam.
7 Prelati qua culpa teneantur, vt poſſint prelatura priuari.
8 Archidiaconus dʒ cauere cui nam cōmittat cuſtodiam eccleſie.

1 **IN, que.** ¶ † Cuſtodia vaſorū eccleſie ſpectat ad archidiaconū. h. d. ¶ Not. qđ ad archidiaconū ſpectant cuſtodiā vaſorum eccleſie pre
2 aliis. ¶ † No. qđ in prelato negligētia eſt reatus, ⁊ delictum. Et no. pđ de ipſis tenet, ⁊ ipſius, vel negligentia, aut etiā
3 alterius, ipſe cōueniri poterit. ¶ † Oppo. qđ ſpectet vaſorū cuſtodia ad cuſtodē. xvij. q. ij. c. apoſtolicos. Glo. dicit qđ attendenda eſt cōſuetudo. Dic qđ ad ipʒ principaliter ſpectat, ⁊ ad alios ſub eo, de quorū negligētia, vel dolo tenet. ſic ⁊ dici pōt. de ſacriſta, ad quē hoc pertinere videt. de officio ſacri. c. i. Unde dicit Inn. qđ de repoſitis in eccleſia cathedrali, ſiue eccleſie iſtiꝰ, ſiue aliarū inferiorū eccleſiarū, vt qꝛ forte ꝓpter fortitudinē ſacriſte ibi vaſa ſua repoſuerunt, archidiaconi tenet, etiā ſi ſacriſtā habeat eccleſia, vel theſaurariū. Itē ⁊ ſi in eccleſia cathedrali nō reponat, nec ſint eccleſie vaſa cathedralis eccleſie, ſʒ inferioris, tenebitur archidiaconus: qꝛ ad ipſius officiū ſpectat, vt diligētē curā habeat in ꝑ omnes inferiores prelatos eccleſiarū, qualiter cuſtodiūtur. ⁊ ſi reperiat negligens, obligat, ſm Inn. niſi ipſum excuſaret cōſue-
4 tudo Sia, ſm Hoſtien. ¶ † Quero cū alia glo. de qua culpa teneat, ⁊ quorū. iſte archidia. Dicit gl. qđ tenet de lata, ⁊ leui, ad inſtar tutorū, ⁊ curatorū pupilli. C. de periculo tu. ⁊ cu. l. ſi res pupilli. ⁊ etiā de negligentia, vt hic patꝫ: cū etiā ꝓpter negligētiā re-
5 moueat. ĩ. de offi. cuſto. c. j. cum ſi. † ſic ⁊ iudex ꝓpter negligentiā remouet. C. de offic. prefe. Oriē. l. ſi quas. cū ſi. Qđ pōt intelligi.
6 qñ eſt craſſa. j. q. j. quicquid. ſm gl. ¶ † Not. iſtā caudā gl. q optime declarat, ⁊ reſtringit, qñ prelatus ꝓpter negligētiā deponant vel remoueat. ¶ Per gl. dicūt doc. qđ vt aliquid addat verbis, qđ dicit, ꝙ de negligētia tenet, ad id, ꝙ dixit de leui culpa, videt ꝙ etiā de leuiſſima teneat prelatus habens hoc officiū poſtquā pretiū recipit, cū ſit plus habere dignitatē, quā pretiū: vel ſm hoc intelligit qñ hec vtenſilia nō erāt depoſita, ſed pignori obligata vel alio mō accepta ab eccleſia, vel epō ⁊ apud archidiaconū cōmendata: ⁊ per hoc dicit Inn. de elec. querelā. qđ crimē eſt in prelato negligentia. ¶ † No. bene iſtā gl. que declarat melius quā alia qñ prelatus pꝫ culpa, ⁊ de qua teneatur. ⁊ vide Inn de iudi. cūʒ deputati. ⁊ qñ propter eā valeat deponi. Alie glo. ſunt literales.
8 ¶ † Per predicta, ⁊ tex. dicūt doc. qđ cauere debet archi. cui cōmittat cuſtodiā: qꝛ tenet de fraude, ⁊ offenſa illius, cui cōmittit. vt hic patet, ⁊ de ſtatu regulariū. c. cūʒ ad monaſterium. §. pe. ad idem. ff. de cuſto. reorum. l. ſi. vt lite non conte. c. j. cum ſimilibus.

1 ☞ Archidiaconus ſine mandato epiſcopi non committit curā animarum.
2 Abſurditas vitanda eſt.
3 Epiſcopalia iura non poſſunt aliqua conſuetudine vſurpari per inferiorem.
4 Inſtitutio authorizabilis ſupra curam ſpectat de iure ad ſolum epiſcopum.
Epiſcopus dicitur vicarius chriſti, eccleſie militantis oſtium.
5 Poſſeſſor intruſus, ⁊ incoloratus quis dicatur.
6 Inſtitutionis ius habere poteſt in eccleſia archidiaconus.
7 Archidiaconus an dicatur habere aliquam curam in eccleſia.
8 Cura quot modis ſumatur, ⁊ alias quid ſit cura in eccleſia.
Prebendā vel canonīā cōferens inferior epiſcopo, ſi de conſuetudine vel priuilegio cōferat hoc facit tanquā vicarius epiſcopi.

1 **CUm ſatis.** ¶ † Archidiaconus ſine mādato epi nō cōmittit curā animarū. hoc dicit. In prima ponit cām deciſam, ⁊ ex-
2 preſſam. Scđo, mādatum, ibi: mādamus. ¶ † Not.
3 abſurditates vitandas. ¶ † Scđo not. ꝙ obtentu cōſuetudinis reſeruata in priuilegiū ordinis epiſcopalis inferior ꝑlatus, acquirere nō pōt. ¶ No. ſcđo qđ inſtitutio authorizabilis ſupra curā cōſuetudine per archi. vel inferiorē prelatū ab epiſcopo queri nō pōt. vide de priuile. accedētibus. ⁊ qđ dicā. ĩ. c. ſi. ⁊ de inſti. cū veniſſent. ¶ No. qđ de mandato epiſcopi pōt ſupra curā inſtituere ſi ad hoc habeat ſpāle mandatū: ⁊ ſic ꝯſuetudine nō queſibile, eſt
4 delegabile. ¶ † Opp. ꝙ inſtituat archi. ĩ. c. ad hec. ⁊ c. vt noſtrū. So. quedā eſt inſtitutio authorizabilis ſupra curā id eſt traditio cure: ⁊ hec de iure ſpectat ad ſolū epm nec ipſaʒ querit inferior cōſuetudine. de filiis preſby. tua. de hereti. cū ex iniūcto. in ſi. de offi. deleg. ſup eo. de exceſ. prela. c. iij. Archi. aūt, vel inferior etiā cōſuetudinē illā nō querit, vt hic. qđ dicunt doc. in. c. ſi. ĩ. eo. verū, ſola cōſuetudine: ſed ſic epiſcopi conceſſione prima ex priuilegio cū cōſuetudine. ⁊ ſic intelligūt de inſti. cū veniſſent. ¶ Effectus autem huius eſt, qꝛ ante ipſam nec repreſentans, nec is, cui collata eſt, habet poteſtatē curam adminiſtrandi, vel eccleſiaʒ. de prebē. c. cū iamdudum. ⁊ c. in Lateran. qđ ſi fecerit, tales remouere poterit, niſi diſpenſauerit. ṽ. ti. j. c. ſi. Ratio autē predictorum, quare nō poſſit inferior: qꝛ ſine authoritate epiſcopi nullꝰ poteſt intrare, vel relinquere eccleſiā. de renū. c. admonet. nec debet ſi quis talibus intromittere, ſed vocatꝰ ⁊c. de electio qualiter. ⁊ quilibet per oſtiū intrare debet. j. q. j. c. ordinatos. vij. q. j. c. nō ſineʒ. ⁊ c. denīqʒ. ⁊ ingerere ſe dicitur, qui abſqʒ dioceſani authoritate intrat de offic. ordina. quoniā. ⁊ epiſcopus vicarius eſt chriſti xxiij. q. v. c. mulier. ideo ſi quis ꝑ aliū intrat, ſpreto oſtio, qui chriſtus eſt, id eſt epiſcopo, qui eius eſt vicarius, beneficiū eccleſiaſticū vſurpat. de iure patrona. c. relatū. vij. q. j. qui nos. ⁊ c. ſequēti. ⁊ c. in ſcripturis. ⁊ hec eſt ratio quare dicta inſtitutio preſcribi nō poteſt.
5 ¶ † No. hāc caudā: qꝛ per hoc colligas, quis dicatur intruſus, ⁊ incoloratus poſſeſſor. vide de acc. c. venīēs. de cōceſſio. prebē. cū
6 noſtris. ⁊ c. literas. ¶ † Quedā eſt inſtitutio, que ſumitur pro collatione iuris, id eſt, tituli beneficij, nō pro collatione cure, vel traditione iuris adminiſtrādi curā ⁊ hāc pōt archi. habere de conſuetudine de inſtitut. cū veniſſent. de exceſ prelato. cap. ij. de prebēn. referente per qđ dicit hic Inn. quod inferior epiſcopo nō habet de iure poteſtatem conferendi eccleſiam, vel prebendam. niſi hoc faciat de priuilegio, vel conſuetudine: ⁊ tunc facit tanquā vicarius. de officio delega. ſuper eo. de inſtitu. cū veniſſent. ṽ. ca j. ſecundū Inn. ⁊ conceſſio pro inſtitutione ponitur. de offi. deleg. dilectus. de ⁊ hoc in non curata eccleſia, procedit etiam in curata, ſed antequam vtatur corporaliter, ⁊ actualiter cure adminiſtratione, oportet quod in curato accedat pro licentia ad epiſcopū, vt ſupra curam inſtituatur, vt dictū eſt. de hoc remittit de priuilegiis. volentes. li. vi. ¶ Quedā eſt inſtitutio, que ſumitur pro tranſlatiōe nude poſſeſſionis, id eſt, iuris tituli totali iure iā trāſlato. id eſt. pro inueſtitura: ⁊ hec ſpectat ad archidia. de iure cōi: ⁊ hec ſequitur authorizabilē, tāquam illius executoria. de re iudica. cū Ber. in prin. ⁊ de cōſenſu epiſcopi. ⁊ de hac. ĩ. c. ad hec. ⁊
7 c. vt noſtrū. ¶ † Quero cū gl nunquid archi. dicatur habere curā ante omnia. vide gl. de ele. c. cū in cūctis. ¶ Primo videt, qđ non pōt de iure cōi excōmunicare. ĩ. c. proximo. in contrariū qđ hanc faciat. de eo, qui fur. or. recipit. c. i. cū cōcordat. ṽ. c. ¶ Glo. recitat opi. ¶ Prima fuit Hug. T. L. ⁊ Vin. ⁊ dicit qđ archi. de iure cōi non habet curā, niſi ſpecialiter ſibi ad ab epiſcopo cōmittatur: ideo alteri nō cōmittit, vt hic, ⁊ d. c. nullus. vide iura, que dicunt qđ hʒ intelligi qđ habet de cōſuetudine: ⁊ nō de iure, vel ex delegatione. ¶ Secūda opi. qđ habet curam animarū, eo qđ per epiſcopū inſtituitur, vel per collegiū eligitur, ⁊ per epiſcopuʒ confirmatur, generalē cure adminiſtrationē cū iuriſdictione ſuſcepit. ad hoc. ĩ. c. ad hec de prebē. referēte. ¶ Dicit gl. quod quedā ſunt, que ad archi. ſpectant de iure cōmuni: ⁊ hec numerātur ĩ. c. ad hec. ⁊ ca. vt noſtrū. omnia alia de cōſuetudine poſſunt. per qđ cōcludit gl. qđ de conſuetudine poteſt habere curā, ⁊ poteſtatem ad curā inſtituendi, dum tamē conſuetudo ſit preſcripta, vt hic: ſed de hoc dic vt dixi ſupra tex. ¶ Per ꝙ dixit ꝙ iura, q diuerſimode dicuntur de archi. quo ad. poteſtatē excōmunicandi, ⁊ poteſtatē curā exercendi, referūtur ad diuerſas cōſuetudines. reſidet ergo gl. qđ nō poſſit ea, que ſunt cure. dicit Hoſti. qđ cura animarum cōmitti non poteſt, etiā de conſuetudine, vt dixi ſuper tex. ⁊ dicit ibi gl. nō preſcripte: qꝛ dictū gl. eſt contra tex. intelligendo de inſtitutione authorizabili quo ad verba ⁊ mētē. quo ad verba: qꝛ dicit conſuetudine, qđ habet notare preſcriptam, ⁊ cōpletam. de electio cumana. Item dicit. obtentu alicuius cōſuetudinis non debes, qđ idem eſt. ad ſi diceret, obtētu nullius conſuetudinis debes. ⁊ ſic omnem cōſuetudinē excludit. preſcriptā,
8 vel non preſcriptam, pacificam, vel non. ¶ † Circa primū principale dubiū glo. dicit Inno. quod cura in iure ſumitur multipliciter: quandoqʒ ſtricte, ⁊ dicitur poteſtas ligandi, ⁊ ſoluēdi in foro penitētiali: ⁊ hec nō eſt in prelato, qui nō eſt ſacerdos. xij. diſti. in nouo. de pe. omnes. ⁊ hanc non poteſt dare niſi ſacerdos, vel eius authoritate ſpeciali, vel generali fungens. vt hic. xvi. q. vij. nullus. ⁊ de off. deleg. ſuper eo xxv. diſt. perlectis. ⁊ tunc nō dicūtur epi dare, ſed illi, quorū authoritate dat. ff. de adminiſtra. tuto. l. ita aūt. §. geſſiſſe. quātus aūt dici poſſit, ſcđm eum, qđ archi. ⁊ electi confirmati. ⁊ aliꝗ quātis non ſint ſacerdos, poſſunt dare eccleſias, non tamē curā animarū: ſed tunc illi, quibus dant eccleſias, cū in ordinē receperint: qꝛ ſunt, vel efficiuntur ſacerdotes, ſimul cum ordine recipiunt abſoluendi ⁊ ligandi poteſtatem: licet non in hos ſubditos, in hos modo archi. vł alius prelatus poteſtatē haberet anteqꝫ per ipſum in eccleſia inſtituerentur, que cum eam habet: vnde dat eis poteſtatē, ſed effectū huius poteſtatis, quam habitu habebant, licet nō effectu, vel exercitio: ⁊ promouens ꝑlatus eius cōcedit. xvi. q. i. §. ecce in hoc. i. q. i. §. ex his verbis. ¶ Secūdo modo large dicit cura, poteſtas eijciendi, ⁊ recipiendi in eccleſia ⁊ corrigēdi, ⁊ puniēdi exceſſus. xx. diſtin. §. i. ⁊ ſub hac cura eſt excōicare. corrigere, viſitare, ⁊c. talia, que ſunt ad correctionem morū: ⁊ hāc poſſunt habere archidia. ⁊ inferiores

tes p̄latí.ǎ.eo.c.j.de electio.dudum.ſecundo.ꝛ vide quod dixi
de officio ordinarij.conquerente.de qua intelligiť etiaȝ decreta.
de multa. ¶ Eccleſiā autem, vel prebendam conferre non poteſt
alius p̄latus. preter ep̄m.xvj.q.vij.c.nullus.niſi hoc faciat de cō
ſuetudine vel priuilegio: ꝛ tunc facit tanquaȝ vicarius.j.de offi.
deleg.ſuper.de inſti.cum veniſſent.ꝛ.ǎ.c.j. ¶ Hoſt.dicit ſe non
intelligere hanc diſtinctionē: non enim poteſtas ſoluendi,ꝛ ligā
di in foro penitētiali cura dici pōt.etiā ſecundū iura: q: nullo iure
caueť: nec ſecundū naturalē rōnē. Jmo oīno aliud eſt cura, aliud
eſt cura.aliud eſt poteſtas. Multi enī habent hāc poteſtateȝ, qui
non habent curam, ſicut ſacerdotes non curati: ꝛ ecōtra, habent
aliqui curam, ꝛ nō predictaȝ poteſtatē, ſicut inſtituti, ꝛ cōfirmati
nō preſ byteri.de eta.ꝛ quali.porrea.de elect.tranſmiſſa. ¶ Pre-
dicta enim poteſtas eſt ordinis, ꝛ non iuriſdictionis. Unde nec
cura dicitur, ſed poteſtas clauium in ordine ſacerdotali. quā nec
ſacerdos poteſt concedere, ſed tātū epiſcopus, vt probant iura
per Jnn.allegata.ad idē de cōſe.eccle.vel altaris.aqua. ¶ Unde
dicit qꝺ hec cura, ſcȝ iuriſdictiōis, ſuſcipitur in actu cōfirmatio-
nis, que cura iuriſdictionis eſt: ꝛ qn̄ ordinatur datur poteſtas,
quā nō habebat ligandi, ꝛ ſoluēdi animas, que ſibi committunť
quamuis alij ſacerdoti ante ordinē committere poſſit, vt illas in
foro penitētiali abſolueret: q: cōmittere, iuriſdictionis eſt.de ele.
ſuffraganeis.de pen.ꝛ re.omnis.ꝛ remittit ad ſummam illius ti.
ꝛ vide ad predictorū intellectum decre.Jo.gl quorūdam. Dicit
tamē, nō ſacerdotē ab excōmunicatione abſoluere nō poſſe, cum
abſolutio ſit miſta. partim penitētialis, ꝛ partim iudicialis fori.
De quo remittit Jo.an.de ſent.excom.a nobis.ꝛ ibi tenet con-
trariū.ꝛ vide in.c.nuper.eo.ti.ꝛ vide qꝺ no.de offi.delega.c.pen.
¶ Uidete, q: ſi cōſideremus curam reſpectu habitus, ſacerdos,
eo ꝙ ſacerdos, habet eam. Unde dictum fuit, accipite ſpiritum
ſanctū, ꝛ quorum remiſeritis peccata, ꝛc. ſed nō habet exercitiuȝ
cure: ſacerdos aūt habēs populū, habet habitū, ꝛ exercitiū cure
ſed nō ſacerdos habens populū, habet obiecta, in quibus curaȝ
exerceat, nō tamē habet habitū in ſe, nec exercitiū: ſed vide gregē
ſuſpendēdi habentē curā, ita qꝺ ꝛ verba Jnno. poſſunt ſaluari.

1 ☞ Excommunicare non poteſt archidiaconus, niſi epiſcopi cō
ſenſu.
2 Excōmunicare quando poteſt archidiaconus de conſuetudine.
Archidiaconus dicitur iudex ordinarius, ꝛ omnes alij haben-
tes iuriſdictionem ab epiſcopis in ſubditos, ꝛ poſſunt excom-
municare.
3 Excōmunicandi poteſtatem nō poteſt cōcedere niſi epiſcopus.

1 Archidiaconus. ¶ † Breue eſt, ꝛ in ſumma. Arch.
de iure cōmuni nō poteſt excōicare. ¶ No. primo ꝙ
archi. de iure nō cōpetit ptās excōicandi, niſi de epi
2 cōſenſu. Sȝ de hoc dic vt no.gl.ǎ.de ele.c.cū in cūctis. ¶ † Op.
ꝙ archi.poſſit excōicare.j.de offi.ordi.c.cū ab eccleſiarū. So.de
gl.de iure nō pōt, vt hic: de cōſuetudine ſic, vt ibi. Recitat tamē
aliquos dicere ꝙ ſi archi. eligiť ab vniuerſitate, ꝙ habet iuriſdi-
ctionē in ſubditos, ꝛ pōt excōicare per.d.c.cū ab eccleſiarū.xciij.
di.legimus. Sed dicit gl.qꝺ ſibi placet qꝺ primitus eſt dictuȝ.ꝛ
qꝺ diciť.ǎ.c.proximo. Jnn. dicit hic ordinarium eſſe qꝺ archi.ꝛ
omnes prelati iuriſdictionē habentes ab ep̄is ex collatione, vel
cōfirmatione officiorū, vel dignitatum, ad quas aſſumūtur, ſunt
iudices ordinarij, ꝛ poſſunt excōicare.ij.q.j.nemo.de offi.ordi.
c.cū ab eccleſiarū de hoc, niſi ſint mulieres.de ma.ꝛ obe.c.cū di-
lecta.de peni.ꝛ remi.c.noua.ꝛ ꝙ ibi diciť.dicit ꝙ p̄cedit ꝙ hoc
habet cōtraria conſuetudo, que iuriſdictionem tribuit, ꝛ tollit.
de foro compe.c.contingit. Uel dic ꝙ hoc videtur pape: ſed non
eſt ita. Sic not.de ſen.excom.c.per tuas.ꝛ de elec.c.cū nobis.vel
ſ d excōmunicat cum ſolennitate, de qua.xj.q.iij.c.debēt.de quo
per gl.ǎ.de elec.c.cū in cunctis.§.inferiora.in gl.j.que hoc tenet.
Uel ſumitur hic excōicatio pro depoſitione, que priuat collegio
ꝛ cōmunione collegij. ¶ † Prelati vero, qui habēt iuriſdiction-
ē ab alijs collegijs, vel alius, quam epiſcopus, excommunicare nō
poſſunt, licet alias habeant iuriſdictionē: q: poteſtatē excōicādi
cōcedere non poteſt, niſi ep̄s.xxiij.q.iij.c.corripiantur.ꝛ ideo ꝙ
nō habet, alijs cōferre nō poteſt.j.q.vij.Daibertum.niſi colle-
gium eligeret authoritate ep̄i, vel ab eo cōfirmaretur, vt eſt dictū
remittit etiā.j.de offi.or.quāto. Hoſt.aūt remittit ad ſummā, de
de ſen.excom.§.quis poſſit excōicare.ſub.§.nedum autem ꝛc.

1 ☞ Archidiaconus ſemel in anno, viſitat ſuam prouinciam.
2 Sepius dictio, notat iterationem.
3 Uiſitandi eccleſiam ius tranſit in inferiorem prelatuȝ epiſcopo.
4 Uiſitationes eccleſiaruȝ ordinarie ſunt, que fiunt in anno ſemel.
5 Uiſitationes eccleſiarum, ſi fiant preter neceſſitatem, procuran-
tur ſumptibus viſitantium.
6 Uiſitata eccleſia ab altero plurium viſitantium, ſi eodem anno
viſitetur per alium iterato, fiet ſumptibus viſitatoris.

Cenſu annuo nullus vltra poſſe grauari debet.

1 Mandamus. ¶ † Archidiaconus ſemel
in anno, niſi neceſſitas exi-
gat, viſitat ſuam prouinciam, id eſt parochiā. hoc di-
2 cit. Jn prima dictū, a quo excipit, ibi: niſi. ¶ † No. ꝙ
dictū eſt in ſummario. Et not. qꝺ dictio ſepius, notat iteratione.
3 † Et no. quod ius viſitādi cadit in inferiori prelato ep̄o. ¶ † No.
4 ꝙ ordinaria viſitatio eſt, ꝙ ſemel fiat ī anno. ¶ Op. ꝙ nō poſſit
viſitare: q: hoc eſt de officio cure: ꝛ archi.nō hȝ curā.ǎ.c.proximo.
So. procedit hoc de cōſuetudine, nō de iure. Dic vt dixi in.c.cū
5 ſatis. ¶ † Scdo opp. qꝺ preter aliquā neceſſitatē poſſit, ſaltē bis
in anno, viſitare. de cēſi.c.cū venerabilis. So. qꝺ ibi diciť, ꝙ bis
pōt, debet intelligi de neceſſitate ſubſiſtente. Aut ergo aliqua cā
nō ſubeſt: ꝛ ſemel pōt. Aut ſubeſt neceſſitas, alias ptās, ſi eſt ec-
cleſie, quā viſitauit plies, procuratio ē exigit. Si eſt neceſſitas fa-
ctorū ep̄i, tūc debet proprijs ſumptibus p̄curari. C. de ſtatuis, ꝛ
ima.l.fi. de quo.j.de cēſi.c.cum venerabilis. Uel ſm alios dic qꝺ
illud, ꝙ dicitur, ꝙ vt pluries viſiteť in.c.preallegato.cū venerabi
lis. loquiť de cōſuetudine, vel ex cōuentiōe: hoc de iure.ꝛ vide.x.
q.j.ep̄m.imo plus dicūt doc.hic, ꝙ ſi nō ſit multū neceſſaria ar-
chidiaconalis viſitatio, pōt differri per triēniū: ꝛ tūc pt fieri per
archi.ǎ.c.j. ſic ꝛ ſemel in anno debet fieri prouinciale cōciliū, cu-
ius ſtatuta ſunt in ſynodo epiſcopis publicāda.xviij.di.quoniā
ꝛ.c.ſi.j.de accuſ.ſicut. Nec per hoc tolliť, quin archiepiſcopus ſin
gulis annis poſſit viſitare p̄uinciā. qꝺ dic ſxt de cenſi.c.ſi.lib.vi.
6 ¶ † Quid ergo faciet ſimplex preſbyter, cum viſitent legatus,
Archiepiſcopus, ꝛ epiſcopus archidiaconus ꝛ archipreſbyter:
ꝛ iſti duo vltimi, ſaltem de cōſuetudine.de cenſi.c.cū aplus. Cer-
te ſi omni anno ſemel declinent ad eccleſiam, cōſumeť eccleſia, cō
tra id.x.q.iij.c.inter cetera Dicit Hoſt. ꝙ ſupplebit ſuis viſitās
ſumptib⁹. C. de ſtatuis.l.ſi. Eſt enī de verbis, ꝛ mente iuris, ꝙ ec
cleſia vltra poſſe non grauetur. de cenſi.c.cum aplus.ꝛ.c.ſopite.
Nec etiaȝ debet ibi morari ep̄s, niſi per diem, ſecundū modū quē
habes.x.q.ij.c.placuit.ꝛ.ij.q.iij.c.inter cetera. de quo in ſumma.
e.ti.§.qꝺ ſit eius officiū.ver.dies.ꝛ ſeq.ꝛ dicit vt.j.ti.j.c.ſi. Jo.an.

1 ☞ Archidiaconi officiū qꝺ ſit, ꝛ in quo epiſcopus releueť p eū.
2 Archidiaconus qualiter ſubditos corrigat.
3 Archidiaconus in arduis non poteſt ſolus procedere.
4 Archidiaconus quas leues audit queſtiones.
5 Archidiacono que ſpectant iure communi.
6 Jnſtituere an poſſit aliquē archidiaconus in quolibet beneficio.
7 Examinari poſſunt promouendi per ſacerdotes electos ab epi-
ſcopo, vbi archidiaconus deficit in examine.
8 Ordinato indigno an debeat puniri examinator, vel p̄mouēs.
9 Ordinato ſine titulo an teneatur prouidere de titulo preſentator
vel ordinans.
10 Approbari debet ab omnibus vnumquodqȝ, qꝺ omnes tangit.
11 Decani rurales debent per epiſcopum, ꝛ archidiaconum inſti-
tui, ſeu deſtitui.
12 Decani rurales qui dicantur.
13 Jnſtituendo decanum ruralem ſi non concordent epiſcopus, ꝛ
archidiaconus, prefertur nominatus ab epiſcopo.
Beneficij collatione a pluribus facta, nō poteſt primariis, cui fa-
cta eſt ab altero collatorum, ſine conſenſu omnium.

1 Ad hec. ¶ † Dicit primo qꝺ ſit officiū archi.
ꝛ in quo per euȝ releuetur epiſcopus.
Secūdo dicit decanos rurales per ep̄m, archidiaco-
num eligendos, ꝛ amouendos, ſi illorum vices com-
muniter gerant. Scd̄a ibi: ſubſequēter. Et quelibet ſubdiuidiť in
cōſultatione, ꝛ reſponſionē. ¶ No. hic que ſpectent ad officium
archidia. Et no. ꝙ principaliter conſiſtit circa releuandū ep̄um,
in per ſe gerēdis, ꝛ aliqua habet eo qꝺ archidiaconus. Et no. hic
plura. Primū: q: imperat leuitis, ꝛ ſubdiaconibus. Scd̄o, gene-
raliter habet ſolicitudinē parochiaruȝ. Tertio, ordinatio eorum
ad ipſuȝ ſpectat. Quarto, audit iurgia ſingulorū. Quinto hȝ ſub
iectos archipreſ byteros, qui decani nuncupātur a pluribus. Et
no. qꝺ apellatione decani aliquando cōprehēditur archipreſby
ter: ꝛ hoc ſecundū ſtatuta Jſidori. Sexto, obtinet pre alijs locuȝ
poſt epiſcopum. Septimo, eſt eius vicarius, qꝺ not. Octauo: hȝ
curam in eccleſijs, ꝛ clericis. ¶ Et ſic no. qꝺ archidi. habet curā
largo modo, de quo ſupra.c.cū ſatis.cū loco epiſcopi proſpicere
habet, vt corrigat per parochiā corrigenda, ꝛ emendet. Et no. ꝙ
correctionē habet leuem, nō in grauibus. Nono, ad eum ſpectat
inſtitutio, que ſumiť pro tranſlatione poſſeſſionis corporalis ꝙ
no. ꝛ nō ſoluȝ in beneficijs, ſed etiā in dignitatibus. Decimo, ad
eū ſpectat examinatio clericorū ad ſacros promouendoruȝ. Jtē
examinatio promouendoruȝ ad beneficia, qui ſ primo examinanť
ab ipſis. Scd̄o, ep̄o preſentātur.h.d. vſqȝ ad ver. ſubſequēter, de-
claremus hec p ordinē. ¶ Quero, ex quo dt qꝺ imperat. quid im
perat. dic ꝙ imperat leuitis, qūo ſua officia explicāt: hoc ſpectat

habet archid. iuriſdictionē. lxiij. di. in plebibus. ⁊. de penis. licet.
Et dixit Io. qḋ hꝫ iuriſdictionē ordinariā de iure cōmuni. Qḋ
verū eſt in omnibus, que cōtinentur in hoc. c. ⁊. ⁊. c. vt noſtrum. ⁊
per cōſequēs correctionē. Cognoſcunt tamen tantū de modicis
cauſis, per hoc qḋ dixit, iurgia: qꝛ talis iuriſdictio ſine correctio-
ne nulla eſt. ē. c. c. j. In alijs, que nō numerantur, ſtabitur cōſuetudi
ni ꝓſcripte ſm gl. ¶ Quero, qꝛ litera dicit qḋ audit iurgia, an po
terit cauſas diffinire. Quidā dicunt qḋ nō, cū ſit ſolū eis cōceſ-
ſum audire: qḋ intelligunt de clericis parochialibus tantū. Alij,
quos ſequitur In. ſupplent. ⁊ diffinire. ff. de iud. de quare. Et hoc
intelligit de parochialibus, ⁊ ciuitatenſibus, ar. ē. c. j. Hoſti. hic
refert diuerſas ꝯſuetudines. Certū eſt qḋ de iure ſaltē audit: ⁊ ſa-
tis credo qḋ leuia decidat, vt dixit gl. niſi conſuetudo oppoſitum
2 habeat. ¶ † Quero qualiter corrigat. Dic qḋ verbis monitorijs,
⁊ preceptorijs: ſed penā nō imponit abſqꝫ epo. ⁊. tit. j. c. ij. de offi.
cuſto. c. j. ¶ Si quis tamē dicat qḋ modicā penā imponere poſ-
ſit, vel ad modicū tempus ſuſpēdat: forſitan nō errabit ſm Inn.
qḋ intelligit Hoſti. quādo ſacerdos eſt, vel etiā de mandato epi-
ſcopi, nec cōfeſſiones audire, nec penitētiā imponere pōt. de quo
3 ē. ca. cum ſatis. ¶ † Quero que dicantur ardua, que non poſſit
archi. ſolus: Dic vt depoſitio clericorū: vt no. de elec. ſuffraga-
neis, etiā ſi ſint in minoribus. xv. q. vij. epiſcopus. ſed etiā ſi agatur
de ſuſpēſione perpetua, vel multū diuturna, cū nec epo ſine capi-
tulo talem ferat. de excel. prela. c. j. Itē eccleſiarū vnio, ⁊ diuiſio.
de excel. prela. ſicut diſpenſatio. ē. tit. j. c. ſi. de eo, qui fur. or. ſuſce.
c. ij. Itē diſpenſatio. No. qḋ regulariter inferioribus prelatis eſt
prohibita diſpenſatio, niſi vbi apparet cōceſſa. qḋ no. Itē eccle-
ſiaſtice rei alienatio. xij. q. ij. ſine. de quo de tranſac. ſtatuimus. ⁊
generaliter omnia inter ardua reputantur, que non expediuntur
per epm ſine capitulo. de his, que ſi. a prela. noui. ⁊. c. quāto. Iu
riſdictio monaſterij, niſi ſit cōſuetudo cōtraria. ⁊. c. ſi. Cauſarum
matrimonialium auditio. de cōſangui. ⁊ affi. c. j. Non obſt. de re-
ſti. ſpo. literas. vt ibi no. qꝛ hoc faciunt ratione priuilegij vel cō-
ſuetudinis. de his, que ſunt publice penitentie. ⁊. nō poteſt iniun-
gere publicas penitētias. Itē litere indulgentiarū. de excel. prela
to. ex literis. Item datio dimiſſorie. ⁊. c. proximo. Itē cauſe crimi
nales graues. de quibus de procu. querelā. Item que ſunt epiſco
palis ordinis: vt. d. c. accedētibus. de cōſue. quāto. de elec. qḋ ſicut.
4 §. preterea. ſcḋm. Hoſti. ¶ † Quero, quas cauſas leues audiet.
Dic qḋ cōparari pōt defenſori ciuitatis, qui audit cauſas vſqꝫ
ad centos aureos. ⁊ minores criminales: in maioribus etiam po
teſt reum capere, ⁊ ad epiſcopum mittere, ⁊ modicam mulctam
indicere: ⁊ clericis ſibi ſubiectis in adoptionibus teſtamentorum
⁊ donationū inſinuationibus, ac manumiſſionibus, quas nō no-
mine eccle. ſed proprio faciūt. ⁊. de rebus eccle. nō alie. epi autho
ritatē preſtare in authen. de colla. ⁊ de defen. ciui. §. iudicare. vſqꝫ
ad ſi. Nō tñ pōt in eo cōparari, vt ratione delicti, vel cōtractus,
aliqui cōueniantur corā eo cū nō habeat territoriū. ⁊. de fo. cōpe. cū
cōtingat. ⁊ vide qḋ no. ⁊. c. ſin. Que autē dicta ſunt de archidiaco-
no, intelligenda ſunt de omnibus prelatis eccleſiaſticis inferiori
bus iuriſdictionem habētibus de cōſuetudine, vel de iure, ſecun-
dum quoſdam. Sed non placet Inn. hec cū dignitates eccleſia-
ſtice, nō ſunt ordinate ſm iura ciuilia ſꝫ ſm cōſtitutiones eccleſia-
ſticas: ⁊ ſecundum illas debet iuriſdictionē exercere. de iudicijs
dilecti. de dolo, ⁊ contu. ca. j. Satis credo qḋ leuia, que ſint. relin-
quantur arbitrio iudicantis: ⁊ qḋ ex legibus informet arbitriū,
quando nō inuenit canones, non eſt abſonum in his, que nō ob-
5 uiant canonibus. de no. oper. nun. c. j. ¶ † Quero an omnia, que
hic cōprehenduntur, ſpectent ad archid. de iure communi, an de
cōſuetudine. Dicit Io. an. qḋ omnia, que ponuntur a ver. in qua
dam, ꝓpro. vſqꝫ ad verſic. ſequentem, cōpetunt de iure cōmuni,
adeo qḋ in ipſo illo iure fundet intentionem, nec habet aliquid
ꝓbare in alijs oportet qḋ ꝓbet conſuetudinem vide qḋ no. ⁊. c. ſi.
6 ¶ † Quero, an archidia. inſtituat in quolibet beneficio. Dic qḋ
ſic, ſi collatio ſpectet ad epiſcopum: in alijs autem, que ſpectāt ad
alium, quo ad collationem, non vel ad confirmationē: ſm Inn.
Hoſtien. remittit. ē. c. cum ſatis. ⁊ Archi. nō placet glo. Innocē.
quia text. hic, ⁊. ⁊. c. j. generaliter loquuntur. Adducunt qḋ no. ⁊.
7 de offic. delega. ſuper eo, ⁊ qḋ ibi no. ſuper glo. ij. ¶ † Opp. dici-
tur hic qḋ examinari debeant ordinandi, ⁊ promouendi per ar-
chid. hoc videtur ſpectare ad ſacerdotes. xxiij. diſtinc. c. quoniā.
Solu. Vbi quando epiſcopus digit, vel quando deficit archi. vt
in multis eccleſijs. Hoſtien. dicit qḋ archi. hoc faciet, niſi ex cau-
ſa hoc ſibi interdicatur, poterit etiam epus alios adiungere, ⁊ ite-
8 rum examinare, vt. ⁊. dicit gloſ. ¶ † Querit ea. glo. ibi: videtur er
go, qḋ ſi epo ꝓmouet indignum, quis punietur. Videtur qḋ ar-
chid. vt hic, qui examinat, ⁊ repreſentat. liiij. di. c. ſi ſeruus. ſed di-
cit qḋ nō eſt verū: qꝛ epus tenetur de facto illius, qui examinat, ſicut
exercitor nauis de facto magiſtri. ff. de exercito. l. j. §. magiſtrum.
niſi forte examinator talis fuiſſet qḋ nō ſit verſimiliter ipſum mē
titus. ⁊. de pigno. c. ſignificante. Dicit ergo Inn. ⁊ Hoſt. ꝙ ſi cō
9 munis opin. eſt de bonitate epi, excuſabitur archi. ¶ † Querit gl.
ibi: ſed hoc. quid ſi talis ordinatus ſine titulo, quis prouidebit:
Dic ꝙ ſi epus ignorauit, ꝓuidebit preſentator: ſi ille non ſit ſol-
uendo, habebit regreſſum cōtra epiſcopū. Et hoc, qꝛ adhuc reſer-
uatū eſt epo ius examinandi: arg. de eta. ⁊ qualita. accepimus. ⁊
in ſubſidiū, ne ille ordinatus in opprobrium cleri mendicet. de re
nun. ad ſupplicationeꝫ. Nam examinatus examinatur in his pre-
cipue in quibus vertitur periculū anime: vnde debebat epiſcopus
prius videre quis, ⁊ ad quem titulum preſentaretur. ¶ In ſi. gl.
dic hec vera, quando nullum dedit titulum. Si autem archi. ad-
ſcribi fecit aliquē ad titulum patrimonij ipſius ordinandi, ⁊ ap-
paret illum non habere patrimoniū, vel habere minus ſufficiēs,
ſi archi. hoc fecit ſcienter, aget primo cōtra eum, qui fuit in dolo:
ſcḋo cōtra epiſcopum, qui fuit in culpa: quia dolus preponderat
culpe. ff. ad legē Aqui. l. ſi obſtetrix. Nec obſtat. exceptio de dolo
ordinati, qꝛ illa ceſſat, ne mendicet in opprobrium cleri. Et vide
ꝙ not. de adulterijs. intelleximus. Hoſt. dicit ꝙ imputabitur, illi
qui mentitus eſt, ⁊ queret ſibi victum. xci. di. clericus. ⁊ per hoc
ſube䣬tur multis materia, qui mentiendo fecerunt ſe ordinari.
de diuor. quanto. nec debet alicui mendacium ſuum prodeſſe. Illi
vero, qui ſe faciunt promoueri ad titulum paupertatis ſue, ſequē-
tur illam. de excel. prela. nimis. ¶ De his vero, qui ordinantur
ad titulum patrimonij chriſti, videtur aliquibus qḋ epiſcopus
hoc admittēs obligetur: qꝛ quicquid habet, eſt hereditas, ⁊ pa-
trimonium Chriſti. de preben. c. cum ſecundum ſed ipſe dicit idem
ſeruandum, quod de alijs, de quibus premiſit: qꝛ licet verba ſint
diuerſa, mens eſt, eadem de verbo. ſigni. intelligentia. ſm Hoſt.

10 **Subſequenter.** † No. regulam, qḋ ab omnibus
cū omnes tangit, vnūquodqꝫ
11 approbari debeat. † Et no. tex. qḋ decani rurales de cōſenſu ar-
chi. debēt inſtitui ⁊ deſtitui per epiſcopum. Et eſt ratio, qꝛ archi.
hꝫ curā parochie. ē. c. i. ⁊ decanus in hoc ſupplet vices vtriuſqꝫ.
12 ¶ † Quero, qui ſunt iſti decani. Dic qḋ pōt intelligi ſecundum
cōſuetudinem francie, ſm quā inſtituuntur per epm, ⁊ archi. ta-
les decani ad exequēda eius officia, ⁊ quedam eis cōmunia: nec
inſtituuntur in aliqua eccleſia, ſed quaſi miniſtrales, ⁊ officiales
vtriuſqꝫ ⁊ pro maiori parte inſtituuntur ad tempus. Unde dicit
tex. pro tempore, id eſt ad tempus. Ubi ergo non eſt talis cōſue-
13 tudo, hoc nō vendicat ſibi locum, ſm Inno. ¶ † Quero quid ſi
non poſſunt cōcordare. Dic ꝙ nihil agitur. Unde vnus ſine re-
liquo nihil poſſet agere. Ad hoc de offi. dele. cauſam. niſi conſue
tudo haberet cōtrarium. pro quibus facit hec litera. Alij dicūt,
nominatum ab epiſcopo obtinere, cū ipſius authoritas ſit prin-
cipalis, ⁊ authoritas archi. vicaria. ¶ Si tamen videt archi. in-
dignum inſtitui, vel ſibi dānoſum poterit appellare ſuperiori cō
tendere. de offic. deleg. ſuper eo. ⁊ hoc ſalua conſuetudine con-
traria, ſecundum Innocē. Et hoc verius puto: nam in dubio ne
ceſſe habet archi. obedire. de offi. ordi. ad aures. ſm Hoſt. Que-
ro, an archid. poſſit ipſum inſtituere. Dicit Hoſt. hic ponderan
dam literā, qua queſitum fuit de inſtitutione ⁊ deſtitutione: ⁊ re-
ſpondetur de electione ⁊ amotione, ne videatur aliquid detrahere
authorizabili inſtitutioni, que ſpectat ad epiſcopum. quaſi dicat
ſi de inſtitutione illa queras, illa ſpectat ad epiſcopum. de renunt.
c. admonet. ē eodē titu. cū ſatis. vbi de hoc. Inſtitutio vero, que
loco collationis habetur, communiter fieri debet. Et not. hic qḋ
ſicut electus a minore nō debet adminiſtrare ſine cōſenſu epiſco-
pi: ſic remotus ab illo, nō valet adminiſtrationem deſerere ſine li
centia epiſcopi: vt ſic in illo genere inſtitutionis illius ſit deſtitue
re, cuius eſt inſtituere: vt dicta decre. admonet. qḋ not. qꝛ inferior
non poteſt ſupra curam aliquem inſtituere, vel deſtituere: nec vi-
detur hoc preſcriptibile. Et ad hoc optime de cap. mo. c. j. lib. vj.
Arguit etiam Hoſt. per hanc literam qḋ epiſcopus, qui priua-
uit eum beneficio, cuius collatio, vel preſentatio ſpectat ad aliū,
non poſſit reſtituere ſine illius conſenſu. Ad hoc de eccleſ. edifi.
c. ij. ⁊ dicit contrarium notaſſe de renun. niſi. §. perſone. vide qḋ
no. gl. de reſcrip. quāuis. lib. vj. ſecundum Io. an.

1 Archidiaconus non dat commendatitias ad ordinis.
2 Literas commendatitias ad ordines dare, ſolius eſt epiſcopi.
3 Ordinari nullus debet literis commendatitijs archidiaconi.
4 Ordinatus ab alio epiſcopo, quam proprio, caret ordinum exe-
cutione.
5 Ordinari poteſt quilibet literis archidiaconi commendatitijs,
ſede vacante, vel epiſcopo viuente, eo tamen impedito.
6 Archidiaconi officium non expirat epiſcopi morte.
Capitulum ſede vacante ſuccedit in iuribus epiſcopalibus.
7 Literas commendatitias ad ordinandum dat vicarius genera-
lis abſente epiſcopo.
Procurator cum clauſula generali, non videtur aliquid poſſe in
preiudicium domini preſentis.

Ordinis

8 Ordinis executio ſuſcepti cum literis cōmēdatitijs archidiaco
ni pōt impediri per ꝓpriū ep̄m: ⁊ cauendū eſt a tali ordinatio
ne: tñ eum diſpenſatione permittitur illis executio.
9 Ordinatus cum literis commendantijs archidiaconi cōtra re
gulas predictas an ſit ſuſpēſus ipſo iure ab executione ordinis.
1 Significaſti. ℭ † Archidiaconus non
dat cōmendatitias ad or
2 nes. ſunt tria dicta, que patēt. ℭ † No. qd̄ ſolus ep̄i
3 eſt dare cōmendatitias ad ordines. † Et no. qd̄ tali
bus lr̄is. ſ. ab archid. cōceſſis nō poteſt quis ad ordines aſſumi.
4 ℭ † Secundo no. ar. pro ⁊ contra, qd̄ ordinatus ab alio ep̄o ca
5 ret ordinū executione. ℭ † Op. cum ſcd̄a glo. qd̄ det archi. cōmē
datitias ad ordines. ſ. c. primo. ver. in quadā. ad fi. vbi p̄ſentat
ad ordines. So. bene preſentat ad ordines ſuo ep̄o, ſed nō preſen
tat alteri ep̄o. hre dicit vera gl. qñ eſt ep̄s p̄ſens, al's dicit ꝙ ſi eſt
abſens extra parochiā ſuā, ⁊ neceſſitas. vel vtilitas ordinando
rū immineat, poteſt illos preſentare ep̄is ad ordines: qr abſente
ep̄o ſupplet vices illius: ar. ſ. c. ad. ne ⁊ archipreſbyter. ſ. e. c. j. vel
vacante eccleſia. de ma. ⁊ obe. c. cū olim. qd̄ dicit gloſſ. verum, qd̄
poſſet impedito ep̄o viuente, ſi habet de cōſuetudine al's nō, niſi
6 haberet ſpeciale mandatū. ℭ † No. bene gl. qr capl'm vacāte ſede
ſuccedit: caput in capituli debet vt vicarius expedire illa, que
imminebāt per prelatū expediēda: ⁊ ſic officiū arch. in vicaria
7 tu nō expirat morte ep̄i qd̄ no. ℭ † Secūdo nota qd̄ cōmēdati
tias nō dat, etiā abſente ep̄o. niſi ad hoc habeat ſpeciale manda
tū. idē no. ix. q. ij. c. ep̄m. dicit hic Jo. qd̄ generalis vicarius. cui
aliqua ex ſpiritualibus cauſis cōmiſſa eſſet cū clauſula generali
hoc poſſet. de excur. c. qui ad agendū. lib vj. de off. vica. c. ij. li. vj.
in vltima gl. ℭ Dixit tñ qd̄ in ſentētia ep̄i, qui ſic generaliter cō
miſit, nō debet hoc ſine ipſius cōſciētia expedire: ar. j. de off. leg.
nolētes. de offi. ord. romana. in fi. li. vj. de materia gl. dic vt de tē
8 po. ordi. nullus. li. vj. ℭ † Gl. j. tāgit rōnes, ⁊ iuſtificat text. inter
cetera querit an talis ordinatio erat rata: ⁊ dicit qd̄ non, ⁊ dicit
qd̄ alius ep̄s nō dȝ ordinare: qd̄ ſi faciet, talis ordinatio non eſt
rata quo ad ſuū ep̄ȝ. ix. q. ij. c. j. ⁊ interdicēda eſt talibus executio
ordinis ſic ſuſcepti. de offi. ord. c. qd̄ trāſlationē. ep̄us tñ pōt cum
talib' diſpēſare. ⁊ recipere eos in illis ordinib'. ix. q. ij. lugduni.
9 ℭ † Nū quid aūt ipſo iure ſit ſuſpēſus. quidā qd̄ ſic: ⁊ hoc ſentit
gl. Poſt. aūt dicit qd̄ dato ꝙ ſuſpēſus ab ep̄o recipiat, celebret, ꝑ
hoc nō icurrit irregularitatē, niſi poſt iterdictū ſe celebret. de q̃
ſ. de tēpo. ord. qd̄ tranſlationē, ⁊ eo. ti. c. ij. li. vj. dic vt ibi notat,
1 ☞ Archidiaconus examinat, ⁊ preſentat ordinandos, ponitq;
prelatos in ſede.
2 Inſtitutio, que ſumitur pro tranſlatione poſſeſſionis facti ſpe
cta t ad archidiaconum.
3 Probandi onus tranſit in excipientem contra intentionē iure
cōi fundatam, cui excipienti non ſufficit ſemiplene probare.
4 Poſſeſſione officij, vel dignitatis inueſtiuntur abbates, ⁊ abba
tiſſe per poſitionem in ſede.
5 Poſſeſſionē, ſeu quaſi, alicuius dignitatis, ſeu officij volēti ꝓba
re nō ſufficit exercitiū actuū, qui iure cōi nō ſpectāt ad dignita
tē, vel officiū, ſed etiā debet ꝓbare illos ad dignitatem ſpectare.
6 Poſſeſſionem non dicitur nactus, qui ſine authoritate ep̄i eſt
poſitus in ſede dignitatis, ſed dicitur intruſus.
1 Ut noſtrū. ℭ † Archidiaconus exami
nat, ⁊ p̄ſentat ordinādos, ⁊ po
2 nit prelatos in ſede. ℭ † Not. tria, que ſpectāt ad ar
chi. de iure cōi, preſentare ep̄o ordinādos, illos etiā
examinare, ⁊ ponere abbates in ſede. ⁊ ſic patet qd̄ inſtitutio, q̃
ſumit ꝓ trāſlatione poſſeſſionis facti ſpectat ad archi. vide. ſ. c.
3 ad hec. ⁊ ſ. c. cū ſatis. ℭ † No. ſc̄o qd̄ vbi intētio alteri' partis
eſt fundata de iure, dicēs oppoſitū aggrauat onere ꝓbandi: nec
4 ſufficit ſemiplene probare, niſi plene ꝓbet, qd̄ bene no. † Et not.
qd̄ abbates, ⁊ abbatiſſe inueſtiūtur poſſeſſiōe ꝑ poſitionē in ſe
de. Et ſic habes practicā inſtallādi, ⁊ verū ſignū ad trāſferendaȝ
5 poſſeſſionem: vide de conſue. c. ij. ℭ † No. Jo. an. pollēter ex hac
decr. qd̄ volēti ꝓbare quaſi poſſeſſionē alicui' dignitatis, vel of
ficij, nō ſufficit ꝓbare exercitiū actuū, qui de iure cōi nō ſpectāt
ad dignitatē, vel officiū: ſed etiā debet ꝓbare illos actus ad di
gnitatē ſpectare. ⁊ ſic dicit ſe obtinuiſſe in archidiaconatu bonō.
Probato enim qd̄ tali tpe examinationes publicas, vel priua
tas fecerit, nō eſt probata quaſi poſſeſſio archidiaconatus, niſi
probet qd̄ ad officiū arch. hoc ſpectet: ſed ſi ille actus de iure cōi
ſpectaret ad illā dignitatē, vel ad illud officiū, ſatis eſt probare
exercitiū illius actus: vt inſtitutio ad ep̄m, inueſtitura ad archi.
⁊ ſic ſi ſingulis. Fortaſſis enim cancellarius mediolanē. habe
bat de cōſuetudine vel priuilegio, facere que hic cōtinent, ſed qr
illud nō fuit ꝓbatū, de iure illa ad illud officiū nō ſpectare, ideo
ſuccūbit. ad qd̄ de re iudi. cum Bertholdus. vide bonū tex. ſ. de
ele. cumana. ⁊ c. in geneſi. ⁊ optimum. j. de preben. dilecto. ⁊ c. ni
6 ſi. † Quid ſi ſine authoritate precedēte epiſcopi quis eſt poſitus
in ſede dicit Jo. an. quod dicitur intruſus. all. de prebē. c. cū iā
dudum. Glo. ſunt clare. Ultima ſignat contrarium, ⁊ remittit, ⁊
bene. ibi dixi. Anto. de Butri.
1 ☞ Archidiaconi in monaſterio ſuo intra limites archidiaco
natus iuriſdictionem non habent, niſi inquātum generalis, vel
ſpecialis conſuetudo hoc tribuit.
2 Reſcriptum in aliquibus iuribus ſpecificatis valet, etiam ſub
iecta clauſula generali.
3 Clauſula generalis quando apponitur determinate, vel ad ad
iunctum, tunc illa generalis reſtringitur ad naturam adiuncti
determinati tantum, vt in ea intelligantur comprehendi illa tā
tum. que ſunt de qualitate, ⁊ genere adiuncti.
4 Concluſio libelli videlicet peto mihi iuſtitiam exhiberi, que mi
hi denegatur, ad que videatur poſſe trahi.
5 Commiſſionis cauſe appellationis non comprehenditur deciſio
eiuſdem cauſe, niſi exprimatur.
6 Clauſula generalis quando cōprehendat maiora expreſſis, etiā
ſi in determinati abſq; adiuncto proferatur. ſpecialibus enume
ratis, ⁊ quando non. nu. ſeq.
7 Reſcriptum generale, vel libellus traditus ſuper iuribus ſpe
ctantibus ad archidiaconatū an, ⁊ quando comprehendat etiā
debita iure ſpeciali vel conſuetudine.
Sententia lata ſuper libello concludente in genere ſuper iurib'
debitis iali, quādo trahantur ad ea, que ſunt debita iure ſpeciali.
8 Libellus, vt apte concludat, dȝ habere cauſam, ex qua petitio cō
cludatur, ⁊ procedit, licet cauſa ex toto concludat, dummodo in
concluſione inuetur ꝓbatione.
9 Eccleſia mater ratione edificij in limitibus ſuis inferioris eccle
ſie. i. capelle, an vendicet ſibi aliqd̄ ius iuriſdictionale, aut cor
rectionis, vel quid iuris ſibi vendicet in capella ſibi ſubiecta eo
quod ſit mater eccleſia. nu. 23. ⁊ 24.
10 Monaſteria que iura ſibi vendicent in capellis ſubiectis.
11 Libelli practica que ſit ſuper iuribus vniuerſalibus comprehen
ſis ſub vno iure totali, ⁊ integrali.
12 Libello debent petita declarari, ⁊ ſpecificari inquantū poſſunt.
13 Juriſdictio quidnam ſub ſe cōprehendat.
14 Libellus enumeratis ſpeciebus procedit in vniuerſalibus, etiā
ſubiecta clauſula generali.
15 Libellus vt ſufficienter concludat ſufficit quod in ipſo conclu
datur ius agendi actori competens, abſq; eo, qd̄ in eo excludat
ius excipiendi quod reo competere poſſet, ⁊ ſic nō eſt neceſſariū
vt excipiatur in eo ius particulare defendendi.
16 Juriſdictionale aliquid non eſt contra monachos preſcriptibi
le quatenus obuiat regule, ⁊ ſubſtantialibus eiuſdem.
17 Juriſdictio eſt in parte queſibilis quo ad certas perſonas agen
tes, quatenus actionem dirigunt contra perſonas iocritas, eſt
diuidua quo ad aliquas partes, ⁊ quo ad aliquas non.
18 Libellus in actione confeſſoria quomodo procedat per verba
negatiua, ſeu affirmatiua.
19 Epiſcopus pōt inuitis prelatis inferiorib' audire cauſas ſub
iectorū prelatis, ⁊ an poſſit eos a iuriſdictione reuocare.
20 Clerici nō poſſunt conuenire in iudicem nō ſuū, lȝ poſſit laicus.
21 Judices, vel qui habent aliqualem iuriſdictionem, per quos poſ
ſint reuocari.
22 Familia domini gaudet priuilegio ipſius domini.
24 Libello nullus dominus temporalis, excepto imperatore, fun
dat intētionē ſuā de iure cōmuni in ſuo territorio eo qd̄ ſit dn̄s.
Epiſcopus dicitur habere dignitatem imperialem.
25 Imperialia iura quare epiſcopis competant, non autem comi
tibus, ⁊ alijs principibus.
26 Juriſdictio nō dicit eſſe ſufficienter fundata libello in eo qd̄ qs
ſe aſſerit, ⁊ ꝓponit dn̄m territorij, in quo iuriſdictionē pretēdit.
27 Monachorū correctio primo loco ad abbatem ſpectat, ⁊ ſi recu
ſent parere abbati, poſſunt compelli per epiſcopum.
28 Teſtes in cā ſunt admittendi, qui veriſimiliter de negotio ſunt
informati, ⁊ qui ſunt in eccleſia, vel domo poſſunt habere noti
tiam plenius de eccleſia.
29 Teſtes poſſunt eſſe confratres eiuſdem eccleſie pro preſidente
in aliqua particulari dignitate eccleſie, ⁊ quis poteſt in teſtem
admitti, qui non admittitur in iudicem.
30 Preſcribere vt quis poſſit iura contra aliquam eccleſiam exigi
tur pacifica, ⁊ quieta poſſeſſio, ⁊ nullo modo interrupta.
31 Conſuetudo vt legitime parta concludatur in aliquo loco, que
ſufficiant ad probandam.
32 Prelatus inferior epiſcopo intra limites parochie ſue propriā
iuriſdictionem non habet, ſeu correctionem, aut viſitationem,
nec conſequenter procurationem ratione viſitationis debitam,
niſi aliud pateat de conſuetudine.
33 Probat ſatis, qui ſuam intentionem fundat ſuper cōſuetudine

34 Sententie practica ſuper iure vniuerſali que ſit.
35 Sententie abſolutorie, vel condemnatorie, ſuper iuribus realibus aut perſonalibus que ſit.
36 Iuriſdictionis exercitium, vel quaſi poſſeſſio in aliquibus particularibus ſub iure vniuerſali cū intentiōe querēdi totū quo ad alia iura non extenditur in exorbitantibus in iure communi.
37 Probationes licet non ſint anguſtande, poſſunt tamē in certas perſonas reſtringi.
38 Archidiaconus an habeat iuriſdictionem de iure, vel conſuetudine, etiam in hiis, que principaliter ſpectant ad epiſcopum.
39 Extēſionis materia, et quaſi poſſeſſionis, vel cōſuetudinis q̄ ſit.
40 Conſuetudo vniuerſalis an extendatur ad loca particularia, et ad aliqua iura, an vero debeat reſtringi, nu. 44.
41 Extenſio circa que poſſit fieri.
42 Ad conſuetudinē extendendā que requirantur ex parte ipſius extendentis.
43 Conſuetudo ſi extendatur contra aliquē, que requirantur ex parte eius, contra quem extenditur, vt poſſit legitime induci.
44 Inter conſuetudinem et preſcriptionem an ſit dabilis differētia. numero ſeq.
45 Collectari qn̄ poſſint per vſum exempti a iure collectandi.
46 Viſitandi ius partum archidiacono conſuetudine, qđ poſtea amiſit per diſſuetudinem, an epiſcopus, qui centum annis deſiſtit a viſitatione, poſſit viſitare.
47 Viſitandi ius, quod nō queritur archidiacono aliqua cōſuetudine, in monaſteriis p̄cedit, idē in prioratibus conuentualibus, etiā ſi ſint per epm̄ inſtituti dummodo ſit vt ibi eſſet conuentus.
48 Viſitandi ius licet nō habeat archidiaconus in monaſteriis, ſi monaſterium habeat populum, an debeat abbas ratione viſitationis procurare archidiaconum.

1 DIlecto. ¶ † Archidiaconi in monaſterio ſuo intra limites arch. iuriſdictionis nō habēt niſi inquātū generalis, vel ſpecialis cōſuetudo hoc tribuit. h. d. in prima generalis cauſe cōmiſſio. in ſcđa ibi corā. actoris petitio. in tertia ibi: ideoq̄. ſcđa determinata cōmiſſio. ¶ Caſus. archi. ſenon. pretendēte ſe h̄re quedā iura in monaſterio abbatis et cōuētus monaſterij ſancti pe. ſenon. ſ. procurationē annuā, et q̄dā alia iura, a ſede apl̄ica obtinuit cauſam delegari abbati ſancti Criſpini, et quibuſdā aliis, quibus mādatū fuit, vt cauſam audirēt, et debito fine terminarēt: corā quibus archi. dedit libellū, in quo narrauit quibuſdā iuribus, et ſubiecta clauſula gn̄ali, vt oīa, que alias ſolebat arch. habere, vel poterat rōnabiliter, habere. ¶ Scđo petijt qđ de cetero nō facerēt aliquos de ſenon. dyoceſis, vel diſtrictu eo p̄termiſſo corā officiali ſenonen. archiep̄i cōueniri, aſſerēs illos prius ſub ſe debere cōueniri. q̄ corā officiali p̄dicto: exceptis cauſis familie ep̄i, et hominū dicti archiepi. iura aūt iſta p̄tēdebat ex duplici capite. Primo de iure cōi, qr monaſteriū erat edificatū in limitibus territorij. Scđo, de cōſuetudine tā ſpeciali. q̄ gn̄ali. quocūq̄ fuerit, vel p̄pter negligētiā primorū iudicū vel p̄pter iniuſtitiā forte appellationis vi cā fuit ad ſedē apl̄icā delata: iterato papa cām cōmiſit iudicibus in ſubſcriptiōe cōtētis, et mādauit quatenus ſe informarēt p maiores eccl̄ie ſenon. canonicos, q debēt huius rei h̄re notitiā pleniorē, et ſi nō cōſtiterit de pacifica et obtēta conſuetudine aliq̄ iuriſdictionē in monaſteriis vl̄ abbatijs illis habere, vel in particulari monaſterio illo, adiudicet illa iura arch. et ſup aliis, vel toto. ſi nihil p̄bet, ſilētiū iponat ppetuū. h. d. ¶ Hec decr. attingit in facto tria. Primo hic habemus ſupplicationē, et cōmiſſionē primā. Scđo, petitionē arch. Tertio, mādatū deciſiuū. partes
2 iſtas expediā notādo, et legēdo p partes. ¶ † No. i. qđ vbi reſcriptū
3 aliquibus ſpecificatis, et ſubiecta clauſula gn̄ali. ¶ † Et no. qđ quā̄q̄ clauſula gn̄alis apponit̄ īdeterminate abſq̄ adiūcto. Qn̄q̄ apponit̄ determinatio, vt ex quadā alia rōne arch. et tūc clauſula illa gn̄alis reſtringit̄ ad naturā adiūcti determinata: vn̄ intelligit̄ cōprehēdi in illa ſolū illa, q̄ ſunt de qualitate, et genere adiuncti.
4 ¶ † No. ſcđo ar. p cōcluſiōe libelli: peto mihi iuſtitiā exhiberi, q̄
5 mihi denegat̄. ad hoc optime de ord. cogni. c. cū dilect. ¶ † No. tertio ar. qđ appellatiōe cōmiſſionis cauſe nō cōprehēdit̄ deciſio. niſi exp̄mat̄. de quo de of. del. ſup qōnū. §. i. et Bar. ff. de re iu. l. a diuo pio. in prin. et dixi in cle. auditor. de reſcr. ſuper hac parte
6 gl. nihil ſcribūt. ¶ † Secūdo opp. hic in reſcripto enumerata ſpecifice fuit procuratio, et ſubiecta cl̄a generali actū fuit ſup iure corrigēdi exceſſus, qđ grauius eſt: et ſic vr̄ qđ ſub cl̄a gn̄ali ſequēte ſpērū enumeratiōes, cōprehēdātur maiora expreſſis, cōtra illud de reſcri. c. ſedes. Dicit Inn. q forte non fuit exceptum, et maiora cōprehendit̄ in cl̄a rerū, lʒ iuriſdictio eliſibilis exceptione: vt no. in. d. c. ſedes. de reſcrip. et no. eo. ti. Rodulphus. hec diuinat, et nō eſt veriſimilis. Uel ſecundo in reſcripto, maiora fuerūt expreſſa, q̄ hic p̄pter breuitatē nō fuerūt enumerata. hec adhuc diuinat. Uel tertio dic qđ vbi maiora expreſſe nullā h̄nt cōnexitatē,

et cōitatē cū expreſſis, nō includunt̄ in cl̄a generali, vt ibi: ſi aūt h̄nt aliquā cōnexitatē, includunt̄. vñ hic erat expreſſa procuratio, que anneza eſt viſitatiōi: de p̄ſcrip. cū ex officij, et viſitationi anneza eſt iuriſdictio, et peccatorū examinatio, et correctio: nec alterū eſt maius altero. Uel quarto: et aduerte ad iſtā. Quādoq̄ clauſula generalis poſt enumerationē ſpecierū ſimpliciter profertur abſq̄ adiuncto, et maiora nō cōprehēdunt̄ expreſſis: vt ibi. Aut profert̄ cū adiuncto determināte genus: et tūc clauſula potius recipit determinationē ampliatiue, vel reſpectiue tā ab adiuncto, quā ab enumeratione ſpērū p̄cedēte: vt pʒ de reſcrip. Rodulphus. vt hic eſt caſus hic eni exp̄ſſit procurationē. Et cl̄e generali et quibuſdā aliis adiecit ad eū ſpectātibus rōne archi. tō maiora ſpectātia ad ius archi. cōprehēdunt̄ vt hic. Per q dicit q ſi aliquis cōquerer̄ ſup domo, et quibuſdā aliis rebus ad talē hereditatē ſpectātibus, qđ ſi in hereditate eſſent caſtra, aut ciuitates, qđ vt huius reſcrip. agi poſſet. ad hoc de reſt. ſpo. cū ad ſedē. ¶ Cōcludo ergo ita q ſi queritur an enumeratis ſpēbus in reſcri. ſubiecta clauſula generali cōprehēdant̄ maiora expreſſis. Dic q ſi illa maiora ſint cōnexa quoquo modo expreſſis includunt̄: ſi ſeparata, et clauſula profert̄ cū adiuncto, includuntur, ſi in determinatiōe adiūcti poſſint cōcludi. Si aūt profertur ſine adiuncto, includunt̄ habitu, ſed iuriſdictio eſt eliſibilis per exceptionem: ideo ſi opponit̄, repellit̄ agens: alr̄ valet iudicium: vt hic.
7 ¶ † Tertio vr̄ qđ in reſcri. vel in libello ſup iuribus ad archi. ſpectātibus, nō cōprehēdant̄ debita de iure ſpāli, aut cōſuetudine: vt pʒ. ſ. de of. ordi. cōquerēte, et q ibi no. p gl. ¶ Cōcludēdo dicit hic Inn. q ſub iſto, peto debita rōne archi. nō ſolū cōprehēdunt̄ debita de iure cōi, ſed etiā debita de cōſuetudine, vel priuilegio: vt pʒ. ſ. de reſcrip. auditis. ¶ Aduerte, per hoc nō eſt clarum: dic q quādoq̄ libellus, vel reſcrip. enumerat ſup materia apta referri pariliter ad debitū de iure cōi, et de iure ſpāli, et annectit̄ in dubio ad debita de iure cōi. ſic intelligit̄ cōtra. Quādoq̄ annectit̄ ad materiā aptā, vt in pluribus cōprehendere debita de iure ſpeciali, licet aliqua poſſit cōprehendere de iure cōi: vt pʒ in officio archidiaconali. que poteſtas vt in pluribus regulat̄ potius a iure ſpeciali, et cōſuetudinario. q̄ a iure cōi: et cōprehēdit debita de iure ſpeciali: et ſic loquit̄ hic, maxime qn̄ petitio, vel reſcriptū emanat ſup iure debitis, facta aliqua ſpecificatione debita de iure ſpeciali. ¶ Cōclude duo verba, ſi querit̄ an in petitiōe iuris debiti includant̄ debita de iure ſpeciali: dic q aut hec petitio vel reſcr. dat̄ p̄cedēte ſingularitū aliquorū ſpecifica enumeratiōe: et tūc ſi p̄ticularia enumerata ſint de iure ſpeciali, icludunt̄ et debita de iure ſpeciali, vt hic: ſʒ de iure cōi n̄ icludunt̄ debita de iure ſpeciali, ſed cōi tantū. Si aliqua enumerant̄ de iure cōi, aliqua de iure ſpeciali: et adhuc cōprehendunt̄. Et hoc, qr talia debē regulari ſm̄ qualitatē ſpecierū enumeratarū. de pcu. q ad agēdū. li. vi. et in. cle. nō pōt. e. ti. et. d. c. ſedes. Et maxime verū, qn̄ ſpecifice numerata ſunt cōnexa cōprehēdent̄ vt hic. Quandoq̄ petitio ſimpliciter emanat abſq̄ aliqua enumeratiōe: et tūc aut libellās vel reſcriptū dans dat libellū in materia, in qua nō poſſunt cōprehēdi debita de iure cōi: vel ſi ſunt apta cōprehēdi vt plurimū, tn̄ materia adaptat̄ ad debita de iure ſpeciali: et tūc cōprehēdunt̄ debita de iure ſpeciali, vt eſt caſus hic. ¶ Qn̄q̄ dat̄ libellus, vel reſcrip. ſup materia pariter pportionabilis ad debita de iure cōi, et ad debita de iure ſpeciali: et tunc aut debitum de iure ſpeciali q agit̄ includi, eſt ſuccedaneū loco debiti de iure cōmuni: et includitur. de relig. do. conſtitutus. cū glo. et dictis gloſſ. ¶ Qn̄q̄ debitū de iure ſpeciali nō eſt ſuccedaneū loco debiti de iure cōmuni, imo tamen prout eſt debitum, eſt de iure cōmuni: et tūc hʒ determinationē de iure ſpecialē vt l quarta mortuariorū de ſepul. certificari. et Inn. variat: in. c. certificari. lʒ qđ includunt̄ potius attētā materia originaliter debiti cū determinatione. in c. cōquerēte. de offi. ord. lʒ cōtrariū. dic cōcordādo: qn̄q̄ agit includere debita de iure cōi cū determinatione iuris cōis: et includit̄. ſic intellige qđ no. in. c. certificari. Aut agit includere debita de iure cōi cū determinatiōe de iure ſpeciali: et nō includit̄. ſic intellige. Inn. de offi. ord. cōquerēte. Qn̄q̄ id, qđ agit̄ includi, ex toto eſt dubiū de iure ſpeciali. et Inn. cōtrariū in. c. cōquerēte. de offi. ord. tenet qđ nō includatur, et hoc vult gl. ibi cōtrariū ſentit in c. auditis. de reſcrip. in denarijs ſancti Petri. dico ſic qđ quādoq̄ debitū de iure ſpeciali venit acceſſorie ad debitū de iure cōmuni: et includit̄: vt. d. c. auditis. aut eſt ſeparatū, et non omnino acceſſoriū et nō includitur, niſi addatur verbū latū: vt eſt verbū pertinentie: qr tunc cōprehenduntur etiā debita de iure ſpeciali p̄pter vim generalitatis verbi: vt dicit Inn. ſ. de reſti. ſpo. cū ad ſedē. vbi de hoc dixi. et in. d. c. cōquerēte. et in. d. c. cōſtitutus. et hec ſufficiāt de dicendis erga primā partē. ¶ Uenio ad ſcđam par-
8 tē. ſ. ad petitionē. ¶ † No. primo qđ libellus vt cōcludat, dʒ habere cauſam, ex qua petitio concludatur, et no. qđ p̄cedit, lʒ cauſa ex toto nō cōcludat, dūmodo in cōcluſione inueniatur, et probatione.

9 tione. ¶ †No. ſcḋo qḋ matrix eccleſia ratione edificij in limiti-
bus ſuis inferioris eccleſie. i. capelle nõ vendicat ſibi ius iuriſdi-
ctionale, aut correctionis, ⁊ ſic ſuper talibus nõ fundat intẽtio-
nẽ, ſeu intẽtũ de iure cõi. Super quibus aũt matrix eccleſia fun-
det, habes optimũ tex. ſ. de eccle. edi. c. ad audiẽtiã. ¶ Quid iu-
ris vẽdicet ſibi eccl'a ſuperior in capella ſibi ſubiecta, habetur
de ma. ⁊ obe. iſq;. Que iura eccl'ie cathedralis in ſubiectas. de
of. ordi. conquerente. ⁊ qḋ ius in monaſterijs, ⁊ capellis ſubiectis
10 monaſterijs vide de of. or. dilectus. ¶ †Que iura vẽdicent ſibi
monaſteria in capellis ſubiectis, vide de priuilegijs. c. cũ ⁊ plã-
tare. ſ. in eccleſijs. de priui. paſto. de cẽſ. cũ venerabilis. dixi ple-
11 ne de prebẽ. de monachis. xvi. q. ij. in ſumma. ¶ †No. ij. practi-
cã libelli ſup iſtis vniuerſalib⁹ cõprehẽſis ſub vno iure totali, ⁊ in-
tegrali: vt illa i libello ſpecificẽtur, ⁊ poſtea vt ptinẽtia ad illud
12 ius totale petantur. ¶ †Et no. qḋ in libello petita debent ſpeci
13 ficari, ⁊ declarari in quãtũ poſſunt. ¶ †Et no. que cõprehẽdant
ſub iuriſdictione. ſ. neceſſitas cõparẽdi neceſſitas mãdantis ⁊ pre
ceptis obediẽdi, qñ mãdata ſunt honeſta: ergo ſuper inhoneſtis
14 nõ arctant. ad hec qḋ ſcribit de tẽpo. ord. ad aures. †Et not. qḋ
enumeratis ſpeciebus pcedit libellus in talib⁹ vniuerſalib⁹ ſubie
cta clauſula gñali. de quo per Inn. ⁊ de of. or. cõquerẽte. de reſti.
15 ſpo. c. cũ ad ſedẽ. potiſſime de libelli oblatione. c. i. ¶ †No. quar
to qḋ pcedit libellus, ⁊ vt excipiatur ius particulare defendẽdo
nẽti, nõ eſt neceſſariũ: ſufficit eñ vt libellus cõcludat qḋ in ipſo
cõcludat ius agẽdi cõpetẽs actori, abſq; qḋ in eo excludat ius
16 excipiẽdi, qḋ reo poſſet cõpetere: vt no. Inn. de li. ob. c. i. ¶ †No.
quinto qḋ iuriſdictionale cõ monachos nõ eſt preſcriptibile, aut
acquiſibile, quaten⁹ obuiat regule, ⁊ ſubſtantialibus regule: nec
monachus ex hoc arctat ad aliquã obediẽtiã, vel iuriſdictionẽ,
per quã aliquid detrahat ſubſtãtialibus voti, qḋ emiſit: qr illa
17 ſemper a quocũq; iure gñali intelliguntur excepta. ¶ †Not. ſexto
qḋ iuriſdictio eſt in parte queſibilis quo ad certas pſonas agẽ-
tes, quaten⁹ actionẽ dirigũt cõ incertas perſonas eſt diuiſa, ⁊
18 quo ad aliquas ptes, ⁊ quo ad aliquas nõ. ¶ †Et no. hic qḋ in
cõfeſſoria pcedit libellus p verba negatiua, ⁊ affirmatiua, dũ tñ
agẽs aſſerat ſibi ius eſſe, ⁊ ad alterũ illud neget cõpetere: ⁊ nõ tã
tũ in libello excipere ius partis, cõ quã agit, ne ppter partẽ inde
bite annexũ totuz neget. ¶ Exãinemꝰ libellũ: hic libellus hʒ
duas ptes. Prima ē ſuper iure, qḋ affirmat ſibi deberi: ⁊ in iſta
premittit cã libelli. ſecũdo petitio. tertio declaratio, ⁊ exceptio.
Scḋa pars libelli eſt ſup iure negatiuo: ⁊ primo ponit petitio.
19 ſcḋo exceptio. videamus iſta ad primã partẽ libelli. ¶ †Circa
ſecũdã partẽ petitionis vr̃ qḋ ſnĩa nõ cõgruat huic petitioni cõ
td de ſimo. c. licet heli. qr ſuper hac parte nihil pronũt at. ſo. hic
ideo nõ pronuntiatur pro archi. ſed bene cõ eum in eo qḋ in cete
ris abſolui mandat: ⁊ hoc ideo, qr petitio eiꝰ erat iniuſta: nã cau
ſas ſubiectorũ plãtis, qui ſubiecti ſunt epõ ipſis inuitis põt au-
dire epõs: vt patet ex notatis de of. ordi. cũ ab eccleſiã. ⁊ c. pñio. ⁊
diſputant gl. ⁊ doc. c. ti. paſtoralis ¶ Imo dicũt quidã. ſed hoc
nõ placet Ion. qḋ eos poſſet a iuriſdictione reuocare. ff. de iud.
20 l. iudiciũ ſoluitur. †Itẽ patebat eius petitionis iniuſtitia ex al-
tero capite, qr priuati. i. laici poſſunt cõuenire in iudicẽ nõ ſuũ
ff. de iudi. l. i. ⁊ no. de offi. dele. c. p. ⁊ g, ⁊ ſufficit qḋ nõ excipiat
vt. d. l. i. lʒ ſecꝰ ſit in clericis. de fo. cõpe. c. ſignificaſti. Itẽ fuit in-
iuſta ex altero capite: qr ſic paulatim iuriſdictio epi eneruaret.
21 ¶ †Nũquid aũt ſuperior poſſet illos reuocare. dic qḋ qdã ſunt
inferiores ſub ſuperiorib⁹: ⁊ in illa ſuperiores vt maiores habẽt
ſpecifice poteſtatẽ, ⁊ põt illos reuocare. C. de iud. l. cũ ſpeciali. C.
de fabricẽ. l. ſi quis. Quãdoq; inferior ſubeſt ſuperiori tanq̃ vi-
cariꝰ: ⁊ idẽ: vñ cũ archi. ⁊ archipreſb. vteri, niſi aliud habeãt de
cõſuetudine, ſunt vicarij epiſcoporũ. ⁊. e. c. i. ſ. c. i. poterũt reuoca
ri. quidã ſunt habẽtes iuriſdictionẽ particularẽ in loco, alijs ſu
perioribus habẽtib⁹ vniuerſalẽ nõ diſtributiuã: ⁊ tales nõ poſ-
ſunt in loco alijs ſuperiorib⁹ phiberi: vt ſunt epiſcopi ſub archi
epiſcopis, ⁊ legatis q ſunt capita prouinciarũ. ad hoc aut. de de-
fenſo. ciui. §. ſed iterũ. poterũt eñ legati adiri per querelã. vt. ff. de
22 off. leg. c. i. dic vt ibi. ¶ †Scḋo per hãc decr. dicũt doc. qḋ fami
lia epi gaudet puilegio epi: vt hic. C. de epiſco. ⁊ cle. l. i. xij. q. ij. ec
cl'iarũ ſeruos. ⁊. xvi. q. i. ſimiliter de peois. roma ⁊. li. vi. in auf.
23 de ſen. epi. §. ſportularũ. ¶ †Op. cũ gl. i. qḋ abſq; altera pbatio
ne cõſuetudinis recte libellaſſet hic, aſſignãdo cãʒ, qr eccl'ia erat
ſita in territorio ſuo: vt ptʒ. xvi. q. i. c. a. oẽs baſilice. xviij. q. ij. mo-
naſteria. ſo. dicit gl. arch. credebat ex hoc intẽtionẽ ſuã fundatã,
ſed errabat: ideo oportuit qḋ probaret cõſuetudinem. ⁊ ad iura
cõtraria reſpõdet qḋ loquunt in epiſcopo. ¶ Io ſũe glo. dicit
gl. videre velle qḋ eo qḋ eſt limitibus territorij alteriꝰ, qḋ fundet
ſuper iuriſdictione ſuperior eccl'ia intẽtionẽ de iure cõi. xvj. q. i.
alia. vbi Io. hoc tenere vr̃. dicit tñ qḋ in cõtrariũ facit. viij. q. ij.
c peruenit. ⁊ c. dudũ. de cap. mo. dilectus. idẽ Io. an. poſt Inn. de
cap. mo. c. dilectus. p hãc decr. dicit qḋ matrix eccl'ia rõne edifi-
cij eccl'ie i territorio nullũ ſibi vẽdicat ius, ſpãle niſi ius aliud idu
cat. alt. de ma. ⁊ obe. c. i. ſq;. ḋ iure aũt inſtituẽdi an ad illũ ptineat,
dicit Io. an. qḋ vr̃ qḋ ſic, p illud. c. i. ſq;. ſed dicit illud põt pcede-
re in bñficijs cardinaliũ, qui hñt pleniꝰ ius, q̃ habeãt plebanij
alis inſtitutio, ⁊ deſtitutio ſpectat ad epʒ. de of. or. cõquerẽte. xvj.
q. i. c. i. ad hoc optime de eccl'ijs edificãdis. c. ad audiẽtiã. ⁊ vide
qḋ ſcripſi de elec. ⁊. ⁊ pleniꝰ de elec. cũ eccl'ia vulterana, tene pri-
mũ per hãc decre. ¶ Cõcludit ergo qḋ ppter ſitũ in territorio ſo
lus epõs fundat intẽtionẽ de iure cõi ppter ſitũ in parochia. Si
q̃ris an fundet intẽtionẽ de iure cõi quo ad iuriſdictionẽ, ⁊ ptã-
tẽ inſtituẽdi, ⁊ deſtituẽdi. dic qḋ nõ: ⁊ hoc, ne in eadẽ dioceſi vi-
deant duo capita, quaſi mõſtrũ. Super poteſtate pñtãdi dic qḋ
nõ, niſi aliud cõferat, per qḋ querat ius pñtãdi. i. ius pronatꝰ. ſ.
de eccl'ijs edifi. c. ad audiẽtiã. Si quo ad poteſtatẽ percipiẽdi iu-
ra parochialia, vt decimas, ⁊ alia, bñ fundat intẽtionẽ. de his q̃
ſiũt a prel. c. paſtoralis. de decimis. c. ⁊ ũ in tua. de of. or. c. cũ ad ec
24 cleſiaruʒ. †Si querit de dño tpali an fundet in territorio inten-
tionẽ de iure cõi eo qḋ dñs: dicit hic Ho. qḋ nõ, etiã ſi ſit comes,
vel princeps aliꝰ, excepto imperatore: ⁊ in epiſcopo operat hec
excellẽtia dignitatis imperialis, q̃ ſupra oẽs eſt, i auf. quõ opor
tet epiſc. in prin. ff. ad. l. rho. de iac. l. de pcatio. vij. q. i. in apibus.
25 ¶ †Nõ ob. vij. di. c. quo iure. vbi in plurali loquit de impera o
ribus: qr illud plurale loquit de legib⁹ romanorũ: ⁊ lʒ nõ ſit niſi
vnus, habuit reſpectũ ad futuros. vel ideo loquit in plurali, qr
quãq; fuerunt plures. C. de defen. ciui. l. i. ⁊. iij. Ratio aũt quare
hoc nõ cõpetit comitib⁹ ſicut epis, rñdet, qr fines epatuũ ſtabi-
les ſunt, nec mutantur, nec preſcribunt. de parochijs. c. ſuper eo.
Mũdana vero nõia ppter potẽtiã vſurpant, ⁊ mutãtur quoti-
die. de voto. ⁊ ſup his. ideo iudices eccleſiaſtici ſuper limitatio-
ne epãtuũ nõ recurrũt ad laicorũ diuiſiones: vt in. c. i. de re. do.
26 ¶ Nõ obſtat qḋ no. Io. an. poſt Inn. de iure iu. nimis. vbi dicit
qḋ dña terre eo qḋ dñs quo ad iuriſdictionalia fundat intẽtio-
nẽ de iure cõi: qr hoc verũ, ſi cõſtat de dominio eius ab impera-
27 re cõceſſo, alias nõ. †Per hãc decre. dicit gl. q̃ correctio mona-
chorũ primo loco ſpectat ad abbatẽ. ad hoc off. ord. c. quãto. vbi
de hoc dicit tñ docto. ſi monachi nolũt parere abbatibus, cõ-
pellunt per epũʒ. ne cle. vel mo. c. relatũ. ne ſen. excõ. ⁊. monachi.
ſi agat in forma iudicij de cõſuetudine põt etiã ſpectare ad ab-
batẽ: qr cõſuetudo etiã priuat o dat iuriſdictionẽ. de ſo. cõpe. c. cũ
cõtingat. fortius abbati. ix. q. iij. c. cõqueſtus. Si ſaltem non hʒ
cõſuetudinem, ad epm recurritur. de hoc de offi. ordi. c. quanto.
¶ Venio ad vltimam partez, videlicet ad ſecundũ mandatũ: ⁊
hic primo inſtruit ſuper teſtibus recipiẽdo Secundo, quõ iudi
cet non apparente cõſuetudine. Tertio quõ iudicet illa exiſtẽte.
28 ¶ †No. primo qḋ illi teſtes in cauſa ſunt admittẽdi, q veriſimi-
liter de negotio ſunt informati. Et no. qḋ qui ſunt in eccl'ia, pñt
29 habere notitiã pleniꝰ de eccleſia. ¶ †Secundo no. qḋ cõfra-
tres eiuſdẽ eccleſie admittuntur ad teſtificãdum pro precedente
in aliqua particulari dignitate eccleſie, per qḋ colligunt doc. qḋ
aliquis põt in teſtẽ admitti, qui nõ admittitur in iudicẽ. de offi.
30 dele, cãm. vbi de hoc. ¶ †No. tertio qḋ ad hoc vt qs pſcribat iu
ra cõtra aliquã eccleſiã, exigitur pacifica, ⁊ quieta poſſeſſio, hoc
31 eſt, nullo mõ interrupta ¶ †No. quarto qḋ ad cõcludendam cõ
ſuetudinẽ. vel ius aliquod cõſuetudinarium in loco, ſufficere vi
detur pbatio vniuerſalis cõſuetudinis in eodẽ loco, vel locis cõ
ſimilib⁹. Ad hoc optime. ſ. de cau. poſ. cũ eccleſia Sutrina. ⁊ opʒ
qḋ particularia, in quibus cõcludit, p omnia ſunt paria expreſ-
ſa. Sufficit ergo allegari conſuetudinẽ in ſpãli loco, ⁊ pbari eã
vniuerſaliter in alijs: ⁊ ſic ſicut ex pari in tẽpore pſumitur titulꝰ
allegatus. de cẽſ. peruenit. ita ex pari in loco preſumit titulus,
32 vel cõſuetudo in loco particulari. ¶ †Nota quinto qḋ inferior
prelatus epõ intra limites parochie ppriã iuriſdictionẽ nõ ha-
bet, correctionẽ, aut viſitationẽ, nec conſequẽter pcurationẽ ra-
tione viſitationis debitã niſi aliud pateat de cõſuetudine. ad hoc
33 de cap. mo. c. ij. ¶ †No. qḋ fundãs intẽtionẽ ſuper conſuetudinẽ
34 illã probat. ¶ †Not. practicã ſententie ſuper iure vniuerſali: qr
põt eſſe quo ad diuerſos articulos, parti abſolutoria, ⁊ partiʒ cõ
dẽnatoria, prout partes oñdũt de iuſtitia. ad hoc de teſta. Rey-
35 nal. ⁊ Raynutius. †Et no. practicã abſolutorie, ⁊ cõdemnatorie
ſup iſtis iurib⁹ realibus, aut perſonalibus in cõfeſſoria, vel ne-
36 gatoria. ¶ †Nota. quod quaſi poſſeſſio, vel iuriſdictionis exerci
tiũ, in aliquibus particularibus ſub iure vniuerſali cum intẽtio
ne querendi totũ, quo ad alia iura nõ extenditur in exorbitanti-
37 bus a iure cõmuni. ¶ †Oppo. ad iſtam partem, ⁊ videtur quod
hec pbatio nõ debeat reſtringi ad canonicos tãtũ: qr ius ad rõi
ctũ de teſtibus permiſſoriũ eſt, ⁊ probatio non eſt anguſtanda.
de renũ. in pñtia. ff. ḋ teſti. l. i. So. Dicit Io. an. qḋ hoc fuit que-
dã prouiſio fcã ex officio pape, vel de cõſenſu partiũ, vel de cõſen
ſu ſolius abbatis, q̃ ſeruãda eſt, ex quo forma data eſt: alias fieri
38 nõ deberet. ar. vt lite nõ cõte. §. i. ¶ †Opp. ſecũdo qḋ archi. ſpe-

cet iuriſdictio de iure, vt p3.ſ.c.j.ⁱ.qua,ſi p totū. Sol. an archi.
habet iuriſdictionē de iure, an de cōſuetudine, opi. ſont, que tan
gunt.ſ.c.j. ¶ Ad quarū opi. declarationē dicit Hoſt. qȝ quedā
ſont epalia ordinis, vt cōſecrare, dedicare, recōciliare, chriſma
re, cōfirmare, ⁊ ſimilia: de quibus habeᵗ de ele. c. qȝ ſicut. ſ. pter
ea. ⁊ hec nō pōt minor epo etiā obtētu cōſuetudinis. xvij. diſt.
quādoꝫ. ⁊ eſt caſus. ſ. de cōſue. ꝗto, lȝ aliqua de iure de his exer
ceāt, quatenᵘˢ a iure cōceditur, vt in abbatibus patet. ſ. de eta. ⁊
quali. cū cōtingat. vel de ꝯſuetudine approbata per papā: vt pa
tet in preſbyteris cardinalibus. de ſup. neg. prela. c. j. Vel de pa
pe priuilegio. xcv. di. puenit. qȝ pōt de quo in. d. c. lȝ inferior mino
ri hoc nō poſſit cōmittere. de cōſe. ec. vel altaris. aqua. Quedam
ſunt epalis authoritatis, ſicut audire cauſas matrimoniales:
nō dicit ſentētias dare vt euitet id, qȝ habeᵗ de ele. trāſmiſſam.
qꝛ talia dātur a cōfirmatis tātū. iō dolgētigo cōcederet quo ad
exercitia eccleſiaſtica, bñficiū adminiſtratione, inſtituere, ⁊ ſimi
lia, de quibus. ſ. ca. ad hec. ⁊ ſi qua alia reperiunᵗ, que ꝯcedit vt
epus ad tepus cōmittere poſſit: vt not. ſ. c. ſignificaſti. ⁊ talia pōt
ad tēpus cōmittere: in ppetuū aūt nō: nec a ſubdito poſſunt ac
quiri, niſi ſpeciali priuilegio pape, vel cōceſſiōe epi cū pſcriptio
ne ſequuta. ſic loquiᵗ de exceſ. prela. accedētibᵘˢ. de iure pa. cura.
de reli. do. cōſtitutᵘˢ. vel ex ſentētia arbitri, vel alia cōuētioe pꝛe
ſcriptione firmata. de preſcri. cū olim. ⁊. c. veniēs. ſic poſſet intelli
gi etiā de inſtitutione authorizabili. de inſti. cū veniſſent. alia cō
ſuetudo nō pdeſſet. p no. ſ. c. cū ſatis. Quedā ſunt ſimplicis iu
riſdictionis, vt viſitare, corrigere, coercere modica coercitione,
cauſas minores audire, ⁊ terminare: ⁊ quedā alia q̄ in ſequētibᵘˢ
colligi poſſunt: ⁊ in his archi. quo ad parochiales eccliās ⁊ mi
nores titulos, de iure cōmuni eſt vicarius epi. ſ. c. ad hec. ⁊ in iuri
bus prime allegatis: maiorē tñ coercitionē exercere nō debet
incōſulto epo, etſi in talibᵘˢ plus acquirat. de ele. dudū. de exceſ.
prela. ad hec. nec iſta vicaria extēdiᵗ ad maiores titulos, vt ab
batie. ⁊ cōuētuales eccſie, niſi p ꝯſuetudinē hoc acquirat: vt hic,
de off. archi. c. ſi. de ma. ⁊ obe. cū iferior. Caueat ergo epus ne hac
vicaliā permittat vti archi. tāto tpe, qȝ cōſuetudinis pſcriptio
ſit cōpleta de ele. cumana. de cau. poſ. cū eccleſia. interim aūt per
epum. ⁊ in his qñ vult, cū ſit eius vicarius, phibere pōt: vt dixi
ſ. ⁊ uo. j. ti. j. c. ſi. ¶ Quedā vero ſunt certi officij, ſicut ſunt inſtal
lare abbates, ⁊ alios, aliqua de iure cōi ſpectāt ad archi. ſ. c. ad
39 hoc. ſ. in quibuſdā. de ceteris remittit ad ſummā. ¶ † Circa hanc
partē Inn. ponit vnā mirabilē gl. in qua tractat de extēſiōe cō
ſuetudinis. de materia extēſionis quaſi poſſeſſionis habes ple
niſſime in. c. dilectᵘˢ. de cap. mo. de quo plene dixi in. c. in literis. de
40 reſti. ſpo. in tractatu incorporaliū. ¶ † Opp. igiᵗ qȝ cōſuetudo
hec oibus eccleſiis nō extēdat ad particolares ecclias: nā ſi vna
ecclia fuit diligēs in nō permittēdo vſum talis cōſuetudinis, nō
dȝ factū aliorū ei nocere: vt patet in regula, res inter alios acta.
de re iud. c. ſi. preterea archiepus archi. oia hec iura cōceſſiſſet in
omnibus aliis monaſteriis, ⁊ nō vno, hec cōceſſio ad iſtud vnū,
in quo cōceſſa nō eſt, nō extenderetur: ergo nec pari ratione ipſa
cōſuetudo, maxime cū cōceſſio ſit fauorabilis, ⁊ late interpretā
da cōtra cōcedētē. de donatio. dilectus. de cōſuetudine. cū dile
ctus. Hic Inn. declarare hoc volēs, an, ⁊ qñ cōſuetudo vniuer
ſalis extēdaᵗ ad particolaria, ponit gl. ſuo more inepte cōpoſi
tā: quā tibi reducā ad aptiſſimā. ⁊ intellectualē cōpoſitionē, ita
qȝ nō difficilis, ſed clariſſima videbitur materia. ⁊ expediā eā
per aliquos articulos. ¶ Primus erit, an hec cōſuetudo vniuer
ſalis in ſe ſit extēdibilis, ita qȝ extēdaᵗ ad alia loca. Secūdo, ad
que iura. Tertio, circa que fiat extēſio. Quarto que requirantur
ex parte extēdentis. Quinto que exigātur ex parte eius, cui pre
iudicatur. i. patientis extēſionem. ¶ Ad primū aliqui tenēt qȝ
nō habet locum extenſio, nec cōſuetudinis, nec preſcriptionis: qꝛ
iſta odioſa eſt, ⁊ cauſaᵗ ad limites vſus: ergo ad illos reſtringiᵗ
ꝫ iſtos, ⁊ hec decre. ⁊ decre. cū ecclia vulterana. de elec. ideo tene
qȝ aliquo caſu pōt extēdi. ¶ Ad ſcdꝫ, ad que iura ⁊ que poſſint
extendi, dic qȝ quedā ſunt iura impreſcriptibilia, vt eſt ius viſi
tationis. de preler. ex officij. de cēſi. c. cū venerabilis. ⁊ in his pla
nū qȝ cōſuetudinis nō cadit extēſio. ⁊ eſt hoc dictū Ho. qꝛ talia
nō poſſunt queri: vel ſi querantur, nō querūtur abſqꝫ iuſto ⁊ ſpe
cifico titulo. de reſcri. ſi diligēti. ⁊ hec acquiſita eſt alia, ꝙ epiſco
palis: ⁊ ſic vt cōſuetudine queſita poſſet cōſuetudine obūbrari.
epiſcopalis aūt non eſt de conſuetudine obūbrabilis, qꝛ de iure
cōi cōpetit. ¶ Quedā ſunt iura iuri ꝯtra, vel eccleſiis oneroſa, ⁊
talia nō extēdunᵗ: vt patet de cōſue. c. j. de decimis. c. tua. xvj. di.
oia. xj. di. catholica. ⁊ ideo in pēſionibus, ⁊ pcorationibus. hec
cōſuetudo non eſt extēdenda: qꝛ talibus obuiat ius. ⁊ hoc verū,
quando agitur de extēſione vnius rei ad aliam. Si vero tractet
de extēſione eiuſdē rei ad eandem, tunc bene ſit hec extēſio. ff. cō
munia predio. l. venditor. ſ. ſi cōſtet. de decimis. cum in tuam. de
cēſibus. ſopite. cū ſuis concordan. Nunquid enim conſuetudo,
vel priuilegiū ſit extēdēda, aut reſtringēda, qꝛ diuerſo iure cēſen
tur: per hoc dicit qȝ ſi certā penſionē decē ſolidorū, vel certā pen
ſionē annueꝛ, in omnibus aliis monaſteriis de cōſuetudine ac
quiſiuit, non poterit hoc exigere a monaſterio ſancti petri: qꝛ ta
lis ꝯſuetudo eſt oneroſa. de cōſue. c. j. qȝ intelligit Ho. vbi al. nō,
ꝙ epiſcopus vellet hoc acquirere: qꝛ iure cōi omnia ei ſubeſſe vi
dētur: ⁊ ſic nō ſunt talia odioſa. x. q. j. regenda. xvj. q. j. precipimᵘˢ.
⁊. c. eccleſiarū. Per hoc dicit Ho. qȝ vbi epiſcopus petit a ſub
dito aliquid noui, vel iā ſolutū a iure, tñ nō omnino improbatū
a iure, puta cenſum vel charitatiuū ſubſidiū, vel ſimilia. ex quo
probat qȝ illud habet. ⁊ percipit in aliis cōuicinis, cōuincitur
⁊ in, a quo petit. niſi aliud pbet. Ad idem iura allegata in vlti
ma gl. ¶ Quedā ſunt iura nō a iure cōi exorbitantia, ſed preter
ius, vt qꝛ ius talibᵘˢ nō reſiſtit, nec data iura reperiunᵗ: ⁊ adhuc
in talibus hȝ locū extēſio. de cēſi. ſuper eo de cōſuetu. cū olī. xvi.
di. diuturni. c. oia. ⁊. c. ſeq. ¶ Quedā ſunt iura iure cōi cōceſſa q̄
ri, ⁊ in quibus querere laudabile eſt, ⁊ rationabile, ⁊ que cōceſſi
bilia ſunt a iure nō reprobanᵗ. ſicut eſt in hoc qȝ archidiaconᵘˢ
in monaſterio iuriſdictionē habeat, qȝ epiſcopus dȝ de facili cō
cedere, vt ſuū facilius onus. j. ti. j. c. ſi. ⁊ que a iure nō reprobātur,
⁊ talia ſeruāda eſt, ⁊ extēdēda eſt: vt hic, de ele. cū eccleſia. xij. di.
in his. xij. di. cōſuetudo. viij. di. que cōtra. de cēſi. ſopite. per hoc
dicit qȝ in his, que ſunt iuriſdictionis, vel ei annexa hȝ locū ex
tēſio dūmodo maior pars populi vtaᵗ. ff. de iuſtitia, ⁊ iure. l. pe.
41 ¶ † Venio ad tertiū, ſcilicet circa que fiat extenſio, qȝ aut iura
ſunt ſimilis nature, ⁊ per oia paria: ⁊ ſit extenſio de iure ad ius.
vñ ſi vtatur iure, qȝ cōpetit de iure cōi illi ſimilia. ⁊ paria: nā ſi
epiſcopus vel archi. in aliquo loco, de quo nō cōſtat, qȝ ſit alte
rius iuriſdictionis, aliquo iura epiſcopalia exercuit oia alia ibi
exerceat. de relig. do. c. j. ⁊ hoc maxime obtinet in iuribus archi
diaconatibus, ⁊ cōſimilibus, que per cōſuetudinē acquirunᵗ, ſe
cūdū Inn. Aut intēditur extenſio de vno iure ad aliud diuerſe
nature: ⁊ nō hȝ locū. iō ſi decanus in monaſteriis aliis acquiſiue
rit iuriſdictionē epiſcopalem, per hoc non poterit exercere aliud
ius, qȝ nō ſit eiuſdē. Similiter ſit extenſio de loco ad locū, vt qȝ
eſt in vno loco, ſeruetur in alio: ⁊ tunc cū extenſione de loco ad
locum oportet quod loca ſint paria: ideo ſi decanus in monaſte
rio ſancti petri iuriſdictionē acquiſiuerit ex priuilegio, vel cōſue
tudine, ⁊ nō in aliis lȝ poſtea in aliis monaſteriis archi. acquiſi
uiſſet, hoc nō extēderetᵗ ad monaſteriū ſancti Petri. Hoc patet,
qꝛ dicit in huiuſmodi abbatiis ſimilibus, ⁊ in qbᵘˢ nō eſt aliqua
quo ad hoc diſſimilitudo: qȝ hic nō erat, ex quo priuilegio, vel
iure ſpāli a. ſ aliā hec iuriſdictio ptinebat: per hoc dicit qȝ ſi ab
bas exercuiſſet hāc iuriſdictionē nomine epiſcopi, quod ad illā
nō extēdereᵗ archid. vſus: ſecᵘˢ ſi exercuiſſet vt abbas: qꝛ illa nō
cōtradicit archidiaconali, cū alia ſit abbatialis, ⁊ alia ſit iuriſdi
ctio archidiaconalis. ¶ Per hoc dicit qȝ quo ad eos, ad quos
ſit extēſio, exigiᵗ qȝ nō ſint vſi oppoſita cōſuetudine: ⁊ ſufficit,
etiā ſi certū ſit, quod in his locis, ad que extenditur, nō ſit quis
vſus hac ꝯſuetudine. Ad hoc, qꝛ eccleſie de nouo edificate cogū
tur ad hanc conſuetudinē ſeruandam, in quibus eſt certum qȝ
quia cōſuetudine nō ſit vſus. de cēſi. eccleſiis. ſicut eſt in officiis
eccleſiaſticis vnū modū ſeruāt xij. di. c. pe. ⁊ ſi. vnā menſam com
munē habere. de cenſi. ex parte. prerogatiuam eiuſdē dignitatis
ſeruare. de conſue. cum olim. Si autem alij haberent cōtrariam
cōſuetudinē, nō fieret extenſio. de cōſue. c. ſi. de preſcrip. auditis.
xij. di. illud breuiter. Idē ſi aliᵘˢ hec iura in hoc monaſterio exer
cuiſſet. de preſcrip. officiis. Idē ſi pro illa aliam habuit, illa etiā.
puta vna eccleſia ieiunat diē ſabbati, altera diē mercurij. xij. di.
42 illa. ¶ † Ad quartū ſ. que requirantur ex parte extendentis con
ſuetudinē: dic quod ſi vſus iſta cōſuetudine in omnibᵘˢ locis, vel
ſaltē in maiori parte locorum, ſi agitur de extēſione quo ad loca.
idē de perſonis, quod in maiori parte perſonarū ſit vſus hoc iu
re. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. pe. ⁊ fiet extēſio etiā ad loca eiuſdem prouin
cie, nō ſolū diocesis. ad hoc. ff. ad municipa. l. quod maior. ff. de
43 teſtibus. l. teſtiū. ſ. ſi. ¶ † Ad quintum. ſ. ex parte eius, cui preiu
dicaᵗ, ⁊ ꝫ quē extēdiᵗ cōſuetudo dic qȝ exigiᵗ patiētia: vt ſi agiᵗ
de acquiſitiōe iuriū epiſcopalium. exigitur patientia epiſcopi: ⁊
imputet ſibi epiſcopus, qui vidit archid. exercentē, ⁊ nō cōtradi
xit. de cōſue. c. ſi. ff. de legi. l. de quibᵘˢ. Et hoc intellige, qñ aut epi
ſcopus, vel Abbas ibi iuriſdictionē exercet aliquo modo: alias ex
hoc preiudicareᵗ, qꝛ interrūperetur preſcriptio: qꝛ tunc apparet
quod epiſcopus non intendit hanc iuriſdictionē concedere ar
chidiacono: ex quadā enim tacita cōceſſione epiſcopi ſurgit hec
extēſio. per que pȝ quod ſi epiſcopo ignorāte hec iura exercuit,
nihil acquiſiuit de ꝯſuetudine. c. j. C. de ſeruitu. l. j. ⁊. ſi. ¶ Nec ob.
ſi ſciuit qȝ hāc iuriſdictionē tñ in vno monaſterio exerceret, p cō
ſequēs tacite vr cōſentire qȝ habeat in aliis reſcrip. nō, qꝛ hoc ca
ſu vr archi. magis fulciri pſcriptiōe, ꝙ cōſuetudine: aliud qñ in
pluribᵘˢ, qꝛ tūc magis cōſuetudine, ꝙ preſcriptione videᵗ fulciri.
¶ Conſue

44 ¶ † Cõſuetudo enim ſe hʒ ad ius,vt tõe,⁊ vniuerſale:pſcriptio
vt ad particulare pziuatũ:preſcriptio aũt,q2 odioſa,eſt reſtringẽ
da.de preſcrip.c.vigilanti.Cõſuetudo , tanq̃ fauorabilis,nõ eſt
reſtringenda,ſed dilatanda,facit q2 ⁊ titulus in cõſuetudine nõ
exigitur.not.de preſcrip.cum olim.ad ſi.vnde ⁊ ſi preſcriptio ad
noua monaſteria nõ extendaꝛ,cõſuetudo tñ extẽdiꝛ.de cẽſibus.
45 eccleſie,⁊.c.ſuper eo.de cõſue.c.cũ olim. † Aliq̃ tñ nõ faciũt diffe
rẽtiã inter cõſuetudinẽ,⁊ preſcriptionẽ . Et faciunt hec ad que-
ſtionem legiſtarũ de nobili,qui nunq̃ collectauit ſubditos,cum
mos patrie habeat qđ tribus caſibꝰ poſſet ille collectare,militã
do,filias maritãdo,⁊ mare tranſfretãdo,quorũ vnũ ſibi immi-
net:quã vide per Cy.C.qui ſit lon.cõſue.l.ij.⁊ ibi diſtinguit inter
cõſuetudinẽ,⁊ preſcriptionẽ ad hoc.xij.q.ij.c.cognouimꝰ.vt legi
tur qđ etiã noui reditus iure veteri cẽſenꝛ. ¶ Predictis,que di-
cta ſunt circa extẽſionẽ,nõ obſtãt cõtraria ſignata:primo,q2 res
inter alios acta,⁊c.q2 hoc eſt,ne vna,⁊ eadẽ res diuerſo iure cen
ſeatur.xij.q.ij.q2 cognouimus. Itẽ q2 agitur de modico,aut nul
lo preiudicio:q2 ſi arch.exerceret,epõs tñ p ſe,⁊ eũdẽ arc.vel aliũ
exercebit.ſ.eo.c.i. ¶ Nõ ob.qđ ſi epõs ꝯcedat in pluribus,nõ ex-
tẽditur ad nõ cõceſſum q2 cõceſſio bʒ in nõ expreſſis tacitã exce
ptionẽ. de preſum.nõne.nõ ſic in cõſuetudine,que eſt apta reci-
46 pere extẽſionẽ. ¶ † Quero qđ ſi archi.qui per cõſuetudinẽ acq
ſiuit vtilitatẽ,⁊ poſtea amittat eã p deſuetudinẽ:an epõ,q p cẽtũ
annos ſtetit qđ nõ viſitauit,poſſit viſitare:dic qđ ſic.de pſcri.cũ
ex officij.de cẽſ.cũ venerabilis.⁊.c.venerabilis.p qđ apparet qđ
male dicũt q dicũt qđ epalis inſtitutio p ſolã patientiã epi pſcri
47 biꝛ. ¶ † Quero planũ qđ hic archi.nõ hʒ correctionẽ,vel viſita
tionẽ in monaſterijs.qđ de prioratibꝰ?Dic qđ idẽ,ſi ſint cõuen-
tuales,vel ad hoc per epm inſtituti, vt ibi ſit ꝯuẽtus.de conſue.
cũ dilectus.de ſta.mo.c.ij.in alijs ſecus,cũ nec gaudeant priuile
gio monaſteriorũ nõ exemptis percipit archi.iura ſua,nõ obſtã
48 te puilegio epi.de exceſ.pla.c.ij. ¶ † Quid ſi monaſteriũ habeat
pplm:videꝛ qđ abbas rõne viſitationis ppli debeat archidia-
conũ pcurare.de puil.c.ex orr.§.ſi.x.q.i.Alia ratio ibi,ſacerdos
per ſe diſtinguit monachos ad ſoluendas decimas,ſed per ſu-
periorem ipſas facit coerceri,ſʒ Ho.adhereas prio dicto Jo.an.

¶ De officio archipreſbyteri. Rubrica.

¶ Quia archidiaconũ poſt archipreſby.facit gradum.ideo ⁊c.
De materia.xxv.diſt.perlectis.

1 ☞ Archipreſbyter de iure communi eſt ſub archidiacono,⁊ te
netur eius preceptis obedire,ſicut epiſcopi mandatis.
2 Archipreſbyteri dignitas videtur curata,q2 eius officium eſt
principaliter habere curam ſupra preſbyteros.
3 Archipreſbytero ſpectat principaliter dicere miſſam loco epi,
cuius eſt vicarius.
4 Archipreſbyter preeſt,⁊ eſt maior in ordine,ordiniſq; miniſte-
rio epi archidiacono,licet ſecus in dignitate:qđ ſi archidiaco-
nus eſt preſbyter archipreſbyter ei cedit:tamen eccleſiarum cõ-
ſuetudines ſunt ſeruande.
5 Collectio quid ſignificet,quando profertur ab eccleſia.
6 Aſſidue ſtare quomodo intelligatur.
7 Teſtis dictum quod aſſidue poſſedit,ſeu ſtetit , aut habitauit,
quomodo intelligatur.nu.6.
8 Archipreſbytero quod ſpectet dicere miſſam loco epiſcopi,de
qua miſſa intelligatur.

V T archipreſbyter. Hec pria
tria capl'a nõ ſũmanꝛ,nec diuiduanꝛ,pꝑter mul
tiplicitatẽ dictorũ:tñ principaliter intẽdũt qđ
archipreſbyter ciuitatenſis eſt ſub arch.⁊ prin
cipaliter preeſt pſbyteris,⁊ principalibus offi
1 cijs. ¶ † No.primo qđ archipreſbyter de iure eſt ſub archidiaco
no,⁊ ſic archidiaconatus eſt principalis dignitas poſt epũ in ec
cleſia.Et no.qđ teneꝛ preceptis archi.obedire,ſicut pceptis epi.
2 ¶ † No.ſcđo,qđ eius officiũ eſt pꝛincipaliter habere curã ſupra
3 pſbyteros.Et ſic dignitas archipreſbyteri vꝛ curata. ¶ † Scđo
ad eius officiũ ſpectat principaliter miſſaʒ dicere loco epi,⁊ ſic
4 in diuino officio reſpectu miſſe eſt vicarius epi. ¶ † Op.qđ ar-
chipreſbyter nõ debeat ſubeſſe archidiacono,cũ ſit maior in or-
dine.de ma.⁊ obe.c.ſtatuimus.⁊.c.i.So.dicit gl.ſ.Arc.pẽeſt quo
ad dignitatẽ,ſed nõ preeſt quo ad ordinẽ,⁊ ordinis miniſterium.
dat ſimile de angelis.qđ dic vt in glo.Dicebat Ho.qđ ſi archi-
diaconus eſt preſbyter,qđ eſſe põt,nec p hoc amittit archidia-
conatũ:de quo de renũ.ad ſupplicationẽ.tũc archipſbyter cedit
ei,cũ ſit par in ordine,⁊ maior in adminiſtratione.dicit tñ qđ ec
cleſiarũ ꝯſuetudines ſunt ſeruãde:vñ dicit qđ habẽt ſe ſicut ex
cẽdẽtes ⁊ exceſſi:q2 in aliquibus archidiaconus reuereꝛ archi-
preſbyterũ,in aliquibus ⁊ cõtra archipreſbyter archidiaconuʒ,
dat ſimile in patre carnali,qui eſt filius ſpiritualis filij carnalis.
5 ¶ † Quero quid eſt dicere collectã.gl.dicit,i.miſſam.alleg.iura
ſed ſcđm q̃ ſic dicũt,dꝛ qđ ad ipſaʒ hoies colliguntꝛ.vel dic colle
ctã.i.orationẽ:q2 de miſſa dixerat.ſ.⁊ vide de hoc verbo.iij.q.
i.c.ij.vel intelligiꝛ de miſſa feriali,vel matutinali:q2 multe ora-
tiones dicunꝛ,⁊ multa capita ſecũdũ Gofre.cũ tamẽ in miſſa cõ
6 muniter non dicatur,niſi vna. ¶ † Quero quomodo intelligaꝛ
illud,aſſidue ſtare,⁊c.So.dic aſſidue,ideſt,horis cõpetentibus.
xxxvi.diſt.c.ſi.xxxvij.diſt.de quibuſdã,de conſe.diſt.v.nunq̃.de
frig.c.vlt.§.ſi.omnia eniʒ ſuis debẽt cõuenire tẽporibus.xxxiij.
7 q.iij.ſi eccleſie.in ſi. ¶ † No.pro teſtibus.qui dicũt,aſſidue poſſe-
dit,vel ſtetit,vel habitauit:vide Dy.in.l.j.ff.ſolu. matrimonio,
8 ¶ † Quero de qua miſſa loquatur.dic de miſſaʒ ſolenni,que di-
citur in eccleſia in feſtiuitatibus ſolẽnibus,quibus dʒ epiſcopꝰ,
niſi ex cauſa impediatur,intereſſe in cathedrali eccleſia.de con-
ſe.di.ij.c.epus.xij.q.j.⁊ temporis qualitas.in ſi.Hoſti.

1 ☞ Hebdomadarij officij diſtributio debet capere principiuʒ a
die dominico.
2 Officium preſbyteri debet dici horis canonicis,⁊ puncto hore.
3 Archipreſbyter deficiente epo preordinat vt vicarius omnia
que ad officiũ principalium ſacerdotum ſpectant,⁊ ad eius offi
cium ſpectat dicere miſſam ſolennem.nu.6.
4 Preſbyteri miniſterio eſt dare benedictionem,fontes benedice-
re,infirmum inungere,penitentes reconciliare.
5 Preſbyter eſt ſub cura archipreſbyteri,⁊ non poteſt alteri cõfi-
teri eo inconſulto nec ab alio penitentiam recipere.
7 Vicarius poteſt dare vicarium in voluntaria iuriſdictione,niſi
ſint a principe dati.
8 Cardinales qui dicantur,⁊ quare ſic appellentur.
9 Officium hebdomadarij quod capere debeat principium a die
dominico,quando incipiat talis dies dominicus.
10 Officium qđ debeat indeclinabiliter dici,quid eſt dicere inde-
clinabiliter.
11 Diſpẽſare an poſſit archipreſbyter,vel archidiaconus,aut qui-
libet alius ſacerdos cauſa neceſſitatis in his,que ſpectãt ad epiſ
copum,vbi epiſcopus commodo haberi non poteſt.
12 Penitentes publici an ſint infames.

M Iniſteriũ. Nõ ſummatur.ibi cardinaliũ.
i.principaliũ. ¶ No.offiũ ar-
chipreſbyteri q2 eſt ſupra pncipales preſbyteros, ⁊
principaliter hʒ curã officij erga eos in ſolẽni agẽdo
1 officio. ¶ † Et no.ꝙ diſtributio officij hebdomadarij dʒ cape-
2 re pncipiũ a die dominico. ¶ † No.ſcđo ꝙ officiũ dʒ dici horis
canonicis,indeclinabiter,ideſt,pũcto hore nõ ergo licite dicit,
q alio tpe dicit:⁊ alias digne,⁊ ſancte nõ dicit vt dʒ.per qđ ptʒ
ꝙ ex cauſa nõ ſubſiſtẽte,videtur peccare ſacerdos,qui debitis ho-
3 ris nõ dicit officiũ. ¶ † No.quarto,ꝙ archipreſbyter deficiente
epiſcopo pordinat vt vicarius omnia,que ad officiũ ſpectãt pn
4 cipaliũ ſacerdotũ. ¶ † Et nota hic multa,q̃ ſunt de miniſterio
ſacerdotũ,bñdictiõ fontiũ,inungere infirmum.⁊ no ꝙ dʒ vngi
oleo.⁊ nõ chriſmate,⁊ penitẽtes recõciliare:⁊ ſic vꝛ ꝙ in tota dio
ceſi archipreſbyter habeat curã,⁊ poſſit miniſtrare ſacramẽta,
5 de cõſilio epi tñ. ¶ † Itẽ no.ꝙ qlibet pſbyter dioceſis eſt ſub cu-
ra archipreſbyteri:vñ nõ põt alteri cõfiteri eo incõſulto.nec ab
6 alio penitẽtiã recipere. ¶ † Et nota qđ ad eius officiũ ſpectat
dicere ſolennem miſſam,aut alteri committere.⁊ per hoc appa-
ret qđ expoſitio gloſ.in.c.precedenti de collecta eſt melior alijs.
7 ¶ † Nota qđ põt dare vicariũ:qđ procedit in volũtaria iuriſdi-
ctiõe,niſi ſint dati a principe.de of.dele.ſup queſtionũ.de quo.ſ.
8 c.primo. ¶ † Gl.querit qui dicanꝛ cardinales,⁊ quare ſic dicã
tur.gl.hoc declarat:⁊ eſt clara.vñ per hoc arguit Hoſti.qđ ſicut
inter cardinales nullus eſt,qui ſaltẽ nõ ſit diaconꝰ,ita nullꝰ de-
beret eſſe canonicus,q non eſſet ſaltẽ in ſacris.de eta.⁊ quali.ꝙ-
ris.ad hoc facit qđ no.de cõſe.di.j.epõs ſacrificãs.⁊.c.iubemus.
9 vide hodie cle.j.de eta.⁊ quali. ¶ † Quero qñ incipiat dies do-
10 minicus quo ad officiũ gl.declarat. ¶ † Quero qđ eſt dcm in-
11 declinabiliter ſeruiãt.gl.declarat. ¶ † Quero an incõſulto epi-
ſcopo poterit.Gloſ.dicit qđ nõ a ꝯtrio:⁊ dicit qđ loquitur in ſo-
lenni penitẽte,qui crimẽ publice commiſit,qđ vniuerſam com-
moueret vrbẽ:in quo etiã cauſa neceſſitatis ſi epiſcopus cõmo-
de haberi nõ poſſit,poterit archipreſbyter,⁊ quilibet alꝰ ſacer-
dos recõciliare,⁊ etiã laicus.de cõſe.di.iij.c.ſanctũ. ¶ Hoc nõ
placet Ho.q2 licet laico quis poſſit cõfiteri,ipſe tamẽ abſoluere
non poteſt,nec recõciliare:vt bo.gl.de of.ord.paſtoralis.§.i.Jo.
⁊ Hug.intellexit de vltimo anno ſeptennij,quinquennij,vel de-
cennij aſſignati ad ſolennem penitentiam:nam annis interme-
dijs poterit fieri recõciliatio epiſcopo incõſulto.ſʒ dicit Hoſtiẽ.
qđ illi intellectui ꝯdicit.c.in capite.i.di.⁊ cõſuetudo approbata
12 remittit ad ſummã.⁊.ti.vel.quinto. ¶ † Sed an tales penitẽ-

ſes ſint infames. dicit qḋ ſic: vñ nec ordinari poſſunt. l. di. penitentes. vj. q. j. infames. de bigamis. c. j. ſed hoc non accidit rõne penitẽtie, ſed ratione criminis publici per ſententiã: alias ſi crimẽ ſit occultũ, ⁊ pnia ſit occulta, nõ infamat, ſed reuocat, ⁊ emẽdat. l. ul. ferrũ. de teſti. c. ſi. de ſum. tri. c. j. infamatur ergo tũ qꝛ publice nudus incedẽs verberatur, tum qꝛ crimen ſuum per ſententiã penitentie publicatur. iij. q. vij. §. porro alias ſi ſententia non procedat, ſolus ictus fuſtium non infamat. ad id. ff. de penis. l. ⁊ in ſeruorum. in ſi. per qḋ dicit patenter errare eos, qui iudicãt infames eos, qui ſumunt penitentiam publicam ex deuotione. virtutis enim deuotio non debet improbari. ff. de poſtulan. l. j. §. beſtias. alias damnare debuiſſet Dauid ſe humiliantẽ. ij. regum. vj. ⁊ Jo. baptiſtam. Matthei. primo. ⁊ tertio.

1 Archipreſbyteri ciuitatenſis officium quid ſit.
2 Miſſe officium eſt delegabile.
Vicarius dat vicariũ in his, que ſunt volũtarie iuriſdictionis.
3 Sacriſte officiũ ſpectat principaliter ad archipreſbyterum.
4 Archipreſbyter debet curare vt infirmis non deficiat ſacramentum euchariſtie.
5 Penitentie ſacramentum eſt neceſſitatis
Sacramentum corporis chriſti appellatur confirmationis.
6 Communicare debent etiam laici in corpore, ⁊ ſanguine.
7 Peregrini, ⁊ aduene, qdiu moram trahant in ciuitate, ſunt ſub cura epiſcopi, vel archipreſbyteri, ⁊ ibi ſepeliri debent.
Sepulturam alibi eligentes qꝫ in loco parochie, debent quartam partem iuris ſepultur e preſbytero parochiano.
8 Baptiſmus habet in ſe duplicem actum.
9 Archipreſbyter debet prouidere ſacerdotibus, ⁊ aliis laicis, ne moriantur ſine penitentia.
Curam habens circa ſacerdotalia, vbi non ſufficit, ille alijs committere debet.
10 Euchariſtia alias non ſeruatur, niſi ad opus infirmorum.
11 Euchariſtie ſacramenta poteſt quilibet de ciuitate, ⁊ dioceſi recipere in eccleſia maiori, ⁊ ab epiſcopo, ſeu alio vice gerente, de quo non poſſunt conqueri preſbyteri curati.

1 Officium. ¶ † Declarat qḋ ſit officiũ archipreſbyteri ciuitatẽſis. ¶ No. que ſpectãt ad officiũ archipreſbyteri: qꝛ vicari⁹ eſt epiſcopi circa officiũ inchoandũ, ⁊ dare dꝫ benedi-
2 ctiones preſbyterales. ¶ † No. qḋ officiũ miſſe eſt delegabile: ⁊ ſic vicarius dat vicariũ in his que ſunt volũtarie iuriſdictionis.
3 ¶ † Et no. quod cuſtodia ſacriſtie ad eum principaliter ſpectat.
4 ¶ † Nota qḋ eius officiũ principale eſt, qḋ nõ deficiat infirmis
5 ſacrm euchariſtie. ¶ † Et no. qḋ ſacrꝫ pnie eſt neceſſitatis: ⁊ qḋ ſa-
6 cramẽtũ corporis chriſti appellaꝰ cõfirmationis. ¶ † Et no. ꝙ
7 laici debẽt cõmunicare in corpore, ⁊ ſanguine. ¶ † No. qḋ peregrini, ⁊ aduene veniẽtes, qdiu morã trahũt in ciuitate, ſunt ſub cura epiſcopi loci, ⁊ archipreſbyteri: facit ergo qḋ ibi debẽt ſepeliri: ⁊ ſi alibi eligant, qḋ quarta debeatur epo: de quo per paulũ
8 in cle. dudũ. de ſepultu. ⁊ vide Jo. an. l. c. j. li. vj. de ſepul. ¶ † No. duplicẽ actũ in actu baptiſmi, nã primo precedit catechiſmos,
9 in quo ſit chriſtian⁹, ſcḋo baptiſmus. ¶ † Quero in quo debeat prouidere ſacerdotibus, ne moriãtur abſqꝫ penitentia: dic qḋ poteſt dupliciter intelligi. Vno modo qḋ loquaꝰ de prouiſione quo ad ipſos ſacerdotes: ⁊ pbat qḋ archipreſbyter ſacerdotũ eſt curatus, ⁊ ab eo debẽt aſſumere pniam. Alio modo qḋ loquaꝰ de prouiſione quo ad alios ne moriantur ppter defectũ ſacerdotũ, nõ aſſumat pniã: ⁊ tũc dꝫ cõmitteri alijs ſacerdotibus, quãdo per ſe nõ ſufficit. ad hoc. ſ. e. c. j. ad ſi. Per qḋ dicit Hoſt. qḋ ille, qui curam habet, vbi nõ ſufficit ad ſacerdotalia exequẽda, alijs hoc cõmittat. qḋ eſt verũ, vbi neceſſitas imminet. ff. de off. eius, cui mã. eſt iu. l. j. ⁊ vide de peni. c. omnis. ſuper gl. executionẽ. vide Jo. an. in nouella. de elec. cum ex eo. li. vj. ⁊ gl. de priuile. c. j. li. vj. ¶ Quero de quibus benedictionibus loquaꝰ litera. gl. j. declarat bene in epiſcopo, nullus minor epiſcopo bñ dicit. xj. di. c. de-
10 nigꝫ. ⁊ remittit Hoſt. ad ſumam. c. ti. §. ſi. ver. ſexto. ¶ † Opp. qḋ euchariſtia non ſeruetur. de cõſe. di. ſecũda. c. tribus. ſol. non reſeruatur niſi in caſu, ſcilicet ad opus infirmorum. ad hoc de ſen.
11 excõ. c. permittimus. de cuſto. eucha. c. j. ¶ † Vltima gl. dicit qḋ quilibet de ciuitate, ⁊ dioceſi poteſt ſacramenta recipere in maiori eccleſia. nec ob. de pe. di. v. c. placuit. ⁊ de paroch. c. nullus. qꝛ licet epũs nõ debeat recipere parochianũ alterius epiſcopi, põt tñ recipere parochianũ ſuũ, licet ſit etiã alterius parochie particularis: qꝛ ꝑ hoc nõ eximiꝰ parochia ſua, ſcḋm gl. ⁊ per hoc cõcludit gl. qḋ quilibet põt recurrere ad archipreſbyterũ maioris eccleſie, ſcḋm gl. ⁊ Jnn. ⁊ Abb. videtur hoc reſtringere ad grauiter peccãtes. l. di. penitẽtes. ⁊ c. in capite. ⁊ xxvj. q. vj. c. ſi. Si intellexerũt de caſibus epo reſeruatis, nõ placet hoc Ho. q dicit qḋ ſine ſpeciali cõmiſſiõe epi archipreſbyter non abſoluet in illis: qḋ credit Jo. an. de peni. ſi epũs. li. vj. loquitur ergo de alijs: ⁊ procedit in omnibus. ex quo dicit Hoſt. qḋ quilibet habet papam, epiſcopum, ⁊ archipreſbyterũ, qui epi eſt vicarius, ⁊ curatus. de pen. c. omnis. Jdeo non poteſt conqueri preſbyter curatus, ſi ſacramenta miniſtrantur ab epiſcopo in parochia ſua, vel ab alio de eius mandato: vide quod no. in. d. c. omnis.

1 Archipreſbyter ruralis preſbyterorũ, ⁊ laicorum plebanie, ſue curam gerit tamen contra decretum epi nil ordinare poteſt.
2 Archipreſbyter habet preſbyteratus ordinem annexum, ⁊ debet eſſe in qualibet plebe.
3 Plebanis quelibet debet habere ſub ſe titulos particulares, ⁊ preſbyteros.
4 Preſbyteri in eccleſijs collegiatis inferioribus debent omnes recipere confeſſionem, ⁊ penitentiam a preſbytero prelati, ⁊ nõ ab alijs capellanis, vel canonicis: idem de familiaribus omnibus in eccleſia ſeruientibus.
5 Epiſcopum non decet eccleſiam dimittere ſine rectore.
6 Epiſcopus non poteſt inferiores eccleſie dignitatem proprie mẽſe vnire. nu. 10.
7 Eccleſie matricis appellatione comprehenditur cathedralis.
8 Decreti effectus habet locum etiam in decreto minoris a papa ⁊ contra decretum epiſcopi factum non valet.
9 Epus põt circa cõmiſſa inferiori prelato, ⁊ epi vicario in aliquibus inhibere poteſtatem, ⁊ ſi prelatus facit contra id non valet.
10 Beneficiũ inferioris fructus poteſt epiſcopus proprie menſe vnire, tamen ex cauſa. ⁊ de capituli conſenſu.
11 Eccleſia mater quãdoqꝫ ſumitur ꝑ illa, que hꝫ capellam ſub ſe.
12 Beneficio an poſſit priuari, qui per epiſcopum, vel archipreſbyterum fuit vocatus ad reſidentiam, ſi non venerit.
13 Statuere contra ius commune an poſſit legatus.

1 Vt ſingule. ¶ † Archipreſbyter ruralis preſbyterorũ, ⁊ laicorꝫ plebanie ſue curã gerit cõtra decretũ tñ epi nihil ordinare põt. h.
2 d. ⁊ nõ diuidiꝰ. ¶ † Not. qḋ in qualibet plebe dꝫ eſſe archipreſbyter: ⁊ qḋ quilibet plebanus eſt archipreſbyter: hꝫ ergo preſbyteratus ordinẽ annexũ. de eta. ⁊ qualt. c. j. ¶ † No. ſcḋo qḋ quili-
3 bet pleban⁹ hꝫ curã. ¶ † No. tertio qḋ quilibet plebania dꝫ habe-
4 re ſub ſe titulos particulares, ⁊ preſbyteros. ¶ † Et no. qḋ tituli ſubiecti plebano preſbyteri ⁊ titulorũ ſunt ſub cura plebani, adeo qḋ ab alijs nõ pñt recipere eccleſiaſtica ſacramẽta illo icõſulto. ſic eſt ar. ꝙ capellani in eccleſijs collegiatis inferiorib⁹ oẽs debeãt recipere cõfeſſionẽ, ⁊ penitẽtiã a preſbytero prelati, ⁊ nõ ab alijs capellanis, vel canonicis: qꝛ ipſe illorũ curã habere dicitur idẽ de
5 familiarib⁹ oĩbus in eccleſia ſeruientib⁹. ¶ † No. iiij. qḋ nõ de-
6 cet epm, quaſi ſufficiat dimittere eccleſiã ſine rectore. ¶ † Et no. ar. ꝙ inferiorẽ eccleſiã nõ põt ꝓprie mẽſe vnire. ad hoc. cle. ſi vna.
7 de re. ec. nõ alie. ¶ † No. v. ꝙ appellatione matricis eccl'ie cõpre-
8 hẽditur cathedralis, nõ plebanalis. ¶ † No. vi. qḋ cõtra decretũ epi factũ nõ valet: ⁊ ſic effectus decreti hꝫ locũ etiã in decreto minoris a papa. De quo de pbẽ. c. dilecto ⁊ vide de reſt. in inte. c. ij.
9 ⁊ vide ꝙ no. de matr. cõtracto. ꝯ interdictũ eccl'ie. c. ſi. ¶ † Septimo no. ꝙ põt epũs circa cõmiſſa inferiori prelato, ⁊ epi vicario in aliquibus illi inhibere poteſtatẽ: ⁊ ſic facit illud cõtra decretum, nõ valet. Gl. pe. opp. ꝙ nõ ita vt epi habeant: qꝛ liberiorẽ habẽt epi. gl. fateꝰ qḋ non notat omnimodã ſimilitudinẽ. Secũdo obuiat ꝙ imo aliqua iudicẽt archipreſbyteri, nec ſemper referãt. de of. or. cũ ab eccleſiarũ. Dic, minima decidit, grauiora refert. Ad hoc de cõſang. ⁊ affi. ex iſtis. ¶ † Opp. ꝙ poſſit epus beneficiũ ad menſaꝫ vnire, ⁊ fructus retinere. vt eccleſiaſti. benefic. c. vno. So. dignitatẽ retinere nõ põt, vt hic: ad tempus tñ ex cauſa de cõſenſu capituli ſui põt retinere fructus: vt ibi. Dic de hoc vt ibi. Ad
11 qḋ de inſti. ad noſtrã. ¶ † Opp. qḋ aliter ſumaꝰ matrix eccleſia: qꝛ pro illa, que capellã habet ſub ſe. de ecc. edi. c. ij. So. fatendũ ꝙ ſic ſumiꝰ: ⁊ quãqꝫ pro eccleſia cathedrali qḋ not. in clemen. de ſent. excom. c. j. in verbo, matricẽ. ¶ † Quero an ſi archipreſbyter vocet vel plebanus clericum in titulo ſibi ſubiecto ad reſidentiã, ⁊ ſi nõ veniat, poſſit illum priuare beneficio. Dicit Jo. an. ꝙ Jo. cardinalis, determinauit per hanc decre. qḋ nõ: ⁊ qꝛ cũ agitur in figura iudicij, ſolus epiſcopus eſt iudex clerici. xj. q. j. de perſonali. vbi de hoc. de here. cũ ex iniũcto. in ſi. Et hoc verũ, niſi ad ipſum ſpeciali iure ſpectet deſtitutio. Et vide qḋ no. de cleri. non reſi. relatum. ⁊ c. qualiter. de elec. licet canõ. lib. vj. ſuper gl. penul.
13 ¶ † Quero an legatus poſſit facere ſtatutũ cõtra ius cõmune. Hoſt. dicit qḋ non, per iſtum tex. ⁊ qꝛ inferior ⁊c. de maio. ⁊ obe. cum inferior. Dic qḋ aut volunt ſtatuere cõtra reſeruata pape: ⁊ non poſſunt. de offi. dele. qḋ tranſlationem. Aut cõtra cõcilia ſolennia: ⁊ idem. Vnde ſtatuere non poſſet qḋ minor. xxx. annis. eligi poſſet in epiſcopum: vel qḋ quis habere poſſet plures curas, ⁊ his ſimilia, vel alio modo eſſet ius cõmune in totũ tollere aut vult tollere conſtitutiones communes in totum: ⁊ non poteſt. Aut vult declarare: ⁊ poteſt aut vult addere, illas innouando

aut

aut aliquas penas apponendo,⁊ poteſt:idem etiaʒ poteſt alias
innãdo,vel addẽdo ad penam antiquam. Ideo poſſunt ſtatue-
re qͦ quis non habeat vocẽ in capitulo,niſi ſit in ſacris.de eta.⁊
qua.queris.xvi,di.ſatis euidẽter.hoc enim nõ eſt epales cõſti-
tutiones euertere,ſed eis deſeruire,⁊ illas ſupplere:qͦ eſt admit
tẽdũ.de no.ope.nunc.c.i.de priui.c.ij.poſſunt ⁊ ad correctiones
morũ,nõ ſubuertẽdo,ſʒ ſupplẽdo ius,ſtatuta facere preceptoria,
phibitoria,atqʒ penalia:qꝛ ⁊ plectendo,⁊c.xxiij.q.v.pdeſt.ſm
Hoſt.⁊ vide de of.le.c.ſi.⁊ vide plenĩſſime de app.c.ſi.lib.vi.

De officio primicerij. Rubrica.

Viſo de officio archipreſbyteri:ſed qꝛ in choro primicerius
eſt primus ideo ponit de eo:⁊ eſt primus in choro,vel cantu,ab-
ſente archipreſbytero. Anto.

1 Primicerius eccleſie qualis eſſe debeat in exercitio ſui offi-
cij,⁊ quis dicatur primicerius,⁊ an videat derogare officio ar-
chidiaconi.nu.ſeq.
2 Ordinariꝰ,qui epiſcopo ſubeſt.poteſt alteri mãdare vices ſuas.
3 Vicarius iuris poteſt dare vicariũ,ſaltem ad certum articulũ.
4 Primicerius an habeat iuriſdictionem ordinariam.
5 Iuriſdictionem habens tenetur de negligentia,etiam in foro cõ
ſcientie reddere rationem deo,⁊ que verba ſignificent iuriſdictio
nem.nume.4.

1 VT primicerius. † Ponit illa,que ſpe-
ctãt ad officiũ pmicerij.h.d.⁊ ſic diuidit. No.
qͦ primicerius.i.cantor,eſt ſub archidiacono,
⁊ eius cura principaliter eſt vt preſit in docẽdo
diaconibus,⁊ aliis in eccleſiaſtico ordine poſi-
tis,⁊ doceat lectores ad nocturna officia. Et no.qͦ dʒ eſſe abſqʒ
negligẽtia in ſuo officio. Ultimo Ho.hic colligit neceſſaria
cuilibet ſtudioſo,vt addiſcat. Primũ,qͦ ſingulꝛ diligẽter cõ
ſideret õ ſingulis. Scdm,qͦ de pbabili dubio ſe nõ reddat cer
tũ ſʒ peritiores cõſulat.C.de ige.ma.l.ſi antiã.⁊ huc ibi ſtudiũ ha
beat. Tertiũ,qͦ ſit capax ſenſꝰ.ibi:capacẽ ſenſuʒ. Quar
to,qͦ totꝰ verſet circa ſtudiũ.ibi:abſqʒ vlla negligẽtia. Quin
to,qͦ nõ dedignetur inſtrui ab eo,cui magiſteriũ officiũ eſt iniũ
2 ctũ:vt hic,⁊.xxxiij.q.iij.c.ſi habes. † Opp.qͦ hoc officiũ ſpe
ctat ad archidiaconũ.ſ.de off.arch.officiũ.Sol.hoc,⁊ illud eſt
verũ ſcdm diuerſitatẽ cõſuetudinis:vel hic primiceriꝰ habet ſub
archidiacono ad mãdatũ archidiaconi vt vicariꝰ eiꝰ.ex quo ptʒ
qͦ qui ſubeſt epo,alius etiã ordinarius põt alteri mãdare vices
3 ſuas. † Ru.qͦ vicarius iuris dat vicariũ,ſaltẽ ad certũ articu
lũ,vel ſm Hoſt.ſcdm ordinẽ rubricarũ deficiẽte epo faciet archi
diaconus,deficiẽte archidiacono faciet archipreſbyter,deficiẽ-
te archipreſbytero faciet primiceriꝰ:⁊ ſic de ſingulis.ad hoc fa-
4 cit qͦ dictũ eſt.ſ. † Quero an primicerius habeat iuriſdictio
nẽ ordinariã.videt qͦ ſic,ex verbo,curã:⁊ ex verbo,p animabꝰ:⁊
⁊ ex vbo,diſcipline,ac cuſtodie.p huc tñ nõ excludit iuriſdictio
5 nẽ.ſm Inn. † Ru.ꝗ ſignificẽt iuriſdictionẽ:vñ tenet.deo red
dere rõnẽ,ſi nõ monuerit,vel inſtruxerit ſubditos,vel ſi nõ ponie
rit delinquẽtes,vel ſaltem epo nõ denũciauerit,ſ.tit.i.c.j ⁊ ſi.hʒ
eſt ordinariã in his,que ſibi ſunt cõmiſſa de of.ord.cũ ab eccliã
rũ.ſm Inn.qͦ dicit Ho.verũ de cõſuetudine:de iure enim ſcri-
pto nõ inuenit qͦ habeat coercitionẽ imo conſiſtit officium ſuũ
circa diſciplinam.i.doctrinã,vt pretendi,⁊ circa officia:quare ⁊
de negligentia obligatur:vt hic,⁊ de offi.archi.ca,que. Anto.

De officio ſacriſte. Rubrica.

Viſo de officio primicerij,videndũ eſt officio ſacriſte.i.the-
ſaurarij.de materia habetur.xxv.diſt.c.perlectis.in ſi. Anto.

1 Sacriſta eſt ſubiectus archidiacono: ⁊ quale officium ha-
beat in eccleſia,vide huc etiam in rubrica.
2 Sacriſta non habet curam luminum in cura,niſi lampadum.
3 Luminaria eccleſie ſunt formanda per officiarios eiuſdem eccle
ſie ſecundum conſuetudinem.
4 Legatum lactum luminari eccleſie debetur integrum,nec de eo
quarta detrahatur.

1 VT ſciat. † Not.qͦ ſacriſta ſubiectꝰ
eſt archidiacono ⁊ ad eiuscu
rã ſub archidiacono ſpectat cuſtodia,⁊ cura
vaſorũ eccliẽ,⁊ veſtimẽtorũ,⁊ theſauri eccliẽ.⁊
ꝗ ad luminaria ſpectãt,⁊ pertinẽt ſiue in cera,
ſiue in oleo. Opp.qͦ huc ſpectat ad officiũ
arc.cuſtodia vaſorũ.ſ.de of.arc.ea,q.So.pertinet ad iſtũ ſubar
chidiacono:vt ibi loquit de collectis,⁊ vt ſilibꝰ.i.ornamẽtis tñ
2 tñ:hic de vaſis,veſtimẽtis,⁊ theſauro. † Quero de qbꝰ lumi
naribꝰ:dic qͦ loquit de luminaribꝰ lãpadũ:vt differat ab eo,qꝛ
3 dicit de cera. † Op.qͦ hoc ſpectẽt ad officiũ cuſtodis.j.c.pe
xi.So.pertinẽt ad vnũ,⁊ reliquũ ſcdm diuerſitatẽ cõſuetudinũ.
4 † ne relicto aũt p his luminaribus nõ detrahit quarta de teſta.
c.ſi. Poteſt etiã dici ſm Hoſt.qͦ ſacriſta querẽt oleũ,⁊ ipſuʒ
tradet cuſtodi,qui illud cuſtodit,⁊ expendet ſm Io.an. Anto.

De officio cuſtodis. Rubrica.

Viſo de officio ſacriſte,qꝛ officiũ cuſtodis quaſi eſt miniſter
ſacriſte.ideo de eo ponit.de materia habetur.xxvi.di.perlectis.
1 Cuſtodis eccleſie officiũ quale ſit,⁊ circa ꝗ videat perfectus.
2 Diſcretio eſt mater virtutum,⁊ illa exigitur in quocunqʒ offi-
cio,etiam minimo.
3 Punire non debet archidiaconus negligentia ſubiectorum in
officio,ſed epiſcopo denuntiat.
4 Negligentia quis poteſt ab eius officio deponi.
5 Dignitas vna quando,⁊ que preferatur alteri.
6 Officio nullus priuatur,ſeu ab eo repellitur ſola via denuntia-
tionis,niſi criminaliter conueniatur,⁊ per inquiſitionem.
Fallit rõne incorrigibilitatis,vt qꝛ notoriũ eſt ipſiꝰ crimẽ.n.ſe.
7 Denũtiatiõe ſola agi põt ad correctionẽ,vel officij priuationẽ,
vt qꝛ denũtiatꝰ eſt incorrigibilis,ſiue indomitꝰ,vel crimẽ notoriũ.
8 Beneficiatus debet portare coronam,alias beneficio priuabi-
tur ⁊ quando hoc ſit ſola denuntiatione.nu.7.
9 Epiſcopus in decidẽdo contra officiarios ſue eccleſie an debeat
vocare archidiaconum.
10 Campana quid ſignificet.

1 CUſtos. † Ponit ea,que ſpectãt ad
officiũ cuſtodis.h.d.⁊ nõ diui
dit. No.officiũ cuſtodis:qꝛ illa,ꝗ cuſtodiẽ-
da cõmittunt,ptinẽt ad eiꝰ officiũ,⁊ eſt ſub ar
chidiacono,⁊ ſignabit horas cũ tintinabulis,
ſubẽte archidiacono,⁊ palas,⁊ linteamina al-
taris,⁊ cuncta vtẽſilia dabunt ei,habebit ſolicitudinẽ in accẽdẽ
do lãpades,⁊ laternas,⁊ extinguẽdo,ne ſupra modũ lucẽdo,⁊c.
2 † No.de diſcretione,que eſt mater virtutũ.no.qͦ exigit etiam
3 diſcretio in quolibet etiã quãtũcũqʒ minimo officio. † Ru.qͦ
arch.nõ punit negligẽtiã ſubiectorũ in officio,ſed epo denũtiat.
4 † Et no.qͦ pꝑter negligẽtiã quis ab officio deponit qͦ not.
Opp.qͦ cuſtodia archidiaconũ ſpectat.de of.arch.ea,que.
5 So.ſub ſacriſta,⁊ archidiacono ſpectat ad eũ: † que aũt digni-
tas alteri preferat,cõſiderãda eſt lex municipij,deinde tẽpus or
6 dinationis.ff.de albo ſcri.l.ij.⁊ no.de ma.⁊ obe.c.i. † Op.qͦ
no repellat quis,vel deponat p viã denũtiatiõis.de accu.c.inq-
ſitionis.So.per denũtia.nõ deponit,niſi criminaliter cõuenia-
tur,vel per inquiſitionẽ.de ſimo.c.licet heli.vnde dicit Hoſt.qͦ
7 ad denũtiationẽ inquiret epo.⁊ vide de iudi.nouit. † Dicit Goſ.
qͦ lʒ per denuntiationẽ agatur ad correctionẽ,tamẽ qꝛ ineptus
erat ad adminiſtrationẽ,ſeu ad adminiſtrandũ,⁊ ſic petebat ab
adminiſtratione remoueri,qꝛ aliter cogi nõ poterat,ſcdm Goſ.
vel dic qͦ ex quo eſt incorrigibilis,⁊ indomitus,abſqʒ accuſa-
tione põt remoueri:qꝛ notoriũ eſt ipſius crimen.xvij.di.c.nec li-
cuit.xi.q.i.c.ſi quis ſacerdotũ.ij.q.vij.c.quapropter.lxxxi.di.ca.
maximonus.de iureiu.querelã.ſcdm Inn.qui dicit qͦ prius qꝫ
deponatur,⁊ alius ſubſtituatur,dʒ a beneficio ſuſpendi.de eta,⁊
8 qual.c.queris,⁊ in ſimili. † Idẽ ⁊ ſi non portet coronã:epus tñ
non ſtatim credet arch.ſi denũtiatus inficietur,ſʒ ex integro co
gnoſcetur.ff.de cuſto.reorũ.l.diuus.tñ ſine inſcriptione audiet
9 archidi.ſi ẽ officialis.iiij.q.iij.ſ.aliqñ.ſcdʒ Vin † Quero an
in decidẽdo exigatur cõſenſus arch.dic qͦ ſic:qꝛ cõiter vtriuſqʒ
gerit officiũ.de of.arch.ad hec.ſ.ſi.⁊ ſi diſſentiãt,recurratur ad
10 archiepm.de tẽpo.or.nec epi.de iure patro.nullus. † Quero
qd ſignificet cãpana.dic qͦ eſt ſignũ quãdoqʒ cõgregãdi caplʒ.
de ele.i cauſis.quãdoqʒ ſignũ exeũdi ad bellũ.qñqʒ eſt ſignũ ho
rarũ,vt hic qñqʒ eſt ſignũ actionis grarũ,vt qñ poſt victoriã ſo-
nant cãpanã.Idẽ ⁊ de laudabili cõſuetudine qͦ ſonet de ſero p
ſalutatione virginis.qñqʒ pro ſubtractiõe alicuius ab hac vita,
aliqñ excõicationis.aliqñ gaudij ⁊ honoris alicuius pſone pceſ
ſionaliter accurrẽdi.qñqʒ lectũ intrãdi.qñqʒ ad parlimẽtũ po-
puli cõuocãdi.quandoqʒ ad corpus chriſti honorãdum.dici-
tur autẽ cãpana a cãpania,vbi primus vſus eius fuit inuẽtus.
de modo tenẽdo alle.gl.multa ſunt ⁊ dicũt doc.qͦ qñqʒ initiũ,
qñqʒ mediũ,qñqʒ extremũ inſpicimus,ſcdm diuerſitatẽ ſubie-
cte materie:de qua non eſt curãdũ.⁊ no.vltimo Hoſt.qͦ malus
miniſter eſt contrarius laudi dei:e cõuerſo bonus illam promo
uet,⁊ exaltat.ſecundum Hoſt. Anto.de Butrio.
1 Eleemoſyna,oblatio,⁊ decima,in quo inter ſe differant.
2 Reditus eccliẽ appellatiõe veniũt oblatiões,eleemoſyne,⁊ de-

cime ⁊ ſunt īter oēs eccl'ie fratres equaliter diuidēdi de iure cōi.
3 Judicem duo peruertūt, videlicet inuidia, ⁊ zelus.
4 Colūne eccleſie tres ſunt principales, videlicet archidiaconus, archypreſbyter, ⁊ cuſtos, tamen poſt ipſum epiſcopum. an. 9.
5 Diſtributores eccl'ie qui ſint, ⁊ qualiter vnus poſt aliū veniat.
6 Hic pronomen demonſtratiuū quādoq; reſpicit conſequentia.
7 Cuſtos eligendus eſt melior, ⁊ ſanctior, tñ dignus eligi poteſt.
Sciētia ꝯueniēs facit aliquē habilē, q alias eſſe poſſet inhabilis.
10 Alma quid ſignificat.

1 **Cuſtos.** ¶ † No. hic diuiſiam inter eleemoſynas, decimas, ⁊ oblationes, ⁊ qđ cō-
prehēduntur in reditu eccl'ie. ¶ † Et no. qđ inter oēs
2 equaliter fratres, ⁊ ſic clericos, ⁊ alios, tales ſunt de
3 iure cōi diuidēde. ¶ † No. ſcđo duo peruertētia iudicē, inuidia,
4 ⁊ zelus. ¶ Et no. ꝯ inuidiā. ¶ † Et not. qđ tres colūne eccleſie
5 ſunt, archidiaconus, archipreſbyter, ⁊ cuſtos. ¶ † Et no. qđ prin-
cipalis diſtributor de iure cōi eſt in eccleſia ep̄s, poſt ep̄m archi-
diaconus, poſt archidiaconū cuſtos. ⁊ per hoc dicit gl. hic qđ p
6 eū cuſtos debet ꝯſtitui. ¶ † Et no. qđ pronomē demōſtratiuum
7 hic, quādoq; reſpicit cōſequentiā. ¶ † Not. qđ melior ⁊ ſanctior eſt
8 eligēdus cuſtos. ¶ † Opp. qđ ſufficiat eligere dignū, licet non eli-
gat meliorē: vñ obſtat. l. cū pater. §. rogo. ff. de le. ij. dic melior, ſan
ctior, ⁊ iuſtior eſt eligendus, tñ ſi alius eligatur, licet nō ſit melior,
ſufficit, qr cōueniēs ſcientia, ⁊c. de renun. niſi cum pridem. §. pro
9 defectu. de elec. cum nobis. ¶ † Opp. qđ columne ſint epiſcopi.
de accu. c. qualiter. So. hi ⁊ illi diuerſo reſpectu poſſunt dici co
10 lumne. † Quid eſt dicere alma. dic. i. ſancta, ⁊ pulchra virgo, ⁊
nutriens ab alo alis: alit enim verbo, ⁊ exemplo.

¶ De officio vicarij. Rubrica.

¶ Viſo de his, qui ſeruiunt eccleſie noīe proprio videamus de his, qui ſeruiūt noīe alieno: igitur ⁊ cōmuniter in iſto titulo tractatur de vicario, qui ſeruit in diuinis excepto. c. penul. vbi tractatur de vicario iuriſdictionis. ⁊ de hoc ij. in. vi. ⁊ de primo rubrica in cle. de materia. xvi. q. vij. in nona. xciij. di. c. final.

1 ☞ Vicaria priuabitur vicarius, qui beneficium curatū poſtea fuit adeptus.
2 Deſertione eccleſie longo tempore videtur ipſa eccleſia pro derelicta haberi.
3 Vicaria perpetua vacat per acceptationem perſonatus, ſeu alterius beneficij.
4 Libellus in notoriis procedit, quando ab executione inchoatur, vt quis compellatur ab impetitione.
5 Bñficio quis nō priuatur lōga abſentia, niſi p̄moueatur abſens.
6 Libellus rejicitur, ⁊ agens ab agendo nō ſolū, qñ ex ſerie libelli cōtinet ineptitudinē, ſed etiam qñ alias eē notoriū, petitionē fore iniuſtam, ⁊ etiam ſi fuerit ab initio repellendus, compellitur tamen agens deſiſtere ab antiqua, ⁊ iniuſta petitione. an. ſeq.
7 Judex poteſt imponere ex officio ſilentium vtriq; litiganti, quādo conſtat litigantes nō habere ius ſuper re litigioſa, ⁊ alias ſi libellus ſit inepte formatus.
8 Ordinatus clericus dicitur intitulatus in ꝑpetua vicaria, ⁊ ſic quis poteſt ſub hoc titulo ordinari.
9 Vicarius perpetuus non poteſt aliam vicariam perpetuam aſſumere, alias ſi aſſumat, vacat.

1 **Ad audientiā.** ¶ † Vicarius ſi beneficiū curatū poſtea fuit
adeptus, vicaria priuabitur. Prima narrat factū.
2 Secūda prouidet, ibi: qr igit. ¶ † No. primo ar. qđ p
deſertionē eccl'ie longo tēpore quis vr eā habere pro derelicta.
3 vide de hoc de cle. nō reſi. c. ſi. poſſet induci cōtrariū. ¶ † Not. ſe-
cundo qđ per acceptationem perſonatus vacat vicaria ꝑpetua
quā primo habebat: ⁊ ſic extenditur decre. de multa. etiā ad vi-
cariā. ¶ No. tertio qđ regulariter perſonat⁹ habet annexā curā.
4 ¶ Nota quarto qđ in notoriis procedit libellus, qñ inchoat ab
executione, vt cōpellatur quis ab impetitione. ¶ No. quod vbi
eſt notorium, attenta natura materie libelli notoriā continet in-
iuſtitiam, licet non pateat ex ſerie libelli: ſed extrinſecus a libello li-
bellus, ⁊ petitio rejici poteſt tanq; inepta, de iud. examinata, per
5 Inn. ⁊ hic, ⁊ ponit de libel. obla. c. ſi. ¶ † Opponitur, quod non
priuetur quantumcunq; longa abſentia, niſi promoueatur: vt de
cle. non reſi. ex tue. Solu. dic, ſi ſteterit per modicum, vel magnū,
non eſt vis: qr non priuatur, niſi moneatur: vt. d. c. ex tue. de cle.
6 non reſi. ¶ † Opp. qđ nō debuerat huic ſilentium impoi abſq;
iudicio. ij. q. i. c. per totum. So. dicit notabiliter hic Inn. quod li-
bellus rejicitur, ⁊ agens ab agendo, nō ſolum, quādo ex ſerie li-
belli cōtinet ineptitudinē, ſed etiā qñ alias eſt notoriū, petitionē
fore iniuſtā: hic enim in libello nō dicebat ſe habere plures per-
ſonatus, tamen ex quo alias eſt notorium, qđ nō poteſt eſſe oc-
cultum. de tranſla. prela. c. quāto repellet, ſecundum Inn. ⁊ Ab.
⁊ hoc maxime locum hꝫ in beneficijs, in quibus iudex eſt, tacē-
7 te aduerſario inquirat ex officio. de cle. c. cū nobis olī. ¶ † No.
hoc dictum quod Inn. repetit. de iudi. c. examinata. in additio-
ne parua. ⁊ eſt hic ar. qđ ex quo cōſtat qđ aliquis litigantiū ſup
aliquo beneficio nō habet ius in beneficio, pōt vtriq; ſilentiū im
poni, etiam ſi alias libellus ſit inepte formatus ad idē de ſi. preſ
by. c. ij. ⁊ iū. ⁊ c. qm̄. de reſcri. c. inter ceteras. de pac. c. cum clerici.
ſecundū Ho. de of. del. cū cōtingat. de re iud. c. cum bertholdus.
Quis regulariter nullus inuitus agere cōpellatur: tamen ab an
tiqua, ⁊ iniuſta petitione deſiſtere etiā ex poſtfacto, etiam ſi fue-
rit ab initio repellenda. de iud. c. examinata. vbi de hoc: ⁊ ſic vt
8 lites reſtringātur: de reſcri. nōnulli. ¶ † Glo. ſatis eſt clara. inter
cetera dicit qđ clericus dicitur intitulatus in perpetua vicaria.
per quod doc. dicūt qđ ad titulū perpetue vicarie quis pōt ordi
nari. ſ. de reſcri. poſtulaſti. ⁊ hoc notant hic antiqui. ad hoc de
ſi. preſby. cōſtitutus. Sed Hoſ. videtur tenere cōtrariū: qđ dicit
9 Ho. fore vitiū ſcriptoris ad hoc de ſi. inſtru. c. ſ. perpetu⁹. † Nū-
quid aūt vicarius perpetuus poſſit aliud aſſumere, ⁊ ſi aſſumit
an vacet primum: vide cle. c. ſi. que de eccleſijs, ⁊ ibi determinat
idē iuris eſſe in perpetuis vicarijs, qđ in alijs beneficijs curatis.

1 ☞ Vicarias plures quis habere non poteſt.
2 Beneficiorum pluralitas quare inhibita ſit.
3 Beneficium curatum, ⁊ quelibet alia eccleſia requirit reſidentiam, ⁊ oꝫ per beneficiatum deſeruiri, non autem per vicarium. Fallit vbi pluralitas diſpenſatiue permittitur.
4 Vicarius debet eſſe preſbyter, quando beneficium habet annexum ſibi ſacerdotium.
5 Vicarias temporales poteſt quis ſimul tenere.

1 **Prouideas.** ¶ † Plures vicarias hēre quis nō pōt. h. d. Primo po
nit dictū. Secūdo ipſius rationē, ibi: qr. ¶ Not. pri-
mo qđ etiam vicariarū pluralitas eſt inhibita, ſicut
2 pluralitas beneficiorum in titulum. ¶ † Secūdo no. ar. qđ plu
ralitas beneficiorum eſt inhibita. ¶ Et no. hic vnā cām inhibi-
te pluralitatis beneficiorū. ſ. propter impoſſibilitatem deſeruien
3 di, ⁊ reſidendi in vtraq;. ¶ † Op. qđ vicaria etiam vnica ſit pro-
hibita: qr quilibet per ſe deſeruire eccl'ie tenetur. j. de cle. nō re. c.
qr nonnulli. ⁊ c. ſeq. So. vicarium habere regulariter eſt prohibi-
tū, niſi in caſibus, de quibus in dicto. c. extirpande. §. qui vero. ſ.
cum parochialis eccleſia eſt annexa dignitati vel prebende in ec
cleſia cathedrali. Item ſecundum doc. ⁊ Vinc. habent locū hec
vbi quis habet plures eccleſias ex diſpenſatione, vel in caſibus,
in quibus licitum eſt habere plures eccleſias, cū perſona ibi cō-
tinuam reſidentiam facere nō teneatur, de eta. ⁊ qua. c. cum te. de
elec. cum inter. Hoſt. in decre. extirpande. no. xij. caſus, in quibus
habet locū datio vicarij, ⁊ ibi habetur, ⁊ eos recitat hic in ſum-
4 ma. ¶ † Quero an exigatur qđ vicarius ſit ſacerdos. glo. qđ ſic.
vel ſecundum doc. qđ intellige quando beneficio eſt annexum ſa
cerdotium. vnde dic vt in cle. eod. ti. que de eccleſijs. §. reſponſo.
5 ⁊ debet eſſe canonice inſtitutus cum certa portione. ¶ † Oppo
ni. qđ quis poſſit habere vltra vnam. de c. c. per venit. ſcilicet de cē
ſi. So. contrarium loquitur in temporali, de quo tamen dic vt
habetur in. c. nemo deinceps, de elec. lib. vi. Anto. de Butri.

1 ☞ Vicarius perpetuus per epiſcopum inſtitutus per rectorem remoueri, vel portione ſua fraudari non poteſt.
2 Vicari⁹ ꝑpetu⁹ nō pōt eccl'ia ſine authoritate dioceſani inſtitui.
3 Inſtitutionē authorizabilem facit inferior ep̄o de authoritate ſpeciali epiſcopi.
4 Patroni, ⁊ ep̄i conſenſus exigitur in collatione perpetue eccleſie, ſiue vicarie, alias ſi nō interueniat conſenſus vtriuſq;, paſſio non durat poſt mortē perſone, vt expiret mortuo prelato.
5 Vicarius perpetuus dicatur habere eccleſiam intitulatam.
6 Vicarium perpetuum an poſſit rector eccleſie de nouo conſtituere ſine authoritate epiſcopi.
7 Vicarius temporalis an poſſit mortuo prelato petere ſalarium totius temporis a ſucceſſore.
Succeſſores etiam prelati qñ teneātur ad debita predeceſſoris.
8 Vicariū etiam perpetuum an poſſit ex cauſa remouere ipſe ep̄s, cui repreſentatus eſt abſq; conſenſu.
9 Vicarius etiam perpetuus non eſt proprie intitulatus, ſed dicitur habere eccleſiam quaſi vt commendatam.
10 Penſio vicarij perpetui quare minui non poſſit.

1 **Ad hec.** ¶ † Perpetuus vicarius per epiſco
pum inſtitutus per rectorem remo-
ueri, vel portione ſua fraudari nō poteſt. Primo po
nit duplex dictum. Secundo incipit, licet improprie,
2 ibi niſi. ¶ † No. primo qđ vicarius in eccleſia inſtitui nō poteſt
ſine authoritate dioceſani: ⁊ ſic quis in eccl'ia curata nō pōt dare
vicarium ad exercendum offm̄ cure abſq; authoritate dioceſa-
ni: ⁊ ſic tantō autorizabilis etiā reſpectu vicarie perpetue, nō ſpe
ctat ad inferiorē epiſcopo: vide. ſ. de of. arc. cū ſatis. ¶ Not. ſe-
cundo

cū do qȝ rector eccleſie vicariū inſtitutū a pdeceſſore ſine autho-
ritate epī remouere nō pōt:ꝛ ſic lȝ ſucceſſor nō teneatur ſtare co-
lono,vt.j.ne prela.vices ſuas.c.querelā.tenet̄ ſtare vicario perpe
tuo per predeceſſorē de authoritate epī ꝯſtituto,ſicut ꝛ ſtare in-
3 tegritati portionis ſibi aſſignate.❡†No.qȝ inſtitutionē autho
rizabilem ſacit inſer⁹ or epo de authoritate ſpeciali epī.ꝛ collige
hic practicā dicī ādi inſtrm̄ de vicariatu.ad hoc de re iud.cū ber
4 tholdus.❡†Op.qȝ patroni exigat̄ cōſenſus.xvi.q.vij.c.decer-
nimus.So.intellige qȝ exigat̄ cōſenſus,etiā patroni:qꝛ in eccle
ſia nō pōt dari perpetu⁹ titul⁹ abſqȝ ꝯſenſu patroni.dicit gl.qȝ
hoc nō credit qȝ exigat̄ patroni ꝯſenſus,cū demū vacāte eccl̄ia
habeat ius pſentādi:ſed eccl̄ia nō dicit̄ vacare in inſtitutiōe per
petui vicarij:ꝛ hoc vt̄ hic innui,in ſi.gl.Ala.ꝛ Jnno.dicūt qȝ ſi
nō interuenit cōſenſus patroni,penſio nō durat poſt mortē per-
ſone:remitti de ſi.pſby.c.ppoſuit.ꝛ hoc tȝ gl.de iure pa.poſtula
ſti.in vlt.glo.ꝛ tȝ Cā ꝛ Hoſ.ꝛ reſidet in hoc Jo.an.Cōſenſus
aūt epī requirit̄ ad perpetuādā vicariā:alias mortuo plato ex-
piraret:qꝛ nō eſſet cuius officio fungeret̄.ꝛ eſt ſimile de trāſla.c.
veniēs.ꝛ.c.decetero.ſcdm Hoſ.ꝛ ex hoc ſequit̄ qȝ nō pōt minui
eius portio,nec ſine cā remoueri,ſcdm Ho.plus dicit Jano.qȝ
ad hoc vt poſſet iſtū ppetuare in titulū,neceſſari⁹ eſt ꝯſenſus ca
pituli maxime vbi pbēde ꝛ canonie p caplm̄ ſolū,vel epȝ,ꝛ capi
tulū cōferunt̄.de his q̄ ſi.a pla ca noſcit̄.ꝛ qȝ dicit de his,q̄ ſiūt
a pla.ca.cū aplica.ſpeciale eſt,ſcdȝ eū Officialē vero ſine caplo
5 cōſtituit,ꝛ deſtituit:vt dicā.j.e.c.tua.❡†Quero an vicarius p-
petuus dicat̄ eccleſiā habere intitulatā.dicit hic gl.qȝ nō:hȝ ta
mē ius vicarie,ita qȝ expelli nō poteſt,ac ſi haberet titulū ſine
iuſta cā:ꝛ tūc per iudicē,nō per prelatū ipſius eccleſie:ſolus eni
6 eſt prelatus intitulat⁹.ad hoc de prebē.cū nō ignores.❡†Ue-
nio ad q̄ſita doctorū,q̄ro an ſine authoritate epī poſſit rector cō
ſtituere vicariū.dic qȝ nō,qn̄ agit̄ de vicaria de nouo cōſtituen-
da.ꝛ pcōſequēs de certa portione redituū aſſignāda.de pbē.c.ni
ſi eſſent.ꝛ.c.extirpāde.ꝛ qꝛ inſtitutio ſpectat ad epm̄.de of.arch.
7 cū ſatis.ſcdm Ho.❡†Quero,ſi vicarij tpe mortis eſt plat⁹,an
ipſe vicari⁹ a ſucceſſore toti⁹ tpis ſalariū petere poſſit.vt̄ qȝ ſic.
ff.loca.q operas.ff.de cō.in.ob.cau.l.pecuniā.Jn ꝯriū.ff.loca.l.
ex cōducto.§.cū quidā.ff.de cōdi.ca.da.l.ſi pecuniā.dicit qȝ to-
tius tpis ſalariū petet,ex quo p eū nō ſtat,niſi in reſiduo operas
locaſſet.ff.de offi.aſſeſ.l.diē functo.ff.loca.l.ſȝ ꝛ addes.§.cū qui
dā tenet̄ eni ſucceſſor ad debita pdeceſſoris.de ſol.c.j.❡Hoc di
ctū credo verū interueniente authoritate epī,vel vtilitate eccl̄ie:
alias forte dicēdū eſt ſecus p no.in.c.ſi.j.ne plati vices ſuas.di-
cit tn̄ Jnn.hoc eſſe verū,ſi res intuitu eccleſie remāſerūt ſucceſſo
8 ri alia petat ab heredib⁹.ꝛ adde qȝ no.de loca.ppter.❡†Que-
ro an epus abſqȝ ꝯſenſu repreſentatus a vicario,eſto qȝ viuat,ex
cā poſſit hūc vicariū remouere.videt̄ qȝ nō:vt in regula.j.de re.
iur.ad hoc de of.arc.c.ad hec.§.ſi.❡Cōtrariū eſt verū:alias epo
inferiorē haberet iudicē,ꝛ collegā,ꝛ eſſent in vno corpore duo ca
pita,quaſi mōſtrū,cōtra id de of.or.c.qm̄.putat qȝ pſona dȝ ci-
tari vt ipſam defendat,ſi velit:ꝛ ſic intelligit̄ dicta decre.ad hec.
in ſi.ꝛ ſic p vtroqȝ cōiter amouet̄ pſona citata,ꝛ certificata a iu-
dice.i.epo ſolo cām examinante,ꝛ iudicāte.ꝛ eodē modo intelli
9 git̄ qȝ ibi dicit̄ de arc.de requirēdo,ſcdm Ho.❡†No.gl.aperte
tenērē qȝ vicarius perpetuus ppꝛie nō eſt intitulatus,ſȝ dicitur
habere quaſi eccleſiā vt commendatam,vide de ſi.pſby.c.cōſti-
10 tutus.ꝛ.ſ.c.prouideas.❡†Quare nō poteſt minui penſio pro
vicario perpetuo:dic qꝛ perpetuus eſt.j.de cenſi.phibemus.nec
ob.ibi,qꝛ nun eſt hec penſio,ſed beneficium perpetuo cōſtitutū.
1 ☞Uicarius,vel prelatus vicarium ſibi ſubſtituere non poteſt,
ſiue perpetuum,ſiue temporalem.
2 Clerici appellatione comprehēditur preſbyter,ꝛ quilibet alius
in ſacris conſtitutus.
3 Uicarium quod non poſſit prelatus conſtituere,quomodo tūc
prelatus nomen ſumitur.
4 Uicarius poteſt epiſcopi authoritate conſtitui in eccleſia.pro-
moti tamen cum diſpenſatione.
5 Procurator licet efficiatur dominus litis cōteſtatione,non ta-
men ſic efficitur rector,ſeu vicarius,vt poſſit vicarium in eccle-
ſia ſua conſtituere.
6 Uicarius quare non poſſit vicarium conſtituere.
1 Clericos.❡†Uicari⁹,vel plat⁹ vicariū ſibi
ſubſtituere nō pōt.❡Not.p̄io qȝ
vicarius nō dat vicarios tpales,vel ppetuos.❡No.p
2 aduiſa in vitādis.❡†No.hic tex.aptū appellatione clericorū cō
prehēdi etiā preſbyterū:ꝛ quēlibet in ſacris ordinib⁹ cōſtitutū:
3 vide glō.ſ.de ſi.preſby.lr̄as.❡†Op.litera dicit qȝ vicarius nō
dat vicariū:hic innuit p hoc qȝ prelatus det vicariū:qȝ eſt fal-
ſum.de prebē.c.extirpāde.§.qui vero.ſo.dupliciter intelligitur.
Primo qȝ litera ſonet vt clericus.i.prelatus nō det vicariū.ꝛ or
dina lr̄am,vt gl.ꝛ tūc nō ob.ꝯriū.Secūdus intellect⁹,qȝ intelli
in vicario:ꝛ eſt ſenſus qȝ vicarius nō det vicariū:ꝛ tunc ordina
4 lr̄am vt gl.❡†Sȝ ob.ꝯ.dic qȝ ꝯri⁹ ſenſus intelligit̄ ꝑȝ ſenſum
ſuum:vt det vicariū in caſib⁹,nō regulariter,vt cū plati ex diſpē
ſatiōe nō pmouent̄:nec abſunt,vł ꝯſuetudo excuſat nō reſidēte:
de app.puenit.de ele.nō reſi.c.pe.no.Lan.ꝛ Jnn.ſ.e.c.ij.Exēpli
de ele.c.cū ex eo.li.vj.de regu.bñficiū.c.ſi.Et itellige vt cōſtituat̄
de authoritate epī.de cle.nō reſidē.c.ſi.Ad hoc in cle.e.ti.c.j.i gl.
Et qlibet pōt ipm̄ habere vt ſuppleat defectū ipſi⁹ rectoris.vij.
q.j.iſtō.ꝛ.c.nihil.hoc tn̄ caſu,qn̄ ppter defectū nō excuſat plat⁹
a reſidētia:ꝛ ſic nō ob.de pbē.extirpāde.§.qui vero.nec minuit̄,
imo auget̄ cult⁹ diui⁹,q ſemp fieri dȝ.de cōſti.ex ptr.§.j.ꝛ.c.cū.
M.Fer.§.ſi.Sȝ ob.pdictis,qꝛ vt̄ qȝ vicari⁹ poſſit dare vicariū,
ſicut pōt delegat⁹ ſubdelegatū.de re iud.c.cū Berthold⁹.ſed dic
qȝ ibi ſcdm narrat̄:vel ibi dat ad certū vnum articulū:ſicut hic
5 poſſe,dūmodo nō ex toto cōmittat vices.❡†Nō ob.qȝ dr̄ de p
cu.c.q ad negocia ꝛ lites ꝯſtituit pcuratorē.de pcu.c.j.li.vj.ꝛ qȝ
ibi no.qꝛ id verū,qꝛ efficit̄ pcu.dns litis.cōte.lite:ſȝ nō ſic dñs ef
ficit̄ rector,ſeu vicari⁹:ꝛ qꝛ i illo nō vt̄ electa induſtria,in iſto ſic:
of.archid.c.iij.ff.de ſol.inter artifices.maxie ppter certū miniſte
6 riū,ꝛ mādatū.❡†Jtē pt dici ſpāle vt vicari⁹ vicariū nō cōſti-
tuat ppter infirmitatē vitādā,ar.d reſcri.cū i multis.li.vj.xj.q.iij.
qm̄.lȝ aūt i iure vicarie ſibi aliū ſubſtituere nō poſſit.ff.de pic.ꝛ
ꝛ cōmo.rei vēd.l.neceſſario.§.vlt.de iure do.ſi vſufruct⁹,dicit tn̄
Hoſt.qȝ ad tpus p modicū,ꝛ ex magna cā,ꝛ nō minus frequen-
ter poterit aliū relinquere loco ſui,ſicut ſit tota die:ar.ff.de offi.
ei⁹,cui mā.eſt iu.l.j.§.j.de app.puenit.ij.ꝛ vide Jo.an.in Nouel-
lis.de elec.li.vj.eum ex eo.qn̄ non hn̄t mandatum ſubſtituendi,
ſi ſunt infirmi,vel impediti,delegent cauſas tunc pendentes.
1 ☞Uicarius pape nō habet iuriſdictionem in vrbe,extra vero
vrbem ſic extra tn̄ centeſimum milliare,ad quod ſe de vrbe,extē-
dit dicta pape iuriſdictio,nu.6.
2 Litere preter ſtylū curie obtēte preſumunt̄ falſe,aut ſurreptitie.
3 Cōmiſſarij,ſeu legati verbo non creditur in his,que,preter ius
ꝛ ſpecialiter committuntur.
4 Surreptio vbi trahit originem a cauſa fundus annullante,illa
vitiat ipſo iure.
5 Pape prouincia vel dioceſis ſpecialis eſt intra Capuā ꝛ prouin
ciam piſanam.
7 Juriſdictionem non habet vltra vrbem,qui habet limitatam in
vrbe:quam ſi delegatus extendat vltra limiten tanqȝ ſurreptitia
non valet.
8 Uicarius pape,vel epī,habet iuriſdictionem ordinariam.
9 Uicarij iuriſdictio expirat mortuo epo,vel eo,qui vicariū dedit.
10 Officium ſibi conſtitere poteſt epiſcopus abſqȝ capli cōſenſu.
11 Excōicatos per manuum iniectionē ſubditos,vel aliunde ve-
nientes,an poſſit abſoluere de facto vicarius pape.
12 Uicarius pape non confert beneficia pape in vrbe ſpectātia ad
collationem pape vel inferioris,vt poſſet papa,niſi ad hoc ha-
beat ſpeciale mandatum.
13 Ordinare an poſſit vicarius pape vel literas commendatitias
ad ordines dare.
14 Uicarij pape iuriſdictio non includit dioceſim vrbis.
15 Urbis appellatione in dubio non venit dioceſis.
16 Cardinales an habeant quo ad ſubditos ius epiſcopale
17 Uicarius pape an cognoſcat de cauſis ſubiectorum titulo car-
dinalium,cum in vrbe ſint tituli cardinalium,qui quo ad ſuos
ſubditos habent ius epiſcopale.
18 Uicarius pape ſi ſit ad tēpus cōſtitutus,ꝛ iuramentū pſtitū vel
ſub pena de nō reuocādo ante tēpus,an ſi prius reuocet̄,teneat
reuocatio:ꝛ dato qȝ teneat,an ſint periuri,ꝛ inciderint in penā.
1 Ua nobis.❡†Uicarius pape in vrbe
iuriſdictionē nō hȝ,extra vr
bē ſic.h.d.Pontidcm̄,ꝛ ipſius rōnē,ibi:qm̄.quā for
tificat ibi preſertim.ex qbus infert,ibi:mādamus,ꝛ
ibi vicarij lr̄as.i.conceſſas a vicario alteri,id eſt,a pape vicario.
2 ❡†No.primo qȝ litere obtēte pter ſtylū curie pſumūtur ſurre-
3 ptitie,aut falſe.†ꝛ no.qȝ vbi l liter in aliquid de ſpāli mādato cō
cedit̄,ita dubio hoc cōceſſum nō intelligitur:ꝛ ſic non preſumit̄
ſpālis poteſtas,niſi pbetur:ꝛ dato qȝ pbetur qn̄ eſt cōtra cōſue
tudinē,ſurreptitia preſumitur.ſimile qȝ dicim⁹ in delegato,qȝ
nō creditur eius eius verbo de his,que preter ius,ꝛ ſpāliter cō-
mittūtur preter cōem regulā,niſi aliter doceat.de ſen.excō.c.ad
4 eminētiā.ꝛ no.de of.leg.c.qȝ trāſlationē.❡†No.ſecūdo iſtū tex.
qȝ vbi ſurreptio trahit originē a cā funditus annullāte,illa vi-
tiat ipō iure.ad hoc tex.ꝛ gl.de reſcr.c.j.li.vj.ſimile qȝ no.de ele.
5 c.auditis.ꝛ dixi.e.ti.c.cōſideramus.❡†No.qȝ intra capuā ꝛ
6 prouinciā piſanā eſt dioce.ſpālis,vel prouincia pape.❡†Op.
qȝ eius iuriſdictio extra vrbem ſe extēdat vſqȝ ad cēteſimū mil-
liare.ff.de of.pfec.vrb.l.j.§.initio.dicit gl.qȝ in vrbe,ꝛ intra cē
7 teſimū milliare.❡†Oppo.qȝ geſtum per lr̄as ſurreptitias non

BIBLIOTEC. NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſit nullū.ſ.de reſcri.ad audiētiā.gl.dicit qḋ iuriſdictio limitatur
ad vrbē,⁊ nō cēſetur ꝯceſſa extra vrbē.⁊ dato qḋ litere apparēt,
ꝑſumunt̄ ſurreptitie,⁊ nulla cōfertur iuriſdictio extra vrbē.dic
qḋ ſi eſt ſurreptio circa impreſſionē poteſtatis.vbi ꝓcedit via li-
mitata,vltra limites nō preſumit̄ cōceſſa:⁊ ſic ſurgit vitiū a cā
fundit⁹ annullāte,⁊ vitiat ipſo iure,vt hic.vel dic expone ꝑ ſur-
reptionē.i.ꝑ falſitatē.vel intellige de lr̄is a vicario obtentis ſuꝑ
iuſtitia,vel aliter,q̄ vltra limites ſue ptātis extēſe tanq̄ ſurrepti
tie ſunt nulle:⁊ ſic defect⁹ ſurgit a cā fundit⁹ annullāte. ¶ Pri-
mus ergo intellect⁹ eſt,ꝙ loquat̄ de iſtis ptātis vicarij. ¶ Scḋo
8 ꝙ itelligat̄ de literis a vicario ꝯceſſis:⁊ hec eſt melior. ¶ †Que-
ro an vicarius habeat ordinariā iuriſdictionē.Hoſt.⁊ Inn.di-
cūt ꝙ ſic ꝑ lr̄am ibi:quā iuriſdictio ad hoc ſimile ꝙ dixit gl.xxvi.
di.ſ.plectis.i gl.magna,qꝛ appellatiōe iuriſdictiōis in dubio in-
tellr̄ ordinaria:⁊ vide gl.e.ti.c.ij.in glo.ſ.li.vi. Hoſt.remittit ad
9 ſummā.e.ti. ¶ †Nūquid aūt mortuo epō,vel eo,qui dedit vica
riū.ceſſet iuriſdictio vicarij.Hoſt.de of.dele.quā abbas.dt ꝙ ſic.
Alle.ne ſe.va.iſta.⁊.c.ſi.⁊ ſic dt de ꝯſuetudine ſeruari ꝙ ꝯuis capſa
pleriſq3 tales cōfirmet,vel remoueāt ꝑ eis:de ma.⁊ ob.cū olim.
10 ff.de iudi.iudiciū.de hoc de heretico ad abolēdā.i ꝑn. ¶ †Que
ro an epūs poſſit ſibi cōſtituere officialē abſq3 ꝯſenſu capituli dic
ꝙ ſic,⁊ remouere:vt no Hoſt.in ſum.e.ti.ſ.in qb⁹.ꝟ.ſed nunq̄ d.
Et hoc ēt approbat cōſuetudo in talib⁹ ſeruāde.de his q̄ ſi.a ꝑe
11 la.ea noſcit̄. ¶ †Circa officiū vicarij pape,de quo alibi nō habe
tur in iure,quero ꝑmo an excōicatos ꝑ manuū iniectionē ſubdi
tos,vel aliūde venientes,poſſit abſoluere de facto ſepe videm⁹ ꝙ
abſoluit ꝙ putat Io.an.ex ſpeciali ꝯmiſſione fieri:aliter nō pu-
tat ꝙ poſſet,ſaltē aliūde venientes.Et idē videt̄ dicēdū de ſubdi
tis ſi diceret̄ illū habere vicariā illius ptātis,q̄ haberet papa in
vrbe:vt ⁊ ꝑſiacha,vel epūs vrbis:tūc eīn nō abſolueret ſubditos,
niſi in caſib⁹,in qb⁹ abſoluēt etiā alij,⁊ eius vicarij:de ſen.excō.
c.a nobis.c.peruenit ⁊.c.quāuis.c.decetero.c.ea noſcitur.c.mu-
12 lieres.⁊.c.de his. ¶ †Quero ſcḋo an cōferat bn̄ficia in vrbe ſpe
ctātia ad collationē pape,vel inferioris,vt poſſet papa:⁊ vt.ſ.di
13 xi,nō niſi ad hoc haberet ſpeciale mādatū.ſ.c.ſi.li.vi. ¶ †Que-
ro an ordinare poſſet.vel cōmēdatitias ad ordines dare tenēdū
14 ꝙ habet̄ de tem.or.cū nullus. ¶ †Quero an dioc.vrbis includa
tur in iuriſdictiōe ei⁹:dic ꝙ nō,vt hic.⁊.ff.de of.ꝑfec.vrbi.l.vlt.
15 †vnde nō venit dioc.appellatione vrbis,vbi aliud nō exprimit̄,
nec ꝯtinētia edificia,⁊ ſuburbia:de ſen.excō.ſi ciuitas.li.vi.i hoc
oportet cōmiſſionis formā attēdi.Ad hoc ꝙ hic dicit tex.⁊.ſ.de
16 ꝑui.c.poſtro. ¶ †Itē cū in vrbe ſint tituli cardinaliū,qui quo
ad ſuos ſubditos habēt ius epiſcopale:vt no.ſ.de ma.⁊ ob.is q.
17 ¶ †Querit̄ an iſte vicari⁹ poſſet cognoſcere de cauſis ſubiecto-
rū titulis cardinaliū.Videt̄ ꝙ ſic:qꝛ hic excludit̄ iuriſdictio ſo-
lum extra vrbē:ergo intra habet illam,quā3 papa,cum ſit idem
vtriuſq3 auditoriū.c.ij.de app.romana.li.vi.ad hoc qꝛ legat⁹ pa
pe adit̄ per querelā:vt patet de of.le.c.i. ¶ Itē qꝛ hoc pōt vica-
rius epi quo ad ſubiectos epō.de of.or.paſtoralis.ergo ⁊ vicari⁹
pape,⁊ fortius.Et hoc tenendū videtur,etiā dato ꝙ teneat̄,qḋ
vicarius nō habeat papalē,ſed epalem iuriſdictionē in vrbe,vel
patriarchalē.que licet legatus poſſit,qui equiparat̄ proconſuli
in vrbe,de of.le.c.ij.li.vi.de elec.ſi abbatē.e.li.non poterit hoc vi
carius,niſi immediatos vrgere:qꝛ,vt dixi,nō debet minus poſſe
18 vicarius pape,quā epūs alius.vel eius vicarius. ¶ †Quero ſi
vicarius ſit ad tēpus cōſtitutus,⁊ iuramētum preſtitum vel ſub
pena de nō reuocādo ante tempus,an ſi prius reuocetur,teneat
reuocatio:⁊ dato ꝙ teneat,an ſit periuri,an inciderit in penam
dic ꝙ ſi ſine cauſa reuocat l3 aliquibus videat̄ ꝙ ſint periuri,⁊ in
cidant in penam,tenet tū̄ reuocatio,ſi faciat cum cauſa,vt quia
male gerunt officiū vendendo iuſtitiā,vel ſimilia faciendo,non
ſunt periuri propter tacitā conditionem ſubintellectā:de iureiu.
c.quēadmodū.nec cadūt in penā,per no.de ꝑbē.c.dilecto.vi.q.
de teſtis iuramēto ſuꝑ regula,ꝙ ſemel.de re.iur.li.vi.per quā de
cre.dicit Hoſt.ꝙ papa pōt,⁊ quilibet alius iuriſdictionē quā cō
mittit,reſtringere ad certum locū,⁊ ad certū tp̄s ad hoc.ſ.de of.
dele.de cauſis.⁊ vtrobiq3 pōt reſtringi,⁊ reuocari poteſtas per
ꝯcedendū.Vnde dixit,ſe paduę cōſuluiſſe vicariū per capitulū
datū ad tempus vacante ſede ante tempus reuocari poſſe.Ad
hoc ꝙ no.ſ.in.ij.gl.ff.de iudi.l.iudicium.⁊ de precarijs.c.ſi.

1 ☞ Vicarij ordinarij compellantur per ſubtractionem prouen-
tuum,⁊ vicariarum eccleſijs etiam deſeruire.
2 Vicarij perpetui tenent̄,ſicut alij intitulati,ad reſidentiā,⁊ face
re ſe ad ordines bn̄ficio annexos ordinari,⁊ quō compellantur.
3 Beneficium curatum annexum ordinem presbyteralem habet
de iure.
4 Vicarius perpetuus curato equiparatur.
5 Beneficia ſubtracta propter non reſidentiam,vel illorum fru-
ctus,non imburſabit epiſcopus,ſed alteri,qui idem officium fa
ciat,aſſignabit,vel alias in eccleſie vtilitatem conuertet.
6 Bene vbi poſſunt imponi ſimul diuerſe,honeſtius tamē eſt qḋ
a leniori incipiatur.
7 Vicarius quis dicitur.
8 Vicarias plures non poteſt quis habere.

1 LEX parte. ¶ †Per ſubtractionē prouētuū,⁊
vicariarū,cōpellunt̄ vicarij ordi-
narij eccleſijs deſeruire.h.d. In prima facti deciſio
2 narratio.In ſcḋa ibi:mādamus.mādatū. ¶ †No.
primo qḋ perpetui vicarij tenētur,ſicut alij intitulati,ad reſidē-
tiā,⁊ facere ſe ad ordines beneficio annexos ordinari.⁊ no.qua-
3 liter cōpellātur. ¶ †No.ſcḋo quodlibet bn̄ficiū curatū h3 anne-
4 xū ordinē preſbyteralē de iure. ¶ †No.tertio perpetuū vicariū
curatū eſſe,ſicut ⁊ intitulatū.ad hoc de preben.c.ſuper eo.li.vi.
ideo hodie decre.de multa.⁊ decre.licet canō.de de ele.lib.vi.ita
5 h3 locū in ꝑpetuis vicariis curatis,ſicut in rectorib⁹. ¶ †Que-
ro quid fiet de iſtis beneficijs ſubtractis,vel fructibus beneficio-
rū ꝓpter nō reſidētiā.dic ꝙ epūs nō imburſabit,ſ3 alteri,qui idē
officiū faciat,aſſignabit,vel alias in vtilitatē eccleſie ꝯuertet:de
cle.nō reſi.c.pe.⁊ hoc eſt cōtra multos iudices,ne dicā epōs,qui
alienū delictū vel negligētiā exputāt ſuam predā.de quo.ſ.de of.
6 or.c.irrefragabili.ad ſi.ſecundū Ho. ¶ †Quero a qua pena in-
cipiet,de quibus hic:dic qḋ eſt arbitrariū epi:tamen putat qḋ
7 honeſtius ſit qḋ principiet a leniori. ¶ †Quero cū gl.quis dica
tur vicarius.dic qḋ ille,qui a rectore de conſenſu epiſcopi eſt in-
ſtitutus:⁊ certā d3 recipere prebendam.i.portionem.ſ.e.ad hec.
8 ¶ †Quero an poſſet quis hr̄e plures vicarias:dic qḋ nō:qꝛ h3
curā animarū tanq̄ vicarius.⁊ remittit ad caſus,in quibus quis
poſſit dare vicariū.de preben.extirpande.ſ.quia vero. ¶ Gl.ſi.
ſignat vnum contrarium:⁊ debebat primo recitari:⁊ eſt clara
in ſi.dic de hoc plene de ele.licet.in glo.antepe.li.vi.

¶ De officio,⁊ poteſtate iudicis delegati. Rubrica.

1 ☞ Tractatus de officio iudicis delegati quare premittit̄ tra-
ctatui de officio ordinarij.
2 Delegatus quid eſt.
3 Quare in hac rubrica de officio iudicis delegati addatur verbū,
⁊ poteſtate,vt nō videatur pſſe dici ſuperflua in verbis.nu.8.
4 Officium,⁊ poteſtas,quare inter ſe differant.
5 Delegatus pape eſt maior quocunq3 ordinario,⁊ quare rubrica
de officio,⁊ poteſtate iudicis delegati premittatur rubrice de of
ficio iudicis ordinarij
6 Officiū eſt terminus comprehēdens iuriſdictionem,⁊ officiū ſi
mul,ideo rubrica iſta non eſt concepta inepte,ex q̄ dicit de offi-
cio iudicis delegati,l3 videatur quod debuiſſet dicere de iure de-
legati,cū videatur quod officiū ſepe denotat nudū miniſterium.
7 Officio an preficiatur,vel preſigi poſſit,qui eſt electus ad cuſto
diam alicuius arcis.
¶ Viſo de his,q gerūt vices alienas in diuinis officijs,vel iuriſ
dictione volūtaria.eſt vidēdū de his,qui gerūt vices alienas in
iudicijs,vel iuriſdictiōe ꝯtētioſa.Materia diſtinctim nō habet̄
in de cre.hētur tū̄ de cauſis delegatis.xxviij.di.qꝛ ſunt.cum ſi.⁊
1 reperit̄ in.vi.⁊ cle. ¶ †Primo circa rubricā quero quare tracta
tus de of.delegati,premittit̄ tractatui de offi.ordinarij,⁊ legati.
Reſpōdeo,qꝛ delegatus in cā ſibi cōmiſſa maior eſt quocūq3 or
dinario.ſ.c.ſane.⁊ legato.ſ.de of.lega.c.ſtuduiſti.Ideo deo ꝑ-
mittit vt dignior. ¶ Rō ē bona,qꝛ hic tractat̄ de legato pape
ſ3 nō qꝛ tractat̄ de alio ordinarij legato:ſ3 qꝛ vt plurimū,⁊ prī
2 cipaliter de eo tractat̄,ideo ſaluat̄ ratio. ¶ †Secūdo quero qd
eſt delegat⁹.Dic ꝙ is,cui a ſummo pōtifice,vel ordinario,vl de
legato principis cā cognoſcēda cōmittit̄ decidēda,⁊ exequēda,
ꝓprium nihil hn̄s.ff.de of.eius,cui mā.ē iu.l.i.Gui.in Spe.ti.i.in
prin.dicit qḋ eſt is,q ex alterius cōmiſſiōe recipit alicuius cau-
3 ſe cognitionē iudicialē. ¶ †Tertio q̄ro quare in hac rubrica ad
dat̄ ꝟbū,⁊ ptāte:⁊ nō in alijs rubricis.Dic qḋ hoc eſt de volūta
rijs,de qbus rō reddi nō pōt.de reſcrip.ſi quā.Vel in antiquis cō-
pilationib⁹,excepta ſecūda,nō erat hoc ꝟbū:⁊ erat in titulo de
4 officio ordinarij. ¶ †Quarto nunqd ſit aliqua drīa,⁊ q̄ inter offi
ciū,⁊ ptātē.De hoc ꝟbo ptās,dic vt de re.iuris.in regula ꝑma
li.vi.Officiū reſpicit id,qḋ ꝑncipaliter delegat̄,ptās vero id,qḋ
ꝓpter delegationē de iure pōt:vt cū querimus an delegat⁹ ſub-
delegēt,an cōpellat ſubdelegatū,an puniat impedientes,an poſ-
5 ſit ſine delegato ꝓcedere,⁊ ſimilia. ¶ †Contra rubricā opponi.
primo qḋ ſit indebite ſituata:debuit enim ꝑmitti de offi.delega
ti.⁊ de off.ordinarij.cū ipſi ſint ordinarij:⁊ iuriſdictio ordinaria
eſt fauorabilior,⁊ amplior.ſ.de reſcript.ad hoc.maxime cū poſ-
ſint cauſas delegare:ſed delegatus dare nō pōt ordinariā iuriſ-
dictionē:ergo,⁊c.So.in hoc titulo tractatur de delegato pape,
qui eſt maior quolibet ordinario,quo ad cauſam ſibi cōmiſſam.
ſ.ti.i.ſtuduiſti.⁊.ſ.c.ſane.ij.ideo de delegato premiſit:⁊ ideo ob
hanc cām

hãc cãm cõpilator tractaturus de officijs, ꝓmiſit de officio de-
6 legati. ¶ † Opp. ſcdo, q̃ rubrica ſit inepte cõcepta: potius enĩ
debuit cõpilator dicere, de iure delegati, ꝙ de officio: cũ officiũ
ſepe denotet nudũ miniſteriũ: de cõſue. c. j. li. vj. So. cõpilator nõ
ſolũ habuit reſpectũ ad iuriſdictionẽ delegati, ſed etiã ad nõ hñ-
tes, quibus cõmittitur nudũ miniſteriũ, de qbus. ſ. c. ſi. ¶ Preter-
ea poſuit terminũ generalẽ. ſ. de officio: q terminus cõprehẽdit
iuriſdictionẽ, & officiũ ſimul vt patet ex rubri. ꝑcedẽtibus & ſe-
7 quẽtibus. ¶ † Op. tertio q̃ ſit ſupflua rubrica, cũ ſuffeciſſet di-
cere de officio, nõ adiecto, de ptãte: ad & in rubricis ſequẽtibus
hoc verbũ, de ptãte nõ apponitur, neq; in rubricis. ff. & C. in qbus
de officijs tractatur So. dicit Jo. an. hoc eſſe de arbitrarijs, de q-
bus rõ reddit negt: de reſcriptis. ſi quã, ſufficit eñ q̃ authori ſic
placuit. Uel dic, q̃ officiũ ꝓprie cõcernit id, q̃ ꝑncipaliter cõ-
mittitur delegato: vt cũ qritur qd veniat i cõmiſſiõe, vel qd ſimile, ſʒ
poteſtas cõcernit executionẽ: vt cũ qritur qd facere poſſit delega-
tus vtrũ ſubdelegare, vel qd ſimile. Spe. nã õia tria ꝯiungit. ſ. de
8 officio, ptãte, & iuriſdictiõe. ¶ † Uñ ex ꝑdictis qdã moderni in-
ferũt ad deciſionẽ qſtionis. Pone q̃ ſtatuto ciuitatis caueatur,
q̃ elect⁹ ad certũ officiũ nõ poſſit ad aliud eligi infra certũ tpꝰ:
mõ qdã fuit elect⁹ ad cuſtodiã alicuius arcis, ſiue roche. Modo
qritur an talis ad aliud officiũ poſſit eligi ifra dictũ tpꝰ. & arguit
q̃ ſic: qr quoddã eſt officiũ cũ iuriſdictione, quoddã ſine iuri-
ſdictiõe: vt ptʒ ex ꝑdictis. ad hoc. ſ. ti. primo. in qb⁹ tractatur de of-
ficio ſine iuriſdictiõe. ad hoc q̃ nota. in. l. legatus. §. ſi ex officio.
ff. de legatis. iij. vbi dicit gl. q̃ appellatio officij gñalis eſt, & tñ
differẽtia ſit inter officiũ, & artificiũ. ꝑ hoc bñ faciunt oẽs rubrice
C. & ff. q̃ loquuntur de officijs cũ iuriſdictiõe. & Ad hoc bñ facit. l.
officiales C. de epiſ. & cle. debem⁹ ergo interꝑtari i dubio de offi-
cio cũ iuriſdictiõe, ar. omniũ ꝑdictorũ. dimittũt tñ qſtionẽ indi-
ſcuſſã: & eſt qſtio Petri de ancharano. dic i hoc attẽdi: an ex ꝑ-
cedẽtib⁹, vl ſeqũtib⁹ poſſit ꝯſtare de intẽtiõe ſtatuẽtiũ: & illi eſt
ſtãdũ: alias ſtãdũ eſt ꝯſuetudini: l. l. ſi ſeru⁹ plurũ. §. ſi. ff. de le. j.

1 ☞ In dubijs quod a maiori parte doctorum eſt approbatum illud eſt tenendum.
2 Jura ſunt intelligenda ſecundum rubricam, & materiam, in qua ſituantur.
3 Poteſtatis appellatione nõ ſolũ cõprehẽditur ptãs iuris, & iuſta, ſed etiã ptãs facti, & iniuſta, per quas qs iniuſte opprimitur.
4 Libelli concluſio ſub his verbis tãtum, peto iuſtitiam mihi miniſtrari procedit.
5 Mine, & terrores potentis inferunt iuſtum metum, ſepeq; iuſtitiam periment. Et in quo differant inter ſe.
6 Judex non põt ex officio procedere, actore non proſequente, etiã quando actor audet proſequi iudicium.
7 Pena pari agentes, & conſentientes, an puniantur ſemper ex teſtimonio ſcripture. nu. 15.
8 Delegati iuriſdictio non ſolum extenditur ad partes, ſed etiam ad extraneos alios iuriſdictioni non ſubiectos. nu. 20.
9 Delegati a papa iuriſdictio in dubio non limitatur.
10 Judicis etiam delegati delictuʒ requiritur quod ſit manifeſtũ, vt poſſit ex eo puniri.
11 Delegat⁹ iuriſdictionẽ recipit abſq; aliqua clauſula quo ad exercitiũ poteſtatis cenſure in cõtumaces, & rebelles ſue iuriſdictiõi.
12 Delegatus iudex an poſſit mulctare.
13 Poteſtas quando ſit maſculini, vel feminini generis.
14 Judices non debent dimittere propter potẽtes quo minus iuſtitiam faciant, alias ipſi & potentes afficiuntur iactura cauſe.
15 Conſentiens, vel agens, quando maiori vel minori pena puniatur. nume. ſeq.
16 Auxilium, ſeu opem preſtans, an, & quãdo pari pena puniatur. quo ipſe delinquens.
17 Cõſenſus authoritatis magis punitur in delictis grauiſſimis, vt eſt hereſis: in cõibus aũt delictis, vel minoribus par eſt pena.
18 Ratihabitiõis conſenſus, ſeu mandati, pariter punitur, quo verus delinquens.
19 Conſenſus, qui per modum mandati patratur, punitur eadem pena, qua verus delinquens.
20 Juriſdictio etiam delegati an poſſit prorogari, vel extendi extẽſione hominis, vel legis, quo ad alias perſonas, & quo ad ipſas partes earundem partium conſenſu.
21 Juriſdictio iudicis delegati extenditur ad partes etiam extraneas, quatenus iuriſdictionem ipſius turbant, tamen in ſuo territorio: extra territorium autem delinquentis non ſe extendit.
22 Juriſdictio iudicis delegati pro quibus iniurijs videatur poſſe extendi contra perſonas extraneas delinquentes.
Judex quãdo videatur poſſe iudicare in cauſa ſua, videlicet ratione iniurie ſibi illate.
23 Juriſdictio iudicis etiam delegati quo ad quas cauſas poſſit extendi vel prorogari.
24 Juriſdictio iudicis etiam delegati quo ad quam penam valeat prorogari, vel extendi.
25 Juriſdictio q̃ extẽdatur ad penas, de quibus nu. 24. que exigatur vt talis iudex, etiam delegatus, poſſit punire.
26 Offenſa manifeſta que dicatur.

Q Uia. ¶ Ad euidẽtiã. c. ꝑmittitur q̃. c. duobus mo-
dis põt legi, vno modo q̃ intelligatur de or-
dinario: qr decretalis dirigitur epõ londoñ. qui erat or-
dinarius: & ꝑ iſto intellectu facit tex. in ſi. ibi: poterís. Alio mo-
do q̃ intelligatur de delegato: & hoc per tex. ibi: ꝑcipimus. tñ doc.
cõiter ſemper tenuerũt hũc intellectũ, dato q̃ nõ appareat cla-
re ex tex. capituli an vt delegato, vel vt ordinario decretalis fue-
rit directa. Uñ cõcluditur ſcdʒ doc. q̃ cũ iſte intellect⁹ cõiter fue-
rit approbat⁹, ꝑ ꝯñs eſt tenẽd⁹: ar. l. minime. de legi. pro hoc bñ
1 facit: † qr in dubijs q̃ a maiori parte doctorũ eſt approbatũ, il-
lud eſt tenẽdũ: vt in. c. de libellis. & c. ſi. xx. di. facit q̃ no. in. l. cuʒ
2 platis. ff. de re iudica. † Itẽ pro hoc facit: qr debẽt intelligi ſecun-
dum rubricã, & materiã, in qua ſituantur: vt. l. imperator. ff. de iu-
di. adiectis: ſecundõ ergo hũc cõem intellectũ decre. h. d. delega-
tus pape poteſtatem recipit non ſolũ in partes, ſed etiã in alios
extraneos, qui ſuã iuriſdictionẽ impediunt. Cõmunis diuiſio,
3 ſecũda ibi: ſic tibi. ¶ † No. primo q̃ appellatiõe ptãtis nõ ſolũ
cõprehẽditur ptãs iuris, & iuſta, ſʒ etiã ptãs facti, & iniuſta, per
4 quã quis iniuſte opprimitur. ¶ † No. ſcdo q̃ ꝓcedit cõcluſio & li-
belli, & reſcripti peto mihi iuſtitiã exhiberi: vel, mãdam⁹ talib⁹
5 iuſtitiã exhiberi. de hoc de or. cog. cũ dilect⁹. ¶ † Not. tertio, q̃
mine, & terrores potẽtis inferũt iuſtũ metũ: & q̃ aliud eſt terror
aliud ſunt mine: mine enim ſtant in verbis, terror ſtat in factis.
ad hoc tñ vide no. in. l. ſi. ff. q̃ metus ca. & in. l. ij. C. in eo. tit. & fa-
cit. l. j. §. que onerande. ff. qua. re. ac. per hoc dicunt doctores q̃
mine, & terrores potentũ ſepe perimunt iuſtitiã. xxxiij. q. ij. ſiue. &
xxxi. q. ij. lotharius. facit. l. ſi per impreſſionẽ. C. q̃ me. cau. xj. q.
iij. quatuor. cum ſi. plus dicit Inn. decre. ꝓcedere, etiam ſi dolo
impediatur iuriſdictio: quinimo & ſtatutis, ſecundũ Ho. j. de ſent.
excõ. graue. cũ ſi. ſic ex his habes q̃ qualitercunq; impediatur iu-
6 riſdictio, locus eſt diſpoſitiõi capituli. ¶ † No. quarto q̃ actore
nõ ꝓſequẽte, iudex fruſtratur in iudicio: qr nõ põt ex officio ꝓce-
dere. etiã quãdo actor nõ audet procedere q̃ intellige, qñ nõ eſt
materia peccati, vel alia. ex qua poſſit ex officio ſupplere: alias
7 bñ põt ex officio ſupplere: vt. j. de iureiu. ad noſtrã. el. ij. ¶ † No.
quinto quod agẽtes & conſentiẽtes pari pena puniuntur ex teſti-
8 monio ſcripture: vt habetur Leui. xx. ca. ¶ † No. ſexto q̃ delega-
ti iuriſdictio extenditur nõ ſolum ad partes, ſed etiã ad extraneos
alios iuriſdictioni nõ ſubiectos, quãdo ex facto eorũ turbatur
iuriſdictio delegati: & ſic iſta poteſt dici potius quedã ꝓrogatio
iuris, ꝙ hominis: & ſicut in ſimili ex delicto in territorio alteri⁹
cõmiſſo qs ſubijcitur iuriſdictiõi iudicis territorij: d rap. c. j. de fo-
ro ꝯpe. c. ſi. ſic ex delicto in iuriſdictiõe ꝯmiſſo quis ſubijcitur iuriſ-
dictiõi illius, cuius iuriſdictio turbatur. Et aduerte ſecundũ doc.
quod non ſolũ prorogatur iuriſdictio in turbãtes iuriſdictionẽ
reſpectu partium principaliũ directe, ſed etiam in turbantes re-
ſpectu teſtium, & aliorum neceſſariorũ ad iudiciũ. Ad hoc no. j.
9 de teſti. cũ cauſam, & de penis. dilectis. ¶ † Itẽ iuriſdictio iſti⁹
delegati a papa, nõ limitatur ad limites alicui⁹ territorij, in ca-
ſu huius capituli: quã ꝙ ſecus ſit in delegato alteri⁹ ordinarij ꝯ
10 iuxta no. hic. ¶ † Et nota quod exigitur hic quod delictũ iuriſ-
dictionis ſit manifeſtũ, vt poſſit illum punire. i. exigitur quod ei
de hoc cõſtet, vt pʒ ibi: ſi eos manifeſte cognoueris. Et euidẽter
dicitur ꝯſtare, quãdo hoc eſt patens, & notoriũ. de ſi. preſby. quo-
niã, qr de hoc apparent probabiles cõiecture, & euidentia argu-
11 mẽta: ar. c. ij. de cleri. pere. ¶ † Nota ſeptimo, q̃ delegatus iu-
riſdictionẽ recipit abſq; aliqua clauſula quo ad exercitiũ pote-
12 ſtatis cenſure in cõtumaces, & rebelles ſue iuriſdictiõis. ¶ † An
autẽ poſſit mulctare. Jan. hic concludit quod delegatus pape, &
ipſius ſubdelegatus hoc poſſit in caſu in. c. de quo plene. j. c. de
cauſis. Hec decret. tractat officiũ poteſtatis delegati, & attingit
ſecũdã partem rubricere qr incidẽter hic vnũ attingitur in ratio-
ne q̃ agentes, & conſentientes pari pena puniuntur, hoc prius
expediã vt preludium quoddam antequaʒ veniam ad materiã.
13 ¶ † Oppo. de incongrua grãmatica: & ſic de cap. ad audiẽtiã. de
reſcrip. hic eñ dicitur, poteſtatib⁹, in feminino genere, cũ tñ pote-
ſtas ſit maſculini generis: vt patet. j. d iudicijs. c. ſi. vbi poteſtas
ponitur in maſculino genere: hic, vt dixi, in feminino ergo &c. So.
Si habet reſpect⁹ ad officiũ, tũc ponitur in feminino. Si vero ad
eos, q exercẽt officiũ, tũc ponitur in maſculino Ad hoc. c. tua. in ſe-
14 cũdo riſo. j. de homi. ¶ † Et videtur prio cum gl. quod tales con-
ſentientes, & innocantes adiutoriũ ſuperioris aliter puniantur:
qr iacturã cauſe affici debent. C. ne liceat potentio. l. j. j. de alie.
iud. mu. cauſa fac. c. ij. Sl. fatetur quod poſſunt puniri alia pena,
que eſt ordinaria, & ad partis intereſſe: hec autẽ eſt pena extraor

dinaria. Itē ibi pena innocētin ſuperiorē ſpecialiter in alienationis
actu, hic is alibi puidet: iudices tñ non debēt dimittere
ppter potētes, quo minus iuſtitiā ſuā adminiſtrent. j. de iudic.
15 decernimus. cū iuribus allegatis in gl. ¶ † Scdo cū ſequēti gl.
videt qd agētes, & cōſentiētes nō puniātur pari pena, ſed magis
puniantur cōſentientes. xxiiij. q. iij. qui aliorū. ¶ Gloſſa diſtin-
quadruplicē cōſenſum, & doctores addunt quintū. Dic, quidam
eſt cōſenſus negligētie: & in tali minus punitur faciens, ꝙ negli-
gēs ſaluo ꝙ in plato: & quādo nimis in eo eſt craſſa negligētia:
& ſic eo qd negligēs eſt in lata culpa, punit eadē pena. hoc dictū
procedit, qñ delictū de ſui natura non requirit dolū: ſecus forte
vbi dolū requirit ar. l. j. §. diuus. ff. ad. l. corne. de ſicarijs. ad hoc
no. per Jon. in. c. quāto. de ſen. excom. i. q. i. quicquid inuiſibilis,
cū ſi. lxxxiij. di. cōſentire. ¶ Quidā eſt conſenſus cōſilij: & gl. di-
cit qd hic minus punitur ꝙ faciens. plus tñ ꝙ negligēs. lxxxvi.
di. c. tanta. hoc. c. videtur facere potius cōtra, vbi plus punitur
cōſiliū preſtans, ꝙ faciens. So. ibi fuit diſpēſatū cū faciēte. hoc
dicūt doc. verū, ſi alias erat facturus: alias eſt par delictū. j. de
homi. ſicut. §. qui vero. ff. de furtis. qui ſeruo. de penis. c. felicis.
16 in prin. li. vj. & in cle. ſi quis ſuadēte. † Quidā eſt cōſenſus coope-
rationis: & hic equaliter punitur. Dic qñq; quis preſtat opem
ante maleficium vel in ipſo maleficio, quādoq; poſt primo caſu
aut pena augmētatur propter qualitatē ſuperueniētē ex poſtfa-
cto extra ipſū delictū preter propoſitū delinquētis: & tūc preſtās
opē nō punit eadē pena qua principalis. Exēplū. quidam pre-
ſtat opem furto: modo principalis cōmittens furtū deprehēdi-
tur cū furto an preſtans opē tenebitur vt pro furto manifeſto:
dicendū eſt qd nō: vt. l. is, qui opē. ff. de furtis. & per hoc infertur
qd pena delinquētis, principaliter augmētet ppter cōtumaciā
ipſius delinquentis, hoc non preiudicabit preſtanti opē: cū ta-
lis qualitas in preſtante opē ceſſet. Quandoq; augmentat pro-
pter qualitatē ſubſiſtentem ab initio tempore delicti cōmiſſi, &
ſecundum propoſitum delinquentiū, & qualitas ſubeſt ex parte
delinquentiū. Exemplū, qr principalis offendens eſt filius, pre-
ſtans opem eſt extraneus: & punitur preſtans opē eadem pena.
l. vltā. ff. ad. l. pōpe. de parricidijs. Et ex hoc infert qd ſi ſecūdū
formā ſtatutorū puniretur in plus nobilis delinquens ꝙ alius,
& ſi popularis preſtaret ſibi opē in maleficio, qd eadem pena pu-
niretur. Quandoq; augmētatur ratione qualitatis inherentis
delicto, ratione loci, temporis, vel perſone eius, in quem delin-
quitur. Exēplum, aliquis preſtat opem pro delicto committen-
do extra plateam, vel eccleſiā, & principalis delinquens delictū
cōmittit in platea, vel eccleſia, & preſtat opē pro delicto cōmittē-
do de die, & cōmittitur de nocte: vel vt offendatur tempore, quo
erat laicus, & offenditur tēpore, quo eſt clericus: & eadē pena ve-
nit puniendus. Et ratio, qr in delictis attenditur tempus quo
ipſum delictum perficitur: vt. l. qui ſeruū. verſi. plus pōponius. &
l. ſi quis vxori. §. nec verbo. ff. de furtis. & hoc videtur ſequi gl. in
l. j. §. pſuadere. ff. de ſeruo corrupto. & inſti. de furtis. §. ope. Quā-
doq; pena non augmētatur propter aliquā qualitatē, ſed ineſt,
ex natura delicti: & tūc regulariter punitur eadē pena: fallit, niſi
aliud reperiatur in. l. expreſſuz: vt. l. j. C. de rapta virginū. & l. j. C.
de mal. nō emptis. Et predicta pcedūt, quando verba ſunt ſcri-
pta in rē: vt qr dicit, pro furto, vel homicidio talis ſic puniātur,
ſecus ſi ſint ſcripta in perſonas. exempla: qr lex dicit. ſi quis occi-
derit, vel percuſſerit. puniatur tali pena: qr tunc dicendū eſt qd
preſtans opē non puniatur tali pena: cū preſtās opē nō dicatur
pprie delictū cōmittere: ar. l. aut qui aliter. §. ſi. ff. qd vi, aut clā.
& l. ſi ſeruū. §. amouiſſe. ff. de acqui. here. ad hoc no. in. l. hec ver-
ba. ff. de adulte. Et ad declarationē predictorum vide nota. per
dñm. Bar. in. l. is, qui opem. ff. de furtis. Quādoq; quis preſtat
opem poſt delictū cōmiſſum, puta qr ad euadendū: & tunc non
punitur eadem pena, iuxta no. per Bar. in. l. infiniti. §. ope. ff. de
furtis. vbi de hoc. hec vera, niſi in cauſa hereſis, in qua receptās
hereticū punitur eadē pena: vt in ca. excōmunicamus. §. creden-
17 tes. j. de hereti. cū ſi. & probatur in mēbro ſequenti. † Quidaz eſt
conſenſus authoritatis: & gl. dicit qd magis punitur. xxiij. q. iij.
ca. qui aliorū. xi. q. iij. qui cōſentit. qd eſt verū in delictis grauiſ-
ſimis: vt eſt delictū hereſis. In cōmunibus aūt, vel minoribus,
par eſt pena vt hic dicitur: & vocātur iſti fautores. ff. de recepta.
18 l. j. & ij. ff. de incēdio, rui. & nau. l. qui naufragiū. ¶ † Quidam eſt
conſenſus ratihabitionis, ſeu mādati: & pariter punitur. de ſen.
excō. cum quis. li. vj. de reſti. ſpo. cū ad ſedē. de quo tamen dic vt
19 ibi, ſcilicet quādo eius nomine eſt factū. ¶ † Et eſt alius conſen-
ſus, qui patratur per modū mādati. & Ho. videtur dicere qd pu-
niatur eadem pena. alle. l. ij. ff. mandati. & c. mulieres. in vlti. re-
ſponſo. j. de ſen. excō. de quo per Bar. in. l. non ſolū. §. ſi manda-
20 to. & l. ſed ſi vnus. §. ſeruus meus. ff. de iniurijs. ¶ † Hāc gl. po-
nit hic Inn. & vide qd notat gl. ij. q. j. cap. notum. lxxxvi. diſt. fa-
cientes. ibi ponitur hec gl. ſed nō ſic plene. Hic. Inn. attingit gl.

materiā pñtis delegati quo ad extrinſecā defenſionē ſue pñtis
& iuriſdictionis, quā vt recitē vna cū gl. Op. qd delegatus nō co-
gnoſcat de hoc, nec iudicet quo ad extraneus: qr quo ad cāz, vel
perſona in reſcripto non cōprehēſam, nō extēdit iuriſdictio, etiā
volūtate partiū fiat prorogatio: & etiā quo ad pſonas nō extēdit,
ēt ſi pars cōſentiat: vt eſt caſus. j. c. p. & g. & j. c. de cauſis. ¶ So.
dicit vltima gl. qd hoc cōtingit ppter delictū contra iuriſdictio-
nē cōmiſſuz: qr omnia videntur cōmiſſa, ſine quibus iuriſdictio
nō pōt expediri. poteſt ergo iuriſdictionē ſuā extendere ad quoſ-
cunq; turbantes: & ſic loquitur hec decre. vnde extēſione homi-
nis ad alias perſonas nō extēditur, ſed extēſione legis ſic ex cō-
ſequētia mādati principalis, ſicut & alias ppter delictū extēdit
excōicatio ad illos, in quos lata nō fuit: vt de ſen. excō. ſi cōcu-
bine. & c. nuper. vt dixi notādo. Circa qd declarādū, aduertēdā
& videnda ſunt aliqua. ¶ Primo ad quos extēdat. Scdo, quo
ad quas iniurias. Tertio quo ad quas cauſas. Quarto, quo ad
21 quā penā. Quinto, que exigantur vt extendatur. ¶ † Ad primū
rñdendū qd ad partes etiā extraneas, quatenus iuriſdictionem
turbant, de partibus non eſt dubium. ff. ſi quis ius di. nō ob. l. j.
quo ad extraneus idē, qualiſcūq; ſint dignitatis. j. c. ſane. el. ij. in
partibus nunc exercet iuriſdictionē ſuā, etiā qualitercunq; delin-
quāt, ſiue per viā facti, ſiue per viā iuris, vt impetrādo iudices
alios delegatos, quos impetrare nō debēt, vel poſſunt lite pēdē-
te, vel primis literis impetratis: punientur enim per delegatuz,
vel in expenſis, vel alia penitentia indicta. ſ. de reſcr. paſtoralis.
& c. ceterū. Quo aūt ad extraneos dicendū ꝙ ad omnes illos ex-
tendetur, ſecūdū Inn. ad quos extendit ſe iuriſdictio delegātis:
vt ſicut delegatis pape ad omnes de mundo turbantes extēdit
vt. xi. q. iij. cūcta p modū. & j. in extraua. vnā ſanctā. ſic delegatꝰ
inferioris a principe extendetur ad omnes prouinciales dele-
gantis, & omnes turbantes iuriſdictionē delegati in ſuo territo-
rio: ad extra territoriū autem delinquētis non ſe extendit dele-
gati iuriſdictio, ar. vj. q. vj. placuit. C. vbi de cri. agi oportet. aut.
22 qua in prouincia. de rap. c. j. de foro cōpe. c. ſi. ¶ † Ad ſecūdū p
quibus iniurijs: dic qd quandoq; delinquit extraneus in par-
tem, principaliter ob iniuriam iudicis: quandoque delinquit in
partē principaliter ppter iniuriā partis: & conſequēter ob iniu-
riā iudicis quandoq; delinquit in partem ſolum propter iniu-
riam partis quandoque delinquit in partez, nos propter iniu-
riaz iudicis nec partis, ſed quia ſic equum putat eſſe: quandoq;
delinquit principaliter in iudicē: quādoq; delinquit in pſonas
ad iudiciū alias neceſſarias, vt in aduocatū, teſtē, procuratorē,
nunciū. Primo caſu ſi delinquit principaliter in partē ob iniu-
riā iudicis, vt qr verberat partē, vel impedit quo minus veniat
ad iudiciū: & tūc iudex pōt ipſum punire: nā cū hoc fiat in iniu-
riā iudicis. & p hoc diminuat eius iuriſdictio, indubitanter pōt
illū punire, & vindicare. ij. q. vij. ſi quis ab epo. xxiij. q. iiij. ſi illis. j.
c. ſane. el. ij. j. de penis. dilectus. ff. de iniurijs. l. j. §. j. & l. itē apud
Labeonē. §. ſi quis virginē. & §. pretor ait. & §. generaliter. & de ꝗ
in Spe. eo. ti. §. ſequit. ver. quid ergo ſi altera. Jo. an. Scdo caſu
qñ delinquit principaliter, ob iniuriā partis, & in conſequentiaz
iudicis, qr ſcit iſtū eſſe vocatum ad iudiciū, & euz ſic impedit ver-
berādo, vel aliter & dic qd punit, puta qr cepit, vel alr criminale, tra-
ctauit ad hoc. xxiij. q. iij. ſi quis Romipetas, & c. primo, & tenet
de ſpoliatiōe, & etiā de captiōe: vt ibi. ¶ Tertio caſu, qñ delinqt
principaliter ppter iniuriā partis, & nō in cōſequētiā ob iniuriā
iudicis, vt qr nō ſciebat cū ad iudiciū vocatum: & tunc ſunt opi.
Aliqui, quod nō poterit eū punire: qr dolus nō eſt cōmiſſus re-
ſpectu iudicis: ideo nō ſufficit quod dolus ſit cōmiſſus. ff. ex qui-
bus cau. l. Fulcinius. §. j. & ij. ff. de his, que in frau. cre. l. pretor. §.
ij. Alij dicūt contrariū quod poterit punire, licet propter aliā cau-
ſam faciat, dum tñ ſciat ipſum ad iudicē venire, ar. xxiij. q. iij. ſi
quis Romipetas. ſed ſi ignorauit vocatū, tūc iudex delegatus mā-
dabit vt ſpolia reſtituat, & hominē: & ſi nō reſtituerit, puniet euz
penali iudicio: & iſti rñdēt qd leges cōtrarie loquuntur qñ con-
ceſſum eſt tantum dolū punire: hic ſimpliciter datur ptās ſupra
impedientes iuriſdictionē, qui impediunt, licet non faciant ex il-
la cauſa, ſed alia, dū tamen doloſe, vel contumaciter faciāt. Alij
dicūt quod ſemper procedit cōtra tales, ēt ſi ignorabāt qd ad iu-
dicē venirent: qr non eſt dubiū quod propter factū eorum impe-
dita eſt iuriſdictio: vt ipſi ſi nō in dolo reſpectu iudicis, ſaltē fue-
rūt in culpa. ad hoc. l. j. ff. ſi quis di. nō ob. & qr in cōſequentiā iu-
dici iniuria infert: qr cōſtat qd eius minuitur dignitas. ad hoc
l. apud Labeonē. §. ſi quis virginē. ff. de iniurijs. Tu melius dic qd
aut hic iniuriā faciēs aliqd eſt conſequutus de bonis iniuriati: &
pōt delegatus mandare vt illa reſtituat: nā aliter nō defendit iu-
riſdictionē ſuā penali iudicio, niſi illa reſtitui faciat: & hoc pla-
nū ſecūdū Inn. hic: in. c. aūt dilectus. j. de penis. tenet ꝙ etiā ſi
extraneus poſſeſſionem arripiat a conuentu, de qua eſt qſtio qd
inter conuentū extraneū non cognoſcet. Et hoc credo, niſi per
ſpoliantem

ſpoliationē actoris,vel rei cōtingat impedimētū liberū iuriſdictionis,aut aliquid nō eſt cōſecutus,⁊ agitur tūc de imponenda pena reſpectu iniurie.⁊ hic ſunt opi.Jo.an.⁊ ipſe Inn.nō eſt gūi aliquid reſidēt tñ qḋ poterit punire,per.l.i.ff.ſi quis ius di.nō obtēp.❡ Credo qḋ ſi agitur de pena ordinaria reſpectu doli,qḋ illā nō poſſit imponere,per.l.eū,qui nocētē.§.pe.⁊.§.fi.ff.de iniur,q2 animus inſpicit,nō eūētus delicti,etiā vbi eūētus delicti ſe ex̄tēdit extra perſonā,in quā fit delictū,vt ibi ⁊ no.Bar.ff.ad leg.cor.de ſicar.l.diuus.ſ3 ſi eſt velle caſtigare,quaſi ex culpa.credo qḋ hoc poſſit:q2 dādo operā rei illicite fuit in culpa:ïō ſaltē delinquit cōtra iudicē:⁊ illo reſpectu pōt puniri ab eo.⁊ hoc eſt,qḋ volūt dicere p̄dicta iura.❡ Quarto caſu,qñ delinquit nō in iniuriā iudicis,nec partis quo ad aīum q2 vt equū putās impedimūt venietē ad iudiciū,puta q2 credit eū cōtra ius vocari:⁊ tūc dic aut actor,⁊ reus cōtēdūt de iuriſdictione,⁊ nihil eſt p̄nūciatū,⁊ hoc p̄hibet,⁊ nō pōt eſſe niſi i dolo,ex quo apparet eos debere de iure cauſā iſtam agitare. donec iuriſdictio ſopiatur:vel ſaltē eſt in latiſſima culpa.idē,⁊ fortius,ſi nulla eſt cōtētio de iuriſdictiōe,⁊ ſentētia eſt lata ſuper iuriſdictione p̄ ca:⁊ idē,⁊ fortiꝰ,q̄ primo caſu:⁊ hoc ſi nō eſt appellatū.Ad hoc.ſ.c.ſi qñ ff.de iud.ſi quis ex aliena.Si aūt eſt lata,⁊ ob ea eſt legitime appellatū,tūc cogēdo partē ne pareret,nō eſſet puniēdus:vt.ſ.de ap.dilecti.⁊ hoc ſatis placet.❡ Quinto caſu qñ delinquunt contra iudicē.Inn.de penis.dilectus tāgit,⁊ ibi dicit qḋ quidā dicunt qḋ aut delinquūt nō cōtra iudicē,ſed cōtra officiū:vt q2 aduocatus delinquit in aduocatione,⁊ teſtis in teſtimonio:⁊ tūc dicit qḋ punire pōt.ſic in ſcriptoribus circa acta,⁊ in nuptiis circa acta ⁊ relatiōes:de quo.ff.de penis.l.more.hoc ñ placet Inn.q2 ille leges,⁊.l.nullū.C.de teſti.loquunt in ordinario,⁊ in adminiſtratoribus.ad hoc in aut.de teſti.§.ſi ignorant.delegati aūt hoc facere debēt per ordinarios:vt in.d.§.dicitur.Idē Guli.de cug.in.l.imperiū.ff.de iuriſdi.om.iudi.qḋ puto,niſi ex hoc ſuccāt turbatio iuriſdictionis quādoq3 delinquūt in perſonā iudicis:hic dicit Inno.qḋ poterit iniuriā p̄p̄riā vindicare.allc.ij.q.vj.ſi quis ab epo.xxiiij.q.iij.ſi illis.ſ.c.ſanc.nā excōicabit iniuriatorē:nec abſoluet,niſi ſatiſfaciat de iniuria.ſ.c.ex literis.Tu dic qḋ nō poterit punire p̄pter iniuriā predictā,vel factā extra p̄ſonā eius:q2 nō dz eſſe iudex in cauſa ſua,niſi ex hoc ſurgeret turbatio iuriſdictionis:q2 tūc pōt,vt dictū eſt,ſm Inn.in.d.c.dilectus.iura aūt.ſ allc.loquūtur in ordinario vindicāte iniurias nō p̄p̄riā,ſed eccleſie.ex quo dic vt.ſ.de ver.ſig.ex parte.de ſent.ex.dilecto.hec oīa p̄cedūt,qñ realiter turbat pars,vel tertius iuriſdictionē turbādo partes vel iudicē.Si aūt actu nō turbat ſed eſt preſumptio,vel dubitatio de turbatione.tunc dicit hic Inn.qḋ iudex coget illū ex cautione ſecuritatē preſtare:vt.ſ.de teſti.ſpo.literas.in fi.ad qḋ facit,q2 iudex pōt prouidere partibus locum tutū.Idē ſi in publico licentiat actorē,⁊ in occulto minat.ad hoc de ſen.excō.grauē.Si vero tanta eſſet crudelitas qḋ nō poteſt per cautionē mederi,ſuſpendatur cenſura,donec mutentur tempora:vel deus,vel ipſius vicarius apponat cōſiliū.⁊ ad hoc verbū,poteris,quod ſequitur,⁊ conſulatur actori qḋ ad tēpus deſiſtat,ar.ſ.de reſt.ſpo.ex tranſmiſſa ⁊.c.literas.ad fi.cū ibi no.de renū.niſi.§.pro graui.ſi tñ per temporalem poteſtatē compeſci poſſet,⁊ actor inſtaret,nō eſſet iuſtitie veritas relinquēda.de homi.poſtulaſti.de iureiur.c.ij.❡ Ultimo caſu quādo delinquūt in perſonas ad iudicium accedentes,vt cōtra aduocatos,vel teſtes,vel nuntios.Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de leg.§.ſequit.ver.item ad officium.tenet qḋ poteſt extraneos,vel partes in tales delinquentes ad turbandū iuriſdictionē punire per hāc decre.per.l.ij ff.de iuriſdi.om.iud.⁊ per.l.fi.ff.de offi.eius,cui man.eſt iuriſ.dicit tñ qḋ puniet ex officio ſuo,nō iure actoris,cū ſine illis ſua iuriſdictio expediri nō poſſit.ad hoc.ff.de procura.ad rē mobilē.⁊.l.ad legatū.qḋ intelligit cū diſtinctione an iniuria ſit manifeſta,vel no,vt dicā.ſ.Pro quibus aūt turbationibus:dic,ſiue turbatio ſurgat ex violētia,ſiue dolo,ſ3 Inn.vel etiam ſtatuto.de ſen.excō.grauē.qḋ no.Ho.⁊ eſt cōtra iſtos,qui faciūt ſtatuta cōtra declinantes iuriſdictionē,vel impetrātes ad iudi-

23 ces extraneos.❡ † Ad tertiū p̄ncipale quo ad cauſas,dic qḋ poterit eos cogere p̄cedendo extraordinarie,⁊ ex officio ordinarie aūt cognoſcēdo de cauſa nō poterit per qḋ dicit Inn.in.c.dilectus.qḋ ſi aliquis extcaneꝰ poſſeſſionē,de qua eſt litigiū,abſtulerit a reo cōuento,quod non habet aliquā iuriſdictionē in eo,nec pōt punire eū.allc.de iudc.q2.v.niſi cōmiſſio eſſet generalis:vt,facias epo a ſubditis reuerētiā exhiberi,vel poſſeſſionē ſibi reſtitui:⁊ tūc ſi mutaretur poſſeſſio,vel alius eſſet in poſſeſſione clericorum iudex.cōtra eū p̄cedere poſſet de ſi.p̄ſby.veniēs de mato.⁊ ob.intra.q2 cōmiſſa iuriſdictione,⁊ oia,ſine quibus,⁊c.ſ.c.p̄terea.cū ſi qḋ credo quatenꝰ ſup illis vellet p̄cedere inchoādo cām ordinarie:ſ3 ſi ex officio vellet iſtud reſtaurare in priſtinū ſtatū,quaſi ex hoc eſſet eius iuriſdictio turbata,credo qḋ poſ-

24 ſet.per ſuperius dicta.❡ † Ad quartū principale,ad quas penas poſſit procedere:hic Inn.qḋ ad extraordinarias tantū,nō vū poteſt p̄cedere ad penā mulctādo tā p̄tes,q̄ extraneos turbātes vt dicta.l.i.ff.ſi quis iudi.nō ob.no.hic q2 tenet qḋ delegatus poteſt mulctare:pōt etiā p̄cedere ad alias penas cēſure maxime ſi habeat clām.ad hec.ſ.c.preterea.ad hoc.C.de ſportu.l.ij.Idē ⁊ in expēſis poterit dānare:q2 cōmiſſa iuriſdictione,oia,ſine quibus,⁊c.ſ.c.preterea.c.ex literis.⁊.c.de cauſis.de penis.l3.ff.de

25 iur.om.iur.l.ij.ſ.c.ſane.❡ † Ad quintū principale,que exigant vt talis poſſit puniri.quidā qḋ exigit qḋ notoria ſit offenſa:vt dicit hic manifeſte:⁊ hoc reſtringunt ad extraneos,p̄ter litigatores alias ſi ſunt occulta,hñt de hoc rūdere ſub ordinario:vt no.ſ.c.paſtoralis.❡ Alij dicūt idē etiā de litigatoribꝰ.Inno.t3 qḋ poterit,etiā ſi nō ſint notoria delicta:⁊ ſummatim inquiret,non vt penā legalē imponat,vel ordinariā:q2 hec excuſatio,vel inquiſitio inſtitueī corā eo.ar.C.de teſt.l.nullū.ſ3 imponēdo penā extraordinariā:vt eſt dictū in ſpeculo,in ti.de leg.§.ſequit.ver.itē ad eius officiū,t3 opi.qḋ exigat qḋ ſit notoria,vel manifeſta offenſa,vt de illa poſſit cognoſcere.qḋ ⁊ ſeq vr̄ ibi Jo.an.in addi.mouet,q2 nec certa actio de hoc pōt corā eo inſtitui,nec ad hoc dictū eſt:alioquin cognoſcere poſſet de tonſis multorū,⁊ alijs illorū:qḋ eſt ꝯ id de reſer.ad hoc.de iure.pa.relatū.❡ Quero an hec decre.locū habeat in delegato:dicit Jo.an.qḋ decre.loquit epo,⁊ nō apparet an eſſet delegatꝰ,vel ordinarius:tñ hec decre.fuit cōiter ſic intellecta,qḋ loquereī in delegato:⁊ minime ſunt immutāda,⁊c.pōt etiā intelligi qḋ hic erat delegatꝰ:qḋ p3 ex illis verbis,mādamꝰ iuſtitiā exhiberi.ſ3 pōt dici qḋ exercitabat iuriſdictio,vt p3.ſ.c.grauc.ſed quicqd ſit,ſic ſeruaī.decre.tñ hoc nō viget:⁊ hec ſufficiāt.Aliqd de hac materia.ſ.c.p̄terea.⁊.c.pa

26 ſtoral.❡ † Quero q̄re dicaī manifeſta offenſa.dic q2 patēs eſt,⁊ notoriū,de fi.p̄ſby.c.qm̄.vel q2 ⁊ ſi occulte hoc faciat,tñ hoc offerit actor ſunt cōtra perētē p̄babiles cōiecture:nec vult licētiare actorē ad mādatū delegati:ſic fidē faciūt euidētia argumēta.de cle.peg.c.ij.⁊ ſi in publico licētiat,in occulto iniuriaī,locus eſt cautiōi:de ſen.excō.grauē.§.fi.de p̄ſump.literas.ad fi.

1 ☞ Reſcriptis,ſeu literis ſub eadē data,⁊ contraria forma impetratis ac preſentatis a diuerſis eoſdē,ſuperſedetur,vtriſque donec papa conſulatur.

2 Iudicis iuriſdictio per binas literas delegati ſuſpēditur,ſeu impeditur a die notitie ſecundarum.

Notitia ſuſpenditur in reſpectu ad iudices.

3 Executor literarū,ſeu reſcriptorū,pōt dici delegatꝰ,inquātū exequitur etiā iudice mediāte,vbi habeī reſpectus ad ius ptis.n.3.

4 Uarietas vbi in forma literarum datur,eſt ſuperſedendum,ne cauſe intricentur.

5 Delegatus quare dicatur executor literarum.

6 Reſcriptis pluribꝰ ad eadē,ſeu diuerſos iudices,iudicio cepto virtute primi iā p̄ſentati dz ſemper authoritate primi procedere ipſe delegatus:vbi etiam poteſt dici ſcōm ſurreptitiū,ex quo nō facit mentionem primi,ſuper quo cepta eſt iuriſdictio.

7 Reſcriptū ſcōm quādo impediat cognitionē iuriſdictiōis ſuper primo iā ceptā impedimēto tēporali,vel p̄petuo,vel vt debeat ipſe delegatus ſuperſedere donec cōſulatur ipſe reſcribēs,vel nō cōſulatur,ſ3 liceat ipſi delegato p̄cedere ſuper cepta iuriſdictiōe.

8 Iudiciū ſeu cauſe cōtinētia diuidi nō dz nō ſolū inter eaſdē pſonas,ſed inter diuerſas:qḋ p̄cedit nō ſolū in continētia,⁊ ſpecie petitorū,ſed etiā in qualibet alia continētia,⁊ connexitate.

1 SAne.❡ † Cū diuerſe lr̄e ſub eadē data,⁊ forma ꝯria ipetranī,⁊ p̄ſentant a diuerſis ad eoſdē,ſuperſedeī vtriſq3 donec cōſulatur papa.h.d.❡ In prima ponit ſtatutū.In ſcōa ſubmittit eius

2 ro,ibi:nc.❡ No.ſummariū.❡ † No.ſcōo qḋ iuriſdictio iudicis dati p binas lr̄as ſuſpedit,ſeu impedit demū a die notitie ſecūdarū.⁊ hoc notabile colligit ſcōm ſuppletionē doctorū ſup verbo inotuerit nō ſ3 gl.⁊ pōdera:q2 notitia attēdiī in reſpectu ad

3 iudices.vide tex.ſ.de reſt.ſpo.audita.❡ † No.tertio,qḋ delegatꝰ pōt dici qlibet executor literarū inq̄tu exequiī.i.ad finē deducit ius partis nā cū litere ius nō creēt,ſ3 creatū exequanī,iudice mediāte,quilibet delegatus poteſt dici executor.ad hoc.ſ.de foro cōpe.ſi quis cōtra clericum.⁊ ideo dicitur ſuperſedere iuriſdictioni,vt dicit litera.doc.tamē exponunt executioni.i.cognitio

4 ni.❡ † Nota quarto qḋ vbi in forma literarū varietas datur,eſt

5 ſuperſedendū,ne cauſe intricenī.❡ † Opp.qḋ delegati executioni ſuperſedere non dicantur,imo cognitioni:q2 delegatus eſt,cognitor,non executor.So.dicunt doct.executioni.id eſt,cognitioni.per quam peruenitur ad executionem.ſ.c.ſignificaſti.⁊ cap.ſi quādo.❡ Dic,ſi habetur reſpectus ad ius partis,quo ad illud ex partis ſinis eius delegatus poteſt dici executor:q2 totꝰ finis eius eſt exequi ius partis.Si habetur reſpectꝰ ad actū iudicis

put ius illud liquidat,vt puemat exequẽdi cognitio eſt,vt eſt di
6 ctum.¶ †Secundo obuiat cũ gl.q̃ videtur q̃ litere ſecũde non
valeant,ſed ſolũ authoritate primarũ ſit ꝓcedendũ.de reſcri.ce-
terũ.⁊.c.ſinali.⁊ plerũq;,vel ſaltẽ attendi debeat tẽpus preſen-
tationis.de app.vt debitus.vel ſaltẽ,ſi dubiũ eſt, debẽt iudices
cõuenire ſcḋm formã decre.paſtoralis.de reſcrip.So.gl.multi-
pliciter,⁊ doc.intelligũt decre.¶ Primus intellect⁹ q̃ loquat
decre.qñ plures litere ad eoſdẽ iudices impetrant,⁊ ſub diuerſa
data,⁊ forma:nã tũc,vt litera dicit,literis ſuperſedẽdum,donec
papa cõſulatur,nec cõtingat,ſi ꝓcedat,fines cauſarũ impediri.
¶ Nec ob.ſi dicatur,ſi papa cõſulendus eſt,finis cauſarũ impe-
diet:q̃ intelligendũ q̃ nõ impediet,ſed ad tẽpus proceſſus ſu-
ſpendet.Cõtrariũ ergo ꝓcedit qñ litere ad diuerſos iudices im-
petrãtur.hec ſo.nõ placet gloſſatori:q̃ ſiue ad diuerſos,ſiue ad
eoſdẽ,hodie per literas,per quas eſt cepta iuriſdictio,ꝑ illas dꝫ
finiri:vt in.c.vt debitus.vel olim ſecunde non valent,ex quo nõ
faciunt mẽtionẽ de forma primarũ:q̃ preſumptio eſt q̃ ſi pa-
7 pa ſciuiſſet literas non ded.ſſet.¶ †No.tamẽ gl.de verbo,impe
dire.⁊ de verbo,ſuperſedere:q̃ primũ notat impedimẽtũ perpe-
tuũ,ſcḋm tẽporale.per hoc apparet q̃ ſolu.nõ eſt bona.¶ Se-
cundus intellectus,q̃ hec decre.cõcordat cũ cõtrarijs:vt q̃ li-
tera dicit hic ſuperſedeãt executioni.ſ.ſecũdarum:⁊ ſi dicas,ſu-
per quo papã cõſulent:dicit gl.ſuper pena imponenda ſcḋo im-
petranti nõ facta mentione primarũ.¶ Hec ſo.non placet glo.
ꝓpter verbũ,ſuperſedeãt executioni vtrarũq;:⁊ merito.Itẽ pe-
na eſt certa abſq; q̃ cõſulatur papa:q̃ dꝫ imponi pena cõdẽna
tionis expẽſarũ.de reſcr.ceterũ.in fi.gl.dicit.¶ Tertius intelle-
ctus eſt,vt intelligat de literis ad eoſdẽ data,⁊ forma contraria
impetratis:quo caſu ſeruandum q̃ hic dicitur.Contrarium ꝓ-
cedit in literis diuerſis in.data.i.in diuerſa data.⁊ ſi dicatur,di-
ctio poſtea,hic ſonat contrariũ.dic q̃ poſtea,no.diuerſitatẽ tẽ-
poris quo ad actum oppoſitionis:dicit enim poſtea opponun-
tur,nõ quo ad actum impetrationis:⁊ tunc cõſulendus eſt pa-
pa.quas aliis preualere:vel forte ſuper facto,cũ pariles ſint in
data,conſulendus eſt que preceſſerint,forte cum altere de mane
altere in veſperis date ſint,licet ſcripte appareant ſuper eadem
data.ad hoc de reſcri.c.pe.li.vj.Et hunc intellectũ ſecuta eſt gl.
de reſcri.ex tenore,⁊ ſequitur Hoſtie.hic Innoc.⁊ Abb.⁊ ſecun-
dum hoc hoc ſummant decre.¶ Quartus intellectus,eſt vt in-
telligatur de diuerſis literis ad diuerſos iudices impetratis,⁊
ſub eadẽ data ⁊ forma contraria.cũ hic nõ deficiat ius ſed ꝓba-
tio:Ideo recurrẽdũ eſt ad papã pro interpretatione,Contraria
procedunt.quando litere ſunt diuerſe in data.⁊ ſi dicatur,iudi-
ces debẽt de hoc cognoſcere.c.paſtoralis.ſ.de reſcriptis.dic q̃
c.paſtoralis.ꝓcedit quando dubium eſt decidibile per alium a
papa:hic quãdo a ſolo papa.⁊ tenendo opinionem gl.q̃ hodie
ſtetur preſentationi.per.c.vt debitus.oportet q̃ intelligatur q̃
lr̃e ſimul fuerint preſentate.q̃ no.q̃ ſecundũ hoc.c.vt debitus.
ꝓcedit in lr̃is parilibus in data.Ad quod facit hodie de reſcri-
ptis.c.pe.li.vj.¶ Quintus intellectus eſt,q̃ loquat de lr̃is ad
diuerſos iudices impetratis,et tam ſub eodem tenore,⁊ forma,
⁊ eadẽ data:q̃ cũ ex proceſſu diuerſorũ iudicũ poſſet ſequi ite-
ratio ꝓceſſuum,vt de ordine cognitio.tuã.q̃ diuerſi diuerſa ſen
tiũt.de reſcriptis.ſuper literis.de conceſſ.preben.q̃ diuerſitatez.
conſuletur papa:nam diuerſe poſſunt dici lr̃e:vnde iudice muta
to,mutatur iudiciũ.ff.iudi.ſol.l.cũ apud.cum ſimili,⁊ ſimiliter
ligatur,quãdo fuerunt ſimul preſentate.¶ Sextus intellectus
eſt,vt intelligat,quãdo a diuerſis impetrãtur ad diuerſos ſuper
cauſis inuicẽ connexis,⁊ cõtingentibus:puta q̃ ſuper heredita
te impetrat ad iudicẽ Bonon.ſuper legitimitate,aduerſa dat
ad Mutinen.qui filij ſint legi.cauſam.conſulitur papa.ne ſequa
tur intricatio ꝓceſſuum.¶ Sed hodie nõ procederet hic intel-
lectus,per.c.diſpendia.de reſcriptis.li.vj.ſi ſcienter hoc eſſet fa-
ctũ.Ideo pone ſecundũ exemplũ.titius pluribus ex cauſis eſt
excõicatus vna ſentẽtia,vnus impetrat cõtra eũ ſuper eccleſia,
quã ſic ligatus perſeuerans anno obtinuit,de etate,⁊ quali.c.cũ
contingat.alius impetrat id ſententiã aggrauandã,vel ipſemet
ſuper abſolutione vel diſpenſatione obtinẽda,per decre.cũ pro
cauſa.de ſen.excom.¶ Vel pone aliud exemplum:vnus impe-
trat cõtra vnũ ſuper petitorio ad quoſdã iudices,alter ſuper poſ
ſeſſorio ad alios iudices:vel vnus de retinẽda,alter de adipiſcẽ
da:⁊ in his ſimilibus põt dici q̃ iudices ſuperſedẽt,donec pa-
pa cõſulatur,ne cõtinentia iudicij recte diuidatur:de ſequeſtrat.
8 poſſeſ.c.j.¶ †Nota q̃ cauſe cõtinentia diuidi nõ debet,nõ ſolũ
inter eaſdẽ perſonas,ſed etiam inter diuerſas:⁊ ſic extendit illa
iura.Et nota q̃ non ſolũ id procedit in continentia,⁊ in ſpecie
petitorij,ſed etiã procedit in qualibet alia cõtinentia ⁊ connexi-
tate,vt quando vna queſtio ad alteram venit vt incidẽs vel pre-
iudicialis:q̃ tales queſtiones contra eundem,⁊ a diuerſis per-
ſonis nõ debent illo opponente corã diuerſis iudicibus tracta-
ri.hoc intellige quando poſſunt corã eodem iudice terminari:
alias dicendũ eſt ſecus:vt in cap.tuam.de ordi.cog.⁊.c.cauſam.
qui filij ſint legi.⁊ vide Jnn.de reſcriptis.paſtoralis.§.primo.⁊
quod nota.de conſtit.c.cum.M.⁊ vide.ff.de qui.reb.ad eundez
iudi.eo.l.j.¶ Pe.ponebat exemplum per decre.ex tua.de filijs
presby.quando per primas papa mandauit diſpenſari cũ filijs
presbyterorũ obtinentibus eccleſias paternas.¶ Secundo,nõ
facta diſpenſatione mandauit pro aliquibus impetrantibus vt
inde amouerent,⁊ prouiderent impetrantibus:quod conſulen-
dus eſt papa.qui intellectus mihi non placet,per illam decre.
que docet delegatum quid agere debeat,⁊ aliter quam iſta.

1 ☞ Delegatus pape impeditus ſubdelegare poteſt cauſam,que
ſine ipſo poteſt commode terminari.
2 Delegatus ſubdelegando põt retinere ſibi neceſſitatẽ cõſulendi.
3 Delegatus ſubdelegando poteſt ſibi retinere poteſtatem conſu-
lendi,vt ipſe,qui eſt ſubdelegatus,habeat ipſum conſulere.
4 Liberum ſit,tibi,importat excluſionem omnem alterius requiſi-
tionis,⁊ ſine pena,vel alia redargutione.
5 Delegãdi poteſtas,ſeu ſubdelegãdi,reſtringit ad perſonas ido-
neas:⁊ que dicant perſone idonee vt eis poſſit ſubdelegari.n.8.
6 Delegans alteri cauſam,etiam aliquo ſibi retento,dicitur vices
ſuas committere.
7 Delegatus pape ſubdelegando,vt euitet redargutionẽ,debet
eſſe impeditus.
9 Delegati preſentiam que cauſe tanq̃ graues exigant.
10 Delegatus non poteſt ſub delegare partibus inuitis,vbi electa
eſt perſone ſue induſtria.Et etiam partibus volẽtibus vbi cau-
ſa eſt grauis ⁊ concernens publicam vtilitatem.
11 Delegat⁹ an poſſit ſubdelegare inuito ſubdelegato,vel eo volẽte.
12 In actu ſubdelegandi que ſit poteſtas iuriſdictionis retinende.
13 Delegatus in ſubdelegando,vel ipſe delegans an deſinat eſſe iu
dex in cauſa,quam delegat,vel ſubdelegat.
14 Arbiter in iudicando habet liberiorem poteſtatem,q̃ iudex.
15 Delegans timens delegatum errare in iudicando poteſt ſenten-
tiam delegati ad conſilium alterius limitare,⁊ regulare.
16 Iudex ſi habeat iudicare cum conſilio,cuius conſcientia relu-
ctat conſilio,an poſſit iudicare ſecundum conſcientiaz,vel ſequi
habeat conſilium.
17 Cõſiliũ q̃ quis requirere habeat ſtatuto,an valeat tale ſtatutũ.
18 Sententia pronunciata ſcḋm formam cõſilij an valeat,vbi con-
ſilium dicit,conſulimus abſoluendum:non autẽ dicat abſoluo.
19 Ad conſulendum an quis poſſit compelli.
20 Delegans alicui cauſam donec reuocauerit,ſeu donec reuoca-
uero,vel niſi reuocauero,an videatur delegaſſe deciſionẽ totius
cauſe,vt etiam delegatus poſſit ſubdelegare.

1 **SJ pro debilitate.** ¶ †Delegatus pape impeditus
ſubdelegare põt cãm,q̃ ſine ipſo põt cõmode deter-
minari.¶ Ponit dictũ,ipſi⁹ determinationẽ,⁊ quã
2 dã exceptione.Scḋa ibi:ita q̃.Tertia ibi niſi.¶ †Nota q̃ dele-
gatus principis impedit⁹ ꝓpter debilitatẽ,vel aliã neceſſitatẽ,
de eã cognoſcere,põt illã ſubdelegare.⁊ ſic no.q̃ delegatus prin
cipis ex delegatiõe,⁊ a iure,hꝫ poteſtatẽ ſubdelegãdi.ad hoc.j.
c.paſtoralis.⁊ vr̃ a ɔtrario q̃ nõ poſſit ſubdelegare,vbi nõ eſt
impeditus.Sed dic argumentũ nõ ſumẽdũ:vt patet in.c.paſto
ralis.¶ Nota ſcḋo exceptionez ab iſta regula:q̃ iſtud eſt verũ,
niſi cauſa ſit adeo ardua q̃ exigat preſentiaz eius,cui eſt eã de-
legata,in tantũ q̃ natura cauſe videatur perſone induſtria ele-
3 cta.ad hoc.j.e.c.ſi.¶ †Nota tertio q̃ delegat⁹ ſubdelegãdo po-
teſt ſibi retinere neceſſitatẽ ɔſulendi:vt ipſe,qui eſt ſubdelegat⁹,
habeat ipſum cõſulere.⁊ maxime qñ cã eſt tãti momenti,q̃ exi-
4 gat cõſiliũ.ad hoc.j.c.ſup queſtionũ ¶ †No.iiij de ſignificatio-
ne verbi liberũ ſit:q̃ illud eſt liberum,q̃ excludit omnem alte-
rius requiſitionẽ,⁊ ſine pena,vel alia redargutione,ſcḋꝫ doctor.
5 ¶ †No.v.q̃ poteſtas delegãdi,ſeu ſubdelegãdi reſtringitur ad
perſonas idoneas.Nõ põt ergo delegatus ſubdelegare cuicũq;,
ſed oportet q̃ perſone ſint idonee.que autẽ ſint idonee.dic vt in
6 c.ſtatutũ.in princ.de reſcriptis.libro ſexto.¶ †No.ſexto q̃ cõ-
mittere dicitur vices,qui alteri delegat cauſam,etiam aliquo
ſibi retento.¶ Habemus hic de ſecunda parte rubrice circa po-
teſtatem,ſcilicet delegati duo,ſcilicet circa poteſtatem ſubdele-
gandi.Secundo circa poteſtatẽ partis iuriſdictionis ſubdelega
te retinẽdi.ab iſta habemus vnũ caſum exceptũ.Primo quãdo
cauſa eſt grauis.Secundo.habemus modum ſubdelegandi.
7 ¶ Expedio hec duo vltima.† Et primo oppono quod non tã
tum poſſit delegatus pape ſubdelegare,cum non poteſt inter-
eſſe,ſed etiam cum non vult.j.capit.prudentiam.§.addicimus.
Solutio.dic q̃ iſte text⁹ dꝫ intelligi:vt ergo vitet redargutionẽ
debet eſſe

8 debet eſſe impeditus. ¶ † Secūdo quero que perſone dicanť ido-
nee, ita qꝺ poſſit fieri ſubdelegatio eis. dicit Io. an. qꝺ exigiť qꝺ
ſit canonicus cathedralis eccleſie, vel alias in dignitate cōſtitu-
tus vt patet in. c. ſtatutū. §. i. de reſcriptis. li. vi. Itē exigiť qꝺ nō
ſit ſeruus, mulier, vel ignarus, mēte captus, vel infamis, minor.
xx. vel. xviii. annis. ſ. e. cū. xx. ⁊ nō priuilegiatus quo ad cōpulſio
nē. ⁊ vide Ho. i ſumma. e. ti. §. cui poſſit delegari. ⁊ de reſcriptis.
9 ſciſcitat⁹. vbi p gl. ⁊ Inn. ¶ † Tertio quero de exēplo que dicanť
cauſe graues, ita qꝺ exigāt pſentiā delegati. dic, qñ eſt electa in-
duſtria, ſecundū diſtinctionē. c. ſi. ſ. e. vbi videbis. vel ſcꝺꝫ pe. lo-
quiť de matrimonialibus, quas de facili non cōmittit curia niſi
10 epis: vt patet. ſ. c. cauſam matrimonii. nota bene iſtas. ¶ † Ve-
nio ad duo pmo principaliter expedienda. ⁊ oppono tum gl.
qꝺ delegatus, etiā principis, non poſſit ſubdelegare abſqꝫ par-
tiū cōſenſu. ſ. e. c. ſi. So. ſi queritur an delegatus poſſit ſubdele-
gare partib⁹ inuitis. ⁊ dicēdū eſt qꝺ ſic, niſi electa ſit induſtria p
ſone: vt in. c. ſi. ſ. eo. ⁊ tūc volētibus partibus poteſt, niſi cauſa eſ-
ſet grauis, ⁊ cōcernēs publicā vtilitatē. e. c. fin. de quo dic vt ibi.
11 ¶ † Si queritur an poſſit ſubdelegare inuito ſubdelegato: dic
qꝺ ſi eſt impeditus, pōt: ſi nō eſt impeditus, non pōt ipſum cō-
pellēdo. de quo no. infra. ca. paſtoralis. ¶ Si queritur an poſſit
ſubdelegare eo volēte: dic qꝺ ſi eſt impeditus: poteſt, vt hic. Si
nō eſt impeditus, dic qꝺ adhuc pōt. lꝫ nō poſſit cōpellere, ⁊ hoc
qꝛ hic poteſtas ſubdelegādi dať ſibi libere a iure ⁊ ſic de intelligi
hec materia ⁊ hoc de pꝛlo. ¶ Hec vera in delegato pncipis. In
delegato ab inferiore videbis. ſ. c. paſtoralis. ⁊. c. ſup queſtionē.
12 ¶ † Venio ad ſcꝺm vbi agiť de poteſtate partis iuriſdictionis
retinēde in actu ſubdelegandi: ⁊ hic pcedo querendo an indif
ferēter ſubdelegās poſſit ſubdelegādo retinere quācunqꝫ partē
13 iuriſdictionis reſiduū cōmittēdo, et quis ſit effectus. ¶ † Op-
pono quo ad primū qꝺ non poſſit etiā ſibi reſeruare cōſilium: qꝛ
ſubdelegādo deſinit eſſe iudex. Solutio vt in glo. ſecūda. vel dic
ꝙ quādoqꝫ delegatus cōmittit totā cauſam. ſolo retēto cōſilio:
quādoqꝫ delegatus cōmittit cauſam ſimpliciter, donec reuoca-
uerit: quāqꝫ cōmittit cauſam ⁊ executionē ſentētia retēta. Si cō-
mittit cauſa ⁊ retēto cōſilio, an hec reſeruatio operetur. hic eſt ca
ſus qꝺ pōt. ¶ Nunquid autē delegatus tunc arctetur petere cō
ſiliū. ⁊ ſequi. Aduerte: aut retinet cōſiliū in perſonā ſui, aut in p-
ſonā tertii. Primo caſu hoc pōt, vt hic: ⁊ hoc caſu aut nō requi
rit cōſiliū, vel non expectat cōgruo tēpore: ⁊ non valet ſententia:
vt eſt argumentū ſupra de electi. cū in veteri. de arbitris. cū tēpo
re. ff. mādati. l. diligēter. infra eo. paſtoralis. §. i. de reſcri. cū dile-
ctus. cū ſimilibus. aut ſubdelegatus requirit cōſiliū, ⁊ expectat,
ſed nō ſequiť: ⁊ tūc dicit Inno. qꝺ valet ſentētia Recitat qꝺ alii
dicūt: cōtrariā opinionē ipſius ſequitur gloſſa hic que dicit, qꝺ
non aretatur ad ſequēdū cōſiliū allegat. qꝛ videť reſeruaſſe cōſi-
liū vt bonus vir. ⁊ hoc etiā dixit hic Inn. Recitat qꝺ alii dicūt
quod poterit requiri cōſiliū: ⁊ debebit: quia poterit ferre ſenten-
tiam, ⁊ tenebit, ſi nō poterit delegatus illum reuocare: ⁊ non te-
nebit ſententia per ipſum lata. hoc dicit verum, quando eſt con
ſulēdus vt iudex. Tu dic qꝺ aut iudex ſubdelegādo retento cō-
ſilio ſubdelegat ex toto iuriſdictionē: ⁊ cōſtat quod vult ſibi reti-
nere conſiliū non vt iudex, ſed vt bonus vir: ⁊ valet ſententia, vt
dicit gloſſa. Si petat conſiliū, ⁊ expectat, licet non ſequatur: nec
tunc poterit ipſum reuocare, imo nec cū eo poſſet iudicare. c. cū
ſuper. ſ. e. ⁊ ſic pōt intelligi gloſſa, ⁊ vna opinio poſita per Inno.
¶ Ratio. qꝛ ex quo nō eſt particeps officii, ſufficit petere, lꝫ nō
ſequatur. de electione. cū in veteri. infra eo. ti. venerabili. ⁊ ſcribiť
in regula, nullus ex conſilio. infra de arbitris. cū tēpore. l. quidā
decedēs. §. papinianus. ff. de adminiſtra. tutorū. ⁊ ponit Bar-
tolus in. l. ii. §. ſi plures. ff. de exercitoria. vbi plene hoc exami-
nat. Aut ſubdelegat. ⁊ conſtat quod vult retinere ſibi conſilium
vt iudex: ⁊ tunc dico quod non ſufficit petere, ⁊ retinere niſi
ſequatur: quia tunc eſt particeps officii, vt in iuribus pralle-
gatis: ⁊ puto qꝺ poſſit ipſum reuocare. ad hoc de officio delega
ti. Quia. li. vi. ¶ Quandoqꝫ ſubdelegat, ⁊ eſt dubiū an conſiliū
retinere velit vt iudex, vel vt bonus vir: ⁊ in dubio credo qꝺ ve-
lit retinere vt iudex: qꝛ in dubio debem⁹ interpretari qꝺ volue-
rit retinere ſecūdū naturā prime ue poteſtatis: quo caſu dic vt in
primo caſu. ⁊ hic vera, niſi ex forma cōmiſſionis appareret qꝺ
in toto iuriſdictionē trāſferre voluerit: vel forte melius, cū act⁹
cōſulendi nō ſit iuriſdictionalis, nec ad iudicē pertinens, imo
potius ad illum, qui iuriſdictionē nō exercet: ideo videbitur in
dubio retentum ab eo non vt iudice, ſed vt bono viro. Et ſic gl. ⁊
Inn. dicunt verum. ¶ Secundo caſu principali, quando reti-
net conſilium tertii: ⁊ tunc hic ſunt opiniones. Quidam, vt In-
nocentius, quod non poſſit, ſicut non debet cōpromitti, nec po-
teſt, in talem vt ſententiet vt dictauerit talis: vt. ff. de arbitris. l.
itē ſi vnus. §. idē pomponius. ff. de heredibus inſtituendis. l. ſi
quis ſempronium. ⁊ l. captatorias. ⁊ de lega. ſecundo. l. prima.

¶ Secundo, qꝛ poteſtas iudicandi dꝫ eſſe libera in iudice, vnde
debet iudicare ſecūdū cōſcientiā eius, ⁊ nō alterius. ad hoc opti
me de cōſuetudine. c. ad noſtrā: in authēti. vt iuriurādū qꝺ pre-
ſta. ab his. §. ⁊ equitas. Alii, vt Hoſtiēſis, tenēt cōtrariū: nā ⁊ cō-
mittens format ſentētiā prout libet. ſ. de cōſtituti. cū omnes. in
fi. ⁊. c. cū acceſſiſſent. ⁊. c. cū. M. ferra. infra de ſepulturis. i noſtra.
cū ſimilibus. Dic concludendo qꝺ quandoqꝫ cōmittitur cauſa
alicui, ⁊ arctatur ad conſiliū tantū petendū, ⁊ non ſequendum:
⁊ planum qꝺ ſic poteſt cōmitti: vt de electione. iſi in veteri. ⁊ qꝺ
ibi nota. ⁊. ſ. de arbitris. cū olim. quandoqꝫ aretatur ad cōſiliū
petendū, ⁊ ſequēdū: ⁊ hic eſt pꝛictus. aut in ſpiritualibus areta ť
ad petēdū, ⁊ ſequēdū cōſiliū laici: ⁊ hoc fieri nō pōt. ⁊ eſt caſus
c. decernimus. ſ. de iud. de arbitris. contingit. Aut arctatur ad
cōſiliū ſequēdū alicuius clerici in ſpiritualibus, vel laici in tpa-
libus: ⁊ tunc aut arctatur peritis exigere, ⁊ ſiqui cōſiliū ab im-
perito: ⁊ hoc eſt irrationabile, ⁊ nō pōt fieri: vt eſt caſus, de con-
ſuetud. ad noſtrā. ¶ Aut arctatur ad petēdū cōſiliū a perito ſi-
mul, ⁊ ſtatim cū ſunt interrogandi, dent conſilium precipitatū:
⁊ adhuc hoc eſt irrationabile, vt dicto. c. ad noſtrā. ¶ Aut areta
tur ad cōſilium petendū, ⁊ ſequendū, quando eſt impeditus, vt
meditatū recipiat cōſiliū a perito: ⁊ dicit Hoſtienſis ꝙ hoc fieri
pōt: ⁊ arctatur ſequi, ex quo ſic forma eſt data: de reſcriptis. cum
dilecta nam ſicut poteſt ipſam formare delegans prout placet,
ita poteſt ipſam mandare formandā cui placet. de conſtitu. cum
14 oēs. ⁊. c. cū acceſſiſſent. ¶ Non obſtat. §. idē pōponius. l. item ſi
vnus. ff. de arbitris. qꝛ liberior eſt ptās arbitri vt pnunciet quic-
quid placet. ff. de arbitris. l. diē proferre. §. ſtaci. non ſic libera eſt
in iudice: qꝛ habet ſequi qꝺ eſt iuſtū: vt dicto. §. ⁊ equius. ⁊. ſ. de
15 ver. ſignifi. ſorus. §. ii. ¶ † Si ergo delegans timet delegatū erra-
re, nihil repugnat quin poſſit ſuā ſniam ad cōſiliū alterius limi
tare, ⁊ regulare. ad hoc. ſ. c. cum te conſulente. ſ. de conſang. ⁊
affini. c. i. Ideo neceſſariū eſt officiū aſſeſſoris. C. de aſſeſſo. p to-
tū. ff. de aſſeſſo. l. i. ⁊ de vita ⁊ honeſt. cler. c. cū ab omni. de reſcri-
16 ptis. c. ſtatutum. §. aſſeſſorem. ¶ † Non obſtat qꝺ dicatur de cō-
ſcientia: qꝛ ſi habet conſcientiā reluctātem conſilio, non debet ſe
qui conſilium: ⁊ ſubeſt remedium quod ſe exoneret, ſi non poteſt
informare conſcientiam a conſilio, debet tñ inquantū pōt ipſaꝫ
informare ex conſilio. infra de ſent. excō. c. inquiſitioni. ſi eſt ita
durum qꝺ non poteſt, ſe exoneret. infra eod. ſi quando. de reſcri-
ptis. c. ſi quando. quod ſi non poteſt, ſequatur conſcientiam. de
quo de temp. ordinā. c. ad aures. infra. c. paſtoralis. §. qꝛ vero, ⁊
17 de officio ordi. c. i. ¶ † An valeat ſtatutum quod quis teneatur
requirere cōſiliū, vide in Speculo de requiſitio. conſilii. §. i. ver.
vt autē. ⁊ ibi Io. An. in addit. vbi ponit opini. Ad quod vide
Bart. in. l. ſi conuenerit. ff. de re iudica. ⁊ in. l. Titiū ⁊ Meuium.
in princip. ff. de admi. tuto. ⁊ in repetitio. l. i. §. ſi plures. ff. de in-
18 ſtito. ¶ † An valeat ſententia pronuntiata ſecundum formam
conſilii, ſi conſilium dicat. Cōſulimus abſoluendum: ⁊ non dicit
19 Abſoluo: vide in Speculo de excōmu. §. viſo. ver. porro. ¶ † An
quis poſſit compelli ad conſulendum: vide gloſſam. quod ſic. C.
20 de prox. ſacro. ſcri. l. ii. li. xii. ¶ † Venio ad ſecundū caſum prin-
cipalē, quando cōmittit ſimpliciter cauſam, donec reuocauerit:
dicit Inn. hic quod per hanc commiſſionē non videtur cōmitte
re ſententiā: qꝛ hec clauſula reſtringit cōmiſſionē ad aliā, preter-
quam quo ad ſniam: qꝛ ſi ſententiā cōmiſſet, iuriſdictionē reuo
care nō poſſet, ar. infra eo. c. cum ſuper. ¶ Veritas eſt qꝺ vide-
tur cōmiſiſſe omnia, niſi reuocet: ⁊ qꝛ retinuit ſibi aliqd de iuriſ-
dictiōe, ſ. poteſtatē reuocandi, ad eū poterit appellari, quaſi fa-
ciat mediū inter primū delegantem, ⁊ ſubdelegatū: etiā poterit
quādocūqꝫ velit ſubdelegatū reuocare. Caſus eſt hodie de offi.
dele. ſi delegatus le. vi. et tenebat olim hoc Hoſtiēſis. Et hoc ve
rū, etiam ſi pronuntiaſſet antequam reuocaretur: qꝛ etiaꝫ ſubeſt
adhuc aliquid de ptāte, quo ad potentiā exequendi: licet adhuc
21 Inn. hic dicat in hoc cōtrariū. ⁊ male. ¶ † Venio ad tertiū ca-
ſum, quādo cōmittit cauſam, ⁊ ſententiā, donec reuocauero, vel
niſi reuocauero. ¶ Primo arguit, qꝺ non poſſit ſententiā ferre,
⁊ qñ ille poſſit reuocare, hic ſubdelegādo voluit retinere ptātem
reuocādi: ergo voluit qꝺ nō poſſet ſniare: qꝛ ſi voluiſſet, non po-
tuiſſet retinere poteſtatē reuocādi, eo qꝛ trāſlata ſentētia trāſlata
eſt totalis poteſtas, ⁊ ſic deficit poteſtas reuocādi: ⁊ hoc, qꝛ clau
ſula eſt contra ſubſtātiā cōmiſſionis: ⁊ ſic nō tenet cōmiſſio quo
ad ſententiā. de condi. appo. c. finali. xxii. qōe. v. aliqua. ⁊. c. ſolet.
¶ Alia eſt opinio ſecūda, quod propter hoc nec etiā ex toto te-
neat cōmiſſio. ¶ Tertia opinio, quod teneat cōmiſſio quo ad
omnia, nec hoc eſt cōtra ſubſtātiā cōmiſſiōis, ſed eſt clauſula cō
tra ius. Ideo cōmiſſio tꝫ, ⁊ ſnia fieri poterit. ⁊ cōditio eſt recipiē
da, de cōdi. appoſitis. c. i. Inn. reſidet quod hic delegatus non a
ſe abdicauit totā iuriſdictionē: qꝛ ſub conditione videtur com-
miſiſſe. Unde ante conditionem exiſtētē, nō cedit dies. ff. de ver-
borum oblig. l. cedere diem. per quod dicit qꝺ hic poterit reuo-

care:⁊ ſi appellet, poterit appellare ante delegatũ ſubdelegãte: quaſi aliqd retinuerit de iuriſdictione. dicit tñ qd hanc reuocatione facere poterit, ⁊ ad eũ appellari antequã pronũtiet diffinitiue. lata autem ſententia diffinitiua dicit qd nõ poterit reuocare: qr res deuenit ad eum caſum, ex quo totã iuriſdictionẽ trãſmiſit. ¶ Reſtat qd aliq cõdicũt: ⁊ ſic reſidet. ⁊ hec eſt veritas qd hec cõditio, donec reuocauero: vel, niſi reuocauero: eſt conſolutiua, nec impedit dilationem iuriſdictionis antequam purificetur: ⁊ ſic tota transfertur: qr tamen retinet poteſtatem reuocãdi, ⁊ hec poteſtas iuriſdictionis eſt: ⁊ hec pars retinet aliquid iuriſdictionis. Ideo qñcunq;, ⁊ ante ſniaz, ⁊ poſt, poterit reuocare vſq; ad finalẽ executionẽ, ⁊ poterit ad cũ appellari: ⁊ hodie, eſt determinatum in. c. ſi delegatus. de offic. deleg. lib. vi. ¶ Per hoc apparet qd in alio male dixit, prout dicit. qd non poſ ſubdelegare retẽta executione, quaſi lata ſententia illã nõ poſſit retinere: qr exe qui iuriſdictionis eſt ideo põt illã retinere: ⁊ dicitur aliquid retinuiſſe iuriſdictionis, per quod poteſt ipſum reuocare, ⁊ põt etiã de cauſa cognoſcere, ⁊ ad ipſuz poteſt appellari. ⁊ ita patet in. c. ꝑuis. de offic. deleg. lib. vi. ⁊ dicto. c. ſi delegatus ⁊ hoc teneas. ⁊ ſic habes expeditum quartum membrum. Anto. de Butrio.

1 ☞ Delegata cauſa. tamen intra diem decidenda, expirat iuriſdictio per lapſum diei, niſi partes prorogent.
2 Iuriſdictio poteſt ad tempus, ⁊ diem limitari.
3 Delegata deciſiõe cauſe, cẽſet delegata cognitio: ⁊ qd e cõuerſo.
4 Iuriſdictioni ſi ſit dies ſtatutus, non valet quod ſit a iudice lapſo termino.
5 Prorogatio iuriſdictionis debet fieri ante tempus finituz, ⁊ per principales procuratores habentes mandatum.
6 Iuriſdictio eſt ꝓrogabilis de tẽpore ad tẽpus. ⁊ partiũ cõſenſu.
7 Iuriſdictionem licet non det priuatus, tñ illam extendit, ⁊ ſic a forma, ⁊ limitatione iuriſdictionis fundata ſuper fauore partiũ poſſunt partes communi conſenſu recedere.
8 Cõtumacia duplex eſt, vna in nõ veniẽdo, ⁊ altera in nõ parẽdo.
9 Pena contumacie que ſit.
10 Iudicantis arbitrio cauſa commiſſa in penis cauſe qualitatẽ, ⁊ delicti quantitatem debet ponderare delegatus.
11 Arbitrio iudicantis cauſa cõmiſſa an poſſit reduci ad boni viri arbitrium, vel ab eo appellari.
12 Penam communiter determinatam iudex non poteſt excedere in commiſſis ad arbitrium.
13 Delegatus an poſſit mulctare.
14 Contumacie pena que ſit. nu. ſeq.
15 Pene vbi plures imponuntur, an poſſit imponi ipſi delinquẽti altera tantum, an vero omnes ſint imponende ſimul.
16 Iuriſdictio arctari poteſt partium conſenſu.
18 Iuriſdictio ad tempus limitata expirat, licet prorogetur dilatio ſtatuta iuriſdictioni, vbi tamen prorogatur per dolũ partis.
19 Prorogari an poſſit dilatio ſtatuta inſtantie: ⁊ quid de inſtantia appellationis.
20 Delegatus ad tempus, ſi ſententiam intra tempus protulerit, an poſſit illam exequi poſt tempus.
21 Tempus iudicij limitati a quo tempore currat.
22 Inducie viginti dierum an poſſint dari, vbi cauſa committitur terminanda intra viginti dies.
23 Dilationes poteſt iudex abbreuiare cauſa ſubſiſtente.
24 Prorogari poteſt dilatio parti aſſignata, ex quo non fuit ipſa pars in mora.
25 Prorogari non poteſt terminus ſine conſenſu vtriuſq; partis, quando ſtatuitur tempus iudici, ⁊ iuriſdictioni.
26 Dilationes an poſſint arctari, vel elongari circa exercitium iuriſdictionis pro iudicio arbitrio, vbi ſtatutum eſt tempus iudici, ⁊ iuriſdictioni ad diffiniendum. nu. 25.
27 Iudex ad tempus, non poteſt vltra tempus ſtatutum cauſam proſequi, niſi partes prorogent.
28 Iudex an poſſit procedere in cognitioni cauſe die feriata propter temporis ſibi ſtatuti breuitatem.
29 Delegatus poteſt recedere a forma, ⁊ ſolennitate ſue commiſſionis, tamen partium conſenſu quando eſt inducta fauore partiũ.
30 Solennitates iudicij que ſint, ⁊ an poſſit iudex ab illis recedere. nume. 29.
31 Iudicij ſubſtantialia an, ⁊ que poſſint partium conſenſu remitti. no. ſeq.
32 Sententia ferri in ſcriptis an ſit neceſſe, vt videatur hoc eſſe de ſubſtantia iudicij.
33 Citatio partis eſt de ſubſtantia iudicij, vt non poſſit per alterã partium remitti.
34 Teſtium dicta poſt terminum iudici ſtatutum approbata ab altera parte an eidem parti preiudicent.
35 Sententia lata poſt terminum iudicij vel inſtantie ſtatutum, ſeu omiſſis ſolennitatibus requiſitis, tamen per partes, quas tangit, approbata an valeant.

De cauſis.

1 ¶ † Si cauſa cõmittitur decidẽda intra diẽ, niſi ptes progẽt
per lapſum diei, expirat iuriſdictio. Vel aliter. delegat⁹ ex poteſtate delegata põt cõtumaces, ⁊ rebelles pena determinata corrigere: ⁊ ſic nõ eſt terminata ad arbitriũ punire. hoc dicit. ſcdo dicit qd vbi certa pena per ius ſtatuta nõ eſt, delegatus imponit in puniẽda cõtumacia arbitrariã.
2 ſcda ibi: vel etiã. ¶ † Nota qd iuriſdictio põt dari ad diẽ, ⁊ ad
tpus limitari: ſic ⁊ ad locũ limitatur. ſ. de offic. vicar. ſuam. ⁊ ibi
3 nota. ¶ † Nota ſecũdo qd cõmiſſa deciſione cauſe, cõmiſſa videtur cognitio. Quid aũt e cõuerſo. ſ. c. ſuper queſtionũ ⁊ dixi in clem. auditor. de reſcr. per Bar. ff. de re iudic. a diuo pio. in prin. ſpecu. in titulo de lega. §. ſequit. ver. ⁊ no. qd ſimpliciter. in prin. vñ. col. ¶ No. tertio tertio modum ſuadẽdi de iure: hoc volumus tenere ſic. hic verbis viuit magiſter deciđedo opinionẽ, vel eli-
4 gendo tenẽas iſtaz ¶ † No. quarto qd vbi dies eſt ſtatutus iudici, vl̃ iuriſdictioni, nõ v3 qd ſit a iudice lapſo termino. de quo in l. j. C. vt omnes tam ciuil. ꝙ crimin, cau. per Butriga. ⁊ Bart. in l. pperandũ. §. j. ff. de iudi ¶ Et qd vbi iuriſdictio ia delegatã
5 eſt tẽpore limitata ipſo iure, lapſo termino expirat. ¶ † Et aduerte, ſecũdũ doctores, qd hec prorogatio debet fieri ante tps finitum, arg. l. ſed ſi manente. ff. de precario. Itẽ d3 fieri per principa-
6 les, vel ꝓcuratores habẽtes mãdatũ. ¶ † No. quinto qd iuriſdictio eſt ꝓrogabilis. etiã delegata de tẽpore ad tps. ⁊ pondera, qr in ꝓrogatione exigitur partiũ cõſenſus ſecũdũ doctores. ad hoc l. ij. ff. de iudicijs. ⁊ no. in. c. p. ⁊. g. in vltima gl. in princi. ⁊ no. in. c.
7 cum in plures. in vltima gloſſa, eo. tit. li. vj. ¶ † Nota ſexto qd a forma, ⁊ limitatione iuriſdictionis fundata ſuper fauore partiũ partes poſſunt cõi conſenſu recedere. vide infra. c. finali. ⁊ ſic patet qd licet priuatus non det iuriſdictionem origine, datam tamen extendit de quo dicetur in eod. c. p. ⁊. g. vbi plene de materia ⁊ hoc de prima parte decretalis. examino primo eam. compoſitano ſecũdum ordinem alphabeti, v3 primo. ſ. in. iij. charta, vbi eſt A. vſq; ad ſi. capituli, vbi eſt D. deinde reuertaris vbi eſt B. in foro ſequenti. vſq; ad A poſtea reuertaris hic, vbi eſt C. inci-
8 pit venio ad ſecundã. ¶ † Venio ad ſecundam partem. Et nota primo duplicẽ cõtumaciã: vnã in nõ veniendo, alteram in non parendo: ⁊ vtrãq; poteſt punire delegatus. ad hoc vide notata
9 in cle. ſi ante. de dolo. ⁊ conto. ¶ † Nota ſecũdo quod pro hac cõtumacia aliquando reperitur certa pena a iure ſtatuta, ⁊ illa eſt imponẽda. de penis. licet. cum ſua gl. Quãdoq; non reperit certa pena a iure ſtatuta: tũc pena contumacie, vel alterius etiã de-
10 licti eſt arbitraria ¶ † Tertio nota qd vbi aliqua cõmittuntur arbitrio iudicantis in penis, cauſe qualitatẽ, ⁊ delicti quãtitatẽ, ponderare debet. Et allegat quotidie, qd in non determinatis a
11 iure ſequimur arbitriũ iudicantis. ¶ † An vero iſtud arbitrium reducatur ad arbitriũ boni viri. vel ab eo appelletur: dixi. ſ. de
12 conſtitutio. c. j. ¶ † Nota quod in commiſſis ad arbitrium, vbi certa pena eſſet determinata a iure, iudex nõ habet poteſtatem excedere penam cõiter determinataz, licet poſſet minuere: vt eſt gl. de accuſa. c. ſuper his, ⁊ de accuſa. inquiſitionis. vbi notabilis gl. dicit quod ſi aliquo caſu pena relinquitur arbitrio iudicãtis, non poteſt arbitrari maiorem penam, quam que imponitur in ſimilibus ordinaria, quã glo. neſcio alibi, ſilr non poteſt arbitrari aliter, ꝙ cõſuetudo ſit arbitrata: quia illa a iure aſſumitur ꝓ ordinaria: vt. no. glo. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff de his, qui
13 no. infa. ¶ † Quero an delegatus poſſit mulctare. Inn. hic, ⁊ ſupra. c. j. ⁊. Hoſtienſis ibi tenet idẽ, qd ſic gl. ſ. c. paſtoralis. in glo. antepenult. idẽ. ⁊ hoc infra in. c. proximo. ⁊. c. ex literis. de penis. licet. ff. ſi quis ius di. nõ obtem. l. j. C. de modo mulcte per totũ. C. de ſpon. l. ij. Accurſius in dicta. l. ij. ⁊. C. de modo mulctarũ. l. eos. in prin. ⁊ Hoſtienſis in ſumma, de re iudica. ſuper rubrica. De mulcta tenet quod non poſſit. Pro quibus facis facit. C. de modo mulcta. l. eos. ⁊. l. ij. ⁊. iij. C. de defen. ciuita. l. defenſores, ⁊ qd dicitur in. l. ij. de ſpon. eſt ſpeciale. Ratio ſecundũ Hoſtienſeз, qr delegatus recipit poteſtatẽ cenſure eccleſiaſtice, cuius appellatione non cõprehenditur mulcta. de homici. pro humani. ver. nos tanto. ergo non mulctabit, niſi reſcriptum id expreſſe contineat. Sed ipſe Hoſt. ſ. c. j. dicit corrigendum qd ibi notauit: ⁊ tenet qd ex virtute clauſule, qua cenſura committitur, id nõ poteſt ſed ex virtute commiſſionis hoc poteſt, vbi pena non eſt ſtatuta, vt hic: ⁊ hoc ſiue pars contemnat venire, ſiue non pareat, vt ibi, ⁊ demum ad ipſum mulctam extorquendum poterit exercere cẽſuram quod intelligit de parua mulcta, ⁊ temperata, nõ magna ⁊ ſic loquitur. l. ij. C. de ſpon. Unde per eandem legem dicunt quidam. Legiſte quod delegatus imponit mulctam, ſed non tantam, quantam ordinarius. Et ſic cõcordant leges illas. Dic ſi eſt delegatus principis, poteſt mulctare, ⁊ tanta pena, quanta
poteſt

pót ordinarius:q: nõ eſt de inferiorib⁹ iudicib⁹,ſ; de maiorib⁹.
j.c.ſane.Nã de maioribus iudicibus dicitur delegat⁹ principis,
vt dicit Speculato: in titu.de iuriſd.om.iud.§.j.verſ.ſunt ⁊ alij.
in.iij.col.Si eſt delegatus inferioris a principe,tũc ſi eſt datus
ad vniuerſitatẽ cauſarũ,pót multari,vt dicit gl.in.l.ij.C.de ſpor.
Si eſt datus ad vnã cauſam tãtũ.ſi vult mulctare ſuã iuriſdictio
nẽ defendendo.Pet.dicit qꝺ pót,vt notaſ in dicta.l.j.ff.ſi quis
ius di.nõ obtemp.per.l.ij.C.de ſpor.dum tamẽ leuiter vt infra
dicam.Idẽ ſi velit mulctare nũtios,vel executores nõ parentes:
vt notat in Specul.in titu.de ſen.prolat.§.ij.verſi.eſt ſpecies.Si
vult partes ex altera cõtumacia mulctare:dic qꝺ ſm ſuas men-
ſuras poteſtatis poteſt mulctare:vt dicit glo.in.l.j.ff.ſi quis ius
di.nõ obtemp.Nã in caſibus leuis imponiẽt mulctã:in caſibus
grauibus aliqualiter grauiores.Et poſſunt dici leues mẽſurate
ad mẽſuras dicte.l.ij.C.de ſpor.ſ.ſummã ſex ſolidorum:abinde
pót arbitrari ad arbitriũ,in quo poteſt reſpectũ habere ad quali
tatem iuriſdictionis contempte,⁊ ſecundum cõditionẽ perſone:
vt no.Io.an.in Specul.in titu.de cõtumacia.§.fi.ver.ſed nun-
quid.iuxta principiũ.Non obſtat de dolo.⁊ cõtu.c.j.q: ibi nõ ex
14 cludiſ mulcta.❡ †Quero,que pena ſit a iure determinata.Di-
cit gl.pone exemplũ in vſurarijs,de vſu ra.c.q: in omnibus.vbi
ſi perſeuerẽt in cõtumacia reſtituendi vſuras,excõmunicantur.
Sed videtur qꝺ ſemper ſit a iure determinata pena:quia pro cõ-
tumacia imponitur pena miſſionis in poſſeſſionem cauſa rei ſer
uande:ſi nõ poteſt fieri miſſio,excõmunicatur:vt lite non cõteſt.
tuc.⁊.c.quoniam.❡ Glo.non reſpondet.Dic qꝺ a iure determi-
nata eſt pena contumacie in non veniendo,ſed cõtumacie in nõ
parendo poſt ſententiã nõ ſemper eſt determinata.Sic loquitur
hic in eadem gl.ibi:debet mitti.Sed illa non eſt pena conteptus
15 iuriſdictionis.ſed pena eſt proſequẽtis intereſſe partis.❡ †Que
ro quid ſi diuerſe pene imponantur?Gl.dicit qꝺ videtur mino-
rem imponi debere.de peni.d.j.c.pene.vel locus eſt gratificatio-
ni.de iure patro.c.cũ aduocatus.vbi de hoc.Uel illa,que magis
timetur:vt lite non conteſt.c.quoniã in fine.Idẽ no.xxj.q.ij.c.in
ſumma.xxxiij.diſtin.c.fraternitatis.❡ Credo quod ſi pro eodẽ
facto lex imponit plures penas,omnes imponende ſunt,ſi poſ-
ſunt concurrere:vt.l.j.C.de ſepulcro vio.Alias autem ſi nõ poſ-
ſunt cõcurrere,vel lex imponit alternatiue procedat qꝺ dicit gl.
Et hec ſufficiãt:materia ẽ magis alta,quã expediat hic.❡ Circa
hanc partẽ opponiſ quod minorem penã poſſit imponere,quã
a lege ſtatuta ſit,⁊ poſſit ipſas augere:vt.ff.de his qui notã.infa.
l.qd ergo.§.pena grauior.⁊.C.de his,q notã.infa.l.e ſi ſeuerior.
❡ Solutio.dicit Hoſtienſis ꝙ de iure,nõ ſubſiſtente cauſa non
pot delegat⁹ imponere penã grauiorẽ ⁊ leuiorẽ,ex quo a iure de-
terminata eſt:⁊ aliã imponendo infamis efficereſ.C.ad.l.Iuliam
de vi publica,vel ꝑuata.l.ſeruos.C.ne ſan.bap.reite.l.ij.in fine.
Ad hoc.xiij.q.ij.§.ecõtra.Subſiſtente aũt cauſa,pót ipſam au-
gere,⁊ moderari vt in ↄtrario.So.hec nõ placet.Ideo gl.penul.
hic melius dicit,cõtrariũ procedit in ordinario,qui hꝫ poteſtatẽ
diſpenſandi cũ pena,cã ſubſiſtẽte,vt dicit Hoſ.hic loquiſ in de-
legato,qui nõ pót cum pena diſpenſare,vt hic.Et pro hac ſolu-
tione eſt caſus de peni.licet.⁊ hec eſt veritas.Idẽ no Hug.ij.q.
iij.§.notandũ.vbi etiã notat Io.que ſint in mutationibus pena
rum attẽdã.vno plus exigit.Inn.de cõ.ſtitu.c.j.ſcꝫ ꝙ ordinari⁹
ſit talis,qui habeat adminiſtrationẽ iuriũ fiſci.Quod credo,qñ
agiſ de pena applicanda fiſco.Unde nõ credo ꝙ poteſtas,etiam
ex cã,poſſet penã fiſco applicandã limitare,q: nõ hꝫ in manib⁹
adminiſtrationẽ fiſci.tenẽt tñ ꝙ ibi dixi.Et ꝑpter hoc gl.exigit
16 ꝙ ſit talis,qui poſſit cum pena diſpenſare.❡ †Quero an poſſit
arctari partium conſenſu iuriſdictio.Dic ꝙ ſic,vt ſi cauſa referẽ-
da eſt tali die,poſſunt partes conſentire qꝺ ante referatur.C.de
17 tempo.appellati.l.vltima.in fine.❡ †Quid ſi cauſa nõ pót intra
tempus expediri.Dic ꝙ nihilominus expirabit lapſo tempore
vt hic,⁊ infra.c.cõſultationibus.Itẽ etiã ſi per malitiã partis al
terius finiaſ terminus iuris,infra.c.paſtoralis.§.fin.ꝙ dic vt ibi.
18 ❡ †No.bene ꝙ doctores hic in duobus locis tenent ꝙ ſi per do
lum partis prorogeſ dilatio ſtatuta iuriſdictioni,ꝙ nihilo min⁹
19 expirat iuriſdictio.❡ †Quid de dilatione ſtatuta inſtãtie,vide
de iudi.c.penulti.Et de inſtantia appellationis,vide in cle.ſicut.
20 de appel.❡ †Quero an delegatus,qui tulit ſententiã intra ter-
minum,poſſit exequi poſt terminũ,intelligendo de delegato,qui
valeat exequi.Super quo dic vt infra.c.querenti.⁊ notaſ de foro
compe.ſi quis cõtra clericum.⁊ dixi in cle.auditor.de reſcriptis.
Io.an.hic ponẽdo opinionẽ allegat pro ⁊ cõtra.concludit qꝺ ſi
tempus ad ſtatur deciſioni,poterit exequi:q: non eſt limitata iu-
riſdictio,nec executio,ſed ſola deciſio,ſicut ſi ſtatueret terminus
litis cõteſtationi,vel porrectioni libelli,⁊ cõcluſioni,poſſent alia
acta,⁊ ſententia poſt terminũ expediri.❡ Nec obſtat textus hic
vbi ſtatutus fuit terminus deciſioni,⁊ tñ dicit ꝙ expirat:q: dꝫ
intelligi ꝙ expirat quo ad potentiam ſententiandi,ſed non quo

ad potentiã exequendi.Si tempus ſtatuiſ iuriſdictioni,eſt vera
opinio qꝺ non poterit poſt tempus exequi:quia exequi eſt iuriſ-
dictionis.de offic.delegati.lib.vj.c.quã vis.⁊ pro tanto expirat.
Quod dicit Io.an.verũ,ſiue iuriſdictio limitet ꝑ verba affirma
tiua,vt q: dicit,Duret iuriſdictio vſq; ad tale tempus:ſiue per
verba negatiua,vt q: dicit nõ duret iuriſdictio vltra tale tẽpus,⁊
21 hec ſufficiant de prima parte.❡ †Quero a quo tẽpore currit tẽ-
pus iudici ſtatutũ.Dic ꝙ a tempore preſentationis reſcripti.de
appel.ſuper eo.dicit gl.dicunt doctores hoc verum,quando ſu-
per numerum dierum,vel menſium terminus ſtatuitur.Secus
ſi ſtatuatur a certo die,vt vſq; ad paſcha,vel vſq; ad natiuitatẽ:
22 q: ſtatim tempus currit.❡ †Quero ſecundo cum gl.quid ſi cau
ſa cõmittitur terminanda intra.xx.dies,an dabunſ inducie.xx.
dierũ,de quibus.ij.q.ij.offeratur.Uidetur qꝺ ſic:q: beneficium
iuris nemini eſt auferendũ.xxviij.diſt.de his.in fine.❡ Gl.dicit
quoſdam dicere ꝙ non eſſent abbreuiande ſed potius elongabũ
tempus iuriſdictionis,ſicut ⁊ in reſtitutione in integrũ,in qua
datũ eſt quadriennium,⁊ tamen propter dilationẽ a reo petitam
iuriſdictio prorogatur vltra quadriennium.Cõtrarium determi
nat glo.quia ſolum de partium conſenſu prorogabitur tempus.
23 ❡ †Unde concludit gl.iudicem poſſe dilationes abbreuiare:q:
cauſa ſubſiſtit.Et ꝙ dicitur tempus abbreuiandum,eſt verũ cau
ſa non ſubſiſtente allegat iura per que probatur ꝙ cauſa ſubſiſtẽ
te,iudex poteſt dilationes abbreuiare.Ad hoc ꝙ no.iij.q.iij.de
24 iudicijs.in vltima gl.❡ †Dic,quiq; terminus ſtatuitur parti:⁊
tunc ſi per alteram partem dilationem petentẽ terminus proro-
gatur,id eſt,dilataſ iudiciũ,⁊ prorogabitur talis terminus par-
ti ſtatutus.in.d.l.fi.C.de tempo.in integrũ reſtitu.Nã abſurdum
25 eſſet ꝙ pars,que fuit in mora,puniretur.❡ †Quãdoq; tẽpus
ſtatuitur iudici,⁊ iuriſdictioni ⁊ procedit ꝙ hic.Nullus enim fit
preiudiciũ,vel modicũ partibus,ſi iuriſdictio redit ad ordinariũ
vel ad illũ,qui cõmiſit.Unde dato quod dolo vnius partis labe
tur tempus,erit enim in prorogatione neceſſarius conſenſus vtri-
26 uſq; partis.❡ †Nunquid aũt dilationes circa exercitiũ iuriſdi
ctionis pro libito iudicis arbitrio poſſent tñ arctari.Dic ſecũ-
dum abbatẽ,quãdoq; tempus eſt ab homine ſtatutum:⁊ poteſt
arctari intra.c.conſuluit.nõ aũt prorogari,vt hic.Aut tempus
eſt ſtatutũ a iure,⁊ hoc ex cã poteſt abbreuiari,⁊ arctari ad pro-
bandũ ad arbitriũ iudicis.de procura.dilectus.⁊ quandoq; po-
teſt elongari.de dilatio.c.ij.Unde dicit ꝙ regulariter dilationes
ſunt arbitrarie.de quo de dila.c.j.de re iudicata.ꝙ ad conſulta-
tionem.de appella.intimaſti.Tu de iſtis dilationibus ſi vis ple
nius informari an poſſint abbreuiari,vel elongari vide per Inn.
de teſtibus.vltra tertiam.per Regiſtas.in.l.j.C.de dilatio.⁊ in.l.
ij.ff.de re iudic.⁊ vide in regula,indultum.de reg.iuris.li.vj.que
omnia poſſent hic recitari ſed nõ hic inſiſto.⁊ vide.j.de iudicijs.
c.penul.❡ Quo ad primum principalem paſſum.Innocen.di-
cit aliter,de appel.ſuper eo.dicit enim quod aut terminus eſt ſta
tutus de voluntate vtriuſq; partis,⁊ ſic poteſt moderari,mode-
rabitur dilationes:⁊ facta moderatione ſi in fine temporis alte-
ra pars petet longiorem dilationem,non auditur:quia talis ter-
minus habetur pro peremptorio,⁊ pro concluſione in cauſa,niſi
aliquod inopinatum emerſerit,propter qꝺ ipſe nõ potuerit pro-
bare:q: tũc reſtituitur,vel ipſo iure ſeruabitur illeſus:alias nõ.de
appella.ex tenore.Si terminus eſt ſtatut⁹ ad petitione alterius
partis tantũ,dicit qꝺ debet moderari dilationes,ita quod ſentẽ
tiam poſſet ferre intra terminum:ſi tamen poteſt moderari ſine
preiudicio partiũ,alias non.ff.de adminiſtra.tut.l.tutor,qui re.
27 §.j.❡ †Nũquid autẽ iudex poterit vltra terminũ cauſam pro-
ſequi.dicit ibi Inn.qꝺ nõ,niſi partes prorogent,vt hic.qꝺ latis
intelligo eas prorogare,ſi quelibet pars conſentit dilationi:q: ſi
volũt antecedens,⁊ cõſequẽs eius ff.de acq.here.illud.§.ij.ff.de
28 iuri.om.iud.l.ij.§.j.eo.preterea.❡ †Querũt etiã doc.hic,an pro-
pter tẽporis breuitatẽ poſſit procedi die feriata.⁊ Io.an.remit
tit ad no.in ſpe.de ferijs.§.ij.verſi.penul.⁊.xv.q.iiij.ꝑ acta.⁊ ibi
determinat in ſpe.qꝺ in ferijs introductis in honorem dei nul-
lo modo poſſit procedi.In alijs aũt ferijs introductis in fauo-
rẽ hominũ.ſi iuriſdictio eſt peritura,poſſit procedi.Itẽ qꝺ ſupra
diſputat Io.an.de termino iuris ſtatuti poſt Lambertũ de tẽ-
po.in addi.ſpe.in ti.de dilat.§.j.verſi.ſed pone qꝺ cauſa.⁊ quid
de termino in compromiſſo ſtatuto de volũtate partiũ,per Cy.
in.l.petende.C.de tẽpo.in integ.reſti.pe.⁊ vide qꝺ dixi poſt pau.
in cle.j.de reſti.in integrũ.⁊ vide in ſpe.de ſen.prola.§.tunc vidẽ-
dum.in fi.alr.non,ar.c.conſuluit.de offi.lega.qꝺ limitat Hui.de
29 ſura.❡ †Oppo.qꝺ non poſſit delegatus a forma recedere cum
conſenſu partiũ.de reſtitut.ſpolia.licet.⁊.ff.de ferijs.l.j.❡ Gl.al
legationibus poſitis pro ⁊ cõtra,an liceat a forma recedere,con-
cludit qꝺ quedã ſunt ſolennitates ſub fauore partiũ fundate,⁊
tales remitti poſſunt a partib⁹,vt hic,⁊ de ferijs.c.fi.ff.de ferijs.
l.j.❡ Quedã ſunt ſolẽnitates,que ſunt introducte ꝑpter reuerẽ

tiā Dei, vel in fauorē tertij, vel publice vtilitatis: ⁊ tales ſolēnitas
30 tes nō poſſunt remitti per partes, vt hic. Inter ſolēnitates autes
iudiciales fundatas ſub vtilitate publica, enumerat gl. omnes,
q̄ ſunt ſubſtātia iudicij, vt libelli oblatio, litis cōteſta, ⁊ qḋ ſentē
tia ferat in ſcriptis. ¶ No. bene hāc gl. que dixit qḋ hec tria ſunt
de ſubſtātia. excludit ergo alia. Vide gl. in ſumma. ij. q. i. in primis.
31 ⁊ vide in Spe. de ꝓpara. iudi. §. i. ¶ † Secūdo no. eā in principa
li dicto, ſcʒ qḋ illa, que ſunt de ſubſtātia iudicij, nō poſſunt remit
ti. de re iudi. c. i. li. vi. Jo. ⁊ Lau. ij. q. i. in primis dicit qḋ de cōſen
ſu partiū poſſunt iſte ſolēnitates remitti. allē. C. de epiſ. ⁊ cle. au
thē. ⁊ generaliter. in fi. que loquif de cautiōe preſtāda. De pſequē
da lite allē. C. de priuile. ſchola. l. quoties. in fi. lib. xij. Jo. an. remitti
de re iudi. c. vlti. lib. vi. in gl. v. ⁊ in Spe. de ſen. ꝓla. §. iuxta. verſi.
32 quid de partiū. ¶ † Dic ſi cauſe ſint leues, poſſunt partes remit
tere qḋ ſentētia nō ferat in ſcriptis: imo de neceſſitate nō ferē ho
die, etiā ſine cōſenſu partium. Et ſic poteſt intelligi illa lex de pri
uile. ſchola. quoties. Ad hoc authē. niſi breuiores. C. de ſentē. ex
peric. recit. Si cauſe nō ſunt breues, in ſummarijs ſerua cle. ſi. de
verb. ſignifi. In non ſummarijs. ſi partes volunt cōuenire, vt ꝓ
cedatur ſummarie ex toto, per hanc viam bene poſſunt recedere
a forma iuris. id eſt, a ſolēnitatibus cauſarū plenarie reducēdo
ad ſummarias: qꝛ qḋ in cauſa ꝓcedaf ſummarie. vel nō ſumma
rie, fundaf ſuper vtilitate partium, quicquid ſenſerit glo. in cle. ſi.
de verb. ſigni. in gl. ſi. Si partes voluīt qḋ procedatur de iure, vo
lunt tamen aliquod ſubſtantiale omitti, vt qʒ nō detur libellus,
vel litis cōteſta. vel ſimilia: dic de libello, vt no. ī. de libel. obla. c. i.
qꝛ illud eſt de ſubſtātia, vt libellus. ita demū ſi petaf: alſs ſufficit
qualiſqualis petitio: ⁊ hoc eſt de ſubſtātia, vt ibi no. i gl. dicte cle.
ſi. de verb. ſigni. vnde libellus rite formatus poſſet omitti. ſʒ non
33 remitti, vt ibi habef. ¶ † De citatione an partiū cōſenſu poſſit
omitti: tāgit Spe. in titu. de cita. §. viſo. verſ. ſed pone qḋ partes.
⁊ ibi recitat opi. ⁊ tenet qḋ poſſit. ⁊ remitti ad Specu. de ſen. ꝓla.
§. iuxta. ver. ſed nūquid de partiū. vbi in litis conteſtatiōe cōclu
dit qḋ partes nō poſſunt. In alijs tene qḋ nō poſſunt hoc ptes.
Et hoc tenēt Inn. ⁊ Hoſt. in c. ꝓtealle. ī. de libe. oblatio. Cū hoc
temperio intellige Goſ. in Sūmn. de libel. oblati. circa prin. ⁊ de
litis conteſta. verſic. conteſtatio. ¶ Tenet tamē La. pus ſua alle.
lxxix. qḋ illa ſubſtātialia tacite poſſunt omitti, ſicut de iuramēto
calū. ſ. vt de iura. ca. c. ſi. li. vi. inter caſus, in quib⁹ nō exigitur li
34 bellus qḋ no. † An dicta teſtiuʒ, vel ſententia, vbi omiſſa ſolēni
tas ſubſtantialis eſt, poſſint per partes approbari, ita quod par
tibus ꝓiudicet: vide. C. cōmunia vtriuſqʒ iudi. l. ij. per legiſtas. vi
de Inn. ī. de teſti. cauſam. ij. in verbo, preſumptione. ⁊ vide eo. ti.
ſignificauit. in gl. ſua, in ver. item videtur qḋ hec atteſtationes. tā
gunt docto. eo. ti. veniens. ⁊ c. preſentata. ¶ Opp. ſecūdo qꝫ va
leat ſententia lata poſt terminū iudici ſtatutum ad pronuntian
dum. C. vt omnes tāʒ ciui. quā crimi. cauſe. l. i. Cy. ⁊ Bar. tangūt
hanc materiam in l. properandū. §. i. C. de iudi. ⁊ ibi per Rayne
riuʒ in l. ſcire oportet. §. cōſequēs. ff. de excu. tu. Dic qꝫ quādoqʒ
ſtatuif tempus parti, quandoqʒ iudici, ⁊ iuriſdictioni, quādoqʒ
iudici tantū, quādoqʒ inſtantie, quādoqʒ accuſationi. ¶ Si ſta
tuitur parti, pars non auditur poſt terminū. l. peremptorias. C.
reſcindi. nō poſſe. ad hoc de excep. paſtoralis. de excep. pia. li. vi.
niſi aliud a iure diſponatur, vt ibi. Ad hoc etiam intellige vt no.
in c. paſtoralis. ī. de excep. Hoc tamen poſſent partes prorogare
qꝛ fundatur ſuper vtilitate partium, niſi cauſa tangeret vtilitatē
publicā. de app. oblate. qḋ tenent domini de rota ſua cōcluſione.
cccliij. Recitant tñ alios dicere qḋ exigitur conſenſus iudicis.
Per qꝫ dicūt qꝫ ſi ſtatuaf dilatio ad examinandos teſtes duorū
menſium. de quo de proba. licet cām qḋ poſt terminum poterūt
examinari ſi partes interim fuerunt impedite per cōpromiſſum:
maxime ſi dilatio ſit vtriqʒ parti ſtatuta qḋ ſatis puto, quia hoc
eſt magnū ꝓiudiciū: licet quidā diſtinguerēt, an dilatio ſit vtriqʒ
parti ſtatuta, an alteri, per dictum Pau. in cle. quandiu. de app.
vbi dicit cōpromiſſum nō impedire curſuʒ temporis dati ad ap
pellanduʒ: qꝛ illa dilatio eſt vni parti tantum ſtatuta. ¶ Quan
doqʒ tempus ſtatuif iudici, ⁊ iuriſdictioni ⁊ eo finito iudex nihil
poteſt, niſi prorogef, vt hic, ⁊ l. ij. §. ſi iudex. ff. de iudi. C. quomo.
⁊ quan. iud. l. ſi vt proponis. ¶ Quandoqʒ tempus ſtatuitur iu
dici tantum, ⁊ valet qꝫ facit iudex poſt tempus, ſed ipſe punitur,
vt. l. i. in ſi. C. vt omnes tam ciuiles quāʒ criminales nec pōt pro
rogari a partibus tantū. ¶ Quandoqʒ tempus ſtatuitur inſtā
tie: ⁊ qḋ ſit poſt tempus, non valet: vt. d. l. properandū. not. gl. qꝛ
perempta inſtantia, pereunt acta: ⁊ ſic qḋ ſit ſine actis poſtea, nō
valet. C. de ſen. l. ꝓlatā. ij. q. vi. diffinitiua. adeo qḋ nō poſſet ꝓ
rogari, vt ibi no. ¶ † Plus tenet ibi Bar. qḋ licet tempus inſtā
tie appellatiōis prorogetur compromiſſo, ⁊ expreſſo cōſenſu, nō
tamē poſſet prorogari tempus inſtantie principalis. ⁊ ſic authē.
ei, qui. C. de tempo. appel. ⁊ cle. quandiu. de app. non habet locuʒ
in tempore inſtantie principalis. De quo dixi de iudi. c. pt. ⁊ te
net Jo. an. in addi. Spe. in titu. de legato. §. reſtat. verſi. ſed nun
quid de tempore. Aſſignat differentiam, qꝛ lapſus inſtantie eſt
maioris periculi in cā appellationis. Dicit tamen Bar. qꝫ vnus
modus eſſet prorogandi. ſi partes poſt lapſum tēpus reintegra
rent omnia acta eodē inſtanti, ſecundū practicam. l. mutan. ff. de
proc. Hoc tñ dicit procedere, niſi perempta inſtantia eſſet perem
35 ptum ius, vt in actione de dolo: vt. l. ſi. C. de dolo. ¶ † Nunquid
nūc valeat ſentētia lata poſt terminū ſtatutum inſtantie a ſtatu
to, late diſputat Jo. an. in Spe. de dila. §. reſtat. ver. qd ſi ſtatuto
alle. §. i. verſ. ſed pone qꝫ cā. Spe. determinat in tēpore ſimpliciter
ſtatuto ad determinandas cauſas, ⁊ dicit qꝫ poſt terminum po
terit cognoſcere intra terminū communē iuris. alle. ff. de nona l.
ij. ff. de publi. l. i. §. nūc queritur. Quod fatetur Oldr. quando ex
mente, vel verbis patet qḋ tēpus ſtatutuʒ nō eſt a ſtatuto ad cor
rigendū iuris: tūc enim ſublata via ſtatuti, durat inſtātia iuris cō
munis: vt l. quoties. de act. ⁊ ob. Et hoc ſi tēpus eſt ſtatutū inſtā
tie, vel iudice tm̄: alias ſi iudici ⁊ iuriſdictioni, nō valeret poſt tē
pus. Jo. an. poſt richardum mal. concludit qꝫ ſi ſtatutuʒ penam
imponit, in dubio videf ſtatutuʒ venire additiue, ⁊ non correcti
ue. Unde durabit inſtantia iuris cōis, ⁊ pena imponetur. Si tē
pus eſt ſtatutū ſimpliciter, finitur inſtātia ex lapſu temporis ſta
tuti, vt ſic in dubio tēpus ſtatutū ad cauſam finiendam videatur
ſtatutū inſtantia, ⁊ nō iudici tantū, vel actori, vel parti. qꝫ not. ⁊
hoc in odiū litiū, ſm̄ Jo. an. ¶ Quādoqʒ tēpus ſtatuitur actori
⁊ finito tēpore finif actio. l. ſi. C. de dolo. de in inte. reſti. c. i. lib. vi.
⁊ in cle. i. Ideo poſt tēpus non audif. Puto tamē qꝫ ſi ageref, ⁊
non opponeretur, valeret iudicium. ff. fami. er. l. cum putarem.

1 Delegatus poteſt per ſimplicem commiſſionem cauſe citare
⁊ contumacem punire, ⁊ ſic partes compellere vt coram ſe com
pareant ſecundum tenorem ſue commiſſionis. nu. 5.
2 Commiſſione ſimplici alicuius cauſe videtur omnia commiſſa,
ſine quibus totum negotium expediri non poteſt.
3 Conceſſo vno, cenſentur omnia ad id ordinata permiſſa.
4 Verbum ſimpliciter poſitum generaliter debet intelligi.
5 Iudex ordinarius eſt officio ſue iuriſdictionis poteſt contuma
cem punire.
6 Contumax nullus dicitur, niſi prius ſit citatus.
7 Reſponſio debet congruere queſito.
8 Clauſula ex ſeueritate eccleſiaſtica ꝓcedat iudex. quid importet.
9 Commiſſo vno, quandoqʒ non videntur commiſſa acceſſoria.
10 Acceſſorij ad principale ſemper non eſt eadem ratio.

1 Preterea. ¶ † Per ſimplicem cōmiſſionē cau
ſe poteſt delegatus citare cōtumacē,
punire, ⁊ reliqua facere, q̄ ſpectant ad cām h. d. ¶ Po
nit caſum ipſius reſponſionē, ⁊ reſponſionis ratiōnē. Scda ibi:
hoc tibi. Tertia ibi qꝛ. ¶ No. qḋ legatus poteſt partes compelle
re vt corā ſe cōpareāt. Ad qꝫ vide no. in c. i. de iudi. li. vi. ¶ Scḋo
no. qḋ non cōparentes poteſt eccleſiaſtica cenſura compellere.
2 ¶ † No. iij. qḋ in ſimplici cauſe cōmiſſione omnia videntur cō
3 miſſa, ſine quib⁹ negotiū nō poteſt expediri. ¶ † No. iiij. qꝫ per
miſſo conſequentia, omnia ad conſequens ordinata antecedētia
videntur eſſe permiſſa: ⁊ permiſſo fine, omnia media ad finem vi
4 dentur permiſſa. ¶ † Ultimo no. qḋ verbum ſimpliciter poſitū
5 generaliter debet intelligi. ¶ † Opp. dicit litera, non ordinario,
cū etiam ordinarius poſſit procedere contumaciam puniendo.
de ſen. excom. c. ſacra. ī. vt lite non cōte. per totuʒ. ¶ So. expone
nō ordinario. id eſt qui aliam nō habet ordinariā: ⁊ per hoc vide
bēt qꝫ nō poſſet ꝓcedere, niſi cōtra pſonas cōtentas in reſcripto.
¶ Opp. ij. in eo, qḋ dicit mandatū, ⁊c. qꝫ ſi nō eſt factū manda
tum partibus nō ſunt cōtumaces, ſi nō veniūt. ¶ So. debet in
telligi qḋ nō receperāt mandatū a delegante, ſed bene a delegato
erat ipſis mandatū. ¶ Opp. tex. ibi, ordinario, videf negare or
dinario hanc poteſtatē puniendi contumacē: qꝫ tamē poteſt. x. q.
6 iiij. c. vno. xi. q. iij. nemo. ¶ So. vt in prima oppoſitiōe. ¶ † Op.
qḋ nō poſſit delegat⁹ punire cōtumacē, niſi primo citet, ⁊ mādet
vt veniat: qꝛ prius nō dicif cōtumax. ī. vt eccleſiaſtica beneficia.
c. vno. Sʒ cōtra dicit tex. ibi: mandatū nō habeat. So. vt habes
7 in ſcḋa oppoſitione. ¶ † Oppo. tex. dicit in queſito aut cōdem
nare, deinde in reſponſione hoc nō declarat, ⁊ ſic reſponſio nō cō
gruit queſito: qḋ eſt cōtra legē, vt fundus. ff. cōmuni diui. facit. c.
8 ſʒ hele. ī. de ſimo. † So. dic qꝫ verbū ſeueritate eccleſiaſtica poſitū
in tex. ⁊ verbū plenariū, tollūt cōtrariū: quaſi dicat. nō ſolū pote
rit excōicare, ſed etiā poterit mulctare, ⁊ in expenſis cōdemnare:
nō qꝫ hoc faciat ex poteſtate eccleſiaſtice cenſure, ſed potius vir
tute ſeueritatis ecclie, vel iuriſdictiōis cōmiſſe. ad hoc no. ī. c. ꝓ
ximo. ¶ Et per hoc arguunt quidā ex iſto tex. qꝫ ex ſimplici cō
miſſione delegatus plus cōſequif quo ad poteſtatē, q̄ expreſſio
9 ne clauſule cōtradictores. de quo de ver. ſig. querētī. ¶ † Op. qḋ
vno cōmiſſo, nō intelligant cōmitti acceſſoria. q̄ q. iij. cōſtituit.
vbi tenet ingreſſus monaſterij, ⁊ nō bonorū oblatio, q̄ tñ eſt ac
ceſſoria.

ceſſoꝛia. Dic ꝙ ibi ſpeciale in odiū doloſi ⁊ de hoc de cle. cōiuga. c. diuerſis fallacijs. melius. c. qđ a te. ¶ Opp. ad idē de. l. j. C. de poſiti. ⁊ de oībus iuribus allegatis in gl. vlti. in pn̄. gl. ſoluit qđ nō tangūt hūc cauſam. De dno dic vt in regula, acceſſoꝛiū. li. vj.
10 ¶ Opp. ad idē qđ nō ſit eadē ratio de acceſſoꝛio ad pꝛincipale. ff. de libe. ⁊ poſth. l. ſi ita. §. regula. vbi ſi legaui ſeruo meo libertatem ⁊ inſtitui eum heredem, deinde adiuit hereditatē, nihilo minus habebit hereditatem, ⁊ libertatē. Gl. ſoluit, ibi ſpeciale fauore libertatis. Sed verius eſt qđ lex illa potius concoꝛdat: q2 inſtitutio heredi ſufficit ad inducendam libertatē: vnde quaſi ſit adēptum ſpeciale legatum libertatis nihilo minus erit liber. per hoc eſt ſimile de pꝛeben. c. antepe. lib. vj.

1 ☞ Delegatus, etiam ſine clauſula, poteſt alteri vices ſuas committere.
2 Clauſula, vt nullus ſine altero, ⁊c. quid impoꝛtet, ⁊ quando quis poſſit ſine altero procedere. nu. 3. ⁊ 6.
3 Delegatus quando, ⁊ in quo poſſit ſine cōdelegato pꝛocedere.
4 Condelegatio ſimultanea duoꝛum neceſſitat ad pꝛoceſſum per ſe vel alium, ⁊ non vtrunq3 ad pꝛoceſſum perſonalem.
5 Delegatus poteſt condelegato vices ſuas committere.
7 Delegatus an poſſit vnam ſententiam ferre pꝛo ſe, ⁊ aliam pꝛo collega, vbi poteſtas collegę eſt ei arbitraria.

1 Quanuis. ¶ † Delegatus etiā ſine clauſula, alteri pōt committere vices
2 ſuas. h. d. ¶ † No. j. qđ clauſula, vt nullus ſine altero, ⁊c. nil tribuit ad potentiā delegādi: ⁊ ſic ea ceſſante, nō
3 tollitur potētia delegādi. ¶ † No. ij. qđ delegatus ſine cōdelegato ꝓcedere pōt, dūm tn̄ cōdelegatus aliū loco ſui ſubſtituat, vel
4 det poteſtatē ſuā ſuo cōdelegato. ¶ † No. iij. qđ ſimultanea condelegatio duoꝝ nō neceſſitat vtrūq3 ad pꝛoceſſum perſonalē: ſed
5 bene neceſſitat ad ꝓceſſum per ſe, vel aliū. ¶ † No. iiij. qđ conde-
6 legatus cōdelegato vices ſuas cōmittere pōt. ¶ † Gl. iſta querit de ratione dubitandi. Ratio eſt, q2 ex quo erant delegati ſine clauſula, videbatur qđ pꝛout erant dati, deberēt ambo ꝓcedere, ⁊ ꝙ vnus ſine alio ꝓcedere nō poſſet, ⁊ ſic vnus ſine alio nō poſſet delegare. Ratio decidēdi in cōtrariū, q2 defectus clauſule nō neceſſitat ad ſimultaneū ꝓceſſum perſonalē, ſed ad ſimultaneu3 ꝓceſſum realē reſpectu poteſtatis: ⁊ ideo poteſt an ſubdelegandi nō pendet a virtute clauſule, que interponit ſolū, vt tollat neceſſitas ſimul ꝓcedendi per ſe, vel alium, ſed a lege: ⁊ poteſt vnus ſine alio: q2 hanc poteſtatē ſubdelegandi recipiūt a lege ſinguli dele-
7 gati, nō cōiter vt delegant in pꝛincipali. ¶ † Quid ſi delegatus vult vnā ſniam ferre pꝛo ſe, aliā pꝛo collega, vbi poteſtas collegę eſt ei arbitraria, videt ꝙ ſic, ar. ō. de elec. cum inter. So. dic ꝙ nō poteſt, ex eo q2 nō poteſt habere diuiſam candē conſcientiam. de elec. c. pe. lib. vj.

1 ☞ Delegatus ſubdelegati ſententiam quando exequatur.
2 Delegatus pꝛincipis poteſt oꝛdinarium compellere ad ſententiam ſuam exequendam, ⁊ reſiſtentes excommunicare. nu. 12.
3 Delegatus pꝛincipis poteſt ſententiam ſuam exequi, ⁊ ſic poteſt ea, que ſunt miſti imperij.
4 Delegata iuriſdictio extenditur ad turbantes iuriſdictione3 in conſequentiam.
5 Delegatus non videtur functus officio ſuo lata ſententia, ⁊ executione ſubdelegata, vbi non eſt facta executio.
6 Delegatus ſubdelegando totalem ſuam iuriſdictionem illā nō perdit ſed poteſt reaſſumere, vbi ſubdelegatus exequi non pōt.
7 Poteſtas reuocandi ſubdelegatu3 non expirat ſola cōmiſſione totalis iuriſdictionis re integra.
8 Officio nullus functus videtur in alijs actibus a ſententia, perficiendo actum, vbi non habuit effectum.
9 Delegatus oꝛdinarij nō poteſt ſuam ſententiā exequi. nu. 15.
10 Juriſdictio delegata, vel ſubdelegata, an poſſit reuocari.
11 Juriſdictionis, etiā totalis, mandato an expiret mandantis vel delegati poteſtas, vt nequeat reuocari.
13 Delictum ſicut in territoꝛio creat iuriſdictionē contra extraneū ſic ⁊ circa commiſſa iudici delegato creat iuriſdictionem quo ad iudicem delegatum.
14 Delegatus pape an poſſit bꝛachium ſeculare inuocare, ⁊ ſecularem compellere etiam manu militari.
Judex in exequendo an poſſit manu etiam militari reſiſtentes compellere.

1 Significaſti. ¶ † Delegatus pape exequitur ſentētiā ſuā, quā exequi nō pōt, aut nō vult is, cui cām cōmiſit exequēdā. ¶ Deciſa ꝯſultatio, ⁊ reſponſio. Scđa ibi: ꝯſultatio
2 ni. ¶ † No. j. qđ poteſt delegatus pꝛincipis oꝛdinariu3 cōpellere
3 ad ſententiā ſuā exequendā. ¶ † No. ij. qđ delegatus poteſt ſentētiā ſuā executioni mandare. Et ſic videt qđ delegatus pꝛinci
4 pis poſſit ea, que ſunt miſti imperij. ¶ † No. iij. ꝙ iuriſdictio delegata extenditur ad turbantes iuriſdictionē in cōſequētiam, cū
5 alias qđ mādat nō valeat exequi, nec expediri. ¶ † No. iiij. qđ lata ſnia, ⁊ executione ſubdelegata, nō videt delegat9 functus offi
6 cio, ſi nō ſit facta executio. ¶ † No. v. qđ tranſlata totali iuriſdictione per delegatū, vbi ſubdelegatus non pōt iuriſdictionē exe-
7 qui, delegatus pōt iuriſdictionē reaſſumere. ¶ † No. vj. qđ poteſtas reuocandi ſubdelegatū non expirat ſola cōmiſſione totalis
8 iuriſdictionis re integra. cōcoꝛdat. c. quāuis. j. eo. li. vj. ¶ † No. vij. ꝙ hoc fuit notabile Jnn. qđ in alijs actibus a ſentētia quis actū perficiēdo, vbi nō habuit effectū, nō videt functus officio.
9 ¶ † Gl. j. querit, de rōne dubitandi, dicit q2 videbat qđ delegat9 poſſet ſuam ſniam exequi. de re iudi. c. quāuis. ¶ Oppo. ij. q. vj. quiſquis. ⁊ ff. de re iudi. l. a diuo pio. dic ꝙ cōtrariū loquit in delegato oꝛdinarij, hic in delegato pꝛincipis, qui pōt exequi. j. eod.
10 querenti. ¶ † Alij dicūt qđ ratio dubitandi, q2 videbat functus officio, eo qđ cōmiſerat alteri ptātē exequēdi. Ad hoc. j. e. ti. ſm Hoſ. ⁊ Ab. ſed erit que erit ratio decidēdi. Dic ꝙ hoc q2 l3 trāſlata iuriſdictione nō poſſit reuocare inuitū, pōt tamē volentem vel l3 nō poſſit reuocare exequi volentē, nolentē tn̄ exequi bene
11 pōt reuocare. ¶ † Gl. aſſignat aliā rōnem in. c. in literis. j. eo. ſc3 qđ mādato iuriſdictionis totalis non expirat delegati poteſtas, niſi mādatū habuerit effectū. Aliā rationē aſſignat Jnn. in. c. in literis. dicēs qđ mandato iuriſdictiōis ideo nō expirat poteſtas q2 in alijs actibus a ſnia totalis actus exercitiū inualidū, vel ſine effectu nō finit poteſtatē. Ego dico ꝙ ratio eſt quare hic nō finit iuriſdictio: q2 ſola trāſlatio iuriſdictionis, ex quo ſubdelegatus nil egit, pōt reuocari ſicut dicim9 in mandato. de offi. deleg. quā-
12 uis. li. vj. ¶ † Gl. ij. quid ſi nolit oꝛdinarius exequi, an cōpellat a delegato. Dicit qđ ſic: q2 maioꝛ eſt eo quātū ad illa3 cām. c. ſane. dum tn̄ cōſtet de iuriſdictione. C. de manda. pꝛin. l. vna. gl. reſiſtētibus, aut poſſit delegatus reſiſtētes excōicare. Dicit ꝙ ſic: alias totalis coercitio eſſet modici effectus. Gl. vltima opp. ꝙ tales nō poſſit excōicare: q2 nō h3 in eos iuriſdictionē. j. c. P. ⁊ G. dt gl. qđ imo, q2 ſubmittunt iuriſdictioni. eo qđ impediūt iuriſdictio-
13 nem. ¶ † No. gl. ꝙ ſicut delictū in territoꝛio creat iuriſdictione3 cōtra extraneū, ſic delictū circa cōmiſſa iudici delegato creat iu-
14 riſdictionē quo ad iudicē delegatū. ¶ † Utrū delegat9 poſſit inuocare bꝛachiū ſeculare, ⁊ ſecularē cōpellere dt hic Jnn. ꝙ ſic idē Hoſt. ō. c. j. Jn cōtrariū ſtylus curie, qui ſolet apponere, inuocato, ſi ad hoc opus fuerit, ⁊c. Abbas dt ꝙ nō poterit delegat9: q2 hoc videt eſſe cōceſſu3 ſoli oꝛdinario vt inuocet. j. de off. oꝛd. c. j. Idē Archi. de hereti. vt officiū. alle. j. ti. j. quoniā. Spe. in ti. j. §. ſequit. ver. ſed nūquid. ⁊ ibi tibi placet pꝛima, cū oꝛdinarius, qui eſt minoꝛ, hoc poſſit. Ad id, qđ dicit de ſtylo, reſpōdet qđ exprimitur qđ ineſt: vt no. ō. de reſcriptis. mandatū. Jo. an. dicit qđ ſi curia hoc tenet, nō eſt plus inſtandū. Alias tenet pꝛimā opi. p iura ibi allegata. Dicit tamen qđ ſi alia opinio teneretur, remediū eſſet qđ oꝛdinarius a delegato ꝯpelleretur, vt cōpelleret ſecularē. Scđo verū etiā manu militari compellat. Uidet qđ ſic. ff. ne vis fiat ei. l. ſi quis miſſio. Jnn. dt qđ bellū nō pōt indicere: q2 hoc ſolius eſt pꝛincipis. xxiij. q. ij. c. j. ⁊ ij. ⁊ poterit dare coꝛpoꝛalē poſſeſſionē, nō ſolum cauſa cuſtodie, ſ3 verā. de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruā. c. j. ⁊ ij. ar. de re iudi. cū aliquibus. Hoc verū, ſi hoc pōt ſine armis, ⁊ cōtentione: alias nō aſſumet arma, nec p ſe bellū faciet, ſ3 recurret ad bꝛachium ſeculare, ⁊ iudicē oꝛdinariū, qui hoc manu militari faciet. de hereti. poſtulaſti. xxiij. q. v. adminiſtratiōes. ff. de rei. vē. l. q reſtituere. Et hoc de poſſeſſiōib9 eccleſiaſticis. De tēpoꝛalibus, ⁊ ſecularib9 in caſibus, in quib9 cognitio ſpectat ad eccleſiaſticū, vt in dote ſimilibus, quidam qđ delegatus per ſe nō pōt dare poſſeſſionē, ſ3 recurret ad oꝛdinariū ſecularē. qui ſi. ſint le. cauſam. ij. xi. q. j. de perſona. xxvi. diſ. ſi cū ad verū. Alij qđ exequi pꝛincipale eſt de iuriſdictiōe eccleſie, ⁊ ſic executio. de dona. inter vi. ⁊ vxo. c. ij. Primū inſtius, ſm Hoſt. per decre. poſtulaſti. de ſo. cōpe. Ad. c. cauſam. reſpoſi. qđ ibi cā erat
15 cepta corā ſeculari. ¶ † Utrum omnis delegatus, etiam oꝛdinarij, exequat ſuā ſententiam. Sol. Solius pꝛincipis delegatus, oꝛdinarij vero nō. ff. de re iudi. a diuo. Unde nō mittit in poſſeſſionem, licet decernat mittendum. l. ij. ff. de damno infec. ſm Jnn. ¶ Hoc verū de iure ciuili: de iure canonico vide qđ no. gl. de foꝛo cōpe. c. ſi quis contra clericū, ⁊ dicam, de offi. oꝛdi. c. j. ⁊. j. c. querenti. ⁊ dixi in clemen. auditoꝛ. de reſcriptis.

1 ☞ Delegato pape mandanti quem non canonice inſtitutum in poſſeſſionem induci oꝛdinarius violenter nō debet reſiſtere, licet ſciuerit non canonice inſtitutum, ſed pꝛecibus inſtare debet vt differat delegatus, donec papa conſulatur.
2 Tranſactione non poteſt teneri eccleſia, vbi tranſigitur ſuper re ſpirituali, ſed bene amicabili compoſitione. nu. ſequenti. ⁊ 9.
3 Tranſactio, ex qua datur ius alias non habenti, non valet.
4 Oꝛdinarius non poteſt reſiſtere delegat pape etiam iniuſte ſententiam exequenti, dato qđ hoc ſit certum.

6 Poſſeſſio corporalis qđ dabilis ſit, vide hic pro hac opinione, ⁊ illa habita neceſſaria eſt inductio in poſſeſſionē authoritate ſuperioris. nu. 8.
6 Poſſeſſio non transfertur ſola inſtitutione.
7 Tranſactio valida, vt ſententia, exequenda.
10 Statuta loquentia de tranſactione non trahuntur ad compoſitionem amicabilem.
11 Arbitramentum, ⁊ compoſitio nō eſt ſtricta tranſactio ſed quedam compoſitio.
12 Executioni iniuſte poteſt violenter reſiſti vbi certū eſt de iniquitate, vel ſubeſt iuſta cauſa, per quam non valeat.
Mandato iudicis vel delegati etiā iniuſto, non licet omni tempore obtemperare, ſed ab eo poteſt appellari.
13 Delegatus an poſſit compoſitionem coram ſe factam executioni mandare
14 Delegatus an exequatur laudum ex cōpromiſſo facto de queſtione coram eo vertente. nu. ſeq.
15 Iudicibus male procedentibus, an poſſit violenter reſiſti.

1 Si quando. ❡ † Si ordinarius ſcit eū nō canonice inſtitutū, quē delegatus pape mandat in poſſeſſionē induci nō reſiſtat violenter, ſed precibus inſtet, vt offerat, donec romanus
2 pōtifex cōſulatur. ❡ † No. i. qđ eccleſia nō poteſt teneri trāſactio
3 ne. ❡ † Not. ij. qđ tranſactio, ex qua eccleſie datur ius aliās non
4 habēti, nō vz: ⁊ ſic trāſactio ſuper re ſpirituali nō valet. ❡ † Not. iij. qđ ordinarius nō pōt reſiſtere delegato etiā iniuſte ſniam exequenti, dato qđ hoc ſit certū ꝙ intellige, niſi a papa permittaf. Sic intellige qđ notaui de reſcriptis. eam tē. Ex quo no. qđ licet euidenter iniquo mādato ſuperioris nō ſit parendū, vt pz ex notatis de tempo. ord. ad aures. nō tñ ei eſt actualiter reſiſtendū.
5 ❡ † No. pro opi. qđ ſit dare poſſeſſionē corporalē. ❡ † Et no. ꝙ
6 inſtitutione nō transfertur poſſeſſio. ❡ † No. ꝙ tranſactio habet
7 executionē ſicut ſnia. vbi eſt valida. ❡ † No. qđ etiā poſſeſſione
8 corporali habita neceſſaria eſt inductio in poſſeſſionē ſuperioris authoritate. ❡ Not. qđ mittere in poſſeſſionem pōt delegatus.
9 ❡ † Gl. i. upp. de. c. niſi. de prebē. dicit ſoluēdo qđ tranſactio interuenire nō pōt proprie ſumpto vocabulo: qz talis nō pōt fieri,
10 niſi aliquo dato, vel retēto: ſed amicabilis cōpoſitio ſic. ❡ † No. qđ amicabilis compoſitio ſtricte nō eſt trāſactio. Quod facit ad ſtatuta que ſunt ſtricti iuris, vt loquentia de trāſactione nō extē
11 danf ad amicabilē cōpoſitionē. ❡ † Et no. qđ cōpoſitio, ⁊ arbitramentū nō eſt ſtricta trāſactio, ſed quedā cōpoſitio. qđ no. ꝓpter ſtatuta. Sic intellige in authē. vt diffe. iud. § ſin vero cōtige
12 rit. qđ no ❡ † Gl. vltima querit quid ſi nō proficiat precibus inſtando. Dic qđ appellet ex iuſta cā. vbi no. qđ cū ſententia iudicis eſt iniqua, ⁊ hoc cōſtat, pōt ei violenter reſiſti. Dicit hic Hoſt. ꝙ ſi certū eſt delegati mandatū eſſe iniuſtū, pōt appellare. de ſi. preſbytero. c. qm̄. de tempo. ord. c. ad aures. ſed ſi occultū, nō eſt appellandū. xj. q. iij. c. ſi tanti. Dic qđ ſi ſubeſt cā legitima, ꝓpter ꝙ inſtitutio nō valeat, poterit appellare, ſz non violenter reſiſtere: ⁊ hoc cōcludunt doctores. Debet tñ prius excipere, poſtea appel
13 lare. de appel. dilecto. poſt gl. ❡ † Primo quero an delegatus cōpoſitionē cōtra ſe factā poſſet executioni mandare. Dicit Uin. per hūc tex. ꝙ ſic. ſi eſt licita, ſicut diffinitiua. Sed Inn. quē hic ſequif Abb. dicit ꝙ hoc dicere eſt abſurdū, ꝙ tranſactionē iuſtā executioni mandet, cū hoc ſibi nō ſit cōmiſſū: ⁊ ideo dī ꝙ mens eſt litere qđ cū hic iudex delegatus eſſet ſuper beneficio, ⁊ perſonis, de quibꝰ hic agif, ⁊ dicat predicta facere delegata poteſtate inferiores ſibi reſiſtere nō debent, niſi appellādo. Si aūt nō diceret ſe facere authoritate delegata, poſſet ei violenter reſiſtere, ſm Inn. etiā ſine appellatione. Idē dicit ſi in iudicio ſuo exprimeret errorē, vt qz diceret ad me pertinet exequi tranſactionē partiū. ſz ſola inſtitutio, vel iuſtitia mihi cōmiſſa ſit. Allegat de ſen. excō. per tuas. Nō ob. de ꝓben. c. niſi. qz ibi iudex nil exequif ſed papa cōfirmat qđ factū fuerat authoritate delegationis, ⁊ cōpromiſſi
14 vide qđ ſcripſi de accu veniens. qz hoc verū, niſi in pactū deducatur cōmiſſum delegato. j. c. prudentiā. § ſexta. ❡ † Nunquid aūt delegatus exequaf laudū ex cōpromiſſo facto de qōne coraz eo vertente. Uide gl. de arbi. c. per tuas. in verbo, tua authoritate. ⁊ vide tex. de arbitris. innotuit. † Quero an poſſit reſiſti iudicibus male procedentibus dic in nō commiſſis pōt eis reſiſti: ⁊ contra eos cōpetit interdictū vnde vi. ff. de iure fiſ l. ꝓhibitū ſz in cōpromiſſis reſiſtendū nō eſt, ſz certū ſit qđ male agant, niſi per appellationē, vt hic. Ex quo aūt ſuſpenſa eſt iuriſdictio per appellationem, poſſet iudici violēter reſiſti, cū nō ſit iudex. de app. bone. qđ intelligif verū ſi poſſidebat, vel ius, id, in quo ſit miſſio, vel in quo ſit executio: aliās ſi nō poſſideat, ſz eū aliter tangat, violenter nō reſiſtat. ſic loquif decre. ❡ Non ob. qđ ordinarius hic quaſi poſſidet ius inſtituendi. Secus ſi peteref ius inſtituendi: qz tūc dicit dato qđ nō appellaſſet, poſſet reſiſtere: qz ſecū non erat actū. Sed hic nō negabatur ius inſtituendi ad epm pertinere, nec ſibi eius poſſeſſio auferf. ſz clericus mittaf in poſſeſſionem canonicatus, ⁊ prebende. Capitulum aūt bene poſſet dictam reſiſtentiam facere. Sic ergo no. gl. Inn. qđ ad defendendam poſſeſſionem, rei poſſum me offerre, ⁊ defendere: ſed vbi nō teneo poſſeſſionē, licet mihi preiudicetur, reſiſtere non poſſum, ⁊ contra iudicē poſſeſſionem defendere non poſſum, niſi appellem, quando contra me proceſſit: aliās ſic.

1 Delegati iudicis poteſtas expirat totali iuriſdictionis commiſſione, ⁊ executione, ſineq; commiſſi negotij.
2 Delegatus pape poteſt ſuam ſententiā exequi per ſe, vel alium, ⁊ alteri ſubdelegare etiā illa, que ſunt miſti imperij, de qbus infra, tanquā in delegatū videanf tranſlata illa, que ſunt meri imperij.
3 Delegati poteſtas dicitur extincta executione quo ad potentiaz ſententiandi, vel exequendi. 5.
4 Autoritas, ⁊ iuriſdictio, idem ſunt.
6 Delegatus an dicatur functus officio ſuo totali commiſſione cauſe, vel in parte. nu. ſeq. ⁊ nu. 11.
7 Iudex an dicatur functus officio ſuo prolatione ſententie, etiaz nulliter late, ſiue ignoranter, vel ſcienter.
8 Iudicis poteſtas vbi non videatur extincta prolatione ſententie nulle, an poſſit cognoſcere de principali cauſa ante, quam cognoſcat de nullitate ſententie.
9 Sententiam an poſſit iudex reformare ex eiſdez actis, prima ſententia nulla exiſtente.
10 Appellationis iudex poteſt ex eiſdem actis iudicare.
11 Iudex non dicitur functus officio ſuo etiaz totali commiſſione cauſe ex quo nō eſt ei paritum, tanquam videatur eſſe adhuc res integra, ⁊ ſic poſſe reuocari.
12 Iudicis poteſtas dicitur extincta per ſententiā: fallit quo ad executionem, ⁊ quo ad ſententiam interlocutoriam.
13 Sententie nullitas poteſt cognoſci per ſuum iudicem ordinariū quocunque tempore. nu. ſeq. ⁊ 15.
14 Sententia nulla non tranſit aliquo tempore in rem iudicatam.

1 A literis. ❡ † Totali iuriſdictionis commiſſione, ⁊ executione, ⁊ ſine cōmiſſi negotij expirat poteſtas iudicis delegati. h. d. ❡ Deciſa cōſultatio, ⁊ reſponſio. ibi: reſpondemus.
2 ❡ † No. i. de legatū pape poſſe ſententiā ſuā exequi: ⁊ ſic in delegatum pape trāſferunf ea, que ſunt meri imperij. j. de offic. ordi. qđ ſedē. Secūdo no. qđ delegatus pape poteſt exequi per ſe, ⁊ ꝑ alium: ⁊ ſic delegatus pape poteſt ſubdelegare illa, que ſunt miſti imperij. ſcz poteſtatem exequendi: niſi intelligas de executione ſacta. De quo in dicto. c. quod ſedē. ⁊ ſic poteſt delegatus pape vel principis committere vnum articulū iuriſdictionis, de quo quid in delegato ordinarij. in. c. ſuper queſtionū. § j. ⁊. c. fina. de offi. de
3 le. clemen. i. ❡ † No. tertio qđ lata ſententia, ⁊ ea executioni mandato, delegatus dicit functus officio, ſiue ipſam executioni mandauerit per ſe, ſiue per aliū: ⁊ ſic poteſtas accidentalis actus exercitium limitata finitur, ⁊ extinguitur cum fine actus finiti ⁊ perfecti: ⁊ hoc caſu dicitur functus agens officio. No. quarto qđ totali cōmiſſione cauſe quo ad omnē finē ſui dicitur delegatus of
4 ficio functus. ❡ † Nota. qđ authoritas ⁊ iuriſdictio idem ſunt. ❡ Hic agif de ſecūda parte rubrice. ſ. de limite poteſtatis delega
5 ti. ❡ † Oppo. qđ nō expiret poteſtas delegati executione, vt pz j. c. querētē. So. quo ad potētiā ſententiādi, vel exequēdi, expirat, vt hic: quo ad potentiā tuendi nō. Hoc non eſt ſemper verū. Uide
6 debis ibi. ⁊. j. de preben. pro illoꝝ. ❡ † Secundo cū gl. prima obuiat, qz videtur qđ poteſtas non expiret cōmiſſionē executionis totalē. ſ. c. ſignificaſti. Gl. prima reſpondet qđ aut eſt cōmiſſio facta cū effectu, vt qz mandato ſuo eſt paritum, ⁊ fungitur officio, vt hic. Aut ſine effectu, qz nondū eſt mandato ſuo paritū: ⁊ tunc procedit quod habetur in contrario. Hec ſol. non placet, qz hic loquitur quando etiam nō eſt effectualiter facta executio. qđ pz ibi: ne ſuperſluat litera. ponit enim quādo facta eſt executio per ſe, vel per aliū: ⁊ ſic comprehenditur caſus, qñ eſt paritū. Poſtea dicit quando tantū precepit: ⁊ ſic oportet qđ intelligaf, quando nondum facta eſt executio. Sed poteſt iſtā ſaluare quādo eſt paritum mandato, nō tamen adhuc facta eſt executio: qz cepit aliquid agere. Adhuc hanc damnat Hoſt. qui dicit, etiam ſi nō eſt paritum commiſſioni talis executionis ſe ſpoliauit iuriſdictiōe: vt. j. c. ſuper queſtionum. ⁊ ſic videtur qđ ſit functus officio: adeo eam poſtea poterit reaſſumere. niſi aliquid ſibi de iuriſdictione reſeruauerit. quod hic non fecit. Uel tertio ſm doc. hic mandato de exequēdo expirat iuriſdictio, ⁊ eſt functus officio, qz trāſlata eſt: ſed non irreuocabiliter eſt functus officio, quin re integra poſſit, ſi vult, reuocare commiſſionem. vbi non habuit effectum executio: vt eſt caſus, in. c. ꝓſtris. e. titu. lib. vj. Et hoc vt verba intelligantur cū effectu: ⁊ ne contingat mandatum apoſtolicum eludi,

vel victore

vel victor e inutiliter laborib⁹, ⁊ expēſis fatigari. de app. vt debi
tus. Uel ibi mādauit executionē in citādo, iuriſdictionē ordina
riā nō cōmittendam hic cōmiſit. Cōclude ergo, ſi queritur an to
tali cōmiſſiōe expiret iuriſdictio cōmittētis, ſi aliqd, quātūcūq;
modicū ſibi reſeruauit, ⁊ nō expirat. c. ti. ſi delegatus. li. vi. ⁊ ſ. c.
ſi p debilitate. aut ex toto cōmiſit, ⁊ commiſſio habuit effectū: ⁊
planū qḋ adhuc functus eſt, vt hic. Aut totū cōmiſit, ⁊ delegat⁹
aſſumpſit cauſaʒ, ⁊ aliqd egit, ⁊ ſic res nō eſt integra: ⁊ ē funct⁹,
vt hic, ſm gl. Aut cōmiſit ex toto, ⁊ delegat⁹ nō aſſumpſit, nec
aliqd egit, vel ſi aſſumpſit, nihil egit: ⁊ tūc aut nō vult, vel nō pōt
exeq: ⁊ adhuc, ſaltē de eqtate, nō eſt functus, quin delegat⁹ poſ
ſit reſſumere: vt pʒ l. c. ꝗuis. li. vi. ⁊ c. ſignificaſti. ſ. alle. Aut vult
⁊ pōt exequi: ⁊ credo qḋ nō poſſit reuocari: qꝛ licet res ſit integra,
functus dicitur ſua poteſtate, ⁊ hoc ſentiūt hic doct. Sed ſi atten
daf ratio. c. ꝗuis. poterit: qꝛ nō dicitur irreuocabiliter tranſlata
anteꝗ ceperit. Et hoc credo verius: ⁊ ſic intelligef qḋ eſt funct⁹,
nō tamē irreuocabiliter, vt ibi. Quādoq; nō ꝯmittit executionē,
ſed tantū mādat ordinario vt exequatur. ꝙ pʒ nō dādo ſibi po
teſtatē, ſed excitando ordinariū: ⁊ tūc poteſt, quandocunq; vult,
7 reuocare. Et hic eſt ꝓpri⁹ caſus, ſupra ca pi. ſignificaſti. ¶ †Ter
tio videf quod pronūciatione iudex non ſit functus officio. ſ. de
accu. c. qualiter, ⁊ quando. ⁊ C. de accu. l. abſente. cū ſi qꝛ quod fe
cit, pōt reuocare. C. quomodo, ⁊ quādo iudex. l. preſes. vbi ordi
nari⁹ pōt ſententiā reuocare. de re iudi. de cetero. ⁊ qḋ ibi no. So.
Dic qḋ duo ſunt vidēda. Primo, an actu ſententia dicaf iudex
functus officio. Secūdo, quid de alijs actib⁹ particularib⁹ quo
ad illos actus. Dicit hic Jnn. ⁊ iunge dicta alibi, qꝛ vel nō eſt ap
pellatū: ⁊ trāſiuit in rē iudicatā: nō pōt ergo reuocari. Uel eſt ap
pellatū, ⁊ deſerta eſt appellatio, ⁊ remanet ſententia: ⁊ idē. Uel eſt
appellatū, ⁊ nōdū deſerta inſtātia: ⁊ tunc hoc ſpectat ad iudicem
ad quē. Aut ſententia eſt nulla: ⁊ tūc aut loquimur in ordinario: ⁊
tunc Legiſte dicunt qḋ aut nullitas ſententie ſurgit ex turpitudi
ne iudicantis: ⁊ no poterit cognoſcere. Aut nullitas ſententie ſur
git ex altero defectu: ⁊ poterit. Sic no in. l. abſentem. C. de penis.
C. quomodo, ⁊ quādo iudex. l. ſi vt ꝓponis. Aut loquimur in de
legato: ⁊ tūc aut eſt delegatus ad vniuerſitatē cauſarū, ⁊ idē. glo.
de accu. qualiter, ⁊ quādo. el. i. Aut eſt delegatus ad vnā cauſam
tantū: ⁊ tunc ſententiādo eſt functus officio: vnde nō poteſt plus
reaſſumere. Nec obſt. ſi dicaf. Nō eſt functus, niſi per executionē
vt patet hic. ⁊ in. c. querenti. Reſpondeo, poſſet hic reſtringi ad
delegatū alium, quā a principe, vel etiam de eo intellige: qꝛ licet
nō quo ad potentiam exequendi eſt tamen extincta conditiona
lis poteſtas: vt in gl. ſ. c. querēti. Nec ob. de officio delegati. ſi dele
gatus qꝛ ibi appellatio ſuſcitat cognitionalē poteſtatē, ⁊ deuol
uit. Ad ſm, quid de alijs actibus, an per actum nullum expiret
eius iuriſdictio, vel nō: dic, aut actū ſunt iudiciales, ⁊ ante ſentē
tiā: ⁊ cadit hoc i dubiū, an interlocutoria poſſit reuocari, de quo
per legiſtas. ff. de re iudi. ꝙ iuſſit. dixi in. c. cū ceſſante. ſ. de appel.
Jn actibus aūt extraiudicialibus, qui voluntaria iuriſdictione
expediunt, ⁊ gnaliter in oībus alijs preceptis, vt in promiſſionib⁹
⁊ collationibus beneficio: ſi preter ſententias, dic ſm Jnno. Aut
actus nō eſt perfecte expletus, vt qꝛ nō eſt functus, ⁊ ꝑfunctus
⁊ poteſtas nō expirat. Aut eſt expletus, ſed eſt inualidus, ⁊ dicit
ꝙ pōt iterari ad hoc. de elec. cū terra. qꝛ nō expirat poteſtas. aut
eſt expletus, ⁊ validus de iure. ⁊ nō pōt iterari: quia expirat pote
ſtas per hoc dicit qḋ ſi executor eſt datus ad prouidendū, ⁊ mā
dauerit prouideri in vna eccleſia ante, quā in illa recipiaf, poterit
ꝓuideri in alia: q: adhuc mandatū nō habuit effectum. Contra
riū videf notaſſe. infra de iure pa. dilectus. Dic qḋ vel ibi loquif
de reſeruatione, hic de nudo mandato. Uel hic ſe corrigit, ſecun
dum Compo. de reſcriptis. capitulū. Credo hoc ꝓcedere quādo
reſeruationē tantū fecit in vna de primo vacaturo, ⁊ poſtea vult
prouidere in alia nō ꝓcedente acceptatione. Si enī ille acceptaſ
ſet in vna aliquo beneficio vacāte, nō video qḋ poſſet prouidere
in altera, niſi appareret ius nō habere in illa: vt no. de reſcriptis.
cū in multis. li. vi. Per hoc dicit ſcḋo qḋ ſi executor prouidet in
vna eccleſia, licet illa non habuerit effectuʒ de facto quia nō fuit
receptus de facto, nō poterit ꝓuidere in alia: alias ſequeref ab
ſurdū ꝙ cōtra mentē mandatis haberet ius in pluribus bñficijs
vnico mandato. Recitat tamen Jnno. hic qḋ aliqui in hoc con
tra. ꝙ dicit: Hoſt. tolerari poſſe, quando eccleſia eſt ita iniqua, ⁊
proterua, qḋ nullo modo vult obedire. xc. di. ſi quis ordinatus. ⁊
ca. penulti. vij. q. i. paſto alis. Jta tū qḋ adepto ſcḋo renunciatū
ſit primo. de preben. de multa. Sed primus dicit verius, ſm iu
ſtius, qꝛ verba ſunt cū effectu, ⁊c. ⁊ qꝛ paria ſunt nō eſſe, ⁊c de cle.
nō reſi. relatū. de tranſla. prela. inter corporalia. Jo. an. remittit
de regu. iuris c. i. in gl. ſi iudex. Per hoc dicit qḋ ſi executor ad
prouidendū mandauit vt reciperef, ⁊ receptus eſt, ꝙ functus eſt
officio ⁊ plus ſe nō intromittit. Sʒ de hoc dicit vt de prebē. pro
illo: ſ. qꝛ hoc eſt verū, niſi haberet aliā clauſulā. Per hoc dicit ali

bi Jnn. in. c. ſ. ſ. de re iudi. vbi ponit hanc materiā, ꝙ ſi executor
prouidit de prebenda, quā credebat vacare de iure, ⁊ nō vacat, qꝛ
alteri erat collata, ꝙ iterato poterit prouidere: qꝛ negotiū nō ha
buit effectū, ⁊ ſic collatio fuit nulla. Secus ibi dicit, ſi cōtulit va
cantē de iure, ⁊ nō de facto, quā omiſit ille executoris litteras licet ſi
bi deberef: qꝛ tūc nō poterit de alia prouidere. Habet ergo dicere
ꝙ illa nō ſit ſibi debita, que primo fuit collata. De quo per glo.
de reſcriptis. cū in multis. lib. vi. Hec dicit vera in. d. c. qñ cōfect,
⁊ collatio nulla eſt errore facti. Si aūt nulla eſt collatio, qꝛ facta
eſt de nō vacante ⁊ errore iuris dicit ꝙ poterit iterato prouidere.
Ponit exemplū Hoſt. vt qꝛ epiſ diſpenſauerit cū aliquo in mino
ribus, ⁊ ſibi cōtulerat beneficiū executor credens ipſum nō poſſe
diſpenſare, cōtulit illā illi, pro quo mandabat qḋ nō placet Hoſt.
vnde cōcludit ꝙ ſi prouiſio eſt nulla, ſiue ſic cōtulerit errore facti;
ſiue iuris, ſi nō valet collatio poterit iterato prouidere vt benefi
cia principis ſuum habeant effectū. nec illis illudaf, ⁊ qꝛ equiꝑ ol
let nō facere, vel facere, ita qḋ ſit nullū. de tranſla. c. ij. de cleri. non
reſi. ex tue. Sed iſtis obuiat. c. ſi cōpromiſſarius. de electio. li. vi.
vbi patet ꝙ per actū extraiudicialiter factū nullū finif poteſtas
compromiſſarij. Dic ergo in his actibus extraiudicialibus qḋ
aut poteſtas ſpectat ad aliquos iure proprio, ⁊ ſic actus eſt nul
lus, iterato poſſunt iterare, niſi altera cā ſint priuati: qꝛ nō priuā
tur propter fungi officio: vt patet. ſ. de electi. cū terra. Si cōpe
tat ex poteſtate delegata, quomodocunq; actuʒ exercuerint ſiue
hoc fecerit de facto, ſiue de iure, dummodo ſeruent formā ſibi da
tam, ſiue probabiliter ignorando, ſiue ex certa ſciētia, dicunf fun
cti officio, vt eſt caſus de electio. c. ſi cōpromiſſarius. li. vi. p queʒ
tex. iſta theorica Jnn. hic reprobaf. ⁊ damnaf: ꝙ olim tenebat
hic Jnn. ꝙ ſi compromiſſarius datus ad eligēdū eligebat igno
ranter indignū, ⁊ ille nō acceptabat, ꝙ poteſtas nō extinguebaf
qꝛ hoc falſum eſt, vt ibi. Per que videf ꝙ omnia. d. ſ. ſint falſa:
niſi dicas ſpeciale eſſe in beneficijs principū. in quib⁹ videf prin
ceps mandando cogitaſſe de effectuali prouiſione, nō de ea, que
ſonat in ſolidū factū, ne gratia fruſtraref ⁊ hec mihi placet. Uel
procedat in poteſtate executoris, que venit cōſecutiue ad gratiā
que nō perimif, donec habeat effectū, niſi illi tacite vel expreſſe
renunciet. Durat ergo poteſtas illi acceſſoria ad hoc de preben. ſi
8 cui. ⁊c oīmc. delega, ſi ſuper gratia. ¶ †Circa hec aliqua ſunt vi
denda. Primo, qꝛ dixi ꝙ vbi eſt lata ſententia nulla ab ordinario
ipſe ordinarius pōt cognoſcere, ⁊ iterato ſententiare, qꝛ durat eius
poteſtas. Primo quero an poſſit cognoſcere de principali cauſa
ante, ꝗ cognoſcat de nullitate prime ſententie. Dic ꝙ ſi nullitas
apparet ex ſententia, nullo extrinſeco ꝓbato, q⁹ nulla eſt expreſſa
quantitas, vel qꝛ in ea apparet expreſſus error, ſententia eſt nulla,
⁊ tunc non eſt neceſſaria alia cognitio. l. i. C. de ſen. que ſine certa
quantitate. Si aūt non liquet ex tenore ſententie, tūc aut eſt talis
nullitas, de qua veriſimiliter eſt informatus, vt qꝛ allegaf defe
ctus executionis, vel alius, qui pendet a facto iudicis, ⁊ ex quo
eſt ide iudex, non eſt neceſſaria aliqua cognitio, qꝛ de hoc debeſſe
certus vt eſt caſus de reſcriptis ab excōicato. Si aūt eſt talis de
fectus, de quo veriſimiliter nō eſt informatus qꝛ iſta ſententia fuit
lata cōtra minorē, vel furioſuʒ, ⁊ hoc ignorat iudex, ⁊ oportet ꝙ
de hoc cognoſcaf ante, quā ipſe pronūtiet, vel cognoſcat de cau
ſa principali. ff. de re iudi. l. pompo. Sic intelligo, ⁊ tēpero dicta
Bar. ff. de re iudi. l. iudex. Scḋa, ante, quā cognoſcat de princi
pali, ſit neceſſe ꝙ pronūtiet ſuper nullitate, dic ſi principaliter eſt
in libello petitū, ſententiā declarari nullā, ⁊ iterato de cā cognoſci
debet pronūtiari, vt ſententia libello cōfirmef, ſi petif principali
ter de cauſa cognoſci, cū ſententia ſit nulla: tunc poteſt pronuntia
re ſuper cā, ⁊ nō eſt neceſſe, quod pronuntietur ſuper nullitate. C.
de ordi. iudi. l. i. ſm Bar. in. l. cum querebatur. ad hoc de ordi. co
9 gni. intelleximus. ¶ †Quero. iij. an prima ſententia exiſtente
nulla poſſit iudex ex eiſdē actis pronūtiare, id eſt, ſententiam re
formare. Hic gl. tetigit de re iudi. c. ad probādum. ⁊ habes bonū
tex. de electio. c. dudū. q. alibi neſcio. Colligēdo dicta Cy. in. d. l.
abſentē. C. de accuſa. ⁊ l. ſi accuſatorib⁹. C. qui accuſa. nō poſ. C.
quomodo, ⁊ qñ iudex. l. ſi vt proponis. vbi per Cy. ⁊ Barto. ple
nius per Bar. ff. de re iudi. l. iudex. ⁊ l. cuʒ querebaf. ⁊ adhuc ple
nius. ff. de appel. ſi expreſſim. ⁊ vide. ſ. de accuſa. qualiter, ⁊ qñ. in
glo. i. Dic aut vitiū concernit pariter ſententiam, ⁊ acta, vt alle
gatur defectus iuriſdictionis, vel qꝛ acta ⁊ ſententia ſunt agitata
cum minore abſq; authoritate tutoris: vel qꝛ deficiūt in poteſta
te, ⁊ fundamentis litis conteſta. ⁊ oportet qḋ omnia retractētur
de nouo, vel perficianf: vt in dicto. c. dudum. ⁊ gl. de re iudica. ad
probandū. Aut vitiū concernit ſententiā tantum, ⁊ non acta, vt
quia ſententia fuit lata die feriato, vel fuit lata expreſſo errore iu
ris in ſententia: ⁊ tunc ſi probationes ſunt tēpore variabiles, vel
acta, vt qꝛ probata eſſet etas, que tempore variaf, oportet quod
iterenf. Si vero nō eſſet tempore variabilis, tunc nō eſſet neceſ
ſaria iteratio actorū: qꝛ ſnia nulla non finit inſtantia. poſſet ergo

iterato ſnīa ſuper eiſdem actis ab eodem iudice fieri. Quando qȝ
vitium cōcernit ſniam, ⁊ partē actorum tantum: ⁊ tunc ſi acta illa
ab alijs ſunt diuidua, quia ſunt acta vltima, reiterāda ſunt acta ſo-
lum vitioſa. Exemplum, pone qḋ lite cōteſtata ſtatim mortuus
eſt reus, cōtra quem procedebat ⁊ ſucceſſit heres, ⁊ proceſſuȝ eſt tā-
quam cōtra defunctum, acta nō valent: ergo oportet qḋ illa, que
ſunt facta a tempore mortis, reiterent ad hoc, quia vtile per inutile
ſeparabile, ⁊ cetera: vt in regula, vtile. de regu. iur. lib. vj. Si acta
eſſent indiuidua, vt quia prima acta eſſent nulla, ⁊ illa ſuper illis fun
data forēt facta, oportet qꝫ oīa iterent. An autē retractata ſenē-
tia per reſtitutionē ex eiſdeȝ actis poſſit ſequi ſnīa: tangit Bart.
in. l. j. C. de ſent. aduerſ. fiſcuȝ lata, dic ſi leſio ſurgit ex actis, velut
ex ſentētia: ⁊ tūc iteranda ſunt acta, quia illa reſcinduntur: ſi aūt le-
10 ſio ſolū cōcernit ſniam, non debent iterari. ¶ † An aūt in cauſa
appellationis iudicetur ex eiſdem actis, dic qḋ ſic: vt. j. de app. p
tuas. dixi de renun. in preſentia. ad hoc de procur. ita demū. ⁊. l. ſi.
11 C. de tempo. appella. ⁊ hec ſufficiant. ¶ † Opp. cōtra textū. j. c.
ſup queſtionū. §. porro. qꝫ ex quo ſibi nihil retinuit, ſimpliciter cō
mittēdo, nō videt poſſe plus ſe impedire. So. ex quo nō eſt pari-
tū reus eſt integra, ⁊ ſic re integra reuocat. j. c. quāuis. li. vj. Itē cō
trariū procedit in deleg ite, ſed committēs executionē nō tranſ-
12 fert, niſi ſequatur effectus. ¶ † Oppo. qḋ etiā circa executionem
ſtatim cū pronunciauit, deſinat eſſe iudex. ff. de re iu. l. iudex. ⁊. l.
paulus. So. deſinit eſſe iudex quo ad cognoſcendū de cā, ſed du-
rat iuriſdictio quo ad exequendā ſniam, vt hic. Opp. qꝫ nec quo
ad cognitionē deſinit eſſe in lex. Patet de app. c. cū ceſſante, vbi
poſt ſententiā nō eſt functus officio ſuo: quia poteſt reuocare inter-
13 locutoriā. So. illud in interlocutoria, hic i diffinitiua. † Ad qḋ
opp. C. quomodo, ⁊ quādo iudex. l. ſi vt proponis. ⁊. l. ſi preſes. j.
de accu. qualiter vbi iudices cognoſcūt de nullitate ſententie ſue.
So. cōtraria procedunt in ordinarijs, qui poſſunt de ſua nullitate
14 cognoſcere: hec in delegato. ¶ † Opp. ad prime dictū in ſolutio
ne. j. de re iudi. c. qꝫ ad cōſultationē. So. illud poſtquam trāſiuit
ſnīa in rem iudicatam: ſecus in ſentētia nulla, quia ſnīa nulla nō
15 tranſit in rem iudicatā. ¶ † Sed opp. ad proximum dictum de
l. j. C. de pena iudi. qui male iudicauit. Solu. illud quia inferebatur
turpitudo iudicis, in quo caſu ipſe eſſet ſuſpectus: ſecus vbi non
eſt ſuſpectus, quia tūc de ſua nullitate cognoſcit, vbi iterū poſt act⁹
geſtos, qui nō erant, iterū aguntur illi actus. Sed oppo. de elect.
c. cū terra. So. illud in actibus extraiudicialibus, quo caſu ſi nō
tenet actus geſtus, pōt iterum geri: hic in iudicialibus. Oppo. qꝫ
imo nec poſſit, etiā cū mandatū nō tenuit. j. de reſcri. c. in noſtra.
Soluit Inn. qḋ ibi de impetrantibus ſibi prouideri in plurib⁹ ec-
cleſijs fraudulenter qḋ dic vt ibi. Quaſi dicat cū hoc hic nō fuit
fraus impetrādo. Opp. ad idē de no. per Inno. de iure pa. c. cum
dilectus. So. ibi de reſeruatione, hic de nudo mādato. Quaſi di-
cat, qḋ niſi vnicam reſeruationē facere poteſt. de offic. lega. c. pre-
ſenti. lib. vj ſed mandata plura, donec alicui pareatur.

1 ☞ Delegatus ad diem datus nō reſtituet actorē etiaȝ poſſeſſio
nem, ⁊ deiectionem probare volentem reo abſente, tamen nō per
contumaciā, ſed cōtra contumacē ſequetur poſſeſſio cā cuſtodie.
2 Reſcriptum, ſeu mandatum de reſtituendo quem in poſſeſſio-
nem intra certum tempus intelligitur cauſa cognita cum poſſi-
dente ⁊ parte preſente. nu. 5.
3 Poſſeſſoriū recuperande datur a contrario pro qualibet irratio
nabili deiectione, ⁊ abſqȝ iudicio: ſecus ſi deiectio eſt iudicialis.
4 Conſtare iudici, vel parti, quando aliquid dicatur.
5 Poſſeſſione qꝫ quis mandato principis reſtituatur, intelligitur
ſi liquet de cauſa, ⁊ parte preſente.
6 Abſens cauſa ſtudij, vel peregrinationis dicitur probabiliter ab-
ſens, vt contra eum tanquam contumacem procedi non poſſit.
7 Abſentare dicitur quis ſe malitioſe, quando ſe abſentat cauſa ce
pta, vel reſcripto preſentato, de quo habuit notitiam, ſeu poſt ci-
tationem. nu. 12. 8. 13.
8 Quod iure non poſſumus dicimur non poſſe.
9 Contra abſentes contumaciter quomodo procedi poteſt in poſ-
ſeſſorio, lite etiam non conteſtata. nu. 23.
10 Poſſeſſorio recuperande vt quis licite concludat, probari opor
tet deiectionem, ⁊ ſpoliationem.
11 Ubi quis in libello dicit ſe eiectum, videtur libellare, ⁊ cōcludere
in poſſeſſorio recuperande.
14 Contra abſentem iuſta cauſa poteſt procedi ad poſſeſſionē quo
ad finem miſſionis in poſſeſſionem per quam transfertur ſola cu
ſtodia, vel detentatio.
15 Contra abſentem vt legitime dici poſſit iudicatum in poſſeſſo-
rio, debet citari ad domū, ⁊ etiā debēt requiri amici ipſius, ſi ve-
lint ipſum defendere: ⁊ ſi non ſit aliquis, qui ipſuȝ defendat pro-
cedi pōt ad miſſionē in poſſeſſionem ex primo decreto, nu. ſeq.
16 Miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto contra abſentem non
transfert rei dominium: quia veniens intra annum refuſis expēſis
audietur abſens.
17 Poſſidere, vel in poſſeſſionem eſſe, ſeu petere poſſeſſionem reſti-
tui, aut aſſignari, differunt inter ſe.
18 Poſſeſſorium, ⁊ petitorium, ſi accumulentur ſimul ⁊ prius diffi
nitur poſſeſſorium, ſententia eſt interlocutoria ſi vero ſententia
ſit in petitorio, abſorbet poſſeſſorium.
Sententia lata ſuper poſſeſſorio eſt diffinitiua, vbi non eſt accu-
mulatū cū petitorio, ſed cōdictio ex lege, ſi quis in cantū. C. vnde
vi. Idē poteſt dici diffinitiua, ſi eſt intentatuȝ nudū poſſeſſoriū.
Idem ſi accumuletur petitorium, in quo deſunt probationes.
19 Ad rerum pupilli venditionē poteſt procedi per iudiceȝ ex iuſta
cauſa, ex eo qḋ es alienum imminet, ⁊ vſure currunt, vel mora eſt
allatura periculum, vt per hoc non preiudicetur pupillo.
20 Venditio facta contra non latitantem tanquam contra latitan
tem, non valet.
21 Latitare quid eſt.
22 Contra abſentem contumaciter procedi poteſt ad reſtitutionem
poſſeſſionis.

Conſultationibus.

1 ¶ † Reo abſente non per
cōtumaciaȝ deleg atus datus ad diē nō reſtituet acto
rem, etiā poſſeſſionē, ⁊ deiectionē probare volentem, ſed
cōtra contumacē ſequeret poſſeſſio cā cuſtodie. hoc dicit. Cōmu-
2 nis diuiſio. Scdā ibi: ſuper quo. ¶ † No. j. qḋ mandatuȝ de reſti
tuendo quem in poſſeſſionē intra certum tēpus, intelligitur cau-
3 ſa cognita cuȝ poſſidente. ¶ † No. qḋ pro qualibet irrationabili
deiectione, ⁊ abſqȝ iudicio, dat poſſeſſoriū recuperande a cōtra-
rio: ſed ſecus ſi deiectio eſt iudicialis. Vide qḋ dixi de reſti. ſpo. c.
4 cū veniſſent. ⁊. j. c. cū proc ā. ¶ † No. ij. de intellectu huius verbi
conſtiterit: quia ibi dicitur iudici conſtare, qḋ ei cōſtat parte preſen
te, vel per contumaciam abſente: ⁊ qḋ id nō dicitur cōſtare iudici
qḋ ei probat parte cōtumaciter non abſente, nec legitime citata.
5 ¶ † No. iij. qꝫ mandatum preciſum de reſtituenda intra tempus
6 tēperatur, ſi liquet de cauſa, ⁊ parte preſente. ¶ † Not. iiij. qꝫ ab-
ſens cauſa ſtudiorū, vel peregrinationis, probabiliter abſens cēſe-
7 tur, vt cōtra eū tanquā cōtumacem procedi non poſſit. ¶ † No.
v. qḋ abſentans ſe cauſa cepta vel reſcripto preſentato, de quo ha
buit notitiaȝ, preſumitur malitioſe abſens. Vide de dolo. c. fina.
Inn. ⁊ de eo, qui mit. in poſ. cā rei ſeruande. c. ſi. de fo. cōpe. ex par
8 te B. ¶ † No. vij. qḋ id dicitur quis non poſſe, qḋ non debet de
9 iure. ¶ † No. ſeptimo qḋ cōtra abſentē cōtumaciter pōt procedi in
10 poſſeſſorio, ⁊ videtur qḋ etiaȝ lite nō cōteſta. ¶ † No. octauo qḋ
vt cōcludat in poſſeſſorio recuperande oportet probari deiectio
11 nē, ⁊ ſpoliationem. Cōcor. de reſti ſpo. c. cū ad ſedē. ¶ † No. qḋ ec-
cleſia dicit poſſideri. Ite no. qḋ vbi in libello agēs dicit ſe eiectū,
12 videt libellare in poſſeſſorio recuperāde. ¶ † Opp. qḋ ad hoc vt
quis dicatur malitioſe ſe abſentaſſe, requirat qḋ poſt citationem
ſe abſentauerit. c. ſi. de eo, qui mit. ⁊ c. Sol. Glo. dicit qḋ nō ſolū ſi
poſt citationē, ſed etiā ſi poſt notitiam literarū receſſiſſet, cēſeret
receſſiſſe malitioſe. Vn̄ reſpōdet ad cōtrariū qḋ ibi dȝ ſubaudiri ma
13 xime, ſicut ibi no. ¶ † No. iiij gl. qꝫ abſentās ſe iudicio cepto pre-
ſumit malitioſe abſens. Idem ſi preparato, de quo cōſtat abſenti.
14 ¶ † Oppo. ij. gl. qḋ cōtra abſenteȝ iuſta cauſa poſſit procedi ad poſ
ſeſſionē. ff. ex quib⁹ cauſis in poſ. ea. l. Fulcinius. §. ſi. fundū. Gl.
cōcludit quo ad finē miſſionis in poſſeſſionē, per quam transfer
tur ſola cuſtodia, ⁊ detētio, ⁊ nō poſſeſſorio procedit cōtra abſentē
etiā legitima cauſa: vt. l. ſȝ ſi plures. §. ſȝ ſi forte. ff. de dā. infe. ⁊ nō
in cōtrario. Quo ad adiudicationē in ſolutū, ⁊ venditionē, opor
tet qḋ ſit abſens, ⁊ latitās animo fraudādi creditores: vt. l. Fulci
ni⁹. circa prin. ⁊. §. qd ſit latitare. ff. ex qb. cau. in poſ. ⁊ auchē. ei, q
iurat. C. de bo. autho. iudi. poſſi. Quo ad miſſionē in poſſeſſionē
ſufficit qḋ abſens nō defendat: nec attēdit ex qua cā ſit abſens,
ſiue probabili, ſiue neceſſaria, vl improbabili, vel nō neceſſaria: nec
iſto caſu locus eſt venditioni, nec miſſus cōſtituit poſſeſſor: vt. l.
itē ait. §. hec autē. ff. ex quib. cau. ma. ⁊. l. poſſideri. §. vltimo. ff. de
acq. poſ. j. vt lite nō cōteſt. quoniā. §. ſi. Quod procedit i perſonali.
15 † In reali autē dȝ citari ad domū, ⁊ debēt requiri ipſius amici
an velint ipſum defendere. ff. ex qui. cau. ma. ergo alias ſi nō de-
datur, ſit miſſio in poſſeſſionē rei petite cā rei ſeruāde. j. vt lite nō
cōteſta. c. quoniā. §. in illis. ⁊ ſic pōt intelligi. §. ſi fundū. Allegat
in cōtrariū quo ad hoc vt poſſeſſio reſtituatur, remediū dicendū
eſt, ſecus videlicet, quod non eſt reſtituenda. Et ratio, quia talis
cōſequeretur commodum poſſeſſionis, quouſqȝ admitteretur re
medio iuris proprietatis, quod denegatur in cauſa preſenti. Et
ratio, quia procederetur quaſi diffinitiue contra abſentem lite non
cōteſtata: quod eſſe non debet. j. vt lite non conteſt. per totum pro
cedendum eſt ergo in caſu iſto, ac ſi procederetur in iudicio pro-
16 prietatis. † Denuntiatiōe ergo legitime facta ad domum, ſi nō
ſit qui ipſum defendat, erit quod procedatur ad miſſioneȝ in poſ
ſeſſionem ex primo decreto contra eum abſenten, ⁊ ipſe veniens
infra

intra annum refectis expenſis, ⁊ oblata cautione audief: vt in
cap. qm̄ frequenter. §. in alijs. vt lite nõ conteſta. ¶ No. ſentit gl.
qḋ vbi agitur poſſeſſorio ſuper beneficiali, poſſit ꝓcedi ad miſſio
nem in poſſeſſionem: ⁊ ſic reſtringitur decre. eum, qui. de eo, qui
mit. in poſ. ¶ Demũ ad caſum, quando agitur petitorio ratione
tituli. Archi. ibi tenet cõtrariũ. ⁊ ſpecu. in titu. de cõtu. §. fi. verſ.
17 illud ſcit. ad fi. §. ¶ † No. gl. in eo, qḋ aliud eſt in poſſeſſione eſſe
aliud poſſidere, ⁊ aliud petere poſſeſſionem reſtitui, aliud poſſeſ-
18 ſionem aſſignari. ¶ † Scḋo qḋ diffinitiua dicitur quaſi ſenten-
tia: ergo in poſſeſſorio non poteſt procedi lite nõ conteſtata, ſicut
nõ proceditur etiã in petitorio. In eo, quod gl. dicit ſententiaȝ in
poſſeſſorio quaſi diffinitiuam, tex. videtur quod ſit diffinitiua.
de iudi. c. fi. qḋ ſit interlocutoria, tex. de inſtitu. cũ veniſſent. Dic
ſi accumulatum eſt poſſeſſorium ⁊ petitorium ſimul, ⁊ diffinitur
prius poſſeſſoriũ. ſententia eſt interlocutoria: vt. d. c. cũ veniſſent.
⁊ ibi hic dicit Inn. ¶ Ratio, quia ſpecificatur ſententia in peti
torio, que abſorbet ſententiã poſſeſſorij: vt in cap. cũ dilectus. de
cau. poſ. Si. nõ eſt accumulatũ petitoriũ, ſed condictio ex lege, ſi
quis in tantũ. C. vnde vi. eſt diffinitiua. gl. de reſtitu. ſpolia. cum
ad ſedem. Si eſt intentatũ nudum poſſeſſorium, poteſt dici diffi
nitiua in reſpectu ad queſtionẽ poſſeſſionis: illam enĩ in poſſeſſo
rium diffinit, ſi habeatur reſpectus ad iudicium proprietatis, ꝙ
poteſt accumulari, ꝙ ad ſe attrahat effectũ poſſeſſorij, põt dici
interlocutoria. Itẽ ſi probationes deſunt in petitorio, que cõmu
niter ſunt difficiles. de reſtitu. ſpolia. ſepe erit diffinitiua. Ideo
caute hic gl. appellat ipſam quaſi diffinitiuã: quaſi velit qḋ pro-
19 prie nõ ſit diffinitiua, nec interlocutoria, ſed tȝ mediũ. ¶ † Que-
ro generaliter cum Inn. ⁊ eum. co. gl. ij. ibi: ſi autem. an cõtra lati
tatem fieri poſſit miſſio vel venditio. Dicit Inn. de verbo. ſignfi.
ex parte. alias, dilecto. qḋ non regulariter. l. Fulcinius. §. quid ſit
latitare. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. tamen contra impuberem, cõtra
furioſuȝ. ⁊ cõtra pupillũ, ſi cõueniatur ex alieno facto, ⁊ eis expe
dierit: puta q: imminet es alienum, ⁊ currunt vſure, vel mora eſt
allatura periculuȝ creditori, poterit procedi ad venditionem, vel
miſſionẽ. l. fulcinius. §. adeo. ff. ex quibus cauſis in poſſeſ. ea. ⁊ l.
apud iulia. §. i. ⁊ l. fi. ⁊. ſi nõ expedierit. cum ſimi. q: per taleȝ miſ-
ſionẽ nõ preiudicatur pupillo, ⁊ ſubuenitur ei, qui mittit. imo di
cit Ioan. an. qḋ licet quibuſdã cõtrarium videatur, per predicta
poſſes dicere qḋ cõtra latitãtem hoc dictum intelligas nõ vigo
re edicti, de quo. ff. ex quib⁹ cau. in poſ. ea. ſed bene vigore aliorũ
edictorũ: vt no. Bar. in. l. Fulcinius. §. quid ſit. ff. ex quib⁹ cauſis
in poſ. eatur. vbi ſi iuſta cauſa moueat iudicẽ, poſſit ꝓcedi ad vẽ-
ditionẽ: q: ſi contra tales perſonas fauorabiles poteſt procedi,
multo plus contra nõ fauorabiles. Et ſi dicaf qḋ cõtra ꝓdictos
datur ficta cõtumacia propter eorũ tutores. hoc tex. non põdc-
rat, ſed ſolum an hoc expediat, vel nõ. Itẽ. l. fulcinius. §. adeo. di-
cit expreſſe qḋ ſit miſſio cõtra ꝓdictas pſonas, ⁊ ſi nullus latitet.
¶ Non ob. qḋ tam graue deberet fieri preiudiciũ abſenti nõ cõ-
tumaci, iuris ordine nõ ſeruato. Reſpõdet, hoc fieri propter mul
ta mala, q̃ poſſent oriri, niſi fieret, lȝ rariſſime fieri debeat, niſi cõ-
tra latitantẽ: ⁊ tunc ſubeſt cauſa illa latitatio. Item prouiſum eſt
talibus de remedio: q: ſi ſit venditio, cum nõ eſſet debitum, agi-
tur iudicialiter in rẽ ad recuperationem rei vendite vel ad reſcin-
dendum contractũ, ſi nõ ſunt vere cauſe vẽditionis, puta nõ eſt
vtile his, ꝓ quib⁹ vẽditio facta eſt, vel nõ erãt grauati debitis,
vel dilatio nõ erat creditoribus preiudicium allatura, vel iudex
nimium feſtinauit. ff. de dã. infec. l. ſi finita. §. ſi forte. ff. de priuile.
l. imperatores. ¶ Docto. legiſte. ad quos ſpectat, dicũt in hoc ꝙ
venditio permittif in pupillo, ⁊ furioſo propter longam dilatio-
nem debiti: vnde in abſentẽ nõ procederet, niſi latitaret, vel eſſet
abſens, Ita quod nõ ſperaretur de ꝓximo pſentia, vt in capto,
20 ⁊ detento, vt pꝫ expreſſe in. d. l. imperatores. ¶ † Quid ſi fiat vẽ
ditio cõtra nõ latitãtẽ tanquam cõtra latitantem, an valeat. dic
qḋ vel ipſo iure nõ valet, vel per beneficium reſtitutionis in inte-
gruȝ, vt dicto. §. ſi forte. ¶ Hoc tenet Bar. in. l. fulcinius. §. ij. ff.
ex quibus cau. in poſ. eatur. ⁊ in. d. §. ſi forte. qñ vẽditio cauſatur
ab obligatiõe perſonali. Secus a vitio rei: q: nõ eſt nulla ipſo iu
re. ſed venit reſcindenda beneficio reſtitutionis in integrũ. Dicit
Io. an. ꝙ poſſet dici qḋ cum iſta ſententia miſſionis ſit interlo-
cutoria, qḋ ſi iudex videat ſe deceptũ, poteſt illaȝ reuocare, ⁊ vẽdi
tionẽ ex eo ſecutam, ⁊ ſolutionẽ debitori factam. ff. de rebus eo-
rum. l. magis. §. ſi eum. ff. de tranſac. cũ hi. §. ſi pretor. de appella.
euȝ ceſſante. forte qḋ nõ poſſet. ¶ Hoc dictum forte procedit in
delegato. In ordinario aũt aut dicimus venditionem forte nul-
lam propter deceptionẽ: ⁊ ipſe idẽ poterit reuocare: vt no. ſ. c. p-
ximo. Aut aliquã, tñ reſcindendam beneficio reſtitutionis: ⁊ tũc
ipſe idem ſimiliter poteſt reſtituere: vt. l. preſes. ff. de minori. Et
ſic põt ſaluari dictum Io. an. q: habet vim diffinitiue cum poſt
eam nõ durat officium: vt no. in. d. c. cum ceſſante. per Barto. ff.
de re iudi. qḋ miſſus poteſt etiam ipſe nõ latitans appellare intra
decẽ dies. C. quomodo, ⁊ qñ iudex. l. j. ¶ Sed an hec miſſio fiat
cõtra eccleſiã, vel venditio in cõtumaciam eccleſie. Dicendũ qḋ
ſic, ſicut in pupillo, per ſuperius dicta. c. j. de reſtitu. in integrum.
21 ¶ † Quid eſt latitare. dic qḋ nõ obedire vocationi iudicis. ff. de
priuile. cre. l. creditores. Aliter dicif in. l. fulcinius. §. quid ſit lati
22 tare. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. ¶ † Cõtra gl. opp. qḋ lite non cõte-
ſtata, poſſit ꝓcedi ad reſtitutionẽ poſſeſſionis. de pigno. c. ex lite
ris. Solu. Tan. fatebaf, eo quod erat abſens cõtumaciter, dicit tñ
cõtra. ⁊ decre. loquif in ablatiua hic in expulſiua: ⁊ in illo ſufficit
violentiã ꝓbare per teſtes: de rebus perditis ſtatur ſacramento.
C. vnde vi. l. ſi qñ. ꝙ metus cauſa. c. fi. In iſta neceſſe eſt probari
duo, illa, de quibus in gl. vel ibi nulla reſtitutio facta fuit, ſed iu-
dex ex officio illas res fecit vendi, ⁊ pretiũ mercatori tradi, rece-
pto ipſius iuramẽto ſup rebus perditis. Vel verius in illo. c. prin
cipaliter nõ agitur de reſtitutione, vel emenda, ſed ſolũ de hypo-
theca rerũ mariti, quaȝ habebat mulier in ipſius rebus poſſeſſis
a fratre. ¶ Cũ glo. vltima oppo. qḋ ſi per contumaciã ſe abſen-
tet, qḋ nihilo minus nõ poſſit damnari: vt lite nõ cõteſta. c. ij. gl.
fatef oppoſitũ, dicẽs qḋ mutatur caſus in ver. niſi. ⁊ vbi. ſ. dixe-
rat lite nõ cõteſtata in nõ contumacẽ nõ poſſe procedi: modo lo-
quitur lite cõteſtata. ⁊ in cõtumacẽ. Et hoc ſecũdũ vnaȝ opi. ſm
aliam, que habet qḋ lite nõ cõteſtata poſſit ad diffinitiuam pro-
cedi, eſſet caſus clarus. ¶ Et hãc opi. qḋ in poſſeſſorio lite nõ cõ
teſtata procedaf ad diffinitiuã, latiſſime diſputando tenet Gul.
in. l. j. ff. de in integrũ reſti. cuius verba poſſes hic referre. Alij di
cunt ꝙ hic agitur de eccleſia, vt in titulum: quo caſu põt procedi
lite nõ cõteſtata, vt hic, de eo, qui mitti. in poſ. c. eũ. q. li. vj. ſecus
ſi de illis rebus, vt in cõtrario. So. falſa, q: hic agif de poſſeſſio-
ne, ⁊ ſic nõ de titulo: ⁊ illa decre. nõdum enumerauerat. hodie ar-
chi. tenet ꝙ in beneficialibus poſſeſſorio agatur lite nõ cõteſtata
ad ſententiã diffinitiuã: q: cauſa poſſeſſionis bñficij ſapit naturã
cauſe proprietatis reſpectu tituli propter cõnexitatẽ. ¶ Secũdo
q: in beneficialibus queſtio poſſeſſionis habet annexam cauſam
proprietatis, per no. de reſtitu. ſpo. in literis. ⁊. c. ex parte B. ⁊ in
rubrica de reſti. ſpolia. dicit archi. de eo, q: mit. in poſ. c. i. lib. vj. ⁊
vide idem per Spec. in titu. de cõtumacia. §. ſequitur. verſicu. il-
lud aũt, iuxta fi. Hoſtien. dicit quod ſpeciale, vbi cõcurrunt cõtu
macia, delictũ, ⁊ violentia, ⁊ fauor ſpoliati, ꝓcedi poterit ad ſen-
tentiã diffinitiuã in poſſeſſorio lite nõ cõteſtata. ¶ † Nã ſi proce
deret cõtra ſolũ cõtumacem ad venditionem, vt eſt dictũ in pre-
cedenti gl. multo fortius ad hãc reſtitutionẽ, vbi tot concurrunt.
Io. an. dicit qḋ ſi debet talis ſpecialitas attendi, dicatur qḋ hoc
ſit ſpeciale, etiã hoc addito, q: iuriſdictio delegati expirabat tem
pore determinato, quero tñ nõ expirat. ¶ Sed primum commu
nius, ⁊ verius tenef, per. c. ij. vt lite nõ cõteſta. Nec ſimile eſt bonũ
q: multa remedia ſunt cõtra talem miſſionem, ⁊ venditionẽ, que
nõ ſunt circa iſtã. Fede. cõſi. cc ix. refert qḋ verſ. niſi. loquitur cum
proceditur per inquiſitionem qḋ non eſt verum: primo q: tex. in
princi. reſiſtit, qui dicit qḋ ille conquerebatur. Secundo, quia nõ
habet locũ inquiſitio, vbi agitur ad priuatũ intereſſe: vt no. in. d.
c. de iureiuran. ad noſtram.

1 ☞ Delegatus pape in cauſa ſibi commiſſa iuriſdictionẽ habet ſuper ordinarium, ⁊ quẽcunqȝ maiorem, ⁊ in omnes alios illius iuriſdictioneȝ impedientes quantecunqȝ ſint authoritatis, citra papam.

2 Delegatus in cauſa ſibi commiſſa gerit vices delegantis, ⁊ dici-tur ſuperior illis, contra quos cauſa eſt delegata.

3 Propter delictum cõmiſſum cõtra id, circa qḋ cõſtat iuriſdictio delegati, ſiue in faciendo, ſiue in nõ faciẽdo quis ſubmittitur iuriſdictioni iudicis delegati, ⁊ ſubmittitur etiam ſuperior ordini.

4 Rebellis, ⁊ cõtumax quis dicaf, ⁊ quare inter ſe differãt. nu. 18.
Pene, ⁊ mulcta eſt arbitranda ſecundum qualitatem negotij.

6 Delegatus poteſt mulctare, ſuſpendere, ⁊ interdicere.

7 In penis eſt a minoribus inchoanduȝ, ⁊ quomodo procedatur in his contra epiſcopum.

8 Genitiuus denotat ſubiectionem iuriſdictionalem.

9 Interdictum poteſt dici ſpeciale, quod eſt latum in terram.

10 Delicto prelati vel domini terra ſubijcitur interdicto pape. ⁊ numero. 17.

11 Innocens poteſt puniri quandoqȝ propter delictuȝ alterius pena interdicti. ⁊ numero. 13.

12 Contra rebellem poteſt procedi, vbi quis ſine cauſa ſe oppoſuit, licet opponens proponat pro intereſſe ſuo.

14 Oppoſitio contra interdictũ latum ratione delicti prelati, maxime vbi putat ſua intereſſe valet extra iudicium: ⁊ an poſſit opponẽs cogi per iudicẽ deſiſtere a tali oppoſitione, ſeu prohibitione.

15 Denuntiatio noui operis quid operetur, ⁊ cautio data contra prohibitionem, ſeu denuntiationem.

16 Papa vtrum ligetur ab eo, cui confitetur peccata.

17 Excommunicationis ſententia contra prelatum, vel epiſcopum

lata ligatur tota terra illi ſubiecta.
19 Delegatus debet audire contradicentem, ⁊ opponentem ſummatim, vbi oppoſitio eſt de iure.
Opponens non debet reſiſtere de facto contra executionem, licet oppoſitio ſit de iure iuſta.
20 Prohibitus extra iudicium ne rem tradat, non cogitur ſtare prohibitioni, licet quis poſſ e prohibere extra iudicium.
21 Soluere debitum mihi volens impeditus, ⁊ prohibitus per iudicem, quo caſu ſuccurratur creditori.
22 Interdicto ſacerdotali officio, eſt interdictū pontificale officiū.
23 Interdictum ſi eſt latum in eccleſiam ſpecialiter iuriſdictioni epiſcopi ſuppoſitam, an terra, quam habet epiſcopus communem cum alio, vel alijs, cenſeatur interdicta.

1 Sane. ¶ † Delegatus pape in cā ſibi commiſſa iuriſdictionē hȝ ſuper ordinarium, ⁊ quecūq; maiorē. h. d. ¶ In prima, deciſa cōſultatio: in ſecunda, reſponſio tria faciens. Primo premittit reſpōſionis cām. Secūdo ſōdet. Tertio rūſuȝ declarat. Secūda ibi: ideoq; tertia ibi: itaq;. ¶ No. qđ delegatū pape in cā ſibi cōmiſſa gerit iuriſdictionē inter partes, ⁊ in oēs, qui iuriſdictionem ſunt impe
2 dientes, quātecunq; ſint authoritatis, citra papam. ¶ † No. ij. qđ delegatus in cauſa ſibi commiſſa gerit vices pape. ¶ Tertio
3 qđ delegat⁹ eſt ſuperior illis, cōtra quos cā eſt delegata. ¶ † No. iiij. qđ propter delictū commiſſum cōtra id, circa qđ cōſtat iuriſdictio delegati, ſiue in faciendo, ſiue in nō faciendo, quis ſubmittitur iuriſdictioni iudicis delegati, ſubmittitur etiā ſuperior ordinario. Vide, q; limitat notata per Inno. de ma. ⁊ obe. cū infe
4 rior. ⁊ per glo. de rap. c. i. ¶ † No. v. de ſignificatione verbi rebellis: q; cōtumax proprie nō dicitur rebellis, ſed rebellis, qui facto
7 reſiſtit ſuperiori, vel iuriſdictioni. ¶ † No. vj. qđ mulcta, ⁊ pena
6 eſt arbitranda ſm qualitatē negotij. ¶ † No. vij. delegatū poſſe
7 ſuſpendere, mulctare, ⁊ interdicere. ¶ † No. viij. qđ cōtra epiſcopum eſt moderate procedendum: primo interdicendo ingreſſum eccleſie: ſecundo ſacerdotale officium: vltimo terra. ⁊ ſic in penis
8 a minoribus eſt inchoandum. ¶ † No. vltimo qđ genitiuus de
9 notat ſubiectionē ⁊ iuriſdictionē. ¶ † No. qđ interdictuȝ poteſt
10 dici ſpeciale, qđ eſt latum in terram. ¶ † No. qđ propter delictuȝ
11 domini, vel prelati, terra ſubijcitur interdicto. ¶ † Not. caſum, quo inſontes puniuntur ꝑpter delictū alterius. Sed dic qđ non eſt pena formalis, ſed eſt poteſtas ſuperioris, qui poteſt reſtringe
12 re celebrationē diuinorum ad placitū. ¶ † Opp. qđ non poteſt procedi contra rebelles: q; quis poteſt ſe opponere pro intereſſe ſuo. ĩ. c. ſuper eo. cum concor. Sol. hic intelligitur quando ſine cā ſe oppoſuit. ¶ Oppo. ij. qđ non eſt deferendū dignitati in penis inferendis. de ſta. regula. c. ea, que. i. reſpon. Gl. formae, ſed nō ſo
13 luit. Solue vt ibi in gl. perſonarū. ¶ † Opp. iij. qđ propter delictum epiſcopi nō poſſit terra interdici: q; ex delicto vnius, alius puniri non debet. de conſti. c. ij ¶ Gl. vltima ſoluit, hoc ſpeciale eſſe in interdicto. Ita debet intelligi gl. per hoc, qđ no. in iuribus
14 in ea allegatis. ⁊. i. q. iij. ⁊. xiij. q. iij. in ſumma. † Sed an fieri poſſit talis prohibitio extra iudiciū. Inn. dicit ꝙ bene in, qui putat ſua intereſſe, poteſt vti iſta prohibitione: ſed ille non tenetur conſentire, niſi fiat talis prohibitio per iudicē. ¶ Sed an talis prohibens compelli poſſet per iudicem deſiſtere a tali prohibitione. Videtur qđ ſic, ar. ĩ. de ope. no. nun. c. ij. l. de pupillo. ff. eod. titu. ¶ In cōtrarium, q; talis nō tenetur ſtare tali prohibitioni: ergo
15 ſua intereſt. † Similiter emptor pōt ſibi cauere de euictione. Et iſtā partē tenet Inn. ¶ Cōtraria de no. ope. nūti. nō ob. q; denūtiatio operaſ vt poſt denūtiationē ⁊ iuſte edificata diruantſ, ⁊ ideo merito pōt peti remiſſio illius cautionis. Ita dicit Inno. ⁊ doc. qđ tñ nō videſ eſſe verū. ¶ Opp. ad predicta de. l. ſi maior. ff. de rei ven. vbi probaſ qđ talis prohibitio pōt inducere malaȝ fidem in emēte: ⁊ ſic cū ſua intereſt, pōt petere remiſſionē ꝙ eſt verum, ſi ſcit prohibentē eſſe dñm: alias intrepide recipiet ea, etiaȝ ſine mala fide: vt. ff. de vſuris. l. pro empto. ⁊. l. pe. ¶ Qđ intellige ſm limitationē legis itēueniūt. ff. de pet. here. ſcȝ qñ calūpoſ
16 ſideret peremptoria. ¶ † Glo. ij. querit vtrū papa ligeſ ab eo, cui cōfiteſ peccata. Dicit ꝙ ſic. gl. ſicut hic ep̄s, cuius cā delegato cōmittitur, facit qđ de ep̄o diciſ de priuil. c. ſi. ¶ Ad cōtrariū glo.
17 tēperate. dic vt ibi habeſ in gl. ¶ † Gl. vltima colligit ꝙ ex delicto alteri⁹ terra ſupponiſ interdicto: ⁊ ſic delicto ep̄i ſingulares alij puniunſ. Vinc. dicit ꝙ ex facto ep̄i nō pōt eccleſia ſubijci interdicto, niſi quo ad illa, que ſpectant ad menſam propriā. alleg. de reſcrip. edoceri. Hoſt. dicit qđ qualitercunq; fuerit ep̄s contumax, vel rebellis, poterit terra ſubijci interdicto, cū propter delictū dñi terra ſupponaſ interdicto: vt in iurib⁹ alle. in gl. ¶ Per hoc dicit Archi. de ſentē. excōmu. ſi ſententia. li. vj. Hoſt. accedere opi. T. l. ſcȝ ꝙ ꝑpter cōtumaciā ep̄i ciuitas ipſius ſupponaſ in
18 terdicto. ꝙ ſibi pacet. vide. j. q. iij. in ſumma. ¶ † Poſt gl. j. qero qñ dicaſ rebellis, ⁊ qñ dicaſ cōtumax. Rebellis dicitur, qñ impedit iuriſdictionē delegati. ĩ. c. j. Inobediēs, qñ eſt cōtumax circa iuriſdictionē delegatā.
19 ¶ † Oppo. qđ contradicentē audiat, ⁊ audire debeat delegatus. ĩ. de re iudi. c. cū ſuper. ⁊ cauſaȝ ſummatim audire, ſeu examinare: vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. ſi rerūȝ. Sol. ſi velit cōtradicere de iure, ⁊ opponere iuxta cauſam executioni, poteſt: ⁊ ſi grauaretur poſſet appellare: ſed de facto cōtradicere non poteſt, vt hic, violenter impediendo iuriſdictionem, ſiue impediat ipſum delegatum, ſiue ipſos exequentes. ĩ. c. ex literis.
20 ¶ † An quis extra iudicium poſſit prohibere, ne rē tradat. Dic quod hoc poteſt ſed nō teneſ prohibitus acquieſcere niſi velit. C.
21 de rei ven. l. ſi fundum. ff. de re iudi. l. ſepe. ¶ † Quero quid ſi aliquis per iudicem impediat mihi volentem ſoluere debitum, an illi ſit aliquo iure cōtra eū prouiſum dic ꝙ ſi prohibeat ex cauſa, puta quia dicat ſibi nomen ſubdelegatum. C. de nouatio. l. iij. nō poteſt ab hac prohibitione prohiberi: quia vtitur iure ſuo. ĩ. de electio. cum eccleſia. arg. C. de rei ven. l. ſi fundum. Si ſine cauſa, remedium datur contra prohibentem: quia poterit agere is, cui eſt nunciatū vt prohibitio remittatur. ff. de ope. nom nūtia. l. j. in prin. ⁊. l. de pupillo. Alij dant remedium, vt per iudicem petat ipſam prohibitionem remitti, ⁊ vt illi detur, non obſtante prohibitione, poteſtas ſoluendi cui vult: argu. ff. de oper. no. nun. l. de pupillo §. qui rem. ⁊. l. pretor. C. de inge. l. diffamari. ¶ In cōtrarium videtur quod nō poſſit agere ad remiſſionem prohibitionis, cum habeat alia remedia, ſcilicet quia poteſt petere cautionem, cui ſoluit, qui ſeruamit eum indemnem contra alium. C. de pe. here. l. ſi. ff. de rei vē. l. is, a quo, ⁊. l. ſequ. ſed in noui. operis nunciatione ſecus: quia non poteſt procedere ad edificandum, quin demoliatur, nō facta remiſſione per iudicē. ff. de noui oper. nunti. l. i. in prin. ¶ Quid de creditore, cui ſolui prohibeſ, an poſſit agere contra illum, qui prohibet, vt prohibitionē remittat. Dic quod non: quia ex prohibitione ſola, ⁊ mera, nō fit ei preiudiciū, cum poſſit agere, etiam eo prohibente. ff. de re iudi. l. ſepe. Nec prohibitio eſt modus auferendi actionem, vel impediendi. C. de rei
22 vendi. ſi fundum. ¶ † Quero an interdicto ſacerdotali, ſit interdictum pontificale officium Dic ꝙ ſic, licet non e contrario.
23 de exceſ. prelato. ex literis. de dolo. ⁊ cōtu. veritatis. ¶ † Quid ſi interdictum ſit latum in eccleſiā ſpecialiter iuriſditioni epiſcopi ſuppoſitam, an terra, quam habet epiſcopus communem cum alio, vel alijs, cenſeatur interdicta. Docto. dicunt ꝙ non: ⁊ hoc punctādo poſt verbuȝ ſpecialiter: alias ſi in litera eſſent iſta verba punctandu ante alium habet intellectum. Anto. de but.

1 Reſcriptum, per quod vnus impetrat primā dignitatem in eccleſia vacante, ſecundus vero certam dignitateȝ ipſius eccleſie, cum vacaret, ⁊ illa poſtmodum vacante primo, non ſecūdo debetur, vel executor primi non ſecundi habet poteſtatem conferendi primam cum vacabit.
2 Reſcriptum ſecundum poſt primum de primo mentionem non faciens, vbi ambo ſpecifice ſuper eodem beneficio reflectuntur, eſt ipſo iure nullum, tanquam ſurreptitium.
3 Reſcriptorum pluralitas pro pluribus ſuper eodē beneficio eſt incompaſſibilis.
4 Reſcriptum generale vbi non poteſt niſi in vno verificari, hȝ vim reſcripti ſpecialis.
5 Reſcriptis pluribus impetratis, ⁊ a diuerſis perſonis, nō eſt veriſimile reſcribentem papam, ſeu principem reſcribere pro ſecūdo ad preiudicium primi.
6 Reſcriptis duobus ſimul concurrētibus, quorum vnū eſt incertum, ⁊ aliud certum, primum incertum preferetur ſecundo, vbi ad certitudinem deductum eſt.
7 Mandatum, ſeu reſcriptum, licet poſſit concernere plura, tamen non poteſt conſummari, niſi in vno: ⁊ non dicitur generale, ſed potius incertum.
8 Archidiaconi non poſſunt eſſe plures in eadem eccleſia ſimul, et ſemel.
9 Succedere quo caſu poſſit nepos auunculo in beneficijs. ⁊ vide numero 14.
10 Beneficium remittendo aliquis ſimpliciter nō committit ſimoniam.
11 Generalis diſpoſitio quo ad verba, que in vno tantum indiuiduo poteſt verificari, non habetur pro generali, ſed pro ſpeciali.
12 Reſcriptorū ꝑſentatio, vel data illorū, vera illarū ſic attēdenda.
13 Reſcriptum ſecundum cum clauſula, non obſtante ſi alij per noſtras, vel legatorum noſtrorum literas in eadem eccleſia dignitatem expectant, quibus te volumus anteferri, reſeruato iure illius ad proximam vacaturam: valet, excluſo primo expectante primam poſt vacaturam.
14 Reſcripto impetrato per nepotem ad beneficia primo vacatura ſi vacet vnum per mortem auunculi, an poſſit de eo prouideri nepoti vigore mandati.

1 **Ex parte N.** ¶ †Si vnus impetrauit pri
mam dignitatē in eccl'ia va-
cantem, ſecūdus vero certā dignitatē ipſius eccleſie,
cum vacare, ⁊ illa poſtmodū vacante, primo, nō ſecū
do debet. hoc dicit. Vel ſm Frā. ſi vnus impetrauit archidiaco-
natū eccleſie primo vacaturū, ⁊ ſecundus certū, cū vacabit execu
tor primi, nō ſecūdi, ptātem habet cōferendi primuꝫ cū vacabit.
hoc dicit. Ponit̄ partis queſtio, ⁊ pape puiſio. Secūda ibi: qm̄.
2 ¶ †No. j. ꝙ litere ſcđe poſt primas de primis mentionē nō facien
tes, vbi ambe ſpecifice ſuper eodē beneficio reflectuntur ſunt ipſo
3 iure nulle tanquā ſubreptitie. ¶ †Not. ij. pluralitatē literarū pro
4 pluribus ſuper eodē beneficio incōpatibilē. ¶ †No. iij. ꝙ vbi re
ſcriptū generale nō poteſt niſi in vno verificari habet vim reſcri-
5 pti ſpecialis. ¶ †No. iiij. ꝙ non eſt veriſimile, papaꝫ ſcribere pro
ſcđo ad preiudicium primi. Et procedit litera intelligendo ꝙ in
eadē eccleſia erāt plures archidiaconatus. Et fuit pulchra deci-
ſio, ⁊ de ea ſit forte cōtrariū. ſ. de reſcriptis. c. j. ¶ Et eſt ratio in
tex. iſto. q: vtraqꝫ puiſio erat ſpālis, ſed prime incerte, ſcđe certe.
Sed qn̄ lr̄e venerūt ad cōcurſuꝫ, vtreqꝫ reperiunt̄ ſpāles. ⁊ certe: ⁊
6 ſic ſcđe nō preiudicant primis. ¶ †No. v. qđ qn̄ cōcurrunt duo
reſcripta, vnū incertū, ⁊ aliud certū, primū incertū prefert̄ ſecūdo
7 ſi iam ad certitudinē deductū eſt. ¶ †No. qđ licet mādatū poſſit
cōcernere plura, tamē nō poteſt cōſummari, niſi in vno, nō videt̄
8 generale, ſed potius incertū, vt hic pbatur. ¶ †Oppo. i. ad pre-
ſuppoſitū qđ nō poſſunt eſſe plures archi. in eadē eccleſia. vij. q. j.
in apibus. So. vt ibi no. gl. que exponit tex. cū ibi dicit ſingulos
archidiaconos: ſed plures poſſunt eſſe in eadē eccleſia. xciij. di. c.
9 legimus. ¶ †No. ꝙ nepos poteſt ſuccedere auunculo in beneficio
nec habet locū queſtio, de qua. ſ. de fil. preſb. c. ad extirpandas. q:
ibi loquitur in nepote ex linea deſcendente, hic ex linea tranſuer-
ſali. qđ probat tex. qui dicit, auunculo: vt qđ nō preſumitur papa
velle derogare iuri alterius, niſi faciat mētionē de illo. ſ. de reſcri
ptis ceterum. de dolo. c. ij. ¶ Opp. qđ nepos nō poteſt ſuccedere
in beneficio paterno. de fil. preſby. ad extirpādas. Sol. vt in no-
10 tabili. ¶ †Opp. gl. qđ cōmittatur ſimonia tali remiſſione. cū re
mittens dare cenſeatur: vnde opp. de. c. talia. viij. q. iij. Sol. dicit
gl. q ꝫ dicto omnino, tollit cōtrarium: q: remittit, vt alteri detur:
hoc acto dare videtur ſecus ſi ſimpliciter, ⁊ omnino remittit ſine
aliqua cōditione. ¶ Querit gl. quid ſi vt illi daretur, renuntiauit
hoc non expreſſo. ſed gerebat in animo, alias non renūciaturus:
nunquid ſit ſimonia. Videtur qđ ſic, ſicut dicitur in vſura. de vſu
ris. c. conſuluit. i. q. i. qui ſtudet. dicit gl. qđ in prohibitis, q: ſimo
niaca, ſola mente cōmittitur ſimonia, vt qđ ſpūalia vendant̄, niſi
voluntas fuerit ſuis terminis cōtenta in ſimoniacis, q: prohibi
ta, ſunt illa, que conſtitutione eccleſie ſunt prohibita, ⁊ nō veteri
teſtamento, vt dare paſtū, vel paſtellū poſt receptionem in cano-
nicum, in iſtis ſola mens non inducit ſimoniam dum tamē ſit cō
tenta ſuis terminis. ¶ No. ob. qđ dicitur de vſura, q: illa ⁊ nouo
⁊ veteri teſtamēto eſt prohibita de hoc dic vt no. per doc. in. c. ſi.
infra de ſimo. ſuper vltima gl. ¶ Scđa gl. opp. qđ ſecunde litere
debeant valere: q: ſcđe ſunt ſpeciales, q: ad certum reſtringuntur.
prime generales, que ad vnum nō reſtringūtur. de reſcriptis. c. i.
So. lꝫ quo ad verba diſpoſitiones eſſent generales, ſeu reſcripta,
tamen quo ad mentē erant ſpeciales, cū prime litere non poſſint
ſuper alio beneficio, quā vno, reflecti. ¶ †No. gl. ꝙ diſpoſitio ge
neralis quo ad verba, que in vno tm̄ indiuiduo pōt verificari, nō
habet̄ pro generali, ſed pro ſpeciali. Sed dic qđ ibi vtrunqꝫ fuit
12 priuilegiū, ſm La. de alle. de hoc dic vt no. fuit in. d. c. j. ¶ †Gl.
eadē opp. ꝙ ſtetur literis primo pſētatis, nō pmiſ. de reſcriptis:
c. capitulū. dicit ꝙ hodie ſtatur pſētationi lr̄arū, vt ibi. Et iſta cō
cordat, q: prime prius fuerūt pſētate dic ꝙ attendit̄ data. vt in. c.
tibi. qui. de reſcriptis. ⁊ preben. ei, cui. ⁊. c. ſi ſoli. de cōceſ. pben. li.
13 vj. ¶ †Quid ſi ſcribat̄ pro ſcđo cū clauſula, nō obſtāte, ſi n ij per
noſtras, vel legatorū noſtrorū literas in eadē eccleſia dignitatem
expectāt. quib' te volumus anteferri reſeruato iure illius ad pri
mam vacaturam, vt hodie ſit ꝙ ſcđe lr̄e valent exclſis primis. ⁊
primus expectabit. iſta, qđ fuit de facto. Videt̄ qđ non voluerit
iſtis pīudicare, niſi in iure pferēdi, ⁊ nō iure excludēdi, ⁊ pferēdo
excludit: q: alius nō eſt hic archidiaconatus. Credo ꝙ ſi alin nō
eſt mentio facta, qđ forte prime litere pualebūt. ¶ Quero qđ iu
ris ſi prouideāt iſti duo. dicit ꝙ iuribus ſecūdi mādati, qđ alias
nō potuiſſent iurib' primi: q: per primas erat ſolū alteri cōmiſſa.
14 ¶ †Querit hic Hoſt. ſi archidiaconatus vacaret per mortē auū
culi, an poſſit huic nepoti puideri vigore mandati, nō dato alio
impedimēto. ⁊ alle. pro ⁊ cōtra tñ hoc hodie determinatū eſt p. c.
ſuſceptū. de reſcriptis. li. vj. ⁊ determinat̄ ꝙ nō. de quo dic vt ibi.
1 ☞ Delegatus pape debet formam iuris ſeruare, ⁊ rationabiles
exceptiones admittere, vbi pape volūtas cōtraria non apparet.
2 Delegatus debet ſequi formam ſibi a delegante traditam.
3 Clauſula reſcripti videlicet, non obſtantibus quibuſcunqꝫ exce-
ptionibus, refertur ad friuolas, ⁊ irrationabiles exceptiones, nō
autem ad rationabiles.
4 Exceptiones papa tollere poteſt, ⁊ ſic defenſiones iuri naturali
competentes.
5 Clauſula reſcripti, per quam mandatur, nullas exceptiones ad-
mitti tollit etiam rationabiles exceptiones quo ad formulā exci
piendi, ⁊ remedium iure poſitiuo inductum, ſed non ſubſtantiaꝫ
defenſionis, ⁊ equitatem iuris gentium. ⁊ nu. 10.
6 Reſcriptum tollens exceptiones iure communi competentes in
dubio preſumitur falſum, adeo poteſt expectari ſecunda iuſſio.
7 Reſcriptum, ſeu clauſula, que poteſt iuri communi accommoda
ri, eſt in dubio intelligendum ſecundū ius commune, ⁊ equitatē.
8 Iudex qđ equitateꝫ ſeruare debeat, ⁊ pre oculis habere in cauſis
decidendis, intelligitur de equitate iuris informata.
Clauſula, per quam quis, vel arbiter vt cauſam decidat ſecundū
equitatem, intelligitur de equitate iuris informata. nu. ſeq.
9 Reſcripti forma quo caſu non ſit omni tempore ſeruanda.
10 Clauſula reſcripti, per quam mandatur, nullas exceptiones ad-
mitti, videtur tollere exceptiones rationabiles, ſi tamen conſtet
de voluntate pape ſeu principis reſcribentis.
11 Statutum prohibens admitti exceptionem aliquam contra in-
ſtrumenta guarentigie, admitti non prohibet exceptionem nulli
tatis.
12 Renuntians omnibus iuribus, vel exceptionibus ſibi competē
tibus, quibus renuntiare videatur.
1 **Ex parte.** ¶ †Vbi voluntas cōtraria pape
nō apparet, delegatus pape debet
formā iuris ſeruare, ⁊ rationabiles exceptiōes admit
2 tere. hoc dicit. Deciſa cōſultatio ⁊ reſponſio, ibi: que-
ſtioni. a qua excipit, ibi: niſi. ꝙ determinat ibi: nec vos. ¶ †No. j.
iudicē delegatū debere ſequi formam ſibi a delegante traditam.
3 ¶ †No. ij. qđ remotio exceptionū in reſcripto refert̄ ad exceptio
4 nes friuolas, ⁊ irrationabiles, ſed non ad rationabiles. ¶ †No.
iij. papā poſſe tollere exceptiones, ⁊ ſic defenſiones iuri naturali
5 cōpetentes. ¶ †No. iiij. qđ reſcriptū, per qđ mandat̄ nullas exce
ptiones admitti, tollit etiā exceptiones rationabiles quo ad for-
mulam excipiendi, ⁊ remediū a iure poſitiuo introductū: ſubſtā-
tiam eñ defenſionis, ⁊ equitatem, prout cōpetit iure gentiū, tol-
lere nō poſſet, nec iuſtitiā denegare: vt no. Inn. de cōſt. que in ec-
6 cleſiarū. ⁊ dixi de reſcriptis. in noſtra. ¶ †No. v. ꝙ reſcriptū tol-
lēs exceptiōes iure cōi cōpetētes, in dubio falſum pſumit̄: ⁊ ſic re
ſcriptō tollēs totale ius partis in dubio pſumit̄ falſuꝫ, ide expe
7 ctat̄ ſecūda iuſſio Ad hoc de cap. mo. c. ij. ¶ †No. ſexto qđ re-
ſcriptū. qđ pōtiuri cōi accōmodari, in dubio eſt intelligendū ſe-
8 cundū ius cōe, ⁊ equitatē. ¶ †Nota. ſeptimo qđ id, quod dicit̄,
in cauſis equitatē ſeruandā, ⁊ iudicē debere habere equitatē pre
oculis, intelligitur de equitate iuris informata. facit qđ ſi cōpro-
mittat̄ in arbitrū vt cām decidat ſecundū eqtatē, intelligatur de
9 eqtate iuris informata. ad hoc. ff. depoſiti. l. bona fides. ¶ †Gl.
i oppo. qđ forma reſcripti ſit obſeruāda. de reſcriptis. c. cum di-
lecta. So. cōtrariū qn̄ reſcriptū non obuiat iuri: hic qn̄ obuiat, q̄
caſu ſi pōt. eſt ad metas iuris reducendum, niſi cōſtet de volun-
tate pape: quo caſu licet forma dura ſit, eſt obſeruanda. Deinde
colligit ar. quod ſi cōpromiſiſti in aliquē, vt eius ſtares mādato,
intelligit̄ de mādato iuris. Sed qn̄ dr̄ cōſtare quod velit tollere
exceptiones. Gul. Na. dicit qđ cōſtare dicit̄, eo qđ ſcribit̄ vt pce-
dat nullis exceptionibus admiſſis. Hoſt. dicit qđ tunc ſolū mo-
ratorie exceptiōes videant̄ ſublate, ſed peremptorie nō. C. de pci
bus impera. offe. l. quoties. Tu dic qđ ſic reſcribēdo videtur tol-
lere omnes: ſꝫ ſi velit impetrās per reſcriptū tolli dilatorias tm̄,
valet reſcriptū. ⁊ preſumit̄ de volūtate pape emanaſſe, ſi velit qđ
extendat̄ ad peremptorias, nō vꝫ reſcriptū, niſi ſit clauſula, Non
10 ob. ¶ †Gl. ij. querit an eo qđ papa mādat in ſcripto, nullas ex-
ceptiōes admitti, videat̄ tollere exceptiōes rationabiles? Videt̄
qđ ſic, per tex. Gl. dicit cōtrariū, imo oportet quod cōſtet de vo-
lūtate pape: alias nō obſtāte tali voluntate, rationabiles debe-
rent admitti. de reſtit. ſpo. audita. ſec' ſi ſpecialiter enumerant̄. q:
tūc tales exceptiōes nō admittunt̄, q̄ ſpecialiter ſunt enumerate.
Idē dicūt doc. ſi aliquib' enumeratio ſubdat clauſulā generalē.
de procu. q ad agēdū. Dic ſi papa ſpecifice enumerat, vel clauſu-
la generali appoſita, illas, quas numerat, ⁊ oēs tollere videt̄. Si
nullas enumerat, ſꝫ dicit, nullis exceptiōib' admiſſis, ⁊c. quo ad
verba videt̄ tollere: ſꝫ q: nō cōſtat de mēte, tollunt̄ ſolū dilatorie:
⁊ q: ꝫ ius reſcriptū eſt, conſuletur papa, vel expectabitur ſecūda
iuſſio. Caſus hic. ¶ Gl. vltima opponit qđ papa quādoqꝫ ſcri-
bat, exceptio. reiectis. ij. q. vj. c. lator. cū concor. Sol. In notis pa-
pe papa ſcribit reiiciendo exceptiones, que nō poterant obſtare,
in nō notis ſecus. ¶ Eadem gl. in fi. oppo. ⁊ nō ſoluit. Io. an. re
mittit ad ſummam Hoſt. huius titu. in pe. colum. Pau. de Lia
za. dicit quod ſoluitur, vt. ſ. proxi. argu. In fine iſtius glo. dicit

Fran.de zabarellis qd̄ ſi papa mandauit exequi negotiuȝ per ſe
diſcuſſum,⁊ nulle exceptiones admittent̄,etiā ſi in reſcripto non
dicat̄,nō obſtantib⁹ exceptionibus.Si vero mandat de negotio
nō diſcuſſo tūc aut tollit exceptionē verbis gnālib⁹:⁊ nihil ope-
rat̄.Si vero exprimit aliquas.⁊ ſubijcit clauſulā gnālem tūc ad
ſimiles,⁊ nō maiores exceptiones per ca.nō iniuſte.de ꝓcurato.
11 ¶ †Ex hoc infert̄,pone ꝙ ſtatutuȝ ꝓhibet admitti exceptionē
aliquā cōtra inſtr̄a guarentigie,an alique admittant̄.Dic qd̄ nō
niſi ille,que ſunt nullitatis:q2 ſi dr̄ inſtrumentū nullum,ergo nō
opponitur inſtrumento.De quo per Bar.ff.qd̄ vi,aut clam.l.1.
12 §.deniq3.¶ †Quid de eo,qui renūtiauit oībus exceptionibus
ſibi cōpetentibus,vel renuntiauit oībus dilatorijs,vide in Spe.
de renun.⁊ cōclu.§.1.ver.pone ergo.⁊ verſi.quid ſi quis.

1 ☞ Delegatio facta dignitati nō expreſſo nomine perſone trāſit
ad ſucceſſorem.
2 Delegata cauſa duob⁹ cū clauſula qd̄ ſi nō oēs,altero perpetuo
vel tēporaliter impedito impedimento facti,ſiue iuris,purificat̄
poteſtas cōdelegati,vt interim poſſit expedire q̄ imminēt agen-
dariū ceſſante impedimēto admittit̄ ad proſecutionē cauſe in ſta
tu,quo cām reperiet,nec ante geſta tanq̄ legitime geſta irritant̄.
3 Terminum poteſt iudex partibus ſtatuere ad agendum,⁊ hic
habetur pro citatione.
4 Mandatum factum ſuper dignitate tranſit ad ſucceſſorē in di
gnitate.
Actus ſequitur qualitatem,cui applicatur.
5 Loquēdi modo iudicamus de loquentis intentione,⁊ plerunq3
indicatur intentio ex perſona,cum qua quis loquitur.
6 Subrogatus in dignitate videtur ſubrogatus in omnibus ap-
pendicijs ad dignitatem,⁊ ad illam conſecutiuis.
7 Actum iuriſdictionem facit nullū aſſociare inhabilē ad iuriſdi
ctionem.
8 Agere nō dicit̄ reus ſ3 defendere ⁊ actor dicit̄ reus in exceptiōe.
9 Mandatū expirat mandātis morte,⁊ morte mandatarij,qñ cō
tem platur perſonā ſub proprio noīe.Fallit ſi fiat ſub noīe digni-
tatis.nu.1.⁊.11.nu.20.Et quid ſi fiat ſub noīe appellatiuo.nu.21.
10 Prelati ſi dicant̄ dn̄i locorū,exponitur,id eſt qui preſunt locis.
11 Reſcriptū ſub noīe dignitatis expirat morte,qñ fit cōtra litiga-
tores ſub noīe dignitatis partis fundatū,nec trāſit in ſucceſſorē.
Fallit ſi fiat ſub nomine dignitatis iudicis.nu.20.Et quid ſi fiat
ſub nomine appellatiuo.nu.21.
12 Dignitas cōſiſtit in principe iure ꝓprio,ſ3 in vxore iure mariti.
14 Reſcriptum,ſeu mandatum ſub nomine dignitatis non tranſit
in ſucceſſorē.ſed expectatur ſecunda iuſſio in extraiudicialibus.
numero ſequen.
15 Mandatum,⁊ preceptum quomodo inter ſe differant,qd̄ illorū
extinguatur morte mandantis.
16 Delegatio cum clauſula,de qua nu.2.an ⁊ quando admittat cō
delegatum ſocium,ceſſante,vel durante impedimento tēporali.
17 Delegatus non poteſt procedere in cauſa ſine condelegato,vbi
non ſubeſt in delegatione clauſula,de qua nu.2.⁊.19.
18 Delegatio facta ſub nomine dignitatis non arctat ſucceſſorem
precedente citatione predeceſſoris delegati,vel aliquo,qd̄ loco ci
tationis habeatur ad iterandam citationem.
20 Dignitas non expirat morte perſone.
21 Delegatio ſub nomine proprio,⁊ appellatiuo ſimul,vel ſub no-
mine appellatiuo tantum,an tranſeat in ſucceſſorem.
22 Delegato ſub nomine dignitatis quare tranſeat in ſucceſſorem,
⁊ non ſi fiat ſub nomine perſone.
23 Delegata cauſa ſub nomine dignitatis,que non durat,ſed extin
guitur,quomodo non tranſit in ſucceſſorem.
24 Delegata cauſa alicui ſub nomine dignitatis,qui non habet di
gnitateȝ nomine proprio,⁊ iure ꝓprio,ſed coniſcatione alterius
vt q2 delegata comitiſſe an tranſeat ad ſecūdū vxorem comitis.
25 Delegata cauſa vicario epiſcopi,reuocato vicario tempore de-
legationis non tranſit in ſucceſſorem.
26 Delegata cauſa archidiacono pariſieñ.vbi ſunt plures archidia
coni,quis videatur delegatus.

1 Quoniam abbas. ¶ †Delegatio
facta dignitati,
nō expreſſo noīe perſone,tranſit ad ſucceſſorē.hoc di-
cit.Prima recitat factum.Scd̄a illud approbat,ibi:
nos ſniaȝ.Ad euidentiā premitto ꝙ duobus modis legit̄,vt pa
2 tet in gl.prima.¶ †No.1.qd̄ cā delegata duobus cū clauſula,qd̄
ſi nō oēs,altero perpetuo,vel tēporalit̄ impedito,ſiue īpedimē
to facti ſiue iuris purificat̄ ptās ſecūdi delegati,vt interim poſſit
expedire que imminēt agēda:ceſſante tñ impedimēto,admittit̄
ad ꝓſecutionē cauſe in ſtatu,quo cām reperiet,nec ante geſta tā-
3 quā legitime geſta iterant̄.¶ †No.ij.ꝙ iudex pōt ſtatuere parti
bus terminū ad agendū:⁊ hic terminus habet̄ ꝓ citatione.Ad
hoc qd̄ de monitione dicit̄ in.l.ij.C.quomodo,⁊ qñ iudex.⁊.§.de
officio delegati.conſuluit,⁊ ꝙ notatur in.c.fi.de electione.li.vi.
4 ¶ †No.iij.ꝙ mandatū fundatū ſup dignitate,trāſit ad ſucceſſo
5 reȝ in dignitate:⁊ ſic actus ſequit̄ qualitatē,cui applicat̄.¶ †Et
no.ꝙ videt̄ fundatū ſup dignitate eo,ꝙ in mandato,vel cōmiſ-
ſione exprimit̄ dignitas ⁊ ſic ex modo loquēdi circa perſonā iudi
camus de intētione loquētis.Plerūq3 eñ indicat̄ intētio,⁊ de-
claraf ex perſona,cū qua quis loquit̄.Ad hoc.l.plenū.§.equiꝗ.
ff.de vſu,⁊ ha.ad hoc.c.p venerabilē.qui fil.ſint legi.C.de inoffi.
6 teſta.l.fi.¶ †No.iiij.qd̄ ſubrogatus in dignitate videt̄ ſubroga-
tus in oībus appendicijs ad dignitatē,⁊ cōſecutiuis ad illam.
7 ¶ †No.v.ꝙ aſſociare inhabilē ad iuriſdictionē facit actū iuriſdi
ctionalē nullū:⁊ ſic nō pōt delegatus participare iuriſdictionem
nō habenti aſſociando.Ad hoc.j.e.cū ſup.licet ſecus in electioe
vt.ſ.e.cū.Antonienſis.vbi etiā per gl.⁊ doct.dic vt ibi.¶ Ex-
pedita primo aliqua ꝑludia ad tex.Scd̄o veniam ad materiam.
8 ¶ †Primo vr̄ ꝙ male hic ſtatuat̄ terminus ad agendū vtriq3
parti,cū reus nō agat,ſed defendat.ff.de exceptio.l.1.de ordi.co
gni.cū dilectus.So.dic ꝙ ſtatutus fuit terminus ad agendum,
id eſt ꝓcedendū.Uel dic ad agēduȝ proprie quo ad actorem:late
quo ad reū:q2 reus eſt in exceptione actor.ff.de exceptio.l.prima
⁊.l.in exceptionibus.ff.de proba.Simile.C.de eden.l.prima.de
9 reſcriptis.plerunq3.de iud.c.1.¶ †Scd̄o obuiat,q2 mandatum
expirat morte mandantis.j.c.relatū.⁊.c.licet vndiq3.ergo ⁊ mor
te mandatarij.inſtitu.manda.§.recte.Sol.cōtrarium ꝓcedit,qñ
mandatū cōtemplat̄ perſonam propterea ſequitur hic Hoſt.an
mandatū morte mandantis extinguat̄.que nō eſt propria mate
ria huius capituli,pro tanto nō inſiſto,ſed dicā in.c.relatū.⁊.c.l3
10 vndiq3.¶ †Opp.iij.ꝙ ꝑlati nō ſunt dn̄i locorū:⁊ gemitinus de-
notat dn̄iuȝ.So.expone locorū id eſt dignitatū,que ꝑſunt locis.
11 ¶ †Opp.de reſcriptis.ſignificauit.vbi reſcriptū ſub nomine di
gnitatis expirat morte.So.reſcriptum contra litigatores funda
tum ſub nomine dignitatis partis nō tranſit ad ſucceſſorem,vt
ibi:ſed reſcriptū fundatuȝ ſup dignitate iudicis ſic.Ratio,q2 iu
dices iuſtitiā miniſtrant,partes cauilloſe reſiſtunt.Tu dic ꝙ nō
eſt differētia,dumtamen reſcriptū ſpāliter fundet̄ ſup dignitate:
vt in.c.dilecti.de iudi.c.ſignificauit.loquit̄ qñ per clauſulā gene-
ralē erat exprimendū,que clauſula nondū erat expreſſa,ideo ex-
tinguit̄ iuriſdictio morte:q2 nō adhuc potuit reſcriptū fundari
12 ſup perſona.¶ †Opp.ff.de leg.ij.l.ſi auguſta.que vr̄ cōtradice-
re legi ꝓcedēti,ibi ꝙ principi.Sed illa cōtrarietas ſoluit̄ ꝙ aliud
in ꝑncipe,in quo eſt dignitas iure ꝓprio,ſ3 in vxore iure mariti,
cuius radijs corruſcat vxor.vt.c.ex pte B.de foro cōpe.Jta dr̄
13 ibi Bar.¶ †Oppo.q2 ſicut morte mādātis re integra expirat iu
riſdictio.j.e.gratū.ergo eodē modo per mortē delegati.So.De-
legās nunq̄ delegat ſub nomine dignitatis,ſ3 ſub noīe ꝓprio,vt
p3 ad ſenſum in practica:q2 dr̄,Bonifacius epūs,⁊c.⁊ nō dicitur,
ſedes apoſtolica,⁊c.ſed delegatus dat̄ ſub nomine dignitatis.ad
14 hoc.c.ſi gratioſe.de reſcri.li.vi.¶ †Opp.q2 ēt ſi fiat ſub noīe di-
gnitatis,nō trāſit ad ſucceſſorē,ſ3 expectatur ſecūda iuſſio.vt in
authē.vt nulli iudicū.§.⁊ hoc no.colla.viij.Hoſt.ſoluit quod lo-
quit̄ in extraiudicialibus,que nō trāſeunt ad ſucceſſorem.quod
notat Inn.in.d.c.ſi.Uel illud in mandato,quod extinguit̄ mor
te:ſecus in precepto,quod nō extinguitur morte delegātis.Iſta
ſolu.⁊ precedēs ponitur in.l.⁊ q2.ff.de iuriſdi.om.iudi.ſed nō ꝓ-
15 cedit:q2 hic loquimur de morte delegati,non delegātis.¶ †In
quantum autem dicitur inter preceptum ⁊ mandatum,dic ſi pre
ceptū fit habēti alias iuriſdictionē.v.j.de offi.ordi.l3.⁊ ſi nō fiat
ſub nomine dignitatis,ſed proprio,trāſit in ſucceſſorē.etiā re in-
tegra,q2 ſtatim quando emanat,eſt perfectū,quia per id tātū of
ficiū excitatur.quod tenet Ja.de bel.in dicto.§.¶ Sed hic pro-
cedit diſtinctio illius.§.quatenus diſtinguit an mandatū cōcer-
natrē priuatā,⁊ indiſtincte exequitur ſucceſſor:an publicā,⁊ idē,
niſi videat executionē fore dānoſaȝ Rei publice,tūc expectatur
ſecunda iuſſio,quā etiam predeceſſor expectare debuiſſet,per.c.
ſi quando.de teſtibus.⁊ ſic.§.intelligitur ſecundū iſtū:vt q2 quā-
do fit excitādo officium,ſemper videtur fieri ſub nomine digni-
tatis,ſeu iuriſdictionis,que tranſit ad ſucceſſorē.¶ Et ideo dif-
fert preceptū a mandato,q2 preceptū fit iuriſdictionē habēti,mā
datum nō,ſed datur noua forma:⁊ ideo dicitur in eo an fiat ſub
nomine dignitatis,an nō,vt hic.Et cū loquimur diffiniēdo mā
datū,intelligēdo de mādato improprie,ſcilicet pro precepto,nō
procedit iſtud capitulū:Sed in mādato proprie ⁊ diffinitiue an
detur ordinaria,vel delegata.Et primo aut cū adminiſtratione,
⁊ eſt perpetua,niſi exprimat,per.c.mādata.de preſump.aut ſine,
⁊ expirat.per.ca.pe.de reſtitu.in integ.quia non habet vbi figat
16 radices,⁊ ideo morte mandatarij expirat.¶ †Oppo.quod ex
quo iſte preoccupauit,debuit nō admittere plus ſociū.Sol.Ue
rum,ſi impedimentū eſt ꝑpetuū,ſecus in temporali.¶ Opp.ad
hoc.j.c.plures.§.1.li.vi.vbi ēt ſi ſit tēporale īpedimētū,nō tenet̄
admittere ſociū.So.Interdū eſt clauſula alternatiua,interdum
alia clau-

alia clauſula cõditionalis,nõ vr̃ intentio pape qd̃ poſſit ꝓcedere
ſimpliciter ſolus ſed durante impedĩto ſocĩj de hoc in dicto.c.cũ
plures.in.§.i.in ver.ſubſtitutũ ¶ His expeditis.materia huius
capituli principaliter tractat̃ de offi.delegati.⁊ de nota poteſta
tis delegati. ¶ Duo hic p̃ſupponunt̃. Primo ꝙ ꝓceſſus habi
tus per alterũ ex delegatis habuerit effectũ. Scd̃o ꝙ pt̃as hec
data duobus abbatibus,altero mortuo tranſiuerit ad ſucceſſo
17 rem.Stante ſcd̃o †primo nõ videt̃ ꝙ procedat primũ,q2 ex quo
ambo ſunt delegati,nõ vr̃ qd̃ ꝓceſſus alterius ſine altero valeat,
⁊ tñ tex.hic dicit cõtrariũ:q2 dicit qd̃ abbas leiceſtrie abſq3 al
tero ſtatuit terminũ,cõtra illud.j.e.c.cãm matrimonij. So.dicit
gl.ꝙ decre.hʒ duplicẽ intellectũ.vnus qd̃ abbates iſti fuerũt de
legati abſq3 clauſula:⁊ tũc fatendũ qd̃ vnus ſine altero ꝓcedere
nõ põt,⁊ opʒ ꝙ intelligat̃ ꝙ abbas leiceſtrie ⁊ alter ſecũ cõdele
gatus antequã eſſet mortuus,in vita fecerunt mandatũ,⁊ cita
tionẽ ad agendũ:⁊ tunc illo facto ſubrogatus fuit alter ſucceſſor
18 eius:⁊ dicit̃ hic ꝙ admitti dʒ ad ſequẽtia. ¶ †Scd̃m hunc intel
lectũ apparet hic expreſſum ꝙ ſucceſſor precedẽte citatione pre
deceſſoris,vel aliquo,qd̃ loco citationis habeat̃,nõ arctat̃ ad ite
randum citationẽ.de quo.xxiij.q.iij.c.de illicita.⁊ vide gl.in cle
men.ne romani.de elec.Hic intellectus procedit abſq3 ſcrupulo.
19 ¶ †Secundus principalis intellectus ꝙ hec decre.loquatur,q2ñ
delegati ſunt cũ clauſula,ꝙ ſi nõ oẽs:⁊ qd̃ hec citatio fuerit facta
ſolũ per abbatem leiceſtrie:⁊ tũc ad cõtrarium videtur qd̃ hic ſo
lus poterat ꝓcedere ex vi clauſule. Monitio ergo illa facta tenet
opʒ ergo ꝙ ſubrogatus ſolũ admittat̃ ad ſequẽtia.⁊ precedẽtia
legitime facta. Modo deſtruit̃ ad hoc.c.vbi periculũ de elec.lib.
vi.⁊ ꝙ no.ĩ.titu.j.eccleſia. ¶ Dicit etiam Inno.ꝓcedere decre.
etiam ſi nulla preceſſerit citatio:q2 hoc,ꝙ citatio,vel admonitio
preceſſerit,notat potius facti accidentiã quandã,quã miniſteriũ
iuris. ¶ Plus dicit Hoſt.etiã decr.procedere,dato qd̃ delegati
20 iſti mortui ſint etiã ante preſentationẽ reſcripti ¶ †Nõ ob lite
ra hic,mandato noſtro porrecto:q2 ſic bandiendũ eſt maxime.⁊
patet hoc ex ratione,que hic reddit̃:q2 mandatũ,⁊ reſcriptũ eſt
ſub nomine dignitatis,que dignitas non morit̃ ad mortẽ pſone.
Ad hoc in aut.vt nulli iudicũ.§.⁊ hoc not.colla.ix. ¶ Nõ ob.de
appel.c.ſuper eo.q2 ſufficit qd̃ ſit ille,cui ſcribitur ſm̃ tempus p̃
ſentationis reſcripti,⁊ quilibet ſurrogatus in dignitate eſt ille,cui
21 ſcribit̃,ex quo ſcribit̃ ſub nomine dignitatis. ¶ †Venio ad ſm̃
⁊ opp.cũ gl.iij.ꝙ nõ attendat̃ expreſſio nominis proprij,vel ap
pellatiui,⁊ qd̃ vtrobiq3 tranſeat negotiũ ad dignitatẽ,⁊ ad ſuc
ceſſorẽ de fo.compe.c.dilecti filij. ¶ Scd̃o hic patet ꝙ idẽ eſt,⁊
effectus reſultat ſiue exprimat̃ nomen ꝓpriũ,ſiue appellatiuũ in
perſona,que non habeat niſi vnũ nomen,q2 nõ põt in alia quã
vna perſona,verificari,vt patet.ff.de liberis,⁊ poſthumis.l.no
minatim,ad hoc.ff.de cõdi.⁊ demon.l.ſiliẽ.§.titia.vbi ſi teſtator
legat agatheã,que erit propria cũ morit̃,⁊ tẽpore vite habebat
agatheã,ꝙ vẽdidit,poſtea emit aliã,cui nomẽ impoſuit agatheã
debet legatũ ¶ So.gl.non ſoluit cõtrarium:ideo dic qd̃ quãdoq3
materia,ſuper qua eſt fundata diſpoſitio,eſt differens,id eſt non
pariter proportionabilis dignitati,⁊ pſone,⁊ hoc ex natura cau
ſe ſubſtãtialis,⁊ hoc põt cõtingere dupliciter aut ratione quanti
tatis,aut qualitatis cauſe. ¶ Quãdoq3 eſt omnino indifferens:
q2 materia eſt apta ita cõtemplari dignitatẽ ſicut perſonã. ¶ Si
materia eſt differens eſt natura cauſe ⁊ tũc nõ attendit̃ expreſſio
nominis proprij,vel appellatiui,ſed potius diſpoſitio regulatur
a natura materie:⁊ ſi natura cauſe reſpicit perſonã,ſequit̃ perſo
nam,etiã ſi dignitas ſit expreſſa:ideo ſi excõicatur officialis epĩ
ſub noĩe officialis,ipſe eſt excõicatus,qui tunc erat officialis nõ
ſucceſſor:vt no.Jo.an.de offi.vica.c.j.li.vj.q2 talis ſñia cauſatur
a cã reſpiciente perſonã,id eſt a cõtumacia.de ſenten.excõ.ſacro.
Et ſi natura cauſe reſpicit dignitatẽ,ſequit̃ dignitatẽ,⁊ non pſo
nam.de fo.cõpe.dilecti.cũ gl.⁊ ideo ſi impetrat̃ ſuper debito di
gnitatis,expreſſo ꝓprio noĩe abbatis,cauſa tranſit ad dignitatẽ:
ad hoc qd̃ in ſimili ſcribit Bar.ff.qñ ex facto tu.l.ſi poſt mortẽ,⁊
ꝙ no.de dila.litere. ¶ Si materia eſt differens,⁊ nõ pariter pro
portionabilis dignitati,⁊ perſone ratione quãtitatis cauſe,vt q2
negotium arduum eſt,in quo induſtria multũ operatur:⁊ tunc ſi
perſona eſt nota veriſimiliter ponderata a diſponẽte vr̃ perſonã
elegiſſe. ¶ Exemplũ.Epiſcopus florẽtinus eſt maximus theo
logus,papa hoc ſcit,cõmittit ei cãm arduã fidei ⁊ cauſa nõ trã
ibit ad ſucceſſorẽ,niſi cõiter ſit aſſueta dignitas hẽre tales parũ
vel modicũ diſcrepantes ab eo.Sic intelligo Inn.⁊ Hoſt.j.e.c.
ſi a.vbi nõ habene notã perſonam,ſatis credo ſtandũ diſtinctio
ni huiꝰ capituli.Et ſic intelligo dicta Jo.mo.de reſcriptis.ſi ꝓ
pter tua debita.li.b.vj.iunctis notatis per Jo.an.de offic.deleg.
quãuis.li.vj. ¶ Si materia põt eſſe differẽs ratione alterius ac
cidentis:⁊ tũc ſi accidens cõcernit perſonã plus,ꝙ dignitatẽ,vi
debit̃ cõtemplata perſona plus,ꝙ dignitas,non attenta expreſ
ſione perſone.Exemplum cõmiſſarij teſtamẽti cõiter dant ami
ci,que amicitia ↄcernit perſonã:⁊ hoc caſu ſi perſona eſt cognita
⁊ no.⁊ amica cõmitti,videt̃ contemplata perſona,non attenta
expreſſione dignitatis.Si accidens plus concernit dignitatem,
tranſit ad dignitatẽ. ¶ Pone,teſtator nullã hẽbat amicitiã cũ
fratribus montis oliueti,ſed cõiter reputãt bone cõſcietie,teſta
tor fecit cõpromiſſariũ priorẽ:nõ eſt veriſimile ꝙ ↄtemplauit pſo
nam,q2 hic nulla ſubeſt cã contẽplande perſone.Teneas ergo ꝙ
tunc ꝓcederet ſatis diſtinctio huius capituli.Sic intellige.Joa.
an.de teſta.cap.finali.li.vj.Idẽ puto in cõpromiſſario qui ſit cõ
muniter ratione amicitie,⁊ cõfidentie perſone,q2 tale nõ trãſiret
ad ſucceſſorẽ.Si materia eſt omino indifferens,vt q2 cã eſt leuis,
⁊ materia apta ad perſonã ⁊ dignitatẽ,⁊ ibi nihil operat̃ amici
tia,ſed ſolũ iuſtitia.Tu dic qd̃ aut eſt expreſſum propriũ nomen
aut appellatiuũ,id eſt noĩe dignitatis,aut ꝓpriũ,⁊ appellatiuũ
Primo caſu non tranſit ad ſucceſſorẽ,vt hic.Scd̃o caſu tranſit.
Tertio videt̃ diſtingui debere,vt dicit lex,ſi ſeruus cõis.ff.de ſti
pula.ſeruo.vt diſtinguatur qd̃ preceſſerit.⁊ hoc tenet Bar.in.l.⁊
q2.ff.de iur.om.iudi.nõ placet hoc Pe.q2 lex illa ibi loquitur in
actu vbi nõ ponderat̃ induſtria hic aũt ponderat̃ induſtria.Dic
ſm̃ Hoſt.qui plus vr̃ ponderaſſe dignitatem,quã perſonã,vt te
net Hoſt.hic,q2 illa maioris ponderis,⁊ ſic attrahit ad ſe mino
rẽ,⁊ agit̃ hic de preiudicio.Et hoc ſentit Jo.an.in ti.de delegato.
§.ſequit̃.ad fi.§.in addi.Gu.dic ⁊ ꝙ aut perſona hʒ familiaritatẽ
cum diſponente:⁊ procedit diſpoſitio illius.l.ſi ſeruus.Aut non
habet familiaritatẽ,⁊ ſemper videtur contemplaſſe dignitatem.
Alle.ff.de rebus dubijs.l.qui habebat.ff.de militio.l.ſi.aſſignat
cãm:q2 vbi habet notam perſonam cauſa mouens cenſetur per
ſona,que fuit primo nominata.Vñ di vulgariter,la lingua va,
oue el dente dole.Si aũt nõ habebat notã perſonã,vr̃ ponderaſ
ſe dignitatẽ.⁊ hoc placet. ¶ Qñq3 exprimuntur duo nomina
ambo appellatiua,⁊ vnũ eſt aptum reſpicere perſonã,alterum di
gnitatẽ,vt q2 dicitur,Prepoſitus megolen.capellano noſtro.di
cit hic abbas qd̃ non tranſit ad ſucceſſorẽ.Quod credo in pre
poſitura ſed ſi ſuccederet in vtroq3,forte aliud eſſet.Nõ obſtat p̃
dicta.l.placet.⁊ ſequens.de libe.⁊ poſthu.q2 ibi ſub nomine ap
pellatiuo poſthumus:ergo cõprehenditur ⁊ poſthumus ſucceſ
ſor. ¶ Nõ obſtat.l.annua.§.j.q2 ſecundum verum intellectũ fuit
ibi expreſſum nomen dignitatis. ¶ Non obſtat.§.Titia:quia
ibi nõ eſt ex eo qd̃ diſpoſitio prima,in qua legabatur.Agathea,
de primeua diſpoſitione extendatur ad aliã eiuſdẽ nominis:ſed
q2 diſpoſitio erat ſuſpenſa ad agatheam,que eſſet ſua ſecundum
tempus mortis,ideo licet illa,que erat ſcd̃m tempus teſtamenti,
nõ viueret,ſufficit quod viua ſit vna.⁊ hec veritas.Vel ſecundũ
Hoſt.ibi ſpeciale in teſtamentis,in quibus plenior fiebat inter
pretatio. ¶ Non ob.qd̃ paria ſint,nomen exprimere proprium,
vel appellatiuũ,ex quo nomẽ ſingulare eſt:q2 illud verũ quo ad
certificandam perſonã,que ita certificat̃ ex expreſſione ꝓprij no
minis,ſicut certificat̃ ex expreſſione appellatiui.Sed vbi agitur
de determinãda diſpoſitione,refert an exprimat̃ propriũ,vel ap
pellatiuũ.Et hoc apparet quid in preceptis.dicit Jo.an.qd̃ qui
dam antiqui.ſcʒ Ber.compo.⁊ Lau.dicũt qd̃ decre.noſtra pro
cedit in mandatis contentioſis,⁊ qd̃ indiſtincte alia ſcripta pre
cepta tranſeant ad ſucceſſorẽ,ſiue expreſſis proprijs nominibus,
ſiue dignitatibus,in authen.de man.prin.§.ſi quis autẽ.colla.ij.
Idẽ Gof.Sed phil.hoc nõ admittit,ſed refert ſm̃ eum,an com
mittat̃ aliqd̃ factum cũ cauſe cognitione:de quo remittit ad de
cre.cã te.de reſcriptis.de quo.xiiij.q.j.c.vlti.xvij.q.ij.dudũ.in.j.
gl.de quo,⁊ de cõſilio an expiret morte,in Spe.ti.j.§.reſtat.ad fi
nem.j.col.Tu dic in hoc attendẽdam materiam,an reſpiciat di
gnitatem,an perſonam,⁊ in preceptis,vt eſt dictũ.Ad hoc de re
ſcriptis.eam te. ¶ Per predicta dicit Inno.qd̃ ſi ſcribatur ſub
nomine dignitatis,⁊ perſona,cui ſcribit̃,transfert̃ ad aliã digni
tatẽ,cognoſcet de cauſa ſucceſſor nõ tranſlatus:⁊ hoc ſiue ſit dele
gatus.j.e.paſtoralis.§.niſi forſan.ſiue ſit ordinarius.C.de iudi.
properandũ.§.ſin autẽ.ff.de iudi.l.mortuo.⁊ regulare eſt,ſucceſſo
rẽ teneri ad id,qd̃ predeceſſor.j.de ſolu.c.j.xj.q.iij.ſi epĩs.vij.q.ij.
22 hoc ius.xvij.q.ſcd̃a.dudũ.C.de ſeruo corrup.l.furti. ¶ †Venio
ad queſtiones,quero que eſt ratio qd̃ vbi ſub nomine perſone nõ
tranſit ad dignitatem:⁊ ſecus ſi noĩe dignitatis.dicit glo.quod
ratio eſt,q2 id,quod eſt fundatum ſuper dignitate,ſemper manet
⁊ q2 dignitas nunquam moritur,⁊ indiuidua quotidie pereunt.
23 ¶ †Per hoc dico qd̃ ſi commiſſa eſt cauſa ſub nomine dignita
tis,que nõ durat,ſed extinguit̃,puta cõmittitur cauſa legato,q
legatus reuocat̃,⁊ alius ſubrogat̃,an cognoſcat ſucceſſor.Credo
qd̃ non:quia cum extinguatur,dici non poteſt quod ſit ſucceſſor
primi. ¶ Per qd̃ dico quod ſi canonico cõmiſſa eſt cauſa in ec
cleſia nõ numerata,⁊ poſtea moritur canonicus,alius ſubrogat̃
q2 prebenda extinguitur cum eo,ſucceſſor non eſt proprie,nec tũc
haberet locũ decre.vt expreſſa dignitate tranſiret ad ſucceſſorem
in dignitate.facit capi.dilecto.de preben. Si autem committe

ret canonico in eccleſia numerata, ⁊ incideret dubiũ, an canoni-
cus ſit ſucceſſor, ⁊ habeat ſucceſſorẽ. de quo ꝑ gl. ĩ. de ele. ꝙ ſicut.
24 ¶ † Per hoc determinaꝛ queſtio quid ſi cõmittaꝛ cã alicui, qui
nõ hʒ dignitatẽ nõie ꝓprio, ⁊ iure ꝓprio, ſed comiſcatione alteri⁹
puta cõmiſſa eſt cã comitiſſe, an trãſeat ad ſecũdam vxorẽ comitis:
⁊ Simon de burlaco in cle. ⁊ ſi ꝑncipalis. de reſcrip. tʒ ꝙ nõ, ꝑ. l.
ꝙ principi. ⁊. l. ſi auguſta. ff. de leg. ij. vbi legatũ factũ ꝑncipi trãſ-
it ad ſucceſſorẽ, nõ legatũ factũ auguſte. hoc fuit dictũ Pe. in. l.
⁊ q. ff. de iuriſdi. om. iudi. Et eſt cã, q: nõ hʒ dignitatẽ, niſi nutu
25 alteri⁹ ⁊ extinguiꝛ illa dignitas, ⁊ creaꝛ vt i legato dixi. ¶ † Per
qꝺ dico ꝙ ſi cã cõmittatur vicario epi, ꝙ reuocato vicario ſucceſ-
ſor cognoſcere nõ põt. ĩ. de offi. lega. c. ſi. q: ꝓprie nõ eſt ſucceſſor,
cũ ibi nõ ſit dignitas vt perpetua, ita ꝙ dicaꝛ durare poſt mortẽ
ſed pſonalis, ſaluo niſi videreꝛ cõtẽplatũ tribunal: ⁊ forte tũc po-
terit cognoſcere ipſe vicarius, lʒ remot⁹, ſi tñ ante ceperit. Et idẽ
dic de legato pape. in ſpe. de lega. §. ſupereſt. ad finẽ. v. ſed pone ꝙ
oĩs. lʒ ibi Io. an. dicat illud ꝓcedere, qñ eſt expreſſuʒ ꝓpriũ no-
men cũ appellatiuo: ꝑ qꝺ vꝛ tenere ꝙ ſecus ſi appellatiuũ eẽt ex-
preſſuʒ. qꝺ nõ placet. ¶ Dic ꝙ Io. an. verũ dt, vbi ſucceſſor da-
26 tur in dignitate: alias ſecus. ¶ † Quero cũ ſequẽti gl. cõmittitur
cã archidiacono pariſieñ. vbi ſunt plures archidiaconi, quid tũc
erit de cõmiſſione quidã ꝙ nõ vʒ, ar. ꝙ dr de tutela in. l. duo ſunt
titij. ff. de teſt. tutela. ⁊ ꝙ dr de exheredatione in. l. nolatim. ff. de
libe. ⁊ poſthu. ⁊ ꝙ dicitur de inſtitu. ff. de here. inſti. l. ui tempus.
§. quotiẽs. In cõtrariũ ꝙ ille ſit iudex, quẽ petitor elegerit ſicut ſi
dubitaꝛ de perſona legatarij, ⁊ ꝙ dicꝛ de actore in libellando, ⁊
⁊ agẽdo. ff. de iudi. ſi quis intẽtione. de cã poſ. cũ eccl'ia. ¶ Dic ſi
actor ſolus impetrauit, ille eliget, q: dʒ ſcire de quo ſenſerit: ſi am-
bo ſimul, tũc ille erit, cui litere primo pſentanꝛ. de reſcriptis. c. ca-
pitulũ. Si ambo cõcurrũt in pñtando, ſorte dirimiꝛ. ff. de iud. l.
cũ ambo. Hoſt. dicit, ⁊ melius, ſi eſt talis eccleſia, in qua ſunt plu-
res archidiaconi, vnus tñ retinet nomẽ, ⁊ dignitatẽ archidiaco-
natus igiꝛ ſolus erit: q: nõ põt intelligi, niſi de eo, quẽ vox ſonat.
ff. iud. ſol. l. iudicatũ. Alias dicit qꝺ nõ valebit impetratio, ⁊ põt
dici ꝙ ſtabiꝛ elect. actoris, ar. l. inter ſtipulantẽ. in princ. ff. de ver.
ob. ⁊ ꝙ imputabiꝛ inpetranti, qui legẽ apertius dicere potuit. de
reſcriptis. c. ſi. vel cõſulaꝛ princeps. ĩ. eo. c. ij. Idẽ in hoc vin. Nec
obſtat, qꝺ preſupponaꝛ impoſſibile ꝙ plures ſint archidiaconi.
vij. q. i. in apibus. in ſi. q: ibi ſoluitur in vltima gl. Et vide de hoc
in. Specu. de cita. §. ſequitur. ver. ſit etiam prorogatio.

1 ¶ Delegata per papã queſtione ſuper iure preſentandi appella
tione remota, delegatus pronuntiare poteſt, ſed non inſtituere.
2 Inſtituendi, ⁊ cõfirmandi ptãs põt de iure ſpectare ad epiſcopũ
⁊ archidiaconũ, ac archypreſbyterum in eccleſia patronata.
3 Delegatus ſuper queſtione iuris patronatus inter patronos ec-
cleſie ad patroni declarati preſentationem non poteſt prouidere,
nec in poſſeſſionem deducere.
4 Verba ſtatuti vel inter litigantes in delegatione, ⁊ commiſſione
cauſa prolata, que ſtricte, ⁊ proprie intellecta ſonant in preiudi-
cium tertij in dubio poſſunt impropriari, vt non trahantur ad
tertij preiudicium.
5 Clauſula appellatione remota, in reſcripto appoſita impedit po
teſtatem appellandi ſolum quo ad partes principales, non quo
ad tertium pro ſuo intereſſe comparentem inter principaliter liti
gantes, nu. 10. ⁊. 12.
6 Statutum tollens facultatem appellandi inter litigatores non
confert ius appellandi, vbi tertius inter eoſdem litigatores com
paret pro ſuo intereſſe.
7 Delegatus recipit poteſtatẽ cognoſcendi non ſolum inter prin
cipales, ſed etiam inter comparentes tertios pro ſuo intereſſe ex
vi conſequentie, licet non ſit expreſſus in reſcripto. nu. 13.
Reſcriptum quo caſu poſſit extendi ad alias perſonas, quaʒ in
reſcripto contentas. nu. 13.
8 Verba reſcripti quantumcunqꝫ generaliter prolata, ſemper ſunt
interpretanda ne tertio preiudicent.
9 Verba, ſeu actus agentium, regulantur ſecũdum finem intentus
⁊ habito fine vlterius non extenduntur.
11 Sententia lata inter alios, ſi tertio noceat, ⁊ nõ appellet, ex quo
poteſt, quo caſu ſibi noceat, vt dicatur poſſe contra eum tranſire
in rem iudicatam.
14 Reſcriptum, per quod mandatur qꝺ delegatus eccleſiam ordi-
net deciſa queſtione iuris patronatus, ex quo non importat vt
ipſe delegatus poſſit inſtituere. licet verbum ordinet, ſapiat tota
lem prouiſionem.
Ordinet, verbum in reſcripto prolatum cũ clauſula, deciſa, que-
ſtione iuris patronatus, quid importet. nu. ſeq.
15 Ordinare, vel pronũtiare quẽ eſſe ordinandũ, inter ſe differunt.
16 Beneficium alteri debitum poteſt legatus conferre, ſi commiſſio
fiat in curia, ſecus ſi extra.
17 Delegatus vbi habet mandatum authoritate apoſtolica de con
firmando aliquem in beneficio, an poterit confirmandus confir-
mari vel infirmari in beneficio per ordinarium.
18 Reſcriptum, per qꝺ papa mãdat vel ſimpliciter rogat capitulũ
qꝺ recipiat aliquem in canonicum, an importet vim collationis.
19 Inſtituendi ius in eccleſia ad quem de iure ſpectet.

1 **Super eo.** ¶ † Si qõnem de iure pñtandi papa delegat, appellatione remo
ta, delegatus pnũtiare põt, ſed nõ inſtituere: qꝺ ſi fa-
cere vellet is, ad quẽ ſpectat inſtitutio, põt appellare.
2 hoc dicit. Cõis diuiſio. Scꝺa ibi hec tuã. ¶ † No. ꝙ de iure ptãs
inſtituendi, ⁊ cõfirmandi põt ſpectare ad epm, ⁊ archidiaconũ, ⁊
3 archypreſbyterũ in eccl'ia patronata. ¶ † No. ij. ꝙ delegatus ſu-
per qõne iuris patronatus nõ põt deciſa qõne iuris patronatus
inter pronos eccleſie ad patroni declarati pñtationẽ prouidere,
4 nec in poſſeſſionẽ deducere. ¶ † No. iij. qꝺ vbi aliqua vba inter
litigantes in delegatione ⁊ cõmiſſione cauſe pferunꝛ, que ſtricte
⁊ ꝓprie intellecta ſonant in tertij preiudiciũ, in dubio verba im-
propriant vt nõ extendanꝛ ad ꝑiudiciũ tertij, imo cõtra ꝓpriaʒ
naturã vborũ reſtringunꝛ, ⁊ limitanꝛ, ne tertio inferãt ꝑiudiciũ.
Idẽ dixi in ſtatuto. ĩ. de cõſue. cũ dilect⁹. Et eſt cã, q: qcquid ſo-
nẽt vba, intent⁹ pape, ⁊ finis cenſeꝛ eſſe, cãm decidere inter par-
tes, ⁊ illis tñ ꝑiudicare, nõ aũt eſt alijs ꝑiudiciũ inferre. verba au
teʒ reducunꝛ ad finẽ intẽtus, ⁊ reſtringunꝛ. ar. ĩ. de verb. ſign. in-
5 telligẽtia. ¶ † No. iiij. ꝙ clã appel. remota in reſcripto appoſita
impedit pñteʒ appellãdi ſolũ quo ad partes principales, nõ quo
6 ad tertiũ pro ſuo intereſſe, cõparẽtẽ inter ꝑucipalr litigãtes. † Qꝺ
no. pro ſtatutis, q̃ tollunt facultatẽ appellandi: nã ſi tertius inter
7 illos duos cõpareret ꝑ ſuo intereſſe, audireꝛ appell. is. ¶ † Op.
v. qꝺ delegatus recipit ptãteʒ cognoſcẽdi nõ ſolũ inter principa-
les, ſed etiã inter cõparẽtes tertios pro ſuo intereſſe. Et ſic eſt ca-
ſus, in quo reſcriptũ extẽdiꝛ ad alias pſonas, ꝙ̃ in reſcripto cõtẽ
8 tas. ¶ † No. vi. generaliter ꝙ a verbis pape quantũcũqꝫ latiſſi-
mis ſemp cenſeꝛ exceptũ ꝑiudiciũ tertij ex mente ei⁹. Ideo quo-
cunqꝫ verba pñt intelligi, vt nõ ꝑiudicent, intelligẽda ſunt, ⁊ in-
9 terpretanda. ¶ † Et no. ꝙ actus agentiũ regulanꝛ ſm finẽ inten
tus, ⁊ habito fine vlterius verba nõ extẽdunꝛ. Hic habemus ali
qua incidenter, ⁊ aliqua principaliter. ¶ Primo habemus vnũ
effectũ clauſule appellatione remota. Scꝺo tãgiꝛ vnus effectus
10 ptãtis delegati. ¶ † Ad primũ opp. ꝙ clauſula appellatione re-
mota, aliquid opereꝛ, vt pʒ infra de appel. c. vt debit⁹. ⁊. c. paſto
ralis. So. clauſula nõ operaꝛ quo ad tertiũ: quo ad partes autẽ
operaꝛ q: tollit appellationẽ ex cã in iure nõ expreſſa. Ex cã aũt
in iure expreſſa nõ tollit. de quo in dicto. c. paſtoralis. Itẽ operaꝛ
aliud, q: per appellationẽ partiũ nõ differꝛ executio ſentẽtie, ſm
abbatẽ hic enĩ ordinatio eccleſie eſt quedã executio, ſm eũ. Tunc
hic colligiꝛ cõtra, vt dicit gl. hic ꝙ differtur executio ſnie, ſi con-
tra eã appelleꝛ, ⁊ tertio ꝑiudicaꝛ. De quo de re iudi. cũ ſup niſi ſit
ꝑſumptio ꝙ ſem alitioſe opponat: ſicut cõtingit in reſtitutione.
11 ĩ. de reſti. in inte. ſuſcitata. ¶ † Opp. ꝙ ſi tertius nõ appellat, ex
quo põt, ſnia trãſit in rẽ iudicatã cõtra eũ, ⁊ ſic ꝑiudicat. Solu. ſi
iſti tertio eſſet actus iudicialis, cõtrariũ ꝓcederet: ſed hic loquiꝛ
mur de actu extraiudiciali, quo caſu pñt appellare, ſi voluit, alias
nõ trãſit ſnia cõtra eos in rẽ iudicatã, cũ alijs remedijs poſſint ſe
12 iuuare, vt in. c. cõcertationi. de appel. li. vi. ¶ † Sʒ opp. ꝙ ẽt par
tes, inter quas eſt ſublata appellatio, poſſunt appellare. ĩ. de ap-
pel. c. paſtoralis. So. verũ eſt in caſibus in iure expreſſis, vt ibi: ſʒ
tertius põt appellare, ⁊ in caſu nõ expreſſo, vt eſt caſus ſingula-
13 res hic, ſcʒ qñ facit ꝓ ſuo intereſſe. ¶ † Opp. ꝙ nõ debeat audiri
appellatio tertij, cũ delegatus nõ habeat iuriſdictionẽ in eũ. So.
dic ꝙ imo hʒ ex vi cõſequẽtie. ĩ. e. ti. j. ⁊ tangiꝛ hic per gl. ſi. audiꝛ
14 ergo pro ſuo intereſſe, vt dixi notando. ¶ † Opp. ad ſm cũ glo.
qꝺ hic delegatus poſſit eccl'ie ꝓuidere: nã mandatũ eſt ꝙ deciſa
qõne iuris patro. ipſe eccleſiã ordinet. Verbũ aũt ordinet, ſapit
totalẽ prouiſionẽ: vt no. ĩ. de ele. c. ne pro defectu. in. c. ij. de cõceſ.
ſi. preben. ⁊. c. propoſuit. de elec. cũ in cũctis. de exceſ. prela. ad au
res. cũ ſi. Preterea verba priuilegij, ⁊ reſcripti debẽt aliquid ope
rari: de ver. ſig. c. abbate. Sed ſi habebit preſentatio fieri vt inſti-
tuat, ⁊ ſi non poterit inſtituere, aliud non reſtat agere: quid ergo
operabũtur illa verba, qꝺ ordinet eccleſiam ad preſentationẽ pa-
tronũ: Certe nihil, contra id. ff. de legatis. j. l. ſi quãdo ⁊ per cõſe-
quens ſequitur qꝺ illa verba erunt pro ſuperfluo. Solu. dicit gl.
quod ex illis verbis ordinet eccleſiam: ſurrexit dubitatio, q: vide
batur quod per illa verba poſſet eccleſiaʒ ordinare. Sed dicit gl.
quod iſta verba intellecta vt ſonant, ſapiunt preiudiciũ tertij, ⁊
pro tanto reſtringenda ſunt, ⁊ exponenda etiam contra propriũ
ſignificatum, ne tertio preiudicent: vt exponatur ordinet, ad eſt
pronuntiet, vel decernat ordinandam ad preſentationem illius,
15 qui probabit ius patronatus. ¶ † Nota ergo gloſ. quod aliud
eſt ordinare, aliud eſt pronuntiare ordinandam. Quod not. Sic
aliud eſt deponere, aliud pronuntiare deponendum. Vide.
ĩ. de elec.

ſ.de elec.c.tranſmiſſam.⁊ de hoc per legiſtas in.l.prima.C.vbi.⁊ apud quos in integ.reſti.poſtu. Facit pro cōſulente,qui cōſuluit pronunciandū eſſe.titium dominum: an ſi iudex pronunciet ſm formā conſilij,videt̄ pronūtiaſſe dñm illū.an videat̄ pnunciaſſe pnunciandū eſſe dñm. De quo ibi per bar.ſcꝫ in.l.i.⁊ alios do. ¶ No.ij.id.ꝙ colligit̄ in tex. Et ſi dicat̄,quid ergo operabuntur illa verba. Reſpondeo qḋ operabunt̄ vt poſſit pnūciare ordinā dam. Sed certe hoc poterat ex ſola cōmiſſione. Dicit gl.ꝙ operabunt̄ ꝙ ſi archipreſbyter,vel epūs.ad quē ſpectet,cōſentiret,valeret eius inſtitutio,vt ſic intelligat̄,vt ordinet eccleſiā,ſi conſentiāt illi quibus preiudicatur. ¶ In ſi.gl.dic.plan dicūt doc.hic qḋ operabūtur verba,vt ſi epūs,vel archidiaconus,aut archipreſbyter,quibus preiudicatur,ſciant,⁊ taceant,⁊ nō cōtradicant, ipſe habebit ptātem puidendi,⁊ valebit prouiſio. Operabūtur tertio,q: ſi poteſtas puidendi fuiſſet deuoluta ad papā hoc caſu poterit puidere.propter illa verba:⁊ hoc, q: verba interpretant̄ late cōtra cōcedentē.ſꝫ nō cōtra tertiū: vt.ſ.de cōſue.cū dilectus ad hoc de conceſ.preben.c.ij.⁊ de preben.ſi de beneficio.in clemen. ¶ Quarto dicit Inn.qḋ operabunt̄ hec verba,ſm quoſdam,q: delegatus habebit decernere per quē eccleſia ſit ordināda,qñ cōtentio inter epiſcopū eſſet,⁊ capitulū,vel aliū,ſcꝫ epūs,⁊ capitulū vel alius,ad quē ſpectet,eligat,⁊ archidiaconus inſtallet.de officio archi.vt noſtrū. Hoc nō placet,q: inter iſtos nō erat de hoc queſtio. Operabunt̄ etiā quinto,qḋ ſi delegatus mandet iſtis vt vt ipſi hoc faciant,vt inſtituant vt debent,ꝙ in caſu.in quo ſint negligentes.⁊ hoc nō faciant.ipſe poterit in ſubſidiū hoc facere vt hic. Ad hoc.ī.c.prudentiā. Et ſi tales ordinare habētes ptēdant cām.quā delegatus nō reputet rationabilem,appellare habent,⁊ delegatus exequet̄:⁊ terminus appellationis declarabit quid ſequend.ī.de appel.vt debitus. Operabunt̄ ⁊ aliū effectū: q: dato qḋ ipſe nō habeat inſtituere,vel ordinare,⁊ cōſequenter nec examinare,imo examinabit̄ per ipſos,quibus eſt facienda preſentatio,tū ſi qd fuerit dubiū decidet delegatus,quaſi adhuc nō ſit functus officio,donec eccleſia fuerit ordinata. Hec dicit vera Inn.qñ iſta verba ſapientia preiudicium tertij apponuntur in reſcripto in delegatione cauſe inter duos litigātes. Si aūt apponuntur in literis beneficialibus,in quibus mādat alicui prouidere,vel ordinationē alicuius eccleſie fieri,tūc dicunt quidā ꝙ adhuc debet mādare illi,ad quē ſpectat,vt inſtallet,vel cōfirmet vel conſimilia,que ad ipſum ſpectant,exequat̄,arg.ī.de priuil.paſtoralis. C.pro quibus ca.ſerui premium accipiunt libertatis.l.i.⁊ illos ſine cauſa renuente,poterit hoc facere delegatus.ī.c.prudētiam.§.penul.⁊ fin.ī.de offic.ordi.ad reprimendā.ſecundū Inn. Sed ipſe dicit qḋ imo hoc caſu poterit ipſe delegatus ⁊ ſtallum aſſignare,⁊ omnia facere circa ea,ſiue ſint iuris,ſiue facti.arg.de reſcriptis.abbatē.de preben.pro illorū. Hoſt.dicit ꝙ forma reſcripti ponderanda eſt. Alleg.not.de conceſ.preben.cuꝫ noſtris. Credo ſatis qḋ ſi habeat formaꝫ reſcripti.de qua dicit Inno.vt ordinet,qḋ talia poterit. Ad qḋ vide.ī.c.ſi capitulo.⁊.c.ſi ſoli.de conceſ.preben.li.vj. ¶ Nec ob.de priuilegijs.c.paſtoralis q: ibi verba priuilegij.vt conuerterent in vſus ſuos proprios,⁊c.ſatis operabuntur quo ad proprietatem ⁊ poterunt ad illud reſtringi. Sed verbum ordinet eccleſiā,in tantū eſt latum,ꝙ ex mente pa

16 pe.cuius ſinis intentus fuit prouiſio totalis,talia includuntur. ¶ † Omnibus iſtis obuiat,q: videtur ꝙ delegatus poſſit prouidere,non obſtante preiudicio tertij:vt in cle.auditor.de reſcriptis.vbi legatus poteſt pronunciando beneficium alteri debituꝫ illud conferre. So.dicit gl.ibi loquitur qñ cōmiſſio fit in curiaz ſecus ſi extra curiam,vt hic. Vel dic qḋ procedit, quando pnunciatur beneficiū iuris debitum ex iure a papa queſito,vel legato vel eius delegato ſecus ſi pronūciatur debitū ab altero iure queſito,vt hic. Et hoc ponit ſpecu.in ti.de actio.⁊ peti.§.ſupereſt.ꝟ. ceterum. Vel dic,⁊ hoc eſt verius,q: ordinare eccleſiā nō eſt immediata executio queſtionis ſuper iure patronatus.ſꝫ ſit executio ipſius iuris. Exequi enī pnunciationē iuris patronatus eſſet adiudicare ius ipſum:ſed pronunciare beneficiū ſpectare ad alterum litigantiū,⁊ ſibi debitū eſſe,eſt,licet non immediata executio,tamen eſt magis proxima ad illud,qḋ eſt pronunciatū. Ideo nil mirū ſi facilius permittitur:nā collatio beneficij eſt executio

17 iuris beneficij.non aūt collatio eſt executio pronunciationis ſuper iure patronatus,ſed ipſius iuris exercitiū. ¶ † Quero,delegatus vbi habet mandatū authoritate apoſtolica aliquē cōfirmare in beneficio,an talis poterit cōfirmari,vel infirmari in beneficio per ordinariū dicit hic Inn.qḋ nō poterit cōfirmari,niſi intelligatur cōfirmari,id eſt,approbari.ī.de offi.leg.ſtuduiſti.ad hoc de ma.⁊ obe.cū inferior. Factū enī delegati eſt factū maioris cū ſit maior quocūq3 ordinario,vt patet.ſ.c.ſane. Itē dicit ꝙ nō poterit infirmari.de iudi.cū veniſſent.de confir.vti.vel inuti.c.ij. niſi pretextu delicti ſuperuenientis,vel aliā nouaꝫ cauſam,vel ex quo ſemel eſſet prouiſio,⁊ confirmatio, vel ſententia lata a ſe de

aplica,quilibet ſubditus epī quantū ad hunc articulū videretur exemptus qḋ nō eſt dicendū,per no.de maio.⁊ obe.per tuas. Nō ergo cognoſcit.ſi principaliter queratur an iuſte,vel iniuſte proceſſerit,vel an ab eo excommunicatus ſit abſoluendus de offi. ordi.paſtoralis.§.preterea,⁊ facit ad ea,que no.de reſcrip.c.ſi.vide gl.de reſcriptis.ad audientiam.dixi de elec.cum inter R.⁊ vide Hoſt.de fil preſby.veniens. Si autē queratur an iuſte vel iniuſte poſſideat,vel alius potentius ius habebat, vel verū p.iuandus ſit ppter delictū ſuperueniens,pōt cognoſcere ordinarius,⁊ examinare,⁊ diffinire facit qḋ no.de fil.preſby.veniēs. Sed ſi occurrat caſus.an quo de collatione,vel ſententia poſſit excipere,hanc queſtionē non poterit iudex ordinarius diffinire. Vide qḋ not. Inno.de re iudi.de cetero g'.de confir.vti.vel inuti.c.i.⁊ qḋ dixi de elec.cum inter R.⁊ de preben.niſi cōiter hic habeatur recur-

18 ſus:⁊ eſt optimū dictū. ¶ † Quid ſi papa mādat,vel ſimpliciter rogat capitulū,qḋ recipiant aliquē in canonicū.an receptio habeatur pro collatione. Dicit hic Inn.qḋ ſic,cum faciāt authoritate pape.de prebē.pro illorū Et hoc verum ,niſi preces potius inuenerit cōſiliuꝫ,quā mandatū:arg.ff.manda,l.j.⁊.ij.§.ſi. Per qḋ videtur qḋ ſi ſcribat patronis clericis qḋ nulli preſentabunt, ſed inſtituent,ſecus de laicis,ar.de reſcriptis.c.abbatem.de iure pa.c.cū autē.⁊ authoritate pape funguntur non ſoluꝫ executores, prouiſores,vel compulſores,ſed ⁊ hi,quibus de recipiendo mandatur per literas facultatis.hodie eſt expeditū3 de reſcriptis.cū

19 aliquibus.li.vi. ¶ † Quero ad quē ſpectat ius inſtituendi de iure in eccleſia. Dic ꝙ quedā eſt authorizabilis inſtitutio ſupra curam.⁊ hāc facit ſolus epiſcopus,nec inferior hoc pōt habere ex conſuetudine.de quo de offi.archi.cū ſatis.niſi haberet propria conceſſione epī iuncta preſcriptione.de inſti.cū veniſſent. Inſtitutio aūt,que ſumitur pro ſimplici collatione tituli,etiaꝫ de iure ſpectat ad ſolum epm.ſed de cōſuetudine pōt cōpetere inferiori. de inſtitu cum veniſſent,⁊ no.in dicto.c.cū ſatis. Inſtitutio aūt que ſumitur pro traditione poſſeſſionis,cōpetit etiā archi.de of. archi.ad hoc de quo dixi in dicto.c.cum ſatis.⁊.c.cuꝫ veniſſent.

1 Delegata cauſa duobus,ſententia vnius non tenet.
2 Matrimoniales cauſe communiter ſolent epiſcopis committi.
3 Poſſeſſorium reſtituende prius eſt determinandum, quam petitorium eius aduerſa parte accumulatis.
4 Confeſſio metu extorta non tenet.
5 Metum ſufficientem in muliere cauſant mine mariti.
6 Delegata cauſa duobus cuꝫ clauſula quod vnus ſine alio poſſit diffinire,operatur vt ſententia vnius ſine altero prolata ſit valida.nu.20.
Compromiſſum cum clauſula qḋ vnus ſine alio diffiniat,operatur vt vnius laudum ſine altero prolatum valeat.
Iuriſdictio in ſolidum duobus attributa eſt indiuidua.20.
7 Poſſeſſorium ſicut datur propter ſpoliationem vi factam ,ita datur reſtitutio,⁊ poſſeſſorium reſtituende ad recuperationem poſſeſſionis ablate vi executionis ſententie nulle.
Iudicialis priuatio iudicio irrito cauſat reſtitutionem,ſicut extraiudicialis ſpoliatio cauſat interdictum.
8 Forma pronunciandi in poſſeſſorio recuperande in cauſa matrimoniali que ſit.
9 Sententia,in poſſeſſorio recuperande,etiam vbi habet annexaꝫ cauſam proprietatis,non preiudicat agere volenti petitorio.
Sententia in cauſa matrimoniali lata,quādo non tranſit in rem iudicatam,etiam vbi fertur pro matrimonio.
10 Confeſſio facta coram incompetenti iudice non preiudicat confitenti.
11 Matrimonium an poſſit diſſolui confeſſione vtriuſq3 coniugū fama concurrente.nu.14.
12 Actus,qui requirit preſentiam alicuius ex neceſſitate,non valet ſine eius preſentia.
13 Actus,qui requirit ex neceſſitate patientiam,vel conſenſum alicuius,ob publicam vtilitatem,non valet ipſo iure ſine illius preſentia,nec exinde validari poteſt per ratificationem propter contemptum.
14 Matrimonium ſi nitatur diſſolui ratione conſanguinitatis,an maritus compellatur vxorem retinere,vel recipere pendente lite virtute reſtitutionis.
15 Confeſſio mulieris coram iudice facta ſuper cōſanguinitate inter ipſam ⁊ maritum,an preſumatur meticuloſa ,etiam ſi fiat in preſentia mariti,vel amicorum.
16 Spoliatus ſententia iudicis iniqua debet reſtitui,vt ſpolians teneatur interdicto vnde vi.
17 Sententia iudicis irrita nō tribuit ius,vel colorē iuris aliquem.
18 Sententia in cauſa matrimoniali ſemel lata an dicatur in futurum omni tempore tranſire in rem iudicatam.
19 Matrimoniali queſtione intentata inter virum ⁊ vxorem,quo iure mulier forſan a viro ſeparata cauſat poſſeſſorium.

1 Cauſam. ¶ †Si cã eſt ſimpliciter delegata
duob⁹, ſentẽtia vnius nõ tenet. h. d.
2 Cõis diuiſio. Scd'a ibi: diſcretiõi. ¶ †No. i. qd cã ma
trimonialis cõiter cõmittit epĩu. vide archi. de reſcri
3 ptis. ſtatutũ. §. ſi aũt. li. vi. ¶ †No. ij. qd prius eſt terminandum
poſſeſſoriũ reſtituende, quã petitoriũ eis aduerſa parte accumu
4 latis. ¶ †No. iij. qd cõfeſſio facta per metum nõ tenet. ¶ †No.
5 iiij. qd mine mariti cauſant ſufficientẽ metũ in muliere, vt ab ea
6 factũ nõ valeat a libera volũtate depẽdẽs. ¶ †Nota. v. q data
ptãte duobus delegatis ſine clauſula. Unus ſine altero diffinire
non põt cauſam: ⁊ ſic iuriſdictio duobus attributa in ſolidũ eſt
7 indiuidua quo ad ptãtem, ⁊ exercitiũ. ¶ †Not. vi. qd ſicut daf
poſſeſſoriũ propter ſpoliationẽ vi factam, iia datur reſtitutio, ⁊
poſſeſſoriũ reſtituẽde ad recuperationẽ poſſeſſionis ablate vi exe
cutionis ſnie nulle. Unde ſicut extraiudicialis ſpoliatio cauſat
interdictũ, ſic ⁊ iudicialis priuatio, vbi iudicium rite nõ agitaf.
8 ¶ †No. vij. formam pnuntiandi in poſſeſſorio recuperande in
9 cauſa matrimoniali, ibi: vt eandem, ⁊c. ¶ †No. viij. q ſentẽtia in
poſſeſſorio recuperande etiã vbi habat annexã cãm proprietatis
nõ pñdicat agere volenti petitorio: ⁊ ſic ſnia in cã matrimoniali
lata tranſit in rem iudicatã, etiã vbi fertur pro matrimonio, vt
10 hic. quod bene no. ¶ No. vltimo qd cõfeſſio facta coram iudice
11 incompetenti non preiudicat confitenti. ¶ †Glo. prima opp. qd
ad confeſſionem debuerit fieri ſeparatio: vt patet. xxxv. q. vi. c. ſi
duo. So. ad cõfeſſionem meticuloſam nõ ſoluit, id eſt nõ debet ſe
parari, vt hic: nec ad non meticuloſam alterius tantum coniugũ
ſoluitur nec ad confeſſionẽ vtriuſq etiam nõ ſoluitur quia collu
derent: vt in. c. ſuper eo. de eo, qui cogno. cõſang. vxo. ad cõfeſſio
nem vtriuſq fama cõcurrẽte ſic, vt in contrario. Gl. tamen dicit
qd aliqui intelligunt aliter illũ canonẽ, ſcz q loquaf ſecundũ an
tiqua tempora, ſm que prohibitio durabat vſq ad ſeptimũ gra
dum: ⁊ tũc ſufficiebat fama cũ confeſſione coniugum: hodie aũt
12 ſecus. de quo in dicto. c. ſup eo. ¶ †Glo. ij. colligit qd vbi in actu
alicuius pñtia exigif, nõ valet actus ſine ipſius preſentia. Alleg.
iura. Opponif. xv. q. vij. felix. cum ſi. Sol. vbi pñtia exigitur ad
actũ ex neceſſitate, pcedit ſic ex honeſtate, vel ex quadã ſuper abũ
13 dantia valet actus, vt in cõtrario. ¶ †Sed quero an vbi ex ne
ceſſitate requirif preſentia actus vitiet ipſo iure, ſi exigaf preſen
tia ob publicã vtilitatẽ, vel de forma mandati, vel etiã vt ſubſtã
tiale ad actionis formam, vt in authoritate nõ valet actus ipſo
iure, nec ratificari põt per contemptũ. vt hic, ſi pro priuato valet,
ſed põt cõtemptus pſequi contẽptũ. de elec. c. qd ſicut. Et ſic no.
qd actus extraiudicialis in preiudiciũ tertij initus, eo non requi
ſito, valet lz poſſet pſequi ptemptũ. Caſus eſt in dicto. c. q ſicut.
14 ¶ †Gl. vltima opp. qd non cõpellatur maritus vxorem recipe
re, ſed prius ſit cognoſcendũ de cõſanguinitatis exceptionẽ, tã
quã de pñdiciali. de ordi. cogni. c. i. So. ſi agif poſſeſſorio exce
ptio cõſanguinitatis tanquã pprietatẽ cõcernens nõ admittif.
Caſus eſt, qz poſſeſſoriũ eſt priuilegiatũ, vt exceptio vel rei com
miniatio nõ admittaf, niſi de alia ſpoliatione vt in. c. ſi. de ordi. co
gni. Sed in cõtrariũ agebaf petitorio. ſed ob. c. literas. vbi ageba
tur poſſeſſorio. ⁊ admittitur cõſanguinitatis exceptio. So. illud
quo ad copulam. qñ opponif gradus diuina lege prohibitus, qñ
15 etiã cõſtare poteſt incõtinenti: vt in. c. literas. ¶ †Poſt gl. quid
ſi cõfeſſio mulieris eſt facta corã iudice an preſumaf meticuloſa.
Quidã, ſm Inno. dicunt qd non, ⁊ tex. intelligunt qñ confeſſio
fuit facta non preſente iudice per minas: quo caſu bene põt eſſe
meticuloſa. Alij dicunt contrariũ, ſi tanta erat potentia viri, q
mulier fortiter effugif, ſi in preſentia iudicis id denegaret. Sz qz
cuiuſq viri in vxorẽ videtur eſſe talis potentia, ex quo ſequeref
qd nunquã cõfeſſio mulieris ſibi noceret: dicit ipſe qd non preſu
mit metum, niſi metũ mine, vel verbera preceſſerint, ⁊ de his cõ
ſtet. Alle. Hoſt. qd metus cã. c. i. de reſtitu. ſpo. literas. Si tamen
ſit interuenientibus amicis purgaf pſumptio metus. C. de trãſ
actio. l. tranſactionem. ⁊ qd ibi no. Bar. optima gl. idem dicens
⁊ ibi per Bar. in. l. ij. §. que onerande. ff. quarum, rerum nõ datur
16 actio. ¶ Opp. qd papa non debuit mandare eam reſtitui, quia
non fuit ſpoliata: nam ad mandatũ iudicis dimiſit. So. ſenten
tia iudicis non tenuit, ⁊ inde mandatur reſtitui, ſecundũ Inn.
Ex quo no. qd vbi aliquis ſpoliat aliquẽ ex ſentẽtia iudicis, que
17 nõ tenet, tenef interdicto vnde vi. †Et ſic no. q ſententia iudicis
que nõ tenet, non tribuit colorẽ aliquẽ. de cõceſ. preben. c. cum no
18 ſtris. ¶ †Nec ob. mulier nõ appellauit, ergo ſtandum ſententie.
de re iudi. c. cum inter quia ſententia in matrimoniali cauſa non
tranſit in rem iudicatam: vt de re iudi. c. lator. tenor. ⁊ ſufficit. qd
mulier proponat aliquid rationabile cõtra ſententiã, vt declaraf
19 in. c. lator. ¶ †Quero quo iure cauſat mulier poſſeſſorium. dicit
Inn. q eo qd ad nullam ſententiam, vel mandatum iudicis, etiã
ſi violenter non eijciaf, dimittit quis poſſeſſionẽ, vel mulier a vi
ro ſeparaf, datur poſſeſſoriũ recuperande: qz ſufficit q ſit temere
dimiſſa. de reſti ſpo ex parte. ⁊. c. ex cõqueſtione. Secus ſi ſentẽtia
teneret, ⁊ non eſſet appellatione ſuſpenſa: ſed ſi eſſet appellatione
ſuſpenſa, executio reuocaretur per viã attẽtati. de appel. bone. ſm
Inno. Hoſt. dicit etiã ſi quo ad opi ſit rite lata ſnia, tñ non quo
ad veritatẽ. etiã ſine appellatione mulier audif. ſed non poſſeſſo
rio: ⁊ licet ſentẽtia non tranſeat in rem iudicatã. durat tñ vt ſnia
donec retracteſ: vnde meref executionẽ, niſi ſiat retractatio: ergo
20 nõ cauſat poſſeſſoriũ. Frã. de Zaba. ¶ †Oppo q vnus ſolus
iudex potent pcedere. §. c. quamuis. So. ſi aliter ſibi commiſſet
bene teneret, alias non, vt hic. Opp. ad idem de. l. ſi vni. alias inci
pit. Pomponius. ff. de re iudi. vbi dicitur qd tenet ſententia alte
rius. Soluunt aliqui qd tenet ſnia interlocutoria, vt ibi: nõ diffi
nitiua, vt hic. Hoc nõ eſt verum, niſi eſſent deputati ad vniuerſi
tatem cauſarum. Opp. ad idem de. l. j. ff. de offi. proconſul. ⁊ C.
vnſ. preſtan. l. i. So. illud in pluribus ordinarijs ſimul deputatis
qui intelligũtur deputati in ſolidũ, niſi deputenf plures, vt vni
uerſitas, tũc iuriſdictio nõ eſt apud ſingulos. de offi. ordi. c. irre
fragabili. ſed in pluib⁹ delegatis datis ſimpliciter ſecus, vt hic.

1 ☞ Delegatus dominus impetrantis recuſari põt vt ſuſpectus
vel etiã vbi impetrans eſt eius vaſallus, vel ſuffraganeus ipſius
impetrantis, aut ſi conſanguineus, vel aduocatus. nu. 5.
2 Natalium cauſa ſolet communiter epiſcopo committi, ⁊ quan
doque abbatibus. nu. 4.
3 Delegans poteſt delegatum ſuſpectum reuocare, ⁊ alium ſubde
legare.
6 Arbiter, vel arbitrator, poteſt eſſe dominus inter partes cõpro
mittentes, poſito qd ſit dominus alterius partis tantum.
7 Iudex quan poteſt eſſe in cauſa ſubditi, dum tamẽ ſit dominus
vtriuſque partis.
8 Iudicis etiam delegati ſuſpitio coram quo ſit terminanda.

1 Cauſam. ¶ †Delegatus dominus impetrãtis
recuſari poteſt. hoc dicit. Scd'a ibi: re
2 rũ. ¶ †No. i. qd cã natalĩũ cõiter cõmittif epo. ¶ Not.
ij. qd dominus impetrãtis põt ab altera parte vt ſuſpectus recu
3 ſari. ¶ †No. iij. qd delegans põt delegatum ſuſpectum reuocare
4 ⁊ aliũ ſubdelegare. ¶ †No. vltimo q cauſa natalĩũ qñq cõmit
5 titur abbatibus ¶ †Gl. i. querit quid ſi impetrãs eſſet vaſallus
delegati, an poſſit recuſari. dicit qd ſic. xxv. q. v. forma. ¶ Quid
ſi ſit ſuffraganeus impetrantis. Dicit idem vt lite non conteſta.
accedẽs. ¶ Quid ſi ſit conſanguineus, vel aduocatus. Dicit qd
idem. de appel. c. poſtremo. aſſignat alias cauſas. dicunt doct. qd
idem eſt. ſi eſt inſtitutus in totum, vel in partem heres ab impe
6 trante. ff. de iudi. l. Iulia. †An dominus poſſit eſſe arbiter, vel
arbitrator inter partes, poſito q ſit dñs, etiã tantũ alterius par
tis. Dic qd ſic: qz ille aſſumitur de partiũ voluntate. ff. de operis
liberto. Idẽ eſſet de iudice. ſi de partiũ voluntate aſſumeretur.
7 ¶ †Oppo. qd poſſit eſſe dominus iudex in cauſa ſubditi. de fo.
compe. c. ex tranſmiſſa. Sol. ſi eſt dñs vtriuſq põt: ſecus ſi alte
8 rius tantum. ¶ †Quero coram quo eſt proponẽda iſta exceptio
recuſationis. Dic q ſi ſunt dati cũ clauſula, pponif corã collega,
vel coram arbitris. j. c. ſi contra vnum. lib. vj. eo. titu.

1 ☞ Appellari debet de ſubdelegato ad delegatũ pape, qui cau
ſam ſibi delegatã commiſit, vel ſubdelegauit in parte, non in to
tum, ⁊ non ad primum delegantem. nu. 6. Idem ſi delegatus re
ſeruauit ſibi executionem tantum. nu. 11.
2 Delegatus pape poteſt cauſam ſibi commiſſam ſubdelegare vni
vel pluribus, ⁊ clericis, vbi cauſa eſt ſpũalis, vel laicis vbi eſt tem
poralis in parte, vel in totũ ⁊ ſententiam ſibi reſeruare. nu. 5. ⁊. 8.
Spũales cauſe non ſunt per laicos terminande. nu. 8.
3 Subdelegatio permittitur partium fauore, vt laboribus, ⁊ ſum
ptibus parcatur.
4 Delegatus vt de cauſa cognoſcat tantum, non poteſt procedere
ad teſtium examinationem, nec econtra nec ad ſententiam.
7 Appellari non debet a delegatis, eo qz ſubdelegent, ſed ab audiẽ
tia ipſorum ſubdelegatorum, q a inique procedunt, non autem
ab audientia ipſius delegantis, vt qz ſubdeleget.
9 Appellari licet a ſubdelegato ad primum delegantem, quando
negatur, ⁊ non conſtat delegatum habere iuriſdictionem. nu. 11.
10 Delegatum vbi negatur habere iuriſdictionem corã ſubdelega
to, vel non habere poteſtatem ſubdelegandi, an de hoc ſubdele
gatus cognoſcat.
12 Delegata cauſa ſub nomine dignitatis alicui, qui habet duas
dignitates vnitas, que poſt cõferuntur diuerſis, vel quid ſi mor
tuo altero delegatorum eius dignitas collega confertur, cui cen
ſeatur cauſa delegata.
13 Delegatus ſibi executionẽ reſeruans, dicitur ſibi de iuriſdictio
ne delegationis reſeruaſſe, licet cauſam ſubdelegauerit.
14 Delegari non debet cauſa pluribus propter abſurditatem, niſi
in ſolidum, licet hoc fieri alias poſſit.

Cum

1 **Cum te.** ¶ † Si delegatus pape cõmittit cauſaȝ non in totuȝ, de ſubdelegato appellabit
2 ad eum, ⁊ nõ ad papã. ¶ † No. j. ꝙ delegatus pape põt cauſam ſubdelegare vni, vel pluribus, ⁊ clericis, nõ laicis, vbi eſt
3 ſpiritualis. ¶ † No. ij. ꝙ ſubdelegatio permittitur, ⁊ etiaȝ ꝓpter
4 partiũ ſauorẽ, vt laboribus, ⁊ ſumptibus parcatur. ¶ † No. iij. ꝙ appellatione cognitionis cauſe nõ comprehenditur teſtiũ exa
5 minatio, nec econtra, nec ſnia. ¶ † Not. iiij. ꝙ iudex delegatus pape põt ſubdelegare ⁊ in partem, ⁊ in totũ, ⁊ ſibi ſententiã reſer
6 uare. ¶ † No. v. ꝙ vbi appellatur a ſubdelegato, nõ in totũ ap
7 pellandũ eſt ad ſubdelegantẽ, nõ ad primũ delegantẽ. ¶ † Gl. j. opponit qd non poſſit appellari ab ipſis delegatis, eo qꝛ ſubdelegent qꝛ ſubdelegatio eſt a iure permiſſa. ſ. c. ſi pro debilitate. So. dicit gl. qd appellabatur ab audientia ipſorum, qꝛ inique procedebat, non ab audiẽtia ipſius delegantis, vt qꝛ iſti ſubdelegent.
8 ¶ † Scḋo an cauſa poſſit ſubdelegari ipſis laicis. Dicit glo. qd nõ, per iſtum tex. hodie debet ſubdelegari perſonis habentibus qualitates, de quibus de reſcrip. ſtatutuȝ. §. j. ⁊ §. in nullo. li. vj.
9 ¶ † Opp. infra. c. is cui. ⁊ c. a ſubdelegato. li. vj. So. ibi negatur delegatũ habere iuriſdictionẽ: quo caſu ad papã appellandũ eſt.
10 ¶ † Sed quero an eo caſu cognoſcat an ſua ſit iuriſdictio puta qꝛ dicit corã ſubdelegato delegatum nõ habuiſſe poteſtatẽ ſubdelegandi. ipſe ſubdelegatus cognoſcat. de quo in ſpec. ti. j. §. ex
11 cipi. ver. item ꝙ cauſa. † Sed an vnus delegatus poſſit ſubdelegare pluribus. Dicit Inn. qd ſic qd verũ eſt. Dicit tñ Io. an. qd ſi eſſet princeps, ſtatueret qd nõ poſſet niſi vni ſubdelegare: tamẽ ſi diſcordant iſti plures, ſi delegatus ſubdelegauit in totũ, recur
12 retur ad primũ delegantem, vel ad ipſum ſubdelegantẽ. ¶ † Et poſſet hic queri de duabus queſtionibus, de quibus querit Io. an. in c. rationi. de reg. iur. li. vj. ¶ Sed quid ſi delegeẽ cauſa ſub nomine dignitatis alicui habenti duas dignitates vnitas, que poſtmodũ cõferunẽ diuerſis, vel quid ſi mortuo altero delegato
13 rum eius dignitas college cõfertur. ¶ † Quid ſi delegatus reſeruauit ſibi executionẽ tñ, an dicaẽ ſibi de iuriſdictione reſeruaſſe, ita ꝙ ſit appellandũ ad delegatũ dic ꝙ ſic. j. c. ſi delegatus in ſi. li.
14 vj. lȝ Inn. cõtra, ⁊ male. ſ. c. ſi pro debilitate. ¶ † Quid ſi vnus ex ſocijs delegeẽ pluribus, an poſſit? Dicit hic Inn. ꝙ ſic, ⁊ videtur cõceſſum. j. c. paſtoralis. §. reſponſo. ⁊ c. cordi. ⁊ c. ſi. ¶ Alij dicunt qd ſolũ vni dȝ cõmittere ꝓpter abſurditatẽ, que ſequereẽ, ſi vellẽt cõtrariũ. ad hoc. ſ. c. quiaius. ¶ Dicit Hoſt. ꝙ propter hãc rationẽ docet experiẽtia, ⁊ expedit ꝙ vni ſoli cõmittatur, nõ tamen neceſſarium, imo alia cõſideratione, que habeẽ. c. prudentiã expedit pluribus cõmitti: cõtradictioni vero ipſorũ eſt prouiſum, de re iudi. c. ſi. ¶ Dicit Io. an. ꝙ illa decre. huic caſui nõ ꝓuidet, propter ꝙ dicit Io. an. ꝙ ſi principi aſſiſteret, ſuaderet qd vni tantum committeretur, vel pluribus, tantum in ſolidum, ita ꝙ vnus ſolus admitteretur ad inſtar eius, qd dȝ de elec. c. j. li. vj.

1 ☞ Iuriſdictio delegati per litis cõteſtationem, ⁊ citationẽ initiatur negotium, ſeu perpetuatur.
2 Delegatio, ⁊ mandatum morte mandantis, ⁊ delegantis extinguitur re integra, que nondum ad delegatũ eſt irreuocabiliter radicata, videlicet per non conteſtationem, ⁊ citationem. nu. 5.
3 Iuriſdictio extinguitur in perſonam mandatarij re integra extincta iuriſdictione in perſonam mandãtis: ⁊ quid ſi a principe ſi delegatus. nu. 9. Ibi alij legiſte.
4 Lite non conteſtata, ⁊ nõ ante, res deſinit eſſe integra quo ad impediendam tacitam extinctionem morte mandantis.
6 Mandatum morte mandantis extinguitur.
7 Delegans in commiſſione contemplatur perſonam ſuam, non dignitatem.
Delegati iuriſdictio extinguitur ad perſone extinctionem, licet dignitas duret.
8 Delegatus licet ceptione negotij iuriſdictionis nõ efficiatur dominus contra reuocationẽ expreſſam, efficitur tamen dominus quo ad impediendã tacitã reuocationem ex voluntatis defectu.
9 Citatio ſola an perpetuet iuriſdictioneȝ, vel requiratur litis conteſtatio, aut ſufficiat aliquid ingredi de negotio principali. ⁊. j. c. proximo.
10 Iuriſdictionis mandatũ an extinguatur indiſtincte morte mandantis.

1 **Relatum.** ¶ † Per litis conteſtationẽ, ⁊ citationẽ, initiatur negotiũ, ſeu perpetuatur iuriſdictio delegati. h. d. ¶ Decĩſa cõſultatio, ⁊ bimembris reſponſio, ibi nos. Secũdum mem
2 brum reſpõſionis ibi: ſi vero. ¶ † No. regulã ꝙ mandatũ, ⁊ delegatio morte mandantis extinguiẽ re integra, ita ꝙ perimiẽ morte delegãtis: qꝛ iuriſdictio delegati vt propriũ nihil habentis pẽ
3 det volũtate cõmittẽtis, qua finita, finitur mandatũ. ¶ † No. ij. qd extincta iuriſdictione in perſonam mandantis extinguiẽ iu
4 riſdictio in perſonã mandatarij re integra. ¶ † No. iij. ꝙ res de

ſinit eſſe integra quo ad impediendũ tacitã extinctionẽ per mor
5 tem mandantis lite nõ cõteſtata, nõ ante. ¶ † No. iiij. qd iuriſdictione extincta in perſonã principalis, extinguiẽ in perſonaȝ ab eo habẽtis, que nondũ eſt ad ipſum irreuocabiliter radicata, ⁊ ra
6 dicata cẽſeẽ per litis cõteſta. ¶ † No. aliud generale, qꝛ mandatũ
7 morte mandantis extinguiẽ. ¶ † No. ꝙ delegans in cõmiſſione cõtemplaẽ perſonam ſuam, nõ dignitatẽ. Ideo ad extinctioneȝ
8 pſone extinguiẽ iuriſdictio delegati, lȝ dignitas duret. ¶ † No. ꝙ licet delegatus ceptione negotij iuriſdictionis nõ efficiaẽ dñs cõtra reuocationẽ expreſſam, efficitur dñs quo ad impediendaȝ
9 tacitam reuocationẽ ex voluntatis defectu. ¶ † Gl. opp. ꝙ ſola citatione perpetuiẽ iuriſdictio. j. c. proximo. de offi. lega. c. fina. j. eo. c. licet cõtrariũ dicaẽ hic. agitur ſm̃ leges requiriẽ litis cõteſtatio. de iuriſdicti. om. iudi. l. ⁊ qꝛ. in aut. de litigi. §. igitur. ſm̃ canones ſecus. deinde colligiẽ ⁊c. ¶ Videte, inter legiſtas antiquos in. d. l. ⁊ qꝛ. ſunt opi. Moderni tenent qd ſufficiaẽ ſola citatio, vt mar. Azo tenebat ꝙ requireretur litis cõteſtatio: ⁊ dũȝ ipſe allegaret in dubio, allegauit inſtructus a quodã canoniſta. c. relatũ. pro ſua opi. In cõtrariũ fuit allegatũ. c. gratũ. ⁊ fuit confuſus: ⁊ ideo dixit gratũ, ⁊ relatũ, fecit me vituperatũ: qꝛ quilibet eorum propter ſuas allegationes fuit confuſus. ¶ Alij legiſte dicũt ꝙ ſi delegatio eſt facta a principe, non extinguiẽ morte delegãtis. Mouenẽ per dictam. l. ⁊ qꝛ. qd eſt contra textum hic. ¶ Videte legiſte ⁊ canoniſte cõmuniter tenẽt iſtud, qd non requiratur citatio, ſed ſufficiat aliquid ingredi de negotio principali. Et mouentur per. c. quamuis. ⁊ c. licet. j. eo. vt ibi videbitis. ¶ Unde quomodocunqȝ ceperit aliquid agere, vt ſi vocet notariũ, vel eligat, nõ extinguitur iuriſdictio iudicis delegati. ⁊ hec opi. vera. Sed ei multũ obuiant iſta capitula, que requirũt citationẽ, ⁊ litis cõteſta. ſed ſubaudiaẽ ad tex. qꝛ etiã ſufficit qd aliquid de ſubſtantialibus ſint ingreſſi. ¶ Ad tex. hic, ⁊ in. c. gratũ. nõ poteſt dari bona reſponſio, niſi dicatur qd cauſa fuerit cõmiſſa per delegantem poſt citationẽ a ſe factam, ita quod comparet corã delegato. ¶ In contrariũ facit fortiter. c. propoſuiſti. de foro cõpe. vbi requiritur citatio. Dic ꝙ ibi tractatur de perpetuatiõe quo ad partes, ne ab alio poſſit preueniri: quo caſu, requiriẽ citatio: qꝛ nullũ actum alium exercet inter partes. ¶ Unde aliter quo ad partes nõ poteſt perpetuare, quam citatione: hic de perpetuatione quo ad impediendã tacitam reuocationem per morteȝ: quo caſu ſufficit qd res quomodocunqȝ nõ ſit integra reſpectu iudicis, lȝ ſit reſpectu partiũ. Obſtat. c. ſi. j. de offi. lega. ¶ Aduerte, ibi finita iuriſdictione legati expirabat dignitas, que nõ ſuſtinebat ſubiectionẽ partiũ, ⁊ pro tanto requiriẽ ibi citatio, qꝛ ibi tractabaẽ de perpetuanda iuriſdictione, etiã quo ad partes. Hic durabat ſucceſſio: reſpectu iuriſdictionis, que nõ extinguebaẽ extincto principe, cũ remaneat dignitas, que nõ moriẽ. Et ideo alleg. qui non ſufficiebat perpetuari quo ad cõmittentẽ, non quo ad partes, vt
10 quo ad ipſum nõ extinguaẽ, vel dic vt ſupra. ¶ † Quero an indiſtincte mandatũ iuriſdictionis extinguaẽ morte mãdantis. Hoſtien. poſuit iſtã materiã incõpetẽter in. c. qm̃ abbas. ⁊ ibi tractat etiã incõpetenter an mandatum procuratoris extinguaẽ morte mandatis: de quo diceẽ etiaȝ in ſua materia de procuratoribus. ¶ Circa mandatũ iuriſdictionis dicit ibi qd ſi cõmittiẽ iuriſdictio ordinaria adminiſtrationẽ nõ habenti, nõ extinguiẽ morte mandantis. Idẽ multo minus ſi habẽti adminiſtrationẽ, vel cũ adminiſtratiõe ordinaria iuriſdictio alicui cõmittaẽ, qꝛ fortior. C. vbi, ⁊ apud quẽ in integr. reſtitu. l. fina. lȝ reuocatione expreſſa mandatoris reuoceẽ, vbi eſt cõmiſſa perſonaliter. j. de preſumpt. mandata. j. eo. ti. nouit. Ratio, qꝛ iuriſdictio delegata dependet a mandante re integra: ⁊ ideo diciẽ qd delegatus nihil habet proprium iuriſdictionis. l. j. §. j. in fi. ff. de offi. eius, cui man. eſt iuriſdictio. ſed bene ordinaria radicaẽ in propria perſona, ⁊ nõ hȝ dependentiã a cõmittente. ¶ Tractat etiã ibi qñ dicatur quis ordinarius, ⁊ delegatus. dicaȝ de offi. ordina. c. j. In delegata dicit qd ſi committens cõtemplaẽ in ſe proprium nomen, ⁊ ſic ſuam perſonam, cõmiſſio extinguiẽ morte delegantis, vt hic. Si exprimat dignitatẽ ſuam cõmittendo: ⁊ tũc non expirat morte delegãtis, arg. ſ. c. qm̃. quaſi veſtiatur, ⁊ cõſolidetur cũ reliqua iuriſdictione ordinaria. Ad hoc. j. c. ſuper queſtionẽ. §. ſi vero. ſic põt intelligi in authen. vt nulli iudicium. §. ⁊ hic vero iubemus. colla. ix. In datione executoris ſi eſt miſta eſt idẽ ꝙ in delegato, exceptis beneficialibus: de quibus dic ꝙ ſi gratia eſt perfecta, qꝛ collatus eſt canonicatus, nõ expirat poteſtas, licet executor nil egerit: ſi non eſt perfecta, tũc re integra expirat morte mandantis. eo. ti. ſuper gratia. lib. vj. ¶ Si pura ſit executio, vel aliud, ex officio ſcribaẽ adminiſtrationem habenti, nec morte mandatoris nec mandatarij tale mandatũ expirat, dummodo ꝑcepta ſint facta legitime ⁊ cõtra executionẽ nil opponaẽ, vel niſi ex hoc cõtingat, ſiluã, vel vtilitatẽ publicã ledi: quo caſu expectaẽ ſcḋa iuſſio. in authẽtico, vt nulli iudi. §. ⁊ hic vero iubem⁹. ⁊ in authẽ. de mãdatis princi

puꝫ.§.deinde cõpetens.colla.iij. ¶ Et ſic limitat ſpe.iſtã decre.
pcedere vt morte mãdatoris expiret cõmiſſio in cõmiſſione. Se
cus dicit in pcepto:q: cõmiſſio pẽdet ex volũtate mandãtis,que
finit morte:pceptũ nõ hꝫ depẽdentiã ex voluntate,ſed ex neceſſi
tate,eo ꝙ eſt mandatũ.in ſpe.de offi.deleg.§.reſtat.ver.item mortuo.

1 Delegati iuriſdictio perpetuantur ſi citauit partes ante mor
tem delegantis.
2 Citatio quandoqꝫ fit per edictum,⁊ iuriſdictionẽ perpetuat quo
ad impediendam reuocationem tacitam morte delegantis.
3 Per actum contrarium ſecundum renuntiatur primo incom
paſſibili cum ſecundo.
4 Appellationi renuntiatur per litigiũ voluntariũ coram iudice a
quo,qñ actus factus ſonat in modũ agendi:ſecus ſi modũ patiẽ
di:⁊ quid quando actus eſt affirmatiuus, vel negatiuus.nu.21.
Probare nitens debet petere inducias ad probandum,⁊ facta
probatione iudex ad partium inſtantiam debet teſtes publicare.
6 Renuntiatio,⁊ concluſio in cauſa inter ſe differunt.
7 Renuntiatio productioni teſtium non operatur renuntiationeꝫ
quo ad allegationes iuris.
8 Citatione non dicitur proprie negotium ceptum, ſed quaſi:nec
dicitur deſinere res integra,etiam quo ad renuntiationeꝫ tacitã.
9 Mortis incertitudo aliquid operaꝰ in iuriſdictiõe nõ reuocãda.
10 Citatio que ⁊ per quem fieri poſſit per edictum,vel nuntium.
11 Appellationi videtur etiam renuntiatum quolibet actu iuriſdi
ctionali per appellantem coram iudice a quo factum,vbi nõ ten
ditur ad excluſionem iuriſdictiõis nu.21.
12 Iuriſdictio perpetuatur quocunqꝫ actu iuriſdictionali dummo
do ſit validus etiam citra citationem.
13 Delegati iuriſdictio non extinguitur citra quemlibet actum iu
riſdictionalem,quando eſt commiſſa vt executoris ſuper benefi
cio accedit alteri vt gratie,que non extinguuntur,ſed conſeruan
tur ſub gratia,tanquam ſub principali.
14 Delegati iuriſdictio etiam re integra fauore fidei, vt iuriſdictio
inquiſitionis heretice prauitatis.
15 Iuriſdictio ordinaria non extinguitur,re etiam integra,⁊ quare
differat a delegata.
16 Appellationi quando non videatur renuntiatum per actum cõ
trarium,vt comparendo coram iudice a quo.⁊ nu.21.
17 Renuntiare iuri ſuo quomodo quis cenſeatur per actum cõtra
rium.
18 Citatione an dicatur iudiciuꝫ ceptũ,ſeu quaſi,vt videatur poſſe
tranſire iudicium ad ſucceſſorẽ impetrantis.
19 Delegati iuriſdictio nõ expirat morte mandãtis,nec reuocaꝰ,lꝫ
ſit de morte certus:tñ vbi ante mortẽ iudiciũ eſt ceptũ,vel quaſi.
Et quid ſi eſt incertum ipſi delegato de morte,⁊ poſt mortem ci
tat,an valeat citatio.
20 Reſcriptorum iura an tranſeant in ſucceſſorem.

1 Gratum. ¶ Si delegatus citauit ante mor
tẽ delegãtis,ppetua eſt iuriſdictio.
Hoc primo. Scdo dicit ꝙ appellationi renũtiat,qui
corã iudice, a quo appellauit,litẽ pſequiꝰ. ¶ Cõmu
nis diuiſio. Scda ibi:nos autẽ.⁊ quelibet ſubdiuidiꝰ. Scda ſecũ
2 de ibi:in ſcdo. ¶ †No.primo ꝙ citatio fit qñqꝫ per edictuꝫ. Ad
hoc de elec.c.ſi.lib.vi. ¶ No.ij.ꝙ citatio ſola perpetuat iuriſdi
ctionẽ quo ad impediendã reuocationẽ tacitã morte delegãtis.
3 ¶ †No.iij.ꝙ per actũ cõtrariũ ſcdm renuntiaꝰ primo incõpaſſi
4 bili cũ ſcdo. ¶ †No.iiij.ꝙ p litigiũ volũtariũ corã iudice a quo
renuntiaꝰ appellationi.ꝙ eſt verũ,qñ actus factus ſonat in mo
dum agẽdi:ſecus ſi in modũ patiẽdi. Verbi grã,lata ſnia contra
appellatũ appellans ſeruat ſniam,an videaꝰ renũtiare appella
tioni. Notanter dicit Inn.ꝙ nõ,in.c.cum olim.ad fi.el.ij.j.de re
ſti.ſpo.⁊ quãdo fit per actũ affirmatiuum iuriſdictionis:ſecus ſi
per actũ negatiuum,⁊ impugnatiuuꝫ illius:vt in.c.ſi a iudice.de
appel.li.vj.⁊ ibi no.⁊ no.in dicto.c.cũ olim.el.ij.ad fidẽ. Itẽ qñ
iudex a quo reijcit actũ per appellantẽ corã ipſo geſtũ,iuxta no.
in.c.cũ veniſſent.ad fi.j.de eo,qui mit.in poſ. Itẽ quo ad appella
tionẽ interponendã,iuxta no per Inn.in.c.ꝙ ad cõſultationẽ.j.
de re iud.ꝙ plus operaꝰ actus affirmatiuus,quã negatiuus vi
5 de gl.de cõſti.cũ accesſiſſent. ¶ †No.v.ꝙ habẽs pbare dꝫ petere
inducias ad pbandũ,⁊ facta pbatione iudex ad inſtãtiã partiũ
6 debet teſtes publicare. ¶ †No.vj.ꝙ aliud eſt renũtiatio,⁊ aliud
cõcluſio. De hoc vide clare in.c.fraternitatis.de teſtibus.⁊ in.c.
7 paſtoralis per Inn. ¶ †No.vij.ꝙ per renuntiationẽ pductiõi
8 teſtiũ,non videꝰ renuntiatum allegationibus iuris. ¶ †No.ij.
ꝙ citatione proprie negotium non eſt ceptum,ſed quaſi. ¶ No.
nono ꝙ citatione dicitur deſinere res integra,etiam quo ad re
9 uocationẽ tacitam. ¶ †No.viij.quod incertitudo mortis ali
10 quid operatur in iuriſdictione nõ reuocãda. ¶ †Oppo.in pri
mis ꝙ citatio nõ tenuerit:q: non per edictum,ſed per nuntium
fieri debet.in authẽ.de litigioſis.§.omnẽ.colla.viij.C.de preſcri.

xxx.anno.l.cũ notiſſimi.⁊.l.ſicut.⁊ de appel.cũ pareti. So.olim
per edicta poterat fieri,que ponebanꝰ in albo pretoris.de quo in
cle.dudũ.de iudi. Et fiebat differẽtia q: minores iudices hoc nõ
poterãt.de quo in ſpe.de cita.§.ſequiꝰ videre.ver.⁊ no.ſed hodie
ſta cõtrarius,per hoc,ꝙ no.in.c.ſi aduerſarius.de eo,qui mit.in
11 poſ. ¶ †Oppo ij qꝺ hic in ſecunda queſtione dicitur de eo,qui
appellauerit,qui produxit teſtes corã iudice a quo,⁊ vlterius p
ceſſit in cã:vꝫ enim ſufficere vnicus actus.j.de appel.c.ſolicitudi
nem. Solu.ſta contrario,ſm Inno.ꝙ hic ſufficiebat alterum.⁊
Hoſt.expreſſius dt quemlibet actũ iuriſdictionalẽ factum corã
iudice a quo ſufficere:de quo de re iudicata.c.cum inter.⁊ dicto
c.ſolicitudinẽ. Ad quod oppo.de.c.ſi a iudice.⁊ qꝺ ibi notatur
in gl.ij.de appel.li.vi. So.intellige predicta quando comparet
coram iudice a quo,faciendo aliquid iudiciale,per ꝙ non tendiꝰ
ad excluſionẽ iuriſdictiõis iudicis,vt in exẽplis tex.noſtri. Sed
ſi tendaꝰ excluſioni,ſecus,vt dicit illa gl. Et ratio diuerſitatis,q:
primo caſu,⁊ preciſe vñ velle ſtare iudicio iudicis a quo:ideo tol
litur appellatio. Scdo autẽ caſu nõ ſic videtur,immo potius contra
12 riũ. ¶ †Opp.ꝙ citatio ſola nõ perpetuet,ſed requiraꝰ litis con
teſtatio.ſ.c.pximo. So.illa dꝫ intelligi per ſubauditum,cum di
cit ibi,ante litis.cõteſtationẽ dic ⁊ citationẽ:immo ſufficit quicũ
que actus iuriſdictionalis,dũmodo ſit validus etiã citra citatio
13 nem.j.c.iꝫ. ¶ †Opp.ꝙ etiã citra quemlibet actũ iuriſdictionalẽ
nõ extinguiꝰ iuriſdictio delegati.i.c.licet.⁊.c.ſi ſup gratia.li.vi.
So.ibi ſpeciale,qꝛ delegata iuriſdictio vt executoris ſup bñficio
accedit alteri,vt gratie,que nõ extinguiꝰ,ideo cõſeruat ſub gra
14 tia tanqꝫ ſub principali. ¶ †Opp.ad idẽ de.c.ne aliquiꝰ.de he
ret.li.vj. Sol.ibi ſpeciale fauore fidei,⁊ iuriſdictio inquiſitionis
15 heretice prauitatis etiã re integra nõ expirat. ¶ †Op.de.c.ij.de
officio lega.li.vj. So.ibi daꝰ iuriſdictio ordinaria q̃ nõ extingui
tur re integra,vt ibi,hic delegata. Pro hoc.vij.q.i.petiſti.vbi p
Archidi. Ratio differẽtie inter delegatã,⁊ ordinariã,q: ordina
rius pcedit iure ſuo,ſed delegatus iure delegãtis:eo ergo extin
16 cto re integra nõ põt eius vices agere. ¶ †Opp.in ſi.ꝙ nõ renũ
tiet appellationi cõparendo corã iudice a quo.de eo,qui mit.in
17 poſ.c.cũ veniſſent. So.vt ibi. † Et quomodo per actũ cõtrarium
18 quis renuntiet iuri ſuo,vide de cõſti.cũ acceſſiſſent. ¶ †Opp.ꝙ
male dicat,quaſi ceptũ:q: dicitur ceptũ per citationẽ:citatio enĩ
eſt principiũ ingreſſus iudicij:ſed per principiũ dicitur quid ce
ptum:ergo,⁊c. So.dicit gl.ꝙ proprie loquitur,q: nõ eſt ingreſ
ſus per citationẽ de principalibus iudicij licet de neceſſarijs:vñ
poſt citationẽ poſſunt legitime exceptiones dilatorie pponi,nõ
poſt litis conteſtationẽ,q: tũc dicit ppꝛie iudiciũ ceptũ,ſecundũ
doctores. Dicit etiam gl.quod quaſi ceptum dicitur altero reſpe
ctu:q: ſucceſſor impetrantis citatione facta perpetuabit iuriſdi
ctionem quantũ ad ſucceſſorem.in.de reſcriptis.ſignificauit.vbi de
16 hoc.facit.l.⁊ q:.cũ ſi.ff.de iuriſdi.om.iudi. ¶ †Quid ſi certus eſt
delegatus de morte,litẽ tamen ceperat,vel quaſi. Dicit glo.ij.qꝺ
nõ reuocabiꝰ morte mandantis,per tex.ideo ſtat bene maxime.
¶ In gl.ſecunda ibi:poſt mortem.dic qꝺ non ſufficit ignoran
tia,per iſtũ tex.niſi preceſſerit citatio. Nec ob.§.recte q: loquitur
in mandato extraiudiciali,⁊ bone fidei,hic in iudiciali,ꝙ eſt ſtri
cti iuris. Itẽ hic reuocatio alteri nõ preiudicat,ibi ſic. Et hoc,q:
ſcdm veram opi.ipſo iure reuocaꝰ morte mandatis:vt not.j.de
teſtibus.cũ veniſſent.⁊.c.lꝫ.⁊.ti. Nec ob.c.audita.de reſtit.ſpo.q:
loquitur in reuocatione,que fit ad cõmodũ partiũ,hic de reuoca
tione,que fit natura. Et hoc tenet Bar.in.l.⁊ q:.de iuriſdi.om.
iud.ita appoſtillans vltimo anno. ¶ Quid ſi eſt incertũ ipſi dele
gato de morte,⁊ poſt mortẽ citat,an valeat ꝙ agitur. Et glo.qꝺ
ſic.per.§.recte.Inſti.manda.⁊.l.eius,qui.ff.ſi cer.pet. Dic ꝙ mã
datũ nihilo minus reuocaꝰ iuriſdictionis,q: eſt ſtricti iuris. Cõ
trariũ loquiꝰ in mãdato bone fidei,⁊ extraiudiciali,quo caſu eſt
dicendũ vt in cle.cũ illuſio.de renun.vel hic reuocatio alteri non
pñdicat,ibi ſic. Sed an valeat pceſſus,ſi cadat in dubiũ an ipſo
iure reuoceꝰ,an obſtante exceptione:ſi tenemus qꝺ ipſo iure,qꝺ
pꝫ.ſ.c.proximo,ibi:expirat.⁊.l.⁊ q:.ff.de iuriſdi.omniũ iudi.ibi
ſoluiꝰ.⁊ hic eſt caſus,vt in.c.cũ veniſſent.de teſtibus.⁊ in.c.licet.
j.eodem,notabiliter. Ad hoc dubium facit.c.audita.de reſtitut.
ſpolia.⁊.c.cũ veniſſent.eo.ti. Sed dic,adhuc nõ valet proceſſus:
cap.audita.loquitur in reuocatione,que fit ad commodum par
tiũ,que intelligiꝰ ſi partes petant hic de reuocatiõe ſimplici. Et
hoc tenet Barto.in.l.⁊ quia.ff.de iuriſd.omniũ iudi. Vel alter
nunquid proceſſus geſtus per ignotum, durante ignorantia ſit
aliquis. Videtur ꝙ ſic,per.c.audita.ſ.alleg. Barto.dicit cõtra
rium. Nec ob.c.audita.de reſtitu.ſpolia.q: loquiꝰ de reuocatione
que fit ad inſtantiam partium,⁊ eorum cõmodum,hic de ſimpli
20 ci. ¶ †Quid ſi prelatus impetrans mortuus ſit: Dic aut impe
trauit nomine pprio,vel eccleſie. Primo caſu ſi ante mortẽ cepit
agere heres,vel ſucceſſor ſuus,id poterit pſequi dũ tñ tale ſit ius
ꝙ trãſeat ad ſucceſſorẽ ſecus ſi nõ cepiſſet ad hoc de loſſi.teſtam.
l.ſi pater.

l.ſi pater.⁊.l.ſi qs filium. Si vero nomine eccleſie,aget ſucceſſor, etiam ſi nō preuenerit mortē eius.ſ̄.c.qm̄ ⁊ etiā ſi prelatus nomen proprium expreſſerit.⁊ idē eſt,ſi cōtra prelatū non citatū expreſſo nomine proprio fuerit impetratū reſcriptū. de fo.cōpe.
21 dilecti. Ho.ibi remittit ad.c.ſignificauit.de reſcriptis. ¶ † Ultimo limita decre.vt per petitionem inductarum coram iudice a quo videatur receſſum ab appellatione, quando hec petitio fit iam appellatione interpoſita:ſecus ſi appellatione nondum interpoſita,pendente tempore appellationis, recipiat terminum ad ſatiſfaciendum,cum ad hoc neceſſitetur,ex quo appellauit. ſic no. Jnn.de re iudi.c.qđ ad conſultationem.per illum text.qđ bene no.pone ſecundam.c.cum olim.⁊ tertiā de matrimonio cōtracto vltimo anno.ita dixit. ¶ Not.limitationem primam ad id,qđ dicitur,qđ per actum factum corā iudice,a quo appellatū eſt,⁊c.videtur quis renuntiare appellationi.hoc verum, quādo aliquid facit per actus ſonantes ad agendum:vt quia petit terminum teſtes producendi,⁊c.ſecus per actus ſonantes in pati: vt ſi iudex aliquid ex officio faciat,puta excommunicat appellantem,ipſo ſcʒ appellante patiente:tunc ipſe non videtur recedere ab appellatione.de hoc per Hoſti.hic. ¶ Secunda limitatio eſt ſi intra tempus appellandi,videlicet decem dierū aliquid attentet,puta recipiat terminum ad ſatiſfaciendum,qđ per hoc non renuntiat appellationi faciende,quin poſſit a grauamine precedenti appellare.ſic no. Jan.de re iudi.qđ ad conſultationē. quod bene no. ¶ Tertia eſt,quando aliquid facit coram iudice.⁊ illud a parte recipitur.vel acceptatur:alias nō videtur recedere:nec eſt receſſum.ſ.quando actus factus cōtrarius appellationi,non recipitur coram iudice a quo quis appellatum. De hoc in.c.cum veniſſent.de eo,qui mit.in poſ.

1 ☞ Delegatis tribus cauſa commiſſa cuʒ clauſula qđ ſi nō oēs, priuſq̄ appareat de impotentia,vel non voluntate tertij,duo procedere non poſſunt:⁊ ſi procedant,nil agitur:⁊ clauſula impotētie expreſſa purificatur duorū poteſtas tertio nolente intereſſe, dato quod non ſit impeditus.

2 Intellectus hominis dicitur informari ex iuris declaratione.

3 Sententia non comprehenditur appellatione proceſſus cauſe: ⁊ ſic videtur quod ſententia non ſit de proceſſu.

4 Iuriſdictio an ſit de actis preceſſus.

5 Nuntio tantum etiam non literatorie deſtinato poteſt delegatus abſentiam excuſare,vbi nuntius eſt certus.

6 Condelegati abſentia pōt tripliciter probari ad purificandam, ſeu ſolidandam poteſtatem alterius condelegatorum.

7 Clauſula qđ duo nequeant procedere tertio abſente,vbi iuriſdictio eſt tribus delegata,an operetur qđ duo poſſint procedere tertio excuſato de nō potentia aſſiſtendi,etiā ſimplici volūtate.

8 Proceſſus habitus per duos,tertio nondum excuſato, etiam dato qđ clauſula ſit appoſita,eſt ipſo iure null⁹ duplici defectu.

9 Defectus erga formam ab homine datam vitiat ipſo iure actū, ſeu proceſſum:⁊ hoc quando forma eſt ponderata,⁊ ſtudioſa.

10 Ad condelegatorum poteſtatem purificandam,⁊ ſolidandam clauſula impotentie comprehendit in ſe clauſulā ſimplicis non voluntatis.

11 Clauſula qđ duo poſſint procedere,ſi tertius nō poſſit:duo poſſunt procedere,ſi tertius nō velit,lʒ poſſit:⁊ q̄ clauſula impotētie non comprehendit in ſe clauſulam ſimplicis nō voluntatis.

12 Statuta in pluribus extenduntur ad pauciores,in quibus cadit eadem iuris ratio.

13 Iuriſdictio attributa pluribus delegatis ſine clauſula,dato qđ habitus iuriſdictionis ſit penes ſingulos.q2 indiuidua non poteſt eſſe vt vnica,⁊ tota penes omnes,q2 neceſſario numero ſcinderetur propter perſonarum pluralitatem.
Exercitium tamen eſt vt vnicum indiuidue penes omnes,⁊ ita penes omnes quod non penes ſingulos.

14 Citatus a duobus condelegatis tertio nō excuſato,an arcetur ad comparendum:vbi qui ſe exceptionibus tueri poteſt,non arctatur comparere.nu.23.

15 Ordinarij vbi ſunt plures deputati an poſſit vnus ſine alio procedere.

16 Delegatis pluribus ſimul in certa cauſa qualiter iuriſdictio penes eos conſiſtat,vel que ſit eorum poteſtas.⁊ an poſſit vnus ſine altero procedere in dicta cauſa.

17 Delegatis tribus proceſſus duorum tertio non impedito tamē nondum excuſato an valeat.

18 Delegatis tribus an proceſſus duorū,tertio vere impedito,ſed nondum excuſato,an aliquo caſu valeat.

19 Delegatis tribus an proceſſus duorum valeat tertio abſente,⁊ eo non excuſato,partibus expreſſe contradicentibus.

20 Delegatis tribus an proceſſus duorum valeat,tertio abſente, partibus expreſſe conſentientibus in eos.

21 Delegatis tribus proceſſus duorum tertio abſente,⁊ ex poſt facto per eum ratificato an valeat.

22 Quid de proceſſu plurium delegatorum aliquibus abſentibus ſpecialiter quo ad actum citandi,ex quo apparebit quomodo prime queſtioni reſpondeatur.

24 In delegato qualis ſit modus excuſandi.

25 Nuntius qualis eſſe debeat,⁊ cui debeat fides fieri,quod ſit certus nuntius.

26 Nuntio,vel excuſatori,an ſine literis credatur,⁊ qualiter poſſit probari quod non ſit nuntius.

27 Impedimentum quomodo poſſit aliter probari,q̄ per nuntiū.

28 Arbitros plures habere quare non liceat,iudices vero ſic ſi cōpromittatur in duos,quare iudex compellit ad tertiū eligendū.

29 Clauſula quod ſi non omnes poteritis,⁊c.ſub impotentia includit voluntatem.

30 Non poſſe dicitur qui non vult.

31 Delegatus,qui ſine cauſa non exequitur delegationem,eſt grauiſſime arguendus.6.7.

32 Contemnens,⁊ ſubterfugiens,in quo equiparentur.

33 Poteſt,verbum includit voluntatem.

34 Impeditus cauſa rei familiaris dicitur aliquis iuſte,quādo periculum graue in ea verſatur.

35 Delegatus negligens exequi commiſſionem quo caſu poſſit puniri,⁊ non argui,⁊ a quo.

36 Abſoluere an,⁊ quando poſſit indiſtincte actorem excommunicatum delegatus,coram quo reus obijcit actori impetranti de excommunicatione vt ab agendo repellatur.
Excommunicatus quo caſu poſſit,vel non,in ſubſidium abſolui.⁊.ſ.§.in verbo.nume.31.

37 Excommunicatio repellit quem ab agendo,⁊ cautela eſt vt opponatur actori hac forma,ſcʒ quod in iudicio ſtare non poteſt, quia excommunicatus.26.

38 Exceptiones dilatorie ſtatim,⁊ ſummarie ſunt probāde:vt ſi altiorem indaginem exigant,repellantur:⁊ que ſit practica procedēdi in talibus.

39 Sentētia ſuper dilatorijs exceptionibus quō debeat pnūtiari.

40 Conſtare legitime iudici quid dicatur.

41 Delegati iuriſdictio quo caſu ſe extendat ad alium caſum quaʒ commiſſum.

42 Iuramentum quando dicatur eſſe de forma abſolutionis.

43 Delegatus partes etiam propter aliam cauſam ſeparatam a cōmiſſa excōicatos abſoluit in ſubſidiū negligentia excōicatoris.

44 Delegatus etiam ad preparationem cauſe ſibi cōmiſſe non abſoluit in caſibus pape reſeruatis.

45 Delegati iuriſdictio extenditur non ſolum ad principaliter cōmiſſa,ſed ad omnia incidentia,ſine quibus cauſa non poteſt aliter expediri etiam acceſſorie.

46 Abſoluto excommunicato propter aliam cauſam delegatus lʒ abſoluerit,non poteſt de principali cauſa,propter quā extitit excōicatus,abſoluere,ſed ad excommunicatorem eſt remittendus.

47 Literis impetratis ab actore excommunicato an reus poſſit illis vti inuito impetrante,etiam ſi ſint impetrate de conſenſu cōi excommunicati,⁊ non excōicati.nu.ſeq.⁊ an valeant.nu.27.

48 Reſcripto impetrato ab excōmunicato de conſenſu alterius nō excommunicati an valeat,vt eo poſſit vti aduerſarius.nu.27.

49 Preſcribi an poſſit aduerſus excommunicatum,⁊ an excōmunicatus preſcribat aduerſus non excommunicatum.

50 Ad probandum termino dato reo,⁊ actori ſi reus excipiat de excommunicatione contra actorem lapſo termino,an currat tēpus vt non audiatur excipiens,etiā ſi dicat opponens poſt terminum ſe perdidiſſe atteſtatiōes,⁊ an procedat in cauſa appellationis.nu.ſeq.

51 Excōicatus non repellitur ab agendo,vbi petit abſolui.

52 Excōicatus vt repellatur ab agendo an ſufficiat probare denūtiationem,vel an ſufficiat fama cōſtare de excommunicatione.

53 Confeſſio quando probat.

54 Abſolui an poſſit occultus hereticus per delegatum,vt non repellatur ab agendo.

55 Delegatus qđ poſſit abſoluere excommunicatos tenore.c.prudentiam.in quibus procedat.

56 Abſoluere quod non poſſit delegatus de latere excommunicatos a delegato pape.

57 Abſoluere an poſſit excōicatos delegatus inferioris,quos ordinarius poſſet.

58 Abſoluere nō pōt delegat⁹ archidiaconi ſubditos ſuffraganei.

59 Abſoluere pōt delegatus inferioris excōicatos a delegato epi.

60 Abſoluere an poſſit epus excommunicatum ab alio epiſcopo,illo negligente,ſicut poteſt delegatus pape.

61 Delegatus ſi eſt functus officio ſuo,ad quem remittitur,cui alij delegati poſt abſoluent excommunicatum per delegatum iam

functum, vel eu mortuo.
62 Delegati ad abſoluendum malitia qualiter probetur.
63 Abſoluere an poſſit delegatus inferioris excõmunicatos a ſen-
tentijs latis a delegatis eiuſdem inferioris.
64 Iuramenti per excommunicatum preſtandi forma qualis eſſe
debeat, vbi abſoluitur per delegatum. 65.
66 Conteſtatio litis ſurgit confitendo, vel negando.
67 Litis conteſtatio an ſit neceſſaria ſuper exceptionibus.
68 Iurari an debeat de calumnia ſuper exceptionibus propoſitis.
69 Libellus an ſit offerendus ſuper exceptionibus.
70 Reſcriptum ab excõicato impetratum an indiſtincte valeat.
71 Abſoluere quare nequeant delegati excommunicatum, etiã in
ſubſidium. nu. 31.
72 Remiſſiones, que fiunt de vno iudice ad aliũ, an dicantur fie
ri ex vrbanitate, vel neceſſitate.
73 Abſolutio facta ante remiſſionẽ non valet propter iuriſdictio-
nis defectum.
Iuriſdictiõis in limitate forma eſt ſeruanda.
74 Delegatus non poteſt indiſtincte excommunicatũ in ſubſidiũ
abſoluere. ⁊ nu. ſeq.
75 Reſcriptum an poſſit ad alios iudices impetrari, iudicio durã
te corã vno iudice, vt delegatus virtute reſcripti poſſit in eo co-
gnoſcere.

1 PRudentiã. ¶ † Si cauſa cõmittitur tri-
bus delegatis cũ clauſula, qđ
ſi nõ omnes, priuſq̃ appareat de impotẽtia, vel non
voluntate tertij, duo procedere non poſſunt: ⁊ nihil
agitur ſi ꝓcedant, ⁊ expreſſa clauſula impotẽtie purificatur po-
teſtas duorũ, tertio nolẽte intereſſe, dato qđ non ſit impeditus.
vltimo anno. hoc addidit. Idẽ in duobus datis cum clauſula.
qđ ſi ambo. h. d. vſqꝫ ad. §. ſexta. prima format duas queſtiones.
ſcđa: ibi in hoc caſu reſpondet. tertia ibi: illa. reſpõſionẽ extẽdit,
ſeu rationẽ aſſignat. quarta ibi: addicimus. incidẽs dubiũ ſoluit.
quinta ꝓrogat ad caſuz ſimilẽ. ibi: ideoqꝫ. ¶ Caſus. Cõſuluit q
dã apoſtolicã ſedẽ: Pater ſancte, cõtigit aliquando a ſede veſtra
ſanctiſſima. ſ. cauſam committi tribus cũ clauſula. qđ ſi omnes
intereſſe nequiuerint, duo nihilo minus cauſam exequant̃: reus
fuit cõuocatus a duobus: dubitat̃ a teneat̃ cõparere: ſcđo an
ſi citatus cõparuit tertio nõ veniẽte, vel nullaten⁹ ſe excuſante,
anaquid omnino poſſint ꝑſentes ad cauſe cognitionẽ, ⁊ deciſio
nez procedere. Papa rñdet vltime queſtioni ex qua tacite infer-
tur ſol. prime: ⁊ ſol. eſt, ex quo ſunt tres delegati cũ clauſula, duo
ex ipſis procedere non poſſunt, tertio ſe nõ excuſante per nũtiũ,
aut per lr̃as, vel alias canonice nõ cõſtet cũ intereſſe nõ poſſe: ⁊
ſi proceſſeriat, nullus eſt ꝓceſſus. ⁊ ex hoc apparet reſponſio ad
primã: q: dato qđ citatus cõpareat, ꝓceſſus habitus nõ valet
nec arctatur citatus ad cõparendũ, ex quo cõſtat, duos iuriſdi-
ctionẽ non habere, ⁊ eorum proceſſuz nõ valere. Aſſignat papa
rationẽ: q: forma data in reſcripto, vbi ſtudioſa eſt, ad vnguẽ ſer
uanda eſt: alias id, qđ fit, eſt nullũ: ſed forma in reſcripto data
fuit hec, ꝙ tres cognoſcerẽt: ⁊ ſtudioſa eſt, q: libentius papa cõ-
mittit cauſaz pluribus, q̃ paucioribus. ⁊ rõ rationis, q: integriũ
eſt iudicium, ⁊ magis firmũ illud, qđ plurimorũ ſentẽtie cõpro-
bat. cõcludit ergo ꝙ factũ cõtra illã formã eſt inualidũ. ¶ Sz
inſtat, paſtat ſanctiſſime, quid ſi cauſa eſt cõmiſſa tribus, cũ iſta
clauſula. qđ ſi nõ omnes: nũquid tertio nolẽte intereſſe alter nõ
impedito, duorũ poteſtas cõſolidetur, ita poſſint in cauſa ꝓce-
dere. Papa reſpõdet qđ ſic, licet hoc ſit verũ, qđ ille, qui nõ vult
intereſſe, quaſi inobediẽs circa mãdatũ pape, ex quo nõ eſt aliter
impeditus, valde ſit redarguẽdus, ⁊ puniẽdus. hec oĩa extendit
papa ad caſuz, qñ duo ſunt tm̃ delegati cũ clauſula, qđ ſi nõ om
nes: vt citatus ad inſtãtiã vnius cõparere nõ teneat̃, ⁊ proceſſus
habit⁹ p duos ſit nulli⁹: ⁊ altero ſimplici nõ volũtate nolẽte inter
eſſe, alter nihilo minus poſſit procedere, dato qđ nõ impeditus
ſit redarguendus, pro eo qđ mandatũ apoſtolice ſedis cõtẽpſe-
rit. h. d. Hic habemus tres partes. In prima queſtio, ⁊ ſo. dua-
rũ queſtionũ. Secundo adductum nouum dubium, ⁊ ſolutum:
⁊ in tertio omnium ſupra dictorum extenſio. Procedam notã-
do, ⁊ declarãdo per partes. In prima habemus thema cum du
plici queſtione. In ſecũda nos habemus ſolutionem vltime, ex
2 qua concluditur ſolu. prime. in tertia habemus rationẽ. ¶ † No.
primo qđ intellectus hominis dicitur informari ex declaratio
ne iuris: q: propria forma intellectus eſt intelligere: habet ergo
3 formam ex intelligere, vel declarari. ¶ † Nota ſecundo quod ap-
pellatione proceſſus cauſe non comprehenditur ſententia: ⁊ ſic
videtur quod ſententia non ſit de proceſſu. ad hoc de ferijs. c. vlti.
4 ¶ † An iuriſdictio ſit de actis. j. c. cõſuluit. Inn. ¶ † Not. tertio
5 quod delegatus abſentiam poteſt excuſare per nuntium tantuz,
etiam literatorie non deſtinatum, vbi nũtius eſt certus: ⁊ ſic ha
bes caſum, in quo vni tantum creditur, ſed in multum preiudi-
cialibus, in quo nũtio creditur ⁊ fides adhibetur: de quo de ap.
6 c. cum parati. † Et no. qđ abſentia alterius condelegati ad puri-
ficandam, ſeu ſolidandam poteſtatem alterius condelegatoruz,
poteſt tripliciter probari, per nuntium literatorie deſtinatũ per
literas, vel per alias probatiões, etiaz ſi non habeat inſignẽ ad
7 deſtinationem impediti. ¶ † Nota quarto quod pluribus dele
gatis cum clauſula, duo non poſſint procedere tertio abſente: ⁊
ſi procedat, non valet proceſſus, tertio non excuſato, vel eis de
excuſatione tertij, vel impedimento non conſtito. ⁊ ſic patet qđ
licet iuriſdictio ſit penes quemlibet delegatorum in ſolidũ quo
ad habitum, quãtum tamen ad exercitium eſt ita penes omnes,
quod penes nullum, anteq̃ detur purificatio poteſtatis ex alte-
rius impedimento per clauſulam. Ex quo apparet quod etiam
data purificatione poteſtatis duorum tertio impedito, non va-
let eorum proceſſus, niſi eis conſtet de purificatione poteſtatis
duoruz. exigitur ergo poteſtatem purificatam eſſe, ⁊ eis de puri-
8 ficatione poteſtatis conſtare. ¶ † No. quinto quod proceſſus ha
bitus per duos, tertio nondum excuſato, etiam dato qđ clauſu-
la ſit appoſita, eſt ipſo iure nullus: ⁊ hoc ex duplici defectu. pri-
mo ex defectu poteſtatis exercitij. ſecũdo ex defectu forme date
in reſcripto: ⁊ vterqꝫ de per ſe eſt potens ad annullandũ ipſo iu-
9 re. † No. ſexto qđ defectus erga formam datã ab homine vitiat
ipſo iure: ⁊ hoc quando eſt forma põderata, ⁊ ſtudioſa, vt dicit
hic Inn. ⁊ no. quod forma dicitur ponderata, quando papa in
proceſſu eligit duos procedere vel plures: ⁊ facilius dicitur ſtu-
dioſa ex duobus, q̃ ex vno, q: integrius cenſetur iudicium plu-
10 rimorum, in ver. addicimus. ¶ † No. qđ q̃tum ad purificandã,
⁊ ſolidandam poteſtatem condelegatorum, clauſula impotẽtie
11 cõprehendit in ſe clauſulã ſimplicis nõ voluntatis. ¶ † No. quã
tum ad excuſandum intereſſe nolentẽ, vt vbi data eſt ptãs duo-
bus procedendi, ſi tertius nõ poſſit, duo poſſint procedere, ſi ter
tius non velit, licet poſſit: q̃tum autem ad excuſandum nolentẽ
intereſſe ab obedientia, clauſula impotentie non comprehendit
in ſe clauſulam non voluntatis: vt hic, ⁊ ſ. de reſcriptis. c. ſtatu-
12 tũ. ¶ † No. qđ ſtatuta in pluribus extẽduntur ad pauciores, in
quibus cadit eadem ratio eõ. i. qđ iuris eſt in pluribus quo ad
13 plures, idem quo ad pauciores, vbi eadẽ eſt ratio. ¶ † Premit-
to qđ quandoqꝫ iuriſdictio attribuitur pluribus delegatis ſine
clã: ⁊ dato qđ habitus iuriſdictionis ſit penes ſingulos, q: indi
uidua eſt, nec põt eſſe vt vnica, ⁊ tota penes omnes: q: ſic neceſſa
rio numero ſcinderetur propter pluralitatem perſonarũ. Exer-
citiuz tamen eſt vt vnicum indiuiduũ penes omnes, ⁊ ita penes
omnes, quod nõ penes ſingulos. ¶ Secundo premitto qđ iuriſ
dictio quãqꝫ pluribus cõmittitur cũ clã ſolidante iuriſdictionis
exercitium penes aliquos caſualiter ex impedimento alterius,
vt quando apponitur clauſula, qđ ſi nõ oẽs. Et hic quãqꝫ appo-
nitur clauſula ſolidãte exercitiũ propter impotentiaz alterius,
vel aliorũ: quandoqꝫ propter ſimplicem voluntatẽ. eſt tñ veruz,
qđ ſi eſt appoſita clauſula impotẽtie, illa ſolidat poteſtatẽ etiã
ex ſimplici non voluntate, ſed non ſic excuſatur nõ intereſſens a
contemptu mãdati, vbi alias excuſaretur, ſi eſſet clauſula ſimpli
cis nõ volũtatis. de hoc de reſcriptis. ſciſcitatus. ⁊ hic eſt caſus.
¶ Tertio, quod vbi iudex nullã habet iuriſdictionẽ, ⁊ hoc con
ſtat, non arctatur citatus ad comparendũ: q: propter ſolum du
biũ iuriſdictionis arctatur ad cõparendum allegaturus priuile
gium. ad hoc de reſcriptis. c. ſuper literis. de accuſat. veniens. cũ
glo. ff. de iudi. l. ſi quis ex aliena. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. non ie. ad
hoc e. paſtoralis. de re iud. de fo. compe. Romana. li. vi. ad hoc
ſ. c. cũ cauſa. ¶ Quarto qđ datis tribus delegatis cũ clauſula pe-
nes duos, etiã tertio nõ excuſato, eſt iuriſdictio ſolida habitu,
ſed exercitiũ eſt ligatũ ex ſolo euentu cõditionis, ſi alter nõ pote
rit, vel noluerit intereſſe: ⁊ ſic apparet qđ cõditio nõ venit ad ſuſ
pendendũ habitum, ſed actum, vel exercitium: ⁊ ſic videtur qđ
valeat qđ agitur dato habitu, niſi veniamus ad conflictum ex-
14 ceptionis. ¶ † His expeditis, deſcendo ad materiam: ⁊ q: hic
agitur de poteſtate iudicuz delegatorũ, Primo apponitur pro
declaratione fundamẽti, qđ papa non ſatiſfaciat ad queſita: q:
interrogatus de duabus queſtionibus, reſpondet niſi vni: ⁊ ſic
dimittit nos in incerto, cõtra id, quod ꝓteſtatur in gregoriana.
Sl. prima quaſi fatendo qđ hic ſint duo queſita: primũ an ſit ci-
tatus a duobus, tertio nõ excuſato, arctetur ad cõparendũ: ſecũ
dũ an illi duo poſſint procedere. dicit qđ vltimo reſpõdetur, ſed
per hoc nõ reſpõdetur ad primũ: propter qđ aſſumit examina-
tionẽ huius pũcti, an citatus a duobus arctetur ad cõparẽdũ.
⁊ arguit ad partes. ¶ Prio ſic: duo, tertio nõ excuſato, nõ poſ-
ſunt aliquid agere, quando non habeant ſolidaz poteſtatem: ergo
nec citare. ij. q. vi. diffinitiua. §. itẽ ſi plures. ſ. c. cauſam. igitur ci-
tatus non arctatur ad cõparẽdũ. ad hoc. ff. de re iudica. l. duo
ex tribus. ¶ Secundo vero non arctatur ad cõparendũ, qui ſe
exempti tueri poteſt, quia non eſt in mora non comparendo. l. le
cta. ff.

cta.ff.ſi cer.pe.ff.de vſuris.l.ſciendũ.cum ſi.Igitur cũ hic poſſit opponere cõtra proceſſum duorũ non arctatur ad cõparendũ. ¶ In contrarium arguitur, qd arctetur iuriſdictio, eſt quid indiuiduũ: ergo penes quelibet inſolidum eſt iuriſdictio: & ſic quilibet poteſt citare.xxxiij.q.j.loquitur.de iure pa.c.j. Secũdo arguendo de ordinaria ad delegatam, ſi ſunt duo conſules ordinarij, alter ſine altero põt citare & procedere: vt.l.j.§.ff.de officio cõſu.agitur, &c. Tertio, citatus tenetur venire allegaturus priuilegiũ.propter ſolũ dubium iuriſdictionis.ff.de iudi.l.ſi quis ex alienis. Quarto, ſi dãtur duo tutores, vnus ſibi alteris põt.C.de auc.tu.l.vlti.§.ſancimus. Quinto, ſi dantur plures exercitores, vnus ſine altero põt negotiũ expedire.l.j.§.ſi plures.ff.de exerc. Sexto, ſi duo dant executores, vnus ſine altero põt dare libertatẽ ſeruo.ff.de fideicõmiſ.liber.l.ſi legatario.§.j.ergo pro vtraq parte fuerit hec decere, prout rñdet ad ſecundũ queſitũ. ¶ Concludit gl.dando doctrinã qd ſi ſunt plures ordinarij, duo poſſunt ſine altero procedere, & citare: vt dicta l.j.ff.de offi.cõſu.& tunc citatus arctatur cõparere, ſi ſunt duo delegati, alter ſine altero nõ poteſt procedere, nec citare. Ratio, qꝛ primi habent ſolidã iuriſdictionẽ diſtributiue penes quẽlibet, & etiã ſolidum exercitiũ: ſed delegati, vel arbitri lꝫ habeãt ſolidã iuriſdictionẽ quo ad habitum nõ habent ſolidatũ exercitiũ, donec ex clauſulis ad alterũ ſit poteſtas purificata. dat ſimile in forantibus trabem: qꝛ quo ad penã, & ſic quo ad habitũ pene, perinde eſt, ac ſi omnes ſolide foraſſent, quo ad exercitium delicti omnes forari nõ poſſunt ff.ad.l.aqui.l.vulneratus.in fi. ita duo delegati habent ſolidam iuriſdictionẽ vnus ſine altero, ſed non habent exercitiũ: ex quibus dicit qd citatus nõ arctatur ad veniendũ: qꝛ ex quo duo nõ poſſunt procedere, non arctatur citatus ad cõparendũ. ¶ Hic ſunt plura videnda. primũ. quid de proceſſu pluriũ ordinariorũ, vno abſq alio procedẽte. Secundo, quid de poteſtate plurium delegatorũ. Tertio, quid de proceſſu pluriũ delegatorũ, aliquibus obſentibus, & ex poſtfacto ratificantibus. Quarto quid de pceſſu pluriũ delegatorũ, aliquibus abſentibus ſpecialiter quo ad actũ citandi, ex quo apparebit quomodo prime queſtioni re-

15 ſpondeatur. ¶ † Ad primum dicit gl. qd vnus poteſt procedere ſine alio. Hoſt. dicit, aut eſt dictũ a principe dante iuriſdictionem, qd vnus ſine altero poſſit procedere, & planum. quandoq hoc non eſt dictũ: & hoc diſpoſuit cõſuetudo, qꝫ alter ſine altero procedat: & adhuc planũ: qꝛ conſuetudo poteſt ex toto dare iuriſdictionẽ: ergo fortius diſtribuere, vt patet. Quãdoq hoc nõ diſponit cõſuetudo, & tũc in ſpiritalibus & penitẽtialibus vnus ſine altero poteſt exercere: quia hoc vult rei natura: & etiã ppter periculũ animarũ, maxime in penitẽtialibus: his tñ caſibus dicit qd ſi vnus ceperit, alter ſe nõ poteſt intromittere, ne cõtinentia cauſe &c.alle.ĩ e.ti.meliꝰ facit eo.tit.cũ in plures.libro.vj.& in dicta.l.j.ff.de offi.conſulis. In tẽporalibus autẽ his ceſſantibus, dicit qd vnus ſine altero procedere nõ poteſt: dicit tamẽ in hoc eſſe differentiam a delegatis: qꝛ ſi ordinarius hꝫ ſolidã iuriſdictionem, qꝛ alter eſt impeditus, valebit proceſſus, licet tẽpore, quo pcedit, nõ eſſet certificatus. nõ tñ poſtea certificetur. qd ſecus dicit in duobus delegatis: qꝛ oportet qd prius conſtet. de quo dicã.j.& per Io.an.de regulis iur.eum, qui certus.libro.vj. ¶ Iſtud punctum altius diſcutiendo videndam eſt primo quid in pluribus ordinarijs, quando iuriſdictio principiatur in plures. Secũdo quo iure, quando a principio principiatur in vno, poſtea deſcendit ad plures. ¶ Ad primũ dicendũ eſt in gl.magna.ſ.in ordinaria: qd quandoq iuriſdictio ordinaria tribuitur pluribus vt collegio: & tunc ſinguli nec habitũ, nec exercitiũ ſolidũ iuriſdictionis habent, ſed bene habent omnes vt collegium vniuerſaliter: & qd facerent ſingulares, nõ valeret. ad hoc qd no.de offi.ord.irrefragabili.§.j.xv.q.j.epũ nullus.& eſt gl.de heret.vt officiũ.li.vj.ſuper verbo, ſeparatim.& hoc tenet Inn.hic & in talibus ſtabit eis cõgregatis maiori parti in cõparatione ad.c.ĩ.de ele.eccleſia.niſi ius aliter ſpecifice diſponat, ar.eorũ, que no.de re iudi.non poteſt.& de offi.ordina.irrefragabili.& ſi cõmitteret duobus collegijs, oporteret qd maior pars vtriuſq collegij cõcordaret: vt pꝫ.ĩ.de reſcriptis.paſtoralis.& dixi de ele.ſcriptũ ad hoc gl.xvj.q.vij.epiſcopus.& no.gl.in dicto ca.irrefragabili qñq iuriſdictio ſpectat ad plures vt plures: & ſic pluralitas eſt de ſubſtãtia, & hoc cõſtat: & tunc ſinguli vt ſinguli habent iuriſdictionis habitũ in ſolidũ, ſed non exercitium: & ſi eſt data forma qd omnes cõſentiant, non ſufficit maior pars: de re iudi.nõ potoeſt.xv.q.vij.ſi autem.& c.felix.gloſſ.de arbitris.c.fin.lib.vj.ſi non eſt data forma: tunc credo qd ſufficiat maior pars, non cõtẽplatiõe maioris, ſed maioris partis, per ea, que no.de electio.eccleſia de iure pa.quoniã.& ad hoc de iud.ca.pe.ff.de re iudica.l.duo ex tribus. oportet tamen qd omnes ſint preſentes, vt in dictis iuribus. ¶ Quãdoq lex dat iuriſdictionẽ pluribus vt ſingulis, & hoc cõſtat planũ qd omnes habent iuriſdictionẽ ſingulariter, & inſolidũ, etiã quo ad habitũ, & etiã quo ad exercitiũ: vt dicta.l.j.ff.de off.cõſu.& illo caſu nõ turbetur pceſſus, qd vnus incepit, alter nõ põt finire: qꝛ preoccupata eſt iuriſdictio: vt dicta.l.j.ff.de offi.cõſulis.ſi tñ alter poſtea impeditur, ſatis credo qd alter poſſit illud executioni mãdare: vt ibi not.ad hoc eo.tit.cũ plures.li. ¶ Fallit hoc in inquiſitore heretice prauitatis, & ordinario, tenẽdo qd inquiſitor habeat ordinariã.de hoc de hereticis, ne aliqui.li.vj.& eſt caſus eo.ti.vt officiũ.&.c.per hoc.li.vj. ¶ Qñq datur ordinaria iuriſdictio pluribus ſimpliciter: & tũc qñq plures cõcurrũt iuriſdictiones, quarũ vna eſt vniuerſalis, altera particularis tãtũ: & tũc qui hꝫ vniuerſalẽ, ſe nõ intromittit de factis particularibus niſi in caſibus expreſſis in iure.exẽplũ in iuriſdictione archiepali quo ad totã puinciã: de ptienta & ſuffraganeorũ quo ad dioce.de quo dicet.j.de off.ord.paſtoralis.&.c.duo ſimul. ¶ Quãdoq cõcurrũt iuriſdictiones, vna generalis, & alia vniuerſalis, q etiã eſt diſtributiua: vt puta qd hꝫ vniuerſaliter, & pticulariter iuriſdictionẽ, & pcurrit particulter, & vna eſt ſub alia: & tũc qlibet hꝫ ſolidã iuriſdictionẽ: & locꝰ eſt pꝛeoccupatiõi. exẽplũ in legato reſpectu totiꝰ puincie ſibi cõmiſſe & ſuffraganeis, & epiſcopi ſibi ſubiectis: pꝫ de off.leg.ſtuduiſti. exẽplũ in epo, & archidiaconis, vel alijs platis ſibi ſubiectis: de quo p gl.j.de off.or.paſtoralis.&.c.cũ ab eccl'iarũ platis, &.c.quãto.vbi de hoc diſputat. ¶ Qñq dat iuriſdictionẽ pluribus vt pluribꝰ eque principaliter, vt hic eſt caſus dubiꝰ: & dicit Ho.qd ceſſantibꝰ cõſuetudinibꝰ, aut natura plãtis iuriſdictiõis nõ põt exerceri p plures, vt eſt officiũ penitẽtie: & tũc vnus cõfeſſor põt ſine altero ppter rei naturã, & animarũ periculũ exercere: qꝛ quilibet ipſorũ habet ſolidam iuriſdictionẽ, & exercitiũ: de peni.dis vtriuſq ſexus. Si autẽ iuriſdictio eſt expedibilis p plures vt per plures, ſicut ſingulares vt ſingulares, tũc quid dicat Ho.v.xi.ĩ. dico ſic, qd ſi pꝛīo dat vni ſecũdo alteri diuerſo tẽpore, credo qd oẽs habeãt ſigillatim in ſolidũ, nec alterius iuriſdictio turbatur C.de of.pfec.vr.l.j.etiã ſi primo dederit in genere, ſcdo in ſpecie: qꝛ nõ cẽſet dans poteſtatẽ in pluribꝰ ordinarijs diſtrahere, niſi exprimat: lꝫ ſecus in delegato, & ordinario: de off.leg.c.j.qꝛ in dubio videt dare accumulatiue: vt hic. Si dat iuriſdictio pluribꝰ ſimul, tũc ſi dat reſpectu certe cauſe, vel cauſarũ nõ dato territorio: & dico qd oẽs habent iuriſdictionẽ in dubio vt plures, & exercitiũ iuriſdictionis eſt penes oẽs in ſolidũ, ſed non indiuiduũ. de reſcriptis paſtoralis.in prin.de offi.dele.ſuſpicionis.de arbi.c.c.li.vi. ¶ Si vero dat iuriſdictionẽ pluribus reſpectu territorij.i.qui habent territoriũ, tũc quilibet hꝫ ſolidã iuriſdictionẽ, & exercitiũ, ſi ſibi diuerſa dãtur tribunalia, idẽ etiã ſi idẽ eſt tribunal, per illã.l.primã ff.de offi.cõſulis. ſecus in delegato: & in hoc ſit differentia inter ordinarios & delegatos. Ratio autẽ, qꝛ illa a principio radices proprias figit ad plures: & ſic diuidit numero, vt.ĩ.eodẽ.c.cũm matrimonij. ſed delegata hꝫ principiũ radicatũ in vno.ſ.delegãte.l.j.ff.de offi.eius, cui man.eſt iuriſdictio. ad hoc.l.ſi cui.ff.de cõdi.& demõ.per hoc Bart.dicit in.l.j.ff.de off.cõſulis.qd qd ſi epiſcopus hꝫ duos vicarios, nõ aliter diſtributa iuriſdictione, quilibet ipſorũ ſolide poterit adire: & ſi vnus ceperit, alter nõ poterit perficere: vt dicta.l.j. ¶ Scdo caſu' mi a us principali, quãdo iuriſdictio habuit principiũ in vno, & deſcẽdit ad plures nõ permiſſionis, ſed ſucceſſionis, vt qꝛ vni habẽti iuriſdictionẽ ſucceſſerũt plures heredes, tũc Gul.de cu.tꝫ in l.j.ff.de off.cõſulis.qd hꝫ iuriſdictionẽ ſolidã quo ad habitũ quilibet eorũ, qꝛ indiuidua, ſꝫ nõ quo ad exercitiũ ſicut delegatis: qꝛ ita erit penes omnes, qd nõ penes ſingulos.ff.fa.er.l.heredes.§.an ea.ff.de ver.ob.l.ij.ad ſi.in auſ.de mã.prin.§.ſi vero.ff.de off.pſi.l.ij. Idẽ Bar.in.l.inter tutores.ff.de adminiſtra.tu.all.l.imperialis.§.preterea.de phi.alie.feu.dicit tñ qd ſi heredes territoriũ diuidãt inter ſe, lꝫ nõ ſit diuiſa iuriſdictio, que ſcindi nõ põt erit diuiſa adminiſtratio quo ad ſe, ſꝫ nõ quo ad preiudiciũ ſuperiorũ: ar.dicte.l.inter eos.ff.de admi.tutorũ.& hoc eſt qd voluit Ion.iuxta principiũ magne gl.qui dicit qd lꝫ iuriſdictio ſit indiuidua quo ad habitum, põt tñ cõmoditas vſus diuidi inter eos, ex quo iuriſdictionẽ habẽt iure pprio, & ex quo remanet habitus iure indiuiduo, qd erit tãte potẽtie qd ſi vnus delinquat in territorio alterius cõſortis, nõ poterit ab altero puniri.cũ ſint in iuriſdictione pares: & hoc de primo principali: hic expedit qd

16 tãgit glo.in ver.in del.& in ver.itẽ quid ſi partes.ad ſi. ¶ Venio ad ſcdm principale.ſ.quid in pluribus delegatis.& dico qd datis pluribꝰ delegatis qualiter iuriſdictio penes eos cõſiſtat, patebit ex effectu validitatis iuriſdictionis: quo caſu aduertẽdum eſt aliquos caſus. Qñq ſunt plures etiã dati cũ clauſula, & duo procedant tertio abſente, preſentibus etiã partibus non conſentientibus, nec contradicentibus, vt qꝛ erant in iure, vel in facto. ¶ Quãdoq pcedunt duo, tertio abſẽte, partibus tacite, vel expreſſe cõſentientibus, & prorogare volẽtibus. ¶ Primo caſu quãdo pcedunt duo ſine tertio dati cũ clauſula tertio abſẽte, nõ im-

pedito, nec excuſato partibus nõ cõſentientibus, nec cõtradicẽ
tibus tacite, vel expreſſe, vt q2 ſunt preſentes, ſed errant in iure,
vel in facto: tūc hic videamus rationes pro, ⁊ ꝯ. ¶ Primo vide
tur qđ nõ valeat qđ agitur duo habente iuriſdictionẽ ſub cõdi
tione, ſi tertius eſt impeditus: ergo ante purificationẽ conditio
nis deficiunt in habitu, ⁊ ipſo iure ꝑpter pendentiã cõditionis:
vt. l. cedere diẽ. ff. de ver. ſig. ita qđ vbi iuriſdictionis exercitiũ eſt
datũ ſub conditione an cõditionis euentũ exercitiũ non hꝫ ſub
ſiſtentiã: ſicut dicimus in obligatione. ext. de ver. ſig. cedere diẽ,
ſed hic ſub cõditione data fuit poteſtas, ſi tertius eſſet impedi
tus, vel nollet: ergo nõ purificata cõditione duo nõ habẽt vſuꝫ,
ſeu exercitiũ iuriſdictionis ſolidũ tertio abſente. So. dicit Inn.
qđ hoc eſt verũ in ꝯtractibus, ⁊ actibus extraiudicialibus, in qui
bus cõditio impedit diei ceſſionẽ: ſed in iudicialibus ſi aliquid
mãdatur fieri, etiã non extante cõditione, ſꝫ qđ fit dũmodo par
tes nõ cõtradicant: ſicut apparet in iudice appellationis emiſſe
ante ſententiã, qui nõ oꝫ cognoſcere de cauſa principali: niſi iu
ſta probetur cã appel. tñ ſi partes volunt, omittent cãm appella
tionis, ⁊ ꝓcedẽt in principali. j. de appel. cordi. libro. vj. ¶ Iſta
modicũ facit: q2 ibi hoc poteſt facere expreſſus cõſenſus partiũ,
vel tacitus, qui cõſentiant, ⁊ hoc ſciant. Idẽ fatendo regulã, hec
cõmiſſio nõ eſt iudicialis actus, imo extraiudicialis: vt no. j. de
reſcriptis. ex parte decani. vel dic, ſi iuriſdictio datur ſub ꝯditio
ne, fateor qđ nõ cedit dies ante euentũ cõditionis: ⁊ hoc ideo cõ
miſſio, vel datio non eſt in iudicio, ſed iuxta: ſecus ſi daretur iu
riſdictio habitu, ſed ſolũ exercitiũ deferatur ſub cõditione: quia
tūc diſpoſitio nõ eſt cõditionalis. vide caſum legiſta in. l. ſi decē
cõ petiero. ff. de ver. ob. vbi iſta cõditio collata ad executionẽ nõ
inducit diſpoſitionem conditionalẽ: ſic nec iſta inducit diſpoſi
tionẽ conditionalẽ. ¶ Secundo data eſt a iure, ⁊ ab homine eſt
nullus. ij. q. vi. §. diffinitiua. ⁊ de reſcriptis. cũ dilecta. ¶ Solu.
Inn. qđ aliquãdo aliquid mandatur ſtudioſe obſeruatur tunc
procedit cõtrariũ aliquãdo mandatur aliquid concernẽs fauo
rẽ partiũ: ⁊ tunc non intelligitur iudici alias induci forma ſub
ſtantificata qđ eſt ſingulare. ¶ Hec ſol. vult qđ hoc qđ debeat ſe
excuſare, vel veniat, cõcernat fauorẽ partis: ſed tñ ꝯtrꝫ probat
litera in ver. iſta quippe. ⁊ ver. mãdati. vbi vult dl. qđ ꝯcernat fa
uorẽ iudicum. ¶ Tertio, ſi valeret id, qđ agitur per duos ſtante
premiſſo caſu, procederet hoc maxime propter ꝓrogationẽ par
tiũ tacitum partibus errantibus in iure, vel in facto: ſed hoc nõ
poteſt. q2 non hꝫ exercitium, ex quo ille non eſt conſcius, ſi ergo
aliter nõ poſſunt habere, ꝙ per ꝓrogationẽ, ſed hic nõ datur
ꝓrogatio in errãte: igitur, ⁊c. ff. de iuriſ. om. iu. l. ſi per errorẽ. l.
ij. ff. de iud. ¶ Vel aliter, q2 iuriſdictione nõ poſita penes iſtos,
vel exercitio, nõ poteſt dari ſine ꝓrogatione: ſed tunc errans,
vel abſens nõ ꝓrogat. ff. de iuriſ. om. iudi. l. ſi per errorẽ. ff. de iu
di. l. ij. ergo eſt impoſſibile qđ hic fiat iuriſdictionis ꝓrogatio,
etiã tacita. Itẽ omnis ꝓrogatio depẽdet a cõſenſu: ſꝫ hic vſus
erat cõditionalis: ergo nõ põt ꝓrogari ad cauſam peri vſus,
niſi detur cõſenſus. j. c. p. ⁊. ſ. ¶ In ꝯtrũ nullus negat habitũ pe
nes duos: ſi habent habitũ, ergo ⁊ exercitiũ: q2 habitus nõ de
bet eſſe fruſtra: vt ergo exercitiũ eſt in facto, ita oportet qđ ad ob
iectũ exceptionis veniatur in factu. ſi ergo nihil eſt oppoſitũ, vꝫ
qđ agitur. de reſcriptis. c. ceterũ. cũ ſimil. ¶ Dic ſunt videnda.
Primo de ꝓceſſu duorũ tertio non impedito, nondũ excuſato.
Secũdo quid de proceſſu duorũ tertio impedito vere, ſed nõdũ
17 excuſato, an aliquo caſu valeat. ¶ Ad primũ quid de proceſſu
altero nõ impedito, ⁊ non excuſato. Ad hoc aduertendũ. Inn.
hic dicit qđ qñdoqꝫ plures ſunt cõdelegati. abſqꝫ aliqua clau
ſula: ⁊ dicit qđ iuriſdictio eſt ſolide penes quẽcunqꝫ quo ad ha
bitũ, ⁊ indiuid ue repreſentatur in ſingulis tota vt vnica, exerci
tiũ tñ regulariter, ⁊ omni caſu eſt totũ indiuidue penes omnes,
ita qđ penes nullũ ſingulariter, ⁊ omni caſu, dat ſimile in ſerui
tute, ⁊ in iuribus ſepulcrorũ, ⁊ inie pu. ff. de verb. ob. l. ij. ⁊. l. here
des. §. ad ea. ff. fa. er. de iure pa. c. j. ⁊ per hoc concluditur qđ non
vꝫ altero impedito, vel intereſſe nolente, vel abſente. ad hoc. ꝫ. c.
tãm matrimonũ. ⁊ in. c. vno. ¶ Qñqꝫ ſunt plures delegati cum
clauſula qđ ſi nõ dẽs, ⁊ ꝗtũ ad habitũ idẽ qđ. ꝫ. in pluribus dele
gatis ꝗtum ad exercitiũ, ſi ponderatur ante impedimentũ alte
rius, ⁊ ante ſolidationẽ exercitij, vel reſtrictionẽ ad alterũ codeꝫ
modo cõſiſtit penes omnes in re, ſed ſpe, ⁊ habitu: ⁊ potentia eſt
aptum eſſe penes ſingulos, ſecundũ caſus cõtingentiã, aut impe
dimentũ. ¶ Ex his concludit qđ cũ pendentia cõditionis non
reſpiciat niſi purificationẽ poteſtatis quo ad exercitiũ, nõ ꝗtuꝫ
ad habitum, qđ dato habitu penes ſingulos, aut duos, ⁊ ligato
exercitio, ſolũ in euentũ conditionis, qđ habitus operatur ſuaꝫ
virtutem, niſi propter defectus exercitij veniatur ad conflictuꝫ
exceptionis: ſicut vbi ex pacto non tollitur habitus obligatio
nis ex toto, oportet qđ ad tollendũ exercitiũ veniatur ad tõſli

ctus exceptionis: ⁊ ex hoc apparet qđ duobus procedentibus,
tertio nõ excuſato, etiã nulla ſuppoſita ꝓrogatione valet qđ agi
tur: q2 ex quo datur habitus, licet exercitiũ ſit ligatũ, ſed q2 non
opponitur, valet qđ fit. qđ limitat verũ in alia parte, niſi partes
ꝑpter errorẽ non opponant, ⁊ iudex fuerit cauſa huius erroris,
vel eius ſuggeſtio: q2 tūc vel non valeret qđ faciunt iudices, vel
de facili reuocaretur. ¶ Reſtat reſpondere ad obiecta cõtra par
tẽ. ¶ Primo qđ opponitur de inualiditate forme hom. reſ. re
ſpondet q2 hec forma eſt fundata ſuper vtilitate priuata partiũ
ergo hoc vitiatur ita demũ, ſi partes opponãt, ar. j. c. ſi. nec obſt.
etiã qđ hic proceſſus ſit cõtra formã iuris, qđ vult qđ excuſetur
tertius ante, vt hic, contra id. ij. q. vj. §. diffinitiua. q2 hec forma
eſt de iuſtitia partis, cõcludẽs qđ forma iuris, ⁊ diſpoſitio fun
data ſup iuſtitia partis, etiã ſi ſit deducta in formã hominis, nõ
facit formã ſubſtãtialẽ, adeo qđ ex hoc actus nõ vitiatur ipſo iu
re. lꝫ remaneat iniuſtus. exẽplũ. pone enim qđ iudex mãdet dele
gato vt ꝓnuntiet pro tertio, ſi tertius debitũ probet: certe nulli eſt
dubiũ qđ ſi fert ſententiã nõ facta probatione, qđ iſta ſententia
valebat. tanꝙ cõtra ius partis. hec enim cõditio iuriſdictionem
nõ efficit, ſed ius litigatorũ tantũ reſpicit: vnde ⁊ ſi ipſo nõ exi
ſtente fiat adiudicatio, tenebit ſentẽtia tanꝙ cõtra ius litigato
ris lata, niſi fuerit appellatũ. ij. q. vj. §. diffinitiua qđ bñ notadũ
⁊ hec valebit non obſtãte forma iuris, aut hominis, que ſolum
eſt ſuper iuſtitia fundata. ¶ Noc. bene hoc incidenter dictum,
quia per hoc ſentit ad ſi. quod ſi compromitto in arbitris, cum
formaliter debẽant ſententiare de iure, q2 ſi pronuntient, iniuſta
ſententia nõ eſt nulla. ¶ Contrariũ huius dicũt docto. de reſcri
ptis. ex inſinuatione. ſed nõ iuſto modo. dixi de iureiu. quinta
uallis. ⁊ vide Bar. in. l. ſocietatẽ. §. arbitrorũ. ff. pro ſocio. ¶ Nõ
ob. qđ dicitur ſcđo qđ duo habent poteſtatẽ, ſi tertius ſe excuſa
uerit, ⁊ impeditus fuerit, ⁊ ſic ſub cõditione, cuius pẽdẽtia im
pedit habitũ iuriſdictionis: q2 fateor qđ pẽdet cõditio. ſed dicit
hic Inn. qđ illa nõ impedit habitũ iuriſdictiõis. ⁊. l. cedere diẽ,
⁊ ſimiles loquũtur in aliis actibus, ⁊ cõtractibus, nõ in iuriſdi
ctione, que ſuſpendi nõ poteſt ſcđm eũ. ad hoc alle. de appel. cor
di. li. vj. Nã iudex appel. hꝫ iuriſdictionẽ ſub cõditiõe, ſi iuſta ſit
appellatio, de appel. vt debitus. ⁊. c. nõ ſolũ. li. vj. ⁊ tñ ſi iudex ap
pel. ſuper negotio principali aſſumat cognitiõẽ, ⁊ partes prin
cipales nõ cõtradicãt anteꝙ iuſtificate ſit appellatio, vꝫ proceſ
ſus: ſic ⁊ in ꝓpoſito erit ſecũdũ eũ. hec ſo. hꝫ rõnem: q2 ita iuriſdi
ctionẽ ſuſpẽdit cõditio, ſicut ⁊ alios act9: vt no. de reſcriptis. ab
excõicato. ⁊ no. gl. in. §. ſeqẽti. ⁊ no. Inn. in. c. ſi ꝓ debilitate. ꝫ.
eo. titu. ad hoc in gl. de off. deleg. cũ in plures. li. vj. nec ob. c. cor
di. de appel. li. vj. q2 ibi liquit in iudice, qui põt adiri ꝑ viã quere
le, etiã nõ iuſtificata appellatione: ⁊ ſic hꝫ purã poteſtatẽ vbi ve
lit hoc via adiri, ⁊ ex quo partes nõ opponũt, ⁊ ipſe aſſumit co
gnitionẽ, videt trãſire ad viam querele, ad quã trãſire põt, ⁊ nõ
pretẽdere iuriſdictionẽ ex via appellatiõis. ⁊ ita dixit Inn. in. c.
de cã. ꝫ. eo. ⁊ pono in. c. p. ⁊. g. j. e. ⁊ ideo ſoluit ſecundo, qđ ſi cõdi
tio reſpiciat habitũ diſpoſitionis ſuſpẽdit diſpoſitionẽ quo ad
habitũ: ſi aũt reſpicit ſolũ exercitiũ, ſuſpendit quo ad exercitiũ:
q2 iſti hñt iuriſdictionẽ habitu ſinguli in ſolidũ ꝑpter indiuidui
tatẽ iuriſdictionis. ſolũ ergo exercitiũ eſt ſuſpẽſum: ⁊ pro tanto
quo ad illud ſolũ cõditio expectatꝛ. ad hoc optime. ff. de ver. ob.
l. ſi decẽ cũ petiero. ¶ Non ob. tertia ratio qđ ex quo nõ habent
exercitiũ, reſpectu illius exigitur ꝓrogatio, que qñqꝫ ſit de perſo
na ad perſonã, ⁊ hic requirit cõſenſuꝫ: q2 primo erat ſuus iudex,
modo efficitꝛ ſuus iudex in antiquis ſic ſoluit ad trãſferẽdũ ha
bitũ iuriſdictionis in non habentẽ requiritur ꝓrogatio, ⁊ ex cõ
ſenſu, vt ibi: ſed ad exercitiũ ligatũ impediẽdũ requiritur oppoſi
tio: ⁊ ergo qđ agitꝛ, niſi opponatur. ¶ Nõ ob. ratio, ſi dicatꝛ, cur
hic ſit ꝓrogatio de caſu ad caſum: q2 vbi erat cõditionalis, mo
do erit purus: ergo exigitꝛ cõſenſus ex certa ſciẽtia. ¶ Dicit ſe
cũdo Inn. ſcđm quoſdã qđ ſi fiat ꝓrogatio de perſona ad per
ſonã, neceſſaria eſt ſcientia, ⁊ cõſenſus in ꝓrogatione. ratio, q2
primo nõ erat ſuus, mõ ſit ſuus: ⁊ ſic trãſfertꝛ exercitiũ iuriſdi
ctionis, ⁊ habit9 quo ad ius: ſꝫ ſi ſit ꝓrogatio de tẽpore in tpꝰ,
⁊ de caſu caſum, vel de re in rẽ, valet ꝓceſſus, ſi nõ excipiatꝛ. dat
exẽplũ in excõicato iudice, qui non habet iuriſdictionẽ, vt vꝫ ꝓ
ceſſus, niſi opponatꝛ. Item valet, ſicut dicimus in iudice recuſa
to, q2 tꝫ qđ agitur, donec opponatꝛ. j. de excep. c. ſi. ⁊. c. olim. Alij
dicũt, aliud eſt ꝓrogare iuriſdictionis habitũ, ⁊ requiritꝛ cõſen
ſus: q2 datur tunc augmẽtũ iuriſdictionis, qđ eſſe nõ poteſt ſine
cõſenſu, vel in re, vel in perſona, vel quãtitate. Itẽ ſi in tempus,
ſi primo non habebat iuriſdictionẽ non ꝓrogere, ſed ſolũ vſuꝫ
iuriſdictiõis: quo caſu ſufficit qđ partes vſum nõ opponãt: quo
caſu ſi non opponant, actus de ſe valet, ⁊ id, quod ſit, ex quo par
tes nõ opponunt, nec aliquis requiritur conſenſus partium: nã
periculoſius eſt ꝓrogare iuriſdictionẽ, ꝙ vſum, ideo plus ibi
requi

requiriſ.⁊ ita ꝓcedit qd eſt dictū in recuſatione,⁊ aliis exceptionibus oppoſitis. Quādoqꝫ fit ꝓrogatio de re ad rē,vel de tēpore ad tēpus,vel de caſu in caſum:⁊ vꝫ totū,etiā ſi ignorās ius vl factū tacite ꝓrogat:vel ſi nō excipit,ſicut tenet qd ſit corā iudice anteqꝫ recuſetur,vel cū ꝓcuratore anteqꝫ excipiatur.j.de exce.c.ſi.⁊.j.cū olim.⁊.l.ſi filiuſfa.§.veterani.ff.de ꝓcura.fatetur tñ qd ſi poſt litem cōteſt.perueniat cauſa,propter quā poſſit recuſare,vel excipi,vel ſcientia eius,qd poterit excipere,ſed prius facta nō retractabuntur.j.de excep.ca ſi.hec ſo.non eſt bona:qꝛ in ꝓrogatione ſemper exigitur cōſenſus tacitus,vel expreſſus,q nō datur in errāte.ff.de iuriſdi.om.iu.l.ſi per errorē.ff.de iudi.l.ij.in prin.nec eſt ꝓrogatio,niſi augeat iuriſdictio ꝓpter cōſenſuꝫ partiū:ſicut ⁊ in ꝓrogatiōe quo ad perſonā:⁊ idē quomodocūqꝫ augeatur iuriſdictio. Ideo ſoluit tertio qñ deficiunt iudices in habitu iuriſdictionis,⁊ vſu eius,qd agiť extendi,⁊ exigitur cōſenſus,vt in predictis. ¶ Quādoqꝫ iudex nō deficit in habitu.ſed in ſolo vſu,vel exercitio iuriſdictionis:⁊ tūc circa vſum non exigitur ꝓrogatio,ſed ſufficit qd non opponatur,vt valeat actus ex negligētia:⁊ ideo cum duo habeāt iuriſdictionē quātū ad habitū,licet tertius noluit intereſſe,ex quo eſt ibi clauſula,lꝫ non habeat vſum,in quo ꝓrogando,nō eſt neceſſarius conſenſus,ſed ſola ſufficit negligētia,vel omiſſio opponēdi exceptionē:qꝛ habitus operatur validitatē eius,qd exercetur,niſi in facto exercitiū exceptione repellatur:vt patet in omiſſione exceptionis,recuſationis,vel excōmunicationis cartis,vel exceptionis ꝓrogatoꝛe.Nā per nō opponere nō augetur vel minuitur poteſtas,contra quem nihil opponitur,ſed ſolū in facto exercitiū nō impeditur:⁊ ſic valet qd agitur,ſecundum Inn.qd no. ¶ Ex his cōcludit qd ſi ſint plures delegati ſine clauſula,alter ſine altero,non valet proceſſus,niſi fiat ꝓrogatio ⁊ ex conſenſu:⁊ illa facta,valet proceſſus,cōtra gl.Secundo qd vbi ſunt plures delegati cū clauſula,qd valet proceſſus aliquorū nō oppoſita exceptione,etiā ſine impedimento alterius exiſtente vel declarato:ꝑ qd apparet qd ſi impedimentū ſubeſt,licet non ſit declaratū,qd fortius debet valere proceſſus:per qd concluderetur qd fortius valeret,ſi alij nō impediti ratificarent,ex quo proceſſus non eſt nullus:de quo dicam.j.⁊ eſt cauſa,qꝛ quando nō ſunt dati cum clauſula aliquo caſu nō eſt data duobus iuriſdictio,⁊ exercitiū. Ideo hic agitur de creādo vſu,qui nullo caſu datus eſt,⁊ ſic exigitur cōſenſus:ſꝫ qñ ſunt dati cū clauſula.vſus eſt datus duobꝰ,ſed poſſet impediri per obiectū exceptionis,altero non impedito.ſi igitur non opponitur,valet quod agitur.⁊ hec eſt intentio verborū Inn.Hoſt.autē tenet qd proceſſus habitus per duos,tertio nō recuſato,aliter nō ꝓrogata iuriſdictione ex certa ſciētia,vel expreſſo,⁊ tacito cōſenſu,nullo modo valeat duorū,tertio nō impedito,vel impedito,⁊ nō excuſato.mouetur primo ꝑ hanc decre.vbi eſt caſus.Scdo,qꝛ eſt cōtra formā legis animate.i.principis,⁊ cōtra intētionē ſuā:vt patet in ver.Illa quippe.⁊ ſic eſt nullus:⁊ fortius qꝫ ſi procederetur ꝯ legē ſcriptā.de reſcriptis.cū dilecta.⁊ hec forma non cōcernit fauorē partiū,que plerūqꝫ ꝓpter pluralitatē iudicū impediuntur,⁊ vexantur laboribus,⁊ ſumptibus:ſed potius in fauorem rei publice ad roborationē iudicii habilitať:vnde nec tranſgrediēda aliquo modo:ex quibus apparet qd nō eſt opus oppoſitione. ¶ Glo.neqꝫ lꝫ qd ſit ab eis:hoc tene qñ partes nō cōſentiunt.nec cōtradicūt:⁊ tertius in veritate nō eſt impeditus:qꝛ tūc nō vꝫ proceſſus:tū qꝛ ꝯ formā ⁊ ſtudioſam hic datā a papa:⁊ cōcernentē vtilitatē publicam,⁊ nō priuatā tantū,cū publice vtile ſit ſententias notorie deprimi.l.i.de mulgari.Nā altero reſpectu inutile eſt partibus ſaltē quo ad expenſas plures iudices habere:⁊ ſic nō poteſt dici forma fundata ſuper vtilitate priuata hic ſcdꝫ Ho.quē ſequoꝛ quicquid dicat Inno.hic ad tex.nihil reputabitur egiſſe. ¶ Si vero tertius eſt in veritate impeditus,ſed nondū excuſatus:⁊ ſic duo non ſunt certificati de impedimento.an tunc vꝫ proceſſus. Ho.hic tenet qd non valet proceſſus delegati.ſed tantū valet proceſſus ordinarij:dic vt no.Jo.an.in regula,cū,qui certus.de re.iu.in.vj.vbi cōcludit valere proceſſum,qñ impedimentū datur in tertio,itē qd funditus excluditur eius iuriſdictio,vel facti ineuitabilis:ſecus ſi impedimentū ſit iuris,non excludit tertiū ipſo iure a iuriſdictione,ſed ita demum,ſi opponatur.ſicut in terminis.c.ſi ſi cōtra vnum.eo.ti.in.vj.Idem dicit ſi impedimentum eſt euitabile,cū,ſi velit,poſſet intereſſe. Tu tene indiſtincte qd non valet proceſſus:qꝛ ex quo duo ſunt incerti de ſua poteſtate,nō valet qd agitur,licet habeant poteſtatē.ar.l.qui aliena.§.j.ff.de acq.here.l.multū intereſt.vbi hoc tenet Bart.ff.de cōdi.⁊ demon.qd ſequitur Gul.de cu.non ob.l.ij.§.conuenire.ff.de iud.vt dicā.j.c.p.⁊.g.Si autē procedunt duo tertio non excuſato,partibus ꝯdicētibus,tunc ſi iudices aſſumunt cognitionē an ſint iudices,⁊ eſt probabile dubiū an ille tertius ſit impeditus.valet proceſſus eorū recte,vt debent,ꝓnuntiant ſe iudices cognoſcendo de impedimēto,etiā ſi tertius nō ſit impeditus.vbi autē eſſet certū nō impedimentū,nō valeret pronuntiatio:qꝛ nō ſunt iudices.⁊ idē eſſet,ſi nihil pronuntiarent,ſed finaliter ꝓcederēt partibus cōtradicentibus,ſcdm Hoſ. ¶ Si vero plures fuerūt dati cū clauſula,⁊ procedant duo ex eis,partibus cōſentientibus expreſſe:dic vt in gl.in ver.ſed pone.tu dic ſcdm Inn.qd vbi eſt certū,tertiū nō impeditū,gl.bene dicit vbi nō eſt certum,ſi duo ſimpliciter citant,⁊ in citatorio apparet qd tres ſunt delegati,nec ſit mētio de impedimento tertij,nec aliud allegatur in reſcripto,per qd appareat,⁊ cōcludať duos tantū habere iuriſdictionē,nō arctatur citatus,nec cōparere tenetur:qꝛ eo qd aliquid allegatur,eſt certū parti,qd illi nō habent iuriſdictionē ex forma cita.ad hoc qd no.de dila.preterea.nec ob.qd ſit poſſibile qd ſit impeditus,vel excuſatus,vel qd cōmiſit vices ſuas:qꝛ ſi ꝓpter quodcunqꝫ dubiū quis teneretur cōparere,iā ſequeretur qd quilibet comparere teneretur citatus a quocunqꝫ:qꝛ poſſibile eſt qꝫ erat delegatus pape,⁊ imperij:qd eſt abſurdū.Ideo tene qd nō tenetur cōparere,niſi in citatorio aliquid allegetur.i.vbi talis cā allegatur in citatione,per quā cōcludiť iuriſdictio in citāte,tūc teneť cōparere,vt in ꝓpoſito.ſi allegēt tertiā impeditū,vel cauſam cōmiſiſſe:qꝛ tūc ꝓpter aſſertionē,inde res ſit dubia.ff.quibus ad liber.ꝓcla.nō licet.l.iij.⁊ hoc in dubio iudex cognoſcere poteſt de cauſa. Hec vera,vbi citās non hꝫ funditus iuriſdictionē:ſed qñ citans hꝫ iuriſdictionē,licet elidibilē exceptione,ſemꝑ citatus tenetur cōparere allegaturus priuilegiū ſuū qꝛ nō excluditur iuriſdictione,niſi opponatur:vt hic no.Inn.⁊ clarius.ſ.c.cū ſuper.in gl.ibi.qꝫ ab initio.⁊ in regula,nō firmatur.de reg.iu.in.vi.hoc dubiū pendet ab opinionibus,de quibus dixi.ſ.an ꝓceſſus duorū ſit nullus,an aliquis,ſi nō opponať.tene opi.Ho.qd eſt nullus,per iſtū tex.ibi nihil reputabuntur egiſſe.⁊ qꝛ duo deficiūt,⁊ in habitu iuriſdictionis,⁊ nō in ſolo exercitio:qꝛ vnica eſt iuriſdictio indiuidua data tribus,vel duobus ſuis caſibus:vñ nō exiſtente caſu deferente iuriſdictionē nullus eā hꝫ. Itē qꝛ qd interim agitur,agitur cōtra formā datā,⁊ ſtudioſam,⁊ principaliter cōcernētē vtilitatē publicā.ſ.qd maturius ꝑ plures cā decidatur.vnde vtrū poſſit ratificari,pēdet ab illa via generali an actus inualidus ꝓpter defectū conſenſus,poſſit ratificari.de quo aliquid dixi de cōſuetudine.c.cōſuetudinis.latius hic dicit Inn.ſcdꝫ eū.dic ⁊c.de iſto loco vade ad b.qd eſt in alio latere eiuſdē folij:⁊ ibi habes verā ꝯcluſionē.poteris ēt ꝓſequi hic.ſ.vbi iſta particula dꝫ intrare:ſed ibi habes perfectius.⁊ teneas opi.Inn.de qua.ſ.qd ſit aliquis,ſi nō opponať:tūc planū poterit ratificari:vt in illo.c.qd ſicut.ſed tene cōeꝫ opi.qd ſit nullus tūc Inn.tenet qd nō poterit ratificari,cōcludens notabilem theoricā qd vbicūqꝫ actus eſt nullus ꝓpter defectū conſenſus,⁊ ex hoc actus deficit in ſolēnitatibus,quarū ſuppletio pendet a poteſtate ratificantis,tūc ratihabitio ſuperueniens nō valet ad actū:qꝛ lꝫ ſuppleatur defectus cōſenſus,nō ſupplētur ſolēnitatur ſolēnitates,que ſunt nulle,⁊ ſunt de ſubſtātia:alr.ꝑ caſu inſtitu.de teſt.mili.in.§.ſed ⁊ ſi quis.⁊ ſic in ꝓpoſito:qꝛ deficiēte excuſatiōe tertij iudicis,⁊ cōſenſu,libelli oblatione,lite cōteſt.⁊ quicquid eſt actū corā duobus eſt nullū,⁊ ex poteſtate tertij nō pendet ſupplere iſtas ſolennitates deficiētes propter defectū cōſenſus,merito nō validātur:ſecus ſi pēdet a poteſtate illius,qui defectū poſſet ſupplere,vt eſt papa,vel imperatoꝛ,bene valeret.de re iudi.paſtoralis.in cle.iij.q.vi.hoc quippe.Itē ſecus ſi actus eſſet nullus,etiā ſolo defectu cōſenſus:⁊ in aliis ſolennitatibus nō deficeret qd lata ſentētia a nō ſuo iudice in ſubditū meū illꝫ ratificare nō potero ex defectu ꝯſenſus mei,quicquid ſit actū eſt nullū,⁊ ſic vbi ſolēnitates deficiant,quarū ſuppletio non dependeat a poteſtate mea.vide qd no.xi.q.iij.lugdunen.⁊.iij.q.vi.hoc quippe. ¶ Et ſic oīa ſcripta a ſcdo principali incipiens vſqꝫ ad quartū principale expediuit tempore lectionis,incluſo quarto principali.mihi placet opi.Hoſt.primo per hunc tex.ſecūdo qꝛ licet iuriſdictio in plures repñtetur indiuidue penes quoſlibet,ſingulariter tñ vna eſt in ſubſtātia,⁊ nō ſe repñtat in habitu diuidue,ita vno qd excludatur alter,ita qd quilibet vt quilibet nihil hꝫ,ſed quilibet vna cū aliis totū habet ante purificationem:ipſa enim vt vnica ſe repreſentat in plures,vbi ſunt conſentientes:⁊ tūc in quolibet ſolide,vbi nō ſunt cōſentiētes in neutra ſe repreſentat per que cōcludiť qd iuriſdictio altero non excuſato nō ſe repñtat ſolida in aliquos:qꝛ ſi ſe repñtaret,aut dareť cuilibet in ſubſtātia eſſet diuidua in numero,⁊ ſic eſſent plures iuriſdictiōes:aut neceſſario ſe repreſentaret,vbi nō deberet ſcilicet in vno ſolo,⁊ in quolibet diſtributiue,⁊ ꝑ tāto in vſu ſeruiētes vt ipſa ſe repreſentet in eos,exigiť omniū cōſenſus:vt.l.ij ff.de ver.obl.per qd cōcludo qd hic eſt defectus in habitu. ¶ Secūdo qꝛ dato qd habitꝰ etiā eſſet penes duos,tñ purificatio exercitij pēdet ex purificatione iuris,⁊ implemēto forme:quo caſu propter defectum forme non valet quod agitur.⁊ ⁊ ſic ponderandum eſt

an euentus purificans poteſtatē:alias viſum poteſtatis habeat
annexam formam hominis:⁊ tunc vitiatur ipſo iure quod agi-
tur ante euentū conditionis,non ex defectu implementi condi-
tionis,vt conditionis ponderate,ſed ex defectu forme nō imple
te,que indiuidue,⁊ connexim exigitur cū conditionis implemē-
to:⁊ ſic eſt hic. ¶ Quādoqꝫ exitur euētus cōditionis ꝓpter pu-
ritatē diſpoſitionis,non propter forme implementū:⁊ tunc ꝓ-
cedunt contraria:qꝛ ſi reſpicit habitū diſpoſitionis,vitiat habi
tū:ſeu ſuſpendit quo ad natiuitatē. Si reſpicit exercitiū,ſuſpen-
dit exercitiū tantū,vt dicit Inn. ¶ Ex his apparet qđ ſi plures
ſint delegati cū clauſula,pceſſum per duos eſt nullus tertio nō
18 impedito,⁊ nō excuſato. ¶ †Nunc reſtat ſecundo videre quid
de proceſſu duorū tertio vere impedito,ſed non excuſato,an da
to impedimento alterius conīudicū datorum cū clauſula,aliis
non certificatis procedētibus,valeat pceſſus. Hoſt. dicit in hoc
differentiā inter ordinarium,⁊ delegatum:qꝛ in ordinario valet
proceſſus altero impedito,lʒ alii non ſint certificati,dū tñ ex im
pedimēto in veritate aliorū ſit poteſtas purificata:ſʒ ſec⁹ in de-
legato nō aſſignat rationē quare in delegato. hic loquit Inno.
alternatiue,recitat quoſdā dicere qđ ſi vere eſt impeditus,⁊ col
lege ignorāt nō vʒ proceſſus,ar.j.e.cū ſuper.⁊ qꝛ nos ſeruato or-
dine pceſſerunt.ij.d.vj.§.diffinitiua. ¶ Alii contra,cū ipſi ſint
iudices ex cōditione appoſita,attēta veritate lʒ hoc ex poſt fa-
cto fuerit declaratū.⁊ hāc opi.approbare videt Inn.j.de pſcri.
cū ex officij.vbi dicit ſufficere iudicē in veritate iudicem eſſe,⁊ ſe
iudicē putare,lʒ prout pcedit nō ſit certificatus an iudex ſit. Io.
an.remittit ad regulā,eum,qui certus.de reg.iur.li.vj. Ubi con-
cludit diſtinguēdū de impedimēto.aut impedimētum eſt iuris,
⁊ ipſo iure exercitiū iuriſdictionis annullās,vel tollens,ſeu ipſo
iure exercitiū iuriſdictionis impedičs:⁊ tunc dicit qđ interim vʒ
proceſſus aliorū,licet de hoc nō ſint certificati. aut eſt impedimē
tū iuris non tollēs ipſo iure exercitium iuriſdictionis,ſed demū
obſtāte exceptione:⁊ tunc cum antequā opponatur,delegatū nō
ſit purificata poteſtas,non valet quod eſt geſtū,per duos caſus
in.c.ſi cōtra vnū.de of.dele.li.vj.vbi ſi alter iudicū ſit ſuſpectus,
aliorū nō valet pceſſus,antequā ſit recuſatus. ¶ Aut impedimē-
tum eſt facti,⁊ ineuitabile:qꝛ tenetur in carceribus,vel eſt valde
longinquus,vel infirmus:⁊ tunc qꝛ impedimētū ipſo iure impe
dit delegatum,per hoc conſequēter purificat poteſtatē delegato
rū:⁊ ſic valet pceſſus duorū,lʒ nō ſint certificati. ¶ Aut eſt im-
pedimētū facti nō neceſſarium,ſed cōmoditatis,aut volūtatis,
vt qꝛ habet ſupereſſe propriis negotiis,que tamē poſſet,ſi vel-
let.dimittere,⁊ aſſiſtere negotio delegationis:⁊ tunc dicit qđ nō
valet pceſſus duorū antequā ſint certificati an ille velit intereſſe,
qꝛ adhuc poteſtas nō eſt purificata,cū poſſibile ſit qđ vellet in-
tereſſe,ideo oportet de hoc cōſtare,vel ſtatuitione termini,vel re
quiſitione,vel aliter:alias ante requiſitionē pceſſus eſſet nullus.
videt tū velle qđ ſi iſte eſſet requiſitus,⁊ nō vellet intereſſe:⁊ hoc
verū eſſet,licet pro tūc non cōſtaret,dūmodo ex poſt facto cōſtet
qđ purificata eſſet poteſtas:⁊ ſic valeret proceſſus etiā hoc vlti-
mo caſu.hec opi.nō placet,qꝛ in actu depēdēte a volūtate,⁊ po-
teſtate,oportet qđ ſciētia detur poteſtatis,alias nō valet actus.
ff.de acq.here.l.qui in aliena.§.j.⁊ oportet quē certificatū eſſe de
cōditione poteſtatē deferēte:qꝛ nō ſufficit facto ꝯditionē imple
tā.l.ij.de cōd.⁊ demō.⁊.l.qui aliena.§.j.ff.de acq.her.⁊.l.multū.
ff.de cōd.⁊ demon.Guli.de cu.in.l.j.ff.de of.cōſulis.⁊ Bar.in.l.
multū.vbi etiā tenet qđ in caſu huius.c.nō valet qđ ſit,nō conſti
to de impedimēto,vel volūtate,dicēs hoc opari clauſulā oppo-
ſitā ab homine ideo ibi vide,de cōdi.⁊ demō.hic concludunt qđ
ſi erit in eo,qđ eſt cauſa delegationis poteſtatis,qđ non valet
qđ agit iudex.⁊ idem ſentit Bar.in.l.ij.§.conuenire.ff.de iudi.lʒ
cōtradicat,⁊ valde obſtet,tñ nō obſtat,⁊ eius ſolutionē dicam.
j.ca.p.⁊.g. ¶ Aſſignat gul.rationem.duo fundamenta explent
exercitiū iuriſdictionis,velle,⁊ poſſe:ſed dato qđ nō deficiat poſ
ſe,ex quo quia nō eſt certificatus de poſſe,firmiter non applicat
animum ad velle,ex quo errat,qꝛ non firmiter conſentit.ff.de iu
riſdi.om.iudi.l.ſi quis per errorem.igitur deficit vnū principiū:
nam ſola vox iudicis non facit ſententiā,niſi velit quod ſit pro
ſententia.C.cōmi.vel epi.per totum.l.ſi ex ſtipulatione.C.de ſen.
cum ſi.fateor tamē quod ſi eſſet vehemens opinio de purificatio
ne poteſtatis propter impedimentum aliorū,qui propter hanc
vehementē opinionē maxime in ordinario.ſi concurreret etiam
aliorum opi.qđ valerent geſta.per.l.barbarius.ff.de offi.preto.
cū materia ſua.⁊ per tex.viij.q.iiij.omnis:⁊ hoc de ſecundo,qđ
fuit ſecundū mēbrum primo membri ſecūde partis principalis.
19 ¶ †Nunc reſtat deſcēdere ad ſcđm membrum principale ſecun
de partis principalis.ſ.quid de pceſſu duorū tertio abſente,⁊ eo
non excuſato,partibus expreſſe contradicentibus:⁊ tūc ſi ſunt
dati ſine clauſula,planū qđ non valet proceſſus:qꝛ certum,eos
iuriſdictionem non habere.j.c.cum cauſa.vbi caſus.⁊.ſ.c.cūm.

Si cū clauſula.⁊ hoc poteſt dupliciter contingere. Primo,quā
do ipſi cōtradicunt,⁊ duo aſſumūt partes iudicis,⁊ cognoſcunt
an ſint iudices,⁊ pronuntiant ſe eſſe iudices. Secundo,quando
iudices procedunt partibus opponentibus,⁊ ſe abſentantibus.
Primo caſu hic cadit in dubiū an poſſint ſe pronuntiare cōpe-
tētes,⁊ cognoſcere de tertij ipedimēto.q̄ late examinat hic Inn.
Dicit attendendū modum pronuntiationis,aut pnūtiat ter-
tium non expectandū,aliero non allegato,vel in dubiū reuoca-
to:⁊ nō poſſunt:qꝛ in hoc non habent poteſtatē,nec principali-
ter,nec incidēter,an ille debeat cū eis intereſſe,ſi pronuntiant ſu
p hoc qđ nō velit,vel nō poſſit intereſſe,⁊ ſuper hoc cognoſcāt,
ſunt opiniones.quidam qđ nō poſſunt:qꝛ duo nō ſunt iudices,
ſed tres tantū:ergo duo nō poterunt hoc cognoſcere. Secundo
qꝛ in hoc duo tertio ſunt pares:ergo de facto ſuo non poſſunt iu
dicare:qꝛ per in parē,⁊c. Tertio,qꝛ qua ratione iudex recuſatus
nō cognoſcit an ſit iudex.j.c.ſuſpicionis.eadē rōne nō cognoſcit
hic,an ſit delegatus iudicis,⁊ ad eos ſpectat ſolos priūs. Dic,ſi
dio eſt certū,tertiū impedimētū nō eſſe,tunc cognoſcere nō poſ
ſunt:qꝛ certū eſt,eos iuriſdictionē nō habere.de reſcriptis.ſuper
literis.⁊ qđ ibi dicit glo.de accuſa.veniens.de dila.preterea.cū ſi.
Si dubiū eſt probabile de abſentia.tunc poſſunt cognoſcere,⁊
valet pronuntiatio,niſi appelletur. Non ob.qđ duo non ſunt iu
dices:qꝛ verū in principali.ſed bene in hoc incidēti an ſit terti⁹
impeditus:qꝛ ad eos ſpectat cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio:vt
in.d.c.ſuper literis.ff.de iudi.ſi quis ex aliena. Item rei naturas
nā non patitur tres cognoſcere de impedimēto,tertio impedito
neceſſario ergo dat duobus poteſtatē. ¶ Non ob.qđ dicitur de
recuſato.qꝛ illud ſpeciale i recuſatiōe:qꝛ nihil grauius,⁊c.iij.q.j.
qꝛ ſuſpecti.vt dic vt no.hoc verbū qđ in recuſatiōe illud ideo,qꝛ
exceptio illa pariter inficit ⁊ in principali,⁊ in incidēti,cū pari-
ter in vtroqꝫ ſit ſuſpectus. Idē no. Inn.in.c.cū ſuper.j.e.ti.⁊ ita
intellige qđ not.j.e.ſuſpicionis.vbi dicit qđ illa pariter inficit,
quicquid dixerit gl.j.de appel.qua fronte.vel in.c.ſolicitudinē.
¶ Scđo caſu quādo ſimpliciter procedūt partibus poſita ſe ab
ſentantibus:⁊ tunc planū qđ non valet proceſſus,qꝛ nō habent
exercitiū iuriſdictionis:⁊ hec vera.tenendo qđ duo tertio nō ex
cuſato ipſo iure non habēt exercitiū iuriſdictionis:ſecus ſi tenea
tur opi.qđ habeāt illud,ſed exceptione elidibile. de quo eſt di-
20 ctū:⁊ hoc de ſecūdo. ¶ †Nunc reſtat deſcēdere ad tertiū.ſ.quid
ſi procedāt duo partibus expreſſe cōſentiētibus:⁊ hoc caſu qđ
ſunt plures dati.aut ergo ſunt dati ſine clauſula:⁊ dt hic Inno,
qđ vʒ proceſſus qꝛ ſinguli habent habitum iuriſdictionis in ſo-
lidū:igitur cū non agatur de prorogando habitu iuriſdictionis
ſed ſolo exercitio,prorogari pōt,ſicut prorogatur iuriſdictionis
exercitiū de re ad rē,⁊ de tēpore ad tēpus.ſ.c.de cauſis.hoc ha-
bet Inn.pro indubitato.ſʒ ego dico qđ procedit a deciſione ſe-
quētis caſus.aut plures dati ſunt cum clauſula,⁊ pcedūt aliqui
ex eis an valeat pceſſus ex ꝓrogatione gl.hic qđ non vʒ proceſ-
ſus:qꝛ in duobus tertio nō excuſato,agit de creando habitu iu
riſdictionis,qđ partes per ſe facere non poſſunt.l.priuatorū.C.
de iuriſdicti.om iu.de of.dele.ſignificantibus hoc tenuit aliquā-
do Inn.hic,vt patet ex glo.antiquis in alia parte tenent cōtra-
riū.videamus rationes pro,⁊ contra. ¶ Pro parte gloſſe facit
primo,qꝛ duo habent cōditionale exercitiū poteſtatis,ſi tertius
ſe excuſet,vel nolit intereſſe:ergo deficiunt in habitu iuriſdictio-
nis:qꝛ pendētia cōditionalis impedit habitū.ff.de ver.ſig.l.ce-
dere diē.ff.de ver.ob.l.quoties.ff.qñ dies vſufruc.l.ſi.⁊ ſic ſucce-
dit ratio gl.per.l.priuatorū.⁊ per.c.ſignificātibus. ¶ Scđo par
tiū conſenſus non poteſt tollere formā etiā ab homine datā.de
reſcriptis.cum dilecta.j.c.venerabili,ſed de forma eſt qđ oibus
pſitibus pcedat,vel tertio abſente,excuſato:igit.vel aliter papa
mandat tres procedere,niſi alter nolit,vel non poſſit:omne fa-
ctū aliter,eſt cōtra formā,nō purificata cōditione:ergo nullū.de
reſcriptis.cū dilecta. ¶ Tertio,qꝛ iuriſdictio de perſona ad per-
nā ēt dato habitu eſt improrogabilis.j.c.p.⁊.g.igit ſicut ibi de
pſona ad pſonā partis,ita hic pſona ad pſonā iudicis. ¶ Pro
opinione Inn.facit,qꝛ iuriſdictio ſcđm omnes eſt penes ſingu-
gulos ſolida,lʒ exercitiū ſit ligatū:ergo in ꝓrogādo poſſunt par
tes in diſſoluēdo exercitio,vel ſolidādo.ſ.c.de cauſis. Secūdo,
duo,tertio ēt nō excuſato,hñt habitū iuriſdictionis:ergo neceſ-
ſario habēt exercitiū,ſicut veniat ad cōflictū exceptionis.qꝛ da
ta virtute in habitu,exercitiū eſt in ſcđo:ergo ⁊ per factū exceptio
nis cōflict⁹ tolli dʒ.ſimili in pacto de nō petēdo:qꝛ nō tollit ha
bitū oblationis.ſʒ elidit exercitiū,opʒ qđ deueniat ad cōflictuʒ
exceptionis.l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pac.vʒ ergo qđ agitur,niſi
opponat.differētia enī eſt.actū deficere in habitu:qꝛ tūc nō opʒ
qđ deueniatur ad cōflictū exceptionis,vel ad actū impediētis
in ſolo exercitio:qꝛ tūc non tollūt,niſi deueniatur ad conflictuʒ:
qꝛ ſicut exercitiū eſt in facto,ita qđ per oppoſitum tolli oportet
proportionabile ſue nature.ff.de reg.iur.nihil.⁊.j.de reg.iuris.

c.i.per que ipſe hic tenet hoc.¶ Ad obiecta reſpōdetur,dū di-
cit̄,ante dictū nō eſſe dare habitū per pendentiā conditionis:hu-
ius priuit reſponſio.ſ.¶ Ad ſecūdū,pars non pōt tollere for-
mā a iure,vel ab homine datā:dicit diſtinguēdū de forma,ſi for
ma cōcernit vtilitatē partiū,& ſuper ea fundet.ſicut committere
duobus vel tribus:& tūc videt̄ forma conditionaliter data,ſi par
tibus placeat:q2 cauſa dādi eſt vtilitas partiū,cui poſſunt par-
tes renuntiare,ar.de regu'a.ſtatuimus.vnde ꝓcedit hoc cōtra-
riū in ſtudioſa forma:hic in non ſtudioſa.¶ Ad hoc optime ca
ſus.ſ.c.ſi.ubi qō forma q̄nqз dat̄ ab homine ſtudioſa,& nō ad fa
uorē partiū:& tal's forma vitiat.ſic loquit̄ ca.cum dilecta.q2 ibi
nō ad fauorē partiū.ſed in fauorē eccleſie,cui partes nō poſſunt
tacite,vel expreſſe renuntiare:hic ordo qō plures aſſint ſtudioſe,
non mādatur:quaſi non notat hic formā,ſed hic ordo cōcernit
ſolū fauorē partium:& ideo ſi partes nō opponunt,valet actus.
Item qō inquiratur de excuſatione non oppoſita ab homine,
ſed a iure.nec ob.c.cui de nō.de prebē.li.vi.vbi ſi mandet̄ de pre-
bēda integra ꝓuideri,nō pōt prouideri de dimidia,lз pars ve-
lit:q2 in beneficialibus,in quibus ſtrictius agit̄.de prebē.q̄uis.
li.vi.ita qō ibi in odioſis,& a partibus nō pēdētibus:ſed hic in
pendētibus a partiū poteſtate:vt prorogare iuriſdictionē,poſ-
ſunt partes recedere a forma,vt hic,non in pendētibus ab earū
poteſtate,non vt ibi,q2 non erat in poteſtate partiū cōprehēde-
re mediā,ſi in reſcripto non cōprehendebatur:ſic ibi erat defe-
ctus forme in cōprehenſione cuius ſuppletio nō pendebat a po
teſtate partiū.¶ Hoſt.tenet gl.fundamentū eius,q2 hic agit̄ de
prorogatione de perſona ad perſonā,que no cadit in delegatio.
ſ.c.p.&.g.& q2 hec forma tollit funditus delegationē poteſtatis
in eos.quid in hoc ſit tenendū.pendet ex dictis.tenui opinionē
qō iſti deficiant in habitu:ergo nō pōt dari ꝓrogatio.Huc deci
dit tertiū membrū principale,de quo.ſ.& tangit mēbrū verſiculi
21 gl.penulti.ibi:ſed pone qō duo procedant,&c.¶ † Reſtat nunc
deſcendere an proceſſus habitus per duos tertio non impedito,
ex poſt facto p tertiū poſſit ratificari.gl.& qō ab initio,dicit qō
non:q2 proceſſus eſt nullus:ergo ratificari non pōt.de ele.audi-
tis.& in regula,nō firmatur.de reg.iur.li.vi.In cōtrariū facit de
ele.qō ſicut.vbi electio nulla cōſenſu validat̄.ſ.c.ti.cum in iure
xi.q.iii.lugduneſ.iii.q.iii.hoc quippe.ff.adoptio.l.adoptio.inſti.
de teſt.mili.§.ſed & ſi quis,vbi teſtamentū factū ſine ſolennitate
validatur illo facto milite.ſi teneas opi.ꝙ proceſſus ſit aliquis,
planū eſt qō pōt ratificari.ſi teneas aliā,que eſt cōis,dic ſecūdū
Inn.ꝯcludēdo theoricā,ex qua patebit ſolutio queſtionis.Dic
qō q̄nqз actus nō eſt nullus ꝓpter defectū cōſenſus tātū,ſз pōt
inualidari,conſenſus ſuperueniēs ſufficit.& actus pōt ratificari:
vt in ca.qō ſicut.hic alle.& in.l.iii.§.ſi uſum.ff.rē ra.ha.ff.de iud.l.
licet.q2 ibi valoret iudiciū quo ad procuratorem,ꝙ non valuit
quo ad preiudicium domini.ff.de procur.l.plautius.& ſic loqui-
tur.c.lugduneſ.q2 ibi tenuit ordinatio a non ſuo iudice quo ad
characterē.Quādoqз actus eſt nullus ipſo iure propter defectū
cōſenſus:tūc ſi exigit̄ certo determinato tēpore,nō ſufficit poſt-
ea ſuperueniens:vt dicto.c.auditis.q2 licet ſuppleatur defectus
cōſenſus,nō ſupplet̄ defectus ſolēnitatis.inſti de teſt.mili.§.ſed
& ſi quis.Si actus eſt nullus ex ſolo defectu ꝯſenſus,nō tn̄ exigi
tur conſenſus certo,& determinato tpe:& tūc actus validatur.ſic
loquitur,c.cū in iure.de ele.¶ Quādoqз ad actū exiguntur alie
ſolēnitates ꝙ cōſenſus:tūc ſi cōfirmās poteſt ſupplere ex ſua po
teſtate defectū,etiā quo ad ſolennitates,vt eſt papa,vel impera-
tor.de eler.illa.de trāſac.c.i.de re iud.paſtoralis.in cle.validatur
actus.ſic loquitur.iii.q.vi.& dcā.l.adoptio.ſic dicit debere intel-
ligi.§.ſed & ſi quis.vbi teſtamentū nō ſolenniter factū poſtea ra-
tificatur ex ſola militis voluntate,eo poſtea facto milite:q2 ibi
ſolēnitates erāt in ſolēnitate agere debentis.Si aūt ꝓpter defe-
ctū cōſenſus deficit act⁹ in aliis ſolēnitatib⁹,quos ſupplere nō
pendet a poteſtate conſentientis:& tūc actus nō validatur:& ſic
loquitur hic.Nā ſuppoſito qō duo ꝓcedant ſine tertio,ꝓceſſus
deficit in ſolēnitatibus obla.libelli,cōteſt.litis,& alioꝝ,que non
pōt momētaneus cōſenſus ſupplere igitur actus ex ſuppletione
poſtea facta nō validat̄.¶ Per hoc infert ad propoſitū qō la-
ta ſentētia per duos,tertio nō excuſato,q2 ſentētia non valet ex
defectu,etiā nō ſolēnitatū,que ſunt nulle ꝓpter defectū iuriſdi-
ctionis,ſi libelli obla.cōte.litis,& alia ſunt nulla,& illa ſupplere
a poteſtate tertii nō depēdet a ſolo ꝯſenſu iudicātis,qō talia nō
ratificātur.& ſic infert ad ſimile,qō ſi nomine ordinarii ſunt plu-
res late ſentētie,qō nō poſſunt rate haberi:q2 ſolēnitates nulle
ratihabitione nō poſſunt ſuppleri.Per hoc apparet qō ſi aliqs
nō iudex tulit ſentētiā nomine meo ꝯ mihi ſubditū,ego nō poſ
ſum illā ratā habere.Nō ob.qō geſtū meo nomine poſſum ratū
habere:vt.l.ſi pupillus.§.ſi negotio.ff.de neg.ge.q2 lз nō poſſuз
habere rata non noīe meo geſta,nō ſequeret̄ qō oīa noīe meo ge
ſta rata habere poſſum,quādo nullitas propter defectū conſen-
ſus poſtq̄ cōcluditur defect⁹ nullitatis quo ad ſolēnia defectū
ſolenniū ſupplere nō poſſum.& predicta ſunt vera in eo,qō deſi
eſt de ſentētia.Cy.& bar.in.l.i.C.qui pro ſua iuriſdi.licet alii do-
ctores ſentiant cōtrariū.& Gul.in.l.obſeruare.§.ſi.ff.de officio p
cōſu.& leg.&.l.quid ergo.in prin.ff.de his,qui no infa.& hec ſuffi
ciant de tertio.Hic deciditur quartū membrū principale,& tan-
22 git ver.gl.ibi:& ſi dicis qō papa non rn̄det ad qōnē,&c.¶ † Ad
quartū principale qualiter queſtioni rn̄deatur prime & quid iu-
ris.de pūcto dicit gl.qō reſpondetur indirecte ex rn̄ſione ſecūde:
q2 ſi nō poſſunt cognoſcere,ergo nō poſſunt citare ad cognitio-
nē.gl.ſuper verbo,formā,dicit qō reſpōdetur aliter.ſ.de toto ad
partē:q2 reſpondet huic toti,qō nō poſſunt ꝓcedere vel cogno-
ſcere,ergo nec citare:q2 citatio eſt pars ꝓceſſus,vel cognitionis,
l.in cauſe.§.cauſa cognita.ff.de minoribus.ad hoc.ſ.c.cōſuluit.
&.c.paſtoralis.§.i.Inn.adaptat rn̄ſionē aliter:q2 litera dicit qō
nō poſſunt cognoſcere,ergo nec citare:q2 in citatione requiritur
dilatio.ſ.c.cōſuluit.que dз dari cū cauſe cognitiōe.iii.q.iii.ſpa-
tiū.qō nō placet Inn.q2 ſpatiū.loquitur de dilatione ad ꝓbā-
dū:ſed dilatio citationis nō requirit cauſe cognitionē,& idē no.
23 de reſcriptis.cuз cōtingat.¶ † Nunquid aūt citatus in iure in-
diſtincte debeat cōparere.dicit glo.qō aut eſt certum qō tertius
nō eſt accuſatus:& nō tenetur cōparere,ſi eſt dubiū,licet in veri-
tate nō ſit excuſatus citatus tenetur cōparere,& tutius eſt in du-
bio qō cōpareat:q2 poſſet eſſe excuſatus,vel illi cōmiſiſſe rn̄m,
Inn.tenet primum membrū:quo ad ſecundum autē,vbi eſt du-
bium.dicit qō aut dubio ſimpliciter citant,& in citatorio appa-
ret qō tres ſunt delegati,nec aliqua ſit mentio de impedimento
tertii,vel ipſius abſentia,vel aliud nō allegatur in reſcripto,per
qō cōcludatur,vel appareat duos tātum habere iuriſdictionē,
& nō arctat citatus,nec cōparere tenetur:q2 eo qō aliquid non al
legatur,eſt certum parti qō illi non habent iuriſdictionē ex for-
ma citationis.Ad hoc qō no.de dila.preterea.¶ Nec ob.qō ſit
poſſibile qō ſit excuſatus,vel cōmiſerit:q2 ſi ꝓpter quodcunqз
dubiū quis teneretur cōparere,tunc ſequeretur qō quilibet tene-
retur cōparere a quocunqз citatus:q2 poſſibile eſt qō erat dele-
gatus pape vel imperii:qō eſſet abſurdū.¶ Sed vbi talis cau-
ſa allegatur in citatorio,per quam concluditur iuriſdictio in ci-
tante,debet cōparere:q2 de hoc dubio habet cognoſcere iudex.
& hoc tenet Inn.& bene:& ex tali aſſertione iudicis ſit res dubia.
ff.quibus ad liber.procla nō licet.l.ii.Idē cū citatus hз iuriſdi
ctionē licet eliſibilē exceptione,q2 tūc dз ire allegaturus priuile
giū ſuū.ff.de iudi.l.ſi quis ex aliena.de reſcriptis.ſuper literis.&
24 no.Inn.c.cū ſuper.¶ † Expedita ſubſtantiali forma huius.c.
incipio aliqua declaratiua ad tex.Et primo aliqua videnda ſunt
25 circa modū excuſandi,& primo erga perſonā nūtii.¶ † Quero
primo qualis debet eſſe nuntius.gl.dit qō ꝓbate fidei.xcvi.di.
nobiliſſimus.Ho.dicit nihil obeſſe,etiā ſi nuntius ſit infamis,
dūmodo ſit canonice deſtinatus.de reſcriptis.ſciſcitatus,q2 hic
agitur de modico preiudicio,& ſimplici certificatione,per quam
ius alterius nō leditur:& ſic credit̄ vni teſti.de teſtibus.in omni.
ad hoc.l.itē veniūt.§.in quo.ff.de peti.here.¶ Secūdo quero cū
gl.cui dз fieri fides qō ſit certus nūtius:dicit gl.qō iudici.ff.rem
ra.ha.l.ne ſatiſdatio.& fides facienda eſt iudici,cū ſrōm ea,que
corā eo probātur,debent iudicare:de renūtiat.in pſētia.iii.q.vii.
iudicet.vnde dicit gl.qō etiā fieri dз fides partibus de hac excu-
ſatione:q2 per hoc cōſtat qō habeant iuriſdictionē,de qua fidē
facere debent.ſ.c.cū in iure.¶ † Quero proſequēdo gl.an huic
nuntio,vel excuſatori credatur ſine literis.dicit gl.qō nō credit̄,
ꝙtuncunqз fidelis ſit:de probatio.quoniā.& q2 vni teſti nō credi
tur.iii.q.iii.§.vnius.ideo ſequit̄ in text.literatorie,&c.q2 potius
credit̄ literis,ꝙ nūtio,q2 idonea eſt ꝓbatio.ff.de pigno.l.cōtra-
hit̄.& qō reſpicit literatorie,reſpicit vtrūqз diuiſim:vel eſt expo-
ſitiuū.Hoſ.hic cōtra,qui dicit qō ſufficit certus nūtius ſine lite-
ris:alſ quare diceret litera,certū eū debere,cū ſiue ſit certus,ſiue
nō ſufficiāt litere.Idē Inn.dicens qō nuntius debet eſſe certe &
probate fidei.& forte ſeruienti noto crederetur,cū hoc nō ſit ma-
gnū periculū,vel cum non agatur de magno preiudicio:& ſuffi-
cerēt etiā probabilia argumēta.de cle.peregri.c.i.&.ii.dat tamen
conſilium qō iudices mittant ad eum ſuos nuntios.Et aut.ra-
ſum,ſecundū Vin.& Hoſ.in quo creditur nuntio nō iurato.ad
hoc qō no.Io.xviii.di.placuit.in gl.ii.¶ Quero tertio qd ſi ci-
tatus velit ꝓbare qō ille nō eſt nuntius,dic qō hoc pōt directo
per cōfeſſionē.de cōfeſ.c.ſi.li.vi.Itē & indirecte,vt ptз ex not.de
elec.c.bone.¶ Quero cū alia gl.quarto qualiter ꝓbabit̄ impedi
mētū aliter,ꝙ p nūtiū.dic qō ꝓbabit̄ p teſtes qō eſt infirmus,vl̄
abſens lōge.de cle.peregri.tue.Idē ſi ꝓbet̄ captiuitas,vel alia
impotētia iuris,vel facti.de reſcriptis.ſciſcitatus.& poterūt hau
probationes recipere cōdelegati vt rn̄auſule.ad hoc.ſ.c.ſi contra
vnū.lib.vi.& ſi iudex quādo nō eſt ſufficienter probatum inter-
loquatur,imputent ſibi partes,ſi non appellant:quia ſententia

trāſit in rem iudicatā, cū ſint iudices propter dubium. ꝫ. de ele.
dilecti. ¶ Secūdo principaliter videamus aliqua circa ſubſtā-
tiā certificatiōis: vr qđ nō eſt neceſſe qđ certificet, q2 ſtatim ſunt
certi de impedimēto tertij, ex quo nō venit: nam ſi nō venit, aut
hoc eſt, q2 nō vult, aut q2 nō poteſt: ⁊ in quolibet iſtorū caſuum
poſſunt pcedere, de primo cū non vult, patet. ſ. e. c. §. addicimus.
de ſecundo cū nō poteſt, patet hic in prin. Sol. dicit gl. iiij. qđ lȝ
ſciant tamē eis hoc denunciandū eſt: q2 debet de hoc eis conſta-
re antēꝙ procedant: q2 poſſet eſſe qđ vult, ⁊ poteſt intereſſe, ſed
nō ſtat per eū, ſed per partes, que ipſum deducere debēt ſuis ex-
pēſis: cū ſuis expēſis nō teneatur venire. de vi. ⁊ ho. cle. cū ab om
ni. ad hoc, q2 ſi mulier ſciat accuſationis libellū porrectū, recte
tñ nubit, cum ei nō eſt denūciatū. ff. de adulterijs. l. denuntiaſſe.
in gl. ibi: licet ſciat. certe ⁊ ſcirent, poſſent procedere, dū tamē poſ
ſent probari: q2 hec denūciatio nō requiritur, niſi ꝑpter ſinē ſciē
di. Itē nō ſequeretur. nō intereſt, ergo nō intereſt q2 nō vult. vel
non poteſt: q2 poteſt eſſe qđ vult intereſſe, ſed nō permittitur, vel
neſcit diē, quo illi cōgregari debēt, vel forte oblitus eſt diem. ſed
illud parū valet: q2 ⁊ ita poſſet dici de tertia, vel centeſima cita-
tione. vnde cōiter ſeruatur hodie hec adiectio, quando eſt cita-
tus, ⁊ nō venit. facit qđ no. ſ. c. pxi. ⁊ eſt ſimile qđ dicitur de elec.
qđ ſicut. ⁊ c. eccleſia licet dicāt aliqui aliud in electione, ꝑpter pe
riculū more: que ratio hic ceſſat. ¶ Itē quādoqꝫ in vno loco re-
manere pōt electio: vt not. de poſtu. grati. qđ hic eſſe nō poſſet.
¶ Ratio gl. de expenſis nō placet Hoſt. q2 per eam ſequitur qđ
niſi primo ei ſatiſfaciat de expenſis, qđ venire non teneretur: ſic
nec pape obediret: nā ⁊ ſi eas petere poſſit, adhuc nō eſt locus pe
titioni, cū ſint incerte: ſed eis factis, ex quo ad locū venerit, per
pignora vel alio modo ſibi poterunt prouidere ſecundū Hoſti.
¶ Venio ad ver. ſed illa quippe. vbi gl. oppo. qđ hec verba ſint
impertinēter poſita. q2 nihil concludunt ad precedentia. Sol. di-
cit qđ eſt quedā interpoſitio. vel dic qđ hic ponitur ratio dicti.
qđ declara. vt in caſu, q2 pape oſtendit ex intentione mādantis,
qđ duo nō poſſunt procedere ſine tertio: deinde hoc extendit ex
verbis, ⁊ forma mādati: ⁊ illa verba, illa quippe: cōpetētius po
28 nerentur poſt illa mandati, ſi quid, ⁊c. ¶ † Opp. cū alia glo. qđ
melius ſit cōpromittere, vel habere vnū iudicē, ꝙ plures: vt pa-
tet. ff. de arbitris. l. itē ſi vnus. §. principaliter. ſ. de arbitris. ino
tuit. Sol. dicit gl. qđ quo ad iudices, melius eſt habere plures:
quo ad arbitros, melius eſt habere vnum, propter naturalē ho
minum diſſenſionē. ſi tamē cōpromittatur in duos, tenet cōpro-
miſſum, ⁊ debet iudex eos cōpellere ad eligendū tertium: vt di-
cto. §. pncipaliter. ⁊ ſ. c. ſuſpicionis. ¶ Aſſignat Ho. rōnē inter
arbitros, ⁊ q2 cōiter arbitri accipiūt amici partiū. ⁊ ſic pni ſunt
ad diſſenſū. ⁊ aliqñ ſunt ignorātes, ſȝ iudices prudētes ⁊ apti
ad cōſentiēdū iuri. pluſꝙ arbitri: ⁊ meli⁹ plures vidēt, ꝙ vnus.
29 **Addicimus.** ¶ † Clauſula, qđ ſi nō oēs poteri-
tis: ſub impotētia includit volūtatē
30 h. n. ¶ † Not. qđ non poſſe dicitur, qui nō vult. ¶ No. de verbo,
qđ nō denotat preciſam voluntatē, ſed cū quadam ſuſpenſione
31 deliberationis. ſ. §. ſexta. in prin. ibi: ſi re⁹ nō velit ſtatim. ¶ † No.
qđ delegatus, qui ſine cauſa nō exequit delegationē, eſt grauiſ-
32 ſime arguendus. ¶ † No. equiparari ſubterfugientem, ⁊ contē-
nentē quo ad hunc caſum: ex quo nota qđ alias nō per oīa ſunt
paria: nā plus peccat contēnens, ꝙ ſubterfugiens: ⁊ q2 plus ex-
33 preſſe ꝯdicere, vſqꝫ minime cōſentire. de bap. maiores. ¶ † Op.
qđ verbū, volueritis, ſit ſuperfluū, ex quo ſub verbo, poteritis, in-
cluditur voluntas. vñ ob. de reſcriptis. ca. ſciſcitatus. dic qđ hoc
34 corrigit illud. ¶ † Opp. qđ non ſolū arguēdus recuſans, ſed etiā
puniendus ſit: de reſcri. c. ſciſcitatus. Gl. ſtat cōtrario in prin. in
fine tamē dicit contrarium, qđ ſufficit redargutio: q2 nō agit de
35 de preiudicio partiū. ¶ † Quero quid ſi tertius nō poteſt inter-
eſſe, propter impedimētū rei familiaris, an ex hoc ſit excuſatus.
gl. dicit qđ ſic: q2 non tenetur negligere propria ff. de iudi. l. ſi lō-
gius. qđ intelligūt doc. qñ periculū propriorū eſt graue: de don.
c. ad apoſtolice. alias vix ceſſaret excuſatio, cū vix inueniat ali-
quis, q nō ſit circa ſingularia negotia aliquātulū occupat⁹, ſecū
36 dum Hoſt. † ſed an hic negligens poterit puniri. dicit gl. qđ ſic,
de reſcriptis. ca. ſciſcitatus. a quo autem poſſint puniri: dicit gl.
qđ coniudices non poſſunt: q2 par in parem, ⁊c. ꝫ. de elec. ca. in-
notuit. ordinarius non: q2 delegatus maior eſt eo, ꝙtum ad illā
cauſam. ꝫ. ca. ſane. Ideo papa erit ille, qui cum poteſt punire: ⁊
hoc faciet ad relationem coniudicum. vel forte ſatis erit punitus
redargutione, cū aliā non preiudicetur. dicit Hoſt. quod ordina
rius poterit eum ratione peccati redarguere: in ſumma, eo. titu.
§. quid ſit eius officium. ver. ſed per quem. Ioan. an. remittit de
reſcriptis. c. fi. ⁊ hec ſufficiant vſqꝫ ad. §. ſexta. qui ſequitur.
37 **Sexta.** ¶ † Si reus coram delegato citatus obijcit excō-
municationē actori, quē nō probat intra tēpus
debitū, auditur actor. Si vero probat, delegatus abſoluet acto-
rē, ſi excōicatus eſt propter cauſam ſibi cōmiſſam: ſi ꝑpter alia,
ſ. ꝙ ſibi cōmiſſa eſt. nec eſt de reſeruatis pape ad eū, ad quē ſpe-
ctat, remittet: qui ſi nō vult abſoluere, delegatus abſoluet, ⁊ ab-
ſolutus ſuper eo, de quo erat excōicatus, excōmunicatori pare-
bit excōicatus: qui ſi malitiā adhibet delegat⁹ de cā cognoſce.
h. d. Primo ponitur qđ, que ſoluitur ibi: hanc dubitationē. Se
cūdo ponitur ſcđa incidēs qđ, quā ſoluit ibi: quo caſu. ⁊ qđ ibi:
38 ſi vero. ¶ † Not. primo qđ excōicatio quē repellit ab agendo.
Et no. practicā opponendi excōicationē cōtra actorē: vi. ſ. op-
pono qđ nō pōt ſtare in iudicio, q2 eſt excōicatus. ad hoc de in-
39 di. c. intelleximus. ¶ † No. ſecūdo qđ exceptio dilatoria ſtatim,
⁊ ſic ſummarie eſt probāda: ⁊ ſi altiorē exigat indaginē, repellit,
⁊ actor interim agere permittere, ⁊ ſic tēporaliter repellitur. Et
no. practicā procedēdi in talibus dilatorijs cōtra perſonā par-
tis: q2 opponēti vel incōtinēti ſe non offert probaturū, ſtatui dȝ
terminus ad probādū. poſtea nō audit. ad hoc hodie dic vt de
40 excep. pia. libro. vi. ad hoc de excep. paſtoralis. ¶ † Nota tertio
practicam pronuntiandi ſuper dilatorijs contra excipiētem: q2
dȝ pnuntiari nō obſtantibus exceptionibus ad vlteriora pcedē
41 dū, ⁊ actorē abſqꝫ offendiculo ad agendum admitti. ¶ † Nota
quarto qđ id dicitur cōſtare iudici. qđ ꝯſtat legitima pbatio-
42 ne, vel cōfeſſione. vide. ꝫ. cap. cōſultationib⁹. ¶ † No. quinto ca-
ſum, in quo delegati iuriſdictio ſe extēdit ad aliud ꝙ cōmiſſū,
vt poſſit abſoluere perſonas in iudicio litigantes ꝑpter excōi-
cationē ad litigandū inhabiles: ⁊ hec vera. quādo excōmunica-
tio eſt cōnexa cauſe, de qua in iudicio contēditur, q2 ab ea occa-
ſionata: vbi autē illi nō annectitur, q2 propter aliā ſeparatā cām
promulgata, dȝ ad excōicatorē tunc remitti, ſiue excōicator tunc
fuerit ordinarius, ſiue delegatus. ⁊ ſic apparet qđ delegatus ex-
cōicās pōt quādocunqꝫ abſoluere. de quo. ſ. c. querēti. ⁊ qđ a ſen
tentia lata per delegatū non abſoluit ordinarius, nec alius pa-
43 pe delegatus, niſi expreſſe, vel tacite ſit cōmiſſa. ¶ † Nota ſexto
argumentū qđ iuramentum eſt de forma abſolutionis. de quo
44 de ſen. excom. cū deſideres. ¶ † Not. ſeptimo qđ delegatus pa-
tas etiā ꝑpter aliā cauſam ſeparatā a cōmiſſa excōicatos abſol
45 uit in ſubſidiū negligentie excōmunicatoris. ¶ † No. octauo qđ
delegatus etiā ad preparationē cauſe a papa ſibi cōmiſſe nō ab
46 ſoluit in caſibus pape reſeruatis. ¶ † Not. regulam qđ delegati
ptās extēditur nō ſolū ad principaliter cōmiſſa, ſȝ ad omnia in-
cidētia, ſine quibus cā nō pōt aliter expediri, etiam acceſſoria.
47 ¶ † No. ex ver. ſi vero. pzlo qđ abſoluto excōicato ꝑpter aliā
cauſam, delegatus lȝ abſoluerit, nō pōt de principali cā, ꝑpter
quā extitit excōicatus, abſoluere, ſȝ ad excōicatorē eſt remitten-
dus, vt de eā cognoſcat. Fallit in duobus caſibus. Primus, qñ
cā principalis foret expreſſe delegato cōmiſſa. Secūdus, qñ ne-
gligens eſt excōicator in cognoſcendo: q2 tūc rōne acceſſorieta-
48 tis cognoſcet de illa. ¶ † Veniamus ad declarationē materie
huius partis capituli: ⁊ quero primo an litteris impetratis ab
excōicato aduerſarius vti poſſit inuito excōicato. quidā qđ ſic,
q2 cōes. ad hoc reſti. ſpo. c. ex cōqueſtione. ⁊ qđ ibi not. Secūdo,
q2 pena excōicationis nō dȝ afferre premiū. de ſen. excō. c. ſi vero.
hec tȝ hic Inn. dic nō excōicatū vti nō poſſe, q2 nulla. ⁊ pena nō
affert premiū, niſi afferat ex neceſſaria cōſequētia pene: vt no. ff.
de neg. ge. l. ſiue hereditaria. ad hoc facit qđ no. Io. an. in. c. j. de re
ſcriptis. li. vi. in gl. ordinaria. ꝫ. iſt dictū Ion. pōt intelligi, qñ lit-
tere impetrate ꝑ excōicatū ſunt nulle: ſecus ſi ſunt nulle: vt no.
49 in. d. c. j. Scđo quid ſi impetrate ſunt de cōſenſu cōi excōicati, ⁊
⁊ nō excōicati. quidā qđ valēt ad ꝑfectū nō excōicati, ſicut in te
ſtō, quo relinquitur capaci, ⁊ nō capaci. alij qđ valēt lȝ excōica-
to poſſit obijci, ⁊c. ⁊ de excep. pia. li. vi. ⁊ ai litē. ⁊ poſt. Io. an. re-
mittit ad regulā, vtile per inutile. de reg. iur. li. vj. ibi. Io. an. con
cludit in caſibus, in quibus pōt impetrare excōicatus, de quib⁹
de reſcriptis. c. j. li. vj. Caſus nō hȝ dubiū in caſibus, in quibus
nō pōt: ſed ſi duo ſunt excōicati, ⁊ nō excōicati cōtra tertiū im-
petrātes, ſi ius agēdi eſt diuiſibile per partes, q2 ſunt plures he-
redes, vel diuiſibiles numero, q2 cuilibet cōpetit ius agēdi in ſo
ldū: ⁊ tūc nō vȝ ꝙtum ad impetratū, excōmunicatum, ſic quo ad
aliū. ff. de leg. ij. l. ſi titio, ⁊ meuio. Si ius agēdi eſt indiuiduū ex
parte agētiū, vt q2 ſunt plures heredes agere debētes pro ſerui-
tute, vel iure pa. tūc reſcriptū nō vȝ, q2 vterqꝫ agit. Si vero vnus
eſt actor, alter reus, ſi excōmunicatus eſt actor, q2 principaliter
reſcriptū habet ortū ab actore, non valet reſcriptū: ſi eſt reus, vȝ
quo ad eū, ⁊ quo ad actorē agere volētē, ⁊ q2 vt reus pōt eſſe in
iudicio excommunicatus vȝ ⁊ quo ad eū. de excep. c. fi. ⁊ patet de
iudi. intelleximus. de reſcriptis. c. j. li. vj. ſic tamē quod non pote-
rit ex eo actorē reconuenire, vel agere, vel aliud, quod ad defen-
ſionem non ſpectet, facere antequā abſoluatur: de exce. cum te-
50 ter. ⁊ hoc de hoc pacto. ¶ † Tertio excōmunicatus, cōtra quē
preſcriptio currit, agit, ⁊ repellitur. an poſſet excōicatus repul-
ſus poſt tēpus preſcriptionis agere: hic ſunt opiniones. Pria.
poſſit.

poſſit.q2 ei,nō currit tēpus,cū agere nō poſſit,⁊ ſtat per iudicē,
vel partē.ad hoc de cōceſ.pręben.q2 diuerſitatē.Alij cōtra,quia
ſtat per eū.doc.remittūt de excep.ſignificauit.dic,ſi excōicatus
ſine culpa,⁊ per eū nō ſtat quo minus abſolutionē petat,nō cur
rit tēpus,ſi excōicatus eſt ex culpa,ſi per eū ſtat quo minus pe
tat abſolutionē,tunc currit tēpus:q2 qui poteſt facere vt poſſit,
⁊c.de reg.iur.is potēſt li.vi.de ele.c.ſi. ¶ Quarto,an excōmuni
catus pręſcribat ꝯ nō excōicatū.dic qd ſic:q2 pręſcriptio currit
cōtra negligētes.ſ.de pręſcri.vigilāti.imputet ſibi nō excōicatꝰ,
ſi non agit.cū excōicatus conueniri poſſit.de iudi.intelleximus
51 ¶ † Quinto dato termino actori ⁊ reo ad probandū,reus exci
pit excōicationē ꝯ actorē,lapſum eſt tēpus ad probādū,an cur
rat tēpꝰ ad pbādū.ita qd lapſo termino nō poſſit pducere reꝰ.
Quidā qd ſic,q2 agere poterat excōicatꝰ,⁊ acta valida ꝗtūcūq3
eſſet pbire excōicatꝰ.de exce.pia.li.vi.ſicut i iudicijs.ſ.de re iu
di.ad pbādū.imputādū ergo opponēti.qd tēperat Jan.hic de
proceſſu in detrimentū excōicati habito,⁊c.qd nō placet,p ca.
pia.de exce.lib.vi.qui tex.loquitur indiſtincte.tene qd nō pote
rit opponere poſt terminū:q2 non eſt puniēdus,ſi procurat vti
litatē proximi,⁊ bonū anime eius. ¶ Item hoc tene,q2 termi
nus eſt ſtatutus parti,vt producat,niſi ſit impeditus legitima
cauſa.⁊ hec eſt legitima cauſa,quare interim pducere non pote
rit.q2 excōicatus eſt repulſus eſt iuſta cauſa:vnde nō eſt,cū quo
pducatur. Sexto,excōicatus eſt actor,reus h3 teſtes,quos ad
eiꝰ defenſionē vult publicare,nō publicat intra terminū,an po
terit poſtea:tene qd non excōicato currit tēpus,⁊ ei imputatur
omne,qd facere omiſit,qd facere poterat excōicatiōe nō obſtā
te,ea excōicatione durāte:ideo cū vt reus potuerit,⁊c.vt lite cō
te.qm̄ ſ.in aliis.de teſt.ſignificauit. ¶ Opp.qd ex quo nō vult
pbare ipſum excōicatū,amplius audiri nō debeat.de pba.c.l3
cām.So.dicit.nō velit,nō nolit.qd denotat expreſſam cōtume
ciā:vt p3 ex no.de dolo.c.fin.q2 vult,ſ3 nō modo. ¶ Septimo,
quid ſi dicat opponens poſt terminū ſe perdidiſſe atteſtationes
teſtiū,quas produxit ante terminū,an admittat ad hoc pban
dum:quidā qd nō auditur,q2 ad hoc ſtatutus eſt terminus,vt
poſt terminū nō audiatur,maxime q2 non pręiudicatur in prin
cipali.ad hoc.ſ.c.cōſuluit.⁊c.Alij tenent ꝯtrā pro quibus facit.
ff.de edē.l.ſi quis ex argētarijs.ſ.fi.⁊.l.ſeq.quidā dicunt hoc ar
bitrariū.ad qd vide no.in.c.cū in iure.in vltima gl.verſ.vt dicit
Jan Hoſt.remittit de exce.pia.li.vi.ibi:ſimiliter ponitur opi.
⁊ de ſent.excō.ſolet.lib.vi.Gl.concludit qd ſi legitima ſubeſt cā,
audietur poſt terminū.quā cauſam bene arbitror arbitrio iudi
cis relinquendā:⁊ hoc tene vt in pdicta gl.no. ¶ Gl.not.con
. de excep.c.pia.lia.vi.ſuper verbo,octo dierum.prima opi.eſt cō
munis:vt no.doc.in.d.c.pia.⁊ dicto.c.ſolet.de ſentē.excō.lib.vi.
⁊ id tene,q2 nihil deperit aduerſario:⁊ ſi illud in tempore iuris,
fortius hoc in tēpore hominis,in quo durius agitur.ff.de arbi
52 trin.l.celſus. ¶ † Octauo,quid in cauſa appellatiōis:dic qd nō
eſt locus huic pbationi,de qua in tex.q2 auditur in cauſa appel
lationis excōicatus:per qd dicit reum neceſſario non abſoluē
dum cū poſſit etiā excōicatus eſſe in iudicio de iudi.c.intelleximus.
tex.videtur in contrariū in.c.per tuas.ſ.de ſen.excō.dic vt
ibi.⁊ de reſcri.c.ab excōicato.q2 non auditur non auditur niſi pe
53 tat abſolui:q2 contēnere videtur. ¶ † Nono an ad repellendū
excōicatū ſufficiat pbare denuntiationē.ad hoc de excep.pia.li.
vi.de ſen.excom.l3.c.li.tene ſm Ho.hic qd ſi conſtat de publica
nuntiatione,ſufficit,arg.ē.de poſtu.c.i.⁊ q2 ſolenniter,⁊c.de re
nun in pręſentia.Non obſtat qd debeat exprimi ſpecies,⁊c.vt in
c.pia.q2 ibi de occulto,hic de publico. Item de circunſtātijs po
poterit certificari:q2 ⁊ talem ex officio,⁊c.vt patet de exce.exce
ptionem.ibi tamē in.c.pia. Jo.and.videtur ſentire contrarium
¶ Decimo an ſufficit fama conſtare de excōicatione ad repel
lēdū,⁊c.tene.qd non de exce.pia.l3 fama in multis operetur,nō
vbi exigitur pbatio:ideo dicit pbandū per alias pbationes le
gitimas,vt litteras epi.de pba.poſt ceſſionē.dic ſm Abb.con
ſiderandū modum opponendi,ſi opponit famā ad pbandam
exceptionē non auditur:ſecus ſi opponat ipſum infamatū:ideo
non audiēdus,niſi purget alle.decre.cū deſideres.ſ.ſcd3.de ſen.
54 excom. ¶ † Vndecimo quando pbet confeſſio,⁊c.dic quādo eſt
facta ad partis interrogationē,idē,ſi ſponte a timente conſcien
55 tiam. ¶ † Duodecimo qd de occulto heretico,an ipſum abſol
uet delegatus.quidā quod ſic.xxiiij.q.iij.notandū.de hereticis.
ad abolēdā. Alij contra pro eo,q2 talis nō eſt,niſi ſolenniter,re
conciliandus.i.q.vij.ſi quis omnes.⁊.c.quoties.ſed qd ad man
datum delegati ordinarius abſoluet:vt dicta decre.ad abolen
dam.Ho.tamē dicit contrarium poſſe dici per.c.excōmunica
56 mus.el.ij.ſ.ſane clerici.de quo dic vt ibi no.in gl. ¶ † Decimo
tertio in quibus excōicatio pcedit decre.quos abſoluere poſſit
hic delegatꝰ:dic ſ3 Jnn.qd pcedit in excōicato a iure in caſibꝰ
a iure non reſeruatis:vt dicit litera in excōicatis a delegatis,
vel ordinario,ſi ſit notoriū ſententiā non tenere,vel iniuſtam,ipſi
delegati abſoluēt.de appella.ſolicitudinē.ſ.ſi vero.Si certū eſt,
ſententiā eſſe iuſtā,vel dubitet,ad excōicatorē remittitur,vt ſta
tim patet.Per qd dicit qd abſoluet etiā excōicatos a legato,cū
57 ſit maior eo.de off.leg.ſtuduiſti. ¶ † Decimo quarto an legatꝰ
de latere abſoluat excōicātos a delegato pape.nō,q2 maior eo.ꝯ.
eo.c.ſane,l3 quādoq3 reſeruatos pape abſoluat.de offi.leg.qd trāſla
tionē.q2 in his abſolutionibus in legato ſtricta,⁊c.de ſen.excō.
58 cū illorū.Abb. ¶ † Decimoquinto quid de delegato inferio
ris,an abſoluet eos,quos ordinarius poſſet,niſi reſeruaſſet ſibi
abſolutionē,⁊ ſic excōicatos ab inferioribus,nō ab epis cōuīci
59 nis,⁊c.de ma.⁊ obe.cū inferior.de pen.di.i.verbū. ¶ † Decimo
ſexto an abſoluat archi.deleg.ſubditos ſuffraganei.non,q2 non
h3,⁊c.vt in.c.paſtoralis.ſ.ti.j de quo de ſentē.excō.c.venerabili
60 bus.lib.vi. ¶ † Decimoſeptimo,an poſſit delegatus inferioris
abſoluere excōicatos a delegatis epi.dic qd ſic,ſm Jan.q2 ſicut
delegatꝰ pape,⁊c.abſoluit excōicatos a papa.ita ⁊ abſoluit ab
ordinario delegatus ordinarij:niſi ordinarius ibi reſeruauerit.
61 ¶ † Decimooctauo,an epus poſſet abſoluere excōicatū ab alio
epo,illo negligēte.tenēt quidā qd ſic,ſicut poteſt delegatus pa
pe illo negligēte.tene contra,ſm abb.q2 delegatus pape tenet:⁊
hoc facit iure acceſſorio:ſed nō eſt aliquid acceſſorie in perſona
62 epi,⁊c. ¶ † Decimonono an ſi delegatus eſt functus officio,ad
quē remittitur,an delegati abſoluēt.dic qd nō,q2 non habēt po
teſtatē:ſed tūc abſoluit papa.de off.ordina.paſtoralis.Jnn.di
cit qd mortuo delegato,cui alius nō ſuccedit,vel lapſo anno iſti
63 delegati dati etiā ad aliā cā3 abſoluunt. ¶ † Viceſimo qualiter
pbatur malitia.dic eo qd non abſoluit intra tēpus,⁊c.niſi ali
quid rationabile,⁊c.de reſcriptis.c.ab excōicato.⁊.c.ſi quando.
64 ¶ † Viceſimoprimo,an delegatus inferioris poſſit abſoluere
excōicatos a ſentētijs latis a delegato inferioris eiuſdē.dicunt
quidā qd nō,ar.de off.leg.ſtuduiſti.q2 ex quo alteri cōmiſſa fuit
cauſa,alter ſe non h3 intromittere.Alij cōtra,vt ſicut delegatus
pape abſoluit a ſentētijs delegatorū pape,ita inferioris.⁊ hoc
placet Jnn Hoſt.dicit in delegato pape eſſe ſpeciale propter ex
cellentiam delegatis.arg.de maio.⁊ obed.propter tuas.⁊ pro
pter locorū diſtantiam.de reſtitu.in integ.cum ex litteris,⁊ pro
65 pter mortis periculū.de ſentē.excō.ſacro. ¶ † Viceſimoſecūdo
quid ſi facta remiſſione ad ordinariū ordinarius renuit abſolue
re,pretēdens manifeſtā offenſā3.Dic qd delegati de hoc cogno
ſcēt,⁊ ipſum pbare volentē.ſ.viij.dies admittent:alias illū ab
ſoluēt.Caueat ergo pretēdēs quod veniat ſic paratus qd poſſit
hoc pbare,alias cōdēnabitur in expēſis.Et dicit Jan.ſic pce
dendū:⁊ ponit practicam.quam ſtatim ponā.recitat alios tene
re qd ſi excōicator opponat manifeſtam offenſam,l3 neget excō
municatus,de hoc nō cognoſcet delegatus:ſed habebit ſupſede
re donec abſoluatur,niſi eſſet notoriū qd falſum diceret excōmu
nicator:arg.de appel.ſolicitudinē.ſ.ſin vero.Et debet cauere ne
dubiū dicat notoriū,vel ecōuerſo.de reſcriptis,cū cōtingat. Jo.
an.neutrā approbat.precedēs mihi placet.ſcdm quam practica
erit pcedendi. Judex mandabit excōicatori vt abſoluat,ſi excōi
cator nihil opponit,⁊ paret,habebit obiētū.Si nihil opponit,
⁊ nō paret abſoluet:ſi opponit,⁊ nihil manifeſtū,adhuc abſol
uet:ſi opponit aliquid manifeſtum,aut opponit contumaciam
manifeſtā,pręcipiat vt abſoluat cū cautione.de verbo.ſigni.ex
parte,⁊.c.ſeq.ſi opponat de manifeſta offenſa,⁊ excōmunicatus
fatet,nō abſoluet,niſi ſatiſfaciat.Si negat excōmunicatꝰ pba
bit corā delegato,qui habet poteſtatē de hoc cognoſcēdi incidē
ter,⁊ ratiōe acceſſorij:ideo aliqui dicunt vocādū excōmunicato
rē,⁊ eū,p quo lata eſt ſententia,vt ſi velit aliquid opponere,poſ
ſit. ¶ Alij,⁊ hoc plus placet Jnno.q̄ nec excōicatorem,nec eū,
pquo eſt excōicatꝰ,vacabit,niſi forſan ad hoc vt videāt cautionē
ab excōmunicato pręſtādā.Ad hoc q̄ not.de teſtibus.in nomi
ne dnī.⁊ q̄ no.de appella.quā fronte.⁊ vt lit.nō cōteſta.quoniā.
66 ſ.in aliis. ¶ † Vigeſimotertio quero de forma iuramēti.dic vna
vt iuret ſtare mandato iudicis:alia vt iuret ſtare mādato eccleſie
quelibet eſt bona:⁊ idem ſenſus eſt facit q2 quandoq3 iurat ſtare
iuri.de verb.ſigni.ex parte.Vide q̄ not.q̄ metus cauſa.c.primo.
67 in quarta glo.de ſen.excō.c.ex tenore.in.ij.glo. ¶ † Vlterio ad
glo.quero cū glo.in verbo,donec.de ratiōe dubitādi dicit gl.q̄
hos mouit ad dubitandū,quia forte credebāt q̄ oppoſita excō
municationis exceptione contra actorem eodem inſtanti pcedi
deberet ſuper vtraq3:⁊ ſic dubitabāt ſuper ordine procedēdi:ſed
hic proceſſus inordinatus eſt a iure improbatus,q̄ eodē inſtan
ti ſuper exceptionibus ad proceſſum,⁊ principali negotio pceda
tur:quia repugnāt,⁊ cōtrariātur:⁊ pceſſus cū in vno negetur,
procedendū in alio.de iudicis.exhibita.Jdeo papa dat hic or
dinē,vt incōtinēti audiatur reꝰ,vel ſibi ſtatuat terminꝰ,poſt quē
ſi nō pbetur,nō audiatur,⁊ in principali procedat terminꝰ,poſt
quē ſi nō pbet,nō audiat,⁊ in principali pcedat,⁊ hoc primo.

¶ Uel ſecundo dic qđ forte dubitabāt ex quo legitima oppo-
nebať exceptio, ſemper differēda eſſet, donec pbaretur, ⁊ pceſ-
ſus differendus. ſed ratio decidēdi, qr tales exceptiones ſunt re-
ſutāde: qr opponūtur multotiēs ad proceſſus dilationē, contra
quas hʒ iudex prouidere terminū ſtatuēdo. de dolo. c. finē. ⁊ ptʒ
hic: qr tales exceptiones ſummarie ſunt expediēde, ne ppter eas
nimiū pceſſus dilateť, niſi requirerent altiorē indaginē, ⁊ lō-
gā morā. de reſti. ſpol. literas. ¶ Glo. ſuper verbo intra terminū.
Opp. qđ nō ſit neceſſaria termini ſtatutio ab homine: qr ipſo
iure hodie hic terminꝰ eſt ſtatutꝰ: vt ptʒ hodie de exce. c. pia. li. vi.
gl. fateť, ⁊ ponit effectū illius decre. c. pia. de excep. li. vj. vide eā.
68 ¶ † Gl. ſuper verbo, ex cōfeſſione. no. ex litera qđ in exceptioni-
bus lis cōteſt. quaſi velit, ſi partes arctanť ad reſpondēdū cōfi-
tendo, vel negādo, ex quibus ſurgit lit. cōte. de lit. cōte. c. i. de ele.
69 c. vndū. cōcluditur qđ ſuper talibus ſit lit. cōte. † ppter qđ glo.
querit de dubus. primo an ſuper exceptionibꝰ ſit neceſſaria lit.
cōteſt. ¶ Scđo an ſit neceſſe ſuper his iurari de calūnia. ¶ Ad
primū gl. reſpondet qđ nō cōteſtetur lis. inducit decre. ¶ Secū-
do determinat ſm vnā opi. cōteſtationē in talibus neceſſariam
per titulum vt lite nō cōteſt. per totū. cū talibus detur libellus,
⁊ iuretur, ⁊ alia obſeruentur: dicit tñ aliquos hoc non ſeruare, ⁊
dicit qđ male faciūt, vt credit. alle. de appel. interpoſita §. ſi. fina
liter alij tenent qđ in talibus nō exigitur lit. cōte. qr iura que lo-
quūtur de lit. cōte. ⁊ illā exigūt, loquūtur de negotio principali,
nō loquūtur de acceſſorio exceptionū: ⁊ nullo iure cauetur qđ nō
teneat pceſſus in talibus cōte. omiſſa: igitur, ⁊c. ¶ Dicit Hoſt.
qđ quedā ſunt exceptiōes, que opponūtur ante lit. cōte. ⁊ in his
dicit cōteſtationē debere fieri p totū, vt lite nō cōte. Quedā ſunt
exceptiones, que opponūtur poſt lit. cōte. ⁊ in talibus eſt neceſſa
ria lit. cōteſt. qr ſufficit cōteſtatio ⁊ fundamētū principalis litis,
ſuper quo fundatur tota ſuperficies iudicij, etiā quo ex exceptio
nes alias, quot eſſent exceptiones, tot eſſet litis cōte. dicit tñ qđ
vtroq; caſu nō exigit tātā ſolēnitatē in talibus exceptionibus,
que requirūtur in cauſa principali: alias finis nō eſſet. dicit etiā
qđ in primo caſu expediri poſſit ppter pluralitatē occurrentē ſine
70 lit. cōte. alle. de appel. interpoſita. §. ſi. ¶ † An aūt iuramētū de
calūnia ſit in talibus ſit preſtandū. gl. dicit qđ cā ſpūalis eſt iurabi
tur in eis de yernate decēda: ſi tēporalis, de calūnia. allega C. de
de iura. calū. l. j. Jo. dicit qđ nō inuenitur qđ ſit iurādū de calū
nia in litis, que ante litē cōteſt. opponatur. Fatetur qđ iuramē
tū de malitia vtroq; caſu vbi iudici videatur, ſiue ante litis con
teſt. ſiue poſt opponat, exigendū. Alle. de iura. calū. c. ij. lib. vj. ⁊
ſic dicit debere intelligi qđ ſi in ſumma, de excep. §. ⁊ quādo. ſub
§. hoc de dilatorijs. ver. quid ſi quis impetrauerit. ⁊ ver. ſequēti.
⁊ vide qđ no. in ſpec. de excep. §. viſo. ver. ſed nunquid iudex pōt.
71 ⁊ de lit. cōte. §. pe. in prin. in. §. ſed nūquid tractat. ¶ † An ſit li-
bellus offerēdus ſuper excep. glo. hic ſentit qđ ſic, per. c. j. de libe.
obla. Ubertus de bobio dicit qđ nō eſt dādus libellus: debēt tñ
dari in ſcriptis, vt tollať facultas variādi, vt actor ſuper eis poſ
ſit deliberare: dicit canoniſtas tenere libellū offerēdū: ſed ſi omit
tať, dicit qđ tenēt qđ pceſſus nō vitiať. alle. hanc gl. ⁊ no. de lit.
cōteſt. §. pe. ver. j. dicit ibi Gulí. qđ opiñ. Uber. ſeruať in curia, ⁊
bene, vt ſit finis litium. de dolo. finē. in illo §. pe. tractat, ⁊ diſcutit
dubiū huius gl. ⁊ finaliter cōcludit cōteſtationē nō neceſſariam
72 in exceptionibus, ¶ † Glo. in verbo, excōicationis, opponit qđ
nō ois excōicationis exceptio repellat a poteſtate agēdi. de cle.
excō. mi. c. ſi celebrat. So. dicit hic loq de maiori, 3nūde minori
puto tñ ſufficere qđ opponēs i practica dicat ſimpliciter. dico te
excōicatū nō audiēdū: qr in dubio intelligitur de maiori. de ſen.
excō. ſi quē. Itē qr ſatis ſe declarat put dicit eū nō audiri de-
bere ad agendū. ⁊ vide qđ no. de ele. qđ ſicut qualiter exceptiōes
intelligātur. ¶ Gl. in verbo, formā: de qua forma. quidam quod
de forma. c. ex parte. j. de ver. ſigni. Alij contra: vt doc. qđ de for-
ma. c. a nobis. ij. ad finē. de ſen. excō. ſm primā tex. loqueretur de
forma cautionis preſtāde ppter abſolutionē, ſcđm ſcđā loquiť
de forma immediata ipſius abſolutionis. qualiter debeat abſol
ui, ⁊ recōciliari, ⁊ ſic nō de preābula. ¶ Gl. in ver. aliā iuſtā. ob-
ſcūra eſt. ¶ Opp. primo qđ litera hec cōtradicat ſibiipſi: naʒ in
principio dicit delegatū abſoluere debere: hic in ver. ita vt ſi, dicit
delegatū remittere debere vt abſoluat: igitur. ſol. prima pars ſʒ
gl. liquitur qñ eſt excōicatus ſpecifice ppter cām cōmiſſam dele
gato: quo caſu cū iudex ſit cauſe principalis, iudex eſt totius ac-
ceſſorij. vnde nō eſt neceſſe qđ remittāt. In ver. ⁊ vt ſi. mutat cāʒ,
qñ fuit excōicatꝰ ppter aliā cauſaʒ, forte qr ab eo petebať equꝰ,
modo corā iſto petit. x. cū nō ſit iudex principalis cauſe: ⁊ poſſit
expedire queſtionē ſibi cōmiſſam remittendo, dʒ remittere, ⁊ nō
73 poteſt abſoluere ⁊ ſic loquitur hic. ¶ † Cōtra vtrūq; obſtat: qr ſi
hic erat excōicatus, vel propter eandē, vel ppter aliā cauſaʒ: er-
go, non valet impetratio reſcripti per eū: igitur neutro caſu, nec
principaliter, nec in ſubſidiū abſoluere pōt. de reſcriptis. c. j. li. vj.

Itē in eadē cauſa ſi fuit facta impetratio, nō vʒ prima, lite pēdē
te, nō facta mētione de ea, infra de appel. vt debitus. de re iudi.
c. inter. ¶ Tertio non valet: qr iſte litere fuerūt impetrate ab ex-
cōmunicato. gl. reſpōdet qđ lʒ reſcriptū ab excōmunicato impe-
tratū nō valeat durante excōicatione, vt hic, ⁊ ideo repellitur, ſi
opponatur, donec abſoluať, tamē ſaltem hodie vʒ eo abſoluto,
vt ex eo pcedi poſſit. alle. de exce. pia. li. vj. ¶ Hic gl. ſequiť opi.
Bernardi in gl. ſed mirū in antiqua glo. ſuper decr. pia. que ho-
die falſa eſt, per. c. j. de reſcrip. lib. vj. vbi no. gl. vbi reſcriptum eſt
ipſo iure nullū, ⁊ ſic nō cōualeſcit etiā eo abſoluto: ideo nō curės
de ea: ſed dic vt dicit hic Jo. qđ hec decre. dʒ intelligi in caſu, in
quo litere nō vitiantur vitio ſurrepti. vel excōicationis. exēplū
quando impetrauit in eadē cauſa, pro qua fuit excōicatus, quia
impetrauit facta mētione de illa cauſa, pro qua fuit excōicatus
⁊ de literis: alias nō valeret reſcriptū: ⁊ impetrauit facta mētio
ne de excōmunicatione, ⁊ erat forte cauſa, in qua valebat impe-
tratio nō facta mentione de excōmunicatione: vt. j. de excep. ve
nerabilē, ⁊. c. dilecte, vel forte excōmunicatio interceſſit poſt fa-
ctā delegationē: ⁊ ſic nō obſt. reſcripto, lʒ ſibi obſtet q̄ꝺ agere.
ita etiā intelligit gl. in verbo, exequātur. vel, vt dicit illa gl. poſ-
ſunt intelligi qñ excōicatus impetrauit in cā, p qua pōt impetrare,
vt in cā defenſionis vel in cauſa excōicationis, vel appellationis:
vt. ſ. c. j. Sed hoc nō placet: qr tūc nō obſtaret ei exceptio, vt re-
pelleret: cuius cōtrariū dicit litera. niſi dicas qđ imo ne cōtēne-
re videať, ppter illud. c. p tuas. de ſenten. excō. qđ magis placet.
per hoc declarata eſt gl. ſuper ver, exequātur. quā lege vt iacets
⁊ tene qđ ipſa dicit dicendo, nō remittendo. Secundo obuiat, qr
ſi in eadē cauſa fuit facta impetratio poſt excōmunicationē, nō
valeret ſecūde litere impetrate lite pendēte. So. ea gl. non ſoluit.
Dic q ð lis forte erat finita, vel expirauerat iuriſdictio delegati,
vel facta fuit mētio de lite. ⁊ pceſſu. Et eodē mō reſpōde ad id,
qđ dicitur, quod non valebat, qr nō fecit mentionem de proceſ-
ſu ordinarij. de appel. vt debitus. Et ſic concludendum eſt ſm
Hoſt. quod vbi propter cauſaʒ delegatā, vel illi anexā quis eſt
excōmunicatꝰ. delegati poſſunt abſoluere, ſi ppter aliā cauſaʒ,
74 remiſſio debet fieri ad excōmunicatorē. ¶ † Gl. in verbo, excō-
catorē: quare delegati abſoluere nō poſſunt, quādo propter aliā
cauſam eſt excōicatus: quid ſi abſoluāt, an valeat abſolutio. di-
cit gl. qđ nō poſſunt abſoluere propter defectū iuriſdictionis: qr
cū ſint excōmunicati ex alia cauſa, abſoluere ſpectat ad excōmu
nicatores. Sed contrariū videtur qđ abſoluere poſſunt: nā com-
miſſa eſt cauſa delegata, quanq̄ʒ diuerſa, q̄ʒ nō pōt expedire, niſi
abſoluat: ergo qđ abſoluat tāq̄ʒ acceſſoriū circunferens ad com
miſſionem videtur cōmiſſum. Solu. Uidetur commiſſum vt fa
ciat omnia, ſine quibus non poteſt expedire, ⁊c. ⁊ ideo qr poteſt
expedire cām ſuaʒ ſine abſolutione remittendo ad excōmunica
torē: qui ſi abſoluet, poterit: ſi nō abſoluat excōmunicator, ipſe,
tunc, cū aliter non poſſit expedire cauſam, abſoluet, vel debet re
75 mittere: nō abſoluere. ¶ † Sed contra ſecundo iura dicūt qđ ta
les remiſſiones ſiūt ex voluntate, nō ex neceſſitate: de offi. ordi.
c. cū ab eccleſiarū. ⁊. c. ad reprimendam. igitur. Dic qđ in iudice
ſiūt volūtarie, ſed nō in iudice alio niſi conditionaliter, primo ne
gligente remiſſio ſit ex neceſſitate. ad hoc de ſen. excō. venerabili
bus. li. vj. quod no. de ſen. excō. per tuas. de reſcrip. ab excōmuni
76 cato. ¶ † Secūdo querit gl. quid ſi excōmunicatū abſoluat ante
remiſſionē. Dicit gl. quod non valet abſolutio propter iuriſdi-
ctionis defectum. xj. q. j. c. penul. ſi a non cōper. iudic. per totū. qr
ſub cōditione hoc ei mādatur: ergo ante euentū conditionis nul
la datur iuriſdictio, etiā quo ad habitum. ¶ No. bene, qr eſt con
tra id, quod dicit Jan. hic: ⁊ vide quod ipſe no. de reſcriptis. c. ab
excōmunicato. Uide gl. eo. ti. cū in plures. li. vj. Idē Hoſti. aber.
qr iuriſdictio datur limitata, ideo forma ſeruāda eſt. Alle. ſimile
quod no. de elec. ne pro defectu. Gl. antepenulti. ⁊ vlti. tāgunt du
77 bia huius decre. ad quas aduerte. ¶ † Opp. decre. dicit qđ abſo
luto excōmunicato pro alia cauſa, ⁊ facto precepto de parēdo,
qđ poterit in ſubſidiū abſoluere delegatus, ⁊ cognoſcere de cā il
la. mirū hoc eſt. Aut dicimus qđ hic actor abſolutus erat excō
municatus pro alia cauſa. inter eadē tñ perſonas, que nunc ſunt
in iudicio vertente, aut qđ fuerit excōicatus pro alia cauſa ver-
tente inter iſtū actorē nunc, ⁊ alias inter aliū tertiū. Si dicimus
primū, practica decre. nō pōt procedere: nā ſi lis pēdebat corā pri-
mo iudice inter eaſdē perſonas, non valuit impetratio huius a-
ctoris, imo etiā ſi fuiſſet reus ad alios iudices q̄ʒ primos. in aut.
⁊ cōſequēter. C. de ſen. de reſcriptis. c. diſpendia. hodie de reſcri-
ptis. li. vj. ¶ Si dicatur qđ in prima lis, pro qua fuit excōicatꝰ,
eſſet inter actorē nūc, ⁊ aliū: ⁊ tunc nō videtur qđ de illa hic dele
gatus poſſit ſe intromittere. Cōſtat enim qđ reſcriptū nūq̄ʒ extē
dit ad alias pſonas, q̄ʒ i reſcripto. ⁊c. j. c. p. ⁊ g. Itē alia cā inter ex
traneos omnino eſt ſeparata a cauſa delegato cōmiſſa: non pōt
ergo illi dici acceſſoria. ¶ Gl. antepenulti. ⁊ ſi in princip. ponit
plures

plures intellectus. Primus, q̄ hic excõmunicatus primo fuit actor, nũc in hac cauſa, ob cauſam primo verteatẽ inter ſe ⁊ reuz in hoc iudicio: tũc obſtaret 3ria. doc. intelligũt q̄ iudiciũ nõ pẽdebat corã primo iudice, ſed erat expeditũ: ⁊ ſic poterat ad alios impetrare: vt q̄ forte lata ſententia erat, ⁊ preceptũ vt ſatiſfaceret: ⁊ ſic erat excõicatus, q̄ non ſatiſfecerat. ¶ Huic obuiãt multa, ſi iudicium erat, ⁊ cauſa finita corã primis, nõ erat neceſſaria alia diſcuſſio huius cauſe: quare ergo vult excõmunicatorẽ, vel hunc iterum diſcutere cauſam principalem, cũ res ſemel finita amplius non poſſit in iudicium deduci: vt. C. ſenten. reſcin. non poſſe. per totum. ſ. de re iudi. inter monaſterium. cum ſi. ¶ Poteſt reſponderi q̄ forte cõfeſſus fuerat coram primo iudice, iu-
78 dex preceperat vt ſolueret: non ſoluit excõicatus eſt. †Nunc reuocatur in dubium de viribus confeſſionis, ⁊ precepti. ¶ Obuiat ſecundo, quia dato q̄ ſit factum preceptum, adhuc durat iudicium coram primis, ex quo nondum ſuit executũ: ergo non valet impetratio ad alios iudices. de reſcriptis. diſpendia. li. vj. ſo. dic q̄ non valet impetratio ad alios iudices, durãte eodem iudicio: ſed hic finitur ſententia, vel preceptũ, q̄ habetur loco ſentẽtie, cum nondum ſit facta executio. q̄ eſt notandum, ⁊ ſic poterit lata ſententia, precepto nondum executo reus ad alios iudices impetrare, ſecũdũ doc. q̄ nota: quia limitat, ⁊ declarat. c. diſpendia. de reſcriptis. ¶ Secũdus intellectus q̄ hic loquatur, quando actor nunc in alio iudicio inter ſe, ⁊ extraneum fuit propter ſeparatam cauſam excommunicatus: ⁊ tunc vult q̄ eo abſoluto poterit de cauſa cognoſcere in ſubſidium inter iſtum actorem ⁊ tertium. hunc intellectum tenet Do. pe. de ſan. ⁊ abb. ⁊ goſ. ¶ Pone cauſa q̄ dicit primus litigans pro quo nunc actor fuit excõmunicatus: domini iudices, vos abſoluiſtis tunc excõicatũ. iudex dedignatus modo nõ vult cognoſcere de cauſa. certe equum eſt q̄ delegati ipſi cognoſcant: ne hic fatigetur ad noviter impetrandũ. hoc declarat Hoſt. ¶ In abſolutione enim duo ſunt põderanda, abſolutio: ⁊ hic eſt actus ſpiritualis, ⁊ principalis. Secundo ponderandum eſt preceptum de parẽdo, in quo comprehenditur q̄ habet parere mãdatis primi iudicis: ergo primã cãz: ⁊ hoc tẽporale. ſpiritualia ergo vt digniora aſſumẽt principalitatẽ in ſe, ⁊ ad ſe trahẽt parere mãdato, q̄ temporale eſt, ⁊ vertetur circa diſcuſſionem prime cauſe: ⁊ erit illa velut acceſſoria: de iudi. nouit. qui filij ſint legi. per venerabilẽ. de donatio. inter vi. ⁊ vxo. c. fi. Item ſecundũ Goſ. abſolutio, ⁊ cauſa excommunicationis connexa ſunt. venit ergo ſaltẽ in modum coherentis ipſi principali abſoluto, licet non eo modũ acceſſorij, ⁊ non ſit hec prorogatio per conſenſum partium, ſed iudicis authoritate. ⁊ ſic non ob. c. p. ⁊ g. Jo. an. dicit hanc opinionem eſſe veram, quando cauſa tertij contingit ſatiſfactionis articulum, ad quem excõicatus tenetur ex precepto iniungenti eo abſolutione dati, ſi non annectitur ſatiſfactionis articulo: dicit q̄ de illa nõ intromittet: ⁊ erit vera opi. glo. quod vt intelligas, ſcias quod ad quẽlibet iudicẽ ſpectat exequi precepta, que facit principaliter, vel incidenter: niſi de eo q̄ precipit alius ſicut iudex principaliter: quo caſu demum in ſubſidiũ poterit exequi, vt hic. ¶ Pone, excõicatus eſt quis ad petitionẽ tertij, q̄ non ſoluit id, quod eſt cõfeſſus, vel condemnatus eſt, vel non ſatiſfecit de iniuria. Si poſtmodũ hic excõmunicatus agat in alio iudicio contra alium, ⁊ opponatur, iudex precipit vt ſatiſfaciat illi, pro quo eſt excõicatus: ſi ſatiſfacere debet, exequi hoc preceptũ in ſubſidiũ ſpectat ad iſtum delegatum, qui abſoluit: poterit ergo cognoſcere de hoc an ſatiſfacere debeat: ⁊ ſic de prima cauſa. ſi in dubiũ reuocetur, q̄ venit acceſſorie ad abſolutionez, que ſibi cõmiſſa eſt: ⁊ ſi fuiſſet excõicatus corã primo ꝓpter cõtumaciã nõ annecteretur precepto de ſatiſfaciendo facto ab iſto iudice cauſe principalis: q̄ cauſa excõicationis ex contumacia eſt quid accidens ſeparatum ab ipſa cauſa principali. vnde dato q̄ poſſet in ſubſidium cognoſcere de cõtumacia, vel nõ cõtumacia, que annectitur vt executio ad preceptum non de cauſa principali ab illa ſeparata. ⁊ hoc eſt quod voluit Jo. an. ⁊ bene.

1 ☞ Delegata cauſa ſimpliciter tribus iudicibus, duo ſine ſubdelegatione tertij procedere non poſſunt tertio inconſulto, vel nõ committente iuriſdictionem. nu. 5.
2 Delegatus non dꝫ inferior dignitate dari partibus, inter quas cauſa committitur
3 Citatio non exigitur quod ſit peremptoria, aut aliter trina ad validitatem proceſſus in preſentem, ⁊ comparentem ad primaz citationem.
4 Exceptio dilatoria quomodo debent proponi.
6 Reſcripti cognitio, vel executio impeditur per itineris arreptionem, vel nuncij tranſmiſſionem ad reſcribentem, ante tamen notitiam, aut preſentationem reſcripti: ⁊ cum etiam commiſſa impedit iuriſdictionem ⁊ poteſtatem delegati. nu. 18.
7 Sententia ſuper dilatorijs, ſeu declinatorijs iuriſdictionis, quomodo formari debeat.
8 Ad appellationem iuſtificandam ſufficit probare exceptionem legitimam eſſe oppoſitam, ⁊ non admiſſam, vbi opponens offerebat probare exceptionem. nu. 17.
9 Appellatione ab interlocutoria iuſtificata contra exceptionem etiã repellentem iuriſdictionem cognoſcunt iudices de principali cauſa, vtroq̄ tamen inſtante: ſecus ſi actor tantum inſtaret.
10 Attentata lite pendente etiam ante appellationem, appellatione iuſtificata veniunt in irritum retractanda: idem de attentatis, poſt itineris arreptionem.
11 Alternatiuus articulus admittitur, quando in quolibet parte alternatiue concludit intentum opponentis.
12 Spoliatione iudicio agitur poſſeſſorio, ſiue ſit facta iudicialiter ſiue extra: ⁊ ſicut in poſſeſſorio pro ſpoliatione actuali veniunt fructus, ita pro ſpoliatione facta vi ſententie nulle.
13 Conſenſus, vel poteſtas ſicut reſidet in plures vt plures. non in plures vt vniuerſos, non ſtatur maiori parti, nec in maiorẽ partem reſidet, imo nec in duas.
14 Delegatis a tribus ad cauſam, ſi duo locum vnum aſſignant ad cauſam ⁊ tertius de loco diſcordat, valet aſſignatio.
15 Spoliatus poſt appellationem, vel itineris arreptionem, ſiue ante eſt reſtituendus.
16 Citatus coram iudice incompetenti an arctetur ad comparendum ad cautelam allegaturus cauſas incompetentie. 19.
17 Exceptiones non ſufficit proponere, ſed ⁊ illas incontinenti probare neceſſe eſt, ⁊ ad id admitti.
18 Iuriſdictio ordinarij nõ ſuſpenditur per itineris arreptionem licet ſecus in delegato.
19 Delegatio tribus cum clauſula quod omnes, ⁊c. ſi tertius malitioſe ſe abſentat, vel ſe nõ excuſat, an citatus arctetur ad comparendum coram duobus, vt eorum proceſſus valeat.
20 Delegatio tribus cum clauſula q̄ ſi non omnes, ⁊c. vbi vnus ſe malitioſe abſentat, dꝫ a condelegatis ter extraiudicialiter requiri, ⁊ rogari, vt proceſſus duorum valeat, vbi iuriſdictio coheret actui iudiciali, alias ſufficit vna requiſitio.
21 Requiſitio an, ⁊ quando debent eſſe trina. vel vna ad conuincẽdam malitiam requirendi.
Citatio vbi, ⁊ quomodo fieri debeat, ⁊ quando ſufficiat vna, vel requirantur trina.
22 Sententia quando lite non conteſtata poſſit dici valida.
23 Fructus reſtituere coactus an teneatur de perceptis tãtum, vel percipiendis ſimul.

1 **Cum cauſa.** ¶ †Si cauſa cõmittitur tribus iudicibus ſimpliciter, duo ſine ſubdelegatione tertij ꝓcedere nõ poſſunt: q̄ ſi facerent, ab eis poterit appellari. h. d. ¶ Primo recitat factũ, ſup quo, ⁊ pro quo fuerat appellatum. ¶ S. do committit appellationis cauſam, ibi: ſinte[illegible]. ¶ Caſus. Vertẽtis queſtiõe inter archiepiſ. Montis regalis ex vna parte, ⁊ Roſañ. ex altera parte, ſuper quibuſdaz decimis Roſañ. agente contra archiepm Montis regalis, hec cã fuit ad petitionem Roſañ. delegata tribus iudicibus delegatis, coram quibus citatus archieps montis regalis oppoſuit duas dilatorias exceptiones, ⁊ declinatorias iuriſdictionis. Prima, quia cauſa fuerat tribus cõmiſſa, ⁊ duo citauerunt tertio incõſulto, nec vices ſuas committente: ſcdo q̄ ante citationem ⁊ notitiam literarum ſup hac cauſa nuntios ad ſedẽ tranſmiſerat apoſtolicã, ex quo concludebat iuriſdictionem preuentã, ⁊ preoccupatã delegatorũ, reiectis exceptionibus iudices interloquendo pronuntiauerũt archiepm ad propoſita reſpondere debere: a qua pronuntiatione archieps appellauit, poſt quã appellationem iudices per ſe vel laicos dictũ archiepiſ ſpoliauerunt. ⁊ priuauerunt poſſeſſione decimarũ archieps proſecutus appel. obtinuit cauſam cõmitti iudicibus delegatis, vt ſe informarent an propter dictas exceptiones appellaſſet: ⁊ ſi inuenirẽt propter dictas cauſas appellatum, ⁊ prefatos iudices exceptiones nullatenus admiſiſſe, nõ obſtante q̄ per primos iudices factũ eſt, faciant predictas decimas, quibus aſſerit ſe archieps ſpoliatũ, poſt quã nuntios tranſmiſit ad ſedẽ apoſtolicam per iudices, ſiue per alios cum fructibus perceptis reſtitui: ⁊ demum in cauſa procedant quantum de iure poterunt partes audiendo. hic eſt caſus. Lego literam. ¶ Not. q̄ quandoq̄ duo archiepiſcopi litigant ſuper iure decimarum, ⁊ dantur tres iudices. Et per hoc dicit Jo. an. quod conſideratio q̄ q̄n duo archiepi litigant, ⁊ dantur tres iudices, poteſt percipi q̄ archiepãlis prouincie diſtinguitur quãdoq̄ per modicũ territoriũ. q̄ facit ad not. in. c. coram. de elect. ⁊ de teſti. c. vltra ter-
2 tiam. ¶ †Not. primo cauſam archiepiſcoporum cõmittendam archiepis: ⁊ ſic equum eſt quod papa nõ det delegatũ inferiore
3 dignitate partibus, inter quas cã cõmittitur. ¶ †Not. ſcdo q̄

ad validitatē pceſſun in preſentē, ⁊ cōparētē ad primā citationē
nō exigitur qȝ citatio ſit perēptoria, aut aliter trina, ſȝ vnica ⁊
4 ſimplex ſufficit. ad hoc qȝ no. j. c. ɔſuluit. ¶ † No. tertio practi-
cā dilatorie, vt cōcludat opponēs ſe nō debere ſtare iudicio iudi-
5 cis, cuius iuriſdictionē declinat. ¶ † No. quarto qȝ nō vȝ pceſ-
ſus duorū cōdelegatorū, tertio incōſulto, vel nō cōmittēte iuriſ-
6 dictionē, maxime parte opponēte. de quo. ſ. c. primo. ¶ † Nota
quinto qȝ itineris arreptio, vel trāſmiſſio nuncij ad ſedē apoſto
licā añ notitiā literarū ſuper cā aliȷ ſpecialiter cōmiſſa, impedit
iuriſdictionē, ⁊ poteſtatē delegati: ſec⁹ ergo poſt notitiā aut p̄-
7 ſentationē literarum. ad hoc. j. de appel. c. ad hec. ¶ † Not. ſexto
8 practicā ſententie ſuper declinatorijs iuriſdictionis. ¶ † Not. ſe-
ptimo qȝ ad iuſtificādā appellationē ſufficit probare exceptio-
nē legitimā eſſe oppoſitā, ⁊ nō admiſſā, qñ de veritate exceptio
9 nis veriſimiliter iudex a quo dȝ eſſe certus. ¶ † No. octauo qȝ iu
ſtificata appellatione ab interlocutoria, cōtra exceptionē etiā ex
pellētē iuriſdictionē cognoſcunt iudices de principali cā. qȝ eſt
verū vtroqȝ inſtāte, vt pcedat ante appellationē: ſecus ſi actus
10 tantū inſtaret: vt. j. de excep. olim. ¶ † No. nono qȝ attētata li-
te pēdēte, etiā ante appellationē, appellatiōe iuſtificata veniunt
in irritū retractāda. Idē de attētatis poſt itineris arreptionem.
11 ¶ † No. decimo ar. qȝ admittitur articulus alternatiuus, qñ in
qualibet parte alternatiue cōcludit intētū opponētis. ad hoc de
12 reſcrip. ſ. c. ex parte. ¶ † No. vndecimo qȝ ſpoliatione iudicis
agit̄ poſſeſſorio, ſiue ſpoliatio ſit facta iudicialiter, ſiue extraiu-
dicialiter: ⁊ qȝ ſicut in poſſeſſorio p ſpoliatiōe actuali veniunt
fructus, ita ⁊ p ſpoliatione facta iudicis authoritate vi ſententie
nulle ⁊ ſic apparet qȝ authoritas ſentētie nulle nō excuſat a fru
13 ctib⁹. ¶ † No. vltimo qȝ vbi poteſtas reſidet i plures vt plures,
nō in plures vt vniuerſos, nō ſtat̄ maiori parti: nec poteſtas reſi
det in maiorē, imo nec in duas. per qȝ limitat̄. l. qȝ maior. ff. ad
municip. ⁊. c. qȝ pper. de ele. ⁊ ſic pceſſus duorum ſine clauſula,
14 tertio abſente, nō vȝ. cōcordat. ſ. c. cām. ¶ † Querit̄ quid ſi duo
aſſignēt vnū locū, ⁊ tertius diſcordet. dic ſm Ho. qȝ vȝ aſſigna
tio, niſi locus manifeſte ſit incōgruus. de quo per eū in ſumma
15 huius tituli. §. qȝ ſit eius officiū. ver. qȝ ſi nō poſſunt. ¶ † Que
ritur an iſte ſit reſtituēdus, ſiue fuerit ſpoliat⁹ poſt appellationē
vel itineris arreptionē, ſiue añ. dic qȝ ſic ſm Ho. nā quādocūqȝ
quis ſpoliatur dominio, iniuſte reſtituēdus eſt: vt. j. de reſti. ſpo.
in literis. ⁊ quaſi p totū. quāuis Inn. videat̄ velle qȝ debeat in-
telligi, qñ ſpoliat⁹ fuit poſt itineris arreptionē. per tex. ibi: poſt-
q̄. ⁊ ſic etiā ſi añ oppoſi. ⁊ app. interpoſitā fuiſſet ſpoliat⁹, dūmo
do poſt itineris arreptionē, eſſet reſtituēdus. dic qȝ opi. Ho. p-
cedit, vbi reſtitutio nō regulat̄ ad tēpus, ſeu poſt tēp⁹ certi act⁹
ſecus vbi regulatur. ⁊ ſic pōt intelligi dictū Inn. qȝ tūc eſſet ſer-
uāda forma mādati: vt. c. cū dilectus. de reſcri. ¶ † Hic habemus
tria. Primo cauſas duas appellationis. Secundo appellatio
16 nē, ⁊ eius cōmiſſionē. † Tertio attētatū poſt appellationē, ⁊ mā
datū: ergo illud circa cauſas videt̄ qȝ ſtātibus illis cauſis nō ar
ctat̄ hic ad cōparēdū: vt ptȝ. ſ. c. primo. Sol. dicit gl. i. qȝ nō ar
ctat̄ ad cōparendū: tamē ſi voluit cōparere, potuit: ⁊ cautius eſt
qȝ cōpareat allegaturus priuilegiū: vt. ſ. e. c. primo. ¶ Nec ob.
ſi dicat̄ qȝ imo arctet̄ ad cōparendū: ⁊ ſi nō cōpareat, punietur:
vt. j. de appel. c. ſi duobus. qȝ refert an citātes ſint certi qȝ nō ha
bēt iuriſdictionē: qȝ eſt in caſu noſtro: qȝ debēt eſſe certi, an ſint
dati cū clauſula, vel ſine clauſula. Itē an tertius excuſatus vel
nō: ⁊ nō arctat̄ ad cōparendū citatus, licet ſit tutius qȝ cōpa-
reat: qȝ poſſibile eſt qñ illi erūt certificati de impedimētis: vt di-
ctū eſt. ſ. c. primo. ¶ Quādoqȝ ipſe iudex citatus nō eſt certus
de defectu iuriſdictionis, vt eſt in cōtrario, qñ ad ipſuȝ apparet
appellatū, ⁊ nō cōſtat qȝ ad aliū fuerit appellatum: ⁊ tūc citat⁹
arctat̄ ad cōparēdū ad certificādū iudicē de priuilegio ſuo: alias
valeret pceſſus in ipſum vt cōtumacē. ⁊ ſic cōcor. ſi ille ſciuiſſet,
nō debuit pcedere ad penam cōtumacie, vel aliens pceſſum, vt
innuitur in dicto. c. ſi duobus. dicit tñ Inno. hic, qȝ ſi citatus a
duobus cōpareat, tertio exiſtente preſente, qȝ cōpellitur reſpō-
dere, lȝ citatio nō arctauerit. ff. de ſeruo. l. j. ⁊. ſ. e. c. primo. ¶ Ho.
cōtra, niſi ſponte voluerit, qȝ citatio nō arctauit: ⁊ ſic lȝ act⁹ iu-
ridicus poſſit expediri parte preſente nō citata, vel nō legitime
citata, parte cōſentiēte, non tñ inuita. ⁊ ſic limita qȝ ſcribitur de
elec. c. ſi. lib. vi. Puto tamen qȝ ex quo preſens eſt, pōt moneri
per iudicē: ⁊ illa eſt loco citationis, niſi monitus allegat aliā cau
ſam: vt patet in. l. ſi. C. quo, ⁊ qñ iudex. ⁊. j. c. cōſuluit. p gl. ¶ Not.
tamen gl. que exigit iudicē certū: qȝ illud, qȝ dicitur, qȝ vbi cer-
tum eſt iuriſdictionē iudicē non habere, citatū nō arctari ad cō-
parendū eſt verū qñ hoc notū eſt iudici citanti, vt hic vides per
qȝ dicit hic Ho. qȝ ſi adiungeretur delegat⁹ alius ignorātibus
de adiuncto, qȝ ſi citarent valeret, ⁊ arctetur citatio. argu. dicti
c. ſi duobus. quia licet pars de hoc eſſet informata, non iudex.
17 ¶ † Opp. cum gl. quinta quod hic appellatio non iuſtificet ſo-
lo exceptionis obiectu: vt de appel. interpoſita. niſi offeratur p-
batio: vt ibi. So. dic ſm gl. Hoſti. ⁊ Hoſti. qȝ hic iſte obtulit ſe
pbaturum, ⁊ nō fuit admiſſus. vel ſm Abb. dic qȝ quando iu-
dex veriſimiliter eſt certus de veritate exceptionis, non exigitur
alia probatio, vel oblatio coram iudice a quo: quia habet intus
quod querit extra. quando autem iudex veriſimiliter nō eſt cer-
tus, procedit contrarium. pe quod apparet dictū predictorum
non verū: quia exigebant oblationem probationis. ſic dicit gl.
de appel. dilecto. de exce. cum aliis. ¶ Alij dicūt qȝ hic nō pon
derat obiectū exceptionis: ſed ſolū itineris arreptionē, quaſi iti-
neris arreptio ſit cauſa, quod eſt falſum: qȝ papa ſe ſuper vtraqȝ
cauſa fundat: ideo pōderat itineris arreptionē quo ad fructus:
quia illa preceſſerat: vnde nō tantum vult cōcludere fructus de
beri poſt exceptionem, ſed etiam poſt itineris arreptionem.
18 ¶ † Opp. cum. ij. gl. qȝ itineris arreptio nō habeat ſuſpendere
iuriſdictionē, qñ ſit per procuratorē. de appel. c. vt debitus. Sol.
dicit gl. qȝ hodie correctū eſt. ⁊ fatetur Ho. quo ad ordinariū: ſe
19 cus quo ad delegatū. Sed de hoc dic vt. n. c. vt debit⁹. ¶ † Que
ro cū eadem gl. ibi: ſed ponamus, dati ſunt iudices tres cum illa
forma, qȝ ſi nō oēs: ⁊ tertius malitioſe non venit, nec ſe excuſet:
quero an arctetur ad cōparendū ad citationē duorū, ⁊ ſi nō ve-
niat, an duo poterunt procedere. videtur qȝ ſic: qȝ duo poſſunt
procedere tertio abſente, ſicut capitulū pōt procedere aliquibus
requiſitis ſi ſe abſentāt aliȷ. de ele. qȝ ſicut. In cōtrariū qȝ primo
debet conſtare de iuriſdictione antēq̄ firme procedere valeat: ſȝ
de poteſtate exercitij ei conſtare nō pōt, niſi prius ſe excuſet, vel
dicat quod nō velit: ergo nondū eſt exercitiū ſolidatū in duob⁹: ⁊
⁊ ſic procedere nō valent. de reſcriptis. ſciſcitatus. nec dicatur eo
quod nō venit iā cōſtat quod nō vult: qȝ eſt poſſibile quod vult
ſed eſt impeditus: ⁊ ſi venerit, ⁊ poſtea. tūc qȝ eſſet actum retra-
ctaretur: de re iudi. cū bertholdus. ¶ Scdo, qȝ nō poſſunt duo
illum in mora cōſtituere, vt in ſe ſolident iuriſdictionē: qȝ par in
parem non habet imperium, de elect. innotuit. ff. ad trebel. ille a
quo. §. tempeſtiuum. nam ſi poſſunt eū citare, poſſunt in contu-
macia conſtituere, ⁊ ſic excommunicare: qȝ non videtur. ¶ Gl.
fatetur qȝ nō poſſunt citare, ſed poterunt requirere: ⁊ ſi requiſi-
tus vſqȝ ad trinam monitionem non venerit, vel dixerit ſe nolle
venire, ⁊ vel venire, ⁊ non venerit, ⁊ talis preſumptio habebit̄ p
reſponſione: ⁊ tunc procederetur. xi. iij. q. ix. decernimus. alia ge
20 neralia proſequit̄. de quib⁹ nō curo. ¶ † Not. qȝ quanq̄ pars,
vbi equitas ſuggerit, non poſſit citare parem, pōt tamen extra-
iudicialiter requirere, ⁊ rogare. Ad hoc de reſcriptis. c. cū cōtin-
21 gat. de ſup. neg. prela. c. j. de elec. cū nobis. ¶ † Itē nota quod ſi
cut in citatione, que pēdet a iuriſdictione ad cōmittendā contu-
maciā exigitur trina citatio, ita in requiſitione ad contumaciaȝ
conuincēdam: hoc verū, vbi iuriſdictio coheret actui iudiciali:
alias ſufficit vna requiſitio. de loca. potuit. l. quod te. ff. ſi cer. pe.
quod no. Inn. de elec. cū nobis, ⁊ doc. de iureiuran. ego N. Per
hoc dicunt qȝ eadē ratione poſſet fieri hec requiſitio ad perſo-
nam. i. qȝ pſonalr requiratur ſi inueniri pōt, ſicut ⁊ citatio: alias
ſufficit qȝ fiat ad domum. de dolo. c. ij. de eo, qui mit. in poſ. c. ſi. ⁊
in cle. cauſam. de elec. ⁊ vide gl. que in ppria terminis dicit vnā
ſufficere. in cle. j. de hereticis. in glo. ſuper verbo, requiſiti. Io.
xvij. di. c. ſi epus. in. ij. gl. ad hoc qȝ no. lx vi. di plebs. In citatio
ne autē iuris ſufficit vna: de elec. c. j. li. vi. vbi Io. an in Nouella.
⁊ eo. ti. quāuis. Secūdo dicit gl. qȝ iſti nō poſſunt vt pares cita
re. ſatis poſſet dici qȝ ōni quo ad iſtū articulum cōtumacie cōuin
cēde, in hoc eſſent pares, cū ab eorū ptāte pēdeat cognoſcere an
ſua ſit iuriſdictio: ſic etiam pendeat ab eorū poteſtate cōuincere
22 negligētiā, vt ſolidetur iuriſdictio. ¶ † Quero cum gl. iiij. an in
hac cauſa poterit pcedere lite nō cōteſt. ad ſniam gl. dicit qȝ ſic,
qȝ ſpāle in cā appellationis. Dic hoc verū. prout hic agebatur p
viam appellationis. i. per viam attentati: ſi agebat̄ poſſeſſorio,
eſſet ſecus, qȝ opȝ qȝ lis conteſt. ſ. e. c. cōſultationibus. Hic po-
23 nas quintā. de qua. ſ. ¶ † Quero cum gl. vltima, de quibus fru-
ctibus tenetur. Gl. de percep. ⁊ pcipiēdis. de reſti. ſpol. c. gratis.
Alij cōtra, qȝ authoritas, ⁊ titulus excuſat a percipiendis. C. de
rei rei ven. l. ſi fundum. Sed dic qȝ hic titulus habetur pro non
titulo, ⁊ ſic non excuſat: qȝ datur a nō habente iuriſdictionē. ad
hoc. C. de iure fiſci, ⁊ iure haſte, fiſca. lib. x. l. prohibitum, ⁊ vide in
Specu. de fructi. ⁊ intereſſe. §. j. verſi. ſi vero cuncti. Anto. de bu.
1 Delegatis duob⁹ cū clauſula qȝ ſi ambo, ⁊c. vno recuſato al
ter procedere pōt, nec tenet̄ proceſſus, ſi enim recuſato procedat.
2 Iudicem de cauſa cognoſcentem inter alios poteſt tertius com
parēs pro ſuo intereſſe recuſare ex cauſa ſuſpitiōis ad tertij pre-
iudicium. nu. 12.
3 Iudex pōt vt ſuſpectus tribus cauſis hic expreſſis recuſari.
4 Cōiudex ſolus poteſt procedere in cauſa, altero recuſato, ⁊ dato
cum clauſula, de qua nu. i. quaſi ſit in ipſum ſolidata iuriſdictio
propter iuris impedimentum.

Iodice

5 Iudici a quo non ſpectat aliquid pronuntiare ſuper iuribus appellationis ab eo interiecte, et ſi pronunciat appellationem non tenere, ſententia eſt nulla, et quaſi a non iudice lata non tranſit in rem iudicatam.

6 Delegatus non debet cognoſcere de recuſatione ſui condelegati.

7 Ad actus validitatem duo requiruntur, ſcilicet voluntatem et poteſtatem concurrere, alias actus eſt nullus, repugnante poteſtate voluntati, et voluntate poteſtati.

8 Iudex confiteri videtur que vera pronuntiat, et oia connexa. Confeſſa videtur connexa, et conſecutiua, vno poſito.

9 Peccatū vbi eſt in cauſa efficienti, et formali ſimul ſicut nos valet quod ago vt ago, nec valet vt poteſt. nu. 15.

10 Actum vitiat permiſtio inutilis cum vtili in indiuiduis, dato qd non aſſit indiuiduitas veritate inſpecta, quam indiuiduitatem dari ſufficit reſpectu agentium. et nu. 16.

11 Cauſis duabus ſimul concurrentibus, quarum vna prodeſt, et altera nocet, inſpicitur que nocet.

12 Cautela ad impediendum proceſſum inter duos litigantes, talis eſt vt tertius, qui poteſt intereſſe pretendere, recuſet iudicem, ſi cauſa ſuſpicionis ſubeſt.

13 Delegato altero recuſato cauſe recuſationis vbi proponi debeāt, et arbitri eligi.

Iudex, etiam recuſatus, non deſinit adhuc eſſe iudex, donec per arbitros diſcuſſis cauſis ſuſpicionum.

14 Appellatio eneruat proceſſum iudicis a quo.

15 Clauſula ſi nō valeat vt ago, valeat vt poterit, quō intelligatur.

16 Miſtio habilis cum inhabili, quando actum vitiet, vel non.

17 Sententia iudicis qui ſibi aliquem aſſociauit ad eam ordinandam, quando non valeat.

18 Iudex ad ulteriora procedens exceptione propoſita, et nō admiſſa, tacite videtur ſuper exceptione pronunciare contra opponentem.

19 Delegatis duobus cū clauſulis, ſi vnus recuſetur, an alter poſſit interim procedere, donec cognito ſuper recuſatione.

20 Iudex an poſſit cognoſcere de exceptione cōtra eum oppoſita.

21 Delegato ſi obiiciatur homicidium, vel aliud delictum graue, an talis exceptio ſit admittenda.

22 Iudex vbi funditus non habet iuriſdictionem, et eſt certum quod publice excommunicatus, ſiue non vadat citatus, ſiue vadat, et coram eo procedat, non valet proceſſus.

23 Iudex vbi funditus non habet iuriſdictionem, eſt tamen dubium an habeat, proceſſus in abſentem citatum in ex contumacia valet, quia in incidenti iuriſdictionem habet.

24 Iudex ſi habet iuriſdictionem quam exceptione elidibilem, valet proceſſus in vtroque, niſi opponatur, et appellatur.

25 Iudex non cognoſcit an ſit ſua iuriſdictio, vbi exceptio pariter cum inficit, et eius iuriſdictionem tam in principali, quam incidenti, vt quia iudex infamis, pupillus, vel ſuſpectus opponitur.

1 CUm ſuper. ¶ † Si duo ſunt delegati cū clauſula qd ſi ambo, vno recuſato, alter procedere pōt: nec tenet proceſſus, ſi cum recuſato procedat hoc dicit. ¶ Pars prima factū deciſe narrat. Scda diffinit, ibi: quāuis. ¶ Caſus. Dū quidā Stephanus abbatiam de cōchis vt abbas poſſideret, ſui monachi ipſum pretēdentes nō eſſe abbatem, ab abbatia expulerūt, et elegerunt quendam Raynaldū, qui ſtatim ad poſſeſſionē admiſſus eſt: poſtea orta fuit contentio inter monaſteriū de cōchis ex vna parte, et dictū Stephanū ex altera: hec cauſa fuit commiſſa duobus iudicibus, ſcilicet epiſcopo leſonen. et abbati de beton. tandē. Raynaldus, qui dicebatur intruſus, oppoſuit pro ſuo intereſſe, et recuſauit iudicē epiſcopū triplici cā. prima, quia in quadā cauſa fuerat ei aduerſarius: et quia vt indignatus noluit ipſum ad oſculū pacis admittere: et quia dixit, ſi poſſet, ei noceret: et offerente ſe Raynaldo hoc probare epiſcopus noluit recuſationem admittere, propter qd appellauit R. ne in dicta cauſa vlterius procederet epiſcopus: tandē ambo. ſ. eps et abbas cognouerunt de hac appellatione, et pronuntiauerunt, etc. ¶ Gl. i. ponit caſum clare: ex qua no. † qd tertius comparens pro ſuo intereſſe, poteſt ex cauſa ſuſpicionis recuſare iudicem de cauſa cognoſcentem inter alios ad tertiū preiudiciū. ¶ † Item not. tres cauſas legitimas ad recuſandum quē vt ſuſpectum, quando iudex habet queſtionem cum parte, etiam dato qd ſit nomine dignitatis, vel beneficiū partis. Item quando non admittit quem ad oſculum, vel ad participiū. Item quando dicit qd ſi poterit qd nocebit, iſta verba comminatoria, id eſt, mala verba inducunt legitimam cauſam quem recuſandi. ¶ † Ueniō ad notabilia tex. et not. primo qd altero ex coniudicibus cum clauſula datis recuſato poteſt coniudex ſolus procedere, quaſi in ipſum ſolidata poteſtate propter iuris impedimentum. ¶ Not. ſecundo qd ad iudicem a quo non ſpectat aliquid pronūtiare ſuper viribus appellationis ab eo interiecte: et ſi pronuntiat appellationem non tenere, ſententia eſt nulla, quaſi a non iudice lata, nec in rem tranſit iudicatā. ad

6 hoc. ſ. de reſcriptis. c. dilectus filius. ¶ † No. tertio ar. pro et contra qd ad collegam non ſpectat cognoſcere de recuſatione propoſita contra alterum ex collegio. ¶ † Nota quarto qd repugnante poteſtate voluntati, et voluntate poteſtati, actus, qui geritur, eſt nullus: quia quando geritur, geritur per modū iuriſdictionis: et ſic ad validitatē actus oportet duo, ſcilicet volūtatē et poteſtatē concurrere. ¶ † No. quinto iudicem videri cōfiteri que pronuntiat vera, et omnia ab eis dependētia. vel connexa: et no. qd vno poſito, connexa, et cōſecutiua poſita, et cōfeſſa videntur. ¶ † Nota ſexto qd vbi peccatū eſt in cā efficienti, et formali ſimul, ſicut nō valet qd ago vt ago, nec valet vt pōt. ¶ † Not. ſeptimo qd in indiuiduis permiſtio inutilis cū vtili actū vitiat: et ſufficit dari indiuiduitatem reſpectu intentus agentium, dato qd nō aſſit indiuiduitas inſpecta veritate. et † no. qd vbi concurrunt due cauſe, quarum vna nocet, altera prodeſt, inſpicitur que nocet. ¶ † Nota ſecundum caſum gl. tertium comparentem pro ſuo intereſſe poſſe recuſare iudicem, vel impedire proceſſum inter duos principaliter litigantes iudicē recuſando: ſicut pōt appellando. ſ. eodem. ſuper eo. licet principalis non ſit ſuſpectus, inquantum ei preiudicatur. ¶ † Opp. primo recuſationem hāc non fore proponendam tantum coram recuſato, ſed coram ambobus: quia ante recuſationem non deſierat eſſe iudex. de officio deleg. iudex. libro. vi. So. quidam dicunt qd recuſatio facta contra vnum eſt proponenda coram ambobus: nam adhuc recuſatus non deſinit eſſe iudex, ergo adhuc ambo ſunt iudices: quia et poſt recuſationē debent coram eis per partes, vel cū iudice arbitri eligi. de appel. c. cum ſpeciali. et cogendi per iudices. j. c. ſuſpicionis. ¶ Secundo opp. qd licet melius ſit, qd corā ambobus proponatur, ſufficit tamen qd coram recuſato proponatur: quia nec ipſe, nec iudices habent hoc diffinire vt de appel. cū ſpeciali. ſm Ion. et ita hic fuit: quia ſolus epiſcopus audiuit cauſam recuſationis, et ſolus ſententiā, et ab ipſo fuit appellatū. dicit Ioā. an. hodie tenendum qd habetur de officio deleg. c. ſi cōtra vnum li. vj. vbi dicit qd vbi delegati ſunt cū clauſula, probāda eſt, diffinienda per condelegatū: ſed non dicit textus corā quo proponi debeat. gl. tenet ibi quod coram omnibus ſit proponenda: non negat tamē quin valeat, ſi corā recuſato proponatur. Sed primū placet gl. vbi in delegatis datis cū clauſula: in datis ſine clauſula ſufficit qd proponatur corā recuſato: quia ſuccedit ratio Inno, cū tunc non poſſint cognoſcere. credo qd coram omnibus ſit pro-

14 ponenda: quia ante recuſationē omnes ſunt iudices. ¶ † Opponitur quod eo quod poſt appellationem proceſſus hic habitus nullus foret. vt. ſ. c. proximo: et ex hoc ſequitur quod non eſt neceſſaria allegatio cauſe de repugnātia poteſtatis et volūtatis. Dic quod ſufficiebat appellatio, ſed papa aſſumpſit diſputationē ſup cauſa ad iuſtitiā appellationis oſtendendā, que ex ſe nullum reddebat proceſſum, abſque aliqua appellatiōe: et hec eſt veritas, dimiſſis aliis diuinationibus hic per doc. poſitis. ¶ Tertio opp. qd ratio nō eſſet bona, quod ſolus poſſet procedere, ex quo ab ambobus erat appellatum: quia ſuſpenſa erat iuriſdictio, ex quo grauauerat. de appel. c. paſtoralis. §. j. Solut. pōt intelligi qd hic fuit appellatum tantum ab epiſcopo, et non ab abbate, ſed tantū obiiciebatur contra proceſſum abbatis, quod cū ſuſpecto proceſſerat: et ideo ſic papa ſēdit qui intellectus nō placet Hoſt. nec gl. vt patet in caſus poſitione. Uel ſi ab vtroque fuit appellatū, ſolus potuit procedere reuocādo interlocutoriā, quam cum eo tulerat, et

15 ſic ceſſauit cauſa appellationis. de appella. cū ceſſante. ¶ Opp. quarto, et hoc contrarium tetigit gl. ſ. qd ſi non valet qd agitur vt agit, valet quātū pōt. de preben. c. inter cetera. et c. dilectus. eū cōcor. ¶ Gl. nō ſoluit. Dic qd hec eſt via brocardica, de qua per doc. in. l. an inutilis. ff. de acceptila. l. i. §. ſi quis ita, ff. de ver. ob. et dixit hoc in. l. i. §. cū q. ff. de cōſti. pe. dicit qd ſi peccatū eſt in materia, ſi nō valet qd ago, valet vt podt. l. an inutilis. Debes ſcire qd acceptilatio eſt imaginaria ſolutio. Inſt. quib. mod. tol. obli. §. i. et habet fieri per verba dicente debitore creditori, id, qd tibi debeo, acceptū habes: et reſpondente creditore debitori, acceptum habeo. Modo per predicta verba acceptilatio vocat materialiter fieri. Si autem creditor rūdet: ſi ſis liber. ita qd non dicat iſta verba Acceptū habeo: tunc peccaret acceptilatio in materia: tamē eque bene haberet vim pacti, et obligaretur de iure naturali ad pactū, ſeu promiſſum, ſed nō ciuili, quia non eſſet cōtractus iuris ciuilis, ſed cōtractus iuris gētiū, vnde. l. an inutilis. predicta. h. d. Si acceptilatio peccat in forma nō habet vim pacti: ſecus ſi in materia, et peccat in forma; quia ſub cōtradictiōe, vel in diē vel inter abſentes. Modo ex iſtis poteris declarare membrū, pro quo allegat. l. an inutilis. ff. de acceptila. ¶ Si in forma, ſi nō valet qd ago vt ago, nec vt pōt. l. non codicillum. C. de teſtamen. ¶ Si in caſu efficienti tantum valet vt poteſt: vt. l. quecunque. ff. de procurato. et de deſpon. impu. c. j. lib. vj. vbi ſi non valet vt matri

monium ſufficit qḋ valeat, vt ſponſalia in cauſa efficienti: quia
aſſumpſit illum, quē non debebat aſſumere in forma: q: poterat
ſolum procedere, ⁊ non proceſſit. Et hec ſufficiant pro cōmuni le
16 ctura. ¶ † Opp. tertio cum eadem gl. quod miſtio habilis cum
inhabili actum non vitiet, vt. ṡ. de elec. c. cum Vintoñ. ff. q cum
falſo tu. aut. l. i. gl. nō reſpondet. Sol. Quandoq; miſcetur inha
bilis cū habili, ⁊ pendet a poteſtate habilis inhabilem habilita
re, ⁊ ſcienter eū admittit: ⁊ tūc valet actus: q: per admiſſionē ha
bis efficitur: vt in. c. cū Vintonieñ. Quandoq; miſcet inhabilis
cū habili, ⁊ nō pendet a poteſtate habilis inhabilē habilitare: ⁊
tunc ſi exercitiū actus eſt indiuiduū in duobus, ſaltem prout mē
tem gerunt, ⁊ non valet actus, vt hic: q: non intendunt per ſe ſin
gulariter agere, lʒ poſſet, licet nō ſi re indiuiduū: ſed ſi diuiduum
eſt exercitiū actus re, ⁊ mente gerentiū, vt in duobus tutoribus:
tunc ſi vterque eſt ſciens de inhabilitate, valet actus, licet cū alio
geſtus: vt in dicta. l. i. ff. qḋ cū falſo tu. aut. ſi habilis ignorat, nō
valet actus: q: ſolus gerere nō vult, licet poſſit, vt ibi. ¶ Tu dic
qḋ reiecta diſtinctione ſcientie, ⁊ ignorantie, qḋ in dubio tūc va
let actus ratio: q: intē. ſit ipſe facere, ⁊ poteſt per ſe: q: ſiue ſolus,
ſiue cum alio actus authoritatis geratur, diuiduus eſt, ⁊ ſolide
quis authoratur: ⁊ ſic ceſſat qḋ dicit Hoſt. hic errabant in iure,
ibi in facto. Vel ſʒ alios, ibi ſeparatim authoritates preſtite fue
runt. Hec ſol. non placet Bar. in dicta. l. i. §. i. ff. qḋ cum falſo tut.
⁊ ibi tenet primam ſol. gl. noſtre, que tamen nō videtur vera, per
iſtum text. hic etiam iſte abbas poſſet ſolus cognoſcere: ⁊ tamē
dicitur qḋ proceſſus factus cum alio non tenet. Sed dic qḋ ſol. eſt
17 bona. ¶ † Opp. quarto in aut. de iudi. in prin. col. vi. Sol. Quā
doque quis ſecum aſſociauit aliquē vt cōſiliariū: ⁊ valet actus.
C. de app. in offerendis. C. de iud. aut. ad hec. de reſcri. c. ſtatutū,
§ aſſeſſorem. lib. vi. Quandoque aſſociauit ſecū aliquem vt iudi
cē: ⁊ tunc aut ordinarius ordinariū: ⁊ dicit primo Inn. qḋ idē
in ordinariis, q in duobus tutoribus: vt. l. i. ff. de offi. cōſul. poſt
dicit qḋ differentia eſt inter iudices ⁊ tutores, cum ſcdm ius ſen
tentia pro parte nō poſſet eſſe aliqua. ⁊ pro parte nulla: qḋ eſſet,
vbi potens ⁊ impotens coniungētur in pronunciando: ſed bene
poteſt ex duobus authoritatibus vna tenere, ⁊ alia nō, nec hoc
eſt contra ius. Hoſt. dicit quod valet qḋ geritur, quod credo, ſi a
poteſtate ordinarij pendet illi iuriſdictionē participare, ⁊ ſciēter
facit: q: tunc videtur eum coniudicem dare, etiam ſi det vt dele
gatū: ⁊ ſic eſt caſus, in quo delegatus, ⁊ ordinarius ſimul pcede
re potuerunt. ¶ Quandoq; ſibi aſſociauit ignorāter, ⁊ ignorātia
facti. ⁊ dicit qḋ adhuc valet proceſſus: q: tunc propter poſſibili
tatē facti eſt in quaſi iuriſdictione poſſeſſionis: ergo vʒ qḋ agit.
arg. ff. de re iudi. ad probandū. l. barbarius. ff. de offi. preto. Aut
ignorāter ignorāter iuris: ⁊ non vʒ proceſſus. ff. de arbi. l. pedius.
ſm Ho. ſi eſt delegatus, indiſtincte videt̄ velle qḋ non vʒ proceſ
18 ſus: vt hic. ¶ † Venio ad queſita cū gl. iiij. quero qualiter iſti in
terlocuti ſunt. quidā qḋ verbo, aliij qḋ facto ad vlteriora pceden
do. ex quo no. qḋ vbi equum iudex ad vlteriora pcedit, exceptio
ne nō admiſſa, tacite videtur ſuper exceptione pnūciare contra
19 opponētē. ⁊ vide qḋ no. de appel. dilecto ¶ † Quero duob⁹ iu
dicibus cū clauſulis datis, ſi vnus recuſet, an alter poſſit inte
rim pcedere. quidā qḋ ſic: q: p tunc eſt alter impeditus: ⁊ ſic pu
rificata eſt vis clauſule: nā ſuſpectus interim procedere nō pōt.
de appel. cū ſpeciali. ſ. c. ſuſpicionis. purificata eſt ergo poteſtas.
de reſcriptis. ſciſcitatus. determinat hic Jo. an. ſm Inn. qḋ nō
poterit. dūmodo cauſa ſuſpicionis vera ſit: primo, q: interiʒ nō
impeditur: ſed differtur ppter exceptionē cognitionis: ergo de
legatus non poteſt procedere. Secūdo, q: cōtinentia cauſe diui
di nō debet. de ſequeſt. poſ. c. i. Tertio, q: ſuper diuerſis perſona
libus nō eſt agendū corā diuerſis iudicibus. de reſcriptis. c. ſi. ⁊
e. ti. dispēdioſa. lib. vi. minus corā iudice principali, ⁊ corā arbitris
in acceſſorio. ad hoc de ordi. cog. tuā. Iſto caſu non cognoſcunt
arbitri: ſed ipſe cōdelegatus non recuſatus: vt in. c. ſi cōtra vnū.
eo. ti. li. vi. ad hoc de ordi. cogni. tuā. Itē q: poteſt intereſſe, inſpe
cta veritate: ergo nō eſt clauſula purificata: ⁊ ſi negetur qḋ poſſit
res effecta eſt dubia per negationē: debet ergo hoc prius decidi
C. quibus ad li. procla. nō lʒ. l. iij. oportet ergo expectari deciſio
nē dubij: q: adhuc non eſt certū an procedere poſſit, imo in pen
dēti eſt de reſtitu. in integ. c. ij. de frigid. fraternitatis. ¶ Querit
Inn. pone qḋ alicui cōpetit exceptio contra iudicē, propter quā
demonſtratur, iudicē non habere iuriſdictionē ſuper re, de qua
agitur, vel non tenere qḋ ſit coram eo, q: publice excōicatus: nū
quid tenebitur cōparere coram iudice ad allegandam dictā ex
ceptionē: ⁊ nunquid ſi cōpareat, ⁊ iudex pnūciet pronuntiādo
preiudicet excipienti: dic ſecundū eum qḋ cōparere non tenetur,
vbi hoc eſt certum, ⁊ notoriū: ⁊ ſi cōpareat, nō preiudicabit pro
ceſſus, ſeu ſententia: q: veritate exceptionis probata corā ſupe
riore, apparebit iudicium retro fuiſſe nullū. ad hoc. ſ. de probat.
in preſentia. Si vero iudex alias in eo haberet iuriſdictionem,

dummodo non eſſet publice excōmunicatus, vel exceptio eſſet
dubia. tunc valeret proceſſus factus, ſi nō appellaretur, ⁊ puniri
poſſet citatus non cōparens ratione contumacie: q: ſaltem de
bet venire allegaturus priuilegium ſuum: vt. ṡ. de reſti. ſpo. ſu
20 per literis. ¶ † Querit an ſi opponatur exceptio contra iudicē
nunquid ipſe de tali exceptione poterit cognoſcere. dicit Inno.
qḋ aut exceptio oppoſita ſugillat perſonam. exemplū, q: oppo
nitur qḋ eſt infamis, ſeruus, vel pupillus, vel qḋ eſt ſuſpectus: ⁊
tunc ipſe idem cognoſcere non poteſt: quinimo iſtis caſibus eli
gēdi ſunt arbitri, qui cognoſcāt de huiuſmodi exce. iuxta nota.
ſ. c. ſuſpicionis. Aut exceptio nō ſugillat perſonam: tunc de illa
ipſe iudex cognoſcere pōt, ⁊ pronunciare: ⁊ ſi nō appellet̄ ab eo
in caſu, quo grauet, valebit. ſ. de appel. vt debitus. ⁊ c. interpoſi
ta. cū ſimi. qḋ ſequitur Bar. in. l. quidā cōſulebant. ff. de re iudi.
quanq̄ ipſe Inn. no. contrariū in. c. ſciſcitatus. ṡ. de reſcriptis.
⁊ predicta, ſecundum eum, procedunt in delegato: ſecus in ordi
nario, contra quem non admittit hec exceptio, tu eſt ſeruus, vel
infamis: q: quādiu toleratur, ſententia eius tenet: vt. l. barbari⁹.
ff. de officio preto. contra quem tamen obſtat exceptio excōmu
nicationis: ⁊ hoc ppter periculū cōionis. ſ. de re iudicata. ad p
bādū. vi. q. iij. ad excōmunicato. vel qḋ ppetuo ſit ſuſpēſus, vel
remotus a dignitate ſua. ff. de iudicijs. l. cum pretor. §. non autē.
⁊ ratio redditur triplex ſecundū eum. Prima q: delegatus vult
cauſam talem cognoſcere ratione commiſſionis ſibi facte: quod
non poteſt, q: delegatus non erat commiſſarius, ſi hoc ſciuiſſet.
arg. ṡ. de reſcriptis. ſuper literis. ordinarius autem iuriſdictionē
authoritate iuris exercet. vnde qualiſcunq; ſit, quandiu tolera
tur, ei parendum eſt. vij. q. iij. nonne. vnde talis per exceptionē
non eſt repellendus: quo remoto amplius non eſt ſibi parendū.
ṡ. de electio. venerabilem. c. finali. Secunda, q: quando cauſa cō
mitti, nō examinat̄ perſona, ſed ſimpliciter cōmittitur vnde nil
mirū ſi talis iuriſdictio per exceptionē eliditur ordinario: ⁊ ni
hil a partibus opponetur, ex officio examinatur. ⁊ ſic confirma
tur. ṡ. de ele. cū nobis olim. ⁊ cap. nihil. cum ergo ſit ſolēniter ſic
approbatus, de facili non eſt remouēdus. xxxiij. q. v. hortādus.
ſ. de purga. cano. c. finali. ¶ Tertio, q: delegata iuriſdictio facī
lius eliditur quā ordinaria: cum accidentalia facilius tollātur,
quā naturalia: vt. ſ. c. ſuper queſtionū. §. ſi vero. ⁊ de appel. vt de
bitus. dixit poſt Inn. qḋ lʒ dici poſſit qḋ infames, ⁊ ſerui pro
hibeantur eſſe iudices, vt. l. cū pretor. ff. de iudi. ſi tū dentur, valet
qḋ ſit per eos: nam multa fieri prohibent̄, que tū facta tenēt: vt.
ſ. de iureiurā. quēadmodum. qḋ reprobat Hoſtien. dicens qḋ ex
hoc ſequeret̄ qḋ ſi ſeruus, vel infamis daretur delegat⁹, ex quo
datus eſſet, lʒ cū excipi nō poſſet: qḋ tamen eſt falſum, vt patet.
21 ṡ. de reſcriptis. ſciſcitatus. De q̄ dic, vt ibi no. ſup. gl. ¶ † Que
ritur: pone qḋ delegato obiicit̄ homicidium, vel aliud graue cri
mē, an talis exceptio ſit admittenda. Dic ſecūdum Inn. qḋ nō,
cū nō attingat reſcriptum, nec negotium principale, que alias
admitteret̄: vt. ṡ. de reſcriptis. ſuper literis. Nec ob. ſecūdā eum.
iij. q. vi. qui ſine. ⁊ c. iudicet. ⁊ ſeq. q: verū eſt qḋ criminoſi iudicā
do eis preiudicant, nō tamē ex hac cauſa poſſunt repelli: vt not.
Gra. iij. q. vij. §. ſi. Itē lʒ tales nō poſſunt iudicare ex merito
vite, tamē hoc poſſunt ex officij ſibi cōmiſſi poteſtate, ſecundū
Hoſt. Jo. an. remittit de offi. dele. ſi cōtra vnū. lib. vi. vbi gl. hoc
tangit, ⁊ idē tenet. Jo. Mo. tenuit ſtriū: ⁊ hoc placet, q: interim
certum eſt qḋ pendēte cauſa ſuſpitionis, poteſt procedere, q: cer
tū eſt collegā impeditū: ⁊ ſi nō propter recuſationis cauſam, ſal
tem propter recuſationis pendentiā. Non obſtat qḋ cōtinentia
cauſe, ⁊c. q: hic nulla erat continentia, cum coram diuerſis tra
ctari poſſit. Nō ob. de reſcriptis. c. ſi. q: hoc operatur natura cau
ſe, que non pōt corā eiſdem tractari. Hec ratio tollitur per dicta
ṡ. Non ob. de ordi. cogni. tuam. q: ibi ex proceſſu ſuper emergēti
intricaretur pceſſus, hic nō: q: ad ſequentia foret admittendus.
Ad hoc. ṡ. c. quoniā. vbi quaſi caſus. ſecundū vnū intellectū. Nō
obſt. quod hec cauſa erat dubia: q: ſola dubietas reddit eum cer
titudinaliter, ⁊ tēporaliter impeditum: ergo interim purificata
22 eſt poteſtas. ¶ † Hic Inno. plura tangit, que do concluſiue.
Prima concluſio. Vbi iudex funditus nō habet iuriſdictionē,
⁊ eſt certum, quia publice excommunicatus, de quo tamen dic,
vt de excep. c. pia. lib. vi. ſiue non vadat citatus, ſiue vadat, ⁊ co
rā eo procedat, nō valet proceſſus: ⁊ redditur nullus retro, q̄ſcū
que ex iuriſdictionis defectu. Hec cōcluſio veriſſima. ad hoc gl.
23 de reſcriptis. ſuper literis. ⁊ de accu. veniens. ¶ † Secūda cōclu
ſio, ⁊ hanc non ponit hic Inn. ſed de vila. c. preterea. Vbi iudex
funditus nō habet iuriſdictionem, eſt tamen dubiū an habeat,
proceſſus in abſentem citatum ex contumacia valet, quia iuriſdi
ctionē habet in incidenti, an ſit iudex propter dubiū. ff. de iudi.
ſi quis ex aliena. in principali nō, niſi antea ſe iudicē pnūciet cōpe
tētē: q: bene valet, ⁊ in pſentē, ⁊ in abſentē pceſſus, dūmodo ſtas
24 tum cauſe patiat̄. † Tertia cōcluſio, quā Inn. ponit hic Si iudex
hʒ iuriſdi,

habet iuriſdictionē, q̄ exceptione elidibilē, valet proceſſus in
vtroq̄, niſi opponaẗ, ⁊ appelleẗ: q2 aliter a iudice iuriſdictionē
habēte, lz elidibilē, non receditᷣ, de appel. vt debitus. ⁊ c. cū cām.
25 ⁊ c. interpoſita. ¶ † Quarta cōcluſio, vbi exceptio pariter ini-
cit iudicem, ⁊ iuriſdictionem tam in p̄ncipali, q̄ in incidenti,
vt q2 iudex infamis, pupillus, mulier, vel ſuſpectus, opponitur:
licet opi. ponit hic Inn. ⁊ non decidat, concluſio vera eſt, quod
iudex non cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio. hanc concluſionem te
net Bar. in. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. ⁊ in. l. quidam. ff. de re iudi. lz
Ioan. hic multum variet. Quedam alia hic ponit, que expedita
ſunt de receptio. ſeſſcitatus. vbi omnia dixi.
1 ☞ Delegati iuriſdictio ſi non expirat in peremptorio, qđ aſſi-
gnauit iudex, poſt congruam peremptorij non expectabit contu
maciam: ſi non expirat poteſt expectare, ⁊ iterum citare ſi volt.
2 De proceſſus ſubſtantia tres ſunt actus iudiciales neceſſarij.
3 Iudex poteſt terminum citationis ſtatutum ad alterum diem
prorogare, ⁊ moderari: in longius autem nō poteſt ſine iteratio-
ne noue citationis.
4 Prorogatio vbi ſit etiam ad modicū tempus ex neceſſitate exi-
gitur noua citatio.
5 Citatio, que ſit ad diem ſimpliciter, videtur tantum poſſe trahi
ad illius diei partē in qua commode poſſet expediri, vt in actu
electionis, qui debet fieri hora. v. de mane.
6 Iudiciales actus ſunt exercendi de die, ⁊ non de nocte.
7 Dies cōputatur de media nocte ad mediā noctē iure cōi ſz q̄tū
ad actus iudiciales computatur ab ortu ſolis ad occaſum.
8 Delegatus, vel iudex, cuius iuriſdictio eſt limitata, nō debet in
tantū dilationes ampliare, quod iuriſdictio ſua non duret vſq̄
ad finem negotij admiſſi.
9 Citato aliquo peremptorie an iudex, poſſit, vel debeat procede-
re ad iteratam citationem.
10 Quod ⁊ quale ſit remedium pro preſente contra contumacem
in termino non comparentem, ſiue ſit actor citans, ſiue reus.
11 Delegatus non poteſt abbreuiare terminos ſue iuriſdictionis,
vbi altera pars vult probare, ſeu deducere aliquid pro iure ſuo.
12 Inſtantia iudicij quomodo poſſit terminare, vt quando quis
petit relaxari ab inſtantia, ⁊ quomodo per inſtantiam dicitur
litis ordinatoria perire, ſed non deciſoria.
13 Prorogando terminū perēptorij ad alterū terminum, an iudex
poſſit preiudicare parti in ſomptib⁹ debitis ꝑpter cōtumaciā.
14 Termino ſtatuto ad ſoluendum, vel in actibus iudicialibus, an
debeat expectari lapſus totalis termini.
15 Prorogando terminum, vel citationē differēdo ad alterā diē,
iudex ex honeſtatis debito dz citare partem, q̄uis nō teneatur.
16 In ſola requiritur ſemper citatio perēptoria in abſente, ſz nō in
requiſitione iudicis parte preſente, imo ſufficit ſola monitio.
17 Sententia an poſſit ferri per iudicem etiam delegatum vltima
die, qua priuatur ſua iuriſdictione.
18 Dies, ad quos actus computantur de media nocte ad mediaz
noctē. Contractus, ⁊ vltime voluntates poſſunt fieri de nocte.
19 Iudex an poſſit de nocte, ſeu veſpere ſedere, vt proceſſus litē cō
teſtando, vel teſtes examinando, ſeu ſententiando, valeat, etiam
ſi partes non contradicant.
20 Citatio ad teſtes recipiendos, vel atteſtationes publicandas,
an debeat eſſe peremptoria, ⁊ ad alios actus, nu. 22.
21 Cōminatio de ꝓcedendo ad vlteriora an habeat vim citationis.
23 Citata parte ⁊ comparente in die termini, an poſt lapſuz ter-
mini poſſit recedere ſine iudicis licētia, etiam ſi iudex abeſt a lo-
co vbi ſunt citate ad comparendum. nu. 24.
25 Citata parte ad certā diem, que reperitur feriata, vel ſi alia cau
ſa ſubſit, per quam appa ret quod ⁊ ſi citatus preſens eſſet, nō te
neretur procedere, an poſſit ſine licentia iudicis recedere.
26 Citata parte ad certaz diem, in qua iudex infirmatur, an poſſit
ſine licentia recedere.
27 Ad electionem faciendam ſi quis vocetur, ad diem veniat, ⁊ ca
pitulum dicit illum expectandum, an aliqui ex preſentibus poſ
ſint recedere ⁊ ſi receſſerint, an ſint citandi.
28 Contumace parte in primo actu, a ſtatuto termino poſſit pro
cedi ad quemcunq̄ actum ſine noua citatione.
29 Citata parte ad litem conteſtandam, ⁊ in cauſa procedendum,
etiam vſq̄ ad diffinitiuam, an poſſit procedi ad teſtiū receptio
nem, vel ſententiam abſq̄ alia citatione.

1 Conſuluit. ¶ † Si iuriſdictio delegati ex
pirat in peremptorio, q̄ aſſi-
gnauit iudex, poſt cōgruā peremptorij non expecta
bit cōtumacē: ſi nō expirat, poſt expectare, ⁊ iterum
citare, ſi vult. h. d. Cōis diuiſio. ſecūda ibi non aut. que ſubdiuidi
tur: q2 primo diſtinguit, ⁊ diſtinctionē proſequitur. ſecunda ibi:
vero. determinat cōgruā horam iudicij. tertia ibi: porro. inſtruit
2 iudicem. ¶ † No. primo hic tres actus iudiciales, in quibus exi
gi⁹ vt qđ citatio ſit peremptoria, actus publicationis, teſtium re
3 ceptio, ⁊ ſola. ¶ † No. ſcđo citantē poſſe terminū citationis ſta-
tutū ad alterū diem prorogare, ⁊ moderari: in longius ergo ip̄e
4 nō pōt ſine iteratione noue citationis. ¶ † Tertio nota qđ vbi
ꝓrogatio ſit ad modicum tp̄s, ex neceſſitate exigitur noua cita-
5 tio. ¶ † Not. quarto qđ illa pars diei ad actū exercendū vt aſſi-
gnata in citatione ad diē ſimpliciter facta, in qua actus, ad quē
fcā eſt citatio, cōmode poſſet expediri ad hoc qđ not. ſ. de ele. c.
6 cū nobis. vñ actū electiōis videtur hora. v. mañ. ¶ † No. quinto
7 qđ act⁹ iudiciales nō ſunt exercēdi de nocte, ſed de die. ¶ † Sex
to no. qđ de iure cōi dies cōputaẗ de mediā noctē: ſed q̄tū ad a-
8 ctus iudiciales cōputanẗ ab ortu lucis vſq̄ ad occaſuz. ¶ † No.
ſeptimo iudicē, cuius iuriſdictio eſt tp̄e limitata, non debere in
tantū dilationes ampliare, qđ iuriſdictio ſua nō duret vſq̄ ad
finē negotij admiſſi: ⁊ hoc verū, niſi neceſſitas aliud ſuadeat. ſ.
9 c. de cauſis. ¶ † Op. qđ ex quo iudex nō ꝓceſſit l perēptorio, ne-
ceſſario debeat iterū citari: q2 poſt terminū circūduciẗ. i. tollitur
perēptoriū. ff. de iudi. l. poſt perēptoriū. gl. ij. format, ⁊ nō ſoluit.
dic qđ illa lex loquitur in caſu cōuerſo ad tex. iſtū: q2 hic qñ ab-
ſens eſt citatus: ibi qñ is, ad cui⁹ inſtantiā fcā eſt citatio: de quo
per arc. xi. q. j. c. xp̄ianus. ¶ Eadē gl. ij. querit de ratione dubitā
di. dicit qđ lapſo termino in alterā diem videbatur circunducē-
dum edictū, ex quo nō cōparuerat in termine, vel non erat ꝓceſ
ſum, ⁊ ideo videbatur iterato citandus. ſed nō eſt ſic: q2 edictum
circunducitur ad p̄iudiciū citātis nō cōparētis: qđ nō dz fieri
ꝓpter cōtumaciā citati nō cōparētis. Itez aſſignatū vr̄ eſſe tp̄s
10 termini ⁊ ex iuris intellectu dies ſequens de gratia. ¶ † Hic du
bium eſt, qđ ſit remediū pro preſente contra contumacē in termi
no non cōparentē, ſiue ſit actor citans, ſiue reus. Dic, duplex in
propoſito primū: vt petat edictū circunduci. i. citationem abole
ri, ⁊ hoc poterit petere vterq̄, ſiue ſit actor, ſiue reus, qui ſit pre-
ſens nulla citatione facta ad edictū circūducēdū. ſcđz erit, q2 po
terit peti vt fiatz etiā in primo termino, eo nō cōparēte, ipſe ab
ſoluatur ab inſtātia iudicij: ſz tūc pars erit citāda abſens ſuper
illa abſolutiōe. primo, q2 ad hoc nunq̄ fuit citata. ſcđo, q2 agiẗ
de p̄iudicio: q2 acta litis ordinatoria pereūt. ⁊ dico litis ordina-
toria, q2 nō litis deciſoria: vt no. Inno. de teſt. cūm. ⁊ in. c. vlti. de
ꝓba. c. ſi. de teſtibus. ꝓſtata. ⁊. l. ⁊ poſt. ff. de iudi. nec etiā perit iu
riſdictio iudicis delegati: vt l. d. c. ſi. q2 nō eſt de actis iudicij. qđ
no. ⁊ q2 non eſt functus officio. ſ. c. in literis. ⁊ q2 iuriſdictio ſola
citatiōe eſt perpetuata. ſ. c. gratū. de ſimo. querelam. ⁊ dicit hic
Inn. Itē propter preiudicium, q2 abſens eſt condemnandus in
expenſis: vt. d. l. ⁊ poſt. ⁊ in. l. properandū. ſ. j. C. de iudi. ⁊ poterit
peti hic abſolutio, ſiue compareat citatus ante litis conteſt. ſiue
11 poſtea. ¶ † Non obſt. predictis quod in prima abſentia fieri nō
poſſet. de iud. l. properandū. ſ. ſin autē. in ſi. vbi vult terminū ex-
pectari, vel prope finē: q2 ibi loquitur, ſecundū eū, actore volente
de iure ſuo probare, ⁊ teſtes producere: quo caſu expectatur vſq̄
12 ad finē, anteq̄ fiat hec abſolutio. ¶ † Sed an inſtantia ſit deter
minata. Dic ſic, ſecundum leges, nō ſecundū canones: vt dicto
c. venerabilis. In ſecūda citando in fine: ſed nō eſt ſic: q2 edictuz
circunducitur ad p̄iudiciū citantis, non ad preiudicium com-
parentis, reo comparente, ⁊ comparente citato poteſt peti circū
ductio edicti: ⁊ ad hunc actum non erit neceſſaria alia citatio,
poterit etiam citatus comparens petere, vt abſoluatur ab in-
ſtantia iudicij: ſed tunc pars erit citanda, quia ad hoc nunquaz
fuit citata: quia agitur de preiudicio, cum litis ordinatoria pere-
ant, licet non deciſoria: vt notatur de teſtibus. cauſaz. j. Et licet
non periret iuriſdictio delegati, quia non eſt de actis iudicij: nec
eſt functus officio, ⁊ q2 ſola citatione perpetuata eſt iuriſdictio
ad qđ. j. de iudicijs. cap. pe. ⁊ q2 ꝯdēnādus eſt abſens in expēſis
vt. l. properādū. ſ. j. C. de iudicijs. ⁊ dicit qđ habet abſolutionez
petere, ſiue cōpareat citatus añ lit. cōteſta. vel poſt. nec ob. de iu.
properandū. ſ. ſi autē. in ſi. vbi vult expectari vel in ſi. q2 ibi lo-
quitur in actore volēte procedere: quo caſu expectatur vſq̄ ad
finē ante q̄ veniat abſolutio. Sed hoc vltimū nō placet, q2 pōt
eſſe dubiū an velit ꝓcedere: vnde a toto non abſoluetur citatus
cōparens: ſed a ſola inſtātia citationis, vt puto, ita apoſtillauit
13 tēpore lecture. ¶ † Gl. gratia. in effectu facit duo. primo querit
an poſſit iudex die prorogādo perēptorij ad alterū terminū pre
iudicare partis in ſumptibus debitis propter cōtumaciā. Sol. di
cit gl. qđ nō puto, licet doc. hic clare nō loquātur, qđ cū ex equi-
tate poſſit ad alteram diem prorogare, ⁊ differre, quod per hoc
etiā in expenſis poſſit ſecum diſpenſare prorogando: q2 in mora
modici temporis. Itē in his iudicialibus admittitur purgatio
14 more. ar. ff. ſi quis cau. l. ⁊ ſi poſt tres. ¶ † Secūda gloſſa inepte
poſita facit tria contraria primo qđ termino ſtatuto expectari
debeat totus lapſus termini: vt. l. q hoc anno. ff. de ver. obli. Ad
iſtud reſpondet ſecundū Hoſtien. q2 glo. nō reſpondet, qđ hic in

iudicialibus, ibi in obligationibus: ⁊ hoc propter iudicis cōtē-
ptū. hoc nihil eſt dicere. So. cōtrariū loquitur, qñ terminus eſt
ſtatutus, vel ſtatui intelligitur ad ſolutionē differendā: quo ca-
ſu lapſus totalis termini expectatur: hic qñ terminus eſt ſtatu-
tus ad diē iudicij exercitij declarādā. i. qua die ꝓcedi debet: vñ
tunc non expectatur totalis termini lapſus. ¶ Secundū cōtra-
riū videt̃ qd̓ non ſit expectanda extremitas diei: q: non poſſunt
ſedere in veſperis iudices. ff. de orig. iu. l. ij. §. ⁊ q: vbi dicit qd̓ in-
cōgruū eſt qd̓ iudices veſpere ſedeāt. Soluit illā correctā p auf.
vbi dicitur qd̓ mane ⁊ veſpere ſedebūt. in auf. de iudi. §. ſedebūt.
colla. vi. vel dic qd̓ ibi loquit̃ de magiſtratibus, qui per ſe cōgrui
non ſunt ad ſedēdū hora veſpertina, ſed alios debēt loco ſui po-
15 nere. ſic probat qd̓ hic dicit̃. ¶ † Ultimo qd̓ debeat citare, ſi dif-
ferat ī alterā diē. ff. de iud. l. ⁊ poſt edictū. de dolo. c. pnt. Sol.
16 ex debito honeſtatis citare deberet, ſed nō tenet̃, vt hic. ¶ † Gl.
perēptorijs. no. qd̓ in ſentētia requirit̃ ſemp citatio perēptoria.
¶ Opp. qd̓ nō requirit̃ citatio perēptoria. C. quomodo, ⁊ qñ iu-
dex. l. ij. So. dicit gl. quā ſigna, in citatione abſentis requiritur
terminus perēptorius: ſed in requiſitiōe iudicis parte pñte
nō requirit̃, ſed ſufficit ſola monitio, vt vera cōtumacia arguat̃,
dato qd̓ pars perēptorie nō fuerit monita qd̓ no. ⁊ mēti tene. idē
17 vide in Spe. de ſen. pla. §. vt aūt. ver. ⁊ no. ¶ † Gl. exequi oppo.
ff. de ferijs. l. pridie. nō pōt iudicare vltima die, quo priuat̃ iuriſ
dictiōe. gl. nō ſoluit dic ibi in ordinario, ⁊ ſucceſſore pñte, in
ꝓuincia cōſtituto: quo caſu vltima die ſui regiminis ſe nō intro
mittit: vt. l. meminiſſe. ff. de officio ꝓcō. ⁊ legati. hic in delegato,
qui pōt exercere delegationē ſuā, etiā in vltimo termino: vt hic,
⁊. ī. c. de cauſis. Itē dicit Ho. qd̓ poſt terminum poſſet exequi. ſ.
18 c. querēti. de quo dic. ī. c. de cauſis. ¶ † Quero quo ad quos a-
ctus dies cōputetur de media nocte ad mediā noctē. dic quo ad
cōtractus, ⁊ vltimas volūtates: vñ Jctus, ⁊ vltime volūtates, ⁊
trāſactiones poſſunt fieri de nocte. C. de trāſac. l. cū minorē. ff. de
teſta. l. ad teſtium. §. vltimo. Unde dicit Inn. qd̓ ſcribitur tali die
factū inſtrumētū, vel teſtamentū, lȝ factum de nocte: ⁊ aſſcribit̃
precedēti diei, ſi ante dimidiā: ſequēti diei, ſi poſt dimidiam fiet.
Qd̓ ſi media noctis. debet dicere actum in media nocte: ⁊ ſic di-
19 midiato tali ⁊ tali die, per iſtū textū. ¶ † Gl. vltima querit, ſi iu-
dex nō obſtāte hac cōſtitutione de nocte ꝓcedat. ad ſentētiā. vel
litē cōteſtetur, an valeat ꝓceſſus. Gl. concludit qd̓ ſic: q: hic pro
ceſſus nō annullatur, ſed ſolū ꝓhibetur. recitat qd̓ alij contra. di
cit hic Inn. qd̓ iudices de nocte ſedere poſſunt: ⁊ poterunt reci-
pere teſtes, ⁊ audire allegationes. ⁊ ideo dicit. qd̓ non iudicabūt
de nocte: ⁊ dicit qd̓ veſpere ſedebūt. fatetur qd̓ nō poterunt per
hoc ſentētiare, nec etiā litis cōteſtationē admittere: q: hic nō ha
bet interrogare, nec etiā poterit facere aliquam interlocutoriā. ⁊
dicit qd̓ ſi ferat, non valet. Jo. an. poſt Hoſt. dicit qd̓ procedere
poterit: ⁊ valebit ſentētia, ⁊ proceſſus, ſi partes nō cōtradicūt: q:
tempus nō eſt de ſubſtantia, ſed parte cōtradicēte, ⁊ appellāte:
q: tempus eſt quieſcendi, vnde auditur. ⁊ remittit ad id. qd̓ di-
cit de ſent. pla. §. iugta. v. itē eſt nulla ratione tpis. ibi Jo. an. te-
net qd̓ ſi eſt cōtradictū iudici, ⁊ appellatū, non vȝ ſententia: ſed
ſi non eſt contradictū. ⁊ appellatū, ⁊ pars ſteterit pñs, vȝ ſen
tentia, licet iniuſte faciat, ſi pars receſſerit, cū habeat iuſtam cau
ſam recedendi, q: tempus eſt quieſcēdi. non valebit ſententia tā-
quā contra non contumacem lata. hec vera, niſi cōſuetudo aliud
habeat, ſicut ſunt multe curie, que plus iudicant de nocte, ꝙ de
20 die, in quibus habet locū id, qd̓ eſt dictū. Jo. an. ¶ † Poſt glo.
querit vtrū citatio ad teſtes recipiēdos, ⁊ atteſtationes publicā
das debeat eſſe perēptoria, ⁊ ad alios actus. hic vide qd̓ ſic: vñ
requiritur qd̓ ſit peremptoria, vel trina pro omnibus. dicit hic
Jo. an. qd̓ egi. dicit contrariū, eo q: non inuenitur iure cautum,
citationem eſſe debere peremptoriā: ⁊ iura hic requirētia loquū
tur in prin. cauſe. xxx. q. iij. de illicitis. ff. de re iudi. l. contumacia.
vel in ſententia. ſ. de teſti. cum olim. ¶ Hinc eſt qd̓ in teſtibus. ⁊
alijs actibus, prima dilacio cēſetur perēptoria: vnde nō datur ſe
cūda, niſi ꝓbato impedimēto. ff. de ferijs. l. vlti. hoc dicit ꝓbari
qd̓ citatio ad teſtes habeat vim perēptorij. de teſt. in nomine do
mini. ⁊. c. ti. ſignificauit. qd̓ no. ⁊ hanc partē tenet Bar. ff. de dā.
infec. l. ſi finita. §. iulianus. concludēs qd̓ omnes probatorie di-
lationes cenſentur eſſe peremptorie, aut expectatorie, in litis in-
greſſu debent eſſe peremptorie, poſt non, per. l. ſi quādo. C. de te-
ſtibus. hoc etiā ſentit Spe. inti. de dila. §. videndum. poſt princ.
Inn. de de dolo. cum dilecti. dicit citationem trinā vel perem-
ptoriā pro omnibus neceſſariam in actu preiudiciali, vt in excō
municatione, ⁊ miſſione in poſſeſſionem, vel in dando verā poſ
ſeſſionem, vel in abſoluendo ab inſtantia. vel in adiudicatione
bonorū. ⁊ idem dicit de accuſa. ad petitionem. ⁊ hoc tenēdū, vbi
tamen tenet qd̓ prima citatio in ingreſſu, non eſt neceſſarium
qd̓ ſit perēptoria. qd̓ placet: ſed ad actus ꝑiudiciales ꝓcedi non
21 pōt niſi ſit trina, vl̓ perēptoria. † An aūt cōminatio de ꝓcedēdo

ad vlteriora habeat vim citationis, dixi de reſcriptis. cām. ⁊ vi,
de in ſpe. de cita. §. viſo. vñ. ſȝ qualiter. in penu. co. hec vera ſunt-
vt ibi dicit Inn. in dilatiōibus, ⁊ terminis in abſentē ſtatutis,
oēs aūt dilationes in pñtē dicit eſſe ꝓbatorias, ⁊ ad teſtes ꝓ-
ducēdos dicit eſſe perēptorias: idē l iudicij ⁊ deliberatorijs. all. l.
§. ff. de iure deli. Hec ois vera dicūt dñi de Rota ſua cōcluſione
ccxxxix. qñ termini ſtatuūtur extra curiā. Tñ domini videntur
ibi, ſcd̓m aliquos, primo dicere hoc ꝓcedere in beneficiali cauſa
que eſt deuoluta ad curiā qualitercūq: ⁊ hoc, q: in eo ꝓceditur
22 ſcd̓m formā cle. ſepe. de ver. ſig. ¶ † Alia aūt eſt opinio, de qua
hic ponit̃. in curiā aūt oēs termini poſt lit. cōte. ſunt perēptorij:
ideo nō eſt neceſſe exprimere perēptoriū. all. dictū Spe. i ti. de ci
tatione. §. viſo. ver. quadam dicūt. Itē hec vera. quando citatus
ſed ⁊ eſt inuētus ⁊ dixit ſe nolle venire, vel tacuit, nō eſt plus citā
dus ad ſentētiā, vt no. Inn. de accuſa. ad petitionē. ⁊ domini de
33 Rota in loco preallegato. ¶ † Quero an pars pñs in die
termini poſt lapſum diē termini poſſit recedere ſine iudicis licē-
tia. dicit Inn. qd̓ nō, per textū: q: pñs, ſiue ſit actor, ſiue reus,
debet licētiatus recedere. de iudi. c. i. xi. q. vi. certū. nō tñ per hoc
puniet̃ in expēſis, ſi recedet illicētiata pars pñs, ſed aduerſa
pars nō cōdemnabitur ſibi in expenſis, nec ipſa alteri: niſi forte
eſſet legitima cauſa impedit⁹: quo caſu poſſet expēſas petere al
tera pars, ſi receſſiſſet illicētiata. nā duo videnī mādata. vnū. qd̓
veniat ad iudicē. alterum, qd̓ in termino veniat prefixo. vnde lȝ
pars actrix non ſit cōtumax in mandato de ad terminū veniē-
do, eſt cōtumax ſecundi mandati de venendo. de quo de dolo ⁊
contu. cum dilecti. Unde oȝ expectari circūductio edicti anteꝙ
recedat: ⁊ debet ante licētiam obtinere. ſic intellige. ff. de iudi. l. ⁊
poſt edictū. ſecundum Inn. q: ſola contumacia non circunduci-
tur edictū niſi ab homine circunducatur. Itē ex quo iudex po-
teſt vſq: ad alterum diē expectare: ergo ⁊ pars tenetur expecta-
re: alioquin. cū iudex ſine pñtia partiū nō cōtumaciā nō ꝓ-
cedat, de ver. ſign. forus. ſ. de cā poſ. c. i. ſ. de ma. ⁊ obe. intra qua-
tuor. patet qd̓ eſſet eluſoria talis poteſtas, contra id. ff. de iudi. l.
ſi pretor. de poſt. prela. bone. ver. nec notat. Idē dicunt domini
de rota ſua concluſione preallegata. ccxxxix. qd̓ ſi actor nō ſit in
termino, in quo fecit citari reum, ⁊ poſtea poſt aliquod tempus
cōparuit, qñ citatus fuit in curia ad totam cauſam, vſq: ad dif-
finitiuā ſententiā: q: tunc licet edictum circūducatur quo ad illū
actū, ad que eſt citatus, nō quo ad alios, ⁊ q: duo ſunt mādata:
vt in. c. dilecti. de dolo ⁊ contu. quod no. q: hic reſtringere viden
tur, qñ citatio eſt facta non ad actum momentaneū, ſed ſucceſſi-
uum. de quo in dicto. c. dilecti. ⁊ dixi de iudi. c. i. ¶ Quid ſi cita
tus nō venit ad diem aſſignatum, nec is, qui citare fecit. doc. di-
cunt quod fiet cōpenſatio expenſarū, ⁊ neutra pars punietur. ff.
24 de arbi. l. antepenul. ¶ † Quid ſi iudex abeſt a loco, vbi citate
ſunt partes ⁊ partes ſunt pñtes. Dic quod ex equitate huius
c. debēt expectare in alteram diē: ſed niſi aliud mādauerit iudex
libere poſſunt recedere, ſicut ſi iudex mortuus eſſet. ff. de arbi. l.
arbiter ſi Calēdis, nec tenetur alibi eū querere. ij. q. vi. §. biduū.
25 ¶ † Quid ſi dies aſſignata occurrat in die feriato, vel alia cā
euidens ſubſit, per quā apparet quod ⁊ ſi citatus pñs eſſet,
procedere nō teneretur: vtiq: in tali caſu dȝ pſes ſubuenire, ex
quo actoris nō intereſt, citatū non veniſſe. ff. ſi quis in ius vo. nō
26 ie. l. ij. ad ſi. ¶ † Quid ſi iudex infirmetur in eodē loco. Rñdeo,
partes nō debēt ſine licētia recedere, poſſunt tamē inſtare, vt ꝓ-
cedatur, vel alius terminus aſſignet̃, ar. ff. de arbi. l. ſi. ⁊. l. diē pro
ferre. ſ. reſpōſo. ⁊ ſi nō poſſet predictus intendere, poſſunt partes
ſine licētia recedere, ⁊ aliam citationē expectare. ff. de arbi. l. ſi ar
27 biter. l. ſi. Inn. ¶ † Quid ſi vocetur quis ad electionē faciendā,
nec veniat ad diem per capitulum aſſignatum. ⁊ capitulum di-
cit expectandū, an aliqui ex pñtibus poſſint recedere, ⁊ ſi re-
ceſſerint, an ſint citādi. Dic quod nō debent recedere non finita
electione: ⁊ ſi recedāt, non ſunt vocandi: ſicut vocati ad ſynodū
recedere nō debēt nō finita ſynodo, vel ad aliū terminū proroga
ta. xviij. di. ſi quis autē. xi. q. iij. certū. nec in electionibus, ſicut in
iudicijs circunducitur edictū. imo vocatis abſentibus, ⁊ nō ve-
niētibus: pñtes eligere poſſunt: vt patet ex his, que notātur
de elec. cū nobis. ⁊. c. q: ꝓpter. De forma ſeruatur quod citatus
ad electionē tali die cum continuatione dierum ſequentium, do
nec negotiū ſit expeditū, ⁊ vide quod no. de ele. eccleſia. ij. ſuper
28 gl. ij. ¶ † Quero an ſtatuto termino poſſit ad quēcunq: actum
parte contumace in primo actu procedi ſine noua citatiōe. Dic,
ſi terminus eſt aſſignatus ad certū articulū expediendū, infra il
lū terminū alius actus nō poteſt expediri, ſi generaliter eſt ter-
minus aſſignatus ad procedendū, tūc ad omnia, ⁊ etiam ad ſen
tētiā procedere poteſt iudex, parte cōtumace vlterius nō citata
C. de iudi. l. properandū, ſecundum Innocen. ¶ Sed contradi-
cit quod hic notatur in gl. niſi terminus. ⁊ illud eſt verū. Ad qd̓
no. de dolo, ⁊ contu. cum, qui. lib. vj. Sed dicit Hoſt. qd̓ illud
eſt verum

eſt verum quando iudex eſt cõminatus in peremptoria ſe ad vl-
teriora proceſſurum, ⁊ pronunciaturũ, alias dicit citationem ſpe
cialem ad hoc faciendam, ſcʒ ad litis cõteſtationẽ. iij. q. iij. offera
tur. Ad teſtium receptionem. de teſti. c. ij. Et ad ſententiam: vt in
gl. preal leg. Alibi dicitur qd iſta cõminatio non habet vim perẽ-
ptoriʒ. ſ. de reſcript. cũ cauſam. ſed bene habet vim ampliationis
edicti, ⁊ citationis peremptorie, vt hic dicitur. Idẽ no. ad literas
de procur. auditis. ⁊ no. gl. de dolo. eũ, qui. li. vi. Io. an. in addi.
Spec. in ti. de citatione. §. viſo. ver. item peremptoriũ, in ſecunda
columna, videtur tenere oppoſitũ, ſeu limitat hoc dictum pro-
cedere, vt citatio generalis ad totaʒ cãm, etiã cũ cõminatione de
procedẽdo ad ſniam, arctet citatũ, qñ citatus de longinquo, vel
a papa, vel ab archiepiſcopi in caſibus, vel eius officiali: q: in il-
lis caſibus accedere tenet̃ inſtructus, nec de facili poſſunt citatio
nes iterari: vnde graue eſſet per ſingulos actus tales citationes
fieri. Sed vbi citatio fit in loco, vbi eſt preſens ipſe, vel procurator,
nõ ſufficit hec generalis citatio ad totam cãm: q: magis eſt preiu
diciũ, vt pote nõ ſolũ cõcludens validitatem ſniẽ, ſed etiam reclu-
dens beneficiũ appellandi: vt in clemẽ. ſi ante. de dolo, ⁊ contu. ꝙ
bene no. Hec vera, niſi citatus dixerit ſe nolle venire: quo caſu
eſt contumax, nec eſt amplius citandus ad ſniam: q: apparet de
eius contumacia. qd credo, ſi dixerit ita qd verba extendat in fu
turũ, vt dixi de accuſa. ad petitionẽ. alias cõtumacia ſe reſtringe-
ret ad actum, in quo eſt citatus. Idẽ dico ſi tacuit. Sic tẽpera di
ctũ Inn. a ſic debẽt intelligi dñi de Rota ſua cõcluſiõe. cccxxix.
2 ¶ †De citatione aũt ad litẽ conteſtandã, ⁊ procedendum in cã,
etiã vſqʒ ad diffinitiuã, an proficiat, vt abſqʒ alia citatione poſſit
procedi ad receptionem teſtiũ, vel ad ſententiã, tãgit Spe. in tit.
de dila. §. videamus. ver. ſed pone ter. nil allegat. ad hoc vide not.
per Bar. in. l. ſi finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. tenet Fred. ſuo
conſilio. clxxi. qd ſi citatus ad reſpondendum libello, ⁊ ad ſingu-
los actus vſqʒ ad diffinitiuam ſententiam, ſi compareat citatus
⁊ celebret actum aliquem, de nouo eſt citandus, ⁊ qd non põt ad
hos actus procedi: q: talis citatio reſtringitur ad proximũ actũ,
qui imminet poſt conteſtationem, ⁊ non ad alios. ff. de verb. ob.
Eum, qui calendis. ⁊ de preben. non poteſt. lib. vi. maxime cum
ad plures actus diuerſos non debeat aſſignari dilatio eodẽ in-
ſtanti: vt no. Spe. in ti. de dilatio. §. i. verſi. deliberatorie. alleg. ad
hoc de dolo. c. ij. lib. vi. per locum a ſimili.

1 Delegatus ex noua cauſa poteſt reuocari etiam poſt litem conteſtatam, ⁊ alius ſurrogatur.
2 Curatus, ſeu rector eccleſie parochialis agere poteſt pro iure parochialis eccleſie.
3 Proceſſus proprie dicitur poſt litem conteſtatam, ⁊ non ante.
4 Delegatus alteri parti ſuſpectus poteſt per partem impetranteʒ recuſari, etiam ſubſiſtente cauſa ſuſpicionis legitima quo ad vnã partium tantum.
5 Iudex quando eſt effectus vnius partis dominus, poteſt legitime recuſari poſt litem conteſtatam, ⁊ ſimiliter poteſt recuſari ratione familiaritatis.
6 Exceptio dilatoria quo caſu poſſit etiam lite conteſtata opponi. nume. 5.
7 Remiſſio fit ad iudicem recuſatum, vbi recuſationis cauſa non eſt vera.
8 Iudex poteſt recuſari in cauſa eccleſie ratione familiaritatis, ⁊ conſanguinitatis.
9 Exceptio recuſationis iudicis quare poſt litem cõteſtatam quandoque admittatur, ⁊ que eſt motiua recuſationis ratio.
10 Delegatus dominus partis quare poſſit recuſari.
11 An tota familia in cauſa domini eximatur a iuriſdictione iudicis ſuſpecti.
12 Omnis familiaritas an habeat inducere ſuſpicioneʒ ad recuſandum iudicem, vel quem a teſtimonio.
13 Omnis cauſa ſufficiens ad ſuſpicionem iudicis an ſufficiat ad teſtem.
14 Teſtis, in quo poſſit eſſe frater pro fratre.
15 Nunquid omnis familiaris poſſit in teſtem admitti.
16 Teſtis eſſe poteſt canonicus pro canonico.
17 Exceptionem conſanguinitatis non ſufficit proponi iudici vt ſuſpecto, ſed debeat alia cauſa allegari, vel quod ſit dominus, vel quod minus eſt propitius.
18 Exceptio dilatoria debet proponi ante litem conteſtatam, ⁊ nõ poſt, niſi habeat poſtea ortum.
19 Iudex an poſſit recuſari per partem impetrantem.
20 Delegatus conſanguineus, quem impetrauit prelatus in cauſa eccleſie, an poſſit recuſari vt ſuſpectus.
Iudex conſanguineus prelati eccleſie poteſt in cauſa ipſius eccleſie vt ſuſpectus recuſari.
21 Iudex quo caſu ratione familiaritatis non poſſit recuſari.

1 Inſinuante. ¶ †Ex noua cauſa remouet̃ delegatus etiam poſt litẽ cõ-
teſtataʒ, ⁊ alius ſubrogat̃. In prima, actoris gratioſa
petitio. In ſcda, ſub duplici conditione ipſius exaudi
2 tio. ¶ †Not. qd rector parochialis eccleſie agere poteſt pro iure
3 parochialis eccleſie. ¶ †No. qd proceſſus proprie dicit̃ poſt litem
4 conteſtatam, ⁊ non añ. ¶ †No. ſ. qd iudex alteri parti ſuſpectus
põt per partẽ impetrantẽ recuſari ex cõmiſſione edicti que habet
vt equalitas in iudice ſeruetur vel aliter, ⁊ melius. ¶ No. ꝙ ſubſi
ſtente cauſa ſuſpicionis legitima in iudice quo ad vnã partiũ tan
tum, vtraqʒ pars habet p̃tãtem per cõmiſſionẽ edicti, ⁊ vt equa-
litas iudicũ ſeruet̃ ipſum recuſandi, ⁊ ſic poterit recuſare nõ ſolũ
ipſa pars, cui eſt ſuſpectus, ſed etiã pars, cui veriſimiliter dʒ eſſe
5 fauorabilis. ¶ †No. ij. hic vnã legitimã cãm recuſandi, qñ iudex
eſt effectus dñs alterius partium. No. iij. aliaʒ legitima cãm, qñ
pars eſt familiaris domini iudicis: ⁊ ſic propter legitimã ſuſpicio-
nem epi recuſatur officialis. Aliqui dicunt has cauſas nõ fuiſſe
legitimas recuſandi, nec hoc hic probatur, ſed bene ſubrogandi.
Dic ꝙ fuit legitima cã, ⁊ ſubrogandi, ⁊ recuſandi, q: patet. j. vbi
6 cõſenſerit, ita qd nõ ſubſit cã legitima ſubrogationis. ¶ †No. iiij.
qd ex noua cã põt iudex, etiã poſt litis cõteſt. recuſari, ⁊ ſic poteſt
exceptio dilatoria, que habuit ortũ poſt litẽ. cõteſt. opponi. facit.
c. paſtoralis. de excep. cui eſt ſuſpectus. nõ põt recuſare, ſi in eum
cõſenſerit, ſic nec etiã ipſe principalis, cui nõ eſt ſuſpectus, poſt ꝙ̃
in eũ viſus eſt cõſenſiſſe, ⁊ ſic a cõtrario cauſa ſuſpicionis reddẽs
quẽ ſuſpectũ in cã proprie partis, reddere vr̃ etiã ſuſpectũ in cã ec-
7 cleſie ſue. ¶ †No. v. ꝙ vbi recuſationis cã nõ eſt vera, fit remiſſio
8 ad iudicẽ recuſatũ. ¶ †No. qd etiã in cã eccleſie quis recuſat̃ pro-
pter familiaritatẽ, quaʒ hʒ cũ p̃lato, ſiue dominatore, ⁊ legitima
eſt cã ſuſpicionis per qd reprobat̃ dictũ Egi. de appel. c. poſtre-
mo. qui dicit ꝙ in cã eccleſie cõſanguineus partis recuſari nõ põt.
9 ¶ †Quero de ratione duorũ: primo quare poſt litẽ. cõteſtatam
admittat̃ exceptio recuſationis. Rñdeo, q: ex quo habuit ortũ
poſt litẽ. cõteſtatã, nõ potuit imputari negligẽtia quare ante non
oppoſuerit. Sʒ aduerte ꝙ poſt primos actus, actus q̃ fit cõtra-
dictorius, habet̃ pro litis cõte. vt no. in. c. cũ M. ferra. de cõſti. ⁊
habes bonã gl. de elec. c. i. in gl. ſup verbo, abſentia. ¶ Quero de
ratione motiua, quare hic poſſit recuſare. Reſpõdeo, ex quo ad-
uerſarius põt recuſare, cõmittit̃ ſibi edictũ, vt ipſe poſſit qd alter
poſſit aduerſarius: ſicut videmus in inſtituto preterito emanci-
pato, q: inſtitutus põt petere bonũ poſſeſſionẽ cõtra tabulas, ⁊
ideo ſicut non repellit̃ ipſe recuſatus, poſtquã conſenſerit, ſic nec
iſte poſtꝙ̃ cõpromiſit poſt cãm: ⁊ ideo ſi inſtitutus approbat te-
ſtamẽtũ, nõ poſſet id improbare. Licet quidã dicãt qd hic nõ eſt
10 proprie recuſatio, ſed eſt quedã ſurrogatio. ¶ †Quero. j. de ra-
tione quare poſſit recuſari delegatus dñs partis. Dicit gl. q: fa-
miliaritatis affectio veritatem impedit. iij. qd. v. accuſatores.
11 ¶ †Scdo an dñs pro tota familia recuſetur. fic. C. ſi quacũqʒ p̃-
ditus poteſtate. l. j. dicit Inn. ꝙ hec lex cõuertit caſuʒ, ſcʒ ꝙ cõtẽ
platione tota familia in cã dñi eximit̃ a iuriſdictione iudicis ſu-
ſpecti. qd forte nõ eſt verũ, niſi in caſu illius. l. j. ponit caſum con-
uerſum vt contemplatione eius dñs eximatur in tota familia. in
ea. glo. in fi. vide iſtã gl. ⁊ vide. iij. q. v. cõſanguinei. ⁊. c. accuſato-
res. ⁊. xi. q. iij. quicunqʒ. xiij. q. ij. c. j. tpe lecture, ſic appoſtillauit.
12 †Tertio, omnis familiaritas habet inducere ſuſpicionem. dicit
ꝙ non quecunque, ⁊ ſic non leuis. ff. de ver. ſig. l. late. §. amicos.
Socialis aũt, ⁊ diuica bene inducit ſuſpicionẽ, ſecundum Inno.
Familia autẽ in poteſtate conſtituta recuſatur. Itẽ ⁊ alij familia
res, niſi ſit modica familiaritas. vt. l. late. §. amicos. ff. de verb. ſig.
ſecundũ Innoc. ¶ Quarto, quid in familia cõſanguinei partis,
13 nunquid tota poſſit recuſari. hic Inno. ꝙ non. ¶ †Quinto, an
ois cã ſufficiens ad ſuſpicionẽ iudicis ſufficiat ad teſtẽ. glo. dicit
ꝙ minor cã repellet iudicẽ, quã teſtẽ: q: quelibet conſanguinitas
repellit iudicem. de appel. poſtremo. ſed nõ teſtem, quia frater po
teſt eſſe teſtis pro fratre. de preſump. literas. ead. glo. eſt. iij. q. v. c.
j. an ſi. mag. gloſſ. Item non inuenitur prohibitũ, quia edictũ de
teſtibus eſt prohibitoriũ hoc ideo, quia facilius inueniuntur iu-
14 dices, quam teſtes. ¶ †No. gloſſ. ꝙ frater poteſt teſtificari pro
fratre. de preſumpt. literas. Idem glo. de accuſa. cum oporteat,
verum in ciuili, ſed non in criminali, vel iniuriarũ. l. lex Cornelia,
⁊ ibi Barto. ff. de iniurijs. ⁊ in. l. qui teſtamento. §. primo. ff. de te
ſtamẽ. vbi dicit ꝙ ſaltẽ propter conſanguinitatẽ aliqualiter detra
15 bitur de fide. ¶ †Nunquid autem familiaris poſſit admitti in
teſtem. dicit Hoſtien. hic ꝙ ſi eſt talis, cui imperari poſſit, nõ ad-
mititur. Idem ſi ſunt leues, ita ꝙ preſumptio eſt ꝙ facile deiera-
rẽt. iij. q. v. c. j. alĩs dicit ꝙ potes eſſe teſtis. ꝙ nota. vide. iij. q. v. in
ſumma. ⁊. c. j. ⁊ ꝙ no. glo. ⁊ doc. de teſti. in literis. ſ. de offi. archi-
16 dia. c. vltima. ¶ †Quid de canonico, an poſſit eſſe teſtis pro
cõcanonico. Dic ꝙ ſic, quãꝙ̃ iudex recuſari poſſit. j. c. cum R.
17 ¶ †Nunquid ſufficit exceptionem proponi conſanguinitatis.

an alia debeat cauſa allegari, vel q̄ ſit dominus. Dic q̄ non ſuf-
ficit, ſed debet aliã cauſam allegare vltra dominationem, ſcilicet
q̄ nimis eſt propitius. de reſcriptis. c. ad hec. alias q̄libet poſſet
recuſari, cũ quilibet, alteri ſit naturaliter obligatus ad familiari-
18 tatē: ⁊ iure naturali oēs ſumus cognati. hec eſt truffa. ❡ † Opp.
q̄ dilatoria exceptio debeat proponi ante litis conteſt. de exce-
ptio. c. exceptio. ⁊ c. paſtoralis. So. verum quod debeat proponi
ante niſi habeat ortum poſtea: vt dicto. c. paſtoralis. q: tunc non
poterit imputari quare ante nõ fuerit oppoſita. ❡ Oppono q̄
ſtultus fuerit hic opponendo recuſationē cõtra ſe, cũ aduerſario
hoc cõpeteret. So. cã motiua fuit, q: poterat timere, ne aduerſa-
19 rius hoc faceret. Ideo gl. cõcludit preiudicia futura. ❡ † Opp.
vr̄ q̄ licet nõ cõſenſerit iſte impetrans, nõ poſſit ipſum recuſare:
q: ex quo impetrauit, nõ põt recuſare. ĩ. c. ſuper queſtionũ. iij. q.
iij. §. venturus. So. dic q̄ põt recuſare. referē ad partē aduerſam
q̄ quidã, vt Ian. hic tenebat: hoc eſt cõtra tex. dic q̄ ex quo cã
noviter ſuperuenerat, aduerſario erat cauſatum ius recuſandi, ⁊
hoc tranſiuit ad aduerſam partē, niſi cõſenſerit: q: paritas debet
eſſe in iudicijs inter litigatores. de mutuis petitio. c. ij. ⁊ eo. ti. q̄
quiſq; iuris. de cõſtitu. cũ omnes. ⁊ C. de his, qui ad eccle. cõfu-
giunt. l. vltima. Et opinionē gl. ſequuntur hic Inn. ⁊ Hoſtiē. qui
dicunt quod ordinarius fuiſſet quod iſti iudices fuiſſent recuſati
⁊ ſententia contra eos lata, ⁊ pars aduerſa hoc petijſſet: ⁊ ſic in
hoc ſit gratia, ne iterũ cogatur veniēdo ad ſedem apoſtolicam la
borare nec per hoc aduerſarius põt conqueri, cũ iuri ſuo in nullo
detrahatur. ❡ Per iſtã decreta. poſſet dici q̄ ſi iudex procedē-
do grauat partem, q̄ ille, qui non eſt grauatus, poſſit appellare
illa cauſa aſſignata, q: hoc ius ad eum transfertur. quod eſſet mi-
rabile. Goffre. dicebat q̄ propter cauſam cõpetentem aduerſario
nõ poterat recuſare ipſe, cum nõ erat ſuſpectus. ſed propter aliam
bene, ſi ſibi alias eſſet ſuſpectus: fatetur q̄ poterat ſibi extraiudi
cialiter prouidere: ⁊ hoc procedere poſſet hic, ſm eum. ❡ Quid
ſi iſte impetrans poſt, literas impetratas conſenſiſſet in primos
iudices, vtrũ hoc poſſet. Dic q̄ ſic, ⁊ perderet ius lr̄arũ. ❡ Vlti
ma gl. querit an iſte reuertens cõdemnetur in expenſis. Dicit q̄
ſic. Gl. ſunt expedite cũ dicēdis circa eas: vide ipſas, ⁊ apoſtillas.
20 ❡ † Poſt gl. quero. prelatus in cauſa eccleſie iudicē impetrauit
cõſanguineũ, nunquid talis poſſet recuſari. Videtur q̄ non: q:
nil attinet eccleſie. ad cuius cõmodum agitur. ❡ In cõtrariũ vr̄
hic caſus: q: hic ꝑpter familiaritatem recuſatur iudex, eo q: dñs
in cauſa eccleſie. q̄ ꝓbatur, q: hic agitur de iure parochialis ec-
cleſie familiaris: ſed tenens cõtra diceret q̄ hec eſt allegatio par-
tis, ⁊ nõ agitur de recuſatione, ſed agiē de ſubrogatione. Et licet
textus dicat q̄ merito poſſit recuſari cauſa eccleſie, verba fuerũt
partis impetrãtis ❡ Dicit Io. an. q̄ põt. Pro primo dicto di
cit q̄ ſi hic nõ fuiſſet iuſta cauſa, papa nõ ſubrogaſſet. ſicut nec
ſubrogauit, vbi in illũ cõſenſit poſt familiaritatē. Unde hic fuit
legitima cauſa recuſandi. Et ſic reprobatur q̄ no. ĩ. de appel. po
ſtremo. Egidius tenuit q̄ nõ poſſit recuſari, vt recitat ſpeculator
in titu. de delega. §. ſupereſt. ver. quid ſi prelatus. in quarta colũ.
Io. an. ibi contra. Unde hoc tene. ⁊ tenet Archidia. eo. ti. iudex.
21 lib. vj. ❡ † Opp. q̄ familiaritas non repellit iudicem. ff. de ver-
bo. ſig. l. late. §. amicos. So. vt in gl. j.

1 ☞ Sententiam ſuam exequi poteſt delegatus pape vſq; ad inte
grum annum.
2 Delegatus per ſolam ſententiam non eſt functus officio, ſed re-
tinet iuriſdictionem reſpectu poteſtatis exequendi.
3 Opiniones vbi diuerſe cõcurrunt ſimul, media via, eſt inſequēda.
4 Equitatem ſequitur ius canonicum.
5 Delegati iuriſdictio ad exequendum commenſuratur cum tem-
pore differende executionis, ⁊ durat anno: ⁊ quid in alijs delega
tis. nume. 7.
6 Ad ſoluendum debitum perſonale datur reo quadrimeſtre poſt
latam ſententiam diffinitiuam: ⁊ quid in reali vel ſi minus detur
an poſſit vſq; ad quadrimeſtre ſuppleri. nu. 9. ⁊ 11.
8 Rationem etiam non neceſſario concludentem dare ſufficit, vel
oſtendere aliquid ſimile, etiam omnino ſeparatum in dependen-
tibus a mera voluntate, ⁊ mere poſitiuis.
10 Dilatio, ſeu terminus a lege data, quando poſſit prorogari, vel
arctari.
11 Sententia etiã delegati in actione reali intra quod tempus de-
beat exequi.
12 Sententia in criminali ſtatim eſt exequenda, eo quod de crimi-
ne conſtat.
13 Terminus, ſeu dilatio ad ſoluendum data intra quadrimeſtre, a
quo tempore currat.
14 Sententiam ſuam poteſt ordinarius exequi, etiam poſt annum
⁊ quomodo ad iudicem ſpectat defendere ſententiam, ⁊ quare in
hoc a delegato differat. nu. ſeq.
15 Sententiam ſuam executam intra annum quomodo poteſt de-
legatus defendere.
16 Delegatus excommunicans an poſſit poſt annum abſoluere.
17 Delegati poteſtas an indiſtincte duret, poſt annum.
18 Sententiam ſubdelegati quis exequitur, ⁊ intra q̄ tempus exe-
qui debeat.
19 Annus eſt tempus trecentorũ ſexaginta ſex dierum cõtinuum.

1 Querenti. ❡ † Delegatus pape vſq; ad inte-
grũ annũ ſniaꝫ ſuã exequi. põt. h. d.
In queſtione ꝓpoſita proponitur primo prima opinio
vſq; ibi: alij. Secunda vſq; ibi: nos tñ ibi ponit veram ſolutionē
2 interſerendo aliã opinionē, ab ibi: nõ ſolũ. ❡ † Not. j. q̄ delegatus
per ſolaꝫ ſentētiã nõ eſt functus officio, ſed adhuc retinet iuriſdi
3 ctionē reſpectu poteſtatis exequendi. ❡ † Not. ij. in dubijs, id eſt
4 in diuerſitate opinionum, mediã viã ſequendam. ❡ † No. iij. ius
5 canonicum inſequi equitatē. ❡ † No. iiij. q̄ delegati iuriſdictio
ad exequendum cõmenſuratur cũ tempore differende executio-
6 nis. ❡ † No. v. q̄ quadrimeſtre, id eſt quatuor menſiũ tempus
regulariter datur reo ad ſoluendum debitũ perſonale poſt latam
7 ſententiã diffinitiuã. Quid in reali: in gl. ❡ † Not. vj. q̄ iuriſdi-
ctio iudicis delegati reſpectu potentie exequendi durat anno.
Quid in alijs delegatis intra ſex, ⁊ a quo tēpore incipiat adhuc
8 in gl. ❡ † No. q̄ in dependentibus a mera voluntate, ⁊ mere po
ſitiuis, ſufficit dare rationem neceſſario non concludentē ⁊ oſten
9 dere aliquod ſimile etiam omnino ſeparatũ. ❡ † Quero. j. quan
tum tempus datur reo cõdemnato ad ſoluendũ in actione perſo
nali. Dicit gl. q̄ quatuor menſes vt hic, ⁊ C. de vſuris rei iudi. l.
ij. ⁊ iij. ❡ Quid ſi minus tempus detur. Dicit glo. q̄ aut datur
cũ cauſe cognitione: ⁊ nõ ſuppletur a lege. Aut datur ſine cauſe
cognitione: ⁊ tũc ſi pars cõſentit, nõ ſuppletur: vt in decre. c. q̄ ad
cõſultationē. de re iudicata. ſi parte non cõſentiēte ſuppleē a lege.
10 ❡ † Qñ aũt dilatio data a lege poſſit prorogari, vel arctari, dic
vt in regula, indultis. de reg. iur. li. vi. ⁊ per Bar. in. l. ij. ff. de re iu
di. In gl. ibi arctari. Dic ex cã prorogari poſſe, ſi cã eſt legitima.
Quãdoq; pro qualitate cauſe, vt ſi cõdemnatus actione reali reꝫ
reſtituere non põt ad preſens. Item pro quantitate: vt ſi in ma-
gna quantitate ſit condemnatus. Itē pro obſequio perſonarũ:
vt ſi pater, vel patronus cõdemnatus ſit filio, vel liberto, vel pro-
pter cõtumaciaꝫ: vt ſi vincens in aliquo ſit cõtumax. ff. de re iudi
cata. l. ij. ❡ Arctatio vero termini ſit prout ſubiecte occurrentis
cauſe natura exegerit: vt ſi alimenta cõſtituantur, vel minor per
11 in integrũ reſtitutionē ſubuenitur. ff. de re iudi. l. ij. ❡ † Quid
in reali. Dicit gl. ſi in reali ſtatim poſt decem dies, ſi nõ eſt appel
latum, debet ſentētia mãdari executioni. Inſtitu. de officio iudi
cis. §. fin. Dic cõcludendo q̄ aũt loquimur in actione mere per-
ſonali: ⁊ daē ſpatiũ quatuor menſiũ, ſiue agaē ad rem, ſiue ad nõ
rē: vt. l. in fideicõmiſſi. in prin. ff. de vſuris. Aut loquimur in actio
ne mere reali: ⁊ daē tēpus arbitrio iudicis: vt inſtitu. de offi. iudi.
prin. Aut agiē actione mixta, id eſt, actione pſonali ſcripta: ⁊ agiē
ad reꝫ in rem, ſicut eſt in actione ad exhibendũ: ⁊ idem q̄ in rea
li: vt. l. de eo. ff. ad exhibē. ⁊ no. Inſti. de officio iudicis. in princip.
Idem in actione q̄ met⁹ cã. que eſt actio perſonalis, tamē ſcri-
pta in rem: vt. l. ſi cum exceptio. §. q̄ ſi homo. ff. q̄ metus ca. aut
agitur petitione hereditatis, que ſimiliter eſt mixta: ⁊ tũc aut agi
tur ad rem, ⁊ idē q̄ in reali aut nõ agitur ad rē, ſed pro perſonali
alia obligatione. C. de petitione hereditatis. de quo dic vt in. l. fi-
12 nali. C. de exceptio. rei iudicate. ❡ † Quid in criminibus. dicit
gloſſ. q̄ ſtatim ſint exequenda eo, q̄ de eis conſtat, niſi in caſibus
13 notatis. xi. q. iij. c. cũ apud. ❡ † A quo tēpore currat quadrime-
ſtre. Dic, q̄ a tēpore ſententie late ſi non eſt appellatum: alias cur-
rit a tempore confirmationis ſnīe. C. de vſuris rei iudi. l. ij. ſicut
in confeſſum dies currit a die confeſſionis. hoc verũ, vbi non ex-
pectatur ſententia: vt. ff. de confeſſis. l. certum. §. fin. q̄ dic vt ibi
no. ſcilicet quando cõfeſſionē nõ preceſſit litis cõteſtatio, vel ali⁹
ordo iudiciarius alias ſecus, q: tũc ſequitur ſentētia: vt. d. §. fi. et
ſic a die ſententie curreret tempus. quantuꝫ autem tempus detur
cõfeſſo, dic vt notaē in. l. ſi debitori. ff. de iudicijs. ⁊ vide not. per
glo. ſupra de elec. dudũ. el. ij. in gl. ſuper verbo, reſponſiõe. vbi gl.
dicit q̄ in cõfeſſo tempus eſt arbitrariũ. Sed an in cõfeſſum de
crimine ſtatim mandetur ſententia executioni. Dicit gl. q̄ nõ ſꝫ
interim ſtat in vinculis, donec ſentētia feratur. ff. de cuſto. exhi-
14 ben. l. ſi cõfeſſus. ij. q. j. nos in quēquã. ❡ † Oppo. cum alia gl. de
legatũ poſſe exequi ſententiam ſuam, etiam poſt annuꝫ, quia ad
iudicem, qui mittit in poſſeſſionem, ſpectat defendere miſſum, ⁊
ſuam tueri ſententiã. ff. ne vis fi. ei. l. prima. ❡ Secũdo, q: iudex
quo ad futurum tempus proſpicit partibus. ff. ſi ſeruitus vēdi. l.
egi. ⁊ l. harum. So. ordinarius poteſt exequi poſt annũ, q: eius
iuriſdictio eſt perpetuata: ſed nõ delegatus q: eius iuriſdictio eſt
tēpore limitata. Alie leges loquũtur in ſeruitute, que debeē in fu
turũ. per hoc doctores dicũt quod ordinarius exequiē, imo ſuã
ſententiaꝫ poteſt ſemper in melius reformare. ĩ. de accuſatio. qua
liter

liter. Quod gl. dicit. in ordinario procedit, niſi ſit depoſitus: quo
caſu iuriſdictio tranſit ad ſucceſſorem, vel capitulū. Unde ſi ex-
cōmunicatus ante eo depoſito abſoluere nō poteſt. de electi. venie
rabilem. §. fina. de maio. & obedientia. c. cum olim. Idem ſi fuerit
ſuſpenſus, vel excōmunicatus. de exceſſib. prelat. c. fina. Et idem
in delegato excōmunicato, vel ſuſpenſo: quia nec caſus poteſt ab-
ſoluere, vel ligare. xxiiij. q. i. audiuimus. Unde ad ſucceſſorem de
legati, qui in iuriſdictione ſuccederet, eſſet recurrendum ſupra. c.
15 quoniam. infra titulo ſecundo, paſtoralis. §. preterea. ¶ † Quero cum eadem glo. quid ſi facta eſt executio intra annum turba-
tur, an poſſit delegatus tueri illum. Videtur quod ſic: q: ex quo
miſſus non tuetur. habetur perinde quo ad effectū, ac ſi non eſſet
facta executio: nā non videtur poſſeſſionē adeptus, qui ſtatim eā
amiſit. ¶ In contrariū videtur: q: eo quod executionem fecit,
functus eſt officio. ſupra. c. in literis. ſecundo, q: noua iniuria: ergo
noua actio datur, que nō eſt iudici delegato cōmiſſa. Quidā dicunt
quod licet ſit noua iniuria, tamē q: venit cōſecutiue ad precedē-
tē miſſionē, & in ſequela, videtur quod poſſit de ea vt connexa
quod eſt cōmiſſum. delegatus cognoſcere, arg. ff. de cuſtodia reo
rum. l. eū. qui. in reſponſo. alias videretur eluſoria eccleſiaſtica iudi-
cia. ff. ne quid in loco pub. l. vltima propter qd cōcludit q: ſaltē
vſq; ad annū videtur qd poſſit tueri, nō cognoſcēdo, ſ; excōmu
nicādo ſine alia cognitione, ſed cognoſcēdo nō poſſit: q: cum ſit
merus executor, nullā habet plus iuriſdictionē. Unde cū agatur
ex noua cauſa in cognoſcēdo, ſpectat cognitio ad ordinariū. Et
hec eſt, gloſſe ſententia. Doctores tenēt qd ſi miſſus aliquandiu
quiete poſſedit, & poſtea impeditur, q: delegatus ſe nō intromittit
q: functus eſt officio ſuo: ſi impeditur poſſeſſionem nancisci, vel
incōtinenti poſtq̄ nactus eſt poſſeſſionē, eſt priuatus poſſeſſione,
pōt ſe delegatus intromittere, & excōicare, ſecundū quod dicit gl.
Uo credo, dū tamen cognitionē non aſſumat. De ordinario ve
ro de quo cognoſcet ordinarius: vt. d. c. cū teneamur. facit qd no,
16 de ele. cōmiſſa. §. i. & de prebendis. pro illorū. ¶ † Quero cū alia
gl. an delegatus excōmunicās poſſit poſt annū abſoluere. Videtur
quod non. xi. q. iij. rurſus. & quicunq;. Caſus eſt hic: q: poſt annū
expirat iuriſdictio. ¶ In cōtrariū videtur qd delegat' poſt annū
poſſit abſoluere, & iuriſdictionē exercere, cum Iāū dicit textus,
& per cōſequens perpetuo a ſe excōmunicatū poſſit abſoluere cu-
ius cōtrariū pbat etiā tex. vnde obſtat. c. paſtoralis. infra de offi
cio ordi. vbi ſucceſſor in onere perpetuo abſoluit. ¶ Secūdo p-
petuata eſt iuriſdictio per litis conteſt. d. c. gratū. vel eo qd lis eſt
cepta. ſ. licet. ergo ppetuo pōt abſoluere. Itē eccleſia nūq̄ debet
alicui claudere gremiū, & ſemper redeunte abſoluere. Solu. Dic
quod ſi excōmunicat delegatus ante ſententiam, ſua iuriſdictio
eſt perpetua, antequā ferat ſententiā: vnde perpetuo abſoluere pōt.
Si excōmunicat poſt ſniam, vel ante ſniam, & poſtea ferat ſentē-
tiā diffinitiuā, tūc eius iuriſdictio finitur anno, & poſt annū ab-
ſoluere nō pōt: nā iuriſdictionis limitatio nunq̄ incipit niſi a
tēpore late ſententie. vnde ante ſententiā poteſt dici perpetua, a
poſt ſniam eſt temporalis. ¶ Oppo. cum eadem gl. ibi, & iſta lrā
oppo. quod ſimilitudo ſit omnino in caſu diuerſo, quia loquitur in
partibus, & in tempore parti aſſignato: nos loquimur in tēpore
iudici aſſignato. So. licet intentus eſt, q: ſicut facta miſſione cō
tra reum expectatur vſq; ad annū, vt facta oblatione cautione de
iudicio illi vendicet ſuā poſſeſſionē, ſic expectatur vſq; ad annū
iuriſdictio iudicis delegati. Unde ſimilitudo eſt in tēpore, nō in
caſu. Doct. dicit qd etiā eſt ſimilitudo caſus, dicentes qd hic quere
batur an poſſet abſoluere intra annū ab excōicatione. & dicit qd
ſicut ad purgandam cōtumaciā, ppter quā eſt facta miſſio vſq;
ad annū admittitur, ita ad purgandam cōtumaciā vt poſſit ab-
ſolui, ſic durabit iuriſdictio. & ita dicit in ſumma. e. ti. §. que iu-
riſdictio. ver. an quorū. poſt gl. Primo ob. lex. a diuo pio. ff. de re
iudicata. vbi delegatus ſuā nō exequitur ſententiā, ſed ordinarius.
So. hic in principio delegato, cōtrariū in delegato inferiori: q:
tantam nō habet poteſtatē. de quo. ſ. de fo. compe. ſi quis contra
17 dic vt ibi. & . j. de officio ordi. c. ab eccleſiarū. ¶ † Quero ad in-
diſtincte duret poteſtas delegati poſt ſententiā intra annū dic qd
ſic, q: hic dicit, ſtatuimus: & ſic generaliter loquitur non ad caſum
tantum ſtricte queſitum reſpondet: per quod probatur dubium
Boatum dicentis qd hic poterat ſolum, quando aliquid exercue
18 rit poſt executionem, ſicut hic erat, q: excōicauerat. ¶ † Quis
exequitur ſententiam ſubdelegati delegati principis dic, ſi aliquid
ſibi retinuit vſq; ad annū, recurretur ad ipſum delegatū, etiam ſi
reſeruauit excōicationē tantū, argumentū. hic eſt, & . j. c. proximo.
¶ Si vero nil ſibi de iuriſdictione reſeruauit, forte recurretur ad
ipſum ſubdelegatū, vſq; ad quadrimeſtre tempus, per cōtrariū
huius litere q: ſi hec poteſtas durat quo ad exequendum de dele
gato a papa per annū, ergo in delegato ab alio durabit vſq; ad
quadrimeſtre: q: priuilegium non debet tranſire ad tertiū poſ-
ſeſſorē, ſic nec excōmunicatio: & ſubdelegatus delegati principis
nō eſt delegatus principis. ff. pro ſocio. l. qui admittitur. & l. ſeq. vi-
dete, ſubdelegat' principis equiparatur delegato ordinario. ſi que-
ratur an poſſit exequi: credo q: nō, ſicut nec delegatus ordinarij:
q: nō pōt illa, que ſunt miſti vel meri imperij. Et pro tanto credo
q: ſola pronūtiatione ſit functus officio: q: in tali nullatenus du
rat iuriſdictio: & ſic id, qd eſt per eum factum poſt ſententiam, ni-
hil valet. Tu dic qd poteſt exequi remedijs ſibi competentibus:
& credo quod habeat annum, ſicut & hic delegatus principis.
19 ¶ † Quero an hic annus erit continuus trecentorum ſexaginta
ſex dierum: dic q: ſic. ff. de ſtatuliberis. l. iij. §. ſtichus. de quo de reſcri
ptis. c. ſi propter. lib. vj. Anto. de But. vtriuſq; iuris doctor.

1 Delegatus pape vbi ſubdelegat non in totum pars a ſubdele gato non poterit appellare propter hoc ſolum qd datus eſt ſine ſuo conſenſu: & ſi eo caſu ſubdelegatus legitime recuſetur, delegatus cauſam diffiniet & ſi iuſtam recuſationis cauſam delegatus nolit admittere, poterit tunc ab eo appellari.
2 Appellatio debet interponi gradatim de proximo ſuperiore ad proximum ſuperiorem, non autem omiſſo gradu.
3 Delegatus quibus modis poſſit ſubdelegare, & quo caſu ſubdelegatus dicitur executor, vel iudex.
4 Delegatus iuriſdictionem non habet radicatam, & formatā viribus proprijs: ſed habet eam dependentem ab alio.
5 Declarare, & ſupplere, ſeu corrigere, inter ſe differunt. nu. 37.
Libello dato ad declarandū non licet parti declaranti facere declarationem ſuppletiuam.
6 Contrarietas non cadit inter dicta, quorū vnum ad aliud venit ſuppletiue, vel declaratiue.
Teſtes non ſunt contrarij, licet vnus plenius narret factum altero conteſte.
7 Imo, dictio ſtat correctiue.
8 Delegatus ad cognitionem cauſe an, & quando videatur delegatus ad ſententiandum.
9 Delegatus vnus poteſt plures loco ſui ſubdelegare.
10 Clauſula, qd de cauſa cognoſcat, non cōprehendit teſtiū examinationem.
Teſtium examinatio non eſt articulus miſtus, ſed merus.
11 Clauſula, appellatione remota, cōmittitur a ſolo principe. nu. 39.
Princeps ſolus poteſt tollere ius partis, & alteri dare.
12 Delegatus ab alio quam a principe, licet non poſſit ſubdelegare articulum miſtum, tamen iudex delegatus iudicis dandi nō habet poteſtatem, niſi a principe datus fuerit: iudex tamen poteſt nudū articulū ſine cognitione, vel iuriſdictione cōmittit. & nu. 15.
13 Appellari non licet a nudo executore, niſi in duobus caſibus.
14 Executor purus non habens iuriſdictionem recuſatur, niſi detur de partium conſenſu, quo caſu recuſandi poteſtas excluditur.
16 Practica que ſit in cognoſcendo merum executorem.
Delegatus quando dicatur merus executor, vel iudex.
17 Iudicium principiatur litis conteſtatione, & finitur ſententia quo ad cognitionem.
Media poſſunt dici poſita inter extrema, etiā non equaliter diſtantia ab extremis.
18 Litis conteſtatio non dicitur proprie fieri coram arbitro, nec per id perpetuatur actio, & debet fieri coram iudice, alias facta corā notario non valet. nu. 22.
19 Sententia arbitri non dicitur proprie ſententia.
20 Modus cognoſcendi articulum miſtum.
21 Sententie actus poteſt per ſolum iudicem expediri.
23 Liquidum quid dicitur.
24 Delegatus pape poteſt in totum ſubdelegare, vel in parte.
25 Sententia debet recenſere omnia acta proceſſus, etiam ſi proferatur a delegato. nu. 29.
26 Delegatus ad media cauſe dicitur nudus executor, vel auditor.
27 Prouocatio ſumitur pro iudiciali, licet ſtricte ſumatur pro extraiudiciali.
30 Media cauſe inter litis conteſtationem, & ſententiam, videntur meri articuli.
31 Appellari in totum a ſubdelegato an poſſit ad papam medio omiſſo.
32 Iudex executor eſt recuſandus coram delegato ſubdelegante, & coram eo eſt cauſa probanda.
33 Probare, vel eſſe paratus ad probandum, paria ſunt.
34 Delegata cauſa, appellatione remota, permittitur appellatio ex euidenti grauamine.
35 Ad finem attentati retractandi ſufficit appellationem iuſtificari ex ſola exceptionis oblatione, & cum probationis oblatione.
36 Coram delegato eſt proponenda cauſa ſuſpicionis contra ſubdelegatum propoſita.
37 Corrigere non dicitur ſupplet, vel exponit, & in ſtricta ſignificatione, qui interpretatur, & declarat.

Statuta que dant poteſtatem notario aliquo tempore ſupplenda, vel exponendi, declarandi, ſeu interpretandi abbreuiaturā alterius notarij, quid importent.
Interpretandi, ſeu declarandi, vel exponendi habens poteſtatem non debet facere interpretationem, per quam reus priuatur, nec poteſt ſupplere qui hoc fecerit.
38 Appellari quando licet a ſubdelegato, vbi delegatus commiſit cauſam ſententia ſibi reſeruata.
39 Delegare poteſt inferiori cum clauſula appellatione remota authoritate iuris, vel pape ſpecialiter permittentis.
40 Aſſeſſor eſt deputandus partium conſenſu, alias, ſi non conueniant ipſe partes, iudex habet eligere non ſuſpectum, ⁊ illum partes etiam inuite recipient.
41 Delegatus, qui non in totum ſubdelegat, tamen ſubdelegatus excommunicat, ⁊ exinde in longinquū ſe abſentat, delegatus ad ſe negotium reuocabit ⁊ abſoluet.
42 Appellari licet a delegato etiam mero executore ſi faciat aliquid vltra formam mandati, vel modum excedat. nu. 44.
43 Executor dicitur late, cui media cauſa committitur: ⁊ ſtricte, cui executio finalis.
44 Statuta facientia mentionem de executoribus quomodo intelligantur.
45 Executor quis proprie dicatur.
46 Appellari poteſt hodie de ſtylo curie ex quacunqʒ iuſta cauſa.
47 Delegatus inferior a principe quando poſſit ſubdelegare. 51.
48 Litis conteſtatio dicitur exordium proceſſu ſtricte, ⁊ proprie loquendo.
49 Delegato fine totius cauſe abſqʒ cognitione cauſe vt labijs ſententia proferatur, hic eſt articulus merus: ſi autem cum cognitione, eſt mixtus.
50 Delegari an poſſit diuiſim cauſa.
51 Delegari non poſſunt cauſe criminales, niſi a ſolo principe.
52 Delegari poſſunt ſimpliciter cauſe ciuilis in cauſa appellationis ſecundum leges, quin ſaltem delegans ter audiat cauſam.

1 SUper queſtionum. ¶ † Si delegatus pape ſubdelegat non in totum, pars, a ſubdelegato non poterit appellare propter hoc ſolum qꝺ datus eſt ſine ſuo conſenſu: ⁊ ſi eo caſu ſubdelegatus legitime recuſetur, delegatus cauſam diffiniet: ⁊ ſi iuſtam recuſationis cauſaʒ delegatus nolit admittere, ab eo poterit appellari. hoc dicit. Sunt due partes principales. Prima ponit ius. Secunda queſtioneʒ facti ſoluit, ibi eius ergo. Prima ſubdiuiditur: quia primo ponit tenorē conſtitutionis, que cōtraria videbatur, vſqʒ ibi: intentionis. Ibi declarat intentionem vſqʒ ibi: verū ibi dicit quando a ſubdelegato poſſit appellari, vſqʒ ibi: porro. ⁊ ibi dicit ad quē appelletur, vſqʒ ad verſi. quē vero. in verſi. quē vero. tractat de ipſius recuſatione vſqʒ ad. §. ſi vero. in. §. ſi vero, ſoluit caſuʒ dubiū. ¶ Caſus, quidā archiepiſcopus Cantuarien. conſuluit papam de hac queſtione: quidam pape delegatus quedā ſubdelegauit inter partes ad cognitionem certi articuli vel executionē, puta vt citaret, vel teſtes reciperet cū interrogatorijs, ita quod fuit merus executor: ⁊ hāc ſubdelegationem fecit partibus nō cōſentiētibus: ⁊ partes ab hac ſubdelegatione appellauerūt dubitatur an hac appellatione obſtante impediantur executores procedere. Et videbaꝛ qꝺ nō, per decre. Alexandri permittentem tales articulos, vt parcatꝛ laboribus, ⁊ ſumptibus ſubdelegati. In cōtra. per conſtitutionē factā a papa conſulto, in qua videbaꝛ probari, appellari poſſe, vbi ſine cōſenſu partiū ſunt ſubdelegati. ¶ Itē dubitabat in aliqno nunqd ab iſtis ſubdelegatis poſſet appellari, ac ſi procederent grauādo: ⁊ cōſtitutio Alexandri permittebat, cōſtitutio pape inhibebat. Papa primo intēdens ſuam cōſtitutionē declarare, ex qua oſtēdere intendit nullā cōtrarietatem propoſuit primo quod ſua conſtitutio nō eſt oppoſita cōſtitutioni Alexandri, ſed appoſitiua, vel ſuppletiua eiuſdem qꝺ vt competentius agat, ponit intentionem ambarū conſtitutionū. Et intentio Alexandri fuit quod cā cōmiſſa videaꝛ in totum vt parcatur laboribus ⁊ ſumptibus partiuʒ, ſi ſubdelegatus grauet, appellabitur ad delegatū ſubdelegātem, ⁊ ipſe non dimittet queſtionem indeciſam. Secundo cōſtitutiōis verba ſunt, qꝺ is, cui cauſa eſt a principe delegata appellatione remota nō poteſt ipſam ſubdelegare appellatione remota: ⁊ ſi ſubdelegat, vel articulū cū cognitione, ⁊ poterit appellari ad delegatum, vel nudū articulum ⁊ executionem, ita quod potius eſt auditor, quam cognitor: ⁊ nō poterit appellari, niſi modū excedat, ſi eſt datus de partiū conſenſu. ¶ Secundo papa declarat intentū ſue conſtitutionis: ⁊ primo quod ius fuit intentionis delegatum poſſe principiū, finem, ⁊ mediū cauſe coniunctim in totum, ⁊ diuiſim, ſubdelegare, ⁊ cū cognitione, ⁊ ſine vt liberius valeat iudiciū exerceri, non obſtante cōſtitutione ciuili, que vult qꝫ in medio, principio, ⁊ fine cauſam audiat, eo qꝛ hoc ſuperuacuū, cum in calculo ſententie pronuncians delegatus habeat omnia acta examinare. ¶ Secūdo fuit eius intentionis diſtinguere in potentia appellandi an committatꝛ articulus cum cognitione: ⁊ tunc poſſet appellari ab illo tanquā a iudice, an articulus nudus ⁊ ab eo nō poſſet appellari, niſi vno caſu, quādo modū excedit, requiritur qꝺ detur de partium conſenſu. non per hoc innuens qꝺ tūc poſſet appellari, quando datus eſſet ſine partiū conſenſu: ſed innuens qꝺ tunc ab eo non poterit appellari. vbi eſt datus de cōſenſu partiū: qꝛ non poterit recuſari, ⁊ ſic nec pretextu huius cauſe appellari. ¶ Tertio fuit eius intētionis differentiā facere an cauſa cōmittatꝛ in totum per delegatum: ⁊ tunc a ſubdelegato in totū ad delegatum in totuʒ ſubdelegantem iuriſdictione priuatum non poſſet appellari, ſed ad ſolū delegantem, vbi nō in totū vel nudū articulū ſubdelegat, ⁊ ab eo nō poterit appellari, niſi in duobus caſibus, vel ſi modū excedat mandati, vel ſi ſit ſuſpectus ⁊ hoc caſu recuſari nō poterit, nec appellari, ſi ſit datus de partiū conſenſu quibus caſibus appellaꝛ. appellabiꝛ delegatus medius ſubdelegans iuriſdictionē habēs, ⁊ vbi recuſabitur, debet cauſa ſuſpicionis proponi cotā delegato ſubdelegante ſi datus eſt mixtus cognitor: tūc ab eo appellabiꝛ, ſicut a iudice, ⁊ ad delegatuʒ ſubdelegantē. ¶ Ad caſuʒ igiꝛ propoſitū cōdeſcēdens cōcludit qꝫ nō poterit appellari a delegato ſubdelegante nudū articulū: qꝛ cōmittat ſine cōſenſu partiū, ſed bene poterit appellari, ſi recuſetꝛ ſubdelegatus, vel etiā ſi modū excedat quo caſu delegatus medius poterit de cā cognoſcere: ⁊ ſi delegatus iuſtā cām recuſationis noluerit admittere ſubdeleganti poterit appellaꝛ a delegato ad papā: ⁊ quicquid erit actū, erit nullū, ⁊ retractādū. h. d. Unde
2 habes accipere cauſam, pone in verſu. eius ergo. ¶ † Premitte tales regulas. Prima eſt, qꝺ appellatio dꝫ interponi gradatim de proximo inferiore ad primū ſuperiorē, nō aūt omiſſo gradu. Fallit in papa, ad queʒ poteſt appellari omiſſo medio: licet ſecus ſecundū leges in imperatore. Hec exceptio fallit, vbi appellaꝛ a ſubdelegato: qꝛ omiſſo medio non appellatur ad papaʒ ⁊ que ſit
3 ratio, patebit infra ¶ † Secundo premitte qꝫ delegatus quandoque ſub delegat in totum cauſam nihilo retento de iuriſdictione: quandoque aliquo retentu, ⁊ hoc dupliciter: quandoque ſubdelegat nudus articulum ſine cognitione exequendum, vt mittere in poſſeſſionē, ⁊ examinare teſtes: quandoque committit articulum mixtum cum
4 cognitione: ⁊ primo caſu ſubdelegatus dicitur executor, ſecūdo caſu dicitur iudex. ¶ Tertio pmitte qꝫ delegatus iuriſdictionē nō habet radicatam ⁊ formatā viribus ꝓprijs, ſed habet eam, depēdenteʒ ab alio: vnde in totum cōmittendo ſe totaliter iuriſdictiōe priuat, nec aliquas tenet radices, per hoc nō facit gradū inter ſubdelegatū, ⁊ delegātē primū: ſecus ſi aliquid retinet, quia tunc facit gradum. ¶ Quarto eſt premittendum quod Inno. ſupplet decre. Alexandrinā in eo qꝫ dicit appel. remota. Secundo in eo qꝫ dicit, ad certū articulū. Tertio in eo qꝫ dicit, niſi modum excedat. quarto in eo qꝫ dicit, litis exordium, vel cauſe finē, ⁊ mediū totū negotium quinto poteſt addi in eo qꝫ dicit de cōſenſu partiū: que oīa poſtmodū in proceſſu capituli declarat. ¶ Ueniamus ad notabilia: ⁊ procedam hoc ordine: quia primo expediam notabilia totius capituli vſqʒ ad. §. ſi vero. ſecundo textualia legam, ⁊ glo. principiū. vſqʒ ad. §. ſi vero. Tertio legam. §. ſi vero. expediendo textualia, ⁊ glo. quarto expediam textualia, ⁊
5 glo. in. §. eius ergo. ¶ † No. primo qꝫ aliud eſt exponere, ⁊ aliud ſupplere, ⁊ aliud corrigere. Ideo licet ſit licitū parti declarare libellum poſt litis conteſtationem. ⁊ teſti poſt depoſitionem, non tamen eſt licituʒ declarationē ſuppletiuā apponere. ad hoc not. C. de edēdo. l. edita. ⁊ quod no. de libelli oblatio. c. ij. §. ſic ⁊ ſi data eſt poteſtas interpretandi ⁊ declarandi ſtatutario, non poteſt facere additionem ſtatuti ſuppletiuam Ad hoc. l. ij. §. deinde. ff. de origi. iuris. l. ius ciuile. ff. de legi. qꝫ not. bart. ad hoc. l. heredes palam. §. ſed ſi notā. ff. de teſtamen. ⁊ vide in clemen. ne Ro-
6 mani. in cle ¶ † Not ſecundo qꝫ cōtrarietas non cadit inter dicta, quorū vnum ad aliud venit ſuppletiue vel declaratiue. Teſtes ergo non ſunt contrarij, licet in facto vnus plenius ⁊ clarius
7 narret factū altero. † Et nota de dictiōe imo, que ſtat correctiue.
8 Concor. de renuntia. c. niſi. ¶ † Not. tertio qꝫ appellatione cognitionis cauſe non comprehēditur ſentētia. poteſt probari contra alias exceptio eſſet ſuperflua, ⁊ ſic facit tex. ⁊ pro contra: qꝫ ſi delegato committatur cognitio alicuius cauſe, non videatur commiſſa poteſtas ſententiandi. poteſt etiam iudici cōtra: alias exceptio eſſet ſuperflua. ⁊ hoc puto veri⁹, per. l. de qua re. ff. de iudic. ⁊ c. ad noſtrā. de cōnſue. vide Barto. ff. de re iudi. a diuo pio. ⁊ in Specu. in ti. de delega. §. ſequitur. ver. ⁊ nota. in. vi. colum. ⁊ vide in clemen. auditor. vbi plene dixi. de reſcriptis. vide gloſſ. C. de ꝓcura. l. ꝓcurator: tenet Ioā. And. in addi ſpecu. qꝫ ſi eſt delegatus principis, poteſt ſentētiare: ſi eſt delegat⁹ inferioris, non: qꝛ de facili poteſt haberi ad illum recurſus. Bar. in. l. a diuo pio. dicit quod

de facili poteſt haberi ad illū recurſus. Barto. in .l. a diuo pio. di-
cit qꝺ cōſideranda ſunt verba cōmiſſionis: nā quãꝺꝗ; cōmittēs di
cit, cōmittimus tibi cognitionē talis cauſe: ⁊ nō vř cōmiſſa cauſe
diffinitio: vt no. gl. in. d. l. a diuo pio. Et rō, qꝛ cōmittēdo cogni-
tionē cauſe, vř ſibi retinuiſſe iuriſdictionem: ar. l. cū pretoꝛ. in pñ.
ff. de iudi. facit. c. nōne. j. de pſump. Quãdoꝗ; dicit, cōmittim⁹
tibi cãm vertentē inter talem ⁊ talē: ⁊ tunc videtur cōmiſſa diffi-
nitio. ar. l. j. C. qui ꝓ ſua iuriſdictione. ⁊ .l. iij. C. de peda. iudici. ⁊ ꝑ
hoc. l. j. C. ſi cōtra ius, vel vti. publi. Cōclude qꝺ aut loquimur in
principe cōmittēte, aut in inferioꝛe. ad qꝺ vide no. in cle. auditoꝛ.
9 de reſcriptis. ❡ † Quarto no. qꝺ vn⁹ delegat⁹ pōt loco ſui plu-
res ſubdelegare, ⁊ ſic pōt alterare locū tenētē de hac cã de vno in
plures ſtudioſ. ꝛ agiř non eſt forma qꝺ vnus cognoſcat tantū, licꝫ
10 ſecus ecōtra: vt. ſ. c. prudētiã. ❡ † No. v. qꝺ appellatione cogni-
tionis cauſe nō cōpꝛehenditur teſtiū examinatio: ⁊ ſic videř qꝺ
examinatio teſtiū nō ſit articulus miſtus, ſꝫ merus, qꝛ poniř hic
vt ſeparata examinatio, ⁊ cognitio. Qꝺ bene nota, per illa, que
inferi⁹ diceňř. ❡ In ꝟ. nos aūt tex. ibi: dū modo de partiū, ⁊c. po
teſt ꝫ: iuſenſu dupľr intelligi. vno mō qꝺ liceat appellare, ſi de
partiū cōmittař aſſeaſu. Et hic eſt intellect⁹, quē habebat cōſu-
lens, ⁊ paruus. Alius, qꝺ ſi cã eſt cōmiſſa ſine partiū aſſenſu, qꝺ
tūc poterit duplici caſu appellari, ⁊ nō vno ſolo. Primus, ſi mo
duꝫ excedas. Scďs, ſi ſit ſuſpectus: qꝺ alias nō poſſet, vbi datus
11 ret de partiū conſenſu: qꝛ nō poſſet recuſari. ❡ † Not. j. qꝺ ſolum
princeps pōt cãm appellatione remota cōmittere: ⁊ hoc, qꝛ ſolus
princeps pōt tollere ius partis, ⁊ dare alteri. de cōſti. c. que in ec-
cleſiarū. ⁊ ꝙ ibi no. de cōceſ. pꝛeben. c. ꝓpoſuit. ⁊ no. de immuni.
12 eccle. c. qꝛ pleriꝗ;. ❡ † No. hic caſuꝫ ꝙ lꝫ delegatus ab alio, quaꝫ
a principe nō poſſit ſubdelegare articulum miſtuꝫ. C. de iudic. l. a
iudice. Iudex delegatus iudicis dandi nō habet poteſtatē niſi a
principe datus fuerit iudex. ⁊ no. j. c. paſtoꝛalis. pōt tñ dudū ar-
ticulū ſine cognitiōe, vel iuriſdictione cōmittere. hic eſt caſus cla
rus ⁊ vide glo. hoc tenentē in cle. j. de offi. dele. qꝺ perpetuo tene
menti: qꝛ multoties vidi de facto. Uide. j. de appel. cum cãm. de
re iudi. cū bertholdus. de offi. deleg. c. ſi. li. vj. in verſi. ipſo quoꝗ;.
13 ❡ † Tertio no. vnã regulã qꝺ a nudo executoꝛe nō appellař, ni-
ſi in duobus caſibus. Primus, qñ modū excedit, ſcꝫ egrediens
formã mandati. Ad qꝺ de reindi. qꝺ ad cōſultationē. Secūdus
qñ recuſat vt ſuſpectus: ⁊ hoc nō obſtāte ꝓcedit ſed vt poſſit re-
cuſari, dꝫ dari de cōſenſu partiū, ⁊ ſic vnico tãtum caſu appellari
pōt: quo caſu non pōt appellari, ſi ſit datus cū partiuꝫ conſenſu.
concoꝛ. l. ab executoꝛe. ff. de appel. ⁊ .l. ij. C. quoꝛ. app. non reci. Et
eſt cauſa, qꝛ ab illo eſt appellandum a quo quis grauatur: ſed exe
cutoꝛ exequitur factum pure, vt pica, ⁊ oꝛganum alterius. Si qꝺ
ergo grauamen infertur, inferř ab oꝛdinario cōmittente. non ab
executoꝛe: ideo regulariter ab eo nō appellař, niſi modū excedat,
vel ſit ſuſpectus: qꝛ tūc grauamina ſurgūt ab executoꝛibus, nō a
14 delegātibus. ❡ † No. iiij. qꝺ etiam purus executoꝛ recuſatur nō
habens iuriſdictionē, niſi detur de partiū: conſenſu: quo caſu ex-
cludiř poteſtas recuſandi. per hoc dico qꝺ ſi a iudice aſſumař cal
culatoꝛ rōnis, qꝺ poterit vt ſuſpectus recuſari, qꝛ poteſt grauare
idem in arbitris iuris, qui aſſumuntř inuita parte: vt de offi. dele.
c. ab arbitris. li. vi. ❡ Et no. bene, qꝛ in allegationibus antiquis
canoniſta dixit cōtra caſuꝫ huius capituli ⁊ ego ſibi cōtra eū al-
15 legaui, ⁊ ſtetit quiet⁹. vide. j. de app. c. nouit. ⁊ ꝙ ibi no. ❡ † No.
qꝺ delegatus ab inferioꝛe a principe nō ſubdelegat miſtū articu
lum: nã in ver. qꝺ ſi. dicit a nobis, nō dicit a iudice quocunꝗ;, vt
ſupꝛa dixit. ❡ No. ex ver. ꝙ ſi. quedã in iudicio fiūt coꝛam iudice
vt iudice, que habent annexã cognitionē, ⁊ iuriſdictionē: quedã
coꝛã eo vt executoꝛe, que habēt merū factū, ⁊ purū, nō cognitio-
nem annexam. ⁊ habent cognitionē, ſententiaꝫ, ⁊ principiū litis.
16 ❡ † No. pꝛacticã cognoſcendi merū executoꝛē. qꝛ executoꝛ nihil
hꝫ cognitionis, ⁊ exequiř factū pure, vt pica: iudex aūt habet ali
quid cognitionis. Et qñ delegař articulus certus, eſt executoꝛ: ſe
cus ergo ſi ſit dubiū. Et ſic no. qꝺ cui cōmittiř totū negotiū, vel
finis, ⁊ principiū, diciř iudex, nō executoꝛ, ⁊ ab eo, tanquã a iudi
17 ce, pōt appellari. ❡ † No. ij. ꝙ iudiciū pꝛincipiař in litis cōteſta.
⁊ finiř quo ad cognitionē in ſententia: ⁊ poſita inter extrema, etiaꝫ
nō equaliter diſtantia ab extremis, poſſunt dici media. Et ſic ali
ter ſumiř hic mediū, quã. ſ. c. cōſuluit. Et no. quid dicař litis ex-
oꝛdiū, ⁊ quid dicatur finis. Et ſic patet ꝙ omnia media inter ſen
tentiã a litis cōteſt. poſſunt dici nudi articuli ſine cognitione. de
18 quo videbitur. j. † Item qꝺ litis conteſt. fieri debet coꝛam iudice:
ſuper fundamento ergo conteſtationis coꝛã arbitro iudex ſñiam
ferre non poſſet: ⁊ ſic pꝛopꝛie nō dicitur litis cōteſta. que fit coꝛaꝫ
arbitro. Unde per hoc videtur qꝺ nō poſſet perpetuare actionē.
19 † Item qꝺ pꝛopꝛie diciř ſententia que fertur a iudice: ⁊ ſic videř
qꝺ ſi ſtatuto caueatur quod ſententie debeant poni ad cataſtrum,
id eſt, ad locū communem ſtatutoꝝ, alias non valeāt, quod per
hoc nō includeretur arbitri ſententia, que nō fertur a iudice, ſed a

notoꝛie, id eſt a cognoſcente de aliquib⁹ cauſis, qui iuriſdictionē
20 non habent: vt. l. ait pꝛetoꝛ. in pñc. ff. de re iudi. ❡ † No. aliū mo
dū cognoſcendi articulū miſtū, quando eſt talis, qui non pōt ex-
pediri niſi a iudice vt iudice cognoſcente, ⁊ merū, qꝛ pōt etiã a nō
21 iudice expediri. ❡ † No. quod actus ſententie pōt per ſolū iudi-
cem expediri: non poteſt ergo per aliū notoꝛem. vide quod not. j.
22 ꝟ. ſi, ⁊. j. de re iudi. c. ſi. lib. vi. ❡ † No. etiam ꝙ coꝛã iudice lis eſt cō
teſta. ſi ergo notarium ſcribere coꝛam ſe litis cōteſt. nō ſufficeret.
23 ſit ergo caut⁹ vt addat in actis, in pñtia iudicis, vel ſiſia. ❡ † Ex
verſi. intentionis. no. ꝙ id dicitur liquide cōpꝛehendi, ꝙ cōpꝛe-
henditur ex mente verboꝝ ab intelligentibus extracta, licet non
omnes talē perpenderent mentem. Facit, qꝛ ſtatuta quãdoꝗ; exi
gunt liquidam pꝛobationem, ⁊ liquidū debitū quod id dicař liqui
dum, ꝙ conſtat ex mente verboꝝ teſtiū, vel inſtrumēti recte ab
24 intelligētibus intellecti. ꝙ bene no. ❡ † Secundo no. quod pape
delegatus poteſt in totum ſubdelegare, ⁊ in parte, ⁊ principiū, et
mediū, ⁊ finē, ⁊ nudum articulum, ⁊ miſtū: ⁊ ſic permiſſa opera-
tione totius, permittitur in partes, vbi totū hꝫ in ſe partes diui-
duas integrales: ⁊ ſic coꝛrecta eſt lex, que in ꝓncipio, fine, ⁊ medio
25 exigebat delegatū audire. que eſt aut. ad hec. C. de iudi. ❡ † Ter
tio no. ꝙ pñtitãs oĩa acta dꝫ recenſere in calculo ſñie ideo pra-
26 ctici dicūt, Uiſo libello, viſa litis cōteſtatiōe, ⁊c. ❡ Ex. vſi. verū.
pūt colliga notabilia, que colligūtur in verſu, nos autē. Ideo ea
omitto, niſi ꝙ nota. ꝙ nudus executoꝛ datus ad media dicitur
27 auditoꝛ. Alia notabilia ſunt expedita. ſ. ❡ † Not. ꝙ pꝛouocatio
ſumitur pro iudiciali, licet ſtricte ſumatur pꝛo extraiudiciali, vt
28 vt ex tex. de app. c. cū ſit Romana. ❡ † Ex ꝟ. poꝛro. Nota dele-
gatum pꝛincipis poſſe ſubdelegare ⁊ in totum, ⁊ in partē, ⁊ merū
29 ⁊ miſtū articulū. ❡ † Nota delegatū in calculo ſententie debere
rimari, ⁊ perquirere, ⁊ recēſere omnia acta: ⁊ ideo practici, viſo li-
30 bello, viſis actis, ⁊c. ❡ † No. ꝙ media cauſe inter ſententiam et
31 lita cōteſtationē videntur meri articuli. vide ꝙ no. j. ❡ † Nota
duas regulas ꝙ vbi appellatur a ſubdelegato in totū, prim⁹ de-
legans debet appellari, non delegatus ſubdelegās. cauſa eſt, qꝛ de
legat⁹ in totū ſubdelegatus, vt funditus iuriſdictione eſt pꝛiua-
tus, eo. ti. quāuis. li. vj. Nō facit gradū inter papã ⁊ ſubdelegatū.
❡ Secūda, quia vbi appellař a ſubdelegato nō in totū, qꝛ dele-
gat⁹ aliquid ſibi reſeruauit de iuriſdictione, vel totã, cōmittēdo
nudū articulū, vel ptem, cōmittēdo miſtū articulū, appellař dele
gat⁹, vt pote totaliter iuriſdictione nō pꝛiuat⁹, ⁊ ſic gradū faciēs
32 inter iudicē delegātē, ⁊ ſubdelegatū. ❡ † No ex ver. quē vero. ꝙ
executoꝛ eſt recuſandus coꝛã delegato ſubdelegāte, ⁊ coꝛã eo cã
eſt pꝛobãda: ⁊ ſic nō adeūtur arbitri, licet ſec⁹ in oꝛdinario. j. c.
ſuſpiciōis, ⁊ ſicut in appellatiōe requiritur cauſa, ita in recuſatio
33 ne. ❡ † Ex verſu, eius ergo. nota ꝙ paria ſunt quo ad iuſtificã-
dam appellationē legitimã executionē ꝓbare, vel eſſe paratum
ꝓbare. ꝙ bene no. quia per hoc damno opi. Jo. an. in. c. interpo-
ſita. de appel. vbi requiriř oblatio realis. Poteſtis ibi videre in
34 repoꝛtatis, ⁊ ibi addatis hūc caſum. ❡ † No. etiã ꝙ cōmiſſa cau-
ſa appellatione remota, permittiř appellatio ex euidēti grauami
ne, ⁊ a caſu appellatio ſuſpēdit, ⁊ impedit attētata poſt appella-
tionē: ⁊ hoc a die appellatiōis interpoſite alia notabilia ſunt col-
35 lecta. ſ. ⁊ tex. eſt clarum. ❡ † Nota ꝙ etiam ad finem attentati re-
tractandi iuſtificari ſufficit appellationē ex ſola exceptionis ob-
latione cū pꝛobationis oblatione. Uide de teſtibus. ex parte ade.
36 ❡ † No ij. qꝺ cauſa recuſationis eſt pꝛoponenda, ⁊ ꝓbanda co-
ram delegato, vbi ſubdelegatus recuſatur. ❡ Quero circa pꝛi-
mam partē, que fuerit hec conſtitutio, de qua fecit mentioneꝫ gl.
j. eadē gl. dicit ꝙ fuit conſtitutio, que. j. ſequiř, que incipit, licet is
qui ⁊ pꝛotēdiř vſꝗ; ad. ſ. intētionis. vū ſcias ꝙ in hac pꝛima par
te poniř generalis intētus, quō ſe habeat actoꝛis ꝯſtitutio ad cō
ſtitutionē Alexādri, ⁊ dicit ꝙ ſe habet nō coꝛrectiue, nec deroga
tiue, ſed expoſitiue, aut suppletiue. ❡ Opp. qꝛ in pꝛinci. ſit mētio
de cōſtitutione authoꝛis huius capituli, ⁊ in hac cōpilatione de
ea nō cōſtat: fuit ergo diminutus cōpilatoꝛ, ꝯtra pꝛemiū. Gl. j. ſo
luit ꝙ poniř illa cōſtitutio in ver. nos aūt. ⁊ ſm hoc verbū ſtatui
mus, poſitū eſſet pñtis tpis. Sed hec ſolu. nō ꝓcedit: qꝛ ſi pꝛius
nō ſtatuerat, nō poterat ſurgere dubiū ſup eo, ꝙ nō erat dic ergo
melius ꝙ in ver. nos aūt poniř tenoꝛ, ſed pꝛius in aliꝭs cōpilatio
nibus ponebař ipſa cōſtitutio. ⁊ iſtud ꝟbū, ſtatuimus ſtat in ꝑ-
37 terito relatū ad pñs huius cōpilationis, ſm Inn. ❡ † Opp. ſe-
cūdo cum gl. in verbo, derogatur, ꝙ qui ſupplet, vel declarat, coꝛ
rigit. ff. ad turpilianū. l. j. ſ. qui operas. So. gl. dicit qꝺ qui inter-
pretař, coꝛrigit, vt ibi. Sed hec decre. nō dicit qꝺ interpꝛetari, ⁊
coꝛrigere ſint diuerſa: ſed dicit ꝙ ſupplere, vel exponere, nō eſt coꝛ
rigere. Tu dic qꝺ in ſtricta ſignificatione, qui interpꝛetař decla-
rat, ⁊ exponit, ⁊ nō coꝛrigit: vt dicto. ſ. qui operas. ⁊ nota gl. in. l.
ij. ſ. deinde. ff. de oꝛig. iuris. In lata aūt interpꝛetans etiam coꝛri
git, vt ibi. Si agiř de vi verbi ſupplere, vel exponere, ſerua ꝙ hic
dicit litera, qꝛ non coꝛrigit. Puto tamen qꝺ differant ſupplere, ⁊

exponere:q: qui exponit,nihil addit:ſed qui ſupplet,aliquid addit.Hec notanda ſunt propter ſtatuta,que dant aliquando poteſtatem ſtatutarijs interpretandi,vel ſupplēdi.vel exponēdi ſtatuta.Itē quandoque dāt ptātem notario ſupplendi,vel exponēdi.notā imbreuiatā alterius notarij quid hec verba importēt.dicit litera hic ꝙ nō.Similiter ſi detur poteſtas teſti,vel cōſitēti,vel libellanti,vt poſſit exponere dictum libellum,vel confeſſionē quid facere poſſit.Et nota ꝙ habens exponere,⁊ declarare cōfeſſionē,non poteſt facere expoſitionē,per quā cōfeſſio perimaꝛ:vt de accuſa.cum dilecti.ꝙ bene no.In quo autez exponat,⁊ in quo ſuppleat,patet. ¶ Uenio ad conſtitutionē Alexādri in verſicu.ipſe
38 nanq;. ¶ † Oppo.ꝙ ſi delegatus committat cauſam,ſententia ſibi reſeruata poſſit,appellari a ſubdelegato.j.eodē.§. porro.ver.vnde ⁊ ſi forſan.Glo intelligens text.vt velit ꝙ appellationis intuitu nō debeat delegatus cauſam indefinitā relinquere,propter appellationē,quaſi non poſſit appellari,intelligit cōſtitutionem Alexādri,q: cōſtitutio.Alexādri poteſt intelligi in ſubdelegatuȥ ad merū,⁊ ad miſtū articulū:nā nō tollit hic appellationē a ſubdelegato,ſed dicit delegatū ſubdelegati nō debere cām indiſcuſſam dimittere,ſi appelletur a ſubdelegato,ꝙ appellatio teneat,⁊ voluat ad delegatum:ꝙ plus ad miſtum executorē,ꝙ̄ ad merū adoratur.⁊ ſic nō eſt differētia an ante litis cōteſtationē vel poſt fuerit delegatꝰ quicquid dixerit glo.Ita declarauit tēpore lec.ꝙ cauſa fuit cōmiſſa ſubdelegato vt mero executori,quo caſu ab eo appellari nō pōt.Ideo intelligit ꝙ hic lis nō erat cōteſt.qū cauſaȥ cōmiſit reſeruata ſententia,⁊ ſic ſola media cauſe cōmiſit.ſed quicquid dicat glo.ſaluari pōt vt intelligaꝛ.§.etiā in ſubdelegato miſto,vt intelligaꝛ litera,q̄ dicit cauſam indefinitā nō relinq,ſcilicet per delegatū,ad quem appellatio interpoſita cauſam deuoluit,vt patet.j.vnde in hoc nō eſt differētia an lite cōteſta.vel nō,cām cōmittat. ¶ Opp.ꝙ ſi cognitio ſit cōmiſſa,poſſit appellari.j.e.c.ver.porro.So.intellige quādo cōmiſſio eſt facta lite cōteſtata:quo caſu purus eſt executor,⁊ ſic nō pōt appellari.In antiquo ſic habebaꝛ. ¶ Uenio ad cōſtitutionē pape in ver.nos aūt. ¶ † Opp.ad princ.ꝙ cauſam cōmittat inferior app.remota.j.c.proximo.⁊ in.c.paſtoralis.j.e.in ſi.glo.ibi remittit.Be.ibi remittit authoritate iuris ſpecialiter permittentis,vel authoritate pape.In glo.ſuper verbo,ſine prouocationis que aūt ſit ratio quare nō cōmittat inferior a papa cām appellatione remota.dicit Io.an.ꝙ eam aſſignat Hoſt.in ſumma.eo.ti.§.quod ſit eius officiū.verſ.quero,⁊c.Que ſit rō no.bene.Ratio eſt,q: inferior a papa nō pōt ſua diſpoſitione,reſcripto,ſtatuto,vel priuilegio tollere ius alterius.de cōſtitu.c.que in eccliarū.de immuni.eccle.q: plerique per Inn.⁊ no.de reli.do.conſtitutus.ſm Hoſt.⁊ vide
40 gl.j.de here.ſtatutū.li.vj. ¶ † Quero cū gl.an aſſeſſor ſit deputandus de partium conſenſu.glo.per tex.arguit ꝙ ſic:ſi tñ partes nō cōueniāt,iudex habet eligere nō ſuſpectū.j.de app.cū ſpeciali.j.c.proximo.in fine.⁊ illū recipiēt partes etiā inuite:q: iudiciuȥ reddiꝛ in inuitū.ff.de ver.ob.l.inter ſtipulantē.§.j.de reſcriptis.ſtatutū.§.aſſeſſorē.li.vj.vnde dicebat Hoſt.ꝙ iudex poteſt quem vult eligere,maxime q: ex eius facto obligatur.C.de aſſeſſo.l.j.⁊.l.nullus iudicū.de quo in ſumma,eo.ti.ante ſi.ver.cōſulo.de quo in ſpec.de aſſeſſo.in prin.vbi tractaꝛ in clericus poſſit
41 aſſiſtere in ciuili. ¶ † Scdo quero,delegatus non in totum ſubdelegat,ſubdelegatus excōmunicat,⁊ in longinquū ſe abſentat:ꝙ erit remediū dic ꝙ paratū:q: delegatus ſubdelegati ad ſe reuocabit negotiū,⁊ abſoluere poterit.ff.de iudi.iudicium.de quo
42 in ſpe.de ſententijs.§.autem.ver.ſed pone,iudex. ¶ † Oppo.ꝙ non ſit neceſſe appellare,ſi egreditur fines mandati:quia ꝙ facit eſt nullū.de reſcript.c.cū dilecta.So.ſi contra formā,non eſt neceſſe appellare ſi vltra formā,ſic.Alias induceretur prorogatio de re ad rem.j.c.cū olim nos.Nō puto ꝙ prorogetur nuda executio:q: ibi non eſt aliquid iuriſdictionis. ¶ No.tamē hoc dictū.Dic ꝙ a tali appellatur vt de facto grauante:⁊ ſic appellaꝛ a parte de
43 app.c.bone.⁊.c.cordi.ad hoc.j.de iudi.c.ſignificauerūt. ¶ † Oppo ꝙ executor non dicatur is,cui media cauſe cōmittanꝛ:quia proprie dicitur executor,qui rem iudicatam ad effectum producit.C.de execu.rei iudica.l.executorem.So.dicit glo.executor late dicitur.cui media cōmittuntur:executor ſtricte,cui cōmittiꝛ executio finalis.Et dicit gl.ꝙ talis executor nō vendicat ſibi partes iu
44 dicis. ¶ † No.gl.pro ſtatutis,que faciāt mētionem de executoribus:huius aūt executoris poteſtas eſt circa executionē nudi articuli,nec aliquā recipit cognitionem:⁊ ſi quid dubij opponiꝛ,refert ad ſuperiorem dicit tamē ꝙ talis auditor habet iuriſdictionem,⁊ coercitionē circa impedientes ſuū officiū:vt.j.c.ex literis.
45 ab eo tñ nō appellatur,niſi modū excedat. ¶ Hic eſt videndum quis dicaꝛ proprie executor de quo hic gl.dicit qui nō habet cognitionē:quāquā incidenter ad finē exequēdi ꝙ innuiꝛ,habeat iuriſdictionē.Et exemplificauit in illo qui examinat aliquā exceptionē an ſcilicet teſtis ſit admittendus.Hoc exemplū nō eſt bonum:q: hic recipit aliquā cognitionē.Ponit exemplū Hoſt.in examinatione teſtiū.de quo dicā.j.⁊ habeꝛ.j.c.fina. In eo quod gl.dicit ꝙ habet iuriſdictionem,ſatis puto hoc verum,non reſpectu cognitionis articuli,ſed defenſionis,etiam quā exercet,ni
46 ſi ſit preſens deleg.is,vt no.j.c.fina. ¶ † Oppo.ꝙ nulla eſt differentia an appelleꝛ a mero executore,vel ab alio miſto,quia ab executore ſicut nec appellaꝛ,niſi modum excedat,ita nō appellatur ab alio,niſi modū excedat,⁊ grauet vt patet.j.de app.vt debitus gl.fatetur ꝙ nulla eſt differentia an ſit executor,vel alius,q: appellari poteſt,ſi grauet,⁊ non appellatur,ſi non grauet. Unde corrigitur decre.in duobus.Primo in eo,ꝙ facit differentiā inter executorē,⁊ aliū iudicem in facultate appellandi,quia hodie nulla eſt.Itē in eo ꝙ facit differentiā inter cōmittere cām appel.remota,vel non quo ad iſtud vltimū tene ꝙ dixi in.c.paſtoralis.⁊.c.vt debitus.ꝙ eſt differentia de iure,q: in caſibus expreſſis a iure admittitur appellatio,vbi eſt cauſa appellatione remota cōmiſſa,ex cauſa aūt alias legitima,vbi nō eſt clauſula appellatione.ex omni cauſa legitima,etiā non expreſſa in iure.vnum tamē aduerte ꝙ licet hec ſubtilis differētia deꝛ de iure,dicit tñ Hoſt.ꝙ de ſtylo curie admittiꝛ appellatio,ex quacunq; iuſta cauſa appelleꝛ tenet Hoſt.de offi.deleg.in ſumma.§.ꝙ ſit eius officium.ad finē.§.ver.ſed que eſt ratio.alias aūt de iure vbi eſt appellatū demuȥ in caſibus a iure expreſſis,vel vbi adeſt manifeſta cā appellatiōis.Et hoc tenendū,vt no.gl.de reſtitu.ſpo.c.ex cōqueſtione.De primo aūt an ſit differentia in poteſtate appellandi inter purum executorē,⁊ miſtum.gl.tenet ꝙ non,⁊ hoc tenuit primo Inn.ſed dicūt quidam ꝙ in hoc eſt hodie etiā differentia,quia corā eis ſi aſſignaꝛ iuſta cā probationis eius corā eis oblatio non iuſtificat appellationē,cū nō habeant facultatem probationes recipiendi ꝙ ſecus eſt in miſtis.j.de appel.interpoſita vbi idē no.ad hoc.ſ.de electio.cum inter cauſam.⁊ ꝙ ibi no. Itē ⁊ in facultate etiā appellandi videtur eſſe differentia,q: aliud ſonant iſta verba,appellari,ſi modū excedat,aliud appellari ex iuſta cauſa.Nā modus excēdiꝛ multipliciter:q: quāq; exceditur,ſi iniuriam facit.C.de appel.ſi prouocatione.Sed reſpondet in prima,q: iſta verba,modū excedere,vel ſi iuſta ſubeſt cauſa,idē ſonant,nam diuerſimode de hoc loquunꝛ iura,⁊ tamē ad eundē ſinē tendere cēſentur. ¶ Quandoq: eñ dicunt,niſi modū excedat,vt hic.Quandoq;,niſi formā mandati frangat.j.c.verū.Quandoq: niſi contra regularē diſciplinā.eo.ti.licet.de app.c.ad noſtrā.⁊.c.reprehēſibilis.Omnes eñ tales clauſule equipollent illi,niſi grauet.ſm Inno.ꝙ non placet Hoſt.quia diuerſe clauſule habent diuerſos effectus:⁊ tale reputatur legitimū grauamē in vna,quod nō reputatur in alia:vt no.in dictis iuribus,⁊ de er.iudi.ꝙ ad cōſultationē.per glo. ¶ Uidete.in iuſtificando appellationē nulla eſt differentia inter nudum executorem reſpectu cauſe,⁊ non nudū:q: ſi grauat,vterq: iuſtificaꝛ:ſi nō grauat,nō iuſtificaꝛ.In modo iuſtificādi eſt differētia,q: per oblationē probationis in miſto iuſtificatur:vt in c.interpoſita.in nō miſto non. ¶ In potentia grauandi eſt differētia:q: iudex eſt miſtus,cuȥ habeat multa ex ſuo ſenſu iudicare,ex quo cognitionez recipit,pōt puriſicare grauamen.Ideo iura in ipſo appellationē permittūt ex qualibet iuſta cā ſed executor nō poteſt grauare,niſi egrediatur terminos mandati,⁊ ſic modū datum excedat.Nā quatenus alterius inſequiꝛ mandatū,nihil ex ſe facit,ſed exequiꝛ ab alio factuȥ vt puta grauamen:ergo ſi ꝙ infertur,nō ab eo,ſed a mandante cauſaꝛ.Sic intellige hic ſi modū,⁊ formam excedat mandati:nūc grauamen non oritur a mandante,ſed a ſe tunc grauat,⁊ ab eo pōt appella
47 ri.⁊ hoc eſt hic de mente Hoſt. ¶ † Opp.ꝙ non deleget delegatus ab alio,quā a principe,cuius cōtrariū innuit litera ibi:a nobis datus vel a iudice quocunq;:q: delegatus inferioris a principe nō ſubdelegat.C.de iudi.l.a iudice.j.de appel.cū ſpeciali.Solu.Delegatꝰ inferioris a principe nō ſubdelegat miſtū articulū vt hic,⁊ ibi.vnde.j.in verſ.ꝙ ſi delegatus.vbi tractat de miſto,nō repetit litera verbū,vel a quocunq; iudice:ſed tñ delegatus a nobis merū autem ⁊ nudum articulū bene committit delegatus inferioris a pncipe,vt hic,in ver.nos vero.ad hoc de re iudi.cū Bertholdus.⁊ de appel.cū cām.No.in cle.j.de officio,⁊ poteſt.iud.deleg.ad hoc.j.c.fina.§.vices.eo.ti.li.vi.Unde poterit committere citationem.j.c.proximo.j.ex literis.de quo in ſpec.titu.j.§.j.verſ.ſed nunquid.⁊ Abb.idē dicit.Poteſt etiā ſecundum aliquos committere examinationē teſtium.In hoc quidam cōtra:q: imminere poteſt caſus,vbi opus eſt pronuntiatione,⁊ cognitione:vt ſi teſti obijceretur excōmunicatio,ſeruitꝰ,vel his ſimile,de quo ſe intromittere poſſet ſimplici cōmiſſione.ſ.c.preterea.Dic ꝙ quāq; iudex cōmittit examinationē teſtiū alteri iudici habenti iuriſdictionē de per ſe non ſubiectū poteſtati committentis:⁊ hoc nō eſt ſubdelegare,ſȝ rogare.Ideo cū cognoſcat ex poteſtate propria,nō eſt merus executor vnde nō pōt ad executionem compelli per ordinarium,vel delegatū committentem inferioris a

riorio a principe,ſed rogare,cū in illum non habeat imperiu3.C.
de fide inſtru.l.iudices.ꝛ.l.apud eloquentiſſimum.ſic ꝛ iudex ar-
chiepiſcopus delegat ſubdito ſuffraganei,ꝛ nō cōpellit.j.c.paſto
ralis.ad hoc.j.de fideiuſſoribus peruenit.❡ Quandoq3 delegat
ſubiecto poteſtati delegātis ꝛ ſi trāſmittāt interrogatoria,vt illa
inquirat a teſtib⁹,tūc ille dicit̃ purus executor,ꝛ pie.xvi.ſit quoti
die notarijs.Et ſic dicit̃ deſis,que dicta ſunt de puro executore.
Ad hoc ꝙ no.in dicta cle.de offi.delega.ꝛ in.c.cū Berhtoldus.
de re iudi.ꝛ idē no.de appel.cū cām.Quādoq3 delegat articulu3
cū cognitione:ꝛ nō pōt de quo dic,ꝛc.❡ Uenio ad ver.qđ ſi de-
48 legatus.❡†Opp.qđ litis cōteſt.nō ſit litis exordiū,ſed citatio.
j.c.relatum.Gl.dicit qđ ſtricte,ꝛ proprie litis exordiū datur in
actu conteſt.litis:nam in exordio litis debet de calumnia iurari
de hoc dic de iura.calum.li.vj.Et intelligit̃ in actu litis cōte.ſimi
liter poſt litis exordiū quis tenet̃ de fructibus.Et hoc intelligit̃
de litis exordio,id eſt conteſta.litis.de quo.j.de verbo.ſignifi.ex
parte.Itē ꝛ tūc exigit̃ cautio rati.ff.de ꝓcur.l.Pompo.§.rati.ſi
on te litis exordiū ſumat̃ magis lata.Quādoq3 ad alios effectus
datur in actu citationis,vt quo ad perpetuandā iuriſdictionē.ſ.
c.gratū.Quādoq3 in oblatione libelli quo ad faciēdā re3 litigio
ſam.C.de litigioſis.aut̃.litigioſa.Sic quo ad perpetuādas actio
nes annales exordiū datur penes libelli porrectionē.C.quādo li-
49 bel.prin.da.per totū.†Oppo.ſcđo ꝙ cum delegatur finis cauſe,
qđ talis articulus ſit merus articulus:vt no.j.c.ſi.Sol.ſi cōmit-
titur finis cauſe abſq3 cognitione,vt labijs ſolū ſentētia ꝓferat̃,
hic eſt merus articulus,vt patet ibi.Si aūt cū cognitione,arti-
culus eſt miſtus,vt hic.Ita dicit gl.ꝛ bene.❡ Uenio ad ver.intē
50 tionis.❡†Quero an poſſit cām delegare diuiſim vnā partem
vni,alterā alteri,gl.qđ ſic,per tex.ꝙ eſt verū.ſi diuerſo tpe cōmit
tat alias ſi eodē,nō poſſet,q2 tūc cā liberius non expediret̃.Ita
eſt cōtra mētem iuriū.c.fin.ꝛ.c.diſpendia.de reſcriptis.de ſeque-
51 ſtra.poſ.c.primo.❡†Oppo.ix.q.iij.c.ſaluo.vbi nō pōt cā dele-
gari,niſi a principe.So.dicit gl.qđ criminalis cā eſt indelegabi-
lis,vt ibi,ab inferiori a principe ſic.xxiij.q.iij.illud.hoc loquit̃
in ciuili.So.eſt bona ſm leges,ſecūdū canones an poſſit delega-
52 ri,dicā.j.de offi.ordi.c.qđ ſedē.❡†Opp.ꝙ nō ſimplr etiā cauſa
ciuilis poſſit delegari.C.de iudi.aut.ad hec.So.dicit gl.illud ꝓ-
cedit ſm leges,ſecūdum quas cā appellationis nō pōt delegari,
quin ſaltē ter audiat cām,vt ibi.Secundu3 canones eſt ſecus,vt
hic,vt expreſſe dicit̃ hic,vbi tenor legis illius recitat̃.Hoſt.autē
hic videtur velle ꝙ dato qđ illa lex ſit correcta quo ad delegatos
principis,nō quo ad ordinarios,niſi per cōſuetudinem,que po-
tius eſt corruptela:q2 in fraudē fit,ꝛ impedit appellationes gra-
datim.de quo in Spe.de app.§.nūc tractemus.ver.ſed ſm pre-
miſſa.Dictū hoc reprobat expreſſe per tex.de offi.ordi.paſtora-
lis.ꝛ.c.vt litigātes.li.vj.de app.Romana.§ ij.e.ti.❡ Pōt dici
qđ leges loquant̃ de honeſtate,ꝛ nō de neceſſitate,hic de rigore:
vel ibi quando nullum habet impedimentum,hic quando ſic.
De quo in.Summa,eod.tit.§.que delegari poſſunt.verſ.poteſt
autem delegatus.❡ Uenio ad.§.

1 ☞ A ſubdelegato ſine iuriſdictione,qui dicitur executor,vel
auditor,non appellatur,ſed recuſatur,niſi datus ſit partium
conſenſu.
2 Appellari poteſt a iudice,etiam dato partium conſenſu.nu.4.
3 Iudex,qui partium conſenſu cognoſcit de cauſa,non poteſt re-
cuſari.

1 **Uerum.** ❡†Hoc dicit:A ſubdelegato ſine iuriſdictio
ne,qui dicit̃ executor,vel auditor,nō appellat̃
2 ſed recuſat̃,niſi datus ſit de partiū cōſenſu.❡†Opp.cum gl.ꝙ
poſſit cōtradici iudici dato de voluntate partiū.ff.de appel.con
3 ſenſu.†So.per viam recuſationis ab eo nō receditur,niſi cauſa
noua.ſ.eo.c.inſinuāte.per viam appellationis ſic,vt ibi.❡ Nec
obſtat de re iudi.c.cauſa3.q2 ibi nō repellit̃ q2 cōſenſit,ſed q2 cām
4 appellationis nō probauit.❡†Opp.qđ nō recedat̃,etiam per
appellationem,a talibus de conſenſu partium datis.§ q.vj.c.iu
dicibus.So.illud loquitur de arbitris cōpromiſſarijs,ꝛ quibus
non appellatur.C.de arbitris.l.prima.Dic vt de officio delega.
ab arbitris.ꝛ dicam.j.c.ſuſpicionis.❡ Uenio ad.§.

1 ☞ Appellatur a ſubdelegato in totum ad primum delegante3,
a ſubdelegato vero non in totum appellatur ad delegatum ſub-
delegantem.nu.10.
2 Auditor poteſt appellari nudus executor vt referat.
Appellare nō licet ab auditore,vel nudo executore,niſi modum
excedat,vel mandati fines.
3 Appellari licet non liceat a mero executore,tamen pōt recuſari.
4 Appellatio,ꝛ recuſatio,quandoq3 a pari procedunt.
5 Appellari poteſt ab executore recuſato,ꝛ procedente,ſi modum
excedat.

6 Clauſule appellatione remota,effectum vnum hic vide.
7 Subdelegandi poteſtas eſt iuriſdictionis,ꝛ delegatus ſubdele-
gando in totum non transfert dictam poteſtatem,niſi traſmiſſi-
bilem.
8 Delegando totam cauſam iudex ordinarius iuriſdictionis ha-
bitum ſibi retinet,ꝛ poteſt delegatum,cum velit,reuocare.
9 Appellari an poſſit ad delegatum,qui ſubdelegauit cauſam,re-
tenta executione.
10 Delegatus ſubdelegando retenta executione non videtur nego
tium in totum committere.
11 Appellari debet gradatim a ſubdelegato,vbi cauſa eſt cōmiſſa
ſine clauſula,appellatione remota:qđ ſi cum clauſula,ad primu3
videlicet papam delegantem,omiſſo medio.
12 Appellari quare poſſit quandoque omiſſo medio ad papam.
13 Auditor non habet iuriſdictionem,ſed potius notionem,ꝛ co-
gnitionem.
14 Auditor delegati coram iudice ſubdelegante,ꝛ iuſta cauſa pro-
poſita recuſatur.
15 Iudice,vel delegato recuſato,cauſa ſuſpicionis tractari debet
coram arbitris,qui de cauſa cognoſcunt.
16 Delegatus ordinarij cauſa ſuſpicionis recuſatus debet remitte-
re cauſas coram eo propoſitas iudici ordinario,vt de illis co-
gnoſcat.

1 **Porro.** †Verſ.porro hoc dicit:A ſubdelegato in to-
tum appellat̃ ad primū delegantē,a ſubdelega
2 to nō in totū appellatur ad delegatū ſubdelegantē.❡†No.vltra
alia notabilia,que ponunt̃ in eo.ver.qđ auditor pōt appellari nu
dus executor,vt referat,ab illo non appellatur niſi modum exce
3 dat,vel mandati fines.❡†No.qđ recuſari pōt merus executor,
4 licet ab eo nō appellat̃,†ꝛ ſic ſemper appellatio,ꝛ recuſatio pro-
5 cedunt a pari.❡†No.ꝙ ab executore procedēte eo recuſato pōt
6 appellari,ſi modū excedat.❡†No.vnū effectū clauſule,Appel.
remota:q2 illas appellationes tollit in iudice,quas ius in nudo
executore:ꝛ ſic clauſula tollit poteſtatē appellandi,niſi modum
excedat,ꝛ modū excedit,qñ dat cām appellandi,vbi ius appel-
7 lare permittit.❡†Opp.cum gl.que eſt ſuper verbo,transfert,ꝙ
non transferat totam:q2 nō transfert poteſtatem ſubdelegandi,
que iuriſdictionis eſt.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.iij.So.totā trāſfert
transmiſſibilē,ꝛ cuius capax eſt ſubdelegatus:ſed non eſt capax
poteſtatis ſubdelegādi.nec pōt cā ſic cōmitti,vt ꝓcedat appella
tione remota,qđ transfert totum,quod habeta delegāte,non ꝙ
h3 a lege vt poteſtatē ſubdelegandi:q2 que lege ſenatuſcōſulto tri
buunt̃ cōmiſſa iuriſdictione nō transferuntur.ff.de offi.eius,cui
man.eſt iuriſdi.l.j.ad hoc vide no.in.c.is,cui in gl.ordinaria.eo.
8 ti.li.vj vbi gl.videt̃ ſentire cōtrariū eius,qđ dicit̃ hic.❡†Opp.
cū alia gl.ſecundo quod non poſſit delegatus a ſe abdicare iuriſ-
dictionē in totū ſubdelegando.ff.de offic.proconſul.c.ſolent.Se
cundo q2 nō permittitur alicui ſe exonerare,cu3 etiam mandato
quāquam duro,ſit parendū.c.di.c.contra morē.Itē dato ꝙ iu-
dex cōmittat totā cauſam,habitū retinet iuriſdictionis:ergo to
tum nō transfert.ff.de offi.eius,cui man.eſt iuriſdi.l.1.§.ſi.Hinc
eſt qđ reuocare poteſt,cū velit.ff.de iudi.l.iudicium ſoluitur.Cō-
traria procedūt in ordinarijs,hec in delegatis,qui habēt iuriſdi
ctionē accidentalem iure alieno,nō proprio:vnde proprijs offi-
bus nō infixa nō imprimit characterē inſeparabilē,ꝛ pro tanto
in totū transferri pōt ſine ſuperiore,ꝛ cōmiſſa cauſa,cum nil ſibi
remaneat habitus,vel exercitij,nō pōt illā reuocare,nec ab eo ap
pellari:ꝛ iſte eſt caſus hic,ꝛ.c.quamuis.li.vj.ꝛ vide q⁹ no.in ſum-
ma,e.ti.§.que delegari poſſunt.ver.quid ſi ſimpliciter cōmittat.
9 ꝛ ſequen.❡†Querit ea.gl.in verſu,ſed nūquid.an ſi delegatus
ſubdelegat cām retenta ſibi executionē,poſſit ad eū appellari di
cit gl.ꝙ ꝑt ſubdelegare retēta ſibi executione.S3 ſm Io.tūc ad
eū non poterit appellari:q2 nihil retinuit de iuriſdictione quātū
ad cognitionē cauſe,ſed ſolā executionē:ideo nō poterit partem
iudicis aſſumere.C.de execu.rei iudi.l.ſi vt ꝓponis.Et hāc opi.
tenuit Tan.aſſignat cām,q2 ille ſententiando deſinit eſſe iudex.
Gl.videt̃ placere prima opi.ꝛ ratio Tan.nō valet:q2 delegando
nō ſentētiat,ꝛ remanet iudex.Quod patet,q2 adhuc pōt exequi
ſententiā ſuā.Et ita hodie eſt determinatū eo.ti.ſi delegatus.li-
bro.vj.❡ Nō obſtat ꝙ cōmittēdo ſniam nō retineat ſibi aliquid
iuriſdictionis quo ad cognitionē:q2 ex vi retentionis retinet iu-
riſdictionē,vigore cuius ad eū appellari debet,ꝛ ex vi appellatio
nis,ꝛ retētionis recuperat̃ iuriſdictio quo ad cognitionē.Alleg.
ff.ad turp.l.j.in fi.de app.vt debitus.in.l.ſi vt proponis.cōmiſſa
10 fuit ſola executio,ex qua ſola nō h3 cognitionē.❡†Tertio op-
po.cū gl.in verſi.ad eum.Opp.de.l.vna.C.qui pro ſua iuriſdict.
vbi ad delegatū appellatur,licet alij cām committat.ꝛ de.l.j.ff.
quis,ꝛ a quo appel.l.j.in fin.vbi indiſtincte dicit appellari ad
primum delegantē:q2 intellige illam ſecundū iſtam,quādo in to-
11 tum vices ſuas delegauit.❡†Oppo.iiij.qđ etiam ſi cā non ſit

appellatione remota cõmiſſa a ſubdelegato non in totum, appel
letur delegatus, ⁊ non primus delegans, qꝛ gradatim eſt appel
landum. ꝯ. q. vi. anteriorũ. So. gl. ſuper verbo, appellare, dicit ſup
plendũ, maxime hoc attẽto, maxime qꝛ hodie clauſula Appella
tione remota, eſt ſublata. Alij ſm gl. ↄtradicũt: qꝛ vbi nõ eſt clau
ſula, ad papã poteſt appellari omiſſo medio: vbi aũt eſt clauſula,
non. Dicit gl. qd primum dictum credit verius. Hoſt. tenuit ſm
tenet primum, per tex. eo. ti. c. ſi delegatus. li. vj. vbi nulla eſt clau
ſula, ⁊ tamen dicitur quod ad delegatum appellatur non in totũ
12 ſubdelegantem. ¶ † Cauſa aũt quare hic appelletur ad papam
omiſſo medio, qꝛ habet appellatus iudiciũ pape paratũ, ſcilicet
in perſonaꝫ delegati ſubdelegantis. Ad hoc facit quod ſequitur
ibi: vt parcatur. quaſi dicat, appellando querit delegatum, intus
habet ergo qd extra querit. Per qd apparet qd ſi eſſemus in ca
ſu, vbi cauſa foret in curia, forte teneret appellatio omiſſo medio.
⁊ vide qd de ſtylo cãcellarie notat Jo. an. in dicto cap. ſi delega
tus. ⁊ ibi Jo. an. dicit qd habuit n quodam epõ domino ſuo qd
13 curia ſic ſeruat. ¶ † Gl. auditor, querit an habeat iuriſdictioneꝫ
auditor. Dicit qd non, ſed potius notionem, ſiue cognitionem.
ff. de verb. ſig. l. notionem. ⁊ probatur. ff. de re iudi. l. ait pretor. in
14 prin. ¶ † Uenio ad verſi. queꝫ vero. hoc dicit. Auditor delegati
coram iudice delegato ſubdelegante, ⁊ iuſta cauſa propoſita, re
15 cuſatur. † Et oppo. qd cauſa ſit probanda coram arbitris. j. de
offi. deleg. ſuſpicionis. So. dicit gl. qd contrarium procedit vbi
recuſatur delegatus, hic quando ſubdelegatus: quo caſu propo
16 nenda eſt recuſatio, ⁊ probanda coram delegato. † Idem putat
gl. quando recuſatur delegatus ordinariũ, vt recuſatio proponi
poſſit coram ordinario. Unde de offi. delega. ſi contra vnum. lib.
vi. Hoſt. dicit quod cauſa ſuſpicionis eſt proponẽda coram ſub
delegato, ⁊ probanda coram delegato.

1 ☞ Delegatus cum clauſula quod ſi non omnes. ⁊c. ſi vices ſuas
ſubdelegat condelegato, licet ſint ambo a papa dati, ⁊ cum clau
ſula appellatione remota, condelegatus ſubdelegati non poteſt
ſubdelegare, nec appellatione remota procedere.
2 Appellari debet a condelegato, cui ſibi per condelegatum alte
rum commiſſa eſt tota cauſa, omiſſo medio, ad papam.
3 Juriſdictio pluribus commiſſa poteſt in vnum vniri.
Condelegatus poteſt condelegato ſubdelegare.
4 Clauſulam appellatione remota cõmittit ſolus papa, ⁊ delega
tus ſubdelegando non poteſt committere dictam clauſulam.
5 Delegatus pape ſolus ſubdelegat, non autem ſubdelegatus.
6 De appellationis ſubſtantia eſt quod appelletur de minori ad
maiorem, non autem de pari ad parem, vel inferiorem.
7 Ubi due cauſe efficientes ſimul vniuntur ad actus exercitium,
quarum vna eſt potens, altera impotens attẽdi, ſolet ea, que no
cet, ⁊ non prodeſt. nu. 10. 11. 13.
8 Utile pro inutili vitiatur in indiuiduis.
9 Regula, ſi non valet quod ago vt ago. nec valet vt poteſt: quo
modo intelligatur.
12 Commiſſione cauſarum diuerſe nature ad actus exercitiuꝫ vna
non attrahitur ad naturã alterius, ſed minus potens cauſa tra
hit ad ſe magis potentem.
14 Delegatus committendo vices ſuas per ſimplicem commiſſio
nem virium ſuarum, dicitur totum negotium commiſiſſe.
15 Delegatus recipiens ſubdelegationem a ſocio ſuo appellatione
remota per ius poteſt procedere.
Clauſula appellatione remota, ab homine interpoſita, nil opera
tur quin poſſit appellari in caſibus a iure expreſſis.
16 Delegatus inferioris quare non ſubdelegat.
17 Delegatus ad vniuerſitatem poteſt ſubdelegare.
18 Minus dignum trahit ad ſe magis dignum.
19 Res tranſit cum ſua cauſa ad perſonam ſine priuilegio, quando
cauſa eſt realis, ⁊ rei annexa.
20 Delegatus cum clauſula, vel ſine ſi eſt impeditus, an poſſit ſub
delegare.
21 Appellari nõ põt in depẽdentibus a poteſtate iudicis arbitrio.
22 Delegatus, qui in totum vices ſuas commiſit, an poſſit ſubdele
gatum reuocare.
23 Appellari an poſſit de ſubdelegato ad delegatũ, vel ad papam,
quãdo delegatus nõ in totum commiſit vices ſuas cõdelegato.
24 Appellari quare non liceat ad condelegatum a cõdelegato ſub
delegantis condelegati, vbi vnus commiſit cauſam in totum, al
ter vero in parte.
25 Delegatis tribus datis in cauſa cum clauſula appellatione re
mota, ⁊ qd ſi non omnes, duo, ⁊c. ſi vnus ſubdelegat, alter vult
admittere ſubdelegatum, ſed tertius contradicit, an debeat ad
mitti ſubdelegatus.
26 Si tres ſunt delegati cum clauſula quod ſi non omes, duo, ⁊c. ⁊
appellatione remota, quorum vnus ſubdelegat, alter vero ſe ex
cuſat, ſi primus ⁊c.
28 Delegatis tribus, quorũ duo ſubdelegant, an tertius teneatur
ſubdelegatum admittere.

1 **Si vero duo.** ¶ † Si delegatus cum clauſula qd
ſi nõ oẽs, ſubdelegat vices ſuas cõ
delegato, licet ambo a papa ſint dati cũ clauſula appel. remota
cõdelegatus ſubdelegati non põt ſubdelegare, nec appel. remota
2 procedere, † ⁊ ab eo appellabiť ad papã, nõ ad cõdelegatũ ſubde
legantẽ. hoc dicit. ¶ Et ponit duo dicta ſub eadẽ ratione regula
ta. Scdm ibi: vnde. Et premitte hic illas regulas, quas habes
3 poſt poſitionẽ caſus in princi. decre. ¶ † No. primo qꝙ cõdelega
tus principis cõdelegato ſuo põt ſubdelegare vices ſuas: ⁊ ſic iu
4 riſdictio pluribus cõmiſſa a papa põt in vnũ vniri. ¶ † No. ſcdo
qd ſolꝰ papa cõmittit clauſulã appel. remota: ideo ſolus delega
tus ſubdelegando non põt cõmittere clauſulaꝫ appel. remota ad
5 hoc ſup. a eo. ꝯ. nos aũt. ¶ † No. tertio qd ſolus delegatus pape
ſubdelegat: ſubdelegatus ergo a delegato pape non ſubdelegat.
6 ¶ † Not. qd de ſubſtantia appellationis eſt quod appelletur de
minori ad maior: vnde cõtra ſubſtantiã eſt quod de pari ad pa
7 rem, vel inferiorẽ appelletur, vt patet de cõſue. c. ij. li. vj. ¶ † No.
quarto qd vbi cauſe due efficientes ſimul vniũtur ad actus exer
citiũ, quarũ vna eſt potens, altera impotens, quãdo cauſe ex in
tentu agentis indiuidue vniunť, actus impeditur potius inſpe
cta cã impotẽti, quã potenti etiã dato qd potens ſit maior, ⁊ ſic
inſpicitur cauſa que nocet, ⁊ nõ que prodeſt: ⁊ ſic vniunť due cau
ſe, quarũ vna eſt maioris, altera minoris potentie: qñ cauſe indi
uidue ſunt. non attendiť cauſa maioris potentie. Exemplũ natu
rale, ſi ſolus nõ poſſum ferre trabẽ, poſſum cũ alio, ſed ſum ro
buſtior eo, ⁊ hoc ſi haberẽ ſociũ mihi parẽ, portarẽ vlterius, porta
bitur ne trabs vlterius ratione mee potẽtie, quã portaret atten
8 ta potentia minoris: certe nõ. ¶ † No. v. quod vtile pro inutili
9 vitiatur in indiuiduis. ¶ † Not. vi. qd ſi non valet quod ago vt
ago, nec valet vt põt, quãdo peccatũ eſt in cauſa efficienti, vbi id
qd agitur in reſpectu ad id, qd agi poteſt, indiuiduatur ad actuꝫ
exercendum reſpectu intentus operantis. ad hoc. ſ. c. cum ſuper.
10 ¶ † No. quod vbi due cauſe ſimul vniuntur ad actus exercitiũ,
quarũ vna eſt potens, altera impotens, quãdo cauſe ex intentio
ne agentis indiuidue vniunť ad alterũ actus exercitium atten
ditur potius inſpecta cauſa impotẽti, quã potẽti, ⁊ ſic inſpiciť cã
que nocet, ⁊ nõ que prodeſt, nec attendiť cauſa maioris potẽtie.
11 ¶ † No. qd vbi indiuidue cauſe nature cõtrarie vniunť ad actũ,
illa attenditur, per quã minus iuri obuiatur, ⁊ minus abſurdum
ſequiť, nec ſemp attendiť maior, nec ſemp minor. vnde in primo
reſponſo attendiť poteſtas ſubdelegata, ⁊ nõ delegata: qꝛ ſi dele
gata attẽdereť, cõtingeret cõtra iura inferiorẽ a principe cõmitte
re clãm appel. remota, ⁊ inferiorẽ delegatũ ab iferiore a principe
ſubdelegare, in fine attendiť poteſtas delegata: qꝛ ſi attenderetur
ſubdelegata, cõtingeret ad parẽ contra ſubſtantiam appellatio
nis appellare, ⁊ attenta delegata contingit propter ſubdelegatã
appellari omiſſo medio ad papam: qd non eſt multum abſurdũ.
12 ¶ † No. vij. qꝙ commiſſione cauſarum diuerſe nature ad actus
exercitiũ vna non attrahatur ad naturã alterius. ſed minus po
tens cauſa attrahit ad ſe magis potẽtem, ſi finis pbat cõtrariũ.
dic qd attenditur maior vel minor cauſa, per quã minus iuri ob
uiatur. Unde in primo reſpõſo attendiť poteſtas cõdelegata, nõ
delegata: qꝛ ſi delegata attendereť, contingeret inferiorem com
mittere appel. remota. qd eſt cõtra iura. Itẽ contingeret inferio
rem a principe ſubdelegare ſimiliter cõtra iura. In fine aũt atten
ditur poteſtas delegata: qꝛ ſi attẽdereť ſubdelegata, appellari cõ
tingeret ad parẽ, cõtra naturã appellationis: ⁊ attenta delegata
appellatur ad papam omiſſo medio. quod nõ eſt ita abſurdum.
¶ Abb. colligit quedã notabilia. Primo qd minus ſucceſſor qꝫ
predeceſſor. Scdo, qui plus hꝫ minus poteſt, ⁊ qd funiculus du
plex fragilior, qꝫ ſimplex. Tertio, qd habẽti dare eſt pdere. Quar
to, qd plus valet vna ratio, quã due. Quinto, qd vtilius eſt non
acquirere, qꝫ acquirere. Sexto, qꝙ vni fortius eſt, qꝫ duo. Septi
mũ, qd delegantis reuerẽtia nõ debeť delegato. Octauo, qd qui
totũ vult, totũ perdit. Nono, qd q ſe humiliat, annullať. Decimo
qd fortior vinciť a minus forti. Ultimo qd vitiať vtile per inu
13 tile. ¶ † Quero de ratione, quare primo caſu attendiť ptãs mi
noris potẽtie, ſcdo caſu attendiť poteſtas maioris. Dico qꝙ ptã
tibus cõcurrentibus eligẽda eſt minus captioſa, ⁊ per quã minꝰ
iuri obuiať. ¶ In primo caſu ſi eligať potius ptãs ſubdelegata,
quã delegata: qꝛ minꝰ eſt captioſum iuri, qꝙ p potentẽ ſubdelegeť
vel pcedať appel. remota, quã qd per nõ potentẽ hoc duo opereť
ſed in ſcdo caſu minus captioſum eſt qd appelleť de inferiori ad
ſuperiorẽ omiſſo medio, quã qd appelleť de pari ad parem con
tra ſubſtantiã appellationis: qd fieret, ſi attenderetur ptãs ſubde
legata: qꝛ appellareť ad parem condelegatũ. Uel eſt alia rõ: qꝛ p
receptionẽ ſubdelegationis minorať, ⁊ validať ptãs huius pro
cedere quo ad ſuũ pceſſuꝫ: ſꝫ quo ad preiudiciũ ſuperioris nõ po
tuit

tuit ſuā poteſtatē minorare, quin appellaretur ad ſuperiorē: q: fa
ctū ſuū in recipiendo nō potuit preiudicare aliis ſuperioribus.
14 ¶ † Glo. vices ſuas. Quero quid ſi transferatur per ſimplicē cō-
miſſionem virium ſuarū. dic qȝ transfertur talis poteſtas. de iu-
re pat. c. ex literis. j. ca. venerabili. vbi hoc expreſſū: et functus eſt
15 officio cōmittendo vices ſuas, vt ibi. ¶ † Glo. procedere. opp. et
videtur qȝ licet delegatus recipiat ſubdelegationē a ſocio, nihi-
lominus poſſit procedere appellatiōe remota. de appel. ca. vt de-
bitus. q: hodie nō pōt appellari, niſi grauetur. So. gl. fatetur qȝ
hodie pōt procedere appel. remota. per ius. vnde lȝ per receptio-
nem ſubdelegationis vulneret iuriſdictionē ſuā quo ad clauſulā,
releuatur quo ad ius. dicit Hoſt. qȝ hec glo. eſt contra textum, et
ſic delenda. Uidete, hodie eſt dicendū qȝ clauſula appellatione
remota, operatur vltra ius: q: tollit poteſtatē appellādi, niſi alias
a iure permitteretur expreſſe. et ſic lȝ alias liceat appellare vbi-
cunqȝ, modo non licebit appellare, niſi in caſibus. vulnerabitur
igitur iuriſdictio: q: vbi primo nō poterat appellari, niſi in caſi-
bus a iure expreſſis, etiā vbi ius hoc nō permittit, dūmodo gra-
uet. Ita gl. procedit tenendo opi. qȝ clauſula. appella. remota, ab
homine interpoſita nil operetur. ſed ſi teneatur opi. qȝ operetur,
que eſt cōmunis, adhuc procedit qȝ hic dicitur. qȝ dic vt dixi de
appe. c. paſtoralis. ¶ Ultimo anno ita apoſtillauit, vt ſequitur
in glo ſuper verſi. nec pōt appellatione remota. ibi: niſi grauetur.
hoc eſſe verū ſequēdo opi. gl. qȝ clauſula. appel. remota, non tol-
lat niſi appellationes friuolas: q: ille ſunt ſublate ex poteſtate iu-
ris. ¶ Opi. hȝ qȝ ex poteſtate hominis aliquid operetur: q: tol-
lit appellationes ex cā legitima, qū cauſa nō reperitur in iure ſpe
cifice expreſſa. Ideo ſecundū hoc procederet diſpoſitio. §. q: quo
ad iſtum effectū ius nō tollit appellationes, nec delegatus ſubde-
16 legando poſſet ſic tollere. ¶ † Glo. delegare. querit, quare nō po
teſt ſubdelegare. reſpondet, q: ſolus principis delegatus ſubdele-
17 gat. de appel. c. cauſam, que. C. de iudi. l. a iudice, cū ſi. † hoc verū,
niſi ſit delegatus ad vniuerſitatē cauſarū. ff. de iud. l. cū pretor. §.
§. ff. quis, a quo app. l. j. §. j. ¶ Op. de decr. c. cū Bertholdus. dic
qȝ illa non tȝ in hoc, per decre. j. de appel. c. cū cām, que. ea. glo. in
18 ver. † Itē nota qȝ minus dignum trahit ad ſe magis dignū. de
tempo. ordi. literas. ¶ Oppo. de cōſec. eccl. vel alta. ca. qȝ in du-
bijs. de celebra. miſſa. c. cū Marthe. cū ſi. gl. nō ſoluit. dic, vbi ſe-
quendo magis dignuȝ, vel minus, non ſurgit aliqua iuris repu-
gnantia, attenditur magis dignū. Ita cōtrariū, ſi ſequendo ma-
gis dignū: ſed vbi in ſecutione magis digni in decidēdo ſurgit iu
ris repugnātia, tunc amplectamur minus dignū: q: id minus ca
19 ptioſum. ¶ † Secūdo colligit gl. qȝ res tranſit ad aliā perſonaȝ
ſine priuilegio. ¶ Opp. de pigno. c. ex literis. ſolue, q: gl. non ſol-
uit. ā. e. res tranſit cum cauſa ſua, quando cā eſt realis, et rei anne
xa ſecus: ſi perſonalis, et priuilegiata in vna pſona, vt hic, ita qȝ
cōtrarium loquitur in realibus priuilegijs, hic in perſonalibus.
20 ¶ † Gl. ambo. quero an delegatus cū clauſula, ſi eſt impeditus,
poſſit cauſam ſubdelegare, etiā ſi cū clauſula glo. dicit qȝ ſic, vt
hic patet: et ſi ſine clauſula delegetur, pōt ſubdelegare eo impedi-
to. de iſta materia plene in. c. corā. j. eo. dixi ibi. ſed ad hunc text.
pōt reſponderi qȝ hic nō erat impeditus. ¶ Quero in verſi. ſed
illud queritur. an poſſit inuitis partibus alij cauſam delegare.
gl. dicit qȝ ſic: q: hanc poteſtatē habet a iure, vt dicunt iura pre-
dicta. et. j. c. quoniā. vnde nulli facit iniuriā, qui vtitur iure ſuo, de
21 electi. cū eccleſia vulterana. ¶ † Not. glo. qȝ in dependentibus a
poteſtate iudic. arbitrio nō poteſt appellari. concor. l. diem pro-
22 ferre. §. ſtari. ff. de arbi. ¶ † Quero in ver. ſed queritur an delega
tus poſtq̄ in totū vices ſuas cōmiſit, illas poſſit reuocare. videt
qȝ ſic: q: iudiciū ſoluitur vetante eo, qui iudicare iuſſit. ff. de iud.
iudiciū. Gl. dicit qȝ ſi cepit iuriſdictione vti ſubdelegatus, qȝ nō
poterit eā reuocare. j. c. venerabilis. alias poſſet: q: verba re inte-
gra cū effectu ſunt intelligenda. de cleri. non reſi. relatū. cū ſi. et ſic
no. hic Inn. ā. §. porro. adē. j. ca. venerabili. et. ā. c. in literis. nec ſuf
ficit ſola cōmiſſio, etiā ſi ſuſceperit eā ſubdelegatus, niſi vti cepe-
rit, vel ſequatur citatio. probat, q: delegato mortuo nō pōt ſub-
delegatus procedere, niſi inceperit. patet. j. c. lȝ. ¶ Per hoc in-
fert gl. qȝ ſi ſubdelegatus in totū re integra moritur, delegatus
poterit iuriſdictionē reaſſumere: q: iuriſdictio delegati exiſtente
re integra nō eſt plene tranſlata. Tanc. dixit qȝ ſi delegatus ſu-
ſcepit delegationē, non pōt reuocare re integra. et idē dicit Hoſt.
ſed poſtea mutauit. Opi. prima eſt expedita hodie per text. in. c.
quāuis. eo. ti. li. vi. ad. l. iudiciū ſoluitur. dicit qȝ loquitur de or-
dinario, in quo planū qȝ re integra, vel non, ſemper poteſt reuo-
care iuriſdictionē: vt patet in. l. iudiciū ſoluitur. ff. de iudi. Idem
in delegato, qui nō in totū ſubdelegauit, vt eſt dictū in precedē-
tibus. §. ſic igitur ordinarius ſemper poteſt, delegatus ſubdele-
23 gans in totū re integra poteſt, re non integra nō. ¶ † Quero in
verſi. ſed pone. delegatus cōſocio ſubdelegauit non in totū iuriſ-
dictionem, ſed partem, an appellabitur delegatus ſubdelegans

hoc caſu, an primus delegās. videte, tex. eſt planus, quando dele
gatus conſocius ſubdelegauit in totū: quia etiā ſi naturā ſubde-
legati teneret appellaretur papa. Sed hoc eſt dubiū, an ſi ſubde-
legetur in partē attendatur poteſtas ſubdelegationis, et ſic debet
appellari delegatus, an delegationis, et ſic primus delegās. Gl.
arguit qȝ ad delegatū nō appellabitur, ſȝ in papā: q: par eſt illi,
et par in parē non habet imperiū. de electio. innotuit. nec ad ipſȝ,
vt cū conſocio cognoſcat: q: cum conſocio, a quo appellatuȝ eſt,
nō pōt de illa cognoſcere, imo ſi hoc vellet, perderet iuriſdictio-
nem. j. c. cū ſuper. Arg. cōtra qȝ poſſit appellari de ipſo ad ipſuȝ
et conſociū. ff. quando appel. ſit. l. i. §. ſi preſens. vbi ab ordine. et
preſide appellatur ad preſidē ſolum. xviij. di. multis. vbi de archi
epiſcopo appellatur ad conciliū et in cōcilio intereſt archiepiſco-
pus. quidā dicunt qȝ appellabitur ad condelegatū, per iura. ā.
allegata. per hoc inferunt qȝ ſi delegetur per vnum ex conſocijs
alteri tertio non in totū, et cōtingat appellari a cōſocio, et ſubde-
legato. qȝ appellabitur iſte delegatus ſubdelegās, et cōſocius. et
adducunt huc. §. a cōtrario ſenſu intelligentes, qȝ ideo appellat
papa q: ſubdelegatus fuit in totū: ſecus ſi in partē, q: vterqȝ ap-
pellaretur. gl. concludit qȝ erit appellandū ad ſuperiorē. et ſic mo
do determinatum eſt, eo. ti. ſi duo ex tribus. li. vi. non ad delega-
torē, et conſociuȝ: q: contingere poſſet, eos diuerſas ferre ſenten-
tias. Ad. §. porro, vbi dicitur qȝ a ſubdelegato ad delegatū ap-
pellatur. vbi nō in totū ſubdelegauit vices: dic verū quando ſo-
lus eſt delegatus ſubdelegās: ſecus ſi ſit datus cū alio, et cōdele-
gato, et alteri ſubdeleget, et cōtingat appellari a ſubdelegato, niſi
omnes ſimul cōmitterent vices ſuas vni, vel pluribus, retēta ali
qua iuriſdictionis parte. probat, q: ſequeretur abſurdū qȝ vel de
ſe ipſo poſſet, vel ad ſe ipſum appellaretur, ſi ambo cognoſcerēt,
vel qȝ vnus nō poſſet de cauſa cognoſcere ſine clauſula, ſi ſolus
cognoſceret, cōtra id. ā. ca. cauſam. et ideo quidā dicunt qȝ in da
ta ſine clauſula appellabitur delegatus: q: tunc procedere nō pōt
alter, qui non ſubdelegauit, iure impediente: q: ad ſe non pōt ap-
pellari. ſed non placet gl. q: nō eſt intentionis pape cauſam dele-
gare principalis appellationis, ſcdm gl. melior ratio, q: ſic cōtin
geret abſurdū qȝ de pari ad parē appellaretur. quicquid dicat gl.
quā vide per te, cōcluſio eſt hodie qȝ appellatur papa. ita deter-
minatur in. c. ſi duo ex tribus. eo. ti. lib. vj. et ratio eſt q: ſemper at
tendimus in iſta parte illam poteſtatem, per quā minus iuri ob-
uiatur, ſed minus iuri obuiatur qȝ papa appelletur, quā qȝ ap-
pellaretur delegatus. igitur nō ob. §. ſi preſens. et. c. multis. quia ibi
contingit appellari de ſingulari ad vniuerſitatē, vel de vniuerſi-
tate ad ſingularē, vbi adeſt perſonarū diuerſitas, ſaltem ficte: ſed
contingeret appellare de ſe ipſo vere, vel ficte. facit de appel. a col
latione. lib. vj. de conceſſio. preben. q: diuerſitatē. ¶ Quid ſi erāt
duo delegati, vnus ſubdelegat in totū, alter ſubdelegat in partē,
quis appellabitur. dicunt docto. qȝ papa. credo qȝ poſſit appel
lari delegatus: quia non inuenitur quod de pari ad parem appel
letur. docto. dicunt veritatem, non per rationem tactaȝ, ſed quia
ad illum, qui delegauit in totū, non poteſt appellari a ſubdelega
to, ſed ad papam. Itē nec ab eo ad eum qui ſubdelegauit in par
tem, cum non ſit ipſius delegatus. attrahet ergo papa tanquam
originale fundamentū, et principium cauſe ipſam cauſam ad ſe:
et ſic ad ipſum debet appellari. ¶ Glo. ad primū repugnat ei, qȝ
24 eſt dictum in precedenti gl. et eſt falſa. vide per te. ¶ † Cum vlti-
ma gl. quero que eſt ratio ſuperius expreſſa, propter quā nō pōt
appellari a condelegato ſubdelegātis condelegati ad cōdelega-
tum. dic q: in totum commiſit vices ſuas. ā. eo. §. porro. ſed quia
idē eſſet, ſi cōmiſiſſet in partem, vt dictum eſt in precedenti gl. nō
eſt bona ratio. dic ergo, que ratio eſt, que exponitur. ā. in proxi-
mo. §. porro. ſumpta a contrario: q: id, quod poteſt reſpectu iuriſ
dictionis a condelegato commiſſe, non poteſt ex iuriſdictione a
principe commiſſa: ſed. ā. ponderatur ſubdelegata, hic pondera
tur delegata. dic, quicquid dicāt doc. ā. ponderatur ſubdelegata:
q: illa pōderata minus obuiatur iuri: q: obuiat vnū, qȝ inferior
a principe cōmittat cauſam appellatio. remota, et qȝ ſubdelegat
ſubdelegatus: hic ſi eligatur poteſtas delegata, obuiatur iuri: q:
de pari ad parem appellabitur: ſed qȝ de inferiori ad ſuperiorem
medio omiſſo appellaretur, non tantum obuiat iuri: et ideo attē-
ditur potius delegata, quam ſubdelegata. vel delegatus ſubdele
gationem recipiendo potuit preiudicare quo ad ſuam poteſtatē
procedendi, ſed non quo ad poteſtatē principis, vt in fine. quaſi
velit glo. qȝ nō debet attēdi ratio ſuperius expreſſa in prin. §. q:
ibi attēdit poteſtas delegata, et hic delegati: ſed potius ratio fa-
ceret in cōtrariū. ſed voluit loqui in ratione poſita. ā. ſup. ver. por
ro. qȝ hic loquat de ſubdelegato in totū cōmittētis vices ſuas,
appellat ad papā ppter rōnē expſſaȝ in. §. porro: q: tūc delegat9
iuriſdictione nudatus nō facit mediū inter ſubdelegatū et papā.
tu dic tenendo cōmunē opi. vt loquitur finis de delegato ſubde-
legāte nō in totū, vt habeat dubiū qȝ loquitur de rōne ſuperius

expreſſa. in prin. §. ⁊ eſt eadē rō, ſ3 p ↄuerſum caſum: q2 ad expedi-
dū actū op3 qꝺ cōcurrant velle ⁊ poſſe. Et hec eſt regula, ſi cōcur
rant due poteſtates, ſemp attēdenda eſt illa ante an act⁹ valeat,
vel fieri debeat, ſ3 quā nō pōt: vnde ſi ſecūdū delegatū nō poteſt,
attendit̃ vt in fi. vt ſm ſubdelegatū in prin. non poteſt procedere
appel. remota, nec ſubdelegare. Ideo nec illa attēdit̃ ſm poteſta
tē delegatā in prin. §. nō pōt appellari ad condelegatū, q2 de pari
25 ad parē adeo non attēdit̃. Ita apoſtillabat tēpore lec. ¶ † Poſt
gl. quero quid ſi ſint tres iudices dati cū clauſula appel. remota:
⁊ qꝺ ſi nō oēs, duo: vn⁹ ſubdelegat, ⁊ alter vult admittere ſubde
legatū, ſed tertius cōtradicit, quid erit. Hoc d3 intelligi pſup-
poſito qꝺ nō teneātur admittere. Dic qꝺ potior erit cōditio p-
hibētis. ff. cōmuni diui. Sabinus. ⁊ qꝺ habet̃. ſ. de cōſti. cū oēs.
ſi tamē ille, qui vult ſubdelegatū admittere, pcedat cū illo ſubde
legato, tertio nolēte intereſſe, tenebit proceſſus, niſi fuerit appel-
latū: ſic ⁊ teneret, ſi nullā cauſam pretenderet, ⁊ intereſſe nolet. ſ.
c. prudentiā. §. addicimus, quaſi tacite non appellādo remittere
videatur hanc cām, quā pretendit. de appel. ſolicitudinē. Puto
qꝺ ſi iuſtā cauſa3 allegat quare nolit ſociū admittere, puta, q2 nō
vult ſuam iuriſdictionē vulnerari, qꝺ hoc caſu non valebit duo-
rū pceſſus. S3 nūquid ex hac cauſa pars poteſt appellare, ſi no
lit admittere. Dicendū videt̃ qꝺ nō, q2 l3 delegatus ad hoc non
cogat̃, poteſt tamē, ſi vult, ſubdelegatū admittere, ⁊ ſic non gra-
uat. ſ. de elec. cū eccleſia. ¶ No. qꝺ in dependentibus a poteſtate
iudicis non appellat̃. S3 contra, q2 ex quo iudex terti⁹ cōtradi-
cit, qui habet iuſtā cauſam contradicendi, per hunc tex. eo ↄdicē
te poterit pars appellare, hac clauſula adiecta: q2 vos, domine iu
dex, cū ſubdelegato, proceditis tertio collega contradicente, ⁊ in-
tereſt mea qꝺ de cauſa cognoſcat, cū ſit iuſtus, puidus, ⁊ diſcret⁹.
ne iudicialis authoritas neceſſaria in hac cauſa p veſtrā admiſ-
ſionē euaneſcat, ad apoſtolicā ſedē appello. ar. ſ. c. conſuluit. Fa
26 cit qꝺ no. de app. ex inſinuatiōe. ij. q. vj. c. nō ſolet. ¶ † Quid ſi
ambo ſubdelegati ſubdelegatū tertium admiſerūt ſimpliciter in
vno termino, ⁊ poſtea in alio termino nolunt admittere. Solu. ſi
ſimpliciter in totū fuit ſubdelegatus, ⁊ ſine proteſtatiōe admiſe-
rūt, nō poſſunt plus cōtradicere. ar. j. c. venerabili. §. ſi. ⁊ p regulā,
qꝺ ſemel, ⁊c. de reg. iu. li. vj. tamē q2 ppetuata videtur iuriſdictio
j. c. l3. tamē q2 ſemel cōſenſerunt nō errātes in iure, vel in facto, de
iudi. l. j. ⁊. ij. ⁊ l3 ille leges loquantur in partium cōſenſu, nō videt
Inn. quare de conſenſu iudicum non ſit idē. Sed ſi fuit admiſ-
ſus cū proteſtatione qꝺ illum admittebant de gratia ad illum
terminū tm̄, poſtea ↄtradicere poſſunt, niſi poſtea ſimpliciter cō
ſenſiſſent. de hoc de cōſti. cū M. Ad predicta. cle. de procura. in-
ſtrumēto. ¶ Nō ob. no. de reſcriptis. c. dilectus. ij. q2 ibi iterabat̃
grauamē: ſed ſi ſubdelegatus eſſet ſolum ad vnū terminū, ⁊ ad-
miſſus ſine proteſtatione non erit, ſi tertiū ſubdelegetur ad ſcōm
neceſſario admittendus: q2 alius eſt actus prime ſubdelegatiōis
⁊ ſcōa: ⁊ ſic cōſenſus prime ad illam non extenditur, ar. optimus
27 de of. ordi. cu3 dilectus. §. vltimo. in fi. ¶ † Quid ſi tres ſunt ſub-
delegati cū clauſula, qꝺ ſi nō omnes, duo, ⁊c. ⁊ cum clauſula ap-
pellatione remota: vnus ſubdelegat, alter ſe excuſat, primus ad-
miſit ſubdelegatū: q2 ſolus nil poterat: poſtea alter impeditus ef
ficitur preſens, ⁊ nō impeditus. videt̃ Inn. qꝺ ſi poſtea duo ſint
preſentes, non tenentur ſubdelegatū admittere, cū ſit locus clau
ſule qꝺ ſi non omnes, duo. nec admiſſio cōſocij potuit ei preiudi
care. dicit tamē qꝺ ex quo ſemel fuerit admiſſus, quidam dicunt
eum deinceps non repellendū: ⁊ imputent ſibi, qui ſemel defue-
runt. Credo qꝺ ſi propter ſolam abſentiam tertius nolit intereſ-
ſe, procedat gl. qꝺ ſi propter impedimentum, ſecus. credo qꝺ in-
diſtincte non poſſunt ipſum repellere, q2 potuit ille abſenti preiu
dicare, tamen quo ad hoc eius ſic purificata ſit poteſtas pro-
28 pter alterius abſentiā. ſ. c. quoniā abbas. ¶ † Quid ſi duo de-
legati cū clauſulis predictis ſubdelegāt, nunquid tertius tenetur
ſubdelegatum admittere. quidam qꝺ ſic, ex quo clauſula eſt ap-
poſita, qꝺ ſi nō omnes, duo, ⁊c. q2 nec alter poſſet. alias ſi eon no
lit admittere ipſi ſubdelegati ſine eo procedent. ſecus ſi diceretur
qꝺ ſi non omnes, vnus. hoc vltimū pl3 Ho. ſed primū non. dicit
enim qꝺ dato qꝺ dicatur, ſi non omnes, duo: l3 ſolus tunc nō poſ
ſit procedere, ſolus poteſt contradicere, ⁊ ſubdelegatos repellere,
ne ſua iuriſdictio vulneretur ſine culpa ſua: nec eſt locus clauſule,
qꝺdiu cū collegis poteſt, ⁊ vult intereſſe. de hoc. j. c. coram. Et per
hoc ſatiſfit multis queſtionib⁹ in numero, An delegatus elect⁹
ab vna parte poſſit cōmittere vices ſuas electo ab altera parte,
Hul. qꝺ nō, in ſpe. titulo de lega. §. ſequit̃. in prin. qꝺ credo parte
cōtradicēte: q2 intereſt ſua qꝺ electo ab altero non committatur.

1 Appellari non poteſt a ſubdelegatione auditoris, vel nudi
executoris, niſi ſubdelegatus recuſetur, ⁊ legitima cauſa recuſa-
tionis coram delegato probetur.
2 Ad appellationem iuſtificandam paria ſunt, exceptionem legi-
timam probare, vel eſſe paratum probare.
3 Appellatio ex euidentia grauamine permittitur, etiam quando
cauſa committitur cum clauſula appellatione remota.
4 Appellare non licet a delegato ſubdelegante partium conſenſu.
5 Appellatur ad delegatum a ſubdelegato propoſita recuſatione
coram ſubdelegato. ⁊ nu. 8.
6 Appellatio iuſtificatur veritate cauſe appellandi probata, vel p
batio oblata coram iudice, ad quem ſpectat probationē recipere.
7 Probationis oblatio cora3 iudice, ad quē ſpectat recipere pro-
bationem, ſicut appellationem iuſtificat quando ab eode3 iudice
appellatur, ita ⁊ quando ab vno appellatur, ⁊ coram alio offer-
tur pbatio, ad quem ſpectat probationes recipere.
9 Appellatur a delegati grauamine ad delegantem.
10 Attentata poſt appellationem ſunt nulla, ⁊ ad finē attentati re-
tractandi ſufficit appellationem iuſtificari exceptionis obiectu
cum probationis oblatione.
11 Ergo, eſt dictio illatiua.
12 Appellare quod liceat a ſubdelegato ad delegatum, vel a delega
to ad delegantem, an idem ſit, ſiue ſit delegatus ante litem conte
ſtatam, ſiue poſt.
13 Appellans quando poſſit, ⁊ in quo dici grauatus.
14 Appellare licet a delegato etiam cū clauſula appellatione omiſ
ſa, vbi cauſa appellandi eſt iuſta, vel a iure expreſſa.
15 Appellari nō poſſit, vel recuſari executor, vbi datus eſt de par-
tium conſenſu, ⁊ coram eo de partium conſenſu eſt proceſſum.
16 Subdelegatus non ad merum articulum, ſed in totum, vel par-
tē iuriſdictionis, ita qꝺ ſit iudex, ſi recuſat̃, an recuſationis que-
ſtio proponetur coram delegato ſubdelegante, vel arbitris.
17 Appellatio pretextu recuſationis qua forma interponi poſſit.
18 Clauſula appellatione remota, non ſolum tollit fruſtratorias ap
pellationes, ſed etiam legitimas.
19 Delegatus a principe ſubdelegat, ⁊ ab inferiore, quando delega
tur ad vniuerſitatem cauſarum.
20 Poteſtas maior trahit ad ſe minorem, quando per attractionē
ad ſe iuri non obuiatur.
21 Delegati priuilegium, ſeu poteſtas, non tranſit in ſubdelegatū,
tanq̄ ſit priuilegium perſonale.
22 Priuilegia realia tranſeunt cum re, perſonalia vero non.
21 Delegatus impeditus etiam cū clauſula, an poſſit ſubdelegare.
24 Delegatus pape poteſt inuitis partibus ſubdelegare.
25 Delegatus ſubdelegans in totū an poſſit iuriſdictionem a ſub-
delegato reuocare.
26 Si vnus ex condelegatis ſubdelegat non in totū conſocio, ⁊ ap
pellatur a cōſocio, qui eſt delegatus, ⁊ ſubdelegatus non in totū,
ad quem appellabitur.

1 **Ius ergo.** ¶ † A ſubdelegatione auditoris, vel nu-
di executoris appellari non pōt, niſi ſub-
delegatus recuſetur, ⁊ legitima cauſa recuſationis coram delega
to probetur, ⁊ probari offeratur: quo caſu ſi proceſſerit auditor
appellatur: ſi delegatus partes procedere compulerit, appellatur
delegans primus. hoc dicit. vel ſcōm Franc. de Zabar. Si delega
tus pape ſubdelegat non in totum, pars a ſubdelegato non pote
rit appellare ex hoc ſolo qꝺ datus eſt ſine cōſenſu ſuo. ſed ſi ſub-
delegatus alias legitime recuſet̃, delegatus poterit diffinire: ⁊ ſi
nolit admittere recuſationē, ab eo licite appellat̃ ad papam. h. d.
2 ¶ † No. qꝺ paria ſunt quo ad iuſtificandam appellationem legi
timam exceptionem probare, vel eſſe paratum probare. qꝺ bene
no. q2 per hoc damnꝰ opi. Io. and. in. c. interpoſita. de appel. vbi
requirit oblationem realem. poteſtis ibi videre in reportatis, ⁊
3 ibi addatis hunc caſum. ¶ † Scdo no. qꝺ quando eſt cauſa cō
miſſa appel. remota, permittitur appellatio ex euidenti grauami
ne, ⁊ eo caſu appellatio ſuſpendit, ⁊ impedit attentata poſt appel
4 lationē a die appellationis interpoſite. ¶ † No. qꝺ non neceſſi-
tatur delegatus ad ſubdelegandum executionem de partium vo
luntate ⁊ ideo ſi ſubdelegat ſine partium voluntate, ab eo nō ap-
5 pellatur. ¶ † No. etiam qꝺ propoſita recuſatione contra ſubde-
legatum ab eo poteſt appellari: ⁊ tunc ad delegatum appellatur.
6 ¶ † Nota quarto quod iuſtificatur appellatio veritate probata
cauſe appellandi, vel probatione oblata corā iudice, ad quē ſpe-
7 ctat probationem recipere. † Et ſic no. quod ſicut oblatio proba
tionis coram iudice, ad quem ſpectat recipere probationes, iu-
ſtificat appellationem, quando ab eodem iudice appellatur: ita
⁊ quando ab vno appellatur, ⁊ coram alio offertur probatio, ad
8 quem ſpectat probationes recipere. ¶ † No. quinto qꝺ cauſa re-
cuſationis ſubdelegati proponitur coram delegato, ⁊ ſubdelega
gato recuſato cognoſcit delegatus non in totum ſubdelegans
9 de cauſa principali. ¶ † Nota ſexto q̄ a delegati grauamine ap-
10 pellatur ad delegantem. ¶ † Not. vltimo qꝺ attentata poſt ap-
pellationem ſunt nulla. ¶ Nota ad finem attentati retractan-
di ſufficit appellationem iuſtificari exceptionis obiectu cu3 pba
11 tiōis oblatiōe. ¶ † Op. gl. dictio ergo, eſt illatiua: nō appet q̄li-
ter ex

ter ex precedẽtibus infra:ergo. So. dicit gl. arguit ex precedẽ-
tibus.§.de toto ad partẽ:nam ſuperius erat generaliter dictum
qđ a ſubdelegato nõ in totũ poterat appellari delegat⁹,⁊ erat di-
ctũ qđ poterat recuſari corã delegato:concluditur ergo qđ hic
12 dicitur. ¶ † Quero an idẽ ſit ſiue ſit delegatus ante litis cõteſta.
13 ſiue poſt. gl. dicit qđ idẽ. ¶ † Quero in quo dicatur grauat⁹. Di
cit gl. q: periculoſum eſt corã iudice ſuſpecto litigare:⁊ ideo reuo
14 cantur in irritum,⁊c. ſcđm gl. ¶ † Poſt gl. opp. qđ nõ poſſit ap
pellari pretextu cauſe recuſationis,ex quo cã fuit appellatione re-
mota cõmiſſa. de appel. paſtoralis. dicit Hoſti. qđ cã hic eſt iure
expreſſa.iij.q.v.q: ſuſpecti. de appel. cũ ſpeciali. Aduerte,q: in il
lis iuribus nõ eſt expreſſũ qđ poſſit appellari:⁊ ſic p hoc ſentire
videt qđ eo qđ cã cõmittitur app. remota,poſſit appellari ex cau
ſa qnacũq; a iure expreſſa,lz non ſit expreſſum qđ poſſit appella
15 ri. ¶ † Quid ſi executores nõ ſint dati de cõſenſu partium,corã
eis tamẽ ex volũtate partium eſt litigatum,an ab eis poterit ap
pellari,vel poterũt recuſari. Doc. dicũt qđ nõ.⁊ hoc voluit tex. dũ
dt. nec dati,nec recepti,quaſi ſufficiat ſola receptio. facit. ſ.c. gra-
16 tũ.⁊.c. inſinuãte. ¶ † Quid ſi recuſatur ſubdelegatus nõ ad me-
rũ articulum,ſed ſubdelegatus in totũ,vel partẽ iuriſdictionis,
ita qđ ſit iudex,an pponetur recuſatio corã delegato ſubdelegan
te. videtur qđ corã arbitris ſit proponenda,argu. a cõtrario hic.
q: tex. loquitur de ſolo auditore. de app. cũ ſpeciali. Inn. dicit qđ
ſibi verius videtur qđ corã primo delegato eſt pponenda,⁊ p bã
da cauſa recuſationis,etiã ſi ſententiam,vel totam cauſam cõmi
ſerit:q: quouſq; cum effectu.ſ. per citationẽ ſit iuriſdictio penes
ſubdelegatũ,ſemper apud delegatum eſt cauſa recuſationis pro-
ponenda.j.c. licet.⁊.c. quius.eo.ti.li.vj. ¶ Recitat qđ alij aliter di
cunt. Io.an. remittit ad id,qđ ſcripſit in Spe. de recuſatione. in
ſi. particule prime partis,ad finẽ ſecundi.§. ibi hoc intelligit Io.
an. in addi. quando preſciens delegationẽ anteq̃ citetur p ſubde
legatũ vadit ad delegantẽ,⁊ recuſat. ſecus ſi eſſet preuẽt⁹ citatio-
ne:q: tunc ceſſaret delegata poteſtas,cũ eſſet perpetuata in ſub
17 delegatum. ¶ † Quero qua forma interponatur appellatio pre-
tex. recuſationis. dicit Hoſti. qđ hac forma, Recuſo te ex talicã,
⁊ appello,ne hac recuſatiõe pẽdẽte in cauſa procedas. Et hoc ve
rum,quãdo cauſa eſt notoria de iure,⁊ de facto. vt lite nõ cõteſta
18 ta.⁊.q.⁊.iij. ¶ † Primũ dubiũ videtur qđ hodie per ſuſceptio
nẽ poteſtatis ſubdelegate a cõſocio nõ vulneretur eius poteſtas,
quin poſſit vt prius procedere appel. remota:quia a quolibet iu-
dice hodie eſt remota appellatio p ius fruſtratoria,⁊ clauſula nõ
tollit niſi fruſtratoriam. So. gl. fatetur oppoſitum,qđ quantum
ad hoc hec decre. eſt correcta. Hoſt. dicit q gl. eſt cõtra tex.⁊ de-
lenda. Videte,clauſula. Appel. remota,nõ tollit ſolũ appellatio
nes fruſtratorias,que etiã tolluntur a iure,ſed etiam tollit appella
tiones legitimas niſi appareat cauſa appellãdi a iure expreſſa,⁊
conceſſa:vt no. de app. paſtoralis.⁊.c. vt debitus. Vulnerabitur
ergo iuriſdictio:q: vbi prius poterat appellari ſolum in caſibus
expreſſis a iure,nũc poterit appellari etiã in caſibus nõ expreſ-
16 ſis a iure,dummodo ſit legitima. ¶ † Scđo dubium:q: videtur
qđ delegatus alterius a principe poſſit ſubdelegare. ff. de iudi. l.
cũ pretor. in ſi. So. delegatus a principe ſubdelegat ex iuris po-
teſtate in priuilegium conceſſa,delegatus ab alio,quam a princi
pe ſubdelegat,ſicut delegatus ad vniuerſitatem cauſarũ qđ in-
tellige vnã cauſam vniuerſaliter omnẽ:vt ibi not. Hoſt. in. Sum
ma:q: obtinet ordinarij vmbram,ſi eſt delegatus ad vnam cãm
merum articulum ſubdelegat:vt. ſ. in princi. decre.⁊ ſic loquitur.
c. cum Bertholdus. quicquid dicat gl. miſtũ vero articulũ ſub-
delegare nõ poteſt,vt hic,⁊ in. l. a iudice. C. de iudic. Et hoc tene,
licet Cy. nõ faciat differentiã inter merũ,⁊ miſtum:vt not. C. de
20 indi. a iudice. ¶ † Tertiũ dubium,q: videtur hic quod poteſtas
ſubdelegata minor attrahat ad ſe poteſtatẽ delegatam pape ma
ioris potẽtie,cõtra id de cõſec. eccle. vel alta.c.j. cũ ſi. Dic,q̃cquid
dicãt doc. q maior attrahit ad ſe minorẽ,quãdo per attractionẽ
ad ſe iuri nõ obuiat:ſecus ſi iuri obuiat,vel magis obuiatur,quã
qđ natura maioris attrahatur ad minorem. Si enim attendere-
tur poteſtas hic pape cõtingeret qđ inferior cõmitteret appella.
remota. Itẽ qđ delegatus ab alio,quã a principe,ſubdelegaret,
qđ eſt cõtra iura. Sed nõ eſt ita abſurdũ qđ delegatus procedat
21 appella. nõ remota,imo conſonat iuri. ¶ † Quartũ dubium vi-
detur q iuriſdictio delegata habens priuilegiũ vt pcedatur ap-
pel. remota,⁊ vt poſſit ſubdelegare debeat trãſire ad cõſociũ ſub-
delegatum:q: priuilegium tranſit cum re. de pigno. ca. ex literis.
22 ¶ † So. cõtrariũ procedit in priuilegio reali,hic in perſonali de
23 quo de regu. iur. priuilegia. lib. vi. ¶ † Quintum dubiũ an dele-
gatus impeditus etiã cum clauſula poſſit ſubdelegare gl. dicit q
ſic. Non eſt vis quo ad potentiã ſubdelegandi:ſit,vel non ſit da
tus cũ clauſula,ſit,vel non ſit impeditus. de quo infra capi. co-
24 ram. ſed hic non patet qđ fuerit impeditus. ¶ † Sextũ dubiũ
an delegatus pape inuitis partib⁹ poſſit ſubdelegare. Dicit hic
gl. q ſic:q: poteſtatẽ habet a iure,⁊ iniuriam,⁊c. de elec.⁊.cũ ec-
25 cleſia. ¶ † Septimum dubiũ,vtrũ delegatus ſubdelegans in to
tum poſſit iuriſdictionẽ reuocare a ſubdelegato. Sunt opi. Pri
ma,et vera,qđ poſſit re integra citatione nõ ſecuta,lz attẽtaue-
rit ſubdelegatus:q: nõ eſt effectualiter trãſlata. Itẽ q: nõ eſt fun
ctus offõ anteq̃ ille ceperit. qđ pz,q: mortuo delegãte expirat iu
riſdictio in perſonã delegati.j.c.lz. Poſtea vero facta citatione
nõ:q: eſt abdicata effectualiter iuriſdictio a delegato.⁊ ita hodie
eſt determinatũ in.c. quãtus.e.ti.li.vj. Per hoc infert gl. qđ mor-
tuo ſubdelegato re integra delegatus poterit iuriſdictionẽ reaſſu
mere. nõ ob. ff. de iudi. iudiciũ ſoluitur. vbi perpetuo poteſt reuo
cari:q: illud procedit in ordinario,qui habẽs iuriſdictionẽ per-
petuo ad ipſum radicatã,non a ſe abdicat cõmittendo,ſed ſolũ
transfert exercitiũ:ideo poteſt. Recitat gl. qđ Tanc. dixit quod
ſi cõmiſerat in totum,nõ poterat reuocare:q: videbatur ſuo fun-
ctus officio. ſ. ca. ex literis. procedunt predicta,quando ſubdele-
gauit in totum:ſecus ſi in partem,quia tũc poteſt quandoq; re-
26 uocare,ſicut ordinarius. ¶ † Octauum dubiũ eſt caſus decret.
quid ſi vnus ex cõſocijs ſubdelegat non in totum cõſocio,appel
latur a cõſocio,qui eſt delegatus,⁊ ſubdelegatur nõ in totum,ad
quem appellabitur. gl. arguit primo qđ appellabitur ad papã,ne
cõtingat de pari ad parẽ,qđ eſt cõtra ſubſtantiã appellationis,
que debet eſſe ad ſuperiorẽ. ff. de app. l.j.⁊ pz de cõſue.c.ij. libro.
vj. Item nec ipſe cum ſocio cognoſcet:q: ſic contingeret ⁊ quod
quis a ſe ipſo ad ſe ipſum appellaret. In cõtrariũ videt qđ poſſit
appellari ad condelegatũ,vt cognoſcat condelegatus cum eo:q:
ab ordine,⁊ preſide appellatur ad preſidem. ff. quando appel. ſit
l.j. ſi preſes ad delegatũ.⁊ ſeq. Sunt opi. quedam qđ appellabi-
tur ad ſe ⁊ condelegatum,ar. tex. a contrario intelligentes textũ
quãdo fuit delegatus in totũ. per hoc inferũt idem,ſi cõdelega-
tus nõ cõſocio,ſed tertio cõmiſit,non in totũ. ¶ Gl. primo reci-
tat vnã opi. ſcđã cõtrariã q appellabitur papa,ne cõtigãt ab-
ſurda,que abſurda ſunt. ſ. poſita. nec ob. qđ appellãdũ ſit ad de-
legatũ,vbi eſt ſubdelegat in totũ. ſ. eo.§. porro. quia ibi loquitur
quando vnus tantũ erat delegatus,vel plures,⁊ omnes ſubdele
gauerũt:ſed quomodocũq; fiat permiſtio delegati cũ ſubdelega-
ta poteſtate,ſiue in vnũ cõcurrat,ſiue in plures,appellabitur pa
pa. ¶ Recitat tertiam diſtinguentiũ an delegatus ſit datus cũ
clauſula,an ſine. ſi nõ clauſula qđ ſi nõ omnes:tũc ſi appellat ab
vno delegato ⁊ ſubdelegato non in totũ,ſolus delegatus poterit
procedere:q: nõ põt procedere delegatus,a quo appellatur:⁊ ſic
purificata eſt clauſula:⁊ cognoſcet de cauſa appellationis. Sed
nõ placet gl. q: nõ fuit intentionis pape cauſam cõmittere appel
lationis. Sic hodie eſt determinatũ in.c. ſi duo ex tribus.e.ti.li.
vj. Et hoc,q: cõtingeret de pari ad parẽ appellare nõ ob. dictus.
§. ſi preſes,⁊c. q: primo cognoſcebat vt collegiũ,⁊ appellabat ad
ſuperiorẽ ficte:hic nec vere,nec ficte erat vnus alteri⁹ ſuperior,ſed
par. Et ſic decidit hec queſtio per hunc.§. intelligẽdo qđ ſubdele
gauerit non in totũ,nec ſuperfluat,vel habeat modicum dubiũ.
¶ Nonum dubiũ. Or hic aduertendũ:q: declarat decret. videt
tex. male dicere qđ ſi cõſocius ſubdelegat cõſocio,appelletur pa
pa ex rationis identitate:q: ſi cõſideret ratio poſita in.§. facit con
tra,cũ ſ. attẽdatur potius poteſtas ſubdelegata,quam delegata
hic attenditur poteſtas delegata,que attrahit ad ſe ſubdelegatã.
So. gl. dicit qđ non ad rationẽ.§. ſed rationẽ,que eſt poſita in.§.
porro. intelligẽdo qđ in totũ vices ſuas debet ad papam appella
ri,q: nõ facit gradum,hic caſus non habet dubium. Tu dic qđ
illa eadẽ ratio facit ad caſum noſtrũ,per. ver. q: id,qđ poteſt ex iu
riſdictione ſibi a ſubdelegato cõmiſſa,nõ põt ex poteſtate ſibi a
pa cõmiſſa:ſic ex delegata. nam vtrobiq; inſpicit cauſa,q nocet
delegato ſuſcipienti,⁊ que nõ nocet alteri. In primo caſu inſpici
tur poteſtas ſubdelegata:q: ſibi pĩudicat tantũ in poteſtate ſub-
delegandi,⁊ pcedendi appellatione remota,hic delegata:q: ſibi
preiudicat,⁊ ne preiudicet pape,ad quẽ eſt delegata dz appellari:
vnde inſpicitur qualitas,que ſuſcipienti nocet:ſed non qualitas,
ex qua alteri inferatur nocumentũ. Vel inſpicitur qualitas,qua
minus iuri obuiatur. Minus obuiatur iuri,ſi primo caſu inſpi-
citur ſubdelegata:q: offenderẽtur due regule iuris inſpiciẽdo de
legatã q: ſit inferior cõcederet app. remota:⁊ ſic delegatus a alio
quã a principe ſubdelegaret. Inſpicitur ergo ſubdelegata:q: mi
nus preiudiciũ infertur iuri. Secũdo caſu inſpicitur delegata,q:
minus eſt qđ per ſaltum appelletur ad papã,quam qđ appellare
tur ad parem contra ſubſtantiam appellationis. ¶ In gl. ius er
go in fine,ſic ſentit gl. q fuerunt duo articuli,vnus ſuper ſolutio
ne contrarietatis,alter de queſtione facti. Tu dic vt dixi in caſu
qđ principalis. queſtio fuit in facto iſto,⁊ pro dubio queſtionis
fuit allegata contrarietas iurium:⁊ papa eorum intentũ declara
uit,ex qua declaratione concludit ad propoſitum. Ant. de But.
1 ¶ Delegatus pape niſi ſe malitioſe exoneret. ſubdelegatũ com
pellit ad cauſam recipiendam,in compellendo tamen defert ſue

dignitati, ⁊ perſone.
2 Delegatus principis ſubdelegat.
3 Subdelegãdi poteſtas pendet a lege, ⁊ a iuriſdictione ⁊ eſt actus iudicialis.
Delegatus in potentia ſubdelegandi dicit̃ habere iuriſdictionẽ.
4 Delegatus ab alio, quam a principe non habet poteſtatem ſubdelegandi.
5 Delegatus principis poteſt ſubdelegare, etiam ſi hoc faciat animo exonerandi ſe, ⁊ malitioſe. n.
6 Delegatus quando malitioſe dicatur ſubdelegare, ⁊ quando dicatur conſtare de malitia. nu. 14.
7 Iuriſdictio ſine poteſtate exequendi, ⁊ coercendi nullius videtur eſſe momenti.
8 Habitus ſine exercitio nullius eſt effectus.
9 Delegatus poteſt ſubdelegare etiam ſuperioribus.
10 Delegari non debet niſi ex neceſſitate.
11 Procedendi modus debet menſurari in coactione ſuperioris ſecundum dignitatis qualitatem, ⁊ eius, contra quem proceditur.
12 Delegatus pape quẽcunq; etiã nõ ſuppoſitũ ſue iuriſdictioni cõpellit ad ſuſcipiendam ſubdelegationem: ⁊ quid in iudice. nu. 15.
Iudex quando dicatur facere aliquid malitioſe.
Iudex ordinarius an poſſit compellere ad delegationem ſuſcipiendam quemcunq; alterius fori, quam iudicis delegantis.
16 Delegatus poteſt compellere condelegatum ad ſubdelegationẽ ſuſcipiendam, niſi iuſta cauſa ſubſit.
17 Aduocatus an poſſit compelli iudicium recipere in alio foro, quam in ſuo.
18 Arbiter non compellitur ad ſuſcipiendum arbitrium.
19 Coercitionis nomine quid contineatur.

1 **Paſtoralis.** ¶ † Secundã primã partem hoc dicit. Delegat' pape niſi
ſe malitioſe exoneret, ſubdelegatũ cõpellit ad cauſam
recipiendã. In cõpellendo tamen deferre debet digni
tati, ⁊ perſone. hoc dicit. Hec decre. principaliter diuidit̃ in quin
que partes: q: in prima ponit qualiter delegatus a principe ha
bet poteſtatem ſubdelegandi, ⁊ quando ſubdelegatũ compellere
poteſt ad totam cauſam ſuſcipiendam in ſcda ibi: itẽ. dicit q: iu
riſdictio quo ad certũ articulũ, ſi cauſa fuit aliquibus commiſſa
appel. remota, que appel. interpoſita aliis poſt ꝯmittit̃. In quar
ta ibi: q: vero. quid iuris quãdo delegatus mandat ordinario vt
ſententiam exequatur. In quinta ibi: cũ ãnt. quid iuris quando
delegatus propter malitiam partis impeditur die ſtatuta proce
dere. Prima pars diuidit̃: q: cõſultatio, ⁊ deciſa reſponſio. Se
2 cũda ibi: cõſultationi. ¶ † No. j. qđ delegatus principis ſubdele
3 gat. ¶ † No. ij. qđ poteſtas ſubdelegandi pendet a lege: ⁊ ſic dele
gatus in potentia ſubdelegandi videtur habere iuriſdictionem
ordinariã. Itẽ q poteſtas ſubdelegãdi dependet a iuriſdictione,
4 ⁊ eſt actus iudicialis. ¶ † No. iij. q delegatus ab alio, quã a prin
cipe, nõ habet poteſtatẽ ſubdelegandi. concor. l. a iudice. C. de iu
5 di. ¶ † Not. iiij. qđ delegatus poteſt ſubdelegare, etiam ſi faciat
animo ſe exonerandi, ⁊ malitioſe, ita q nõ ſit impeditus: ſed nõ
poteſt cõpellere ſubdelegatũ ad iuriſdictionẽ ſuſcipiendã. Et ſic
patet qđ etiã nõ impeditus ſubdelegat: ſed nõ cõpellit, vbi mali
6 tioſe facit. † Et malitioſe facit qñ minus perito, vel qñ amico al
terius partis ad cõmodũ vnius, ⁊ ꝑiudiciũ alterius, vel qñ cõmit
7 tit nõ audẽtibus facere ꝓceſſum, ſm Inn. ⁊ Hoſt. ¶ † No. q iu
riſdictio ſine poteſtate exequẽdi, ⁊ coercẽdi nullius videt̃ eſſe mo
8 menti: † ⁊ ſic habitus ſine exercitio nullius eſt effectus. ¶ † No.
9 vi. qđ delegatus põt ſubdelegare etiã ſuperioribus. ¶ † No. vij.
qđ cã non videt̃ poſſe delegari, niſi neceſſitate exigente cõtra no.
10 ꝟ. ⁊ id eſt verũ. ⁊ hic ſubaudiẽdũ eſt, maxime. ¶ † No. qđ in ꝓceſ
11 ſu, ⁊ coactione ſuperioris dꝫ cõmẽſurari modus ꝓcedẽdi ſm di
dignitatis qualitatẽ eius, ꝯtra quẽ ꝓcedit̃, ⁊ q cõpellit̃. ¶ † No.
12 qđ delegatus quẽcũq; etiã nõ ſuppoſitũ ſue iuriſdictioni, cõpel
13 lat ad ſuſcipiẽdaꝫ delegationẽ. ¶ † Primũ dubiũ gl. an iudex,
qui nõ eſt impeditus, poſſit cãm ſubdelagere. Videt̃ qđ non: q:
eo qđ facit nõ impeditus, malitioſe ſubdelegat pro hoc. c. ſi pro
debilitate. ꝟ. eo. vbi ponderat̃ debilitas, vel alia iuſta cã. ꝟ. de re
ſcriptis ſciſcitatus. de peda iudi. l. ij. ff. de iudi. l. vltima. cum ſi.
¶ Gl. cõcludit q põt cõmittere, etiã nõ impeditus, cognoſcere,
eo q: habet hãc poteſtatẽ ſimpliciter a iure cõceſſam. ff. de offi.
eius, cui man. eſt iuriſ. l. ij. ⁊ hic doc. dicunt ſi euidenter malitioſe
cõmittit, q nõ põt cõpellere: ⁊ ſi cõpellat, poterit appellari: ſi nõ
euidenter cõpellere poteſt, etiã ſi non ſit impeditus. Sed poſito
qđ debeat eſſe impeditus, vt poſſit cõmittere, an ſtabitur ſuo di
cto. Gl. diſputat ſuper iſto, ⁊ dicit quod nõ videtur credendũ. ꝟ.
c. prudentiã. primo reſponſo. vbi oportet quod conſtet per nun
tium fidũ, vel literas. Nã ſi paſſim crederetur cuilibet iudici, qui
libet ſe poſſet exonerare, cũ vellet: ar. ff. de vaca. mune. l. j. ⁊ l. pre
tor. In contrariũ de re iudi. cum ſuper. Concludit in dubio non
preſumendum eum malitioſe committere: q: dubia in benignio
rem partem ſunt interpretãda: nec eſt reprehenſibile vbi ſecure ex
procedere non poteſt, qđ alteri magis ſecure committat ⁊ magis
potenti. ꝟ. c. ſignificaſti. ¶ Secũdo, quia dolus non preſumitur,
⁊ c. ff. de probat. l. quoties. §. qui dolo. vnde ſi eſt notoria malitia,
ſecundũ doc. non poteſt committere: ſed in dubio non preſumit̃,
14 ⁊ ei eſt credendũ, ex quo aliter non conſtat. ¶ † Sed quero quo
modo poſſit conſtare de iſta malitia. Reſpondeo, ſi dixiſſet qđ
de iſta cauſa non vult ſe intromittere, eo q: cã eſt inter perſonas
potẽtes, que poſſent ei nocere: iſta eſt omnino malitioſa exonera
tio: q: non debet propter potentiam dimittere exercitium iuriſ
dictionis dei, ⁊ iuſtitie. Ad hoc. ꝟ. de iudic. decernimus. Itẽ cõ
ſtat de malitia, ſm Inno. quando ſubdelegat minus perito, vel
ſubdelegat illis, qui nõ audẽt facere ꝓceſſuꝫ. Hoc nõ placet Ho
ſtienſi: q: ⁊ minus perito poteſt fieri ſubdelegatio. ꝟ. eo. ſi pro de
biliter. Itẽ quãq; iudex debeat reddere ius, omni timore poſt
poſito, vt. xj. q. iij. quiſquis. ⁊ c. nemo peritorũ. tamen nõ eſt im
probabile qđ committat ei, qui ſecurius procedere poteſt: vt. ꝟ. c.
ſignificaſti. Ideo dicit malitioſe, id eſt, in fauorẽ alterius partis,
⁊ leſionem alterius. ꝟ. de reſcriptis. Ad hoc qđ facere non poſſet
hodie ſine pena, de re iudi. cũ eterni. lib. vi. ⁊ hoc verũ, vbi de ma
litia cõſtat: nam in dubio non preſumitur. Et per hec reprobata
eſt opinio dicentiũ qđ eo qđ cõmittit ſine iuſta cauſa, malitioſe
cõmittit. qđ eſt falſum: ⁊ vbi malitioſe cõmittit, proceſſus nõ eſt
nullus ipſo iure, ſed eſt annullandus ope exceptionis. ⁊ appellã
15 dum: ⁊ ideo ſi excõicat, tenet excõicatio, niſi appellet. ¶ † Secũ
dum dubiũ, vtrum iudex poſſit compellere ad ſuſcipiendaꝫ de
legationẽ quemcunq; alterius fori, quam iudicis delegãtis: dic,
ſi eſt delegatus pape. papa habet iuriſdictionẽ ſuper oẽs, ille po
teſt quemcunq; cõſtringere, vt hic, q: non poteſt dici aliquis alte
rius fori, cũ papa ſit ſuper omnes, ⁊ ab eo habens authoritateꝫ.
ꝟ. c. ſane. Ad hoc tñ vide. c. ſtatutũ. §. in nullo. de reſcriptis. li. vi.
Si ordinarius delegat ſolũ ſibi ſubiectos cõpelli licet etiam non
ſubiectis cõmittat. ff. de tu. ⁊ cura. da. ab his. l. ij. C. qui pro ſua iu
riſdic. l. ij. Collegam tamen non poteſt compellere: q: par in pa
rem non habet imperiũ. de electio. innotuit. ⁊ hoc tenent hic do
16 ctores antiqui. ¶ † Cõtra hoc opp. delegatus ſubdelegãdo cauſaꝫ
ſuo collegę non debet ſaltem poſſe compellere eum, cũ ſit ſibi par
tamẽ vterq; eſt ad alterũ ſuperior reſpectu ſue poteſtatis: ⁊ ideo
cogi poterit collega per eum: q: in hac compulſione nõ procedit
ex vi reſcripti, ſed ex vi legis: oportebit ergo qđ collega acceptet,
17 niſi ſubſit iuſta cã. ꝟ. c. proximo. §. ſi vero duo. ¶ Tertiũ dubiuꝫ,
quid de aduocato an poſſit cõpelli recipere iudiciũ in alio foro,
quam in ſuo. Dicit gl. qđ non, ſed in ſuo ſic. C. de aduo. diuer. iu
di. l. ſancimus. Dic q in ſuo compellitur, quãdo percipit ſalariũ
de publico: ⁊ hoc, niſi eſſet tot clientulis obligatus, qđ non poſ
ſet bene exequi qđ intendit, ⁊ quod oporteret ipſum frangere fi
18 dem. de iureiuran. veniens. ¶ † Quid de arbitro, an poſſit com
pelli ad ſuſcipiendum arbitriũ. Dic qđ nõ. ff. de arbi. l. iij. §. j. pec
cat tamen, qui nõ ſuſcipit quãdoq; ita no. Io. xj. q. j. ſicut. ſcilicet
19 quando nulla cauſa ductus excuſat. ¶ † Queritur quid cõtinea
tur appellatione huius verbi coercitionem. Dic ſecundũ glo. qđ
veniet etiã maior animaduerſio: vt. l. meminiſſe. in ſi. alias eſt. l.
ſeq. ff. de offi. procon. Hoſt. dicit qđ hec ſignificatio temperatur
verbum, aliquam, poſitum in tex. Dic ſecundum aliquos mo
dernos hic qđ habet omnem coercitionem, per quam negotiuꝫ
expediri poteſt: vt. ꝟ. c. i. ⁊ c. preterea. ⁊ c. ſignificaſti.

1 Delegatus pape non ſolum in totum ſed etiam in parteꝫ poteſt committere iuriſdictionem, ⁊ ſic ſolam citationem.
2 Argumentum de toto ad partem valet, vbi affirmatiue proponitur vt qui totum poteſt, poſſit ⁊ partem.
3 Delegatus poteſt citationem committere.
4 Citatio poteſt dici officium.
5 Delegatus poteſt punire contemptoreꝫ in non ſuſcipienda ſubdelegatione, etiam puri articuli.
6 Item, dicto quid importet.
7 Iuriſdictio perpetuatur circa citationem videlicet per quemlibet actum iuriſdictionalem.
8 Delegatus, nomen ſimpliciter prolatum reſtringitur ad delegatum principis.
9 Delegatus legati an poſſit citationem delegare, ⁊ cogere ſubdelegatum. nu. 11.
10 Arbiter citare poteſt per nuntium, vel epiſtolam.
11 Delegatus quando poſſit mulctare, ⁊ punire.

1 **Item.** ¶ † Delegatus pape nõ ſolũ in totũ, ſed etiam in
partem poteſt cõmittere iuriſdictioneꝫ, ⁊ ſic ſolam
2 citationẽ. h. d. ¶ † No. ar. de toto ad partẽ ꝓcedere affirmatiue,
3 vt qui poſſit totum, poſſit ⁊ partem. ¶ † No. ij. quod delegatus
4 põt citationem committere. ¶ † No. iij. qđ citatio põt dici offi
5 cio. ¶ † No. iiij. qđ põt delegatus punire contemptorẽ in nõ ſu
ſcipienda

6 ſcipienda delegatione etiā puri articuli. ¶ † No. de dictione Jtē,
qđ hic eſt cõtinuatiua: alibi eſt repetitiua diſpoſitionis preceden
tis de quo per Bar. in. l. in repetendis. ff. de leg. iij. ⁊ per Jaco. de
bel. in authē. vt cū de appel. cognoſ. in prin. viij. colla. ¶ Quero
de ratione dubitādi. Reſpondeo: q2 videbaᷓ q̄ nō poſſet cõmit-
7 tere: q2 ante citationē nō videbaᷓ ppetuata iuriſdictio. ¶ † Op-
po. qđ nō poſſit delegatus ſubdelegare citationem, cū ante nō ſit
perpetuata: ſed potius excluſionē reuocationis, id eſt, vt nō reuo
ceᷓ mandatū re integra. Uel dic q̄ etiā citra citationē perpetuaᷓ
iuriſdictio, per quenlibet iuriſdictionē actū: vt. j. c. licet. Unde ex
quo cõmiſit, morte primi delegantis nō reuocabitur ſubdelega-
tio. j. c. ſi a ſubdelegato. lib. vj. in gl. vj. ⁊ ſic ipſa ſubdelegatio per-
8 petuat iuriſdictionem. qđ plene dicitur in. c. licet. ¶ † Opp. ſi q̄
indiſtincte permittit delegato ſubdelegare, cū tamen ſolus dele-
gatus principis hoc poſſit. ſ. in prin. Sol. verbū delegatus, hic
poſitum ſimpliciter, reſtringitur ad delegatū principis, propter
cõtinuationē ſumptam ex dictione Jtē: pro hoc de app. ſcđo re-
9 quiris. ¶ † Quero an delegatus legati poſſit citationē delegare.
Reſpondeo qđ ſic: q2 certus eſt articulus merus nō habens co-
gnitionē annexam: q2 hoc põt facere quis iudex. ſ. c. pꝛoximo. ⁊
rebellis, vel impediens coerceri poterit per iudicē qui cõmiſit. ſ.
11 c. j. imo. † Et arbiter citare põt per nuntiū ⁊ epiſtolam. ff. de arbi.
l. diem. ⁊. l. ſed interpellaᷓ. §. penul. † Et ſi talis, cui eſt delegatio fa
cta per delegatum delegati, renuat, videtur qđ poſſit cogi. ſi ali-
ter iuriſdictio expediri non poſſit. 𝔡 re iudi. c. cū Bertholdus. ex.
q. j. peruenit. C. de ſpon. l. ij. cū ſi. ¶ Per quem autem poſſet cogi
no. j. c. ex literis. ¶ † An delegatus poſſit mulctare. tex. hic q̄ ſic
ibi: punire. de quo. ſ. c. de cauſis.

1 Si papa committit appellationē interpoſitam a ſentētia iu-
dicum datorum cum clauſula appellatione remota, ſuſpenſa eſt
interim quo ad executionem iuriſdictio primorum iudicum.
2 Appellationem tollere poteſt ipſe princeps.
3 Defenſionem quo ad quid reſpectu formule a iure poſitiuo indu
cte tollere poteſt ipſe princeps.
4 Clauſula appellatione remota, duos habet effect⁹ hic expreſſos.
5 Cauſam iam inferiori commiſſam ſi ſuperior alteri decidendam
committat, videtur iuriſdictionē a delegato reuocare. nu. 9. ⁊. 11.
6 Judex ad quem non poteſt mittere inhibitoriam, niſi a tempore
quo iuriſdictio eſt ſuſpenſa.
7 Appellatio non extinguit, ſed ſuſpendit id, ſuper quo appellatio
interponitur.
8 Appellatio ad hoc vt ſuſpendatur ab eo, cui cauſa eſt commiſſa
appellatione remota, exigitur quod ſuperior deliberet de ea ad-
mittenda.
10 Judices vbi habent inter ſe queſtionem ſuper prioritate iuriſdi-
ctionis, poſſunt vterq3 cognoſcere.
11 Judices vbi in cauſa appellationis plures ſimul cõcurrunt, qui
nam poſſint cognoſcere de cauſa.
12 Appellationis ſola exceptio non ſufficit, niſi primo ſit cognitū
qđ appellatio teneat.
13 Delegatus quando quis videatur ex certa ſcientia.
14 Sententia confirmata in cauſa appellationis an primus, vel ſe-
cundus iudex exequatur, vbi concurrunt in executione eiuſdem
rei inter eaſdem partes.
15 Appellatio an ſuſpendat executionem ſententie.
16 Delegatus, cui eſt commiſſa cauſa, an poſſit mittere inhibitoriā
ceteris iudicibus.
17 Delegatus citauit reum, qui fuit contumax, tandem venit, ⁊ co-
ram delegato cautionem preſtitit de ſtando iuri, demū antequā
condemnetur alteri parti in expenſis, preſentauit aliud reſcriptū
expreſſe reuocans primum, an poſſit illum nihilo minus con-
demnare.

1 **Preterea.** ¶ † Si papa cõmittit appellationem in-
terpoſitā a ſentētia iudicū datorū cū clau
ſula appel. remota. ſuſpēſa eſt interim quo ad executionē primo-
rū iudicū iuriſdictio. Hoc dicit vſq3 ad. §. q2 vero. ¶ Cõis diui
2 ſio. ſcz queſtio, ⁊ ſolu. ibi: nos aūt. ¶ † No. principem tollere poſ-
3 ſe appellationē, † ⁊ ſic defenſionē quo ad quid, reſpectu formule
4 a iure poſitiuo inducte. ¶ † No. ij. duos effectus clauſule appel.
remota. Primus, quod vbi appellatio alias deuoluit a tempo-
re appellationis interiecte, ⁊ iuriſdictionem iudicis ſuſpendit, ſi
ex cauſa legitima interponaᷓ, nūc nō deuoluit, niſi ſuperior deli-
beret de ea admittenda: nec ſuſpendit, niſi a tēpore, quo ſuperior
eam admittere deliberat: ⁊ ſic clauſula non tollit effectū deuolu-
tiuū quo ad hoc, vt in facultate ſuperioris nō ſit eam admittere,
5 vel repellere. ¶ † No. iij. qđ eo qđ ſuperior cauſam inferiori cõ-
miſſam alteri decidendā committat, videtur iuriſdictionē a de-
6 legato reuocare ad hoc de cõceſ. preben. ſi cap. li. vj. ¶ † No. iiij.
quod iudex ad quem non poteſt mittere inhibitoriam, niſi a tem
pore, quo iuriſdictio eſt ſuſpenſa ad hoc de app. non ſolum. li. vj.

7 ¶ † Not. v. qđ appel. non extinguit, ſed ſuſpendit id, ſuper quo
8 appellatio interponitur, ⁊ qđ ab illo dependet. ¶ † No. vj. qđ ad
hoc vt appellatio ab eo, cui cauſa eſt cõmiſſa appel. remota ſuſpē
datur, exigiᷓ qđ ſuperior deliberet de ea admittenda, vel q̄ alteri
cõmittat, ⁊ eo qđ alteri committit, exigiᷓ qđ ex certa ſua ſcientia
cõmittat, alias nō videtur reuocare q̄ intelligo quando certifica
tus eſt de clauſule appoſitiōe, de qua ſpecificatione eſt facēda mē
9 tio. de reſti. ſpo. ex cõqueſtione. ¶ † Opp. de ineptitudine reſpō
ſionis ad queſtionem: nam queſitū fuit an iudices dati ſuper ap-
pellatione poſſint inhibere primis datis in prin. ne exequātur: ⁊
ad hoc papa nihil reſpondet. So. dic qđ reſpondet in effectu, ex
quo dicit q̄ eo ipſo q̄ papa cõmiſit ſecundis, intelligiᷓ reuocare
iuriſdictionem primorū, ⁊ qđ primi nō debeant interim exequi:
fortius ſequiᷓ qđ iudices ſcđi hoc prohibere poſſint, ne exequā-
10 tur. Pro hoc. ſ. de reſcriptis. dilectus. in ſi. ¶ Ad hanc ſo. opp.
de. c. paſtoralis. ſ. de reſcriptis. nam poterunt primi citare partē
appellantē ad inſtantiā appellati: ⁊ ex hoc ſurget queſtio ſup po-
tioritate iuriſdictionis, quo caſu debēt vterq3 iudices vtrũq3 co
gnitionis cognoſcere. ¶ So. ſecundū Jnn. qđ nullo modo poſ-
ſunt primi citare, ex quo eſt ab eis iuriſdictio reuocata. C. de exe-
cu. rei iudi. l. ſi vt ꝓponis. Ad. c. paſtoralis. dic q̄ loquiᷓ in iudi
cibus diuerſarum cõmiſſionū circa eandem inſtantiam, non cir-
ca diuerſam, vt vnus eſt ſup principali, alter ſuper appellatione
11 q̄ plene dic vt ibi. ¶ † Opp. principaliter qđ etiā antequā papa
deleget cauſā, nō poſſunt iudices ꝓmi aliquid facere: q2 omnia
per eos attentata reuocanda venirent per viam attentati de ap-
pella. c. Romana. ⁊. c. nō ſolum. lib. vj. So. aliquando primi ſunt
dati ſine clauſula appella. remota. ⁊ procedūt cõtrario aliquādo
12 cū clauſula: ⁊ tūc procedit litera noſtra. ¶ † Oppo. tertio qđ ſo-
la receptio appellationis non ſufficiat, niſi primo ſit cognitū qđ
appellatio teneat. de app. c. Romana. §. qđ ſi. li. vj. vel ſaltem ſit
inceptum de hoc cognoſcere, an cā appellationis ſit iuſta, vt ibi.
So. ibi loquiᷓ de appel. interpoſita ab interlocutoria, hic de in-
terpoſita a diffinitiua. Probat verbū ſententia, in principio po-
ſitū. ¶ Op. q̄ tex. ſibiipſi cõtradicit: nā primo dicit q̄ papa in-
telligiᷓ reuocare eo ipſo q̄ cõmiſit. Deinde dicit q̄ interim ſuſpē
ditur executio: ⁊ ſic non ſit reuocatio, ſed iudicū primorū ſuſpē-
ſio. So. dic qđ ſm eſt verius, qđ non ſit totalis reuocatio, ⁊ pro-
pter ea verſ. vt interim, ⁊c. venit expoſitiue vt ſit ſenſus qđ reuo-
caᷓ iuriſdictio primorū, ſcz interim, ſcz q̄ nō poſſunt exequi pri-
mi perinde, ac ſi iuriſdictio eſſet reuocata: ⁊ hoc, donec de appel.
ſit diſcuſſum ſed ſimpliciter, ⁊ notabiliter nō ſit reuocatio, imo ſi
deſeraᷓ appellatio, primi exequi poterūt. ¶ Op. q̄ in alio videᷓ
litera contradicere: permittit enī q̄ papa ex certa ſcientia recipit
appel. ⁊ cām commiſit diſcutiendā: ibi: vt plenius ſit diſcuſſa. cū
tū debuiſſet per ſe pronuntiare, ex quo ſibi conſtabat. ff. de iudi.
l. de qua re. de cauſa poſſeſ. c. cū ſup ſolutionē iſtius oppoſitionis
13 vide. j. in ſcđa opi. ¶ † Ueniamus ad gl. primū dubiū glo. eſt, qñ
dicatur facta cõmiſſio ex certa ſcientia. Gul. reſpondet ſi in lite-
ris fiat mentio de ꝓceſſu cauſe, ⁊ appel. interpoſita ab interlocu-
toria, de exceptione ꝓpoſita ante diffinitiuā vt de app. vt debit⁹.
Sz quādo ſit appellatio a diffinitiua, ſufficit ſi dicat, appello ab
iniqua ſentētia. videte, vbi cauſa eſſet cõmiſſa appella. nō remo-
ta, glo. diceret verum: q2 alia eſt forma appellandi in diffinitiua,
alia in interlocutoria: ſed vbi eſt cõmiſſa appella. remota, ſi queri
mus de forma appellationis, id eſt, de forma admiſſionis appel
lationis, vt deuoluat, ex quo eſt cõmiſſa appel. remota, gl. eſt vera.
Sed ſi querimus de forma cõmiſſionis, ita q̄ dicaᷓ facta cõmiſ-
ſio ex certa ſcientia, tūc gl. nō bene dicit. Dic quod cenſebitur cõ
miſſa ex certa ſcīētia, quando facta eſt mētio de clauſula appel.
remota. ad quod. de reſtitu. ſpolia. ex cõqueſtiōe. vel ſecūdū do-
cto. quando eſt facta cõmiſſio parte contradicēte, ſm Jo. ⁊ Uin
cen: qđ no. ea. gl. tempore lectionis. Jn primo anno ſic apoſtilla-
uit. Tu dic qđ requiratur, papā fore certificatū de his, que dicit
gl. ⁊ vltra hoc q̄ ſit certificatus qđ cauſa fuit cõmiſſa app. remo.
⁊ ſufficit ſimpliciter facere mētionē de tenore appellationis, ⁊ de
clara. appel. remo. j. de reſti. ſpo. ex cõqueſtione, ⁊ ſi informet ſup
hoc an ſit, vel nō ſit admittēda appellatio: qđ ſecus eſſet in infe-
rioribus iudicibus, ad quos appellareᷓ in caſu, vbi appellatio eſt
a iure remota: q2 tūc quādo appellaretur a diffinitiua, oporteret
cognitionem quandam preambulam premitti, an eſſet, vel non
appellatio admittēda, que habet precedere illā, an ſit, vel non ſit
appellatio legitima. Et prima examinabiᷓ ſummarie, ſecūda ple
narie, nec prima habebit excludere ſecūdā, licet in ſecūda veniāt
examinādi qđ in pͥma ſummaria, vt puta q̄ fieri põt abſente par
te. de admi. tu. l. chirographis. ff. de app. recip. l. ſi vn⁹. j. de teſti.
veniens. de reſti. ſpo. ſolicite. ⁊. c. ex parte Mo. e. ti. ſz Jnn ⁊ ſic ēt
expedita eſt gl. Jnn. hic poſita. Et per hoc ſolutum eſt primum
14 dubiū gl. ſcz quādo dicaᷓ facta cõmiſſio ex certa ſcientia. ¶ † Se
cundū dubiū gl. vtrū in terminis decre. cõfirmata ſnīa in cā ap-

pellationis exequat̄ primus, an ſecūdus: quidaꝫ ꝙ primus: q: ſi primi iuriſdictio tm̄ ſuſpendit̄ interim ergo nō extinguit: ⁊ ſic cū cōfirmat̄ ſnīa tollit̄ ſuſpēſio q: ceſſat appellatio: ⁊ ſic ille exequet̄. Cōtrariū tenet Lancre. ⁊ facit q: admiſſa appellatione videt̄ iuriſdictio reuocata vt hic, ⁊ in auth. ſi quis litigātiū. C. de epi. audi. ergo delegatus exequet̄. ¶ Secūdus, ꝙ prima iuriſdictione reuocata, nō reſurgit cōfirmata ſnīa. Unde cōcludit Lāc. ꝙ ſecūdus exequat̄ pro hac opi. facio ratione, ſi hoc eſſet verū, ꝙ ſi primus exequeret̄, iam ſequeret̄ qꝺ qn̄qꝫ delegati duraret iuriſdictio poſt annū, cū cā appellationis poſſit durare biennio, de app. cū ſit. qꝺ eſt cōtra caſum capituli, querēti. ē. eo. ti. Sed iſta ratio nō vꝫ, ſm gl. q: de ete. querēti loquit̄ qn̄ nō eſt appellatū. Sed ſi eſſet appellatū, nō curreret tempus: vt. d. c. querēti. nō inducit aliā rationeꝫ, que facit cōtra, vbi iudices in cā appellationis in appellatione ante diffinitiuā ꝓcedāt in principali: ſic ⁊ iudex, qui ꝓnūciat cōfirmando ſniam, dꝫ procedere ad diffiniendum qꝺ ſupereſt. Iſta ratio facit in cōtrariū: q: ſi confirmaretur ſnīa etiam ante diffinitiuā, iudex a quo procederet in principali. Ultimate cōcludit gl. ꝙ cū ex ſecūda ſnīa agatur actione in factum, ꝙ ipſam ſnīaꝫ exequit̄ iudex appellationis: vt no. j. c. coraꝫ licet quidā faciant differentiā in ordinario, ⁊ delegato. ¶ In glo. in diſcuſſam. ibi: appellationē legitimam. ⁊ ſic cōfirmant interlocutoriam, non procedunt in principali: imo tunc procedit iudex a quo. de appel. ca. nō ſolū. in. vj. de appella. c. interpoſita. ſic debet eſſe in diffinitiua q: ſi cōfirmetur, iudex a quo debet expedire quod incumbit: ⁊ ſic ratio potius facit in cōtrariū. in ſi. glo. pꝫ: queſtio vulgata eſt inter legiſtas. Tangit̄ per Gul. Cy. Bu. glo. ⁊ alios doc. C. de epiſco. ⁊ cleri. authē. ſi qꝺ litigātiū. hic allegata per Jaco. Bu. Gul. de Cu. ⁊ alios in. l. tale pactū. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. per Bar. ff. de re iudi. l. a diuo pio. hic per doc. ⁊ per ſpecu. ⁊ ibi ꝑ Jo. an. in add. in Spe. de executione ſentētie. §. ꝗ. ver. ſꝫ pone iudex. de appel. Romana. §. cum aūt. lib. vi. ¶ Dic colligēdo omnes ſimul quādoqꝫ appellatio interponit̄ a ſubdelegato delegati principis vel a delegato inferiori a principe, puta ordinarii: ⁊ tunc planū qꝺ iudex appellationis exequit̄ ſententiam ſuam, eo quia ſecundum legiſtas talis ſubdelegatus, vel delegatus inferioris a principe nō poteſt ſuam ſententiā exequi. Hoc etiam procedit de iure canonico, tenēdo qꝺ delegatus inferioris a principe nō exequat̄: ſed tenēdo qꝺ exequatur, vel quatenus pōt exequi. de quo per gl. de foro cōpe. ſi quis cōtra. ⁊ per Inn. de offi. ordi. cum ab eccleſiarū. tunc idem eſſet. ꝙ dicam in delegato principis. de quo dubio dic in. c. ſi quis cōtra. per gl. j. de fo. compe. de offic. ordi. cum ab eccleſiarum. per Inno. Si appellatur a delegato principis vel alio ordinario, qui habet poteſtatē ſuam ſententiam exequi: tūc excludē tres caſus, quos Joā. an. excludit, vt in dubijs tangit̄ in addi. preallega. ¶ Primus caſus eſt, quādo ſecūda ſententia eſt prime abſolutorie confirmatoria: hic enī̄ nulla expectatur executio ad hoc gl. j. de appel. paſtoralis. ¶ Secundus caſus, quādo ſententia in cauſa appella. eſt abſolutoria, ⁊ ſcđa fuit cōdemnatoria eadē ratione: nā nec adhuc hic expectatur executio. ¶ Tertius caſus quādo ſententia in cauſa appellationis reuocat primam abſolutoriā, ⁊ ſecunda eſt condemnatoria: adhuc hic caſus nō debet dubiū, quin ſecundus exequatur, cum primus nō pronunciauerit qꝺ executioneꝫ mereatur. ¶ Quartus caſus eſt, qui habet dubitationē, quādo prima fuit condemnatoria, ⁊ ſecūda illius cōfirmatoria: quo caſu ſi per iudicē ad quem eſt aliquid additum, vel detractū prime ſententie. exemplū in. c. Raynaldus. ⁊. c. Raynutius. j. de teſta. tūc exequit̄ iudex appellationis: q: de hoc non eſt certus iudex a quo ideo non exequitur: q: de toto ꝙ modo eſt iudicatum, primus non eſt informatus: ⁊ q: iſta videt̄ noua ſententia. ff. de iuſti. ⁊ iure. l. ius ciuile. Idē, ſm Hoſt. hic, ſi ſentētia eſt lata noua ꝓbatione. de tēpo. appella. l. per hanc. de teſti. fraternitatis q: nō pōt de his iudex a quo certificari, ideo nō exequit̄. Dicit tamen Hoſt. qꝺ non putat abſurdum qꝺ iudex, qui aliquid addit, ſi illam remittit exequendā ad primum iudicē dum tamē ille ſit ordinarius: in delegato enim nulla remanet iuriſdictio, ex quo cōſtat bn̄ appellatū. ¶ Quādoqꝫ ſentētie nihil addit̄, nec ipſā cōfirmat̄ ex nouiter deductis: ⁊ hoc poteſt eſſe dupliciter, vel q: deſeritur appellatio lapſu temporis, vel aliter, puta propter defectum ſolennitatis appellationis: ⁊ exequitur primus: q: fingitur non appellatū. ⁊ q: ſcđs non eſt certus de validitate ſentētie ex quo nō cognouit: pōt enī̄ ibi eſſe aliquis defectus qui ignorat̄. ¶ Qn̄qꝫ deſeritur per viā pacti, ⁊ cōuentionis partiū: q: partes per pactū recedūt ab appellā. ⁊ cōfirmant ſnīam. ⁊ hic ſunt opi. Bu. in. §. qui ꝓuocauit. tenet ꝙ adhuc primus exequitur. Gul. qꝺ ſecundus, per dictū. §. qui prouocauit. Bart. qꝺ vterqꝫ poteſt exequi de iudice principalis cauſe non eſt dubiū: de iudice appel. idem: q: ex quo pacto eſt receſſum ab appellatione, per hoc cōſtat qꝺ partes volunt ſtare ſentētie ⁊ ſic poteſt illā exequi. vnde ſi peteret̄ executio ſentētie vt pacti, credo ꝙ ille exequeretur, corā quo eſt pactū factum, etiaꝫ ſi eſſet delegatus: ⁊ ſic procedat opi. Gul. q: pactū annectitur cōmiſſioni. j. de accu. veniēs. ⁊ ſic nō ob. qꝺ no. Inn. ē. c. ſi quando. Si peteretur executio ſententie, puto, qꝺ quilibet exequi poſſet, vt dicit Bar. nec ob. ſi dicatur, nō cōſtat de validitate ſentētie iudici ad quē: q: poſſet eſſe nulla, ⁊ pactū non validat ſentētiā, vt ſniam, ſed vt pactū: vt. l. ij. C. de tra. verius qꝫ iudi. q: ſatis cōſtat, ex quo nō apparet de nullitate, debet preſumere eam validā. ¶ Hec vera quando pactū ordinat̄ ad tollendam appellationē, ⁊ cōfirmandaꝫ ſententiaꝫ. Si aūt pactū ordinaretur ſolum ad appellationē tollendam, iudex primus exequeret̄, vt dicit Butri. ⁊ ſequitur Bar. ¶ Quādoqꝫ cōfirmat̄ prima ſnīa in cā appellationis, ⁊ ex antiquis actis, ⁊ exequit̄ primus. Ratio, q: ex prima ſnīa agitur nō ex ſcđa. ff. ad trebel. l. ſi quis priore.

15 ¶ † Poſt gl. opp. dicit̄ executionē nō ſuſpendi a tempore appellationis ſed cōmiſſionis ex certa ſciētia. Oppo. qꝺ ſuſpēdat̄ a tempore appellationis a diffinitiua. de quo in cano. ſolū. de appel. lib. vi. Sol. ibi appellatur a diffinitiua, ⁊ eſt certū, appellationē tenere, vel eſt dubiū de appellatione vtrū ꝫ teneat vel nō: vnde ſupſedere executionē a tempore ſntētie. Sic loquit̄. c. non ſolum li. vi. Sed vbi eſt certum, appellationem nō tenere ⁊ notoriū, vel quia appellatio eſt remota a iure, vel ab homine: a iure, vt q: damnatus eſt condemnatus. ⁊ in iure cōfeſſus vel verus cōtumax, qui nō audit̄ appellans, vel inſignis latro, vel ſeditioſus. ff. de appel. l. conſtitutionis. C. quorū app. nō reci. l. ij. ⁊. j. de app. Romana. §. ſi autē. vbi de hoc. q. q. vi. ſiant quorum vel appellat̄ vbi cauſa eſt exprimenda, ⁊ cauſa nō eſt exp. cla. ſa, ne heres in poſſeſſionē mittatur, nec teſta. aperiatur. ff. de inoffi. teſtamento. l. ſi quis filio. §. hi aūt. ⁊ tunc procedit qꝺ appellatio a diffinitiua ſtatim nō ſuſpēdit, niſi ſuperior ipſam expreſſe admittat ex aliqua forte cauſa, que poteſt forte eſſe occulta a pſaꝫ admittere cenſetur. Hoc enī̄ caſu propter certitudineꝫ, ⁊ notorietatem an appellatio ſit admittenda, vel non. ſpectat ad illaꝫ, a quo appellatur, vt deferat, vel nō. Et qꝺ alias dicit̄ ſpectare iudici ad quē hoc cognoſcere, procedit vbi eſt dubium an appellatio teneat. Idē, vt dixi, ſi appellatio eſt remota ab homine, vbi cōmittitur cauſa appellatione remota virtute clauſule hoc operatur qꝺ ſtatim nō ſuſpendit̄ ſententia, lꝫ appellet̄, niſi cū papa admiſerit ipſam ex certa ſciētia, vt hic dicit̄ ⁊ hic erit vnus effectus clauſule appellatione remota. Cōtrariū igit̄ erit in alijs caſibus, vbi cauſa nō eſt cōmiſſa appellatione remota: ſic loquit̄ de appellatio. c. nō ſolū cum ſimil. hoc caſu ⁊ precedenti qn̄ eſt commiſſa appellatione, remota, dicit ꝙ nō ſuſpendit, niſi cū ſuperior appellationē admiſerit ex certa ſciētia, certificatus de cauſa, ſuper qua appellatur, vel de appel. remota: q: tunc preſumendum eſt quod papa faciat hoc, forte aliquid ſecrete ſciens qꝺ neſcit is, a quo appellat̄: ⁊ tunc certificatio hic eſt facienda: alias non eſt ſuperſedendum, ſecundū quoſdam. Sed ipſe Inn. putat melius, qꝺ huc ſit notorium qꝺ appellatio ſit interpoſita illegitime, ſiue ſit app. remota, qꝺ eo qꝺ papa ipſam admittit. licet etiam non appareat qꝺ ſit certificatus. ⁊ alteri cōmittit. nihilominus ſi certificat̄ is, a quo, debet ſuperſedere: q: iſta cognitio, an papa ſit, vel nō ſit certificatus, ſpectat ad ipſuꝫ, cui eſt cōmiſſa. de reſcriptis. dilectis. in ſi. de reſtitu. ſpolia. in ſi. c. audita. Unde tūc erit effectus quod appellatio non ſuſpendet, donec papa cōmittat, ⁊ certificetur is, a quo. Et ad tex. qui dicit hic qꝺ requiritur quod papa ſic certus dicit qꝺ hoc verū quo ad hoc vt ſue litere non pronunctientur ſurreptitie, puta qꝺ aut notificatur ſibi cauſam commiſſam eſſe de certa ſcientia pape, ⁊ ſuperſedere debet. Aut non ſignificatur ꝙ cauſa eſt commiſſa, nec dicitur de certa ſciētia pape, ⁊ tūc adhuc nō eſt facta dubia iuriſdictio iudicis a quo, ⁊ ipſe poterit exequi vbi eſt cauſa cōmiſſa app. remota, vel vbi in notorijs appellat̄. Predicta dicit Inno. ſpecialia in papa, vt vbi appellatur ad eum, eius admiſſio ſuſpendat iuriſdictionē vbi appellatur cauſa commiſſa app. remota, vel vbi notoriū eſt, appellationē non tenere. Patriarcha aūt, vel inferior ordinarius hoc facere nō pōt, vt admittat appellationem, vbi notorium eſt, ipſam admitti non debere. vel eſt cōmiſſa app. remota: q: alius ſuperior non habet iuriſdictionem committēdi, niſi appellatio deuoluat, ⁊ hic nō deuoluit: ſed ſecus in papa, qui preter deuolutionē aliquaꝫ habet iuriſdictionem in ſubiectis quibuſcunqꝫ: vnde valet in alijs qꝺ prius cauſa cognita, ⁊ preſentibus partibꝰ cognoſcat in appellatione ab interlocutoria an iuſte vel iniuſte ſit appellatū. de app. nō ſolū antequā poſſet impedire iudicē a quo. Idē poſt ſentētiā nec in notorijs poterit, niſi prius cognoſcat an ſic, vel nō ſit appellatio recipiēda: vt no. de appella. Romana. §. cū aūt. ⁊. §. ſi vero. li. vi. Et dicit ꝙ iſta cognitio dꝫ precedere an ſit. vel nō ſit appellatio admittenda: illa an ſit, vel nō ſit iuſta ſententia. Et dicit hoc notandum qꝺ pōt fieri hic, ⁊ gl. an ſit appellatio admittēda fieri parte abſente. ff. de admi. tu. l. chirographis. §. ſi. ff. de app. rec. l. ſi cuiꝰ. ff. nil no. app. pendēte. l. j. de reſtitu. ſpo. ſolicite. ⁊. c. ti ex pte tuā.

¶ Secundo

¶ Secundo oppo. qꝺ in reſponſione papa ſit ſibi contrarius: nã
dicit qꝺ ſi committit ex certa ſcientia, qꝺ videtur reuocare, ⁊c. ⁊
tamen poſtea mandat cognoſcere. Si enim ſciuit bene, appellatũ
quid vltra committit diſcutiendum. Item quare committit: q: ſi
conſtat ei, ſententiare debuit, vel committere ſententiandũ. ff. de
iudi. l. de quare. de cauſa poſ. cum ſuper. ⁊ ſic parcetur laboribus,
⁊ ſumptibus partium. ſ. c. proximo. §. porro. Dic qꝺ certa ſcien-
tia poteſt dupliciter conſiderari. Primo prout ex certa ſcientia
admittit ipſum contra ignorantiam qualitatis cõmiſſionis cau
ſe. Alio modo certam ſcientiam contra ignorantiam iuſtitie vel
iniuſtitie cauſe. Primo modo ſumendo non ſequitur, papa ad-
mittit appellationem ex certa ſcientia certificatus, in quo caſu, ⁊
in qua cauſa interponitur ergo papa eſt certificatus de iuſtitia: q:
poſſet eſſe iuſte appellatum propter actum prioris iudicij, ⁊ tamẽ
iterato debet appellari, ⁊ diſcuti cauſa, vt iterato aliud probetur.
de fi. inſtru. cum Jo. Item licet ſic certificatus de cauſa, in qua eſt
appellatum, poteſt dubitari an ſit, vel non ſit iuſte appellatum.
16 ¶ † Quero an hic is, cui eſt commiſſa cauſa, poſſit mittere inhi
bitoriam. Quidam qꝺ non, ⁊ hic abſtinebant ex mandato iuris
ſed non ex inhibitione iudicis. Et ſecundum hoc tex. reſpondet
ad queſtionem negatiue, ⁊ indirecte, dicens qꝺ bene eſt ſuſpenſa
a iure, ſed inhibitoria non poteſt mitti. Modus erit procedendi
ſecundũ iſtos, q: ſecundi iudices, ad quos citabunt partes, ⁊ co
gnoſcẽt de meritis appel. Unde debes ſcire qꝺ ſi datus eſt iudex
ſup appellatione a diffinitiua, merita appel. ſunt ipſa cauſa prin
cipalis, ⁊ ipſum negotium. Si autem ſuper appellatione ab in-
terlocutoria, merita appel. ſunt vt cognoſcatur primo an appella
tio ſit recipienda. Item ex iuſta cauſa ſit interpoſita: vt in. c. Ro-
mana. ſepe alleg. Sed ſi diceres, eadem ratione citabũt iudices, a
quibus eſt appellatũ, ⁊ ſic adinuicem ſe impedirent. ſ. c. ij. reſpon
det. ⁊ hoc falſum, Inn. q: ipſorum iuriſdictio eſt reuocata, vt hic
⁊. C. de execu. rei iudi. ſi vt proponis. Hoſt. dicit qꝺ putat verius
ꝙ poterunt iſti iudices mandare prioribus ne procedant. Quod
dicit ex ſequentibus colligi. alle. ſ. de reſcriptis. dilectus. ⁊. ij. ⁊ hoc
puto. ⁊ ſic directe ad queſtionem reſpondeatur. Unde domini de
rota ſua concluſione. xiij. dicunt ꝙ auditor datus in curia roma
na ſuper appellatione non inhibet iudici a quo, niſi poſtquam
admiſit appellationem, ⁊ incepit de eius veritate cognoſcere.
17 ¶ † Quero delegatus citauit reum, qui fuit contumax: tandem
venit, ⁊ corã delegato cautionem preſtitit de ſtando iuri, demum
antequã condemnetur alteri parti in expenſis, preſentauit aliud
reſcriptum expreſſe reuocans primum. queritur an poſſit illũ ni-
hilo minus cõdemnare. Uidetur qꝺ nõ: q: ex certa ſcientia eſt re
uocata iuriſdictio, vt hic. facit qꝺ no. C. mandati. l. mandatum.
¶ Contrarium tene: q: alias punit cõtumaciam, qui non eſt iu-
dex. de appel. ſi duobꝰ. de reſcriptis. c. vltimo. Nec dicit eſſe reuo
catum primum reſcriptum, niſi tunc demum cum incipit vti ſe-
cundo, ſcꝫ faciendo aliũ citari coram ſecundis. de reſcript. ceterũ.

1 ☞ Sententiam, quam ſcit iniuſtam, exequitur ordinarius ad
mandatum delegati. 1.
2 Sententie executionem delegare poteſt ordinarius.
4 Executor non poteſt aliquid cognoſcere de iuſtitia vel iniuſtitia
ſententie.
5 Iudicis ordinarij eſt, obſtare iudici delegato executionem man-
dati, vt abſoluatur ab onere exequendi.
6 Cuius eſt obſequi, non intereſt ſciſcitari quale ſit mandatum.
7 Sententiam debet ferre iudex, ⁊ exequi ſecundum ea, que ſibi
conſtat.
8 Sententie executor miſtus de iuſtitia vel iniuſtitia ſententie late
cognoſcere poteſt.
9 Executores quot ſunt, qui, quomodo poſſint cognoſcere de re,
quam exequuntur.
10 Sententiam iniuſtam an poſſit reuocare executor per reſtitutio-
nem ex clauſula generali.
11 Appellari quare, ⁊ quando poſſit ab executoribus ſententie.
12 Mandato euidenter iniquo non eſt parendum.
13 De iniqua ſententia habetur remedium ad penam contra iudi-
cem licet tranſiuerit in rem iudicatam quo ad iudicem ⁊ partes.
14 Iudex habens conſcientiam veritatis circa cauſam, ⁊ aliter ſibi
conſtat per probationes, an debeat iudicare ſecundum acta, vel
conſcientiam.
15 Ius canonicum ex quo habuit originem a ſanctis patribus, ⁊
ſpiritu ſancto proceſſit, non videtur permittere executionem
ſententie iniuſte.
16 Sententiã in cauſa criminali quam ſcit aliquis iniuſtã, ſi eiuſdẽ
executio ſibi committatur, an debeat exequi.

1 **Quia vero.** ¶ † Ordinarius ad mandatum dele-
gati exequitur ſententiam, quam etiã
ſcit iniuſtam. hoc dicit. ¶ Primo ponitur queſtio. ¶ Secũdo
2 ſolutio, ibi: accedentes. ¶ † No. j. principis delegatum poſſe dele
3 gare executionem ſententie. ¶ † Not. ij. qꝺ executor ordinarius
ſententiam, etiam iniuſtam, exequi tenetur, nec poteſt cognoſcere
4 de exceptione, que cõtra ſententiam opponatur. ¶ † No. qꝺ ille,
cui committitur executio, vt merus executor non poteſt aliquid
de iuſtitia ſententie, vel iniuſtitia cognoſcere: ⁊ ſic nõ poteſt pro-
pter iniuſtitiam executioni ſuperſedere, niſi vt precibus inſtet illi
5 qꝺ ipſum non compellat. ¶ † No. iiij. qꝺ ordinarij eſt obſtare iu-
dici delegato executionẽ mandati, vt abſoluatur ab onere exe-
6 quendi. ¶ † Not. v. qꝺ illius, qui eſt ad obſequendũ, non intereſt
ſciſcitari quale ſit mandatum, ſed debet obedire, vel inſtare corã
ſuperiore, ne talia mandet, etiam quando eſt certificatus de iniu
ſtitia mandati qꝺ eſt verũ, quando mandatũ eſt iniuſtũ quo ad
7 partem, ſed nõ quo ad iudici. vt. j. videbis in glo. ¶ † No. vi. qꝺ
iudex debet ferre ſententiam, ⁊ exequi ſm ea, que ſibi conſtant, ⁊
8 nõ ſm conſcientiam, ex quo nõ eſt appellatũ. † Pro declaratio-
ne primi dubij gl. opp. qꝺ executor poſſit admittere exceptiones
contra ſententiam, ⁊ non exequi. j. de re iudi. de cetero. ff. de iudi.
l. ſi pretor. §. Marcellus. ad hoc. ſ. c. ex parte. Gl. dicit qꝺ quidã
eſt merus executor quidã miſtus. Merus quando cognitio de
cauſa, ⁊ cauſa terminata ſententie articulus committitur execu-
tioni mandandus: hic eſt executor, qui recipit executionẽ tantũ
⁊ non iuriſdictionem. Miſtus executor quando cauſe cognitio
eſt annexa, vt quando mandat alicui reſtitui rem ſuam, vel man
dat alicui dari beneficium, corã primo ſi opponitur exceptio in-
iuſte ſententie, q: lata cõtra ius partis, in qua nõ eſt appellatum
non admittit iſta exceptio. Sic loquit hic. Si opponat exceptio
nullitatis ex defectu iuriſdictionis, vel propter defectũ, q: ex cau
ſa falſa lata eſt ſentẽtia, vel ꝓpter falſa inſtrumenta, vel dolo ad-
uerſarij parte abſente, ſic admittit exceptio dũmodo calumnioſe
nõ opponat, vt dictis iuribus. ¶ In cõtrariũ allegat hoc caſu,
ſi eſt executor, referat ſuperiori, ⁊ non exequat, ſi eſſet ordinarius
deputatis executoribꝰ, tũc dꝫ tales exceptiões admittere, ⁊ non
exequi: vt dicto. §. marcellus. Calũnioſe dicit q: ſi opponat exce-
ptio cã morande ſolutionis, ⁊ hoc perpendat, põt illas repellere.
C. ad. l. cor. de fal. l. ij. Miſtus vero executor põt admittere tales
exceptiones, que opponunt, quantũcumqꝫ ſcribat preciſe. ſ. c. ex
parte. xxv. q. ij. ⁊ ſi cognitione. ſ. de reſcriptis. ſi qñ. ⁊. c. cũ adeo.
de eta. ⁊ quali. accepimus. Inn. in. c. cũ in iure. j. tenet ꝙ exceptio
nullitatis ſnie ex defectu probatiõis falſe nõ admittat per execu
torẽ, niſi opponat ꝙ lata ſit parte abſente ſic intelligit. §. marcel-
lus. vel niſi opponat defectus iuriſdictionis: quo caſu admittit
nõ vt de ea cognoſcat, ſed vt ſuperſedeat, ⁊ ſuperiori referat. Idẽ
in. c. de cetero. de re iudi. dicit ꝙ merus executor cognoſcit de ex-
ceptione, que cõtra ipſuꝫ opponit, vtrũ habeat iuriſdictionẽ: de
executione vero tangente principale negotiũ, dicit qꝺ ſi cõmiſſio
fiat ab illo, qui cognouit de eã, nõ cognoſcit merus executor, nec
admittit aliquam exceptionem: q: committens vt certus de offi
cio ſuo nõ videt committere aliquam iuriſdictionem. Secus ſi
ab illo, qui non cognouit de cauſa, fiat commiſſio: q: tunc intelli-
gitur clauſula, ſi eſt ita, ⁊ tũc poteſt cognoſcere, ⁊ omnibꝰ caſibꝰ
quibus dixi eũ nõ poſſe ꝓbationes, ⁊ exceptiones recipere, verũ
ad effectũ cognitionis: ſed vt ſe inſtruat, ⁊ referat ſic. Ita dici ibi
9 Inn. ¶ † Tu dic, collectis dictis Hoſt. hic, ⁊ Bart. in. l. a diuo
Pio. ⁊ omniũ, quidã eſt executor conſeruatorius, de quo cogno
ſcat. Et dicit Jo. qꝺ ſi ſciat, vel credat aliquid eſſe notoriũ, nullã
exceptionem admittit, niſi excommunicatis: vt. xj. q. iij. c. cũ ex-
communicato. ⁊ cap. ſequẽ. de excepti. cap. Pia. libro. vi. vel niſi
dicat delinquens ſe hoc feciſſe in caſu licito: vt q: ad ſui defenſio-
nem, vel alias in caſu licito ſibi conceſſo a iure, vel priuilegio. Et
ratio, nam ex quo corã tali opponit tale quid, ꝙ impediri nõ po
teſt, niſi mediãte iuris indagine, omnino dꝫ abſtinere, ⁊ exceptio
nes admittere, alias iuſte poterit ab ipſo appellari. Hec materia
de officio delegati. c. fina. li. vj. ¶ Quidã eſt referẽdarius, de quo
per Inn. de appel. ſuper eo. ij. ⁊ cap. intimaſti. ⁊ hic debet omnes
exceptiones admittere: ⁊ dubia referre, ⁊ ſi opponatur exceptio,
que impediret actum relationis, debet ipſam admittere, alias li-
cite appellaret, ⁊ hoc ideo, q: modum excederet. Item ſimiliter
poſſet recuſari, niſi fuerit datus de conſenſu partium, vt ſupra. c.
proximo. §. verum. ¶ Quidaꝫ eſt executor purus, ⁊ nudus. Hec
eſt noſtra materia dic ꝙ horũ quidã ſunt meri ⁊ puri facti, ⁊ ſunt
nuntij, qui deputant ad ſuſpẽdẽdũ, ad adducendũ in poſſeſſionẽ
vel citandũ, vel pignorandũ, ⁊ de talibꝰ nõ eſt dubiũ ꝙ nullã ex-
ceptionẽ admittũt, nec aliqd examinãt, ⁊ ſunt quaſi pica, ⁊ orga
num. ff. de re. eorũ. l. ⁊ magis. §. ne tñ. ff. de offi. prefec. vrbis. l. j. §.
penul. cũ ſi. Uerba ſunt Hoſt. ⁊ hic, ⁊ Bart. in. d. l. a diuo. ⁊ tali-
bus omnino parendũ eſt, nec eſt cõtumaciter reſiſtẽdũ: vt in pre-
alle. iuribus. qꝺ eſt verũ, quãdo cõſtat de mãdato, ⁊ qꝺ dati ſunt
ab eo, qui dare poteſt: alias eis reſiſti poteſt: vt. l. prohibitũ. C. de
iure fiſci. ¶ Quidam ſunt executores miſti ⁊ horũ triplex eſt ſpe

cies. Quidam miſti principaliter habētes cognitionē, ſecūdario
executionem, vt ſunt delegati, ⁊ appellantur executores hic, ⁊ eſt
caſus, de fo. compe. ſi quis cōtra clericum, ⁊ non eſt eſt dubiū qḋ
tales habent iuriſdictionem, ⁊ exceptionem legitimas admittere
poſſunt, ⁊ tenentur. ſ. c. ex parte. alias ab eis appellatur. Unde
cognoſcunt ⁊ de principali, ⁊ de incidentibus: vt per totū iſtum
titu. ¶ Quidam ſunt executores principaliter, ſecundario cogni
tores: tunc iſti poſſunt cognoſcere de veritate ſue poteſtatis, an
ſint ſurreptitie dati, vel nō poſſunt cognoſcere de modo exequē-
di, de quibus rebus, ⁊ quo ordine. ff. de re iudi. ⁊ diuo pio. ⁊ ad-
mittere exceptiones modificantes executionem reſpicientes eā:
vt. d. l. a diuo pio. §. ſi ſuper. ⁊ de confeſ. l. ſi. Nunquid aūt poſſint
cognoſcere de negotio principali, ⁊ admittere exceptiones circa
illud. Si exceptio concernat nullitatē, tunc ſunt opi. Dic, ſi exe-
cutor eſt deputatus ſingulariter ad exequendam, nō poteſt ad-
mittere exceptiones vt cognoſcat: poteſt tamen admittere vt ſu-
periori referat, ⁊ poteſt admittere vt non exequatur, vbi eſt certū
ſibi de defectu poteſtatis committentis, ⁊ aliter non certificaretur
poteſt ſe de quocunq; parenti, ⁊ viſibili vitio ſentētie informare
vt non exequatur: vt de reſcriptis. cum contingat, ad qḋ de priuil
legiis. cum perſone. Sed ſi alias eſt ordinarius, qꝛ additur ſuper
exceptione propter defectum ſententiantis, qui exequi non pōt
vt quando eſt lata ſententia ab arbitro, vel delegato inferiore a
principe ſecundum leges, tunc hic poteſt admittere exceptiones
nullitatum, ⁊ de eis cognoſcere, ſecundum Bar. i. i. d. l. a diuo pio.
Si aūt eſt ordinarium deputatum ad executionem ſententiarum,
gl. hic ſentit qḋ poſſit cognoſcere, ⁊ admittere exceptiones nulli
tatis, per. §. marcellus. qḋ nō placet Bar. in. l. a diuo pio. dicit tū
quod poterit admittere exceptionem, vt ſummarie cognoſcat, ⁊
ſuperiori inferat, nō vt aliquid decidat. Dic qḋ opi. Bar. eſt ve-
ra, quando eſt deputatus executor par, vel inferior pronūtiatine.
ſecus ſi eſt deputatus ſuperior vt epiſcopus in executiōe ſenten-
tie archidiacōi: quia tūc ceſſat ratio quod par, vel inferior infrin
gat quod de facto ſuperioris vel paris. Ultimo anno ſic apoſtilla
uit vſq; ad. §. ſed eſt dubiū an poſſit ⁊ horum duplex eſt ſpecies.
¶ Quidā ſunt executores, qui ſecūdario recipiūt cognitionem
ſuper principali negotio. Quidā, qui ſecūdario recipiūt cognitio
nē ſuper ipſa executiōe tantū. De primis refert an ſint executo
res in officialibꝰ, ⁊ an ipſi poſſint, ⁊ debeant iuriſdictionē aſſu-
mere in principali, vel in incidenti. vide Inno. in. c. dudū. de pre-
ſumpt. de cuiꝰ glo. facta eſt hodie gloſ. in clemē. iudices. eo. titu.
in cle. ⁊ vide per Cōpoſt. de reſcriptis capitulū. ⁊ dic vt c. accepi-
mus. de eta. ⁊ qualita. ⁊ de cōceſ. prebē. poſtulaſti. ¶ Quidā ad
iudicia, vt ſunt executores, qui delegantur ab eo, qui de cauſa nō
cognouit: ⁊ tales habent conditionaliter executionē, ſi eſt ita: vt
quando delegātur ad executionē ſentētie arbitri, qui non poteſt
exequi: vel quādo delegātur ad executionē ſentētie late per dele-
gatū ordinariū, qui nō poteſt exequi: vel quando iudex vnius ter
ritorij alteri mādat, ⁊ precatur vt exequatur ſentētiā alterius: ⁊ tūc
poteſt cognoſcere de incidētī: vt. l. ⁊ ſi nō cognitio. C. ſi cōtra ius,
vel vti. publi. poteſt etiā cognoſcere de principali: vt no. Inno. in
dicto. c. decetero. ſcꝫ nullitatis, ⁊ non iniuſtitie, ex quo ſententia
trāſiuit in rē iudicatā. Sed eſt dubiū de ordinarijs vniuerſaliter
deputatis executioni ſententiarū. Et gl. hic dicit, que in hoc eſt
notādā, ꝙ tales recipiūt cognitionē ſup principali, per. §. Mar-
cellus. Bar. in. l. a diuo pio. tenet cōtrariū per ibi no. vbi dicit ꝙ
talis non cognoſcit, ſicut nec merus, niſi vt referat, etiam ſi ſit de
putatus executioni ſententiarum per. c. ſtatutum. Specu. in ti.
de execu. ſen. §. ij. verſicu. quid ſi mādet. cōcor. has opi. vt prima
pcedat, ſi executor ſit per ius deputatus, ⁊ ſic ſuperior, vt eſt epiſ
copus in executione ſententie archidiaconi, vel in executiōe ſen-
tētie arbitri. Secūda pcedit, quādo executor eſt inferior. ¶ Qui
dā ſunt executores miſti principaliter executionem recipientes,
ſecundario cognitionē, nō ſuper principali, ſed ſuper executione
ipſa, ⁊ modo exequēdi, vt ſunt illi, qui dātur ab illis, qui cogno-
uerūt de cauſa, tales cognoſcūt de incidēti, an ſit executor ſcilicet
de veritate pcū: vt in. l. ⁊ ſi nō cognitio. alſ. in gl. ſed nō cognoſcūt
ſuper pncipali, cognoſcūt etiā de modo exequēdi, ⁊ de ptinenti-
bus ad articulū executiōis, in quibus rebꝰ, ⁊ cōtra quos debeat
fieri executio, ⁊ admittunt exceptiones modificatiuas exceptio-
nū, alſ modificantes executionē, ⁊ pbatur de re iudi. a diuo pio. §.
ſi ſuper. ff. de cōfeſſis. in. l. ſi alias ſi nō admitterent, modū excede
rēt ⁊ hoc de iſto paſſu notabili. tales tamē executores ſi opponā
tur exceptiones nullitatis de defectu iuriſdictionis, vel aliter, eas
admittere poſſunt, non vt cognoſcāt, ſed vt ſuperiori referāt, nec
vt iudex, ſed vt bonꝰ vir ſe inſtruit: ⁊ ſi videt calūnioſam, reijciat vt
dicta. l. ij. de falſis. alias admittit vt ſuperiori referat, vt dixi. Ad
hoc. ſ. de reſcriptis. cum cōtingat. vbi bonus tex. ⁊ patet. j. c. cū
10 in iure. ¶ † Sed eſt dubium an poſſit executor reuocare ſenten-
tiam iniuſtam per reſtitutionem ex clauſula generali. Specu. vbi
ſ. diſtinguit inter ſuperiorem executorem, ⁊ inferiorem, vt. ſ. di-
xi in ſimili. Sed eſt dubium in ordinarijs vniuerſaliter deputatis
executioni ſententiarum. Et glo. hic dicit, que in hoc eſt notāda,
qḋ tales recipiunt cognitionem ſuper principali, per. §. Marcel-
lus. ſ. allegatum. Bart. in. l. a diuo pio. tenet contrarium per ibi
no. vbi dicit qḋ talis non cognoſcit, ſicut nec merus, niſi referat,
etiam ſi ſit deputatus executioni ſententiarum per ſtatutū. Spe.
in ti. de execu. ſen. §. ij. verſi. quid ſi mandetur. concordat has opi.
vt prima procedat, ſi executor ſit per ius deputatus, ⁊ ſic ſupe-
rior, vt eſt epiſcopus in executione ſententie archidiaconi. Secū
11 da procedit, quando eſt inferior. ¶ † Eadem gl. ibi de appella. c.
dilecto. ⁊ c. vt debitus. Dic qḋ concluſio eſt vera, ⁊ ab iſtis execu
toribus appellatur, ſi modum excedant. Et moduꝫ dicuntur ex
cedere, ſecunduꝫ qḋ dixi. Unde ſi non admittant, aut ad merita,
aut ad executionem, aut circa defectum poteſtatis, vbi admitte-
re tenentur, modum excedant, ⁊ poterit appellari. Idem ſi egre-
diantur formā mādati: ⁊ idem ſi admittant exceptiones, vt co-
gnoſcat vbi non poſſunt. Ubi autē admittere poſſunt exceptio-
nes, vt ſuperiori referant, ſi non admittunt, qꝛ hoc eſt in eorum
facultate, nō poteſt apellari ad finē vt impediatur executio, licet
ſic ad finem vt deuoluatur cognitio ad ſuperiorem. De quo dic
vt plene dixi. in. c. quod ad conſultationem. de re iudi. ¶ Eadeꝫ
gl. ibi: conqueratur de ipſo. no. ergo referendo ad ſuperiora, quod
licet ſententia tranſiuerit in rem iudicatam, nihilominus pars
poteſt conqueri de iniuſtitia contra iudicem: qꝛ quo ad iudicem
non tranſiuit in rem iudicatā, cum quo nil fuit iudicatum. Uide
glo. de priuile. cum olim. ij. doc. de ſentēn. excommu. ſacro. ⁊ vide
doct. in. c. ſepe. de appel. in gl. magna. Ultimo anno ſic apoſtilla-
uit ſecundum ⁊ tertium dubium glo. ¶ Secundum dubium, an
appelletur ab iſtis executoribus gl. quod non, niſi modum exce-
dant. Quod eſt verū. ſ. ea. ſuper queſtionū. §. j. ⁊ ibi probatur in. l.
ab executore. C. quorū app. non reci. ff. de appella. reci. l. ab execu
tore cum ſi. modū dicitur excedere, quādo exceptiones nō admit
tit, quas debet admittere, ⁊ non ſeruat modū a iure. dicta tamen
in exequendi forma. de quo dic vt no. de re iudi. quod ad cōſulta
tionem. ⁊ eo. tit. de cetero. dicit tamen gl. quod a miſto appellatur.
12 ¶ † Tertium dubium gloſ. oppo. ⁊ videtur quod non debeat
executor exequi mandatū iniuſtū, nec iniquū: qꝛ euidēter iniquo
mandato non eſt obediēdū. xxiij. q. i. c. quid culpatur. xi. q. iij. cū
ſemper cū ſi. Tolle mentē gloſ. quoddā eſt mādatū iniquū ⁊ quo
ad iudicē mandatū, ⁊ quo ad partē, contra quam, quia ei ſit iniu
ſtitia euidens tam ex parte iudicis, quam ex parte partis: ⁊ dic
ꝙ hoc non eſt exequendū. quoddam eſt mādatū iniquū, ſeu iniu
ſtum quo ad partem, nō quo ad iudicē, vt quādo ſententia iniu-
ſta tranſiuit in rē iudicatā, vel quia pars nō appellauit, vel lapſa
ſunt tēpora, vel etiā bis eſt appellatū: ⁊ tūc cū non ſit iniquū quo
ad iudicem. licet mādatū ſit iniuſtū, qꝛ habet iuſtitiam quo ad
partem, qꝛ ſentētia nō eſt iuſta, dꝫ adimplere: qꝛ de rigore iuris, vt
ſit licitum finis, hoc mādatuꝫ eſt iuſtum, ⁊ qꝛ iniuſtitia reſpectu
partis purgatur eo, qꝛ pars acquieuit, vel ter appellauit, hoc ope
rante iuris rigore, vt ſit finis litium. allegat ff. de condi. ob turpē
cauſam. l. ſi. dicit tamē gloſ. ⁊ hoc aduerte, ꝙ ſi iudex per iniuriā
dānauerit, ꝙ poterit puniri ad intereſſe partis: vt inſti. de ob.
13 que ex quaſi delic. in prin. ⁊ pbatur. ff. de iudi. l. ſi filius. ¶ † No.
iſtam glo. ꝙ etiam de iniqua ſententia habet remediū ad penam
contra iudicē. licet tranſiuit in rē iudicatā quo ad iudicem, ⁊ quo
ad partem. Unde dato ꝙ non poſſit conqueri de iniuſtitia ſen-
tentie ad ipſam retractandam, poteſt conqueri de iniuſtitia ſen-
tentie ad finem vt iudex inique procedens puniatur. ꝙ no. idem
14 doct. in. c. ſepe. in glo magna. j. de appel. ¶ † Quartum dubium
glo. vtrum iudex habēs cōſciētiam veritatis circa cauſam, ⁊ ali-
ter ſibi cōſtat per probationes, debeat procedere ſecūdum ſcien-
tiam, an ſecundum allegata. ⁊ videtur ꝙ iudex non dꝫ facere cō-
tra conſcientiam. de reſtit. ſpo. c. literas. de ſen. excō. c. inquiſitiōi.
Hugo, ⁊ ſequaces dixerunt ꝙ non dꝫ iudicare cōtra cōſcientiā,
ſed alteri cōmittere, vt in iuriſ allegatis. Sed ſi ſit talis, qui non
poteſt alteri cōmittere, puta ſubdelegatus delegati, pronuntiet
ſecundum allegata, ⁊ deponat cōſcientiam. iij. q. vij. iudicet cum
ſimul. Fatetur tamē ꝙ iudicās cōtra cōſciētiaꝫ, ⁊ grauans partē,
tenetur ad intereſſe. de re iudi. cum eterni. lib. vi. Iſte textus facit
indiſtincte ꝙ poſſit, ⁊ debeat ſcdm allegata pcedere. ſed qd ſi nō
poteſt cōſciētiā deponere. Dicit Hoſti. ꝙ nō dꝫ cōtra cōſciētiaꝫ
agere, qꝛ nulla obediētia neceſſitat ad agēdum cōtra cōſciētiā. de
tēpo. ordi. ad aures. de reſti. ſpo. literas. de ſimo. per tuas. de ſen.
excō. inquiſitioni. dicitur gloria veſtra, hoc eſt teſtimoniū cōſciē
tie veſtre. de ſacra vnct. c. i. Unde ſi poteſt, informet conſciētiam
cū iure, ⁊ exequatur ⁊ dicit Hoſti. ꝙ hoc facere, vbi ſententia eſſet
euidenter nulla. ſi vero poteſt, deleget, ſi nō pōt, inſtet cū ſuperio
re vt ipſum exoneret: ſi nō poteſt ſe exonerare, appellet. ſ. c. ſi qū.
nō tamē ſtatim poteſt appellare, niſi qū non poteſt cōſciētiaꝫ de-
ponere. Fin

ponere,ſecundū doc.q2 nō eſt ſcribendū,nec alicui conſulēdum
qđ contra cōſcientiā agat.al'.de reſcri.c.fi.Itē optima eſſet cau
tela,vt cū iudex videt moueri litē de eo,in quo ſcit veritatē,ſua-
deret parti vt faceret eum remoueri,qui a vellet eum in teſtem
pducere:qđ poteſt:vt in.c.dilecto.de teſti.& de hoc no.ſ.de offi.
15 or.c.ſ.& in ſpe.de diſpu.& alle.§.penul.ante fi.¶ †Opp.ad idē.
Ius enim canonicum a ſpiritu ſancto pcedit.i.promulgatur a
ſanctis patribus ſpūſctō ſuggerēte.l.di.c.ſi quis.dis coꝛuo.&.c.
ſi ille nō deberet.Sol.nō ſit eius executio tanq̄ iniuſte.ſed tāq̄
iuſte:& pro tali habeť,ex quo nō eſt aptū.vt dicit gl.in fi.& Inn.
Sed ſi euidenter cōſtaret de iniquitate:nō eſſet parendū,vt.ſ.
16 dixi.¶ †Poſt gl.qđ in criminali,vtrū ſi cōmittiť executio ſen-
tētie in cā criminali,ſciens iniuſtitiam debeat exequi:videť qđ
ſic ſecūdū quoſdam.xxiij.q.ſ.quod culpatur.ff.de ad legē aquil.
l.liber homo.Inn.dicit quod nō cōſuleret in perſonam condem
nati tunc executionē faciēdā,quādo ſentētia eſt iniuſta.Ad hoc
xxiij.q.v.cū miniſter.&.c.prior.&.c.ſequ.Idem Arch.xi.q.iij.q
reſiſtit.vnde debet iudex in criminalibus ex faciliori cauſa diſ-
ferre executione:q2 non eſt reuocabilis. Bat.de but.

1 ☞ Delegatus punire pōt partem pcurantē delegatū aduoca-
ri ad maius tribunal,ne de cauſa in termino cognoſcatur,& alte
ri cauſam cōmittere oʒ niſi de partiū conſenſu prorogetur.
2 Delegatus poteſt a ſuperiore reuocari,etiā in termino,quo de-
bet de cauſa delegata cognoſcere.
3 Malitijs hoīm eſt obuiandum,ne ex malitia lucrum ſentiant.
4 Delegāda non eſt cauſa ſuſpectis.
5 Citatio per delegantē tranſit ad delegatum,vbi cauſa ſpecifice
committitur.
6 Prorogatio termini citationis pōt fieri per partes cōſentiētes.
7 Caſus,in quo de iure poteſt procedi appellatione remota.
8 Delegato altero temporaliter impedito nō purificatur vis clau
ſule qđ ſi non omnes,poteſtas aliorum,&c.
9 Mandato pape potius,q̄ regis,eſt obediendum.
10 Delegatus pape pōt mandato pape & regis ſimul obedire,vbi
hoc facere poteſt ſine magno incommodo alterius.
11 Iudicis abſentiam pcurans,ne iudicet,puniť ad intereſſe ptis.
12 Iudicio ne aliquis ſiſtat pcurans,qua pena puniatur.
13 Delegatus quando poſſit cōmittere cauſam cum clauſula,ap-
pellatione remota.
14 Appellare nullo caſu poſſunt partes,que appellationi renun-
tiauerunt.

1 **Cum autē.** ¶ †Delegatus punire pōt partem pro
curantem delegatum aduocari ad maiꝰ
tribunal,ne de cauſa in termino cognoſcatur:& alteri interim oʒ
cauſam cōmittere,niſi de partiū cōſenſu cauſa prorogeť.hoc di
¶ Vel ſic:delegatꝰ,qui impediť die ſtatuta pcedere,puniet par
tem hoc pcurātē,& alteri interim oʒ cām cōmittere,niſi de ptiū
cōſenſu progeť.Primo poniť factū enorme,vel pceſſus.ſcđo
2 puiſio,ibi no.¶ †No.pmo qđ iudex delegatꝰ pōt a ſuperiore re
uocari,ēt in termio,quo oʒ de cā delegata cognoſcere:& ſic iudex
delegatꝰ quo ad aliā lʒ nō quo ad cauſam ſuperiori eſt ſubiectꝰ.
3 ¶ †No.ſcđo,malitijs hominū obuiādū.¶ No.tertio,delegatū
poſſe punire partes pcurātes,vt ipſe delegatus impediať:ne de
cā in termino cognoſcat.¶ No.quarto,malitijs hominū obuiā
4 dū,ne ex malitia lucrū ſentiāt.¶ †No.quinto qđ cā eſt delegāda
5 nō ſuſpectis.¶ †No.ſexto qđ citatio p delegantē tranſit ad de-
legatū vbi cauſa ſpecifice committitur,vt cognoſcat de cauſa in
6 termino in citatione aſſignato.¶ †No.ſeptimo qđ prorogatio
7 termini citationis pōt fieri per partes conſentientes.¶ †No.ca
8 ſum,in quo de iure pceditur appellatione remota.¶ †Que-
rit gl.vtrū tpaliter impedito altero delegato purificetur vis clau
ſule.qđ ſi nō omnes,poteſtas aliorū.dicit gl.qđ non.Ratio,q2
purificata clauſula delegatus tertius nō pōt ſubdelegare,vt po
te cum iam ſit ad alios poteſtas deuoluta:ſed hic eo tēporaliter
impedito poteſt ſubdelegare:ergo ſequitur qđ nō purificať clau
ſula.& ſic clauſula,ſi nō pōt intereſſe,nō refertur ad temporales
impotentias.gl.intellexit per hūc tex.qđ hic fuerūt plures dele-
gati cū clauſula.Item ſequitur vnā opi.dānatam qđ delegati
cum clauſula abſentes nō poſſint ſubdelegare.tu dic vt.ſ.c.coram.
9 ¶ †Scđo opp.gl.qđ hic delegatus,potius debeat obedire mā-
dato pape,q̄ regis.xi.q.iij.c.qui reſiſtit.ff.de re iudi.l.contra pu
10 pillū.†So.vbi vtriq3 pōt obedire ſine magno incōmodo alte-
rius:obedire oʒ.ff.de ope.lib.l.duorū liberorū.imo ppter ppria
cōmoda pōt deſerere iudiciū.ff.de iudi.l.ſi longius.de app.cum
11 parati.vbi de hoc.¶ †Quero cū ſequēti gl.pena punietur pars
pcurās abſentiā iudicis.dicit gl.qđ puniet ad partis intereſſe.
12 †Per hoc dicunt quidā qđ per edictū,de eo,per quē factum eſt
ff.l.ſi.& ne quis eū,qui in ius vo.& vi,dolo ext.dicit tñ Inn.qđ il
lis edictis nō tenetur pars,que pcurat iudicis abſentiā:ſed qui
vi exemit partē,vel cuius dolo factū eſt ne pars ſiſtat,punietur
etiā mulcta.ff.ſi quis ius dic.nō obtēpe.vel ad iudicis arbitriū.
13 ¶ Opp.qđ ex quo nō apparet qđ delegatus,de quo hic,poſſet.
pcedere ap.remo.ergo nec poteſt aliū cōmittere qđ nō hʒ.de de.
inter vi.& vxo.c.nuper.& ſic delegatus,de quo hic,nō poteſt cō-
mittere cām app.remo.q2 hoc eſt ſolius principis.ff.a qui app.
nō lʒ.l.ſ.in fi.Oppo.qđ delegatus nō poſſit cōmittere cām app.
remota:q2 hoc eſt ſolius principis.ff.a qui.app nō licet.l.ſ.in.fi.
dic ſcđm quoſdā qđ hic eſt caſus ſpecialis in odiū illorū,qui pcu
rant,&c.Tu dic,ſm gl.qđ delegatus authoritate ppria non
ſubdelegat app.re.ſed bene ius talē commiſſionē quandoq3,vt
vt hic,fortificat qđ procedatur appel.remo.Et quiq3 committit
authoritate delegantis.ſ.c.cum R.ſcđm gl.hodie nō eſt vis,q2
eſt remota.qđ eſt falſum:q2 etiā hodie operatur,vt ibi no.& ſic ex
gl.habes duos caſus,in quibus proceditur appel.remota.idē
videtur dicendū,vbi cōmittatur cā appel.& in primo reſcripto
erat clauſula appel.remo.vt in.c.exhibita.ſ.de iudi.Item qñ ex
elutionē mandati apoſtolici res in aliū transfertur.de alie.iudi.
14 mu.cauſa fa.c.ſ.ad fi.& quādo partes renūtiant app.¶ †Et ad-
uerte ad vnū ſingulare dictū Ho.qđ licet vbi ab homine.ſ.ſupe-
riore remoueť appellatio,poſſit appellari in caſibus expreſſis a
iure:vt no.de appel.paſtoralis.&.c.vt debitꝰ.in nullo tñ caſu pōt
appellari,vbi appellationi eſt renunciatū,vt vbi clauſula.appe.
remota appoſita eſt a iure:q2 legis authoritas eſt maioris potē
tie,q̄ hominis.qđ no.& menti tene,q2 magna limitatio ad.c.pa
ſtoralis.& ad materiam,ibi.vt.C.de rend.app.l.ſi.ff.de ferijs.l.ſ.
15 ¶ †Poſt gl.q̄ro qualiter cōſtabit de malitia.dic ex perſpicuis
indicijs q2 forte aliter malitia teſtibus pbari nō poſſet.l.nō om
nes.§.a barbaris.ff.de re mili.¶ Quid ſi pars ſola,ad cuiꝰ in-
commodum hoc extitit procuratum,obſequatur:dic quod ſuffi
ceret.Et dicit Hoſti.quod ſi pars pcurans euocari iudicem pa-
rata eſt terminū prorogare,ſuſpicionem euitat,& delegatus ſub-
delegare non poteſt appellatione remota.

1 ☞ Subdelegatus a delegato pape iuriſdictionem habente co-
ercere poteſt.
2 Reſcriptum ſecundum poſt primum non valet,nec primo dero
gat,niſi in ſecundo expreſſa fiat mentio de primo.
3 Iuriſdictionem habens poteſt alteri demandare,& habens po
teſtatem ſine coercione,& executione,eluſorium dicitur.nu.5.
4 Executor ſententie recipit iuriſdictionem,& coercionē contra
executionem turbantes.
6 Executor merus poteſt ferre ſententiā interdicti in perſonam,
& articulum executionis merum,& nudum committere.
7 Iudici videtur fieri iniuria,cui nō permittitur exequi mandatū
ſibi a ſuperiore iniūctū,& cui etiā inhibetur ſine prētio exercitiū.
8 Reſcriptum ſecundum faciens mentionem de primo tollit fun
ditus iuriſdictionem primi.
9 Iuriſdictionē alteri cōmittere nequit,qui nō habet coercionē.
10 Reſcriptum ſcđm qñ non dicatur facere mentionem de primo.
11 Delegatus ab epiſcopo an recipiat coercionem.
12 Delegatus an poſſit in poſſeſſionem mittere.
13 Arbiter an habeat coercionem.
14 Delegatus poteſt ſubdelegare cum omni ſua poteſtate.
15 Excommunicatus pro dubia offenſa debet abſolui,etiam ante
ſatiſfactionem.
16 Excommunicatus pro contumacia,vel alia cauſa,debet abſol-
ui cautione preſtita,vbi periculum eſt in mora.
17 Sententiam nullā exequenti quando poſſit reſiſti,vel agi actio-
ne iniuriarum.
18 Patriarcha an ſit iudex ordinarius in prouincia.
19 Proceſſus,vel ſnīa vi poteſtatis delegati per eum,qui delega-
tus non eſt,innatur vi poteſtatis ordinarie quam habet.
20 Iudex ordinarius ſi procedat vi poteſtatis delegate,quam non
habet,non valet proceſſus.
21 Proceſſus habitus vi certe poteſtatis,de qua dubitatur,an va
leat indiſtincte.
22 Reſcriptum ſecundum quare debeat facere expreſſam mentio-
nem de primo.
23 Executor an poſſit excommunicare.
24 Subdelegatus an poſſit merum.i.purum articulū ſubdelegare.

1 **Ex literis.** ¶ †Subdelegatus a delegato
pape iuriſdictionē habēte coer-
cere poteſt.h.d.Due ſunt partes.In prima,de cauſa
facti narratio.In ſecunda,cauſe cōmiſſio,ibi:man-
damus.que diſtinguit,& ſcđm membrū proſequitur,ibi:ſi vero.
¶ Caſus.vertente queſtione inter archipreſbyterū,& canonicos
eccleſie ſancte Iuſtine,eo qđ archipreſbyter aſſerebat ſe canoni
cum eccleſie ſancte Iuſtine,breuiter cauſa fuit delegata ad peti-
tionem canonicorum primicerio gradenſi,& plebano ſancte So
phie:hoc facto archipreſbyter in eadē cauſa impetrauit ſcđas lite
ras archipreſbyterum paduanū,& archipreſbyter paduanus,

q: clerici ſancte iuſtine non recipiebāt dictum presbyterū in ſo-
cium, et in fratrē, eos excōicatos fecit publice nuntiari: tamen
primi iudices reputantes prędictū archipresbyterū paduanum
non habere iuriſdictionē, dictas ſentētias pronunciauerunt nul
lius momenti, et eas publice nullas cōmiſerunt nuntiari patriar
che gradēſi: qui patriarcha cōmiſit iſtas literas denunciatio-
nis publice legi: et cū vellet caſtellanus archid. legi, non permi-
ſit, et legentes expulit, et fortiter verberauit: propter qd pa-
triarcha ex poteſtate ſibi cōmiſſa dictū archid. interdixit, et qr
dictus archidiaconus interdictū nō ſeruabat, nec de iniuriis ſa
tiſfaciebat, mota eſt queſtio inter dictū archidiaconū et patriar-
chā, et tandē ad papam per patriarchā ſupplicatū cauſam de-
bere de iure committi: et ſic papa mandauit vt ſequitur. hic eſt
2 caſus. lego literam. ¶ † Not. primo qd ſecūde litere poſt primas
non valent nec primis derogāt, niſi in ſecundis expreſſa fiat men-
3 tio de primis. ¶ † No. ſecūdo qd habens iuriſdictionē pōt alte-
4 ri demandare. ¶ † No. tertio qd executor ſentētie recipit iuriſdi
ctionē cōtra executionē turbantes: et ſic quo ad articulū executionis
5 aliqualē recipit cognitionē, et iuriſdictionē. ¶ No. quarto qd po
6 teſtas ſine poteſtate exequēdi, et coercēdi, eluſoria videt. ¶ † No.
quinto qd merus executor pōt ferre ſententiā interdicti in perſo
nam, et pōt committere articulū executionis purum, et nudum.
7 ¶ † Sexto no. qd fieri videtur iniuria iudici, cui nō permittitur
exequi mādatū ſibi a ſuperiore iniunctū: et cui etiā inhibetur ſue
8 poteſtatis exercitium. ¶ † No ſeptimo qd ſecunde litere facien-
tes mentionē de primis tollūt fundatus primorū iuriſdictionē,
ita qd nō valet eorū proceſſus in alios, qz in partes, per ſe, vel p
aliū, cōſtito de reuocatione literarū, etiā dato qd nō opponatur.
et hic eſt bonus caſus, quē allegant. ē. in c. paſtoralis. ad hoc de
reſti. ſpo. c. audita vide Inn. de reſcriptis c. ſi contingat. et de con-
9 ceſ. preben. ca. i. libro. vi. ¶ † Not. octauo qd nō habens iuriſdi
ctionē nos pōt alteri coercitionem cōmittere: et ceſſante iure au-
10 thoris, deficit ius ſucceſſoris. ¶ † Quero quando non dicatur
facere mētionē. gl. h dicit quādo nō cōtinet ſeriē facti. i. ſentētiā,
vel proceſſum. de re iudi. inter monaſteriū. vel nominatur reus, ſz
11 non lis, vel alie litere. ¶ † Quero cū gl. iii. an delegatus ab epo
recipiat coercionē: quidam qd ſic. xi. q. iii. peruenit. Alii cōtra q.
vi. quiſquis. de re iudi. a diuo pio. de foro cōpe. ſi quis. Alii, ſi lis
eſt conteſt. pōt, alias non. ¶ Dic tu, certe conteſta. litis plus iu-
ris, vel poteſtatis ſibi non tribuit: qr cum eo non intelligitur fie-
ri cōtractus, ſed cū parte. ff. de periculo. l. iii. §. nec ſcribit. et ſic nō
obſtat de procura. c. i. li. vi. et qd ibi no. et vide gl. de re iud. cum
bertholdus. in ſi. gl. Tu tene qd dixi in c. ſi quis cōtra clericū. ē.
de foro cōpe. dic tu qd litis conteſt. nihil operatur: qr litis cōte-
ſta. licet faciat dominum procur. qr cum eo quaſi contrahitur, ta
men qr quaſi cōtrahitur cum iudice, nō efficitur dñs litis: vt no.
12 de procura. c. i. li. vi. ¶ † Tertio an delegatus poſſet in poſſeſſio
nē mittere: dic qd ſic cauſa cuſtodie, ſz nō in illa, que ius tribuit.
ff. de off. eius, cui man. eſt iur. l. cognitio. §. ſi. et l. iubere ff. de iu-
riſ. om. iudi. tu dic qd nos pōt etiam mittere ex primo: ſed bene
pōt pronuntiare de mittendo, niſi eſſet delegatus ad vniuerſita
tem cauſarū, vel niſi eſſet alias habens iuriſdictionē: vt ibi no.
13 et in. l. iii. ff. de dāno infecto. † Quid in arbitro, an habeat coer-
cionem. gl. qd ſic. alle. ff. de arbi. l. non ex omnibus. ff. de iudi. l. ſi.
14 ¶ † Opp. ii. ad idem, qd ipſe patriarcha nō debuit habere ali-
quam poteſtatem exequendi. qr delegatus a principe nō exequi
tur. ff. de re iudica. a diuo pio. de fo. compe. c. ſi quis contra. Sl.
in verbo, ſubdelegatus, ſoluit. tu dic quātū ad propoſitū, cū fue
rit ſubdelegatus delegati principis, potuit ſubdelegare cū om-
ni poteſtate, ē. c. proximo. in princi. Contraria autē loquitur de
15 delegato ab ordinario inferiore a principe. ¶ † Cum gl. iii. et vi
detur qd quis. i. iſte archidiaconus caſtellanus debeat abſolui,
etiā ante ſatiſfactionē. de verb. ſigni. c. ex parte. So. dicit, contra
rium procedit, quādo lata eſt excōicatus pro dubia offenſa, hic
16 quando pro manifeſta. ¶ † Sed cōtra, de appe. c. qua fronte. §.
ſane. vbi dicit qd excommunicatus pro cōtumacia, vel alia cau
ſa abſolui debet, ſi caueat. So. Lau. dicit qd abſoluitur, etiā cau
tione recepta, vbi periculū eſt in mora. Alii qd dicit tex. vel qua
ſuper alia cā. intelligūt nō manifeſtū, preſtita cautione, abſoluit.
17 ¶ † Quero an exequēti ſentētiā nullā poſſit reſiſti. dicit hic glo.
qd ſic. alleg. C. de iure fiſci. l. prohibitū. li. x. qd eſt verum, ſi eſt noto
rium ipſam eſſe nullā: alias nō eſt reſiſtuēdū, ſi eſt dubiū vel ve-
ritas nō eſt patefacta: vt. ē. c. ſi quādo. et. ē. c. proximo. §. qr vero.
¶ Sed an contra parochiam poſſit agi actione iniuriarū. qui
exequitur ſententiam nullam. dic qd non, qr habuit legitimam
cauſam ignorantie, ex quo putabāt ſententiā aliquam fuiſſe. ff. vi
bo. raptorū. l. ii. §. ſi publicus. de ſentē. excō. ſacro. et c. cū eterni.
18 de ete iudi. cū. ſimi. ¶ † Quero an patriarcha ſit iudex ordinari⁹
in ptc ui l. quidā colligunt hic qd ſic: ſed qr hic procedebat de-
19 legata poteſtate, nō ordinaria nō pōt hic colligi ¶ † No. gl. qd
proceſſus habitus vi poteſtatis delegati per eū, qui delegatus a ſ
eſt, nō iuuatur vi poteſtatis ordinarie, quā hz. vide Inn. contra
20 ē. de preſcri. c. cū ex officii. de quo dic vt ibi. ¶ † No. qd ſi ordina-
rius procedat vi poteſtatis delegate, quā nō habet, nō vz proceſſus
21 de quo per Inno. in c. cū ex officii. de preſcri. ¶ † Opp. qd proceſ-
ſus per executorē habit⁹ valuerit, etiā ſi ſecūde reuocāt primas: et
qr ſi nō eſt reuocatū in dubiū de viribus literarū, vz proceſſus ha
bitus rōne dubii. ē. de app. c. ſi duobus. Itē nō exceptū. vz proceſ-
ſus p primas. ē. de reſti. ſpo. audita. Sol. quidā intelligūt hic, qñ
fuit in dubiū reuocatū de viribus literarū: quo caſu, qr iri ad ar
bitros, nō vz proceſſus cōtra tertiū, vel partes. ē. de reſcr. c. paſto-
ralis. qr dz ad arbitros iri. Alii intelligunt qñ procedūt primi, et
ſecūdi, et nō eſt dubiū de reuocatione: quo caſu quo ad partes pē
det proceſſus ex reuocatiōe literarū, quorū proceſſus teneat, vel nō.
hoc verū de proceſſu habitu cōtra partes, ſed cōtra tertios im-
pedientes nō vz proceſſus. Alii qd ſi partes eſſent contumaces, et
nolētes cōparere corā primis vel corā ſecundis, bene poſſent rō-
ne dubii coerceri, ſm Gof. de reſcri. c. ſuper literis. ē. de appel. c. ſi
c. ſi duob⁹. Nā iz proceſſus, etiā ſi iuriſdictio reuocata ſit quouſqz
litere reuocatorie preſententur. ē. de reſti. ſpo. c. audita. Extranei
vero nō poſſunt ſic ligari, cū nō ſint de iuriſdictione illorū, nec
cōparere tenet, niſi in caſibus: et ideo pendent ex reuocatione p-
ceſſus, vt hic. Alii qd contra partes vz proceſſus, niſi opponat, et
appareat rōne dubii: ſed cōtra extraneos nō tz ſi nō opponat ſed
pēdet ex virib⁹ literarū. videte, proceſſus cōtra extraneos nō va
luiſſet faciēdo ordinariū proceſſū an preſentationē valuiſſet, poſt
notitiā ipſorum nō valeret, niſi iudices pronunciarent ſe cōpeten
22 tes. ¶ † Scđo quero de rōne quare eſt facienda mentio de literis
precedētibus in ſecūdis reuocātibus. dicit Inn. qd nō tantū ex-
preſſa, ſed expreſſiſſima eſt facienda mentio. et eſt ratio, qr reuoca
tio literarum pape eſt odioſa, et cōtra ius, niſi vbi rationabiliter
appellatur. de appe. vt debitus. ſemper enim preſumēdū eſt pa-
pā circūuentū, et qd literas nō cōceſſiſſet, ſi tenor literarū prima
rū, et proceſſus per eas habitus, et expreſſa fuiſſent. ē. c. ex parte. ſ.
aliā rationē aſſignat Hoſt. qr ſecunde reuocationem ſunt primo
iudici contumelioſe. ff. de arbit. l. litigatores. nā reuocatio nō eſt
contra ius, ſed ſcom. proſequitur hic alia, que ſpectant ad materiā
reſcriptorū, qualis dz fieri mentio de appellatiōe, etc. de quo dic
23 vt de reſcri. ex parte S. ¶ † Quero an executor poſſit excōicare
dic qd ſic, qr hz poteſtatē, quā hz delegatus, et ſic illā trāſmiſit in
ſubdelegatū, niſi ſorias exceperit. alle. Ho. ē. c. venerabili. de iu-
24 re patro. ex literis ¶ † Quero an ſubdelegatus poſſit merū. i. pu
rum articulū ſubdelegare. videtur qd ſic: nam patriarcha gradē
ns exiſtens ſubdelegatus ſubdelegauit, et publicabat per aliū: ſz
qd nō ptz. ē. c. ſuper queſtionū. in primo. §. in pluribus. et eſt priuile-
giū delegati a principe: vt ptz. ē c. proximo. Sol. dicunt quidā, vt
Pe. et Abb. fieri poſſe, dūmodo cū iudicē nō faciat, vel cōſtituat.
alle. ff. de arbi. l. ſz et interpellat. §. arbiter. ſi cui etiā qs p aliū et p
literas. et vide qd no. de dolo, et cōtu. c. ſi. vel dic qd quatenus ali
cui cōmiſerit exequendum. l. legi. literas, cū ſit articul⁹ facti, pōt
cōmitti per non delegatū principis. ē. c. ſuper queſtionū. §. poro
ro. et no. in. c. cū cauſam. de appel. in cle. vna, de offi. deleg.

1 Delegata iuriſdictio morte delegantis re integra expirat.
2 Unus ſuſtinet vicem duorum, quando aliquid fit ab vno nomi-
ne proprio, et alterius.
3 Duorum appellatione comprehenduntur, qui non ſunt duo ve
re, ſed ficte.
4 Ad iuriſdictionem perpetuandā ne morte mandatoris expiret
mandatum, ſufficit ſolum exercitium, vel initium exercitii ſue
iuriſdictionis.
5 Poteſtas duobus data exerceri non poteſt per vnum, ſed quem
poteſtas alterius non eſt deuoluta.
6 Mandati forma attendi debet.
7 Reſcriptum cum clauſula, quod ſi non omnes, duo poſſint ne-
gotium expedire.
8 Verba prolata in dubio interpretantur in vero, et non ficto ſi-
gnificatu.
9 Mandantis morte non expirat mandatum, quando aliquid fie
ri mandatur poſt illius mortem: ſecus ſi ſimpliciter.
10 Mandatum quando non finitur morte mandatoris.
11 Decretum factum in perſonam predeceſſoris transfertur in he
redem, vbi res erat perfecta.
12 Iuriſdictionem ou perpetuat actus precedens citationem quo
ad impedimentum expreſſe reuocatione.
13 Iuriſdictio quando dicatur cepta, et perpetuata cōtra extinctio
nem per mortem, et an actus nullus illam perpetuet.
14 Mandatum quot modis expiret.
15 Iuriſdictio quo ad collegam, ſeu alteram cauſam perpetuata,
an dicatur perpetuata quo ad aliam, vbi ſunt plures cauſe per
reſcriptum commiſſe, vel delegate.

Obligationis perpetuatio quo ad vnum etiam perpetuat quo
ad alios.
16 Iuriſdictio an perpetuetur quo ad aliam perſonam, citata vna
perſona.
17 Iuriſdictio an expiret morte vel depoſitione delegantis, ſeu ſub-
delegantis. nu. 19.
18 Mors ciuilis vbi non habet eundem effectum, quẽ habet mors
naturalis, non equiparatur naturali.
20 Iuriſdictio an eodem modo expiret in tranſlato, quo poſſet ex-
pirare in depoſito.
21 Delegatus ſi excõmunicetur delegatus an poſſit re integra exer
cere iuriſdictionem.
Excommunicatus ficte mortuus cenſetur.
Mors nomẽ in iure expreſſuz, intelligit in actu vero, ⁊ nõ ficto.
22 Procurator prius conſtitutus ad agendum, an repellatur, vbi
dominus poſtea excommunicatur.
23 Officio commiſſo per papam alicui cuz clauſula quod exerceat
per ſe, vel alium, donec aliter duxerit ordinandum, qui deputa-
uit cum clauſula, donec ad ſe duceret reuocandum, qui ſubſtitu-
tus incipit vti officio, deinde ſubſtituens moritur, an ſubſtituti
officium expiret.
24 Iuriſdictionem an perpetuet actus nullus, vt ſi citauit, ⁊ cita-
tio eſt nulla.

1 **L**icet vndique. ¶ † Iuriſdictio dele
gata re integra morte
delegantis. h. d. Cõis diuiſio. ſerũda ibi: inquiſitio-
ni. vel ſic: Clauſula qđ ſi nõ oẽs, duo: purificaꝛ l vno
vices alterius habente, etiam duobus impeditis. h. d. ¶ Nota
primo qđ mandatũ iuriſdictionis ſubdelegate finitur morte mã
dantis: ⁊ ſic dependens a pura volũtate finitur pura voluntate.
2 ¶ † No. ſecundo qđ id dicitur fieri a duobus, qđ fit ab vno nomi
ne proprio ⁊ alterius. ⁊ ſic no. qđ vnus quandoqꝫ ſuſtinet vicem
3 duorũ, ⁊ habetur pro duobus. ¶ † Not. tertio qđ appellatione
duorũ cõprehenduntur duo, qui non ſunt duo vere, ſed ficte ſunt
4 duo ¶ † Not. quarto qđ ad iuriſdictionem perpetuandam ne
morte mãdatoris expiret, ſufficit solũ exercitiũ, vel initiũ exerci-
5 tũ vſus iuriſdictionis. ¶ † No. quinto qđ poteſtas data duobus
expediri non poteſt per vnum, ad eum alterius poteſtate nõ de-
uoluta: ſed ea deuoluta ſic. ¶ Oppo. vnus vi clauſule qđ ſi non
omnes, duo, non poſſit negotium expedire: qꝛ in dubio papa li
bentius cauſam cõmittit duobus, ꝙ vni. ſ. c. prudentiã. ver. illa
quippe. contra formã ergo eſt qđ vnus cognoſcat, imo expedit
6 ſaltẽ duos intereſſe, vt pareatur clauſule: † qꝛ forma mãdati de-
7 bet attendi. ſ. de reſcrip. c. ſciſcitatus. † Sol. dic illa pape volun-
tas non excludit poteſtatẽ a lege cõceſſam ſubdelegandi. Unde
licet papa velit duos procedere, vult, niſi ius dat vni poteſtatẽ
per aliquem iuris actum: vel ſcđo duos cognoſcere ſufficit ergo
qđ vere vel ficte cognoſcant duo ſub nomine alterius: ⁊ ſic vno
faciente reputatur a duobus factuz de iure: igitur valet. ad hoc
8 de re iudica. c. cũ olim. † Aduerte, qꝛ verba intelligerentꝛ de duo-
bus veris, non fictis, vt dixit hic gl. dic ergo qđ verba prolata in
dubio intelligũtꝛ in ſignificatu vero, nõ ficto, niſi ex iuris pote-
ſtate verba reſtringantur, an, amplientur ad fictum, vt hic fuit.
¶ Opp. per ſ. iuz qđ etiam citra delegationẽ potuerit vnus ſo-
lus procedere. j. c. ſi plures. li. vi. So. ibi de alia clauſula qđ ſi nõ
oẽs, duo veſtrum, ⁊c. que differunt, vt ex verbis patet: vt dicitur
9 in illo. c. cũ plures. ¶ † Op. qđ morte mãdantis nõ expirat iuriſ
dictio, nec mandatũ. ff. manda. l. ſi vero non remunerandi. §. fin.
So. ſi mandatur aliquid implendũ poſt mortẽ mãdãtis, nõ ex-
pirat mãdatũ morte mandãtis: ſecus ſi mãdetur aliquid ſimpli-
citer, vt hic. Aduerte, per hoc videretur dicendũ qđ ſi papa mã-
dat aliquid poſt morte ſuã cognoſci, qđ nõ expiret poteſtas ſua.
qđ ſatis placet: qꝛ tunc videtur contemplaſſe dignitatẽ ſuã, ⁊ nõ
perſonam. In hoc autẽ an mandatum morte mandantis expi-
ret loquẽdo de alio mandato ꝙ iuriſdictionis. dic aut mandatũ
eſt in vita, ⁊ ſimplex: ⁊ expirat: vt in. l. ⁊ qꝛ. ff. de iuriſdi. om. iud. ⁊
hic aut eſt collatũ poſt mortẽ ſpecifice, ⁊ certitudinaliter quo ad
verba ⁊ mentẽ: ⁊ non expirat: vt dicta. l. ſi vero nõ remunerandi.
⁊. ff. de dona. cauſa mortis. l. mortis cauſa. §. titia. Aut eſt colla-
tũ poſt mortem ſpecifice quo ad quedã facti accidentia, vt qꝛ mã
dauit quis, vt poſt paſcha qđ faceres, ⁊ moritur ante: ⁊ expirat.
ff. de ſolu. l. ſi. Item in. l. ⁊ quia. ff. de iuriſdi. om. iudi. Quando-
que quo ad verba mandati executio facti confertur in vita, ſed
effectus in effectu iuris expectat validitatem poſt mortem, vt qꝛ
mando vt des titio decẽ, que ſibi donare intendo cauſa mortis:
⁊ tunc procedit. l. cũ pater. §. mẽuio. ff. de legn. ij. vt eligatur quę-
dam media via. an non ſit certificatus de morte: ⁊ nõ valet. an ſit
10 certificatus: ⁊ expirat: vt ibi glo. in dicta. l. ſi. ff. de ſo. ¶ † Oppo.
cuz gl. ſi. qđ morte mãdatoris nõ finiatur mandatũ. ff. fami. erc.
l. ſi filia. §. idẽ ſcribit. ver. veratius. vbi pater habẽs plures filios
pfeſſus eſt vnũ ex filijs etiã publicũ munus. i. officium ſuſceptu
rũ, ⁊ ante, ꝙ ſuſciperet, mortuus eſt pater, omnibus filijs heredi
bus inſtitutis. Inde filius relictus fuit functus munere, ſeu offi
cio. dicit ibi ꝙ illud, qđ expẽdit ibi filius in rem venit in iudiciũ
fami. erciſ. ⁊ ſic tenentur oẽs heredes. So. ibi nõ erat res integra,
qꝛ ibi obligatio erat perfecta, in qua intelligitur pater ſe obligaſ
ſe per ſuam confeſſionem. de quo notauit glo. in. l. veratius. ff. de
11 re iud. ¶ † Opp. ad idẽ de. l. queritur. ff. de fideicommiſſ. libert.
vbi decretum factum in perſonam predeceſſoris transfertur ad
heredem. Sol. eo. modo ibi erat res perfecta. ⁊ de hoc in. c. qꝛ. vt
12 in. c. qꝛ V. in gl. de iudic. vbi omnino vide. ¶ † In glo. ibi: cita-
tione. hoc tene ſecundũ Io. cal. per decre. quoniã. de proba. que
ponit citationẽ pro primo actu, ⁊ qꝛ actus precedentes citationez
non perpetuant quo ad impedimentũ expreſſa reuocatione. eo.
ti. c. quis. li. vj. Item qꝛ iura, que dicunt, vti ceperit iuriſdictiõe,
exponunt per. c. gratũ. quod de citatione loquitur: per. c. ſi. de of.
le. ⁊. c. propoſuiſti. de foro cõpe. puta, fidẽ facere, vt perpetuetur p
actum, qui habet vim citationis: vt ſi iudex aſſignet terminum
ad procedendum: vt no. ſ. c. cõſuluit. de hoc. quoniaz abbas. ⁊c.
ſi a ſubdelegato. ⁊ vide ibi. eo ti. li. vj. ⁊ vide qđ hic no. licet Ho.
teneat hic, rem nõ eſſe integram, qualitercunqꝫ iudex ceperit vti
iuriſdictione: vt ſi vices ſuas cõmiſerit, vt hic: vel alium ꝗtunc-
cunqꝫ actum modicã exercuerit citeriorẽ etiam citatione. vt eli-
gẽdo notarium, vel locum tamen qꝛ omnes hic capiunt ꝙ cito
poteſt citet, ar. eorũ, que no. de ſen. excõ. ca noſcitur. non exigitur
tamen. citationez eſſe peremptoriam. ad quod no. de foro com-
pe. propoſuiſti. quicquid ſentit hic. licet etiam opi. Ho. tenuerit
Io. an. in addi. ſpe. in ti. de recuſa. §. ij. ad ſi. ſiue agatur ad perpe
petuationem quo ad impediendã tacitam, ſiue expreſſam reuo-
cationẽ. Io. mo. in. c. vt animarũ. de conſti. in. vj. facit differentiã
inter literas, que cõcindunt iudici, vt in literis executoriis gra-
tiarũ, ⁊ ſentẽtiarũ: ⁊ dicit qđ per ſolam pñtationez reſcripti per-
petuatur iuriſdictio cum animo procedendi, de quo cõſtet. ⁊ in-
ter literas, que concludunt parti, vt in literis de iuſtitia: ⁊ tũc di
cit qđ exigitur citatio: qꝛ hic eſt primus actus, qui inter partes
13 exercetur. ¶ † Quero cũ gl. j. quando dicatur iuriſdictio cepta,
vt dicatur iuriſdictio perpetuata contra extinctionẽ per mortẽ.
Glo. requirit citationem. ſ. c. gratum. ⁊ dicit Inno. qđ ſufficit. lꝫ
nõ ſit peremptoria, vel non tranſmittatur reſcriptũ, ⁊ vide quod
no. de foro cõpe. propoſuiſti. No. bene de offi. leg. c. vltimo. ff. de
iudi. ſi quis poſtea. cum ſimil. Hoſt. dixit quod res non eſt inte-
gra, cum cepit vti iuriſdictione: ⁊ cepiſſe dicitur, ſi vices ſuas ali
cui cõmiſit, vt hic patet. etiam vide quod no. j. c. ſi a ſubdelega-
to. ⁊ ibi in. ij. gl. lib. vj. qui tex. facit cõtra. Sed dic quod ibi nar-
ratur exceptio partis: vnde ſi ſolum principium cõmittat, dici-
tur cepiſſe vti iuriſdictione. Alleg. ſ. c. ſuper queſtionũ. §. primo,
⁊ ſecundo. alleg. l. ⁊ quia. ff. de iuriſdictio. omni. iudi. Item ſi mã
det alicui, vt citet partes. ſ. capi. paſtoralis. §. j. ⁊ fortius ſi ipſe
citat. ſ. c. gratum. de offic. leg. c. ſi. vel ſi recipiat teſtes in periculo
conſtitutos: vt lite non conteſt. quoniam. §. j. Idem ſi contradi-
ctores excommunicet, vel rebelles. ſ. eo. c. j. ⁊. c. ex literis. de pre-
bend. pro illorum. Idem ſi diem aſſignet partibus preſentibus.
de dila. c. ſi. vel ſi faciat offerri libellum, vel aliquem alium actũ
iudicialem exerceat, etiam ſi partes non citauerit: vt patet de li-
belli obla. c. j. ⁊. ij. ⁊. iij. de quibus actibus iudicialibus multi ex-
primuntur in. c. quoniam contra falſum. j. de proba. Item dicit
ſi mandato recepto volens, ⁊ intendens iuriſdictionem ppetua
re, tanꝙ iudex vocet tabellionem, ⁊ teſtes. Uocaui vos tanꝙ de
legatus a papa, a quo recepi literas tales, ⁊c. ⁊ faciat literas le-
gi. dicit quod tunc eſt perpetuata iuriſdictio: ⁊ volẽs in hac par-
te vim iuriſdictionis perpetuare, ⁊ caſibus fortuitis occurrere,
ſicut facere debet. ff. loca. l. ſi quis domum. ⁊ roget notarium vt
tales literas in publicam formam redigat, dicitꝫ quod per talem
actuz cepit vti iuriſdictione: ⁊ talis actus eſt iudicialis, alias iu
riſdictionis, vt patet ex no. de fide. inſtrum. c. j. ⁊. ij. ¶ Tangit
hic Hoſti. quid de actu nullo, an perpetuet iuriſdictionem. Di-
cam. j. c. venerabili. Et quid de literis beneficialibus. dicetur eo.
ti. ſi ſuper. ⁊. c. ſi cui. Non obſtat quod dicitur, non videtur vti iu
riſdictione, qꝛ non habet in perſonas ſic vocatas. de offi. deleg.
P. ⁊ G. qꝛ imo habet in quandam conſequentiam: quia cum
poſſit accidere quod mandator in craſtinũ moriatur a die rece-
ptionis, ⁊ ſic expiraſſet iuriſdictio, niſi taliter ſibi prouidiſſet: er-
go omnia videtur mandata, quibus poſſet ſuam iuriſdictionez
perpetuare. arg. ſ. c. preterea. nec imputatur ſi non citantur par-
tes: forte enim hoc tempus non patitur: vt. l. j. ff. de exercitoria.
Facit ergo homo qđ põt. xxij. q. ij. faciat. conſulitur ſibi, vt hoc
faciat publice, cum multa iura pro ſe habeat: vt de offi. ordi. pa-
ſtoralis. in ſi. ⁊ de appel. ſi iuſtus metus. Per qđ dicit quod tales
publicationes nõ obſtant partibus in cognitione negotij, quin
poſſint ſuas exceptiones opponere: quia ad hunc finã nõ fuit fa

cta publicatio.ī.c.ex parte.de teſti.venienſ. Conſuluit tamen qꝛ
non omnes talia capiunt, qd̄ ꝗcito poteſt, citet, arg. eorum, que
notantur de ſen.exco.ea noſcitur. non exigitur tamen, talē cita-
tionē eſſe peremptoriam. ad hoc qd̄ no. de foro cōpe. pꝓpoſuiſti.
¶ Non obſtat.c.gratū.qꝛ poſitū eſt exēpli gratia: vnde ſupple-
ri debet per iſtum, qn̄ non fecerat aliquid ante citationē. ¶ Nō
obſtat.c.ſi.j.de offi.lega.qꝛ ibi finita legatione extinguitur, iuriſ-
dictio mandantis, ⁊ extinguitur dignitas: vnde oportet qd̄ an-
te mortem ſit perpetuata iuriſdictio quo ad partes: ſed hic mor-
tuo papa non expirat dignitas papalis, que retinet ſubiectos:
vnde ſufficit qd̄ iuriſdictio ſit perpetuata quo ad papā: ⁊ tūc du
rat quo ad partes. Arc. videt qd̄ ſolū incipere ante citationē nō
ſufficiat ad perpetuādā iuriſdictionē, qꝛ ante nō dicit res nō in-
tegra: nā tunc dicitur non integra, qn̄ datur ingreſſus in aliquo
ex ſubſtantialibus actis, ad quē poteſtas eſt cōceſſa: vt no. doc.
⁊ eſt tex. de ele. in cauſis. ⁊ patet ex notatis de dec. qꝛ pꝑter. Sed
ante citationē nō datur ingreſſus in aliquo ex ſubſtantialibus,
ſed preparatorijs, ⁊ preambulis: igitur ⁊c. hanc opi. tenet Cal. p
decre. quoniā. de proba. que ponit citationē pro primo actu. ad
hoc, qꝛ actus precedēs citationē nō perpetuat quo ad expreſſā
ſuperioris reuocationē. ſic intelligitur.c.ti.ꝗuis. Item iura, que
dicūt.cepit vti iuriſdictionē: exponuntur per illa, gratū, ⁊, rela-
tū. que de citatione loquitur. ⁊ de off. leg.c.ſi. Itē qꝛ de actu pre-
cedēte nō eſt iure expreſſum ad hoc, qꝛ ad preueniēdā iuriſdictio
nē exigitur citatio: vt in cap. propoſuiſti. de foro cōpe. Putat tn̄
qd̄ per actū, qui hꝫ vim citationis perpetuabitur, vt ſi iudex aſſi
gnet terminū ad pcedendū: vt no. ī.c.cōſuluit. in. ij. gl. ad hoc.c.
quoniā abbas. Jo. an. in add. ſpe. in ti. de recuſa. ſ. ij. nō ſin. ſ. te-
net primā opi. ſiue agatur de perpetuatione quo ad impediēdā
tacitā, vel expreſſam reuocationē, ſaluo caſu, qn̄ ſubdelegatus re
cuſatur in totū: quo caſu ne fiat, ⁊ probetur recuſatio corā dele-
gato, ſed eatur ad arbitros, citatio exigitur. Jo. mo. in.c. vt ani-
marū. de cōſti. li. vj. dicit qd̄ quedā ſunt litere, in quibus cōcludi
tur iudici, vt in literis executorijs gratiarū, ⁊ ſimilib: ⁊ preueni-
tur, ⁊ perpetuatur iuriſdictio per ſolā preſentationē reſcripti, cū
animo pcedendi, de quo cōſtet, ſi concluditur parti, vt in literis
de iuſtitia exigitur citatio: qꝛ hic eſt actus primus, qui quo ad
14 partes exercetur. ¶ † Quero cū gl. ⁊ ita ſoluit, quot modis mā-
datū expirat: dic, multis, morte mādātis, ⁊ mādatarij. Itē ſi re-
uocetur expreſſe re integra. ſoluitur etiā morte litigatoris. de re-
ſcrip. ſignificauit. In cōtrariū facit. ff. fami. er. l. ſi filia. ſ. idē ſcri-
bit. ver. neratius. de iud. qꝛ Ul. de foro cōpe. dilecti filij. ff. de fidei-
cōmiſſ. libert. l. cū quaſi. de hac materia dic vt in.c. ſignificauit. ⁊
15 in.c. dilecti. ⁊ tetigi. ī. de offi. dele. qn̄. ¶ † Quero, plures cauſe
ſunt per vnū reſcriptū cōmiſſe, an ſufficiat perpetuatio, vel cita-
tio quo ad vnam, vt perpetuata ſit iuriſdictio quo ad omnes: vꝫ
qd̄ nō: qꝛ plures accuſatores, plures abolitiones. ij. q. iij. ſ. notā-
dū. ⁊ in. ſ. ſi plura. ver. abolitio. ⁊. ij. q. vj. ſ. diffinitiua. ver. qn̄qꝫ.
vbi plures cauſe, plures appellationes. ff. de appel. cū in vna. ⁊
plura negotia plures producunt actiones negotiorū geſtorū. ff.
de ng. ge. l. nā ⁊ ſeruius. ſ. ſed ſi vnus. ⁊ plura capitula eiuſdē que-
ſtionis plures requirunt in integrū reſtitutiones. ff. de mino. l. ex
cauſa. ſic plures cauſe, plures perpetuationes. Sed ī. l. vltima
C. de duobus reis. vbi obligationis perpetuatio quo ad vnū pe-
petuat quo ad alios ceteros: ⁊ ſic quātum ad oēs perpetuata eſt
iuriſdictio. Pro hoc, qꝛ perpetuatio ad vnū, perpetuat quo ad
collegas. j.c. cū in pluribus. in ſi. li. vj. Itē iuriſdictio eſt res indi
uiſibilis: ⁊ ſic nō pōt in parte perpetuari, quia in totū per petue
tur. ad hoc. j.c. vltimo. ſ. vt officiū. lib. vj. de hereti. ac aliqui. ⁊. li.
¶ Gl. ſoluit qd̄ iuriſdictio perpetuatur quo ad illā cauſam tan-
tū. in qua eſt facta citatio, ⁊ nō in alia. Hoſ. dicit qd̄ ſi citatio ſit
ſimplex, perpetuatio ſit in omnibus: ar. C. de anna. except. l. ſi ex
maltis. Idē ſi fiat vniuerſalis cōis omnibus cauſis, ſi fiat ſuper
vno tātū, ſi articuli ſe cōtingūt, dicit in omnibus perpetuari. ar.
ī.c. pendētā. ſ. ſexta. ff. de minori. l. tutor. ſ. curator. ff. fami. er. l.
in hoc iudicio. ſic loquit pallegata. l. vltima. Si articuli nō co
herēt, ſit ꝑpetuatio in expreſſis tātū. ff. de mino. l. etiā. ⁊. l. ſi ſpe-
cies. j. de appel. inquiſitio ni. hoc cōiter tenēt doc. ⁊ vide de here.
ne aliqui. in gl. no. li. vj. hoc verū, quādo articuli ſunt cōmiſſi di-
uiſim: ſecus ſi vniuerſaliter, quia tunc illa vt iſta iuriſdictione p
petuata in vno perpetuatur quo ad oēs, ſcd̄m Pe. ⁊ Bar. in. l. ⁊
qꝛ ff. de iuriſ. om. iud. alle. ff. de inſtito. l. ſed ⁊ ſi quis. ſ. ſi quis im
pubes. cōtra hoc facit qd̄ no. in. d.c. ne aliqui. in gl. ⁊ in.c. ſi. ſ. offi
16 ciū. de officio delega. lib. vj. ¶ † Sed an citata vna perſona per-
petuetur iuriſdictio quo ad aliā: dicit Inn. qd̄ non ex vi citatio-
nis: ſecus ſi faceret aliquē actū toti iuriſdictioni cōmunē. patet
per ea, que dicta ſunt. ī. vnde ſi cōſtituit nunciū ad omnes citan
dos, perpetuata eſt iuriſdictio quo ad omnes: ſecus ſi ad citādū
vnū tantū, per ſuperius dicta. qd̄ no. dic. Idēꝫ qd̄ dixi. ī. in cau-
ſis. ſm̄ Bar. in. d.c. l. ⁊ qꝛ. quia eadem eſt ratio. ¶ Pone, datus

eſt delegatus titio contra alterū cū clauſula generali ſup rebus
facta citatione, ante declarationē rerū moritur delegatus. an iu
riſdictio delegati expiret ſuper rebus. glo. dicit qd̄ ſic: qꝛ plures
cauſe intelliguntur, ſꝫ contra vnū tātū. Tu dic qd̄ ſi eſt citatus ſo-
lū ſuper expreſſa. gl. dicit verū, ſi eſt expreſſa: ſed ſi eſt citatus ad
expreſſionē faciendā, ſecus eſt ſcd̄m me ad hoc de reſcriptis. pa-
ſtoralis. in ſi. ⁊ qd̄ ibi no. dic, ſi citatio eſt facta ad exprimenda
res vel perſonas, perpetuata ſub clauſula: vt in.c. paſtoralis. ſ.
ſi. de reſcrip. ſi eſt citatio facta de perſona, vel ſuper re ſpecifica-
ta, nō eſt perpetuata quo ad contenta in clauſula, niſi ratiōe cō-
nexitatis, aut indiuiduitatis aliud dicaſ. ſi eſt facta citatio ſup
re, vel de perſona aliqua cōtenta ſub clauſula, perpetuata cenſe-
tur iuriſdictio qꝛ tota eſt vnica iuriſdictio vniuerſaliter cōmiſſa.
¶ In gl. ibi: qꝛ vero. dicas, ibi nō eſt perpetuata. hoc verū quā-
do citatio eſt facta ſpecifice in vna cā, ⁊ cauſe omnino ſunt ſepa-
rate, ⁊ diſtributiue cōmiſſe, vel ſigillatim: ſecus ſi citatio fuerit
ſimplex, ita qd̄ pꝓportionari poſſit oībus cauſis. C. de anna. exce.
l. ſi. Itē ſecus, ſi articuli ſunt connexi: vt. d. l. etiā. ff. de mino. l. tu-
tor. ſ. curator. Itē ſecus, vbi iuriſdictio ſit vniuerſaliter cōmiſſa
qꝛ tunc vnica eſt natura, tūc citatio perpetuat quo ad oēs. vide
gl. de hereti. ne aliqui. li. vj. Idē per oīa, ſi citatio ſit de vna perſo
17 na, ⁊ agitur de perpetuatione quo ad aliam. ¶ † Eadē glo. ibi
ſed quid ſi moriatur. argumen. quod non potest procedere. hoc
verum, ſi citatio eſt facta in re expreſſa tantum: ſecus ſi citatio
eſſet facta ad expreſſionē faciendā: vel ſi citatio eſt facta ſuper
aliqua re de cōtētis ſub clauſula: qꝛ tūc ꝑpetuaſ iuriſdictio quo
ad oēs: qꝛ iuriſdictio eſt vniuerſalis, ⁊ vnica quo ad oēs res cō-
ꝓhēſas ſub clauſula: alias nō perpetuaſ iuriſdictio, niſi cōnexi-
tas, vl̄ indiuiduitas aliud inducat: vt. d.c. paſtoralis. ſ. j. ī. de re
ſcriptis. ¶ Nō pcedat: hoc tene reiecta opi. quorūdā, qui dicūt
qd̄ nō expirat: ſꝫ erit delegatus ipſe ſolus, niſi ſit delegatus ſub
noīe dignitatis: qꝛ tūc trāſiret ad ſucceſſorē, ⁊ nō expiraret p de-
poſitionē delegātis: ar. ī.c. quoniā. ⁊ idē dicit per oīa in trāſlato.
18 ¶ † No. ciuili. No. qd̄ vbi mors ciuilis nō hꝫ eundē effectū, quē
19 hꝫ mors naturalis, mors ciuilis nō equiparaſ naturali. ¶ † Tu
dic quo ad caſum qd̄ ſi delegatus ſubdelegauit in totū excōmu-
nicato delegati non impedit ſubdelegatū: ſi delegatus ſubdele-
gauit non in totū, ⁊ merū articulū excommunicatio delegati im
pedit ſubdelegatum: ar. j.c. ſi. de offi. eius, cui man. eſt iur. l. i. ſ. ſi.
Si autē delegatus ſubdelegauit nō in totū, ⁊ miſtum articulū,
ſunt opi. Inno. tenet qd̄ excommunicatio delegati non impedit
ſubdelegatum. non ob. qd̄ ſubdelegatus poſſit reuocari, ⁊ qd̄ ad
eū appellatur: qꝛ quando eſt excommunicatus, nō appellaſ: nec
reuocare pōt ad decre. Romana. hic alle. qd̄ loquiſ in officiali
quo ad epiſcopū excōmunicatū, cuius iuriſdictio ſuſpendiſ pro
pter idētitatē conſiſtorij. Hoſt. hic tenet contra, quaſi delegātis,
⁊ delegati ſit idē conſiſtorium, ⁊ qꝛ ſubdelegatus nihil habet p
prie iuriſdictionis. l. ſi. ff. de of. eius. cui mā. eſt iur. pro ⁊ cōtra fa-
cit, de of. dele. in, cui. li. vi. Jo. an. reſidet cū Inn. ⁊ qd̄ nō ſit idem
conſiſtoriū, probat appellatio, per quam aditur. Item qꝛ re non
integra per mortē non reuocatur. ſtat ergo concluſio Inn. vera.
De pcuratore dic vt habes. ¶ Quid ſi deponaſ delegās, an p
cedat delegatus re integra. gl. qd̄ non. alij dicunt quod erit dele-
gatus ſucceſſores, licet deponaſ predeceſſor, ar. huius decre. Ho
ſt. dicit quod ſi propriū nomē erat expreſſū, expirat iuriſdictio,
aliter nō, per decreta. quoniā abbas. ī. eo. Videte, ſi iuriſdictio
alicui eſſet delegata ſub nomine dignitatis, ⁊ ille delegatꝰ remo
uereſ, credo qd̄ duret ſubdelegatio, ⁊ ſic expirat, nō ſi nomine p
prio ſꝫ ſi eſt facta delegatio ab aliquo rōne poteſtatis ordinarie,
dubiū eſt an in dubio cōmictens videatur cōtemplari perſonā,
an dignitatē cōmittendo. Et videtur dignitatē: qꝛ hec ptās ſibi
cōpetit ratione dignitatis, in cōtrariū eſt capitulum, gratū. ⁊. c.
relatū. ⁊ infra, que dicūt morte delegātis, ⁊c. ⁊ hoc. c. cū ſi. dic qd̄ ſi
eſt certū quod illā cōmiſſionē referat ad dignitatem ſtatus, ſed
nō preſumitur niſi exprimat: ⁊ cōmittendo in dubio cōtemplaſ
perſonā hoc ideo, qꝛ licet ptās cōmittendi fuerit cauſata imme-
diate a dignitate, ipſa tamē actualis cōmiſſio immediate proce
dit a perſona. Ideo perſonam contēplatur, licet ratione dignita
20 tis fiat: vt in.c. gratū. ¶ † Quid in trāſlato. dic idē quod eſt di-
ctū in depoſito. Hoſ. dicebat qd̄ expirabat mādatū. alle. xxi. q. ij.
c. ſi quis in trāſlatus. j. ti. j. nomc. In trāſlato, puto qd̄ ſi tranſla-
tus delegatus erat ſub nomine dignitatis, quod non expiret, ſꝫ
remanet ſubdelegatꝰ ſucceſſoris. Si ſub nomine pꝓprio fuerit de-
legatus tranſlatus, ſi transfertur ad talē dignitatē. quod poſſit
eſſe pape delegatus, puta qd̄ iuriſdictio duret in ipſum: ⁊ p hoc
concludiſ qd̄ ad huc durat in eius ſubdelegato. Sed ſi ipſe trāſ-
fertur ad dignitatē, in quo nō poteſt eſſe delegatus, expirat iuriſ
dictio quo ad ipſum, ⁊ ſic quo ad ſubdelegatū: ſi delegans trāſla
tionē fecerit rōne iuriſdictiōis ordinarie, puto quod idem qd̄ di
21 xi. ī. in depoſito. ¶ † Quid ſi delegans excōmunicatur, an dele
gatus

gatus poſſit re integra exercere iuriſdictionē.gl.dicit qḋ ſic,⁊ nō
expirat:q: appellatione mortis cōprehenditur naturalis.nō ci-
uilis.¶ Ad hoc no.gl.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.l.cū hic ſtatus.§.
ſi donatorē.⁊ ſic not.qḋ verba prolata de actu,in dubio intelli-
guntur in actu vero.nō ficto.Itē ꝙ excommunicatus,ficte mor
tuus cenſetur.ſic igitur iura dicentia de morte qḋ expiret,⁊c.lo-
quuntur de actu vero.⁊ nō ficto.¶ In cōtrariū allegat decre.c.
Romana.de offi.ordi.li.vj.Pro primo facit de offic.delega.ſi
in.cui.li.vj.volens tamen tenere cōtrariū diceret qḋ ibi nō fuit
excōmunicatus re integra.gl.tenet Ion.diſtinguendo an totā
iuriſdictionē,vel partem,an certū articulū committat.Primo
caſu qſi totā vel partem,non poterit,nec etiam ſuſpenditur iu-
riſdictio ſubdelegati.etiā re integra.ſecus ſi certum miniſterium
committat,ar.§.c.quoniam.ff.de offi.eius.cui man.eſt iur.l.i.§.
ſi.¶ Non obſtat qḋ ſi ſubdelegans reuocat ſubdelegatū non in
totū,⁊ qḋ ad eum appellatur:q: quando eſt excōicatus,non ap
pellatur,nec ſi reuocabit,aditur per appellationē,ſed aditus pri
mus delegans.Ad decre.Romana reſpondet qḋ loquitur in of
ficiali quo ad epiſcopum,cuius iuriſdictio ſuſpenditur per excō
municationem,propter idētitatē conſiſtoriū.Do.non placet di-
ctum Ion.⁊ dicit qḋ ſi delegatus nihil ſibi de iuriſdictione re-
ſeruauit,vera eſt opi.Ion ſecus ſi aliquid de iuriſdictione reſer-
uauit:q: tunc aliquid proprium habet ſubdelegatus.non videtur ergo
qḋ procedere poſſit,illo excommunicato manente,cū repellatur
actor.de teſti.licet.de here.fraternitatis.Item q: quaſi idem eſt
conſiſtoriū.Io.an.videtur adherere opi.Inno.per.c.ſi in.cui.⁊
qḋ nō eſt idē conſiſtoriū,quod oſtendit appellatio.per quā adi-
tur,⁊ q: re nō integra per mortē non reuocatur.tene iſtā:q: qua-
tenus ſubdelegat,ſubdelegatio non pendet a ſubdelegante,ſed
primo delegāte,donec ad ſubdelegātē reuertaᷣ,vel per appella-
tionē,vel per reuocationē,vbi poteſt.Cū reuerentia,decre.ſi in,
cui.non probat id,qḋ dicit gl noſtra.nec etiam dicta doc.tēdūt
ad hoc,qḋ dicit glo.noſtra:nā gl.noſtra loquiᷣ de delegato dele-
gāte,non de ſubdelegato delegati,inter quos differentia eſt.nā
in delegato delegantis ipſo delegante excommunicato iuriſdi-
ctio originaᷣ,⁊ cauſaᷣ ab excōicato immediate:vñ debet ſuſpē-
di quo ad ipſum delegatū.ſicut dicimus qḋ vbi immediate ori-
ginatur reſcriptū ab excōicato impetrante.non valet reſcriptum
quo ad tertiū,iuxta no.in.c.i.de reſcriptis.li.vi.⁊ in regula,vti-
le per inutile.de reg.iur.li.vj.Itē iuriſdictionē exercet immedia
te nomine ipſius delegantis excōicati:ergo ſibi dꝫ obſtare exce-
ptio,cum res nō ſit integra,cum nondū ſit radicata in perſonā
ipſius.In ſubdelegato autē delegati nō originaᷣ,nec cauſatur
iuriſdictio ab excōicato:imo cauſatur a primo delegāte,qui nō
eſt excōicatus:vt no.in dicta decre.ergo in ipſo dicēdū eſt ſecus.
Ideo cogita.no.tñ gl.decre.ſi in,cui.§.alle.bene facit cōtra:⁊ q:
non ſit idem conſiſtoriū,probat appellatio,per quā aditur:q: re
non integra per mortē non reuocatur.¶ Goffre.dicit ſine diſtin-
ctiōe non expirare iuriſdictionē,ſed ſuſpendi,⁊ eo abſoluto pce-
datur ex veteri cōmiſſione.xvi.q.vi.non ſanctorum.⁊.c.iuratos.
Magiſter meus dñs Gaſpar dixit hanc opi.procedere re inte-
gra:vbi aūt res non eſſet integra,qḋ pcedit opi.gl.⁊ ſic intellige
c.ſi in.cui Fran.de zab.dicit qḋ ex quo delegatus non perdidit
iuriſdictionē,ſed ſolū eſt in eo ſuſpenſa per excōicationē vera eſt
gl.omnino:q: in hoc mors ciuilis non equiparatur naturali:vt
no.in.c.ſuſceptum.de reſcri.li.vj.⁊ not.gl.xvi.q.i.placuit.§.que
dicit ꝙ nunꝗ̄ in caſibus iure expreſſis.de hoc etiā de conuer.cō
iuga.comugatis.dicit enim ipſe qḋ q̄tum ad caſum noſtri capi
tuli mors ciuilis equiparatur naturali,ita qḋ ex toto extingui-
tur iuriſdictio mādātis:vt ſi deponitur,vel renunciet,vel tranſ-
fertur,ſeu permutat beneficiū,vel quocunqꝫ modo fiet:q: ſubeſt
identitas iuris.nā iuriſdictio nō erat radicata in perſona dele-
gati,⁊ delegatio facta erat nomine ꝓprio delegantis expreſſo,
vt cōiter fit:merito ergo expirat.ſed ſi mors ciuilis nō habet eū-
dem effectum extinguēdi iuriſdictionē,quē habet naturalis:vel
ſi ponis qḋ excōmunicetur,vel ſuſpendatur,tunc non extinguiᷣ
iuriſdictio delegata:q: bene pōt perpetuari iuriſdictio delegati
virtute iuriſdictionis,quā hꝫ delegans,lꝫ habeat eam ſuſpēſaꝫ.
⁊ hoc ſufficit.per hoc ptꝫ qḋ nō eſt verū qḋ dicit ipſe qḋ ſit extin
cta poteſtas delegātis.⁊ ad.c.romana.de offi.vica.li.vj.rñde vt
22 ſ.⁊ per id qḋ dicā.§.in vlti.q.¶ † Quero an dño excōicato re-
pellatur ꝓcurator prius cōſtitutus.dixit qḋ ſic,illius excōicatio
ne durante,per iura preallegata.de ꝓcur.c.ſi.de ꝓba.poſt ceſſio
nem.Nō ob.qḋ per lit.conteſta.fit dñs litis:q: per hoc non fit dñs
rei,niſi ſit datus in rem ſuam:quo caſu nō repelleretur,ſecundū
eum.alle.§.q.vi.biduum.ver.palā.ſm Do.⁊ Gof.ego puto hoc
verum in quantum loquitur de ꝓcuratore in rem ſuam,ſi inten-
dat vtilem nomine ꝓprio:ſecus ſi directā nomine cedētis,licet
agat ad vtilitatē ꝓpriaꝫ.⁊ hoc tene.⁊ no.gl.de iure patro.c.i.lib.
vj.quicquid dixerit Dy.in regula,ſi quis in ius vo.de reg.iur.li.
vi.⁊ Cy.in.l.apud celſum §.ſed cum legitima.ff.de doli excep.vbi
qḋ dicitur eſt,⁊ Bar.non diſtincto an ſit ſucceſſor ex cauſa lu-
cratiua,vel oneroſa:q: excommunicatio eſt mere perſonalis,⁊
ſolam reſpicit perſonam,non actionem.§.ſed cum legitima.⁊ di
ſtinctio eius intelligitur in exceptione actionem concernente.
23 ¶ † Quero de queſtione facti,papa commiſit alicui officiū,qḋ
exerceret per ſe,vel per aliū,donec aliter duxerit ordinandū,qui
deputauit ſubſtitutū cū clauſula,donec ad ſe duceret reuocādū:
qui ſubſtitutus incipit vti officio,deinde moritur ſubſtituēs:an
expiret officiū ſubſtituti.dic qḋ ſi ſubſtituens habuerit iuriſdi-
ctionē ordinariā,tūc expirabit officiū ſubſtituti.probatur in.c.
romana.de offi.vica.li.vj.⁊ per id,qḋ no.ſpe.in ti.i.§.reſtat.in.§.
collū.ſi aūt habuerit delegatā,certū eſt qḋ non expirauit.Caſus
eſt hic.de hoc no.per Frede.de ſenis ſuo cōſi.cciii.⁊ vide not.per
24 Io.an.in.c.ſi gratioſe.de reſcrip.lib.vj.in Nouella ¶ † Nūquid
actus nullus perpetuet iuriſdictionē,vt ſi citauit,⁊ citatio fuit
nulla.Hoſt.hic tenet ꝙ ſic:q: dicit ꝙ ſufficit,qualitercūque vti
ceperit.C.de annali excep.l.vt perfectius.⁊.§.de reſcrip.paſtora
lis.⁊ videtur caſus.§.c.venerabilem.¶ Contrarium no.§.c.cum
plures.in gl.ſi.quam vide.⁊ contrarium tenet Arch.in.c.quam
uis.eo.ti.⁊ lib.Et ipſe idem Hoſti.tenuit contrarium de excep.
olim.Ratio huius,q: non preſtat impedimentum,nec parit ef
fectum.ꝙ de iure non tenet.regula,non preſtat.lib.vj.⁊ de elec.au
ditis.⁊.c.venerabili.Dic ꝙ ſi actus non tenet ex defectu poteſta
tis,non perpetuatur iuriſdictio,nec poteſt ſe facere iudicem,qui
non eſt.l.i.C.de iur.om.iud.Tene indiſtincte ꝙ ſi actus eſt om-
nino nullus.iuriſdictionem non perpetuat:quia quod nullum
eſt,effectum aliquem operari nō poteſt:vt.l.ſi pater.C.ne de ſta.
defun.Si autem ex alio defectu:vt quia citatio fuit facta die fe
riata,poſſet dici quod inducat perpetuationem:quia negari nō
poteſt quis ceperit vti,Vſus enim ſapit factum:illud non po-
teſt non fuiſſe factū,licet non tenuerit,vt videbiᷣ.§.c.venerabili.

1 ☞ Non creditur quis delegatus niſi delegationem probet.
2 Delegatus principis poteſt committere executionem ſine ordi
nario,⁊ ei vt exequatur precipere.
3 Licet propter dubium de mandato partes arceantur ad paren-
dum citanti,non adſtringitur tamen extraneus ad parendum
propter dubium,niſi ſit de mandato certificatus.
4 Iuriſdictionis dubium licet quo ad partes det iuriſdictionem,
non tamen dat quo ad extraneos.nu.8.
5 Practica precipiendi per iudicem que ſit.
6 Proceſſus,ſeu ſententia non vitiatur ex hoc ꝙ delegatus de ſe
loquatur in ſingulari.
7 Sententia non videtur prolata,vt quis videatur cōdemnatus,
quādo iudex dicit,pronūtio te excōicationis ſentētie ſubiacere.
8 Iuriſdictionis dubium quare dat iuriſdictionem quo ad par-
tes,⁊ ſubditos,⁊ non quo ad extraneos.
9 Mandato iudicis etiam delegati indiſtincte oportet obedire,
quando de eo conſtat,⁊ de delegatione,alias ſecus.
10 Executor,cui mandatur ſententiam exequi per delegatum,po-
terit credere ſi vult ipſum delegatum,⁊ exequi non viſa delegatio
ne,ſed non cogitur.
11 Sententia preſumit omnia ſolenniter acta fuiſſe,maxime quan
do eſt lata partibus preſentibus.nu.15.
12 Sententie an eo quod apparet ſententia,preſumatur pro iuriſ-
dictionis fundamento,vel alia.
Arbitri dicto nō ſtatur,etiam ſi dicat iuramentū parti delatū.
13 An pro fundamento iuriſdictionis delegate preſumatur.
14 An pro fundamento iuriſdictionis ordinarie preſumatur.
16 Delegatus non tenetur mittere authenticum ſuum cuilibet or-
dinario.
17 Delegati iuriſdictio,vel mādatum,an poſſit probari per teſtes.
19 An preſumatur pro actibus,⁊ inſtrumētis,⁊ legitimationibus
perſonarum in iudicio contendentium.
20 Sententia lata an preſumatur pro commiſſione,vel mandato
ꝓcuratoris.aliiſqꝫ actibus iudicialibus,ac proceſſus rectitudine.
21 Sētētia mihi preiudicat,quādo aliquis nomine meo,⁊ me pre
ſente,vel ſciēte,litigauit,nec poſſum ipſum dicere nō ꝓcuratorē.
22 Sētentiā volens impugnare ratione nullitatis,ſemper auditur.
21 Sententia ſi faciat mentionē de actis,procuratoribus,⁊ man-
datis,an pro illis preſumatur.nu.25.vſque ad ſi.c.
24 Si ſiat mentio in actis de aliquo inſtrumento,ibique inſcriba-
tur productum.an probent illa acta.
26 An in actibus extraiudicialibus pro iudice preſumatur.
27 Delegatus non compellit ordinarium ad exequendum,vbi pro
babiliter ordinarius excipit de malitia.
28 Delegatus faciens aliquid malitioſe poteſt cōdemnari in.xxx.
libris auri.
30 Executor reſcripti an cogaᷣ illud exhibere ſi opponatur ꝫ eū.
31 Citatus an teneatur corā delegato comparere,non facta fide de

bus credendű:ſ quo ad finē vt arctantur ad cōparendū partes,
dic qꝺ ſic:qꝛ ſufficit ſolum tranſmitti exemplū:vt no. Ho.in lo-
co preallegato. Et nil mirū,qꝛ vt ibi dicit,⁊ notabiliter quo, ad
iſtū finem ſtatur ſoli verbo delegati:qꝛ nō preſumitur mentiri:qꝛ
ſufficit hic ſola dubitatio iuriſdictionis,vt arceatur ad cōparen-
dū.ff.de iudic.l.ſi quis ex aliena.⁊ no.ſ.de reſcriptis.ſuper lite-
ris.ſ.c.prudētiā.⁊.c.cū cauſam.cū ſimil.hoc aūt temperat Inn.
hic,⁊ Spec.in ti.de cita.§.iam nunc de cita.ver.ſed pone.vbi cita-
tus ſit vilis perſona,vel nimis remotus:ſi quo ad finē. vel aliter
vt alterius neceſſitent ad obediētiā,vel quo ad tertiū hic tūs hoc
exigit qꝺ fiat fides de reſcripto,⁊ de mādato:⁊ hoc caſu cū exē-
plo nō credatur,vt de fide inſtru.c.ij.cū ſimil.non ſufficit exēplū,
niſi eſſet actio leuis preiudicij.puta ſi cō.in litteret citationē,qꝛ cre
17 deretur ex qualitate perſone mādātis. ¶ †Si aūt querit an ſuf-
ficiat pꝛobatio per teſtes, Pe.in.l.nec quicq.§.vbi decretū.ff.de
offi.procō.tꝫ qꝺ nō pōt probari per teſtes,per.l.j.C.de mā.prin-
cipū.⁊ per dictū.§.vbi decretū. Idē Arc.xcvij di.nobiliſſimus.
Gu.de cu.dicit qꝺ ſi mādatū ſit in preſentia,pōt probari per te-
ſtes:qꝛ de hoc cōmuniter non fit ſcriptura. Idē Hoſt.in ſumma
huius ti.§.idē credi nō dꝫ.vbi dicit qꝺ iuriſdictio auditorū curie
poteſt probari per teſtes hac ratione:qꝛ auditores cōiter dantur
preſentes ⁊ tenet archi.xcvij.di.nobiliſſimus.alleg.dictū aut.vt
liti.iurent.§.qꝛ vero. Si abſenti ſit,tunc ſi eſt mandatū ſimpli-
cis cognitionis,pōt probari per teſtes.in aut.vt in medio litis.
§.j.⁊.§.interdicimus.⁊ vt liti.iurent.§.qꝛ vero.⁊ hoc tꝫ hic Inn.
Si non eſt mādatū cognitionis,ſed alterius actionis,ſi illud cō
ſonet officio,de quo cōſtat,poteſt probari per teſtes.in aut.de li
tigioſis.§.1.in aut.de queſtio.§.ſi vero.in aut.de ſan.epiſ.§.ſi ve-
ro epis. Si non conſonat officio,nō poteſt probari per teſtes.de
18 man.prin.l.j.in aut.de collatoribus.§.eos. ¶ †In legato autē
an ſibi credatur de legatione:dic qꝺ credit ſoli verbo eius,qua-
tenus aliorū nō tangit preiudiciū,alias non:qꝛ aliorū honores
aliqs preiudiciū afferre nō debēt.alleg.C.de ſtatuis.l.⁊ virtuti.⁊
no.Ber.j.de ſen.exco.ſicut nobis.⁊ tenet archi.in dicto.c.nobi-
19 liſſimus. ¶ †Ad ſecūdū principale quid de aliis actibus,⁊ in-
ſtrumētis ad legitimationē perſonarū in iudicio producendis,
ſi queritur an ex actis preſumatur pro ſentētia:hic dicit Inn.qꝺ
ſic,duobus cōcurrētibus.ſ.qꝺ ſit lata ſententia preſente parte,⁊
qꝺ tranſiuerit in rē iudicatā:altero ceſſante,nō preſumeretur. Idē
no.j.de pba.quoniā.idē in verbo,legati:nō creditur de his,que
regulariter nō includunt in officio legati:vt ſi dicat ſe habere ali
quā ſpecificā poteſtatē.de offi.legati.c.j.li.vj.in nouella,not. per
Io.an. Cōtrariū tꝫ.ſ.de elect bone.el.j.vt preſumat,ſi preſentia
tranſiuit in rē iudicatā,lꝫ ſententia ſit lata in abſentē.hanc opi.tꝫ
Cōpoſ.de renūc.in preſentia.quā ⁊ ibi tenuit. ¶ Ead gl.ibi:vi-
detur qꝺ ſufficiat.dic verū quātū ad preſumendū ſolēnia ſentē-
tie:de quo plene dixi.ſ.de renū.in preſentia.dic vt ibi.ſed hic ple
nius per Inno.j.de proba.quoniā ꝫ.⁊ hic aliquid tangit,quod
non proſequor:qꝛ hoc anno plene dixi de renun.in preſentia.de
actis autē ad legitimationē perſonarū,an pro illis preſumatur.
glo.hic dicit qꝺ ſi inſtrumēta ſunt regiſtrata.i.apud acta deſcri-
pta,⁊ publicata in actis preſumitur,alias nō allegat.C.de teſta.
l.publicati.⁊ de priuilegiis.cū olim.de fi.inſtru.c.ſi. Si ſolum ap
paret ſentētia,non preſumitur pro procurationibus,⁊ aliis niſi
quando talia ſunt agitata preſente parte. Si abſente, Inn.tenet
hic non preſumi pro legitimatione perſone,niſi quatenus pbet.
Alibi ſentit cōtrariū,⁊ tꝫ.tene qꝺ no.de ele.c.j.li.vj. Huius dictū
vide in glo.ſuper verbo,abſentia.⁊ notabis illā glo. Si notarius
atteſtetur in actis,idē per omnia vt nō credat,niſi vt eſt dictū:qꝛ
talia enunciant actū de preterito,⁊ enunciāt viſionē alterius in-
ſtrumēti:⁊ ſic de ſenſu ſuo immediate nō deponit:vt.j.de ver.ſig.
abbate. Si in actis in ſentētia enūtiet,vt qꝛ dicitur,ſententia la-
ta fuit cōtra procuratorē talis,⁊c. Si lata eſt ſnia partibus pre
ſentibus,preſumit mandatū.ff.de procura.pōpo.§.rati.qꝛ non
eſt veriſimile qꝺ pars admiſerit eum,ſi non habuiſſet mādatuꝫ.
Secus ſi eſt lata abſente parte. Si preſente procuratore ⁊ abſen-
te domino,⁊ pbet dnm ſciuiſſe illū agere vt procuratorem,⁊ pre
ſumitur habuiſſe mandatū:qꝛ non eſt veriſimile dominum hoc
paſſum,niſi habuiſſet mandatū.alle.ff.māda.qui patitur.⁊ facit
quod idem no.de reſcriptis.ex parte decani.ſi apparet,ſniam la-
tam preſente procuratore,nec apparet de ſcientia dnī,opi.ſunt.
quidā dicunt qꝺ probatur mandatū per ſniam,per.l.optimam.
C.de contrahen.⁊ cōmit.ſtipu.vbi ſi dicatur in contractu tali,
ſeruus talis ſtipulatus:⁊ preſumitur ſeruus illius. Inn.tꝫ contrariū,⁊
dicit qꝺ ſpeciale eſt in caſu.l.optimā.vel illud hꝫ locū,quādo ali
qua enunciant preſentibus partibus principalibus,de quorum
agit preiudicio:⁊ tūc enūciata in inſtrō preſumunt,quatenus exi
guntur ad validitatē actus,vel ꝯctus illorū:vt.d.l.optimā.enun
ciatū tamē propter aliū finē nō preſumeretur:vt eſt caſus de pre-
ſump.illud. ¶ Quādoqꝫ aliqua enunciātur ad preiudiciū tertij pre-
ſentis:⁊ nō adhibet fides. Unde ſi aliqꝺ graue dicitur de teſte,
vel alio,ei nō crederet.ff.de pign.l.fideiuſſor.§.ſi. ¶ Quandoqꝫ
aliqua enunciant ad preiudiciū tertij ⁊ abſentis:⁊ multo minus
preiudicat,vt ſi in inſtrumēto inter duos ponant cōfines tertij,
⁊ maxime hec vera qñ talia enunciata incidenter enunciant, niſi
ſuper eis alius notarius atteſtet de viſu:vt ſi dicat,actum in tali
loco,⁊ talibus preſentibus,⁊c.nā factū preſumit in loco,⁊ preſen
tibus illis,qꝛ in talibus falſitas annexa nō habet vitiari:ergo in
dubio probaret,vt no.de hereti.fraternitatis.iij.q.xi.pura.x.di.
ſi in adiutoriū in his credit. ¶ Nō ob.ſi dicat. Hec ſunt acta iu-
dicij:ergo credendū notario.de proba.quoniam cōtra falſam.qꝛ
quedā ſunt de actis,vt talis libellū porrexit tali die,lis fuit cōte.
in his bene credit notario atteſtanti. Et ad maiorē cautelā ſunt
in ſentētia deſcribēda:⁊ ſi per aliū notariū ſint facta acta,qꝫ per
eū,qui ſentētie interfuit,faceret iudex illa acta deſcribi,⁊ ſenten-
tie,⁊ publicationi authoritatē preſtabit. Si eſſet idē notarius,il-
le acta ſine ſolennitate ſubſcribet,⁊ publicabit. Quedā ſunt,que
nō ſunt de actis,vt inſtrumentū procurationis,⁊ ſimilia:⁊ tūc li-
cet eorū productio ſit de actis,tamē inſtrumēta nō ſunt de actis,
ideo nō probāt,niſi producat originale,ſecundū diſtinctionem
premiſſam. ¶ Aduerte quatenus Inn. dicit qꝺ ſi notarius atte-
ſtet,tali die acta facta,quod probāt acta. Quod intellige veruꝫ,
quādo atteſtat hoc tempore quo acta fiunt. Si autē in ſententia
atteſtaretur,vt preſumeret ex atteſtatione notarij:qꝛ talis eſt ſo-
lennitas,que nō potuit intercedere ſecundū tēpus conditi inſtru
menti:vt in.l.j.C.de iure fiſci,⁊ iure haſte ſi.li.x.⁊ no.in.d.l.ſcien
dū. Preſumeretur tamen ſi ſententia tranſiuiſſet in rē iudicatā
ex preſumptiōe ſentētie,vt dixi de proba.quoniā cōtra falſam.li
cet procuratoria,⁊ alia,que nō ſunt acta,nō preſumerentur,niſi
vt eſt dictū.ſ. Uide de his in Spe.de ſent.prola.§.vt autē.ver.⁊
no.de inſtr.editiōe.§.reſtat.ad ſi.ver.in ſumma.⁊ de proba.§.vi-
dendū reſtat.ver.ſed pone. ¶ Ad declarationē predictorū tange
tria dubia. Primū,an lata ſententia preſumat pro cōmiſſione,
pro mādato procuratoris,⁊ aliis actibus iudicialibus,⁊ pro recti
tudine proceſſus. Secundū,an ſi in inſtrō ſentētie fiat mētio de
actis,⁊ procurationibus,⁊ mādatis,an talia preſumantur. Ter-
tio,ſi fiat mentio in actis de aliquo inſtrumēto,⁊ ibi inſcribatur
20 productum,an acta probent. ¶ †Ad primum glo.hic dicit qꝺ
nō creditur niſi de his cōſtet:⁊ ideo conſuluit ſeruari Inn.qꝺ ſi
ſententia tranſiuit in rem iudicatam,⁊ lata eſt preſente parte,⁊
hoc conſtat in ſententia,qꝛ dicit,parte preſente,vel probatur,pre
ſumitur pro omni rectitudine proceſſus,⁊ preſumitur commiſ-
ſio.hoc verū,niſi onus probandi aſſumat,qꝺ predicta nō inter-
uenerunt:nā ex quo preſens fuit,⁊ non contradixit,onus proba
tionis in eū transfunditur,ex quo non contradixit,nec appella
uit:⁊ hoc verū. Ad maiorē ſecuritatē dicit Inn.qꝺ faciat ipſum
iurare qꝺ cōmiſſionem,vel alia,que aduerſarius querit,habere
nō pōt.C.de fide inſtru.cum quidā. Si vero nō dicat cum pñtes,
ſed cōtumaces,vel nullā facit mentionē inſtrumēti ſentētie,pōt
peti vt litere cōmiſſionis oſtendantur,⁊ alia:⁊ hoc poteſt probare.
quo ad procuratorem dicit qꝺ ſi negatur procurator,qui ibi liti-
gauit,qꝺ ſi domino ſciente,⁊ patiente litigauit procurator eius
nole,habebit ipſum probare non procuratorem:alias cum non
21 ſit in aliqua culpa,ille,qui dicit eum procuratorē pbet. ¶ †No.
iſtud dictū Inn.qꝛ nō dicit ad id,quod allegatur.quidā allegāt
quod ſi aliquis litigat nomine meo,me ſciente,qꝺ ſententia,mi-
hi preiudicat,⁊ nō poſſum ipſum dicere non procuratorē:⁊ hoc
bene dixit.in.c.ex parte decani.ſed hic hoc non dicit. Dicit dñ,
ſi ſcim,⁊ non oppoſui,preſumitur procurator,ex quo nō contra
dixi,niſi probē.qꝺ no.perpetuo:qꝛ licet primū dictū reputē fal-
ſum,vt notatur de reſcriptis.ex parte decani.ſꝫ hoc tñ reputo ve
rum,⁊ ſic ſto cum Inn. ¶ Alij non faciunt differentiā an ſit la
ta ſententia parte pñte,an contumaciter abſente,quo ad preiudi
ciuꝫ rectitudinis proceſſus,niſi probetur aliquod omiſſum,per
qꝺ ſentētia vitietur.de procu.in pñtia.vel falſuꝫ.C.de fide inſtr.
22 ſi vteris. Sed opi.prima tenetur. ¶ His obſtant plura. Primo
obſtat,ex quo iudiciū contēditur ſeu eſt nullum,ergo debet audi-
ri ſemper de nullitate.de procu.c.in pñtia.ſecundo ob.qꝛ nō de-
bet grauari dicens procuratorē nō interueniſſe,vel mandatum,
vel litē cōteſ.non eſſe,ad probandū hāc negatiuā,que eſt impro-
babilis.de proba.c.quoniā contra.⁊ de elec.bone. Itē ob.tex.de
proba.quoniā cōtra.vbi ſentētia nō facit preſumi pro actis,niſi
quatenus alias cōſtet. ¶ Ad primū dic,docēs de nullitate ſem-
per auditur,ſed quandoqꝫ nō neceſſitatur ad probandū, quiqꝫ
ſic,ſcōꝫ illa,que ſunt ſupra ſcripta. ¶ Ad ſecūdā negatiuā quis
nō dꝫ pbare,niſi ſit cauſa ſue intētiōis aduerſarij intētione ſun
data preſumptione,vt hic,cū ſentētia tranſit in rē iudicatā.alle.
§.vt eccl.benefi.vt noſtrū.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.etiā.j.de pro-
ba.poſt ceſſionē.ff.de proba.cū de indebito.cū ſimil. Idē firmat
Bar.de ver.ob.l.hoc iure.qꝛ in his apparet trāſferri onus pro-

batiõis in negantem propter preſumptionẽ. ¶ Ad tertium re-
ſpondeo qđ id loquitur, qñ ſententia fuit lata, ⁊ non tráſiuit in rẽ
iudicatam: quo caſu nec pro rectitudine proceſſus pſumitur. di-
gñ hoc idem ṡ. de renun. c. in preſentia. vbi habes bonã gl. ⁊ hoc
23 de primo. ¶ † Ad ſecundũ principale dubiũ, quando in ſñia fit
cõmemoratio commiſſionis, ⁊ aliorũ inſtrumentorũ. ⁊ actorũ,
an acta preiminantur. Innoc. ponit hanc cõcluſionem qđ omne
renuntiatum in inſtrumento ad preiudicium principaliũ cõtrahẽ
tiũ, ⁊ ſuper quo tota vis, ⁊ intentio inſtrumẽti fundatur, vel qđ
aſſertiue notarius in inſtrumento atteſtatur, licet ſit incidens,
totũ id creditur, ſed nõ quo ad preiudiciũ tertij, vel in his. ſuper
quibus intentio non fundatur inſtrumẽti: ⁊ omne id falſum p-
batum vitiat, vel non vitiat. pro hoc allegat, ⁊ ſic intelligit. l. opti
mam. C. de 2hen. ⁊ cõmit. ſtipu. per hoc infert qđ ſi in inſtrumẽ-
to ſententie eſt ſcriptum, cõdemnamus talem procuratorẽ: cre-
dẽdũ eſt. ipſum procuratorem preſentẽ condemnatũ procurato-
rem fuiſſe, niſi euidentiſſimis rationibus cõtrariũ probaretur:
vt dicta. l. optimã. de teſti. albericus. infert ſcđo qđ ſi de teſte dice-
retur aliquid graue in ſentẽtia nulla fides adhiberetur. ff. de pi-
gno. l. ſi fideiuſſor. §. ſi. Itẽ ſi falſos ponit confines aliorũ. eis nõ
preiudicat: ⁊ ſic de omnibus aliis. que incidẽter in inſtrumento
dicuntur, dummodo non ſint talia. quibus ipſe tabellio ferat te-
ſtimoniũ de viſu: ſicut quando dicit. actũ in tali loco, ⁊ talibus
perſonis preſentibus. ⁊ tali die: nã ſi in his inueniretur aliud cõ-
trariũ, caſſaretur totũ inſtrumentũ tanquã eſſet annexa falſitas.
ij. di. ſi quid. iij q. ix. e. puta ſic loquitur. l. optimã. ⁊ hoc de ſecũdo.
24 ¶ † Ad tertiũ an ſufficiat qđ ſint in actis publicata vt inſtru-
menta. quidã qđ non ſufficit qđ ſit publicata in actis cõmiſſio
pape, pcuratio, vel huiuſmodi, ſed oportet dicere notarios quo-
modo fuerũt exhibita iudici, ⁊ parti: ⁊ tunc ſi pars dicat nunq̃
fuiſſe iudicẽ, vel procuratorẽ, nõ crederetur, etiã ſi originalia ſint
cõmiſſa, dũmodo preſtet iuramentũ: de quo. C. de fide inſtru. l. vl
tima. acta antẽ, que ſunt in iudicio, ſufficit in actis inuenire. ſi di
cat, talis libellũ porrexit. talis eſt litẽ conteſta. ⁊ diẽ apponat: ſi-
25 cut in inſtrumentis in aut. de fide inſtru. ⁊ ea. §. vltimo. ¶ † Et
hoc omnia poterit notarius in ſententia ad maiorem cautelam
ſcribere: ⁊ ſi per aliũ notariũ fiat ſententia. q̃ per quem facta ſunt
acta, ſubebit inde acta ſubſcribi ſentẽtie, ⁊ publicationi autho-
ritatẽ preſtabit. Si aũt idem eſſet notarius, qui fecit acta, etiam
ſine aliqua ſolennitate publicationis ſentẽtie, acta ſubſcribet. Cõ
cludere vř Inn. qđ tenor inſtrumenti non eſt de actis. licet obli-
gatio ſit de actis. Unde dicit qđ nõ probat, niſi ſolenniter publi-
cetur. puto quod ſufficiat exhibitio parte pñte, ⁊ nõ 2dicente, ⁊
probẽt, niſi prius 2dicat publicationi. ⁊ ſic ſeruaſ. ⁊ hoc tꝫ Ho.
allegat. C. arbitriũ tute. l. ſi. de appel. intimaſti. ⁊ cautũ eſt qđ di-
cat notarius ſe in preſentia partiũ, ⁊ teſtibus preſentibus. ⁊ iudi
26 ce mãdãte publicauit, ⁊ ſcripſit in actis. ¶ † Quid de extraiu-
dicialibus, an pro iudice preſumaſ: dic ſic, in his que ad eius ſpe
ctant officiũ. niſi probetur contrariũ: ⁊ ſemper eſt obediendũ xi.
q. iij. quid ergo. ⁊ iij. q. ꝗ quid culpatur. de tempo. ordi. ad aures.
ſed poſt gloſſ. opp. qđ debeat parere executor in dubio. xxiij. q. i.
quid culpatur. ff. de iudi. ſi quis ex aliena. Sõ. cõtraria loquunſ
in ordinario, ⁊ quãdo conſcientia non põt certitudinaliter ad al
terã partes applicare: qꝛ tũc id, qđ eſt tutius, eligitur. de ſpõſalib.
c. iuuenis. hic in delegato, in quo informatur cõſcientia iſtius, eo
quod non probatur iuriſdictio. hec ſolutio non placet: qꝛ hic lo-
quitur in heſitante. ideo dic vbi conſtat de ſuperioritate. licet ma
teria ſuper qua ſit mandatũ. ſit dubia, eſt obediẽdũ. ſic loquitur
c. quid culpatur. vbi dubitatur de iuriſdictione, ⁊ ptãte, tũc prin
cipales partes tenẽtur obedire: qꝛ quo ad partes propter dubiũ
datur iuriſdictio, ſi ſit tertius non pars, ei non debet obedire. ni-
ſi ſit certus. Pro hoc facit. ṡ. ex literis. ⁊ qđ ibi dixi opponendo
poſt gloſſam: nam vt ibi patet. propter dubiũ nõ propter hoc va
let proceſſus contra tertiũ, licet valeat contra partẽ: ⁊ hic eſt ca-
27 ſus ad literã. ¶ † Opp. qđ hoc ſit malum remedium: qꝛ per hoc
dabitur materia ordinario nunq̃ parendi mandato apoſtolico:
qꝛ dicit reſcriptũ non tenere Solu. ſuppetunt remedia. Primũ,
qꝛ poteſt delegatus per ſe exequi. ṡ. c. ſignificaſti. Secundũ, po-
terit punire ordinarium, ⁊ cogere non exequentẽ. ṡ. c. ex literis. ⁊
c. ſane. ꝗ niſi appareat qđ probabiliter excipiat ordinarius. pre-
ſumitur aũt malitioſe facere eo ipſo quod nullam cauſam aſſi-
gnat, vel non probabilem. de crimi. fal. c. ſi. Tertium remedium
eſt quo ad deum, qui punit ordinarium cõtra conſcientiam hoc
28 dicentem. ¶ † Quartum, quia ſi malitioſe hoc facit. condẽnari
29 poteſt in. xxx. libris auri. C. de leg. l. ij. in ſi. ¶ † An delegatus
compellatur exhibere autheuticum. Ho. dicit hic quod non, ſed
ſufficit mittere exemplum. Specu. in titu. de cita. §. iam nunc de
citatione. ver. ſed pone. antepenul. colum. tangit hoc dubium. ex
cuius dictis. licet ſparſim poſitis. hic concludo. ſi agitur de ar-
ctatione partis ad parendum, ſufficit, licet quidã contra dicen-
tes tenorẽ reſcripti inſeri in citatiõe, dato qđ nõ mittaſ origina-
le, ⁊ qđ allegeſ aliquid, ex quo dubiũ parti inferaſ. an citans eius
ſit iudex, vel nõ. Inn. de dila. c. preterea. notat, ⁊ qđ dixi. ṡ. c. prudẽ
tiam. in prin. ff. de iudi. ſi quis ex aliena. hoc verum dicit, niſi ſit
vilis perſona, vel remota Si agitur de requiſitione tertij vt exe-
quatur: dic qđ in leuibus, vt citare, qđ nõ põt eſſe preiudiciũ, ſuf-
ficit mittere copiã, dato qđ non preſentetur originale, attenta ta
mẽ qualitate perſone: vt qꝛ eſt homo magne authoritatis. xcvi.
di. nobiliſſimꝰ. Si eſt actus grauis pͥudicij, non teneſ exeq. niſi
30 aliter certificetur, vt hic, licet poſſit, ſi velit, vt ſtatiꝫ ſequiſ. † An
cogatur executor, ſi opponatur aperte facere exhibere reſcriptũ.
dicit hic Inn. quod non: ſed põt. ſi vult, ⁊ ſi pars appellaret, nõ
tenetur deferre huic appellationi: qꝛ non coram executore, ſed co
rã delegato facienda ſit talis appellatio. ṡ. c. ſuper queſtioñ. §.
31 qꝛ vero. ¶ † Sed nunquid citatus venire tenetur de iuriſdictio-
ne fide nõ facta: dicit Inn. qđ ſic, niſi delegatus ſit nimis remo-
tus. vel vilis perſona. Alij contra. Ho remittit, de dila. preterea.
dic qđ venire non tenetur, niſi tale quid exprimatur in citatione.
per qđ pꝫ, vel ſit dubium, an habeat iuriſdictionem, vt dixi. ṡ. c.
32 prudentiã. ⁊ no. in. d. c. preterea. ¶ † Quid ſi datus eſt executor
ad citandum, an compellatur citare nõ facta pbatione cõmiſſio
nis. dicit Ho. qđ ſic, lꝫ nõ compellatur exequi: imo qꝛ per citatio
nem nulli paratur preiudicium, ſicut per executionem: ⁊ ideo ſie-
ri non dꝫ ad preiudicium tertij: quod hic compelli non poteſt.
Alij contra per hãc decre. ⁊ bene, quia commẽſuratur poteſtas
cõpellendi poteſtati cõmittentis, non tertij preiudicio. ¶ Quid
ſi excommunicaret illum executorem delegatus, an valeret excõi
catio. dic quod non: quia non eſt iudex ſuus, nec ipſe eſt rebellis.
ṡ. eo. c. i.

1 ☞ Prorogari non debet iuriſdictio per procuratorem non habẽ
tem poteſtatem. ſeu mandatum ad hoc de re ad rem. nu. 17.
2 Agere in iudicio quo caſu quis poteſt pro facto futuro.
3 Abbas poteſt conqueri cum conuentu in his, que ſunt in preiu-
dicium conuentus
4 Literis delegatorum creditur de agitatis coram ſe, etiam in his,
in quibus preiudicatur eorum proceſſui.
5 Exceptio declinatoria, videlicet defectus iuriſdictionis. poteſt
opponi poſt litem conteſtatam, ⁊ etiam poſt atteſtationes publi
catas. vbi exceptio peruenit ad notitiam ipſius opponentis.
6 Damnum ſuper re datum reſarciri non poteſt iudicis officio.
vbi ſunt illata ante litem conteſtatam, vel quando eſt ſeparatum
omnino a narratis reſcripti. nu. 24.
7 Cauſa ſuper dubio futuro poteſt delegari. nu. 21.
8 Ea, que non ſpectarent ad iudicem lite cepta, non includuntur
in commiſſione, niſi exprimantur lite non cepta.
9 Prorogare non poteſt iuriſdictionẽ procurator ad domini pre-
iudicium.
10 Procuratori videntur illa mandata, que in procuratorio ſunt
expreſſa.
11 Procuratoris factũ illegitime non nocet domino, ſi dominus
quam cito ſcit, contradicit, vel ſola ſimplex ſcientia non pre-
iudicat, niſi expreſſe ratificet, quando agitur de incommodo.
nu. 15.
12 Exceptio poſt litem conteſtatam propter ignorantiam debet
opponi ſtatim, cum in notitiam deuenerit anteq̃ ad aliũ actũ
procedatur.
13 Excommunicatio poſt appellationem lata eſt ipſo iure nulla.
14 Citatio illius, quem conſtat iuriſdictionem non habere, non ar-
ctat citatum.
16 Delegatus iudex ſi excedit fines mandati pronuntiando parti-
bus preſentibus, quando, ⁊ in quo eis preiudicat.
17 Procurator poteſt prorogare iuriſdictionem de tempore ad tẽ-
pus licet non habeat mandatum ad hoc. 19.
18 Procurator poteſt prorogare mandatum ad id, quod eſt pro-
prie mandatum.
20 Procurator datur ad cauſam matrimonij an poſſit tractare
cauſam dotis.
21 Procuratori non poteſt iuriſdictio inuito reo, ſed bene inuito
actore.
22 Excommunicatio, etiam iniuſta, ligat.
23 Iudices ad lites futuras, non eſt abſurſum dari.
Iuriſdictionis, ⁊ procurationis mandata parificantur.
24 Iudex poteſt cognoſcere ſuper damnis, qui veniunt acceſſorie.
25 Si in reſcripto dico me ſpoliatum, poſſum ego agere ad reſtitu-
tionem poſſeſſionis.
26 Damnum illatum poſt litem conteſtatam iudicis officio corã
quo agitur debet reſarciri.
27 Si in reſcripto narretur qđ talis mihi iniuriatur ſuper tali fun-
do, an poſſit agere rei vendicatione ad fundum.

Super

28 Super damnis datis agi non poteſt.propter clauſulam reſcri-
pti generalem,quando reſcriptum eſt impetratum ſuper iuridi-
ca conſtructione molendini,⁊ alijs rebus.
29 Procurator ad lites datus an poſſit domino preiudicare,exce-
ptiones omittendo.
30 Sententia lata in preſentia procuratoris non appellantis,qui
habebat poteſtatem a domino de hoc cognoſcendi,nocet do-
mino.

1 **Cum olim.** ¶ †Per procuratorē nō haben-
tem ad hoc mādatū nō prorogatur de re ad rem iuriſdictio delegata.Hoc primo ⁊ vltra
dicit qđ excōicatio lata poſt appellationē legitimā nō tenet.hoc
dicit.Cōis diuiſio.Secūda ibi:q: vero.prima facit ſex.ponit cau-
ſe cōmiſſionem.Scđa iudicū proceſſum,ibi:pro quo.Tertia ex-
ceptionis cōmiſſionē,ibi:tandē.interlocutoriā iudicum.Quarta
ibi:iudices.cōmittis appellationē.Quīta ibi:quo audito cōmit
2 tis appellationē.Sexta ibi:vnde.ipſius excōicationē. ¶ †Not.
cōtra preparantem ſe ad edificandū in preiudicium alterius poſ-
ſunt iudices impetrari:⁊ ſic pōt aliquādo agi pro facto de futu-
ro in iudicio,puta quando ſtatus preſens indicat veriſimilē euē-
tum de futuro,⁊ ius agendi cōpetit de preſenti.Vide gl.⁊ remiſ-
3 ſiones in.c.Romana.de ſen.excō.§.caueant ¶ †No.1.q abbas
eō.queritur cū conuentu in his,que fiunt ad preiudiciū cōuentus
4 de hoc de reſcriptis.c.edoceri. ¶ †No.ij qđ creditur lris delega-
torum de agitatis corā ſe,etiā in his,quibus corū preiudicatur
5 proceſſui. ¶ †No.iij qđ exceptio declinatoria.id eſt defectus iu-
riſdictionis pōt opponi poſt litis cōteſtationē,⁊ etiā poſt atteſta
tiones publicatas,vbi exceptio poſt deuenit ad notitiam ipſius
6 opponētis concor.de exceptio.paſtoralis ¶ †No.iiij qđ damna
data ſuper reſarciri nō poſſunt officio iudicis.vbi ſunt data an-
7 te litis cōteſtationē. ¶ †No.qđ cauſa ſuper dubio futuro poteſt
delegari ſecundū quoſdam:hic miles nondum edificauerat:⁊ ſic
8 nondū per hoc erat obligatus,⁊ tñ committiṫ cauſa. ¶ †No.q
ea,que nō ſpectarent ad officiū iudicis lite cepta nō includūtur
in cōmiſſione,niſi exprimanṫ lite nō cepta ad hoc vide Bart in
l.vlt.§.hoc autē.ff.de dam.infec.Et ſic licet damna ad principale
petitū ſint acceſſoria lite cepta ante initiū litis ſunt eque princi-
palia.Unde quo ad agendū requiriṫ ſpecialis petitio,⁊ quo ad
9 delegandū ſpecialis cōmiſſio. ¶ †No.qđ procurator nō pōt iu-
riſdictionē prorogare ad preiudicium domini,niſi ad hoc habeat
10 ſpeciale mandatū. ¶ †No.qđ illa videntur mandata pcuratori
11 que in procuratorio apparent expreſſa. ¶ †No.qđ factū procu-
ratoris illegitime nō nocet dño,ſi dominus quā cito ſcit,cōtradi
12 cit.de quo vt lite nō conteſt.c.accedens. ¶ †No qđ vbi propter
ignorantiā poſt litis cōteſtationē exceptio poteſt opponi,debet
opponi ſtatim cū exceptiones ſuperuenit in notitia,antequam
ad alium actū procedatur.Ex quo not.qđ primus actus partis
poſt litis cōteſtationē habeṫ pro lite conteſt.ad impediendum
exceptionis dilatorias,qū poſt litis cōteſtationem pōt opponi
13 exceptio. ¶ †No.regulā qđ excōicatio lata poſt appellationē eſt
14 ipſo iure nulla.†Itē qđ citatio illius,quē conſtat iuriſdictionem
non habere,non arctat citatū.Hic habemus libellū procurato-
15 ris,ſcđo prorogationē,⁊ tertio ſententiā. ¶ †Oppo.qđ debuerit
appellare procurator ab interlocutoria iudicum,⁊ nō dominus,
qui nō fuerat in cauſa.ij.q.vi.c.biduum.ver.ſi aduerſus.Itē ex
quo procurator nō appellauit,preiudicauit domino:vt lite non
cōteſt.c.j.So.potuit etiā dñs appellare.j.de procu.c.nō iniuſte.
⁊ procurator omittens nō potuiſſet in hoc preiudicare dño,etiā
ſi expreſſe cōſentiat pcuratori,nō tenet prorogatio,cū non habe
tur ad hoc mandatū ſecundū Inn.qđ etiā tenet gl.quam videa-
mus,⁊ concludemus eam,vt ſequiṫ in queſtione dum queriṫ,an
qđ agit procurator vltra mandatum preiudicet dño dic qđ ſic:ſi
dñs ſciens nō cōtradicit,vt hic patet allegat ſimile Hoſt.in hoc
contra quo ad cauſam capituli,cū nullum eſſet iudiciū ipſo iure.
l.licet.ff.de iudi.qđ ſequitur Jo.an.propter iuriſdictionis defe-
ctum dicit ergo gl.procedere in eo qđ procurator vltra formam
mandati procedit,⁊ in quo iudex ordinarius vel delegatus iu-
riſdictionem habet ſuper hoc:dicta.l.licet.Facit in cōtrarium:q:
ibi diciṫ qđ dominus iudicium habitum cum falſo procuratore
poteſt ratum habere:ergo in caſu iſto ſcientia inducit ratihabi-
tionem:⁊ ſic valeat qđ factū eſt per procuratorem dic qđ in caſu
iſto ſubeſt duplex defectus.Unus reſpectu defectus iuriſdictio-
nis,eo quia iudicibus de his damnis nulla cognitio commiſſa
fuit:modo reſpectu iſtius ſola ſcientia domini,vel etiam ratifica
tio effectum operari non poteſt:ſicut in ſimili notatum eſt.ū.eo.
ca.prudentiam.§.ſexta.quod vbi actus eſt nullus ratione defe-
ctus iuriſdictionis conualidari non poteſt.Ex quo habes quod
vbi actus eſt nullus propter defectū iuriſdictionis in iudice ſub-
ſiſtentem,talis actus non poteſt conualidari,etiam cōſenſu par-
tium.Alius reſpectu defectus mandati,quia procurator ſuper
hoc mandatum non habuit:modo iſtius defectus reſpectu bene
actus poſſet conualidari per ratihabitionem ſubſequentem:vt
dicta.l.licet.⁊.l.iij.§.falſus.ff.rem ra.ha. Unde conſiderato pri-
mo defectu opi.Hoſt.procedit:attento ſecundo:opinio gloſ.eſt
vera.Et pro hoc forte conſiderato quod principalior cauſa an-
nullationis actus in caſu noſtro eſt defectus mandati quod ſa-
tis patet:quia ſi procurator habuiſſet mandatū ſuper his om-
nis,⁊ ſic potuiſſet iuriſdictionem prorogare.Uidetur dicendum
quod ſi dominus hoc ratum habeat tacite,vel expreſſe,conuali-
detur actus,cui non ſuberat totaliter defectus in iuriſdictione,
que poterat progari.Pro quo bene facit quod no.hic in ſi.per
hoc quod cauſa annullationis proceſſus fuerit ipſa appellatio:
que niſi fuiſſet interpoſita,alias valuiſſet.Et ſic gl.remanet ſalua
vna cum Innocen qui idem tenet.Dat ſimile etiam in iudice:q:
ſi iudex excedat fines mandati partibus preſentibus eis preiudi
cat C.communia verumq; iudi.l.ij.§.ſi ſeruus ſciente.ff.qđ cum
eo.l vltima.ff.ad macedo.l.ſi filius.Tene quod id,quod eſt ge-
ſtum vltra mandatum,non obligat dominum ex ſola ſcientia,
niſi aliud interueniat:licet Innocen.ſentiat contra in.c.ex parte
decani.ū.de reſcriptis.Hoc verius eſt,qđ tenet in.c.pe.de re iu-
di.Dic ergo quod quādo agitur de cōmodo alicuius,⁊ ſi actus
geritur eo abſente,⁊ certificato,valet actus,eo quod non impro-
bat C.ſi certum pe.l.ſi abſenti.cum gl.Aut agitur de eius incom
modo:⁊ tunc ſola ſimplici ſcientia nō preiudicat,niſi expreſſe ra
tificet:ſed ſi alius actus facti interueniat,bene preiudicat:⁊ ſic lo
16 quunṫ iſte leges dicit Bar.in.l.quo enim.ff.rem ra.ha. ¶ †Di-
cit ſecundo gl.quod ſi iudex excedit fines mandati pronuntiādo
partibus preſentibus eis preiudicat.Gl.dicit verū,ſi iuriſdictio
eſſet prorogabilis:alias nō pīudicaret ſola ſciētia,vt valeret ſen-
tētia vt ſentētia:ſed bene preiudicaret vt valeret vt pactū,ſi eius
ſententie verbo vel facto ſecuta fuiſſet approbatio.Pro hoc.l.ij.
C.cōmunia vtriuſq; iudi.Forte poſſet dici q ſi agit omnia extra-
nea a mandato,nō ſufficiat ſciētia,ſi propinqua ſciētia ſufficiat,
⁊ nō cōtradictio.Et huic adherere videṫ Hoſt.pro hoc optime
dicta.l.ſi.ff.qđ cum eo.Hec vera ſi ſunt geſta corā ordinario:ſed
ſi corā delegato,q: fuerūt nulla ex defectu poteſtatis delegati,ex
poſt facto nō ratificanṫ tacite,vel expreſſe.Allegat.ff.de iudi.l.ſ
hec lex pbat cōtrariū.Unde melius faciūt no.in.c.prudentiā.§.
ſexta.ū.e.Nam ſi iudices pronuntiaſſent ſe cōpetentes,quia tūc
ſententia fecaſſet eos iudices,niſi fuiſſet appellatū,nec potuiſſet
retractari ratione iniuſtitie,allegat.j.e.cū contingat.Tu dic qđ
ei non preiudicat in his,que agit vltra mandatū,etiā ſi ſciat.Et
ratio,q: ſola ſcientia nō ſufficit ad hoc vt indicatur prorogatio,
niſi tale quid interueniat,ꝓpter qđ denoteṫ in ſciente tacitus vel
expreſſus conſenſus in prorogando:vt l.j.ff.de iudi.Et ad iſtum
tex.reſponde quod hic ponderauit ſcientiā,vel ignorantiam,ne
17 per ſuos actus videretur iuriſdictionē prorogare. ¶ Quero cū
gl.an procurator poſſit iuriſdictionē prorogare.Dic de re ad rē
non poteſt fieri prorogatio per procuratorē,ſed de tēpore ad tem
pus ſic:q: daṫ procurator vt cōteſſus agat.Intellige permittere,
18 vt poſtea licet peragat.ff.de procur.l.procuratorem. ¶ †Secū
do,q: procurator pōt prorogare mandatū,ad id,qđ eſt propter
mandatū.ū.de electio.c.in cauſis.ū.de renūtia.c.poſt tranſlatio-
nem.ff.iudi.ſolui.l.iam tamen.§.penul.Item quia prorogat ad
preparatoria mandato.ff.de procura.l.ad rem mobilē.⁊.l.ad le
gatum.⁊ ad ſequelam ipſius.ff.de inſtitu.l.cuicunq;.§.ſi ei,que.
19 in ſi. ¶ †In hoc videtur tenere,qđ non poſſit fieri prorogatio
de tēpore ad tēpus.Et hoc puto verum:quia ſi eſt datus procu
rator ad agēdā cauſam,que agitatur corā tali iudice,cēſeṫ datus
prout ille durat iudex,⁊ ſic nō pōt prorogare ea ratiōe,qua etiā
non pōt prorogare iuriſdictionē de re ad rem.Et hoc tenet Hoſ.
niſi procurator habeat liberā generalem.Pro hoc.l.qui Rome.
§.Calimachus.ff.de ver.ob.ibi Bar.⁊ hoc quia nō expedit dño.
Et placet Inn.ū.c.de cauſis.Hoſtiē.dicit hic quod pīudicat do
mino,niſi quā cito audierit,contradicat,vt hic eſt tex.quaſi hoc
ſit vicinum mandato.Dicit hic Hoſ.qđ conſiliū eſt qđ procura
tor cōſtituatur ad agēdū.Hoc ponitur per Jo.and.ſuper gl.j.
⁊ defendendū ⁊ tractandum omnia quoquo modo connexa,vel
pertinentia,vel dependētia ex eiſdem.Sed dic hic potius conſi-
lium actoris,qui nititur ad ampliationē,ſed reus ad extenuatio
nē.iiij.q.iiij.c.j.Nō eſt tamē hec doctrina ſecūdū Deum,⁊ Euā-
gelium,quia teneris diligere proximū.per hoc videṫ quod poſſit
prorogare,quando talia ſunt addita in inſtrumēto procurato-
20 ris. ¶ †Quero an procurator datus ad cauſam matrimonij
poſſit tractare cauſam dotis.Videṫ ſecūdū Egi.qđ ſic.Allegat
de dona.inter vi.⁊ vx.c.iij.Jo.an.ar.huius decre.tenet cōtrariū,
q: ſunt diuerſe ſpecies.C.de procur.l.ſi procurator. ¶ Ad de-
cre.iij.reſpondet quod de iure iuriſdictio extenditur ad cauſam do
tis propter connexitatem:ſed in procuratorio ſimplex ius dici-
21 tur ex conſtitutionis forma. ¶ †Gloſſ.opponit quod alias res

extendatur iuriſdictio. de mutuis peti. c. i. vbi ſi cōuenio te ſuper vna re corā delegato, tu rōuenire potes me ſuper alia, de qua nō fit mentio in reſcripto. Sol. inuito reo nō prorogatur iuriſdictio de re ad rem, ſed bene actore inuito, propter naturam reconuentionis, τ eius priuilegium a iure datum, vt iuriſdictio extendatur ad aliā rem, ſi actor nolit perſiſtere in petitione. ſit not. qd ſi vult deſiſtere non habet locū reconuentio. de quo dic vt in dicto. c. ij.
22 ¶ † Opp. in ſi. quatenus pronūciatur excōmunicatio, tenuiſſet: nam etiā excōmunicatio iniuſta ligat. de ſen. excom. ſacro. Gloſ. vltima ſoluit qd hic fuit nulla ex defectu iuriſdictiōis: τ cōcludecā vt habes. ſ. Dū querit de ratiōe, quare nō valuit excōicatio: reſpōdet gl. qr lata ſup cā, in qua nō habebāt iuriſdictionē excōmunicātes. Et p hoc colligūt aliqui, qd ſentētia excōmunicationis lata p delegatū ex cauſis nō cōmiſſis nō valet. Ad idem. j. de preben. c. ſi. Inn. dicit hoc nō probari: qr legitima appellatio precedſſerat. Et forſan gl. intēdit hic ponere cauſam mediatā, propter quā non tenuit excommunicatio, nō immediatā. ¶ Unde dicit Jo. an. ſequēdo hoſti. qd caute hic fuit interpoſita appellatio, vt ſic p ipſam eximeretur a iuriſdictione delegatorū: qr alias remāſiſſent iudices: τ ſic tenuiſſet ipſorū ſententia mero iure, licet fuiſſet retractanda. τ ipſi iudices puniendi: vt in. c. cū cōtingat. ſ. ij. Egi. ſm eū dixerit ſupplendū ad tex. maxime τ per hoc qd licet ſup eo, ſuper quo agunt, non habēt iuriſdictionē: ex quo tamen reputauerunt iſtū cōtumacē, ſententia excōmunicationis vz, ſi nō fuiſſet appellatū. Unū neceſſaria fuit appellatio, lz alias eſſet iniuſta. Credo qd ſi ex tenore citatiōis appareat ipſuz citatū ſup cauſa nō cōmiſſa, nō valeat excōmunicatio, alias ſic, p no. ſ.
23 c. prudentiā. ¶ † Opp. poſt gl. qd cauſa futura nō poſſit delegari, nec in iudicium deduci. ff. de iudi. l. nō quēadmodū. ff. de vſuris. l. i. ſ. j. qd no. de procu. audiuis. Sol. Hic nō agitur ſuper futura obligatiōe, ſed dātur bene iudices ex gratia future obligationis, q de illa poterūt cognoſcere, τ edificātes phibere. Nec abſurdū eſt ad futuras lites dari iudicem: qr τ pcurator daf. ff. de procu. l. ij. τ mādata iuriſdictionis, τ pcurationis parificanf. ff. de iuriſ. om. iudi. l. τ qr. Uel ſecūdo dic, qd hic ius agēdi erat de preſenti. ſ. ius prohibēdi, dū quis ſe preparat ad edificādū agēdo negatoria. ff. ſi ſeru. ven. l. ſicuti. Nā eo qr q ſe parat ſe ad edificādū, agi pōt contra ipſuz. ff. de po l. j. licet Inn. non fateaf. Hoſti. dicit qd comes iam ceperat edificare: τ exponit nitebatur in preſenti. Nec placet ſol. Inn. primo qr quicquid dicatur, reſcripta de ſui natura dantur, nec extendunf ad futura, in. c. ſi. ſ. de reſcriptis.
24 ¶ † Opp. quod ſuper damnis potuerunt iudices cognoſcere: qr veniūt acceſſione. l. iij. τ. iiij. C. de actio. empti. τ qd ſine acceſſoria ſpoliatione probaf in. l. i. ſ. qui vi deiectus. τ l. ſequē. ff. de vi, τ vi armata. τ. j. de reſti. ſpo grauis. Sol. ſm Inn. ſi hic fuiſſet prohibitum aliquid principale, cui accederent hec damna, procederent contraria: vt ſi dixiſſet abbas ſe ſpoliatum nemoribus, veniſſent dāna in eis data: ſed damna nemorū hic erant omnino ſeparata a narratis in reſcripto. Debet ergo ſm Inn. ponderari diſpoſitio reſcripti: veniunt ea in commiſſione, que patiunf verba reſcripti.
25 ¶ † Quid ſi in reſcripto dico me ſpoliatū, an poſſim agere ad reſtitutionem poſſeſſionis dicit Hoſt. ſic: qr ſub reſcripto cōprehēdi poteſt, τ agi de dāmis occaſione violentie illatis. ff. de vi. τ vi armata. l. j. ſ. qui vi deiectus. Et ſi de contractu agitur, τ fiet mētio, poteſt agi ad intereſſe. ff. de actio. empti. l. i. τ. l. iij. ſi narratum eſt de iniuria ſuper nemoribus data, poteſt agi de damnis datis τ poſſeſſione, τ proprietate. ff. de iudi. l. ſolemus. de cauſa poſ. c. ſi eccleſia. τ ſic non eſt vis an ſit acceſſorium, vel poſſit eſſe, ſed an
26 poſſit vel non poſſit cōprehendi ſub verbo reſcripti. ¶ † Quid ſi damnum cōtingat poſt litē conteſtatā. Dic, ſi in rebus, de quibus agitur, hoc ſpectat ad iudicis officium, coram quo agitur. ff. de edi. edic. l. ediles. ſ. item ſciendum. In aliis rebus nō habet ſe intromittere, niſi ipſius iuriſdictio impediatur, vel in ipſius iniuriā ſiat. ij. q. vij. c. ſi quis ab epiſcopo. vnde vis non eſt an ſit acceſſoriū, vel poſſit eſſe, ſed an poſſit cōprehēdi, vel non poſſit ſub
27 verbis reſcripti. ¶ † Quid ſi dicatur qd talis mihi iniuriatur ſuper tali fundo, an poſſit agi rei vendicatione ad fundū, τ condictione ſine cauſa ad fructus perceptos ex fundo ante litis cōteſtationē. doc. dicunt qd ſic: qr ad fructus ageret vi conſequentie cōdictiōe ſine cauſa. ff. de cōdi. cauſa data, τ nō ſecuta. l. cū quis. Imo etiā pōt accuſari ſi vim intulit, lege Julia de vi publica, vel alia ſimili: qr hoc patiuntur verba reſcripti. Secus ſi in rebus ſpecificatis poſtea poneret clauſula generalis, vt ſi ſpecificauit fundum: qr non poterit ex homicidio accuſare. de reſcriptis. ſedes. adeo qd per talia reſcripta agi nō pōt ad vindictā, ſed ſolum ſuper re familiari, niſi in reſcripto aliud exprimaf, ſm Inno. τ hoc verius, arg. de reſcriptis. ſedes. C. ad legē corne. de falſis. l. vbi. j. de accu. ſuper his. τ. c. qualiter. vide doct. de reſcriptis. diſpendia.
28 lib. vi. ¶ † Quid ſi fuiſſet clauſula generalis, qr impetraſſet ſup iniuridica conſtructione molendini, τ aliis rebus, an poterit agi ſuper damnis datis: dicit hic Inno. qd non: qr minora erant expreſſa, τ agebatur realiter: pro damno agitur perſonaliter: τ eſt deſcendens ex maleficio: τ ſic qr dignior nō includitur. de reſcrip. ſedes. quare dixit hic Egidius etiā per comitē non poſſe prorogari. qd eſt falſum, ſecundum Abb. nec primum putat Jo. an. verum indiſtincte, tamen per aliqua adiuncta poſſet verificari. ad qd vide
29 no. in. c. Rodulphus. ſuper prima gl. de reſcriptis ¶ † An pcurator datus ad lites poſſit preiudicare domino exceptionē omittēdo, vel remittendo: dicit Inn. qd procurator ad totā litē datus poteſt omittere probationeʒ neceſſariam, ſiue dilatoriam, ſiue peremptoriam: poteſt etiā renunciare probationibus, maxime qñ ſit proficuum ipſi domino, vt qr alias eſſet in expenſis condēnatus. ff. de iuriſ. om. iudi. l. ij. ſed nō poteſt expreſſe renunciare exceptioni: qr ſibi hoc nō eſt cōmiſſum, niſi habeat liberā adminiſtrationē. ff. de pac. cōtra iur. ſ. ſi. Alii dicūt qd remittere, τ renūciare pōt probationi: τ imputet ſibi dñs, qui malū elegit. ff nau. cau. ſta. l. ſi. ſ. hanc aūt. dicit Hoſt. qd ad hoc facit. ff de mino. l. cum mandato. ad ſi. τ remittit vel lite nō conteſt. c. i. Credo qd dilatoriis renunciare poſſet: ſed peremptoriis, ex quibus preiudicef negotio principali, nō: qr hic caderet ſpecies donationis, que nō includitur in generali mādato. ff. de dona. l. ſi filius. ¶ † Quid ſi non fuiſſet appellatū: dic qd ſententia teneret mero iure, ex quo pronuntiauerunt ſe iudices competentes cum procuratore, qui habebat a domino poteſtatem de hoc cognoſcendi. Ideo appellatio fuit neceſſaria ad impediendam ſententiam.

1 ☞ Qui acta clauſula relationis delegatorum aperuit, ipſorum ſigilla violando, contra illa acta non debet audiri.
2 Iniuria illata delegato videtur illata delegantī: idem facta vice gerenti data videtur illi, cuius gerit vices.
3 Proceſſus copia debet dari partibus in actu relationis, vt videant an fideliter referatur.
4 Iudicem, quem quis elegit, ſuſpectum dicere nō poteſt, ſed bene datum proprio principis motu.
5 Puniri quis debet in quo peccauit.
6 Sigilla actorū violans non poteſt aliquid cōtra acta opponere.
7 Contra ſuſpectum in vno, faciliter creditur in aliis.
8 Dolus patrocinari non debet doloſo.
9 Sigilla violans poteſt puniri tanquam falſarius.
10 Timens ne fiat falſa relatio quid habeat facere.
11 Contra relationem delegati factam preſente reo nō auditur ipſe reus, ex quo non contradicit coram referente, τ ſciebat quid continebatur in dicta relatione.
12 Delegatus principis ratione dignitatis, τ propter honorem nō debet recuſari.
Executor non poteſt vt ſuſpectus recuſari.
13 Tutor ex inquiſitione datus non ſatiſdat, accuſatus tamen remouetur, ſi male adminiſtrat.

1 Cum olim. ¶ † Qui acta clauſa relationis delegatorum aperuit, ipſorum violando ſigilla, contra illa acta non debet audiri. ¶ Prima pars ponit deciſe factuʒ principale. ¶ Secunda ibi: verum narrat culpam iſtius. B. ¶ Tertia ibi: qui poſtmodum ponit ipſius confeſſionem, τ excuſationem. ¶ Quarta ibi: ſane. excuſationis reprobationeʒ. ¶ Quinta ibi:
2 ſed vt culpe punitionem. ¶ † No. j. qd iniuria illata delegato videtur illata deleganti: τ ſic iniuria illata vices gerenti, illata videtur illi, cuius vices geruntur. ¶ † Not. qd in actu relationis de-
3 bet proceſſus copia dari partibus vt videant an proceſſus fide-
4 liter referatur. ¶ † No. ij. quod non poteſt quis dicere ſuſpectum iudicem, quem elegit, ſed bene datum proprio motu principis.
5 ¶ † No. iij. quem puniēdum in quo peccauit. ¶ † No. iiij. quod
6 violans ſigilla actorum non poteſt aliquid contra acta oppo-
7 nere. ¶ † Nota quod contra ſuſpectum in vno faciliter creditur
8 in aliis. ¶ † Nota quod dolus non debet patrocinari doloſo.
9 ¶ † Quero an alia pena puniri potuerit hic violans ſigilla: dic quod ſic: qr puniendus eſt tanquam falſarius, τ eo ipſo priuandus erat beneficio. ſ. de reſcriptis. olim. τ de falſariis. ad audientiā. Inn. dicit qd hic minus peccauit, quā falſarius. Unde pena
10 falſi puniri nō dz, ſz alia pena arbitraria. ſ. c. de cauſis. ¶ † Quero quid habet facere timens ne fiat falſa relatio dicit qr edere petat inſtrumenta, que debent tranſmitti: τ ſi videat qd minus fideliter fiat relatio, poteſt cōtradicere, τ appellare. C. de rela. l. prima τ ſecunda. de app. intimaſti. Sed an ſigilla debeant mitti dicunt doc. quod non probant per illa iura. Sed hoc cap. probat, τ eſt melius, vt vitetur falſitas, τ ſuſpicio falſitatis, arg. C. de teſta. l.
11 iubemus. primo reſponſo. ¶ † Oppo. contra id, quod dicitur in ver. ſane. quod ſi non violaſſet ſigilla, audiretur contra relationē: qd imo non fuerat audiendus, ex quo eo preſente fuerat facta, debuit contradicere coram iudice referente. C. de rela. l. j. τ. ij. de appel.

de appel.c. intimaſti. Solu.ſi ſciuiſſet quid contineretur in rela‑
tione,non audiretur.ſecundum Inn.ſed quando neſcit quid cō‑
tineatur,licet non poſſit audiri contra ſigilla iudicum,⁊ contra
literas relationis,dicens eas non eſſe veras,ex quo ipſe detulit.
ij.q.vi.biduum.circa finem.tamen contra contenta in ea bene au‑
diretur,niſi violaſſet propter contenta pro hoc qđ no.de his,que
fi.a prela.c.quanto in gl.⁊ in dicto.c.intimaſti.Ad idem ex quo
enim producit contra productum per ſe,non eſt audiendus:ſicut
producens teſtem cōtra eum nō opponit.iij.q.iij teſtes.de teſti.in
noſtra. vbi dic quod non contradixit:nam producens teſtem be‑
ne auditur contra dicta opponens,licet non contra perſonam,
quam approbauit:vt not.in dicto cap.in noſtra. Unde potius
12 illud cap.concordat. ¶ † Oppo.in ver.preterea.quia innuitur
quod potuiſſet recuſare iudicem conceſſum proprio motu pape
imo delegatus motu principis datus non poteſt recuſari.j.de
appel.c.nouit.ff.de offi.prefec.preto.l.fin.Nam credit princeps
illum non pronuntiaturum,niſi vt ipſe pronuntiat: igitur non
poteſt recuſari.So.dic quod poteſt recuſari:⁊ licet princeps hoc
credat,poſſibile eſt contrarium eius. Facit de appel.poſtremo.
Ad.c.nouit.dic quod loquitur in executore qui non erat alias iu
dex.de quo.ſ.c.ſuper queſtionum. Ad.l.i.reſponde ibi ſpeciale
propter dignitatis honorem:⁊ tamen ſupplicatur a prefecto,
13 quamuis non appelletur.¶ † Opp.ad hoc de eo quod habetur
inſti.de ſatiſd.tut.in prin.So.dic quod ibi tutor ex inquiſitione
datus non ſatiſdat,accuſatus tamen remouetur,ſi male admi‑
niſtrat.ff.de ſuſpec.tuto.l.iij.⁊ ſic illa lex potius poteſt induci pro
quia ibi dicitur quod tutori remittitur ſatiſdatio per teſtatorem
ſed nihilominus poteſt accuſari ſi male adminiſtrat.ff.de ſuſpec.
tut.l.i.datus autem ſimpliciter a teſtatore ſatiſdare tenetur.C.
de autho.tu.l.fin.Et per hoc patet reſponſum quod princeps
dando iudicem dat eum ſimpliciter.Poteſt ergo recuſari: quia
non intendit princeps tollere ius alterius.ſ.c.ex parte.ij.

1 ☞ Delegatus ſubdelegatum college impediti,vel ſurreptitie im
petrati non tenetur admittere,ſi in reſcripto eſt clauſula quod ſi
ambo non poteritis,⁊c.19.
2 Ad defenſionem eccleſie clericus admittitur cum cautione de
rato.
3 Procurator abſq; mandato vbi de hoc eſt dubium admittitur
cum cautione de rato.
4 Eccleſia poteſt agere ad demolitionem contra edificantem eccle
ſiam in parochia alterius matris.
5 Condelegati adiunctio non facta mentione de proceſſu,⁊ ſtatu
eius,non valet,vt ſurreptitia.
6 Sententia in cauſa appellationis debet eſſe confirmatoria,vel
infirmatoria.
7 Condelegatus cum clauſula quod ſi nō omnes, impeditus ſub‑
delegare non poteſt vices ſuas.
8 Conditio ſi non poteris per te,vel alium,intelligitur de nō poſſe
perſonali.
9 Agere poteſt perſona coniuncta pro debito alterius ſine man‑
dato.
10 Reus licet in cauſa principali ſit reus,tamen in cauſa appella‑
tionis dicitur actor.
11 Eccleſia licet ſit quid ſpirituale non recipiens eſtimationem ad
intereſſe,recipit tamen expenſas factas in lite.
12 Procurator ſi pro domino vult exigere aliquod debitum,⁊ de
mandato dubitetur,quando admitti poſſit cum cautione.
13 Cautio fideiuſſoria qualis eſſe debeat.
14 Inſtrumentis datis alicui an videatur datum mandatum ad
id,quod in inſtrumento continetur.
15 Cautionem qualem preſtare debeat clericus.
16 Delegatus principis etiam cum clauſula,ſi eſt impeditus, po‑
teſt ſubdelegare.
17 Ad electionem poteſt impeditus committere vices ſuas.
18 Id,quod poſſum per me,poſſum per alium.
20 Condelegati dati cum clauſula impotentie,⁊ appellatione remo
ta,quorum neuter eſt preelectus,alter non tenetur alterius impe
diti ſubdelegatum admittere.
21 Condelegati dati ſimpliciter abſq; clauſula appellatione remo‑
ta,⁊ ſine clauſula preelectiua,tunc ſi eſt impedimentum iuris pu‑
rificata eſt poteſtas,⁊ non tenetur condelegatus ſubdelegatum
admittere.
22 Clauſula ſi non omnes poſſint,⁊c.quomodo intelligatur.
23 Sententia debet ferri ſuper petitis,alias lata non valet.
24 Auditor habens mandatum expreſſum poteſt totum negotium
diffinire.
25 Delegato dato a papa cum adiuncto antequam inceperit co‑
gnoſcere de cauſa ipſe adiunctus,moritur papa,an poſſit proce‑
dere ſine adiuncto.

1 Coram. ¶ † Delegatus ſubdelegatum col‑
lege impediti,vel ſurreptitie impetra
ti non tenetur admittere , ſi in reſcripto eſt clauſula
quod ſi ambo,ſcilicet non poteritis alter veſtrum ni‑
hilominus procedat:⁊ maxime ſi eſt clauſula preelectionis, vide
licet quod ſi ambo ,tu frater epiſcope:⁊ tūc delegatus preelectus
non tenetur admittere ſubdelegatum. Uel ſic:ſubdelegatus non
tenetur admittere collegam ſibi adiunctum per literas ſurrepti‑
tias,nec ipſius ſubdelegatum. ¶ Et ſunt quinq; partes. In pri
ma petitio,⁊ allegatio appellati. In ſecunda ibi:nuntius petitio
⁊ reſponſio appellantis. In tertia ibi:ſed econtra.replicatio ap‑
pellati. In quarta ibi:idem igitur pronuntiatio auditoris. In
quinta ibi:nos igitur pronuntiationis confirmatio. ¶ Caſus.
Uertente queſtione inter capellanum eccleſie ſancte marie,⁊ ca‑
pellanū eccleſie ſancte agathe,ex eo quod capellanus ſancte ma‑
rie dicebat quod eccleſia ſancte agathe contra debitum iuſtitie
fuerat edificata intra limites parochie ſancte marie. Iſta queſtio
fuit per papam commiſſa abbati ſancti Stephani,⁊ priori ſan‑
cti victoris,⁊ ſententia fuit lata per predictos pro eccleſia ſancte
marie:capellanus eccleſie ſancte agathe contemnens parere di‑
cte ſententie appellauit ab ea:que appellationis cauſa commiſſa
fuit epiſcopo mutinenſi,coram quo per annum ventilata fuit di
cta cauſa appellationis. Tandem ipſe idem capellanus eccleſie
ſancte agathe impetrauit quaſdam literas,his tacitis,vt cano‑
nicus quidam bononienſis,in cauſe deciſione adiungeretur,ad‑
iecta clauſula vt ſi ambo,⁊c.vt patet in tex.⁊ ſic obtinuit.Cum qđ
dictus canonicus non poſſet cauſe aſſiſtere,pro eo quod erat im
peditus,cauſam ſubdelegauit cuidam: qui cum vellet intereſſe
cauſe,non fuit admiſſus per epiſcopum : propter quod capella‑
nus ſancte agathe appellauit ad papam:quo non obſtante,ſen‑
tentia fuit lata confirmatoria prime ſententie per dictum epiſco‑
pum. Tandem ipſo proſequente appellationem coram papa fuit
oppoſitum,nuntium comparentem nomine dicti capellani ſan‑
cte agathe non habere ſufficiens mandatum, cum non haberet
literas de ratihabitione:verum quia comparuit cum inſtrumen‑
tis eccleſie ſancte agathe,papa decreuit ipſum admittendum ſub
fideiuſſoria cautione de rato:⁊ per ipſum cauſa fuit cōmiſſa au‑
dienda cardinali,vt auditori coram quo fuit oppoſitum de ini‑
quitate dicte ſententie,eo quod dictus epiſcopus proceſſerat ſo‑
lus poſt appellationem legitime interpoſitam:cum per ipſum di
ctus ſubdelegatus non fuerat admiſſus illo delegante habente
a iure poteſtatem ſubdelegandi.Ex parte alterius,ſcilicet recto‑
ris ſancte marie fuit replicatum,exceptionem non obſtare,⁊ per
conſequens non obſtante appellatione interpoſita dictum epiſ‑
copum potuiſſe etiam ſolum procedere,eo qđ purificata erat clau
ſula,⁊ ſic iam poteſtate tranſlata in ipſum epiſcopum ſolū pro‑
pter clauſule appoſitionē,que non debet intelligi per ſe,vel per
alium intereſſe nō poſſit:q: nunquā,vel raro contingit, quin per
ſe,vel per aliū intereſſe poſſit:quo allegato cardinalis ſententiam
2 per epiſcopū latam cōfirmauit,⁊ papa ratum habuit ¶ † Not.
primo quod clericus eccleſie admittitur ad defenſionem eccleſie
cum cautione de rato,maxime cum eſt dubium de mandato.vi‑
3 de.ſ.de teſtibus.cum olim. ¶ † No.ſecūdo qđ procurator abſq;
mandato,vbi de hoc eſt dubium , admittitur cum cautione de
rato:⁊ ſatis dicitur probabile dubium de mandato,cū habet in‑
ſtrumenta ad cauſam principalem facientia. Ad hoc gl.ij.C.de
pact.conuen.ſuper dote.l.ſi.§.ij.⁊ no.qđ cautio de rato intelligi‑
4 tur ſub fideiuſſoribus:vide.j.de procura.c.j. ¶ † No.iij.qđ con‑
tra edificantē eccleſiam in parochia alterius matrix eccleſia age‑
re poteſt ad demolitionem. Uide de ope.no.nuntia.c.j. Ubi au‑
tem eſt edificata de volūtate ſuperioris eccleſie quod ius habeat
in ea,vide pro hoc de relig.do.cum dilectus.alias.cōſtitutus.ſ.
5 de officio archi.c.finali. ¶ † No.iiij.qđ adiunctio cōdelegati nō
facta mētione de proceſſu,⁊ ſtatu eius,non valet vt ſurreptitia,
6 ſic nec reuocatio.de re iudicata.c.inter monaſterium. ¶ † No.v.
quod in cauſa appellationis ſententia debet eſſe confirmatoria,
7 vel infirmatoria.ad hoc.C.de appella.eos. ¶ † No.vj.qđ conde
legatus cum clauſula quod ſi non omnes:impeditus ſubdelega
re non poteſt vices ſuas,quaſi ex impedimento purificata ſit po
8 teſtas condelegati,⁊ impediti ad alium deuoluta. ¶ † No.quod
conditio ſi non potueris,vel per te vel per alium : intelligitur de
non poſſe perſonali:ideo purificatur dato perſonali non poſſe,
quanquam per alium intereſſe poſſet. Et ideo nota generaliter
quod conditio in dubio ſic intelligi debet,vt purificata poſſit,⁊
9 vt habeat ſe ad eſſe,⁊ non eſſe ex quo poteſt. ¶ † Hic habemus
legitimationem mandati clerici , ſecundo epiſcopi ſententiam,
10 tertio ipſius confirmationem. ¶ † Opp.quod ad agendum hic
nuntius,ſeu clericus ſancte agathe non debuerit admitti modo
quo,admittitur : quia vel habuit mandatum, ⁊ non debuit ca‑
uere de rato.de procura.c.j.l.j.C.de procur.vel non habuit man‑

datum,⁊ non debuit admitti,etiam cum cautione de rato.ff.de
procu.l.non ſolum.§.i.Sol.Dic qđ hic eſt coniuncta perſona,
que licet non habuit mandatum.admittitur ad agendum:vt in
c.nonnulli.ſ.de reſcriptis.⁊.ff.de procu.l.ſed ⁊ hęres ideo cauet:
qꝛ poteſt contingere qđ ille,pro quo agit,non habebit ratum:⁊
ſic ſibi non noceret res iudicata.C.res inter alios.⁊c. Unde bo-
na fuit cautio:⁊ dat glo.coniunctionem perſone.Tempore le-
ctionis ita apoſtillauit glo.coniuncta perſona.Sed hoc non vi
detur verum,per no.ſ.de procu.c.i.vbi illud,quod dicitur de cō
iunctione perſone,habet locum,quando coniuncta eſt ratione
ſanguinis:ſecus ſi aliter ſit cōiūcta.Niſi dicatur qđ hic admitti
tur,ad defenſionem eccleſie:ar.eorum,que no.de teſti.cū olim.⁊
no.ſ.c.cū M.ſuper glo j.ſ.de conſti.⁊ ideo ſol.non eſt bona:qꝛ
iſte erat de clericis eccleſie:nā erat canonicus plebis de paſtino,
cui ſubeſt illa eccleſia.Hec ſaluari poteſt:qꝛ clericus eiuſdem ec-
cleſie admittitur ad defenſionem eccleſie.de teſtibus.cum olim.
vbi per Innocentium.Cauere tamen debet,de rato,vt hic:⁊ vi-
de de procu.c.ij.℄ Uel.ij.glo.dicit aliter qđ hic erat dubium de
mandato:⁊ pro tanto cauet de rato.alias ſi eſt certum,qđ nō ha
bet mandatū,non admittitur,etiā cū cautione de rato:ſi eſt du
bium,ſic.℄ Et aduerte,quia gl.inſinuat ſe dicens dubiū,quā
do de mandato non conſtat,⁊ aſſeritur veriſimiliter mandatū:
ſed iſte tex.requirit plus,ſcilicet quod habeat inſtrumēta cauſe
⁊ tunc preſumitur habere mandatum ad hoc gl.in.l.ſi.C.de pa-
10 ctis conuētis.⁊ no.Bar.de epiſ.ecle.l.ſi quis ℄ †Opp ſecundo
extra gl.qđ hec cautio de rato hic non debuerit preſtari:iſte ca-
nonicus eccleſie ſancte Agathe erat reus:licet enim actoris pro
curator caueat de rato,rei tamen cauet de iudicato ſoluendo.ff.
de procu.l.non cogendum.§.i.⁊ no.de procu.c.i.Sol.Licet hic
eſſet reus in cauſa principali,nunc erat actor in cauſa appella-
tionis.⁊ pro tanto neceſſitatur ad cauendū de rato.℄ No.iſtud
dictum:qꝛ licet reus in cauſa principali ſit reus in cauſa appel-
lationis,tum quantum ad onus probandi,tum quātum ad for
mam legitimandi perſonam appellationis,dicitur actor,vt di
xi de renūtia.c.in preſentia.Hoc verū quo ad deciſoria:quo ad
preparatoria nō,⁊ quo ad cautiōes iudicialiter preſtādas Uel
hic cauſa ſpiritualis,in qua quilibet cauet de rato,cum nō reci
piat eſtimationem.Aliꝗ qđ vterꝗ actor,⁊ vterꝗ reus,⁊ qđ hic
etiam cauit de iudicato ſoluendo.ff.de iudicij.l.in tribus.pri-
mā tenet Jo.an.℄ Tertio in ver.ſed videtur cū gl.Opp.qđ hec
11 cautio de rato nihil operetur in cauſa eccleſie:†quia eccleſia eſt
quid ſpirituale nō recipiens eſtimationem ad intereſſe:vt.ff.de
procu.l.nō cogendū.⁊ per cautionem de rato qꝛ promittitur fa
ctū,agit ad intereſſe.ff.de verb.ob.l.ſtipulationes nō diuidunt.
§.i.⁊ ſpirituale nō recipit eſtimationē.ſ.de tranſac.c.ſi.Sol.Nō
eſt fragilis,⁊ inſufficiēs:qꝛ licet nō poſſit agi,ad intereſſe.agēt
ad impenſas factas in lite.ff.rē ra.ha.l.ſi ſine.§ cū ante.⁊ hoc ma
gis expedit reo qđ caueat,ꝙ qđ probetur mandatū:qꝛ per hoc
conſequitur ſumptus a procuratore. Aduerte,nō intelligas qđ
hic non poſſet agere ad intereſſe ꝯ dominū,ſi pbaſſet mandatū.
ſine ad impenſas,qꝛ bene poſſet:ſed modo plus poterit,qꝛ con-
tra dominū,⁊ procuratorem Dicit tamen gl.qđ tutius eſt tali
caſu,cū res non pōt eſtimari,qđ ille probet mandatū:qꝛ poſtea
nō poterit dominus venire cōtra mandatū.℄ Uel dicit ſecūdo
qđ ex cautione poterit agi cōtra fideiuſſores,ſi dominus rē ratā
non habuerit,in quātū leſa ſit eccleſia,ex eo qđ nō ſtat ſentētie,
ne quotidie litiget:⁊ ſic eſtimabitur dubius litis euentus ar.de
arbitris.c.per tuas.Dicit Hoſt.qđ curia ſeruat,vbi nō ꝯſtat de
mādato qđ admittit cauens in tali cauſa ineſtimabili cū cautio
ne penali qđ dominus intra certū tēpus per ſuos procuratores,
⁊ literas ratificabit:qđ maxime in his,que nō recipiunt eſtima-
tionē,locū habet.Facit.ff.de preto.ſtipu.l.ſi.in ſi.⁊ dicit Gol.qđ
vidit in curia terminari qđ hec cautio eſt preſtāda parti. Et ad
hoc facit hec gl.licet quidā dicāt preſtādā iudici,cuius intereſt,
12 ne iudicium eludatur:conſulte,quod fiat vtriꝗ.℄ †Quereo cū
glo.in ver.item ex hoc an ſi dubitatur de mādato quis admitta
tur cū cautione de rato,etiam ſi vult probare mādatū.Dicit gl.
quod ſic.qđ videtur per.l.j.⁊ in.l.nō ſolū.§.qui alieno.ff.de pro-
cu.Dic.ꝙ ſi iſte pōt probare mādatū de facili,qꝛ nō requirit lō
gā indaginē,admittitur ſine cautione de rato,alias nō.ſic intel
ligo gl.alias non procederet,⁊ hoc quādo ex dilatione preiudi
13 caf reo,alias non.℄ †Qualis debet eſſe cautio. Dic fideiuſſo-
14 ria,vt hic cadit,⁊ nō ſimplex. ℄ †Oppo.in verſi.ſed videf.Si
hic habebat inſtrumēta,tūc cōſtabat de mādato ergo ſicut da-
to inſtrumēto legatū cenſetur contētū in inſtrumēto,ita ⁊ datis
inſtrumentis cauſe videf datū mandatū ſuper eo quod,cōtinef
in inſtrumento:arg.ff.de legatis.iij.l.cū,qui chirographū.So.
Dato inſtrumento mādati bene probaf mandatū:ſed dato in-
ſtrumento cauſe,per hoc non probaf mandatū,qꝛ ad id non or
dinatur:⁊ ideo dicit gl.qđ hic fuerūt alia inſtrumenta.Ad l.cū,
qui chirographū.gl.laborat:⁊ eſt ſenſus gl.ſecūdū Fran. de Za.
qđ ibi eſt alius caſus,quando quis legat inſtrumentum:qꝛ lega
tarius per hoc intelligitur conſecutus ius eorum,que in eo con-
tinenf,qđ intelligunt doct.de titulo.Sic hec vera ſol.ibi datio
inſtrumēti includit dationē cōtēti in inſtrumento,vt debitū,qđ
pbaf:alias datio eſſet indocilis:ſꝫ hoc dato inſtrumēto cauſe
nō videf datū mandatū,quod non eſt contentū in eo,imo quid
extrinſecus,licet inducat aliquā preſumptionē vt admittaf cū
cautione de rato.⁊ per hoc ſit reſpōſum ad.l.j.C.de dona. ℄ Aliꝗ
ſoluunt,qđ hic nō cōſtabat qđ inſtrumenta haberet a domino.
Unde erat dubiū quod nō fuerat furatus.C.de aſſertio.tollē.l.
vna:ibi cōſtabat:⁊ ſic ſecundū iſtos vbi conſtaret qđ a domino
habuiſſet inſtrumēta.fuiſſet admiſſus ſine cautiōe de rato:cuiꝰ
cōtrariū pbat iſte tex.⁊ ideo videf melior ſol.gl.declarat vt hic.
℄ No.bene illud,qđ dicif de eo:qđ inſtrumēta reperiunf penes
aliquē ad cauſam facientia,eſt preſumptio qđ habuerit mādatū:
eſt verū,quādo cōſtat,tradita inſtrumēta fuiſſe a domino:alias
preſumi poſſet qđ eſſet furatus ſicut quan loqꝫ preſumif contra
ſeruū qđ ſit furatus:vt.l.vna.§ ſi.C.de Lati li.tollē. vide qđ no.
15 vt ſite pen.eccleſia.⁊.C.de proba ſi de po ℄ †Quero,qualē cau
tionē preſtat clericus.Dic,ſi agat nomine alieno,cauet de rato:
alias ſufficit qđ ſub hypotheca rerū ſuarū caueat.in auf.de ſan.
epiſco.§.ſi quis autē.℄ Uenio ad ſententiā epiſcopi,⁊ oppo.pri-
mo qđ nō tenuerit ſententia iudicū pro eccleſia ſancte Marie tā
quā incerta:nō enim apparet quid pronūtiauerint.So.Non re-
fert,qꝛ de hoc queſtio nō erat:ſed altera cauſa forte pronūtiabāt
eccleſiā ſancte Agate ſubeſſe eccleſie ſancte Marie,vel aliquid
aliud,nō eſt vis.℄ Oppoā ſecūdo qđ.L.fuit adiūctus epiſco
po Ferrarien.in deciſiōe cauſe.⁊ tū opponebaf qđ litere adiun-
ctionis erant ſurreptitie,propter veritatē ſuppreſſam:qđ nō vi-
def procedere,cū ſatis fuit expreſſum de proceſſu:⁊ qđ ſentētias
minaebat.gl.ſuper verbo.deciſione,metu cōtrariū exponit.i.co-
16 gnitione.℄ †Opp.cū gl.voluit qđ ſubdelegatū teneretur ad-
mittere epiſcopus Ferrarien.⁊ ſic iniuſte fecerit.cū repellendo,⁊
qđ tenuerit appellatio per cōſequēs ſententia nulla,cuius cōtra-
riū dicif:hic delegatus erat a principe,qui poteſt ſubdelegare le
gis poteſtate.C.de iudi.l.a iudice.ſ.c.paſtoralis.Si ſubdelega-
re potuit,ergo cōdelegatus debuit admittere.Sol.Quidā cau-
ſant iuſtitiā ex impedimēto delegati,⁊ ex clauſula,quaſi ſit puri
ficata iuriſdictio in epiſcopū,⁊ ſic poteſtas extincta delegātis,ſe
cūdū primū intellectū,quē tangit gl.verbo,admittere.ver.dicas
ergo,eſt reſponſio,delegatus principis poteſt ſubdelegare:⁊ ſi
ſubdelegatus nō admittif,ſit iniuſtitia.Fateor,ſi habeat pote-
ſtatē delegatus:ſꝫ hic delegati poteſtas erat nulla:qꝛ litere erāt
ſurreptitie,eo qꝛ nō fecerūt mētionē de proceſſu lōge habito cū
epiſcopo Ferrar.de re iudi.c.inter monaſteriū.cū ſimi.hec ſol.vi
def falſa.Et aduerte ad gl.qꝛ ꝑ ea facit qđ no.in gl.ſup verbo,
deciſione:qꝛ ipſam ſic expedio,hic fuit delegatus ſubrogatus in
deciſiōe cauſe:merito ergo erat ꝓceſſus:ergo ſit mētione ꝓceſſu.
gl.reſpōdet qđ fuit delegatus ad cognitionē:⁊ ſic litere erāt ſur-
reptitie.℄ Uñ exponit deciſione,id eſt,cognitiōe:qꝛ ſi eſſet ad-
iunctus deciſiōi,litere nō eſſent ſurreptitie.hoc nō placet:qꝛ ex
hoc nō ſe fundat papa:vt patet in tex.ſed fundat ſe ſolum ex pu
rificatione clauſule,vt patet ex allegationibus:⁊ ideo glo.ſuper
verbo,intelligif.reuocat in dubiū an delegatus cū clauſula im-
peditus,⁊ ſic purificata clauſulā,poſſit ſubdelegare:⁊ an cōſocij
teneantur illū admittere:Uidef qđ poſſit cōmittere:qꝛ hoc ha-
bet a lege.ſ.c.paſtoralis:⁊.C.de iud.l.ſi a iudice.imo tunc debet
cōmittere,quādo eſt impeditus.ſ.c.paſtoralis.⁊.c.ſi pro debili-
tate,⁊ ibi:vnde per predicta iura concludi videf quod teneatur
admittere,aut talis poteſtas eſſet deluſoria:vt.d.c.paſtoralis.
17 Pro hoc,quia verba ſunt cum effectu intelligenda.℄ †Secū-
do probatur de ele.quia propter.vbi patet quod impeditus pōt
cōmittere vices ad electionē:⁊ illi tenentur illū admittere,alias
18 non valeret quod agitur.℄ †Tertio qꝛ regula,quod illud,qđ
ego poſſum per me,ego poſſum per alium.ff.de procur.l.i.
℄ In contrariū videf hic caſus:qꝛ talis ſubdelegatus fuit re-
pulſus:nihilominus repellentis confirmatur ſententia.℄ Se-
cūdo par in parem nō hꝫ imperiū.ſ.de ele.c.innotuit.ergo licet
poſſint committe,non poſſunt compelli.℄ Tertio,qꝛ non ſeq-
tur.Poſſunt committere,ergo poſſunt compellere:qꝛ ex alterius
19 facto.l.ſtipulatio iſta ff.de verbo.obli.℄ †Sant opi.Quidam
dicūt quod altero impedito,⁊ ſic clauſula purificata,⁊ poteſta-
te deuoluta,ſeu ſolidata ad alterū,non tenef,cuius iuriſdictio
eſt ſolidata,admittere,Ratio,qꝛ clauſula purificata iā eſt ptās
deuoluta,⁊ ſic iuriſdictio trāſlata in cōdelegatū:⁊ ſic alteri cō-
mittere nō pōt,cū iā ſic iuriſdictiōe priuatꝰ.Dicūt tñ qđ ipoteſ-
tia ceſſante potuerat iuriſdictionē reaſſumere:ar.eius,qđ de cu-
ratore di in.l.ſi cura.furioſi.In cōcluſiōe huius paſſus aſſumit
gl.latā diſcuſſionē ⁊ inutilē.Dic concludendo gl.cum doc.Aut
conde-

condelegati duo ſunt dati cū clauſula qđ ſi non oēs voluerint
intereſſe:⁊ puto qđ ſi alter,poſtq̃ declarauit ſe nolle intereſſe,
nec per ſe,nec per alium,ſubdelegauit vices ſuas,ſubdelegatum
non tenetur admittere:quia iā purificata eſt poteſtas,⁊ ipſe eſt
proinacus:arg.j.c.quāuis.Si autem nolens intereſſe committat
alteri vices ſuas,condelegatus eum tenetur admittere:quia ceſ
ſat ratio capituli,cū poſſit nolle intereſſe,nec per ſe,nec per aliū,
⁊ ſic etiam eo nolente intereſſe:⁊ ſic poſſit exiſtere conditio,⁊ exi
ſtere.Quandoq̃ dati ſunt plures cum clauſula.qđ ſi nō omnes
potuerint:⁊ alter eſt preelectus:vt ſi omnes nō potuerint,tu fra
ter epiſcope:⁊ ſic impedito condelegato preelectus non tenetur
ſubdelegatum admittere,ſecundū Hoſt.quaſi dato impedimen
to de preelecto magis confiderit delegans.Si autem cū predicta
clauſula ſunt plures condelegati,⁊ vnus eſt ſurreptitie impetra
tus:tunc delegatus non tenetur admittere ſubdelegatum dele-
20 gati ſurreptitie impetrati:vt hic,ſecūdū vnā lec.† Quandoq̃
condelegati ſunt dati cū clauſula impotētie,⁊ neuter eſt preele-
ctus,⁊ ſunt dati cū clauſula.appellatione remota:⁊ alter non te
netur alterius impediti ſubdelegatum admittere,ne vulneretur
21 eius iuriſdictio.ſ.c.ſuper queſtionum.§.fin vers.† Quandoq̃
ſunt dati ſimpliciter abſq̃ clauſula appel.remo.⁊ ſine clauſula
preelectiua:⁊ tūc ſi impedimentū eſt iuris,vt quia ſeruus,infamis,
vel mulier,vel alio iuris impedimento impeditus,ſtatim puri-
ficata eſt poteſtas,⁊ non tenetur condelegatus ſubdelegatū ad-
mittere,ſi poteſt loqui hic.Aut impedimentum eſt facti ⁊ perpe
tuum:⁊ idē eadem ratione.Aut impedimentum eſt temporale:
⁊ glo.contradicere videtur:quam ſic concorda,quia aut impedi
mentum eſt temporale,⁊ euitabile,vt pro occupatione negotij,
proprij,quod euitare poteſt omittendo:⁊ tunc non eſt adhuc pu
rificata poteſtas:ideo ſubdelegatum tenetur admittere.aut eſt
ineuitabile pro tunc,vt quia eſt in carceribus detentus:⁊ tunc
non tenetur pro illo tempore ſubdelegatum admittere:quia pro
illo momento purificata eſt poteſtas.de procu.ſi duo.lib.vi.Si
tamen ceſſat impedimentum,tenetur poſtea condelegatū ipſius,
vel ſubdelegatum admittere in ſtatu cauſe,ſecundum quem in-
uenit:vt eſt caſus de offi.dele.quoniam abbas.Ad hoc vide no.
in.c.cū plures.eo.tit.li.vi.de hoc vide plenius in ſpe.ti.j.§.ſequi-
tur.ver.verum cum cauſa vbi plures recitat opi.quas poſtea di
ſtinguit,⁊ concordat.¶ Querit glo.confirmauit,⁊c.ecce qđ pri-
ma ſententia eſt confirmata,ex qua agitur,an ex prima,an ex ſe-
cunda,argu.de his,qui no.infa.l.furti.ff.ad trebel.l.ſi quis prio
22 re.ſimilem glo.habuiſtis.ſ.c.paſtoralis.§.antepenul.¶ † Poſt
glo.oppo.quod clauſula ſi nō omnes poſſint:habeat intellectū,
quod ſi non omnes per ſe,vel per alium pone qđ tres ſint delega
ti cum clauſula,quod ſi non omnes,duo:pone vnum mortuū,
vel recuſatum,vel impeditum,ſubdelegare:certe tenetur illum
admittere:⁊ ſic clauſula.quod ſi non omnes.duo:habet intelle-
ctum quod ſi non omnes per ſe,vel per alium.ſ.c.licet.Sol.clau
ſula.quod ſi non omnes:intelligitur per ſe tantū,vbi ex eius im-
pedimento iuriſdictio non ſolidatur in ſocium,ex forma clauſu
le intelligitur per ſe,vel per alium:vt ſic iuriſdictio non pereat:⁊
quia ſi purificatur,tunc deuoluitur.Si non purificatur,non de-
23 uoluitur.¶ † Uenio ad tertium.ſ.ad confirmationem,⁊ oppon.
quod non debuerit confirmari ſententia,⁊ aduerſario ſilentium
imponi:quia non apparet petitum,⁊ ſuper non petito non de-
bet ferri ſententia:vt patet de ſimo licet.So.dicit Inn.quod pe
tita erat confirmatio per capellanum eccleſie ſancte marie,⁊ cō-
firmari per aduerſarium:alias non potuiſſet hec ſententia ferri
ſuper non petito.Ho.dicit quod ſicut in cauſa appellatiōis ſpe-
ciale eſt quod contra abſentē poſſit procedi.C.de tēpo.app.l.ſi.
poſt mediū.ita qđ ad officiū ſuū ſpectat cōfirmare,vel infirma
re.ij.q.vi.appellatione.Reſtat qđ ſine petitiōe potuit ſimiliter
confirmari.de quo de app.oblate.in ſi.puto quod ſufficiat qua-
lis petitio,puta quia dicat,peto in cā appellationis procedi,⁊ qđ
iuris eſt terminari.ſed ſi non eſſet aliqualis petitio,non video
qualiter index procederet.de hoc dic vt no.per dominum Bar.
in.l.ſi expreſſim,ff.de appel.⁊ per Inn,in.c.dilecto.j.de appel.⁊
no.in.c.cum cōtingat.¶ Ultimo quis eſt effectus confirmatio-
nis apoſtolice ſedis:dic quod ex quo ex certa ſciētia ſunt ſenten-
tie confirmate,alius à papa non poterit de eis cognoſcere ſine
24 mandato de confir.vti.vel inuti.c.ij.¶ † Oppo.ad idem:quia cū
eſſet ſolum datus auditor,non debuit diffinire.Sol.habuit mā
datum etiam ad diffiniendum ſcdm aliquos,vel quia non habuit
mandatum,neceſſaria fuit cōfirmatio eccleſie,que.j.ponitur,vel
dic notabiliter colligi,quod datus vt audiat cauſā,intelligitur
datus ad diffiniendū.pro hoc.ff.de iudi.l.de qua re.de cau.poſ.
25 cum ſuper.⁊ clemē.auditor.de reſcri.¶ † Quero,pone qđ papa
dedit vnum adiunctum,vt in caſu noſtro,ſed antequā incipiat
vti moriatur papa,nunquid poſſit procedere alius primus ſo-
lus dic,aut litere adiunctionis non erant inſinuate primo de-
legato:⁊ primus procedere poterit:quia iuriſdictio adiuncti ex-
pirauit mortuo papa re integra,vt dicit Hu.cuius dictū ponit
Joan.and.in.c.cum plures.j.eo.lib.vj.Aut erant inſinuate:⁊
tunc neuter procedere poterit:quia iuriſdictio adiuncti expirat:⁊
vt dicit Joan.Cald.quia iuriſdictio primi,cui innotuit de adiū
ctione,quaſi per hoc ſit alterata.ad hoc.c.ſi capitulo.de con-
ceſ.preben.lib.vj.Joan.de lig.in hoc vltimo dicit quod ſi per
literas adiunctionis nō tradebatur aliqua qualitas primo de-
legato,nec reuocabatur prima delegatio in totum,tūc procede-
re poteſt opi.Hug.non enim litere adiunctionis oſtenſe potue-
runt afficere iuriſdictionem primi,ex quo extinguitur:quia qđ
nullum eſt,non parit effectum.Sed ſi per literas adiunctionis
alteraretur iuriſdictio primorum,vt quia reuocaret primas lite-
ras,⁊ traderet nouam formam,tunc dicit procedere opi.Joan.
cal.pro hoc inducit Joan.de ſan.in.c preſentium.de offic.lega.
lib.vi.ſed parū facit a remotis.Ego Fran.de zabar.vltra pro-
gredior,⁊ primo loco oſtendere quod vterq̃ poſſit procedere,⁊
quod iuriſdictio adiuncti non expirat.cum enim iuriſdictio ſit
perpetuata per primum,adiunctus adijcitur,vel perpetuatur:
ergo mors mandantis non inducit eius reuocationem,ſicut cū
datur executor ſuper gratia.j.c.ſi nuper gratia.lib.vj.Aut ergo
papa dādo adiunctum reuocauit primam delegationem,⁊ tra-
didit nouam formam:⁊ tunc procedit opi.Jo.Cald.⁊ Joan.de
lig.vt ſola preſentatio ſufficiat,⁊ morte mandatoris extingui-
tur vtraq̃:quia videtur primus delegatus nouam iuriſdictio-
nem habere.Ad hoc.c.audita.de reſti.ſpo.⁊ hoc ex eo,quia lite-
re diriguntur eidem iudici:ſed cum diriguntur tertio,vt quia
papa dat ſecundum delegatum,non adiungendo primum,non
ſufficit preſentatio,niſi vtatur,⁊ excipiat de ſecundo.de reſcri-
ptis.ceterum.Aut per reſcriptum adiunctionis in nullo altera
tur iuriſdictio primi,niſi in hoc,quia vbi erat vnus,erunt duo:
⁊ tunc procedat,quod dixi,ſcilicet quod vterq̃ procedat.Et ſic
dicamus quod vterq̃ procedat,per rationem predictam,argu.
c.ſi ſuper gratia.Item per.c.cum plures.preallegatum,ponde-
rata ratione illius capituli:ibi enim quando ſunt plures dele-
gati in ſolidum,vnus incipiens perpetuat quo ad omnes.Et
ratio eſt propter indiuiſibilitatem:vt dicit ibi Joan.mo.per.l.
vna eſt via.ff.de ſer.ruſti.predi.⁊.l.fin.C.de duobus reis.quan-
uis ergo dixerint Hug.Joan.and,quod,c.cum plures.loquitur
reſpectu ſociorum ſimul datorum non reſpectu poſtea adiun-
cti,cuius nomine nō debuit poſtea poſſe perpetuari iuriſdictio
cum nondum eſſet,tamen ratione predicta poteſt tenere in con-
trarium:quia non perpetuatur proprie reſpectu perſone,ſed re-
ſpectu ſubſtantie iuriſdictionis.nō refert an ſit datus prius,an
poſt:quia datus poſtea venit ad iuriſdictionem non perpetua-
tam.Et hoc maxime procedit,quando papa vteretur verbis
extenſiuis:vt quia diceret.in tali cauſa addimus talē.ſed ſi vti-
tur verbis non extenſiuis,ſed quaſi velit dare nouā iuriſdictio-
nem iſti adiuncto,tunc procedit illorum opi.⁊ in practica forte
ſtaretur illis dictis propter authoritatem illorum.

1 ☞ Citatus ad locum,ad quem ſecure non poteſt accedere reus,
poteſt petere vt delegatus à delegatione remoueatur,nec tene-
tur ſtare literis de ſaluo conductu.nu.2.
3 Impetranti datur optio quandoq̃ iudicem eligendi.
4 Delegatus canonicus in cauſa canonici eſt ſuſpectus.
5 Judex vt ſuſpectus poteſt nō ſolū recuſari propter inimicitias,
ſed etiam propter amicitias communes proprie ciuitatis.
6 Delegatus ſubdelegat appellatione remota authoritate ſupe-
rioris.nu.8.⁊.18.
7 Delegare quandoq̃ poteſt papa cauſam contra locum,quan-
doq̃ illa eſt ſubiecta foro eccleſiaſtico.
9 Delegatus ſcholaris in cauſa conſocij ſcholaris in domo po-
teſt vt ſuſpectus recuſari ſocietate durante.
10 Judex magiſter poteſt in cauſa ſui ſcholaris recuſari.
11 Exceptio recuſationis debet proponi coram illo,qui recuſatur.
12 Laici cauſa quando poſſit per forum eccleſiaſticum terminari.
13 Judex quare eſſe nequeat canonicus in cauſa concanonici,vel
ſocius in cauſa conſocij.
14 Teſtis quare facilius repellatur,q̃ iudex.
15 Judex quo caſu poſſit eſſe pater in cauſa filij,vel canonicus in
cauſa concanonici.nu.14.
16 Judex an poſſit quandoq̃ dari petitus.
17 Judex,qui non poteſt de cauſa cognoſcere,alteri ſubdelegare
an poſſit.

1 **Cum R.** ¶ † Locus,ad quem reus ſecure nō
poteſt accedere,⁊ concanonicus in
cauſa concanonici delegatus poterit recuſari.h.d.
Primo ponit prouiſionis,⁊ mandati cauſam.Se-

2 cando mandatum,ibi:mandamus. ¶ † No.primo qđ vbi ad ſo
cus non poteſt citatus accedere ſecurus,pōt petere vt delegatus
n delegatione remoueatur:nec tenetur ſtare literis de ſaluo con-
3 ductu:vt.j.vt lite non cōteſta.c.accedens.el.ſecūdo. ¶ † No.ſcđo
4 qđ quandoqȝ impetranti datur optio iudicem eligēdi. ¶ † No.
5 tertio qđ canonicus in cā concanonici eſt ſuſpectus. ¶ † Not.qđ
nō ſolū ꝑpter inimicitias ſȝ etiā ꝑpter amicitias & eos ꝓpter ci
6 uitatis quis pōt recuſari. ¶ † No.qđ delegatus ſubdelegat app.
7 remo.authoritate ſuperioris. ¶ † No.ꝙ quandoqȝ contra laicū
8 committit papa cauſam. ¶ † Not.qđ quandoqȝ delegatus au-
thoritate poteſtatis a delegante commiſſa.& ſic facit pro opi.qđ
poſſit delegatus inferioris a principe ſubdelegare,vt ſibi a dele
gante permittitur.de quo per gloſſ.de of.delega.ſi in,cui.lib.vj.
9 ¶ † Quero an ſcholaris pro conſocio ſcholaris in domo poſſit
reuocari.dic qđ ſic,arg.ſ.c.inſinuante.hoc verum,ſocietate du-
rante:ſed diſſoluta nō niſi nimia affectio remaneret eſt precedē-
10 ti conſocietate.† Sed an magiſter recuſetur in cauſa ſcholaris.
dic qđ ſic,niſi alter eſſet etiam ſcholaris.de quo in ſpe.tit.j.§.ſu-
ſpectus.ver.quid de magiſtro.& ver.precedenti.de quo.ſ.c.cau-
11 ſam. ¶ † Opp.qđ exceptio debeat proponi coram illo,qui recu-
ſatur.de app.cum ſpāli.nō coram ſuperiore.So.hoc verū,vbi ꝓ
ceditur via recuſationis,licet poſſit procedi per viam impetra-
tionis gratie,vt alius ſubrogetur:qđ poteſt facere papa.qui de-
12 legauit.ff.de iudi.l.iudicium ſoluitur. ¶ † Oppo.qđ papa non
poſſit inter laicos cauſam cōmittere.de iudicijs.c.nouit.&c.ex te
nore.&.j.c.ij.So.dicis gl.intelligo ꝙ cauſa erat ſubiecta foro ec-
cleſie,puta cauſa vſurarum,vel decimarū,vel laicus noluit exci-
pere,vel non conſuetudo ibi qđ laici cōueniuntur per literas pa
pe,vel fuit in loco tēporali iuriſdictioni eccleſie ſubiecto,vel lai-
cus conuenerat clericū in foro eccleſie,& canonicus condēnatus
appellauit,& ſuper appellatione literas impetrauit,ſecundum.
goſ.& eſt vera,ſed dura.de qua.xcviij.di iudicatum.per Archid.
13 ¶ † Quero primo quare conſocius non poſſit eſſe iudex canoni-
ci.reſpondeo cum glo.propter familiaritatem,que veritatē im-
pedire poteſt.iij.q.v.accuſatores.ſed an poſſit eſſe teſtis pro cō-
canonico ſuo.dic qđ ſic:qꝛ etiam frater pro fratre.j.de reſcriptis
literas.& mater pro filio.ff.de probationi.l.etiam mater.qđ intel
lige vt ibi no.& parentes,& proximi.j.qui matri.accu.poſſ.c.vi-
detur.& ratio,qꝛ edictum de teſt.eſt prohibitoriū. Item faciliꝰ
repellitur iudex,ꝙ teſtis.nam iudex ex modica cauſa recuſatur,
ſi oriundus eſt impetrantis:vt lite non conteſt.accedens. Idem
ſi ſuffraganeus,vt dicto.c.accedens. Item ſi ſit conſanguineus.
de app.poſtremo.ſed in teſte ſecus.iiij.q.iij.§.itē.l.iulia.vide glo.
14 ſ.c.inſinuante. ¶ † Sed opp.ꝙ faciliꝰ repellatur teſtis.ꝙ iu-
dex:nam pater in cauſa filij poteſt eſſe iudex,non teſtis.iij.q.vij.
§.tria.circa ſi. Et criminoſi iudices poſſunt eſſe,ſed nō teſtes.iij.
q.vij.§.vltimo.So.vide rōnes de clerici.excom.mi.c.ſi celebrat.
Idem in matre:vt.l.in matris.ff.de prob.qđ intelligo vt ibi no.
15 per parentes proxi.j.qui ma.accu.poſſint.c.videtur. ¶ † Quid
ſi daretur iudex canonicus pro cōcanonico in cauſa contra con-
canonicū,an poſſet recuſari:dicit gl.qđ non:qꝛ par affectio cau-
ſam ſuſpicionis remouet.ff.de ritu nupt.non ſolum.§.de vno.
16 ¶ † Opp.cum alia gl.qđ actor non eligat iudices,ſed reus.xj.
q.j.c.iudices.xv.q.vij.c.ſi autem.iij.q.ca.peregrina.de app.cum
ſpeciali.vbi cum recuſatur,eum eligit.Sol.predicta loquūtur in
cauſa criminali,& non ſtatur illis:imo ſtatur eis,ſi loquantur in
cauſa criminali epiſcopi,preſbyteri,vel diaconi.xv.q.vij.c.ſi aute
tem.Sed videtur qđ nullus eligat:qꝛ non debet dari iudex peti
tus.ff.de iudi.l.obſeruandum.So.eligit,ſi altera pars velit con
cordare:vel cum altera pars eſt abſens.vel hic de ſpeciali gratia
pape:alias eſſet de conſenſu vtriuſqȝ eligendus.vel hic petēs il
le,qui dicit,eligat vnum quem vult in dioceſi,tamen non ſuſpe-
17 ctum. ¶ † Quero,an iudex,qui non poteſt de cauſa cognoſcere,
poſſit alteri delegare.dic quod ſic,vt hic quod eſt falſum : argu.
j.de appel.ſecundo requiris.§.tertia. Tu dic vt gl.quod aut nō
poteſt propter impedimentum ſuſpicionis,vel iuris:& non po-
teſt committere. Aut propter facti impedimentum:& poteſt cō-
mittere.vel dic quod committere non potuit hic,ſed proceditur
authoritate ſecundi reſcripti pape:quia papa,hanc ſibi reddit
poteſtatem. ¶ Oppo quod non potuerit delegatus hic ſubdele
gare,de quo per ſe non poterat cognoſcere:de app.cap.ſecundo
requiris .glo.vltima ſoluit quod ibi de iudice ſuſpecto.quod dic
hodie vt.j.ca.iudex.lib.vi. ¶ Opp.ſ.de reſcriptis.c.ad hec.Sol.
de gratia fuit hic ſed tu dic quatenus iſte,qui dabitur ſubdele-
gatus,ceſſat electio:erat enim certus quando ſubdelegabitur:
18 quatenus enim ſit ſubdelegatus,dic vt in gl. ¶ † Sed opp.qua-
tenus intelligis quod ſit ſubdelegatus:quia non poteſt ſubdele
gari cum clauſula,appellatione remota,quod tamen fit in ſi.ad
hoc.ſ.c.ſuper queſtionum.§.ſi vero duo.Sol.hoc operatur ex-
preſſa diſpoſitio pape.vel ſi dicis quod procedit in ſubrogato a

papa,ceſſat obiectio. Antonius de Butrio.

1 Delegatus,cui mandatur quod abſoluat illum,qui ſe dicit.
excommunicatum iniuſte,anteꝙ partiū probationes recipiat,
illum abſoluit.
2 Excommunicatus vbi conqueritur de nullitate excommunica-
tionis,ſemper prius eſt cognoſcendum,anteꝙ abſoluatur.
3 Excommunicatus ſi conqueratur de iniuſta excommunicatio-
ne,ſemper eſt abſoluendus anteꝙ de cauſa cognoſcatur.
4 Excommunicationis ſententia poteſt duobus caſibus dici
nulla.
5 Reſcriptum in cauſa excommunicationis delegāda quomodo
formari debeat.
6 Libellus quandoqȝ in alternatiuis eſt tolerabilis,quandoque
non.nu.20.
7 Factum iniuſte,vel contra ius,quando quid eſſe dicatur.
8 Sententia nulla non tribuit aliquod ius directe,ſeu indirecte.
Excommunicationis nullus dicitur vi ſententie nulle,nec abſo
lutione indiget.
9 Super libello iniuſte ſententie poteſt ſuper nullitate ſentētie ex-
communicationis ſententia ferri.
10 Sententia poteſt ferri ſuper petitione nullitate ſententie,vel in-
iuſtitie.
11 Sententiam nullam non reddit ſolus error intolerabilis , niſi
patens.
12 Libellum an vitiet error intolerabilis,& notorius.
13 Sententia nulla poteſt dici iniuſta.
14 Probationis non eſt locus,vbi probatum non releuat.
15 Dubius euentus non plus operatur,ꝙ caſus certus certitudi-
naliter certificatus:& plus non grauat partem vnus,ꝙ alter.
16 Probatio vbi eſt equalis numero teſtium,in cauſa appellatio-
nis debet ferri pro appellante.
17 Exceptiones omnes per partes poſite an debeant indifferenter
admitti,& probari,vbi etiam non faciunt ad cauſam.
18 Sententiam ſuam interlocutoriam iniuſtam poteſt iudex re-
uocare.
19 Excommunicans aliquem iniuſte tenetur parti ad expenſas &
intereſſe.
21 Negatiua eſt improbabilis.
22 Excommunicatus vbi conqueritur de nullitate ſentētie poteſt
ad cautelam abſolui,ſed non ſimpliciter.
23 Excommunicatus conquerens de iniuſta ſententia non abſol-
uitur,vbi ſibi opponitur manifeſta offenſa.
24 Excommunicato ante appellationem,vel poſt,non denegatur
abſolutio,vbi petitur ſecundum formam eccleſie.
25 Sententiam dicens nullam,ſi non poſſ probare nullitatem,vi-
detur ſententiam iuſtam fateri.
26 Confeſſio quando continet diuerſos articulos,poteſt pro parte
approbari.& pro parte improbari.
27 Si coram iudice ſuperiore agatur de nullitate ſententie poſt ap
lationem late,& in proceſſu apparet iniuſtitia,ſed non de nulli-
tate,an poſſit pronuntiari de iniuſtitia.
28 Probandi modus debet ſecundum modum agendi.
29 Appellatione emiſſa,ſi quis dicat ſe iniuſte excommunicatum
& petit ſententiam iniuſtam,& nullam declarari,& ſe ab ea abſol
ui tanꝙ contrarius an videatur repellendus.
30 Excommunicatio iuſta,ſiue iniuſta,quare eſt timenda.
31 Excommunicatus conquerens quod ſit protinus abſoluendus,
per quem debeat abſolui.
32 In iudicio ſi quis deducat plures cauſas ſimul & vnam tantuȝ
illarum proſequitur,ſi in ea ſuccumbat , preiudicat tantum ſibi
quoad illam.
33 In cauſa appellatiōis petita infirmationi quomodo poteſt agi
de confirmatione.
34 Sententia lata contra ſententiā ſuper diuerſis libellis,quomo-
do valeat.
35 Sententia ſi petatur conferre,& reus in ſe aſſumit onus proban
di ſententiam nullam,& non probat,qualis eſſe debeat ſententia
appellationis.
36 In cauſa appellationis an ſuper libello nullitatis poſſit ferri
ſententia validitatis ſententie.
37 Sententia ſi petatur infirmari,& ex certa cauſa pronuntiari in-
firmanda,an poſſit virtute libelli ferri ſententia.
38 Sententiam nullam ſi dico pronuntiari ex eo,quia poſt appel-
lationem lata,ſi de ea conſtare non poteſt , conſtat tamen quod
eſt nulla ex cauſa altera,an poterit ſuper illo libello pronūtiari.
39 Sententia ſi dicatur nulla ex alia cauſa,ꝙ erroris,vel quia lata
poſt appellationem,admittuntur probationes.
40 Excommunicationis ſententia,cum eccleſia non habeat rugā,
neqȝ maculam,quare eccleſia permiſit quod ſententia iniuſta
ligaret.

Ad petem

41 Ad petendū iniuſtā excōmunicationis ſniam quo iure agatur.
42 Abſolutione facta excōicator petit illam decerni iuſtā,⁊ excōi-
catus petit illam decerni iniuſtam,vel implorat iudicis officiū,
non curatur de nomine actionis iure canonice.
43 An ſuper libello nullitatis poſſit ferri ſententia validitatis ſnie.

1 Cum contingat. †Delegatus, cui
mādatur q̄ abſol-
nat illū,qui ſe dicit excōicatū iniuſte.anteq̄ partiū
pbationes recipiat,illū abſoluet.Si vero mādatur
ei q̄ denūtiet ſententiā nullā,primo ſuper ea partiū probatiōes
recipiat.h.o.cū ſua diuiſio.Scd̄a ibi:ad q̄,que ſubdiſtinguitur:
2 ⁊ mēbra patēt.¶No.duas regulas.¶†Prima,vbi excōicatus
conqueritur de nullitate excōicationis,vt q̄ in ea eſt intolerabi-
lis error,vel eſt lata poſt appellationē,ſemp̄ prius eſt cognoſcē-
dū anteq̄ abſoluatur.Ratio,q̄ nō fatetur ſe ligatū:⁊ ſic non cō-
3 ſtat an indigeat abſolutione.¶†Scd̄a regula,vbi excōicatus
cōqueritur de iniuſta excōicatione,ſemper eſt abſoluendus an-
teq̄ de cauſa cognoſcatur:q̄ fatetur ſe ligatum,⁊ ei non eſt cō-
4 municandū.q̄ erit verū,q̄ offenſa eſt dubia.¶†No.duos ca-
ſus,in quibus ſentētia excōicationis eſt nulla.primus,qn̄ eſt la-
ta poſt,⁊ ꝯ legitimā appel.Secūdus,quando eſt lata intolera-
bili errore iuris expreſſo in ſentētia.ꝯcordat de ſen.excō.p tuas.
5 de ſen.excō.ſolet.li.vi.¶†No.quarto formā delegationis,quā-
6 do quis impetrat in cauſa excōicationis.¶†Not.arg.q̄ libel-
7 lus admittitur alternatiuus.¶†No.quinto q̄ id dicitur illegi-
time factum,q̄ eſt nullum.id dicatur iniuſte factū,q̄ eſt cōtra
ius partis factū:⁊ ſic aliquid,licet iniuſtū.⁊ id dicitur large iniu-
ſte factū,q̄ eſt nullū.tamen libellans ſuper nullitate debet in li-
bello ſuper iniuſtitia adducere cauſaꝫ talē,ex qua cōcludatur nul-
litas:alias ſuper libello proceditur tanq̄ ſup actu valido,licet
iniuſto.¶No.q̄ id dicitur illegitime factū,q̄ eſt nullū.Id ve-
8 ro,iniuſte,q̄ eſt aliq̄d licet ꝯ ius partis.¶†No.q̄ vbi ſentētia
9 eſt nulla,nō eget excōicatus abſolutione.¶†No.q̄ ſuper libel-
lo iniuſte ſententie pōt ſuper nullitate ſentētie excōicationis ſen-
10 tētiari.¶†No.q̄ ſuper petitione nullitatis ſnie,vel iniuſtitie,
pōt ferri ſnia,⁊ probatiōes admitti ſuper validitate ſnie,vel in-
11 iuſtitie.¶†No.q̄ ſolus error intolerabilis nō reddit ſniaꝫ nul-
12 lā,ni pateat quid ſit notoriū:habes de ſen.ex.p tuas.¶†Quid
in libello.habes Inn.de iud.examinata.l addi.de offi.vica.c.ſi.
13 ¶†Itē no.q̄ ſnia nulla pōt dici iniuſta:vt patet in.§.In eo ve-
14 ro.¶†No.q̄ quis nō debet admitti ad probandum,q̄ proba-
tū nō releuat ad finē eius,q̄ petitur:⁊ ideo ſi petitur abſolutio,
licet probatū eſſet iuſte excōicatuꝫ,daretur:ergo debitur nō ad-
15 miſſa probatione iuſte excōicationis.¶†No.q̄ plus nos ope-
ratur dubius euentus,q̄ caſus certus certitudinaliter certifica-
tus.¶No.q̄ plus non grauat partē dubius euētus,q̄ faceret
caſus certitudinaliter demōſtratus.¶Hic habemus quatuor.
libellū ſuper iniuſtitia excō'cationis.Scd̄o,modū pcedēdi cir-
ca abſolutionē.Tertio,modū procedendi circa probatiōes ad-
mitēdas,vel repellēdas ante abſolutionē,Quarto,modū proce-
19 dendi facta abſolutione.¶†Opp.cū gl.⁊ ſi teſtes.⁊ videtur q̄
vbi contenditur de appellatione ante ſniam,vel poſt ſententiā,
probationes epī admitti non debeant:nā quis nō debet admit-
ti ad probandū,q̄ probatū nō releuat:vt.c.in preſentia.de pro-
ba.Sed pone q̄ epūs probet per duos teſtes q̄ ſniauit ante ap-
pellationē,aduerſarius q̄ appellauit ante ſniam:dꝫ ferri ſentē-
tia pro appellante:vt patet de teſti.ca.cum tu,q̄ iam probantur
due appellationes,vna poſt,⁊ altera ante:⁊ ſi epūs vellet pba-
re q̄ nō appellauit ante,hec eſt negatiua improbabilis,que nō
eſt admittēda:vt patet de proba.qm̄ ꝯ falſam.de elect.bone.ſed
nō probat excōicatus,tam hinc non eget excōicationē probare.
Sol.dic,pbatio q̄ ante ſniauit epiſcopus,eſt ſuperflua,excōi-
catꝰ probāte q̄ ante appellauerit:ſed breuca dmittiſ pbatio ille-
gitime appellationis:q̄ illa nō vitiat ſniam.de ap.vt debitus,
vel dic q̄ eſt admittēdus:q̄ poſſibile eſt q̄ excōicatus nō pba-
bit.⁊ ſi dicas,ita inter probationē partis,⁊ confeſſionē alterius
debet admitti cōcordia,ſicut ſi ambo pbaſſent:dic,q̄ admittē-
da nō eſt,q̄ cōfeſſio per ſe nō pbat.ff.de interro.acti.de etate.§.
j.ſm Inn.vel dic q̄ eſt admittēdus indiſtincte epūs ad proban-
dū:q̄ dato q̄ ambo probēt,poſſibile eſt,epm̄ probare per me-
liores,⁊ plures teſt.⁊ illa decre.cū in.loquitur qū vteq̄ pari-
ter probat.q̄ no.q̄ multū limitat illā decre.Itē dicunt doc.q̄
poſſibile eſt q̄ per reſpōſiones ad poſitiones apparebit tātū ſe-
17 mel appellatū.de ſi.inſtr.cū Io.¶†Quere cū ſequēti gl.in pra-
ctica,an omnes exceptiones per partes poſite indifferenter de-
beant admitti,dicit gl.arg.huius tex dicendum q̄ quis dꝫ ad-
mitti ad probandū,q̄ probatū nō releuat.C.de pba.l.ad pba-
tionē.ergo exceptio impertinens,que nō releuat,nō eſt admittē-
da.Vñ ſtylus pbandi eſt.q̄ iudex ſe informet de qualitate ex-
ceptionū propoſitarū.⁊ ſi exceptiones faciunt ad cauſam,admit-
tat:alias repellat.imo dicit gl.q̄ aliter procedēdo,incaute pro-
ceditur:q̄ ſi admittit exceptiones impertinentes,videtur tacite
admittēdo pronuntiare legitimas,⁊ ſic cum effectu admittere.
Unde poſtea ſi pronuntiet cōtra exceptiones tanq̄ illegtimas
grauat partē,⁊ poſſet dari iuſta cauſa appellādi:ar.huius.cap.
Unde dicit q̄ cautum eſt q̄ iudex eas admittat,⁊ earū proba-
tiones cū proteſtatione,vt ſi debeāt valere,q̄ valeant alias nō.
hodie ſit proteſtatio,admitto in quantum de iure debeo,⁊ aliter
nō.⁊ ita multotiens practicaui.⁊ ſic ſit proteſtatio in articulis,ſal-
uo iure impertinētiū,⁊ nō admittendorū hoſt.dicit q̄ iſta pro-
teſtatio nō iuuat.⁊ per hoc dicit q̄ iudex nō poteſt inuitū reum
excipientē cogere vt reſpondeat,ſaluo iure,ſuo niſi vbi preſumitꝰ
q̄ faciat cauſa differendi proceſſum:vt de preſump.nullus,vel
niſi exceptio ſit dubia,⁊ requirat longū tractū,vel alia iuſta cau-
ſa,que debet in actis exprimi:alias darēt iuſta cauſa appellādi.
Unde conſiſtente cauſa parte inſtante debet interloqui an exce-
ptio ſit admittēda,vel nō.⁊ ſi dicat.nec admitto,nec nō admito.
procedatis:dicat reus,nec procedo,nec nō procedo:interloqua-
mini.⁊ ſecūdū predicta dicit intelligi debere.j.de deſpon.impu.
ad diſſoluēdū.vel dic q̄ ſi exceptio eſt ꝓiudicialis,⁊ peruertēs
iuris ordinem,ſeu impediens proceſſuꝫ,ſuper tali eſt interloquē-
dū anteq̄ ad vlteriora procedatur,nec tunc admittitur proteſta-
tio:puta ſi dicatur,tu non es iudex cōpetens:iſta queſtio eſt tra-
ctanda coram eccleſia:tu non es procurator,⁊ ſimilia.de iud.ex-
hibita.¶Si nō impediat ꝓceſſum,vt dilatoria ſolutionis,que
ante litis cōteſt.ꝓponitur,⁊ poſt probatꝰ:vt.C.de pba.excep.
vel vtrū rñdēdū ſit poſitioni,vel interrogationi,vel an teſtis p-
duci debeat,⁊ ſic de ſimilibus,que pendent a mero iudicis officio:
vt.l.vbicunq̄.ff.de interro.actio.⁊ in.c.ſtatuimus.de confeſſis.
li.vi.poteſt ipſam admittere cū ꝓteſtatiōe:quo caſu ant petitur
pronūtiari legitima,vel nō:tunc parte inſtāte pōt cōpelli:alias
dat iuſtā cauſam appellandi,niſi contra eū preſumatur:vel ſup
ea diſputatio requiratur.⁊ hoc verum,niſi pars ſe offerat para-
tū hoc facere ſtatim conſtare:tunc de ea poterit.Io.an.in eo q̄
gl.dicit q̄ admiſſa illegitima exceptione,ſi offerantur pbatio-
nes,⁊ pbetur,pōt pars appellare:ſi illa improbeſ,reprobat eā.
⁊ ponit exemplum:opponitur excōicatio minor,vt repellatur
actor ab agēdo:poterit iu poſtmodū,ſi pbata iſta exceptiōe ad-
mittat ipſuꝫ ad agēdū,nō obſtāte exceptiōe appellari:certe nōt
q̄ ſi conqueratur de iudice,quare admiſerit,replicabiē de culpa
qui ſe ingeſſit ad talē exceptionem probandam,⁊ opponēdam.
18 ¶†Item poteſt iudex quandocunq̄ reuocare ſuā iniuſtam in-
terlocutoriā,ſi videat iniuſtā.de app.c.cū ceſſante.¶Oppon.
cum glo.vltima,⁊ videtur quod ſuperflue diſcutiatur an iuſte vel
iniuſte fuerat excōmunicatus,ex quo cōſtat ꝙ debet abſolui ſta-
tim cū dicit iniuſtā,ꝙ diſcutitur hoc propter plura.¶Primo,
quia abſolutio facta debet fieri preſtito iuramento de parendo
mādatis eccleſie.vñ nō ſimplex ſi ergo apparebit iniuſte ligatꝰ,
abſoluetur a iuramento,ſi iniuſte,ſiat ei preceptū ꝙ pareat.Itē
19 eſt effectus,†q̄ ſi appareat iniuſte ligatus,excōmunicator tene-
bitur parti ad intereſſe,⁊ expēſas,⁊ erit priuatꝰ ingreſſu eccleſie
per annuꝫ,ſi ipſe monitione nō premiſſa excōmunicauit:de ſen.
excom.ſacro.Itē abſtinebit quantū fuerit viſum ſuperiori.xj.q.
j.nemo.xxiij.q.iiij.illicita.Item econuerſo,ſi apparebit ſentētiā
iuſtā,excōmunicatori tenebitur ad intereſſe ꝙ vbi appareat eū
fuiſſe iuſte excōmunicatū.Predicta vera,niſi vtrunq̄ probabi-
lis error excuſet ſic patet quare admittanſ probatiōes poſt ab-
ſolutionē.Poſt glo.dixit tex.ꝙ ſi conqueritur quis ſe iniuſte ex-
communicatū,vel alias poſt appel.⁊c.ſupponere videtur libellū
20 incertum admitti,ꝙ eſt contra tex de lib.obla.c.i.¶†Dicit In-
no.ꝙ ſi eſſē poteſt certuꝫ an ſit excōmunicatus ante,vel poſt ap-
pellationē,vt q̄ ſentētia nō fuit lata occulte,talis libellus alter-
natiuus,ſeu diſiunctiuus non admitteretur,vt in cōtrario.Sive-
ro eſſet incertū,eo q̄ ſentētia eſt lata occulte,tunc q̄ ꝓpter factū
excōmunicatoris eſt incertū an ante,vel poſt fuerit appellatum,
admittitur libellus alternatiuus,per regulā l.j.§.ꝙ aūt.ff.quo-
rum lega.⁊ de in inte.re.conſtitutus.vel dic ꝙ verba fuerunt al-
21 alternatiua querētis,nō reſcripti,ſecundum Inno.¶†Secun-
do opp.dicitur hic ꝙ admittatur ad probandū excōmunicator,
ꝙ non excōicauit poſt appellationem,⁊ excommunicatus ꝙ ex-
cōicauit ante appellationē.Cōtra,q̄ negatiua improbabilis eſt
vt in.c.bone.⁊ in.c.quoniā cōtra falſam.C.de pba.l.actor.Sol.
Hic negatiua habet implicitā affirmatiuā non excōicaui poſt,
ſed ante:nō appellaui poſt,ſed ante.ē renū.ſup hoc.vnde admit-
tātur ad pbādū teſtes an preceſſerit appellatio,vel ſecuta fuerit
q̄ p hoc patet ꝺ nullitate,vel validitate ſnie,licet Inno.dixerit,
⁊ male,ꝙ hic no admittitur pbatio ſuper nullitate,ſed ſup legi-
timitate ipſius appellationis.ꝙ non placet Hoſtien.nec Gof.
22 ¶†Op.iij.ꝙ etiā ante dꝫ abſolui,vbi cōqueriſ excōicatꝰ de nul-
litate ſnie.vnde op.de.c.per tuas.de ſen.excō.⁊ in.c.ſolet.Solu.

in.c.per tuas.bene ſit abſolutio,ſi pars petat ad cautelã:ſed non
13 ſimplex,vt hic fuit. ¶ †Opp.quarto qḋ nõ debeat abſolui,vbi
cõqueritur de iniuſta excõicatiõe.de ver.ſigni.ex parte.de reſcri-
ptis ab excõicato.ĩ.c.prudentiã.§.ſexta.So.vbi excõicato op-
ponitur cõtumacia,vel dubia offenſa.abſoluitur:ſecus ſi mani
feſta.Sed ob.tex.hic,qui dicit,ſi cõſtat,qḋ nihilominus abſol-
uitur,dic qḋ licet cõſtaret,nõ erat manifeſta offenſa. vel dic qḋ
vbi cõſtat,abſoluitur ſecundũ formã eccleſie.i.ſi ſtatim ſatiſfa-
14 ciat. ¶ †Quinto op.qḋ nõ appareat vtrũ indigeat abſolutio-
ne,vel nõ,ex eo ſolo qḋ appareat eum excõicatum ante appella
tionẽ,per hoc nõ cõſtat neceſſario qḋ indigeat abſolutione:qꝛ
poſſibile eſt qḋ ex altera cauſa eſt iniuſta,vel nulla ſententia,vel
qḋ nõ fuit excõicatus,lʒ non probet ſe fuiſſe excõicatũ poſt ap-
pellationẽ.dic qḋ apparebit an indigeat abſolutione,ſaltẽ pre-
ſumptiue:qꝛ eo qḋ ipſe nõ probat ſe excõicatũ poſt appellatio-
nẽ,iam preſumitur excõicatus,ꝛ indigere abſolutione.vel appa
rebit vere:qꝛ dicendo ſe excõicatũ,fatetur excõicationẽ,ꝛ dicen-
do ſe excõicatum poſt appellationẽ,ſi hoc non probet,cõſtat de
excõmunicatione vere,ꝛ ſic qḋ indiget abſolutione:tñ non nega
bitur abſolutio,ſi petat ſecundum formã eccleſie,vt.j.ſequitur.
15 ¶ †No.ex dicto Inn.qḋ dicens ſententiã nullã.ſi nõ põt proba
16 re de nullitate,videtur fateri ſententiã,ꝛ iuſtã. †Item qḋ confeſ
ſio põt pro parte approbari,ꝛ pro parte reprobari,quando con
17 feſſio cõtinet duos diuerſos articulos. ¶ †Ad queſtiones pri-
mo vt recitẽ vnã gl.Ino.quero,agitur corã ſuperiore ſuper nul-
litate ſententie poſt appellationẽ late,in proceſſu apparet de in-
iuſtitia,ſed non de nullitate:an poſſit pronunciari de iniuſtitia,
ꝛ ſic an in cauſa nullitatis principaliter inducta,ſi cõſtet de ini-
quitate,ſup ea poſſit pronũtiari.tex.hic nõ aperit:dicit bene qḋ
euentus declarabit an indigeat abſolutione.dic qḋ nõ poterit p
nuntiare ſuper iniquitate,eo qꝛ illa in iudiciũ deducta non eſt,
ſed ſolum cauſa nullitatis,ꝛ ſuper illa verba debet pronuntiari.
Idẽ dicit qḋ ſi nõ probetur,nec appareat qḋ ſit iniuſta,non p-
nuntiabit ipſam iuſtam:ꝛ ſic etiã ſi probat ipſam iniuſtã,abſol-
uetur reus ab impetitione,ꝛ iudicabitur non probatũ.dicebat
hic.Jo.an.ꝛ male qḋ abſoluitur ab inſtantia aduerſarius,ꝛ cõ-
dẽnabitur in expenſis.de penis.calũniã,que eſt vna tenſſa.ſem-
per vbi ex defectu probationis ſit abſolutio,illa eſt diffinitiua,
ꝛ nõ eſt ab inſtãtia.ꝛ parit exceptionẽ rei iud.vt not.Bar.J.l.p-
perandũ.§.ꝛ ſiquidẽ.C.de iudi.vt Inno.dicit qḋ pronũtiabitur
non probaſſe appellationẽ non legitimã:qꝛ non pronuntiabit
excõicationẽ non tenere,ſi appareat iuſta:non pronuntiabitur
iniuſta,ſed eodẽ modo reus abſoluetur aduerte,qꝛ ecõtra ſecus:
qꝛ ſi agitur de iniuſtitia,bene põt pronũtiari ſuper nullitate in-
cidenter deducta.ff.de iure pa.l.cũ melius pia.l.cũ quidã.ff.fami.
er.Ratio,qꝛ cauſa iniquitatis ſuſpendit id qḋ eſt validũ fortius
deducit id qḋ eſt nullũ:ſed cauſa nullitatis nõ ſuſpendit qḋ eſt
validũ,nec deuoluit,ex quo nõ datur ſuum remediũ appellatio
18 nis.qḋ ſingulariter.no. ¶ †Quid ſi poſtea petit abſolui ab iniu
ſta dic qḋ audietur,ſecundũ Ho.qḋ eſt verũ,ſecundũ Jo.an.co
rã cõpetenti iudice.ſ.ordinario,non corã illo delegato,niſi for-
ma reſcripti hoc importet.ꝛ dicit Ho.qḋ prime probatiões nõ
iuuabũt:qꝛ alius eſt modus agendi.j.de teſti.c.veniẽs.ḃ.dic qḋ
nõ valet illa ratione:qꝛ tales probationes vt impertinentes re-
cepte ſunt lite nõ conteſta.vnde nõ valet.vt lite nõ conte.per to-
tũ.ꝛ dicit qḋ excõicator in hac inſtantia condẽnabitur in expen
19 ſis,ſi appareat iniuſta.p.c.ſacro. ¶ †Quid ſi dicat quis ſe iniu
ſte excõicatũ poſt appellationẽ,ideo petit ſententiã iniuſtam.ꝛ
nullã pronuntiari,ꝛ ſe abſolui.videtur repellẽdus vt cõtrarius:
qꝛ in ea parte,qua dicit iniuſtã,dicit aliquã:male ergo adiungit
nullã:qꝛ nulla,ꝛ aliqua,ſunt contraria:ergo repellenda.de app.
ſolicitudinẽ.ad ſi.cũ ſuis concor.niſi forſan ex cauſa ad hec duo
probanda admitteretur,vt dixi.ĩ.propter incertitudinẽ:ꝛ tunc
non debet concludere copulatiue,ſed debet cõcludere alternati-
ue.ꝛ petat nullã pronũtiari:ꝛ ſi forſan inueniatur aliqua,petat
ipſam iniuſtã pronuntiari:proteſtãs qḋ per alterũ ex his de fa-
cto certificatus in proceſſu intendit ſententiã pro ſe dari:ꝛ de hoc
certificabit iudicem ante ſententiam ferendã,vt dicta.l.j.§.qḋ an
tem.ff.quorũ leg.dicit Ho.qḋ hac ſubtilitate legali non eſt vtẽ-
dum in foro canonico.de iudi.cũ dilecti. ¶ Ora duerte iſtud eſt
ſecutus Ho.contra dicto Jo.an.ꝛ per hoc defendit ſuã ſimplici-
tatẽ,defende libellum:de iure omne nullum de ſe eſt iniuſtũ:mo
do ſi dicet,dico nullum pronuntiari,ꝛ peto pronuntiari nullũ,ꝛ
iniuſtũ:certe ſaluabitur libellus:quia ſi aliquid nullum egerit,
egit de facto,ꝛ ſic iniuſte.ad hoc text.de iudi.c.examinata.ꝛ di-
cta nullitas ſurgit ab iniuſtitia,vt qꝛ nullo non eſt ordine iuris,
ſed qꝛ aliquid actũ eſt iniuſte cõtra iuſtam appellationem. Ad
hoc vide no.j.de ap.dilecto.ꝛ in.l.ſi expreſſim.ff.de app.maior
eſſet dubitatio,ſi non pretẽderetur nulla propter iniuſtitiã,ſed
propter ordinẽ:ſed adhuc ſatis ſaluaretur libellus.Ho.aũt di-
cebat,precedẽtia dicta per Inn.procedebãt de iuris ſubtilitate,
ſed nõ de ſimplicitate canonica:ꝛ dicit qḋ ſi quis libellat ſcđm
illã ſubtilitatẽ,de facili cadere poterit.de iud.examinata.cõſulunt
ergo qḋ ſimpliciter det petitionẽ:conqueror de tali,qui me iniu
ſte excõicauit:vnde peto ex veſtro officio prouideri nullã pro
nuntiando,vel abſoluẽdo,prout vobis videbitur faciendum,ꝛ
eundẽ epiſcopũ in expẽſis condẽnãdũ,ꝛ alias canonice puniri.
ꝛ dicit qḋ excõicator in hac inſtantia condẽnabitur in expẽſis,
ſi apparet iniuſta,per.c.ſacro.de ſen.excõ.ar.j.de iudi. dilecta.ꝛ
de dolo,ꝛ cõtu.c.j.cũ ſimi.ꝛ ſi obijcitur de contrarietate, repli-
cabit de ſimplicitate iuris canonici,ꝛ iniuſtitie veritate:nec at-
tẽditur quomodo iudex grauet:ꝛ qꝛ qualiter cõtra grauet,puniẽ
dus eſt,cũ hec oĩa pẽdeant ex officio:vt patet.xi.q.iij.ſi epũs.cuʒ
vi.c.ſeq.imo iudex iuſtã poteſt dʒ ſubtilitati obuiare,ꝛ parce-
re laboribus,ꝛ ſumptibus partiũ.ĩ.c.ſuper queſtioni.§.porro.
quinimo nec in predicto libello dari põt certitudo cũ omnia cõ-
mittantur arbitrio iudicis:ꝛ per talẽ formam refugitur materia
litiũ:qḋ fieri dʒ.de reſcriptis.nonnulli.ꝛ de dolo,ꝛ cõtu.finez.cũ
ſimi.nec non fulminans indebite ſententiã excõicationis punit,
ex cuius generali petitione concluditur ad diuerſas penas,que
imponuntur iniuſte excõicanti.iuxta no.in.c.ſacro.j.de ſen ex-
cõmu. ¶ Quãdo dicatur ſentẽtia lata errore iuris expreſſo.dic,
qꝛ excõicatur obediens cum debeat excõicari ſolus contumax
vel exprimitur illud peccatũ manifeſte.de quo de ſen.excõi.vene
20 rabilibus.libro ſexto. ¶ †Op.innuit hic tex.qḋ excõicatio in-
iuſta ligat,ꝛ eget abſolutione:qḋ imo non liget:qꝛ eccleſia non
habet maculã,neqꝫ rugã,de penit.di.i.c.eccleſia.So.cõmuniter
dicit hoc fuiſſe ſtatutum,vt claues eccleſie ſint in maiori reuerẽ-
tia:nec enim alias ligatur quo ad eccleſiã triumphantez.de ſen.
excõmu.c.a nobis.ĩ.ſic ꝛ alibi ſtatuit qḋ debeat pareri manda-
to pape,etiã dolo.xix.di.c.in memor.Ego aũt dico nꝰl ſpeciale in
excõicatione:nam quelibet ſententia iniuſta ligat.de re iud.c.cũ
21 teter. ¶ †Quero dicit textus excommunicatum conquerentez
de excommunicatione potius abſoluendũ,per quem dic quod
abſoluendus eſt remittendus ad iudicem,qui excommunicauit
etiam ſi in literis de remiſſione nihil dicatur,ſed ſolum ſecundũ
formã eccleſie abſoluas:qꝛ hoc faceret delegans:ergo ꝛc.de re-
ſcriptis.c.ſuper.ꝛ.hoc veruʒ,ſi remiſſio fieri poteſt abſqꝫ aliquo
periculo.de ſen.excommu.ſacro.ꝛ ſi excommunicator non volt
abſoluere,nec iuſtã cauſaʒ habet.hoc faciat delegatꝰ.ĩ.c.prudẽ
tiã.§.pe.ꝛ vlt.Et iuſtã cauſam pretẽdat,audiet ipſam,ꝛ exami-
nabit delegatꝰ.ĩ.de reſcriptis.ab excõicato.Et dato quod ab-
ſolueret,ex quo iudex eſt cauſe,valeret abſolutio.de ſent.excom.
venerabilibus.§.vbi autẽ.li.vi. ¶ Opp.qḋ nõ debeat fieri abſo
lutio per delegatũ,niſi prius facta remiſſione ad excõicatorẽ.de
ſen.exc.per tuas.ꝛ.c.ſacro.ĩ.c.prudẽtiã.§.ſexta. Soluit Inn.ſtã
do contrario Dic ergo vt in.§.ſexta.vt procedatur prout ibi di-
citur.Quid ſi agitur ſuper nullitate ſententie excõicationis ab
vna parte,vel alterius,nun quid aduerſa pars ſuper validitate
ſentẽtie poterit probationes adducere:vel ecõtra,ſi petat ſenten
tiã confirmari,an aduerſa pars poſſit pducere probationes ſup
infirmatiõe,ꝛ an ſuper infirmatione poſſit pronuntiari:Videte,
ſunt opin.quidã dicũt qḋ ſuper petitione cõfirmationis nõ pote
rit pnũtiari ſuper infirmatiõe,fundamẽto ipſorũ,qꝛ ſuper nõ de
ducto in iudicio nõ eſt pronuntiandũ.ff.cõmuni diuidũdo.l.vt
fundus.de ſimo.licet.Heli. ¶ Per hoc cõcludunt ſanũ conſiliũ
qḋ dato libello ſup cõfirmatiõe ab aduerſa pte.deẽ libellus ſup
22 infirmatiõe:alĩs nõ poſſet pnuntiari ſup infirmatiõe. ¶ Cõtra
iſtos facit primo,qꝛ ſi pꝛo petit confirmari,vel infirmari,oẽ ius
videẽ ptẽs deduxiſſe in iudiciũ,ꝛ oẽm cãm.C.de anna.excep.l.
vlti.ff.de excep.rei iudi.l.ꝛ an eadẽ.§.actiões.ſi ſic,ergo nõ pro-
bato de infirmatiõe,vel cõfirmatione cõſtat,de iure aduerſarij:
ꝛ ſic ſentẽtia infirmanda,ex quo altero iure agere nõ poteſt.Sʒ
rñdet,quod licet totũ ius deduxerit,proſequitur tamẽ vnã cãm.
vnde quo ad illã tantũ ſibi pꝛodicat:patet.C.de iudi.l.iudex.ff.
de inſtito.l.habebat.Secũdo rñdet,quod dato quod non poſſit
agere ex aliqua cauſa,tñ non eſt pronũtiandũ ſuper non petitis.
Item dato qḋ vlterius agere nõ poſſit,ex aliqua cauſa tamẽ po
teſt,quod verũ dicebat, qui petebat infirmari ſententiã.licet in
probatiõibus defecerit.ḃ.q.vi.pleriqꝫ.Et nõ bene faceret iudex,
qui ſuper ea.ſ.cõfirmatiõe ſententiã ferret,ꝛ maxime cũ non ſit
petita. ¶ Secũdo ob.hec decret.qꝛ hic dicitur.ſ:ſnĩã ferri poſ
ſe ſuper cõfirmatione,ꝛ tñ nõ eſt verũ qḋ fuerit petitũ.Sʒ rñdet
Inn.qḋ non dicit text.qḋ recipiantur ſuper confirmatione,ſed
23 recipiantẽ ſuper infirmatione,vel non infirmatione. ¶ †Tertio
obſtat,de app.c.oblate.vbi corã delegato ſuper infirmatiõe põt
agi de confirmatione.Sol.illa facit quod fateor qḋ petita cõfir-
matione põt agi de infirmatione:opus eſt tamen nouo libello.Sʒ
dic quod illa facit plus arguẽdo de literis ad libellũ:qꝛ qua ra-
tione delegatꝰ ſup infirmatione delegatus eſt ſuper confirma-
tione,

tione,⁊ econtra,eadē ratione libellus fundatus ſuper vna,videt̄
fundatus ſuper altera,Inn.concludit ꝙ in cauſa appellationis,
vel vbi agitur officio iudicis,puta qñ petitur reſtitutio,ſi libellus
fundetur ſuper cōfirmatione,poterit ſuper infirmatione pronun
tiari,ſi de illa cōſtet.allegat tex.in auth.de his,qui ingredi.ad
appel.§.volumus.Idē ſi petatur reſtitutio,ſi non eſt danda reſti
tutio,qꝛ nō tenuit ipſe iure geſtum:tamen iudex procedet ſuper
nullitate,non ſententiando,ſeu aliter prouidendo,vt id ꝙ eſt nul-
lum,nō obſit agenti,⁊ non proſit.alleg.ff.de mino.l.verū.§.ſi fa-
cto.fundatur ratione:qꝛ officiū iudicis late patet.ſed vbi agitur
via ordinaria de nullitate.ſunt opi.tamen dicit ꝙ ſuper libello
fundato ſuper confirmatione poteſt agi de infirmatione,vel ecō-
tra.alle.ff.de proba.l.circa,⁊ de iureiuran.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.§.ſ.
dū tamē iudici hoc cōſtet per probationē vel cōfeſſionē.dicēs ꝙ
non eſt tutū ꝙ dentur duo libelli,ex eo qꝛ poſſent ſententie ferri
cōtrarie ſuper diuerſis libellis:⁊ ſic vna alteri preiudicaret,⁊ ma
xime ſi poſtq̃ multū eſt proceſſum in cauſa,reciperet̄ libellus pri
24 mo contradictorius. ❡ †No.iſtud dictū Inn.ꝙ ſentētia lata
contra ſententiā ſuper diuerſis libellis valet,⁊ ſic in diuerſa inſtā
tia ꝙ eſt mēti tenēdū.nō ob.ꝙ dicitur,nō eſt deductū de infir-
matione,vbi libellus eſt fundatus ſuper cōfirmatione:nā videt̄
deducta infirmatio,ſaltē negatiue:qꝛ ſi peto ſentētiā confirmari,
indirecte peto ipſam nō infirmari.Unde ſuper hac petitione in-
directe poteſt fundari ſententia:ſicut patet in dicta l.circa.hec ve
ra vbi probat dans directo cōtrariū libelli:ſed ſi neuter probat
in vna parte,dic ꝙ abſoluetur reus,contra quē petitur infirma-
tio ab impetitione actoris.Et hoc placet.in alia dicit ꝙ abſol-
uitur ab inſtātia:de quo de ꝯfir.vti.vel inuti.c.ſi.primū plus pla
cet.Per predicta poteſt determinari queſtio vtrū actore dicente
ſe dominū in libello,ſi reus aſſumat in ſe onus probādi ꝙ ſit do
minus,poſſet ferri ſententia declaratoria pro reo.Inno.ꝙ ſic,in
c.ex conqueſtione.de reſt.ſpo.qꝛ ſicut ex impetratione actoris in
cauſa recōuētionis ſe fundat reus,ita ſuper petitione actoris ſe
fundabit reus,vt ipſe poſſit obtinere ſententiā pro ſe.alle.l.circa.
ff.de proba.primo caſu dicit ꝙ ſi reus aſſumat in ſe onus probā
di ꝙ mos eſt ei gerendus,vt ſi probet,obtineat,pro hoc.l.ſed ⁊ ſi
poſſeſſori.ff.de iureiurando.vbi ſi delato ſacramento reo iurat rē
ſuā eſſe,pro eo fertur ſententia declaratoria.Ho.ibi tenet cōtra-
riū,ex eo qꝛ ſuper non petito,⁊ per cōſequens non in iudiciū de-
ducto,nō poteſt pronuntiari:vt dicto.c.licet.⁊.l.vt fundū.ſed in
libello actoris ſolum deducitur dominiū actoris:igitur.Itē qꝛ
ſuper ſolo dominio actoris eſt lis cōte.igitur ſuper dominio rei
non valet ſentētia:vt lite non conteſ.per totū.❡ Non obſtat.l.cir
ca.qꝛ fertur ſententia ſuper dominio rei,ibi,quando partes cōue
niunt ꝙ ſi reus probet,pro reo ſentētia feratur:⁊ poſſunt partes
cōuenire de certa ſententia:vt patet in.l.ſi cōuenerit.ff.de re iudi.
⁊ patet in.l.ſi.C.cōmunia vtriuſq; iudi.Aduerte tamen,qꝛ iſta
ſententia eſſet nulla,tenendo opi.Hoſti.⁊ nō valeret tunc ve ſen
tētia,ſed eſt ſtaretur vt ſimplici partium cōuentioni.Per hoc pa
tet reſponſum ad.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.de iureiura.qꝛ deferēs iura-
mentū,tacite videtur cōſentire vt pro eo pronūtietur,quando ſic
iurat.Jo.de ligu.tenet opi.Inn.indiſtincte per illam.l.circa.que
ſic ſimpliciter dicit:nec ibi apparet de cōuentione partiū,nec de
libelli oblatione.Dominus meus adheret opi.Ho.dicens ꝙ in
l.circa.data fuit petitio ex parte rei:qꝛ ibi non negatur quin libel
lus fuerit oblatus.mihi videtur ꝙ opi.Inn.ſit vera,⁊ fuit origi
naliter opi glo.⁊ Ja.bal.in dicta l.circa.ꝙ probo:ſuper tacite vel
expreſſe petito poteſt ferri ſentētia.ſi dico me dñm,nego aliū do
minū:qꝛ duo nō poſſunt eſſe domini eiuſdem rei in ſolidū.ff.de
excep.rei iudi.l.ſi inter me,⁊ te.⁊ probatur.ff.de procur.l.pōp.§.
ſ.ergo deductū eſt dñium rei negatiue.⁊ ſic cōcluditur ꝙ pōt ſu
per eo pronūtiari:qꝛ lis ſuper illo eſt cōteſt.⁊ per hec ceſſant oīa
25 Ho.motiua.❡ †Quero petitur ſententia confirmari,reus aſſu
mit onus probandi ipſam eſſe nullam,⁊ nō probat,qualis debet
eſſe ſentētia.dicit Inn.quoſdā dicere ꝙ nō dꝫ ſentētia infirma-
ri,nec cōfirmari,ex quo neuter probat:ſed debet abſolui reus ab
impetitione actoris:vt dicta.l.circa.⁊.l.ſꝫ ⁊ ſi poſſeſſori.§.ſ.ff.de
iureiur.ex quo etiā actor nō probauit.Alij dicūt ꝙ abſoluet̄ a-
ctor ab obſeruatione iudicij.de quo de cōfir.vti.vel inuti.capi.ſi.
❡ Videte prout no.gl.in dicta.l.circa.lꝫ reus aſſumat in ſe onus
probandi per hoc non perdit cōmodum.l.qui accuſare.C.de edē
do.⁊ ca.cum eccleſia ſutrina:de cauſa poſ.vnde forma ſententie
ſue erit ꝙ reus actore non probante abſoluitur ab impetitione
actoris ⁊ actor ab impetitione rei.nec eſt verū ꝙ iſta ſit abſolu-
tio ab obſeruatione,vbi nō probatur,ſed eſt diffinitiua,ſꝫ cōtra
ſiue ergo reus probet,ſiue non,ſemper obtinebit.nil ergo ei erit
negotiū non probare.dic quo ad finem obtinendi nō erit differē
tia,ſed quo ad finē aliter ⁊ aliter obtinendi,ſic:qꝛ ſi nō probet,ha-
bebit declaratoriā abſolutoriā.Si probet,habebit declaratoriā ꝙ
ſit dñs.⁊ ſi dicat̄,quis ſit effectus.dico,magnꝰ qꝛ per primā ſen-
tentiā cōſequitur ſolū ius excipiendi:ſed ſi caderet a poſſeſſione,
26 nō poſſet agere tanq̃ dominus.❡ †Quero an ſup libello nulli
tatis poſſit ferri ſententia validitatis ſententie.Inn.dicit quod
ſi ſimpliciter nullitas eſt deducta,poteſt reus ex quacūq; cā iu-
ſtificādo ſententiā obtinere ſententie confirmationem penitus
diuerſam:adeo ſi agit de nullitate ſentētie,qꝛ lata poſt appellatio
nem,poterit obtinere confirmationē,probādo ꝙ lata ante appel-
lationem.Sed ſi agitur de nullitate ſententie vt late poſt appel-
lationem,non obtinebit confirmationem ſententie vt late ante.
27 ❡ †Quid ſi petitur ſententiā infirmandā ex certa cauſa pronū-
tiari,puta qꝛ ſit lata ān appellationē legitimā:ſi aduerſarius vult
probare ſententiam non tenere ex cauſa nō directo contraria,ſed
ex cauſa qꝛ ferens nō fuit iudex,vel qꝛ ordo iuris non fuit obſer-
uatus,an poſſit virtute dicti libelli ſuper eo ferri ſentētia.dic ꝙ
nō:qꝛ etiā dans libellum,ſi velit probare ꝙ ex altera cauſa eſſet
cōfirmāda,nō poſſet.Et ſi ferretur ſententia pro eo,vel cōtra eū
ex altera cā,poſſet agere,multo fortius ergo nō poterit inducere
probationes ſup iuſta,vel iniuſta excōmunicatione,niſi ageret
in modū recōuētionis.Vide.hec eſt ipſa veritas:ſi agatur ſimpli
citer ſup cōfirmatione ſentētie,omnis infirmatio vt directe con-
traria vī negatiue deducta in iudicio:⁊ idō pōt qñcūq; reus pdu
cere probationes ſup infirmatione,⁊ ſup ea pnūtiabit̄:ſed ſi eſſet
producta petitio ex certa cauſa,indirecte ꝯtraria cauſa videt̄ in
iudiciū deducta negatiue:⁊ ſic ſup illa,non ſup alia poterit pro-
28 bationes inducere.❡ †Querit Hoſti.quid ſi dico ſententiā nul
lā pronūtiari,ex eo qꝛ lata poſt appellationē,ſi de ea conſtare nō
poteſt,conſtat tñ ꝙ eſt nulla ex altera cauſa,vt qꝛ a non iudice,
vel qꝛ lata iuris errore expreſſo,vel aliter,an poterit ſup illo libel
lo pronūtiari.Dicit Hoſt.ꝙ de rigore non:qꝛ hec cauſa non eſt
deducta,⁊ cauſa,que eſt pducta non eſt pbata:ideo abſoluēdus
eſt de rigore reus.Poterit autē aliter illā poſtea proponere.Se
cus ſi dixiſſet nullā in genere,⁊ aliquam cauſam non expreſſiſſet:
qꝛ videretur omne ius deduxiſſe in iudiciū.C.de anna.excep.l.ſi.
de quo de libel.obla.c.ſi.In contrariū facit,de re iudi.cū Bertol
29 dus.❡ †Quid ſi dicatur ſentētia nulla ex alia cauſa,quā erro-
ris,vel qꝛ lata poſt appellationē,an admittantur probationes.
30 Dic ꝙ ſic.hic exprimit hec tanq̃ exēpla.❡ †Quero,cū eccleſia
non habeat maculam,neq; rugā,quare permiſit quod ligaret ſen
tentia iniuſta,per hoc dans prelatis materiam ſeuiendi?Solu.
Ut claues eccleſie in maiori reuerentia habeantur,dum timent
homines etiā ſentētias iniuſtas:⁊ ſic vt homo p meritū obediē-
tie creſcat,recognoſcens ſe ligatum iniuſta ſententia quo ad ec-
cleſiam militantem,non quo ad triumphantem.de ſenten.ex-
31 com.c.a nobis.†Quero quo iure agatur ad petendum iniuſtam
ſentētiā excōicationis.dicit Inn.ex cōdictiōe ex hac decr.vel ex
32 decre.ſacro.❡ †Facta abſolutione excōicatoꝛ petit illā decer-
ni iuſtā,⁊ excōmunicatus petit illam decerni iniuſtam.vel ſecū-
dū eū implorant ſuper hoc officiū iudicis.Ho.dicit nō curandū
33 ſecūdum ius cano.de nomine actionis.de iudi.dilecti.❡ †An
ſuper libello nullitatis poſſet ferri ſententia validitatis ſentētie.
Inno.dicit ꝙ ſi ſimpliciter nullitas eſt deducta.poteſt reus ex
quacunq; cauſa iuſtificando ſententiā,obtinere ſentētie cōfirma
tionem.Si vero actor ſuper nullitate exprimit certā cauſam di-
recto cōtrariā,poterit obtinere reus confirmationem,ſi non pe-
nitus diuerſam:adeo ſi agit de nullitate ſententie,qꝛ lata poſt ap
pellationē,poterit obtinere confirmationem,probando ꝙ lata
ante appellationē.ſed ſi agit̄ de nullitate ſentētie vt late poſt ap-
pellationē,nō obtinebit cōfirmationē ſententie vt late ante.An.

1 ☞ Delegatus non poteſt reuocare ſubdelegatum ſimpliciter da
tum,ſi ceperit vti iuriſdictione ſubdelegata.
2 Spoliatus dicitur plenarie reſtitutus,qui habet corporalem li-
beram,⁊ pacificam poſſeſſionem.
3 Adminiſtrator etiam epiſcopus non eſt remouendus ab admi-
niſtratione propter ſolam ſuſpicionem dilapidationis,ſed ei co-
adiutor eſt dandus.
4 Adminiſtrator ſuſpectus de adminiſtratione nil agere dꝫ ſine
conſilio coadiutoris.
5 Adminiſtrator propter ſolā ſuſpicionē adminiſtrationis nō ſu-
ſpenditur ab adminiſtratione ſpiritualiū,ſed temporalium.
6 Adminiſtrator non debet interdici durante queſtione ſuſpitio-
nis,ſed ſolum datur coadiutor,⁊ alienationis genus interdica-
tur.nu.7.⁊.21.
8 Delegatus in cauſa dationis coadiutoris poteſt delegare,⁊ ſic
in prouiſione eccleſie,de prelato.
9 Ea,que ſunt meri imperij,etiam ab alio,quam a principe,ſubde
legantur.
Suſpitionis cauſa eſt meri imperij,quādo ex inquiſitiōe agitur.
10 Poſſeſſoriū prouiſio ad petitoriū lꝫ non vitiet,niſi opponatur,
ſi tñ deducat̄ in mādatū vt prius poſſeſſoriū,deinde petitoriū ter
minetur,propter formā mandati ipſo iure nō valet quod agitur

11 Subdelegatus ſeruare debet ordinē datū per primū delegatum.
12 Spoliatus ſicut non poteſt accuſari,ita nec contra eum inquiri anteꝙ̄ reſtituatur.17.19.
13 Ordinis peruerſio mandati ipſo iure viciat proceſſum.
14 Caſſari dicitur quod eſt nullum.
15 Proceſſus de facto habit⁹,ꝛ null⁹,facit deſinere rē eſſe integrā.
16 Delegatus qui in totū vices ſuas ſubdelegauit,functus eſt officio ſuo.
18 Delegare inquiſitionem ſuper crimine dilapidationis ,eſt meri imperij.
20 Tutor ſuſpectus remouetur a tutela,nec ei tūc datur coadiutor.
21 Spoliatus qđ ſit reſtituendus,non procedit,vbi ſpoliato obſtat doli exceptio.
22 Adminiſtrator ſuſpectus de mala adminiſtratione futura propter preteritā malā adminiſtrationē:ſi tū de ea appareat plenarie,deponetur,ſi ſit prelatus,ꝛ cōtra eum criminaliter agetur.
23 Delegatus poteſt ea,que ſpectant ad papam,ſi faciat authoritate pape.
24 Adminiſtrator etiam prelatus,qui pro alienis debitis grauat eccleſiam,eſt ipſo iure ab adminiſtratione ſuſpenſus.
25 Delegatus,cui perſonaliter cōmittit̄ cā non poteſt ſubdelegare.
26 Contra adminiſtratorem,ſeu tutorem ſuſpectū,poteſt ſuperior ex inquiſitione procedere de dilapidatione.
27 Adminiſtrator,ſeu tutor,qui probatur ſuſpectus de futuro,ꝛ de re dilapidans,ſi velit ſatiſdare non admittitur ad adminiſtrationem,etiam propter ſatiſdationem.
28 Ad denunciandum quem ſuſpectum de adminiſtratione,ſeu tutela quis admittatur.
29 Committens vices ſuas in totū,an poſſit reuocare cōmiſſionē.
30 Delegatus ſubdelegando alteri poteſt re integra ſubdelegatum reuocare.
31 Delegari nequeūt ea,que ſunt meri imperij,vt cauſa ſuſpitionis ſecundum leges.
32 Delegando alicui quod perſonaliter exequatur,tunc cenſetur induſtria ſue perſone electa.
33 Juriſdictio quomodo perpetuetur proceſſu nullo.
34 Plenarie,verbum quid importet,vt quando mandatur qđ plenarie reſtituatur.
Reſtitutionis verbum quid importet.
35 Adminiſtratori,ſeu tutori,datur coadiutor,non tantū propter ſuſpicionem:ſed etiam propter infirmitatem,ꝛ ſenectutem.
36 Adminiſtrator,ſeu tutor,qđ nil poſſit ſine coadiutore , an ſufficiat conſilium coadiutoris dati requiri.
37 Alienationis appellatione quid contineatur.
38 Delegatus datus ſuper iniurijs,ꝛ violentijs illatis cuidam monaſterio,non poteſt per inquiſitionem procedere.
39 Inquiſitio eſt principaliter ordinata ad crimina corrigenda.
40 Uno commiſſo,intelligitur commiſſum per omnem modū,per quem alia veniunt vt acceſſoria.
41 Diſpoſitio.c.j.de reſti.ſpo.lib.vj.an habeat locū , vbi agitur de crimine per viam inquiſitionis.

1 Venerabili. ¶ † Si ſubdelegatus delegati pape ſimpliciter datus ceperit vti iuriſdictione,delegatus illum reuocare non pōt:ſed ſi ſubdelegatus ipſe contra formā apoſtolici reſcripti ꝓcedit,nullus eſt ꝓceſſus. ¶ Primo recitat formā delegationis. Scđo ſubdelegationis delegati,ibi:porro. Tertio reuocat proceſſus ſubdelegatorum,cauſaſ exprimens,ibi:quorū.
2 ¶ † No.primo qđ ille dicitur plenarie reſtitutus,qui habet corporalem,ꝛ pacificam poſſeſſionē:ꝛ ille non dicitur plenarie reſtitutus,qui hȝ poſſeſſionē nō pacificā,ꝛ liberā,vt prius habebat.cō
3 cor.c.piſanis.de reſti.ſpo . ¶ † No.ſcđo qđ ꝓpter ſolā ſuſpicionē dilapidationis epiſcopus nō eſt remouēdus ab adminiſtratiōe,
4 ſed ei dandus eſt coadiutor. ¶ † Nota tertio quod ſuſpectus de
5 adminiſtratiōe nil agere debet ſine cōſilio coadiutoris. ¶ † No. quarto:qđ propter ſolā ſuſpicionem male adminiſtratiōis quis non ſuſpenditur ab adminiſtratione ſpiritualiū,ſed ſolū tēpora-
6 liū. ¶ † Not.quinto quod durāte.q.ſuſpicionis non dȝ interdi-
7 ci adminiſtratio ſuſpecto,ſed ſolum ei coadiutor dari. ¶ † Not. ſexto qđ durāte cauſa ſuſpiciōis omne genus alienationis inter
8 dicitur. ¶ † No. qđ delegatus in cauſa dationis coadiutoris poteſt delegare,ꝛ ſic in prouiſione eccleſie de prelato,licet videatur electa induſtria,q: ille efficitur maritus.j.c.ſi.non tamen in prouiſione eccleſie de coadiutore.ꝛ idem dicerem de alio procurato-
9 re,vel ſyndico. ¶ † No.qđ ea,que ſunt meri imperij,etiā ab alio, quā a principe,ſubdelegātur:nā cā ſuſpicionis eſt meri imperij, quando ex inquiſitione agitur.l.j.ff.de offi.eius,cui man.eſt iu-
10 riſdictio. ¶ † Not.quod licet prouiſio poſſeſſorij petitorium non vitiet,niſi opponatur,ſi tamen deducatur in mandatū,vt prius poſſeſſoriū,deinde petitorium terminetur,propter formā mandati nō valet qđ agitur ipſo iure.cōcor.de reſcriptis.cū dilecta.ꝛ ſic nota qđ expreſſio eorū,que inſunt,eo qđ exprimitur faciens for-
11 mam aliquid operatur. ¶ † No.qđ ordo datus per primum de-
12 legantem ſeruandus eſt per ſubdelegatum. ¶ † No.qđ ſicut ſpoliatus non poteſt accuſari ita nec cōtra eū inquiri anteꝙ̄ reſtituatur. ¶ Uel aliter.No.qđ contra ſpoliatum omnibus bonis non poteſt queſtio criminalis incētari,etiā per viā inquiſitionis ante plenariā reſtitutionē.ſic extēde.c.frequēs.de reſtitu.ſpolia.in.vj.
13 ¶ † No.qđ peruerſio ordinis mandati ipſo iure vitiat proceſſū qđ dicit verum Jnn.quando mandatur ſtudioſe ſeruari.adē no-
14 ta.ā.cap.prudentiam. ¶ † No.qđ id dicitur caſſari,qđ eſt nullū.
15 ꝛ ſic verbū caſſari,referri poteſt ad caſſationē de facto. ¶ † Not. qđ proceſſus de facto habitus,ꝛ nullus,facit deſinere rē eſſe integram quo ad impediendam poteſtatem reuocantis re integra.
16 ¶ † Not.qđ delegatus,qui in totum delegauit vices ſuas,functus eſt officio,vt non poſſit reuocare ſubdelegatum,ſi ſubdelegatus aliquid egit etiam de facto,ꝛ ſic nec alteri poteſt delegare.
17 † Ratio nullitatis proceſſus quo ad abbatem,quia abbas proceſſit contra formā mandati,vel quia contra ſpoliatum eſt proceſſum,eo nō reſtituto:q: ſicut nec poteſt accuſari,ita nec contra eū inquiri.prima,verior,ſecundū Jnn. ¶ Ratio nullitatis pro-
18 ceſſus quo ad theſaurariū,fuit defectus poteſtatis. ¶ † Oppo. qđ non debuit papa delegare inquiſitionem ſuper crimine dilapidationis,cū ſit meri imperij:ergo nō delegabis.l.j.de off.eius, cui manda.eſt iuriſdi.ꝛ de offi.ordi.paſtoralis.primo reſponſo.
19 ¶ † Ad gl.quero de rōne reſtitutionis mādate anteꝙ̄ de cā cognoſcat. Ratio,q: plenarie ſpoliatus ad corporalia ꝛ incorporalia eſt reſtituēd⁹ anteꝙ̄ audiat aliqua qōſtio criminalis,vel ciuilis deſcendens ex crimine.iij.q.j.ꝛ.ij.per totū.de reſtitu . ſpolia.c.in literis.cū ſi.etiā ſi agatur in modū inquiſitionis.qđ verū hodie, ſi ſpoliatus eſt omnibus bonis,vel maiori parte bonorū:vt in.c.
20 frequens.de reſtitu.ſpolia.lib.vj. ¶ † Ad glo.ij.opp.dupliciter, vt in ipſa. Primo videtur qđ ſuſpectus ſit remouendus,non tū dandus,ei coadiutor. Unde opp.iij.q.ij.q: ea.C.de ſuſpec.tuto.
21 Leum,quē.vbi tutor propter ſuſpicionē remouetur a tutela. Secundo videtur qđ iſte nō poſſit petere reſtitutionem,quia ſi probatur ſuſpectus,eſt remouendus:ergo ei obſtat exceptio doli.facit.ff.de re iud.l.dolo.ꝛ ſic iſte nō potuit ſe petere reſtitui,ex quo ſtatim venit remouendus:ꝛ propterea nō debuit hic attendi ſpoliatio. Sol.dic ad primū cōtrariū videtur procedere de iure antiquo,hic de iure nouo:quo caſu ſeruabitur quod pendente ſuſpicione datur coadiutor,ꝛ interdicitur alienatio:ſi ſit probata ſuſpicio,tunc remouetur. Jnn.hic aliter dixit,qđ quādoqȝ aliquis prelatus eſt eiectus per laicalē poteſtatem:ꝛ tunc talis nō debet remoueri ab adminiſtratione,non ſolū ante probationē ſuſpitionis.quinimo nec poſt probationē ſuſpitionis,vt hic . quandoqȝ nō eſt eiectus per laicalem poteſtatē:ꝛ tunc dicendū qđ debet penitus amoueri ab adminiſtratione vt.c.lȝ heli.j.de ſimo. ꝛ.iij q.ij.quia ea. ¶ Alij aliter dixerunt qđ hic non dicitur qđ remoueatur ab adminiſtratione ſed qđ hic non dicitur qđ remoueatur ab adminiſtratione ſed qđ debet dari coadiutor.ex quo aūt probata fuerit dilapidatio locus erit depoſitioni:vt in decre. licet. Jo.an.dicit hic qđ quandoqȝ prelatus eſt ſuſpectus de dilapidatione preterita tātū:ꝛ tūc dat̄ coadiutor,ꝛ poſt inquiret̄ de veritate,qua comperta deponetur. quandoqȝ eſt ſuſpectus de futura propter preteritā,de qua conſtat:ꝛ tunc procedit gl.ſ.qđ remouendus eſt. Jnn.ꝛ Jo.an.c.licet.aliter dixerunt,ꝛ plenius vt ibi poteſt videri.ꝛ ideo concludendo dic ta glo.ꝛ docto.hic,ꝛ ibi.
¶ Cum queritur an prelatus accuſetur tanꝙ̄ ſuſpectus,ſeu nunciatur de dilapidatione,qualiter ſit contra eum procedendū , ſic eſt diſtinguendum,qđ aut prelatus fuit ratione dicte ſuſpiciōis per laicalem potentiam ſpoliatus:ꝛ iſto caſu etiam probata ſuſpitione ab adminiſtratione non eſt, remouendus , ſed dandus eſt ei coadiutor quo ad temporalia tantum,ſecundum Jnn. hic.aut non fuit ſpoliatus per laicalem potentiam:ꝛ tūc aut agitur vt deponat̄ occaſione male adminiſtrationis facte,ꝛ ſic quo ad preteritū cauſat̄ ſuſpicio tantū:ꝛ iſto caſu nō eſt ſuſpēdēdus ab adminiſtratione,ſed dandus eſt ei coadiutor vt hic,inchoato iudicio contra eum quod intelligo vbi merito eſt de dilapidatione ſuſpectus:q: de hoc eſt aliqua vehemens preſumptio,vel ſummarie eſt cognitū,iuxta no.in.c.licet heli.j.de ſimo.probata veritate dilapidationis ſi agitur criminaliter non ſolum remouebitur ab adminiſtratione,ſed etiā deponetur ab ordine,iuxta no. in.c.diaconi.xij.q.ij.ꝛ in.c.qualiter,ꝛ quando.el.ij.j.de accuſa.ſi ciuiliter tunc remouendus eſt ab adminiſtratione tātum,ꝛ perpetuo,iuxta no.iij.q.ij.q: ea.ſi autē de veritate non probaretur, tunc non deponitur ab adminiſtratione,nec etiam ab ordine:ſi tamen negaret infamatus debet ſe purgare,iuxta no.in.d.c.licet heli.ꝛ remouendus coadiutor datus,per ibi no. Si vero agitur contra prelatum,eo q: habetur ſuſpectus de dilapidatione futura,

ta.ratione male adminiſtrationis:⁊ tunc aut conſtat de dilapi-
datiõe futura ratiõe male adminiſtratiões.aut cõſtat de dilapi-
datiõe preterita per plenã probationem,⁊ ſic plenarie fuit cogni
tum:⁊ ſi agitur criminaliter deponitur etiam ab ordine.vt dicto
c.diaconi.Si agitur ciuiliter,tunc remouetur ab adminiſtratio-
ne,⁊ perpetuo.⁊ attẽde:q2 iſto caſu remouetur ab adminiſtratio
ne temporalium,⁊ ſpiritualium indiſtincte:qđ non eſt in caſu ſe-
quẽti,iuxta no.in.c.licet heli.⁊ in.c.qualiter,⁊ quando.el.ij.j.de
accu.nec iſto caſu habebit executionem ordinis, cum remaneat
infamatus per ſententiam.l.ſi.C.de ſuſpe.tuto.⁊ ſic fit notoriũ:vt
c.ſi.de tempo.ordi.⁊.c.veſtra.de coha.cleri.⁊ mulie.¶ Aut non
cõſtet de preterita per plenariam probationẽ,ſed bene per ſum-
mariam cognitionẽ,⁊ ſubeſt preſumptio vehemens cõtra ipſum
prelatum de dilapidatione:vel ſi permittatur perſeuerare in ad-
miniſtratiõe,impeditur proceſſus ſuper veritate criminis,⁊ his
caſibus pendẽte ſuper ipſius criminis veritate iudicio,ſuſpendẽ
dus eſt ab adminiſtratiõe:vt dicto ca.q2 ea.ij.q.ij.⁊ iſto caſu erit
ſuſpenſus ab adminiſtratione temporalium,⁊ ſpiritualium.iu-
xta not.in.c.licet heli.qua probata deponetur: vt.ſ.⁊ ipſa non
probata tolleretur ſuſpenſio. ſi tamen remanet infamatus,te-
netur ſe purgare,iuxta nota.in dicto.c.licet heli.in omni autem
trium caſuum predictorum tene qđ inſtituto iudicio omne ge-
nus alienationis eſt interdicendũ ipſi accuſato:vt in.c.ſi.j.de ac-
cu.Videte,iſta ſo.male loquitur,ſed bene voluit loqui . aliud eſt
probare quẽ dilapidatorẽ vere,aliud eſt probare quẽ non eſſe di-
lapidatorẽ,ſed eſſe ſuſpectũ.ſi cõſtat de veritate dilapidationis,
tunc remouetur:q2 iã cõſtat qđ vere eſt dilapidator,⁊ conſtat pre
ſumptiue de dilapidatione futura,⁊ ſic eſt ſuſpectus.Si ſolũ cõ-
ſtat de ſuſpicione,⁊ non conſtat de dilapidatione,nõ remouetur
ab adminiſtratione.Si aũt eſt ſuſpectus probatus,⁊ de dilapi-
datione preterita tantũ,adhuc nõ remouetur,ſed datur coadiu-
tor:ſi eſt probatus ſuſpectus de dilapidatione futura ꝓpter pre-
teritã,de qua cõſtet,remouetur,vt dicit gl.dico aliter qđ ſi pẽdet
ſola accuſatio,⁊ nulla eſt ſuſpicio de mala adminiſtratiõe,nec pre
terita,nec preſenti contra prelatũ,nõ remouetur,nec datur coad
iutor:ſed ſtatim cũ inchoatur inquiſitio,interdicitur ei poteſtas
alienandi.de accu.c.ſi.Si autem pẽdet accuſatio,⁊ eſt ſuſpectus
de mala adminiſtratione preterita,⁊ ſic probatur ſolũ de prete-
rita.ſuper qua iudex ſe informauit ſummarie,⁊ hoc ꝯſtito dꝫ da
ri coadiutor:ſed ſtatiꝫ cũ inchoatur inquiſitio,interdicitur ei po
22 teſtas alienandi.de accuſa.c.finali.¶ †Si aũt pendet accuſatio,
⁊ eſt ſuſpectus de mala adminiſtratione preterita,⁊ ſic probatur
ſolũ de preterita,ſup qua iudex ſe informauit ſummarie,⁊ hoc cõ
ſtito dꝫ dari coadiutor,vt hic.Si aũt eſt ſuſpectus de mala admi
niſtratione futura propter preteritam malã adminiſtrationẽ.de
qua conſtat.aduerte quomodo cõſtet,ſi de ea cõſtet plenarie,dic
qđ deponetur: vt.xij.q.ij.diaconi.⁊.j.de accu. qualiter.ij.aliter
ibi dicit Arc.qđ aut agitur criminaliter:⁊ deponitur.aut agitur
ciuiliter,⁊ ab adminiſtratione tantũ remouetur.Si aũt de ea cõ
ſtet ſummarie,interim remouetur,id eſt,ſuſpenditur ab admini-
ſtratione,vt hic eſt caſus,⁊ in.c.q2 ea.ij.q.ij.videtur ergo cõclu-
dendũ qđ aut petitur remoueri ratione dilapidationis cõmiſſe
propter preteritũ tantũ.Ad ſecundũ contrarium de regula,do
lo facie.gl.non reſpondet.dic qđ illa nõ habet locũ in poſſeſſoriis
23 recuperande.j.de reſtitu.ſpolia.in literis.⁊ ibi no.¶ †Oppo.qđ
delegatus nullo modo potuerit dare coadiutorẽ epiſcopo,q2 hoc
ꝑtinet ad papã.de cler.egr.c.vno.li.vj.Sol.hoc fecit authorita-
te pape.expedita gl.vſqꝫ ad ver.⁊ etiam.gl.ibi aliqua interponit.
24 ¶ Vado ad ver.⁊ qui eccleſiam.¶ †Opp.qđ ſit ſuſpenſus ipſo
iure.de ſolu.c.quoniã.Sol.ibi loquitur in illo,qui pro alienis
debitis eccleſiã aggrauat ſeu obligat,ſed hic in alio,ſ.in ad-
25 miniſtratore ſuſpecto.¶ †Opp.qđ non poterit archiepiſcopus
ſubdelegare inquiſitionẽ ſibi cõmiſſam.j.e.c.ſi.Sol.ibi loquitur
quando cõmittitur vt perſonaliter inquirat:ſecus ſi ſimpliciter,
26 vt hic.¶ †Quero an ex officio ſuperior poſſit procedere ex in-
quiſitione contra ſuſpectũ de dilapidatione.dic qđ ſic.ff.de ſu-
27 ſpectis tuto.l.iij.§.preterea.¶ †Quid ſi probatur ſuſpectus de
futuro,⁊ vere dilapidans velit ſatiſdare,an debeat admitti pro-
pter ſatiſdationẽ.Reſpondeo qđ nõ,q2 illa ſatiſdatio non mutat
maleuolũ animum ipſius male adminiſtrantis.ff.de ſuſpec.tu
28 to.l.q2.¶ †Querit eadẽ gl.quis admittitur ad denuntiandum
quem ſuſpectum.videtur qđ quilibet.in authen.de non alie.aut
permu.§.hoc vobis.⁊ de ſuſpec.tu.l.pietatis.probabilius dicit
gl.qđ debẽt admitti quorum intereſt.xvj.q.vj.filijs.ac nepoti-
bus.vel ſaltẽ ſoli clerici admittantur.xij.q.ij.non liceat.vnde cõ-
cludit gl.qđ admitteret illos parochia:q2 illorum intereſt.Joã.
an.dicit quãlibet eccleſiaſticam perſonam admittendam.de re.
eccle.nõ alie.ſi quis preſbyterorum.vide qđ no.de teſti.ex parte
Ade.⁊ vide gl.j.de ſimo.licet hely.de accu.ſuper his.⁊ gl.de ele.
29 vt circa.lib.vj.¶ †Quero an cõmittens vices ſuas in totũ poſ-
ſit reuocare cõmiſſionem ſicut delegatus.dicit qđ non,vt hic eſt
caſus,eo qđ vti ceperit iuriſdictione:vt no.eo.ti.plures.libro.vj.
30 in vltima gl.de hoc hodie caſus in.c.quamuis.e.ti.li.vj.¶ †Cõtra
hoc oppo.qđ potuit reuocare ſubdelegando alteri:quia res erat
adhuc integra:nõ enim apparet,cũ ſecundo delegauit,qđ proceſ
ſiſſet in aliquo primus ſubdelegatus.pro hoc.c.quamuis.eo.ti.libro
vj.Sol.dico qđ ſatis apparet per ordinẽ litere qđ ſubdelegatus
primus viſus fuerit iuriſdictione ante ſecundã ſubdelegationẽ,
⁊ ſuppoſitionẽ,per dictũ.c.quamuis.per qđ deciditur id qđ not.hic
glo.penultima.glo.poſtmodũ proſequitur generalia.vide per te.
31 ¶ Poſt gl.opp.qđ non potuerit delegari cauſa ſuſpicionis,q2
meri imperij eſt.ff.de off.eius,cui manda.eſt iuriſ.l.j.Solu.id ſe-
cundũ leges,hoc ſecundum canones:quia ea,que ſunt meri im-
perij,delegantur ſecundum canones.ſ.ca.ex literis.ſic ⁊ ea , que
32 meri,vt hic,⁊.j.de offi.deleg.paſtoralis.j.reſpõſo. ¶ †Opp.qđ
datio,⁊ electio coadiutoris,non poſſit delegari:quia in commit
tendo videtur electa induſtria perſone delegantis.j.ca.ſi.vbi da-
tur optio perſone ad prouiſionem eccleſie.Sol.ſi in reſcripto eſt
dictum qđ perſonaliter exequatur,bene videtur electa induſtria,
alias non,vt hic.vel hic nõ erat intitulatus eccleſie ,ſed ſimplex
33 coadiutor.vel dic vt ibi.¶ †Opp.tertio quod proceſſu nullo nõ
perpetuetur iuriſdictio,iuxta no.ſ.c.licet.j.e.cum plures.lib.vj.
cuius contrarium hic patet,quia cum iuriſdictio totaliter tranſ
lata poſſit reuocari.eo.ti.c.quamuis.⁊ hic impediatur reuocatio ꝓ-
pter proceſſum abbatis,patet quod proceſſu nullo perpetuatur
iuriſdictio.⁊ hanc opi.tenet Ho.⁊ ponit.ſ.c.licet,pro quo multũ
facit iſte tex.Sed reſpondet hic Joan.an.qđ putat qđ aliquem
actum validum fecit ſuper ſpoliatione,puta citando imperato-
torem,de quo in prima glo.vel ei mandando qđ mandabatur,a
quo poſtea deſtitit imperatoris fauore,vel ob aliã cauſam,⁊ in-
quiſiuit de ſuſpiciõe,vel proceſſit ſimul ſuper vtroqꝫ.de iudicijs.
exhibita.vel fecit aliquem actum licitum vtrique articulo reſtitu-
tionis,⁊ inquiſitionis cõmunem,ſeu conuenientem,ſcilicet ſub-
delegationem publicari,iubendo ſcribam,⁊ notariũ cauſe eligen
do iuramentum ab ipſo exigendo,vel ſimil.⁊ ex ipſo actu,qui
tenuit,inducta fuit perpetuatio.⁊ hoc eſt ſatis veriſimile,licet ex
antiqua non pateat.Fran.Zaba.dicit qđ refert querere an perpe-
tuetur iuriſdictio delegati,vt non extinguatur morte mandan-
tis ⁊ tunc requiritur qđ vti ceperit,⁊ aliquid fecerit,quod ſit va-
lidum.ita loquitur.c.licet.⁊.c.gratum.ſ.eo.Si autem queritur
ad impediendã reuocationẽ expreſſam,vt.ſ.delegatus,qui dele-
gauit in totum,reuocare non poſſit,loquitur hec litera quod viſus
fuerit ſubdelegatus,etiã ſi actus nõ teneat.Pro hoc.c.quamuis.e.ti.
libro.vj.ibi:viſus fueris.Vti enim,ſapit factũ.Sed dicit ipſe qđ
hec diſtinctio tollatur per.c.licet,q2 ibi etiã vtitur tali verbo,ſcꝫ
ceperit vti.Propterea dicit ipſe qđ poterimus tenere opi.Hoſt.
vt actus,qui nõ tenet,dũmodo teneat ratione iuriſdictionis,ꝑ-
petuet iuriſdictionem:q2 negari nequit quin vti ceperit.Pro hoc
ſicut dicimus qđ ſponſalia,que non tenent,ſi ſunt valida ex cõ-
ſenſu,inducũt publice honeſtatis iuſtitiã.de ſpon.c.vno.lib.vj.
modo in caſu noſtro bene tenuit proceſſus ratione iuriſdictionis,
licet fuerit nullus,q2 forma nõ ſeruata.Et hoc videtur omnino ſub
34 tile motiuũ.¶ †Quero quid importet verbũ plenarie.dic qđ cõ-
prehendat reſtitutionẽ mobilium,⁊ immobilium,⁊ fructuum.di-
cit Inn.qđ verbũ reſtitutionis,etiã non addito verbo plenarie,
ſatis hoc importat:q2 verbum reſtituendi,plenam habet ſignifi-
cationẽ.ff.de vſuris.l.videamus.§.in Fauiana.⁊ in verbo reſtitu
tionis continetur omnis vtilitas.ff.de verb.ſignifi.l.preto2.§.cum
35 fructuũ.¶ †Gl.coadiutorem,oppo.quod non tantum propter ſu-
ſpitionem,ſed etiam propter infirmitatem,⁊ ſenectutem detur co-
36 adiutor.vij.q.j.ſcripſit.Solu.datur vtraque cauſa.¶ †Quero cũ
gl.in verbo,cuius conſilio.an ſufficiat conſiliũ coadiutoris dati
requiri,an vero debeat ſequi,⁊ habere cõſenſum. Glo.quod ſic,
Sed obſt.de arbitris.c.ũ olim.Dic iſtud propter formã arbitrij.
qui ibi nõ eſt particeps officij:⁊ tunc ſufficit cõſiliũ requiri,⁊ de-
bito tẽpore expectare,vt ibi:ſꝫ hic coadiutor eſt particeps admi
niſtrationis:vnde debet etiã facere cum conſenſu,⁊ ſequi cõſiliũ:
ad eius enim officiũ ſpectat.ibi non,vt dixi.Jde docto.in.l.j.§.
ſi plures.ff.de exercitoria.Vide in Specu.de requiſitione conſi-
37 lij.erga principiũ.¶ †Quid cõtinetur appellatione alienationis.
gl.quod ſtricte loquẽdo continet alienationẽ,per quã dominiũ
transfertur,hic late intelligitur.Vnde dicit hic Hoſtiẽ.quod vt
verbum aliud operetur,ſic vniuerſaliter prolatũ,etiam terrulas
alienare non poterit in caſibus permiſſis.xij.q.ij.in ſumma.res
38 tũ,que ſeruando ſeruari nõ poſſunt,poterit alienare. ¶ †Quid
de villicatore, an ei alienatio ſit interdicta. Innocen . quod ſic.
Idem de mandatario de electio.is,cui.libro.vj. ¶ Oppo.quod
non ſit ſententia ceſſanda,ſed nulla,quia contra formam,vel la-
ta a non habente poteſtatem.gloſ.exponit,id eſt,caſſos. ¶ Pri
mo hic agitur de effectu ſuſpitionis,⁊ de ſuſpitiõe prelati in ma

38 la adminiſtratione. ¶ †Ultimo induco hanc decre. ad queſtio-
nem facti. datus fuit delegatus ſuper iniuriis & violētiis illatis
cuidā monaſterio, nunquid poterit per inquiſitionē pcedere. dic
q̄ nō: q2 ad id, q̄ pncipaliter concernit intereſſe priuatū, per
inquiſitionem procedi non poteſt, vt notat, ſingulariter Inn. de
39 iureiur. ad noſtram. §. †nam inquiſitio principaliter ordinata eſt
ad corrigenda crimina: vt. e. qualiter. ij. de accuſ. §. ad corrigēdos.
pro hoc, q2 iudex non ſupplet in facto cōcernente partes. ſ. de po
ſtu. c. bone. & ſi dicas, cū agatur de bonis eccleſie, ſuperior ex offi-
cio puidere poteſt: q2 in hoc vertitur publica vtilitas. ad hoc de
ſucceſ. ab inteſtato. c. ſi. dico, quicquid ſit de ordinario, de delega
to, q̄ certū eſt q̄ reſcriptum non cōprehendit niſi rem familia-
rem, nō autē q̄ poſſit procedi ſuper crimine. ſi aliud nō exprimi
tur. q̄ no. Inn. ſ. c. cum olim. ¶ Nec ob. hoc. c. q̄ dicit q̄ pa-
pa mandauit delegato vt inueſtigaret de dilapidatione, vt infra
patet, q̄ per inquiſitionē proceſſuz fuit id inquirēdo: q2 dico q̄
late refert an papa deleget cauſam ſuper violētia ad inſtātiā ſpo
liati, vt in queſtione, an deleget ad nullius inſtantiam ſuper cri-
mine violentie. Secundo enim caſu intelligitur cōmittere inqui
ſitionē. hoc probat ſingulariter hec litera, q̄ poſſit procedere in-
quirendo: & ad hoc no. ſed in primo caſu dico ſecus, per rationes
40 ſuperiores. †Sed ob. c. ſ. e. c. preterea. vbi dicit q̄ vno cōmiſſo,
intelligit cōmiſſuz p omnē modū, per quē alia venit. Dico q̄
veniūt acceſſoria, q̄ cōprehendi poſſunt in verbis reſcripti, & nō
alia, vt ibi. & ideo nō venit inquiſitio. de hoc p Fede. de ſenis ſuo
cōſi. ccxvj. vbi refert quēdā dominū Conradum tenuiſſe cōtra-
riū per hoc. c. vbi papa mandauit inquiri de dilapidatione. Itez
q2 vno cōmiſſo, &c. ſ. eo. c. preterea. Item q2 debet intelligi datus
per omnem modū, per quem violentie excludantur: vt in authē.
vt nulli iudi. §. & hec. & in authē. de colla. §. iubemus iudices. Ad
hoc dictū Inn. de accuſa. cum oporteat. vbi dicit q̄ nō tātum
per inquiſitionē punietur crimen, ſed etiam reſtituitur damnum
41 per. c. ſi. vt lite nō cōteſt. §. ſunt & alij. ¶ †Ultimo hic queri pōt
an diſpoſitio. c. i. de reſti. ſpolia. lib. vj. habeat locum etiā vbi agi
tur de crimine per viam inquiſitionis. Io. an. in. c. i. preal. format
hanc queſtionē in nouella, & refert quēdā diſputaſſe queſtionem,
& determinaſſe quod nō. & mouetur ipſe, q2 decre. loquitur de ac-
cuſatione: ergo cum ſit exorbitans, debet intelligi ſolum prout lo
quitur. ad hāc decre. reſpondet q̄ hic proceſſus fuit caſſatus, q2
proceſſum fuit per viā inquiſitionis: que ſolu. eſt falſa, vt patet ex
textu. nam hic fuit caſſatus, q2 non fuit ſeruata forma mandati.
Secūdo reſpondet q̄ hic promouens inquiſitionē fuit ille, qui
ſpoliauerat. hec falſa, vt patet in gl. prima. & ideo tene q̄ illud ca.
procedit etiam ſi agatur de crimine per modū inquiſitionis, cō-
ſiderata ratione ibi poſita. q̄ etiam probat textus noſter.

1 Delegatus. qui pronuntiauit ſe iuriſdictionem non habere,
etiam de conſenſu partium cauſam non reaſſumit.
2 Mater agere poteſt in cauſa filij.
3 Delegatio cauſe inter laicos ad petitionem miſerabilis perſone
non pauperis, non eſt nulla, ſed pendet validitas ex negligentia,
vel non negligentia ordinarij.
4 Surreptio dependens ex facto iuriſdictionem ſuſpendēte, & non
annullante, non reddit literas nullas, ſed ſuſpenſas.
5 Laicum ſubmittit iuriſdictioni eccleſie ſola viduitas, vel miſera
bilitas perſone cum paupertate concurrente.
6 Reſcriptum vitiat falſitas qualitatis perſone, ſed non vitiat eo
reſpectu, quo reſcribens alias erat conceſſurus.
7 Iuriſdictionē non habens principaliter, ſed in ſubſidium, ſi prin
cipaliter ſe pronuntiat incompetentem, omni reſpectu perdit iu-
riſdictionem.
8 Sententia ſuper iudicis incompetentia eſt interlocutoria.
9 Promiſſio de reſpondendo coram iudice alias iuriſdictionē non
habente, non obligat promittentem, nec iuriſdictionem prorogat.
10 Promiſſio de reſpondendo ad examen primi iudicis, cuius iu-
riſdictio eſt extincta, videtur facta reſpectu prime qualitatis iu-
riſdictionis & non tanq̄ in arbitrum.
11 Sententia interlocutoria habens vim diffinitiue, & que totaliter
extinguit iudicis officiū, non poteſt cōtrario imperio reuocari.
12 Surreptio licet non vitiet ipſo iure, ſi tamen pronuntiatur pro
exceptione ſurreptionis, pronuntiantes priuantur iuriſdictione
ipſo iure.
13 Iudex quomodo videatur tacite ſe competentem pronuntiare.
14 Appellari poteſt a iudicibus, etiā per appellantem impetrātis.
15 Iuriſdictio iudicis nullatenus iuriſdictionem habentis nullate
nus poteſt prorogari.
16 Pactum de litigando coram iudice incompetenti, nullatenus
partes adſtringit.
17 Uiduarum, pupillorum, & miſerabilium perſonarum cauſe an
poſſint terminari per iudicem eccleſiaſticum. nu. ſeq.
18 Iudicis ordinarij, vel ſecularis negligentia, ſi delegetur cauſa
principaliter inter laicos, an delegatio ſit nulla.
19 Iudex ſecularis vel ordinarius, ſi in cauſa deuoluta ad iudicem
eccleſiaſticum propter eius negligentiam procedat ad requiſitio
nem iudicis eccleſiaſtici, an poterit compelli per eundem eccleſia
ſticum vt breuiores det dilationes.
20 Iudicis ordinarij negligentia poteſt alter iudex etiam incompe
tens indiſtincte de cauſa cognoſcere.
21 Pauper, vel miſerabilis perſona que dicatur.
22 Miſerabilis perſona que ſit.
23 Pupilli, orphani, & vidue quod habeant priuilegium quo ad vo
candum aliquos in ius.
24 Iudicē non poteſt facere partium conſenſus, qui non eſt. nu. 29.
25 Reſcriptum impetrans mulier vidua ſimpliciter ad iudicem ec
cleſiaſticum, tacito q̄ ſit pauper, q̄ tamen ſi ex certa ſcientia ſe-
dixiſſet pauperem, doloſe videretur hoc facere, vt etiam negligē
te ſeculari procedere non potuiſſet, valet illud reſcriptum.
26 Reſcriptum a miſerabili perſona impetratum ad iudicem eccle
ſiaſticum valet, licet habeat impetrans ſuum iudicem laicum
competentem.
27 Cōpromiſſum quādo nō faciat expirare iuriſdictionē ordinarij.
28 Arbiter negligens procedere, poteſt compelli per partes ad pro-
cedendum, etiam poſt terminum, vbi partes in eum compromit
tunt de nouo.
29 Compromitti non poteſt in iudicem non ſuum, etiam cuz pena,
vbi iudex non eſt, nec eſſe poteſt etiam, cum pena.
30 Iuriſdictio quomodo tribui poteſt pacto priuatorum. nu. 31.
31 Forum q̄ ratione contractus quis ſortiatur vt ratione deſtina-
te ſolutionis, vel alias, intelligitur quod ibi poſſit conueniri, ſi
ibi reperiatur.

1 SIgnificantibus. ¶ †Delegatus. qui pronūciauit
ſe iuriſdictionē nō habere, etiā de cōſenſu partiū cāin
non reaſſumit. ¶ Primo, appellantis narrat factū.
2 Secundo, dat iudices. ibi: ideoq3. ¶ †No. q̄ mater poteſt age-
3 re in cauſa filij. ¶ †No. q̄ delegatio cauſe inter laicos ad peti-
tionem miſerabilis perſone nō pauperis, nō eſt nulla, ſed pendet
validitas ex negligentia, vel nō negligentia ordinarij. concor. q̄
not. in. c. licet. & in. c. ex tenore. de fo. compe. & in. c. ex parte. B.
4 ¶ †No. tertio q̄ ſurreptio dependens ex facto iuriſdictionem
ſuſpendēte, & nō annullāte: nō reddit literas nullas, ſed ſuſpēſas.
5 ¶ †No. quarto q̄ ſola viduitas, vel miſerabilitas perſone laicū
non ſubmittit iuriſdictioni eccleſie niſi concurrat paupertas.
6 ¶ †No. quinto q̄ falſitas qualitatis perſone vitiat reſcriptum,
ſed non vitiat reſpectu quo papa alias erat cōceſſurus. & ſic vide
tur q̄ ſurreptio etiam certa ſcientia non impediat literas vt pro-
7 cedatur informationi. ¶ †Sexto no. quod nō habens iuriſdi-
ctionem principaliter, ſed in ſubſidiū, ſi ſimpliciter ſe pronuntiat
8 incōpetentem, omni reſpectu perdit iuriſdictionē. ¶ †No. ſepti-
mo q̄ ſententia ſuper iudicis incompetentia eſt interlocutoria.
9 ¶ †No. octauo q̄ promiſſio de reſpondendo corā iudice alias
iuriſdictionem non habente non obligat pmittentē, nec iuriſdi-
10 ctionē progat. ¶ †No. nono, q̄ promiſſio de reſpōdēdo ad exa
mē primi iudicis, cuius iuriſdictio eſt extincta, videtur facta re-
ſpectu prime qualitatis iuriſdictionis, & non tanq̄ in arbitrium.
11 ¶ †No. decimo q̄ ſententia interlocutoria habens vim diffini
tiue, & que totaliter extinguit iudicis officium, non poteſt cōtra-
12 rio imperio reuocari. ¶ †No. vndecimo q̄ licet ſurreptio nō vi
tiet ipſo iure, ſi tamen pnunciatur pro exceptione ſurreptionis,
pronuntiantes priuantur iuriſdictione ipſo iure. hoc patet, q2 ſi
ſi poſt pronūciationē iſti haberent iuriſdictionē, licet eliſam, poſ
13 ſet prorogari. cuius cōtrariū dicit tex. ergo non habent. ¶ †No.
duodecimo practicā pronuntiādi ſuper iudicis incompetentia:
q2 iudex pronuntiauit ſe vlterius procedere non debere per tales
14 literas ¶ †No. q̄ a iudicibus etiam per appellantem impetra-
15 tis poteſt appellari. ¶ †No. q̄ iuriſdictio iudicio nullatenus iu
16 riſdictionem habentis non poteſt prorogari. ¶ †Not. q̄ pactū
de litigando corā iudice funditus iuriſdictionē nō habente, nō
adſtringit partes & ſic pactū circa non dependentia a poteſtate
17 paciſcentium non valet. ¶ †Ad glo. opp. pro prima glo. q̄ hic
valuerit delegatio, & nō fuerit aliqua ſurreptio: q2 cauſa viduarū
ſpectat ad eccleſiam principaliter. de foro cōpeten. ex parte. B. &
c. ex tenore. & c. licet. Solu. Fatendū eſt cōtrarium: q2 nō ſolum
quando eſt vidua, & diues. imo etiā ſi vidua eſt, & pauper oppreſ-
ſa pcedit, q̄ nō ſubeſt eccleſie principaliter, ſz ſub iudicio regis,
ſiue ſui ordinarij. xxiij. q. v. c. regnum. ſi. q̄. iij. c. ab imperatori-
bus. & C. quando imperator inter pupi. l. vna. ſecundario ad ec-
cleſiam. xxiij. q. v. c. adminiſtratores. vel negligente ſeculari. vt in
18 c. licet. & in. c. ex tenore. ¶ †Aduerte tamen ad vnum, quia
dubiū eſt, an ſi delegetur cauſa principaliter inter laicos, an dele
gatio

gatio ſit nulla, ita qđ recõualeſcit poſtea negligẽte ſeculari, an ve ro annullanda, ita qđ ſeculari negligente ſine alia interpretatio ne poſſit procedi virtute illarum literarũ, ſunt opi. in. d. c. ex teno re. ⁊ c. licet. quas etiam hic recitat Inn. Quidã dicunt qđ litere nõ valẽt, niſi primo cõſtet de negligẽtia, ⁊ poſtea impetretur. Alij cõtra. cõmunis opi. ſi impetrate ſunt litere a nõ miſerabili perſo na, nõ valet ipſo iure, niſi ꝓcedat negligẽtia. Si a miſerabili per ſona, tũc ſtant in ſuſpenſo: vt ſi ſciretur an hoc voluerit agere, ſci licet iudex, an non. vt ſi ſit negligens, reaſſumat vi primi reſcripti iuriſdictionẽ, alias nõ. ⁊ hec eſt opi. cõis. ¶ Secũdus caſus, quã do miſerabilis perſona eſt pauper: ⁊ tunc principaliter ſubiecta eſt eccleſie, vt hic a contrario. ¶ Tertius caſus, qñ eſt miſerabi lis, ſcilicet quĩ pauper oppreſſa, q; ſpoliata, ⁊ ſic aliquod delictuȝ cõtra eã eſt cõmiſſum: ⁊ tunc bene principaliter eſt eccleſie ſubie cta. ⁊ hic eſt caſus in dicto c. ex parte B. in gl. ſi. ¶ Tu dic qđ ſi perſona eſt miſerabilis, ⁊ oppreſſa, vel miſerabilis, ⁊ pauper, de hac immediate cognoſcit eccleſia, vt hic. Idẽ ſi ſit miſerabilis, ⁊ oppreſſa: vt in. c. ex parte B. de fo. cõpeten. alias nõ, niſi in ſubſi diũ negligẽtie ſecularis: vt in. c. ex tenore. ĩ. de fo. cõpe. Si eſt miſe rabilis tantũ. tunc in hoc eſt differẽtia inter miſerabilẽ, ⁊ nõ mi ſerabilem: q; licet in vtraq; in cõſequẽtiã detur poteſtas eccleſia ſtico iudici, datur tamen in miſerabili immediate quocunq; ſuo iudice negligente, vt hic: ſed in non miſerabili demũ omnibus ſu perioribus negligentibus: vt in dicto. c. licet. ⁊ dixit hic Innocẽ. ¶ Itẽ eſt alia differentia. q; in hoc non miſerabili impetratio delegati ab eccleſia eſt ipſo iure nulla. ſecundũ opi. Inno. de qua in. c. ex tenore. que nõ tenetur ibi per Ho. ⁊ ideo dic qđ differẽtia eſt, q; vbi impetratio ſit cõtra miſerabilem. nõ valet, niſi ſiat mẽ tio de ipſius qualitate: vt. C. qñ impera. inter pup. ⁊ vidu. l. vni ca. qđ non eſt. vbi ſit impetratio contra nõ miſerabilẽ. nec cõua leſcit negligente iudice ſeculari: q; in tali eccleſia habet habitum cõditionalem iuriſdictionis, ſi negligat ſecularis. de fo. cõpe. ex tenore. ſed in miſerabili valet impetratio ſed eſt in pendenti, ſi ſe cularis vult procedere, nõ valet impetratio. Alias valet ratio. q; in miſerabili eccleſia habet habitũ purum. ⁊ exercitium tantũ cõ ditionatũ: ideo valent litere habitu, licet ſuſpendatur exercitiuȝ.

19 ¶ † Circa materiã huius gl. oportet hic aliqua examinare dicta Inno. quid ſi ad requiſitionẽ eccleſiaſtici iudicis iudex ſecularis procedat, an poterit iudex eccleſiaſticus compellere ipſum, vt bre uiores det dilationes. dic qđ nõ: q; ex quo iudex ſecularis ince pit, iam iuriſdictio eſt deuoluta ad ſecularem: vnde eccleſiaſticus eſt priuatus. poteſt tamẽ ſtatuere terminũ illis ad procedenduȝ, ⁊ inchoandũ proceſſum. ĩ. qui ſi. ſint legi. cauſam. ⁊ c. lator. de re ſtit. ſpolia. frequens. ad hoc. ĩ. c. ſuſpicionis. ⁊ dicitur conſtare ta les negligentes, ſi eſt notoriũ. vel notoria iniuſtitia, vel ſi requiſi tus expreſſe dicat ſe iuſtitiã nõ exhibiturũ, vel poſt ſtatutum tẽ

20 pus non exhibet. ¶ † Sed opponitur, ſi eccleſia pro miſerabili perſona audit, negligẽte ſeculari ſuo iudice, nulla ſpecialitas erit in miſerabili perſona: q; etiã pro non miſerabili iudice negligẽte audit eccleſia de fo. cõpeten. licet. ⁊ c. ex tenore. Reſpõdeo, ſpe ciale eſt in hoc, qđ querimoniã quãdoq; ſimpliciter audit, quãdo ſunt miſerabiles, ⁊ oppreſſe. Itẽ immediate audit eas, cũ ſui iu dices negligunt facere iuſtitiam, licet ſuperiores iudicum nõ ſint requiſiti. qđ ſecus eſt vbi negligit ſecularis in nõ miſerabili: quia eccleſia non audit, niſi ſuperior quicunq; ſit requiſitus: vt di cta decre. licet ſic intellige. c. ex tenore. ⁊ hoc, ne diu pro iuſticia la

21 borent: licet quidã contra, ⁊ male. ¶ † Quero quando dicantur pauperes, ⁊ miſerabiles perſone, vt ſic poſſit agi corã eccleſia, dic qđ iudicabuntur pauperes, habito reſpectu ad ea, que poſſi dẽt: ⁊ licet ſint pauperes. ſi magnas hereditates, vel caſtra petãt, ſic enim nõ veniũt ad eccleſiaſticũ iudicẽ, q; non agitur de mo

22 dica re, ſed magna. ¶ † Quero, que ſunt miſerabiles pſone. Re ſpondeo, peregrini, ⁊ hi ſunt de foro eccleſie quo ad res, quas fe runt, ⁊ iniurias, ⁊ cõtractus qui in peregrinatione ſiunt. xxiiij. q. iij. ſi quis romipetas: ⁊ cap. ſequenti. Mercatores ſi in teloneis grauarentur. vt ibi. ⁊ lxxxvij. diſti. eos, qui libelli ab eccleſia ma numiſſi, vl' eccleſie cõmẽdati, vel fugientes ad eccleſiã. lxxxvij. di. eos penitẽtes. xj. q. iij. aliud. officiales eccleſie, ruſtici eccľie, ⁊ filij, vxores, liberti, ⁊ ſeruiẽtes. xij. q. ij. eccľiaſticarũ. pupilli. orphani, ſȝ i his demũ negligẽte iudice ſeculari: ſicut dicitur in viduis. lxx vij. di. deſoleẽ. ſenes. lxxxvij. di. liberti. expoſiti. lxxxvij. di. c. vlti mo. ceci, ⁊ mutilati membris, captiui, leproſi, ⁊ debiles, diuerſo morbo fatigati. C. quãdo impera. inter pu. ⁊ vidu. l. j. de cenſi. lȝ C. de epiſco. andien. iudices. tñ pro maiori parte eccleſia inter ta les nõ cognoſcet, niſi in defectum iudicis ſecularis. ĩ. de fo. cõpe. ex tenore. ⁊ tales cõuenti nõ poſſunt declinare iuriſdictionem iu dicis ſecularis, licet ab eis poſſent ad eccleſiam appellare, ſi gra uentur, vel aduerſarios p ſimplicẽ querimoniã conuenire. lxxx vij. diſt. libertos. §. libertis. qđ nõ placet Inn. quo ad appellatio nem: q; ſecundum ius ciuile gradatim facienda eſt appellatio ad

32 proximum. ij. q. vj. anteriorũ. ¶ † Quero an pupilli, orphani ⁊ vidue habeant aliud priuilegiũ. dic qđ ſic, q; vidue, pupilli, ⁊ omnes miſerabiles perſone poſſunt alios trahere ad curiam im peratoris, ⁊ ſi aliquod reſcriptũ impetraſ cõtra eos, niſi expreſſe de eorũ miſeria mentionẽ faciat, nõ valet. C. quãdo impera. inter

24 pupil. ⁊ vidu. l. j. ¶ † Pro ſecunda gl. opp. qđ iudices male pro nuntiauerunt ſe incõpetentes, ⁊ ſic non ſint priuati iuriſdictio ne: q; licet nõ haberent iuriſdictionẽ principaliter, habebãt tñ ac ceſſorie, vt in quantũ negligente ſeculari. de fo. cõpe. licet. ⁊ ex te nore. ergo nõ ſimpliciter: ſed ſi iudex ſecularis cognoſceret, debue rũt ſe pronũtiare incõpetentes. gl. fatetur qđ male ꝓnũtiauerũt, ſȝ nihilominus ſententia valuit, ⁊ eos priuauit iuriſdictione, ⁊ pro tanto ipſam tanq̃ eſſent priuati ex ſententia, licet iniuſta, re aſſumere non potuerunt, prout hic patet, ⁊ conſenſus partium: q; cõſenſus partiũ non poteſt facere iudicem, qui nõ eſt. Sed cõ tra, iſta pronuntiatio fuit interlocutoria: ergo ipſam põt reuoca re. ff. de re iudi. qđ iuſſit. de appel. cũ ceſſante. So. quedã ſunt ſen tentie que poſt pronuntiationẽ non admittunt iudicis officium, nec poteſtatẽ: ⁊ tales habent vim diffinitiuã, ⁊ non poſſunt reuo cari cõtrario imperio, q; nõ durant. vt hic. quedã ſunt ſententie, que habent poſt ſe poteſtatẽ, ⁊ offectum, ⁊ effectũ iudicis: ⁊ tales poſſunt reuocari, vt in contrario. vel dic qđ ſi hec vidua ſcienter impetrauit fraudulẽter exprimẽdo ſe pauperẽ, recte pronũtiaue rũt: q; tũc non valent litere, etiã vt procedatur in forma cõi, ⁊ ſic vt ꝓcedatur in ſubſidiũ. Si impetrauit ex ſimplicitate, procedit qđ eſt dictũ: q; tũc litere bene valebant in ſubſidiũ. de reſcriptis. c. ſuper literis. ſed eã perdiderũt ſic pronũtiando. nec ob. de preb. dilectus. ij. q; ibi procedit virtute ſecundi mandati: q; forte fue rat appellatũ ab illa pronũtiatione. ⁊ dant doc. exẽplũ, qñ dicaſ impetraſſe, ⁊ expreſſiſſe ſe pauperẽ ex ſimplicitate, qñ procurator domine, qui per ignorãtiã, vel ſaltẽ ignorãte domina, ipſam pau

25 perẽ expreſſit. ¶ † Secũdo opp. de. c. ſuper literis. qđ hi bene ꝓ nuntiauerant. q; litere ſunt ſurreptitie ex quo falſum expreſſum eſt, qđ ſit pauper: ⁊ ſic etiam negligẽte ſeculari iudice procedi nõ poſſit: cuius cõtrariũ ſentit tex. Solu. ſi ex certa ſcietia mulier ſe dixiſſet pauperẽ, ⁊ doloſe, per ipſas literas, etiã negligente iudi ce ſeculari procedere, non potuiſſent, vt patet ibi: ſed hic per ſim plicitatẽ: q; mulier excuſatur a tali errore iuris. Dicit Abb. qđ per ignorãtiã: ⁊ exẽplificat in muliere per procuratorem impetrã

26 te hoc exprimẽte ipſo, vel ipſa, ſaltẽ ignorãte. ¶ † No. gl. qđ lite re impetrate a miſerabili perſona principaliter ad iudicem eccle ſiaſticũ non ſunt nulle, ſed in pendenti propter negligentiam iu

27 dicis ſecularis. ¶ † Pro gl. ſup verbo, intra terminũ. opp. qđ q̃s poſſit redire ad iudicẽ cauſe intra terminum cõpromiſſi. ff. de ar bitris. l. ſed ſi in ſeruũ. in ſi. So. Verũ eſt, ſi pena cõmittitur. dic qđ ibi in ordinario, cuꝰ iuriſdictio durabat: hic in delegato, cuꝰ iuriſdictio expirauerat per pronũtiationẽ. Nã nõ extinguitur iu riſdictio ex cõpromiſſo, licet primum compromiſſum expiraſſet per ſecundum: ⁊ ideo puto qđ ſi hic iſti delegati ſe non ꝓnũtiaſ

28 ſent incõpetẽtes, iterato poſſent de cauſa cognoſcere. † An arbi ter negligens procedere poſſet cõpelli ad procedendum poſt ter minũ. Dic qđ ſic, ex quo erant negligẽtes. ff. de arbitris. l. iij. §. j. imo ⁊ ſi partes vellent iterato in eũ cõpromittere, finito termino

29 compellerentur. ff. de arbitris. l. ſi cum dies. ⁊ reſponſo. ¶ † Gl. vltima qđ ſi pena eſſet appoſita in cõpromiſſo, an mulier nõ vo lẽs reuerti ad iudicẽ puniatur illa pena: Dic qđ aut ꝓmiſerunt reuerti ad primos tanq̃ iudices, ⁊ ſic cõtẽplatiõe iuriſdictionis ⁊ tũc ſi ſunt ordinarij, valet ꝓmiſſio. dicit tñ philip. qđ penitere poteſt ante litẽ conteſt. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ſi conuenerit. qđ eſt falſum: q; pactum valet, licet iuriſdictio non prorogeſ. vt ibi no. ⁊ de iudi. c. primo. ſi ſunt delegati, nõ valet principale pactũ: q; non poſſunt dare iuriſdictionẽ. nec acceſſoriũ. reſpectu pene: vt no. de precarijs. c. ij. Si in eos deberet reuerti tanq̃ cõpromiſſa rios, bene cõmitteref pena in dubio. Decidit hic tex. quod rõne iuriſdictionis precedentis videnſ ad eos voluiſſe tãq̃ ad iudicis venire ratione precedentis iuriſdictiõis: ⁊ maxime ſi vtanſ ver bo, redire, vel ad eorũ iudicis examen. qđ no. Item qđ non valet ꝓmiſſio pene, qua quis ſe obligat ad ſtãdũ iudicio alicuius tãq̃

30 iudicis, vbi iudex non eſt, nec fieri põt partiũ cõſenſu. ¶ † Poſt glo. oppo. qđ pacto priuatorum tribuatur iuriſdictio. C. de pa ctis. l. ſi quis in cõſcribendo. vbi ſi quis promiſerit ſub certo iudi ce reſpondere, teneſ pacto obedire, ⁊ nõ põt iudicẽ declinare. Qui dã dicũt quod illa lex habet locum in pacto in ſcriptis: hic in pa cto ſine ſcriptis. hec ſolu. reprobaſ, q; ſcriptura nõ fortificat vim pacti: q; inducitur ad probandũ non ad fortificandum. ff. de pa ctis. l. pactum. ¶ Alij, quod illa lex in reo, hic in actore. Truffe ſunt. veritas eſt. qđ ibi loquitur in promittente de reſpondẽdo co rã iudice alias competenti: quo caſu ſuppoſita iuriſdictione pa ctum de reſpondendo ordinatũ ad prorogandum cum hic non poſſit ſuppoſita iuriſdictione ordinatur ad non declinandum.

ua ibi in ſcholare: qui hȝ tres iudices, rectorē, epiſcopū, ⁊ magi-
ſtrum, ſi paciſcatur de reſpondendo ſub vno, illud pactum opera-
tur renuntiationem poteſtatis declinandi: ſed non eſt ſic in pa-
cto de prorogando: quo caſu ſi iuriſdictio eſt prorogabilis, obligat
ex pacto: ſed non inducitur prorogatio, ſi eſt improrogabilis, vt
hic, nec ex pacto obligatur, quaſi ſit impoſſibile, nec etiam iuriſ-
dictio prorogatur. ſic loquitur hic. Ratio. q: pactum de nō de-
clinando fit cum parte, ⁊ ordinatur ad tollendum ius in parte,
qd tollere poteſt. ſcȝ poteſtatē declinandi: ſed pactū de prorogan-
do non ordinatur ad tollendum ius in parte, ſed ad creandū in
iudicē: qd fieri nō poteſt, niſi per pactū ad hoc ordinatum, ⁊ iuriſ-
dictionalē geſtum cum iudice. ¶ Per hoc infero qd ſi eſſet pa-
ctum coram iudice, cū hoc fiat vt iuriſdictionale ad iuriſdictio-
nē prorogandam qd prorogabitur. ad hoc tex. j. e. p. ⁊ g. qd intel-
lige vbi iuriſdictio eſt prorogabilis. ⁊ ad hoc. j. de iudi. c. j. ¶ Per
hoc infero qd ſi iuraſſet reſpondere, qd per hoc nō eſſet proroga-
ta hic iuriſdictio. fateor qd poſſet agi vi pacti. ⁊ ſi eſſet nudū, nō
ageretur de iure ciuili. ſic de iure canonico, ſi eſſet veſtitū, agere-
tur ad intereſſe. Et ſi teneres qd ex iuramento poſſet agi preciſe ad
factū, poſſet cōpelli ad prorogandū, licet per hoc non eſſet pro-
11 rogata. † Per hoc infertur qd ſi aliquis facta promiſſione de ſol-
uendo in certo loco, cū per hoc eſſet iam ibi iuriſdictio originata
ratione fori cōtractuū. ff. de act. ⁊ ob. l. cōtraxiſſe. qd per hoc poſ-
ſet ibi cōueniri, ⁊ pactū ordinaretur ad non declinandū qd ibi
poſſet cōueniri. ſic no. Bar. in l. titiū. ff. de adm. tu. ⁊ in d. l. ſi quis
in conſcribendo. Sic ergo ad contra. per pronuntiationē ſuper
incōpetētia iſtius nō erāt iudices, ⁊ pactū iuxta cōpromiſſuȝ nō
poterat illos facere iudices, ⁊ alias nō erant ordinarii ſin. ⁊ dato
qd eſſent ordinarii. nō iuuiſſet quin ipſi prinittēdo nitebant redi-
re iuriſdictioni delegati, que erat extincta, ⁊ ſic grauati: vel nite-
bant ex forma cōpromiſſi redire, ſicut erat de iure. Ant. de butr.

1 ¶ Arbitri electi ad cauſam recuſationis aſſignant terminū re-
cuſanti ad probandum: delegatus tamen, qui recuſatur, cogit
arbitros ſi diſcordant, conuenire, ⁊ cauſam ſuſpicionis diffinire.
numero. 27.
2 Exceptio recuſationis eſt probanda coraȝ iudice, qui recuſatur.
3 Iudici, qui recuſatur, infertur quaſi iniuria: ⁊ per hoc prouoca-
tur quis ad iram.
4 Terminū ad probandum ſtatuere ad illum pertinet, coram quo
probatio eſt facienda.
5 Iudice recuſato, ſunt eligendi arbitri, qui de cauſa recuſationis
cognoſcant.
6 Iuriſdictione alicui commiſſa, omnia videntur commiſſa, ſine
quibus iuriſdictio explicari non poteſt.
7 Dictio, ⁊c. importat omnia, que pertinent ad actum, ⁊ diſpoſi-
tionem, circa quam profertur.
8 Factum a maiori parte valet in pluribus arbitris iuris.
9 Iudice reuocato prouidetur ne pretextu recuſationis principale
negotium prorogetur. nu. 21. ⁊. 23.
10 Iudicis recuſati eſt compellere arbitros vt eligant, ⁊ concordēt:
⁊ ſic ſola recuſatio non extinguit iuriſdictionem. nu. 2.
11 Iudex poteſt per ſeipſum cognoſcere an ſit ſua iuriſdictio, vbi
non vertitur aliquod ſuum intereſſe, vel preſumptio cōtra eum.
12 Delegatus ordinarii ſi recuſetur, nō cogit arbitros, ſi diſcordāt,
cōuenire, ⁊ cauſam ſuſpicionis diffinire, ſed adiri dȝ ordinarius.
13 Suſpicionis, vel recuſationis cauſa eſt coram recuſato promonē-
da, ⁊ ad probationem illius, ſeu terminationem ſunt arbitri eli-
gendi.
14 Suſpicionis, vel recuſationis cauſa qualis eſſe debeat, vt iudex
recuſetur.
15 Iudex licet recuſetur non remouet de iure, ſed de facto ſic, ⁊ ceſ-
ſante probatione ſuſpicionis habet ipſo iure iuriſdictionem.
16 Arbitri electi ad cognoſcendum de cauſis ſuſpicionum poſſunt
coercere, ⁊ teſtes compellere. ⁊ impedientes punire.
17 Appellatione interpoſita ab arbitris, ad queȝ appellatio ſit de-
uoluta.
18 Arbitri quando poſſint compelli ad arbitrium ſuſcipiendum.
19 Arbitrorum iuriſdictio qualis ſit, ⁊ quomodo fiat.
20 Iuriſdictio ordinaria duobus modis poteſt in aliquem cōferri.
21 Iudex recuſatus terminum ſtatuere poteſt arbitris ad cauſam
finiendam.
24 Iudex recuſatus poteſt cognoſcere an ſit ſua iuriſdictio.
25 Arbitri an debeant eligi quando opponitur excommunicatio.
26 Iudex vbi recuſatur exceptione excommunicationis, ⁊ eligun-
tur arbitri, talen electi non debent eſſe laici.
27 Iudex delegatus an poſſit compellere arbitros electos diſcor-
dantes.
28 Arbitris diſcordantibus an, ⁊ qñ debeat aſſumi tertius.
29 Arbitri duo an poſſint tertio abſente aliquid decernere.
30 Arbitri electi ad cognoſcendum qualiter ſint cogendi.

1 SUſpicionis. ¶ † Arbitri electi ad cau-
ſam recuſationis aſſignāt
recuſanti terminum ad probandū, delegatus tamen,
qui recuſatur, cogit arbitros ſi diſcordāt, cōuenire, ⁊
2 cām ſuſpicionis diffinire. hoc dicit. Secūda ibi: ab ipſo. † ¶ No.
primo qd exceptio recuſationis eſt proponenda corā iudice, qui
3 recuſatur. ¶ † No. ſecundo qd infertur quaſi iniuria iudici, qui re-
4 cuſatur, ⁊ per hoc prouocatur quis in irā. ¶ † Not. iij. qd ad illū
ſpectat ſtatuere terminū ad probandū corā quo eſt probatio fa-
5 cienda. i. qui ſuper probato hȝ diffinire, ⁊ nō ad aliū. ¶ † No. quar-
to quod recuſato iudice eligendi ſunt arbitri, qui de cauſa co-
6 gnoſcant recuſationis. ¶ † No. quinto qd cui cōmittitur iuriſdi-
ctio, omnia, ſine quibus iuriſdictio explicari nō pōt. videntur cō-
7 miſſa. c. ōcor. ē. c. ſane. ¶ † No. ſexto de dictione, ⁊c. quid importet
q: cōtinet omnia, que pertinēt ad actū, ⁊ diſpoſitionē, circa quā
8 profertur. ¶ † No. ſeptimo qd in pluribus arbitris iuris vȝ factū
9 a maiori parte. ¶ † No. prouidendū ne pretextu articuli recuſa-
10 tionis principale negotiū prorogetur. ¶ † Not. qd ad iudicē re-
cuſatū ſpectat cōpellere arbitros vt eligāt, vel cōcordēt. ⁊ ſic no.
qd propter ſolam propoſitionē recuſationis nō extinguitur iuriſ-
11 dictio iudicis delegati. ¶ † Opp. qd cū recuſatur delegatus, nō
debeat accedi ad arbitros: poteſt enim per ſe ipſum cognoſcere,
an ſua ſit iuriſdictio. ff. de iudi. l. ſi quis ex aliena. de reſcriptis. ſu-
per literis. Sol. regulariter cognoſcit: ſed cū vertitur aliqd ſuum
intereſſe, vel cū ſurgit preſumptio cōtra eū, nō cognoſcit. ē. c. cuȝ
ſuper. ſurgit autem ſuſpicio: q: vellet ſe defendere a ſuſpicione.
12 ¶ † Opp. ad idē qd potius adeatur ordinarius, vel alter cōdele-
gatus. i. e. ſi cōtra vnū. lib. vj. Sol. hec per illā diſtinguitur. ⁊ dic
vt ibi. hic enim loquitur quando eſt vnicus ⁊ pape. Sed delega-
tus ordinarii corā ordinario recuſatur, id eſt, cauſa recuſatio-
agitur, vel ſi ſunt plures condelegati coram conſocio. de quo ibi.
13 ¶ † Opp. ad idem de. c. ſecundo requiris. j. de app. vbi cauſa re-
cuſationis proponitur coram recuſato: ſed hoc non negatur hic.
vnde hic per illā. ſed ſolum diſponitur de probatione facienda co-
rā arbitris. ¶ Op. qd nō ſit loc⁹ talib⁹ arbitris, ⁊c. vt in margi-
14 ne alterius quinterni. ¶ † Uenio ad gl. primo quero, cū gl. qua-
lis debet eſſe cauſa ſuſpicionis. dicit. talis, qd ſi eſſet probata, de-
beret legitima, reputari, ſicut in appellatione de app. vt debitus.
15 allegat de app. cū ſpeciali. ⁊ idē ibi no. in. ij. gl. ¶ † Secūdo op.
cum gl. ij. qd iudex non debeat moueri, ſi recuſat: q: recuſans vti-
tur iure ſuo. de electio. c. cum eccleſia. So. de iure nō debet moue-
ri, q: nō fit ei iniuria. ſed refert ſe ad id. qd contingit de facto, qd
mouetur, licet hoc facere nō deberet. Nō tamē dicit glo. ſufficiens
eſt hec cauſa ad recuſandū: cum habeat iuriſdictionem, ceſſante
16 probatione ſuſpicionis apud eum. ff. a quo appel. l. ij. ¶ † Que-
ro cū gl. que eſt ſuper verbo, omnia, an tales arbitri poſſint coer-
cere, et poſſint cōpellere teſtes, ⁊ impedientes punire. dic qd ſic,
17 q: habent iuriſdictionem, vt hic patet. ¶ † Quero. ad quē appel-
labitur ab iſtis arbitris. dic qd appellabitur ad papā. ratio. q: iu-
ra poteſtate iſti habent iuriſdictionē, ⁊ papa eſt ſupra iuſ: ergo
18 ad ipſuȝ appellatur. facit hodie eo. ti. de arbitris. l. vj. ¶ † Que-
ro in ver. ſed quid. an poſſint compelli ad arbitriū ſuſcipiendum
arbitri. videtur qd non. ff. de arbitris. l. j. q: res eſt libera. dic con-
tra. ſecundū gl. q: tenentur in virtute obedientie diſtrictio pape
mandato. j. de appel. cum ſpeciali. ⁊ ſi iudex ordinarius recuſa-
tur, compellet eos: ſi delegatus, idem, nō obſtāte eo q recuſatus
eſt: alias iudiciū non poſſet expediri. nec iſti proprie ſunt arbitri.
⁊ per hoc reſpondetur ad contrariū ſecundum formam hāc ar-
bitrorū: q: eliguntur tanquā arbitri. hoc patet: q: alii arbitri, nul-
lam coertionē habent, ſed tantum metu pene eorū ſententie ſta-
tur. C. de arbitris. l. j. niſi emologatione, vel tacito lapſu. x. dierū
19 confirmetur: vt no. in. l. penul. C. de arbitris. ¶ † Quero cum ea.
gl. in ver. ⁊ iuriſdictio. qualis eſt iuriſdictio iſtorū arbitrorū. glo.
dicit qd eſt iuriſdictio ordinaria: q: fit per vias electionis pluriū.
¶ Itē q: fit, ⁊ confirmatur legis authoritate. primū patet: exer-
citus eligit imperatorem, qui habet iuriſdictionem ordinariam.
xciij. di. legimus. ⁊. l. mandatam confirmat iuriſdictionem. ff. de
20 iuriſ. om. iudi. l. ⁊ q. ¶ † Nota ex iſta gl. duplicē modū, per quē
transfertur iuriſdictio ordinaria. Primus modus, quando trāſ-
fertur per viam electionis vniuerſitatis. Unde ſi vniuerſitas eli-
git rectorē, ille habet iuriſdictionem. Secūdo modo, quādo im-
mediate per viam legis datur alicui poteſtas, aut datur ab ho-
mine lege cōfirmante: facit qd habetur in. d. l. ⁊ q. ⁊ qd not in. l.
ambitioſa. de decre. ab ordine fac. Idem no. glo. j. c. p. ⁊. g. Idem
Inn. de reſcriptis. paſtoralis. de iudi. ceterum. ⁊. c. cū ab eccleſia-
rum. de off. ord. ⁊ ibi dicā plenius. adeo ſi per viā ſtatuti dāt an-
tiani poteſtatē alicui aliquid pro bono publico exercendi, talis di-
citur habere iuriſdictionē. Idē ſi ſimpliciter dāt ei poteſtatē vniū
eligēdi, ⁊ poſtea ſtatuto conſulto confirmant electionem. vide gl.
ne prelati vices ſuas. c. ij. Hoſt. fuit in opi. qd iſti eſſent delegati: ⁊
dicuntur

dicuntur delegati primi delegantis.alle.C.de iudicijs.apertiſſi-
mi.qd eſt truffa,ſecundum iſtā op.deberent habere qualitates.
de reſcriptis.ſtatutum.§.j.qd non eſt dicendū,et non ſeruatur.et
no.gl.qd tales arbitri.qui confirmantur inter abſentes,dicuntur
21 habere ordinariam. ¶ †Opp.cum glo.in ver.ex eo dicit hic qd
omnia ad articulum recuſationis ſpectantia expediunt ipſi ab
tri.cōtra,qꝛ imo expedit etiā ipſe delegatus,qui ſtatuit terminū
ad cauſam finiendā.de appel.c.legitima.Solu.dicit gl.pondera
tria iura.ſecundū antiqua poterat ſtatuere terminū ad cauſam
finiendā:ſecundum hoc ius hoc facit.alias fuit ei vetitū,poſtea
eſt reductum hoc ius ad ius antiquū.truffa eſt.index recuſatus
terminum ad cauſam finiendam poteſt ſtatuere,vt ibi terminū
ad probandum non.Ratio,qꝛ probatio eſt facienda coram ar-
bitris,et ad eos ſpectat ſtatuere terminū:ſꝫ terminus ad finien-
dum ſtatuitur ipſis arbitris.vnde per delegatum ſtatuitur:quia
22 hoc ad eos non ſpectat vt legem ſibi imponant. ¶ †Pro gl.co
gendi.opp.qd non poſſint compellere vt concordent iudices re-
cuſati:qꝛ eorum iuriſdictio eſt ſuſpenſa,ſicut dicimus in appella
tione.Item pendente dilatione iudicis officiū conquieſcit.C.de
dila.l.ſiue pars.j.de appel.ſignificante.de reſcriptis.c.paſtoralis.
in fi.dic qd hoc permittitur iudici in odiū illorū,qui nolunt con-
cordare,et ne culpa eorum contingat negotium prorogari:et ita
eorum malitia coercenda,et index ſe intromittere nō poteſt cir-
ca principale,cum iuriſdictio ſit ſuſpenſa,vt dixi.Tu dic quod
quicquid imbratet Ho.qd iuriſdictio eſt ſuſpenſa iudicis delega
ti per recuſationem quo ad partes,non quo ad iudicem,qui non
expedit articulum recuſationis.et ratio aſſignatur in textu.Et ſi
dicatur,quare ſuſpendit appellatio etiā quo ad iudicē.Dico,qꝛ
appellatio deuoluit ad ſuperiorem:hic ad non ſuperiorē,et iuris
poteſtate datur in iudices arbitros iuriſdictio vt negotium ha-
beat finem.Et ideo dicit hic Inn.qd ſi aliqua pars ſit cōtumax
in aliquo actu,vel articulo coram arbitris,per hoc non reaſſumit
iuriſdictionem index delegatus,niſi totus labatur terminus per
eum arbitris aſſignatus.Allegat decret.cum ſpeciali.j.de appel.
23 de ele.cōmiſſa.lib.vj. ¶ †Quero cum eadē glo.ibi:ſed quid erit.
quid ſi arbitri ſimul non cōueniunt malitioſe,vt ſic negotiū pro-
rogetur.Dic qd poterit eos cōpellere vt procedant,ne diutius
negotium differatur:alias cōſtitutio eſſet iniqua:quia daretur
cauſa litibus,quibus eſt obuiādū,et c.Dic quod hodie eſt caſus,
24 qui prouidet,de appel.legitima. ¶ †Opp.poſt gl.qd ad iudicē
recuſatū ſpectet cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio.de reſcriptis.c.
ſuper literis.Sol.Verū eſt,alias poteſt etiā recuſare:qꝛ tunc non
ſic afficitur,ſicut quando recuſatur.Vel dic qd ibi quādo oppo-
nitur exceptio cōcludens ad exercitium principalis iudicij:ſecus
25 ſi concernat principale,et incidens.†An autē eligantur arbitri,
qñ opponitur excōmunicatio,vide de excepe.c.pia.lib.vj.ſuper
verbo,iudex.et hoc tene,quicquid laboret gl.de appel.c.ſolicitu-
26 nem. ¶ †Quero an tales arbitri poſſent eſſe laici.Dic qd nō de
27 appel.legitima.in gl.iij.lib.vj. ¶ †Quero an debeat eos cōpel-
lere ad concordiā,ſiue ſint diſcordes in ſententia lata,ſiue in fe-
renda.Dic qd non illa cauſa,ſed ſolum quādo inferenda:qꝛ tūc
recurritur ad ſuperiorē.ff.de re iud.l.iudices.Unde dicit Hoſtie
ſis,qd diſcordes erant:qꝛ vnus dicebat cauſam ſuſpitionis pba
tam,alius non probatam.Gui.dicit qd etiam ſi ſint diſcordes in
iam lata poſſunt cōpelli ad concordiā per iudicem delegatū.De
quo in Spe.de recuſa.§.vlt.verſi.quid ſi arbiter diuerſos,et verſi.
28 ſequen. ¶ †Opp.in eo qd dicit tex.qd diſcordantibus arbitris,
tertius eſt aſſumendus.cōtra,imo potius debet eſſe locus reme-
dij.c.ſi.de re iudi.vbi dicitur qd neutra ſententia tenet.Sol.capi-
tulum finale loquitur de arbitris compromiſſarijs,hic autem de
arbitris iuris.Vel ibi qñ diſcordāt in ſententia lata ſuper princi
29 pali,hic aūt ſuper certo articulo cauſe.ſ.ſup recuſatiōe. ¶ †Que
ro an duo arbitri poſſint etiam tertio abſente.Dicit Inn.qd ſic:
qꝛ in talibus arbitris ſubiungit clauſula,qd ſi nō oēs,qꝛ hoc ho
die etiam in arbitris alijs.tene qd habes de arbi.c.vno.lib.vj.
30 ¶ †Quero qualiter ſint cogēdi de cēſura eccleſiaſtica.j.de ver.ſi
querēti.xxxiiij.diſtin.quorundā.vel multa inducta.ff.ſi quis ius
di.non obtē.l.j.vel captione pignoris.Inſti.de ſatiſda.tuto.§.ſi.
1 ℣ Delegata iuriſdictio ad perſonas non expreſſas in reſcripto,
etiam de expreſſo partium conſenſu,prorogari non poteſt.
2 Promiſſio debet in loco,et termino impleri etiam cum circun-
ſcriptis ad vnguem ponderatis.
3 Concedo verbum quid importet.
4 Obligare quis ſe poteſt ad penam excommunicationis,et inter-
dicti,conuentione tamen iudiciali.5.
Pactum nudū nō eſt ſufficiens ad penam excōmunicationis.
6 Excommunicatio quo differat ab interdicto.
7 Delegatus proprie iuriſdictioni preeſt,licet ipſam non habeat
in propria perſona radicatam.
8 Iuriſdictio delegata non eſt prorogabilis,ad aliam perſonam,
quam in reſcripto comprehenſam.
9 Defectus poteſtatis in agente reddit ſemper,quod agitur,fun-
ditus nullum.
10 Iuriſdictio delegata ex conſenſu ordinarie non efficitur melio-
ris virtutis,et ſic non innatur ex ordinaria.
11 Intereſſe quomodo conſideratur reſpectu vtriuſqꝫ partis.
12 Mutui contractus eſt ſtricti iuris,et in eo venit tantum quod eſt
expreſſum.
13 Obligatus ad penam excommunicationis,vt ſi non ſoluerit lo-
co,et termino conuentis,an dicatur excommunicatus.
Iurans ſoluere intra terminum certum,et locum,ſi non ſoluerit
an dicatur periurus.
14 Excōmunicationis pene an quis ſe poſſit indiſtincte ſubijcere.
15 Sententia conditionalis quo caſu dicitur iuſta.
16 Obligare quis ſe poteſt ſub pena perdendi beneficij.
17 Iuriſdictio etiam preſidentis quando poſſit prorogari.
18 Prorogatio quid ſit.
19 Prorogatio an procedat in qualibet cauſa.
20 Prorogatio vt valeat que exigantur.nu.ſeq.
21 Cōſenſus ex quibus actibus poſſit iudicari preſtitus circa pro-
rogationem.
22 Prorogatio an in omni iuris ſpecie habeat locum.
23 Prorogabilis an ſit iuriſdictio voluntaria.
24 Prorogabilis an ſit notariū poteſtas de vno officio ad aliud.
25 Prorogabilis an ſit iuriſdictio arbitri.
26 Prorogatio an poſſit per ſuperiorem impediri,et inhiberi.
27 Prorogata iuriſdictio an ſit ordinaria,vel delegata.
28 Iuriſdictio ordinaria quo ſigno cognoſcatur.
29 Appellari an poſſit a iuriſdictione prorogata.
30 Prorogata iuriſdictione legati,ſi legatus remoueatur,an videa
tur extincta etiam prorogata.

1 PEt.B. ¶ †Delegata iuriſdictio ad perſo-
nas in reſcripto non expreſſas,etiaꝫ
de expreſſo partiū cōſenſu prorogari nō poteſt.Cō-
2 munis diuiſio.Scd'a ibi:quas huiuſmodi. ¶ †No.
primo non ſufficere promiſſionem impleri,niſi in modo et cum
circunſtātijs dici,et loci impleatur:et ſic promiſſio debet in loco,
et termino debito impleri et ſic non ſufficit ſimpliciter factuꝫ im-
pletū,niſi cum circunſtantijs ad vnguem ponderatis impleatur.
3 ¶ †No.ſecundo de verbo conceſſum:qꝛ hoc verbum concedo,
etiam poteſt,licet improprie,referri ad mutuum,de cuius natu-
ra transfertur dominium.Et ſic verbum concedo,quandoqꝫ eſt
4 aptū notare dominij trāſlationē de quo.ff.de dona.l.ſi. ¶ †No.
tertio qd poteſt ſe quis obligare ad penā excōmunicationis ex
conuentione iudicialiter facta,et ad penam interdicti in cauſam
contumacie:et ſic nuda conuentio non eſt ſufficiens ad iuſtitiam
excommunicationis,ſed oportet qd concurrat veſtimentum cau
5 ſe aptum ad partū ſententie. ¶ †No.qd talis obligatio meretur
executionem,ſicut ſententia,et preceptum iudicialiter factum.ad
hoc de offi.ordi.c.ad reprimendā.j.de ſenten.excom.c.per tuas.
cum ſimil.ē.c.prudentiam.§.ſexta.Et aduerte,qꝛ etiam delega-
tus videtur hanc poſſe exequi obligationem,quando ordinat in
finem executionis eius,qd principaliter eſt commiſſum.Ad idē
in dicto.§.ſexta.Ad hoc.j.de accu.veniens.Et per hoc non ob.
6 qd ſcribitur.ē.c.ſi quando.per Inn. ¶ †No.quarto qd excom-
municatio proprie refertur ad perſonam:interdum autē ad ter-
7 ram. ¶ †No.quinto delegatum iuriſdictioni preeſſe,licet ipſaꝫ
non habeat in propria perſona radicatam.de off.dele.c.ꝙuis.li.
8 vj. ¶ †No.ſexto qꝛ iuriſdictio delegata nō eſt prorogabilis,nec
extendibilis ad aliam perſonam,quam in reſcripto cōprehen-
9 ſam. ¶ Nota vltimo qd defectus poteſtatis in agente reddit ſem
per quod agitur funditus nullum.Ad hoc de iudi.at ſi clerici.§.
10 de conſuet.ad noſtram.cum ſimi. ¶ †Item no.quod iuriſdictio
delegata ex concurſu ordinarie non efficitur melioris virtutis:et
ſic non innatur ex ordinaria.vide Innoc.in.c.cum ex officij.de
preſcriptio.Tempore lecture iſtum ordinem obſeruauit:qꝛ poſt
notabilia iuit ad B.et recitauit vſqꝫ ad C. ¶ In hac decr.habe
mus tria principaliter.Primo,mutuum,ſuper quo et eius circū
ſtantijs,erat inter principaliter impetrantes queſtio.Secundo,
prorogantis obligationem ad penam.Tertio declarationem
inualiditatis prorogationis.Videamus aliqua circa iſta tria.
11 ¶ †Ad primum quero cum glo.ad declarationem petitionis et
querele hic date ſuper mutuo:quare ponderet hic libellus mu-
tuum non ſolutum debito loco,et termino.Dicit gl.quod ratio
eſt,quia magnus eſt effectus conuentionis de loco,hoc con-
currente quod ibi quantitas ſoluta non ſit vbi ſolui debet ſiue
contingat facto debitoris,ſiue facto creditoris,quia alibi exi-
git.habetur ratio intereſſe,vt in tantum damnetur quilibet,
quantum intereſt vtriuſqꝫ in loco debito ſolutum eſſe vt ſi ſtat

per creditorem, habeatur ratio intereſſe debitoris, ⁊ econuerſo:
habetur enim ratio intereſſe vtriuſq;. argu. ff. eo. l. ij. de eo, qđ cer.
lo. dicit gl. ⁊ C. eo. l. j. dicit Ioan. and. qđ voluit allegare. l. j. C. de
ſenten. que pro eo, qđ intereſt. non dicit bene: immo allegat ti. qui
eſt in Codice, vbi conuenitor, qui certo loco dare promiſit. poni-
tur materia huius tit. ¶ Qualiter autem habeatur ratio damni
⁊ lucri in hoc intereſſe, qđ venit officio iudicis, ⁊ quare tale reme
dium ſit adinuentum, not. in. l. iij. §. penul. ⁊ fina. ⁊ l. ſequen.
12 ff. de eo, qđ certo loco. ¶ † Quod vt intelligas, aduertendum eſt
qđ cõtractus mutui eſt ſtricti iuris: vnde in eo venit demum qđ
expreſſum, ⁊ omne omiſſum habetur pro omiſſo. ſicut dicimus in
cõtractu cõpromiſſi: vt. j. de arbit. c. cum dilectus. Unde ex na-
tura mutui nõ veniet intereſſe intrinſecum: quia non ſolutũ in lo-
co debito: q: mutuum datur ſolũ ad id, qđ de meo factũ eſt tuũ.
Sed ſi adijcitur locus, pretor propter locũ dat actionẽ qualita-
tem quandam, ⁊ preſtat ſibi officium quoddam mercenarium: ⁊
actio appellatur, que prius erat certi condictio ex mutuo ſpecia
lis. nam in contractibus ſtricti iuris, vbi certum petitur, datur
certi cõdictio generalis: ſed in mutuo datur ſpecialis ex mutuo.
ff. ſi certum peta. l. certi condictio que propter adiectionem loci
arbitraria efficitur, ⁊ ad eam competit officium, ⁊ iudicis arbi-
trium ad eſtimandum intereſſe propter locum ex mora non ſol-
uendi in loco non debito. Et hec qualitas non eſt neceſſaria in
obligationibus bone fidei: quia in illis venit etiam extrinſecus,
quod equum eſt venire, licet nõ ſit de eo expreſſe actum. ff. de eo,
quod certo loco. l. j. §. ⁊ iij. per totum. ⁊ in. l. in bone fidei. Adie-
cto ergo loco in contractu mutui, vel alio ſtricti iuris, ſecundum
veram opinionem, aut ſtat per debitorem, ⁊ dubitatur an veniat
intereſſe actoris: ⁊ certum quod ſic, vt in iuribus hic allegatis.
aut dubitatur quando ſtat per actorem, quo minus ſolutio fiat
in loco vbi ſolui debet: ⁊ adhuc certum eſt quod venit intereſſe
rei: q: vtilitatem vtriuſq; continet. aut dubitatur de rei intereſſe,
quando ſtat per eum, an veniat intereſſe rei: ⁊ tunc adhuc habe-
tur ratio intereſſe loci illius, vt patet in. l. ij. §. nũc de officio. ⁊ ibi
not. ff. eo. ¶ Hec materia periculoſa eſt, ⁊ fortis, ⁊ mere legalis
ſofficit remittere ad tit. ff. de eo, qđ certo lo. ⁊ ad legem primam.
C. vbi, ⁊ in quo loco. Et qualiter expediatur iudicis officiũ, quo-
modo habeatur ratio non ſolum damni, ſed etiam lucri, ⁊ quali-
ter hoc remedium ſit inuẽtum, legitur de eo, quod certo loco. l. iij.
§. penul. ⁊ vlti. ⁊ l. ij. Et hec in preſenti ſufficiãt de primo. ¶ Ue-
nio ad ſecundum, quod tãgitur cum gl. que eſt ſuper verbo, pro-
mulgares. hic apparet partem ſe obligare ad penam excommu-
13 nicationis, vbi non ſoluat intra menſem. ¶ † Quero primo an
poſſit ſe obligare ad penam excommunicatiõis, ſi non ſoluat in-
tra terminum, ſcilicet ſecundum formam conſilij. c. ſacro. de ſent.
excom. vt poſſit excommunicari abſq; ſolennitate debita admo-
nitionis. ¶ Glo. ſuper verbo ſententias, tenet qđ ſic. Sed occur
rit dubium an poſſit ſe obligare. Hoſt. qđ nõ. Allegat de foro com
pe. ſi diligenti. cum concor. facit qđ no. in. c. de cautis. ĩ. e. tit. Et
ratio, quia ſententia cenſure debet ferri contra cõtumacem. xj. q.
iij. nemo. imo plus dicit Inno. excõmunicationem, vel interdi-
ctum nunq̃ poſſe venire in pactum, vel conuentionem, vt ſine
cauſe cognitione, ⁊ contumacia ſententia excõmunicationis fe-
ratur: ⁊ ſic quantuncunq; pars per pactum ſe obliget ad cenſu-
rã, nõ poteſt ea ligari ſi nõ erit cõtumax. Et ſic videtur qđ actus
citationis nõ poſſit aperte remitti, vt ea nõ facta valeat ſentẽtia
14 ex eo. qđ bene no. ¶ † Secundo quero cum Innoc. an indiſtin-
cte poſſit ſe quis obligare ad penam excommunicationis, ſi nõ
ſoluerit intra menſem. Dic, aut hec obligatio fit coram iudice,
cuius iuriſdictio nõ eſt: ⁊ nõ arctat, vt hic. aut iuriſdictio eius eſt
prorogabilis: ⁊ tunc aduerte ad duos caſus principales, ⁊ caſus
non habet dubiũ: vt patet in. c. noſtro. aut fit coram iudice, cuius
iuriſdictio eſt prorogabilis: ⁊ tunc primus quid de excõmunica-
tione ferenda, ſi non ſoluerit intra menſem. Secundus, quid de
lata, ſi non ſoluerit intra menſem, an primo caſu indiſtincte inſtã
te menſe ſit promolganda. Secundo caſu quid ſi lata eſt, an indi
ſtincte inſtante menſe liget. Ad primum dic qđ quandoq; valet
ſoluere intra mẽſem, ⁊ inſtante menſe. Quandoq; conſentit quis
vt excommonicetur, ⁊ ſoluere nõ valet intra menſem, nec inſtan-
te menſe. quandoq; cõſentit quis vt excõmunicetur, ⁊ ſoluere va
let intra menſem, ſed nõ valet inſtante menſe. Primo caſo quã-
doq; cõſentit vt excõmonicetur, ⁊ ſoluere poteſt intra menſem,
⁊ inſtante menſe: ⁊ valet obligatio, ⁊ poteſt ligari per ſententiam
inſtante menſe: quia ex quo adeſt contumacia, adeſt cauſa iuſta
excõmunicationis. xj. q. iij. nemo. ff. de iudi. l. j. ¶ Secũdo caſu,
quando conſentit vt indiſtincte excõicetur, non valente eo nec
intra menſem, nec inſtante menſe ſoluere: ⁊ non poteſt ſe ad hoc
adſtringere. vt abſq; culpa, ⁊ cauſa excommunicetur: quia tantũ
cõtra contumaces promulgande ſunt tales ſententie. xj. q. iij. ne-
mo. xxx. q. iij. cum ſacerdos. Item quia tale pactum dicitur tur-
pe: ergo nõ eſt obſeruandũ. ad hoc. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus.

Eſt autem turpe ideo, q: contingere poterit eũ non poſſe ſoluere
ſine ſua culpa: q: ꝓpter paupertatẽ cõtingentẽ. de ſo. Odoardus.
vel propter nuntium miſſum cũ pecunia, qui ageret infideliter. j.
de pigno. ſignificãte. ⁊ quia neceſſaria eſt monitio, que fruſtratur,
ex quo ſoluere nõ valet. de ſentẽ. excõmu. ſacro. Tertio caſu, quã
do intra terminum potuerit ſoluere, ſed inſtante termino nõ põt,
videtur qđ poſſit ſe ſic adſtringere, ⁊ qđ inſtante menſe, licet ſol-
uere nõ valeat, poſſit excõmunicari: q: precedens culpa facit eũ
de caſu ſequenti teneri. ff. cõmodati. l. ſi vt certo. §. interdum. ff. lo
ca. l. videamus. §. ſed hoc. contrarium tenet Inn. quia ſine culpa
aſſumitur ex culpa non ſoluendi demum inſtante menſe, ⁊ que
adeſt ſecundum tempus ſententie: ⁊ licet retro fuerit culpabilis,
ſufficit qđ tempore ſententie non ſit. Nã poſſibile eſt q̃ mente li-
benter ſolueret, ſed nõ põt, q: modo nõ habet: ergo tẽpore ſentẽ-
tie ſufficit culpã nõ adeſſe. ¶ Nec ob. ſimile de actiõe cõmodati,
⁊ alijs, q: ibi ius agẽdi impletur ex culpa vñq; cõmiſſa: ſ; excõi-
catio iuſtificatur ex cõtumacia, ⁊ incorrigibilitate adſiſtẽte ſcđm
tempus promulgande ſententie, vt probatur. j. de ſenten. excõ. ſa
cro. ſicut dicitur in iuramentum in litem vt. d. l. videamus. §. v ti
mo. ⁊ l. in actionibus. ff. de in litem iurando nec ob. ſi dicatur,
ſcđm hoc ſequeretur qđ ſi promulgetur excõmunicatio, ſi nõ ſol
ueris intra menſem, qđ dato qđ potuerit ante ſoluere, modo in-
ſtante menſe ſi nõ poſſit, nõ erit excõicatus: qđ falſu; videtur. de
appel. preterea. de re iudi. qđ ad cõſultationẽ. Dicit Inno. predi-
cta procedunt in ſententia ferẽda, ſi nõ ſoluerit intra menſem: in
ſententia autẽ iam lata, ſi nõ ſoluerit intra menſem, eſt aduerten-
dum vt hic eſt ſcđs caſus principalis. dicit Inno. qđ ſimiliter in
iſto q̃nq; excõmunicatur quis, qui ſoluere poteſt intra menſem,
⁊ inſtante menſe: ⁊ planũ qđ ligatur, ⁊ fortius quã in precedenti
caſu, vt ſtatim videbis. Q̃nq; excõmunicatus ſi nõ ſoluerit intra
menſem eſt inſtante menſe nõ ſoluendo, ⁊ ſemper fuit intra men
ſem. Hic ſunt opi. aliqui dicunt qđ nõ ligatur inſtante mẽſe, niſi
in termino nõ ſoluerit, ⁊ potuerit ſoluere, vel factus fuerit ſoa cul
pa nõ ſoluẽdo, ex quo nõ datur culpa, vel cõtumacia, que debet
eſſe cauſa ſententie, per iura preallegata. teneretur enim, ſi per culpam
ſua; fuerit factus nõ ſoluẽdo: ar. optimum. j. de rap. c. ij. Nec ob.
qđ malefidei poſſeſſor tenetur de interitu. ff. de rei ven. l. ſi tẽ ſi ver
beratũ. §. ſi. ff. de leg. j. l. cum res. ff. ſi cer. pe. l. qđ te. q: licet tenere-
tur ad eſtimationem rei perempte ex mora, eo q: in mala fide, nõ
tñ eſſet ligatus excõmunicatione, que nõ aſſumpſit cauſam ex
illa mora, ſed ex illa culpa ſubſiſtente tẽpore ſentẽtie, vel ante, que
nunq̃ eſt ſecuta, ex quo fuit ſibi impoſſibile ſoluere. q: ſtatim fa-
cultatibus lapſus eſt. ad hoc. ff. de admi. tu. l. etiã cõm. hoc pro-
bãt, q: ſi intelligeret ſentẽtia excõico te, ſi nõ ſolueris intra men-
ſe; ſiue poſſis, ſiue nõ poſſis: manifeſtã cõprehẽderet ſñia iniqui
tatẽ, ⁊ ſic eſſet nulla. j. de ſentẽ. excõ. per tuas. ĩ. c. cũ cõtingat. cu;
ſimil. ¶ Alij indiſtincte tenent talem ſententiã ligari. ſ. ſiue ſua
culpa ſit factus nõ ſoluẽdo, ſiue nõ. nec ob. ſi dicũt qđ ſic intelle-
cta caderet in ſenſu; erroneũ, ⁊ ſic ſentẽtia eſt nulla: q: dicit Inn.
talis error intellectualis, ⁊ cõſcientiuus ex ſentẽtia aliquibus ex-
trinſecus cõſideratis nõ redderet ſentẽtiã nullã: q: oportet qđ vt
reddat nullam, qđ error ſit pacter expreſſus, ita qđ videri poſſit
oculo corporali, nõ intellectuali. ij. q. vj. c. ſi ſentẽtia. ad hoc. l. j. §.
ſed ⁊ ſi legi. ff. de his, que in teſta dele. ad hoc clemẽ. eos. de regu-
la. Et in hac opi. reſidet Inn. Idem Ho. qđ liget: q: hec ſentẽtia
eſt medicina. ij. q. j. c. multi. de ſentẽ. excõ. c. cũ medicinalis. li. vj. ⁊
vt cenſura magis timeatur, ⁊ in maiori reuerentia habeatur: pro-
pter qđ nec appellari põt, ex quo ſemel ligauit: vt patet. j. de app.
paſtoralis. fatetur tamẽ qđ iſta ſentẽtia patefacto qđ ſoluere nõ
potuerat, de facili eſt reuocãda. allegat de re iudi. cũ Bertoldus.
Credo qđ ſi cõſtat de mente iudicis, qđ omni caſu voluerit liga-
re predicti dicãt verum, qđ ligatus eſt quo ad eccleſiã: ſi cõſtat qđ
non velit ligare niſi vbi ſoluere poſſit, nõ erit ligatus, nec quo ad
Deum, nec quo ad eccleſiã: ſi eſt dubiũ, planũ qđ quo ad Deum
non eſt ligatus: quo ad eccleſiã tutius eſt excõmunicato qđ repu
tet ſe ligatũ, propter dubiõ mentis excommunicantis. Si tamẽ
agitur de alio preiudicio poſt factũ, ſi aperte apparet qđ ſoluere
non potuerit, non intelligo in dubio ſententiantẽ voluiſſe iniqne
ſententiare, ⁊ intelligam ſi nõ ſolueris intra menſem, ſcilicet cum
poſſit. Ex quo enim poteſt applicari ad caſum iuſtũ ⁊ iniuſtum,
in dubio ipſam applicarem ad caſum iuſtum. Et ita mihi vide-
tur in hoc. tenet etiam Spec. in ti. de citatione. ad finẽ. verſic n. ſed
nunquid veniens. allegat. ff. de ſolo. l. ſi ſeruus decem. per quod
dicit quod talis veniens non debet ſatiſfacere de expenſis. j. de
procu. querelam. quod bene nota hic in ſententia contra certum:
ſed ſi in genere promolgatur excommunicationis ſententia con-
tra non ſoluentes collectas, vel cenſus, hec excommunicatio in
dubio refertur ad ſoluere valentes: quia generalis ſententia ci-
uili modo eſt intelligenda. c. cicũ. lib. vj. de preben. Sic dicit Fe-
15 dericus ſuo cõſilio. xciij. Et hoc de iſto ſcđo paſſu. ¶ † S; op-
po. in ſententia cõditionali ſubeſt eadem ratio, que in pacto: de-
beret

beret ergo cenſeri turpis,⁊ nō tenere.ſicut ⁊ pactū,quod tamen
nō tenet.vt probatur in c.noſtro.Sol.In ſententia conditiona-
li ſententia dicitur eſſe lata tēpore conditionis appoſite.licet tra-
hatur ad tēpus adiectum.Unde non eſt quid imputetur iudici,
qui tulit ſub cōditione,niſi ſoluerit.que cōditio bene potuit ap-
poni,imo eſt iuſta tanq̃ implicans contumaciā.Erit ergo excō-
municatus:q: cenſebitur contumax eo ipſo qḋ non paruit iudi-
ci.Sed in pacto eſt ſecus:q: cum in pacto non feratur ſententia,
niſi poſt terminum ex tunc,pactū nō tetigit cōtumaciā,non po-
teſt ferri ſentētia.Non enim ſequitur,me obligaui,⁊ nō ſatiſfeci,
ergo ſum cōtumax cōtumacia vera.contumacia enim vera eſt re
ſpectu iuſſus ſuperioris ſpreti,dicto.c.ſacro.ſed in ſententia con-
ditionali ſubeſt cōtumacia Imputetur enim cōdēnato,qui de-
buit pūidere ne caſus contingeret,⁊ ſoluere quā primo poſſet.vñ
nō ſolum exigitur in condēnato qḋ nō ſit negligens,ſed etiā op3
eū eſſe diligentem in adimplendo qḋ ſententialiter eſt mandatū.
ff.de rei ven.l.vtiq3.Ideo ſi modico tēpore ſit negligēs,excōmu
nicatio ſuū ſortitur effectū.Ad hoc.ff.de admini.tut.l.quoties.
§.primo.quaſi velit q̃ ſententia lata,ſi nō ſoluerit intra menſem,
aſſumitur ex culpa de futuro,⁊ quelibet culpa ſtante ſtimulo eſt
contumatia cōtra ſentētiā.ex quo nōdū lata erat.Aſſumi ergo
debet ex cōtumacia inſtante ſecundū tempus ſententie:q: nulla
adeſt.ex quo ille ſoluere non poteſt.Ad hoc.ff.qḋ me cā.ſi cū ex-
ceptio.§.ſi homo.⁊ l.ſeq.vbi ſi cōdēnatus ſum dare hoiem intra
terminū,⁊ homo culpa perierit,vel aufugerit cōdēnatus tenet:
excōicatio tñ nō inijcit vinculum,niſi a tpe lapſus termini ff.de
verbo.obli.l.in illa.ſm Inn.ad hoc de elec.cōmiſſa.lib.vi.¶ Ex
premiſſis concludit hic Ho.qḋ ſi quis vult caute pūidere,qḋ nō
ſolū debet fieri prorogatio,vt ſnīa feratur,ſi nō ſoluerit intra mē-
ſem,ſed ſtatim per iudicem cōſentiente,⁊ inſtante parte prorogā
te cōſentiat,vt feratur excōicatio,ſi nō ſoluit intra menſem:⁊ tūc
nō eſt neceſſaria aliqua mentio:q: dies,⁊c.de loca.potuit.nec va
lebit appellatio,ſi appellet interim:q: ex quo ſemel cōſenſerit in
alterius preiudiciū,⁊c.in regula,qḋ ſemel.cū cōcor.⁊ q: nō gra-
uatur niſi a ſeipſo:vnde nō poteſt inde conqueri.de app.cū ſpe-
ciali.§.porro.Secus ſi nō conſenſiſſet:q: tūc poſſet appellare.de
app.preterea.ſm Hoſt.⁊ ſic ſeruatur,ſm Io.an.de hac materia
tāgitur p gl.ī.de teſti.cog.peruenit.⁊ in Spe.de citatione.§.iam
16 nūc videamus de effectu.ver.quid ſi nō venies.ad ſi.¶ †Quero
tertio cū ea.gl.que eſt ſuper verbo,pmulgares,an poſſit quis ſe
obligare ſub pena perpēdi beneficij Dicit gl.qḋ ſic.allegat.c.cū
dilecti.ſ.de electio.⁊ vide tex.ī.de falſis.c.ſi hoc dicūt docto.ve-
rum hic,⁊ in d.c.dilecti.qñ hec obligatio ſit corā proprio iudice,
vel eo cōſentiente,alias fieri non poſſet.ſ.de renuntia.admonet.
vel niſi ratā haberet:vt etiā no.in.d.c.dilecti.¶ Uenio ad tertiū
ſcilicet de prorogatione iuriſdictionis.hic dicitur qḋ iuriſdictio
nō eſt prorogabilis de perſona ad perſonā quā tangit glo.ſuper
verbo.iuriſdictione.ſuper verbo,prorogare.⁊ ſuper ver.iuriſdictio
17 ni preſſe.¶ †Opp.qḋ preſidentis iuriſdictio poſſit prorogari:vt
l.j.⁊.ij.ff.de iudi.ff.de iuriſdi.om.iud.l.ſi cōuenerit.ſ.c.de cauſis.
ff.de iud.l.de quare.§.primo.ſ.c.cū olim.So.inter gl.⁊ doc.tra-
dendo hanc materiā eſt aduertēdū qḋ diſtinguit prorogatio mul-
tipliciter.quandoq3 reſpectu materie circa quā ſit prorogatio:⁊ ſic
dicitur qḋ quādoq3 ſit prorogatio de perſona ad perſonā,qñq3 de
loco ad locū,qñq3 de re ad rē,quādoq3 de tēpore ad tēpus,qñq3
de caſu ad caſum.diſtinguit ſecundo reſpectu cauſe,a qua imme
diate ſumit prorogatio:⁊ ſic dicimus qḋ duplex eſt prorogatio.que-
dā iuris,⁊ tacita:quedā hoīs ⁊ expreſſa.de prima.ſ.eo c.primo.
⁊ de mutuis peti.c.j.de ea etiā habet de aliena.iudi.mu.cauſa fa-
cta.c.j.de ſecunda agitur hic,⁊.ſ.c.de cauſis.ff.de iudi.l.j.⁊.ij.de
qua habetur etiā in.c.ſi.de fo.cōpe.qñ ſit prorogatio pp̄ter forum
ſortitū:⁊ de hac vltima nihil ad ppoſitū:q: hic eſt materia ſepa-
rata,de qua dic vt.d.c.fin.Similiter prorogatio diſtinguitur reſpe
ctu materie iuriſdictional o.i.iuriſdictionis,que principalr ſub-
mittit prorogationi.⁊ eſt multiplex.Quedā eſt iuriſdictio ciuilis,
quedā criminalis,quedā ſpiritualis,quedā penitētialis,quedā3
neceſſaria,quedā voluntaria.Similiter ⁊ altero reſpectu etiā di-
ſtinctam dicimus qḋ alia eſt ordinaria,altera eſt delegata.ſimili-
ter quedā eſt iuriſdictio quedā ſimplex notio.¶ His premiſſis
videda ſunt aliqua.primo quid ſit prorogatio.Scdo,an in quoli-
bet caſu pcedat prorogatio.Tertio,que exigant̃ vt valeat pro-
gatio.Quarto,an per ſuperiorē poſſit prorogatio inhiberi.Quin-
to an ex viribus prorogationis impediatur poteſtas alias ſui iudi
cis.Sexto,qualis ſit hec iuriſdictio prorogata.⁊ hoc vltimo tāgit.
18 ¶ †Uenio ad primū,⁊ dico qḋ prorogatio eſt rei limitate reſpe
ctu perſone,loci,temporis,caſus,vel alio modo ad aliud,alias,
vel aliud extenſio.exempla pone vt in gl.in qua ponūtur exēpla.
19 ¶ †Ad ſecundum dicit gl.qḋ quandoq3 dubium eſt de proro-
gatione de tempore ad tēpus.gl.dicit qḋ pcedit prorogatio tam
in ordinaria,quā in delegata.ff.de iudi.l.j.⁊.ij.§.in cauſis.hoſt.

fatetur hoc quo ad extraneū:q: pōt tēporaliter ordinaria proro-
gari,ſed in ſuos cōmuniter nō habet locū:q: in ſuos iuriſdictio
regulariter ſit perpetua:nec in extraneos pp̄ie pcederet proga-
tio de tēpore ad tempus,ex quo perpetua eſt.ſ3 certe ſi dareť qḋ
iuriſdictio eſſet temporaliter ordinario cōceſſa,poſſet de tpe ad
tēpus prorogari.ſicut ⁊ quelibet alia.¶ Quādoq3 agitur de pro-
gatione de perſona ad perſonā:⁊ tunc ordinaria poteſt prorogari:
q: magis extēdibilis eſt:vt.l.j.⁊.ij.ff.de iudicijs Hoc verū,niſi ex
qualitate perſone a iure ſit inhibita prorogatio,vt in clerico quo
ad laicū iudicē:vt patet de fo.cōpe.ſi diligenti ex.q.j.in ol'ta.⁊.c.
placuit.Et hoc vult gl.noſtra in ſi.in delegata vero gl.iuris ciui-
lis tenēt qḋ eſt prorogabilis ſicut ordinaria:vt.l.j.in gl.pe.ff.de iu-
di.⁊ t3 hoc gl.in.l.j.C.de iuriſdi.om.iudi.de iure noſtro certū eſt
qḋ eſt improrogabilis.Et ſic ſoluitur opi.in introitu gl.formata
que etiā ſupra ſoluta fuit.de iure ciuili idē,vt t3 Ia.de are.⁊ Cy.
in.d.l.j.ff.de iudicijs.aſſignāt rationem,quam aſſignat gl.in.d.l.
§.Ultimo allegat,q: delegatus proprium nihil habet:vt.l.j.ff.de
officio eius,cui man.eſt iuriſ.nam priuatorū conſenſus eū iudi-
cē nō facit.qui nulli preeſt iuriſdictioni.ſ.eo.c.ſignificātibus.C.
de iuriſdi.om.iudi.l.priuatorū.rō nō placet,q: cōcluderet qḋ nec
etiā de tpe ad tempus.Aſſignant alij rationē,q: delegatus non
preeſt iuriſdictioni,ſed ſubeſt:q: fungitur munere iudicādi:vt.C.
de iudi.l.a iudice.⁊ ſic eius iuriſdictio eſt improrogabilis:q: ill⁹
demū poteſt prorogari,qui preeſt iuriſdictioni:vt.l.j.ff.de iudi.
Et hanc ſentit gl.in.d.l.j.⁊ ponit Iac.de are.⁊ Cy.in.d.l.j.C.de
iuriſdi.om.iud.Gul.dicit qḋ ratio eſt,q: iuriſdictio delegata eſt
debilis,q: non habet territoriū,argumē.ff.de acqui rerū do.l.in
agris.⁊ pro hoc de teſti.ſi vero.in princi.¶ Hec vera,ſi agitur de
prorogatiōe hominis expreſſa,⁊ immediata:ſecus ſi agitur de p-
rogatione iuris:vt.C.de ſen.l.cū papi.⁊ auť.⁊ cōſequenter,⁊.ī.de
mutuis peti.c.j.⁊.ij.patet in delinquente.de fo.cōpe.c.ſi.ſ.eo.c.j.
in emente,vel alienante cauſa iudicij mutandi.ī.de alie.iud.cau-
ſa mu.fac.c.j.⁊ in delegante cōtra iuriſdictionē.de offi.dele.c.j.⁊
c.preterea.¶ Sed opp.qḋ etiā iuriſdictio delegata poſſit proga
ri.ſ.c.cum olim.So.dic q̃ de perſona in perſonā prorogari non
pōt vt dictū eſt.ſ.ſed de re in rem ſic vt in cōtrario.ad hoc de mu
tuis peti.c.j.⁊.ij.¶ Quandoq3 agitur de prorogatione de re ad
rem:⁊ tunc dicit gl.qḋ ⁊ in ordinaria,⁊ delegata fieri poteſt.ff.de
iudi.de qua re.§.j.ſ.c.cū olim.¶ Opp.ad hanc ſolu.quod imo ⁊
quo ad perſonas alias.ſ.eo.c.j.ſo.vt ibi:q: illud nō ex vi proga
tionis,ſed cōmiſſionis in vim acceſſorij:q: vno commiſſo,⁊c.de
quo ibi in gl.ſi.¶ Opp.ad idē de.c.j.⁊.ij.ī.de aliena.mu.iudi.ſo.
eo modo ibi non ex vi prorogationis,ſed beneficio iuris,⁊ ex vi cō
miſſionis ſit extenſio:vt in.d.c.in glo.penul.¶ Opp.ad idē de.c.
prudētiā.§.ſexta.ſ.eo ſo.vt ibi plene dixi:q: ibi nō eſt prorogatio,
ſed commiſſionis extēſio ex vi acceſſorij.¶ Tempore antē lectu
re ſic apoſtillant ibi,ſola iuriſdictio ordinaria.hoc tene,licet gl.
iuris ciuilis teneant contrarium qḋ delegata ſit prorogabilis ſi-
cut ordinaria:vt no gl.in.l.prima.ff.de iudicijs.¶ Nam cōmuni
ter etiam legiſte tenent contrariū.In quantū aūt gl.dicit iuriſ-
dictionem ordinariā prorogabilem ad aliam perſonam,hoc ve-
rū eſt,niſi ex qualitate perſone a iure ſit inhibita prorogatio,vt
in clerico volēte prorogare iuriſdictionē laici.de foro cōpe.ſi di-
ligenti hec vera in prorogatione hominis expreſſe,⁊ immediate:a
iure autē etiā delegata prorogatur de perſona ad perſonam:vt in
prorogatione que ſit per viā recōuentionis.de mutu.peti.c.j.⁊ ti-
tulo prorogatur de alie.iudi.mutan.cau.ad iuriſdictionē,q̃ trāſ-
fertur ad ſuccedētem in vitium q.U.de iudi.patet in iuriſdictio-
ne cōtra delinquentē contra iuriſdictionē.ſupra.c.j.⁊.c.preterea.
¶ Eadē gl.ibi:ſed delegatus nulli.hec ratio non eſt bona:q: cō-
cluderet iuriſdictionē delegati improrogabilē de re ad rem,⁊ de
tempore ad tēpus:quod eſt falſum.ſ.cap.de cauſis.⁊.c.cū olim.
Dic quod ratio.q: iuriſdictio delegata eſt debilis,vt non habēs
territorium,⁊ quia eſt exoſa propter iuriſdictionē ordinarie pote
ſtatis.ideo non extēditur ſicut ordinaria.¶ Eadē gl.ibi:ad res
alias tantū.Dic ⁊ ſic habemus tres caſus,quādo ſiat prorogatio.
ſ.de tēpore ad tpſ,de re ad rem,de perſona ad perſonā.¶ Uñq3
agitur de prorogatione de loco ad locū,⁊ iudex vnius loci poſſet
in alio loco cognoſcere inter ſubditos:⁊ an hec ſit prorogabilis.
Hoſt.hic qḋ ſic:exigitur tamē cōſenſus maioris iudicis,vt regē
tis prouinciā.aut diocefim,credo qḋ regens prouinciam hoc nō
poſſet concedere,niſi in dioceſi ſua.dicit Hoſti.quod hoc poſſet
cōcedere,vt inter ſubditos ſuos ipſius,cuius iuriſdictio progã,
cognoſcat:cōlennēte iudice in cuius territorio eſt.ff.de iuriſ.om.
iudi.l.ſi.de cōſti.c.ij.alias non poſſet ibi ex cōſenſu ſolū ſubiecto
rū,ſaluo caſu cle.q̃uis.de foro cōpe.¶ Nunqd aūt exigať cōſen
ſus ſubiecto.ñ.Ho.hic qḋ nō in duob⁹ locis de vſu pallij.ex tua
rum.⁊.i.de oſti.lega.nouit.Tene qḋ exigitur etiā cōſenſus ſubie
ctorum:q: extra territoriū priuatus eſt iuriſdictionis exercitio:
igitur oportet qḋ cōſenſus partiū intercedat in prorogatione:cū

ſubditi etiam in territorio alterius remaneāt ſubditi. de fo. cōpetē. c. fi. Nec poteſt iudex territorij in ſuo territorio alteri prorogare exercitiū iuriſdictionis in nō ſubiectos ſibi. Et hoc tene, q̄c q̄d ſentiat Cy. in. l. ſi qui ex cōſenſu. C. de epiſcopali audientia. vbi tȝ qḋ ꝓrogari pōt. per. l. quero. ff. de ſolu. etiā abſq̄ȝ iudicis cōſenſu, in cuius loco ſicut pōt tutor ꝓuincialis ex conſenſu cōtrahētiū ȝ facere vt ſibi ſolt in Italia ſoluatur, vbi alter tutor habet adminiſtrationē: q꞉ lex quero loquit̄ in cōtractib⁹, qui poſſunt regulari a ſolo cōſenſu cōtrahētiū, cuȝ aliis nō preiudicetur: hic loquit̄ in iuriſdictione. Et hec vera, qn̄ fit ꝓrogatio de loco ad locū nō ſue iuriſdictiōis. Sec⁹ ſi fiat de loco ad locū ſue iuriſdictiōis, vt ſi ordinari⁹ habeat certū locū, ꝛ in alio loco eiuſdē iuriſdictiōis partes cōſentiāt cām agitari. dicit Bar. l. l. i. ff. de iudic. alias de ſol. Puto tn̄ qḋ cū deſ habitus iuriſdictionis etiā extra territoriū qḋ niſi iudex loci ſe opponat, ꝛ ipſuȝ impediat qḋ valeat iudiciū, ꝛ eius exercitiū, abſq̄ȝ cōſenſu ipſius iudicis: ſed ſi cōtradicat, nō poterit eo inuito ſedē locare. Ad hoc de off. ord. c. quāto. Et hoc tȝ Gul. ꝛ Raynerius in. l. j. ff. de iudi. q꞉ hec iuriſdictio cenſet̄ voluntaria, ex quo volētibus partibus exercet̄. Nec obſt. qḋ eo qḋ eſt extra territoriū, ibi eſt priuatus iuriſdictiōe: q꞉ nō eſt verū qḋ habitu iuriſdictionis ſit priuatus, ſed ſolo exercitio: vt. l. obſeruare. ꝯ ſi. ff. de offi. ꝓcōſulis. ¶ Nō obſt. qḋ debeat ſedere in loco maiorū: vt. l. penulti. ff. de iuſti. ꝛ iu. q꞉ illud eſt verum, niſi conſenſus partiū aliud iducat: vt. l. ſi cū dies. ꝯ. ſi arbiter. ff. de arbi. ¶ Predicta ſunt vera, niſi iuriſdictio ſit a priuilegio ꝯceſſa, ꝛ ad certos terminos vel caſus limitata: q꞉ tūc nō pōt ad alios terminos, vel caſus extendi: vt no. Hoſt. in. c. ex ꝑdicatoꝝ. j. ti. j. Propter qḋ vr̄ qḋ iuriſdictio ordinaria priuilegio cōtra ius cōmune cōceſſo ſit ꝓrogabilis, ſaltē quo ad perſonas: q꞉ eadē ſubeſt ratio, que in delegata. Nec ꝓcedūt in ordinaria. Delegata autē de loco ad locum hodie ꝓrogari nō poteſt, ſaltē in delegato pape: q꞉ extra locum, in quo eſt iudex delegat⁹ ad cognoſcendū, ſe cōferre nō poteſt. de reſcriptis. ſtatutū. ꝯ. in nullo. libro. vj. qḋ tamen dic vt ibi. ¶ Quāq̄ȝ aḡ de ꝓrogatione de caſu ad caſuȝ. Dat exēplū Inno. per hūc caſuȝ, vt quando iudex eſt datus ſub conditione: naȝ vbi inuenit, ibi iudex pōt cognoſcere de cauſa in euentū conditionis, ꝛ ante euētū nō, ꝛ hoc intēdit in duobus locis, in. c. prudētiā. ꝯ. e. ꝛ in. c. de cauſis. Exemplū in iudicibus datis cum clauſula. Quod ſi nō omnes, duo: anteq̄ȝ cōſtet de alteri⁹ impedimēto, ſi querit̄ an poſſit duorū iuriſdictio ꝓrogari. Uel pone exemplū in iudice appellatiōis, qui de principali cognoſcere poteſt ſub cōditione, ſi ſup interlocutoria ſentētia proferatur pro appellante. de appel. non ſolum. libro. vj. poterit prorogari, ſecundum eum, conſenſu partiū. ¶ Primo caſu poteſtas ad duos etiā ante impedimentū tertij: vt no. ꝯ. c. prudentiā. ꝛ poterit ꝓrogari. ¶ Secundo caſu vt de principali cognoſcatur partiū conſenſu anteq̄ȝ cauſa ſit deciſa appellatiōis ſup articulo interlocutorie. de app. cordi. libro. vj. Hoc hic non tenent docto. q꞉ cōditio impedit habitum iuriſdictionis: nā ante conditionis euentum nullā habet iuriſdictionē. ff. de verb. ſigni. l. cedere diē. ꝛ ſic iuriſdictio eſt improrogabilis. ꝯ. c. ſignificāꝰtib⁹. C. de iuriſdictio. om. iu. l. priuatorū. Nec obſt. c. cordi. q꞉ ibi nō contingit quod papa poſſit cognoſcere de principali ex virib⁹ appellatiōis deferētis iuriſdictionē: q꞉ illa non eſt delata ſuper principali ante exitum appellationis, nec etiā ex viribus prorogatiōis: q꞉ illa improrogabilis eſt: ſȝ cōtingit illud, q꞉ papa poteſt pure ſuper principali alia via adiri, puta vt eſt per viam querele. Ideo dicunt ibi gl. quod illa decret. nō procederet in iudice, qui non poteſt adiri per viam querele: q꞉ nō poſſet ꝓrogari conditionalis iuriſdictio. ꝛ etiam dixi in. d. c. paſtoralis. Ex quibus apparet in quibus caſib⁹ ꝓcedat iuriſdictionis prorogatio. ¶ † Ad tertiū quid requirat̄. Dic quod primo exigit̄ qḋ iudex habeat habitū iuriſdictionis quo ad quid: alias ſi nō daretur habitus, nō eſſet iuriſdictio prorogabilis: q꞉ quod non eſt prorogari, aut extendi nō poteſt. ff. de precario. l. ſed ſi manēte. Nā priuati ex conſenſu iuriſdictionē tribuere non poſſunt, licet poſſint prorogare: vt. l. priuatorū. C. de iuriſdi. omn. iudi. Et hoc verū, ſiue a principio nulla ſubſit iuriſdictio, ſiue aliquando ſubfuerit, nūc autē ſit extincta ipſo iure: vt. ꝯ. c. ſignificāꝰtib⁹. Hec ſunt vera, qn̄ prorogatur iuriſdictio eius, de quo conſtat, eum iuriſdictionē nō habere in principali: vt no. Pe. in. l. ij. ff. ſi quis in ius voca. nō ie. Si autē eſt dubiū an iuriſdictionem habeat, ꝛ in veritate non habet, an prorogeſ ex hoc ius iuriſdictio. Si eſt dubiū ſuper iuriſdictione ordinaria, ſatis credo quod ſit prorogabilis: q꞉ eo quod dubium lex dat iuriſdictionem. ff. de offic. preto. l. Barbarius. Sic pōt intelligi Spec. in titu. de cōpeten. iudi. aditione. ꝯ. i. ver. quid ſi priuati. Hoc verū, quando eſt dubium de totali iuriſdictione. Dubiū autē quo ad vnā perſonam, ex quo nō eſt in poſſeſſione, nō faceret: licet etiā ſit iudex in incidenti, quod poſſet prorogare. Si eſt delegatus, ſi partes litigāt corā eo, credē do eū iudicē, cū non ſit, non prorogatur iuriſdictio. ff. de iuriſd. om. iudi. l. ſi per errorem. Si partes litigant ex certa ſcientia: qſ eis eſt dubiū quis iudex ſit, ꝓpter nominis equiuocationē, tunc ꝓrogat̄ iuriſdictio. Caſus eſt. ff. de iudi. l. ſi quis in iudicio nomine. Ad qḋ vide Bar. in. l. demonſtratio falſa. ff. de cōditio. ꝛ demō. Tenet tamē Guido de Suza. in. l. ſi qui ex ꝯſenſu. C. de epiſ. audi. qḋ ſi cōſentiat quis in iudicē fundituꝰ nō habētē iuriſdictionē, ꝛ lite pēdēte ſuperueniat, qḋ hoc ſufficit quo ad validāda geſta ex vi ꝓrogationis. Qḋ credo ſecūdū diſtinctionē gl. ꝛ doc. in l. j. C. qui pro ſua iuriſdi. ꝛ in. l. j. C. vbi de crimine agi oportet. de qua dixi de preſcriptio. cū ex officij. Et ibi dicit̄ qḋ quādoq̄ȝ iudiciū eſt nullū ex defectu volūtatis partiū: ꝛ iſto caſu cōualidat̄. arg. l. licet. C. de procu. Quādoq̄ȝ iudiciū eſt nullū ex defectu iuriſdictionis: ꝛ tūc aut ſuperuenit iuriſdictio ex cā de nouo: ꝛ nō cōualidat̄, arg. l. momētanee. C. qui legi. ꝑſo. Aut ſuperuenit ex cauſa de preterito: ꝛ ꝯualidat̄ vt ex nūc, nō vt ex tūc. l. obſeruare. ꝯ. ſi. ff. de offi. procōſulis. Requirit̄ ſecūdo in hac ꝓrogatione cōſenſus vtriuſq̄ȝ partis. C. de epiſcop. audi. l. ſi qui ex conſenſu. ꝛ patet in. l. i. ꝛ. ij. ff. de iudi. ꝛ hic eſt caſus. ideo ſi errāt q꞉ error excludit cōſenſum, nō ꝓrogat̄ iuriſdictio: vt. l. ſi ꝑ errorē. ff. de iuriſdictio. om. iud. Nūquid autē ſi vna pars ſcit, altera ignorat, valeat iudiciū quātū ad ſcientē. Reſidet Specu. qḋ nō, in tit. de cōpe. iudi. aditio. ꝯ. j. ver. x. Allegat. ff. de ſtatulib. ſi duob⁹. de offi. ordi. qm̄ ꝛ idē puto, ſi itercedat aliud accidēs excludēs cōſenſuȝ, vt met⁹ vt dicta. l. ij. ꝯ. i. ff. de iudi. Et eſt vn⁹ caſus, in quo met⁹ infringit ipſo iure, de quib⁹ qḋ metus cau. ad audiētiā. Et dicūt hic doct. qḋ ſufficit hūc cōſenſum preſtari ſigillatim: q꞉ nō eſt cōſenſus capitularis, vel cōgregationis: vt no. de cōſti. cū omnes, ꝛ ſufficit qḋ hic cōſenſus ſit tacitus, hoc eſt, qḋ ex certa ſcientia litigēt corā iudice alias nō ſuo. Et dicit Spec. in tit. de cōpe. iudi. aditio. ꝯ. i. ver. x. ꝛ ibi Spec. ponit opinio, an preſumat̄ ſcire, vel ignorare: ꝛ poſt dicit qḋ aut litigās eſt peritus: ꝛ preſumit̄ ſcire, alias nō. ver. ſed nūquid preſumit̄ ſcire. Perit⁹ preſumit̄ ſcire in dubio, alis ꝑſumit̄ ignorare. ff. de ꝓbatio. l. verius. l. per errorē. ff. de iuriſ. om. iud. qḋ no. ff. de iur. ꝛ fac. igno. regula ſi. xxxviij. diſt. ꝯ. ſi. Sufficit etiā cōſenſus ſegregatus, qui hic nō eſt cōſenſus capituli, vel cōgregatiōis: vt no. ꝯ. de cōſti. cū omnes. ¶ Circa hūc cōſenſum autē roborādū nō exigit̄ regulariter cōſenſus proprij iudicis ad ꝓrogationē iuriſdictionis. i. cōſenſus iudicis ſuperioris illi⁹, qui ꝓrogat iuriſdictionē ipſius. Hoc eſt verū, niſi aliter ſit ſubiectus, q̄ȝ ratione exercitij iuriſdictiōis. vt q꞉ habet maiorē ſubiectionē ratione obedientie, aut fidelitatis: ideo clericus non ꝓrogat iuriſdictionē alterius abſq̄ȝ conſenſu ſui epī. de fo. cōpe. ſignificaſti. Similiter vaſallus nō ꝓrogat iuriſdictionē abſq̄ȝ cōſenſu dn̄i. Uerba ſunt Bar. ī duob⁹ locis. ff. de no. ope. nūc. l. j. ꝯ. ꝛ poſt operis. ꝛ in. l. j. ff. de iudi. in vſib⁹ feu. ſi de feudo fuerit cōtrouer. inter vaſal. ꝛ dn̄m. c. j. Ad hoc de fo. cōpe. ex tranſmiſſa. ꝛ e. ex tenore. ꝛ no. Inn. de iudi. ceterū. Et hoc tenet Inno. j. de fo. cōp. verum. ꝛ Hoſt. hic. Idē reperio quod exigitur cōſenſus ſuperioris iudicis, quādo agit̄ de ꝓrogatiōe iuriſdictionis vnius ſpeciei ad totaliter diuerſam ſpeciē. qui ſi. ſint legi. per venerabilē. v. rationibus. ¶ Requiritur tertio conſenſus iudicis, cuius iuriſdictio ꝓrogat̄. Tex. ff. de iudi. l. j. ꝛ ſufficit qḋ nō cōtradicat: vt no. in. d. l. ſi qui ex cōſenſu. C. de epāli audi. ꝛ tenēt doctores dicta. l. j. Ideo ſi credat ſe iudicē, eſt dubiū nunquid valeat ꝓrogatio. Tene qḋ ſi ꝯtingat eū errare in ſola qualitate iuriſdictionis, ꝛ nō in ſubſtātia, valet proceſſus, ꝛ ꝓrogatio. Secus ſi cōtingat eū errare in ſubſtātia iuriſdictionis: ꝛ ideo in prorogatione de re ad rē, ꝛ de perſona ad perſonā, valet iudiciū, ſi ipſe credat ſe iudicē, vbi nō eſt error ex prorogatione: q꞉ tunc non contingit ipſum errare, niſi in qualitate. Secus in prorogatione de tēpore ad tēpus, cū lapſu tēporis ipſo iure extinguatur iuriſdictio, ſi credat ſe iudicē, vbi non eſt, errat in ſubſtantia, ꝛ pro tanto nō valet qḋ agitur: vt eſt in. l. ſecunda. ꝯ. conuenire. ff. de iudicijs. Eſt tamē verum quod vbi iudex conſentit, poteſt compelli iudicare: vbi non conſentit expreſſe, nō poteſt cōpelli: vt dicit Spec. de cōpe. iudi. aditio. ꝯ. j. ver. ſed nūquid requirit̄. ꝛ ver. ſed alias. in ſi. x. col. Ita breuiter dixit tēpore lec. vſq̄ȝ ad. ꝯ. quod vbi ſit ꝓrogatio de perſona ad perſonā, non exigitur conſenſus iudicis: ſecus ſi de re ad rē, aut de tēpore ad tēpus. Et ad hoc ibi textus. Ideo ſi iudex ſe credat iudicē, per hoc nō infringitur prorogatio. Quod credo ſecundum Bar. quando non errat in ſubſtantia iuriſdictionis, ſed errat qualiter ſit iudex tātū, vt ibi dicit. Facit qḋ no. in. l. mulier a. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ quod ſcripſi. ꝯ. c. prudentiā. Communiter doc. tenent quod ſufficit quod iudex non diſſentiat, vel contradicat. ꝛ hoc tenet Cy. in. d. l. ſi qui ex cōſenſu. Butri. ff. de iudi. l. ſecūda. Licet quidā diſtinguant inter ordinariū, cuius officium eſt neceſſarium: ꝛ delegatum, cuius officium eſt voluntarium: vt primi non exigāt conſenſus, ſecūdi ſic. Credo quod ſi vterq̄ȝ ſciat ſe nō iudicē, ꝛ nō cōtradicat, habeat̄ pro cōſentiēte, ex quo cōtradicere valet, ꝛ nō cōtradicit: vt. l. Caius. ꝛ qḋ ibi no. ff. de pigno.

actio. cū

actio.cum nõ agatur de eius graui preiudicio. Si ignorat ſe nõ
iudicem, tunc ſi credat ſe iudicem directo, non per prorogationẽ,
errat in materia iuriſdictionis, non in ſubſtantia: quia eſt iudex,
⁊ credit ſe iudicem: ⁊ ſic opinio concurrit cũ veritate: licet in mo
do differẽdi iuriſdictionem erret, non impeditur iuriſdictio, nec
exercitium, ⁊ ſic intelligo dictã.l.ſecundã.§.conuenire.ff.de iudi.
Nec video differẽtiã inter prorogationẽ de pſona ad perſonã, ⁊ de
tẽpore ad tẽpus, quare magis in vna exigatur cõſenſus iudicis,
quã in alia: licet Bar.ſummando dictum.§.conuenire.faciat dif
ferentiam, ⁊ tex.facere videatur, ſi habeatur in tex.ſi ⁊ iudex ad
tẽpus datus, ⁊ litigatores conſentiãt: ⁊ tunc nihil facit, niſi dica
tur quod vbi agitur de prorogatione de perſona ad perſonã, vel
de re ad rẽ: ⁊ tunc durat in eo neceſſitas iudicandi quo ad quid:
igitur additamentum non exigit eius conſenſum, ſicut nec prin
cipale. Sed vbi agitur de prorogatione de tẽpore ad tempus, tũc
poſt tempus futurũ eſt priuatus, ⁊ poſt illud nihil in eo erit iuriſ
dictionis: ergo vt detur poſt tẽpus, eius exigitur cõſenſus, ſicut
in prorogatione cõpromiſſi: vt.l.ſi cum dies.in princi.ff.de arbi
tria. Et hoc ſentit ibi Butriga. Uel ſi erraret poſt tempus, tunc
error eſſet in ſubſtantia iuriſdictionis: ſi errat in re, vel tẽpore, in
ſola quantitate, ſecundũ Bar. tenet tamen Spe.in titulo de cõ
pe.iudi.§.j.verſi.ſed nunquid requiritur.in ſi.xij.col. quod niſi iu
dex cõſentiat, non põt cogi iudicare, niſi velit. Allegat.ff.de legi.
l.ij.§.j.⁊ idem ſentit eodem.§.verſi.ſed an is.in princ.vij.colum.
Allegat ſimile de arbitro.ff.de arbit.l.iij.§.tametſi. Et ſic licet
eius non exigatur conſenſus quo ad prorogationem iuriſdictio
nis, quo ad neceſſitatẽ tamen iudicandi, ⁊ cognoſcẽdi exigitur.
21 ¶ †Sed eſt dubium ex quibus actibus detur partiũ cõſenſus,
ita quod iuriſdictionis prorogatio inducatur. Circa quod eſt ad
uertendũ quod quandoq; partes gerunt aliquem contractũ, vel
aliud, ex quo forũ ſortiuntur: ⁊ hoc planũ eſt. Super quo eſt re
currendũ ad.c.ſi.de fo.compe. Quandoq; partes ſolũ inter ſe pa
ciſcẽdo conueniunt de iuriſdictione prorogãda: ⁊ circa hoc quid
tenendũ, dixi ſupra c.ſignificantibus. ⁊ plenius de iudi.c.j. Unde
hic non omitto, quod licet ex pacto inter partes de iuriſdictione
prorogãda non prorogetur iuriſdictio quo ad principale nego
tium, ſuper quo pactũ eſt de litigando: vt.ff.de iuriſdictio.om.iu
di.l.ſi conuenerit. tamẽ prout ageretur ad intereſſe, aut ex pacto,
vbi agi põt, aut ex ſtipulatione, ſi interpoſita eſt: dicit Gul. quod
prorogata eſt iuriſdictio illius, corã quo pactũ eſt de litigãdo, qua
ſi ibi videatur cõtraxiſſe.ff.de ac.⁊ oblig.l.contraxiſſe.⁊.l.ſi.ff.de
bonis auth.iudi.poſ. Et hoc tenet Gul.in.l.j.ff.de iu.⁊ ibi Ray
ne.licet Pe.contra. ¶ Quãdoq; partes preſente iudice conſen
tiunt, ⁊ iuriſdictionem prorogant in ſe, ſe ſubiiciendo iudici: ⁊ de
eo quod per hunc actum prorogatur iuriſdictio, per.l.eſt rece
ptum.ff.de iuriſd.om.iudi.⁊ hoc tenet Gul.in.d.l.ad hoc.§.q.ſ.
nos ſi incompetenter.⁊ dic ocaſum de iud.c.j. vbi hoc latius exa
minaui, licet gl.ſentiat contrariũ.in.l.j.ff.de iudi. ¶ Quandoq;
partes nihil conueniunt, ſed ſimpliciter litigant corã iudice, per
quẽ actum iudicatur iuriſdictionis prorogatio. Quidam quod
per actũ ſolius litis conteſtationis, vt gl.iuris ciuilis.ff.de iud.l.
ſed ⁊ ſi ſuſceperit.⁊.l.non videtur.C.de exceptio.l.ſi.⁊.ff.de iud.l.
ſ. Hec queſtio diffuſe tractatur de re iudic. inter monaſteriũ. vbi
dixi quod Bar.tenet in.d.l.ſed ⁊ ſi ſuſceperit.⁊ in.l.non videtur.
ff.de re iudi. ¶ Quidã, quod quidã ſunt actus, per quos in iudi
cẽ conſentitur, vt quando opponitur aliqua exceptio, per quam
petitur, ſaltẽ tacite, ſuper ea a iudice pronunciari: ⁊ ex tali actu,
etiã citra litis cõteſtationẽ inducitur iuriſdictionis prorogatio,
per dictã.l.ſed ⁊ ſi ſuſceperit.⁊ per.l.ſi.C.de exceptio. que dicit, ta
les exceptiones opponi ab initio debere. ¶ Quidã ſunt actus,
per quos nec tacite, nec expreſſe ſit cõſenſus in iudicẽ, vt quia pe
titur editio libelli, per quã intendit deliberare: ⁊ tunc dicit quod
per hunc nõ inducitur prorogatio: vt.d.l.non videtur. Et hoc te
nent docto.in.d.c.inter monaſteriũ.⁊ Hoſt.in Summa de exce
ptio. But.in.l.j.tenet opi.primã: ⁊ hec eſt cõmunior: quia exce
ptio dilatoria poteſt opponi vſq; ad litis cõteſtationẽ: ⁊ ideo di
cit quod dut tenendum eſt quod ſtatim prorogatur iuriſdictio,
eo quod in iudicẽ conſentit, ſed reuocabiliter vſq; ad litis conte
ſtationẽ. ⁊ hoc tenet Jo.An.in addi. Spe.in tit. de compe.iudi.
aditio.§.j.verſicu.quid ſi priuati.in princ.vij.col. Aut prorogat
demũ li.conteſtata. ⁊ poſtea prorogatio trahitur retro, ⁊ validat
ante geſta. vt dicit But.in.d.l.j.⁊ in.l.ſi conuenerit.ff.de iu.om.
iudi. vide opinio.has pleniſſime in.c.inter monaſterium.j.de re
22 iudi. ¶ †Uenio ad quartũ tertie partis principalis, ſcz nũquid
in omni ſpecie iuris habeat locũ prorogatio iuriſditionis: ⁊ pri
mo quid in cauſis meri, vel mixti imperij. Gl.iuris ciuilis cõmu
niter tenẽt qđ in talibus habeat locũ prorogatio iuriſdictionis,
dũ tamẽ perſona ſit habilis, ⁊ alias habeat cognitionẽ ſimiliũ
cauſarum. Ita dicit gl.in.l.j.C.de iuriſ.om.iud.⁊ in.l.j.C. vbi de
cri.agi oportet. vbi tex.⁊ in.l.j.in glo.fin.ff.de iudi. Idem Gul.⁊
But.in dicta.l.ij.ff.de iudi.⁊ in.l.Labeo.§.primo.ff.de arb. Ba.
aſſignat cauſam, quia progatio eſt permiſſa, nõ datio, aut trãſla
tio, ſi iudex alius habet imperiũ, hec eſt prorogatio ſi nõ quo ad
hãc ſpeciẽ, eſt trãſlatio, ſeu datio: ⁊ qđ iuris eſt in toto quo ad to
tũ, idem, ⁊c.ff.de rei vendi.l.que de tota. dicit tamẽ Gul. quod ſi
quis iudex eũ requireret vt puniret ad preiudicium ſui iudicis ⁊
publicũ, non potuit prorogatio quin poſſit eũ repetere vt punia
tur in domicilio ſuo: q2 hoc ius publicũ eſt, quod pactis priuato
rũ tolli non poteſt. ad hoc in aut. vt nulli iudicũ.§.ſi quis vero
cõprehenſorum.ff.de accuſa.ſi cui.§.eiſdem. plus tenet Jac.de
are.in.l.j.predicta, quod iuriſdictionẽ habẽs in aliqua ſpecie cau
ſarũ, nõ poſſet ad aliã diuerſam ſpeciem prorogare: vt ſi eſt iudex
maleficiorũ. non poterit in cauſa ciuili fieri prorogatio. Si eſt iu
dex mercãtie, vel alicuius certe cauſe, ad aliã nõ poterit fieri eadẽ
ratione. ad hoc allega.l.teſtamẽt.C.de teſtamen. vbi idem tenet
Cy. qđ eſt notãdũ. Et hec poteſt eſſe cauſa, quare laici iuriſdictio
nõ põt prorogari in clericũ: q2 nõ habet laicus cognitionem ſimi
lium cauſarum, que ratione perſone quaſi ſpirituales cẽſentur.
¶ Secũdo eſt videndũ quid in cauſis ſpũalibus, an poſſit fieri
prorogatio. Et ſi quidẽ non habet alias cognitionẽ ſpũaliũ, ple
nã, per iam dicta. Sed ſi habet cognitionẽ, quidam qđ non põt
fieri hec prorogatio: q2 hec poteſtas in ſpiritualibus proceſſit a ſolo
Deo, q̃m illa verba quodcũq;, ⁊ c.de trãſla.prelato.c.j. altera po
teſtas ab inferiorib9: vt.l.ij.§.deinde.ff.de origi.iuris. recitãt do
cto. alios hic dicere, ⁊ etiã Inn.ĩ.c.de cauſis. qđ poteſtas cogno
ſcendi in ſpũalibus progabilis eſt, ſed nõ poteſtas excõicãdi, aut
interdicẽdi, vel abſoluendi. nihil aliud allegat, niſi qđ talis pote
ſtas depẽdet a poteſtate clauiũ: ⁊ ſic hic vacat arg.a cõtrario. vel
poterit prorogari acceſſorie, vel progata iuriſdictione principali,
nõ principaliter. Et hoc hic placet Hoſt.de foro cõpetẽ.ſignifi
caſti.ff.de iudi.l.prima ⁊.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.iij. Idẽ hic abb.
põt tñ ſm Inn. prorogari poteſtas cognoſcendi an ſit iuſte vel in
iuſte excõmunicatus, ⁊ an excõmunicatus ſit puniẽdus. nec ob.
c.ſi.de in integ.reſti. quod de talibus non poteſt iri ad arbitros,
cũ ſit cauſa ſpiritualis.j.de arbitris.cũ contingat. Et ſic videtur
qđ nec iuriſdictio prorogari. Et ad hoc optime.C.de epiſ.aud.l.ſi
q ex cõſenſu. qui tex. videt facere iſtã differentiã. So. dicit Inn.
quod nõ eſt omnino hec cõſequentia bona: illud enim eſt propter
vtilitatẽ arbitrorũ. Que ratio ceſſat in iudicibus. Credo qđ cleri
cus cũ authoritate ſui iudicis in ſpiritualib9, etiã quo ad pote
ſtatem excõmunicandi poſſit iuriſdictionẽ prorogare. de fo.com
pe.ſignificaſti. Laicus autem an poſſit, eſt dubium nunquid poſ
ſet in ſpiritualibus. Et ſatis puto quod poſſet prorogare, etiam
abſq; licentia: quia non eſt in tãtum ſubiectus, ſicut clericus, ſal
uo q quo ad poteſtatem excommunicandi, per predicta. ã. in
quantum exigitur licentia ſui iudicis, ⁊ exigitur quod habeat
cognitionem ſimilium cauſarum. Hoſtien. tamen hic indiſtin
cte tenet quod non poſſit hoc abſq; licentia. De laico autem tẽ
poralis iuriſdictionis eccleſie an poſſit prorogare, poſſet dubita
ri: quia videtur quod nõ: quia tales cauſe tractantur ſecundũ ius
canonicũ. de appel. cum ſit Romana.⁊.c.ſi duobus. de foro cõ
pe. cum contingat.⁊.c.licet. Sed puto quod poſſit etiam abſq;
cõſenſu ſui ſuperioris: quia in tantũ nõ eſt ſubiectus ſicut cleri
cus. Et ſic ceſſat ratio.c.ſignificaſti. De poteſtate autẽ excõican
di, puto quod nõ poſſit prorogari principaliter. ſed ſic in conſe
quentiã: vt ſi aliquis prorogat iuriſdictionẽ iudicis eccleſiaſtici
quo ad illã cauſam, etiã ſi conſentiat excommunicari, vbi ſit cõ
tumax in illa, vt hic. ¶ Tertio eſt videndũ quid in penitentiali
bus. Dicit Inn. qđ hec poteſtas eſt improrogabilis abſq; con
ſenſu ſui iudicis, etiam in laico vt patet de peniten. omnis vtriuſ
q; ſexus. vbi caſus. ⁊ tacite improrogabilis eſt per forum ſortiri,
vt no.j.de rapto.c.j. ¶ Sed opp. imo videtur quod tacite valeat
prorogatio: quia ſi quis recedit de vna parochia, ⁊ commora
tur in alia, ſit de foro penitentiali ſecundi parochialis ſacerdo
tis. de parochijs.c.ſi. Sol. Hoc non eſt prorogare, ſed potius li
mitare naturalem iuriſdictionem, cum liceat mutare domiciliũ.
23 d.c.ſi.⁊ de ſepul.cũ quis.lib.vi. ¶ †Quarto quid in iuriſdictio
ne voluntaria, an prorogabilis ſit. Odof. tenet quod non quo ad
poteſtatẽ dandi tutorẽ. Allegat.l.muto.§.tutorum.ff.de tutelis.
Secus quo ad potentiam emancipandi: credo quod poſſit pro
rogari voluntaria iuriſdictio, niſi ſit de reſeruatis in priuilegiũ
principis: quo caſu in inferiorem ſatis puto ipſam improrogabi
lem: quia non habet cognitionem ſimilium cauſarum, per.l.j.C.
de iuriſdi.om.iudi. quo ad parem prorogari non poteſt abſq;
conſenſu ſui iudicis: vt eſt caſus in.c.per venerabilem.§.rationi
24 bus. qui ſi.ſint legi. ¶ †Quinto quid de poteſtate notariũ de
vno officio ad aliud, an ſit prorogabilis. Tenet Gul. quod non,
in.l.repetita.C.de epiſc.⁊ cle. Ad hoc.l.j.C.de ſportulis. De ma
teria vide de fide inſtrumento. cum P.tabellio.⁊ in cap.per ve
25 nerabilem. qui fil.ſint legi. ¶ †Sexto quid de notione arbi

tri an ſit pꝛogabilis. Gl. dicit ꝙ ſic: qꝛ talis ptās pēdet a partiū
cōſenſu. ff. de arbi. l. diē pferre. ⁊ l. arbiter ex cōpꝛomiſſo. ⁊ exigit
cōſenſus partiū, ⁊ arbitri niſi arbiter in moꝛa fuerit decidēdi cau
ſā ante tēpus cōpꝛomiſſi: qꝛ tūc pōt per partes cōpelli. ff. de ar-
26 bitris. l. ſi cum dies. pꝛimo reſponſo. ¶ † Venio ad quintū pꝛin-
cipale tertie partis pꝛincipalis an pꝛoꝛogatio poſſit per ſuperio-
rem impediri. Dic, pꝛinceps concedens indubitanter pōt pꝛoꝛo
gationē impedire: vt l. ij. §. ⁊ ſi iudex. ff. de iudiciis. inferioꝛ autē
habens poteſtatē non pōt ſubiectis impedire pꝛoꝛogationem:
cū hoc competat a iure in pꝛiuilegiū, ⁊c. lʒ quidā contra, pꝛopter
cōmodū ſpoꝛtularū. qꝺ perdit. Tenet pꝛimū Cyn. in l. ſi quis ex
cōſenſu. C. de epiſco. audien. Et hāc queſtionem ponit Jo. an. in
addi. Spec. in tit. de cōpe iudi. aditione. §. j. verſicu queritur. in
viij. co. vbi recitat opi. cōtra Guid. de ſuza. Pꝛimū verius credo
niſi iudex habeat cām iuſtam inhibendi, vt qꝛ velit in criminali
pꝛoꝛogare iuriſdictionē, vt nō puniret vbi deliquit, vel vt habe-
ret iudicem qui abſolueret. ¶ Per qꝺ apparet quid de ſexto, an
facta pꝛogatione iuriſdictionis, iudex ſuus ex officio poſſit pce
dere, qꝛ aliā eſt iudex. Et tenet Spec in ti. de cōpe. iudi. aditio.
§. j. ver. ſed nunquid. in. viij. col. qꝺ ſi eſt talis caſus, vbi poſſit ex
officio pꝛocedere, qꝺ pꝛocedere poterit nō obſtāte pꝛoꝛogatione.
Quod credo, vbi allegat iuſtā cām alias locus eſſet pꝛeuentioni.
27 de foꝛo cōpeten. pꝛopoſuiſti. ¶ † Ad ſeptimum, ⁊ hic venio ad
alii. j partē noſtre gl. in verſi. ſed pone. qualis ſit hec iuriſdictio p-
rogata, an oꝛdinaria. vel delegata, vel qualis, qꝛ pꝛima eſt delega
ta. Et arguit gl. ꝙ oꝛdinaria: qꝛ a lege data. ff. de iuriſdi. om. iud.
28 l. 2 qꝛ. ¶ † No. iſtā. que dat vnum ſignum cognoſcendi iuriſdi-
ctionē oꝛdinariā quod eſt verum, vbi lex concedit iuriſdictionē
noiter cōferēdo: ſecus aūt ſi extendendo. Gl. ſimilem habeo. ſ.
c. ſuſpicionis. dicā. j. tit. de offi. oꝛdi. cum ab eccleſiarū. tenet glo.
qꝺ eſt delegata ſicut pꝛima. Dat ſimile in pꝛecario. ff. de pꝛeca. l.
ſed ⁊ ſi manente. Per hoc dicit gl. qꝺ ſi pꝛima eſt talis nature ꝙ
29 ſit remota appellatio, erit remota etiā a ſecunda. ¶ † Nunquid
aūt ab iſta pꝛoꝛogata poſſit appellari. Dubitat Cyn. in l. ſi qui
ex cōſenſu. ex quo dati ſunt de cōſenſu partium. Sed tene ꝙ po-
terit: qꝛ licet ſit appꝛobata perſona, non dictū, vt patet ex nota.
ſ. c. ſuper queſtionū. ⁊ j. de teſti. pꝛeſentiū. non poſſet tñ recuſari,
vt dictis iuribus. Per hoc vr̄ qꝺ ſi eſt appellandū, qꝺ debet ap-
pellari ad delegantem. Spec. in tit. de compe. iudic. aditione. §. j.
verſicu. ſed ad quē. tenet in ſi. viij. col. qꝺ appellabitur ad ſuperio
rē eius, qui cognouit ex cōſenſu partiū: qꝛ gradatim eſt appellā
dum: ⁊ nō ad oꝛdinariū. Tene pꝛimū ſm diſtinctionē c. ſup que-
ſtionū. Dictū aūt Spec. pōt pcedere. qñ eſt pꝛoꝛogata iuriſdi-
30 ctio oꝛdinarij. ¶ † Per hoc infert quid ſi pꝛogata iuriſdictione
legati legatus remouet, ꝙ cū extinguat pꝛincipaliter, videt ex-
tingui etiā hic pꝛoꝛogata, adeo qꝺ ſucceſſoꝛ cognoſcere nō pote-
rit. Hoſt. j. titu. j. nouit. dicit ꝙ aut eſt facta pꝛoꝛogatio reſpectu
perſone, ⁊ cognoſcet legatus remotus, dum tñ nō ſit remotus ex
cā inhabilitante eū ad iudicandū. Si quo ad dignitatem, tūc co
gnoſcet ſucceſſoꝛ. Secūdū dictū nō placet: qꝛ legatus pꝛopꝛie nō
hʒ ſucceſſoꝛē, vt dixi. ſ. c. quoniā abbas. In epo bene pꝛocederet.
Pꝛimū etiā dictū nō placet: qꝛ iſta pꝛogata nō eſt alia a pꝛima
iuriſdictione, imo illi iuncta. Pꝛopter ꝙ puto qꝺ illa ſequit ſupe
rioꝛē reuocanti. Vel ex quo ſub nomine perſone extinguitur, ex-
tincta illa, ſup qua fundat in poteſtate. Tenet Spec. in ti. de cō-
peten. iudi. aditio. §. j. ver. quid ſi duo piſani. diſtinctionē Hoſt.
vt finito officio poſſit. aliā nō, ſm diſtinctionē Hoſt. ⁊ hoc ve-
rum dicit qñ ſub noie perſone poſſit, ſi alias in eo remanet pote-
ſtas iudicandi alias dicit qꝺ extinguit extincta pꝛincipali. Bene
dicit in poteſtate: qꝛ illa eſt oꝛdinaria, nec extinguit cuꝫ perſona.
¶ Per hoc apparet quid dicēdū an delegans reuocans delega
tum, cuius iuriſdictio eſt pꝛoꝛogata, poſſit cognoſcere de iuriſdi
ctione in delegatū pꝛoꝛogata. Cyn. in l. ſi qui ex cōſenſu. dicit qꝺ
ſic: ⁊ fuit opi. Pe. qꝛ ſicut cōtrahētes cū perſona pcuratoꝛis re-
ſpiciūt perſonā domini, ita qꝺ dñs poteſt agere ex facto ſuo, ſic
vident pꝛoꝛogantes reſpicere perſonā delegantis: argu. ff. ſi quis
cau. l. pe. Cōtrariū tenet Jaco. de ra. per. l. ſi quis arbitratu. ff. de
verb. ob. ⁊ hoc tenet Spe. in ti. de cōpe. iudi. aditio. §. j. verſic. ſed
quid in delegato. in. ij. co. ⁊ dicit ꝙ cognoſcet delegatus, ſi remo
tus eſt poſt liē cōteſtatā ex reliquiis pꝛimi mandati. Credo ꝙ ſi
pꝛoꝛogatio ſit facta ſub noie dignitatis, pꝛocedat opi. Pet. Si
ſub nomine pꝛopꝛio. poſſet pcedere opi. Spec. melius eſt tñ dice
re qꝺ iuriſdictio extinguatur, qꝛ fundata eſt ſuper pꝛima: qua ex-
tincta, ⁊ ſecūda extinguitur. Sed eſt dubiū an ſimpliciter pꝛoga
ta iuriſdictione alicuius iudicis quo ad quid, videatur eſſe pꝛo-
rogata quo ad poteſtatē cognoſcēdi, an quo ad ptātem etiā ſen-
tentiandi, ⁊ exequēdi. Dic ꝙ videt pꝛoꝛogata quo ad poteſtatē
cognoſcendi, ⁊ ſententiandi, ſed nō quo ad poteſtatē exequendi.
Caſus eſt notabilis, ⁊ ſingularis. Et ibi hoc dicit Bar. in l. epali.
C. de epiſ. audiē. Allegat bn. gl. in l. ij. ff. ſi quis in ius voca. nō ie.

Spec. in ti. de cōpe. iudi. aditio. in. §. j. verſi. ſed quis. in pꝛin. viij.
col. tenet qꝺ ipſe, ſi eſt oꝛdinarius, alias poterit exequi, alias de-
legās. Jo. an. in addi. ibi tenet poſt ſumo. qꝺ nō exequet, qꝛ nō eſt
iudex, ſed ſcribet iudici territoꝛij vt exequat. Alle. ff. de iuriſ. om.
iudi. l. fina. de cōſti. c. j. li. vj. ff. de bo. autho. iudic. poſſ. l. cū vnus.
§. fina. Et vide diffuſe hāc materiā in dicto. §. j. verſicu. dicimus
ſi partes cōſentiāt. ⁊ per Cyn. in l. ſi qui ex conſenſu. C. de epiſco.
audi. per alios docto. in l. j. ff. de iudi. dic ſi iudex nō hʒ alias po-
teſtatē exequendi, planū: qꝛ nō extenditur ex ſimplici pꝛoꝛogatio
ne, etiā ſi expꝛeſſe partes cōſentiāt vt exequat: qꝛ hoc nō eſſet ex-
tendere, ſed de nouo dare. Vel foꝛte ſpecifice poterit, qꝛ nō eſt da-
re. cū hoc ſit acceſſio, ⁊ conſecutiuum. ¶ Ad pꝛimum licet nō in
iſto iudice, ſed alias habet poteſtatē exequendi ſecūdum naturā
pꝛime poteſtatis pꝛoꝛogabit, vt in pꝛoꝛogatione de tempoꝛe ad
tempus delegati pape, ſi alias nō hʒ poteſtatē exequendi in iſtū,
qꝛ nō habet reos eius ſubiectas. tūc non pꝛoꝛogatur. Secus ſi ha
beat reos ſubiectas, licet nō perſonam, vt qꝛ perſonali conuenitur
de re ſui territoꝛij, ⁊ pꝛoꝛogat iuriſdictionē. Et ſic credo ꝙ in p-
rogatione de tempoꝛe ad tēpus pꝛoꝛogata ſit quo ad actum exe-
quendi: qꝛ eadē eſt iuriſdictio in pꝛoꝛogatione de perſona ad pſo
nam. In delegato no eſt queſtio. In oꝛdinario credo ꝙ pꝛoꝛoget
ad pꝛeiudiciū partiuꝫ, vt poſſit diſtingui quatenus in territoꝛio
inuenitur, ſed nō in pꝛeiudiciū iudicis, vt extra territoꝛium poſ-
ſit puniri. Et ſimiliter in pꝛoꝛogatione de loco ad locū. In pꝛoꝛo
gatione aūt de re ad rem in delegato poſſit pꝛoꝛogari, in oꝛdina-
rio non, quatenus adhuc pꝛeiudicat iuriſdictioni alterius iudicis.

1 ☞ Conſenſus partium quo caſu habilitet aliquem ad iudican-
dum alias inhabilem.
2 Annus ceptus quando pꝛo completo habeatur.
Peregerit, verbum denotat finem rei impletum.
3 Judices qui eſſe nequeant, etiam pꝛincipis reſcripto. nu. 5. ⁊ 6.
4 Judex an poſſit eſſe minoꝛ. xxv. annis.
5 Delegatus an debeat eſſe maioꝛ annis. xxv.
6 Arbiter debet eſſe etatis xxv. annoꝛum tempoꝛe compꝛomiſſi:
nec ſufficit qꝺ maioꝛ reddatur tempoꝛe compꝛomiſſi.

CUm vigeſimum.

Tria ſunt dicta. Pꝛimū. qꝺ ma-
ioꝛ. xx. annis a quocunqꝫ pōt dari delegatus. Secū-
dum qꝺ maioꝛ. xviij. datur a quocunqꝫ de partium
conſenſu. Tertiū, qꝺ pꝛinceps in quacunqꝫ etate delegat. Et ſuf-
1 ficiant hec tria dicta pꝛo notabilibus. ¶ † Nota caſum in quo
partium conſenſus alias inhabilem habilitat ad iudicandum.
2 ¶ † Gloſ. pꝛima querit an ſufficiat qꝺ vigeſimus annus ſit ce-
ptus. Gl. qꝺ non pꝛopter verbum peregerit, qꝺ de ſui natura de-
notat finē anni completum foꝛe. Simile ſupꝛa de electio. cap. cuꝫ
in cunctis. de regu. ad noſtram. cum ſimil. contra quod eadē glo.
oppono in verbo, argumentum. contra quod annus habeatur
ceptus pꝛo completo. ff. de muneri. ⁊ hono. l. ad Rempublicaꝫ.
Solutio. ibi in actu odioſo, per quem derogatur oꝛdinarie po-
teſtati: quo caſu annus ceptus non habetur pꝛo completo. Item
maioꝛ diſcretio requiritur in iudice, quam in munera, ⁊ onera ſu-
ſcipiente: ⁊ quanto iunioꝛ, tanto minus diſcretus: qꝛ inexpertus
eſt eoꝛum, que ſunt humanoꝛum actuum, vt dicit Ariſtoteles.
Vel ſecundum Jo. an. dic quod hic loquitur per verbum perege
rit, ⁊ ibi, ceperit. Et ſi dicatur, que ſit ratio. Dic, quia ſic placuit.
Unde in his, que pendent a pꝛincipis voluntate, non cogimur
3 dare rationē concludentem. de reſcriptis. ſi quando. ¶ † Querit
pꝛimo glo. ſecunda ex quibus cauſis non poſſit eſſe iudex, ⁊ que
ſunt impedimenta poteſtatis iudicandi, ⁊ vnde oꝛiginetur. Di-
cit, quidam impediuntur natura, vt mutus, ⁊ ſurdus, ⁊ perpe-
tuo furioſus: iſti diſcretione carent, vnde nō capiūt iudiciuꝫ, ſeu
rationem, a qua dependet ipſa iuſtitia. iij. q. vij. §. tria. ff. de iudi-
ciis. cum pꝛetoꝛ. §. non autem. Quidam lege, vt a ſenatu remotus
pꝛopter infamiam. Item moꝛibus, vt femine, ⁊ ſerui, non qꝛ ca-
reant diſcretione, ſed qꝛ ciuilibus non funguntur officiis: vt di-
cto. §. non autem. Dic de hoc vt not. Innocen. de reſcrip. ſciſcita
4 tus. ¶ † Secundo gl. in verbo, ex eo. querit an pubes poſſit eſſe
iudex. Videtur quod ſic, vt illis legibus a contrario: quia dicit
quod impubes non poteſt: ergo pubes poteſt eſſe iudex. Quod
non placet gl. Dic, adultum a pꝛincipe, ſiue oꝛdinarius, ſiue dele-
gatus eſſe poteſt: qꝛ eo ipſo ꝙ a pꝛincipe datus decernit pꝛinceps
perſonā legitimā. ff. de re iudicata. l. quidam conſulebat. maioꝛ
viginti annis poteſt dari a quocunqꝫ, etiā partibus non conſen-
tientibus, maioꝛ decimooctauo, ⁊ minoꝛ viginti pōt dari a quo-
cunqꝫ partibus cōſentientibus: eis non conſentientibus non po
teſt dari, niſi a pꝛincipe: minoꝛ decimooctauo ab alio, ꝙ a pꝛinci
pe, dari nō pōt, etiam cōſentientibus partibus, vt hic innuitur.
5 ¶ † Sed huic obſtat. l. quidā cōſulebat. vbi innuitur qꝺ ex con-
ſenſu

ſenſu minor decimoctauo dari poſſit delegatus. Sed dic ibi mi-
nor, dummodo ſit minor .xviij. Hoc tenet Hoſt. qui dicit ſtandū
huic interpretationi papali, quicquid dicant legiſte tenentes qđ
conſenſu partium poſſit dari iudex. ¶ Non obſtat lex prima. §.
pueritia. ff. de poſtulādo. vbi videtur ſufficere habere ſeptemde-
cim annos; quia ibi in aduocato, qui non poteſt in tantum preiu
dicare ſicut iudex, ⁊ agitur de publica honeſtate. Itē aduocatus
ſuſcipitur volūtarie iudex quādoqꝫ inuitus. Et per hoc damnat̄
opi. Azonis tenentis in perſona iudicis requiri eandē etatē, que
6 requirebat̄ in perſona aduocati. † Quid in arbitro. Dic ꝙ debet
eſſe etatis .xx. annorū, que requirit̄ ab ipſo initio. Nec ſufficit qđ
pendēte cōpromiſſo ſit factus maior. Et hoc, quia ꝙ ab initio non
tenuit, ex poſtfacto nō cōfirmat̄: vt. c. auditis. ſ. de elec. Facit re-
gula, qđ ab initio. de reg. iur. li. vj. In cōtrariū facit. quia eo ipſo ꝙ
partes litigant corā arbitro, conſentire de nouo videnť: ⁊ ſic ipſe
vt maior videt̄ acceptare, cū in iudicijs, ſeu cōpromiſſis quaſi cō
trahat̄. l. iij. §. idē reſpondit. ff. de pecul. Spe. in ſpe. de arbitro. §.
j. verſi. quid ſi pendēte. tenet primā partē, niſi de nouo in ipſum
cōpromittat̄. l. ſed ⁊ ſi in ſeruū. §. reſpōſo. ff. de arbi. Joā. an. ibidē
in addi. dicit ꝙ ipſe ſpecu. tenuit cōtrariū in. §. eo. ver. itē ſeruus.
per eandē. niſi exponat̄ ibi, cōſentiētibus partibus, ſcʒ per nouū
cōpromiſſum. Quod videt̄ placere Hoſt. in ſumma, de arbitris.
poſt prin. qđ nullū habet dubiū. Tamen glo. in. d. l. videtur velle
qđ ex conſenſu inducatur nouum compromiſſum Et ibi Jo. an.
videt̄ facere differentiā inter arbitrū, ⁊ delegatū. De quo dic vt
ibi. ad qđ vide no. in. c. dilectus. ſ. gl. ij. j. de preben. ff. de arbitris.
cū lege. lʒ det̄ iudex partibus ſtatim poſt .xviij. annū. Et eſt mira
bile: quia dignior eſt iudicis poteſtas, quā arbitri: quia habet ſolam
notionē. Unde vr̄ in iudice maior etas requiri. Et eſt ſimilis dif
ferētia: quia iudex infamis nō pōt eſſe, ⁊ tñ pōt eſſe arbiter. ij. q. vij.
§. tria. ⁊ c. infamis. Ratio, quia iuriſdictio datur a principe, vel ma
giſtratibus, arbitriū a priuatis. Itē quia multa remedia contra iu
dicem. appellatio, ſupplicatio, reſtitutio, ⁊ recuſatio: ſed non ſic
in arbitro. Ideo maior etas requirit̄, ne partes incidant in prom
ptum periculū. in auť. de iudicijs. §. quia vero. col. vj. Cōcludendo
materiā, maior .xxv. datur inuitus, ⁊ datus inuitus compellitur
dicere ſententiā, vt patet hic, ex quo ſimpliciter permittit̄ minor
.xxv. ⁊ maior .xx. poteſt dari partibus inuitis: ⁊ ſi ſentētiā dixerit
tenet nō tamen ipſam cogit̄ dicere, ſm Ho. ſed Inn. dicit hic qđ
cogit̄. Maior .xviij. etiā partibus cōſentientibus non datur, niſi
a principe: ſic nec maior .xviij. ſi fuerit minor .xx. niſi partes cōſen
ſerint, poterit dari: per conſequens nō cogitur, nec tenet ſentētia
ſed ſi partes in maiorē .xviij. minorem .xx. cōſentiant, valet dele-
gatio, ⁊ ſentētia, ſed nō cogit̄ illā ferre. Arbiter vero cōpromiſſa-
rius eſſe non poteſt minor .xx. quāuis partes cōſentiant: nec co-
gitur ferre ſententiā, nec etiā lata tenet: vt in gl. ij. Minor autem.
.xviij. dummodo ſit pubes, iudex ordinarius eſſe poteſt, ⁊ ſenten-
tia ab eo lata tenet: vt patet in. l. quidam. in fi.

1 Delegatorum plurium poteſtas ſimpliciter datorum expirat morte vnius.
2 Arbitri quo caſu delegatis equiparentur. nu. 8.
3 Arbiter dicitur habere officium, ⁊ morte vnius ex pluribus ſimpliciter ſimul datis expirat poteſtas plurium.
4 Delegatio recipit formam a delegante.
5 Compromiſſum formam recipit a partibus cōpromittentibus.
6 Impedito vno ex habentibus officium cōe, impediunť reliqui.
7 Juriſdictio delegata quo caſu expiret.
9 Executor teſtamentarius ſimpliciter nominatus morte alterius coexecutoris non impeditur exequi.
10 Procuratoribus pluribus ſimul ſimpliciter creatis, non impeditur alter procurare, etiam morte vnius, vel plurium.
11 Juriſdictio, que pluribus cōpetit, dicit̄ cōpetere oībus in ſolidū.
12 Arbiter vnus quando poſſit laudum ferre, ⁊ in arbitrio procedere in abſentia coarbitri.
13 Reſcriptum, per quod mandatur qđ quinqꝫ iudicent ſuper cauſa mercantie, cum clauſula quod factum a tribus teneat, deinde quedam cauſa alias non pertinens an teneat ſententia.
14 Delegatis quinqꝫ cum clauſula qđ factū a tribus teneat, deinde quedam cauſa ad illud officium non pertinens fuit delegata.
15 Delegatis tribus ſimpliciter, ⁊ ſine clauſula, an vno mortuo, vel infami, ſeu recuſato, aut excōmunicato, dicatur extincta iuriſdictio alterius viuentis, vt procedere nequeat.
16 Judicibus pluribus ordinarijs ſimul in vna ciuitate creatis vno mortuo non extinguitur officium alterius.
17 Diſpoſitio. c. vno. de offi. delegati in quibus procedat.

1 VNO. ¶ † Poteſtas plurū delegatorū, vel arbi-
trorū ſimpliciter datorū, expirat per mortē
vnius. Et prima pars ponit dictum. Secunda exce-
2 ptionem a dicto. ibi: niſi. ¶ † Not. caſum in quo arbi
3 tri, ⁊ delegati equiparātur. ¶ † No. quod arbiter dicitur habere
4 officiū. ¶ † No. tertio quod delegatio recipit formā a delegāte,
5 † et compromiſſum a partibus cōpromittentibus. ¶ † Nota
6 quarto qđ vno impedito ex habentibus officiū commune impe
7 diunť ⁊ reliqui. ¶ † Nota caſum in quo expirat iuriſdictio dele
8 gata. ¶ † Oppono qđ non pertineat ad titulū, quatenus dicit
de arbitris. Solutio. ſtamus cōtrario. Sed quia in pluribus cōue-
niūt delegatus ⁊ arbiter, qđ vtriuſqꝫ poteſtas eſt ſtricti iuris. ſu
pra cap. P. ⁊ G. ff. de arbitris. l. nō diſtinguemus. per totā legē.
ideo cōgrua fuit cōiunctio, ⁊ vtile fuit ſic coniūgere, ad euitan
9 dam ſuperfluitatem. Simile in. c. penul. de reſtitutio. in integrū.
¶ † Oppono ad idē de. c. ij. de teſtamen. libro ſexto. Solu. ibi in
executoribus teſtamentorū eſt ſpeciale fauore vltime volūtatis,
10 vt altero moriēte alter exequat̄. ¶ † Oppono ad idem de cap. ſi
duo. §. vltimo. de procurato. libro ſexto. Solu. Ibi loquitur de
pluribus procuratoribus ad cauſas ſpeciales, qui, etiā ſi dentur
ſimpliciter, habet̄ pro datis in ſolidū, ſecundū quod ibi dicitur:
11 hic in alio caſu. ¶ † Oppono ad idē, quia cum iuriſdictio compe-
tat pluribus, cōpetit in ſolidum. ſ. c. prudētiam. in princip. ⁊ qđ
ibi no. in gl. ſecunda. Solu. Illud de pluribus ordinarijs, hic de
12 pluribus delegatis. ¶ † Oppono ad idē quod dicit de arbitris.
c. ij. de arbitris. libro. vj. tenet proceſſus vnius alio abſente. Sol.
13 Hodie ſtatur illi capitulo, ⁊ eius limitationi. ¶ † Quero de que
ſtione facti, In officio mercātie erant quinqꝫ habentes poteſta
tē iudicandi ſub hoc forma, vt teneret qđ fieret a tribus ex eis:
quedā cauſa alias non pertinens ad illud officiū mandata fuit
iſtis .v. deinde anteꝗ̄ diffinirētur, officialiū numerus augmenta
tus ad .vij. ſub hac forma vt teneret qđ fieret a quinqꝫ ex eis: quo
facto tres ex primis quinqꝫ cū duobus adiūctis tulerunt ſenten
tiā in illa cauſa: querebatur de validitate ſentētie. In hac queſtio
ne. Primo inueſtigādū eſt qualis fuerit iuriſdictio mandata in
illa cā ſpecialiter. Secūdo, nunquid augmentū numeri immuta
uerit officium in preiudicium illius cauſe. Tertio, nunquid for-
ma tradita, que fuit tradita per legē ſecundā preiudicet illi cauſe.
14 ¶ † Quātū ad primū videtur cenſenda iuriſdictio delegata, per
l. ⁊ ſi pretor. ff. de officio eius, cui manda. eſt iuriſdi. pro hoc. c. lʒ.
de officio ordina. ⁊ de reſcriptis. cū aliquibus. libro. vj. Quāuis
enim is, cui mādat̄ iuriſdictio, ſit alias ordinarius, nō p hoc prohi-
bet̄ fieri delegatus: ⁊ ſi coniungitur ſibi cauſa, in qua alias nō ha
bebat poteſtatē, intelligit̄ eſſe delegatus: vt dictis iuribus. In cō
trariū qđ potius ſit ordinaria prorogata ad hanc cauſaʒ, qualis
eſt ordinaria. ff. de precario. l. ſed ⁊ ſi manēte. ſ. e. P. ⁊ G. lʒ enim
poſſet ordinaria iuriſdictio cōſiſtere in vna cā ſpeciali, quia conſi-
ſtit in vniuerſitate. de officio ordina. cū ab eccleſiarum. tamen be
ne pōt prorogari ad vnicaʒ ſpeciem. ff. de iudi. l. prima, ⁊ ſecūda.
⁊ l. de qua re. §. j. j. de foro cōpe. ſignificaſti. Pro hoc, quia quodli-
bet officium prorogari poteſt. ff. de ſolu. l. quero Et ſpecialiter qđ
iuriſdictio ordinaria prorogeť, in. l. prima. C. vbi de cri. agi opor-
tet. ¶ In ſecundo dubio arguitur quod ad illam cauſam, ſi pre-
ſupponimus quod fuerit poteſtas delegata, diſpoſitio generalis
ſequēs non preiudicat iſti ſpeciei. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. coheredi.
§. qui patre. de leg. iij. l. vxorē. §. codicillis. ⁊ §. Feliciſſimo. j. titu.
primo. ſtuduiſti. ¶ In cōtrariū eſt, preſupponēdo ꝙ fuerit pro-
rogata, ⁊ ſic ordinaria, ex quo immutat̄ poteſtas illorum .v. quia
amplius non habēt ordinariā ſub prima forma, ſed ſub ſecūda,
intelligitur mutata quo ad omnes effectus acceſſorie, ⁊ per cōſe-
quens quo ad illam cauſam. Pro hoc. ff. locati. l. cum in plures.
§. locator. ¶ Quo ad tertiū dubium an lex ſequens, per quam
fuit actus numerus, cōcernat cauſam inchoatā. Arguitur quod
non, per authen. in med. lit. ſacr. iuſſi. nos fieri, ⁊ ſupra de cōſtitu.
cap. ſecundo. ⁊ fina. In cōtrariū, quia hic nō agit̄ per. l. nouā de pre
iudicio illius cauſe. Sic dixi in qōne, quā formaui in dicto. c. fin.
de cōſtitu. de cōſultore aſſumpto, qui oʒ obſeruare legē, que emā
nauit pendente cauſa, per. l. de vſuris. ¶ Pro hoc fortiſſime, quia
ex quo augmentum fuit ab habentibus poteſtateʒ: quia ita preſup
pono, cum potuiſſent reuocare iudices ex toto, etiam quantun-
cunqꝫ pendente cauſa. ſupra cap. paſtoralis. §. preterea. l. iudiciū.
ff. de iudi. fortius potuerunt alterare. Dominus Bald. quo ad
primum conſuluit quod cenſeretur poteſtas ordinaria proroga-
ta, ex quo de mandato facta fuerit ab habentibus poteſtatem
prorogandi. Sed in hoc obſtat illud cap. licet. ⁊ cap. ad abolen-
dam. infra de hereti. tenendo quod poteſtas, que ibi conceditur
in caſibus, in quibus nō habeat, intelligat̄ delegata. Et pro hoc
tex. ibi in fine. ibi: a ſede apoſtolica delegatus. Et ſimilis tex. de
ſtatu regular. c. vno. lib. ſexto. Et hanc partem puto veriorem: quia
prorogatio proprie ſurgit a cōſenſu partiū, vt dixi plene in. c. p.
⁊ G. ¶ In ſcđo dubio conſuluit quod augmentum numeri in-
telligebat̄ factū etiaʒ in reſpectu cauſe que deciſio pendet ex pre-
cedente, ſcilicet preſupponendo qđ fuerit ordinario prorogata:
ſed tenēdo qđ fuerit delegata, obſtarēt rōnes. ſ. facte. Tamē quo
ad hoc poſſet defendi qđ etiam ſi intelligatur delegata mutato

numero perſonarū.vt durante qualitate prima,ſcȝ officiū:q: ſub
rōne officij fuit demandata,vt pmiſi,qꝺ augmentū numeri cō
cernit hāc cām,per no.in regula,rōni.de reg.iuris.lib.vi. ¶ Itē
q: mutatio perſonarū nō immutat nomen collectū,nec eius na-
turam.Idē eñ eſt populus paduanus,⁊ clerus paduanus,qui
fuit hinc retro ad ducentos annos,vel plures.ff.de iudicijs.l.p-
ponebaf.⁊.l.mortuo.de exſcriptis,ſi gratioſe.li.vi. Et in execu-
tione poteſtatis cōpetētis tali collegio,ſeu numero,pōderamus
tempus inſtans.vt ſi requirebatur maior numerus collegij attē
datur dies extenſionis. Et in hoc pūcto conſuluit dñs lapus de
caſtell'ione. ¶ Quo ad tertiū dubium cōſuluit qꝺ lex ſc'a facta
ſuper augmento numeri cōcernit cauſam illā etiam precedentem
per iura,⁊ rationes,que inducuntur in illa materia. ¶ Sed con-
tra omnia predicta vehemētiſſime arguo:q: ex quo extinctū fuit
officium de quinq;,fuit ergo eis omnis ptās cōpetens extincta.
Officium enim de ſeptem ſubrogatū,eſt nouū officium nō anti-
quū Nec eſt ſimile de populo,vel clero,qꝺ iſta ſunt collegia non
determinata ad certū numerū,⁊ ideo augmētū,⁊ diminutio nu-
meri nihil in eis immutat. Aut preſupponitur in queſtione qꝺ
erat certus numerus officialiū qui fuit actus in aliū numerū ſub
alia qualitate.ergo omnino eſt extinctū primū officiū Nā ſi eſſet
idem,nō eſſet ſuſceptibile cōtrariorū.j.de bapt.debitū.Cōtraria
aūt ſunt prima forma,⁊ ſecūda.De ſubtilitate iuris ſtandū eſſet
huic rationi,niſi in augmēto numeri dicanf ꝙ habeāt iſti aucti
cū primis omnē ptātem quo ad oīa,etiā que cōpetēt primis iure
ſpeciali:alias ſi hoc nō adderef,ꝑſuppoſito qꝺ iuriſdictio illius
cauſe intelligeref delegata,⁊ extincto officio de quinq; , eſſet ex-
tincta delegatio:ſicut extincto ſubiecto,extinguif qualitas ſibi
inherēs.de deſpon.impuberū.ad diſſoluēdū.vt deſtructa eccl'ia,
tollif cōſecratio eius.de cōſecra.eccle.vel alta.c.j.Sȝ tūc fortius
infertur ad id,qꝺ principaliter dubitaf,an ſentētia tenet:q: infer
tur qꝺ eſt nulla.Siue ergo dicas quod cauſa illa tranſeat ad nu-
merū ſequentē auctū,ſiue dicas qꝺ non,idem ſurgit effectus quo
ad illā ſententiā:q: dicendum eſt,eam eſſe nullam.Nā preſuppo-
ſito qꝺ remanſiſſet apud quinq;,ita qꝺ tres poterant iudicare,
tamen ex quo aſſumpſerunt quartū,non de primis ,ſed de duo-
bus auctis habet locū.c.ꝺ.c.cum ſuper,ſcȝ ꝙ potuit noluit.Te-
nendo aūt ꝙ tranſiuerat ad numerū auctū,fortius idē eſt dicen-
dum qꝺ nō fuit ſeruata forma tradita illi numero,cū deberēt eſſe
15 quinq;. ¶ † Gl.j.opp.qꝺ nō extinguatur iuriſdictio vnius mor
te.ꝺ.c.licet. Glo.cōcludit,ſi delegati dent ſine clauſula.vno mor-
tuo vel infami,vl' recuſato alter ꝑcedere nō pōt.Idē dicit Hoſt.
ſi alter ſit mutus,vel furioſus,vel depoſitus,⁊ ſcribatur perſone.
Secus ſi excōicetur:q: tunc iuriſdictio ſuſpendif:⁊ non expirat.
Ad hoc.ꝺ.c.prudentiā.§.ſexta.Ratio,q: iuriſdictio nō eſt ſolida
quo ad exercitium in omnibus,ſed habitus,⁊ vſus in eis eſt in-
diuiduus:⁊ pro tāto vno mortuo,vel impedito extinguif iuriſ-
dictio.Unus tñ poteſt alteri cōmittere vices ſuas:⁊ ſi ille cepit
vti iuriſdictione ante mortē ſubdelegantis,poterit cū altero ꝑce
dere poſtea:vt dicto.c.licet.Idē in pluribus arbitris,vt hic dicit
q: vno impedito alter negotiū expedire nō pōt. ¶ Predicta ve
ra,niſi aliud in compromiſſum,vel delegationē eſſet dictū ſcȝ qꝺ
vnus eſſet ſine altero:vt ſupra.c.cū ſuper.ff.de arbitris non di-
ſtinguemus.§.cum in plures. ¶ Per hoc dicit Io.an.reprroba-
tam opinionē Uber.de bobio,qui dicit qꝺ vno ex tribus arbi-
tris mortuo,duo procedere potuerunt.Ad textū in.§.itē ſi plu-
res reſpōdet qꝺ loquitur in abſente,qui preſens poſſet in ſuā ſen
tentiā trahere preſentes:ſed mortuus trahere nō poſſet in ſuā ſen
tentiā preſentes,⁊ viuos. ¶ Ad l.ſi quis arbitratu.ff.de verbo.
obl.reſpondet qꝺ loquitur cū in vnū tantū eſt cōpromiſſum.Di
16 cit Io.an.ꝙ ſubtiliter dixit ſed male,vt hic patet. ¶ † Poſt gl.
primā opp.qꝺ vno iudicū exempto de rebus humanis,nō expi-
ret iuriſdictio,vt no.de arbi.c.ſcdo.lib.vi.So.illud in ordinarijs
hic in delegatis.Secus etiā in ꝓcuratorib9 cauſarū ſpiritualiū.
de procu.ſi duo.§.vltimo.lib.vi.⁊ in executoribus vltimarū vo-
luntatum.de teſta.c.ſi.li.vj. ¶ Quero an procedat decre.ſiue ſint
duo,ſiue tres delegati.Dic quod ſic.ꝺ.c.cum cauſam,quia eadē
17 eſt ratio. ¶ † Quero an procedat in delegatis ab alio,quam a
principe.Dic quod ſic.Quid in arbitratoribus. Io.an.dicit ꝙ
idem.:q: idem eſt ratio.

1 Delegatus pape poteſt ſubdelegare,licet ſit datus ex officio,
vel partium conſenſu.
2 Delegantis finalis eſt intentus.vt nō intendat prouidere perſo-
ne,delegate,ſed rebus,⁊ expeditioni negotij,quod committit.
3 Iudex ex officio,etiā parte non petente,poteſt dare delegatum.
4 Delegatus principis recipit a iure poteſtatem ſubdelegandi.
5 Delegatus ſubdelegans conſocijs an poſſit eos compellere ad
ſubdelegationem ſubeundam.
6 Delegati de voluntate partium an,ſi alteri committant parte in-
uita,poſſint recuſari.
7 Delegatus vbi eſt epiſcopus cū inferiori,ſolet apponi clauſula
preelectiua.
8 Subdelegandi poteſtas non impeditur ex viribus clauſule pre-
electiue.
9 Delegata cauſa pluribus cum clauſula preelectiua alter ipſorū
non poteſt ſine preelecto,aut eius ſubdelegato procedere.
10 Subdelegandi poteſtas quare non impediatur clauſula preele-
ctionis.
11 Delegatus cum clauſula quod negotium perſonaliter exequa-
tur,conſenſu partium ſubdelegare poteſt.
12 Delegatus,etiam principis,non poteſt tribus caſibus hic ex-
preſſis ſubdelegare.
13 Induſtria,⁊ fides,ſunt qualitates perſonales.
15 Delegatus cum clauſula qꝺ negotium cum partium conſenſu
exequatur,an poſſit ſine partium conſenſu ſubdelegare.
16 Delegatus ad inquirendum poteſt ſubdelegare.
17 Delegari poteſt poteſtas prouidendi de miniſtris.
18 Delegare poteſt alteri,qui habet poteſtatem prouidendi.
19 Delegatus ad nudum miniſterium ſubdelegare non poteſt.
20 Subdelegandi poteſtas dependet a iuriſdictione.
21 Delegatus ad nudum miniſterium quando quis cenſeatur.
22 Legatus apoſtolice ſedis pōt ſubdelegare ad nuda miniſteria.
23 Delegatus ad nudum miniſterium an videatur habere actum
iuriſdictionis.
24 Quod per me poſſum,per alium poſſum,quomodo intelligaf.
25 Succeſſor meus an poſſit id,quod per me poſſum.
26 Miniſterialia abſq; iuriſdictione que dicantur.
27 Diſpenſationis actus an ſit iuriſdictionalis.
28 Delegatus ad citandum,⁊ teſtes recipiendum,an videatur ha-
bere iuriſdictionem.
29 Subdelegare non poſſunt cōmiſſarij,vel nudi miniſtri.
30 Delegatus nuncius miniſter in quo videatur habere iuriſdictio-
nem.
31 Delegatus ad certum miniſterium an poſſit de conſenſu par-
tium ſubdelegare.
32 Inſtrumentum manu aliena ſcriptum,tamen ſignatum per no-
tarium,qui illud retinuit,an valeat.
33 Notarius non poteſt committere inſtrumenti publicationem ex
toto alteri.

1 QUoniam. ¶ † Subdelegare poteſt dele-
gatus pape , licet datus ſit ex
officio,vel ex partium cōſenſu.hoc dicit.vſq; ad ver.
idem quoq; dicendum vel cum clauſula,quod ſi non
omnes,tu cum altero.Idem poteſt partibus cōſentientibus is,
cui cōmittitur negotium perſonaliter exequendū. Fallit in duo-
bus caſibus.Secus ſi ſibi commiſſum ſit nudum miniſterium.
Partes patent.Scd'a ibidem.Tertia ibidē aūt. Quarta ibi:
ceterum.Tota hec decreta.tractat materiam ſubdelegandi:⁊ cir
ca hoc decidit quattuor caſus,quorum trium cauſa impedies eſt
2 forma delegationis,quarti aūt natura rei delegata. ¶ † Ad pri-
mum nota finalē intentum delegantis in delegando:quia nō eſt
prouidere perſone delegate,ſed prouidere rebus , ⁊ expeditionī
negotij,ꝙ cōmittit.Et nota finalē intentū ad diſpoſitionis intel
lectū conſiderandū,⁊ q: actus agentium regulātur ab eorum in
3 tentu.Ad hoc.l.nō omnis.ff.ſi certū peta. ¶ † No.ij.qꝺ iudex ex
officio,etiā parte non petente.poteſt dare iudicem delegatū ter-
tium.Item poteſt ad partium inſtantiam,⁊ voluntatem.Et no
ta qꝺ dare ex officio,vel partium voluntate,non impedit pote-
4 ſtatē ſubdelegandi,nec per hoc videtur electa induſtria. ¶ † No.
iij.quod poteſtatem ſubdelegandi recipit delegatus principis a
iure.Et ſic patet etiā qꝺ ſolus delegatus principis habet pote-
ſtatē ſubdelegandi.Inferior ergo delegatus ſubdelegare nō pōt.
¶ Opp.ſecūdo qꝺ nullo modo poſſit ſubdelegare,ex quo erant
plures delegati:q: nō tenet proceſſus vnius ſine alijs,niſi ſit ad-
iecta clauſula,quod ſi non omnes,⁊c.vel alia cōſimilis.ꝺ.c.cauſam.
So.per.c.quāuis.ꝺ.eodem.q: nihilominus hoc poteſt,ſcilicet
ſubdelegare.Talis eñ poteſtas ſurgit a lege,⁊ nō ex vi cōmiſſio
nis.ꝺ.c.paſtoralis.in prin. ¶ Circa hanc partem primā gl.tāgit
vnum.videtur qꝺ delegatus ex officio,vel partium conſenſu pro
tertio nō poſſit ſubdelegare:q: ex quo papa eligit quē vt tertium
ex officio,videf ergo de eo ſolo confidentiam habuiſſe:⁊ ſimilr ſi
partes.Uidetur ergo induſtria electa.nō pōt igitur ſubdelega-
re:vt hic,in.ij.reſponſo.Gl.dicit qꝺ hec fuit ratio dubitādi,ſȝ rō
decidendi fuit in cōtrariū q: papa principaliter ex officio,vel ad
inſtātiā dando delegatū,vł voluiſſe ꝓuidere negotij expeditiōi,
⁊ nō videtur voluiſſe eligere perſonas iudicū,aut perſonis impe
trantibus ꝓuidere,vt per aliū negotiū non poſſit expediri:adeo
non videtur in dubio ſublatū ius ꝙ permittitur delegato princi
pis poteſtatē ſubdelegādi.Et aduerte,q: dicit gl.paſtib9 inuitis
non po

ſtinitis nõ poteſt ſubdelegare. Spe. in ti. e. §. ñ. ver. in caſibus. te-
net qđ licet a tera inuita poſſit, non vtraqȝ cõtradicẽte: q2 debet
ꝓuidere ſubdelegando, nõ grauare. Allegat arg. ff. de arbitris. l.
arbiter. Jo. an. ibi ſentit cõtra, ꝙ hec poteſtas indefinite ſibi cõ-
ceditur: nec d3 grauare ſubdelegando, imo aliquãdo ꝓuidere, licet
partes nõ velint. ¶ Nõ ob. lex, arbiter. q2 loquitur in arbitro, cuius
poteſtas a partibus pendet. Eſt tñ verũ qđ tertius datus ex offi
cio, vel conuentione partium, non poſſet ſubdelegare alteri, vel
vtriqȝ dato: im: vt ſcribit ſpecu. in tit. de lega. §. iiȷ. verſi. item po-
5 teſt ſuo. an. iiȷ. col. ¶ † Quero poſt gl. an delegatus ſubdelegans
conſocios eos poſſit cõpellere ad delegationẽ ſuſcipiendã. Doc.
hic qđ non: q2 ſolus non poteſt iuriſdictionem exercere. ṡ. c. cum
cauſam. Et ſi nõ poteſt par: ergo nec extraneũ. Idẽ egi. ṡ. c. pa-
ſtoralis. Credo contrariũ: q2 huic ſoli a lege datur poteſtas ſub-
delegandi, ⁊ in hac ſolus eſt: ergo ſi ſolus poteſt ſubdelegare, ſo-
lus poteſt cõpellere. Alias hec poteſtas eluſoria eſſet. Et ſic do-
meſtice diſputant, ar. ṡ. c. paſtoralis. hoc inquantũ cõtradicit, ne
ex defectu poteſtatis: ſecus inquantum cõtradicant, ne vulneret
6 iuriſdictio. ṡ. c. ſuper queſtionũ. §. ſi vero. ¶ † Quero an delegati
de voluntate partiũ ſi alteri cõmittant parte inuita, poſſint recu
ſari. Hoſt. dicit qđ licet valeat delegatio, forſan locus erit recuſa-
tioni hoc ſolo, ꝙ: õiter datus eſt: quaſi non ſit intentio delegãtis
qđ talis delegatio fiat cum effectu parte inuita. Nec obſtat hec li
tera: q2 licet delegare poſſet, non tñ ꝓuidere procedit: ergo recuſa
tio admittitur. ṡ. c. ſuper queſtionũ. §. verũ. Nõ obſtat ꝙ deluſoria
videbitur talis poteſtas q2 cũ verba cum effectu, ⁊c. q2 nõ eſt de-
luſoria, ſi neutra recuſat. Et hoc diffuſius proſequitur Hoſt. in
ſumma, eo. ti. §. qđ ſi eius officium Sed ſalua reuerentia Jo. and.
hec non placent, per hunc tex. niſi de quadam hon ſtate: ⁊ patet
aperte hoc eſſe contra textum, ⁊ rationem eius: q2 a iure hoc con
ceditur: ergo. Antonius de Butrio.

Idẽ quoqȝ dicendum.

Delegatus cum clauſula qđ ſi nõ
7 oẽs, tñ cũ altero: põt ſubdelegare. h. d. ¶ † No. primo qđ cõmu-
niter vbi delegatus eſt epiſcopus cũ inferiori, apponitur clauſula preele-
ctiua, q2 epiſcopus preeligitur: nõ qñ alius eſt delegatus. Ad hoc. ṡ. c. co'ã.
8 ¶ † No. ȷȷ. ꝙ ex viribus huius clauſule preelectiue non impeditur
9 poteſtas ſubdelegãdi, que cõpetit a lege. ¶ † No. iȷȷ. ꝙ cauſa dele
gata pluribus cũ clauſula preelectiua, alter ipſorum non põt ſine
10 preelecto, aut eius ſubdelegato, procedere. ¶ † Fr. de Zab op
ponit: q2 cũ clauſula preelectionis videtur electa induſtria perſo-
ne: ergo nõ ſubdelegat. j. duobus. §§. proximis. Sol. hec fuit ra-
tio dubitãdi: ſed ratio decidẽdi poſita eſt. ṡ. in prin. q2 potius ha
betur reſpectus ad negotia, quã ad perſonas. Gl. repetẽdo tex. di
cit ſolutã queſtionẽ, de qua alias dubitabatur. Et ex hoc infert
ꝙ ſi moriatur delegatus preelectus, non poterit alĩ procedere,
donec alius ei in dignitate ſubrogetur: vt in. c. qñ. Quod intelligo
quãdo fuit delegatus ſub nomine dignitatis, vt dicit illa decre.
quoniam alias expiraret poteſtas per mortem. ṡ. eo. c. duo, ⁊c.

11 Is autem.

¶ † Delegatus cũ clauſula qđ negotium
perſonaliter exequatur: cõſenſu partiũ ſub-
delegare poteſt, niſi vbi ad commodũ publicũ induſtria videtur
electa. h. d. ⁊ nõ diuiditur aliter, niſi ꝙ ponit duplicẽ exceptionẽ.
12 Secũda ibi: preter. ¶ † No. duas regulas. Prima, ꝙ qñ negotium
cõmittitur perſonaliter exequendũ, ſi cã concernit ſolum vtilitatẽ
priuatã, electa videtur induſtria: ⁊ per hoc excluditur poteſtas ſubde
legandi abſqȝ conſenſu partiũ: cũ conſenſu vero bene poteſt fieri
ſubdelegatio. Et ex hoc apparet ꝙ a forma data ab homine, vbi
fundatur ſuper fauore partiũ, poſſunt partes ſuo cõſenſu recedere.
Hic eſt caſus pro dicto Inn. ṡ. c. prudentiam. ¶ Secũda regula eſt
ꝙ cum negotium eſt graue, ⁊ concernit vtilitatẽ publicam, electa
videtur induſtria delegati, ⁊ efficitur negotium in ſubdelegabile
etiã cum partium voluntate. Et ſic apparet ꝙ a forma hominis
non poteſt partium voluntate recedi, qñ forma eſt fundata ſuper
publica vtilitate: ⁊ hoc, q2 tũc ſtudioſa cenſetur. Tex. ponit exem
pla, inter que no. qđ dicit de inquiſitione. ¶ Tertia regula ſit, ex
qua apparet cõcluſio precedentiũ, quod vbi electa eſt, vel verbis,
vel negotii qualitate, perſone induſtria, negotiũ efficitur indele-
gabile, ita qđ non poteſt per alium expediri: ⁊ tunc non procedit
13 regula, qui per alium, ⁊c. ¶ † Not. quod induſtria, ⁊ fides, ſunt
qualitates perſonales, in quibus raro reperitur hominum con-
14 curſus. Ad hoc. ff. de ſolu. inter artifices. ¶ † Oppo. de cõtrarie
tate litere. Nam in prima dicit qđ poteſt ſubdelegare cõſenſu par
tium, licet ſit mandatũ vt negotiũ perſonaliter exequatur: in ſecun
da dicit oppoſitum. Gl. ſoluit multipliciter. Una ſolu. datur per
gl. in verbo, vt perſonaliter, que eſt hec, qđ mãdatur tũc negotiũ vt
perſonaliter exequatur. Ex his verbis videtur induſtria electa: q2
perſona videtur ꝓcogitata, ⁊ preponderata. Allegat gl. multas cõ
15 cor. que videbuntur legendo gl. ¶ † Nõquid aũt tunc poſſet fieri
ſubdelegatio abſqȝ partiũ conſenſu: nam de partium conſenſu, ſi
negotiũ eſt leue, poteſt fieri ſubdelegatio. ⁊ ſic loquitur prima pars.
Si negotiũ eſt graue ẽt de cõſenſu partium nõ poteſt fieri ſubdele
gatio: q2 circa maiora cautius, ⁊c. Gl. allegat iura. ⁊ hic eſt prima
ſol. Et dicũt hic docto. ꝙ dicatur negotiũ graue, aut leue, relinquẽ
dum eſt iudicis arbitrio. ¶ Secũda ſolu. ponitur per gl. in verbo, in-
quiſitioni, vt dicatur ꝙ quandoqȝ negotiũ cõmittitur inter partes,
⁊ tangit partes, ⁊ iniungitur delegato vt negotiũ perſonaliter exe-
quatur: ⁊ tũc põt de cõſenſu partiũ ſubdelegare: q2 ex quo ibi ſunt
partes, eorũ cõſenſus aliquid põt operari circa poteſtatem ſubdele-
gandi. Qñ ȝ negotiũ cõmittitur nõ inter partes, ſed ex officio, q2
ibi nõ ſunt partes, non poteſt negotiũ iſtud ſubdelegari: q2 cõſen
ſus partiũ ibi nihil põt operari. ¶ Tertia ſol. ponitur per eandem
gl. in verbo, ego. ⁊ ibi gl. dicit ꝙ prima pars loquitur, quãdo ne-
gotium tangit priuatã vtilitatem, quo caſu priuatus poteſt iuri
ſuo renunciare. Secũda pars loquitur, qñ tangit publicam vtilita
tem, cui nõ põt priuatus renunciare, ⁊ forme circa illã datã: ideo
tũc nihil operatur. de fo. cõpe. ſi diligenti ¶ Dic, quãdoqȝ com
mittitur negotiũ ſimpliciter, nec adiungitur vt perſonaliter exe-
quatur: ⁊ tũc dicunt quidã qđ non videtur electa induſtria: ideo
põt alteri ſubdelegari ſm quoſdam. Tu dic qđ diſtinguendum
eſt an negotiũ ſit arduũ, ⁊ nõ cõiter p oẽs expedibile: ⁊ videtur ele-
cta induſtria. Si leue, ⁊ cõiter per alios expedibile, non vr electa
induſtria: ideo poteſt ſubdelegare, ſecundũ Inn. hic ad hoc tex.
eo. ti. is. cui. §. j. lib. vȷ. Que aũt dicantur negotia parua, vel magna
⁊ per alios nõ expedibilia, hic relinquitur arbitrio iudicantis, ſm
Hoſt. ¶ Quãdoqȝ cõmittitur negotiũ, ⁊ adiungitur vt perſona
liter exequatur, vel aliud ſimile: ⁊ videtur electa induſtria. Sed an
tunc poſſit ſubdelegare. Dic ꝙ aut negotiũ cõmittitur expediẽdũ
ex officio, ⁊ nõ inter partes: ⁊ non põt ſubdelegare, qñ eſt graue.
Secus qñ eſt leue. ṡ. c. venerabili. Aut cõmittitur expediẽdũ, ⁊ in-
ter partes ⁊ tũc aut negotiũ cõcernit vtilitatẽ priuatã: ⁊ põt ſub-
delegari de cõſenſu partiũ, nõ abſqȝ cõſenſu. Aut negotiũ cõmit
titur inter partes, ⁊ cõcernit vtilitatẽ publicã: ⁊ dic ꝙ nõ poteſt
ſubdelegari, vt hic in vltima ſolu. ibi: ergo nec ẽt cũ cõſenſu. Nec
16 diſtingue leue a nõ leui: q2 vtrobiqȝ eadẽ eſt ratio. ¶ † Op. poſt
gl. ꝙ delegatus ad inquirendũ ſubdeleget. ṡ. c. venerabili. So. hic
dictum fuit vt negotiũ perſonaliter exequatur: ⁊ idem ſi alia ver-
ba equipollẽtia ꝑferantur: vt de induſtria tua plenius cõfidentes:
⁊ ſimilia, ⁊ ibi mãdata erat inquiſitio de ſuſpecto, non vt penitus
amoueretur: hic vt amoueretur, ꝙ eſt maioris preiudicii. Sic ⁊ tuto-
ris datio nõ demãdatur. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. nec mandã-
te. ⁊ tñ cognitio de ſuſpecto, tanqȝ ſimplex, demandatur. ff. de offi.
eius, cui man. eſt iuriſd. l. cognitio. Prima plus placet Hoſtien.
17 quelibet eſt bona ¶ † Opp. iȷ. qđ poteſtas ꝓuidendi eccleſie de
miniſtris poſſit delegari. j. c. is, cui. li. vȷ. So. cõtrariũ ꝓcedit, quã
do mandatur ꝓuideri de certa perſona de incerta eccleſia: quo caſu
nõ ponderatur vtilitas publica, ſed priuata: q2 principalis inten
tio eſt ꝓuidere perſone, ideo põt fieri ſubdelegatio. Secus eſt vbi
certe eccleſie de incerta perſona mandatur prouideri: q2 tunc hoc
negotiũ eſt indelegabile: q2 videtur ponderata vtilitas publica.
18 ¶ † Opp. iȷȷ. ꝙ habens poteſtatem prouidendi poſſit alteri de-
legare: vt. ṡ. de elec. cum cauſam. ⁊ eo. ti. q2 propter. So. contrariũ
loquitur ſecundũ Hoſt. quãdo poteſtas cõpetit de iure cõmuni, q2
tunc locus eſt cõmiſſioni: hic autẽ loquitur, quãdo competit rõne
cõmiſſionis facte ab homine. Et rõ, q2 primo caſu poteſtas cõ-
petit iure proprio, quo caſu poteſt per alium, qđ per ſe: hic quan-
do competit iure delegato, ⁊ alterius, quo caſu nõ põt, vbi eſt ele
cta eius induſtria ex vi verborũ, aut natura materie. Sic ratio ra
tionis, q2 vbi poteſtas cõpetit iure meo, poſſum facere ad libitũ.
C. mandati. in re mandata: ſed vbi iure alieno, nõ ſic: q2 ille, cui cõ
mittitur ab homine, nihil proprium habet: vt. l. j. §. j. ff de offic.
eius, cui manda. eſt iuriſ. ⁊ no. j. proximo. §. ſcilicet ceterum.

19 Ceterum.

¶ † Delegatus ad nudũ miniſteriũ ſubde
legare nõ poteſt. hoc dicit. Et nõ diuiditur.
¶ No. hic clauſulam, ꝙ habens poteſtatem delegatam nõ ſub-
delegat, qñ eſt delegatus ad merum articulum: ⁊ ſic delegatus ad
20 merum articulum non ſubdelegat. Sit ratio. † q2 poteſtas ſub-
delegandi pendet a iuriſdictione. l. ſcđa. ff. de iuriſdi. omnium iudi
21 cũ. ergo habens nudum miniſterium non ſubdelegat. ¶ † Nota
hic quedam, que ſunt nuda miniſteria, ſcȝ abſoluere, excommu-
nicare, diſpẽſare, ⁊ ponderare. Nõ eſt ergo actus diſpẽſationis iu
riſdictionis. de quo qui fil. ſint legiti. cap. per venerabilem. Item
22 penitentias iniungere. ¶ † Not. quod legatus apoſtolice ſedis
23 etiam talia poteſt ſubdelegare. ¶ † Oppono quod in omnibus
caſibus in tex. enumeratis preterqȝ de predicatione crucis, dicatur
fieri nõ nudus miniſter, ſed delegatus cum iuriſdictione: nã excõ
municatio debet fieri cum cauſe cognitione. de ſenten. excom. ſa-
cro. ⁊ c. medicinalis. li. vȷ. ſic ⁊ abſolutio. e. ti. cũ deſideres. Sic ⁊

diſpẽſatio.j.q.vij.tali.⁊.c.exigũt.ẽ.de tempo.or.cũ dilectus.So. fateor ꝙ poſſunt talia cõmitti cũ iuriſdictiõe. Pro hoc cle.vna.co.ti.⁊ tũc poſſunt ſubdelegari:⁊ ibi etiã poſſunt cõmitti tãquã
24 nudũ miniſteriũ:⁊ ſic loquit̃ litera noſtra. ¶ † Secũdo circa idẽ obuiat.q: regulariter qḋ poſſuꝫ per me poſſum per aliũ:vt patet in regula.põt quis per aliũ.cũ cõcor. Dicit hic Inn.examinãdo duo. Primũ,an qḋ poſſum per me poſſim per aliũ.me.cõmittẽte. Scḋo,an id,qḋ poſſum per me,poſſit alius mihi ſuccedẽs. Primo caſu dic aut loquunt̃ in actibus tẽporalibus mere,⁊ extraiudicialibus:⁊ ꝓcedit affirmatiue regula. Aut in actib⁹ ſpũalibus,⁊ iuriſdictionalib⁹,ſeu qui in iudicio expediunt̃:⁊ tũc aut poteſtas cõpetit ex iure proprio,⁊ põt quis per aliũ ꝙ põt per ſe. Aut cõpetit iure alieno:⁊ regulariter quis nõ poteſt per aliũ qḋ põt per ſe,niſi hoc appareat a iure cõceſſum ſicut eſt in delegato a principe,cui apparet a iure conceſſum vt poſſit ſubdelegare:vt.ẽ.c.paſto:alis.⁊.c.ſup queſtionũ.⁊ q: hoc permittit̃ a iure in delegato miſto,in delegato miniſteriali non ꝓcedit,vt hic:⁊ ideo ſecus ſi certũ miniſteriũ iudiciale,vel quaſi demandat̃:q: tũc eſt
25 iudicis delegantis intẽtio ꝙ alteri nõ ſubdeleget̃. ¶ † Secundo caſu an mihi cõmiſſum ꝙ poſſum per me,poſſit meus ſucceſſor. Si eſt cõmiſſum ſub nomine propriu,planũ qḋ nõ.ẽ.qm̃ abbas. Si ſub nomine dignitatis,aut ex verbis cõmiſſionis põt apparere qḋ electa eſt induſtria mea,⁊ nõ tranſit ad ſucceſſorẽ. Si nõ appareret ex verbis,dic qḋ ſi negotium nõ eſt nudum,⁊ eſt pariter per aliũ expedibile cõmuniter,vt recipere teſtes,non vr̃ electa induſtria,⁊ tranſit ad ſucceſſorẽ.in au͂.vt nulli iudi.§.hoc vero iubemus.colla.ix.C.de caducis tollen.l.j.§.ſi. Aut negotiũ non eſt pariter per aliũ expedibile:⁊ tũc dic qḋ nõ tranſit ad ſucceſſorem. Exemplũ,predicare verbũ dei,iniungere penitẽtias,diſpẽſare cũ irregularibus:q: in predicatione exigitur qḋ perſona ſit potens opere,⁊ ſermone.de voto.magne.§.j.de ſta.mona.cũ ad monaſterium.§.porro. In penitentia exigitur qḋ ſit diſcretus,⁊ cautus.de peni.dĩs.§.ſacerdos. In diſpenſatione exigitur hõ,qui nõ ſperet in pecunie theſauro. Tales de facili nõ inueniunt̃. Alleg.dictã.l.vnicã.§.ſin autem.C.de cad.tol.ff.de ſolu.inter artifices. ¶ Hoc vltimũ nõ placet Hoſt.q: eo qḋ ſcriptum eſt dignitati,videt̃ ſcriptũ ſucceſſori potius,quã perſone:vt.ẽ.c.quoniam. Et in dubio preſidentes dignitati reputant̃,⁊ preſumuntur ꝓuidi,⁊ honeſti,⁊ diſcreti:vt no.de reſcriptis.diſpendia.lib.vj. Nec refert quomodo expediat̃,dũmodo bene,⁊ ſcḋm intẽtionẽ delegantis expediat̃ negotiũ:vt no.de reſcriptis.eam te.c.ſuper literis. ¶ Si negotiũ eſt nudum,vt certũ miniſterium iudiciale,vel aliud,dicũt aliqui qḋ non tranſit ad ſucceſſorem indiſtincte:q: nõ ille,cui cõmittitur,hoc facere videtur,ſed potius ille cui cõmittit:⁊ ideo ille,cui cõmittitur,hoc per alium expedire nõ poteſt,ne alter loco eius,vel etiã ipſe per aliũ repreſentet̃,vel q: intẽtio cõmittentis cõtraria eſt. Certe non credo qḋ ſit intentio contraria,qḋ ſi committit ſub nomine dignitatis,ideo ſatis credo
26 quod procedat precedens diſtinctio. ¶ † Super tex.eſt videre que dicant̃ miniſterialia abſq; iuriſdictione:⁊ primo diſcurramus ſingula dicit̃ hic primo qḋ predicare crucẽ eſt planũ qḋ hoc eſt nudum miniſteriũ,ideo non poteſt delegari. Sed eſt dubium quid de viſitatione.gl.de offi.ordi.ſi epiſcopus.lib.vj.in gl.ij.tenet qḋ ſi viſitatio cõpetit iure ordinario,poteſt delegari:ſecus ſi delegato. Dicit ſecundo litera qḋ nudũ miniſteriũ eſt excommunicare,vl' abſoluere. Huic obuiat,q: talia nõ poſſunt abſq; cauſe cognitione expediri:vt.ij.q.j.nemo.de ſenten.excom.ſacro. So. dic qḋ excõicare,eſt miſtus articulus,ſed denũtiare nudus. Intellige ergo hic de denuntiatione. Vel intellige qñ cõmittit̃ promulgatio excõicatiõis iam cognito de cauſa,ita qḋ nõ reſtat niſi labialis pronũtiatio:⁊ hoc qñ papa,vel illuſtris hoc cõmittit,ꝙ hoc põt.C.de ſenten.ex periculo recitãdis.l.ij.vel.j.in ſi. Et hoc caſu talis actus dicit̃ nudus articulus. Idẽ tenet Vincen.in illo
27 cui cõmittit̃ vt ſuſpẽdat.xx vij.q.j.ſi cuſtos. ¶ † Sequit̃ de actu diſpenſationis,q: hic eſt nudus articulus. Hoc tẽperant docto. verũ,qñ diſpenſatio cõmittit̃ ſine cauſe cognitione,vel ſiat preciſe:alias cũ in ea exigit̃ cauſe cognitio,⁊ expreſſio,eſſet miſtus,⁊ ſic eſſet actus iuriſdictionalis. Unde dicũt docto.hic ꝙ enumerant̃ aliqua,q̃ ſui natura ſunt nuda miniſteria vt iniũgere penitẽtias,⁊ ꝑdicare aliqua,q̃ per accidẽs,vt q: ſui natura ſunt miſta ſ; ꝑciſe mandant̃ abſq; cognitione,vt diſpẽſare,abſoluere,⁊ excõicare. Dicũt quidã ꝙ prouidere de beneficio,etiã eſt nudus articulus,vt dicit Inn.hic.hoc nõ placet Hoſt.hic:q: in hoc exigit̃ cognitio.de reſcriptis.cũ adeo.de eta.⁊ quali.accepimus. Per qḋ dicit̃ qḋ poſſet ſubdelegari,ſaluo qḋ habet̃ in clemen.eo.tit.c.j.⁊ in.c.is,cui.li.vj.qñ,ſc; mandatur prouiſio cũ clauſula que potius ſonat in monitionẽ.de quo dic vt ibi.⁊ in dicto.c.is,cui. Et hoc potius puto:q: eſt in eius facultate an aſſumat iudicis
28 partes,vt no.j.de p̃ſumptio.c.ſi.⁊ in dicta clemẽ.j. ¶ † Sed eſt dubiũ quid in aliis actib⁹ iudicialib⁹,puta in actu cõmiſſionis citationis,aut actu receptionis teſtiũ. Hic Inn.dicit quod quecunq; pars iudiciorũ cõmittitur,ſemper iuriſdictio intelligitur eſſe cõmiſſa,ſiue ſit citatio:q: ipſe vtet̃ iuriſdictione ad terminũ prorogandum,vel imminuẽdum,ſi ſuperior nõ ꝓhibet:⁊ in precipiẽdo citato qḋ corã citatore cõpareat,⁊ ad alia huiuſmodi ſcḋm Inn. Hoc nõ placet Hoſt.q: dicit quod nõ eſt vti iuriſdictione,ſed mandati executiõe. Unde nec de his vel aliis põt ſe intromittere,niſi receperit in mandatis. Dicit etiã Inn.per regulã predictam qḋ receptio teſtiũ non erit actus nudus:q: recipit iuriſdictionẽ ad teſtes cogendos,⁊ a falſo cõpeſcendos.C.de teſtibus.l.nullum. Hoc non placet Hoſt.q: talis miniſterialis non habet hanc poteſtatẽ,niſi expreſſe cõmittatur:vt.l.nullũ.C.de teſtibus.loquit̃ de teſtibus tamẽ circa hoc tene quod dixi.ẽ.c.ſuper que-
29 ſtionum.§.j ¶ † Oppo.cũ gl.qḋ poſſunt iſti ſubdelegare:q: poteſtas ſubdelegandi cuilibet cõpetit a iure,vt.ẽ.c.ex literis So. dicit gl.qḋ nõ poſſunt ſubdelegare,qui ſunt cõmiſſarij,id eſt nudi miniſtri,vt hic:⁊ cõtrariũ loquit̃ in nõ miniſterialibus,ſed habẽtibus iuriſdictionẽ. Cõcludit ergo gl.duo,qḋ nudus miniſterialis non ſubdeleget. Secundo,qḋ iſti,de quibus hic,ſint nudi miniſteriales. ¶ Circa primum docto.hic concludunt qḋ quandoq; miniſteriũ eſt puri facti abſq; poteſtate iuris,vt portare litigna:⁊ hoc põt quis alteri ſubdelegare. Aut cõpetit ex poteſtate iuris.⁊ tunc aduerte hic,q: docto.dicũt qḋ diſtinctio precedentis.§.habeat̃ hic pro repetita,ſc; q: aut negotiuꝫ eſt magnum,⁊ arduuꝫ,in quo videt̃ electa induſtria:⁊ nõ poteſt fieri ſubdelegatio. Aut eſt leue,⁊ nõ videt̃ electa induſtria:⁊ poteſt ſubdelegari. ¶ Credo qḋ nudus miniſterialis indiſtincte nõ poſſit ſubdelegare poteſtatẽ iuris ſibi competentẽ,poſſet tamen circa nudum miniſteriũ aliquod implendũ,qḋ ſonat in merum factum,alteri
30 committere,vt eſt caſus.ẽ.c.ex literis.de dolo.c.ij. ¶ † Secundo dicit gl.qḋ hic enumerata ſunt nuda miniſteria,nec in talib⁹ competit iuriſdictio. Hoc videtur falſum,q: nudus miniſter recipit iuriſdictionẽ.ẽ.c.ex literis.⁊ ibi fuit notatum:alias illa poteſtas eſſet eluſoria. Sol.dicit gl.qḋ nudus executor reſpectu articuli principalis nullã habet annexã iuriſdictionẽ nec quo ad poteſtatẽ ſubdelegãdi,ſed accidẽtaliter extra articulũ in defenſione ſue iuriſdictionis,⁊ poteſtatis,bene recipit iuriſdictionẽ:vt no.in.d.c.ex literis.dic ſecundũ Hoſt.quod qñq; executor nudus datus eſt cũ clauſula Cõtradictores,⁊c.⁊ talis ex vi clauſule nõ principalis cõmiſſionis poteſt iuriſdictionẽ exercere,⁊ cenſuraꝫ eccleſiaſticã. Aut eſt datus abſq; clauſula,delegãs tñ cõmiſit in illo articulo ex toto vices ſuas:⁊ idẽ. Sic poteſt intelligi.c.ex literis. Aut cõmiſit ſimpliciter nudũ articulũ:⁊ tũc ipſe Hoſt.tenuit qḋ nõ poſſet iuriſdictionẽ exercere,per hunc tex.gl.contra Vin. placet dictũ gl.tamen dicit ꝙ aut miniſterialis talis exerceꝫ hoc officiũ preſente papa cõmittente:⁊ nõ põt exercere iuriſdictionẽ,ſed hꝫ referre,⁊ ſic ſeruat̃ in curia. Si abſente,ſicut ſunt hi,qui dant̃ per prouincias,põt exercere modicã coercionẽ,l; enim in abſentia,quod non licet in preſentia. Unde ⁊ proconſul.in porta rome deponit imperiũ.ff.de officio ꝓcõſul.l.ſi.⁊ preſes nõ cõmittit ea,que ſunt meri imperij,niſi ꝓficiſcẽdo.ff.de officio eius.cui man.eſt iuriſ.l.j. Ad hoc de offi.ordina. Romana ad ſi. Hoc intelligit̃,vbi mandat̃ aliquid,qḋ cõpetit ad executionẽ,vel officiũ
31 eccleſiaſticũ:ſecus ſi mandat̃ vt emat ligna. ¶ † Ultima gl.colligit argumentũ,⁊ clara eſt. Vide.l.oi.in ſumma.⁊.c.minor. Nunquid aũt certũ miniſteriũ poſſit quis delegare de cõſenſu partiũ:tangit Inn.de teſtibus.cap.cauſam.ij vbi tenet qḋ talis ſubdelegatio fieri poteſt de conſenſu tacito,aut expreſſo. Ex predictis deciditur an ep̃s deputatus ad purificandam gratiam in forma pauperum,cui eſt data poteſtas qḋ in caſu,in quo nõ poſſit,alij ſunt deputati:ſi deleget vices ſuas,tenet delegatio,⁊ factum per alios,illo non faciente,ſed cõmittente,non valet:q: intelligit̃,ſi nõ faciat per ſe,vel per aliũ,ex quo põt:vt in clemẽ.ꝑnina.de offi.
32 delega.⁊.c.is,cui.eo.ti.lib.vj. ¶ † Per predicta deciditur queſtio facti. Notarius inſtrumentum per ſe rogatũ fecit ſcribi,cum eſſet prepeditus,per alium notariũ,cui ſe ſubſcripſit:nunquid tenet inſtrumentũ. Videtur qḋ non,per tex.hic in fine,qui expreſſe probat qḋ nudum miniſterium nõ eſt commiſſibile,ibi q: non iuriſdictio. Itẽ per id,qḋ habetur in au͂t.de tabel.poſt princip.iiij.col. Tertio ad idem,q: induſtria perſone videt̃ electa.ꝓ hoc hic tex.in verſiculo,preter. Quarto per rationem ab abſurdo,qḋ poſſet ſequi,quod nuntius,cui commiſſum fuit a iudice vt citet,poſſet expedire per alium:quod nullo modo videtur verum eſſe:quia creditur nuntio cum eſt electus a iudice. Item ratione ſui offici.ij.de appel.cuꝫ parati.⁊ ibi no. Pro hoc.j.de preſumptio.illud. In contrarium eſt cõſuetudo,maxime Romane curie. Et pro hac parte inducitur tex.xij.q.ij.cum redemptor:ibi:ſcribendum dictamus.⁊.C.de iure deliberandi.l.fina.§.ſin autem. Sol. Hic,refert multũ querere an notarius poſſit cõmittere alteri notario vt ſuſcipiat,⁊ publicet inſtrũm ex ſuo protocollo,ita ꝙ ille

ex toto

ex toto perficiat,etiam quo ad ſubſcriptionē:⁊ hoc fieri poteſt au
thoritate iudicis.de fi.iſtru.cū p.tabellio.ſed in terminis p̄ſup-
poſitis cū ipſe,qui fuit rogatus per ſe,ſubſcribat ſe,dico qd ſiue
talis,quem rogauit ad ſcribendū,ſit notarius,ſiue non,etiam ſi-
ne authoritate iudicis facere poteſt,per iura p̄o iſta parte alle-
gata.Debet tamen tabellio in ſubſcriptione facere de hoc ſpecia
lem mentionem,qualiter rogatus fuit de omnibus,⁊ ſingulis.§.
deſcriptis in inſtrumento,ſed prepeditus cōmiſit ſcribendū tali,
⁊ premiſſa atteſtetur eſſe vera,⁊ ſe diligenter examinaſſe ſcriptu-
ram.℃ Ad cōtraria reſpōdetur,⁊ maxime ad iſtum tex.qd ali-
quando nudū miniſteriū implicat aliqd authoritatis,⁊ tūc nun
q̄ poteſt per delegatum ſubdelegari,ſeu cōp̄romiſſariū ad hoc
33 deputatū iure ſpeciali.† Et per hoc dico qd tabellio non poteſt
cōmittere publicationem inſtrumēti ex toto alteri,niſi authori-
tate iudicis.Sic nec nuntius citationē,vt p̄bam.§.Aliquando
nudū miniſteriū non implicat aliquid authoritatis in faciente:⁊
tunc daſ diſpoſitio ſup̄radicta,ſcʒ aut eligitur induſtria,aut nō.
Videſ aūt nō electa in his,que nō ſunt magne peritie,⁊ que poſ
ſunt eque per alium expediri.Sic nō refert qualis ſit litera inſtru
menti,dummodo legi poſſit.de cōfir.vti.vel inuti.cū dilecta.vbi
non refert qualis ſit charta.Et p̄o hoc,quia in iure contrarium
non exprimitur.Et ſcḋm hanc diſtinctionē intelligo hoc.c.⁊ cle.
vnicam,eo.ti.⁊ omnia iura ſimilia,ſecundum Fran.de Zabar.

℃ De officio legati. Rubrica.

1 ☞ Legati officium eſt ſimile officio delegati.
2 Legatorum natura quare,⁊ in quo non dicatur vniformis.
1 ℃ † Quia officium legati ſimile eſt officio delegati,cuius ſit la-
tius,ideo de ipſo ſubiungit. De materia.xciiij.di.c.j.⁊.ij.q.j.in
primis.xi.q.j.peruenit.xxv.q.ij.igitur.cū duobus ſequen.c.⁊ re-
2 petiſ in Sexto.℃ † Quero an natura legatorum ſit vniformis.
Dic quod nō.Quidā enim ſunt legati nati,vt.j.di.ius gentium.
xcvij.di per totū.iij.q.vj.quippe.Quidā legati iudices.xxv.q.ij.
igitur.⁊ duobus.c.ſeq.xciij.di.c.j.⁊.ij.xi.q.j.peruenit.Inſuper eſt
⁊ alia diſtinctio legatorū,de qua.j.eo.c.penul.vbi tangit glo.

1 ☞ Legatus pape per ſimplicem querelam adiri poteſt.
2 Legationis nate non eſt licita ignorantia.
3 Legatum,⁊ metropolitanus quis pōt eſſe in eadem prouincia.
4 Poteſtatis maioritas habens originem ex cauſa diuerſa non
cōfundit terminos minoris poteſtatis,nec minoritas p̄tātis cō-
curſu annihilatur,vbi poteſtates nō indiuiduantur ad iudiciū
exercendum,licet quelibet per ſe exerceatur.
5 Duo contraria poſſunt quandoqʒ in eadem perſona cadere,re-
ſpectu etiam diuerſe qualitatis,⁊ poteſtatis.
6 Iudicari poteſt idem de vna p̄ſona,in qua plures concurrūt qua
litates,quod de diuerſis.
7 Archiepiſcopus non cognoſcit de cauſis ſubiectorum ſuffraga
neis,niſi caſualiter,videlicet via appellationis.
8 Legatus etiam natus de omnibus cauſis ſuffraganeis ſubie-
ctorum cognoſcit,etiam per viam appellationis.
9 Appellari debet de ſuffraganeo ad metropolitanum,tanq̄ ad
proximum ſuperiorem.
10 Legatus etiam in prouintia natus,gerit vices pape.
11 Archiepiſcopus cognoſcit de cauſis ſubditorum ſuffraganeis,
etiam non caſualiter,quando cauſa eſt contra ſuffraganeos.
12 Legatus an poſſit adiri per querelam.
13 Legatus an poſſit deponere epiſcopos.
14 Legatus an poſſit deponere p̄ſbyterum.
15 Legatus an poſſit cognoſcere de cauſis exemptorum.
16 Metropolitanus cognoſcere poteſt de cauſis epiſcoporum.
1 Cum nō ignoretis. ℃ † Lega-
gat⁹ pa-
pe per ſimplicē querelā adiri pōt.h.d.Primo p̄-
2 mittit cauſam in genere,ex qua poſtea cōcludit,
3 ibi:ſane.℃ † No.qd licita nō eſt ignorantia lega-
tionis nate.℃ † No.qd in eadē prouincia in p̄ſi
datu eiuſdē p̄uīe cōcurrere pōt duplicis qualitatis poteſtas,⁊
diuerſe quātitatis:⁊ ſic qs pōt eſſe legatus ⁊ metropolitanus.
4 ℃ † No.qd maioritas p̄tātis,originē habens ex diuerſa cā,non
cōfundit terminos minoris p̄tātis,nec minoritas p̄tātis cōcur-
ſu annihilaſ,vbi p̄tātes nō indiuiduanſ ad iudiciū exercēdū,lʒ
5 quelibet p ſe exerceaſ p hoc nō obſtat.§.ſane.℃ † No.qd poſſe,⁊
nō poſſe,⁊ ſic duo ɔ̄tra,cadere pōt in eadē p̄ſona reſpectu diuer-
ſe qualitatis,⁊ poteſtatis.Patet in eo,qui ſimul eſt legat⁹,⁊ me-
tropolitan⁹:qꝛ inquātū eſt metropolitanus,nō habet ordinariā
6 cognitionē in tota ſua p̄uincia,ſed inq̄tū eſt legat⁹ ſic.℃ † No.
quod idem iudicatur de vna perſona,in qua plures concurrunt
7 qualitates,quod de diuerſis.℃ † No.regulā.Archiepiſcopus de
cauſis ſubiectorum ſuffraganeis nō cognoſcit regulariter,ſed ca
8 ſualiter ſic.ſcilicet ſi deuoluāt via appellationis.℃ † No.qd lega
tus,etiā natus,de omnib⁹ cauſis ſuffraganeorū ſubiectorū co-
gnoſcit,etiā per viā principalis querele,⁊ appellationis.Qd in-
tellige quādo appellatur ab ep̄o:qꝛ a delegato ep̄i nō appellatur
9 omiſſo medio:vt p̄baſ,⁊ no.j.eo.quod tranſlationem.℃ † No.
vltimo qd de ſuffraganeo ad metropolitanū appellatur,tāq̄ ad
10 p̄ximū ſuperiorem.† Itē qd legatus,etiā natus,in p̄uincia ge-
11 rit vices pape.℃ † Op.qd archiep̄s poſſit etiā p querelā cogno
ſcere de cauſis ſubditorū ſuffraganeorū.xi.q.j.ſi clericus.de ſent.
excō.c.venerabilib⁹.§.ij.li.vj.Sol.De cauſis cōtra ſuffraganeos
bene cognoſcit,qꝛ eorū eſt ordinarius:ſed cōtra ſubditos eorum
non niſi per appellationē deuoluanſ ad eū:vt.j.ti.j.paſtoralis.⁊
hic.Op.glo.j.qd archiep̄s etiā in alio caſu,q̄ appellationis co-
gnoſcat de cauſis ſubiectorū ſuffraganeis.Vn̄ op.j.de offi.or.c.
paſtoralis.§.j.So.Hic ponit vnū caſum,p hoc alios nō exclu-
dit.facit qd teſtis nō ſit cōtrarium,lʒ ponat numus de facto,q̄ al-
12 ter.℃ † Quero p gl.ij.an legatus poſſit adiri p querelā.Gl.dic
qd ſic:qꝛ gerit vices pape.Io.ij.q.vj.c.iij.ix.q.iij.cōqueſt⁹.xxv.
q.ij.c.iij.Dic qd legatus nat⁹ archiepiſcopus pōt adiri p quere
lā,alias ei⁹ poteſtas eſſet fruſtratoria cū iure metropolitico adi-
ri poſſit per viā appellationis:ſcilicet alius legatus nō metropo
litanus non pōt adiri,niſi per viā appellationis.Allegat.ix.q.j.
peruenit.doc⁹ cōtra.⁊.c.peruenit.loquitur in defenſore,non in lega
to,q cōpellebat actorē corā ſe agere.De hoc l ſpe.de legato.§.ſu-
13 pereſt.in p̄n.℃ † Querit eadē glo.in.ver.ſed nūquid.an legat⁹
natus poſſit deponere ep̄os.Glo.d qd nō:qꝛ eſt de reſeruatis pape.
de trāſla.p̄la.inter corporalia.vno nec legat⁹ de latere pape hoc
poſſet,niſi in ſua legatione cōtineretur:vt in.c.proximo,⁊ ſequ.illa,
que ſibi ſpecialiter papa reſeruauit,mādata iuriſdictiōe genera-
li,non transferunſ.ff.de offi.eius,cui man.eſt iuriſ.l.j.Et multa
ſunt,que nō trāſeunt ſub generali mādato,niſi exprimanſ.Al-
leg.gl.iura.Pōt tn̄ cognoſcere de cauſis ep̄atus,vt ſi ſup illo ca-
ſualiter litigeſ.de elec.ſi abbatē.li.vj.⁊ tʒ Io.ij.q.vj.biduū.ver.ſi
qdē.dicit qd etiā metropolitanus pōt ſniare ep̄m deponendū,lʒ
actualiter deponere nō poſſit.De hoc dic vt.j.de iudi.c.j.⁊.ij.q.
14 vj.multū.ſcripto.⁊.c.quippe.℃ † Eadē gl.in.ver.ſʒ p̄ſbyterū.an
legatus poſſit deponere p̄ſbyterū.Dicit qd ſic,aliqbus ſibi ad
iunctis ep̄is.xv.q.vij.felix.⁊.c.ſi aūt.⁊ etiā ſine ep̄is,ſecūdū doc.
in caſu.j.de here.c.j.li.vj.Eadē gl.querit an poſſit abſoluere ex-
cōicatos,q in canonē inciderūt.glo.remittit ad.c.excōicatis.Si
appellat ad papā,an poſſit appellantes corā ſe cōpellere litigare.
Dic qd nō,ar.j.de ap.ſi duobus.qꝛ omiſſo medio quolibet pōt
ad papā appellare.j.q.vij.ideo.An īdulgētiā poſſit facere diceſ
15 j.c.vltimo.℃ † Glo.vniuerſas.q̄rit an legatus poſſit cognoſcere
de cauſis exēptorū ſue p̄uicie.Gl.arguit ſic,p tex.vniuerſas.In
cōtrariū facit de ſupplē.ne.p̄la.ſicut.xxxv.q.ij.ſeruatis.vbi talia
priuilegia debent eſſe perpetua,que alias nō eſſent.Glo.cōcludit
legatos natos nō poſſe audire cauſas exemptorum,nec eos poſ
ſe punire,niſi de his in eoꝝ contineaſ priuilegiis:⁊ tota ſua p̄tās
ex forma cōſiderāda eſt priuilegiorū.Legati vero de latere,⁊ aliq̄
miſſi habēt p̄tātē in exēptos,ſaluo q̄ in ſpecifice reſeruatis Ro
mano pontifici,ſecūdū gl.Idē Spe.in ti.de le.§.ſubeſt.ver.ſed
nunqd delegat⁹ pōt.Ad hoc de elec.ſi abbatē.li.vj.Idē no.j.eo.
qd trāſlationem.⁊ vide de verb.ſig.venice.in p̄n.li.vj.poſt glo.
16 ℃ † Quero qd de cauſis ep̄orum.Dic qd cognoſcit metropoli-
tanus:vt.xi.q.j.ſi clericus.de ſen.excom.venerabilis.§.ij.li.vj.

1 ☞ Legatus pape de cauſa alteris papa ſimpliciter delegata ſe
intromittere non poteſt:⁊ in hoc caſu inferior delegato dicitur.
2 Generali mandato detrahitur per ſpeciale ſecundum.
3 Legatus de latere ſententiā latā a delegato retractare nō poteſt.
4 Sententiam rationabiliter latam a delegato pōt legatus de la-
tere approbare,⁊ eam executioni demandare.nu.9.
5 Opponendi facultas vbi ſtatuto,vel conſtitutione contra ſentē
tiam tollitur poteſtas dicendi de nullitate,vel cognoſcendi,non
videtur ſublata.
6 Inferior quādo de geſtis per ſuperiorē ſe intromittere nequeat.
7 Delegatus ad cognoſcendum de,certa cauſa non cognoſcit,vbi
negotium eſt ceptum per ordinarium.
8 Delegatus an poſſit compellere legatum ad ſuam ſententiā exe
quendam.
9 Mandato per me dato vt ſeruum manumittas,poſtea procura
tor meus generalis prohibet manumiſſionem,non valebit ma-
numiſſio inde ſecuta.
10 Appellari an poſſit a delegato ad legatum,
1 Studuiſti. ℃ † Legatus pape de cā alteri
a papa ſimpl'r delegata ſe intro-
mittere nō pōt.h.d.Cōis diuiſio.Secunda ibi:ſide-
mus.℃ Nota primo legati in cā ſpāliter alteri delega
ta inferiorē eſſe delegato,⁊ de cā illa nec ab initio,nec ex poſt fa

2 cto ſe poſſe intromittere, nec delegati proceſſus impedire. ¶ † No.
ſecundo quod generali mādato, detrahitur per ſecūdū ſpeciale.
3 ¶ † No. tertio qꝺ legatus de latere ſnīam latā a delegato retra-
ctare non poteſt. No. quarto qꝺ legatus ſententiā a delegato la-
4 tam poteſt retractare, vbi eſt cōtra formā mādati lata. ¶ † Not.
quinto qꝺ legatus de latere poteſt approbare ſnīam a delegato
5 rationabiliter latam, et eā poteſt executioni mādare. ¶ † No. vl
timo qꝺ vbi in ꝯfirmatione, vel ſtatuto tollitur facultas opponē-
di ꝯ ſnīam, vel diſputandi, vel cognoſcēdi de ſnīa, nō tollitur fa-
cultas, vel poteſtas dicēdi de nullitate ſentētie, vel cognoſcendi.
6 Et vide qꝺ notaui. ſ. de elect. licet de vitāda. † Et ſic no. qꝺ licet
de geſtis ꝑ ſuperiorem ſe nō valeat inferior intromittere, hoc eſt
verum, vbi geſta ſunt valida: ſecus ſi geſta ſunt nulla. quia tunc
7 non tollitur cognitio inferioris. ¶ † Uenio ad gl. declarationē.
Prima glo. op. de. c. vt debitus. vbi ſi corā ordinario eſt ceptum
negotium, nō poteſt poſtea delegatus ſe intromittere. So. Dic,
illa diſtinguat iſtam, vt diſtinguatur an negotiū ſit ceptū, an nō:
primo caſu preualet ordinarius. ſecūdo preualet delegatus, ſcdm
glo. Scda glo. alle. concor. in prin. Poſtea op. de. c. ex parte. ſ. e.
ti. j. vbi remittitur ad no. de reſcrip. ca. j. Ueritas eſt qꝺ ibi litere
nimbe erāt ſpeciales quo ad mentem. q: non poterant niſi in vno
archidiaconatu verificari: hic erant generales et quo ad verba, et
8 quo ad mentē. ¶ † Tertia glo. querit de ratione, quare delegatus
ſe non intromittit. Dat rationē duplicem. Prima, q: iuriſdictio
minoris iudicis non expirat ſemper in pñtia maioris. allegat iura.
Scdo quia delegatus eſt maior quocunqꝫ ordinario, etiam lega
to, in cauſa ſibi ſpeciali delegata. Et hec eſt melior, vel ſaltez par
et ideo dicit gl. ꝙ par in parē non habet imperium. alleg. iura.
9 Per hoc ſit expedita ſequens glo. ¶ † Glo. vlt. op. et vr qꝺ non
poſſit legatus ſnīam latā cōfirmare: nā cōfirmatio nō poteſt fie-
ri, niſi de cā cognoſcat. de cōfir. vti. vel inuti. c. i. et. ij. hic nō poteſt
de cauſa cognoſcere: vt in. §. ꝓcedētibus: ergo nō poterit cōfirma
re. So. Dic ſcdm quoſdā qꝺ examinabit an ſit iuſta, vel iniuſta.
Si inuenit iuſtā, ipſam cōfirmabit: alias ipſam infirmabit. Si-
mile. l. vlt. C. vbi ſena. vel cla. Hec nō eſt bona: q: dicit hic tex. qꝺ
de illa ſe non poteſt intromittere nec ante cognitionem, nec etiā
poſt. Concludit ergo, qꝺ hic nullam habet ſuper hoc iuriſdictio
nem cognoſcendi, ſed bene debet exequi: licet quidam dicant qꝺ
confirmabit in forma cōi: et qꝺ dicit de confirmatiōe, refert ſe ad
factum, vel intelligitur de confirmatione facta in forma cōmuni
de informatione nō poteſt, cum quo ad hoc ſit inferior. Uel ſcdz
do. loquit de quadā approbatiōe, laudatiōe, vel cōmēdatiōe: ſic
10 ſ. de treuga et pace. c. i. ¶ † Querit ea. gl. in ver. ſz nūqd. an dele
gatus cōpellat legatū ad ſuam ſnīam exequēdam. gl. dicere videt
primo qꝺ non: q: legatus, et delegatus recipiunt poteſtatem ab
eodē et maior eſt legatus. qꝺ patz, q: delegatus ei ſubeſt in alijs, ꝙ i
cauſa delegata, et hoc tenuerūt qdā hic. niſi alias eēt ordinarius:
q: tūc rōne ordinarie ptātis cōpellere poſſet. dicit gl. qꝺ legatus de
bebit exequi ad mandatū delegati: q: delegatus eſt ſuperior in illa
cauſa: non tñ debebit cōpellere legatū, ſed rogare vt exequat: q:
11 forte per aliū nō pōt ſic faciliter ſnīam exequi. ¶ † Poſt gl. op. ſi
dedi tibi mādatū vt ſeruū manumitteres, poſtea meus generalis
procurator te ꝓhibeat ne manumittas, nō valebit manumiſſio. ff.
m. i. ſi hominē. Soluit Uin. illud verū, qñ ſuberat iuſta cauſa ꝓ-
hibēdi vt patz. ¶ Quero an a delegato appellari poſſit ad legatū
dicunt hic doc. quod nō: q: tex. dicit qꝺ quomodolibet ec.

1 Legatus de latere ex generali legatione quid poſſit.
2 Legatus de latere poteſt excōmunicatos abſoluere.
3 Rigor iuſtitie qñqꝫ temperatur ſpeciali dilectione.
Pena qñqꝫ remittitur ſpeciali dilectione, et amore.
4 Pena delicto cōmenſurat, et ſic qualitas delicti arguitur ex quali
tate pene et quantitate.
5 Conſuetudo qñqꝫ concurrit cum diſpoſitione iuris communis.
6 Clauſula videlz motu proprio, qñqꝫ cadit in inferiorem a papa.
8 Pena pretio nō remittitur, etiā per iudicem, vbi graue preiudi-
cium parte fieret.
9 Penam remittere eſt meri imperij.
10 In generali mandato non tranſeunt ea, que ſunt meri imperij.
11 Legatus de latere nō poteſt trāſferre epiſcopū, etiam non confir
matum.

1 Niſi ſpecialis. ¶ † Legatus et de latere ex
gñali legatione trāſferre
nō pōt epos, vel vnā eccleſiā cathedralē alteri ſubijce
re vl i primatiā erigere, vl duos epatus vnire, vel vnū di
2 uidere: excōicatos tamē p iniectiōe manuū in clericos pōt ab
3 ſoluere. h. d. cū ſeq. c. ¶ † No. qꝺ ex ſpeciali dilectiōe qñqꝫ tēpera
4 tur rigor iuſtitie, et pena remittit. ¶ † No. ſcdo qꝺ ex qualitate pe
ne et quātitate, arguitur quātitas delicti: et ſic pēa delicto cōmē-
5 ſurat. ¶ † No. iij. qꝺ cōſuetudo qñqꝫ cōcurrit cū diſpoſitiōe iuris
6 cōis, et addit vinculū. vide qꝺ no. de conſti. c. j. li. vj. ¶ † No. iiij.
motus proprius cadit in inferiorē a papa. ¶ † Ultimo no. qꝺ lega-
7 tus. epm nō tranſfert. † Glo. i. colligit penā remitti poſſe amicitia.
8 Cōcord. allega. Pretio autem dicit remitti non poſſe. Alleg. ſ.
de ſimo. c. nemo. i. q. i. c. nullus. Primū fatet Hoſti. qñ pena eſſet
talis, quā poſſet imburſare, vel qñ ex arbitrio iudicis pendet, et ſi
ne graui preiudicio aduerſarij. Ad hoc. ſ. ii. i. conſuluit. ſm Hoſt.
Cū preiudicio aūt partis graui nō videt. Inno. de cōſt. c. ij. et vi-
de glo. de pen. l3. Innocen. de accuſat. cap. qualiter, et quando. ij.
in gloſſ. que autem ſunt reſeruata in priuilegium principis dicā
ſ. de offi. ord. c. quo nd ſedē. Tēpore lecture ita dicebat Inno. qꝺ
ſi alio agente quis fuit condēnatus ſine eius licētia, pena remitti
nō poterit, ſi pecuniariter eius intererat. Sz hoc verum an ſnīaz vt
remitti poſſit, poſt ſnīaz nō, et recitat quoſdā dicere qꝺ vbi pena
concernit vindictā, remitti pōt. Sed ſi agens pſequit ſuā iniuriā,
iudex remittere nō pōt. et hoc tz Tho. ij. q. vij. art. vlti. ſm alios
remitti nō pōt. Hoſtiē. remittit de re iudi. cū eterni. Puto ſi prin
ceps ſic indiſtincte poſſit remittere penā, et ſi ſolius fiſci interſit.
Si interſit tertij, nō pōt ſine cā. cū cā pōt. Si inferior, ordinariā re
mittere nō pōt ſine cā. cū eā pōt aū ſnīaz. poſt ſnīaz nō poteſt ſi ſit
arbitraria, etiā ſine cauſa poteſt ante ſentētiam, poſt nō. Ioa. In
no. de cōſti. cognoſcentes. De quo dic vt ibi, et in. c. licet. ſ. de pe.
9 et in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his, qui not. infa. ¶ † Que-
ro quare non tranſeat in hac delegatione poteſtas transferendi.
10 Dicit glo. q: eſt meri imperij. ¶ † Item quod ea, que ſunt meri
imperij, non tranſeunt in generali mandato No. glo. qꝺ transfer
tur epiſcopus, eſt meri imperij. Poſt glo. tex. loquitur de epiſco
po. quid de confirmato, non conſecrato, an poterit illum trāſfer-
re. Doc. dicunt quod non: vt in. c. inter corporalia. de tranſla.
prelatorum.

1 Legatus non poteſt vnam eccleſiam alteri ſubijcere, nec alte-
ri dare ius primatie.
2 Reſeruata in ſignum priuilegij ſpecialis Romano pōtifici non
tranſeunt in generali mandato facto etiam legato de latere.
3 Priuilegium reſeruatum Romano pontifici propter conſue-
tudinem multiplicis commiſſionis, tranſit in poteſtatem man-
dati generalis.
4 Id quod in mandato generali non includitur propter conſuetu
dinem ſpecifice committendi cum generali clauſula, trahitur ad
naturam generalis.
5 Conſuetudo ampliat poteſtatem ad alias non conceſſa. et reſer-
uata in priuilegium.
7 Primatie ius qūo ſcribēdo vna eccleſia poſſit obtinere ꝯ aliā.
8 Caſus Romano pontifici reſeruati qui ſunt.
9 Epiſcopos omnes non poteſt papa deponere.
10 Concilium generale non poteſt legatus congregare, niſi ſolus pa
pa. ſed bene prouinciale.
11 Appellari ad legatum omiſſo medio an poſſit.
12 Diſpenſat ſolus papa in matrimonio, et quare id ſit reſeruatum
ſibi ſoli. nu. ſeq.
13 Delegari nō poſſunt ea, que ſunt meri imperij, et que ſpecialiter,
et in priuilegium a lege committuntur.
14 Legatus a latere minus an poſſit exemptos iudicare.
15 Excōmunicatos, qui in canonē propter violētiam, manuūqꝫ in-
iectionem inciderunt, abſoluere poteſt legatus de latere.
16 Legato abſoluere licet hodie incidentes in canonem.
17 Legatus habet iuriſdictionem ordinariam.

1 Quod tranſlationem. ¶ † Nō
poteſt le-
gatus vnam eccleſiam alteri ſubijcere, nec alteri da-
re ius primatie, nec epiſcopatū vnire, nec vnum diui
dere. h. d. pa. c. ſ. de tēp. or. c. qꝺ tranſlationem. et ſe excuſabat
de tranſlatione, cui excuſationi papa reſpondet. ¶ † No. primo
2 qꝺ reſeruata in ſignum priuilegij ſpālis Romano pōtifici. non
3 trāſeunt in generali mādato facto etiā legato de latere. ¶ † No.
ſecūdo qꝺ id quod eſt priuilegium Romano pōtifici reſeruatū,
propter conſuetudinem multiplicis cōmiſſionis, tranſit in pote
4 ſtatez mandati generalis † et ſic no. qꝺ id qꝺ non includitur māda
to generali propter conſuetudinem ſpecifice cōmittendi cum ge-
nerali clauſula, attrahitur ad naturam generalis, quod eſt nota-
5 bile. ¶ † No. tertio qꝺ cōſuetudo ampliat ptātem ad alias nō cō
6 ceſſa, et reſeruata in priuilegium. ¶ † No. quarto qꝺ circa reſer-
uata in priuilegiū Romano pōtifici poteſt conſuetudo, contra
no. Inno. in. c. bone. ij. ſ. de poſtu. prela. No. que dixi in ſumma-
7 rio. ¶ † No. vnum modum ſcribendi, vt vna quo ad alterum ōb
8 tineat ius primatie. ¶ † Glo. i. querit qui ſunt caſus Romano
pontifici reſeruati, et in principio enumerant. xviij. in fin. ponit
alium: et ſic ſunt. xix. Uide hon caſus de excel. prela. ſicut vna-
9 re. in Spe. de legato. §. nunc oſtendendum. et ver. xxx. ¶ † Circa
caſum depoſitionis epiſcoporum, no. Ioan. xi. queſt. iij. per prin
cipalē. qꝺ papa omnes epos non poſſet deponere: q: hoc eſt im-
mutare

10 mutare generalem ſtatum eccleſie. ℂ †Circa caſum de cógrega-
tione concilij generalis, dicit verum: ſed ꝓuinciale legatus cógre-
gare pót, cum ⁊ minores poſſint. j. de accu. ſicut. lz Jo. no. cótra.
iij. diſtin. §. porro. de quo in Spe. eo. ti. §. ſupereſt. ver. ſed nunqd
legatus. in. iij. col. ⁊ de varietate cóciliorum no. xvi. di. in ſumma.
11 ℂ †Circa caſum, qḋ ad ipſum ſolum omiſſo medio appellaꝶ, di
cit Joá. An. qḋ nó credit, qḋ velit excludere legatū, al's cótradi-
ceret ei. qḋ no. ſ. e. c. j. ⁊ idem tenet Guil. in Spe. e. ti. §. ſupereſt. ⁊
de app. §. núc tractemꝰ. ver. ⁊ nunquid. Jdez fateꝶ qḋ opinio de
ↄſuetudine approbaꝶ, vt omiſſo medio ad legatū appelleꝶ. Hoc
tz Bar. Bn. ij. q. vi. cap. iij. Jo. ibi cótra ⁊ ad. c. j. rūdet qḋ loquiꝶ
qñ aditꝶ p viá querelꝫ. Facit cótra, q2 loquiꝶ etiā de appellatione.
12 Sed dic quod loquitur quando appellatur ab epiſcopo, ſicut nó
omiſſo medio ⁊ ibi excommunicatos a papa. Nota bene quia di
cit, licet abſoluat in caſibus reſeruatis, tamen non abſoluit excó-
manicatos a papa: vt no. in decre. prudētiā. §. ſexta. ſ. de offi. del.
meri imperij. No. gl. ad hoc qḋ dixi in. c. ḃce. credo qḋ pót de elec.
ſi abbatē. li. vi. ℂ †Ultra caſus glo. adde qḋ ſolꝰ diſpēſat in ma
trimonio, ar. ſ. de trāſla. c. inter corporalia. ver. ergo. ⁊. j. de cóſan.
c. qḋ dilecto. Uide hos caſus, ⁊ alios multos in Spe. e. ti. § nunc
13 oſtēdēdaz. vide de ſent. exc. eos. lib. vi. ⁊ in cle. e. ti. c. j. ℂ † Quero
de ratione. Gl. rñdet ꝙ ſunt mixti imperij. ſeu meri: ⁊ ea q̄ ſunt
meri imperij, nó delegaꝶ. ff. de offi. eius. cui man. eſt iuriſ. l. j. no.
ergo qḋ caſus in ꝓuilegiū reſeruati cēſenꝶ meri iperij. Sic dt tex.
qḋ q̄ ſpecialiter ꝟl ꝓuilegiū a lege cómittunꝶ, ſunt idelegabilia. l.
14 iij. ff. de offic. eius, cui man. eſt iuriſ. ℂ †Quero an legatus miſ-
ſus a latere pape poſſit exemptos iudicare. gl. in ver. ſed nūquid.
ar. qḋ nó. xvij. di. huic ſedi. fuit op. Jo. qḋ nó poſſit. l. nec qcq̄. ff.
de offi. ꝓcon. ⁊ leg. glo. dicit qḋ de cauſis, q̄ cótra ipos mouenꝶ,
ſe intromittere pót, nó obſtātibꝰ ꝓuilegijs: q2 ꝓuilegia nó eximūt
tm̄ a iuriſdictione epoꝝ, in quoꝝ territorio cómorātur, ſed a iuriſ
dictióe pape vel ipſius legatoꝝ: ⁊ ita vidēmꝰ de facto ſeruari. Ad
qḋ de elec. ſi abbatē. lib. vj. Facit q2 papa alioꝝ iudicia ſibi ſpecia
liter nó reſeruauit. De quo in Spe. e. ti. §. ſupereſt. vſ. ſz nūquid
15 legatꝰ pót officiū ſuū. ℂ †Quero an legatꝰ de latere abſoluat ex
cóiatos qui inciderūt in canonē pp violentā manuū iniectionē.
16 Dic qḋ ſic vt hic, ⁊. j. de ſen. excó. ad eminētiā. ⁊. j. c. pe. †Quero
an legato liceat hodie abſoluere incidētes in canonē. Dic qḋ ſic:
q2 de facto hoc approbat romana curia qḋ ſufficit ꝓ iure. ff. de
17 leg. l. de quibus. †Quero an legatꝰ habeat ordinariā. vel delega-
tā: dic qḋ ordinariā vt. e. ti. c. j. li. vj. No. hoc dictū, ⁊ illū tex. ꝙ iu
riſdictio ordinaria daꝶ p ꝓuilegiū. tex. habes de iu. nouit. ſic ⁊ le
ge: vide text. ⁊ glo. in. c. ſuſpicionis. ⁊ in. c. ꝑ. ⁊. g. ꝓ hoc infert, oēs
cās ciuiles, ſiue criminales, ad eā deferri. ſ. c. j. cū inferiores ordi-
narij poſſunt ferre canones late ſnīe. de ſen. ex. a nobis. de cóſt. vt
animarū. §. j. ⁊ penitentias dare. de pen. ⁊ re. c. noſtro. multo for-
tiꝰ poterit hic legatꝰ q maior eſt, poteſt ⁊ diſpēſare. j. ꝺ erā. c. vlt.
1 ☞ Legatus definit eſſe iudex in cauſa, quam ad papam retulit.
2 Monachus eligitur ſed non poſtulatur.
3 Legatus de latere epiſcopū vel archiepiſcopum in prouincia ſua
confirmat, ⁊ electionem eius examinat.
4 Juriſdictióe priuatur inferior relata cauſa ad ſuperiorē per euz.
5 Appellatio pēdens ſicut annullat geſta ita ⁊ relatio cauſe facta
per inferiorem delegatum ſeu commiſſarium ad delegantem.
6 Proceſſus a non iudice factus eſt nullus.
7 Examinare poteſt legatus etiā archiepiſcopū, ⁊ alteri delegare.
Legatus natus habet iuriſdicitonem in epiſcopos.
8 Examinatione perfecta habita non eſt amplius iteranda.
9 Examinatio poteſt iterari. vbi non eſt illa ad ſuperiorem relata.

1 **Licet.** ℂ †Ex quo legatꝰ retulit cām ad papā
illꝰ cāe definit eſſe iudex. h. d. Primo re-
itat factum electionis, ⁊ ꝓceſſum electionis, ⁊ ꝓceſſ-
um legati. Secūdo ſup ꝓceſſu diffinit ibi de cóſilio.
2 ℂ †No. primo qḋ eligiꝶ monachus, et nó poſtulaꝶ. Facit qḋ no.
3 de poſt. ꝓla. c. ſi. ℂ †No. ſcḋo qḋ legatus de latere in ꝓuincia ſua
4 cóſirmat archiepm̄, ēt miſſus, ⁊ eiꝰ electionē examinat. ℂ †No.
iij. qḋ relata cauſa ad ſuperiorem inferior ꝓuatur iuriſdictione,
5 ac ſi iam eſſet appellatum. ℂ †No. iiij. qḋ geſta relatione pendē-
6 te ſunt nulla, ſicut appellatione pendente. †No. v. qḋ geſta a non
iudice ſunt nulla. cócor. c. at ſi clerici. ſ. de iudi. ℂ No. vj. quod
tranſlatio cauſe ad ſuperioris ptātē eximit cognitionem ab infe
7 rioris ptāte. ℂ †No. vij. qḋ examinare pót legatꝰ ēt archiepm̄, ⁊
alteri delegare: ⁊ ſic legatꝰ natꝰ habet iuriſdictionem in epos: ⁊
8 ſic pót examinare, videtur qḋ poſſit cōfirmare. ℂ †No. viij. habi
ta examinatione perfecta, nó eſt amplius iterāda. Quero pro gl.
j. de róne quare nó valuit ſcḋa legati examinatio. gl. dicit, q2 ex
quo retulit ad ſuperiorē, vel dixit ſe velle referre, amplꝰ de nego-
tio ſe intromittere nó dz, niſi vt exēplū edat litigatorībꝰ. C. de re-
la. l. j. ſed videtur qḋ poſſit cognoſcere, lz dixerit ſe velle referre. de
ap. intimaſti. ⁊ in. d. l. j. C. de relatio. Sol. Si partes relationem

approbauerint hmói, ꝓcedit qḋ eſt dictū: ſi non approbauerint
relationē, ⁊ cóſenſerint iterato litigare, nó obſtāte relatióe itera-
to poteſt de negotio cognoſcere: vt. l. ij. C. de rela. ꝙ eſt verū re in-
tegra. Et res diciꝶ integra anteq̄ negotiū ſuperiori ſit p̄ntatū. de
9 poſtu. p̄la. bone. ij. ver. nec nocebat. ℂ † Op. cū ſcḋa gl. ⁊ vr ꝙ
iterato poſſit examinare, ſaltē vt ſuperiori referat magis inſtru-
cte. de ap. e. cóſtitutus. ij. q. j. nomē. quidā fatenꝶ ꝙ nó. Credit gl.
q2 ex quo ſemel examinauit, ⁊ examinationē direxit ad ſuperiorē,
iaz iudex eē deſiderat. Et eſt ſimile ꝙ habeꝶ de poſtu. bone. Et q2
de róe vniꝰ ſepius eſt querendū, dicit Hoſti. ꝙ ſi examinatio eſt
ad ſuperiorē directa, putat gl. dicere verū: ſi nó eſt directa, valet
ſcḋa examinatio. Ille. de ꝓb. cāni. facit ad. q. cómiſſa eſt exami-
natio teſtiū vni, iꝑe ſemel examinauit teſtes nominatos, iterato
eſt faciēda ſcḋa examinatio, an poſſit. Diciꝶ ꝙ nó: ⁊ iſta queſtio
determinatur per glo. ⁊ doc. in. c. in cauſis. j. de teſti.

1 ☞ Beneficium vacans ad preſentationem alterius eccleſie ſpe-
ctans poteſt hodie legatus de latere conferre. nu. 8.
2 Jus p̄ntandi ſi ad laicū ſpectat, nó cōfert legatus etiā de latere.
3 Legatus etiam inferioris confert eccleſiam vacantem, etiam nó
requiſito clerico, ad cuius collationem ſpectat eccleſia. nu. 10.
4 Prelatus iuris, ad quē ſpectat collatio. in cóceſſióe habet plus
iuris q̄ ꝓlatus, ad quē ſpectat p̄ſentatio: ⁊ q̄ ſit ró huius. nu. 17.
5 Collatio, ⁊ preſentatio in quo differant inter ſe.
6 Preiudicari vbi poteſt illi, qui habet plus iuris, multo fortius
preiudicatur ei, qui habet minus.
7 Sententia quomodo debeat formari in actione negatoria, vel
in interdicto vti poſſidetis.
8 Jus patronatus quod poſſit quandoq3 legatus de latere in pre
iudicium alterius conferre, quomodo procedat.
9 Jus preſentandi an, ⁊ qñ querat aliquod ius p̄ſentatori. nu. 14.
11 Jus patronatus, qḋ laicus preſcripſit, vel cóſuetudine retinuit.
poteſt conferre legatus.
12 Beneficii collatio ſpectans ad populi preſentationē ſi fiat per
papam, non facta mentione de iure populi, an valeat.
13 Beneficia ad prouiſionem cuiuſcūq3 eccleſie, ſi papa ſibi reſeruat
nūquid intelligātur reſeruata bñficia ad p̄ſentationē patronorū.
15 Jus patronatus vbi alicui pertinet in eccleſia ratione patrimo-
nij non confert legatus: ſecus ſi ratione eccleſie.
16 Jn beneficij collatione legatus habet maiorem poteſtatem, q̄
epiſcopus, vel alius ordinarius.
Epiſcopus non poteſt preiudicare patrono eccleſie.
18 Mandatum pape de conferendo non comprehendit eccleſiam
patronatam.
19 Beneficium qḋ quis poſſit conferre per pape mandatum gene-
rale de conferendo, ſi ad preiudicium prelati vellet mandatarius
conferre, an ſufficeret conſilium requiri.

1 **Dilectus.** ℂ †Legatus de latere cóſert bñfi
ciū vacans ad preſentationē eccle-
ſie. h. d. Primo querela. Scḋo ꝓuiſio Jn prima reci
tat factū. Jn ſcḋa ponit mandatū, ibi: cām igiꝶ incó-
ſulto . . . nó cóſentiēte. ℂ No. primo ꝙ delegatus miſſus po
teſt cóferre bñficia ad p̄ſentationē alterius ſpectātia: hodie ſo-
2 lus legatus de latere: vt in. c. j. de offi. lega. lib. vj. ℂ † No. ſcḋo ꝙ
legatus cóſert eccleſiā ad alterꝰ p̄ntationē ſpectantē, qñ ad cleri-
cū ſpectat p̄ſentatio: ſecus ſi ad laicū. j. de iure pa. cum dilectus.
3 ℂ †No. tertio ꝙ legatus inferioris cóſert eccliam vacantē, ēt nó
4 requiſito clerico, ad cuius collationē ſpectat eccleſie. ℂ † Quar
to no. ꝙ plus iuris habet ꝓlatꝰ, ad quē ſpectat collatio in cóceſ-
5 ſióe, q̄ ꝓlatus, ad quē ſpectat p̄ſentatio: † q2 in collatióe includi
6 tur electio, ⁊ cóſirmatio, in p̄ſentatióe ſimplex electio. ℂ †Quin
to no. ꝙ ſi pót preiudicari illi, qui plus iuris habet, multo fortiꝰ
7 ꝓiudicaꝶ illi, qui minꝰ iuris habet. ℂ† Sexto no. formā ꝓnun-
ciandi in interdicto vti poſſidetis, vel in negatoria. ℂ Hec decr.
habet in ſe tria notāda, ⁊ dubia, ſeu non ſimpliciter vera. Pri-
mū, ꝙ delegatus de latere pót cóferre ex officio legationis eccle
ſiā patronata ad patroni ꝓiudiciū reſpectu actus p̄ntādi. Scḋo,
qi plꝰ iuris habet, ⁊ trāſfert ꝓlatꝰ eccleſiā cócedēdo, q̄ clericus
p̄ſentādo, ſeu patronus. Et ex hoc ſequiꝶ tertiū, ꝙ patronꝰ p̄ſen
8 tando aliquid iuris imprimat in ꝑſonā preſentati. ℂ† Uidea-
mus iſta, pmo primum, videtur ꝙ preſentare habenti ꝓiudicet
ꝓuiſio legati, nec alterꝰ legati. xvj. q. vij. c. decernimus. de appel.
c. j. de p̄ben. c. dilectus. in qbus patet ꝓuiſionē factam de eccleſia
patronata ſine cóſenſu patroni nullā eſſe. So. Jo. qui format op
poſitionē. vt patet in prin. gl. iij. fateꝶ ꝙ hec decre. non tenet, ſed
grām in ſe cótinet. Dat ſimilē gratiā de conceſ. p̄bē. c. ↄſtitutus.
Hic intellectꝰ fugiēdus velut ius trahēs ad grām. Et nó placet
ſcḋa ſol. ꝙ hec decre. ↄtineat ius. Et eiꝰ intēꝰ eſt, ꝙ legatus pót

ad patroni preiudicium eccleſiam cõferre. ¶ Ad cõtraria reſpõdetur aduertendo tres caſus. Primus, quando legat⁹ vel alius inferior prelatus loquendo de legato nõ de latere, vult conferre eccleſiam patronatam, vt hic, nullã hʒ p̃tatem ad preiudicium: ⁊ in hoc verificãtur cõtraria. ¶ Scḋs, qñ legatus de latere vult cõferre eccleſiam patronatã laico: ⁊ idem, qz legatus hanc poteſtatem nõ habet. tamen hoc etiam poſſunt verificari contraria. in hoc etiam poſſunt verificari contraria. In plus dicunt doct. vt Hoſtien. licet arguẽdo contradixiſſet in decre. dilectus. ĩ. de iure pa. φ in ſimplici pape mãdato, niſi ſpãliter hoc exp̃mat de prouidendo alicui, nũφ includitur patronata laici. Et ſic dicit de facto bullas vidiſſe. ¶ Tertius, qñ ptãs p̃ſentãdi ſpectat ad clericũ nõ ratione patrimonij, ſed rõne eccl'ie: ⁊ hic eſt caſus: tunc legatus ad preiudicium talis poteſt conferre: ⁊ ſic intelligit̃ decre. Sed eſt dubium quomodo veniat ratio in textu poſita, que ſupponere videtur nullum fieri preiudicium: qḋ falſum eſt, cũ perdat libertatẽ preſentãdi: hinc eſt qḋ ex hoc p̃iudicat̃ adeo φ appellatio iuſtificatur. de app. c. i. Ad hoc de reſcriptis. mãdatum. Dic φ duo modo venit loquẽdo reſpectu eiuſdẽ ſubſtantie beneficij, ⁊ venit per regulã, ſi vinco vincentẽ te. ⁊c. Nam legatus de latere poteſt, nõ attento preiudicio p̃lati habentis cõfirmare cõferre, ⁊ tamen hic prelatus habet ius maius, φ habeat ipſe patronus clericus preſentãdo: ergo hoc põt nõ attẽto p̃iudicio patroni: ſicut nõ attenditur p̃iudicium ipſius, qui hʒ cõfirmare qḋ magis attendi deberet. Qḋ habeat plenũ ius pʒ, quia ab eo transfert̃ omne ius ad rẽ bñficij, ⁊ in re. Item caſualiter qñqʒ totale ius in eo, ſcʒ qñ patronus nõ preſentat infra quatuor mẽſes: ⁊ nũφ actu preſentationis trãsfert̃ ius in re, vel ad rẽ. ¶ Itẽ plus põt dici in eo, quo hʒ ius de iure cõmuni, patronus de iure ſpeciali: qz alteri ex duobus preſentatis per laicũ gratificari põt de iure pa. cum aũt. vel pl⁹, id eſt ſuperi⁹: qz ſubeſt laicus prelato quo ad examinationem ⁊ deuolutionẽ. Expone ergo neqʒ preiudicet̃, id eſt p̃iudicari dicat̃ in tantum φ impediatur collatio legati. ¶ Poteſt ſcḋo intelligi φ veniat probando a maiori: legatus de latere poteſt cõferre eccleſiam, que ſpectat ad collationẽ alterius: ergo fortius ſpectantẽ ad preſentationẽ. Hoc patet, qz plenius habet ius ille, qui p̃tatem habet cõferendi, a quo totale ius transfert̃ bñficiũ, φ patronus in actu p̃ſentandi, a quo quaſi ſolũ quoddã ius tenue gratiam cõſequẽdi. Sol. ergo non attenditur primũ preiudicium in poteſtate cõferendi legato impediẽ

9 da, minus ſecundum. ¶ † Sed contra id qḋ ſupponitur φ p̃ſentatione aliqḋ ius acquiratur, opp. qz preſentatione laici nullum ius acquiritur. qḋ patet: qz poteſt variare, ⁊ iure queſito nõ licet variare: vt in regulis, qḋ ſemel placuit. de re. iur. lib. vj. Qḋ variare poſſit, patet de iure pa. quoniã. ⁊ c. qḋ aũt. ⁊ ca. paſtoralis. Jo. fuit in opi. φ preſentatione ius nõ acquiritur per contrarium. cuius opinio fundat̃ per hãc decre. niſi reſtringat̃ dictum Joã. ad ius in re, et diceret verum. ¶ Dic ergo φ eſt cõſiderare preſentationẽ laici: ⁊ per hãc querit̃ aliqḋ ius, ſed agile ſcʒ ad reʒ, ⁊ perſonale: qz vt dicit gl. ius ſuuʒ eſt reuocabile: põt enim mutare voluntatem: ſed ſi nõ mutet, põt corã ſuperiore petere cõfirmationẽ de re iudi. cum bertoldus. adeo φ ſi ep̃s eum nõ admittat, tenetur illi ad intereſſe. etiã ſi poſtea alius ab eodẽ patrono preſentatus admittatur. Vnde gl. non loquit̃ caute. poteſt alium preſentare accumulando, nõ mutando: ⁊ ſi ius queſitum non tollit̃, ſed alter accumulatur: ⁊ tũc in poteſtate epiſcopi eſt quem velit admittere quo ad validitatem preſentationis, ⁊ admiſſionis: ſʒ ſi eum repellet, ſi nõ ſubeſt cauſa, ei tenetur ad intereſſe: ſi alter nõ accumulet̃, magis firmum hʒ ius. qz cogitur epiſcopus velit vel nolit illũ admittere, ſi idoneus eſt. Si preſentat̃ a clerico, magis firmũ querit̃ ius, ⁊ plenius in hoc, qz clericus variare nõ poteſt: vnde indiſtincte põt ep̃s ⁊ tenet̃ ipſm admittere, dũmodo idone⁹ ſit. Tempore lecture primã gl. ſic apoſtilant. ¶ In ſi. gl. dic glo. perfecte dicit. De hac materia vide glo. ⁊ Inno. de iure pa. c. cũ dilectus. ⁊ plenius per gl. ⁊ doc. ĩ. de re iudi. cum bertoldus. Sed qualiter rõ cõcludat ex glo. bñ declarat̃: ſed põt cõcludere dupl'r.

10 † Primo ſi legatus poteſt cõferre beneficia ſpectantia ad collationẽ ⁊ hoc eſt certum, fortius põt cõferre beneficia ſpectantia ad preſentationem: qz ſi non attẽditur preiudicium in conferendo, minus in preſentando: qz pinguius ius habet cõferẽs in cõferendo ⁊ pinguius ius confert φ habeat ius in preſentando ⁊ φ transferat preſentãdo. Scḋo modo poterat induci φ ſtante poteſtate conferendi in legato ⁊ poteſtate p̃ntandi in archidiacono, actus cõferendi debet preualere poteſtati p̃ſentãdi, tanφ habens in ſe pinguius ⁊ ius, minorẽ poteſtatẽ abſorbeat. gl. ſup verbo, in conceſſione. qz tanφ laicus preſentet: in mandato aũt perpendit contrarium. argu. c. dilecti. ⁊ idem no. ĩ. de iure pa. dilectus. de preben. dilectus. In conceſſione aũt poteſtatis cõferẽdi ex priuilegio non includitur ſic patronata eccleſia: vt no. Pan. in clemẽ. literis. de reſcriptis. in ſua gl. mag. ver. quid ſi papa. pl⁹ dicit lapus ſua cõclu. lxxxj. qḋ ſi papa mãdat prouideri de beneficio ſpectante ad preſentationem cuiuſcunqʒ, non includitur beneficium patronat⁹ in laico, niſi aliud exprimat, ⁊ idem cõcludit in ſua allegatione. c. iij. vbi tractat, an cadat in reſeruatione pape ⁊ vide in Spe. de legato. §. nũc tractem⁹. ver. ſed nunqd legatus.

11 ⁊ vide Fre. in cõſilio ſuo. lxiij. i prin. c. nouit. † Quero qd ſi nõ rõne p̃ronat⁹, ſʒ alis p̃ſcripſit, vel alis de conſuetudine ad eũ ſpectet, vel qz popul⁹ p̃ſcripſit preſentationeʒ. de ele. c. querelã. Fre. de ſenis in cõſi. lxiij tenet qḋ tale beneficiũ cõferre poterit legatus de latere, per regulã, de qua hic, ⁊. ĩ eo. c. i. li. vj. que hʒ qḋ poſſit cõferre beneficia, que reperit reſtricta: ⁊ tunc tãtuʒ quãdo beneficiũ eſt de patronatu laici. de iure pa. c. cuʒ dilectus. ⁊ hoc ideo ne retrahãtur laici a fundatiõe, dotatione, ſeu cõſtructiõe eccleſiarũ. Probatur qz preſcriptio nõ tribuit ius, niſi cõtra eũ. contra quem inducitur φ̃uis ergo preſcripſit laicus cõtra ordinariũ collatorem, nõ per hoc cõtra papã, vel eius legatũ poterit ſe tueri. Aliud eſt quãdo ius patronat⁹ cõpetit: ⁊ tũc de iure induci tẽ ferunt⁹ beneficio, et excluſo patrono collatio fieri nõ poſſet: q̃ iu

12 ea ligat etiã legati. ¶ † Quero ſcḋo, pone, papa cõtulit beneficium ſpectãs ad preſentationẽ populi, nõ facta de hoc mentione. nũquid teneat collatio? Videt̃ qḋ nõ, per cle. literas. de p̃be. que dicit ita demum tenere collationem pape ⁊ beneficio ſpectãte ad patronũ, laicum, cuʒ papa hoc exprimit. Sol. dic contrariũ cum non apparet populũ habere patronatũ φ̃uis eſſet in poſſeſſione preſentãdi: que poſſeſſio, ſi aliud nõ apparet, ſurgit ex iure ſpãli, ſ. preſcriptionis, vel cõſuetudinis: qḋ ius ſpeciale nõ intelligitur preiudicare pape, vt. ſ. dixi. Niſi laici haberent ex priuilegio apoſtolico actũ preſentãdi: tunc dico collationẽ pape nõ tenere: qz p̃ſumitur qḋ non feciſſent in p̃iudiciũ priuilegij ſui. ſ.

13 ti. i. ſuper eo. ¶ † Quero tertio, papa reſeruabit bñficia ſpectãtia ad p̃uiſionẽ cuiuſcunqʒ, nunquid intelligunt̃ reſeruata bñficia ad preſentationem patronorũ. Gl. in. c. ij. de prebẽ. li. vi. in verbo collatio. dicit qḋ nõ ſi ad laicum patronum ſpectant: ſecus ſi ad

14 eccleſiaſticũ ⁊ bene. ¶ † Venio ad gl opp. qḋ iſta collatio ſit nulla. Dicit text⁹ qḋ pl⁹ iuris querit̃ cõceſſione, qñ preſentatione. Innuit qḋ p̃ſentatione, ius nõ querat̃. Vnde obſtat de iure pa. c. qḋ autem. vbi preſentatione ius querit̃. adeo qḋ preſentat⁹ poteſt proſequi: ⁊ preſentãs variare nõ poteſt. Sol. glo. dicit qḋ hoc operat̃ ius cõceſſionis prelati, ⁊ preſentationis patroni laici: qz preſentatione iuris laici nulluʒ ius queritur, ſed bene cõceſſione prelati: qz habet plenuʒ ius: vt ſi aliquo caſu deuoluatur cõceſſio ad prelatũ. vt illa plus iuris transferat: ⁊ de hoc eſt caſus hic: ſed iura cõtraria loquunt̃ in p̃ntatione facta per clericũ, cuius cauſa gl. intrat dubium, vtrũ p̃ntatione acquiratur plenum ius. Et recitat opi. Vna qḋ p̃ntatione laici patroni. ius nullũ acquirat̃, adeo qḋ preſentatus p̃ſequi non poteſt ſuam preſentationẽ, cuʒ adhuc preſentãs poſſit variare: p̃ntatione p̃o clerici, vel collegij trãsferatur plenum ius, vt tales p̃ntati poſſint p̃ſequi electionẽ, ſiue preſentationem ſuã: qz clerici variare nõ poſſunt, poſtφ vnũ preſentauerint. ⁊ hec fuit opi. Jo. ¶ Lau. dicit, ⁊ eſt ſecũda opi. qḋ p̃ntatiõe pariter laici, ⁊ clerici patroni acquirit̃ ius, vt poſſit p̃ſequi ſuã p̃ntationeʒ: vnde ius vtriqʒ queritur, adeo qḋ ſi p̃ſentatus a laico nõ admittitur, poteſt p̃ſequi ſuuʒ intereſſe. de iure patro. paſtoralis. Sed in hoc eſt differentia inter laicũ patronũ ⁊ clericum: qz patronus laicus põt accumulare alium, ⁊ electio eſt ſuperioris, ſed clericus non: tamen quo ad ius querẽduʒ nulla eſt differentia, ⁊ ſic ad contrariuʒ formaliter reſpondet̃ qḋ dato qḋ preſentatione laici queratur ius p̃ſequẽdi, plenius eſt ius cõceſſionis: ⁊ ſic bñ ſtat cõparatio, plus iuris, ⁊c. hic intelligit gl. tex. qḋ hic cõparat̃ ius paſſiue, cui facta eſt cõceſſio, ⁊ ius p̃ſentati. ¶ Hic intellectus nõ placet: qz ratio eſſet impertinens: naʒ hic nõ diſputatur de iure illi⁹, cui facta eſt cõceſſio, vel preſentatio, nec de eius preiudicio: ſʒ diſputat̃ de p̃iudicio ius habentis cõcedere actiue. Vnde ratio nõ cõcluderet, niſi indicat̃ hoc modo. Si vico vincentẽ te, fortius te. xxiiij. q. i. rogamus. Sʒ legat⁹ vincit concedẽtem, que plus iuris trãſfert: ergo ⁊ patronum qui minus iuris trãſfert: ⁊ in hoc vincitur ipſo concedente. Iſta deſtruit tex. qz dũ dicit, hʒ deberet dicere trãſferat, vel habeat. i. ⁊ plenius ius: nec papa fundat ſe ſuper p̃dicta regula ⁊ ſic iſte intellect⁹ mihi nõ plʒ: ſʒ ſuper alio ſ. qz legato ex officio legationis cõpetit poteſtas libera cõferẽdi beneficiũ, etiam inuitis ordinarijs collatoribus: ergo forti⁹ inuitis patronis: ⁊ ſic poteſtas laici nõ cõparat̃ ad poteſtatẽ clerici, ſcḋm qḋ voluit predicta regula. Sʒ veritas eſt qḋ hic cõparatur cõceſſio, i. collatio prelati ad p̃ſentationem patroni ⁊ arguit ſic. In cõceſſione habet plus iuris p̃latus, quã in preſentatione patronus. Hoc patet de ſe. Sʒ p̃iudicare poteſt legatus cõferendo eccleſiam vacantem ad alterius collationem ſpectantẽ, illo non requiſito, vt hic: ergo fortius põt cõferre eccleſiam ad alterius preſentationem ſpectãtem ⁊ ſic cõpa-

ratur

ratur cõceſſio, ꝛ preſentatio reſpectu iuris ex parte agentiũ ſci-
licet cõferentium, vel preſentantium. non reſpectu iuris ex parte
15 illorum, qui preſentãtur, vel quibus fit collatio. ¶ †Gl. ſup ver-
bo, prelatus. opp. q̃ nõ poſſit legatus conferre eccleſiã ad patro
ni preſentationem ſpectantẽ patrono irrequiſito. xvi. q. vij. c. de-
cernimus. Item nõ videtur q̃ legatus poſſit cõferre eccleſias in
preiudicium aliorum. de app. c. j. de prebẽ. c. dilectus. vel aliter in
trando glo. per Fran. de za. opp. q̃ nõ procedat ratio tex. ibi pl⁹
iuris, ꝛc. q: per eã ſequeret̃ q̃ inuito patrono poſſit ep̃s conferre
beneficium quod eſt falſum: imo collatio nõ teneret: vt p3. xvj. q.
vij. decernimus. So. qdã timore hui⁹ dicunt, vt Jo. hanc decre.
continere gratiã q̃ legatus fecit approbãdo. ſicut in ſimili de cõ
ceſ. preben. c. conſtitut⁹, pbat q: ſolus princeps poteſt quẽ eccl'ia
priuare. ix. q. iij. c. cuncta. ꝛ c. per principalem. C. de quadri. preſc.
l. bene a Zenone. Sed hec ſo. nõ videt̃ procedere: q: in tex. non ap
paret de indulgentia, imo papa vtitur verbo, mãdamus, ſicut fit
cum ſuper iure diſponit̃. ad hoc q̃ not. in. c. ex ina. de fil. preſby.
Ideo ſoluit ſecundo glo. q̃ vbi ius patronat⁹ alicui ptinet in ec
cleſia rõne patrimonij legatus id cõferre nõ põt, vt in cõtrario.
Ratio, q: in hoc ei nõ ſubeſt, cũ preſentet vt laic⁹. ĩ. de iure pa. c.
cum dilectus. ¶ Si rõne eccleſie, põt illud cõferre legat⁹ irregſi
to patrono: vt hic: q: hoc ius preſentandi ſpectabat ad archidia
conũ iuris eccleſie, ꝛ ex dignitate archidiaconat⁹: igitur eo inui-
to cõferre põt ꝛ hoc dicit verũ in legato de latere: ſecus in aliis le
gatis, qui habẽt hoc ratione priuilegij. vt Cantuarieñ. ꝛ ſimiles
nõ videt̃ q̃ hec loquatur de legato miſſo de latere: q: hic erat ar
chiep̃s, ꝛ ſol⁹ cardinalis eſt de latere: vt eo. tit. c. j. lib. vi. Saluari
põt q̃ oẽs miſſi de curia iure iſto erãt miſſi de latere. quicqd ſit,
hodie miſſ⁹ de latere ſol⁹ cõfert: vt in. c. j. e. ti. li. vj. ꝛ ſol⁹ eſt cardi-
16 nalis. ¶ †Ex predictis colligit̃ hic q̃ legat⁹ h3 maiorẽ poteſta
tẽ in collatione beneficij, q̃ ep̃s, vel ali⁹ ordinarius: nõ enĩ poſſet
ep̃s preiudicare patrono etiã eccleſiaſtico: vt in. c. decernimus. ſ3
17 legato ſic, vt pt3 hic in tex. ¶ †Opp. ſcõo ad idẽ per Fran. de za,
q̃ l3 ep̃s habeat pl⁹ iuris in cõferendo, q̃ patron⁹ pſentãdo, tñ
ex quo ius prelati nõ vincit ius preſentãdi, nõ pcedit ratio litere
de cõceſ. prebẽ. c. authoritate. li. vi. Solu. aliud eſt in legati iure,
q̃ h3 rõne legationis: vt. ſ. dictũ eſt. Ideo rõ litere bene pcedit.
18 ¶ †Poſt glo. q̃ro an in mãdato pape de cõferẽdo includat̃ ec-
cleſia patronata: dic q̃ nõ, ſm Hoſt. qui dicit ſe vidiſſe bullã. q̃ñ
laic⁹ obtinet in ea ius patronatus: ſ3 Vinc. diceret contrariũ in
19 arguẽdo, ĩ. de preben. dilectus. ij. ¶ †Quid ſi ad preiudiciũ p-
lati vellet cõferre, an ſufficeret requiri cõſiliũ: videtur q̃ ſic ibi in
cõſulto quaſi per exigẽtiã ſufficiat cõſilium requiri. doc. cõtra: q:
nõ ſufficit reqri cõſiliũ, ſed oportet q̃ reqrat̃ etiã cõſenſus, ex q̃
agitur de preiudicio ipſi⁹: ꝛ ſic cõſiliũ ſumit̃ p cõſenſu: vt no. ſ.
ti. j. venerabili. Sic ergo no. q̃ vbi cõſiliũ exigit̃ ab alio ad actũ
q̃ agit̃ in eius preiudiciũ ſumit̃ cõſiliũ p cõſenſu. Idem ſi a parti
cipe adminiſtrationis. Ita no. notabiliter gl. ꝛ Inn. in. c. venera
bili. ꝛ dixi in. c. de cauſis. de offi. deleg.

1 Legatus in quacunq3 parte legationis exiſtat, ſuã iuriſdictio-
nem exequitur.
2 Scientia omnium eſt apud Deum.
3 Legatus ad certas prouincias iuriſdictionem exercere poteſt in
factis vnius prouincie in alia prouincia.
4 Iuriſdictio vniuerſalis ad plura territoria nõ reſtringit̃ in pote-
ſtate exercẽdi, ꝛ exercitãdi ad ſingula territoria, nec diſtiguit̃ ſed
remãet tota vniuerſalis, ꝛ idiuidua reſpectu cuiuſcũq3 territorij.
5 Dictio vniuerſalis diuerſas concernens non geminat ſingulari-
tates diuiſiue ſed omnes ſingularitates indiuiſiue ꝛ tot vniuer-
ſaliter comprehendit.
6 Legatus poteſt recuſari.
7 Regem papa appellat magnificum.
8 Sñtẽtia excõis non poteſt preferri extra terminos legationis.
9 Legatus poteſt dari ad multas prouincias.
10 Genitiuus ſue denotat poſſeſſionem ꝛ iuriſdictionem.
11 Legato reuocato: an cauſe corã eo cepte nõdũ finite, vel diffinite
ſint corã eo vl' ſucceſſore ſuo terminãde: an põ recurrat̃ ad papã.
12 Legatus ad certas prouincias an poſſit prouinciam egreſſus
excommunicatum denuntiare.
13 Iuriſdictione prouinciali legati extincta, an extingatur iuriſdi-
ctio prorogata ad alias perſonas.
14 Legatus de latere an ſe intromittat in loco legationis de factis
laicorum, vbi poſſet papa ſe intromittere.
15 Excommunicare, vel interdicere nõ poteſt extra prouinciam le-
gatus de latere, vel ordinarius extra dioceſim.
16 Abſoluere ab excommunicatione vel interdicto, an poſſit pro-
uinciam ſeu dioceſim legatus vel ordinarius.
Diuertiſſe non dicitur, qui in breui eſt reuerſurus.
17 Delegare an poſſit exiſtens extra prouinciam.
18 Beneficia legatus an poſſit conferre extra prouinciam.

1 Uouit. ¶ †Legat⁹, in quacũq3 parte legatiõis
exiſtat ſuã iuriſdictionẽ exequitur. h. d.
2 Prima pars ponit regule q̃relã, cui ſecũda rñdet ibi:
loquit̃ de ſcõ. c. j. de poſt. prela. ¶ †No. primo quod
3 omniũ ſcientia eſt apud deũ. ¶ †No. ſecũdo q̃ legat⁹ ad certas
puincias iuriſdictionẽ exercere poteſt in factis vni⁹ puincie in
4 alia prouicia. ¶ †No. tertio q̃ iuriſdictio vniuerſalis ad plura
territoria nõ reſtrigit̃ in poteſtate exercẽdi, ꝛ exercitãdi ad ſingu
la territoria, ꝛ ſic nõ diſtiguit̃ exercitiũ, ſ3 remanet tota vniuerſa
5 lis ꝛ idiuidua, ſeu indiſtĩcta reſpectu cuiuſcũq3 territorij. †No.
quarto q̃ vniuerſalis diuerſas cõcernens, nõ geminat ſingulari
tates diuiſiue, ſed oẽs ſingularitates indiuiſiue, ꝛ tot vniuerſali-
6 ter comprehendit. ¶ †No. v. quod legatus, ꝛ ſic ordinarius põt
7 recuſari. ¶ †No. vj. q̃ papa appellat regẽ magnificum. †No.
8 vij. quod extra terminos legationis ſententia excõmunicatiõis
9 vel interdicti pmulgari nõ poteſt. ¶ †Ult. no. quod legat⁹ põt
10 dari ad multas puincias. ¶ †No. quod genitiu⁹ denotat poſſeſ
ſionem ꝛ iuriſdictionem, ibi ſue. Facit q̃ habuiſtis de poſt. pla.
11 c. j. Uide bonam gl. in. c. pro illorum. de preb. ¶ †Quid de cau-
ſis corã legato reuocato ceptis, nondũ finitis vel diffinitis, ſ3
non mandatis, Dic ſecundũ Inn. quod eſt recurrendũ ad papã,
vel legatum ſucceſſorem. ff. de iud. l. mortuo. C. de iud. properan
dũ. ſ. ſin autẽ. dicit Ho. quod de legato eſt expreſſum, de eo, qui
mit. in po. cũ veniſſent. De papa. ĩ. ti. j. paſtoralis. ſ. p̃terea. Alij
dicunt q̃ ad inſtar delegati exequatur ſententiã intra annũ: ar.
c. querenti. de off. del. quod non placet Inn. nec Gui. in Spe. eo.
ti. ſ. nũc dicam⁹. ver. ſ3 an legat⁹. ꝛ ratio, q: ex quo reuocatus eſt,
illa cõtentioſa iuriſdictio remanet ratione legatiõis finite penes
ipſum. Dicit etiam Ho. quod ordinarius ſententiam legati, de
qua non verteretur dubium, poſſet executiõi mandare, ꝛ corã eo
poſſet pponi actio iudicati: ar. ſ. e. c. ij. ĩ. ti. j. ſignificauit. de fo. cõ.
poſtulaſti. de re iudi. a diuo pio. ff. in prin. ſ. ij. Un⁹ enĩ iudex be-
ne poteſt exequi ſententiaʒ ab alio latam, per iura ꝑallegata: que
tamen procedunt, quãdo exeqnẽs nõ eſt inferior a proferẽte: cũ
autem eſt inferior a pferente, videretur ſe nõ poſſe intromittere,
de confirma. vtili. c. j. niſi de mãdato pferentis. ſ. ti. j. paſtoralis.
ſ. q: vero. quod eſt verũ ſi eius imploretur auxilium: ſ3 cum agi-
tur actione mandati, poteſt corã quolibet competenti iudice in-
12 tentare. d. l. a diuo pio. ſ. j. ꝛ q̃ ibi not. ¶ †An poſſit legatus
puinciã egreſſus excõicatũ denũtiare, ſ. abſolutũ. Dicit Hoſ. q̃
ſic: q: per id in p⁹ nõ ligatur. de app. paſtoralis. ꝛ q: denuntians
nõ pnũtiat, ſed declarat: q̃ poteſt fieri in tẽpore ꝛ poſt tẽp⁹. ff.
de teſt. l. heredes. in ſi. de teſt. c. preterea. Idẽ Ho. ꝛ Guil. in Spe.
13 de lega. ſ. nũc dicamus. xv. quid ſi legatus. ¶ †An extĩcta iuriſ-
dictiõe principali legati extĩguat̃ iuriſdictio prorogata in alias p
ſonas de nõ ſua legatione et ſic an extincta iuriſdictiõe ep̃i quia
tranſlatus extinguat̃ poteſtas progata quo ad non ſubditos?
Uidetur q̃ duret ſi incepit vti anteq̃ prima finiretur: infra eo.
c. ſi. cũ ſi. maxime q: potius videt̃ electa perſona: que ſupereſt, q̃
iuriſdictio que deficit: ar. ſ. titu. j. c. vlt. ſ. is autem. de arbitris. ex
parte. ꝛ. c. cũ a nobis. In cõtrariuʒ quia perempta ordinaria pñ
cipali, videtur perempta acceſſoria progata ar. c. j. de re. iur. acceſ-
ſorium. cũ ſi. pro hoc. ff. de publiciana. l. ſi ego. ſ. idẽ ait. So. poteſt
dici q̃ ſi iuriſdictio dignitatis ſupreſſo nomine legati vel ep̃i ſit
progata, i. ſi progantes iuriſdictionẽ cõtemplati ſunt dignitatẽ
expirat q̃tum ad eius pſonam ꝛ trãſit ad ſucceſſorẽ: ar. ĩ. ti. j. pa-
ſtoralis. cũ concor. Si propriũ nomẽ ſit expreſſum videt̃ q̃ tũc
ſequatur cum iuriſdictione progata: ar. ff. qui. mo. vſufru. amit. l.
quod tñ. j. reſp. cũ concor. niſi prelat⁹ ſit remotus ppter crimen,
q̃ ipſum reddat inhabilẽ ad iudicãdũ. iij. q. vij. iudicet. q̃ pro-
batur. ſ. ti. j. q̃ñ. de quo in Spe. e. ti. ſ. nũc dicamus. ver. ſed pone
q̃ nõ ſubditi. ꝛ de cõpe. iudi. adi. xv. quid ſi duo priſani. Et idẽ di
cit in delegato reuocato, cuius iuriſdictio extitit ad alios res pro
gata. Iſta. q. meli⁹ caderet in. c. P. ꝛ. G. mihi videt̃ q̃ extiguat̃,
quãdo ſit progatio quo ad pſonã quia ſemper firmatur ſup fun
damẽto ipſius iuriſdictiõis prime, ꝛ eſt eadẽ, l3 extenſa, ar. eo. ũ,
que dicunt̃ in. c. P. ꝛ. G. Et ad. l. quod tamẽ. ff. quib⁹ mo. vſufr.
amitta. rñdeo, quatẽn⁹ ibi q̃ ſi legatus eſt vſufruct⁹ fundi ꝛ vil-
le villa dirupta durat, vſufruct⁹ in fundo. dico q̃ ibi iõ durauit
vſufruct⁹ in fundo q: remanſit fundus, cui accedebat. ita dicerẽ
hic q̃ ſi reuocaret̃. i. extigueret̃ iuriſdictio, nõ quo ad ſe totã, ſ3
remaneret aliqua parte eius: tunc non extinguitur progata: imo
mediãte ea poteſt cognoſcere. Aut vero iuriſdictio ex toto eſt ex
tincta: ꝛ tũc cũ nõ ſit aliqd cui accedat iuriſdictio progata: ergo
14 oĩo extinguitur pro hoc q̃ not. in. d. c. P. ꝛ. G. ¶ †Quero an
legatus de latere ſe intromittat in loco legatiõis de factis laicorũ
vbi poſſet ſe papa intromittere? Spe. tãgit in Sp. in ti. de leg. ſ.
nunc dicendũ. ver. xix. in. v. col. ꝛ cõcludit q̃ in terris eccleſie nõ
eſt dubiũ q̃ põt. de eo qui mit. in poſ. c. pe. Jo. an. ibi in ad. ſ3 in
cauſis vacãte īperio tenet q̃ non allegat decre. l3. de tranſla. pla.

15 cl'z.de elec.p venerabilē.de fo.compe.lz. ❡ † Venio ad glo.gl.ſ.
q̄rit an legat' vel ordinari' extra p̄uinciā,vel dioceſim poſſit ex
16 cōicare vel interdicere.gl.dicit q̄ nō,p tex.a ꝯrio hic. † Sed an
poſſit abſoluere. Arguit gl.q̄ ſic:q: abſoluere expedit̃ p viā vo-
lūtarie iuriſdictiōis que poteſt extra territoriū exerceri.ff.de off.
procōſul.l.ij.⁊ eſt ratio q: in talibus,que ſunt volūtarie iuriſdi-
ctionis nō agit̃ de p̄iudicio illi' loci iudicis,in quo p̄cedit:vt di
cta.l.ij. Rn̄detur prout cōcludit gl.q̄ nec abſoluere,⁊ excōicare
pōt,vt dicit hic tex. Ratio,q: abſoluere,⁊ excōicare,expedit̃ cū
cauſe cognitione.⁊ cauſe cognitio expediri nō pōt,niſi iudice ſe-
dente pro tribunali.quarta queſtion.iij.ſpatium.§.a iudice.⁊ in
aliena dioceſi,nō poteſt ſedere p tribunali.ix.q.ij.epiſcopū. Cō-
firmat hoc gl.quia ſi poſſet abſoluere,⁊ excōicare:ſed primū non
poteſt,q: eſt iuriſdictionis contentioſe,q̄ iuriſdictionē cōtentio
ſam extra p̄uinciam exercere nō poteſt:vt de offi.ordi.cū ep̄us.
ergo nec ſecundū xxi.di.denīq;. Replicando gl.recitat quoſdā
dicere q̄ poteſt excommunicare extra prouinciam,ſicut paul'
qui excommunicauit Corinthiū abſentē.ix.q.iij.§.vlt. Finaliter
cōcludit gl.q̄ nec excōicare nec abſoluere poteſt:q: iuriſdictio-
ne eſt priuat':ar.ff.de off.preſi.l.iij. ❡ Nō obſtat q̄ dicit̃ de pau
lo:quia poteſt bene excōicare alias ſubditum dū tamē excōmuni
cās ſit intra limites iuriſdictiōis. Nec ob.dictū.c.ſi epiſcopus.q:
non probat id ad q̄ inducit̃,ſed ſolū q̄ ep̄s mandat vitari ex
communicatum pendēte cognitiōe,an excōmunicatio ſit iuſta.
Hoſt.dicit q̄ legatus egreſſus p̄uinciam poteſt abſoluere,ſi nō
eſt finita legatio:ſi eſt finita nō alleg.de offi.prefe.vrbis.l.ſi.q: nō
videt̃ diuertiſſe,qui in breui eſt reuerſurus:ar.ff.de diuor.l.iij.idē
archi.eo.ti.c.preſenti.rationē allegans q: legationem dimittere
non poſſet. Innocē.dicit q̄ ſi recognoſcit ſe erraſſe,poteſt abſol
uere etiā extra terminos legationis:⁊ abſoluet ſine cauſe cogni-
tione propter periculum excōmunicationis.ī.de ſen.excō.ſacro.
§.1.alias nō. In alia parte Hoſt.dicit q̄ in notorijs abſoluit ex
tra terminos,in notorijs nō:⁊ hoc quia prima nō requirit cauſe
cognitionem:puta ſi legatus eſt egreſſus finita legatione.nil pōt
de iure.dicit tamē gl.in.c.excōicatus.ī.eo.q̄ etiam finita pōt et
eſt ſpeciale in excōmunicatis vt abſoluat,donec vibē ingredia
tur ſi eſt egreſſus nō finita legatione tūc excōicatos nō pōt abſol
uere ſine cauſe cognitione ⁊ parte non contradicēte pōt vt in no
torijs:⁊ qñ cognouit ſe erraſſe eſt cauſe cognitiō etiā parte ꝯdi-
cēte nō poſſet:⁊ hoc ideo q: ibi cedere nō pōt. Fallit in terminis
c.q̄uis.in ep̄o expulſo.de fo.com.in cle. Fallit,niſi ille in cuius
dioceſi vult abſoluere vel excōicare cōſentiat vt ibi hoc exerceat.
Et hoc verū ſi ſubditi ſui cōſentiunt.de off.ord.ſi ep̄s.li.vj. Nā ſi
ep̄s pōt cōcedere vt ſubditos ſuos ipſis cōſentiētibus in dioceſi
ſua,quare nō pōt cōcedere vt in eos iudicē.cū maior ſit cōceſſio
pſone quā loci.ff.de edi.edi.l.ediles. Itē pōt cōcedere mihi vt in
ſua dioc.ſubditos ſuos iudicē.ix.q.ij.c.iij.p totū:ergo q̄ in eos
in ſua:q: qui pōt totum,⁊ partem.ſ.tit.j.c.paſtoralis.§.1. Item
hanc poteſtatem dat priuato,quem facit officialem.de inſtitut.
c.iij.de fo.compe.⁊ de app. Romana li.vj.quare nō poterit hāc
17 poteſtatē dare ep̄o venienti ad dioceſim,ratio nō apparet. † Gl.in
ver.hoc tū cōcedēdo q̄rit an poſſit delegare exiſtēs extra p̄uinci
am. Gl.dicit q̄ ſic:q: hoc exercet̃ p viā volūtarie iuriſdictionis
⁊ ſine cauſe cognitione:ſed nō pōt cōpellere.ſeu excōicare ſi ipſe
reſiſtit,alle.c.paſtoralis. Pro p̄mo alle.l.j.ff.de off.pfec.vi.hoc
dicit verum gl.vt poſſit cōmittere,maxime qñ morā neceſſario
trahit extra:⁊ ſic aliqua cā eſt abſens.ff.de offi.p̄con.aliqñ ⁊ per
iſtā.l.dicūt doc.legati antequam ſit ingreſſus p̄uinciā nō poſſe
cām delegare niſi haberet neceſſariam morā. Hoc intellige vt ex
tempore legationis procedat ante ingreſſum prouincie ſed vt ex
tempore ingreſſus iter:vt eſt caſus in.l.obſeruandum.in ſi.eo.tit.
❡ Hodie vero poteſt reſeruata ſibi ſententia.in auſ.de collat.§.
quia vero.coll.ix.preter vltimum ſupplicium ⁊ mēbri abſciſionē
prout dicit q̄ non poteſt compellere. Hoſti.contra,cū ſi ſit obe
18 diendum.vt no.de temp.ord.ad aures. ❡ † Gl.in vec.idem.que
rit an poſſit cōferre beneficia extra. Dicit q̄ ſic,alle.de conce.pre
ben.poſt electionē.in parte deciſa:hoc verum ſaluo q̄ habetur
de preben.ſtatutum.in ſi.lib.vj. Anto.

1 ☞ Legato de latere preſente minor legatus executionem ſui offi
cij dimittit.
2 Iuriſdictio minoris iudicis ſuſpenditur in preſentia maioris
quo ad executionem,non tamen quo ad poteſtatem,⁊ maxime
quando illa fuit conceſſa iure communi.nu.5.6.et.8.
3 Quandiu,dictio habet in ſe quandam conditionem extinctiuā,
ſeu ſuſpenſiuam,⁊ impedimento ceſſante conſtitutiuā diſpoſitio
nis ad quam refertur.
4 Legatus de latere gerit vices pape vt omnis reuerentia ei illata
videatur pape illata.
5 Legati primi deputatio non extinguit̃ per dationē ſecūdi.nu.9.
6 Preſbyter epiſcopo preſente bene dicere poteſt.
7 Reuerentia,que fit maiori ambelanti cum minore in dubio facta
videtur maiori ⁊ non minori:⁊ conſulitur minori vt manum ad
caputium ponat.
8 Iuriſdictio minoris iudicis iure ſpeciali conceſſa ſuſpenditur ⁊
ceſſat in preſentia maioris.
10 Iuriſdictio minoris iudicis ordinarij nō ceſſat adueniēte maiore.

1 Volentes. ❡ † Preſente legato de latere
mino' legatus ſui officij execu-
tionem dimittit.hoc dicit. Primo legationis com-
miſſio. Secundo,eius limitatio. Secunda ibi:ita ta
2 men. ❡ † Nota legatum natum,id eſt ex priuilegio,non poſſe
exercere iuriſdictionem preſente legato de latere. Et ſic no.quod
iuriſdictio minoris iudicis ſuſpenditur in preſentia maioris.
3 ❡ † Nota ſecundo,quod dictio.quandiu.habet in ſe quandā cō
ditionē extinctiuam,ſeu ſuſpenſiuam,⁊ impedimēto ceſſante cō
ſtitutiuā diſpoſitionis,ad quam refertur ❡ No.tertio q̄ q̄dam
4 ſunt legati nō de latere,⁊ q̄dā de latere. ❡ † No.quarto q̄ lega-
tus de latere gerit vices pape:⁊ omnis reuerentia ei illata dicit̃ il-
5 lata pape. † No.q̄ officiū minoris ceſſat preſente maiore quo ad
executionē nō quo ad poteſtatē:⁊ ſic no.q̄ per dationem ſecun-
di legati nō extinguitur deputatio primi.xxv.q.ij.c.iij. Ad glo.
primā gl.alle.concor.collecto notabiliter dicit de ratione,⁊ aſſi
6 gnat ſuas rationes generales ipſam vide per te ❡ † In ſi.opp.
xcv.diſt.ecce.vbi dicitur q̄ preſbyter epiſcopo preſente benedi-
cit etiā.op xi.q.i.c.peruenit.gl format hec contraria.⁊ nō ſoluit.
Dicit Ho.quod preſente maiore poteſtas reuerētialis minoris
⁊ in ſingulis deponit̃,⁊ ſic intellige.c.denīq;.⁊.c.antiqua.alle.in
glo.⁊.c.apoſtolice.de priuileg.lib.vi. Cōtentioſa vero nō depo-
nitur,vt in cōtrario.niſi vbi de quadā parilitate agitur,que a ſu-
periore duobus iuriſdictionis habentibus cōmittitur,⁊ tūc ſtat̃
diſpoſitiōi maioris,vt hic videtur huiuſmodi ratio duplex eſſe
pōt.ſ.prerogatiua.ſ.reuerentie,vt dicit gl.alia.ne in vno corpore
7 duo ſint capita,quaſi monſtrum.ī.ti 1.quoniā ſcēm eum. Per
predicta inſtruo te minorē quod qñ do incedis cum maiore ⁊
ſi ſiat reuerentia,non tibi ponas manū ad caputiū.quia nō ſit
tibi:nec debes tu oſtēdere q̄ ſiat tibi,⁊ ita ſemper ſeruo,quando
8 cū maiori incedo. ❡ † Opp.ad idem de eo.quod habetur in auſ.
de defenſoribus ciuitatum.§ nulli.⁊ q̄ ibi no.in glo iij vbi ha-
betur intētionaliter quod officiū minoris legati in preſentia ma
ioris non ceſſat. So.conclude totum,cū queritur an preſente iu-
dice maiori ceſſet officiū minoris,aut querit̃ quo ad reuerentiā
⁊ inſignia:⁊ dic quod ſic vt.ſ.dictum eſt. Aut quo ad poteſta-
tē contentioſam:⁊ tunc aut vtriuſq; iuriſdictio eſt de iure com-
muni,aut vtriuſq; de iure ſpeciali,aut vnius de iure communi,
alterius de iure ſpeciali. Primo ⁊ tertio caſibus non ceſſat po-
teſtas minoris quā habet de iure cōmuni imo etiam ſi habeat
de iure ſpeciali,idem eſt:q: non eſt iure expreſſum. Ad vtrunq;
membrum eſt dictum.c.peruenit.⁊ ſic loquitur dictus.§.nulli.
de defenſoribus ciuitatum. ❡ Aut ſecundo caſu quando vtri-
uſq; poteſtas eſt de iure ſpeciali,aut poteſtas vtriuſq; pēdet ab
eodē:⁊ eſt locus huic.c.cuius ratio ſupra dicta eſt,⁊ eſt quaſi na-
turalis:quia perfectio maior trahit ad ſe minorem In naturali
bus autem non ab eodem vt legatus de latere,⁊ legatus In de-
ratorio,in eadē ſunt p̄uincia ⁊ nō eſt locus huic.c.imo vtriuſq;
officiū durat:ergo iſta decre.habet locum in duobus iudicibus
cōcurrentibus circa idem dependentibus ab eodē ſuperiore:imo
ſuper etiā cum ab eodē,ſi poteſtas eſſet diuerſa vtriuſq;,vna nō
tolleretur per aliā:quia de ſeparatis non ſit illatio.de tranſla.c.ij.
9 ❡ † Poſt gl.an dato ſcd̄o legato reuocet̃ primus Ho q.q.ij.c.iij.
10 dicit q̄ nō ſicut in tutorib'.C.de teſta.tu.l.ij. ❡ † Quero in quo
ſileat poteſtas legati:dic q̄ p̄pter verbū,omnino,poſitū in tex.
ſilet quo ad iuriſdictionē volūtariā ⁊ etiā cōtentioſā.ſm Pe.
⁊ Egi.⁊ ſic minor de nulla cauſa poterit cognoſcere iure legatio-
nis ſec' aūt foret ſi alis eſſet ordinari' ſicut erat iſte patriarcha:
nā tūc cognoſcere pōt ratione ordinarie poteſtatis,que nō ceſſat
adueniēte maiori ſic loquit̃.c.peruenit.xi.q.1.ſ.alle. Ratio diffe
rentie,quia facilius tollitur poteſtas competens ex priuilegio vt
poteſtas legatorum q̄ competens de iure communi. Anto.

1 ☞ Legati miſſi excommunicatos per manuum iniectionem
quando abſoluant.
2 Legati quidā ſunt miſſi,⁊ alij nati:⁊ qui miſſi vel nati dicantur.
3 Excommunicatos quando poſſit abſoluere legatus.
4 Abſoluere vel damnare quis non poteſt excommunicatos pro
delictis preteritis anteq̄ ſortiatur domicilium.
5 Domicilium ſortiri de nouo non ampliat poteſtatem ad delicta
preterita.
6 Iuriſdictio voluntaria in ſpiritualibus prorogari non poteſt.
7 Iuriſdictio commenſuratur ex priuilegij limitibus.
8 Legatus miſſus extra prouinciam an poſſit excommunicatos
abſoluere cum dioceſani conſenſu cuius eſt territorium.

Legatus

9 Legatus non de latere an poſſit abſoluere ſuos prouinciales ex-
tra delinquentes.
10 Abſoluere poteſt legatus de nõ latere nõ ſuos ſubditos in ſua
terra, ſue prouincia delinquentes.
11 Legatus an ſubditum, qui extra prouinciam delinquit, poſſit
abſoluere, ſi in prouincia exiſtit.
12 Legati abſoluere poſſunt extraneos incurrẽtes excõmunicatio
nem intra prouinciam.
Forum quis ſortitur ratione delicti.
13 Abſoluere ſcholarem Bononiẽſem qui in ſuis partibus cleri-
cũ percuſſit, ⁊ ecõtrario, religioſum hic ſtudentem in legibus, an
poſſit epiſcopus Bononienſis.
14 Forum quis nõ ſortitur ratione domicilij, vbi agitur de delicto
preterito, ⁊ commiſſo ante domicilium contractum.
15 Legati nati quare non abſoluunt quandoq; excõmunicatos.
16 Legatus de latere an poſſit abſoluere non de ſua iuriſdictione ⁊
extra prouinciam.
17 Legatus de latere habet maiorem poteſtatem, quã legatus miſſus.
18 Legati de latere proprie dicuntur cardinales: ⁊ iſtorũ poteſtas
eſt maior ceteris miſſis, vel natis.
19 Beneficia an conferat legatus ex generali legationis poteſtate.
20 Legatus de latere an abſoluat illum, qui eum cepit.

1 Excõmunicatis. ¶ † Legati miſſi
excommunicatos
2 pro manuũ iniectione abſoluunt. † Ita demũ, ſi ſint
ſubditi, ⁊ in ꝓpria ꝓuincia deliquerũt. Nati vero nec
ſubditos, nec nõ ſubditos abſoluere poſſunt. h. d. habet duo di
cta. ſecũdum ibi: ⁊ que eccleſiarum, ⁊ ab vtroq; excipit. ibi: niſi.
3 ¶ † No. primo qđ quidam ſunt legati, qui de latere mittũtur q-
dã, q nõ de latere mittuntur: ⁊ horũ duplex ſpecies quidam miſ
ſi. qui vẽdicãt hoc ſibi ratione ꝑuilegij, ⁊ appellantur nati. Nota
ſecundo qđ legatus de latere abſoluit excõicatos pro violen-
ta manuũ iniectiõe legatus miſſus ita demum, ſi deliquerint in
prouincia ſua: natus vero nullatenus abſoluit. ⁊ ſic no. qđ maio
rẽ poteſtatem habet legatus de latere, quã miſſus, ⁊ miſſus maiorẽ, q̃
4 natus. ¶ † Not. iij. qđ ꝑ delictis ꝑteritis anteq̃ quis domiciliũ
5 ſortiatur, quis abſoluere non poteſt, vel damnare. † ⁊ ſic nota qđ
ſortiri domicilium de nouo nõ ampliat poteſtatẽ ad delicta ꝑte
6 rita. ¶ † No. qđ iuriſdictio volũtaria in ſpiritualibus ꝓrogari
nõ poteſt: ⁊ ſic poteſtas abſoluendi eſt improrogabilis. De hoc
7 ſ. tit. P. ⁊ B. ¶ † No. quarto qđ dicta vera niſi plus gratie ex
priuilegio concedatur: ⁊ ſic poteſtas legati cõmuniter commiſſa
8 cõmenſuratur ex priuilegij limitibus. ¶ † Quero vtrũ legatus
miſſus extra ꝓuinciam poſſit excõmunicatos abſoluere cũ con
ſenſu dioceſani cuius eſt territoriũ. Videtur qđ ſic. ſ. e. nouit. ⁊ qđ
ibi no. Dicit Hoſtien. qđ hoc rationabile videtur de ſuis ſubdi-
tis: dicit tñ qđ in hoc ſit ꝑuilegiũ a papa conceſſum: ⁊ ſic limita
tum nõ audet hoc extẽdere. ar. de vſu pallij. c. ij. No. ex iſto dicto
qđ iuriſdictio ordinaria ꝑuilegio cõceſſa eſt iprorogabilis cõtra
9 limitationem priuilegij. qđ no. ¶ † Quero an legatus nõ de late
re poſſit abſoluere ſuos ꝓuinciales extra delinquẽtes. Vincen.
dicebat qđ ſic: quaſi hic ꝓhibeantur tantum abſolui nõ ꝓuincia-
les extra. Cõmunis opinio habet cõtrariũ: ⁊ ita tenet Jo. An.
10 qđ nec ſuos, nec extraneos poſſit extra. ¶ † Secundo quid de a-
liunde venientibus, ibi delinquentibus, an poſſit eos abſoluere.
11 Dicit hic Vin. qđ ſic. vj. q. iij. placuit. ⁊ hoc tenet Joan. Andr.
¶ † Quero an ſubditũ, qui delinquit extra ꝓuinciã talis legatus
poſſit abſoluere, ſi exiſtit in prouincia. Hoſt. qđ nõ poſſit: ⁊ hoc
ꝑ tex. qui indiſtincte dicit de aliunde venientibus. Allegat de ſen.
excom. officij. q: contrahunt alibi forum. de rap. c. j. Alij cõtra
ꝑ. c. i. xvi. q. i. ⁊ ea, que ibi no. nõ eſſe peccatũ hic priuilegium iu-
riſdictionis cõmẽſurari iuri, vt ſicut ius diſponit, ita ⁊ diſponat
hic: ſed dicit ſubditum in territorio delinquẽtẽ punit ordinarius,
⁊ ſubditum extra territoriũ delinquentẽ punit in ꝓuincia ſua:
igitur poterit abſoluere: q: iudex domicilij cognoſcit de delicto:
⁊ ideo etiã abſoluet. De hoc in ſpe. ti. ij. §. nũc dicamus. verſi. illud
12 etiam. ¶ † Quid ſi extranei incurrunt excõmunicationes intra
ꝓuinciam. Dic qđ tunc fiunt ſubditi ratione criminis. xvi. q. j.
placuit. poterit tales abſoluere. Ad hoc de fo. cõpe. c. ſi. C. vbi de
13 crimine agi oportet. aut. qua in ꝓuincia. ¶ † Quero an epiſcopus Bo
noniẽſis poſſet, abſoluere ſcholarem bononienſem qui in partibus
ſuis percuſſit clericũ, etiã eo caſu, quo poſſet epiſcopus abſoluere. Dic
qđ nõ, per iſtum tex. Et ecõtrario religioſum hic ſtudentem in le
gibus ſuus epiſcopus non abſoluet. qđ eſt falſum. ne cle. vel mo. c. pe.
14 ¶ † No. aliud dictũ qđ licet ſubditum ratione domicilij quis
puniat ⁊ abſoluat, vbi domicilium eſt preteritum, ſi tamen do-
micilium ſuperuenit poſt delictum, de illis nõ cognoſcit: ⁊ ita vr
15 voluiſſe tex. ¶ † Quero de rõne quare legati nati non abſoluũt.
Dic qđ rõ, quia cũ ꝑuilegiũ ſit locale ⁊ ſemper ſtet, iam clerici ibi
ꝑderẽt ꝑuilegiũ clericale, ſi ꝑcuſſores ſui nũquã de ꝑtibus illis. niſi
16 terent ad curiã ſm Vin. ¶ † Venio ad gl. ⁊ q̃ro per glo. primã,
an legatus de latere poſſit abſoluere nõ de ſua legatiõe, ⁊ ex ꝓuin
ciã. Gl. j. dicit q ſic. ar. a cõtrario: q: ſi legato non de latere hoc dene-
gat, per cõtrariũ cõcedit legato de latere: q: ex gñali legatiõe hoc eſt
licitũ legato de latere miſſo vt abſoluat. ſ. e. qđ tranſlatiõe. Vn-
de dicit gl. qđ in eũdo ⁊ redeũdo poſtq̃ egrediunt vrbẽ, ⁊ anteq̃
ingrediatur, abſoluere poſſent. ⁊ ita obſeruat de facto: ⁊ hoc in fa
uorẽ aĩarũ, vt periculũ mortis euitetur. j. de ſen. exc. ſacro. ¶ No
ta qđ poſſunt etiã reuocare vt ſentit hic gloſ. cuius cõtrariũ dictũ
fuit. ſ. e. nouit. ⁊ hoc ex ſpeciali ꝑuilegio dat ſimile in ꝓconſule, q
inſignia ꝓconſularia non dimittit, donec reuertat in vrbẽ, lz iu-
riſdictionẽ nõ exerceat contentioſaz, iuriſdictionẽ tamẽ hz volũ
tariã. ff. de offi. ꝓcõ. l. j. ⁊. ij. Hoſt. fatetur legatũ de latere abſol-
uere poſſe, dum tñ non ſit excõicatus pro violenta manuũ inie-
ctione ⁊ enormi. Alleg. de ſen. exc. ſi vero. primo reſpõſo. ⁊. c. per
uenit. ⁊. c. cum illorum. §. j. ⁊ ij. ⁊. c. relatum. ꝓpe ſi. in quibus ptz
qđ lz papa aliquẽ priuilegiet ſup manuũ iniectione. ſemper tamẽ
ſibi retinet abſolutionem ꝑ enormi. Jo. An. remittit. de ſen. exc.
ad eminẽtiã. in vlt. glo. ⁊ ibi tenet indiſtincte eũ abſoluere poſſe.
17 ¶ † Glo. ij. querit an maior ſit poteſtas legati de latere ⁊ in quo. Di
cit qđ eſt maior: q: de latere abſoluit intus. ⁊ extra, ⁊ aliunde ve-
niẽtes: miſſus ſolũ abſoluit ſubiectos, ⁊ in ꝓuincia delinquen-
tes: aliunde aũt venientes nõ, nec ſibi ſubiectos alibi delinquen-
tes, niſi plus ei detur, vt dicit in ſi. gl. In ver. duplici. querit quo
tuplex eſt ſpecies legatorũ. Dic qđ triplex quidã miſſi de latere,
quidã miſſi tantũ, quidã nati, ſed q ſunt miſſi de latere, hic gl. ar
guit quod Cardinales tñ: q: illi tantũ aſſiſtũt ad latus pape. In
cõtrariũ vr: q: ⁊ capellani, archiepi, ⁊ epi aſſiſtũt ad latus pape,
lz nõ in arduis. ⁊ ſecretis cõcilijs. Vna opi. qđ de latere dicant
omnes, quos inuenit papa in curia, etiã ſi nõ ſint cardinales, ⁊ eos
18 trãſmittit, dãdo eis generale priuilegiũ legationis. ¶ † Gl. deter
minat qđ proprie de latere miſſi dicũtur cardinales. ar. j. de ſen.
exc. c. ad eminẽtiã. q: ⁊ ipſi pars corporis pape dicunt. et iſtorũ
poteſtas eſt maior aliorũ: q: iſti intra, ⁊ extra abſoluũt. ¶ Miſſi
ſolum intra prouinciam, ⁊ ſibi ſubiecti, aliunde venientes non.
¶ Nati nullatenus niſi eos. ⁊c. vt dicit in ſi. qđ legati de latere di-
19 cãt cardinales, hodie determinatũ eſt in c. j. j. e. ti. li. vj. ¶ † Que
ro poſt glo. in ver. item nota vtrũ legatus cõferat beneficia ex le-
gationis poteſtate generali. Dicit glo. qđ legati de latere ex officio
legationis ſoli cõferant. ⁊ nõ alij. Al. dec. Inn. quarti, que incipit
officij noſtri debitum, que decre. hodie eſt in c. j. eo. titu. libr. vj. ⁊
20 ſic eſt ibi determinatam. ¶ † Vltimo quero ſuper illa glo. vtrũ
legatus de latere abſoluat illũ, q eũ cepit. Joã. xciij. di. c. j. dicit
qđ capiẽs legatũ ab eo põt abſolui, qđ intellige. ſaluo eo, qđ ha
betur de peni. c. felicis. lib. vj. etiam in cle. ſi quis ſuadente. eo. ti.
Antonius de Butrio.

1 Legatione finita durat legati ſtatutũ, tamẽ ſui delegati iuriſ
dictio finitur, ſi citatio non preceſſerit.
2 Statuta facere poteſt legatus, ⁊ an ſtatuẽdo debeat habere cõſi
lium prelatorum, vel populi. nu. 12.
3 Delegati iuriſdictio quare finiatur reintegra finita iuriſdictione
delegantis.
4 Iuriſdictio legati reuocati perimitur egreſſu ꝓuincie. num. 18.
5 Effectus cauſe nondum ad totale ſuum eſſe deductus, ⁊ ſic pen
dens extinguitur ad peremptionem cauſe efficientis.
6 Delegatio non perpetuatur, niſi preceſſerit citatio.
7 Morte naturali delegãtis ſicut extiguit iuriſdictio delegati, ita
morte ciuilis poteſtatis.
8 Iuriſdictionem nõ perpetuat actus anterior, ſz requiritur cita
tio quo ad partes. nu. 20.
Fallit quo ad ſuperiores. nu. 10. ⁊ 11.
9 Statuta eo qđ ſunt edita, perpetuantur: quod nõ procedit in a-
lijs ſententijs cenſure non per modum ſtatuti.
11 Iuriſdictio an ſit ꝑpetuata citatiõe cõmiſſa ꝑ delegatũ legati an
te factã citationẽ per nuncium, vt delegãte reuocato poſſit dele-
gatus procedere.
12 Legatus in ſtatutis condendis an debeat habere cõſiliũ ꝑlato-
rũ ꝓuincie, vel populi.
13 Statuẽdi poteſtatẽ habẽs a ſuperiore nõ facit ſtatuta cõ ſuperiorẽ.
14 Statuta legati quãdo ſeruanda ſint, etiã ſi ſint late ſententie.
15 Remiſſiones conceſſe locis ꝓhõs ꝑ legatos de latere nõ ſunt ꝑpe-
tue, ſed eis reuocatis extinguntur. nu. ſeq.
16 Pena ſemel impoſita an videatur perpetua.
17 Legatus de latere poteſt aliquẽ ad benefica inhabilitare.
18 Iuriſdictio limitata expirat egreſſu prouincie ſicut morte.
19 Iuriſdictio quibus modis expirat.

1 Nemini. ¶ † Legatiõe finita durat legati ſta-
tutum: finitur tamẽ ſui delegati iuriſ
dictio ſi citatio nõ ꝑceſſerit. h. d. habet duo dicta ſm
2 ibi ſecus. ¶ † Nota primo legatũ poſſe facere ſtatuta.

3 ¶ † Nota ſcdo qđ ad extinctionē cauſe efficiētis nō perimitur ef-
fectus iam ad eſſe deductus, & finitus: ſecus ſi ſit in fieri re integra.
4 ¶ † Nota tertio quod egreſſu prouincie perimitur iuriſdictio le
5 gati reuocati. ¶ † Nota quarto quod ad peremptionem cauſe effi-
cientis extinguitur effectus nondum ad totale eſſe ſuum deduct⁹
6 & ſic pendens. ¶ † Nota quinto qđ delegatio non eſt ꝑpetuata, ni
7 ſi preceſſerit citatio. ¶ † Sexto nota qđ ſicut morte naturali cō-
mittentis extinguitur iuriſdictio delegati, ita morte ciuilis poteſta
8 tis, a qua dependet delegatio. ¶ † Nota ſeptimo qđ ad perpetuā-
dam iuriſdictionē extincta iuriſdictione, & quo ad ꝑſonā, & quo ad
dignitatem, & ſic vbi agitur de perpetuanda iuriſdictione, etiam
quo ad ſubiectos requirit citatio, & actus anterior nō perpetuat.
9 ¶ † Nota octauo qđ ſtatuta eo qđ ſunt edita, ſunt perpetuata: q:
tunc nō habent dependentiam a iuriſdictione, ſed ex ſe virtutem
capiunt: ſecus in aliis ſentētiis cenſure, nō per modū ſtatuti, que
10 pēdet de futuro: vt no. de ſen. excō. c. a nobis. ¶ † Opp. qđ per ac
tum citatione exteriorem, ſcʒ per actum cōmiſſionis de citando nō-
dū citatione ſecuta perpetuetur iuriſdictio: vt notatū fuit. ſ. tit. j.
c. licet. & c. grati. Hoſt. fatet, dico qđ ibi agit de perpetuanda iu-
riſdictione, quo ad ſuperioris reuocationē principaliter: quo caſu
ſufficit actus anterior citatione, ꝑ quē res deſiit eſſe integra quo
ad ſuperio. ¶. Solu. Hic agitur de iuriſdictione ꝑpetuanda, & quo
ad ſuperiorem & q̄ ad partes: q: finita legatione finitur iuriſdictio:
& ſic nō ſunt ſubditi: & ideo requirit citatio, etiā quo ad partes: q:
11 quo ad partes ōt res integra. ¶ † Per ꝑdicta decidit queſtio hic
diſputata p Garſiam, vtrū cōmiſſa citatione ꝑ delegatum legati
ante factā citationē per nuntiū ſit ꝑpetuata iuriſdictio, vt legato
reuocato interim poſſit delegatus ꝓcedere: Vr qđ non per hunc
tex. qui requirit citationē: que citatio nō ſupponit ex ſola cōmiſ-
ſione per hoc, q: ſola commiſſio non interrumpit preſcriptionem
niſi actualiter detur citatio: vt eſt caſus in. l. cū notiſſimi. C. de pre
ſcri. xxx. an. & ꝓbatur de fo. cōp. ꝓpoſuiſti. vbi quo ad partes nō
eſt perpetuata iuriſdictio anteq̄ ꝓpoſita ſit citatio. Cōcludit qđ
ſi agitur de iuriſdictione perpetuanda, ſufficit cōmiſſio, ꝑ ꝑdictā
decre. licet. & qđ dixi. ſ. Si agitur de perſona, vel re per citationem
faciendā, non ſufficit qđ citatio ſit iniuncta, ſed oportet qđ ſit
facta. Mihi videtur qđ iſto caſu non ſufficiat cōmiſſio, niſi detur
citatio. Quandoqʒ enim extinguitur iuriſdictio cum perſona, &
ad perpetuandā iuriſdictionem non ſolum requiritur perpetuatio
reſpectu ꝑſone ſʒ reſpectu partium. oportet ergo, qđ aliqd quo ad
partes ſit exercitū. qđ non poteſt dici ante citationem factam in
ter eas. Sic loquitur hic. ¶ Quiqʒ nō extinguitur iuriſdictio cū
perſona, q: durat dignitas, ꝓpter quā eſt facta cōmiſſio: & tūc
ſufficit perpetuare quo ad iudicem cōmittentem: quia dignitas
retinet ſubiectionem partiū: & ſic non eſt neceſſaria perpetuatio
quo ad partes. Sic intelligo no. in. c. licet. Sed non plʒ hoc Ho-
ſti. quia delegatus in. c. licet erat, & iuriſdictio eius morte expira-
bat. T. ne doc. Quero quid de cauſis a legato reuocato ceptis,
nondum finitis, vel diffinitis, ſed non in mādatio executioni. Dic
recurrendū ad papā, vel legatum ſucceſſo. C. ff. de iudi. l. mortuo.
C. de iudi. l. ꝓperandum. ſ. ſi autem. Dicit Hoſt. qđ de legato eſt
expſſum de eo, qui mitti. in poſ. cum veniſſent. De papa. ſ. tit. j.
paſtoralis. Preterea a'q̄ dicunt qđ ad inſtar delegati exequitur
ſententiam intra annū, arg. c. querenti. ſ. de offi. dele. qđ non plʒ
Inn. q: ex quo reuocatus eſt, nulla contentioſa iuriſdictio remā
ſit rōne legationis. Dicit etiam Hoſt. qđ ordinarius ſententiam
legati, de qua non verteretur in dubium, poſſet executioni man
dare, & coram eo poſſet proponi actio iudicati, arg. ſ. e. c. ij. ſ. ti. j.
ſignificauit. de fo. competen. poſtulaſti. de re iudica. a diuo Pio.
12 ¶ † Scdo an legatus in condendis ſtatutis debeat habere con-
ſilium prelatorum prouincie, vel populi. Scdm quoſdam vr qđ ſic.
Alle. xx. q. iij. & iiij. & v. de conſe. di. iij. c. j. de his, q̄ ſi. a pla. c. ſi. Cō
cludit Inn. quod in ſpectantibus ad ſui iuriſdictionem facit ſta-
tuta in requiſitis prelatis, & populo: fatetur tñ qđ ſtatuta ꝯ legem
generalem facere non poſſunt. Alleg. C. de offi. prefec. orientis. l.
canonum. vide. ſ. eo. in. c. nouit. Jo. An. remittit ad no. de offi. ar
13 chipreſ. c. iiii. ¶ † Nota qđ hūs poteſtatem ſtatuendi a ſuperiore
contra ſuperiorem non facit ſtatuta, & hec eſt cauſa quare clerici
non poſſunt facere ſtatuta ꝯ ius cōmune: quia omnes clerici ha-
bent poteſtatem a papa, qui habuit a deo: ſed populus ſecularis
pōt: vt. l. omnes populi. q: populus habet ptātem a iure genti-
14 um, & Imperator habuit a populo: vt. l. ij. ff. de or. iur. ¶ † Venia
mus ad gl. quero an legati ſtatuta ſint ſeruanda. Gl. dicit qđ ſic.
Caſus hic. ¶ Quid ſi ſtatuta ſint late ſententie pena, ſi ſic fece-
rint, ſint excommunicati. Dicit qđ valent, & ligant ꝯ. ius facientes:
& ſic poſſunt facere ſtatuta late ſententie: vt de loca. c. ex reſcripto.
probat, q: ordinarij in ſuis dioceſibus, qui ſunt minoris poteſta-
tis, faciūt: igitur fortius & legati in ſuis prouincijs. de ma. & obe.
ſi quis. Sed ꝑ hac gl. an poſſint ordinarij abſoluere a ſententijs
latis per ſtatuta legatorum. Dicunt doct. qđ ſic, ſi ſtatuta alq̄ nō
reſeruant. de inſtit. ex frequentibus. facit quod not. de preben. d.
15 graue. in fin. facit, de ſen. excō. nuper. ¶ † Eadem gl. in ver. item
de. Quero quid de remiſſionibus, quas faciunt locis religioſis,
ſiue pontibus an ſint perpetue. Gl. arguit quod non: ſicut prefec
vltra tempus ſue iuriſdictionis non interdicit alicui vt non vta-
tur arte ſua. ff. de pen. l. vlti. ff. de poſtulando. l. puto. ſ. vlti. Gloſſ.
determinat quod valent perpetue, ſicut ſtatuta, que de ſui natura
ſunt perpetua, licet adminiſtratio ſit temporalis: factum tamen
per adminiſtratorem, & prefectum eſt perpetuum: vnde faciens
contra id, incidit in penā, ſi qua pena eſt. Et probat, q: prefectus
ad tempus, & in perpetuum, ꝓhibet quem ne ſua vtatur arte. ff.
de offi. prefec. vr. l. j. ſ. ſi. De indulgentijs. idē omnes doc. dicunt:
tamen excedere non poteſt numerum quadraginta dierū. de quo
16 per Gul. in. ſ. qui alle. j. ¶ † Modo reſtat rńdere ad. l. vltimam. &
iura ſuperius alleg. Dic qñ qʒ cum cauſe cognitione aliquid delibe-
ratur: id eſt perpetuum, ex quo iam eſt eſſentiatum. Et ideo ſi pe-
na imponatur cum cauſe cognitione, illa eſt ꝑpetua: qñ vero ali-
quid interloquendo, & ſine cauſe cognitione deliberatur, vel ali-
qua pena imponitur ſucceſſiua, illa non extenditur vltra tempus
iuriſdictionis imponentis: vt in contra. facit qđ no. ſ. de conſti.
ex literis. Nā ibi fuit pena impoſita, ne vteretur arte ſine cogni-
tione, & ſine tpis prefixione: quo caſu pena adminiſtrationis cō-
17 menſuratur tēpori imponentis, ſm Jo. An. & Hoſt. ¶ † Que
ro an legatus poſſit aliquem ad beneficia inhabilitare. Dic quod
ſic, vt no. Spec. ti. ij. ſ. ſupereſt. ver. ſed nunquid. & ibi quid de or
18 dinario. ¶ † Scdo gl. colligit qđ ſicut morte, ita egreſſu prouin
cie expirat iuriſdictio: & hoc, q: quo ad illā habetur pro mortuo.
19 ¶ † Ultimo remittit ad multos modos, quibus expirat iuriſ-
dictio: ſed plenius vt. j. c. preſenti. in glo. hoc pōt. lib. vi. ¶ † Glo.
20 vltima colligit quod citatione perpetuatur iuriſdictio: & allegat
multas concordantias.

¶ De officio ordinarij. Rubrica.

¶ Viſo de officio legati, & delegati, reſtat videre de officio ordi-
narij, ſcdm Gof. Vel viſo de ſpeciali ordinario, ſcʒ legato de offi
cio legati. c. ij. lib. vi. videam⁹ generaliter de omni ordinario. De
materia. iij. q. ij. xv. q. iii. x. q. j. & ij. & iij. per totum. xj. q. j. & iij. per
totum. reperitur in. vj. & clemen. ſequitur &c. Anto. de But.

1 Ut Epiſcopi in ſuis dioceſibus habent crimina inquirere, & pu-
nire, & cum opus eſt, inuocare brachium ſeculare.
2 Urbis appellatione cōprehenditur idem quod alias appellatio-
ne dioceſis.
3 Clauſula, qđ liberam quis habeat poteſtatem faciendi, reſtricta
cenſetur ad limites iuris, vt aliquid fieri nequeat ꝯtra iura. 7. & 4.
5 Ad punitionem cuiuſlibet delicti pōt de iure canonico iudex ex
inquiſitione ꝓcedere, qñ finem intendit vindicte publice.
6 Scelerꝭ appellatione comprehenditur quodlibet delictum vin-
dictam, & penam requirens.
7 Judex dʒ per alium iudicem innocentem tueri, & iuuari: & ſi ſit ec-
cleſiaſticus, poteſt brachium ſeculare inuocare, & ad hoc cōpelle-
re, ſed non econtra. nu. 20. & 23.
8 Igitur, eſt dictio illatiua, & ex exordio.
9 Sententia eſt prius ferenda, q̄ pena iudicatur.
10 Laicus ſubijcitur iudici ſpirituali ꝓpter crimen ſpirituale.
11 Adulterium eſt crimen eccleſiaſticum.
12 Judex poteſt contra exemptum a ſuo iudicio ꝓcedere, vt quan-
do deliquit in loco non exempto.
13 Dioceſis appellatione quid comprehendatur.
14 Rex ſeu princeps, aut Imperator quando poſſit per ordinarium
epiſcopum puniri, vel excommunicari.
15 Vicarius, ſeu ordinarius inferior non poſſunt inquirere, ſeu ꝓce-
dere contra delinquentes, vt faciunt epi, niſi ſpeciali mandato.
16 Judices quando inquirere poſſunt contra delinquentē, non pen-
dente clamoſa inſinuatione.
17 Libere quod quis agat, non includit poteſtatem faciēdi aliquid
contra ius.
18 Teſtes poſſunt recipi lite nō conteſtata, qñ ſit inquiſitio ex puro
& mero iudicis officio: ſecus ſi ad inſtantiam alterius.
19 Judex poteſt delinquentes punire vndecunqʒ ſint, & purgare
prouinciam malis hominibus.
Forenſes efficiuntur ſubditi iudici incompetenti ratione crīs.
20 Judex eccleſiaſticus de quibus delictis cognoſcit, & qñ manda-
tur qđ ſcdm canones procedat, qñ intelligatur.
21 Judex an debeat iudicare ſcdm canones, vel conſcientiam.
22 Veritas non vitiatur erroribus geſtorum.
23 Eccleſia debet iuuare principem ſecularem, & ſuum iudicem, etiā
in puniendis criminibus.
24 Judices ſe inuicē debent iuuare, etiam ſi vnus ſit eccleſiaſticus,
& alter ſecularis.

Judex

25 Iudex ſecularis qđ poſſit compelli per iudicem eccleſiaſticū, nō
ad preiudicandum, quomodo illud intelligatur, numero ſeq.
26 Pēa iudicis ſecularis an tollat̄ p aliā penā iudicis eccleſiaſtici.
1 PErnitioſam. ¶ † Epiſcopi in
ſuis dioceſib᷑ ha-
bent crimina inquirere, ⁊ punire, ⁊ cū opus eſt
inuocare brachiū ſeculare. h. d. ¶ Primo po-
nit deciſi͞ue exordiū. ¶ Scđo diſpoſitionem ibi:
habeant. ¶ Et ſecūda in duas, vt duo ſunt di-
2 cta, ibi: ⁊ cū. ¶ No. † primo qđ ꝯprehendat̄ appellatione vrbis:
q̄ idē qđ appellatione dioceſis vide de ſen. excō. c. ſi ciuitas. lib.
3 vj. ¶ † Not. ſcđo qđ in conceſſione libere ptātis nō dat̄ facultas
qđ agēdi ꝯtra iura, ſed reſtricta cenſet̄ ad limites iuris: vide de
4 cōſti. c. j. ⁊ c. ne innitaris. ¶ † Et nota qđ importat hoc verbū,
liberā poteſtatē: q̄ excludit alterius requiſitione, vel impedimētū
vide de preben. licet eps. li. vj. ⁊ c. de multa. j. e. ti. de prebendis.
5 ¶ † Nota tertio qđ de iure canonico regulariter ad punitionē
cuiuſlibet delicti pōt iudex ex inq̄ſitione ꝓcedere qñ in finē intē
dit vindicte publice vide doc. j. de iureiura. ad noſtrā. ij. vnde qđ
eſt caſuale ſcđm ius ciuile, vt. l. ij. §. ſi publico. ff. de adulterijs eſt
regulare ſcđm ius canonicū. Ideo dicit in ſpe. in ti. de inq̄ſitione
qđ leges de inquiſitione tractāt ſemiplene, canones aūt plenisſi
6 me. ¶ † Nota quarto qđ cōprehenditur appellatione ſceleris:
q̄ qđlibet delictū: vindictā ⁊ penā regreno. Et not. qđ aliud eſt
7 vlciſci, ⁊ aliud vindicare. † Et no. qđ ordinari᷑ de iure ad defenſio
nē iuriſdictiōis pōt brachiū inuocare ſeculare: ⁊ qđ vna ptās p aliā
iuuanda eſt: ⁊ qđ inducta ad finem iuuandi non debet trahi ad
8 finē preiudicādi. ¶ † Opp. qđ dicitur pñn. habeāt igit̄, que di-
ctio eſt illatiua, nec tamē apparet ex quo inferat. Solu. infert ex
9 exordio. ¶ † Oppo. in eo qđ premittit in text. vlciſci, ante verbū
iudicare, cū tamen prius ſit ferēda ſententia, ꝙ pena iudicat. ij.
q. j. c. nos in quenq̄uā q̄ non premittitur executio ſententie. de
re iudic. c. qđ ad cōſultationē. Sol. ordo eſt ꝑpoſterus ſimile de
iudi. c. ij. vel dic qđ ꝓpter: ⁊ tunc vlciſci cōcernit notoriū, in qui-
bus pena infligitur nō precedente ſententia de ver. ſig. ex parte.
vbi not. Innocēti. qđ dicit iudicare cōcernit non notoriu qđ te-
nuit hic Boatinus vel dic qđ ponuntur ꝑ eodē. vel primum qñ
procedit ex officio, ſecundū qñ in forma iudicij. i. accuſationis.
10 ¶ † Oppo. extra gloſ. in eo qđ ꝑmittitur generaliter epiſcopis,
vt inquirāt in dioceſi ex quo apparet qđ etiā hoc poſſint facere
contra laicos vnde obſtat. ſ. de elec. c. venerabilē. ⁊ de iudicijs. c.
nouit. ⁊ qui fi. ſint legiti. c. cauſam. ij. q̄ non debet ponere falcē,
⁊c. So. ſcđꝫ Innu. etia contra laicos pōt epiſcopus inquirere de
criminibus ſpiritualibus cōtra laicos, cum ſpectent ad eccleſiā:
vt dicto. c. nouit. de pur. c. inter. ⁊ quod no. de iureiur. ad noſtrā.
Que aūt ſint crimina ſpiritualia, ſeu eccleſiaſtica: dic vt in c. cum
11 ſit generale. de fo. cōpe. † ⁊ qđ adulterium ſit eccleſiaſticū, bene
12 facit hec litera. ¶ † Oppo. ad idē q̄ in dioceſi epiſcoporum
ſunt aliqui exempti. j. c. graue. de quibus epiſcopi iudicare non
debēt. xviij. q. ij. luminoſo. de priuilegijs. c. j. lib. o. vj. Sol. Text.
debet intelligi de ſubditis: ⁊ ſic de exemptis nō iudicabūt niſi cū
ratione criminis perdūt exemptionem, vt cū delinquūt in loco
13 nō exēpto de priuilegijs. c. ex tuarū ⁊ dixi. d. c. j. lib. vj. ¶ † Que-
ro qđ cōprehendatur hic appellatiōe dioceſis dic qđ cōprehē-
duntur ciuitates, ſecundū Hoſtiē. concludentem qđ in ſtatutis,
conſtitutionibus, ⁊ priuilegijs ſub nomine dioceſis ꝯprehen-
ditur ciuitas. vt hic. ⁊. j. c. ſignificauit. Secus in reſcriptis ⁊ per
hoc non obſtat de reſcriptis. Rodulphus. Ad hoc qđ not. ſup
14 j. gl. ad hoc gl. de re. permu. c. j. lib. vj. ¶ † Quero an poſſit quis
ordinarius regē, vel Imperatorē, excommunicare, vel punire. di-
cit hic Inno. qđ ſic exigēte rebellione ⁊ ꝓcedente monitione ca-
nonica in notorijs exceſſib᷑. lxj. diſti. Valētin. niſi eſſet nimis
ſeuerus, vel iniurioſus: tunc papa vicarius ſummi regis cogno
ſcet etiā de notorijs, ⁊ ingreſſū ſit infamia, vel ſi accuſat̄. Innu.
15 de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. §. vltimo. ¶ † Quero, quia dicit
text. de epiſcopis, qđ de inferioribus ordinarijs. dic qđ de iure
cōmuni epiſcopi fundāt ſuam iuriſdictionē. nō aūt inferiores
eis, vt ꝓbat hic litera. Alij ergo inferiores nō habent poteſtatē
niſi ratione iuris ſpecialis. Per hoc ſoluitur queſtio de vicarijs
epiſcoporū: ipſi enim non poſſunt inquirere, licet habeant ordi-
nariā, quia hoc non habent iure proprio, niſi eis ſit ſpecialiter cō-
16 miſſum: de officio vica. c. ij. lib. vj. ⁊ qđ ibi nota. ¶ † Veniamus
ad gl. gl. j. opponit quod liberā nō habeat poteſtatē epiſcopus,
niſi ratiōe ſpecialis, quia non precedente clamoſa inſinuatione
non pōt epiſcopus ordinarius inquirere. vt. j. de accuſa. c. qua-
liter ⁊ qñ. cū ij. gloſſ. dicit qđ epiſcopi habēt liberā poteſtatē, dū
tamen iura ſequant̄, ⁊ iuris ordinent: q̄ hec libertas nō eximit
a iuris poteſtate, vel nō diſſoluit ab ordine iuris: vnde ꝓcedēte
infamia inquirunt, ⁊ puniunt, ⁊ teſtes recipiunt, etiam lite non
conteſtata: vt in. c. quoniam. §. ſunt ⁊ alij. vt lite non conte. Gl.
fatetur docto. in inquiſitione ſpeciali, ⁊ ordinaria: in inquiſitiōe
vero generali, ⁊ extraordinaria, que fit quando incerta ſunt de-
licta, ⁊ perſone vt viſitando dioceſim vel prouincias. de accuſa.
ſicut olim. de cenſi. Romana. §. ſane. in. vj. vel qñ maleficium eſt
certū, ſed ignorat̄ quis fecerit vt in. l. congruit. ff. de offici. preſi.
In omnibus iſtis caſibus pōt procedi, etiā infamia nō prece
dente. de quo de elec. bone. ij. ⁊ ibi bona glo. ⁊ in. c. j. de poſtu. pre
17 la. Bar. in l. ij. §. ſi publico. ff. de adul. ¶ † Nota tamen gl. iſtam
qđ cōceſſio libere poteſtatis etiā a iure nō includit poteſtatē qđ
cōtra ius agēdi, vel iuris omiſſa ſolemnitate: ⁊ facit ad illa que ha
bentur in. l. j. C. de ſacroſan. ec. Facit qđ ſi det̄ poteſtas libera ſta
tuendi, vel ſententiādi qđ nil poſſit ſtatuere ꝯtra iura qđ nota.
18 ¶ † Item nota in quantū dicit gl. qđ in inquiſitione recipiūtur
teſtes lite non conteſtata. Hoc eſt verū. qđ fit ex puro, mero offi
cio iudicis, vt habetur in dicto. §. ſunt ⁊ alij: vt lite non conteſta.
19 in. c. quoniā. Secus ſi ad alterius inſtantiā. ¶ † Secundo que-
rit gl. an poſſit delinquentes punire, vndecunq̄ ſint gl. dicit qđ
ſic: quia preſes debet purgare prouinciā malis hominibus, vn-
decunq̄ ſint. ff. de offi. preſi. l. preſes. vj. q. iij. placuit. C. vbi de cri
mine agi oportet. auſ. qua in ꝓuincia. nec obſtat. c. poſtulaſti. de
foro cōpet. c. j. de rap. q̄ ibi forenſes, qui ſunt in dioceſi, efficiunt̄
ſui ſubditi ratione criminis: vt patet in iuribus. ſ. allegatis. ⁊. c.
20 ſi. de foro cōpe. Et hoc de ſecūda gl. ¶ † Glo. canones. dicit tex.
qđ debet iudicare ſecundū canones: qui ſunt hi canones: ⁊ quid
diſponāt dicit gl. qđ epiſcopi cauſas ſynodales inq̄rant, ⁊ teſtes
maturiores in parochijs cōſtituant, q̄ cauſam ſynodalē ad epi-
ſcopū deferant. xxxv. q. vj. c. epiſcopus in ſynodo. Nā ad epiſco-
pos ſpectat inquirere de criminib᷑ eccleſiaſticis, de adulterijs,
de conſanguinitate inter virū ⁊ vxorē: vt dicto. c. epiſcopus. Itē
de hereſi. de hereticis. excōmunicamus. §. addicimus. Item de
crimine vſurarum. ſacrilegij, ſimonie, ⁊ ſimilium, que ꝓpter ſpe
ctāt ad iudicē eccleſiaſticū: ⁊ de his principalibus inquirere de
bet, ⁊ etiā de quocunq̄ peccato mortali: vt patet de iudicijs. no
uit. ⁊ de fo. cōp. cum ſit. ⁊ vide Inno. de iudicijs. nouit. qui eos
punit in materia peccati ergo. Nota gl. qđ ad finem corrigendi
peccatū iudex eccleſiaſticus contra quencunq̄ pōt ad inquiſi-
tionem procedere vide. j. de iureiuran. ad noſtrā. ⁊. c. ſicut. Et gl.
in ver. itē ex eo. vide, hic habes duos intellectus iſtorum verbo-
rum, ſcilicet ſecundū qđ canones cenſent. id eſt de criminibus ec
cleſiaſticis vt dictū eſt, ali᷑ eſt intellect᷑ prout canones cēſent. i.
ſecūdū allegata ⁊ ꝓbata vel expone tertio illa verba, vt canones
cenſent, id eſt q̄ in imponendis penis ſeruabit canones, id eſt vt
imponat penas a canone ꝓditas. de penis. l3. ⁊ in ſubſidiū ſer-
21 uabit leges, de no. ope. nūcia. §. j. ¶ † Ex hoc querit gl. an iudex
debeat procedere, ⁊ ſententiare ſecundū canones, an ſecundum
conſcientiā: Arguit glo. ex tex. qđ ſcđm canones facit. xj. q. iij.
ſummopere. iij. q. vij. iudicet. ⁊ allegat multa iura. In cōtrariū
allē glo. quod iudicet prout putat. ff. quis ⁊ a quo ap. non licet.
l. j. ff. de arbitris. l. qualem. xj. q. iij. tunc vera. viij. diſtin. qui con-
ſcripta. ¶ Quidā dicunt qđ ſi habet conſcientiā leſam debet al
teri cauſam delegare. ff. de iuriſdi. omni. iudic. l. pretor. ¶ Alij
dicūt qđ licet habeat aliud in cōſcientia, qđ debet iudicare ſecū-
dum allegata ⁊ probata per iura primo inducta: ⁊ nō debet ſe-
qui cōſcientiā quia illā nō ſcit tanquā iudex, ſed tanꝙ priuatus
ſiue deus. j. c. proximo. vj. q. ij. ſcimus. ⁊ illo caſu nō poterit, nec
dicit̄ facere ꝯ conſcientiā: vnde nec in condēnando, nec in abſol
uendo debet ſequi conſcientiam: qđ ita ſit procedendum patet.
Dominus omnia ſciebat ⁊ tamē nullum condemnauit niſi ꝓ-
bationibus conuinceretur. ij. q. prima Deus omnipotens. ⁊ qui
ꝯ conſcientiā iudicat ⁊ iura, ⁊ iuſtitiā: punitur ſecundū tenorē.
ꝯ. cum eterni. de re iudica. Et de hoc dic vt dixi. ſ. de offi. delega.
paſtoralis. in fi. dic ſi habet quis conſcientiā informatā ex pro-
babilib᷑ tantū coniecturis, ſi conſcientiā deponere non pōt, illā
ſequi debet, quanꝙ erroneā. de ſimo. per tuas. xiij. di. nerui. xx-
viij. diſt. l. ex his. de reſti. ſpo. literas. Si illā deponere pōt, depo-
nat, ⁊ ſequat̄ allegata, ⁊ probata. ⁊ fortius ſi ipſam habet teme-
re informatā debet ipſam deponere. iij. q. vij. iudicet. de renū. in
ꝓſentia. de teſtib᷑. in noſtra. lxxxj. diſ. ſi qđ. xi. q. iij. ſummopere.
qñq̄ iudex habet indubitatā in oppoſitum eius qđ eſt probatū
nō diſtinctio inter cauſas ciuiles, ⁊ criminales. Si habet iſtā cō
ſcientiā cōtra reū, ſi actor, vel accuſator non ꝓbauit, debet abſol
uere nō cōdēnare: q̄ nō ſequit̄, actor, vel accuſator dicit verū er-
go iudex debet ipſum cōdemnare: niſi cōſtet iudici per probatio
nes legitimas, vel ſit notoriū. ij. q. j. deus. eadē. q. nos in quenꝙ.
⁊. c. ſequētib᷑. ⁊. c. multi, ⁊. j. c. ie ſic pōt intelligi. iij. q. vij. iudicet.
dicit tamē qđ nō ꝓnuntiabit reū non deliquiſſe, vel nō eſſe verū
qđ actor dixit, ne faciat cōtra conſcientiā: ſed ipſum abſoluet ⁊
actori ſilentiū imponet ſecundū Io. Cal. hoc nō ſatiſfaciat: q̄ il
la ſententia abſolutoria actori preiudicabit, ⁊ in alia inſtātia, ⁊
ſic faciet ꝯ cōſcientiā. Cautū ergo eſſet, ſi ꝯſidit de ꝓbatione, illū

abſoluere ab obſeruatione iudicij. Si habet indubitatã conſcientiã pro reo contra actorẽ, nõ condẽnabit eũ, ne contra cõſcientiã operet̃, alias infringeret veritatem, cõtra illud. c. iudicet. xvi. q. iij. coñ. xxxij. q. v. nullũ. de re iud. cũ eterni. li. vi. q2 nec poſſet recte ꝯtra talẽ veritatẽ cõſciẽtiã informare. j. de reſt. ſpo. literas. de ſen. exc. inquiſitioni. de iniectur. et ſi Chriſt⁹. de reg. iuris. c. ij. de no. op. nũ. c. ij. de re. iur. q ſcãdalizauerit. Et dicit nõ eſſe conſiliũ ſanũ ꝙ ſubdeleget, q2 eſſet cauſa huius mali. l. xxxi. di. facientes. ſed vel falſas ꝓbationes repellat, vel ſupſedeat, ſi eſt veriſimile qꝺ ex illis actis nulla fiet cõdẽnatio. ff. de penis. l. abſentẽ. Si eſt veriſimilis ꝓſumptio de cõtrario cõſulit qꝺ poti⁹ abſoluat: q2 hoc eſt minus malũ. xiij. di. c. j. et. ij. ꝙꝙ eñ iudicare debeat de eo, qꝺ ſcit vt iudex, ſcire nõ põt vt iudex: q2 nõ ſcit vt homo. Qualitas eius hec iudicis non põt habere ſcientiã de aliquo niſi ꝑ ſubiectũ et organũ hominis: homo autẽ cõſcientiã habet informatã, et ſcientiã in oppoſitũ ꝓbationis, ſeu eius, qꝺ eſt ꝓbatum: ergo vt iudex nouit ꝓbatũ cõtra veritatẽ hec vera iudicãdo: exequẽdo autẽ ſecus qñ ſnĩa eſt aliqua: vt in. c. ꝓterea. ſ. ti. j. de offi. del. paſtoralis. qꝺ intellige in ciuili: ſecus in criminali. vt ibi no. ¶ Nõ obſt. lex il

22 licitas. §. veritas. ff. de offi. pñ. † q2 veritas nõ vitiat̃ erroribus geſtorũ, ſi de eis cõſtet ꝯtis ꝓbationibus: vt ibi. ¶ Penultima gl. q̃rit cuius auxiliũ cõuocabit. Dicit gl. qꝺ ſeculari. xxiij. q. v. c. principes. xcvj. di. c. eũ aduerũ. q2 vtraq2 ꝑs ꝑ alterã adiuuat̃: vt ibi

23 dꝭ, et. j. c. qm̃. ¶ † Quero qꝺ econtra, an eccleſia debeat iuuare principẽ ſecularẽ. Innoc. dicit qꝺ ſic. Ad hoc. c. ij. de excep. li. vj. ſed in hoc eſt differentia: q2 princeps ſecularis nõ cõpellit eccleſiam, eccleſia bene principẽ ſecularẽ. j. c. ad reprimendũ: facit de iudicijs. qualiter. ¶ Eſt ſeꝺa differentia, q2 ſecularis inuãdo non habet examinare ꝓceſſum eccleſiaſtici: eccleſiaſtic⁹ vero nunquã ad petitionem ſecularis excõmunicabit, niſi ex cauſa rationabili, et ſeruata forma canonica. de ſen. excõ. ſacro. et. c. cum medicinalis. cui nec per peccatum renuntiari poteſt. de hoc de offi. del. P. et S. Unde ſi excõmunicandus aliquid rationabile voluerit opponere, vel obijcere, audietur. ij. q. j. nemo. ſecundũ hoc ergo ſecularis per ſuã ꝑtãtẽ iuuabit eccl̃ias, et eccleſiaſticus per ſuã ſecularẽ, licet

24 Inno. ab hoc recedat. hoc tene ſecundum Hoſt. ¶ † Nunquid autẽ vnus ad requiſitionem alterius debeat exequi ſententiam et poſſit arctare, vt exequatur ſine examinatione ſententie. Inn. videtur hic velle qꝺ nõ. Tene hoc qꝺ eccleſiaſticus nõ arctatur ſi nõ vult exequi ſententiã ſecularis antequã cognoſcat de viribus ſententie, nec econtra ſecularis dũ tamen ſit tale crimẽ, de quo ſecularis poſſit cognoſcere: q2 nõ arctatur ad ſtandũ proceſſui eccleſiaſtici iudicis: vt in aut. de eccleſiaſticis ti. in. §. ſi vero crimen. Cõclude ergo, in extraiudicialibus preceptis quis non arctatur ad exequendum iniuſtum preceptũ in iudicialibus ſi iudices ſunt pares, idẽ: ſi vero iudices ſunt diſpares, inter quos dico ſecularẽ iubente eccleſiaſtico: de ma. et obe. ſolite. hoc caſu ſi cognitio criminis ſpectat ad ſolã eccleſiam, exequitur ſecularis ſine cognitione. Si ſpectat ad eccleſiaſticũ, et ſecularẽ cognitio, non arctatur ſecularis ad exequendũ iniuſtum proceſſum: ideo põt cognoſcere de iuſticia proceſſus antequã exequatur qñ autem inferior ſuperiori iubet executionem, an poſſit, et de quo poſſit cognoſcere. dic vt per Inno. de re iudica. de cetero. et dixi. ſ. de offi. dele. paſtoralis. in. §. q2 vero. Sic apoſtillauit tẽpore lecture vſq2 ad §. Per predicta infert Jo. And. determinationem queſtionis, etc. Inn. hoc vltimũ videt̃ reprobare, dicens qꝺ eccleſiaſtic⁹ nõ excõicabit ꝓſcriptos a ſeculari ſiue bãnitos, nec econtra, ſecularis excõmunicatos ab eccleſia ꝓſcribet, ſed bene eos vitabunt. Hoſtien. dicit indiſtincte ꝙ eccleſiaſtic⁹ excõicabit rebelles poteſtati. ſeculari ſi non obedient. Allegat tex. in. c. qui reſiſtit. xi. q. j. et econtra ſecularis ꝓſcribit excõmunicatos ab eccleſia, cum et in earũ perſonam animaduertat ad eccleſie inſtantiam. de iudi. cũ non ab homine. dicit autẽ illud certũ, ꝙ vterq2 vitandus eſt, ſcz excõmunicatus, vel bannitus, et neutri eorũ vaſalli ſunt obligati donec ab eccleſia vel a rege fuerint reſtituti, vt in libro feudorum. Hic finitur lex cõſuetudinis regni, et domino cõnexi. Tene qꝺ nec etiã ſecularis arctabitur ad exequendũ id, qꝺ eſt iudicatũ per eccleſiaſticũ, ſed poterit de nouo inquirere, qñ eſt tale crimen, de quo poſſit inquirere: vt in aut. de eccleſiaſticis titulo. §. ſin vero crimẽ. alias ſecus vt notat Bar. ff. de cuſto. reorũ. l. diuus. et tangit Gul. de Cu. ff. de iuriſdictione omni. iudi. l. magiſtratibus. et vide quod nota. in clemẽ. paſtoralis. de re iudi. et authen. qua in ꝓuincia. C. de epiſcop. et clericis. ¶ Per predicta infert Inno. quod ſi cognoſcet iudex ſecularis iniquum mandatũ iudicis eccleſiaſtici, ꝙ non debet ſibi cõcedere brachium ſeculare. Nec obſtat. c. paſtoralis. in ſi. ſupra de officio deleg. vbi delegatus ad executionẽ nõ admittit aliquid contra ſententiã, nec cognoſcit: quia ibi loquitur in iudice inferiori: hic erant pares. xcvj. di. duo. et. c. cum ad verũ. ¶ Per hoc infert quod ſi vnus epiſcopus ferat ſententiam iniuſtam, alter exequi nõ debet, ſi ſcit eam eſſe iniuſtam, q2 in bono tantũ debent ſibi auxiliũ impendere. In fine vꝫ hec reſtringere vera, qñ ſine iudicio requirit regem ſecus ſi precedente ſententia: q2 tunc non eſt eius cognoſcere de ſententia. Et ſic eſſet in alio quocunq2 inferiore: q2 in mãdato extraiudiciali iniuſto non eſt parendũ: iudiciali vero ſic. Dicit etiã Inn. qꝺ ſi qs clericus, vel laicus nõ paret ſuſe ſui iudicis, ſcz quẽ cõſitet̃, vel notoriũ eſt ſuũ iudicẽ eſſe nec corã ſuperiore appellationem, vel ſupplicationem proſequit̃, nec aliud rationabile ꝓtendit: eccleſiaſticus iudex ſuã iuriſdictionẽ exercere poterit cõtra talem. xcvi. di. cũ ad verum. Si vero ſit exemptus, nõ valet qꝺ ſit a p̃latis contra illum, ſecundum Inn. qꝺ dic vt de priuile. c. j. li. vj. Puto ꝙ ſecularis teneatur exequi, nec in iudicialibus poſſit admittere exceptiões iniuſtitie, niſi prout põt executor alius de quo. ſ. de of. dele. paſtoralis. §. ꝓterea. qꝺ primo dixit Inn. etiã in ſententijs etiam procedat in duob⁹ iudicibus parib⁹, vt in ſeculari petente exequi ꝑ ſecularem, et in eccleſiaſtico per eccleſiaſticum. Idẽ puto in ſeculari ad petitionẽ iudicis eccleſiaſtici, qñ eſt tale crimen, de quo poteſt ſecularis cognoſcere: q2 non arctatur ad ſtandũ proceſſui eccleſiaſtici: vt dicto. c. paſtoralis. §. q2 vero crimen. ſic ergo in alijs extraiudicialibus ali⁹ iudex iniuſto precepto parere nõ tenetur: in iudicialibus ſi iudices ſunt pares, idem, ſi ſunt diſpares, inter quos dico ſecularẽ iubente eccleſiaſtico, de maio. et obe. ſolite. ſi cognitio criminis ſpectat ad ſolam eccleſiã, procedat, et non admittat exceptionẽ: ſi ſpectat ad eccleſiaſticũ, et ſecularẽ non arctatur ad exequendũ oĩno iniuſtũ preceptũ. ¶ Per predicta infert Jo. And. determinationẽ queſtionis diſputate ꝑ Jo. de Monte, murio lata ſentẽtia excõmunicationis ꝑ epiſcopũ cõtra p̃latũ, q ante ſententiã allegans ſe exemptum, ideo nõ teneri ad receptionẽ viſitantis, appellaret, inuocato brachio ſeculari per epiſcopũ contra dictũ prelatũ id eſt abbatẽ. An per iudicem ſecularẽ impẽdi debeat. dicẽte prelato ꝙ impendi non debet. multum hic inſiſtit Jo. And. dic appellatione interpoſita ex iuſta cauſa, ſcilicet exẽptionis ſententia lata per epiſcopum eſt nulla interim pendẽte appellatione: q2 appellatione pẽdente nil eſt innouandũ: et non tenuit excõmunicatio ſecuta. de ap. ꝑ tuas. et. c. ſolet. lib. vi. ex quo ſentẽtia eſt nulla, nõ debet exequi. xi. q. iij. reſiſtit. Et ſi dicat̃, de hoc ſe non intromittit executor: vt in c. paſtoralis. in ſi. dico ꝙ exceptionẽ nullitatis ex defectu iuriſdictiõis tã exẽptionis, ꝙ appellationis admittere debet, et non exequi vt ibi fuit notatũ. ¶ Non obſtat qꝺ poſſit epiſcopus de iure cõmuni viſitare, et punire, vt hic, et appellationes nõ valent cõtra correctionẽ: q2 hic appellatio erat interpoſita ex iuſta cauſa, tãꝙ exẽptus et hec ſufficiunt. ¶ † Querit

25 vltima gloſ. qꝺ intendat tex. dũ dicit qꝺ vocari nõ dꝫ ad ꝓiudicandũ. dat gl. extraneũ intellectũ textui, qꝺ mens eſt tex. qꝺ nõ dꝫ ſic vocari, qꝺ eccleſie preiudicetur: q2 ꝑ hoc nõ acquiritur ius ipſi ſeculari, vt alias non requiſitus ſua poſſit ꝑtãte agere, requirit⁹ bene. xxiij. q. v. c. adminiſtratores. Et eſt argumentũ qꝺ ꝓteſtatio eſt neceſſaria, qñ aliq aduocant̃ ad actus, in qbus ius nõ habẽt. vij. q. j. põtifices. Gof. dicebat qꝺ ad ꝓiudiciũ nõ vocant̃, vt ꝑ id ꝓiudicet̃ eccleſie, vt ſine laicis de cã cognoſcere nõ poſſit. Pe. et Abbas dicũt qꝺ tex. intẽdit excludere ꝓiudiciũ delinquentis, vt nõ puniat eũ acrius ꝙ debeat. Jo. An. dicit ꝙ eſt ſenſus, ꝙ nõ ira, vel indignatione petendũ eſt brachiũ, ſed ex iuſtitie zelo. Uel dic ꝙ non vocabit̃ ad preiudicandũ, id eſt, q2 nõ ꝓiudicatur per hoc iudici ſeculari. quin ipſe poſſit iuſtitiã facere de laicis. Hoc nõ placet Hoſti. q2 nõ iudicat Deus bis in id ipſum, ne de delicto vnius hominis ſepe querat̃. ſ. ti. j. licet. ff. de can. et ſtatu. l. j.

26 ¶ † Ueritas eſt, ꝙ ſi eccleſiaſticus puniat pena ſpiritualí vel penitentia ad correctionem criminis, de iudic. ij. c. nouit. ſecularis põt impõere tẽporalẽ: q2 vna per aliã nõ tollit̃. xxxij. qꝺ ij. admonere. et no. glo. j. de diuor. c. gaudemus. qꝺ nõ placet Hoſtie. q2 eccleſia debet defendere penitẽtem. xi. q. j. aliud. ¶ Sed ſi eſt punit⁹ pena fori, cõtẽtioſi a iudice eccleſiaſtico, ſi pena eſt accidẽtalis, et nõ naturalis, imponit̃ pena fori ſecularis: vt no. Inno. de purga. cano. cũ dilectus. ¶ Si autẽ eſt punitus pena ordinaria delicti in foro eccleſiaſtico, nõ punit̃ alia pena in ſeculari: vt nota. Hoſtiẽ. j. de ꝓcur. tñe. et. j. de accu. de his. vbi plene. ¶ Unde cõmunis opinio habet qꝺ ſpiritualis eccleſiaſtica: et etiã tẽporalis non ordinaria, non tollit penã temporalẽ laico, dũmodo ſit de tẽporali iuriſdictione laici iudicis. Uide Inn. de purg. cano. cũ dilectus. et qꝺ ſcripſi de accu. de his. xxxij. q. ij. admonere. de diuor. gaudemus. vbi plene dixi. Uel ſecundum Innoc. dic ad preiudicandũ: quia ſi iudex noſceret inique agi, non exequeretur, ſecundum Innocen. nec daret brachium ſeculare. Anto. de But.

1 Ordinarius, qui ſcit nõ vt iudex, ſed vt deus, vel homo ſubditum eſſe reum criminis, indeterminate poteſt, ſed non nominatim eum arguere, vel punire.

2 Sententia eſt triplex.

3 Scire quis pro certo dicitur, quando ſcit vt homo, non vt deus et pro certo non dicitur, qꝺ ſcit per confeſſionem.

Iudex

4 Judex de eo, qđ ſcit vt Deus, vt in foro penitentiali, vel vt ho-
mo, iudicare ſpecifice non poteſt, ſed bene in genere.
5 Judicādū qđ nō fit per eccleſiā de occultis, quomodo intelligaꝶ.
Sententia generalis ad certam perſonam non determinatam
quando valeat.
6 Juriſdictionē ad finē correctionis peccati habet quilibet curatꝰ.
Excommunicare quo caſu poſſit quilibet ſacerdos.
7 Peccatorem occultum non poteſt curatus repellere a commu-
nione, ſi ipſam petat.
8 Sententia excommunicationis incerta ꝛ generalis, quo caſu va
leat, numero. 10.
9 Sententia non debet ferri ſine iuſta cauſa.
11 Sententia excōmunicationis monitione non premiſſa nō valet.
12 Deus non repellit omnes peccatores.
13 Excommunicare non poteſt epiſcopus peccatorem occultum
etiam ſi delictum poſſet probari, niſi prius hoc ſit probatum.
14 Excōmunicationis generalis ſentētiā debet precedere monitio.
15 Scire pro certo qualiter quis dicatur.
16 Judex eccleſiaſticus indeterminate aliquem punire nō pōt, qñ
deſcenſus ad ſpecialia vel generalitas inducit occaſionem mali.
17 Judex eccleſiaſticus quando dicatur, aliquē nominatim arguere.
18 Peccatorem occultum, confeſſum tamen, quare non poſſit iu-
dex eccleſiaſticus excommunicare.
19 Sentētia excommunicationis lata in genere ſub his verbis, ex-
communico vnum de illis, qui fecerunt tale factum: ꝛ ſunt plu-
res, qui id fecerunt, trahitur ad omnes.
20 Sacerdos habēs nouē hoſtias ante ſe putās qđ eſſent .x. ꝛ ptu-
lit verba cōſecratoria, an oēs ſint tranſubſtātiate, an vero nulle.

1 **SI ſacerdos.** ¶ † Ordinarius, qui ſcit
nō vt iudex, ſed vt Deus,
vel homo, ſubditū eſſe criminis reum, indeterminate
poteſt, ſed nō nominatim, eū arguere, vel punire. h. d.
Iſto diuiditur p Jo. an. diuidi tñ pōt in duas partes pncipales,
ſicut ſunt duo dicta. ſcđm ibi: ſ; ſi ille. prima ſubdiuidiꝶ. Primo
thema, ex quo queſtio. ſecundo, deciſio, ibi: nō debet. Tertio, ra-
2 tio, ibi: q: dixit eps. ¶ † No. i. ſecundū gl. tres ſcias vnam. quaꝫ
quis habet homo. ſ. per ſenſum corporeū: vt teſtis. de teſt. cū cau
ſam. aliā, quā quis habet vt deus: vt in foro penitentiali per con
feſſionē ſibi factā: vt hic de pē. omnis. ꝛ iſta, quā h; vt deus ſi in-
terrogaꝶ, audacter neſcio. dicat de peni. di. vi. ſacerdos. Tertiā,
quā quis habet vt iudex. ſ. per agitata ordine iudiciario. de pb.
3 quoniā. 3. ꝛ. ā. c. proximo. ¶ † No. ſcđo qđ id, quis pro certo ſcire
dicitur, qđ ſcit vt homo, nō vt deus: ꝛ qđ q̄s nō diciꝶ ſcire p cer
to, qđ ſcit per confeſſionē. Jdeo dicimus qđ cōfeſſio nō eſt pro-
batio, ſed pbationis releuatio. hec illatio non eſt bona: q: loquiꝶ
in cōfeſſione iudiciali, nō eſt pbatio, ſed probationis releuatio:
vt no. de proba. ſuper Rubrica. de ele. bone. per qđ dico qđ teſtis
qđ reddit ſufficientē cauſam vere ſcie. ſ. reſpectu veri facti: q: con-
feſſio nō preſupponit veritatē facti neceſſariā: ſicut dicimus in
mutuo, qñ quis cōfiteꝶ in mutuo ſe recepiſſe certā quātitatē pecu
nie: q: per hoc nō probatur verū mutuū, ſed appellatur ciuile: vt
habetur Inſti. de liter. obli. in prin. ad hoc. l. i. §. itē ſi mutuū. ff. ſi
quis in fraudē patroni. ꝛ. l. ſi debitorē. ff. de noua. ꝛ vide ibi no. p
Do. Bar. in. l. i. in fi. ff. ſi cer. pe. qđ facit ad no. i. c. ſi cautio. i. de fi-
4 de inſtr. ſi dicat ideo, q: cōfeſſus eſt: ſed bene pſumptiue. ¶ † No.
tertio qđ ex eo qđ iudex ſcit vt deus, vt in foro penitētiali, vel vt
homo non pōt iudicare ſpecifice, ſed bene pōt iudicare in genere.
5 † Et ſic no. quomodo d; intelligi. eccleſia nō iudicat de occultis:
q: verū eſt in ſpecie, ſed bñ iudicat in genere, ꝛ indeterminate. Et
no. caſum, in quo valet ſnīa generalis ad certā perſonā non deter
6 minatā ꝛ h; effectū, ꝛ virtutē ſuā. ¶ † No. quarto qđ quilibet cu
ratus habet iuriſdictionē ad finē correctionis peccati, vt ex offi-
cio: ꝛ ad inſtātiā partis poſſit cēſura eccleſiaſtica, ſaltē in genere,
excōicare, ꝛ peccatorē ad reſtitutionē cōpellere, ꝛ qđ quilibet ſa-
cerdos pōt excōicare. ¶ No. quinto qđ procedit hic libellus, pe-
7 to iuſtitiā exhiberi. vide de ordi. cogni. c. cū dilectꝰ. ¶ † No. ſexto
qđ occultū peccatorē non poteſt curatus repellere a cōmunione,
ſi ipſam petit: q: eccleſia nō iudicat de occultis preciſe: pōt ta-
men monere. Ad quod. i. de ſen. excom. cum non ab homine.
8 ¶ † No. quod incerta, ꝛ generalis ſententia pōt ferri, nec requi-
9 rit ordinē iudiciariū, nec etiam requirit probationes. ¶ † Oppo.
qđ ſententia non valeat incerta. i. generalis. de ſen. excō. romana.
10 §. caueant. † So. verū eſt qđ ferri nō debet ſine iuſta cauſa, vt ibi.
ſed incertitudo eſt rōnabilis cauſa, adeo ferri poteſt, vt hic. ad hoc
ff. de rei vendica. l. que de tota. §. incerte. ff. quorū lega. l. i. §. non-
nunq̄. Fran. de Zabar. dicit qđ ille tex. allegatus in 3nū nihil fa-
cit ſolū enim phibet excōicatis pro futuris culpis, nō preteritis.
11 ¶ † Op. ſcđo qđ nō teneat excōicatio in genere: q: nō debet quis
excommunicare monitione non premiſſa. ꝛ ſine cauſe cognitio-
ne. de ſen. excom. c. ſacro. So. ſecundum. abb. hoc eſt verū de ex-
cōmunicatione ſpecialꝫ: ſecus de generali. ſolue melius vt habeꝶ
ſ. in vna qōne. ¶ Opp. tertio qđ exemplū chriſti non ſit ad pro-
poſitū. Chriſtus enī prodidit iudā, dum dixit, qui intendit mecū
manum in parapſide, ꝛc. So. dic qđ non prodidit: vt no. de con-
12 ſe. di. ij. cum omne. ꝛ. ij. q. i. ſi peccauerit. in gl. ij. ¶ † Op. quarto,
ꝛ videtur qđ preſbyter poſſit repellere peccatorem occultū a cō-
munione: nā celebrando celebrat vt deus: ſic ꝛ repellendo poteſt
repellere vt Deus. Dic qđ vt Deus omnes peccatores nō repel
13 lit. Mathei. iij. in fi. ¶ † Quero quid ſi probari poſſet, an poſſet
ipſum excōicare. Dic qđ nō, niſi prius hoc ſit pbatū ſcđm Ho.
ſed ſi ſit pbatū, poterit nominatim arguere, etiā ſi ſit confeſſus. ꝛ
14 facit qđ dicitur. i. de peni. omnis. ver. caueant. ¶ † Quero an ex-
cōicationem generalē debeat precedere monitio. Dic qđ ſic, ſi eſt
curatus, ſecundū Ho. quicquid dixerit Lau. qui dixit ſacerdotē
excōmunicare nō poſſe, etiam cū cauſe cognitione. ¶ Abb. dicit
opi. cōcordari poſſe, vt ſi habeat cōſuetudo, poſſit cauſa cognita.
Ad hoc. i. c. duo. de arbitris. dilecti. alias etiā cū cauſe cognitiōe
non poterit excommunicare ſpecialiter, ſed generaliter ſic, vt hic
dicit. vnde dicit Pe. quod excōmunicare nō poteſt perſonā cer-
15 tam. ¶ † Uenio ad gl. ꝛ quero qualiter dicitur ſcire pro certo. di
cit gl. q: vidit eū delinquentē: vel q: cōfeſſus eſt. Hoc intellige vt
dixi notando. ¶ Glo. ij. colligit qđ aliquid licet in genere, qđ in
16 ſpecie nō licet, ꝛ allegat cōcor. ¶ † Oppo. xxiij. di. c. qñ. ff. ſi q̄s in
cau. l. ſed ꝛ ſi quis. §. queſitum de ap. inter cetera. Sol. qđ licet in
genere, licet in ſpecie, ꝛ ecōtra, niſi deſcenſus ad ſpecialia, vel ge-
neralitas occaſionē mali inducat, vt patet. ā. ꝛ patet in. l. ſi. C. que
res pig. obli. poſſunt. gl. tenet Inn. ꝛ Ho. ꝛ in ea ibi quādo. alias
17 habetur in gl. xxij. di. c̄ q̄. ꝛ ibi de hoc. ¶ † Quero quando di-
catur nominatim argui. gl. ij. dicit qđ quādo eū excommunicat
proprio nomine expreſſo. Jdem ſi equipollente. de teſti. licet ex
quadā. ſed debet in genere excōmunicare, quicunq; tale quid fe-
cerit, ſit excōmunicatus quo caſu perinde habetur ac ſi ſit excō-
municatus quo ad deū. ſed quo ad eccleſiā nō, quia non vitabiꝶ.
ſimile. xi. q. iij. excellentiſſimus. Inſt. de exhereda. li. §. maſculos.
18 ¶ † Gl. confeſſus querit de ratione quare cōfeſſum nō excōmu
nicat expreſſe. dic, quia prodeꝛet peccatorē qđ eſſe nō debet. i. de
19 pen. omnis. cum ſi. † Gl. excommunicatorem querit quid ſi fiat
ſic excommunicatio, excomunico vnū de illis, qui fecerūt factū
tale ꝛ plures fecerūt videtur qđ nullꝰ: quia cum ex pluribus ſer-
uis vnꝰ iuſſus eſt liber eſſe, nullꝰ eſt. ff. de ma. teſt. l. cū ex plurībꝰ.
ff. de teſt. in. l. duo ſunt Titij. Arguitur quod vterq; ſit excōmu
nicatus: argu. l. ij. §. ſi duobus. ff. de adi. lega. ff. de rebus dubijs.
l. qui duos. Gloſſa dicit quod neuter eſt excommunicatus. Hoc
verum naturaliter, niſi cōſtiterit de intentione excommunicātis:
quia ſententia incerta ꝛ ideo non continet authoritatē rei iudica
te ſicut nos dicimus in ſententia ſine certa quātitate. C. de ſen. q
ſine cer. quātitate. l. i. De materia. xi. q. iij. §. cum ergo. vbi habeꝶ
quid de ſentētia, excōmunico, vel abſoluo, vel excōmunico ꝛ ab-
ſoluo vel ſi dicat quilibet duorū iudicum, te excōmunico, ſi alter
te nō excōmunicat ꝛ in pposito caſu dicit Hoſ. ſi nō apparet de
quo ſenſerit teſtator neutrū ex vi ſentētie ligari ſed cōſuluit vtrū
q; abſolui ad cautelā. Dicit Hoſt. quod nō putat qđ deus has
ſubtilitates requirat ꝛ ideo vterq; ligatus eſt quo ad ipſū: nā ꝛ
alias eccleſia nō facit vim verbis ſi cōſtat de mente. de ver. ſig. in
his ꝛc. intelligentia. Jo. an. remittit ad mercurialem, in obſcuris
de re. iur. lib. vi. do. Jo. de ligna. dicit gl. veriorē de rigore, ſed de
equitate opi. Ho. eſſe verā. Ego Fran. de Za. teneo gl. indiſtincte.
Impoſſibile eſt enim qđ extēdātur verba contra ſuum ſignifica-
tū. ff. de leg. iij. l. nō aliter. de verb. ſignifi. intelligētia. ꝛ. c. preterea.
¶ Sed glo. format queſtionē cū iudex dicit excōmunico vnū
de his qui furtū fecerūt ergo non poſſunt intelligi plures excō-
municati. Aut ergo cōſtat de quo intelligit: ꝛ iſte erit excomuni
20 catus aut non ꝛ tunc ſententia eſt nulla. † Et hanc glo. ſic intelle
ctam induco ad queſtionē: Sacerdos habens .ix. hoſtias ante ſe
putans qđ eſſent .x. protulit verba cōſecratoria, an oēs ſint trāſ-
ſubſtantiate, an nulle, an alique, ꝛ alique non. Dic qđ aut intētio
ſacerdotis erat cōſecrare omnes: ꝛ omnes ſunt cōſecrate licet er-
rauerit in vnā. rationem dico, qđ iſte eſt error qualitatis, qui non
vitiat de conīu. ſeruo. per totum. aut intendebat conſecrare decē
tantū, ꝛ tunc nulla eſt conſecrata propter incertitudinem. Item
in conſecratione requiritur recta intentio conſecrantis. de conſe-
crati. diſt. iiij. retulerunt. quia intentio dirigit opus. de conſecra.
diſt. ij. ſolet. ꝛ qđ ibi nota. ꝛ finis ex intentione attenditur. i. q. i.
vide. vbi aduerte qđ vnus eſt finis principali, gratia cuius mo-
uetur agens: ꝛ iſte omnino debet eſſe certus. Alius eſt non prin-
cipalis ꝛ non requiritur quod iſte ſit certus: ſicut in faciente do-
mū q: vnus eſt vt domus cōſtruatur: alius remotus, vt inhabite
tur. Ad ppoſitum finis immediatus eſt, vt hoſtie cōſecrētur, qui
d; eſſe certus: ergo incertitudo vitiat, maxime hoc caſu, cū omne
opus dei debeat eſſe certum, q: omnia facit in pondere, ꝛ menſura

ſapiẽtie chriſti. Per hoc ſoluiť queſtio, an ſacerdos poſſit cõfice
re totũ panẽ qui ſit in platea. In qua tenet Io. cal. qđ non q: de-
ſideriũ ſuum eſt, ⁊ cõtra mẽtẽ chriſti, vt plus cõficiať, ꝙ ſit opus fide
lib⁹: ⁊ maxime ex quo intentio ſacerdotis nõ fuit certa: ergo nõ
tenuit conſecratio. Antonius de Butrio.

1 Ordinari⁹ epiſcopo ſubiectus ſi in ſubditũ fert iuſtã excõmu
nicationis ſententiam, epiſcopus illam ſeruari faciat, eam tamẽ
ſine ſatiſfactione, ⁊ illius conſentia non relaxat.
2 Prelatus quilibet, eo quod prelatus habet iuriſdictionem ordi-
nariam, ⁊ poteſtatem excommunicandi.
3 Plebanus eo quod plebanus, dicitur prelatus ⁊ habet iuriſdi-
ctionẽ ordinariã, nõ ſolum in clericos ſed etiam in parochianos.
4 Sententiam inferioris quando ſuperior exequi debeat, etiam vt
arceatur ad eiuſdem ſententie obſeruantiam. nu. 7.
5 Ad ſententie relaxationem vocandus eſt iudex, qui eam tulit.
6 Delinquens in eccleſiam pot eſt conueniri coram vtroqꝫ iudice ⁊
ſeculari, ⁊ eccleſiaſtico.
8 Excomunicare poſſunt prelati inferiores epiſcopo, ⁊ dicunť ha-
bere iuriſdictionem, ſed non excomunicatione ſolenni que dicitur
anathematizatio.
9 Iuriſdictionem quis prelatus habere dicatur.
10 Ordinarium an poſſit dare epiſcopus.
11 Iuriſdictionem ordinariam an dicatur habere quicunqꝫ preſi-
dens: ⁊ que requirantur in preſide, vt habeat ordinariam iuriſdi
ctionem. nu. 14. 15. et. 19.
12 Iuriſdictionem ordinariam que vniuerſitates tribuant, ⁊ que
requirantur in vniuerſitate vt tribuãt, iuriſdictionẽ. nu. 16. ⁊. 17.
13 Iuriſdictio ordinaria quibus modis. ⁊ a quibus datur. 18.
20 Socij profeſſionis vel artis an ita ſuo rectori ſubmittantur, qđ
exempti videantur a iuriſdictione alterius ordinarij.
21 Uniuerſitates plures an omnes vni⁹ profeſſionis vel artis eiuſ
dem ciuitatis facere poſſint, ⁊ an plures de eadem profeſſione di
uerſarum ciuitatum poſſint facere vnam vniuerſitatem.
22 Sententia etiam excommunicationis in dubio preſumitur iuſta,
donec contrarium probetur.
23 Abſolutio ſuperioris a ſententia excommunicationis late per
inferiorem valet, licet iniuſte faciat.

1 **Cum ab eccleſiarum.** † Si ordi
nari⁹ ſub
iect⁹ epo in ſibi ſubditum fert iuſtã ſniam. Epiſcop⁹
illã ſeruare faciat, ⁊ eã ſine ſatiſfactione. ⁊ iſti⁹ cõſciẽ
tia no relaxet h. d. Primo exordiũ ex quo. Scđo inſert mãdatũ,
2 ibiqꝫ: propter. † No. j. qđ quilibet prelatus eo qđ prelat⁹, habet
iuriſdictionem ordinariã, ⁊ poteſtatẽ excommunicandi. ⁊ interdi
cendi. vide de offi. archi. c. ſi. ⁊ melius in. c. cũ cõtingat. j. de fo. cõ
3 pe. ¶ † No. ſecundo qđ plebanus eo qđ pleban⁹ dicitur prelatus.
⁊ habet iuriſdictionem ordinariã non ſolũ in clericos, ſed in pa-
4 rochianos: † ⁊ ſic ſuperior tenetur exequi ſententiã inferioris, nõ
tamẽ p ipſum inferiorem poterit ad hoc cõpelli: q: inferior, ⁊c. vt
in. c. ſolite. de mai. ⁊ obe. ¶ Tertio no. qđ ſuperior prelat⁹ teneť
⁊ arctať ad obſeruationẽ ſententie ab inferiori prelato late: nõ te-
neť tamẽ exequi vel facere obſeruari, niſi ſententia rõnabiliter ſit
promulgata: ⁊ ſic videť qđ vbi ſuperior requiritur, vt executor ſentẽ
tie poſſit admittere exceptiones infringentes ſententiã, ⁊ de eis co
gnoſcere qđ de pari. dixi. ſ. c. j. vide qđ no. ſ. de offi. del: paſtora-
5 lis. §. preterea. dic vt ibi: ⁊ no. q: tex. iſte limitat ibi dicta. † Quar-
to no. qđ ad ſententie relaxationem vocandus eſt iudex, q eã tu
lit quãdo ex officio promulgauit. vide qđ not. de apellat. qua fron
te. ſ. ti. ij. prudentiã. §. ſexta. ¶ Opp. cõtra text. in ſi. dicitur, rela
xet: hoc ſonat factũ ⁊ non ius, quaſi nõ requirať abſolutio. So.
dicunt doc. qđ ſtat proprie quãtum ad ſententiam interdicti, nõ
quantũ ad ſententiam excõicationis: q: ibi requiritur abſolutio.
6 ⁊ remittit ad no. in c. veniens. el. ij. j. de teſ. ¶ † Corã quo cõueni
tur malefactor eccleſie. Dic corã ſeculari, ⁊ eccleſiaſtico. de fo. cõ.
c. cum ſit. ⁊ ꝫ cũ põt vti vtroqꝫ gladio ſi vtrunqꝫ habet cleric⁹. de
7 ſen. excõ. dilecti. li. vj. ¶ † Quero an minores plati poſſint ſnias
exequi: Dicũt hic aliq. ſecundũ Inn. forte qđ ſic excõicãdo, vel
interdicẽdo. ſ. ti. ij. c. ex literis. Alij ꝫ, q: lata ſnia ſunt functi offi
cio ſuo: de offi. dele. in literis. ⁊ p maiores iudices faciẽda eſt exe-
cutio. C. de arbi. l. cũ antea. j. reſo. ff. de re iu. l. a diuo pio. pl⁹ pla-
cet Inn. ꝙ minores iudices ordinarij, vł delegati a delegato prĩ
cipis, vł a quocũqꝫ ⁊ ẽt ſubdelegati, poſſint exeq ſnias ſuas p iu
riſdictionẽ quã habẽt. ſ. excõicãdo, vł interdicẽdo vł his ſimilia.
ſn dicto. §. finaũt re⁹. in. l. pperãdũ. ar. de offi. del. ſignificaſti. ⁊. c.
in lris. Quã vo ſunt talia, q nõ põt facere ſubdelegati, vł minores
iudices, ſicut in corporalẽ poſſeſſionẽ mittere. ff. ad muni. l. ea q.
ff. de iuriſ. om. iud. l. iubere cauere. tũc nõ ipi ſꝫ alij exequẽtur. Sic
loqť l. a diuo pio. Idẽ ĩ maiorib⁹ iudicib⁹, qꝫ executio eſt faciẽ

da extra iuriſdictiõis terminos: vt no. ſ. c. poſtulaſti. j. de fo. cõp.
8 l. eũ venus. §. ſi. ff. de bon. auť. iud. poſ. † Ad gl. colligit gl. i. qđ pla
ti inferiores epiſcopo poſſunt excõmunicare. vi. q. j. c. ſunt alia.
⁊ ſic ſunt iudices ordinarij: arg. j. de exc. pla. c. ad hec. ⁊ habẽt cu
ram animarum. de ele. cũ in cũctis. §. inferiora. ¶ Dat ſimile in
abbate, qui poteſt excõicare: ⁊ habet iuriſdictionem j. de ſimo.
ſicut. j. de ſo. com. ſignificaſti. Hoc omnes cõcedunt de iure, niſi
cõſuetudo faceret cõtra tales. ¶ Opp. gl. in ver. ſed anathema
tizare. quod nõ poſſit inferior epiſcopo excõmunicare. xvj. q. ij.
viſis. xxiiij. q. iij. compilatur. Sol. quedam eſt excõmunicatio ſo
lennis que appellatur anathematizatio, que fit cũ magna ſolẽni
tate, vt cãdele extinguantur. ⁊ ſimilia: ⁊ talẽ non facit niſi epiſco
pus. quedã non ſolennis, ſed ſimplex: ⁊ hãc facit inferior epiſco
po, vt hic. Allegat glo. ad hoc de eo, qui fur. or. rece. c. j. ¶ Pro
bat, q: poteſtas excommunicãdi eſt iuriſdictionis, nõ ordinis
epiſcopalis: ſed inferiores habẽt iuriſdictionẽ, vt patet p totum
ti. de offi. archipreſby. ergo poſſunt excommunicare. allegat de
elec. trãſmiſſum. ¶ Concluditur ergo quod omnis prelat⁹ iuriſ
dictionẽ habens poteſt excommunicare, etiã cũ cauſe cognitio
9 ne. ¶ † Sed reuocat in dubiũ glo. quis prelatus dicatur habere
iuriſdictionẽ. Dicit qđ omnis preſidens collegio, ſiue vniuerſita
ti, ⁊ habet poteſtatẽ ſupra collegiũ, ſiue preficiatur via electiõis
collegij, ſiue preficiatur ſuperioris prouiſione adminiſtratione ⁊
iuriſdictionẽ habẽtis, vt ſi preficiatur ab epiſcopo, vel arc[hi]epo.
¶ Duo hic notabilia concludũtur ex gl. Primũ quod omnis
prelatus iuriſdictionem habẽs, etiã inferior epiſcopo excommu
nicare, ſed nõ anathematizare poteſt. Secũdo qđ omnis prelat⁹
habet iuriſdictionẽ, q preficitur collegio, vel vniuerſitati e[ccleſi]e
vniuerſitatis vel ſuperioris prouiſione. ex quo no. vnũ ſignũ co-
gnoſcẽdi iuriſdictionẽ qñ. ſ. preeſt vniuerſalitati cõcordat. l. ſi. C.
de iur. om. iud. cõcor. c. cũ acceſſiſſent. ⁊ ibi plene p Inn. ſ. de cõ.
10 Hoſ. vult iuriſdictionẽ talium põderari cõſuetudine. ¶ [...]
quid autem poſſit epiſcopus dare ordinariũ, vide in c. quoniã.
ne prelati vices ſuas. ⁊ per doc. ibi ⁊ ibi dicitur qđ nõ, niſi in duo
bus caſibus. ſ. dando vicariũ generalem, ⁊ cõfirmando electum.
11 ¶ † Pro declaratione gl. Inn. hic quero primo an quicunqꝫ pre
12 ſidens habeat iuriſdictionem ordinariã. † Secũdo q vniuerſita
tes tribuant iuriſdictionem ordinariã. Tertio que requirãtur in
13 vniuerſitate vt tribuãt iuriſdictionẽ ordinariam. † Quarto qui
14 bus modis ⁊ a quib⁹ detur iuriſdictio ordinaria. Quinto q req
rãtur in preſidente, vt habeat iuriſdictionẽ ordinariã. Ultio. ali-
15 quas facit qõnes coherentes. ¶ † Ad primũ dicit qđ non, ſed
preſidens alicui vniuerſitati eccleſie, vel alterius pfeſſionis, nego
ciationis, vel artis, ciuitatis ville vel caſtri: vt patet. C. de iur. om.
iud. l. vlti. Itẽ non omnis preſidens eccleſiaſtice vniuerſitati hꝫ
iuriſdictionẽ ordinariã, niſi ci⁹ preſidentia, vel eius dignitas ſo-
net in nomen prelature ⁊ vocãtur prelati. ſcđm Hoſt. ⁊ rectores
curati. ar. ſ. de of. dele. ſi quãdo. ⁊ ſ. c. pxi. ⁊ ideo elect⁹ ab vniuer-
ſitate ad aliquam dignitatem in eccleſia puta primiceriatũ. Ar-
chipreſbyteratũ maioris eccleſie, vel cuſtodiã nõ habet ordina-
riam iuriſdictionem. ſ. de offi. archipreſb. primiceriũ, ⁊ cuſtodis.
per totũ: niſi cõſuetudo aliud tribuat. C. de emanci. lib. l. ij. ⁊ vl.
⁊ probatur in c. vlt. de exceſ. prela. de iud. nouit. cũ ſi. niſi tantum
in miniſterio cui preponuntur ar. predictarum decre. ¶ Hoſ[tienſis]
cit qđ ſufficit qđ pſideat beneficio cũ cura. vt hic. j. de mai. ⁊ [obe.]
di. cũ in eccleſijs. Item ſufficit qđ ſit officialis vel vicarius. de
off. vica. c. j. vel de cõſuetudine. de offi. arch. c. ſi. que etiã priuato
canonico in familiã ſuaꝫ dat iuriſdictionẽ: vt no. j. de fo. compe.
16 cũ cõtingat. ¶ † Ad ſecundũ. que vniuerſitates tribuãt iuriſdi-
ctionem. Dic vniuerſitates eccleſiaſtice, ſiue prior at⁹ ſiue ſint cle-
rici ſeculares, ſiue regulares. j. c. quãto. de ſta. mon. c. ij [...] po-
tes habẽt iuriſdictionẽ vt ibi dicť, de maio. ⁊ obe. cũ in eccleſia.
Itẽ vniuerſitas alicuius negociationis, vel pfeſſionis quo ad
ipſos de negociatiõe, ⁊ pfeſſione: ⁊ quo ad ſpectãtia ad ipſam ne
gociationẽ vł pfeſſionẽ, publicã vel priuatã. C. de iuriſdi. om. iud.
l. ſi. C. de conſtit. pe. l. ſi. ⁊ ibi bona gloſ. Item vniuerſitas caſtri,
ville vel burgi per hoc patet quod ſingulorũ cõſenſus puta vni⁹
duorum vel trium, vel etiã multorum, dũmodo non faciãt vni
uerſitatẽ ciuitatis, vel ville caſtri, vel burgi, vł collegij, eccleſie, vel
profeſſionis, negociationis vel artis non dant iuriſdictionẽ ordi
nariam vt patet. C. de iuriſdictio. omnium iudicũ. l. priuatorum.
¶ Cõcludit quod ſi faciãt collegium, bene poſſunt dare iuriſdi-
ctionem: ⁊ ideo oportet qđ ad minus ſint tres: vt pꝫ ex no. de ele
ctio. c. j. dummodo iuriſdictionẽ dare velint. non ad preiudiciũ
ſuperioris ſui: argu. C. de iuriſdictione omniũ iudicum. l. ſi. ff. de
17 colle. illic. l. j. ⁊ l. iij ⁊ qđ no. de exceſ. pla. dicta. ¶ † Ad tertium,
que requirãtur in vniuerſitate vt tribuat ordinariã. Dicit In-
nocẽ. qđ requiritur primo qđ ſit vniuerſitas approbata. Unde
cum clericorũ vniuerſitas, ⁊ religioſorũ ſit approbata a iure, iſti
poſſunt dare iuriſdictionem ⁊ intellige qđ in prelatis eccleſiaſti-
cis

cis oportet q̃ vniuerſitas eligens ſit clericorū vl' religioſorū: alias
non poſſent dare iuriſdictionē ſpiritualē. Item dicit quod vni-
uerſitati pfeſſionis, vel negotiationis, vel alterius artis, ſufficit q̃
magiſtri, vel ſcholares ſint grāmatice, dialectice, vel phyſice, ⁊ ſic
de aliis: vel in negotiationib⁹ q̃ ſint piſtores, vel cerdones, ⁊ ſic
de aliis: tales nullo conſenſu indigent ſuperioris. vt ſint collegia:
q: hec collegia approbata ſunt a lege. ff. q̃ cuiuſq; vniuer. l. j. de
vniuerſitate vero, que facit villā, caſtrū, vel burgum, dicunt qdā
q̃ ſi ſunt tot homines congregati, quot poſſunt facere caſtrum,
villam, vel burgū, etiā ſi eſſent plures, q̃ oēs ſimul ſumpti, ſi nō
conſtituant caſtrum, vel burgū, q̃ non poſſunt tribuere iuriſdi-
ctionem, eo q: vniuerſitas iſta non reperitur approbata, ar. ff. de
collegijs illi. l. j. niſi a ſuperiori approbetur, dicit tn̄ Inn. ſe crede-
re q̃ ſi illi ſint congregati vt conſtituant locum, vbi habitant, eſ-
ſe ciuitatē, caſtrum, villam, vel burgū, q̃ poterūt transferre iuriſ-
dictionē: ⁊ talis erit approbata. ¶ Alij dicunt q̃ homines plu-
res, q̄tūcūq; liberi, nō pnt̄ conſtituere caſtrū, villam, vel burgū,
ſine ꝯſenſu tacito vel expreſſo eius, qui dicit ius in illa terra. Pu-
to primam opi. veram, vbi vellent ſtatuere ciuitatem in loco va-
cāti. Cōcludens q̃ ad hoc vt vniuerſitas dicatur per principē
approbata, ſufficit expreſſus, vel tacitus conſenſus principis, qm̄
nō errauit in iure, vel facto. ꝑ hoc dico q̃ ſi princeps ſcribit vni-
uerſitatem ex certa ſcientia, vel q: eorū ſindicum admittit ius vni-
uerſitatis conſequi videtur. facit de offi. eius, cui man. eſt iuriſdi-
18 ctio. l. j. §. j. ¶ † Ad quartum quibus modis, ⁊ quibus detur iu-
riſdictio ordinaria. dic q̃ eā dat papa, vel imperator ex priuile-
gio, puta ſi dat alicui legationem in pūincia, vel prefecturā, vel
archidiaconatum, vel his ſimilia: ⁊ tūc dicit Hoſt. de officio de-
le. qm̄. q̃ eius poteſtas cōmenſuratur ex priuilegio. idē ſi ab alio, q
poſſit, committatur. de iudi. cum ꝑtor. de iure pa. ex literis. per hoc
infert q̃ datur iuriſdictio ordinaria, ſi princeps alicui iuriſdictio-
nem concedit in omnibus cauſis, quas moueri contingit in ali-
qua villa, vel caſtro. Idē ⁊ de papa. ff. de offic. p̄fec. vr. l. j. §. cum
vrbem. aut. de conſul. §. vlti. ff. de iur. om. iudi. l. ⁊ q: hoc limitat
Hoſti. in c. qm̄. ſ. de offi. dele. niſi exprimat q̃ deleget. Et ſic loq-
tur in aut. de iudi. §. j. ⁊. ij. ⁊. §. iudices itaq;. collatio. vj. Idem di-
cit Hoſt. in quocunq; inferiore, qui habet poteſtatē faciendi iu-
dicem ordinarium. Alle. ff. de offi. pconſulis ⁊ legati. l. ij. ff. de iu-
riſdi. om. iud. l. minor. ⁊ habetis gl. in c. j. ne prelati vices ſuas. lex
etiā dat iuriſdictionem ordinariam hoc ipſo q̃ habent poteſta-
tē a lege, vel quod eos vocat ordinarios. C. de offi. rect. puin. l. j.
ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ⁊ q: ⁊. C. de modo mulc. l. eos. vel q̃ datū
confirmat: vt no. ſ. c. ſuſpicionis. Idem ſi canon. gl. vidiſtis in. c.
ſuſpicionis. ⁊ in. c. P. ⁊. G. de offi. delega. Canon dat iuriſdictio
nem epiſcopo, ⁊ ſuperioribus. xvj. q. ij. c. j. ⁊ q̃. vj. oēs. xxv. diſt.
perlectis. ⁊ archidiaconus habet iuriſdictionē a canone, etiam ſi
nō eligatur ab vniuerſitate, ⁊ etiam ſine epiſcopi confirmatione.
de offi. archid. c. j. de quo plene. j. c. quanto. ⁊ dominus in vaſal-
los hꝫ iuriſdictionem a lege. ſ. a conſtitutiōe Frederici. de feudis
nō alie. imperialē. j. de foro compe. ex trāſmiſſa. ⁊. c. verū. j. de ap-
pella. cum ſpeciali, vt in arbitris iuris. datur etiā cōſuetudine: vt
patet de iudicijs. nouit. C. de eman. lib. l. ij. ⁊ ſi. nam ⁊ priuato ca-
nonico dat iuriſdictionem conſuetudo. de fo. compe. cum cōtin-
gat. datur etiā priuilegio: vt dicto. c. nouit. ⁊ no. Ho. ſ. c. quoniā
19 abbas. ¶ † Ad quintum, que requirantur in preſidente, vt habeat
iuriſdictionem ordinariā: dic circa ipſos prelatos vniuerſitatis
requiritur primo quod ſint p̄lati: ⁊ requirunt aliqui q̃ ſint con-
firmati ab illis, quibus intereſt: in aut. de defen. ciui. §. interim il-
lud. ⁊. §. ſi eadē. colla. iij. Alij dicūt q̃ ſufficit q̃ ſit elect⁹ ab vni-
uerſitate, ſine confirmatione, vel q̃ detur a ſuperiore iuriſdictio-
nē habēte. ⁊ hoc firmat Inn. dicēs q̃ habēt iuriſdictionē archi-
diaconi, vel p̄lati, qui ſic eliguntur ab epiſcopis, vel a lege: q: cen-
ſentur vicarij. ſ. de offi. vica. c. j. ⁊ no. eo. ti. c. pe. ⁊ ſi. li. vj. de officio
archipreſbyteri. c. j. Hoſti. dicit quod requiritur quod ſit confirma-
tus anteq̃ iuriſdictionē exerceat. allegat de elec. noſti. ⁊. c. tranſ-
miſſam. exceptis qbuſdā caſibus, de quibus ſupra, de elec. nihil.
⁊ in eccleſiaſticis oportet q̃ elect⁹ ſit clericus, vel religioſus: cū
alias recipere non poſſent ſpiritualē iuriſdictionem, ſcilicet excō-
municandi, vel interdicēdi. j. de iudi. c. ij. de arbitris. contingit.
Itē quod nō ſit mulier. de ma. ⁊ obe. cum dilecta. ⁊ per hoc dicit
Bar. in. l. ſi. ff. de collegijs illicitis. quod ſi vniuerſitati ſcholariū
preficeretur laicus, quod talis nō haberet poteſtatē in ſcholares
20 clericos: q̃ eſt verū de iure. ¶ † Venio ad vltimum, ⁊ quero pri-
mo an ſocij profeſſionis, vel artis ita ſubmittātur ſuo rectori, q̃
eximantur a iuriſdictione alterius ordinarij. Veritas eſt q̃ lꝫ hi
ſocij, ſi ibi cōueniantur, non poſſint declinare iuriſdictionē, ſocij
tamen, vel alij actores, eos ſub his nō coguntur cōuenire: ⁊ hūc
intellectum approbat cōſuetudo. Item ſi ſub alijs iudicibus do-
micilij cōuenirentur cogūtur ſub eis reſpondere. C. de iur. om.
iudi. l. ſi. ⁊ hinc eſt quod ſcholares diuerſos iudices habent, ⁊ eſt
in eorum optione ſub quo reſpōdeāt. C. ne filius pro patre. aut.
21 habita. de quo de fo. compe. quod clericis. ¶ † Secūdo q̄ro an
oēs vnius profeſſionis, vel artis eiuſdē ciuitatis poſſint face-
re plures vniuerſitates, ⁊ an plures de eadē pfeſſione diuerſarū
ciuitatum poſſint facere vnā vniuerſitatē. ¶ Ad primū rn̄det
hic Inno. quod ſi ſunt plures de eadē vniuerſitate ⁊ pfeſſione
in eadē ciuitate, vel caſtro, nō poſſunt facere plures. An de plu-
rib⁹ caſtris vel ciuitatib⁹ poſſint in vnū cōuenire, vt faciāt vnā
vniuerſitatē. Cōcludit, ſi ſunt ciuitates ſub diuerſo regimine, nō
poſſunt. Si ſunt plures in eadē pfeſſione, de plurib⁹ ciuitatib⁹
caſtris vel villis, ſub vno regimine: tūc bene poſſunt, fm̄ do. Vl-
timate cōcludit Inno. q̃ non attēdit in collegijs piſtorū, cerdo-
num, q̃ ſint de vna prouincia, vel diuerſis vel quod, omnes de
vna ciuitate ſint de vno collegio, vel de plurib⁹, ſed tm̄ attēdit q
ſint tres vel plures, qui cōueniant in vniuerſitatem, faciunt p iu-
ſtitia cuiuſq; ſeruādā: q: vt ſit collegiū, oportet q̃ ſint duo, vel
22 tres ſimul tanq̃ collegiū cōgregatum. ſ. de elec. c. j. ¶ † Quero
p ſecunda gl. an in dubio ſentētia preſumatur rationabilis. gl. di-
cit q̃ ſemper preſumitur, donec pbetur ꝯtrariū. argu. de renunt. in p-
ſentia. ⁊ ſnia iuſta, vel iniuſta per inferiorē eſt ſeruanda. xj. q̃. iij.
23 ſnia paſto. ¶ † Gl. iij. querit, quid ſi relaxet eps ſniam inferioris
prelati, an valeat abſolutio glo. q̃ ſic: dicit tn̄ q̃ iniuſte facit, ⁊
hoc facere nō deberet. Sed ſi cōquereretur inferior deberet remitte-
re cum abſoluendum ad ſuū excōicatorem. j. c. ad reprimendam.
niſi periculū eſſet in mora. de ſen. excom. ſacro. Recepto prius ſa-
cramēto ſcdm eccleſie formā. q̃ teneat abſolutio, facit de ſentē.
exc. venerabilib⁹. §. vbi aut. li. vj. xxvj. q. vj. §. j. in aut. de defen. ci-
ui. in p̄n. col. iij. vbi d: q̃ nō phibetur defenſor ciuitatis, qui cō-
paratur epo cōgnoſcere de cauſis inferior. pretermiſſis magi-
ſtratib⁹ municipalib⁹. Itē Inno. ⁊ Hoſt. niſi cōſuetudo eſſet in
ꝯtrium. Hoc etiā no. Hoſt. de ſimo. ſicut tuis quicquid ſenſerit
Arch. de conſt. c. j. li. vj. ⁊ de maio. ⁊ obe. c. j. per que dicit Vincen.
⁊ Abb. q̃ ſi cū cura habentis iuriſdictionē mediatā ⁊ imme-
diatā cōcurrāt, pferatur maior ex quo iuriſdictio eſt cōis. ff. de iudi.
l. iudiciū. viij. diſt. q ꝯ. ideo ſi cōcurrūt eps, ⁊ archi vel plebanus
eps prefertur, nō cōcurrentibus inter eos eſt locus preoccupa-
tioni: ſecus vbi iuriſdictio nō eſt communis: vt patet in archiepi-
ſcopo: ⁊ epo quo ad ſubditū epiſcopi. j. c. paſtoralis. in p̄n. ⁊ q̃
ibi no. in gl. ita apoſtillauit tempore lecture. Quidam cōtra q:
hic phibetur talibi cōceſſum nō inuenitur ⁊ hoc plꝫ in archid. de
conſt. c. ij. li. vj. de ma. ⁊ obe. c. vno. Primū tenet Io. an. p dictū
§. vbi autem. Unde dicit Ab. q̃ qn̄ cōcurrūt iuriſdictio media
ta ⁊ immediata, vꝫ abſolutio, ſicut ⁊ valeret excommunicatio: q:
cognoſcit legat⁹ de omnib⁹ cauſis pūincie ſue. ſ. ti. j. §. j. Ad ma
teriam facit q̃ no. j. conquerente. ⁊ Vincē. dicebat idem q̃ vbi
cauſe erant cōmunes maiori ⁊ minori, vt in epiſcopo ⁊ archidia
cono prefertur maior ſi citat. ff. de iudi. l. iudicium. viij. di. que cō
tra. ſecus vbi non habent communes cauſas, vt monach⁹, qui
plus obedit abbati q̃ epo, ⁊ cleric⁹ plus epo q̃ metropolitano. ſ
quo. j. c. paſtoralis. ⁊. c. quanto. Frā. de za. gl. ſic concludit, ſi que-
ritur quis prelatus poteſt habere iuriſdictionē. dicit aut talis eſt
prelatus pprie, vt eps aut inferior epo: ſi epiſcop⁹ dicit quod ſo-
lus ipſe fundat intentionē de iure cōmuni in ſua dioceſi. quo ad
iuriſdictionem fori contentioſi. Patet ſ. e. c. j. pro hoc q̃ no. ar
chidia. xxiij. q. j. §. his authoritatib⁹. ⁊ Paul. in cle. ne in agro.
§. ceterū. de ſta. mona. quo ad iuriſdictionē fori penitentialis au
tem licet non ſit ppria iuriſdictio, omnes prelati curati fundant
intentionē de iure cōmuni tam in illos ſibi ſubiectos de collegio
ſi habent collegiū, q̃ in parochianos. patet per totum ti. de off.
Archipreſby. ⁊ debes ſcire quod excōmunicare, ⁊ interdicere, nō
ſunt fori penitentialis: vt no. de ſen. excō. cū deſideres q: debet
eſſe iudex is q excōicat. de ſen. excō. c. j. li. vj. in ver. iudex eccleſia
ſticus. ¶ Si eſt prelat⁹ citra epm̄, vt q abba. prior, vel prepoſit⁹
qui preeſt alicui collegio: tūc dicit q̃ talis habet iuriſdictionē
in illos de collegio, non tm̄ fori pnīalis, ſed etiā quo ad correctio-
nem culparū. Hoc pbat hec litera, ⁊ tenet hic prima glo. Si autē
ſunt prelati cōmuniter dicti, vt ſunt plebani, dic q̃ lꝫ tales habe
ant territorium, tn̄ nullam ptātem habent in illos de territorio
de iure cōi. Hoc pbat. c. ij. de exceſ. prela. cum ibi not. in glo. q̃
ergo hic dicit tex. ibi: vel laicos parochianos. neceſſario oportet
intelligi reſpectu cōſuetudinis, vel alteri⁹ iuris ſpālis. per hoc. c.
cum cōtingat. de fo. cōpe. ibi tamen no. Inū. iō dic vt ibi nota.
vbi collegiū clericorum non hꝫ iuriſdictionem in ſibi ſeruiētes.
niſi quatenus ei tribuit conſuetudo. Anto. de Butrio.

1 ☞ Ordinatio eccleſie vacantis ſi differtur econom⁹ eſt in ea per epiſcopum ponendus.
2 Ordinare verbū quandoque ſumitur pro cōfirmare, vel inſtituere.
3 Epiſcopus non poteſt duobus modis prouidere quādocunq; ec cleſie vacanti, lite pendente.

4 Preſentatione indigni laicus patronus non priuatur poteſtate preſentandi.
5 Eccleſie inferioris etiam patronate in laicum cuſtodia ſpectat ad epiſcopum iure communi.
6 Economum ſtatuere debet eccleſie is, ad quem ſpectat inſtitutio, ⁊ cuſtodia eccleſie vacantis.
7 Eccleſiam an poſſit ordinare epiſcopus lite pendēte ſuper humilitate perſone preſentati, vbi economus eſt eligēdus ab ep̄o ſtāte dubio vel non, ſaltem poſt quatuor menſes.
8 Patroni ſi non preſentant electum ab eis intra tempus debitum ſtatim epiſcopus ſupplet.
9 Impedito quando videatur poſſe tempus currere.
10 Ordinatio eccleſie quare prohibeatur lite pēdēte, qñ eſt queſtio de perſonis preſentatis, vel inter preſentantes ⁊ ſuperiorem.
11 Economus an poterit poni in eccleſia pendente termino dato patronis ad preſentandum.
12 Quare plus differatur prouiſio in eccleſia in laicum patronata, ꝙ in clericum.
13 Patronus ſi preſentauit indignum an indiſtincte fiat deuolutio ad epiſcopum, vt poſſit prouidere eccleſie per inſtitutionem.
14 Patronis impeditis, vel lite inter eos mota ſuper iure p̄ſentandi, que cauſa pōt ſubeſſe, ꝑpter quā impediat̄ qñq; epiſcopus ꝓuidere eidē eccleſie per viā inſtitutiōis, ſed tantum de economo.
15 Economi officium quid ſit.
16 Patronus an debeat ſe intromittere de conſeruandis fructib⁹, ⁊ rebus eccleſie patronate.

1 CUm vos. ¶ † Si ordinatio eccleſie vacātis differt̄ ex ca economo⁹ in ca p̄ ep̄m eſt ponendus. Cōis diuiſio. Secunda ibi: frater-
2 nitati. ¶ † No. j. de xp̄bo ordinare, q: aliquādo ſumit̄
3 ꝓ confirmare, vel inſtituere. vide Jo. an. ſ. de off. dele. ſup eo. † No.
ſcdo duos caſus, in quibus pēdēte lite vacante eccleſia patronata ep̄s nō poteſt eccleſie vacanti qñcunq; ꝓuidere. Primus, qñ eſt queſtio ſup perſonis preſentatis. Secūdus, quādo eſt queſtio inter preſentantes, ⁊ ſuperiorē habentē cōferre: ⁊ his caſibus nō
4 ꝓcedit. j. de iure pa. c. qm̄ ¶ † No. tertio qd̄ p̄ſtatiōe indigni laicus patronus nō priuat̄ ptāte p̄ſentādi, a ɔtrario q: ſecus in pa
5 trono eccleſiaſtico. ¶ † No. quarto qd̄ iure cōi cuſtodia eccl'ie in-
6 ferioris etiā patronate in laicū ſpectat ad ep̄m: † ⁊ qd̄ ad illū ſpectat ibi economū ſtatuere, ad quē ſpectat inſtitutio, ⁊ cuſtodia va
7 cātis eccleſie. ¶ † Opp. qd̄ ſtāte dubio an eligēdus ſit econom⁹ vel nō, ſaltē poſt quatuor mēſes, ep̄s eccleſiā ordinare valeat. de iure p̄ronatus. c. ſi aūt, quoniā. eam te. ſi vero. c. cū ꝑpter. vnde q̄ro an pendente lite ſuper humilitate ꝑſone preſentati ep̄s poſſet eccleſiā ordinare. dicit Inn. qd̄ nō: vñ prius oportet illius negotiū expediri, qui poſſit fieri p̄ſtatio, vt hic euidenter ptz. Sed tñ dz ep̄s ordinare eccleſiā de economo, ſed nō de alio rectore. Verū dicit Inn. ⁊ Jo. an. ſec. ire tenēdū qd̄ facta preſentatione de vno, vel pluribus, ⁊ lite pendente nō poteſt ep̄s eccleſiam ordinare lite pendēte ad p̄iudicium preſentantis, ⁊ preſentatorū, etiam ſi longo tpe duret lis, vel queſtio: ⁊ ita ſeruat̄. Iura ergo, q̄ dīt ꝑpter diſcordiam ep̄m poſſe eccleſiā ordinare, ſi longo tpe durat, quaſi habent locū qñ queſtio eſt inter illos, qui dicunt ſe patronos: vt q: alter ab altero vendicat ius patronat⁹, vel negat alterū patronum: nam licet ꝑpter litē motā videretur equum alteri tempus non currere ad preſentandum, qui ſi ſit impeditus, tamen hic eſt rigor inductus quod ep̄us ſaluo iure vincētis ordinat eccleſiā: qd̄ in electōibus locū nō habet: vt no. de iure pa. qm̄. cū de eis non ſit ſtatutū: ⁊ ideo ſi ponderetur tex. decre. quoniā. ſi vero. cāte. cum propter. de iure pa. loquuntur aperte de queſtiōe patronoꝝ, non de queſtione p̄ſtatorum vnius, vel plurium, Alias pauci p̄ſentati a patronis inſtituerentur: cum ſi habent obiectorē, nō facile poſſet intra q̄tuor mēſes terminari: imo ⁊ ſi obiectores nō habent, cū ſatis ſit patrono in fine termini preſentare, ⁊ epiſcopus habeat examinare, de elec. nihil, edictū ponere. de elec. c. fin. in gl. §. li. vi. erit dare qd̄ negotio p̄ſentato ibi nō eſſet poterit intra terminū expeditum. Cū igitur preſentatiōe ſit ius queſitū: vt no. ſ. ti. j. cum dilectus. non obſtante qd̄ ſit diſcors. dummodo maioribus iuuetur, ⁊c. vt dicta decreta. quoniam. nō perdet propter opponentis malitiam, vel litis pendentiā. de regu. iuris. ſine culpa.
8 libro. vj. vt melius intelligant̄ iam dicta. ¶ † Oppone de. c. quoniam. c. ſi vero. c. eam te. ⁊ c. propter. j. de iure pa. vbi cū patroni non preſentant intra tp̄s debitū, ſtatim epiſcopus ſupplet: ſed ex quo hic eſt radix diſſenſionis, vt dicit tex. ergo non eſt loc⁹ economo. Sol. quādoq; patroni preſentāt vnū, vel plures, ⁊ ſurgit impedimentum, quia tertius dicit ad ſe pertinere preſentationem, vel opponit qd̄ preſentans non ſit idoneus: ⁊ tūc nō eſt locus deuolutioni ad epiſcopum: quia patroni fecerunt qd̄ debuerūt imo tunc impeditur inſtitutio, ⁊ deuenient ad economum, vt hic. Qñ que patroni propter diſſenſionē inter ſe non preſentant intra tp̄s

9 debitū: tūc ꝓcedūt cōtraria. ¶ † Opp. cōtra ſolutionem, ſcilicet quod patronis impeditis, ⁊ nō p̄ſtantibus propter diſſenſionē ſit deuolutio ad ep̄m: imo vř qd̄ nō: q: tp̄s non currit. de cōceſ. p̄ben. c. q: diuerſitatē. So. quandoq; impedimentū eſt precīſum id eſt neceſſario impediēs: ⁊ excuſat eligētes. de elec. c. ſi. Idē dico in p̄ſonis pari rōne p regulā. Nō valētib⁹ agere ⁊c. Quandoq; impedimentū nō eſt preciſum, ⁊ nō impedit curſum tp̄is. dicto. c. ſi. tale dico impedimētū pendentie litis ſuper iure p̄ſtādi, vel eligendi: ⁊ pendente lite poſſunt poſſeſſores iuris p̄ſtare, vel eligere. de in inte. reſti. c. ĝ. Si ergo nō faciūt, currunt tp̄a, dicto. c. qm̄. qd̄ probat de patronis: ⁊ idē eſt de eligentibus pari ratione, ꝓbat dictū c. ſi. ¶ Hoſt. autē, ⁊ Jo an. in. d. c. qm̄. de iure pa. diſtinguit inter eligētes, ⁊ p̄ſtnos: q: eligentib⁹ impeditis propter litem pendentem ſup iure eligendi tp̄a nō currunt: vt dicto. c. q: diuerſitatē. ſ3 patronis ſic, per dictum. c. qm̄. qd̄ etiā tenet Jo. de lig. vt facilius perdant patroni ius p̄ſtandi, quorum ius pēdet a iure. prima ſo.
10 eſt melior, ſecundum Fran. de 3a. ¶ † Quero ſecundo de ratione quare denegat̄ hoc caſu eccleſie ordinatio. dic ideo, q: ſi cōcederetur ordinatio, ſemper dioceſani mouerent q̄ſtionē, vt ſic poſſent eccleſiā ordinare, ar. inſti. vi bo. rap. §. ſed neduꝫ. de dino. quāto. alias ſi hec lis nō penderet, poſſet eccleſia de idoneis ordinari. ſ3 Ho. q ꝓ hoc dicit nō obſtare de ſup. neg. p̄la. c. ĝ. i ſi. ⁊ que ibi no.
11 ¶ † Quero tertio an hic economus poterit poni pendēte termino dato patronis ad preſentandum Ho. dicit quod ſic: qd̄ teneo.
12 ¶ † Ad glo. quero, quare plus differat̄ prouiſio in eccleſia in laicum patronata, quam in clericū. dicit gl. q: perſona eccleſiaſtica facilius cogitur, puta per ſuſpenſionē, vel ſubtractionem beneficij. lxxiiij. di. conſuluit. vel ſecundum doc. reſpicit factū. vñ idē dicendū de vtroq;. ⁊ ſic decre. procederet etiā in clerico p̄rono. qd̄ puto, quando pendet qd̄ inter epiſcopum, ⁊ patronū ſuper iure patronatus: q: tunc eccleſiaſtica ꝑſona non poteſt ponere economum, cū ſit dubiū an ſit p̄ronus. vbi aūt eſt dubiū ſuper humilitate p̄ſentati, nō procederet hec decre. in patrono clerico: q: tūc patronus habet ponere economum, ⁊ nō epiſcopus, ſm̄ Fran. de 3ab. ¶ Intro eandē gl. j. ⁊ opp. in eo quod permittit dumeconomum in eccleſia habente p̄ronū non eccleſiaſticū. fortius debuit permittere, cū patronus eccleſie eſt eccleſiaſticus: q: facilius p̄iudicat̄ patrono eccleſiaſtico, ꝙ laico. ſ. ti. j. dilect⁹. ⁊ de iure pa. dilectus Gl. j ſoluit, ⁊ dic vt in ea. vel melius ſecūdum alios, qd̄ dicit de nō eccleſiaſtico ſuit, quia erat maius dubiū, quā de eccleſiaſtico: ⁊ ſic nō excludit eccleſiaſticum patronum. Vel tertio, ⁊ verius, ideo dicit de non eccleſiaſtico: q: cū ſubeſt eccleſiaſticus, ille habet cuſtodiā eccleſie, ⁊ ſibi habet de fructibus reſpōdere. c.
13 ſi. xvj. q. ĝ. de app. bone. pro hoc de priuile. cū ⁊ plātare. §. i eccleſijs. qd̄ eſt verū. ſecundum Inn. Hoſt. ⁊ omnes. ¶ † Oppo tertio quod ſi patronus preſentauit indignū, ſit deuolutio ad ep̄m: debet ergo epiſcop⁹ inſtituere: vt de iure pa. c. quoniā. nō economum deputare. gl. ĝ. ſoluēdo colligit quod ſi patronus preſentet indignum, non eſt priuatus poteſtate preſentandi. quod patet, q: non poteſt epiſcopus prouidere niſi de economo: ⁊ hic ideo non eſt priuatus, ⁊ ſic epiſcopus nō pōt inſtituere. Contra ſolutionē oppo. c. gl. ſ. de elect. cum in cunctis Sol. dicit glo. illud in eccleſiaſtica perſona, vel collegio Idē putat in clerico patrono qd̄ priuatus ſit, vel ſaltem priuandus poteſtate eligendi. gl. dat ſimilem differentiam, quod laicus variat ⁊ accumulat: ſed clericus patronus variare nō poteſt ante, quā preſentatus cōmittet. j. de iure patro. quod autē. Et ſi laicus variare pōt, ⁊ accumulare, ergo non eſt priuatus ⁊ eſt ratio diuerſitatis, q: maior exigitur in ꝑſona clerici ſcientia iuriū arg. dicti c. cū autē ꝓ hoc inueni rationē, quare laicus habet tantum quatuor menſes ad preſentandū, ſed clericus ſex: q: laicus releuatur, vt indignum preſentando ptāte non priuetur: grauatur ergo in tempore. ⁊ q: clericus priuatur vt indignum preſentando priuetur poteſtate preſentādi, igitur releuatur in tempore, ⁊ ſi queritur de ratione quare cleric⁹ priuat̄: dic, q: debet eſſe magis diſcretus, ꝙ laicus, ⁊ maius habet tēpus ad deliberandū, vt probatur in. c. vno. de iure pa. li. vi. ¶ Gl. reuertendo ad primum dictum recitat opinionem quorundā dicētiū. qd̄ laici preſentātes indignū, priuent̄ poteſtate eligendi, ſicut ⁊ clerici. alleg. in aut. de ſan. epi. §. ſi quis oratorij domum, ſ3 dicit gl. quod iure non cauetur hoc expreſſe: ⁊ ideo ſtādum eſt canoni: ⁊ non legi. habes gl. que reſidet quod nō priuetur. ¶ Quidā diſtinguunt, q: dicunt preſentantem indignum priuatū poſt ſententiā, qua declaratur indignus preſentatus, ante ſententiā nō, vnde p̄ſtare poteſt. Sed cōtra hoc facit decre. hec, q̄ ſupponit certitudinaliter preſentatum indignum, ⁊ ſic quando cōſtat. Ho. dicit quod laicus preſentās indignū. priuat̄ ptāte p̄ſtandi. ⁊ idē tenet de ſup. neg. prela. c. ĝ. dicēs qd̄ bene facit ep̄s reſtituendo p̄ronolaico ius preſentandi. ⁊ inducit pro ſe tex. quem allegat in. §. ſi quis oratorij domum. dicens quod ratio gl. hic poſita eſt fragilis. rōnē aſſignat, q: iuri ciuili eſt ſtādū, niſi ius canonicū cōtradicat

dicat. Ex quo igiť nō apparet qꝺ ius canonicū ꝫdicat expreſſe:
ergo ſtabiť illi.§.hoc experiměti. Allegat de ope. no. nū.c.j. ¶ Nec
obſtat dicit ipſe, qꝺ poſſit accumulare: q2 id verū, qñ non preſen-
tauit indignū: q2 nō eſt priuatus ptāte preſentādi. Nō obſtat etiā
iſte tex. q2 pōt intelligi de eo, qui pñtauit ignorāter indignū, qui
priuatus nō eſt. Uel pōt intelligi de eo, cui conſeruatur preſenta
tio ratione diſcordie vitande, vel propter ſcandalū vitandū. Jo.
de Lig. tenet cū Hoſt. qꝺ ſit priuatus. Aſſignat rationē, q2 ſi eli-
gentes ſcienter indignū ſunt priuati, quorū poteſtas eſt fauorabi
lis: ergo forti9 in preſentatoribus, quorū poteſtas eſt de gratia,
ꝛ ſic faciliꝰ tollenda: de iure pa.c.ij.ꝛ.ij. Jo. An. tenet gl. q2 va-
riatio fortius admittiť, vbi preſentatur indignus, ꝙ qñ dignus.
de elec. noſti.ꝛ.c. cū terra. Et hec fuit mens iuris, vt patron9 accu
mulando emēdare poſſit qꝺ male fecit. Per hoc cōcludit patro-
nū non eſſe priuatū. Fatetur tñ qꝺ ex tunc, ſi ſcienter preſentet in
dignū, qꝺ erit priuatus lapſo tēpore de preſentando, quaſi ſit in
culpa, ſi ſcienter nō preſentat, ex quo male preſentauit, diceť ne-
gligens perinde, ac ſi nullū preſentaſſet: q2 paria ſunt, non preſen
tare, vel preſentaſſe minus dignū. de ſup. neg. p̄la.c.ij. de ele. non
reſi. tue. ꝛ ſic erit differētia inter clericū ignorāter preſentantē, ꝛ
laicū ſcienter pſentatē indignū: quia primus ante caſſationē non
poterit puidere, ſed poſt caſſationē habebit integrū tempus: iſte
ꝯo 'ſibi puidere poterit, ſi de tpe ſupererit: ꝛ ideo ſibi iputet. Pri
mum patet de elec. ſi electio. li. vj. Non obſtat.§. ſi quis oratorij
domū. q2 nō diciť qꝺ eps ordinet eccleſiā, cū patronus preſentat
indignū, ſed qꝺ ordinari pcuret. Quod intelligi poteſt ſane, ſo-
licitādo patronū qꝺ aliū preſentet: alias ſequeretur qꝺ priua-
tus eſſet, etiā ignorāter preſentans indignū: qꝺ eſſet abſurdū,
cum ille.§. indiſtincte loquatur, ſeꝫ an ſciēter, vel ignorāter ſit fa-
cta preſentatio indigni, ſcꝺm Jo. And. Ad rationē Jo. de Lig.
dic qꝺ eligētes ſciēter indignū ſunt priuati, nō tamē per hoc de-
bet fieri extenſio ad patronū: quia eodē modo pcedunt in preſen
tatiōe, quo in electiōe: qꝺ pbat diuerſitas titulorū, ꝛ alia diuerſi
tas. Pro hoc qꝺ not. in.c. ſi. de elec. lib. vj. in glo. Et hec opin. eſt
equior, licet de rigore poſſet cōtraria dici verior, per dictū.§. ſi qs
oratorij domū: q2 licet generaliter loquať, tñ debet intelligi de ſciē
14 ter preſentante indignū: alias non delinqueret. ¶ † Querit gloſ.
ij. que cauſa poterat ſubeſſe, propter quā impediretur prouiſio?
Dicit propter ſcandalum, ꝛ magnū: quia propter modicum non
dimittit epiſcopus eccleſie ordinationē. Allegat de iure pa.c.j.ꝛ
ij.ꝛ.c. ri. qm̄. vel quando queſtio vertebatur inter patronos, ꝛ epi
ſcopos ſuper iure preſentādi. Et ſic dicit Jnn. qꝺ incongrū eſſet
qꝺ tūc epiſcopus eccleſiā ordinaret: quia pars in preiudiciū alte
rius aliquid lite pendēte innouaret. xj.q.j. quia reo. Jdem eſſet ſi
ſup grauib9 diſcordia eſſet. Grauie eñ eſſet qꝺ p̄latus in ſua eccle
ſia inſtitueret pſonā perpetuā, q̄ ſibi vel male vel nullo modo de
15 ſuis reditibus reſpōderet. ¶ † Quero qꝺ ſit officiū economi. gl.
pen. dicit qꝺ quādoqꝫ conſtituitur ad conſeruandū bona eccle-
ſie. vt hic: quādoqꝫ ad agendū. C. de epiſ. ꝛ cle. l. omnes.§. nihilo
minus. de iura. ca. imperatorū. cū ſi. Jnquātū gl. dicit qꝺ tūc po-
tius eſt ſubditus, quā economus: ꝛ no. xvj.q. vij. quoniā. in gl. pe.
De iſtis tñ vocabulis nō multū curamus. de procu. petitio. Jn
eo qꝺ gl. exemplificat, quādo patroni nō concordant de perſona
preſentanda, glo. non bene dicit, vt clare patet in.c. qm̄. in.j. reſ.
16 de iure pa.c.j. ¶ † Ultimo ea. gl. in verſi. ſed ex hac. querit an pa
tron9 debeat ſe intromittere de cōſeruādis fructibus, ꝛ rebus ec-
cleſie patronate. Dicit hic gl. q̄ fuit tracta de dictis Jnn. qꝺ nō:
ꝛ ita pōt hic intelligi, lꝫ defendere debeat eccleſiā, ꝛ bona, ſed eps
habet cuſtodiā eccleſie illius vacātis, ad quē ſpectat illius inſti-
tutio, ꝛ ad eum tantū ſpectat economi datio, de quo in.c. cū ve-
niſſent. de inſti. Et ſic non obſtat ſi nō opponiť qꝺ nō ſit neceſſa-
ria cōſtitutio economi, ex quo ſubeſt patronus, q habet defende
re bona eccleſie. xvj.q. vij. decernimus.ꝛ.c. filijs. Dic qꝺ patron9
de reb9 eccleſie ſe nō intromittit quo ad cuſtodiā, licet ſic quo ad
defenſionē. Et ſi opponiť cōtra ſolutionē de.c. bone.j. de appel.
dic illud verū in patrono eccleſiaſtico qui habet etiā cuſtodiam.
¶ Uide glo. ſuper verbo, inſtitutio. nota illā glo. qꝺ ad iſtum ſpe
ctat cuſtodire eccleſiā. de inſti.c. cum veniſſent: ſed ad epiſcopum
ſpectat inſtitutio: ergo, ꝛc. Glo. fateť: imo in patrono laico. qꝺ in
telligit Hoſt. niſi aliud habeat cōſuetudo, vel priuilegiū ſpeciale,
vel conſuetudo per ſedē apoſtolicā approbata. Uel, ſecundū eū,
etiā conſuetudo ſola non excuſaret, niſi ſint priuilegiati expreſſe
per papā, per decre. cū terra. de elec. ꝛ de cōſue.c.j. Sed ſi patron9
ſit eccleſiaſticus, cū ſit ei reſpondēdum. de tēporalib9. vj.q.ij. ca.
ij. de ca. mo.c. primo. habebit cuſtodiā eccleſie vacātis. ꝛ nō epi-
ſcopus. de appel. bone. de preben. in Lateranenſi. de priml. cum ꝛ
plantare.§. in eccleſijs. Sed ſi eccleſia non habet patronū, epiſco
pus ea vacāte habet cuſtodiā, ꝛ agit pro ipſa. xvj.q.ij. omnes. x.
q.j. regenda. de ſucceſ. ab inte.c. ſi. niſi de cōſuetudine, vel priuile-
gio ad archidiaconū vel aliū pertineat. de iſtitu. cū veniſſent. Ec

cleſiā vero cathedralē cuſtodiet economus, ſi illū hꝫ. lxxv. diſtin.
quoniam quidam. ꝛ ſi nō habet economum, canonici: quib9 de-
ficientibus archiepiſcopus. de ſup. neg. prela.c. ſi. Nota tamē gl.
que vult quod illorum ſit economum ponere, quorum eſt inſti-
tuere. ¶ Ultima gloſ. colligit quod bona ſunt ſeruanda ſucceſ-
ſoribus: quod intelligit de his, que ſeruando ſeruari poſſunt, alr
ſecus. Allegat. C. de admi. tu. l. lex que tutores. in fin. Dicit Joā.
And. quod in occupantibus illa imponitur pena. de quo habe-
tur. j. eo. tit.c. vlt. lib. vj. in cathedralibus, ꝛ collegiatis locum ha
bet. de elec. quia ſepe. lib. vj. Anto. de Butrio.

1 ☞ Si ordinario conſtat quod abſolutus a papa ſurrepſit verā
excommunicationis cauſam, remittet illum ad papam: ſi vero
eſt tantum ſuſpicio de hoc contra eum, coget illum exinde ſe
purgare.
2 Abſolutio nō plene facta mentione de cauſa, vel cauſis excōica
nis ſurreptitie obtenta cenſetur, ꝛ eſt nulla. nu. 6.
3 Surreptio dicitur fieri, qñ exprimitur vna cauſa pro reliquis.
4 Jmpetrator ſurreptitius ab excōicatione abſolutus eſt tanquā
illegitime abſolutus iterato ad curiam tranſmittendus.
5 Suſpicio quoqꝫ eſt cauſa legitima procedēdi contra aliquid ad
veritatem eruēdam, vt etiam ſi ſuſpicetur cōtra aliquem quod ſit
excommunicatus, cogatur interim ſe purgare. nu. 11.
6 Abſolutus per papā ab excōicatione ſurreptitie non expreſſa
cauſa. ſi conſtet de falſa cauſa, eſt ad papam remittendus.
7 Abſolutus expreſſa vna tantum cauſa ex pluribus, quibus eſt
excōmunicatus, an videatur legitime abſolutus.
Excommunicatus nō debet pro eadem cauſa iterato excōicari.
8 Excōicatio iniuſta potius ligat excōicantem, quā excōicatum.
9 Abſolutio ex falſa cauſa ab excōicatione quare non valeat.
10 Diſpenſatio licet non valeat, quandoqꝫ tamen propter ſcanda-
lum tolerari poteſt.
12 Abſolutio, ſeu litere gratie ex qua cauſa poſſint dici ſurreptitie.
13 Delictum videtur tacite confiteri, qui purgationem negligit.

1 **Ex parte.** ¶ † Si cōſtat ordinario qꝺ abſolu
tus a papa ſurrepſit verā excōica-
nis cauſam, remittet illum ad papā: ſi vero tātum ſu-
ſpicio de hoc eſt contra eum, coget illum exinde ſe pur
gare. h. d. Cōſultatio, ꝛ reſponſio, ibi: taliter reſpondemus in qua
2 diſtinguit, ꝛ ſecundum membrū proſequitur ibi: ſi vero. ¶ † No.
primo, quod abſolutio non plene facta mentiōe de cauſa, vel cau
ſis excommunicationis, ſurreptitie obtenta ab excomunicatio-
3 ne eſt nulla. ¶ † No. ſecundo quod ſit ſurreptitio in exprimendo
4 vnā cauſam pro reliqua. ¶ † Tertio no. qꝺ ſurreptitius impe-
trator ab excommunicatione abſolutus tanꝙ illegitime abſolu
5 tus iterato eſt ad curiam tranſmittendus. ¶ † Not. quarto qꝺ
propter ſuſpicionem quandoqꝫ pceditur contra aliquem, ꝛ com
pellitur ad exprimendam veritatem, ꝛ propter ſuſpicionem ſolā
6 etiam fama nō pcedente inducitur purgatio. ¶ † Opp. primo
quod diſtinctio pape non procedat, quatenus diſtinguit an con
ſtet, quod expreſſerint falſam cauſam, an ſolum ſit ſuſpicio: ſemp
enim conſtat ex forma literarum, que debet attendi. de reſcrip.c.
cum dilecta. de priui. porro. ¶ Solutio. Diſtinctio pcedit pre-
ſupponendo quod nullam cauſam expreſſerunt in abſolutione: ſi
enim expreſſiſſent: ſed aliam, quā veram, ſemper eſſet certū. Hec
tamen ſolutio que eſt cōmunis, non procedit ſecundum ſtylum
curie, ſecundū quē ſemper exprimitur in abſolutione cauſa excō-
municationis: ſed preſuppoſito qꝺ concederetur abſolutio nulla
cauſa expreſſa, procedit diſtinctio qꝺ aut conſtat qꝺ falſam cau-
ſam expreſſit: ꝛ remittitur ad papā. Conſtare aūt pōt per teſtes,
vel per confeſſionem excōicati. Aut non conſtat: ꝛ tunc ſi nulla
eſt ſuſpicio, ad nihil cogitur: ſed ſi ſubeſt ſuſpicio, cogitur ſe pur-
gare, vt in text. ¶ Opp. ad hanc ſolu. de tex. ibi: cauſam aliā pre-
tendens, qui probat qꝺ expreſſerunt falſam in abſolutione. Sol.
ſubaudi, vel preſumiť, vel probari pōt, vel ſurgit ſuſpicio. ¶ Op
po. ſcꝺo principaliter, qꝺ etiā ſi cōſtet de expreſſiōe falſe cauſe nō
ſint remittēdi ad papā, cū ordinarius poſſit abſoluere. de ſen. exc.
c. nuper. So. Remittuntur pp ter obreptionem, quā fecerunt de
reſcriptis.c. ij. Uel forte erat excommunicatio, a qua ſolus papa
poterat abſoluere ſicut in ſimili de fide inſtrumē.c. qꝺ ſuper his.
7 ¶ † Ad glo. j. oppo. ꝛ videť qꝺ dato qꝺ excōicatus oia crimina
nō exprimat, ſi tñ exprimit vnum, ſit abſolutus: ergo vnius ab-
ſolutio, cū vna ſit tm̄ ſententia aliquis excōicatus, ſufficit p oib9
arg. de cōſe. di. iiij.c. tunc valere. Jtem excōicatus excommunica
ri non pōt, arg. de pen. ꝛ remiſ. qꝺ quidā. q2 p primam excōmuni-
cationē poſitus eſt extra cōmunionem hoium: ergo amplius po-
ni nō pōt. Sufficit ergo vna abſolutio, cū vna ſit excōicatio. So.
Tamen hui9 glo. reuocat in dubiū vtrū ſi excōicatus pluribus
excōicationibus, vel vna ex pluribus cauſis, ſi exprimat vnam
cauſam vni9, ſit abſolutus. Dic quādoqꝫ quis eſt cōmunicatus
pluribus cauſis vna excōicatione, quandoqꝫ vn9 eſt excōicatus plu-

ribus excõmunicationibus,ꝛ plurib⁹ cauſis.Primo caſu ſi aliã
e auſam exprimat in abſolutiõe,ꝙ pro quibus eſt excõicatus,nõ
valet abſolutio,ſicut hic:ſi exprimat vnam ex his,ſed nõ oẽs:ꝛ
tũc ſunt opiniones.qdã dicũt valere abſolutionẽ,dũmodo poſt
ea de alijs confiteatur.de conſeq.diſ.iiij.tunc valere.Glo.dicit qꝺ
ad huc nõ valet abſolutio,vt hic,ꝛ q: adhuc ꝑ alia cauſa eſt liga
tus.ſ.de ſentẽ.excõ.cũ pro cauſa niſi ſecuta abſolutione ab alijs.
Dic qꝺ nõ valet baſolutio,vt ſurreptitiã,nõ facta mẽtiõe de oĩ-
bus cauſis.¶ Secundo caſu,qñ pluribus ex cauſis eſt excõica-
tus,ꝛ abſoluit expſſa vna,qꝛtũ ad illã cauſaꝫ eſt abſolut⁹,ſꝫ nõ
ꝓdeſt ſibi abſolutio anteꝙ ab alijs abſoluat,ꝛ interim eſt vitan-
dus.Dat ſimile in peccato:quia tacẽs vnũ peccatum nõ eſt ab-
ſolutus,donec cõfiteatur illud ꝓpter qꝺ fuit excõicatus.allegat
tex.de pen.diſ.iij.§.vltimo.Simile in pluribus ſeruitutẽ cõſtituẽ
tibus:quia nõ valet prima conſtitutio,donec alij conſenſerint.ff.
de ſeruit.ruſti.predi.l.per fundũ.ſi exprimit omnes cauſas,ſi talis
eſt,qui nõ habeat poteſtatẽ ab oĩbus abſoluẽdi:q: a diuerſis fue
runt ſententie late,ꝛ neuter alteꝛo eſt ſuperior:tũc oportet qꝺ tot
ſint abſolutiones,quot fuerunt excõmunicationes. Dat ſimile
in accuſationibus,ꝛ abolitionibus.ij.q.iij.§.preuaricator. verſ.
crimine.Dat ſimile in nuntiationib⁹,q: tot requirũtur remiſſio
nes.de ope.no.nũ.l.de pupillo.§.ſi in pluribus,vel eſt neceſſe qꝺ
oẽs vni cõmittãt:ꝛ tunc oĩbus cauſis excõicatiõis expreſſis,po
terit vna ſentẽtia abſolui:ꝛ idẽ erit,ac ſi ſingulariter quelibet cau
ſa expreſſa abſoluiſſe.Et eſt ſimile de acceptilationibus.l.ſi plu-
ribus.hoc tenẽt doct.¶ Ad.c.tũc valere.reſpondẽt doc.qꝺ illa fi
ctio baptizati impediat remiſſionẽ peccatoꝝ:que ceſſante ꝛ ad-
ueniente charitate,ſit remiſſio.Sed in excõicatione tollenda nõ
ſufficit cõtritio:ex quo ergo a principio nõ fuit abſolut⁹,nunꝙ
contritio illũ abſoluet.ſicut nec ſatiſfactio de ſent.excõ.cum de-
ſideres.in ſi.ꝛ iuramentũ de parẽdo.eo.titu. quod in dubijs.Ad
aliud dic qꝺ excõicatus poteſt excõmunicari,ita qꝺ ſequens ex-
cõmunicatio ſit confirmatiua precedẽtis:facit de pen.diſ.iij.§.vl-
8 timo.in ſi.¶ †Oppo.ad glo.in ver.ſed quare:qꝺ abſolutio ex fal
ſa cauſa teneat.ſicut excõicatio,ſaltem quo ad eccleſiam.xi.q.iij.
c.j.ꝛ.ij.Solu.Dic qꝺ excõicatio teneat ex falſa cauſa,ꝛ qꝺ non
teneat abſolutio,vtraqꝫ eſt vt anime conſulatur:quia non contẽ
nendo iniuſtã excommunicationem meritũ creſcit:nam excom-
municatio eſt medicina anime.ſi nõ contẽnatur.xxiij.q.iij.c.no
randũ.ꝛ potius ligat iniuſte excõicantem,ꝙ excõicatum.xi.q.iij.
c.illud.Secundã aſſignat rationẽ,quia excõicatus fuit pro certa
cauſa:ꝛ per eaſdẽ cauſas,per quas ꝯhitur,diſſolui debet.ſ.de re-
gu.iur.oẽs ees.ſed de illa cauſa nulla eſt facta mẽtio:remanet igi-
tur ipſa,ꝛ eius effectus:ꝛ ſic remanet excommunicatio prima.
9 ¶ †Tertiã aſſignat glo.rationem,quare non valet abſolutio ex
falſa cauſa:q: prior durante cauſa propter illã,pro qua non fuit
excõicatus,nõ abſoluitur.quia quo ad cãm,que nulla fuit,nõ va
let abſolutio,cũ quo ad illam nõ daretur ligamen:ꝛ ſic quo ad
illam abſoluere nõ potuit:quo ad aliam cauſam,que ſuberat,vbi
poterat,nõ intendebat.Et ſic ſuccedit regula,Qꝺ potuit,noluit:
qꝺ voluit,adimplere nequiuit.de offi.dele.cũ ſup.ꝛ ſic nõ valet ab-
ſolutio.Dic qꝺ ratio eſt,in excõicatione defectus ſurgit a iudice,
quẽ lex preſumit iuſte agere:ſed in abſolutione defectus ſurgit a
10 parte,cuius ſurreptio vitiat.¶ †Vltimo in ſi.gl.opp.qꝺ valeat
abſolutio ex falſa cauſa. de cõſan.ꝛ affi.c.q: circa.Sol.ibi videbi
tis:ibi nõ valet diſpẽſatio,ſicut nec hic,ſed toleraꝛ ꝓpter ſcanda
11 lũ.¶ †Vltima gl.colligit epm̃ ſuſpectos cõpellere ad purgatio
nẽ,ꝯ qꝺ opp.de ca.cũ in iuuentute.de pur.ca.Soluit qꝺ requiriꝛ
ſuſpicio,q̃ ſurgat ex publica infamia talis,q̃ nõ ſit orta ab emu-
lis.xi.q.iij.in cũctis.Hãc opi.ſequiꝛ Arch.Inn.ꝛ Hoſtiẽ.qꝺ pro
pter ſolã ſuſpicionẽ põt epiſcopus indicere purgationẽ,per iſtam
decre.ꝛ de pur.ca.cũ inter.ij.q.v.omnibus.Requirit tñ Innoc.
ingentẽ ſuſpicionẽ:alias,id eſt ꝓpter aliã ſuſpicionẽ non cogereꝛ
ſe purgare,niſi p̃cederet iſamia.Et remittebat ad decre.cũ opor
teat.de accu.dicit Io.And.poſſe quod ſolius epiſcopi nõ ſuffi-
cit occulta ſuſpicio,ſed ꝓbabilis epiſcopi,ꝛ alioꝝ ſuſpicio bene
ſufficit:ꝛ ſic intelligãꝛ iura inducta ſuperius.ꝛ gl.allega.vj.q.ij.
12 placuit.¶ †Quero poſt glo.quomodo poterat eſſe ſuſpicio ipſi
epiſcopo qꝺ cauſam occultaſſet.Dic ſcꝺm Abb.factũ erat gra-
ue:quia occidit ſuũ parochialẽ preſbyterũ:ꝛ non mãdator ſatiſ-
factio,vel penitentia fieri,que deceret ꝑ facto tam nequã:vel for-
te portauit literas epiſcopi,de quibus in abſolutione nulla ſit mẽ
tio,ſcꝺm Pe.¶ Vltimo dicit Io.An.qꝺ non procedit hodie
iſta decre.quia ſemꝑ in literis exprimitur cauſa abſolutionis de
ſtylo curie:nã ſi alia cauſa exprimeretur,certũ eſſet qꝺ ſentẽtia nõ
teneret excõicatũ.¶ Qualiter poterit conſtare eum abſolutũ ex
alia cauſa.Dic per teſtes,qui fuerũt p̃ſentes abſolutioni,ꝛ audi-
uerũt eũ falſam cauſam exprimentẽ,vel per confeſſionem partis.
13 ¶ †Quis effectus eſt deficientiũ in purgatiõe.Dic magnus:q:
ſi defecit,perinde puniuntur,ac ſi ꝯdos crimen eſſet probatũ.de

ſimo.c.de hoc.ꝛ c.inſinuatum.ſecũdum Hoſt.Ant.de Butrio.
1 ꝟ Periculi anime ratione ſupple quandoqꝫ ordinarius deſi-
diam,vel malitiam delegati pape.
2 Matrimonio coniunctos compellit diuertere ordinarius pro-
pter impedimentũ conſanguinitatis,vel affinitatis.
3 Ordinarius ſeparat male coniunctos ratione conſanguinitatis.
4 Reſcripti impetratio ad iudicem remotionem valet.
5 Excõmunicatus,cuius excõmunicatio non contenditur nulla,
ante cauſe ingreſſum eſt abſoluendus.
6 Iudex etiã delegatus tenetur ad teſtium locum accedere,vel pro
eoꝝ receptione tranſmittere,vbi ſunt valetudinarij.nu.12.
7 Iudex ordinarius ſupplet qñqꝫ negligentiam iudicis delegati.
8 Excommunicatus quando compellitur ſtare in iudicio ante-
quam abſoluatur.
9 Dolus ꝛ negligentia equiparantur,vbi agitur de poteſtate ſup-
plenda.nume.19.
10 Contumax,ꝛ negligens in parendo cauſe excõicationis,poſtꝙ
fuit ſemel abſolutus,non reincidit in excommunicationem,niſi
actio per iudicem reducatur.
11 Sententia,que non tranſiuit in rem iudicatam,quomodo de-
beat peti retractari.
12 Teſtium receptio,ꝛ examinatio nõ debet committi,niſi ſubſit
cauſa,vbi maxime cauſa eſt grauis.nu.ſeq.
Delegare,vel ſubdelegare,nullus ex neceſſitate compellitur,niſi
de gratia.
14 Iudex a quo poteſt terminum ſtatuere partibus ad proſequen-
dam appellationem.
15 Iudex ordinarius quare poſſit quandoqꝫ ſupplere negligentiã
delegati,vel alterius iudicis ad quem.
16 Excõmunicatus non poteſt ſtare in iudicio,maxime in agendo,
vel in proſequendo iudicium.
17 Excõicatus non abſoluitur ante ingreſſum iudicij propter cri-
men precedens,vel proximã ſuſpitionem.
18 Matrimonium ſcienter cõtrahens cum conſanguinea,eſt ipſo
iure excommunicatus.
19 Punitur plus malitia,ꝙ deſidia.
20 Excõicari poteſt pars propter delictum delegati,ꝛ deſidia ipſi⁹.
vbi non proſequitur retractationem ſententie vel reſcripti.

1 SIgnificauit. ¶ †Propter periculũ aĩe
ſupplet ordinarius deſidiã,
vel maliciã delegati pape.h.o.Cõis diuiſio. Secunda
2 ibi:cũ itaqꝫ.¶ †Not.primo ordinariũ poſſe compelle
re matrimonio iunctos ad coniunctionem dimittendam,ꝓpter
3 impedimentũ conſanguinitatis,vel affinitatis.† Et ſic ad ordi-
nariũ ſpectat male coniunctos ratione cõſanguinitatis,ꝛ affini
tatis ſeparare,etiam excõicatione vel alia cenſura ex ſuo officio.
4 ¶ †No.ſecundo quod valet impetratio ad iudicem remotiorẽ.
Hodie eſt ſeruanda limitatio,que habetur de reſcriptis.c. ſtatu-
5 tũ.lib.vj.in.§.nũc aũt.¶ †No.tertio qꝺ excõmunicatus,cui⁹ ex
communicatio nõ cõtenditur nulla,ante cauſe ingreſſum eſt ab-
6 ſoluẽdus.Concor.quod habeꝛ de offi.dele.cũ cõtingat.¶ †No-
ta quarto quod delegatus teneꝛ accedere ad locũ teſtiũ, vel pro
eoꝝ receptiõe tranſmittere:ꝛ ſic delegatus in cauſa matrimonia-
li nedũ articulũ,id eſt,receptionẽ teſtium, poteſt ſubdelegare ex
7 cauſa.Vide tex.ꝛ doc.in c.a nobis.qui ma.accu.poſſ.¶ †Nota
quinto caſum,in quo ordinari⁹ ſupplet negligentiã iudicis dele-
gati:ꝛ ſic negligentie delegato ſe intromittit ordinarius de cauſa
commiſſa delegato,ꝛ ſe intromittit quãdiu purgetur negligẽtia:
ꝛ ſic ceſſante negligẽtia delegati,ꝛ eo volẽte proſequi,excludiꝛ a
8 proſecutione ordinari⁹. ¶ †No.caſum,in quo excõmunicatus
eſt in iudicio anteꝙ abſoluatur,videlicet quando eſt ſuſpicio cõ-
tra eũ de nõ procedendo ratione precedẽtis malitie eo abſoluto.
9 ¶ †Not.qꝺ dolus ꝛ negligentia hic equiparantur,vbi agitur
de ptãte supplẽda,ꝛ qñ eſt excõmunicatus ꝓpter cõtumaciã in
non procedẽdo,que manifeſta eſt:ꝛ tũc eũ abſoluere nõ debet,do
10 nec ſatiſfaciat,ꝛ ſatiſfieri nõ põt.niſi ꝓcedatur.¶ †No.qꝺ cõtu-
max ꝛ negligens in parendo cauſe excõmunicatiõis poſtꝙ fuit
abſolutus,ipſo iure nõ reincidit in excõmunicationis ſñiam,niſi
actu per iudicẽ reducaꝛ.de quo hodie in cle.eos.de cõſan.ꝛ affi.ꝛ
in cle.¶ Quero cũ glo.quare fuerunt excõicati.Dicit qꝺ hꝫ de-
cre.duos intellectus.Vnus,qꝺ fuit lata ſñia ſuꝑ affinitate,ꝛ cõ-
ſanguinitate,ꝛ ſic excõicati impetrauerũt ſuꝑ retractatione ſñie
quã dicebãt latã fuiſſe ꝑ falſos teſtes,que nõ trãſiuit in rẽ iudica
tã,de re iudi.lator.Secundũ aliũ ſenſum hic fuit appellatũ,ꝛ cã
11 fuit deuoluta fuit ad papã ꝛ cõmiſſa.¶ †No.hic practicã retra
ctãdi ſententiã,que nõ tranſit in rem iudicatã,qꝺ petatur ſenten
tie reuocatio Glo.alibi dat practicã in.c.ex parte.ꝯ.de reſti.ſpo.
vbi diciꝛ qꝺ agiꝛ ꝑ viã nullitatis.Et ideo dicit Inn.qꝺ ꝓ mani
feſto cõtubernio illicito ex offõ procedẽs epũs excõicauit parere
nolentes

nolentes mādatis ſuis obedire excōmunicati ſuggerētes īpetrauerūt lr̃as vt ſi iteraret̃ queſtio ſiue ordīe, ⁊ nō cognito de cā. ī. certū dic̄ eos ſine difficultate abſoluere, alias dabat̃ in mādatis de legatis. vt procederent ⁊ ſi aliquid queſtionis remaneret, audirēt: ſed q: excommunicator abſoluere noluit, delegati abſoluerunt: ſꝫ poſt abſolutionē nō pcedebāt. Cū ſuis excōicator paratus eſſet pbare illicitā copulā, adeo nō debuit impediri offīn excōicatoris per appellationē friuolā. Hoſtien. intelligit late decret. ſiue fuerit appellatū, ſiue non: q: ſemper pōt negligentia in matrimonio ſuppleri ppter periculū animarū: ⁊ idem dicit in quocunqꝫ alio crimine fuerint excōmunicati, q: eadē eſt rō: ergo ideꝫ iur. ſ. de reſcriptis. inter cetera. Idē dicit Hoſt. in quocunqꝫ caſu vertatē anime pīculū: q: caſus nō eſt ſpecialis quo ad terminos, ſꝫ quo ad ratione. ſ. ne vertatur periculū anime: alias ſi ageretur de cā pe
12 cuniaria, dicit quod nō habet locū iſta ſuppletio. ¶ † Oppo. in glo. ij. ibi: venire. quaſi ſit ſpeciale in cauſa matrimoniali vt receptio teſtiū non ſit alteri cōmittēda, niſi ſubſit cauſa: ſicut dicim⁹ in cauſa criminali ppter grauitatē cauſe. C. de fide inſtru. authē. apud eloquentiſſimū. xxi. q. v. c. illi qui. ⁊ no. de iudicijs. c. at ſi clerici. in verbo, legitima. Dic vt ibi dixi notādo ſup litera. Inquātū gl. dicit remiſſionē faciendā ad eos, qui ſunt in honore conſtituti: dicit Io. and. qō hoc poteſt facere de gratia, non autem ex neceſſitate. ff. quis or. in bo. poſ. ſerue. l. ij. §. ſi pſes. ſic apoſtillaui
13 tēpore lecture. ¶ † Oppo. per gl. ij. ⁊ videtur quod iudex nō debeat ire, nec ad teſtes mittere, ſꝫ dꝫ corā ſe facere venire, vt videat cū qua trepidatiōe loquant̃. C. de teſti. l. ſi qñ. So. Intellige qñ teſtes nō poſſunt venire, q: ſunt valitudinarij, vel in honore cōſtituti. ī. de teſti. ſi qui. vel quādo ſunt nimiū abſentes. ff. de teſti. in l. iij. de fideiuſ. cōſtitutus. Hoſtien. dicit qō quo ad perſonas egregias iudex mittit de grā: nā alſ non neceſſitatur. ff. quis ordo in
14 bo. poſ. ſeruet̃. l. ij. §. ſi preſes. ¶ Oppo. cuꝫ ſeq. gl. qō ordinarius ſe nō intromittat, ex quo ad aliū eſt cā delata: q: vel per viam appellationis, ⁊ ſuſpēſa eſt iuriſdictio: vel per viā querele, ⁊ eſt reuocata. So. Dicit gl. qō intelligi dꝫ quod per viā appellationis, vel etiā reuocationis. ⁊ eſt hic caſus ſpecialis, vt iudex a quo, vel cuius iuriſdictio eſt reuocata poſt tēpus appellatiōis, poſſit ſtatuere terminū partibus ad appellationem pſequendam, vel cauſam
15 finiendā. ¶ † Gl. delegati. colligit ordinariū ſupplere negligētiaꝫ delegati, ſicut quādoqꝫ delegat⁹ ſupplet ordinarij. de offi. deleg. c. prudentiā. §. ſexta Et hoc contingit ex eo, q: tales non proſequuntur appellationē ſuā: alſ videretur reuocaſſe ab ordinario cōmittendo. de offi. dele. c. paſtoralis. §. preterea. ¶ Gl. reuocari. querit qñ poterit partes in eadē ſententia reuocare dicit ꝙ poſt monitionē delegatis factam vt procedant etiam ipſi coniugati, vt cauſam pſequant̃, vel ſe inuicē ſep: rēt: alias ſi videat eos malicioſe verſantes, eos reducet in priſtinā excōmunicationis ſententiā. de offi. deleg. prudentiā §. ſexta. Sed quantū expectabit ordinarius. Dicit qō tātū tēpus intra quantū poſſit cōponere ſarcinulas. l. ab hoſtibus. §. ſed qō ſimpliciter. ff. ex qui. cau. ma. Tu dic ſecundū eandē gl. quod erit arbitrariū. ff. de ver. obli. l. cō
16 tinuus. §. cū ita. ¶ † Gl. opp. qō tales excōicari nō poſſunt eſſe ad receptionē teſtiū, eo q: excōicatus non poteſt eſſe in iudicio. de iudi. c. intelleximus. So. Dicit qō intereriit p procuratorem: hic peius, q: excōicatus nō conſtituit procuratorem. Dic ſecūdū gl. qō per ſe ipſos: q: quodā mō rei ſunt, ⁊ reus poteſt eſſe in iudicio excōmunicatus. de excep. c. ſignificauerūt. ¶ No. gl. qō is, qui neceſſitatur agere, dicit̃ quodā modo reus, vt ſic poſſit eſſe in iudicio excōicatus. qō no. propter ſtatuta neceſſitantia, quādoqꝫ ad cōpromiſſum in iudicē, ſed poſtꝗ inceperint delegati habere legitimū pceſſum. vt hic dicit, poſtea eos abſoluet, arg. ī. de ver. ſigni. c. ex parte Hoſt. dicit hūc eſſe caſum ſpecialē. in quo excōicatus agit, vel audit̃ proſequēs iudiciū, cū alter non poſſit ſuam contumaciā purgare, quando. ſ. abſolutus in eodeꝫ crimine, ⁊ in
17 eadē cōtumacia perſeuerat, vt hic. ¶ † Oppo. quod abſolui debuit ante ingreſſum iudicij, arg. de ſen. excō. c. p tuas. So. ſpeciale ppter crimē precedens, ⁊ pximā ſuſpicionē, vt non abſoluat̃ nuꝗ appareat de purgatione cōtumacie, vel inceptione purga
18 tionis. ¶ † Poſt gl oppo. qō hodie ſit excōmunicatus ipſo iure cōtrahēs cū conſanguinea ſcienter: vt in cle. de cōſan. ⁊ aff. c. j.
19 Dic id verū hodie. ¶ † Oppo. ſecūdo qō dol⁹, ⁊ negligētia nō equiparentur, vt patet de elec. c. nihil. de cri. fal. c. ad falſariorū. ⁊ de. c. ꝗꝗ. de elec. li. vj. vbi plus punit̃ malitia, ꝗ deſidia. Sol. quo ad potētiā ſupplendi defectū equiparat̃ negligentia doloſa, ⁊ nō
22 doloſe: quo ad penā doloſi, nō, vt in cōtrario. † Sed opp. qō nō excōicet̃ pars pp delictū delegati: q: quis nō dꝫ ex facto alterius grauari. de his, que ſi. a prela. c. peruenit. ſolu. dicit Inn. qō ideo excōicatur hic pars ex iudicis deſidia, ſed q: eius culpa preſumitur, ex quo crimē eſt notoriū. vel non proſequitur retractationeꝫ ſententie, a qua appellauit. ¶ Quid ſi nō detur delegatus, ſꝫ ſuperior abſoluit, ⁊ nō cognoſcit de cauſa. dic idē: nam etiam non debet ſuperior abſoluere, ſed remittere: vt. ī. c. ij. Dicit Hoſt. etiā ſi ſit papa, ex quo tacita veritate ſunt abſoluti. ſ. c. primo. ſꝫ ſi ſuperior certificatur de omnibus, pre. ipiat īferiori, qō illos amplius nō moleſtet. Dicit Hoſt. qō ſi ſit caſus, in quo ſuperior poſſet diſpenſare, videtur ei parendum, alſ non parebit inferior contra eum. ſ. de tēpo. ordi. c. ad aures. Sed ⁊ primo caſu poteſt dici nō parendum, donec expreſſe diſpenſet. de ſchiſma. c. ij.

1 ¶ Ordinarius ſupplet negligentiam abbatis non reuocantis monachum vagabundum ad clauſtrum.
2 Regularium quidam ſunt canonici, quidam monachi, ⁊ quidam non.
3 Statutum in regularibus comprehendit canonicos.
4 Canonici regulares debēt ſemper in clauſtro remanere.
5 Canonici regularis officium eſt, quod in ſuo clauſtro continuis vigilijs in diuinis obſequijs vigilet.
6 Pecunia cōgregata de priorarib⁹, obediētiarijs, ⁊ reditib⁹, debet pertinere ad monaſteriū, ⁊ nō ad monachum congregantez.
7 Monachi coercitio ſpectat primo loco ad abbatē, cui⁹ negligētiam ſupplet epiſcopus.
8 Monachus compellitur ad dimittendum, ⁊ reſignandum monaſterio ſuo pecuniam, quam queſiuit.
9 Epiſcopus ſupplet negligentiam abbatis in compellendo monachos, vt vitam ſeruent regularem, ⁊ qua cenſura compellit.
10 Electus in abbatē ab vniuerſitate monachorū, vel a collegio, an habeat iuriſdictionē, ſaltim in illos de collegio, vel vniuerſitatr.
11 Monachus de licentia abbatis poteſt eſſe in curia principis, vel epiſcopi.
12 Monachalis pecunie cuſtodiam non habent epiſcopi.
13 Monachus regularis, qui cum alio habebat adminiſtrationē, tranſlatus eſt de cōſenſu abbatis ad aliaꝫ regulam, ⁊ qui recipit in ſe onus ſoluendi debita ſue adminiſtrationis, non incedit eius pecunia congregata de obedientijs.
14 In pecunia conuertenda in vtilitatem monaſterij cuius conſilium requiratur.
15 Negligentia abbatis, vel prioris, an ſufficiat, vt ſuppleat archiepiſcopus.
16 Suſpenſio quid operetur in monachis, vel alijs.
17 Abbas ſi habet ſub ſe clericos ſeculares, vel monachos in alijs monaſterijs, ⁊ diocesibus, an poſſit cauſas audire, ⁊ diffinire.
18 Monachis per curias principū vagantibus de licentia abbatis non debentur alimenta, ſi in aliqua adminiſtratione capiantur.
19 Monachi coercitio qō primo loco ſpectet ad abbatem, an hoc ſit indiſtincte verum.
20 Monachus criminaliter accuſatus debet reſpondere coram epiſcopo.
21 Monach⁹ nō pōt ciuiliter cōueniri, ⁊ ſi in ſcholis mutuū ꝯxit ſine licētia abbatis, ille, qui cum eo cōtraxit, ſibi poterit iputare.
22 Abbas conuenitur ex mutuo monachi, qui illud contraxit in ſcholis ex neceſſitate.
23 Benedictio an ſit loco confirmationis.

1 Quanto. ¶ † Ordinarius ſupplet negligentiā abbatis nō reuocātis monachū vagabūdū ad clauſtrū. h. d. Primo proceſſus narratio. Secundo punio, ⁊ mā
2 datū. Secunda ibi: mādamus. ¶ † No. primo ꝙ regulariū quidā ſunt canonici, quidā mona
3 chi, ⁊ quidā non. ¶ † No ſecundo quod ſtatutum in regularib⁹,
4 pariter cōprehendit canonicos, poteſt induci cōtrariū. ¶ † Not. tertio qō in clauſtro ſemper debent manere regulares. Ratio, q: ſicut piſcis ſine piſcina eſſe nō pōt, ſic nec regularis ſine clauſtro
5 ad hoc. xvj. q. i. placuit. ¶ † No. quarto ꝙ regularis debet in clau
9 ſtro diuinis obſequijs vigilare: id eſt eius offm. ¶ † No. quinto qō pecunia cōgregata de prio. atibus, obedientiarijs, ⁊ reditibus debet pertinere ad monaſterium, nō ad monachum congre
7 gantem. ¶ † No. ſexto qō coercitio monachi primo loco ſpectat ad abbatē. ¶ No ſeptimo ꝙ negligentiaꝫ abbatis circa mona
8 chos nō ſupplet eps ¶ † No. qō ex officio cōpellit̃ monachus ad dimittendū, ⁊ reſignādum pecuniā, quā qſiuit: quia non pōt habere propriū, ⁊ qō pecunia taliſ dꝫ ad vtilitatem monaſterij expēdi: ⁊ ſic quicqd querit monachus, vt ſeruus qrit monaſterio, etiam. de ſucceſſio. ab inteſta. C. de epiſ. ⁊ cle. l. deo nobis. §. hoc etiā in authen. de ſan. epiſco. §. nullaꝫ. ⁊ §. ſi monach⁹. xviij. q ij. abbates. quod eſt contra monachos diſcurrentes per curias
9 principum. ¶ † No. quod ſupplet etiam in compellendo monachos, vt vitā ſeruent regularem. ¶ Not. qua cenſura compellet.
10 In nne. † queſtio an electus in abbatem a collegio, vel ab vniuerſitate monacho u. habeat ſaltē in illos de collegio iuriſdictiōe. dicit Innocen. quod eo quod electus ſit poteſtatem excōicandi

nõ hȝ nec cenſurã eccleſiaſticã exercendi ante cõfirmationẽ q: illã
a cõfirmatore recipit:q: excõicatio eſt ꝓprie mucro epiſcopalis.
xxiij.q.iij.corripiatur.xvj.q.ij.c.ij.Ab vniuerſitate xpo nullã hȝ
iuriſdictionẽ,niſi iudicandi,ꝛ forte mulctã modicã indicẽd ,ſm
Inn.qui dicit quod hodie de conſuetudine plus iuriſdictionis
habeat in multis partib⁹ in nõ arduis a collegio.Hoſt.dicit qđ
nullã habeat iuriſdictionẽ,ex quo expectat cõfirmationẽ,donec
ſit cõfirmatus,vel ſaltẽ a iure approbat⁹:poſt cõfirmationẽ vero
ipſam rite exercet:igiť a ſolo cõfirmatore hãc recipit poteſtatẽ:
vt in .c.noſt.ꝛ.c.trãſmiſſam.de elec.ꝛ qđ ibi no.ꝛ.ſ.c.cũ ab eccle
ſiarũ.Veritas eſt qđ ſi expectet ſuperioris cõfirmationẽ,verũ di
cit:ſi nõ expectet,ſtatiȝ electus ſuſcipit,vt pȝ in ſecularib⁹ pote
ſtatibus.Caſus notabilis de iudiciis.c.ſi.ꝛ no.de elec.trãſmiſſaȝ.
Fran.de ȝab.dicit qđ a neutro recipit,ſed a legis diſpoſitione.C.
de iuriſdi.om.iudi.l.ſi.ꝛ.c.cũ ab eccleſiarũ.ſ.eo.que dãt ſibi iuriſ
dictionẽ in collegiũ poſt ꝯfirmationẽ.Prima reſpõſio immedia
11 te.ſ.data eſt melior.❡ †Quero an monachus ex licentia abba
tis poſſit eſſe in curia principis,vel epiſcopi.Dicit hic Hoſt.qđ
ſic,ꝛ quotidie ſit:q: ſunt in ſeruitio epiſcopi , vel principis. Dic
tñ qđ ꝓpter ꝓpriũ,qđ acquirũt,ꝛ propter alia,id periculoſuȝ eſt.
De quo remittit ad ſummã,de maio.ꝛ obe.§.ꝛ ad quid.ver.ſed
epiſcopus.ꝛ ſeq.hodie autẽ cõtra monachos trãſeũtes p curias
per cõſiliũ.Vien.in clemẽ.ne in agro.§.q: vero.de ſtatu mona.ꝛ
ꝛ vide qđ ibi no.in gl.que incipit,de officio,ꝛ contra monachos
apoſtatas ſugitiuos per ꝯſtitutionẽ Benedicti,paſtor bon⁹,ꝛc.
12 ❡ †Queriť an epiſcopi habeãt cuſtodiã,vel adminiſtrationem
pecunie monachalis.dic qđ nõ ſecundũ doct.ꝛ ideo dicũt qđ in
tex.habẽt aliqui.quorũcũqȝ,ꝛ tũc debet intelligi abbatũ.vel prio
rũ,ſeu prelatorum regularium:q: nõ oẽs religioſi habent abbates.
13 ❡ †Querit abb.duo regulares adminiſtrationes habebãt,vn⁹
trãſlatus eſt ad aliã de cõſenſu abbatũ ꝛ recepit in ſe onus ſoluẽ
di debita adminiſtrationis ſeu prioris,opponitur ei qđ incidit
in cõſtitutionẽ capituli,ſi quorũdã.de ſolutionib.Per hanc lite
rã patet quod nõ incidit,cum pecunia cõgregata de obediẽtiis
ſic in vtilitatẽ monaſterij conuerti debet de cõſenſu abbatis:ꝛ ſic
res vnius monaſterij,ſeu adminiſtrationis cõuertenť in vtilitatẽ
14 alterius de abbatis cõſenſu. ❡ †Quero,cuius requirať cõſiliũ
in conuertẽda pecunia in vtilitatẽ monaſterij.Quedam litera ha
bet de conſilio abbatis:ꝛ tũc ſtandũ eſt litere vt ſic habebatur in
antiqua.alia qđ cõſiliũ archiepi:ꝛ hec fuit vera litera de regiſtro,
ſecundum Inn.ꝛ tunc ex ſpeciali ꝓuidẽtia dicit hoc fuiſſe cõceſ
ſum archiepiſcopo,qui diligẽs eſt,abbate negligẽte.Circa mona
chos vagos requirẽdos,cũ vt deferať honori archiepiſcopi,tuȝ
vt ipſius negligentia cõmendetur,tũ vt abbatis puſillanimitati
cõſulať,qui forſan de facili concederet monacho vt proprium re
15 tineret,ꝛ omnis fraus excludatur ſecundũ Inn. ❡ †Quero an
ſufficiat negligẽtia abbatis vł prioris,vt ſuppleat archiepiſcop⁹.
quidaȝ quod ſic:ꝛ exponunt prelati.i.abbates ꝛ priores. Alij qđ
requiritur qđ cõmiſceať negligẽtia ipſi:ꝛ exponũt plati.i.epi.ꝛ hoc
tenet Inn.requirens vtriuſqȝ negligentiam.Unde cuȝ ambo ha
beant iuriſdictionẽ,ambo ſunt monendi.Seruabitur ergo ordo:
q: primo monebit abbatẽ qđ reuocet monachũ vagum cũ pro
prio , qđ tenet:ſi fuerit negligẽs,monebit ergo dioceſanũ,vt ſup
pleat abbatis negligẽtiã.de cenſi.Romana.§.ſane.li.vi.Si negli
gentes ſint,monebit ergo monachũ quod redeat,ꝛ propriũ reſi
gnet in manibus prelati:ꝛ ſi obedire noluerit,ipſum compellet p
ſuſpenſionẽ,vt hic dicit,ſecundum Hoſtien.predicta vera in nõ
notorijs,ſed ſi eſt notoriũ,qđ vix eſſe poteſt,ſublato tali circuitu,
ſtatim poteſt archiepiſcopus corrigere:vt pȝ de cẽſibus.Roma
na §.notoria.decens tamen eſt,ſecundũ eũ , quod fiat monitio,
etiã in notorijs.argum.j.c.j.ꝛ neceſſariũ in occultis,vt appareat
de negligẽtia prelatorũ:quod apparebit lapſu termini aſſignati
ſ.c.proximo.dicit tamẽ quod no eſt magna vis,an monitio fiat
16 primo plato,ſecũdo monacho,vel ecõtrario. ❡ †Quero , quos
cõpellet ſuſpenſione.dic monachos.quid operatur in eis ſuſpen
ſio,habetur de ſimo.dilectus.ij.ꝛ dicit Hoſti.qđ hic reſpicit pre
latos epos,qui ſuſpenduntur,cũ per aliũ,ꝙ per papã deponi nõ
poſſunt.ſimile de cle.nõ reſi.ex tue.Attẽde,q: per hoc vr̃ taccite
velle Hoſti.quod archiepus prelatos negligentes cõpellere poſ
ſit per ſuſpẽſionẽ officij,ꝛ beneficij,ꝛ clauſtralis regulariter careat
officio.Et hoc videť magis cõuenire tex.cũ monachus clauſtra
lis regulariter careat officio quo ad iuriſdictionẽ,ꝛ beneficio:cũ
niſi preficiať cure beneficiari non poſſit:vt.c.quod dei timorẽ.de
ſta.re.in quo caſu.c.noſtrum vendicare nõ poteſt ſibi locũ,cũ tũc
ad monaſterium reuocandus non eſſet ad clauſtrũ:vt no.in dicto
cap.quod Dei.ꝛ in.c.monachi.eodem titu.tamen quo ad officiũ
diuinũ ſuſpendi poſſet,ꝛ quo ad ea,de quibus in.c.dilect⁹.el.ij.j.
de ſimo.Alij inferiore exigẽte cõtumacia,poſſent etiã degrada
ri.de re iudi.cũ non ab homine.vel in carcerem detrudi ad agen
17 dã penitentiam.de ſimo.de hoc.ꝛ.c.dilectus.❡ †Quid ſi abbas
hȝ ſub ſe clericos ſeculares,vel monachos in alijs monaſterijs,
ꝛ in alijs dioceſibus.an poſſit cauſas audire,ꝛ diffinire. videtur
qđ ſic:q: habet iuriſdictionẽ ordinariam vt patet in eo qđ legiť,
ꝛ no.ſ.c.cũ ab eccleſiarũ.ꝛ hoc eſt tenendũ.fatetur tñ qđ actor
nõ cõpellitur eos cõuenire corã abbate:imo poteſt eos cõuenire
corã epiſcopo,vel alijs ordinarijs,non obſtãte fori exceptione ſi
dicať eos prius cõueniẽdos corã abbate,eo q: eſt optio actoris.
ꝛ idẽ dicit de alijs inferioribus habẽtibus iuriſdictionẽ ſub epiſ
copo,vt plebani.ꝛ alij,etiã ſi ab vniuerſitate eligantur.idẽ.no.ſ.
c.cũ ab eccleſiarũ.ꝓdicta vera vt poſſit abbas cognoſcere in cau
ſis ſubiectorũ in alijs dioceſibus,dum tñ cognoſcat in loco ſue
abbatie:alias ſedere nõ poſſet pro tribunali in loco alio,ꝛ ſic nõ
poſſet de cauſa cognoſcere,niſi permitteret epiſcopus,in cui⁹ dio
ceſi eſt prioratus:vt dictũ fuit ſupra cap.nouit.ꝛ.c.qđ trãſlatio
nẽ.de vſu pallij.c.vno.de ſtatu mona.in ſingulis.ſ.ordinanť : nã
idẽ eſt in epo habente eccleſiã ſibi ſubiectaȝ in alia dioceſi,vt co
gnoſcere nõ poſſit,niſi permittať ſibi ab illo,in cuius dioceſi vult
locare ſedẽ.Alle Ho.lxxix.c.i.de etate ꝛ quali.cũ cõtingat.ſ.tit.
j.qđ tranſlationẽ.ꝛ.c.nouit.Hec vera,niſi hoc habeat ex priuile
gio ſpãli.de exceſ.prelato.accedẽtibus.§.ſi.vel de cõſue.ad ꝑſcrip.
que dat iuriſdictionẽ in rebus,ꝛ perſonis.de fo.cõpe.cũ contin
gat.ꝛ qđ ibi no.fortius in locis.xij.q.j.precipimus.dũmodo ex
hoc nõ cõtingat limites confundi.j.de parochijs ſuper eo:ꝛ põt
epus talia habere ſubiecta in alia dioceſi,ſicut abbas,tamẽ in du
bio talis ſubiectio plus in tẽporalibus,ꝙ in ſpiritualibus eſt:vt
patet de priui.cũ ꝛ plãtare.§.in eccleſijs.ſecundũ Hoſt.iſte tex.in
ſi.induciť ad queſtionẽ an poſſit epiſcopus ſuſpẽdi ab officio ab
alio,ꝙ a papa.ꝛ videť qđ ſic:q: hic permittiť archiepo.lȝ nõ poſ
ſit degradari,niſi a papa Ratio diuerſitatis,q: degradatio dif
18 ficilius permittiť.de cle.nõ reſi.ex tue.❡ †Ad gl.qrit gl.ij.an ta
libus monachis p curias principũ vagãtibus,ſi in aliqua admi
niſtratione capianť,an eis alimẽta debeãt miniſtrari.gl.dicit qđ
non:q: per eos eccłie ſcãdalizabanť.ne cle.vel mona.c.ſacerdoti
bus ❡ Gl.inueneris.querit quo poterit inueniri.gl.dicit qđ per
inquiſitionẽ.de ſimo.de regularib.vel euidẽtiã rei.de coha.cle.c.
veſtra.❡ Gl.propriũ.quid ſi nõ reſignauit:in ſterquilinio,ꝛc.de
19 ſta.mo.c.cũ ad monaſteriũ.❡ †Gl.plati.colligit qđ coercio mo
nachi primo loco ſpectat ad abbatẽ.all.de ſta.mona.c.ea,que.de
app.c.reprẽhẽſibilis.xxiij.q.iij.c.corripiatur.An hoc verũ ſit in
diſtincte,qđ correctio prio loco ſpectet ad abbatẽ.Hu.dicit qđ ſi
agatur in figura iudicij,ſolus epus debet cognoſcere:ſecus ſi agať
ſcđȝ regulã clauſtralẽ.i.q.i.de perſona.C.de pa.pol.iij.C.de emẽ
da.ꝓpin.l.vnica.gl.dicit q᷑ ꝓbabilius videť dicendũ qđ abbas.
ex quo eſt prelatus eccleſie collegiate,habeat iuriſdictionẽ.xv.q.
uij.c.j.ꝛ dig.ſ.c.cũ ab eccleſiarũ.patet qđ abbas poſſit excõica
re.de maio.ꝛ obe.cũ in eccleſijs.j.de ſimo.ſicut dicit gl.in hoc cõ
ſiderãdã cõſuetudinẽ,que tribuit iuriſdictionẽ.C.de emã.li.l.i.ꝛ
vlt.Inn.dicit qđ ſi abbas recepit bñdictionẽ,prio loco ad ipſuȝ
ſpectat correctio monachi,q: per illa recipit plenitudinẽ poteſta
tis.qđ patet,q: prius nõ põt benedicere monachos,nec portare
baculũ paſtoralẽ.lxxi.diſt.c.j.de etate,ꝛ quali.cum cõtingat.Si
non recipit,tunc dicit quod non poteſt tunc coercere.Jo.diſtin.
accedens.xciij.diſt.a ſubdiacono.dicit Ho.qđ hoc dictum vide
tur reprobari.de elec.tranſmiſſaȝ.vbi ſola cõfirmatiõe recipit iu
riſdictionẽ.Jo.And.remittit.eo.titu.venerabilem.Alij quod in
minorib⁹ corripiet abbas,in grauiorib⁹ epiſcopus.argumẽ.xc.
diſt.ſi qs monachus.de ſta.reg.ea,que in his,q̃ ſunt regule,ſolũ
ad abbatẽ,non ad epiſcopum:q: in his magis debet obedire ab
bati,ꝙ epiſcopo.Facit qđ no.viij.diſt.que contra.xi.q.iij.qui re
ſiſtit.vnde corriget eũ abbas,ꝛ puniet,tandẽ eũ expellet de mona
ſterio ſecundũ regulam a ſuperiore traditã:q: ex quo ipſum ſupe
rior approbauit,videť conceſſiſſe vt exequatur ea,que in regula
cõtinenť.Quod dic vt no.j.de reg.c.ſecundo.ꝛ.c.Jo.ꝛ.c.ſi.Et ſi
20 abbas ad hoc nõ ſufficit,poteſt auxiliũ epi implorari.❡ †Per
hoc infert qđ ſi accuſetur criminaliter monachus.reſpõdebit co
rã epiſcopo,cũ criminales cauſas nullus citra epiſcopum poſſit
tractare in eius dioceſi.xviij.q.ij.c.monaſteria.ꝛ de ꝑuo.c.de mo
21 nachis.ꝛ qđ ibi no.❡ †Per hoc infert qđ ſi agiť querimonia
ciuilis,vel de pecunia,non habet locũ:q: monachus non poteſt ci
uiliter cõueniri,cũ nõ habeat ꝓprium.xij.q.ij.c.nolo.ꝛ.c.non dic
catis.Unde ſi in ſcholis cõtraxit mutuũ ſine licẽtia abbatis,ille
qui cũ eo contraxit,ſibi poterit imputare:ſi cũ licentia,videtur
quod poſſit cotrahere mutuũ tẽpore neceſſitatis inſtantis.arg.
ff.de procu.ad rem mobilẽ.ꝛ.l.ad legatũ.quo caſu nõ cõueniť mo
nach⁹,ſȝ abbas,vel monaſteriũ:ꝛ iſto caſu abbas iudex nõ erit,
q: nõ põt ſimul eſſe iudex,ꝛ reus,ſecundũ Inn.ꝛ ſic recurreť ad
ordinariũ,ꝛ etiã cũ eſt in ſtudio põt monachus hoc caſu nomi
ne monaſterij conueniri,arg.l.ſi longius.ff.de iudi.de poſtu.c.j.alle
22 ij.ſin Hoſt.❡ In gl.prelati.ſup verbo,abbatis.l.ij.ꝛ vlti.tu dic
concludendo gl.ꝛ docto.ſi cõſuetudo, vel priuilegium aliquid
diſponit

diſponit de iuriſdictione talium ꝓlatorum inferioꝛū, illa eſt ſer-
uanda, per iura gl. alleg. gl. ſi nihil diſponit ad correctionem ſe-
cundum regulam quo ad obedientiam, ⁊ penitentiam, pꝛimo lo-
co eſt ſubiectus abbati, ⁊ in talibus debet magis obedire abbati,
ꝙ epo. viij. diſt. c. que cōtra. xj. q. iij. c. qui reſiſtit, ⁊ poterit eū coꝛ
rigere abbas, ⁊ tandē eum expellere de monaſterio ſecundum re-
gulā: q2 ex quo ipſum ſuperioꝛ appꝛobauit, videtur conceſſiſſe vt
exequatur omnia, que in regula cōtinētur. Ad quod no. de regu.
c. ij. c. Jo. ⁊ c. ſi. Si autem non agitur de correctione reſpectu re-
gule, ſed de alio proceſſu in foꝛma iuris, tunc in cauſa ciuili caſus
non competit: q2 monachus non poteſt ciuiliter conueniri, cum
non habet pꝛopriū. xij. q. ij. nolo. ⁊ c. non dicatis. Unde ſi in ſcho
lis contraxit mutuum, dum pfectus eſt ſine licētia abbatis, im-
putet ſibi creditoꝛ. Si tranſiuit cū cōſenſu, poteſt mutuū tempe-
ratū ex neceſſitate cōtrahere. arg. ff. de procu. c. ad rem mobilem.
⁊ l. ad legatū, quo caſu nō conuenitur monachus, ſed abbas, ⁊ mo
naſterium: ⁊ tunc habet monere iudex: q2 nō poteſt eſſe reus, ⁊ in
dex, ⁊ recurretur ad oꝛdinariū, ſecundū Jnn. vnde nunꝙ poterit
conueniri monachus. Licet Hoſt. det vnum caſum, in quo pote
rit conueniri ciuiliter: ⁊ tunc nō oꝛdinario, qꝛ eo exiſtente in ſtu-
dio de licētia abbatis poterit cōueniri monachus nomine mo-
naſterij ꝓpter abſentiā abbatis ⁊ monaſterij. argu. ff. de iudi. l. ſi
longius. quo ad criminales cās, que via accuſationis tractātur:
⁊ grauis iuriſdictio ſpectat ad epm. ix. diſt. ſi quis monachus. ⁊
nō ad abbatē: q2 ipſe nō poteſt tales cās tractare. xviij. q. ij. mo-
naſteria, ſi autē criminales ſint leues, quo ad illas poterit abbas
monachū coꝛrigere, qñ eſt confirmatus, vel quādo loco cōfirma-
21 tionis benedictionē recepit, ſecūdū Jnn. hic. ¶ † Nunquid aūt
benedictio ſit loco confirmationis. Jnn. tenet quod ſic, ⁊ qꝺ ante
non habet iuriſdictionē quantū ad potentiā coꝛrigendi. de ſup.
neg. pꝛela. c. j. ⁊ de elec. venerabilē. licet Hoſt. dicat hic ꝙ ſoli cō-
firmati recipiūt iuriſdictionē. de elec. trāſmiſſā. Jta apoſtillauit
tpe lecture in pꝛimo anno. Sed in ſequēti ſuperaddit queſtionē,
que ſequitur hanc gl. hic apoſtillatā. licet poſitā ſuo loco ſ. ʒ que-
ſtionē, vbi eſt hoc. Cōcludendo, dic ſi conſuetudo vel pꝛiuilegiū
aliquid diſponit de iuriſdictione aliorū pꝛelatorum inferioꝛum,
illa eſt ſeruanda, per iura, q̄ allegat gl. q2 cōſuetudo tribuit iuriſ-
dictionem. C. de eman. liber. l. j. ⁊ vltima. ſi non de iure quo ad re-
gularē obedientiā, ⁊ penitētiā abbati eſt ſubiectus, q poterit adeo
punire monachū, qꝺ incoꝛrigibilē pōt tādē expellere de clauſtro,
ſecundū regulā, que eſt appꝛobata: ꝛnā ſuperioꝛ appꝛobando ab-
batē, videt in hoc dediſſe iuriſdictionē, ⁊ ptātem abbati. de regu-
la. Jo. ⁊ c. ſi. quo ad ciuiles cauſas īpoſſibile eſt eū ſubijci alicui:
q2 monachus non habet ꝓpriū. xij. q. ij. non dicatis. Sed poſito
quod haberet adminiſtrationē, vt cū habet obedientiariam, vel
cū eſt in ſtudio de licentia abbatis: tunc ſi deberet conueniri, po-
terit cōueniri corā abbate reſpectu adminiſtrationis. ꝺ. c. cum ab
eccleſiarū. ſed cū eſt in ſtudio de licentia abbatis, ⁊ ibi contrahat
mutuū, pōt monachum hoc caſu nō le monaſterij corā oꝛdinario
loci, vel rectoꝛis cōueniri. de poſtu. c. j. ſecūdū Hoſt. ⁊ poterit ēt
in pdictis caſibꝰ cōueniri corā oꝛdinario, vt pꝫ per no. ꝺ. quo ad
criminales, que via accuſationis tractantꝛ, ſi graues epꝰ. de con-
ſue. c. ij. li. vj. faciūt no. ꝺ. de elec. trāſmiſſā ꝺ pbē. de monachis.
ſi leues, abbas. Et hoc intellige, qñ eſt cōfirmatus: ſi ꝯfirmationē
expectet, vel benedictionē, q2 per bñdictionē recipit iuriſdictio-
nem, que loco confirmationis habetur, ſm Jnn. Anto. de But.

1 ☞ Excommunicatus ab vno epo eſt ab alijs vitandus.
2 Pene ſunt a iure indirecte vt hominum malitia repꝛimatur.
3 Uiuendi iuſte regula generalis menſuratur vno ex articulis. x. ſi
deo, vcz iſtemini facias quod tibi fieri non vis.
4 Excommunicatus in vna eccleſia habetur etiā quo ad alias pro
excommunicato.
5 Sententia perſone afflictiua, ⁊ trahens ſecum executionem, ex-
tendit vires ſuas in perſonam.
6 Sententiam alterius iudicis debet vnus iudex executioni man-
dare, ⁊ facere obſeruari.
7 Sententia cenſure non ſuſpenditur per appellationem.
8 Excōicatio ſi petatur per querelā corā ſuperioꝛe tanꝙ iniuſta di
ci nulla ve abſolutionis beneficium excōicato concedatur, dꝫ ſu-
perioꝛ remittere cauſam ad excōicatoꝛem. nu. 26.
9 Sententia, que non tranſiuit in rem iudicatam, debet peti retra
ctari per viam querele.
10 Archiepiſcopus nō eſt maioꝛ epiſcopo ratione oꝛdinis licet ſit
ratione adminiſtrationis.
11 Excōicatus querelā deponēs corā ſuperioꝛe de iniuſta excōica-
tione offerens cautionem de parendo iuri, ⁊c. eſt abſoluendus ſi
ne difficultate.
12 Pꝛomiſſione liquidata facta coꝛam iudice poteſt per eundem
iudicem exequi, ſicut ſententia.
13 Pꝛeſumitur pꝛo ſententia excommunicationis, donec cōſtet de
contrario.
14 Sententia, qua quis pꝛiuatur cōmunione peragendoꝛum per
aliquos alios, ad que propter ipſius factū non dꝫ admitti, non
trahitur extra limites.
15 Archiepꝰ non ſe intromittit de factis ſubditoꝛum ſuffraganei
vbi vertitur queſtio inter ſubditos.
16 Epꝰ ſi petat per archiepiſcopum ſuum ſubditum diſtringi ad
mandata ſua ſeruanda, vel puniri, quia contemnit mandata, nō
debet tunc archiepiſcopus ſe intromittere.
17 Excommunicatus auditur in iudicio per appellationem, vel vt
reus. nume. 21.
18 Legis operatio, ⁊ eius finis qualis ſit.
19 Pene certe pꝛodite a iure canonico que ſint.
20 Sentētia cenſure quare non ſuſpendatꝛ per appellationē. nu. 25.
22 Abſolutio excommunicationis petita coꝛam ſuperioꝛe non ex-
communicante non remittitur fienda per excommunicatoꝛē, vbi
pꝛoceditur via appellationis.
23 Sententia cenſure per appellationē non tranſit in rem iudica-
tam, qꝛtum ad finem ſuſpendēdi, ⁊ retractandi.
24 Sententia cenſure per itineris arreptionem ad appellationem
releuandam in impediatur tranſire in rem iudicatam. nume. 27.
27 Appellaſſe non cenſetur quis per itineris arreptionem ad rele-
uandum appellationem.
28 Appellatio operatur vt non pꝛeſumatur pꝛo iuſtitia vel iniuſti-
tia ſententie.
29 Abſolutus, qui cauit ſatiſfacere, vel ſtare mādato excōmunica-
toꝛis, licet id non faciat, non reincidit in excommunicationē, ſed
reducitur ad excommunicatoꝛem.

1 Ad repꝛimendam. † Ab vno epo
excōicatus, ab alijs eſt vitandus, ⁊ archiepꝰ p
querelā aditꝰ nō abſoluit, niſi pꝛimo remittat.
h. d. Pꝛemittit generale exoꝛdiū, ex quo poſt-
ea infert ſpeciale mādatū obſeruari per alios:
ibi: ideoque. Et aliud mandatum per archiepiſcopum tantum
2 obſeruari, ibi: tu vero. ¶ † Pꝛimo nota finem pene a iure, ſta-
tute, vt hominū malitia repꝛimatꝛ. Ad hoc. ī in cōſtitu. Grego. ⁊
3 ff. de iuſti. ⁊ iur. l. ſi. ¶ † No. regulā generalē iuſte viuendi, ⁊ ciuili
ter, vt qꝺ in aliū operatur, menſuret in ſe, vt penſet ſi idem vellet
4 pati. Ad hoc. i. diſt. c. humanum genus. ¶ † No. ꝙ excōicatus in
vna eccleſia, quo ad alias habetur pro excōicato, ⁊ ſic eſt vitādꝰ.
Concoꝛd. iij. q. v. quiſqs. ⁊ ī. de iudicijs. c. j. Et ratio, q2 vna ſola
5 eſt eccleſia. xxiij. q. j. loquitur. ¶ † No. tertio qꝺ ſententia perſo-
ne afflictiua, ⁊ trahēs ſecū executionē, extendit vires ſuas in per
ſonā, ⁊ eam ſequitur, etiam extra limites territoꝛij ſententiantis.
6 ¶ † No. quarto qꝺ vnus iudex dꝫ executioni mandare, ⁊ facere
7 obſeruari alterius iudicis ſententiā. ¶ † No. quinto quod cēſure
ſnīa non ſuſpendiꝛ p appellationis obiectū. Ad hoc de appel. p
8 terea. ⁊ c. paſtoꝛalis. §. j. ⁊ c. ad hoc. ¶ † No. ſexto ꝙ ſi per quere-
lā aditꝰ ſuperioꝛ de iniuſta excōicatione, quia non eſt iudex teneꝛ
ad excōicatoꝛem remittere: vel etiam eſt iudex, ex vrbanitate de-
9 bet ad excommunicatoꝛem remittere, vt abſoluat. † Et not. vnā
practicā retractandi ſententias, que nō tranſeunt in rem iudica-
tā, vt petantur retractari per viā querele. Ad hoc de ſen. excō. ſa-
10 cro. ¶ † No. ſeptimo ꝙ rōne oꝛdinis archiepꝰ non eſt ſuperioꝛ
11 epo, lꝫ ſit maioꝛ epiſcopo rōne adminiſtrationis. ¶ † No. viij. ꝙ
excōicatus querelam deponēs coꝛam ſuperioꝛe de iniuſta excōi
catione, offerens cautionē de parēdo iuri, eſt abſqꝫ difficultate
abſoluendus: ⁊ tūc aūt excōicatori poſt abſolutionē cōſtat de iu
ſta excōicatione: ⁊ dꝫ facere preceptū vt pareat: alias dꝫ ipſū re-
ducere in eandē excōicationē. Aut conſtat ei ꝙ fuerit iniuſte ex
communicatus: ⁊ debet ipſum abſoluere, nec debet aliquid ex
12 vi iuramēti pꝛecipere. ¶ † Not. ꝙ liqdata pmiſſione facta corā
iudice, vel iuramento, illud poteſt p eundē iudicem exequi, ſicut
13 ſnīa: oꝫ tū ꝙ pꝛius liqdeꝛ, vbi nō eſt liquidū. ¶ † No. ꝙ p iuſti-
tia excōicationis vꝛ pꝛeſumi, donec de oppoſito cōſtat. De quo
14 dicā cū gl. Ad hoc. j. de ſen. excō. c. ſacro. ¶ † Opp. quo ad pri-
mā partē. c. ꝙ excōicatus ab vno epo ab alijs nō debeat vitari: ⁊
ſic ſnīa excōicationis extra limites excōicātis nō debeat ſeruari. c.
placuit. xviij. di. lviij. diſt. c. ſi qs de alterꝰ. So. Cōtrariū nō loq-
tur in ſnīa excōicationis, ſꝫ loquiꝛ in eo, q pꝛiuatꝛ cōione peragē-
doꝛū per aliquos alios, ad que ꝓpter ipſius factū nō dꝫ admitti.
15 De quo dic vt no. in. d. c. placuit. in gl. vlti. ¶ † Opp. poſt ad ſe-
cūdā ptē ꝙ archiepꝰ ſe nō intromittat de factis ſubditoꝝ ſuffra
ganeoꝛū. ī. c. paſtoꝛalis. So. Ubi qꝺ vertitur inter ſubditos, pce
dit cōtrariū: ſed ſi vertiꝛ inter epm, ⁊ ſubditū, ſecus, vt hic. Unde
dicit Jo. an. ꝙ hec materia expedita eſt p decre. venerabilibꝰ. de
ſen. excō. in. vj. ⁊ hoc eſt tenēdū dicūt tū qdā. Aut aditꝛ epꝰ p viā
appellationis, ⁊ ipſe iudex eſt: ⁊ abſoluere pōt abſqꝫ remiſſiōe, niſi
aliud opponaꝛ. Aut aditꝛ p viā qrele: ⁊ ſi fundaꝛ ꝫ ptē, remittit

ex neceſſitate. Aut infundit̃ ꝯ iudicẽ: ⁊ remittit ex vrbanitate, qꝛ
poteſt abſoluere, ⁊ abſolutiõe facta etiã põt cognoſcere de iniuſta
excõicatiõe, vt hic eſt caſus, ꝑmiſſis vocatis partib⁹. xi. q. iij. ex
cõicatos. de maio. ⁊ obe. ſtra quatuoꝛ. ⁊ hoc ꝓpter ꝯnexitatẽ cau
ſarũ: qꝛ eo ipſo qđ adit̃, deuoluit̃ poteſtas ad ipſum, tanq̃ oꝛdi-
nariũ, abſoluẽdi, ⁊ ꝑ ꝯſequẽs faciẽdi oĩa cõnexa. Cognoſcit ergo
vtrũ iuſte vel iniuſte, vt ſic remittat ad ſatiſfaciẽdũ, vel non. Idẽ
vĩ de legato, cui cõmiſſũ eſt, vt abſoluat cũ clauſula, vt audiat, ⁊
diffiniat, ſi quid fuerit queſtionis: ⁊ ſic loquit̃ de offi. deleg. cũ cõ
tingat. Idẽ ſi clauſula nõ apponit̃, ſed ſimpliciter iniungit̃ vt ab
ſoluat: qꝛ abſq; clauſula illa lʒ nõ poſſet cognoſcere de cã princi-
pali, põt tñ cognoſcere an iuſta vel iniuſta ſit excõicatio. de quo
de reſcriptis. ab excõicato. lʒ nõ cognoſcat õ ꝑncipali, cognoſcet
tñ de notoꝛia offenſa, ſi de illa excipiat̃. de ſen. excõ. ſolet. Tu ſer-
ua qđ dixi in. c. ꝑnudẽtiã. §. ſexta. Ubi autẽ nõ modũ cõtẽtionis,
ſʒ tanq̃ nudũ miniſteriũ cõmittit̃ abſolutio, nihil hʒ cognoſcere
16 delegatus. qđ dic vt de offi. dele. c. ſi. ¶ † Quid ſi ep̃s petat par-
chiep̃m ſuũ ſubditũ diſtringi ad mãdata ſua ſeruãda, vel puniri:
qꝛ cõtemnit mãdata ſua, vel excõicationẽ ꝑ ſe latã. Dic qđ nõ dʒ
ſe archiepiſcopus intromittere, qꝛ nõ eſt oꝛdinarius, ſed iri dʒ ad
arbitros. xi. q. i. ſi clericus, qꝛ de ſubditis ſuffraganeoꝛũ ſe nõ in-
tromittit, niſi per querelã de ep̃is, vel per appellationẽ adeatur.
ĩ. c. paſtoꝛalis. vel per relationẽ ep̃i. ẽ. titu. i. licet. xvij. q. i. nullus.
¶ Quandoq; refert queſtionẽ propter dubiũ ꝓbabile inter ſub-
ditos corã ſe vertentem, etiã inuitis partibus referre poteſt: ſed
ſi malitioſe id faceret, puniẽdus eſſet: vbi vero epiſcopus ageret
cõtra ſubditũ ciuiliter nec tacite, nec expꝛeſſe põt epiſcopus inui
to ſubdito referre negotiũ: ⁊ hoc ne illudatur illi capitulo, ſi cleri-
cus aduerſus clericũ, ⁊ ne cogatur ſubditus aduerſus metropoli
tanũ remotioꝛem iudicem laboꝛare. argu. de reſcriptis. nonnulli.
⁊ de appel. vt debitus. niſi ſubditus conſentiret: qꝛ metropolita-
nus eſt oꝛdinarius ep̃i, ⁊ ſubditus põt de cõſenſu epiſcopi in nõ
ſuũ iudicem conſentire. de fo. compe. ſignificaſti. Itẽ poſſent am
bo in aliũ vt arbitrium conſentire: q ⁊ oꝛdinarius erit ipſoꝛũ. qui
iuriſdictionẽ habebit a canone ſupꝛa dicto, ſi cleric⁹. ¶ Alteri⁹
tamen iuriſdictionẽ oꝛdinarij ſine metropolitani cõſenſu pꝛoꝛo-
gare nõ poſſet: qꝛ ſicut in ſubdito ep̃i exigit̃ ꝯſenſus, ſic i ſubdito
metropolitani conſenſus metropolitani. de fo. cõpe. ſignificaſti.
17 ¶ † Oppo. ſecundo extra gl. qđ nõ audiat̃ hic excõicatus: qꝛ in
iudicio nõ dʒ audiri: vt patet. de iudi. c. intelleximus. Sol. Au-
ditur in cauſa appellationis: vt patet de except. ſignificauerunt
18 de reſcriptis. c. i. li. vi. ¶ † Gl. i. querit de operatione legis, ⁊ eius
fine. dicit qđ eius operatio nõ eſt, vt quis bene facere cogatur, ſed
vt a malis retrahatur. xxiij. q. v. prodeſt, ⁊ finis cõſeruande ſocie
tatis hoĩm, vt boni inter malos quiete viuere poſſint. ecce gl. que
tibi demonſtrat operationẽ, ⁊ finẽ iuris canonici. Aduerte pri-
mo dictũ quod non compellat homines ad bonum: eſt verũ pre-
ciſe: alias nõ eſſet bene operari, ſi faceret violenter, ⁊ nõ ex electio
ne: vt dicit philoſophus pꝛimo, ethicoꝛũ: ſed bene cauſatiue alli-
cit ad boni ſpe. pꝛemioꝛũ. h. d. Iuriſcõſultus papi. in. l. i. ff. de iu
19 ſtitia, ⁊ iure. ¶ † Quero cũ gl. ij. que ſint pene certe pꝛodite a ca-
nonibus. dic vt in ea. ibi: traditionẽ. hoc ꝓcedit in falſario, qui ꝑ
ſe falſat literas pape. ibi: monaſteriũ. loquit̃ in eo, qui falſat cahr
tã, vel dicit falſum teſtimoniũ. Ibi: depoſitionẽ. loquitur in ho-
micida poſt homicidiũ promoto. ibi: ſi mala fama. loquit̃ in diſ-
famato, donec ſe purget. etiã in cõcubinario. ibi: ſi quis ſuadẽte.
loquit̃ in percutiente clericũ. ibi: ſi quis. a modo loquitur in cleri-
co, qui in ſacris feminã duxit. ibi: pꝛeſbyter. loquit̃ in pꝛeſbytero
foꝛnicatoꝛe, ⁊ de eo, qui deſeruit propꝛiũ epiſcopum. ibi: officij tã
tũ. loquitur in pꝛeſbytero, qui nõ legalibus nuptijs detinetur. ibi:
beneficij. loquit̃ in eo, qui malitioſe tranſit ad ſecundam eccleſiã.
ibi: cõis. loquitur in clerico ebꝛioſo. ibi: in fine. pꝛo hoc vide
Hoſt. in ſumma de penis. §. quot ſunt ſpecies ſuſpenſionis. ⁊ gl.
20 c. cupientes. de penis. in cle. ¶ † Gl. ſuper verbo. ſuſpendatur: qꝛ
alie clare ſunt, querit de ratiõe. aſſignat cauſam quare ſententia
cenſure nõ ſuſpendatur: qꝛ ipſa trahit ſecum executionẽ. c. paſto-
ralis. de appel. §. i. hec ratio nõ eſt bona: qꝛ ⁊ ſentẽtie infamãtes,
⁊ abſolutoꝛia ſententia trahunt ſecũ executionẽ: ⁊ tamẽ tales ſen
tentie ſuſpendunt̃. ff. de his, qui no. infa. ¶ Secundam rationẽ
aſſignat gl. quã etiã ſentit gl. in. c. ſacro. de ſenten. excõ. qꝛ cui ina-
daptabile eſt vnum de oppoſitis, ⁊ reliquum: qꝛ oppoſita cadũt
in idem, ſed tranſitur in rem iudicatam: inadaptabilis eſt ſuſpen
ſio per appellationem: propter qđ gl. pꝛeſupponit vnum, a quo
poſtea recedit, quod appellari poteſt quãdocunq; a ſententia cẽ-
ſure: qꝛ illa nunq̃ tranſit in rem iudicatam. Unde in terminis ſi
etiam poſt decem dies appelletur a ſententia cenſure ad metro-
politanum, poterit metropolitanus abſoluere, pꝛeſtita cautione
alias debita. hoc non placet domino Bernardo: qꝛ ex quo nõ ap
pellauit ante decẽ dies, poſtea appellare non poteſt: ideo per ap-
pellationẽ non transfert querelã ad metropolitanũ: vnde trãſitus

in rem iudicatã poteſt dupliciter conſiderari, ſicut opponi poteſt
duplici effectui ipſius appellatiõis, q̃ eſt ei oppoſita. ¶ Primo
ꝓut obuiat effectui ſuſpẽſiuo appellatiõis: ⁊ hoc reſpectu manis
eſt, qꝛ appellatiõ non poteſt operari hunc effectum. ¶ Secundo
ꝓut opponitur effectui deuolutiuo: ⁊ quo ad hũc effectũ operat̃
appellatio, ⁊ tranſitus, qꝛ poteſt eius oppoſitum, ſcilicet appella
tio hoc operari: tranſit ergo in rẽ iudicatã ſententie cenſure quo
ad effectũ deuolutionis appellationis impeditiuũ, non quo ad
effectũ ſuſpenſiuum, cuius reſpectu manis eſt. Quod not. qꝛ per
hoc patet qđ ſententie, que non trãſeunt in rẽ iudicatam: alis, vt
in cauſa matrimoniali. de re iudica. lateꝛ. ⁊ cõſanguinei. nunc po
terunt operari quo ad effectũ deuolutiuum. Sit ergo cautus vo-
lens ad ſuperioꝛẽ deuoluere, vt appellet. Eſt tamen verũ qđ epi-
ſcopus quãdocũq; requiſitus, ſi abſoluere non vellet, qđ hoc ipſo
grauaret: ⁊ per hoc iuſta foret cauſa appellãdi. qđ dicit abbas be
ne notandũ. ¶ Circa rationẽ autẽ quare tales ſententie non ſu-
ſpendantur appellatione, nõ inſiſto, qꝛ longa eſt materia: de qua
etiam docto. remittunt ad cap. preallega. paſtoꝛalis. ⁊ ibi dixi.
21 ¶ † Oppo. excõicatum non audiri appellantem, vel pꝛoſequen-
tem ſententiã reuocatam: quia non auditur in iudicio. de iudi. c.
intelleximus. ſo. excipe hos caſus. ſ. in cã reuocationis ſentẽtie, ⁊
in cauſa appellationis. de appel. cũ inter. ⁊. c. ſi. Item in alia recõ
22 uentus vt reus poteſt ſe defendere: vt dicta decre. ¶ † Oppo. gl.
qđ excõicatus non remittatur ad excõicatoꝛem de neceſſitate. di
cit gl. vt. ĩ. de ſen. excõmu. per tuas. dic, ſi metropolitanus aditur
via querele, procedit gl. ſi per viam appellationis, tunc verũ eſt
quod abſoluere poteſt. cauſa, qꝛ tunc iudex eſt: vnde ſi remittit,
remittit ex ſola neceſſitate. Nec obſt. qđ eo qđ adit ſuperioꝛẽ, vi
deatur appellaſſe. de appel. dilecti. ⁊. c. vt noſtrum. dicit gl. qđ iti-
neris arreptio non habet vim appel. poſt ſentẽtiã: qꝛ nõ poteſt ſer
uari foꝛma facta, cũ viua voce, aut in ſcriptis ſit appellãdũ. ff. de
app. l. ij. ſed ante ſententiã bene videt̃ appellare, qui proficiſcitur
ſuper hoc ad curiam, ſi illa non habet locũ in iudicio cepto. hodie
qui appellat, debet rationabilẽ cauſam exprimere, ⁊ ꝓpter illam
appellare. de app. delicto. ⁊ qꝛ non põt etiã in ipſa ſeruari foꝛma
cauſe exprimẽde. de appel. vt debitus. ⁊. c. coꝛdi. li. vi. dic. vt in di-
23 cta decre. dilecti. c. ad reprimẽdã. ¶ In ſi. gl. nõ ſuſpẽdit̃. no. gl. lʒ
ſentẽtie cẽſure ꝑ appellationẽ nõ trãſeãt in rẽ iudicatã q̃tũ ad fi-
nẽ ſuſpẽdẽdi, ⁊ retractandi, trãſeũt tamẽ quo ad modũ, ⁊ finẽ de-
uoluendi appel. viã ad ſuperioꝛẽ: ideo poſt. x. dies appellãdo non
deuolueret: qꝛ vbi ante. x. dies ꝑ appellationis viã, ⁊ per viã que-
rele, modo nõ poterit lapſo decẽnio niſi per viã querele, ⁊ ſimili-
ter ſi bis eſt appellatũ, ⁊ appellatio reiecta, nõ poterit tertio ꝑ viã
appellationis ad ſuperioꝛẽ cauſã deducere: qꝛ quo ad hoc trãſi-
uit in rẽ iudicatã. C. ne liceat tertio ꝓuocare. in rubꝛo, ⁊ in nigro.
Et hoc notabiliter dicit gl. ĩ. de frig. fraternitatis. In gl. ſup ꝟbo
foꝛnicario. ibi Tã. dixit que ſic intellecta nõ meret̃ repꝛobari. li-
cet Archid. eã repꝛobet. xxx. q. ij. lotharius. in quãtũ dixi a ſente
tia cẽſure nõ poſſe appellari poſt. x. dies ad finẽ deuoluẽdi, hoc vẽ
rũ, niſi nouũ detur grauamẽ. vnde hic dicit abb. ⁊ notabiliter, qđ
24 ſi excõicatoꝛ, ⁊c. Sequere vt habes in ſuo loco. ¶ † Gl. eõ queſt⁹.
vide in Spec. in. §. in quibus. verſi. xvij. gl. ⁊ no. ibi ꝑ tuas. dic ho
die, vt de ſentẽ. excõmu. c. venerabilibus. in. vj. per que deciduñt
hic ſcripta per Inn. ⁊ Hoſt. in ſi. gl. ⁊ per hoc videtur ſentire glo.
qđ itineris arreptio. ſʒ tu dic vt dixi, de appella. delicto. ⁊ in. c. vt
25 debitus. Iſta predicta dixit tẽpoꝛe lecture. ¶ † Uenio ad gl. que
eſt ſuper verbo nõ ſuſpẽdat̃. quod intermedie ſunt literales. ⁊ op-
po. qđ appel. excõicationis ſuſpendat ſentẽtiã. de appel. c. cum ſit
Romana. ⁊. c. ſepe. quod eſt contra literã. Solu. Dicit gl. quod
ſpeciale eſt in ſentẽtijs cẽſure, vt hic. Et aſſignat duas cauſas. pꝛi
ma, qꝛ ille trahũt ſecũ executionẽ immediate: ſic ſtatim ligãt. vel
nõ ligãt. de app. c. ꝑterea. ⁊. c. paſtoꝛalis. vñ cũ appellatio oꝛdinet̃
ad impediendã executionem. i. vt ſententia nõ liget, modo nihil
operabitur: vnõ aliquando oꝛdinatur ad deuoluendã cauſam, ꝓ
pter quã quis excõmunicatus eſt in pꝛeſentiã ſuperioꝛis. hec rõ
nõ eſt bona: qꝛ ⁊ ſententia abſolutoꝛia ſuper crimine, ⁊ ſuper infa
mia trahit ſecũ executionẽ, ⁊ tamẽ appellatur: vt patet. ff. de his,
qui no. infa. l. furti. Secũdo: qꝛ appellatio interponitur inter cete
ros effectus, ad effectũ vt impediatur tranſitus in rem iudicatã:
⁊ tales ſententie nõ trãſeunt: ergo appel. eſt fruſtratoꝛia. ¶ Per
quos infert gl. qđ cum ſententia non trãſeat in rem iudicata, ſem
per poterit appellari: qꝛ tranſire in rem iudicatam oꝛdinatur ad
impediendã potentiam ſuſpendendi: ſed tales ſententie ſuſpendi
non poſſunt, vt. ẽ. dictum eſt: ergo non tranſeunt in rẽ iudicatã:
⁊ per cõſequẽs ſemper poterit appellari. ſed ab iſto recedit: qꝛ da-
to quod non tranſit in rem iudicatam quo ad finem retractandi,
trãſit tamẽ quo ad finem deuoluendi. Per qđ dicit gl. quod ſi in
tendit quis ad ſuperioꝛẽ deuoluere cauſam, ⁊ que non tranſit in
rem iudicatã per viam appellatiõis, opoꝛtet qđ appellet intra. x.
dies: alis ſi appellat poſtea, nõ ſiet deuolutio per viã appellatio-
nis: ſed

nis:ſed oportet qꝺ tunc ſuperior adeatur per viam querele.quod
no.q: illud,quod dicitur,ſententias nõ tranſire in rem iudicatã
per viam appellationis.oportet qꝺ appellet intra decẽ dies: alias
ſi appellat poſtea,non fiet deuolutio per viã appellationis: pce-
dũt quo ad finem retractandi,ſed bene tranſeũt quo ad finẽ de-
uoluẽdi.Et ſimiliter poſſumus dicere in ſentẽtijs latis in cauſa
matrimoniali:vt in.c.lator.⁊.c.cõſanguinei.de re iudica.vnde di
cit hic abbas qꝺ licet poſt.x.dies non appelletur,ſi tamen requiſi
tus epiſcopus vt iniuſtã excõicationẽ reuocaret poſt decẽ dies,⁊
nõ reuocat,ab iſto grauamine poſſet appellari.qꝺ bene notandũ
eſt.Et ſic habes duas practicas retractandi ſententias,que non
trãſeũt in rem iudicatã.Prima per viã appellationis:⁊ oportet
ꝙ interponaſ intra.x.dies.Secunda,per viã querele:⁊ hec põt
quãdocunqꝫ intentari.Dic vt dixi de reſcriptis.ab excõmunica
26 to.⁊.c.ad audientiã.⁊ de reſti.ſpo.ex parte.¶ †Opp.cũ ſequẽti.
gl.ibi:⁊ no.ꝙ abſqꝫ remiſſione abſoluatur excõicatus a ſuperio-
ri.de ſen.excõ.c.per tuas.ſo.opi.ſunt.dicunt qꝺ archiepiſcopus
remittit de neceſſitate,vbi non fuit appellatũ,ſed fuit aditus per
viã querele.Alij dicũt qꝺ remiſſio fit omi caſu ex volũtate.Ho.
dicit,quicquid alibi dixerit,qꝺ regulariter eſt facienda remiſſio
de neceſſitate p archiepiſcopũ:nec abſoluere debet preter cõſcien
tiã epiſcopi,qui protulit.ſ.c.cum ab eccleſiarum.q: poſſibile eſt,
latã ꝓ offenſa manifeſta.de ver.ſigni.ex parte.⁊ ſic debet fieri re-
miſſio,vt per hoc certificetur metropolitanus, qualis etiã viã
ſit facienda abſolutio,vt hic.de reſcriptis.c.ab excõmunicato.
de offi.delegati.prudentiã.§.ſi.⁊.c.cũ cõtingat.quo caſu ſi abſol-
uat epiſcopus,bene quidẽ ſi nõ abſoluit.ĩ.terminũ.nec aliquid
reſcribit,vel nil rationabile pretendit,abſoluit archiepiſcopus:ſi
notoriã offenſam alleg.citet ⁊ procedat ſecundum decre.de ſen.
excõ.ſolet.vnde dicebat Inn.quod ſiue appellatũ ſit poſt ſenten
tiã3.ſiue non,ſemper remittendus eſt ad excõicatorem,qñ certũ
eſt tenere ſentẽtiã,vel dubitatur an ſit iuſta,vt hic,⁊ de ſentẽ.ex-
commu.per tuas.vbi loquitur de appellante.de ſenten.excõmu.
ſacro.vbi loquitur de nõ appellante.ſi certũ eſt ſententiã eſſe in-
iuſtam.non eſt remittendus.ſiue fuerit appellatũ.de appel.ſolici
tudinẽ.ſiue non.Et ſic poteſt intelligi decreta.per tuas.⁊ hoc te-
nuit hic gl.de omnibus his plene in.c.venerabilibus.de ſenten.
27 excõ.li.v.¶ †Sed videſ qꝺ hic ex neceſſitate remitti non debue
rit:q: hic arripuit iter,qꝺ habetur pro appellatione.de app.c.vt
noſtrum.poteſt dici qꝺ iter non fuit arreptũ intra.x.dies.vel dic
quod iter arreptũ habetur pro appellatione poſt ſentẽtiã:q: aut
ſtatim viua voce eſt appellandũ.aut in ſcriptis ex interuallo.ij.
q.vi.§.forma.ante ſentẽtiã bene habetur pro appellatione extra-
iudiciali.ſed nõ iudiciali:q: oportet quod cauſa exprimatur ap-
pellationis:⁊ ſic factũ tale non poteſt habere vim appellationis.
de appel.vt debitus.⁊.c.cordi.li.vi.tu dic vt in iuribus preallē.⁊
in dicto.c.vt debitus.¶ Ad glo.que vult ꝙ itineris arreptio ad
archiepiſcopũ habeat vim appellationis,ſicut ad papã3.Cõtra
rium ſentiunt hic doc.de quo dic:vt in.d.c.dilecti.de appellatio.
28 ¶ †Opp.cum vltima glo.quod ꝓ ſententia non preſumatur:⁊
ſic nõ arctetur ad probandam eam iniuſtam de proba.c.quoniã
cõtra.Solu.dicit glo.quod quando vertitur in dubiũ de iuſtitia
ſentẽtie pro ea preſumitur pro iuſtitia ſentẽtie,nõ pro rectitudi-
ne.Dic qꝺ pro vtroqꝫ preſumiſ,ſi nõ eſt appellatum:ſi eſt appel
latũ,preſumiſ pro neutra,vt ſcribit Inn.in duobus locis.in.c.
quoniã3 contra falſã3.⁊.ſ.de cle.bone.j.Ad hoc qꝺ no.de ſentẽ.
excõmu.ſacro.¶ Ultima gl.querit de practica ꝓcedẽdi,que eſt
clara.¶ Hoſt.inducit iſtum tex.pro opi.ſua,quod iuramẽtũ ſit
de forma abſolutionis.de quo de ſen.excõmu.c.cũ deſideres.⁊ p
29 bat a cõtrario ſenſu,⁊c.† Ulti.abbas inducit tex.qꝺ abſoluẽs
qui cauit ſatiſfacere,vel ſtare mandato excõmunicatoris,licet id
non faciat,non incidit,ſed reducitur ad excommunicatorẽ.Dic
hodie vt.j.de ſenten.excõmu.eo.in cle. Anto.

1 ☞ Patriarcha non cognoſcit de cauſis ſubiectorum epiſcopi,
vel archiepiſcopi ſui,niſi de priuilegio,vel conſuetudine preſcri-
pti,vel appellationis remedio.
2 Iuriſdictionem poſſunt dare tria,videlicet canon,priuilegium,⁊
conſuetudo.
3 Priuilegium quandoqꝫ conceditur eccleſie vt dignitati, quan-
doqꝫ perſone:⁊ honorari dicitur id quod priuilegiatur.
4 Patriarche poteſtas quõ cõmenſuratur poteſtati archiepiſcopi.
5 Exceptio contra ſuperiorem poteſt duobus modis formari.
6 Subditi alicuius ſuperioris vbicunqꝫ grauantur poteſt tunc ſu-
perior agere actione iniuriarum ſibi factarum.
7 Archiepiſcopus facere poteſt concilium ſine primate.
8 Temporis diuturnitas an inducat ſolutionẽ,vel obligationem.
9 Priuilegia conceſſa dignitati ſunt perpetua:ſecus tamen ſi per-
ſone dantur.
10 Papa poteſt detrahere iuri alterius eccleſie ⁊ alij conferre.
11 Iuriſdictioni alterius,quam ordinarij,ſi quis ſe ſubmiſerit,non
compellitur per eum in preiudicium ordinarij.etiam ſi ſit para
tus coram eo reſpondere ſubmittens.

1 D Uos ſimul. ¶ †Patriarcha nõ co
gnoſcit de cauſis ſubie-
ctorũ epiſcoporũ vel archiepiſcoporũ ſuorum,
niſi de priuilegio, vel conſuetudine preſcripta,
vel appellationis remedio.In prima,deciſa cõ
ſultatio.In ſcꝺa reſponſio ibi: cõſultationi.in
qua ponit regulam,⁊ caſus exceptos:ex quibus infert ad caſum
2 in ſpecie queſitum ibi:ꝗdiu.¶ †No.hic tria,que põt dare iuriſdi
tionẽ,canõ ⁊ priuilegiũ,⁊ conſuetudo:⁊ ſic vbi per viam iuris,
cõſuetudinis,vel priuilegij datur iuriſdictio,illa eſt ordinaria.de
3 hoc no.fuit.ſ.c.cum ab eccleſiarum.¶ †No.ſcꝺo quod priuile-
gium quãdoqꝫ cõceditur eccleſie vt dignitati, quãdoqꝫ perſone:
4 ⁊ qꝺ priuilegiaſ,dicitur honorari.¶ †No.tertio qꝺ patriarche
poteſtas quo ad ſubditos archiepiſcoporũ cõmenſuratur pote-
ſtati archiepiſcopi quo ad ſubditos ſuffraganeorũ.¶ No.ſum-
5 marium.¶ †Nota duos caſus,in quibus cognoſcit patriarcha
de cauſis ſubditorum,ſcilicet per viam appellationis,vel quan-
do habet hoc ex priuilegio,vel conſuetudine.⁊ ſic habes practi-
cam formandi exceptionem contra ſuperiorẽ,ſcilicet quod non
habet iuriſdictionem,eo q: ſubiectus eſt epiſcopo,nec cauſa eſt
delata per viam appellationis ad eum,vel priuilegio,vel conſue
6 tudine.¶ †Quero quo iure hic agebat archiepiſcopus.quidam
quod agebat ratione intereſſe:q: ſubditi grauabantur: quo caſu
dicit Inn.quod colligunt quidam qꝺ vbicunqꝫ ſubditi ab alio
grauantur,ſuperior agere poteſt.ſed dicit Inn.qꝺ potius proſe-
quebatur ſuam iniuriam,que ei fiebat,cũ ſue detraheretur iuriſ-
dictioni.Et quod epiſcopus agat pro parochiali eccleſia, patet
de ſucceſſio.ab inteſtato.c.ſi.⁊ vide de primo de appel.dilectus.
7 ¶ †An archiepiſcopus ſine primate faciat concilium.dic quod
ſic.xviij.di.c.j.vbi de hoc.¶ Ad gl.in fi.gl.ꝗ dic,maior eſt digni
tas quatuor patriarchalium ſedium, ⁊ plus honoris eo debetur.
de priuile.c.antiqua.de preben.c.graue.¶ Opp.gl.ij.quod ma-
le ſtet alternatiua vel,que cadit inter diuerſa:ſ3 patriarcha,⁊ pri-
mas eſt,idẽ gloſſa fatetur,ſed alternat nõ ſubſtantiam perſone,
ſed nominis diuerſitatem:quia eadem ſignificatur perſona:⁊ ſic
alternat diuerſitatem ſignificatis,non ſignificati.Facit qꝺ libel-
lus alternatiuus,vbi alternatur diuerſitas nominis rei,vel perſo
ne,admittatur,vnde ſi in libello dicitur cõuenio titium,vel mar-
cum,quia alias ſic vocatur procedit libellus.ſic ⁊ in re,⁊ in alijs,
8 que cadunt in vim ſynonimi.¶ †Gl.in ver.⁊ eſt argumentum
colligit temporis diuturnitatẽ,ſolutionem,⁊ obligationem pa-
rere.alle.concor.Et opp.de.c.ſi quorundam.de excẽſ.prela.ſoluit
quod tempus non eſt modus inducende obligationis:ſed tẽpus
cum exercitio actus cauſat quandam poſſeſſionem:q: non pri-
uatur niſi liqueat eum vi,clam,precario poſſidere:vt lite penden
te.per totum.Ho.dicit quod tempus non inducit obligationem
perſonalem,ſed querit iuriſdictionem,vt hic facta preſcriptio:ſic
⁊ alias datur priuato.de foro competen.cũ contingat.C.de emã
ci.li.i.prima.ix.q.iij.cap.conqueſtus. Item inducit preſcriptio-
nem ex qua ius acquiritur.de preſcriptio.per totũ. Item quan-
doqꝫ inducit preſumptionem iuris,⁊ de iure.ff.de vſuris.l.cum
de in rem verſo.obligationem non,vt in contrarijs.C.de pact.l.
9 certis annis.¶ †Gl.priuilegia.opp.qꝺ nõ ſint perpetua.xv.q.j.
c.petiſti.ſolu.conceſſa dignitati ſunt perpetua,ſicut ⁊ dignitas:
conceſſa perſone extinguuntur cum perſona.¶ In fine gl.adde
10 ⁊ de regulis iuris.priuilegium.libro ſexto. ¶ †Glo.priuilegio.
colligit quod papa poteſt detrahere iuri alterius eccleſie,⁊ alij
11 conferre,⁊ de hoc nullus dubitat.¶ †Glo.voluerunt.opp.quod
etiam ſi nolunt reſpondere coram archiepiſcopo,non compellã-
tur litigare coram patriarcha:quia ex quo non eſt negligens epi
ſcopus,non deuoluitur iuriſdictio ad archiepiſcopũ.infra capi.
irrefragabili.§.ceterum.Solutio.ſupple maxime:q: idem ſi vo-
luerint,q: velint reſpondere,vel non velint,compelli nõ poſſunt
ab archiepiſcopo,cuius prorogauerunt iuriſdictionem,⁊ cũ con
ſenſu archiepiſcopi.tamen aliqui dixerũt quod ad tex.erat ſub-
audiendum:⁊ tu paratus es iuſtitiam illis exhibere:⁊ ſic ex quo
epiſcopus requiſitus,⁊c.⁊ ſic poſuit ſummari,argumen.a contra
rio ſenſu:alias procedit ſubauditio glo.Antonius.

1 ☞ Archiepiſcopus impeditus,conſecrationem ſuffraganei cõ-
mittere poteſt.
2 Delegari non debent ea,que ſunt ordinis epiſcopalis,tanꝗ me-
ri imperij,niſi ab impedito.
3 Conſecratio a non catholico non prodeſt quo ad executionem.
4 Conſecrandi poteſtate non poteſt papa priuare aliquem,nec po
teſt committi niſi habenti poteſtatem conſecrandi de iure.
5 Iuris cõmunis poteſtate priuatus eſt ſubtractus a gratia pape.
6 Delegare vices ſuas poteſt archiepiſcopus,⁊ recipere cõpellitur
quod commiſit.

7 Conſecrari non poteſt epiſcopus ſine conſenſu, iuſſu, vel preſentia archiepiſcopi.
8 Epiſcopus conſecratus iuſſu archiepiſcopi debet viſitare archiepiſcopum infra duos menſes: ⁊ ſi non poſſit, vt quia iuſta cauſa impeditus, hoc ei ſignificet.
9 Conſecrationem epiſcopi recipere compellitur ordinarius.
10 Juriſdictionem non habentibus poſſunt committi ea, que ſunt iuriſdictionis. nu. 12.
11 Conſecrandi poteſtas eſt a Deo, ⁊ datur tantum conſecratis, ideo non poteſt delegari.
13 Delegari poſſunt a principe illa, que ſunt meri, ⁊ miſti imperij, ſecundum leges, ⁊ canones.
14 Delegari non poſſunt ſecundum canones ea, que ſunt meri imperij, vt ſumendo ea, que annectuntur ordini epiſcopali, niſi alias poteſtatem habenti.
15 Delegari poſſunt ea, que ſunt meri imperij, vt ſunt cauſe, que expediuntur officio iudicis nobili, in fauorem publice vtilitatis.
16 Delegari non poſſunt ea, que ſunt miſti imperij, vt que expediuntur officio iudicis nobili in finem priuate vtilitatis.
17 Gratia pape quando quis dicatur ſubtractus.
18 Conſecrandi poteſtatem poteſt quis, etiam non impeditus, committere, ſed non delegare.
19 Conſecrandi epiſcopum poteſtatem poteſt archiepiſcopus committere alteri epiſcopo non ſubdito.

1 QUod ſedem. ¶ † Archiepiſcopus impeditus conſecrationem
ſuffraganei committere poteſt. hoc dicit. Cõmunis
2 diuiſio. ſecunda ibi conſultationi. ¶ † No. primo qđ
ea, que ſunt ordinis epiſcopalis, tanq̃ meri imperij, non delega-
3 tur niſi ab impedito: quod eſt verum de honeſtate. ¶ † Nota ſe-
cundo qđ conſecratio a nõ catholico non prodeſt quo ad execu-
4 tionem. ¶ † Nota tertio quod papa poteſt quem priuare poteſta-
te conſecrandi. ⁊ no. quod poteſtas conſecrandi non poteſt com-
mitti, niſi alias habenti poteſtatem conſecrandi de iure, vel qui
habeat conſecrationem, ad hoc de conſecra. eccle. vel alta. aqua.
5 ¶ † Nota quarto quod ſubtractus a gratia pape, priuatus eſt
6 omni poteſtate iuris cõmunis, ⁊ ad illam conſecutiua. ¶ † Glo.
prima querit an archiepiſcopus poſſit delegare vices ſuas. Dic
quod ſic, vt hic: ⁊ compellitur quod cõmiſit recipere: vt. j. c. pro-
7 ximo. ¶ † Quero an ſine iuſſu, vel pñtia archiepiſcopi, epiſco-
8 pus conſecretur. dic quod non. lxv. diſt. non debet. cũ ſimi. † ⁊ cõ-
ſecratus debet viſitare archiepiſcopum intra duos menſes: ⁊ ſi
nõ poſſit impeditus iuſta cauſa, hoc ei ſignificet. lxv. diſt. ſi quis.
9 † Sed an ordinarius compellatur recipere cõſecrationem ab eo,
cui mandatur. dicit quod ſic, licet grauetur: q: hic mandauit iure
10 re ſuo. ¶ † Glo. in verbo, archiepiſcopus poteſt. opponere videt
quod poſſit committere iuriſdictionem non habenti. infra cap.
11 proximo. † Sol. ea, que ſunt iuriſdictionis, committuntur alias
non habẽtibus, vt ibi: q: data eſt poteſtas ſuperiori, vt facere poſ
ſit iudicem, non iudicem: ſed non poteſt ea, que ſunt conſecratio-
nis, committere non conſecratis. Ratio eſt, quia poteſtas conſe
crandi eſt a Deo: ⁊ datur certo generi perſonarum vt conſecra-
tis. anteq̃ ergo ſint conſecrati, hec poteſtas eis non poteſt attri-
bui, infra de conſecr. eccle. vel altaris. aqua. Sed ſi opponatur cõ
tra, q: video quod epiſcopus non poteſt conſecrare, vt hic, ⁊ ta-
men ſi ei committitur, poteſt ergo non ex deo, ſed ab homine. at-
tende, poteſtas cõſecrandi eſt a Deo, ⁊ eã habet virtualiter quili
bet cõſecratus, dũ tamen hoc faciat in eum, in quẽ habet autho-
ritatẽ, ſed alio habente anthoritatem non deficit ſibi habitus po
tentie conſecrandi, ſed exercitium. propter quod glo. infert quod
hec poteſtas non habetur ab archiepiſcopo, nec ipſe proprie dici
tur committere, ſed mandare. quod no. quia differentia eſt inter
committere, ⁊ mandare. vel exercitium ligatum bene dicitur diſ
ſoluere propter colorem authoritatis. probat, q: videmus quod
ad petitionem capituli conſecrat epiſcopus, ⁊ tamen capitulum
non habet poteſtatem conſecrandi: ⁊ ſic eam cõmittere non põt.
12 ¶ † Nota primo ex gl. qđ in his, que transferuntur a cõmittẽte,
commiſſio fieri non poteſt, niſi alias poteſtatẽ habenti, ⁊ ea, que
poſſunt transferri a cõmittente poſſunt cõmitti etiam alias po-
teſtatẽ non habẽti. ad hoc facit lex, priuatorũ. C. de iuriſdi. omn.
13 iudic. ¶ † Opponit eadem gloſſa quod etiam, que ſunt meri im-
perij, delegentur: vt. xxiij. q. iij. cap. illud. vbi epiſcopi depoſitio
committitur. Sol. dicit quod committit ea, que ſunt meri impe-
rij, ſecundum canones, licet ſecundum leges non poſſint niſi in
abſentia. ⁊ hic loquitur in poteſtate reſpectu ordinis, non iuriſ-
dictionis. qui regulis iuriſdictionalibus non ligatur. Idẽ de ra-
pto. cap. in archiepiſcopatu. de reſtitu. in integ. c. penul. ⁊ vide de
officio delegati. cap. venerabili. ⁊ ibi idem dixi. vnde ſi queritur:
de iure canonico, an illa, que ſunt meri, vel miſti imperij delegen-
tur: dic ſi delegantur a principe, non eſt dubium, ⁊ de iure ciuili, ⁊
canonico. Ad hoc capitulum illud allegat glo. nota. in. l. a diuo. ff. de re iudica. ⁊ in. l. placet. C. de pedaneis iudi. ⁊ in. l. prima. C. qui pro ſua iuriſdi. ab inferiore a principe ex cauſa abſentie poteſt etiam de iure ciuili, ⁊ canonico. l. prima. ff. de offic. eius, cui man. eſt iuriſdi. Idem in quocunq; impedito, licet inter eos ſint opiniones. In iudice autem non impedito de iure ciuili, non de iure canonico ſic. Doc. varie loquuntur. gloſ. hic quod ſic. Idem gl. de rapto. in archiepiſcopatu. Gof. de offic. delegati. venerabilem. Idem ⁊ glo. ſupra de offic. delega. ſuper queſtionum. §. intentionis. Idem Vincẽ. vt notat Archidiaconus. xcv. diſt. peruenit. Hoc tenet Archidiac. ibi. De hoc plene tractatur. xxiij. q. iiij. illud. Idem Specu. in titu. de offici. deleg. §. excipi. verſicu. item quod eſt delegatus. iiij. col. Idem Joan. xcv. diſt. peruenit. vbi dicit quod nihil habent epiſcopi indelegabile, niſi palium. de vſu pal. ad hec. Dic, quedam dicuntur meri imperij, id eſt ſupremi: q: ia reſeruata ſunt pape: ⁊ illa tranſeunt, ſi princeps hoc vult expreſſe. de offic. deleg. quod tranſlationem. ⁊ quod ibi no. a delegato pape autem non credo quod ſubdelegari poſſint: quia grauitate negotij induſtria videtur electa: vt in. c. ſi. ſupra. de officio dele. ⁊ vide gl. de offi. lega. c. ſecundo. ⁊ cap. quod tranſlationem.
14 ¶ † Quedam ſunt meri imperij ſumẽdo pro his, que annectuntur
ordini epiſcopali: ⁊ talia nõ ſunt delegabilia, niſi alias poteſtatẽ
habenti, vt hic, ⁊ in cap. aqua. alleg. in glo. ⁊ ſi dentur alias habẽ
ti poteſtatem non delegantur, ſed poteſtas iuris competens exci
tatur. Ita dicit Spec. in titu. de iuriſdi. omn. iudic. §. ⁊ no. xi. col.
15 ¶ † Quedam ſunt meri imperij ſumendo ſecundũ leges, vt ſunt
cauſe, que expediuntur iudicis officio nobili in fauorem publice
vtilitatis, vt punitio delictorum: ⁊ talia ſunt denegabilia ſecun-
dum canones, maxime ab impedito. ⁊ hoc tene, licet Jo. xxiij. q.
iiij. cap. his dicat quod non ſunt delegabilia, niſi vbi committẽs
cognoſcere non poteſt, vt in cauſa ſanguinis. ad hoc gloſſ. hic.
16 ¶ † Quedam ſunt imperij miſti, vt que expediuntur officio iu-
dicis nobili in finem priuate vtilitatis, ⁊ eſt actus miſſionis in
poſſeſſionẽ: ⁊ talia adhuc ſunt indelegabilia ſecundum leges, ſed
ſecundum canones delegantur. exemplum, mittere in poſſeſſio-
nem eſt miſti imperij, quia inquantum mittitur in poſſeſſionem,
expeditur officio mercenario: punire autem cõtumaciam, ſi qua
contingit, fiat ex officio nobili: vt ratione iſtius actus tanq̃ no-
bilions denominatur. Si ſunt iuriſdictiõis ſimplicis, vt que ex-
pediuntur officio iudicis, ⁊ deſeruienti actioni in finem priuate
17 vtilitatis ⁊ tali a ſecũdũ vtrunq; ius ſunt delegabilia. ¶ † Que-
ro quando dicatur ſubtractio gratie. Dic, quando eſt excommu
nicatus ſuſpẽſus, vel ſchiſmaticus. de electio. quia diligentia. cũ
ſi. quo caſu non conferunt executionem, licet conferant characte
18 rem. ¶ † Poſt gl. quero primo an non impeditus poterit alteri
delegare poteſtatẽ conſecrandi. Hoſt. dicit qđ non de honeſtate,
ſed de iure poteſt: quia a iure habet poteſtatem committẽdi, ⁊ ſic
committere poterit etiam non impeditus. de officio delegati. pa
19 ſtoralis. † An poſſit committere alteri epiſcopo ſibi ſubiecto. dic
qđ licet honeſtum ſit committere ſuffraganeo, poteſt tamen alte
ri cuicunq; epiſcopo committere, de conſecra. eccleſie, vel altaris.
aqua. de quo. de electio. ſuffraganeis ſecundum Hoſtien.

1 ☞ Archiepiſcopus cauſam ad ſe per appellationem deuolutam committere poteſt ſubdito ſuffraganei, ſed illum ad ſuſcipiendũ compellere nequit.
2 Archiepiſcopus quando poſſit habere iuriſdictionem in ſubditos ſuffraganei.
3 Juriſdictiõis volũtarie actus põt exerceri in nõ ſubditũ volũtẽ.
4 Juriſdictio prorogatur abſq; conſenſu ſui iudicis in his, que ſunt voluntarie iuriſdictionis, vbi prorogatio non fit a domino diuerſam ſpeciem iuriſdictionis.
5 Delegatus pape compellere poteſt ſubdelegatũ ad cauſam ſubdelegationis ſubeundam.
6 Delegare eſt voluntarie iuriſdictionis, non autem contentioſe.
7 Appellationis cauſam non debet iudex appellationis committere, ſed eam per ſe examinare.
8 Delegatus pape, ſeu archiepiſcopus quare poſſint cauſas ſubdelegare, non autem alter iudex inferior.
9 Juriſdictionẽ habet archiepiſcopus in ſubditos ſuffraganei per appellationem, ⁊ in appellantem, ⁊ appellatum tantum. nu. 19.
10 Juriſdictionem habet archiepiſcopus in ſubditos ſuffraganei, ⁊ quemcunq; de dioceſi vbi de partium conſenſu cognoſcit.
11 Archiepũs pinguius habet ius in epm̃, q̃ in ſubditum epĩ: q: in primum habet regularem iuriſdictionẽ in ſecundum caſualem.
12 Juriſdictio caſualis quam habet archiepiſcopus in ſubditos epiſcopi, an procedat in ſubditos ſuorum ſubditorum.
13 Juriſdictio inter equales ordinarios preuenitur per actum citationis: ⁊ ſi concurrant citationes ſimul prefertur qui eſt maior in dignitate.

Citatione

Citatione fit preuentio in iuriſdictione.
14 Iudex ordinarius an poſſit reuocare inferiorem ordinarium vt de cauſa cognoſcat.ex quo cepit.
15 Archiepiſcopus eſt ordinarius totius prouincie ⁊ eius gerit ſolicitudinem vniuerſaliter,ſed non ſingulariter.nu.ſeq.
16 Totius nomen denotat vniuerſalitatem,⁊ non particularitatē,ſeu ſingularitatem.
17 Iuriſdictio particularis,ſeu ſingularis deuoluitur ad ſuperiorē per negligentiam ordinarij particularis.ſiue ſit in cauſa ciuili,vel criminali.
18 Archiepiſcopus quando habet iuriſdictionem particularem in ſubditos ſui ſuffraganei.nu.ſeq.
20 Maius habens cenſetur habere etiam minus.
21 Archiepiſcopus poteſt compellere ſuffraganeum vt ſubditum compellat ad iuriſdictionem ſuſcipiendam,⁊ alias vtrunqȝ,ſi intra tempus congruum ad hoc prefixum non fecerit.
22 Animaduertere quid eſt.

1 **PAſtoralis.** ¶ †Archiepiſcopus cām ad ſe per appellationem delatam ſubdito ſuffraganei cōmittere poteſt,ſed illū ad ſuſcipiendum cōpellere nequit.h.d.vſqȝ ad.§.preterea. Pri⁹ io
2 ponit queſtio.Secūdo eius ſolutio,ibi:ad qd. ¶ †Nota hic tres
regulas.prima.qd archiepiſcopus in ſubditos ſuffraganeis hȝ iuriſdictionē,⁊ exercitiū voluntarie iuriſdictionis,quatenus exercetur
in volentē,nō etiā cōtentioſe.Secunda regula,qd archiepiſcopus regulariter nō habet iuriſdictionis exercitiū in ſubiectos ſuffraganeis,
fallit in caſu appellationis,⁊ hoc ideo,q: in appellatione principaliter appellās cōqueritur de iudice.i.de app.interpoſita.§.fi.ideo
unnectitur caſus iſte tertie regule tertia regula qd archiepiſcopus regulariter eſt iudex ſuffraganeorū,qñ contra ſuffraganeos agitur.Ex
prima regula infertur qd archiepiſcopus ſubiecto ſuffraganei cām delegare pōt:q: actus eſt voluntarie iuriſdictionis:ſed nō poteſt
3 cōpellere,q: hic actus exercetur in inuitum. ¶ †No.qd actus voluntarie iuriſdictionis pōt exerceri in nō ſubiectū volentē.⁊ hoc,
4 q: ex quo volens,ſurgit quedā tacita prorogatio.†⁊ ex hoc no.qd in his que ſunt voluntarie iuriſdictionis prorogatur iuriſdictio
abſqȝ cōſenſu ſui iudicis.qd verū qñ nō fit prorogatio ad omnino diuerſam ſpeciem iuriſdictionis:alias ſecus,maxime in his,
que ſupreme poteſtatis.qui fil.ſint legi.c.per venerabilē. ¶ Habitis duabus opi.in margine,⁊ duabus in ordine alterius quinter
5 ni.†Op.qd qui habet poteſtatē delegandi habeat poteſtatem coercendi.vnde opp.de.c.ex literis.s.de offi.dele.⁊ de no.in.c.paſtoralis.in princi.eo.ti.So.contrariū procedit in eo,qui habet poteſtate in illum cui delegat,videlicet q: eſt delegatus,vel legatus
pape.Iſte autē tex.procedit in eo,qui habet poteſtatē in eum cui
6 delegat. ¶ †Nō ob.ſi archiepiſcopus poteſt delegare,ergo ⁊ cōpellere:q: hec non eſt bona cōſequentia,cū delegare ſit voluntarie iuriſdictionis:vt patȝ per no.s.ti.i.c.nouit.non autem cōtētio
7 ſe:⁊.l.obſeruare.in ſi.ff.de offi.proconſul.⁊ lega. ¶ †Opp.quod hic archiepiſcopus non poſſit delegare cauſam appellationis.ſȝ
per ſe ipſum illam cognoſcere debet.d.§.pe.in authen.vt defun.ſeu.fun.colla.v.vbi habetur quod iudex appellationē per ſe exa-
8 minat,non cōmittit.†Sol dic vt no.ſuit.s.de offi.deleg.c.ſuper queſtionum.§.intentionis.in gl.ij dixit tamen hic Ho.quod poteſt dici quod ſpeciale ſit in archiepiſcopis.⁊ alijs prelatis immediate ſubiectis domino pape,vt cōmittere poſſint:⁊ hoc ne partes nimium grauētur ex remotione locorū eundo ad dominum
papam.argu.in aut.de queſtore.coll.i.cum enim a tali delegato poſſit appellari,non eſt ibi medius,qui poſſit fraudari. ¶ Opp.
quinto ad idem,q: ſi ſuffraganei poſſunt compellere,ergo ⁊ archiepiſcopus:quia ſi vinco vincentē te,ergo ⁊c.ſo.patet ex ſupra
9 dictis. ¶ †Opp.ad idem:quia ex quo cauſa eſt delegata per appellationem,habet iuriſdictionem archiepiſcopus in ſubditos
ſuffraganei appe.remota:⁊ dȝ cōmittere(ſi cōmittit)cām in dioceſi illius ſuffraganei,a quo eſt appellatū.i.c.vt litigantes.libro
vi.vel in ſua propria ipſius archiepiſcopi:ergo ⁊ cogere pōt inuitum.
10 ¶ †So.licet debeat,ſi cōmittit,cōmittere in dioceſi ſuffraganei,a quo eſt appellatum:⁊ licet habeat iuriſdictionem in appellantem,⁊ appellatum,non ſequitur quod habeat poteſtatem in
alium de illa dioceſi,poſſet tamen archiepiſcopus per ſe ipſum cognoſcere de cauſa illa in illa dioceſi,vel etiam alia ſȝ quācunqȝ de dioceſi.ſibi ſubiectum de conſenſu partium:quia ſuo fauori poſſunt
11 partes renuntiare.de regular.c.ad apoſtolicam. ¶ †Gl.i.notat quod pinguius ius habeat archiepiſcopus in epiſcopum,ꝙ in
ſubditis epiſcopo:quia in primum habet regularem,in ſecundū
12 caſualem.ea.gl.in verbo,†ſed nūquid.An idem ſit in epiſcopo quo ad ſubditos ſuorum ſubditorū,opi.ſunt.Prima opi.qd nō:
q: epiſcopus eis preponitur,ſi voluerit cognoſcere per ſe de cauſis ſubditorū:q: ordinarius eſt omnium de ſua dioceſi.xi.q.ij.c.de
perſona.arg ad hoc.ff.de iudi.l.iudiciū.ſed archiepiſcopus non eſt iudex ordinarius totius prouincie,niſi epiſcoporum,⁊ niſi in
caſibus,quos enumerat gl.ſecūda.hec eſt opi.Hu.⁊ vincē quaſi dicat,poteſtas inferiorum epiſcopo non eximit ſubiectos a poteſtate epiſcopi.ſed accumulat poteſtatem ſpeciali generalē:⁊ hoc
quia vna eſt dioceſis,que diſtinguitur per curas:ſed poteſtas ſingularium dioceſium ſub archiepiſcopo eximit ſubiectos a generali poteſtate archiepiſcopi:q: hec poteſtas generalis non refertur niſi ad capita,non ad membra:vnde in epiſcopo quo ad ſubiectum concurrit poteſtas generalis,⁊ ſpecialis cū ſpeciali,⁊ ſic
non eximit:ſed accumulat:ſed in archiepiſcopo,⁊ epiſcopo poteſtas archiepiſcopalis quo ad totam prouinciam eſt generalis,⁊ non
ſpecialis:ideo quo ad dioceſes ſibi ſubiectas excepta ppria,quelibet vt ſpecialis eximit ſuos ſubiectos.hāc opi.tenet Bar.brix.
in.c.in capite.l.diſt. ¶ Secūda opi.Io.quod ſi tales prelati habeant iuriſdictionē ſub epiſcopis conſuetudine longa,vel electione,quod non poterit ſe epiſcopus intromittere de cauſis inferiorum,niſi per appellationem deferentur ad eum.de exceſ.prela.c.
ij.de fo.compe.cū cōtingat.⁊.i.c.irrefragabili.§.exceſſus.probatur
ratione,q: gradatim debent pcedere cauſe.ij.q.vi.§.anterior ū.§.
illo procul dubio.niſi in principe.ij q.vi.§.arguta. ¶ Gl.tȝ hanc
opinio.quod epiſcopi nō poſſint de cauſis ſubditorum prelatorū eis in inuitis cognoſcere:ſic enim poſſent eos ſua totali iuriſdictione priuare.qd non eſt verū.de app.c.dilectus.imo debet ſeruare ſententias eorum.s.c.cū ab eccleſiarum.⁊ ſic cuiqȝ ſua iuriſdictio xi.q.i.peruenit. ¶ Exteſ gl.qd cōpellere poſſet ſubditos
ſubditorū ad ſuſcipiendā ſubdelegationem,ſecus in archiepiſcopo.
13 ¶ Prima opi.tenet Ho niſi de ſpeciali priuilegio,vel cōſuetudine aliud appareat. ¶ †In gl.tenet Ho.in fi,ita dixit vltimo
anno,omittēdo precedētia,⁊ ſequētia,que ſequētia incipiūt ibi:
tu dic.Io.an.dicit,ſaluo iure ſpeciali,hoc eſt priuilegij,vel cōſuetudinis,ſe credere qd de iure cōi quo ad iuriſdictionē epiſcopi,⁊
ſubditorum locus ſit preuentioni:q: ⁊ iuriſdictio pape per inferiorem ordinariū preuenitur.de app.c.vt debitus.ergo ⁊ iuriſdictio epi per ſuum inferiorē,ſi eſt ſpeciale ius,vel priuilegiū,illud
ſerua,vt probatur de offi.archi.c.fi.de ſo.cōpe.cum cōtingat.i.c,
irrefragabili.§.exceſſus.⁊ qd no.i.eo.c.pe.in gl.fi.quod patet:q:
epiſcopus ius tollere nō poſſet,ſicut nec inducere:vnde ſi alter preuenit,nō poteſt de illa cauſa ſe intromittere.s.c.cū ab eccleſiarū,
⁊ ibi de hoc.⁊ dicit quod ſit preuētio citatione:⁊ ſi cōcurrēt citationes,prefert epis ratione maioritatis:vt in decre.c.ſi a ſede.de
14 prebē.lib.vi.†Per hoc patȝ ſuperflua queſtio,quā ponit Arc.xi.
q.i.c.i.de perſona.vbi tractat an poſſit ordinarius reuocare inferiorem ordinariū.vt de cauſa cognoſcat ex quo cepit:⁊ tenet idē
qd hic,⁊ vide per Io.i.di.c.in capite.Tu dic ſi inferior habet iuriſdictionē a ſuperiore depēdentē vt in delegato epiſcopi,vel officiali,poteſt ſuperior,quādocūqȝ vult reuocare:vt.l.iudiciū.ff.de
iud.⁊ no.Io.in.c.qui reſiſtit.Si aūt nō dependet iuriſdictio inferioris a ſuperiore ſed ab inferioribus excludit,cōſuetudine,vel
priuilegio,iuriſdictio ſuperioris nō ſe intromittit:vt patȝ in.d.§.exceſſus,⁊ patȝ in exemptis,⁊ nō excluditur:q: tūc aut iuriſdictio ſuperioris habet ſe vt genus:⁊ nō diſtribuit ad quālibet ſpecialē
ſubiectorū:⁊ nō ſe intromittit niſi in caſibus,vt in archiepiſcopo,⁊ ſubiectis ſuffraganeo,⁊ in patriarcha,⁊ ſubiectis ſuffraganeis.s.c,
pro ſimul.Si aūt iuriſdictio ſuperioris ſe hȝ vt vniuerſalis ⁊
diſtributiua ad quālibet ſpeciē,tūc potius dat in inferiori accumulatio iuriſdictionis ꝙ ſuperioris excluſio,ideo loc⁹ eſt preuētio
ni,ſm Io.an.hic. ¶ Vnde ſi in cognoſcendo preuenit inferior,ille preualet,ſuperior tamē poteſt preuenire in abſoluendo,licet iniuſte faciat abſoluere ſine cōſcientia inferioris.Si vtraqȝ cōcurrit,attēditur maior poteſtas.de prebē.ſi a ſede.Idē no.s.c.cum ab
eccleſiarū.⁊.c.quāto.ad quod optime in aut.de defenſorib.ciuitat.in prin.coll.iij.vbi defenſor ciuitatis cognoſcit de cauſis magiſtratuum. ¶ De hac materia vide opinio.ix.queſt.iij.nullus.
iij.diſt.c.qui a capite.xi.q.iij.reſiſtit.eo.q.i.c.de perſona.xxv.diſt.
c.perlectis.in Spe.de app.§.de officio.ver.quid ſi iudex.per que
patet ſuperflua queſtio,quā ponit Arch.in.c.de perſona an poſſit ordinarius reuocare inferiorē ordinarij:⁊ vide Ioā.l.diſtin.
in capite.Exemplū huius vltimi mēbri patet in legato quo ad
ſubiectos epōrum ſibi ſubiectorum.de officio lega.c.primo.⁊ patet
in epō quo ad ſubiectos inferiorū ordinariorum ſibi ſubiectorum.
15 ¶ †Gl.ij.op.qd Archiepiſcopus cognoſcat de cauſis ſubditorum
epiſcopi:q: eſt ordinarius totius prouincie,⁊ eius gerit ſolicitudinem.ix.q.iij.c.ij.Solut.eſt ordinarius vniuerſaliter prouincie,
ſed nō ſingulariter.Aliud eſt quē eſſe ordinarium totius.Aliud
16 eſt,quem eſſe ordinariū particulariter. ¶ †No.glo.quod nomē
totius denotat vniuerſalitatē,non particularitatē,ſeu ſingularitatē:⁊ ſic non diſtribuit,ſȝ collectiue ſtat:vel habet iuriſdictionē
ſuper quālibet,ſed eam habet impeditā,ſeu ligatam quo ad ſubditos,niſi detur negligentia.s.c.ad reprimendā.Tanc.dicit qd

nõ eſt ordinarius iudex puincie, niſi in caſibus ſpecialib⁹, quos
enumerat gl. ⁊ ego eos ſtatim recitabo. ¶ In gl. abutẽtẽ cum. de-
nuat in diuinis: hoc verũ ſecundũ doc. niſi cõſuetudo rõnabilis
aliud velit. xij. q. ij. c. illud breuiter. Itẽ ſi negligẽs: ſec⁹ ſi eſſet ex-
cõicatus: vt de ſup. neg. plato. c. romana. li. vj. Et pcedit hoc di-
ctũ gl. etiã ſi agatur de executione vltime volũtatis: vt in authẽ.
de ecc. tit. §. ſi aũt p redẽ. ⁊ ſe. col. ix. Inn. dicit qḋ habet iuriſdi-
ctionẽ archiepiſcopalẽ in tota prouincia, ſed nõ ẽpalem. xxi. di.
c. j. pro hoc in cle. de priui. c. ij. vnde viſitat totã prouinciam. de cẽ
ſi. c. j. ⁊ vlti. li. vj. nec ſequitur. iudex eſt puincie, ergo cuiuſlibet de
puincia: q: epiſcopus eſt ordinarius dioceſis, ⁊ nõ exemptorũ.
Item licet habeat ẽps iuriſdictionẽ in ſubditos, nõ tñ habet in
quẽlibet ſue iuriſdictionis exercitiũ. vt eſt videre in eo, qui irrita
tione viuit, qḋ nec cõuenit, nec conuenitur, nec correctione indi-
get xxij. diſt. c. de cõſtantinopolitana. tu dic qḋ archiepũs hʒ iu-
riſdictionẽ vniuerſalẽ in puincia, ſed nõ diſtributiuã ad quẽlibet
niſi in caſibus: ẽpus aũt habet vniuerſalẽ in ſua dioceſi. ⁊ ad quẽli
bet diſtributiuã, niſi cõſuetudo Inñ innuat, in. c. irrefragabili. §.
j. ⁊ pp̃ter hoc dicit Inn. archiepiſcopum excõmunicatũ ab ẽpo
abſoluere non poſſe. alle. ix. q. ix. nullus. ſicut nec excõicare po-
teſt. v. q. vj. ſcitote. ⁊ iij. q. vij. peregrina. ⁊ idẽ tenet. Hu licet ſit ſe
cus in epiſcopo quantũ ad ſubditos ſibi ſubiectorũ, cũ in eo ha
beat iuriſdictionẽ non ligatã, vt no. de offi. archipreſbyteri. c. ij. ⁊
ẽ. eo. c. in prin. gl. in. c. quanto. ⁊. c. cũ ab eccleſiarũ. niſi aliud ha-
17 beat conſuetudo. j. c. irrefragabili. §. primo. ¶ † Eadem glo. ibi: ⁊
clericũ ſuum. dicit de clerico agẽte cõtra epiſcopum. quid autem
econuerſo in criminali. dicitur. j. c. irrefragabili. in glo. penul. ⁊. ẽ.
ea. gl. ¶ Gl. ibi: euidens. ⁊ idẽ in quocunq; delicto notorio. ⁊ eo
q: notoriũ eſt. Patet de negligẽtia epiſcopi. ad qḋ de cenſi. c. ro-
mana. §. ſane. li. vj. doc. addunt alios caſus, quos vide in ordine,
vbi eſt ſimile ſignum. Sic apoſtillauit vltimo anno: ergo ſecũdũ
iſtam apoſtillationẽ fecit vacare intermedia: ſed tu non omittas
18 propter hoc. ¶ † Itẽ dat indulgentiarũ literas per totã prouin-
ciam. de peniten. c. noſtro. ⁊. c. romana. de cenſi. li. vi. ¶ Item cuʒ
viſitat, cõfeſſiões audit ſubiectorũ ſuffraganeis, ⁊ abſoluit. de cẽ
ſi. c. vltimo. li. vj. Addit Hoſti. caſus. cũ cauſa ad eum defertur
per conſultationẽ. xvij. diſt. c. multis. Item in tangentibus totaʒ
prouinciã. de inſti. ex frequẽtibus. ix. q. iij. c. archiepiſcopus. Itẽ
quo ad congregationem conciliũ prouincialis, ⁊ ea, que agũtur,
⁊ ſtatuũtur ibidẽ, de accu. c. ſicut. de prebẽ. c. graue. Item in caſu
de peni. c. romana. li. vj. Itẽ rõne priuilegij. ẽ. c. duo. Itẽ rõne cõ
ſuetudinis: vt ibi hoc. ⁊. j. c. romana. de fo. cõp. romana. li. vi. Itẽ
ſi inter epiſcopũ. ⁊ capitulũ ſit pmutatio ſuper immobilibus, cũ
epiſcopus nõ poſſit authoriʒare in facto proprio. ff. de auc. tu. l.
iij. ad hoc clemen. ſi vna. de re. ecc. non alie. Item cum epiſcopus
vel quia recuſatur, vel alia cauſa defert cauſam ad archiepiſcopũ.
19 de appel. cũ ſpeciali. de offi. lega. licet. ¶ † Opp. gl. ſ. huius par-
tis, qḋ non deleget archiepiſcopus ſubiecto ſuffraganei, cum nõ
habens iuriſdictionẽ non delegetiq: poteſtas delegandi depen-
det a iuriſdictione. ẽ. eo. c. ſi. ſed nullã habet in dioceſi ſuffraga-
nei, etiã in eius ſubditos: ergo nõ poterit pnũtiare ſuper cauſa
appellationis tanq̃ nõ iudex. de iudi. c. at ſi clerici. Sol. dicit gl.
qḋ habet iuriſdictionem in cauſa, in qua eſt appellatũ, ⁊ in par-
tes, ſcilicet appellantẽ, ⁊ appellatum. vt hic lʒ nõ habeat in cleri-
cũ vt clericũ. vnde cum iuriſdictionem nõ exerceat in clericũ iuiſ
tum, ſufficit qḋ quo ad id qḋ exercet, habeat iuriſdictionẽ, ſcili-
cet in cauſa, ⁊ cõmiſſione: nec per hoc exercet iuriſdictionem in
ſubiectum, cũ ipſum non cõpellat, niſi velit. ⁊ ſic nota qḋ exerci-
tiũ voluntarie iuriſdictionis exercetur in non ſubiectum: ſed di-
cit quod tunc progatur iuriſdictio. vnde dicit quod poteſt dele-
gare, ⁊ mandare ẽpo, vt cõpellat ſubiectũ ſuſcipere iuriſdictionẽ:
⁊ hoc poterit ẽps licet ſit recuſatus. de fo. cõpe. c. ſi quis cõtra cle
ricũ. ſecundũ gl. Sed op. qḋ archiepiſcopus per ſe poſſit cõpelle
re, ex quo cã ad cũ eſt deuoluta, deuolutũ eſt acceſſorium. de offi.
dele. c. j. Sed ẽpus, a quo eſt appellatũ, poterat ergo ⁊ archiepiſco
pus: q: iuriſdictio epiſcopi per appellationem eſt deuoluta ad
archiepm. ſo. dicit Ulri. qḋ eſt deuoluta quo ad cognoſcendum
de cauſa inter perſonas, cum quibus cogitur, non quo ad alias
perſonas ⁊ ſic dicit quod poteſtas epiſcopi in cogendo quẽlibet
eius ſubditũ non eſt acceſſoria huic cauſe. imo eſt quid principa-
20 le per ſe diſtinctũ. ¶ † Op. poſt gl. qḋ qui habet maius, debeat
habere minus. de decimis. c. ex parte. iij. Sol. hoc fallit. vt priui-
legia ſeruent. dic qḋ maius eſt exercere iuriſdictionem in nõ ſub-
21 iectũ. lʒ minorẽ, q̃ in ſubiectum maiorem. ¶ † Quero an archi-
ẽpus poſſit cõpellere ſuffraganeum, vt ſubditũ cõpellat ad iuriſdi
ctionẽ ſuſcipiẽdã. dic quod ſic, ⁊ ſi intra cõgruũ tẽpus ad hoc aſ
ſignatũ nõ fecerit, nec aliud iuſtũ pretẽderet. ipſe cogat vtrunq;.
22 argu. ẽ. c. quanto. ¶ † Quero quid eſt animaduertere: id eſt, ab
anima humana vertere per excõicationẽ. xi. q. iij. nemo. la. ij. qḋ
auertit a gratia dei, q̃ eſt vita animarũ. vñ dicit qḋ excõicatio cũ
habeat animaduerſionem, eſt de mero imperio. argumẽtũ hic. ⁊
ff. de iuriſ. om. iudi. l. imperium tamen. ẽ. c. proximo, dicit quod
hoc verum in anathemate. de re. ec. non alie. ſi quis. Anto.

1 ☞ Delegato pape mortuo, qui excommunicauit reum, vel acto
rem, ſeu in poſſeſſionẽ induxit, ſi eius ſucceſſor in delegatione ſuc
cedit, abſoluere, ⁊ poſſeſſionem reſtituere poterit.
2 Contumax duobus modis hic expreſſis punitur.
3 Excommunicationem ſemper precedere debet contumacia.
4 Excommunicatus propter cõtumaciam oblata ſatiſdatione de
parendo iuri purgat contumaciam in non veniendo, etiam ſi ſit
manifeſta: debet tamen prius de expenſis ſatiſfacere.
Contumax vt audiatur, debet prius expenſa refundere.
5 Delegatus in cauſa ſibi ſpecialiter commiſſa eſt maior quocũq;
ordinario.
6 Abſoluere poteſt ordinarius a ſententia cenſure in mortis arti-
culo late per delegatum pape tamen mortuum.
7 Preſcriptio quomodo poſſit interrumpi. nu. 9.
8 Stipulari, ⁊ paciſci alteri poteſt ordinarius, ⁊ perſona publica.
10 Iudicis loco, quo caſu ſubrogantur perſone publice ⁊ honeſte, ⁊
que ſint dicte perſone. nu. 23.
11 Poſſeſſor quis nõ efficitur ante lapſum anni per miſſionẽ in poſ
ſeſſionẽ annalem, ⁊ que exigãtur vt quis ver⁹ poſſeſſor efficiat.
12 Excommunicatus propter contumaciam in non parendo poſt
ſententiam, non poteſt poſt lapſuʒ anni abſolui, per ſucceſſorem
pape delegati excommunicatoris.
13 Excommunicatus ſententia iuris, poteſt a quocunq; ordinario
abſolui.
14 Poſſeſſor verus ante annum efficitur miſſus in poſſeſſionem
lite quaſi conteſtata.
15 Excommunicatus poteſt in mortis articulo abſolui a quolibet
etiam laico vbi etiam imminet aliud mortis periculum. nu. 16.
16 Nauigantes in mari, vel exiſtentes in obſeſſo, an videantur eſſe
in mortis articulo, vt veniant abſoluendi.
17 Excommunicata mulier pregnans an indiſtincte vt ſibi immi-
net tempus partus abſolui debeat.
18 Poſſeſſor vt quis ſit verus poſt annum in perſonali. eſt ſibi ne-
ceſſarium ſecundum decretum.
19 Poſſeſſionem quis paſſus in miſſionem cautione preſtita infra
annum poterit recuperare ſecundum canones vſq; ad quadra-
ginta annos, ⁊ ſecundum leges vſq; ad triginta.
Actionem perpetuat ſola litis conteſtatio.
20 Preſcribere an poſſit ſecundum iura cauſe miſſus in poſſeſſio-
nem, ex quo habet conſcientiam rei aliene. nu. 26.
21 Excommunicatus petens abſolui cum cautione, quam offert
vt cauſam perditam reciperet. ſi poſt oblationem duret in excõi-
catione, cauſam perdit, ⁊ ſic dicta oblatio non interrũpit tẽpus.
22 Oblatio ſola an ſufficiat vt interrumpat.
23 Perſone publice ad releuandum aliquem a contumacia in defe
ctum iuris, que ſint.
24 Priuata perſona quo caſu pro publica habeatur.
Sacerdos quo caſu ſupplet vices tabellionis.
25 Preſcriptio vt interrumpatur per oblationem cautionis, vel pe
cunie, an debeat fieri parte citata, ⁊ coram quo.

1 **Preterea.** ¶ † Mortuo delegato pape qui excom-
municauit reum, vel actorẽ, vel in poſſeſ-
ſionem induxit, ſi eius ſucceſſor in delegatione ſuccedit abſolue-
re, ⁊ poſſeſſionẽ reſtituere poterit: alias ſolus papa abſoluet, ⁊ re
ſtituet preterq̃ã in mortis articulo, ne tamen currat annalis p̃-
ſcriptio, reus corã ordinario vel publicis perſonis de ſtãdo iuri
prebeat cautionẽ. hoc dicit. primo ponit̃ queſtio. ſcḋo ſolutio, ibi
2 ad qḋ. ibi primo reſpondet: ſcḋo prouidet, ibi: verũ. ¶ † No. prio
duos modos contumaciã puniendi, vt mittat in poſſeſſionẽ, vel
excommunicet. cõcor. vt lite non conteſta. c. quoniam. in ſi. c. t ne.
3 ¶ † Nota ſecundo quod excommunicationem ſemper precedere
debet contumacia: vide. xi. q. iij. c. nemo. xvij. q. iiij. c. q: de preſby
4 terorũ. ¶ † Nota tertio qḋ excommunicatus propter contuma-
ciã oblata ſatiſdatione de parẽdo iuri purgat contumaciã in nõ
veniendo, etiã ſi ſit manifeſta, dʒ tñ prius ſatiſfacere de expẽ. de
5 ſen. excõ. c. venerabilibus. §. ſecus. li. vj. ¶ † No. quarto regulã qḋ
delegatus in cã ſibi ſpecialiter cõmiſſa maior eſt quocunq; ordi-
nario. per qḋ pʒ qḋ nec legat⁹, nec alter ordinarius põt abſolue-
re a ſentẽtijs latis p delegatũ pape, nec etiam põt relaxare tenu-
6 tã datã p delegatũ pape. ¶ † Not. quinto ſummariũ q̃ ſucceſſor
delegati in onere, ⁊ honore delegationis abſoluit, nõ ordinari⁹,
niſi in mortis articulo: ⁊ ſic habes qḋ delegatio eſt onus, ⁊ nõ ho
7 nor. ¶ † No. ſexto modũ p̃ſcriptiõs interrũpẽdi, qñ nõ hr̃ iudi-
8 cis copia. ſimile in. l. vt perfectius. de annali excep. ¶ † No. ſepti-
mo qḋ ordinari⁹, ⁊ publica pſona alteri põt ſtipulari, ⁊ paciſci, ⁊
querere.

9 querere. ¶ †Nota octauo qđ dicitur ad interpretandū preſcri-
10 .ptionē ſufficere, ⁊c. verū, ſi fiat corā publicis perſonis. ¶ †Nota
practicā interrumpendi preſcriptionē annalem ordinatā ad trāſ
ferendā poſſeſſionem, vbi non habetur copia iudicis. corā quo
cautio poſſit preſtari, ⁊ poſſeſſio recuperari: q̄ offerendū eſt co-
cam publicis, ⁊ honeſtis perſonis: ⁊ ſic publice perſone aliquādo
ſubrogātur loco iudicis. ¶ Not. arg. pro ⁊ contra. an a miſſione
in poſſeſſionē ante lapſū anni trāſferatur vera poſſeſſio, an poſt
lapſum anni transferatur. ⁊ videtur qđ ſic: q̄ faciunt verba ibi:
poſt annū verus efficiatur poſſeſſor, qđ ante annū faciunt verba
ibi: vt ſi poſt annū recuperare poſſeſſionē. de quo in. l. ſi quis, ⁊c.
11 ¶ †Nota hic apertū, qđ miſſus in poſſeſſionē non efficitur poſ-
ſeſſor ante lapſum anni. de quo in. l. ſi quis emptionis. ad fi. C. de
preſcri. trig. an. ⁊. vt lite non conteſta. quoniā. §. qđ ſi ſuper. Item
nota qđ ad hoc vt quis efficiatur verus poſſeſſor, nō exigitur ſe-
cundū decr. de quo in dicto. c. quoniam. §. qđ ſi. ⁊. §. fi. de dolo. cō
tinge. ⁊ hoc colligit glo. hic in verbo, poſſeſſor. ¶ Nota vltimo
qđ licet poſſit corā talibus cautionē preſtare ad finē interrumpē
12 di, non tn̄ ad finē poſſeſſionem aduocandi. ¶ †Op. qđ non ab-
ſoluat delegatus, nec ſucceſſor poſt annum. ſed ſolū intra annū.
de offi. dele. c. querenti. Sol. hic in excōicatione lata propter cō-
tumaciā in non veniendo ante annū: ſecus ſi eſſet lata propter cō-
tumaciā in non parendo poſt ſententiā, ⁊ lapſus eſſet annus, vt
13 in cōtrario. ſecundū pe. ¶ †Oppo. ſecundo qđ quilibet ordina-
rius poſſit abſoluere etiā citra mortis articulū de ſentē. excom. c.
Nuis. So. ibi de ſententia iuris, hic de ſentētia hominis, ſecun-
14 dum Inno. ¶ †Opp. tertio qđ oblatio cautionis non impedit
preſcriptionē. Nā nec preſcriptio eſt neceſſaria, cū miſſus in poſ-
ſeſſionem, etiā ante annum, ſit verus poſſeſſor: vt lite nō cōteſta.
c. quoniā. §. qđ ſi ſuper. Sol. regulariter nō fit ſtatim verus. fallit
in caſu illius. §. quādo ſcʒ lis erat quaſi conteſtata. qđ dic vt ibi.
¶ Opp. dicit quaſi preſcriptionē, ⁊c. imo eſt vera preſcriptio, cū
aſſint omnia requiſita ad verā preſcriptionē, vt patet de preſcri.
per totum. So. dic vt quaſi preſcriptionem interrūpat: q̄ hic nō
eſt vera interruptio, vel eſt quaſi preſcriptio, eo q̄ non queritur p
15 prietas ex ea, ſed poſſeſſio. ¶ †Querit gl. iiij. quia alie ſunt litera
les, quare poſſet ordinarius in mortis articulo abſoluere. gl. dicit
ideo, q̄ tunc a quolibet etiam laico valet abſolui propter pericu-
16 lū: arg. xiij. q. iij. c. ſi quis ſuadente. ¶ †Quero an liceat abſolue
re in obſidione poſitū, vel mare tranſfretare volentē. gl. qđ ſic ra-
tio, q̄ iam videtur eſſe in mortis articulo. glo. tamen poſtea dicit
qđ hoc non eſt verū, niſi immineat naufragiū: nam eo qđ ingredi
tur mare, per hoc nō eſt in periculo mortis, alias nullus intraret.
Idem ſi intret bellū campeſtre cōtra ſaracenos, vel alias iuſtū, ⁊
manifeſtū appareat periculum mortis abſolui poterit a laico: ar.
de cōſe. diſt. iiij. ſanctū eſt baptiſma. Recitat quoſdam dicere qđ
nunquā licet laico abſoluere ab excōicatione: q̄ poteſt ei ſubue-
nire poſt mortē, cum cōſtet de cōtritione per aliqua ſigna, de ſen
tē. excō. a nobis. ſed hoc non poſſet bene conſtare in naufragio, ſi
omnes ſubmergerētur: q̄ tunc eſt periculū cōe omnium de naui.
dicit qđ prima eſt tutior, ⁊ ſecurior: q̄ ſi laicus poteſt abſoluere a
peccato, ⁊ penitentiā iniungere, nō eſt ratio diuerſa quare nō poſ
ſet abſoluere ab excōicatione. dicit tamen gl. qđ licet laicus poſ-
ſit in periculo penitentiā iniungere, tamē nō poteſt abſoluere: q̄
non hʒ claues. ⁊ hoc tene, q̄ expreſſum de penitē. diſt. i. quē peni
tet. ⁊ diſt. vi. qui vult. ¶ Ho. tenet gl. in tranſferāte: in obſeſſo di
cit ponderandū modum obſeſſionis, ⁊ qualitatē perſone, an ſcili
cet ſit bellator. Si enim locus obſeſſus non expugnatur, ſed ibi
eſt obſeſſus, ⁊ exercitus a longe. nō poterit abſoluere. ſi vero ex-
pugnatur cū machinis, eſt cōe periculū: q̄ lapis ſuper quēlibet
venire poſſet, poterit quilibet abſoluere: ſed ſi expugnatur cū bal
liſtis, vel aliqs periculoſis armis, tūc abſolui poterūt pugnatores,
alij non. alle. de ſeruis nō ordin. c. j. cum ſuis cōcor. nam ſi expe-
ctatur vulnus, forte mors dabitur cū vulnere. ⁊ fatuum eſſet di-
cere qđ poſt mortē ad medicum recurratur: ſicut dicitur in defen
ſione non expectādū primū ictum. ff. ad legē aquil. l. ſed ⁊ ſi quē-
cunqʒ. primo reſpōſo. Idē qđ gl. de ingrediente bellū campeſtre,
dū tamen ſit iuſtū. ⁊ hoc intelligit quo ad iuſte pugnātes. ſi enim
iniuſte ſe defendunt obſeſſi, nullus abſolui poterit. infra de peni.
qđ quidā. hoc verū, niſi peniteant, vt nō poſſint bellū ſecure exi-
re: q̄ tunc poſſunt abſolui, ex quo eis imminet periculū, dūmodo
tantū faciant qđ nil ſibi poſſit imputari. dicit tamen Hoſt. qđ in
omnibus his caſibus ſi abſolutus euadat, vel eius heres, ſi mor-
tuus fuerit, ad excōmunicatorē dʒ recurrere, ⁊ ei, humiliter obedi
17 re. de ſenten. excom. de cetero. ¶ †Quid de muliere pregnante.
an poſſit abſolui tanq̄ ſit in periculo. diſtinguēda eſt cōditio mu
lieris, ſi eſt corpulēta: ⁊ multos habuerit filios. ⁊ facile peperit, nō
eſt abſoluenda, niſi aliud periculū immineat: ſi aūt alias nō pepe
rit, ⁊ alias multum timeat partū, ⁊ forte debilis, poſſet abſolui:
quia tamen experiētia docet, multas abūdantes in prole in par
tu decedere, pium eſſet dicere illas abſolui poſſe: ⁊ maxime, q̄ ſi
euadant, reincidūt, niſi ſatiſfaciant ad mādatū pape. qđ dic vt de
ſentē. excō. eos. li. vi. ¶ Glo. ſuper verbo pontificē. querit an per
delegatū eius ad illam cauſam ſpecifice poſſit. glo. qđ ſic. ſ. de co,
qui mit. in poſſeſ. c. cū ſicut. nec hoc poterit legat⁹. de offi. legati.
c. ij. in fi. gl. hoc tene. ad qđ de peni. diſt. j. c. quē penitet. ⁊ diſt. vj. c.
18 qui vult. ¶ †Gl. ſuper verbo, poſſeſſor. colligit qđ intra annum
nō eſt verus poſſeſſor, ⁊ qđ nō eſt neceſſarium ſecundū decretū.
¶ Op. ff. de acqui. poſ. l. iij. §. vltimo. ſo. in pſonali eſt neceſſariū,
nō in reali. vide in materia in. c. cū cōtingat. de dolo. ⁊ in. c. quo-
19 niā frequēter. §. in alijs. ⁊. §. fi. vt lite nō cōteſta. ¶ †Quero gl. pe-
nul. vſqʒ ad qđ tēpus oblata cautione poterit poſſeſſionē recupe
rare paſſus immiſſionē. dicit gl. qđ vſqʒ ad. xl. annos ſcđm cano
nes, ſed vſqʒ ad. xxx. ſcđm leges, q̄ ſola litis cōteſtatio perpetuat
actionē. xvij. q. iij. §. poteſt. C. de annali excep. l. fi. ⁊ erit idem, ſecū
dū doc. de iure canonico: quia licet citatio perpetuet iuriſdictio-
nē, nō actio. ⁊ ſic erit mirabile qđ duret iuriſdictio, ⁊ extinguat
actio. gl. dicit bene q̄ dato qđ nō perpetuet preſcriptio canonis
in eccleſia, que eſt. xl. annorū. de preſcri. de quarta. hec gl. mihi nō
placet: q̄ interruptio nō dʒ ampliare in plus preſcriptionē, quaʒ
eſſet eius nature ex quo nō datur perpetuatio: ſʒ hic eſt annalis
interruptio: ergo nō faciat ipſam eternalē. ¶ Concludendo qđ
mihi videtur, dico qđ quādoqʒ ſtante curſu preſcriptionis anna
lis ſuperuenit priuilegiū, vel aliud faciens dormire preſcriptionē
ex aliqua cauſa: ⁊ tūc ceſſante cauſa ceſſabit priuilegiū, ⁊ incipit
curſus. de verb. ſignifi. c. dilecto. ⁊ qđ ibi nota. ⁊ ſi interueniat in-
terruptio, ⁊ tūc ſi per oblationē cautionis, ⁊ preſtationē: ⁊ q̄ cau
ſa interrūpens ſemper durat, nunq̄ preſcribetur: ſi cautionē tan-
tū offerat, nō ſuſcipitur, durabit anno tantum: ⁊ incipiet annus
20 poſt oblatā cautionem. ¶ †Querit gl. an ſecundum iura cano-
nica ille miſſus in poſſeſſionem poſſet preſcribere, ex quo habet
cōſcientiā rei aliene. ſic, ſecundum ius ciuile. ff. de nox. a. l. genera-
liter. credit gl. qđ ſi nō habeat alias cōſcientiā leſam, niſi qđ res
fuerit deducta in iudiciū, tamē habeat titulū, id eſt, authoritatē
iudicis, qđ bene preſcribit: ex quo enim cauſa deducta in iudiciū
per ipſum, petendo eam preſumitur bone fidei poſſeſſor: ⁊ preci-
pue, quia quando fuit ei tradita poſſeſſio, debuit iurare de calū-
nia. de qua materia de preſcri. quoniā nō omne. ¶ Unde vbi poſ
ſidēs agit querere rē a domino, ſciens qđ ille ſit dominus, nō im
pedit preſcriptio: quia in hoc nō eſt malefidei poſſeſſor, ſʒ ſi agit
eam querere, nō ex cauſa, vt a domino, ſed alia cauſa: tunc ſciētia
facit ipſum malefidei poſſeſſorē, ⁊ nō preſcribit, ſecundum Fran
ciſ. de za. Dic qđ nihil preſcribit, ex quo fuit facta interruptio:
poterit enim is q̄ interrūpit poſt annū petere poſſeſſionē vt hic.
Sed ſi poſſedit ſpatio ſufficiēti ad preſcriptionē, nihil refert an
fuerit preſcriptio interrupta intra annū, an nō. ex quo poſſidens
habuit bonā fidē. Uel melius dic qđ cum miſſus non fiat verus
poſſeſſor, ex quo facta fuit interruptio, ſi mille annis poſſideret,
nō currit preſcriptio. gl. ergo loquitur, cū nō fuit facta interrup-
21 tio preſcriptionis annalis. ¶ †Quero pro eadē gl. ſicut hec ob
latio interrumpit preſcriptionē poſſeſſionis, vel immiſſi ſic inter
rumpat preſcriptionē, que currit cōtra excommunicatum quod
ſi triennio duret in excōmunicatiōe, perdat cauſam. Dic qđ ſic. xj.
22 qōne. iij. c. rurſus. ⁊. c. quicunqʒ. ¶ †Gl. vltim. allegat conſimilia
⁊ in fine querit an ſufficiat ſola oblatio cautionis. Dicit qđ nō: q̄
tex. requirit quod preſtet: ⁊ vbi opus eſt facto ⁊c. de eo qui mit-
ti. in poſſeſ. c. j. Quod intellige, ſi illi volūt recipere: alias excuſaret
vt eo. ti. c. ij. poſtea tamen cauere tenetur, ſecundum Innocen. et
Uincen. ff. de vſur. debitor ſi non ſufficit offerre ad interrumpen
dum curſum vſurarum, niſi deponatur in edē ſacram. C. de vſu-
23 ris. l. acceptam. ¶ †Poſt gl. quero que ſint he publice perſone.
Ioan. and. poſt Hoſtien. quod ſacerdotes tabelliones vel alij vi-
24 cini dummodo boni viri. ¶ †No. caſuʒ, in quo priuata pſona
habetur pro publica, ⁊ caſuʒ, in quo ſacerdos ſupplet vices tabel
lionis. De quo per Iac. de are. in. l. j. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ ibi dicit qđ
ſacerdos poteſt ſtipulari circa ea que ad eū ſpectāt. ita no. in ca.
quāq̄. de vſuris. lib. vj. ⁊ idem Guil. de cug. ibi hic habes quod
25 etiā in nō ad ſe ſpectātibus, ſed ad epm ſtipulatur. ¶ †Quero
an ordinis huius peruerſio viciet. docto. qđ nō. Item ſufficit
vna perſona, coraʒ qua offeratur: nec eſt neceſſe actorem citari. ⁊
ita no. ſpe. de primo decre. §. iam nunc de effectu. ver. ⁊ no. quod
premiſſa an debeat fieri coram ordinario illius cauſe. Pet. qđ tu
tum eſt quod fiat: valet tamen ſi fiat coram alio an coram teſtib⁹
interrumpitur preſcriptio. Uidet quod ſic. xvj. qđ. iij. §. poteſt p.
hunc phi. dicit cōtra: q̄ hic ponit ſpecialē caſuʒ ⁊ ſimiliter di-
ctus. §. ſecundum Uincen. ¶ No. in gl. penulti. ibi ſola lit. conte
ſta. q. d. quod hic non eſt perpetuatio actiōis ſed interruptio pre
ſcriptionis cū cautiōis oblatio non habet vim cōte. lit. ſed ſi eſt
interruptio, nō deberet habere niſi annū: ſed nec erat prima pſcri
ptio. Puto igitur qđ ſi obtulit cautionē, ⁊ pſtitit: q̄ eā illa ſemp

durat, ⁊ habet continuam cauſam, perpetue ſodietur, donec du
rat cautio: ſi autem tantū obtulit, ⁊ nō eſt preſtita, tunc nō audia
tur demū vſque ad alium annū, ne interruptio amplíet tēpus vl
26 tra limites preſcriptionis interrupte. ¶ † Gl. ſed nūquid cōſcīē
tia rei aliene. Dic hoc nō ob. q: habere cōſcientiā rei aliene interrū
pit preſcriptionē, quādo habet cōſcientiā, rem eſſe alterius, quā
a quo habet cauſam: ſed vbi habet cōſcientiā, rē eſſe eius, a quo ha
bet cauſam vere, vel interpretatiue, tūc nō impedit preſcriptionē.

1 ☞ Reſcripto, quo papa monet ordinarium vt ſuum officium exequatur, non facit eum delegatum.
2 Appellari non licet a correctione, niſi modus excedatur.
3 Ordinarius quilibet in delictis enormibus corrigendis pōt tam contra ſeculares, quam regulares ex officio inquirere, ⁊ punire.
4 Epiſcopus poteſt facere ſtatuta in dioceſi, etiam que vires extendant ad ſeculares, dum tamen non faciat contra canones. nu. 12.
5 Appellatio vbi caſualiter a iure remouetur, reſtringitur ad friuolas appellationes.
6 Reſcripti clauſula, appellatione remota, intelligitur in caſo, vbi alias eſt a iure remota: ⁊ ſic ad iuris limites reſtringitur, non vltra. nume. 1.
7 Sententia, vel proceſſus ordinarij ex viribus poteſtatis delegate, quam non habet, non valet.
8 Corrigendi poteſtas an trahatur ad reformationem.
9 Clauſula facias prout tibi videbitur expedire limitatur ad rationes iuris, boni[que] viri arbitrium.
10 Reſcripti verba ſimpliciter prolata non interpretantur in preiudicium tertij.
13 Appellari licet a purgatione, non tamen a correctione notoria, licet ſecus in occultis. nu. 15.
14 Appellari non licet ab executore, niſi modum excedat.
16 Clerici quare appellantur quando[que] ſeculares.
17 Delegatus quando, ⁊ ex quibus verbis videatur ordinarius reſcripto pape in cauſa ſue poteſtatis ordinarie.
18 Appellari quando poſſit a correctio notoria.

1 LIcet, in corrigendo. ¶ † Per reſcriptū, quo
papa monet ordinariū, vt ſuū officiū exe
quatur, nō facit eum delegatū: ⁊ ideo ab eo ad primum
ſuperiorē poterit appellari. h. d. Primo ponit formā
2 reſcripti, quā ſecundo declarat, ibi q: tamē. ¶ † No. primo qd regu
lariter nō appellatur a correctione. qd intellige, niſi modus exce
datur. cōcor. ſunt in gl. ¶ No. ſecūdo qd mandatū epo directum
erga materiam ordinarie poteſtati ſubiectā in dubio intelligitur
antique poteſtatis excitatiuum, nō noue cōceſſiuum. ad hec. j. c.
3 graue. ¶ † No. tertio qd quilibet ordinarius in delictis enormi
mibus corrigēdis pōt tam contra ſeculares, quā contra regula
4 res ex officio inquirere, ⁊ punire. ¶ † Not. quarto epiſcopū poſſe
facere ſtatuta in dioceſi, etiā vires extēdētia ad regulares dioceſis.
5 ¶ † No. quinto qd vbi a iure caſualiter appellatio remouetur, re
ſtringitur remotio ad appellationes friuolas ⁊ abſq[ue] cā interpo
6 nenda. ¶ † No. ſexto, qd vbi papa cōmittit cauſam appellatio
ne remota in caſu, vbi alias eſt a iure remota clauſula remouere
intelligitur ad limites iuris, ⁊ nō vltra. ¶ Not. ſeptimo aliter in
telligendo qd clauſula appellatione remota, vbi agitur de dero
gatione alterius, quā pape, refertur ſolū ad ap. friuolas, ⁊ nō tol
lit appellationes ex iuſta cā interpoſitas. ca. ergo paſtoralis infra
de appel. procedit, qn in alio caſu, quā iuris, remouet appellatio,
⁊ quando remouetur appellatio ad preiudiciū pape. ⁊ ſic habes
7 duas limitationes ad illud. c. ¶ † No. octauo qd proceſſus habi
tus per ordinariū ex viribus poteſtatis delegate, quā non habet,
8 nō valet. vide Inn. de preſcrip. c. cū ex officij. ¶ † No. qd in pote
ſtate corrigēdi venit poteſtas reformādi. qd nota pro ſtatuarijs.
9 ¶ † Nota vltimo de ſignificato verborū. facias prout tibi videtur
expedire. qd intelligit de videri regulari, ⁊ honeſto: ⁊ ſic nō datur
facultas faciēdi inhoneſtū, vl cōtra iura. qd nota propter arbitros.
10 ¶ † Item no. qd a verbis pape reſcribēdo ſemper cenſetur exce
ptū tertij preiudiciū. vide. ſ. de offi. delega. ſuper eo. vnde verba
quantumcunq[ue] ſimpliciter prolata etiā quo ad partes reſtringun
tur, quatenus ad cōſequentiā preiudicij partium tertio preiudica
11 retur. ¶ † No. qd clauſula appellatione remota, nō tollit faculta
12 tē appellandi, niſi vbi tollitur expreſſe a iure. ¶ † No. qd ordina
rius facit ſtatuta in dioceſi ſua, vt ibi ſtatuens dūmō tū nō ſtatuat
cōtra canones ibi regulare. itē no. qd ſtatutū epiſcopi ligat regu
lares, dūmodo ſit honeſtū. Et no. cōtra formā regule. ¶ Not. qd
iuriſdictionis poteſtas in mādatū deducta noua nō accumulat
ſpeciē poteſtatis, ſed antiquā excitat. ¶ No. qd clauſula appella
tione remota in mādato prelatis ordinarie excitatiuo facultatem
tollit appellandi ſolū in caſibus a iure prohibitis. ¶ No. qd proceſ
ſus habitus coram ordinario vt delegato poteſtate delegata nō

aſſiſtente, non valet de quo de preſcri. cū ex officij. ¶ Not. de ſi
gnificato huius verbi videt, qd in poteſtate faciendi prout ſibi vi
detur, nō datur facultas inhoneſta faciendi, vel contra iura. qd nota
13 propter arbitros. ¶ † Ad gl. gl. in princi. allegat cōcor. in verbo,
nec obſt. opp. de. c. cū inter nos. de purga. ca. Solu. a purgatione
14 appellatur, nō a correctione, vt ibi. ¶ † Opp. de. §. ab executore.
ij. q. vi. facit. c. ſuper queſtionū. ſ. de offi. dele. ſolu. nō appellatur,
niſi modū excedat, vt in cōtrario. vel dic qd ibi loquitur in occul
tis, in quibus appellatur, vt ibi: nam in notorijs nō inducit pur
15 gatio: vt. e. tit. c. preiul. in fine. ¶ † Oppo. ſecundo qd appellatur
a correctione, vt in ſi. Sol. in occultis appellat, vt ibi no. in noto
16 rijs, vt hic. ¶ † Quare dicūtur clerici ſeculares. glo. q: ad inſtar
ſecularium: ⁊ ideo pro libito diſponunt. de teſta. per totū. ¶ Glo.
querit tertio quare nō debuit preiudicare. dicit, ne inde oriantur
iniurie, ⁊c. ¶ Item q: in dubio non videtur alius velle preiudica
re. de vſu palij. c. ex tuarū. ⁊ recurrendū ad intentionē ſcribentis.
17 alleg. iura ¶ † Quid ſi cognoſceret tanquā delegatus. dicit gloſ.
quarta qd tunc ad papā appellaretur, ſed qualiter ſciet an ſit de
legatus, vel nō: dicūt doc. qd ſi in literis dicatur, authoritate no
ſtra. de preſcriptio. ca. cū aliquibus. in. vi. vel ſi dicatur, cōmitti
mus, vel delegamus, vel quid ſimile, vel aliud opponat vltra iu
ris formā in mandato, vt ſi in literis de ſimplici iuſtitia ſcribat
appel. remo. caue, q: hoc exemplū videtur facere cōtra iſtum tex.
vbi alias de iure remota nō eſt. cōtra nō, de offic. dele. ſuper que
ſtionū. §. porro. ¶ Per hoc Inn. limitat qd ſi papa mādat ali
cui vt audiat cauſas ſue dioceſis, qd per hoc nō eſt delegatus, ma
xime q: delegatio generalis nō valet. de reſcriptis. ad hec. hec fa
ciūt ad qōnē facti. Quidā ſupplicauit domino paduano vt cām
quandā appellationis ab vno delegato ipſius domini cōmitte
ret poteſtati, vel eius vicario: dominus ſcripſit, fiat iuſtitia: oppone
bat qd verba iſta nō inducebāt delegationē, ſed importabāt exci
tationē officij. reſpondit per hunc text. ⁊ erat cauſa, de qua ſolus
dominus poterat cognoſcere neceſſario illa verba inducebāt de
legationē, vt actus teneret. qd eſt verū, vt patet ex predictis ⁊ p
c. cū quidā. Secus ſi inter aliquos ſingulariter de ſua dioceſi
mādet cauſe cognitionē: q: tunc delegatus preſumitur. vt. de preſcr.
cū ex officij. ⁊ ibi habetur, ſi quis procedat vtraq[ue] poteſtate, ſcili
cet ordinaria, ⁊ delegata, vl quid. ſi nō apparet qua an valeat pro
ceſſus. ⁊ dicit expreſſum de re iudi. cū I. ⁊ A. j. capi. primo. ⁊ de
18 accuſa. cū oporteat. ¶ † Quero qn poterit appellari a correctio
ne. dicit gl. puta procedere volebat ſuper quo nō proceſſerat infa
mia, vel accuſatio. de accu. cū oporteat. de hoc dic vt de accuſa. c.
qualiter. vel admittit teſtes cōſpiratores. de re iudi. c. cū I. ⁊ A.
vel ſi nō citat illū, cōtra quē inquiritur, vel in aliquo excedit for
mā inquiſitionis. de ap. de priore. ¶ Gl. mādati que debuit pri
mo recitari, querit de ratione quare ab eo appellet ad archiepiſco
pū. gl. dicit qd nō poteſt procedere vt delegatus, cū mandatum
ſibi iuriſdictionē nō daret: ſz in antiqua inſtrueret. alle. ſimile. j. c.
graue. ¶ Poſt gl. vl. quid in executione, ⁊ inquiſitiōe, an proce
datur appel. re. Poſt dicit qd idē, niſi modū excedat, vel niſi fiat
ex odio. ex iiij. q. iiij. ita plane. vel niſi corrigēs eodē peccato ma
iori, vel equali eque, vel plus notorio laboret. iij. q. iiij. iudicet.

1 ☞ Prelati ſubditos corrigunt, ⁊ reformant appellatione vel cōſuetudine non obſtante.
2 Circa correctionem ſubditorum attendere debent prelati, ⁊ preſides.
3 Prelati culpa preſumitur ſubditus malos.
4 Ad negligentiam ſuperioris prelati probandam ſufficit qd probetur malitia ſubiectorum, ⁊ eius mala operatio.
5 Reformandi poteſtas non trahitur ad correctionem.
6 Iudicium quando videatur libere exerceri.
7 Libere quod quis in cauſa, vel alio actu procedat, regulatur ad limites iuris.
8 Appellari non licet ab ordinario prout exequitur, niſi modum excedat.
9 Capituli appellatione non comprehenduntur clerici, vel ecōtra.
10 Iuriſdictio queritur per conſuetudinem, ⁊ inferior epiſcopo illā ſibi acquirit etiam in eccleſia cathedrali.
11 Corrigens in correctione debet habere Deum pre oculis.
12 Conſuetudine vniuerſali remota, non tollitur conſuetudo particularis, per quam priuato ius eſt queſitum, vel ad reuocationem conſuetudinis in agendo non tollitur, conſuetudo, per quam detrahitur poteſtati.
13 Exceptione omni remota nō vr ſublata exceptio derogās ptāti.
14 Sanguis ſumitur pro anima iure canonico.
15 Capituli poteſtas deuoluitur ad epiſcopum lapſo termino monitionis, vel alia negligentia.
16 Conſuetudo non impedit correctionem ſimpliciter, bene tamen poteſt operari vt per alium fiat.

Conſuetudo

17 Conſuetudo non dat capitulo, vel alteri iuriſdictionem in his, in
quibus capitulum, vel alter non eſt ſuſceptibile.
18 Correctio canonicorũ an ſpectat ad epiſcopum, vel capitulum.
19 Iuriſdictio vbi eſt de conſuetudine penes capitulum, qualiter pe
nes ſingulos conſiſtat.
20 Iuriſdictõis, vel poteſtatis deuolutio qualiter fiat de epiſcopo
ad capitulum, ⁊ econuerſo. nu. 10.
21 Conſuetudine preterita ſublata, non cenſetur ſublata futura.
22 Correctionẽ capitulũ tenetur facere ad commonitionẽ epiſcopi.
23 Terminum prefixum iam a iure, nullus prefigere debet.
24 Correctionem non impedit aliqua conſuetudo.
25 Appellari nõ licet a correctione, niſi corrector modum excedat.
26 Correctio quandoq; ſpectat ad capitulum, vel decanũ, ſeu aliũ
capituli prelatum, vbi conſuetudo hoc permittit.
27 Epiſcopus eſt de iure ſolus ordinarius in ſuo epiſcopatu.
28 Degradatio nõ tollit̃ epiſcopo per capitulũ, etiã de cõſuetudine.
29 Iuriſdictiõe queſita capitulo, an quilibet canonic⁹ dicat̃ iudex.
30 Epiſcopus ex quo eſt caput capituli, quomodo poteſt ad eũ de-
uolui iuriſdictio capituli per negligentiam. nu. 33.
31 Negligentia priuat quẽ natura illius ptãtis, in qua eſt negligens.
32 Iudex eſſe non põt quis in cauſa: in qua fuit aduocatus. nu. 34.
35 Negligentium poteſtatem an poſſit ſupplere minor pars, vbi ad
plures de capitulo ſpectat.

1 Irrefragabili. ¶ † Prelati ſubditos corrigunt, ⁊ reformant
appellatione, vel conſuetudine non obſtãte. Si tñ ca
pitulum canonicorũ exceſſus corrigere cõſueuit, niſi
hoc faciat intra terminũ ab epõ prefixũ, epiſcopus corriget. hoc
dicit vſq; ad. §. ceterũ. ſunt quatuor partes. ſecunda ibi: exceſſus.
2 tertia ibi: ceterũ quarta ibi: prouideat. ¶ † No. primo prelatos, ⁊
3 pſidẽtes intendere debere circa ſubiectorũ correctionem. ¶ † No.
ſecundo qd̃ prelati culpa preſumitur ſubditus malus, ⁊ ſanguis
4 ſubditi exigitur de manu ſuperioris: † ⁊ facit qd̃ ad probandam
negligẽtiam ſuperioris ſufficit qd̃ probetur malitia ſubiectorũ,
5 ſeu eius mala operatio. ¶ † Nota tertio qd̃ aliud eſt corrigere, ⁊
aliud reformare. ⁊ facit qd̃ ſi cõmittatur reformatio ſtatuti, non
videatur cõmiſſa correctio. facit qd̃ ſi eſt permiſſa notario refor-
matio inſtrumenti, qd̃ inſtrumentũ non poſſit corrigere. ⁊ ſi teſti
permiſſa eſt reformatio dicti, qd̃ nõ poſſit dictum corrigere. vide
de teſti. c. cum clamor. facit qd̃ lʒ permiſſa ſit a iure libelli refor-
6 matio, nõ ſit cõceſſa totalis correctio. ¶ † No. quarto qd̃ iudiciũ
tũc libere dicit̃ exerceri, qñ exercetur appellatione remota, vel cõ
ſuetudine nõ obſtante. facit qd̃ ſi cõmittatur cauſa libere expediẽ
da. ⁊ terminãda videatur cõmiſſa, vt poſſit ipſam terminare, nõ
7 obſtante conſuetudine obuiãte. ¶ † No. quinto qd̃ in poteſtate
libere procedendi conceſſum non videtur vt forma in proceden-
do a iure inducta tollatur qd̃ ſi cõpromittatur in arbitros, vt li-
bere poſſint procedere per hoc nõ eſt data poteſtas vt procedãt
iuris ordine non obſeruato. Item ſi eſt datus delegatus cũ hac
clauſula, vt libere procedere valeat, ad cauſaʒ terminare, per hoc
non videatur poteſtas data procedendi iuris ordine non ſerua-
to. ſi data eſt poteſtas libere ſtatuendi, per hoc non videtur data
poteſtas ſtatuendi cõtra ius, vel iuris ordine pretermiſſo. ſi data
eſt poteſtas libere eligendi. nõ videatur data poteſtas vt eligant
contra formã capituli, q: propter. ſiue a iure, ſiue a ſuperiore de-
8 tur. ¶ † No. ſexto quod ſicut ab executore pene inordinario pur
exequitur non appellatur, niſi modum excedat in exequendo, ⁊
ſicut a mero executore non appellatur, vt in cap. ſup queſtionũ.
§. 1. ĩ. de offi. delegati. ſic ab iſto ordinario non appellatur prout
9 exequitur. ¶ † No. primo in. §. exceſſus. quod aliud eſt capitulũ,
aliud clerici cathedrales eccleſie: q: appellatione capituli non cõ
prehenduntur clerici, vel econtra. facit qd̃ ſi imponatur collecta
clericis cathedralis eccleſie, nõ includit̃ capitulũ. ſed gl. ſentit cõ
10 tra. ¶ † No. ſecundo qd̃ de cõſuetudine queritur iuriſdictio. Idẽ
ĩ. c. duo. ⁊. c. paſtoralis. ¶ No. tertio qd̃ inferior epiſcopo poteſt
pſcribere iuriſdictionẽ, etiã in ſua eccłia cathedrali. ¶ No. quar-
to qd̃ de queſtione ſubditorũ ſubditis epiſcopis ſe nõ intromit-
tit epiſcopus, vbi hoc diſponit conſuetudo, alias ſecus, vt vidiſti
ĩ. c. paſtoralis. in principio. ¶ Nota quinto qd̃ inferioris iuriſ-
dictio ſuppletur per ſuperiorẽ, ⁊ cõuincitur negligentia termini
11 ſtatutione. ¶ † Nota ſexto quod corrigẽs in correctione dʒ deũ
12 habere pre oculis. ¶ † No. ſeptimo qd̃ ad remotionẽ vniuerſalis
conſuetudinis non tollitur conſuetudo, per quã priuatis ius eſt
queſitũ facit qd̃ ſi ſcribatur non obſtante conſuetudine, qd̃ per
hoc tollatur conſuetudo vtilitatem concernens publicã, non cõ-
ſuetudo alteri dans priuilegiũ, ex quo per eam ius eſt queſitũ. ⁊
facit qd̃ vbi reſcribitur contra ius priuatum, non ſufficiant clau
ſule generales. facit. c. ſi propter tua debita. de reſcriptis. lib. vi. vi
de Io. and. de exceſſi. prelato. cap. vno. lib. vi. ¶ Nota quod ad
reuocationem conſuetudinis in agendo non tollitur conſuetu-
13 do, per quã detrahitur poteſtati: † ſic remota omni exceptione,
non videtur remota exceptio derogans poteſtati. in clemen. i. de
14 ſequeſtrat. poſſeſſ. ⁊ fructuũ. ¶ † Ad declarationẽ text. quid eſt
dicere, ne ſanguis ⁊c. dicit Io. an. expone, id eſt, anima, que ha-
bet ſedem in ſanguine: q: non poteſt habitare in ſicco. xxxij. q. ij.
Moyſes. vel ſanguis, id eſt, peccatũ: nã nihil prodeſt homini nõ
viuere proprio, qui puniendus eſt alieno peccato. lxxvi. diſtin. fa
15 cientis. in fine. ¶ † Quero quando poterit ſupplere. dic ex tunc,
id eſt, lapſo termino. ⁊ ſic non eſt locus preuentioni, iuxta no. ſu-
pra capi paſtoralis. dicit Ioan. and. quod ſi capitulum ante ter-
minum lapſum diceret ſe nõ velle corrigere, epiſcopus ſuppleret
ante terminum ſtatutum. de locato. potuit. de appel. ab eo. libro
vi. de ſenten. excom venerabilibus. §. ſecus. libro. vi. ⁊ colligit qd̃
negligentia, ⁊ monitione deuoluitur poteſtas capituli iuriſdi-
ctionalis ad epiſcopum: ſed deuoluitur ſine nominatione pote-
ſtas conferendi: quia terminus a iure eſt ſtatutus. de cõceſſio. pre
16 ben. ca. ij. ¶ † Opp. in eo, quod dicit qd̃ conſuetudo non poteſt
impedire correctionẽ de. §. exceſſus. ⁊. §. ſequenti. Sol. ſimpliciter
impedire nequit, vt hic: ſed bene poteſt operari, ne fiat per aliũ,
17 ⁊ per eũ, per quẽ nõ fieri ſolebat. ¶ † Op. in. §. exceſſus. quod ad
capitulum non poſſit ſpectare correctio exceſſuum: quia quan-
doq; propter exceſſus ſit degradatio. de iudiciis. c. cum nõ ab ho
mine. quã facere non poterit. etiam ſi ſit epiſcopus nondum con
ſecratus. de electio. tranſmiſſam. Sol. intellige quod conſuetudo
dare poteſt iuriſdictionem in his. in quibus capitulum eſt ſuſce-
18 ptibile. ¶ † In. §. exceſſus gloſſ. vel per decanum. attingit tria.
¶ Primo, ad quos ſpectat correctio canonicorum in eccleſia.
19 ¶ † Secundo, qualiter iuriſdictio, vbi eſt penes capitulum de cõ
20 ſuetudine penes ſingulos cõſiſtat. ¶ † Tertio, tractat qualiter
fiat deuolutio poteſtatis de epiſcopo in capitulũ, vel econuerſo.
¶ Circa hoc vltimum recitat gl. que inepte cõpoſita eſt cõcluſio
eſt hec: quãdoq; in poteſtate corrigendi, vel eligẽdi attendimus
ius cõmune, quandoq; ius ſpeciale: ſi attenditur ius cõmune. de
iure principaliter poteſtas ſpectat ad epiſcopum de cõſenſu capi
tuli: ⁊ ideo cũ tunc epiſcopus ibi ſit tanquã caput, deuoluitur po
teſtas ad archiepiſcopũ. ix. q. iij. cum ſcimus. Quandoq; ius cõ
mune non ſeruatur: ⁊ attendenda eſt conſuetudo, ſi ſolum capi-
tulum habet poteſtatẽ, ⁊ epiſcopus non intereſt, nec tanquã epi-
ſcopus, nec tanquam canonicus, vel cõſultor: ⁊ tunc de epiſcopo
ad capitulũ deuoluitur poteſtas, vt hic. Si econuerſo eſt qd̃ po-
teſtas ſpectat ad epiſcopum tantum in actibus electionũ deuol-
uitur poteſtas ad capitulum ex negligentia. de elec. cum in cun-
ctis. ad finem. in actibus correctionum non: quia ex quo hec po-
teſtas eſt infixa in epiſcopum, propter negligentiã in tam arduo
ſupplet ſolus archiepiſcopus: vt in dicto. c. cũ ſcimus. ¶ Quan
doq; in capitulo adeſt epiſcopus tãquã caput de conſuetudine,
vel vt eſt de iure: ⁊ procedunt ſupradicta. ¶ Quandoq; adeſt tã
21 quã canonicus: ⁊ tunc epiſcopus ſupplet ⁊c. ¶ † Opp. ſecũdo ꝙ
cõſuetudo permittit preteritã, ibi: hactenus cõſuetudinẽ habue-
runt: ⁊ ſic nõ futurã, cõtra. c. cũ contingat, ⁊ qd̃ ibi no. de fo. cõpe.
Itẽ videtur diſpoſitio hec nimis reſtricta quo ad ſecundũ. nam
etiã capitulũ nõ cathedralis eccleſie ex iure ſpeciali habere poteſt
iuriſdictionẽ. de fo. compe. c. cũ contingat. So. Quo ad primum
dic ꝙ conſuetudo inducta poſt hoc capitulũ valeret: vt dicto. c.
cũ cõtingat. nec intendit excludere dictã conſuetudinẽ futuram.
Quo ad ſecũdum ſtat contrario, quod idem de capitulo eccleſie
22 nõ cathedralis. ¶ † Opp. tertio, in eodẽ dicit correctionẽ facien
dã per capitulũ ad cõmonitionẽ epiſcopi: nã ex quo habet iuriſ-
dictionẽ, etiam ſine commonitione poterit eam exercere. Sol. ſta
cõtrario, nec ſit ad hoc commonitio, ſed ad deuolutionẽ facien-
23 dã, ſi non correxerunt, ⁊ fuerint negligentes. ¶ † Oppo. ad idem
ꝙ non expediat terminum prefigere, cũ ſit prefixus a iure. de cõ-
ceſ. preben. c. ij. Solu. Dic ꝙ contrariũ loquitur in collatione de-
uoluẽda, in qua eſt terminus a iure prefixus: vnde nulla requirit̃
monitio. Iſte autẽ textus loquitur in iuriſdictione deuoluenda.
in qua non eſt terminus prefixus, ideo requiritur monitio, ſecũ-
24 dũ Pe. ⁊ Abbatẽ. ¶ † Ad gl. quero quid intendat textus dum
dicit ꝙ nulla cõſuetudo impedit correctionẽ. Dicit. n. gl. ꝙ vult
ꝙ cõtra correctionẽ nulla preſcriptio, vel conſuetudo poſſit ope-
rari: vt de preſcri. c. cũ ex officij. ſicut nec operatur cõtra obedien-
tiam. de preſcrip. c. cũ nõ liceat. Dicit tñ gl. ꝙ per hoc nõ tolleret̃
iuriſdictio ſpecifice queſita, ſicut nec hoc capitulo: vnde in ſindi
cũ archidiaconi nõ poterit iuriſdictionẽ exercere, niſi cõ negligẽ
te. de excel. pla. c. ij. Hoc verũ, vbi habet̃ cõſuetudo vt epõ exclu-
dat̃. Et ſic dʒ intelligi. §. exceſſus. alias loc⁹ eſt preuctioni. Ad hoc
25 no. ĩ. c. paſtoralis. in prin. ¶ † Gl. iij. q̃rit de rõe quare nõ appel-
lat̃. Dicit ꝙ a correctiõe nõ appellat̃. de ap. c. reprehẽſibilis. l ſi. ⁊. c.
26 cũ ſpãli. niſi modũ excedat vt hic. ¶ † Gl. iiij. querit an nõ ſoluʒ
capłm poterit punire, ſʒ etiã decan⁹, vel alr⁹ capłi prelat⁹. Dicit
27 gl. ꝙ ſic. ſi hoc hẽat ꝯſuetudo. de ap. dilect⁹. ¶ † Opp. cũ gł. in v.

de iure cōi q̄ð cognoſcat ſol⁹ ep̄s de crimine q̄ ſol⁹ eſt ordinari⁹. xi.q.i.c. de perſona. Sol. Cōtrarium p̄cedit de iure. hic de cōſuetudine, vt dicit hic, cōſueuerunt. hoc dicit Hoſt. verū, quando agitur de correctione plana ⁊ ſimplici ⁊ nō de grauibus criminibus. ff. de pœno. c. reſpiciēdū. §. furta domeſtica. C. de his qui ad ec
28 cle. confu. l. fi. † Si enim ageret ad degradādū, cōſuetudo hāc poteſtatē talibus dare nō poſſet, ſic intelligit no. de fo. cōpe. cū con
29 tingat. ¶ † Gl. in verbo, ſed nūquid. querit, an quilibet canonic⁹ eccleſie erit iudex canonici illius, cōtra quē inquiritur. Videtur q̄ nō: q̄ cū quilibet eorū ſit ei par. vel forte minor ipſo, dicit gloſſ. q̄ quilibet nō erit iudex, ſed cōiudex, ſicut in pluribus delegatis. de offi. dele. c. vno delegatorū. ſicut ⁊ in elec. de elect. q̄ propter. Dic q̄ etiā eſt cōiudex: quia vt ſingularis eſt a capitulo, ⁊ ptās reſidens in capitulo vt capitulo, nō eſt in ſingularibus vt ſingularibus. vt xv̄.q.ii. qui manumittūtur ſed ſi plures iudices habēt ptātem, vt plures tñ indiuiduū hūt exercitiū, vt ſunt nota. in c. prudentiā. de offi. dele. ⁊ hoc tenet hic Anno. vnde dicit q̄ in eis bñ cōgruūt verba ſonātia factū, vt iſti cōiudicant, vel coeligunt: ſed nō in iure, vt illi ſunt cōiudices, vel coelectores: ſicut electio eſt penes capitulum, ⁊ nō ſingulos. et tñ ſinguli coeligunt: debet ergo tantū capitulū cognoſcere. Dicit tñ Hoſt. q̄ cōſiliū eſt quod capitulū vni cōmittat propter impoſſibilitatē cōcordie, q̄ inter plures cadere nō pōt: vel cōmittat pluribus cū clauſulis alleg. l.
30 ii. §. deinde. ff. de origi. iur. ¶ † Eadē glo. in ver. ſed quō. op. q̄ de capitulo ad epiſcopū nō deuoluatur ptās puniendi delictū, cuius cōtrariū hic dicitur: nā idē ſui ipſius negligētiā corrigere non pōt ſed epiſcopus eſt de capitulo tanq̄ caput. de his, que fi. a prela. c. nouit. cum ſi. igitur nō poteſt cognoſcere. Scđo ſic, ſi eſt tanq̄ caput in capitulo, ſi omnes ſunt negligentes, ergo non ad ipſum, ſed ad metropolitanum. debet deuolui poteſtas. ſi nō oēs ſunt negligentes, ergo apud illos deuoluit poteſtas, qui nō ſunt negligentes, ſicut in paucis remaneret poteſtas. de elec. bone. de poſtu. prelato. gratum. ¶ Tertio, epiſcopus ſolus nō cognoſcit de cauſa principali criminali xv̄.q.vij. c. ep̄s nullus cum ſi. ſed ſi dicatur ad eum deuolui poteſtas ipſe ſolus cognoſcet igitur. Et eadē dicit gl. eſt queſtio de iure eligendi, qualiter deuoluatur a capitulo ad epiſcopum. ſunt opi. Jo. reſpondet q̄ð ſi ep̄us eſt de capitulo, eo negligente deuoluitur ad metropolitanū: ſi epiſcopus nō eſt de capitulo, deuoluitur ad epiſcopum: vt hic intelligendo q̄ð ep̄s de cōſuetudine non intereſt tanq̄ caput. alle. infra de cōceſſio. prebēd. poſtulaſti. Sed propter delictum. funditus tu dic eādem diſtinctionē adhibēdam in correctione ſubditorū, que ſupra fuit data in collatione beneficiorū, an interſit tanquā caput, tanq̄ canonicus, ibi reſpectu illius non perditur ius commune.
31 ¶ † No. gl. q̄ð negligentia priuat quē natura illius poteſtatis, in
32 qua eſt negligēs. † Nec ob. ei q̄ð dictū eſt ſupra, q̄ð vbi tanq̄ canonicus intereſt. ſuppleat negligētiā in cognitione cauſarū. l. pretor. ff. de iuriſdi. omniū iudi. vbi qui fuit aduocatus in vna cauſa, nō poteſt eſſe iudex in eadē: tñ venit vt diuerſos, q̄ ibi aduocatus ſuā voluntatē iam propalauerat, vel ex pandita fuerant ſecreta cauſe quod hic ceſſat, cū ſuppoſita negligentia nihil de cauſa intellegit, nec ei pandita ſunt ſecreta cauſe. vide gl. infra de te
33 ſti. dilecto. in. iiij. gl. ita dixit tēpore lec. ¶ † Gl. in verbo, ⁊ ego. reprobat Joan. in eo quod ſentire videtur quod epiſcopus de iure quandoq̄ poſſit intereſſe capitulo tanquā capitulū, quandoq̄ non: nec hoc dixit Joannes, concludens q̄ð de iure in poteſtate corrigendi epiſcopus tanquā caput corrigit vocato capitulo tanquam membro in poteſtate eligendi ambo habent poteſtatē, niſi aliud detur de conſuetudine. de electi. cap. cū eccleſia vulterana, ⁊ ibi materia: niſi conſuetudo ſit in contrariū. propter q̄ð cōcludit in poteſtate eligendi ſi habetur reſpectus ad ius, cum de iure cōi ambo eligant archiep̄s ſupplebit. Si habeatur reſpectus ad cōſuetudinem, tunc ſi epiſcopus intereſt nō vt epiſcopus, ſed vt canonicus, vt faciunt conſuetudines quādoq̄, tunc ep̄s ſupplebit negligentiam hoc verum, niſi dolo epiſcopus procuret negligentiā, vt ad eum poteſtas deuoluatur: vt dicto. c. poſtulaſti. ſecūdū Jnn. nec excuſat epiſcopum. ſi interfuit electioni, ⁊ fecit quicquid potuit vt fieret, ⁊ nō potuit obtinere: q̄ ipſe ſolus potuit capitulum conuocare, ⁊ ſaltem inſtante tempore eligere, per not. in cap. bone. ii. de electio. ⁊ c. a. cū nobis. ⁊ in. c. eccleſia noſtra. ⁊ cap. cum in veteri. ¶ Nec obſt. quod ipſe interſit, q̄ intereſt vt alius, ⁊ ſupplet vt alius: ⁊ hoc quo ad collationem beneficiorum. Circa correctionem ſubditorum dicit q̄ de iure communi epiſcopus corrigit de cōſilio capituli ⁊ tunc ſupplet archiepiſcopus. ad hec vide no. in. c. quia diuerſitatem. de conceſ. preben. ⁊ in. c. cū in cūctis. ad ſi. ii. de electio. ⁊ ii. c. cū eccleſia vulterana. eo. titu. ⁊ in. c. j. de ſupplen. neglig prela. lib. vi. q̄ de iure principaliter correctio ſpectat ad epiſcopum. licet ipſi aſſiſtent vt conſiliarij. de cōſuetudine: ſi ſpectat correctio ad capitulum tantū, ſupplet epiſcopus, vt hic: tamen corrigit de cōſilio capituli: quia licet perdant poteſtatem corrigendi, nō tamen perdūt poteſtatem intereſſendi, quā habent de iure cōmuni: ſicut ſi perdatur poteſtas eligendi actiue non perditur paſſiue: immo dicit plus Jnn, quod hoc caſu nō deuoluitur poteſtas. ſed impedimentum conſuetudinis reiicitur: quia iſtā poteſtatē habet epiſcopus ſuo iure. xi.q.i. de perſona. ſz ratione conſuetudinis ipſius exercitium impeditur ſimpliciter. ii. c. quanto. ⁊ propter hoc aſſiſtunt clerici. ſi ad epiſcopum, et capitulum, ſi in capitulo eſt, vt epiſcopus, nō ſupplet: ſi vt canonicus, ſupplet. ſic adde ad gloſ. Ratio. q̄ vltimo caſu alia fingitur perſona, ⁊ primo nō perpenditur an vt epiſcopus interſit ex priuilegio, vel ſi eius vox in aliquo ſit maioris authoritatis aliorū. Aduerte tñ ad iſtā gl. q̄ð licet quis perdat ius principaliter agēdi propter negligētiam, per hoc nō perdit ius aſſiſtendi. facit iſta gl. q̄ð lata ſententia cōtra duos, quib⁹ pariter preiudicet, ſi vnus appellat intra. x. dies, licet alter nō appellet, ⁊ ſic excludatur tempore, nihilo minus poſſit aſſiſtere, ⁊ teſtes p̄ducere. de quo. ff. de app. ſi quis ſe paratū. de elec. vt circa. lib. vi. Facit q̄ð licet vir repellatur ab excuſando intra tēpus ſtatutum, q̄ð licet excludatur tēpore, nihilo minus accuſandi poſt tempus poſſit aſſiſtere. ff. de adulterijs l. ſi maritus. §. ſi negauerit. ¶ Nota ſecundo gl. q̄ð nō ſolū aſſiſtit capitulum epiſcopo in his, que agit ſua naturali, ⁊ ordinaria poteſtate, ſed etiā in his, que agit poteſtate deuoluta, q̄ ſi reuertitur ad naturā propriam. Item habes practicā, quādo eſt queſtio inter epiſcopū, ⁊ capitulū in criminali, quādo eſt ciuilis. vide practicam in gl. ii. j. de appel. c. ſignificante. ¶ Opp. contra dictam gl. q̄ð vbi negligente capitulo, ⁊ ibidem epiſcopo interſſente tanq̄ canonico, ſi ad epiſcopum appelletur, ipſe non poſſit de cauſa cognoſcere, quaſi ſit ſuſpectus, ⁊ ſic cauſam alij debeat delegare: vt patet in. l. pretor. ff. de iuriſ. om. iudi. vbi aſſumptus in aduocatū, vel conſultorē, poſtea factus iudex, debet cauſam delegare: cuius contrarium dicit gl ergo ⁊c. Sol. ibi ad iudicem eundem in veritate diuerſum fictione deuoluitur poteſtas agēdi, in qua alias iudex, vel conſultor: vt alius fuit, ſi ſuā voluntatem propalauit, infamis eſt iterato cognoſcere vt iudex, arg. ibi: ſi ſuā volūtatē nō propalauit, vt q̄ negligens fuit, ⁊ tūc poterit cognoſcere iterato, nō obſtāte q̄ alias vt alius poteſtatē habuit, vt hic.
34 ¶ † No. iſtam limitationem ad dictā. l. pretor. q̄ habet locū quādo aduocatus voluntatē propalauit: per hoc dico q̄ð ſi aduocatus fuit cōſultus in cauſa, ⁊ antequā reſponderit, ſuſcepit cām, videt q̄ð ipſe poſſit eſſe cōſultor. ¶ Credo cōtrariū, ⁊ dico q̄ð etiā ſi ſuam voluntatē nō propalauit, ex quo cauſam cognouit, ⁊ ſecreta ipſius cōſiliū petentis, q̄ð pt. hoc repellitur a iudicādo ſic intelligendo. l. pretor. ⁊ ſic voluit contrarium Jnnocen. quia loquitur quādo omnino fuit negligēs, nec aliud cognouit, vel p̄pala
35 uit, pro quo vide gl. j. de teſti. dilecto. in gl. iiij. ¶ † Quero an ſit verū q̄ vbi ad plures ſpectat ptās, minor pars poſſit ſupplere poteſtatē negligentiū, vt dixit gl. dicit Jnn. hoc verū, vbi ptās ſpectat ad plures vt capitulū: quia tūc ptās capitularis ad eos deuoluitur: ſecus ſi ad plures licet indiuidue: q̄ illi nō poſſunt negligētiā cōuincere, cū ſemper ſint pares, nec habeāt aliquā clauſulā: vt in. c. cauſam. de offi. delega. ⁊ c. vno delegatorum. Antonius.

1 Canonici ſi ceſſant a diuinis ſine manifeſta ⁊ rationabili cauſa, in contemptum epiſcopi, metropolitanus de hoc vice pape cognoſcet tanquam delegatus. nu. 15.
2 Canonici in eccleſia cathedrali poſſunt cū cauſa, ⁊ ſine conſenſu epiſcopi ceſſare a diuinis iure ſpeciali. nu. 13.
3 Ceſſatio a diuinis in eccleſia cathedrali legitime, ſeu illegitime inducta, non tollit epiſcopo facultatem celebrandi.
4 Delegatus quis etiam cenſetur, quando ius hoc exprimit, licet habeat a iure poteſtatem.
5 Pene metus homines dirigit ad bonam operationem.
6 Juriſdictio vbi per viam iuris defert alicui, dicitur ordinarius iudex, niſi ſpecifice exprimatur quod ſit delegatus.
7 Cauſa per quam canonici poſſunt ceſſare a diuinis, an ſufficiat q̄ ſit manifeſta.
8 Celebrans durante ſuſpitione a diuinis facta per canonicos an ſit irregularis.
9 Interdicere poteſt eccleſiam decanus cum capitulo pro offenſa notoria, ſi hoc permittat conſuetudo. nu. 12.
10 Epiſcopus poteſt celebrare cum capellanis ſuis domeſticis in eccleſia facta ſuſpenſione per canonicos.
11 Irregularis eſſe nō cenſetur canonicus, qui durante ſuſpenſione a diuinis facta per canonicos, ⁊ cui non conſenſit, celebrauit in eccleſia per ſe, ſed cum epiſcopo.
12 Canonici non poſſunt ſuſpendere ſine epiſcopo eccleſiam a diuinis iure communi.
14 Imperium nullum habet in ſe ipſum, nec ſe poteſt ligare.
Canonici p̄ ſuſpēſionē a diuinis, an videanť ſe ipſos interdicere.
15 Metropolitanus cognoſcendo vice pape de cauſa ſuſpenſionis a diuinis facte per canonicos, hoc facit tanq̄ delegatus a iure.

16 Correctio clericorum non ſpectat ad epiſcopum ratione iniurie ſibi illate.
17 Epiſcopus non cognoſcit de cauſa decimali ſibi debita.
18 Pupillus poteſt ſtare in iudicio ſine cõſenſu, vel authoritate tutoris, quando agit contra tutorem.
19 Cauſa ciuilis inter epiſcopum, ⁊ ſibi ſubditum, debet per arbitros tractari.
20 Cauſa criminalis inter epiſcopum, ⁊ ſibi ſubditum ratione iniurie illate, eſt trahenda coram metropolitano.
21 Arbitri neceſſarij nõ habent maiorẽ poteſtatem, quã volũtarij.
22 Iudex recuſatus poteſt partem compellere ad cõueniendum de arbitris.

1 **Ceterum.** ¶ †Si canonici ſine manifeſta, ⁊ rationabili cauſa maxime in cõtemptũ epi, ceſſant a diuinis epis ceſſationem nõ ſeruabit, ⁊ metropolitanus
2 de hoc vice pape cognoſcet. h. d. vſq; ad. §. prouideat. ¶ †No. qđ canonici in eccleſia cathedrali ſine epi cõſenſu ex cauſa poſſunt indicere ceſſationẽ a diuinis. qđ intellige, ſi hoc habeat cõſuetudo. ad hoc de off. ordi. c. quũs. lib. vj. ⁊ eo. ti. c. ſi canonici. ¶ No. ſcđo qđ ſine manifeſta, ⁊ rationabili cauſa, non poſſunt indicere ceſſationẽ: ⁊ ſic requiritur manifeſta, ⁊ rationabilis: vñ vnũ ſine alio nõ ſufficit. qđ placet doc. qui ad hoc allegant. c. cõquerente.
3 ſ. de cẽſ. cũ apoſtolus. ¶ †No. tertio qđ ceſſatio a diuinis in eccleſia cathedrali illegitime inducta nõ tollit facultatẽ celebrandi epo. intellexit tñ Ho. etiã de legitime inducta. ¶ No. quarto caſum, in quo archiepus cognoſcit de ſubiectis epo, ſed cognoſcit tã
4 quã delegatus. ¶ †No. quinto caſum, in quo quis hȝ poteſtatẽ a iure, ⁊ nihilo minus eſt delegatus, quãdo ius hoc exprimit. ſic limita que dixi in. c. cũ ab eccleſiarũ. ſ. eo. ti. qđ bene no. de quo in
5 gl. ¶ †No. qđ pena metus homines dirigit ad bonas operatio-
6 nes, ⁊ maxime illos, qui ante penam ſenſerunt. ¶ †No. qđ vbi iuriſdictio defert̃ per viã iuris, datus iudex eſt ordinarius, niſi ſpecifice exprimatur qđ ſit delegatus. vide tex. de here. ad abolẽdã. ⁊ de ſta. mo. in ſingulis. ⁊ gl. de ſup. ne. prela. in verbo, apoſtolica. ⁊ Jo. an. in addi. ſpe. ſuper rubrica de ſequeſtra. poſ. ⁊ fructuum:
7 ver. ſecũdo quero. ¶ †Quero vtrũ ſufficiat cauſaȝ eſſe manifeſtã ad hoc vt canonici ſuſpenſionem inducere poſſint. dicit Inno. ⁊ Ho. qđ nõ, niſi intelligas manifeſtã, id eſt, notoriã: alis talis conſuetudo eſſet irrationabilis, ⁊ eccleſie grauoſa. qđ quis in ſua cã iudex eſſe poſſet, patet de cõſue. c. j. ſed vbi factũ eſt notoriũ, põt valere cõſuetudo: qꝛ nõ per hoc eſt iudex, ſed executor: ſicut patet de ver. ſig. ex parte. ⁊ c. cũ olim. Jo. an. in. c. ſi canonici. e. ti. lib. vj. in gl. cauſa. dicit qđ hoc ꝓcedit, qñ ceſſatio fit contra epiſcopũ. ⁊ ſonãt verba Ho. ⁊ Inn. Jo. tamen mo. dicit idem, ſi cõtra aliũ: qꝛ quis cõuinci non debet ex probandis, ſed ⁊ notoriis. precipue in cultu diuino: vt. l. negantes. C. de acti. ⁊ obliga. Archidi. ibi placet qđ ſufficit qđ ſit manifeſta, cũ debeat examinari, vt ibi no. ergo nõ põt intelligi de notoria. qđ ibi ſequitur Jo. an. in nouella. que autẽ requirantur ad inducendã ceſſationem: dic vt not. in
8 c. quũs. in gl. pe. e. ti. lib. vj. ¶ †Quero an tali ſuſpenſione durãte, de qua in gl. celebrans ſit irregularis. dicit hic Inn. qđ nõ. Allegat de exceſ. prela. c. ſi. idẽ no. ſ. c. ſi canonici. lib. vj. in. ij. gl. cõcluſio veritatis qđ ſi ceſſatio, ſeu ſuſpenſio eſt ſpecialis, ꝓcedit qđ eſt dictũ. Si eſt generalis, equiparatur interdicto. de ſenten. excõ. c. ſ. in clemẽ. quo caſu celebrãs eſt irregularis: ſicut dicit Joan. an.
9 in. c. ſi canonici. in nouella. li. vj. ¶ †Quero an decanus cũ capitulo poſſint interdicere eccleſiã. dic qđ ſic, ſi habet cõſuetudo, ⁊ demũ pro offenſa notoria, vt eſt dictũ. j. de appell. c. dilectus. vbi de hoc. ¶ Quero an eſſet iuſta cauſa ſuſpendendi, ſi quis nõ ſolueret penſionẽ quinq; ſolidorũ debitã canonicis. dic qđ non: qꝛ hec non eſſet iuſta cauſa. de his, que fiunt a maio parte capi. c. ij.
10 ¶ †Quero an epiſcopus poſſit celebrare facta ſuſpenſione per canonicos. Ho. ſentit hic. qđ ſine iuſta cauſa ſuſpendant, ſiue nõ qꝛ ſuſpenſio nõ adſtringit epiſcopum, quin poſſit ſi velit, celebrare, decet tamẽ qđ ſe cõformet, quando cauſa eſt legitima. alle. ſ. c. paſtoralis. §. j. ⁊ c. cũ ab eccleſiarũ. ⁊ c. ad reprimendã. ¶ Quero cũ quibus poterit epiſcopꝰ celebrare: dic qđ cũ capellanis, ⁊ domeſticis ſuis. ij. q. vij. ca. cum paſtoralis. nec inceperũt canonici, niſi
11 omnes, vel maior pars cõcordent, vel reaſſumant organa. †Canonicus tamen, qui non cõſenſit in ſuſpenſione, per ſe celebrare nõ põt: qꝛ qđ maior, ⁊c. ſed cũ epiſcopo poteſt. ſecundum Vincẽ. ¶ Quero qualem cognitionẽ habebit facere ipſe archiepiſcopus delegatus. Dicit Hoſt. qđ de plano: qꝛ agitur de correctione, ⁊ timetur ſcandalũ, ⁊ cum periculũ ſit in mora. ar. ſ. de reſcriptis. c. ij. ¶ Queritur, tex. dicit, veritate cõperta: puta qꝛ ſine ma
12 nifeſta, ⁊ rationabili cauſa ceſſauerunt. ¶ †Ad glo. glo. j. huius partis in principio colligit, ⁊ male, qđ canonici poſſunt interdicere eccleſiã. dat ſimile in decano. de appel. c. dilectus. videte, tex. nõ ꝓbat hic de interdicto, ſed ceſſatione a diuinis: qꝛ in ea ſuſpenduntur ſolũ organa eccleſie, ⁊ alia miniſtrantur. de offi. ordi. c. ſi canonici. li. vj. ⁊ diuerſos habet effectus interdictum, ⁊ ſuſpẽſio:
13 vt ibi no. ¶ †Sed opp. qđ canonici ſine epo nõ poſſunt ſuſpẽdere, vel interdicere eccleſiam de his que fiunt a ma. par. c. que fiunt. glo. nõ ſoluit. tñ dic qđ de iure cõi nõ poſſunt ſine epiſcopo vt in cõtrario: ſed de iure ſpeciali ſic. ſ. ſi hȝ hoc cõſuetudo: vt. j. de ap-
14 pel. dilectus. ⁊ no. c. ſi canonici. in gl. ij. li. vj. ¶ †Eadẽ gl. in verbo, tãc. opp. ad idem. ſ. qđ capitulũ non poſſit ſuſpendere eccleſiã: qꝛ ſic ſe ipſos ſupponerent interdicto: qđ eſſe non dȝ. qđ ꝓbo: nã quis ſe ipſum nõ põt ligare: qꝛ in ſe ipſo non hȝ imperiũ. xxi. diſt. c. nunc autẽ. nã in tali actu neceſſario requiruntur duo. ſ. ſubiectũ, ⁊ ſuperior: ergo nõ poſſent ſemet ſuſpẽdere, vel interdicere. Secundo, qꝛ in ꝓprio facto quis iudex eſſe nõ põt, nec legẽ põt ſibi dicere. ff. de arbi. l. penul. Soluẽdo cõcludit gl. capitulũ poſſe ſuſpendere: qꝛ ſe nõ ſuſpẽdunt, ſed eccleſiã. idẽ Inn. qꝛ ſibi nõ imperãt canonici, ſed capitulũ vt capitulũ imperat ſingulis vt ſingulis, ⁊ eos iudicat, ⁊ eis imperat: qđ eſſe põt. ſ. ca. ꝑximo. xij. q. ij. qui manumittunt̃, ⁊c. ¶ Ad ſcđm dicit, qꝛ cã eccleſie nõ eſt ꝓpria, ideo iudicat de illa. xij. q. ij. qui manumittunt̃. de maledic. c. j. dicit Hoſti. qđ canonici ſibi nõ imperãt, ſed ceſſant volũtarie ab eo qđ facere poſſunt: nec dicunt ſibi ius, qꝛ nec ſentẽtiã dant, ſed ſolũ ſuſpendũt organa ſua, ⁊ campanarũ ſonũ, ⁊ fere omnis expediunt vt prius. de quo. j. de ſentẽ. excõ. qđ in dubiis. Ibi no. qđ lȝ ſentẽtia propria quis ſe ligare nõ poſſit, ligatur tñ ſententia
15 iuris immediate ſurgente per ꝓpriã ſententiã. ¶ †Gl. ſuper verbo delegatus, op. qđ hic nõ ſit delegatus: qꝛ natura delegati eſt, vt quo ad cauſas nõ ceptas eius expiret iuriſdictio morte cõmittentis: vt de offi. deleg. c. licet. ⁊ tñ huius nõ expirat. Item tẽpore expirat. vnde dicit gl. qđ eſt ordinaria, vel quaſi. ⁊ exponit, delegatus, id eſt, datus. allegat ſimile. ſ. de tranſla. prel. ca. inter corporalia. ⁊ eſt ſpecialis caſus. in quo archiepiſcopus habet cognitionẽ de ſubditis ſuffraganeorũ. Inn. loquitur alternatiue, ⁊ dicit, ſi dicatur delegata, in ea eſt ſpeciale quod non expiret morte, vel tẽpore, qꝛ de iure archiepiſcopus non eſt iudex cauſe inter epiſcopum, ⁊ ſubditũ. ſed Vincẽ. dicit eam preciſe delegatã. ⁊ hoc placet: ſed ideo nõ expirat morte, qꝛ illã habet per viã legis, que ſemper durat. ⁊ iura que dicunt illam expirare morte, vel tẽpore, loquuntur in delegata ab homine cõceſſa, nõ per viã legis. per hoc dicit Hoſt. qđ cum iſte ſit delegatus, ſi recuſetur, recurritur ad arbitros, ſicut in delegata. ſ. de offi. dele. ſuſpicionis. ita arctauit tẽpore lecture. Sȝ Vincẽ. dicit eã delegatã preciſe. ⁊ ratio eſt, quare nõ expirat, qꝛ eſt perpetuata authoritate huius iuris qđ eſt perpetuũ. ⁊ ſic ſaluatur tex. qui dicit, delegatus a nobis. tñ tale verbũ poſitũ in reſcripto faceret delegationẽ non perpetuã, vt patet de reſcriptis. ſi gratioſe. li. vj. tamen hic facit perpetuam propter perpetuitatẽ huius iuris, cuius authoritate fit. ideo dico qđ eſt delegata: ⁊ non eſt aliquid ſpeciale: nã ſi princeps dat poteſtatem delegatã per viam reſcripti dat vt homo: ⁊ talis poteſtas vt delegata hominis expirat hominis morte. Si dat delegatã per viã legis, quando hoc exprimit, tunc nõ vt homo, ſed vt lex dat poteſtatem: ⁊ hoc tanquã habens a lege poteſtatẽ, que eſt perpetua, habet iuriſdictionem perpetuã, ſicut eius autor. qđ not. per hoc dico qđ ſi antiani per viam legis aliquã cõſtituãt delegatum, qđ eius poteſtas non expirat per mortem, vel remotionẽ antianorũ etiam re integra. Facit. c. ſi. ſ. de offi. delegati. Per hoc ſecundo dico quod ſi per viam legis dant antiani poteſtatẽ, vel tempus ſtatuendi, dato qđ eos exprimãt vel vocẽt delegatos, qđ eorũ poteſtas non expirabit. qđ no. quia poteſt facere ad multa. per hoc dico qđ ſi cõſilium populi per viã reformationis conſtituat ſyndicum, vel actorem, vel alia cõgregatio, qđ per mortẽ totius cõſilij, vel remotionem ſyndici non expirat poteſtas. Idem puto, ſi epiſcopus per viam ſtatuti faceret ſyndicuȝ. Sȝ limita clem. j. de procurat. qđ no. per hoc infert Ho. qđ cum iſte ſit delegatus, qui recuſatur: quia tunc recurretur ad arbitros, ſicut in delegato. de
16 appel. cum ſpeciali. ſ. de offi. delega. ſuſpicionis. qđ no. ¶ †Eadem gl. in verbo, ſed quaſi opp. qđ correctio talium. ſ. clericorum, ⁊ capituli, ſpectat ad epiſcopos. ſ. c. paſtoralis. Soluit qđ hoc eſt ex ratione iniurie ſibi illate, ⁊ ipſe propriã nõ habet vindicare in-
17 iuriã. xxiij. q. iij. c. inter querelas. ¶ †No. gl. qꝛ limitat tex. vbi ergo ratione alterius odij, quã epi. induceret, epiſcopus hoc poſſet punire. qđ reprobat Inn. quia tex. dicit, maxime epiſcopi. Unde dicit Inn. qđ hoc placuit pape: ⁊ ſufficit qđ ſic eſt ſcriptũ. Et potuit eſſe cauſa, qꝛ cauſa capituli eſt ardua. vnde ſurgeret perplexitas: qꝛ in cauſis arduis requiritur cõſiliũ capituli, qđ eſſet ſuſpectũ. Vel ſm Ho. vt auferatur ſcãdalũ ego dico qđ ſubeſt neceſſitas, qꝛ tex. ponit terminos, cũ eps vult exponere querimoniã decimarũ, forte ne puteť qđ ſi per ſe iudicaret, faceret ductus paſſione, ⁊ affectiõe, cõſtituerit ſe ergo partẽ agendo cõtra capitulũ: ⁊ tunc nõ poſſet cognoſcere: qꝛ eſſet actor, ⁊ iudex de teſt. c. inſuper. ⁊ c. cũ nuntius. vel ſecundo idẽ eps non poteſt, qꝛ in correctione epiſcopi ipſi aſſiſtere debẽt: ⁊ abſurdũ eſſet, ſi aſſiſterent in ꝓpria

correctione.per hoc ius deuoluit poteſtatem ad archiepiſcopū.
ſed hoc non placet gl.qꝛ id,ꝙ dicitur,debēt aſſiſtere habet locū,
quādo contra tertiū inquiritur,nō contra eos,qꝛ cōſiliū in pro-
prio facto dare non poſſunt,⁊ ſe priuarunt hac poteſtate ꝓpter
delictum.alias abſurdū eſſet,ꝙ ſi omnes delinquerent,eos non
poſſet punire,qꝛ debent aſſiſtere:⁊ ſic daretur facultas delinquē-
18 di,⁊ delicta remanerent impunita,ſcdm gl. ¶ †No.ꝙ vbi quis
vt cōſiliarius,vel aſſiſtēs,vel authoritatē preſtās debet alicui ne-
gotio aſſiſtere,nō requiritur eius aſſiſtentia,quādo agere debet,
agitur contra aſſiſtere debentē:⁊ ideo tutor non aſſiſtit,nec au-
thoritatē preſtat quādo pupillus agit cōtra eū:vt de autho.pre-
19 ſtan.l.v.vide de reſcriptis.edoceri. ¶ †Eadē gl.in ver.ſed quare
nō tractat.opp.ꝙ cauſa inter epm ⁊ ſubditū tractetur corā ar-
bitris.xi.q.i.c.ſi clericus.So.dicit gl.ꝙ illud loquitur in ciuili.
hic in criminali,ſꝫ Ber.Super verbo criminali.Jo.dicit ꝙ hic
non criminaliter agebatur,ſed ciuiliter.vnde ſo.non eſt bona.vñ
hic agebat ad finē pene ꝓpter ſtatuta,que aliquādo cogunt par
tes ad cōpromiſſum:qꝛ debet ferri ad cauſas,que aliter poſſunt
reduci ad cōpromiſſuꝫ:⁊ ſic in hoc reputantur cōpromiſſarij vo
luntarij,neceſſarij cōpromiſſarij iuris,⁊ ordinis.an hoc caſu re-
currēdū eſt ad metropolitanū:ſed vbi nō habet metropolitanū,
vel ipſa eadem eſt metropolitana non habens primatē,recurrit
ad arbitros,per dictū.c.ſi clericus.qñ de crimine ciuiliter agitur,
ſcdm ꝙ hic erat,ſecundū eū.ꝙ vltimum mihi non placet,vt.ſ.
20 dixi tēpore le. ¶ †Gl.ſecunda omiſſo.ver.ſed in caſu illius.vſqꝫ
ad ver.ſed in caſu iſtius,dat ſcdam ſolutionē ſecūdū hoc,ꝙ hoc
placuit pape,ꝙ nō admitterentur arbitri.hoc non placet gl.qꝛ
dicit ꝑ hoc ꝙ decretalis eſt irrationabilis.⁊ ideo dicit gl.reuer-
tēdo ad primā.ſꝫ dat rationē ꝙ hic in criminali:qꝛ agebatur de
iniuria epiſcopi,an qua arbitri non cognoſcunt,ſicut nec in ma-
trimoniali.de in inte.reſti.c.vltimo.de arbitris.ff.de arbitris.nō
diſtinguemus.§.iul.⁊.§.de liberali.Item qꝛ in liberali non inter-
uenit procura.ꝫ.q.vi.ſi quando. ¶ Hec procedunt quando ec-
cleſia habet metropolitanum:vbi autem non habet metropoli-
tanum,dicit Joan.an.ꝙ ſi non emanaſſet.c.ꝗuia.e.ti.lib.vi.aſ-
ſertiue diceret ꝙ ſi eccl'ia nō haberet metropolitanum,vel eſſet
ipſa eadem metropolitana,⁊ nō habens primatē,recurretur ad
arbitros,per.c.ſi clericus.nec ob.ꝙ dicitur de cauſa criminali.
qꝛ illud locum non hꝫ,vbi de crimine ciuiliter agitur,vt hic dicit
Hoſt.⁊ no.in dicta decre.vlt.de in inte.reſti.⁊ ideo Hoſt.dicebat
tunc recurri ad metropolitanum,quando epiſcopus nō eligit iu
diciū arbitrorū.hodie ſuper tali cōtrouerſia eſt forma.ī.c.ꝗuia.
li.vi.⁊ ibi traditur forma,quaſi illud primū,niſi eps eligat preeli
gat,ſm Jo.an.quicqd dicant hic,criminaliter puniebatur.Qꝺ
21 patet,qꝛ dicit ꝙ taliter puniat,ꝙ eius pena,⁊c. ¶ †No.tamen
hic gl.ſingularē ꝙ arbitri neceſſarij nō habent maiorem poteſta
tē,quā habeant arbitri voluntarij:⁊ pro tanto ſi ex forma ſtatu-
ti cōpromittere debeāt attinētes,tales de iure nō habent maiorē
poteſtatem,quā habeāt ipſi arbitri volūtarij:⁊ ſic nō poſſunt co-
gnoſcere de criminali cauſa inter attinentes criminaliter mota.
Nec de cauſa ſtat nec de cauſa liberali,ſed de cauſa criminali
ciuiliter:⁊ ſic videntur habere parem poteſtatem in procedendo.
22 ¶ †Eadeꝫ gl.in ver.ſed in caſu illius,quē ſuperius omiſit,que-
rit:ecce ꝙ eps agit cōtra ſubditū in terminis illius capituli,ſi cle
ricus.ſi pars nollet eligere arbitros,quis compellet ipſam:epiſco
pus:non:qꝛ nō eſt iudex in cauſa propria:archiepiſcopus:non:
quia non eſt iudex,niſi in caſibus.credit glo.ꝙ epiſcopus cōpel
let vt eligat cū eo:ſicut in recuſato.de app.ſcdo requiris.nec per
hoc iudicat in cauſa ꝓpria:qꝛ nil certū diffinit. ¶ Gl.vlt.vide ꝑ
te:qꝛ proſequitur generalia.⁊ no.ver.in fine poſitos propter id,
quod dixi in.c.ad reprimendam.de offi.ordinarij.

1 ☞ Prelatus ab impoſitione pene cauere debet a queſtu pecu-
nie ⁊ alterius grauamine.
2 Ueritatis pretextu non debet aperiri via ad falſum.
3 Pene imponi non debent ad finem pecunie indebite extorquē-
de ad queſtum pecuniarum.
4 Penam pecuniariam an poſſit prelatus pro correctione cauſam
imponere.
5 Judex quando dicatur aliud grauamen imponere.
6 Pena canonice vltionis que ſit.

1 **Prouideant.** ¶ †Prelatus ab impoſitione pe-
ne cauere debet a queſtu pecunie,⁊
2 alterius grauamine.h.d. ¶ †Nota primo ꝙ pretextu liciti non
3 debet aperiri via ad illicitum. ¶ †Nota ſcdo ꝙ pene imponi nō
debent ad finē pecunie indebite extorquende,⁊ ſic ad pecuniarū
queſtū.⁊ ſic videt ꝙ ordinarius clericia nō debet imponere pecu
niariā. ¶ Not.tertio ꝙ pene non debent imponi ſolū ad graua
4 men inferendum.hic non ſunt gl. ¶ †Quero an prelatus ꝓ cor-
rectione criminum poſſet penā imponere pecuniariam.tex.facit
ꝙ nō.Jn contrariū facit.j.de penis.licet.dicit Ho.ꝙ ſi videat
prelatus pecuniariā penam magis timeri.illā poteſt imponere:
arg.c.quoniā.vt lite nō conteſ.§.ſi.dum tamen illam conuertat
in pios vſus.ne ad queſtū videatur facere,vel etiam in ſuam vti-
litatē,ſi eget,argumento dicti.§.licet remittat.j.c.dilectus.dat ſi-
mile:qꝛ mulcte,que imponuntur a iudice ſeculari ei,qui venit cō
tra preceptū,acquiritur fiſco:tamen ille,que infliguntur pro faci
noribus iam cōmiſſis ſunt publicis operibus deputande ſicut
in refectione viarū pontium,⁊ ſimilium.C.de modo mu ctarū.l.
5 j.dicit tamen ꝙ de facto applicāt ſibi has,⁊ illas. ¶ †Quero qñ
dicatur aliud grauamen imponere.dic,quando ſimulāt delictū,
6 ⁊ dicūt ſe velle inquirere,vt illum grauent.Pet.⁊ ab. ¶ †Quero
que erit canonica vltio:Dic ſuſpenſionis,⁊ depoſitionis,ſi ſic
ſuſpenſus celebrauerit.j.de vi.⁊ ho.cleri.vt clericorū.§.antepe-
nul.ſecundum Hoſti.Pet.dicit ꝙ erit arbitraria,ex quo nō ex-
primitur de offi.dele ga.de cauſis.

1 ☞ Epiſcopos plures non debet habere ciuitas propter diuerſi-
tatem linguarum,ſed epiſcopus prouidebit ſecundum diuerſita
tem linguarum de viris idoneis.
2 Populum non diuerſificat varietas lingue.
3 Conſuetudines diuerſe,⁊ ritus,ſeu mores poſſunt eſſe in eodem
populo.
4 Teſtes ſi concordent in principali dicto,⁊ in modo,ſeu cauſa di
cendi diſcordent,non per hoc dicuntur varij.
5 Ciuitatis appellatione cōprehēditur dioceſis,vbi ꝓfertur a iure.
6 Curati debent prouidere ſuis parochianis de adminiſtrantibus
ſacramentum ſecundum diuerſitatem linguarum.
7 Ciuitas vna quare non debeat habere plures preſidentes.
8 Epiſcopus dicitur caput ciuitatis in ſua ciuitate.
9 Sententia excommunicationis cenſetur prolata per hec verba,
noueris te excommunicatum,vel condemnatum.
10 Epiſcopi,vel pontifices plures eſſe poſſunt in vna ciuitate,vno
tamen alteri ſubiecto exiſtente.
11 Epiſcopus poteſt eſſe vicarius epiſcopi.
12 Epiſcopus poteſt eſſe alteri epiſcopo ſubiectus ratione loci.licet
ſit par in dignitate.
13 Ordinarius poteſt inuocare brachium ſeculare.
14 Epiſcopus non poteſt ſibi vicarium epiſcopum facere iure ſpe-
ciali,niſi diſpenſatiue ratione neceſſitatis.
15 Epiſcopus non dicitur ſubiectus alteri epiſcopo,niſi ratione of
ficij,quod exercet.
16 Uicarius epiſcopi an habeat iuriſdictionem ordinariā,vel dele-
gatam.
17 Epiſcopus non dicitur habere ſuffraganeum.ſed vicarium.
18 Archiepiſcopus quando dicatur epiſcopo ſubiectus.
19 Conſecrari a quo poſſit epiſcopus.
20 Excommunicatus eſt ipſo iure percutiens clericum.
21 Ordinarius an poſſit inuocare contra clericū brachiū ſeculare.
Curia vna debet alteri ſuffragari.
22 Epiſcopus ꝙ decernit plures vicarios preſides in ſua dioceſi
propter diuerſitatem linguarum,etiam ſi vicarius ſit eps,non di
centur epiſcopi vel preſides ciuitatis,ſed vicarij.
23 Epiſcopus in ſua dioceſi grecos poteſt ordinare extra quatuor
tempora ſecundum morem grecorum.
24 Judex quilibet ordinarius an poſſit inuocare brachiū ſeculare.
Delegatus an poſſit inuocare brachium ſeculare.

1 **Quoniam.** ¶ †Ciuitas habens populū
diuerſe lingue nō per hoc ha-
bebit plures epiſcopos:ſed epiſcopus ſecundū varie
tatē linguarum prouidebit viros idoneos,qui offi-
cium celebrent,⁊ ſacramenta miniſtrent:poterit etiā ſtatuere epi
ſcop' illius loci aliū epiſcopū ſibi vicariū,qui illis preſit,⁊ epiſco
palia cōferat.hoc dicit.Decr.hꝫ quatuor partes.ſecūda ibi:pro-
2 hibemus.tertia ibi:ſed ⁊ ſi. quarta ibi:ſꝫ ⁊ ſi quis. ¶ †Nota p'o
ꝙ in eadē ciuitate poſſunt eſſe populi diuerſarū linguarum. Et
ſic nota quod varietas lingue populum nō diuerſificat:quia po-
3 pulus diuerſificatur ſolū ex collectionis diuerſitate. ¶ †Nota ſe-
cūdo ꝙ in eodē populo diuerſi rit' poſſunt eſſe,⁊ diuerſi mores.
¶ Nota tertio quod idē populus poteſt vti diuerſa conſuetudi-
ne,⁊ diuerſis moribus.Et facit quod vna pars populi quo ad
ſe poſſit facere legē,⁊ conſuetudinē.pro hoc caſus in lege ſecūda.
in princ.ff.de origi.iuris.⁊ notat Bartolus in.l.omnes populi.
ff.de iuſtitia ⁊ iure.an eadem vniuerſitas poſſet diuidi in plures:
4 vidiſti Inno.in.c.cum ab eccleſiarū. ¶ †Nota quarto quod ad
variationem modi non variatur finis.Facit quod ſi teſtes ſint
concordes in principali dicto,licet diſcrepent in modo,⁊ cauſa
dicendi,per hoc non ſit hic varietas,vel contrarietas.Ad hoc de
accu.qualiter,⁊ quando.ij.per Inno.de verbo.ſigni.nihil. Nota
5 gl.de cauſa poſſe.in eccleſia.in verbo,vacillaſſe. ¶ †Nota quinto
ꝙ appellatione ciuitatis cōprehenditur dioceſis in verbo a iure
6 ꝓlato.cōcor.no.ſ.de offi.ordi.c.j. ¶ †No.ſexto ꝙ ſecūdū diuer
ſitatem lin

ſitatem linguarū prouidendū eſt de miniſtrantibus ſacramēta,
7 ⁊ de inſtruentibus. ¶ † Nota ex ver. prohibemus, primo vnitati
populi dari dʒ vnitas preſidentis. Et ſic quaſi monſtrum eſt qđ
populus plura habeat capita. Et docet experiētia in populo bo-
nonieſi, qui nō ſolū duo, ſed ſexaginta habet capita. Facit qđ de
iure duo preſidentes, vel plures nō poſſunt eſſe in vna ciuitate,
8 vt populū ſeparēt in iuriſdictione miniſtrāda. ¶ † Not. ſcđo qđ
9 epiſcopus dicitur in ciuitate caput ciuitatis. ¶ † No. qđ per hec
verba noueris te excōmunicatum: promulgata eſt excōmunica-
10 tionis ſententia. vide de ap. c. preterea. ¶ † Nota tertio qđ ꝓpter
neceſſitatē poſſunt eſſe in eadem ciuitate plures, pontifices, vno
11 tamen alteri ſubiecto exiſtēte. ¶ † No. quarto qđ ep̄s pōt eſſe vi-
12 carius ep̄i. ¶ † No. quinto qđ ratione loci vnus ep̄s poteſt eſſe
13 alteri ſubiectus, lʒ par ſit in dignitate. ¶ No. penū. ¶ † Vltimo
14 no. qđ ordinarius pōt inuocare brachium ſeculare. ¶ † Ad gl. ſu
per verbo, neceſſitas, querit an de iure ſpeciali poſſit ep̄m vica-
rium ep̄s ſibi conſtituere. dicit qđ non, ſed hoc permittitur diſpē
ſatiue propter neceſſitatē: vt patet hic, ⁊ vi. q. i. nō aūt. de renū.
15 ad ſupplicationē. ¶ † Ea. gl. op. qđ talis ep̄s nō ſubſit ep̄o: q2 par
eſt: ſed archiep̄o. de renū. ad ſupplicationeʒ. Reſpōdet qđ ſubeſt
alteri epiſcopo ratione officiū, qđ exercet: ſecus ſi alias non exer-
16 ceret. qđ no. ¶ † Quero cum gl. ſuper verbo, vicarium, an hic vi
carius habebit iuriſdictionem ordinariā, vel delegatā. dic qđ ha
bebit ordinariā: q2 vicarius habet ordinariā, ſicut archidi. eſt vi-
carius, ⁊ habet ordinariā, ⁊ perpetuā. de offi. archi. ad hec. cuʒ ſi.
17 ¶ † Ea. gl. in ver. ⁊ ſic videtur colligit qđ ep̄us poteſt habere ſuf-
18 fraganeū. Dic qđ hic nō erit ſuffraganeus, ſed vicarius. † Item
archiep̄s ſubeſſe poteſt ep̄o. de quo de renun. ad ſupplicationem.
19 ¶ † Eadē gl. in ver. ſed a quo. querit a quo cōſecratur epiſcopus
iſte: non ab epiſcopo: q2 ſolus nō habet poteſtatē ſine mandato
archiepiſcopi, ⁊ licētia. de tempo. ordi. ſi archiepiſcopus. ⁊. c. nec
epiſcopi. non a matropolitano, cū ei nō ſubſit. ſupra. ea paſtora-
lis. Sol. dicit gl. qđ epiſcopus faciet adiunctis ſibi duobus epiſ-
copis, ⁊ illi tenentur venire ad vocationem illius: q2 ſibi inuicem
mutuum conſiliū, ⁊ auxilium exhibere tenētur. ī. de treu. ⁊ pa. c.
20 i. xi. q. iii. cure. ¶ † Gl. ſuper verbo, percuſſuʒ. querit an ſit excō-
catus ipſo iure. Dicit qđ ſic: ⁊ ita eſt canō late ſentētie xvii. q. iiii.
c. ſi quis ſuadēte. de ele. c. cum in cūctis. ¶ Pro apoſtilla poſuit
21 hoc notabile. ſ. poſitum, qđ incipit no. hec verba, ⁊c. ¶ † Gl. vl-
tima querit an poſſit inuocari cōtra clericū indiſtincte brachiuʒ
ſeculare. gl. dicit qđ nō regulariter, niſi incorrigibilis: q2 etiā de-
poſitū nō poteſt laicus punire, niſi ſit incorrigibilis. de iudi. cum
non ab homine. lxxxi. diſt. dictum. niſi in crimine falſi. ī. de falſa-
riis. ad falſariorū. ⁊ in aliis, per no. de hereti. ad abolēdam. in gl.
tribus, ſcđm doc. Vn̄ gl. colligit qđ vbi deficit eccleſiaſtica pote-
ſtas, per ſecularē iuuatur, ſicut econtra. xcvi. diſt. cum ad verum.
¶ Primū dictum gl. ſi. qđ nō poſſit brachiū implorare, niſi cō-
tra incorrigibilē, eſt falſum: q2 indiſtincte permittitur ad iuuan-
dū poteſtatē iudicis eccleſiaſtici. ⁊ ca. cū nō ab homine. loquitur
quando non ad iuuandū, ſed quando ad principaliter puniēdū
22 vocatur. ¶ † Quero primo an, iſte preſul debeat eſſe epiſcopus.
aliqui hic dixerunt qđ non: cū appellatione preſulis poſſit com-
prehendi quilibet prelatus, cū ſit nomen generale, ⁊ ſicut nomen
preſidis: vt. l. i. ff. de offi. preſidis. ⁊ prepoſiti. ī. de verb. ſign. q̄uis
alii, vt Ho. dicit, ⁊ abb. intelligunt de preſule epiſcopo: q2 alˢ nō
poſſet ordines celebrare. fatentur tn̄ qđ nō erit epiſcopus illius
loci, ſed erit vicarius epiſcopi loci, ⁊ etiā vult tex. ⁊ glo. Si ergo
parochiani erūt greci, habebit vicarius grecos, vt ſic prouideat
23 illis circa pōtificalia exhibēda. Et ideo. ¶ † Quero ſcđo an epi-
ſcopus hic extra quatuor tempora poſſit grecos ordinare. dic qđ
ſic: quia quo ad ritum Grecorū hoc non eſt adhuc improbatuʒ.
24 de quo de tēpo. ordi. qđ tranſlationi. ¶ † Extra gl. quero an in-
uocatio brachii ſecularis poſſet fieri a quolibet iudice ordinario.
hic probatur de delegato eſt dubium: ideo fertur per Are. in. c. vt
officium. de hereticis. lib. vi. qđ in fi. gl. finalis quedā fuit additio
Bernardi in originali, qui dixit ibi qđ omnia iſta iura loquunť
in ordinario: ſecus in delegato: qui non pōt inuocare brachiū ſe-
culare. qđ reprobat Io. an. dicēs ſe vidiſſe originale. ideo dicit qđ
nō putat qđ fuit addicio Ber. tū q2 in ſuis addi. non inuenit, tū
q2 ipſe tenet cōtrariū de off. dele. c. i. li. vi. in fi. ſecundū gl. vbi reci
tatur ſua opi. ⁊ idem Inn. in. c. i. de off. dele. Anton.

1 Inſtituendi ſunt in cathedralibus eccleſiis, ⁊ collegiatis viri idonei.
2 Chriſtianus populus eget neceſſario verbo Dei, ſine quo anima viuere non poteſt. nu. 4.
3 Argui licet de actu corporali materiali ad ſpiritualem.
5 Scientie defectus reprobatur in epiſcopis.
6 Preſidentes principales non multiplicantur propter amplitudinem populi, ſed vicegerentes deputantur, vt eis ſubueniatur.
7 Predicatori vt ſit bonus que requirantur.
8 Predicādi officium competit iure communi dioceſano, nec per alium exercetur, niſi per commiſſionem dioceſani.
9 Viſitandi ⁊ predicandi officium poteſt ex cauſa ab epiſcopo cō mitti.
10 Predicanti neceſſaria ſunt ab epiſcopo miniſtranda.
11 Eccleſie cathedrali debent inſtitui viri idonei, ⁊ tales, qui cōmode poſſint epiſcopum coadiuuare in officio predicandi, ⁊c.
12 Predicandi officium non committitur a delegato.
13 Viſitatores nole epiſcopi ſumūt neceſſaria pro vita a viſitatis.
14 Religioſi regulares neceſſario non debēnt eſſe inſtructe perſone ad predicandum.
15 Ordinans indignum mortaliter peccat, ⁊ pro eis orandum eſt, ex quo multi in laqueum incidunt.
16 Epiſcopus ſupplet inferiorum negligentiam in collationibus, ⁊ aliis in ordinandis.
17 Prebendatus ſi negligat ordinari, remouetur.
18 Predicandi officium eſt priuilegiatum.
19 Predicare nullus poteſt ſine licentia epiſcopi, niſi mittatur a ſede apoſtolica.
20 Legato principis ad prouinciam an debeantur expenſe.
21 Viſitatori debetur procuratio, niſi appareat de alia cōuentione.

1 Inter cetera. ¶ † In cathedralibus, ⁊
collegiatis eccleſiis inſtituē
di ſunt viri idonei, quibus, cū expedierit, epiſcopi poſ
ſint committere viſitationes, predicationes, ⁊ confeſ-
ſionum auditiones. h. d. In prima exordiū. In ſcđa cōſtitutio,
2 ibi: vnde cū. In tertia pena, ibi: ſi quis. ¶ † Nota primo qđ verbo
3 Dei neceſſario eget populus chriſtianus. ¶ † Nota ſcđo qđ de
4 actu corporali materiali licitum eſt argui ad ſpiritualē. ¶ † Not.
tertio qđ ſicut corpus indiget materiali cibo, ita anima ſpiritua-
li: qui cibus ſpiritualis eſt verbū dei, ſine quo anima viuere, ⁊ ſo-
5 mentari non poteſt. ¶ † No. quarto defectū ſcientie reprobatuʒ
6 in epiſcopis, ⁊ non tolerandū aliquatenus. ¶ † Not. quinto qđ
propter amplitudinem populi non multiplicantur preſidentes
principales, ſed vicegerētes deputātur, vt eis ſubueniatur. Facit
qđ ampliato populo, nō amplientur per hoc regimina. hoc verū
in dignitatibus eccleſiaſticis: ſecus in ſecularibus: vt in. l. ii. poſt
hos. ff. de origine iuris. vbi propter augmentum populi plures
7 creantur regimini preſidentes. ¶ † Sexto nota qđ predicator vt
ſit bonus, oportet ipſum primo opere predicare. Secundo ſermo
8 ne. qđ no. cōtra predicatores diſſolutos. ¶ † Septimo quod of-
ficium predicandi competit de iure communi dioceſano: ⁊ alius
a dioceſano de iure communi non exercet officium predicandi,
9 niſi ab eo in dioceſi cōmittatur. ¶ † Nota octauo quod officiū
predicandi poteſt delegari ab epiſcopo, ⁊ etiam officium viſitan
10 di ex cauſa legitima. ¶ † Nota nono quod predicanti neceſſaria
11 ſunt ab epiſcopo miniſtranda. ¶ † Vltimo nota quod idonei vi-
ri ſunt in eccleſiis cathedralibus inſtituendi tales, qui commode
poſſint coadiuuare epiſcopum in officio predicandi, penitentias
12 iniungendi, ⁊ alia neceſſaria ſacramenta miniſtrandi. ¶ † Opp.
quod officium predicandi non committatur. de offi. delega. c. ſi.
So. non committitur a delegato, cuius videtur induſtria electa,
vt in cōtrario: ſed committitur ab ordinario, qui hoc habet a iu-
13 re, vt hic. facit quod no. in. c. ſi epiſcopus. ī. eo. lib. vi. ¶ † Oppo.
ſecundo qđ viſitatores nomine ep̄i debēt ſumere neceſſaria a vi-
ſitatis, ⁊ nō ab ep̄o. dicto. c. ſi ep̄s. So. dic. vt ibi. qđ neceſſaria in
vita puidēt viſitati: ſed in ceteris ep̄o, qui deputat. de hoc p Ho.
14 de of. dele. §. qđ ſit eius officiū. ver. qualiter autem. ¶ † Oppo.
qđ ꝓpter officium predicandi non debeat cōuentus neceſſario
habere inſtructas perſonas: q2 ad eos non ſpectat officiū predi-
cādi. xvi. q. i. c. addicimus. ⁊. c. iuſta. Sol. intellige in cōuentibus
ſecularibus: cōtrariū in regularibus. ⁊ ſic habes qđ appellatione
conuentus cōprehenditur quandoq5 capitulū eccleſie ſecularis.
15 de quo. ſ. de reſcriptis. c. capitulum. ¶ † Quero qua pena puniā
tur ordinantes indignos. dic qđ peccant mortaliter propter pre-
ceptū. Et dicit orādū pro his: q2 multi incidūt in hunc laqueuʒ.
16 ¶ † Quero quid ſi hi, ad quos ſpectat in eccleſiis cōuētualibus
collatio, ſint negligētes intra terminū eis ſtatutū ab ep̄o. Dicit
Ho. qđ ſuppleuit ep̄us, ſi male, ⁊ negligenter ordinēt, ad quē ſpe-
ctat inferiorū correctio. ſ. c. irrefragabili. §. exceſſus. ⁊. x. q. i. regē-
da. ⁊ horū defectus ſuppleuit archiepiſcopus. ar. ſ. c. quato. ⁊ de
cōceſ. prebē. lib. vi. de ele. c. ne ꝓ defectu. dicit demū qđ hodie pa-
racletus prouidet per mēdicantes, lʒ nō omnes recipiāt iſtud ver
bum. de exceſ. prela. ⁊ ſubiūgit qđ ſi ipſi abſtinerēt a iuribus paro
chialibus, ⁊ eis miniſtrarētur neceſſaria, omnia recte procederēt,
⁊ tenentes adminiſtrationē ſatis poſſent per papam liberari ab
17 huius precepti periculo. facit infra. c. proximo. ¶ † Queritur an
ex hac negligētia cauſeť mortale in ꝑbēdatis, vt ſic veniat remo-
uendus. Ho. qđ ſic. de quo remittit de offi. cuſt. c. i. ⁊. c. ea. que. de
off. arc. ¶ Querit̄ qualis erit hec vitio. dic qđ arbitraria. ar. c. de

correctione, per hoc ius deuoluit poteſtatem ad archiepiſcopū.
ſed hoc non placet gl. q: id, qđ dicitur, debēt aſſiſtere habet locū,
quādo contra tertiū inquiritur, nō contra eos, q: cōſiliū in pro-
prio facto dare non poſſunt, & ſe priuarunt hac poteſtate ꝓpter
delictum. alias abſurdū eſſet, qđ ſi omnes delinquerent, eos non
poſſit punire, q: debent aſſiſtere: & ſic daretur facultas delinquē-
18 di, & delicta remanerent impunita, ſcđm gl. ¶ † No. qđ vbi quis
vt cōſiliarius, vel aſſiſtēs, vel authoritatē preſtās debet alicui ne-
gotio aſſiſtere, nō requiritur eius aſſiſtentia, quādo agere debet,
agitur contra aſſiſtere debentē: & ideo tutor non aſſiſtit, nec au-
thoritatē preſtat quādo pupillus agit cōtra eū: vt de autho. pre-
19 ſtan. l. v. vide de reſcriptis. edoceri. ¶ † Eadē gl. in ver. ſed quare
nō tractaē. opp. qđ cauſa inter ep̄m & ſubditū tractetur corā ar-
bitris. xi. q. i. c. ſi clericus. So. dicit gl. qđ illud loquitur in ciuili.
hic in criminali, ſʒ Ber. Super verbo criminali. Jo. dicit qđ hic
non criminaliter agebatur, ſed ciuiliter. vnde ſo. non eſt bona. vñ
hic agebaē ad finē pene ꝓpter ſtatuta, que aliquādo cogunt par
tes ad cōpromiſſum: q: debet ferri ad cauſas, que aliter poſſunt
reduci ad cōpromiſſū: & ſic in hoc reputantur cōpromiſſarij vo
luntarij, neceſſarij cōpromiſſarij iuris, & ordinis. in hoc caſu re-
currēdū eſt ad metropolitanū: ſed vbi nō habet metropolitanū,
vel ipſa eadem eſt metropolitana non habens primatē, recurriē
ad arbitros, per dictū. c. ſi clericus. qñ de crimine ciuiliter agitur,
ſcđm qđ hic erat, ſecundū eū. qđ vltimum mihi non placet, vt. ſ.
20 dixi tēpore le. ¶ † Gl. ſecunda omiſſo. ver. ſed in caſu illius. vſqʒ
ad ver. ſed in caſu iſtius, dat ſcđam ſolutionē ſecūdū hoc, qđ hoc
placuit pape, qđ nō admitterentur arbitri. hoc non placet gl. q:
dicit ꝑ hoc qđ decretalis eſt irrationabilis. & ideo dicit gl. reuer-
tēdo ad primā. ſʒ dat rationē qđ hic in criminali: q: agebatur de
iniuria epiſcopi, in qua arbitri non cognoſcunt, ſicut nec in ma-
trimoniali. de in inte. reſti. c. vltimo. de arbitris. ff. de arbitris. nō
diſtinguenius. §. iul. & §. de liberali. Item q: in liberali non inter-
uenit p̄curatio. ij. q. vi. ſi quando. ¶ Hec procedunt quando ec-
cleſia habet metropolitanum: vbi autem non habet metropoli-
tanum, dicit Joan. an. ꝙ ſi non emanaſſet. c. q̄uis. e. ti. lib. vi. aſ-
ſertiue diceret qđ ſi eccl̄ia nō haberet metropolitanum, vel eſſet
ipſa eadem metropolitana, & nō habens primatē, recurretur ad
arbitros, per. c. ſi clericus. nec ob. qđ dicitur de cauſa criminali.
q: illud locum non hʒ, vbi de crimine ciuiliter agitur, vt hic dicit
Hoſt. & no. in dicta decre. vlt. de in inte. reſti. & ideo Hoſt. dicebat
tunc recurri ad metropolitanum, quando epiſcopus nō eligit iu
diciū arbitrorū. hodie ſuper tali cōtrouerſia eſt forma. j. c. q̄uis.
li. vi. & ibi traditur forma, quaſi illud primū, niſi ep̄s eligat p̄reli
gat, ſm Jo. an. quicqd dicant hic, criminaliter puniebatur. Qđ
21 patet, q: dicit qđ taliter puniat, qđ eius pena, &c. ¶ † No. tamen
hic gl. ſingularē qđ arbitri neceſſarij nō habent maiorem poteſta
tē, quā habeant arbitri voluntarij: & pro tanto ſiēē forma ſtatu-
ti cōpromittere debeāt attinētes, tales de iure nō habent maiorē
poteſtatem, quā habeāt ipſi arbitri volūtarij: & ſic nō poſſunt co-
gnoſcere de criminali cauſa inter attinentes criminaliter mota.
Nec de cauſa ſtat nec de cauſa liberali, ſed de cauſa criminali
ciuiliter: & ſic videntur habere parem poteſtatem in procedendo.
22 ¶ † Eadeʒ gl. in ver. ſed in caſu illius, quē ſuperius omiſit, que-
rit: ecce qđ ep̄s agit cōtra ſubditū in terminis illius capituli, ſi cle
ricus. ſi pars nollet eligere arbitros, quis compellet ipſam: epiſco
pus? non: q: nō eſt iudex in cauſa propria: archiepiſcopus? non:
quia non eſt iudex, niſi in caſibus. credit glo. qđ epiſcopus cōpel
let vt eligat cū eo: ſicut in recuſato. de app. ſcđo requiris. nec per
hoc iudicat in cauſa ꝓpria: q: nil certū diffinit. ¶ Gl. vlt. vide p
te: q: proſequitur generalia. & no. ver. in fine poſitos propter id,
quod dixi in. c. ad reprimendam. de offi. ordinarij.

1 ☞ Prelatus ab impoſitione pene cauere debet a queſtu pecu-
nie & alterius grauaminis.
2 Ueritatis pretextu non debet aperiri via ad falſum.
3 Pene imponi non debent ad finem pecunie indebite extorquē-
de ad queſtum pecuniarum.
4 Penam pecuniariam an poſſit prelatus pro correctione cauſam
imponere.
5 Judex quando dicatur aliud grauamen imponere.
6 Pena canonice vltionis que ſit.

1 **Prouideant.** ¶ † Prelatus ab impoſitione pe-
ne cauere debet a queſtu pecunie, &
2 alterius grauaminis. h. d. ¶ † Nota primo qđ pretextu liciti non
3 debet aperiri via ad illicitum. ¶ † Nota ſcđo qđ pene imponi nō
debent ad finē pecunie indebite extorquende, & ſic ad pecuniariū
queſtū. & ſic videē qđ ordinarius clericis nō debet imponere pecu
niariā. ¶ Not. tertio qđ pene non debent imponi ſolū ad graua
4 men inferendum. hic non ſunt gl. ¶ † Quero an prelatus ꝓ cor-
rectione criminum poſſet penā imponere pecuniariam. tex. facit
qđ nō. Jn contrariū facit. j. de penis. licet. dicit Ho. qđ ſi videat
prelatus pecuniariā penam magis timeri, illā poteſt imponere:
arg. c. quoniā. vt lite nō conteſ. §. ſi. dum tamen illam conuertat
in pios vſus, ne ad queſtū videatur facere, vel etiam in ſuam vti-
litatē, ſi eget, argumento dicti. §. licet remittat. j. c. dilectus. dat ſi-
mile: q: mulcte, que imponuntur a iudice ſeculari ei, qui venit cō
tra preceptū, acquirūtur fiſco: tamen ille, que infliguntur pro faci
noribus iam cōmiſſis ſunt publicis operibus deputande ſicut
in refectione viarū pontium, & ſimilium. C. de modo mulctarū. l.
5 j. dicit tamen qđ de facto applicāt ſibi has, & illas. ¶ † Quero qñ
dicatur aliud grauamen imponere. dic, quando ſimulāt delictū,
6 & dicūt ſe velle inquirere, vt illum grauent. Pet. & ab. ¶ † Quero
que erit canonica vltio? Dic ſuſpenſionis, & depoſitionis, ſi ſic
ſuſpenſus celebrauerit. j. de vi. & ho. cleri. vt clericorū. §. antepe-
nul. ſecundum Hoſti. Pet. dicit ꝙ erit arbitraria, ex quo nō ex-
primitur de offi. dele ga. de cauſis.

1 ☞ Epiſcopos plures non debet habere ciuitas propter diuerſi-
tatem linguarum, ſed epiſcopus prouidebit ſecundum diuerſita
tem linguarum de viris idoneis.
2 Populum non diuerſificat varietas lingue.
3 Conſuetudines diuerſe, & ritus, ſeu mores poſſunt eſſe in eodem
populo.
4 Teſtes ſi concordent in principali dicto, & in modo, ſeu cauſa di
cendi diſcordent, non per hoc dicuntur varij.
5 Ciuitatis appellatione cōprehēditur dioceſis, vbi ꝓfertur a iure.
6 Curati debent prouidere ſuis parochianis de adminiſtrantibus
ſacramentum ſecundum diuerſitatem linguarum.
7 Ciuitas vna quare non debeat habere plures preſidentes.
8 Epiſcopus dicitur caput ciuitatis in ſua ciuitate.
9 Sententia excommunicationis cenſetur prolata per hec verba,
noueris te excommunicatum, vel condemnatum.
10 Epiſcopi, vel pontifices plures eſſe poſſunt in vna ciuitate, vno
tamen alteri ſubiecto exiſtente.
11 Epiſcopus poteſt eſſe vicarius epiſcopi.
12 Epiſcopus poteſt eſſe alteri epiſcopo ſubiectus ratione loci, licet
ſit par in dignitate.
13 Ordinarius poteſt inuocare brachium ſeculare.
14 Epiſcopus non poteſt ſibi vicarium epiſcopum facere iure ſpe-
ciali, niſi diſpenſatiue ratione neceſſitatis.
15 Epiſcopus non dicitur ſubiectus alteri epiſcopo, niſi ratione of
ficij, quod exercet.
16 Uicarius epiſcopi an habeat iuriſdictionem ordinariā, vel dele-
gatam.
17 Epiſcopus non dicitur habere ſuffraganeum. ſed vicarium.
18 Archiepiſcopus quando dicatur epiſcopo ſubiectus.
19 Conſecrari a quo poſſit epiſcopus.
20 Excommunicatus eſt ipſo iure percutiens clericum.
21 Ordinarius an poſſit inuocare contra clericū brachiū ſeculare.
Curia vna debet alteri ſuffragari.
22 Epiſcopus qđ decernit plures vicarios preſides in ſua dioceſi
propter diuerſitatem linguarum, etiam ſi vicarius ſit ep̄s, non di
centur epiſcopi vel preſides ciuitatis, ſed vicarij.
23 Epiſcopus in ſua dioceſi grecos poteſt ordinare extra quatuor
tempora ſecundum morem grecorum.
24 Judex quilibet ordinarius an poſſit inuocare brachiū ſeculare.
Delegatus an poſſit inuocare brachium ſeculare.

1 **Quoniam.** ¶ † Ciuitas habens populū
diuerſe lingue nō per hoc ha-
bebit plures epiſcopos: ſed epiſcopus ſecundū varie
tatē linguarum prouidebit viros idoneos, qui offi-
cium celebrent, & ſacramenta miniſtrent: poterit etiā ſtatuere epi
ſcopꝰ illius loci aliū epiſcopū ſibi vicariū, qui illis preſit, & epiſco
palia cōferat. hoc dicit. Decr. hʒ quatuor partes. ſecūda ibi: pro-
2 hibemus. tertia ibi: ſed & ſi. quarta ibi: ſʒ & ſi quis. ¶ † Nota primo
qđ in eadē ciuitate poſſunt eſſe populi diuerſarū linguarum. Et
ſic nota quod varietas lingue populum nō diuerſificat: quia po-
3 pulus diuerſificatur ſolū ex collectionis diuerſitate. ¶ † Nota ſe-
cūdo ꝙ in eodē populo diuerſi ritꝰ poſſunt eſſe, & diuerſi mores.
¶ Nota tertio quod idē populus poteſt vti diuerſa conſuetudi-
ne, & diuerſis moribus. Et facit quod vna pars populi quo ad
ſe poſſit facere legē, & conſuetudinē. pro hoc caſus in lege ſecūda.
in princ. ff. de origi. iuris. & notat Bartolus in. l. omnes populi.
ff. de iuſtitia & iure. an eadem vniuerſitas poſſet diuidi in plures:
4 vidiſti Jnno. in. c. cum ab eccleſiarū. ¶ † Nota quarto quod ad
variationem modi non variatur finis. Facit quod ſi teſtes ſint
concordes in principali dicto, licet diſcrepent in modo, & cauſa
dicendi, per hoc nō ſit hic varietas, vel contrarietas. Ad hoc de
accu. qualiter, & quando. ij. per Jnno. de verbo. ſigni. nihil. Nota
5 gl. de cauſa poſſe. in eccleſia. in verbo, vacillaſſe. ¶ † Nota quinto
qđ appellatione ciuitatis cōprehenditur dioceſis in verbo a iure
6 ꝓlato. cōcor. no. ſ. de offi. ordi. c. j. ¶ † No. ſexto qđ ſecūdū diuer
ſitatem lin

ſitatem linguarū prouidendū eſt de miniſtrantibus ſacramēta,
7 ꝛ de inſtruentibus. ¶ † Nota ex ver. prohibemus, primo vnitati
populi dari dꝫ vnitas pꝛeſidentis. Et ſic quaſi monſtrum eſt qꝺ
populus plura habeat capita. Et docet experiētia in populo bo-
noniēſi, qui nō ſolū duo, ſed ſexaginta habet capita. Facit qꝺ de
iure duo pꝛeſidentes, vel plures nō poſſunt eſſe in vna ciuitate,
8 vt populū ſeparēt in iuriſdictione miniſtrāda. ¶ † Not. ſcꝺo qꝺ
9 epiſcopus dicitur in ciuitate caput ciuitatis. ¶ † No. qꝺ per hec
verba noueris te excōmunicatum: promulgata eſt excōmunica-
10 tionis ſententia. vide de ap. c. preterea. ¶ † Nota tertio qꝺ ꝓpter
neceſſitatē poſſunt eſſe in eadem ciuitate plures, pontifices, vno
11 tamen alteri ſubiecto exiſtēte. ¶ † No. quarto qꝺ ep̄s pōt eſſe vi-
12 carius ep̄i. ¶ † No. quinto qꝺ ratione loci vnus ep̄s poteſt eſſe
13 alteri ſubiectus, lꝫ par ſit in dignitate. ¶ No. penū. ¶ † Ultimo
14 no. qꝺ ordinarius pōt inuocare brachium ſeculare. ¶ † Ad gl. ſu
per verbo, neceſſitas, querit an de iure ſpeciali poſſit ep̄m vica-
rium ep̄s ſibi conſtituere. dicit qꝺ non, ſed hoc permittitur diſpē
ſatiue propter neceſſitatē: vt patet hic. ꝛ. vi. qꝺ. i. nō aūt. de renū.
15 ad ſupplicationē. ¶ † Ea. gl. op. qꝺ talis ep̄s nō ſubſit ep̄o: qꝛ par
eſt: ſed archiep̄o. de renū. ad ſupplicationeꝫ. Reſpōdet qꝺ ſubeſt
alteri epiſcopo ratione officij, qꝺ exercet: ſecus ſi alias non exer-
16 ceret. qꝺ no. ¶ † Quero tum gl. ſuper verbo, vicarium, an hic vi
carius habebit iuriſdictionem ordinariā, vel delegatā. dic qꝺ ha
bebit ordinariā: qꝛ vicarius habet ordinariā, ſicut archidi. eſt vi-
carius, ꝛ habet ordinariā, ꝛ perpetuā. de offi. archi. ad hec. cuꝫ ſi.
17 ¶ † Ea. gl. in ver. ꝛ ſic videtur colligit qꝺ ep̄us poteſt habere ſuf-
18 fraganeū. Dic qꝺ hic nō erit ſuffraganeus, ſed vicarius. † Item
archiep̄s ſubeſſe poteſt ep̄o. de quo de renun. ad ſupplicationem.
19 ¶ † Eadē gl. in ver. ſed a quo. querit a quo cōſecratur epiſcopus
iſte: non ab epiſcopo: qꝛ ſolus nō habet poteſtatē ſine mandato
archiepiſcopi, ꝛ licētia. de tempo. ordi. ſi archiepiſcopus. ꝛ c. nec
epiſcopi. non a matropolitano, cū ei nō ſubſit. ſupra. ca paſtora-
lis. Sol. dicit gl. qꝺ epiſcopus faciet adiunctis ſibi duobus epiſ-
copis, ꝛ illi tenentur venire ad vocationem illius: qꝛ ſibi inuicem
mutuum conſiliū, ꝛ auxilium exhibere tenētur. ĩ. de treu. ꝛ p. c.
20 i. xi. q. iij. cure. ¶ † Gl. ſuper verbo, percuſſuꝫ. querit an ſit excō-
catus ipſo iure. Dicit qꝺ ſic: ꝛ ita eſt canō late ſentētie xvij. q. iiij.
c. ſi quis ſuadēte. de ele. c. cum in cūctis. ¶ Pro apoſtilla poſuit
21 hoc notabile. ſ. poſitum, qꝺ incipit no. hec verba, ꝛc. ¶ † Gl. vl-
tima querit an poſſit inuocari cōtra clericū indiſtincte brachiuꝫ
ſeculare. gl. dicit qꝺ nō regulariter, niſi incorrigibilis: qꝛ etiā de-
poſitū no poteſt laicus punire, niſi ſit incorrigibilis. de iudi. cum
non ab homine. lxxxi. diſt. dictum. niſi in crimine falſi. ĩ. de falſa-
rijs. ad falſariorū. ꝛ in alijs, per no. de hereti. ad abolēdam. in gl.
tribus, ſcꝺm doc. Ulti gl. colligit qꝺ vbi deficit eccleſiaſtica pote-
ſtas, per ſecularē iuuatur, ſicut econtra. xcvi. diſt. cum ad verum.
¶ Primū dictum gl. ſ. qꝺ nō poſſit brachiū implorare, niſi cō-
tra incorrigibilē, eſt falſum: qꝛ indiſtincte permittitur ad iuuan-
dū poteſtatē iudicis eccleſiaſticū. ꝛ ca. cū nō ab homine. loquitur
quando non ad iuuandū, ſed quando ad principaliter puniēdū
22 vocatur. ¶ † Quero primo an iſte pꝛeſul debeat eſſe epiſcopus.
aliqui hic dixerunt qꝺ non: cū appellatione pꝛeſulis poſſit com-
prehendi quilibet prelatus, cū ſit nomen generale, ꝛ ſicut nomen
preſidis: ve. l. i. ff. de offi. preſidis. ꝛ prepoſiti. ĩ. de verb. ſign. q̄uis
alij, vt Ho. dicit, ꝛ abb. intelligunt de preſule epiſcopo: qꝛ alr̄ nō
poſſet ordines celebrare. fatentur tn̄ qꝺ nō erit epiſcopus illius
loci, ſed erit vicarius epiſcopi loci, ꝛ etiā vult tex. ꝛ glo. Si ergo
parochiam erūt greci, habebit vicarius grecos, vt ſic prouideat
23 illis circa pōtificalia exhibēda. Et ideo. ¶ † Quero ſcꝺo an epi-
ſcopus hic extra quatuor tempora poſſit grecos ordinare. dic qꝺ
ſic: quia quo ad ritum Grecorū hoc non eſt adhuc improbatuꝫ.
24 de quo de tēpo. ordi. quo tranſlationi. ¶ † Extra gl. quero an in-
uocatio brachij ſecularis poſſet fieri a quolibet iudice ordinario.
hic probatur de delegato eſt dubium: ideo fertur per Arcan. c. vt
officium. de hereticis. lib. vj. qꝺ in ſi. gl. finalis quedā fuit additio
Bernardi in originali, qui dixit ibi qꝺ omnia iſta iura loquunt
in ordinario: ſecus in delegato: qui non pōt inuocare brachiū ſe-
culare. qꝺ reprobat Jo. an. dicēs ſe vidiſſe originale. ideo dicit qꝺ
nō putat qꝺ fuit additio Ber. tū qꝛ in ſuis addi. non inuenit, tū
qꝛ ipſe tenet cōtrariū de off. dele. c. j. li. vi. in ſi. ſecundū gl. vbi reci
tatur ſua opi. ꝛ idem Jnn. in. c. i. de off. dele. Anton.

1 Jnſtituendi ſunt in cathedralibus eccleſijs, ꝛ collegiatis viri idonei.
2 Chriſtianus populus eget neceſſario verbo Dei, ſine quo anima viuere non poteſt. nu. 4.
3 Argui licet de actu corporali materiali ad ſpiritualem.
5 Scientie defectus reprobatur in epiſcopis.
6 Preſidentes principales non multiplicantur propter amplitudinem populi, ſed vicegerentes deputantur, vt eis ſubueniatur.
7 Predicator vt ſit bonus que requirantur.
8 Predicādi officium competit iure communi dioceſano, nec per alium exercetur, niſi per commiſſionem dioceſani.
9 Viſitandi ꝛ predicandi officium poteſt ex cauſa ab epiſcopo cō mitti.
10 Predicanti neceſſaria ſunt ab epiſcopo miniſtranda.
11 Eccleſie cathedrali debent inſtitui viri idonei, ꝛ tales, qui cōmode poſſint epiſcopum coadiuuare in officio predicandi, ꝛc.
12 Predicandi officium non committitur a delegato.
13 Viſitatores noīe epiſcopi ſumūt neceſſaria pro vita a viſitatis.
14 Religioſi regulares neceſſario non debent eſſe inſtructe perſone ad predicandum.
15 Ordinans indignum mortaliter peccat, ꝛ pro eis orandum eſt, ex quo multi in laqueum incidunt.
16 Epiſcopus ſupplet inferiorum negligentiam in collationibus, ꝛ alijs in ordinandis.
17 Prebendatus ſi negligat ordinari, remouetur.
18 Predicandi officium eſt priuilegiatum.
19 Predicare nullus poteſt ſine licentia epiſcopi, niſi mittatur a ſede apoſtolica.
20 Legato principis ad prouinciam an debeantur expenſe.
21 Viſitatori debetur procuratio, niſi appareat de alia cōuentione.

1 Inter cetera. ¶ † Jn cathedralibus, ꝛ collegiatis eccleſijs inſtituē
di ſunt viri idonei, quibus, cū expedierit, epiſcopi poſ
ſint committere viſitationes, predicationes, ꝛ confeſ-
ſionum auditiones. h. d. Jn prima exordiū. Jn ſcꝺa cōſtitutio,
2 ibi: vnde cū. Jn tertia pena, ibi: ſi quis. ¶ † Nota primo qꝺ verbo
3 Dei neceſſario eget populus chriſtianus. ¶ † Nota ſcꝺo qꝺ de
4 actu corporali materiali licitum eſt argui ad ſpirituale. ¶ † Not.
tertio qꝺ ſicut corpus indiget materiali cibo, ita anima ſpiritua-
li: qui cibus ſpiritualis eſt verbū dei, ſine quo anima viuere, ꝛ fo-
5 mentari non poteſt. ¶ † No. quarto defectū ſcientie reprobatuꝫ
6 in epiſcopis, ꝛ non tolerandū aliquatenus. ¶ † Not. quinto qꝺ
propter amplitudinem populi non multiplicantur pꝛeſidentes
principales, ſed vicegerētes deputātur, vt eis ſubueniatur. Facit
qꝺ ampliato populo, nō amplientur per hoc regimina. hoc verū
in dignitatibus eccleſiaſticis: ſecus in ſecularibus: vt in. l. ij. poſt
hos. ff. de origine iuris. vbi propter augmentum populi plures
7 creantur regimini pꝛeſidentes. ¶ † Sexto nota qꝺ predicator vt
ſit bonus, oportet ipſum primo opere predicare. Secundo ſermo
8 ne. qꝺ no. cōtra predicatores diſſolutos. ¶ † Septimo quod of-
ficium predicandi competit de iure communi dioceſano: ꝛ alius
a dioceſano de iure communi non exercet officium predicandi,
9 niſi ab eo in dioceſi cōmittatur. ¶ † Nota octauo quod officiū
predicandi poteſt delegari ab epiſcopo, ꝛ etiam officium viſitan
10 di ex cauſa legitima. ¶ † Nota nono quod predicanti neceſſaria
11 ſunt ab epiſcopo miniſtranda. ¶ † Ultimo nota quod idonei vi-
ri ſunt in eccleſijs cathedralibus inſtituendi tales, qui commode
poſſint coadiuuare epiſcopum in officio predicandi, penitentias
12 iniungendi, ꝛ alia neceſſaria ſacramenta miniſtrandi. ¶ † Opp.
quod officium predicandi non committatur. de offi. delega. c. ſi.
So. non committitur a delegato, cuius videtur induſtria electa,
vt in cōtrario: ſed committitur ab ordinario, qui hoc habet a iu-
13 re, vt hic. facit quod no. in. c. ſi epiſcopus. ĩ. eo. lib. vj. ¶ † Oppo.
ſecundo qꝺ viſitatores nomine epi debēt ſumere neceſſaria a vi-
ſitatis, ꝛ nō ab ep̄o. dicto. c. ſi ep̄s. So. dic. vt ibi, qꝺ neceſſaria in
vita pꝛuidēt viſitati: ſed in ceteris ep̄s, qui deputat. de hoc p Ho.
14 de of. dele. ſ. qꝺ ſit eius officiū. ver. qualiter autem. ¶ † Oppo.
qꝺ ꝓpter officium predicandi non debeat cōuentus neceſſario
habere inſtructas perſonas: qꝛ ad eos non ſpectat officiū predi-
cādi. xvj. q. j. c. addicimus. ꝛ. c. iuſta. Sol. intellige in cōuentibus
ſecularibus: cōtrariū in regularibus. ꝛ ſic habes qꝺ appellatione
conuentus cōprehenditur quandoqꝫ capitulū eccleſie ſecularis.
15 de quo. ſ. de reſcriptis. c. capitulum. ¶ † Quero qua pena puniā
tur ordinantes indignos. dic qꝺ peccant mortaliter propter pre-
ceptū. Et dicit orādū pro his: qꝛ multi incidūt in hunc laqueꝫ.
16 ¶ † Quero quid ſi hi, ad quos ſpectat in eccleſijs cōuētualibus
collatio, ſint negligētes intra terminū eis ſtatutū ab ep̄o. Dicit
Ho. qꝺ ſupplebit ep̄us, ſi male, ꝛ negligenter ordinēt, ad quē ſpe-
ctat inferiorū correctio. ſ. c. irrefragabili. ſ. exceſſus. ꝛ. x. q. j. regē-
da. ꝛ horū defectus ſupplebit archiepiſcopus. ar. ſ. c. quāto. ꝛ de
cōceſ. prebē. lib. vj. de ele. c. ne ꝓ defectu. dicit demū qꝺ hodie pa-
racletus prouidet per mendicantes, lꝫ nō omnes recipiāt iſtud ver
bum. de excel. prela. ꝛ ſubiūgit qꝺ ſi ipſi abſtinerēt a curibus paro
chialibus, ꝛ eis miniſtrarētur neceſſaria, omnia recte procederēt,
ꝛ tenentes adminiſtrationē ſatis poſſent per papam liberari ab
17 huius precepti periculo. facit infra. c. proximo. ¶ † Queritur an
ex hac negligētia cauſet mortale in ꝑbēdatis, vt ſic veniat remo-
uendus. Ho. qꝺ ſic. de quo remittit de offi. cuſt. c. j. ꝛ. c. ea, que. de
off. arc. ¶ Querit qualis erit hec vltio. dic qꝺ arbitraria. ar. c. de

18 cauſis.ē.de off.dele. ¶ †Ad gl.primā gl.eſt literalis.ſcda que
rit an officium predicandi ſit priuilegiatū.dicit qḋ ſic.ī.de ſtatu
19 regular.qḋ dei timorē. ¶ †Ex glo.in ver.nec tñ.poteſt queri an
poſſet quis predicare ſine licentia epiſcopi.glo.dicit qḋ nō, niſi
mittatur a ſede apoſtolica.de heret.c.excōicamus.§.q: vero.di
20 cit Jo.an.qḋ talis dꝫ eſſe preſbyter:vt ibi no. ¶ †Gl.ſuper ver
bo,miniſtrēt.alle.pro expenſis miniſtrādis . an legato principis
miſſo ad prouinciā.in authē.vt nulli iudicū.§.nulli.in authē.de
mā.principū.§.illud.dicit qḋ ſecus ſeruatur in legato pape.de
preſcrip.c.accedētes.de cenſi.cū inſtantia.ꝛ dicit Ho.qḋ Roma
nā eccleſiā neceſſitas excuſat:q2 de ſuo omnibus puidere nō poſ
ſet.Jtē priuilegiū de antiqua cōſuetudine iam obtentū.ꝛ dicit
qḋ epiſcopi conantur etiam hoc imitari,qḋ eſſe nō dꝫ.de re iud.
c.in cauſis. ¶ Poſt glo.quero de queſtione facti epiſcopus per
aliū viſitat,mortuo epiſcopo viſitās exigit ꝓcurationē a viſita
21 tis.†Opp.poſt obitum epiſcopi qḋ viſitans erat eius vicarius,
quaſi ꝑ hoc habuerit ſalariū ſuū. Reſpondetur qḋ niſi appareat
de alia cōuentione,debetur viſitatori procuratio.per.c.ſi epiſco
pus.prealleg.nec obitus epiſcopi preiudicat in iure iam queſito
cōtra viſitatos.iura faciliter poſſunt allegari ad hoc ꝛc. Anto.

1 ☞Epiſcopus debet contentari iuribus epiſcopalibus in eccle
ſijs ſue dioceſis.
2 Economus agere poteſt nomine monaſterij, ꝛ in iudicio eſſe
poteſt pro cauſis ſpectantibus ad monaſterium.
3 Abbas poteſt agere pro capellis ſibi ſubiectis.
4 Jure particulari moleſtatus poteſt ratione iuris cogere dicen
tem ſibi vniuerſale ius debitum ad exprimendum que compre
hendere intelligit ipſo iure vniuerſali.
5 Libello vniuerſali tradito poteſt reus petere que vniuerſali peti
tione continentur,declarentur,ꝛ ſpecificentur , vt certificetur an
velit cedere,vel contendere.
6 Libello generali ſi aliqua ſpecificentur, non excluduntur alia in
libello vniuerſali comprehenſa.
7 Sentētiari poteſt diffinitiue ſuper libello generali aliquibus ſpe
cificatis,ꝛ ſuper eis lite conteſtata,quaſi ſuper omnibus conte
ſtata videatur,licet non ſit reſponſum ſpecifice.
8 Sententiam proferendo debet iudex in calculo ſententie enūtia
re,ꝛ exprimere ſe vidiſſe acta ꝓceſſus ſub his verbis,viſis actis.
9 Epiſcopalia iura que ſunt,dato etiam qḋ ꝑlatus ſit regularis.
10 Epiſcopo debet quelibet eccleſia inferior reuerentiam,ꝛ obediē
tiam.
11 Epiſcopus habet poteſtatem inſtituendi,deſtituendi,ꝛ reformā
di de iure in eccleſijs ſubiectis monaſterijs.
12 Jnſtituendi,ꝛ deſtituendi poteſtas non venit in poteſtate refor
mandi,ꝛ corrigendi.
13 Epiſcopus habet ius penitentie ꝛ ſacrorum collationis in capel
lis monaſterio ſubditis.
14 Abbas ratione capelle ſubiecte tenetur ire ad ſynodum,ꝛ ſolue
re cathedraticum.
15 Eccleſia quelibet inferior tenetur epiſcopo ad quartam decima
rum ꝛ mortuoriorum.
16 Eccleſia inferior licet teneatur ad viſitationem,tamen ſi non ſit
facultatibus potens,non tenetur ad procurationem.
17 Jn procuratoribus eligendis qualitas eſt ſeruanda.
18 Sententie practica ſuper libello vniuerſali ferēde talis eſt,vt par
ticularia ſpecificentur,ſilentium ſuper ceteris imponendo.
19 Epiſcopus poteſt petere auxilium moderatum,ꝛ ſubſidiū cha
ritatiuum,manifeſta tamen,ꝛ rationabili cauſa vrgente,neceſſi
tateq3 vrgente.
20 Libelli generalis ſpecificatio qualem habeat effectum.nu.22.
21 Libelli generalitas quandoq3 non confundit actionem,ꝛ in pe
titione hereditatis,ꝛ lata ſententia habet ꝓbari res hereditaria.
22 Judex debet materiam diſcordie amputare.
23 Libellus generalis nunquid poſſit indifferenter admitti.
24 Libellus ſuper petitione debiti iure communi an includat debi
tum iure ſpeciali.
25 Actio vbi alia ſubeſt,non datur iudicis officium.
26 Libellus generalis vbi poteſt concernere ius debitum,ꝛ nō de
bitum,videtur tantum deductum ius competens.
27 Judicis officium extraordinarium non currit cum ordinario.
numero.25.
28 Agere quando quis inuitus compellatur.nu.29.
30 Libellus prima fronte iniuſtus ratione generalitatis,cuius ver
ba poſſunt moderari,ꝛ reduci ad vias iuſtitie proprie,vel impro
prie,non eſt reijciendus.
31 Libellus comprehendens iura in genere, aliquibus ſpecificatis,
debet libellans alia exprimere,ſi de illis ſit diſcordia.
32 Sententia lata ſuper certis ſpecificatis libello generali,an videa
tur obſtare in omnibus.
33 Cauſula generalis non refertur ad ea,niſi de quibus eſt actum.
34 Epiſcopus contra quos habeat iuriſdictionem, ꝛ ius peniten
tias iniungendi.
35 Epiſcopus petendo iura epiſcopalia contra abbatem . ſequitur
non ſolum ea,in quibus monaſterium tenetur,ſed etiā ꝛ in qui
bus laici ꝛ clerici ſuarum capellarum tenentur.
36 Sacramenta que ſint ab epiſcopo recipienda.
37 Excommunicatus priuatur ſacramentis.
38 Conſuetudo non prodeſt,vbi ad ius querendum queritur ali
qua formula precedens.
39 Confeſſores quos volunt an liceat preſbyteris,vel alijs in digni
tate cōſtitutis,ꝛ regularibus,ſeu monachis,vel religioſis elige
re,ꝛ ſi eligant,an mortuo videantur abſoluti.
40 Monaſteria non tenentur ad ſolutionem duorum ſolidorum ꝓ
iuribus cathedraticis.
41 Synodalia iura,ꝛ cathedratica quare ita appellentur.
42 Nomen quandoq3 a cauſa ſumitur,ꝛ quandoq3 a loco.
43 Pecunia,ſeu duo ſolidi,qui ſolēt dari pro iuribus ſynodalibus,
ꝛ cathedraticis ,ſecundum quam eſtimationem debeant dari.
44 Decime debentur iure communi eccleſijs parochialibus,ꝛ illa
rum quarta pars epiſcopis.
45 Mortuariorum eccleſie parochialis quā partem epūs percipiat.
46 Mortuarium quare ita appelletur.
47 Epo quo iure debeatur pars mortuariorum,ꝛ decimarum.
48 Viſitare debet tantum epiſcopus ſuas eccleſias ſemel in anno,
niſi cauſa ſuaſit.
49 Monaſteriorum capelle quare ad iura ſynodalia,ꝛ cathedrati
ca teneantur epiſcopo.
50 Viſitatoribꝰ eccleſiarū an debeat ꝓcuratio a pauperibꝰ eccl'ijs.
51 Viſitare eccleſias dioceſis quo iure poſſint inferiores epiſcopis.
52 Preſcribi an poſſit epiſcopalis iuriſdictio,vel eius pars.
53 Subiectionis effectus qualis ſit.
54 Reuerentie effectus quis ſit.
55 Epiſcopus qua cauſa rationabili poſſit exigere ſubſidium ab ec
cleſijs ſibi ſubiectis.
56 Subſidium charitatiuum quare ita appelletur.

1 **Conquerente.** ¶ †Epūs in eccleſijs
dioceſis ſue debet eſſe
cōtentus iuribus epalibus:ꝛ que ſunt iura epalia,
declarat.h.d.Jn prima petitio,ꝛ cōteſtatio.Jn ſcda
2 ſententia,ibi:nos autē. ¶ †No.primo qḋ economus agit nomi
ne monaſterij,ꝛ pōt eſſe in iudicio ꝓ cauſis ſpectantibus ad mo
naſteriū.Et quis comprehendatur appel.economi,vide de iura.
calū.c.in pertractandis.ſed non eſt ſecundum canones differen
tia:vt de procu.petitio.ad hoc.l.iubemus.§.ſane.C.de ſacroſan.
3 eccl.ꝛ per Hoſ.in Summa,de procu.†Et no.qḋ abbas pōt age
re pro capellis ſibi ſubiectis,ꝛ pro iure earū.materia de iudi.c.cū
4 deputati. ¶ †No.ſcdo qḋ moleſtatus in aliquo iure particulari,
ratione iuris poteſt cogere dicentem ſibi ius vniuerſale debitum
ad exprimendum que cōprehendere intelligit ipſo iure vniuerſa
li,ne quotidie moleſtetur,ꝛ ſic reus ratione moleſtationis quoti
diane pōt cōpellere actorem ad agendū,vt declaretur qḋ ſibi de
bitū eſt ad hoc.l.diffamari.C.de inge.manumiſ.Vel intelligen
5 do qḋ ageret epiſcopus.†No.qḋ poteſt reus petere vt que in vni
uerſali petitione cōtinentur,declarentur,ꝛ ſpecificentur,vt ſic cer
tificet reus an velit cedere,an cōtendere . ad hoc de libel. obl.c.j.
¶ No.tertio qḋ eccleſie impotentes ad preſtandam procuratio
6 nē ad ipſam preſtandam compellende non ſunt. ¶ †No.quarto
qḋ in libello generali aliquibus ſpecificatis non excludūtur alia
in libello vniuerſali comprehenſa.Quod intellige qñ ſpecificans
7 non habuit omnia pro ſpecificatis. ¶ †Et nota qḋ ſuper peti
tione generali aliquibus ſpecificatis,ꝛ ſuper eis lite conteſtata,
quaſi ſuper omnibus cōteſtata videatur,l3 non ſit ſpecifice reſpō
ſum,pōt ad ſententiā diffinitiuā procedi. ¶ Venio ad ſententiā
8 in ver.nos autē. ¶ †No.qḋ iudex in calculo ſententie debet enū
tiare,ꝛ etiā exprimere ſe illa vidiſſe.ad hoc.ē.de offi.dele.c.ſuper
queſtionum.§.j.ꝛ ſufficit dicere,viſis actis,ꝛ que ab vtraq3 par
9 te ꝓponenda ſunt auditis,ꝛ intellectis. ¶ †No.ſecundo hic per
ordinem enumerata iura epalia,que quilibet epūs h3 in eccleſijs
ſibi ſubiectis,etiā dato qḋ alteri prelato imediate ſint ſubiecte,
10 etiā ꝛ dato qḋ prelatus ſit regularis. ¶ †Et no.primo qḋ queli
bet eccleſia inferior epiſcopo debet facere reuerentiā,ꝛ obediētiā.
11 ¶ †No.ſcdo qḋ de iure in eccleſijs ſubiectis monaſterijs epūs
habet poteſtatē inſtituendi,ꝛ deſtituēdi,ꝛ corrigendi,ꝛ reformā
12 di.†Et pōdera ſingula verba:q2 in poteſtate reformādi,ꝛ corrigē
di,non venit poteſtas inſtituendi,aut deſtituendi:q2 hic ponun
13 tur tanq̄ ſeparata. ¶ †Et no.qḋ in capel.is monaſteriorū ſubie
ctis epūs de iure cōi h3 iuriſdictionē oīu3 cauſarū ſpectātiū ad forū
eccleſiaſticū. ¶ No.tertio qḋ in capellis ſubiectis mōaſterio epūs h3
ius penitētie,ꝛ collationis ſacrorū epo reſeruatorū:ꝛ ꝑ qḋ in pecca
tis reſeruatis dꝫ haberi recurſus ad epiſcopū:ꝛ etiā ꝓ ordinatioībꝰ
clericorum

clericorũ,ꝛ in penitẽtijs publicis.vt dicit hic glo.Et aduerte,q: quedã ſunt ſacramẽta.que ab ep̃o neceſſario recipiunt,ꝛ quedã
14 non.¶ †No.quarto q̃ abbas ratione capelle ſubiecte tenet ire ad ſinodũ,ꝛ ſoluere cathedraticũ,ꝛ non cathedraticũ determi-
15 natũ ad q̃titatem duorũ ſolidorũ. ¶ †No.quinto q̃ quelibet inferior eccleſia epiſcopo tenetur ad quartã decimarũ,ꝛ ad quar
16 tam mortuariorũ: †ꝛ eſt ſubiecta quo ad viſitationẽ,ꝛ ꝓcuratio nem,ſi eſt potens facultatibus,vt poſſit ſuſtinere procurationẽ.
17 ¶ †Et no.qualiter habeat epiſcopus moderari in exigẽda ꝓcu rationẽ.Et no.q̃ in procurationibus exigendis qualitas eſt ſer uãda:ſic ꝛ in collectis.poſſunt ergo ſubditi cõqueri iuridice,qñ equalitas nõ ſeruatur,ꝛ in pſtãtijs,ꝛ alijs:ꝛ pdict de facto cõ
18 ſului.¶ †No.practicã ſentẽtie ſuper iure vniuerſali,qñ eſt dubiũ inter partes,quid in iure vniuerſali cõprehendatur,q: dz ſenten tia ferri ſpecificando particularia iura:ꝛ ſuper ceteris eſt ſilentiũ
19 imponendũ parti ius pretẽdenti. ¶ †No.in ver.tu aũt.q̃ epiſco pus poteſt petere moderatũ auxilium,ꝛ ſubſidiũ charitatiuum: ꝛ ad eius impoſitionẽ exigitur manifeſta ꝛ rationabilis cauſa,ꝛ neceſſitate inſtante,ꝛ menſuranda eſt exactio ad neceſſitatẽ inſtã tem. ¶ Habemus libellũ primo,ſecundo,ſententiã diuiſam in duas partes.Nã in prima parte declarat iura,ſpecificando,que ſpectant ad epiſcopũ:in ſecunda ſuper alijs imponit ſilentiũ epi-
20 ſcopo,vnum tantũ modũ reſeruando.¶ †Quo ad primum in gredior gl.ultĩ.ꝛ quero primo,quis ſit effectus ſpecificationis li belli.dicit gl.q̃ effectus eſt.quia per talẽ ſpecificationem preclu ditur via litigandi in poſterũ,ꝛ lunites diminuuntur:q̃ debet facere iudex.ff.ſi cer.peta.l.quidã.de do.ꝛ cõtu.finẽ.ꝛ.c.venerabi lis.¶ Alius eſt effectus:q: per hoc declaratur,ꝛ ſentẽtia certior fertur,ꝛ manifeſtatur qd facere debeat actor,ꝛ quid reus,ne poſt ſententiã alia cõtentio oriatur.ar.j.de verb.ſig.cũ olim.ꝛ melius c.cum inter vos.Per q̃ iudex ad materiam diſcordiarũ reſtrin gẽdã conari debet:in auẽ.de mã.prin.§.deinde.ꝛ.§.ſi tibi quoq3. uno dicit gl.q̃ iudex primo debet conari,ꝛ partes ad cõcordiã reducant,ſi poteſt.xc.di.ſtudendum,cũ ſimilibus.¶ Ibi in po ſterũ litigandũ.dicit Inn.q̃ alius eſt effectus ſpecificationis,ſi poſtea ſentẽtietur ſup ſpecificatis in alijs nõ ſpecificatis nõ ob ſtabit exceptio.C.de iudi.placuit.q̃ ſecus eſſet,ſi nihil ſpecifica retur:vel ſi aliquid ſpecificetur,ſecu:a clauſula generali:q: in om nibus obſtabit exceptio.C.de trãſac.l.ſub ꝓtextu.niſi dol⁹ inter
21 ueniat.ff.de pac.l.tres fratres.tpe lecture.¶ †Ea.gl.in ver.ſʒ vr. op.ad libellũ q̃ hic nõ debuerit,vel potuerit peti ſpecificatio li belli:q: in talibus iurib⁹ vniuerſalibus admitti libellus genera lis:ꝛ ſic vr̃ q̃ ſufficiat dicere libellã:peto iura ep̃alia in talibus capellis,ſicut in alia materia vniuerſali admittitur petitio gña lis:vt,peto rationẽ adminiſtrationis,de reſti.ſpo.c.cũ ad ſedem. de dona.c.inter dilectos.de reli.do.c.cõſtitutus.no.de lib.ob.c. ſ.So.dupliciter decre.intelligitur.vnus eſt gl.intellectus q̃ hic ep̃us porrigeret libellũ ꝫ abbatẽ ſup capellis quo ad ius ep̃ale,ꝛ abbas vt reus peteret declarationẽ libelli,ꝛ hic eſt intellect⁹,quẽ ſequit gl.ꝛ cui ob.Inũ.gl.fatetur q̃ de iure,ꝛ iuris rigore hic li bellus ꝓcederet.dãt doc.ſimile,ſicut pꝫ in petitiõe hereditatis. ff.de pe.her.l.i.u.ꝛ.iij.ꝛ.l.illud.§.pe.ꝛ vltimo.quo caſu ſi poſt ſen tentiã ꝓbetur res hereditaria ꝓbata de plano:vt no.de reſti.ſpo. c.cũ ad ſedẽ.mandabitur ſententia executioni.ff.de re iudi.a di uo.§.ſi reũ.ꝛ ſequenti.ſcđm Io.an.ſed ex equitate iudex ad lites dirimendas,ꝛ ad certificandũ ius inter partes,põt exprimere,ꝛ exprimi facere huiuſmodi iura ep̃alia:ꝛ poteſt eſſe hoc vtile reo,
22 ꝛ actori.†Reo primo,vt in alijs poſtea nõ ſpecificatis ꝓcludat via agẽdi,vt lites diriniãtur,ꝛ ſpecificat qd reus pſtare debeat, ꝛ quid actor recipere,ꝛ ne poſt ſniam alia cõtẽtio oriatur.de ver. ſig.cũ olim.ꝛ.c.cũ inter.q: iudex dꝫ materiã diſcordie amputare. in auẽ.de man.princ.§.deinde.ꝛ.§.ſi tibi quoq3.col.iij. Prodeſt etiã actori,vt ſnia magis ſit certa:ꝛ q: vbi petitur ius epiſcopale ſimpliciter,nec aliud ſpecificatur,intelliget tantũ de ep̃alibus iu re cõi debitis,ꝛ hic enumeratis,non aũt iure ſpeciali debitis:q̃ no.bene.vel ſcđm Inn.qñ vniuerſaliter totũ petitur vt debitũ,ꝛ negatur,alia ſpecificatio facienda nõ eſt:vbi aũt pars de iure vni uerſali aliqua fatet debita:ꝛ petit vt debita aliqua aũt indebita dicit,ꝛ ſimiliter reus aliqua negat debita,ꝛ de aliquibus fatetur, facienda eſt ſpecificatio:vt pateat de quibus ſunt in cõcordia ad lites abbreuiãdas:ꝛ q: equũ nõ eſt partes grauare onere probã di ſuper illis,de quib⁹ ſunt in cõcordia.ff.de interro.ac.vbicũq3.
23 ¶ †Hic duo forent examinãda.Primũ,nunquid petitio gene ralis indifferenter admittatur.Inn.hoc ponit hic:ſed nõ inſiſto, q: nõ eſt materia tituli:ꝛ de hoc tangit gl.ꝛ Io.an ibi ponit di
24 cta Inn.hic de libel.ob.c.ij.dic vt ibi.†Scđo,an in petitione iu re cõi debiti includatur debitũ de iure ſpeciali.hoc tangitur hic: ꝛ in hoc gl.ſunt ꝯrie.gl.hic tenet q̃ nõ.Gl.Zria de reli.do.c.con ſtitutus.Inn.etiã contrarius hic dicit q̃ nõ includitur.cõtra riũ videtur ſentire in.c.certificari.de ſepulturis.ꝛ in cap.cũ ad ſe

dẽ.de reſti.ſpo.¶ Pro declaratione huius puncti concludendũ mihi videt q̃ quãq3 datur libellus in materia,in qua nõ põt cõ cludi,niſi oĩno iure ſpãli debitũ,i.ſingulari ex origine,ꝛ totali na tura,vt pacto,vel conſuetudine,ſicut eſt denarius ſancti petri:de quo in.c.audiuis.de preſcri.vel procuratio.arch.ꝛ dic q̃ nõ iuc'u dũtur.Sic intelligo Inn.de offi.or.dilecto.nã verbũ in vno tãtũ verificabile,id ſpecifice ſaltẽ mẽte cõprehẽdere videt,de of.dele. ex parte,ꝛ in.l.iij.in prin.ff.de libe.ꝛ poſthu.facit q̃ not.gl.in.c. quoniã abbas.de offi.delegati.Si aũt aliquod verbũ latũ profe ratur in libello.vt eſt verbũ,peto iura pertinentia:hoc enim ver bũ latiſſime patet:vnde vn acũ latiſſima ſignificatione libelli cõ prehẽdit debitũ etiã iure ſpeciali.idẽ qñ libellus verificabilis eſt, tã in debito de iure cõi,q̃ ſpãli.ſic intelligo Inn.in.c.cũ ad ſedẽ. ¶ Quãdoq3 id agitur cõprehendi in libello,q̃ ſui origine na turali,nõ de iure ſpãli ſuccedaneũ,id eſt,ſubrogatũ eſt loco debi ti de iure cõi:ꝛ tunc cõprehenditur:vt lite pen.eccleſia.ꝛ ſic intel ligunt doc.c.cõſtitutus.de reli.dom.ꝛ ibi gl.ꝛ eſt ratio,q: ſubro gatũ aſſumit naturã eius.in cuius locũ ſubrogat.l.ſi cum.§.qui iniuriarũ.ff.ſi quis cauti.¶ Quãdoq3 agitur cõprehendi nõ nu de debitũ de iure ſpãli,ſʒ cui ſubſtãtia eſt debita de iure cõi,ſʒ ali qua extrinſeca determinatio fit ex iure ſpãli,ita q̃ ſubſtantia eſt de iure cõi debita:quãtitas aũt.determinatio ei⁹ eſt de iure ſpãli, ꝛ tale ius an includat:Inn.ſentit hic q̃ non.vnde dicit q̃ hec quarta mortuariorũ hic non includeret,q: eius quota nõ eſt cer titudinaliter a iure determinata.cõtrariũ ſentit,ꝛ ibi Io.and.in c.certificari.de ſepulturis.ꝛ illud cõiter tenet.credo tñ q̃ include ret cũ determinatione iuris cõis,vt ſic in dubio quarta intellige retur ſi aliud nõ cõſtaret ex probationibus ſic intelligo Inn.in c.certificari.ſed ſi ex probationibus cõſtaret ipſam eſſe maiorem cũ determinatiõe iuris ſpãlis,vt pactũ,aut cõſuetudinis.Credo q̃ ſuper illa etiã ferẽda eſſet ſentẽtia:q: in libello deducta ſubſtã tia.qualitates determinatiue ſequunt naturã ſubſtãtie:ꝛ tũc non includit,vt ſentit Inn.hic:ꝛ ſic habes declaratã materiam hãc. ¶ Aduerte tamẽ q̃ vbi dixi iure cõmuni debita includi,ſuffi cit illa allegari,nec eſt neceſſe quod illa probentur:q: ſemper ſunt certa,ius ſemper ſit certũ.nec ſubijciatur neceſſitati ꝓbandi.l.cõ tinu⁹.§.cũ ita.ff.de ver.ob.ad hoc optime tex.de ap.ſepe.qui ad hoc eſt bonus.dic q̃ quãdoq3 debitũ de iure ſpãli ſucceſſit in lo cum debiti de iure cõmuni:ꝛ tunc in petitione generali venit nõ ſolum debitũ de iure communi,ſed etiã de iure ſpãli.ſic debet in telligi q̃ no.glo.in.c.conſtitut⁹.de reli.do.ꝛ ratio,q: ſubrogatũ aſſumit naturã ei⁹,in cui⁹ locũ ſubrogat:vt.l.ſi cũ.§.q̃ iniuriarũ. ff.ſi quis cau.¶ Quãdoq3 nõ ſucceſſit in locũ debiti de iure cõ muni:ꝛ tunc ſi in petitione eſt verbum generale ꝓlatũ aptũ cõ prehẽdere tã debitũ de iure ſpeciali,q̃ de iure communi,vtrũq3 cõprehẽdit.Ita intelligunt no.per Inn.in.c.dilecto.de off.arc. ꝛ no.in.c cũ ad ſedẽ.de reſt.ſpo.Aut nõ eſt prolatum,ſeu appo ſitum ꝛ tũc aut id,q̃ eſt dubium de iure ſpãli,in totum,ꝛ inde nõ eſt debitum ipſo iure,ſicut eſt in quota decimarũ,ſeu mortua riorum que debita eſt de iure cõmuni.q̃ q̃ reſpectu quãtitatis alteretur ſecũdum cõſuetudinem,ſecundũ no.in.c.certificari.de ſepulturis.ꝛ hoc cõprehenditur in petitiõe generali iuris,ꝓ no tata ꝑ doc.in.d.c.certificari.q̃ q̃ Inn.hic tenuerit contrarium, ¶ Quandoq3 omnino eſt debitum de iure ſpãli in totum:ꝛ tũc nõ cõprehẽdit in petitiõe generali dꝫ intelligi gl. hic poſita ꝛ et dicta do.ꝛ maxime In.¶ Secundus eſt intellectus q̃ hic ab bas erat actor,qui ſuper moleſtatione cõtra ipſuꝫ epiſcopũ qua ſi indebite moleſtaretur:ꝛ ſecundũ hoc nõ obſtat cõtrariũ.Sed huic petitioni multa obuiant:ꝛ hic intro gl.Inn.primo q: videt q̃ abbas non debeat ꝓ capellis admitti:quia ꝓ alio quis non agit abſq3 mandato.de procur.c.j.So.Dicit Inn.q̃ abbas vt ſuperior agebat ꝓ capellis ne in debitis onerib⁹ grauentur cui⁹ agere intereſt.ſ.de offi.arc.c.vl.¶ Dicit tamẽ q̃ ſi ſpãlis re ctor agere vellet q̃ ipſe preponeret in agendo.Alleg.no.de reſc. c.edoceri.plenius de hoc de iud.c.cum deputati.j.de reli.do.c. cum venerabilis.Pau.in cle.j.de reſcriptis.Uel ſecundo dic q̃ hic abbas hec iura epiſcopalia ad ſe ſpectare dicebãt.Ubi autẽ agit de cõmuni grauamine eccleſiarum ſolus aget epiſcopus.de ſucceſſione ab inteſta.c.ſi.de app.dilecto.de reſcr.ad hec.So.Ui detur q̃ abbas agere non potuerit ſuper iſtis iurib⁹ deficiente iu re agendi:quia pro negatione talium iurium,ſcꝫ negando ep̃m habere illa iura,competit negatoria,que dat dñoꝛ:vt de iudi.exa minata.Ipſe autẽ nõ eſt dominus iuriũ capelle,ſʒ ipſa capella:er go nõ põt agere petitorio,nec poſſeſſorio:q: in hoc facto nega tiuum nullam poterat habere poſſeſſionem.Dic q̃ abbas nõ po teſt agere quia nõ eſt domin⁹,ſʒ rector vel capella:nec poſſet age re nomine monaſterij:q: hoc ad monaſteriũ nõ ſpectat,ſʒ ad ca pellam.Dic q̃ agebat nomine capelle:hec vera,quando capella habet bona diſtincta a iurib⁹ monaſterij:q: tunc eſt domina ſuo rum,ꝛ ſuo nõie,ꝛ non alteri⁹ eſt agẽdũ.Si vero capella eſt in pro

prios vſus monaſterii:tu ie abbas quaſi dominus poteſt intẽta-
re negatoriã,ad ſimilitudinem vſufructuarii:licz ſit vtilius qḋ noĩe
capelle hoc faciat. Pro iuribus aũt cõpetẽtibus abbati in capel
la bene põt cõfeſſoriã intentare.de ver.ſig.c.abbate.de reſti.ſpo.
c.olim.de fi.inſtr.c.ſi.perpetuum.de iudi.c.examinata vbi de hoc
⁊ cõſeqnẽter tunc ſibi poſſeſſionẽ illorũ adiudicari: põt etiã agi
vti poſſidetis,iuxta no.de preſcrip.veniẽs. ¶ Dicit tñ Inno.vt
refert in add.qḋ ſi petat imponi ſilẽtiũ epõ ⁊ decerni nullũ ius in
predictis iuribus ad epm ſpectare,⁊ inutiliari caſſum qḋ fecerit:
licz hec verba videant̃ ſonare in negatoriã,que abbati nõ cõpetit,
ſed capelle.vt eſt dictũ,tamen vt res valeat,⁊ qꝛ ius videtur in iu
diciũ eduxiſſe,vt melius cõpetit.putat ſniaz pro abbate ferẽdã.
dummodo verba libelli cõprehendere poſſint.⁊ abbas probaue
rit illa ad ſe quoquo iure pertinere,nõ qḋ confeſſoriã videat̃ intẽ
taſſe,que libello non cõuenit:nec negatoriã,que cõpetit capelle,
ſed videtur officiũ iudicis imploraſſe,qḋ bene cadit ſub verbis
ſupradictis,qꝛ officiũ iudicis cõuenit.habent iuſtitiã.licz non ha
beant certã actionẽ:qꝛ latiſſimũ eſt.ff.de iuriſdi.om.iud.l.i.de cẽ
35 poſ.cũ eccleſia.C.de annali ex.cep.l.fi. † Nõ ob.qḋ abbati cõpetat
cõfeſſoria.ſaltẽ nomine capelle:ergo iudicis officiũ non cõpetit.
ff.de mino.l.in cauſe.qꝛ vbi ſubeſt alia actio,ibi nõ datur officiũ
iudicis.ſ.eo.ti.iudi.c.ij. Sol.illud in officio iudicis extraordi-
nario.l.reſciſſiuo,vel ſ.ſiſtanti.vel cõtractũ,vel preſcriptionẽ: hic
in ordinario,qḋ cõpetit cũ aliis actionibus,cũ ſit latiſſimũ. Itẽ
diuerſo nomine cõpetere actionẽ.⁊ iudicis officiũ,nõ repugnat
36 ſc leonẽ nomin...⁊ reſpectu ſic. ¶ † No.bene iſta:primo in eo,qḋ
dicit qḋ in dubio in libello videt̃ deductũ ius cõpetens,vbi duo
37 iura poſſunt intelligi:vnũ qḋ agenti cõpetit ⁊ alterum nõ. † Itẽ
nota limitationẽ illius b.dicẽtis officiũ extraordinarium nõ cur
rit cuz ordinario.⁊c.tertio videtur qḋ adhuc hec petitio deficiat
in iure contra epm:agebat eñ ſecundum hoc abbas contra epm,
vt non cõpelleret capellã ſoluere procurationes. ¶ Primo ꝯ hãc
ſpecificã petitionẽ obiiciatur qꝛ nõ debeat ſic petere.primo eniz hec
petitio nõ ſapit poſſeſſoriũ:cũ q pro facto negatiuo,in quo nõ põt
38 dari poſſeſſio.non cõpetit poſſeſſorium. ¶ † Secundo nec peti-
toriũ.qꝛ poſſidenti non datur actio,imo ſufficere dz ſi contra eũ
agatur,qḋ habeat defenſionẽ,nec põt cõpellere quis aliquẽ ad
agẽdũ.C.vt nemo inuitus in rubro,⁊ in nigro. ¶ Tertio in mo
do petendi,qꝛ nõ debebat petere qḋ capella non potens indefini
te non grauaret,ſed qḋ nõ grauaretur vltra qꝫ facere poſſet. So.
quo ad primũ,ſcḋm aliquos.non competit poſſeſſoriũ:ſed datur
negatoria.que cõpetit pro iſtis iuribus:vt no.de ver.ſig.c.abba
39 te.de of.deleg.c.cum olim ¶ † Ad ſecundũ,ſcḋm alios videt̃ qḋ
epõs nõ cogitur agere inuitus,nec etiã cõpetere negatoria.ſed ſuf
ficit qḋ capella ſimpliciter deneget id,quod epõs petit:ſcḋm autẽ
alios datur ſolutio. Sol poterat abbas agere officio iudicis,vt
cõpelleret̃ agere epõs ad iura ſua declarãda propter iuſtũ timorẽ,
quẽ habebat ipſe abbas:qꝛ epõs geſtabat gladiũ ad fulminandaz
excõicationis ſ.dam xxiij.q.iiij.corripiat.⁊ poſſet iniuſte timere,ne
eũ iniuſte excõicet. ¶ Ad ſecũdũ dic qḋ cõpellit̃ agere:qꝛ cõpe-
tit ius agẽdi propter diffamationẽ:nã diffamabat epõs abbatẽ in
certis iuribus,que ſibi debita dicebat.i.publice loquebat̃,dicẽs
ſe habere iura in capellis:vnde põt petere vt iudex aſſignet termi
num actori,intra quẽ agat,alias ſilentiũ imponatur.C.de inge-
nuis.l.diffamari.qui ſi.ſint legi.lator. Item credo ex equitate
huius decre.quãdo vnũ eſt vniuerſale ius habens plura particu-
30 laria iura,⁊ ſuper ipſis vt incertis quotidie moleſtatur. ¶ † Ad
tertiũ dic qñ qꝫ inepta videatur petitio,tamẽ ſequi poteſt ſentẽ
tia:vt.j.in.c.vltimo.poteſt dici qḋ poſſit etiã dare contra epiſco-
pum officiũ iudicis:qꝛ vltra debitum exigit,ſicut cenſitus,⁊ co-
lonus agunt cõtra dominũ.vltra quam debeat exigere.C.de co-
lo.⁊ cen.l.penul.⁊ vltima.C.in quibus cauſis coloni.l.j.⁊ in au-
thẽ.de queſtori.l.i.C.de mancip.col.l.ij.⁊.iiij.⁊.ff.de vaca.mu.l.ij.
§.meminiꝰ. ¶ Itẽ ſi petat collectã vltra vires.ff.de vac.mu.l.
ſextumdecimũ:⁊ ſecundum hoc abbas eſt actor:propter hoc ta-
men ſolum non dabitur negatoria,qḋ epiſcopus petat.ne inui-
tus agere cogatur:vt.C.vt nemo inuitus.in rubro ⁊ nigro. In
modo aũt petendi quo ad particularẽ partem procurationis.fa
tetur Inno.prima facie videri quod abbas iniuſte petierit,quod
eccleſia non cogeretur ad preſtationẽ,que ſufficiens non erat.ſed
debebit petere qḋ plus nõ cogeretur ſoluere in procuratione,niſi
qꝫtũ penſatis facultatibus ſoluere poſſet,ſecundum qḋ in ſenten
tia continetur.dicit tamẽ quod ſaluatur petitio,vt.j.ſequitur: qꝛ
poteſt moderari ex ſententia.hoc puto,quia ille.ver.qḋ non coga
tur ad preſtationem eccleſia,que non poteſt,diſtribuitur,⁊ diſtri
butiue intelligitur,que non poteſt:id eſt,in quantum non poteſt
ff.de lega.l.ſtichum,qui meus erit. Et no.quod libellus iniuſtus
prima facie,cuius verba lata ex ſententia moderabilia ſunt,⁊ re-
ducibilia ad vias iuſtitie,proprie,vel improprie.nõ eſt reiiciẽdus,
ſed admittendus,⁊ poſtea ex ſentẽtia moderãdus.qḋ bene nota.

31 ¶ † Quarto videtur qḋ non debuerit cogi epiſcopus ad ſpecifi-
candum aliqua,ſicut nec in aliis iudicibus generalibus.ex quo
quedã tantũ fuerit ſpecificata:vt putat de ſimo.c.licet Heli.qꝛ
illa non erant deducta. So.dic qḋ ideo cogitur ad ſpecificandũ
alia,qꝛ forte cõcordabant de aliquibus iuribus dandis.vel non
dandis:vñ nõ erat bonũ grauare partes ſuper probationibus.ff.
de interro.acti.l.vbicunqꝫ.ideo epiſcopus illa,de quibus erat cõ
cordia,non cogitur ſpecificare.ſed tãtum illa,de quibus poterat
eſſe queſtio:potuit etiã ante litis cõteſtationẽ interrogari epõs,an
hec iura poſſideret.ff.de interro.acti.qui ſeruũ.§.qui in iure.vel
dic qḋ hic data fuit petitio generalis,⁊ aliqua fuerunt ſpecifica-
ta,⁊ ſuper ſpecificatis fuit reſponſum negando.in aliis tacendo
32 videtur confiteri. ¶ † Quid ſi facta petitione generali,fiat ſpeci-
ficatio certorũ poſtea ſententietur ſuper illis,an obſtabit in omni
bus.dicit qḋ nõ.ſed ſolum in ſpecificatis:ſed ſi nihil ſpecificetur,
vel aliquid ſpecificetur,ſecuta clauſula generali,⁊ omnia iura:
in omnibus obſtat exceptio.C.de tranſac.l.ſub pretextu.niſi do-
lus interuenerit.ff.de pac.l.tres fratres:qꝛ caſu agerel:⁊ dicit qḋ
33 idẽ in tranſactione. ¶ † Recitat alios in tranſactione qḋ clauſu-
la generalis nõ referatur niſi ad ea,de quibus eſt actum.de trãſa.
ſub pretextu.quãqꝫ in liberatione ſic:vt.ff.de pac.l.emptor.§.fi-
nita.⁊ hee ſunt opi.in illa l.⁊ in.l.ſi de certa.C.de trãſac.ſed Bnt.di
cit qḋ bene valebit vt pactũ.ſed non vt trãſactio.dic qḋ valet trã
ſactio,qꝛ nõ requiritur qḋ lex ſit prius.ſed qḋ de ea dubitatur:vt
l.ij.C.de tranſac. ¶ Venio ad ſententiã,que tangitur in ver.nos
autem.⁊ primo capio primã partem,quatenus ſententia eſt pro
epiſcopo.⁊ proſequatur ſingula in ſententia. Primo,canonicaz
obedientiã. Secundo,ſubiectionem. Tertio,reuerentiã. Quarto
inſtitutionẽ,⁊ deſtitutionem. Quinto,correctionem ⁊ reforma-
tionem cenſurarũ eccleſiaſticarũ. Sexto,iuriſdictionẽ cauſarũ.
Septimo,penitentias.⁊ ſacramẽta. Octauo,ſynodũ. Nono,ca-
thedraticũ. Decimo,quota decimarũ,⁊ mortuariorũ. Undeci-
mo,viſitationẽ aliarũ. Et duodecimo,procurationẽ moderatã.
¶ Ad primũ,⁊ primo expedio gl.nã querit gl.i.ſuper ver.cano-
nicã.ad quid eſt vtilis hec ſpecificatio in libello.⁊ poſtea ſup his
34 lis,vel queſtio oriatur. ¶ † Glo.ij.ſuper ver.iuriſdictionem.alle.
cõcor.⁊ repetit tex.vide per tex. ¶ † Gl.ſuper verbo,penitentias.
querit cõtra quos habeat iuriſdictionẽ.⁊ ius penitẽtias iniũgẽ-
di.dicit qḋ loquitur de penitentiis publicis,⁊ aliorũ criminum
maiorũ.allegat de exceſ.prela.c.accedẽtibus quorũ abſolutio re-
ſeruatur epiſcopis.⁊ habes enumeratos de pen.c.ſi epiſcopus.
li.vj. ¶ In glo.qua cathedraticũ ⁊ pertinet hoc etiã ad laicos.
35 † Et no.qḋ petendo iura epiſcopalia contra abbatẽ.conſequitur
nõ ſolũ ea,in quibus monaſteriũ tenetur,ſed etiã illa,in quibus
laici ⁊ clerici ſuarũ capellarum tenentur.j.c.dilectus.de preſcrip.
auditis.de offi.archi.dilecto.⁊ hoc ideo,quia talia iura poſſide-
36 bat abbas,qui eſt cõueniẽdus,vt de ma.⁊ obe.intra. ¶ † Quero
que ſint ſacramẽta ab epiſcopo tantũ recipienda. dic,ordo,cõfir-
matio in fronte,cõſecratio altarium,⁊ virginũ,late ſumendo ſa-
cramentũ,matrimonium,ſi de eo queſtio fiat.de conſan.⁊ affi.c.
ſ.⁊ ſecundũ hoc id verbum quoqꝫ ſtat reſtrictiue: vel loquitur
generaliter de omnibus ſacramentis,que ſunt recipienda ab epi
ſcopo,vel vicario,vel curato:⁊ recipientes ab aliis ſine licẽtia nõ
ſunt abſoluti. Cõcludens qḋ conſuetudo poteſt operari in hoc,
qꝛ tamen inſtituendus ad talia debeat examinari quod ſit diſcre
tus:vt.d.c.omnes.ſed conſuetudo neminẽ examinat: vnde non
ſunt talia nõ examinato cõmittenda.de eta,⁊ qua.c.pe.de elect.
38 nihil. ¶ † No.iſtud dictũ qḋ vbi ad ius querendũ requiritur ali-
qua ſubſtãtialis formula precedens.ibi nõ prodeſt conſuetudo.
aſſignat aliam rationẽ.qꝛ per hoc rumperetur ſinus eccleſiaſtice
39 diſcipline. † contra id de cõſuetudine.c.cũ inter.hec vera quo ad
ſubditos allegantes qḋ de conſuetudine poſſunt ſibi eligere cõ-
feſſores,quos voluit.tu dic vt de peni.c.vltimo.in.fi.li.vj. Si aũt
dicatur qḋ aliquis certus,puta decanus,abbas,vel ſimilis,non
priuatus,ſed in dignitate cõſtitutus preſcripſit.põt de conſuetu
dine confeſſionẽ audire:qꝛ conſuetudo excuſat,que curã tribuit.
alle.no.de peni.c.omnes.j.reſpõſo.ſuper verbo,perpetuo,⁊ no.in
ſumma.vide de fo.cõp.c.cũ contingat.dicit tamen quod cauere
debent abbates,⁊ canonici cathedralium eccleſiarũ.quod quili-
bet ibi,qui ſubſunt epiſcopo immediate,qḋ nec ad alios recurrãt
cõfeſſores eligendo:qꝛ in hoc nõ ſunt priuilegiati.niſi hi,de qui-
bus habetis de pecu.c.penul.quod priuilegium dicit nõ extendi
ad caſus no.de remiſ.niſi.§.propter conſcientiam.all.no.de offi.
legati.quod tranſlatione.mortuos autẽ ſic abſolutos non dam-
40 nat,ſed dei iudicio reſeruat. † Gl.ſuper ver.duos.opp.quod non
poſſit exigere duos ſolidos.x.q.iij.c.inter cetera. So.ab aliis ec-
cleſiis põt nomine cathedratici nõ a monaſteriis:ergo hoc pote
41 rat a capellis:⁊ intellige ſiue diocefis,ſiue ciuitatis. ¶ † Ea.gl.
ver.⁊ appellat̃.querit quare dicatur cathedraticũ.dicit qꝛ nomi-
ne cathedre datur.quãdoqꝫ appellatur ſinodaticũ,qꝛ in ſynodo
42 datur.de cenſi.c.olim. † Nota,qꝫ nomen quandoque aſſumitur
a cauſa

a cauſa, quandoq; loco cõcor. l. ius pluribus. in fi. ff. de iuſti. ⁊ in-
43 er. ¶ †Quero ſecundo quam eſtimationẽ dabuntur duo ſolidi.
Dic ſecūdū eſtimationẽ illius monete, que antiquitus, ⁊ ab ini-
tio ſolui debebat, niſi circa preſtationẽ minoris monete, que mo
do eſt in vſu ſic preſcriptū: vt dicta decreta. olim. ſiue maior ſit in
44 vſu, ſiue nunc vt dicto. c. olim. ⁊ e. ti. cū canonicis. ¶ †Gl. ſuper
ver. decimationum. opp. qꝺ preceptio decimarū de iure cõmuni
ſpectat ad parochiales eccleſias, non ad epm. de decimis. c. cū in
tua. ⁊ c. precedenti. In contrariū allegat. c. ondū. ⁊ quoniā. dein-
de remittit ad materiā, ⁊ dicit qꝺ habetur de decimis. c. cū con-
tigat. ⁊ ibi dixi, qꝺ hanc quartā percipit eṗs ex cõſuetudine. di-
cit abb. qꝺ quartas decimarū percipit de iure comitum, vt hic:
decimas de iure parochiali: vt in 3rio. Ho. idem: ſed qꝺ quota eſt
45 cõſuetudinaria. ¶ †Gl. ſuper ver. mortuariorū. opp. qꝺ non ſit
quarta, ſed tertia vel medietas de ſepul. c. ij. So. ſtandū eſt cõſue-
46 tudini in quota ⁊ de ſepul. c. certificari. ¶ †Quero quare dicitur
mortuariorū. gl. dicit, q; relinquitur in morte de quo de teſta. of-
47 ficij. ¶ †Quero quo iure percipiat epiſcopus: dicit qꝺ iure cõſue
tudinario: ideo neceſſaria fuit ſuper hoc probatio, ſed non ſuper
iuribus epiſcopalibus, que ipſo iure debentur. falſa eſt gl. ⁊ ideo
48 ſe corrigit, qꝺ imo debẽtur de iure. ¶ †Gl. ſuper ver. annuatim.
colligit, epiſcopus ſolū ſemel in anno viſitat eccleſias. Oppo. de
cenſi. cū venerabilis. de hereti. c. excõmunicamus. §. addicimus.
glo. concludit qꝺ ex cauſa potest bis, ⁊c. viſitare. quoties cauſa
ſubeſt: vt ſibi imputēt clerici qui tales ſe reddūt, vt egeāt tam fre-
quentata viſitatione. ordinaria vero eſt viſitatio, que fit. allegat.
x. di. regenda. alle. q; neceſſitas legem non habet. ⁊ alleg. de offi.
ordi. mandamus. ¶ Glo. ſuper verbo. facultatibus. proſequitur
49 generalia. ¶ †Quero de ratione quare capelle monaſteriorum
debeant habere par ius cū ceteris. dicit gl. q; cum ſint communi
ter ſubiecte epiſcopo, debent eodē iure cenſeri. xij. q. ij. c. cognoui-
mus. de decimis. c. um in tua. deinde proſequitur generalia, ⁊ alle
50 gat cõcor. ¶ †Quero an a pauperibus exigatur ꝑcuratio. qui-
dā qꝺ nihil aliū qꝺ oēs ſimul cõgregabunt, ⁊ tunc fiet exactio ab
oībus ſimul. ⁊ hoc vltimū tenet Jo. an. all. de cenſi. cum inſtātia.
51 ¶ †Opp. qꝺ hanc obedientiā habeat inferior epiſcopo, vt archi
presbyter, ⁊ arc. ẽ. de off. archi. c. j. ⁊ vlti. ⁊ idem de offi. dele. c. ſu-
per eo. cenſura. de elec. c. dudū. de offi. archi. c. cū ſatis iuriſdictio
ne: vt no. de off. ord. c. cū ab eccleſiarum. So. de iure cõmuni prin
cipaliter, ⁊ non ſub reſpectu, talia hꝫ epiſcopus: ſed de iure ſpecia
liter, ſeu ſub alio, ⁊ non principaliter aliqua poſſunt habere infe-
riores, ſicut ſunt archidiaconi ⁊ archipresbyteri. hoc dicit verum
Inn. qꝺ exerceant ꝑdicta tanꝗ̄ ſub epi: vbi aūt ſic eſt de cõſuetu
tudine qꝺ exerceant epiſcopi: tunc appellatur de eis ad archiepi-
ſcopū. alle. de no. ope. nun. ſignificantibus. pro exemplo: ⁊ vbi cõ
ſuetudo eſt qꝺ epiſcopi nõ cognoſcunt de cauſis ſubditorum ad
prelatos pertinētibus, quo caſu dicit qꝺ ſi vnū precipit minor iu
dex, ⁊ aliud epiſcopus, obediendū eſt minori citius, ꝗ̄ epiſcopo.
ad quod no. ẽ. c. paſtoralis. per gl. ⁊ doc. ⁊ in. c. ꝗ̄to. ¶ Pro ex-
51 peditione vnius gl. ꝓpter id, qꝺ dicit de iuriſdictione. ¶ †Que-
ro an epiſcopalis iuriſdictio poſſit preſcribi, vel eius pars: hanc
materiā vidiſti in. c. bone. de poſtu. q; ibi tractaui de modo que-
rendi, ⁊ preſcribendi talia iura. Expedio que ponit hic Innocē-
tius. ¶ Pono regulas. Prima, Nulla ꝑſcriptio currit ſine poſ-
ſeſſione. caſus eſt de preſcrip. c. ſm. ff. de vſuca. l. ſine. Secūdo, poſ
ſeſſio ſemel acquiſita non perditur, niſi quis timeat, vel ſuſpicet
ſe poſſe repelli: q; nõ perditur ſine animo. ff. de acq. poſ. l. poſſide
ri. §. in amittenda. ⁊ l. clā poſſideri. §. qui ad nūdinas. vnde neceſ
ſe eſt qꝺ expellatur, vel reuertens nõ admittat, vel ſuſpicetur ſe
poſſe repelli. l. clā poſſidere. §. qui ad nundinas. ¶ Per quas cõ
cluditur tertia regula, qꝺ vt iuris detur preſcriptio, illius requiri
tur patientia, ⁊ non alterius, qui id ius poſſidet, ⁊ cui ex preſcri-
ptione preiudicatur, ſiue tractetur de iure abdicando, ſiue de iu-
re creando vi preſcriptionis. ¶ Ad queſtionẽ Innocētius reſpõ
det non poſſe preſcribi totalē iuriſdictionẽ, nec etiā aliqꝺ capitm
epiſcopalis iuriſdictionis, vt qꝺ viſitet, vel vocet ad ſynodū, vel
de cauſa cognoſcat, epiſcopo ignorante, qꝺ nõ amittat poſſeſſio-
nẽ, ex quo nõ expellitur, vel animus non timidatur: vt dicta. l. clā
poſſidere. §. qui ad nūdinas. ff. de acqui. poſ. hoc verū, ſi ius velit
quis preſcribere ab epo abdicando: ſed ſi in dioceſi vellet nouum
ius creare, quo preſcripto epiſcopus nõ lederet, puta q; epiſco-
pus extraneus velit per priuilegiū, vel ius, vel conſuetudinē pre-
ſcribere ius archiepiſcopale in dioceſi currit preſcriptio, etiā epo
ignorāte: q; hec preſcriptio non tangit epiſcopum: requiritur ta-
men ſcientia metropolitani, cui preiudicatur. Hec vera, ſiue ille,
contra quem preſcribitur, habeat generalem iuriſdictionem, ſiue
in multis capitulis non habeat, dūmodo in omnibus habeat
eā, niſi in exceptis per ius, vel priuilegiū, vel cõſuetudinē: vbi au
tē in aliquibus tantū caſibus haberet, vt archiepus in dioceſi ſuf-
fraganei, tunc nõ exigitur ſcientia archiepi, ex quo eius iuriſdi-
ctiõi nõ detrahitur. Per hoc infert idē, ſi plebanus dioceſis ius
plebanus in capella alterius plebani eiuſdē dioceſis preſcribere
intēdat, vt preſcribat ſciente plebano, ⁊ altero dictorū modorum
poſſeſſionem amittēte, etiā ſi epiſcopus hoc ignoret, q; nõ inter-
eſt epiſcopi, cū ipſe poſſit pariter exercere iuriſdictionē ſuā in iſtū
ſicut in alium: ⁊ forte dicit idem, etiam dato qꝺ plebani ſint di-
uerſarū dioceſium. ¶ Predicta vera, ſiue iura talia cõpetāt de iu
re, vt epiſcopale, ⁊ plebanale, ſiue ꝓuilegio, vel cõſuetudine, ſicut
in epo papienſi, qui ex priuilegio hꝫ multa iura in dioceſi Placē
tie: q; talia preſcribere poſſet epus parmēſis. ſ. cõtra papieū. etiā
ignorāte epo placētino: q; nil quereret de iure, qꝺ teneat placeū.
de iure vero, qꝺ tenet papieū. preſcribere nil põt ignorāte epo pa-
pieū. ¶ Per hoc infert archiepus põt preſcribere vt portet crucē
vel vtatur pallio in dioceſi ſuffraganti alterius archiepi, ꝓprio
archiepo ignorāte. ⁊ videtur qꝺ nõ, q; proprius archiepus talia
poſſidet in propria prouincia, ⁊ ſic alius preſcribere nõ põt, niſi
ipſo ſciente, ⁊ poſſeſſionem amittente, vt dictū eſt. In cõtrarium
facit qꝺ etiā extraneus poſſet exercere in alio dioceſi virtute pri-
uilegij ſibi cõceſſi. ſ. vt lite pē. c. j. non enim per hoc tollitur hono
rificentia epi ꝓprij. quin ⁊ ipſe hoc poſſit, ex quo nõ amittit poſ
ſeſſionē. Reſpondeo, q; in priuilegio nouū ius acquirit, ⁊ creat
authoritate pape, q; ius etiā vnius põt tollere, ⁊ alteri dare. ix. q.
iij. cūcta per mūdū. ⁊ c. per principalē. In preſcriptiõe vero hoc
nõ ꝓcedit: q; ſi dicit ſe habere titulū, forte ex collatione alterius,
qui nõ habeat poteſtatē cõferēdi, cõſtat qꝺ talis titulus nõ pro-
deſt. ſ. de decimis. dudū. Itē q; propter preſcriptionē nõ põt ac-
quirere poſſeſſionē apud aliū conſtitutā, niſi ille ſciat per aliquē
de predictis modis: ſꝫ ſi nullū titulū alle. verum vel preſumptū.
preſcribere nõ poteſt, niſi poſſeſſor hoc ſciat. ⁊ de poſſeſſione ex-
pellat. 100. di. c. contra morē. xcij di. illud. Fatetur qꝺ alius non
priuilegiatus poſſet ex ſola bona fide contra hoc priuilegiū pre-
ſcribere: puta q; crederet hoc ius ſibi tranſlatū authoritate eius,
qui poteſtatē haberet: ⁊ interuenirent illa que ſunt in preſcriptio
ne neceſſaria. Or aduerte, duo tāgit Inn. Primū, quare priuile
gio queratur ius deferēdi crucē, ⁊ non preiudicatur: ⁊ ſecus eſt in
alio caſu, q; non preſcribitur. Secundū: qꝺ cõtra habentē de iure
cõi non preſcribitur ſine titulo: ſecus ſi de iure ſpeciali. vñ primo
creatur ius, ſeparatū ab illo. ſcꝺo non põt. creari ius, niſi precedē
te poſſeſſione: ⁊ hic creari nõ poteſt, niſi detur patiētia illius, qui
eam hꝫ, vel cui preiudicatur. rationē ſcꝺi dat capitulū primū. de
53 preſcr. in. vi. ¶ †Circa ar. ſubiectionis, quero de ei⁹ effectu. Dic
quod habet recognoſcere epiſcopum in dominū: quod ius com-
petit cõtra omnes in dioceſi, vel ciuitate: ideo dicit̄ epus talis or
dinarius. xj. q. de perſona. ⁊ in talib⁹ nõ prodeſt preſcriptio. de ꝓ-
ſcrip. ad audientiā nec conſuetudo cū nõ valeat niſi ſit ꝓſcripta.
de confine. c. fi. ⁊ breuiter nil poteſt obſtare niſi exceptionis ꝓuile-
giū. ū. c. duo. alias eueniend⁹ eſſet vt acephalus. xciij. diſt. nulla ra
54 tione. ¶ †Circa argumentum reuerentie, quero quis ſit ei⁹ effe
ctus. Dic qꝺ hꝫ eū in patrē recognoſcere, ⁊ propter hoc dꝫ ſibi
reuerētiam exhibere. ſ. titu. ſcꝺo. dilecta, etiā ſi ſit mulier, vt ibi.
¶ Circa argumentū inſtitutionis, de qua loquit̄, dic de authori
zabili ſupra curā. de of. archi. cū ſatis. circa vltimā partem non
55 ſunt gl. niſi vna literalis. ¶ †Quero qn̄ erit cā rationabilis exi-
gendi ſubſidiū. Dic puta q; epiſcop⁹ fecit magnā emptionē vel
fecit magnas expēſas ꝓ eundo ad papā vel Imperatorē, vel liti-
gando ꝓ iurib⁹ eccleſie, vel quecunq; caſus ſuperueniens, ꝓpter
quem ſupportādum habent neceſſe talia petere. hoc verū, niſi in
caſum incidat culpa ſua. de eta. ⁊ qua. c. j. q; ſi propter ſuam ꝓdi
56 galitatē ſibi imputet de conſuetudine ex parte. ¶ †Quero qua
re appellet̄ ſubſidium charitatiuū. Dic, q; cū charitate petit̄ nõ
violēter extorqueri debet. de cen. ex parte. nec a pauperibus, ⁊ op
preſſis. de cen. licet. ⁊ inſtruit prelatū vt cõgregato clero, exꝓmē
do cauſam ſue egentie, ⁊ hortando quod cū glibet ꝓximo in ne-
ceſſitate ſit ſubueniendum, fortius ſibi narrando, q; ſponſus eſt
toti⁹ eccleſie, ⁊ abſurdum eſſet quod ſponſa videret laborātē ege
ſtate ſponſum ipſa exiſtente diuite: ſicut in ſimili. ff. de re iudi. nõ
tantum. ⁊ hortando quod non expectent conqueſtionem dicen-
do quod dicitur de donat. c. j.

1 Viſitando monaſterium epiſcopus non introducere debet
ſeculares, ſed duos vel tres canonicos cum aliquibus religioſis.
2 In monaſterio laici non ſunt admittendi q; eorum conuerſatio
generat diſſolutionis materiam.
3 Seculares quare in viſitationibus non introducuntur, ⁊ de qui-
bus ſecularibus intelligatur. nu. 6.
4 Viſitationes fieri debent ſine ſtrepitu iudiciorum.
5 Aduocatus non introducitur in viſitando eccleſiam.
7 Epiſcopus an neceſſario habeat viſitare eccleſiā cū canonicis.
8 Viſitatio eccleſie cum quo habitu fieri debet.
9 Viſitando eccleſias maior numerus permittitur archiepiſcopo,
quam epiſcopo, ex quo duo canonici ſufficiunt cum epiſcopo.

10 In viſitationibus monaſterij quod debeat adeſſe certus nume-
rus canonicorum cum religioſis, quare non taxatur numerus
religioſorum, ſicut canonicorum.
11 Viſitando eccleſias quot hodie debent adeſſe perſone.

1 VI iurta. ¶ † Epiſcopus viſitãs monaſte
riũ non introducat ſeculares, ſed
duos, vel tres canonicos ſuos cũ aliquibus religio-
ſis. h. o. Primo premittit motiuũ ꝓhibitionis. Se-
cũdo ꝓhibet. ſcđa ibi: firmiter. ¶ No. primo qđ indecẽs eſt qđ ſe
2 cularis interſit viſitatiõis officio. ¶ † No. ſcđo qđ cõſortiũ, ⁊ cõ-
uerſatio ſeculorũ in monaſterio generat diſſolutionis materiã,
ſi admittunt laici, vt dicit gl. ĩ. q: oppido. i. multi ſunt infeſti cle-
3 ricis. de immu. ecc. clericis. li. vi. ¶ No. tertio ſummariũ. ¶ † Gl.
ĩ. querit quare ſeculares nõ introducuntur: q: fungi non debent,
4 quorum ſtudia ſunt diuerſa. xvi. q. vij. c. per laicos. † ⁊ tales vi-
ſitationes fieri nõ debent cum iudiciorũ ſtrepitu. de accu. c. olim.
5 ¶ † Per hoc dicũt doc. ꝙ neq; aduocatus licet admittere: q: in-
quirit de his, que ſecrete denuntiantur: ⁊ ſic ſunt corrigenda ſecre
6 te. ij. q. i. ſi peccauerit. ¶ † Quero de quibus ſecularibus loquit.
Dic ꝙ loquitur de clericis ſecularibus: q: de ſecularibus nõ erat
7 dubiũ. vel dic qđ forte de facto ducebat etiã ſeculares. ¶ † Gl. ij.
querit an cũ canonicis neceſſario habeat viſitare. gl. qđ ſic. lxxx-
vi. di. ſi quidẽ vero. ⁊ hoc intelligit Hoſt. ſi canonici ſunt idonei.
8 alleg. ſecus de ver. ſig. abbate. in ſi. ¶ † Gl ſuper verbo, habitu. al
leg. cõcor. ⁊ per illa iura dicebat Iac. qđ debent eſſe in cappa, vel
9 alio habitu honeſto, ⁊ ſm Ho. in quo chorum intrant. ¶ † Op.
poſt gl. qđ tantũ duos poſſit ducere canonicos. de cle. non reſi. c.
de cetero. ⁊ c. ad audictiã. So. illa in epõ, hic in archiepõ, cui per
mittitur maior numerus. facit de cenſi. cum apls. vel alia loquũ-
tur de canonicis, qui cõtinuo cũ epis equitãt: hec de his, qui va-
dunt, cũ viſitant, qui paucis diebus aberunt, ⁊ ſic eccleſia nõ gra
uat, ſm Ho. qui dicit hos adhiberi: q: in ore duorũ vel triũ ⁊c.
10 de teſti. in omni. ¶ † Quare nõ taxat numerũ religioſorũ, ſicut
canonicorum. dic, ne ſi totum caplm duceret, remaneret cathe-
dralis eccleſia ſolutio canonicorũ deſtituta. Tu dic ꝙ eſt ratio,
11 ne in eis inducatur diſſolutio ¶ † Hodie per extrauagãtẽ Boni
faciꝫ. eo. ti. debẽt ducere tres clericos, quorũ vnus ſit religioſus, ⁊
vnũ notariũ clericũ ducere põt, ⁊ oꝫ: loquitur tamẽ qñ viſitat ca-
pitulum ſue cathedralis eccleſie. hodie caplm, accedentes. de ſta.
mo, dicit viſitantes monaſteria monialiũ cõtentari debere duo-
bus notarijs ⁊ duabus pſonis eccleſie ſue, ⁊ quatuor alijs viris
maturis ⁊ honeſtis. dicit Ho. qđ mente conſiderata plures pote
rit, ⁊ pauciores, conſideratis idoneitate, ⁊ numero eorundem.

1 Sententia lata ſuper lege diocesana, non nocet iuriſdictionis
legis, tanq̃ ſint diuerſa inter ſe.
2 Abbas habet iuriſdictionem, ⁊ penas poteſt exigere, etiam quã-
do tempor: aliter prouenit ex ſpirituali iuriſdictione. nu. 8.
3 Libellus, per quem petitur ius aliquod ex cõſuetudine debitum,
valet.
4 Exceptio rei iudicate poteſt opponi ad proceſſum impediendũ.
5 Citatio examinatio cauſe, ⁊ deciſio ſunt tres partes iudicij inter
ſe differentes.
Delegata cognitione cauſe non videtur delegata citatio ⁊ deci-
ſio eiuſdem.
6 Ordinarie poteſtatis eſt duplex ſpecies.
7 Exceptio rei iudicate non obſtat variata ſpecie agendi. vel de-
fendendi.
8 Penas an, ⁊ quando pro delictis leuare poteſt abbas, etiã quã-
do proueniunt ex mera temporali iuriſdictione.
9 Tempus non eſt modus inducende obligationis.
10 Monaſteria ſunt exempta a lege dioceſana.
11 Lex dioceſana differt a lege iuriſdictionis: ⁊ que ſint de lege dio-
ceſana, ⁊ de lege iuriſdictionis, ⁊ que pertinent ad vtranq; legẽ.
12 Monaſteria quo ad quam legem epiſcopo ſubijciuntur.
13 Seculares ſubijciuntur epõ quo ad vtranq; legẽ, de qua nu. 11.
14 Capelle monaſteriorũ, ſeu regularium ſubijciuntur epiſcopo quo
ad vtranq; legẽ, de qua nu. 1. niſi pleno iure ſubſint monaſterijs.
15 Capelle monaſteriorum exemptorum quo ad quam legem ſubij
ciuntur epiſcopo.
16 Snia lata ſuper lege dioceſana quare nõ obſtat legi iuriſdictiõis.

1 DIlectus. ¶ † Lex dioceſana, ⁊ lex iuriſdi-
ctionis ſunt diuerſa: vñ res iudica
ta, i. ſnia lata in vna nõ ob. agẽti ſuper alia. In prima
partis cõqueſtio. In ſcđo pape ꝓuiſio. ſcđa ibi: cum
ergo. ⁊ ibi qũq; parochiarũ nomẽ eſt ꝓprium, ſicut q̃nq; eccleſie.
quandoq; eccleſiarũ. de poſtula. prelatorũ. bone. el. ij. vel ſunt due
2 partes, ſcđm doc. ¶ † No. primo abbatem iuriſdictionẽ habere,
⁊ penas, poſſe exigere. de quo de delic. pue. c. ij. quod eſt verũ quo
ad penã ꝓuenientẽ ex iuriſdictione ſpirituali. ſecus ſi tẽporali: q:
tunc ſaltẽ de honeſtate exigere nõ dꝫ penas. de ſta. mo. recolẽtes.

3 ſcđm Ho. ¶ † No. ſecũdo qđ procedit libellus ⁊ petitio. peto ta-
le ius ex conſuetudine mihi debitũ. de quo. ĩ. de ver. ſig. abbate. ⁊
eod. ti. ſuper quibuſdã. Sufficit ergo ꝓponere, ⁊ ꝓbare qđ eſt ab
antiquo hactenus obſeruatũ. de tranſa. pꝛla. quanto. de fo. cõ-
pe. cũ contingat. Et eſt ratio, q: debet exponi ab antiquo. i. tãto
tẽpore qđ ſufficiat pro conſuetudine inducenda: q' in principijs
faciemus actori. ff. de iud. l. ſi quis intentione ambigua. Idem in
electionibus, pedagijs, ⁊ ſimilibus: vt dicto. c. abbate. ⁊ c. ſuper
quibuſdã. de cẽſi. peruenit. ⁊ ſunt hec cõtra principes, qui caſtra
⁊ iuriſdictiones occupãt, niſi eis oſtẽdatur titulus, quẽ requirũt
iura. C. de rei ven. l. ſi. C. de peti. here. l. cogi. vt eccleſiaſtica bene-
cia. c. a. i. Nã ſufficit qđ ſic ab antiquo fuit obſeruatũ: ſi ſec' in ec-
cleſiaſtico iudice de quo per Ho. in ſumma. de preſcriptionẽ re-
4 rũ immo. §. que exigantur. ſub. §. quantũ. ¶ † No. tertio qđ exce-
ptio rei iudicate, vt litis finite, poteſt opponi ad proceſſum impe-
5 diendũ, ⁊ ad ſolum finem referendi. ¶ † No. quarto differentiam
inter citationẽ ⁊ examinationẽ cauſe ⁊ deciſionem: ⁊ ſic ſunt tres
partes iudicij. ⁊ facit qđ appellatione cognitionis cauſe non vi-
deatur miſſa citatio: ⁊ ſic commiſſa cauſe cognitione non videat
commiſſa citatio, ⁊ qđ citatio, ⁊ ſnia excluſa cauſe cognitione, ſit
6 merus articulus. ¶ † No. quinto qđ poteſtatis ordinarie duplex
eſt ſpecies. quedã ſunt ſubiecta poteſtati ex l. iuriſdictionis: que-
7 dã ex lege dioceſana. ¶ † No. qđ variata ſpecie agendi vel defen
dendi nõ ob. exceptio rei iudicate. ad qđ de except. c. aduerſario.
8 de cauſa poſ. c. ſi. ¶ † Opp. qđ abbas nõ poſſit pro delictis leua
re penas. de ſta. mona. c. recolentes. So. ibi loquitur de ciſterciẽ-
ſibus, ⁊ temporali pena prouenientẽ ratione tẽporalis iuriſdi-
ctionis: ⁊ eſt exhortatio, vt ibi no. hic loquitur de alijs: ⁊ qñ tẽpo
ralis pena aliter prouenit ex ſpirituali iuriſdictione: ⁊ oſtẽdit qđ
eſſe poſſit de iure. Secũdo videt qđ male leuetur hec ſportula cõ
tra id de vita ⁊ hone. cleri. cũ ab omni. So. cõtrariũ loquitur in
delegato, qui facit illicitam pactionem: hic in ordinario, qui licet
magis adſtringatur ad gratis reddendũ officiũ, vt. ĩ. c. inter cete
ra. tamẽ hoc põt habere ex cõſuetudine. de ſimo. ad apoſtolicaꝫ.
immo ⁊ ſportulas leuare põt: vt no. in. c. cũ ab omni. ⁊ ſcđm hoc ca
ſus eſt diuerſus a caſu. c. licet. de penis. Vel hic nõ loquit de ſpor
tulis, ſed de emendis pecuniarijs, que leuantur ex ꝓceſſibus: po
teſt enim iudex, quãdo ciuiliter nõ in modũ accuſationis agitur
penã ordinariã temperare, ⁊ in aliã cõmutare. ff. de his, qui not.
infa. l. quid ergo. §. pena. ⁊ monaſterium hoc hic percipiebat vt
eleemoſynã. per hoc nõ obſt. de peñ. licet. niſi vbi apparet qđ pe-
na nõ dꝫ applicari iudici eccleſiaſtico: que loquit in perſona pri
uata, vel quãdo ſit ex auaritia. Vel hic loquitur qñ cõſuetudine,
vel ſtatuto ex delicto tenetur delinquens ad certã pene q̃titatẽ.
de quo de delic. pue. c. ij. vel ex cauſa põt imponere pecuniariã,
quã videt magis timere deputando ad vſus pios, vel in ſuã vti-
litatẽ cõuertẽdo, ſi eget: q: omnino ordinaria charitas. ⁊c. de au
tho. ⁊ vſu pallij. niſi. ⁊ in aut. de ſan. epiſ. §. deo amabiles. ⁊. §. ſi au
tẽ clericus. ver. ſi aũt canonicus. alĩs dicit quod de ſuo cõſilio ta-
lia nõ vſurpabunt, ſm no. ĩ. c. irrefragabili. §. ſi. quod ꝓcedit quã
do de criminalibus ciuiliter agitur: ⁊ etiã ſi inter laicos, dũmo-
do ciuiliter. Nam ſi criminaliter nõ poſſet hoc cõpetere, niſi rõ-
ne regaliũ: ⁊ tunc oportet habere laicum deputatũ ad talia exer-
cẽda. ne cleri. vel mona. ſententiã. eo. tit. c. vlt. lib. vi. Si vero age-
retur inter clericos, de criminibus maioribus ad degradationẽ,
abbas forte poſſet allegare cõſuetudinem. De quo dic vt no. ſupr.
ĩ. c. irrefragabili. Vel poteſt intelligi de emendis excõicatorum
ſm Hoſt. ſuper quo remittit. de ſim. ad aures. de ſen. exc. venera
9 bilibus. §. denique. ⁊. c. ſi. li. vj. ¶ † Oppo. qđ nõ ſufficeret ꝙ ab an
tico ſpectaret ad monaſterium q: tempus nõ eſt modus inducẽ
de obligationis. l. obligationum. ff. de act. ⁊ obli. §. placet. So. vt
no. in. c. peruenit. ĩ. de cenſi. ⁊c. ¶ Venio ad gl. glo. i. ponit caſũ.
10 vide eam per te. ¶ † Op. qđ ſentẽtia lata pro epõ ſuper lege dio-
ceſana non tenuerit, cũ monaſteria a tali lege ſint exempta. x. q. i.
c. i. ⁊. q. iij. inter cetera. So. potuit eſſe lata reſpectu capellarũ mo
naſterij: ⁊ ita fuit. Tales aũt nõ ſunt exẽpti a lege dioceſana. ꝙ
11 dic vt in gl. ij. Iđ venio ad eã. ¶ † Gl. ij. tãgit duo. primo diffe-
rẽtiã inter legẽ iuriſdictionis, ⁊ legeꝫ dioceſanam. Secundo que
pertinent ad vnãquãq; legẽ. ¶ Ad primum que ſint de lege iu-
riſdictiõis, ⁊ que de lege dioceſana: ⁊ dicit qđ omnia, cõſiſtũt in
dãdo vel faciẽdo. ſunt de lege iuriſdictionis, que in recipiẽdo vel
in patiẽdo, ſunt de lege dioceſana: que aũt ſint que cõſiſtũt in dã
do exprimit gl. de lege dioceſana, que enumerat gl. Inter alia di-
cũt doct. ⁊ fuit dictũ Hoſt. quod conuocatio ad ſynodũ non vi-
detur eſſe de lege dioceſana ſecũdum theoricam. ĩ. tradita: quia
cõuocare ad ſynodũ conſiſtit in tenere, ⁊ poſſidere. ⁊ cõtumaces
ſeu contẽdentes punire: ⁊ hoc non eſt pati vel recipere, ſed potius
agere. Videt ergo potius ſynodũ eſſe de lege iuriſdictionis. q̃ dio
ceſana qđ ſatis ꝓbari dicit per. c. quod ſuper his. i. ti. ij. Doctri
na hic non placet Iun. ſcilꝫ, vt per diuerſitatem dandi ⁊ recipien
di lex

di lex iuriſdictionis diuerſificet̃ a lege diocesana, dicens falſitatẽ
doctrine patere in pcuratione, que conſiſtit in recipiẽdo, ⁊ tamẽ
eſt de lege iuriſdictionis: ideo dicit quod alia rõne nõ dicant̃ de
lege dioceſana, vel iuriſdictiõis, niſi q: a iure ſic ſunt aſſumpta, ⁊
nominata, ⁊ potius a iure moderno Decretaliũ ꝙ antiquorũ ca
nonũ: ⁊ vident̃ fuiſſe verba magis magiſtralia, ꝙ propria: q: in-
uariabilis doctrina de his regulariter dari non põt. ⁊ declarauit
Inn. caſus quos enumerat glo. ⁊ aditos. ĩ. ⁊ no. ĩ. de ſta. mona. c.
ĩ. De quo dic vt ibi no. ⁊ huic doctrine In. conco. doctrina data
per Io. an. in. c. fi. de poſt. prel. ⁊ dicit has leges per enumeratio-
nem caſuũ perpendi, ⁊ ex iuris diſpoſitione qui ſunt de vna lege
⁊ qui de alia. Ad hoc de ſta. mo. c. j. ⁊ qđ ibi no. Inn. ⁊ vltra ca-
ſus gl. dicit qđ deſtitutio. inſtitutio, ⁊ confirmatio, ⁊ omnia, que
circa iudicium experiuntur, vt viſitare, corrigere, excõicare ſuſpẽ
dere, ⁊ interdicere, ac ſtatuta facere inquirere tam debita clericoꝝ
ꝙ de officijs ⁊ ſtatu eccleſiarũ ſunt de lege iuriſdictiõis: de colla-
tione autẽ ſacramentorũ, qđ mirabile videt̃, qđ ſit de lege iuriſdi-
ctiõis, pbat tamẽ illud capl̃m, interdicimus. xvj. q. j. qđ ad illud
arctat monachos: deinde vade ad capl̃m. ĩ. Sʒ vltio anno recita
uit ordinarie ſicut ſtat ſcriptũ. Dãt do. aliud exẽpliũ de lege dio-
ceſana, vt miſſas publicas cãtare, cathedrã ponere cauſas pun-
dicãdi vel cauſas audiẽdi. xviij q. ij. luminoſo. a ſubditis mode-
ratũ auxiliũ petere. de cenſi. cum apoſtolꝰ. vt eſt caſus in. c. ꝙ ſit.
xviij. q. ij. in fi. ibi: nullis cãnõicis iuribus. qđ exponit gl. his, que
ſunt de lege dioceſana. lʒ Inn. in. c. j. de ſta. mo. cõtrarium ſentiat
p negocijs eccleſie clericos mittere, ⁊ eis percipere. xij. q. j. qi fra-
12 ter. cum ſi. ¶ † Ad ſcõm principale. primo quero quo ad quã le
gem ſint ſubiecta monaſteria. Scdo quo ad quã legẽ ſint ſubie
cte capelle. Tertio, quo ad quã legẽ ſunt ſubiecte capelle mona-
ſteriorũ nõ exẽptorũ. Quarto quo ad quã legẽ capelle monaſte-
riorũ nõ exemptorũ. Ad pmũ dicit glo. qđ quo ad legẽ dioceſa-
nã nõ ſunt ſubiecta mõaſteria. xviij. q. iij. ꝙ ſit. a lege iuriſdictio-
nis ꝓo nõ ſunt exẽpta. niſi ſint ſuper hoc ſpeciali priuilegio mu-
nita. xviij. q. ij. hoc tm̃. Dicit tñ gl. qđ monaſteria preſtãt epõ ſer
uitiũ ex prima cõſtitutiõe. xviij. q. ij. Eleuterius. vel ex cõſuetu-
dine. xviij. q. ij. ſermũ. ⁊. i. q. iij. queſitũ. ⁊ rõne viſitationis. ⁊ p hoc
põt inferri qđ omnia, a quibꝰ nõ ſunt exempta monaſteria p ca-
nones, ſunt de lege iuriſdictionis, alia ſunt de lege dioceſana. Ad
uerte tñ qđ licet ſint ſubiecti quo ad legẽ iuriſdictiõis. p ſtatuta
13 tñ epi nõ obligantur ad aliquid, qđ ſit cõtra cõi regulã. de offi.
14 ord. c. ſi. ĩ. c. lʒ. ¶ † Queto quid de ſecularibus. Rñdet gl. ⁊ dicit
qđ ſubſunt epõ quo ad vtrãqʒ legẽ. x. q. i. de antiquis. ¶ † Quid
de capellis monaſteriorũ, ſeu regulariũ Dicit gl. qđ ſubſunt epõ
quo ad vtrãqʒ legẽ. ĩ. c. cõquerẽte. niſi pleno iure ſubſint mona-
15 ſterijs. ĩ. de priuileg. c. per confeſſionẽ. ¶ † Quid de capellis exẽ-
ptorũ. Dicit gl. qđ ſi ſunt exempta cũ capellis nõ ſubſunt etiam
quo ad legẽ iuriſdictionis. ĩ. de priui. ex ore. in ſi. Si ſolum mo-
naſteria. dicit qđ rõne illarum ſubſunt quo ad vtrãqʒ legẽ ⁊ hoc
intelligit quãdo ppl̃m habẽt. de maio. ⁊ obe. qđ ſuper. vbi abba
tes ratione earũ tenent̃ ad ſynodũ venire. Sic intelligit. xviij. di.
epõs qđ loqt̃ de habentibus ppl̃m. ⁊ hoc intelligit qñ populꝰ non
eſt exemptus. doc. de nõ reſpicientibꝰ ppl̃m remittũt. de ſta. mo.
16 c. i. ¶ † Ulti. gl. colligit rõnẽ quare ſnia lata in vna, ⁊c. ⁊ ſoluit.

1 ☞ Reſcripto, quo papa mãdat ordinario, vt corrigat exceſſus ſubditoꝝ ⁊ clericoꝝ ſue dioceſis, nõ dat̃ iuriſdictio ſup exẽptos.
2 Sententia lata per iudicem nullam habentem poteſtatẽ eſt fun ditus nulla.
3 Mandato iuriſdictiõis excitatiuo non ampliatur iuriſdictio in exemptos. nu. 11.
4 Clerici eccleſiarum exemptarum ſunt exẽpti a mãdato, ꝙ ſim- pliciter concernit eccleſias.
5 Iuriſdictionis antique mandatum excitatiuum commenſura- tur poteſtati iuriſdictionis antique ſuſcitate. nu. 11.
6 Mandatum quo mandatur ꝙ ad alias poterat de iure cõi, non creatur noua poteſtas. nu. 11.
Expreſſio eorum, que inſunt ſui natura, nihil operatur.
7 Negligentiam etiam exemptorum in corrigendo ſupplere poteſt epiſcopus. nu. 12.
8 Suſpenſio concernit perſonam.
9 Interdictum concernit locum.
10 Mandatum de prouidendo in dioceſi an trahatur ad eccleſiam exemptam.
11 Priuilegia non tolluntur iure cõi, vel reſcripto generali.
13 Sentẽtia lata per non habentem poteſtatẽ, an queratur aliquod ius condemnatis.
14 Uerbum, relaxes, adiectũ in ſnia, vel reſcripto, quid importet.

1 Grauẽ. ¶ † Per reſcriptum, quo papa mãdat ordinario vt corrigat ſubditoꝝ exceſſus ⁊ clericoꝝ ſue dioceſis, nõ datur ei iuriſdictio ſup exẽptos. h. d. In prima queſtio. In ſecunda, prouiſio, abi:

2 mãdamus. ¶ † No. primo qđ ſententia lata per iudicẽ, nullã or-
dinariam vel delegatam iuriſdictionẽ habẽtẽ, eſt fundiꝰ nulla
3 ¶ † No. ſecũdo, qđ per mandatũ iuriſdictionis excitatiuã non
4 ampliat̃ iuriſdictio in exẽptos. ¶ † No. qđ clerici eccleſiarũ exẽ-
ptarum ſunt exẽpti. de quo de priuilegijs. c. exemptionem. li. vj.
5 ¶ No †. tertio qđ mãdatũ antique iuriſdictiõis excitatiuũ, cõ-
menſurat̃ poteſtati iuriſdictiõis antique ſuſcitate, ⁊ vltra illiꝰ ter
6 minos nõ extendit̃. ¶ † Not. qđ per mandatũ quo id mãdat̃, qđ
alias poterat de iure cõi, non creat̃ noua ptãs: ⁊ ſic expreſſio illo
7 rum que inſunt ſui natura, nihil operatur. ¶ † No. a cõtrario qđ
videt̃ epm̃ ſupplere negligentiã etiam exemptorum in corrigen-
8 do. † No. quod ſuſpenſio concernit perſonam. † Interdictum cõ-
9 cernit locum. de quo de ſen. excõ. c. j. §. ⁊ hec eadẽ. lib. vj. ¶ † No.
10 vltimo, qđ illiꝰ eſt reuocare malefactũ, qui illud fecit. † Facit etiã
hec decre. ad aliam queſtionẽ: ſi papa mãdauit alicui prouideri
in dio. vt nõ poſſit prouideri in eccleſia exẽpta. De quo de reſcri
ptis. c. abbatẽ. vbi gl. cõtra: q: beneficia exẽpta non ſunt in dio. ⁊
vide de reſcri. ſi propter. li. vj. ¶ Dic qđ quatenus papa dat no-
uã poteſtatem veniet etiam locus exemptus. in. d. c. abbate. Ue
11 nio ad glo. ¶ † Prima gl. querit de ratione quare per tale mãda
tum non tribuitur iuriſdictio ordinario: q: propter mandatũ ge
nerale nõ preiudicatur priori mandato ſpeciali. ſcilicet priuilegio
exẽptionis: qi de illo in generali mentio non habetur. facit de re-
ſcript. c. i. Itẽ colligit quod ius cõmune non tollit priuilegium.
Alleg. ſimile de reſcriptis. cum ordinem. ¶ Ea. gl. ibi: item argu-
mentuʒ glo. eſt literalis. Poſtea gl. proſequitur generalia. In ſi.
Aſſignat rationem ſecundã. licet per modum notabilis: q: non
datur noua iuriſdictio per tale mandatum, ſed antiqua ſuſcitat̃:
12 vnde tanquaʒ ordinariꝰ procedit non tanꝙ delegatus. ¶ † Gl.
ij opp. videtur qđ ordinarius etiam prelato negligente non ſup
pleat iuriſdictionẽ q: in tales nõ habet iuriſdictionẽ. Ad hoc de
ſup. neg. prela. c. ſicut. So. ſupple, maxime id habet locum, cũ ab
bas ſubeſt epiſcopo: q: tũc abbate negligẽte epiſcopus ſupplet.
ſupra. c. quãto. ⁊. c. irrefragabili per ibi notata: qi poſſet iſtos cor
rigere, ſi nõ eſſent exẽpti, cuʒ ſubſint reſpectu iuriſdictionis. ĩ. c.
dilectus. ¶ Quero an per hanc clauſulã, ſi eſt ita: detur iſti iuriſ-
dictio. Dicit gl. ſequẽs qđ nõ. Alle. ĩ. de reſc. c. ab excommunica
to. cuʒ de ſcđ ſuo debeat eſſe certus. ¶ Gl. ſequẽs ꝓſeqtur ge-
neralia: quam vide per te. in ſi. gl. dic vt ibi ¶ Gl. ſuper verbo, re-
13 laxes. ¶ † Op. qđ tales ſentẽtie ſint nulle tanꝙ late a nõ habẽte
iuriſdictionẽ. Sʒ tex. ſentit contrariũ. dum dicit relaxes. q. d. qđ
papa mãdat ſentẽtiã relaxari: ⁊ ſic ſentit qđ liget. So. duplex eſt
intellectus. Unus qđ iſti erãt exẽpti. Secũdꝰ qđ erant ſubiecti
non exẽpti. Primo caſu relaxatio ad factũ refertur. Simile. ĩ. de
teſti. c. dilecto. qi forte illi abſtinuerant timore talis ſentẽtie. Fate
tur tñ qđ propter obſeruationem talis ſentẽtie nullum acquiritur
ius epõ. de teſt. ſp. c. olim. Unde expone, relaxes, i. relaxatas ⁊ oſtẽ-
das, vt lite nõ conte. accedens. ⁊ ſic ex iſto intellectu habes qđ lo
quatur in exemptis. Secundus qđ loquat̃ in nõ exemptis: ⁊ tũc
eſt mẽs litere qđ licet epũ habeat iuriſditionẽ: primo tamen lo-
co habeat abbas quo caſu ſi abbas eſt negligens poteſt excõmu
nicare, ⁊ valet excõicatio, ⁊ nõ eſt relaxãda: ſi nõ eſt negligẽs tũc
nõ debet excõicare: ſi excõicaſſet, tenet, ſed eſt relaxãda. gl. tʒ pri-
mum intellectũ, ⁊ bene: q: tex. dicit qđ nullam habet iuriſdictio
nem ⁊ ſic nec mediatã, nec immediatã, nec principalem, nec acceſ
ſoriã. Nec hic intellectꝰ eſt bonꝰ, q: vel primo loco ſpectabat cor
rectio ad abbatem de cõſuetudine, vt epiſcopus nõ poſſet excõi-
care, ⁊ ſic relaxare ſtaret male. vel nõ hʒ, ⁊ tũc ſnia nõ eſſet relaxã
14 da. ¶ † No. tñ gl. in duobus. Primo, qđ vbi verbum, relaxes p
prio ſignificatu refertur ad actum, ſupponit validitatẽ relaxãde:
⁊ ſic detur nullitas, relaxes, ſtat improprie, ⁊ refert̃ ad relaxatio-
nem facti. Uide glo. quod metus cauſa. c. j. lib. vj. Secundo da-
to qđ ordinarius ſe nõ debeat intromittere de ſubiectis inferio
ribus regularibus alterius plati ſi tamẽ ſe intromittat, id valet,
eſt relaxãduʒ. vel ideo dicit, relaxes, vt caute poſſet epiſcopꝰ ſuũ
corrigere errorẽ, ne confundatur, ſecundum Hoſt. Poterit dice
re tales ſentẽtias, quas tuli de volũtate pape relaxo, cui oportet
obedire. xix. diſtin. memoriam. Ad qđ. ĩ. de accu. qualiter, ⁊ quã
do. el. i. Anto. de But.

1 ☞ Abſoluendi poteſtatem habens incidentes in canonem põt hoc alijs ſubdelegare.
2 Subdelegari poteſt iuriſdictio etiã a lege ſpecialiter conceſſa vel in priuilegium.
3 Excommunicatum pro violenta manuum iniectiõe poteſt in cer tis caſibus inferior a papa abſoluere.
4 Delegari poſſunt ea, que ſunt meri imperij, ſi officio ordinario fiat.
5 Delegatus ad abſoluendũ, qui inciderunt in canonem per eum qui habet poteſtatem abſoluendi, in quibus cauſis poteſt abſol uere.

1 **EJs quibus.** ¶ † Habens poteſtatem abſol
uendi inciden
tes in canonē po
teſt hoc alijs ſubdelegare. Tex. ī lec. dixit delegare. h. d.
2 & nō diuiditur: quia ſub vno cōſtructu clauditur. † No.
primo quod iuriſdictio etiam ſpecialiter a lege cōceſſa pōt ſubdele
gari, etiā ſi in priuilegiū. & ſic facit quod ea, que ſunt meri imperij,
3 poſſunt delegari. ¶ † No. ſecūdo quod in certis caſib⁹ poteſt infe
rior a papa abſoluere ab excōicatiōe ꝓ violēta manuū iniectiōe.
4 ¶ † Opp. quod nō liceat delegare. de of. dele. c. ſi. Sol. ſi officio or
dinario, pōt. vt hic: ſi delegato, nō, vt in cōtrario. Hoc voluit pma
gl. que hoc cōtrariū format. in vi. ſʒ cōtra. & ſoluit quod hic hʒ iuriſdictio
nē priuilegio perpetuo, & tribuit iuriſdictionem rōne dignitatis:
& ſic nō habet certū articulum ibi iure delegato: vnde dicit quod cū
habeat certū miniſteriū. ex quo habet ex priuilegio cōpetit. Di
cit hic Hoſt. quod hic nō habet certū miniſterium. ſed habet iuriſ
dictionē & ideo delegat: ſec⁹ ſi haberet miniſteriū etiā ex priuile
gio quod no. qui gratiam priuilegij ſibi cōceſſi alij cōmittere nō po
teſt. de priui. ſane. de vſu pal. c. ij. ſic ex gl. habes duo notare. primo,
quod habens poteſtatē ex priuilegio, etiam ad actum qui poteſt ſo
nare in nudū articulū, in dubio recipit iuriſdictionem: & quod ſicut
delegatus ad nudū articulū nō ſubdelegat, ſic nec ordinari⁹. Et
hoc tenet Hoſt. Sʒ Jo. An. dicit falſuʒ, quia ſibi poteſt compete
5 re ex officio. ¶ † Ea. glo. in x. item epi. querit de caſis in quib⁹
poteſt abſoluere & enumerat: vide per te. Anto. de Butrio.

¶ De officio iudicis. Rubrica.

¶ Dicto de ſingularib⁹ officijs dignitatū, & iudicū, & ſingula
riū, nūc generaliter, & indeterminate ſubmittit de quodā officio,
quod ordinarijs, & delegatis eſt cōmune: ideo, &c. ſm Goffre. de
materia. iij. q. iiij. §. tria. ver. ſi vero in vno, &c.

1 Judex ex officio debet parti aduocatum non habenti prouidere
de aduocato etiam domeſtico.
2 Abbas in iudicio cauſam monaſterij non agit ſine conuentu.
3 Abbas agere poteſt pro rebus, & iuribus monaſterij ſubiecti pro
prio monaſterio.
4 Aduocatus non poteſt repelli eo quod ſit domeſticus iudicij.
5 Judex nō poteſt recuſari eo quod ſit domeſtic⁹ aduocati alteri⁹
partis. nu. 11.
6 Aduocatus olim per iudicem prouidetur parti pauperi, quando
ſalaria debebantur de publico.
7 De aduocato abſqʒ iudicis officio debēt partes ſibi prouidere.
8 Aduocatus preſumitur ſuſpect⁹ recipiēdo friuolas exceptiōes.
9 Aduocatus de iure, & facto dirigit iura clientuli.
10 Aduocati dictis non creditur, niſi quantum eſt iuris, cui eſt ve
recundum ſine lege loqui.
11 Judex poteſt recuſari ex eo quod aduocatus eſt domin⁹ eiuſdē
iudicis.
12 Monaſterium vnum agere poteſt pro alio, etiam ſine mandato
alterius monaſterij ratione ſubiecti.
13 Aduocatus an compellatur ad aduocationem, ſeu poſtulatio
nem ſine ſalario.

1 **EX literis.** ¶ † Ad officiū iudicis etiā
delegati, ſpectat ꝓuidere de
aduocato parti que nō pōt habere & poterit dare
etiā domeſticū. h. d. Cōtra diuiſio. ſcd a ibi: māda
2 mus. ¶ † No. pmo quod abbates in iudicio cauſam
monaſterij nō agunt ſine cōuētu. materia de re
3 ſcriptis. c. edoceri. ¶ † No. quod abbas poteſt agere pro reb⁹, et
iuribus monaſterij ſubiecti proprio monaſterio. ¶ No. ſecundo
quod ad officiū iudicis ſpectat prouidere de aduocato parti agen
4 ti. ¶ † No. tertio quod nō poteſt repelli aduocatus, eo quod ſit
5 domeſticus iudici † nec iudex eo quod ſit domeſticus aduocati al
terius partis. Ratio eſt quia cauſa non dicitur proprie iudicis.
6 c. biduum. ¶ † Uenio ad gl. primo gloſſa notat quod ad officiū
iudicis ſpectat prouidere partibus de aduocato. & allegat cōcor.
Dicit etiā quod debet prouidere quod equa fiat diſtributio ad
uocatorum. j. queſti. vij. §. tria. Concludit glo. predicta eſſe vera,
quando ſalaria dabātur de publico: hodie vero partes prouidēt
prout melius poſſunt. C. de iudic. l. properandum. §. illo procul.
pauperibus tamen, & alijs, qui ſibi prouidere non poſſunt, cōſule
re debet pretor de aduocato & prouidere. ff. de poſtu. l. j. §. ait pre
7 tor. ¶ † Contra primum dictum gl. & vltimum opp. quod nō ex
officio iudicis detur aduocat⁹ ſed debet ſibi quiſqʒ prouidere. C.
de iudicijs. l. properandum. §. illo. So. quo ad primū dictum gl.
dic quod hoc erat olim quādo ſalaria dabātur de publico, ſed mo
do ſtandū eſt cōtrario. Quo ad vltimū dictuʒ gl. dic quod cōtrariū
procedit in illis, qui poſſunt ſibi ipſis ꝓuidere. ſec⁹ ī pauperib⁹, &c.
8 ¶ † Gl. ij. colligit quod non poteſt recuſari iudex eo, quia domeſticus
ſit aduocato alterius partis. ¶ Eadeʒ gl. in fi. arg. cōtra op. de ap. c.
ex inſinuatione. vbi videtur ſuſpectus propter domeſticitatē al
terius partis aduocati. Sol. ibi nō dicitur quod propter hoc ſit ſu
ſpectus & poſſit recuſari, licet dicat quod latēter fauebat aduocato
9 alterius partis, recipiēdo exceptiones friuolas. ¶ † Opp. quod
aduocatus nō poſſit eſſe domeſticus iudicis, & teſtis de domo iu
dicis ꝓduci non poteſt. iiij. q. iiij. c. ſi. Sed aduocatus teſtis eſt, &
pluſqʒ teſtis: quia de facto, & de iure dirigit, & porrigit iura clientuli.
10 de iudic. c. paſtoralis. C. de poſtu. l. quiſquis. † So. aliud in teſte,
cui⁹ dicto credit de facto, & de iure de his, que vidit vel audiuit,
& cuius dictū eſt alteri preiudicabile. Sec⁹ in aduocato, cui⁹ di
cto non creditur, niſi quantū eſt iuris. l. ab ea parte. ff. de pba. dʒ
enim erubeſcere ſine lege loqui. C. de collati. l. illam. Uel ſecundo
vterqʒ in ſubſidium admittit. xiiij. q. ij. c. quod. vbi ali⁹ haberi nō
pōt: ſic & aduocatus admittit hic in ſubſidiū: quia ali⁹ nō inuenie
11 batur. † Quid econtrario ſi aduocatus dñs eſt iudicis, an recuſe
tur iudex. Dicit quod ſic. de off. dele. c. inſinuante. Rō. quia maior eſt
timor ſuſpitionis in iudice quam in aduocato: quia ſi aduocat⁹ eſt ſub
ditus nō pōt ſic dominuʒ vertere: nam dñs ſubditum erigit, & de
primit non ſic ecōtra. Ad hoc. xvj. q. ij. viſis. poſt mediū. ¶ Sed
aduerte & op. quod forti⁹ cōiūctio domeſtica aduocati replicati re
pellat iudicē, quam partis, de qua eſt certū. ſ. de offi. dele. c. cāʒ. forte
enim pars eſt rudis, & ſimplex, & oino extranea a tali familiarita
te. Aduocatus ſubtilis, & malitioſus. C. mād. l. ob anaſtaſio. poſt
principiuʒ. forte enim cōſueuit ſibi acquirere familiaritatē dñi &
ſecreta rimari, & faciliter ꝓpter ſuā cōtinuā pulſationē pōt ipſuʒ
in ſuā parteʒ trahere: quia gutta cauat lapidem, non vi, ſed ſepe ca
dendo. So. ſecundū Hoſti. dic quod iura hanc ſubtilitatem nō cō
ſiderauerūt, ſed affectionem ad cauſaʒ. maior aūt eſt affectio par
tis ad vincēdā cauſaʒ quam aduocati: vnde ius preſumit iudicē nō
decipi de facili, cū ſit peritus. ad hoc de reſcriptis. ſtatutum. lib.
vj. & nō eſt preſumptio quod aduocatus ita audacter & ardēter ꝓcu
ret cauſam cliētuli, ſicut propriam. Iteʒ quandoqʒ recepto ſalario mo
dicū curant de cauſa. Itē ex quo cauſa eſt familiaris, facile iudex
intercedet ꝓ familia: nō ſic in aduocato, quia cauſa nō eſt propria.
Iteʒ ſi hoc dilataretur, poſſet recuſari, ſi aliquis inimicus meus,
vel amicus alteri⁹ ptis, cohabitaret iudici. Dicit tñ quod ſi ponat
quod aduocat⁹ nimis ardēter aſſumeret cām, & in camera, & extra,
totis virib⁹ laboraret, & quod domin⁹ ꝑ hoc moueretur, tunc dñs
iuſte recuſatur, ſcdm Hoſt. non quia dñs, ſed quia nimis fautor: vt
lite nō cōte. accedēs. ij. vñ ex modo, & circunſtātijs in libello recu
ſatiōis appoſitis iudex diſcretus admittet. de off. dele. ſuſpitio
12 nis. ¶ † Op. quod vnū monaſteriū nō agat pro alio ex quo nō ha
bet mādatū: ar. j. de procu. c. j. Dic quod monaſteriū ſancti Petri
immediate pertinebat ad monaſteriū foſſe noue, & ſic vnū mona
ſteriū ſtat in iudicio pro altero monaſterio ſibi ſubiecto: ꝓ pſc. ex
tranſmiſſa. de ſucceſ. ab inteſt. c. ſi. x. q. j. regenda. ſic etiā poſſet li
tigare ſup obiectione tertij monaſterij, vel vnū aliud vēdicare. de
13 tranſac. preterea. ij. quod me. cā. c. dilecti. cum ſi. ¶ † Quero an ad
uocatus cōpellatur ad aduocationeʒ, & an ſine ſalario. Cōcludit
quod in certis pſonis, vt miſerabilibus, & pauperibus & vbi ꝓpter
aduerſarij potētiā nō pt habere aduocatū, ſʒ ſibi dari aduocat⁹
debet: & ſic pars eſt ſoluendo, nō cōpellit niſi cū pecunia ꝓ modo
cauſe, & facundia aduocati. l. j. §. in honorarijs. ff. de var. & extra.
cogni. Si pauper, tūc tenet inuitus, etiā ſine pecunia aduocare,
ex precepto, dilige proximum ſicut temetipſum, Mat. xxij. & quia
omnem gratiā habuit a Deo, & quia gratis accepit gratis dare dʒ
de mgris. c. j. ſi dicat quod facit expenſas in addiſcēdo, dicatur ei,
quis ſibi dedit expenſas. Itē habuit ſcientiā dono Dei, nō ſolis
expenſis: vt. d. ca. de magiſtris. Clerici aūt beneficiati qui habent
expēſas caueant ne aliquid tollant de preben. cum ſecundum. de
poſtu. ca. j. & ſi. imo vltra iudex talibus perſonis miſerabilib⁹ nō
petentibus debet aduocatum offerre: vt. l. nec quicquam. §. aduo
catos. ff. de offi. pcon. Antonius de Butrio.

1 ☞ Litis conteſtatio eſt neceſſaria, ſi iudicis officium ſuccedit lo
co actionis ordinarie in cōſecus ſi incidenter in iudicio intente
tur.
2 Judicis nomen eſt generale, & trahitur tā in iudicem ordinariū,
quam delegatum.
3 Judicis officiū quando incidenter in iudicio deducitur, nō eſt
tunc litis conteſtatio neceſſaria.
4 Judicis officiū quandoqʒ loco actionis ordinarie ſumitur.
5 Judicis officium poteſt in quacūqʒ parte litis interponi.
6 Judicis officiū quandoqʒ ſuccedit loco actionis, & quandoqʒ non. nu. 10.
7 Judicis officiū ex quo quandoqʒ ſuccedit loco actionis, an ſit actio.
8 Judicis officium quandoqʒ interponitur inuitis partibus.
9 Judicis officium in quibus pōt impartiri. nu. ſeq. & 20.
10 Contumaci an, & quando detur reſtitutio aduerſus ſententiam.
12 Reſtitutio in integrum an poſſit impartiri petenti, lite etiam
non conteſtata.

13 Judicis officiū qđ ſumitur pro actione, ſeu loco actiõis intelligi
tur quo ad habitū ⁊ finem actõis, nõ aūt quo ad formā iudicij.
14 Judicis officiū an poſſint ordinarij, ⁊ delegati implorare.
15 Reſtitutio an detur maiori, ⁊ ſi detur maiori, an concurrat cum
actione.
16 Judicis officium an ſit perſonale, vel reale.
17 Reſtitutio põt peti facta concluſiõe in cauſa aduerſus omiſſas
exceptiões, vel allegationes, etiā infra tempus ſtatuti.
18 Litis conteſtatio nõ eſt neceſſaria ſuper exceptionibus, que pro
ponuntur ante litis conteſtationem.
19 Reſtitutionis remedium, cauſa exceptiõis proponẽde omiſſio-
nis, an competat maiori ante litem conteſtatā, vel poſt.
21 Judicis officiū īplorādo, an ſit dādus libell⁹, vel lis cõteſtanda.

1 **Judicis officium.** ¶ † Judi-
cis officium
ſuccedit loco actiõis ordinarie in eo, ſicut in actiõe
ordinaria, litis cõteſtatio eſt neceſſaria: ſecus ſi inci-
denter in iudicio intentet. h. d. Sunt duo dicta. ij. abi: alias ſi nõ
2 principaliter. ¶ † No. pͥo ꝙ nomen iudicis eſt gñale, tam ad or
3 dinarium, ꝙ ad delegatū, vt hic: ⁊ ſ. in Rub. ¶ † No. ſcđo ꝙ iu
dicis officiū quandoqꝫ in iudiciū deducitur principaliter, ⁊ tūc
litis coteſt. eſt neceſſaria: qñqꝫ incidenter, ⁊ tūc nõ eſt neceſſaria.
4 ¶ No. tertio ꝙ aliud eſt officiū iudicis. aliud actio. ¶ † Item
ꝙ quandoqꝫ officium iudicis ſumitur loco actionis ordinarie.
5 ¶ † Not. quarto ꝙ iudicis officium interponitur quādoqꝫ ante
6 ingreſſum cauſe, qñqꝫ poſt ingreſſum cauſe. ¶ † Not. quinto ꝙ
officiū iudicis qñqꝫ ſuccedit loco actionis, quādoqꝫ non: ⁊ loco
actiõis ſurgit, qñ aliqđ petiꝛ dari, vel fieri a parte principaliter:
7 aliāvero incidēter, qñqꝫ tm̄ aliquid petiꝛ a iudice. ¶ † Pro euidē
tia ergo quero an iudicis officiū ſit actio. Mar. gl. iur. antiquus
tenuit ꝙ ſic, per. l. actionis verbo. ff. de acti. ⁊ obli. Joan. ⁊ Azo.
fuerūt in 2ria opi. ꝙ nõ ſit actio: vt ff. de mino. l. ꝙ ſi minor. §. ſi.
⁊ ratio, q2 officium iudicis non preſupponit obligatio, ergo non
eſt actio: vt. l. licet. §. ea obligatio. ff. de proc. dic ꝙ ſumẽdo actio-
nem ſtricte, officiū iudicis nõ eſt actio: ſꝫ ſumendo late ſic: vt no.
Inſti. de act. in prin. in gl. iiij. Et ſi quereret ꝙ releuat hoc ſcire:
dic, ſm aliquos, quia ibi non proponitur loco actionis conue-
niat ad deſeruiendū actioni propoſite iudex velit, vel nolit, teneꝛ
8 deſeruire: vt. l. iiij. C. depoſiti. de quo in preallegata gl. ¶ † Item
premittendū ꝙ iudicis officium quandoqꝫ impenditur etiā in-
uitis partib⁹, ⁊ ſic nullo petente: qñqꝫ ad inſtantiā partis: ⁊ hoc
caſu qñqꝫ contra certam perſonā, quādoqꝫ cõtra incertā, ⁊ qñqꝫ
9 2tra nulliū: de quo plene in Spe. in prima parte. e. ti. §. i. ¶ † Gl.
prima ponit caſus, in quib⁹ officiū cõpetit. No. ipſam in eo ꝙ di
cit, ꝙ ea que cõtingunt circa rem petitā vel petendā, ante lit. cõ-
teſta. nõ veniunt iudicis officio, ſed oportet ꝙ actiõe agatur. Et
ideo in practica ſi peto equā, ⁊ ante petitionẽ ſet⁹ ſit nat⁹, ſi libel
lo de equa nõ poſſum habere fetū, niſi ſpecialiter illum petā: ſꝫ ſi
poſt ſit nat⁹, poſſum petere ⁊ equā, ⁊ officio iudicis venit fetus,
10 l. partū. ff. de vſuris. ¶ † Ad gl. ij. op. dicit ꝙ officiū iudicis pro
actiõe ꝓponitur: ſi pro actiõe: ergo ſubeſt actio, ſꝫ officiū non cõ
petit, vbi eſt actio. l. in cauſe. ff. de mino. male ergo dicit pro actio
ne. Gl. timore 2rij dat intellectū textui, vt intelligas glo. pro alio
põt proponi officiū. i. pro ea actione exiſtente: ⁊ tunc ꝓcedit cõ-
trarium: ⁊ ſic non intelligitur. Secundo modo pro actiõe deficiē
te primo loco actionis deficientis: ⁊ ſic intelligitur. Intẽtus ergo
tex. eſt ꝙ vbi iudicis officiū impetratur principaliter loco actio-
nis ſcilicet deficientis, quia illud officium vt ordinariā requirit
lit. conteſt. ſic loquitur hic ⁊ non obſtat contrarium. Unde dicit
glo. ꝙ loco actionis habetur hic officium, quantum ad iudicij
ſolēnitatem: quia ſicut in alijs actionibus debet ſeruari ordo iu
dicis, ⁊ lis conteſtari, ſic hic etiā ponit gl. exemplū in minore, vel
eccleſia petente ſe reſtitui: ⁊ hoc qñ directe. gloſſ. ſecus intelligas,
quando incidenter: vt videbis in. c. ij. de reſtitu. in integ. ⁊ eodem
titu. ſuſcitata ⁊ tunc conteſtatio nõ eſt neceſſaria: vt in cle. prima.
de in integ. reſt. Sed dubitat glo. an litis conteſtatio habeat iſtū
effectum in officio iudicis, vt id perpetuet, ſicut habet in actiõe,
C. de annali excep. l. ij. dicit quod nõ: quia officium iudicis reſcin
dens non perpetuatur. ff. de mino. l. Papi. §. vl. ¶ Expedita eſt
glo. vſqꝫ ad ver. ſed contra. hic glo. aſſignat ſecundum contrariū.
Ideo glo. oppo. quod lite non conteſtata, procedatur ſuper reſti
tutione in integrū, que iudicis officio poſtulatur. vide tex. ff. de
mino. l. in cauſe. §. cauſa cognita. vbi dicit ꝙ parte abſente per cõ
tumaciam datur reſtitutio: ⁊ ſic ſufficit ſola cõtumacia, etiā ſine
lit. cont. gl. dicit ꝙ de hoc vidit ſapientes diſceptare: ⁊ hec diſce-
ptatio deciditur per hanc decreta. Concludens quod reſtitutio
vt ſuper ipſa ſententietur diffinitiue, non poteſt fieri lite non con
teſtata, vt hic eſt caſus. Modus autem erit procedendi, vt ſi ante
litis conteſt. contumax ſit, cõtra quẽ reſtitutio petitur, procedaꝛ
ad miſſionẽ in poſſeſſionem, ſecūdum formam. c. quoniam. §. an
in alijs, vt lite nõ cõte. ⁊ ad. §. de cauſa cognita. gl. dicit ibi quod
parte cõtumaciter abſente procedi poteſt. Intellige ⁊ lite cõteſt.
vt hic. ¶ Sed contra ſolutionem iſtam oppo. Goffr. ꝙ remediū
de quo in glo. ſ. miſſio in poſſeſſionem non poteſt habere locū, q2
per hoc nõ prouidetur petenti reſtitutionem contra ſententiam.
Alleg. Spe. in titu. de in integ. reſt. §. ij. in ſi. Legiſte tenent hanc
opini. Gof. cū per miſſionẽ in poſſeſſionem non ſit ad plenū ꝓui
ſum ipſi petenti reſtitutionẽ, q2 per miſſionem in poſſeſſionẽ nõ
prouidetur petenti reſciſſionem cõtractus: q2 ex miſſiõe non põt
conſequi reſciſſionẽ cõtractus, vel ſententie: qđ eſt principale pro
poſitū ipſius petẽtis: cum cā reſtitutionis debeat intra quadriē
niū terminari: vt in cle. vna de in integ. reſt. q2 perpetuatur per li
tis cõteſt. vt. ff. de mino. l. Papi. §. vlti. ⁊ is contra quẽ ſit miſſio,
ꝑpetuo auditur: vt no. in. l. properandū. §. ſin autem reus. C. de iu
di. l. i. ⁊. ij. C. vbi in rem actio. ⁊ no. ī. vt lite nõ conte. quoniā. §. ſi.
⁊ ideo ſpe. in preallegato. §. dicit referendo opi. Odo. ⁊ aliorum,
ꝙ antequam procedatur ad diffinitiuam, debet compelli captis
pignoribus, ⁊ mulcta indicta ad cõparendū. l. vno. ff. ſi quis ius
dicenti non obtẽ. ⁊. l. ſi quis magiſtratus. ff. de magiſtra. conue-
nien. ⁊ ſi cõparebit, ſiet litis conteſt. poſt ſententia fereꝛ. l. Papi.
in ſi. ff. de mino. ⁊ ſic oꝫ intelligi hec decre. Si aūt nõ veniet intra
tres mẽſes. vel intra terminū a iudice ſtatutū, vel ſi veniat, ⁊ litẽ
nolit cõteſtari, tūc procedendū eſt ad diffinitiuā, etiā lite non cõ-
teſt. vt in aut. ſi omnes. C. ſi vt minor fili⁹ ſe ab heredi. abſtineat.
quod probat tex. in. d. l. in cauſe. §. cauſa cognita. ff. de minor. cū
loquatur indiſtincte, non faciendo differentiam, an lis ſit conte-
ſtata, vel non. Unde dicit ibi Spe. quod ſpeciale eſt in cauſa reſti
tutionis, vt poſſit procedi lite non conteſt. Plus dicit ꝙ põt di
ci ꝙ iſta nõ ſit ſentētia, ſed decretū, ar. l. ſancimus. §. cū autem. C.
ad Trebel. Jo. an. ibi in addi. videtur concludere, ꝙ aut reſtitu-
tio in integ. petitur cõtra partem preſentem, ⁊ requiritur litis cõ
teſtatio. Aut cõtra abſentem, ⁊ contumacẽ: ⁊ tunc nõ requiritur
lit. cõteſt. dic vt ibi plene no. ⁊ per doc. iuris ciuilis in aut. ſi oẽs.
C. ſi vt minor ſe ab here. abſti. Sol. dic ꝙ cū deficit miſſio in poſ-
ſeſſionem, ſubeſt aliud remedium, ſ. excommunicatio, vt lite non
conteſt. tue. vel ſimile, de quo ibi, ⁊ de eo, qui mittitur in poſſ. c. i.
¶ Contra eadem ſolu. gl. oppo. Phi. quod danda ſit reſtitutio
ſimpliciter contra contumacẽ lite non conteſtata, ⁊ mouetur per
ſimile, ſicut cum agitur de matrimonio carnali ⁊ ſpirituali. In
quibus cauſis licet cū preſente, lis ſit cõteſtanda, tn̄ cõtra abſen
tem ꝓceditur ad diffinitiuā, etiam lite non conteſta. ī. vt lite non
conteſt. c. quoniam. §. porro. Sol. Non procedit hoc argumentū
quia arguitur de caſibus ſpiritualib⁹, qui nõ debent extendi per
regulam que cõtra ius. lib. vi. ¶ Richar. aūt de Saliceto videt
ad opi. glo. diſtinguẽdo an petatur reſtitutio per officium reſcin
dens, quod eſt preparatorium reſtitutionis, ⁊ non eſt neceſſaria
cõteſtatio litis: vt. ff. de mino. l. in cauſe. An per officium reſciſſo
rium, per quod ſit ipſa reſtitutio: ⁊ tunc eſt neceſſaria lit. conteſt.
vt hic in prima parte capituli. Ut aūt intelligas reſponſionẽ, de-
bes ſcire ꝙ officium reſcindens venit per modū agẽtis ad reſcin
dendū id per quod quid leditur. de in integ. reſti. c. cū ex literis. §.
quo circa. ſed reſciſſoriū. l. actio reſciſſoria per modum patiẽtis,
quia ſuper ea ſit reſciſſio: nõ enim efficaciter competit, niſi facta
reſciſſione: vt. l. in cauſe. §. interdū. ff. de min. Exemplū, Res tua
fuit vſucapta per vſucapionem, perdidiſti dñm, ⁊ per conſequẽs
rei ven. vbi competens fuit extincta, petis reſtitui, primo implo
rabis officiū iudicis, quod dicitur reſcindẽs vt tollaꝛ vſucapio,
per quā leſeris: qua ſublata reſtituta intelligiꝛ tibi actio tua pri-
ma, ⁊ idõ intentas rei vendi. ſicut pri⁹ ante vſucapionẽ, vbi neceſ-
ſaria eſt litis conteſt. Aduerte tamẽ ꝙ officiū reſcindens poſſet
vocari reſciſſoriū: nomina eñ verbalia habẽt ſenſum actiue vo-
cis ⁊ paſſiue, ff. de teſ. l. ſi luiſſa. vbi teſtamēti factio concernit fa-
ctionem actiuam, per quā quis teſtatur, vt facit teſtamentū. Itē
paſſiuā, per quā de aliquo poteſt fieri teſtamentum, i. ꝙ poſſet in
ſtitui. poſſet ergo dici reſciſſorium actiue, quia reſcindens. Item
paſſiue, q2 ſuper ea facta eſſet reſciſſio. ¶ Expedita eſt glo. vſqꝫ
ad finem. Adhuc hic opp. gloſ. cõtra ſolutionem quam dedit in
precedenti oppo. de aut. ſi omnes. C. vt ab hereditate ſe abſti. l. i.
⁊ de aut. vt ſponſalitia largitas. §. ad hoc. colū. ix. quod lite non
conteſtata detur reſtitutionem in iuribus allegat. probatur ꝙ
cum minor petit reſtitui contra aditionem hereditatis per ſe fa-
ctam, reſtituitur lite non conteſtata. Gloſſ. hic multum inſuda-
uit in reſponſione ad contrarium. Solutio eſt iſta ꝙ quandoqꝫ
officium iudicis, vel reſtitutio dirigitur principaliter cõtra par-
tẽ, vt q2 aliquid dari, vel fieri petiꝛ a parte: ⁊ tūc bene requiritur
lit. conteſt. vt eſt dictū. Si igitur de magno preiudicio ita ꝙ cauſa
tractetur ordinarie, caſus eſt hic in. i. riſo. ¶ Qñqꝫ iudicis offi-
ciū principaliter intẽtatur, ⁊ aliquid petiꝛ dari a parte, vel a iudi-
ce, nõ tn̄ cauſa eſt grauis, tum fauor cauſe, tum quia expeditur
ſummarie, de plano: ⁊ tunc lis non conteſtatur: q2 nec in actione

conteſtaretur:vt l.nec quicquam.§.de plano.§.aduocatus.ff.de
officio ꝓcõſul.¶ Quãq; officiũ iudicis dirigitur cõtra partẽ,ita
ꝙ aliquid petit a pte dari,vel fieri,ſed incidenter in iudicio:⁊ ad-
huc lis non conteſtatur:vt eſt caſus hic,in ſecundo riſo.¶ Quã
doq; iudicis officiũ non intẽtatur cõtra partẽ,ſed ſolũ cõtra iu-
dicẽ,vt qñ quis petit a iudice reſtitui aduerſus aditionẽ heredita
tis:⁊ tunc cum petat ſe ſolum contra ſuum factum reſtitui,non
requiritur litis conteſt.vt in 3rio probat gl.qꝫ dato ꝙ pars eſſet
preſens,lis ſecũ nõ cõteſtaretur,cũ a parte nõ petatur:ſꝫ quid eſt
ipſe petit ſe reſtitui aduerſus ſuam aditionem,⁊ vocabuntur cre-
ditores,ſi venirent bona ſibi aſſignabuntur:⁊ pro tanto non erit
neceſſaria cõteſtatio.¶ Ad.§.cauſa.intellige ꝙ nihil petebatur a
parte.Uel intellige ꝙ ibi lis fuit cõteſtata.Quod aũt vbi aliquid
petatur a parte requiritur lit.conteſt.patet ex caſu.ff.eo.l.Papi.
§.vltimo.vbi dicitur ꝙ litis conteſt.non perpetuatur officium:
ergo ſupponit litem conteſtari.Sed aduerte que poteſt eſſe ratio
huius dicti,quare nõ poſſit,cũ agitur contra partẽ,procedit lite
nõ conteſt.Scdo ſic.doc.legiſte aſſignant vnam rationem,⁊ fuit
originaliter Butri.qꝛ vbi nihil petitur a parte,non eſt prouiſum
alio remedio miſſiõis:⁊ ideo recurrendũ eſt,vt poſſit fieri diffini
tiua lite nõ conteſt.ꝓpter qđ facit regula.ꝙ vbicunq; agenti nõ
eſt prouiſum remedio miſſiõis,proceditur ad diffinitiuã:ſed vbi
aliquid petitur a parte:prouiſum eſt remedio miſſionis:ergo ⁊c.
Allegat authenticam predictã,⁊ aut.qđ ſemel.⁊ gl.in l.fi.C.ad
Trebel.⁊ iſta theorica deſtruitur per tex.vt lit.non conte.c.tue.
vbi nunq̃ vidi reſponſum.Et ideo dic ꝙ ratio eſt,qꝛ lit.conteſta.
requiritur in iudicijs:qñ iudicium eſt contradictorium:vt patet
in cap.j.de lite conteſtã.Sed ſi nil a parte petitur,iudicium non
poteſt eſſe principaliter contradictorium:igitur ibi nõ poteſt da
ri lit.conteſt.quia non eſt cum quo conteſtetur,quando iudiciũ
agitatur cum iudice ſolo.Ad hoc vt lite non conteſta.quoniam.
13 §.ſunt ⁊ alij.¶ †Expedita eſt glo.vſque ad verſi.Item eſt argu-
mentum.Contra dicit tex.ꝙ loco actiõis,⁊c.Et ſic actio ſecun-
dum canones in iudicio eſt proponenda.Uide tex.in contrariũ
de iudi.cap.dilecti.vbi dicitur ꝙ ſecundum canones actio non
eſt neceſſario proponenda.Sol.ſecundum gl.expone pro actiõe,
id eſt,loco iuris cõmunis:⁊ qꝛ nullo iure cõmuni iuuatur,datur
hoc remedium:dic ponitur loco actionis,nõ quo ad formam iu
14 dicij,ſed quo ad habitum,⁊ finẽ actionis.¶ †Glo.in ver.⁊ hoc
officiũ.querit an poſſint ordinarij,⁊ delegati implorare officiũ
iudicis.Glo.ꝙ ſic principaliter,⁊ incidenter ordinario,delegato
vero incidenter,⁊ principaliter,ſi ei cõmittatur.de in integ.reſ.c.
15 pe.vbi de hoc.¶ †Glo.in verſi.⁊ idem.querit an reſtitutio detur
maiori,⁊ ſi datur maiori,an illa reſtitutio cõcurrat cum actiõe.
Gl.dicit ꝙ datur,⁊ nõ concurrit:dat exemplũ,maior eſt abſens
reipublice cã,res ſua eſt preſcripta,⁊ ſic ſuũ ius agẽdi extinctum
poterit ne ipſe implorare reſtitutionẽ.ſic.C.ex quibus cauſis l.j.
16 ⁊.ij.¶ †Quero an hoc officiũ ſit perſonale,vel reale.Dicit gl.ꝙ
ſi datur minori,vel datur eccleſie,⁊ etiã maiori datur fauore per-
ſone.non rei:vnde poteſt computari inter perſonales actiones.
¶ Glo.vltima examinat intellectum vt ipſam recitem.oppo.ꝙ
tex.contradicat in principio,dicit ꝙ ſuper officio iudicis lis nõ
17 conteſtatur.In fi.dicit oppoſitũ.¶ †Sol.principium loquitur
qñ reſtitutio in integrũ principaliter intentatur,⁊ aliquid a par-
te petitur,finis quando incidenter.dat exemplũ,quia aduerſus
omiſſam exceptionem,vel allegationem eccleſia petit reſtitui,ꝙ
poteſt,etiam facta concluſione in cauſa.de quo in cap.auditis.
j.de in integr.reſti.Idẽ ſi omiſit exceptionem legitimam,quam
opponere poterat intra tempus ſtatutum,⁊ non oppoſuit,ſiue
ante litis conteſt.ſiue poſt.de exceptionibus.ca.paſtoralis.Idẽ
ſi omiſit ſuper exceptione probanda probationem.Iterum ad-
18 mittitur.¶ †Deinde glo.colligit argu.ꝙ ſuper exceptionibus,
que proponuntur ante conteſtationem nõ eſt neceſſaria conteſta
tio:de quo dic vt de offi.deleg.prudentiam.§.ſexta.vbi de hoc.⁊
19 de app.interpoſita.§.fi.¶ †Deinde querit gl.an hoc remedium
reſtitutiõis competat maiori ante litis conteſt.⁊ poſt.dicit ꝙ ſic.
Opp..de appel.c.ſignificãte,ibi ſoluit.per predicta reportes con
cluſionem totius materie ibi officium iudicis imploratur princi
paliter a parte,⁊ cõtra perſonã certã vt aliqđ det,vel faciat pars,
lis eſt cõteſtanda.¶ Secunda ibi incidenter in iudicio actione
principali ſuper alio pendente,tũc nõ eſt neceſſaria litis conteſt.
¶ Tertia,ꝙ vbi officiũ iudicis principaliter imploratur,nil aũt
a parte petitur,nõ eſt neceſſaria lit.conte.vt in aut.ſi ocd.hec eſt
20 concluſio totius materie capituli.¶ †Doc.hic inſiſtũt nume-
rando caſus,in quib⁹ officiũ iudicis imploratur.Prio pro ali-
mentis preſtãdis liberis a parentib⁹,⁊ ecõuerſo.ff.de libe.agno
ſcen.l.ſi quis a liberis.§.Iulianus.j.de eo,qui duxit in matri.cũ
haberet.vel pro reuocandis ingratis in ſeruitutem.de ſeruis non
ordinan.cap.ij.de dona.c.fi.vel vt ſeruetur vltima voluntas:de
teſta.tu a,vel vt tutores ſuſpecti remoueãtur.C.de admini.tu.l.fi.
vel prelatus ſuſpectus de dilapidatione.de accu.c.fi.vel plura ex
empla hic ponit Inno.que enumerare magis laborioſum eſt,ꝙ
ſubtile.¶ Pro intellectu tamen litere videamus exemplũ pri-
me partis capituli.Textus ponit exemplũ in reſtitutione in in-
tegrum.doc.ponunt exemplum canonicum per.c.cum pridem.
de pactis.Peto a vobis domine iudex,vt faciatis mihi ſerua-
re compoſitionem,vt prouideatis mihi in tali prebenda,in qua
deceptus ſui,⁊ circumuentus.de rerum permu.c.cum vniuerſo
rum.vel imploro officium iudicis ſuper tali beneficio,ſuper quo
me ſuppoſui gratie aduerſarij:de renuncia.veniẽs.vel ſuper quo
coactus vel vexatione compoſui.de preben.dilecti.ſuper hoc fa-
cienda eſt litis cõteſt.Ponunt exemplũ in denunciatione cano
nica,que licet officio iudicis expediatur,debet tamen cum denũ
ciatione lis conteſtari,⁊ ipſe,ſi nõ probat,punitur de calumnia.
de cal.c.ij.¶ Ad ſecundam partem,quãdo ante ingreſſum,pu-
ta peto aduocatum ante iudicij ingreſſum,vel locum tantum.de
appel.c.ex parte.j.vel peto mihi relaxari iuramentum de ſoluen-
do vſuras.de iureiuran.c.debitores.⁊ ca.j.dicit Ioan.Andr.ꝙ
hoc caſu,quãdo propter id prouocaret principaliter ad iudiciũ
hoc exemplum potius congrueret primo reſponſo.¶ Ad ter-
tiam,quãdo impetratur poſt ingreſſum cauſe dic exemplũ,vt qꝛ
ex officio peto vt iudex damnet ad fructus poſt lit.conteſt.perce
ptos.l.edilis.§.item ſciendum.ff.de edic.vocatur hic iudicis offi
cium mercenarium:⁊ quandoq; deſeruit actioni,vt quãdo natu
ra actionis veniunt fructus,quãq; deſeruit cauſe,vt quando im-
ploro officium iudicis,vt lite pen.retractet innouata:vt patet de
appel.ſignificãte.vel vt puniat teſtem:vt patet.C.de iudic.l.nul-
lum.cũ ſi.Et videtur tũc incidẽter peti:quia petitur lite pendẽte
non principaliter,ſed propter accidens vel non propter ſe,ſed
propter aliud:vt quãdo peto aduocatum non propter ſe ſed ꝓ-
21 pter aliud,ſcilicet cauſam.¶ †Tu conclude materiam iſto mo
do:ſi queritur an ſuper officio iudicis ſit danda libellus,vel lis
conteſtãda.dic,quoddam eſt officium iudicis nobile,vel ſeruile,
⁊ quod obtinet actionis locum ſuper alias nõ liquidato,vt eſt re
ſtitutio,que contra certam perſonã dirigitur ⁊ in qua aliquid pe
titur dari,vel fieri a parte,⁊ in tali exigitur litis cõteſt.vt hic:quia
aſſumit locũ ⁊ vicem eius,quoddã eſt officiũ iudicis nobile,non
ſubrogatum loco actionis quia nõ dirigitur contra partẽ,ſed cõ
tra iudicem,vt quando nil petitur a parte,nec arguitur factum
partis,ſed propriũ petẽtis:vt cũ petit electio confirmari.de ele.
nihil.⁊.c.ſi.li.vi.⁊ in tali non exigitur litis conteſt.vt in aut.hic
allegata,ſi omnea.C.ſi vt ſe ab here.abſt.de appel.interpoſita.§.
ſi.⁊ ratio,qꝛ non eſt cũ quo lis cõteſtetur.⁊ ſic loquitur Pe.in l.j.
ff.de iuriſdi.omn.iud.caſua vt lit.non conteſt.quoniam.§.ſunt ⁊ alij.
¶ Quoddam eſt officiũ iudicis nobile obtinens actionis locũ,
ſed competens ſuper liquidata,vt quãdo petitur executio ſentẽ
tie,vel miſſio in poſſeſſionẽ:⁊ in tali nõ exigitur lit.conteſt.vt hic
pꝫ.⁊ no.Bar.ff.de iuriſd.om.iud.l.iubere cauere.vt pꝫ vt lit.non
cõteſt.quoniam per totũ.⁊.l.a diuo Pio.§.j.ff.de re iudi.¶ Quoddã
eſt officiũ iudicis mercenarium deſeruiens liti vel ortũ habens
ex lite,vel competens ex litis pendẽtia:⁊ in iſto nõ eſt neceſſaria
litis conteſtatio,vt hic:nec exigitur libell⁹.l.edilis.§.item ſcien-
dum.ff.de edic.ſic practicatur totus titulus,vt lite pendẽte.⁊ tot⁹
titulus attentatorũ appellatiõe pendente.¶ Quoddã eſt merce
narium,qꝛ ſeruile actioni:⁊ tunc ſi oritur ex contingentib⁹ ante
litem ceptam,opus eſt libello ante petitionem,ſed non litis con-
teſtatio de libello patet in l.j.C.de iudicijs.ꝙ nõ ſit neceſſaria li-
tis cõteſtatio,patet hic.Si autẽ oritur ex contingentibus poſt
litis conteſtationẽ nec litis conteſtatione,nec libello opus eſt:vt
dicitur in.§.item ſciendum.Ad hoc.l.terminato.C.de fructib⁹.
⁊ litis expenſis. Anto.de Butrio.

¶ De maioritate,⁊ obedientia. Rubrica.

¶ Quia miniſtrorum,⁊ iudicum,de quibus dictũ eſt,ſunt alij
maiores alijs,nec enim vniuerſitas aliter conſiſtere poteſt.lxxxix.
diſtinc.ad hec.nam ſicut varietas membrorum per diuerſa offi-
cia,⁊ robur corporale ſeruat,⁊ pulchritudinem reſeruat,ita va-
rietas perſonarum per diuerſa officia diſtributa fortitudinem ⁊
venuſtatẽ ſancte matris eccleſie repreſentat.ea.di.c.j.Ideo poſt
tractatum miniſtrorum ponitur hec Rubrica,in qua tractatur
de maioritate ⁊ minoritate ipſorũ,⁊ de obedientia maioribus a
minoribus impendẽda.De materia xxi.xxii.⁊.xciij.⁊.xcvj.di-
ſtinc,⁊.viij.q.iiij.⁊ repetitur in ſexto. Anto.de But.

1 In honoribus reuerentialibus impendendis maioritas pon
deratur ceteris parib⁹,ex temporis diuturnitate iure communi.
2 Doctori etiã minori annis debetur maior reuerentia ꝙ doctori
maiori,ratione temporis doctoratus gradus aſſumpti.
3 Priuilegio dignitatis ex temporis diuturnitate non gaudet,
qui non eſt canonice aſſumptus.

Actionſa

4 Actionis verbum generale refertur ad omnē actuȝ agētis cauſe.
5 Preſbyteri ratione temporis ordinis aſſumpti ceteris parib⁹ gaudent priuilegio reuerentialis maioritatis.
6 Actio ſumitur quādoqȝ pro tractatu, vel conſenſu, et non pro iudicio.
7 Concorditer et in vnanimitate dicitur id factum, quod fit a maiori parte.
8 Tempore qui prior eſt, potior eſt iure.
10 Honorandus in quo quis dicatur.
11 In honoribus impēdendis an conſuetudine poſſit induci quod iunior preferatur antiquiori.

1 **CUm certum.** ¶ † In honorib⁹ reuerentialib⁹ impēdēdis maioritas pōderatur ceteris parib⁹ ex tēporis diuturnitate. h. d. ¶ Primo, deciſuȝ exordiū.
2 ¶ Secūdo, diſpoſitio, ibi: ſit. ¶ † No. qḋ minoritas pōderatur ex tpis prioritate. Qḋ facit p ſenib⁹ et doctorib⁹ ante doctoratis, et p militib⁹ ante militanb⁹. † No.
3 qḋ ille nō gaudet priuilegio dignitatis ex tpis diuturnitate, q nō
4 eſt canonice poſitus. ¶ † No. qḋ verbuȝ actio, eſt gnāle: et refert ad
5 omnem actum agentis cauſe. ¶ † Opponitur qḋ non ſit pferēd⁹ ordinatus prius, ſed potius ordinat⁹ a maiori. j. c. per tuas. So. ſm glo. ſi ordinat⁹ a maiore, ille maior eſt. Et pro ſolutione eſt. c. hi, qui. de pben. lib. vi. Hic conſiderat qḋ hic dr. ceteris parib⁹: vt ſcȝ inter preſbyteros primo ordinatus preſbyter preferat: ſic inter diaconos primus ordinatus pfertur: et ſic de aliis. pro hoc
6 de eta. et qua. queris. ¶ † Op. gl. ſ. innuit qḋ actiones ſiant prelati contra. q: non ſiunt in iudicio, ſed in capitulo per viā electiōis: vt ſ. de electione. q: ppter. Gl. exponit actiōe, i. tractatu. No. glo. de ſignificatu verbi Actio. q ſumitur qūqȝ p tractatu: vel ſumitur actio pro conſenſu. ¶ Sed op. qḋ ſufficiat fieri a maiori parte. lv.
7 di. c. j. So. dicit gl. qḋ ſufficit maior pars. ¶ † Not. gl. iūcto textu qḋ id dr cōcorditer, et in vnitate fieri, qḋ fit a maiori parte. Facit ad ſtatutū qḋ dicit: talis ſit approbat⁹, q erit in vnitate, vel cōcorditer approbatus. Uel ſi collegium in vnitate remiſerit penā, habetur p remiſſa: q: intelligit ſi maior pars quādo dicit de cōcō
8 cordia: et ſimilia verba. Gl. bona. de ele. vbi periculū. et de elec. vbi indēnitatibus. §. deniqȝ. ¶ † Gl. vltia colligit qḋ q prior eſt tēpore potior eſt i iure. allegat iura. ¶ Ea. gl. op. lxxiij. di. c. epor. dicit qḋ hec eſt regula, que eſt vera regulariter: 3ria ſunt caſualia.
9 Jo. an. remittit ad regulam, qui prior. de re. iuris. li. vj. ¶ † Opp. extra gl. qḋ potius debeat attendi cōſuetudo, in honoribus deferendis: de conſti. c. cum omnes. de conſuetu. c. cuȝ olim. Sol. tex. pcedit hic de iure cōi. Fateor ergo 3riū, ſi ſubeſt cōſuetudo rationabilis: et illa debet attendi. Aut illa non ſubeſt: et tūc ceteris paribus pfertur prius ordinatus, alias autem prefertur vel ordinat⁹ a maiori, vel q eſt in maiori dignitate, vel ordine. Iura ſunt ſuper
10 ius allegata. ¶ † Quero ſecūdo in quo erit prior honorād⁹: In loco ſedendi, in perceptione preben. in ſubſcribendo, ſigillando, et ſimilibus actibus cōgruētib⁹ ſigillis de vniuerſitate, ſeu collegio et hoc verū in equalibus ordinib⁹, merito, et dignitate, epiſcopus inter epiſcopos, preſbyter inter preſbyteros: alſ maior eſt preferēd⁹. viij. q. j. licet. et c. ſtatutuȝ. ſ. de eta. et qualit. queris. cū ſimili. Dicit hic Inn. qḋ honorabit in olio: q: maior dignitate, vel tpe habebit nominatuȝ vel electū a capitulo pronūtiare. Dicit tñ tutius eſſe qḋ ad hoc habeat mādatū. dic vt de ele. ſicut cum. li. vj. Habebit etiā cōuocare capitulū. ff. de fide inſtr. l. ſi. ff. de albo ſcriben. l. j. Item ſi vocaret capitulū, et ipſi de capitulo non venirent, valet qḋ faciunt preſentes: de elec. cum nobis olim. et qḋ ibi not. dic vt ibi. Et ſi nollet congregare, cōpellitur per ordinariū, vel delegatum, a quo, vel cuius cauſa requiritur vt congreget, argu. de officio deleg. preterea. Hec vera, niſi hec poteſtas alteri eſſet data de conſuetudine. de fo. competen. cum contingat. de exceſſib. prelato. accedentibus. Cauſas tamen non exercebit, niſi eſſet a capitulo conſtitutus. Quod dic vt ſ. de offi. ordi. irrefragabili. §. ex
11 ceſſus. ¶ † Quero an conſuetudine poſſet induci, quod minor pferat maiori, et iunior antiquiori. Dicit qḋ non, niſi accidat ratione dignitatis, vel officij. imo talis cōſuetudo eſſet irrationabilis. lxxiiij. diſtinctione. c. ad hec. et ſic impreſcriptibilis, tāquā eccleſijs onerosa. de conſuet. c. primo. et c. vltimo, et vide quod dicā de appellat. dilectus. Secus ſi procedat ratione dignitatis: vt in aliquibus eccleſijs. ¶ Quid ſi vacabit dignitas, poterit ne pri⁹ ordinatus licite eam petere: videtur quod non propter ambitionem, que in eo notatur. prima queſtione ſexta. ſient. quod tenet Inn. Sed dici poſſet quod non eſt ambitio, ex quo iuris authoritate facit. Ad hoc. ſ. de electionib⁹. cū in iure. Uel tenēdo dictuȝ Innoc. quod licet debeat preferri, ipſe tamen petetur ad vitandam ambitionem: quod maxime procedit, cum eſt dignitas, cui prouidetur, de electionibus. ad hec. c. cuȝ in iure. et viij. queſtione prima. in ſcripturis. Antonius de Butrio.

1 Alienationis contractus iuramento vallatus non tenet, vbi ſtatuto cauetur qḋ non fiat alienatio ſine certa ſolennitate, vbi dicta ſolennitas fuit omiſſa.
2 Inobedientia eſt peccatuȝ mortale.
3 Excōmunicari quis poteſt pro peccato mortali, et eſt ab eccleſia ſeparatus.
4 Peccatum eſt mortale, non obedire poteſtati, etiam ſeculari.
5 Mors temporalis ſicut perimit corpus, ſic et mors eternalis animam intoxicat.
6 Statuere poteſt epiſcopus, et veniens contra ſtatuta, peccat mortaliter.
7 Papa habet ſolus poteſtatem totius orbis.
Decretum quando ſit a minore, papa tunc ſumitur pro cōſtitutione ſine mandato.
8 Uerbum prolatuȝ a lege in preſenti tempore intelligitur ipſo iure, vt non requiratur alia iudicis declaratio.
9 Clerici eximuntur a iuriſdictione poteſtatis ſecularis.
10 Penam mortis ſi inducat iudex eccleſiaſticus, efficitur irregularis.
11 Mandato illicito nullus adſtringitur.
12 Epiſcopus poteſt ſtatuere, et canones epiſcopales condere.
13 Pape debet quilibet ſecularis obedire.

1 **SI quis.** † Hec decre. inducit in argumētū p dicta Bar. ſi ſtatuto diſponat qḋ minor, vel mulier non poſſit alienare ſine certa ſolenitate, qḋ ſi minor, vel mulier alienet ſine dicta ſolēnitate iuramento interueniente, non conualidetur contractus per iuramentum, cū per hoc veniatur contra preceptum ſuperioris: et ſic cenſetur mortale: q: de regulis iuris, non eſt obligatorium. ff. de fideiuſſorib. et facit ad nota. in. c. cum contingat. infra. de iure iurando. de quo dic vt ibi. ¶ Qui venit contra decretum epiſcopi ab eccleſia abijcitur, i. excōmunicat. hoc dicit. Primo, dictuȝ. Secundo, eius duplex probatio, ibi ſecūda: in libro regū. Tertio et hoc quo ad mentem, ſed non quo ad verba: vnde in antiqua nō erat verbum legitur. De ſacerdote autē, quod ei obediatur, dicit
2 de cetero. xviij. diſtinct. et ſ. qui fil. ſint legi. p venerabilē. ¶ † Not.
3 primo, qḋ peccatuȝ inobedientie eſt mortale. ¶ † Nota ſecundo, quod pro mortali peccato quis excommunicatur. ¶ Not. tertio
4 quod excommunicat⁹ ab eccleſia eſt ſeparatus. ¶ † No. quarto quod etiam eſt peccatum non obedire poteſtatibus ſecularibus.
5 ¶ † Nota quinto, qḋ ab eccleſia abiectus, habetur pro mortuo, vnde ſicut mors tēporalis perimit corp⁹, ſic mors eternalis peri
6 mit animam. ¶ † Noto quod epiſcopus poteſt facere ſtatutum: et
7 veniens cōtra ſtatuta velut inobediens peccat mortaliter. ¶ † Oppo. in eo qḋ dicit decretuȝ epiſcopi facere enim decreta pertinet ad papam, quia ſolus habet vniuerſalem poteſtateȝ orbis. de cōceſſione prebende. c. propoſuit. de conſtitu. c. j. Soluit Innoc. ex
8 ponendo decretum, id eſt, conſtitutioneȝ, ſiue mādatū. ¶ † Poſt glo. oppo. quod non ſit opus vt anathematizet, vt videtur requirere tex. in verbo moriatur. et in ver. anathematizet. ſed pot⁹ qḋ ſit ipſo iure excommunicatus. j. queſtione. j. ſi quis omnes. xxv. q. ij. c. ſi quis dogmata. xxx. diſt. per totum. Solutio verbū ſit, exponitur ibi, id eſt ſtat: et iure conſonat, cū hoc tamē dicit quis nō
9 eſt ipſo iure excōmunicatus, niſi hoc in iure exprimat. ¶ † Querunt doc. quis exemerit clericū a iuriſdictione principis ſecularis cum prius illi eſſet ſubiectus. Dicit Lau. qḋ papa de cōſenſu principis. xj. queſtione prima. c. cū autem. de hoc in aut. de ſanc. epiſ. §. ſi quis cōtra. et in auth. vt clerici. apud proprios epiſcopos. §. ſi quis vero. Tancre. dicit eos iure diuino exemptos. xcvj. diſt. ſi Imperator: per id. Nolite tāgere chriſtos meos. et dicit Hoſt. cuȝ clerici ſint res ſpirituales, quia corpus et animaȝ in ſortē Chriſti tranſtulerit. xij. q̄ſtione prima. cuius portio non debet iudicio, vel conſtitutionibus laicorū ſubiacere. x. diſtinctione. imperiuȝ. et c. ſuſpectus. Per quod videtur Innocen. quod papa cuā ſine Imperatoris cōſenſu per ſuas conſtitutiones potuit clericos eximere,
10 re, ſm Hoſtien. ¶ † Glo. vlt. oppo. et videtur quod non ſit pena mortis in eccleſia: nam eccleſia talem penam nō inducit. ne clerici vel monachi. c. ſententiam. q: per hoc efficeretur irregularis. de homicidio. c. ſecundo. lib. ſexto. Sol. Hoc nō facit per ſe, ſed per alium vel declarat quid facere debeat iudex ſecularis. Uel dic qḋ hic loquitur de morte eterna: quia peribit propter delictum cōtu
11 macie, niſi penituerit. ¶ † Opp. cuȝ eadem glo. in verb. et dic qḋ nō puniatur inobediens principi. xj. queſtione tertia. c. ſi domin⁹. quia mandatum poteſt eſſe iniuſtuȝ. x. qḋ. iij. c. Julianus. de tēp. ordina. c. ad aures. Sol. tex. hic intelligitur quando preceptū eſt iuſtum, et de hoc conſtat: vel iniuſtum, et de eo eſt dubium: et ſic in dubio parere debet etiam quando preceptum eſt iniuſtū: vt. xviij. queſtione ſecunda. quid culpatur. in ſi. Si autem eſt certū, et mani
12 feſtuȝ quod ſit iniuſtū, tūc ſta cōtrario, vt in gl. ¶ † Querit glo. j.

an epiſcopus poſſit facere ſtatutum. Dicit gl. quod ſic: quia epi-
ſcopus poteſt condere canones epiſcopales in eccleſia, ꝛ quilibet
populus ꝛ quelibet eccleſia. ſ. di. ius ciuile. viij. di. que contra. hoc
verum dicit glo. dummodo de negotiis arduis nõ diſponat, qđ
no. Idem. iij. diſt. porro. in verbo legato. ꝛ. viij. diſt. in ſumma. vi
de gl. de ver. ſi. c. pe. Et itellige hic in maiora negotia, qui vult ſtatue
re circa maiora ſuperiori reſeruata, vel qui vult ſtatuere ꝯ iura ꝑn
cipis: vt. ſ. c. ſuper his. An autem ad preiudicium ſingulare par-
ticularium eccleſiarum ſtatuere poſſit, vide doc. ſ. de loca. veſtra.
quos coniunge cum gl. ſ. c. cum dilectus. de conſue. De materia
dixi de conſue. conſuetudinis. Allegatur etiam de verb. ſignifi. c.
v. li. vi. per Inn. de conſt. cum acceſſiſſent. ꝛ. c. omnes. per Jo. an.
¶ Opp. qđ tex. male ponat hic de principe. patet nam tex. vnu
dicit ꝛ aliud probat: premittit enis de decreto epiſcopi, ꝛ probat
de mandato principis de cuius poteſtate, vel maioritate hic non
agitur. Solu. gl. iij. dicit hic loquitur de principe id eſt papa. de
conſecr. di. i. inter cetera. ſicut e conuerſo. x. diſ. de capitulis. Frã.
de za. intellige de principe quolibet, tã eccleſiaſtico, quã ſeculari:
ꝛ tunc probatio eſt ad propoſitum: ꝛ ſecundum iſtam expoſitio-
11 ſitionez tex. bene ponit principẽ. ¶ † Querit eadem glo. an ſecu-
laris debeat obedire pape. gloſſ. dicit qđ ſic in ſpiritualibus. Se-
cũdo an ſit obediendum principi ſeculari a clericis: gl. qđ ſic ſi ab
eo recipiunt temporalia. ſ. c. ſolite. Anto. de But.

1 ☞ In promiſſione obedientie non eſt neceſſaria ſcriptura.
2 Scriptura non eſt de ſubſtantia promiſſionis.
3 Stipulatio licet non perficiatur ſine literis, tamẽ ſponſio, id eſt
ſpontanea promiſſio ſic.
4 Iniuria videtur alicui facta ſi neceſſitetur ad faciendaz ſcripturã
de eo quod ſuo verbo credi debet. vel ſi verbo ſimplici nõ credat.
5 Clerici quibus cura animarũ committitur debent iurare, ꝛ ſe iu
ramento vel ſcriptura obligare.
6 Iniuriarum actione illatarũ pendẽte magiſtratu, quomodo poſ
ſit conueniri ipſe magiſtratus.
7 Tutor vel curator non poteſt conueniri pendente tutela per pu-
pillum, niſi finito officio.

1 **Legebatur.** ¶ † In promiſſiõe obediẽtie nõ ẽ neceſſaria ſcriptura. h. d.
Primo ponitur thema ꝛ factũ. Secũdo redargutio
2 ibi in qua. ¶ † Nota primo quod ſcriptura non eſt de
3 ſubſtãtia promiſſionis. ¶ † No. ſecũdo qđ licet ſtipulatio nõ per
ficiatur literis, ſponſio tamen, ſ. ſpontanea promiſſio ſic, que ha-
4 bet inſtar pollicitationis. ¶ † No. tertio qđ iniuria videtur fieri
alicui, ſi neceſſitetur ad faciendã ſcripturam de eo, qđ ſuo verbo
credi debet. ¶ Not. quarto quod ſi ſimplici verbo non credatur,
vbi credi debet, iniuria inferre videtur. ¶ No. quinto qđ ſolo fa-
cto quis appropat aliquid, ꝛ ſolo facto cõſentit, ꝛ obedientiã pre
5 ſtat. † Gl. prima in principio allegat concor. an ver. ar. contra. op-
po. quod verbo nõ ſufficiat, ſed requiratur ſcriptura, vel iuramẽ
tum exigatur. de iure iuran. c. nullus. cuz ſi. Sol cui committitur
cura, debet iurare, ſ. iuramẽto, vł ſcripto ſe obligare. Alij clerici q
bus animarũ cura non committitur, non obligantur iuramento
vel ſcriptura, vt in contrario: ſed ſufficit quod ſolum ſimplicẽ, et
manualem promittãt obedientiã. ¶ Gl. limitant doc. veram, vt
iurare non teneantur, niſi ſint rebelles. ſ. c. cũ in eccleſiis. in prima
gl. que loquitur de ſuſpectis, vel ſint excommunicati. de ſentẽ. ex
com. c. cum deſideres. qui iurare debẽt. licet interdum eis remit-
tatur eodẽ ti. ſuper eo. vel niſi hoc habeat conſuetudo qđ iurẽt de
verbo. ſign. cum clerici. ſecundũ Hoſ. dicit tamẽ Hoſtiẽ. quod cõ
ſuetudo non poſſet facere qđ curati haberent curã ſine iuramen
to de elec. ſignific aſti. primo reſponſo. ꝛ de conſuetu. cũ inter. Se-
6 quens glo. pſequitur generalia. vide eam per te. ¶ † Extra gloſſ.
quero quomodo conuenitur magiſtratus de iniuria, quaz fecit pẽ
dente magiſtratu, ſed finito officio, ita quod tenetur iniuriarum fi-
nito officio. ff. de iniu. l. nec magiſtratibus. puta q habet merũ ꝛ
mixtũ imperiũ, tũc pẽdente magiſtratu poteſt conueniri vt preſte-
tur cautio quod depoſito officio reſpondeat. ff. ad. l. iul. de adult.
ſi adulterium. in ſi. ad quod. ff. de iudi. l. pars literarũ. quod eſt ve
rum de iudicibus temporalibus: perpetui vero ſtatiz poſſunt cõ
ueniri, vt tenet hic Hoſt. alias delicta poſſent remanere impuni-
ta contra id. ff. ad. l. aquil. l. liber homo. melius in. l. ii. a vulneratꝰ.
eo. tit. de ſent. excõmuni. vt fame. Item damnum paſſi perpetuo
ſuũ ius amitterẽt, cũ crimina extinguãtur morte. C. ſi reus vł ac-
cuſator mortuus fuerit. l. i. Tex tñ dicere videtur quod hoc caſu
primo licẽtia principis eſt petẽda, ſ. vt poſſit cõueniri. ff. de fidei-
commiſſarijs libertati. l. cuz vero. §. ſi. ꝛ. l. ſe. tene primũ per ratio
nes pdictas ꝛ per. c. conquerente. de reſtitu. ſpolia. cum ſuis con-
cordã. ꝛ per. c. ſi clericus. xi. q. i. vbi epiſcopus cõuenitur a ſolo cle
7 rico. ¶ † Ad idem. ſ. de offi. ordi. c. ad reprimendã. ꝛ de officio

delega. cum contingat. Facit quod dicunt legiſte, quia licet agi
non poſſit contra tutorem pendente tutela, quia eius officiũ eſt
temporale. agi tamen poteſt contra curatorem furioſi: quia eius
officium eſt perpetuum. ff. de tutelis ꝛ rationibus diſtrahendis.
niſi. Antonius de Butrio.

1 ☞ Obediendum eſt epiſcopis ab omnibus.
2 Principes ſeculares ſubiecti ſunt epiſcopis proprijs. nu. 6.
3 Ceteri. cetera, ceterum, dictio non coniungit paritate ſeruata.
4 Obligamur preceptis Petri ꝛ Apoſtolorum, ac pape.
5 Clericus, aut ſeruus debet defendere precepta, vel dicta precepto
ris aut dominus.
7 Epiſcopos plures ſi habeat rex, vel princeps in ſua terra, quis il-
lorum debeat cauſas ſuas ſpirituales tractare.

1 **Omnes.** ¶ † Ab omnibus obediendũ eſt epi
ſcopis hoc dicit. ꝛ nõ diuiditur pro-
2 pter eius breuitatẽ. ¶ † No. quod principes ſeculares
ſunt ſubiecti epiſcopis proprijs. Ad quod. ſ. c. ſolite. ꝛ
3 ſic maior eſt dignitas eccleſiaſtica, quam ſecularis. ¶ † Not. quod
4 dictio ceteri. cetera, ceterũ, non coniungit, paritate ſeruata. † No.
5 tertio quod Petri precepta obligant ꝛ apoſtolorũ, ꝛ pape. † No.
pro opi. magiſtrorum recitandis, ꝛ defendendis ſicut hic Cle-
mens defendit mandatum Petri ſui preceptoris. facit. xxiiij. q.
j. cum beatiſſimus. ¶ Opp. quod hec decreta debuerit eſſe pri-
ma in titulo ratione compilatoris, ſcz Clementis. Sol. ſi intelli-
gas ſuperſcriptionem quod Clemẽs papa, qui in ea ponitur, fue
rit diſcipulus Petri, procedit contrarium: ꝛ tunc dic quod non
nimis refert, pro hoc quod nota. ſ. in proemio: vel ſi intelligis de
alio Clemẽte, vt de Clemẽte tertio: ꝛ tunc ceſſat contrarium. De
ſecundo autem Clemente intelligi non poteſt: quia fuit nõ cano
6 nice inſtitutus, vt patet in chronicis. ¶ † Glo. j. col igit notabile
7 quod princeps ſubeſt epiſcopo. allegat concor. ¶ † Querit eadem
gl. quid ſi rex habeat plures epiſcopos ſub ſuo territorio, qs epiſ
copus tractabit cauſas ſuas ſpirituales. Gl. dicit quod ille, ſub
cuius territorio habet larẽ. C. vbi ſenatores vel clariſſimi. l. ij. de-
cimas prediales dabit illi epiſcopo, in cuius territorio habet pre
dia. de parrochijs ſignificatum. perſonales dabit, vbi audit diui-
num officium, proportionabiliter diuidendo, ſi audit in pluribꝰ
ff. ad municipales. l. aſſumptio. ꝛ de teſtamen. relatum. Idem di
cit Inn. hic. de teſta. c. j. ꝛ de decimis noualiũ. ꝛ in. ſi. de ſepul. cũ
quis. §. j. lib. vj. Anto. de But.

1 ☞ Infamie notam incurrit, qui non obedit canonibus. nu. 6.
2 Spiritualia ſunt temporalibus digniora, ꝛ preferẽda.
3 Obedientia eſt commendabilis ꝛ meritoria, quando non ſpectat
ad proprium commodum.
4 Pietatis pretextu non eſt fienda impietas.
5 Obedientia melior eſt quam victima.
7 Boni ratione, fieri non debet peccatum.

1 **Illud.** ¶ † Non obediens canonibus incurrit
notaz infamie. hoc dicit. ꝛ eſt pars huiꝰ
ſ. de tranſla. prela. licet. ꝛ. c. quãto. ꝛ de clerico excõmu
nicato. illud. Epiſcopꝰ Hyldẽſis. relicta eccleſia Hyl-
deniſ tranſiuit ad eccleſiam Herbipolen. ſine licentia ſedis apo-
ſtolice modo papa ipſum reprehendit. Primo ponitur exordiũ
in genere. Secundo magis in ſpecie, ibi: cum ſpiritualia. Tertio,
deciditur queſtio principis ibi: non debuerat ibi: melior. Verba
fuerunt Samuelis prophete primi Regum xv. offerre, id eſt ꝑ
facere ſacrificium. Ibi temporali cõmodo puta proprio: vt. ſ. ha
beret pinguius beneficium, vel etiam eccleſie ad quam tranſiuit,
2 vt nõ periret res eius. ¶ † No. ꝙ ſpiritualia ſunt tẽporalibus di
gniora ꝛ ſic tẽpalibꝰ preferẽda: vt. xij. q. ij. precipimꝰ. C. de ſac. ſan.
3 ecc. ꝑcipimus. ¶ † No. ꝙ obedientia, que eſt valde cõmẽdabilis,
habet multum meriti. Quod eſt verum, quando non ſpectat ad
4 proprium commodum. Ad hoc. viij. q. i. ſciendum. ¶ † No. qđ
pro temporali commodo non debet obedientia tolli. ꝛ ſic pretex
tu pietatis non eſt facienda impietas. quod dic vt in gl. vltima.
4 ¶ † No. qđ obedientia melior eſt quaz victima: quia per obediẽ-
tiam quis victimat ſe ipſum, ſed per victimationem victimatur
aliud: vt caro animalium, vel quid ſimile. viij. q. prima. ſciendum.
6 ¶ † No. quod inobediens canonibus eſt infamis. conco. dan. ſ.
de electio. dudum. el ſecundo. vbi de hoc in principio. ¶ Oppo.
quod ſpiritualia non ſint digniora, cum diu non poſſint eſſe ſine
temporalibus, vt in gl. ad idem. x. q. prima. epiſcopum. ꝛ de offi.
ordinarij. c. inter cetera. ſequens eſt literalis. ¶ Oppo. quod nõ
ſufficiat auſcultare: quia paruz eſt audire verba Dei ſine effectu
Sequens literalis. ¶ Quero quid continebant ille conſtitutio-
nes dic continebãt quod nullus trãſiret ad aliam eccleſiam ſine
7 licentia Pontificis. de tranſlatio. prelatorũ. per totum. ¶ † Gl.
finalis colligit quod occaſione pietatis non eſt facienda impie-
tas, prima queſtione prima. non eſt putanda.

Imperium

1 Imperium ſubeſt eccleſiaſtice poteſtati.
2 Imperator dicitur illuſtris, ⁊ non eſt in dignitate, imo ſuper omnes dignitates conſtitutus. Idem in papa.
3 Reſcripto alicui ſub dignitate directo a papa, vel Imperatore, non per hoc videtur ipſe approbatus in dignitate.
4 Cauſa ⁊ occaſio quare inter ſe differant, ⁊ in quo. nu. 26.
5 Iuſtitia, vel iuriſdictio eſt inſtituta ad vindictam malorum.
6 Humilitate, ⁊ perfectionis conſilio, debet quis ſe ſubditum reputare, licet non ſit.
7 Honor ſimilis debetur vicario, qui poſſet deberi domino.
8 Laudandi ſunt boni, ⁊ iudicandi mali iure diuino.
Pena ⁊ premium ſunt cauſe principales ad bonum directiue.
9 Verborum intellectus declaratur ex qualitate perſone loquentis, ⁊ eius, cui quis loquitur, ⁊ quandoque ſecundum materie qualitatem.
10 Argumentum ab abſurdo valet.
Idem argumentum a falſitate conſequenter ad falſitatem.
11 Probare null⁹ adſtringitur falſitatē conſequentis, cum de ſe pꝫ.
12 Precepto ſuperioris ſi apponatur verbum, propter Deum, videtur potius eſſe perfectionis conſilium, ꝙ preceptum.
13 Dictio, tanꝙ, denotat improprietatem, ⁊ quandoqꝫ ſimilitudinem. numero. 25.
14 Reſcriptum ad malos vindicandū, nō includit non ſubditos.
15 Subditi ita illuminātur a ſuperiorib⁹, ſicut illuminamur a ſole.
16 Nox ſignificat tenebras.
17 Sol ſignificat papam, ⁊ luna Imperatorem.
18 Epiſcopus debet pariter ſedere cum Imperatore, non aūt ſub.
19 Sedere baſſe ſignificat ſubiectionē, alte vero ſuperioritatem.
20 Honorabilior eſt locus ſedere a dextra, ꝙ ſiniſtra.
21 Quod lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.
22 Reſcripti diſpoſitio refertur ad quemcunqꝫ ſucceſſorem, qñ verba proferuntur ſub nomine dignitatis.
23 Verba generaliter prolata, generaliter intelligi debent.
24 Appellari an liceat ad Imperatorē ab ep̄o habente poteſtatem temporalitatis ab Imperatore.
25 Verba inſtrumenti ſemper debent interpretari, vt de aliquo operentur.

1 **Solite.** ¶ † Imperium, id eſt poteſtas temporalis, nō preeſt ſacerdotio, id eſt poteſtati eccleſiaſtice: imo illi ſubeſt, ⁊ illi obedire tenetur. Hoc dicit. Dicebat Abbas quod epiſcopi non debebant ſubeſſe principibus, ſed preeſſe diuiditur in octo partes. In prima ponit admirationem Imperatoris Conſtantinopolitani, ⁊ authoritatem, qua mouebatur. In ſecunda ibi: verum exponit illam. In tertia ibi: potuiſſes, ad declarādam prerogatiuam ſacerdotij inducit authoritatem Hieremie. In quarta ibi: preterea authoritatem Geneſis. In quinta ibi: hoc autem concludit cōtra Imperatorem. In ſexta ibi: nos autem: ſe excuſans quod non increpauerit, dicit quod increpare poterat: probans id authoritatibus. In ſeptima ibi: verum autem. Imperatorem papa relinquit ſuo iudicio. Octauo ibi: cum nisi, oſtendit papa ſe non propriam, ſed propter eccleſie, ⁊ communem vtilitatem motum. In textu ibi: ⁊ infra deciditur. literas tuas recepimus: ⁊ ibi: ſcripſiſſe. Petri. ij. cap. Tria in hac authoritate pōderabis Imperator: verbum ſubditi ⁊ verbum, vindictam inferens quod reges etiam habeant poteſtatem in clericos. In textu ibi: tanquā precellenti, per quod videbatur Imperatori quod regnum regis precelleret ſpiritualibus. In tex. ibi: tanquam. quaſi immineat, quod humilitate meritorium ſit epiſcopo quod reputet Imperatorem precellere, tamen in veritate non precellit, ſecundum Innocen, ⁊ ſimile tanquam, de bigamis. c. pe. In text. ibi: bonos, ⁊ malos equaliter, id eſt, tā clericos, quā laicos, ſꝫ in eos laicos vel etiam in clericos, vt cum canones permittant, ſcilicet dum ſunt incorrigibiles. de iudi. cum non ab homine. In text. ibi: propaginquod quondam erat laudabile, ſcilicet in veteri teſtamēto: ſed hodie eſt ignominioſum de filijs presbyt. per totum. In text. ibi: natho. Locus erat, qui interpretatur multipliciter, ſcilicet quod obedientia. Item gratificatio. Item reſpondens ſigno. Et dicitur obedientia, ad denotādum quod ſacerdotibus omnes debēt eſſe, obedientes. Nam ⁊ ſacerdotes omnes debent excellere virtutibus, alias ſunt viliſſimi. j. queſt. j. ca. j. viliſſimus. Et hoc reſpectu dicitur gratificatio ſed correſpondens ſigno, dicitur authoritate domini: vnde Luce. ij. dicitur: hoc nobis ſignum, inuenietis infantem, ⁊c. Vel dicitur ſignum ad denotādum quod ad ſacerdotes in dubijs, tanquam ad ſignum, eſt recurrendum, qui filij ſint leg. per venerabilem. In tex. ibi: conſtitui te. Hieremie. i. xxxvi. di. ſ. Ecce. In text. ibi: vt euellas. ſcilicet peccata ab obedientibus. In tex. ibi: ⁊ diſſipes. ſcilicet inobedientes per depoſitionem, vel aliam penam. In text. ibi: edifices, ſcilicet reducendo ad fidem, vel baptizando, ⁊ baptizatos conſeruando in fide. In text. ibi: plantes, ſcilicet infideles conuertendo ad fidem per predicationem. In text. ibi: fecit ſcilicet Lunam ⁊ ſolem. Geneſis. j. quia ſol clarificat ⁊ illuſtrat Lunam non econuerſo: ſic ſacerdotium illuminat poteſtatem ſecularem, non econuerſo. facit quod no. qui fi. ſint leg. per venerabilem. In text. ibi. honorabile:
2 quia poſt papā tenet primum locū. xxij. diſt. reuocātes. ¶ † No.
ex ſuperſcriptione quod Imperator dicitur illuſtris, ſed tamen
proprie Imperator, ⁊ papa non ſunt in dignitate, ſed ſuper omnes dignitates conſtituti: de quo in Spec. in titu. de iuriſd. omn.
iudic. poſt princip. ¶ Nota quod quamuis tranſlatum ſit Imperium, vt de ele. cap. venerabilem. tamen adhuc conſtantinopo
3 litanus Imperator vocatur ſubaudi improprie, vt ibi not. † Ex
quo nota quod papa ſcribens alicui ſub dignitate, nō tamē propter hoc enim approbat: vt in cle. ſi ſummus. de ſent. excommuni. Iſta ſunt notabilia Franc. de Zabar. ¶ Nota ex textu, quod
4 Imperator eſt ſublimis. ¶ † Nota quod aliud eſt cauſa, aliud
occaſio. Cauſa infert cauſatum, occaſio non. Unde dicitur prouerb. xiij. Occaſionem querit: qui vult diſcedere ab amico. cauſa iuris occaſio facti, ſiue iuris ſecundum hoſtien. de reſcriptis. ſtatutum. ſ. inſuper. lib. vj. Pro hoc vide etiam text. vj. queſt. j. cap.
5 iij. ¶ † Nota, quare ſunt inſtituta iuriſdictio: quia ad vindictam
6 malorū facit. iiij. di. c. facte ſunt. ¶ † No. ex authoritate Dei ꝙ
ex humilitate ⁊ cōſilio perfectionis quis debet ſe reputare ſubdi
7 tū, licet non ſit. ¶ † Nota ſecundo ꝙ in reuerentia debetur vices
8 gerenti, que debetur mittenti. ¶ † Nota tertio quod etiā de iure
diuino laudādi ſunt boni, ⁊ iudicandi mali: ⁊ ſic ſunt due cauſe
hominū directiue ad bonū, pena ⁊ premium concor. ff. de iuſti. ⁊
9 iure. l. j. ⁊. ā. in proemio. ¶ Ex ver. verum. † Nota primo ꝙ verborū intellectus declaratur ex qualitate perſone loquentis, ⁊ ex
qualitate perſone, cui quis loquitur, ⁊ ex vi verborū prolatorū.
¶ No. ſecūdo, ꝙ quedā ſunt verba preceptiua, ⁊ hec omnino obligant, quedā ſunt verba exortatiua, ſiue conſultiua, ⁊ hec non
conſtringūt. ¶ No. ꝙ ſecundū materie qualitatē verba prolata
10 ſunt intelligenda. Ad hoc de verbo. ſigni. intelligētia. ¶ † Nota
ꝙ arg. per locum ab abſurdo valet in iure ibi: ſequeretur ex hoc.
facit de iureiur. c. quemadmodum. ⁊ de re. permutat. c. iniuſtum.
Item arg. a falſitate cōſequentis ad falſitatem antecedētis. Itē
arg. a conſequēti deſtructo, quod eſt idem. facit. ī. de iureiurā. ⁊ ſi
Chriſtus. ⁊ xl. diſtin. Epheſis. ⁊ de pactis. quamuis. lib. vj. Tenet aūt conſequentia hic, quia ſeruus eſt humana creatura. Vñ
dicitur, In Chriſto ieſu: neqꝫ liber neqꝫ ſeruus. xxix. q. j. ſ. j. in fi.
ſ. de coniugio ſeruorū. c. j. ⁊ in authoritate dicitur. omni humane
11 creature: ⁊ ſic cōprehendit omnes. ¶ † No. ꝙ nō eſt neceſſe probare falſitatem conſequentis, cū de ſe patet. Ita enim hic papa non
probat falſitatē huius, ſcilicet an clerici ſubſint ſeruis: q2 de ſe patet ꝙ non. ¶ † Nota quod ſeruus eſt humana creatura. Nota ꝙ
omnis habens imperium, habet ſubiectionem late loquendo.
12 ¶ Nota quod in precepto ſuperioris ſi apponitur verbum, propter Deum. videtur potius id eſſe conſilium perfectionis, quã
preceptum ſic nota, ꝙ ſignificatum dictionis, quandoqꝫ, pōderatur ex his que adijciuntur ſibi. Ita papa ponderat verbum, propter Deum. ¶ Nota ꝙ ſpiritualia ſunt digniora temporalibus:
13 q2 anima preferenda eſt corpori. ¶ † No. de dictione, tanꝙ, que
improprietatē denotat. ¶ Nota ex verbo, potuiſſes, ꝙ verba reſtringuntur ad perſonā loquentis. ¶ Nota illud, ꝙ Deus fecit
duo luminaria, ⁊ qd ſignificat dies, ⁊ qd nox allegorice. ¶ Ex
14 ver. quid autem. † Nota quod in mandato de vindicando malos non includuntur non ſubiecti. ¶ Nota quid ſignificat celū,
15 allegorice, quia ſignificat vniuerſalem eccleſiam. ¶ † Nota quid
ſignificat luminare, q2 ſignificat dignitatē: ſicut enim lumen illu
16 minat ſubſiſtentes, ita ſuperior ſubditos. ¶ † Nota quid ſignificat nox quia tenebroſum tempus: qd dies, q2 clarā animam: ⁊ ſi
17 cut nox fugat diem, ita corpus animam, ⁊ ecōtra. ¶ † Nota qd
18 ſignificat Luna, quia Imperatorē, ſol papam. ¶ † Nota quod
epiſcop⁹ pariter dꝫ ſedere cū Imperatore, nō ſub Imperatore.
19 ¶ † Nota ꝙ ſedere baſſe, ſignificat ſubiectionem: alte, ſuperiorita
20 tem. ¶ † Nota quod honorabilior eſt locus ſedere a dextra, quā
a ſiniſtra: quod nota pro cōſuetudine ambulādi: quia ille vī maior, q a dextra ambulat. ¶ No. ꝙ ad exemplū aliorū qs agere de
21 bet, ⁊ aliena vita, ⁊c. ¶ Ex ꝟ. nos aūt. † No. ꝙ vbi lex nō diſtin
guit, nec nos diſtinguere debem⁹. Ad qd opponit gl. de . l. queſitū. Sol. Iuſta rōne, ⁊ cā diſtingui pōt als nō. ff. de teſtibus. ⁊ nō
22 ſoluit. Sol. vt no. xxj. q. j. ꝙ ſi dormierit. ¶ † No. ſcdo ꝙ ꝟba prolata reſpectu dignitatis, diſpoſitio referē ad quēcunqꝫ ſucceſſorē
23 in dignitate. ¶ No. ꝙ verbum generaliter, ⁊ indefinite poſitū generaliter dꝫ intelligi: ⁊ qui quodcunqꝫ, vel omne dicit, nihil excipit: ⁊ ſic indefinita equipollet vniuerſali. de quo in. c. vt circa. de
24 electio. libro ſexto. ¶ † Querit gloſſ. ſuper verbo, recipiunt: quia
aliquis alicui aleorum ab epiſcopo habente temporalia ab Imperatore appellabitur ad Imperatorē: videtur quod ſic. j. de fo. compe.

veruitur tũc cognoſcet quaſi ciuilis iudex: arg. j. de appel. ſi duobus. hoc verũ, niſi ꝯtra ſit cõſuetudo, ad hoc. xviij. di. ſi ep̃us. gl. determinat ꝙ appellandũ eſt ad archiepiſcopũ, niſi aliud habeat cõſuetudo vel priuilegium. de appel. Roma. §. debet. quaſi illa bona videantur exẽpta a iuriſdictione Imperatoris. x. q. i. nouerint. de iure pa. c. j. li. vj. ⁊ dic vt de iudi. ceterum. ⁊ ibi plene per
25 Inn. vbi omnino vide. ¶ † Quero de intellectu textus. qd per hoc velit papa: quia in authoritate dicit̃, tanꝙ precellẽti. Rñdetur, quia per illud verbum denotatur quod rex eſt precellens: tamen dictio tanꝙ denotat ſimilitudinem: ⁊ nullum ſimile eſt idẽ: ⁊ hoc, quia non eſt expreſſiuum veritatis. Simile. ff. de peculio. l. iij. §. ſi filius. ⁊ inducit in argu. qd nulla dictio debet vacare in inſtrumẽto: alioquin fruſtra mẽbranas occupat. xix. di. ca. ſi Romanoꝝ. In ꝯtrariũ facit. ff. de fideiuſſoribus. l. non recte. Solutio. Regulare eſt qd verba debẽt aliquid operari, ſi poſſunt. de v. ſig. c. abbate. ſed q̃nq; in his, que ex volũtate debent: verba ponũtur ſuperflua, ⁊ nihil operantur, propter expreſſionẽ eoꝝ que inſunt: vt dicta. l. non recte. ¶ No. gl. que eſt ſuper verbo, venerabili, qd ex
26 ſe de venerabili pſumitur, ita ex indumẽtis pſumit. ¶ † Poſt gl. quero in quo differt ab occaſione. Dic, cauſa infert ſuum cauſatum neceſſario, occaſio nõ. vnde prouerbioꝝ ⁊c. Hoſti. dicit ꝙ cauſa conſiſtit in iure, ⁊ eſt rationabilis: occaſio in facto, ⁊ eſt irrationabilis, de reſcriptis ſtatutum. §. inſuper. v. quodq; lib. vi.

1 ✠ Ordinatis per papam debetur reuerentia, tamen epiſcopo ſubeſt. nume. 4.
2 Miles factus a rege eſt maior altero milite facto ab inferiori.
3 Honor eſt a maiori honorari.
5 Honorari an debeat ſubdiaconus inter alios maioris ordinis.
6 Ordinato per papam quare maiori debeatur reuerentia, quam ordinato ab inferiori.
Priuilegiatis multis concurrentibus attenditur magis priuilegiatum.
7 Exempti debent in ſuo modo ſedere, ⁊ in meliori loco.
8 Electus ad honorem cenſetur etiã electus ad onus, licet ſit exemptus, ⁊ priuilegiatus.
9 Ordinatus per papam an poſſit deponi per epiſcopum.
10 Ordinatus ad ſecundum ſacrum per papã. ſi ordinetur preſbyteratum per epiſcopum, an perdat priuilegiũ, per quod dicitur ꝙ ordinato a papa maior debetur reuerẽtia, ꝙ ordinato ab ep̃o.
Dignitatis augmentum non operatur in detrimentum prime, licet vltima ſit inferior.
Beneficio a papa conceſſo an poſſit quis per inferiorem priuari.

1 **Per tuas.** ¶ † Ordinato per papam debetur reuerentia: tamen ſubeſt epiſcopo. hoc dicit. Cõmunis diuiſio. Secunda ibi: ad quod.
2 ¶ No. ꝙ oraculũ ſumitur pro reſcripto. ¶ † Not. ſecũdo ꝙ ordinato a maiori maior debetur reuerẽtia. facit ad queſtionẽ, An miles factus a rege debeat pcedere milites factos ab inferiori miliẽ. C. vt dignitatũ ordo ſeruetur. l. ij. §. inter adminiſtratores li. xij. in aut. vt iudices ſine quoquo ſuffragi. §. eos aũt. collatio. ij. de prebẽ. hi qui. li. vj. ⁊ c. ſi apoſtolice. de qua querebat quidã miles dñs Petrucius de Blanchis, qui vocatur lo cauallero de la bracha. eo quia habet ita magnũ culũ, qd in tota francia non potuit inuenire bracham, que ſibi ſufficeret, dũ oporteret brachã nouam habere, quia dicebatur ꝙ militandus per regem ex toto nouũ induere debebat, ⁊ hic dicit Abbas ꝙ duo milites fratres, quoꝝ vnus a maiore, alter a minore, ꝙ ordinatus a maiori eſt nobilior. Jo. ¶ Not. ꝙ ratiõe ordinationis a ſupiore qs
3 nõ eximitur a reuerentia inferioris ſui prelati. ¶ † Nota quarto,
4 ꝙ honor eſt a maiori honorari. ¶ † Oppo. ꝙ ordinatus per papam ſit ſubtractus ab obediẽtia epiſcopi ⁊ cuiuſlibet alterius inferioris. de temp. ordi. c. in diſtribuendis. Sol. In hoc ſolo abſoluitur ab inferioribus, ꝙ non poteſt ſine pape licentia ordinari.
5 ¶ † Quero an ſubdiaconus debeat honorari inter alios maioris ordinis: dicit gl. ꝙ nõ: ſed patet. ff. de albo ſcrib. l. j. di. xxi. Iſi-
6 doſus. ¶ † Secundo, in ver. ⁊ merito. quero de ratiõe quare preferuntur: dic ꝙ illis eſt deferendũ, quia ceteris concurrentibus, priuilegij ratio eſt habenda. ff. qd cum eo. l. iij. Allegat ad hoc. ff.
7 de albo ſcriben. l. ſi. ¶ Tertio in verſi. ⁊ eſt. inducit in argumentũ ad queſtionem, qd exempti debeant ſedere in ſinodo in meliori
8 loco: de quo de priuilegiis: vt apoſtolice. li. vj. ¶ † Gl. iiij. in verbo ⁊ ſi querit. an ſi eligitur ad prelationẽ, cenſeãtur eligi ad onus. Dicit quod ſic, priuilegio non obſtante: quia recipiẽdo honorẽ, ⁊ onus recepiſſe videntur: de prebend. ſignificatũ. C. de teſtibus. l.
9 nullum. de renun. ad ſupplicationem. ¶ † Glo. in verbo. ſed nunquid querit an epiſcopus talẽ ſubdiaconũ poſſit deponere. Glo. ꝙ ſic, per tex. qꝛ ſi nõ ſoluitur ab obediẽtia, ergo eſt ſubiectus. Sꝫ nõ credit: quia cauſa iniſtrutã debet remittere ad papã. iij. q. vj. quãtis. ⁊ dicit ꝙ nõ cõuincit̃ talis, niſi ſeptẽ teſtib⁹. ij. q. iiij. preſul recitat quoſdam dicere contrarium, vt Jo. j. q. j. in ca. ſilium.

¶ Primam opini. tenent doc. ⁊ Inno. in c. cum in diſtribuendis. ſ. de temp. ordi. dicit etiam aliquos dicere, ꝙ nedum poteſt eos deponere, ſed ꝙ non poteſt ſuſpendere perpetuo dicit Hoſti. ſufficere ꝙ epiſcopus licentiã impetret a papa deponendi. Non obſtat quod ſubſit obediẽtie quia ⁊ epiſcopus ſubeſt quo ad hoc archiepiſcopo. de offi. ordi. paſtoralis. in principio, ⁊ tamẽ ab eo non deponitur de tranſla. c. ij. Idem de ſubditis minorum prelatorum epiſcopo. quod vt in c. paſtoralis. §. 4. ſ. de offi. ordi. dic ſecundum doc. quod opi. glo. prima eſt vera in depoſitione ab ordine. ſed in depoſitione a beneficio procedat opin. contraria, ſecũ
10 da, per hoc qd no. in c. j. de cõfir. vti. ¶ † Quero an extra hoc priuilegiũ, de hoc perdat ſubdiacon⁹ per preſbyteratũ. vel diaconatũ ab alio ꝙ a papa ſuſceptũ de eius licẽtia. Videt̃ ꝙ nõ: qꝛ augmentũ ordinis nõ dꝫ opari detrimentũ, ⁊ ſic nõ dꝫ aliqd auferre. ſꝫ poti⁹ afferre, ſicut in dignitate. C. de dignitatib⁹. l. iij. lib. xij. ¶ Scdo, qꝛ priuilegia ſunt ppetua. xxv. q. iiij c. j. ⁊. ij. de reg. iur. decet. Itẽ ſemp eſt ſubdiacon⁹: ergo ſemp durat cũ priuilegiũ, ⁊ ſic priuilegiũ. ¶ Hoſt. ⁊ꝫ Inn. Et eſt rõ qꝛ facto ꝯtrio qs priuilegio renũciat. de cõſt. cũ acceſſiſſent. Ad hoc dẽ app. vt debitus, ⁊ de cenſi. c. cum venerabilis. Itẽ ex quo priuilegium, ⁊ ius cõmune mixta ſunt, perditur id eſt extinguitur priuilegiũ de offic. dele. ſup queſtionũ. §. ſi vero duo. ⁊ qꝛ res de facili ad ſuã naturã reuertitur.
11 xxxv. diſt. ab exordio. ff. de pac. ſi vnus. §. pactus. ¶ † Quero ſecũdo extra, an beneficiatum a papa poſſit inferior priuare beneficio. Dic ꝙ ſic, per no. in. c. niſi. de preb. papa non intendit mutare naturam beneficij: vt in cle. vna, ⁊ quod ibi no. de ſupplẽ. negligen. prelato. ¶ Paulus de eleazar. diſtinguit an papa cõtulit per deuolutionẽ ſupplendo negligentiam inferioris collatoris: ⁊ tũc non mutatur natura beneficij: vt dicta Clemẽti. vna. ſ. allegata. Aut cõtulit gratioſe prouidẽdo ⁊ tunc talis videtur factus obediẽtiarius pape, quem ſolus papa poteſt reuocare. ⁊ nõ alius, vt beneficium principis ſit perpetuum, per regulam decet. libro. vi. Tu dic ſimpliciter, ⁊ indiſtincte quod beneficium collatũ a papa poteſt inferior ab illo eum remouere. Pauli dictũ procedit de beneficio manuali, ⁊ ad nutũ reuocabili: vt ſi papa promouiſſet abbatem ad beneficiũ manuale, poterit abbas reuocari, ⁊c. ¶ Glo. vltima querit an ordinato ꝙ non ſit abſolutus ab obedientia prelati, nunquid poſſit ad ſuperiores ordines aſcendere ſine licẽtia pape. dicit ꝙ non. ſ. de tempo. ordin. cum in diſtribuendis, ⁊ hoc propter reuerentiam ſuperioris, qui manum impoſuit. de conſe. di. ij. c. vltimo. Ant. de Butrio.

1 ✠ Reſtituta eccleſia recuperat iura etiam ex rebellione perdita. noua vero non tribuit, vel ampliat.
2 Citãdus eſt quis ad quemcunq; actum preiudiciabilem, qui etiã extraiudicialiter geritur, alias non valet actus.
3 Contumax poteſt dici, qui ſe malitioſe abſentat, licet non ſit citatus.
4 Rebellis, ⁊ inobediens differunt.
5 Rebellione eccleſie vbi eximuntur eccleſie a ſubiectione, ſola reſtitutiõe eccleſia nõ recuperat alias eccleſias pri⁹ ſibi nõ ſubiectas.
6 Rebellionis ratiõe poteſt priuari eccleſia eccleſijs ſibi ſubiectis: ſic ⁊ ciuitas caſtris.
7 Status populi cauſa dicitur agi, quando agitur de ſubiugando aliquo.
8 Iuſtitia non cenſetur denegata, quando repellitur petitio inepta.
9 Ubi de inobedientia agitur, contra quem debeat dari libellus.
10 Iudicio rei alicuius ſunt omnes vocandi, vbi in eadem re illoꝝ preiudicio agitur.
11 Poſſeſſio non eſt alicui auferẽda ante cauſe cognitionem, ncitato poſſeſſore.
12 Sententia lata, non citata parte, cuius intereſt, non valet.
13 Subiectionem, vel inobedientiam petens inter clericos, contra quem debeat agere, vel libellum fundare. nu. 14.
15 Ubi petitur ſubiectio, an habeat locum nominatio domini.
16 Eccleſia vbi petitur, an habeat locum nominatio.
17 Subiectio in clericos, qui per alium poſſidentur, vel ſe pro liberis gerunt, quo iure petatur.
18 Iudicium agitatum cum ſubiectis, an preiudicet alijs poſſeſſoribus ſubiectionis, eis non vocatis.
19 Preſcribi non poteſt etiam reſcripto contra abſentem non citatum.
20 Eccleſia que in hereſim labitur, an perdat iura ſua.
21 Reſcriptum a papa in preiudicium tertij conceſſum, eo non vocato, an valeat.

Inter quatuor. ¶ Cũ de obediẽtia, vel ſubiectiõe agit̃, nõ dꝫ at cẽtari i pᵹiudiciũ rei vel poſſeſſoris nõ citati. h. d. Sunt due petitiões, ⁊ due partes. Scda ibi: ſup obediẽtia.
1 ¶ † No. ꝙ eccleſia reſtituta recuperat iura ex rebelliõe pdita ſiu limites

limites antique poteſtatis. ⁊ ſic reſtitutio viuificat iura extincta,
noua nõ tribuit. vel ampliat. per hoc declaraſ id, qđ dicitur, qđ
reſtitutio eſt in integrũ primi ſtatus poſitio. ad hoc. ff. de mino. l.
2 qđ ſi minor. §. reſtitutio. ¶ † No. qđ ad quẽcunq; actũ preiudicia
lem qui etiã extraiudicialiter geritur, quis eſt citandus: ſi tamen
non citatur, valet actus, licet poſſit quãdoq; retractari, de ele. c.
3 qđ ſicut. ¶ † Nota. tertio qđ contumax poteſt dici malitioſe ſeſe
4 abſentãs, etiã nõ citatus. ¶ † Nota quarto, qđ aliud eſt, quẽ eſſe
inobediẽtẽ: aliud quẽ rebellẽ. qđ no. ꝓpter ſtatuta, que puniunt re
5 belles, vt ſola inobediẽtia nõ dicãtur rebelles. † No. quinto qđ vbi
rebellione eccleſie eximuntur eccleſie a ſubiectione, ſola reſtitutio
ne eccl'ia nõ recuperat eccleſias ſibi pri' ſubiectas. facit qđ ſi a ci
uitate propter rebellionẽ caſtra eximantur, ſi poſtea ciuitas reſti
tuatur ad gratiam regis, per hoc non recuperat iura exempta.
6 ¶ † Sexto nota quod ratione rebellionis, eccleſia põt priuari
7 eccleſijs ſibi ſubiectis: ſic ⁊ ciuitas caſtris ſibi ſubiectis. ¶ † Se
ptimo not. qđ quãdo agitur de ſubiectione eccleſie, dicitur cauſa
ſtatus eccleſie, ſic quãdo agitur de ſubiugando populo, dicitur
8 agi cauſa ſtatus populi. qđ no. propter ſtatuta. ¶ † Octauo no.
qđ ſuperior nõ negat iuſtitiã, licet repellat petitionẽ ineptã. dcor.
9 de iudi. examinata. ¶ † No. nono cõtra quẽ debeat dari libellus,
vbi agitur de obedientia contra ſubiectum ab altero poſſeſſum:
qr ſi alteri eſt ſubiectus, debet dari cõtra poſſidentẽ ſubiectionẽ,
⁊ ille oꝫ vocari, ſi pro libero ſe gerit, debet dari cõtra ipſos, qui ꝓ
liberis ſe gerũt: qr dicũtur cõtra obediẽtiã poſſidere. Et ꝑ hoc col
10 ligitur practica libellandi in materia. ¶ † Nota qđ omnes, quos
res tangit, ſunt vocandi, vbi de eorũ agitur preiudicio, cõcor. ff.
11 de adop. l. nam ita diuus. ¶ † Gl. j. de ratione querit, quare nõ po
teſt poſſeſſio dari, eo nõ citato. dicit qđ nulli auferenda eſt poſſeſ
12 ſio ante cauſe cognitionẽ. xij. q. j. c. primo. in ſi. cum ſi. ¶ † Gl. ci
tati. quid ſi ſententia ſit lata aliquo nõ citato. gl. qđ nõ vꝫ, eũ cita
tio non peruenit ad citatũ, nec fuit propoſita. l. j. §. itẽ cum ex eo
edicto. ff. que ſen. ſine app. reſcin. ¶ Pro declaratione ea. gl. ver.
nota qđ ille. cum dictis Innocẽ. ex quibus fuit extracta illa glo.
13 ¶ † Quero primo cõtra quẽ debeat agere. ⁊ fundare libellum pe
tẽs ſubiectionẽ, vel obedientiã inter clericos, an cõtra clericos. ſ.
poſſeſſor, an cõtra prelatos, qui poſſident ſubiectionem in eos.
¶ Secundũ dubiũ, an vbi petitur ſubiectio, habeat locũ nomi
natio domini in iudicio, de qua vt lite nõ cõte. quoniã. §. qđ ſi ſu
per. ¶ Tertiũ dubiũ, quo iure petaſ ſubiectio in clericos, qui
poſſidentur per aliũ, vel ſe ꝓ liberis gerũt. ¶ Quarto an geſta cũ
ipſis ſubiectis. i. iudiciũ cũ eis agitatũ, preiudicet alijs poſſeſſori
14 bus ſubiectionis, eis nõ vocatis. ¶ † Ad primũ, ꝯ quos petaſ
ſubiectio: dicit gl. qđ ille ſuperior, qui eſt in poſſeſſione ſubiectio
nis eccleſie eſt cõueniendus, ⁊ cõtra illũ libellandũ, ad quẽ ſpectat
defenſio, non ad poſſeſſum, ⁊ ſic nõ ad eũ, qui preſtat obedientiã
ꝫ. l. de relig. do. cõſtitutis. ⁊ c. venerabilis. ¶ Quidã dicũt, quos
recitat Inn, qđ agi põt contra ſubiectũ: qr habet facultatẽ rei re
ſtituende. Inducunt. l. nomen. C. que res pig. ob. poſ. vbi ſi quis
nomẽ debitoris mihi obligauit, poſſum agere cõtra obligatum,
etiã non requiſito creditore. qui videtur nominis poſſeſſor. ſic in
ꝓpoſito, potero agere cõtra obligatũ ad ſubiectionẽ, licet nõ agã
ꝯ prelatũ poſſidentẽ. ſimiliter ⁊ licet nõ agã ꝯ dominũ vendentẽ
mihi hereditatẽ, potero agere cõtra debitores hereditarios obli
gatos. C. de heredi. vel actio. ven. l. poſtꝙ. dicit Inn. qđ hec iura
non faciunt: qr ibi loquitur, quando interceſſit voluntas obligã
tis, ⁊ vendentis: hic loquimur qñ nõ intercedit voluntas, huius
prelati poſſidentis. nam ſi prelatus dediſſet ſubiectionẽ, quã tꝫ,
poſſet bene agi cõtra ſubiectos vt illius iuris tranſlati a prelato,
⁊ agerent nomine prelati. Alij dicunt qđ contra eos agi non po
teſt: qr hec actio vt realis, contra eos non poteſt dari, ſed contra
poſſeſſorem: qr ipſi non poſſident, ſed poſſidentur. Alle. de pre
ſcrip. auditis. imo ipſi talem obedientiam preſtare non debent,
nec ego illam etiã ſponte oblatam recipere poſſum ſine peccato
imo puniendus ſum ſi recipiam. xvj. q. iij. placuit, cum non ſunt
abſoluti a poſſeſſore: quia eadem ſubiectio nõ poteſt inſolidum
pluribus deberi, ⁊ a pluribus preſtari, argumento. ff. de acq. poſ.
l. poſſideri. §. ex cõtrario. ⁊ ff. commo. ſi vt certo. §. ſi duobus ve
hiculum. Inno. concludit quod aut hi, a quibus petitur ſubie
ctio, ſe pro liberis gerunt: ⁊ contra eos dandus eſt libellus, ⁊ con
tra eos eſt procedendum, ſeu iudicium dirigendum. alleg. de cau.
poſ. cum olim. de re iudica. cũ inter. ff. de rei ven. l. j. §. per hanc. cũ
ſi. ¶ Aut ab alio poſſidentur: ⁊ tũc aut petitur ſubiectio, nõ de
rogans poſſeſſioni alterius, quia petitur ſub illa, vt qr poſſidet
tanꝙ ſubiectus epiſcopo: ⁊ ipſe petitur ratione ſubiectionis ar
chidiaconalis, abbatialis, vel alterius prelationis ſub epiſcopo,
⁊ volendo preiudicare ſubiectioni epiſcopi: ⁊ adhuc poteſt con
tra eos agere, ar. j. de exceſſib. prelato. ad hec. ⁊ xxiij. di. quanꝙ.
⁊ melius. xj. q. iij. qui reſiſtit. ⁊ capi. ſe. Aut intẽdit conſequi ſub
iectionem, quam alius poſſidet: ⁊ tunc aut agit ad finem vt ſolũ
preiudicetur ipſi poſſeſſori: ⁊ poteſt cõtra eum agere, aut enim ſup
hoc aſſumet defenſionẽ: ⁊ ſibi preiudicabit. aut nõ aſſumet ſuper
hoc defenſionem, ſed dicunt ad alios defenſionem ſpectare, ⁊ fa
ciunt controuerſiam, ſeu negãdo ſe ſubiectos: ⁊ adhuc cõtra eos
agere poterit ad finem iſtum, vt eis preiudicetur: non ſiet tamen
preiudicium abſentibus, niſi ſecundũ quod. j. dicam. ¶ Non ob.
quod proceſſus poteſt preiudicare domino in trãſlatione poſſeſ
ſionis. l. iij. §. qđ ſeruus. ff. de acqui. poſ. qr ibi in poſſeſſione iuris
realis rei coherentis, hic in poſſeſſione alterius iuris. Itẽ aliter. ⁊
hoc ſic: Idẽ includit quod ſi ab alio non poſſideantur, ſed ſe pro
liberis gerunt, poterit agi cõtra eos. Caſus hic in ſecunda parte:
⁊ de cauſa poſ. cũ olim. Si abbas. Si ab alijs poſſideanſ, adhuc
poteſt agi cõtra eos, quantum ad finem: vt ſi confeſſi ſunt deberi
petita, ſed ſi nõ habere poteſtatẽ preſtandi, qr alius poſſidet iura
illa in eis: qđ tunc fatetur ſententia contra eos: que preiudicabit
ſolum ſubiectis, vt de cetero dicere nõ poſſint ſe non ſubiectos.
Sed quo ad preiudicium abſentes obedire non cõpelluntur. Sꝫ
ſi dicant ſe nõ dubitare, qr alius poſſidet, procedetur ſecundũ qđ
ſtatim dicam, dato libello contra poſſidentẽ prelatum nec ob. qđ
poſſeſſus poſſet preiudicare domino in trãſla. poſſeſſionis: vt l.
j. §. qđ ſeruus. ff. de acq. poſ. qr ibi in poſſeſſione iuris realis rei co
15 herentis: hic in poſſeſſione alterius iuris. ¶ † Ad ſecundũ du
bium an habeat locum nominatio in iudicio. i. an vbi agitur cõ
tra ſubiectũ, ipſe ſubiectus poſſit dominũ nominare in iudicio, ſi
agatur contra ſubiectũ vt poſſit nominare poſſeſſorẽ. Dicit In
no. qđ petitur ius obedientie non ab altero poſſeſſe, ſed ſub obe
dientia poſſidẽtis: qr epiſcopo poſſidente obedientiã in clericos,
peto quaſi ſub epiſcpo, vel archidia. vel abbate, vel vt alio prelato
ſubiecto epiſcopo: vt peto obediẽtiã archidiaconalẽ, vel abba
tialẽ, vel aliã, volens preiudicare obediẽtie epiſcopali: tunc non
habet locum nominatio. qr ius debitũ ſibi nõ peto, ſed nouum,
quod aliud eſt a ſuo. j. de exceſ prel. ad hec. xj. q. iij. qui reſiſtit. ⁊ c.
ſe. Idẽ dicit ſi nõ peto ratione loci vel rei obedientiã. ſed qr mihi
promiſit obedire: non habebit locũ nominatio. primo, qr obliga
tio perſonalis, ⁊ nominatio non habet locum in perſonalibus, ſꝫ
realibus, ſecũdũ omnes. ¶ Itẽ hic non preiudicatur poſſeſſioni
tertij: ⁊ ſic non habet locum nominatio. vt lite non conteſt. quo
niã. §. qđ ſi ſuper. Exemplum, ſi pet't aliquis, qui eſt rector eccle
ſie alicuius, compellit ad obedientiam: non enim intereſt domi
ni. ex quo nõ obligatur eccleſie ipſi domino ſubiecta, ſi a ſubiecto
petatur obedientia ab altero poſſeſſa. Dicit Inno. qđ in his in
corporalibus, vbi agitur cõtra ſubiectum, licet quãdoq; nõ ha
beat locũ nominatio ſecundum quoſdam, ad hoc vt detur termi
nus poſſidenti, tñ habet locum nominatio, vt veniat docere de
iure ſuo, vt hic. ⁊ ff. de lib. cã. l. pariter. Sꝫ ſi nõ venerit nõ ꝑ hoc
procedetur ſecundum formã. §. in alijs. ſ. vt agens fiat verus poſ
ſeſſor cũ non habeat facultatem rei reſtituẽde is, qui cõuenitur:
⁊ qr nõ debet ſubtrahere obediẽtiã ei, cui obedire tenetur. ⁊ q eſt
quaſi poſſeſſione: qr peccaret niſi prius ab ei' obedientia abſol
uaſ. xvj. q. iij. placuit qđ hic fieri nõ põt: qr non eſt perſona is cui
preiudicatur, nec contra eum eſt actum: ar. hic. viij. q. iij. nonne.
Et dato qđ fereſ ſententia contra talem ſi veniret docens de iu
re ſuo ſummarie, ⁊ de poſſeſſiõe ſubiecti, ipediret executionẽ. ar.
ff. de re iu. l. a diuo pio. §. ſi ſuper. ¶ Sed videtur obſtare. l. poſt
ꝙ. C. de here. vel act. ven. ⁊ l. nomen. C. que res pi. ob. po. vbi ſi tu
mihi conceſſiſti actiones contra debitorẽ tuũ, ago contra ipſuꝫ
⁊ ꝫ iudicium etiã in ꝑiudiciũ tui cedẽtis, licet non citati. Ergo
a ſimili cõpelleſ obedire, ꝙuis domin' in iudicio nõ fuerit. So.
Hec iura nõ faciũt, qr in eis hoc operaſ cõſenſus cedẽtis actionẽ,
vel obligãtis ſuũ nomen, qui fuit in caſu premiſſo. Nec ob. c. pe.
de re iudi. qr loquitur qñ pſona, cũ qua agiſ in iudicio põt rẽ de
ducere in iudicium: hic ſubiectus ius in eũ poſſeſſum non pote
rat in iudiciũ deducere. Nec ob. ꝙ dr in. l. ſepe. ff. de re iud. ꝙ ſnia
lata contra libertũ preiudicat patrono: qr id verũ, ſi patronus in
teruenit in iudicio. Vñ rõ op. exponens, ibi: i. ſciente: falſa eſt per
c. cum ſuper. j. de re iudi. vbi no. Inno. hoc. Tu dic qđ opini. eſt
vera ⁊ lex ſepe loquitur, qñ in liberto vẽdicatur ius perſonale ad
heſibile ⁊ ei preiudicabile, ⁊ ideo ad eũ pncipaliter ſpectat defen
ſio. Aliud ſeq qui dicit ſubiect' rõne dignitatis: qr defenſio ſpe
ctat principaliter ad poſſidentem vt hic. ¶ Vel ſalua opinio. ſit
vera ꝗñ vendicaſ vt ſeru': ſecus ſi vt libertus: qr vbi vt ſu' cum
ei preiudicetur rõne alterius iuris principaliter ſpectat ad eũ de
fenſio ſi rõne libertinitatis, cũ nõ deſ intereſſe, cuius ſit libertus,
procedat opi. Inn. vel dic in liberto idẽ quocũq; vẽdiceſ qr inter
eſt ſua ne mutet pſonũ, qr largã hꝫ in multis in eũ poteſtatem: ſed ſe
cus in iſtis ſubiectis, quorũ nõ intereſt, ſi mutent dñm, cũ ꝑ hoc
nõ pl' grauetur ab vno ꝙ ab alio ideo pncipaliter ſpectat defen
ſio ad ſuperiorem. ¶ Alij dicũt qđ in petitione obediẽtie nõ ha
bet locũ nominatio: qr illa nõ habet locũ niſi cuꝫ alieno noĩe ip
ſa obedientia poſſideatur. finaliter reſidet Inn. quod cum cõtra

iſtos agatur reali: vt ſi ſubſtitutus cõueniatur actione reali: q2 di
cit rector eccleſie ſubeſſe agenti, ⁊ ſucceſſoribus ſuis ratione eccle
ſie, in qua inſtitutus eſt, ad preiudiciũ tertij agi non poſſit, cũ nõ
16 poſſideat alio nomine: igit nõ habet locũ nominatio. ¶ † Per
predicta deciditur dubiũ, petitur eccleſia an habeat locũ nomina
tio, ⁊ proceſſus dicti. §. in alijs. quidam quod ſic: ſed tunc in pre
iudiciũ poſſeſſoris nõ citati, non fiet reſtitutio. ¶ Alij cõtra, q2
eccleſia nõ poteſt poſſideri, nec in ea dominium haberi. ff. de re
rum diui. l. j. ⁊ ſic non poteſt vendicari: vnde realis nõ poteſt cõ
petere, ſed tantũ poteſt vendicari ratione iurium epiſcopalium,
vel aliorum, quorum habetur ſolũ quaſi poſſeſſio, ⁊ petitio. ff. de
contrahen. emp. l. qui tabernã. ⁊ l. ſi domus. §. vltimo. ¶ Cõclu
de qð ſi quis poſſideat eccleſias tanq̃ vicarius, vel coadiutor, hʒ
locũ nominatio, ⁊ proceſſus legis predicte: q2 facultatẽ habet rei
reſtituende. ſ. tpalium. ff. de rei ven. l. officiũ. vnde eccleſia poteſt
vẽdicari ratiõe iuris, qð in ea habetur. Si ergo agitur cõtra poſ
ſeſſorẽ, id eſt, dominũ illius iuris, planũ: ſi agit cõtra poſſeſſum,
i. clericũ ſubditũ propter obedientiã, que ab alio poſſidetur: ⁊ ite
rum non habet locum nominatio: imo ſi tũc pronunciaretur cõ
tra eum, poterit ſententia mãdari executioni: q2 ⁊ ſi vellet ſponte
offerre obedientiã, nõ debeo recipere: ⁊, ſi recipio, pecco, ⁊ puniẽ
dus ſum. xvj. q. iij. placuit. ⁊ q2 eadẽ obediẽtia pluribus in ſoli
dũ deberi nõ põt. ff. de acq. poſ. l. poſſideri. §. ecõuerſo. ſed ſi cõtra
detinẽtẽ obedientiã, vel eccleſiã nomine alieno, hʒ locũ nomina
tio: ⁊ hec poſſunt peti. igitur ſi peto ẽ talia preſtari a ſubiectis, nõ
hʒ locũ exemplũ. per. c. qñ. ⁊. c. inter ceteras. de offi. ord. ⁊ tunc ſi
cõuenitur iſte vicarius, cõpetit nominatio in iudicio: ⁊ proce
detur ſecundũ formã. c. qñ. §. qð ſi ſuper. vt lite nõ conteſt. ⁊ ſentẽ
tia lata contra iſtũ bene tenet, ⁊ mandabitur executioni in preiu
diciũ domini nõ venientis: q2 talis habet facultatẽ rei reſtituẽde,
17 preallegata. l. officiũ. ¶ † Ad tertiũ, quo iure agatur, vbi petitur
obedientia. Dic ſi non facit controuerſiam ſui, ſed confitetur, da
bitur officiũ iudicis: ⁊ ſi cõfitetur, ſibi tantũ preiudicabitur. Si
facit cõtrouerſiam ſui: ⁊ tunc ſi pro liberis ſe gerunt clerici, ⁊ nul
li obediunt, vel epiſcopali preſtant, implorabitur officiũ iudicis
contra eos. de cau. poſ. cum olim. de re iudi. cũ inter. ff. de liberis
exhi. l. ij. §. hoc edictum. Item poterit actione in rem preiudicia
li mecũ, ⁊ petens eos tanq̃ clericos ſuos. Inſtit. de actio. §. pre
iudiciales. Si ab alio detineant hec iura, vel ipſi clerici, ⁊ detinẽs
ſe nõ cõtendat prelatũ, nec eos inuitos detinet. Idẽ ſi detinẽs cõ
tendat ſe prelatum, dato quod voluntarios detineat: vel non cõ
tẽdit ſe ius habere, ⁊ detinet inuitos, petet eos ſibi exhiberi: ⁊ ſic
intentabit interdictum de eccleſijs vel clericis exhibendis. ff. de
liberis exhiben. l. j. ⁊ l. vltima. ¶ Poteſt etiam predicta iura võ
dicare de iure canonico. id eſt, intentare rei vendicationẽ adiecta
de iure canonico. vij. q. i. non oportet. ff. de rei vendica. l. i. §. pro
hac. lx. xiij. di. per totũ. poterit etiã agi actione preiudiciali in rem:
q2 in rei võdicatione queritur an clericus ſit in poteſtate mei agẽ
tis, vel non. Sed in alia queritur an clericus ſit eccleſie ſue, vel nõ,
quẽ alius hʒ, ſi cõtrouerſiam ſui facit: ſicut cũ pater agit, querit
an ſit filius ſuus, contra quẽ agitur vel nõ. ¶ Si aũt plures di
cant ſe habere idẽ ius in aliqua eccleſia, ſiue epiſcopale, ſiue aliud
poſſunt de eo inter ſe cõtendere rei vẽdicatione, que dicitur cõfeſ
ſoria. de preſcri. auditis. Facit ad hoc, q2 confeſſoria datur etiam
nõ ſolũ contra poſſidentẽ, ſed etiã contra turbantẽ ius. ff. ſi ſerui.
vendi. l. ſi quis diuturno. Itẽ poſſunt duo agere cõtra poſſidẽtẽ.
ſ. de re iudi. cũ ſuper. nã non eſt prohibitũ plures cõtra vnũ age
re. ff. de rei vendica. l. is, a quo. ⁊ l. ſeq. de noxa. l. ſi quis a multis.
Nec obſt. qð non habet facultatẽ rei reſtituende: q2 per hoc alteri
non preiudicatur, niſi ſecundũ formã. c. quanuis. de re iudic. ⁊. c.
18 cum ſuper. ¶ † Ad vltimam an preiudicet ſententia lata cõtra
ſubiectũ alteri. ſ. domino non vocato. gl. dicit qð non, niſi ſcine
rit cauſam ſuã agi. de re iudic. Quia. q2 omnes, quos res tangit,
ſunt vocandi: ergo eis nõ vocatis ſibi non preiudicatur, ſm glo.
vnde dicit Inn. qð ſi cõuentis obedientiarijs ipſi fatentur, preiu
dicant ſibi: ſed per hoc obedire nõ coguntur: q2 abſentibus nõ cõ
tumacibus nõ debet aliquod preiudicium generari, vt eſt dictũ.
¶ Practica ergo erit qð agat contra ipſum, ⁊ faciat vocari cleri
cos, in quos hoc ius vendicat, ⁊ det eis libellũ: ſi confiteantur pe
tita, planũ: ⁊ ſi dicant ſe habere facultatem preſtandi, q2 ab alijs
poſſidentur, nihilominus dabitur ſententia diffinitiua contra,
que ipſis tantũ preiudicabit, vt de cetero nõ poſſint ſuper petitis
in libello cõtradicere. Si vero negant petita, vel dicant ſe dubita
re, q2 alius poſſidet: adhuc cõtra eos eſt ꝓcedendũ, q2 faciunt cõ
trouerſiã ſui: ⁊ adhuc ſentẽtia eis preiudicabit, ſed nõ mandabit
executioni cõtra eos ad preiudiciũ domini nõ vocati vt hic. vij
dicit Hoſt. qð prudẽter volens agere dʒ facere vocari oẽs, quos
res tangit, vt cõtra oẽs obtineatur, ⁊ omnibus preiudicet ſnia la
19 ta, vt colligit. ſ. c. ſi. ad qð ibi no. de cõſti. eccle. ¶ † Gl. ſuper ver
bo, abſente, querit an teneat reſcriptũ, per qð aliquid ꝑcipit ab
ſenti nõ citato. Dicit qð non, vt patet. C. vnde vi. l. meminerint.
¶ Vltima gl. querit an ratione inobedientie potuerit agi. dicit
qð ſic, ſi ipſi hoc ius habẽt. ¶ Poſt gl. q2o. tex. dicit, duplici ra
tione, ⁊ nõ aſſignat niſi vnam. So. dic duplici attenta rõne, que
preceſſit. ſ. q2 erat in poſſeſſione, ⁊ q2 nõ vocatus. ¶ Alij qð fuit
ſcðã prudẽs diſſimulatio, ne piſani, ⁊ alij cõplures habẽtes tales
eccliãs mouerent contra eccleſiã. qð nota pro teſte, qui dicti ſui
aſſignat cãm antedictã, ⁊ poſtea dicit, duplici cauſa ſcio: ⁊ nõ aſ
20 ſignat niſi vnam. ¶ † Quero an eccleſia, que labitur in hereſim,
perdat iura ſua. dicit Inn. qð non quo ad proprietatẽ, ſed poſſeſ
ſionẽ perdit. Quia eam iure poſtliminij recuperet, recuperatione
obtẽta, vel petita reſti. in integrũ. ff. ex qui. cau. maio. l. ait pretor.
§. itẽ ei. ⁊ l. deniq3. ¶ Alij aũt quod ſemper poſſeſſionẽ retinet,
ſed exercitium non hʒ: vt hic, ⁊. ſ. de elec. q2 diligentia quia deli
ctum perſone non noceret eccleſie. de reg. iur. delictum. li. vj. tamẽ
quia alicui nõ eſt auferenda poſſeſſio ante cognitionẽ: vt in iuri
bus alleg. in gl. ⁊ hic fuit eccleſia priuata. tene primũ, quando to
ta eccleſia eſt ſchiſmatica, ⁊ ſic cõuentus, per no. de ord. cogni. cũ
dilectus. ¶ Secundũ tene, qñ ſolus prelatus delinquit. Ex hoc
infert qð ſi eccleſia ꝑſcribat aliquid, ⁊ ſchiſmatica efficiat inter
rũpitur preſcriptio, vt hic, probat. l. deniq3. ⁊. c. q2 diligẽtia. in ſi.
q2 deſinit habere poſſeſſionẽ, que in preſcriptione requiritur. re
gula, ſine poſſeſſione. li. vj. ⁊ dato qð reuertatur per fictionẽ poſt
liminij, non fingitur preſcriptio completa: q2 fictio nõ ſufficit ad
preſcriptionẽ, que requirit factũ verũ. i. poſſeſſionẽ verã, nõ inter
21 ruptã: vt dicit regula. cũ ſi. ⁊. d. l. deniq3. ¶ † Quero an indiſtin
cte ſint vocãde partes in tali petitiõe a papa: ⁊ ſi papa cõcedat,
an valeat. dic ſi petat ex gr̃a ius, qð ab alio poſſidetur, nõ eſt ne
ceſſe qð vocẽtur: ſi petat de iure, ſic all. Io. an. ſ. de remũ. ex traſ
miſſa. Si tñ petatur reſcriptum alteri preiudiciabile per viã gra
tie, papa cõcedere nõ dʒ: q2 vbi tangit alterius preiudiciũ, agẽdũ
eſt per viã iuris, non per viã gratie. ¶ Quero, qualis fuit petitio
patriarche: nõ enĩ apparet qualiter peteret, ſed ſolũ qd in effectu
petebat. Sol. intelligo qð volebat ſine aliquo iudicio mandari
eccleſijs illis, vt obedirent: ⁊ hoc quo ad primã petitionẽ. Itẽ vo
lebat quo ad ſcðam petitionẽ mãdare archiepo, ⁊ epo regni Cy
pri, quaſi iure poſtliminij recuperare omnia ſua iura, pro eo facie
bat. de ele. q2 diligẽtia. de ceñ. ſup. eo. ¶ Papa aũt noluit expedi
re per viã precepti, duplici rõne quo ad primã petitionẽ. Prima
ratio eſt, q2 eccleſie ille erant in quaſi poſſeſſione libertatis, vt in
tex. dicit, eum minime reſpondebãt. vnde dicit Ho. qð cũ ab anti
quo eſſent ſubiecte patriarche Cõſtantinopolitano, ꝑpter eius
ſchiſma ſe ſubtraxerant ab eius obediẽtia, ⁊ adheſerant romane
eccleſie: demũ recuperata terra Cõſtãtinopolitana, ⁊ cõſtituto ibi
patriarcha, ipſe volebat de facto reponi in poſſeſſionẽ obediẽtie:
qð papa negauit, ratiõe predicta. Itẽ ſecũda ratio, que eſt in tex.
q2 hi, quorũ intererat ſubiecte. i. qui erãt in poſſeſſione ſubiectio
nis, nõ erant citati. ¶ Alij addunt aliã rationẽ, que cõſiſtebat in
facto, qð papa ideo denegauit, ne piſani, ⁊c. dic vt habes in pri
mo poſt gl. Idẽ dicit ad ſecundã petitionẽ, ⁊ illud de iure poſtli
minij, reſpõdet qð procedit, ſi nullus eſt in poſſeſſione ita qð res
reperirẽtur vacãtes: qð ſecus erat hic. ad hoc. ſ. de preben. licet. ij.
li. vj. Itẽ procedit quo ad recuperationẽ facti: q2 põt reuerſus in
gredi ſuam poſſeſſionem a nemine detentã. de ordi. cogni. c. ij.
ſed detentam non, vt illi: per viam vero iudicij nullo modo de
bet ſibi reſtitui, niſi citatis, quorum intereſt: vt dicto. c. licet. ij.
de preben. Antonius de Butrio.

1 ☞ Ad ſynodum accedere, ⁊ ei obedire cogũtur ſubditi epiſcopi.
2 Abbates, ⁊ alij ſacerdotes ſunt lege diœceſana ſubiecti epo ratio
ne populi, aut beneficij cure, cui preſunt. nu. 2. 4. ⁊. 10.
3 Synodus eſt de lege diœceſana.
5 Statuere non poteſt epiſcopus cõtra ius commune, vel papam.
6 Inferiores debent ſuperiori reuerentiã, ⁊ obediẽtiã exhibere.
7 Abbates an teneantur venire ad conſilium prouinciale.
8 Sacerdotes curati tantum ſubijciuntur legi diœceſane.
9 Obedientia, ⁊ reuerentia eſt inducta lege iuriſdictionis.
11 Ad ſynodum accedere tenentur ex cauſa citati abbates, etiã po
pulum non habentes.
12 Ad ſynodum per ſe vel alium ire tenentur, qui habet eccleſias,
etiam in diuerſis epiſcopatibus.

1 QUod ſuper. ¶ † Subditi epi etiã abba
tes ad ipſius ſynodũ acce
dere, ⁊ ei obedire cogũtur. h. d'. ¶ Ponit dictũ cum
incluſa limitatiõe, abũdãti modo, ſed formaliter nõ di
2 uiditur. ¶ † No. primo qð abbates, ⁊ alij ſacerdotes ſubiecti ſunt
3 lege diœceſana epo. ¶ † No. ſecũdo qð vacare, ſeu ire ad ſynodũ,
4 eſt de lege diœceſana. ¶ † No. tertio quod abbates ſunt ſubiecti
epiſcopo, etiã quo ad legem diœceſanam: cuius contrarium dice
bat gl. in. c. dilectus. de offi. ordi. ⁊ hoc verum in habentibus po
5 pulum. ¶ † No. quarto qð epiſcopus non poteſt ſtatuere contra
ius commune

ius cõmune:ꝛ ſic inferior non ſtatuit contra papam. dixi vobis
al's, qḋ ſecus in populis laicorũ per. l. omnes populi. Inueni qḋ
Iaco. de are. tenet idem in. l. omnes populi. ff. de iuſti. ꝛ iure. per
c. ij. ſ. e. ꝛ videt ad. l. omnes. qḋ loquitur de populis nõ ſubiectis
imperio: q2 illo tempore nullus ſubiectus erat Imperio. ¶ Not.
quinto quod inferiores non tenentur parere mandatis ſuperio-
6 rum, que conſtat iniqua eſſe. ¶ † No. ſexto, qḋ inferiores debent
ſuperiori reuerentiam, ꝛ obedientiam exhibere. ꝛ quod reueren-
tia, ꝛ obedientia ſunt de lege dioceſana: dic vt ſupra. c. dilectus.
Oppo. contra, quod in dubio venire teneantur, ꝛ parere. de tem-
po. ordi. c. ad aures. Sol. intellige quando in citatione exprimi-
tur qḋ veniant ad facienda ſtatuta contra ius. Idẽ ſi ſunt certifi
cati qḋ concilium conuocetur propter malam cauſam, ꝛ eſſet cau
ſa, cui contradicere non poſſent preſentes, vel nõ auderent, ſi pre-
ſentes eſſent, vt ſuper dando fauore principi excommunicato.
7 ¶ † Quero an ad concilium prouinciale abbates ſubiecti epõ
ad id teneantur venire. videtur qḋ non: q2 epi inde reuerſi publi-
cabunt que ibi fuerunt acta in ſuis epalibus concilijs. xviij. di. c.
ſi. de accu. ſicut olim. ¶ Non obſtant iura contraria ſ. c. ꝓpter. et
ſ. xij. di. que dicunt omnes clericos venire debere ad concilia ꝓ-
uincialia: q2 intelliguntur de habentibus cauſas. dicit Hoſti. qḋ
oẽs adſtringuntur, per ea que ibi fiunt, licet nõ cogantur oẽs ve-
nire, puta abbates: expedit tamẽ ꝙ veniãt, ne fiat eis preiudiciũ,
preſens enim contradicere poſſet. xxi. di. nicena. ¶ Glo. vltima
literalis, que probat per hunc tex. ꝑlatũ poſſe defendere ſuã iu-
8 riſdictionẽ. ad hoc ca. dilectus. de penis. vbi plene. ¶ † Quero
an oẽs ſacerdotes teneantur ire ad ſynodũ. dic ſic curati, ſed non
omnes, alij, ne cathedraticũ ſoluere, cum non teneant eccleſiam,
9 cuius ratione ſolui debeat, ꝛ nõ ſubſunt legi dioceſane. ¶ † Que
ro de qua lege ſit obedientia, ꝛ reuerentia. dic iuriſdictionis. de
10 offi. ordi. c. conquerente. ¶ † Gl. i. opp. ꝛ videtur qḋ abbates nõ
vocentur ad ſynodum, q2 nõ ſubſunt legi dioceſane. xviij. di. epõs.
xvij. q. vltima. ſ. ſi. ꝛ no. ſ. c. dilectus. So. habentes populũ ire te-
nentur, ſed non habentes ire nõ tenentur, vt in cõtrario, niſi cau-
ſa rationabilis ſubſit: vt dicitur in illa palea. xviij. di. epiſcopus.
vnde dicit ꝙ ciſterſienſes dato qḋ non eſſent exempti, ire nõ tenẽ
tur. de quo remittit gl. ad. c. dilectus. de off. ordi. vbi hoc tz Inn.
Et dicit plus, qḋ habentes populũ non exemptũ, in nullo videt-
tur exempti a lege dioceſana: ꝛ cathedrã debẽt in eccleſia habere,
in qua epũs predicet, ad ſynodũ venire tenentur: ꝛ debent preſta
re quartam decimarum, oblationũ, ꝛ funeralium canonicã por-
11 tionem. de ſepul. in noſtra. ¶ † Opp. cõtra dictam ſo. qḋ hic nõ
diſtinguitur in tex. an habeat populũ, vel nõ: ergo indiſtincte de-
bet intelligi. x. di. c. ſi romanorũ. ſ. c. ſolite. ꝛ de ele. vt circa. li. vj. ꝛ
confirmatur per. c. abbates. xviij. q. ij. vbi etiam nõ habentes po
pulum veniunt ad ſynodum. So. habentes populũ indiſtincte
venire tenentur, etiam nõ citati ſpecialiter: ſi vero nõ habent po-
pulũ, tunc ex cauſa iuſta, ꝛ rationabili poſſunt citari: vt. d. c. epi-
ſcopos. ꝛ dicto. ſ. ſi. alle. in glo. vbi optime ꝓbatur. In dubio tñ
cautius eſt vt accedant ad ſynodũ, ex quo ſunt ſubditi epo: vt. c.
12 ſolite. ſ. eo. ¶ † Non obſtat qḋ graue ſit abbati ire ad ſynodũ, ſi
habet eccleſias in diuerſis epatibus: q2 poterit per alios, ita qḋ
ad vnã per ſe, ad alias per inſtitutos, ſi ſynodi eodem tẽpore cele-
brarentur. facit. c. abbatibus. xviij. q. ij. ¶ Contra ſo. cõfirmatio
nis, ꝛ ſolutionis opp. q2 cum in ſynodo ſtatuantur omnia concer
nentia dioceſim, non tantum quo ad legem dioceſanam, ſed etiã
quo ad legem iuriſdictionis, ſed a lege iuriſdictionis monaſteria
nõ ſunt exempta. ſ. de offic. ordi. dilectus vbi plene. nõ ergo veni
re tenentur. So. dicit Hug. xviij. q. ij. abbates. qḋ abbas non exẽ
ptus tenetur ire ad ſynodũ in qua aliquid ſtatuitur, quod ipſum
tangat: q2 hoc eſt de lege iuriſdictionis. Idem Hoſt. quod ſyno-
dus mixta eſt, ꝛ in eo quod eſt ſynodus, eſt de lege dioceſana: in
eo, quod, ibi aliquid iudicatur, vel ſtatuitur, eſt de lege iuriſdictio
nis. vnde, dato quod monaſteria ſint exempta a lege dioceſana
quo ad preſtationem cathedratici, angarias, ꝛ perangarias. x. q.
j. c. j. ꝛ. q. iii. inter cetera. Abbas tamen ire tenetur ad ſynodum,
etiam ſi populum non habet, vt hic patet. ꝛ. xviij. q. ij. abbates.
ſed non debet cogi, niſi ex cauſa, per iura allegata in gl. exemptus
etiã ratione capellarũ non exemptarũ ire tenetur. de priuilegijs.
ex ore. niſi priuilegiũ aliud inducat. de exceſſib. prela. inimis pra
ua. vel non tenetur ibi venire: cum ſit ſine cauſa, vel fratres nõ te-
nentur ire, vt ibi, prelati vero ſic. Hoſt. dicit etiam quo ad cathe-
draticum conſuetudinem obſeruandam cuiuſqz eccleſie. de offic.
archidia. c. fin. xviij. q. ij. ſeruitium. Abbas in decre. ex ore. dicit
quod non ſeruatur quod abbates propter capellas non exẽptas
non ſubſint epiſcopis ꝛ intelligit illam decre. ex ore. cum epiſco-
pus in ſynodo vult publicare ſtatuta cõcilij prouincialis, in quo
abbas non fuit. xviij. diſt. c. vltimo. vel loquitur ibi quando cu-
ram per ſe gerit capellarum non exemptarum: vel imputet ſibi,
qui illud priuilegium impetrauit.

1 ¶ Canonici, etiam regulares, priori ſuo inobedientes, poſſunt per ipſum excommunicari: ꝛ ſi incorrigibiles ſint, de conſortio fratrum debent expelli.
2 Priori obedire tenentur canonici in his, que ſpectant ad eius officium tantum.
3 Suſpectus de inobedientia iurare compellitur. nu. 12.
4 Excommunicationis ſententie poteſt prior ferre in clericos ſuos ratione inobedientie. nu. 13.
5 Inobedientia eſt peccatum mortale, pro qua poteſt quis excommunicari.
6 Scriptura probari poteſt delictum, ſeu periurium alicuius, vt cõtumacia, ꝛ inobedientia.
Fallit in delicto in quo requiruntur teſtes luce meridiana clariores. numero. 14.
7 Iuramentum in abſolutione videtur quandoqz de forma abſolutionis.
8 Iuramentum debet corporaliter preſtari.
9 Contumacia nemo debet gloriari: ideo pena ratione contumacie ſolet imponi.
10 Abſolui quis non debet iuramento preſtito de parendo mandatis eccleſie.
11 Incorrigibilis eſt de fratrum conſortio excludendus.
15 Teſtes debent verbo, non ſcriptura, de his que viderunt, in iudicio teſtificari.
16 Crimen poteſt probari ſcriptura, ſi de eo agatur ciuiliter.
17 Litere teſtimoniales plene non probant, vt quis poſſit de crimine puniri.
18 Literis prelatorum an indiſtincte credatur.
19 Monachos, aut religioſos poteſt prior carceribus monaſterij corrigere.
20 Monachus expulſus de conſortio aliorum fratrum, a quibus videatur excluſus.

1 C**Um in eccleſijs.** ¶ † Canonici, etiam regulares,
inobedientes priori ſuo per ipſum excõicari poſſunt
ꝛ ſi incorrigibiles ſint de cõſortio fratrũ expelli de-
bẽt. Sunt due partes. Prima narrat factũ. ſcđa dat iudices, ibi
ideoqz. ꝛ prima facit tria. primo ponit pape mãdatũ. ſcđo rebel-
lionẽ quatuor canonicorũ, ꝛ ipſorũ excõicationẽ, ibi: cũqz. tertio
ipſorũ abſolutionẽ, ꝛ preceptũ eis factuz, ibi: cũ tgr. In tex. ibi:
ad deũ. ꝛ ad eũ id eſt ad eiꝰ officiũ Sz pro vtraqz ẽ qḋ no. in. c. ad
aures. de tẽp. ord. In textu ibi ꝓmulgauit. a qua petierũt abſol-
2 ui, ꝛ noluerũt iurare ꝛ poſtea iuerũt ad papã † No. qḋ canonici te
nenẽ obedire priori in his q̃ ad eũ ſpectãt. i. ad eiꝰ officiũ. Si ergo
aliquid extra eius officiũ cõmittat obedire non tenẽtur. Sic põt
dici qḋ pro vt iudex, q̃ ꝑcipit extra eiꝰ officium, nõ ẽ obediedũ.
3 ¶ † No. ſuſpectꝰ de inobedientia cõpellitur iurare. ¶ No. qḋ il-
lud dicitur cõcorditer fieri, qḋ fit ab omnibꝰ alibi qḋ fit a maio-
4 ri parte. ſ. e. c. ij. ¶ † No. quarto. Prior fert ſentẽtiã excõmunica
tionis in clericos ſuos rõne inobedientie: ꝛ ſic prior habet iuriſdi-
5 ctionez ordinariã. de quo de offi. ordi. cum ab eccleſiarũ. † No. qḋ
pro inobediẽtia fert ſentẽtia excõicationis ꝛ ſic inobediẽtia ẽ pec-
6 catũ mortale. Ad hoc ſ. c. ij. ꝛ facit xj. q. iij. c. nemo. † Not. quinto
quod per ſcripturã ꝓbatur delictum, vt cõtumacia, ꝛ inobediẽ-
tia. Ad hoc vide no. in. c. cum impoſitionibꝰ. in gl. ordi. de iurein
ram. lib. vj. ꝛ in. l. in ſenatus. ff. ad turpi. ꝛ ibi per Barto. ꝛ qḋ ſcri-
pture prelatorũ ſunt authẽtice: ad hoc vide no. in. c. poſt ceſſio. j.
7 de prob. ꝛ in. c. j. ꝛ ij. de fideiuſſ. ¶ † No. vj. quod iuramentum in
abſolutione videtur de forma abſolutionis. de hoc de ſent. exco.
8 cum deſideres. ¶ † Not. vij. quod iuramentũ debet preſtari corpo
raliter. de q̃ plene no. de elect. vt circa. li. vj. ver. deformis. habet
in c. ſi. de iur. calum. ¶ No. octauo qḋ ex iuramẽto exacto in ſen
tentia poteſt cõpelli per exigentem vt priori pareat iudici ꝛ poſ-
9 ſunt hic colligi que dixi in c. ad reprimendam. ¶ † No. nono qḋ
10 pena imponitur, ne quis de cõtumacia valeat gloriari. ¶ † No.
vltio quod nõ abſoluitur quis preſtito iuramento de parẽdo mã
11 datis eccleſie. ¶ † No. incorrigibilem excludendũ de fratrum cõ
ſortio ꝛ eſt ar. quod de vniuerſitate propter cõtumaciam in ſupe
riorẽ vniuerſitatis poſſit priuari cõſortio vniuerſitatis. De quo
eſt caſus ſ. de conſtit. ex literis. Sed ibi hoc erat ex ſtatuto ꝛ qḋ
ciuis propter contumaciam poſſit priuari beneficijs ciuilitatis.
12 ¶ † Glo. ſuper verbo, iuramentum. opp. ꝛ videtur quod non cõ
pellatur quis iurare obedientiam, cuius contrarium hic dicit. ſ.
e. legebatur. Sol. Si nõ eſt ſuſpectus de inobedientia, non iurat
vt ibi. Si eſt ſuſpectus, ſic vt hic. Itẽ ibi ſm doct. ad obediẽtiã
13 vltraneꝰ offerebat. ¶ † Gl. excõicationis. colligit qḋ prior ꝓpter
inobedientiã põt excõicare ſubditũ ſuũ. Idẽ dicit in abbate de-
14 cio. De hoc. ſ. de offic. ord. c. cum ab eccleſiarum. ¶ † Glo. ſuper
verbo, authenticas. colligit qḋ per ſcripturã ꝓbetur delictũ, et ꝑ
ſcripturã ꝓbatur periuriũ alicuiꝰ. v. q. vlti. c. epiphaniũ. De hoc

lxxxviij. di. c. neqꝫ. vbi de hoc. ſ. de iureiu. c. vltimo. de verb. ſigni.
c. ij. li. vi. ⁊ no. per Bar. in l. ſenatus. ff. ad turpil. vide Joã. an. qui
ſemel malus. de regu. iur. vbi plene diſputat iſtã formã ſuper tex.
pro prima opi. Sed cõtra iſta dicta gl. op. qḋ talibus nõ teſtib⁹
credatur: q2 lite non cõteſt. recepti. vt lite non cõteſt. per totũ. Itẽ
litere teſtimoniales nõ ꝓbãt. v. q. ij. c. relatũ. ergo non eſt eis ſtã-
dum. hic de crimine, in quo probando requiruntur teſtes luce me-
15 ridiana clariores. ij. q. vlt. epiphanius. C. de ꝓba. l. ſciãt. ¶ † Ter-
tio, q2 teſtes de his, que viderũt, teſtificari debent verbo, non per
ſcripturã. iiij. q. iij. c. teſtes. ⁊ confirmatur, q2 nõ teſtimonijs, ſed te-
ſtibus eſt iudicãdũ. de coha. cle. c. tua. Solu. dic qḋ hi ſunt teſtes
extraiudiciales, qui ꝓbãt, etiam recepti lite nõ cõteſt. i. preſum-
ptionẽ inducũt, donec cõtrariũ probet. qḋ no. q2 limitat totũ ti-
tulũ, vt lite non cõteſt. qui titulus intelligitur de teſtibus iudicia-
16 libus, id eſt, qui recipiuntur in iudicio. ¶ † Ad ſecundũ dic con-
trarium, quãdo agitur de crimine criminaliter: ſed vbi agitur de
crimine ciuiliter, tũc bene põt crimẽ probari per ſcripturã, vt hic.
17 ¶ † Ad tertiũ dic qḋ contrarium procedit in plena probatione.
per ſcripturã autẽ nõ fit plena probatio, de qua hic: q2 litere teſti-
moniales nõ ad plenũ ꝓbãt. v. q. ij. c. relatũ. ¶ Ad cõfirmationẽ
dic qḋ ex teſtimonijs iudicandũ eſt, nõ quo ad hoc vt de crimine
poſſint puniri, ſed vt cogantur redire ad obedientiã: ⁊ ſic ſtatur
teſtimonialibus literis, cũ per eas agitur ad alterius preiudiciũ.
de cle. peregri. per to. ita hic ſtatim ad abſolutionem iſtorũ cano-
nicorũ, ſed non quãtũ ad depoſitionẽ. ⁊ ſic loquatur cõtrariũ, ita
qḋ iſte litere teſtimoniales nõ probãt quo ad depoſitionẽ, ſꝫ quo
ad abſolutionem: q2 hic nõ agebat criminaliter, ſed ciuiliter. Sed ad
hanc ſo. op. q2 tex. dicit. erant ſcripture authentice. i. efficaces ad
probandũ id, ſuper quo inducebant. vel authentice, q2 habebãt
authẽticũ ſigillũ. vel alio modo, prout dicitur in tex. de fide inſtr.
c. j. ⁊ ij. ¶ Opp. ad eundẽ ſo. ⁊c. dic vt habes in alio quinterno.
18 ¶ † Eadem gl. ibi: itẽ eſt hic arg. qḋ literis prelatorũ creditur, ⁊c.
Oppo. qḋ nõ debuerit credi literis prelatorũ. de ꝓba. poſt ceſſio-
nem. So. potius concordat, vt ibi. vide ſi placet. ¶ Gl. ſuper ver-
bo, iuramento. op. qḋ nõ debuerit exigi iuramentũ ab iſtis, cum
eſſent periuri. de preſum. litteras. de coha. cle. ⁊ mu. clerico. So. vt in
gl. vel d. c. qḋ cõtraria loquuntur in iuramento honorio, vt in iu-
ramẽto deciſorio, vel in iuramento qḋ quis preſtat, vt teſtat: ſed
hic de iuramẽto oneroſo, ſecundũ Ho. ¶ Ad idẽ opp. qḋ ex quo
coram papa iurauerũt de parendo mãdatis eccleſie tẽpore, quo
fuerunt abſoluti, iterato non cõpellantur iurare corã ordinario,
ſed debent ſolũ parere mandatis ordinarij quibuſcunqꝫ, dũmo-
do ſint iuſta. qui eos excõicauerat. de off. dele. prudentiã. ſ. ſexta.
So. quia primo noluerat iurare, in hoc non paruerant: ⁊ ideo vt
pareant, iterato compellantur iurare, vt ſic purgetur id parendo,
19 in quo fuerunt contumaces. ¶ † Oppo. qḋ non debuerit papa
mandare illos excludi de conſortio propter perſiſtentiam in cõ-
tumacia, ſed potius deputarentur carceribus, ſeu ergaſtulis intra
monaſteria, de regul. c. ſi. ſo. tex. nõ contradicit: q2 nõ dicit de mo-
naſterio excludantur, ſed ſolum de cõſortio: ideo ſta contrario. ad
20 hoc de ſtatu. c. cũ dilectus. ¶ † Quero quis erit effectus qḋ ex-
pellantur de conſortio fratrum. dic quod non comedent cum
alijs in refectorio, nec iacebunt in dormitorio, ſed detrudentur in
carcerem: ſi enim de monaſterio expellerentur, volenti vagari fa-
cile eſſet ſe facere inobedientem, ſm Pet. ⁊ Abbatem.

1 In Prelato mortuo ipſius ſubditi debent in omnibus obedire capitulo, niſi pro bono pacis aliquid ſit exceptum.
2 Temporis futuri tractus ſpectat ad iudicem, vbi ex preſenti ſic eſſe debere in futurum neceſſario concluditur.
3 Capelle ſubiecte debent reuerentiam prelato ſuperioris eccleſie, cui ſubſunt.
4 Epiſcopus que iura habeat in capellis ſibi ſubiectis.
5 Capitula inferiorum eccleſiarum non poſſunt congregari ſine licentia ſuperioris, nec baptiſmum facere.
6 Corrigere poteſt clericos inferiorum eccleſiarũ prelatus ſuperior.
7 Capitulum ſuccedit vacante eccleſia in obedientia, ⁊ iuriſdictione. nume. 12.
8 Juſtitiam quandoqꝫ licitum eſt ledere pro bono concordie.
9 Obedientiã preſtare ſufficit prelato per vnum ex multis preſbyteris eccleſie collegiate, cui omnes debent reuerentiam.
10 Preſbyteri curati debent obedientiam prelato manualiter, ⁊ cũ iuramento.
11 Obedientia qualiter debeat preſtari.
13 Capitulum non ſuccedit in poteſtate conferendi vacante prelato, vbi poteſtas ſpectat ad prelatum tantum.
14 Conſecrationis munus cui poſſit conferri vacante prelatura.
15 Capitulũ an ſuccedat in poteſtate inſtituendi vacante prelatura.
16 Capitulum ſuccedit in poteſtate abſoluendi ex neceſſitate, vacante eccleſia.
17 Capitulũ an ſuccedat in poteſtate excõicandi, vacante eccleſia.
18 Obedientiam ſynodalem ſeu cathedraticam an indiſtincte faciant eccleſie ſubiecte.

1 **HIs, que.** ¶ † Mortuo prelato ipſi⁹ ſubdi-
ti in omnibus debẽt obedire capi-
tulo, niſi ꝓ bono pacis aliquid ſit exceptũ. h. d. Pri-
mo diſtinxit quid iuris, eccleſia nõ vacante. Scdo, qd
ea vacante, ibi: quando autem. ¶ No. quod cardinalis in eccleſia
ſibi aſſignata hꝫ titulũ, vt eius morte dicatur vacare. ¶ No. for-
mã, ⁊ practicã ſententiandi, quando agitur pro obedientia contra
gerentes ſe pro liberis: ⁊ ſic per cõſequens formam libellandi. di-
2 xi. ſ. e. tit. c. inter quatuor. ¶ † No. qḋ tractus futuri tẽporis ſpe-
ctat ad iudicẽ, vbi ex preſenti ſic eſſe debere in futurũ neceſſario
3 cõcluditur. ¶ † No. tertio qḋ capelle ſubiecte debent reuerentiã
4 prelato ſuperioris eccleſie, cui ſubſunt. ¶ † No. bonũ tex. ad ſciẽ-
dum que iura hꝫ ſuperior eccleſia in capellis, ⁊ eccleſijs ſubiectis,
que iura habeat epiſcopus. tex. de offi. ordin. ſ. c. conquerente. ⁊
c. dilectus. ¶ No. qḋ aliud eſt reuerẽtia, aliud obedientia, ⁊ aliud
5 honorificentia. ¶ † No. qḋ capitula inferiorum eccleſiarum non
poſſunt congregari ſine licentia ſuperioris, nec baptiſmũ facere.
6 ¶ † No. qḋ ſuperior prelatus corrigere poteſt clericos eccleſiarũ
ſibi ſubiectarũ, excõmunicando, interdicendo, vel ſuſpendendo.
¶ No. ex verbo, conſuetis. qḋ non debent ad voluntatẽ ſuperio-
7 ris, ſed prout eſt cõſuetũ debent venire ad capitulũ. ¶ † Not. qḋ
vacante eccleſia capitulũ ſuccedit in obedientia, ⁊ iuriſdictione,
8 niſi reperiatur exceptũ. ¶ † No. quod pro bono cõcordie licitum
9 eſt quandoqꝫ ledere iuſtitiã. qḋ no. propter maſſarios. ¶ † Op.
quod clerici capellarũ non teneantur preſtare obedientiam preſ-
bytero cardinali: de qua hic: ſꝫ ſufficiat qḋ preſbytero capelle tã-
quã ſuo immediato prelato, qui preſtat obedientiã eccleſie matri-
ci, ad hoc. lxiij. di. c. in plebibus. de iure patro. c. poſtulaſti. ij. ſm
Vinc. Aliquando clerici ſunt in capellis collegialiter: ⁊ tunc ſuf-
ficit quod preſtent obedientiam per vnũ de collegio, vt in cõtra-
rijs: aliquãdo vt ſinguli preſtant obedientiã perſonaliter prelato
10 eccleſie matricis. ad hoc de exceſ. prela. c. dilecta. ¶ † Opp. ſecũ-
do in eo, qḋ dicit manualem obedientiam, quod potius requira-
tur iuramentum ſuper obedientia. de iureiur. c. nullus. Sol. tex.
procedit in preſbyteris ſimplicibus, vel clericis capellarũ nõ cu-
ratarum, qui tenentur ad manualem obedientiam: ſecus in cura-
11 tis vt in cõtrarijs. ¶ † Ad gl. prima gl. querit qualiter preſtet obe-
dientia. dicit qḋ ſine ſcriptura, vt hic, ⁊ ſ. c. legebatur. ſine iuramẽ-
to. de iureiur. nullus. ⁊ ſic eſt manualis, ſm doc. ⁊ hoc in ſacerdo-
tibus nõ curatis: alias ſecus, vt dicto. c. nullus. ⁊ cõtra hanc nõ
currit preſcriptio. de preſcri. cũ nõ liceat. ⁊ eſt de lege iuriſdictiõis.
de offi. ordina. cõquerẽte. ¶ Quidam dicunt, vt dicit Inn. qḋ te-
nentur ad manuale: ⁊ hic hoc operata eſt cõſuetudo, ſm Inno.
Ho. placet primum dictũ. Sed opp. qḋ prelatus eccleſie matri-
cis nõ habeat poteſtatem iuriſdictionalẽ in ſuos prelatos: ſolus
enim epiſcopus habet iuriſdictionẽ de iure cõi in tota dioceſi. de
offi. ordina. cum ab eccleſiarũ. So. id quod hic dicitur, procedit
in eccleſijs matricibus cardinalatus: in alijs aũt dic vt in cõtra-
12 rio, ita qḋ in alijs ſtandũ eſt contrario. ¶ † Gl. vltima per mul-
ta verba, colligit ex tex. qḋ capitulum vacante ſede ſuccedit in po-
teſtate iuriſdictionali per qḋ infert qḋ capitulũ iudicat, excõmu-
nicat, ⁊ abſoluit. allegat multa iura hoc probãtia. de heret. c. ad
abolẽdã. ⁊ inducit hũc tex. q2 ſi pro bono pacis nõ corrigit. ergo
13 de iure cõmuni corrigit. ¶ † Quid in poteſtate conferendi. De-
terminat qḋ ſi poteſtas ſpectat ad prelatum tantum, qḋ non ſuc-
14 cedit. alle. c. ij. ne ſede va. dic hodie vt ne ſe. va. c. j. li. vj. ¶ † Quid
de his an requirãt munus conſecrationis: idẽ ſi vocabunt vici-
nos epiſcopos cũ diligentia. vij. q. j. pontifices. Alij extra dicunt
quod hec poteſtas deuoluẽ ad proximum ſuperiorẽ in his que
ſunt ordinis epiſcopalis, qui illũ cõmittet cui voluerit, vel viſita-
torẽ dabit. lxj. diſt. obitũ. ⁊ c. catinenſis. ſm Inn. qui remittit ad
decre. ad abolendam. de heret. ⁊ vidiſti. de elect. c. ſuffraganeis.
15 ¶ † Quid de poteſtate inſtituendi, an trãſeat ad capitulũ vacã-
16 te ſede. ſic: vt eſt caſus hodie de inſtitutionibus. c. j. li. vi. ¶ † Ea.
gl. in ver. ar. cõtra. Oppo. qḋ poteſtas iuriſdictionalis, ſaltem in
abſoluẽdo, nõ tranſeat ad capitulum vacãte ſede. xj. q. iij. c. ſi epi-
ſcopus ante dãnat. vbi dicitur qḋ ſubrogatus loco primi abſol-
uit, q2 ſubrogatus in honore, ⁊ onere. ſi ſic, ergo nõ capitulũ, ſed
expectatur ſucceſſor. So. licet dicat illũ abſoluere poſſe, nõ nega-
tur quin capitulũ abſoluere poſſit neceſſitate exigente, qḋ conce-
dit gl. ꝓpter periculũ animarũ. hodie expreſſum eſt eo. tit. c. j. lib.
17 vj. qui abſoluere poteſt. ¶ † Nunquid capitulum vacante ſede
ſuccedat in poteſtate excommunicandi. gl. dicit ſatis poſſe con-
cedi qḋ ſic, cã rationabili ſubſiſtente, ⁊ cõtumacia, vel inobediẽ-
tia exigente, ⁊ ſimiliter poteſt eſſe dubiũ de his, que dicũtur hic
in fi. de correctione. ⁊ ſuſpẽſione. gl. poteſt eſſe vera in capitulo ec-
cleſie cathedralis, vel collegiate cũ capitulo eccleſie matricis que
poteſt in eccleſijs ſibi ſubiectis hoc: vt. j. de trãſactio. preterea. ij.

Alij, iſta

¶ Alij ꝓ iſta, que hic in fin. reſeruantur, ſpectant de iure com
muni ad cardinalē, ⁊ deuoluantur de iure cōmuni in eccleſiam
vacante ſede. Ad primum dicit hic Innoc. quoſdam dicere qḋ
poteſtas excōmunicandi de iure ſpectat ad cardinalem, non ad
capitulū: poteſtas autem corrigendi ſpectat ad vtrunqȝ de iure.
Non obſtat qḋ ſint hic excepta. ſcȝ correctio, excōmunicatio, ⁊
ſuſpenſio, ita qḋ poteſtas corrigendi ⁊ cetera ad capitulū de iure
ſpectant. dicit qḋ ideo ſunt excepta, qꝛ aliter ꝓbatur per cōſuetu
dinē vel hoc factum eſt ꝓ bono pacis preter ius, ꝓpter ſcandalū
vitandum: vel alia cauſa papa ſic ꝓceſſit per viam cuiuſdā ꝓui
ſiōis preter ius. ¶ Recitat ſcḋam opi. quā dicit forte meliorem
qḋ illud, qḋ cardinali reſeruaꝛ, nō habet de iure in eccleſijs ſibi
ſubiectis, ſed cardinalis, vel ali⁹ recipit hoc a papa. vel cōfirma
tore: ⁊ ſic cardinales habēt ep̄alē iuriſdictionē in ſuis titulis. vt
no. de offi. ordi. quanto. Probat, qꝛ excōmunicatio eſt mucro
ep̄alis. xxiij. q. iij. corripiantur. vnde nō pōt hoc capitulū per ſe,
nec etiam habet hoc a cardinali: ideo papa de iure ſibi hoc reſer
uauit. Et ſi queriꝛ quare nō determinauit, ſed ſic ꝓuincie reſer
uauit. dic qꝛ in hoc cōſuetudo cōtraria allegabaꝛ, ſcȝ qḋ excōmu
nicarēt, ⁊ corrigerēt, ētvacāte ſede, id eſt eccleſia. hec vera etiā quo
ad correctionē, put correctio ſumitur ꝓ correctione, ſententiādo,
⁊ penam imponendo: ſed capitulum vacante eccleſia bene pōt ꝓ
cedere ad correctionē monēdo aliter, quā de cauſa cognoſcendo.
ſ. de offic. archiepi. c. fi. Hoſtien. tenet qḋ omnia hic excepta de
uoluantur in capitulū vacāte ſede, arg. j. de tranſac. preterea. ꝯ. de
quo. j. e. cū olim. ad hoc. e. tit. c. vno. lib. vj. ⁊ no. in. c. dilectus. de
cap. mona. ¶ Videte quo ad cardinalē dicatis qḋ de iure habet
ep̄alem iuriſdictionē in capellis ſibi ſubiectis. Et ſic dicit Io.
Mo. eo. ti. c. j. lib. vj. papā ſibi reſpondiſſe, ⁊ pro tanto cū in car
dinalibus hoc ius ſit, tranſit ad capitulū vacante ſede, niſi ꝓ bo
no pacis reſeruetur, vt hic. Si aūt loquimur de alijs matricib⁹
eccleſijs habentibus eccleſias ſubiectas, dicatis qḋ de iure nihil
poteſtatis ſibi vendicant in eis, lȝ aliquando aliqua iura percipi
ant: vt no. Inn. de offi. archi. c. dilecto. ⁊ not. j. de cap. mo. dilect⁹.
per eundem. vnde in talibus ſequenda foret conſuetudo, ſi qua
18 foret. ADDI. ¶ † Quero an hāc obedientiā faciant eccleſie
ſubiecte indiſtincte dicunt doc. qḋ ſi capella nō eſt collegiata, ſed
habet ſingulos clericos, debent illi preſtare obedientiam perſona
lem: alias ſufficit qḋ collegia preſtent per vnum de collegio obe
dientiam. lxiij. di. in plebibus. de iure patro. c. poſtulaſti.

1 ☞ Abbatiſſa licet ſubditos excōmunicare non poſſit, tamen
ſibi obedire cogitur.
2 Abbatiſſa poteſt habere clericos ſibi ſubiectos.
3 Abbatiſſa poteſt ab officio, ⁊ beneficio ſuſpendere.
Suſpendendi poteſtas ab officio, ⁊ beneficio nō dependet a po
teſtate clauium.
4 Excōmunicare nō pōt femina, etiā in prelatione cōſtituta. nu. 8.
5 Officio, ſeu beneficio quis poteſt ſuſpendi, ratione inobedientie.
6 Iuriſdictionem quando poſſit mulier habere, ⁊ exercere.
7 Beneficia poteſt conferre mulier in prelatione conſtituta.
8 Matrimonium quinam conuerſi contrahere poſſunt.
9 Matrimonium qui conuerſi religionum poſſint contrahere.

1 DIlecta. ¶ † Licet abbatiſſa ſubditos excōica
re nō poſſit, ipſi tamē ſibi cogūtur obe
dire. h. d. ¶ Prima pars ponit querelā. ¶ Scḋa ibi:
2 quocirca. dat iudicē. ¶ † No. primo qḋ abbatiſſa pōt
3 habere clericos ſibi ſubiectos. ¶ † No. ſcḋo qḋ abbatiſſa pōt ſu
ſpēdere ab officio, ⁊ beneficio. Ex quo patȝ poteſtas ſuſpendēdi ab
4 officio beneficio non dependet a poteſtate clauium. ¶ † Nota
tertio, qḋ femina, etiā in prelatione poſita nō pōt excōicare ⁊ ſic
5 ptās clauiū nō cadit in feminā. ¶ † Quarto nota qḋ ꝓpter in
obedientiā, ⁊ culpā quis ſuſpendi pōt a bñficio ⁊ offō, lȝ habeat
iuriſdictionem. ¶ Quinto nota qḋ vbi deficit ptās in cōpellēdo
inferiores, ſuperior illū dȝ iuuare p ſuā ptātem. ¶ Vltimo nota
qḋ inferior ſola monita ſalubria teneꝛ obſeruare, ⁊ eis obedire: ⁊
6 ſic nō iniuſta. ¶ † Colligit glo. qḋ mulier pōt habere iuriſdictio
nē. de arbitris. c. dilecti. Opp. gl. qḋ nō habeat iuriſdictionem: qꝛ
iudicare nō pōt. xxxiij. q. v. mulierem. nec virilib⁹ fungitur offi
cijs. C. de ꝓcu. l. alienā. ⁊. ff. de regul. iur. l. ij. ¶ Glo. cōcludit, mu
lierē hr̄e aliqualē iuriſdictionē lȝ nō ita plenā ſicut maſculi, ita
qḋ a bñficijs pōt ſuſpēdere mōachas, vt hic dicitꝛ. Tu dic, lȝ doc.
nō dicāt, mulier vt ſingularis, ⁊ priuata cōſiderata, nō pōt iudi
care, nec munerib⁹ fungi virorū, ſed rōne dignitatis ſic: qꝛ nō ip
ſa, ſed dignitas hoc agere vr̄, vt hic, ex quo dignitas ſibi iuris
eſt, iura oīa ad illa cōſequtiua cēſenꝛ permiſſa. Et hoc vult dice
re gl. dū dicit. Et hȝ adminiſtrationē tpalīū, ⁊ ſpiritualiū: quare
rōne adminiſtrationis, quā gerit. hoc poſſit. ar. de cōfir. vti. vel inu
7 ti. cū dilecta. ad hoc. j. de arb. dilecti. ¶ † Per predicta infert gl.
qḋ etiā ratione adminiſtrationis poſſit cōferre prebēdas ad ſui
collationē ſpectātes. Itē inſtituere poſſit clericos in eccleſijs ſui
monaſterij, ſicut faciunt alij cōfirmati. de elec. noſti ſicut ⁊ abba
tes: vt. c. ea noſciꝛ. de his, que ſi. a p̄la. hoc intellige de inſtitutione
que dat ſolā poſſeſſione, nō de authorizabili. de off. archi. cū ſa
tis. Pōt etiā illā, que ſumiꝛ ꝓ collatione. Itē dicit gl. qḋ poteſt
preſentare, p p̄dicta. dicit gl. qḋ nō pōt excōicare ipſa abbatiſſa,
nec abſoluere: qꝛ nō ita plenā hȝ ptātem, ſicut maſcul⁹. Sed reuo
cat in dubiū an poſſit ſuſpēdere ab officio: qꝛ planū qḋ ſic. A bñ
ficio videꝛ, qꝛ ab officio, vt hic eſt tex. In ꝯtrariū facit, qꝛ ſuſpēde
re ab offō depēdet ex poteſtate clauiū. de excel. p̄l. tāta. q̄ ptās nō
cadit in mulierē: nec dicit hic papa qḋ poſſit, lȝ ipſa hic diceret.
Poteſtas eīm clauiū nō mulieri, ſed Petro tradita eſt. Lȝ enim
beatiſſima virgo Maria excellentior ſit omnib⁹ apl'is, nō tamen
ſibi, ſed apl'is fuerūt tradite claues regni celorū. de peni. ⁊ remi.
noua q̄dā. Itē nō dȝ poteſtatē clauiū habere: qꝛ nō eſt facta ad
imaginē Dei, ſed vir ſolus, qui eſt glīa, ⁊ imago Dei. Itē mulier
dȝ ſubeſſe viro, ⁊ quaſi famula eſſe viri, non ecōuerſo. xxxiij. q. v.
8 hec imago. ¶ † Per predicta infert qḋ neqȝ ab officio ſuſpēde
re neqȝ excōicare, nec etiā velare moniales poſſit. xx. q. ij. ſtatui
mus. ſed illo caſu ad ſuperiorem eſt recurrēdū, vt hic dicit tex. qꝛ
habebit hoc obſeruari facere, qḋ ab offō nō ſuſpēdat. tenent doc.
Et patet rōne: qꝛ excōicare nō pōt, vt ſupra dictū eſt. ergo nec ſu
ſpēdere ab officio. Cōſequētia ꝓcedit a pari, cū vtrūqȝ cōcernat
claues. de excel. p̄la. tāta. Abb. dicit qḋ ſuſpenſionem officij, qua
nō ſeruata ſuſpenſus incurrat irregularitatē, femina facere non
pōt: ſed bene pōt quandā ſuſpēſionē facti inducere: vt ꝓhibere,
ne aliqbus dieb⁹ celebrent. aut quotidianas diſtributiones non
percipiāt: ſic ⁊ pōt a beneficijs, ⁊ p̄bendis ſuſpendere, ſecundum
Ab. ⁊ Pe. Et hoc etiā hic tenet Hoſti. ſcȝ qḋ nō poſſit ſuſpēde
re: qꝛ appellatione cēſure cōprehendiꝛ excōicatio, ⁊ ſuſpenſio. de
verbo. ſig. querētē. Vno ergo ꝓhibito, ⁊ reliquū cēſeꝛ prohibitū.
Item ſufficit qḋ nō apparet ꝓmiſſuȝ de tranſla. prela. c. ij. ¶ El.
ſequentes voluit dare aliā ſolutionē, dicēs, quedā ſunt canonice, q̄
ſunt ꝓfeſſe, ⁊ tales poſſunt ſuſpēdi. Unde loquiꝛ ſecundū vulga
re Theutonicorū, qḋ appellat tales canonicas eſſe cōuerſas, nō
profeſſas, vnde nullā faciunt ꝓfeſſionē: ⁊ dicit qḋ tales poſſunt
cōtrahere mr̄imoniuȝ. ¶ Nota illā gl. que dicit cōuerſuȝ nō pro
feſſuȝ poſſe ꝯtrahere matrimoniū. Dicit hoc Vin. ⁊ allegat xij.
q. vlt. c. fi. in fi. vbi idē no. Io. ⁊ Vin. Idē de quolibet cōuerſo. vel
cōuerſa eccleſie ſecularis. qꝛ cōtrahere poſſunt, nec gaudēt priuile
gio canonis, ſi qs ſuadēte. Secus in cōuerſis religioſorū. de ſen.
excō. nō dubiū. vbi de hoc. Et dicit Io. An. qḋ tales viſitanꝛ ho
die p ordinarios authoritate apoſtolica, ſi ſunt exēpte, vel ꝓpria
in cōcilio. Vien. de ſta. mo. ca. ij. ver. illas vero. De hoc, qḋ dicitꝛ
gl. de mr̄imonio, alleg. Io. And. de elec. indēnitatib⁹ in fi. lib. vj.
¶ Vltima gl. opp. nō ſemp ſit obediēdū ꝓceptis ſuꝑiorꝰ. xj. q.
iij. nō ſemp. Dic vt in gl. ſi ſunt dubia, vel certa, q̄ ſunt iuſta, eſt
obediēdū. xj. q. iij. qd ergo. ſi certū eſt qḋ ſunt iniuſta, non. de quo
de tēpo. ordi. ad aures. ⁊. ſ. e. c. ij. eadem eſt glo. Antonius.

1 ☞ Metropolitan⁹ ſi iuſm a ſuffraganeo agit vltra formā ſtatu
tā a canone, ſuffraganeus obedire nō tenetur in eo, qḋ eſt vltra.
2 Archidiaconus eſt caput capituli poſt epiſcopum.
3 In iuramenti preſtatione per ſuffraganeum ſeruari debet forma
canonica, ⁊ cōſuetudo generalis, ⁊ preſtitum vltra formā non
valet in eo tantum, qḋ eſt contra formam.
4 Iuſm prelati ad preiudiciū eccleſie preſtitum eſt ipſo iure nullū.
5 Appellari poteſt a grauamine etiam de facto ſecundum ius ca
nonicum, licet de iure ciuili ſecus.
6 Capitulum poteſt proſequi, ⁊ irritare factum prelati tendens ad
preiudicium eccleſie tanquam ſua interſit.
7 Factum partim de iure, ⁊ partim iniuſte, tenet quatenus eſt iu
ſtum. Vtile non vitiatur ab inutili in ſeparabilibus.
8 Prelati iuſm etiā in propria perſona pōt capitulum petere reuo
cari, ⁊ abſolutionem obtinere, quatenus eccleſie preiudicat.
9 Terram ſuā ſi dominus nitatur alieno domino ſubijcere, ad
mittitur cōtradictio ſubditorum: quia intereſt ſua qḋ dominus
ſit liber, ⁊ tot dominos non habere.
10 Feudi dominus non poteſt ius ſuū ſine voluntate vaſalli tranſ
ferre in alium dominum.
11 Capitulum agere poteſt pro iniuſtitia illata epiſcopo concernen
te eccleſie, decorem.
12 Iniuria illata p̄lato vr̄ facta. c. in cōcernentib⁹ eccleſie decorem.
13 Appellare poteſt tertius ab actu extraiudiciali cum tertio ratio
ne ſui intereſſe. nu. 17.
14 In appellatione precedere debet grauamen, ⁊ in appellatione
hodie debet exprimi cauſa appellationis.
15 Conſuetudo non dat maiorem poteſtatem archiepiſcopo in ſuf
fraganeum quam ipſum ius concedat.
16 Alternatiua cum dictione potius, iuncta ſtat correctiue.
18 Epiſcopus nil pōt in preiudicium eccleſie, alias factū non tenet.
19 Iuramentum perſonale non tranſit in ſucceſſorem ex parte iu

rantis, licet ex parte eius, cui iuratur, poſſit eſſe reale.
20 Iuramentum, quantũcunq; illicitum, an ſit obligatorium, vt ex
eo appellari nequeat, ad eius nullitatem decernendam.
21 Negari quã poteſt totum, vbi petitur plus debito, quando actor
nõ vult deſiſtere a totali petitione.
22 Appellatio extraiudicialis an aliquo caſu differat a iudiciali, ꝛ
quis ſit eius effectus. ꝛ nu. 24.
23 Appellationem extraiudicialem an ꝛ quando poſſit proſequi
excommunicatus.
24 Appellans poteſt prefigere terminum ſue appellationis: ꝛ ſi pre
ueniat terminum, quem prefigit, vel ſupplantet, non valebunt li
tere appellationis, aut niſi appellationem in termino prefixo pro
ſequatur, in expenſis punitur.
25 Iuramenti forma abbatum, ſeu canonicorum, vel rectorum ec
cleſie quomodo preſtari debeat.
26 Conſuetudo quãdo operatur vt quis poſſit alteri obligari, ꝛ cõ
ſuetudinis appellatione de qua intelligatur.
27 Iuramentum ex quo ſeruari poteſt ſine diſpendio ſalutis eterne
non infringitur, licet poſt appellationem ſit preſtitum.

1 **Dilecti.** ¶ † Si metropolitanus a ſuffraganeo
iuramentum exigit vltra formã ſtatutam
a canone, in eo qꝺ eſt vltra, ſuffraganeus obedire nõ te
netur. h. d. In prima, querela. In ſcḋa, petitio. Scḋa ibi eum igi
2 tur. ¶ † Nota pmo qꝺ archidiaconus cẽſetur caput capituli poſt
3 epiſcopũ. ¶ † Nota ſcḋo qꝺ in pſtatione iuramenti per ſuffraga
neũ ſeruari debet forma canonica. ꝛ cõſuetudo generalis ꝛ preſti
tũ vltra formã non valet, ꝛ id qꝺ eſt circa formam, dicitur cõtra.
4 cõcordan. d. elec. c. ſicut. lib. vi. ¶ † Tertio nota qꝺ iuramentũ p
5 lati ad pіudicium eccleſie preſtitũ eſt ipſo iure nullũ. ¶ † Quarto
nota qꝺ a grauamine, etiã de facto, põt ſcḋm ius canonicum ap
6 pellari: licet ſecus de iure ciuili. ff. de appe. c. ſi expreſſim. ¶ † Quin
to nota qꝺ capitulũ põt proſequi, ꝛ irritare factũ plati tendens
ad eccleſie preiudiciũ, tanq̃ ſua interſit. Unde põt capitulũ pſe
qui iura eccleſie, etiã cõtradicente prelato, ꝛ etiã tanq̃ interſit ap
7 pellare. ¶ † Sexto nota qꝺ etiã vbi peccatũ eſt in forma, ſi nõ va
let qꝺ agitur vt agitur, valet vt põt: vbi in actu articuli cõpꝛehen
dunt ſeparatim, id eſt factũ partim de iure, partim iniuſte, tenet
quaten9 eſt iuſtum. Et ſic in ſeparabilibus vtile nõ vitiaт ab in
8 utili. de quo in regula. vtile. lib. vi. ¶ † Septimo nota qꝺ iuramẽ
tum geſtũ p epiſcopum, etiã in ppria perſona, põt capitulũ pete
re reuocari, ꝛ abſolutionẽ obtinere, quatenus eccleſie pіudicatur.
9 ¶ † Nota qꝺ epũs inuito capitulo nõ põt aliquã ſubiectionẽ que
rere cõtra eccleſiam. Et eſt arg. qꝺ ſi quis dñs velit terram ſubiicere
alieno dño, admittat cõtradictio ſubditor, q: intereſt ſua qꝺ dñs
ſuus ſit liber, ꝛ tot dominos nõ habere. Ad idẽ. j. eo. c. ſi. de app.
nõ tantũ. Et ꝑ vt expreſſũ qꝺ dñs ſine voluntate vaſalli ius ſuũ nõ
10 trãſferat in aliũ. in libro feudorũ. de feu. non alie. ſine volun. ma.
11 do. imperialẽ. §. preterea ducatus. ¶ † Nota, qꝺ capitulũ põt agere
12 pro iniuſtitia illata epo cõcernente eccleſie decorem. ¶ † Nota qꝺ
iniuſtitia illata plato vꝫ facta capitulo in cõcernentib9 honorem
13 eccleſie. ¶ † Nota tertio qꝺ ab actu extraiudiciali cuiꝫ tertio põt
14 appellare tertius ratione ſui intereſſe. ¶ † Nota qꝺ in appellatio
ne extraiudiciali pcedere dꝫ grauamen, ꝛ in appellatione dꝫ ex
primi cauſa appellationis. Hodie facit cap. cordi. de apel. lib. vi.
15 ¶ Nota aliã regulã. Qꝺ tibi nõ vis, ꝛc. cõcor. j. di. c. humanũ ge
nus. ꝛ. c. ad reprimẽdũ. §. de offic. ordina. ¶ † Nota, qꝺ cõſuetudo
nõ dat maiorem poteſtatẽ archiepõ in ſuffraganeũ, q̃ ipſum ius
16 cõcedat. ¶ Nota iuramentũ ſup nõ debito, vel vltra formã cano
17 nicã pſtitũ, eſt ipſo iure nullũ. ¶ † Nota qꝺ alternatiua cũ dictio
ne, potius, nunc taſtat correctione. ¶ † Oppo. gl. qꝺ iſtorũ appel
latio admitti nõ debeat: q: p tale iuramẽtũ grauabat epũs tãtũ. cũ
iuramentũ exigeret ab epo: ergo nõ poterat appellare capitulum,
cõtra qꝺ nihil fiebat. So. Nil fieret cõtra capitulũ pncipaliter, fie
bat in cõſequenti: licet q: eccleſie pіudicabatur ſaltẽ facto: ideo licitũ
fuit capitulo appellare rõne ſui intereſſe. ij. q. vi. c. non ſolent. Et
ſic dato qꝺ pncipalis excludat a facultate appellandi: q: ſibimet
grauamen infert, nõ per hoc excludit, cuius intereſt, qn poſſit ap
18 pellare, ꝛ pſequi. Ad hoc. de offi. deleg. ſuper eo. ¶ † Ex his col
ligit Inno. ꝛ dicit dignũ notatu qꝺ ſi epũs in pіudicium eccleſie ali
quid facit, etiã in pſona ppria, capitulum põt petere illud reuoca
ri, ꝛ appellare, ꝛ cauſam in iudicio pſequi: ꝛ eis appellantib9 ꝛ p
ſequentibus, abſoluitur epũs a preſtito iuramẽto. Et dicit idẽ ſi ſit
negligens. xvj. q. j. nõ liceat. Ratio, q: huius abſolutio nedũ per
ſonã, ſed etiã eccleſiã tãgit. Itẽ q: ſpiritualia, ꝛ dignitates eccleſie
ſunt cõmunia epo, ꝛ capitulo, licet epũs ſit cap. de verbo. ſig. cum cle
rici. Dicit Hoſti. qꝺ ratio hic concludit qꝺ alter ſine altero agere
nõ poſſit, vt patet ex no. de reſcrip. edoceri. que ratio eſt falſa per
dictũ c. vt dicit Fran. de zaba. Et ideo rõnem reddit, q: in tali re
uocatione, q̃ quã ſit melior cõditio eccleſie, audiret nedũ capitulũ
ſed etiã canonicus, vel parochianus eccleſie: vt no. de rebus eccle.

nõ alie. ſi qs. ꝛ etiã qui alienarit. de iureiur. ſicut noſtris. imo om
nib9 tacẽtib9 ſuperior ex officio talia reuocat. de iniu. cũ veniſſent.
19 ad ſi. ſcḋm Hoſtiẽ. ¶ † Ad idẽ opp. q: iſtud iuramẽtũ erat pſona
le: hinc eſt qꝺ nõ trãſit ad ſucceſſorẽ ex parte iurãtis. de iureiur. c.
ſi vero, licet ex parte eius, cui pſtat, poſſit eſſe reale. de iureiur. c. veri
tatis. ergo nõ poterat aliquo modo capitulũ ſe intromittere ap
pellãdo, cũ eccleſie nõ pіudicaret. So. ſcḋm gl. qꝺ licet iurm̃ ſit p
ſonale, id eſt, tãtũ obligãs pſonaliter pſtantẽ, tñ poterat ex eo geri
reale: q: deductũ fuiſſet in cõſuetudinẽ de ſic iurãdo, vel parendo
iuſto, ꝛ ſic exigi a ſucceſſore. Fuit ergo de facto a pncipio obuian
dũ, ne pіudicaret eccleſie, vt hic ꝛ. j. de arb. puenit. qꝺ ſentit ſatis
gl. pma. Et ſic no. qꝺ nõ ſolũ appellat a grauamine iuris, ſed etiã
facti, ꝛ nõ ſolũ pſenti, ſed etiã futuro, qñ grauamen in uniuo deſi
gnat veriſimilẽ cãm grauaminis in futurũ. plus dicit gl. qꝺ epũs
occaſione eiuſdẽ qꝺ plus petit, potuiſſet totum denegare. vt. l. j. §.
itẽ. Trebatius. ff. de aqua quot. ꝛ eſti. q̃ lex etiã facit in cõtrarium.
Unde dicit Io. An. qꝺ opi. gl. pcedit, qñ archiepũs non volebat
20 partẽ recipere. ¶ † Opp. qꝺ hoc iuramẽtũ nõ debeat pretextu ap
pellationis nullũ decerni: q: iuramẽtũ, q̃tũcũq; iniuſte pſtitum,
eſt obligatoriũ. de elec. c. venerabilẽ. de iureiu. c. verũ. qꝺ met9 cauſa.
c. abbas. Nec appellatio hoc operatur: q: appellatio ſubſequẽs ex
traiudicialis, nõ ſuſpẽdit pcedẽtia. de app. c. cũ ſit Roma. ꝛ pꝫ
de app. c. bone. So. Decretalis dupliciter intelligitur. Unus eſt in
tellect9 qꝺ hic fuit appellatũ ante iuram: ꝛ tũc verbũ, exigeres ſtat
pprie. Ali9 qꝺ poſt iuramẽtũ pſtitũ, ſed ante ſolutionẽ: ꝛ tunc dꝫ
exponi, exigeres, id eſt exegiſſes. Si vero appellatũ fuit añ iurm̃,
quidam dicũt qꝺ erit effect9 qꝺ ſi iuramẽtũ poſt appellationẽ fuit
preſtitũ, docto de appellatione, ꝛ iuſtitia appellatiõis, ante q̃ cõ
ſtet de pncipali cauſa retractabitur iuramentũ, ꝛ ſi qd eſt ſolutum.
Itẽ ſi ante fuit pſtitũ aliqꝺ iuramentũ, retractabitur, ꝛ ſolutũ pre
textu iuramẽti. dicẽtes qꝺ iuſtificatur appellatio, eo qꝺ interponitur,
ne exigat aliud, q̃ alij epi faciunt: q: nõ eſt veriſimile qꝺ hic poſ
ſit plus exigere, q̃ alij: ꝛ ſic appellatũ eſt, ꝛ ex veriſimili, ꝛ legitima
cauſa. de app. vt debit9. ꝛ. c. bone. ꝛ ſi nil ſit pſtitũ ex iuramẽto, re
uocabitur iuramẽtũ, ꝛ inhibetur, ne p iuramentũ aliqd exigatur. ¶ Qui
dã hoc reprobant, dicẽtes ſe nõ credere qꝺ pter appellationem
eiuſdem qꝺ debeat dimittere eũ iure ſuo, ſicut nec pter phibitio
nẽ. C. de reſci. vẽ. l. ſi maior. ff. p emptore. l. pe. C. de di. b. nõ dub. in
pe. nõ po. l. j. ꝛ de ſup. ne. pla. c. ſi. Nec eñ alicui facit iniuriã, q vtitur
iure ſuo. §. de elec. cũ eccleſia Vulterana. Sed cõ dicitur in decre.
bone. de app. vbi ſi poſt appellationẽ quis priuetur poſſeſſione. illa
reſtituitur antequã de principali cauſa cognoſcatur, cõſtito de iuſtitia
cauſe appellationis. Dicit hic Inn. qꝺ ſi attentatum pbat, ꝛ in
nouat reſpectu poſſeſſionis, tunc id reducitur in priſtinũ ſtatum,
vt ibi: qꝺ ibi petierunt appellantes ſe reduci in eum ſtatum, in quo
erãt tẽpore appellationis, ſ. ad poſſeſſionẽ eccleſie: ꝛ p cõſequens
fructus reddunt ratione poſſeſſionis. Sed in caſu noſtro appel
lãtes non erãt in poſſeſſione eius qꝺ erat attentatum: q: appella
runt vt preſtaretur iuramentum, vel ne aliquid exigeretur pretextu
iuramenti. Sed nõ preſtare iuramentũ, vel nihil exigere, nequeũt
poſſideri, vel quaſi: ergo ad poſſeſſionem huius non põt dari re
ſtitutio, cũ non detur poſſeſſio. Si nõ ſit reſpectu poſſeſſionis, vt
hic: q: non iurare, vel nõ ſoluere, vel nõ exigere, vt negatiuẽ non
poſſunt habere quaſi poſſeſſionẽ. Cum ergo nulla poſſeſſione p
uenitur, iam hic non põt dari aliqua innouatio reſpectu poſſeſſio
nis: ꝛ ſic nulla datur huius attentati retractatio. Io. An. hic tran
ſit cũ glo. Inno. Iſtud dictũ eſt mirabile: mihi nõ placet: q: ſi re
ſtringeret regula, que dicit, oĩa attentata retractãda, vt intelligatur
tantum de attentatis reſpectu poſſeſſionis, vt ex quo nõ datur in
nouatio poſſeſſionis, iã non dicatur attentatum: q: ſi ſum cõpul
ſus aliqd preſtare, vbi prius nõ pſtaui, nulli dubium qꝺ hic datur
21 attentatũ. ¶ † Nota pdicta qꝺ ſi petatur plus debito, põt totum
negari, qñ non vult deſiſtere a totali petitione. De quo dic vt in l.
j. ff. de verbo. oblig. per Bar. ſuper hoc dubio communiter Legiſte
aduocati dicunt qꝺ annexa falſitate in aliquo, poteſt totũ petitũ
negari: ſic tñ poſitiõe, p dictã. l. j. §. Idẽ Trebatius. Dicit Bart.
in. l. j. §. ſi ſtipulãti. ff. de verb. obli. hoc falſum: q: petitio non fun
datur ſuper toto, ita qꝺ excludat intentionẽ a parte. Alleg. de ex
cep. rei iudi. l. ſi quis in totum. ꝛ. l. ſi pupillus. §. ſi. ff. de legatis. ij. l.
qui ſolidũ. in prin. Si datur petitio, annexo aliquo indebito ſup
pluribus articulis, tunc ſi dans petitionem preſtatur qꝺ non in
tendit habere partẽ, vel ſic ſtat petitio pter partem, põt negari
petitio in totum. hic Inn. ꝛ patet per doc. ꝛ gl. de cenſi. cum apo
ſtolus. ſi petitio fundatur ſuper toto indiuiduo, ꝛ pars ſe nõ ad
ſtringit ad totum petendũ, ita qꝺ excludat intentionem a conſe
quenda parte, tunc nõ poteſt negari pars debita pretextu toti9.
Si vero eſt totũ debitum ſed pars petitur qualificate indebite pe
titur: vnde debitum ſub cõditione, ſi petatur pure, poſſum illud
negare. Ad hoc de pl9 pet. c. j. Verba ſunt Bar. ꝛ doct. hic, iũcta
cum ſuis dictis. qꝺ bene nota. ¶ Ratio huius vltimi, quia qua
lificate pe

liſicate petitum, vel poſitu; cenſetur indiui.ſine petitũ, vel poſitũ. de ꝓbatio.licet. ⁊ qđ no. Bar.in l.diuus ff. de re iud. Ex iſtis no. quod nõ ſolũ appellatur a grauamine iuris, ſed etiam facti: ⁊ nõ ſolum preſenti, ſed etiam futuro, qñ grauamen in initio deſignat veriſimilem grauaminis cauſam in futurum. ¶ Scdõ eſt intellectus, quod hic appellatio ſubſecuta eſt iuramentum, ⁊ fuit interpoſita ad impediendam exactionem rationẽ iuramenti: quo caſu cu; hec appellatio ſit interpoſita ex veriſimili cauſa, ne exigat vltra quã alij metropolitani. de appel. bone. patriarcha ratione iuramenti nihil debeat exigere: ⁊ ſi exigeret, ⁊ archiepiſcopus preſtaret anteꝗ̃ ſup principali ꝓcedatur, reuocatur. Hoc nõ placet Inno. Et remittit ad no. de appel bone. Puto ꝙ ſi iuramẽtum preceſſit appellationẽ, ſi appellatio ſubſequat, ne exigatur ꝓ̃textu iuramenti, talis appellatio nõ impedit exactionem, nec illam retractat, niſi cõſtito, de appellatione. Ratio q̃a qđ exequatur iuramentum iam exactũ per appellationem non ſuſpenſum, nõ eſt innouare, imo eſſet innouare contra appellatũ, ſi nõ poſſet ꝓſequi ius ſuum. ſicut ſi eſſem in poſſeſſione, ⁊ appellaretur ne colligerẽ fructus: quia iſta appellatio non ſuſpendit poſſeſſionem, licet inhibeat futuram, nõ tollit futura, que veniunt ad conſequentiam preteritorum per talem appellationẽ nõ ſuſpenſorum. Sic loquitur hic. Si vero ſit appellatum ante iuramentũ, tunc bene credo qđ iuramentũ retractabitur per viam attentati. Hoc tene. Et eſt de mente Inn. Putẽ tamen ꝙ ex hoc ſolo iuramentũ nõ ſit nullum, quod preceſſerit extraiudicialis appellatio, niſi ex cauſa appellationis redderetur nullum: quia appellatio extraiudicialis vt non ſuſpendens partis poteſtatem, cum ſit ad cauſam ꝓuocatio, non reddit actũ poſt appellationẽ nullum. de elect. cõſideramus. niſi ſcdm naturã cauſe: vt eo. ti. bone. ⁊ no. eo. ti. auditis. ⁊ c. cum nobis. Si dicatur qđ attentatum ab initio retractetur, ſed non a volente ex quo ab illo nõ eſt appellatũ: vnde quia epiſcopus ſoluebat voluntarie, ⁊ fuit appellatum ne exigeret, credo quod tale iuramentum non retractetur per viam attentati: ſed ſi eſſet appel
22 latum ab vtroq;, tunc dico qđ retractaretur. ¶ † Sed quero generaliter de aliquib⁹ effectibus appellationis extraiudicialis an in aliquo differant a iudiciali. Dicit hic Inno. ꝙ vnus erit effectus: quia ſi appello ne emat quis hãc rem: quia res eſt mea, talis appellatio extraiudicialis habebit vim denuntiationis: vnde ſicut denuntiatio, facit male fidei poſſeſſorẽ. C. de rei vendi. l. ſi filiã ita ⁊ iſta appellatio. Quod intelligit Inn. in nouo poſſeſſore ſed in veteri preteſtatio. Plus dicebant aliqui quod etiam huiuſmodi appellatio prodeſt: ⁊ ſi ſit interpoſita ſine cauſa probabili, vel veriſimili, puta ne quis moleſtetur in poſſeſſione. Quod non placet Innoc. etiam dicenti quod talis appellatio nõ faceret per hoc ipſum male fidei poſſeſſorẽ, vt ad fructus teneretur, niſi ꝓbata poſſeſſione, quam habet probare ſic appellans: alias nõ, quantũcunq; fuiſſet appellatum: argum. ff. pro emptore l penultima. ¶ Unde comparat iſtã appellationẽ denũtiationi extra iudiciũ. Hoc placet, dummodo ipſe proſequatur poſtea appellationẽ, ⁊ probet cauſam, propter quam appellauit: alias contra appellantem preſumit non ꝓſequentem. de dolo. cum dilecti. Unde ſi proteſtatur, vt appellat ne emat, q̃a fundus eſt ſuus, vel ipſe eſt in poſſeſſione oportet quod hoc probet. Ubi tamen dicit gloſſa quod plus operatur ꝓteſtatio, quã appellatio: vt dicit gloſſa de conſtitutio. cum. M. ⁊ allegat. l. prima. C. de filijs fa. ⁊ quemadm. pater pro his teneatur. lib. x. vbi ſi pater ꝓteſtetur, ne filius vocatur ad munera, non obligatur pro filio: ⁊ ſecus ſi appellet a nominatione: quia illa videtur approbare. Ad hoc. l. iij. § filius. ff. rem ratã; haberi. ¶ Scdõ effectus, quia vbi appellauit, officio iudicis poterat per viã attentati reduci in ſtatu; ꝓ̃ſtinum. cum ſi alias non appellaſſet, oporteret quod intentaretur interdictum recuperande poſſeſſionis: argumen. predicte decreta. bone memorie. quo caſu grauaretur in probanda poſſeſſione, ⁊ ſpoliatione. de reſtit. ſpol. cum ad ſedem. hoc caſu ſufficit probare ſtatum, in quo erat tempore appellationis admiſſe. de appel. bone memorie. Hoc ponit Innoc. hic. ⁊ dicto. c. bone. ſupra de reſcriptis ex parte. ¶ Tertius effectus eſt, quia non ſolum cõtra ipſum, a quo eſt appellatum, poterit officio iudicis petere ſe reduci in priſtinum ſtatum, ſed etiam contra non ſpoliantes agere poterit, nec ſcienter recipientẽ a ſpoliato: vt dicta decret. bone. contra quos nõ habet interdictum. de reſtit. ſpol. cu; ad ſedẽ. nec cõdictionem ex decreta li. ſepe. licet quidam contra. Daretur tamen ſecundum Innocẽtium, alias Hoſtienſem, condictio ex canone, ⁊ reintegranda. iij q. j. ¶ Quartus effectus eſt, quia quelibet ſententia poſt talem appellationem extraiudicialem lata, dummodo probetur veritas cauſe, etiam ſi quid attẽtaretur a iudice, retractatur. de appell. dilecti. ⁊ cap. ad audientiam. cum alias ſententie excommunicationis, ⁊ etia; alie tenerẽt, licet eſſent iniuſte. xj. q. iij. c. j. ¶ Quintus eſt effectus, ⁊ magnus, quia tali proſequenti appellationem non obſtabit exceptio excommunicationis. Allegat de except. cum

inter. quo caſu ſi ageret per viam querele repelleretur. de iudicijs. intelleximus. Nec eſt differentia an a ſuo iudice appelletur, vel alio. de appell. bone memorie. propter quod facit cautum actorẽ quod non libellet in querela, ſed in appellatione: vt dicat, Peto
23 reuocari quicquid ſit poſt appellationem. ¶ † Nota dictum Innocentij, qui tenet hic quod extraiudicialem appellationem poteſt proſequi excommunicatus, cuius contrarium ipſe idem notauit in cap. cum inter. de exceptio. vbi dicit expreſſe quod excõmunicatus non auditur appellans extra iudicium. Joan. And. concordat. de except. cap. pia. in Nouella. libro ſexto. ¶ Quandoq; excõmunicatus appellat mere, id eſt, per omnia extraiudicialiter: ⁊ procedit quod dicit Jonnocen. in cap. cum inter. quia equiparatur ac ſi ageret. ¶ Quandoq; appellat non mere extraiudicialiter, vt cum appellat a ſuperiore, ſeu ab executore, vt quaſi iudicialiter proſequente: ⁊ procedit gloſſa Innocen. hic. Ratio huius eſt, quia appellans eſt quodãmodo neceſſitatus. ¶ Sextus eſt effectus, quia cauſam defert ad ſuperiorem. de quo de his que fiunt a maiori parte cap. cum in cunctis. ¶ Septimus eſt effectus, quia litere impetrate ab aduerſario non facta mentione, de appellatione non valẽt. de reſcriptis. ex parte. ſupra. Et hoc tene, licet contrarium notetur. de officio delegati. ex literis. Differentia tantum eſt, ſecundum Innocen. inter appellationem iudicialem, ⁊ extraiudicialem: quia appellatio iudicialis ſuſpendit effectum eorum, que procedunt. ff. ad Turpil. l. prima. Extraiudicialis non, ſed ſolum futura: ⁊ ideo vbi futura trahunt conſequentiam neceſſariam ad preterita, nihil ſuſpendit, vel impedit. Conueniunt tamen, quia in hoc non auditur poſt annum, ſicut nec in iudiciali. de appel. conſtitutus. ⁊ cap. ſicut. de appellat. in
24 clemen. ¶ † Secundo, quia quilibet poteſt praefigere terminum ſue appellationis. de appel. cap. ſepe. ¶ Non credit tamen Inno. quod talis terminus adſtringat vt habeat vim citationis, niſi iterato citetur, niſi in electione: vt ca. primo, de electio. li. ſexto. Sed ſi vult in termino comparere, poteſt, ⁊ habet beneficium. c. cordi. de appell. oblate, quia ſi appellans preueniat terminum, quẽ prefigit, vel malitioſe ſupplantet, litere non valebunt: quia ſi contrarium diceretur, ſequeretur quod quis poſſet citare aduerſarium quando vellet. de appell. c. cum ſit. ¶ Conueniunt in tertio, quia niſi appellans ꝓſequatur appellationem in termino punitur in expenſis. de reſcriptis. ex parte. de appell. cum ſit Romana. Itẽ pariter in vtraque proceditur. Quod patet per ea, que dixi: quia in neutra obſtat excõmunicationis exceptio. Quod nota. ⁊ hec
25 ſufficiant de prima gloſſa cum ſua materia. ¶ † Gloſſa, que eſt ſuper verbo, canonica, querit de qua forma iuramenti loquatur. Textus dicit de illa, que habetur de iureiurand. cap. ego, N. ⁊ debet promittere obedientiam, ⁊ fidelitatem. De forma iuramenti abbatum, habetur de ſimonia. ne Dei. De forma iuramenti canonicorum, de verb. ſignifi. cum clerici. De forma iuramenti rectorum eccleſie. de iureiurã. tua nos. Et vide de his, ⁊ ſimilibus, in ca. prealegato. ego. N. Nec obſtat, de cenſi. ſignificauit. vbi adducitur huic iuramento iuramentum de cenſu preſtando: quia qđ hic dicitur, habet locum in iuramentis iure communi, ⁊ generali cõſuetudine inductis, q̃ ſunt expſſa ⁊ limitata. Ubi vero certa forma nõ eſt ſcripta in iure, põt ibi ſuperior prouidere ſuper his ad que ſubditus adſtrictus eſt per formam iuramenti, ⁊ per omnem aliam licitam cautionem, ita ꝙ quandoq; preſtatur iuramentũ ſuper limitatis a iure: ⁊ procedit hec litera, vt non exigatur vltra formam canonicam, quãdoq; ſuper nõ limitatis a iure, vt ſuper his, que debentur iure ſpeciali: ⁊ tũc põt forma iuramenti ampliari ad quẽcunq; modum: vt. d. c. ſignificauit. Per hoc cõcluditur ꝙ iuramentum non debuit exigi amplius ab epiſcopis, ꝗ̃ permitterẽt canones, quia alias potuerũt epiſcopi vniuerſum negare. l. j. § idem Trebatius. ff. de aqua quotidiana ⁊ eſtiua. facit potius cõtra. Et dicit Hoſt. ꝙ hoc procedit, quãdo ſuperior nõ
26 vult aliter recipere iuramentum, per. § item queritur. ¶ † Oppono in eo ꝙ papa tollit conſuetudinẽ ibi obtentã alicuius conſuetudinis: conſuetudo enĩ induci põt, per quam quis alteri obligatur. de officio archidiac. capi. fin. Solu. ſecundum Hoſ. ꝙ hic loquitur de conſuetudine non preſcripta. Sed contra cum induco cap. Cumana. § de elect. vbi nomine conſuetudinis intelligitur de preſcripta. Solu. Hoc eſt verum, quando conſuetudo verſatur circa id, quod de iure nõ ſit prohibitum: alias nõ: ideo quero cum glo. penultima. de ratione quare non valet hec conſuetudo? Dic ꝙ prima ratio eſt, quia talis conſuetudo contra generalem ſtatum eccleſie eſt. c. diſtin. contra morem: quia debet ſeruare morem aliorum metropolitanorum. Secundo, quia per vſurpationem fuit hec conſuetudo obtenta: ⁊ ſic non prodeſt. x. q. iij. cognouimus. cũ ſi. Uel tertia cauſa erat, quia hec cõſuetudo erat, ⁊ iuramentum generale, ⁊ iuramentum hoc reſtringi cẽſetur, ad alias debita, ⁊ non debita: argumen. de iureiurando. cap. j. lib. vj. Uel quia hoc iuramentum fuit preſtitum contra canones: ideo

non valet. de foro competenti. ſi diligenti. Vel ideo. quia fuit pre
ſtitum in damno eccleſie, ideo non tenuit. de iureiurando. ſicut.
Vel dato quod conſuetudo eſſet ſeruanda. non tamen preter
iuramentum. Ponit exempla Innocen. Si erat conſuetudo de ſol
uendis aliquibus iuribus annuatim, quia non eſt licitum exige
re a nouo prelato. de cenſibus. prohibemus. Non placet hoc Ho
ſtien. qui dicit conſuetudinem eſſe, et de nouo exigere contradi
cunt. Ad hoc quod not. de reſcriptis. cum contingat. in vltima
glo. Dicit ergo quod patriarcha habebat de conſuetudine ali
quid addere in iuramento vltra ſolitam formam: talis conſuetu
do omnino obſtabit, tanquam irrationabilis, et periculoſa: quia
ſi talis additio approbaretur, miniſtraretur materia auaritie, et
ſuperbie prelatorum, et ambitioni ſubiectorum, qui vt dicit In
nocen. promitterent, et iurarent quicquid vellent ſuperiores, vt
promouerentur, vel ne promotio ſua impediretur. de inſtitu. cũ
veniſſent. de cẽſib9. quãuis. Ideo talis cõſuetudo, ſicutis preſcripta
tanquam irrationabilis, reprobatur propter periculũ animarũ.
27 de cõſuetu. capitul. i, et final. ſecundum Hoſtien. ¶ † Sed an ex
eo infringatur hoc iuramentum, quod poſt appellationem, vel
ante preſtitum fuerit. Inno. ꝙ non, dum tamen poſſit ſeruari ſi
ne interitu ſalutis eterne: et id non licet valeat actus iudicio poſt
appellationem, et vinculum ſententie, valet tamen promiſſio par
tis, et iuramentum. Quod no. Sed an propria authoritate poſ
ſit ſubiectus denegare id quod exigitur vltra conſuetudinẽ alio
rũ metropolitanorũ. Glo. dicit ꝙ ſic, licet illud diu preſtiterit. C.
de agri. et cenſi. l. litibus. li. xi. quia tempus non eſt cauſa inducen
de obligationis: vt in. §. placet.

1 ☞ Capitulum confirmat mortuo epiſcopo confirmandos.
2 Delegatus poteſt a papa dari frater mendicans, ſi eſt etiã prior.
3 Eligendi poteſtate priuatum capitulum poteſt papa reſtituere
de gratia.
4 Eligendi poteſtatis ſpes ſpectans ad epm iure deuoluto nõ de
uoluitur ad capitulum ſede vacante.
5 Reſcripto contra ius impetrato addi debet per papã de gratia.
6 Poſtulatio, et electio, idem eſt attento fine.
Eligendi poteſtate priuatus, priuatur etiã poteſtate poſtulãdi.
7 Poſtulationis via prouidetur in eccleſiis inferioribus de inha
bili.
8 Electio alias nulla, iniuſta, et non includitur in mandato confir
mationis electionis.
9 Reſtituta poteſtas in conſecutiuis ad illam eiuſdem eſt nature,
cuius eſt prima.
10 Negligentia, vel delicto poteſtas confirmandi, ſeu eligendi per ca
pitulum deuoluitur ad epiſcopum.
11 Capitulum nõ ſe intromittit vacante ſede de poteſtate ſpectan
te ad epiſcopum iure deuoluto.
12 Epiſcopus poteſt in capitulum transferre de gratia ea, que ad
eum ſpectant de iure deuoluto.
13 Reſtitutio poteſtatis eligendi cuius ſit effectus.
14 Eligendi poteſtate quare poſſit capitulum quandoqꝫ priuari.
15 Capitulum ſuccedit de gratia in poteſtate iuriſdictionali epi, va
cante ſede, per que non contigit alienatio. nu. ſeq.
16 Capitulum ſede vacante non ſuccedit in poteſtate alienãdi, vel
dandi licentiam tranſeundi de vna eccleſia ad aliã, vbi dicta po
teſtas erat ſolius epiſcopi.
17 Epũs ex quo habet per confirmationem poteſtatem adminiſtra
tionis, an videatur habere poteſtatem alienandi.
18 Fructus beneficiorum non ſunt futuri epiſcopi.

1 CUm olim. ¶ † Mortuo epiſcopo confir
mat capitulum confirmandos
ab ipſo. hoc dicit. Prima pars prouidet circa electio
nem. Secunda circa confirmationem, ibi: mandãtes.
2 ¶ † Nota ex ſuprascriptione, quod frater mendicans poteſt
dari a papa delegatus, ſi eſt prior. Unde hodie in clementina. ſi
3 principalis. de reſcriptis. ¶ † Nota quod capitulum priuatum
4 poteſtate eligendi poteſt papa reſtituere de gratia. ¶ † No
ta quod ſpes poteſtatis eligendi iure deuoluto ſpectans ad epi
5 ſcopum, non deuoluitur ad capitulum vacante ſede. ¶ † Nota
quod vbi papa aliquid mandat contraius, addit verbum. De
6 gratia. ¶ † Nota quidem eſt poſtulatio, qd electio, attento fine,
vt quia priuatus poteſtate eligendi, ſit et priuatus poteſtate po
ſtulandi. quod nota propter illa, que dixi de poſtulatio. prelato.
cap. i. ¶ Nota regulam quod in poteſtate confirmandi, et qua
7 cunque iuriſdictionali ſuccedit capitulum, vacante ſede. ¶ † Itẽ
nota quod inferioribus eccleſiis prouidetur de inhabili per viã
8 poſtulationis. ¶ † Nota quod mandato confirmationis ele
9 ctionis non includitur electio, alias nulla vel iniuſta. ¶ † No
ta ꝙ poteſtas reſtituta in conſecutiuis ad illam eiuſdem eſt natu
re, cuius eſt prima. Unde ſicut electionem vi poteſtatis antique
habebat cõfirmare Meſſanẽ. ita et virtute poteſtatis reſtitute.
10 ¶ † Opp. ꝙ papa hanc poteſtatẽ nõ potuerit de ordinaria ptãte
concedere conuentui, quia negligentia, vel delicto eis priuatis, po
teſtas erat deuoluta ad epiſcopũ. de electio. ſi. lib vi. cuius iuri
11 non debuit preiudicari. de off. dele. ſuper eo. † Sol. Hoc fecit pro
pter plenitudinem poteſtatis. Vel dic ſecundũ Hoſtiẽ. ꝙ ele
ctio erat deuoluta ad papã. Simile qd no. in c. cupientes. de elect.
li. vi. Vel dic ꝙ licet hec poteſtas deuolueretur ad epiſcopum, tñ
ad capitulum vacante ſede deuolui non poterat: et ideo vacãte ec
cleſia Meſſanen. ſine iniuria capituli potuit papa cõcedere: qd
in ptãte ſpectãte ad epiſcopũ iure deuoluto ſe nõ intromittit ca
pitulum, cũ ea non habeat iure proprio. Quod facit ad not. in c.
epũs. per Jo. Mo. de elect. li. vi. vbi per Jo. An. ſuper glo. penult.
12 Ad qd faciunt no. in c. cũ in cũctis. ad ſi. ẽ. de elec ¶ † Sed que
ro an hãc gratiã poſſit facere epũs, vel archiepiſcopus poteſtate
ad eos deuoluta. Dic ꝙ ſic, licet non poſſent ratificare actibus
factã ipſis non reſtitutis. de ſupplen. neg. prela. literas. Jo. dicit
ꝙ putat ꝙ de ſuo tempore poteſt cõcedere archiepiſcopus epiſco
po, vel epũs inferiori: ſed directe facere nõ poſſet quod lapſis ſius
tribus mẽſibus inferior poſſet eligere ad preiudicium ſuperioris
13 ad quem deuolui debet poteſtas ¶ † Quero ſecundo, cuius effe
ctus ſit hec libera reſtitutio poteſtatis. Dicit Jo. And. ꝙ iſti de
nouo habebunt integrũ tẽpus: vt not. de elec. ſi electio. li. vi. Et ſi
nõ eligãt infra tẽpus debitũ, vel iterum eligãt ſciẽter indignum,
deuoluetur poteſtas ad dioceſanum: qꝛ nõ iure pape ſed iure ſuo
recuperato eligunt. C. de temp. in inte. reſti. pe. l. pendente. ff. quis
et a quo appellatur. l. vltima. vbi dicitur ꝙ ſi magiſtratus de mã
dato principis dat certũ iudicem, tamẽ appellabitur magiſtrat9.
Facit de reſcriptis. c. cũ aliquibus. lib. o. vi et hic eſt caſus: quia,
vt patet, cõfirmatio fuit facta per capitulum, ad qd debebat iri,
14 ſecundum naturam priſtine poteſtatis. ¶ † Ad glo. primam gl.
querit quare eſſent priuati poteſtate eligẽdi. Dicit quia forte ele
gerant indignũ ſcienter, vel nõ elegerunt intra tẽpus debitum. de
electio. cum in cunctis. et c. ne pro defectu. Intellige quãdo ſcien
ter eligit indignũ, ſecundũ doc. arg. eorũ, que not. in c. conſidera
uimus. de electio. Ponunt docto. exemplũ aliud, puta quia for
te per ſententiã fuerũt priuati poteſtate eligendi. quia elegerant
15 cõtra formam capituli. quia propter. vt ibi eſt caſus. ¶ † Expreſ
ſe colligit gl. ꝙ capitulũ ſuccedere in poteſtate iuriſdictionali epi
ſcopali. alleg. cócor. Aliqui tñ dixerunt hic contrariũ ꝙ iuriſdi
ctio eccleſie vacantis regulariter nõ deuoluitur in capitulũ, niſi
vbi in iure inuenitur expreſſum. Et qd hic dicitur de cõfirmatio
ne, fuit de gratia, nõ de iure, cuius contrariũ cõmuniter tenetur.
16 vt hic notat Joan. And. ¶ † Ea. gloſſa in verſicul. argumenta
multa. Opp. quod capitulum nõ ſuccedat in poteſtate epiſcopi,
ne ſede vacante. c. illa. vbi non confert beneficia ad epiſcopũ ſpe
ctãtia. xxiiij. diſtinct. cap. preſbyteri. lxxxi. diſtinc. c. fraternitatẽ.
vbi capitulum vacante ſede non dat licentiam tranſeũdi ad aliã
eccleſiam, ſi ibi eligatur: et ſic capitulum nõ ſuccedit in iuriſdictio
nalibus. ¶ Ad ſecundum dic ꝙ hoc inducit prohibitio aliena
tionis, que fieret per talem licentiam. De hoc tamen dic vt in. c.
ſi abbatem. de elec. li. vi. Glo. hic concludit capitulũ vacante ſede
nõ ſuccedere in poteſtate alienandi: quia res nõ pñt alienari ſine
conſenſu prelati. xij. qd. ij. cap. ſi qua de rebus. nec perſonas mul
to fortius, cũ maior ſit alienatio perſone, ꝗ rerũ, eo quia res pro
pter perſonas: vt. l. in pecudum. ff. de vſuris. xij. q. i. precipimus.
per hoc alienatur perſona. Ad primum dic cum glo. quod ſi po
teſtas conferendi ſpectat ad epiſcopũ tantũ, non poteſt capitulũ
ſuccedere: ſec9 ſi ad vtrũqꝫ. Ita hodie eſt determinatũ. ne ſede va
cante. capitul. primo. libro vi. ſic loquitur obiectũ. Aſſignat glo.
rationem: Fructus epiſcopatus vacante ſede nõ poſſunt aliena
ri ad preiudiciũ futuri prelati hodie. de elect. quia ſepe. et cũ fui t
ſeruãdi. Sed cõferre, eſt fructus poteſtatis cõferendi, et inter bo
na epiſcopalia numerantur: adeo nõ poteſt illã exercere xij. qd. ij.
hoc ius placiti. de offi. ord. cum nos. Poteſtas autẽ confirmãdi
nil alienat. ſed acquirit, et pro tanto eã exercet capitulũ vacante
ſede. Nec obſtat. c. ſicut tuis. de ſimo. quia illud procedit de iure ſpe
ciali, de iure aũt communi deuoluitur ad capitulũ, vt hic. ¶ Cõ
cluditur, ergo cathedrale capitulum vacante ſede iuriſdictionalia
exercet, per que nõ contigit alienatio rei, vel perſone, vel fructuũ
epiſcopalium: ſed bene alia iuriſdictionalia exercet. Quod nota.
¶ Per que infert gloſſa quod ſi capitulum ſuccedit in poteſtate
examinandi exceptiones, que opponũtur contra electũ, et ſuper
eas pronunciandi, et repellendi, et electionem caſſandi, vel repelle
re, vel admittere, prout de iure fuerit: quia in hoc habet parẽ iuriſ
dictionẽ epo. Abb. dat aliam theoricã, dicens quod in his, que
epiſcopus cõmunicat cũ capitulo, capitulũ ſuccedit: ſed in colla
tione beneficiorũ nõ cõmunicat: ergo minor eſt falſa: qꝛ dicit Jo.
An. ꝙ lꝫ nõ cõcicet cõſenſum, cõicat cõſiliũ: qꝛ facit cũ cõſilio ca
pituli. de

pitulo.de his que fiunt a prela.quanto.z.c.ea noſcitur.⁊ tamen il
la communio,etiam ſi requirat conſenſum,non tranſfert colla-
17 tionem in capitulum:vt dicto.c.j.ne ſede vacāte.li.vj. ¶ †Circa
poteſtatem dandi licentiam Joan.Mo.in.c.ſi abbatem.lib.vj.
de electio.tenet contrarium:⁊ dicit quod iura ſupra allegata,
hoc nō probant.De quo dic vt ibi per Joan.An.⁊ tenet quod
capitulum poſſit.Et reſpondet ad rationes hic poſitas,dicēdū
eſt vt ibi.Theorica gl.non placet Hoſt.dicēs ꝙ ſit alienatio etiā
perſone in cōfirmatione:qꝛ omnia ſubijciūtur dicto prelato per
confirmationē:qꝛ nec aliter poterat adminiſtrare.de elec.c.noſti.
qꝛ per confirmationē datur poteſtas adminiſtrādi.de elec.c.qua
liter.z.c.trāſmiſſa.⁊ forte ſi prelatus expectaretur,fieret diligen-
tior examinatio,ne ille trāſiret.de elec.c.nihil.Et ſequeret ex hoc
prelatus ꝙ habebit ſubditū quem nollet,vel nō expediret habe-
re:ergo ſit preiudiciū.de trāſl.c.quāto.§.cetera.de filijs preſby.ca.
propoſuit.Et dicit ꝙ ratio eſt diutina vacatio,vbi poſſet immi
nere periculū animarū:quia pōt cōfirmare ne vacet:⁊ non poteſt
licentiam dare ne vacet eccleſia.Hec ratio eſt plena in collatione.
¶ Hoſtienſis reprobat aliā rationē,que aſſignatur in collatione
per gloſſatorē,ſcʒ ꝙ capitulū nō poſſit fructus alienare:qꝛ ꝑ hoc
cōcluderetur,dicit ipſe,ꝙ epiſcopus faceret fructus ſuos:qđ eſt
falſum.de offi.or.c.cū nos.⁊ qđ ibi notaꝛ.Dicit Jo.An.qđ pla
cet ſibi theorica gl.ſiue cōfirmet ſubditū epi,ſiue alienū:qꝛ ꝑ hoc
acquirat,vt.ſ.dictū eſt.Nec obſtat prima ratio Ho.quia non ſe
quitur,prelatus cōfirmatur,ergo pōt alienari aliquid ad preiudi
ciū confirmātis.Unde licet confirmatus adminiſtret,per hoc ſit
aliqua alienatio alicuius iuris epiſcopalis:qꝛ cōfirmatio eſt exer
citiū iuriſdictiōis,ꝙ̄ neceſſario tenetur impēdere ſuperior ei,qui
eſt dign⁹:alꝛ ab eo pōt appellari:cū electio innitaꝛ iuri.de poſtu.
c.pe.ſed collatio innititur mere liberalitati,ſaltē in cui dādo.de
preb.relatū.Pro hoc qđ notaꝛ de decimis.c.ſi.¶ Nō obſtat ſe-
cūda ratio,qꝛ diligētius ſucceſſor examinaret,ꝙ̄ capitulū.Dic
ꝙ hoc nō eſt verū qꝛ ꝙ a pluribus ꝗritur.⁊c.de off.dele.ca.pru-
dentiā.in princ.§.addicimus.alias ver.illa quippe.¶ Ad tertiā
rationē:qꝛ per cōfirmationē ſucceſſor habebit ſubditū,quē nol-
let.Dic ꝙ cū confirmatio debeat fieri iuridice,nō ſurgit hec ſu-
ſpicio,ſed poti⁹ preſumiꝛ ꝙ iſte cōfirmabiꝛ.Aut ergo ſucceſſori
diſplicebit de iure:⁊ nō eſt ſibi ſublata ptās:quin poſſit etiā ꜩ cō
firmatū procedere.Aut ſine cauſa:⁊ nō habet de quo cōqueraꝛ:
⁊ ſic ipſe idē fuiſſet adſtrictus cōfirmare.Itē iſta ratio tertia pro
cederet etiā in cōfirmatione a predeceſſore.Itē dato ꝙ ſibi diſpli
cet,dum tn̄ electio ſit canonica,tenetur illū cōfirmare.ſ.de elect.
18 poſt.ꝙ̄.¶ †Ad quartā rōnem dic ꝙ nō procedit hec reprobatio
qꝛ nō per hoc ſentit Ber.qđ faciat fructus ſuos,ita qđ glo.non
vult ꝙ fructus beneficiorū tan quā fructus epi reſeruētur futuro
epiſcopo:vn̄ dicitur in fructu ſolum propter liberalitatē,quā ha
bet epiſcopus in poteſtate conferendi.de preben.c.relatū.de de-
ci.c.vltimo.l.fin.ff.de vſuris.

1 ☞ Ordine,qui maior eſt,licet poſterior in eccleſia inſtitutus po
tior eſſe debet in loco,⁊ portione.
2 Honor loci debetur ſecundū ordinē dignitatis,⁊ qualitatem,nō
ſecundū ordinem temporis.
3 Ordines tres ſunt ſacri.
4 In ordine minores debent ſeruitia maioribus,tamen in ordine
conſueto.
5 Maioritas quotupliciter conſideratur.nu.11.
6 Ordine maiores quare honorantur ſedis maioritate.
7 In portione diſtributionis rerum eccleſie attenditur maioritas
dignitatis,vbi conſuetudo hoc inducit.
8 In beneficijs eccleſie annexis acquirendis attenditur temporis
differentia,non autem maioritas perſone.
9 In beneficio cōferendo ſi duo impetrātes ſimul concurrūt,quo-
rum vnus eſt maior ⁊ alter minor,prefertur qui prior eſt in data.
10 Ad obedientiam,vel ſeruitium nemo alteri tenetur,niſi ratione
preeminentie iuriſdictionis.

1 Statuimus. ¶ †Qui maior eſt ordine,
lʒ poſterior in eccl'a inſtitu-
tus,in loco,⁊ portione,por eſſe dʒ.Scđa ibi:⁊ q.Ter
2 tia ibi:ac minores.¶ †Nota ꝙ ſm ordinē dignitatis,
⁊ qualitatē debeꝛ honor loci,nō ſecundū ordinē tpis.Et ſic facit
ꝙ iunior maior in dignitate precedere debet ſeniorē nō in digni-
tate poſitū.¶ Nota ſcđo ꝙ in portione ꝑcipienda attēditur ma
3 ioritas dignitatis.¶ †Nota tertio tres ordines ſacros,ſcʒ preſ-
byteratus,diaconatus ⁊ ſubdiaconatus.Ad qđ vide no.per gl.
4 in prohemio ſexti,in gl.ſuper verbo,epo.¶ †Nota quarto,ꝙ mi
nores in ordine debēt ſeruitia maioribus,in ordine tn̄ conſueto.
5 ¶ †Quero quotupliciter conſideratur maioritas.Dic ꝙ quā
doqʒ reſpectu dignitatis.de elec.dudum.z.ſ.de officio deleg.pa
ſtoralis.Quīqʒ maioritas conſideratur reſpectu tēporis:qꝛ vnus
prius eſt inſtitutus,ꝙ̄ alter.ſ.eo.c.j.Quīque reſpectu ſenectutis.
ff.de iure immu.l.ſemper.⁊ de trāſl.quāto.Quīqʒ reſpectu diſpen
ſatiōis.alꝛ plātis.de elec.trāſmiſſam.⁊ de ind.at ſi clerici.Quīqʒ
reſpectu cōſecrationis.de cōſe.ecc.vel alta.aqua.z.j.c.prox.Quī-
qʒ reſpectu ordinationis:vt.c.per tuas.⁊ hic ꝓfertur maioritati
temporis,⁊ ſenectutis,ſecundum Hoſt.vide de reſcriptis.ſedes.
6 ¶ †Querit glo.j.quare honorantur maiores ordine ſedis ma-
ioritate.Dicit,ꝙ ſm dignitatē cuiuſqʒ quilibet eſt honorandus
in ſede.de conſue.cum olim.Item quia prius in ordine,ſubſcri-
ptionibus,⁊ ſede,eſt honorādus.xvij.di.c.vlt.ff.de albo.ſcri.l.j.
Glo.vlterius ꝓſequitur generalia vſqʒ ad ver.ar.cōtra.Opp.in
ver.arg.cōtra,⁊ videꝛ ꝙ nō honoretur quis rōne dignitatis,ſed
rōne bone vite:vn̄ dicitur,non gradus excellētior,ſed vite meritū
facit quem alijs anteire.lx.di.non loca.quo ad meritum virtutū,
⁊ vite,attēditur bona actio vite,⁊ nō dignitatis:quo ad premiū
honoris quīqʒ pōderatur dignitas,ſcilicet quo ad mundanū ho
7 norem.¶ †Glo.§.que incipit,ſic videtur.colligit ꝙ in perceptio
ne beneficiorū habēda eſt diſtinctio perſonarū,ſiue dignitatū,vt
plus percipiant maiores,ꝙ̄ minores.Et proſequitur generalia,
que huic concordant,vſqʒ ad ver.ſed cōtrariū videꝛ,In verſicu.
ſed cōtra.opp.ꝙ oēs,qui in vna eccleſia famulātur equaliter per
cipere debēt.de cōſti.cū omnes.⁊.c.cū M.nec vni dandum eſt,
vbi alij ſcrupuloſo corde moueanꝛ.xvj.q.vij.c.j.Et dicit ap̄lus,
Nō eīn volumus vt alijs ſit remiſſio,nobis autē retributio.xxv.
q.j.§.his ita.ad ſi.⁊.ff.pro ſocio.l.verū.§.ſi cū tres.vbi dicitur,ꝙ
ex eadē ſocietate plus nō debet vnus ꝑcipere,ꝙ̄ alter:nec nobilis
ꝓponitur ignobili.de app.cōſtitutus.Item non refert vndecūqʒ
ſint.de inſt.ad decorē.⁊ qui laudabiliter ſuū officiū exequuntur,
ex ſuperabundāti exigitur ſue notio nationis.de iudicijs.cum de-
putati.Si eīn canonici habent ſuas prebendas,ſit maior,vel mi
nor,percipiet ſuos reditus.¶ Glo.hic concludit ꝙ ſi cōſuetudo
eſt in eccleſia quod pares,vel diſpares ſint portiones,⁊ ille dētur
maioribus,qꝛ eſunt maiores,illam ſeruari:vt de conſue.c.ſi.li.vj.⁊
dicto.c.omnes.dūmodo ſit rationabilis.Sed ſi nulla ſit cōſuetu
do,puta qꝛ eccleſia fundatur de nouo:tunc recurrendū eſt ad cō-
ſuetudinem vicinarū eccleſie ſue prouincie.j.de cēſi.ſuper eo.Ceſ-
ſantibus aūt cōſuetudinibus,id eſt:ſi nō adueniūtur cōſuetudi-
nes,tūc de iure cōmuni dic,ſi agitur de beneficio percipiēdo,ma
ioritas dignitatis,vel ordinis pōderatur in preferēdo,⁊ ſicut ab
initio nobilitas,ſiue ſciētia,vel maioritas ordinis cōſiderāda eſt,
vt maioribus ⁊ pluribus beneficijs honorētur ab illis qui eos ꝓ
mouent,vt.j.de prebē.de multa.Si agitur de percipiendis redi-
tibus beneficiorū:⁊ tūc ſi in eccleſia ſunt diſtincte prebēde:nō pō
derabitur dignitas:ſed quilibet percipiet fructus ſue prebēde:vt
dicet glo.prope finē.Si vero ſunt indiſtincte prebēde,ita ꝙ redi
tibus congregatis dantur portiones de cōmuni cellario,tūc in
percipiendo maior in reſpectu ordinis,vel dignitatis,prefertur
minori:ita ꝙ preſbyter prius percipiat portionē ſuā,ꝙ̄ diaco-
nus,vt hic.Idē dico reſpectu inſtitutionis in illis,qui ſunt eiuſ-
dē ordinis,ceteris paribus,vt preſbyter prius inſtitutus,prius
inſtituto,⁊ exiſtēte in ſimili dignitate,vel officio.Facit.c.j.ſ.eo.
Et ſm glo.hic ponendo ſecundū intellectū exponit potiorem,
id eſt,priorem reſpectu dignitatis,ordinis vel inſtitutionis.Nō
ergo intelligit gl.quē eſſe potiorē reſpectu quātitatis portionis:
quia dixit quod de iure cōmuni non plus eſt dandū maioribus,
ꝙ̄ minoribus de cōmuni celario,quo ad victus.Facit.c.propo-
ſuit.de filijs preſby.Secus in his,que dātur pro veſtibus:vt no.
per Inn.in dicto.c.cū omnes.de conſti.⁊ ſic tūc hoc verbū,po-
tiorē,deberet exponi,id eſt,vberiorem,ſeu maiorē.Que dixi in
portionibus,procedūt in quotidianis diſtributiōibus,ſuppoſi-
ta preſentia,⁊ reſidētia cuiuſcunqʒ.¶ Ad obiecta riđe primo
ad.c.cū oēs.dic ꝙ ibi nō volebāt habere rationē maioritatis,ſʒ
temporis receptionis:quod hic reprobatur.Diſparitas ergo in
quātitate percipiendi quo ad veſtitum ſecundū gradū ꝗtitatem
bene toleratur,ſed nō ſcđm temporis antiquitatem.Hec ſolutio
non videtur bona,per tex.in.c.ſi.de conſuetu.li.vj.¶ Ad ſm re
ſpōde,ꝙ non eſt dandū vni vnde alius moueretur.Dic ꝙ non
eſt dandum vt moueatur rationabiliter,ſed irrationabiliter mo-
ueꝛ,ſi plus detur maiori.Sic reſpōdeatur ad dictū Apoſt.Uel
loqtur ex humilitate.Ad id,qđ dicitur de ſocietate,ibi loqtur in
cōtractibus,qui formam accipiunt ex partium cōuentione:⁊ cō
tractus nō debent claudicare.Hic loquitur in ꝓmijs eccleſiaſti-
cis,in quibus attēditur maioritas dignitatis.¶ Alia ꝯtraria
ſunt remota:qꝛ hic nō habetur diſtinctio originis in diſparitate
ſeruanda,ſed bene habetur ratio ordinis.Et iō exponit gl.potio
rem,id eſt,priorē:quaſi nō denotet tex.maioritatē in perceptione
vel reſpectu perceptionis,⁊ ſic nō erit diſparitas,ſed prioritatē
reſpectu perceptionis,vt maior prius ſuā,licet parem prebendā
percipiat.¶ Sed omiſſis ſuperfluis,in decretali habetis plura

dubia. Primum, quia videtur quod ⁊ dignitate, ⁊ q̄titate non
detur excellentior vita. xxiij. q. iiij. ſciētie excellētiā. Sol. Si agi-
tur de p̄mio virtutum, attribuitur bona actio vite. Si agitur de
premio honoris mundani, attenditur dignitas, vt hic. ¶ Et ſi
opponitur contra ſolutionem illam certum eſt qd ſi mihi preben-
da eſt aſſignata, omnes fructus ita cito percipiam ſicut alij: nec
in hoc erit aduertenda ratio ordinis. Solu. Dicit gl. Si tu pon-
deras ante collationē, tunc ſunt plus honorandi maiores, ꝙ mi-
nores in collationibus. Et quandoq; habetur ratio dignitatis:
de preben. de multa. Si ponderas poſt collationem, tunc ſi pre-
bende ſunt diſtincte, quilibet percipit ſuos: ⁊ nō habetur ratio di-
gnitatis, vel ordinis. Si ſunt indiſtincte prebende, quia de com-
munib᷒, aſs omnibus fructibus tot aſſignantur portiones. Di-
cit glo. quod procedit decre. vt potioritas, ⁊ maioritas habeatur
reſpectu dignitatis. Hoſtien. dicit quod procedit decre. Si quo-
tidiane diſtributiones aſſignarentur in eccleſia, quod maior or-
dine deberet preferri in perceptione, dummodo ſit preſens, ⁊ de-
ſeruiat qui petit illam. Idē ſi agatur de prebenda permutanda,
diuidenda, vł adipiſcenda, vel percipienda: de cle. non reſi. de cete
ro. dicit qd hoc ius eſt inductum in fauorem ordinatorum, ⁊ odi
um non facientium ſe ordinari. de eta. ⁊ qualita. queris. Idē dicit
8 ſi agatur de tota aſſignanda. ¶ † Opp. ⁊ vř qd habeatur differē
tia temporis, ⁊ non maioritatis perſone. de reſcriptis. capitulum
vbi prior in data prefertur. de reſcriptis. c. tibi. qui. lib. vj. ⁊ ſ. de
offi. delega. ex parte. videte, colligendo mentem Innocētij po-
tius, quā verba, conſiderandum eſt quod, quandoq; tractamus
de aliquo preferendo in acquirenda prebenda antequam ius ſit
queſitum alicui in genere, vel ſpecie: ⁊ tunc eſt bñ verum quod pōt
haberi ratio dignitatis, ⁊ maioritatis in conferendo: vt in ca. de
multa. ¶ Quandoq; tractamus de aliquo preferendo acquiſito
iure ſpecifico ad prebendam, id eſt habente ius afficiens preben-
dam, vt quia eſt apoſtolicus: ⁊ tunc non attenditur ratio maiori-
tatis, ſed prioritatis iuris queſiti: ſic loquitur contrarium. Et idō
ſi primus in data ſit minor ſcđo in data, quantumcunq; ſit ma-
ior, debet p̄poni, vt in contrarijs: licet Hoſtien. hic contra, ⁊ ma-
le, qui allegat. l. aſſiduis. C. qui po. in pig. ha. ⁊ de eta. ⁊ quali. que-
ris. que iura nihil faciunt. quia per mandatum ſecundi nō debet
preiudicari primo, ex quo iam ius eſt queſitum. id eſt, affecta eſt
prebenda. facit cap. ſepe. de preben. libro. vj. ¶ Qñq; tractamus
de preferendo aliquo, non acquiſito iure ſpecifico, ſed in genere:
puta quia duo ſunt recepti a capitulo, ⁊ non habent prebendas,
nec ius ad certas prebendas: vt duo ſunt in eccleſia, in qua non
ſunt diſtincte prebende: iſti habent ius in genere, ſed nō in ſpecie,
ad aliquas prebendam, hoc caſu equum eſt qd ſeruetur hec decre.
Dicit tamen Inn. qd ſi in receptis propria authoritate, ipſi de
capitulo non ſeruarent, ſed conferrent minori quod teneret col-
latio: quia non afficitur prebēda pro altero: cui tamen eſſet inte-
rim prouidendum ſecundū formam decretalis, dilectus. ij. j. de
p̄bē. ſec᷒ in reſcriptis, quorū receptio alterius afficit vt p; ex pre-
9 dictis. Pro hoc. c. ſi poſtꝙ. de elect. lib. vj. ¶ † Per predicta di-
cebat Hoſtien. qd ſi duo impetrantes a papa concurrent, quorū
vnus eſſet maior, alter minor, attenderetur maioritas ordinis.
Dicit tamen quod alij contra. vnde ſeruaretur capitulū pe. de re
ſcriptis. lib. vj. Fateor tamen quod vbi optio eſt capituli in ter-
minis illius decre. equum eſſet qd eligerent maioris ordinis cōſti
tutum: ⁊ ſi nō facerent, nihilomin᷒ haberet locū electio. ¶ Per
predicta determinatur. Duo ſunt recepti authoritate pape per
literas etiam in forma, cum ſe facultas obtulerit: an p̄ma vacans
conferatur maiori, an minori, non attento tempore date videtur
qd ſic: quia facultas non dicitur ſe offerre de iure minori anteꝙ
ſit maiori prouiſum, per iſtum textū. Sed Inno. dicit qd prior in
data ſit preferendus de reſcriptis tibi, qui. lib. vj. quia propter po
ritatem queſitum eſt ius ſpecificum, ſcilicet ad primo vacantem
prebendam: ⁊ pro tanto non habet locum decre. per iura. ſ. alle. ⁊
modo intelligis decre. ¶ Gl. conſueta colligit qd minores debēt
10 facere ſeruitia maioribus. ¶ † Opp. vt dein mentem gl. ⁊ videř
quod ſeruitia non debeantur maioribus: vt patet. ſ. c. dilecta. ⁊
quaſi per totum. vbi dř qd quis alteri nō tenetur ad obedientiā,
vel ſeruitium, niſi ratione preeminentie iuriſdictionis. Hoc dicit
qd obediētia, vł ſeruitiū debetur a ſubdiacono diacono: igitur.
¶ Gl. cōcludit, quedam eſt obedientia in miniſtratione, ⁊ obſe-
quio diuino: vt, ſeruire alteri in legēdo Euangelium, in mini
ſtrando per ſubdiaconum, ⁊ ſimilia: talia ſeruitia debentur a mi-
noribus maioribus ſcđm qualitatem ſui ordinis, ⁊ inſtitutionē.
Quedam ſunt ſeruitia reuerentialia, ⁊ honorificentie: ⁊ iſta etiam
debentur maioribus, ſcđm qualitatem ſui gradus, vt hic quedam
ſunt ſeruitia, ⁊ obedientie iuriſdictionales: ⁊ in talibus obediētiis
non conſideratur maioritas, vel minoritas ordinis, ſed conſide-
ratur preeminētia adminiſtrationis iuriſdictionalis. Et pro tāto
inuenitur quod maior in ordine eſt ſubiectus minori, vt archie-
preſbyter archidiacono. vt patet ſupra de offi. archidia. ad hec.
Itē nō debetur ab omni minori tale ſeruitiū iuriſdictionale, ſed
debetur ſolum a minori maiori habēti adminiſtrationem iuriſ-
dictionalē. ¶ Per hoc infertur ad terminos textus qd inferior
ordine maiori in ordine obligatus non exiſtit ad ſeruitia iuriſdi
ctionalia, nec eius neceſſario tenetř obedire mādatis, vel p̄ceptis
iuriſdictionalib᷒. Hec eſt cōcluſio gl. noſtre. Inn. dicit qd decre.
loquitur ſcđm cōſuetudinem vrbis, que talis eſt qd fere in oībus
eccleſijs ſunt aliqui minores clerici, qui etiā ſi recepti ſunt in ca-
nonicos, ⁊ ius canonicatus in eis habeāt, tamen faciunt ſeruitia
q: purgant eccleſias, accendunt lampades, pulſant cāpanas: ⁊ in
his ſeruitijs ſtāt per tres, vel quatuor annos priuſquā percipiāt
beneficia, que hic vocantř portiones. Et licet ante hanc conſtitu-
tionem obtineretř de cōſuetudine qd prius recept᷒ primo reciperet
portionē, papa tñ remouet hāc cōſuetudinē, ⁊ ſtatuit p̄ferri maio
rē in ordine, ſm Inn. Sed hic intellect᷒ nō pl;, q: inueniret loca
lem eſſe cōſuetudinē: qd non eſt dicendū, q: papa in tex. vtitř verbis
iuris cōmunis. ſ. verbo ſtatuimus: nec aliqd verbū ſpeciale po-
11 nit, per qd ſe reſtringat ad illos ſolum. † Poſt glo. quero quotu-
pliciter conſideratur maioritas. Et dic qd quandoq; reſpectu di
gnitatis. de elec. dudum. de offi. dele. paſtoralis. Quandoq; tē-
poris. ſ. e. c. ſ. ſenectutis. ff. de iureiur. l. ſemper. Diſpēſationis p̄la
ti. ſ. de elect. trāſmiſſa. de iudi. ⁊ ſi clerici. Conſecrationis, de cōſe.
eccle. vel altaris. c. aqua. Ordinationis. ſ. c. p̄ tuas. vt hic. Et hec
prefertur maioritati tēporis, ſenectutis, ⁊ ordinationis, ſecundū
Hoſt. Vide de reſcriptis. ſedes. Anto. de Butrio.

1 Eccleſia ſita in aliquo archidiaconatu, ſi in cathedralem eri-
gatur, eſt exempta a iuriſditione archidiaconi.
2 Ligandi, ⁊ abſoluendi poteſtas dependet a ſuperioritate.
3 Filius in patrem non habet imperium.
4 Eccleſia poteſt in cathedralem per ep̄m erigi, tñ de licentia pape.
numero. 11. 12.
5 Epiſcopus in dioceſi propria non poteſt alteri preiudicare etiam
inferiori.
6 Iuriſdictionem habere videtur eccleſia edificata in territorio iu-
riſdictionem habente.
7 Ligare pōt inferior ſuperiorem, qui ſe ſubiecit illi.
8 Abſoluere eius non eſt indiſtincte, cuius eſt condere.
9 Superior efficitur inferior ex ſubiectis ratione officij, vel bene-
ficij ſuſcepti.
10 Filius non pōt in patris vita agere p̄ bonis ſuis aduentitijs.
13 Excommunicare an poſſit ep̄s archiepiſcopū ſuū, ſi delinquat in
ſua dioceſi.
14 Excōmunicari, vel puniri an poſſit ep̄s extraneus per archidia-
conum, ſi delinquat intra metas ſui archidiaconatus.
15 Si, dictio vbi refertur ad materiam omnino neceſſariam, ⁊ non
dubiam, ſtat pro quia.

1 Cum inferior. ¶ † Si eccleſia ſita in ali
quo archidiaconatu in
cathedralē erigetř, a iuriſdictione archidiaconi eſt exē-
pta. hoc dicit. Primo narrat factū. Scđo p̄uidet epiſ
copo, ibi: mādam᷒. Tertio p̄uideri mādat archidiacono. ibi p̄
2 uiſio. ¶ † Nota regulā qd poteſtas ligādi, ⁊ abſoluēdi a iuriſdi
ctione exercēdi depēdet a ſuperioritate: ſcđo qd a pari p̄cedat po
teſtas ligādi ⁊ ſoluēdi. per qd infertř, ꝙ inferior nō pōt ligare, vł
3 ſoluere ſupiorē. † Nota tertio qd de p̄tāte patris ad iuriſdictiona
lē, licitū eſt argui, ⁊ reputari abſonū qd filius imperiū habeat in
patrē. ¶ Nota quarto qd eo qd eccleſia erigitur in cathedralē, ex
empta eſt a iuriſdictione prioris ſuperioris, q minor erat. Et ſic
habes ꝙ p̄ aſcēſū ad ſuperioritatē qs eximitř a p̄tāte inferioris.
¶ Nota q̄nto qd inferior in territorio p̄prio nō h; poteſtatē in
maiorē. Sed notabile nō colligitř, q: hic non eſt in territoriū, pro
4 priū cū ſuperioritas eximatř a p̄tāte prioris. ¶ † No. ſexto qd ep̄s
pōt erigere eccleſiā in cathedralē, ſeu archiep̄s qd eſt verū de licē
tia pape. ſ. de offi. leg. qd trāſlationē. ¶ Nota ſeptimo qd vbi pa
pe mādato, ex erectione eccleſie in cathedralem alteri p̄iudicatur
5 eccleſie debet fieri recōpenſatio. ¶ † Nota qd in dioceſi p̄pria nō
6 poteſt epiſcopus alteri inferiori preiudicare. ¶ † No. hic argumē
tū qd eccleſia edificata in territorio iuriſdictionē habēte iuriſdi-
ctionē habere vř. Sed de hoc dic vt de off. arc. c. dilecto. ⁊ de cap.
mo. dilect᷒. Colligit gl. duo notabilia. que collegi, ſcilicet qd infe
rior nō ligat ſupiorē, ⁊ qd ei᷒ ē abſoluere, cui᷒ eſt ligare, ⁊ ecōtra.
7 allegat concor. ¶ † Contra p̄mum dubiū qd ſupponitur, qd infe
rior non ligat ſuperiorem oppo. ij. q. vij. c. nos ſi incōpetenter. vbi
papa ab inferiori ligatur. Facit ad idē. ff. de iuriſdi. omniū iudi.
eſt receptū. So. Dicit gl. qd recipit exceptionem, niſi ſe ſubijciat.
Dic qd nō eſt exceptio, q: ſi ſe ſubijciat, minor efficitur. ff. ad tre
belli. l. ille, a quo. ſ. tempeſtiuū. poteſt enim maior ſe ſubijcere: vt
dicto. c. nos ſi. Nō obſtat. c. ſi papa. xl. di. q: ibi ratiōe literarū pa
pe ſit minor, adeo ligari pōt. Nō obſtat. c. ſane. ij. de offi. del. q: ibi
ratione

8 ratione delegationis minor ſit maior. ¶ †Contra ſcdm dubiũ
ſupponit, ꝙ eius eſt abſoluere, cuius eſt ligare. Opp. gl. de officio
deleg. c. querẽti. vbi põt ligare, ⁊ poſt annũ nõ abſoluere. ¶ So.
dicit gl. ꝙ fallit, dic ꝙ durãte ptãte, eius eſt abſoluere, cuius eſt
ligare: extincta ptãte eius, nõ eſt abſoluere, cuius eſt ligare. Nec
cõdicit regula: qꝛ extincta ptãte ideo nõ abſoluit: qꝛ alius cẽſetur
ab illo, qui ligauit, cũ reſpectu dignitatis hanc haberet ptãtem,
ſecundũ doc. ¶ Opp. ad idẽ de. c. graue. de preb. ⁊. c. tuã. de ſent.
exc. Soluẽ eodẽ modo. ſ. ꝙ ibi eſt ſpeciale: qꝛ papa reſeruauit ſibi
abſolutionẽ. Alle. ad. c. tuã. dic vt ibi no. ¶ Cõtra tertiũ dubiũ,
qd̃ ſumitur a cõtrario ſenſu, opp. ꝙ qui põt abſoluere, nõ poſſit liga-
re, vbi in periculo quis abſoluit, ⁊ tñ nõ põt ligare. de cõſe. di. iiij.
c. ſcdm. Sol. Dicit glo. ꝙ fallit. Uel dic, ibi nõ abſoluit ex ptãte
clauiũ, cũ non habeat eam, ſcdm doc. Plenius dic vt in c. paſto
ralis. de offi. ord. in gl. in quo caſu opp. ad idẽ: nã legatus de late
re extra ſuã legationẽ põt abſoluere, qui tñ excõicare nõ põt. de
offi. leg. nouit. ⁊. c. pe. de ſen. exco. ad euidentiã. Sol. Põt abſol-
uere, quatenus ſit nõ iudicialiter, ſed ligare, excõicare nõ põt. qꝛ
eſt actus iuriſdictionalis: qd̃ dic plenius vt ibi. ¶ Ea. gl. ibi. Itẽ
eſt hic arg. glo. inducit in argumentũ ꝙ ſi mãdetur alicui vt ex-
communicet, ille poteſt abſoluere: quia vno commiſſo, ⁊ reliquũ
committitur. de peni. di. prima. c. verbũ. Cõtra hoc opp. gloſſ. de
offi. dele. ſuper queſtionũ. §. ꝗ. ⁊. c. vltimo. §. ſi. vbi dicitur, delega-
tionẽ eſſe ſtricti iuris, ergo ſi mãdat alicui, vt aliquẽ excõicet, ta-
lis nõ poterit abſoluere, ex quo delegatio nõ eſt extendenda, per
iura predicta. Sol. Si cõmittitur nuda ptãs excommunicandi,
tanꝗ̃ executori, ſtandũ eſt contrario: vt dicit gl. in ſi. qꝛ ſic executor
merus eſt: ⁊ iſte nõ dicitur excõicare, ſed is, qui mandauit. Aut
cõmittitur poteſtas ſimpliciter cũ iuriſdictione excõicãdi: ⁊ tũc
ẽt poterit abſoluere. Ita tenet gl. xxvij. q. i. ſi homo. Pro hoc ẽt
qd̃ notauit gl. xxi. di. inferior. Per hoc dico ꝙ ſi eſt mãdatũ ali-
cui vt cauſa examinata cõpellat ad ſoluendũ debitorẽ, ſi viderit
expedire, ꝙ poſſit abſoluere: ſed quid ſi appareat, eũ non debito-
rem, ſi eſt cõpromiſſum in arbitros, vt condemnẽt debitorem, ſi
9 apparuerit, ⁊ etiã ꝙ ſi non apparuerit, poſſit abſoluere. ¶ †Gl.
ſuper verbo, in parẽtẽ. colligit notabilia: in medio facit vnã opp.
de renuntia. c. ad ſupplicationem. vbi videtur inferiorem habere
poteſtatẽ in ſuperiorẽ. Glo non ſoluit. Dic ꝙ ibi ratione ſuſce-
pti officij, ⁊ beneficij ſe illi ſubiecit. ergo fuit ſubiectus effectus p
10 ſuſceptionẽ beneficij. ¶ †Ea. glo. in ſi. querit an filius pro bonis
ſuis aduentitijs poſſit agere in vita patris. Et dicit ꝙ nõ. all. C.
11 de anna. exce. l. j. §. vlt. ¶ †Glo. cathedralẽ. opp. qd̃ epiſcopꝰ vel
archiepiſcopus, imo etiam legatus a latere propria authoritate
etiam nõ erigat in cathedralem. vij. q. j. mutationes. ⁊. de offi. leg.
qd̃ tranſlationẽ. Sol. Dicit ꝙ de licentia pape hoc fecit. allegat
12 multas concor. ¶ †Ea. glo. opp. cõtra ſol de offi ordi. c. quoniã
in pleriſq;. §. prohibemus. Sol. dicit gl ꝙ ibi hoc factũ ex cau-
ſa: ſcilicet quando lõga, ⁊ lata eſt prouincia: vel propter diuerſita
tem linguarum. de offi. ordi. cap. inter cetera. que lꝫ authoritate
illius decre. quoniam. erigi eccleſiam in cathedralem. Uel dic ꝙ
nõ dicitur ibi quod de nouo cathedra erigatur, nec hic ꝙ duo ca
pita in vno corpore, qꝛ creata cathedra, creatũ eſt nouũ corpus,
cui preeſt epiſcopus, ſecundũ Hoſt. ¶ Gloſſ. exemptum. querit
an per hoc ſit exẽptus a ptãte archiepiſcopi, dictus epiſcopus.
Dicit ꝙ nõ niſi ſit dictum: imo plus dicit ꝙ per ſolã creationẽ
in cathedralem nõ eſſet exẽptus ab archidiacono, niſi aliter fue
rit exẽptus: ſed qꝛ hic erat inhoneſtũ ꝙ maior ſubeſſet minori,
ideo fuit exẽptus. Jo. And. dicit ꝙ nno ipſo iure eſt exemptus,
vt patet ex textu: qꝛ papa non eximit, ſed denũtiauit retro exem
ptum vi prime exemptionis, alias creationis. Plus dicit Inn.
quod niſi iſte archidiaconus probet ſe exemptum, quod ipſe erit
illi epiſcopo ſubiectus, ex quo Archidiaconus eſt nũc in territo
rio epiſcopi. x. q. j. regenda. de of. di. conquerente. cũ ſimil. ſecũdũ
13 Inn. ⁊ Hoſt. ¶ Glo. fin. eſt literalis. vide per te. ¶ †Quero poſt
gloſſam, an epiſcopus archiepiſcopum ſuũ poſſitꝰ excommuni-
care, ſi delinquat in ſua dioceſi, ⁊ an contra eũ poſſit procedere,
ſi delinquat in ſua dioceſi, ⁊ ſic cõtra eũ poſſit audire cauſam cri
minalẽ. Que iſtã ponit glo. iij. q. vi. c. j. ⁊ de rapto. cap. i. xcij. diſt.
c. ſi quis epiſcopi. per Archi. de conſt in. ij. lib. vj. Dicit Innoc. ꝙ
nõ, ſiue accuſetur criminaliter, ſiue cõtra eũ agatur ciuiliter, ſed
conuenietur coram patriarcha, vel papa. xxi. di. ſubmittitur. ⁊. c.
ſi. xvi. q. j. frater noſter. Ratio, qꝛ archiepiſcopus eſt intra termi
nos iuriſdictionis ſue, ſcilicet intra prouinciam, ſicut epiſcopus
ſ. dioceſim, vt no. de offi. io ordi paſtoralis. in princ. tamen dicit
Hoſt. ꝙ inchoi eſt ratio hic poſita. Sed opp. de foro compe. ca.
poſtulaſti. vbi quis ratione delicti ſortitur forũ. So. Illud proce
dit, quãdo delinquens non eſt ſuperior ad eum, in cuius territo-
rio delĩquit. iij. q. vj. ca. j. Per hoc infert Innoc. ꝙ ſi epiſcopus
teneret epiſcopatũ alterius prouincie ex diſpẽſatione, ⁊ ibi ſuus
metropolitanus delinqueret, epiſcopus eũ excommunicare non
poſſet, quãuis aliqui cõtrariũ dicãt alle. pro eis. xvi. q. i. c. i. ⁊ de priuil.
cũ appel. ⁊. ca. tuarũ. Sed dicit ꝙ aliud de his qui ſunt pares, ⁊
nõ ſubſunt niſi rõne criminis, vel poſſeſſiõis, vel cõtractꝰ, vt ibi.
⁊ de priuil. volẽtes. li. vj. Aliud de ſuffraganeo, qui archiepõ ſuo
ꝙ̃tũ ad iuriſdictionẽ ordinariã vt eſt ſubiectus, ſcdm In. ⁊ ab-
ſurdũ eſſet ꝙ ſuũ ſuperiorẽ immediatũ condẽnaret. Hinc eſt ꝙ
papa ꝙ̃tũcunq;, ⁊ vbicũq; delinquat, a nemine condẽnatur, cũ
immediate oẽs ei ſubſint homines. ix. q. iij. aliorũ. qꝛ ſuperiorum. de
cõceſſ. preb. propoſuiſti. excepto crimine hereſis. xl. di. ſi papa. Il
lud autẽ dicit certũ Jo. An. qd̃ rõne delegationis põt ipm̃ dãna
re: deferre tñ debet in coactionibus inferẽdis: vt. ⁊. de off. dele. ſa
ne. el. ij. de quo de cap. c. j. iij. q. vj. c. j. licet prĩe. qd̃ nõ admitteret
hoc qd̃ dico in magno prelato, ſi ius ſeruaretur, dico qd̃ põt dã-
nari, ſi ibi delinquãt in territorio epi. Ratio, qꝛ poſſunt ſe ſubijce
re, ⁊ ibi delinquẽdo ſe ſubijciũt tacite: igitur nõ obſtat qd̃ ſit ma
ior, qꝛ eſt minor: ex quo delinquẽdo tacite ſe ſubiecit. Nõ obſt. ꝙ
ſit in territorio pp̃rio, qꝛ talẽ in ſpecie iuriſdictionẽ nõ hꝫ in ter-
ritorio illo, niſi in epm̃: prout ergo ille eſt alius ab epo, ⁊ ſubijcit,
habet vt ſubiectus, ⁊ certũ ꝙ de cauſa ſubiecti nõ cognoſcit. Et
per hoc nõ obſt. iſta decr. qꝛ iſte epus exẽptus nõ erat ſubiectꝰ, nec
in ſuo territorio delinquebat, ſed in alio iam exempto. Tene pri
mũ. qd̃ licet ſortiatur forũ rõne delicti. vel cõtractus, nõ tñ ſubijci
tur inferiori: qꝛ hic ſunt duo impedimẽta, ꝙ forũ nõ ſortitur, ⁊ ꝙ
ſubiectus nõ eſt: qꝛ maior ſufficit primũ tolli, ⁊ remanet ſcdm, eiꝰ
reſpectu ſe ſubijcere nõ põt abſq; cõſenſu ſuperioris: ⁊ hoc, quãdo
agit, vt ſuo ſubiecto ſubijciatur. Per qd̃ relinquit, ꝙ archiepõ
delinqueret in dioc. alterius epiſcopi. ab eo poſſet iudicari, dum
tñ nõ ageretur ad penã depoſitionis. vt dicit gl. iij. q. vi. c. j. ⁊ no.
de rapto c. j. per gl. ⁊ vide qd̃ no. Arch. de cõſti. vt animarũ. lib.
vj. ⁊ vide Hoſt. in ſum. de ſen. exc. qd̃ valeat excõicari. ver. quid ſi
mãdatur prouideri alicui in dioce. ⁊ poſtea fiũt due dioce. an in
cludetur nona dioce. in illis antiquis literis Jo. An. ꝙ ſic. Alle.
decre. Jo. xxij. ſedes apoſtolica. que eſt extrauagãs. Pro hoc. ⁊.
14 de reſcri. c. ſi. ¶ †Quid ſi extraneus epũs delinquat intra metas
alicuiꝰ archidiaconatus, nũquid ab archidiacono puniet̃ Aliq
ꝙ nõ, qꝛ nec in monaſterijs ſuis archidiaconus exercet iuriſdi-
ctionẽ, niſi ſit cõſuetudo. de offi. arch. c. ſi. Itẽ cõſiderata perſona
epi grauis eſt cauſa: ergo ad ſuperiorẽ eſt referẽda. eo. ti. c. j. Itez
in hoc videt̃ deferendũ dignitati. Pro hoc. c. ad hoc. de ſen. exc.
qꝛ periculoſuꝫ. Aliĩ, quos ſequit̃ Inn. contra: qꝛ ãnis archidia-
conus in epiſcopos, vel abbates ſui archidiaconatus ordinariã
iuriſdictionẽ nõ exerceat, vt eſt dictũ, tñ ratione delicti ſortitur
forũ ſuũ, nõ obſtãte dignitate, vel priuilegio: qꝛ hoc regulare. vi.
q. iij. placuit. de rap. ca. j. ⁊ in auſ. qua in prouincia. C. vbi de cri.
agi opor. Prima opi. placet Ho. Nõ obſt. qꝛ illa regula fallit ob
reuerentiã epiſcopalis ſedis, que ab inferioribus nõ eſt iudican-
da. ar. decr. qꝛ periculoſuꝫ. de ſen. exc. ¶ Dictũ Inn. placet Jo.
An. ex quo habet ptãtem puniẽdi. Arch. ⁊ corrigẽdi delicta intra
certos limites. remittit. de fo. cõpe. cũ cõtingat. alias nec epũs ipꝫ
puniret: qꝛ ſicut minor, ita par iudicare prohibetur. Credo quod
ſi archid. velit procedere de crimine ad penã depoſitiõis, habeat
locũ opin. Hoſt. alias ſi vult aliquã leuẽ penam inferre, procedat
dictũ Inno. Et ſic dicatur ſic, ⁊ deberet epus archiepiſcopũ pro
prium iudicare delinquentẽ in dioceſi, quã tenet ex diſpenſatiõe?
Reſponde ꝙ illud procedit, qñ alias ſubiectus ex delicto in dio
ceſi, vult in maiorem dignitatẽ extẽdere iuriſdictionẽ. ⁊ vltra de
ſubiecto effici, ſuperior intẽdit, ⁊ tale delinquere hoc operari: nõ
puto tñ ꝙ eum penam imponere epiſcopo de grauioribus ſit, ꝙ
archidiaconi iuriſdictio ad hunc nõ extẽdatur, cũ ad vnã ſit re-
gula. ⁊. de of. archi. ea, que niſi cõſuetudo etiã in grauibus daret
ptãtem ſibi: tenẽdo opi. ꝙ poſſet. quod nõ placet Hoſt. vt no. de
foro comp. cũ contingat. ⁊. ⁊. de of. ord. irrefragabili. §. exceſſus.
¶ Ad vltimam partẽ opp. dicit, ſi leditur, impoſſibile eſt ꝙ non
15 ledatur. Sol. Dic, ſi, pro qꝛ: vt illud, Si Deus, ⁊c. ¶ †Nota, ꝙ
vbi dictio ſi, refertur ad materiam omnino neceſſariam, ⁊ nõ du
biam, ſtat pro quia, ⁊c.

1 ☞ Compoſitionem ſuper iure primatie vnus ſolus, cuius inter
eſt, poteſt impedire.
2 Tranſigi poteſt in cauſa prelationis etiam reſpectu ſpiritualiũ.
3 Pactum ſuper iure primatie, ⁊ ſuperioritatis, authoritate ſu-
perioris interueniente prelatus ſubiectis predicans non valet ſi-
ne illorum conſenſu.
4 Abſentes non computantur in numero ad actum gerendũ, etiã
in alijs actibus, ꝙ̃ electionis.
5 Conſenſus omniũ requiritur in actu, qui eccleſie preiudicat. nec
hoc caſu ſtatur maiori numero.
6 Preſens eſſe reputatur, qui eſt in prouincia, vel eccleſia ſua. nu. 16.
7 Conſenſus capitum prouincie, ⁊ non aliorum, requiritur in actu
tangente capita prouincie.

8 Conſenſus maioris partis non ſufficit in actu nõ neceſſario, ſed voluntario, ſed indiſcrepanter requiritur omnium.
9 Conſenſus capituli, ⁊ prelati requiritur in arduis eccle negotijs.
10 In preſentia factum dicitur eſſe in conſpectu.
11 Prouincie appellatione cõprehenditur ſedes archiepiſcopalis.
12 Doctori an liceat habere ſcholares per vim.
13 Donare poteſt capitulum ſine conſenſu prelati ea, que non ſunt in preiudicium eccleſie.
14 Capitulum alienando debet vocare preſentes.
15 Capituli maior pars conſiſtit in preſentibus, licet ſint in numero minori, ⁊ componere poteſt maiori parte abſente.
Fallit in actu electionis, quia tunc ſunt vocandi abſentes, ſi commode poſſunt. nu. ſeq.
17 Abſens quãdo quis poſſit dici legitime, ⁊ an ſint vocãdi in actu quolibet omnes abſentes. nu. ſeq.
18 In actu vniuerſitatis an ſint omnes abſentes vocandi.
19 Prelatus quando ſine conſenſu capituli nil agere poteſt.
20 Citat⁹ perſonaliter an teneatur quilibet perſonaliter cõparere. nu. ſeq.
21 Omnis iudex poteſt quem ad perſonaliter comparendum compellere in cauſa criminali, vel pro veritate dicenda.
22 Victus temere procedens debet victoriis expenſis cõdemnari.
23 Prelatorum appellatione qui comprehendantur.
24 Conſenſus ſuper aliquo actu preſtitus an preiudicet ignorantia, vt non poſſit poſtea contradici.
Renunciatio generalis an trahatur ad incognita, ⁊ ignorata.
25 Publicatio ſcrutinij an indiſtincte poſſit impediri contradicentibus certis, qui iam vocem dederunt.
26 Conſenſu aliquorum requiſito, qui conſentire, vel contradicere recuſarunt non poſſunt haberi pro contradicentibus.
27 In negotijs arduis totius prouincie debẽt citari capitula cathedralia, ⁊ omnes alij prelati.
28 Conſenſus maiorum de vniuerſitate ſufficit, vbi agitur de negotijs vniuerſitatum.
29 Conſenſus quorum intereſt, vt actus teneat, an ſemper debeat exigi, ⁊ haberi.
30 Executio ſententie an indiſtincte poſſit impediri per non coordinatos ex tranſuerſo venientes.

1 **Humilis.** ¶ † Compoſitionem ſuper iure primacie vnius ſol⁹ cui⁹ intereſt, poterit impedire. Duo facit. mandat cõpoſitionẽ publicari, ſi prelati conſentiunt. Secũdo dicit: ſi qui vero diſſentientes, mandat citari, ⁊ publicationẽ nõ fieri. ¶ † Nota primo
2 qd in cauſa prelationis etiam reſpectu ſpiritualium poteſt trãſigi, ſeu cõpoſitio fieri. ¶ † No. ſecũdo quod pactio ſuper iure prima-
3 tie ⁊ ſuperioritatis, tanquam ſubdit⁹, an hec itate tamẽ ſuperioris interueniẽte, prelatis preiudicans, non valet ſine cõſenſu prelatorum ſubiectorum. Si interueniat, valet. Argumentum eſt: qr ſi dominus ſuper iure ſubiectionis velit cõponere, nõ ſufficit, niſi interueniat conſenſus ſubditorum: ⁊ ſufficit, ſi habeat cõſenſum
4 principalium ſubditorum. ¶ † Tertio nota quod etiam in alijs actibus, quam electionis, abſentes ad actum gerendum non cõputantur in numero. facit qd no. de teſtibus. cap. preſentium. libro. vi. ¶ † No. quarto quod actum, qui preiudicat eccleſie, nõ ſta-
5 tur maiori parti, ſed requirit conſenſus omnium: ⁊ ſic in his que euidenter tendere poſſunt ad preiudiciũ eccleſie, vnus contradicere poteſt. ¶ No. quinto qd in cõpoſitionibus, ex quib⁹ detrahitur aliquid iuri eccleſie, vel dubiũ eſt an detrahitur, nõ ſufficit qd facit maior pars, ſed requiritur qd oẽs cõſentiant preſentes. Qd no. vt facias ſemper qd in tranſactionibus totum capitulum cõſentiant alias non valeret qd agitur. Vel no. qd vbi ad plures ſpectat negotiũ vt ad ſingulos non vt vniuerſos, requiritur omnium
6 conſenſus glo. de conſtitu. c. cum omnes. ¶ † No. qd in actu cõpoſitionis non vocantur, ⁊ vbi negotium tãgit prouinciam, illi dicũtur preſentes, qui ſunt in prouincia: ſic vbi tãgit dioce. dico illos preſentes, qui ſunt in dioceſi: ⁊ ſi tangit ciuitatem, qui in ciuitate.
7 ¶ No. quod in actibus tãgentibus caput prouincie, ⁊ nõ ſingulares de prouincia, requiritur conſenſus capitũ prouincie, ⁊ non
8 aliorum. ¶ † Nota ſexto qd in actibus non neceſſarijs, ſed voluntarijs, vel nõ euidẽter vtilibus eccleſie, non ſufficit conſenſus maioris partis, ⁊ nõ procedit regula, qd maioris: ſed requirit omniũ
9 conſenſus indiſcrepanter. ¶ † Not. qd in arduis negotijs requiritur non ſolum conſenſus capituli, ſed requiritur etiã conſenſus prelatorum ⁊ capitulorum. ¶ No. ſeptimo quod non neceſſitetur quis ad comparendũ perſonaliter, niſi perſonaliter citetur vt veniat. ¶ Nota octauo quod cõtradicens cõpoſitioni legitime ſi
10 ſuccumbat in iure principali, damnatur in expenſis. ¶ † No. qr id dicitur in cõſpectu, quod fit in preſentia. Qd no. propter ſtatuta que fiunt, ſi quid fit in cõſpectu iudicis, vel domini, vel presbyteri. ¶ No. qd venientes ex tranſuerſo poſſunt retractare, poſitione pape, ſicut executiones: ⁊ tales ex tranſuerſo venientes ſunt remittendi ad iudicem, qui cognoſcit inter alios. ⁊ hoc verũ, quãdo lis cepta pro pte tãgit de nouo venientes. Secus ſi non tangeret, vt ſi veniret alius archiepiſcopus de nouo peteret iura primacie: tũc
11 enim eſſet remittend⁹, ſecundum Innocẽ. ¶ † No. qr appellatio-
12 ne prouincie comprehenditur archiepiſcopalis ſedes. † Vide gl. primam ſuper verbo magiſtri per te: quod ſcias allegare pro doctoribus, ⁊ contra doctores, qui volunt ſcholares habere p vim.
13 † Glo. ſuper verbo, prouincie. oppo. ⁊ videtur qd conſenſus prelatorum Burdegalen. non requiratur: primo quia ſicut prelatorum Lemouicen. non exigitur, ſic nec etiam prelatorũ Burdegalen. nõ requiritur: alias iudicium claudicaret, quod nõ eſt dicendũ: quia iudicium debet equaliter tractari. de iudi. c. nouit. Item procurator, de ſolo conſenſu capituli litigare poteſt de procuratorib⁹. c. primo. Item poteſt capitulum donare, de donationi. c. paſtoralis. Item poteſt compoſitionem facere. de tranſactioni. c. contingit. Sol. Dicit glo. ideo requiri conſilium prelatorum Burdegalen. prouincie, quia reſeruabatur Bituricẽſi archiepiſcopo ex cõpoſitione ius viſitãdi eccleſias in Burdegalen. prouincia ⁊ p illud preiudicabatur ipſis prelatis: ergo eorum requiritur cõſenſus. ſ. c. licet quatuor. quia omniũ, cõtra quos cõceditur curſus aque requiritur conſenſus, vt in iuribus vulgatibus: ſed non requirebatur conſenſus ipſorum capitulorum Bituricenſium: qr ſibi nõ preiudicabatur, ſed acquirebatur ex cõpoſitiõe, ⁊ pro tanto ſufficiebat cõſenſus capituli Bituricenſis prouincie, nil intererat aliorum prelatorũ Bituricẽſis prouincie, ſicut dicit gl. Ad alia fateor qr pôt litigare de iuribus ad capitulũ ſpectantibus, ⁊ donare, ⁊ cõ-
14 ponere, ſed de iuribus inferiores tangentibus non ſic. ¶ † Gl. preſentium colligit preſentes tantum vocandos ad componendũ, ⁊ litigandum, ſic ⁊ in alienationibus. decima q̃one ſecunda. c. hoc
15 ius. in verſi. ſi autem. ſeptima queſtione prima. c. fact⁹. ¶ † Eadẽ glo. in verbo, ſi quid querit quid ſi maior pars eſt abſens, minor preſens, an poterunt preſentes componere. Dicit glo. qd ſic, argumento huius capituli: qr vires capituli reſident in preſentib⁹. Allegat decima queſtione ſecunda hoc ius vide qd no. j. de his, que ſi. a maiore parte capi. c. primo. ¶ Not. iſtã glo. que vult etiã in alijs actibus ab electione abſentes nõ vocãdos, ⁊ ſi ſit maior pars abſens. Sed dic de hoc vt in gl. ibidẽ, reſidẽtiũ. de teſti. c. preſentiũ. li. vi. qui dicit illud ſpẽle tm in electiõe, vt vocẽtur abſentes. Ad qd ec vide no. in. c. quis. de offi. ord. ⁊ c. cũ in eccleſijs. de pre-
16 bẽ. li. vi. ¶ Querit ea. glo. qui dicãtur preſentes quo ad id. de quo hic agitur, an preſentes dicatur hi, qui ſunt in eccleſia ſuo, an ⁊ illi qui ſunt in prouincia. Dicit qd illi, qui ſunt in prouincia. C. de preſcri. lon. tẽp. l. vlt. Dicit Ho. quo ad hanc decre. queſtio eſt ſuperflua: qr tex. dicit vocãdos eos, qui in ea, ſcilicet prouincia, ſunt preſentes. Alij dicũt qr ſi ſunt extra prouinciã, vel ita remoti etiã in prouinciã qr cõmode vocari nõ poſſunt, qr nõ vocabunt. Vocabũtur ergo preſentes tantũ. hoc eſt, in prouincia: ⁊ ſi tot ex illis ſe repreſentent ad actũ gerẽdi, qr conſtituant maiorem partẽ, valebit qd eſt geſtũ: alias nõ poterũt procedere. Tu dic qr de vocãdis due partes debẽt eſſe preſentes: de vocatis ſufficit maior pars ad actũ
17 determinandũ: vt no. de his, que ſi. a ma. par. ca. c. j. ¶ † Nota tũ glo. hic qr abſentia dicitur hic quãtũ ad vocandũ quo ad hoc, habito reſpectu an cõmode vel nõ cõmode vocetur. Dic qr ſi nego-
18 tiũ tãgit prouinciã, oẽs de prouincia ſunt vocãdi. ¶ † Gl. ſuper verbo, preſentiũ. ita apoſtillauit tpe lecture. Dic in ſi. gl. Gl. attingit plura. Primũ. an in actibus vniuerſitatis vocãdi ſunt abſentes: ⁊ in hoc vide qd no. glo. de teſti. c. preſentium. li. vj ¶ In glo. ibidem reſidentium. que dicit regulariter abſentes nõ vocandos, niſi in tribus caſibus ibi poſitis: tu tene quod not. Inno. de noui ope. nũtia. c. ij. vt abſentes vocãdi ſint in negotijs arduis, niſi ius aliud diſponat, in non arduis nõ. ¶ Secundum, qd attingit glo. eſt, vbi vocãdi ſunt abſentes, de qua remoto loco ſint vocãdi. In hoc dic, qr ſunt vocãdi de loco vñ cõmode vocari poſſunt: vt. ſ. de elec. corã. ⁊ c. qd ſicut. ¶ Tertium eſt, qr ſuppoſito qr vocari debeant abſentes, vel nõ vocari: qui dicãtur abſentes. In hoc dic, qr ſi negotium tangit prouinciã: illi dicuntur abſentes, qui ſunt extra prouinciam. Si negotiũ tãgit dioc. illi ſunt abſentes, qui ſunt extra dioc. Si negotiũ tangit ciuitatẽ, illi ſunt abſentes, qui ſunt extra ciuitatem. ¶ Quartũ, qr attingit glo. quot debeant eſſe preſentes: dic qr duplo maior pars vocandorũ debet eſſe preſens. l. Julianus. ⁊ l. plane. ff. qd cuiuſqz vniuerſi. vbi dixi vocandos abſentes due partes cõputatis abſentibus, ⁊ preſentibus, debẽt eſſe preſentes. Vbi dixi ſolũ vocãdas duas partes preſentiũ tamẽ debẽt eſſe preſentes: vt no. Jo. An. de his. q ſi. a maio. par. capi. c. j. ⁊ no. Bar. in. l. qd maior. ff. ad municipales. Item in eo qd ſufficit maior pars: intellige in actibus neceſſarijs, vel voluntarijs cõcernentibus vtilitatẽ eccleſie, ſecus in voluntarijs non concernentibus vtilitatem eccleſie, iuxta no. in. c. cum omnes. ẽ. ti. de conſti. ⁊ c. cum
19 inter vniuerſas. de elec. ¶ † Gloſ. capituli colligit qr prelatus ſine conſenſu

ne conſenſu capituli, nihil agere poteſt. De quo remittit de reſcr.
c. edoceri. ¶ Glo. voluerit. colligit duo notabilia, que ſunt clara.
20 ¶ † Oppo. ꝙ non debuerunt contradicentes citari perſonali-
ter: ſufficit enim ꝙ quis compareat legitime per procuratorem. de
dolo. c. cū dilecti. Solue vt in gl. ideo querit gl. ante pe. an citatus
pſonaliter teneatur cōparere perſonaliter. Dicit, ſi eſt citat⁹ ſim
pliciter, ⁊ cauſam habeat arduā, ita ꝙ ſit impeditus, non neceſſi
tatur ad mittendū procuratorē, ſed debet mittere excuſatorē. alr̄
tenetur mittere procuratorē. Si aliquis eſt citatus vt cōpareat
perſonaliter, ſi eſt impeditus, tenet̄ procuratorem: ſi cauſa nō eſt ar-
dua, debet excuſatorē mittere, alias tenet̄ ire perſonaliter. Alleg.
21 gl. ff. de procur. l. vlti. ⁊ de pecu. querelā. ¶ † Sed quero an ois iu
dex poſſit cōpellere quem perſonaliter cōparere. Dicit hic glo.
ꝙ non, ēt delegatus niſi ſit cauſa criminalis, vel pro veritate di-
cēda, vel iuramēto calūnie preſtādo, vel ſi neceſſitas hoc exigat:
vt in c. iuris ambiguū. de iudi. lib. vi. Papa vero pōt cōpellere
ſemper: q: in eo volūtas eſt lex, ⁊ ſic cogit hoc eos venire ex ple-
nitudine ptātis, vel propter perſonarū legalitatē. ff. de procu. l. ſi
actor. C. eo. l. fin. vel ꝓpter magnitudinē cauſe. de procur. c. i. ſcđʒ
doc. alias etiā prelatus ante litis cōteſta. dat procuratorē. de iu-
ramēto calūnie. c. cū cām. ¶ Quero quare alias nō aſtringet per-
ſonaliter. Dicit alia glo. q: ſunt capitula: vñ cōmode nō poſſent
venire, niſi per procuratorē. Colligit vlti. gl. ꝙ victus victori. ⁊c.
⁊ allegat iura. ¶ Querit de rōne. Dicit eadē glo. q: iam erat fun
data intētio illius per cōpoſitionē: ⁊ pro tāto papa ipſum condē
nare pōt in expēſis: ⁊ cōminatur prelatis. vt ipſi ꝓlati vidētes ſe
iniuſtitiā nō fouere, liti deſiſtāt. Ho. dicit ꝙ hic cōpoſitio nō erat
facta, ſed debebat fieri: vel nō erat publicata, ⁊ adhuc cōtrā illā pote-
rat opponi. Et poſſent talia ꝓponi pro Burdegaleñ. ff. de pecu-
lio. l. qđ debetur. ff. de adulterijs l. denūtiaſſe. Nec placet qđ dicit
22 de terrore, q: cū terror ſit iuris, ⁊ iuſtus, nō obeſt. ¶ † Op. ꝙ vi-
ctus victori, nō debet indiſtincte condēnari in expēſis. ſed ita de
mum, ſi ſint calūnioſus. ff. de iudi. l. eū, quē temere. de penis. l. ca
lumniā. Inno. dicebat ꝙ ex quo epiſcopi concordauerāt, cōdicto
res preſumuntur temere reſiſtere: ⁊ ideo condēnantur in expenſis.
ff. de iudi. l. eū, quē temere. Secus ſi probabiliter cōtradicerēt. ff.
de lega. ij. l. qui ſolidū. §. etiā. Tenendo aūt ſolutionē gloſ. quate-
nus dicimus ꝙ per confeſſionem fundata erat intentio actoris,
oportet dicere ꝙ cōpoſitio erat publicata: qđ reprobat Hoſt. vt
ſ. habuiſti. Itē in eo, qđ dicit glo. ad terrorem papa comminatur
tur oppo, quia per hoc conſenſus preſtitus non valebat, propter
metum. quod metus cauſa. Abbas. Solu. Contrarium proce-
23 dit de terrore facti iniuſto: ſecus in iuſto, vt hic. ¶ † Quero poſt
glo. qui continentur hic appellatione prelatorum, qui debent cō
ſentire huic tali compoſitioni. Dicit Innocen. quod continen-
tur epiſcopi. Quod probat per id, quod ſequitur de capitulis ca-
thedralibus. Vel comprehenduntur omnes prelati iuriſdictio-
nem ordinariam habentes. ſ. de offi. ord. cum ab eccleſiarū: quia
24 omnium illorum intereſt. ¶ † Oppo. ad intellectum decre. requi-
rentis conſenſum compoſitioni, ⁊ poſtea publicationē fieri. Ita
videtur quod hic conſenſus ante publicationē compoſitionis
nihil operetur: quia non preiudicat ſuper ignoratis, quin poſtea
poſſet contradici: vt. l. tres fratres. ff. de pac. vbi tranſactio ſuper
hereditate non extenditur ad fideicōmiſſum ignoratum. Item
ignorās propriè non poteſt conſentire. C. de dona. l. nec ignoras,
ergo, ⁊c. Solu. quandoq; fit compoſitio extraiudicialis, nullo
mediante: ⁊ talis nō extēdit ſe ad ignorata, vt in contrarijs: ideo
tunc compoſitio debet iudicari partibus, vt conſentiant. Quādoq;
ſit compoſitio mediante iudice, vel alio, in quo compromittitur
per partes, vt poſſit facere de alto, ⁊ baſſo, iuxta vulgare ninlto-
rū, dicere, ⁊ facere quicquid vult: ⁊ ius vnius partis in parte, vel
in totū alteri dare: ⁊ tunc nō pōt impugnari ex partiū ignorātia,
vt hic: q: ex vi pacti excludit, ⁊ de ſe cōqueratur: q: taliter conſen
tit. ff. de mino. cū mandato. in fi. ff. de arbi. l. diem proferre. §. ſta-
tu. ff. ſi mēſor falſum mod. l. i. §. hec actio. ¶ Nota hoc dictū, q:
allegatur ꝙ vbi talia verba apponūtur in compromiſſo, nō poſ-
ſit reduci ad arbitrium boni viri. De quo in. l. ſocietatem. §. arbi
trorum. ff. pro ſocio. Vel ſecundo ignorantia legitima in compo
ſitione excuſat, nec preiudicat conſentienti cōpoſitioni, ſed in le-
gitima ſic: ⁊ quando conſentit offenſe licet clauſe, quia conſentit
quicquid in ea cōtinetur. Imputēt ergo ſibi tunc conſentiētes
ꝙ non fecerunt eum aperiri. Poterant enim dicere iuxta vulga
re, quod nos volebant emere gattam in ſacco. ff. depoſiti. l. i. §. ſi
ciſta. ff. de act. emp. l. tenetur. i. reſpon. ff. de trāſac. l. nō eſt ferēdū.
cū ſi. De quo per Hoſt. in ſum. de renū. §. que poſſunt. verſi. vnū
aūt. ⁊ ver. quid ergo. Jo. And. intelligit text. qđ in conſenſu fuit
data copia compoſitionis: ⁊ mandat preſtito conſenſu fieri quā-
dam publicationem ſolennem per verbū ſolenniter: ⁊ dicit quod
25 putat hanc fuiſſe mentem literr. ¶ † Quero in ver. ſi qui vero. an
indiſtincte his cōtradicētibus impediatur publicatio. Quidam

ꝙ non. Allegant iuſtam cauſam. de his, que fi. a ma. par. ca. c. i. ⁊
de decimis ex multiplici. ⁊ tūc iſti intelligūt tex. vt ſi q voluerint
cōſentire, ſcilicet allegata cauſa rationabili. Alij dicunt, ꝙ cum
hic agatur de cōpoſitione: que voluntatis eſt, quilibet, ēt ſine cā
cōtradicere poterat: ſed ſic contradicens citabitur, vt ſequitur in
text. corā papa, corā quo examinabitur, an cā ſit rationabilis.
Et iſte intellectus mihi placet propter ver. noluerint. ꝙ cōcernit
factū. Itē q: iſti mādatarij erant nudi executores, nec habebant
26 diſcutere de rationabilitate cauſe. ¶ † Quid ſi nō cōſentirēt iſti
requiſiti, nec contradicerent. Dic ꝙ nō habebūtur pro contradi
cētibus. l. q vas. §. vetare. ff. de fur. Pro hoc qđ dixi de ele. in Ge
neſi. q: iſte eſt actus nō fauorabilis, per hāc decr. Dicit Ja. impe
trantē pro capitulo nō neceſſitari ad probandū mandatū, cum
ſemper capitulum litiget per procuratorē. Secus in procuratore
prelati. Sic limitat de reſcriptis. nonnulli. Hoſt. hoc nō placet,
dicens plus preſumi de prelato. j. de crimine falſi. c. a. nobis. Sed qđ
dicitur de prelatis ſit ad terrorē, vt timētes labores, ⁊ expēſas de
ſiſtant. Itē q: prelatis habitis facilius dominatur, ſcđʒ Hoſti.
⁊ capitula veniunt per procuratorē: quia hoc proprium eſt colle
gij, ⁊ prelati cōparent hic vt ſinguli, ⁊ ſi capitula neceſſitarētur,
fraudarētur eccleſie diuinis officijs, ⁊ obſequijs, qđ eſt vitandū.
27 Ad hoc de elec. cupiētes. §. ceteri. ver. niſi. li. vi. ¶ † Opp. ꝙ nō
expediret citari capitula cathedralia, ⁊ alios prelatos. ſed debue
rit ſufficere requiri archiepiſcopū, ⁊ epiſcopos prouincie Burde
galeñ ix. q. iij. c. ij. ⁊ per totū. So. Dicit Inn. ꝙ cū agitur de iure
totius prouincie, ⁊ de negotijs arduis, nō ſufficit requiri p̄latos, vt
dicitur in illis iuribus, ⁊ de preben. c. graue. ſed debent, vt hic dr̄,
etiā requiri capitula cathedralia. de his que fiūt a prelat. c. final.
28 ¶ † Contra ſolu. oppo ꝙ non tantum capitula: ſed omnes alij,
etiam ſinguli clerici, debuerint citari cū omnium interſit non ſub
ditꝰ pluribus dominis: ergo ⁊ illorū conſenſus exigitur. de regu.
iuris. c. quod omnes. lib. vi. Quilibet aūt cuius intereſt, citari de
bet. ſ. c. inter quatuor. ff. de adop. l. nā ita. de re iud. l. de vno quo-
q;. Sol. Cū agitur de negotijs vniuerſitatū, ſufficit requiri re-
ctores, ⁊ maiores de vniuerſitate. C. de iura. calū. l. ij. §. ſinautē. de
condi. ⁊ demonſtra. l. municipibus. Pro hoc. j. de procura. cap.
finali. quod nota, alias ſecus, vt in contrario. ¶ Contra iſtā ſo-
lu. oppo. non citantur prelati hic tanquam vniuerſitas. Patet,
quia citantur prelati perſonaliter: quod non fieret, ſi requirerentur
vniuerſitas: quia tunc defenderent ſe per ſyndicum, ſicut faciunt
capitula. ad hoc de ſyndico. c. vno. Sol. Quilibet prelatus tenet
vicē ſue vniuerſitatis. Ideo dic ꝙ cōtrarium procedit in vniuer
ſitate nō habēte rectorē, vel ſi habet, tamen per ſe litigat de ſuis
iuribus: ſed cum caput vniuerſitatis litigat, ipſe per ſe agit, ⁊ de-
fendit. de reſcri. edoceri. Itē hic prelati ſimul collecti nō requirun
tur vt vna vniuerſitas: quo caſu procederet contrariū. ſed requiri
tur quilibet pro ſua vniuerſitate tanquam capitulū. ¶ Opp. cō
tra ſolu. iſtā, q: hic papa mādat requiri, ēt abſentes, de quorū pre
iudicio agitur: alias rīn in eorum preiudiciū actus non tenebat:
vt. l. per fundū. ff. de ſeru. vrb. predi. ſ. c. inter quatuor. ⁊ facit gl.
de cōſt. cum omnes. ſed planum eſt quod nō ſolum prelatis pre-
iudicabatur, imo ⁊ ceteris clericis, vt dictum eſt in prima replica
tione: ergo nō ſufficit requiri ſolos prelatos, cuius contrariū fuit
dictū in proxima ſolutione. Sol. Cū agitur de negotio ſingula-
rū, vel de iure pertinēte ad aliquē iure ſingulari procedit contra
rium, ſed hic agebatur de rebus, ⁊ negotijs vniuerſitatū: quo ca
29 ſu ſufficit requiri maiores, vt prediXi ¶ † Sed quero an ſemper
vocādi, quorū intereſt: ⁊ ſi vocātur, an actus teneat. Videtur pri
mo ꝙ eis nō vocatis act⁹ nō teneat: vt pʒ per. c. inter quatuor.
ſ. eo. In contrariū facit. l. etiā §. i. ff. de mino. vbi dicitur ꝙ non
preiudicabitur abſentibus. ¶ Sol. Dic quādoq; agitur officio
iudicis ſup iure cōcernēte plures. Exēplū, imploratur iudicis of
ficiū ſuper compoſitione publicanda, que tāgit omnes, vt hic: ⁊
tunc omnes ſunt vocandi, quorū intereſt. Si tamen nō vocētur,
ex quo nō dirigitur cōtra perſonam, valet quod agitur, per auc.
ſi ores. C. ſi vt ſe ab her. abſt. ff. de re iud. l. de vno quoq;. ſed nō pre
dicatur abſentibus. ff. de mino. l. etiam. §. i. ff. de magiſtr. conue
men. l. i. Alij dicunt ꝙ non tenet, niſi per edictum ſolenniter ſint
vocati. ff. que ſenten. ſine appel. reſcin. l. i. §. item enim ex eo. Sed
nō nocet illis qui nō audierunt edictū. vel alias nō ſunt in culpa.
j. qui ma. accu. poſſunt. cū in tua. ¶ Quādo agitur aliqua actio
ne. ⁊ tunc illi ſunt vocandi tantū ⁊ qui ſunt in libello nominati,
qui cōſtat qđ ius cōtradictionis habere poſſunt. ſ. c. inter quatuor.
Ad hoc de elec. c. ſi. li. vi. Et hoc tenete qđ ibi dr̄ reus incōuentus
tamē pōt dñm in iudicio nominare. vt ibi nū cōte. qm̄ ⁊ is cuius
intereſt, poteſt prohibere actorē, ⁊ reum litigare, cum ad eū pri-
mo loco ſpectat defenſio: ſed iudex nō tenet̄ ipm vocare, q: ſi ſcit
rem ſuam agi, imputet ſibi ſi nō veniat. ff. de re iudic. ſepe. ⁊. j. de
re iudi. c. quamuis. Si ignorauit, ſibi non preiudicat: ſed ille, qui
ſe liti obtulit, cum non deberet, tenebitur de eſtimatione. ff. de rei

8 vendi.ſo qui.ff.de re iud.l.iiij. ¶ †Queritur ſcḋ Inn. commiſ-
ſa eſt executio alicui alicuius cõpoſitiõis.vel ſentẽtie. Aliqui cõ
parẽt ex tranſuerſo vt impediãt executionẽ:quid eſt fiendũ? Dic
ſm Inn.ꝙ ſi lis de nouo cepta tãgit de nouo venientes,remittẽ-
di ſunt ad iudicẽ,qui cognoſcit inter alios:ꝛ interim differtur ex
ecutio. Ad hoc.no.de reſcr.mandatũ.in ſi.ꝛ.l.ſi pariter.ff.de libe.
cauſa.j.de re iudi.de cetero. Si vero nõ tangit,nõ eſt locus remiſ
ſioni:ꝛ.iõ dicit ꝙ ſi in caſu noſtro alius archiẽps veniret,ꝛ de no
uo peteret iura primatie,nõ eſſet remittẽdus.Hoc eſt incurrere il
lud dubiũ.an tertius ſuperueniẽs poſſit executionẽ ſentẽtie im-
pedire.de quo in.c.cũ ſuper cõtrouerſia.j.de re iu. ¶ Quero ibi:
necnõ ꝛ Bituricẽ.capituli.quare exigitur cõſenſus capituli Bitu
ricẽſ.in cõpoſitione.Dic,qꝛ negotiũ erat arduũ,vel q̃ erant ali-
qui articuli in cõpoſitione facientes pro Burdegalẽſ. ¶ Oppo.
cõtra hoc ꝙ de intereſſe prouincie Bituricẽſ.non fuit expediẽs
vt capituli Bituricẽſ.cõſentiret:qḋ tamen requiritur,vt in tex.
Pro hoc.ix.q.iij.c.ſi.ꝛ.iij. Sol.ſm Inn.ideo requiretur, qꝛ ne-
gotium erat arduum. Vel ſcḋm Hoſt.forte in compoſitione erãt
aliqui articuli facientes pro Burdegalẽſ. Prima ſol.eſt verior.

¶ De treuga,ꝛ pace. Rubrica.

¶ Quia ad iudicis officium pertinet pacificare diſcordes.xc.di.
per totũ,ideo poſt officia ponitur de treuga ꝛ pace,ſm Goſ.que
cõtinuatio eſt remota. Vel aliter ꝛ ad proxima, qꝛ maiorum eſt,
pacem,ꝛ treugã indicere,ꝛ ſubditorũ eſt obedire.xc.diſt.c.j.ideo
ꝛc. Materia habetur.xc.diſt.per totũ.xxiij.q.iiij.c.ſi quis Ro-
mipetas.cum duobus capitulis ſequentibus.

1 ☞ Bellũ quare nõ debeat fieri die Iouis,Veneris,ꝛ Sbabati.
2 Treuge a iure ſunt quarta feria in occaſu vſq; ad ſecũdã in ortu.
3 Dies computatur artificialiter,ꝛ nõ naturaliter,in actibus,qui
non poſſunt geri de nocte,commode.
4 Operam qui ad terminum locauit,põt ea,que cõmode fecit de
nocte,computare pro opera vnius aut plurium dierum.
5 Ab aduentu vſq; ad octauam Epiphanie ſunt ferie in bellãdo.
6 Bellans diebus prohibitis incurrit peccatum mortale.
7 Ferie ſunt in bellando a ſeptuageſima vſq; ad octauã paſche.
8 Ius canonicum ligat omnes ſeculares.
9 Excommunicandus eſt,qui ferias frangit.
10 Sententie executionem poteſt iudex vnius territorij alteri com
mittere,ꝛ ſic par confirmat ſententiam paris ratificando quo ad
facti executionem.
11 Ad vinculi multiplicationem gradatim ſequitur difficultas in
diſſoluendo.
12 Ius canonicum habet duos fines.
13 Iuſtitia quibus poſſit corrumpi.nu.15.
14 Iuriſdictio laicalis iuuatur poteſtate canonica,ꝛ econtra.
16 Prelatum a malo abſtinere non ſufficit,imo debet vigilare er-
ga populi ſalutem.
17 Treuga generaliter ſumpta comprehendit diſcordiam ſingula-
rium perſonarum.
18 Pax eſt finis diſcordie,et pacem habeamus,q̃nq; bellamus.
19 Treuga duplex eſt,ꝛ conuentionalis eſt ſeruanda extra tẽpora
iure canonico indita.
20 Fides eſt etiam hoſti quandoq; ſeruanda.
21 Bellum iuſtum fieri poteſt quocunq; die,neceſſitate vigente.
22 Treugam canonicam epiſcopi non ſeruantes an quo ad Deũ
puniantur.
23 Conſtitutiones canonicas ſi non obſeruat prelatus, qñ quo ad
Deum puniatur,ꝛ as per diſſuetudinem tollantur.
24 Treugam aliquibus precipiendo an videatur ceteris bellũ per-
miſſum,ꝛ quis poſſit treugam inducere.nu.25.

1 TRcugas. ¶ †Die Iouis bellãdũ nõ
eſt propter aſcẽſionẽ Dñi in
celũ,ꝛ pp̃ter cenã cũ diſcipulis:nec die Veneris
pp̃ter reuerentiã paſſionis:nec die Sabbati,qꝛ
eo die diſcipuli latuerũt propter metũ Iudeorũ,
ꝛ qꝛ corpus latuit in ſepulcro:nec die Dñico,qꝛ
fere quodlibet inſigne fuit eodẽ die cõſtitutũ a dño:ꝛ pp̃ter ho-
norẽ reſurrectionis:nec aliꝭ diebus hic poſitis. Hoc dicit. In
prima parte determinat tp̃s feriarũ in actu bellãdi. In ſcḋa po-
nit penã rumpentiũ treugã. In tertia ponit penã epiſcoporũ ra-
tione negligẽtie,ꝛ inſtruit eos quid facere debẽt,vt treuge ꝛ pa-
2 ces ſeruẽtur. ¶ †Nota primo ꝙ treuge a iure ſunt quarta feria
3 in occaſu vſq; ad ſcḋaꝫ in ortu. ¶ †Nota ſcḋo,ꝙ in actibus,qui
geri nõ poſſunt cõmode de nocte,dies cõputantur artificialiter,
4 ꝛ nõ naturaliter. †Qḋ nota pp̃ter locãtes opas ad terminũ: qꝛ
ſi tale eſt opꝰ erandũ,qḋ poſſit expediri tñ.Sole lucẽte ſuper ter-
5 rã,intelligit artificialiter. Vide de of.dele.cõſuluit. ¶ †Nota ter
tio ꝙ ab aduẽtu vſq; ad octauã Epiphanie ſunt ferie in bellãdo.
6 ¶ †Quarto nota ꝙ peccatũ mortale incurrit bellãs diebus hic
7 ꝓhibitis. Qḋ pꝫ,qꝛ hoc ius eſt p̃ceptiuũ.eo.c.ij.ꝫ.ti.j. ¶ †No-
ta quinto ꝙ a ſeptuageſima vſq; ad octauã paſche ſunt ferie in
8 bellando. ¶ †Nota ſexto,ꝙ ius canonicũ ligat ſeculares,ꝛ iudex
eccleſiaſticus põt indicere ferias in actionibus hominũ.vbi ar-
guit in exercitio actus quedã irreuerẽtia altiſſimi,ꝛ ſic quaſi pec
9 catũ. ¶ †Nota ſeptimo ꝙ frangẽs ferias eſt excõicãdus,ꝛ eius
excõicatio eſt publicãda a cõuicinis ep̃is,ꝛ ſeruãda, ꝛ ſic excõi-
catus in vno loco excõmunicatus eſt vbiq;.Et eſt caſus,in quo
ſñia trahit effectũ extra limites territorij,ꝛ ligat,qꝛ corpori adhe
10 ſibilis inſequitur perſonã velut vmbra. ¶ †Nota octauo,ꝙ iu-
dex vnius territorij executionẽ ſue ſentẽtie ꝛ publicationẽ põt al
teri ꝯmittere. ¶ Nota nono,ꝙ par cõfirmat ſentẽtiaꝫ paris: ve-
11 rum qḋ ꝯfirmat ratificãdo quo ad facti executionẽ. ¶ †Nota in
ver.qm̃.ꝙ funiculus triplex,ꝛc.ꝛ ſic ad vinculi multiplicationẽ
gradatim ſeqꝛ difficultas in diſſoluẽdo. Cõcor.de priuile.c.ex
12 tuarũ.ꝛ.c.ex officij,ꝛc. ¶ †Nota,ꝙ ius canonicũ hꝫ duos fines,
publicã vtilitatẽ,ꝛ ſalutẽ humane ſocietatis,ꝛ eterni boni: ſꝫ eter-
ni boni p̃ncipaliter iõ dꝫ ep̃s cõſiderare primo Deũ ſcḋo popu-
13 li ſalutẽ. ¶ †Nota tertio,ꝙ metꝰ iuſtitiam corrumpit. ¶ †Nota
14 quarto ꝙ ptãs laicalis iuuatur ptãte eccleſiaſtica,ꝛ cõſilio,ꝛ ecõ
15 tra. ¶ †Nota quinto,ꝙ iuſtitie metas corrũpẽtia ſunt amor,o-
diũ,ꝛ metus. Vide pulcherrimã hiſtoriã,q̃ recitat Paul.in.l.ij.
ff.de ori.iur.de Virginio,q interfecit filiã,eo. qꝛ in ea non fuerat
16 pp̃ter amorẽ ſeruata iuſtitia. ¶ †Nota ſexto,ꝙ nõ ſufficit p̃latũ
abſtinere a malo,imo dꝫ eſſe vigilãs,ꝛ inſudãs circa bonũ,ꝛ po
puli ſalutẽ. Et ſic nota,ꝙ mortale peccatũ eſt p̃lato,qui trepidus
omittit iuſtitiã:ꝛ iõ deponit,vt hic,in ſi. ¶ Glo.j.querit quid de
17 treuga,ꝛ declarat.vide eã per te. ¶ †Cõtra diffinitionẽ gloſſ.qḋ
nõ ſit cõuertibilis cũ diffinito:cõprehendit enĩ diſcordiã ſingula
rũ perſonarũ inter quas nõ eſt proprie treuga,ſicut nec bellũ: cũ
talia ſint iuriſdictionis.l.nõ dubito.ꝛ.l.poſtliminiũ.§.inducie.ff.
de capt. Ad hoc qḋ no. Inn.de reſti.ſpo.olim. Sol. Glo.diffinit
treugã generaliter ſumptã:ꝛ ſecundũ hoc in qualibet diſcordia,
etiã priuatorũ,locũ habet. Proprie loquẽdo verũ eſt ꝯtrũ,qḋ di
18 cit,diſcordia nõdũ finita,deberet dici,bello nõdũ finito. ¶ †In
ſi.iſtius prime glo.querũt doctores,quid eſt pax. Dicunt qḋ eſt
finis diſcordie,que debet haberi in volũtate,guerra in neceſſita-
te:vñ bellamus,vt pacẽ habeamus.xxiij. q.j. niſi bella.ꝛ.c. noli
exiſtimare. Alibi dicit tex.in.c. nouit.de iudicijs. ꝙ pax eſt vin-
19 culũ concordie. ¶ †Gloſſa ſecũda.opp. ꝙ treuga ſit ſeruanda,
etiam in alijs tẽporibus,ſuppoſito ꝙ treuga fiat die Martis ex
tra tẽpora hic poſita,certe nulli dubium quod eſt ſeruanda.j.rn.
primo.c.j. Sol. Dicit glo.ꝙ duplex eſt treuga,ſcilicet canonica,
ꝛ conuẽtionalis. Canonica eſt iſta. Cõuentionalis eſt, que fit ex
20 cõuẽtione:ꝛ ſi fieret ex cõuẽtione alijs diebus,ſeruãda eſſet: †qꝛ
21 fides etiã hoſti eſt ſeruanda.xxiij.q.j.c.noli exiſtimare. ¶ †Oppo.
6. ea.glo.in verſi.ſed qualiter.ꝙ non procedit decre.ſi intelligitur de
bello iuſto,illud fieri poteſt quocunq; die.xxiij.q.vltima.c.ſi nul
la. Si de iniuſto,illud nunquã eſt faciendũ. Sol. Dicit glo.ꝙ po
teſt intelligi de bello iuſto:quo caſu ſi imminet neceſſitas,tũc po
teſt inferri quacunq; die. Si non imminet neceſſitas, tũc poteſt
inferri,demptis illis diebus. Vel ſecũdo loquitur de iniuſto bel
lo,licet illud nunquam ſit faciẽdum,tamẽ de facto fit:ꝛ ideo ius
habens reſpectũ ad ipſum factũ,ſic diffinit,vt ſaltẽ iſtis diebus
abſtineant. Credo quod ſe defendendo,vbi ineuitabilis eſt defen
ſio,niſi per bellum,quolibet tẽpore poſſit quis bellare:ſed impu-
gnãdo,etiam ſi iuſte impugnat,procedit quod dicit text. Et hoc
22 vult glo.in dicto.c.ſi nulla. ¶ †Opp.ad idem:quia moribus vtẽ
tium hoc capitulum nõ eſt receptum:ergo abrogatum.iiij.di.§.
leges.ꝛ.§.vlt.de cele.miſ.c.dolẽtes. In vlt.gl.ſtat cõtrarior:ꝛ ideo
querit an epiſcopi nõ ſeruãtes iſtam conſtitutionem, puniantur
etiam quo ad Deũ. Dicit gloſ.ꝙ non: quia non fuit recepta hec
decre.nec moribus vtentium approbata.iiij.diſt.§.leges. Hoſt.
tenet hic contra. Tamẽ in ſumma tenuit idem quod glo. Et pro
opi.hic poſita facit.xij.diſt.c.ij.in princ.ꝛ.l.xxviij. di.vnde pro-
poſuiſti.in fin.ꝙ non ſunt excuſati:quia hoc eſt percepti: ergo in
abrogando per diſſuetudinem non poteſt dari bonũ initiũ:ꝛ ſic
eſt impoſſibile quod preſcribatur:vñ cum non poſſit fundari int
tium preſcriptionis,quia ſemper quis peccat:ꝛ talis cõſuetudo,
vel diſſuetudo ſemper eſſet irrationabilis:certe lapſu ſolius tẽpo
ris non tolleretur:quia ſolum tempus hoc nõ poſſet,dempta p̃
ſcriptione:vt.ff.de action.ꝛ obligation.l.obligationum.§.placet.
Nec ſm eũ,excuſare dꝫ autoritas magiſtrorũ. Ad hoc no.ő deci
c.a nobis.ꝛ ad.§.leges.videt ꝙ loquit in iuribus nõ p̃ceptorijs
vt.ꝫ.ti.j.c.ſtatuimus. Vel dic,ſm alios:q̃dã ſunt ꝯſtitutiões pe-
nales,q ipſo iure penã infligũt:ꝛ tales nõ poſſunt p̃ſcribi:qꝛ ſta-
tim operant ſuũ effectũ. Vñ cũ ꝯtrãuenientes incidãt in factũ pe
na tum

natũ nõ eſt loc⁹ preſcriptioni. Ad hoc. xxiiij. q. j. c. j. ⁊. ij. ¶ Que-
da que mandant inferri: ⁊ tũc dic qꝺ tollũtur per deſuetudinẽ.
Sic põt intelligi. §. legis. ⁊. §. ſi. iiij. di. ⁊ ſic. q: hic ipſo iure infert,
no tollitur. Jo. an. de hoc remittit. ē. de conſue. ſup rubrica. ad ſi.
23 ſm Jo. Cal. ¶ † Concluditur ex ibi no. qꝺ quicq̃ conſtitutio pre-
ceptoria emanat ſuper eo, cuius ↄ̃uentio de ſe generat mortalez:
⁊ tũc nuſq̃ cõſuetudine tollat, etiã ſi a pricipio nõ recipiatur. arg.
c. ſi. ē. de conſue. Quicq̃ emanat ſuper eo, cuius cõtrauentio de ſe
nõ generat mortale: ⁊ tũc q̃ q̃ primi nõ parentes tali legi prece-
ptorie peccauerint mortaliter, per. c. qꝺ ꝑcipit. xiiij. q. j. ⁊. iiij. di.
§. ſi. tñ cõtra ipſam põt preſcribi: vt in. §. leges. ⁊ poſtq̃ eſt preſcri
ptũ, cõtra facientes non peccant mortaliter: vt. d. §. ⁊ ſic dꝫ intel-
ligi qꝺ hoc no. ⁊ per hoc eſt reſponſum ad rõnem Hoſtien. quia
nõ ſequitur, Primi peccauerunt: ergo ⁊ ſequẽtes peccant: q: nõ
diſtinguntur ꝑ ipſam legẽ cũ ſit ꝑſcriptum contra ipſam. ¶ Nõ
obſtat, qꝺ ſolũ tp̄s, ⁊c. q: hoc nõ opat ſolũ tp̄s, ſꝫ ⁊ reſiſtẽtia ſub-
ditoꝝ, quorũ mor ab⁹ affirmatio vna cũ lapſu tp̄is hoc inducit: ⁊
ſm eũ ſufficit lapſus decẽnij, iuxta no. in. c. ſi. de cõſu. do. Floren.
or. ũd' de Padua dicitq̃ epi teneant ſeruare diſpoſitiõez. c. hoc
nõ eſt abrogatũ, ſꝫ qꝺ no ſuãtes icurrãt penã bene hoc eſt abro-
gatũ et⁹ q̃ not. gl. in. c. dolẽtes. in glo. vltima. j. de celebra. miſſa.
Vide ſi conſtitutio ꝑmittit, vel punit ſeu diſpõit, poteſt bene per
deſuetudinem tolli, ſi ius vetat, vel precipit ſi ad cõmodũ priua-
tum põt tolli: q: etiam facto, ⁊ renũciatiõe tolli poſſet. Sic nota
tabiliter dicit glo. in. l. de quib⁹. ff. de legi. Si preceptũ cõcernat
honorẽ dei, vt hic vel cõmodũ publicũ, an poſſit diſſuetudine tol
li dico qꝺ ſi primũ omnis tempore ſtatuti editi nõ recepit, ⁊ ſuperior
ſciens patitur, ⁊ ſic tacite cõſentit huic nõ receptiõi, q̃ tale ius nõ
ligat. Sic loquit. §. leges. Sꝫ ſi ſuperior nõ ſit hãc nõ obſeruatiã,
⁊ ſic non patitur, tunc dico quod ligat: ⁊ nõ obſtat quod conſue-
tudo non habeat iuſtum initium: quia aliud eſt ius tolli, ⁊ tũnc
requiritur cõſuetudo legitima. Aliud ab initio non recepit: ⁊ tũc
nulla requiritur preſcriptio: ſed ſufficit quod non fuerit ſciente
24 principe ab initio receptum: ſed hoc principi conſtet. ¶ † Opp.
quod precipiendo treugam aliquibus videtur permittere bellũ
alio tempore de preſumptione. c. nonne. So. ſta cõtrario, ſi bellũ
eſt licitum. Si nõ licitũ, dic qꝺ arg. nõ ꝓcedit, ꝑ id qꝺ dicit gl. ij.
q: magime ꝓhibet his diebus, no ſequit qꝺ aliis tẽporib⁹ liceat.
¶ Gl. ſuper verbo, cõfirmet. opp. ⁊ videt qꝺ nõ poſſet ab aliis
epis cõfirmari, q: par in parẽ, ⁊c. de elect. innotuit. ⁊ ꝓcedit ↄ̃iuz
q̃dã facti que cõſiſtit in obſeruãdo: ⁊ hoc cadit in iſto pari. facit,
quis ꝓmiſit ſe facturũ ⁊ curatũ qꝺ talẽ contractũ quis confirma-
bit: qꝺ ſi ipſe obſeruat, ⁊ nõ ↄ̃dicit qꝺ videat ↄ̃firmare: vel ſumit
cõfirmare, ꝑ denũciare: vñ ipſo facto cõfirmat eũ. Simile gl. hae
betis in. c. ſtudiuiſti. de off. deleg. ¶ Gl. funicul⁹. declarat q̃s eſt
25 ille q̃druplex funiculus, eſt clara, ⁊ alie ſunt literales. ¶ † Quero
q̃s poſſit indicere treugã. Dic qꝺ is qui bellũ indixit q̃s ant poſ
ſit bellum: vide in. c. olim. ij. de reſti. ſpo. ⁊ de iureiur. ſicut. ij.

1 ☞ Belli tempore que perſone debeãt plena ſecuritate gaudere.
2 Jus tollitur per diſſuetudinem, niſi innouetur.
3 Clerici gaudent pari priuilegio cum aſinis, ⁊ beſtijs.
4 Pacis diſpoſitio ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum.
5 Litere ſalui cõductus de veniẽdo trahũtur ad actuz de redeũdo.
6 Securitate data alicui principali, videtur etiam data acceſſorio:
vt ſi detur de veniendo ad ciuitatez, ⁊ nequeat ſine equo, videtur
etia m data ipſi equo.
7 Clerici non debent ſe intromittere de factis laycorũ, niſi propter
pacem.
8 Ruſticus tempore agriculture gaudet priuilegio ſecuritatis, vbi
bellum eſt indictum inter principes.
Idem ⁊ animalia aratoria.
9 Animalia aratoria non poſſunt pignorari per iudicem.
10 Securitas finitur negocio finito vbi eſt data ad illud expediẽdũ.
a1 Conſtitutiones preceptiue approbando non poſſunt per diſſue-
tudinem preſcribi.

1 LAnouamus. ¶ † Perſone hic enũe-
rate tp̄e guerre: debet ple
2 na ſecuritate gaudere. h. d. ⁊ non diuiditur. ¶ † No. j.
qꝺ ius tollit ꝑ deſuetudinẽ, niſi innouet. Et facit ad
3 dicta. ē. c. ꝑx. † No. ſcdo qꝺ clerici gaudẽt pari priuilegio cũ aſin
4 is ⁊ beſtijs. † No. tertio qꝺ in his, que ſpectant ad pacẽ, põt papa
priuilegiare mercatores ſeculares: ⁊ ſic diſpoſitio ſuper pace tãq̃
ſuper pertinente ad eccleſiam, ſpectat ad iudicẽ eccleſiaſticũ. Po
5 teſtis addere idẽ in legatis hoſtiũ. i. diſt. c. inſigniũ. ¶ † Nota
textus ibi euntes ⁊ redeũtes. q: facit ad. q. ſi datus eſt alicui ſalu⁹
conductus de veniẽdo, an videatur datus de redeũdo: certe facit
quod ſic qꝺ no. contra Italicos, qui produnt. Bar. ponit in. l. ij.
6 ff. ad. l. iul. maie. ⁊. l. vtimur. de ſepul. vio. ¶ † No. qꝺ ſi datur ſecu-
ritas ꝑncipali, videtur data, ⁊ acceſſorio: ⁊ ideo ſi daſ ſecuritas
alicui vt poſſit venire ad ciuitatem, ⁊ non poſſit ſine equo, videſ
data ſecuritas equo. Itẽ ſi daſ ſecuritas alicui, vt poſſit cõduce-
re mercãtias, videtur data etiã vt poſſit cõducere ꝑ mulos, ⁊ be-
7 ſtias. † Op. qꝺ cum mercatoribus: ⁊ ruſticis nõ debuerit papa ſe
intromittere, cum ſint laici: de iud. c. nouit. So. Potuit propter
8 pacem, vt ibi. xc. di. diſcutiendum. ¶ Gl. j. eſt literalis. ¶ † Gl. ij.
querit quo tp̄e gaudeat ruſtic⁹ priuilegio. Dicit gl. qꝺ gaudet ꝑ-
uilegio, dũ eſt in agricultura, licet beſtie ſemper gaudeãt: hinc eſt
9 qꝺ pignorari nõ poſſunt. † Opp. qꝺ animalibus, nõ tantum du
rant, ſed ſemp ſit ſecuritas conceſſa. C. que res pign. ob. poſ. l. pi
gnoꝝ. So. gl. ſtat contrario, vt nunq̃ poſſint pignorari, qꝺ intel
lige per iudicẽ, ſed per dominũ eorum ſic: vt in auf. agricultores.
10 ibi ſignata. vel dic qꝺ ibi loquitur de alia ſecuritate. ¶ † No. iſtaz
glo. ſi data eſt ſecuritas alicui, vt poſſit venire, ⁊ habitare in ciui-
tate ad certum negotium expediendum, qꝺ negotio expedito fi-
nitur ſecuritas. Facit. l. ij. §. in legati. ff. de iudi. qꝺ no. in. c. ſi. j. de
fo. compe. poſt glo. q: de ſecunda parte Rubrice nihil hic tracta-
tur. Sol. Hoc capitulum poteſt adaptari ad illam partem, vt ſit
ſenſus. Quamuis guerra immineat, perſone, de quibus hic ⁊ ani-
malia, debent frui pace ⁊ ſecuritate, quod idem eſt propriie. Tamẽ
dicimus pacem finitionem guerre ſine termino ad quem: ſi q̃dez
debẽt eſſe homines voluntarij: ad guerram autem non, niſi ex ne
ceſſitate perdite, ⁊ ad finem habende pacis. xxiij. q. j. niſi bella. ⁊
11 cap. noli eſtimare. ¶ † In ſi. glo. ij. dic. no. hanc glo. qꝺ in conſti-
tutione, qui precepti eſt, cuius tranſgreſſio illaqueat in peccatum
poteſt per conſuetudinem tolli. Sꝫ Hoſti. dicit tales non eſſe ex-
cuſatos: q: cum hec conſtitutio ſit precepti, in approbando, per
conſuetudinem non poteſt dari bonũ initium, ⁊ de non poteſt pre
ſcribi: nam ex quo haberet fundamentuz peccati. non poſſet eſſe
niſi irrationabilis. Ad. §. leges reſpondet qꝺ loquitur in iuribus,
que non ſunt precepti. Vide Inn. ⁊ Compo. de conſue. ſuper ru-
brica. Vide Archidi. in. §. leges. ⁊ vide Inno. de bap. c. j. vbi di-
cit conſti. eccleſie non ligare, quando non recipitur a prouincia.
Tene quod dixi. ē. de conſue. c. ſi. Ita apoſtillauit glo. ij. ca. treu-
gas. vltimo anno.

¶ De pactis. Rubrica.

¶ Dicto de iudicibus ⁊ eorum officijs, cõpetens erat vt de iu-
dicijs videretur: ſed q̃a vocati ad iudicia paciſci, vel tranſigere cõ
ſueuerũt, ideo de his ꝑmittit. ⁊ ꝑmo de pactis, quaſi honorabi-
lioribus: quia pl⁹ eſt, gratis facere, q̃ pretio recepto. ¶ Vel, dicto
de treuga ⁊ pace, q: pactum inter partes eſt ex pace cõueniens,
ideo ⁊c. De materia. xxij. q. j. c. j. ⁊. q. v. iuramẽti. De pacto illici-
to. ea. cauſa. q. iiij. per totum. ⁊ repetitur in Sexto.

1 ☞ Pacta ſunt ſeruãda, ⁊ nuda actionẽ iure iſto canonico pariũt.
2 Fallit ſi ſint inualida, dolo inita. nu. 6.
3 Pactum non ſeruans peccat mortaliter.
4 Legis condende practica ab vniuerſitate, vel populo in reſpon-
dendo que ſit.
5 Propoſitionibus duabus factis, quarum vna hꝫ dependentiaz
ab alia, reſpondens principali affirmando videtur acceſſorie reſ-
pondere affirmando.
6 Verba diſpoſitionis canonice generaliter ꝓlata, in dubio tra-
hunt tantum ad clericos, ⁊ non laicos, niſi aliud appareat.
7 Pacta nuda quare pariant actionem.
8 Pace facta cum inimico non videtur frangi per me fideiubendo
pro illo, quam accuſat.
9 Pax facta videt, ſi occido cõſanguineũ, q in pace ſeruierat, etiaz
ſi ꝑ parte mea ⁊ tu pro tua pacem fecerimus.
10 Homicidio, vel morte vulnerati, an quis poſſit accuſari, q fecit
pacem nomine vulnerantis.
11 Pacem an poſſit pupillus facere de morte patris, ⁊ quid de tu-
tore ⁊ de vulnerato, qui fecit pacem.

AntigonuS. Pacta ſunt ſeruanda.
h. d. Prlo ponit ꝑfe-
1 ctũ dictũ Antigoni. Secũdo ibi: vniuerſi illius
dicti ꝑ cõcilium approbatio. ¶ † No. primo qꝺ
pacta debent obtinere ſuam firmitatẽ neceſſario
igitur non probat hic tex. qꝺ ex pacto nudo detur
actio de iure canonico, ſecundum quod aliqui tenent: tamen po-
teſt dici inducitur. Nam vbicunq̃ lex mandat aliqd ſeruari, ex
tali oritur actio: vt. l. ſtatuas. ff. de acquiren. rerum dominio. vt
in ſimili notat Bart. de iuramẽto. in. l. ſi q̃s pro eo. ff. de fideiuſ-
2 ſoribus. ¶ † No. ſecundo quod non ſeruans pactũ, peccat mor-
taliter qꝺ patet, quia poteſt excommunicari: que non fertur ni-
ſi pro mortali: vt vndecima queſtione. iij. capit. nemo epiſcopoꝝ.
3 ¶ † Nota tertio practicam legis condende ab vniuerſitate, vel
populo, quod fit ab vno interrogato, etiam appellatio materie le
gis condende: poſtea populum interrogat an ſibi placeat: et re-
ſpondet populus, Placet tunc eſt lex. Et debet fieri propoſitio ꝑ
maiorem, vel per ad hoc electum: ſicut in publicatione electio-

nis.Cōcordat.l.j.ff.de legibus.vbi ad literā datur hec forma. ſ.
de electione.Oſius.Ex quo nota ꝙ ius editū in conſilio nō ſolū
ſit a papa ſolo,ſed ēt ſit ab omnibus de cōcilio:vn̄ ibi ſolus papa
lꝫ ſit vt caput,ptās tn̄ condēdi nō ab ipſa ſolo depēdet. Ex quo
nota ꝙ princeps pōt cōmunicare ptātem condendi iura alijs,ꝛ
4 ſic que ſunt ſupreme ptātis.℄ †Nota quarto.ꝙ vbi ſunt due ꝑ
poſitiones,ꝛ vna habet depēdentiā ab alia,reſpondēs principa
li affirmādo,videtur acceſſorie reſpōdere affirmādo:ꝛ ſic tūc nō
procedit regula illa.de preſump.c.nōne.ꝛ facit ꝙ ſi in ſtipulatiōe
adijciat.Promittis dare cētū ſub pena mille.ſi reſpōdeat.Pro
5 mitto dare centū:videatur ſub pena promittere.℄ †Opp.nam
litera generaliter videtur diſponere quo ad laicos,quod tn̄ papa
facere nō debet.de iudicijs.c.nouit.℄ Gloſſa in principio ſoluit
ponēdo partē caſus,ꝙ qḋ erat inter epiſcopos de iure parochia
li.Dico ergo ꝙ verba hic poſita generaliter reſtringūtur ad per
ſonas eccleſiaſticas.Et hoc voluit Inn.hic,dum dicit ſubaudiē
do cōueniens.ſcilꝫ corā iudice eccleſiaſtico.Niſi intelligeres ipm
quo ad penā excōicationis imponēdā,que per laicū imponi nō
pōt,cum dependeat a poteſtate clauium,iuxta not.ſ.titul.j.dile
cta.vbi ſtatuta reſtringuntur ad ſubditos ſtatuentis.de conſtitu
tionib.c.ij.lib.vj.Uel dic quod etiam quo ad laicos habet eccle
ſia iuriſdictionem,vt pax ſeruetur,vt dicto capitul.nouit.in fine.
℄ Gloſſa ſuper verbo,cuſtodiantur.dic de hoc.j.q.vij.ca. quo
ties.xij.q.iij.c.quicūqꝫ ſuffragio.ꝛ in.c.iuramenti.Allegat in gl.
per gl.de voto literaturā.per Inno.de iudicijs.nouit.per eundē
ꝛ Hoſt.de inſtitu.c.cum veniſſent.per Inn.de voto.licet Inno.
in.c.nouit.tenet quod nō datur ex pacto nudo,nec ex iuramēto,
ſed tantummodo procedi poteſt per viam denuntiationis euan
gelice.Ita idem tenet quod nō producatur actio,etiā ex iuramē
to.in dicto.c.cum veniſſent.Idem tenet de iureiurā. Quintaual
lis.licet dicat quod ex iuramēto agitur officio iudicis.Cōmuni
ter tenetur quod de iure canonico ex pacto agatur,ꝛ ex iuramen
to:vt no.in.c.iuramēti.ꝛ.c.quicūqꝫ.ſ.alle.Hoc ſeqtur Bar. in.l.
ſi quis pro eo.de fideiuſ.Hoc tenet Ho.de arb.per tuas.Dy.de
regulis iuris,nō eſt in mora.li.vi.Et iſtud tene ꝙ ſi debet ſeruari
pactū.vt hic,ex eo producitur actio.ff.de acqui.rer. do.ſtatuas.
Quas aūt actione eſt agendum,nō eſt curandum.ſecundū nos.
de iudicijs.dilecti.De hoc dixi.de iureiu.cū contingat.Ita dixi
tempore lecture.℄ Deinde dicit glo.argumentū quod pacta de
bent ſeruari male dicit argumentum ſcḋm aliquos:quia tex.eſt
6 expreſſus alleg.concor.℄ †Oppo.in ver.pacta.qḋ non ſeruent
pacta omnia:q: non dolo inita.So.pacta valida ſunt ſeruanda,
inualida non:vt in contrario.de rerum permu.cum vniuerſorū.
ꝛ ideo dicit tex.ſuam obtineant firmitatem:q: ſi nullaꝫ habent,
non ſunt ſeruanda.Item dicit qḋ non eſt ſeruandū,ſi alteri ſit ca
ptioſum.ff.de reſcin.vendit.l.ſecunda.Intellige vt ibidem ſi ſit
contra bonos mores.Idē ſi obſeruatuꝫ vergit in preiudiciuꝫ ſa
7 lutis eterne.j.c.pactiones.vbi de hoc.℄ †Gl.in ver.itē habet.in
ducit iſtum tex.in argumētū quod ſecundū canones detur actio
ex nuda pacto,ꝛ inducit.ſi canō prouidet cōtra peccatum prin
cipaliter,pactum non ſeruatum inducit peccatum ſecundum ca
nones,pactum,quantūcūqꝫ nudū hꝫ firmitatē.Sed hic dicit qḋ
pacta ſeruant ſecundū ſuā firmitatem:ergo tale pactum vult ſer
uari.Item ius canonicū aſſequitur bonum ꝛ equū ſecundū deū:
ſed deus inter ſimplicem loquelam ꝛ iuramentū,nō facit differē
tiam.xxij.queſtione.v.iuramenti.ergo ſecundum ius canonicuꝫ
pactum habet firmitatem,quantumcunqꝫ nudum,quia habet
quantū ad deum.Sed hic omne pactum habens firmitatem mā
dat ſeruari:ergo iſtud,ꝛ ſic actio producitur ſecūdū ius canonicū.
℄ Probo alia rōne.Pactū nudū habens legis concurſuꝫ ſua,
dentis finē obligandi effectualiter ligat,ꝛ actionē producit.ff.de
pactis.legitima.ſed pactum nudum habet concurſuꝫ iuris natu
ralis,id eſt diuini,cuius finē principaliter inſequitur ius canoni
cum ergo ex quo datur concurſus iuris per ius ciuile,concludit
neceſſario quod ex nudo pacto detur actio ſcḋm canones.Et ſi
dicatur ſecundum leges datur cōcurſus iuris diuini,ꝛ tamē nō
oritur.Dico quod ideo,q: ius ciuile principaliter nō inſequitur
finem iuris diuini,ſed finē publice vtilitatis.Innocē.in.c.nouit.
ſ.de iudi.videtur expreſſe firmare quod ex pacto nudo,nō detur
actio,imo,quod plus,nec ex iuramento:ſed dicit bene quod dat
remediuꝫ denūtiatiōis euangelice:ꝛ officij imploratio,ꝛ hec opi
nio tenetur per aliquos modernos,ꝛ ita tenui diſputādo,ꝛ hāc
partē tenet Archi.xij.q.ij.quicūqꝫ ſuffragio.ꝛ ideꝫ doc.de voto.
licet.idē tenet Dy.de reg.iur.non eſt in mora.lib.vj.ꝛ ſin iuramen
to idem.in.c.cuꝫ veniſſent.de inſtitu.licet Innocē.ibi contra idē
in iuramento,quod agaṫ,tenet Bart.in.l.ſi quis ꝓ eo.ff.de fide
inſt.Puto qḋ de iure canonico detur actio ex nudo pacto:q: ex
quo ius mandat obſeruari pacta ꝙtūcunqꝫ nuda,vt hic,ex eis
vult actionē produci.l.ſtatuas.ff.de acqui.re.do.Sed ex iuramē
to non credo quod detur actio de iure canonico:ꝛ hoc videṫ etiā

ſentire Jo.in.d.c.iuramenti.Ratio,quia iuramentū formaliter
non ordinatur ad obligandū parti.ſed Deo:ſed pactū bene:vn̄
nec de iure ciuili,nec canonico datur actio ex iuramēto,niſi in
operis libertorū,id eſt,qn̄ dn̄s manumittit ſeruū,qui iurat ſibi
aliquas operas facere:tūc ex tali iuramēto cōpetit dn̄o actio.Et
de iure canonico:vt.l.iuſiurandi.ff.de ope.libert.ff.de fideiuſ.l.ſi
quis pro eo.Facit.c.debitores.j.de iureiuran. vbi nō valet pro
miſſio vſurarū,quia ordinatur ad obligandū parti:ꝛ valet iura
mentū,quia per idē nō obligatur parti,ſed Deo.Et illam ratio
nē reddit tex.licet contrariū ſentiat Bart. in.l.ſi quis pro eo. ff.
de fideiuſ. Et hāc opi.tenet Archid.in c.iuramenti.xxij.qḋ.v. ꝛ
Hoſt.in.c.cū veniſſent.de inſti.lꝫ Inn.teneat ꝯriū ibi , ꝛ in locis
ſ.allegatis.Cōiter ſoleo tenere dictū Inn.ꝙ agatur.Ad.c.debi
tores.reſpōde ꝙ iuramentū valeat,q: ex eo principaliter obliga
tur Deo,ꝛ in conſequentiā parti.Un̄ illa,vt illicita,vitiatur quo
ad partē,nō quatenus obligat Deo.Secus ergo ſi illicitum non
cōprehenditur in iuramento,q: ſecūdaria obligatio nō impediṫ.
doc.vt Ho.enumerāt caſus,ſm quos de iure ciuili ex pacto da
tur actio.Primus eſt in cōſtituta pecunia:q: cōfiteor me ſolue
re nomine tuo.ff.de conſt.pecu.l.j.Secūdus in donatione.C.de
dona.l.ſi quis argentū.ſ.ſinaūt.Tertius in acceſſione frumenti.
Quartus in vſuris permiſſis ciuitati.ff.ḋ vſuris.l.etiā ex nudo.
Quintus in promiſſione dotis.C.de dot.promiſſ.l. ad exactio
nē.Sextus in nuda promiſſione facta ciuitati.ff.de pollicitatio.
l.pactū.De his,ꝛ ḋ pluribus per cū in ſumma.ro.ti.ſ.qḋ ſi eius
effectus:de quo de dolo ꝛ cōt.veritatis.de ſent.excom . vt fame.
Fatetur tn̄ in certo caſu obligationē acquiri excōmunicato:vt ſi
vendidit rem certo pretio,ꝛ vēditor agit vt tradat , dicere poteſt
ſe non teneri,niſi pretio perſoluto:q: hoc ſapit naturam exceptio
nis:ꝛ eſt defenſio,que ſibi permittitur:de except. cap. cum inter.
8 ℄ †Quero poſt glo.feci pacē cum inimico.an videar frāgere fi
9 deiubēdo pro illa,quē accuſat.Dic ꝙ nō.℄ †Quid ſi pro parte
mea,ꝛ tu pro tua parte fecimus pacē,an ſi occido cōſanguineū.
qui in pace ſeruierat,videatur pax fracta.Specul.dicit ꝙ ſic,de
10 treu.ꝛ pa.ver.pen.℄ †Quero an pupillus poſſit facere pacē de
morte patris:ꝛ quid de vulnerato,qui fecit pacē:ꝛ quid de tuto
re:ꝛ quid ſi feciſti mihi pacē noīe vulnerantis , vt illā ſibi facerē,
qui feci mortuo vulnerato.ꝛ an abſolutꝰ,vel dānatus ḋ vulne
re,vulnerato mortuo,poſſit accuſari de morte.De oībus Spe.
in tit.de homicidio.ver.illud queritur.ꝛ ſequente.ꝛ de accuſato
re.ver.ſed pone.ꝛ ibi in ver.ſeq.dicit. Anto.

1 ☞ Pacta inualida poſſunt ſuperioris ratificatione cōfirmari.
numero.6.
2 In conuentionibus eſt quādoqꝫ neceſſarius,ꝛ vtilis ſuperioris
cōſenſus.
3 Contractus alias de iure inualidi firmā tur ratificatione,ſeu emo
logatione ſuperioris.
4 Securus etiam contractus quis dicatur.
5 Confirmatio contractus inualidi an operetur validitatē illius.
6 Ratificatio non operatur validitatē actus,vbi conſenſus requi
ritur ab initio,vel de ſubſtantia,ꝛ forma actus.
Idem ſi non eſt de ſubſtantia vbi actus eſt nullus omnino , niſi
dependeat a poteſtate confirmantis.

1 Quoties. ℄ †Conuentio inualida per rati
ficationē ſuperioris,cōfirmari pōt.
h.d.ꝛ nō diuiditur.Pone caſum:q: cū quereret que
dā cōfirmatio in exordio hoc fuit oppoſitū.de cōfir.
2 vtili.venerabilis.℄ †Nota primo ꝙ in cōuentioni
3 bus qñqꝫ neceſſarius eſt ſuperioris cōſenſus,ꝛ vtilis.℄ †Secun
do nota ꝙ vtilitas reſultat ex cōfirmatione ſuperioris:q: contra
predictā conuentionē nō pōt aliquid opponi:ſicut nec in geſto ꝑ
principē.Et facit ꝙ ſi cōtractus ratificatur per principē,vel ha
bentē ptātē ius cōcedendi,ꝙ nil poſſit contra illū contractū di
ci,vel opponi.Facit ſi dicat ſtatutū ꝙ contra geſta per iudicē ſen
tentiādo,decernēdo,vel aliud agēdo,nō poſſint impugnari ali
qua exceptiōe iuris,vel facti:qḋ ſi fiat ꝯtus corā iudice,ꝛ ab eo
approbetur,ꝙ cōtra illū ꝯtum nil poſſit obijci , etiā cum cauſe
cognitione,nec poſſet in dubium reuocari,an pactū valeat de iu
4 re.℄ Nota ꝙ idē eſt aſſenſus,ꝙ ratihabitio.℄ †Nota ꝙ ille di
citur ſecurus,cui de iure,vel de facto dubium nō pōt moueri , ꝙ
nota pro cōtractibus,in quibus dr̄. Promiſit eū facere ſecurū:
quia cōpellitur vt faciat aſſecuratiōes cōtra omnes:qui poſſint
de iure contradicere cōtractibus,ita ꝙ dubiū non poſſit de iure
5 ſuo reddi.℄ †Opp. ꝙ confirmatio modicū operetur. de confir.
vti.vel inuti.c.ij.Sol.Intellige de confirmatione ſine cauſe co
gnitione facti:ꝛ habui de facto, facta promiſſione:ꝛ intellige de
pena remittēda a quibuſdā commiſſariis antianorum . poſt pro
miſſionem factam antiam confirmauerūt:dubitabatur an dato
ꝙ non

quod non valuerit prima ꝓmiſſio:q: cõmiſſarij nõ ſeruauerũt for
mam vtrum valeat vi ſecũde confirmatiõis. Dixi ſi cõfirmatio
fiat ſimplr,⁊ nõ cũ cauſe cognitione,⁊ ex certa ſciẽtia nõ ſupplẽ
di defectũ vitij,qđ nõ valebit cõfirmatio:alſ ſic. Et hic tex.⁊ gl.
in.c.j.⁊.ij.de cõfi.vti.vel inuti. Facit ſi ſnia primo lata fuit nulla,
appellaẽ,⁊ illa cõfirmata an illa valeat. Inno. determinat qđ ſic:⁊
dixi vobis in.c.ſuper literis.de reſcrip.⁊ eſt notabile dictũ Inno.
6 in.c.j.de cõfir.vti.vel inut. ¶ † Colligit gl.qđ pactũ inualidũ cõ
firmatur ratihabitiõe ſuperioris:⁊ colligiẽ qđ ratihabitio retro
7 trahiẽ,⁊ mãdato cõparatur. ¶ † Gloſ.op.qđ nõ retrotrahaẽ:vt
l.obſeruare,ponit theoricã ratihabitionis.in depẽdentib⁹ reſpe
ctu vitij a pte ratificãtis retro traheretur:q: nõ habet extremũ
impoſſibile:ſ; ſi habet impoſſibile,q: nõ depẽdet a poteſtate mã
dãtis,nõ retrotrahitur,vt in Juo. Poſtea ſignat aliqua cõtra
ria,⁊ rñdet p regul.j,⁊ caſus. Dic de hoc brocardo.ſi regnẽ cõ
ſenſum initio vl' de ſubſtãtia,⁊ de forma,nõ retrotrahiẽ ꝯſenſus
ſubſequẽs. Sic loquiẽ.§.iuſſu;.⁊.l.obligari.§.pupill⁹.⁊ vide In.
in.c.cũ cõſuetudinis.ẽ.de ꝯſue.⁊ ibi dixi. Si ꝯſenſus nõ eſt ď ſub
ſtãtia.ſi act⁹ eſt null⁹ oio,nõ ꝯfirmaẽ.ď elec auditis.niſi depen
deat a ptãte ꝯfirmãtis. Si alſ ratihabitio.retro trahiẽ:q: hʒ ini
tiũ validũ. Sic loquiẽ de elec.qđ ſicut. Materia in regula,nõ fir
matur in regula,rati.de regu.iur.⁊ per Inn.de offic.dele.prudẽ
tiam,⁊ tetigi in.c.auditis.⁊.c.cum in iure.de electio.
1 ☞ Uerba quandoq; neceſſitãt facta,⁊ vbi facto opus eſt,nõ ſuf
ficiunt.
2 Pactum eſt genus ad omnem conuentionẽ,ſiue fiat inter duos,
aut plures:⁊ eſt duorum ſeu plurium in idem conſenſus.
3 Pactum duplex eſt,quoddam nudum,⁊ veſtitum:⁊ quid ſit nu
dum,⁊ quid veſtitum.

1 QUaliter. ¶ † Sũmaẽ vt in.c.j.ẽ.eo. No.qđ ꝓ
miſſa indiſtĩcte ſunt ſeruãda:⁊ facit
qđ ex pacto nudo agatur. ¶ Nota,qđ vbi opus eſt fa
cto,verba non ſufficiunt:⁊ qđ verba quãdoq; neceſſi
tãt facta ¶ No.quod promiſſa opere compellenda ſunt pſalẽ
d orc. ¶ Glo.opp.de.c.nuper.⁊ de.c.a nobis.de bigamis Gl.nõ
ſoluit:ſolue vt ibi:q: ibi eſt ſpeciale in odiũ bigamie. Ad pdicta,
2 ⁊ ad textũ facit qđ no.de eo,qui mit.i poſ.c.j. ¶ † Pro euidẽtia
premiſſorum eſt ſciẽdum quod pactum eſt genus ad omnẽ cõuẽ
tionem.ſiue fiat inter duos.ſiue inter plures:vt.l.j.ff.eo. Eſt autẽ
pactum duorum,plurimmue in idẽ placitũ,⁊ conſenſum.j.de ver
3 bo.ſignifi.pact um. † Pactum autẽ eſt duplex.quoddã nudum,
aliud veſtitum:vt.l.j.ff.eo. ¶ Pactum nudũ eſt pactũ.i.cõuẽtio
nudi conſtituti,que ſtatim ſiſt ſolius placiti fine.i.qđ vltra termi
nos ſui generis,nõ requiritur aliud fomẽtũ,ſeu veſtimẽtũ. Opp.
qđ non eſt dare pactũ nudũ.aut cauſa adijcitur in pacto,ita qđ
tranſit ad nomen contractus:⁊ non eſt nudũ,ſed veſtitu;.l.iuriſ
gentiũ.in prin.ff.eo. Aut cã nulla fuit adiecta:⁊ intelligiẽ cã do
na.l.campanum.ff.de ope.lib.que etiã ex nudo pacto perficiẽ,⁊
ꝑducit obligatione;,⁊ eſt cõtractus efficax.l.ſi quis argentũ.C.
de donati. So.ſecundũ Guil.de Cugn.quod lex Campanus.ha
bet locum in conuentione dandi,non faciendi,⁊ non extẽdatur
vltra ſuos terminos. Uel ſecũdũ Ray.ibi in donatiõe expreſſa,
nõ in tacita. Nã nec eſt verũ quod preſumiẽ in dubio donatio:nõ
enim preſumitur quis iactare ſuum.l.cum de indebito.ff.de pb.
de renun.ſup hoc. ¶ Tertio qđ.l.Campanus.loquitur quãdo ꝓ
mittens ſcit cauſam non ſubeſſe,⁊ creditor putat ſubeſſe:ſecus ſi
vterq; putat nõ ſubeſſe. ¶ Uel dic quarto qđ donatio ex nudo
pacto tenet.procedit in donatiõe vera,non autẽ ficta.l.j.C.de do
tis promiſ. ¶ Opp.ſecundo,nam in omni pacto ineſt placitum
⁊ cõſenſus:ſed ex ꝯſenſu pactũ veſtitur. Inſt.de obl.que ex cõſen.
non ſemper conſenſus veſtit pactũ,ſed in certis caſibus tm̃. Que
ro quod eſt pactu; veſtitũ. Dic qđ eſt illud,quod nõ eſt nudũ,ſ;
veſtitur aliquo veſtimẽto:vt verbo,litera,emptione,vẽditione,
rei interuentu in contractibus innominatis.
1 ☞ Pactũ non valet,per quod beneficium eccleſiaſticum debet
pecunia reſignari,etiam in loco intereſſe ſoluta.nu.1.
2 Agere poteſt frater pro fratre,tanq̃ perſona coniuncta,etiam in
ſpiritualibus.ſaltem cautione de rato.nu.12.
4 Pactum ſicut in conficiendo,⁊ acquirendo iure ſpirituali indu
cit ſimoniam ſic in iure ſpirituali tollendo.
5 Pactum coram ſuperiore factum in dubio licitum preſumitur.
numero.14.
6 Ceſſio facta per pactum in ſpiritualibus non valet,nec cedenti ꝑ
iudicat,vbi ius renunctitur pro pecunia.numero.15.
7 Beneficiari poſſunt duo fratres in duabus eccleſijs,vni eccleſie
ſubiectis.
8 Renuntiare,vel cedere poteſt perſona coniuncta in his,que re
quirunt ſpeciale mandatum,vel generale,ſaltem cum libera.nu
merol.1?.
9 Inſtrumentorum traditione videtur renuntiatum iuri ex inſtru
mentis competenti.
10 Beneficium poteſt aliqui renuntiari,⁊ cedi pro expenſis,quas fe
cit in proſecutiõe beneficij.
11 Fidem non ſeruanti fides frangatur eidem.
16 Contractui ſimoniaco ſi pape authoritas interueniat.an opereẽ
validitatem eiuſdem contractus.
17 Debito ſoluto qua actione petantur inſtrumenta debiti.
18 Renuntiatio facta per ſpoliatum,⁊ non cum libertate,valet.
Idem ſi cum libertate,ex quo nõ adimpletur conuentio ab vtra
q; parte.
19 Iudex poteſt acquirere alteri,idem papa monachis,⁊ clericis ſi
bi ſubditis:⁊ in hoc reputantur perſone publice.
20 Renuntiatio facta abſente parte,tamẽ iudice preſente valet.

1 CUm pridem. ¶ † Nõ valet pactũ,p q ec
cleſiaſticũ bñficiũ debet ꝓ
pter pecuniã reſignari. Primo narrat factũ,ſub quo
ꝯtinetur ꝓceſſus cauſe partium; trãſactio,ipſius repro
batio,papalis ordinatio,⁊ interceſſio. Scđo dat iudices,ibi:cete
rum. No.primo quod in cauſa monaſterij cõſtituunt ꝓcuratorẽ
ꝑlat⁹,⁊ cõuẽt⁹ ſimul.etiã vbi litigaẽ de aliquo peculiari iure mo
2 naſterij. ¶ † No.ſecũdo q frater põt agere ꝓ fratre tãq̃ cõiũcta
3 perſona,etiam in ſpiritualibus. ¶ † Tertio no.qđ pactũ de renũ
tiando beneficio,in quo habetur titul⁹ pro pecunia,⁊ etiã in lo
4 co intereſſe ſoluta non valet,vt ſimoniacũ. ¶ † No.quarto quod
ſicut in conficiendo,⁊ acquirẽdo iure ſpirituali pactũ inducit ſi
5 moniam,ſic in iure ſpirituali tollendo. ¶ † No.quinto qđ pactio
6 facta corã ſuperiore in dubio licita preſumitur. ¶ † No.ſexto qđ
ceſſio facta per pactũ in ſpiritualibus nõ valet,nec preiudicat ce
7 denti. ¶ † No.qđ duo fratres poſſunt beneficiari in duab⁹ eccle
8 ſijs vni eccleſie ſubiectis. ¶ † Ex verſi.ille igitur.no.qđ cõiuncta
perſona põt in his,que requirantur ſpeciale mandatum,vel faltẽ
generale cum libera:q: poteſt cedere,⁊ renuntiare,⁊ componere.
9 Hoc reprobat glo.ij. ¶ † No.ſecundo qđ traditiõe inſtrumẽtorum
videtur renuntiatũ iuri ex inſtrumentis competenti.de quo.ẽ.de
renũtia.ſup hoc,⁊.c.veniẽs.⁊ ſic ex traditiõe probatiõis ⁊ videẽ
renuntiatum iuri,quod ꝓbari debet. ¶ Nota tertio,quod non
ſeruãti renunciationis conditionem a papa factã,remedium ꝓ
10 dẽtur ad ius antiquũ. ¶ † No.qđ nõ ſunt licite compoſitiones,
vt alicui relaxeẽ beneficium pro expenſis,quas fecit in ſequendo
beneficio,⁊ ſic no.qđ compoſitio,vel trãſactio inter partes inita
beneficio renuntietur pro certa quantitate,etiam ratione expen
ſarũ non eſt licita,⁊ continet ſpecie; ſimonie. Uide tex.⁊ gl.j.q.j.
ſi quis amore.⁊ vide gl.ẽ.de renũ.ſuper hoc in gl.ſuper verbo.pe
cunie.⁊ qđ no.de re,pmu.ad queſtionẽ. Idez ſi recipiaẽ pecunia
11 ꝓ ceſſiõe litis,etiã pendente ſuper ſolo poſſeſſorio. ¶ † No.q nõ
ſeruanti fidem fides eidem ſeruanda non eſt.de elec.cũ inter. R.
12 ¶ † Oppo.gl.j.qđ frater nõ admittaẽ ad agẽdũ ꝓ fratre,ex quo
nõ conſtat de mandato.de offi.deleg.coram. So.dicit gl.qđ fra
ter erat coniũcta pſona,⁊ ideo fuit admiſſus:⁊ ideo dicit qđ ad
mitti dʒ cũ cautiõe de rato,aliter non obeſſet abſenti. Cũ eñ ſen
tentia lata non habente mandatu;,non obſit illi,cuius negotiũ
geritur,oportet qđ cautio interponaẽ de rato,cuius virtute age
tur cõtra permittentẽ,ſcđm doc.in.l.iij.ff.de re iud.⁊.l.Plauti⁹.
13 ff.de procu. ¶ † Oppo.ij.glo.⁊ videtur qđ renuntiatio facta per
fratrem,etiam alia ratione non valuerit,q: nõ habet ad hoc mã
datum ſpeciale.ff.de proc.l.mandato.cum ſi. Gl.fatetur quod nõ
valuerit renuntiatio facta a procuratore,licet fateri videatur qđ
valuerit ab iſto tanq̃ cõiuncta pſona,⁊ ideo no.q cõiuncta pſo
na videtur ſupplere poſſe in his,que requirũt ſpeciale mãdatu;.
Jo.an.remittit de ꝓcu.qui ad agendũ.lib.vj. Dixi de reſcr.c.q:
14 nonnulli.⁊ no.j.de reſt.in inte.c.ſtatuimus.in gl.j. ¶ † Gl.ſuper
verbo duximus.opp.de.c.ſtatuimus.j.tit.j.vbi tranſactio ſup re
ſpirituali valet. So.dicit gl.quod ibi in trãſactione ſup decimis,
hic in tranſactiõe ſuper eccleſia. Hic diuerſificat terminos ſ; nõ
dat rationem diuerſitatis. Dic ergo ſecundo,ſcđm docto.quod
ibi loquiẽ in pactione,q̃ fit ſuperioris authoritate,in qua ceſſat
ſuſpitio:hic in tranſactione,que fit authoritate inferioris,in qua
nõ ceſſat ſuſpitio turpis.imo ſemper preſumitur turpis,niſi alia
preſumptione tollatur. Uel ibi amicabilis compoſitio,hic trãſ
actio ſecundum Goffre. Uel ſcđm Hoſtien.ibi compoſitio ſuper
fructibus,hic ſuper iure ſpirituali. Uel aliter tu dic quod tranſa
ctio ſtricta inita inter partes,⁊ authoritate partium nõ valet ſu
per re ſpirituali,tanquã ſymoniam inducens. Compoſitio autem
facta ex arbitrio ſuperioris pro bono pacis ſup re ſpirituali bene
valet:vt ibi:de prebendis.niſi. Uel ibi tranſactio fuit ſup fructi
bus decimar;⁊ ſic ſuper re temporali. Ita dixi tempore lecture.
Scđo op.de ꝓbẽ.c.niſi eſſent. So.nulla interuenit cõuẽtio inter ꝑ
tes,ſ; toto relato in arbitriũ ſupioris,ſupior ꝓ bono pacis ſic or
dinauit:hic loquitur in compoſitione facta inter partes ſuper re

piritnali. Dicit tñ Inno. qꝺ caueat ne mente gerant, vt ſibi ꝓui
deatur: qꝛ eſſet ſimonia. de ſimo. c. tua. ¶ Gloſ. pactionis. querit
quare pactio hic nõ valuit. Rñdet quod erat ſimonia, cuius ſpi-
16 rituale ꝑ pecunia remitteret. † Gl. eadẽ ibi: ſi authoritas pape ex
cuſet ſimoniam. Quidã qꝺ ſic. per. l. furti. §. qui iuſſu ff. de his. q
no. infa. vbi paciſcens iuſſu pncipis nõ eſt infamis, vbi alas eſſet
Aliđ vt. T. qꝺ ſimonia nõ purgat ſuperioris authoritate, vbi eſt ſi
monia. Pro pma pte facit, qꝛ papa hꝫ plenitudinẽ poteſtatis, ⁊
põt ſ. ius diſpenſare. de ꝯceſ. pbẽ. ꝑpoſuit. ⁊ de eo, qꝺ nõ eſt ius,
facit ius. iij. q. vi. hec quippe. ⁊ ſ mutat natur. rei. C. de re. vxo. act.
l. i. So. Gl. ꝯcludit qꝺ naturalr ſimoniacũ nõ excuſat authoritas
pape, vt in vẽditiõe ſacramẽtoꝝ. Que aũt naturalr ſunt ſimonia
ca vide gl. in. c. veniẽs. ſ. de renũ. in ſimoniacis. qꝛ ꝓhibita, que
ſunt inducta a iure canõico, in iſtis diſpẽſat papa. ⁊ ei⁹ authori
tas excuſat. Non vꝫ ergo trãſactio, vbi neceſſario ꝯcludit ſimo-
nia. vt hic: qꝛ ius ſpũale ꝑ pecunia remiſſũ fuit. Si ꝯo nõ eſt ſi
monia trãſactio vꝫ. ſ. qñ nil datur ꝑ ſpirituali: vt qꝛ ius habẽs in
beneficio dat pecuniã, vt redimat ſuam vexationẽ. j. q. iij. ꝙſitũ. ꝯ
ſimo. dilect⁹. iuxta illud Apoſtoli. ad Ephe. v. vltra mediũ. Re-
dimẽtes temp⁹ qꝛ dies mali ſunt. Sed huic vltimo opp. de ſimo.
Matthe⁹. vbi ſi elect⁹ ſuꝫ ad aliquã dignitatẽ a maiori pte, ſi do
pecunia aliciu de canonicis ꝯdicentibus. eſt ſimonia, ⁊ tamẽ ibi
redimo vexationẽ. So. dicit glo. qꝺ ibi dabat pecuniã canonicis
habẽtibus ius in electiõe. q. d. ibi neceſſario emebat vox vna, que
ſpiritualis eſt non tñ vexatio. ¶ In ſi. glo. vide gl. i. q. iij. ſi quis
obiecerit. ⁊. j. q. iij. ſalubriter. ibi gl. ⁊ do. ⁊ de offi. del. ex parte. el. j.
Tempore lecture ita apoſtillauit. ¶ Gl. reſignauit. Opp. qꝺ ſup
flua fuerit reſignatio inſtrumentoꝝ ex quo libere reſignauerat: qꝛ
ipſo iure irrita ſunt inſtrumẽta. C. de cond. ex lege. l. diſſolute. In
17 tellige qꝺ reſignauit ad cautelã. ¶ † Sed hic quero qua actione
petant inſtrã ſoluto debito. Dicit Phi. ſi creditor ſoluit pecuni
am ꝑ inſtrumento: ⁊ tũc agit debitor ſoluta pecunia ad reſtitu-
tionẽ inſtrumẽti condictiõe, ſine cauſa. per. l. diſſolute. C. de ꝯdi.
ob cãꝫ. Si debitor ſoluit pro iſtrumẽto: ⁊ tũc ſoluto debito agit
18 rei vẽ. vel ad exhibendũ. per. l. vltimã. C. ad exhi. ¶ † Gl. vltima
opp. ⁊ videtur quod renuntians non poſſit primum beneficium
repetere ex quo renuntiauit. vij. q. i. c. ꝙ periculoſuꝫ. So. põt dici
qꝺ ſpoliat⁹ renũtiauit: ⁊ ſic nõ valuit renũtiatio de reſti. ſpoli. ſo
licite. Inn. dicit ꝙ de rigore iuris vr renũtiaſſe interdicto: ⁊ ideo
nõ eſt audiend⁹. All. ff. de pac. ſi vnus. §. pactus. Vel ſcðm gloſ. ⁊
meli⁹, dic qꝺ ex beneficio pncipis, ⁊ de grã reſtituit. Al' dic qꝺ
illa renũciatio hꝫ tacitam cõditionẽ. ſi impleuerunt illi qꝺ papa
mãdauerat. Hoc falſuꝫ, qꝛ renũtiatio fuit libera. Niſi intelligas qꝺ
hec decre. intellecta a iure. ¶ Frã. de za. dicit qꝺ iure ordinario
per interdictum vnde vi audiũtur: nã ⁊ ſi renũtiatio fuerit pura
habuit tñ tacitã condictionẽ ex coniecturis, non tamen erat. P.
liocre renuntiaturus qꝺ patet ex cõpoſitiõe p̄cedẽti de pecunia
ſed renuntiauit, ſperans ſibi per papã prouideri. ⁊ cum effectu, ꝙ
tacita cõditio nõ eſt inclita. ¶ Unde hic pape intẽtio fuit vt iſti
carerẽt eccleſia, ⁊ capella: ſed ita demũ, ſi prior, ⁊ monachi in alio
prouiderẽt. ¶ Opp. contra hoc, de. c. cum inter. R. de electio. vi
ex ſolue vt ibi: qꝛ ibi fuit intentio pape. vt is qui renuntiauerat.
ex toto careret. Eadem glo. vlt. in ver. ſed pone. querit pone quod
monachi iã contuliſſent iſtas eccleſias aliꝭ: quid erit, an illi pũa
bũtur. Sunt opi. Quidã quod nõ, arg. vij. q. i. c. eos. Idẽ Phi.
⁊ Inn. ⁊ pro eis facit. c. quãuis. de reſcriptis. lib. vi. Aliꝭ vt Ber.
Tan. Hoſt. quod remouẽdi ſunt, ⁊ monachi tenentur prouidere
illi de preb. c. inter cetera. ⁊. vij. q. i. c. preſentium. in ſi. glo. Jo. An.
dicit ponderanda verba priuilegij, an ſufficiant man⁹, vel nõ. de
priuil. c. porro. ¶ Frã. de zab. dicit ſcðam opi. indiſtincte eſſe verã
ſ. gloſſatoris: qꝛ recuperant primũ ius, ex quo contractus nõ eſt
impletus ex pte monachorũ. ¶ Poſt gl. opp. qꝺ. P. nõ poſſit
agere ꝑ ſe, ⁊ fratre ſuo: vna capella cõferri nõ poteſt duob⁹. de ꝓ
ben. c. cum non ignorꝭ. ⁊. c. tue. ⁊. c. maioribus. ⁊ tamen in prin. de-
cre. dicitur qꝺ. P. litigabat pro ſe, ⁊ pro fratre ſuo ſup eadẽ eccle
ſia. So. Põt intelligi qꝺ erãt duo beneficia. ſ. eccleſia, que fuerat
cõceſſa. P. ⁊ capella, que fuerat cõceſſa fratri ſuo. Vel forte vn⁹
erat plat⁹ id eſt, rector, alter vicari⁹: de preben. cap. extirpande. §.
19 qui vero. de offi. vica. per totum. ¶ † Secundo inducit iſte tex. ꝙ
iudex poteſt acquirere alteri: nã renũtiatio fuit facta in manib⁹
pape, ⁊ tamẽ priori, ⁊ monachis habentibus per papã acquiſiſ.
¶ Cõtra hoc oppono quod nõ valuerit renũtiatio, nec ex ea fue
rit queſitum aliquid monachis quia pactum, ⁊ ſtipulatio vnius
non prodeſt alteri. ff. de pactis. l. ſi vnus. §. pacta. Dicunt quidaꝫ
quod papa eſt publica perſona, ideo poteſt acquirere monaſterio
ſtipulari, ⁊ paciſci cuilibet perſone: arg. ff. rẽ pup. ſal. fo. l. ij. in ſi.
qꝛ vniuerſa iter, ⁊ ſingulariter ſup oẽs eccleſias hꝫ plenitudinem
poteſtatis. ij. q. vj. de cetero: vnde forti⁹ per ipſuꝫ, ꝙ ꝑ aliũ plati
acqri põt eccleſijs. C. de trãſac. l. ꝓſes. ff. qꝺ cuiuſ. vniuer. l. ſi. Itẽ
ꝗa quod per extraneũ fuerit ſuſcepta, ex quo nomine monaſte-
rij poterit ratificari per abbatẽ, ⁊ monachos. ff. de neg. ge. l. ſi pu-
pilli. §. ſi ego. ⁊. §. itẽ queritur. Sed ſi ſuo nomine recepta nõ eſſet.
nõ prodeſſet. ff. de pcto. ſtip. l. ſi ſeruus. Aliꝭ dicũt quod cũ lites
ſint odioſe. valet renũtiatio litis, etiam abſente parte. C. de pac. l.
poſtꝙ liti. Iſtud vltimũ no. Bal. ⁊ ꝓbat ꝑ ſimile: nã ego poſſum
renũtiare tacite, ⁊ expreſſe appellationi. pẽdẽdo tẽp⁹ labi. de ap.
20 cũ ſit romana. ⁊ tamen queritur ius parti abſenti. ¶ † No. bene
iſtud dictum, qꝛ cõmuniter lex. poſtꝙ liti, declaratur. de renũtia
tio. que ſit pñte iudice, q repreſentat pſonã ptis. Uñ eſt aduertẽ-
dũ, qꝺ ſi ꝓfiteor debitorẽ nõ teneri: iſta verba habẽt viꝫ pacti:
vt. l. tale pactũ. in pnc. ff. de pac. Nõ ſi abſente debitore, in preſen
tia iudicis dico ipſuꝫ nõ teneri, ex hac cõfeſſiõe dat ſibi exceptio
pacti. vt. l. poſtꝙ liti. ⁊c. ergo ſi querit an valeat renũtiatio abſẽte
pte: dic ſi reale, valet. Notabilem glo. Inn. habuiſtis. de renũt. ve
niens, qꝛ fundũ meum poſſum habere derelictuꝫ quãdocũꝗ vo
lucro: vt. ff. pro derel. per totum. Si perſonale dicit Bal. qꝺ taci-
te ſic. l. ij. C. de pac. ſi expreſſe mediante inſtrumento eple, vel lite-
re, ſic arguo. l. ex conſenſu. ff. de act. ⁊ oblig. qꝛ per nuntiũ, vel epi
ſtolã iuratur abſenti: vt. l. labeo. ff. de iureiu. ſi ſine inſtrumẽto, in
vltima voluntate valet: vt. l. non ſolũ. §. ſi liberationis. ff. de libe.
lega. vt queratur exceptio doli: qꝛ ſi confiteor mihi ſolutũ eſſe ibi
ꝑ illo recipienti. tunc ad liberationem illius daretur ſibi exceptio
doli contra te, ſi ageres cõtra ipſuꝫ: vt. l. reſcripto. §. ſi. ff. de pac. qꝛ
inter ꝯſentes reperit conſenſus duoꝝ, ⁊ partis preſentia: ⁊ ſic in
iure perſonali nõ cõpetit etiam doli exceptio: vt dicit gl. in dicta
l. idem in duobus fratrib⁹. ff. de pac. nec exceptio pacti. Hoc ve-
rum niſi fiat pñte iudice. Nec ob. aut. de teſt. §. licet. qꝛ loquit qꝺ vꝫ co-
rã vicinis, intelligas ꝯ parte pñte. De hoc dic vt plene p Bart. in
l. nõ ſolum. §. libera cauſa. ff. de lib. leg. Anto. de But.

1 Pactum de ſuccedẽdo poſt mortẽ prelati nõ vꝫ in ipſi⁹ eccle
ſia, ⁊ eſt ipſo iure nullũ. nu. 5.
2 Iniquitas eſt ſacris canonibus inimica.
3 Succeſſio eſt deteſtabilis in eccleſia, fallit ſi cum ſpeciali indulgẽ
tia concedatur. nu. 8.
4 Ius ad vacaturas non poteſt dare inferior a papa, etiam per viꝫ
pacti.
6 Pactuꝫ de ſuccedendo etiam iure ciuili improbat, vbi ſit ſine vo
luntate illius, de quo agitur.
7 Pactum de ſuccedendo poſt mortẽ prelati in ipſius eccleſia qua-
re non valeat, tanꝗ inimicum canonibus.

1 ACcepimus. ¶ † Nõ vꝫ pactũ de ſucce-
dẽdo poſt mortẽ plati in ip-
ſi⁹ eccleſia. h. d. Prima pars factum narrat qꝺ. Secũ
corrigi precipit, ibi: verũ. Et pone caſum qꝺ dum eccle
ſia cuiꝺ debitis onerata, fuit collata diuiti, qui ſe obtulit debita
ſoluere cũ pacto, ſi poſt mortem eius cõferretur Titio, forte ſuo
affini modo qrebatur de validitate huius pacti: ⁊ papa rñdet vt
in tex. ¶ No. qꝺ pactũ de ſuccedẽdo in eccleſia non valet, nec cõ-
2 ditio appoſita. ¶ † No. ij qꝺ iniquitas eſt ſacris canonibus ini-
3 mica. ¶ † No. tertio qꝺ ſucceſſio eſt deteſtabilis in eccleſia: quia
eccſiaſtica dignitas ſucceſſione nõ dat, nec ius imitat ſuccedẽti
4 ſed canonica tribuit inſtitutione. ¶ † Not. quod inferior a papa
non poteſt dare ius ad vacaturas, etiam per viam pacti, vel cõdi
5 tionis. ¶ † Quero an tale pactũ, de quo in tex. ſit ipſo iure nullũ.
dicit Inno. quod ſic. quod tenet. ⁊ aliꝭ per c. ſi quis datur. j. q. iij.
Sꝫ meo iudicio nihil facit: ſꝫ in tex. iſto ſoluit queſtio, dũ dicit
friuolas ⁊ inanes. Et ꝑ hoc. j. eo. c. ſi. ibi: nullã obligationẽ indu-
6 cit ⁊ dic vt ibi dicam. ¶ † Glo. j. oppo. qꝺ etiã iure ciuili improbe
tur. C. de pactis. l. vltima. Gloſſa fatetur ſine voluntate illius, de
quo agit. Alle. C. de pactis. l. vltia. in his etiã nõ ſufficit volũtas
7 vt hic videos. ¶ † Opp. qꝛ dicit tex. talẽ ſucceſſionẽ inimicã cano
nibus, ⁊ non exprimit quib⁹. So. glo. ij. exprimit, ⁊ declarat dic
8 vt in ea. † Oppo. quod imo permittatur ſucceſſio ſecundum cano
nes. j. q. j. petiſti. So. ibi fuit ſpecialis indulgẽtia. ¶ Opp. ad idẽ
de. c. conſtitut⁹. de conceſ. prebẽ. So. quod illud permittit de gra
tia, vel qꝺ propterea non obſtat: hic enim loquitur de pacto ſucce-
dẽdi in tit. ibi vero, de ptãte cõferendi pmũ vacaturũ. fm Hoſt. ⁊
Io. An. ſoluitur vt precedens: tene primam reſponſionem.

1 Eccleſia debet priuari is, qui pacto penſionis augende cõſecu
tus eſt illam.
2 Pactum de augenda penſione in collationibus factũ vt facili⁹
quis eccleſiam conſequatur, dãnandũ eſt a iure tanꝗ ſimoniacũ.
3 Spoliare quãdoꝗ ſumitur pro priuatione legitima, ⁊ iuriſdictio
nali.
4 Spoliantes tenentur interdicto vnde vi.
5 Pactum de augenda penſione vt quis facilius beneficium cõſe-
quatur, quare non valeat.
6 Iuramentum non confirmat actum ſimoniacum.
7 Penſiones eccleſiarum an facultatibus augmẽtatis poſſint au-
gmentari.

8 Pactum penſionis eccleſie minuende an valeat.
1 **CUm clerici.** ¶ † Is, qui per pactum penſionis aug. de cōſenſu eſt eccleſiaꝫ, debet illa priuari, ⁊ alʾs canonice puniri. Diuidiť
vt proxima. Secunda ibi: nos. ⁊ ibi: perſonis. id eſt, prelatis: ibi:
2 alʾs. id eſt, preter predictā penam. ¶ † Nota primo qꝺ pactum de
augenda pēſione in collationibus factū, vt facilius quis eccleſiā
3 conſequatur, eſt damnatū a iure tanꝙ ſimoniacū. ¶ † Nota qꝺ
ſpoliare quandoque ſumitur ꝓ priuatione legitima, ⁊ iuriſdictionali.
4 ¶ Opp. in eo, ꝙ dicit, ſpoliētis: nā ꝑ hoc ſpoliantes tenebunť interdicto vn̄ vi. ꝺ reſti. ſpo. c. ꝯquerēti. So. Ibi ſumiť ſpoliatio in
malā partē, cuꝫ. ſ. fit de facto: hic in bonā. ſ. cum fit mediāte iure.
Scꝺo quero qꝺ ſi valuiſſet pactio an eſſet obligata eccleſia ꝓ pēſione. dicit Inn. qꝺ ſic, arg. ff. de iudi. l. ſi fideicōmiſſuꝫ. §. tractať.
Ad qꝺ opp. de. l. ſi. ff. de ꝯhē. emp. So. Ibi fuit obligatio pſona-
5 lis, nō realis. ¶ † Quero q̄re nō vꝫ de augēda pēſione. Dicit glo.
qa eſt cōtra canones. de cēſi. ꝓhibemus. de p̄bē. auaritie. Itē qꝛ
6 turpe. ſ. ſimoniacū, arg. ī. c. pactiones. ¶ † Quid ſi interceſſiſſet
iuramentū ꝯfirmans pactū. Dicit gl. ꝙ nō valeret: qꝛ eodē vitio
7 laboraret. Alleg. gl. de iureī. c. tua nos. ¶ † Scꝺa gl. querit an augmētatis facultatibꝰ poſſint augmentari penſiones. Arguit gl.
qꝺ non per textū. Allegat. ī. de cenſi. c. ꝓhibemus. In ꝯtrariū opp.
de. c. quanto. ī. de cēſibus. ⁊ de. c. cuꝫ. ad. ꝺ. de conſti. So. Dicit
gl. qꝺ ſi induſtria clericoꝝ ſunt augmētata, augeri nō debet penſio, ne ſua induſtria ſit ſibi damnoſa. C. de alluuionibus. l. vltima.
Si aliunde bona ſunt augmentata, pōt augeri penſio: quia iuſta
ſubeſt cauſa augmentationis. de cenſi. q̄to. De quo glo. remittit
de cēſi. ꝓhibemus. Aduerte ꝙ in caſu capituli, nō credo licitam
foꝛe cōuentionē, ne quis cōſequať titulū, cuꝫ per hoc titulus videať dari ꝓpter augmentationē, qꝺ nequaꝙ credo foꝛe licitum.
Dicit Hoſt. qꝺ pōt augeri, qn̄ neceſſitas illius cui agitur, hoc exigit: nec fit clā, ſed palā, caplo cōſentiēte, ⁊ iudicis autoꝛitate. arg.
ff. de autho. tu. l. nō exiſtimo. de p̄ben. expoſuiſti. cū ſi. Sed ſi alia
cā. id eſt neceſſitas nō ſubſit, dicit Hoſt. ꝙ ſuo iudicio ꝓuata burſa non replebiť: ſed potius diuinus cultus augebiť. Sic intellige
de cōſt. cuꝫ. ad. ⁊. c. pen. ⁊ dicit iungendū qꝺ no. ī. tit. j. de cetero.
8 ¶ † Vltima glo. q̄rit q̄ erit iſta eccleſiaſtica ſeueritas. Et declarat poſt gl. qd de pacto minuende pēſionis: qꝛ de pacto augende
pēſionis dictū eſt: vt ſi inſtituendꝰ non vult recipere bn̄ficiuꝫ, niſi
remittať penſio: dicit Io. de Lig. qꝺ aut fit ad cōmodum inſtituendi, ⁊ nō valet. Aut non: ⁊ valet. Tu dic qꝺ non valet ſimpliciť:
quia contrariorū eadeꝫ eſt diſciplina. Itē non fundať textus ex
ea ratione ſola, qꝺ nō debeat pēſio augeri: ad hoc pactū eſt reprobatū tāꝙ continens ſimoniā: ſed paria ſunt dare ⁊ remittere. de
teſti. tua. j. debet ergo remiſſio fieri ſimpliciter, ⁊ non ſub pacto.

1 ☞ Eccleſia rem ſuam locando, vel feudum concedendo, non poteſt apponere pactum, per quo iuri parochiali alterius eccleſie derogetur.
2 Pactum appoſitum in rei traditione, ⁊ ſic veſtitum non valet ad
preiudicium alterius, ꝙ paciſcentis.
3 Pactum de eligenda ſepultura, non valet.
4 Pactum quod dicitur eſſe cōtra bonos mores.
5 Pacto reprobato omne, qꝺ ex eo ſecutum eſt ad priſtinum ſtatum retractandum, ⁊ reſtituendum.
6 Decime quando ſunt de penſionibus domorū ſoluende, ⁊ a quolibet poſſeſſore.
7 Decimandi ius, ex quo eſt ſpirituale, an poſſit pacto commutari.
8 Decimarū ſolutionē petendo eccleſia contra quos agere debeat.
9 Decimas quis ſoluendo indebite quando poſſit repetere.
10 Pactum penale ſi ſit illicitum, an, ⁊ qn̄ poſſit peti pena.

1 **R ELCIQB.** ¶ † Eccleſia rem ſuam locando, vel feudū cōcedendo non poteſt apponere pactum, per qꝺ iuri parochiali alterius eccleſie derogetur id
eſt. preiudicetur. h. ꝺ. Prima factum narrat, quod Secunda cor-
2 rigi precipit, ibi cū aūt. ¶ † Nota primo ꝙ pactū appoſitū in rei
traditione, ⁊ ſic veſtitū, ad alterius ꝑiudiciū nō valet, ꝙ paciſcē-
3 tium. ¶ † Nota ſcꝺo quod pactum de eligenda ſepultura nō va-
4 let. Ad hoc de ſepul. c. i. li. vi. ⁊ de penis. c. cupientes. in cle. ¶ † Nota tertio qꝺ pactuꝫ eſt cōtra bonos moꝛes, qꝺ impellitur ab aua-
5 ritie cupiditate, ⁊ tertij preiudicium. ¶ † Quarto, nota qꝺ pacto
reprobato omne, quod ex eo eſt ſecutum, eſt retractandum, ⁊ ad
6 priſtinum ſtatum reſtituendum. ¶ † Nota ſcꝺm quoſdam hoc
expreſſum qꝺ decime ſunt de penſionibus dominoꝛum ſoluēde,
Allegat de decimis. c. cōmiſſū. ⁊. c. tua nobis. Dicit Ioā. And.
qꝺ nō videt quo hic colligatur, cum locatoꝛ, non conductoꝛ penſionis decimam ſoluat: ſed eſt mens litere qꝺ perſonales, vel forſan prediales decimas cōductoꝛ ſolueret eccleſie locatrici, per que
parochialis eccleſia defraudabatur. ¶ Opp. quod improprie loquať litera, quatenus dicit, cōductores ſe obligaſſe ad ſoluenduꝫ
decimas: potius tamē teneť locatoꝛ ad eas. de decimis. c. tua. So-
lu. Intellige quod ſe obligauerat ad ſoluendū decimas pſonales
ſcilicet de lucro. Vel ſi intelligit de realibus, dic vt dicto. c. tuaꝫ.
¶ Glo. i. querit an pactum tale, in quo preiudicaui eccľe parochiali. Dicit quod nō: vnde nō obſtāte pacto poterit petere deci-
7 mam a quolibet poſſeſſoꝛe. ff. de pac. c. inter debitoꝛ. ¶ † Ea. gl.
opp. ff. de pact. l. epiſtola. §. pactum. vbi dicitur quod tale pactū
iuſtuꝫ eſt. So. ibi pactum de ſoluendo tributo erat iuſtū: quia ad
hoc tenebatur poſſeſſoꝛ, ⁊ alteri nō preiudicabať. Sꝫ ſi fieret contrarium pactū, vt poſſeſſoꝛ nō teneretur, tamen preiudicaretur tantum paciſcentibus, ſꝫ non preiudicareť dn̄o tributoꝝ: qꝛ pactum
priuatoꝝ, ⁊c. de foro competē. c. ſi diligenti. Idem de pacto, per
qꝺ liberať clericus a ſolutiōe procurationis legatoꝛum, qꝺ tenet
in preiudicium paciſcentium, ſed non legatoꝝ: hic autē nō tenuit
qꝛ ius decimādi eſt ſpūale: ergo cōmutari nequit cū tēpoꝛali. de
8 re. permu. ad queſtiones. ¶ † Querit vltia glo. contra quos debet agere eccleſia ad repetēdū ſolutū. Dicit quod pōt agere cōtra
regulares, ſiue ſeculares, vt hic tex. dicit. Pōt etiā agere ꝯtra poſſeſſores, ſi vellet. arg. xvj. q. ij. apoſtolicos. Eſt ergo in eiꝰ optiōe ꝯ
9 quem agat. † Sed quid ſi egit ꝯ debētē decimas, ⁊ eas obtinuit,
nunquid ei ſoluat, cum ei non deberent. Vř qꝺ non: qꝛ in pari
cauſa turpitudinis potioꝛ eſt ꝯditio poſſidētis. ¶ In cōtrariū,
qꝛ videtur turpitudo potius ex facto recipiētis. So. Dic quod
regulariter nō refert, qꝛ videtur donaſſe ſoluēdo ſciēter indebite.
de ſolu. c. ſi. Si aūt eſſet perſona, que excuſareť ab ignoꝛātia iuris
10 ſecus foret: de quo no. in. ꝺ. c. ſi. ¶ † Quero an vbi non vꝫ pactū,
valeat pena: dic ſi pactū eſt cōtra legē, ad eſt ius, nec pncipale pactum, nec pene appoſitio valet: nec etiam iuramentū ſuper eo preſtitum. ff. eo. l. iuriſgentiū. § ſed ſi quis. ff. de verbo obli. l. ſi ſtipuloꝛ. ⁊. l. ſtipulatio hoc modo concepta. Si pactū eſt preter legeꝫ,
illud nō tenet, ſꝫ pena adita valet: vt cū quis ſtipulatur alteri ſub
pena. ff. de verbo. obli. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. Si pactū eſt ſecūdū legem: ⁊ pactum valet, ⁊ pena, ita demum qꝺ paciſcens alter eo ſit cōtētus. ff. eo. l. reſcriptū. §. ſi pacto ſecūdū Inno. ⁊ hoc no.
Accu. in. l. pacta q̄ cōtra. C. eo. An vero eccleſiaſtici penaꝫ ſoluere poſſit, videbitis. ī. de arb. dilecti. ⁊ no. in regu. bona fides. i. iij.
q. ii. vi. de reg. iur. Cōtra quos aūt poſſit eccľa parochialis agere
ad repetendas decimas alteri ſolutas: dic ꝙ pōt agere ꝯ illū, cui
decime ſunt ſolute: ⁊ ꝯ illū, qui ſoluit. xvj. q. ij. apoſtolicos.

1 ☞ Pactum in ſpūalibus non valet, quod etiam de iure, ⁊ facto impoſſibile cenſetur.
2 Pactum, ⁊ conuentio inter ſe differunt.
3 Arguere licet a lege.
4 Pacta in ſpūalibus, licite tn̄ appoſita, valent.
5 Pactum contra ius publicum non valet,
6 Simoniam vtrum inducat pactum, ſeu modus in ſpūalibus.
7 Pactum quando non poteſt ſeruari ſine interitu.
8 Opem dare, ⁊ principaliter offendere, inter ſe differunt.
9 Arguit poteſt de ſententia ad pactum.
10 Pactum de iure impoſſibile quid ſit.
11 Pactū de facto impoſſibile quid ſit, ⁊ ſi impoſſibilitas ſit tpalis, non autem perpetua, quomodo dici poſſit validū. nu. 17.
12 Pacta in ſe turpitudinem continentia que ſint.
13 Pactum turpe an obliget paciſcentem.
14 Pactum in quibus ſpiritualibus non valet.
15 Pactio, ⁊ conuentio quare inter ſe differunt.
16 Iuramentum appoſitum ſuper pacto turpi an valeat indiſtincte.

1 **PActiones.** ¶ † Nō valet pactio in ſpiritualibus, vel que peccatum inducit, vel que de iure vel de facto ſit impoſſibilis. h. ꝺ. Primo
point dictum, ⁊ eius rationem, ibi: cuꝫ in huius. Secundo illud
2 ampliat, ⁊ probat ibi: quod etiam. ¶ † Nota primo aliud eſt
3 pactio, aliud conuentio. ¶ † Nota licitū arguere ⁊ a leg. ¶ Nota
4 tria pacta hic reprobata. ¶ † Opp. qꝺ in ſpiritualibꝰ teneat pactio. de elec. c. ſignificaſti. de preben. c. ſignificauī. de condi. app. c.
verū. Solu. Aliqn̄ fit conuentio licita, ⁊ per canones permiſſa: ⁊
ꝓcedunt cōtraria. Aliqn̄ illicita: ⁊ ꝓcedit hec litera. ¶ Opp. ad
hāc ſolutionē, quia petit pncipium: hoc enim eſt, qꝺ debet declarari, qn̄ ſit, ⁊ quando non. Solu. Regula eſt negatiua, quod ſup
ſpiritualibus omnis pactio eſt illicita: ⁊ hoc, niſi inueniatur premiſſuꝫ, vt in ꝯtrāa. Tamen ſpecialiter ad. c. ſignificaſti. dic qꝺ nō
eſt ꝓprie pactio, ſeu conditio, ſed expreſſio cius, qꝺ inerat. ¶ Ad
c. ſignificatuꝫ. dic quod nihil facit: ſolum enim probat qꝺ beneficio vacanti poteſt annecti onus ſpirituale. ¶ Ad. c. verū. dic qꝺ
5 non obſtat: qa ibi ſuper re tēpoꝛali fuit pactum adiectū. ¶ † Limita decre. pnt dicit pactum contra ius non valere, eſſe veruꝫ in
pacto ꝯtra ius publicum, cui non poteſt renuntiari: ſecus ſi con-
6 tra ius priuatum: vt no. de fo. compe. ſi diligenti. ¶ † Gl. j. querit
an modus, vel pactio in ſpiritualibus inducat ſimoniaꝫ: dicit qꝺ
pactum, ⁊ modꝰ ſimoniam inducunt. Caſus eſt in. c. vt noſtrū. vt

eccleſiaſtica beneficia: et habet locū ſiue ſit expreſſum, ſiue tacitū.
xvi.q.vi.per laicos. exemplū quādo fit tacite: vt in.c.cum ad no
7 ſtram.et.c.ſequenti. ī. de elec. ¶ † In ea.glo.quero de exēplo,quā
pactum non poteſt ſeruari ſine interitu. dicit gloſſ. quod ſi ſolus
ſpoliare non poteſt,et cōuenit cum alio vt ſpolient, non valet pro
miſſio quo ad ſocium,quia pactum eſt turpe. non enim fert opem,
8 qui adiuuat ad peccandum.xxiij.q.vi.c.ſi reus. ¶ † Nota gl.quod
aliud eſt dare opem.aliud principaliter offendere,quod nota pro
pter ſtatuta,et iura punientia dantes opem. de iuramento gloſſa
remittit pro exemplis.xxij.q.iiij.c.ſi aliquid. ¶ Gloſſ.ſuper ver
bo,legitimas.in princip.eſt liter alia,et querit de exemplis,et repe
9 tit tex.vide per te. ¶ † Nota in eo quod dicit de ſententia, quod de ſen
10 tentia ad pactum arguitur. ¶ † Ad intellectum tex. et huius gl.
ſimul.qui volunt facere differentiam inter pactū turpe,et rei tur
pis ex vna parte: ex altera vero inter pactū de iure impoſſibile,et
pactum de facto impoſſibile: dic quod turpe eſt habens annexam
turpitudinem,et pactum doloſe factū per metum, aut per ſimo
niam rei turpis eſt licitum,ſed adiecta cōditio eſt illicita: vt promit
to decē hoc licitum eſt.ſi interfeceris hominē: hoc eſt illicitū. pa
ctum impoſſibile de iure eſt, ſi fiat ſup re ſpirituali, vel ſuper alia
re,cuius cōmercium eſt interdictum nam ius reſiſtit in re ſacra,vel
libero homine,ne quis paciſcatur,vt res ſacra alienetur,vel homo
11 liber vendatur.ff.de verb.oblig.l.inter ſtipulantē.§.ſacrā. ¶ † Pa
ctum de facto impoſſibile eſt.ſi promitto tibi dare rē tuam, quā
ſolus habes,aut dare ſolem,vel ſtellas.ſcias tamen quod omne pa
ctum impoſſibile,eſt turpe.ſed non econuerſo: eſſet enim turpe et
indecens probo viro paciſci ſtercorare agrum,non tamē impoſ
ſibile.Franciſ.de zaba.dicit hoc exemplū eſſe falſum:iſtud enim
non eſt turpe, nec rei turpis,imo res honeſta pertinens ad agri
culturā.Sed ponit exemplum per capitulum pe.infra quod metus
cauſa.de conuer.coniuga.venienis.et.c.dudū. Bart.in l.generali
ter.ff.de verbo.oblig.at.dicit quod quedā ſunt pacta nullam haben
tia turpitudinem et ſic ſecundum leges ſunt valida: vt in toto ti.
de verb.oblig.et.ī.c.i. quedam vero ſunt preter legem dato quod
non contineant turpitudinem vt quod quis alteri ſtipulari non
poſſit,et tunc quamuis non valeant reſpectu principalis, valent ta
men reſpectu penalis: vt.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verb.oblig.
12 ¶ † Quedam ſunt pacta in ſe turpitudinem continentia: et hoc
cōtingere poteſt tribus modis,quia aut in promiſſione venit tur
pe,vt promittis occidere hominem: et eſt nulla ipſo iure: vt dicta.l.
generaliter. Aut in ſe non continet turpe, tamen eſt turpiter fa
cta vt quia dolo,vel metu: et tūc valet,tamē reſcinditur remedijs
13 iuris,de quibus in tit.quod metus cauſa.et de dolo. ¶ † Quedā
vero eſt turpis propter cauſam annexam: vt, promitto centum,ſi
interfeceris hominem: et tunc quāuis fuerint opiniones tamē con
cludit vna cū gl. quod nulla oritur obligatio. per.l.iuris gentium.
§.ſi ob maleficium.ff.de pactis.et per textū.l.ſi plagij.ff.de verbo.
oblig.Nec obſtat tex.l. penulti. ff. de cōdictione ob turpem cau
ſam.dum dicit dari exceptione doli.quod intelligitur de exceptione
doli que eſt facti, vel intentionis iuxta nota.in l.qui ſe debere.ff.de
cōdictio. ob cauſam.vel poteſt dici quod quandoque in promiſſione ex
primitur turpis cauſa: et tunc procedat quod eſt dictum.quandoque
non exprimitur : et tunc procedat opinio cōtraria. ſicut dicimus
de ſententia: quia aut eſt error expreſſus aut non,iuxta no.in l.ij.
C.quā prouo.nō eſt neceſſe.et in.c.i.ī.de re iudi. que ſolutio vltima
14 non placet hic domino florētino. ¶ † Pro intellectu vltime gl.
et tex.oppo.videtur,quod pactum turpe regulariter obliget: vt eſt ca
ſus in.l.pe.ff. de condictione ob turpē cau.vbi dicitur ſi ob turpē
cauſam aliquid promiſeris Titio,et ſolueris,nō pōt repetere: quia
in pari cā turpitudinis potior eſt cōditio poſſidentis per hec Ja
co.de Rauen.Pe.et Cy.in.l.ij.C. quod metus cauſa. qui dicūt quod
tenet ipſo iure , licet detur exceptio contra agentē ex eo. So. Aut
res turpis deducitur in pactū tacite,et procedant cōtraria. Aut
expreſſe pactū fit ſuper re turpi,et ob rem turpē: ſic habeat locum
tex.et gl.hic vel aliter vt dicit tex.in dicta.l.penultima.quod cōpetit
exceptio : debet intelligi de exceptione facti,ſeu intentiōis . ſicut
dicimus quod qui ſoluit,habet exceptionem facti cōtra agentem et
hoc mihi magis placet.Nā diſtinctio de tacita,et expreſſa non eſt
bona,quia taciti,et expreſſi eſt eadē ratio.de foro cōpeten.ſi diligē
15 ti.vbi no. ¶ † Quero que ſunt ſpiritualia , in quibus non valet
pactū,puta ſuper eccleſia,ſuper decimis, ſuper ordine et ſimilibus:
idē de annexis ſpiritualibus. de rerū permuta.queſitū. ¶ † Que
ro que eſt differentia inter pactionē , et conuentionem.dic,pactio
ſpecialis: cōuentio generalis.ff.de pactis.l.i.§.ij.Sed videtur quod
conuentio ſit licita, et legitima in ſpiritualibus.de rerū permuta.
ad queſtiones Sol.Cōuentio inhoneſta,vt ſpirituale detur pro
temporali,eſt illicita.ſed vt ſpirituale pro ſpirituali,bene valet,vt
16 ibi. ¶ † An iuramentum adiectum ſuper pacto turpi non valeat
indiſtincte quo ad vtrumque dic, ſi continet turpitudinē vtriuſque
partis,ſcilicet promittentis,et recipientis,non valet: vt in regula,

non eſt obligatorium.lib.vi.et.ī.de foro competent.ſi diligenti.ſi
recipientis tantum,et tunc iuramentum ſeruatur: vt in c.debito
res.ī.de iureiurando.licet traditum reputatur quod metus cau
ſa.ad aures.et.c.ad audientiam. ¶ † Vltimo limita tex.pront di
17 cit pactum de facto impoſſibile non valere,quando impoſſibili
tas eſt perpetua ſecus ſi temporalis: quia expectatur tempus, vt
ſi paciſcor: vt des rem meam: quia de facto impoſſibile eſt pactum
quod tu facias me dominū rei mee: ſub conditione valet pactum.
l.inter ſtipulantem.§. ſacram. ff. de verb.oblig. Idē de pacto ſu
per re impoſſibili de iure,quando impoſſibilitas eſt perpetua in
ſtitut.de inutil.ſtipul.§.i.Contra hoc oppo.de l. quidam cum fi
lium.ff.de verb.oblig.vbi qui promiſit tractare quem vt filium,ſi
eum non inſtitueret,teneretur exheredare: et tamen hoc eſt impoſ
ſibile,vt non filius exheredetur.So.Non eſt omnino impoſſibi
le: debet enim intelligi de impoſſibilitate iuris,ſcilicet quādo ius
reſiſtit,vt in re ſacra quod non alienetur , vel libero homine.ff.de
verbo obliga.l.inter ſtipulantem.§.ſacrā.ſecus ſi ius non reſiſtit:
vt in caſu l. quidā cū filiū,tunc enim debet impleri ſaltē de facto.

¶ De tranſactionibus. Rubrica.

¶ Continuata eſt ſ.proxima rubrica.de materia. liij. di.genera
lis.i.q.iij que.v. q.ij ſi primates. xvi. q. vij. decimas. xxiij.q.iiij.
ſi illhic Antonius de Butrio.

1 Tranſactione tolluntur inſtrā , et alia iura partium: ſecus non
ſeruata tranſactione quia tunc agi poteſt iure priſtino.num.5.
2 Renuntiatio priuilegij non ſequitur ad renuntiationem iuris
communis,vel econtra.
3 Vacuus, vacua,vacuum,quid importet.
4 Supplere poteſt princeps defectum tranſactionis partium,et im
peritie ſolemnitatis.num.7. Secus quando defectus ſurgit ex cā
naturali.num.8.
5 Contractus reuocantur per non obſeruantiam conuentionum.
6 Tranſactio illicita non eneruat inſtrumenta,et alia iura partiū.
7 Contractus de ſe nullos validare poteſt papa,vel princeps appro
bando ex certa ſcientia.
Fallit quando nullitas prouenit ex defectu cauſe naturalis.num.8.
9 Renuntians legi videtur renuntiare iuri communi.
10 Alienatio forma non ſeruata non valet.
11 Sententia,ſeu tranſactio,an indiſtincte reſcindatur pretextu in
ſtrorum de nouo repertorum.
12 Tranſactio non tollit alia iura partium doloſe ſubſtracta.
11 Tranſactio generalis an extendatur ad incognita.

Sicut graue. ¶ Inſtrumēta , et alia
iura partium cōtra tran
factiōe tolluntur.h.d.Prima decernit.Et ſecun
da ſupplet ſolemnitātis qd. ¶ Pone caſum.Epiſco
pus petebat a mōaſterio omnia iura epālia: et mo
naſterium ſe defendebat per ſcriptione,vel priuile
gio,vel alijs iuribus: fuit factā trāſactio,quā cōſequenter petierūt
per papam confirmari: in cuius confirmatione papa adiecit hec
verba.Incuria,id eſt negligētia.Imperitia,id eſt,ignorātia iuris
1 vel facti. ¶ † Nota pmo,quod oīa iura partibus ante tranſactionē cō
petens tollitur tranſactione interueniēte quod facit contra tranſactionē.
2 ¶ † Nota ſcdo que ad renuntiationē iuris cōis non ſequitur renūtia
tio priuilegij,vel ecōtra. pbat ibi: ex tpis preſcriptione.cōiunctis
verbis ſequētibus.et hoc ē in glo. ¶ Nota que vltima pacta valent.
Cōcordat.C.de pac.l.nouiſſima. ¶ Nota tertio que id pp.te dicit
3 caſſatū,quod ſuit aliquid. ¶ † Nota ſignificatū illius verbi,ſit vacuū,et
4 omni virtute caſſatū. ¶ † Vltimo not,que poteſt pnceps ſupplere
5 defectum tranſactionis partium. ¶ † Opp.quod caſſa omnino nō
ſint inſtrumenta,nec alia remedia , de quibus in tex.tranſact.quod
patet quia non ſeruata tranſactione poteſt agi priſtino iure et pro
ficuit inſtā.C.de pac.l.cū proponas.So. Intellige que ſunt caſſa,ſi
ſeruetur tranſactio: aliās frangenti fidem fides frāgat eidē . de iu
6 reiur.c.ij. ¶ † Oppo.ad idem de.c.ſup eo.ī.eo.ſoluno.Tex.ius p
cedit in trāſactione nō prohibita.i. licita: alias nō.Et ſic contrarium ſ cedit
remedio,niſi inter trāſigētes: quia res inter alios acta alijs nō piu
in trāſactiōe illicita.Tertio op.ad idē quod nō deberēt reſcindi tali
dicat,de pb.c.dilecto. So.ſtā,contrario lz que ſunt nulla ſolū que ad trāſi
gētes,quātū ad alios nō: quia.c.inter alios, etc. ¶ Ad quod op. que nec
ad trāſigētē.ff.de pac.l.tres fres.ſo. preiudicat trāſactio vt hic,niſi
7 dolo facta ſit,vt in contrario. ¶ † Quero quē defectū ſuppleat hic pa
pa.ſol.ſupplet defectum imperitie ſolēnitatis C.de teſt.l.omniū
et ſubſtantialium: vnde papa approbando ex certa ſcientia,vel
priuilegiando,validat actum alias nullum: vt pz in ſtatutis lai
corum ſuper eccleſiaſticis negotijs: que ſi ſint ipſo iure nulla , tū
papa illa in ſuis līis approbando tulerat , vez quod agit.ff.de pi
gno.l.fideiuſſor. §. vlti. dicit Hoſt. que mēs eſt līe,que ſi quis erat ibi
defectus,vel facti,quod ſuppleit ptās plenitudine ſuē.ī.de elect.illa.
Gul.in ſpe.de leg.§.nunc oſtendendū.v.et nota.que ecā dicit que exclu
dit defectus ſolēnitatis,nō inhabilitatis vel natiuitatis,vel alios
naturales

8 naturales defectus:qꝺ no. ¶ † Item nõ tollit defectũ naturalẽ,
vel ſurgentem ex cauſa naturali,nec defectũ ſurgentem ex pote-
ſtate. Caſus in clemen.paſtoralis.ver.ceterum.de re iudic.in cle-
9 men. ¶ † Ro.gloſ.i.quod renuntians legi videtur renunciare iu-
ri communi. ¶ Sed quero de intellectu horuꝫ verborum , opem
de lege.glo.i.de lege communi. Vel dic ſecundum doct.aliquos de
l.ſcilicet Falcidia.quia agebatur ad defalcationẽ legatoruꝫ vt qꝛ
inſtituta erat eccleſia ceſſabit hec lex propter tranſactioneꝫ. Vel
dic de.l.ſi quis argentũ.C.de dona.vel lege,ſcilicet dioceſana.Sꝫ
prima expoſitio eſt melior,ſecundũ Hoſt.qui dicit,quod ſequitur
de priuilegio,debet intelligi iure ſcilicet priuato. ¶ Innocenti⁹
tamen intelligit etiam de priuilegio in corpore iuris clauſo.ſicut
quod vxor preferatur tacitis hypothecis:vt.l.aſſiduis.C.q pot.
10 in pi.hab. ¶ † Itẽ nõ valet alienatio,forma non ſeruata:vt.x.q.
ij.cap.hoc ius.quinimo etiam ſecũdum Hoſtiẽſem , procedit in
priuilegio non clauſo in corpore iuris,cui non ſtatur,niſi ipſo vi
11 ſo:vt in capitulo porro.ſ.de priuilegijs. ¶ † Gloſ.ſecũda.colligit
quod pretextu inſtrumentorum nouiter repertoruꝫ lis deciſa nõ
reſtaurabitur. alleg.concor. ¶ In ver.ar.contra oppo.⁊ videtur
quod reſtauretur lis.de iudic.licet.Sol.dic,ſi petitio eſt ſpecialis
⁊ tranſactio eſt ſpecialis,hic planum qꝺ non ob. niſi ſup quo eſt
tranſactuꝫ.C.eo.l. age.⁊ in hoc idẽ in ſententia,ſi petitio eſt ſpe-
cialis,tranſactio generalis. Hic ſunt opi.glo. hic dicit qꝺ trãſa-
ctio reſtringi debet,de quo ſpecialiter eſt actuꝫ.per.l.qui cũ tuto
ribus.§.i.ff.eo.⁊.C.eo.l.ſi de certa re. But.in.l.actione.C.e.tenet
qꝺ in ſpecifice deducto valeat vt tranſactio,in alijs valet pactũ:
⁊ ſi nõ poteſt reſtringi ad petita,ſalua ratione recti ſermonis,nõ
preiudicat,niſi in petito,ita quod ſi poteſt reſtringi ſalua ratione
recti ſermonis,valet vt trãſactio in ſpecifice petito,in alijs vꝫ vt
pactum:qꝛ tranſactio debet fieri de deducto. Bartol.dicit quod
valeat vt tranſactio:quia ſufficit dubium litis.in ſpe.licet nõdũ
ſit ad iudiciũ deductũ.vt.l.age cũ Geminiano.C.de tranſ.in hoc
differt ſententia a tranſactione:quia ſentẽtia nõ valet,niſi in peti
to:nam ſententia in non petitis eſt nulla.de ſymoni.licet heli.Si
petitio eſt generalis,tranſactio ſpecialis,in vno capitulo,illa pre
iudicat ſoluꝫ in illo capitulo:⁊ ſic non impedit proceſſum alior.
C.e.l.pe.Ideꝫ in ſentẽtia,vel p alia vba,ſi petitio eſt generalis vt
indefinita,quia idẽ eſt tranſactio ſpecialis,obſtat ſolum in ſpeci-
ficatis in tranſactione.C.de iudi.l.licet.idẽ in ſententia,⁊ ſic ha-
beat locum contrarium:quia in alijs trãſactio nõ obeſt,que in iu
dicium deducta non ſunt.C.eo.l.penulti.Si petitio eſt genera-
lis ⁊ tranſactio generalis,vel indefinita,quod ideꝫ,quia indefini
ta equipollet vniuerſali.de priuilegijs. qꝛ circa.de rigore iuris re-
fertur ad omnia ⁊ ergo dicit glo.tranſactio generalis facta ſup
petitione generali non reſcinditur,ſubaudi pretextu inſtrumẽto
rum nouiter repertorum:vt.C.eo.l. ſub pretextu. Idẽ in ſentẽtia.
Predicta vera,niſi aliquid doloſe eſſet actum:qꝛ in alio non ob-
ſtat:vt.l.tres fratres.ff.de pactis.vel niſi ius agendi ſuperueniat
de nouo:argu.capitulo paſtoralis.de exceptio.vel niſi tranſactio
doloſe ſit extorta.ff.de pac.l.ẽptor.§.Lucius. ¶ Sed circa ſecũ-
dum membrum premiſſe diſtinctionis quero,pone qꝺ ab admi-
niſtratore generaliter negotia mea peto extra iudicium ratione
adminiſtrationis:poſtea in iudicio ago ſuper adminiſtratione:
vtrum fiat tranſactio generalis extra iudiciũ,videretur preiudi-
care in omnibus:vt.l.ſub pretextu.C.eo.tempore lec.gl.ij.in ver.
argu.contra ita apoſtillauit.in ſi.gloſ.dic,ſi petitio eſt ſpecialis,
tranſactio ſpecialis,vt qꝛ ago tutele ſuper adminiſtratione vini,
⁊ ſuper illam tantum tranſigitur,planũ quia tranſactio non ob-
ſtat in alijs,niſi in petitis:⁊ idem eſſet in ſententia.Si petitio eſt
ſpecialis,et tranſactio generalis,vt quia epiſcopus petit quartã
decimaruꝫ,⁊ tranſactio ſit generaliter ſuper iure epiſcopali:tunc
ſi ſalua ratiõe recti ſermonis vba generalia poſſunt referri ad ſpe
cifice petita. In effectu tranſactio non obſtabit niſi in petitis:vt
no.in.l.ſi ꝺ certa re.⁊ in.l.ſub pretextu.C.eo.⁊ idẽ eſſet in ſnia.Si
autem nõ poteſt tranſactio generalis reſtringi ad petita ſalua ra
tione recti ſermonis,tũc obſtabit:id eſt preiudicat,vt trãſactio in
omnibus:qꝛ vt valeat tranſactio ſufficit ſpem litis ſubeſſe:vt.l.ij.
C.de tranſactio.ſecundum Bar.⁊ in.l.pluribus.ff.de acceptila-
tionib.licet But.tenuerit quod tunc valeret vt pactum,ſed non
tranſactio quantum ad nõ petita,quaſi tranſactio nõ poſſet eſſe
ſuper in lite non petito,quod non placet,per dictam.l.ſecundaꝫ.
Si petitio eſt generalis,⁊ trãſactio ſpecialis,nõ obſtabit,niſi in
eo in quo eſt trãſactum: ⁊ idem eſt in ſententia.Si petitio eſt ge
neralis ⁊ tranſactio generalis,vel indefinita,planũ eſt quod no-
ceret in omnibus:id eſt preiudicat in oĩbus,niſi aliud doloſe ſit
actum vel probabiliter ignoratum:vt.l.tres fratres.alleg.in glo.
vel niſi ius agendi ſuperuenerit de nouo:argumẽtũ de exceptio.
paſtoralis.⁊ ꝺ renuntiationib⁹.cũ inter.In ſentẽtia autem di-
ſtingueret an proſecutio iudicij eſſet generalis:⁊ obſtaret in om-
nibus de rigore,ſed in non proſecutis poſſit replicari.C.de iudi.
l.licet.de quo plene dic vt ibi.Si petitio eſt indefinita,dic in iſto
mẽbro,quando petitio eſt generalis,quicquid dixerit glo.hoc ex
cepto,qꝛ indefinita tranſactio facilius poteſt reſtringi ad petita,
12 quã generalis. ¶ † Predicta vera,niſi aliquid ſit doloſe actũ,p
illam.l.tres fratres.vel niſi doloſe tranſactio ſit extorta.ff.de pac.
l.emptor.§.Lucius.nam in.l.tres fratres fratribus diuidentib⁹
hereditatem,alter alijs ignorantibus ſubtraxerat pecuniam:nõ
ſi alij illius ſubtracte pecunie partẽ petãt,⁊ excipiatur de pacto,
vel tranſactione,tũc replicabitur de dolo,vt ibi.⁊ vt dicit Pe.et
Ab.Legiſte de hac indefinita nõ tractant:de qua dicit gl.qꝛ nõ
differunt generalis,⁊ indefinita,vt hic in ſi.glo. Unde caſus ha-
rum duarum legum ſunt caſus excepti a ſecundo mẽbro,quibus
nõ obſtat trãſactio in generali petitione,ſi quãdo dol⁹ cõmiſſus
fuit,vt puta,qꝛ aliqua fuerũt ſubtracta de hereditate,de qua trã
ſigebatur:vt in.l.tres fratres.vel niſi ex alia cauſa agi poſſet vt in
§.tutor.quia nomina illorum debitoruꝫ in libris rõnũ nõ erant.
13 † An autẽ tranſactio generalis extendatur ad ignota:dic aut ar
guitur de depẽdẽtibus a teſtamẽto:⁊ tũc aut natura actiõis p-
poſite eſt apta comprehendere ignota,qꝛ petitio eſt vniuerſalis:
⁊ in dubio de his videtur cogitatũ.⁊ tranſactio preiudicat.Qꝺ
eſt verum,niſi dolus aduerſarij interuenerit. Aut nõ eſt apta cõ
prehẽdere,⁊ tunc nõ videtur de incognitis cogitatum,niſi aliud
apparet:vt.l.qui cũ tutore.§.i.ff.de trãſacti.⁊ de predictis plene
dic:vt no.per legiſtas in.l.ſub pretextu.⁊.l.ſi de certa.C.eo.titu.
¶ Glo.hereticum.colligit notabilia.Gloſ.obtineat . oppo.ff.de
pactis.l.emptor.§.Luci⁹.dicit glo.quod hoc verum,niſi tranſa-
ctio ſit doloſe extorta.C.eo.l.ſub pretextu. ¶ Glo.ſequens opp.
de conſ. vtili.c.i.So. Hic cum cauſe cognitione ¶ Glo.vlti. col
ligit no.vide eam per te. ¶ In glo.ſi.ibi:ſumit vigorẽ , hoc verũ
quãdo ſubeſt defect⁹ ſolennitatis poſitiue:ſecus ſi ſubeſt defect⁹
inhabilitatis perſone,vel alter naturalis:vt no. Spe.in ti.de leg.
§.nunc oſtendendũ.ver.⁊ no.quod clauſula. Ad qꝺ cle.paſtora-
lis.ver.ceteruꝫ.de re iudi.⁊ propter defectũ ſolennitatis poſſunt
partes petere confirmationem contract⁹ a iudice.C.de decurioni
b⁹.l.ſi quis.lib.x.⁊ ibi Barto. Quãdoqꝫ petitio eſt generalis , ⁊
tranſactio ſimiliter generalis,proſecutio vero ſpecialis:tũc in nõ
proſecutis quo ad effectuꝫ non obſtat exceptio tranſactionis:qꝛ
eluditur ope replicationis:ar.l.licet.C.de iudi. Quandoqꝫ vero
oĩa ſunt generalia:⁊ tũc aut alique ſpecies fuerũt incognite dolo
aduerſarij:⁊ ad illas tranſactio non porrigatur:vt.l.tres fratres.
ff.de pact. Aut ſine dolo aduerſarij:⁊ tunc ſi depẽdebãt ab vltia
voluntate,ad illas non extenditur tranſactio:vt.l.de his.⁊.l.non
eſt.ff.de tranſ.Si vero non depẽdebant ab vltima volũtate ſed
aliunde,tunc in occurrẽtibus de nouo tranſactio nõ preiudicat,
nec ad illa ſe extendit:vt.l.ſub pretextu.in.§.reſcripto.C.de tranſ
act . in alijs autem ſi ſunt talia,de quibus veriſimiliter preſumatur
cogitatum preiudicat,alias non,vt dicta.l.ſub pretextu.⁊ tũc p-
ſumitur quando pactio ꝓpoſita eſt generalis:ſec⁹ ſi ſpecialis,vt
no. Bar.in.l.ſi de certa re.C.de trãſac.Si vero ſunt omnia ſpecia
lia,tunc in ſpecificatis tantuꝫ preiudicat:vt.l.ſi vni⁹.§.in ſumma.
ff.de pac.Si vero petitio eſt generalis,⁊ tranſactio ſpecialis , nõ
ꝑiudicat,niſi quoad ſpecificata in trãſactiõe:vt.l.age cũ geminia
no.C.e.tit.Si vero econuerſo petitio fuerit ſpecialis,⁊ tranſactio
generalis tunc preiudicat ſolum in ſpecificatis in petitione:vt.l.ſi
de certa.C.e.ti. Qꝺ intellige qñ poteſt referri ad ſpecificata,ſalua
ratione recti ſermonis:alias preiudicaret in omnibus,etiã ex vi
tranſactionis,dato qꝺ But.dicat qꝺ vi pacti,per.l.ij.C.de trãſa-
cti.de quo plene per Barto.in.l.ſub pretextu.C.eo.titu.

1 ☞ Tranſactio ſuper fructibus decimarum valet , facta tamen
authoritate ſuperioris epiſcopi.
2 Tranſactio ſuper re ſpirituali interpoſita tanq̃ amicabilis com
poſitio valet,vt detur res ſpiritualis pro ſpirituali authoritate
tamen ſuperioris.
3 Epiſcopi obligatio ad aliquid annuatim perpetuo dandum cer
te eccleſie non eſt perpetua,nec in ſucceſſorem tranſit.
4 Tranſactio inter laicum,⁊ eccleſiam ſuper decimis,vel vt aliqd
minus detur,an valeat,vbi ſuperior authoritatem ſuã ſuper hoc
preſtat.
5 In alienatione rerum eccleſie an requiratur cauſe cognitio,⁊ qui
conſenſus requirantur.

1 STatuimus. ¶ † Valet trãſactio ſuper
fructibus decimarũ autho-
ritate ſuperioris epiſcopi. Et ſic,valet ꝯpoſitio ſup de-
cimis facta ſuperioris authoritate.hoc.d. Et non di-
uiditur,quia continet vnuꝫ conſtructum. ¶ Nota primo, quod
in actu exercendo cum eccleſia requiritur cõſenſus epiſcopi eccle
ſie,non epiſcopi priuati,cum quo eccleſia actum gerit. ¶ No.qꝺ
parem poteſtatem habet archiepiſcopus in dioceſi ſua,quam ha

2 bet eṗs in ſua. ¶ †Glo. colligit qͦ ſuper re ſpūali pōt interuenire
tranſactio. Contra qͦ oppo. c. a. gl. j. q. ij. c. quā pro. de pac. c. cum
pridem. ⁊ c. pactiones. Solu. glo. qͦ in ſpiritualibus, ꝓprio ſum
pro vocabulo, non interuenit tranſactio, vt in ↄtrario, ſed amica
bilis compoſitio ſic. Non obſtat. lxiij. diſtin. c. ex antiquis. ⁊ c. ge-
neralis. vbi licitū eſt dare pecuniā pro ſeruo vt fiat clericus. Sol.
Ibi non datur pecunia ꝓ ordinatione, ſed pro libertate, que non
eſt res ſpiritualis. Unde ſicut eſt licitū dare pecuniā pro terra, vt
ibi edificetur eccleſia, ſic licitū eſt dare pecuniam ꝓ libertate ſerui
vt ordinetur. Non obſtat. c. caſellas. x. q. ij. quia non dicitur quod
licitum ſit dare pecuniam pro ſpirituali: quia ibi nō eſt trāſactio,
nec ſpirituale alienatur, ſed temporale eccleſie vt redimantur ca-
ptiui. Uel dic qͦ trāſactio vt detur ſpirituale pro ſpirituali, eſt li-
cita: ſed vt detur tēporale pro ſpirituali, hoc eſt illicitū. Allegat
de rerū permu. ad queſtiones. Hoc tenet Inn dummodo ſpiri-
tuale ex vtraq; parte interueniat: vel ſcdm tēporale, ⁊ nihil mi-
ſceatur. Alleg. de decimis. ex multiplici. ⁊ c. ſuggeſtū. Uel ſecū-
dam Goff. tranſactio ſine ſuperioris authoritate fieri nō poteſt,
quia preſumitur vitioſa, eo quod de ſpiritualibus rebus fit, ſed
cōpoſitio ſuperioris authoritate fieri pōt. ff. de his, qui notā. inf.
l. furti. §. qui iuſſu. dummodo in implemēto ex altera parte inter-
cedat quid ſpirituale. Per hoc infert Inno. quod ſi petatur be-
neficium iure proprietatis, id eſt, agatur ſuper beneficio ratione
decimarū, vel aliarum rerum ſpiritualium, quia ibi agitur de iu-
re ſpirituali, quod habet locum tranſactio authoritate ſupioris,
ſi ibi datur ſpirituale pro ſpirituali. De hoc. j. c. ſuper eo. imo qñ
agitur de recuperando iure deperdito, quod competit eccleſie de
iure cōmuni, valet trāſactio, etiā ſine ſuperioris authoritate. Ca
ſus eſt ſingularis in. c. primo. j. de pactis. lib. vj. Et eſt ratio, quia
res de facili reuertitur ad ſui naturā. xxxv. diſtin. ab exordio. Et
eſt alia ratio, quia ea, que ſunt acquiſita ſpeciali iure, vt per priui
legium faciliꝰ perduntur, cum quandoq; per vnicū actū renū-
tietur priuilegio. de conſt. cum acceſſiſſent. Si vero beneficiū pe-
tatur in titulum, dicit ꝙ nullo modo licita eſt tranſactio, ⁊ ſi de-
tur quid ſpirituale. Alleg. j. eod. conſtitutus. Sed permutatio be
ne admittitur. de rerum permut. queſitum. ſecundum §. In tali-
bus tamen dicit quod admittitur compoſitio, dūmodo qui ius
non habet, renuntiet ſine aliqua datione, vel quod aliud ius ha-
bens recipiatur ſine aliqua datione: vt in. c. ſup eo. Plus dicit ꝙ
ex pactione non poſſit dari titulus, vel officium etiā ad vitam re
cipientis, vbi nō habet collatio, bene poſſet dari titulus, etiā ad
preiudicium ſucceſſoris: vt. c. cum inter. P. ſ. de renūtia. Dic tn̄
ꝙ in ſpiritualibus licita eſt cōpoſitio authoritate ſuperioris, dū
tn̄ a iure habente nō fiat ſpe alicuius pecunie omiſſio, vel renun-
tiatio. Item valet, ſi detur animo redimendi vexationes a iure
habentis: qꝛ nō dat tēporale pro ſpirituali, ſed vt redimat vexatio
nem: vt fuit no. ſ. de pactis. cum pridem. Quod eſt verū iure iam
3 queſito, non prout eſt in querendo. ¶ †Quero an ſit ex compoſi
tione aliquid annuatim ſic dandū, vtrū prelatus obligatus obli-
get perpetuo eccleſiā. Dicit Innocē. ꝙ non, imo talis obligatio
cenſebitur perſonalis, ⁊ nō trāſibit ad ſucceſſorem. j. de cetero. de
preben. niſi hoc verum, niſi interueniat ſuperioris authoritas. vn̄
in cenſu, vel reditu aſſignando alicui ex compoſitione inter eccle-
ſiā ita requiritur authoritas ſuperioris, maxime ad hoc vt preiu
dicet ſucceſſoribus, vt hic: ⁊ j. c. veniēs. ⁊ c. ſup eo. quinimo plus,
ſecundū eum, ad hoc vt tranſeat ſalua conſcientia, eſt neceſſe, ꝙ
credat ſe iuſtam cauſam habere: vt de inſtitu. c. iij. ⁊. j. q. iij. ſi quis
4 neque. ¶ †Gl. vltima querit an valeat trāſactio inter laicū, ⁊ ec-
cleſiam ſuper decimis. Dicit glo. ꝙ non: ⁊ pro tāto text. dicit hic
tranſactionem fuiſſe factam cum perſona eccleſiaſtica: qꝛ nō pōt
fieri vt de ſpirituali, quod debetur eccleſiis, aliquid retineat lai-
cus, cum ſpiritualia poſſidere nō poſſit: propter quod videtur ꝙ
cum laicis compoſitio fieri nō poſſit, vt minus ſoluant, niſi papa
authoritatē preſtaret. de cōfirma. vti. vel inut. c. ſi. Dicit tn̄ gloſſa
quod propter vtilitatē eccleſiarum tollerari poteſt talis trāſactio
de conſenſu epiſcopi: quia cōſulitur eccleſie. de his que fiūt a pre
la. c. cum apoſtolica. Pe. tenet primū ꝙ authorizetur pro talibus,
per glo. j. de decimis. cum aliquibus Hoſt tenet vltimum, ⁊ di-
cit quod papa hic ſcribit laicis. alias dixiſſet papa, aliā perſonā,
nō, aliquā perſonam. ¶ Non obſtat quod dicitur, laicos nō poſ
ſe poſſidere decimas: quia nō poſſident ius ſpirituale decime, ſed
quotitatem partis. Et ſecūdum hoc pōt intelligi quod notatur
de parochiis. c. a finali. de decimis: cum aliquibus. facit quod no-
ta j. c. ſuper eo. ¶ Poſt glo. oppo. quod archiepiſcopus nō det
authoritatē inferioribus eccleſiis ſubditis ſuffraganeor: vt in ca.
paſtoralis. ſ. de offi. ord. Sol. Intellige qñ archiepiſcopus pſtat
authoritatem in ſua dioceſi, non in prouincia, vel cū epiſcopus
5 trāſigit cum ſuis ſubditis. ¶ †Quero an in tali alienatione, vel
trāſactione requiratur cauſe cognitio. Dicit Innoc. ꝙ ſic aliqua
⁊ neceſſarium eſt decretum. xij. q. ij. c. abbatibus. ⁊ c. ſi qua. de re-
bus. ⁊ c. ſequenti. ¶ Quero de abbatibus. Dicit quod debent
habere ſuorum prelatorum conſenſum. xvij. q. iiij. in venditioni-
bus. Quid de epiſcopis. Dicit quod debent habere conſenſum
ſui capituli: ⁊ ſi non habent capitulum, ſui preſbyteri. xij. q. ij. pla
cuit. Sed an ſufficiat authoritas minorum prelatorum in aliena
tionibus, ⁊ compoſitionibus, vt abbatis, vel aliorum minorum
iudicum. Dicit Inno. quod non ſufficit hec authoritas in alie-
natiōe rerum eccleſiaſticarum ſue dioceſis: quia illa capitula. xij.
q. ij. abbatibus. ⁊ ſequentia concedunt hoc tantū epiſcopis, qui
habent eccleſias ad ſe pertinentes pleno iure, quod poſſunt illis
authoritatem preſtare. ¶ Recitat quod quidā dicunt abbates
habentes eccleſias ſubiectas pleno iure hoc poſſe. Hoſt. in decre.
cum ⁊ plantare. de priuile. dicit quod exēpti habentes hoc pote-
runt in eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis. Jo. An. remittit ad no.
in cle. j. de rebus eccle. non alienan. in glo. de epiſcopo. ⁊ ibi dicit
hoc ſeruari in abbatibus exemptis. Anton. de Butrio.

1 ☞ Tranſactio a prelato facta habēte mandatum generale a ca
pitulo validatur contra defectum conſenſus capituli, vbi ꝙ cito
capitulum compoſitionem ſciuerit, ⁊ non contradixerit.
2 Conſenſus tacitus quando idem operatur, quod expreſſus.
3 Tranſigere poteſt abbas vel prior, cū capituli cōſenſu ſuper iure
ad ſuam eccleſiam ſpectante, nec poteſt capitulum talem tranſa-
ctionem reuocare.
4 Tranſigere nequit abbas ſine capituli conſenſu, vbi ipſe eſt ſim-
pliciter conſtitutus ad agendum.
5 Abbas an poſſit actiones in iudicio deducere pro rebus mona-
ſterij ſine capituli conſenſu.
6 Curator datus hereditati ad cuſtodiam nō habet poteſtatē alie
nandi, ⁊ actiones in iudicio deducendi.
7 Tranſigere an poſſit abbas habens literas de rato, in quibus di
citur, quicquid fecerit abbas, capitulum ratum habebit, vbi eiꝰ
eſt authoritas non interuenit.
8 Tranſigere non poteſt eccleſia ſede vacante.

1 Contingit. ¶ †Si capitulū cōſenſerit trāſ
actioni, quā fecit prelatus nomi
ne eccleſie, vlterius diſſentire non poterit. Hoc dicit.
Cōis diuiſio. Secūda ibi: vnde. ¶ †Nota ꝙ tranſa-
2 ctio facta a prelato habente generale mandatum a capitulo vali
datur cōtra defectū conſenſus, ſi capituli quam cito capitulū cō
poſitionem ſciuerit, ⁊ nō contradixerit, ⁊ maxime ſi capitulo pa
tiēte aliquo tēpore eſt obſeruata: ⁊ hoc ideo, vel qꝛ tacite eſt ratifi-
cata, vel qꝛ preſumitur cōſenſus capituli tacite interceſſiſſe. ſ. de
his que fiunt a prel. c. ca noſcitur. de quo vt in. c. ij. ⁊ iij. j. de his q̃
3 fiunt a prela. ¶ †Nota primo ꝙ abbas, vel prior cōſenſu capitu
li tantū poteſt componere, vel tranſigere de iure, vel ſuper iure ad
ſuam eccleſiam ſpectante. ¶ Nota ſecūdo quod capitulum non
poteſt reuocare tranſactionē pretextu defectus conſenſus, vbi cō
4 ſenſerit. ¶ †Nota tertio quod abbas ſimpliciter ad agendū con-
ſtitutus non poteſt tranſigere ſine conſenſu capituli. Duo dubia
5 tangit glo. i. glomerate. †Primū, an abbas poſſit actiones capi
tuli in iudiciū deducere. Et videtur ꝙ ſolus abbas nō poteſt alie
nare. de reb. eccle. non alienan. ſi quis. ergo non poteſt rem in iu-
dicio deducere. ff. de iure deliberan. l. ait pretor. Concludit gloſſa
quod ſi abbas habet mandatū, poteſt agere: ſi non habet māda-
tum, videtur dicere idē. Dic de hoc vt de reſcriptis. edoceri. An
bona ſint cōmunia, vel nō: quia in ſeparatis agit prelatus ſine ca
pitulo: in cōmunibus non ſecundū quod no. in predicto. c. edoce
6 ri. ¶ †Nō obſtat. l. ait pretor. vbi dicitur, qui nō pōt alienare, nō
pōtrē in iudiciū deducere: qꝛ loquitur in curatore dato heredita-
ti ad cuſtodiēdā hereditatē, cui nō eſt data ptās alienandi, nec in
iudicium deducendi: ſed tex. hic loquitur in prelato, cui a iure da
7 tur poteſtas adminiſtrādi, ⁊ in iudiciū deducendi. ¶ †Secundū
dubium an abbas habēs literas de rato, id eſt, literas, in quibus
dicitur. Quicqd fecerit abbas, capitulū habebit ratū: poterit trā
ſigere. Et videtur ꝙ non, quia mirabile videretur quod poſſit trā
ſigere prelatus cum literis de rato. nā vt poſſit tranſigere, requi-
ritur ſpeciale mandatum: vt eſt textus de procurat. qui ad agen-
dum. lib. vj. Dicit glo. ꝙ litere de rato dato generali mandato
operantur, ac ſi haberēt ſpeciale mandatum, ⁊ ſupplent poteſta-
tem in his, in quibus requiritur ſpeciale mādatū, vt aliquid ope
rētur, vt hic: ſecus in . mādato. Allegat de reſ. domi. conſtitutus.
⁊ reprobat gl. ibi, ⁊ hic. Dic ergo quod litere de rato facientes mē
tionē ſpecificē, de poteſtate tranſigendi, operātur: alias non: ⁊ ſic
non obſtat contrariū. Uel habuit ſpeciale mandatū ad tranſigē
dum. ¶ Contra. Sol. in eo quod dicit, vel habuit ſpeciale māda
tum ad tranſigendū: oppo. ⁊ intro ſequentem glo. ſi habuit ſpe
ciale mandatum, fruſtra tunc ponderat tex. hic quod tranſactio
aliquot annis ſeruata: quia dato ꝙ tranſactio nō ſit aliquo tem

pore

pore obſeruata,ſtatim valet per ſpeciale mandatum,ex preiudicat
cõſitenti, ⁊ cõſentiẽtib⁹.C.de tranſac.quamuis.Prima ſolutio,
qđ hic curſus temporis non requiratur ad validandam tranſa-
ctionez de iure communi,quia erat valida,ſed requiritur ad tol-
lendam remedium reſtitutionis in integrum,alias ſtatim valet.
¶ Uel ſcđo ſupple maxime: quia idem ſi aliquo tẽpore nõ fuit
obſeruata,vel vt ſufficiant litere de rato,vel qđ aliquot annis,⁊c.
Et ſecundum primum intellectum glo.inducit tex. contra illos,
qui dicunt qđ reſtitutio ſemper datur argumento illius aduerbij
ſemper.de reſtitu.in integrum. de quo ibi. Tu dic qđ clauſula de
rato,in literis appoſita non obligat capitulum ad ratificandu3,
niſi comprehenſa in mãdato,quantumcunq3 lata verba ſint: ſed
bene operantur qđ aliquo vltra vires mandati attentato, quod
exigeret ſpeciale mandatum, ſi ſtatim,cum ſcit,non contradicit,
illi acquieſcere videatur,⁊ approbare. Et ſic qđ dicit hic,aliquot
annis fuit obſeruatum ex caſus accidentia.ad hoc de reſtit.ſpo-
liat.cum olim. ¶ Oppo.ad predicta qđ etiam ſi habuerit ſpecia
le mandatum, non tenet tranſactio ſine authoritate epiſcopi. ſ.
c. proximo.§.capi. de cetero. So. Aliud eſt querere de validitate
tranſactionis in ſe:⁊ ſcđm hoc obſtant contraria, ⁊ ſtandum eſt
eis: aliud eſt querere an capitulum poſſit contradicere: ⁊ tunc vt
excludatur eius contradictio, ſufficit qđ conſenſerit tranſactio-
ni, ⁊ ſpeciale mandatum dederit ad tranſigendum: non per hoc
tollitur quin ſuperior poſſit eã reuocare, pronuntiando ea3 non
preiudicare eccleſie. ¶ Opp. qđ platus poſſit tranſigere ſine cõ-
ſenſu, vel mandato capituli: conſtat enim qđ eſt procurator ha-
bens generale cu3 libera.de donat.c.ſecũdo.xij. q.i.c.ſi. Sed ha-
bens liberam tranſigit.de electi.c.cum nobis. ff.de procurat. cui
libera.eodem titulo.qui ad agendum.libro ſexto.So.ſcđm Go-
fre.prelatus bene habet generalem poteſtatem, ſed non liberam:
⁊ ideo non tranſigit,cum per tranſactionem ſit alienatio, qđ ſe-
pe ſit.ff.de litig.l.fin. Uel ſecundum Hoſtien. habet liberam ad-
miniſtrationem,dum bene adminiſtrat,non qñ eccleſia3 ſpoliat:
ſicut dicimus in tutore. ff. pro emptore.l.qui fundum.§.ſi tutor.
Sed contra.quia tutor tranſigit.ff.de furtis.l.interdu3.§.qui tu
telã.⁊ prelatus tutor eſt.xvi.q.i.in canonibus. Solu. Tutor non
poteſt requirere conſenſum pupilli: quia careret diſcretione.C.de
falſa moneta.l.ſi. ſed platus bene poteſt habere cõſenſum capitu-
li,in quo eſt diſcretio. Uel ſolue vt.ſ. Item contra: quia admini-
ſtrator ciuitatis tranſigit.C.eodem.l.preſes.⁊ prelatus eſt admi-
niſtrator,vel diſpenſator.x. q. ij.precarie. Solu. Dic qđ maior eſt
fauor eccleſiaſtice rei,qȝ ciuitatis.C. de ſacroſanc.eccle.l.fin.pro-
pterea inductum eſt vt non alienentur ſine certa forma,⁊ ſolenni
8 tate. ¶ † Quero an eccleſia vacante poſſit capitulum tranſigere.
Dicit hic Gofre. quod non.ne ſede vac.c.vlt.xij.q.ij.ſi qua.de re-
bus eccle.non alie.dudum.lib.vj. Anto.

1 ☞ Tranſigi non põt ſuper beneficio eccleſiaſtico lite pendente.
2 Iuramentum quare non firmat tranſactionez ſuper lite reſpectu
tituli beneficij num.6.
3 Tranſactio fit ſuper queſtione dubia,⁊ lite incerta re,vel ſpe.
4 Tranſactio ſuper beneficio eccleſiaſtico non valet, tanq̃ ſpeciem
ſimonie contineat.
5 Tranſactione ſuper lite reuocata lis durat,⁊ reuiuiſcit in ſuis p-
prijs terminis.
7 Tranſactionem ſuper beneficio eccleſiaſtico petens reſcindi, an
debeat audiri,tanq̃ videatur turpitudinem ſuã allegare, ex quo
videatur ſimoniaca.
Turpitudinem ſuam allegans an ſit indiſtincte repellendus.

1 **Conſtitutus.** ¶ † Sup eccleſiaſtico be-
neficio tranſigi non põt.h.
d. Prima pars ponit partis querelam. Secunda dat
iudicẽ ibi: quia agitur. ¶ Nota qđ nõ valet tranſactio
2 ſuper controuerſia,vel lite reſpectu tituli beneficij. ¶ † Nota qđ
talis tranſactio non firmatur fidei preſtatione,vel iuramento.
3 ¶ † Nota primo vnum requiſitum in tranſactione, qđ fiat ſuper
queſtione dubia,⁊ lite incerta re,vel ſpe: vt.l.ſcđa.C.eodez.⁊ non-
dum finita ideo finita: quia alias non valet tranſactio.l.cle gãter.
§.ſi quis poſt.ff.de condictione indebiti.⁊ dicit infra.c. ſuper eo.
4 ¶ † Nota ſcđo qđ tranſactio ſuper beneficio eccleſiaſtico non va
let,tanquam contineat ſpeciem ſimonie: ⁊ hoc qñ agitur de be-
5 neficio,vel titulo beneficij. ¶ † Nota tertio qđ tranſactione exi-
6 ſtẽte nulla reuocata lis durat in ſuis pprijs terminis. ¶ † Que
ro qualis fuerit fides pſtita. Gl.pma ponit duas lecturas. Una,
qđ fuit fides iuramenti, ⁊ ſecundu3 iſtam querit de ratione qua-
re non valuerit iuramentum. Dicit qđ iuramentum erat contra
canones,⁊ quia ſuper re illicita.C.de legibus.l. non dubiu3.de iu
reiurando.tua.cum ſimilibus. ¶ Secundus intellectus qđ ſtet
pprie,vt ſola interpoſita firmata fuerit trãſactio: nam eque puni
tur tranſgreſſor fidei,⁊ iuramenti.de fideiuſſ.peruenit, qđ metus

cauſa.ad aures. ¶ Ultimo colligit qđ ſi non tenet principale nõ
tenet acceſſorium. ¶ Oppo.de iureiurãdo.c.debitores.vbi non
valet principale, ⁊ tamen valet acceſſorium. ¶ Solu. Ibi acceſ-
ſoriũ habebat ſubſiſtentia3 principaliter de ſe: ſic ⁊ hic iuramen-
tũ. Dic qđ ibi cauſa annullatiua principalis nõ concludebat ad
acceſſoriũ,ſcilicet ad iuramentum, hic ſic: nam ibi annullabatur
pactũ vt parti obligatorium,quia turpe ex parte recipientis: ſed
iuramentũ eſt obligatorium Deo principaliter, ⁊ ex parte Dei
talis promiſſio nõ erat turpis, cũ turpe non eſſet ſoluenti ſolue-
re: ſed hic omnino ⁊ iuramentu3,⁊ pactu3 erat illicitũ,ex parte ẽt
7 promittentis,vnde non valet. ¶ † Gl.ſcđa oppo. ⁊ vř quod cu3
tranſactio fuerit ſimoniaca, quod iſte debeat deponi.de elect.ca.
penultimo.⁊ hic mandat vt cauſa audiatur. Itẽ cum etia3 confi
teretur delictum,⁊ turpitudinem ſuam, vnde nec audiri debuit.
de conceſſ.prebend.c.cum ſuper. Itẽ huic videtur obſtare excep-
tio doli,dato quod vterque fuerit in culpa. ff. de doli exceptio.l.
apud Celſum.§.Marcellus. ¶ Preterea in pari cauſa turpitu-
dinis melior eſt conditio poſſidentis. ff.de cond.ob turpez cau-
ſam.l.ob turpẽ.§.porro. Solu. Uterq3 de iure cõmuni puniri de-
bet,ſed iure poli,id eſt,diuino ex diſpenſatione auditur hic actor,
vt qđ prauum eſt corrigatur. Et cauſam preſtitit diſpenſationi,
ne alter de dolo ſuo cõmodum reportet,alter vero damnum,⁊ ſi-
moniam. Et ideo non admittitur hec exceptio doli: quia alter re
maneret in dolo. Et ppter hanc rationez ꝯ acceptorem doli non
datur alias replicatio doli,ne quis de ſuo lucre-tur dolo cu3 dãno
alterius: vt in.§.marcellus. Inn.dicit qđ vera ſimonia repellit,⁊
facit deponi qñ: ſed hic non erat vera ſimonia,ſed habebat ſpe-
ciem ſimonie. Declaro: pactio iſta poterit eſſe leg tima ad repellẽ
du3,ſcilicet vexationez, ⁊ poterat eſſe illicita,ſi non habebat ius
poſſeſſor,nec hoc pape cõſtabat an haberet ius,vel nõ: vnde non
poterat de vera ſimonia cõſtare: ſed in dubio habet ſpeciẽ ſimo-
nie ⁊ dubiã,ideo repellitur tranſactio, qa ab omni ſpecie mali eſt
abſtinendũ. Et ꝓ tãto papa mandat qđ iterato de cauſa cogno-
ſcatur,⁊ nõ deponit: qa ſibi vere non cõſtabat de ſimonia: vel poſ-
ſidẽs trãſactione nõ agit q̃rere aliqđ ius: ideo nõ eſt vera ſimõia.

1 ☞ Tranſactione facta ſine licentia epiſcopi poteſt prelatus, ſed
non eccleſia effici cenſualis.
2 Delegatus appellatur extraordinarius iudex reſpectiue ad or-
dinarium.
3 Tranſactio ſuper re ſpirituali licet non valeat,valet tamen com-
poſitio cum authoritate ſuperioris. nu.5.⁊ quare videatur poſſe
valere dicta tranſactio.nu.7.
4 Cenſualis non poteſt effici eccleſia ſola authoritate delegati,niſi
interueniat epi conſenſus,⁊ cõuentus,⁊ alterius qui eccleſie preſt,
dum tñ non ſit iuri contraria.nu.6.⁊.12.
8 Super beneficio facta compoſitione vbi petit ipſe componens
ſe inſtitui, vel confirmari, an expediat illi vocare preſentatores,
vel electores.nu.ſeq.
9 In beneficij petitione qui ſint vocandi ſi non vocentur,an tene-
at confirmatio.nu.7.
10 Beneficiu3 quo iure,⁊ qua actione ante confirmationẽ petatur.
11 Beneficium petenti ſibi confirmare an poſſit capitulum,vel epiſ
copus ſe opponere.
13 Tranſigere an poſſit prelatus ſine epi conſenſu ſuper re immobi
li,vbi interuenit conſenſus ſui capituli.
14 Prelatus,cui data eſt poteſtas tranſigendi, an poſſit cedere liti.

1 **De cetero.** ¶ † Per tranſactionez factã ſine
licẽtia epiſcopi poteſt prelatus, ſed
non eccleſia effici cenſualis.h.d. Primo thema, ex quo
2 queſtio. Scđo ſolutio,ibi: ſi compoſitio. ¶ † Nota primo quod
iudex delegat⁹ appellatur extraordinarius iudex: ⁊ hoc reſpec-
3 tiue ad ordinariũ. ¶ † Nota ſcđo qđ vbi agitur ſuper re ſpiritua
li,licet non valeat tranſactio, valet compoſitio facta ſuperioris
authoritate,⁊ ſuperior eſt iudex etiam delegatus, corã quo que-
ſtio vertitur. ¶ Nota tertio quod valet trãſactio inferioris eccle
ſie epiſcopo facta authoritate delegati, etiam non interueniente
4 conſenſu epiſcopi. ¶ † Nota quarto quod authoritas delegati
non ſufficit ad eccleſiam faciendam cenſualem, non interueniẽte
conſenſu epiſcopi. ¶ Nota quod non poteſt authoritatem pre-
bere compoſitioni quo ad finem vt obligationem conſtituat rea-
lem,hoc eſt,que ſe,⁊ eccleſiam,⁊ ſucceſſorem obliget,non interce
dente authoritate epiſcopali. ¶ Nota ſecundum vnum intelle-
ctum, qđ vt eccleſia poſſit etiam ex compoſitione licita effici cen
ſualis,requiritur conſenſus epiſcopi,conſenſus conuentus,⁊ pre
ſidentis eccleſie. ¶ Oppo. qđ tranſactio tenuerit ſimpliciter, ⁊
fuerit realis,tanquam facta authoritate iudicis.ſ.eo.c.ij. Solu,
Iſte non erat legitimus ſuperior quod probat glo.ſuper verbo,
extraordinariu3,querit quis eſt extraordinarius iudex. Glo.reſ-

pondet qđ eſt delegatus.iij.q.iij.§.ſpatium. ¶ Gl.contraria col-
ligit quod tranſactio iuri contraria non toleratur.alleg.iura,⁊ ſe-
5 cus dicit de conſona. ¶ †Oppo. primo qđ hec tranſactio ſit ſi-
moniaca,⁊ non ſeruāda.ſ.c.ſtatuimus.Solu.Dic qđ tranſactio
ſtricta non valet,vt in cōtrario.Compoſitio vero facta de proui-
ſione iudicis,nulla interueniente partium pactione,valet:vt hic,
⁊ de prebend.niſi eſſent.interueniente iuſta cauſa, vt ibi. ¶ Se-
cundo ſoluit gl.prima in ver.vel dic. omiſſa quadaꝫ interpoſitio
ne,vſqꝫ ad ver.Uel dic qđ vbi agitur de eccleſia ratione ſpiritua
lis iuris,nō vꝫ pactū:ſecus ſi agit rōne proprietatis,vel alterius
iuris ſubiectiōis,vel aliquibus aliis iurib⁹:quo caſu dicit gl. qđ
valet compoſitio facta coram delegato pape,⁊ eius authoritate.
6 ¶ †Quero ſcđo in ver.⁊ talis.quare talis promiſſio ſit perſona-
lis,⁊ non obligat eccleſiam. Dicit glo.quia non potuit prelatus
inferior ſine epiſcopi conſenſu eccleſiam conſtituere cenſualem,
niſi facta fuerit de authoritate epiſcopi,vt dicit in fine:⁊ ſic patet
qđ delegati authoritas non ſufficit vt fiat cenſualis eccleſia. Et
hoc tenent doc.niſi ad hoc haberet ſpeciale mandatuꝫ, vel papa
confirmaret.Et ad hoc.j.de iure patro.preterea. Et ratio,ſcđm
docto.quia delegatus habet tēporalem iuriſdictionem,ordina-
rius perpetuam.Tamē cōtra hāc gl.videtur gl.contraria,que eſt
penultima,in ca.niſi eſſent.j.de preben.niſi intelligamus qđ ibi
ordinarius fuerat arbitrator.Iteꝫ dicunt docto.qđ ſi eccleſia,de
qua agitur,eſt conuentualis,requiritur conſenſus eiuſdem con-
uentus.j.de his,que fiunt a prela.c.ſcđo.⁊ tertio. de rebus eccle.
non alienan.c.primo. ¶ Fran.de zaba.iſtam gl.ſcđam ſic intrat.
Oppono qđ compoſitio nullo mō debuit tenere ſine authorita-
te epiſcopi.ſ.eodem.c.ſecundo. Solu. Aut tu vis qđ tranſactio
perpetuo preiudicet eccleſie ⁊ requirit authoritas epiſcopi. Aut
ſolum vt preiudicet tranſigentibus:⁊ ſufficit qđ non ſit iuri con
7 traria. ¶ †Oppo.ad hoc quod nullo modo poſſit eſſe iuri ꝯtia:
quia ſuper ſpiritualibus non poteſt interuenire tranſactio,vt ſup
eccleſiaſtico beneficio.ſ.c.proximo.Solu.Dicit, non intelligas
qđ ſuper titulo fuerit trāſactio.ſed ſuper alio iure,puta forte iſte
petebat eccleſiam,dicens ſe ſpoliatū, modo non ſuper titulo, ſed
ſuper lite fiet tranſactio. ¶ Poſt gl.oppon.⁊ videtur qđ non de-
beat dari aliquid,nec poſſit ius reſeruari ex eccleſia:qa ſi per hoc
beneficium ſcinderetur,contra.c.maioribus.de prebend. Solu.
Dicit quod iſta decreta. multipliciter intelligitur. Uno mō qđ
hic clericus agebat,⁊ petebat eccleſiam,vt in titulum:⁊ tunc dic
qđ quantitateꝫ aliquam bladi,vel pecunie debebat recipere:vt in
c.niſi.de prebendis. ¶ Nota quotitatem benefi.ꝫ: quia per hoc
ſcinderetur.de preben.ca.maioribus. Dicit etiam Inn. qđ poſ-
ſet talis compoſitio interuenire,quod petens beneficium renun-
tiaret,⁊ aliquid retineret. argumentum ſupra, capit.ſtatuimus.
Uel poteſt intelligi quando quis petit canonicari in aliqua ec-
cleſia:quia tunc poteſt fieri compoſitio conſentientibus illis, ad
quos ſpectat electio: vt notatur ſupra capit.ſecundo. ſecundum
Hoſtien.qui ſimpliciter intelligit,vt hic in glo. quando inter du
os agitur de eccleſia,in qua quilibet dicit ſe ius habere, ⁊ inter-
8 uenit inter eos tranſactio. ¶ †Secundo quero,aliquis compo-
nens ſe cum aduerſario ſuper aliquo beneficio,tandeꝫ petit ſe in-
ſtitui,vel cōfirmari,an expediat vocari preſentatores,vel electo-
res: Ponit hic Inno.quandam gl.propter hoc dubium,in qua
tangit quatuor. Primo,qui ſunt in petitione benefici vocādi,⁊
qui non.Scđo,quid ſi vocandi non vocentur.Tertio,quo iure,
⁊ qua actione beneficium ante confirmationem petatur. Quar-
to,an capitulū ſe poſſit opponere,vel epiſcopus petenti. ¶ Ad
primum qđ ſi petitur beneficium vacans dicens ſe habere ius ex
prouiſione,vel electione petens confirmari:⁊ ſic ante cōfirmatio-
nem vocandi ſunt,ad quos ſpectat electio,vel preſentatio:nō au
tem epiſcopus,ad quem ſpectat inſtitutio,vel confirmatio: quia
illa expedit ratione iuriſdictionis:de electi.tranſmiſſam non pro
pter qđ habebat in electione,⁊ iudex non neceſſario citatur vt
ſuum defendat proceſſum.ij.q.vi.hoc etiā licet voluntarie,id eſt,
qñ procederet ex officio ſuo,poſſet ſuum defendere proceſſum.de
appell.cum ſpeciali.§.fin. Idem ſi eſt dubium,que prebenda,vel
beneficium debeatur:quia capitulum dicit de vna,agens de alia:
tunc ꝯ capitulum,qđ prebendas poſſidet,eſt agendum.de teſta-
men.relatū.ſcđo. Si aūt petit prebendā quaſi alius,tunc ille vo-
candus eſt,qui poſſidet.Si vero petitur beneficium vacās, poſt
confirmationem non ſunt vocandi electores, ſeu preſentatores:
quia effectus confirmationis non debet per aliquē impediri,qūi
prius habebat poſſeſſionē.de appell.conſtitutus.ſcđo.Quod eſt
verum,niſi opponatur crimen cum infamia.de accuſat.accedēs.
vel niſi ſit facta confirmatio,ſeu inſtitutio abſentibus illis, qui ſe
volunt opponere,⁊ non vocatis,vel ſine cauſe cognitione:vt no.
9 ſ.de electio.cum dilecti.de cauſa poſſeſ.cum olim. ¶ †Ad ſcđm
ſi vocandi non vocent,qdam dicunt confirmationē,nullaꝫ,arg.
ff.de minori.l.etiā.⁊.l.in cauſe.§.cauſa.Alij tenent qđ poteſt caſ
ſari,eo quia facta abſentibus eis.Dic ſi appellari contingat.ſer-
ua.c.j.de electio.libro ſexto. allega.c.fin.⁊ qđ ibi not. eodem tit.
10 libro ſexto. ¶ †Ad tertium quo iure agatur:dic qđ ante confir-
mationē ſemper eſt agendum iudicis officio:quia non pōt agere
negatoria,vel confeſſoria ꝯ turbantes: quia non habet ius in re.
ſ.de electio.qualiter. C.de pactis.l.j.C.de rei ven. l. ſeruum. ⁊.l.
emptori.⁊ habet contra ſuperiorem multiplicem modū petendi.
Poteſt enim petere electionem ſuam canonicam pronuntiari,li
cet non petat ipſam confirmari:⁊ tunc cōfirmatio reſeruatur illi,
ad quē pertinet.de officio deleg.ſuper eo.de electio.cum in veteri.
Imo,qđ plus eſt,qđ poteſt peti quod electio publicētur.de elect.
publicato.⁊ tūc ſic pcedetur,put pcedit qñ qs petit ſe legitimū
11 pnuntiari.qui ſi.ſint legi.eam,que. ¶ †Quartum an volontarie
poſſunt ſe opponere. Dicit qđ ante confirmationem ſic:⁊ etiam
confirmatus ex officio debet inquirere.de electio.nihil.⁊.c.cum
nobis.⁊ etiā poſt confirmationem in caſibus ſupra poſitis:⁊ etiā
poſt adeptionem poſſeſſionis poſſunt petere patroni, vel electo-
res qđ inde remoueatur:quia ab eis preſentatus,vel electus non
fuit.de re iudi.cuꝫ Bertholdus.de iure patro.ex inſinuatione.⁊
c.cuꝫ dilectus.de conceſſi.prebend. quia diuerſitatē.⁊ qđ ibi no.
12 ¶ †Quero tertio de intellectu litere ibi:cui preſt. Sol. Unus eſt
intellectus qđ in litera ſit,qui preeſt:⁊ tunc eſt ſenſus qđ in cōpo-
ſitione vt ſit realis requiritur conſenſus epiſcopi.qui preeſt eccle-
ſie. Et hoc tenet Hoſtien.alias nō eſt realis , niſi ſit a papa ꝯfir-
mata.de his,que fiunt a prela.tua.⁊.c. paſtoralis.de donatio.c.
paſtoralis.etiā ſi interueniret authoritas delegati:vt hic,⁊.j.c.ve
niens. ¶ Scđs eſt intellectus,ꝙ relatiuum cui , referatur ad ante
cedens illud, ſcilicet eccleſie , vt ſic intelligatur ꝙ cenſus ſoluens
ab eo eccleſie,cui preeſt, id eſt, eccleſie,in qua cenſus eſt retentus,
nō excedat,vitam,⁊c.⁊ tunc ſtat cui,pro qui. Alius , ꝙ cui , ſtet
proprie,⁊ poſt verbū authoritate,ſubaudiatur:⁊ tunc eſt ſenſus
quod requirit cōſenſus epiſcopi,⁊ eccleſie,cui preeſt:⁊ ſolodo vt
ſit reale,ꝙ eſt verum,qñ eccleſia eſt conuentualis. Sit ergo con-
cluſio quod vt ſit realis,ſi eccleſia nō eſt conuentualis,requiritur
conſenſus duorū,ſcilicet epiſcopi,⁊ clerici, qui preeſt eccleſie. Si
eſt conuentualis, requiritur ꝯſenſus trium,epiſcopi,⁊ qui preeſt
13 eccleſie,⁊ conuentus. ¶ †Frāc.querit de queſtione facti,Prela
tus litigat ſuper re immobili , an cum conſenſu capituli ſine au-
thoritate epiſcopi poſſit tranſigere,in hoc vt res remaneat alte-
ri parti.Ut quod ſic,per.c.j.⁊.ſi.de pact.libro ſexto.per.c.contin
git.ſ.eodem. Item quia dubius eſt litis euentus.l.ꝙ debetur.ff.
de peculio. Tene contrarium,quia ſicut non tenet alienatio. xij.
q.ij.abbatibus.xvij.q.iiij.in venditionib⁹.ita nec trāſactio:alias
daretur via figmentis. Per hoc iſte tex.⁊.ſ.eo.c.ij.ī.c. veniens.
de preb.niſi.in gl.de deci.ex multiplici.in glo.pe.Ad.c.j.⁊ ſi.de
pactis.reſpondent vt in eo dixi. ¶ Ad illud de dubio litis euen
tu,dic ꝙ non ſufficit vt prelatus poſſit alienare:licet enim poſſit
14 rem in iudicium deducere.de reſcriptis.c.edoceri. ¶ †Querit de
alia queſtione facti: Data fuit poteſtas tranſigendi , an poterit
prelatus cedere liti. Uidetur qđ ſic.ſi plus conſequitur cedendo,
ꝙ tranſigendo. Tene ꝯrium,quia ceſſio exigit titulum. l.penult.
⁊ ſi.C.mandati.j.de alie.mu.iudi.c.ij.vbi dicetur. Unde habens
poteſtatem tranſigendi:etiam non poſſet facere pactum gratui-
tum:quia hec eſt donatio.l.ꝯ iuris.ff.de pactis. Hoc intellige,ni
ſi cederent liti iniuſte,volens agnoſcere bonam fidē quo caſo poſ
ſet,vt no.in.l.emptorem.in princi.ff.de actio.emp.⁊ facit.l.quo-
ties.l.ſicut.ff.de adminiſtr.tuto. Uel intellige de ceſſione gratui-
ta,vel que ſit extra iudicium,etiam ſi in mandato ſit adiectuꝫ,de
tranſigendo,⁊ componendo:quia tunc debet exponi mandatuꝫ
tranſigendi,⁊ cōponendi,ſcilicet trāſactionem approbandi,non
gratuite remittendi: tunc enim non compoſitio,ſed proprie eſt li
beratio,quam non poteſt facere procurator ſine ſpeciali manda-
to.ff.de pact.l.reſcriptum.§.ſi.cum.l.ſeq.alleg.l.⁊ nócere.

1 ☞ Beneficium,quod per tranſactionem habetur , ſi impetretur
vt vacans,ab eo,qui fuit tranſactionis mediator , non valet illi-
us impetratio.
2 Teſtis licet eſſe nequeat aduocatus , poteſt tamen deſcribi vt
teſtis in actis,que geruntur per clientulū in iudicio tempore ad
uocationis,vt de his in futurum teſtificari poſſit.nu. 18.
3 Teſtis eſſe pōt mediator in ꝯctu,cuius fuit mediator,ad publicā
dū,⁊ ſolēnizandā ſcripturā, licet eſſe teſtis non poſſit in cauſa.
4 Teſtis quod quis poſſit eſſe in contractu,⁊ eodem inſtanti ſit
principalis author contractus,non videtur eſſe repugnans.
5 Ad beneficium eccleſiaſticum eſt indignus non clericus,nec va-
let reſcriptum per eum impetratuꝫ ad illud obtinendum,niſi pa-
pa ex certa ſcientia hoc mandaret.nu. 20
6 Beneficij impetratio tanquaꝫ vacantis, ſi tranſactione tenetur,
eſt ſurreptitia.

Reſcriptū

7 Reſcriptum ad beneficium tanquam vacans impetratum, ſi non vacet, eſt ſurreptitium.
8 Ignorantiam eorum quis non poteſt pretendere, in quibus eſt teſtis deſcriptus.
9 Temporis data ponderatur ad validitatem reſcripti.
10 Aduocatus perdit ius ſuum, ſi quod in re habere pretendat, officio aduocationis ſcienter preſtito ſuper re, in qua pretendit ius habere a re alteri ex litigantibus adiudicata. nu. 12.
Secus ergo ſi ignoranter. nu. 16.
11 Authoriʒatione principalis tranſactionis ſuper re propria ſciēter facta perdit quis ius ad illam competens. nu. 15. & 17.
Ratificatione contractus ſuper re propria perdit quis ius ad illum ſibi competens, facta tamen ſcienter. nu. 15. & 17.
12 Non negare ſumitur pro confiteri.
14 Teſtificandi munus in contractu ſuper re mea, vel alia, cui contra dicere volebam, ſi fiat ſcienter, mihi preiudicat. nu. 17.
18 Aduocatus non poteſt eſſe teſtis in cauſa, ſuper qua eſt aduocatus, vt de preterito actu ad modum clientuli teſtificetur.
19 Inſtrumentum productum per procuratorem partis, qui illud vt notarius recepit, probat, & fidem facit in iudicio.
20 Reſcriptum ad beneficia obtinenda per non clericum impetratum, licet poſt clericus efficiatur, non valet.

1 **Ex literis.** ¶ † Si beneficium, qḋ per tranſactionem habetur, impetretur vt vacans ab eo, qui fuit tranſactionis mediator, non valet impetratio. h. d. ſcḋm lec. Io. An. & ſecundum Hoſt. vbi dicitur vt vacans, debet dici vt debitum. Vel ſcḋm lec. gl. ius ad beneficium competens perditur aduocatione ad eſt, aduocationis officio inter alios de eo litigantes ſcienter facta, & per tranſactionem inter alios factam ius habente principaliter tranſactionem ad eſt, tranſactioni ſcienter authorante ſcienter in ſtigante. h. d. Pars prima narrat factum. Scḋa diffinit, ibi cum autem. ¶ Decreta legitur duob⁹ modis. Unus intellectus qḋ hic Guil. impetrans ante cōpoſitionem factam pretendebat ius in beneficio, ſuper quo facta eſt cōpoſitio, & ſcḋo impetrauit poſt literas contentioſas, tacens ſe clericū, & tacēs tranſactionē. Ali-
2 us qḋ ante nullū habebat ius, ſed impetrauit tacite, &c. ¶ † Nota primo qḋ aduocatus licet nō poſſit eſſe teſtis, poteſt tamē deſcribi, ſicut teſtis, in actis, que geruntur per clientulū in iudicio: & etiam pōt deſcribi vt teſtis in compoſitionibus. Ex ſic vr̄ quod aduocatus poſſit in alio iudicio teſtificari de his que geſta ſunt per clientulum in iudicio, eo aduocante agitato. Pre dicto qḋ nō poſſit eſſe teſtis, vt viua voce pro clientulo teſtificetur, pōt tamen eſſe teſtis in inſtrumento deſcriptus, tanquam adminiculans fidem inſtrumenti, qḋ fit inter contrahentes clientulū, & alterum. Ex quo nota regulā, qḋ licet teſtis repellatur a teſtificando propter ſuſpitionē, non repellitur ab adminiculando inſtrumentum
3 per deſcriptionem ſue preſentie. ¶ † Nota ſcḋo qḋ mediator pōt vt teſtis deſcribi cōtractui, cuius fuit mediator: & ſic dato qḋ mediator non poſſit teſtificari in cauſa, in qua fuit mediator poteſt tamen deſcribi vt teſtis ad publicandam, & ſolenniʒandam ſcri-
4 pturā. Et per hoc limitatur authen. de teſti. § primo. ¶ † Nota qḋ iſta officia nō videntur repugnantia, qḋ eodem inſtanti quis ſit principalis author contractus, & teſtis in eodē contractu. Facit qḋ ſi per ſtatutum in preſentia aliquius debeat fieri teſtamen-
5 tum, qḋ poſſit ibi deſcribi vt teſtis. ¶ † Quarto nota qḋ nō clericus eſt indignus ad eccleſiaſticum beneficium conſequendum: & ſic literæ impetratæ a non clerico ſe clericū aſſerente ſunt nulle.
6 ¶ † Quinto nota qḋ impetratio bñficij tanq̄ vacātis, ſi tranſa-
7 ctione tenetur, eſt impetratio ſurreptitia. ¶ † Sexto nota qḋ taciturnitas poſſeſſionis, ēt nō colorate, viciat literas. Vel melius, qḋ licet taciturnitas incolorate poſſeſſionis nō vitiet literas, vitiat tamē, ſi falſe narretur vacare: cū de facto teneatur. Et ſic col-
8 ligitur tenendo qḋ tranſactio eſt legitima. ¶ † Nota ſeptimo qḋ quis non pōt pretendere ignorantiaʒ eorum, in quibus teſtis eſt
9 deſcriptus, & author fuit. ¶ † Nota octauo qḋ quo ad validitatē literarum, attenta perſone qualitate ponderatur tempus date.
10 ¶ Nota ſcḋm intellectum glo. vel aliter nota qḋ officio aduocationis ſcienter preſtito ſuper re, in qua pretendit ius habere a re alteri ex litigantibus adiudicata, aduocatus perdit ius, ſi quod habebat in re. ad qḋ ff. de inoffi. teſta. l. vltima. qḋ propter officium preſtite authoritatis voluntarie ſuper cōtractu inter alios inito ſuper re, in qua pretēdit ius habere, is videtur iuri proprio renunciare: & qḋ aduocatus ſcienter ſuper re, in qua habet ius,
11 perdit illud. ¶ † Nota ſcḋo ꝙ authoriʒatione principalis tranſactionis ſuper re propria quis perdit ius ad illā cōpetens: idem ſi teſtis tali tranſactioni fit iuncta authoriʒatione. quod nota.
12 ¶ † Nota qḋ non negare, ſumitur pro confiteri. Vide ſupra de poſtula. prela. c. primo. de ordi. cogni. c. cum dilectus. ¶ Gl. prima, & ſcḋa ſentiunt vnam lectu. & gl. ſuper verbo, inficiaretur: vt ipſam recitem collectis dictis Inno. ¶ Oppo. & videtur qḋ hic debuerit valere impetratio facta ab iſto. G. non obſtante tranſactione. ¶ Unde opp. trāſactio ſuper re ſpirituali nō valet. Iſtud patet clare. ſ. c. conſtitutus. & de pactis. c. pactiones. Ergo dato qḋ tacita ſit tranſactio, tale non eſt tacitum, quo expreſſo literas non habuiſſet: vt patet de reſcriptis. cap. ſuper literis. & ſic talis taciturnitas tranſactionis non debet vitiare impetrationē. Ad hoc no. j. c. cuʒ noſtris. de conceſ. preben. ¶ Timore cōtrarij decre. recepit duos intellect⁹. Unus, qḋ hic agebatur ſuper iure antiquo, qḋ pretēdebat in dicta eccleſia, & ſuper hoc delegatus impetrauerat: & ſic loquitur de impetratione literarum cōtentioſarum, non beneficij. Opponebantur ſibi plura. Primo, qḋ ipſe fuerat aduocatus: & ſic patrocinādo in cauſa ipſe perdiderat iura ſua. Scḋo qḋ fuerat teſtis deſcriptus in trāſactione. Tertio, qḋ fuerat author tranſactionis: & ſic per predicta videbatur qḋ renūtiaſſet iuri ſuo. Quarto qḋ non erat clericus, & ſic non poterat in eccleſia pretendere ius. Papa ponderans qḋ tranſactioni interfuit, & hoc nō negabat, per hoc, ex quo tacuerat, videtur iuri ſuo
13 renunciare: & ſic amplius nō auditur. ¶ † Nota iſtā lectu. ex qua habes multa mirabilia. Primuʒ, qḋ aduocatus preſtans patrocinium in cauſa ſuper re, vbi agitur de iure ſuo, vr̄ tacite iuri ſuo renunciare. Vide. ff. de inoffi. teſta. l. penul. & vide. j. de fide inſtru. inter dilectos Sed contra hoc opp. de re iudi. c. ſuborta. & de fid. inſtru. c. inter dilectos. ver. porro. Solu. Aliqñ quis impedit officium neceſſariū, vt qr̄ eſt iudex in cauſa. qḋ eſt minus neceſſariuʒ de officio delega. c. paſtoralis. in princi. & tunc non preiudicatur ex hoc: ſic loquitur contraria: tutum eſt tamen qḋ proteſtetur. Aliqñ impendit officiuʒ voluntarium, vt eſt patrocinari: & tunc
14 ſibi preiudicat, vt hic. † Scḋo qḋ deſcriptus vt teſtis cōtractui,
15 cui cōtradicere volebat, videtur iuri ſuo renunciare. † Tertio, qḋ preſtans authoritatē vt principalis author trāſactioni iudiciali ſuper re, in qua habet ius, videtur iuri ſuo renūtiare: & hoc qñ eſt principalis author, vel mediator tranſactionis. Itē qr̄ dixit mēdacium, & ꝓpria cōfeſſione de mendacio conuictus. ¶ Ad cōtrariuʒ. dū dicit trāſactio nō valuit, ergo valuit impetratio: pōt dupliciter reſpōderi. Uno mō, qḋ hic fuit amicabilis cōpoſitio, & ſic valuit tranſactio. Secundo modo, qḋ dato qḋ non valuerit tranſactio, hic nō fuit facta noua impetratio, que valuerit: ſʒ proſequebatur ius antiquū impetrans iudices delegatos, cui renū-
16 tiauerat: ideo repellit̄. † Sed vt ſpecifice dicā glo. mō opp. & intro glo. j. & videtur qḋ preſtatio patrocinij ab aduocato ſuper re non excludat aduocatū a proſecutione iuris ſui: vnde opp. de l. vlti. de
17 inoffi. teſta. So. Hic preſtitit ſcienter, ibi ignoranter. ¶ † Scḋo opp. cōtra iſtā lec. & intro eandam gl. ij. & videtur qḋ munus teſtificandi in cōtractu qui fit ſuper re mea, mihi non preiudicet: vt. l. Bar⁹. de pigno. act. So. Teſtificatio ſola, & ignoranter ſup re ſua preſtita, nō preiudicat. Sic loquitur contrariū. Sed teſtificatio vna cuʒ preſtatione authoritatis, vt hic fecit, bene preiudicat, vt hic. Qñ ſciēter fit, ita qḋ hic ex teſtificatione iūcta cū preſtatione authoritatis, qr̄ principalis fuit cōtractus author, bene inducit̄ tacita ſui iuris renūciatio: ſic loquitur hec decre. Qḋ nota ſingulariter: qr̄ alibi neſcio iſtū caſuʒ. Doc. legū dicūt qḋ ſi ſuʒ preſens cōtractui emptionis, qr̄ cōtradicere nō valeo, hic talis preſentia mihi non preiudicat: qr̄ poſſes contrahere ēt ſuper re aliena. Sed ſi obligas reʒ meā, ſi ſuʒ preſens obligationi rei mee, mihi ꝑiudico: qr̄ poſſuʒ cōtradicere, cū agatur de iure querēdo in re mea: & ideo habeor pro cōſentiente. Iſta eſt cōmunis theorica gl. de qua per Bart. in. l. que dotis. ad ſi. ff. ſolu. matri. & per Cy. in. l. initius. C. de ꝓcura. per Dy. in regula, is qui tacet. de reg. iur. li. vj. Sed iſta theorica poſſet cauillari. Tamē ꝑ mō dic qḋ hic author, & teſtis & ſciēs fecit: ſecus ſi vt teſtis tantū ēt ſcienter. vel ſi teſtificans, vel
18 ſubſcribens per id intendit obligari. obligat̄ alias nō. ¶ † Sed vt expediā. gl opp. & videtur qḋ aduocatus non poſſit eſſe teſtis in cauſa, in qua patrocinat̄. ij. q. vj. c. ſtatuendū. Solu. Dicit gl. & ipſaʒ no. Aduocatus non pōt eſſe teſtis in cauſa, ſuper qua eſt aduocatus, vt de preterito actu teſtificetur ad modū clientuli, ita cōtra: ſed bene pōt deſcribi teſtis tempore aduocationis in his, que gerūtur in cauſa, vt poſſit de hoc teſtificari de futuro, id eſt, tēpore, quo non erit aduocatus: & ita loquitur iſte tex. Et eodem modo idē puto in ꝓcuratore. de quo in. l. ſi. ff. de ꝓc. facit de teſti. Roma. lib. vj. & ibi vide gl. vide Bar. ff. de iure fiſci. l. deferre, §. ijdē decreuerunt. & tolle veritatē, quā ponit Io. Andr. in addi. Spe. in ti. de teſti. §. opponitur. ibi dicit Io. An. qḋ ſi agitur de aliqua ſolēnitate ꝓbāda, que debuerat adhiberi per ꝓcuratorē, aduocatuʒ, vel adminiſtratorē, & cuius omiſſio viciat qḋ agitur, non eſt admitēdus in teſtē pro parte, que ſtat pro illo actu, vel cōtrariū ſuſpectus ſit pro reprehenſione vitāda, vel que ꝓcedit. vbi producit̄ a parte, cui fit aduocatus, vl̄ procurator: ſecus ſi ab alia

parte:ſecus vbi ex facto, vel omiſſo, nihil pōt aſcribi ipſi aduo
cato, vel procuratori: q: tunc eſt admittendus, a quacunq; parte
producatur. Bart. in. l. de ferre. §. ſ̄dē decreuerunt. quod in ea-
dē cauſa, in qua fuit pcurator, ipſa durante, nō pōt eſſe teſtis: vt
l. vlti. ff. de teſti. illa finita, ſi ad eum ſpectat cōmodum vel incō-
modū nō poſſit eſſe teſtis, ꝛ. l. nullus idoneus. ff. de teſti. no. ī. de
teſti. inſuper. c. cū nuntius. ſi nō ſpectat cōmodum, vel incōmo-
dum, tunc conſenſu partium admittiꝭ, ſicut de progenera. vt in
autēn. de teſti. §. penultimo. ꝛ no. gl. de teſti. c. ſi. lib. vj. quod pro
cedit, qñ̄ do producitur pro parte eius, cuius fuit procurator.
Secus ſi ab aduerſario: qꝛ tunc admittitur, iuxta no. in dicto. c.
Romana. ver. ſꝫ pone quod adminiſtrator. ibi melius loquitur
quam alibi. In glo. ij. ibi: patrocinabatur, hic incepit vltimo
anno apoſtillare. vel ſecundū Inno. aduocatus non poteſt eſſe
teſtis, vt viua voce teſtetur pro clientulo de facto preterito, ſed
bene poteſt tanꝙ ſolēnizans inſtrumētum inſcribi in teſtem ad
miniculādum inſtrumentum: ꝛ hoc ſi inſtrumentum aliter non
apparet falſum, ſed bene tanꝙ authoritatē preſtans in inſtrumē
to poteſt eſſe deſcriptus, vt eius adminiculo inſtrumentum p-
bet. ꝛ hoc, ſi inſtrumentum aliter non apparet falſum: alias vbi
opus eſſet propter defectum fidei inſtrumenti: quod teſtes viua
voce repeterentur, dic quod iſto caſu non crederet ei pro clien
tulo. Sic ergo nō dictū quod licet aduocatus viua voce pro clien
tulo nō ſit teſtis, eſt tamen teſtis tanquam adminiculans inſtru
menti fidem, inſtrumento principaliter probante. Et ſic ſurgit
mirabile, quod quis repellitur a teſtificādo viua voce, ꝛ tamen
non repellitur tanquam adminiculans inſtrumētum. Aduerte,
qꝛ Inn. licet nō clare loquatur vꝫ hoc intelligere, quando deſcri-
ptus eſt, in inſtrumēto ante ſuſpicionem, vel aduocationē: ꝛ tunc
non habet dubium: ſed hic textus loquitur etiam, quando de
ſcriptus eſt tempore aduocationis: quo caſu credo quod admi-
niculetur inſtrumentum vt probet, finita ſaltem aduocatione.
Idem tenet Innoc. de excep. pia lib. vi. vbi dicit, licet excōmu-
nicatus repellatur ab actu teſtificandi, tamen non inhabilitatus
inſtrumētū. An tanꝙ teſtis deſcriptus eſt. ꝛ ponit Io. An. in. c.
decernimus. de ſen. excom. ſuper gl. nō bene. ꝛ vide Cy. in. l. pe. C.
de here. Hoc vltimū dictū puto verum in occulto excōmunica-
to, ſꝫ poſſit repelli ab actu teſtificandi viua voce: vt no. de electio.
nihil. de teſti. teſtimoniū. Adhibitus tamen ad ſolennitatem in
ſtrumēto: ſꝫ: alias ſi ex toto eſſet inhabilis: ꝛ non toleratus, nō
ſolennizaret inſtrumentū: vt. l. j. C. de teſta. Et de aduocatis vide
quod ſcribit Spe. in ti. de teſta. §. ſed opponitur. ver. ſed ꝛ ſi qs. ꝛ
de inſtrumen. edi. §. inſtrumentum. alias, poſtremo. verſic. item
quod teſtis. Poſſunt etiā procedere predicta, quādo teſtis non
eſt inhabilis, ſed poteſt repelli propter ſuſpitionē: qꝛ tūc ſolēnizat
inſtrumētū, ſi adhibeatur, vbi non hꝫ deponere viua voce: ſecus
ſi habeat deponere viua voce: qꝛ ſuſpitio tūc eſt perpetua, vt cō
ſanguinitas ppetuo repellitur. Secus ſi tēporalis: qꝛ tūc cōpelli-
tur durāte ſuſpitione, vt dixi. ſ. e. finita nō: ꝛ faciūt pdicta ad q̄-
ſtionē de inſtrō, qꝺ producit pcurator notarius, qꝺ ipſe ſiḃ cō-
fecerat p clictulo, et qꝺ eſt ſcriptū ſua manu, nunqd illud probet.
De quo de re. iur. c. ū qd vna via. li. vi. Ita apoſtillauit vltimo an-
no. Per hoc pōt dici qꝺ dato qꝺ cōiunctus nō ſit legitimus te-
ſtis: ꝛ eius fidei detrahaꝭ ppter cōiunctionē, ſi tñ eſt deſcriptꝰ in
inſtrumēto tanquam adminiculans inſtrumēto, eius tacita vox
fidem faciat. Per hoc patet qꝺ licet pxencta repellaꝭ a teſtificā
do viua voce, nihilominꝰ eius vox deſcripta in inſtrumēto mor-
tua adminiculatur fidem inſtrumēti. quod eſt valde notādum.
19 ¶ † Per predicta poteſt generaliter cōcludi regula, qꝺ vbicūq;
quis repelliꝭ a teſtificādo alias habilis, propter ſuſpicionē, qꝺ p
hoc non repellaꝭ ab adminiculādo inſtrumētū. Per hoc poteſt
dici qꝛ pater p filio licet nō poſſit teſtificari, tamē eius vox in in
ſtrumēto deſcripta habet validare inſtrumētū, ꝛ eius fidē admi-
niculari. Qꝺ eſt no dignū. De quo p Bart. in. l. qui teſtamēto. in
prin. ff. de teſta. Et facit ad queſtionē, quam diſputauit do. Io.
Andr. Padue de inſtrumēto qꝺ pduxit procurator notarius
ad pbandū de iure meo: qꝺ inſtrumētū ſcriptum eſt ſua manu,
ita qꝺ notarius cōfecit inſtrumētū: deinde vt pcurator eius pro
quo erat cōfectū, agit: an audietur. Et dicitur quod ſic: de quo
vide in Decreti. de re. iur. c. ū quod vna, via. lib. vi. Sit ergo expedi
tus p hoc primus intellectus, qui eſt ſecūdū hoc: qꝺ in. c. ageba-
tur vi iuris antiqui. Sed intellectus nō placet Io. An. qui hic,
ex quo nō erat clericus, nullū ius poterat pretendere. Alius eſt
intellectus qui ſentit glo. ſi. quē etiam ponit Innoc. ꝛ hic eſt ve
rus, quod facta trāſactione inter Raynal. et An. et ipſo patro
cināte, et etiā teſte deſcripto, et eo authore trāſactionis, vi cuius
alter ipſorum tenebat beneficiū. Iſte. S. impetrauit mentiens
ſe clericū, tacito de tranſactione, narrans illud beneficium vaca
re et ſic per cōſequēs obtinuit literas, qbus mādabaꝭ vt id bene
ficiū daretur, vel per papā fuerat ſibi collatū, dū peteret id bene

ficiū, ſibi fuit oppſitū qꝺ litere erāt ſurreptitie: qꝛ non dixerat ſe
nō clericum. Itē qꝛ tacuerat trāſactionē, quā ignorare nō po-
terat: ꝛ hoc corā papa cōfitebatur: papa ipſū habuit repellere.
Sed huic intellectui ob. quia trāſactio erat nō legitima: ergo
eius taciturnitas literas nō vitiabat, qꝛ erat ſimoniaca. ſ. e. c. cō
ſtitutus. Huic poteſt dupliciter reſpōderi. Primo quod trāſa-
ctio erat valida: qꝛ fuerat cōpoſitio amicabilis: vt dicit glo. in
ver. trāſactio. Secūdo poteſt intelligi quod trāſactio fuerat perſ
ta illegitima, ſꝫ nō poterat ipſam replicādo dicere illegitimā, ex
eo qꝛ ſic dicēdo allegaret turpitudinē ſuā, cū fuerit author illius
trāſactiōis. Itē qꝛ ex hoc cōſtat ipſum fuiſſe ſimoniacū, ꝛ ſic re
pellendū a būficio: vnde quo ad eum perinde eſt, ac ſi valeret trāſ
actio. Secus eſſet, ſi tertius impetraret: ꝛ ſi nō valet impetratio
tacita nō colorata poſſeſſione, quādo impetrās fuit principalis
author illius incolorate poſſeſſionis vel tituli eius. Vel hic erat
coloratus poſſeſſor, cū ex hoc nō detur aperta ſimonia, licet ha
beat ſpeciem ſimonie. Vel poteſt reſpōderi qꝛ hic impetrabat tā
ꝙ ſup vacāte, ꝛ nō vacabat: qꝛ tenebatur vi trāſactiōis, ꝛ ſic cū
titulo tenetur: licet inualido, ꝛ putatiuo colorare tenebatur. de
20 cōceſ. preben. cum noſtris ꝛ. c. literas. † Item alia ratione nō
valuit hec impetratio, qꝛ nō clericus vt dicit hic tex. ¶ Unde
glo. vlti. qꝺ dato qꝺ fuerat poſtea cōſecratus, p hoc nō validaꝭ
reſcriptū qꝺ an tea erat nullum. Allegat glo. tex. de reſcriptis. c. ā
te qꝛ in talibus cōſideratur initiū. ¶ In glo. ſi. ibi: nō profuiſſe
ei. Sic ergo nō clericus eſt inhabilis ad impetrādū. de reſcrip. cū
adeo. de preſum. dudū. Hoc verū dꝫ Hoſt. niſi forte ex ipſa ſerie
reſcripti appareat papā ex certa ſciētia ſcribere pro nō clericato.
Exempli gratia: qꝛ mādet prouideri tali cupienti aſcribi militie
clericali: tunc enim valet ſecūdū ſtylū curie. Alleg de ſeruis non
ordi. eo libentius, de eta. ꝛ quali. eam te. de preſumpt. c. ſi. dicit,
qꝺ tunc ſolet ſcribi qꝺ ei pmideratur, cū fuerit aſcriptus. ꝛ remit
tit ad Spe. de acti. ꝛ pe. §. ſupereſt. ver. ſed nunquid ſcholaris. ꝛ
vide. ſ. de reſcrip. cum adeo. ꝛ dixi. ſ. Anto.

1 ☞ Super beneficio eccleſiaſtico nō poteſt trāſigi licet amicabi
liter poſſit componi.
2 Trāſactio ſtricta nō cadit ſuper re ſacra, vel ſpirituali propter
vitium ſimonie.
3 Trāſactiōis ſubſtātia eſt vt fiat aliquo dato, retēto, vel pmiſſo.
4 Trāſactio ſuper re ſpirituali nō inducit ſimoniā, ſi detur aliqd
a iure habente vt retineat, imo eſt redemptio vexationis.
5 Tranſactionis diffinitio que ſit.
6 Tranſactio, ꝛ compoſitio quomodo inter ſe differant.
7 Pactū ſuper re ſpirituali valet, qñ nō agitur aliquod ius queri
a paciſcente.
8 Tranſactio vt detur vnum ſpirituale pro alio ſpirituali indi
ſtincte non valet.
9 Cōpoſitio amicabilis ſuper re ſpirituali vt per eam cōſequatur
titulum, quem non habet componens, nō valet.
10 Tranſactio propter dolum eſt ipſo iure nulla.
11 Tranſactio quare debeat fieri ſuper re dubia ꝛ incerta.
12 Tranſactio dolo rei facta nō vitiatur ipſo iure, ꝛ ſic euidenti ca-
lumnia.
13 Pactio quādo videatur reprobata ſuper ſpiritualibus ſicut pe
cunie datio.
14 Trāſactio ſuper re ſpūali quare dicatur habere ſpeciem ſimonie.
15 Compoſitio amicabilis quid eſt.
16 Tranſactionis effectus qualis ſit.

1 SUper eo. † Sup eccleſiaſtico būficio non
pōt tranſigi, ſꝫ poſſit amicabili-
ter cōponi. h. d. Cōmunis diuiſio. Secunda ibi tale.
2 ¶ † No. primo qꝺ trāſactio ſtricta nō cadit ſuper re
3 ſacra vel ſpirituali: ꝛ hoc propter vitiū ſimonie. ¶ † No. ſecūdo
quod ſubſtantia tranſactionis eſt vt fiat aliquo dato vel retento
4 vel promiſſo. ¶ † Nota quod tranſactio in re ſpirituali non, in
ducit expreſſam ſimoniam ſed ſpeciem ſimonie. Ratio, quia
poteſt eſſe qꝺ non eſt ſimonia, ex quo nō cōſtat quis ius habet:
ꝛ ſi detur a iure habente vt retineat, nō eſt ſimonia: qꝛ eſt redem
5 ptio vexatiōis. ¶ † No. qꝺ ex his que hic habentur. ꝛ. ſ. c. cōſti
tutos. colligere potes diffinitionem trāſactionis: qꝛ eſt de re du
bia, ꝛ lite incerta, nōdū finita aliquo dato, vel retēto vel pmiſſo
facta pactio. Expoſitionē habes hic in glo. cōcord. l. ſi. ff. de trāſ
6 actionibus ¶ † Nota differētiā inter cōpoſitionē ꝛ trāſactionē:
qꝛ cōpoſitio fit gratis, trāſactio ſuper aliquo dato, retēto, vel
7 promiſſo. ¶ † Nota qꝺ pactio valet ſup ſpiritualibus quādo nō
agitur aliqꝺ ius queri a paciſcēte: ſed ſolum agitur, paciſcentē
repelli: ꝛ ſic nō eſt ſimonia: qꝛ nil ſpirituale pactione queritur.
¶ Gl. ſuper verbo. Sacra, colligit qꝺ pactio ſeu trāſactio ſup re
ſacra interuenire nō poteſt. Alle. multa iura. Noteꝙ vadā vltra
hic tex.

hic tex. probat de pactione contrarium, ſed dic quod gl. locuta
eſt de pactione, ex qua ius queritur ſpirituale: tex. loquitur de pa-
ctione, ex qua non agitur ius queri, ſed agitur tantum vt agens
8 repellatur. ¶ † Oppo. ca. gloſ. et videtur quod valeat tranſactio
ſuper re ſpirituali: vt patet de rerum permu. ca. ad queſtiones. So.
Si vt detur ſpirituale pro ſpirituali, licita eſt tranſactio: ſi vt tem
porale pro ſpirituali, illicita eſt tranſactio. Hec falſa: quia ſi darem
meum beneficium, vt aliud mihi conferatur, non animo permu-
tandi, non valeret. ¶ Vel dicit glo. quandoque agitur de bene-
ficio, vel de titulo beneficii: et tunc nulla poteſt interuenire tranſ-
actio primo, quia ſimoniaca eſſet: ſecundo, quia pactione inferioris
quis beneficium habere non poteſt, ſed debet habere canonico
ingreſſu: de inſti. c. ex frequentibus. de renuntia. c. admonet. Sed
ſi res ſacra, ſiue ſpiritualis deducatur in iudicium tanquam pro
prietas, bene valet tranſactio ſi detur ſpirituale pro ſpirituali.
Puta, ſi due eccleſie litigant ſuper ſubiectione alterius eccleſie,
vel duo prelati, ibi poteſt interuenire tranſactio: quia et permutatio.
de rerum permu. ad queſtiones. vt ſi vnus habeat vnam eccleſiam,
alter aliam: vel quod vnus percipiat ſpiritualia aliqua, alter alia. Sic
ergo intelligo quod dicitur. ſupra c. ſtatuimus. quia et ſuper decimis potu
it fieri talis tranſactio. Quedam tamen glo. dicit glo. eſſe, in qui-
9 bus non admittitur tranſactio, ſeu compoſitio. ſupra c. vlt. ¶ † Oppo.
quod etiam non debeat admitti amicabilis compoſitio eadem ratione
ſcilicet quia ſine canonica inſtitutione obtineri nequit: dicta regula
prima. li. vi. de inſti. c. iii. Solu. Debet intelligi quod admittitur
amicabilis compoſitio, non vt per eam conſequatur titulum, quem
non habet, ſed vt declaretur quis habeat: vt quia amicabiliter com-
10 ponitur: vt aliquis iuriſperitus hoc videat, ca. ſuper eo. ¶ † In
glo. ibi: non poteſt interuenire tranſactio. licet ſint opi. inter iu-
riſtas, dic ſecundum Bar. in dicta l. in ſumma. et dicta l. ſub pretextu.
quia reiecta differentia an ex parte actoris, vel rei, attendendus eſt
contractus, ſuper quo, vel cuius iure fit tranſactio: quia ſi eſt bone
fidei contractus, tranſactio propter dolum eſt nulla: quia eiuſdem
nature eſt diſtractus, cuius eſt contractus: vt. l. de tutela. C. de in
inte. reſt. et ibi glo. et in. l. ab emptore. ff. de pactis. iuncta. l. elegan-
ter. ff. de dolo. Si contractus eſt ſtricti iuris, tunc non eſt nulla
tranſactio, ſed reſcinditur per remedia, que competunt contra-
ctum ſtricti iuris dolo initum: de quo in. l. eleganter. ff. de dolo.
et per glo. ſupra de emp. et vendi. c. cum dilecti. ¶ In glo. vlt. in com-
poſitione autem, que fit in beneficiali ſatis poteſt dici quod ſi ca-
lumnia eſt ex parte alterius litigantium, quod compoſitio ſit nulla:
quia in talibus omnis puritas debet adeſſe, et omnis malitia ab
eſſe. Vbi autem fiebat, altero ius non habente, putante tamen ſe ius
habere, tunc ſi contingit beneficium aſſignari ius habenti, planum
quod valebit compoſitio: ſi contingit aſſignari ius non habenti, ſi qui-
dem fit a non habente poteſtatem conferendi, per hoc ſibi non ac-
quiritur titulus. vnde licet compoſitio valeat quo ad preiudicium
partium, non preiudicat ſuperiori quin poſſit querere de titulo.
Sic intellige c. niſi. de preben. ¶ Glo. in ver. ſed nunquid. Si autem
compoſitio fit per habentem poteſtatem conferendi, ſatis dici po-
teſt quod et componens habet intentionem prebendi titulum non
habenti ius, quod licite poterit tenere, alias non. In dubio preſumo
quod non habeat intentionem conferendi, maxime cum determina-
re videatur vt arbiter. Sic poteſt intelligi quod notat Innocen. in
cap. ſtatuimus. ſupra eo. Glo. vltima colligit ſubſtantialia tranſactio-
nis: quia debet fieri aliquo dato, retento, vel promiſſo. Et per hoc dif-
fert a pactione, que debet fieri de re dubia, et incerta, nec finita.
11 ff. eo. et per hoc differt, etiam a pactione. ¶ † Sed querit glo. quare
requiratur quod lis ſit dubia, et incerta. Dicit gl. ad hoc vt habeat
bonam fidem tranſigens: alias ſi euidens eſſet calumnia, non te
neret tranſactio. ff. de condictione indeb. l. in ſumma. § reſpon. Et
hoc verum, quando calumnia eſt ex parte rei: quia per hoc non infringi-
tur tranſactio: vt nota. in. l. ſub pretextu. C. eo. dicit licet alias acto-
12 ri conſulatur, vt ibi nota. † Sed oppo. quod euidens calumnia non
vitiat tranſactionem: quia propter dolum non reſcinditur contra-
ctus ipſo iure. de empt. et vendit. c. cum dilecti. Solu. Aut dolus
interuenit ex parte actoris: et tranſactio non tenet ipſo iure, per. l.
in ſumma. in princip. quam allegat glo. Aut ex parte rei: et non
vitiatur ipſo iure, vt dicta. l. ſub pretextu. Et eſt ratio, quia agens
calumnioſe obripit parti, et iudici, ideo in eius odium actus eſt
nullus. de re iudicata. cum olim. Reus autem propter non obripit, quia
nihil agit, ſed ſe defendit. Ita notat Bald. in dicta. l. ſub pretex
tu. ideo non finita requiritur: quia alias non teneret tranſactio. ff.
de condictione indebi. eleganter. § ſi poſt rem. Sequentes gl. ſunt
13 literales. ¶ † Poſt gl. opp. doc. et videtur quod ſuper beneficio non
valeat etiam pactio gratuita: quia ſicut pecunie datio in ſpiritualibus,
ita pactio eſt reprobata. i. q. iii. c. quam pio. So. Doc. intelligit quando ex
pactione ius aliquod non agitur quando, ſed agitur ex pacto tamen non
moleſtari. Vel loquitur quando ex pacto non renuntiatur: ſed gratis
ad preces tenetur ſine pacto, vel certa ſpe data. Et poteſt poni ex
emplum: primo tu petebas a me beneficium quod poſſidebam: et tu
ſine pacto recedis ex liberalitate: poſt tempus ego tibi aliquid gra
tis do: hec pactio non infringitur. Vel petebas a me beneficium,
poſtea renuntiando liti, tanquam ius non habens, non vis moleſtare.
Vel ambo fecimus pactum quod iremus ad peritum: et ſi diceret ali-
quem noſtrum ius habere, alter liti cederet: et ſic fuit factum, cum
non agat alter ius ab altero querere: hic non eſt ſimonia. Secus
ſi data pecunia hoc fieret: quia licet non ſit vera ſimonia, obtinet ſpe
ciem ſimonie. Et dicit pro tanto, quia nec tranſigens data pecunia,
vbi poſſeſſor dat vt mansit teneat poſſeſſionem: hic expreſſa ſimo-
nia, quia nil agit querere ab ipſo, cum quo tranſigit, ſed tantum re-
pelleretur. C. de tranſactio. ſiue apud acta. et patet quod tranſigens
nullum habet ius ab ipſo, cum quo tranſigit: et licet non agat que
rere, agit quod ille perdat, et ſic eſt ſimonia: quia ſicut in acquirendo, ita
in perdendo, non eſt ſimonia. ¶ Quero quid eſt tranſactio. Dic
quod eſt pactio, per quam a lite receditur, que erat dubia aliquo dato
14 retento, aut promiſſo hac occaſione. † Contra etiam opp. de. l. ſi ſuper.
C. eodem. vbi etiam ſine aliquo commodo, et ſic nullo dato fit tran-
ſactio. Solu. Licet ibi nil fuerit conſecutus, potuerat conſequi:
quod ſufficit. Per hoc vides quare ſuper titulo beneficii fieri negatur: quia
continet ſpeciem ſimonie. Non dicit textus quod ſit ſimonia: poſſet
enim eſſe quod remaneret beneficium ei, qui habet legitimum titu-
lum, et ſic non eſt ſimonia: ſed tamen propter dubium litis habet ſpe
15 ciem ſimonie. ¶ † Quero quid eſt amicabilis compoſitio. Dic,
eſt compoſitio gratuita, ſeu pactio, per quam a lite receditur. Et
in hoc differt a tranſactione, que fit, aliquo dato, etc. Conuenit autem
cum tranſactione, quia vtraque fit ſuper lite, licet quandoque fiat com-
poſitio extraiudicialis: ſed potius eſt pactio, quam compoſitio. Et
poſſumus in hoc dicere quod pactio, ſeu pactum eſt genus, omnis
enim tranſactio, vel compoſitio eſt quoddam pactum, ſed non
16 econuerſo. ¶ † Quero de effectu tranſactionis. Solu. Dic quod
habet magnam vim: nam operatur idem quod ſententia diffiniti-
ua. ſupra eodem. c. primo. C. eodem. l. non minor. nam ſicut per dif-
finitiuam lis finitur. de re iudica. c. primo. ita et per tranſactionem.
Dicitur enim tranſactio, quaſi actionis tranſitio: quia ab actione
tranſit, id eſt, recedit, qui tranſigit, proprie dicitur actor. C. eo. l. i.
et ibi gl. reus vero tranſactionem recipit ab actore.

1 Tranſactio facta de rebus eccleſie per prelatum ſine conſen-
ſu ſuperioris, non obligat ſucceſſorem.
2 Sacramentorum quedam ſunt neceſſaria, et quedam voluntaria.
3 Decime dantur in recompenſationem oneris ſacramentorum, et
eccleſie debentur, a qua recipiuntur ſacramenta.
4 Eccleſie vbi preiudicatur ex compoſitione per ſacerdotem, remiſ
ſio preſentationis in futurum cenſetur perſonalis, et non realis,
ex quo non interuenit epiſcopi conſenſus.
5 Monachi poſſunt habere proprium in communi.
6 Decimas reales ſoluere debent monachi, niſi ſint ſuper hoc pri-
uilegiati.
7 Decime debentur ſecundum quantitatem lucri prouenientis ex
rebus culturatis.
8 Pactum, vel tranſactio ſuper decimis inter eccleſiam, et dominum
poſſeſſionis, non prodeſt colono.
9 Decimatio poſſeſſionem reſpectu fructuum ad dominum perti-
nentium, non excludunt decimationem reſpectu partis fructuum.
10 Tranſactio quandoque ſumitur pro pacto.
11 Secunda que ſint hodie Chriſtiano neceſſaria, et a quo poſſint recipi.
12 Sacramenta voluntaria que ſint.
13 Tranſigi poteſt ſuper re ſpirituali authoritate pape, dum tamen
ſimonia non inducatur.
14 Tranſactionem perſonalem an faciat realem pape confirmatio.
Confirmatio ſuperioris ſuper actu nullo validat actum.
15 Tranſactionem perſonalem effectam realem ſuperioris confir-
matione an ſucceſſor prelati tranſigentis poſſit illam reuocare,
cum eſſet illa perſonalis.
16 Decimas an ſoluere teneantur coloni priuilegiatorum exemptorum
17 Pactum an in dubio preſumatur perſonale aut reale.
18 Decime a quo percipiantur.
19 Decimas preſcriptas, et poſt preſcriptionis tempus, an quis ſol
uere debeat.

1 VEniens. ¶ † Tranſactio facta de rebus ec
cleſie per prelatum ſine ſuperioris
conſenſu non obligat ſucceſſorem. Prima pars caſum nar
2 rat. Secunda dat iudices. Secunda ibi: mandamus. ¶ † No-
ta quod ſacramentorum quedam ſunt voluntaria, quedam neceſſaria.
3 ¶ † Nota quod decime dantur in recompenſationem oneris ſacra-
mentorum: et ſic debentur eccleſie, a qua recipiuntur ſacramenta. De quo
4 in. c. cum ſint. et in. c. cum contingat. ſupra de decimis. ¶ † Nota quod vbi
ex compoſitione preiudicatur eccleſie per ſacerdotem, remiſſio pre-
ſentationis in futurum cenſetur perſonalis, non realis, ex quo non

5 interuenit epiſcopi cōſenſus. ¶ † Nota qḋ monachi poſſunt ha
bere proprium in communi: non ergo in particulari. De quo in
6 cap. cum ad monaſterium. j. de ſtatu monach. ¶ † Nota qḋ mo
nachi tenentur ad decimas reales, niſi ſuper hoc ſint priuilegiati.
¶ Nota tex. ibi: ne pacta inter alios. Dicunt tn̄ docto. alios pe
nitus extraneos: ⁊ hoc, ne debitor, ꝓcurator, tutor, ⁊ ſocius per
hoc excludatur, ⁊ ſimiles. Ad hoc nota. j. de iniurijs. in. c. ⁊ ſi pi
7 gnorationes. in glo. tertia. libro ſexto. ¶ † Nota qḋ agricole te
nentur ad decimas poſſeſſionū, quas colunt ſcḋm quantitatem
8 lucri prouenientem ex rebus per ſe cultiuatis. ¶ † Nota qḋ pa
ctum, ⁊ tranſactio ſuper decimis inter eccleſiam ⁊ dominum poſ
ſeſſionis nō prodeſt colono, nec ad eos porrigitur ſuper decimis
ex parte redituum a colonis. & in poſſeſſionibus illis perceptis.
9 ¶ † Nota qḋ decimatio poſſeſſionum reſpectu fructuum ad do
minum pertinentium non excludunt decimationē reſpectu par
10 tis fructuum. ¶ † Nota qḋ tranſactio eſt pactū. Probat textus.
ibi: ne pacta inter alios facta. Facit quod dixi. ſ. in ca. proximo.
11 ¶ Glo. prima, querit que ſint ſacramenta neceſſaria. Declarat,
baptiſmus. confirmatio in fronte. penitentia, vltima vnctio, cor
pus Chriſti. Unde dicūtur ſacramenta neceſſitatis: qꝛ ſine iſtis
homo ſaluari non poteſt, ſi ex contemptu omittantur, ⁊ haberi
poſſint. ⁊ tale ſacramentum baptiſmi in neceſſitate, a quocunq;
recipi poteſt, dūmodo in forma eccleſie conferatur. ſ. de ſumma
tri. cap. j. in fine. de conſec. diſt. quarta. a quodam ⁊ penitentia: nā
confiteri poſſunt cuicunq; in neceſſitate, iuxta illud, Confitemi
ni alterutrum peccata veſtra. de penitentia diſti. tertia. cap. vlti
12 mo. De hoc. ſ. de officio ordi. paſtoralis. † Sacramenta volun
taria ſunt illa, que dimittere nō eſt peccatum: que dicuntur ſacra
menta dignitatis. j. q. j. §. ſed notandū, vt ſunt ordines, qui a di
gnioribus conferuntur, id eſt epiſcopis: vel qꝛ non niſi a dignis
aſſumuntur. Item matrimonium. nam ſine tali poſſumus ſal
uari. xxij. q. iij. §. vltimo De hoc vide nota. ſ. de ſacramen. non
13 iteran. ſuper rubrica. ¶ † Opp. glo. ſecunda, qḋ non valeat trāſ
actio ſuper decimis. ſ. cap. ſtatuimus. j. de deci. ex multiplici.
Solu. Dic tranſactionem, id eſt, compoſitionem. Uel ſi vis in
telligere proprie, qꝛ authoritate pape, bene poſſet tanſigi in ſpiri
tualibus, dummodo de illis, que non ſint ſimoniaca, qꝛ non pro
14 hibita: ſecus ſi ſunt prohibita, qꝛ ſimoniaca. ¶ † Glo. tertia que
rit, an pape confirmatio faciat tranſactionem perſonalē eſſe rea
lem. Arguit qḋ ſic: qꝛ principis authoritas, ⁊ legis. facit actionē
pari ex nudo pacto. ff. de pac. l. legitima. Quod confirmatur. ff.
de verbo. ſignific. l. obuenire, ⁊ princeps duas res vnit in vnam
naturam. C. communia de leg. l. ij. ¶ Oppo. glo. in ver. arg. con
tra. xij. diſt. cap. precipimus. de confir. vtili vel inuti. ca. cum di
lecta. vbi qui confirmat, non dat. dicit qḋ confirmatio ex certa
ſcientia pape poteſt facere tranſactionem eſſe realem: qꝛ poteſt fa
cere tranſactionem nullam. aliquam. Unde poſito qḋ iſta tranſ
actio fuerit nulla quo ad tranſigentis intentione, nihilominus
eam poterit facere aliquam: ⁊ ſi aliquam, potius alterius nature:
quia plus eſt de nihilo aliquid, quam de aliquo aliquid facere. de
conſe. diſt. j. penam. Contraria procedunt quando non ex certa
ſcientia hoc faciunt. ¶ Gl. inter alios. colligit quod pactio pre
deceſſoris non ligat ſucceſſorem, ſed ſe ipſum ſolū. Dat ſimile in
15 confeſſione. ij. q. v. c. interrogatū. de adult. ſignificaſti. ¶ † Que
rit glo. an ſucceſſor poſſet illam tranſactionem reuocare, cum eſ
ſet perſonalis. Arguit quod ſic de reb. eccle. nō alien. ſi quis preſ
byterorum. Credit glo. quod licet ſit perſonalis, non poſſit ipſe
reuocare, quandiu viuit, niſi per remedium reſtitutionis in inte
grum, quando eccleſia eſſet leſa. j. de in integ. reſtitu. cap. j. Hoc
tenent doc. Ad cap. ſi quis preſbyterorum. reſpondent qḋ loqui
tur in alienatione, que non tenet: hic in compoſitione valida, li
cet perſonali. Ad hoc oppo. qḋ nec per reſtitutionem; non enim
poteſt dici eccleſia leſa, cū agatur de preiudicio ſolius viuentis,
⁊ tranſigentis. Soluit Hoſtien. quod leſio poſſet contingere de
facto. Ideo querunt doc. quomodo poſſet eccleſia ledi, vt ſic reſti
tueretur. Dant exemplū, vt qꝛ de facto in ipſa eccleſia clerici nō
haberent vnde viuerent: vnde reſtituenda eſſet eccleſie: argu. ff. de
minor. l. minoribus. ſi tamen componens haberet proprium, te
netur alteri ad intereſſe. arg. de preben. de multa. Et ergo de pro
prio, ſi poteſt, debet ſeruare eccleſiā indemnem. de arbi. per tuas.
Si aūt non habet vnde conſeruet indemnem: tunc ſibi ſubtrahe
tur ſua portio, ⁊ detur alijs clericis, dignum enim eſt vt ipſe ten
quam male meritos egeſtate laboret. ff. depoſiti. bona fides. Qḋ
tamen intellige ita qḋ non cogatur mendicare, ſed tm̄ parce vi
uere. de fideiuſ. peruenit. Si adhuc portio eius non ſufficit, com
petit reſtitutio, & eo viuente, contra tranſactionem. Et hoc mō
procedit glo. ¶ Aduerte tamen, qꝛ in leſione talis trāſactionis
non eſtimatur res ſcḋm veram quantitatem, ſed eſtimatur cū ea
dubius euentus litis: vt eſt glo. nota. in. l. Lucius. ff. ad Trebel.

Abe. glo. ſunt reales. ¶ Poſt gl. oppo. qḋ in facienda remiſſio
ne reali ſufficit epi cōſenſus. ſ. c. de cetero. hoc requirit. So. Dic
qḋ ſufficit cōſenſus dioceſani epiſcopi, vt in cōtrario: ⁊ ideo dic,
authoritate apoſtolica confirmata, ſubaudi vel alterius legitimi
ſuperioris. ¶ Quid ſi docerent de confirmatione ſedis apoſtoli
ce, aude alijs, q̄ de duobus earū fiat reſpectu aliarū terrarū mo
16 nachoꝝ, hec trāſactio ꝓdeſt monachis, ſed nō colonis. ¶ † An
autem coloni priuilegiatorum exemptorum teneantur ad deci
mas, notatur in clemen. j. de deci. ſuper verbo excolendas. Et ibi
concluditur qḋ ſi ſunt terre exempte, non tenentur. Si perſona,
tunc ſic quo ad partem ſuam. dic vt ibi. Sed ſi continent ſolum
de illis duabus caruatis non proderat etiam monachis in alijs
17 terris. ¶ † Quero an pactum in dubio preſumat perſonale. Hic
arguit qḋ ſic. In contrarium facit. ff. de ꝓbat. l. ſi pactū. ⁊. ff. de
pactis. l. tale pactum. l. iuris gentiū. §. pactorū. ⁊ l. qui in futurū.
§. j. vbi potius preſumitur reale. So. In pactum cenſeatur reale,
vel perſonale, hoc eſt tam ex verbis, q̄ ex mente paciſcentium.
Dic, ſi agitur de temporali hereditate, in dubio pactū eſt reale.
ff. de pac. l. iuris gentiū. §. pactorum. Si agatur de ſpirituali per
ſona, qꝛ nō cōſideratur ſola voluntas paciſcentium: qꝛ lꝫ poſſint
perſonas ſuas vbilibet obligare, non tamen poſſunt obligare ec
cleſias. j. de arbi. peruenit. Ratio, qꝛ in his plus conſideratur iu
ris poteſtas, ⁊ iudicis authoritas, q̄ voluntas ſola cōtrahentiū.
Et ſic qn̄ pactum eſt perſonale, hoc operatur, vel reſtrictio ver
borū, vel inhabilitas paciſcentium: vt in caſu capituli noſtri.
Hic enim vides qḋ idem pactum eſſet reale, ſi fuiſſet authoriza
tum a ſuperiore. Et eſt perſonale, qꝛ prelatus non potuit ꝑpetuo
obligare ſucceſſorem. de preca. c. ij. Nam ⁊ pactum, qḋ remotum
eſt a re priuata, nō eſt ſeruandū, ſm̄ l. ſi vnus. §. ⁊ in ſumma. ff. de
18 pactis. ¶ † Quero a quo percipiant decime. Dic vt corporales,
id eſt, fructus, petūtur a poſſeſſoribus. de decimis. c. paſtoralis.
Ius percipiendi a poſſidente, ſi abbas poſſideret. De quo tenuit
19 Inn. ad. c. inter quatuor. de maio. ⁊ obedien. ¶ † Quero an
teneatur ad decimas etiam poſt tempus preſcriptionis. Dic qḋ
ſic: qꝛ textus dicit indefinite, quas decimauerant: ⁊ ſic includit
qḋcunq; tēpus, & preſcriptionis. Per qḋ concluditur, preſcrip
tionem non iuuare in decima defraudanda. Et dicit Hoſtien.
qḋ licet text. videatur loqui de perſonalibus, cum dicit, qui
buſlibet: tamen videtur Hoſtien. qḋ loquatur de realibus tantū:
quia in perſonalibus poteſt preſcribi quantitas: tum qꝛ ad pre
ſentationem perſonalium monachi non ſunt adſtricti: cum qꝛ
de ipſis nullam in ſuperioribus facit mentionem. Anto.

1 ☞ Tranſactio ſuper iure preſentandi non valet, per quam no
uus cenſus imponitur eccleſie, vel antiquus augetur.
2 Preſentandi actus ſine iure patronatus queri poteſt.
3 Tranſactio ſuper iure patronatus non valet.
Fallit ſi fiat inter laicum, ⁊ clericum, dum tamen non inducat ſi
moniam. nu. 4.
5 Preſentandi ius poſſidere poteſt laicus.
6 Pactio non valet, per quam nouū cenſus augetur, tanq̄ ſimo
niaca. nume. 9.
7 Simonia cenſetur, quando datur temporale pro ſpirituali, ⁊ nō
valet ſuper hoc tranſactio. nu. 9.
8 Tranſactio ſuper re ſpirituali autoritate epiſcopi facta valet.
10 Cenſum in eccleſia patronata ſi laici ab antiquo percipere ſo
leant an illum poſſint tranſigendo remittere, etiam ſine authori
tate ſuperioris.

1 Preterea. ¶ † Non valet tranſactio ſuper iu
re preſentandi per quam nouus cen
ſus imponitur eccleſie vel antiquus augetur. Commu
2 nis diuiſio. Secunda ibi cum igitur. ¶ † Nota primo argumen
tum quod actus preſentandi ſine iure patronatus queri poteſt
3 de quo. ſ. de electionibus. cap. querelam. ¶ † Nota qḋ ſuper iure
patronatus non valet tranſactio ſicut ſuper ſpirituali: ⁊ ita ſicut
pactio in ſpiritualibus inducit ſimoniam ſic annexis ſpirituali
bus vt eſt ius patronatus: ad hoc cap. decernimus. ⁊ ca. quanto.
4 infra de iudicijs. ¶ † Nota quod inter laicum ⁊ clericum licitū
eſt tranſigi, ⁊ componi ſuper iure patronatus: dum tamen cōpo
ſitio non tendat ad preiudicium eccleſie, nec ſimoniam inducat.
5 ¶ † Ultimo nota, qḋ laicus poteſt poſſidere ius preſentandi.
6 ¶ † Nota quod non valet pactio, per quā nouus cenſus auge
7 tur. † Itē quod datio temporalis pro ſpirituali cenſetur ſimo
8 nia. ¶ † Opp. quod valeat tranſactio: vt. ſ. c. ſuper eo. Gl. j. dicit
qḋ hic loquitur in tranſactione facta authoritate ꝑpriā: ibi in trāſ
actione facta authoritate epiſcopi. Gl. ſequens hoc reprobat, di
cens qḋ authoritate & ſuperioris, nō poſſit eccleſia cōſtitui cen
ſualis. de cenſi. ꝓhibemus. Dic qḋ ſine cauſa fieri nō pōt, vt hic.
Uel dic qḋ & in caſu iſto nō pōt fieri, ꝓ iure patronatꝰ cōſequēdo.
¶ Gl. vlti.

9 ¶ † Gl. vltima querit quare non valet tranſactio. Dicit qd eſt ſi-
10 moniaca. ex. eo. ſuper eo. ⁊ c. ſtatuimus. ¶ † Quid ſi laici perce-
piſſent ab antiquo cenſum in eccleſia patronata. vt. xviij. q. vlti-
ma. c. eleuterius, an illud poſſent remittere trãſigendo. Dicit hic
qd ſic: maxime p̃ eo ius patronat⁹ recipere. ex. c. ſtatuimus. Quod
dicit verum Hoſtien. ſi interueniret autoritas ſuperioris: alias
eſſet ſymonia: vt. ex. eo. ſuper eo. ⁊ c. de cetero: ſed in. c. ſequenti. ſim
pliciter tenet, cenſum dici quid temporale, ⁊ non poſſe commu-
tari cum iure patronatus. Quod puto verius: nam ſi ius patro-
natus non ſit ſpirituale, eſt tamen ſpirituali annexum. de iudi.
quanto. Cenſus autem licet quo ad ius percipiendi poſſit dici
quid non temporale, tamen reſpectu eius, quod percipitur, eſt
temporale. Per hoc habes rationem, quare non tenuit tranſa-
ctio. Et huic rationi fauet textus ibi: cũ dicit qd erat ſimoniaca.
Et per hoc dicunt docto. qd vigore huius tranſactionis nec re-
ligioſis queritur ius quo ad partem cenſus percipiendam, nec
laico quo ad ius patronatus. Sed aliam etiam dico rationem:
non enim potuerunt monachi, ſeu religioſi obligare eccleſiam lai
cis: quia regulariter prohibetur impoſitio cenſus. j. c. proximo.

1 ☞ Tranſigere non licet ſuper ſpirituali ſubiectione.
2 Capelle quo ad quid videntur de iure ſubiecte matrici eccleſie.
3 Cenſus preſtatio eſt qñq; ſignum exemptionis.
4 Confeſſio preiudicat excipienti, vbi pure confitetur aduerſarij in
tentionem, ſi poſtea ſeparatim excipit excipiendo confitetur.
5 Confeſſio in preteritum includit, ⁊ fundat intentum in preſens.
6 Confeſſio conuentus eccleſie preiudicat eccleſie.
7 Judicem certificari ſufficit in principali, ſuper quo ſententia eſt
ferenda, licz non certificetur de omni accidente.
8 Confeſſio ſi diuerſos contineat articulos ſeparate, põt pro par-
te attentari, ⁊ pro parte reprobari, maxime vbi reprobatur, non
quo ad factum, ſed iuris effectum.
9 Exceptionem non fatetur excipiens.
10 Sententia dz ferri ſuper re certa, alias non licet.
11 Penſio certa poteſt retineri in ſignum ſubiectionis.
12 Preſcriptio non currit contra ſubiectionem, nec obligati ſerui-
tia poſſunt preſcribere.
13 Confeſſio ſindici an indiſtincte preiudicet capitulo.
14 Cenſum annuũ, quẽ inferior ab eccleſia matrice recipit, an poſ-
ſit inferior ipſi eccleſie remittere, vt eximatur.
Remittere, idem eſt quod dare.
15 Tranſactio inter dominum ⁊ ſeruum ſuper ſeruitute, an valeat,
⁊ ſuper ſubiectione cenſus debiti annuatim ab eccleſia matrice ec
cleſie inferiori.

1 PReterea. ¶ † Super ſpirituali ſubiectione
tranſigere non licet. Commums
2 diuiſio. Secunda ibi: reſpondemus. ¶ † Nota argu.
qd capelle quo ad quid de iure videntur ſubiecte ma-
trici eccleſie. Vide de capel. mon. cum dilectus. de offi. archidia.
dilecto. que matrix eccleſia quandoq; monachalis, quandoq;
cathedralis, de verb. ſignific. venerabili. ⁊ vide de ſenten. excom.
3 cap. primo. in cle. vbi bona gl. ¶ † Nota qd preſtatio cenſus qñ-
q; eſt ſignum exemptionis: ſic non ſemper arguit ſubiectionem.
Vide de cauſa poſſ. ca. ſi. de cenſi. ⁊ quanto. ⁊ in. c. ſi papa. de pri-
uile. lib. vj. ¶ Nota qd ſuper ſubiectione ſpirituali tranſigi non
4 poteſt. ¶ † Nota qd vbi excipiens pure confitetur intentionem
aduerſarij, ſi poſtea ſeparatiz excipit, excipiẽdo fatetur, adeo qd
confeſſio ſibi preiudicat. Et per hoc dicimus qd illud, quod di-
citur, excipientem non fateri, eſt verum, quando intentio partis
aduerſe tacite eſt incluſa in exceptione. Secus aũt ſi intentio om-
nino ponatur ſeparate a verbis exceptionis: q; tunc excipiens
fatetur, non ex vi exceptionis, ſed ex vi poſitionis ſeparate inten
tionis partis aduerſe. Ad hoc vide nota. in cap. cuz venerabilis.
ſ. de except. ⁊ in regula, exceptionem. de regu. iuris. libro. vj. ⁊ in
5 cap. primo. de teſti. eo. li. ¶ † Nota quod confeſſio in preteritum
concludit, ⁊ fundat intentum in preſens, contra glo. in. l. certum.
6 ſ. primo. ff. de confeſſis. ⁊ ibi vide. ¶ † Nota quod confeſſio con
uentus eccleſie preiudicat eccleſie. Ad hoc vide nota. in cap. cuz
dilectus. ſ. de ordine cog. ⁊ in cap preſentium. de teſti. libro ſexto.
7 ¶ † Nota qd ſufficit, iudicem certificari in principali, ſuper quo
ſententia eſt ferenda, ita quod ſit certus, qualem debet ferre ſen-
tentiam, licet non certificetur de omni accidente. Facit cap. cum
8 cauſam. de empt. ⁊ vendit. ¶ † Nota quod vbi confeſſio conti-
net diuerſos articulos ſeparate, poteſt attentari pro parte, ⁊ pro
parte reprobari, maxime vbi reprobatur non quo ad factum, ſed
quo ad iuris effectum, id eſt, quo ad iuris validitatem. De quo
ſ. de reſcriptis. ex parte decani. ⁊ no. l. vnica. C. de confeſſis.
9 ¶ † Glo. ij. opp. ⁊ videtur quod talis confeſſio excipiendo non
preiudicet: q; exceptionem excipiens non fatetur. de excep. c. cuz
venerabilis. So. Aut confeſſio includitur in ipſa exceptione, ⁊
excipiens fateri non videtur, quãq; ſeparate ſit confeſſio, ⁊ poſtea
excipitur, ita quod ius confitendi eſt ſeparatim a iure excipien-
di: ⁊ tunc talis confeſſio preiudicat, vt hic. Unde dicit glo. quod
poterat ſic reſpondere, olim fuit queſtio de ſubiectione, ſed iſta
fuit amicabili cõpoſitione terminata. Sed dicit Joan. And. qd
hoc modo eſt ſecundum Deũ, q; non debet occultare veritatem.
¶ Oppo. ad idem, q; cum ſtetur confeſſioni contra fratres, de-
buit ſtari ⁊ pro ipſis, de cenſi. c. cum olim. Solu. Dicto ca. cum
olim. ⁊ in. c. j. de confeſ. libro. vj. Et in propoſito etiam ſi ſtetur
confeſſioni pro ipſis non tamen iuuantur fratres qd tranſactio
tenuit: vnde non fraudatur pars aduerſa reprobando confeſſio-
nez qd tranſactio non ſit facta: q; dicitur ſtandum confeſſioni ſi
pro ipſo verum eſt quo ad deducendum probationem, non quo
10 ad inducendam validitatem actus, qui non tenet. ¶ † Opp. ad
idem, q; confeſſio nõ erat certa, ex quo de certo cenſu non dice-
cant: ergo non potuit ferri certa ſententia. xj. q. iij. graue. So. Nõ
eſt vis, ex quo tranſactio non tenebat an conſiſteret de certo cen-
ſu, vel nõ: vnde erit ſententia certa ſuper ſubiectione, reiecta trãſ-
11 actione. ¶ † Glo. cenſum. opp. ⁊ vr qd iſta retentio cenſus po-
tuerit fieri: ⁊ ſic per hoc vitiatur tranſactio: imo videtur eſſe va
lida. Naz non eſt prohibitum qd in ſignũ ſubiectionis retinea-
tur certa penſio. de cenſi. omnes. de reli. do. cõſtitutus. So. Per
viã vt remittatur ipſi ſubiectio propter cenſum, nõ poteſt fieri, q;
eſt ſimonia. Sed ſi ſuperior ſimpliciter ſuuz ius cõcedendo, non
pretextu alicuius tranſactionis, ſibi retineat aliquem, cenſum, ⁊
abſoluatur ab alia ſucceſſione, hic valet, vt in contrario: dũ tamẽ
ſcias qd illi de Cella tunc debeant obedientiã, ⁊ reuerentiam ma
trici. de cenſi. cum venerabilis. q; ſine capite eſſe non debet: q; in
hoc non poſſet eccleſia maior illas eximere, ſicut nec epiſcopus
poteſt. de deci. paſtoralis. Si ergo plene non põt eximere retenta
obedientia, ⁊ reuerentia, per viam tranſactionis fieri non poteſt,
per viam ſimplicis renuntiationis. ⁊ retentionis fieri poteſt.
12 ¶ † Quero an lapſo termino preſcriptionis poſſint hi ſe tueri ad
uerſus eccleſiam. Dicit qd non: contra ſubiectionem non currit
preſcriptio. de preſcrip. c. cum nõ liceat, ⁊ q; malã fidem habent.
13 ¶ † Quero an indiſtincte cõfeſſio preiudicet. Dic, ſic, ſi eſt facta
coraz iudice ſuo. Dicit glo. intelligendum qd per ſindicum con-
feſſi ſunt. Ad hoc vide no. in. c. preſentium. de teſti. libro. vj. nec
14 reuocarunt confeſſionem. ¶ † Gl. ſequens eſt literalis. Poſt glo.
quid ſi inferior certuz cenſuz annuatim recipiebat ab eccleſia ma
trice, an poſſit id remittere vt eximatur. Dicit hic Jnn. qd lz non
ſit veriſimile qd matris eccleſia debeat cenſum inferiori, tñ ſi de-
beat, valeret tranſactio: q; remittere cenſum, eſt quid ſpirituale, ⁊
daretur ſpirituale pro ſpirituali. Sed hoc non placet Hoſtien. q;
cenſus eſt quid tẽporale. ſubiectio ſpiritualis, ⁊ in talibus ſit idez
remittere, qd dare. ſ. de ſimo. querelaz. niſi forte ſuperioris ordina
15 tione ſine partiũ conuentione hoc fieret. de preb. c. niſi. ¶ † Que-
rit an teneat tranſactio ſuper temporali ſubiectione. Videtur qd
non: q; inter dominum, ⁊ ſeruum ſuper ſeruitute tranſactio non
procedit. C. eo. l. interpoſitas. Jn contrariuz eſt. C. e. l. fi. naz inter
dominum ⁊ ſeruum non põt eſſe lis. ff. de iudi. l. lis. Sol. Si eſt
probabile dubium ſeruitutis poteſt tranſigi: ſicut ſeruus, ⁊ filius
pretextu pbabilis dubij poſſunt eſſe in iudicio. C. de pa. poteſta. l.
j. C. ſi aduerſus rẽ iudi. l. ij. Cũ ergo dubitaſ an qs ſit ſeruus, tunc
ſuper ſeruitute põt eſſe tranſactio: debet enim eſſe de re dubia. ſ.
e. ſuper eo. ſed cum eſt certũ quod eſt ſeruus, non tenet tanquam
ſuper re certa.

1 ☞ Tranſigi non poteſt ſuper matrimonio diſſoluendo in parte
vel in totum, propter Dei ſtatutum in paradiſo, Quos deus cõ
iunxit, ⁊c. nume. 9.
2 Legatus de latere in compoſitionibus prouincie non poteſt po-
nere authoritatem.
3 Judex ſuperior habens ordinariam iuriſdictionem qñ poteſt re-
cadere a iuris rigore in iudicando. nu. 13.
4 Sacramentum eſt penes fideles, ⁊ infideles, ⁊ ſic catholica fides
non eſt de ſubſtantia ſacramenti.
5 Judex procedit arbitrarie, ſola equitate penſata, in non determi-
nato a iure. nu. 12.
6 Jn arbitrijs cõſiderãdus eſt loc⁹, pſone, ⁊ tẽpus. ac natura cauſe.
7 Crimina non debent impunita remanere, nec ſuper illis tranſigi
poteſt in preiudicium iuris publici.
8 Tranſigi poteſt ſuper crimine iniuriarum, vel ſimili, quando agi
tur ciuiliter, ⁊ ſine preiudicio iuris publici.
9 Compromitti non poteſt ſuper cauſa matrimonij, q; eſt per iu-
dicem tractanda.
10 Diſpenſari, an poſſit ſuper matrimonio prohibito lege canoni-
ca contracto, ſeu conſumato, aut non.

13 Matrimoniū inter infideles ɔctū an teneat, vt ſeparari nō poſſit.
14 Iudex in penis irrogandis dʒ quatuor conſiderare.
15 Legatus in quibus poteſt detrahere ſeueritati.
16 Diſpenſare ſuper quibus poteſt legatus.
17 Tranſigi quibus caſibus, ⁊ criminibus non licet.

1 Ex parte. ¶ † Super matrimonio nō poteſt interuenire tranſactio. Primo hor
tatur legatum vt componat, etiam in caſibus expreſſis
a iure: ad hoc excipit ibi, exceptio. exceptionem exemplificat ibi
vt pote. ⁊ in fi. dicit quid de caſibus a iure non determinatis, vel
2 expreſſis, ibi in his vero. ¶ † Nota primo qd legatus de latere in
compoſitionibus prouincie poteſt interponere authoritatem. doc.
tamē exponūt hic, poteris, ⁊ debebis. Ad hoc. j. de mu. pe. c. j. ⁊
3 faciunt ... ra allegata in . ij gl. ¶ † Nota ſuperior habens iuriſdi-
ctionē ordinariam in iudicando, pōt recedere a rigore iuris attē
to ſtatu imperij. Et inducitur qd legatus poteſt diſpenſare ɔtra
ius. ¶ Nota . iij qd vt conſeruetur ſtatus, ⁊ attenta multitudine
peccātiū, licitū eſt recedere a rigore iuſtitie. Et eſt ar. qd legat᷒ ſi
videret expedire, poſſit cōmittere cauſam ſine ſtrepitu, ⁊ figura
iudicij: ⁊ hoc qñ euidēs ſtatus hoc dictat. De quo de exceſ. prel.
c. j. li. vj. ⁊ in cle. ne Romani. in ſuis in c. ſtatutū. de hereti. li. vj.
¶ Nota quarto qd non valet tranſactio in ſacramento cōiugij.
4 ¶ † Nota qnto qd ſacramētū eſt penes fideles, ⁊ penes infideles
5 ⁊ ſic de ſubſtantia ſacramenti non eſt catholica fides. ¶ † Nota
ſexto qd in non determinato a iure ɔcedit iudex arbitrarie, ſola
6 equitate penſata, ⁊ qd ſtatuit, eſt ius, ⁊ ſeruandū ɔ iure. ¶ † Nota
qd in arbitrarijs cōſiderād᷒ eſt loc᷒, ɔſona, ⁊ tps ⁊ natura cāe:
qd in dubijs humanior, ⁊c. ¶ Nota qd in determinatis nō rece-
dit a iure in carnali, neqʒ in alijs, niſi ex cauſa diſpēſando ob vti
litatem generalē, ⁊ qñ multitudo eſt in cauſa. ¶ Prima gl. po-
nit caſū, ſequēs gl. ɔſequitur generalia. Tamē pro clariori eius
7 intellectu † oppo. qd iudex non debeat componere inter partes:
per hoc enim delicta remanebunt impunita, ſi agitatur de crimi
ne, ɔ illud. ff. ad legē aquil. l. ita vulneratus. de ſentē. exco. vt fame.
8 ¶ † Sol. in c. j. ax. diſt. ſoluit hoc cōtrarium: ⁊ in c. ſtudendū. eo.
dic qd compoſitio fieri debet ſine preiudicio iuris publici, vt qñ
agitur in ciuilibus, vel ēt de crimine, qd pars poteſt remittere, vt
9 eſt crimen iniuriarum, vel ſimile. † Alie gl proſequuntur genera
lia vſqʒ ad glo. ſuper verbo, ſacramentum. iij, que in prin. concludit
qd in matrimonio non hʒ locum tranſactio, nec compoſitio, vt
ſtatuat aliquid contra matrimoniū: ⁊ hoc qꝛ ſtatutū eſt a Deo
in paradiſo: nā quos Deus coniungit, homo non ſeparet. xxvi.
diſt. ca. deinde. Per hoc infert glo. qd nec ēt cōpromitti poteſt:
qꝛ compromiſſum hʒ vim pacti, ⁊ cauſa per iudicem eſt tractan-
10 da. de conſan. ⁊ affi. ex litteris. ¶ † Querit eadem g. an in matri-
monio procedat diſpenſatio. Concludit gl. qd ſic in gradibus le-
ge canonica ɔhibitis. ſed circa gradus lege diuina ɔhibitos
non. de reſti. ſpo. literas. Item nec matrimoniū legitime coniun
ctū ſeparatur, vt hic, concludens qd licet in gradibus lege cano
nica ɔhibitis poſſit diſpenſare, de facili tamen non eſt diſpen-
ſandū, cū ſint reſtricta capitula ad quartū gradū. de cōſang. ⁊ af-
fi. c. non debet. ¶ Oppo. cum ea glo. in ver. ſed cōtra. quatenus
lex ɔcepit coniugium, ⁊ prohibet in eo diſpenſari, vel componi,
qꝛ imo diſpenſari poſſet: vt patet. xxxv. q. iij. c. quedam lex. ⁊ c.
qd ſcripſi. q. q. viij. gl. ſoluit. Vel aliter dic qd hec iura ɔbant qd
papa poſſit: nec repugnat dic. ɔdictum, qꝛ loquitur de legato, ⁊ inferio
ribus quā papa: papa autē poteſt cū diſtinctione, quā ponit gl. ⁊
plenius colligit ex c. literas. de reſtitu. ſpo. ⁊ c. ij. de trāſ. ¶ Cō-
clude, aut querimus an poſſit diſpenſare diſſoluendo matrimo-
niū legitime coniunctum, an poſſit diſpenſare vt cōtrahi poſſit,
qd alias non poterat, vel vt duret ɔtractum qd non tenet. Primo
caſu ſi quidem loquimur in ſponſalibus de futuro pōt: qꝛ nullibi
eſt prohibitum. Nam per conſenſum partium tollun. xx. vt. c. q.
j. eo. gratioſa. Si autē queris de matrimonio conſummato, nō
diſpenſat. d. c. ij. de etatis. de conuerſio. coniuga. ex publico. Te
hoc dico vt in regula, actus legitimi. de regulis iuris libro ſexto.
Aut non conſumato, ⁊ diſpenſare pōt, ſed non debet, niſi ex ma
gna cauſa, dicto ca. ex publico. vbi vtriuſqʒ dicti redditur ratio.
Per hec vidi quandam ſupplicationem porrigendam pape, per
quā petebatur diſſolutio matrimonij non conſummati inter ma-
gnos principes reſo mari qꝛ nulla rationabilis cauſa exprimeba
tur, ⁊ ſic fuiſſet reiecta. Scdo caſu, aut querimus in inferioribus ci
tra papam: ⁊ diſpenſare non poſſunt contra ius. de tempo. ordi.
dilectus. ū ſic loquitur hec litera. Aut de papa: ⁊ diſtingue de gra
11 dibus, vt in gl. † Sed an fideles. oppo. ⁊ vr qd non ſit matrimonium
inter fideles: qꝛ ſeparari poteſt: vt de diuor. c. gaudemus. So. In-
tellige qd ſeparari poteſt, qꝛ nō eſt illud ratum matrimonium. j.
de diuor. cap. quāto. ⁊ c. gaudemus. vbi vna in infidelitate rema-
12 nēte alter pōt ɔtrahere, ipſo veniēte ad fidelitatem. ¶ † Gl. ſequens

colligit qd vbi ius apparet, non eſt ɔcedendum ſcdm equitatem:
oppo. qꝛ imo ...ſcntcas eſt ſeruanda, vt patet. l. placuit. C. de iudi-
cijs. ¶ Hoſt. ſoluit quod ibi loquitur de equitate ſcripta, ⁊ iure
ſcripto. ... de equitate non ſcripta: ſicut dicimus in conſuetu-
dine, que habet locum vbi deficit ius. j. diſtinc. conſuetudo. Nā
vbi ius deficit, equitate penſata proceditur de ſimilibus ad ſimi-
lia. Et ſic vult glo. qu. d... ius eſt ſcriptum, indiſtincte preferrtur
equitati non ſcripte, per iſtum tex. Sed ſi equitas eſt ſcripta, in-
13 diſtincte preferrtur iuri. ¶ † Pro concluſione materie glo. eſt ad-
uertendum qd equitas quandoqʒ in iure appellatur materia: vt
gl. diſtinct. c. diſciplina. qñqʒ quedam conuenientia: vt. l. nulla. ff.
de legi. Ius autem quandoqʒ ex circumſtantiis arctatum ample-
ctitur ſeueritatem, vbi multis graſſantibus opus eſt exemplo.
de vita ⁊ ho. cler. c. vt clericorū. Et ſic ius ɔprie dʒ rigor, ſeu ſeue-
ritas: vt dicit glo. xv. diſt. cap. diſciplina. Quādoqʒ amplectitur
clementiam, vt dicit tex. in dicto cap. diſciplina. Facit cap. vni-
cum. j. de rerum permu. libro ſexto. ⁊ clemen. quamuis. in princi.
de appell. Et ſic equitas non differt a iuſtitia: qꝛ iuſtitia eſt equi-
tas dulcore miſericordie temperata, ſecundum beatum Cypria-
num. Sed capiēdo equitatē primo modo, ⁊ ius primo mō, bene
differunt inter ſe. ¶ Hoc premiſſo concludo ſic. Aut ſe habent
conformiter, vt habes exemplum in c. diſciplina xlv. diſtinc. aut
difformiter. Primo caſu vtrūqʒ ſeruatur: vt dicto. c. diſciplina.
Secundo caſu aut loquimur in arbitrarijs, aut non. Primo in-
diſtincte debet ſeruari equitas: vt in authen. iuſiurandum quod pre-
ſtat. ab his, qui admin. recip. colla. ij. vbi iudices iurant ſeruare
equitatem. Facit cap. conſuluit. ſ. de offic. delega. Secundo ca-
ſu, videlicet quando loquimur in non arbitrarijs, dic, ſi neutrum
eſt ſcriptum, ſcilicet nec equitas, nec rigor, ſtatur equitati, vt dici
quia ſufficit naturalis equitas: vt. l. ſcire. ſ. ſufficit. ff. de exc. tut.
⁊ dicta. l. placuit. ⁊ dicto cap. diſciplina. Si alterum ipſorum eſt
ſcriptum, preferrtur id, quod eſt ſcriptum. l. j. C. de legib. vi. q. iij.
ſcriptum. Quod intelligo, niſi iudex haberet diſpenſandi pote-
ſtatem, de penis. cap. licet. Si vtrunque eſt ſcriptum: ⁊ tunc vel
vtrunque eſt generale, vel vtrunque ſpeciale: ⁊ tunc ſi conſtat qd
eſt poſterius, illud preualet. de conſtit. cap. j. lib. ſexto. Si nō con
ſtat quod eſt vltimum: tunc in dubio ſeruabitur equitas: vt. l. in
omnibus. ff. de regul. iuris. Vbi autem vnum non eſt poſterius
altero, ita quod rigor in ſpecie non precedit equitatem in ſpecie,
⁊ hoc conſtat: tunc vtrunqʒ ſtabitur in ſuo caſu: vt. l. ſanctio legum.
ff. de penis. ¶ Si vero vnum eſt generale, alterum ſpeciale: quia
ſpecies derogat generi. de reſcriptis. c. j. regula, generi. lib. ſexto.
Exemplum: vt cum rigor eſt ſcriptus in ſpecie, ⁊ equitas in gene
re, ſeruabitur rigor, ⁊ poſterius preferrtur. ſicut in preſcriptione
prohibet equitas nō locupletari: vt in regula, locupletari. de reg.
iuris. libro ſexto. tamen rigor iuris permittit preſcriptionem ad
14 corrigendam negligentiā. de preſcrip. ad aures. ergo ⁊c. ¶ † Gl.
cauſas colligit, quod in omnibus penis inferendis conſideran-
da ſunt quatuor. Primo, perſona, que ſit: quia aliter cum maio-
ribus, aliter cum minoribus eſt procedendum. ſ. de offi. dele. ca.
ſane. ij. Item cauſa quanta, ⁊ qualis, vt hic. Item locus, qꝛ con-
ſuetudo loci attenditur. xij. diſt. cri. Tertio, tempus: qꝛ tempus
eſt tacendi, ⁊ tempus loquendi. xxvij. diſt. ſ. eccleſie. Item qualis
ſtatu ſit regimē, qꝛ ɔpter turbationem veriſimilē ſtatus ex mul-
titudine diminuitur rigor: ſic propter nouitatem gentis, ⁊ fidei. de
15 quo xxix. diſt. ſciendum. ¶ † Quero poſt glo in quibus poterit
legatus detrahere ſeueritati. Dicit hic Hoſtie. qd in penis de pe.
di. j. pene. In penitentiis imponendis. de peni. c. Deus, qui. Diſ-
penſando cū illis. de ɔſang. ⁊ affi. de infidelibus. de diuor. Deus
qui. Et dicit doc. qd hec decre. allegatur contra, ⁊ pro poteſtate
legati in diſpēſando: ⁊ hic vtrunqʒ probatur. Concludunt legatos
de latere poſſe diſpenſare vbicunqʒ diſpenſant epiſcopi, ⁊ in ali-
quibus caſibus pl᷒ de quibus in Spe. de lega. ſ. cōſequenter. in pri.
16 ¶ † Quero in quib᷒ non diſpenſat legatus. Dic qd non diſpen
ſat in criminibus publicis. in quibus qualitercūqʒ ɔpoſita ſint,
legat᷒ illa diſcutere dʒ, ⁊ vlciſci. de coll. c. j. niſi ratio ſuadeat diſ-
penſari, ſcilicet cā neceſſitatis, ⁊ vtilitatis. l. diſt. vt cōſtitueretur.
⁊ c. dño ſancto. In quibus aūt non poteſt iudex labore ad com-
ponendū, nec locū in his diſpenſatio: vt in illo, qui tenet ſuperin
ductā, ſcʒ vltra coniugem. de ſpon. ca. j. vel qd monachus habe
at proprium. de ſta. monacho. cum ad monaſterium. Et breuiter
quantum ad cōmittendum mortale, vel remanendū in mortali,
⁊ in his q̄ dependent a lege diuina, vel a naturali iure, nec cōpen
ſatio. nec diſpenſatio hʒ locum. de conſuet. ca. j. de vſur. ſuper eo.
imo ēt ſi ſint de iure poſitiuo, cuius tranſgreſſio inducit mortale,
non diſpenſabit alius, quam papa: vt nota. de bigamis. a nobis.
de conſangui. non debet. ¶ Per predicta infert Inn. qd in gra-
dibus conſanguinitatis, ⁊ affinitatis, non diſpenſent legati ſine
17 ſpeciali mandato pape. de conſang. c. nō dʒ. ¶ † Quero, quibus
caſibus

caſibus non licet tranſigi. Dic aut loquimur in ciuilibus: ⁊ tunc dic vt in ca. ſuper eo. ṡ. eo. Aut in criminalibus: ⁊ tunc dic in omnibus criminibus in quibus irrogatur alia pena, quam ſanguinis, tranſactio eſt prohibita. l. tranſigere. C. eo. Et hoc ideo: ne criminare mancat impunita. de ſen. excom. vt fame. excepto crimine falſi. Cuius ratio eſt, qḋ propter falſitatem homo deprimitur quo ad honorē. Perinde eſt igitur preiudicabile ſicut in criminibus irrogantibus penā ſanguinis: ſed de iure canonico non quaꝫ tenditur ad penam ſanguinis ne cle. vel monac. ſententiaꝫ. de exceſ. prela. ex literis. ſed in omnibus criminibus, vbi venit irroganda pena ſanguinis, licitum eſt tranſigi, excepto crimine adulterij. Facit. l. tranſigere. C. eo. quia licitū eſt cuilibet redimere ſanguinem ſuū. ff. de bo. eorum, qui ſibi mor. conſciuerunt. Que ratio procedit in reo, ⁊ in actore: ⁊ quia ſi deficit in probando, tenetur pena talionis ſ. tit. ij. tue. Ratio autem quare crimen adulterij excipitur, eſt propter frequentiam delicti. xxxij. q. vij. quid in omnibus. De hoc dic vt in. l. tranſigere. C. de tranſac. ⁊ in. c. j. ſ. de colluſio. Antonius de Butrio.

¶ De poſtulando. Rubrica.

1 ☞ Aduocati officium eſt dignius poſtulatione.

¶ Si vocati ad iudicia nec paciſcuntur, nec tranſigunt, ſed litigare volunt, ſolent ſibi querere aduocatos, ⁊ procuratores: ideo poſt illas rubricas ponuntur iſte due ſequentes ante rubricam
1 de iudicijs ¶ † Premittit autem de poſtulando: q: dignius eſt officium aduocati. De materia. iij. q. vij. ṡ. verū. xiij. q. v. denique. xv. q. ij. c. vno. de pen. di. j. nemo.

1 ☞ Poſtulare non debet clericus in ſacris, vel in minoribus beneficiatus, in foro ſeculari, niſi pro ſe, vel eccleſia, aut perſona miſerabili. num. 7.
2 Aduocare poſſunt clerici non in ſacris conſtituti, nedum coram iudice eccleſiaſtico, imo ⁊ ſeculari.
3 Procurare poſſunt clerici indiſtincte in cauſa eccleſiaſtica.
4 Clerici beneficiati, etiam in ſacris conſtituti, poſſunt aduocare, ⁊ poſtulare, propriam cauſam, ⁊ eccleſie proſequendo.
5 Eccleſie cauſa nō videtur propria prelati.
6 Teſtis eſſe poteſt conſanguineus prelati in cauſa eccleſie.
8 Poſtulare poſſunt clerici in minoribus cōſtituti, non tamen beneficiati coram iudice ſeculari in cauſa ciuili. nu. 10.
9 Clericus nō poteſt eſſe aduocatus in cauſa criminali. Fallit in defendendo. nu. 11. ⁊. 14.
12 Poſtulare non poteſt clericus in cauſa criminali defendendo, vbi ſui imperitia reus ſuccumberet, ſeu accuſatus mutilaretur.
[illegible] Aduocatus pro fratre accuſato de crimine criminaliter poterit aduocare in cauſa defenſionis. 14.
15 Poſtulare poteſt clericus, etiam in ſacris conſtitutus, coram iudice ſeculari, ſi de facto ſibi per ſuum prelatum non prouidetur de victu.
16 Irregularis non poteſt poſtulare, vel negotijs ſecularibus ſe intromittere.
17 Clerici irregulares qua ratione, etiam in ſecularibus, poſtulare non poſſunt.
18 Salarium pro ſpiritualibus clerici non recipiunt.
19 Militare ſuis ſtipendijs damnoſum eſt.
20 Aduocatus an poſſit exigere ſalarium plus vna die, ꝙ alia, etiā vbi habet ſalarium de publico.
21 Iudex ſecularis quando poſſit cognoſcere de cauſa clerici. nu. 23.
22 Iudex eccleſiaſticus quando poſſit ſe intromittere de cauſa pertinente ad iudicem ſecularem.
24 Iudex ſecularis an poſſit cognoſcere de cauſa tituli dati clerico, ⁊ cauſa feudi eccleſie.
25 Poſtulare, vel aduocare an quis poſſit pro perſona miſerabili.

1 CLerici. ¶ † Clericus in ſacris, vel in minoribus beneficiatus, in foro ſeculari poſtulare nō debet, niſi pro ſe, vel ſua eccleſia, vel miſerabili perſona. Pars prima prohibitionem ponit. a qua. Scḋa excipit. ibi: niſi. ¶ Nota primo qḋ clericus in ſacris, vel in ſubdiaconatu ſupra, non poteſt aduocare coram iudice ſeculari. Idem in minoribus cō
2 gruis beneficiatis. ¶ † Nota a contrario quod clerici non in ſacris, ⁊ non beneficiati poſſunt aduocare coram iudice eccleſiaſti
3 co: imo, quod plus, ⁊ coram ſeculari. ¶ † Nota quod in cauſa eccleſiaſtica, etiam coram ſeculari, poſſunt aduocare beneficiati, ⁊
4 in ſacris conſtituti. ¶ † Nota quod beneficiati, ⁊ in ſacris conſtituti propriam cauſam, ⁊ eccleſie poſſunt aduocare proſequen
5 do. ¶ † Nota qḋ cauſa eccleſie non videtur propria prelati: ⁊ alia
6 eſt cauſa prelati, ⁊ alia eccleſie. † Qḋ facit vt cōſanguineus in cauſa eccleſie nō recuſetur: q: cauſa non cenſetur propria de quo de
7 offic. delegati. inſinuante. ¶ † Nota qḋ pro miſerabili perſona poteſt clericus poſtulare, ēt coram iudice ſeculari: ⁊ hoc quando non pōt ſe iuuare. Et que dicātur miſerabiles perſone, habuiſti
8 ſ. de offi. dele. ſignificantibus. ¶ † Opp. gl. ⁊ vt tex. velle a cōtrario qḋ in minoribus non ſtipendiati aduocent corā ſeculari: contra, ne clerici. vel monachi. c. ſententiam. Solu. Dicit glo. quod poſſunt in minoribus in cauſa ciuili, vt hic non in criminali, vt in contrario: ⁊ hoc propter irregularitatem in maioribus, nec in ciuili, nec in criminali, ſed habet regreſſum contra epiſcopū promouentem, vt ipſe ſtipendiet. Allegat de prebend. cum non li
9 ceat. ⁊. c. ſi epiſcopus ¶ † Nota ex glo. qḋ in cauſa criminali non poteſt eſſe clericus aduocatus, per qḋ videtur quod nec ex par
10 te rei. ¶ † In gloſſa prima ibi: ſunt promoti. dicit Hoſtien. qḋ ſi de facto ſibi non prouidetur, poterit aduocare coram ſeculari, ⁊ ſibi victum querere. xxi. diſtinc. c. clericus. de obſerua. ieiun. c.
11 conſilium. ṡ. j ¶ † Opp. contra hoc, imo videtur qḋ poteſt quilibet etiam clericus defendere accuſatum. argu. xxiij. q. v. c. reos.
12 de immunita. eccle. inter. † Solu. Dic ſecundum, quoſdam, qḋ hoc licet. Tamen dicit Hoſtien. tutius eſſe clerico qḋ abſtineat, per. c. j. ij. diſtinc. quia cōtingere poſſet quod ex ſui imperitia ſuccumberet reus, ſeu accuſatus, ⁊ mutilaretur, vel propter nimiaꝫ peritiam, aut cauillationem abſoluerentur iniuſti, ⁊ mutilaretur accuſator: propter talionem, ⁊ ſic aduocatus fieret irregularis: ⁊ hoc ideo, q: lingua de facili labitur. ff. ad legē Iuli. ma. l. famoſi. Unde periculoſum eſt clericis ſe de talibus intromittere, etiam ſi nil poſſet ei imputari, vt q: ex crimine accuſatori deficienti imponitur pena ſanguinis: vel quando aduocatus non intēdat vt pena accuſatori imponatur, nec ex defectu aduocati imponitur, quod non irregularis de eta. ⁊ quali. ad aures. de homici. de ce
13 tero. ⁊. c. tuam. ⁊. c. ad audientiā. ¶ † Per predicta querit an aduocatus pro fratre accuſato de crimine criminaliter poterit aduocare in cauſa defenſionis, vt ſi contingat qḋ accuſator propter penam talionis decapitatur, efficiatur irregularis, vḱ quod nō, q: ad nullius penaꝫ tendit, ſed ad defenſam, que permittitur. de preſum. c. afferte. ff. de recepta. l. ij. Naꝫ ⁊ ſi accuſator ſuccumbat, ⁊ puniatur pena talionis, non poteſt iſte imputari, qui non fuit in culpa. de homici. tua nos. ⁊. c. poſtulaſti. Item nec ſemper imponitur pena talionis imo quandoqꝫ remittitur, ⁊ cōmutatur. Pro hoc nota. ṡ. ti. j. c. ſi. In contrariū q: ſe immiſcet officio ad ſe non pertinenti ne cleri. vel mo. ſententiam. ſ. de rapto. in archiepiſcopatu. ⁊ ſic etiam ſi iuſta ſit cauſa, iniuſte facit. Item in incurrenda irregularitate attenditur factum, de homici. io qui. libro ſexto. Quicquid ergo intendat, ex quo per ſuā defenſaꝫ ſuccumbit accuſator, ⁊ mutilaſ, eſt irregularis. de homici. de cetero. ¶ Item non eſt verum quod eccleſia defendat reos ſanguinis, niſi quo ad hoc, q: eo non receperat: vt in cap. reos. xxiij. q. v. ⁊. c. inter. de immunita. eccle. quod facit vt euitet effuſionē ſanguinis, non vt ſequaſ. Ad hoc de verbo. ſignifica. nouimus. Solu. Tene, ſi aduocatus obtinet, ⁊ ante inſpectionem facit deſiſtere accuſatorem, quod potuit facere, de accuſa. c. licet. nō eſt irregularis. ex quo accuſator non punitur: q: ex ſolo officio non eſt irregularis, licet id exercere prohibeatur. Ideꝫ ſi aduocatus obtinet, ſed proteſtatur quod non intendit in mortē accuſatoris, nec per hoc ipſe intendit quod puniatur, ſed ſolum intendit defendere fratrē innocentē, argu. de homici. cap. ſecundo libro ſexto. Et per hoc conſilium eſt quod ſepe repetatur proteſtatio, ne fiat aliquis actus, qui ſit proteſtationi contrarius. Unde non habet opponere quod inſcripſit ſe ad penam talionis, nec debet arguere calumniam accuſatoris, vbi poteſt aliter defendere reum: quibus ſeruatis, etiam ſi ſequeretur pena mortis, non erit aduocatus irregularis. Non enim ex bono debet quis pati penam. xxiij. q. v. de occidendis. ¶ Item ſi abſoluitur, q: actor nil probauit, vel falſos teſtes produxit, de quibus eſt conuictus: q: non videtur victus facto aduocati, ſed ſuo. ¶ Idem ſi eſt conuictus actor, ⁊ lata ſententia, vel ante procurationem ipſius, vel alterius eſt commutata pena corporalis in carcereꝫ, ita quod non ſit mutilatus quod fieri poteſt: vt. C. de tranſact. l. tranſigere. ⁊ dixi ſupra titulo proximo. c. finali. Idem ſi aduocat pro reo, iudice ex officio inquirente: quia tunc hic non eſt pena ſanguinis ex parte ipſius accuſatoris. ſi obtinet. Pro predictis facit, q: ſi armis poſſum ſocium defenſare, de ſenten. excom. dilecto. libro ſexto. de appell. dilecti. fortius iure. Sed ſi falſis allegationibus obtinet, abſolui vel ſine proteſtatione, vel contra proteſtationem veniendo, arguit calumniam accuſatoris: vel ſi ſuccumbat imperitia, tunc eſt irregularis, ſi ſequatur mors, vel membri truncatio: ⁊ ſic reducuntur opiniones ad concordiaꝫ. Unde dicit Hoſtien. qḋ faleꝫ in primis caſibus de facili diſpenſabitur. Hoc tamē reliquit diſpoſitioni pape, ad quē ſpectat maiora dubia terminare. Allegat

qui ſi. ſint leg. per venerabilem. §. cū rationibus. Cōſuluit tamen
in dubio abſtinēdū, propter lubricū lingue. Et ſic poſſet indiſtin
cte dici qđ erit irregularis, ex quo ſaltem indirecte ſequitur ho-
micidiū: vnde inſtitutionis non euitabitur irregularitas. dicto. c.
is, cui. propterea omnino abſtineat quilibet. Tēpore lecture ita
14 actitauit premiſſa. ¶ † In gl. j. ibi: vbi de pena ſanguinis agit.
Dic ſcđm hoc, ergo videtur, clericum non poſſe eſſe aduocatum
in criminali, ēt ex parte rei. De quo hic per Hoſtiē. ⁊ Joan. An.
qui licet multa membra ponant, concluſio eſt qđ poſſunt, nec in-
currunt irregularitatem. vbi nō contingit de crimine, accuſatore
deficiente, imponi penā ſanguinis, vel q̄n aduocatus non inten-
dit vt pena accuſatori imponatur, ⁊ hoc proteſtatur, nec contin-
git ex defectu eius reū puniri in penā ſanguinis, vel accuſatorē.
15 ¶ † Scđo nota glo. qđ in maioribus coram ſeculari non aduo-
cat, cum ei debeat prouideri per epiſcopum. Sed contra hoc op-
po. qđ conſtitutus in ſacris non debeat indiſtincte prohiberi: ſi
enim non habet vnde ſuſtentetur, licitū eſt in indigētia ex arti-
ficio ſibi q̄rere victū. lxxxi. di. c. clericus victū. Solu. Dicit. Ho-
ſtien. qđ ſi de facto ſibi non prouidetur, poterit aduocare coram
ſeculari, vt ſibi victum querat, per dictum c. clericus. allegatum in
contrario: ⁊ ſi in caſu neceſſitatis, non procedit hoc cap. nā pro-
pter neceſſitatē lex permittit patri vt filiū diſtrahat. C. de patri.
qui fil. diſtra. l. i. neceſſitas eſt ſub lege. de obſerua. ieiun. conſiliū.
16 §. j. ¶ † Eadem glo. in ver. de regularibus. querit an regulares
poſſint aduocare. Dic qđ non: quia negotijs ſecularibus ſe im-
miſcere nō debēt. ne cle. vel mo. c. ne in agro. De ſacerdote remit-
17 tit ad. c. vltimum. j. eo. ¶ † Gl. ij. querit de ratione quare non po-
ſtulant in ſecularibus. Dicit, q: opprobrium eſt clericis, ſi foren-
ſium diſceptationē ſe peritos oſtendere voluerint. l. repetita. C. de
epi. ⁊ cle. Fatetur tamen qđ pro miſerabilibus perſonis poſſunt
poſtulare. j. eo. c. vltimo. Poſt gl. planum qđ poſſunt coram ec-
cleſiaſtico aduocare: q: prohibendo de ſeculari, permittitur de ec-
cleſiaſtico. de preſump. nonne. Ideo quero an poſſint ſalariū exi-
gere. Dic in maioribus, ad eſt in exiſtentibus in ſacris conſtituti
beneficiati poſſunt recipere, ſed nō exigere. per. c. dilectus. in fi. de
ſimo. ſecundum Inn. In minoribus non beneficiati poſſunt: q:
adhuc non ſunt ligati eccleſie: vnde poſſunt aduocare, ⁊ vxores
ducere. de cleri. coniuga. ca. j. de elec. cum ex eo. lib. vi. ſecundū Ho-
18 ſtien. ¶ † Cōtra opi. Hoſtien. opp. de. c. vno. xv. q. ij. c. vbi gene-
raliter. de clericis cōiugatis precipitur qđ nulli clerici exigant ſa-
larium. Solu. Dic qđ illud. cap. loquitur in regularibus, vt dici-
tur ibi in. §. fi. Vel dic qđ in ſpiritualibus nō licet exigere ſalariū:
⁊ ſic procedit contrarium. Sed in tēporalibus ſic: ⁊ ita procedit
opi. Hoſtien. Vel dic ⁊ tertio, qđ illi capſo derogatū eſt per con
trariam cōſuetudinem, ⁊ ſimiliter. c. diſtetro. §. allegato. Sed ego
dicerem indifferenter qđ de equitate canonica, clerici nō debent
exigere, per. c. vnicū. xv. q. ij. ca. licet. de iure poſſet omni caſu, quo
19 cis permittitur patrocinari: † non enim debet quis militare ſuis
ſtipendijs. de preſcrip. cum ex officij. ¶ Quero an aduocatus, ēt
laicus, poſſit exigere ſalariū plus vna die, quā alia. Dic, ſi ſala-
riatus de publico non pōt. l. prouidendū. C. eo. ſi non eſt ſalaria-
tus de publico, dic qđ ſi paciſcitur de tota lite, non poteſt plus
exigere poſtea in litis proceſſu, ſecundum Inno. Si nō paciſci-
tur de tota lite, ſed pro vna die recipit tantum, poſtea pro ſecūda
poteſt recipere plus: vt. l. quiſquis. §. preterea. C. eo. ⁊. ff. de var. ⁊
extraor. cogni. l. prima. §. ſi cui. Vbi aūt exigendo plus excederet
debitū, tunc pōt haberi recurſus ad iuris remediū: vt dicto. §. ſi
20 cui. de hoc in ſumma huius tituli. §. qui poſtulare. ¶ † Nunquid
autē aduocatus poteſt recipere ſalariū a non litigāte. Dic quod
ſic, ēt ſi habeat ſalarium de publico: q: habetur pro litigante. C.
de profeſſo. ⁊ medic. l. antepe. lib. x. Idē dicas de medico per om-
21 nia, qđ eſt dictū de aduocato. ¶ † Quero an coram ſeculari ſe in
tromittant de eccleſiaſticis, aduocando tales. Videtur qđ non,
q: clericus, vel eius cauſa non poteſt iudicari a laico. de fo. com-
pe. ſi diligenti. Solu. Dic qđ ſic: ⁊ poterit hoc contingere coram
ſeculari pretextu delicti commiſſi a clerico, ⁊ facta ſit cōmiſſio ſe
22 culari ab eccleſia. de iudi. c. decernimus. † etiam poterit eſſe eccle-
ſiaſticum ratione perſone agentis contra ſecularem in ciuilibus,
⁊ perſonalibus: quo caſu cognoſcet ſecularis, q: actor debet ſequi
23 forum rei. de foro compe. c. cum ſit generale. ¶ † Item cauſa eſt
24 eccleſiaſtica, ſi agatur de feudo eccleſie, ſeu ab eccl'ia debito: quo
caſu agitur coram domino feudi. de foro compe. cap. verum. Itē
eſſet negotium eccleſiaſticū, ſi ageretur de titulo patrimonij, qui
quis eſt promotus ad titulum patrimonij de quo de preben. epi-
ſcopus. ⁊ cap. tuis. dummodo interuenerit conſenſus domini in
aſſignando titulo, vel hoc ſciuerit, ⁊ non cōtradixerit. lxx. di. ſer
uus ſciente. de iureiur. cap. vltimo. quo caſu poterit clericus pro
clerico aduocare coram ſeculari. Non ſic de laico. Facit de fideiuſ.
25 cap. primo. ⁊ quod ibi no. ¶ † Quero an pro miſerabili perſona

poſſit compelli quis aduocare contra eccleſiam propriam. Ho-
ſtien. hic quod ſic: de quo remittit ad ſummam, eo. tit. §. ſi. ſub. §.
illud. verſi. ſed nunquid poteſt, ⁊ ſequenti.
1 ☞ Poſtulare non debent regulares, ⁊ monachi, niſi pro vtilita
te monaſterij: ⁊ tunc de precepto prelati. nu. 7.
2 Aduocandi poteſtas dicitur officium.
3 Sententie executor non poteſt dari monachus.
4 Argui lꝫ de ſimilibus ad ſimilia, in materia etiam prohibente,
⁊ perſonam inhabilitante.
5 Monachi appellatione venit canonicus regularis.
6 Credimus verbo datur certū ſenſum iuris, qđ facit pro cōſulente.
7 Agere poteſt coniuncta perſona ſine mandato, pro qua agit in
ſpectantibus ad perſonam iure priuato.
Monachus licet ſit coniuncta perſona cum prelato, ⁊ monaſterio
vinculo anime quare non poteſt agere ſine mandato.
8 Monachus an videatur excluſus ab omni officio.

1 **Ex parte.** ¶ † Monachi, ⁊ regulares cano-
nici poſtulare non debent, niſi pro
vtilitate monaſterij: ⁊ tūc de precepto prelati. h. d. Cō
munis diuiſio. Scđa. ibi: vnde. ¶ Nota primo qđ mo
nachi, ⁊ canonici regulares nō poſſunt aduocationis officium
exercere, niſi duobus concurrētibus, ſcꝫ vtilitate monaſterij, ⁊ li-
centia ſui prelati: ⁊ tunc poſſunt tam in iudicio ſeculari, q̄ etiam eccle
2 ſiaſtico. ¶ † Nota ſcđo qđ poteſtas aduocandi dicitur officiū. Qđ
nota propter prohibitos officia habere in ciuitatibus: q: prohi
3 bentur a poteſtate aduocandi. ¶ † Nota tertio qđ monachus nō
4 poteſt dari ſententie executor. ¶ † Nota quarto qđ in materia
etiam prohibente, ⁊ perſonam inhabilitante, rationabiliter proce-
5 ditur de ſimilibus ad ſimilia. ¶ † Nota quinto qđ appellatione
monachi comprehēditur canonicus regularis in materia vtriuſq;
6 equaliter proportionabili. ¶ † Nota ſexto qđ per verbum Credi-
mus, datur certū ſenſum iuris. Qđ facit pro cōſulente: vt ſi dicat,
credimus ſic eſſe de iure: videat certitudinaliter reſpōdere, ⁊ in ſen
tentiante. ¶ Vltimo qđ vbi eadem non idem iudicium. ⁊ ius, ⁊
paritas determinatio. In gl. habes vnum dubium tactū, qđ tan-
gitur cū gl. ij. prima ⁊ vltima iuſtificat tex. eſt concor. legēde ſunt vt
7 iacent. ¶ † Opp. qđ nō requirat licentia prelati in agēda cā mona-
ſterij: nā monachus coniūcta eſt perſona monaſterio, ſꝫ cōiuncta
perſona agit ſine mandato. ff. de procu. l. ſed ⁊ he. Patet in. c. nō
nulli. ad fi. §. de reſcrip. ⁊ monachus cōiuncta cenſetur pſona ab-
bati, ⁊ monaſterio: q: ei iungitur anime vinculo. igitur. Solu. Con
iunctio pſone ſupplet defectum mandati in ſpectantibus ad cō-
iunctam perſonā iure priuato: ſed in ſpectantibus ad coniunctā
iure publico nō. Hic erant que ſpectant ad monaſteriū, ſpectant
ad ipſum iure publico. ¶ Nota bñ gl. q: pro hoc dico qđ ſi actio-
nem popularē, vel aliā criminalem vellet cōiuncta pſona intētare
pro coniuncta, hoc non poſſet. Vel ſcđo dic. cōiunctus agit pro
cōiuncta: ſed hic nō eſt cōiuncta perſona: q: monachus nullā hꝫ
coniunctionē hic in terris. Eorū enim cognatio eſt in celis, cū ha-
beant pro mortuis. ij. q. vij. placuit. q: in anima ⁊ corpore tranſ-
lati videntur. in auth. de cōſti. que in tēpore cōſti. in principio.
colla. vi. Vbi tn̄ de ſucceſſione hereditatis tractat, habet cogna-
tos, quibus ex ipſi' perſona ſuccedit monaſterium. C. de epi. ⁊
cle. l. Deo nobis §. hic ēt cognitū. ⁊ de probatio. in preſentia. Tu
dic qđ licet cōiunctio perſone ſuppleat defectum mandati in cā
agitanda, ſuppoſita alias habilitate perſone, non tamen ſupplet
defectum licentie ad interrogandā perſonam. vel ad actū inha-
bilem. Qđ nota q: hoc cautum nō reperitur. Itē in potentia agē-
di ſupplet defectum mandati, non in potentia poſtulandi. vt hic.
Pro miſerabilibus aūt perſonis dicit quidā monachum poſtu-
lare poſſe. Qđ Gul. intelligit de abbatis licētia, in Spe. de aduo-
8 cato. §. j. in principio. ¶ † Ad intellectū decre. extra habetis du-
bia. Primum a quo officio intendat litera excludere monachū
per verbum, executores. Inno. qđ ab officio procurationis, ſcđm
Inn. Vel ēt intendit ab omni officio excludere. qđ poteſt ibi cō-
prehēdi lato ſumpto vocabulo. Per qđ dicit Inn. qđ nō poteſt
eſſe delegatus. De quo de priuile. c. cum olim. §. in prin. in Sum
ma. de offi. dele. §. cui poſſit. ver. ſed nūquid religioſus a papa mo
nachus ēt datur mandicans. §. de maior. ⁊ obe. cum olim. vide
in clemen. ſi principalis. de reſcriptis. in cle. ¶ Sol. Ad intelle-
ctum litere, in quo ponderatur ius, ⁊ vtilitas monaſterij. vt poſ-
ſit poſtulare. Dicit Jo. An. qđ ponderatur vtilitas monaſterij
circa agenda, vel defendenda per monaſterium, non circa lucra
aduocationum, que poſſent obuenire monaſterio ex poſtulatio
ne. Ita dicit dñm ſuum diſputaſſe: de quo remittit ad regulam,
mar. de re. iuris. li. vi. Anto. de Butrio.
1 ☞ Poſtulare in quibus caſibus poſſit presbyter, ⁊ pro quibus
perſonis. nu. 12.

2 Aduocatus an dicatur nocere illi, contra quem aduocat. num. ſeq. 2.6.7.11.

3 Pacem non dicitur frangere aliquis aduocando contra eum, cum quo pax facta.

4 Preſbyter in quibus caſibus poſſit poſtulare.

5 Iudex conſanguineus litigantis an poſſit in cauſa eccleſie litigantis recuſari.

7 Ingrati pena que ſit, & quomodo ingratus eſſe cenſetur, qui aduocat, & poſtulat contra eum, a quo beneficium ſuſcipit. nu. 6.

8 Poſtulare in caſibus permiſſis an poſſit ſacerdos coram eccleſiaſtico tantum, & non ſeculari.

9 Poſtulare non permittitur epiſcopo coram iudice ſeculari, niſi ex cauſa.

10 Epiſcopus habet optionem in eccleſiaſtico iudice, an ſit per ſe, vel alium.

11 Aduocationis officium eſt vtile Reipublice, quo prouidetur humano generi, ſicut milites armate militie.
Clerici non tantū debēt a malo abſtinere, ſed etiā a ſpecie mali.

13 Aduocatus poſtulans contra bene meritum priuatur beneficio gratuito, & non remuneratorio.

14 Aduocans pro ſe contra eccleſiam, vel pro coniunctis perſonis, an incurrant penam priuationis beneficij, ex quo videtur nocere beneficianti.

15 Aduocatus laicus per aduocationem contra bene meritum de eo, perdit donationem gratuitam ipſo iure.

16 Poſtulare, ſiue aduocare, an liceat alicui contra propriam patriam, ſeu eccleſiam.

17 Teſtificans contra bene meritum, ſeu propriam patriam, an perdat beneficia ſibi impenſa, vel priuilegia ſue ciuitatis.

18 Coniuncta perſona que dicatur.
Amicus ſumitur qñq; pro perſona coniuncta.

19 Poſtulare quid ſignificet.

20 Clericus habens in diuerſis eccleſijs beneficia an poſſit preſtare patrocinium vni cōtra aliam, vt priuari nequeat beneficio, & an in propria cauſa poſſit aduocare contra aliquem de eccleſia.

21 Aduocare an poſſit clericus ꝯ ſuam eccleſiam ſibi ingratam.

CUm ſacer. ¶ Sacerdos nō poſtulat, niſi in caſibus hic expreſſis: & clericus ꝯ eccleſiā, a q̄ habet bñficium, aduocans, vel procurās, priuatur tāq̄ ingratus bñficio. h. d. Due
2 ſunt partes. Scđa ibi: clericꝰ. ¶ Nota pmo literā in pn. ¶ † Nota ſcđo qđ aduocatus dicitur nocere illi, ꝯtra quem aduocat. qđ eſt verū: quo ad opinionē, non quo ad veritatē. Hinc eſt qđ filiꝰ patroni aduocatus ꝯtra libertū non perdit bonorū poſſeſſionē. ff. de bonis libertorū quia cum maior. §. pe. & vltimo ſcđm Vin.
3 ¶ † Qđ nota, q: facit an dicat̃ frāgere pacē aduocatꝰ ꝯtra illū, cum quo fecit pacē, vel alteꝝ particularem aduocādo: quia dico qđ non. Scđo qđ aduocatus per ſe, vel inſtigatus ꝯiunctione per-
4 ſone, vel miſerabilitate, alteri nocere non dicit̃. ¶ † Tertio nota caſus in quibus ſacerdos pōt poſtulare. Primum, quando pro ſe ipſo. Secundus, qñ pro ſua eccleſia. Tertius, quando pro con
5 iuncta perſona. Quartꝰ qñ pro miſerabili. ¶ † Quarto nota, quod cauſa eccleſie non dicitur propria quod facit an poſſit cōſanguineus litigantis, in cauſa eccleſie litigantis recuſari: de quo
6 in. c. inſinuāte. ē. de of. dele. ¶ † Ex ver. clericus. nota qđ officiū aduocationis dicitur nociuum, vbi exercetur ꝯtra illū, cui tenet̃ ad officium remunerationis: & ſic aduocans ꝯtra eccleſiā, vel cōtra illum, a quo recipit bñficium, dicitur ingratus idē in officio procurationis. ¶ Nota ſcđo qđ maior eſt coniunctio eccleſie &
7 clerici, q̄ eccleſie ſubiecte. ¶ † Nota tertio penā ingrati, que eſt vt
8 priuetur bñficio, qđ ſuſcepit ab illo, cui ingratus extitit. ¶ † Ad prime partis declarationem, an ſacerdos pro perſonis hic enumeratis poſſit poſtulare corā ſeculari, an coram eccleſiaſtico tantū. Phil. cum quibuſdā, inter quos eſt Inno. qđ coram eccleſiaſtico tantum: vt ſit hic differentia inter clericū & preſbyterū ſacerdotem: vt hec decre. aliquid addat ad precedentes, ſcđm quas prohibitum eſt cuilibet conſtituto in ſacris aduocare coram ſeculari. Hoc tene ſecundū Io. An. vt ſolo ordine prohibeatur a poſtulando etiam pro his perſonis coram ſeculari: ſic ex ordine prohibetur a ſcientijs. ne cle. vel mo. c. ſi. licet Hoſtiē. teneat qđ poſtulare poſſit coram quocunq; etiā ſeculari pro his perſonis. Allegat
9 ne cleri. vel mo. c. 1. ver. in placitis. ¶ † Secūdo quid in epiſcopo: Dic qđ epiſcopus fortius prohibetur, q̄ ſacerdos: vnde corā ſeculari nō poteſt aduocare. v. q. iij. c. quia epiſcopus. Ratio, quia reuerentia, quam debet facere aduocatus, ſcz ſtando. C. e. l. quiſquis, indecens eſt vt fiat per epiſcopū ſeculari. Quod intelligit Hoſt. niſi ſit dominus ſuus, a quo habet feudū: q a tūc ex neceſſitate cogit̃ qñq; ad illū venire, & res ſuas repetere: ſed ne tūc epiſcopalem dignitatē cōfundat, proponat cum. hu militate non ſtando,

ſed ſedendo. de ma. & ob. ſolite. ff. de officio preſidis. obſeruādū.
10 in ſi. ¶ † In eccleſiaſtico vero iudicio habet epiſcopus optionē an ſit in iudicio per ſe, vel per aliū, arg. c. ſi. de iura. calum. de quo
11 in Summa, e. ti. §. quis vero. ¶ † Tertio opp. quatenus tex. probat qđ officiū aduocationis eſt nociuū, cū potius ſit vtile Reipublice. C. de aduoca. diuerſo. iudi. l. aduocati. vbi dicitur qđ aduocati prouident humano generi, ſicut milites armate militie. Solu. Hoc nocumentū ſurgit ab opinione: q: is, ꝯ quē quis eſt aduocatus, reputat offendi: ſed ſacerdotes debent abſtinere non tm̄ a malo, ſed ēt a ſpecie mali. de vita & honeſt. cleric. cū ab omni. ¶ Opp. ſcđo de. c. in noſtra. de procur. de c. ſopite. de cenſi. de c. 1. ē. de poſt. prela. So. Dici pōt quod in alijs caſibus tangebat eccleſiam ſuam. ¶ Opp. tertio ad idem. de. c. per venerabilem. in prin. qui filij ſint leg. & de. c. cū omnes. de ſimo. So. Ibi extra iudicium in promouendo negociū. De hoc per Archi lxxxvi. di.
12 c. peruenit. xxj. q. iij. Cyprianus. ¶ † Querit̃ qđ de perſonis, de quibus in. l. 1. in ſi. & l. ſequenti. ff. de poſtu. Dic qđ pro illis poſtu
13 lare poſſunt, ſcđm Inno. ¶ † Ad ſecundā partem pro eius declaratione ad intentū litere, que dicit clericum priuari beneficio aduocationis contra eccleſiā, intellige id verū de beneficio gratuito, de quo. ē. eo. c. j. Secus de ꝯtributo remunerationis cauſa, id eſt, ſi haberet vt bene meritus ratiōe ſeruitij impenſi, q: tūc in perſona, non in facultatibꝰ diſtinguitur. xvi. q. vi. illud ſcđm Vincen. & Ab. de quo in Spec. de aduoc. §. j. ver. ſed nunqd pōt.
14 ¶ † Scđo an aduocans pro ſe ꝯ eccleſiam, vel pro cōiunctis perſonis, incurrat penam amiſſionis beneficij. Quidam qđ ſic: & ad text. extraneis. ſubaudiunt maxime Hoſti. ꝯ idem dicit de miſerabilibus, ſi neceſſitas imminet: arg. ē. proximo reſponſo & ē. c. j. de iureiuran. petitio. de quo in Spec. de aduocatis §. j. verſi. ſed
15 nunquid. ¶ † Tertio per hanc literā, ibi: maxime. dicunt doct. clericum aduocationis perdere beneficium, ſi ſit bñficiatus, licet nō ſit eccleſia. Per hoc dicunt qđ laicus beneficiatus ab eccleſia aduocans ꝯ eam perdit beneficium, ſcđm Inn. De quo in Spe. de aduo. §. j. in ſi. iij col. Quarto ad declarationē litere in ſi. que dicit ſpoliari. Per hoc dicunt doc. qđ de iure eſt ipſo iure priuatꝰ aduocando: vnde ſolū reſtat pura facti executio: & ſic ſpoliari, ſtat bona parte. de quo de reſti. ſpol. c. cōquerēte. Quo ꝯ nota qđ vbicunq; quis vtitur hoc vbo precipimus ſpoliare: vel, ſpoliet̃: vel, ſpoliādi ſunt: & ſimil. ſupponit quo ad iuris priuationē: ſed de facto quo ad facti poſſeſſionē, vel in poſſeſſione priuari. Qđ bene
16 nota q a de facto hoc pridie dictum fuit allegatum. ¶ † Vltimo doc. hic faciūt aliquas remiſſiones: habetis an quis poſſit aduocare ꝯ eccleſiā. Quid ꝯ patriā: vide in Spec. de aduoca. §. pmo. ver. ſed ſcđm hoc. & ſequ. vbi dicitur qđ incurrit penā. poterit priuari immunitate ciuitatis. ¶ Secundo habetis quid de officio
17 aduocationis ꝯtra eccleſiā. † quid de officio teſtis. vide de teſti. venies. ij. in gl. finali. ¶ Ad gloſſam. tota gloſſa prima eſt literalis proſequens generalia. Secunda etiam literalis, vſq; ad verſi.
18 que ſunt coniuncte perſone. ¶ † Ad declarationem litere gl. remittit, inter quas dicit ſatis ſe putare qđ coniuncta perſona dicatur cōfrater eccleſie. de quo. ē. de offi. deleg. corā. & dixi ē. de reſcriptis. c. nonnulli. & dicam. j. ti. j. ſi. Doc. hic dicūt idem forte de amico fraterna charitate dilecto. ff. de here. inſti. l. nemo dubitat. §. qđ frater. ff. de verbo. ſig. late. §. amicos. qđ ſatis admitti poteſt, dummodo nō pecunia, ſed Dei charitas operet̃. Quicunq; enim fecerit voluntatē patris mei, q in celis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt. Matth. xij. in ſi. Hoc puto quo ad potentiam, ſed quo ad potentiā agendi tene qđ dixi. in. c. corā. de reſcriptis, nonnulli. qđ tangam. in. c. ſi. j. tit. j. q: in illo edictum eſt prohibitorium: q: non pōt quis pro alio agere, niſi habeat mandatum. Intelligā ergo ſolū exceptos in iure expreſſos, alias nō. Et hoc tene, qñcq; teneat Cy. C. de pcura. exigendi. Amicitia tamē aliqñ ſupplet defectū poteſtatis aſſumendi pcuratore vt no. Inn.
19 de re iudi. cū. I. & A. ¶ † Gl. tertia quid eſt poſtulare. Gl. dicit, dic vt in ſi. & ff. e. l. 1. §. 1. ¶ Gl. vltima in prin. repetit tex. & allegat ſimilia, ſimiliter & in ſi. medio tāgit vnū dubiū in ver. ſed ſi ha-
20 bet bñficia. † Quid ſi clericꝰ hꝫ beneficia in diuerſis eccleſijs, an poſſit p̄ſtare patrocinium vni ꝯtra aliam. Concludit gl. qđ ſi ſit tantū clericus eccleſiarū, & non prelatus, & ꝯtra aliam velit aduocare, q: hoc voluntarie facit, habet locū pena huius decre. Secꝰ dicit ſi eſſet prelatus vnius eccleſie, & ꝯtra aliam velit aduocare, ex eo, q: tunc hoc facit officij neceſſitate: vnde excuſatur: Alle. ff. de in ius vocan. l. queſitum. vbi pōt libertus tutor patronum in ius vocare ſine venia nomine pupilli. iij. q. vij. §. itē ſi ꝯtra patrē. Innocē. Hoſtien. & omnes, pro prima poteſt eſſe clericus contra ſecundam, argu. de iureiuran. tua. & c. veniēs. c. cum dilecto. & e. ti. te.
¶ Predicta vera ſecundū Bart. bri. qñ dubitat que iuſtitiā foueat, alias nunquam iuuabit illam, quam ſcit iniuſtam cauſam fouere, alteram non: ſi ignoret, iuuabit, & alteri dabit perſonam

idoneam, que poſtulet pro ea: qa aduocatus non debet iniuſtam cauſam defendere. Ad hoc. ff. de admi. tu. l. quoties. §. ſicut. Qd procederet, ſi haberet beneficium in ſcda pro officio aduocationis. Hoſtien. conſuluit qd non aſſumat partes aduocati, ſed mediatoris, ex quo vtriqȝ pariter tenet, de teſta. relatum. §. Jo. An. remittit ad regulā, 3ctus. de re. iuris. vj. in Mercurialib. Mihi placet Bar. Bri. concludendo eu3 ſic: Aut manifeſte ꝯſtat qd altera eccleſiarū fouet cauſam iniuſtam: ⁊ poterit iuuare aliā eccleſiam. Nō enim tenetur iuuare eam, que fouet iniuſtam. Aut non manifeſte cōſtat, id eſt, dubitat: ⁊ tūc abſtineat, ſi pōt, vt neutrā iuuet. Sed ſi cōpellił, ⁊ habet bñficia pro officio aduocationis: pone exemplū per. c. breui. de iureiuran. tūc tenetur iuuare ꝓuā, ⁊ ſic de dabit idoneam pſonā, que poſtulet ꝓ ea. Aut habet bñficia ſimpliciter non ꝑ aduocationis officiū. ⁊ neutrā iuuabit ꝯ reliquā, alias incurrit penā, de qua in tex. hōs. gl. vſqȝ ad ver. ſed ſi ꝯ. omiſſis cōcordātijs, ibi tangił tertiū dubiū. An in ꝓpria cauſa poſſit aduocare ꝯ aliquē de eccleſia. ⁊ ſic an puniatur pena, de qua gl. dicił qd non. Idē dicit ſi fuerit ꝓcurator. Allegat. xij. q.
21 ij. qui in animi mittuntur. ¶ † Quartū an ſi eccleſia eſt ingrata clerico, poſſit ꝯ ipſam aduocare. Gl. dicit qd ſic. vnde nec eccleſia ei ſuccederet ab inteſtato, etiā ſi non haberet ꝓpinquos. C. de inoffi. teſta. liberi. vbi mater excluditur a filij ſucceſſione propter ingratitudinem commiſſam. Qd puto verum quando eccleſia vt collegiū collegialiter eſſet ingrata de ordi. cogni. cum dilectus. alias delictum, ⁊c. de regulis iuris. delictum. li. vj.

¶ De procuratoribus. Rubrica.

¶ Continuata eſt ſupra in Rubrica prima. Materia habetur v. q. iij. per totum. iij. q. vij. c. i. repetitur in Sexto, ⁊ Clementinis.

1 ☞ Procurans in iudicijs cauſam eccleſie collegiate debet habere ſufficiens mandatum ab eccleſia.
2 Sententia lata cum falſo procuratore mandatum non habente non valet, nec domino preiudicat.
3 Sapiens ex preteritis redditur cautus circa futura.
4 Procuratorem non conſtituit prelatus ſine conſenſu capituli, ⁊ eius ſubſcriptione loco teſtimonij. nu. 6.
5 Teſtis non pōt in inſtrumento, vel alio actu eſſe, qui interuenit ad conſenſum, vel authoritatem preſtandam.
7 Capitulo an debeant adeſſe conuerſi.
8 Geſta que dicantur.
9 Procurator ſine mandato principalis, an cum cautione de rato poſſit indiſtincte admitti per iudicem.
10 Probatio per teſtes an ſit potior probatione per inſtrumenta.
11 Procuratoris mandatum quomodo poſſit ſufficienter probari, vt admitti debeat ad procurandum per iudicem, ⁊ quomodo poſſit repelli aperte. nu. 13.
12 Debentis eſt optio in alternatiuis iuris, vel hominis.
14 Prelatus an poſſit ſine ꝯſenſu capituli agere. nu. ſeq. ⁊. 16. ⁊. 18.
15 Alienare, vel dare non poteſt ſolus prelatus res eccleſie ſine capituli conſenſu.
16 Prelatus ⁊ capitulum ſunt vnum corpus.
17 Agere non poteſt prelatus ſine capituli conſenſu, qñ habent bona inſimul.
Fallit ſi ſeparata ſint. nu. 18. ⁊. 20.
19 Adminiſtrator nō h3 in dubio agendi poteſtatem in iudicio.
21 Sententia lata ſuper ſufficienti mandato procuratoris an preiudicet domino, vbi in dubium reuocatur per partem de ſufficienti mandato.
22 Tutoris falſi datio an preiudicet dño.
23 Mandatum legale quid ſit.

1 Ali.a. ¶ † Procurās in iudicijs, cauſa3 eccleſie collegiate, debet habere ſufficiens mandatum ab eccleſia, id eſt, a p̄lato, ⁊ capitulo. ¶ Primo premittit motiuum. Scdo mandatū ſubmittit, ibi: qr ergo. Caſus. Dū quidam Soloñ. epiſcopus haberet cauſa3 in curia, conſtituit quoſdam nuntios ad curiam: tamen non dedit eis aliquod mandatum de cauſa agitanda: cum ad aures p̄dicti epiſcopi veniſſet ad notitiam, qd dicti tranſmiſſi cauſam agitarent, ipſe cautus ne facta ſua rata haberet, ſcripſit quibuſdā, ⁊ verbo dixit cuida3 Tancredo, qd predictos nō miſerat ad cauſam tractandā: vnde per hoc proteſtabatur geſta per eos ſibi nō preiudicare: tandē quicunqȝ euentus fuerit ſecutus in eadem vł alia cauſa ſimiliter alios trāſmiſit: papa factus cautus ꝓcuratores tales voluit admittere: vnde ſcripſit p̄dicto epiſcopo, ſi cauſam velit agitare, mittat ꝓcuratorem legitime inſtitutum cū ſubſcriptione preſbyterorum, ⁊ diaconorū, ⁊ aliorū teſtium, vt geſta
2 cum talibus valeant. ¶ † Nota primo qd iudicium agitatum cum falſo procuratore non habente mandatum ad cauſam agitandam non valet, nec preiudicat domino. Concor. l. licet. C. eo.

3 ¶ † Scdo qd ex preteritis ſapiens reddił cautus circa futura, ⁊ qui ſemel malus, in eode3 genere malus preſumitur in futuru3
4 ad hoc regula, qui ſemel, de re. iur. li. vj. ¶ † Quarto qd prelatus non ꝯſtituit procuratorem ſine cōſenſu capituli, ⁊ eius ſubſcriptione. Et pōdera qd vltra illos requirił ſubſcriptio teſtiu3 Per
5 qd patet qd tales non adhibentur vt teſtes. ¶ † Quinto qd interueniēs, vt cōſenſu, vel authoritatē preſtans inſtrō, non pōt deſcribi teſtis in inſtrō: ſecus in mediatore, vt patet de tranſac. c. ex
6 literis. ¶ Declaramus literam. ¶ † Opp. primo qd nō requirātur ſubſcriptiones: qr ſolus prelatus ſine capitulo cōſtituit ꝓcuratorē de reſcrip. c. edoceri. Dic qd preſbyteri ſubſcribūtur vt teſtes, ſcdm Inn. tamen tanq̄ p̄ſtantes authoritatē inſtrō. Sic dicit intelligi hic, ne obſtet. de reſcrip. c. edoceri. Uel hic in magnis ⁊ arduis, q̄ nō debēt ſine capitulo expediri. de his, que ſi. a prel. ⁊ c. quāto. ⁊. c. nouit. vel cōmuniter illos tāgunt, de ma. ⁊ obed. c. ſi. ¶ Scds intellectus placet, ⁊ nō primus: qr alij teſtes nō adhibenł, ſed diaconi ⁊ ſubdiaconi eſſent loco teſtium. qd bene nota.
7 ¶ † Scdo an cōuerſi vocentur ad hanc ſubſcribſcriptionē. Egi. dicit eos non requirendos pro ⁊ ꝯ de elec. ex eo qd. in ſi. lib. vj. de quo in Spe. de ſyndico. ver. qd de ꝯuerſis. ⁊ ibi Jo. An. remittit
8 ad no. in. c. ex eo qd. de elec. libro ſexto. in vlt. gl. ⁊ ſup ea. ¶ † Tertio ad intellectum litere que dicantur geſta. Dic, qñqȝ dicuntur facta, nō ſcripta, que mente hominū retinentur, ⁊ qñqȝ publicantur, ⁊ in ſcriptis rediguntur. de teſtibus. ſignificauit. ⁊. c. Albericꝰ. ¶ Qñqȝ quedā facta in ſcriptis redacta, vel potius ipſe ſcripture, in quibus geſta reponuntur, id eſt, feruntur, que in Romana curia dicunł regiſtra, quibus ſi ſint bene cuſtodita, ⁊ reperiantur in archiuio autenticarum perſonaru3, que poteſtate3 habent faciendi ſcripturas autenticas, ſicut ſunt tabelliones, ⁊ ſcriniarij fides adhibetur. de preſcrip. ad audientiā. Si vero non eſſent bene cuſtodita, vel pſone non eſſent autētice, dicit Inn. qd nō crederetur illis Hoſti. dicit qd reges, ⁊ principes habēt etiā ſigilla autētica. de preben. c. i. de fi. inſtru. c. i. ⁊. c. cū dilectus. Uel ſm Hoſti. geſta vocāt ſcripturas ſcriptā manu tabellionis, ⁊ ſpecialiter authoritate iudicis: ⁊ vocanł iudicialia acta, ⁊ fidē faciūt. de proba. qm ꝯ. ⁊ exponit geſtis, id eſt, apud geſta. C. de ſacroſan. ec. authē. hoc ius. C. de ſatiſda. l. vna. Ad hoc qd no. de re iudi. cum inter.
9 in vlti. gl ¶ † Pro intellectu gloſſaru3 circa ea tanguntur plura dubia. Primo videtur qd procurator admittatur, licet non habeat ſufficiens mandatu3 cū cautione de rato. de offi. deleg. coram. ff. de procurato. ſed ⁊ perſone. C. eod. l. i. Dic loquendo in procuratore ex parte actoris aſſumendo tres caſus. Qñque contingit procuratorem non habere mandatū, ⁊ de hoc nō conſtat. Qñqȝ contingit eum non habere mandatum, ⁊ hoc conſtat. Qñqȝ contingit eum non habere mandatum, ⁊ de hoc dubitatur Primo caſu, ſi non habet mandatū, ⁊ de hoc non conſtat, non admittił, etiā cu3 cautione de rato, niſi ſit coniuncta perſona. ſ. de reſcrip. nonnulli. Pro quo faciunt iura in ꝯtrarium allegata. Et cōiunctam perſonā dicit etiā concanonicū pro concanonico. ar. xij. q. ij. non liceat. Idē gl. in. c. coram. de of. dele. Idē de conſorte litis de quo de conſti. cū M. quo caſu admittitur cū cautione de rato. vbi tñ cōiuncta perſona nō ꝓhibeat: ſi vero ꝓhibēte, ⁊ ſic ꝯ mādatū nō admittatur ꝯiuncta perſona, niſi in duobus caſibus. in libertate, ⁊ vbi cā criminalis agił. ff. de opp. non tm̄. ff. de libera. cā. l. i. ⁊ ij. Si eſt certū qd habeat mandatū, qd dicit gl. conſtare inſtrō, vł
10 p teſtes. De hoc vltimo dic vt Jo. And. in Spe. eo. tit. §. 10. poſt pn. ¶ † Circa teſtes an poſſet ꝓbari. Cy. in. l. prima recitatis opinionibꝰ ꝯtrarijs adheret opinioni Petri, qd debeat ꝓbari p inſtrm, vt ſic ſit ꝓbatio ꝓbata potiſſima ratio, q̄ faciat. eſt. qr probatio inſtrumēti p̄iudicat dño: ſed ꝓbatio teſtiū ꝓductorū a ꝓcuratore non p̄iudicat dño, qr res inter alios acta, ⁊c. ergo non eſt cautū litiganti recitat modernos tenere ꝯtrarium. Et hoc tenet Bar. in. l. j. C. e. qr per nuntiū ꝯſtituitur ꝓcurator. ff. e. l. procurator. ¶ Prima opi. mihi placet. Nec obſtat de fide inſtru. cū Joā. ⁊. l. in exercēdis. ff. de fi. inſtru. qr obtinet eandē vim, vbi eſt paris potentie, ⁊ inter eaſdē pſonas, ⁊ inter diuerſas: tūc admittitur etiā ſine cautione de rato. ff. de ꝓcura. non ſolū in glo. j. vbi p teſtes. ¶ † Nota gl. qd mandatū pōt ꝓbari p teſtes. De quo dic vt per Bar. in
11 l. j. C. de ꝓcur. ⁊ plene dixi in cle. j. eo. ti. Super vbo. vbi aūt. dubitał, ⁊ dr dubitari ſcdm aliquos, eo qd negał ipſum hr̄e mādatū. vt. l. ij. C. quib. ad li. ꝓcla. nō licet. Sed hoc eſt falſum, qr negatio facit rē dubiā ad incōmodū actoris, ⁊ cōmodum rei, ſed non ſimpliciter: imo ſi negeł, ⁊ actor nihil ꝓber, ꝯſtat qd non h3 mādatū. ꝓpter qd Legiſte cōiter dicunt qd vt dicał dubitare, exigił vt ꝓcurator adducat aliquā p̄ſumptione3 ꝓ mādato. ⁊ ſatis dicił hr̄e ſufficientē ꝓbatione3 eo qd ipſe portat inſtrm ad cauſam facientia: vt no. glo. in. l. ſi. C. de dotis ꝓmiſſione. ſ. de offic. dele. coram. ſ. verbo, exponit. Hoc non placet Hoſti. quia lex nullibi requirit talem ſolennitatem, ſed ſufficit qd contineat ea, que notantur in cap. mandato. in glo. j. vel dum generaliter mendatum factum

factum ſecundum decretum. quod ſecundū leges apponit̃ in rei
eccleſiaſtice alienatione, in qua requiritur conſenſus epiſcopoꝝ.
⁊ clericorum. de quo. xj. queſtio. ij. ca. ſine exceptione. quaſi hanc
cautelā voluerit papa videre in penam primi mendacij, ne poſſet
ſecundo vel tertio eodem eludi tempore. Si eſt dubiū de manda
to, ſunt opi. Quidā qꝺ optio eſt conuenti, qꝺ probet mandatuꝫ,
an qꝺ caueat de rato. Alij qꝺ optio eſt procuratoris, qd velit fa
cere. Tertij diſtinguūt modū opponēdi, vt ſi opponat, nō habere
mandatum optio eſt actoris ⁊ cōpellitur agens probare mā da
tum. Si opponitur, dubium eſt an habeat mandatū, cauere de
bet de rato. Iſte opi. habentur in. l. j. C. eo. ff. de procur. non ſolū.
§. j. Or aduerte, gloſſator tenet, ⁊ hoc tenēdū, ⁊ fuit opi. Accurſij
12 qꝺ optio eſt actoris procuratoris † q: in alternatiuo iuris, vt ho
13 minis, optio eſt debetis. ff. de iur. do. l. plerunqꝫ. ¶ † Aduerte tñ
ad vnū, qꝺ licet gloſſe in. l. j. C. eo. ſecundum aliquos iuris ciuilis
dicant dubiū de mandato, eo qꝺ negatur mandatuꝫ. C. qui ad li
be. procla. non licet. l. ij. Tenent tamē doc. in. dicta. l. j. ⁊ fuit opi.
Odof. in. l. non ſolum. §. qui alieno. ff. eo. ti. dicens qꝺ nō ſufficit
negatio vt res dicatur dubia: q: vbi dubium eſt de iure, defertur
iuramentū. C. de iureiuran. l. in bonefidei. ⁊ tamen ſola negatio
ne non dicitur dubiū imo certū qꝺ pro actore eſt pronuntiandū
Nec obſtat. l. ij. q: dubiū eſt pro negante ad cōmodū negantis,
non ad comodū agentis. Idem Ja. Bu. in. l. non ſo'ū. §. qui alie
no. ff. eo. ti. per. l. ij. §. cauſe. ff. ad Carbo. ⁊ ibi de hoc p Bar. q idē
tenet. licet Fran. Accur. nitatur ſaluare gl. patris, vt recitat Cy.
in dic. l. j. qꝺ requiritur quod aliquam adducat preſumptionem
de mandato: ⁊ dicit qꝺ ſufficit ſemiplena probatio, ⁊ dictū vni⁹
teſtis. C. de reb. credi. in bonefidei, vel priuata ſcriptura, vel pro
ducatur inſtrumētuꝫ mandati, de cuius forma dubitatur. Et ad
uerte, q: ſufficit qꝺ ſit legitima preſumptio qꝺ habeat inſtrumē
tum cauſe procurator tex. cū gl. notabili. C. de dotis promiſſione.
l. ſi. ⁊ habes caſum cum gl. ſi. de officio dele. c. coꝛā quod perpetuo
notabis. limita gl. verā, vt procurator ad agendum admittatur
cū cautiōe de rato. Secus ſi vellit exigere: quia nō ſufficit cautio
de rato Alle. j. de iureiur. ff. de ſolu. Et hoc tenet gl. in. l. nō ſolū.
§. qui alieno. ff. eo. tit. ⁊ Cyn. in. d. l. j. Contrarium expreſſe tenet
Bar. in. l. ſi ſine. §. cum autem. ff. rem ra. ha. de quo dic vt ibi per
eū. Per qꝺ dicit Cy. q procurator in rem ſuam hoc eſt, cui ceſ
ſe ſunt actiones, non poteſt agere cū cautione de rato, niſi faciat
fidem de mandato: q: talis non tantum agit, ſed etiā exigit: ⁊ ad
hoc tene menti materiā glo. per Accurſium. eo. tit. non ſolum. §.
ij. ⁊ p Guil. in Spe. de ſatiſda. §. iij. ⁊ ibi not. an cautio de rato pre
ſtetur in arbitris. Idē per omnia dicit glo. de actione vniuerſita
tis. ff. quod cuiuſqꝫ vni. l. Itē eoꝛū. §. actor. An vero dicatur du
bui, ſi pbet per duos teſt. ſ mandatū, ⁊ aduerſarius probat per
vnū de reuocatione, Quidā qꝺ nō: quia ſtandū eſt pbationi ple
ne cōtra ſemiplenā: de teſtibus. noſtra. Alij contra. quia illa ſe
miplena detrahit plene. Et hāc tenet Cy. Nec obſtat capi. in no
ſtra. q: procedit qñ probatio cadit circa idem: ſecus ſi circa diuer
ſa. Ad hoc. l. qꝺ vulgo. ff. de admini. tuto. in gloſ. ij. ibi: legaliter.
hodie nō eſt neceſſe qꝺ habeat iſtam ſolēnitatem, ſed ſufficit qꝺ
contineat. ¶ Not. j. capi. mandato. in prima glo. ⁊ quod habe
tur. ff. de procu. procurationem. C. de ſatiſdando. l. vna. ſecundū
Joan. And. ⁊ hic fuit grauatus in tanta ſolennitate, propter elu
14 ſiones, quas ante fecerat. ¶ † Secundū dubium tangitur cum
gl. ſi. an prelatus ſine cōſenſu capituli agere poſſit: arguit ad par
tem. Primo qꝺ non, per hunc tex. quia qua ratione non cōſtituit
ſolus procuratorē ad agendū, nec ſolus agit. j. de iudi. cauſam,
15 que. ¶ † Secūdo. quia non pōt ſol⁹ alienare: de his, que ſi. a pre
la. capi. nouit. ¶ Tertio, quia ſolus nō poteſt dare. de dona. po
16 ſtoralis. ¶ † Quarto, quia prelatus, ⁊ capitulū vnū corpus: er
go nil vnus ſine reliquo: vt d. capit. nouit. ¶ Quinto, quia non
poteſt alienare ſolus, vt eſt dictū: ergo nec rem in iudicium dedu
cere. ff. de iure deli. ait pretor. ¶ Sexto, quia per iudiciū fit alie
natio: argu. ff. de peculio. l. iij. ¶ Septimo, q: ſi hoc permitteret
poſſet fraudari eccleſia, quia prelatus litē confingeret, vt collude
ret. In contrariū, q: ſolus prelatus, ſicut ſolus adminiſtrator ci
uitatis, agit, ⁊ conuenitur. ff. qꝺ cuiuſqꝫ vniuer. l. ſi, ff. de condit.
⁊ demon. l. municipibus. cuiꝰ ſi. videtur expreſſum de re. eccle.
nō alie. c. ſi quis preſbyteroꝛū. de reſcrip. c. edoceri. ¶ Sunt opi.
Quidā qꝺ agere poſſit ſolus per iura prima, ⁊ cōuenire. Alij cō
tra ⁊ hāc opi. ſequitur hic gl. fatetur quod vnus ſine aliquo age
re pōt cauendo de rato, vel defendere cauendo de iudicato ſoluē
do: quia hoc caſu quilibet poſſet ſe offerre defenſioni. Hoc fallit
in re male alienata: quia tunc nō poteſt niſi procuratori vtilitas ec
cleſie, per dictum capi. ſi quis preſbyterorum. alias non. Quo ad
actorum vniuerſitatis, dic in. l. itē eorū. §. actor. ff. quod cuiuſqꝫ
17 vniuerſitatis. ¶ † Ad iura legalia. ſ. allegata, dic quod non poſ
ſunt agere, niſi caueant de rato, vel iudicato ſoluendo, vel niſi ad
hoc habeāt ſpecialē mādatū. Item in rebus eccleſiaſticis nō ſta
tur iuri ciuili, ſed illis canonibus. Pro hoc potiſſima ratio: quia
qua ratione tranſigere non poteſt, eadem ratione nec iudicium
18 agere: argu. de tranſac. contingit, ſecūdum gloſſ. ¶ † Tu dic vt
no. de reſcrip. c. edoceri. vbi cōmunis opi. eſt quod ſi prelati, ⁊ ca
pituli bona ſunt ſeparata, vel adminiſtratio, principaliter agit
prelatus ſine conſenſu capituli. Et hoc verum in leuibus in mul
tum preiudicialibus, ⁊ ſtatum tangētibus eccleſie ſemper requi
19 ritur conſenſus vtriuſqꝫ, vt ibi. ¶ † Non obſtat quod qui nō pōt
alienare, nec in iudicium deducere, quia id eſt verum in admini
ſtratore, cui non reperitur data poteſtas agendi. ¶ Non obſtat
quod contingere poſſent lites ad alienandū: q: hoc in dubio nō
preſumitur: ⁊ ſi ledit eccleſiā, paratum eſt remediū, per titulū de
colluſione, vel per reſtitutionem, vel vt remoueatur vt ſuſpectus.
20 ¶ † Nō obſtat iſte tex. ⁊ ita rñdet Inno. hic, de reſcriptis. edoce
ri: quia iſti preſbyteri nō interueniebant tanq̄ ſolemnizantes in
ſtrumentum, ſed tanq̄ teſtes dantes fidē inſtrumēto. Iđ nō pla
cet mihi: q: hic alij teſtes ab iſtis, id eſt vltra preſbyteros. etiam
alij teſtes exigebātur, vt dicit tex. ⁊ ſic iſti nō tenebāt locū teſtiū.
Vel dic, ſecundū eū, qꝺ hec decret. loquit̃ in arduis negotijs, que
nō debēt ſine capitulo expediri. de his, que ſi. a ma. par. cap. c. quā
to. ⁊. c nouit. Vel loquitur de his, que cōiter tangebant vtrunqꝫ
21 de ma. ⁊ obe. c. ſi. ¶ † Poſt gl. an ſi reuocato in dubiū de māda
to ſi iudex interloquatur procuratorē habere mandatū, preiudicet
ſnia dño. Hoſtiē. dicit qꝺ ſi dñs ſciat, ſententia preiudicat dño, ſi
nō appellet intra decē dies. Ad hoc de elec. cū dilecti. de offi. de
le. cum olim abbas. Si contradicit, vel appellet, vel ignoret, tut⁹
22 erit. ¶ † Non obſtat quod indiſtincte datio tutoris falſi preiu
dicet dño. ff. qꝺ cū fal. tu. l. j. q: ibi in datiōe tutoris, que p̄iudicat
dño. Et no. hoc qꝺ limitat no. de reſcrip. ſuper literis. in glo. ma
23 gna, ⁊ ibi dixi. ¶ † Secundo qꝺ dicat̃ mādatum legaliter factū.
Quidam, vt glo. hic, qꝺ legaliter factum eſt adhibita ſolēnitate,
de qua ſequitur in tex. Non placet Hoſt. quia lex nō requirit ſolē
nitatē, de qua hic, ſed ſufficit qꝺ cōtineat id, qꝺ habetur. j. c. mā
dato. in prin. prime glo. ⁊ qꝺ habet̃. ff. de procura. C. de ſatiſda. l.
vna. Et ſufficit qꝺ de hoc fiat fides iudici. ff. de pba. quinquagin
ta. cū ſi. Vel dicitur mandatum factum legaliter ad inſtar decre.
qꝺ apponitur ſecundum leges in alienatione rei eccleſiaſtice fa
cta ſolenniter, in qua requiritur clericorum conſenſus ipſorum
ſubſcriptionibus coloratus. de quo. x. q. ij. ſine exceptione quaſi
papa voluerit hanc cautelam adhiberi, ne poſſet ſecundo, vel ter
tio eludi.

Anto. de Butrio.

1 ☞ Sententia reuocatur, qua condemnatus fuerat quis in expē
ſis ex iuſta cauſa legitimeqꝫ excuſatus.
2 Contumax quis pōt dici citatus, etiam non comparens ad pri
mam citationem, vt in expenſis poſſit condemnari. nu. 10.
3 Infirmitas in cauſa ardua excuſat contumaciam, vel aliud im
pedimentum. vt non arcteatur aliquis ad comparēdum per ſe vel
vel alium in iudicio. nu. 9.
4 In cauſis arduis nō arctatur quis ad reſpondendum per procu
ratorem, ſed in cauſis nō arduis, ſi eſt impeditus, arctatur per pro
curatorem ad reſpondendum.
5 Excuſatoribus ad finem impedimenti certificationis vt creda
tur ad contumaciam purgandam oportet quod ſint duo.
6 Cōtumax in quibus expenſis cōdemnatur ratiōne cōtumacie.
7 Citatus an, ⁊ quando arctetur ad comparendum per ſe, aut pro
curatorem. nu. ſeq. ⁊ nu. 12.
8 Impeditus an, ⁊ quando arctetur ad comparendum, ſeu agen
dum per ſe, vel procuratorem.
9 Impedimēti que ſint iuſte cauſe citato, vt non arctetur ad cōpa
rendū, ſed per excuſatorem poſſit a proſecutione cauſe ſuperſedi.
10 Citatus ſemel tantum poteſt dici contumax.
11 Citatio alia an requiratur ad actum condemnationis expenſa
rum pro ſolennitate condemnationis, vbi contumax in expen
ſis condemnatur.
12 Cauſe graues que ſint, vt quis citatus arctetur ad perſonaliter
comparendum.
13 Sententia, etiā iniuſta, quo beneficio poſſit retractari, ⁊ an dica
tur poſſe tranſire in rem iudicatam, ⁊ quomodo ſententia conti
nens expenſarū condemnationem poſſit dici interlocutoria.
14 Sententia in abſentem citatum, etiam legitime lata, quo iure re
tractetur, ⁊ qua via miſſo. vel non miſſo excuſatore, ⁊ quid de ſen
tentia contra expulſos de ciuitate. nu. ſeq. ⁊. 17.
15 Citatus ad locum inimicum notorie non eſt contumax.
Timor eſt iuſtus timere crudelitatem tyranni, vel ciuitatis.
16 Excuſatoribus an iudex arctetur ad credendum.

1 Querelam. ¶ † Reuocatur ſententia, que
condemnatus fuerat in expēſis
abſens ex iuſta cauſa, ⁊ legitime excuſat⁹, q in ardua
cauſa procuratorem conſtituere nō voluit. Hoc dicit.
Prima pars ponit deciſe partis querelā. Scđa dat iudices, ibi:

2 mandamus. ¶ † No. primo qd nō cōparens ad primā citatio-
nem contumax cenſetur ad finem condemnationis expenſarū.
3 ¶ † No ſecundo qd impeditus infirmitate, nō arctatur ad cōpa-
rendum per ſe, nec per procuratorē, ſi cauſa eſt ardua: ꝛ ſic infirmi
tas in cauſa ardua contumaciā excuſat. vel aliud impedimētū.
Hoc fallit in cauſa electionis, propter celeritatē: vt de dolo ꝛ cō-
4 tumacia. c. cū dilecti. ¶ † No. tertio qd in cauſis arduis nō arcta
tur quis ad reſpondendum per procuratorē: ſed in cauſis non ar
duis ſi eſt impeditus, arctatur ad reſpondendū per procuratorē,
5 alias contumax cēſetur. ¶ † Quarto no. qd excuſatoribus credē
dū eſt ad finē certificationis impedimenti: ꝛ oportet qd ſint duo,
etiam quo ad finem contumaciam excuſandi. No. argumentum
qd condemnatio expenſarum facta per iudicem, etiā de impedi-
mento certificatū, tenet, licet de facili ſit reuocanda. Ad hoc vide
no. per Bar. in. l. queſitum. ff. de re iudi. vbi no. contrarium. Ha-
bemus hic quatuor, condemnationem expenſarum, cauſā cōdē
nationis, abſolutionem, ꝛ cauſam abſolutionis. Primo dicitur,
qd contumax, quia non venit, eſt dānādus in expenſis. Examine-
6 mus dicta doc. ꝛ glo. hoc tangentia. ¶ † Querit glo. ij. in quib⁹
expenſis dānetur. Dicit qd in expenſis, quas fecit aduerſari⁹ ve
niēdo ad terminum coram Vigornē. epiſcopo a papa delegato:
7 condemnatus etiā in aliis expēſis, de quibus videbitur. j. † Op.
qd citatus arctetur ad mittēdum procuratorem. de dolo. c. cū di
lecti. de app. c. cum bone. ꝛ c. conſtitutus. ff. de diuer. ꝛ temp. pre-
ſcrip. l. j. gloſ. pe. ſimul inuoluit. Non ſequendo ordinē glo. ſed in-
tellectum, videndum eſt primo an poſſit iudex arctare ad cōpa-
rendum quem perſonaliter, ꝛ non per procuratorē. ¶ Secundo
an compelli quis poſſit ad comparendum per procuratorem, vbi
non poteſt nec vult per ſe. ¶ Ad primum gloſſ. attingit illud in
ver. illud. cōcludit quod regulariter in pecuniariis cauſis qs nō
arctatur ad comparendum per ſe: qui habet facultatem conſtituē
di procuratorē licet in citatione hoc nō dicat. Fallit in caſibus, puta
ſi dominus eſt melior, qꝫ procurator, ꝛ ſic cā eſt vehemens, ꝛ meli⁹
dominus eſt informatus. Alle. de procur. c. ſi. ff. de procu. l. ſi actor.
Hec vera ſunt excepto papa. In delegato dic vt de iudiciis in ius
8 ambiguū. c. j. li. vj. ꝛ qd no. de dolo. cū dilecti. ¶ † Venio ad ſecū
dum an poſſit impeditus arctari, ad comparēdū per procuratorē.
Dic, quādoqꝫ agitur de preiudicio curſus tēporis cōtra eū, pro-
pterea nō agere, ꝛ compellitur quis etiā impeditus per procuratorē
cōparere. ff. de diuer. ꝛ temp. preſcri. l. j. ff. de mino. l. Pōponi⁹. ꝛ
ſic ad agendum compellitur non ſemper ad defendendum. Inn.
hic loquitur alternatiue. Primo, qd l. j. debet intelligi ſecundum
iſtum: ſi eſt cauſa ardua, nō compellitur ſtatuere procuratorē impe-
ditus, etiā ad finem impediendi curſū preſcriptionis: ſi cauſa nō
eſt ardua, tunc compellitur. ¶ Vel quādo quis eſt impedit⁹ im-
pedimento caſuali propter culpam, ꝛ non arctatur ad reſpondē-
dū per procuratorem etiam ad impediendū curſum preſcriptionis.
¶ Aut eſt impeditus impedimēto trahente originē a culpa ſua
ꝛ arctatur ad conſtituendū procuratorē: nā ibi culpa ſua, ꝛ delicto
ſuo erat in carcerib⁹ detēt⁹. Bar. ſimpliciter, ꝛ gl. in d. l. j. C. de di
uer. ꝛ temp. preſcrip. quo ad iſtum effectū impediendi curſū pre
ſcriptionis exigit qꝫ cōſtituat procuratorē ꝛ eſt cauſa ois, quia modi
cum poteſt ſibi preiudicare, cū interrupta preſcriptione poſſet de
ſiſtere. Qd credo hodie procedere, quando ſufficeret ſola miſſio execu
tionis: ſed vbi exigeretur libelli porrectio, ꝛ forte tunc cū neceſſi-
taretur procurator cauſam expedire, ꝛ non eſſet preiudicium acto
ris ſi per alium agitaret, non eſſet iniquū diſtinguere, an impedi-
mentū ſurrexerit a culpa, ꝛ arctetur: an a caſu, ꝛ diſtinguatur an cau
ſa ſit grauis, an leuis. Et hec ſufficiāt de primo. ¶ Secūdo erat
dubiū an arctetur quis cōparendū per procuratorē ad defenden
dū, vbi agitur de preiudicio proceſſus iudicii cōtra eum. Quidā
diſtinguūt. Aut eſt citat⁹ vt per ſe, vel per procuratorē cōpareat: ꝛ ar
ctatur ad comparendū. Aut per ſe aut per procuratorē, nec excu-
ſatur impeditus, ſi procuratorē non mittat. Allegat de dolo. cū
dilecti. Sed dicit glo. que ponit ſuam opin. qꝫ non arctatur vi ci-
tationis ad comparendū per procuratorē, maxime in arduis cau
ſis: quia beneficium iuris habet vt poſſit eligere per ſe comparere, ꝛ
non per procuratorē: ergo hoc beneficium nō eſt ſibi auferendū.
xxiiij. diſt. de his. cum ſi. Hec temperat vera, niſi papa hoc face
ret ex plenitudine poteſtatis: ꝛ ſic poteſt intelligi decreta. cū dile-
cti. ¶ Concludendo ergo glo. iungendo totū quod dicit, quan-
doqꝫ quis nō eſt impeditus, ita qꝫ poteſt comparere: ꝛ arctatur
ad comparendū, aut per ſe, aut per procuratorē. Quandoqꝫ quis
eſt iuſte impeditus, ꝛ nō mittit excuſatorē: ꝛ adhuc imputatur ei
ex quo nō ſe excuſauit, quare nō comparuit per ſe, aut per procu
ratorem. Quandoqꝫ eſt quis iniuſte impeditus, ꝛ non miſit ex-
cuſatorem: ꝛ adhuc imputatur ei, ex quo ſe nō excuſat, quare nō
comparuit per ſe, aut per procuratorem. Quandoqꝫ ſe excuſa-
uit ꝛ tunc ſi cauſa eſt leuis, ꝛ adhuc arctatur ad comparendum,
aut per ſe, aut per procuratorē, ſi cauſa grauis eſt, ſi papa cū arctat

ad hoc vt per ſe, vel procuratorē, cōpellitur etiā impeditus cōpa
rere per procuratorē. Et ſic poteſt hic intelligi glo. in prin. qd etiā
ſentit in. d. c. cū dilecti. Si nō citatur a papa, tūc nō arctatur ad
cōparendū per procuratorē vt hic, dū tamē ſe excuſet. Bart. in l.
j. de diuer. ꝛ tem. preſcri. cum dictis Canoniſtarū hic dicit, ſi que
ritur an impeditus arctetur ad comparendum per procuratorē,
ſi ex parte actoris ad preſcriptionē interrumpendā, tene qd dixi
ſ. ſi a reo ad contumaciā excuſandā, vide per Cy. ꝛ Pe. in. l. j. C. de
min. alias de reſti. in inte. ꝛ per Guil. de Cu. in. l. ij. §. ſed ꝛ ſi quis
ꝫ. ff. ſi quis cau. Tu dic qꝫ aut quis impedit venire rōne dignitatis,
vel priuilegii: ꝛ arctatur ad conſtituendū procuratorē ſi impedimē
tū eſt perpetuū. l. vlti. C. de procur. Si impedimentum eſt tēpora
le, non arctatur ad mittēdū procuratorem. l. pars literarū. ff. de
iud. ff. de iniu. l. nec magiſtratus. ff. de in ius voc. l. ij. Aut impe
dimētū eſt impotētie iuris, vt quia inhabilis eſt ad agēdū in iudicio:
ꝛ tunc adhuc tenet cōſtituere procuratorē. Dicūt doc. hic allē. de
iudiciis. intelleximus xj. q. j. te quidē. vi. q. iij. quia epiſ. ſecundū
Hoſ. ad hoc. de iudiciis c. ij. §. ceterū. li. vi. Aut impeditur altera
cauſa, ſi impedimentum eſt voluntarium, vt eſt in illo, qui eſt in
officio cōſtitutus, arctatur ad mittendū. l. j. ff. eū, qui appellat, in
prouincia defendi debere. ꝛ l. eādē. ff. de leg. Si eſt impedimentū
neceſſarium, ſed non probabile, vt in relegato ꝛ tenetur mittere
procuratorē. ff. ex quib. cau. ma. l. ſed ꝛ ſi per prętorē. §. j. ꝛ ſ. aduer
ſus ff. ex qui. cau. ma. ¶ Aut impedimentū eſt neceſſariū, ꝛ pro-
babile: tūc ſi eſt perpetuo duraturū, mittere tenetur procuratorē.
¶ Nota gl. de dolo. cū dilecti. ꝛ hoc dic. ſi eſt multo tēpore dura
turū. ꝛ ſi lis fuit cepta ante impedimentū, tenetur mittere procu-
ratorē. ff. de leg. l. eundē. alias non. Si pauco tēpore duraturū, tol
le verba Canoniſtarū, ſi papa citat, ſeruāda eſt volūtas pape, de
qua cōſtat. Si alius citet, quātocūque tenore citet, ſi cā eſt leuis,
arctatur ad mittendū procuratorē: ſi cauſa eſt grauis, ꝛ conſtat de
impedimēto ante vel poſtea, nō tenetur mittere procuratorē. Fal
lit in cauſa electionis: ꝛ hoc propter eius celeritatem, ꝛ periculū
vacationis. de dolo, cū dilecti. Facit decretalis. indemnitatibus
ꝛ c. cupientes. ꝛ c. j. de elect. lib. vi. Idē dicit Spec. in aliis cauſis
celeritatē deſiderantibus. Spec. co. tit. §. ij. in fin. Et hec ſufficiāt
9 de hoc pūcto, ꝛ de hac glo. ¶ † Sed circa hanc excuſationē vidē
dū que ſunt iuſte cauſe impedimēti primo. ¶ Secūdo eſt viden-
dū que dicūtur cauſe graues. ¶ Ad primū, cauſe ſunt primo in-
firmitas, vt hic, quandoqꝫ eſt continua. ff. de re iud. queſitum. v.
q. iij. ſi egrotans. xviij. diſt. placuit. Quartana tamen non excu-
ſat: vt ibi not. ſecundū gl. vt hic in principio. Dicūt hic docto. qꝫ
excuſat ēt infirmitas ſeruorū, alſ ſuorū. xxiij. alias. xxij. diſtinct.
cōmunis. vbi de hoc, ꝛ quibuſdā aliis cauſis: ꝛ vide exēpla. xviij.
10 diſtin. peruenit. ¶ † Quero ſecūdo an citatus nō comparens ad
primam citationē poſſit dānari in expenſis. arguit gl. qd ſic, per
hanc decre. ſi enī excuſatur propter infirmitatē, ipſa ceſſante dā-
natus fuiſſet. Ad hoc allegat. ff. ſi quis in ius voc. non ie. l. j. §. ij.
¶ Confirmat, quia actor dānaretur ad primā non veniens. ff. de iu
dic. qd. eum quem temere. de dolo, ꝛ cont. l. actor. §. ꝛ reus. quia acto
ris, ꝛ rei equa debet eſſe conditio. ff. de reg. iur. non debet. de mu.
peti. c. ij. ¶ Gl. ponit opi. quorundā, qui dicūt qꝫ non debet con-
demnari: cum nō dicatur adhuc contumax, niſi poſt perēptoriū
terminū. Glo. dicit qꝫ ꝛ in prima, ꝛ in ſecunda citatione non de-
bet condēnari, niſi in expēſis, ſi ad tertiam citationē veniat: ſi ve
ro non veniat ad tertiā citationem peremptoriam, tunc aliter pu
nitur, quia mittitur actor in poſſeſſionē rei petite, vel excommuni-
catur, ſi miſſio fieri nō poteſt vt lite nō conte. tuc. Et ſi reuertitur
intra annū, reſtituit omnes expēſas factas ab eo tēpore quo fuit
contumax. Qd declarat gloſ. vt ſi non venit ad aliquam citatio-
nem, ad omnes expēſas, quas fecerit aduerſarius veniēdo ad pri
mam citationē, ꝛ ad ſecundam, ꝛ tertiam: ꝛ ſic punitur prima cō
tumacia. Eodē modo debet puniri in prima cōtumacia, licet ve
niat ad ſecundā: alias dicendum eſſet quod quando nullo modo
venit, nō deberet condemnari niſi in expenſis factis ad terminū
peremptorium. quod nota. ¶ Idem quod hic not. lxxxiij. di. c.
honoratus. iij. q. v. c. in ſumma. ad hoc. de teſtib. cogen. ca. ij. per
quem amplia it doc. glo. procedere, etiam ſi tres termini in vna ci
tatione ponantur. Quod tenet Spec. de citatione. §. viſo. ver. qd
ſi tres. De quo per Hoſt. in Sūma de dolo, ſub rubrica, de cōtu-
macia. §. qualiter. j. reſponſo. ꝛ ſub. §. item ter. Recitat tū Specu.
vbi. §. quoſdā tenuiſſe quod ſufficiat cōparere in vltima, nec pro
primis condēnetur: quaſi de licētia iudicis videatur abſtinuiſſe.
Allegat regulā, in alternatiuis. de regul. iuris. lib. vj. cum cōcor.
Io. And. dicit qꝫ prima opin. eſt vera in preceptis, ꝛ citationi-
bus de veniēdo, vbi agitur de expēſis factis ad veniendū: quia in-
tereſt partis, que venit in termino primo aduerſariū veniſſe: ꝛ ſic
illius intereſſe, licet veniat in vltimo termino, habebitur ratio.
¶ Secunda opi. procedit in expenſis citationis: quia ſi ſit vnica
citatio tantum cum diſtributione terminorum, eſt ſolū vnica ex-
penſa

expẽſa: ergo ſolum vna vice debet cõdemnari, ⁊ ſufficit q̃ vltio
paruerit. Si autẽ fuiſſent plures ſeparate citationes, procederet
adhuc opi. glo. procedat etiã ſecunda opi. in ꝑceptis, que faciũt
executores de parẽdo, apponendo in eo precepto tres terminos:
q: ad euitãdã penã, ſufficit vltimo paruiſſe ſcḋm Jo. An. Glo.
opi. hic tenuit, Cy. in. l. ſancimus. C. de iudi. licet inter Ultramõ.
fuerint opi. Jpſo tamen comparente, vel in prima vel vltia, ſaltẽ
11 vna citatio eſt gratuita. ¶ † Circa ſcḋm quero an ad actũ cõdem
nationis expenſarũ exigat alia citatio ꝓ ſolẽnitate cõdẽnationis
Jnno. de appel. c. ex ratione. tenet q̃ non, ⁊ hoc dicit, q: in cõdẽ
natione expẽſarũ nullus exigit iuris ordo, ⁊ videtur hoc ſentire
etiam in interlocutorijs alijs de officio. iudi. c. fin. De hoc dic vt
dixi, in. c. j. de iudicijs. quo ad condemnationem expenſarum.
12 † Uenio ad abſolutionem, ⁊ abſolutionis cauſam. Dicitur quod
cauſa abſolutionis fuit q: detentus infirmitate in cauſa ardua.
per quod procurator non arctabatur ad comparendum, ⁊ quia
miſit excuſatores. ¶ Ad ſecundum, que dicantur cauſe graues.
Glo. dicit hic quod grauis eſt cauſa, quãdo ſuper ipſius eccleſia
litigatur. Jntellige quando non vacat. Dicit Jnn. quod quidã
dicũt cauſas graues intricatas. ⁊ Ho. dicit graues grãdes, ⁊ pi-
culoſas, ⁊ maiores, ⁊ matrimoniales. de conſ. ⁊ affin. c. j. j. c. tue.
Jtẽ liberalis, cum quis vendicatur in ſeruũ. lix. diſt. frequẽs. C.
de aſſer. tol. l. j. in prin. Secus ſi proclamat quis libertatẽ, ſecũdũ
Hoſ. ij. q. vi. ſi quãdo. Jtẽ ſi agitur ad remotionẽ prelati, dicitur
grauis. de accu. qualiter. Jtẽ ſi agit de toto patrimonio, vel ma-
iori parte. ff. de excu. tu. l. propter litẽ. de reſti. ſpo. frequẽs. lib. vj.
Jtẽ vbi vertitur periculum anime. xij. q. j. precipimus. de tranſla.
inter. de ſimo. Matheus. Jtẽ inducens infamiã. vj. q. j. ex meri-
to. ff. de pe. ſeruorum. in fi. Unde dicit lex quod maior eſt amiſſio
bone fame, quã oculorũ. C. de decu. infamia. li. x. Jn tali tñ caſu
admittit procurator cum ſpeciali mandato. ff. eo. l. non ſolũ. §. fi.
ff. an per aliũ cauſe. l. j. §. plane. ⁊ expedit reo ad infamiã vitãdã
ff. qui no. infam. l. furti. §. qui alieno. ⁊ facit quod no. de reſcri. ſe-
des. Uide quod no. de app. vt debitus. ad fi. ⁊ de elec. ꝯſuetis. li. vj.
13 ¶ † Uenio ad miſſionem excuſatoris, opp. vt videamus effectũ
miſſionis excuſatoris, cũ gl. vlti. ⁊ videt quod hec ſnia nõ potue
rit nec debuerit reuocari: q: quãtũcunqȝ iniuſta, tranſiuit in rem
iudicatã. de teſti. c. ſignificauerunt. de re iud. c. quod ad conſulta-
tionẽ. Glo. dicit quod de eõi non dȝ audiri: ſed hic fuit audit⁹ be
neficio reſtitutiõis ex clauſula illa. Si qua mihi iuſta cã, ⁊c. ſicut.
⁊ reuocatur diffinitiua. de re iudi. c. cũ Bertoldus. Glo. elegit q̃
nõ retractet beneficio reſtitutionis, ⁊ q̃ ſnia fuerit aliqua. Alle.
de re iudi. queſitum. Sȝ reuocabit iudicis officio, quo ⁊ alie re-
uocantur interlocutorie. de app. cũ ceſſante. cũ ſentẽtia interlocu
toria licet tranſeat in rẽ iudicatã, quo ad iudicẽ nõ trãſit, ſed quo
ad ptẽ tñ. ff. de re iudi. c. q: iuſſit. de app. cũ ceſſante. Q̃d not. q̃
ſnia in expẽſis dicit interlocutoria, ⁊ q̃ officio iudicis, vt inter
locutoria põt reuocari: q̃ abſqȝ dubio ꝓcedit, qñ cõdẽnatio eſt
in expenſis ꝓpter contumaciã, durãte adhuc inſtãtia, ⁊ cõſequẽ
14 ter iudicis offõ. ¶ † Hic ſunt videnda duo. Primo an ⁊ quo iure
retractet ſnia in abſentem lata ⁊ qua via nõ miſſo excuſatore. Se
cũdo, qd miſſo excuſatore. Ad primũ dicit q̃ qñqȝ lata eſt ſnia
in nõ citatũ, vel nõ legitime citatũ: ⁊ ſnia eſt nulla. l. j. §. itẽ cum ex
eo edicto. ff. que ſen. ſine ap. reſci. Hec vera in diffinitiua: interlo
cutoria aũt oe expẽſis tenet, ẽt nõ facta citatiõe, ⁊ ſi ordo non ſer
uetur, niſi fuerit appellatũ. de teſti. ſignificauerũt. ſed ꝑ offm̃ iudi
cis reuocatur. Q̃d intelligo dato impedimẽto q̃ excuſet contu-
maciã. de offic. iudi. c. fi. de reſti. in integ. corã. Q̃nqȝ eſt lata con
tra legitime citatũ, vbi exigitur citatio. Dic, quãdoqȝ qs eſt ab
ſens ex ꝓbabili, ⁊ neceſſaria cauſa ⁊ nõ eſt defenſus, vel defenſus
⁊ minus legitime: ⁊ tunc ſentẽtia tenet, ſed abſqȝ appellatione re
ſtituetur ad totã cauſam. Hoc tenet Bar. in. d. l. fi. ff. de in integ.
reſtit. ⁊ dic abſentẽ legitima cauſa, ⁊ ꝓbabili abſentẽ generaliter
cauſa reipublice romanorũ, vel alteri⁹ ciuitatis. Allegat. l. ſed et
ſi per pretorem. §. fi. ff. ex qui. cau. ma. Jdẽ dicit de infirmo, vt hic
ff. de re iudi. l. queſitũ. ⁊ predicta vera, quãdo ipſe iudex ignorat
impedimentũ. ſecus autem ſi ſciat: q: tunc ſentẽtia eſt nulla, ⁊ ꝓ-
ceſſus: vt no. in. l. queſitũ. ff. de re iudi. Hec vera in diffinitiua: in
terlocutoria autẽ miſſionis in poſſeſſionẽ ex primo decreto va-
leret: quia ſufficit nõ defendi. ff. de reſti. mili. l. ignorare. ⁊ not. ĩ.
de offi. dele. cõſultationibus. Secũdũ autem decretum nõ vale-
ret. quia non latitat. l. Fulcini⁹. §. j. ff. qui. ex cau. in poſ. ea. Fallit
tñ cã noxali. ff. de dã. infe. l. ſi finita. §. ſi forte. C. de reſt. mil. l. igno
rare. ⁊ no. per doc. in. l. ij. ff. ſi ex nox. cã aga. Aut fuit legitie de-
fenſus ⁊ reſtituit ad appellãdũ tñ. ff. de in inte. reſt. l. fi. ff. de iud.
l. ſi pretor. C. de ꝓcu. l. ij. C. ex qui. cau. ma. l. 1. ⁊ hoc ſequitur hic
Jnn. Q̃nqȝ quis eſt abſens ex cã ꝓbabili. hoc eſt, ſtudiorũ ⁊ nul
lo mõ defenſus, ⁊ imputatur ei, ſi ĩtra decẽ dies ex quo ſciuit ſen
tẽtiã latã cõtra ſe, nõ appellauit, vel ad appellãdũ reſtitutionẽ nõ
petierit. C. quomo. ⁊ quã. iud. l. ij. ſcḋm aliquos. Alij dicũt q̃ ſi
talis nullo modo, vel minus legitie fuit defenſus, de iure cõi, ſiue
reſtitutionis bñficio intra. x. dies a tẽpore ſententie appellare dȝ
ff. ex qui. cau. l. necnõ. Ad appellãdũ aũt nõ reſtituit niſi non po-
tuerit relinquere ꝓcuratorẽ vel reliquit, ⁊ eſt mortu⁹: quo caſu re-
ſtituit ad totã cãm. Si eſt legitie defenſus, ad nihilum reſtituitur,
⁊ hoc ſecũdũ Jnn. Hic. Bar. dicit q̃ ſi nõ eſt defenſus legitie, in
cauſis nõ ceptis tẽpore abſentie potuerit, vel nõ dimittere ꝓcu-
ratorẽ vl ſi omiſit, vel nõ, ex quo nullo modo, vel nõ legitime eſt
defenſus reſtituitur ad totã cauſam. Si cã erat cepta tꝑe, quo ſe
abſentauit: ⁊ tũc q: põt ſibi imputari quare ꝓcuratorẽ nõ omi-
ſit nõ reſtituit ad totã cãm. Si eſt legitie defenſus, ad nihilũ reſti
tuit. ff. ex qui. ca. ma. l. necnon in prin. Audiet tamen appellans
ſuo iure, ſi tꝑs ſufficit. ¶ Q̃nqȝ eſt abſens ex neceſſaria cã, nõ tñ
ꝓbabili puta rõne delicti incarcerat⁹, vel in exiliũ miſſus: ⁊ tunc
nõ reſtituit, niſi cũ non potuit mittere ꝓcuratorẽ, vel reliquit. ſed
mortuus eſt. ex qui. cau. ma. l. ſed ⁊ ſi ꝑ pretorẽ. §. j. ff. de mi. l. Põ-
poni⁹. ⁊ hoc credit in cauſis non ceptis ⁊ hec eſt differẽtia inter
hunc caſum ⁊ precedẽtẽ. Jn ceptis idẽ q̃ ꝓxie. ſ. ꝑ Bar. Q̃nqȝ
qs eſt abſens, ex cã voliitaria: ⁊ tũc nullo modo reſtituit, lȝ ipſo
veniẽte, dũ adhuc iudex ſedet in tribunali reſtituat ad appellãdũ
de equitate, vel forte de iure cõi audit appellãs. ff. de reſti. in inte.
l. pe. Sȝ hic articul⁹ nũqd contumax audiat appellãs. egeret al-
tiori indagatiõe. Q̃d proſequere: vt ꝑ doc. in. o. l. fi. ⁊ pleni⁹ dixi ĩ
15 cle. ſi ante. de dol. ⁊ cõt. ¶ † Sȝ dubitari poſſet qd de ſentẽtijs la
tis ꝯ iſtos expulſos de ciuitate. Tenet Bar. ſniam nõ tenere: q:
ad locũ inimicũ notorie citatus non eſt contumax, de re iud. cle.
paſtoralis. ff. de leg. l. ſciendũ. quia iuſtus eſt timor timere crude-
litatẽ tyranni, vel ciuitatis. l. Fulcini⁹. §. quid ſi latitare. ff. quib⁹
ex cau. in poſ. ea. ¶ Nunc ad ſecundum quid iuris, ſi ſententia
eſt lata excuſatore tranſmiſſo ⁊ in hoc eſt vidẽdũ quid ꝓdeſt miſ
ſio ꝓcuratoris. Dic quod aut nondũ eſt iudiciũ ceptum, ⁊ ꝓdeſſe
poteſt, q: forte ſtabit iudex excuſationi: ⁊ non procedit, vbi alias
potuiſſet ꝓcedere ab excõmunicatione, vel cõdemnationem ex-
penſarũ: q: ꝓbabiliter contumax preſumitur. vj. q. v. c. j. v. q. ij. ſi
egrotans. ſicut ⁊ in ſimili ꝓdeſſe põt, ſi vocetur ad actũ extraiudi
cialem vt ad concilium, vel capitulũ, ſeu electionem celebrandã,
ꝓdeſſe poterit. ¶ Quãdoqȝ dubitatur an profit miſſio nũtii ad
impediendũ de iure proceſſum, vel retractandũ, ſi fiat in abſentẽ.
Dic quãdoqȝ agitur de proceſſu miſſiõis in poſſeſſionẽ ex p̃io
⁊ planũ quod non prodeſt: quia ſufficit quod non defendatur: et
poteſt fieri in nõ contumacẽ, vt in abſentẽ Reipublice cauſa. C.
de reſti. mili. l. ignorare. ⁊ etiam contra pupillum. ff. ex qui. ca. in
poſ. ea. l. hec autẽ j. reſp. Dicit tamen quod ad ſecundũ decretum
nimiũ non eſt feſtinandum. ff. de dam. infec. ſi finita. §. ſi forte. de
quo remittit ad not. ĩ. de eo qui mittit. in poſſeſ. cauſa rei ſeruan-
de. c. fi. Recitat alios dicere q̃ ſiue mittat, ſiue nõ, retractabitur
quicquid cõtra eũ factum vel nullum pronuntiabitur, ſecundum
diuerſas opiniones de quibus. vij. q. j. preſentiũ. ⁊ de re iudi. cum
Bertoldus. ff. de re iud. l. queſitũ. Tu tene q̃ ſi agit de miſſione
ex primo, non eſt vis ſi mittat vel nõ: q: ſufficit non deffendi. Si
agitur de miſſione ex ſecundo, idẽ quia requiritur latitatio: vnde
mittat, vel non, retractabitur ipſo iure. ſaluo quam in noxali. ꝑ. l.
ſi finita. §. ſi forte. Quo caſu dic idẽ, quod in ſentẽtia diffinitiua
ꝓdeſt q: vbi nõ miſit excuſatorem, neceſſaria eſt reſtitutio, ſecun
dum diſtinctionẽ, de qua ſupra. Mõ ſi miſit excuſatorẽ, nõ erit
neceſſaria: q: ſentẽtia eſt nulla: vt no. de re iud. queſitum. quicquid
ſenſerit glo. ff. de re iudi. l. cõtra pupillum. Si procedit ad ſenten
tiã interlocutoriã, idẽ puto quod proficiat mittere excuſatorem,
vt primo caſu ſi mittat, ſentẽtia ſit nulla: alias retractabitur alte
16 ro de modis de quibus dicã vt. ĩ. ¶ † Sȝ hic eſt dubiũ, qd ſi cre-
dat iudex excuſatori. Dic q̃ non arctatur ad credẽdũ, vt ſentit
hic Jnn. Text⁹ ſentit q̃ ſi duo trãſmittantur excuſatores, qui
excuſationem dicũt, arctetur iudex ad credendũ. Barto. in. l. q-
ſitum. dicit q̃ ipſi debent offerre ſe paratos probare: ⁊ ſi non ad-
mittat iudex, habebitur ꝓ certificato de impedimento. l. at ꝓtor.
§. quis particeps. ff. de his q̃ in frau. cred. ⁊ impedimento poſtea
nõ ꝓbato annullabit ſentẽtia. Judex ergo debet dare terminum
excuſatori ad probandũ, vt doceat de impedimẽto: vt. l. inter ac-
cuſatorem. ⁊. l. pe. §. ad crimen. ff. de publicis iudicijs. dicit quod
conſuluit quod iudex pronuntiet eum contumacem ſub hac ex-
ceptione niſi ille probauerit excuſationẽ: vt. l. qui viã. §. j. ff. de dã.
infec. Facit quod no. in. l. ſi finita. §. Julianus. ff. eo. ſed ſi ille non
obtulit ſe probaturũ, valet ſentẽtia. l. liberto. §. fi. ff. de nego. geſt.
vbi dicit quod poteſt appellari. Probabit autẽ infirmum ꝑ me-
dicos. l. ſemel. C. de re mili. lib. xij. ⁊ impetrabit hoc excuſator. ff.
de vent. inſpicien. l. j. §. j. C. de fide inſtru. l. comparationes ⁊ po-
terit etiam infirmus docere proprio iuramento cũ alijs iudicijs.
q: facies eſt extenuata: vt. l. minor. xxv. annis ex aſpectu. ff. de mi.
⁊ per aſtãtes familiares. C. de repudijs. l. conſenſu. C. de naufr.
l. de ſubmerſis. libro. xj. ſecundum Bartolum in dicta. l. queſitũ.

¶ Non obſtat, qȝ ſtatur dicto excuſatoris. de reſcriptis. ſeiſcle
catus. de offi. deleg. prudentiã. li. vi. q: ibi loquit̃ de excuſatoribus
datis a iudice, qui cenſent̃ habere ex officio publico poteſtatem
excuſandi: hic in datis a parte. De excuſatorib⁹ autẽ in crimi
nali, dicã de accuſ. veniens: ⁊ vide qȝ no. ff. de pub. iudic. l. pe
17 nultima. §. ad crimẽ. ¶ † Ad queſtionẽ ergo gl. quo remedio hic
enditur aduerſus ſententiã expenſarum. Dic quãdoq; eſt lata
miſſo excuſatore, qui ſe pbaturũ obtulit: ⁊ ſnĩa eſt nulla: ⁊ ſic re
tractabit̃ ipſo iure. Quandoq; miſſo excuſatore, qui nõ pbauit,
nec obtulit: ⁊ idem qȝ in ſequẽti caſu. Qñq; eſt lata nullo excu
ſatore miſſo: ⁊ tũc aut agitur de retractatione ſentẽtie, tã corã a
lio iudice, ꝙ corã illo, qui obtulit: ⁊ reuocabit̃ per viã reſtitutio
nis: ⁊ ſic ſaluabitur vna opi. in gl. Quãdoq; petitur reuocatio co
rã eodẽ iudice, q tulit: et tunc ipſe poterit eã ex officio reuocare
ſi lata eſt pẽdẽte inſtantia, ſi illa eſt finita, retractabit per reſtitu
tionẽ: q: nõ põt ex offõ, ex quo eſt finita. de officio delega. ſigni
ficantibus. Et hoc teneas quo ad intellectum iſte xo ⁊c. Dicere
potes qȝ hec abſolutio hic fuit de facto, quia ſentẽtia erat nulla.
Si tenes qȝ dicto iſtorũ excuſatorũ, ex quo erant plures, ſtetur,
licet ſe offerant, ⁊ teſtificentur in actis, quẽ exercent ꝑpter leuita
tem iudicij. Si teneas qȝ eis nõ ſtat̃, ex quo alr nõ pbauerunt,
abſolutio eſt de iure poſtea conſtito de impedimento: ſed primo
dicto magis applaudet litera.

1 ☞ Sentẽtia lata cũ pcuratore reuocato, ⁊ de hoc certificato,
non tenet.
2 Procurator ſimpliciter ad lites poteſt p dñm qñcũq; reuocari.
3 Iuramẽtũ in pbationis ſupplementum defertur per iudicem,
etiam incidentibus erga iudiciũ, data probatione ſemiplena.
4 Poſſeſſoriũ recuperãde, vel attẽtati remediũ, quod habet pri
uilegiũ poſſeſſoriij, datur p attentatis iudicialiter factis, vt nõ
admittatur exceptio defect⁹ ꝓprietatis. extẽditur etiã ad fruct⁹.
5 Ad poſſeſſionẽ dãdam, que, cauſet poſſeſſionẽ in beneficialib⁹,
nõ exigitur tituli pbatio: ⁊ ſic agẽti poſſeſſorio in beneficialib⁹
nõ obſtat exceptio defectus tituli ꝓprietatis, nec canonice in
ſtitutionis ad finẽ reſtitutionẽ impediẽdi, quo ad partis ſpoliã
tis preiudicium.
6 Poſſidens in beneficialibus maxime is, cui ius reſiſtit, vel qui
incidẽter poſſidet, arctatur ad petitionẽ ordinarij oſtẽdere titulũ
ſue poſſeſſionis, licet nõ ad partis petitionẽ.
7 Appellatio quo caſu iure tollitur.
8 Sententia nulla non tribuit ius aliqȝ, nec executio ex ea.
9 Attentati remediũ ſicut datur ad retractãda ea, que, ſunt inno
uata via appellationis, ita in remedio nullitatis datur quoddã
attentati remedium.
Nullitas cauſat quoddã attentati remedium.
10 Fructus nedũ perceptos pmo, ⁊ pcipiendos reſtituere tenetur,
q eos virtute ſentẽtie, nulle, percepit, que p titulo nõ habent̃.
11 Sentẽtiandi practica, que ſit iudici ſeruanda, ſi petatur electio
nẽ cõfirmari, tanꝙ canonicã, que tñ non pbatur canonica.
12 Exceptio rei iudicate obſtat petẽti electionẽ cõfirmari iterato,
nulla cã expreſſa, vbi generaliter petitur: ſecus ſi expreſſit vnã
cãm, poſtea petit ex alia cã confirmari.
13 Electionem ſi vnus canonicus petit confirmari, vel infirmari,
⁊ ſuccũbit, poſtea alius canonicus idẽ petit, nullo modo audit̃,
ſi ad ſedem apoſtolicã eſt appellatũ, ibiq; diffinitum.
Exceptio rei iudicate, obſtat, ⁊ cõpetit ꝯ dicto iudicio agitato, q
rẽ deducere poterant.
Snĩa lata obſtat ei, qui rẽ in iudicio deducere potuit.
14 Sentẽtia etiã in cauſa beneficiali an trãſeat in rem iudicatam.
15 Procurator ſi reuocatur poſt litẽ cõteſtatã, vel accepto iudicio,
reuocatio dȝ fieri aduerſario, ⁊ pcuratore ſciẽte, vt actus cũ eo,
poſſint dici nulli.
16 Iuramẽtũ in probationis ſupplemẽtũ defertur, attẽtis circũſtã
tijs, ⁊ quãtitate cauſe, actori, vel reo, ⁊ in cauſis modici preiu
dicij põt iudex ad illud eligere reum.
17 Iuramẽtũ in pbationis ſupplemẽtũ nõ defert̃, vbi altera ps ſuf
ficientem pbationem offert.
18 Poſſeſſor nõ arctat̃ ad exhibitionẽ tituli ſue poſſeſſionis iuſte
nõ habẽtis reſiſtẽtiã iuris. Fallit ſi hoc onus ſuſcipiat, vel poſſeſ
ſor habet iuris reſiſtẽtiam. nu. 20.
19 Beneficiorum pluralitas eſt iure prohibita.
20 Poſſeſſio ſola nõ facit quẽ decurionẽ, nec cauſat canonicã bene
ficij inſtitutionem.
21 Poſſeſſorio agẽs an arctet̃ ad pbãdũ titulũ antique poſſeſſio
nis, ⁊ an poſſidens q: reſtitutus arcteatur ad pbãdum titulum.

1 Ex inſinuatiõe. ¶ † Sẽtẽtia lata cũ pcuratore reuocato
⁊ de hoc certificato nõ tenet. h. d. Prima pars ponit
narrationẽ, ſup qua ſecũda dat iudices, ibi cete
2 ris. ¶ † No. primo qȝ dñs poteſt libere reuocare pcuratorẽ a ſe
cõſtitutũ ad litẽ, ⁊ hoc ante lit. cõte. de hoc cũ gl. ¶ No. ſecũdo
qȝ ſnĩa lata cũ pcuratore legitime reuocato vt nulla nõ ꝑiudicat
3 domino nec eſt exequẽda. ¶ † Tertio nota, qȝ etiã in inciden
tibus erga iudiciũ data ſemiplena pbatione iuramẽtũ eſt defe
rẽdũ in defectũ pbationis. Et nota arg. qȝ iuramẽtũ neceſſa
riũ defertur reo, etiã qȝ defertur ſemiplene pbãti de quo. j. de
iureiur. c. fi. ⁊ ſic nõ ſolũ defertur ad deciſionẽ litis ꝑncipalis, ſed
etiã ad deciſionẽ alicuius articuli in lite emergẽtis maxime ſi ab
4 eo pẽdeat validitas finalis deciſionis. ¶ † No. quarto, qȝ etiam
p attẽtatis iudicialiter, ⁊ iudicis authoritate vi ſentẽtie nulle:
ad executionẽ ipſius datur poſſeſſoriũ recuperãde, vel remediũ
attẽtati qȝ habet priuilegiũ poſſeſſoriũ, vt nõ admittatur exce
ptio defectus ꝓprietatis. ¶ Et no. qȝ tale poſſeſſoriũ nõ ſolũ ſe
extẽdit ad rẽ, ſed etiã ad fructus. Vide. ſ. de offi. delega. cũ cau
5 ſam. ¶ † No. v. hic tex. apertũ decidẽtem dubia Canoniſtarũ. de
reſti. ſpolia. in literis. ⁊ c. ij. ex parte, M. ⁊ qȝ no. Io. An. in ad
di. Specu. in rubrica, de reſti. ſpo. qȝ ad dãdã poſſeſſionẽ, que
cauſet poſſeſſoriũ in beneficialibus nõ exigitur pbatio tituli: ⁊
ſic agenti poſſeſſorio in beneficialibus nõ ob. exceptio defect⁹ ti
tuli ꝓprietatis, nec exceptio nõ canonice inſtitutionis ad finẽ im
pediẽdi reſtitutionẽ quo ad partis ſpoliãtis ꝑiudiciũ, ⁊ reuoca
bile: quo aũt ad obtinẽdã reſtitutionẽ irreuocabilẽ reſpectu iu
dicis, nõ ꝓcit, niſi titulus probetur, ⁊ canonica inſtitutio.
¶ Ito. qȝ pluralis poteſt agere poſſeſſorio recuperãde, reſpectu
alterius dũtaxat, quo ſpoliatus eſt: ⁊ ſcilicet agẽti reſiſtat ius cõe,
ſi nõ ſudat intẽtu partis aduerſe agere poteſt poſſeſſorio, ⁊ ſic vi
6 detur caſus hic p glo. in c. ad decimas. de reſti. ſpo. ¶ † No. vl
timo qȝ poſſidens in beneficialibus maxime is cui ius reſiſtit,
vel qui recẽter poſſedit arctatur ad petitionẽ ordinarij oſtẽdere
titulũ ſue poſſeſſionis, licet nõ arctetur ad petitionẽ partis. Ad
7 qȝ de offi. ordinarij. li. vi. † Nota caſum, quo appellatio a iure re
mouet̃. Primo habemus reuocationẽ pcura. ſecũdo ſentẽtiã.
8 tertio prouiſionẽ lata ſnĩa. ¶ † Venio ad ſnĩam, ⁊ opp. qȝ nõ
debeat hic audiri ſup reſtitutiõe obſtãte ſententia cõtra eũ, que
obſtat agẽti poſſeſſorio. j. de cã poſ. cũ dilectus. So. Dicit glo.
qȝ ſententia hec erat nulla lata cũ falſo pcuratore. ⁊ ſecundũ iſtũ
intellectũ agebat poſſeſſorio. Et autẽ ſic agẽti nõ ob. exceptio
ſnĩe, nulle: nam irrita ſentẽtia omne illud irritum eſt, quod ex
ea eſt ſequutũ, ⁊ ſic poſſeſſio. C. de legib⁹. nõ dubiũ. j. c. auditis.
Innoc. autẽ ponit aliũ intellectũ, qȝ hic agebatur ꝯ ſnĩam per
viam nullitatis pncipaliter. ⁊ caſſationis ipſius: ⁊ incidenter.
petebãtur omni attẽtata ad executionẽ ſnĩe nulle officio iudicis
retractari: ideo caſſato proceſſu, ⁊ ſententia reſtituit̃ poſſeſſio
attẽta vi executionis ſentẽtie nulle: ⁊ vtrũq; poteſt eſſe. Innocẽ.
aliter iſtũ vltimũ intellectũ videtur impugnare: q: ſnĩa de iure
nõ ob. abſentibus. ff. de mino. l. etiã. §. fi. Forte tamẽ in caſu iſto
ſentẽtia cõtra ipſum lata preiudicaret quo ad omnes, iuxta no.
j. de foro cõpe. poſtulaſti. ⁊ j. de accu. qualiter. ⁊ ratio q habuit
copiam defendẽdi, ⁊ nõ ſe defendit. iuxta nota. in c. ſup his. j.
de accu. ſed ponit verba nõ intelligibilia. nec aliquid cõcludẽtia:
ideo nõ curo. ¶ † Nota tñ qȝ hic ſicut dat̃ remediũ attẽtati ad
9 retractãda illa que ſunt attẽtata appellationis via ita remedio
nullitatis datur quoddã remediũ attentati ⁊ hoc dictũ placet.
10 ¶ † Opp. qȝ nõ ſolũ teneatur ad fruct⁹ perceptos. ſed etiã per
cipiendos. de reſti. ſpo. c. graue. Dic ſecundũ Hoſ. quod titulus
ſnĩe excuſat a percipiẽdis. tu dic ꝙ etiam ad pcipiẽdos tenet̃: vt
no. de offi. deleg. cũ cauſam. licet tex. ⁊ gloſſ. ibi faciant in ꝯtrarium
11 hoc ⁊ quia hic titulus habet̃ pro no titulo. ¶ † Quero cũ Inno.
licet impertinẽter an ſi petatur electio cõfirmari: vt canonica, ⁊
petens nõ pbat eam canonicã, qualiter pnũtiabit. Ponit du
plicem practicã. Prima, qȝ ipſam infirmabit vel pnũtiabit qȝ
nõ eſt cõfirmãda. Dic. Primã practicã verã, quãdo reus aſſum
pſit on⁹ pbandi ipſam fore infirmandã, ⁊ pbauit. Secũda aũt
practica eſt vera, quãdo nõ aſſumpſit reus on⁹ probãdi: ſed ad
uerſa pars nihil pbauit: qȝ eſt cõfirmãda, vt plenı⁹ de hoc ha
bet̃. ſ. de offi. deleg. cũ cõtingat. ⁊ no. in fi. de reſti. ſpol. ex con
12 queſtione. ¶ † Quero ſecũdo, pone qȝ pnũtiauit ipſaȝ nõ cõfir
mãdam, q: nõ pbatũ: ſi poſtea iterato petitur confirmari, an
admittẽdus ſit petens. Dic qȝ nõ: ſed obſtabit exceptio rei iudi
cate. argumẽ. ff. de excep. rei iudi. l. cũ queritur. ⁊ l. ſequẽ. Et hoc
eſt verum, vbi generaliter petita fuit confirmatio, nulla cauſa
expreſſa. C. de annali excep. l. fi. Sec⁹ ſi expreſſit vnã cauſam poſt
ea petit ex alia. de re iudic. abbate. l. vi. vt ſi prio petebat ex ele
ctione, nunc petit ex collatione, ſecũdũ Inno. Dicit Io. And.
qȝ hoc nõ videtur cõgruũ exemplũ, cũ collatio nõ cõfirmetur.
Item ex duabus electionibus nõ poteſt ius cõpetere, ⁊ ex ele
ctione alterius ſit preiudiciũ alteri. de electio. vt quis duas. libro
13 ſexto. ¶ † Quero, quid ſi vnus canonicus petit electionẽ cõfir
mari, vel infirmari, ⁊ ſuccũbit, poſtea alius canonic⁹ idẽ petit,
an ſit audiẽdus. Dic quod ſi eſt appellatũ ad ſedẽ apoſtolicam,
et ibi diffinitũ, nullo modo audietur. de electio. c. j. lib. vi. Idẽ ſi
ſcivit an

ſciuit cauſam agi, ⁊ tacuit, ⁊ non venit. de re iudi. c. quamuis, qꝛ
exceptio rei iudicate cõpetit contra omnes, qñ iudicium eſt agi-
tatum, ⁊ ſententia lata contra eum, qui rem in iudiciũ deducere
potuit. ff. de except. rei iudicate. l. iij. ff. de iureiuran. cum. qui. §. in
popularibus. Uide gl. ſ. de elect. c. cũ dilecti. ⁊ qđ pleniſſime dixi
14 de reſcriptis. c. ad audientiam. † vbi tracto an ſententia in cauſa
15 beneficiali tranſeat in rem iudicatam. ¶ † Ad primũ oppo. quod
non poſſit libere reuocari procurator. ff. eo. l. ante litẽ. de procura. c.
ij. li. vj. Solut. Ante litis cõteſtationẽ põt libere, vt hic, poſt non
niſi cõſentiat procurator, vel eo cõtradicente non põt, niſi cauſa
ſubſit reuocandi. ¶ Scđo vr̃ cum ea. gl. qđ non valuerit reuoca-
tio: qꝛ non valet, niſi tranſiuerit in notitiam aduerſarij. in. c. man-
dato. Solu. Gl. dicit qđ reuocatio intelligit dz hic facta aduerſa-
rio ſciente: alias habet locum contrarium. Uel dic ſcđm Inn. qđ
hic loquitur, qñ procurator reuocatur anteꝗ̃ agere incipiat: quo
caſu non eſt neceſſaria intimatio reuocationis aduerſario, vel
ſcientia. Contrarium loquitur, qñ iam iudicium eſt ceptum. Tene
qđ no. gl. eo. ti. c. ij. lib. vj. quicquid ſenſerit Inn. hic. de quo. ĩ. eo.
tit. mandato, quã eo quando eſt aduerſario intimatum mãdatuz
ad litem ceptam, vel non valet quod fit, niſi intimetur reuocatio
16 mandati. ⁊ hoc tene. ¶ † Tertio opp. cum gl. in verbo, ſuperſtitis:
⁊ videtur qđ non debuerit credi iſti ſuperſtiti, ⁊ archidiacono al-
leganti: nã vel dicimus illi ſuperſtiti tm̃ credi: ⁊ hoc falſum: qꝛ re-
gulariter teſti vni tñ non creditur: qꝛ vox vnius, vox nullius. iiij.
q. iij. §. itẽ in criminali. Uel dicimus credi ipſi, ⁊ archidiacono: ⁊
idem: qꝛ nemini creditur in facto proprio, ⁊ cauſa ſua. iij. q. ix. c. nec
nullus in re. Dic qđ nõ creditur vni tantũ, ſed creditur archidia-
cono, ⁊ illi teſti mortuo, non quaſi archidiaconus ſit teſtis, ſed
quaſi ei deferatur ſacramentũ neceſſarium ad cõplementum pro-
bationis, qđ deferri põt attentis circũſtantijs, ⁊ quãtitate cauſe,
actori, vel reo. Et hec cã leuis erat, ⁊ modici preiudicij: ideo index
17 elegit reum: de quo de iureiuran. c. ſi. ¶ † Nõ obſtat de ſucceſ. ab
inteſt. c. ſi. qꝛ ibi ſuffeciſſet vnus teſtis ad iuramẽti delationẽ, niſi al-
tera pars obtuliſſet ſufficientẽ probationẽ. ¶ Nõ obſtat predictis qđ
dictum vnius teſtis nõ inducat ſemiplenã probationem. ff. de que-
ſtionib. l. maritus. qꝛ ibi ideo non inducit ſemiplenã, qꝛ non erat
integer teſtis, vt ſeruus interrogetur contra dñm: ⁊ ſi fuiſſet inte-
ger, bene induxiſſet. Inn. aũt dixit qđ ex gratia fuit delatuz iura
mentum: ⁊ hanc gratiã impulit papa: ne alter bñficium obtineret
per obreptionem. de elect. c. cũ dilecti. de re iudica. c. cum olim. Itẽ
qꝛ forte ad gratiã impulit leuitas preiudicij: qꝛ agebat poſſeſſorio.
arg. C. ſi de momen. poſ. l. i. Et propter hanc grãm grauaui euz in
18 alio, vt dicã ſup vltima gl. De hoc dic, vt in. c. ſi. de iurei. ¶ † Op
po. cũ gl. que eſt ſup verbo probare cõtra prouiſionẽ pape vltimã.
Et vr̃ qđ nõ cogat poſſeſſor oſtẽdere canõicã inſtitutionẽ: qꝛ poſ
ſeſſor nõ arctatur ad oſtendendũ titulũ ſue poſſeſſionis: ſed acto-
re non probante, abſoluendus eſt. vj. q. vltima. actor. ij. q. v. §. i. vt ec
cleſiaſtica bñficia. c. vt noſtrũ. C. de pe. here. l. cogi. cũ ſi. Quidam
ſoluunt primo qđ archidiaconus cõfidens de iure ſuo aſſumpſit
onus probandi de tit. ideo mos ei geri debet. ff. de pba. circa. de re-
ſti. ſpo. licet. Gl. dicit qđ nõ eſt veriſimile, ⁊ qꝛ ſi aſſumpſiſſet onus
probãdi, nõ fuiſſet facta reſtitutio. ¶ Scđa ſolutio eſt, ſi poſſeſſio
eſt iuſta, ⁊ nõ hz reſiſtentiã iuris cõtra ſe, poſſeſſio releuat ab one
re probandi titulũ, vt ibi: ⁊ non cogitur quis dicere titulũ ſue poſ-
ſeſſionis, vt in cõtrario. Sed ſi poſſeſſio reſiſtit iuri, vel habet pre-
ſumptionẽ cõtra ſe: illa nõ releuat ab onere probandi, vt hic. Sic
dicimus de poſſeſſione violenta, vel iniuſta. ff. de libera. cau. l. li-
beris. ⁊ C. de proba. l. ius eius. oſtendit aũt iniuſtitiã poſſeſſionis
15 ex duplici capite. ¶ † Primo ex capite, qꝛ archidiaconus erat
pluralis habẽdo hoc bñficiuz cũ archidiacõatu: ideo vt pluralis
de iure eã bñficia tenere nõ poterat, niſi fuerit diſpẽſatũ. de ſch.
20 c. fraternitati. de pb. preterea. ¶ † Scđo oſtẽdit, qꝛ in beneficia-
lib9 bñficiũ nõ põt canonice teneri, niſi appareat titul9: ſicut nec
ſola poſſeſſio facit quẽ decurionem. ff. de decur. l. Herennius. Fm
hoc ergo nõ debuiſſet reſtitui, ẽt aduerſario repugnãte. Dicit gl.
⁊ hec eſt intentio litere quantũ ad aduerſarium, cõtra quẽ agitur
poſſeſſorio, non cogitur oſtendere titulũ ſue poſſeſſionis, niſi ad-
uerſarius aliũ titulũ oſtendat. Quantum aũt ad iudicẽ poſtea
inquirentem an iuſte poſſideat, bene cogitur oſtendere titulũ ſue
poſſeſſionis: ideo quo ad partem reſtituitur, nõ obſtante qđ non
probauit canonicã inſtitutionẽ: quãtum ad iudicem grauat one-
re probandi canonicam inſtitutionem. Ideo dicit Inno. hic qđ ſi
is, ad quẽ ſpectat collatio beneficij, petit a poſſeſſore, vt oſtendat
ſe canonice inſtitutũ, tenetur hoc ſibi oſtendere. arg. ij. q. i. legũ. vt
eccle. beneficia. c. vno. de cle. peregri. c. ſi. ⁊ hodie eſt expreſſum de
officio ordinarij. lib. vi. niſi beneficiatus longo tẽpore poſſederit,
vel niſi aliun actus interceſſerit, per quez videatur epiſcopus, vel
collator in ipſum tacite cõſenſiſſe. de his, que fiunt a maiori par-
te. ca. c. ex ore. quo caſu, ẽt ſi expreſſe cõſenſerit, admittetur ad pro
banduz illũ non canonice inſtitutum. de preben. dilecto. Idẽ no.

de ſymo. licet Heli. ⁊ vide gl. in regula. ſ. de re. iur. li. vj. per Ar-
chidia. ⁊ alios in. c. ordinarij. de officio ord. lib. vi. Per hoc dicit
Compoſte. de reſcrip. c. capitulum. in gl. magna. Item cuz impe-
trans qđ licet pacifice poſſidens cogatur dicere titulum ſue poſ-
ſeſſionis ad petitionem ordinarij, tñ ſi aliquis impetrauerit illud
beneficium vt vacans, de iure non obtinet impetrans, niſi probet
illum non canonice inſtitutum: qꝛ ad petitionem impetrantis tu
tus eſt eo qđ eſt in pacifica poſſeſſione, cum non cogatur dicere ti
tulum ſue poſſeſſionis. Nam ſatis de iure ſuo patet, eo qđ contra
euz aliquid non probatur, per iura primo allegata in princip. Gl.
hoc fatetur, niſi preſumptio eſſet cõtra poſſidentez. Uel dic aliter
ſcđm glo. qđ eo qđ aliter probatur, ſatis probat canonicam inſti-
tutionem. C. qui in. non poſ. l. ſuper ſeruus. li. x. ij. Dicit gl. qđ pri-
us dictum credit verius. Hoſtien. aũt, ⁊ Inn. videntur dicere qđ
hec fuit quedam cõpoſitio, ⁊ prouiſio, qua fuit grauatus in hoc,
in alio fuit releuatus. ſ. Nam releuatus fuit in probatione reuo-
cationis, grauatur in iuſtificatione inſtitutionis. Tẽpore lecture
21 nõ apoſtillaui vltra. † Hic ſunt duo videnda. Primũ, an agens
poſſeſſorio arctetur ad probãdum titulum antique poſſeſſionis.
Scđm, an poſſidens, qꝛ reſtitutus, arctetur ad probandum titu-
lum. ¶ Ad primũ tex. hic vr̃ quod nõ arctetur: ⁊ pro hoc quare-
tetur, facit, qꝛ iſti agenti obſtat defectus proprietatis notorie. Cõ
clude veritatẽ: ⁊ per hoc videbis intellectuz huius decre. ¶ Quũ-
qz agens nõ ſolum intendit reſtitutionẽ poſſeſſionis, ſed vt in ea
confirmetur: ⁊ tunc ad finem hec duo obtinendi, qꝛ non deducit
nuduz poſſeſſorium: ſed habens cauſam ſapientem proprietatẽ,
arctatur ad probandum tituluz ſue poſſeſſionis. Et hic eſt caſus
ſecundum intellectum vnum, quẽ ponit Inn. Simile habes in re-
medio attentati, qđ ſi quis agat per viam attentati, ⁊ vltra hoc
intendat ſe in poſſeſſione cõfirmari, exigitur qđ probet titulũ ſue
poſſeſſionis: vt patet in dicto. c. ex parte. Ade. de teſti. ſcđm intel-
lectum, quem ibi poſui. ¶ Quñqz ſolum agit poſſeſſorio ad finem
obtinende poſſeſſionis: ⁊ tũc aut ẽ agentes nulla eſt alia preſum
ptio, vel reſiſtentia iuris: ⁊ tũc ſi vult obtinere reſtitutionẽ ſolum
in reſpectu ad aduerſariuz non irreuocabilis quo ad iudicẽ: ⁊ tũc
abſqz probatione tituli obtinet reſtitutionẽ poſſeſſionis: vt quia
vnicum tñ obtinet beneficium, ⁊ illius reſtitutionẽ petit. Opz tñ
quod oſtendat ſe fuiſſe in poſſeſſione: qđ oſtendere nõ poteſt, niſi
habuerit patientiaz eius, ad quẽ ſpectat collatio: quo caſu poteſt
agere poſſeſſorio: vt dixi de reſtitu. ſpo. in literis. ⁊ no. Io. An. in
Specu. in tit. de reſti. ſpo. ad ſi. ¶ Ad probandum aũt aliter titu
lum ipſum non arcto, ⁊ in hoc nõ teneo opi. quorundã, de quib9
in. c. in literis. ⁊ in. c. ex parte. ad. eo. ti. al's non poſſidet, vt puto,
cum in bñficialibus nõ detur vera poſſeſſio, ſed quaſi, que hr̃ pro
parte: vel ſi poſſidet manifeſte, iniuſte poſſidet: qꝛ manifeſta iniu-
ſta poſſeſſio non cauſat poſſeſſoriũ, vt dicit Inn. de poſtul. préla-
to. bone. ij. ¶ Si vult obtinere reſtitutionẽ poſſeſſionis irreuoca
bilis, vt ea reſtituta, aliud nõ inquiratur, vel deponatur: tũc oportet
qđ doceat de tit. vt hic eſt caſus, qui melius declarat altero opi-
niones illas, de quib9 in dicto. c. in literis. ⁊. c. ex parte. ad. an in
beneficialibus oporteat agentẽ docere de tit. ¶ Quñqz agenti re-
pugnat ius, ⁊ ſi illud fundat intentionẽ partis aduerſe certe im-
pedatur reſtitutio irreuocabilis, ⁊ quo ad partẽ de reſtitu. ſpolia.
ad decimas. lib. vj. ⁊ ibi gl. ¶ Quñqz licet agẽti repugnet ius, non
tamen fundat intentionem excipientis. Et gl. dicit quod agenti
poſſeſſorio nõ obſtat exceptio defectus tituli, vt dicit gl. de reſtit.
ſpolia. ad decimas. lib. vj. Quã gl. damnat Io. An. in addi. Spe
cu. in ti. de reſtitu. ſpo. preſcripta. Inn. de fil. preſby. c. õſtitutus. vbi
exceptio notoria defectus tituli licet non fundet intentionẽ par-
tis aduerſe obſtat agenti poſſeſſorio recuperãde. Et hoc cõſueuit
tenere, ⁊ ſaluare in gl. in cap. ad decimas. vt dictum Inn. procedat
in beneficialibus: dictum aũt gloſſe in alijs bñficialibus. Ratio,
qꝛ in beneficialibus ſola poſſeſſio, dato defectu tituli notorio: in-
iuſtificatur, cum nõ poſſit eſſe ſine canonico titulo: ſed poſſeſſio
iuſta in alijs iuribus põt haberi, dato defectu tituli. ¶ Sed for-
tiſſime obuiat hec decreta. qꝛ huic articulo obſtat notorius defe-
ctus proprietatis, qꝛ erat pluralis, ⁊ tamẽ poteſt agere poſſeſſorio.
Sed dic qđ per hoc non cõcludebatur notorius defectus tituli:
nam ſcđm iura iſta ante capitulũ, de multa. erat eius optio quod
vellet dimittere. de cleri. non reſiden. nonnulli. hec aũt optio non
ſibi tollitur. Ideo cũ poſſit ad id, qđ agit, obtinere velle, nõ appa
ret notorius defectus tituli, nec ẽt ſecundum iura hodierna. quia
acceptatio ſecundi bñficij facit vacare primum ipſo iure, ⁊ ſcđm
iuſte tenetur. Et non obſtabat qđ eſſet primuz, vel ſcđm. Et per
predicta non obſtat qđ poſſet dici qđ ſicut notorius defectus ti-
tuli, per quem apparet priuatus ipſo iure, obſtat agenti poſſeſſo-
rio. ita ⁊ notorius defectus, per quẽ priuari põt. ĩ. de accu. ſi con-
ſtiterit. Si aũt vult obtinere reſtitutionem irreuocabilem, abſqz
dubio obſtat exceptio defectus tituli, niſi aliter iuſtificet, vt hic
eſt caſus: vnde reſtituetur, ⁊ ex altera manu, ⁊ ſi non doceat de ca-

nonica inſtitutione, priuabitur, maxime quando contra eum eſt aliqua preſumptio, vt hic erat: q: licet iuſte poſſideat quo ad partem. non quo ad iudicem, niſi titulum oſtendat.

1 Reſcriptum per procuratorem reuocatum impetratum, tñ de reuocatione non certificatum, valet.
2 Procurationis inſtrumentũ quõ fieri debeat.
3 Procurator eſſe poteſt presbyter in cauſa defenſionis epiſcopi proprij. num. 18.
4 Procurator ex cã legitima põt reuocari.
5 Procuratoris reuocati valent geſta, vbi non fuit certificatus de eius reuocatione.
6 Libellus, per quẽ deducitur quẽ eſſe in quaſi poſſeſſione plationis, non ſufficienter pbat qđ ſe geſſit p prelato.
7 In pbandis dilatorijs ad petitionem opponentis terminus ad probandum eſt ſtatuendus.
8 Lite nõ cõteſtata nõ ẽ i cã criminali pcedẽdũ ad remotionẽ plati.
9 Prelatus põt deponi tribus cauſis.
Tutor, ſeu curator, põt tribus cauſis deponi.
10 Preſumitur pro rectitudine proceſſus, ⁊ eius ſule late perſonis literatis, ⁊ ponderoſis.
11 Negatiua literis probatur, ⁊ eo quod in relatione proceſſus non fit mentio de exceptione pposita, preſumitur nõ propoſita.
12 Acta pceſſus probant defectum litis.
13 Pro religioſarũ perſonarum dictis preſumitur.
14 Probatio augmentatur dictis perſonarum religioſarum.
15 Appellationẽ iuſtificat exceptionis obiectio, ⁊ oblata probatio, etiam quo ad finem attentati retractandi.
16 Acta particularia, que in actis vniuerſalibus, ⁊ actorum inſtrumentis non comprehenduntur, poſſunt pbari per teſtes.
17 Exceptio falſi pcuratoris, vt reddens iudicium retro nullũ, põt quandocunqꝫ opponi, ẽt poſt ſententiam.
19 Procuratoris, ẽt falſi, geſta valẽt ſi nõ excipiatur, ⁊ ſic pcurator eſſe põt religioſus.
20 Procuratore reuocato ſi procedatur et iudex eſſet certificat⁹ ipſo iure nõ valerẽt acta. Sec⁹ ſi ps aduerſa tantũ eſſet certiorata.
21 Exceptio, que põt aliter, ⁊ aliter intellecta cõcludere, q̃ hꝫ pbationib⁹ declarari, nõ dꝫ p iudicẽ, vbi ps petit dilationẽ ad pbandũ.
22 Procurator eſſe põt monachus, vł miles, pro ſe, vel alio, cũ mãdato, vbi exceptio qđ non poſſit eſſe procurator, q: miles, nõ fuit oppoſita ante litem cõteſtatam. nu. 23.
Militibus, q̃ requirantur, vt gaudeant priuilegio militum.
23 Procurator in cauſa criminali non intercedit presbyter, vbi agit via accuſationis.
25 Procurator lꝫ poſſit ante litẽ cõteſtatã reuocari, ẽt ſine cã, tñ nõ põt lite conteſtata.
26 Procuratoris etiam falſi geſta valent, domino tñ ratificante.
27 Exceptio pcuratoris reuocati ſimpliciter pppoſita, põt repelli p iudicem, vbi nõ deducitur reuocationem trãſiſſe in notitiã pti, ⁊ eiuſdem procuratoris.
28 Reſcriptũ lꝫ poſſit argui vitio ſurrepti, ſi opponaẽ papã id etiã eſſe alias conceſſurum, valet.
29 Reſcriptum ad lites p obreptionẽ obtentum eſt nullum.
30 Sententia, lite etiam nõ conteſtata, valet contra abſentem.
31 Procurator quib⁹ cauſis põt reuocari poſt litẽ cõteſtatam.
32 In cauſa appellationis procedi ad pceſſus irritationẽ lite etiã nõ cõteſtata, ⁊ parte nõ citata, an poſſit, vbi opponiẽ qđ pars ſciebat iudicem cognoſcere de cã. nu. 15. ⁊ 17.
33 Iudex an poſſit cõueniri ex maleficio, q: male iudicauit.
34 Sniam ppriam quare non poſſit iu. lex defendere.
36 Sententia iudicis lata parte vocata nõ poteſt reuocari, niſi per reſtitutionem.
37 Procuratores diuerſi an poſſint eſſe pro pluribus cõuentis ſuper vna, ⁊ eadẽ re, an vero debeant cõparere per vnum tantum procuratorem.
38 Sniam, que plures cõcernit, ſi petatur reuocari, an ſufficiat vnum ex illis citare, an vero ſint omnes citandi.

1 In noſtra. ℂ † Reſcriptum impetratum a pcuratore reuocato, ⁊ de hoc certificato, nõ valet, nec pceſſus, vel ſentẽtia p ipſum lata. hoc dicit. Prima pars narrat factũ. Secũda diffinit, ibi non vero. ℂ † Nota primo, practicam cõſtituẽdi procura
2 torẽ, vt in pcuratorio aliqua nominẽtur ſpeciale mãdatũ exigẽtia poſt modũ ſubiecta clauſula generali vide de pcurato. qui ad agẽdũ libro ſexto. ⁊ eodem titulo. nõ poteſt. in cle. ⁊ qđ no. Innocẽ.
3 de reſcriptis. ſedes. ℂ † Nota ſecũdo qđ presbyter poteſt eſſe pcurator in cauſa defenſionis epiſcopi pprij. cõcor. de poſtu. prelato. c. j. ⁊ de cenſib. ſopite. ⁊ de appellationi. cõſtitutus. c. j. ℂ † Nota
4 tertio legitimã cãm pcuratorẽ reuocãdi, quãdo iuſte dubitat de fide procuratoris, in negotio agitando. De quo dic vt in. c. ſe
5 cũdo, eodẽ titu. lib. vj. ℂ † Nota quarto qđ vt geſta cum procuratore nõ valeãt, ſufficit eũ de reuocatiõe mãdati certificatũ:
6 de quo. j. c. mãdato. ⁊ in. c. ſequẽ. ℂ † Nota quinto ar. qđ ad cõcludẽdũ prelatũ eſſe in quaſi poſſeſſione prelationis, nõ ſufficit articulare, ⁊ pbare qđ ſe geſſit p prelato: nõ poteſt ſe gerere p prelato, ⁊ ab alijs prelatus nõ reputari, nec prelatus eſſe, vt hic dicitur in pcuratore. Ad qđ vide no. in c. ſinotum. de eo, qui fur. or.
7 rece. ℂ † No. ſexto ar. qđ in dilatorijs pbãdis ad petitionẽ opponẽtis, terminus ad pbãdũ ſtatuẽdus eſt, de quo. ſ. de excep.
8 paſtoralis. ℂ † Nota ſeptimo qđ in cauſa criminali ad remotionẽ prelati nõ eſt pcedẽdũ lite nõ cõteſtata. ℂ † Et nota tria de
9 licta habilia ad deponẽdũ ipſum, dilapidatio, periuriũ, ⁊ excõmunicatio. qđ intellige quãdo in excõmunicatione perſeuerauit
10 anno. ix. q. iij rurſus. ⁊. c. quicũqꝫ ℂ † No. octauo qđ pro rectitudine proceſſus, etiã qñ eſt appellatum, preſumitur, quãdo perſone procedẽtes ſunt poderoſe, ⁊ literate. Et nota qđ p facto literatorũ, ⁊ perſonarũ honeſtarũ preſumitur. ℂ † Nota nono qđ
11 negatiua literis p batur, ⁊ eo, qđ in relatione proceſſus nõ fit mẽtio de exceptione ppoſita, preſumitur nõ ppoſita. Facit qđ vbi
12 relato pceſſu nõ apparet in ſerie lis cõteſtata, ⁊ † apparent alia acta, qđ ex actis probetur defectus litis conteſtatione et ſic de alijs actis. vide doc. de reſti. ſpo. c. cũ ad ſedẽ. de pba. c. quoniã ꝯ.
13 ℂ † Nota. x. qđ pro dicto religioſarum perſonarum preſumitur
14 † ⁊ probatio augmentatur. Ad hoc de oper. no. nunc. c. j. de ſen. excõ. ſacro. ⁊ vide doc. de cle. peregri. c. j. ⁊ pro honeſtis. de preſum. mãdato. de preben. miſ. ⁊ p literatis. de preſump. cũ in iuuẽ
15 tute. ℂ † Nota qđ exceptionis obiectio, ⁊ oblata probatio, iuſtificat appellationẽ, etiã quo ad finẽ attẽtati diffinitiue retractãdi. Et ſic eſt caſus de eo, qđ nõ ſciuit dare caſum. Ioan. An. de teſt.
16 ex parte. A. ſe. ℂ † No. qđ acta particularia, q̃ in actis vniuerſalibus, et actorũ inſtrumẽtis nõ cõprehẽdũtur, põt probari per teſtes. Poteſt induci quod obiectio exceptiõis. ⁊ oblatio probationis iuſtificat appellationẽ, etiam quo ad finẽ exceptiõis, qñ vnus ⁊ idẽ eſt cum fine appellationis in attẽtato retractãdo: qđ
17 no. ℂ † No. qđ exceptio falſi pcuratoris vt reddẽs iudiciũ retro nullũ, poteſt qñcũqꝫ opponi, etiã poſt ſentẽtiã. Ad hoc. ff. de in di. licet. C. de procura. l. lꝫ. ℂ Nota de verbo, iurãdum: hic habem⁹ plura, pcuratoris cõſtitutionẽ, ⁊ eorũ reuocationẽ. Secũdo, factũ progatoriũ. Tertio, exceptionẽ ꝯ factũ, ⁊ eius repulſionẽ. ⁊ appellationẽ, ⁊ iudiciũ pceſſuꝫ. Quarto, ſniaꝫ. Et hec
18 videam⁹. ℂ † Oppo. extra ad primã partẽ qđ presbyter nõ poteſt eſſe pcurator. ſ. de poſtula. c. fina. Solu. Qđ poſſit eſſe pcurator, facit hic tex. ſꝫ doc. ⁊ de poſtu. c. j. de cenſi. ſopite. ⁊ vbi abbas eſt pcurator, qui presbyter eſſe debet. de eta. ⁊ quali. c. j. de opp. cõſtitutus. j. in prin. Sol. Ad ꝯriũ dic qđ poteſt eſſe pcurator p epiſcopo tãq̃ ſibi cõiũcto. de bap. c. debitũ. xxx. q. iij. c. ita diligere. Ad hoc qđ nota. in dicta decretali. ca. ſopite. j. de re
19 iudi. cũ. I. ⁊. A. in princ. † De religioſo autẽ dixit Bar. quod pcurator eſſe põt, ſi nõ excipitur: vt de milite dicitur. ℂ Nota hoc dictuꝫ qđ perſone, de quib⁹ de poſtu. c. j. ⁊ vlti. repellũtur ab officio procurationis ita demũ, ſi opponatur. Itẽ nota qđ iſta cõiũctio accidẽtalis ſupplet defectũ poteſtatis pcurãdi, licet nõ ſuppleat defectũ mãdati: vt nota. infra cap. finali. facit qđ
20 notaẽ Inno. de re iudi. cũ. I. ⁊. A. ℂ † In glo. reuocauit, id eſt ſciente. hoc intellige quãdo aduerſarius fuit certificatus de mãdato, vt dixi. ſ. c. ex inſinuatione: quo caſu pcederet gloſſa. Et ſi certificatus eſſet iudex tãtũ de reuocatione, ipſo iure nõ valerẽt acta: ſi certificata eſſet pars aduerſa, ⁊ nõ iudex, valerent geſta, ſed pp̃ter ſcientiã partis repelletur a cõmodo ſentẽtie ope repli
21 catiõis ſcđm Io. And. ℂ † In gloſſa, ſupuacuũ. ibi: quia poterat eſſe ſic. nota ergo qđ vbi pponiẽ exceptio, qui põt aliter ⁊ aliter intellecta ꝯcludere, ⁊ põt ꝯcludere qđ declarari hꝫ ex pbationib⁹, iudex nõ debet repellere exceptionẽ ex parte petẽte terminũ ad pbãdũ, per quã pbationẽ poterit declarari exceptio: ⁊ ſi repellat, grauat partẽ. ℂ Ibi: obtinuiſſet. imo nõ obtinuiſſet: quia nõ eſt veriſimile, papã dare delictũ ad inſtãtiaꝫ falſi pcuratoris. Itẽ regula capituli ſuper his habet locũ, quãdo agitur de vitio ſubiecti tãtũ: hic agitur de vitio poteſtatis pcuratoris, qđ
22 nõ ſupplet papa, qđ alias eſſet cõceſſurus. ℂ † In gloſſa, falſi pcuratoris ibi: miles. hoc nõ intelligitur de militibus noſtri tẽporis, licet cingãtur enſe, ſcđm Spe. de pcura. c. ſ. v. itẽ qđ miles eſt. Et que requirãtur in militib⁹, vt gaudeant priuilegio militũ, vide. ff. ex qui. cau. ma. l. penul. Et intellige gloſſ. pcedere, quãdo hec exceptio. Tu nõ potes eſſe pcurator. inhabilitat eũ ad pcurãdũ p alio nõ p ſe: quia tunc ſupplet defect⁹ cõteſtationis litis cũ poſt litẽ cõteſtatã efficiaẽ domin⁹: ⁊ ſic venit p ſe. Secus ſi eũ cõcludat inhabilẽ aduenientẽ p alio vt p ſe: vt in monacho, ⁊ excõmunicato, ⁊ ſeruo: quia etiã poſt litẽ cõteſtatã, tu nõ potes eſſe pcurator: poterit excipi. de exceptio. exceptionẽ. Ad hoc qđ notat Spe. in ti. de excepti. ſ. ij. verſic. idẽ quoqꝫ. p que dicit Hoſt. hic q exceptio ꝯ clericũ, tu nõ potes eſſe pcurator poterit.

litẽ cõteſtatã quia poteſt eſſe in iudicio ꝑ ſe. Sic ergo intelligitur
23 illa gloſſ. Et ita apoſtillauit vltimo anno. ❡ † Secũdo cũ glo.
oppo. qđ in cauſa hac criminali nõ potuerit ꝓcurator interce
dere. de accuſat. cap. veniens. Dic qđ nõ intercedit, ſi agitur ꝑ
viã accuſationis: bene intercedit, ſi agitur per viã inquiſitionis,
vel denũtiationis, vt hic. Ad hoc infra de accuſatio. ſuper his.
ꝛ vide qđ not. de dolo. veritatis. ❡ Super gloſ. ſecũdã, de hoc
24 dic vt in. c. ſi duo. eo. titu. lib. vj. ❡ † Secũdo cũ gloſ. tertia videt̃
quod nõ poſſit procurator reuocari poſt litem conteſtatã. ff. de
procurator. an litẽ. de ꝓcu. c. ꝗ. li. vj. So. Añ litẽ cõteſtatã poteſt
libere, poſt litem conteſtatã volẽte procuratore poteſt eo inuito
cũ cauſa: ſine cauſa autẽ nõ. Hec vera, niſi procurator cõſtitut⁹
in rẽ ſuã, vel niſi nõ velit reuocari, quia vult vti retentione pro-
curatoris ꝓ expenſis. ff. de procurato. l. que omnia. ꝛ no. ĩ. de
25 reſcriptis. ex parte decani. ❡ † Oppo. tertio cũ gloſ. iiij. quod
valeant geſta cũ procuratore reuocato. C. de ſatiſda. l. prima. ĩ. c.
mãdato. de reſcriptis. ex parte decani. Glo. dicit qđ ſi ꝓcurator
eſt reuocat⁹, iudice, vel aduerſario certificato, non valent geſta.
Sic intelligitur hic, ſi eſt reuocat⁹ ignorãte aduerſario, ꝛ iudice,
valent geſta, vt in ẽ. ſo. Innocẽ. recitat opinionẽ, quorũdã vt
diſtinguat̃ an ꝓcurator reuocet̃ poſt litẽ cõteſtatã. ꝛ valent geſta,
iudice, vel aduerſario nõ certificato. An reuocet̃ ante litẽ cõteſta
tã. ꝛ ſi ſequat̃ poſtea litis cõteſtatio, adhuc valent geſta, iudice,
vel aduerſario nõ certificato. An reuocet̃ añ litẽ cõteſta. ſi autẽ
nõ ſequat̃ litis cõteſtatio, tũc nõ valent geſta, etiã aduerſario, vel
iudice nõ certificato. Plus tamẽ ſibi placet qđ dicit gloſ. ideo
tene eã. Etiã in hoc tene qđ habet̃ in. c. ſecũdo. de ꝓcura. libro
vj. Joan. And. dicit hic qđ vbi neceſſaria eſt certificatio aduer
ſarij. vel iudicis. qđ diſtinguẽdũ eſt an index ſit certificat⁹: ꝛ nõ
valent geſta ipſo iure, cũ ſentẽtiã tulerit in nõ legitimã perſonã.
An aduerſari⁹ tãtũ: ꝛ tunc valent geſta, quia iudex nihil de cõ
tingẽtib⁹ omiſit, tenet ſentẽtia, ſed ꝓpter ſuã ſcientiã repelli-
tur ille a cõmodo ſentẽtie ope replicationis. Vel dic, ſecũdũ Hoſ.
qđ hic proceſſus nõ reuocatur propter reuocationẽ, in qua tũc
diſtinguitur inter ſciẽtẽ, ꝛ ignorãtem: ſed reuocatur propter nõ
admiſſionẽ exceptionis rationabilis, ꝛ legitimã exceptionem: ꝛ
26 qui ꝓceſſerũt lite nõ cõteſtata. ratio tex. in ſi. facit ↄtra. ❡ † Op
po. ad predicta quod imo teneant geſta cũ procuratore reuoca
to. C. eodẽ. l. licet. ff. de iudic. l. licet. So. Illa iura loquunt̃ gene-
raliter de geſtis cũ falſo procuratore, ꝛ dicunt qđ tenet domino
27 ratificãte, nec hic ↄdicitur: hic enim contradixit. ❡ † Uenio
igitur ad iudiciũ proceſſum, ꝛ videtur qđ recte proceſſerint. ꝛ qđ
exceptio erat repellenda: cũ enim proponeret contra iudices nõ
ꝓcedendũ eſſe, quia litere erant impetrate a procuratore reuoca-
to: hec exceptio neceſſario nõ cõcludebat nullitatẽ literarum:
quia dato qđ eſſent procuratores reuocati, cõſtabat per literas
cõmiſſionis eos fuiſſe procuratores pape: ꝛ ſic ad eos trãſiuerat
procuratoris cõſtitutio cũ alias papa nõ dicat in literis, de ſtylo
curie, qđ illi fuerint ꝓcuratores, niſi de ꝓcuratoris in curia ſiat
fides, ſecũdũ Hoſtiẽ. nec per exceptionem propoſitam conclude
batur procuratorũ reuocationẽ trãſiuiſſe ad notitiã pape, que
ſic trãſire debebat, ꝛ fortius quã mãdatũ: igitur recte exceptio
nẽ repulerunt. Solu. Dicit glo. qđ hec erat cauſa, que mouit iu-
dices ad repellendã exceptionẽ. Cauſa autẽ quare iniuſte fece
runt, eſt, dicit gloſſa. quia ꝓpoſuerunt ſimpliciter exceptionẽ re
uocationis, que poterat eſſe talis, qđ trãſiuerat ad notitiam. ꝛ
talis qđ non: ꝛ hoc perpẽdi poterat ex probationibus: ad alias
admitti debebat, ex quo admiſſus nõ fuit, iuſta fuit oppo. Sic
ergo dubia exceptio, q̃ põt cõcludere ꝛ nõ cõcludere ad itẽtũ op
ponẽtis, nõ ↄ per iudicẽ repelli: ꝛ ſi repellat̃, iuſtificat appellatio
nem: ſed debet admitti, quia forte ex probationibus certifica-
tur. Non eſt ergo neceſſarium quod exceptio neceſſario conclu-
dat, ſed ſufficit quod factis probationibus cõcludere poteſt.
28 ❡ † Oppo. in verſic. ſed videtur. qđ iſte litere, debuerint valere:
nã dato qđ falſus ꝓcuratorũ tale nõ eſt tacitũ pape, quo expreſ
ſo minus literas cõceſſiſſet. de reſcriptis. cap. ſuper literis. So
lutio. Dicit gloſſ. quod nõ valuit qđ eſt geſtũ ex defectu reſcri-
pti, qđ fuit nullũ: ꝛ ſic nõ valuit ingreſſus iudicij, nec cõſequẽ-
ter omnia, que ſecuta ſunt. Itẽ quia in fraudẽ hoc fecerũt, ꝛ vn⁹
alteri⁹ odio nõ debet ꝓgrauari, ꝛ dign⁹ eſt miſericordia qui alie
no vitio laborauit. C. de nat. lib. l. legẽ. Gl. voluit bene ſoluere, ſed
nõ bene ſe declarat. Ideo dic qđ quandoq; arguit reſcriptũ ex
defectu ſurrepti, ꝛ papã eſſe literas conceſſurum, bene validat
reſcriptũ ↄ illud vitiũ ſurrepti, niſi ſurreptio ſurrexerit a dolo: vt
dicto. c. ſuper literis. ꝛ ſic potuerit eſſe hic qđ ſurrexit a dolo, id
eſt, qđ iſti doloſe impetrauerũt. ❡ Quãdoq; arguit̃ defect⁹ pote
ſtatis impetrãtis, ꝛ papã eſſe conſecuturũ, nõ valet reſcriptum
cõtra tale impedimentũ, ꝛ ſic loquitur hic. Poteſt etiam vetari
papã eſſe conceſſurũ: quia literas non concedit non habẽti man-
datum, ꝛ minus ſi ille habuit, ꝛ eſt reuocatum: vt. ĩ. de reſcri-
26 ptis. nonnulli. ꝛ cap. ex parte decani. ❡ † Frãciſcus autem in-
trat verſi. ſed videt̃. qđ nõ obſtãte reuocatione tenuerit iudicium
impetratio: valent enim litere ſurreptitie ſaltẽ vt ꝓcedat quo ad
veritatẽ. de reſcrip. c. ſuper literis. ꝛ c. ſignificãte. eodẽ titu. Sed
hic decan⁹ ſolus obtinuiſſet literas ſuper denũtiatiõe ſua: ergo
qđ ſimul obtinuerit literas cũ ꝓcuratore reuocato nihil nocet:
quia ſuperflua nõ vitiant̃. ff. de verbo. obliga. l. que extrinſecus.
Facit qđ dixi de iudicijs. examinata. ſuper gloſ. in verbo, vtilẽ.
Solu. Dicit gloſ. qđ litere fuerũt obtẽte ſuper cõſecutis, id eſt,
ſuper partib⁹ iudicij ſequentibus, id eſt, que reſtabant: q: cauſa
erat inchoata corã papa, vt ꝓbat tex. ibi: cũ aduerſario ingreſſu
iudiciũ. Unde ſicut nõ tenet iudiciũ, nec aliqua eius ps cũ falſo
ꝓcuratore, ita nec iſte litere ſũt partes iudicij. Et ita ex hac glo.
colligo caſũ, qui nõ eſt alibi, qđ litere ad lites ꝓpter obreptionẽ
ſunt nulle: hoc tamẽ nõ immediate operat̃ obreptio, ſed aliud,
30 ſcilicet ratio predicta. ❡ † Oppo. ſecũdo qđ in cauſa iſta inqui
ſitionis potuerit ꝓcedi lite non conteſtata, vt lite nõ conteſta. c.
quoniã. §. ſunt ꝛ alij. Solu. Dicũt docto. qđ cõtrariũ procedit,
quãdo abſente parte ꝓcedit̃: hic quãdo adeſt ſpecialis ꝓſecutio.
Ad hoc quod not. de teſti. tam literis. ꝛ no. de re iudi. cum I. ꝛ
A. Dixi plene de accuſa. qualiter. ꝛ in dicto. §. ſunt ꝛ alij. ❡ Ue
nio ad ſententiã, ꝛ determinationẽ pape. ❡ † Oppo. cũ glo. in
verbo, falſi: q: alie litere tales ſunt, qđ exceptio falſi ꝓcuratoris
nõ poſſit opponi poſt litẽ cõteſta. vt. ff. eo. l. ſi filiuſfamilias. §.
veterum. C. eodẽ titu. ita demũ. Solu. quedã eſt exceptio contra
ꝓcuratorẽ. Tu non potes eſſe ꝓcurator, vt quia miles: ꝛ talis
debet opponi ante litẽ cõteſtatã. Quedã eſt exceptio, Tu nõ es
ꝓcurator, q: nõ habes mãdatũ: ꝛ hec poteſt opponi poſt litẽ cõ
teſtatã vt ad ſententiã, vt hic. ❡ Aduerte in eo qđ dicit glo. qđ
miles nõ poteſt eſſe ꝓcurator, nõ habet hoc locũ in militibus
noſtri tpis, licet cingãtur enſe ſecũdũ Guil. in Spec. de ꝓcura.
§. j. verſicu. itẽ qđ eſt miles. Et multa, q̃ ſunt neceſſaria in mili-
tib⁹, notant̃. ff. ex q. cau. ma. l. pe. de ſentẽ. excõ. cum deſideres.
Dic, quedã eſt exceptio ꝓcuratoria, vt tu nõ habes mãdatũ: vel
tu non es ꝓcurator: ꝛ hec opponi poteſt quãdocũq;. Et dicitur
opponi quo ad preiudiciũ domini ſemper añ litis cõteſtationẽ
q: cũ reddat iudiciũ retro nullũ ſemper reperitur oppoſita ante
litis cõteſtationẽ validã quedã eſt exceptio. Tu non potes eſſe
ꝓcurator, licet habeas mãdatũ: ꝛ tunc aut talis eſt cauſa, que
inhabitat ad ꝓcurationẽ, nõ ſolũ ꝓ ſe ſed etiã ꝓ alio, ꝛ nõ ſolũ
ꝓ alio, ſed etiã ꝓ ſe poteſt eſſe in iudicio: ꝛ talis poteſt opponi-
adhuc poſt litis cõteſtationẽ: q: ſuperueniens cõteſtatio nõ
facit ceſſare cauſã defect⁹ potãtis. Exẽplũ in monacho, ꝛ ſeruo
ꝛ excõmunicato, qui nec ꝓ ſe, nec ꝓ alio poteſt eſſe in iudicio. ff.
de iudic. nõ idcirco. §. cũ ꝛ poſtea. de re iudi. ad ꝓbãdũ. ſoli talis
exceptio poteſt opponi, quãdocũq;: q: quo ad eũ hec exceptio
eſt perẽptoria. C. eo. l. qui ſtipẽdia. cũ mortuus reputet̃ ꝛ in iudi
ciũ nihil deducere poſſit. ĩ. tit. proximo. c. ſecũdo. Et remittit ad
not. de re iudica. cũ I. ꝛ A. Quedã eſt exceptio, que concludit
ĩhabilẽ quo ad ꝓcurãdũ ꝓ alio, ꝛ nõ ꝓ ſe. ꝛ hec exceptio opponi
poteſt ante litis cõteſtationẽ q: litis conteſtatio dicitur venire
nomine ꝓprio, cũ efficiat̃ domin⁹ litis. de ꝓcu. c. ſecũdo. li. vj. ꝛ
ſic ceſſat cauſa opponẽdi: vide Guil. in Specu. de excep. §. ſecũ-
do. verſicu. idẽ quoq;. ❡ De clerico autẽ eo caſu, quo non poteſt
eſſe ꝓcurator, Hoſt. tenet qđ poſt litẽ conteſtatã ceſſat cauſa op-
ponendi cũ poſſit eſſe procurator ꝓ ſe cũ non ſit mortu⁹ mundo
cum nõ ſit monachus vnde videt̃ factus dñs poſt litem conteſta
tã ſicut alius. Nec obſtat qđ priuilegio nõ poſſit renũtiare, etiã cũ
iuramẽto de foro competenti. ſi diligenti. quia priuilegio renũ-
tiare non poteſt, vt ibi. ſed ꝓhibitio tolli poteſt ꝑ quam non põt
eſſe ꝓcurator ſi non opponat̃ tpe debito, ex quo nõ inficitur eius
ꝓcis ipſo iure: ꝛ vide de femina. ĩ. de reſc. ſciſcitatus. ❡ Opp. q:
alie exceptiones etiã poſſint opp. poſt litẽ conteſtatã. xj. q. j. c. j. ꝛ
c. pe. So. dic quod in omni exceptione ꝓcedit qđ hic dicit̃, vt poſ
ſit q̃cunq; opponi que reddit iudiciũ retro nullũ. all. gl. ſua iura.
32 ❡ † Oppo. cum vltima glo. quod non debuerit papa alia parte
abſente ꝓcedere ſniam irritationis. ĩ. de app. c. ſepe. vt li. nõ cõte.
c. qm. in prin. q: aduerſario nõ citato ꝓceſſus iudiciũ irritari non
debuit. de ma. ꝛ ob. c. inter quatuor. ff. de ado. l. nã ita diu⁹. Gl. vlt.
dicit ſpeciale in cauſa appellationis, vt altera parte abſente ꝛ lite
nõ cõteſtata ꝓcedat̃ ad ſniaꝫ irritationis qũ termin⁹ perẽptori⁹
in citatione fuit oppoſit⁹, qui loco citationis eſt: vt. ĩ. c. ſepe. Gl.
dicit ſcđo qđ credit ps fuit pñs in his, que ſunt acta corã papa,
vel ſaltem citata q: nũq̃ ꝓcedit̃ contra abſentẽ, niſi citetur tacite,
vel expſſe: vt. ĩ. c. inter quatuor. ꝛ dicit hoc preſumi ex eo qđ iudi
ces retulerunt cãm ad papã: alias nõ proceſſit ad ſententiã par-
te nõ citata. Uel forte fuit cõtumaciter abſens, q: ꝓcurauit rela-
tionem fieri domino pape, ꝛ poſtea preſens non fuit. In ſi. gl. di-
cit Hoſt. q: ex mẽte ṽboꝝ litere appet qđ melior eſt intellect⁹, qđ
ſnia fuit lata cõtra pñtẽ: vt pꝫ ibi: plenã fidẽ q̃ nõ poſſet fieri, ni-

ſi partib⁹ preſentib⁹ teſtes eſſent recepti, vel altera pte abſente ppter cõtumaciã: vt. l. in cauſe. §. cauſa cognita. ff. de mino. de teſtib. in nomine Domini. Niſi velis dicere qđ ſpeciale ſit in hoc caſu, ppter periculũ animarũ: per no. de elec. cũ nobis. de appel. oblate. Vel qđ pceſſit papa de plenitu dine poteſtatis: vt not. de accu. ad petitio. zc. ſecũdũ Hoſt. Ita apoſtillaui tẽpore lecture: z hoc dixi tenere, quicquid dicat Jnno. ¶ Habes ergo tres ſolutiones ex gl. Prima, qđ partes fuerũt cõtumaces ex termino ſtatuto, z pceſſuz fuit lite nõ cõteſtata in cã appellatiõis. Secũdo, q: fuerũt pſentes. Tertio, q: fuerũt cõtumaces nõ ex termino, ſed ex pcurata relatiõe pceſſus, q: ii quaſi actor debebat in tẽpore relationis pſens fuiſſe. Quarta ſolutio ponitur ſecũdum quoſdã. quos refert hic Jnn. qđ quãdo. ꝫ ſubeſt perſona, cõtra quã petit reuocatio ſentẽtie, ad cuius petitionẽ eſt lata, z debet vocari: ſic loquit ꝫ ũa, ſi nõ ſubeſt in rerũ natura, q: eſt mortua, nõ debet vocari: z ita erat in facto q: pdict⁹ decan⁹ erat mortu⁹: vn̄ ſecũs peritat in s C. ſi re⁹, vel accuſa. mor. fu. l. iiij. Tamen q: ſentẽtia dicebat nulla petebat reuocari officio iudicis a ſuperiore, cũ quo lis nõ eſt cõteſtãda: z ideo hic nõ fuit neceſſaria lit. cõteſtatio: q: iudex, id eſt, papa pceſſit ex officio: nã z accuſator mortu⁹ erat: vt: p ite in integra: z ſic periterat accuſatio. ff. de accuſa. l. diuus. C. ſi reus, vel accuſa. mor. fu. l. iiij. quo caſu iudex poteſt ex ſuo officio pcedere ad determinãdã inquiſitionẽ xviij. q. iij. ecce. j. de collu. erui. Hec ſolutio non placet ſibi: q: dic nõ agitur de receptione teſtiũ ſuper principali. ſed ſuper appellatiõe tãtũ, z pceſſus validitate: ideo nõ eſt veriſimile, papã ex officio pceſſiſſe: q: iſtud tãgit validitatẽ, z inualiditatẽ inſtãtie priuate, ad cuius cõmodũ iudex nõ ſupplet. de elec. cũ nobis olim. Quinta ſol. po nit pcã facis obſcure, z intricate: Quãdoq; petitio dirigit ꝫ certã, z determinatã perſonam, z aliquid petit a parte, z lis eſt cõteſtãda, vt in cõtrario, pars ſpecifice citãda: vt de ma. z obe. diẽ inter q̄tuor. Quãdoq; petitio nõ dirigit cõtra certã, z determinatã perſonã, ſed cõtra iudicẽ: vt q: aliquid petit a iudice, z non a parte: z tunc valet pceſſus: vt lite nõ cõte. etiã nõ facta citatione: vt hic eſt caſus Nã hic petebat epiſcopus pceſſuz, z ſentẽtiã a iudice, i. a pape delegato reuocari, z cõtra neminẽ hoc petebat: nã nõ ꝫ partẽ, que nec in petitione nominatur: nõ cõtra iudices pmos, q: iudices nõ poſſunt defendere ſuũ pceſſuz, cũ ipſorũ nõ intereſſit. ij. q. vi. hoc etiã. de quo ſupra de cetero. z no. i. de appel. cũ ſpeciali. eadẽ ratione nec ꝫ miniſtrũ inquiſitiõis. ¶ Alia ratio eſt, q: petitio ſpecialis, vel actio nõ cõpetit, niſi ꝫ obligatũ: q: ex obligatione naſcit actio. ff. eo. ti. l. iiij. §. ea obligatio. Judices autẽ, vel miniſtri nõ ſunt huic obligati: ergo ꝫ eos nõ agit: nec actionẽ habent, ſaltẽ eo reſpectu, quo agit. | Nõ obſtat ſi di-
23 cas eos obligatos ex maleficio, id eſt, qđ dolo, vel maleficio iudicaſſent. ff. de iudicijs. l. ſi filius. vel quaſi: q: de illo nõ queritur quatenus agit ad infirmationẽ vel roborationẽ ſentẽtie, ſed agit ad penã, que imponitur a lege. C. de pena iudic. qui male iudic. l. i. z ij. z aut ibi poſita. Jdẽ ſi ageret ex quaſi maleficio, vt in quãtuz bono iudici videtur puniret. Inſtit. de obliga. que ex quaſi male. §. primo. ita qđ contrarium procederet, ſi ageretur de male
24 ficio, vel quaſi. ſꝫ hic agitur ſolũ ad infirmationẽ ſnie. ¶ | Jtẽ qđ iudex nõ debeat defendere ſuã ſentẽtiã, patet: q: ſi daretur iudici qđ ſuã ſentẽtiã defenderet ideo fraudulẽto conuento poſſet alia via ſuã ſententiã reuocare, ꝫ id. C. ſentẽtiã reſcin. nõ poſ. l. prima. Modus autẽ pcedẽdi in tali cauſa, vbi petitio non dirigetur contra certam perſonã per iudicem erit, quia imploꝛato ſic iudicis officio, debet citare ipſe iudex, id eſt, papa ſolẽniter tribus edictis omnes illos, qui in confirmatione, vel infirmatione dicte ſentẽtie lederentur. argumẽ. C. ſi vt ſe ab here. abſti. authẽ. ſi omnes. C. quomodo z quan. iudex. authen. qui ſemel. de ma.
25 z ob. c. fin. ff. de adopt. l. nam ita ¶ | Vel edictũ ſolẽniter propoſitum nõ preiudicaret ff. que ſentẽ. ſine app. reſcin. l. i. §. itẽ cũ ex eo edicto. ff. de min. l. etiã. §. i. Nec ſufficit ſciẽtia partis, niſi procedat ſolẽnis citatio. ff. de mino. l. in cauſe. §. cauſa. qui iudex debet pcedere cauſa cognita. de verb. ſignific. c. foꝛ̃us. niſi in caſib⁹. de re iudica. c. pen. vbi ſufficit ſciẽtia. Effectus autẽ edicti huius erit, q: nõ afficiet illos, ad quos nõ peruenit, nec potuit peruenire: argu. lxxxij. diſt. propoſuiſti. qui ma. accu. poſ. c. ſi. z qđ ibi
26 no. ſuper vltima glo. | Non comparentibus aũt aliq̄bus edictis tribus propoſitis iudex põt teſtes epiſcopi recipere, z ſentẽtiam pferre, vt Ber. dicit: z ſi nullus compareat, tunc vel poſtea nõ audietur ſup reuocatione ſententie iam facte ſecundum quoſdam, niſi per reſtitutionem: vt no. ſ. c. querelam. Si vero aliqui comparerent, qui velint defendere ſententiam. dabitur eis petitio, z ſequitur litis conteſtatio, z vnuſquiſq; per ſe vel per aliũ reſpon-
27 debit. ¶ | Aliq̄ tamen dicunt quod omnes reſpondebũt per vnũ procuratorem: argu. in ff. de exercito. l. i. §. ſi. z l. ſe. Hec vera dicit, niſi illi contra quos lata eſt ſententia, ſpecifice ſubſint, vel qui aliquid ex ea poſſideant, vel de quib⁹ certũ eſt qꝫ ſi reuocaret preiu-

dicaretur: quia illi, qui ſunt in eadẽ prouincia, vocãdi ſunt ſpecifice. iij. q. vi. hoc quippe. i. de eo, qui mit. in poſ. cã. rei ſer. c. ſi. de dolo. c. cũ olim. Judex autẽ, qui tulit ſniaz, vbi eſt actũ ordinarie nõ citabit de neceſſitate: vt no. ſ. de trãſact. de cetero. circa pnci. niſi vt ferat teſtimonium de his, que acta ſunt corã eo, vel vt ex pictis ſuis inſtruat iudex. j. de arbitr. c. ij. de elec. cũ dilecti. §. nos igitur. z c. nos vero. infra de accuſ. c. cũ dilecti. §. i. vbi autẽ procedit iudex ex officio, q: forte fuit inquiſitor, vt hic erat, bene eſt citandus, ex quo petitur ſententia reuocari. infra de appel. cum ſpeciali. §. j. de ſente. excõmu. venerabilib⁹. lib. vi. In alijs autẽ iudicib⁹, qui nec vocãdi ſunt, locũ habẽt dicte citationes. ij. q. vi. ſtatuẽdũ. z pcedit etiã quãdo agitur de electione, vel matrimonio ꝫ trahendo, vel alijs ſimilib⁹, in quib⁹ quilibet de populo admittitur, vel ſaltẽ multi. j. q matrimo. accu. poſſunt. c. fina. in authen. quomo. opo. epi. §. ſi quis autẽ. col. ix. ¶ Nota, hec verba, que z ad literã poſuit. Jnno. ſ. de ma. z obedië. c. inter quatuor. z ibi dixi: z no. de teſti. Albericus. Sed anteq̄ examinẽ iſtũ intellectũ an ſit bon⁹ ad tex. Quero de effectu ſnie late ſuper petito per modũ officij iudicis vno petẽte per edictũ pponita citatiõe, altero cõparente, ei porrecta ſpeciali petitione, z iudicio cum eo proſecuto. Dicit Jnnoc. quod ſi feratur ſentẽtia pro actore, ex qua decernatur ſententia nulla, z proceſſus irritus, ſiue data fuerit poſſeſſio, ſiue aliud quicq̄, reuocabuntur ad reuocationem ſententie, non ſolum inquantum prodeſt illis, qui fuerũt, vel eſſe debuerũt in iudicio, vt hic, z C. de legi. l. non dubium. vij. qđ. i. c. preſentiũ. ſ. c. proximo. nota de filijs presbyt. c. veniens. ſed etiã in quãtũ prodeſt alijs, ex quo ſentẽtia lata reuocata eſt ad petitionem cuiuſcũq;, qui de iure admitti etiam nõ debuit: nam ex illa ſnia nihil petere poterit etiã ab alijs, qui in iudicio non fuerunt, argu. ff. de inoffic. teſta. l. poſthum. ij. §. primo. tenet enim ſententia etiam inter eos, quorum nõ intereſt. ff. famil. erciſc. l. z pu to. Ad materiã vide. C. quibus res iudi. nõ nocet. l. ij. per goſ. et Cyn. Dicit tamẽ qđ licet ſententia lata ꝫ proceſſum preiudicet iſti quo ad omnes, ſi feratur ſententia contra ipſum, vt dictum eſt, non tamen preiudicabit alijs, ſi pro eo dareť ſententia, z ſi cõtingeret ſententiã confirmari. Ratio, ſecundũ Jnnocẽ. quia ſententia facit ius inter partes, ipſe autem, cõtra quem lata eſt ſentẽtia fuit pars, ideo preiudicat alijs, qui nõ fuerunt in iudicio, ſi ſentẽtia feratur pro eo quia ipſi nõ fuerunt partes. ſecundũ Jnnocen. Hoſt. dicit quod ſi bene attẽdaſ, nec in primo, nec in ſecũdo caſu abſentes nõ fuerunt in iudicio, nec pacem fecerunt: z ſic nulla eſt ratio. Jdeo dicit qđ ratio eſt, ſecundũ eum, quia ille, qui in iudicio fuit, nõ habet de q̄ queratur: potuit enim, ſicut z placuit, ius ſuũ pſequi: ideo ſibi preiudicaſ quo ad omnes, ſi ſuccũbat. ¶ Alij vero, cũ nec preſentes eſſent, nõ potuerũt de iure ſuo agere: ideo ſi obtineat is, qui preſens eſt, nõ debet eis preiudicare. ¶ Ratio efficaciſſima, quia promptiores ſum⁹ ad liberãdũ, q̄ ad condẽnãdũ. ff. de actio. z obli. l. Arrian⁹. z j. de re iudi. c. fina. Dic, q: ratio Jnno. eſt bona. ſententia infirmatoria indiſtincte infirmata, reſpicit omnes: q: ius infirmãdi nõ eſt reſtrictibile ad perſonã: nõ enim poteſt eſſe nulla quo ad vnum, z aliqua quo ad alium, ex quo vitiũ concernit materiã ſententie: ſed ſententia cõfirmatoria poteſt reſpectu iuris vẽdictis in perſonaz petentis cõfirmari: z poteſt eſſe aliqua quo ad vnũ, z quo ad alia, nulla, quia ad eam vires non extẽdit. Hic intellectus nõ placet Jn. ex toto hic fuit lata ſententia ꝫ certã perſonam, ideo illa poſſet. z debe ret citari. Et dicit Hoſt. qđ ex mente verborum litere apparet qđ ver⁹ eſt intellectus qđ ſnia fuit lata ꝫ preſentez, vt patet ibi: plenã fidem que nõ poſſet fieri, niſi partib⁹ preſentibus teſtes eſſent recepti, vel altera abſente per cõtumaciã. Niſi velis dicere qđ ſpeciale ſit in hoc caſu propter periculũ animarũ: argu. eorum, que notanſ de elec. cũ nobis. j. de appel. oblate. Vel qđ pceſſit papa de plenitudine ptãtis: vt no. de accu. ad petitionẽ. ſecũduz Hoſt.

1 ✠ Procurator nõ interuenit in cauſa agitata corã iudice ſeculari ad penã legalẽ p adulterio cõmiſſo: ſecus ſi corã iudice eccleſiaſtico agatur ad ſeparationem thori.
2 Adulterij crimẽ q̄re eſt mixte iuriſdictiõis vcꝫ tꝑalis, z eccleſiaſtice, et qũ, z coram quo debeat tractari cauſa.
3 Procurator nõ interuenit in cã criminali, z quare.
4 Criminaliť ſi agaſ inſcriptio eſt neceſſaria, maxime vbi ad penam talionis agitur.
5 Adulterio cõmiſſo poteſt peti thori ſeparatio, non tamẽ ſeparatio vinculi.
6 De crimine ſi agaſ ciuiliť, nõ eſt neceſſaria inſcriptio, ſꝫ libell⁹ ſit ſolenniter formandus.
7 In libello criali tria requiruntur, vcꝫ nomẽ, locus, z tꝑs delicti.
8 Finis oppoſitum nõ põt operari ordinata in vnum finem.
9 Actiones quedã ſunt ciuiles, quedã criminales, z quedã mixte.
10 Procurator põt interuenire in cã etiã criminali, ſi de ea agaſ ciuiliter, vel mixtum.

Miſtum

11 Mixtum ex duobus oppoſitis quãdoq; attribuit̃ ad naturã al-
terius tantũ.
12 Procurator quarenus criminalibus nõ admittitur.
13 Talionis pena hodie habet locum in marito accuſante vxorẽ de
adulterio.
14 Quis ſit effectus vt vir accuſet vxorem de adulterio.
15 Adulterij pena que ſit.
16 Pena, iure inſcripta an poſſit alterari.
17 Ad adulterij accuſationẽ quis admittatur.
18 Adulterij accuſatio eo qđ poſſit fieri in vtroq; foro, an pena im
poſita per vnum tollatur per aliud.
Pena impoſita per vnum forum an tollatur per aliud.
19 Forſan, dictio quandoq; veritatem, ⁊ nõ dubitationem denotat.
20 In libello accuſationis que exigantur.
21 Adulterio accuſans vir vxorem ſuam qualiter poſſit conſeq effe-
ctũ ſue intentionis, videlicet penã talionis, ſi inſcriberet ſe ad di
ctam penam.
22 Prohibitus vna via, an per aliã admittatur.
23 Adulterij accuſatio in quo eſt mixta.
24 Procurator admitti põt in caſu neceſſitatis in cauſa criminali.
25 Procurator in quibus cauſis poteſt indiſtincte cõſtitui.

1 Tue. ¶ † Si agatur de adulterio corã iudice ſecu
lari ad penam legalẽ, nõ interuenit ꝓcurator,
ſecus ſi agat̃ corã iudice eccleſiaſtico ad ſeparationẽ
thori. decisa conſultatio, ⁊ reſponſio, ibi. conſultationi
que diſtinguit, ⁊ ſecundum membrũ proſequit̃ ibi ſi vero. ⁊ ratio
2 nẽ ſubmittit ab: ne forte ⁊ ibi: quoniã. ¶ † Not. primo quod cri
mẽ adulterij eſt mixte iuriſdictiõis: q̃a diuerſo reſpectu poteſt ⁊
corã ſeculari, ⁊ eccleſiaſtico iudice tractari. Quaten⁹ agit̃ ad cri-
minalẽ penã adulterij, debet tractari ⁊ corã iudice ſeculari: quate
nus ad ſeparationẽ thori, corã iudice eccleſiaſtico. Ad hoc vide
3 j. de foro cõpeten. cum ſit. vbi plene dixi ſup glo. ¶ † Nota ſecun-
do quod in cauſa criminali ad penã criminalem, etiam ex parte
actoris, nõ interuenit ꝓcurator. ⁊ hoc propter penã talionis accu
ſatori imponendã: et ſic patet, quod ſi ceſſaret pena talionis, vi
det̃ quod poſſet intercedere ꝓcura. ſed de hoc dic vt l. penultia.
4 §. ad crimen. de publi. iudi. ⁊ j. de accu. veniens. vbi dixi ¶ † No.
tertio quod de iure inſcriptio in criminalibus eſt neceſſaria, qñ
criminaliter agit̃ ad penam talionis de hoc, ⁊ de eius forma. j. de
5 accu. licet. ¶ † Nota quarto quod ꝓpter adulterium mulier poteſt
petere ſeparationẽ thori: id eſt a cohabitatione viri, licet non vin-
culi ⁊ ſeparatio illa dicit̃ accuſatio: idẽ quod ſeparatur nõ ſolũ a
copula, ſed etiam a cohabitatione, ⁊ a mutuis ſeruitijs, que deben
6 tur inuicem de quib⁹ de reſtitu. ſpo. literas. ¶ † Nota quinto qđ
vbi de crimine agit̃ ciuiliter, vel mixtim, non eſt neceſſaria inſcri-
ptio, licet libell⁹ ſolenniter ſit formand⁹: ⁊ ſic etiam ſeruanda in ci
uili de crimine forma. l. libellorũ. ff. de accu. ⁊ ij. q. viij. libellorum.
7 ¶ † Et nota tria, que inter cetera in tali libello exigunt̃, nomen, lo
8 cus ⁊ tẽpus delicti. ¶ † Nota ſexto quod ordinata in vnũ finẽ nõ
poſſunt oppoſitũ finis operari, vel non debent trahi vt oppoſitũ
9 finis operent̃. ¶ † Nota ſeptimo quod accuſatio de adulterio ad
penam thori eſt mixta inter ciuilem ⁊ criminalẽ: ⁊ ſic cauſarũ que
dam ſunt ciuiles, quedã criminales, quedã mixte: vide glo. de iu-
10 ra. cal. literas. ¶ † No. octauo q̃ in cauſa de crimine, vbi ciuiliter
11 vel mixtim agit̃, interuenit ꝓcur. ¶ † Et not. qđ mixtũ ex duo-
bus oppoſitis qñq; attribuit̃ ad naturã alterius tantũ ex oppo
12 ſitis in quo magis icaleſcit. ¶ † No. decimo cauſam quare i crimi
nalib⁹ nõ intercedit ꝓcurator, q: in talib⁹ vt grauiorib⁹, vt ſecur⁹
ꝓcedit̃ preſentia principalium ꝑſonarum Ad hoc. ſ. c. querelam.
13 l. ij. in fi. ff. ad carbo. ⁊ vide Bart. in. §. ad crimen. ¶ † Hic habe
m⁹ tria. primo vnũ dictũ negatiuũ. Secũdo vnũ affirmatiuũ. Ter
tio rationẽ. Circa primum oppo. qđ maritus non arctetur ad in-
ſcribendũ ad penam talionis. ff. de adulterijs. l. mariti. §. preterea.
So. Dicit glo. qđ olim nõ inſcribebat, ſi accuſabat. j. lx. dies ho-
die autẽ hoc eſt correctũ, q: ſemp inſcribit, vt hic in aut. vt nulli
14 iudi. §. adulterã. ⁊ §. quod nõ plurimos. coll. vij. † quis autem ſit ef
fect⁹ vt vir accuſet iure mariti, vide quod no. in. qđ itẽ. §. aliquã
15 do. ¶ † Quero cũ gloſ. j. que eſt hec pena. dicit qđ per leges vete
res mulier puniebat ad penam ſanguinis. C. de adulterijs. l. caſti
tati ⁊ etiã p. l. moſaycã. xxxij. q. v. c. hec imago. Hodie vero detru
dit̃ ad monaſteriũ. in auth. ſed hodie. C. de adulterijs. et poteſt
vir conuictã de adulterio, ⁊ cõdemnatam reconciliare. C. de adul
terijs. authen. ſed hodie, ⁊ retinere ſimile per hoc dicit Vin. q̃ ad
penã detruſionis, quod poſſet accuſari etiã corã eccleſia. Inno.
hoc nõ placet. vnde dicit quod aut mulier eſt de tẽpali foro eccleſie
⁊ ad penã vtranq; poteſt agi corã eccleſia, ſcilicet ad ſeparatio-
nem thori, ⁊ ad penã intruſionis: licet melius ſit quod hanc vlti-
mam expediat p iudicem ſecularem ab eccleſiaſtico iudice inſtitu
tum. Aut mulier nõ eſt de tẽporali iuriſdictione eccleſie: ⁊ tũc non
debet ad penam temporalem corã iudice eccleſiaſtico conueniri
16 Ad ſeparationẽ autẽ thori bene poteſt: vt lite nõ cõte. c. j. ¶ † De
nam autẽ an alterare poſſit, vbi eſt ſcripta. Innoc. quod ſic: quis
poteſt imponere, que placuit. Hoſt. contra, ex quo pena eſt deter
minata dic de hoc vt de conſtitu. c. j. ⁊ quod no. de accuſa. c. quali
ter. ⁊ ij. ⁊ ſi ſeuerior. ff. de his, q̃ not. infa. ff. eodẽ ti. quid ergo. §. pe
na grauior. hoc quod hic tenet Hoſtien. in ſumma, de fo. cõpe. §.
ſecundo. ver. ſed opponitur. poſt Gof. vnde facit ibi regulã quod
in illis criminib⁹ mixtis reſpectu fori iudex eccleſiaſtic⁹ puniet
ſuos, ⁊ laycꝰ ſuos, excepto crimine ſacrilegij, quod eccleſia pote
rit q̃ ad vtranq; vtroſq; punire. In hoc tene quod plene dixi. j.
17 de foro competen. c. cũ ſit. ¶ † Quis autẽ admittat̃ ad hanc ac-
cuſationẽ adulterij. dic quod triplex eſt accuſatio quedã ad peni
tentiã: ⁊ ad hanc quilibet admittit̃. quedam ad ſeparationem tho
ri, ⁊ lucratiuonem dotis, ⁊ donationis: ⁊ ad hanc admittit̃ vter
q; coniugum, vt li. non conteſta. c. j. quedã ad penam legalem: ⁊
ad hanc acc vir vxcuſet coniugẽ, nõ econuerſo: vt no. de conuer.
coniuga. ex publico xxxij q. j. publico. et eſt ratio, quia ꝓpter plẽ
plus preuaricat marito ex adulterio mulieris, quã econuerſo. qđ
ſatis patet. Itẽ quia vir eſt caput mulieris. de deſponſa. impube.
duo pueri. ¶ Alij contra quod etiã mulier accuſat virum: ⁊ vide
quod no. de diuorcijs. gaudem⁹. §. j. ſup vltima glo. de hoc dic vt
18 in. l. p. ima. C. de adulterijs. ¶ † Quero cũ Hoſtien. tenendo qđ
in vtroq; foro poſſit fieri accuſatio adulterij, an p vnum tollat̃
impoſita pena per aliũ. dic quod ſecundum antiqua tempora im
ponebat̃ pena capitis, id eſt, mortis: ergo fruſtra per alium impo
nebat̃: mors enim ſoluebat in omnia auth. de nuptijs. §. deinceps.
Idẽ videt̃ de pena noue legis, ne de delicto eiuſdem ſepius quę-
rat̃. ff. nau. cau. p. ſta. licet. ⁊ vide. ſ. de officio ordina. c. primo. dic
ſi querit̃ an impoſita pena penitentialiter per eccleſiã, imponatur
pena contentioſa per ſecularẽ an tollatur. dic quod non tollitur
vide. xxxiij. q. ij. admonere, ⁊ not. glo. pleniſſime. j. de diuortijs.
gaudem⁹. ¶ Non obſtat quod not. ſ. de offi. ordin. c. primo. q̃a
de hoc dic vt dixi. de accuſa. de his. facit clemen. j. de penis. quan
doq; eſt impoſita pena cõtentioſa: et tunc ſi eſt ciuilis, vel mixta,
nõ puto quod tollat criminalẽ: vnde ſi ſit impoſita pena ſepara-
tionis thori, p hoc nõ tolletur accuſatio ad penam. ar. C. quãdo
ciuilis actio preiudicet criminali. l. prima. Si impoſita eſt pena
criminalis, quando imponi poteſt p vtrunq; forum, tunc nõ pl⁹
imponit̃: quia procedit dictũ Hoſtien. Hoc idem no. in ſumme
de foro competen. §. ij. ver. ſed opponit̃. ¶ Venio ad ſecundam
19 partem, ſcilicet ad dictũ affirmatiuũ. ¶ † Oppo. primo qđ ſine
forſan nõ inſcribatur: quia in ciuili non inſcribit̃. j. de accu. c. ſup
his. ſo. hic forſan, nõ notat dubitationẽ, ſed veritatẽ. Allegat gl.
20 iura. ¶ † Glo. alia querit que exigant̃ in libello accuſationis. ⁊ po
nit p verſus qđ in denunciatione, inquiſitione, ⁊ exceptione, ha
21 bet de pur. ca. c. fina. ¶ † Gloſ. que qualiter poſſit vir conſequi
effectũ intentionis ſue, id eſt, penam talionis, ſi inſcriberet ad pe
nam talionis declarat gloſ. quia accuſat⁹ intendit finem, vt vxor
ab eo ſeparet̃, ſi deberet non probans obtinere, iam conſequeretur
effectum ſue intentionis: quia vxor obtineret virum a ſe ſeparari,
⁊ aliud nõ intendit. poſſet tamen ſe obligare ad aliã penam, puta:
vt ꝑpetuo coheferet vxori. xxxiij. qđ. v. c. hec imago. vel ad penã
extraordinariã. de accuſa. c. ſup his. vide de hoc in ſpecu. de adul
22 te. poſt princip. vbi aliqua hic nõ videre potes. ¶ † Oppo. vlti-
ma glo. quod vna via prohibet̃, alia admittatur. iij. q iij. §. ſerui.
doct. remittunt ad regulã. cum quid vna via ꝓhibeatur, nõ per-
mittit̃ alia via, ⁊c. dic vt in illa regula. ¶ Glo. circa mixturã. dat
vnũ ſimile in querela, que dicit̃ certo reſpectu accuſatio, vt dicit
glo. quod quandoq; queritur de ingratitudine in querela que eſt
cauſa criminis: vt authen. vt cũ de appell. cog. §. illud. colum. viij.
ideo quandoq; vocat̃ accuſatio. C. de inoffic. teſtamen. l. poſthu
23 m⁹. interdũ querela. ff. eo. l. i. ¶ † Quero in quo eſt mixta accuſa
tio. hec dic quod ad materiã ciuilis accedit, inquantũ agitur ad
dotẽ: ⁊ ſic quo ad iudicationem temporalium criminalis inquan
tum imponit̃ pena ſeparationis thori ratione ingratitudinis.
24 ¶ † Oppo. quod ſolum permittit̃ in caſu neceſſitatis conſtitui
procuratorẽ, cum agitur ad ſeparationẽ thori cum tamen debe-
ret admitti ſimpliciter, ex quo cauſa non eſt criminalis. Nam re-
gulariter debet p procuratorem ſe defendere. ſ. c. querelam. ⁊ c. j.
Solut. ſta contrario, ⁊ ibi ſi neceſſitas, ⁊c. ſubaudi maxime. Ad
hoc de officio delega. c. paſtoralis. de officio ordina. cap. quod ſe
dẽ. ¶ † Querit Hoſtien. in quib⁹ cauſis poſſit ꝓcurator conſti-
tui. dic qđ in pecuniaria, ⁊ priuata poteſt interuenire ꝓcurator ⁊
poſt litẽ conteſtatã, ⁊ ante. C. eo. l. ij. ⁊ etiã ſi ſit appellatũ. ff. an p
aliũ cauſe appel. l. prima. hoc in priuatis ꝑſonis illuſtres neceſſi-
tant. C. eo. l. penul. ⁊ aut ibi aſſignata. et dicit hoſtien. epiſcopũ il
luſtrem, quando cauſa agit̃ corã ſeculari. de re iudica. c. vltimo. lib.
vj. Si q̃ſtio eſt ſup re vſu publico deputata conſtituit̃ ꝓcurator
ex parte rei, vel ex parte acto. ⁊ poſt litẽ conteſtatã. ff. de ꝓcura. l. ſi
cet. quia ante quis nõ eſt domin⁹ litis. Si querit̃ de patrono pu-
blico, quilibet admittit̃ ad defendendum, licet non ad agendum

niſi ſyndicus. ff. quod cuiuſq; vniuerſi. l. i. de ſyndico. c. vno. Si
queſtio eſt criminalis: et requirit penam maiorem relegatione, nõ
admittitur procurator, niſi ad cauſas abſentie allegãdas. Sic intel-
lige. v. q. iij. in criminalibus. vbi minor pena relegatiõe imponitur,
procurator admittitur indiſtincte. ff. de accuſa. l. eũ. Facit quod not.
in. l. pen. §. ad crimen. de pub. iudi. Predicta vera, qñ agitur cri-
minaliter: ſecus ſi ciuiliter agi poterit. ff. de fal. l. fi. Si agitur de fa
ma, tunc non admittitur procurator ſine ſpeciali mãdato: niſi alio
proceſſurus eſſet aduerſus abſentẽ. ff. eo. l. non ſolum. in fi. et multo
minus ex parte actoris. de proba. ex literis. ſi agitur de munerib⁹
et honoribus, procurator recipitur. de ma. et obe. c. fi. de ele. dudum.
§. c. accedens. de dolo. c. fi. Anto. de Butrio.

1 Expenſas repetit procurator, qui domini mandato cauſam
procurauit.
2 Procurator capituli repetit expenſas, quas in lite fecit, duab⁹
cauſis concurrentibus ſimul.
3 Expenſe per acceſſum ad ſedem apoſtolicam repetuntur ita de-
mũ, ſi pp hoc acceſſum fuerit: ſecus ſi propter aliud.
4 Procurator qñ aliquid fecerit de mandato dñi, probatur iura-
mento illius cum vnico teſte.
5 Expẽſe facte poſſunt probari iuramento eius, qui eas fecit.
6 Expenſas vtiles factas etiã ſine mandato repetit procurator.
7 Procurator eccleſie ſi procurãs negotia incidat in man⁹ latronũ
nõ repetit res perditas.
8 Expenſa non repetit procurator, qui ob aliã cauſam, quã procu-
rationis, iuit ad curiam, niſi propter procurationẽ traxerit longio
rem moram.
9 Expẽſas nõ repetit procurator, niſi obtinuerit, ſi egit ſine mãda-
to: ſi aũt cum mandato egerit, indiſtincte illas repetit.

1 **Cum pro cauſa.** † Qui de mãdato domini cauſam pro-
curauit ab ipſo repetit expẽſas, quas propter hoc fecit.
Prima pars ponit deciſam partis quereli. Secũda
2 dat iudices, ibi: diſcretioni. † No. qd capituli procurator põt
repetere expẽſas, quas fecit in lite, duob⁹ cõcurrentib⁹, qd fece-
rit expenſas, et qd habuerit mãdatũ a capitulo: altero ceſſante,
3 videtur a contrario qd nõ habeat regreſſum. † Nota ſecundo
qd expẽſe propter acceſſum ad ſedẽ apoſtolicam ita demũ repetun
tur ſi propter hoc acceſſerit: ſecus ſi nõ propter hoc, ſed propter aliud.
Quero pliter intellectu, que queſtio erat inter iſtum archi-
diaconũ, etc. Dicit Inno. qd iſte archidiaconus erat procurator
capituli ʒ. qui quaſdã expẽſas fecerat pro negotijs eccleſie quas
repetebat. Vel ſ. dm cũ, appellauit pro capitulo, et fecit expenſas,
quas repetit. Vel ſuccubuit in petitione expẽſarũ ʒ capitulũ. et
appellauit, nunc mãdatur iudici appellationis, qd hic dicitur. Pri-
mũ placet Hoſti. Sed abb. dicit qd forſan iuit ad curiã, vt im-
4 petraret cõfirmari cõſtitutiones capituli. † Quero qualiter
cõſtabit qd mandato. Dic quod forte per iuramẽtum cũ vno te-
5 ſte. ē. c. ex inſinuatione. † et expenſe probantur premiſſa taxatione
6 per iuramẽtũ. C. de alimẽ. pu. preſtan. l. ij. ad fi. † Oppo. gloſ. j.
quod etiã ſi non habuerit mandatũ, repetat que vtiliter expẽdit
xij. q. iij. c. quicunq;. Solu. Dicit glo. qd ſi habuerit mãdatũ, in
diſtincte repetit: ſi nõ habuit, repetit ſolũ que expendit vtiliter i
7 negotijs eccleſie. † Quid ſi incidat in latrones, an repetit tales
expenſas. Dicit qd non. l. inter cauſas. §. nõ omnia. ff. mãdati ſe-
cus in ſocietate. ff. pro ſocio. l. cũ duobus. §. quidã. ſecũdũ Phil.
8 † Glo. ij. querit quid ſi ob aliã cauſam quam procurationis iuit ad
curiã iſte archidiaconus. Gl. dicit qd nõ poterit repetere expẽſas
niſi propter procurationẽ traxerit lõgiorem morã. ff. fam. erciſ. l.
9 ex parte. † Oppo. glo. qd nõ repetat expẽſas, niſi obtinuerit.
l. iam tamen. §. in hac. Sol. Dicit glo. qd ſi egit cũ mãdato, ſiue
ſuccũbat, ſiue obtineat, repetit expenſas: ſi egit ſine mãdato, ita
demũ repetit ſi obtineat, vt in contrario. Et dicit qd tales expẽ-
ſe nõ excedunt modũ. et allegat concor. Sed ʒ, nonne ſufficit qd
vtiliter ceperit, vt patet in. l. ſed an vltro. in princ. ff. de nego. geſt.
Sol. Dicit quod ſi eſt certũ qd vtiliter ceperit negotiũ, licet ſuc-
cumbat, repetit expẽſas. Si certũ qd inutiliter, nõ repetit. In du
bio ſententie cõtraria reportata probat qd inutiliter ceperit.

1 Procuratorẽ ad agendũ et defendendũ põt conſtituere vni-
uerſitas.
2 Iure cõi nõ cõceſſum põt nouiter concedi, et nouum ius cauſat.
3 Procurator dicitur ille, qui negotia noĩe dñi nõ adminiſtrat.
4 Vniuerſitas an habeat loco dñi ſecundũ leges, vel canones.
5 Procurator dicitur quilibet adminiſtrator.
6 Vniuerſitas quare poſſit procuratorem cõſtituere.
7 Procuratorẽ an cõſtituat vniuerſitas ſecũdũ. ll. aut canones.
8 Vniuerſitas ſcholarium an ſit indiſtincte approbata.

1 **Quia in cauſis.** † Vniuerſitas i cauſis ad agendũ, et defendẽ-
dũ procuratorẽ cõſtituere põt. In prima petitio. In ſe-
cũda admiſſio ibi liceat. No. primo qd vniuerſitas
nõ comode tractat litigium, et difficulter ſepe in vnum cõuenit.
No. ſecundo quod fruſtra quandoq; precib⁹ nõ implorat, qd
2 iure cõmuni cõceditur. † No. tertio qd nõ cõceſſum alias, a iure cõ
muni põt nouiter cõcedi, et cauſat nouũ ius. et facit ad no. i. c. j. de
3 cõſti. lib. vj. Vltimo nota ſummariũ. † Gl. j. opponit quod
vniuerſitas nõ poſſit conſtituere procuratorẽ. l. j. ff. de proc. vbi ille
dicitur procurator, qui negotia nomine domini nõ adminiſtrat: ſed
4 vniuerſitas nõ eſt domina †. Sol. vniuerſitas loco domini habet
ſecundũ canones: ſed ſecundũ leges cõſtituit tantũ a vero domi
no: ſed canones nõ faciunt differentiã in verbis, dũmodo cõſtet
5 qd habeat poteſtatẽ agendi, et defendẽdi. j. c. petitio, † et o imbet
6 adminiſtrator procurator dicitur. j. q. iij. c. ſaluator. † Tac. glo. in
ver. itẽ ſi eſſet querit que fuit ratio dubitandi dicit glo q: videba
tur qd ſcholarũ vniuerſitas nõ eſſet approbata: q: ab initio ius
vniuerſitatis nõ ſunt ſcholares cõſecuti a principe. ff. qd cuiuſq;
vniuer. l. j. ff. de collegijs. l. j. Itẽ q: de iure vniuerſitas cõſtituit re
ctorẽ vel ſindicũ de authoritate ſuperioris. C. de ep. et cl. l. omnes. §.
nihilominus. ſed papa reſpondet quod de iure communi hoc li-
cet, et eſt verũ qd vniuerſitas cõſtituat procuratorẽ, et per ipſum iurat
de iura. cal. c. cum cã. ſed procurator a vero domino cõſtitut⁹ nõ
iurat, ſed ipſe dominus. C. de iuramen. calum. l. ij. §. ſi aũt. et ſcho
larũ vniuerſitas eſt approbata, q: poſſunt habere ſuos procura-
7 tores, et cõſules. C. de iuri. om. iudicũ. l. vltima. † Gloſ. attendit
tria. Primo, an ſecundũ leges cõſtituat procuratorẽ vniuerſitas:
et in hoc qd nõ. in cõtrariũ facit in auten. de ſan. epi. §. ſi qi. co. ix.
vbi dicit cauſam agi monaſterij per procuratorẽ. ſed exponit ibi glo.
id eſt, actorẽ, vel a ſindico dabitur procur. poſt li. cõteſta. et q: erant
ſup hoc opi inter legiſtas approbat opi. qd cõſtituat. i. papa hoc
8 eis cõceſſit, vt eſſent extra opi. † S. cũdo an vniuerſitas ſcho
larũ ſit approbata dicit hic glo. quod ſic. glo. in. l. fin. C. de iuriſdi.
om. iud. dicit qd vniuerſitas ſcholarũ, eo q: non exercet princi
paliter profeſſionẽ, ſed ſunt ſcholares ſub exercentibus vt diſcipuli,
ſicut diſcipuli pelliparior: et vnde magiſtri ſunt q profeſſionẽ exercẽt
et ſic ſit pari. vbi rectorẽ ſibi eligũt: in quo dic attẽdẽdã cõſuetudi
nẽ ſtudior. Tertio an iuret de calũnia procurator et ſyndic⁹. Dic q
procurator nõ, ſyndicus ſic. Reſp. ſecundũ doct. q: qui ſcit melius
veritatem iurare debet. C. e. l. fi. j. de iur. calum. c. iij. Sed negotiã
vniuerſitatis melius preſumitur ſcire ſyndicus: cũ vniuerſitas cõ
ſenſu careat, et negligi ſolet quod cõmuniter poſſidetur. C. qñ et q-
bus quarta pars debetur. l. j. li. xj. Negotiũ autẽ priuati meli⁹ ipſe
ſcire preſumitur quã ipſe procurator: ideo iurat ipſe, nõ procurator, niſi
habeat ſpeciale mandatum. Glo. cõcedim⁹, opponit: q: id nõ põt
dici cõceſſum, quod a iure cõmuni cõceditur. vt no. de reſcript. c.
j. So. Exponit cõcedimus, id eſt eſſe oſtendim⁹. Anto. de But.

1 Procurator facta cõluſiõe ſi reuocat⁹ ſit per dñm, nihilomin⁹
ſnia fertur contra dñm, et cõdemnatur reuocans in expenſis.
2 Audita poſitiõe neceſſario nõ ponitur intellect⁹, preſumptiue, ſic.
3 Principali annullato, annullatur acceſſorium, et omne id, quod ex
eo ſequitur.
4 Cõcluſiõe facta nõ vʒ procuratoris reuocatio quãtũcũq; intimata
lʒ valeat ad preiudicium litis, in quo eſt in cauſa concluſum.
5 Concluſione in cauſa facta nõ põt aliquis actus exerceri, vel aliud
quid iudicialiter produci. nu. 5.
Fallit cõcluſione reuocata. nu. 17.
Fallit etiã in actis, que veniunt officio iudicis. nu. 18.
6 Ad reuocationẽ mãdati nõ attenditur tps date literarũ reuocato
riarum, ſed tps preſentationis.
Tempus date trahitur ad tempus preſentationis.
7 Appellatus ſicut cõſentiendo vt totũ negotium ſit in curia facit
negotium ſi in curia, ita et in, contra quẽ de nullitate dicitur po-
teſt deferendo, et conſentiẽdo quod expedito nullitatis articulo
totũ negotiũ ſit in curia.
8 Citatus ad cauſam nullitatis nõ arctatur ad comparendũ, vel
mittendũ procuratorem inſtructũ ſuper negotio principali, arti-
culo nullitatis expedito.
9 Iudex appellatiõis expedito iudicio nullitatis, nõ per hoc videtur
iudex ſup negotio principali, vt ex integro de cã cognoſcat, niſi par
tes cõſentiant: ſecus tñ eſt in ordinario.
10 Fieri aliquid tarde, et nõ fieri, paria ſunt.
11 Preſentia iudicant euentum iuris veriſimilem de futuro.
12 Reuocatio procuratoris vt facilius annullet acta inde ſecuta, dʒ
certificari ipſi procuratori, parti, et iudici tamen ante publicationẽ.
13 Sententia lata contra abſentem valet propter contumaciam.
14 Snia vt valeat, dʒ citari pars, vel eius procurator ad illius pronun
tiationem.

15 Sententia ſuper nullitate pceſſus an ſit interlocutoria, vel diffi
nitiua.
Contumax dici poteſt: qui procuratorē ſuū reuocat, et aliū nō
conſtituit.
16 Expenſe iudicij quo iure adiudicantur.
19 Super expenſis futuris quando pōt per iudicem ſententiari.
Sententia ſup futuris expēſis valet, quādo tract⁹ futuri iudicat
certū, vt quia iudici certū erat, tales expenſas eſſe fiendas. nu. 24.
Iudex quando poſſit ſuper futuris prouidere.
20 Sententia debet eſſe certa, et certam quantitatem continere, quā
do petitur aliquid certum, et iure actionis. nu. 23.
21 Sententia incerta, et incertam quantitatem cōtinens, valet, quā
do petitur aliquid incertum iure officio iudicis, ex quo certifica
tionē expectat. nu. 23.
22 Libellus continens petitionē incertam valet, quando non pen
det a partis poteſtate certum quid petere reſpectu futuri tēporis.
23 Expenſarū condemnatio non valet, taxatione non premiſſa: ſe
cus quando fit p futuris expenſis, qꝛ tunc taxatio fieri pōt poſt
ea, et liquidabuntur iuramento partis.

1 Auditis. ¶ † Si poſt cōcluſionē in cauſa ap
paret procurator reuocat⁹, nihilomi
nus fertur ſententia, et condemnatur reuocans in expen
ſis quando per hoc impedit proceſſus iudicis. hoc di
cit. ¶ Primo fert ſententiam ſuper proceſſibus, et ſoluit obſta
2 culum. Secunda ibi, ceterum, in expenſis condemnat. ¶ † No. pri
mo quod ad poſitionē aud tuis, neceſſario nō ponitur intellect⁹
preſumptiue aut ſic: vt. l. diem pferre. §. coram. ff. de arbitris. fa
3 cit pro teſte, ſi dicit, ſcio q a audiui. ¶ † No. ſcdo qd annullato prin
4 cipali, annullatur omne, qd ex eo ſecutū eſt, vel ob id. ¶ † No. ter
tio, qd poſt cōcluſionē in cauſa non valet procuratoris reuocatio
quantūcunq; pcuratori, vel iudici intimata, ad preiudiciū litis i
quo eſt in cauſa cōcluſum, licet valeat ad preiudiciū litis nouiter
5 inchoande. ¶ † Et nota qd poſt concluſionē in cauſa regulariter
nō poteſt aliquis actus exerceri, vel aliquid iudicialiter produci.
vide. i. de fide inſtru. cū Joannes. de cau. poſ. paſtoralis. i. de reſtit.
6 in integ. c. j. ¶ † No. qnto qd quo ad vim reuocationis mandati.
nō attenditur tempus date literarū reuocatoriarum, ſed tempus
preſentationis et ſic tempus date trahit ad tempus preſentatio
7 nis ad hoc. i. de appel. ſuper eo. ¶ † No. ſexto hic bonū tex. quod
ſicut appellatus conſentiēdo vt totū negotium ſit in curia, facit
negotiū eſſe in curia. de apl. ſepe. et c. cordi. lib. vj. Ita is contra quē
de nullitate dicitur, poteſt deferēdo, et cōſentiendo facere qd expe
dito nullitatis articulo, negotiū totū ſit i curia, vt hic. quod nota.
¶ No. ſeptimo qd licet pcuratoris reuocatio poſt cōcluſionē in
cauſa nō teneat reſpectu negotij, et inſtantie, et i qua eſt cauſa cōclu
ſum, valet tamen reſpectu inſtantie nouiter cōtra oīm inchoande.
8 ¶ † No. octauo qd citat⁹ ad cauſam nullitatis ſententie nō arcta
tur ad comparendū, vel mittendū pcuratorem inſtructum ſuper
9 negotio principali, articulo nullitatis expedito. ¶ † Et ſic nota
qd iudiciū nullitatis ſimplex nō facit cauſam eſſe in curia iſto ex
pedito. et ſic etiā videt qd ſi ſuperior aditus ſup nullitate proceſ
ſus iudicauerit, non per hoc videtur iudex in negotio principa
li, vt ex integro de cauſa cognoſcat, niſi partes cōſentiant: ſecus
eu i ordinario, q de cauſa cognoſcit. C. de accu. l. abſentē. no. C.
10 quo. et quando iudex. l. ſi vt pponis. ¶ † No. qd paria ſunt qd nō
fieri, vel tarde fieri poteſt etiā colligi cōtrariū quo ad cōdēnationē
expenſarū. licet fiat tarde cōdēnatio: ſed ſit tēpeſtiue quo ad illud.
11 ¶ † No. nono qd ius agendi eſt de preſenti, i ſtatus preſens iudi
cat euentum iuris veriſimilem de futuro tractus temporis, maxi
me in acceſſorijs ſpectat ad iudicē. vide de ſen. excō. ca. romana. §.
caueant. lib. vj. Hic habem⁹ duo, ſententiā caſſationis proceſſuū,
12 et condēnationis expenſarū, que examinemus. ¶ † Opp. qd nō
ſufficiat mandatum veniſſe ad procuratorem, imo exigitur quod
et ad aduerſarium. i. c. mandato. Glo. dicit tex. ſubaudiēdum p il
lum, qd reuocatio peruenerit ad dnm, aduerſariū, et iudicem: ſed
tarde venit, qꝛ iā erat cōcluſum in cauſa, ideo nō tenuit reuocatio
et ſic dicit, ſi tarde nō veniſſet, valuiſſet ea certificata iudici, vel ad
13 uerſario. ¶ † Opp. ſcdo qd nō tenuerit ſententia ſup reuocatione
proceſſus, tanq; lata cōtra abſentē. l. j. §. cum ex edicto. ff. q ſentē.
ſine appel. reſcin. Solu. patet ex tex. qꝛ fuit lata cōtra abſentē p
contumaciā, fuit colubriciū. cōtumax reuocando procuratorem,
14 et aliū non conſtituendo. ¶ † Oppo. tertio qd non valuerit ſen
tentia caſſationis pceſſus cōtra dominum ex quo erat reuocat⁹
non valebat citatio pcura. domin⁹ autem citatus non erat: ergo
nō valet ſententia. q. j. c. nos in quib⁹. ſo. dic qd hic pro preſente
reputat: qꝛ ſi preſens eſſet, nihil obijcere poſſet. Sol. nō placet: qꝛ
concluderet qd vbicunq; cōcluſio eſt facta in cauſam, no eſt neceſ
ſaria citatio ad ſententiā: quod eſt falſum. Immo. ſoluit alriter:
primo tñ, qd leges, q dicunt aliquem ad ſententiam citandū, lo
quuntur in diffinitiuis, in quib⁹ neceſſe eſt, partē eſſe preſentem
vel cōtumacē, et certas ſolennitates ſeruari: vt. l. properandum. C.
quomo. et quan. iud. in auth. iubemus. ibi ſignata. Secus dicit in
interlocutorijs, que etiam abſentibus partibus ferri poſſunt, ſe
cūdum Innocē. alleg. ff. de re iudi. l. qd iuſſit. Idem dicit in inter
locutorijs expenſarum, in c. querelā. §. e. de hoc vide de appel. ex
ratione. hoc tēperant domini de rota verū in interlocutorijs, q
nō ſapiunt vim diffinitiue. ſecus ſi ſapiunt vim diffinitiue: qꝛ ex
eis decidit negotiū principale et ponūt ſua conclu. cccc xv. mihi
nō placet hoc: quia cōtra regulā generalē, vbi agitur de pīudicio
partis eſt citāda. ff. de adopt. l. nā ita. §. contra quā nos de maio.
15 et obe. ¶ † No. tamen quod ſententia ſuper caſſatione proceſſus
eſt interlocutoria. hoc non placet mihi: quia alio reſpectu ſentētia
poteſt ſuper caſſatione proceſſuū eſſe diffinitiua: ideo ſcdo dicit
quod hic fuerat vocatus ad totā cauſam, ſecundū qd communi
ter fit in curia: et pro tanto debebat per ſe, vel per pcuratorē cōm
parere: qd quia nō fecit, contumax fuit: et ſic potuit ad diffinitiuā
procedi poſt concluſionē in cauſa: quia per ſe, vel per procurato
rē inſtructū debebat comparere. ¶ Unde reuocādo procuratorē
et aliū nō ſubrogando, eſt contumax: quia licentiatus receſſiſſe
videtur. xj. q. iij. c. certū. de do. et conti. c. ij. et eſt hoc verū, maxi
me cum hic nō ageretur de graui preiudicio in caſſatione pceſſu
uū ſuper negotio principali: ſed ſecūdū hoc ſi eſt contumax, quia
citatus ad totam cauſam, quare nō pcedit in negotio principali.
reſpondet quod ideo, quia lis non erat conteſtata in principali,
quāq; litigatū eſſet ſuper iudicio nullitatis vnde cum non eſſet
conteſtata, nec conteſtari poſſet, propter defectū mandati pcura
toris nō potuit ferri ſententia: vt lite nō conteſta. c. j. et per totū
vel quia nō conſtabat ad plenum de cauſa: equius tamen eſt ali
quantulū expectare abſentē, et de nouo vocare, quam cōtra ipſū
diffinitiue pcedere. ff. de vaca. mu. l. pe. §. ſi. de damno infe. l. ſi fini
ta. §. ſi forte. de re iudi. cū bertoldus ſecundum Innocen. et Hoſti
en. vel forte dic qd ſufficit citatio pcuratoris: quia dato qd ſit re
uocatus, p nō reuocato habetur reſpectu cauſe, in qua eſt in cau
ſa cōcluſum: quia reuocatio nō tenet. et hoc plus placet. ¶ Pu
to tamen vt dicebā notando in tex. qd vbi aliud habet tenor cita
tionis, nō arctaret citatio ſuper caſſatione proceſſus ad proſequē
dū negotium principale. ¶ Uenio ad ſententiam. et oppo. qd nō
debeat condēnari in expenſis a tempore reuocationis mandati:
quia ſaltē expenſe, que fuerunt facte poſt reuocationem mandati
vſq; ad actū ſententie incluſiue non fuerunt inutiles, cum abſen
tia nō impediuit proceſſum. Solu. dicit Joan. and. qd textus eſt
intelligend⁹ ſic, qd inter actū reuocationis mandati, et ſententiā,
cum iam eſſet cōcluſum in cauſa, nō fuit aliquod medium, ita qd
nulle fuerunt expenſe: et ſic a tēpore reuocationis, et poteſtatis in
cohandi proceſſus valet ſup principali, nihil aut modicum fuit,
ita quod expenſe inutiles ſtatim ceperunt. Itē quantūcūq; po
tuerit pcedi, tamen contumax damnatur in expenſis: forte enim
ſi preſens fuiſſet, aliqua potuiſſet haberi cōfeſſio, q et fieri poterat
poſt cōcluſionē in cauſa. i. de fide inſtrumen. c. Jo. que fuiſſet ſuf
16 ficiens ad aliter iudicandū. ¶ † Quero quo iure petantur iſte ex
penſe. Pet. et Abb. p hanc decr. et. i. c. conſtitut⁹. dicunt quod pe
tantur officio iudicis, contra no. de dolo, et cōtu. c. fin. ad fi. magne
glo. ¶ Non obſtat. ff. de edil. edi. l. ediles. §. itē ſciendū. reſpondet
quod loquitur de extraneis accedentibus ante litē conteſtatā, ſicut
in vitulo nato, in quib⁹ requiritur petitio, quamq; ſecus ſit in na
to poſt litē. hoc autē dictum procedit in expenſis, que dependēt
a negotio principali, et ipſi accedunt. et facit quod no. de teſta. ray
17 nald⁹. vbi demū ſup glo. ſed nunquid. ¶ † Ultimo inquantum
hec decre. dicit nihil fieri poſt cōcluſionem in cauſa, intellige hoc
verū, niſi concluſio ſit reuocata tacite vel expreſſe que reuocari cē
ſetur eo ipſo, quod iudex aliquē ad citandū admittit: quia ex quo
vult vnū de contrarijs, reliquum excludit. ff. de acquirenda here
ditate. l. illud. quod intellige, ſi iudex ſciuit eſſe cōcluſum ſec⁹ ſi igno
rauit. de pcura. clemen. prima. dicit tamen quod de facili nō pre
ſumitur ignorantia: quia nō debet procedere ad acta ſequentia, nō
viſis precedentib⁹, etiam ſi aliter ſucceſſit in procedendo. per que
dicunt domini de rota ſua cōcluſione quinta, quod ſi poſt cōclu
ſionē in beneficiali cauſa admittantur articuli, videtur reuocata
18 cōcluſio. ¶ † Secundā ponunt ibi limitationem, quod acta nō
poſſunt, nec probationes fieri poſt cōcluſione in cauſa hoc eſt ve
rum in actis, que fiunt ad inſtantiā partis: ſecus in actis, q fiunt
ad inſtantiā officij iudicis: quia concluſio cauſe non concludit iu
dici. de fide inſtrumen. cū Joannes. de cau. poſſeſſio. paſtoralis.
hoc facit in argu. quod iudex etiā poſt concluſionem cauſe poteſt
admittere pbationes ſuper habilitate pcuratoris. quod nota qꝛ
contingit ſepe de facto: per que dicunt quod poſt cōcluſionem in
cauſa ſuper habilitate impetrātis poſſunt recipi teſtes: quia reci
piuntur officio iudicis ad informandum, et quia talis non requi
runt niſi leuē informationem propter preſumptionem iuris quā
habet quod quilibet preſumatur idone⁹. de preſump. c. ſi. alleg. no.
p Joan. and. de li. cōt. c. j. lib. vj. in nouella. et i regul. i. infamibus.

de regu.iur.e.lib.iij.q.Jdē dicunt de probatione ſig.idē ſigillo-
rū,ꝛ notarioꝝ per partem aduerſam interdum malitioſe nega
torū.argu.con̄.que no.p Jnno.de preſump.illud.ꝛ de verb.ſig.
veniens.ſcḋm dominos de rota. Jnſtrumēta tamē in cauſa pſa
na de equitate roce ad mittent,contra.c.cum dilect⁹.de fi.inſtru.
Ex pdo ad primū opp.q nō ſufficiat mandatum veniſſe ad p-
curatorē,imo exigitur qḋ ꝛ ad aduerſarium.j.c.mandato.dicit
tex.hanc ſubaudiendum per illam:q: reuocatio peruenit ad do
minū aduerſarium vel iudicem:ſed tarde venit,q: iam erat cōclu
ſuꝫ in cauſa: ideo nō tenuit reuocatio,vt hic dicit ſi card: non ve
19 niſſet,valuiſſet ea certificata iudici,vel aduerſario. ¶ † Oppo.
qḋ ſup futuris expenſis nō debuerit,vel potuerit iudicare iudex,
ſed ſup preteritis:q: tract⁹ futuri tēporis nō ſpectat ad iudicē.ff.
de vſuris.l.j.ꝛ c.romana.§.caueant.de ſen.excom.lib.vi. ¶ Glo.
reſpondet,quando tēp⁹ iudicat certū.qḋ eſt de futuro euentura,
tract⁹ futuri tēpis ſpectat ad iudicē:quando autē non iudicat,ſe-
cus,vt in contrario.hic enim certū erat,hanc expenſas facturū.
Vel ſcḋo tractus futuri tēporis i iudicando,ꝛ exequēdo ſtatim
nō ſpectat ad iudicē,vt ibi,ſed in iudicando tamen ſic,vt hic ſm
Hoſ.de hoc.j.de ſep.in noſtra.vbi habes glo.qualiter fiat execu-
tio.de teſta.Rey.ialdus. Vel ſcḋm Jnno.tertio contra proce-
dant in vſuris,ꝛ debitis odioſis:q: caſu tractus futuri temporis
nō ſpectat ad iudicē.Contrariū procedit in aliis,ac iuribus debi-
tis.facit qḋ no.de homi.p:elacia.lib.vi.Vel tertio ſi actio,ꝛ ob
ligatio eſt de preſenti tract⁹ futuri tēporis ſpectat ad iudicem,vt
hic.ſi ius agendi nō eſt de preſenti,ſꝫ de futuro,tractus futuri tē
poris ſtatuendo ſpectat ad iudicē.de ſen.exco.a nobis.de conſt.
vt animarum.§.i.lib.vi.tract⁹ futuri tēpis ſententiando,ꝛ exequē
do ſimul,actualiter non ſpectat ad iudicē,vt notabiliter dicit Jn
no.Sententiādo autē tantū in odioſis,vt in vſuris tract⁹ futuri
temporis nō ſpectat ad iudicem:vt d.l.i.ff.de vſuris. Jn fauora-
bilibus autē idem qḋ ſi ius agendi ſpectat ad iudicē.ff.de iudi.
l.nō quemadmodū.Si obligatio,ꝛ actio eſt de preſenti,licet exe
cutio in aliquo ſit de futuro,tūc ſi pendet a ptāte actoris,ne pē
deat in futurū tractus futuri tpis,nō ſpectat ad iudicem:ſec⁹
ſi nō ſic in ptāte eius vt nō pendeat de futuro:q: tunc tract⁹ fu
turi tpis ſpectat ad iudicē.ſm Jnno.hic,iuncto qḋ no. Bart.
ff.de verbo.obli.l.vbi autē.ꝛ no.in l.ij.C.de ſenten.que ſine certa
20 quanti. ¶ † Opp.qḋ hec ſententia nō valeat,tanꝗ nō contineat
21 certam quantitatē.C.de ſen.que ſine cer.quāti.per totū. ¶ † So.
Glo.dicit,quando qꝫ aliquid certū petit,ꝛ iure actionis,ꝛ ſenten
tia debet eſſe certa,ſic quantitas,vel ſpecies,vt in cōtrario.Quā
do qꝫ aliqd petit incertū iure officii iudicis,ꝛ valet ſententia in-
22 certa,vt hic. ¶ † Hanc ſol.tenet Jnno.dicens qḋ quōqꝫ admittit
incerta petitio,q: non pendet a partis poteſtate,certū quid petere
vt eſt hic reſpectu futuri tēporis,cum non poſſet diuinare expen-
ſas,ꝛ cariſtias quo caſu procedit incerta petitio.vt.l.i.§.q aut.ff.
quorū lega.ꝛ cōſequēter admittit,incerta ſententia.Ad hoc.C.de
ſen.que ſine certa quan.l.ij.j.de ordi.cog.cū dilect⁹.ꝛ vide qḋ no
ca.in ſpec.de ſen.pla.§.qualiter.in.ij.col.Dic lan⁹ vbicunqꝫ ad-
mittit petitio incerta,ꝛ generalis,vel vniuerſalis,valet ſententia
vt hic.Si dat petitio certa,tunc ſi ſentētia eſt incerta re,ꝛ ſpe,nō
valet ſententia.ſ.diffinitiua.q: finit officiū iudicis,ꝛ incerta eſt re
habet tamen ſpem declarandi,vt quia eſt interlocutoria,q nō fi-
nit iudicis officiū,vel ſi finit,fit reſeruatio declarādi,valet ſenten
tia incerta,vt ſic,ſm Jnn.ad qḋ l.terminato.C.de fru.ꝛ lit.exp.
¶ Hoſtiē.autē dicit qḋ hic nō eſt cōdēnatio expenſarū,ſed decla
ratiue de cōdēna.facienda.et exponit tex.condēnandū duxim⁹,
id eſt,declarādū.Jta apoſtillauit vltimo anno vſqꝫ ad.§.op.con
ſequenter.qḋ petitio expenſarū ſapit naturam generalis petitio
nis ꝛ acceſſorie.quo caſu pcedit libell⁹ generalis,ꝛ ſnia generalis
ꝛ poſtea in executione ſufficit qḋ fiat declaratio.qḋ no.ſ.de offi.
23 ord.cōqrente.ꝛ de libel.obla.c.i. ¶ † Vel dic qḋ ſnia incerta,q nō
expectat certificationē,eſt inualida:ſnia aūt que expectat certifi-
cationē,valida eſt ppter ſpem certificationis:nam poſtea taxa
bunt expenſe,et poſtea per iuramentum declarabuntur.Soluit
aliter Jnno.et aduerte ad iſtam qḋ dicit ſniam debere eſſe certā,
procedit in diffinitiua ſententia autē interlocutoria poteſt eſſe
incerta:et hoc ideo,quia ſententiando diffinitiue fungit officio:
ideo ceſſat ſpes declarandi.et ſic ſententia incerta remanet inutilis,
ſed cū interlocutoria habet locū iteratio:ꝛ reuocatio.de appel-
la.cū ceſſante.fortius ergo,ꝛ declaratio.vnde ille habent declara
tionis ſpeciē.quod nota.hec ratio concluderet in interlocutoriis,
que dantur pendente inſtantia:nō in his que dantur in diffiniti-
uis.niſi eſſet reſeruatū ius declarandi.C.de fructib⁹ ꝛ lit.expen.l.
terminato.ꝛ quod no.j.de eo,qui mitti.in poſſeſ.c.ij.dic ergo,ſi q
rit an ſententia incerta valeat.dic quod vbicunqꝫ admittitur pe-
titio incerta,et generalis,vel vniuerſalis,valet ſententia incerta,
vt hic.ſi autē dat petitio certa tunc ſi ſententia eſt incerta re ꝛ ſpe
nō valet ſententia.Si eſt incerta re,ſed nō ſpe,valet maxime quā

do ſubeſt cauſa nō certificanda.Hoſtien.autē dicit quod non eſt
hic condemnatio expenſarū.ſed declaratio de condēnatione fa
cienda.Jdeo dicit ad tex.ſubaudi,condēnandū duximus,id
24 eſt,declaramus. ¶ † Oppo.conſequenter glo.quod nō valeat cō
demnatio expenſarū,taxatione non premiſſa,contra illud.q.q.
iij.§.quod ſi.Solu.dicit glo.quod ſpeciale hic,quando fit condē
natio pro futuris expenſis:taxatio autē fiet poſtea,quando iura
bitur ſuper expenſis.

1 Procurator epiſcopi agit cauſas epiſcopat⁹,ꝛ defendit,licet
dic⁹ nō fuerit ſub nomine ſindici,vel actoris,dum tamen ſit cō-
ſtitutus ad agendum,ꝛ defendendum.nu.4.
2 Vicarius epiſcopi eſſe poteſt canonicus.
3 Procuratorem generalem poteſt conſtituere epiſcopus in cauſa
collegij.
5 Jn procuratoris mādato recurritur ad intentionem domini mā
dantis.
6 Procurator ſimpliciter cōſtitut⁹ in dubio videtur habere gene-
ralem poteſtatem cum libera.
7 Procuratores generales nō poſſunt tranſigere,vel pignus remit
tere,niſi haberent generalem cum libera.
8 Procurator vnus ex pluribus conſtitutis an poſſit agere ſine re
liquis.
Tutor poteſt ſine contutore agere.
9 Executor vnus vltime voluntatis ex plurib⁹ poteſt exequi in ab
ſentia executorum.
10 Procuratores epiſcopi an poſſint tractare omnia negotia ad
capitulum ſpectātia ſine conſenſu capituli.
11 Epiſcopus eſt quaſi domin⁹ negotiorum capituli:idem pōt pcu
ratorē cōſtituere ſine conſenſu ſuperioris.
12 Curator dari nō poteſt ſine autoritate iudicis ordinarij,cuius da
tio eſt mixti imperij.
13 Procurator conſtitut⁹ ad lites cū poteſtate ſubſtituendi,ſi ipſe
vult proſequi poſt litem conteſtatā,an neceſſitari poſſit ad ſub-
ſtituendum.
14 Procurator ad lites ſi eſt poſt litem conteſtatā prohibitus cau
ſam non proſequi,an poterit proſequi.

1 PEtitio. ¶ † Procurator epi agit cauſas epiſ
copatus,ꝛ defendit,licet no fuerit da
us ſub nomine ſindici,vel actoris.Jn prima petitio.
Jn ſecunda reſpōſiua,partio,vel communis diuiſio.ſe
2 cunda ibi.nos igit. ¶ † No.primo qḋ canonic⁹ poteſt eſſe vicari⁹
3 epiſcopi. ¶ † Nota ſecūdo qḋ epiſcopus poteſt in cauſa collegij
4 cōſtituere pcuratorem generalem. ¶ † No.tertio qḋ ius canoni-
cū nō facit vim in verbis,an ſit expreſſum nomē ſindici,vel pcu
ratoris,dūmodo habeat mandatū ad agendū,ꝛ reſpondendū
vnde dicit Hoſtien.qḋ ſi diceret,cōſtituo te aliū ad cauſam meā
agitandā:qḋ eſſet procurator.Ego dico qḋ reijciendum eſt tale
mandatum.Aliud eſt enim exprimere vocabulū ſynonimū,vel
ſaltē apparēs ſynonimū,ſicut nomine pcuratoris notat ſindicū.
Aliud eſt exprimere prorſus extraneū,maxime nomen ſpeciei:q:
nomina ſpecierū ſunt immutabilia.ff.de leg.j.l.ſiq.de offic.deleg.
5 abbas.tū de iuris rigore tenet inſtitutio. ¶ † Nota qḋ in manda
to pcuratoris recurrit ad intentionē mādātis,nec verba curam⁹
ſic in priuilegio,de reſcrip.gl.allegat cōcor.ſecus de cōtractibus
per.l.veteribus.de pac.hoc dicit gl.ſuper ver.funt.que per hoc ſit
6 expedita ipſam tibi legatā poſtea. ¶ † No.qḋ ex eo qḋ quis eſt
cōſtitut⁹ procurator,ꝛ vicari⁹,videt habere generalem poteſtatē
7 cū libera,qḋ no. ¶ † Querit glo.an procuratores generales poſ-
ſint trāſigere.gl.qḋ nō.ff.e.l.mandato generali.idē dicūt doc.qḋ
nō poſſunt pign⁹ remittere.ff.quib⁹ mo.pig.vel hyp.ſol.l.ſi cōſen
ſerit.§.j.et hoc intelligas,niſi haberet gnalē cū libera,ſm gl.ꝛ ho
ſti.j.e.q ad agēdū.licet dicit habere liberā,qn̄ ad eſt expreſſum l p-
curatoris ad hoc.ff.de pecul.l.quā tuberonis.ff.de off.pcu.ceſa.
l.j.vel ſufficit qḋ pmittat ſe hēre ratū quicqd fuerit factū,q̄ꝗ alij
qui fuerunt in ꝯtraria opi.facit qḋ no.ā.de tranſac.cōtingit.in.j.
gl.ꝛ dercli.do.cū dilect⁹ an.j.gl.Jo.an.dicit hoc patere p decre.q
8 ad agēdū.li.vj.vide glo.de reſcri.ex parte decani. ¶ † Querit gl.i
ver.ſed nūqd.an vn⁹ ex his pcuratorib⁹ poſſit agere ſine reliquo
arguit qḋ ſicut in ſimili in tutorib⁹.ff.de neg.ge.cum alieni.ff.de
admi.tu.vel cura.decreto als.de certo.ff.mand.l.creditor.§.duo-
bus.concludit glo.qḋ ſi ſunt inſolidū cōſtituti,ꝛ alter poccupaue
rat,ꝛ ille pōt ſol⁹ agere,ſi null⁹ preoccupauit,vl nō ſunt inſolidū
9 inſtituti,alter ſine altero agere nō pōt. ¶ † Ad.l.decreto.als de cer
to ſeu de cetero,videt,q ad i tutorib⁹ ex benignitate eſt receptum
idē hodie vl determinatū l executo.vlti.volū.vt l.c.religioſus.de
teſt.li.vj.de quo dic vt ibi.ꝛ.§.inci⁹.loqt qn̄ inſolidū vterqꝫ mā-
dauit.d.q gl.remittit.j.e.c.pe.doc.remittūt ad.c.ſi duo.e.ti.li.vi.
10 vbi hoc ē expeditū. ¶ † Quero an ſ pcuratores poſſint tractare
omnia

oīa negotia ad capitulū ſpectantia ſine conſenſu capituli. Dicit hic Inno. qd illa que poterat tractare epiſcopus ſolus, potuerūt
11 tractare procuratores, alias nō. † Opp. qd epūs nō cōſtituat pcuratorē: qz nō eſt dn̄s. j. de don. c. ii. ſʒ pcuratorē. pcurator aūt nō
cōſtituit pcuratorē añ litis cōteſtationē. l. neqʒ tutores. ⁊ l. nulla. ſ. l. qd quis. C. e. ti. ergo ⁊c. Sol. dicit hic Inn. qd eſt quaſi dn̄s. vñ cōſtituit ſine authoritate ſuperioris: ⁊ ſic ppriè eſt procurator. Sec⁹ dicit in tutore. qui pprie nō eſt dn̄s: qz nō cōſtituit niſi actorē ⁊ cū decreto: ⁊ hoc ideo qz maiorē habent poteſtatē epī, q̄ tutores. Itē qd dicit in epo, puto in rectorib⁹ locoꝝ. ⁊ in ſingulis
12 in dignitate cōſtitutis, dūmō habeāt adminiſtrationē. † Quid de curatore, an poſſit dari ſine authoritate iudicis. Dicit Inno. qd nō ⁊ nō ſufficit delegat⁹: ſʒ debet eſſe ordinarius: qz talis datio eſt .mixti imperij. ff. de tut. l. mixto. §. tutores. ff. de tut. ⁊ cura. da. ab his. nec mādante. ⁊ talis curator nō ſatiſdat rē ratā habiturū. C. de adm. tu. l. fi. §. defenſionē. Dicit hic Jo. an. qd delega
13 tus pape dat curatorem ad litem de iudi. c. fi. lib. vi. ¶ † Quero conſtitutus eſt procu. ad lit. cōteſtandam, ⁊ ad conſtituendū procuratorem alium ſuper his, que in eadē cauſa ſunt facienda: an ſi ipſe vult proſeq poſt lit. cont. an neceſſitaretur ad cōſtituendū procur. Dicit Inn. qd putat qd poſſit per ſe agere cauſam, eo qz de intentione videt mandātis, que eſt ponderanda, qd ſi ipſe volet, proſequatur. Unde videt de mente eius, qd potius per iſtum agatur cauſa, quam per aliū, vbi vtiliter illa verba magis poſita videntur ad exonerationem ipſius, quam vt ſuum mandatū reſtringatur. Et per hoc non obſtat qd mandando qd aliū conſti
14 tuat, videat ipſum prohibuiſſe. ¶ † Quid ſi eſt prohibitus vt poſt li. conteſta cām nō proſequatur, an poterit pſequi. Videtur qd ſic: qz per lit. con. eſt factus dominus, ⁊ non poteſt repelli niſi ex cauſa. de procur. c. j. lib. vi. Putat contrarium Inno. qz cum mandatum receperit ſub certo tenore, vt cauſam non proſequat poſt lit. conte. oportet qz ſeruet formā mandati. ff. mandati. l. diligēter. dūmodo cōſtet expreſſe de voluntate conſtituentis. ſ. qd noluit eum vltra litem conte. procurare: ſed ipſe domin⁹ per ſe vel per alium litem ceptam perficeret: nec procuratorē poterit conſtituere lʒ ſit lis cont. Ja. de Ra. tenet qd ex quo factus eſt domin⁹ hcis poſſit litem proſequi. Nā ratio quare procur. poſt litis cōte. nō reuocatur, eſt qz intereſt aduerſarij, ne per plures aduerſarios diſtinguat. ff. e. l. q̄ omnia. Unde talis forma cōtra diſpoſitionē iuris non operabitur in preiudiciū illius iuris. Probat lex dicit qd minor nō poteſt rem obligare: vt ſi vendo minori rē ab initio pacto vt mihi ſit obligata, ⁊ poſtea rē tradō: dicit qd nō valet illa cōuentio. ff. de rebus eoꝝ. l. an ſi cū. l. ſe. Et hoc ponit Cyn. co. ti. l. qd procura. Puto qd ſi ab initio opponitur cōtra formā procuratorij qd procurator nō ſit admittendus: ſed ſi nō opponatur, eum admittendo, videtur approbare formam procuratorij: ⁊ ſic non poterit opponere. ¶ Non obſtat qd dicitur de pupillo: qz pupillus approbando non potuit ſibi preiudicare propter minorem etatem: ſʒ ſecus eſt in maiori, qui potuit non opponendo ſibi preiudicare.

1 Iudex debet prouidere qd in cauſa matrimoniali pcuratorē conſtituens gaudeat libertate.
2 Iudicis officio ſpectat facere q̄ partes in litigando ſint tute.
3 Carceratus dicitur ſub poteſtate carcerantis.
4 Liber quis non dicitur quandoqʒ reſpectu detentionis de facto.
5 Procuratoris cōſtitutio debet dependere a poteſtate libera.
6 Procurator qui nō habet liberum mandatū ad agendū, ⁊ defendendum, non dicitur fundatus ſufficienter.
7 Agens debet habere libertatem.
Meticuloſe facta non valent.
8 Procuratoris conſtitutio a detento in cauſa, quā habet cum detinente, vel vbi cauſa eſt grauis, non valet vti non libera. nu. 19.
9 Procurator dicitur legitime ad lites cōſtitutus, qui eſt cōſtitut⁹ ad proſequendum iuſtitiam.
10 Filij non ſunt in poteſtate matris.
11 Mater agens poteſt pro filia in cauſa matrimoniali, etiā ſine ei⁹ mādato, in qua cauſa ſe ad arras obligauerat, non videtur agere pro filia, ſed pro ſua obligatione.
12 Procuratori non habenti mandatum ſufficiens ad agendum ⁊ defendendum denegatur actio, ⁊ dominus tanq̄ contumax in expenſis condemnatur.
13 Procurator habens mandatum ad agendum, videtur habere etiā mandatum ad defendendum.
14 Fideiuſſio ſeu cautio de ſtando iuri, iudicatoqʒ ſoluēdo, hʒ tres clauſulas.
15 Procurator an cōpellat precise dn̄m defendere, et litē cōteſtari.
17 Sententia lata contra parentes litigantes pro patrimonio filiorū, filijs non preiudicat, niſi conſentiant.
17 Procuratorē an poſſit conſtituere captiuus, vel ille, qui detinet ſub iuratoria, ſeu fideiuſſoria cautione. nu. 8.

Teſtari non poteſt captiuus: ⁊ quid de illo, qui detinetur ſub iuratoria ⁊ fideiuſſoria cautione. nu. 19.

1 Accedens. ¶ † Prouidere debet iudex q̄ in cā matrimoniali pcu. cōſtituens gaudeat libertate. h. d. Primo ponit libertati meticuloſe. Se
2 cundo vtat ad cām, ibi: tu ergo. † No. j. qd officiū iudicis ſpectat fa
3 cere qd partes in litigādo ſint tute. ¶ † No. qd carcerat⁹ dicitur
4 ſub poteſtate carcerātis. ¶ † No. qd dicit quis nō liber qñqʒ reſ
5 pectu detentionis de facto. ¶ † No. qd cōſtitutio pcuratoris de
6 pendere dʒ a poteſtate libera. ¶ † No. qd pcur. vt inſufficiens dʒ habere mandatū ad agendū, ⁊ defendendum: ⁊ ſic conſtitui dʒ.
7 Et per hoc fit expedita glo. ij. in princi. ¶ † No. qui agit debet habere libertatē, ⁊ hoc vt libera ſit conteſtatio. ⁊ alia que fiūt in iudicio: que alias meticuloſe nō valēt. xxxj. q. ij. c. Lothari⁹. cū ſi. Et maxime hoc verū in cauſa matrimoniali. xxxiij. q. ij. c. ſiue de cōiugij. ⁊ hoc not. g. ſup verbo, libera, ⁊ pſequitur generalia vſqʒ ad verſi. ſed qualiter agit pro filio. ¶ No. qd mater poteſt agere p
8 filia in cauſa matrimoniali. ¶ † No. qd cōſtitutio proc. a detēto in cauſa, quā habet cū detinente, vel vbi cā eſt grauis, nō valet qd
9 no. tanq̄ nō ſit libera. ¶ † No. qd procurator dicitur legitime cō
10 ſtitutus ad lites, qui eſt cōſtitutus ad pſequēdū iuſtitia. ¶ † Oppo gloſ. in ver. ſed qualiter. ⁊ videt qd nō poſſit mulier agere pro
11 filia, qz eā nō habet in poteſtate. de cōuerſ. infid. c. vltimo. † Sol. non agebat mulier de facto filie, ſed pro ſua obligatione: quia ſe obligauerat ad arras, quod licet. de ſpōſa. c. j. ⁊ ſi. ⁊ no. de ſpō. gēma. lʒ agi nō poſſit ad penā, vt ibi. Vel dic qd forte mater erat tutrix filie: qd pōt eſſe, ſcdm illa, q̄ habent de app. ex parte. Ipa tamen non daret tūc procuratorē, niſi prius lite a ſe coteſtata. C. de proc. l. ſed neqʒ. actorē tñ cōſtituere poteſt authoritate iudicis l. decreto. als de certo. ſeu de cetero. ff. de adm. tu. ⁊ no. in d. l. neqʒ. Idē dicūt alij de parte in bonis filij. Dic hoc falſuʒ: qz ⁊ ante lit. cōſtituere poteſt pcuratorē cū habeat liberā adminiſtrationē vt no. in l. j. C. de bonis maternis. De quo in Spe. de pcu. §. ij. Et an tunc pcurator a patre datus cōcipiat libellū in pſonā pa
12 tris, vel filij, vide Spe. de libel. cōcep. §. iā nunc videndū. ¶ † Gl. ij. querit quid ſi pcurator nō habeat ſufficiens mādatū ad agēdū ⁊ defendēdū. Dicit glo. qd tunc denegabit ei actio, ⁊ domin⁹ cōdēnabitur in expenſis, tanq̄ contumax. j. c. cōſtitut⁹. Hoc nō habet locū in procuratore in rem ſuam ex neceſſitate dato. de quo ff. e. l. ſeruū. ⁊ l. ſeq. ⁊ in Spe. §. prealligatis. ver. itē ⁊ excipit. ⁊ ſeq. ſʒ an ſufficiat qd habeat mandatū ad defendēdū. Dicit glo. qd nō. Unde debet p eo ſatiſdare de iudicato ſoluēdo ſub ypotheca ſuarū rerū. Inſt. de ſatiſ. §. ſi vero. ⁊ qd in iudicio ſtabit, ⁊ qd omnia ſoluet, que in cōdēnationē venient, vt ibi dicit. Et dicit gloſ. qd eſt vtile qd ſic fiat: qz in caſu in quo pcurator iret ad curiā, nō poſſet ſatiſdare, qz ibi nō inueniret amicos, dānaret dn̄s in expēſis. qd nō fiet iſto caſu. Et dicit glo. qd pcurator rei ſatiſdat de iudic. ſol. itē actoris in cauſa recōuētionis, als de rato: vt ſ. e. ti. ⁊ eſt idē dicere de iudicato ſoluēdo, qd ipſe ſoluat qd iu
13 dicabit. † Aduerte, credo qd eo qd habet mādatū ad agēdū, habeat in cōſequētiā ad defendēdū: qz alias nō admitteret ad agēdū, niſi ſatiſdet de iudicato ſoluēdo: ⁊ ſi nō ſatiſdederit, tū poſſit
14 tenet dn̄s. ¶ † Opp. cautio de iudicato ſoluēdo habet tres clauſulas, ſ. qd ſoluet, qd dolū nō cōmittet, ⁊ qd defendet reū, ſʒ vſqʒ ad finē litis: ſed quis nō pmittit factū alienū. ff. de verbo. oblig. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ¶ Sol. Dic q̄ quo ad illas clauſulas cēſet ſe pmittere facturū: qz hec ſtipulatio eſt pretoria, vt ibi no.
15 et p tāto valet obligatio. ¶ † Sʒ quero an pcurator cōpellat precise dominū defendere. Dic qd nō, ſed cauſatiue, qz dominus tenebit, ſi p hoc repellat. ff. eo. l. nulli⁹. §. vltimo. ⁊ l. ſeq. niſi dn̄s p procurator preſente, ⁊ non cōtradicēte ſatiſdet: ⁊ hoc ne fallat fidē duob⁹, ſcilicet dn̄o, ⁊ aduerſario. ff. eod. l. fili⁹. §. vltimo. Idē ſi p abſente, ⁊ poſtea procurator tacite vl expreſſe ratificet. Ad hoc vide nota in clemen. primo, infra eo. titu. in glo. ordinaria. Idē dicūt quidā, ſi ſuſceperit litē pcuraturā: qz cōpellitur ſaltē litē cōteſtari. C. eo. l. ſed etiā. ⁊ l. mutuus. §. vltimo. Et ſi ſatiſdederit de defendendo, et non defendat, committitur ſtipulatio ob rem nō defenſam, et tenet ad intereſſe domini. Inſtitu. māda. §. mā
16 datū. ff. eodem. nō cogendum. ¶ † Querit glo. in verbo, ſed nunquid. an ſentētia lata cōtra parentes litigantes pro patrimonio filiorū preiudicet filijs. Glo. dicit qd non, niſi cōſentiant, vel ratificent: quia in talibus exigit filiorū conſenſus, cū etiam contra mandata patris poſſit contrahere: quia quo ad hoc non dicuntur in poteſtate patris, ſeu parētū. Et dicunt docto. qd dato qd inuito patre filia cōtrahat, dūmodo dignum elegerit, pater eam dotare tenetur. ff. de ritu nuptia. l. qui liberos. ⁊ no. xxxij. q. ij. c. vltimo. alias. xxxj. q. j. c. vltimo. Et qd filius contrahat patre inuito, patet de deſpō. impu. c. vno. li. vj. de iud. c. vltimo. co. li. vj.
17 Jo. ¶ † Poſt gl. quero an captiuus cōſtituat pcuratorē. Non videt, ſicut nec teſtamētū facere pōt. ff. de teſta. l. obſides argu. ff.

de iure fiſci. l. diuus. nec quis detinetur inuitus. Dic tu, ſi eo pretextu tenetur vt cõſtituat procuratorẽ, qui placuerit tenẽti, nõ valet conſtitutio alias ſic, vt no. in. d. l. obſides. ⁊ dixi de ſponſa. cũ
18 locum. ¶ † Quid de illo, qui ſub iuratoria, vel fideiuſſoria cautione tenetur in obſtagio. an poſſit conſtituere procuratorẽ. Idẽ videtur quod in capto. Unde dicit lex quod talis detentus vt detentus reſtituitur. Et intelligit Hoſtienſis in graui cauſa, quã do abeſt in loco, in quo eſt litigandum: argumento ſupra capitulo querelam. Tamen hoc procedit in iniuſte detento, in detento autem iuſte ſecus videtur dicendum: vt not. in. l. qui a latronibus. ff. de teſtamentis, vel quantum ad illas lites, quas habet
19 cum illis quibus eſt ratione obſtagii obligatus. ¶ † Nota bene quod detentus ad poſtulationem alterius non poteſt conſtituere procuratorem in lite, quam cum illo habet, eo detento. Quod ſingulariter nota. Antonius de Butrio.

1 ☞ Procuratori generali ſi denegentur inducie ad conſulendũ dominum abſentem in cauſa probabili poterit appellari.
2 Procurator ad omnia negotia, videtur etiã conſtitut⁹ ad lites numero. 12. et. 13.
3 Procurator generalis ante litẽ motam poteſt petere inducias ad conſulendum dominum ſuper tali lite.
4 Citandus eſt dominus abſens, qui procuratorẽ dimiſit ante certam litem nec valet citatio facta ad perſonã procuratoris.
5 Procurator poteſt ad omnia negotia tam iudicialia quam extraiudicialia conſtitui.
6 Abſens citatus debet procuratorem relinquere, alias contra ipſum procedetur tanquam contra contumacem.
7 Appellare, et appellationem proſequi, poteſt procurator ad agẽdum conſtitutus.
8 Procurator ad agendum non poteſt tranſigere.
9 Appellaſſe dicitur iuſte ⁊ legitime procurator, cui petenti non data eſt deliberatoria ad conſulendũ dominum an velit liti cedere aut contendere.
10 Prelatus ſi agit cauſam, qua queritur de agitatis in capitulo, in quo non fuit, poteſt petere inducias ad conſulendũ capitulũ.
11 Inducie que poſſunt peti per procuratorẽ, aut aliũ quales ſint.
12 Citari poteſt canonicus ad eccleſiam.

1 **Dilectus filius.** † Si generali procuratori generent inducie ad cõſulendũ dominum abſentẽ in caſu probabili procurator poterit appellare. h. d. Prĩa pars narrat gra
2 uamẽ appellãtis. Scđa dat iudicẽ, ibi: quocirca. ¶ † No. primo q̃ procurator cõſtitut⁹ ad oĩa negotia tractãda, videtur conſtitutus ad lites. q̃d no. q: dixiſſes cõtrariũ. cũ alius ſit procurator
3 ad negotia, ⁊ ali⁹ ad lites. e. cõcor. de procu. qui gñaliter. li. vi. † No. ſecundo q̃ procurator conſtitut⁹ ante litẽ motam poteſt petere inducias ad conſulendum dominũ. No. argumentũ a cõtrario, q̃ procurator ſpecialiter conſtitut⁹ ad cãm agitandã, vel ea mota
4 ad defendendã, nõ põt petere inducias ad dñm cõſulendũ. † No. q̃ dñs abſens qui dimiſit procuratorẽ eſt citand⁹ nõ ipſe procurator ante litẽ ceptã: vnde non videtur ſufficere ſi citaret procurator ⁊ dicit glo. q̃ eſt citand⁹ ad ecclãm ſuam de dol. c. cãm. ⁊ p hoc ſit expedita. i. gl. ⁊ ſi intelligeret q̃ eſſet citat⁹ Bon. intellige ſm Inn. q̃ nõ fuit citat⁹ ſup ſpecifica cã: ⁊ ſic debet habere indu
5 cias licet cõſtituerit procuratorẽ. † Nota q̃ quis põt conſtituere procuratorẽ ad omnia negotia tã negotialia, q̃ iudicialia, vt hic facit. ſ. c. petitio. † No. q̃ quilibet tenetur dimittere procuratorẽ, quãdo ſe abſentat: alĩs procederet cõtra ipſum, ſi ſe nõ defenderet. ff. ex q̃n. cau. ma. l. ite. ait. ⁊ p hoc ſit expedita gl. ij. ¶ In gl. fin.
7 omiſſo vno ver. quem recitabo cum ea. † No. q̃ procurator generalis ad agendũ põt appellare, ⁊ appellationẽ pſequi. gl. i. in fi. ⁊ ſi velis dicere q̃ fuit citat⁹ in Bononia, dic q̃ in citatiõe nõ fuit expreſſus articulus, ſup quo citabat: ⁊ ideo etiã tẽporalis procurator miſſus per ſcholarẽ ad cauſã, has inducias poſtulauit
8 ad dominũ cõſulendũ, ⁊ debet habere Innocẽ. ¶ † Quero an talis procurator poſſit trãſigere. gl. ij. dicit q̃ nõ. ſ. in ordine. Nec
9 alienare. vt eſt dictum. ſ. c. petitio. † Glo. vltima querit quomodo fuerit iuſta appellatio. Dic q̃ debebãt dari deliberatoriẽ q̃ dãtur ad hoc vt ſciat an velit cedere, vel cõtendere. iij. q. iij. ſ. offeret, ⁊ procurator p ſe deliberare nõ poterat. an cedere vellet, vel cõtẽdere ſuper facto alterius: vnde conſulere debuit dñm. Et cũ hoc nõ faceret, iuſta fuit appellatio. Hoc intellige verum, ſecũdũ do. in procuratore generali, quãdo nõ potuit imputari culpa ipſi qui ſe abſentauit, q: nõdũ erat cauſa mota. nec forſan cogitata. Unde dicit Inno. q̃ ſpeciali procuratori ad cauſã iſtam cõſtituto non darentur inducie: q: imputet ſibi quare nõ inſtruxit, vel preſumitur inſtructus. Dicit tamẽ Hoſt. q̃ ſi aliquid occurrit ſup quo dñs ſit inſtruendus, ⁊ dño imputari non poſſit q̃ eſt inſtruendus, ⁊ debet habere inducias: ar. C. e. l. ſi. ff. e. l. ſi actor. q: in facto alieno iuſte dubitabat. ff. p ſuo. l. ſi. ⁊ anceps periuriũ ſubire nõ

compellitur. ff. de in li. iuran. l. videamus. ⁊ ſunt verba docto. de iura. calũ. in pertractandis. ⁊ de dolo. venerabili. ⁊ vide gl. ad literam de confeſſis. c. q. li. vi. de electi. cupientes. li. vi. in glo. cõtingentibus. Itẽ ſi dñs eſt ſpecialiter ad cãm citatus vt cõpareat inſtructus nõ habet nouas inducias, qñ potuit inſtrui ex tenore citationis: vt no. de dila. preterea niſi ſuper nouiter emergẽtib⁹: vt dicta gl. cõtingẽtibus. ⁊ aduerte q: tunc comparere debet inſtructus quo ad deliberationem de reſpõdẽdo, ⁊ pbationem inſtrumentorum ſed nõ teſtium. Gl. notabil. in. d. ca. cupientes. ſ. ſi
10 vero. ¶ † In gl. ſuper verbo alibi. Per predicta infert q̃ ſi plaus agit cauſã ⁊ q̃rit de agitatis in capitulo, in quo nõ fuit, q̃ poteſt petere inducias ad capitulum cõſulendũ. de teſt. c. venientẽ.
11 ſ. de ferijs. c. fi. ¶ † Querit conſequenter quales ſint he inducie. Dicit gl. q̃ ſunt arbitrarie ſ3 loci inſtantiã, qualitatẽ pſonarũ, ⁊ negotij: ſecus dicit in dilationibus ad appellationẽ. Uide glo.
12 ¶ † Querit an habens mandatũ ad negocia gerẽda poſſit agere litem caſus hic q̃ ſic. Gl. intelligere videt q̃ habuit mãdatũ ad lites tex. eſt in. c. qui generaliter. de procur. li. vi. vbi habẽs mandatum ad negocium poteſt agere ad litem: q: negocium eſt lis: et verba in his gñaliter, ⁊c. ⁊ ex quo dicitur ad oĩa negotia, dicit q̃ poterit agere preſentia ⁊ futura, exceptis caſib⁹ requirentib⁹
13 ſpeciale mãdatum. c. qui generaliter. in prin. li. vi. † Oppo. quod nõ debuerit audiri procurator petens inducias, cũ ipſe dñs fuerat citat⁹ ibi rectore citate. Sol. poteſt intelligi q̃ fuit citat⁹ nõ perſonaliter ſed ad eccleſiã: q̃ ſufficit ⁊ nõ procedit ad cõtrariũ. ¶ Poteſt etiã intelligi q̃ fuit citat⁹ perſonaliter: ⁊ tunc oportet dicere q̃ neſciuit ſup quo citaretur: id procurator iſte petijt inducias ad cõſulendum, etiam ſm Innocẽ. ſi fuiſſet ſpecialis ad
14 hãc cauſam. ¶ † Oppo. ij. q̃ procurator iſte audiri non debuit cum eſſet tantum ad negotia. Gl. ſecunda ſupplet q̃ erat etiã ad iudicia, dic meli⁹ q̃ ſufficeret q̃ fuerit ad negotia deputat⁹: q: talis agere poteſt ⁊ defendere in iudicio. e. ti. c. qui generaliter. in prin. li. vi. ¶ Oppo. q: eſt quid imputetur iſti eunti ad ſtudiũ q̃ non dimiſit procuratorẽ informatũ: dari ergo nõ debẽt inducie. So. nõ erat in culpa, cum ſe abſentauit ante litẽ motã, ⁊ ex cauſa probabili, ⁊ nõ ante potuerat inſtituere ſuper lite nõ mota de quo in Spec. de dila. ſ. vltimo. ver. ſed pone. Antonius.

1 ☞ Procuratore ſolũ conſtituto ad agendum, ſi reus a iudicio recedat contumax eſt, ⁊ in expenſis condemnatur.
2 Adminiſtrationem eccleſie habens prior, ſicut regularis obligatur mutuo accipiens, ⁊ ad quantitatem receptam.
3 Agere poteſt maritus pro vxore tanquam perſona coniuncta, etiam ſine mandato ratione ſtipulationis per eum facte, cauſa matrimonij ſoluendi ſibi nomine vxoris, vt actio directa ſibi videatur acquiſita vxori vero vtilis. nu. me. 6.
4 Contumax reputatur non ſolum non veniens, ſed veniens ⁊ recedẽs illicentiatus, antequam id ſit pro quo agitur, expeditum, non legitimo procuratore conſtituto.
5 Procurator cõſtitutus a reo ad agẽdum, cõſtitutus ad defendẽdũ, vbi principaliter debet defendere. nu. 6.
6 Expenſarum condemnatio an ſit nulla, taxatione non premiſſa
7 Sententia poteſt trahi ad expenſas, etiã in libello nõ deductas.
9 Actio directa vbi viro acquiſita, vtilis vero vxori ſtipulatione viri ſi ambo nitantur contendere, vel ſi vxor prohibeat viro ne agat an preferatur vxor viro, tanq̃ habens vtilẽ, que preualet directe.
10 Agere non poteſt vxor pro marito, etiã tanq̃ pſona coniuncta.
11 Actio viro competit nomine vxoris pro rebus datis ⁊ viro ceſſis loco paraphernalium.
12 Procurator, ſeu curator gñalis ſue vxoris an poſſit eſſe marit⁹
13 Procurator etiam ſine mandato ad agendum admittitur cum cautione per eum preſtita.
14 Sententia lata contra dominum, qui etiam procuratorem legitime conſtituit, ⁊ eum recuſauit defendere, valet ⁊ domino nocet.
15 Procurator an poſſit compelli ad defendendum.
17 Procurator conſtitutus ad dilatorias proponendas ante litẽ cõteſtatam an ſit admittẽdus, libello non recepto per cõſtituẽtẽ.
18 Iuriſdictio fundatur ⁊ preoccupatur ſola citatione, ⁊ ante libelli oblationem.
16 Procuratorem an ſufficiat mittere ad illum articulum termino aſſignato ad certum articulum.

1 **Conſtitutis.** ¶ † Si re⁹ recedat a iudicio conſtituto procuratore ſolũ ad agẽdũ, cõtumax eſt, ⁊ cõdẽnat in expẽſis. h. d. ¶ Prima pars narrat cõtumaciam ⁊ cõdẽnationẽ rei. ¶ Scđa ibi: nos antẽ. cõdẽnationem approbat, ⁊ cãm committit.
2 † No. p̃io, q̃ prior, ⁊ ſicut regularis mutuo recipiẽs, ⁊ ad quãtitatẽ receptã obligat: ⁊ ſic videt q̃ regularis obliget. Hoc intellige

intellige vbi habebat adminiſtrationē vel habet mandatū a ca-
3 pitulo. Ad qđ vide no. in. c. qđ quibuſdam. j. de fideiuſſ. ¶ † No.
ſecundo qđ vir poteſt intentare actionem vxori competentem, ⁊
ſic tanquā coniuncta perſona videtur qđ agere poſſit pro vxore,
4 etiā ſi mādatum nō oſtendat. de quo in. l. marit⁹. C. e. ti. ¶ † No.
tertio quod contumax reputaſ nō ſolū nō veniens, ſed veniens,
⁊ illicentiatus recedēs anteq̄ ſit id, pro quo agiſ expeditū nō legi
time conſtituto procuratore ad hoc. j. de iudi. alleg. de ſindico. ca
5 pi. j. ¶ † Nota quarto qđ ꝓcurator ex parte rei datus ad agendū
tantū, tanq̄ illegitime cōſtitut⁹ non excuſat contumaciam domi
ni citati: quia reus debet conſtituere ad defendendū. actor ad a-
gēdū, niſi reconueniatur: quia etiam debet ad defendendum con
ſtitui. Et ꝑ hoc ſit expedita gloſſ. ij. Nota quod procurator cōſti
tut⁹ ad agendū, nō videſ conſtitut⁹ ad defendendum, vbi prin
cipaliter debet defendere. et ſic defenſio venit ad conſequentiam
6 mandati de agendo. ¶ † Quinto nota, qđ condemnatio expen-
ſarū poteſt fieri procuratore illegitime conſtituto, ⁊ qđ cōdemna
tionem expenſarū precedere debet taxatio. vidi multū dubitari,
quid ſi taxatio nō precedit, an ſit nulla, vel annullande condēna
tio. et fuit conſultum qđ eſſet aliqua. credo qđ ſit nulla: q2 forma
eſt data vt iureſ, ⁊c. ¶ Not. qđ finis debet eſſe litiū. ¶ No. qđ ſen
tentia ſuper expenſis ferſ etiam contra abſentē, etiam nō citatū.
et hoc hic no. gl. ſup verbo, taxatione, que ꝑ hoc, ⁊ alia notabilia
7 ſit expedita. ¶ † No. qđ q2 condemnaſ ad expenſas i libello nō
8 poſitas: de quo. ē. c. auditis. ¶ † Oppo. cū glo. j. qđ ad agendū
pro vxore nō debuerit admitti marit⁹, ſi nō habebat mandatū. ē.
eo. c. j. Solu. duplex eſt intellect⁹. Unus, qđ hec obligatio erat q̄
ſita marito: q2 vir mutuauit pecuniam priori, ⁊ ſibi eſt ſtipulatus
dictā pecuniam reddi nomine vxoris. quo caſu agit nomie pro
prio nō nomine vxoris, ⁊ inde nō repelliſ. ¶ Circa iſtam primo
obſtat, q2 alteri ſtipulari, vel paciſci nemo poteſt. vt Inſti. de inu
ti. ſti. ſ. ſi q2 alteri. Sol. dicit glo. q2 nō ſtipulabaſ vxori, vt prior
daret vxori decem, q2 tunc nō valuiſſet ſtipulatio: ſed ſtipulabaſ
ſibi nomine vxoris: q̄ caſu ſibi directa actio, ⁊ vxori vtilis acqri-
9 tur, cum ſua interſit. ¶ † Hoc tento, eſt vnum dubium, qđ ſi velit
agere vxor, ⁊ maritus, qs preferatur: vel ſi vxor prohibeat, an po-
teſt agere vir. dicit hic glo. qđ mulier prefertur, ⁊ vir repellitur: q2
ei daſ vtilis que prefert directe viro. Alleg. ff. de procur. l. ſi pro-
curator. vbi ſi procurator eſt ſtipulat⁹ iudicatū ſolui, mea vtilis
ſuc prefertur, nec nō pōt me inuito agere ꝓcurator. De quo dic
vt in. c. quanq̄. de vſuris. lib. vj. hoc verum ceſſione facta: q2 nō
agit dominus ante ceſſionem actionis queſite per ꝓcuratorē, ni
ſi in caſib⁹: vt. l. damnum. in ſi. ff. de damno infec. ff. de verbo. ob
li. l. ſtipulato. ſ. ſi quis inſulā. De materia in Spe. de actione. ſ. j.
ver. itē tutor. ali⁹ eſt intellect⁹ qđ hic agebat vir tanq̄ procurator
ad cōtrariū reſpōdet, q2 habet mandatū a iure tanq̄ ꝓcurator
quia dato qđ nō ſit affinis, vel alias conſanguine⁹, iudicatur ta-
men de eo, vt de coniuncta perſona, q̄ agere poteſt ſine mandato
quia principiū affinitatis. ff. e. ſed ⁊ he perſone fallit, ſi habet mā
datum: quia nō poteſt agere, niſi quatenus in mandato cōtineſ.
vltra mandatum, ergo agere nō poterit, nec tanquam procurator
nec tanquam cōiuncta perſona, quaſi videaſ prohibit⁹, eo quod
habet mandatum in aliqua cauſa ſeparatū ab illa agitanda ſecū
dum cōmunē opi. licet aliqui voluerint dicere qđ in cauſa, in qua
nō habet mandatū, ſe intromittere poſſit nō tanquam procura-
10 tor. ſed tanq̄ cōiuncta perſona de quo in. d. l. marit⁹. ¶ † Sed an
ecōuerſo poſſit vxor pro marito agere. dic qđ nō. C. e. l. ⁊ quia. In
ſi. gl. dic, ⁊ eſt terti⁹ intellect⁹, qđ vxor dederat hec nomina in do
tem qđ fieri poteſt, ſicut etiam vendi poſſunt. C. de here. vel act.
11 ven. l. nomina. cū ſi. ¶ † Quart⁹ ſecundū Hoſtien. qđ hec mulier
hec nomina marito ceſſerat, vt illa loco paraphernaliū repeteret
et haberet, in quo caſu nomine vxoris viro cōpeterent actiōes,
vt hic, ⁊. C. de pac. conuen. ſup dote. l. ſi. Uide gloſ. ſup verbo. ad
12 agēdū. i fine. ¶ † Quero ſecūdo an vir poſſit eſſe generalis cura
tor vxoris dic qđ nō, licet poſſit eſſe ꝓcurator. C. qui da. tu. poſ. l.
ſi. pōt tamen eſſe tutor, vel curator ad vnā litē. de q̄ i ſpe. de cura.
ſ. vt autē. verſi. ſed nunqd vir. Martin⁹ ſilima. dicebat hoc verū
vi conceſſi mandati: ſed vi coniunctionis pſone bene poterit age
re. ⁊ idem Pe. in. l. marit. C. de procura. et ſit ratio ſecundū Pe.
quia que inducunſ in augmentū, nō operantur diminutionem
ff. de lega. j. l. legata inutili. de conditio. ⁊ demonſt. l. cum tale. ſ.
primo. ſed hic mandatum ſit ad augmentum: ergo quia idem nō
debet operari contrarios effectus. de bap. c. debitū. communiter et
netur illa opin. quia de vno dictum, in alio cenſetur negatū. vnde
videtur etiam ei ſublata poteſtas agēdi illo reſpectu. de preſum.
nonne. ¶ Nō obſtat qđ diciſ in. l. legata. quia circa idē nō ope-
raſ, ſed circa diuerſa poſſunt quandoq2. ¶ Quero cū gloſſa. iij.
quare hic procurator nō habuit ſufficiens mandatum. dic quia
erat reus prior: vnde debebat dare procuratorem ad defendendū

13 nō ad agendum, niſi recōuenire vellet. ¶ † Opp. quod nō ſit pon
derandum an hic habuerit mandatū de defendendo, vel non, ſed
ſolum an velit ſatiſdare, vel nō: quia ſi vult ſatiſdare, admittiſ. ſi
nō vult ſatiſdare, nō admittetur. C. de ſatiſda. lege vna. Solu. di-
cit Innocenti. primo quod nō videtur ponderandum, cum etiā
ſi habeat mandatum nō admittatur, niſi ſatiſdet de iudicato ſol
uendo, ꝑ dictam legē vnam dicit tamen poſt hoc ponderandū,
quia ſi habet mandatum, fiet executio in bonis domini: vbi ſi nō
conſtat de mandato, nō fiet executio, niſi in bonis procuratoris.
ff. eo. l. ſi plauti⁹. niſi agens reconueniret. ff. eo. l. procurator. vnde
dicit qđ poteſt dici quod cōdemnabiſ in expenſis dominus, licet
defendatur per nō habentem mandatū: quia perdit executionē
in bonis domini. Inſti. de acti. ſ. huic autē. ⁊. ſ. preterea. ſic con-
tumaciter recedens nō conſtituto procuratore, ſuper principali.
tamen procederet ꝑ ſolam cautionem. C. eo. l. exigendi. ⁊ hoc an-
14 te lit. conteſtationē, ⁊ poſt de ſolu. l. ſolutionē. ¶ † Quid ſi bene
conſtituit ꝓcuratorē, ſed ille nō vult defendere. dic qđ domin⁹ in
expenſis condemnaſ: ⁊ ſibi imputet talem eligendo. ff. nau. cau.
15 ſta. l. ſi. ſ. hac autē actione. ff. de mino. l. cum mandato. ¶ † An
autē procurator preciſe compellatur defendere. dic vt no. ē. in ca.
16 accedens. ⁊ in clem. j. de procura. ¶ † Opp. quod hic procurator
ad agendum conſtitut⁹ habeat ſufficiens mandatū ad defendē
dum: nā eo quod quis eſt procurator ad agendum, nō admittiſ
ad agendū, niſi defendat. l. ſed et he. ſ. defendere. ff. de ꝓcura. ergo
hic videſ eſſe mandatum, ſine quo nō poteſt expedire quod man
datur: vt in. l. ad rem mobilem. ⁊. l. ad legatū. Sol. dicit ꝓcura. ad
agendū conſtitut⁹, ſi reconueniatur, habet ſufficiens mandatū
quia eo quod eſt datus ad agendū et agere non poſſit, niſi defen-
dat, videſ ſibi data poteſtas defendendi: ſed ſi procurator eſt con
ſtitut⁹ ad agendum ⁊ non ageret, principaliter conueniſ: ⁊ ideo
videſ mandatum habere ad principalem defenſionem, que non
17 venit conſecutiue ad actionē, quam intentat ꝓcurator. ¶ † Que
ro an procurator cōſtitut⁹ ad dilatorias proponendas, ante litis
conteſtationē ſit admittend⁹, libello nō recepto per cōſtitutionē.
dicit Innocē. quoſdam dicere quod non, niſi prius dominus in
principio receperit libellum: quia principium exordij litis eſt ipſa
libelli receptio. iij. q. ne. iij. ſpatium. ſ. offeraſ. non oblato ergo li
bello conſtitutus ad opponendū, nō eſt legitime conſtitutus ad
excipiendū: quia eſt conſtitutus ad agenda media, omiſſo prin-
cipio, ſine quo media eſſe nō poſſunt. ¶ Secundo poteſtas exci-
piendi firmaſ ex obiectu agēdi. deficiente ergo agente, et reo, defi
cit poteſtas excip. endi, ſed ante libelli oblationem quis non eſt a-
ctor, nec quis eſt reus: ergo nō daſ poteſtas opponendi: ⁊ ſic non
eſt legitime conſtitut⁹ procurator ad excipiendum tantum ante
litis conteſtationē, vel ante libelli oblationem. ¶ Probat tertio,
quia aut dicit quod nō teneſ domin⁹ reſpondere: quia pars ad-
uerſa, vel iudex eſt excommunicat⁹, ⁊ nō eſt audiēd⁹: quia et tunc
comparere debet infra de appellat. capitu. ſi duobus. Aut dicit,
nō teneor reſpondere in principali cauſa: ⁊ nō debet hoc etiam di-
cere: quia hoc eſt certum quod procurator nō eſt, ſed nec alias ex
ceptiones proponere poteſt, niſi excuſatorias, ſupra cap. querelā.
ſed ſi eſſet procurator conſtitutus ad accipiendum libellum, tunc
bene poſſet proponere excuſationē, et recuſationem. ⁊ hoc quia
hic aliquis eſt re⁹ ⁊ ꝓcurator rei ad ea, que ſufficiant in preſenti.
licet nō ſufficiant ad totam cauſam. ¶ Alij dicunt, quod procura
tor conſtitut⁹ ad excipiendum tantum, admittend⁹ eſt, ⁊ excipe-
re poterit, etiam ſi nō habet procuratoriū ad defendendum: quia
in hac cauſa abſens eſt re⁹ dominus. placet Hoſtien. quia ante li
belli oblationē poteſt proponi recuſatio. vt patet in capitu. inter
monaſterium. de re iudi. et proponiſ, vbi libellus non offertur. de
18 appel. cum ſpeciali. ¶ † Nō obſtat quod hic nō ſit actor, nec reus.
quia in citatorio ſemper exprimiſ quis ad cuius inſtantiam cita
tur, ⁊ ſup quo eſt citatus: patet, quia ante libelli oblationem iuriſ
dictio fundaſ. de offic. deleg. c. gratū. ⁊ ca. licet. ergo ⁊ poteſt re-
pelli. Itē licet nō ſit iudicij fundamentum, iuriſdictio poteſt de-
19 clinari, ⁊ ſpes iudicij repelli. de verborū ſignifi. for⁹. ¶ † Quero,
ſi aſſignat⁹ eſt termin⁹ ad certum articulum, an ſufficiat mittere
ꝓcuratorē ad illum articulū. dicit hic Inno. quod ſi aſſignatus
eſt termin⁹ ad certū articulum ⁊ ad omnia alia, que facienda oc-
currunt, nō ſufficit ꝓcuratorē conſtituere ad illū certū articulū
tantū. Si eſt citat⁹ ad certū articulū tantum, puta ad producen
dos teſtes, tunc ſufficit procuratorē conſtituere ad illū actum: ⁊ il
le procurator ad aliud nō tenebiſ, niſi ad teſtes ꝓducēdos, ⁊ ad
ea que circa teſtiū productionē ſunt neceſſaria. vnde ſi ex aliqua
cauſa cōmittaſ ꝓductio teſtium, nō ꝓcedetur ad alia: q2 non eſt
in eis ꝓcurator, q̄tūcūq2 ad aliquā alē certū articulū cōſtitut⁹ ſit
poteſt tamen recipere diē aſſignandū ad alia excipienda, ne cir
cunducaſ edictum. xj. q. iij. certum. ff. de iudici. l. ⁊ poſt edictū. et
quia eſt acceſſorium ad mandatū. ff. e. l. ad rem mobilem. ⁊. l. ad

legatum. Sed quid ſi habet mandatū ad omnia illa, que illa die
occurrent facienda, videtur qḋ ſufficiat: q: talis habet poteſtatē
recipiendi libellum, cum ⁊ illa die occurrere poſſit qḋ offeratur.
¶ Dicit tñ Hoſtien. qḋ talia mandata indiſtincte non ſunt ad-
mittenda: alioqui alius ſub eadē forma in ſcḋa die poterit dari
procurator, ⁊ ſic in tertia, ⁊ negotium intricabitur: q: vnus cōſite-
bitur, ⁊ alter negabit: ⁊ vbi primus eſt certus, ſcḋs, vel tertius di-
cet ſe ignorare, ⁊ acta amiſſa eſſe: ⁊ poterunt alie difficultates ori-
ri in grauamē actorum, quibus debet iudex ex officio occurrere.
de appel. vt debitus. Illud aūt dicunt doc. eſſe certum qḋ hic eſt
legitimus pcurator, q eſt cōſtitutus ad litē cōteſtandā, ⁊ ad oīa
alia, ⁊c. Allegāt de pcurator. q ad agendū. lib. vj. Antonius.

1 Procuratoris reuocati geſta valent, iudice tamen, ⁊ aduerſa-
rio ignorante.
2 Procuratoris reuocationem tranſire nō ſufficit in notitiam iu-
dicis, vel aduerſarij, niſi in vtriuſqȝ tranſeat, vbi ſit poſt litem cō-
teſtatam. num. 10.
3 Procuratoris reuocati geſta ignorāte aduerſario quare valeāt.
4 Procurator actoris vel rei vt legitime poſſit procurare, ⁊ poſſit
dici ſufficienter fundatus, que requirantur, ⁊ ad quas cautiones
teneatur.
5 Procurator, qui cautiones dare offert, non tenetur ad illas poſt
litem conteſtatam.
6 Procurator collegij vel vniuerſitatis non ſolet cauere, de iudi.
ſoluendo quia iurat de calumnia in animam propriam, viceſqȝ
collegij ſuſtinet.
7 Procurator ad contractum non differt a procuratore ad iudicia
in materia reuocationis eiuſdem.
8 Procurator ad iudicia quare, ⁊ in quo differat a procuratore
conſtituto ad contractus.
9 Procuratoris reuocatio quomodo dicatur legitime certificata.
11 Procuratoris reuocati iudicium valet, ſi tranſiuit in notitiam
eiuſdem, ⁊ malitioſe tacuit.
12 Procuratoris reuocatio an ſufficiat qḋ de ea ſit aduerſarius cer
tificatus aliter, quam ex certificatione domini.
13 Procurator poſt litem conteſtatam non poteſt, niſi ex cauſa, re-
uocari inuitus.
14 Sententia lata cum procuratore reuocato valet ad cōmodum
aduerſarij, ⁊ non reuocantis, vbi reuocatio facta fuit non cer-
tificato aduerſario.
15 Vel, dictio ſumitur pro Et.

1 MAndato. ¶ † Valent geſta per procurato-
rem reuocatum, iudice, ⁊ aduerſa-
rio ignorante. hoc dicit. Et nō diuiditur propter eius
breuitatem. ¶ Nota primo id, qḋ dixi in ſummario.
2 ¶ † Nota ſcḋo qḋ non vr̄ ſufficere reuocationē tranſire in noti-
tiam iudicis, vel aduerſarij, niſi ad vtriuſqȝ tranſeat notitiam.
¶ Nota quod non valet reuocatio procuratoris poſt litem con
teſtatam niſi tranſeat in notitiam iudicis, ⁊ aduerſarij. ¶ Nota
quarto qḋ poteſt reuocari pcurator poſt litē cōteſtatā ſi nō tran-
3 ſiuerit in notitiā aduerſarij. ¶ † Nota quinto qḋ iudiciū agitatū
per pcuratorem reuocatū, ignorāte aduerſario, valet: ⁊ ſic ēt vide
tur valere ad cōmodum domini. Ratio, q: habetur pro quaſi p-
4 curatore. ¶ † Gl. j. magiſtra. querit que requiruntur ex parte pro-
curatoris actoris: ſcḋo que ex parte pcuratoris rei ¶ Ad primū
dicit qḋ in cōſtitutione. Primo requirit nomen cōſtituentis ex-
primi in cōſtitutione. Scḋo, nomē pcuratoris cōſtituti. Tertio,
nomen cauſe. Quarto, nomē iudicis, corā quo queſtio verti debet
ſi iudex eſt delegatus: ſi ordinarius, nō eſt neceſſe. ff. de procu. l. ſi
procurator. debet ⁊ dñs in eo pmittere qḋ ratū habebit, ⁊ ſatiſ-
dare pro eo in cauſa defenſionis: ⁊ tales litere mitti debēt aduer-
ſario vt ſit certus de mādato, quibus releuatur procurator a ſatiſ
datione de rato, cū de mādato dubitaƚ, vt ibi dicitur. ¶ Aduer
te, q: gl. errat, ſi iſte hȝ mandatū, non neceſſitatur ad cauendū de
rato: ergo talis clauſula nil operatur: ſed debuit dicere gl. de iu-
dicato ſoluendo nō cauet de rato, qū dubitatur de mandato: ſed
quando eſt certū mandatū non cauet de rato, ſed bene cauet de
iudicato ſoluendo q: nullus legitimus eſt defenſor, ⁊ cū māda-
to, ſine cautiōe de iudicato ſoluēdo. ¶ Ad fin de pcuratore rei,
ſi cōſtat eū nō habere mandatū tanq̄ procurator nō admittitur
licet admittaƚ tanq̄ defenſor preſtita ſatiſdatione, ſi habeat mā-
datum, ⁊ non admittitur ſine cautione de iudicato ſoluēdo. C. de
ſatiſda. l. vna. cū ſi. Et hec cautio cōtinet tres clauſulas. Prima,
qḋ defendat reū in cā. Scḋa, qḋ dolū nō cōmittat. Tertio, ⁊ hoc
ipſum, qḋ verbū ſonat. Et talis ſatiſdatio debet interponi ab ipſo
dño, ſi preſens eſt, ⁊ velit releuare procuratorē a ſatiſdatione. alīs
ipſemet pcurator tenebitur, quātuncūqȝ ſit diues, ⁊ ſoluēdo. Et
ſi abſens ſit, cōſtituat eū pcuratorē cū ſatiſdatione, de iudicato
ſoluendo ſub hypotheca bonoꝝ ſuorum. Inſtitu. de ſatiſda. §. ſi
vero. Cautionem vero de rato non preſtat procurator rei: cū do-
to quod dñs ratum non habeat, ſoluat procurator de burſa ſua.
fallit in duobus caſib᷒. Primus, qñ iudiciū eſt tale, in quo quis
ſuſtinet vices actoris, ⁊ rei. Exemplum de proba. c. per tuas. q:
cum in parte veniat tunc procurator vt actor, ſatiſdare debet. ff.
eo. l. Pomponius. §. ſed ſi is. Item vbi non eſt plene cautum per
cautionem de iudicato ſoluendo vt q: agitur rei vēdicatione, q:
ſi pcurator ſolueret iudicatū preciſe, non poſſet compelli ad rē,
ſed ad intereſſe, nec poſſet plene reſtituere rem dño ratum nō ha-
bente: ideo tunc non ſufficit cautio de rato. Idem ſi agitur cauſa
ſtatus alicuius: q: tunc non eſt plene cautū actori, niſi ſibi cauea-
tur de rato. ff. eo. l. nō ſolum. §. ſi ſtatus. ⁊. §. ⁊ eſt caſus. ⁊ cū tutor
poſtulaƚ ſuſpectus, ⁊ ipſe per procuratorē ſe defendit. ff. eod. l. nō
ſolum. §. vltimo. ¶ † Quero tertio qñ petantur huiuſmodi cau-
tiones. Dic qḋ peti debent ante lit. conteſtationē. ff. de procu. l.
6 Pomponius. §. rati. ¶ † Quero quarto quid de pcuratore vni
uerſitatis, ſiue collegij, an caueat de iudicato ſoluendo. Dicit qḋ
non: q: ſuſtinet vicem vniuerſitatis, ⁊ iurat de calumnia in ani-
mā ppriā. j. de iura. calū. in pertractādis. ⁊ q: cōparatur tutori.
ff. pro empto. l. qui fundū. §. ſi tutor, qui nō caueat. iudi. ſol. l. ſi. §.
defenſionē. C. de admi. tu. ſicut nec eā preſtat verus dñs. Inſtit.
de ſatiſda. §. ſed hodie. Itē q: talia officia ſunt neceſſaria. ā. e. q:.
ſed officium procuratoris voluntarium. ā. eo. querelam. alias nul
la eſſet differentia inter procuratorem priuate perſone ⁊ ſyndicū
vniuerſitatis. De materia gl. vide plenius in Specu. tit. de ſatiſ-
7 da. §. penultimo. ¶ † In gl. q. ibi: ⁊ ideo ſecus. Tu dic, relecta dif-
ferētia inter datū ad iudicia, ⁊ datū ad contractus, qḋ reuocatio
procuratoris non preiudicat aduerſario, niſi aduerſarius ſit cer-
tiſicatus de mandato, ⁊ aliquis ſpāliter mandatū cū eo geſſit, vel
ſua pōt intereſſe, niſi ſit certificatus de cōtraria reuocatione mā-
dati, ſicut fuit certificatus de mādato. Ad qḋ. l. ſi pupillus. ff. de
inſtitoria Et per hoc reijcitur dñia an reuocetur ante lit. cōteſta-
tionē, vel poſt, q: hoc nō attenditur: ſed an fuerit certificatus de
mādato, vel non. Ad qḋ gl. de procura. c. j. lib. vj. ad quā recurrē-
8 dum eſt. ¶ † Differentia aūt eſt inter iudicia ⁊ negotia. Glo. fuit
facta forte hoc pretextu, q: in iudicijs plus contingit aduerſariū
certificari de mandato, quā de negotijs, ⁊ plus. Et differētia, que
ſit an reuocetur ante litis cōteſtationē iudiciū, vel poſt ēt fit: quia
plus cōtingit certificari aduerſarium poſt, q̄ ante: ſed per hoc nō
9 negatur quin ſi certificetur, idē ſit ius. ¶ † Ea. gl. ibi: inſinuante.
requirit ergo gl. hanc certificationem eſſe factā per reuocatorem.
Alij dicunt ſufficere aduerſarium aliter eſſe certificatū, quā per
intimationem dñi, per regulam, eū, qui certus. cum cōcor. de reg.
iur. in. vj. Hoſtiē. tenet qḋ requiratur hic ſcientiā precedere reuo-
cationem. Allegat de offi. delega. prudētiā. cum concor. alīs reus
frequenter poſſet malitioſe fingere reuocationē procuratoris, vt
negotium differret, cui hec materia eſt auferenda. de diuortijs.
quanto. Media mihi placet: q: intimatio hic non requiritur, niſi
propter finē certificandi. per no. de emp. ⁊ ven. c. ſi. ⁊. ff. de adulte-
10 rijs. l. denuntiaſſe. Vltimo anno ſic apoſtillauit. ¶ † Pro glo. q.
que examinat intellectū tex. textus preſupponit quatuor. Pri-
mū, qḋ poſt litē cōteſtatā nō valet reuocatio pcuratoris ad pre-
iudicium aduerſarij, eo nō certificato. ¶ Scḋo, qḋ valet reuoca-
tio añ lit. cōteſtatio. aduerſario, vel iudice ignorāte. ¶ Tertio,
qḋ valeat reuocatio pcuratoris, aduerſario certificato poſt litis
cōteſtat. ¶ Quarto, qḋ idiſtincte valeat iudiciū a pcuratore re-
uocato nō certificato aduerſario, vl̄ iudice poſt litē cōteſtatā: ⁊ ſit
qḋ valeat ēt ad cōmodū reuocantis. ¶ Primo dicto obſtat, q:
ſufficit reuocatio tranſire ad procuratorē. ā. c. inſinuante. ⁊. c. in
noſtra. ff. manda. l. ſi mandaſſem. ¶ Scḋo dicto obſtat, qḋ etiā
ante litis cōteſtationē non debet valere reuocatio, niſi tranſiue-
rit in notitiam aduerſarij, ſicut poſt litē conteſtatam de reſcrip.
ex parte. Subeſt enim eadem ratio ne decipiatur aduerſarius, vt
dicit hic textus. ¶ Gloſſa verboſe loquendo aſſumit duos prin
cipales caſus. Quidā ſunt procuratores ad iudicia: ⁊ in his non
valet reuocatio, ſiue fiat reuocatio ante litis cōteſtationem, ſiue
poſt, niſi tranſiuerit in notitiam aduerſarij, vel domini: vnde licet
poſtea iudicium per tales agitatū ſuperueniat, nil valet. Gl. dat
duo ſimilia in contractu, ſi iuſſero filio meo mutuari, poſtea re-
uocauero: hec reuocatio non preiudicat, niſi trāſeat in notitiam,
vt poſſim habere exceptionē Macedonianam. Idem ſi iuſſero
alicui credi, poſtea ipſum reuocauero: q: non certificato aduerſa-
rio teneor. ¶ Ad. c. in noſtra. ⁊ ad. c. inſinuante. dic qḋ ibi tranſi-
uit in notitiam aduerſarij, licet nō appareat. Ad iſtum textū dūs
dicit poſt litē conteſtatā, ſubaudi maxime. Quidā ſunt pcurato-
res in negotijs extraiudicialib᷒, id eſt, in cōtractibus: ⁊ tunc dicit
qḋ ſufficit reuocationē deuenire ad procuratorem, lȝ nō tranſeat
ad aduerſariū. Allegat gl. dictā. l. ſi mandaſſē. ⁊ dat rationē di-
uerſitatis: q: in iudicijs fieret pdiciū ei, ſi eo cōſtituto, ⁊ reuoca
to, ignorāte aduerſario, nō valeret iudiciū: in cōtractibus ſecus.

Omiſſis

Omiſſis ſuperfluitatibus, quicquid dicat gl. iſta, ſic concluſio in ſalubibus. Reuocatio procuratoris tūc valet, nō certificato aduerſario, qñ ei non cōſtitit de mandato, ⁊ ſibi nō preiudicatur: ⁊ tunc nō valet, qñ ei conſtitit de mandato, ⁊ eo non certificato facta eſt reuocatio. Et ideo dico qđ ſi ꝓcurator eſt cōſtitutus ante lit. cōteſtationē ⁊ ante iudiciū ceptum reuocatur, non certificato aduerſario de mādato ante reuocationem, valet reuocatio: alſ ſi certificatoꝛ, ⁊ ſua intereſt ne reuocet, ⁊ poſtea reuocet nō valet reuocatiu ad preiudiciū aduerſarij. Iſtud inuenies: ⁊ ſic limito omnia iura, q̄ faciūt differētiā inter negotia ⁊ iudicia, nō faciūt differentiā niſi in negotijs vt plurimū cōtigit aduerſariū nō certificari de mādato, ⁊ vt plurimū ſua nō intereſt: ſed ſi intereſſet, idē eſſet: ⁊ iura, que faciunt differentiā an lis ſit cepta, vel nō hoc faciunt, qꝛ cōmuniter ante litē ceptā non cōſtat aduerſario de ꝓcu-
11 ratorio. ¶ † Per p̄dicta deciditur dubiū in ver. ſed ſi reuocatio in dubium. reuocatio trāſiuit ad procuratorē, ꝓcurator occultauit malitioſe, an valeat iudiciū. Concludit gl. qđ ſic: ⁊ bene ſi fuit certificatus aduerſarius. Primo debuit de mādato certificari. ⁊ de reuocatione a parte ipſius domini: ⁊ ideo ſibi imputet, vt hic
12 videtur. ¶ † Sed hic quero de alio dubio, an ſufficiat certificatū eſſe aduerſariū, vel ſcire aliter quā ex certificatione domini. Glo. vbiqꝫ vr̄ requirere certificationem ꝑuenire a domino. Alij cōtra, argu. ff. de peti. here. l. itē veniunt. §. a quo. de reſcrip. cū cōtingat. Hoſtiē. tenet qđ requiratur qđ hec ſcientia procedit a reuocante, ita qđ non ſufficit aliter aduerſariū ſcire, niſi per reuocantē intimetur: arg. de offi. dele. prudentiā. cum ſuis cōcoꝛ. alſ reus frequēter poſſet malitioſe fingere reuocationē ꝓcuratoris, vt negotium
13 differret. cui hec materia eſt auferenda. de dilatio. quantum † Tertio dicto obſtāt iura vulgaria: qꝛ procurator poſt litē ꝯteſtatā nō reuocatur niſi ex cauſa: vt. ff. de ꝓcu. l. poſt litē. ⁊ e. c. ii. lib. vi. Solu. Procurator inuitus nō reuocatur, ſed volēs ſic vt hic erat: alias non audiretur, niſi cauſa cognita. Et dicit gl. qđ ſi expreſſe cōtradicit ne reuocetur, nō allegata cauſa, tanq̄ ſuſpectus nō debet audiri, qꝛ ſe ingerit: arg. ff. de procura. l. que omnia. Secus ſi allegat cauſā: qꝛ forte vult ſuā famam cōſeruare. Aduerte, nō placet qđ hic procurator fuerit nolens, ſi poſtea eſt proſecutus iudicium:
14 ideo dic qđ cauſa cognita fuit reuocatus. ¶ † Quarto dicto obſtat. c. ex parte decani. de reſcriptis. vbi valet reuocatio ad preiudicium reuocantis, ēt non certificato aduerſario. Solutio. Dic verum. ⁊ qđ hic dicit valere iudicium, intellige ad cōmodum aduerſarij, nō ad cōmodum reuocātis: ideo ſi lata eſſet ſentētia pro
15 procuratore, nō valeret. ¶ † Opp. qꝛ a cōtrario innuit tex. per dictionem Uel, qđ oportet vt ad aduerſariū, ⁊ ad iudicē perueniat reuocatio: qđ tamē non eſt verū. Sufficit enim ſi ad aduerſariū. C. de ſatiſdando. l. vnica. ¶ Glo. vltima, quaſ tamen aliqui non habent, exponit Uel, pro. Et. Hoc tenet Hoſtien. ⁊ ad hoc. ē. de reſcriptis. c. ii. vbi per cōtrarium. ⁊ exponitur vel, pro et.

1 Procurator eſſe poteſt filiuſfa. maior etiam ad lites futuras, ſine patris conſenſu, preſtitis cautionibus neceſſarijs. nu. 8.
2 Procuratores vbi plures inſolidum conſtituuntur, melior eſt conditio occupantis: ſi vero nullus occupet, poteſt tunc iudex diginiorem eligere. nu. 15.
Fallit ſi diuerſo tēpore dati fuerit ad cām eādē ſimpliciter, qꝛ datiōe ſcđi reuocaſ prim⁹, vbi ſcđs mādatū ſuſcepit, alſ ſec⁹. nu. 17.
3 Procuratoris mandatum ad cauſam limitatur ſecundum cauſam eiuſdem inſtantie.
4 Appellare poteſt procurator a ſententia contra ſe, virtute etiam primi mandati.
5 Appellari poteſt ab eadem ſententia in parte, ⁊ in alia parte nō, vbi dicta ſententia cōtinet diuerſa capitula.
6 Procuratore ex cauſa impedito, quare non poſſit appellare, dꝫ ipſe hoc dñō notificare vt appellet.
Appellare quandoqꝫ non poteſt procurator a ſententia contra dominum lata, vbi ſubeſt cauſa legitima, tamen vt dominus appellet, dꝫ cauſam notificare dñō. nu. 19.
7 Inſtantia cauſe appellationis differt ab inſtātia ꝑncipalis cāe.
8 Procurator eſſe poteſt filiuſfamilias, etiam minor, ex benignitate, preſtitis ſatiſdationibus neceſſarijs.
9 Procurator datus ad cauſas, videtur datus generaliter ad preſentes, ⁊ futuras.
10 Procurator an poſſit dari ad diem, vel ſub cōditione, ſeu in perpetuum.
11 Procuratores plures quomodo, ⁊ quando poſſint dari ad vnā cauſam. nu. 16.
12 Procurator abſens poteſt cōſtitui per dominum.
13 Procurator quis inuitus nō compellitur ad officium procurationis ſubeundum.
14 Inſtrumenti, ſeu litere debiti facti per tertium receptione qñō videtur quis ſe debitorem conſtituere.
Procuratores poſſunt omnes eſſe, niſi prohibeantur.
16 Procuratores vbi ſūt plures dati ſimplr̄, pōt nū vn⁹ ſine altero
19 Procurator debet dño ſententiam latam notificare.
20 Appellare qđ non poſſit procurator ex iuſta cauſa, quenam ſit illa cauſa.
21 Appellationē, ⁊ appellatiōis cauſā an proſequi teneatur etiā inuitus procurator cauſe principalis, vbi eſt cōſtitutus tantum ad agendum, vel ad ſententiā audiendam. 27. ⁊ nu. 30. ⁊ 3.
22 Appellare, ⁊ appellationis cauſā proſequi tenetur procurator ad agendum, ⁊ appellandum, qui mandatum ſuſcepit.
23 Heres tenetur vindicare necem defuncti, ⁊ a ſententia appellare, appellationiſqꝫ cauſam proſequi.
24 Euictionis ratione tenetur emptor appellare, ⁊ appellationē ꝓſequi, dñoqꝫ denuntiare, alias perdit bñficium euictionis.
25 Tutor, ſeu curator, tenetur cauſam pupilli proſequi, ⁊ a ſentētia iniqua appellare, alias tenetur ad intereſſe.
26 Negotiorum geſtor generalis tenetur appellare, ⁊ appellationē proſequi.
27 Prohibitus eſſe videtur ad alium actum, qui datus eſt ad vnū expreſſum.
28 Procurator quando tenetur appellare ab interlocutoria, ⁊ cauſam appellationis proſequi.
29 Procurator dimittere an poſſit cauſam etiā appellationis poſt litem cōteſtatam ſine iudicis licentia.
31 Appellationis cauſas reddere debet procurator.
32 Procurator reſtitutionem petere compellit aduerſus cauſam, quam agitauit.
33 Tutor finita etiam tutela appellationis cauſam ꝓſequi tenetur.
34 Inſtrumentum procurationis an indiſtincte vitietur, ſi in eo nō interueniat authoritas, ſi interueniunt in eo principales expreſſi, non vt authoritatem preſtantes.

NOn inuite. Sex ſunt dicta, ⁊ non ſummatur. Scđa ibi: quamuis. Tertia. ibi. quilibet. Quarta ibi: qđ fieri. Quinta ibi:
1 potuit. Sexta. ibi: vel prima. ¶ † Nota pmo qđ filiuſfami. pōt eſſe ꝓcurator in iudicio, ēt ſine cōſenſu patris. De quo in. c. qui generaliter. eo. ti. lib. vi. ¶ Nota ſcđo qđ procurator ad futuras lites poteſt coſtitui. cōcoꝛ. l. item ad litē. ff. eo. q̄q̄ ſecus
2 ſit in reſcripto. de quo in. c. ſi. ē. de reſcriptis. ¶ † Nota tertio qđ vbi plures ꝓcuratores cōſtituuntur inſolidū, melior eſt conditio occupātis. de quo in. c. ſi duo. e. ti. lib. vi. ¶ Nota quarto qđ vbi diuerſis tēporibus dantur plures ꝓcuratores ad eādē cauſam, ex datione ſcđi reuocatur p̄mus: ⁊ ſic in dependentibus a volūtate vltima derogat prime. Ad hoc. ff. e. ti. l. plurib⁹. ⁊ no. in dicto. c.
3 ſi duo. ¶ † Nota ſexto qđ mandatū ꝓcuratoris ad cām limitaſ, ⁊ cōmenſuratur inſtantie principali: vnde lata ſentētia finiſ mandatum, lꝫ poſſit ꝑpter periculū appellare, non tñ tenetur appella-
4 tionem proſequi: vt. l. inuitus. C. eodē. ⁊ tāgit gl. ¶ † Nota ſeptimo qđ ꝓcurator pōt appellare a ſentētia lata cōtra ſe, etiā virtu-
5 te primi mandati. ¶ † Nota qđ pōt ab eadē ſentētia in parte appellari, ⁊ in parte nō. Et hoc eſt verum, qñ diuerſa ſunt capitula. ſm̄ Gof. Nota octauo qđ ꝓcuratore ex cauſa impedito, quare nō poſſit appellare, debet ipſe hoc domino notificare vt appellet: ⁊ ſic poteſt ſubeſſe cauſa legitima quare procurator non appellet.
6 ¶ † Nota qđ alia eſt inſtātia cauſe appellationis, alia eſt inſtātia cauſe ꝑncipalis, ⁊ qđ mandatū reſtringitur ad menſuras inſtātie. ¶ Or aduerte. iſta decre. ponit ſeptē dicta. Primū, qđ filiuſfamil. pōt eſſe ꝓcurator. Scđm, qđ procurator poteſt dari ad futuras lites. Tertium, qđ datis pluribus procuratoribus, melior eſt conditio occupātis. Quartū, qđ datis pluribus procuratoribus diuerſo tēpore, ꝑ datione ſecundi, prim⁹ videtur reuocari. Quintum, qđ procurator datus ad cauſam, poteſt, ⁊ debet appellare. Sextum, qđ ſi non poteſt appellare, debet denuntiare domino. Septimum, ⁊ vltimum, qđ procurator inuitus appellans appellationem proſequi non cōpellitur. ¶ Or videamus per ordinem
7 omnia hec dicta. ¶ † Ad primum, filiuſfa. non poteſt eſſe procurator, ⁊ repellitur. ff. e. l. minor. ergo ⁊c. Sol. Gl. prima dicit quod filiuſfami. maior pro patre, ⁊ quocūqꝫ pōt eſſe procurator, preſtitis ſatiſdationibus neceſſarijs. ff. e. l. filiuſfami. §. ipſo quoqꝫ. minor vero nō poteſt eſſe procurator, niſi ex benignitate ꝓ patre: qꝛ melius eſt, ipſum abſentem a filio defendi, quam qđ puniatur iniuſte, vel damnetur. l. exigendi. C. de procura. Et pro alio nō pōt eſſe ideo, qꝛ reſtitueretur ipſe, ⁊ ſui fideiuſſores. Et intellige minorē viginti quinqꝫ annis. j. c. qui gñaliter. libro. vi. Hoſtiē. dicebat qđ minor nō poterat eſſe defenſor ſine mādato. Sic intelligebat l. exigēdi. ⁊ l. ſi minor. dicit qđ pōt eſſe ꝓcurator in ſpiritualib⁹: qꝛ ⁊ per ſe habet legitimā perſonam ſtandi in iudicio. de iudi. c. fina. lib. vi. In tēporalibus dicit qđ poteſt eſſe procurator maior ſeptē decim annorū viginti quinqꝫ, ſi dñs eſt ſoluēdo, vel pro eo ſatiſdedit: qꝛ tunc eius fideiuſſor non pōt reſtitui. Et ſic ceſſat ratio legis, ſi minor. ff. de fideiuſſ. quia licet non habeat legitimam per-

ſonã ſtandi in iudicio per ſe, vt no. ſ. ca. accedens. de electi. in in-
teg. conſtitutus. de appel. ex parte. §. poteſt tamen nomine alie-
no. Et ſi male ſe habuerit, ſibi imputet, q: tales elegit. ff. de mino.
l. cum mandato. in fi. Idem dicit ſi ipſe iurauit, argu. authen. ſa-
cramenta. C. ſi aduerſ. vendit. notatur de iureiuran. cũ contingat.
q: cum tunc nõ poſſit reſtitui. certe poteſt eſſe procurator. ¶ Io.
And. tenet qð predicta ſunt vera, ſi nõ opponatur: ſed ſi oppona-
tur, ſemper repellitur: vt. j. c. qui generaliter. lib. vj. ⁊ hoc eſt tenẽ-
dum: q: dato qð dominus pro eo ſatiſdedit, tamẽ poteſt reſtitui
pretextu ſue obligationis. Item dato qð iurauerit, legitimã non
habet perſonam ſtandi in iudicio. Et dico qð dato qð nõ oppo-
natur, nõ poterit eſſe. Hoc idẽ tenet gl. iuris ciuilis. in. l. exigẽdi.
qð etiã ibi ſequitur Bar. ⁊ dicit hanc eſſe cõmunem opin. ⁊ pro
eo eſt caſus in. c. qui generaliter. ad fi. eo. ti. lib. vi. q: pro ſe, nec pro
alio habet legitimã perſonam ſtandi in iudicio. Tamen gl. iuris
ciuilis tenet cõtrarium in dicta. l. exigendi. qð poſt litis conteſta-
tionẽ non poſſit opponi: vnde ẽt poſt litẽ cõteſtatã licet non ve-
niat nomine ꝓprio, repelleretur: arg. eorum, que notantur. ſ. c. in
noſtra. Et hoc tene, quicquid dixerint antiqui, de quib⁹ in. l. exi-
gendi. C. de procura. ⁊ d. l. cum mandato. ⁊ qð no. in. c. qui gene-
raliter. ſuper gl. penulti. quorũ opin. ponit ibi Io. And. in No-
8 uella. ¶ † Quero an requiratur patris cõſenſus, vbi filius eſt pro
curator alterius. Dic qð nõ. j. c. qui generaliter. lib. vi. licet Abb.
⁊ Egi. teneant cõtrarium. ⁊ hoc de primo dicto. ¶ Secũdo erat
dictum qð procurator poterat cõſtitui ad lites futuras. Gl. circa
id allegat cõcor. ⁊ nil aliud facit, ⁊ dicit qð datur volens, ⁊ nõ in-
uitus, ⁊ debet expreſſe cõſentire, ⁊ qð prohibitoriũ eſt edictũ, ⁊c.
9 vide per te. ¶ † Per textũ, ⁊ predicta dicit Io. An. qð ꝓcurator
datus generaliter ad cauſas, poterit preſentes, ⁊ futuras, ſcilicet
Conſtituo te ꝓcuratorẽ vſq; ad annũ. De quo vide Spe. eo. tit.
10 §. aũ. ver. qd ſi ꝓcurator. ¶ † Primo queritur an procurator in
11 diem, ⁊ ſub cõditione, ſic ⁊ in perpetuũ. ff. e. l. ij. ⁊. iiij. ¶ † Scðo,
12 an ad vnã cauſã, ⁊ plures detur. ſic. ff. e. l. j. ⁊. l. mãdata. ¶ † Ter
tio, an abſens detur ꝓcurator. Dic qð ſic: q: hic actus, q ſolo cõ-
13 ſenſu perficitur, geri põt inter abſentes. ff. e. l. j. in fi. ¶ † Quarto,
an detur inuitus. Gl. dicit qð nõ, ſed ſolum volẽs, vt hic ⁊. ff. e. l.
inuitus. hodie vero ſi recipiat inſtrumentũ, quo cõſtituitur ꝓcu-
rator, cauſas in mandato incluſas defendere cõpellitur: vt in cle.
14 j. de fide inſtru. q: ſuper eis vr̃ recipere mandatum. ¶ † Quinto,
quis ꝓcurator eſſe poſſit. Dic qð omnes, quibus nõ prohibetur.
ff. e. l. inuitus. ad hoc. c. j. eo. tit. lib. vi. ¶ Tertiũ erat dictum, qð
datis pluribus procuratoribus, melior erit cõditio occupantis.
15 ¶ † Opp. qð nõ agat vnus ſine alio, ſicut dicimus in pluirb⁹ iu
dicib⁹, ſ. de off. deleg. cauſã. ⁊ eſt licitũ argui de vno ad reliquũ.
ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ⁊ q:. Solu. Dicit gl. qð ſi plures dantur in
ſolidum, ita qð quilibet ipſorum habeat ſolidã poteſtatem, tunc
melior eſt cõditio occupantis: vnde ſupplementum eſt hic in ſoli
dum, ſi null⁹ occupat. iudex debet eligere digniorẽ, ne repugnãtia
cõtingat, ſi vn⁹ negaret qð alter cõfiteretur. ff. de accu. l. ſi plures.
16 ¶ † Si ſunt dati ſimpliciter, tunc dicit gl. qð alter ſine altero nõ
eſt admittendus, ſicut dicimus in iudicibus. Uel forte idẽ, dicit
gl. erit, ſi non ſint dati inſolidum. arg. dicte. l. ſi plures, q: eius du
cat ratio de diuerſitate reſponſi. Sed dicit gl. qð ratio de cõtrarie
tate reſponſi, viget pariter in vtroq;, ſi ambo proſequantur. Sed
dic qð diuerſitas reſponſi nihil operabitur: q: ſicut nõ valet vni-
us actus ſine alio, ita nec valet cõfeſſio vnius, altero cõtradicẽte:
vt no. glo. e. tit. ſi duo. lib. vj. Et ſic hic nil erit ſubaudiendũ. Sed
dic de hoc vt in cap. ſi duo. hodie. e. ti. lib. vj. q: ſi ſunt dati inſoli-
dum, melior eſt cõditio occupãtis: alias quilibet debet admitti,
niſi aliud pateat ex forma mãdati. Qð dic vt ibi. Sed dubiũ eſt,
quando dicatur alter alterum preuenire. Dicit hic gl. qð ille pre-
uenit, qui prius venit ad ſententiã. Allegat. ff. de peculio. ſi vero.
Tu dic qð ille, qui prius eſt litẽ cõteſtatus. Et ad cõtrariũ reſpõ
de, qð ibi agit̃ de preoccupatione reſpectu ſolutionis, ⁊ exactionis,
hic de preoccupatione exercitij iudicij: quo caſu ſufficit peruenire ad
preãbulũ neceſſitatis iudiciũ: vt eſt litis cõteſtatio de eo. vt eodẽ
17 tit. ſi duo. lib. vj. ¶ † Ad quartũ dictuz qð datis pluribus procu
ratoribus diuerſo tẽpore, ex vltimorum datione primi videntur
reuocati. Opp. de tex. ff. de leg. j. l. ſi pluribus. vbi vltimo datione
non reuocantur primi. Solu. Hoc verũ, qð dicit hic tex. vt dicit
gl. hic, qñ dat ſcðm ſimpliciter: quo caſu reuocare vr̃ primuz. Qð
dicit gl. veruz, ⁊ ſi ſecundus nõ ſuſcipiat mandatũ: q: per hoc nõ
tollitur tacita volũtas reuocandi primũ in cõſtitutione ꝓcurato
ris: vt no. gl. §. e. tit. ſi duo. lib. vj. Et intellige gl. qñ datur ſecund⁹
ante litis cõteſtationẽ cũ primo: alias cũ primus nõ poſſet reuo
cari ſine cauſa expꝛ̃ſſe, vel tacite, ſecus eſt. j. e. c. §. lib. vj. Contrariũ
procedit vbi dando ſcðm, exprimit qð vult durare priorem. Dat
ſimile gl. in reſcriptis, de reſcrip. ceterũ. ⁊ de officio delega. coraz.
Naz ad vnã litem poſſunt plures dari procuratores. ff. eo. l. ſi qs
cum. §. vnus. Simile de reſcriptis. non eſt bonum: q: per dationẽ
ſecundi reſcripti non reuocatur primũ, niſi fiat mentio de primo.
de reſcrip. ceteruz. Et ratio differentie, ſcðm Hoſtien. q: in reſcri-
ptis nõ fit melior cõditio occupantis, vel non fit tale preiudiciuz
in procuratore, quale in iudice: iudex enim iudicat, ⁊ tanq̃ com-
munis perſona grauare põt qð ceſſat in ꝓcuratore. Sed in ſecũdo
procuratorio nõ eſt neceſſarium qð fiat mentio de primo. ¶ Gl.
voluit inducere generaliter: ⁊ ſic eſt ex mente diſponentis, qð ſe-
cundum reſcriptuz reuocat primum: quãq; adiungitur primo, ſic
18 quandoq; debet eſſe in procuratorio. † Sed obſtat qð quis non
poſſit agere, niſi per vnũ procuratorem. ff. iudica. ſol. l. iam tamẽ.
§. ſi tamẽ plures. Dic, vbi obligatio habuerit originẽ in perſona
vnius, ⁊ deueniat ad plures, neceſſe habent iſti vnuz conſtituere
procuratorem: ſed ſi obligatio deueniat ad vnum, ipſe poteſt plu
res cõſtituere procuratores: q: omnes reputantur vnus, ⁊ veniũt
nomine vnius: ⁊ ideo ſi plures fideiuſſerunt pro vno iudicatum
ſolui: q: obligatio habuit originez in perſona vnius, nõ poſſunt
omnes ſimul ſe defendere, nec plures ꝓcuratores conſtituere, ſed
oportet qð omnes vnũ procuratorẽ cõſtituant. Et ſi plures ſunt
heredes vnius, dare debent vnum procuratorem, ne actor incõ-
modo afficiatur. dicta. l. iaz tñ. §. ſi plures. ⁊. ff. de exercitoria. l. ne
in plures. Idem in redhibitoria. q: plures heredes vnius empto
ris conſtituunt vnum ꝓcuratorem. ff. de edil. edicto. l. qð ſi nolit.
§. ſi tamẽ plures. Idem eſt vbi ille, qui agebat cõmuni diuidũdo,
deceſſerit pluribus heredibus relictis, omnes vnum ꝓcuratorez
dare debent. ff. de procura. l. licet. in fine. ¶ Quintum erat dictuz
huius decret. qð procurator ad cauſam cõſtitutus tenetur, ⁊ de-
bet appellare, quantumcunq; eius mandatũ in dubio limitetur
19 ad inſtantiam. ¶ † Reuoco in dubiũ, an procurator vbi non ap
pellat, teneatur domino ſententiam lataz cõtra ipſum denũtiare.
Hic ſunt opin. Quidam dicunt qð tenetur, ſi dominus ignorat.
Secus ſi ſciat. alias ſi domino ignorante nõ denuntietur, impu-
tatur ei, ⁊ tenet̃ mãdati. ff. de neg. geſt. l. liberto. §. vlti. in fi. Si ve-
ro ſcit, certiorari nõ debet: arg. ff. de acti. emp. ⁊ ven. l. j. in fi. ⁊ arg.
ff. de petiti. heredi. l. itẽ veniunt. §. petitam. de reſcriptis. ab excõ-
municato. cum ſi. Gl. concludit qð ſiue dominus ſciat, ſiue non,
procurator appellare tenetur, ⁊ denuntiare. Ratio, q: tex. hic al-
ternatiue ipſuz indiſtincte obligat, vt vel denuntiet, vel appellet:
non aũt diſtinguit an ſciat, vel ignoret: alias mandati tenetur, niſi
iuſta cauſa eum excuſet: vt dicit litera ſequẽs. Ad hoc ſimile in fi
deiuſſore. ff. mandati. l. ſi ꝓcurator. §. ſi ignorantes. Et huius ſit
ratio, q: dominus potuit credere procuratorẽ ſolicitum in appel-
lando. ex quo appellare tenetur, ⁊ debet. ¶ Sextum erat dictum
20 huius dec. qð ſi nõ appellaret, debet denũtiare domino. ¶ † Cir
ca qð quero que ſit iuſta cauſa, propter quã procurator nõ appel-
lat. Dicit gl. q: puto, iuſtus metus. j. de appel. c. vlti. Uel inopia:
ſicut dicitur de fideiuſſore cõdemnato, vltra verũ debituz, qui nõ
poteſt propter inopiã appellare, debet hoc denunciare principa-
li. ff. mandati. l. ſi procurator. §. ſi ignorantes. Et hoc verũ qñ ſta-
tim non appellauit viua voce: ⁊ ſic opus eſt, id eſt, neceſſe qð ap-
pellet in ſcriptis: ⁊ ſic habet facere expenſas in aduocato, ⁊ ẽt in
alijs ſcriptorib⁹: quo caſu inopia excuſabit. Alias cũ viua voce
21 appellando nihil expẽdat, nõ excuſaretur pretextu inopie. † Se-
primuz dictũ decreta. qð ꝓcurator nõ tenetur appellationis cau-
ſam ꝓſequi inuitus: ſed vẽ quod teneatur, ſi mandatum ſuſcipit,
vt appellet: q: appellatio habet ſe vt principium ad proſecutio-
nem. Si initium ſuſcipit. ergo finem: ⁊ ſic proſequi tenetur. Dicit
Io. An. qð vbi principium eſt connexũ fini, tunc approbãs prin-
cipium proſequi debet finem. Sic loquitur. c. j. de cõmodato. Sz
hic appellatio eſt actus ſeparatus ab ipſa ꝓſecutione, ⁊ habet ſe
vt preambulum ſeparatum ab ipſa ꝓſecutione. Unde vnius accep
tatio neceſſario nõ infert reliq acceptationẽ. Et ita nota. Accur.
in. l. inuitus. C. de procura. Et qð ſint diuerſa, patet: q: diuerſa tẽ-
pora ſtatuũtur ad eorũ proſecutionẽ: ſed videtur qð teneat̃ appel
lationem proſequi. Qua enim ratione agitans negotium princi-
pale tenetur petere reſtitutionem, id eſt, proſequi cauſam reſtitu-
tionis. ff. e. l. qui proprio. §. item queritur. eadez ratione tenetur, ⁊
appellare, id eſt, ꝓſequi cauſaz appellationis: q: parificantur. So.
Dicit Inn. qð illa lex loquitur qñ ſpecialiter fuit datus ad petẽ-
dam reſtitutionem. id eſt, ad iudicium reſtitutoriũ intentanduz,
22 ⁊ mandatum ſuſcepit. ¶ † Opp. ſcðo qð procurator nõ tantum
teneatur appellare, ſed etiam ꝓſequi, vt pz. ff. an per alium cauſa
appell. l. j. §. ſi. vbi pz qð ꝓſequi poteſt appellationẽ, ⁊ dz. Solu.
Cõtrarium loquitur in ꝓcuratore cõſtituto ad appellandũ, ⁊ ꝓſe
23 quendum, vel in generali: hic de ꝓcuratore ſpeciali. ¶ † Opp. ter
tio. ⁊ videtur qð quis negotiũ principale agens teneatur appella
re ⁊ appellationem ꝓſequi. ff. ad Sillanianum. l. propter veneni.
Solu. Ibi in herede. qui vẽdicare tenetur necẽ defuncti: vnde con
ſaz tenetur ad finẽ producere. Hic in ꝓcuratore, cuius poteſtas li
24 mitat̃ ad inſtãtiã: vnde ſufficit ſi appellet. ¶ † Quarto obſtat. l.
Herẽni⁹. §. Gaia. ff. de euict. vbi pz qð emptor tenet̃ appellare, ⁊

appell

appellationē ꝓſequi. Sol. Illud in emptore, qui tenet̃ ſe defen-
dere, ⁊ dn̄o denūtiare vnde nō ſolū defenſio limitat̃ ad inſtātiā,
ſed ad cauſe finē: ⁊ ſic requirit̃ qđ appellet, ⁊ apellationē ꝓſeqnat̃.
25 ¶ † Oppo. quinto quod teneatur appellationem proſequi, ſi-
cut ⁊ tutor, ff. ſi tutor vel curator appellauerit. l. i. C. de appellati.
l. ſi actor. Solu. Id in tutore, qui tenetur totaliter defendere: non
autem eius defenſio ad inſtantiam limitatur. Et idē in actore. vt
26 ibi habetur. ¶ † Opp. ſexto. ff. de neg. ge. l. ſi pupilli. §. i. ⁊ l. liber
te. §. ſi. Sol. Contrariū ꝓcedit in geſtore generali, qui acceſſit ad
ad vniuerſa negotia gerenda, qui appellare tenet̃, ⁊ appellationē
ꝓſequi vnde dicit Hoſt. qđ ſi ꝓcurator eſt datus ad lites, ipſe po-
27 terit appellare ⁊ appellationē ꝓſequi. ¶ † Opp. vij. qđ nec debet
appellare nec poſſit, niſi ſit expreſſe cōſtitutus ad hoc: datus enī
ad vnū, videt̃ ab alio ꝓhibitus. l. maritus. C. eo. Sol. appellare
eſt ꝑs cauſe ⁊ textus dʒ intelligi de dato ad vnū articulū tātum
28 vt ad ſententiā audiendā. ¶ † Quero planū eſt qđ ꝓcurator nō
tenetur appellationē ꝓſequi a diffinitiua: quid ſi appellet̃ ab in-
terlocutoria. Dicit Innocenti. qđ ſi ſit in eadē ciuitate, vel loco
vbi nō oporteat eū ſua negotia poſtponere, tenet̃ ꝓſequi alis nō.
29 Alle. ff. de iud. l. ſi longius. ¶ † Sʒ quero an ꝓcurator dimittēs
appellationis ꝓſecutionē. hoc facere poſſit ſine iudicis licentia.
Quidā qđ nō, maxime poſt litē cōteſtatā. ff. e. l. poſt litem. Dicit
Inn. qđ qꝫ hoc ſit tutū, nō putat hoc neceſſariū, ⁊ ſua authori
tate recedere poterit: q: hoc ſibi a iure cōceditur. ff. de cōd. inſti. l.
ſub cōditiōe. ⁊ hoc ſcđʒ Hoſt. niſi ꝓcurator ꝓmiſerit ꝓſequi cau
30 ſam vſqꝫ ad finē. Ad hoc clemē. i. ⁊ quod ibi no. eo. titu. ¶ † Sʒ
an hoc ſit verū, quod procurator nō teneatur appellationem ꝓ-
ſequi. Dicit Hoſtien. hoc verū de iure. Curia tamē ſeruat qđ ꝓ-
curatorē appellantem in cauſa, que ibi vertitur, nō audit, dicen-
tem qđ nō vult, vel nō poteſt proſequi cauſaʒ appellationis, ſed
vult denūtiare domino, vel ipſum cōſulere: ſed hoc ipſo qđ ꝓ-
curator non vult, vel nō poteſt proſequi ꝓcedit ꝯ dn̄m, ſi appel-
latū eſt ab interlocutoria, vt cōtra contumacem. vt. ꝫ. c. auditis.
⁊ c. conſtitutus. Si vero appellauit a diffinitiua in curia data,
tunc ſi dominus eſt ꝓpinquus ad arbitriū pape dat̃ breuis di-
latio ad denūtiandū ſibi. Aut ſi nimis remotus, prefigitur ꝓcu-
ratori peremptoriū ad proſequēdum appellationem: ad eſt, do-
minus citatur per perēptoriuʒ, per cuius lapſum rata manet ſen
tētia: id eſt, quo elapſo cōfirmat̃ ſententia. Et hec eſt conſuetudo,
cui ſtandū eſt, fundata ſuper equitate abbreuiandarū litium, et
prouiſione contra labores, ⁊ expēſas: ⁊ maxime cū de beneficio-
rū prouiſionibus agitur. de appel. oblatā in ſi. Uel cum vrget ne-
ceſſitas, vel pietas, de ferijs. c. fina. Qđ dictū ponit Archidia.
in ca. Romana. de teſti. lib. vi. Franc. de Zaba. dicit qđ de veri-
tate iuris nullus termin⁹ de neceſſitate dabit̃ ad denūtiādū: ſed
rata manebit ſententia: ſi nō proſequit̃, imputabitur ſibi qui talē
cōſtituit. Ad hoc de electio. ſi compromiſſarius. lib. vi. ¶ Circa
intellectū ſeptimi eſt aduertendum, quia dicit tex. quod procu-
rator non cōpellitur inuitus appellationem proſequi. Hoc vide-
tur manifeſte falſum. Unde ob. l. i. §. ſi. ff. an per alium cau. ſta.
appel. vbi expreſſe dicit̃ quod procurator cauſam appellationis
proſequi tenetur. ¶ Secūdo obſtat de. l. qui ꝓprio. §. itē queri-
tur. vbi ꝓſequi tenet̃ cauſam reſtitutionis: ergo ⁊ appellationis,
q: paríficātur. Timore cōtrariū reperio tres opiniones. Prima
opi. Pla. qđ procurator teneat̃ appellare, ⁊ proſequi. Et moue-
bat̃ primo per caſum legis inuitus. C. de ꝓcurat. vbi dicitur qđ
inuitus procuratoriū ſuſcipere non cōpellitur. ſed ſuſceptū pro-
31 ſequi vſqꝫ ad cauſam appellationis dicebat, ſcʒ finiēde. ¶ † Se-
cūdo per caſum legis. ff. an per aliū cauſa. l. ſi. vbi ꝓcurator debet
32 reddere cauſas appellationis ¶ † Tertio per. l. qui ꝓprio. §. itē
queritur. vbi procurator reſtitutionē compellitur petere aduer-
33 ſus cauſam, quā agitauit. ¶ † Quarto per l. i. ff. de cauſe poſt
princi. adſit procurator. vbi tutor etiā finita tutela ꝓſequi tenet̃
34 cauſam appellationis: ergo ⁊ procurator. ¶ † Ultimo ratione
probatur: nā ſecundū omnes tenet̃ appellare: ergo ꝓſequi. per. c.
i. de cōmo. Iſtā opi. tenēt Ultramō. ⁊ allegāt pro caſu. l. ſi pro-
curator. §. ſi ignorātes. ff. de ꝓcura. vbi caſus qđ fideiuſſor tene-
tur appellare, niſi neceſſitas ipſum excuſet. Loquit̃ ergo in ꝓſe-
cutione: q: nulla poteſt fieri expēſa in appellādo. cū ſufficiat ſola
voce appellare. l. ſcio. ff. de appel. de app. cō: di. lib. vi. ⁊ ibi no. per
hoc. l. Herēnius. §. Caia. ¶ Secūda fuit opi. qđ poſſit appellare
nec etiā poſſit ꝓſequi, ſi velit. per. l. Herennius. §. Caia Pro iſto
primo facit, q: ſecundū omnes mandatū limitatur ad inſtantiā,
poſtea nō habet mandatū: ergo admitti nō poteſt. Et pro hoc. l.
inuitus. intelligēdo qđ cauſam ꝓuocatiōis proſequi nō compel-
lit: id eſt, ꝓſecutionē appellatiōis. Pro hoc tertio. l. ſi actor. C.
de appel. vbi actor, et tutor tenet̃ appellare: ſed ꝓſequi tenet̃ ſol⁹
tutor. ¶ Quarto allegat̃. ff. mādati. l. ſi procurator. §. ignorātes.
vbi dicit̃ qđ tenetur appellare, niſi inopia excuſet. Et nihil dicit
de ꝓſecutione. Dicit tamē gl. in. l. ſi actor. C. de appella. qđ licet
nō admittat̃ vt ipſe, admittitur tamē vt ali⁹. Qđ declarat domi-
nus Bar. q: admitt̃ vt cōiuncta perſona. Qđ eſt falſum: q: ſi
mādatū limitat̃ ad cauſam, certe nō debet poſſe vt ali⁹ interueni-
re: argu. l. maritus. C. de ꝓcu. de preſumpti. nōne. Iſta opi. eſt cō-
munis, quod nec proſequi poſſit, ſi velit, licet poſſit appellare.
¶ Reſtat reſpōdere ad rationes Placētini. Lex, inuitus. facit
pro nobis, intelligēdo niſi ꝓuocationis cauſa. ſcʒ interponende
Lex ſi. ff. an per aliū cauſe. loquit̃ in ꝓcuratore habēte generale
mādatū. vel ad vtrāqꝫ cauſam. Lex, qui ꝓprio. §. itē queritur. lo-
quit̃ in reſtitutione, que agitat̃ corā eodē iudice: hic corā diuer-
ſis: vt. l. prefecti. ff. de mino. Uel ſecūdum Iac. de Are. cauſam
principalē cogit̃ ꝓſequi, nō cauſam reſtitutionis: ſed intēta re-
ſtitutione, compellit̃ cauſam appellationis ꝓſequi: vel incidēter
poteſt reſtitutionē petere. Lex, ſi ꝓcurator. §. ſi ignorātes, loquit̃
in fideiuſſore, ad quē principaliter ſpectat defenſio, ſi cōuenit̃ vel
nō proſequit̃, facit expēſas: ergo cōpellitur ꝓſequi: q: pōt facere
expēſas appellādo in ſcriptis. Ad l. Herēnius. §. i. dic ſumendo
quedā verba, qđ quādo principalis cauſe negotiū, ⁊ ei⁹ cōmodū,
vel incōmodū principaliter, et in cōſequētiā ſpectat ad me: ⁊ cō-
pellor appellare, ⁊ appellationem ꝓſequi. l. ſi quis libellos. ff. de
appel. Aut cōmodū ſpectat ad aliū, ⁊ nullo mō ad me reſpicit, q:
ſum ꝓcurator alteri⁹: ⁊ nō teneor ꝓſequi, niſi vſqꝫ ad appella-
tionē, vt hic, niſi de hoc mādatū ſuſceperim ⁊ ob appellatiōe ex-
cuſet ꝓpter paupertatē: vt dicta. l. ſi procurator. §. ſi ignorantes.
Unum dicit Cy. qđ ſi cōſtaret, dominū fouere malā cauſam, qđ
nō tenet̃ appellare: ſed tutius eſt qđ appellet, vel denūtiet dn̄o.
¶ Quandoqꝫ negotiū ad me principaliter ſpectat, licet ſecūda-
rio ad aliū: ⁊ tunc ſi cōſtat me habere bonam cauſam, debeo ap-
pellare, ⁊ appellationē proſequi. niſi denūtiem ei, ad quem ſpe-
ctat: vt. l. idē. §. ſi. ff. manda. Si eſt dubium, in dubio preſumitur
ꝓ ſententia. Tamē ſi appellaui, dicit Ia. butri. in d. l. inuitus. qđ
preſumitur qđ habeat bonā cauſam, ⁊ proſequi tenet̃. Allegat. l.
Herennius. §. Caia. ff. de euic. ſic ſtat communis opinio. ¶ Non
obſt. ratio qđ appellatio ſit cōnexa: q: nec eſt, ſed ſeparata, licet
preābula. Iam tenui repetēdo qđ ꝓcurator poterat, ſi volebat,
ꝓſequi: ⁊ ꝓbatū, q: procurator datus ad cauſam in cauſa appel
lationis interuenit vt antiqu⁹. Hinc eſt qđ exceptio ei poteſt op
poni, que aliquādo poterat opponi ante lit. cōteſtationē: ergo
ſequit̃ qđ nō interuenit vt nouus: q: exceptio poſſet opponi: vt
in. c. inīnuāte. de ꝓcur. Barto. dicit in. l. inuitus. C. eo. tit. ⁊ in. l.
ſi actor. C. de appel. qđ ꝓcurator rei bene poteſt proſequi appel-
lationē, ſi vult, data fideiuſſione de iudicato ſoluēdo: procurator
autem actoris non, niſi ſit coniuncta perſona. Hoc patet in l. ita
demuʒ. de ꝓcura. Et ſi dicat̃, ſi habet mādatū ad totā cauſam,
appellationē ergo ꝓſeq tenet̃. Dico qđ mādatū vt fauorabile ex
parte mandātis, extēditur ad totā cauſaʒ: ſi ex parte ſuſcipiētis,
ſtrictū nō extenditur, niſi acceptet ad totam cauſam expreſſe: ſcʒ
limitetur ſuſceptio ad inſtantiā. Si tamē vult ꝓſequi, pōt: ⁊ tūc
ſuſcepiſſe tenetur ad totā cauſam. Et de hoc videt̃ caſus hic, ⁊ in
dicta. l. inuit⁹. Qđ autē ab initio nō ſuſcipiens mādatū, ex poſt
facto ſuſcipere poſſit, patet clare in l. ſemper. de reg. iu. ⁊ eſt caſus
in c. licet. de ꝓcu. libr. vj. ¶ In gl. ii. ibi. in ſi. Sic ergo vult gl. qđ
vbi principales veniūt vt principaliter authorātes, vel ſpecifice
exprimūtur, nō valet cōſtitutio ꝓcura. etiā ſi ignorāter fiat. Cō-
trariū tenet Inno. dicens tertiū caſum reſpicere duos primos,
vt ita demū nō valeat cōſtitutio, quādo principaliter authorat̃,
vel ſi ſunt expreſſi, ſi ad hoc ſciēter ſunt admiſſi: alis videatur age
re actū, put poſſunt, ⁊ ſic valeret actus: arg. de elec. illa. Qđ nō pla
cet: q: ſic ſuperflue fuiſſet caſus ſcientie ab aliis ſeparatus: ⁊ quia
fruſtra eſſet dicere tantum de ſcientia. Tene ergo indiſtincte glo.
In quātū autē litera dicit qđ quando ſunt expreſſi, nō valet pro
curatoriū, limitare videtur hic Innocen. quando ipſi ſolum ſunt
expreſſi in ꝓcuratorio. Qđ pōt intelligi dupliciter. Uno modo
qđ ipſi tantū, ⁊ nō alij: vt ſi dicat̃, Talis, ⁊ tales maiores iurati
fecerūt talē procuratorem. Secus ſi dicerēt, Uniuerſitas talis, ⁊
A. ⁊ B. et maiores iurati cōſtituerunt ꝓcuratorē. Poteſt etiā
aliter intelligi. Innocē. vt velit tex. ꝓcedere, quādo ſoli maiores
ſunt expreſſi in ſpecie, ⁊ alij in genere: vt, A. ⁊ B. maiores, ⁊ iu-
rati, ⁊ vniuerſitas talis cōſtituerūt procuratorē. Secus ſi omnes
eſſent ſpecifice, ⁊ nō indifferēter expreſſi: vt q: oēs ſpecifice vni-
formiter nominati, qđ mihi placet. Itē inquātū litera dicit non
valere procuratoriū, ſi principales regentes, et authorātes. ſunt
deſcripti: ſecus ſi ſunt deſcripti vt tales: q: per hoc nō vitiaretur
35 ꝓcuratoris conſtitutio. ¶ † Nūquid autēʒ vitiaretur probatio
inſtrumētorū: dixi de trāſactio. c. ex literis. ⁊ no. Innocen. de excep.
c. pia. in. vj. ⁊ Ioan. And. de ſentē. excō. c. decernimus. e. lib. In
quātū dictū eſt, nō valere procuratoriū, ſi principales expreſſi in
teruenīūt vt authoritatē preſtantes, vel prebentes, eſt verū, quā
do authoritas eſt de ſubſtātia cōſtitutionis ꝓcuratoris: que ta-
mē ſecundū Inno. nō eſt neceſſaria de iure: in inſtitutiōe ſindici

ab vniuerſitate:nam vniuerſitas tanq̄ domina.ff.de rerū diui.
§.in vniuerſitati.cōſtituit ſyndicū,& non actorē.ff.qđ cuiuſq;
vniuer.l.i.& in cōſtitutione ſyndici aut procuratoris nō requirit̄
autoritas iudicis:& licet aliquādo reperiat̄ qđ cōſtituat actorē,
vt in illa.l.i id procedit,quādo principales,& nō vniuerſitas illū
cōſtituit:vel quando cōſtituit ad negotia,& nō ad lites:vel quā-
do cōſtituit in negotiis,vbi vniuerſitas nō eſt domina.Sed quic-
quid ſit in hoc,ſuper quo recurrēdū eſt ad ea,que habētur de iu-
re canonico.c.in pertractādis.tamē hic nō agitur de authoritate
iudicis,ſeu autoritate regētiū.vel principaliū vniuerſitatis,qui
aliquādo de iure cōmuni habent prebere authoritatē.vt in con-
gregationib° eccleſiaſticis:vt ptz de reſcriptis.c.docēti & in aliis
vniuerſitatib° eſſet idē,ſi ius agēdi,& adminiſtrādi iura priuata
eſſet determinatū a principaliter regētib°,vel aliquo iure ſingu-
lari requireret̄ hec authoritas.Tenet tamē Anno.hic qđ nō re-
quiratur authoritas,vel nō,vt de ſubſtātia,ſi tamē interueniant
vt authoritatem prebentes,non valebit conſtitutio pcuratoris.
Et eſt ſpeciale in odium excōicatorum,Sic apoſtillauit vltimo
anno.Glo.ſ. Anto.de but.

1 ¶ Procurator vniuerſitatis,cuius maiores iurati ſunt excō-
municati,ad impetrādū admittitur,niſi illi ſint in procuratorio
expreſſi.vel eorum authoritate ſit creatus,vel ad id ſcienter ad-
miſſus.numero.11.
2 In actibus vniuerſitatis poteſtas dependet ab vniuerſitate.
3 In actibus vniuerſitatis pmiſſio inhabiliū ad vnum actum in-
diuiduē exercendum vitiat.
4 Vniuerſitatis poteſtas reſidet in alios aliquibus exiſtentibus
inhabilibus.14.
5 Impetratio facta per procuratorem vniuerſitatis valet,aliqui-
bus de dicta vniuerſitate excōmunicatis.
6 Procuratoris vniuerſitatis conſtitutio effectualiter non valet
tribus caſibus hic expreſſis.
7 Actus exercitū vbi ad plures vt vniuerſos ſpectat,ſingulariter
inhabilitatus vitiat actum.
8 Clauſula,ſi nō valet quod ago vt ago,valeat vt pōt.oñ pcedat.
9 Excōmunicatus nō poteſt cōſtituere procuratorē ad impetrā-
dū,nec geſta per eum valent.12.
10 Iurare debent priores,& maiores vniuerſitatem regentes.
11 Date tēpus attendi ſolet quandoq; ad validitatem inſtrumēti.
12 Inhabilitas quomodo,& quando non vitiat actū,vbi exercens
toleratur propter publicam vtilitatem,& cōem errorem.
13 Excommunicatus poteſt contrahere.ſed non conſtituere procu
ratorem ad lites.
17 Reſcripta,ſeu litere per procuratorem cōſtitutum ab excōicato
an valeant pro non excōmunicato.
18 Procurator ad impetrandum,nō videtur conſtitutus ad agen-
dū,tanq̄ hec ſint inter ſe diſtincta.
19 In ſyndici cōſtitutione que requirantur.
20 Procuratoris excommunicati impetratio cōſtituti per nō ex-
communicatum an valeat.
21 Excōmunicati per ſententiam acta.ſeu procuratoris cōſtitutio,
ſi nō valet ipſo iure,an elidatur ope exceptionis pape.

1 Conſulti. ¶ †Procurator vniuerſitatis cu-
ius maiores iurati ſunt excōicati,
ad impetrandū admittitur,niſi illi in procuratorio
ſint expreſſi,vel eorum authoritate ſit factum,vel ad
id ſcienter admiſſi.h.d.Cōmunis diuiſio.Secunda ibi:aliter.
2 ¶ †Premitte qđ in actibus vniuerſitatis poteſtas depēdet,&
actus creātur ab vniuerſitate vt vniuerſitate:vt.ſ.de poſtu.bo-
3 ne.ſ.¶ †Scđo premitte qđ in actibus vniuerſitatis permiſſio
inhabilium ad vnum actum indiuiduē exercēdum vitiat:quia
licet immediate actus procedat ab vniuerſitate,pcedit tamen
immediatē ſingulari voce quorumcūq;:vt patet extra no.de ele.
ſi.a.¶ Premitte qđ ſicut eſt peccatum in cauſa formali & agenti
ſimul.non valet qđ agitur,&c. Secus in cauſa efficienti tantum.
4 no.de cau.po.cū ſuper.ff.de accepti.l.an inutilis.¶ †Premitte
qđ in actibus vniuerſitatis aliquibus exiſtentibus inhabilib°,
poteſtas reſidet in alios de poſtu.c.gratum.¶ Premitte qđ
in actibus,in quibus plures ad exercitium admittuntur vt ſin-
guli,& ſolide operantur,vnius inhabilitas actum non vitiat.ff.
qđ cū fal.tu.l.i.ſec° ſi indiuiduē admittunt̄.¶ Premitte qđ quē-
dā ſunt act° in quibus habiles poſſunt ſupplere defectū inhabi-
liū:quidam qđ non de lec cum Anton.¶ Premitte quod
quedam ſunt,que aliquibus competunt de iure publico.Et in
his inhabilitatis tolleratio ſupplet defectum poteſtatis.allegat
no.in l.Barbarius.Vbi habiles quādoq; exercetur actus cum in-
habilibus poteſtate participata:et valet.Quādoq; non participa-
ta:& tūc quādoq; actus eſt diuiduus,& ſolide peragēn.&c.Quādoq;
non ſolide,& indiuiduē.Et hic requirit quandoq; inhabiles,et
authoritate &c.quādoq; exprimit̄,quādoq; nō:tunc vel ſcienter,vel igno-

5 ranter,vt hic.¶ †No.primo regula.qđ impetratio valet facta a
pcuratore vniuerſitatis,aliquib° maiorib° exiſtētib° excōicatis.
6 ¶ †Nota ſcđo per ordinē tres caſus,in quib° pcurator cōſtitu-
tus ab vniuerſitate,regētib° vniuerſitatē excōicatis non valet
effectualiter cōſtitutio pcuratoris.Primus,qñ maiores ſunt in
literis expreſſi.Scđs,qñ eorū authoritas eſt neceſſaria ex for-
ma iuris,vel ſtatuti Tertius,qñ ſciēter excōicati ſunt admiſſi.
¶ Videre rationē dubitādi in quolibet dictorum.Videbatur qđ
vniuerſitas aliquib° excōicatis,licz maiorib°,poſſet conſtituere
pcuratorē:q: aliquib° excōicatis poteſtas reſidebat in alios pro-
curatorē cōſtituēdi Itē q° pcuratoris cōſtitutio depēdet ab vni-
uerſitate,& non ſinguli vt ſinguli ſunt ab vniuerſitate,que nō erat,
nec poterat excōmunicari.Et p tātū nō obſtāte qđ aliq.licz mi-
nor pars,ſint excōmunicati,videbat̄ valere cōſtitutio effectuali-
ter.Ratio decidēdi eſt,Vbicūq; ſit cōſtitutio pcuratoris p ha-
biles,& admittūt inhabiles,fateri vident̄ ſe ſolos poteſtatē non
habere:vnde ipſi ſoli nolūt,& cū aliis nō poſſunt Et pro tātū ſi
ſunt deſcripti ōes,videt̄ indiuiduē admitti ad cōſtituendū,vno
inhabili nō vz cōſtitutio.Idē ſi ſunt admiſſi tanq̄ authoritatē
preſtātes Et idē ſi ſcienter ſunt admiſſi.Sed vbi ignorāter:& tūc
ex quo eſt peccatū in cā efficiēti,ex quo non valet vt agit̄.valet
act° vt pōt.de deſpō īpu.c.ad.vi.& c.ſi.de deſpō īpu.¶ †Nota
7 ergo ex textu qđ vbi act° exercitē ſpectat ad plures vt vniuerſos
ſingulariter inhabilitat° vitiat actū.Si expreſſe ſit admiſſus vt
actū exercens,& hoc cōſtare debet tripliciter,vt in tex.vel q: de-
ſcribit̄,vel q: preſtat authoritatē,vel q: ſciēter admittit̄.¶ Nota
ſcđo qđ in actu per vniuerſitatē exercendo admiſſus inhabilis
ignorāter nō videt̄ admiſſus tāq̄ ſuffragiū p̄bēs aliis habilib°
8 ſine eo ad actū exercēdū.¶ †Nota tertio qđ vbi peccatū eſt in
cāuſa efficiēti ſi nō valet qđ ago vt ago,valet vt pōt.Et hoc vbi
9 vitiū eſt latēs:ſecus ſi patens.¶ †Nota quarto qđ excōicat° nō
pōt cōſtituere pcuratorē ad impetrādū.¶ Nota quinto qđ po-
teſtas pncipaliter de iure in factis vniuerſitatis nō reſidet in pn-
cipalib° pſonis vniuerſitatis,ſed in ipſa vniuerſitate,etiā dato
qđ regāt vniuerſitatē,niſi aliud eis ſit a ſtatutis attributū Et ſic
facit qđ in cōſilio generali tantū habeat vocez vnus ſingularis,
ſicut & antian°,et qđ tantū habeat poteſtatez capitulū,vel vnus
10 de capitulo,ſicut & prelat°.¶ †Nota ſexto qđ priores,& maiores
11 vniuerſitatē regētes debēt iurare.¶ †Nota ſeptimo qđ in vali-
ditate pcuratorij vel nullitate pcurāda,attenditur tēpus date.
12 ¶ †Declarem° pmo correctionē tex.videt̄ qđ excōicati maio-
res regere nō poſſunt:q: geſta p eos nō valēt,de re iudic.c.ad pro-
bādū.de immu.eccle.ſi adnerſus.de ſen.excō.nouerint.Sol.Di-
cit qđ nō regebāt poſtea.Sz qđ ſi tpe cōſtitutionis tales eſſent
excōicati,modo non eſſent tpe impetrationis Dic qđ nō valet
īpetratio:q: nō valuit cōſtitutio Ē cōtra,ſcz ſi tpe cōſtitutionis
nō erāt,ſz tpe impetrationis Sed valet impetratio.dūmō in im-
petratione nomina illorū nō fuerint expreſſa:et q° cauſas vni-
uerſitatis nō eſt ſingulorū.xii q.ii.q manumittunt̄.Iſta dec.hz
plura pncipalia ¶ Primo qđ pcuratoris datio ab vniuerſitate,
aliquib° etiā pncipalib° excōicatis,valet,exceptis trib° caſib°
hic poſitis:& hec regula.¶ Scđo qđ datio pcuratoris ab vni-
uerſitate aliquib° pncipalib° in forma literarū expreſſis in pcu-
ratorio nō vz.¶ Tertio qđ datio pcuratoris ab vniuerſitate
aliqb° pncipalib° inhabilib° pncipaliter authoriztib° nō valet.
¶ Quarto qđ datio pcuratoris ab vniuerſitate aliquib° pnci-
palib° inhabilib° ſciēter admiſſis nō valet.¶ Videamus hec
quatuor p ordinē.Et pmo pmū.Dicebā pmo dationē pcura-
13 toris ab vniuerſitate aliquib° inhabilib° poſſe valere.¶ †Opp.
qđ indiſtincte nō valet datio pcuratoris.ſi pncipalib° exiſtētib°
inhabilib° pcuratoris cōſtitutio robur receperit ab ipſis pnci-
palib° de vniuerſitate:ergo eis exiſtētib° inhabilib° non valet.
Cōſequēs clarū pbo añcedēs:q: pncipales vniuerſitatis pnci-
paliter exercēt ab eis robur.Iuncta de calūnia.C ő iura.cal.l.ő.ſ.
hoc etiā.ff.ad muni.l.municeps.nā vbi dicit.l.la lex qđ pncipalib°
admiſſis toti° populi videt̄ cōmiſſio.Et ſic videt̄ pcuratoris da-
tionē nō tenere indiſtincte.Cur° Io.in dicit tex.Glo.format ob-
iectū.& dicit qđ hic cauſa ſunt dubitādi.Sed aliter non ſoluit.
Dic qđ in his,que cōcernūt adminiſtrationē ſibi cōmiſſaz,ipſi
ſunt pncipales,quo caſu pcederet obiectū.Sed in aliis negotiis
vniuerſitatis,& totā tāgētib° vniuerſitatē,ipſi principales non
ſunt,nec ab eis depēdet ptās,ſed ab ipſa vniuerſitate.Et ita de-
bet intelligi textus.Et hoc de pmo dicebā.¶ Scđo non valere
pcuratoris cōſtitutionē ab vniuerſitate,aliquib° exiſtētib° excō-
14 catis pncipaliter expreſſis.¶ Oppo.& videt̄ qđ valet pcurato-
ris cōſtitutio,aliquib° exiſtētib° inhabilibus,q̄q̄ deſcriptis in
cōſtitutiōe pcuratoris.Cōſtat eñ qđ in actib° vniuerſitatis ali-
qb° inhabilib° exiſtētib°,poteſtas reſidet in aliis.dato qđ etiā
eſſet minor pars,vt dicit tex.& ibi no.l.c gratū.ſ.de poſt.pl.ergo
multo forti° reſidet ptās in pſonā maioris partis,aliqb° exiſtēti-
b° inhabilib°.Gl.voluit tollere obiectū,q̄ ē regula,quā ſic recitū.

Quandoq;

Quãqȝ act⁹, qui exercetur ab vniuerſitate, aliquib⁹ exiſtẽtib⁹ inhabilibus, exercet ſeparate ab ipſis habilibus, ita qđ in actu poteſtatẽ nõ communicat cũ inhabilibus, nec faciũt actũ, ⁊ cũ poteſtatẽ habẽtibus indiuidue exercẽt: ⁊ tũc vȝ actus minoris ptis, etiã aliqbus exiſtẽtibus inhabilibus. Et hic eſt caſus in. d. c. gratũ cũ ſi. ¶ Quãqȝ actus cõiter ⁊ indiuidue exercetur cũ inhabilibus, ⁊ ſic ex eadẽ tela exercitũ reſidente cũ inhabilibus qđ inhabiles agũt exercere: ⁊ tũc nõ valet qđ agitur: q: qđ ipſi potuerũt, nõ voluerũt, de offi. dele. cũ ſuper. Et eſt ratio, q: hec cõſtitutio eſt vnus actus indiuiduus: vnde in parte ſuppoſita inhabilitate exercẽtis, ex quo ad actũ inhabilẽ admittit̃, tanq̃ ptãtẽ habẽs, nõ valet actus ⁊ vtile p inutile nõ vitiat̃. Et eſt iſte caſus hic. Et p tãto, q: deſcripti ſunt in ipſa pcuratione, nõ vȝ qđ agit̃: q: eo qđ ſunt deſcripti, videnť admiſſi tanq̃ ad actũ operãtes indiuiduũ: vñ tela inhabili indiuidua p ptẽ poſita nõ valet totus act⁹, ſȝ caſſat̃. Iſta eſt vera ſo. Sȝ aliã dat gl. in idẽ recidens: q: qñ nõ ſunt deſcripti, videnť vt pncipales admiſſi, ad ipſaȝ pcurationẽ cõſtituẽdã: vnde cũ ipſi ſunt ihabiles, pcuratio vt ab eis ↄſtituta nõ vȝ: q: ihabiles, nõ vt ab aliis: q: cum principales ſunt inhabiles ſcȝ cõſules, ⁊ maior ptas vniuerſitatis, videť quaſi vniuerſitas vacare vnde ipſe nullã habet poteſtatẽ ne ſede vac. l. c. ij. ⁊ iij. Et hoc idẽ tenebat Hoſt. Vñ dicit qđ tũc habiles debebũt excluſis inhabilibus eligere ſupiorẽ. Sȝ tũc vltra vbi ignorãtes ſunt admiſſi tanq̃ coadiuuãtes ad actũ indiuiduũ. Certe ſic ergo nõ debet valere cõſtitutio pcuratoris: ⁊ tñ vȝ. So. dicit gl. qđ hoc operat̃ expreſſio: n. i. expreſſio quãdoqȝ noceret. ff. de reg. iu. l. expreſſa. Unde gl. habuit bonũ intellectũ, qñ ſunt expſſi. Hic nõ peccat cõſtitutio pcuratoris in ſola cauſa efficiẽti ſȝ etiam in formali. Et iõ ſi nõ valet qđ agũt habiles vt volũt. l. cũ iſtis, nõ valet qđ agũt vt poſſunt, ſcȝ ſine illis: vt in. l. an inutilis. ff. de acce. ⁊ . l. nõ codicillũ. C. de teſta. Sȝ vbi expreſſio nõ eſt facta, tũc nõ peccat cõſtitutio niſi in cã efficientis: ⁊ p tanto ſi nõ valet vt agunt habiles, valet vt arg. l. quecũqȝ. ff. de pcur. Et ita no. in. l. an inutilis. de acc. Alia rõnẽ videbitis ſtatiȝ. j. Itẽ decr. limitat Inn. pcedere in hoc primo caſu, vt expſſis maioribus nõ valeat cõſtitutio procuratoris, quando ipſi ſoli cõſtituũt pcuratorem. Secus dicit, ſi procurator ſit cõſtitutus ab vniuerſitate, etiã maiorib⁹ ſingulariter nominatis. ſ. A. B. C. ⁊ D. talẽ cõſtituerũt pcuratorẽ. Secus dicit ſi pcurator ſit cõſtitut⁹ ab vniuerſitate, etiã maioribus ſingulariter. ſ. A. B. ⁊ C. talẽ conſtituerunt pcuratorẽ: quo valeret conſtitutio, ſi ignoranter eſſent admiſſi, cũ cõmune mortuis, ⁊ impotẽtibus ſuis ſupioribus, poſſit cõſtituere pcuratorẽ. ff. quod cuiuſqȝ vni. l. j. Idẽ dicit, ſi illi eſſent vt teſtes deſcripti Hoſtiẽ. hoc nõ placet licet clare loquat̃: q: ex quo ſunt expſſi, peccat in forma, ⁊ ſic nõ valet. Sȝ dicit quod bene valeret, ſi nõ excõicati, excluſis excõicatis, pcuratorẽ conſtituãt, etiã ſi vnus ſolus remanſit. Hoſt. dicebat primum, ⁊ ſecundum caſuȝ procedere cũ limitatione vltima, quando ſcienter admittebãt. Hoc eſt deſtruere tex. Tene qđ nõ valeat cõſtitutio, ſiue ignorãter valere ſiue ſciẽter ſint expreſſi, ppter peccatũ forme. Dicebã tertio pcuratoris cõſtitutionẽ aliquibus exiſtẽtibus inhabilibus, ⁊ principalibus authoritatẽ pſtantibus pcuratori. Videt̃ hoc nõ pcedere eadẽ ratione: q: ſupple poſita habilitate maioris partis, debet valere geſtũ ab eis, dato qđ alij ſunt inhabiles, cũ regulariter geſta a maiori pte valeãt. So. hic admittunť ad actũ inhabiles tanq̃ authoritatẽ pſtãtes, ⁊ principales: quo caſu deficiente authoritate, deficit ⁊ actus: q: id videt̃ principaliter factũ, qđ fit ab authoritate. Sic ergo dic qđ qñ datur inhabilitas alicuius ſingularis, cuius vox exigitur nõ tanq̃ de ſolẽnitate: ſȝ tanq̃ cã efficiẽs, ⁊ eius inhabilitate poſita, valet actus. Sic loquit̃ cõtrariũ cũ diſtinctione ſcientie, ⁊ ignorantie, vt in tex. ¶ Quãqȝ dat̃ inhabilitas illius, cuius requirit̃ authoritas tã ad ſolennizandũ actum, huius inhabilitas vitiat actũ ex eo quia deficit in ſolẽnitate formali. Poteſt ergo intelligi tex. qđ ex ſtatuto, vel lege municipali tenebat̃ vniuerſitatẽ nil agere poſſe ſine authoritate iſtorũ principaliũ: quo caſu eorũ inhabilitas actum vitiat, nec capl'm ſuccedat in hac poteſtate authorizabili, impedito illo qui habet ptãtẽ authorare, ſȝ ſolũ in poteſtate agẽdi nõ authorizãdo. Sic loquit̃ c. gratũ. qđ eſt notãdũ. Tolle ergo practicã. Si in inſtrumẽto ſic dicat̃ talis vniuerſitas cõſtituit pcuratorẽ talibus, ⁊ talibus pñtibus decretũ, ⁊ authoritatẽ pſtãtibus illis excõmunicatis exiſtentibus nõ valet conſtitutio pcuratoris. Et hoc illa ratione, q: principaliter illa cõſtitutio viȝ capit ab ipſis authorizantibus: cũ ois authoritas ſit de eſſentia formali: vt no. in. c. cũ cõſuetudine. de cõſuet. Et eſt caſus. in. l. ult. in ſi. de autho. tu. Idẽ dicit Inn. ſi in inſtrumento nõ diceret̃ qđ eorũ authoritate factũ fuiſſet, ſed ſimpliciter diceret̃ qđ eis pñtibus dum tamẽ eorũ exigeret̃ authoritas. ¶ Sed cõra iſtũ intellectũ opp. Inn. ⁊ videt̃ qđ nõ pcedat in facto: q: de iure reperit̃ nunq̃ authoritas in cõſtitutiõe ſindici ⁊ vniuerſitas. vt dña. ff. de rer. di. In tantũ cõſtituit̃ ſyndicũ nõ actorẽ. ff. qđ cuiuſqȝ vniu. no. l. j. in ſyndico nõ requirit̃ authoritas. Sed ſic in actore. licet ſit neceſſariũ decretũ nõ eſt neceſſariũ in cõſtitutiõe pcuratoris. vel ſyndici. Et ſȝ aliquando reperiat̃ qđ cõſtituat actorẽ, vt in illa. l. j. cõſtitutus ad negotia, vel cõſtituit̃ ab ipſis ſuperiorib⁹ de vniuerſitate in negotijs, vel ibi nõ eſt dña. ¶ Sȝ aduerte, Inn. per hoc recedit ab intellectu. Sȝ põt ſaluari: q: fateor qđ de iure in cõſtitutione pcuratoris, vel ſyndici nõ requirit̃ authoritas iudicis: nec hic loquit̃ de authoritate iudicis. nec ipſorũ ſupiorũ, cũ forte ex ſingulari dabat̃ ptãs authorãdi. Tñ dicit Inn. qđ putat̃ generaliter verã pcurationẽ factam authoritate excõicatoris, ſiue authoritas ſit de ſubſtãtia excõicatiõis. ſiue nõ, qđ valeat hui⁹ pcuratio. Et dicit qđ eſt ſpãle in odiũ excõicatorũ. Dic tu qđ rõ eſt, q: ex quo admittũt illos vt authoritatẽ pſtãtes, ſine ipſis actũ ſepate agere volũt, ⁊ cũ ipſis vt authoriȝãtib⁹ nõ põt: ſic nõ vȝ act⁹. Itẽ tũc act⁹ deficit forma. ¶ Dicebã quarto pcurationẽ cõſtitutã ab vniuerſitate aliqb⁹ exñtib⁹ excõicatis pncipalibus ſi ſciẽter admittant̃ nõ valere: hoc vȝ falſuȝ ppter pmũ. Cõtra, q: aliquib⁹ exñtib⁹ inhabilib⁹ ptãs reſidet i aliis, ⁊ magis i maiori pte. So. Hoc pcedit, qñ illi, in quos reſidet ptãs, actũ exercẽt ſepate nõ cõiter cũ inhabilib⁹. Et ſic potẽtiã cõſtituẽdi nõ diuidãt, ſed diuidãt ab aliis: hic qñ cõiter, ⁊ ſic idiuiduãt. Vñ cũ cõiter indiuidue actũ cõſtitutiõis exerceant, nõ vȝ qđ agit̃, et non exñte inhabili: q: ex quo ptãs cõſtituẽdi p oẽs exercet vt in diuidua vitiat̃ vtile p inutile: vt in regula vtile p inutile. de re. iu. li. vj. Et eſt cõcluſio. ĩ. de of. dele. cũ ſup. ⁊ c. ſcriptũ. de elec. ⁊ c. ſuper qõnẽ. §. ſi vero. de of. dele. vbi ſi ptãs habilis cõtect cũ inhabili tota inficit̃, qñ ad actũ cõicat̃ ptãs. inhabilis cũ ppria indiuidue. Videmus eñi in ſimili qđ in operatiõe, que indiuidue fit a plurib⁹, vna morbida pec⁹ totũ corrũpit ouile: vt eſt caſus. ex. iij. q. iij. reſecãdo. Sȝ videt̃ qđ valeat ↄſtõ illorũ, aliqs exñtib⁹ inhabilibus. ĩ. de elec. ſi illa ſȝ in electiõe ſit dubiũ vt ibi no. Et ſunt varie opi. Hec ꝯtrias qđ ſiue ſciẽter, ſiue ignorãter coeligãt pſons cũ excõicatis, nõ vȝ electio: q: ſemp illi admittũtur tanq̃ coeligẽtes ad eãdẽ telã electiõis: vñ ipſa tela indiuidua p pte ex cã agẽti inhabili totaliter cõquaſſat̃. ⁊ ideo videnť admitti: q: ſemp in electiõibus pſone eligẽtes deſcribunť in decre. Sec⁹ ſi nõ deſcriberẽtur: q: ſcia ab ignorãtia diſtinguat̃, vt hic habetis. ¶ Ad decre. illã eſt rñſio qđ facit p nobis: q: papa de grã in electionẽ, vt ibi dr obſt de ele. ex. iij. ſi celebrat. Gl. nõ rñ. q: inhabilis excõicat⁹ minori, nõ erat inhabilis ad eligẽdũ. obſt. de ele. cũ vinceñ. ibi ptãs inhabiliũ ex volũtate admittẽtiũ poterat habilitari, q: erãt puati, nõ aliter infecti: vñ eis poterat cõicari ptãs eligẽdi: hic poteſtas cõſtituẽdi nõ, q: iſti erãt inhabiles, ⁊ ei⁹ habilitas, inſepabilis p vniuerſitatẽ admittẽtẽ. ob. C. de trãſ. l. ſi ex falſis. de re iu. cũ. I. ⁊ A. vbi ptȝ qđ ſnia ⁊ trãſactio gtiũ ex falſis allegationib⁹, ⁊ ptim ex verbis lata vȝ. Gl. nõ rñ. Rñ. pbationes ad tranſactionẽ. ⁊ ſnias nõ hñt ſe indiuidue ad potẽtiã ſniandi, ſȝ indiuidue. Vñ dicam⁹ qđ iudex hȝ ſe reſtringere ad vnã ſpẽm pbationis. de ren. in pñtia ⁊ p tãto data vna pbatiõe habili ad ſniaȝ, ſȝ mille ſint inhabiles, vȝ ſnia. Sȝ ſec⁹ in cõſtitutiõe pcu. q̃ ſit indiuidue ⁊ in ſnia a pferẽtib⁹. ob. l. j. ff. qđ cũ fal. au. tu. vbi ſi duo tutores interponãt authoritatẽ, ⁊ vn⁹ ſit habilis, vȝ pſtatio authoritatis. So. Tutores hñt in adminiſtrãdo ſolidã ptãtẽ, ⁊ exercitiũ. Vñ vn⁹ ſol⁹ poſſet pſtare authoritatẽ ſine alio: ⁊ p tãto ſimul iũcti nõ indiuiduãt ptãtẽ ad authoritatẽ pſtãdã, ſȝ quilibet in ſolidũ, vt põt authoritatẽ vȝ pſtare: ⁊ p tãto ibi vȝ act⁹. Sed he ptãtes ſunt indiuidue. Cõcludo ergo duo ꝟba, qđ qñq: actu plures habẽt ptãtẽ ſolide ⁊ iũctio pluriũ nõ vitiat. Aut nõ ſolide: ⁊ tũc aut inhabilib⁹ pñt cõicare ptãtẽ, vȝ q agit̃. Aut non: ⁊ tũc aut ſciẽter admittunť ⁊ nõ vȝ, q ppõdas ex caſib⁹ hic poſitis. Aut ignorãter ⁊ vȝ ⁊ ſciẽter dico ſi deſcribenť authoritate litis: ſec⁹ ſi nõ authorenť ⁊c. Sȝ vȝ qđ nõ valeat, iſta rõne attẽta, ↄſtõ pcu. et ab ignorãtib⁹: q: oẽs idiuiduãtur ad agẽdi ⁊ ↄſtituẽdi potẽtiã. So. qñ hoc agũt ſciẽter iã eſt certũ qđ cõicare illis intẽdũt in agẽdi poteſtatẽ: ⁊ p tanto actus vitiatur. Sȝ vbi ignorãt eſt pſumptio qđ velint agere put melius poſſunt. Et iõ cũ pctm ſit in cã efficiẽti, ſi nõ vȝ qđ agit̃ vt agit̃: vȝ vt põt. Et hic eſt caſus hic. Sȝ q: in ſnia opȝ qđ ſemp appareat qđ ſniat indiſtincte ſnia nõ eſt nulla, ſiue ſciẽter, ſiue ignorãter. ⁊ idẽ in electiõe. Sed ſec⁹ eſt in conſtitutione pcuratoris. ¶ † Opp. qđ cõſtitutio pcura, vȝ et in caſib⁹ oib⁹ hic poſitis, Dato qđ pncipales de vniuerſitate ſint excõicati, q̃cũqȝ gerit aliquis exñtẽs i publico officio, quãtũcũqȝ ſit inhabilis: vȝ dũmõ toleret̃. Et hoc ppter publicã vtilitatẽ, ⁊ cõem errorẽ. de offi. pto. l. Barbarius. vj. q. ij. ſi tñ vid. q. iij. nõne. Sȝ iſti exercẽt hoc offm tanq̃ publicũ, ⁊ tolerãtur ergo ſeqt̃ qđ eorũ ↄſtitutio vȝ: dato qđ ſint excõicati Sol. dicunt qdã hãc decre. intelligẽdã: qñ ſunt excõicati p ſniaȝ: ⁊ ſic nõ tolerati. Sec⁹ ſi a iure eſſent excõicati ſiue ſine, ex quo ſurgit excõicatio ſiue eſſet occultũ, ſiue eſſet notoriũ. Sȝ qñ per ſniaȝ ſunt

excõicati ſiue ſit occultũ, ſiue nõ, poſſũt cõſtituere pcu. q2 nõ ſũt
tolerati: qđ putat verũ in vniuerſitate. Sec⁹ in alio pcuratorẽ cõ
ſtituẽte: q2 id agit iure puato. Hoc nõ pl3 Ho. Indiſtincte intelli
gens te. ſiue ſit excõicat⁹ a canõe, ſiue ab hoie, dũmõ nõ ſit occulta
t⁹: q2 verba hui⁹ capli pariter cõgruũt excõicationi hoĩs, ⁊ iuris.
Aſſignat cõnẽ diuerſitatis: q2 qđ agit vniuerſitas, agit rõne pu
blici officij: qđ agit puat⁹, agit rõne puati: ⁊ pmo caſu ſubeſt pu
blica vtilitas. So. Subeſt puata. Uel ſcđo dic qđ qđã ſunt, q̃ a
pſona publica exercent̃, ⁊ ſunt publici officij, vt ſniãs dare, aliqđ
aliud facere, qđ ſpectat ad publicũ officiũ: ⁊ talia valẽt ab inhabi
li tolerato. Sic loquit̃ obiectũ. Quedã ſunt q̃ exercent̃ a publica
pſona, ſ3 ſunt puati officij, puta hmõi ſuffragia in pcu. ⁊ cõſen
ſus: q̃ ſunt iura pſonalia, ⁊ puata: ⁊ talia nõ valẽt rõne publici of
ficij. Ita loquat̃ hec dec. Uł tertio põt dici, quedã ſunt, q̃ ſunt pu
blici officij, ⁊ alr̃s pſonas tãgũt, vt ſnie, inſtra. q̃ fiũt a tabellionib⁹,
teſtimõia, q̃ fiũt a teſtib⁹, ⁊ q̃cũ q3 excõicatio voluntarie iuriſdictio
nis, ſiue cõtẽtioſe: ⁊ talia valẽt cõcurrẽte cõi ignorãtia. ⁊ pp publi
cũ officiũ, q̃ alr̃s nõ valẽt: vt. ɗ. l. Barbari⁹. ⁊ l. j. C. de teſt. Que
dã ſunt, q̃ exercent̃ a publica pſona pncipalr̃ tãgẽtia honorẽ agẽ
tiũ, ⁊ nõ factũ tertij, vt ſunt pcuratiões, electiões, ⁊ cõſtitutiões,
⁊ ſi. q̃ poti⁹ reſpiciũt honorẽ faciẽtiũ, quã vtilitatẽ aliorũ: ⁊ talia
poſſunt elidi exceptione, ſeu nõ, vel ſi ſunt facta a nõ toleratis p
ſnias nõ valẽt ipo iure. alr̃s valẽt, ſed eliduñt exceptiõis ope, vt h.
Cõludẽdo pdicta dic. Quedã ſũt, q̃ exercẽt̃ a pſona publica vt pu
blica, ⁊ ſunt publici officij: ⁊ talia ab ĩhabili tolerato valẽt. Que
dã ſunt, q̃ exercent̃ a publica pſona rõne publici officij: ⁊ idẽ. C. de
teſt. l. j. Quedã ſunt, q̃ exercẽt̃ a publica pſona rõne publici officij,
⁊ tangũt pncipaliter alios: ⁊ talia valẽt ab inhabili pp ignorãtiã.
Quedã ſunt, q̃ exercẽt̃ a publica pſona, ⁊ ſũt publica, ſ3 cõcernũt
pncipalr̃ ipſos agẽtes: ⁊ talia valẽt, ſicut nec valẽt vt a puato ge
16 ſta. Ita loquit̃. ❡ † Op. ad hoc quartũ, et videt̃ qđ valeat cõſtitu
tio. Cõſtat eñ qđ excõicat⁹ põt ɔ̃here, vt no. de do. ⁊ ɔ̃tu. verita
tẽ. de ſen. exc. ſi vere. So. Dic q̃ dato q̃ ɔ̃here poſſet, licet ſint o
pi. attamẽ nõ põt pcu. cõſtituere ad litem: q2 cũ ſit puat⁹ litis exer
citio agẽdo, vt p3 de iudi. intelleximus. p ſe, ita etiã puat⁹ eſt p a
liũ. Et ideo ei⁹ pcuratoris cõſtitutio nõ v3: vt hic eſt caſus. Exa
mino regulã capli, q̃ h3 pcuratorẽ cõſtitutũ aliquib⁹ exiſtẽtib⁹ in
habilib⁹ de vniuerſitate valere, exceptis trib⁹ caſib⁹ hic poſitis, vi
det̃ nõ valere. Nã datio pcu. ⁊ qlibet act⁹ vniuerſitatis roborãt
pncipalr̃ ab ipſis pncipalib⁹ de vniuerſitate: ergo eis inhabilib⁹
poſitis nõ v3 qđ agit̃. Cõſequẽs eſt clarũ. pbo qđ pcãs depẽdeat
ab ipſis pncipalib⁹. Uidem⁹ eñ qđ ipſi pncipales iurãt de calũ
nia. de iura. calũ. l. ij. §. huic etiã. Et dicit lex qđ pncipalib⁹ admi
niſtratio toti⁹ populi videt̃ eſſe cõmiſſa: ⁊ ſic vr̃. pcuratoris datio
nẽ nõ tenere, eis inhabilib⁹ poſitis. Gl. pma formiauit obiectũ, ⁊
no ſoluit. Et dic qđ hec fuit cã dubitãdi in iſta. Dic qđ in his, q̃
cõcernũt adminiſtrationẽ pncipalib⁹ cõmiſſa3, talia ab ipſis pn
cipalr̃ robur ſumũt: ⁊ tũc pcedet obiectũ. Sed in his, q̃ tãgũt pn
cipalr̃ vniuerſitatẽ, ⁊ nõ adminiſtrationẽ eis cõmiſſam: tũc ab eis
in talib⁹ pcãs pncipalr̃ nõ depẽdet, ⁊ ſic nõ tollit̃ eis ĩhabilibus.
Et hec de hac regula. Et cũ hoc eſt expedita pma gl. vſq3 ad ꝟ.
17 ſed qđ. † Hic querit̃ vnũ dubiũ. An litere impetrate p pcurato
rẽ cõſtitutũ excõicatũ valeãt p nõ excõicato. Gl. hic p multa ver
ba cõcludit qđ ſi cãcellari⁹ ſciat, d3 repellere excõicatũ. Si igno
rat, ⁊ det lr̃as. valẽt ĩpetrate p excõicato pcuratore, vt ex eis va
leat pcedi: q2 nõ curat̃ ĩhabilitas pces porrigẽtis, habilib⁹ exiſtẽ
tib⁹ extremis. Ad hoc no. ɗ exce. pia. in gl. Sed mirũ, vbi etiã in
ppria pſona valẽt lr̃e. ⁊ p eas pcedi nõ poſſit authoritate excõi
cato abſoluto. hoc pſuppoſitũ eſt falſũ. de reſcri. c. j. li. vj. Nec ob.
hec decr. q2 l3 vbi pncipales ſunt excõicati, nõ valeat ĩpetratio, ſi
hoc ſit certũ: q2 a cãcellario repellũt̃: tñ v3 ſi nõ opponat̃. Hoc te
nẽt qđ nõ v3 ĩpetratio de pcurat. poſt ceſſionẽ. de reſcr. c. j. lib. vj.
⁊ qđ ibi no. l3 Hoſtiẽ. diſtingerit inter publice excõicatũ ⁊ occul
te, vt pmo caſu nõ valeat impetratio. So. ſit qđ eſt reprobatũ ho
die p no. in c. j. de reſcr. li. vj. Inducebãt iura, q̃ pbãt actũ geſtũ p
pter cõem tolerãtiã valere. de re iud. ad pbãda3. ⁊ l. Barbarius.
viij. q. iiij. nonne. cũ ſi. ff. ad Macedon. l. ſi quis patrẽ. q̃ loquitur
in actis publicis. In actib⁹ etiã puatis cõmunis error nõ ſup
plet inhabilitatẽ pſone ſaluo qđ ad tolerandã exceptionẽ Mace
doñ. vt in. ɗ. l. ſi qs patrem. Sed ſuppoſito p cõſtanti qđ pcurato
ris datio teneat aliquib⁹ exiſtẽtib⁹ excõicatis, vt in clauſula pdi
bata, exceptis caſib⁹ hic poſitis, planũ eſt tenere pcuratoris cõſti
tutionẽ quo ad potentiã impetrãdi: nũgd ſic teneat quo ad potẽ
18 tiã agẽdi. In practica agit pcur. ſi eſt cõſtitut⁹. ❡ † Opp. qđ ſi eſt
cõſtitutus ab excõicato, nũgd valeat geſtũ p eũ, ⁊ an repellat̃ a iu
dicio. Gl. arguit ad ptes. Et pmo videt̃ qđ ipſe poſſit agere in iu
dicio: qua enim rõne põt impetrare, eadẽ rõne agere. Gloſſator vi
det̃ cõcludere breuiter qđ procu. cõſtitut⁹ ad impetrandũ valeat,
non expreſſis perſonis principalib⁹, ⁊ precipue plãtis, ⁊ admĩni
ſtratoribus, vt videat̃ cui maior pars cõſenſerit. ar. ff qđ cuiuſq3

vniuer. l. plane. ⁊ pro tanto tex. iuncto. Aliter cõſtitut⁹ ſyndicus
agere nõ põt, ſicut cõſtitut⁹ expreſſis pſonis nõ poteſt agere: q2
nõ v3 cõſtitutio, vt hic eſt gl. Et nõ mireris, dicit gl. ſi requirit̃ a
gilior forma in pcuratore ad impetrandũ, quã in pcuratore, ſeu
ſyndico ad agendũ: q2 ⁊ vn⁹ de caplo, ⁊ plures ſingulares poſſũt
agere p eccleſia, tanq̃ ɔiuncte pſone, ⁊ etiã poſſunt p cõſuetudinẽ
cõſt. pcuratorẽ. M. ɗ. de reſcrip. nõnulli. Tene menti iſtud dictũ,
qđ ſicut põt cõiuncta pſona agere ſine mãdato, ſic põt pcu. cõſti
19 tuere. ⁊ hoc voluit gl. noſtra. ❡ † No. ex gl. qđ in cõſtõne ſyndici
ſunt nolande oẽs pſone de vniuerſitate. de quo in Spe. de ſyndi
co. §. j. ꝟ. porro. ⁊ vera ẽt opponit̃. ⁊ ꝟ. ſe. Et an poſſet hoc opponi
poſt li. cõte. De hoc ẽt in ꝟ. ſ3 qđ omiſiſti. ⁊ in ꝟ. ſe. ❡ No. quis
pbet, eã opponit̃ duas partes nõ affuiſſe. Hic videt̃ caſus in ꝟ.
qđ v3 ɔſtõ nõ expſſis, ⁊c. Qđ intellige verũ, qñ ſunt inhabiles, vt
hic erãt, vel ad actũ ĩpetrãdi. Uidete, hic ſunt tria dubia. ❡ Pri
mũ, vtrũ ſyndic⁹ poſſit ɔſtitui, nõ expreſſis oib⁹ ſingularib⁹ pſo
nis. Et dicit̃ ſic, Si act⁹ eſt talis cui⁹ adminiſtratio ſpectat ad ali
quas pncipales pſonas, dico qđ tũc oĩno debẽt nominari: ⁊ tũc
maiorib⁹ exiſtẽtib⁹ excõicatis, nõ v3 ɔſtõ. Si vero actus ſpectat
ad vniuerſitatẽ, ſi aliq pncipales pſone ex forma iuris ſingularis
ibi habebãt pemineñtiã alicui⁹ authoritatis preſtãde, debẽt nomi
nari. Ex his duob⁹ caſib⁹ fateor qđ eſſet neceſſe oĩno illos nomi
nari, ⁊ eis nolatis eſſemus extra regulã, et in caſu vno ſpeciali ca
pli. in quo nõ v3 ɔſtõ, nec ad impetrãdũ, nec etiã ad agẽdũ. Si ve
ro act⁹ explicãd⁹ ſpectat ad vniuerſitatẽ tñ, nec eſt ibi aliqs ha
bẽs quãtũ ad illũ actũ aliquã pemineñtiã authoritatis. tunc ego
dico qđ iſto caſu pcedit regula capli: q2 talis pcu. poſſet cõſtitui
ad agendũ: ⁊ etiã ad ĩpetrãdũ, ⁊ valeret ɔſtõ, l3 quãtũ ad validita
tẽ ɔſtõnis. ❡ Scđm dubium, an dato qđ valeat ɔſtõ, aſſe audiat̃
pſequẽs iudiciũ. Tũc cõſiderandũ ſm Inn quo noie debeat a
gere talis pcu. cõſtitut⁹ noie excõicatorũ repellit̃, ad quos ſpe
ctat exercitiũ actionis: nomine alieno, ⁊ plat⁹, q agit nomine ec
cleſie de quo. ɗ. de reſcr edocer. q ex quo h3 pcu. agere noie plati:
ſed ipſe plat⁹ repellit̃: ergo ⁊ pcur. Si agit non noie excõicatorũ,
admittit̃. Et vt videat̃ an debeat agere noie ſingularis pſone an
noie vniuerſitatis, vel eccleſie, hic eſt regula infallibilis. Si non a
ſingulari pſona eſt cõſtitutus, ſed ab vniuerſitate, ⁊ in actu cuius
exercitiũ nõ ſpectat ad ſingularẽ pſonã, ſed ad vniuerſitatẽ, tũc a
git̃ noie vniuerſitatis, vel eccleſie, ⁊ pcu. eſt ab eo cõſtitutus, ⁊ nõ
ab alio: tũc debet agere pcu. noie ɔſtituẽtis. ⁊ hoc caſu pcederet
qđ nõ admitteret̃ ad agẽdũ. Per hoc infert̃ qđ vicarius, q h3 iu
riſdictionẽ, ⁊ agẽdi poteſtatẽ a canone. lxxxix. di. c. volumus. qđ
põt agere p eccliã, ⁊ fundare libellũ noie eccleſie plato excõicato:
q2 ab eo nõ h3 exercitiũ agẽdi: nec etiã d3 agere noie plati, ſed no
mine eccle. Idẽ ſi eſſet excõicat⁹ cõſtituẽs ipſum coadiutorẽ poſt
ɔſtõnẽ: q2 nõ agit noie cõſtituẽtis, ſed noie eccle. ❡ Scđo infert̃
qđ ſyndic⁹ cõſtitut⁹ ab vniuerſitate in negotio, cui⁹ exercitiũ ſpe
ctat ad vniuerſitatẽ, agere põt: q2 agit noie ipſi⁹ vniuerſitatis, da
to qđ aliqui ſint excõicati: q2 ipſa vniuerſitas excõicari nõ põt. de
ſe. excõ. Romana. §. j. vniuerſitate. xxxiij. q. iij. ſi habes. dũtamen
alr̃s teneat̃ ɔſtõ pcu. qđ cognoſcit̃ ex deciſione hui⁹ capituli. Si
vero eſſet talis actus, cui⁹ exercitiũ ſpectaret ad aliqs pncipales
de vniuerſitate, etiã dato qđ valeret ɔſtõ pcu. qđ cognoſcit̃ ex de
ciſione hui⁹ capli, q2 nõ eſſent excõicati tpe ɔſtõnis, adhuc agere
nõ poſſet iſte ſyndic⁹. Et hoc ideo, q2 ageret noie excõicatorũ, q
ab exercitio agẽdi repellũt̃. Per hoc infert̃ qđ viſitat coadiutor, q
nõ dat̃ ab ipſo, cui⁹ eſt coadiutor, ſed ab alio, cũ dõ agãt nomine
ipſius ſunt dati: ſed noie eccleſie, quo poterit agere, et nõ obſtabit
excõicatio illius, cui⁹ eſt coadiutor. Ita intellige Inno. l3 videat̃
cõtradicere. ⁊ Jo. An. male declarat. ❡ Tertio dicit̃ incidenter
glo. qđ põt quis impetrare cõcanonic⁹ tanq̃ cõiuncta pſona, cõ
tra no. de reſcr. edoceri. tamẽ cũ cautione de rato põt impetrare.
de of. del. coram archi. de reſcr. ſtatutũ. lib. vj. dicit neminẽ admitti
ad impetrãdũ de cõſuetudine curie, vel ad cõtradicẽdũ ſine man
dato ſpeciali, niſi ſit ɔiuncta perſona carnali proximitate, vt no.
Hoſt. nec etiã epõs admittit̃ ad cõtradicẽdũ p ſuo ſubiecto. Et di
cit qđ requirit̃ mãdatũ de cõſuetudine, niſi litere cõtradicãt. Et
dicit Jo. An. qđ ɔtradicere nõ poſſet ẽt ɔiũcta pſona. q2 c. non
nulli nõ pmittit niſi ĩpetrare: nec videt̃ pprie defendere cõtradi
cẽdo, ſed poti⁹ pncipalr̃ ſe opponere. Expedita intriſeca materia
20 capli, vt expediã aliquas gl. tãgẽtes aliqua dubia. † Quero, pono
qđ aliqs excõicat⁹ pcu. cõſtitut⁹ a nõ excõicato ĩpetrauit, v3 ne
illa ĩpetratio. Gl. arg. qđ ſic. pmo, q2 nõ refert, p quẽ ſint oblate pn
cipi pces. C. de pc. Imp. of. l. vniuerſis cõfirmo q2 mulier admit
tit̃. ff. de reg. iur. l. ij. C. de pcu. l. alienã litẽ Gl. dicit qđ talis excõi
cat⁹ a vice cãcellario eſt repellẽdus: tamẽ ſi impetrat, v3 hmõi im
petratio: q2 etiã valeret facta ab ipſo principali excõicato eo ab
ſoluto. De, quo remittit Ber. in c. pia. de excep. in glo. S3 mirum
Hoſt. hic dicit, qđ lr̃e impetrate ab excõicato publice non valẽt
Sed ſi ſit occulte excõicat⁹, dicit qđ valent, ex quo toleratur. Al

legat

leg. l. Barbari⁹. cũ aliis iurib⁹ dicẽtib⁹ q̃ vʒ act⁹ geſt⁹ a tolerato, vt dixi ſ. Iſtud eſt verũ i actib⁹ publicis. Sec⁹ i actu puato, vt eſt ipetratio. Io. An. no. tʒ gl. in. c. j. lib. vj. Veritas eſt, q̃ nõ tʒ impetratio, vt pʒ per ea q̃ pba. poſt ceſſionem. Unde erat excõicat⁹ tpe ſuſceptionis. Idẽ ſi nõ erat, ſed erat tpe impetrationis: vt eſt caſus in. c. j. de reſcri. lib. vj. Per q̃ etiã reprobaẽ dictum gloſatoris in eo q̃ ſenſit impetrationẽ valere factã a pncipali excõicato. Et ſi dicaẽ, ĩdõ dʒ puniri dñs ex facto delicti pcuratoris: quia ſi ſciebat illũ eſſe talẽ ſibi imputet. Si ignorabat, hʒ remediũ, pcuratorẽ q ſciẽs ſe ingeſſerit, cũ eſſet inhabilis ad talẽ

21 actũ. ¶ † Per predicta infertur determinatio ad dubiũ vnum, q̃ tangit Inno. vtrũ ſi pcurator ab excõicato eſt cõſtitutus ad agendũ an valeat pcuratio ipſo iure, an elidaẽ ope exceptiõis. Dicit hic Inno. q̃ ſi eſt excõicatus per ſniã, nõ vʒ cõſtitutio ipſo iure. Allegat de re iudi. ad pbandũ. Si eſt excõicatus alr, tũc nõ vʒ q̃d agiẽ ita demũ, ſi oppon. ẽ. Et hãc opi. tʒ Richar. de Senis vt no. in. c. j. de reſcri. lib. vj. Cui⁹ verba refert, ſi excõicatus impetrauit pro ſe, habet locũ. c. j. Adhuc ſi excõicatus nõ p excõicato, adhuc p̃cedit illud capitulum. Si non excõicatus p excõicato, vʒ impetratio in caſibus, qui habentur in illo. c. j de reſcrip. Et in iſtis valẽt ſed elidãtur ope exceptionis Antonius.

1 ¶ In actibus vniuerſitatis gerendis requiritur q̃ fiant capitulariter in forma vniuerſitatis.

2 Habilium ⁊ inhabiliuʒ permiſtio quomodo, ⁊ qñ vitiet actum per eos factũ. numero. 11.

3 Inhabilitatem ſupplet toleratio in his, que aliquibus competũt iure communi ex officio publico.

4 In actibus vniuerſitatis, ſuppoſitis aliquibus inhabilib⁹, poteſtas reſidet in perſona habiliũ, etiam ſi ſit vnus.

5 Procuratorẽ conſtituere nequeunt ſibi maiores vniuerſitatis, p quos ipſa regitur vniuerſitas in cauſis vniuerſitatis.

6 In factis vniuerſitatis ad actum exercendum temporalis inhabilium permiſtio cũ inhabilibus nõ vitiat actum.

7 Procuratoris conſtitutio per vniuerſitatem, aliquibus excommunicatis, ⁊ aliquibus non, valet.

8 Acta vniuerſitatis vitiat permiſtio inhabilium cũ habilibus.

9 Impetratio facta per procuratorem conſtitutum ab vniuerſitate maioribus excommunicatis, ⁊ in procuratorio expreſſis, quare non valeat.

10 Excõmunicati publice ex ſententia hominis nõ dicuntur poſſe tolerari, et ſunt priuati omni actu iuris, et hominis licito. numero. 8. et. 16.

11 Procuratoris cõſtitutio per vniuerſitatem facta cũ permiſtione habilium et inhabilium authoritatem pſtantium nõ valet.

12 Actum quando non vitiat permiſtio inhabilium cũ habilibus.

13 Syndici conſtitutio ad agendũ ab vniuerſitate facta quo caſu valeat.

14 Syndicus quomodo, ⁊ qua forma conſtitui poſſit.

15 Canonicus an poſſit impetrare vel agere pro eccleſia.

Conſult. Procurator vniuerſitatis, cuius maiores, ⁊ iurati ſunt excõicati, ad ipetrãdũ admittitur, niſi illi i procuratorio ſint expreſſi, vel ſciẽter admiſſi, vel vt principales authores

1 adhibiti. h. d. Cõis diuiſio. Scd̃a ibi: taliter. ¶ † Ad euidẽtiã dicendorũ pmitto primo q̃ in gerendis actis vniuerſitatis ptãs gerẽdi creaẽ, ⁊ depẽdet ab vniuerſitate. Unũ oportet i agẽdis cauſis per vniuerſitatẽ agere capitulariter, ⁊ in forma vniuerſitatis de elec. c. in geneſi. ⁊ no. de poſtu. p̃la. bone. ij ⁊ de reſcri. eaʒ te.

2 ¶ † Scd̃o pmitto q̃ in actib⁹ vniuerſitatis, vel pluriũ, permiſtio inhabilis cũ inhabili vitiat q̃d agitur, vbi a ptãte habiliũ nõ pendet ſupplere defectũ inhabilium, et vbi actus indiuidue exerceẽ per oẽs vt omnes, vel vt vniuerſitas: vʒ de of. del. cũ ſup. de elect. illa. cũ ibi notatis. Ex quo ſequiẽ a cõtrario q̃ vbi act⁹ geritur a pluribus, qui actus ſingli, ⁊ diuidue p quoſlibet poſſet exerceri, permiſtio inhabilis actum nõ vitiat: q: licʒ vires nõ ſuſtineat ex inhabili, tñ ſuſtinet vires ex pſona habilis. ff. q̃d cuʒ fal. tu. auth. l. 1. §. j. vbi quilibet tutor. ⁊ ſolum pſtat authoritatẽ: ⁊ poteſt indiuidue, ſi ſecũ miſceatur inhabilis, valet ergo q̃d agiẽ ⁊ hoc, q: vitiũ eſt ſeparabile, cum vtile nõ vitietur ab inutili. Sequitur ſecundo q̃ in actibus vniuerſitatis permiſtio inhabiliũ cuʒ habilib⁹, vbi defect⁹ ſuppleri põt inhabiliuʒ per habiles admittentes actũ nõ vitiat. ⁊ hic eſt caſus de elec. cũ. Viuitõſ. ⁊ q̃

3 ibi no. in dicta decre. illa. ⁊ q̃ ibi no. ¶ † Tertio pmitto quod quedã ſunt aliquib⁹ cõpetẽtia de iure cõmuni ex officio publico: ⁊ in his toleratio ſupplet inhabilitatem. hic eſt caſus. ff. de offic. preto. l. barbari⁹. ⁊ de elec. nihil. ⁊ no. in. c. cũ dilecti. ſ. de ele. ⁊ no.

4 de poſtu. p̃la. bone. ij ¶ † Premitto quarto q̃ in actib⁹ vniuerſitatis ſuppoſitis aliqb⁹ inhabilib⁹ poteſtas reſidet in pſona habilium, etiã ſi ſit vnus. de poſtu. p̃lat. grauum. cũ materia. de elec. auditis. cum ſi. ¶ Ultimo pmitto q̃ vbi peccatum eſt in cauſa efficienti, ſi nõ valet q̃d ago vt ago, valet vt poteſt. Hoc limita verum p hanc decre. niſi vitium iit patens ex forma act⁹. Quod bene nota vel niſi actus pncipaliter operet in cauſam, p quã eſt peccatũ, ſeu p cauſam defectiuã, ita q̃ excludaẽ mẽtio operãdi p cauſam nõ defectiuã. His poſitis, ⁊ pmiſſis, venio ad notabilia. ¶ Nota pmo q̃ procurator ad impetrãdũ cõſtitutus ab excommunicato ab impetrando excluditur. Et ſic videẽ q̃ conſtitutio pcuratoris valeat, ſed exceptione tãtũ repellit pcurator ab impetrãdo. ¶ Secũdo nota q̃ vniuerſitas cõſtituit

5 pcuratorẽ. ¶ † Tertio nota q̃ maiores, p quos regiẽ vniuerſitas ſoli nõ poſſunt cõſtituere pcuratorẽ in cauſis vniuerſitatis, nec cauſas vniuerſitatis tractare: vñ potes, vel anciani nõ poſſent tractare cauſam vniuerſitatis. ſʒ oportet q̃ illã tractẽt repreſ

6 ſentãtes vniuerſitatẽ. ¶ † Quarto not. q̃ in factis vniuerſitatis ad actum exercendum temporalis permiſtio inhabiliũ cum habilibus nõ vitiat actum, niſi in tribus caſibus. Primo, quãdo patenter inhabiles ad actũ exercendũ exprimuntur. Secũdus ſi ipſorũ inhabiliũ authoritate pncipaliter act⁹ exerceẽ. Tertius, quãdo ſciẽter vniuerſitas inhabiles admittit. Ergo aut inhabiles interueniũt vt principaliter authorãtes, id eſt, authoritatẽ pſtãtes actui: ⁊ nõ valet actus, vt hic. Aut vt cõſentiẽtes: tũc aut a parte ſunt expreſſi in tenore conſtitutionis: ⁊ idẽ. Aut non ſunt expreſſi: ⁊ ſi ſunt ignorãter admiſſi, valet act⁹: ſi ſcienter, nõ.

7 ¶ † Nota vltimo q̃ hec decre. ponit regulã cũ trib⁹ caſib⁹ exceptis. Regula eſt, q̃ cõſtitutio pcuratoris aliquib⁹ exiſtentibus excõmunicatis, aliquib⁹ nõ, valet. Fallit pmo, quãdo excõmunicati ſunt expreſſi in procuratorio. Secũdo, quãdo interueniũt vt principaliter authoritatẽ pſtantes. Tertio, quãdo ſciẽter excõmunicati ſunt admiſſi. ¶ Examinemus regulã cũ caſibus,

8 ⁊ poſtea expediã aliqua extrinſeca. ¶ † Et oppo. videtur q̃ aliqb⁹ exiſtẽtibus ihabilib⁹ nõ valeãt geſta p vniuerſitatem. Geſta enim ab vniuerſitate capiunt robur a regentibus vniuerſitatem. Q̃d patet, quia regentes vniuerſitatem iurant de calumnia. C. de iura calũ. l. ij. §. hoc etiã. in fi. ff. de condi. et demon. l. municipibus. Ad hoc, quia ipſis regentibus tota cura, ⁊ adminiſtratio Reipublice cõmiſſa videtur: vt l. municipes. ff. ad municipales. ¶ Gloſſa. j. in p'n. vſqʒ ad ver. ſed quid dices. format 3am, ⁊ nõ reſpondet. Hic ſunt tria videnda. ¶ Primo habem⁹ examinare nũquid regula, que verificatur in caſu, quo admittũtur ignorantes, ⁊ nõ expreſſi, vel, vt authoritatẽ pſtantes, ſi admittũtur, ⁊ pcuratorẽ cõſtituãt, vʒ cõſtitutio pcuratoris ad actũ impetrãdi. ¶ Secũdo, q̃d de caſib⁹ hic expreſſis. ¶ Tertio, an in caſib⁹ in qb⁹ valeat cõſtitutio, tales poſſint agere p vniuerſitate, aliqbus exiſtẽtib⁹ excõmunicatis. ¶ Videam⁹ primũ. Dic q̃ regula eſt vera, ex quo ſunt in vniuerſitate habiles, et inhabiles ſimul: habiles gerendo negotiũ cũ inhabilib⁹ ignorãtis videntur actũ ſecũ exercere put habili⁹ poſſunt, ⁊ cũ eis facere ſi poſſent, aliter nõ: ideo aliquibus exiſtẽtibus inhabilib⁹ poteſtas aliorum reſidet in habiles: valet ergo act⁹ ab habilib⁹. Et ſic debet intelligi hec decre. Ad hoc. ſ. de elec. illa. ⁊ quod ibi pleniſſime dixi. ¶ Ad 3m dic licet nec doc. nec glo. ſoluat. Quidã ſunt act⁹, q reſpiciũt adminiſtrationẽ cõmiſſam regẽtibus ciuitatẽ, vt determinare de iuriſdictione, de ſtatu, vel regimine ciuitatis: ⁊ tũc talia bene capiunt robur, vt ab eis: ⁊ talia forẽt inualida, eis exiſtẽtibus inhabilibus. Et ſic pcedunt 3ria. ¶ Quidã ſunt act⁹ qui reſpiciunt adminiſtrationẽ, que cõpetit ſoli vniuerſitati: vt litẽ exercere, vel alienare bona ad vniuerſitatem ſpectantia q bone ſunt vniuerſitatis, ⁊ nõ ſingulorũ de vniuerſitate. xij. q. ij. c. qui manumittũtur. ⁊ in talibus act⁹ recipit robur vt ab vniuerſitate nõ a ſingularib⁹, etiã principaliter regẽtib⁹: ideo tunc geſta que aguntẽ ab vniuerſitate, valet, ex quo aliqui de vniuerſitate ſunt habiles, in quib⁹ reſidet poteſtas, lʒ alij ſint inhabiles, vt hic, ⁊ no. ſ. de elec. illa. ¶ In gl. ſi. dic hodie tene q̃ habes. ĩ. de reſcri-

9 ptis. c. 1. lib. vj. ⁊ q̃ no. Io. An. in Nouella. ¶ † Venio ad ſcdm, ſcʒ ad caſus hic expreſſos, ⁊ pmo 3 oẽs caſus obſtat: q: videẽ q̃ indiſtincte debeat valere cõteſtatio pcuratoris licet aliq ſint excõmunicati, ⁊ ſi ſciẽter ſint admiſſi: ⁊ vt authoritatẽ pſtãtes, vt patet: q: geſta a tolerato valẽt. l. Barbari⁹. ff. de offic. preto. viij. q. iiij. nõne. iij. q. vij. §. tria. ⁊. q. ij. ſi tamẽ. Solu. Intelligit primo Innoc. decre. in excõmunicatis p ſententiã hominis, qui dicũtur nõ tolerari, ex quo ſententia 3 eos eſt lata. ¶ Cõtrariũ procedit in excõmunicatis per ius qui poſſunt dici tollerari. Pro hoc illa verba ſentẽtia innodati, quãuis ſint notorij. Per q̃ apparet q̃ erãt excõmunicati ab homine. ¶ Hoſtie. hoc nõ placet: quia ⁊ illa verba cõueniunt ſentẽtie hominis, ſiue iuris. Ideo ſecũdo poteſt ſolui, q̃ cõtrariũ procedat in excommunicatis occultis, qui tollerari dicũtur: quo caſu geſta valẽt. Sec⁹ in publicis, ſiue ab homine ſint excõmunicati: quia nõ videantur tolerati, ex quo factũ eſt publicum, ex quo ſunt excõmunicati. ¶ Ultertio concludet theo. icã quãdam, quã ponit hic Inno. Ex quo apparebit

clare nūquid geſta valeāt. Quedā ſunt, que gerūtur a priuato, ⁊ iure priuato: ⁊ in talibus nihil operat tolerare ſecundū ꝙ patet ex notatis. ꝟ. de elec. nihil. Ideo contra cōſtitutū procuratorē talis poſſet excipi: ⁊ licet non reciperetur, valerēt geſta per talē, vt pōt. de excep. pia. li. vj. ¶ Quedā ſunt, que gerūtur ab vniuerſitate: ⁊ tunc quedam ſunt, que gerūtur ab vniuerſitate, vel ab alio vt publica perſona, ⁊ inter alios, vt ſunt ſentētie, teſtimonia, inſtrumētū, ⁊ exercitiū cuiuſlibet iuriſdictionis voluntarie, vel contētioſe: ⁊ alia tolerare facit valere: vt. ſ. ꝑ dictis. ad hoc. l. j. C. de te. Quedā ſunt, q̄ gerunt nō authoritate publica, ſed priuata vniuerſitatis, vel que reſpiciūt eorū honorē, ⁊ nō inter alios, ſicut eſt cōſtituere procuratorē: ⁊ ſic illa non gerūt authoritatē preſtādo, vt publica pſona, licet publicū officiū habeāt, ⁊ vt talibꝰ tolerare nihil operatur, quin contra tales poſſet excipi, ⁊ contra cōſtitutos ab eis de excōicatione, vt hic. Nam talis conſenſus ſunt perſonalia iura, nō publica: adeo ſi pſone cōſentientes ſunt excōicate, ſi conſtituant procuratores, cōtra eos poteſt excipi. Et eſt ratio, quia in his, q̄ authoritate publica gerunt, ſubeſt publica vtilitas, ⁊ publicū officiū, quorū ratione tolerātur geſta, non in his, que priuatā. Ideo geſta a talibꝰ vt priuata, poſſunt p exceptionē elidi: poſſet

9 etiā agi officio iudicis ad caſſationē. ¶ In gl. ij ibi: quia p hoc apparet, ⁊ ex hac gl. trahit ratio primi caſus, quare nō valeat impetratio, maioribus excōicatis in procuratorio expreſſis: quia eo ipſo quod ſunt expreſſi, actus in procuratorio videbitur ab eis principaliter moueri. Hoc declarat hic Inno. verum, quando ſola ſunt expreſſi inhabiles, vel quando omnes ſunt expreſſi, ſed diuerſimode inhabiles ab habilibus. Secuſū vniformiter omnes eſſent expreſſi: quia tūc nō faceret inhabiles fore principales vbi autē principales diuerſimode nominātur, admitti videtur tanquā principaliter mouētes actū procurationis: ideo nō valet procuratoriū. Itē hoc dicit verſi. hic Inno. quādo ſunt deſcripti, vt agētes actū procuratoris, ſecus ſi deſcriberentur vt teſtes in procuratorio actu: quia p hoc non vitiaretur procura. cōſtitutio. Et per hoc patet etiā ratio ſecundi caſus, quare nō valet procuratoriū, quando principaliter ſunt adhibiti vt authores: quia tūc actus procurationis videtur ab authorizātibus moueri, quia authores dicūtur quaſi principiatores. ¶ Et aduerte, quia Inn. ⁊ quidā alij dicūt iſtos duos primos caſus debere intelligi ſecundū tēperatū tertiū, quādo ſciēter exprimūtur, et ſciēter ad actū adhibētur vt authores: ſi ignorāter, quia tūc valet actus vt geſtus ab habilibus, quod hic mihi nō placet: alias ſuperflueret iſte tertius. Unde procedūt primi duo caſus, ſiue ſcienter exprimant, ſiue ſciēter ad actū authorandū admittātur, ſiue ignorāter, q: ratio vtrobibet habet locū. Et procedūt predicta, ſiue ſit actꝰ, q de neceſſitate iuris vel ſtatuti, authoritatē illorū requirāt, ſiue nō, dūtaxat ad authorādū adhibeātur. Non ob. indiſtincte geſta valere, quā vt a tolleratis. ff. de officio ꝓtorū. in l. Barbariꝰ. in q. vij. ꝟ. tria. vij. q. vij. nōne, quia pōt intelligi qꝺ hic nō fuerint tolerati excōicati p ſententiā hominis vel iuris vel ſi vis intelligere qꝺ fuiſſent tolerati, vt quia excōicati a iure, ⁊ nō erat notoriū: dic Illa loquūtur in his, q̄ gerunt inter alios ex authoritate publica. vt in ſentētijs vel exercitio voluntarie vel cōtentioſe iuriſdictionis: ſecus in his, q̄ gerūtur a priuato ad priuatā vtilitatē, vel in his, que gerūtur a publica pſona. vel vniuerſitate ad priuatā vtilitatē vniuerſitatis, vt cōtrahere, alienare, vt procuratorē cōſtituere, ⁊ ſimilia. In talibus enim tolleraret hic, ſecundū Inn. Idē no. ꝟ. de cōſuetu. cum dilectus. de dolo. veritatis. de elec. nihil. de re iudi. ad probandū. de ſen. excō. ſi vero. Ita apoſtillauit tēpore lectu. vſq ad ꝟ. cōcludo

10 de ergo. ¶ † Secūdo principaliter cōtra caſus obſtat cū alia glo. quia videtur qꝺ inhabilibus cū habilibus collectis valeāt geſta, vt ab habilibꝰ: vt patet de cle. excō. miſ. c. ſi celebrat. vbi ſi excōicati cū alijs eligāt, valet electio. de elec. cū Vintoñ. vbi ſi priuati poteſtate eligēdi admittātur cū alijs, valet ꝙ agitur de re iudi. cū. I. ⁊ A. vbi ſi admittātur habiles cū inhabilibus, valet quod agitur, vt ab habilibus ratificātibus. Reſpondeo particulariter ad cōtraria, occurre. ſi celebrat. nō ob. quia illa loquit, quando oēs erāt habiles quo ad actū electionis: quia excōicatus minori non erat inhabilis, vt ibi, ⁊ no. ꝟ. de elect. illa. Decre. cum Vintoñ. nō obſt quia loquitur, quando inhabilis cum habili miſcetur ad actū exercendum, ⁊ pendet a poteſtate admittētis. hic quando nō pendet a poteſtate admittentiū, habilitare inhabilem. ¶ Decr. cum I. ⁊ A. loquitur in officio teſtificandi, quod eſt diuiduum in quolibet teſte ad quantitatē dicti, ⁊ teſtimoniū ex dictis ſurgētis: hic in officio, ꝙ pēdet in vniuerſitate, ita qꝺ nō in ſingulos.

11 Ad hoc. l. j. ff. ꝙ cū fal. tuto. aut. ¶ † Tertio contra omnes caſus adhuc opp. ⁊ videt qꝺ valeat indiſtincte conſtitutio procuratoris, aliquibus inhabilibus adſiſtētibus ſaltē in caſu ignorātie: quia ex quo inhabiles cū habilibꝰ miſcētur, debet valere qꝺ fit ab habilibus, ex quo ignorāter admittūtur: quia nō videtur in dubio voluiſſe cū eis indiuiduē facere, ſz diuiduē prout poſſunt quia in dubio non interpretātur voluiſſe eligere viam ad impugnandū quod agūt. So. Hoſti. omnes iſtos caſus limitabat intelligendo quādo ſciēter hoc fecerūt: ⁊ ſic ꝙ in fi. dicitur de ſcientia, repetatur ad omnes caſus predictos. Hoc mihi nō placet: q: ſic ſuperflue poſuiſſet caſum ſcientie ab illis ſeparatum: ⁊ quia ſuffeciſſet dicere tantū de ſciētia: quod eſt contra tex. Ideo ſecunda gl. duos primos caſus intelligit etiā quādo ignorāter hoc fecerūt, etiam in duobus primis caſibus, ſi in gl. quādo ſcꝫ ſunt ibi expreſſi ſpecifice inhabiles, non valet qꝺ geritur ab eis. Idē quādo vt authoritatē preſtantes principaliter interueniūt. Aſſignat gl. rationē: q: quando ſunt expreſſi, apparet qꝺ illi interueniunt tanꝗ̄ principales actū exercētes, ⁊ authoritatē preſtātes. Ad hoc quia expreſſa quādoqꝫ nocēt: que nō expreſſa, non nocent, vt. ff. de condi. ⁊ de. l. nonnunꝗ̄. Idem ſi interuenirēt authoritatē p̄bētes, q: ab eis vt authoritatē prebētibus principaliter factum trahit originē. Ideo quia oīa nos facimus, qbus authoritatem impartimur. C. de veteri iure enucle an. l. j. ꝟ. ſed neqꝫ. Inn. videt hic reſtringere primū caſum, quādo ſunt expreſſi vt nō valeat procuratoriū, quando ipſi ſoli inhabiles ſunt in procuratorio expreſſi: vt ſi dicatur, Maiores ⁊ iurati fecerunt talē procuratorē. Secꝰ ſi diceret, Cōmune tale, ſcilꝫ talis, A. ⁊ B. ⁊c. qꝛ licet inter iſtos nominarētur illi maiores excōicati, valet conſtitutio procuratoris, ſi ignorāter eſſent admiſſi. ſecundū. Inn. Uel pōt aliter intelligi, vt velit hoc reſtringi. quādo ſoli maiores ſunt expreſſi in ſpecie, alij in genere: vt talis, ⁊ talis, ⁊ cōmune conſtituunt procuratorē. Secus ſi ignorāter eſſent in ſpecie expreſſi: quia tūc nō apparet, quis ſpecialiter eſſet expreſſus, q: plꝰ altero, ⁊ cōſequēter: quia principalior foret altero. ff. de fideiuſ. l. generaliter. Iſtū autē caſum tēperat quādo ſunt deſcripti vt agentes: ſecus ſi deſcriberētur vt teſtes, q: p hoc nō vitiaretur procuratoris conſtitutio. Caſus autē de preſtatione authoritatis vt nō valeāt geſta a tali, nō mutat Inn. concludēs cū gl. qꝺ ſi interuenirit tanquā authoritatē preſtantes, qꝺ non valeat ꝙ agūt, vt quia dicit, procuratoriū talis vniuerſitas cū conſenſu, ⁊ authoritate taliū maiorum iuratorū ⁊c. Ad hoc. ff. qꝺ cuiuſqꝫ vniuer. l. item eorū. ⁊ hoc ideo, quia cōſtitutio procuratoris vim capit ab authoritate decreti. Et dicit hoc verū, ſiue authoritas ſit de ſubſtātia actus geſti, ſiue nō. Et eſt hoc ſtatutū in odiū excōicatorum Idem dicit in alijs cōtrahētibus: quia ſi ſcienter admittūtur, quod eſt minꝰ vitiatur actus vt vniuerſitatis: vt in hoc ca in fi. fortius quādo vt authoritatē preſtantes admittuntur. ¶ In vltima gl. ibi, ſi celebrat. ſecundū Gabac. ⁊ in. caſu nō erant permiſti inhabiles cū habilibus: quia

12 excōmunicatus minori non repellitur ab actu eligendi. ¶ † In eadē gl. ibi: cum. I. ⁊ A. vbi ſi queritur an geſta valeant. dic, vbi geritur actus ab vniuerſitate ſingulis omnibus exiſtentibus excōicatis, nō valet quod agitur: quia licet vniuerſitas dicatur conſtituere procuratorē, ⁊ gerere actū, q̄ excōicata nō eſt. nec eſſe poteſt. de ſent. excom. Romana. ꝟ. in vniuerſitatem. lib. vj. tamē ſuffragia vocum trahunt originē a ſingularibus inhabilibus, ex pro tanto non valet cōſtitutio, ⁊ contra illam poteſt opponi. Ad ꝙ no. per Inno. de cōſue. cū dilectus. ⁊ de dolo. veritatis. et ſic poteſt intelligi Inno. in principio huius capituli. Nec obſtat quod ipſe dicit in gl. magna, in fi. quia ibi loquitur quando excōmunicatio ſuperuenit poſt cōſtitutionem procuratoris, vt dicā infra. Alia ſequere vt habes. Cōclude ergo, ſi queras an geſta valeant aliquibus inhabilibus cum habilibus mixtis. Dic qꝺ quādoqꝫ actꝰ ſpectāt diuidue ad ſingulos. ita qꝺ nō eſt indiuiduū in exercitio quo ad omnes, ⁊ permiſtio inhabiliū cū habilibus non vitiat: vt. l. j. ff. qꝺ cū fal. tu. aut. de re iud. cū. I. ⁊ A. ¶ Quandoqꝫ iunguntur habiles cū inhabilibus in exercitio actus indiuidue ad plures ſpectantes: ⁊ tunc aut a poteſtate habiliū pendet habilitare inhabiles: ⁊ indiſtincte valet actus: quia ſi admittuntur ſciēter, habilitantur: ſi ignoranter, actus videtur geſtus vt habilibꝰ, in quos reſidet ptās. in. c. cū Vintoñ. ¶ Quādoqꝫ actꝰ ſpectat ad plures, ⁊ non dependet a poteſtate habiliū habilitare inhabiles: ⁊ tūc dic quod aut illi interueniunt in actu. ⁊ ſoli: tunc nullo nominati: ⁊ tunc dic qꝺ non valet actus. vt hic. Aut oēs nominātur: ⁊ tūc aut illi inhabiles interueniūt vt authorātes: ⁊ no valet actus. l. j. ꝟ. ſed neqꝫ. C. de veteri iur. enucle. Aut interuenit vt principales: ⁊ tunc aut ignorāter admittūtur: ⁊ valet quod agitur vt in c. illa. de electio. Aut ſciēter, et nō valet quod agūt, vt hic. ¶ Modus eſt ergo ſecundū Hoſti. quod vbi ſunt ſciēter de inhabilibꝰ, qꝺ ſi talis eſt actꝰ, in quo exigat dō veritate authoritatis preſidentiū, quod ipſi excludāt regentes, ⁊ alios de nouo faciant qui aſſiſtāt, ⁊ preſidētes ſint: ⁊ ſi plures ſint excōmunicati in ſolos habiles reſidebit poteſtas eligēdi preſidentes, etiā ſi vnus tantū eſſet: argumento eorum, que not. de poſtula p cla gratum. Se ipſum tamē non poſſet eligere. de inſti. c. ſi. alias ſi non eligerent. nō poſſent actū exercere: quia tunc diceretur quod quodammodo vacaret vniuerſitas, ⁊ quaſi mortua cēſeret, vt dixi hic gl. ꝑ.

q.iij.nemo epiſcoporũ. Quãdoq; actus eſt talis, qui põt geri ab
vniuerſitate authoritate regẽtiũ: ⁊ tũc modus eſt quod habiles
actũ exercẽt,excluſis inhabilibus,etiam regẽtibus: vel ſi eos ex-
cludere nõ poſſent,admitterẽt eos cum proteſtatione,ꝙ ſecundũ
nõ intelligũt actũ exercere. Et ſic intelligo Hoſti.hic qui ſibi vi-
def cõtradicere. Ad hoc qđ no. Inn.in.c.illa.ꝫ.de elec.⁊ de conſ.
cũ dilectus.Ex his gl.j.expedita eſt vſq; ad verſic.nũquid. q.iij.
13 ⁊ vltima.in princi.vſq; ad verſi.ſꝫ dato.❡ † Uenio ad tertiũ,an
in caſibus,quibus dixi procuratorium valere permiſſum factum
ab excomunicatis,an illis caſibus valeat cõſtitutio ſyndici ad a-
gendũ,et an poterit agere nomine vniuerſitatis , aliquibus exi-
ſtẽtibus excõicatis. Eadꝫ gl.ſi. verſic.ſed dato.videtur quod ſi-
cut valet conſtitutio ſyndici,vel procuratoris ad impetrandum,
ita valet ad agendum . ❡ Contrarium determinat gloſ. quia in
cõſtitutione ſyndici ad agẽdũ , oportet quod exprimãtur omnes
perſone de vniuerſitate,⁊ videatur as ſit ꝯſtitutus a maiori par-
te,vel a duab⁹ partibus.ff.qđ cuiuſq; vniuerſi.l.plane.de quoꝝ
14 c.gl.ibi:⁊ alij.❡ † De forma autẽ cõſtitutionis ſyndici,vide glo.
no.in Spe.de ſyndico.§.j.ꝟ.porro:⁊ ꝟ.itẽ opponitur.⁊ verſic.ſe-
quẽtibus.⁊ precipue adminiſtrator:q: ad eũ ſpectat agere in iu-
dicio,cũ cõuentus ſine prelato nec cõueniat,nec conueniatur.de
15 iudi.cãm.de reſcrip.edoceri.❡ † Nõ obſtat qđ dicitur hic,qđ poſ
ſit impetrare:q: pauci poſſunt cõſtituere ꝓcuratorẽ ad impetrã-
dũ de collegio , cum nõ ſit hic aliquod preiudiciũ,quaſi tãquam
cõiuncte perſone.arg.ꝫ.de reſcri.nonnulli. ❡ Concludit ergo qđ
nõ valet cõſtitutio ſyndici ad agẽdũ,aliquibus exiſtẽtibus excõ
municatis:valet tamen cõſtitutio ꝓcuratoris.ſeu aliquo caſu va
lere poteſt.aliquibus exiſtentibus excõicatis . ❡ Secũdo,quod
vnus de vniuerſitate ad preiudiciũ vniuerſitatis nõ põt tãquam
coniuncta perſona poſſit actũ leuẽ, et non preiudicialem exerce-
re:hic aliqua ſunt videnda. ❡ Primo, an aliquibus exiſtẽtibus
excõmunicatis procurator ad agendũ conſtitutus poſſit agere,
eis in excõicatione durantibus:⁊ quid de tẽpore poſtq̃ ſunt ab-
ſoluti. ❡ Secũdo,quid ſi ipſe cõſtitutus eſt excõicatus,⁊ nõ cõ-
ſtituentes. ❡ Tertio,an canonicus eiuſdẽ eccleſie pro cõcanoni
co:vel eccleſia poſſit tanq̃ cõiuncta perſona agere, vel impetra-
re. ❡ Ad primũ in.e.gl.vltima ibi:cõſtitutio ſyndicatus non va
leat.Ergo fatetur Inn.hic quãdo cõſtitutus eſt procu. tempore
quo excõicati erãt principales de vniuerſitate, ⁊ durabãt excõi-
cati tẽpore ,quo agitur cauſa per procuratorẽ,non valet conſtitu
tio ipſi⁹. Idẽ dicit.ſi cõſtituẽtiũ aliqui erãt excõicati tpe cõſtitu-
tionis,⁊ tẽpore,quo ꝓcurator agebat,erãt abſoluti:quia inſpici-
tur principiũ.ſm Inn. ❡ Eadẽ gl.ibi: niſi exprimãtur nomina.
Sed hec ratio nõ placet:q: poſſent ſinguli exprimi vniformiter,
⁊ principales nõ notabiliter nominati:quo caſu cũ non interue-
nirẽt vt principales,valeret ꝓcuratorium,vt dixi ꝫ. Unde dic ſm
Inn.qđ aut eſt cõſtitutus ꝓcurator ab excõicatis, tẽpore , quo
cõſtitutus eſt,⁊ durat excõicati tẽpore,quo agit,⁊ planũ qđ re-
pellif ꝓcura.vt dixi gl. Aut eſt cõſtitutus ꝓcurator tẽpore , quo
illi cõſtituentes erãt excõicati,⁊ poſtea ſunt abſoluti tẽpore,quo
agitur dicit Ins.idẽ,qđ nõ valuit cõſtitutio: nã in talibus prin-
cipiũ cõſideratur. Fatetur tamẽ qđ niſi excipiatur cõtra procu-
ratores tales,qđ geſta per procuratores tenent:q: tenet procura-
tio ipſo iure.ſꝫ contra eos poſſit excipi.Et ſi dicas, ergo ex quo
procuratoris conſtitutio valet a principio,ſaltẽ deberet procura.
poſſe agere abſolutis excõicatis. Reſpondet Innocẽ. qđ domi-
nus excõmunicatus non habet exercitiũ litis:ideo illud mãdare
nõ põt.j.q.vj.Dagobertũ.Sed certe ſi non transfertur exercitium
litis , nõ debere poſſe agere interim. Ideo de hoc tene qđ ſcripſi
de proba.poſt ceſſionem. ❡ Aut eſt cõſtitutus ab excõicatis tẽ-
pore quo nõ erãt excõicati , ⁊ poſtea ſuperuenit excõmunicatio:
⁊ tũc dicit Inn.aduertendũ an cõſtituẽtes inhabiles habebãt li-
tis exercitium ſue actionis , an nõ. Si ad conſtituẽtes inhabiles
nõ ſpectat exercitiũ actionis,vt q: eſt vniuerſitas cõſtituẽs:⁊ agi
tur ſuper bonis ſpectãtibus ad vniuerſitatẽ,nec ibi eſt caput ha-
bẽs adminiſtrationẽ litis,vel iuriũ priuatorũ vniuerſitatis:⁊ nõ
repellitur procurator ab vniuerſitate cõſtitut⁹:q: omnis vniuer-
ſitas vt vniuerſitas cõicari nõ põt.xxiij.q.iiij.ſi habes.⁊ dato qđ
ſinguli vt ſinguli omnes ſunt excõicati, non agitur nomine eorũ
vt ſingulorũ:ſed noĩe vniuerſitatis:quia cauſa vniuerſitatis non
eſt ſingulorũ.⁊ ipſi vt ſinguli ſunt diuerſi ab vniuerſitate. ❡ Aut
aliqui ſunt inhabiles in vniuerſitate,ad quos ſpectat officium,⁊
actionis exercitium:vt q: vniuerſitas habet caput,ad qđ ſpectat
adminiſtratio,⁊ litis exercitiũ,vel ex ſtatutis,vel de iure:vt patet
exẽplum in cõgregationib⁹ eccleſiaſticis habẽtibus ꝑlatos . de
reſcriptis.edoceri.et tũc aut procurator agẽs habet officiũ tẽpo
rale, ⁊ ad nutũ conſtituẽtis , ita qđ habeat agere nomine conſti-
tuẽtis , vt eſt procurator ſimplex:⁊ tunc excõicato illo ab illis,ad
quos ſpectat litis exercitiũ,vel quorũ nomine agi debet, repelli-
tur procurator a proſecutione iudicij:nam cũ hic procurator ha-
beat agere nomine conſtituẽtis: ſicut ipſe cõſtituẽs repellitur,ita
⁊ procurator. ❡ Aut cõſtitutus habet officiũ perpetuum, ⁊ fir-
mũ,⁊ eſt talis perſona,q̃ poteſt agere vice vniuerſitatis abſq; ꝙ
nominet illos,ad quos ſpectat exercitiũ litis , vt eſt vicedñs , et
econom⁹:q: ille habet agere nomine vniuerſitatis , nõ repellitur:
lxxxvij.di.nouim⁹.⁊.c.qđ in quibuſdã.vij.q.j.q: frater. Idem ſi
habet tẽporale,duntamen ſit talis,qui nõ habet neceſſe agere no
mine principalium cõſtituentiũ,vt viſitator,⁊ coadiutor,qui non
agũt nomine epiſcopi,ſed eccleſie. Sec⁹ ſi ſunt tẽporales,⁊ q̃ age-
re habẽt nomine principaliũ cõſtituentiũ,vt ſyndici , ⁊ procura-
tores:q: tunc repellũtur. Et ſic ꝓcedit gl. Ultimo anno ſic apo-
ſtillauit.⁊ ſic oia vſq; ad . §.magnũ.ſcꝫ ad ſecũdũ. Quid ſi oia di
miſit vacare , q̃ habet poteſtatẽ agẽdi a canone nomine eccleſie.
lxxxix.diſtin.volum⁹ . ſicut eſt economus, viſitator,ſyndicus,⁊
rector vniuerſitatis,qui habẽt adminiſtrationẽ.ff.qđ cuiuſq; vni
uer.l.j.§.qbus.⁊.l.item.§.vltimo.vij.q.j.q: frater.lxj.diſtin. obti-
net.lxxxix.diſtin.qđ in quibuſdã.⁊ tunc nõ repellitur ab agendo
etiã nomine vniuerſitatis.etiã ſi ſinguli forent excõicati:quia v-
niuerſitas nõ eſt excõicata:vt.ꝫ.vniuerſitatem.cuius nomine a-
gitur. Hoc primo dicit Inn.poſtea ſe corrigit,dicẽs predicta ꝓ-
cedere in officiis perpetuis,vt eſt vicedñatus, ⁊ aliis officialib⁹
perpetuis,de quibus no.de of.or.licet.de of.vica.Romana.lib.
vj.In tẽporalibus autẽ dicit qđ quidã ſunt,qui nõ habẽt neceſ-
ſe agere nomine cõſtituentiũ,vt viſitator,⁊ coadiutor,qui agunt
nõ nomine epiſcopi:ſed nomine eccleſie,nec agũt nomine conſti-
tuẽtis:⁊ tũc excõicatio tã conſtituentis,quam epiſcopi,cuius eſt
viſitator,vel coadiutor, nõ obſtat q̃ minus agere poſſit. ❡ Qui-
dã ſunt tẽporales,qui agunt nomine conſtituentium,vt ſyndici:⁊
dicit qđ hoc caſu excõmunicatis conſtituentibus ipſi repellunf:
⁊ ſic procedit gl. Ad ſcõm,quid ſi ipſe ꝓcurator ſit excõmunica
tus,⁊ nõ cõſtituentes . Dicit hic gl. qđ videtur qđ valeat impe-
tratio a tali:q: nõ refert p quẽcũq; principi preces ſint oblate.C.
de preci. Imper.of.l.vniuerſis. Hinc eſt qđ ⁊ mulier ad impetrã
dũ admitteretur,que alis repelleref.C.de ꝓcura.alienã. ff.de reg.
iur.l.ij.In.e.gl.ibi:ſed mirũ q̃ gl.a biadeꝫ ⁊ no.⁊ fuit Ber. Sed in
vtroq; dicto eſt falſa,⁊ hodie reprobaf de reſcriptis.c.j.lib.vj.de
quo in gl. p que reprobaf olim diſtinctio Hoſtiẽ.an eſſet occulte
excõicatus valeret impetratio:⁊ an publice.et non valeret.ar . de
re iudi.ad probandũ,q: reiecta iſta diſtinctione indiſtincte nõ te
net impetratio:⁊ iura ſuperius allegata loquũtur in actu,q̃ gerit
a poteſtate publica:impetratio autẽ reſcripti geritur a poteſtate
priuata priuati,circa quã toleratur hec,data inhabilitate perſo-
ne. Tẽpore lec.ita apoſtillauit. Dicit gl.qđ ex quo nõ excipif tẽ-
pore:quo in cancellaria impetrant,qđ valent litere impetrate ab
excõmunicato.Et finaliter in hoc reſidet gl. Hoſtiẽ.gl.fatetur in
occulte excõicato:in publice excõicato dicit litteras non valere.
Allegat de re iudi.ad ꝓbãdũ . Sed ibi loquitur in actu publico.
Sic loquif de of.preto.l.Barbarius.C.de teſta.l.j.qui ſi. ſunt le
gi.ex tenore.de cle.excom.mi.ſi celebrat.dicit hoc expreſſum de ex
cep.pia.lib.vj.ſed illa loquif in principali agẽte. Io.An.remit-
tit de reſcriptis.c.j.lib.vj.tenet Io.Mo.⁊ etiã ipſe Ioan.An.qđ
indiſtincte nõ valet impetratio. Alleg dictũ.c.j.de ꝓba.poſt ceſ-
ſionẽ.⁊ hoc olim tenuit Ber. ❡ Nec ob.qđ ſcõm hoc puniẽf qui
nõ peccauit,ſcꝫ mãdãs:q: aut hec ſciebat:⁊ ſibi imputet. Aut igno
rabat:⁊ habet regreſſum ꝫ procuratorẽ. Uide qđ no. Io.An.in
15 d.c.j.de reſcriptis. lib.vj. † Ad vltimũ an canonic⁹ ꝓ eccleſia im
petret,vel agat ſine mãdato. Gl.hic qđ ſic. Io. An. dixit ꝯtrium
poſt Cõpo.de reſcrip.nõnulli. Pro glo.in ſi.eiuſdẽ gl . vltime dic
qđ ꝓ gl.facit de of.dele.corã. Archi.dicit de reſcriptis ſtatutum.
§.cũ autẽ. de cõſuetudine curie nullũ admitti ad impetrandum,
vel cõtradicendũ ꝓ alio,ſine mãdato ſpeciali,niſi ſit coniũcta ꝑ-
ſona carnali ꝓpinquitate,ſm Gof.⁊ Hoſti . nec etiã eps admittif
ad ꝯtradicendũ pro ſuo ſubdito :ſed ſi interſit ꝯdicẽtis : q: litera
trãſcat,cauef ei,⁊ literã recipit impetrator. Dicit etiã curiã nõ re
cipere mãdatũ,niſi litere cõtradicãtur. Allegat qđ no. Hoſtiẽ.in
Sũma,de reſcrip.§.que poſſunt.ꝟ.ſed nũquid canonicus. ⁊ dicit
demũ qđ licet decr.nõnulli.permittat cõiunctos ĩpetrare,nõ per
mittit cõtradicere impetrãtibus:⁊ ſic ad contrauenientiã nõ per
mittuntur ſine ſpeciali mãdato,cũ talis actus ſit potius quoddã
16 cõtradicere,quã defendere. Idẽ no. in d.c.nõnulli. ❡ † Ultimo
opp.qđ iſti excõicati non poſſunt eſſe regẽtes: q: excõmunicatio
priuat eos regimine:⁊ per conſequens geſta per eos non valent.
de re iudi.ad probandum.de immu.eccle.aduerſus.de ſentẽ.ex-
com.nouerint. Solu. Intellige quod erãt regentes ante excom-
municationẽ,nõ poſt. Fallit in caſu de hereti.preſidentes.nã tũc
eorum ſententia non teneret. Antonius.

❡ De ſyndico. Rubrica.

1 ✠ Syndicus quidã eſt ſingularis vniuerſitatis, q̃dam eccleſia-

ſtice vniuerſitatis,et quõ reſpondet poſitionibus ſine iuramẽto.
1 ¶ † Viſo de procuratore,qui agit,vel defendit cauſam domini,
videamus de ſyndico,q agit,vel defendit cauſam vniuerſitatis,
ſcd̃m Hoſ. De ſyndico ſingularis vniuerſitatis habet̃ de pba-
tio.licet. De ſyndico eccleſiaſtice vniuerſitatis. de capel. mona-
cho.dilect⁹. Et quomodo ſyndicus in cauſa collegij reſpõdet po
ſitionibus ſine iuramento,habetur de teſti. c.ij.lib.vj. De econo
mo habetur.lxxxix.di.per totum.⁊ ix.q.iij.cum ſimus.

Antonius de Butrio.

1 Syndicum habere debent religioſi pro eorũ cauſis agitãdis,
⁊ ad ſuperiorẽ ordinarium ſpectat prouidere monaſterio, vt ſyn
dicum conſtituat.nu.3.
2 Monachos,ſeu religioſos a litigijs forẽſibus remouere ſpectat
ad ſuperiorem,nec debent eſſe procuratores, vel litigare in curia
ſeculari.
4 Syndicus ſalariatur,⁊ poteſt eſſe laicus ,etiã pro cauſa monaſte
rij.nume.5.nihilominus ſi fiat oppoſitum , valet.nu.16 . ⁊ debet
eſſe bone fame.nu.17.
6 Syndicatus officium eſt voluntarium.
7 Syndicatus inſtrumento an debeat exprimi nomina ſingulorũ
⁊ qua forma fieri debeat ſyndicus.
8 Syndicatus inſtrumentũ intẽs impugnare,ex eo quod maior
pars nõ fuit , cui incumbit onus probandi qđ fuit.vel non fuit.
9 Inſtrumentuʒ ſyndicatus impugnatur de falſo:ſi contineatur
in eo,congregatis.A.⁊.B.⁊.C.qui faciunt duas partes vocan-
dorum et probatur quod non faciunt.
10 In ſyndici conſtitutione an requiratur decretum.
11 Syndicus conſtitutus per abbatem cum monachis poteſt per
ſolum abbatem reuocari.
12 Syndicus temporaliter conſtitutus non poteſt cauſam certam
in tempore proſequi finito tempore.licet conteſtatus fuerit litẽ,
quinimo facit ſuum ſucceſſorem dñm litis.
13 Syndicus eſt nomen Grecum , ⁊ idem ſignificat qđ defenſor, ⁊
poteſt ad vnam,ſeu plures cauſas conſtitui.
14 Syndicus a quibus conſtituatur,⁊ quam cautionem preſtat.
15 Syndicus iurat de calũnia , ⁊ ex quibus cauſis poſſit reuocari.

1 Sicut ſtudij. ¶ † Decet religioſos a litigijs
abſtinere:⁊ ideo debent habere
ſyndicũ,q cauſas monaſterij agat, ⁊ defendat . ¶ Et p-
ınııt exordium,ponens duas cauſas mãdati, ⁊ in medio ponit
mãdatũ,ibi:pro qua re. Tertio.ſubijcit alias cauſas mãdati, ibi:
2 expedit. ¶ † No.primo qđ ad ſuperiorẽ ſpectat monachos a li-
tigijs forẽſibus remouere:⁊ ſic patʒ qđ monachi , etiã p vtilitate
monaſterij,nõ debẽt eſſe procuratores,nec litigare in curia ſecula-
3 ri. ¶ † No.ſcdo qđ ad ſuperiorẽ ordinariũ ſpectat puidere mona-
ſterio vt cõſtituat ſyndicũ qđ intellige vt no.ſ.de iur.ca Impera
4 tor. ¶ † No.tertio:qđ ſyndic⁹ ſalariat̃. ¶ No. quarto qđ paruo
incõmodo nõ debet monachi cauſam agitare in curia ſeculari:⁊
ſic permittitur paruũ incõmodũ mõaſterij. vt acquiratur mai⁹.
5 ¶ † No.ar.qđ laic⁹ põt eſſe ſyndic⁹ monaſterij . ¶ † No.qđ offi
6 ciũ ſyndicat⁹ eſt volũtariũ:ſicut procurationis,⁊ nõ gratuite exer
ceri põt:q: eſt ſpirituale. ¶ No.qđ negotia dicũtur lites,ibi:nego
7 tia,cõmendare. ¶ † No.an in ſyndicatu debeãt exprimi nomina
ſingulorum. Quero de forma conſtituendi ſyndicum a collegio,
nunquid expedit noĩa ſingulorũ exprimi in inſtrumẽto ſyndica-
tus. Videtur qđ nõ,p tex.c.ſi.ẽ.tit.proximo. In contrarium eſt
tex.l.iij.C.de ven.re.ciuitatis.lib.xi. Dicũt aliq qđ illa lex loqui-
tur cũ debet fieri alienatio Reipublice:alias non expedit noĩa ex-
primere. Bar.in.l.decuriones.ff.de albo ſcri.diſtiguit qđ aut ſyn
dicus ſit pro aliẽnãdo: ⁊ debẽt nomina inſcribere in inſtrumẽto,
dicta.l.iij. Pro hoc.c.j.de reb⁹ eccl.nõ alie.lib.vj.cũ ibi no. Aut
ad aliud , ⁊ aut eſt magna vniuerſitas:⁊ ſufficit qđ exprimantur
maiores,⁊ iurati.d.c.ſi.ẽ.ti.proximo. qđ tamẽ videt̃ pbare:q: etiã
nõ requirit̃ vt exprimãtur in ſecũdo caſu excepto. Aut eſt parua
vniuerſitas:⁊ debẽt oẽs exprimi,ar.dicte.l.iij. Ego tamen puto
qđ ſufficit,ſi aliũde doceatur qđ due partes vniuerſitatis fuerũt
preſentes,⁊ qđ fuit cõſtitutus a maiori parte duarũ partium : et
valebit ſyndicat⁹ indiſtincte.ſiue vniuerſitas ſit maior,ſiue minor
etiã ſi non exprimantur maiores,⁊ iurati,per dictũ.c.fina.⁊ hoc
preterq̃ in caſu dicte.l.iij. Et de hoc in Spe.e.ti.verſ.itẽ opponi
tur qđ noĩa,⁊ ibi plene per Jo. An.q cõſuluit qđ in arduis quis
8 faciat exprimere noĩa. ¶ † Quero ſcdo quid ſi opponitur ſyndi-
catui,qđ maior pars canonicorũ nõ fuit preſens,vt q: tales,ſcilʒ
A.⁊.B.nõ fuerũt vocati , qui fuerũt vocandi:cui incũbit onus
probandi , an opponẽti qđ fuerũt in loco,vnde eſſent vocãdi,an
producẽnti ſyndicatũ. Dic qđ opponẽti:q: excipiendo fit actor:
ſicut canonicus agẽs de contẽptu habet probare qđ erat in loco
vnde fuit vocãd⁹. Ita dicit Federic⁹ de Senis ſuo cõ.cxliij. alſo
viij. Poſſet tamẽ dici aliter qđ multũ refert an quis agat de con
tẽptu,an cõueniatur,⁊ excipiat. Primo enim caſu qui ſuſtinet
omnino ptes actoris , debet pbare ſe fuiſſe in loco,vnde debuit
vocari:ſed ſecũdo caſu ſtat regula qđ actore nõ probãte,⁊c.nõ vi
det̃ ſufficere excipiẽti qđ neget ſe fuiſſe in loco:vnde non debuit
vocari:nõ enim preſumit̃ affuiſſe,ſed potius receſſiſſe : ſed aliud
nõ docebit,p hoc qđ no.in.c.ſi.j.de eo,q mit.in poſ.⁊ de cle. non
reſi.ex tue.qđ intellige verũ,maxime qñ in ſyndicatu noĩa nõ
9 exprimũtur. Idẽ tamẽ ſi exprimãtur. ¶ † Quid ſi dicat̃ in ſyn-
dicatu. Cõgregatis. A.⁊.B.⁊.C.q faciũt duas ptes vocãdorũ,
⁊ opponit̃ qđ nõ faciũt,⁊ probat̃, an p hoc cõuincit̃ inſtrumẽtũ
eſſe falſum. Fede.ſuo conſilio.lxxxix.xxviij.cxxiij.dicit qđ nõ:q:
ſup tali aſſertione nõ eſt factũ inſtrumẽtũ,ſcd̃m id qđ no. Inno.
de pba.quoniã. Hoc enim nõ pertinuit ad tabellionẽ. p hoc qđ
no.in regula,ſine culpa.lib.vj in queſtione de teſte nõ iurato,qui
10 depoſuit falſum . ¶ † Quero nũquid in cõſtitutiõe ſyndici vni-
uerſitatis requirat̃ decretũ. Gl.in.l.actor.ff. rẽ ra.habe. tenet qđ
nõ,ſed in.l.nulli.ff.qđ cuiuſqʒ vniu . tenet cõtrariuʒ cũ Guil. qđ
11 eſt veri⁹,vt pbat tex.expreſſe in.d.c.ſi. † Quero de queſtione,ab-
bas cũ ſeptẽ monachis cõſtituit quendã ſyndicũ:deinde p inter-
uallũ cũ duobus,vel tribus monachis aſſerẽs ſe cõſtituere capi
tulũ reuocarũt:an valeat reuocatio. ¶ Opp.qđ reuocatio nõ va
leat:q: aliq nõ interfuerũt,q preſumunt̃ viuẽtes , ⁊ reſidentes. Fe.
de Senis ſuo cõſilio.cexiij.⁊.ccxl.lxxviij.reuocationẽ tenere,⁊
ſtandũ inſtrumẽto,niſi aliud doceat̃,per cap.ea noſcitur de his,
que fiũt a prelatis.⁊ per id.qđ no.de dona.inter dilectos.et dicit
Fe.ſuo cõſilio.ccxxiij.⁊.ccxxviij.⁊ etiã no.qđ ſol⁹ abbas põt re
uocare ſyndicũ ab ipſo,⁊ a capitulo cõſtitutũ. Itẽ qđ nõ admit
titur,q nõ pretẽdit contẽptũ,ad opponẽdũ qđ ibi nõ interfuerũt
12 due partes,dic vt ibi per eũ. ¶ † Vltimo quero quid ſi ſyndicus
fuit cõſtitut⁹ ann⁹ a'lis, an cãm inchoatã intra annũ poſſit pſe-
q poſt annũ,vel ei⁹ ſucceſſor. Dic qđ ſyndic⁹,q cõteſtat⁹ fuit litẽ
facit ſucceſſorẽ procuratorẽ ad illã cauſam.⁊ hoc dicit Spe.e.tit.
13 ver illud,⁊c. ¶ † Venio ad gl.⁊ gl.j.querit primo,quale nomẽ eſt
hoc nomẽ ſyndic⁹.⁊ dicit qđ eſt Grecũ. ¶ Secũdo quero qđ ſi-
gnificet,⁊ ſignificat idẽ qđ defenſor. ¶ Tertio q̃rit an poſſit con
tui ad plures cauſas,vel ad vnã.dicit qđ ad vnã tñ,⁊ plures con
ſtitui põt.ff.de mu.⁊ ho.l.munerũ.§.defenſores.de iur.calũ. Im
14 peratorũ. † Quarto querit a quo cõſtituit̃,⁊ dicit qđ ab vniuer-
ſitate,ſeu collegio,vel corpore.ff.qđ cuiuſq; vniu.l.j.⁊.l.itẽ eorũ.
⁊ collegiat̃. De q̃ in Spe.eo.ti.§.j.℣.qđ ſi vn⁹. Ad hoc qđ no.
de poſtu.bone.de reſcriptis.e à te.de elec.in Ge.cũ ſimilib⁹. Põt
tamẽ eſſe de ex collegiũ , vt hic notat Hoſ.in Sũma , ⁊ caſus eſt
hic. Sec⁹ in economo.lxxxix.di.q: in qbuſdã.⁊ no. Jo.xi.q.iij.c.
cũ ſcim⁹. ¶ Quinto querit quã cautionẽ preſtat. Dicit gl.qđ ex
pte actoris cautionẽ de rato,ſi dubitat̃ de mãdato,ſicut ⁊ procu-
ra.ẽ.ti.j.c.j.ſed ex pte rei nõ cauet de iud. ſol. q: ſuſtinet pſonam
vniuerſitatis,ſiue collegij,vt dictũ eſt.ẽ.ti. j.mãdato . ſic ⁊ tutor
15 nõ cauet de iudi.ſol.C.de admi.tu.ſancim⁹.§.defenſorẽ. † Sexto
q̃rit an iuret de cal. Gl.dicit qđ ſic ppria manu,ſicut ⁊ tutor,⁊ cu
rator.C.de iura.cal.l.iij. Additio an poſſit reuocari:dic ex eiſdeʒ
cauſis.quib⁹ põt reuocari procu.⁊ mutari.ex ei idẽ ſyndic⁹:vt.d.l.
16 j.itẽ eorũ.§.vltimo. ¶ † Septimo querit an laic⁹ poſſit eſſe ſyn-
dicus vniuerſitatis eccleſie. Gl.dicit qđ ſic,vt hic eſt tex.in ſi.ad-
ditio ad hoc de procu.c.j.lib.vj. Vicari⁹ tamẽ eſſe nõ põt,nec eco
nom⁹.lxxxix.di.iudicatũ.xvj.q.vij.in noua Hoc verũ i vicario
ſpũalib⁹ , in tẽporalib⁹ tñ põt:vt dicit Archi . in dicto.c.i noua.
ad hoc.lxxvj.di.in ſingulis. Dicit tamẽ Arch.lxxxix. di.iudica
tũ.qđ in caſu laicus põt ſimpliciter cõſtitui econom⁹, quãdo ec-
cleſia eſt magnis debitis aggrauata,nec aliter , quã per laicũ ſub
leuari põt. Allegat de loca.veſtra.q̃ bene nota . Redeo ad gloſ.
ſed dicit gl.hoc honeſtũ,licet ſeruetur contrarium:quia religioſi
cõſtituunt religioſos quotidie.propter quod concludit gl. decre.
loqui de quadam honeſtate:quia magis eſt honeſtũ quod litiget
per laicũ.quã per religioſum:nihilominus ſi fiat oppoſitũ,valet
quod fit,ſecundũ glo. Idẽ not. Joan.xvi.q.j.de preſentium.⁊.c.
monachi. Idẽ Innocẽ.de re iudi.cum. J.⁊.A.dummodo pro-
curet vtilitatẽ monaſterij.x.vj.q.j.qui vero.⁊.c.monachi.⁊ dicit
vtilitatem monaſterij procurari eo quod interuenit p abbate, con
tra quẽ inquiritur,vel ſi de eius agatur electione,vel de eius nego
tijs:quia vertitur vtilitas mõaſterij vt bonus abbas monaſterio
preficiatur,vel defendatur. Per hoc dicit quod pro laico amico
monaſterij admitti poteſt, ſicut archiepiſcopus pro laico . infra
qui ſi.ſint legi.p venerabilẽ.adeo quod ſi contra ipſum procurato-
rẽ obijceretur quod nõ vertitur,vtilitas monaſterij,nõ admitteret
tur opponẽs:quia ad eum non ſpectat inquirere vtilitatẽ mona-
ſterij:ſed admitteretur ad opponendũ ſolus abbas,vel conuentus
quia forte talis eſt vtilitas , quod non expedit ipſam aduerſario
eſſe notam. Dicit etiam quod de mandato epiſcopi poſſunt eſſe
procuratores : vt dicto cap . qui vere.imo et contra voluntatem
abbatis poſſunt denuntiare malum prelatum , et ad hoc poſ-
ſunt

ſunt conſtituere procuratores,⁊ conſtitui,vt hic.ꝗ.q.vij.hoc qui
prope.imo et in negotio,vbi plures monachi admittūtur, vnus
poteſt eſſe procurator: pro hoc de accuſatio. cum olim.⁊ dicto
cap.cum J.⁊.A. Hec verba ſequitur Archidia.ꝗ.q.vij. nullus.
17 † Ultimo Hoſti. dicit hic quod ſyndicus debet eſſe bone fame.

¶ De his,que vi,metuſve cauſa fiunt. Rubrica.

1 In actione qđ metus cauſa,quid veniat.
2 Excipi poteſt contra agentem actione quod metus cauſa de nō
intereſſe ratione defectus dominij,⁊ incumbit hec probatio me
tum inferenti.
3 Locati actione conuentus non excipit contra locatorem de do-
minij defectu.
4 Actione quod metus cauſa cōuentus,q erat dominus rei,ſi non
excipit de rei dominio,⁊ ſuccūbat,an poſſit poſtea rē vendicare.

¶ Uiſo de his,que ſpōte agimus circa negotia,⁊ circa iudicia
reſtat videre de his,que coacte facimus:ideo ⁊c. Materia xvj.q.
vj.xx.q.iij.j.q.i.conſtat.xxiij.q.v.per totum.xv.q.j.merito.iij.q.
1 v.per totū:⁊ repetitur in.vj. ¶ † Quero circa rubricam,quid ve
nit in actiōe quod me.cau. Dicit Inn.quod damnū,adeo quod
ſi nullum eſt dānum, nulla fiet cōdemnatio.l.ſi cum exceptione.
2 ꝗ.Iulianus.⁊.ꝗ.quadrupla in.ff.quod metus cauſa. ¶ † Per
hoc infert Inno.ꝙ cōtra agentē excipi poteſt de nō intereſſe ra-
tione defectus dominij,⁊ hec ꝓbatio de dominio incumbit infe
renti metum,licet ſit in poſſeſſione:q: cōſtat quod poſſeſſio nulla
eſt:vnde non exonerat ipſum a probatione. Itē ſecūdum Inno.
pōt dici,quod etiā ſi iſte metum inferens ſic.tāmen poteſt intereſ
ſe metū paſſi ratione poſſeſſiōis ab eo, qđ poterit eſtimari illud
intereſſe:⁊ ad hoc tenebitur metū inferens,ſ.ſoluere intereſſe, vel
reſtituere poſſeſſionē:⁊ ſi elidatur ꝑ exceptionē, actio quod me-
tus cā,alio remedio pōt ſibi prouidere,vt per interdictū vnde vi.
de reſtitu.ſpo.in literis,vel per edictū diui Marci.in.l.extat.ff.e.
3 ſed non per actionē quod metus cauſa, ſecundū Inn. ¶ † Ad-
hic oppo.qđ conuētus actione quod met⁹ cauſa non poſſit exci
pere de dominio.C.locati.l.ſi quis conductionis.vbi conuentus
locati nō excipit de domino ꝫ locatorē. ꝑ hoc.j.de relig.do.cū
dilectus. So. Aliud in conductore,aliud in metum inferente,q
4 habet cauſam voluntariā a metū paſſo,ſm Inno. ¶ † Quero,ſi
conuentus actione quod metus cauſa,q erat dominus rei, non
excipit de dñio rei,⁊ ſuccubuit, an poſtea poterit rem vendicare
Inno.dicit quod ſic:q: alia eſt cauſa. Secus ſecundū eū,ſi exce-
piſſet de dominio,⁊ ſuccubuiſſet:q: tunc obſtaret rei iudi. exce-
ptio, ſi iterum ageret. Pro hoc. ff.de cōpenſa.l.quod in diem.⁊
quod no.de cauſa poſſ.cum eccleſia. ¶ Cōtra tamen videtur eſſe
quod dicitur in dicto.c.cū eccleſia,quia id,quod deducitur inci-
dēter,non ob. quin is,qui ſuccubuit,poſſit deducere ꝑncipaliter.
quod plene ibi examinauit:quod dic vt ibi. Antonius.

1 Religionem exire,⁊ matrimoniū cōtrahere poteſt is,qui ti-
more mortis ingreſſus eſt, ſi poſtea ratū non habeat ingreſſum.
Sec⁹ ſi ex poſtfacto conſert.
2 Nobilitatem non concludit potentia,⁊ ſic omnis nobilis non eſt
potens.
3 Ad metum,ſeu timorem iuſtum inferendum plus operatur po-
tentia,quam nobilitas.
4 Metus iuſtus,ſeu comminatio mortis,quomodo articulari de
beat,vt dicatur legitime poſſe probari.
5 Metus conditionalis,⁊ preciſus,quomodo cognoſcatur.
6 Profeſſionis velamen datur aliquando ab ep̄is mulieri, etiam
non virgini.
7 Iuuentus,⁊ liberorum habitus, faciunt aliquam ſuſpectam de
mutatione vite.
8 Ad profeſſionem non debet admitti quis ſine cauſe cognitione
vbi eſt ſuſpicio contra profitentem.
9 Mortis timor iuſtum infert metū,⁊ ipſo iure inficit actum,quā-
do dependet a libera voluntate.
10 Proteſtatio vbi eſt iuſta cauſa veſtita detrahens ex facto totalē
ſenſum facti a iure preſumptum iuuat proteſtantem,⁊ inficit a-
ctum a voluntate duorum pendentem.
11 Simulare quid ſit,⁊ ſimulatio a iure quandoque in bonam par
tem permittitur.
12 Excommunicatus in dubio iniuſte non abſoluitur,niſi cautione
preſtita.
13 Ad monialis recuperationē,q̄ de monaſterio aufugit, non pōt
ſola abbatiſſa in iudicio eſſe abſque monialium conſenſu.
14 Monachus,qui de monaſterio aufugit,quomodo ad monaſte
rium redire compellatur.
15 Citare non ſufficit abbatiſſam,ſed etiam moniales ſunt citande
pro cauſis contra monaſterium agitandis.
16 Proteſtatio contra ſuſceptionem,vel de animo non profitendi,
non iuuat proteſtantem,iuſto metu non ſubſiſtente.
17 Ratificatio ſubſequens actum funditus nullum confirmat, qñ
actus validitas a nudo conſenſu dependet.
18 Libellus contra apoſtatam quomodo formari debeat.
19 Proteſtatio contraria facto non iuuat proteſtantem,vbi factū
erat certum,vel vbi tendebat ad tollendum neceſſarium conſecu
tiuum.ad factum,vel vbi nulla iuſta cauſa fouebatur.
20 Uelum conſecrationis imponitur tantum virginibus, profeſ-
ſionis vero quibuſcunque.
21 Simulatio,dolus,⁊ alia ſimilia in ſtricta ſignificatione ſumpta
ſunt nomina reatus.
22 Excōicatus propter offenſam,quam fecit eccleſie,abſoluitur an
te ſatiſfactionem cum cautione: pro offenſa vero homini facta
non abſoluitur ante ſatiſfactionem.
23 Iurans de parendo mandatis iudicis, videtur etiam iurare de
parendo mandatis eccleſie.
24 Profeſſionem non inducit ſolus habitus.
25 Profitens religionē expreſſe verbis aptis ad religionis ꝓfeſſionē
obligatur religiōi,etiam ſi proteſtetur quod profiteri nō intēdit.
26 Negatiua vbi eſt cauſa intentionis alicuius eſt probanda.
27 Uoluntas,ſemel poſita ſemper p̄ſumitur, niſi mutata probetur.
28 Profeſſionē nitens impugnare ratione metus,⁊ cum proteſta-
tione,debet metum ꝓbare.
29 Profeſſio pōt induci per habitus ſuſceptionem.
30 Religionē profiteri non pōt mulier viuente viro ſuo, ⁊ nolente.
31 Profeſſio inualida ratione repugnantie ex altero a coniugatis
poteſt validari morte repugnantis.

1 PErlatum. ¶ † Si quis timore mortis poſtea
ratū nō habēs religionē ingredien
do ꝓfitetur,exire,⁊ matrimoniū ꝯhere poterit:ſecus ſi
a principio,vel ex poſtfacto cōſenſerit.h.d. Prima pars narrat
factū. Secūdo dat iudicē,ibi,ideoq. ¶ Tex.ibi:ſuſpecta de a-
dulterio. Tex. ibi:⁊.j. decidit qđ milites reuerſi narrauerūt hoc
marito,⁊ ipſe ratū habuit,⁊ trāſmiſit ep̄os,vt ſequit. Te.ibi:tyrā
2 nidi.i.crudelitate:vt de ſen.exc.cū non ab hoīe. ¶ † No. primo qđ
omnis nobilis nō eſt potēs:nō ſufficit ergo ad cōcludendum po
3 tentiam cōcludere nobilitatē. ¶ † Et nota quod ad inferendū
iuſtū timorē,plus potētia operatur,ꝙ nobilitas, ſecūdum Ho.
4 ¶ † Nota ſecūdo practicam ꝓbandi iuſtum metū, vt articulet
in probāda cōminatione mortis,qđ euaginato gladio in loco ſo
litario minatus eſt: ⁊ ſic ad actū propinquū mori eſt deuentum.
5 ¶ † No.tertio hic modū cognoſcēdi metū cōditionalē a metu
preciſo:q: cōditionalis,qñ mors cōminat ſub cōditione,ſi aliqd
nō fecerit.videbis.j.c.ſi.⁊.c.ſacris. ¶ Uenio ad verſic. epiſcopi.
6 ¶ † No. p̄mo quod mulier nō virgo aliquādo velatur,⁊ qđ vela
mē ꝓfeſſionis datur ab ep̄o:⁊ ſic nō cōſecratur.de quo in gl.ij.⁊
7 ſic no.ꝙ ep̄s pōt quē ad ꝓfeſſionē recipere. ¶ † No. ſecūdo duo
reddētia aliquā ſuſpectā de mutatione vite,iuuētus,⁊ habit⁹ li-
8 berorū. ¶ † Et no.quod vbi eſt ſuſpicio ꝫ ꝓfitentē,non dꝫ quis
ad ꝓfeſſionē admitti ſine cauſe cognitione,⁊ cauſe indagatione.
9 ¶ † No.tertio ꝙ timor mortis iuſtū infert metum ad actū a libe
ra volūtate pendentē annullandū. ¶ Et no. qđ in actibus a libe
ra voluntate pendentibus,mortis timor ipſo iure inficit actum.
10 ¶ No.quarto qđ ꝓteſtatio facta ꝫ:ra facto iuſta cauſa veſtita iu
uat ꝓteſtantē,⁊ qđ ꝓteſtatio detrahēs ex facto totale ſenſum fa
cti a iure p̄ſumptū iuuat ꝓteſtantē,⁊ inficit actū a volūtate duo
11 rū pendentē:vbi ꝓteſtatio eſt iuſta cā veſtita. ¶ † No. quinto ꝙ
ſimulatio in bonā partē a iure ꝑmittit:⁊ ſic qđ pl⁹ valet qđ agit,
ꝙ qđ ſimulate cōcipit:⁊ qđ ſimulari quid dicitur,qñ actus, q ge
rit,aliud ſignat iuris p̄ſumptione, ⁊ ad aliud deſtinat partiū vo
12 luntate. ¶ † Uenio ad ſecūdā partē:⁊ illa no. qđ etiā iniuſte ex-
cōicatus nō abſoluit nō preſtita cautione de parendo mandatis
eccleſie,vel iudicis. Hoc itellige in dubio. Sec⁹ ſi hoc cōſtaret:vt
13 in.c.ſacro.de ſen.exc. ¶ † No.ſecūdo qđ ſola abbatiſſa,abſq: mo
nialiū cōſenſu nō pōt eſſe in iudicio pro recuperatiōe monialis,
14 q̄ de monaſterio dr̄ aufugiſſe ¶ † Et no.practicā ꝓcedēdi ꝫ mo
nachā,vel monachū de mōaſterio fugientē:q: ſub pena excōica-
15 tionis eis mandat vt ad monaſteriū reuertant. † Tertio no.ꝙ
in cauſis agitādis ꝫ mōaſteriū nō ſufficit citare abbatiſſam,ſꝫ et
mōiales ſunt citāde. Et no. qđ pōt cōuent⁹,⁊ vniuerſitas citari:
vide de cōc.ꝑbē.ſi ſoli.li.vj. Itē eſt hic argumentū,ꝙ poſſint cita
ri moniales,vt cōpareant pſonalr̄. Sed dic vt de iudi.c.ij.lib.vj.
16 ¶ † No.iiij.ꝙ ꝓteſtatio ꝫ ſuſceptionē veli de aīo nō ꝓfitēdi nō iu
uat ꝓteſtantē,nō ſubſiſtēte iuſto metu:⁊ ſic ꝓteſtatio totalē detra
hēs ſenſum facti in actib⁹ nō pēdentibus a facto tm̄ ꝓteſtantis,
nō iuuat ꝓteſtantē,vbi ꝓteſtationi nō cōſentit is,cū quo vincu-
li principaliter initur. Conſenſus ergo epiſcopi non ſufficit,vt

hic: quia vinculū cōtrahitur cū Deo, facit ꝙ no. de cōdi. app. c.
17 fina. ¶ † No. quinto, quod ratihabitio ſubſequēs, actū funditus
nullū cōfirmat, qñ actus validitas a nudo cōſenſu pēdet ratificā
tis: ꝛ nō exigitur cōſenſus pro ſolēnitate, certo, ꝛ determinato tē
pore: ſic vitiſicat actū nullū redditū ex metus inſtātia, ſecundū
18 ꝗ̄s actus exercitū. ¶ † Nota vltimo practicā dictandi libellū, ꝛ
ſententiā cōſequentē cōtra illū, q de monaſterio exiuit, ꝛ habitū
dimiſit. Cōcluſio eſſe debet qḋ agit, vt ad monaſterium redeat, ꝛ
habitū male dimiſſum reaſſumat. ¶ Declaro hāc decr. ꝑ ptes.
Primo habem⁹ factū mulierū. Secundo, factū epoꝝ. Tertio, fa
19 ctū mulierū. Quarto, pape mādatū. ¶ † Circa primū, nec gl. nec
doct. aliquid ſcribūt, licet gl. ſit in ꝟ. ꝑpoſuit. que opponit quod
proteſtatio cōtraria facto non iuuet: proteſt. itē. ſ. de conſtit. cum
M. ¶ Glo. ſ. ibi: cū M. dic quod ibi ꝑteſtatio non erat iuſta cā
veſtita, hic ſic. Uel ibi factū erat certū, ꝛ ꝑteſtatio ibi tēdebat ad
tollendū neceſſariū cōſecutiuū ad factū: hic factū: ꝛ proteſtatio
tendebat ad tollendū ſolā preſumptionē iuris ex facto. Ultimo
anno ita apoſtillauit: ꝛ remittit ad ibi no. Pro ſolu. dic vt ibi: ꝛ
vide glo. in cle. ḡſr. de preſcrip. ꝛ de pent. cle. j. ꝛ Bar. in l. nō ſo
lū. §. morte. ff. de ope. no. nū. Dixi me hic dicturū, ſed tꝑs nō pa
tit, dic vt dixi mihi i repetitiōe. c. cū M. de cōſti. ꝛ alſ dicā hic.
Pro ſolu. cōtrariū dic ꝙ ibi ꝑteſtatio ꝯ̄ria facto nulla iuſta cauſa
fouebat: hic autē erat iuſta cauſa veſtita. ſ. ex metu cadēte in con
ſtantē, q metus eſt iuſta cauſa ad detrahendū volūtatē preſum
ptā. de accu. ¶ Secūdo opp. qḋ etiā ſine hac ꝑteſtatione ex me
tu, ingreſſus foret null⁹. vt patet. quia act⁹ ingreſſus pēdet a libe
ra volūtate ingredietis: ergo metus ipſo iure inficit, de ſpōſa. cū
locū. ¶ Gloſ. in cauda gl. fatetur quod ſi de hoc cōſtitiſſet in iu
dicio, ſufficeret ſolus metus abſque proteſtatione. Pꝫ ergo qḋ
proteſtatio habebat cōcurſum iuris, nō repugnabat iuri, attēto
accidēte extrinſecus. Et ſic etiā ſecūdo poſſet ſolui cōtra cap. cū
P. Ferrari. Debet ergo fieri ꝑteſtatio cū aliis ꝓbis viris. de of
20 fi. ordi. paſtoralis. ad fi. ſm Hoſt. ¶ † Secūdo obuiat: q: velū nō
imponit niſi virginib⁹. xx. q. j. deuotis. de regul. vidua. Gloſator
dicit quod hic loquit de velo ꝑfeſſionis: contrariū loquitur de
21 velo cōſecrationis. ¶ † Tertio obuiat cū gl. quia nō videtur ſi
mulationē a iure ꝑmitti. xxvij. diſt. qḋ interrogaſti. cū ſi. Solu.
Simulatio dol⁹, ꝛ talia in ſtricta ſignificatione ſumpta ſunt no
mina reatus: ideo dic qḋ quādoqꝫ ſit ſimulatio in bonā partē, et
hic permittit: ſed proprie nō eſt ſimulatio, licet per ſimilitudinē
noiet a vulgo ſimulatio. Quedā eſt ſimulatio mali corporalis, ꝛ
in bonā partē: ꝛ hec permittit: vt Dauid, q ſimulauit furorē. de
cōſ. di. ij. acceſſerūt. Quedā eſt ſimulatio mali, vt hypocriſis ꝛ in
malā ptē: ꝛ hec nō eſt ꝑmiſſa, qa q peccat. ꝛc. xxiij. q. v. q peccat.
C. vnde vi. l. meminerit. Uide de h in. c. ꝙ interrogaſti. hic alleg.
Dic de hoc vt de regula. vidua. ꝛ. c. ex pte. ¶ Quarto obuiat ſe
cūdū docto. qḋ h male excōicauerit epꝯ, cū iuſta cā extiſſet. Dic
qḋ hic epꝯ ſniam fulminauit, vel forte excōicauit propter contu
22 maciā in nō veniēdo. ¶ † Uenio ad mandatū pape, in quo duo
cōprehendūtur. Primū circa excōicationē: ſecundū circa nego
tiū ꝑncipale. Primo obuiat, ſecūdū docto. q: abſolui nō debuit
ante ꝙ ſatiſfaceret. ij. q. vij. accuſatio. in ſi. j. de ꝟbo. ſignifi. ex pte.
So. Dicit Hoſt. qdā ſpeciale dicūt qḋ in cōtrario dicit in offen
dētib⁹ eccleſias. Alij dicūt illud hodie nō tenere. Dic ſecundum
Hoſt. ſi quis ē excōicat⁹ ꝑ offenſa Dei quocunqꝫ, abſoluit pre
ſtita cautiōe. Ad hoc de app. qua frōte, ꝛ qḋ ibi no. quia De⁹ cō
tētat de ſatiſfactione cordis. Si quis excōicatus ꝑ offenſa ho
minis, ſi eſt notoria, nō abſoluit, niſi ſatiſfaciat, vt in cōtrario, ni
ſi periculū eſſet in mora: vt de ſen. exc. ſacro. Si eſt excōicat⁹ ꝑ of
fenſa hominis dubia, abſoluit cū cautione, vt hic, ꝛ de ꝟ. ſig. ex
pte. dubi⁹ eñ erat hic exceſſus. Hinc eſt qḋ papa de illo mandat
23 illud inquiri: ꝛ hoc teneas. ¶ † Secūdo obuiat, q: videt qḋ iura
mentū ſit de parēdo mādatis eccleſie, nō de parēdo mādatis iu
dicis, de ap. ad hoc. de ſen. excō. cū deſideres. Gl. dicit qḋ vtroqꝫ
modo poteſt iurari: quia iuramēta equipollētia: nā iurās de paren
do mādatis iudicis, iurare videt de parēdo mandatis eccleſie: ꝛ
econuerſo: ꝛ in effectu ꝛ fine equipollēt: quia per vnū obligat ad
id quod per aliū, licet per aliā formam. Idem no. glo. de ſen. ex
cō. ex tenore. Dicit tamē Goffr. quod poſſet eſſe differentia inter
formas, quia iurās de ſtādo mādatis eccleſie, indiſtincte obliga
tur cuicūqꝫ ſucceſſori: ſed ſi iuraret de ſtādo mādatis iudicis, eſ
ſet diſtinguendū, an ſub noīe ꝑprio: ꝛ nō extēditur ad ſucceſſo
rē. ff. iudi. ſol. l. cū apud. Aut ſub nomine dignitatis, vt de ſtādo
mādatis iudicis, vel excōicatoris: ꝛ hoc erit reale, ita ꝙ reſpiciat
etiā ſucceſſorem delegatum, ſi dignitati facta eſſet commiſſio. de
24 offi. delegati, quoniam abbas. ¶ † Uenio ad partem mandati,
que reſpicit negotiū principale: ꝛ primo aſſumendo dicta docto.
ꝛ opp. quod etiā ceſſante metu hec mulier nō ſit profeſſa: ꝛ ſic nō
arctetur ad ingreſſum. Dato enim quod velum ſuſcepit, non ap
paret quod votum emiſerit: ꝛ ſolus habitus ꝑfeſſionem non in
ducit. Ad hoc. c. porrecta. j. de regularibus. So. Dicit hic Inn.
ꝙ velū, quod hic dabat, erat determinatū profeſſionis tantum.
vnde per ſuſceptionē ſolennem epiſcoporum preſumebatur pro
feſſio, ꝛ votū, niſi fuiſſet metus, ꝛ proteſtatio. Cōtrariū loquitur
quādo habitus erat tantū: quo caſu ſi nec verbo vouiſſet, nec ha
bitū ſuſcepiſſet ſolenniter, nō fuiſſet locus ratificationi. Idē ſi in
monaſterio eſſent nō profeſſe habitū portantes velum: argu. de
25 reg. iur. io, q. libro. vj. ¶ † Cōclude ergo tria: Quādoqꝫ quis ver
bo expreſſe ꝑfeſſus eſt, ꝛ verba ꝑtulit apta ad profeſſionē: et tūc
obligatur religioni, etiā ſi proteſtetur quod profiteri non intēdit
niſi adſit metus iuuans ſenſus proteſtationis repugnans ſenſui
ingreſſus, vel profeſſionis, vt hic. Ad hoc qḋ no. de cōſti. cū M.
Quādoqꝫ quis ſuſcipit habitum: ꝛ tunc ſi habitus non eſt ꝑfeſ
ſorū, abſqꝫ aliqua proteſtatione, vel metu non arguit ꝑfeſſionē,
vt eſt dictum. Quandoqꝫ quis ſuſcipit habitum profeſſorū hoc
eſt, habitū tantūmodo conuenientē profeſſis: ꝛ ſi proteſtatio in
tercedat, ꝛ metus ſimul iuuare proteſtans: ꝛ non vꝫ profeſſio: q:
hic adeſt iuſta cauſa detrahendi conſenſum, vt in actu profitēdi.
Quandoqꝫ intercedit metus abſqꝫ proteſtatione: ꝛ idem, dūmo
do de eo iudicialiter conſtet, vt dixit gl. Quādoqꝫ intercedit ſola
proteſtatio abſqꝫ metu, qui cadit in conſtantē: ꝛ dicit Inno. ꝙ
iuuat proteſtatio, qualiſcunqꝫ adſit metus, ꝛ etiā ſi null⁹ adſit. Et
ſic in hoc eſt differentia inter verbalē profeſſionē preſumptā per
delationē habitus: quia in verbali nuda proteſtatio non iuuat ni
ſi veſtita iuſto metu. In reali autem per delationem iuuat prote
ſtatio nuda, etiam ſine iuſto metu: vnde ſi comminationibus tūc
habitū ſuſcepit, non obligat. xxv. q. ij. pñs. Et eſt ratio diuerſita
tis, q: votum verbale certitudinaliter arguit ꝑfeſſionē: cum ver
ba naturaliter mētē arguāt certā. ff. de re. dubijs. in ambiguo, ver
bis ergo ſtandū eſt, niſi aliquod iuſtū expreſſum ſit, per quod va
leat ſe teneri. Receptio vero habitus nō arguit mentē clarā: ſed
dubiā, ꝓꝑ ꝗ̄s ſic preſumat in dubio: ꝛ talis ꝑſumptio facile eli
ditur ꝑ aliā ꝑſumptionē. de electio. cū inter R. Ad hoc quod no.
de eo, q fur. or. recipit. innotuit. in ſi. Hec verba notātur, quia fa
cio de eis feſtum in c. cū M. circa materiā proteſtationis, put fa
26 cto cōtrariatur. ¶ † Secūdo obuiat cum gl. que eſt ſuper verbo
mortis: quia non videtur moniales arctandas ad probandū qḋ
nō metu mortis ingreſſa foret: primo q: negatiua eſt improbabi
lis. de electio. bone. de ꝓba. quoniā cōtra, quia moniales erant in
quaſi poſſeſſione illius, ſiue monaſterij: ꝛ quia erat fundata intē
tio monialiū per delationē annalē. ¶ Ad primum dicit glo. qḋ
negatiuā habēt probare moniales: quia erat ſua intentio, ꝛ ꝓba
bilis erat: quia negatiua erat repugnās qḋ non metu mortis, ſed
quod ſpōte. de renuntia. ſuper hoc. ¶ No. gl. qḋ vbi negatiua eſt
cauſa intentionis alicuius, eſt probāda. qḋ reſtringit. glo. qñ pro
babilis eſt: quia repugnās. certe ꝛ idē ſi nō ſit ꝓbabilis. Ad h reg.
de cōfeſ. c. ſi. Inn. de acc. ſup his. de offi. deleg. cū in iure. Et vide
Jo. And. in regula, ſine poſ. de regu. iuris. lib. vj. ꝛ per Bar. ff. de
27 verbo. obli. l. hoc iure. ¶ † Ad ſecundū cōtrariū reſpondet gl. ꝙ
monialibus incūbebat on⁹ ꝓbādi ꝑ tāto, q: mulier ab initio fue
rat ꝑteſtata: ꝛ ſic a ꝑncipio nō voluit: vnde ꝑſumitur duraſſe in
prima volūtate niſi appareat eā mutaſſe. xxxj. q. ij. Lothari⁹. ff.
de ꝓba. l. cū, q. Dicit gl. quod hec ſol. nō placet, quia ex litera nō
colligitur quod de proteſtatione cōſtaret. Idē ſi de ꝑteſtatione
cōſtitiſſet, non fuiſſent arctate moniales ad probandū non metu
mortis, quia nō releuaſſet eas etiā ſola ꝑteſtatio iuuaſſet. ſecundū
intentionē gl. ¶ No. tamē glo. quod voluntas ſemel poſita ſem
per ꝑſumitur, niſi ꝓbetur mutata. Et tene mētē iura, que alle. gl.
Ideo gl. ſecūdo ſoluit ꝙ ꝓbare habēt moniales non metu mor
tis ingreſſā: ꝛ tūc probāt eo ꝙ contrarium non probatur. C. qui
mili. nō poſ. l. ſup ſeruis. li. xij. Hec deſtruere videt literā. ¶ Ter
tio ſoluit gl. quia moniales probant, quia in ſe aſſumpſerunt on⁹
probandi: ꝛ diuinat, ꝛ non eſt veriſimilis. ¶ Quarto ſoluit quod
quelibet pars habet probare intentionē. de renuntia. ſuper hoc.
28 ¶ † Dic, quandoqꝫ conſtat mulierem verbalr profeſſam, ꝛ aliō
nō apparet: ꝛ tunc mulier arctatur ad probandū tantū metū, vel
ꝑteſtationē tācto metu: alſ non concluderetur nullam profeſſio
nē. i. proteſtationē. ¶ Quandoqꝫ conſtat quod ore profeſſa eſt, ꝛ
apparet de proteſtatione: ꝛ adhuc oportet quod probet ꝑ quod
concludat profeſſio nulla, vel metus, vel aliud: quia ſola proteſta
29 tio non inficit. ¶ Quādoqꝫ cōſtat mulierē habitū profeſſarum
ſuſcepiſſe, ꝛ cōſtat de proteſtatione: ꝛ tunc arctantur mulieres ad
probandum ratificationē, vel aliud, per quod receſſerit a proteſta
tione, vel non proficit: nam non ſufficit tunc probare non metū:
quia etiā metu ceſſante proteſtatio infringit profeſſionē. Unde
pro intellectu litere tene ꝙ erat verbaliter profeſſa, ꝛ habitus de
latione, et de hoc: quod incontinenti poſt ſuſceperat velum: ꝛ hoc
partes nō negabāt: vnde inſtabit alterū duorū, vel ꝙ pro tūc nō
erat periculum mortis, cuius oppoſitum arguunt ſigna extrinſe
ca euaginationis gladij, vel quod ex poſt facto ratum habuit: et
ſecundum

ſecundū hoc hic caſus eſt contra dictū Innocē. de renūtia. ſup
hoc. qd ſi ex accidētib⁹ extrīſec⁹ appareat, ꝙ met⁹, ⁊ mulier dicat
ſe nō feciſſe. alia pars dicat nō metū, ꝙ dicens nō metū admittit
vt hic. vel dic qd litera nō dicit pſonaliter, ꝙ vel moniales pbēt,
vel ꝙ probet ingreſſa: ſʒ dicit impſonaliter, ſi legiti.me pbatum
fuerit. l. ab illo, qui grauat onere probandi, ⁊ probatū cenſetur
30 ſiue vere, ſiue pſūptiue pbeť. ¶ † Tertio obuiat cū gl. vltima:
quia videť quod dato quod mulier ratificet votū, nihilominus
poſt mortē viri poſſit exire: nam ex quo erant cōiugati, ingreſſus
alterius coniugū, altero nō vouente, vel religionē nō ingrediente,
nō tenet de cōuer. coniuga. placet. ⁊ c. quidā intrauit gl. dicit, qd
hic aperte videť pbari qd ſi mulier iuuenis, viro viuente, religio-
nem ingrediať, quod ſi perſeuerat vſqʒ ad mortem viri, quod viri
morte profeſſio valideť. vnde ſi conſideres tempus ante mortem
viri, nō tenebit ingreſſus, quin poſſit eam repetere. Si conſideres
tempus poſt mortē viri, conualidatur votum, adeo quod ampli⁹
nō pōt plus exire, dummodo metus nō obſtet ingreſſui. ſed huic
obuiāt contraria: ideo glo. ponit duos intellect⁹. Prim⁹, qd hec
mulier a principio nō habuit cōſenſum viri in religionis ingreſſu
⁊ tunc litera intelligenda eſt prout dicit, quod mulier poſtmodū
ratificauit, ſʒ poſt mortē viri: ⁊ ſic altero reſpectu poteſt intelligi ꝙ
viuente viro ſemper inſtabat idē metus. qd apparet, quod eo viuē
te nunꝙ fuit auſa exire. Secundus intellect⁹ eſt, quod hec mulier
habuit viri aſſenſum, dato quod nō eſſet religionem ingreſſa, vel
emiſerit votū et hoc patet ex antiqua. vbi apparet qd duo iſti epi
fuerunt per virū tranſmiſſi: quo caſu valuit votū ad ſines vt poſt-
ea morte viri valideť, dum tamen met⁹ ceſſet: vel ſi ab initio fue-
rit, poſtea ratū habeat. ¶ Glo. de hoc puncto remittit ad nota.
de cōuer. coniu. v gozar⁹. dicit quod morte viri nō vouentis cōſen
tiat, vel nō ratificatum votū, vbi poſt mortē aliquādiu perſeuera
uit: ⁊ requirunt aliqui integrū menſem. l. q. a cōſtat. ¶ Alij exigūt
duos menſes. de cōuer. cōiuga. ex publico ſecundū Inno. credo
ſatis hoc eſſe arbitrarium: ⁊ hec vera. tutiꝰ tn̄ eſt quod proteſteť co
ram conuentu ſepius, vel corā abbatiſſa, vbi proteſtatio tute fieri
poteſt alias non imputabitur ei, vt not. ē. in prima glo.

1 ¶ Renuntians beneficio per metum amiſſionis patrimonij ſui,
illud repetere poteſt.
2 Patrimoniū ſignificat vniuerſitatē oim bonoꝝ alicuius, etiā ſi
a patre non prouenit.
3 Metū iuſtū cauſat timor amiſſionis oīum bonorum.
4 Remediū in edicti quod metus cauſa, nō ſolum competit cōtra
metum inferētem, ſed etiam contra tertiū poſſeſſorē cām habē-
tē ab eo, qui metum intulit.
5 Libellus in actione qd metus, ⁊c. qūo debat cōcludere.
6 Metum iuſtū nō infert omnis timor amiſſiōis bonoꝝ, niſi gra-
uē coniecturā auferat.
7 Metu geſta, etiā cū iuramento, an teneant ipſo iure, vel reſcin-
denda veniant indiſtincte, vſqʒ ad nu. 11.
8 Dotis pmiſſio per metū non valet.
9 Alienari poſſunt res eccleſie cū debita ſolennitate, vel vbi ſubeſt
alia legitima cā, vt eccleſia poſſit illarū dominiū directū perdere.
10 Sententia per metum lata an ſit nulla, vel veniat ipſo iure reſcin
denda.
11 Metū paſſo quod remediū detur in caſibus, in quib⁹ metus nō
inficit ipſo iure.
12 Metus minor dicitur cadere in conſtantem mulierem, ꝙ in cōſ-
tantem virum.
13 Matrimoniū p metum cōtractum eſt ipſo iure nullum.
14 Remedium de his, que vi metuſve cauſa fiunt an contra tertiū
poſſeſſorem competat.

1 Abbas. ¶ † Qui per metū amiſſionis patrimo-
nij ſui beneficio renuntiat, illud repetere
poteſt. Prima pars narrat factum. Secūda dat iudicē,
2 ibi: vnde quia ¶ † Nota primo de hoc verbo Patrimoniū, quia
ſignificat vniuerſitatem omnium bonorū alicuius. etiā ſi a patre
3 non prouenit. ¶ † Nota ſecundo quod timor amiſſionis oim bo
norū, vel maioris partis cauſat iuſtū metū ad infringendā bene-
4 ficij renūtia. a libera voluntate pendentē tali metu factā. ¶ † No
ta tertio quod remedium ex edicto, quod metus cauſa, nō ſolum
competit contra metum inferentem, ſed etiam contra tertiū poſ-
ſeſſorem cauſam habentem, ⁊ metum inferentem. De hoc in glo.
5 ¶ † Nota quarto practicā concluſionis libelli in actiōe quod me
tus cau⁹: quia debet concludere ad reſtituēda metu tradita cum
omni integritate: cum geſta metu in irritum debeant reuocari.
6 ¶ † Oppo. quod timor amiſſionis rerum non cauſat ſufficien-
tem metum ꝗ q vij omnes cautiones. Solu. Dicit glo. quod ti-
mor amiſſionis rerum cauſat ſufficientem metum, ſed nō omnis
exigitur enim quod ſit timor amiſſionis rerum, ſine quibus vita
corporalis amittitur, vel patiturgrauem iacturam. xxij. q. ij.
ꝑ ſi. na. verſi. quiſquis ergo. Inn. ⁊ Hoſ. hic exigunt dānū omniū

rerū, quas qs habet in domo, vel maioris partis, inducere iuſtū
metū. vel vt inducatur iuſtus metus. ff. de excuſa. tuto. l. propter
7 litē. ad hoc de reſtitu. ſpoliato. frequens. lib. vi. ¶ Secundo obuiat
cum glo. quia dicit litera geſta per metū in irritū reuocari. videť
ergo quod ſint aliqua, licet reſcindenda: immo videť ergo quod me
tus inficiat ipſo iure. de ſponſa. cū locū. c. fina. ff. quod met. cauſa.
ſi mulier. §. ſi dos. Solu. glo. in pñc. ⁊ in fi. ¶ Ad litere intellectū
reuocat in dubiū, an geſta per metū teneāt ipſo iure, ⁊ veniant re
ſcindenda, an nō teneant: ⁊ recitat vnam opi. in cauda gl. que eſt
qd geſta per metū ſint nulla indiſtincte. allegat. l. i. ff. eo. vbi dicit
pretor, que metu geſta ſunt, rata nō habebo. quaſi p hoc innuat,
qd ſint nulla. ſed hec opinio nō placet gloſſ. ⁊ illa verba potius in
nuunt eſſe aliqua, quia qd nihil eſt, nō poteſt ratū haberi, vel nō
haberi, ideo gloſſ. firmat regulā, qd ea, que metu geſta ſunt, ſunt
aliqua, ⁊ valent, licet veniant reſcindenda actione qd metus cau
ſa, niſi ſubſit alia cauſa, ppter quā infringantur: puta quia talia
forent iurata, vel promiſſa per metū, q obſeruabilia nō eſſent: ſicut
ſunt ⁊ iuramenta, ⁊ pmiſſiones, ⁊ traditiones, ⁊ renuntiatiōes,
ſi ſeruari poſſunt abſqʒ interitu ſalutis eterne, non inficiuntur ex
metu. aſſignat cauſam, quia coacta voluntas, voluntas eſt. xv. q.
prima merito. ff. quod metus cau. ſi mulier. §. ſi dos. fallit in aliq
bus caſibus, quos enumerat glo. in verbo, ab iſta doctrina. ⁊ idē
ponit gl. xv. q. vi. authoritate. xxij. q. iiij. inter cetera. ⁊ per Io. xx
xiij. q. v. notificaſti. dic, ⁊ fuit de mente glo. quedam ſunt, in quib⁹
exigitur nuda voluntas, ⁊ conſenſus alicuius, nec exigitur cum
qualitate libertatis, ⁊ in talibus metus ipſo iure nō inficit: q: co-
acta voluntas, voluntas eſt: vt dicto. c. merito. ⁊ ff. eodem. l. ſi mu
lier. §. ſi metu. ¶ Quedam ſunt, in quibus exigiť libera voluntas
⁊ ſic nō ſimplex, ſed cū qualitate libertatis, ⁊ coacta voluntas, licet
ſit voluntas, nō eſt libera voluntas: ideo inficit caſus, in quib⁹ li-
bera voluntas exigiť: ⁊ ſic in quibus metus inficit ipſo iure po-
nit gloſſ. licet in dicto capi. notificaſti. quos obmiſſa parte gloſſ.
hic examinemus. Ad quos anteꝗ veniam, ſic intelligere debes
quod not. Io. xxxiij. q. v. c. notificaſti. vbi dicit qd vbi in actu exi
giť directa voluntas, inficiť actus ex metu directa intelligend eſt,
libera. ¶ Deſcendo ad caſus. dicit gloſſ. primo in matrimonio, in
quo exigiť libera voluntas. de ſpon. cum locū. ⁊ c. finali. Hic ca-
ſus procedit abſqʒ dubio quod dicit glo. verū, etiam ſi matrimo-
nium eſſet iuratum: quia acceſſorium iuramentum tunc trahitur
ad naturā principalis, ⁊ nō obligat ipſo iure. qd dicit de iuramē
to, nō credo. p. c. ſequēs, quod illud obliget, vt ibi diceť, licet ſub-
ſit remediū contra illud. Idem puto in matrimonio ſpirituali, vt
electio, vel collatio facta p metū ſit ipſo iure nulla: quia in talibus
exigiť liber conſenſus. de electio. quiſquis. ⁊ c. vbi periculum. lib.
vi. ⁊ nō ſolū in contrahendo, ſed etiam in tollendo, vitiat ipſo iu
re met⁹ in diſſoluendo vinculo matrimonij: quia debent ⁊ in tol-
lēdo, ⁊ contrahendo libera eſſet ad hoc eſt. c. ſequēs, vbi eſt caſus
niſi ſit iuratū quia bene obligat iuramentū. huic caſui nō obſtat
xxxi. q. iij. inter cetera. quia vel ibi nō erat ſufficiens metus, vel qd
ibi diciť matrimonium ſit firmum, ⁊ habile debet intelligi cōſul-
8 tiue, nō preceptiue: vel ibi metus nō fuit probatus. ¶ † Secun-
dus eſt caſus in dote promiſſa p metum: ⁊ hanc naturam accipit
a principali ſuo, ſcilicet matrimonio: ⁊ ſic ratiōe acceſſorietatis le
9 ficitur ipſo iure. ff. qd met. cauſa. ſi mulier. §. ſi dos. ¶ † Terti⁹
eſt caſus in alienatione rei eccleſiaſtice per metum. xv. q. vi. c. i. de
iureiuran. peruenit. et aſſignat glo. cauſam, quia etiam ſi ſponte
prelatus traderet res eccleſie, nulla eſſet traditio abſqʒ ſolēnitate.
de qua. xij. q. ij. ſine exceptione. Ioan. in dicto. c. i. tenet contrariū
vt traditione rei eccleſiaſtice per metū, eccleſia perdat dominiū.
¶ Alij, vt Hu. tenent qd glo. hic ad hoc tex. in dicto. c. i. de renū
tia. ſuper hoc. ⁊ quod ibi no. hoc putat verius Ioan. and. p cano
nes predictos, ⁊ per rationē, que ſequitur. Idem tenet de re. eccle.
nō alie. c. ij. lib. vi. poſt archidia. gequid tenuerit Uincen. de reſti
tu. ſpo. cū adſedem. vnde ſi alienatio ſit metu, excluſis aliis ſolen-
nitatib⁹, vel aliqua earū, plaſnum quod alienatio eſt nulla, ſed nō
ex metu, ſed propter defectum ſolēnitatis, ſi alienatio ſit cum de
bita ſolennitate, ⁊ ſubſit cauſa legitima alienandi: ⁊ ſic contra de
rebus, que minus vtiliter alienātur, ſatis dici poſſet quod proce
deret opinio, quod alienatio teneret. ⁊ eccleſia perderet dominiū
directum, licet vtile ipſo iure retraſſeratur. ff. quod metus cau
ſa. l. metū. §. ſed volunt. ⁊ no. de renun. ſuper hoc. ⁊ hoc placet.
¶ Quartus caſus eſt in voto: quia illud pendet a libera volunta
te vouentis, cum ſit res voti, ⁊ nos precepti: liberum arbitrium,
eſt in vouendo. xxxij. q. i. interrogas. ⁊ de voto licet ⁊ voluntariū
10 militem. ⁊c. xv. q. i. non eſt. ¶ † Quint⁹ caſus eſt in iuriſdictione.
allegat. ff. de iudic. l. i. et hunc caſum inter alios ponit in dicta. l. ſi
mulier. §. ſi dos. ſed ſtrictius loquiť, quia dicit qd fallit in iuriſdi-
ctiōis prorogatiōe, et ſic loquiť tex. quē allegat glo. iſta magis am-
pliať. ſecūdū hoc videť qd ſi ſolā ſeratur per metū, quod ſit nulla: ⁊
et hoc tenet hic Hoſtien. alleg. xi. q. iij. iniuſtum. Idē Goffr. hic in:

ſumma. Ioan. xi. q. iii. c. quatuor. tenet quod nõ ſit nulla. ſed ope
exceptionis annullãda, vel reſcindẽda. Item tenet in dicto. c. in=
iuſtum. & ibidem archidia. Ipſe autem. xxv. q. i. omne. tenet qđ
eſt nulla vnde ſi ſententia eſt lata per metum, excluſa ſolennitate
quacunq; per metum. ſatis poteſt dici adhuc qđ eſt nulla. quia
actus ſententie pendet a libero arbitrio ſententiãtis. in auté. vt
iniurian. quod preſtatur ab his. circa princip. col. ii. id q. vii. indi=
cet. de confeſſione per metũ extorta, dic vt in dicto. c. quatuor. xi.
q. iii. ¶ Sextus caſus, ſecundũ glo. in preſtatione authoritatis.
ff. de autho. tuto. l. i. §. penul. ¶ Septim' caſus addit̃ p docto. in
abſolutiõe ab excõmunicatiõe, ſuſpenſione, &c. vnde ſatis cõpre=
hendit̃ in eo quod eſt. s. dictũ de ſententia, & per locũ a ſpeciali, al
la decreta. faceret cõtra ibi dicta. ¶ Octau' in actu teſtificatio
nis in teſtamento, quãdo teſtes tenent̃ inuiti. de quo. j. c. cũ ſatis.
¶ Nonus, vbicunq; vertit̃ periculũ anime. de iureiuran. ſi vero.
quia contra animã nullũ obligatoriũ eſt iuramentum, vel pro=
miſſio vt. s. dixit glo. ſed obſtat, quia videt̃ quod metus nõ excu
ſet indiſtincte. ff. eodẽ. ſi mulier. in princip. Solu. dicit glo. proce=
dit regula, & caſus. quando quis incidat in metũ preter ſuam culpã:
quando quis incidit in metũ culpa precedente regulariter nõ ex
cuſatur fallit ſecundũ glo. in omnib' caſibus in quibus met' in=
ficit ipſo iure, in quibus liber a omnino exigit voluntas quo caſu
etiã metus cauſatus a propria culpa actum inficit. quod bene no.
11 quia limitat illa. l. ¶ † Sed quero in caſibus, in quib' met' nõ
inficit ipſo iure, quod remediũ detur metum paſſo. dic cum glo. ſi
per metũ eſt deuentum ad nudam promiſſionem. obſtat exceptio,
& poteſt agi actione quod metus cauſa, vt promiſſio reſcindat̃. ff.
eodem. l. metũ. §. ſed quod pretor. Si vero eſt deuentum ad pro=
miſſionem & traditionẽ, habet remedium agere actione quod me
tus cauſa, & obtinebit quod repetrãdat̃. poteſt etiã agere actio
ne vtili in rem, & tranſlata officio pretoris mouere vt. l. metũ. §. ſi
volenti. ff. qđ metus cauſa. & dicit glo. s. de renunti. ſuper hoc. ad
12 quam recurre canoniſta. ¶ † In glo. ibi. cõſtantẽ virũ. Aduer
te tamen quod minor metus dicitur cadere in cõſtantẽ mulierẽ,
quã in cõſtantẽ virum, quia fragilior eſt vt not. glo. j. de ſpõ. cũ
locũ. In ea. glo. ibi. hoc eſt intereſſe, quia mihi abeſt. & tibi adeſt,
ſiue ſit meũ intereſſe, q a mihi abeſt. licet tibi nõ adſit. vt ibi not. ff.
ſi quis ius dicenti nõ ob. l. penul. ¶ Ea. glo. ibi. metũ incurrat.
i. metũ, ſcilicet iuris, vt in liberta que timet reuocari in ſeruitutẽ,
quia fuit ingrata patrono. ſecus autẽ ſi fuerit culpa metus facti,
13 vt. j. de ſpon. veniens. ¶ † Ea. glo. ibi. & primo in caſu matrimo
nij hi ſunt caſus. in quib' metus inficit ipſo iure: q2 nõ ſimplici=
ter requirunt cõſenſum, ſed liberũ cõſenſum. &c. ſequere vt habes.
s. ibi. &c. & fuit de mente glo. &c. ita apoſtillauit vltimo anno.
14 ¶ † Quero an remediũ huius actio. cõpetat cõtra tertiũ poſſeſ=
ſorẽ glo. dicit qđ ſic: vnde nõ refert an is, qui metũ infert, poſſi=
deat. an alius. q a contra vtrunq; poteſt agi. ff. e. ſi cũ exceptiõe. §.
in hac. Si tamen cõſequat̃ ab vno ſuum, vel qđ intereſt, extingui
tur ius agendi cõtra aliũ. ff. de dolo. ſi plures. non obſtat. l. itẽ me
la. §. ſi plures. ff. ad l. aquiliã. quia refert an plures ſint obligati ad
penam merã. & ſolu. vnius nõ purgat delictum in alio. Si agitur
contra vnũ ex pluribus obligatis ad intereſſe alicuius, tunc vno
ſoluente alij liberantur: quia vno ſoluente tollitur intereſſe, ſuper
quo fundatur ius agendi. ſecundũ gloſſ. et hoc verum. ſiue petam
qđ mihi abeſt, & eis adeſt, dum tamẽ ius agendi eſſet ſub intereſſe
ſecundũ Hoſtiẽ. Secus quãdo quod mihi abeſt, & eis adeſt: quia
hec eſt mera pena. & imponit̃ pro publica vindicta, & publico in=
tereſſe. ff. de iuriſdictio. omniũ iudicũ. ſi quis id. quod. §. fina. ff. ſi
quis ius di. non obtem. l. i. §. fina. Antonius de Butrio.

1 ☞ Electioni de ſe facte renunti. ſe terrore laicoꝝ ſine iuramẽto,
regimini ad qđ erat electus. perfici poterit.
2 Metus in ſpiritualibus, ſiue in agendo, vel defendendo, reddit
actum nullum.
3 Iuramentũ obligat etiã in his. in quib' requiritur libertas arbitrij,
licet ſimplex hominis diſpoſitio non iuuet.
4 Iuramentum, & fidei interpoſitio qđ ſit, & quomodo inter ſe diſ
ferunt. nu. 6.
5 Renunciatio metu facta, & cum iuramento. licet teneat, quomo
do, & quãdo reſcindatur actione quod metus cauſa, vel iudicis
officio: & qđ vbi iuramentum interuenit diuerſo tpe. nu. 6.
7 Renuncians temporali hereditati quod remedium datur.
8 Renũciatio facta etiã ſine metu nõ obligat in preiudicium tertij.
& audiatur renunciãs cõtra iuramentũ. nu. 10.
9 Iuramentum metu extortum obligat, tamẽ petita abſolutione,
reſcindetur actus.

1 AD aures. ¶ † Qui terrore laicoꝝ electioni
de ſe facte renũciat. ſi renũciatio
iuramẽto, vel fide firmata nõ ſit, regiminũ. ad qđ ele=
ct' erat. pfici poterit. Hoc dicit. Cõmunis diuiſio.
Secũda ibi tamẽ. ¶ Nota primo qđ id dicitur vnanimiter factũ.
qđ eſt factũ a plurib' collegij. licet vno diſcordãte. Sic pot dici
q iſte ſit vnanimiter elect', & approbat': q2 elect', & approbatus
2 eſt a maiori parte, licet aliquib' diſcrepãtib'. ¶ † Nota ſecũdo
q renunciatio facta ad terrorẽ laicorũ non valet, quando eſt de
beneficio. Et ſic eſt caſus. in quo geſtum timore, & metu, eſt ipſo
iure nullũ. Et ſic nota quod met' in ſpiritualib' ipſo iure, ſiue in
cõſequẽdo, ſiue agẽdo, reddit actũ nullũ ipſo iure. Et eſt ratio. q2
in talib' requiritur libertas omnio animi. Et lz id ſit verius, qđ
coacta volũtas, ſit volũtas nõ eſt libera volũtas, que requirit̃ in
actibus ſpiritualibus: vt in. c. vbi periculum. de electio. libro. vj.
3 ¶ † Not. qđ in his. quib' requirit̃ libertas arbitrij. licet ſimplex
diſpoſitio hominis nõ iuuet, & nil valeat, obligat tamẽ iuramen
tũ, niſi abſoluatur a fidei preſtatione. ¶ Nota tertio caſum, in
quo nõ vz principale, & tamẽ valet acceſſorium iuramenti, vel fir
4 mationis fidei. ¶ † Quarto not. quod iuramentũ, & fidei inter=
poſitio equiparat̃. Dicunt doctores qđ fidei interpoſitio eſt illa,
que fit per Deũ, vel per fidẽ ſuã. Iuramẽtum, qđ fit ſuper libro,
vel reliquijs, vel re ſacra. Et modo habes quare equiparent̃ iura
mẽtũ, & fides preſtita. ¶ Quinto nota qđ eccleſia facit differẽtiã
inter ſimplicem loquelam, & iuramentum. ſiue fidei interpoſitio=
nem. ¶ Nota hic apertam, quod in eccleſia plebanali de iure cõ=
muni prouidetur de prelato per ius eligẽdi clericorũ eccleſie ple=
5 banalis. ¶ † Oppo. qđ nõ admittatur ad dictũ regimen: nam ex
renũciatione, & dicentis q2 meticuloſa, perdidit ius: ergo nõ debet
audiri, qui deficit i iure agẽdi: q2 coacta volũtas, volũtas eſt. xv.
q. i. c. merito. Solu. Quidã dicunt qđ agitur ex iure antiquo:
alij quod ex iure nouo. Io. & Hob. dicunt qđ auditur petita in
integrũ reſtitutiõe puta quod renunciatio ſit nulla: q2 in his, q
requirunt liberũ arbitriũ, vt ſunt electiones in cõtrahendo, req=
runt, & liberũ in diſſoluẽdo. ff. de pactis. l. ab emptione. de reg. iu.
res. vnde ipſa renũciatio eſt nulla. Quedã enim ſunt, que requi=
runt cõſenſum, & in his metus non vitiat diſpoſitionẽ, q2 hic eſt
cõſenſus. Quedã, que requirunt cõſenſum purũ, & liberum: et in
his vitiat metus: q2 licet nõ tollat cõſenſum, attamen libertatẽ
conſenſus. Et ſic habes veritatem huius paſſus. Nõ inficit tamẽ
iuramentum, vt hic, & in. c. precedẽti. Dñi de Rota ſua cõcluſio
ne. xxxvi. diſputant hoc dubiũ, an renũciatio ſit nulla: & pro par
te qđ ſit nulla. alleg. c. abbas. & c. ad audientiã. de penis. multorũ.
§. ſane. in cle. Et rationem quam poſui. s. q2 ſicut in contrahẽdo
debent eſſe libera, ita in diſtrahẽdo. Et dictũ Inno. hic & Hoſt.
in Sũma de renũciatione. §. qualiter. allegat de renuntia. in pre=
ſentia. cle. i. eo. titu. dicunt qđ maior pars dñorũ de Rota tenue
runt cõtra, quod facta per metũ renũciatio teneat, ſed reſcindat̃
actione qđ metus cauſa, vel iudicis officio. Ad cle. multorũ. §. ſa
ne. dicunt ſpeciale in renũciatione facta p captionẽ, vel detentio
nem ſecularium. Secus illis nõ interuenientib': vt dicit ibi P. au.
& Steph. ¶ Adducunt. q2 metus regulariter non inficit ipſo
iure: q2 volũtas coacta, &c. xv. q. i. merito. ¶ Aliqui caſus tamẽ
exceptuantur, inter quos hic nõ eſt: ergo. &c. C. de teſta ſanctio'.
Certe vnus caſus eſt in ſpiritualib' huiuſmodi eſt hic. Itẽ regu=
la pungit quod in talibus exigitur libertas cõſenſus: ideo de me
te prima opi. verior, niſi interueniat iuramentũ. quicquid dicant
6 docto. ¶ † Oppo. quod nõ ſit differentia inter ſimplicẽ renun=
tiationẽ, & iuramentũ. s. de pactis. c. j. & qđ ibi not. Et ratio, qua
mouetur eccleſia, eſt quia per iuramẽtũ, & fidei interpoſitionem
principaliter obligatur Deo. Cũ ergo obligatio non reſideat in
parte vitioſe querẽte, nõ vitiatur, ſed per renũciationẽ parti obli
gatur, & reſpectu partis illũ facit. Unde cũ in parte reſideat vna
pars indiuidua obligationis, & ipſe vitioſe querat, & cõquaſſatur
illa renunciatio in parte, & ſic in totũ, vt indiuidua. Ad hoc de
7 iureiurã. ca. debitores. ¶ † Quero, aliquis renuntiat temporali
hereditati, quod remedium datur renuntianti. Dic remedium,
q2 dant̃ vtiles actiões ſibi, ac ſi eſſet heres, ſi metu fecit: vel actio
qđ metus cauſa. ff. e. l. ſi mulier. in ſi. ¶ In hac dec. ſunt due glo.
que ambe declarant capitulũ, & ambe fundãtur ſuper validitate
8 renũciationis. ¶ † Oppo. primo qđ nõ valeat renũciatio facta,
etiam ſine metu, cuius cõtrarium dixit tex. de renun. i. c. admo
net. & t. qđ in dubiũ. quia manib' prelati. Solu. Dicit glo. quod
non valet in preiudiciũ ſuperioris, ſed bene in preiudicium eccle
ſiarũ. Doct. dicũt q ista gl. procedit in cõfirmato. ſed nõ in ele=
cto tãtũ, vt hic erat, qui ſcz tãtũ electus poterat renũtiare. etiam
nõ in manib' ſuperioris, per no. in. c. inter corporalia. de transla.
9 prelato. & c. ſi electio. lib. vi. vbi plena gloſſ. ¶ † In glo. ij ibi: nõ
contradicunt. cõtraria aſſignat. Dic ergo ſi abrenũciãs beneficium
vel renuntians ad repetat agendo poſſeſſorio, ſtandum eſt cap.
ſolicite. & qđ ibi no. j. de reſtitu. ſpolia. & qđ no. per glo. s. de renũ.
ſuper hoc. an renũciauerit ſpoliatus, & exceptio nõ obſtat agẽti,
quia concludit ad proprietatẽ tantum, & nõ detrahit iuri agendi
poſſeſſorio, qđ fundatur ſuper ſola poſſeſſiõe. Ho renuntiauerit
ante ſpoliationem: tunc exceptio admittitur, ſine interueniente
iuramenti

iuramentū, ſiue nō: quia tunc concludit ad poſſeſſorium. Si vero agitur petitorio, tunc ſi iurat tantū renunciare, ⁊ renunciat, ⁊ non iurat non repetere, auditur repetēs. Quod puto verū ex antiquo iure: quādo tantū renunciauit. Secus ſi renunciauit, ⁊ renūciationē iuramēto confirmauit: quia tūc auditur nouo iure actione quod metus cauſa reſtitutorio, ⁊ non antiquo iure. Si autem renūciauit, ⁊ iurauit nō repetere: tūc ſi agit ex iure nouiter quęſito audit. vt. ſ. de renū. inter. P. Si vult agere ex iure antiq̄, nō pōt: nec etiā pōt agere ex iure orto ſecūdū tpꝰ iuramēti, ⁊ metꝰ, obſtāte iur o, vbi velit agere ꝓpria authoritate, ꝑōt tn̄ ſuꝑioris authoritate abſolui a iuramēto, vel agere ꝑ viā denūciatiōis, vel ſi hi ꝓuideri ex officio iudicis: vt no. in c. ſe. ⁊ no. hic Jn. vltimo anno ſic apoſtillauit. ❡ Secūdo opp. cū alia gl. vbi Jo. And. concludit ꝙ quātū ad preiudiciū ſuperioris nūq̄ valet. ⁊c. ꝙ ꝯ renūciationē iurat. ꝯ audiat ipſe renūtiās. Unde ob. ſ. eo. abbas. Ob. ſ. de renū. c. cum inter. de reſti. ſpo. c. ſolicite. Jn prima glo. dicit ꝙ auditur renūtians, ⁊ abiurās eccleſiā. Jn ſecunda dr̄, qḋ renūciās, ⁊ abiurans beneficiū, auditur nona electione. Jn tertia dicitur ꝙ ſpoliatus abiurās beneficium ſpoliati, auditur petens reſtitutionē. ❡ Gl. dicit qḋ contraria cōtinent ius cōe, hic diſpēſationē: Truffa eſt vt dicit gloſſ. q: hic nulla eſt diſpenſatio: ⁊ ideo gl. reſpōdet ad obiecta. Singulr̄ cōclude ipſam per diſtinctionē. ❡ Quādoq; abiurans ꝓprietatē beneficij agit poſſeſſorio: ⁊ tūc ꝓcedit decret. ſolicite. ⁊ diſtinctio, q̄ ibi habet: q: ſi renūtiatio eſt facta ante ſpoliationē: q: nō cōcludit ad poſſeſſoriū, repellitur: ſi poſt ſpoliationē, quia cōcludit ad poſſeſſoriū, audit: quia ei non ob. ꝓprietatis exceptio, vt ibi no. ⁊ dicitur. ſ. de renūtia. ſup hoc. ❡ Quādoq; abiurās agit petitorio: ⁊ tunc quādoq; iurat renūtiare, ſed nō iurat nō repetere: ⁊ audit repetēs. Sic pōt vno modo intelligi ſ. eo. abbas. ⁊ eſt caſus in. c. ad audientiā. Quādoq; iurat renūtiare, ⁊ nō repetere, ⁊ tūc ſi agit ex iure nō antiquo, ſed nouiter quęſito audit. vt hic eſt caſus, ⁊ in. c. cū inter. P. Han. ſecundū verū intellectū. ſ. de renūt. ❡ Quandoq; iurat nō repetere, ⁊ agere vult ex iure antiq̄: ⁊ tūc ſi nō iurauit, vel fidē nō interpoſuit. pōt. Si iurauit, vel fidē interpoſuit, ſi vult ꝓpria authoritate repetere nō poteſt, vt hic ſi ſuperioris authoritate, reſciſſo iuramēto ſuperioris authoritate hoc pōt. ⁊ hic eſt caſus verꝰ in. c. abbas. eo. ti. Sic igitur remanet cōcluſio, ꝙ vbi iuramētum concludit ad ius, de quo agitur, nō auditur agēs, niſi ſit abſolutus a iuramento, ⁊ ſic cōcludit qḋ meticuloſum iuramentum obligat.

9 ❡ Iſtā concluſionē tenet hic Jnn. ❡ † Oppo. in ver. ſed hic dicit papa, in. c. glo. de iureiurā. c. verū. ſunt opi. Bazianus tenuit expreſſe qḋ iuramētū metu extortū neminē obligat. Mouet p. l. j. ff. ꝙ metꝰ cauſa. vbi dicit ꝑtor ſe nō habiturū ratū tale iuramētū. ❡ Secūda opi. ꝙ ſi iurās habet animū obligandi, obligat, ⁊ ligat infirmaīs nō alleg. de baptiſmo maiores. ❡ Tertia opi. ꝙ iuramentū vi extortū obligat. xv. q. j. merito. ⁊ hec eſt opi. gl. Jnno. dicit ꝙ iuramentū turpiter preſtitū, ⁊ ſuper re turpi, nō obligat. de elec. per venerabilē. ſed turpiter preſtitū. ⁊ nō ſup re turpi, vt dolo, vel metu, eſt obligatoriū, vt ꝓpria authoritate nō liceat venire cōtra, niſi ſit abſolutꝰ ſuperioris authoritate, in qua cōſiderabit an iuſtꝰ ſit metus, q caderet in conſtantē, vel nō. ❡ Dicūt etiā docto. in. c. verū. de iureiur. quia ſufficit metꝰ ꝓbabilis: ⁊ hoc in odiū metū inferētis. Dicūt tamē qḋ vbi iudex pōt factuȝ reſcindere alia via: ita qḋ non cōtraueniat iuramēto, tutius eſt, vt in illo, q iurauit ſoluere, vt ſoluat, ⁊ repetat poſtea. licet ꝯ ius nō reputet. ſi alius vꝫ commiſſio abſoluat. ❡ Nota ꝙ habui de facto quia quidā dicebāt locū nō eſſe vi ꝯ denūtiatiōis ex quo pōt repetere: ſed ſi olno ob. iuramētū, vt in illo, q iurauit nō repetere: abſolueretur a iuramēto, ⁊ poſſet iudex ipſum cōpellere ex officio ad reſtituendū. de iureiur. ad noſtrā. ⁊ poteſt denūtiare ad ꝑſentiam: ⁊ ſi iuraſſet non denūtiare, nō debet ſeruare iuramētū. quod eſt cōtra regulā Euangelicā. ij. q. j. c. ſi peccauerit. Joan. And. in. c. verū. tenet ꝙ iuramētū meticuloſum valet quo ad hoc, vt eiꝰ nō obſeruatione incurrat veniale peccatū: ſed quo ad hoc vt incurrat mortale nō, in dicto. c. verū. ❡ Ego puto qḋ ſi animo renūtiandi renūtiauerit, veniēdo ꝯ peccet mortaliter, niſi ſit abſolutꝰ. Jn dubio, vbi conſtat quod nō cōſenſerit, teneo Jo. Andr.

1 ☞ Renuntiare bñficio ſuo iurās ꝑ metū, q in conſtantē virū cadit, ⁊ renuntias: illud repetere poterit.

2 Juramentū de renūtiando obligat ſolū ad tollēdū ius tpe iuramenti queſitum, non autem ius querendum poſt iuramentum.

3 Metus dicitur iuſtus, q per ſuperiorē infertur, ⁊ admittit quis ad probandum ſe a lege compulſum, licet nō ſit veriſimile.

4 Renuntiationē inde ſecutā ſine iuramēto nō inficit ꝓmiſſio iurata de renuntiando.

Fallit quādo principiū meticuloſum nō neceſſitat finē. nume. 7.

5 Metus vt vitiet actū, oportet quod talis ſit vt in conſtantem virum cadat.

6 Renūtiatio beneficij vt teneat, debet fieri corā eo, ad quē ſpectat collatio.

8 Juramēti metu extorti abſolutio non datur ſoluenti indebitum certo tēpore poſt, tanq̄ videatur ſoluiſſe volūtarie, ex quo ante ſolutionem habebat remedium contra iuramentum.

9 Jurās nō repetere, vbi iuſtus nō interuenit metus, obligatur, licet tempore, quo ꝓmittebat renuntiare, metus interuenerit.

10 Metu fieri videt, qḋ fit atrociter, ⁊ vis, ⁊ impetus dr̄, cui nō pōt reſiſti, huic datur remedium qḋ metus cauſa, ⁊c.

11 Ui ſeu violenter facto ſuccurritur remedio quod metus cauſa, ⁊c. quando vis eſt compulſiua: ſi autem eſt expulſiua, datur interdictum unde vi.

12 Uis turbatiua cauſat interdictum vti poſſidetis.

13 Uis inquietatiua cauſat interdictum quod vi, aut clam.

14 Metus quid eſt, ⁊ quomodo vt actio quod metus cauſa competat alicui, requiritur metum eſſe de preſenti, ⁊ nō ſufficit ſuſpicari metum.

16 Rei vendicatio an competat reo, qui metū intulit, ⁊ non excepit agēti actione quod metus cauſa de dominio ſuo, non obſtante exceptione rei iudicate.

1 AD audientiā. ❡ † Quiper metuȝ qui debuit cadere i conſtātem virum beneficio ſuo renūtiare iurauit ⁊ renūtias, illud repetere poterit. hoc dicit. Jn prima parte partis cōqueſtio. Jn ſecūda dat iudicē

2 ibi: quia vero. ❡ † Nota ꝙ iuramentum de renuntiando, facta renuntiatione nō obligat ad renuntiatum nō repetendū: ⁊ ſic iuramentū de renūtiādo obligat ſolum ad tollendū ius tēpore iuramēti queſiti, non autem ius querēdum poſt iuramentum, vel quod in ipſa iuramenti interpoſitione queritur.

3 ❡ † Nota ſecundo quod iuſtus eſt metus, qui infertur per ſuperiorē. ❡ Nota quod nō omnis metus ſuperioris eſt iuſtꝰ. ❡ Et nota quod admittitur quis ad probandū a rege compulſum, li-

4 cet non ſit veriſimiliter. ff. eodem. l. non eſt veriſimile. ❡ † Nota quod promiſſio de renuntiando meticuloſa, etiam cum iuramento, nō inficit renuntiationem ſecutam, eodem non inſtāte metu.

5 ❡ † Nota qḋ in renūtiatione beneficij, vt det remediū renuntiāti meticuloſo, oportet quod metus ſit talis, qui cadat in conſtan-

6 tem virum. ❡ † Nota quod renuntiatio vt teneat fieri debet corā ſuperiore, ad quē ſpectat collatio beneficij. Cōcordat de renūtia. cap. admonet. Nota quod geſta metu carere debent robore firmitatis. ❡ Tres vltime gloſſe examināt capitulum alias primo ex-

7 pedio. ❡ † Oppono quod iurans, ⁊ poſtea renuntians, non habeat remediū. Unde obſtat, quia poſtea ſoluendo videtur eſſe ſublata proxima cauſa turpitudinis, et valeret renuntiatio. ❡ Jn gloſſ. ad reſignationem. ibi: poſtea reſignauit. Hoſtiē. dicit ꝙ precedēte iuramento meticuloſe de renūtiando, poſito quod poſtea renūtiauerit. nō inſtante metu. poterit repetere: quia metus reduxit eum ad principium neceſſitatis ſolutionem. ❡ † Non obſtat ſi dicatur, ſecundū hoc idē debent eſſe in proximo. cū quo ad eū ſic neceſſitet promiſſio, ſicut iuramentum. xxv. q. vi. cap. proximo, vt ordinata ad obligandum parti non ſic ſugillat contrauenientem, ſicut iuramentum: quod ordinatur ad obligandū Deo. ❡ Nec obſtat, ſi dicatur quod ille ſponte ſoluit, non neceſſitatus iuramento, cū haberet remedium contra iuramentum, quia talia non attendūtur, cū ſint remedia extraordinaria: ⁊ quia quantuȝ ad vulgus aliqualiter ſugillatur, licet intētauerit remedia contra iuramentū. Et ad hec omnia optimus textus. de iureiuran. debitores. de quo ibi. Ultimo anno ſic apoſtillauit. ❡ Hoſtien. dicit quod quādoq; ex obligatione meticuloſa principiū neceſſitatſinē, ⁊ tunc dato metu vt principio, ſequitur finis conſecutiuus ad principium meticuloſum, non neceſſitat finē, ⁊ procedit obiectū iuramentum neceſſitat ipſam renuntiationē: qui alias peccat, niſi abſoluatur: ſed ꝓmiſſio obligat quo ad deum, dicit Hoſtiēſis. Unde ſi in vtroq; non habet animū obligandi, neutrū obligat quo ad Deū, ſed bene quo ad eccleſiā obligat iuramentū: ⁊ hoc vt in maiori reuerentia habeatur iuramentum. Unde nō poteſt venire cōtra, niſi abſoluatur. Sed ſi in vtroq; habet animū obligandi, tunc obligatur quo ad Deum, ſed non reputatur talis o-

8 bligatio eſſe neceſſitās quo ad eccleſiā. Ita tenē gl. ❡ † Caue, q̄ hic videtur facere contra notata ſupra cap. proximo, vt dictum fuit, quod non debet quis abſolui a iuramēto, dūmodo iuramētū poſſit ſeruari, ⁊ iurāti alia via prouideri: quia ex quo habet remedium contra iuramentum, ⁊ ſoluit ipſe voluntarie ſoluit: ⁊ ſic indiſtincte habet locū quod requiritur, quod idem metus duret

9 tēpore renuntiationis. ❡ † Oppono quod iurāti obſtat huic ꝙ repetere nō poſſet. ſupra cap. proximo. Solu. Hic iurauit renuntiare. ibi iurauit non repetere: quod nō impletur ſola renuntiatione. Unde hoc iuramentum includit perditionem iuris. ſed nō re-

mediū recuperandi ibi cōcludit vtrunq;. ¶ Sed quid ſi iuraſſet
nō repetere? Dicit gl. qđ nō haberet remediū directum. C. ſi ad.
uerſus vēdi. l. j. de iureiurā. ſi vero. & c. abbas. Sed ex officio ſibi
pvidere habet ſuperior: ⁊ poterit etiā denūciare, non obſtāte ſuo
iuramēto. de iureiurā. quemadmodū. Itē habet tertiū remediū,
quia poterit impetrare abſolutionē a iuramento, ſicut in vſuris:
10 ⁊ non videtur facere dolum, ⁊ fraudē in eligēdo. ¶ † Capio aſa
gloſſ. ⁊ revertor ad primā: quod male hic ponatur edictum pretoris:
quia edictū q̄ metus cauſa geſtū eſt, ratū nō habebo. Solu.
Olim ſtabat edictū, quod vi metuſue cauſa: ⁊ vis denotabat ne
ceſſitatē contrariā volūtati: ſed hoc hodie detracta eſt iuris neceſ
ſitas ideo: quia q̄ fit atrociter, id metu fieri videt. Et dicitur vis,
11 ⁊ impetus maioris rei, cui reſiſti nō poteſt. ff. e. l. j. ⁊ ſ. ¶ † Opp.
ſecūdo quod diuerſa alia dētur remedia, ppter vim datur inter
dictū poſſeſſoriū: vt patet de reſtit. ſpoliato. per totū. Item dat
actio vi bo. rap. ſi rapiātur bona, ⁊ diuerſa alia. ¶ Dic, quedā eſt
vis cōpulſiua: ⁊ illa cauſat actionē q̄ metus cauſa, quedā eſt ex
pulſiua: ⁊ illa cauſat interdictū vnde vi, quedam eſt vis ablatiua:
⁊ illa inducit vim bonorū raptorū circa immobilia tātum. ff. de
12 vi. ⁊ vi ar. l. j. ſ. ſi fundū. † Quedā eſt turbatiua: ⁊ hec cauſat in re
b' ſoli interdictū vti poſſidetis: in reb' mobilib', vtrobi. ff. vti poſ
13 ſidetis. l. ſecūda. ⁊ habetis glo. de ca. poſſeſ. paſto: alis. † Quedā
eſt vis inquietatiua: ⁊ hec cauſat interdictū q̄ vi, aut clam. ff. q̄
14 vi, aut clam. l. j. Quia ingreſſus ſum materiam metus. † Quero
cum gl. quid eſt met'. Dicit quod eſt preſentis vel futuri pericu
li cauſa mortis trepidatio. ff. quod vi, aut clā. l. j. ⁊ dicit gl. aduer
tēdum, quia licet non ſit neceſſarium periculum de preſenti, opor
tet tamē metum eſſe de preſenti: quia nō ſufficit ſuſpicari metū.
15 ff. eod. l. metū. in princ. Et dicit metus, q: mentes ta. ¶ † Quero
que requirantur ex parte agētis vt ipſe obtineat. Inno. in rubri
ca dicit quod oportet quod interſit agentis: quia in actione qđ
met' cauſa, de dolo, ⁊ furti, agitur ad intereſſe. ff. quod met' cau
ſa. l. ſi cum excep. ſ. quadrupli. ⁊ ſ. iul. Si nullū eſt damnum: nul
la ſiet condemnatio: ⁊ pro tanto dictū eſt cōuentio actione qđ me
tus cauſa excipere. Una nō intereſt ratiōe dominij q̄ metum eſt.
Et dicit quod metū inferens habet probare ſe dominum: q: hec
probatio incūbit metum inferēti, cum doloſe poſſideat: ⁊ doloſa
poſſeſſio non iuuat iniuſte poſſidentem. C. de probatio. l. vis et'
⁊ l. libertis. ff. de liberali cauſa. ⁊ no. de ſeruis nō ordi. c. ſecūdo. fa
tetur tamē quod ſi intereſſet ratione poſſeſſionis poſſidētis, qđ
ad illam agere poſſit: et in eſtimatiōe veniet vt reſtituatur inter
eſſe: vel poſſeſſio ablata. Fatētur tamē quod ſi repellātur a reme
dio actionis quod metus cauſa, quod habet remediū contra me
tū inferentē, vel de vi, que datur criminaliter cōtra violēter eijciē
tem, ⁊ etiam remediū. l. extat. quod met' cauſa, que datur quādo
quis ſibi dicit ius in re ppria. ⁊ l. ſi quis in tantū. ff. de vi. ⁊ de fue
16 tis. l. creditori. ff. q̄ metus cauſa. l. ſed ⁊ partis. ¶ † Quid ſi reus
metū inferens non excipiat de dominio ſuo, ⁊ ſic rē reſtituat, po
terit ne agere rei vēdi. nō obſtante exceptione rei iudicate: quia li
cet eedē ſint perſone, ⁊ res, alia tamē eſt cauſa petendi: argu. ē. de
offi. deleg. c. cauſam. Sed ſi oppoſuiſſet exceptionē dominij, ⁊ ea
non obſtāte lata eſſet ſententia reſtitutionis pro actore, tunc poſ
ſet forte dici qđ obſtaret exceptio rei iudicate. ff. de compē. q̄ in
di. ⁊ no. ſ. de cauſa poſ. cum eccleſia. Sed videt qđ nō audiat me
tū inferēs, opponēs dominij exceptionem cōtra illum, a quo ha
buit metū. C. loca. l. ſi quis cōductiōis. vbi cōductor nō poteſt ee
ferre queſtionē dominij locatori. Sol. Ibi habet ab illo cām vo
luntariā, ſed metū inferēs nō habet cauſam a metū paſſo, ſaltē
voluntariam. Et hec ſunt verba Inno. ē. in rubrica.

1 ☞ Communicans coacte abſolute excommunicato non incidit
in excommunicationem.
2 Voluntarium duplex eſt.
3 Voluntarium, ⁊ inuolūtarium quid ſit, ⁊ quomodo conſidera
tur in quocunque actu.
4 Metus preciſus, ⁊ cauſatiu' quis ſit, ⁊ quis illorū ſit punibilis.
5 In peccato mortali vel non mortali attēditur, cauſa immediata
operationis hominis.
6 Excommunicato etiam minori cōmunicans peccat mortaliter.
7 Feminas intrare ſcholas maſculorū ſtudentiū inhoneſtum eſt.
8 Metus non attenuat culpam indiſtincte.
9 Communicans per metum excommunicato: ſi principium vo
luntatis abſit in communicante, quia iniquitati non conſentit,
quo ad Deum non eſt excommunicatus.
Iudicium Dei ⁊ eccleſie quando inter ſe diſcordant.
10 Metus licz excuſet a pena, non tñ excuſat a culpa.
11 Hoſpes recipiēs actus excōicatū, non incurrit excōicationem.
12 Metus: ſeu coactio abſoluta que ſit.
13 Coactio conditionalis que ſit.
14 Met', ſeu coactio an vbi cadit abſoluta, cadere videatur condi
tionaliter vel contra.
15 Metus vt annullet actum, dz intelligi de eo, qui cadit in cōſtan
tem virum, ⁊ an vanus metus attenuet penam quo ad Deum.
16 Excommunicato communicans quod excommunicationis pe
nam incurrat de qua communione debeat intelligi.
17 Excōicato cōicare ſcienter in caſibus non permiſſis: an ſit pec
catum mortale, vel ſi ignoranter an ſit peccatum veniale.

1 Sacris. ¶ † Excōicat' nō eſt, qui abſolute coa
ctus excōmunicato cōicat: ſecus ſi coactio
fuerit cōditionalis. In prima, deciſa cōſultatio. In ſecū
da diſtinguēs reſpōſio. Et primū mēbrū pſequitur ibi in primo.
Secundū ibi: in ſecūdo. ¶ Premitto qđ in operationib' huma
nis inter pncipia operationū eſt dare voluntarium, ⁊ inuolunta
riū. Volūtaria operatio eſt, cui' pncipiū mouēs organicas ptes
opatiōis eſt ab intra in opāte. Inuolūtaria opatio e, cui' pnci
piū mouēs organicas ptes eſt ab ex: vt qi captor ab authorita
te, vel preciſe cōpellor: ⁊ in hoc nō dicor agere, ſed pati: ⁊ huic nec
laus, nec vituperium, nec pena, nec premiū attribuitur. Si prin
cipiū eſt ab intra in hac laus, ⁊ vituperiū: ⁊ hoc conſiderant legiſ
2 latores. ¶ † Voluntariū eſt duplex: quoddā voluntariū ſimpli
citer, ⁊ hoc eſt, qñ principiū omnino eſt ab itra ante, ⁊ in tpe opā
di. Quoddā volūtariū quo ad quid, cuius pncipiū eſt ab itra ſe
cūdū tēpus opationis, aliqua precedente cā: qua ceſſante, homo
nō eliget operari: vt quādo ppter metū opatur: q: vult operari:
⁊ ſic pncipiū eſt ab intra, licet ceſſāte metu ſimplr nō eligeret ope
rari: hic, ⁊ in primo cōſiderat lator iuris, ſicut dicit Philoſoph'
in pncipio tertio Ethicorū, ſup quo eſt fundata decre. ¶ No. ex
decr. quod in operationib' humanis cōſiderātur duo principia
voluntariū, ⁊ inuoluntariū. Voluntariū eſt, cuius principiū mo
uens organicas partes operationis eſt ab intra in operāte: vt q:
nullo extrinſecus impellēte operatur ſolū: q: vult, ⁊ voluntas eſt
principiū extrinſecus: Et hoc cōſiderat legiſlator in pena: ⁊ pmo
in pena, ſi malū, vt hic: in premio, ſi bonū. ff. de iuſt. ⁊ iu. l. j. ¶ In
uolūtariū eſt cui' principiū eſt ab extra operātē: vt q: aliqua cā
preciſe impellēte operat: vt quando preciſe ab aliqua cauſa potē
te extrinſecus compellitur ceſſante principio intrinſece volunta
tis: ⁊ in hoc nō dicit agere, ſed pati: ⁊ in hoc nec laus, nec vitupe
riū attribuit, nec punibile, nec ēt premiabile exiſtit: ⁊ dign' eſt ve
nia in male operatis, vt hic patet. Voluntariū eſt duplex: quod
dā ſimpliciter voluntariū: ⁊ de hoc dictū eſt. Quoddam volunta
4 rium non omni tpe, vt ē. ¶ † Ex quo not. qđ quidā eſt met' pre
ciſus omnino impellēs hoīs operationē ſine aliquo pncipio vo
lūtatis annexo in operāte: ⁊ hic venia dignus, ⁊ non punibilis.
Quidā eſt met' cauſatiu' ſe habēdo vt cā primaria ad ipulſum
volūtatis, ⁊ ſic in operatione minoris principium volūtatis in
operante: ⁊ hoc punibile: ſed quia non omnino principium eſt in
operāte operatio in tantum non adſcribitur operanti ſic, q̄ mali
5 quo alleuiatur pena. ¶ † No. q̄ in ponderando peccato mortali:
vel nō mortali, attēditur cā immediata opationis hoīs: vt ſi ſecū
dū tpe operationis principiū mouēs malū ſit omnino ab intra,
vel ſaltem ſecūdū tempus operationis, ibi detur peccatū, non at
tēta cauſa extrinſecus, ⁊ mediate principium volūtatis mouēte:
⁊ ſic in conſiderando adeſſe peccati, vel defectu, attēditur adiūſtē
tia principij voluntatis operationē mouentis ab intra operantē
vel defectus in ponderanda quantitate peccati quo ad penā au
gendam, vel attendendā attenditur, an voluntaria ſit ſimpliciter
opatio, an volūtaria ſecundum tempus operationis impulſiua
ab aliquo principio extrinſecus mouēte. ¶ Nota magis ad corti
cē, qđ met' preciſus nō cōicat, adeo excuſat cōicantē excōicato: ſz
cōditionalis, hoc eſt, habens annexā volūtatē opanti, ſic. ¶ Se
cūdo, q̄ laus, ⁊ vituperiū in operatiōib' cōſiſtit in agere, nō in pa
ti. ¶ Tertio, qđ metus conditionalis nō excludit peccatū: ſed q:
voluntas nō olo eſt libera attenuat penā. ¶ Quarto, q̄ cōicans
excōicato icurrit mortale pctm̄. ¶ Quito, q̄ excōicatio minor ſer
6 tur a iure pro mortali. † No. q̄ cōicans excōicato minori peccet
7 mortaliter. † Io. An. cōmentauit decre. iſtā in reuerentiā diie ſue
Milācie, dñā, ⁊ humani generis ſocia, que audiuit decre. iſtā ſub
quodā domino Lōgobardo Theutonico, cū illā in ſcholis ſuis
repeteret, ſi fas eſſet dicere de tāto viro, ſicut fuit Io. And. inho
neſtū fuit feminā ſcholas intrare ſcholariū, ⁊ plus indecēs, quod
8 in femine memoria decre. cōmentetur. † Oppo. pmo quod me
tus nō attenuet culpā. de cōſec. di. iiij. c. eos. q vbi parificat reba
ptizatū ſponte: vel per metū: vt. c. quiſquis. xj. q. iij. c. quos alle. in
glo. vbi in teſte parificat tacere veritatē ſpōte, vel per metū. Sol.
Metus cōditionalis ibi interuenit impellēs veritatē: hic fuit me
tus abſolutus, ⁊ ſic cōcor. Per q̄ cōcluditur, quod metus con
ditionalis nō excuſat a pena excōicatiōis, vt hic. nec ab irregula
ritate rebaptizatiōis: vt in. c. eos. c. nec a piurio. vt in. c. quiſquis.
Attenuat tamē culpā, ſi met' eſt iuſt', qui cadat in conſtantē, ſe
9 cundū Io. An. † Scdo ob. xj. q. iij. c. pdeceſſor. qđ alleg. pe. gloſ.

glo. dicit

glo. dicit id inductū a canone ꝛ in animarum ſalutē. dic, cōmuniſ caſus p metū habens annexū pncipiū voluntatis in cōicante, ſecundū temp⁹ operationis, bene incurrit. vt hic ſed ſi pncipiū voluntatis abſit in cōicante, q̄a iniquitati nō cōſentit: ꝛ tūc quo ad deū nō eſt excōmunicatus: quo ad eccleſiā eſt excōmunicat⁹ minor: ꝛ ſic diſcordant iudicium dei, ꝛ eccleſie. de ſen. excōmu. a nobis. ¶ Tertio obſtat qḋ licet principiū mouens voluntatē ſit ab extra, nihilominus cōicans nō ſit excōmunicat⁹, dato qḋ habeat annexā voluntatē. xi. q. iij. c. quoniā. de ſen. excōmu. inter. ꝛ c. ſi vero. de iudic. intelleximus. Sicut ergo ibi neceſſitas vite vel rerū ſeruandarū excuſat, ꝛ neceſſitas vite contra famē excuſat: quare nō neceſſitas vite ſeruande contra gladiū? et ſi neceſſitas recuperandi quod meum eſt, vel mihi debet, excuſat: quare non neceſſitas vite? dicit Jo. and. quod ſi intelligerem⁹ hanc decre. de excōmunicatione maiori cauſata a cōione, ceſſarent iſta cōtraria. Sol. illud ſpeciale inductū eſt a iure, ideo nō eſt trahendum ad conſequentiā. de reg. iur. quod a iure. et quod dicit̄ de repetitione debiti, ſit in odiū excōmunicati. dic tu quod in cōtrarijs excuſatur: q2 pncipium mouēs mortem eſſet ab intra. ſi perire ſe faceret morte ideo minus malū debet eligere in ſe, ſ. quod poti⁹ cōicet, q̄ qḋ faciat ſe mori. xiij. di. per totū. ſed pncipiū mouens mortē in metu ſi nō cōicaret, eſſet ab extra: ꝛ in hoc nō diceret̄ agere. ſꝫ pati: ideo melius eſt qḋ eligat mori p aliū, ꝛ nō peccet, ſed ali⁹, q̄ qḋ ipſe peccet, ꝛ ſic ipſe et ne loquitur hic. poteris etiam hic ponere oppoſi-

10 tionē, quā habes in alio. ¶ Quarto opp. de decre. ſignificauit. j. de ſenten. excō. vbi met⁹ excuſat a pena excōicationis. Solu. metus excuſat a pena, vt ibi, nō a culpa, vt hic: quia licet papa poſſit quē a ſua ſententia eximere, p hoc nō eximit a culpā, nec tribuit licētiā peccādi. xi. q. iij. qm̄. hec ſolutio nō eſt bona: q2 nec hic eximit a pena. Solu. ſecūdo qḋ met⁹ excuſat a qualitate excōicationis, q̄ quo ad p abſolutione teneat̄ ad ſedē apl̄icam: q2 in illa requiritur omnino voluntaria opatio habens principium immediate ab intra nō p hoc negat quin cōicans incurrat excōicationis ſen-

11 tentiā de qua hic. ¶ Quinto obſtat quedā decret. de immu. eccle. c. qm̄. §. ſi vero. q̄ hodie nō habet̄, ſed erat in ſecunda cōpilatione: et ibi dicebat̄ qḋ coactus recipiēs ad hoſpitiū excōicatū, excōmunicationē nō incurrebat, vel dicit̄ qḋ ſi a domino, vel aliquo potente vis fuiſſet illata excōicato, ipſe hoſpes reus nō erit. Sol. ſupplebat ipſe. Laur. ꝛ antiq hoſpes, ſ. tantū: vel loquit̄ de coactione abſoluta: vel forte ꝑpter hoc fuit remotū, q2 cōtradicebat

12 huic textui. ¶ Ad queſtiōes primo, q̄ ſit abſoluta coactio, id eſt vis, ꝛ q̄ cōditionalis, ꝛ ipſoꝝ exempla dic p meliora verba q̄ dicat Jo. an. abſoluta coactio eſt, cui⁹ pncipiū eſt extra operantem nō annexa, ſed totaliter excluſa voluntate operantis: ꝛ ſit p manuū iniectionē, vel detētionē. exemplū, ſi inuit⁹ trahar̄ in eccleſiā ad audiendā miſſam excōicati, vel cū excōmunicatis ibi audientibus: vel ibi exiſtēs detineor inuit⁹, nec pmittor exire, vel bapti-

13 zo iudeū inuitum. ¶ Conditionalis eſt, cuius principium impellens ab extra ante tēpus operationis, ſed ſecundū tempus operationis eſt ab intra in operante: q2 ꝑpter aliquod precedens mouetur ad volendū: ſicut q pro alleuianda naui eijcit merces de naui: hic ſimpliciter nō vult: ſed p̄cedente cauſa impellente: hoc eſt, periculo, p tunc vult, vt peius euitet. ita dicit philoſoph⁹ in principio ethicoꝝ vel ſi timens mortē, vel membroꝝ truncationē, rerū cōfiſcationē, vel quid ſimile, aliquid ago et hoc eſt, qḋ dicunt iura coacta voluntas, volūtas eſt. xv. q. i. merito. q2 vult, data hac cauſa. ſꝫ illa ceſſante ſimpliciter illud non eligeret. et hoc poteſt dici voluntariū, nō ſimpliciter, vt dicit philoſoph⁹ in preallegato loco: ꝛ in talib⁹ cōditionalib⁹ pena in illicitis debet̄, ꝛ adſcribit̄ culpa: in illicitis nō dat̄ meritū: tamen recipit̄ character in ſacramētalib⁹: vt in c. maiores. de baptiſmo. vbi etiā no. an conditiona-

14 liter coactus ad ſacrū ordinē continēte cogatur. ¶ Secundo quero an vbi cadit abſoluta coactio, cadat cōditionalis, vel econuerſo. dic qḋ vbi cadit abſoluta, cadat ꝛ cōditionalis: ſed non cōuertitur. hinc eſt quod in emiſſione verbi nō poſſit interuenire coactio abſoluta, vnde ad iuramentū verbale nō poſſet quis cogi p̄ciſe, ad actuale ſic, ſcilicet ponere manū ſuper librum. de iureiuran. verū, ꝛ quod ibi nota. Item in verbali deſponſatione nō poſſet interuenire abſoluta coactio, ſꝫ ſic conditionalis: ſꝫ in actuali per amplexū ſic. Item abſoluta coactio coniunctionis ſexuum caderet in mulierem, ꝛ nō in virū: vt not. de ſponſa. i. q̄ quī. c. non ne-

15 gat quin per ſodomiā vir abſolute poſſet ſtuprari ¶ Tertio de quo metu intelligatur hic quidā quod de vano. dic quod etiā loquitur de illo, qui cadere poſſet in cōſtantē. ad hoc ibi in tex. pro metu nullo, Sed an vanus attenuet apud deū. nō dubiū quin attenuet, licet nō in tantum ſicut iuſtus metus: quia minus contemnit, ꝛ ſic min⁹ peccat. xi. diſtin. homo chriſtian⁹. de iureiuran.

16 cū quidā. ¶ Quarto de qua cōmunione hic loquatur, an de illa, que inducit minorē tantū, que ſit in oratione, conuiuio, ꝛ ſimilibus: an de illa, que ſit in crimine cū excōmunicato, vel cū participibus. dicit Innocen. quoſdā intelligere de ſecunda: ꝛ ſic intelligunt de illa q̄ ſit in crimine dic quod intelligit̄ de prima, ꝛ ſic cōmuniter ſolet itelligi, licet fortiter obſtet quod dixi in prima opi.

17 ¶ Quero an ſcienter cōmunicare excōmunicato in caſib⁹ nō pmiſſis ſit peccatū mortale hic eſt expreſſum quod ſic. ad idē. xi. q. iij. rogo. ad idē de except. exceptionem. ꝛ c. pia. li. vi. Ad idē tertio. de ſen. excō. c. ſi. ad hoc de ſen. excō. ſtatuim⁹. lib. vi. Item qꝛ talis cōio eſt a iure ꝓhibita: ergo cōtrauenieus peccat mortale. de maio. ꝛ obe. c. primo. ibi morte moriat̄. pro hoc. iiij. diſt. ad ſi. vbi dicitur quod faciens contra precepta canonū deponit̄ quod etiā notat gloſ. in c. generali. in verbo. inhibem⁹. de elec. lib. vi. que depoſitio defertur tantū p mortali ad hec, quia hec cōio deſcribit̄ ſub nomine criminis. xi. q. iij. q merito, ꝛ crimen eſt grande peccatum. lxxxi. diſ. c. i. ad hec ad corinthios. v. ibi auferte malū de vobis. xlj. di. ſed illud. n. q. i. multi. Jo. and. recitans opi. multorū tenet quod cōicare excōicato regulariter ſit veniale. niſi in caſibus. ¶ Primus, quando id facit in contemptū clauiū. ¶ Secund⁹, quando id facit in contemptū ſuperioris. ¶ Terti⁹: quando in crimine. vt in c. concubine. j. de ſen. excom. ¶ Quart⁹, quando ille excōicat⁹ erat cū participib⁹ per eum, qui hodie poteſt, ſ. p. papam: vt in. c. ſtatuim⁹. de ſen. excō. lib. vi. et hic poſſet icludi ſub ſecundo ¶ Quint⁹ quando in diuinis cōicat, ꝛ precipuē in caſu decre. ſignificauit. de ſen. excom. ¶ Sext⁹, qñ nimis frequēter. argu. xxv. di. §. criminis. alś eſſet hic magn⁹ rigor, qḋ ſi excōicatis cū in via occurro, ſaluto, qḋ ex hoc pecceꝫ mortali: vel p cōem formā amicū antiquū in cōuiuio nō euito, vt p hoc ſim dign⁹ gehēna infernalis, quā inducit mortale: ꝛ ſic erit veniale. cū veniat potiꝰ ob feruorē charitatis: vt no. in ſalutatione. vj. in vltima glo. et ſic intelligit decre. in quatuor caſib⁹ predictis: ꝛ ſic intelligit iura ſ. allegata. ad iura contraria faciliter reſpondetur. et hanc opi. ſequitur frater Thomas ſuper quarto ſniarum, vt recitat archid. xi. q. iij. rogo. vnde dicit Frāā. de Zab. qḋ ſi quis ex ꝓpoſito, ſemper peccat mortaliter, ſecus ſi ex quandā facilitate, vt tranſeundo per viam, cuꝫ de cōſuetudine habes ſalutare notoꝝ ſi excōicatus occurrat, ꝛ ex illa facilitate ſalutes quod nō ꝓpter feciſti contra canones, ſed potius ex quodam motu ꝓprio: tamen q2 bonarum mentium eſt ibi culpāꝫ timere, ꝛc. eſt poti⁹ interpretanduꝫ quod ſit mortale et hec opinio eſt fauorabilior anime excōicati. vt citius corrigat̄, ꝛ anime cōicātis, vt vehemētius abſtineat: ꝛ ſi nō abſtinet, vehementius peniteat, ad hoc vt cenſura eccleſiaſtica ſit in maiori reuerentia ad hec ſupra de conſuetudi. cum inter ꝛc.

1 Metu paſſo nō ſubuenitur, ſi met⁹ fuit talis, q cadere non debuit in virum conſtantem.

2 Canonici poſſunt ſe obligare ſup nō impediēda ſubiectiōe ſue eccleſie, vel vnione, cū viuere non poſſunt.

3 Prelatus lꝫ nō poſſit eccleſiam ſuā obligare ad partē duriorē, ꝛ ſtatū. poſſunt tamen omes canonici vniuerſaliter ſe obligare, ꝛ eccleſiam ad duriorem ſtatum.

Eccleſie p̄iudicat factum totius collegij.

4 Canonici licet non poſſint immutare ſtatum eccleſie ſue poſſunt tamen ſe perſonaliter obligare ad ſtrictiorꝫ regule obſeruantiam ad eorum preiudicium, ſed non epiſcopi ſine illius licentia. nume. ro. 7.

5 Metus mortis, ꝛ corporis cruciatus dicitur cadere in virum cōſtantem.

6 Dolus vt vitiet acta, requiritur qḋ ſit magne callicitatis, ꝛ dās cām cōtractui nō vitiat in ſpiritualibus.

8 Epiſcopus poteſt p ſuperiorem compelli vt cōſentiat obligationi p canonicos facte ad ſtrictiorē regulā, vbi de ſuo p̄iudicio nō agitur, ſi cōſentire recuſat ſine cauſa.

9 Canonici poſſunt ſine cōſenſu dioceſani, ꝛ olim cōcanonicoꝝ, ſe ad ſtrictiorem regulam obligare, qñ agitur de antiquo ſtatu reformādo.

10 Juramentum non in ſalutis eterne ꝛ corporalis preiudiciū vergens, eſt ſeruandum.

11 Omnis violentia non eſt ſufficiens ad cauſandū actionē qḋ metus cauſa, ſed ſola continens mortis metum.

12 Metus ſententie excommunicationis non eſt iuſtus timor, vbi excommunicatio eſt iuſta. Secus ergo ſi ſit iniuſta. nu. 13.

14 Metus alius, q̄ corporis cruciatus, qñ cauſat actionem quod metus cauſa.

In metu arbitrando relinquitur iudicis arbitrio, attenta perſonarum qualitate. nu. ſeq.

15 Metus leuior pōt iudicari cadere in conſtantem virum quo ad feminam propter fragilitatem.

16 Metus cuiuſlibet pretextu an et qñ detur actio qḋ metus cauſa ꝛc.

17 Judex non dicitur inferre metum, ſed bene iniuriam.

18 Dolus in ſpiritualibus non viciat geſtum propter cõſenſum.
Fallit in tẽporalibus, vbi etiam dat cauſam contractui, viciat cõ
tractum. nu. 19.
20 Dolus, licet nõ ſit magnus, eſt puniendus in penam doloſi, ſed
nõ in cõmodum fatui.
21 Dolus dolo compenſatur, ſic et culpa culpe.
22 Dolus nõ preponderat culpe late, ſed bene leui, in his etiã, in qui
bus ad bonum.
23 Reſtitutionis remedium an habeat locum in ſpiritualibus, vbi
quis dicit ſe per metum profeſſum religionem, vel ſtrictiorem re
gulam elegiſſe.
24 Reſtitutionis remedium impetranti quo iure in ſpũalibus im
ponatur ſilentium.

1 CUm dilectus. ¶ † Metum paſſo nõ
ſubuenitur, ſi metus fuit
talis, q̃ nõ debuit cadere ĩ cõſtantẽ virũ. h. d. primo pre
mittit diffinitionis cauſam, ſoluit obſtantia, et diffi
nit. Secunda ibi: nõ obſtante, tertia ibi: ſup. ¶ No. p̃mo q̃d votũ
2 totius collegij, et factũ obligat monaſteriũ. ¶ † No. ſecundo q̃d
canonici ſe poſſunt obligare ſuper non impedienda ſubiectione
ſue eccleſie, vel vnione: ipſi tamẽ vnire nõ poſſunt. de quo in gloſſ.
3 j. ¶ † Tertio not. quod licet prelatus non poſſit obligare eccle
ſiã ad duriorẽ ſtatũ, poſſunt tñ canonici omes vniuerſalr̃ ſe obli
gare, et eccleſiam ad duriorẽ ſtatũ eccleſie: et ſic lʒ factũ prelati nõ
p̃iudicet eccleſie, p̃iudicat tamen factũ totiꝰ collegij. facit q̃d not.
4 i. c. cũ dilectus. de ordi. cog. et ibi bona glo. ¶ † No. ſecundũ gloſ.
quod licet canonici nõ poſſint immutare ſtatũ ſue eccleſie, poſſũt
tamen ſe obligare perſonaliter ad obſeruantiã ſtrictioris regule
et hoc ſecundũ vnam ſol. glo. ¶ No. quinto quod nõ debet aperi
ri via periurij: et q̃ iuramentũ eſt ſeruandũ, quod non vergit in
preiudiciũ ſalutis eterne. ¶ Nota ſexto quod geſta metu, qui nõ
5 cadit in conſtantẽ, propter metum non irritantur. ¶ † Not. ſepti
mo quis metus cadat in cõſtantẽ, ſ. metꝰ mortis, et corporis cru
6 ciatus. ¶ † No. octauo quod vt geſta retractẽt̃ propter dolum,
oportet dolũ eſſe magne calliditatis nõ autem ſufficit dolus qui
caderet in ſupinum, et non ſapientem. ſicut ergo requiritur in me
tu, qui cadere poſſit in conſtantẽ, ita requiritur in dolo quod ca
dere poſſit in ſapientẽ, quod eſt notandum. ¶ Nota nono quod
iura ponderant geſtus hominũ voluntarios, vel inuoluntarios,
per reſpectũ ad virtuoſos, nõ p̃ reſpectũ ad vitioſos, et in virtu
te defectiuos: vnde nõ ponderãt inuoluntarie geſtum ab inſipien
te, q̃ voluntarie geſtũ eſſet a ſapiente. ¶ No. glo. q̃d dolus dans
cauſam cõtractui in ſpiritualibus non viciat ꝯctũ. ſecundum ali
quos ſʒ hic nõ fuit iuſtus dolus, vnde nõ tollit̃. ¶ Not. quod do
lus cũ lata culpa cõpenſat̃: et quod dicit̃, dolũ culpe preponderare:
verũ in leui, nõ in lata. de quo in gl. vos habetis hic quinq̃ gl. q̃
examinant capitulũ: habetis quinq̃ paſſus et articulos. Pri
mo p̃ſupponitur. ſ. canonicos poſſe. ſe aſtringere duriori regule
ſine licẽtia dioceſani, et ſe obligare ad nõ cõtradicendũ ſubiectio
ni. ¶ Secundũ, quod iuramentũ, quod nõ vergit in p̃iudicium
ſalutis eterne eſt obſeruandũ. ¶ Tertiũ, quod nõ omnis violen
tia, ſed ſolius mortis, et cruciatus corporis, eſt ſufficiens metꝰ ad
geſtũ retractandũ. ¶ Quartum, q̃ dolus in ſpiritualibus nõ vi
tiat geſtũ. ¶ Quintũ, ſubiectum metu intentare poſſe reſtitu
7 tionem. ¶ † Ad primũ vr̃ cum glo. j. quod canonici nõ poſſunt
ſe aut eccleſiam ſubijcere alteri ſine cõſenſu ſuperioris: vt p̃bat̃. j. de
excel. prela. ſicut vnire. Solu. dicit glo. prima quod ſubijcere ſe
poſſunt ad preiudiciũ ſuũ, ſed nõ epiſcopi. de don. inter dilectos.
vnde ibi ep̃s tenebat iura ep̃alia, ſicut cõſueuit. de religio. do. inter
mona. iſta ſolu. nõ placet glo. cũ eccleſiaʒ non ſubijcerint: ſʒ duo
fecerunt. ſ. que ſe obligauerunt p̃ſonalr̃ ſeruare regulã illorum: et
hoc potuerunt. ¶ Secũdo ſe obligarunt nõ cõtradicere ſubijci
enti, qui haberet ad hoc poteſtatẽ: et hoc etiã potuerunt, quia nõ
elegerunt ſubijcere, quod facere per ſe nõ poſſent. ſʒ per epiſcopũ
cũ conſenſu capituli, quem cõſenſum dicit hic Goff. interueniſſe.
8 ¶ † Inno. dicit plus, quod ſi ep̃s cõſentire recuſaret, ſi ſine cauſa
vt q̃a de eius preiudicio nõ ageretur, quod compelli poſſet p̃ ſu
9 periorẽ, vt cõſentiret. j. de iur. patro. nullus. cum ſimi. ¶ † In glo.
j. ibi: perſonaliter obligauerũt, nam ſecundũ Inno. poterãt ſe ad
ſtringere ad duriorẽ regulã. de regula. licet q̃d fatet̃ Hoſt. ſi hoc
fecerunt ſinguli, et p̃ſonalr̃: ſed remanẽdo in loco, nõ potuerunt ſe
adſtringere ſtrictiori regule, nec de loco ad illã transferre ſine licen
tia dioceſani: q̃a hoc eſſet immutare ſtatũ eccleſie. de eccle. edifi.
ad audiẽtiã. ij. de re. ecc. nõ alie. c. poſſeſſionẽ. de reli. do. inter qua
tuor. eo. titu. c. vno. lib. vj. et dicit hoc caſu requiri omnium cõſenſum
de reg. iur. q̃ omnes. de reg. ſup eo. ſecũdũ Hoſt. vnde licet quo ad
eos teneat obligatio, vt hic, nõ quo ad preiudiciũ ſuperioris ad q̃d
j. de reſtitu. ſpol. olim. j. et quãtum Hoſt. exigit cõſenſum omniũ
hoc verũ, ſi agunt auſteriorẽ ſtatũ inducere de nouo: ſecus ſi agũt
antiquum reformare, q̃a tunc ſtat̃ maiori parti vt no. de regu. ſu
per eo. per Inn. Inn. dicit quod potuerũt profiteri ordinẽ Ciſter
cien. quia tranſibant ad duriorẽ regulã. de regu. licet. hoc fatetur
Hoſtien. q̃ vt ſinguli, et perſonaliter hoc potuerunt: ſed remanen
do in loco, et in prima eccleſia, nõ potuerũt ſe adſtringere arcti
ori regule, nec ſe, et locũ ad illã transferre, ſine licentia dioceſani:
q̃a hoc eſt immutare ſtatũ eccleſie. de eccle. edifi. ad audientiã. de
re. eccle. nõ alienan. poſſeſſiones. de reli. do. inter quatuor. eodẽ ti.
c. vno. lib. vj. et dicit quod hoc caſu requiratur omniũ cõſenſus. de
reg. iur. quod omnes. de regula. ſup eo. alr̃ eniꝰ monachi cõtradi
ctio in tali tranſlatione facienda eam viciaret. p̃ hoc regula, iuris
cõmuni. lib. vj. quod eſt verũ, quando agit̃ mutari ſtatꝰ, vel regu
la. ſed ſi ex ſtatutis agit̃ ſtatus auſterior induci in formando anti
quũ ſtatũ, ſtat̃ maiori parti. dicit Io. de regu. ſup eo. et ibi In
10 noc. et hoc de primo. ¶ † Ad ſecundũ. q̃d iuramẽtũ nõ vergens
in preiudiciũ ſalutis eterne ſit obſeruandũ: q̃d ſi vergat ĩ preiudi
ciũ ſalutis corporalis. glo. ſequens quod idẽ. xxij. q. iiij. ſ. vltimo.
j. de iureiuran. verũ. idem ſi non tendat omnino in preiudicium
ſalutis eterne, ſed tendat in deteriorem exitum: quia tantum non
obſeruatũ inducit veniale. de pactis. capi. quãuis. libro. vi. notat
11 Ioan. andre. in nouella q̃d menti tene. ¶ † Ad tertiũ, quod non
omnis violentia, ſed ſola continens metũ mortis, et cruciatũ cor
poris, ſufficiens eſt ad cauſandam actionem quod metus cauſa.
¶ Pro declaratione facti in textu q̃ro qualis fuerit hec violen
tia, dicit q̃d forte fuit quedam violentia verboſa, et verba ſemp nõ
ſufficiunt ad metũ. ff. q̃d metus cauſa. l. metũ. vel forte minabat̃
eis excõmunicationem hic nõ eſt iuſtꝰ timor, cũ ſit medicinalis.
12 ij. q. i. multi ¶ † No. gl. q̃d metus ſententie excõmunicationis
13 non eſt iuſtus timor. ¶ † Glo. not. contra de reſtitu. ſpol. olim.
iij. et id verius, ſcdm Hoſtien. quia continet nedũ corporis, ſʒ etiã
anime detrimentũ. ij. q. i. cap. de manifeſta. Nec obſtat q̃d eſt me
dicina: quia id verũ, cum ſubeſt cauſa, vel propter bonũ obedien
tie: alr̃ quandoq̃ plus aufert, q̃ affert. vnde ſi pauperẽ preſbyte
rum de cuiꝰ promotione ſpes eſt ep̃s cõmuniter excõmunicare,
niſi det decẽ, certe iuſte timebit. Io. and. tenet gl. hic, quando ſen
tentia excommunicationis eſt iuſta: et tunc ſibi imputet, q̃a ſe ta
lem reddit: quia hic metus eſt iuris, et culpa precedit ff. q̃d me. cã.
l. ſi mulier. ij. ſed ſi ſententia eſt iniuſta, tunc timor eſt legitimus: et
ſic procedit gloſ. contraria. ad hoc. C. de apoſta. l. hi. qui ſanctuʒ.
quia grauis eſt pena eſſe inter homines, et hominũ carere cõmer
cio. et hoc inducit hic iſta excõmunicatio: ergo fuit excõicatiõis
eſt timor grauis pene. Ad idem. j. de ſen. excõmu. ſacro. ibi: cũ nõ
14 leuis ſit pena, tantã inſonti infligere penã. ¶ † Secundo oppo.
cũ alia glo. contra iſtũ articulũ, et videt̃ q̃d alꝰ metus, q̃ corporis
cruciatus, cauſat actionẽ. q̃d metꝰ cã. xvij. diſt. fuerunt. vbi metꝰ
verbor̃ excuſat metus rerũ. ij. c. abbas. metꝰ libertatis reuocãdo,
ff. quarum rerũ act nõ. da. l. i. ſ. que onerande. metꝰ iudicis. ij. q. ij.
in primis. metꝰ potentis. C. e. ti. l. pe. metꝰ ſtatus, et honoris, vel
ſui ipſiꝰ, vel filior̃, metꝰ ſtupri. ff. e. l. iſti quidẽ. quid plus. q̃nq̃ ſu
ſpitio metus. ff. loca. habitatores. Solu. dicit glo. q̃d in arbitran
do metu, hoc relinquit̃ arbitrio iudicis, attẽta qualitate p̃ſonarũ
et facti. idẽ tenent hic docto. et idem dicunt de metu perdende ſpei
15 p̃motionis de inſtitu. cuʒ veniſſent. vbi ipſi notant. ¶ † No. ar
chi. xv. q. vj. c. i. Attendenda tamen eſt qualitas p̃ſone: q̃a leuior
metꝰ iudicabit̃ cadere in cõſtantẽ quo ad feminã, q̃ eſt fragilior,
quã quo ad hominem: vt no. glo. de ſpon. cũ locũ. ¶ Not hoſt. in
ſumma. de matrimonijs. ſ. qualiter. ver. ſupradicto. vide gl. xxx.
16 ij. q̃d. vij. indignanter. ¶ † Quero cũ ea. gloſ. an perpetuo cuilibet
bet metꝰ det̃ actio quod metꝰ cauſa. dicit gl. q̃d ſi metus cadit in
cõſtãtẽ, dabit̃: alr̃ nõ. ſed vbi minorem metus q̃s eſt paſſus, dabit̃
iudicis officium. ff. eo. nõ eſt veriſimile, vel p̃uidebit̃ p̃ cõſtitutio
nes p̃ncipũ. C. eo. l. pe. vel reſponſa prudentũ. ff. de var. et extraor
17 di. cog. medicus. ¶ † Cum ea. gloſſ. an iudex dicat̃ inferre metuʒ
glo. quod non, ſed iniuriã. ff. ad legẽ aqui. l. quemadmodũ. ſ. ma
giſtratꝰ. ¶ Expedita eſt gloſſ. nec metuʒ mortis. vſq̃ ad verſicu.
18 et nota illã expediãt cum vltim. parte. ¶ † Ad quartũ videt̃ hic
19 quod dolus in ſpiritualibꝰ nõ vitiet geſtum. ¶ † Oppono. ff. de
dolo. l. eleganter. vbi ſi dolus dat cauſam cõtractui, nõ valet con
tractus. Solu. dicit glo. ſequens contrariũ in tẽporalibus, in ſpi
ritualibus, in quibꝰ licet dolꝰ dat cauſaʒ contractui ex quo tamẽ
conſenſit: nõ ſubuenit̃ dolum paſſo. xx. q. iij. cõſtituit. idem in ma
trimonio. j. de cõuer. cõiu. ex parte. ij. c. veniens. in fi. aſſignat glo.
rationẽ in. c. dudum. j. de conuerſa. coniu. quia talis dolus in ſpi
ritualibus nõ eſt dolus malus, ſed bonꝰ, inquantum bonum ſua
det, et pro tãto valet: et ideo nõ viciat, q̃ quod tu cõtrahas matri
moniũ, hoc eſt bonum: et q̃ tu te obliges ſtrictiori religioni. hic do
lus eſt bonꝰ. quod not. inquantũ autem non ſuaderet bonum et
preiudicaret iuri alterius, dolꝰ inficeret, ſicut in temporalibꝰ. ſed
hec ſolutio nõ eſt bona ad tex. et p̃ tãto dicit quod lex. elegãter p̃
cedit in dolo cadente in ſapientem, et qui communiter diligentes
decepiſſet: hic loquit̃ in dolo, qui diligentem non decepiſſet, ſed
ſupinũ et fatuum: vt quia forte promittebatur inueni a motio ſti
nulorum

maloꝝ carnis: vel aliquid contra ius naturale, ciuile vel poſiti
uum: vel contra regulam, conſtitutionis ordinis. de conuer. cōiu
ga. dudum. Unde in his, licet aliquando promiſſio infringi poſ
ſit, non tamen infringitur iuramentum. Sed ſi eſſet talis dolus,
qui peritiſſimos falleret, tunc iuramentum ſuperioris authoritate
remitti poſſet: quia fraus, et dolus, ec. de reſcr. ſpo. ex tenore. ſm
Jo. An. hic apoſtillauit vltimo anno vſq; ad. ſ. ſed opp. ¶ Di
cit igitur glo. quod ideo non obſtat dolus: quia in ſpiritualibus,
quanquam legitimus, hec non eſt bona ad tex. quia tex. ibi vide
tur ponderaſſe dolum in legitimum. ¶ Alij ſunt in opi. quod i
deo nō valuerit, nō quia in re ſpirituali, ſed ſolū ex eo, quod dolus e
rat, ſapiens ex parte illius, cui inferebatur: quia toſte promittebat
aliquid ſupra curſum interiorum carnarum, promittebatur mane
in amore ſtimulorum carnis, vel aliud, quod eſt contra ius na
turale, vel ciuile, vel poſitiuum, vel contra conſtitutionem, vel re
gulā alicuius ordinis: quia dixerunt quod poſſent ibi vti eis car
nibus, vel vti veſtibus, quibus vellent. de conuer. cōiug. dudum.
Eundem dicimus vero, quamq; promiſſio ſed infringi poſſit tali dolo ex
torta, iuramentum tamen non infringitur. Sed ſi eſſet talis do
lus, qui peritiſſimos falleret, ſicut in facto alieno, quod de facili
cognoſci non poſſit, decipiatur, tunc iuramentum authoritate
ſuperioris remitti poſſet: quia fraus, et dolus, ec. de reſcrip. ex te
nore. cōcludēs quod ſicut metus nō cadēs in conſtantem, nō ex
20 cuſat, ita neq; dolus nō cadens in ſapientem. ¶ † Sed opp. et vi
det quod dolus ſit puniēdus, licet nō ſit magnus: quia ſemper dolus
21 ſit puniēdus. † Itē dolus prepōderat culpe: ſed ſtultū eſt in lata:
igitur, ec. So. Puniēdus eſt in penā dolo ſi, ſed nō ad cōmodū
fatui: quod eſſet, ſi remitteretur ſibi iuramentū: imo iniquum eſt quod ſi
cut dolus dolo compenſatur. l. ſi duo. ff. de dolo. et culpa. cum cul
pa. l. ſi ambo. ff. de cop. et a. ff. de eo, per quē factū erit. l. ſi. ita do
22 lus eā fatuitate, que eſt culpa lata. ¶ † Ex hac gl. ſubſequenter colli
git quod dolus nō preponderat culpe. Cōtra quod opp. tex. ad l. Aqu.
l. ité Mela. in prin. et nō ſoluit. Habet ſo. ex premiſſis: quia in his,
in quibus ad bonū nō prepōderat, vt hic, vel dolus nō prepōde
rat culpe late, vt hic, ſed bene leui. Et no. iſtā limitationē ad illa
23 iura. ¶ † Ultimo querit glo. an in ſpiritualibus habeat locū re
ſtitutio. Gloſſ. hic quod no, vt hic patet. Aſſignat rationē: quia
nō videtur decipi, qui inchoīe vitā elegerit. Contra quod oppo.
infra. titulo proximo. ex literis, ſed ibi non reſtituitur ſuper ma
tri, ſed ſup abſentis, quia fuit abſens: vt in ſpiritualib9. ubi quis
eſt decept9, reſtituit: als nō. De hoc plenius. j. de reſti. ſpo. c. per
te. M. et de voto. ſcripture, et de reg. cū inter. per Hoſti. Dicit er
go hic gl. quod hic agebatur petitorio. Alij quod agebatur poſſeſ
ſorio: et petebāt ſe reſtitui in ſtatū priſtinū. Pe. et Ab. alij quod a
ctione quod met9 cauſa. ff. de dolo. arbitrio. §. j. ſm Inn. Gio. a. ſen
tit quod agebatur cōdictione ex canone, reintegranda. etiā quādo
dolo, vel metu. ec. Dicit Hoſti. quod iudicis officiū implorabāt: vel
24 ſimpliciter proponebāt. de iudi. dilecti. ¶ † Ultimo quero quo iu
re imponatur ſilentiū predictis. Dic triplici cau. Prima, quia iu
rauerat. Secūda, quia metus allegatus nō fuit probabilis. Tertia,
quia dolus bonus, et eis fauorabilis erat, ec.

1 ☞ Uiolentia probata per teſtes, res amiſſe, et eorum eſtimatio
per iuramentum probantur.
2 Iuramentū actori defertur quiq; in defectum totalis probationis
ſuper eſtimatione rerum violenter amiſſarum. 4.
3 Teſtis in cauſa propria quis poteſt eſſe, duobus cōcurrētibus.
5 Iuramēto actoris ſtatur in duobus in odium violētiarum. 20.
6 Iuramentū ſicut in expenſis debet precedere taxationē, ſic et in re
rum eſtimatione taxatio debet precedere iuramentum.
7 Eſtimatio rerum contra violentum quomodo probari poſſit.
8 Intereſſe ſurgens ex maleficio probatur per iuramentum. 9.
Saccum plenū pecunia, ſi depoſuerim penes aliquē qui poſtea
dicit plenum lapidibus, cū ego repeterē, poſſum probare eſtima
tionem pecunie per meum iuramentum.
10 Iuramentum in defectū probationis totalis et voluntarie quā
do poſſit deferri. nu. 14.
Iuramentum in litē, et iuramentum affectionis, quale ſit, et que
requirantur vt poſſit deferri. nu. 20.
11 Iuramentum an poſſit actori deferri pro verificatione eſtimatio
nis rerum perditarum.
13 Metū iuſtū non dicitur inferre omnis armatus cōtra aliquem.
15 Iuramento alicuius ſtatur in expenſis propter difficultatē pro
bandi.
16 Statuto ſi caueatur quod per incendium, vel depredationē tenea
tur villa reſarcire damnum, ſtabitur iuramento incēdium paſſi.
17 Iurare an quis poſſit vltra taxationem, vbi iuramentū ſibi de
fertur pro eſtimatione rerum ablatarum ſibi.
18 Sententia lata in plus, vel minus ſuper vera eſtimatione rerum
vi ablatarum iuramento probata non valet.
19 Taxationem eſtimationis rerum vi ablatarum quando poſſit
iudex reuocare. 20.
21 Appellari an debeat a taxatione eſtimationis rei perdite iura
mento actoris probata.
22 Iuramentum quando defertur actori pro eſtimatione rerum ſi
bi ablatarum, inſpici debet qualitas perſone, et rei perdite.
23 In taxatione, vel iuramento eſtimationis, ſi reus aggrauetur vl
tra quam debeat, an poſſit appellando a ſententia reparari eius
grauamen.

1 Super eo. ¶ † Probata violentia per teſtes,
res amiſſe, et eorum eſtimatio proba
tur per iuramentum. h. d. In prima parte queſtio. In ſe
cunda pape reſponſio ibi vel um. ¶ No. primo ex tex. quod in p
bando acceſſorio plene probato principali, releuatur quis pro
2 pter violentiam, vel in caſum violentie. ¶ † Nota ſecūdo caſum
in quo defertur ſacramentum actori, etiam non in defectum ſe
miplene probationis, ſed in defectum totalis probationis: et ſic
eſt caſus, in quo ſtatur ſacramento actoris, de eo, de quo agit e
3 tiam voluntarie ſibi non delato ſacramento: † et eſt caſus in quo
quis teſtis eſt in cauſa propria: et hoc duobus concurrentibus.
Primo odio violenti. Secundo, quod de principali violentia con
4 ſtet per teſtes. ¶ † Et nota que requirantur ad hoc vt tale iura
mentum deferatur: quia primo requiritur quod ius agendi fundetur
ſuper violentia, vel dolo conuenti. ¶ Secundo quod conſtet de
dolo, vel violētia partis. ¶ Tertio quod ſubſit difficultas, alias
5 non. cōcor. C. vnde vi. l. ſi quando. ¶ † Nota quod in odiū vio
lenti in duobus ſtatur ſacramento ipſius actoris, ſcilicet primo
6 ſuper rebus, ſecundo ſuper quātitate rerum. ¶ † Nota tertio quod
ſicut in expenſis ſacramentum precedit taxationem, ſic et in exa
minatione rerum taxatio precedere debet iuramentum, quando
iuratur ſuper eſtimatione rerum vi ablatarum: et ſic videt quod
in ſacramento in litem, quod defertur ad probandum eſtimatio
nem affectionis, debeat hodie precedere taxatio: et verum eſt, de
7 in litem iurando. l. videatur. et. l. in actionibus. ¶ † No. practicā
procedendi ad eſtimationem rerum contra violentum, quia primo
debet probari violentia: probata violentia, petitur ſacramentum
actoris ad probandas res. Secundo ad probādam etiam eſtima
tionem earum iudex taxat certam eſtimationem vltra quā non
iurat, poſtea dat ſibi facultatem iurandi. Tertio, condemnare
debet in tantum, quantum eſt iuratum, et hoc dicit gloſ. taxatio
8 ne. ¶ † Nota quod intereſſe ſurgens ex maleficio probatur per
ſacramentum. Hic ſunt glo. tantum, que examināt capitulū. gl.
9 per teſtes. et glo. perſonarum. ¶ † Capio primā, que habet tres
partes, et oppo. videtur hic intereſſe probari, ſeu eſtimatio per ſa
cramentum: contra Inſti. de verbo. oblig. §. non ſolum. ff. de mi
no. ſi emptione. ff. de eden. l. argentarius. §. ſi. So. Dicit gl. ſi agi
tur de intereſſe in delictis probatur per ſacramentum, in contra
ctibus probatur intereſſe per teſtes, vt in contrario. Idem glo. j.
de fo. compe. dilecti. Alij, quos recitat Inno. dicunt quod quan
doque agitur ex delicto: et eſtimatio per ſacramētum bene poteſt
probari. Quandoque agitur ex contractu: et tunc ſi arguitur per
fidia, vel dolus, et propter id agatur: vt exemplum, depoſui ſac
cum ſignatum illi, penes quem deſignaui ſaccum: ego dico quod
ibi erat pecunia, ipſe ibi dicit lapides fuiſſe, vel non dicit tantum
pecuniam fuiſſe: tunc ſi ago de perfidia, dic quod tunc iuramēto po
tero probare ibi fuiſſe pecuniam, vel quantitatem pecunie. Alle.
ad hoc. §. q. j. c. in primis. et preſumitur dolus eo ipſo quod ſac
cus eſt depoſitus ſignatus, et apparet deſignatus, niſi contrariū
probetur: quia fecit contra prohibitionem legis. Alleg. not. ſ. de
electi. c. cum iure. Item preſumitur ſaccum reſignaſſe: licet ne
get eo ipſo quod apparet ſaccum reſignatum, niſi aliis veriſi
milibus probationibus probet contra. Item preſumitur do
lus, eo quod contra pactum, et legem reſignauerit ſaccum, licet
alleget ſe non feciſſe ex culpa, vel dolo: quia preſumptio eſt con
tra eum. Allegat no. de electio. cum in iure. Si agitur ex contra
ctu, non autem arguatur dolus, tunc dicit quod non mirabitur,
ſed neceſſarie ſunt probationes ſuper quantitate pecunie cōſigna
te. alleg. ff. de edi. edic. l. edil. §. j. et. §. ij. Alij indiſtincte dicunt quod
ſiue agatur ex contractu, ſiue arguatur dolus, et perfidia, ſiue nō,
quod non deferatur ſacramentum: ſed ſi agatur ex delicto, bene de
fertur. Et ſic concluſio glo. vera eſt. Unde dicunt quod in preceden
ti caſu poteſt agi furti: et cōdemnabitur vt reſtituat ſaccum ſigna
tum: et ſi non reſtituat, condemnabitur ad eſtimationē, et deferre
tur iuſiurādū in litē. ff. de in litē iurā. l. ij. et. iij. ff. de rei vēdic. l. hoc
reſtituere. vel dolo facere ita quod non poſſit reſtituere: quia per
inde eſt non reſtituere. ff. quod vi, aut clam. l. ſemper. §. eum. Et
hoc verum, niſi certum eſſet, ſaccum eſſe reſignatum: quia tūc nō
condemnaretur ad reſtituendum ſaccum reſignatum, ſed defer
tur ſtatim ſacramentum in litem. ff. de dolo. l. arbitrio. ff. depoſi
ti. l. j. §. idem. ff. de peti. heredi. l. quia ſe. ff. de condi. fur. l. in re. ſacra

10 ff. de in litem iuran. l. cũ furti. ❡ † Or aduerte. tu debes ſcire qđ
quandoque defertur ſacramentum in defectum probationis to-
talis, ⁊ voluntarie, vel a partibus, iudice hortante, vel in ſupple-
mentum ſemiplene probationis: ⁊ hec ſit materia. c. de iureiur. ⁊
ſ. de procu. ex inſinuatione. Quandoque defertur ſacramentum
ſoli agenti, etiam inuito reo, in defectum totalis probationis: et
hoc eſt multiplex. Quoddam eſt ſacramentum in litem, hoc eſt,
quod datur ad probandum veram eſtimationem rerum, ⁊ non af-
fectionem: ⁊ hoc defertur in omnibus delictis, vbi duo concur-
runt. Primo quod ſit delictum, ⁊ ex delicto agatur. Secundo,
qđ difficilis, vel impoſſibilis ſit probatio: ⁊ caſus eſt hic, ⁊ in l.
eum furti. ff. de in litem iuran. defertur etiam hoc in actionibus
ſtricti iuris, non arbitrarijs: quod etiam appellatur ſacramen-
tum in litem. Et de hoc loquitur. l. in actionibus. in fi. de in litem
iuran. ⁊ hoc concurrente etiam difficultate probationis. Quod-
dam eſt ſacramentum in litem, in quo non examinatur vera rei
eſtimatio ſed ponitur ad eſtimationem affectionis iurantis, qđ
appellatur iuramentum affectionis: ⁊ de iſto loquitur totus titu-
lus de in litem iuran. an iſto defertur ſacramentum, quãdo actio
nes ſunt bone fidei, vel arbitrarie ſtricti iuris, vel in rem reales,
vt eſt rei vendicatio, ad exhibendum, hypothecaria, et ſimiles, ⁊
hoc, concurrente dolo: ⁊ non ſufficit lata culpa, et notatur in di
cta. l. in actionibus. ff. de in litẽ iuran. Modo habes in caſu ſup-
poſito. ſi agatur depoſiti. vt arguatur dolus, quia actio eſt bone
fidei, iurabitur in litem: ſi agatur furti non iurabitur in litẽ ſed
in lite. Si agatur ad exhibendum, que realis, tũc iurabitur in litẽ.
Et modo intelligis hanc materiam. Per hoc ſit expedita pri-
11 ma particula gloſ. ❡ † Venio ad ſecundam in verſi. ⁊ qđ dicit.
oppo. quod remedium huius decre. non habeat locum in actio-
ne quod metus cauſa ſed in interdicto vnde vi: ⁊ ſic per cõſequẽs
male ponatur de decre. Unde oppo. de. l. ſi quando. C. vnde vi.
que loquitur in interdicto, vt patet, quia ſumitur in titulo illo,
vnde vi. Gloſ. fatetur qđ remedium huius decre. habet locum ſo
lum in actione vi bonorum raptorum vel interdicto. vnde vi: vt
in dicta. l. ſi quando. Et ſi dicatur, non facit ad titulum. dicit gl.
quod imo in illa parte, prout dicit de his, que vi, ⁊c. ⁊ precedẽtes
decretales pertinent ad partẽ illam, quod metus, ⁊c. probat hec
glo. hoc, ⁊ facit vnam rationez fortem, ⁊ truncatam, hoc reme-
dium cauſat odium violenti, ſed actio quod metus cauſa datur
contra tertium poſſeſſorem, in quo non eſt hoc odium. ff. eo. l. ſi
cum exceptione. §. in hac actione, ergo neceſſario concluditur,
quod non habet locum hoc remedium, quod fundatur ſuper
odio. Inno. tenet. hic diſpoſitionem huius decreta. habere locũ
etiam ſi vis ſit compulſiua, ⁊ ſignatur quod met⁹ cauſa. Moue-
tur, quia alia hec decr. male eſſet ſita. Unde dicit de vi inquietati
ua, propter quam datur quod vi aut clam. ff. quod vi, aut clam. l.
ſemper. §. primo. Imo plus dicit, quod putat quod habet locum
in turbatiua, quia iſta decre. loquitur generaliter. Idem ſi agatur
furti, ſecundum Innocen. ex rationis identitate. Et placet Ho-
ſtien. quia ſubueniendum eſt probationibus, ⁊ malitia puniẽda.
Item propter difficultatem, ⁊ impoſſibilitatem probationis,
etiaz vbi non eſt commiſſa violentia, ſufficiunt probationes, ⁊
probabilia argumenta. de cle. peregri. ca. ij. ⁊ ſit aliis probato ſolũ
iuramento. C. de alim. pupill. preſtan. l. ij. ff. vbi pupill. educari de
bet. l. officio. C. de heretic. quoniam. in fi. Idem dicit glo. in omni
caſuali amiſſione, et quia difficilis eſt talis pbatio. de priuilegijs
olim. ❡ Videte ergo pondero hic duplex iuramentum. Quoddã
iuramentum, quod defertur ad probationem rerum amiſſarum:
⁊ hoc dico ſpeciale in actione vi bonorum captorum, ⁊ etiam in
interdicto vnde vi: quia non reperio quod in alijs hoc iuramen-
tum deferatur. Quoddam eſt iuramentum, per quod probatur
eſtimatio vera rerum. Et hoc dico quod vbicunque arguitur de-
lictum, et concurrit difficilis probatio, habet locum tale iuramẽ
tum vt in l. arbitrio. ff. de dolo. Pro tanto in actione quod me.
ca. ſi agitur contra meticuloſum, puto quod iuretur contra tertiũ
non niſi ſcienter in vitium ſucceſſit. et ad hoc de reſtitutio. ſpo. ſe-
12 pe. de iudic. quia. ❡ † Per predicta inferri poteſt, quod ſi reus, vel
domin⁹ terre iniuſte bannuerit, vel diffidauerit aliquẽ, qui multa
bona mobilia, vel immobilia habebat in eius diſtrictu, quod ſi
ſunt per alios occupata, dominus teneatur de amiſſis actione qđ
metus cauſa. ff. eodem. l. ſi cum exceptione. §. Pedius, quia me-
tus fuit cauſa amiſſionis. ff. eo. ſicut. §. in hac, ⁊ pbatur amiſſio
13 per iuramentum. Non obſtat l. metũ. ff. eo. ti. quia ibi fuit vanus
timor. Nam vanus eſt timor, fugere ſtatim, cum quis videt arma
tos: quia forte non vadũt contra eũ. Sed ſi armati premitterent
ei quod contra eum irent. vel alio probabili modo hoc ſuſpicari
deberet tũc bene haberet locum actio quod metus cauſa, ⁊ tene-
rẽtur armati de omni dãno, quod eorũ occaſione iuraret ſibi con
tigiſſe, ar. predictarũ legum. ⁊ ij. q. j. in primis, tamen propter hoc
non tenerentur interdicto vnde vi, niſi occuparent. ff. eo. l. ij. §. ſi
quis autem. ff. de incen. rui. nau. l. iij. §. non ſoli. Per hoc ſit expe
14 dita ſecunda particula gl. ❡ † Venio ad tertiam particula in v.
ſed que fuit cauſa, ⁊ hec recitetur p vij. oppoſitionis. Un opp. qđ
ſacramentum non ſit deferendum: nam non defertur ſacramen-
tum, niſi in defectum ſemiplene probationis. ſed hic non erat ſe-
miplene probatum: igitur de iureiur. c. ſi. ff. de iureiuran. l. admo-
nendi. So. Due ſunt ſolutiones. Quoddam eſt ſacramentum ne
ceſſarium, ⁊ de hoc loquitur ibi: illud defertur in omni cauſa re-
gulariter, dum tamen detur ſemiplena probatio. Quoddam eſt
ſacramentuz neceſſitatis, quod non defertur in defectũ ſemiple-
ne probationis, ſed plene: ⁊ hoc defertur duobus concurrentibus
propter difficultatem probandi, ⁊ odium rei, contra quem agi
tur: quia violentus eſt, vel aliter delinquit, an propter difficulta-
tem probationis, vt dicit Hoſtien. quando aliter probari non po
teſt, etiam dato quod non arguatur dolus ſufficiunt probabilia
argumenta. cle. pe. c. ij. ſicut ⁊ alis ſolo iuramento. C. de ali. pu. pre
ſtan. l. ij. ff. vbi pu. edu. de. l. officio. C. de heret. l. quoniã in fi. Ad
hoc concordat, quia hic habet preſumptionem pro ſe: q: pbata
violentia ab illo, qui conuenitur, ⁊ probata per teſtes, ſuigit pre-
ſumptio contra reum de rebus ablatis, ⁊ ideo defertur iuramen-
15 tum, † ſic ⁊ in expenſis ſtatur iuramento propter difficultatẽ p-
bandi. C. de iud. l. ſancim⁹. ⁊ hoc de tertia, ⁊ vltima particula. gl.
16 ❡ † Predicta faciunt ad queſtionem, ſtatuto cauetur quod ſi
ſiat incendium de villa, vel depredatio, quod villa teneatur re-
ſarcire damnum, an ſtabitur iuramento cõtra villam. Dicit Ja.
de Are. quod ſic: q: villa conuenitur ex quaſi maleficio: q: non cu
ſtodiunt. ff. de his, qui deiecer. vel effud. l. j. §. in ſumma. Ad hoc
ff. de incen. rui. ⁊ nau. l. ne quid, vbi caſus, ſecundum vnam lec. Et
contra videtur dicendum quod non: quia cõueniũtur ex alieno fa
cto. ff. quando ex fact. tuto. l. i. ⁊ ibi Dy. et hoc credit verum. ⁊ v.
quia licet hic agatur ex maleficio, agitur propter culpam, nõ pro
pter dolum, ⁊ actio eſt ſtricti iuris. Et hãc partem tenet. d. Bar.
in. l. j. ff. furti aduer. nautas, caupo. ⁊ l. ne quid. ff. de incend. rui.
17 nau. ❡ † Venio ad glo. pe. Quero an iurabit vltra taxationem
factam. Dicit glo. quod non, ⁊ ad hoc ſit ipſa taxatio: vt. l. p. edi-
cta, ſi quando. Sed an debeat condemnari prout eſt iuratum. gl.
18 qđ ſic, ⁊ non in minus. all. in auth. de iudi. §. oportet. † Pl⁹ dicit
hic Inno. qđ ſententia aliter lata in plus: vel minus nõ valet ipſo
iure, vt eſt ibi caſus. ❡ Aduerte, hoc verũ in iuramento vere eſti
mationis: ſecus in iuramento affectionis, vt eſt caſus in. l. videa-
mus. in fi. ff. de in litem iuran. ⁊ in. l. in actionibus. primo reſpon-
ſo. eo. ti. ❡ Innocen. dicit etiam in primo, ſi vult ſtante taxatio-
19 ne in plus vel minus condemnare non poteſt. † ſed ſi vult reuoca
re taxationem tanquam iniuſte factam, ⁊ de nouo taxare, hoc po
teſt. ff. de re iudi. l. quod iuſſit. ⁊ in. c. cum ceſſante. de appella. Nec
obſtat authẽ. predicta. ſ. de iudi. §. oportet. vj. colla. quia ibi lo-
quitur quando taxatio eſt legitima, nec reuocatur, ſi pronuntia-
tum erat ſecundum eam, ſecus ergo ſi ante ſententiam eſt illegiti-
ma, quia tunc reuocatur. Hec procedunt ſecundum Innocen.
quando ſuper taxatione iuratum eſt tali iuramento, quod non
parit actionem, vel exceptionem, vt in terminis cap. Secus ſe-
cus in iuramentis, ex quibus datur actio: q: ibi non licet iudici re
uocare preſtitum iuramentum, niſi in caſu. ff. de iureiurã. admo-
nendi. q: nec licet iudici reuocare ſententiam, poſtquam ea tulit:
Quod verum in delegato, ſecus in ordinario. de accu. qualiter. j.
Dic melius quod non reuocat, ſed nullam pronuntiat. ⁊ plene dic
vt ibi not. ❡ In gl. ibi: quia tunc per teſtes probandum eſt. Tu
dic omiſſis opinionibus Innocent. quod eſt dare iuramentum
in litem, quod datur in ſupplementum ſemiplene probationis.
de quo non agitur hic, ſed. ſ. de procura. ex inſinuatione. Et dare
iuramentum, quod defertur loco ſemiplene probatiõis: ⁊ hoc eſt
duplex. Quoddam eſt iuramentum in litem, per quod permitti-
tur rem eſtimari ſecundum priuatam eſtimationem ex affectione
iurantis. quod appellatur iuramentum affectionis, de quo loqui
tur totus titulus. ff. de in litem iurando. quod habet locum in
actionibus bone fidei, ⁊ in actionibus in rem, ⁊ in arbitrarijs,
concurrente dolo, de quo etiam non loquitur hic. De cuius ma-
teria, ⁊ quando habeat locũ. dic per Legiſtas. ff. de in litẽ iuran.
l. in actionibus. ⁊ per Joan. Andr. in addi. Specu. poſt Nicolaũ
de Mata. in ti. de iureiur. §. j. ver. ſequit. Et hic non proſequor, q:
non eſt ad propoſitũ. Aliud eſt iuramentũ, quod defertur ad pro
bandam rem, vel veram eſtimationem rei, ⁊ nõ affectionis. ⁊ quã
do hoc deferatur. gl. in. l. nummis. ff. de in litẽ iuran. tenet qđ habet
locũ cõtra omnes doloſos, quandocunq; agatur ⁊ idem no. ſ. de
ſen. que pro eo, qđ intereſt. l. j. ⁊ videtur tex. in. l. ſemper. §. inter di-
20 cto. ff. qđ vi, aut clam. ❡ † Gl. in. l. in actionibus. ff. de in li. iur.
dicit qđ vt deferatur tale iuramẽtuz, oportet qđ duo cõcurrant,
ſcilicet dolus rei, ⁊ difficultas probationis. Et hãc tenet Bart.
non curãdo an dolus ſit cõmiſſus ab initio cõtracte obligationis,
an ex interuallo, vt quia fuit in mora nõ reſtituẽdi. ff. de in litem
iur. l.

tur.l.minimis.vel nūmis.in fi.nec requirit dolū in nō parēdo iudici,ſicut in iure affectionis. Qđ autē exigatur difficultas probandi,pz hic,⁊ in dicta.l.an actionib⁹.⁊.C.vnde vi.l.ſi quis. Unde dicit Jo.An.in addi.Spe.in ti.de rap.circa princ.qđ nō habet locū hoc iuramentū,qn petitur eſtimatio rei ratiōe culpe,vel ficti doli:vt ſi ſtatuto debeat emendari damnū per villam,in qua cōmiſſum eſt.Et hoc tȝ Dy.in.l.ne quid.ff.de incē.ruin.nau.p.l.j.ff.qui ex facto tuto.⁊ idē Ja.de Bel.in aut.vt nulli iudi.§.quoniā.colla.ix.⁊ idē Cy.in dicta.l.ſi quis.Et intelligit Bar.difficultatē ſub eſſe probādi,vbicūq͡ res petitur,⁊ nō pot ad oculū demonſtrari,vt quia nō extat:vt dicta.l.in actionibus.vel non apparet.ff.de leg.i.l.cū dos.§.penul.⁊ predicta.l.nūmis.vel minimis.in fi.Ex quibus apparet opi.Inn.primā hic po.nō eſſe verā,qđ in actione depoſiti pōt iurari in litē propter cōtumaciā non reſtituendo:⁊ tunc erit iuramētū cōmune ad probandū verā eſtimationē,ſi arguitur dolus,⁊ difficultas probādi.⁊ ibi §.an hȝ.⁊c.Jan.tenet decre.i.remediū dicit habere locū.ſiue vis ſit expulſiua,propter quā daſ interdictū vnde vi,ſiue per vi ablatiua,per qua daſ actio vi bonorum rap.l.ſi quis.ſiue per cōpulſiua,vt hic:ſiue inquietatiua.ff.qđ vi,aut clam.l.ſemper.§.i ſiue turbatiua.duȝ tamē adſit dolus,⁊ difficultas probādi.vt patet ex dictis. Plus videtur ſentire hic Hoſtiē.qđ ſola difficultas probationis ſufficit.vt iſtetur iuramēto.Alle.de penis.ca.ij.C.de alim.pup.pſtan.l.ij.de cleric.pere.c.ij.vbi pup.edu.deb.l.officio.C.de hereticis.l.quis.Idē dicit gl.in omni caſuali amiſſiōe,quia difficilis eſt caſus probatio.de priuile.olim.Ad hoc.C.de fide inſtru.l.ſi.Non placet Bar.in dicta.l.in actionibus.qđ ſola difficultas hoc operetur,niſi vbi apparet iure expreſſum,quod eſt in caſibus predictis,vel quando agitur de probatione cōſcientie.j.de ſen.exco.ſi vero.de homici.ſignificaſti.de teſti.preſentiū.de excep.paſtoralis.cū ſi.Iſtud tenete menti,⁊ ibi:necēſſitas. Surgit aūt difficultas probādi in talib⁹ ex eo,quia ſecreta patrimonij nō reuelātur cuilibet,vnde multotiens occulta tenentur,⁊ credit diues,q pauper eſt,⁊ econtra.in aut.de nuptijs.§.quia vero.colla.iiij.licet ipſe domin⁹ nō preſumaſ ignorare patrimoniū.C.de reſcin.ven.l.quiſquis,⁊ ibi:violētia,ſed certe ſuper reb⁹,⁊ qualitatib⁹ rerū nō habet aliquā preſumptionē:ideo dic quod hic loquitur de alia ſpecie iuramenti,⁊ ibi de alia:⁊ quādo agitur contra nō doloſum,vt ibi in expenſis. ¶ Aliud caſuȝ ponit hic Jo.An.in aut.de colla.§.ſuper eo.colla.ix.in illo,qui nō ſtetit ad ſyndicatū:quia ſtatur iuramēto partis contra eū.C.vt omnes tā ciui.quā mili.cauſe.l.j.multos tales caſus vide enumeratos per
21 Freder.ſuo conſilio.cviij. ¶ † In gl.penult.ibi:⁊ ſecundū quod iuramentū debet condemnari:ſed ſi iuramento,⁊ taxatione eſt leſus,quia taxatio fuit iniuſta,⁊ iuramentū,an debeat appellari a taxatione,⁊ iuramēto:vel an ſufficiat qđ appelletur a ſententia:opin.ſunt de quibus per Inn.hic cōcludit differre,an iuramentū ſit litis deciſoriū,vt quādo defertur in iudicio a parte parti,iudice hortante:⁊ tunc non ordinetur in finē ſententie,ſed per ſe principaliter ſubſiſtat,⁊ actione producta debet ab eo appellari:nec ſufficit reſeruare appellationem:ad ſententiam ab illa ſeparatam ⁊ qui diuerſam,actionem producit.Si autem iuramentum ordinatur in finem probationis:vt quando defertur in defectum ſemiplene probationis:tunc ſufficit quod a ſententia appelletur:quia iuramentum non producit actionem de per ſe,ſed totum ordinatur in finem ſententie:vnde ſufficit a ſententia appellari.Si tñ iudex poſt iuramentū preſtitū ante ſententiā cognoſcat ſe in taxatiōe errasse,poterit reuocare taxationē,⁊ errorē corrigere,arg.ff.de re iudica.quod iuſſit.j.de appel.cū ceſſante.Nec obſt.in aut.de iud.in §.oportet.colla.vj.quia illud intelligi debet quando taxatio fuit iuſte facta.Sic appoſtillauit tempore lectio
22 nis. ¶ † Venio ad gloſ.vltimam,dicit tex.deferendum ſacramentum per reſpectum ad perſonas,⁊c.Quero in quo dicit glo.quod inſpicienda eſt perſona,an ſit honeſta,vel non,vel diues vel pauper.ff.de legi.tut.l.legitimos.Itē ⁊ qualitas negotij eſt conſideranda.Vide glo.dicit bene,ſi hec qualitas prepōderaretur in delatione,vel non delatione ſacramēti.Sed hic pōderanda eſt qualitas perſone in taxatione faciēda,quantitas rerum amiſſarum:⁊ ideo dicunt quod haberetur reſpectus ad qualitatem,an ſit nobilis,vel diues,vt dixit glo.Unde ſi muliercula dicit ſe habuiſſe ſcyphos argēteos,nō crederetur:vilis mercator pretioſas margaritas:grāmaticus libros iuris,⁊ ſacre pagine,nō crederet.Et dicit Hoſtiēſis conſiderādas perſonas eorū,an talia habere conſueuerūt.Unde probatis rebus per ſacramentū,quantitas rerū eſtimabitur.habito reſpectu ad ipſas perſonas:nā dicit.Mulier perdidit lecticas valoris.xxx.florenorū:nō crederetur,nec tantū eſtimaret,ſi diceret miles,facilius ei crederet.Nūquid aūt in delatione huiuſmodi iuramenti pars ſit vocāda:tenent domini de Rota quod nō,ſua cōclu.cccxcuij.licet ſit tutius quod citet:quia iuramentū eſt illi ex neceſſitate deferendū,etiā contradicente parte.Itē ſufficit quod fuerit citatus ad taxationē,⁊ probationē violentie,vel metus.Secus dicitur in iuramento in litem,⁊ neceſſario quia illorum intereſt,⁊ quelibet pars poteſt dicere ſibi deferēdum de iureiu.c.ſi.⁊ qđ ibi no.tempore lecture. ¶ † Quero an ſi aggrauetur reus in taxatione,vel iuramento:quia vltra quam debeat,ſiat:poſſit appellādo a ſententia reparare tale grauamē.Sunt opi.Quidam dicunt a taxatione appellandum,⁊ omnia venient in cognitione appellationis:que fiet a iuramento,vel a ſententia.C.de iureiuran.l.generaliter.§.ſin autem.Idem dicūt iſti omnino quod eſt appellandum a iuramento:ſi creditur plus iuraſſe:quam debeatur:⁊ debet appellare:quia iuramentuȝ equiparatur ſententie,quia ex eo oritur actio:vnde ab eo ſicut a ſentētia:poteſt appellari intra decem dies nec reſeruet in appellatione que fiet ad diffinitiuam,que forte non fertur intra decem dies,vel etiam nunq͡.Et dato quod etiam feratur intra decem dies,ſibi non proderit.Ratio quia ex iureiurādo oritur actio in factū.ff.de iureiu.l.ſed ⁊ ſi.qui nō admittiſ,etiā ſi caſſareſ ſnia ⁊ etiā ſi pronunciareſ appellatio iuſta.Recitat quod quidam dicunt,qđ ſufficit appellare a ſententia,⁊ caſſata ſententia amittereſ ius,⁊ actio queſita ex iureiurando,quia ſententia procedit ex iureiurādo.in aut.de iud.§.oportet.C.de duobus reis.l.vltima.Nam taxatio,⁊ iuramentum ſimul cum ſententia inde ſecuta,ſunt vnuȝ factum.ff.de iuno.l.iij.§.j.Dicit tamen quod tutius eſt appellare a iureiurando,ſi non ſequatur ſententia:quia non prouideſ ei poſtea contra grauamen illatum,niſi in caſibus.ff.de iureiur.admonendi.Tu dic prout dicit In.quod quandoq͡ iuramētū interponitur declaratorie ⁊ deciſiue,quia iuratur ſic eſſe,vel non ſic eſſe,ſibi deberi,vel non deberi,⁊ ſic nō ſuccedit loco probationis,⁊ tunc ex eo oritur actio in factum,⁊ procedunt predicta.Quandoq͡ iuramentum ſuccedit loco probationis quando iurat,ſe tantum expendiſſe,vel quod res tantum valebat,vt hic ⁊ in iſto,quia hic iuramentum nō comparatur ſententie ſed probationi,non cauſatur ex tali iuramento actio,vel exceptio,⁊ ideo non eſt vtile a tali iuramento appellare,ſed ſufficit appellare a ſentētia que ſequitur.in aut.de iudi.§.oportet.⁊ in dicta.l.ſi quando.Dic concludendo,ſ.vbi iuramentum ſuccedit loco probationis tantum,ſufficit appellari a ſententia.Secus ſi nō ſuccedat loco probationis,ſed ex eo oriatur actio,⁊ ſeparatur ſententia,⁊ ſequatur,quo caſu dico quod ſufficit appellare a ſententia diffinitiua:quia ⁊ hoc ordinatur vt probatio ad ſententiam,ſi non ſequatur habet locum quod dicitur hoc videtur ſatis,decidi per tex.c.ſi.de appel.lib.vj.

Anto.de But.

¶ De reſtitutione in integrum. Rubrica.

¶ Viſo de quadam ſpeciali reſtitutione,que datur ratione metus videndum eſt de materia reſtitutionis in integrum,que datur in genere ſub qua comprehēditur reſtitutio,que datur fauore eccleſiarum,⁊ hoc vt plurimum.Item tractat de reſtitutione,que datur de fauore minorum.j.e.conſtitutus.⁊.c.pe.tractat et de reſtitutione,que datur maioribus.j.c.ex literis.De materia ij.q.iij.in ſi.xxv.q.ix.per totum et repetitur in ſexto ⁊ Clemē.⁊c.

1 Reſtituitur eccleſia contra contractum illegitime factum.
2 Poſſeſſiones eccleſie poſſunt locari ad annuum cenſum preſtādum ſolennitatibus obſeruatis.
3 Contractus emphyteuticus,⁊ cenſualis cadit,⁊ valet ſuper rebus eccleſie ſolēnitatibus tamē obſeruatis.
4 Reſtitutionem in integrum petenti duo ſunt neceſſaria.
5 Reſtitutionis remedium datur eccleſie ad inſtar minoris.
6 Eccleſie nocet factum prelati,quando ſolennitates intercedunt debite.
7 Clauſula,reſtituas ad iura quid importet.
8 Reſtitutionis remedium cuius ſit effectus.
9 Contractus lȝ ſit ex leſione retractabilis,ex eo quis contrahens reſtitutioni ſubijciatur,non dicitur in mala fide ipſe contrahēs.
10 Deceptio cauſans reſtitutionem neceſſario non arguit in contrahente malam fidem.
11 Reſtitutionis remedium non competit eccleſie aduerſus locationem temporalem poſſeſſionis ipſius pro modico cenſu.
12 Reſtitutionis remedium impetrans eccleſia an debeat exprimere cauſam,ſicut minor,⁊ concludere quod ſue facilitate ſit leſa,vel dolo aduerſarij.
13 Reſtitutionis remedium non datur pro quocunq͡ modico detrimento.
14 Eccleſia quandoq͡ in remedio reſtitutionis fungitur iure minoris ⁊ quandoq͡ iure reipublice.
15 Quo ad reſtitutionis remedium,⁊ actum dandum,qualis ſit differentia inter minorem eccleſiam,⁊ rempublicam,ac ciuitatē numero.21.

Preſcriptio quando videatur poſſe currere aduerſus minorem,
ſeu eccleſiam, ciuitatem, vel rempublicam.
16 Reſtitutio nunquid detur aduerſus preſcriptiones, que currunt
aduerſus eccleſiam.
17 Reſtitutionis petende terminus an videatur preſignis eccleſie
vt minori.
18 Semper dictio quando in materia reſtitutionis non denotat tē
poris perpetuitatem, ſed caſuum multiplicitatem.
19 Reſtitutionis remedium an ſit neceſſarium aduerſus contra-
ctum nullum ipſo iure. nu. ſeq.
20 Alienatio rerum minoris, vel eccleſie non tenet, vbi non ſubeſt
neceſſitas, vel vtilitas.
21 In materia preſcriptionis eſt differentia inter minorem, & eccle-
ſiam, ac rempublicam.
22 Reſtitutionis remedium an detur aduerſus preſcriptionē qua-
draginta annorum contra eccleſias.

1 REquiſiuit. ❡ † Eccleſia reſtituitur con-
tra contractum illegitime cele
bratum. ſi enormiter ex illo ſit leſa h. d. communis di
2 uiſio. Secunda ibi: noueris. ❡ † No. primo quod poſ
ſeſſiones eccleſiarum poſſunt locari ad annuū cenſum preſtan-
3 dum: † & ſic ſuper eis cōtractus emphyteutic⁹, & cenſualis iniri
poſſunt. ſolennitatibus tamen debitis obſeruatis. de re. ec. non
alie. ad audientiam. cum ſi. ❡ Secundo nota quod ad validita-
tem contractus cum eccleſia initi ſufficit vtilitatem, vel neceſſi-
tatem eccleſie ſubſiſtere in cauſa mouente contractus, quanquā
deficiat vtilitas in precij quantitate, datur tamen propter dece
4 ptionē reſtitutio. de hoc. j. tanget. ❡ † Tertio no. duo neceſſaria
ad reſtitutionē cōcedendā. primo, qḋ petens ſit de priuilegiatis
in reſtitutione dādā. ſcḋo, qḋ adſit leſio. tertio, quod leſio ſit ma-
5 nifeſta. ❡ † Quarto nota qḋ reſtitutio eccleſie dat ad inſtar mi-
noris, & ſemp eccleſie dat. qḋ qualiter intelligatur, videbis in glo.
6 ❡ † Quinto no. qḋ factū prelati nocet ipſi eccleſie quando ſolen-
nitates debite intercedunt: ſed eccleſie prouidet vt in effectu non
7 noceat data reſtitutiōe. ❡ † Sexto not. de vi huius clauſule reſti
tuas ad ius, et proprietatē eccleſie: quia iſta verba notant reſti-
tutionē, & integrationē, non ſolum poſſeſſionis, ſed etiā proprie-
tatis. vide Inno. j. de re. ec. nō ali. c. ep̄i. & no. de ver. reddere, quia
idē qḋ retro dare. ff. de le. ij. cū quidā. et ſic notat tranſlationē do-
8 minij in aliū tranſlati. ❡ † Septimo nota qḋ reſtitutio reponit
vtrāq; partē in priſtinum ſtatum, & quemlibet indemnem ſeruat
aduerſus detrimentū ex cōtractu illatum. ad hec. ff. de mino. l. quod
9 ſi minor. §. reſtitutio. & C. de re. preſenta. q̄ ſit in ind. l. j. ❡ † No. o-
ctauo qḋ q̄uis cōtractus ex leſione ſit retractabilis per hoc qḋ ſbēs
10 reſtitutioni ſubijciatur, nō dicit in mala fide. † & ſic deceptio cau
ſans reſtitutionē neceſſario nō arguit in cōtrahente malam fidē.
qḋ bene no. ❡ Ex litera habes quandoq; reſtitutionē dandā, &
requiſita vt det, et qḋ ſemp datur: ſecundo reſtitutionis effectū.
11 ❡ † Opp. primo qḋ lr̄a contradicat, nam p̄mo dicit qḋ fuit poſ
ſeſſio data ſub modico cēſu: l fine dicit q̄ poſſeſſio dz reſtitui ad
ius, & proprietatē, &c. Vñ prima pars cōcludit cōtractum locationis
fuiſſe: ſecūda autē concludit qḋ fuit cōtractus emptionis, & alie
nationis. ❡ Gloſ. legit dupliciter tex. p̄mo, qḋ cōtractus fuit aliena-
tionis: & ſecundū hoc exponit lr̄am, p modico cenſu, id eſt, p mo
dica pecunia diſtracta. & ibi coloni, exponit, id eſt, emptores colē
tes ipſas poſſeſſiones. hec deſtruit literā. ideo ſecūdo glo. intelli-
git decre. vt loquat in cōtractu locatiōis, ſcilicet ad nō modicū tem-
pus, per quē transfert ſaltē vtile dominium: vt. ff. ſi ager vect. vel
emphy. pe. l. j. quo caſu leſa eccleſia in precij q̄titate petit reſtitui,
12 vt hic. † et dicunt doc. hic qḋ nō tenet eccleſia exprimere an ſui fa
cilitate, an dolo aduerſarij ſit leſa, ſicut dicit in minore ad hoc. l.
minorib⁹. C. de in inte. reſtitu. mino. ❡ Alber. tamen de bobio te
net cōtra per. l. ij. in fi. C. ſi ſepius in integ. reſtitutio poſtu. & l. fi. C.
de edic. di. adri. tollē. & quia reſtitutiones ſunt dande cū cauſe co-
gnitione l. omnes. ff. de in integ. reſti. Itē quia reſtitutio eſt pſo-
nalis agit cauſa exprimenda, iuxta no. in. c. ij. de libel. obla. & ideo
aliud dicit eſſe in reſtitutione, & aliud in ſententia, in qua quis nō
tenetur eam exprimere. et de hoc in. l. fi. C. de in int. reſt. minor. vbi
videtur determinari qḋ minor debet cōcludere in libello ſemper
ſui facilitate leſum: alias libellus nō concluderet: de quo, & an plu
res cauſas poſſet exprimere, vel pluribus expreſſis ad alterā poſſit
proſequi, remittit Io. an. ad ſpe. in ſecūda parte. e. ti. §. qualiter. in
pri. & ibi no qḋ plures cauſas poſſit exprimere, tamen ſi vnā ex-
13 primat, aliā nō poterit pſequi. ❡ † Opp. ſecūdo qḋ nō det reſti-
tutio p quocūq; modico detrimēto. ff. d min. l. ſi ex cauſa. ff. de l
integ. reſti. l. ſcio. de re. ecc. nō alie. c. penult. So. dicit glo. qḋ pro
modica cauſa nō dat reſtitutio, ſz p magna. Dic. ſi leſio eſt mini
ma, no dat reſtitutio. ſi magna, dat vſq; ad quadrienniū: ſi enor
mis, qui vltra dimidiū iuſti p̄cij. illa dat eccleſie perpetuo, vt vi-
debit. j. c. cū ex literis, & no. eo. ti. c. j. lib. vj. Ad hec quia de modi-
cis nō eſt curandū de reſcriptis. c. ſi proponente. de loca. propter
14 ſterilitatē ❡ † Opp. tertio qḋ nō d atur reſtitutio iure minoris.
quia eccleſia fungitur iure reipublice: vt. xxiij. q. ij. ca. quid ergo.
So. glo. dicit qḋ ſecundū diuerſitatem materie eccleſia fungitur
iure minoris, & fungit iure Reipublice, vt in iuribus allegatis.
15 ❡ † Aduertendū tamen, quod quo ad actū dandum reſtitutio
nis, eſt dr̄ia inter minorē, eccleſiam, rempublicam, & ciuitatem: q:
hodie minori nō currit vſucapio, vel pſcriptio. x. vel. xx. annorū
in reb⁹, que ſeruādo ſeruari poſſunt, ſiue ſint mobiles, ſiue immo
biles. C. d adm. tu. l. lex que tutores. ideo ſup illis nō eſt neceſſaria
reſtitutio. C. in quibus cau. reſti. in inte. non eſt ne. l. fi. q̄uis olī &
ſi nō contra pupillum, contra minorem tamen currebant tales
preſcriptiones. ff. de acquir. rerum domin. l. bone fidei. ſed cōtra
eccleſiam, rempublicā, & ciuitatem bene currit vſucapio, quodniē
nij preſcriptio, & alie temporales, & perpetue preſcriptiones, ſed dat
eis reſtitutio, ſecundū Innocen. & ſic dicit poſſe intelligi authen.
quas actiones. C. de ſac. ſan. eccl. & in authen. hec cōſtitutio inno
uat conſtitutionē, &c. colla. viij. et poteſt eſſe ratio, ſecundū hoſti-
en. quia eccleſia, & res publica fungunt vltimo inſtanti iure mi-
noris etatis: vñ cōtra omnes predictos currit pſcriptio. xxx. vel
xl. annorū, ſed dat reſtitutio ex generalib⁹ verbis edicti. ff. de mi
no. l. j. §. pretor edicit. pupillus vero ab his pſcriptionib⁹ ſeruatur
illeſus. C. de pſcrip. trig. anno. l. ſicut. ciuitas tamen nō reſtituit:
arg. ff. ad mace. nihil intereſt. eſt ergo concluſio Inno. in eccleſia p
ſcriptiones de mobilibus rebus currere, ſed ipſam reſtitui: ſimili-
ter etiā in preſcriptionibus. xl. annorū ſed in republica illas cur
rere abſq; reſtitutione quicqḋ ſit, in republica, quia longa eſt ma
teria de per ſe, q̄ & quales currāt, de quib⁹ in. l. ij. & iij. C. de diuer.
& temp. preſcrip. Quo ad eccleſiam Hoſtien. tenet preſcriptiões
minores. xl. nō currere eccleſie, nec leges oppoſitum dicentes ad
mittende ſunt ad preiudicium eccleſie. x. diſtinctione cap. primo.
& per totum iuxto penultimam authen. de eccleſiaſticis ti. §. pro tē
poralibus. videt corrigi authen. hec cōſtitutio. vt tēporalis dece
vel. xx. annorū nō currat eccleſijs. ſed ſolū. xl. vnde gratianus. xvj.
q. iij. nō poſuit p̄tē legis, que cō eccleſias erat, ad priuatos reſtrin
gatur. Dicit autem ipſe Hoſtien. aliter notari in ſumma de vſu
cap. §. que nō. vbi quidam etiā dicere voluerunt, ſed dicit hoc ſibi
magis placere, cum nō inueniat quod contra eccleſiam currat p
ſcriptio triennij, vel quadriennij, ſaluo caſu fauoris fidei. de pſcri.
cap. j. Saluis preſcriptionibus iudicialibus, & que cōtumaciā
puniunt, vt lite nō conteſta. quoniā. §. in alijs. de appel. cum ſit.
& c. ex ratione. ex his que ad ſtatum, & conditionē perſonarum
pertinent. v. q. ij. preſenti. xvij. q. ij. ſi quis in cognitus de quibus
multa exempla poſuit de preſcrip. rerum immo. §. quot ſunt eius
ſpecies. Ad hec, q: cautum in iure non reperitur quod princeps
ſecularis poſſit dare rem ad eccleſiam ſpectantem, imo reperitur
oppoſitum. xij. queſtione ſecunda. capitu. tertio, & ſequenti. Ad
hec de re. perm. c. j. vbi ſi per ſe velit pmutare, neceſſaria eſt volū
tas eccleſie ſecundū Hoſtien. quod autem vſucapio procedat in
reb⁹ eccleſie, tenet accur. in. §. pro temporalib⁹. an in authen. de ec
cleſiaſt. ti. & in authen. de nō alienan. §. ſi minus. de quo. xvi. q. iij.
quas actiones. & gof. in ſumma, de pſcrip. §. itē queritur. & tenuit
olim Hoſt. in loco preallegato hic tenet cōtra Ioan. and. hec ſim
pliciter recitat in regula, poſſeſſor. de regulis iuris libro ſexto. ſup
16 fin. glo. ❡ † Nunquid autem det reſtitutio aduerſus preſcriptio-
nes, que currunt contra eccleſiam dicam plene. j. cap. auditis.
17 ❡ † Quarto oppo. quod non det ſemper reſtitutio eccleſie: quia
ſolū reſtitutiones omnes dantur vſq; ad quadriennium. l. fi. C.
de temp. in inte. reſti. pe. Solu. ſunt opi. quidā, vt Ala. tenuit qḋ
perpetuo eccleſie det reſtitutio. motiuum hec decre. que dicit reſti
tutionē ſemper dari ad hoc. j. c. cū ex literis. vbi dicit dari ad vi
tam quatuor pontificū. iſtam opi. tenuit gof. in ſumma. in. §. ſuc-
currit. ſecunda eſt opi. quod eccleſia reſtituat vſq; ad quadrien-
nium tantū, per dictā. l. fi. aſſignat rationem, q: eccleſie datur ad
inſtar minoris: ergo iſta terminat quadriennio, ſicut minoris. nō
obſtat. c. cū ex literis. j. e. vt ibi no. cōmunis opinio hodie appro
bata in. c. j. libro ſexto. e. tit. cum limitatione, vt ibi, & dicā. j. cū ex
literis. ❡ Non obſtat quod eccleſia minor cenſet, & ſic cum ſemp
minor daret cauſa dande reſtitutionis, q: nō fingitur eccleſia mi-
nor, ſed fingit tēpore leſionis fuiſſe inſtanti vltimo minoris eta
18 tis, & ſic vſq; ad quadrienniū dabit reſtitutio. ❡ † Nō obſtat hoc
capitulū, q: hec dictio ſemper, non notat perpetuitatem tempo-
ris, ſed notat caſuū multiplicitatem, vt ſit ſenſus quod ſemper de
bet reſtitui i omni caſu, quo ledit, id eſt, in omni cōtractu, ita vt ſi
millies lederet, millies det reſtitutio. et hec eſt veritas: & ſic hodie
19 eſt declaratū in. c. j. eo. ti. libro ſexto. ❡ † Quinto oppo. quod nō
eſt neceſſaria reſtitutio eccleſie, q: ex quo decepta eſt, ceſſat vtili-
tas eccleſie, & ſic cōtractus non habet debitam ſolennitatem ergo cō-
tractus eſt nullus. xij. q. ij. ſine excep. & c. apoſtolicos & c. aliena. p
que cōcluditur quod alienatio eſt nulla. ceſſat ergo remedium re-
ſtitutionis vt in. l. ſi cauſe. ff. de mino. ❡ In glo. penultima, ibi.

ipſo iure. No. gl. quod alienatio facta cū debita ſolennitate in caſu nō cōceſſo, eſt ipſo iure nulla. Idem gl. in c. que in eccleſiarum. de cōſti. glo. ij. ⁊ ſuper ea. Contrariū aperte dicit glo. xij. q. ij. c. in regula. in fi. ⁊ eadē cauſa alienationis. ¶ Opi. ſunt de hoc, quas ponit Ioannes Andreas ⁊ rationes eorum, in c. finali de rebus eccle. non alienan. in. vj. Archidia. ibi tenet opinionem illius gl. ad qđ id quod dicitur de minoribus. C. de predijs minori. l. ob es alienū. Pro hoc videtur aptus tex. de re. eccle. non alienan. c. j. in. vj. ⁊ hoc tene. Nec obſtat ſi dicatur, ſecundum hoc nunq̄ dabitur reſtitutio eccleſie, quia ſi non decipitur, planum, ſi decipitur, non ſubeſt vtilitas, ⁊ ſic alienatio eſt facta in caſu non conceſſo, quia argumentum procederet optime ſi copulatiue requirerentur neceſſitas ⁊ vtilitas, ſed poteſt adeſſe neceſſitas, licet non adſit vtilitas, ⁊ ſic alienatio eſt facta in caſu conceſſo, ⁊ poteſt adeſſe vtilitas pro cauſa mouente alienationem, vt quia res eſt ruinoſa, ⁊ maioris ſumpt⁹ eccleſie q̄ vtilitatis. ¶ Unde quod alienetur vtile eſt: ⁊ ſic contractus habet ſuam ex cauſa formam, vnde dato quod in alienando decipiatur in quātitate precij, ita quod potuit vendere pro maiori pretio, dedit pro minori certe valebit cōtractus, quia ſufficit qđ ſubſit vtilitas in alienando, licet nō vtiliter, ſcilicet in pretio alienetur, vt hic eſt textus. Ita appostillauit vltimo anno. Solu. gl. proſequitur tres caſus. Quandoque contractus alienationis rei eccleſiaſtice eſt factus in caſu non licito, ⁊ non valet contractus nec eſt neceſſaria reſtitutio. Quandoque contractus eſt factus in caſu licito, ſed non cum debita ſolennitate, et idem. Quandoq̄ contractus eſt initus in caſu licito, ⁊ cum debita ſolennitate, eſt tamen eccleſia leſa in precij quantitate, ⁊ tunc datur reſtitutio, ⁊ contractus te-

20 net. ¶ † Nota glo. que aperte vult qđ ſi alienatio eſt facta in caſu non conceſſo, quia nō ſubeſt neceſſitas, vel vtilitas eccleſie quod non valet ipſo iure cōtractus. De hoc ſunt contētiones, de quibus. xij. q. ij. alienationis, ⁊ c. ſine exceptione. ⁊ de rebus eccle. nō alienan. c. a. fin. ⁊ notat Archidiaco. in c. ij. de rebus eccle. non alienan. lib. vj. Dico eſſe caſum pro gloſ. hic in c. j. de rebus eccle. nō alienan. eod. lib. ad hoc de conſti. c. que in eccleſiarum. in glo. fi. ⁊ ſuper ea. ⁊ de rebus eccle. non alienan. c. fi. ibi, ſine eccleſiaſticarum perſonarū aſſenſu. Sol. vera dz intelligi id, quod dicitur cōtractum eſſe nullum, niſi fiat ſubſiſtēte vtilitate eccleſie. quia exigitur quod vtilitas ſubſit eccleſie in principali cauſa mouente cōtractum, licet non ſubſit vtilitas eccleſie, in contrahendi modo,

21 ⁊ precij quantitate, ⁊c. Antonius. ¶ † In gloſ. iure minoris. ibi. Reipublice. dicit tamen Innocen. quod eſt differentia inter minorem ex vna parte, ⁊ eccleſiam ex altera, ⁊ Rempublicam. quia minori non currunt preſcriptiones minores triginta annorum ipſo iure, vt l. fi. C. in quibus cau. reſtitutio non eſt neceſ. licet currant eccleſie. ſed datur reſtitutio. Non placet Hoſtien. quia eccleſie non currit preſcriptio minor quadraginta annorū, vnde vſucapio rerum mobilium non habet locum in eccleſia, neq̄ leges oppoſitum inducentes admittende ſunt ſemper, ſaluo caſu fauoris fidei. de preſcriptio. c. j. ſaluis preſcriptionib⁹ iudicialibus ⁊ que contumaciam puniunt, vt lite non conteſta. quoniā. §. in alijs. de appellatio. cum ſit. ⁊ c. ex ratione. de his, que ad ſtatum, ⁊ conditionem perſonarum pertinent. v. q. ij. preſenti. xvij. q. ij. ſi quis incognitus. quicquid teneat Accurſius de eccleſiaſticis titulis. ⁊ de non alienā. in. §. ſi vnus. de quo. xvj. q. iij. §. quas actiones. per Ioan. Andre. in regula, poſſeſſor. de regulis iuris. ſuper

22 fine prime gloſ. ⁊ Paul. in cle. j. eod. tit. ¶ † Nunquid datur reſtitutio aduerſus preſcriptionem quadraginta annorum contra eccleſias dicam. j. c. auditis. Ita appoſtillaui vltimo anno.

1 ☞ Reſtituitur eccleſia leſa aduerſus negligentiam procuratoris.
2 Electus poteſt proſequi ius ſue electionis abſq̄ nota ambitionis.
3 Monachi poſſunt ſede vacante agere pro eccleſia.
4 Agere pro tali, vel nomine talis equipollet.
5 Electionis actus ſequitur quaſi poſſeſſionem.
6 Poſſeſſio qualis eſſe debeat, vt ius tribuat poſſeſſori.
7 Monaſteria ſunt epiſcopo ſubdita iure communi, eo quod ſita ſunt in limitibus dioceſis ſue, non tamē ratione poſſeſſionis numero. 24.
8 Cautela male tenentis, ſeu iniuſte litigantis, eſt vt non expectata ſententia cedat.
9 Renuntiatio litis valet facta parte abſente, maxime ab eo, qui iniuſte litigat.
10 Renuntiatio facta de iure dubio in litem deducto facta non in manibus ſuperioris valet.
11 Iuratus quis dicatur.
12 Iudicis etiam delegati eſt inhibere attentata lite pendente.
13 Iudex non poteſt inhibere parti poſſeſſori quominus ſua vtatur poſſeſſione.
14 Inhibitiones pape vel iudicis iniuſte an obligent aliquem, vt poſtea factum contra eaſdem valeat. vbi decretum non fuit oppoſitum. numero. 35.
15 Poſſeſſorio recuperande poteſt agi pro quaſi poſſeſſione iuris eligendi.
16 Electionis actu: contempto vel repulſo altero eligere debētium priuatur ſua quaſi poſſeſſione iuris eligendi: cuius reſpectu agere poteſt poſſeſſorio recuperande.
17 Exemptio per que verba priuilegij probetur.
18 Negligentia procuratoris nocet domino ipſo iure in omittēdo.
19 Reſtitutionis dāde aduerſus omiſſionem productionis inſtrumenti quenam ſit practica.
20 Inſtrumenti productio in actu ſummario non prodeſt in plenario, imo oportet quod iterato producatur.
21 Litis conteſtatio non cōſtituit quem male fidei poſſeſſorem lite pendente.
22 Eligendi ius non ponitur ad poſitionem ſubiectionis.
23 Iudex poteſt vt ſuſpectus recuſari, vbi nimis animoſe procedit.
24 Poſſeſſorio agenti non obſtat proprietatis exceptio.
25 Eligendi ius poteſt ſibi epiſcopus querere in monaſterijs ratione conſuetudinis, vel priuilegij.
26 Sententia lata ſuper poſſeſſorio non obſtat agenti petitorio.
27 Electionis caſſationem debet quis petere iudicis officio, ⁊ non iure actionis.
28 Sententia lata ſuper iudicio agitato inter alios in preſentia tertij ius habentis ſuper re, de qua diſcutiebatur, nocet eidē tertio non contradicenti.
29 In cauſa appellationis daſ vtriq̄ parti poteſtas ꝓbādi ⁊ producendi ea, que non ſunt deducta, aut probata in cā principali.
30 Reſtitutionis remedium ſiue petatur aduerſus ſententiam, ſiue contractum, aut probationem omiſſam, vel exceptionem, oportet quod de leſione conſtet.
31 Poſſideri proprie non dicuntur incorporalia, ſed quaſi.
32 Procuratoribus tribus datis ſimul in vna cauſa non poſſunt duo ꝓcedere in eadem cauſa tertio abſente.
33 Renuntiatio beneficij debet fieri in manibus ſuperioris collationem eiuſdem beneficij habentis.
34 Capitulum non poteſt procuratorem conſtituere in cauſis eccleſie abſq̄ prelato.
36 Effectus ſimplicis inhibitionis iudicis qualis ſit.
37 Decretum pape afficit ignorantem, ſed non decretum inferioris.
38 Alienare, vel diſtrahere non licet lite pendente res, de quibus cōtenditur.
39 Iuriſdictio poteſt ꝓrogari tacito conſenſu.
40 Iudicis mandata inhibitoria que fiunt ſine cauſe cognitione, an obtineant, vim ſententie.
41 Iudicis quantumcunq̄ ſuperioris preceptum habens notoriam iniuſtitiam, eſt nullum.
42 Procurator quomodo vbi eſt ſoluendo tenetur ex ſua negligentia domino ad intereſſe.
43 Reſtitutio que competit iure minoris, in quo differat a reſtitutione, que competit iure maioris.
44 Electio an, ⁊ quādo poſſit interim fieri queſtione mota ſuper iure eligendi. nu. ſeq.
Iuris patronatus queſtione mota quando non ſit facienda preſentatio.
45 Fructus rei an quis impediatur obligare lite mota ſuper ipſa re.
46 Eligendi ius quomodo queratur per nouum quaſi poſſeſſorem aduerſus, antiquum, ⁊ conſequenter quomodo peti poſſit.
47 Eligendi iuris nouus quaſi poſſeſſor quomodo agere poſſit aduerſus antiquum poſſeſſorem.
48 Electio facta per nouum poſſeſſorem contra antiquum, quando teneat.

1 **Cum veniſſent.** ¶ † Eccleſia leſa reſtituit cōtra negligentiam procuratoris, qui iura eccleſie medio tēpore nō ꝓduxit, hoc dicit. Prima pars ponit comparationē partiū, et dationē auditoris. Secunda, ibi: corā allegationes epiſcopi. Tertio allegationē monaſterij, ibi ad hoc. Quarto interloquitur, ibi, nos

2 igitur. ¶ † No. primo quod eligentes, ⁊ electus, etiam ante confirmationem, poſſunt litigare ſuper iure eligendi, quo ad finem validitatis, vel inualiditatis electionis: ⁊ ſic electus, poſtquam cōſenſit, poteſt proſequi electionē abſq; vl ambitionis nota. Quid autē de poſtulato, vide docto. de poſtula prela. c. bone. el. ij. ⁊ fi.

3 de collatio. dic vt de prebē. dilectus. ¶ † Nota ſecūdo, qđ vacāte ſede quo ad ius adminiſtrandi poſſunt monachi agere pro eccleſia, ⁊ litigare ſuper iure eligen. quod facit ad no. in c. edoceri. de

4 reſcrip. ⁊ in.c.j.de procuratorib. ⁊ in.c.j.ne ſede.vac. ¶ † No. ter-
tio quod hec equipollent. ago pro tali, vel ago nomine talis. Vi-
de Bar.de ope.no.nun.l.j.§.i. ¶ Quarto nota arg. quod ad ſub-
iectionem eccleſie argui videtur poteſtas in eccleſia prouidendi
etiam collegiata. Sed notabile non eſt verum, vt examinabitur.
5 j. ¶ † Nota quinto quod ad concludendam inualiditatem ele-
ctionis ab alio facte eſt neceſſe quod concludatur de quaſi poſſeſ
ſione: quia actus eligendi vt fructus ſequitur quaſi poſſeſſionem
Ad hec, de cauſa poſſeſ. cum eccleſia. ⁊ c. cum olim. ⁊ no. de reſti.
ſpol. in literis. ſ. de elect. querelam. de iure pa. conſultationibus.
6 cum ſi. ¶ † Et nota qualis debeat eſſe poſſeſſio: quia debet eſſe
inconcuſſa. id eſt, non interrupta, ⁊ ſit tenta cum bona fide, alias
non valet electio, ad inſtar veri poſſeſſoris, qui ſi male fidei ſit,
non facit fructus ſuos. C. de rei vendi. l. certum. ⁊ vide. j. de iure
7 patro. ex literis. ⁊ c. conſultationibus. per Innoc. ¶ † Nota ſex-
to quod ſuper iure ſubiectionis in monaſteriis fundat epiſcopus
intentionem de iure communi: eo quod ſita ſunt in limitibus dio-
ceſis, ſiue non tamen ſuper poſſeſſionem: vt eſt caſus de reſtitu. ſpo.
olim. ij. ¶ Venio ad verſi. ſed cum. no. ibi primo quod quando-
que in contentionis litere impetrantur de communi conſenſu vi-
8 de. ſ. de reſcrip. ceterum. ¶ † Nota ſecundo cautelam male tenen
tis, vt non expectata ſententia cedat. ad hoc de elec. c. dudum. el
9 ſecundo. per Bar. ff. de iureiur. l. iuſiurandum. §. fi. ¶ † Nota ter
tio quod valet renuntiatio litis abſente parte facta, maxime ab
eo, qui iniuſte litigat. Ad hec. C. de pactis. l. poſtquam liti. vide
10 quod no. ſ. de pactis. cum pridem. de renun. veniens. ¶ † Nota
quarto quod valet renuntiatio non in manibus ſuperioris facta
quando fit de iure dubio. ⁊ in litem deducto. maxime ſi fiat coram
aliquibus ex iudicibus ad queſtionem delegatis. An autem va-
leat ad preiudicium ſuperioris, nota. fuit. ſ. in. c. ad aures. ⁊ no. in
11 c. ſi electio. de electionib. libro. vj. ¶ † Nota quinto quis dicatur
intruſus: quia ille, qui poſitus eſt in beneficio a non habente po-
teſtatem. Vide. j. de accuſa. veniens. ⁊ vide Hoſtien. de reſtitu.
ſpo. in literis. ⁊ Inno. in. c. nihil. de elect. ¶ Venio ad ver. ſed iu-
12 dices ¶ † Nota primo quod ad iudicem, etiam delegatum, co-
ram quo queſtio tractatur, ſpectat inhibere attentata lite penden
te. Ad hoc de matrimonio contracto contra inter. eccl. per totum
13 ¶ † Nota ſecundo quod iudex lite pendente non poteſt inhibe-
re, quo minus poſſeſſor lite pendente ſua poſſeſſione vtatur. vide
14 j. vt lite pendente. c. i. ¶ † Et nota quod factum contra inhibi-
tionem iudicis iniuſtam valet, quando non eſt appoſitum decre
tum. ¶ Quid de inhibitione pape, ⁊ etiam alterius inferioris, ⁊
quid de decreto: vide in dicto. c. dilectus. ⁊ in. c. j. de conceſ. preben
15 libro. vi. ¶ † Nota tertio quod pro quaſi poſſeſſione iuris eligen
16 di poteſt agi poſſeſſorio recuperande, † ⁊ quod per electionis
actum, contempto, vel repulſo poſſeſſore, priuatur poſſeſſor quaſi
ſi poſſeſſione iuris eligendi. cuius reſpectu agere poteſt poſſeſſo-
rio recuperande. Et intellige vtile, cum ſit ius incorporale. Ad
quod vide no. in. c. cum eccleſia. de cau. poſ. ⁊ propie. ¶ Nota
quarto quod electio facta contempto poſſeſſore iuris eligendi, caſ-
ſatur. Dic vt in dicto. c. cum eccleſia. ¶ Venio ad ver. nos igi-
17 tur. ¶ † Nota per que verba priuilegij probatur exemptio, ſi ver
ba concludant eccleſiam ad ius, ⁊ proprietatem Romane eccle-
18 ſie pertinere, vide de priuile. ſi papa. libro ſexto. ¶ † Nota ſecun-
do quod aduerſus omiſſionem productionis priuilegij, procura
toris negligentia, eccleſia reſtituitur: ⁊ ſic procuratoris negligen-
tia in omittendo nocet eccleſie ipſo iure, licet ſubueniatur reme-
dio reſtitutionis. ¶ Et nota quod verba reſtitutionis dirigun-
tur ad monaſterium, non ad procuratorem: quaſi improportio-
19 nabilia procuratori. vide. ſ. de electionibus. querelam. ¶ † Nota
tertio practicam dande reſtitutionis aduerſus omiſſionem pro-
ductionis inſtrumenti: quia ante oportet quod ſummarie conſtet
de leſione ex non productione inſtrumenti: ⁊ conſtat de ea, eo quod
inſpecto inſtrumento ſui prima figura, ⁊ lectura apparet ad cau-
ſam pertinere, ſi quando miſſio eſt facienda, oportet quod ſum-
matim conſtet de debito: quia ſummatim conſtare dicitur, eo
quod inſpectis inſtrumentis ſola vnica electione apparet de debi
to. Vide quod no. vt lite non conteſt. quoniam. §. quod ſi ſuper.
20 ¶ † Nota quod productio inſtrumenti in actu ſummario non
prodeſt in plenario: imo oportet quod iterato reproducatur. Vi-
de quod not. Frede. ſuo conſilio. clv. vbi dicit quod ſi allegato in
ſtrumento in libello illud producatur ad deliberandum ſuper li-
bello illa productio non ſufficit ad finem probandi, niſi iterato
21 producatur ad merita. quod nota. ¶ † Venio ad ver. electionis
ibi: nota. quod validitas electionis facte lite pendente a preten-
dente ſe poſſidere, pendet ex litis euentu: ⁊ ſic litis conteſtatio non
conſtituit quem male fidei poſſeſſorem in lite pendente, ſed tantum
fingit eum male fidei, dato litis euentu oppoſito poſſidenti: ideo
ſicut lite pendente non priuatur poſſeſſor poteſtate fructus colli-
gendi, ſic nec priuatur habens poſſeſſionem iuris eligendi actu

electionis: ſed validitas eius pendet ex euentu litis, ſicut facultas
retinendi fructus pendet ex litis euentu. ff. de rei vendi. l. ex diuer
ſo. ¶ Hic habemus examinationem partium, ⁊ dationem audi-
toris primo. Secundo allegationem pro parte epiſcopi. Tertio
allegationem pro parte capituli. Quarto ſententia. ¶ Videamus
22 iſtas partes. In prima parte non ſunt glo. ¶ † Oppo: extra quod
probationes de ſubiectione pro parte epiſcopi, ⁊ exemptione pro
parte monachorum, ſint ſuperflue: quia ad poſitionem ſubiectio-
nis ponitur ius eligendi: nec ad remotionem ſubiectionis, ⁊ poſi
tionem exemptionis remouetur ius eligendi. de elect. c. j. Dic quod
forte epiſcopus ex conſuetudine, vel priuilegio habebat ius eligen
di in omnibus monaſteriis ſibi ſubiectis: ⁊ ſic probata ſubiectio
ne iuncta conſuetudine, vel priuilegio concludebatur ius eligendi
⁊ illi econuerſo obtinebant exemptione probata. Vel forte conten
debatur de nullitate electionis propter excommunicationem ca
nonicorum, quam ipſi nullam pretendebant, ⁊ electionem aliquam
quia ſubiecti non erant principaliter. Primum verius, ſecundum
Io. And. vel ſecundum glo. hic ſecundam pretendebant electionem,
⁊ quaſi poſſeſſionem iuris eligendi. ⁊ ſic ad tex. ſubaudiri oportet.
23 ¶ † Oppo. vltimo cum doct. quod alius fuerit modus procedendi
di contra iſtos iudices, qui nimis animoſe proceſſerunt: quia pote-
rant recuſari, ⁊ ab eis appellari. de offi. deleg. c. ſuſpicionis. de ap
pella. vt debitus. ⁊ vt lite non conteſta. accedens. ij. Sol. Dic quod
poteſt intelligi quod nimis animoſe procedebant, parti ſuam audien-
tiam denegando: ⁊ tunc ſuberat etiam remedium recuſationis, ⁊
appellationis. Ipſe animoſitas fuit in eo, quod non inſpexit pri-
uilegia. ⁊ protulit ſententiam. ¶ Nota hoc dictum, quod eo quod
apparet iudicem pro altera parte animoſe proſequi cauſam, etiam
alia cauſa ſpecifice non allegata. poteſt recuſari: quia omnes cauſe
ad iſtam reducuntur, quando iudex concluditur animoſus contra
alteram partium, vel concluditur nimium propitius. j. de iudi. cau-
ſam. vt lite non conteſta. accedens. hec tene menti, ⁊ vide de ap-
pel. a collatione. libro ſexto. ⁊ c. cum ſpeciali. vbi enumerant cau-
24 ſe recuſationis. ¶ † Venio ad vltimam partem ſcilicet ad ſententiam,
⁊ aſſumo quedam contra Inn. que omiſit Hoſtien. Primo vide-
tur quod reſtitutio non debuerit dari ad producenda priuilegia, vt
ad cauſam non concludentia: agebat enim epiſcopus poſſeſſorio,
contra quod non admittitur proprietatis exceptio. de reſtitu. ſpolia.
in literis. c. j. ⁊ c. ex conqueſtione. inſtrumenta autem in proprietate
25 concludebant: ergo ⁊c. † Sol. Inn. dicit quod principalis queſtio erat
ſuper validitate cuiuſdam electionis, ⁊ deducebat iudicium per mo-
dum cauſe ad caſſandam electionem: quia electio erat facta ab excom-
catis, interdictis ab epiſcopo: ⁊ inter ceteras cauſas iſtam proſeque
batur epiſcopus, licet deduceret quaſi poſſeſſionem iuris eligendi,
qua ſe ſpoliatum dicebat: ipſi autem dicebant ſe exemptos, ⁊ ad hoc pe-
tebat videri priuilegia, per que petebat excommunicationem fore nullam,
non fuerunt auditi petierunt reſtitui, vt patet: ⁊ ſic inſtrumenta facie-
bant ad cauſam. Item poteſt ſecundo dici, quod erat queſtio ſu-
per proprietate iuris eligendi: vt quia epiſcopus pretendebat con
ſuetudine, vel priuilegio ſibi eccleſias ſubiectas habere ius eligen
di, ⁊ dicebat quod monaſterium erat ſubiectum. Ipſi econuerſo ne
gabant: erant ergo priuilegia ad cauſam pertinentia, vt hic di-
26 cit. ¶ † Secundo obuiat, quod nullum preiudicium generetur mo
naſterio ex omiſſione priuilegiorum: nam cum actum eſſet poſſeſ
ſorio, ſententia lata in poſſeſſione non obſt. agenti petitorio. de cau.
poſ. c. fi. de elec. querelam. Dic quod imo preiudicabatur: quia ſi caſſa
batur electio, quia forent excommunicati, vel interdicti, eis preiudica
batur in iure electionis, ⁊ in eo quod excommunicati remanebant.
ideo eorum intererat producere priuilegia, ⁊ fortius ſi contentio erat
ſuper proprietate iuris eligendi occaſio nata a proprietate ſubiectio-
27 nis priuilegio, vel conſuetudine. † Et nota quia hic tenet Inn.
quod petere caſſationem electionis petatur officio iudi. ⁊ non iure
28 actionis. ¶ † Tertio obuiat, quia pape per hoc non fiebat preiu
dicium: cum papa non eſſet vocatus, nec citatus, ⁊ res inter alios
acta. C. res inter alios acta. per totum. de ma. ⁊ obe. inter quatuor.
Dicit Inn. quod pape preiudicabatur, ſaltem in poſſeſſione, cum alius
loco ſui ſibi aliquid non vendicabat in poſſeſſione, vel proprietate.
Vel dic ſecundo quod non datur reſtitutio pro iure pape, ⁊ leſione,
quia ſibi non preiudicabat: ſed data fuit pro iure ⁊ leſione matri-
monij, directe, ⁊ per hanc reſtitutionem, quod quod indirecte, releuatur gra
uamen vtriuſque: arg. ff. quemad. ſer. amit. l. ſi communem. ¶ No.
bene, hec vltima ſo. applaudet et quod litera dicit, quod pape preiudi-
cium generabatur. Dic quod ſi papa ſciuiſſet cauſam agi, forte ſibi
preiudicatum fuiſſet in proprietate, ſecundum diuerſitatis opi. de
quibus in. c. inter quatuor. ⁊ de re iudic. cum ſuper. ⁊ quamuis vera ſit
op. quod non preiudicatur, tamen intererat ſua. ne in opi. inuolue-
ret. ff. de minorib. l. ſi minor: circumuentus. Vel erat leſio reſpectu
poſſeſſionis, vel quale ſaltem infertur preiudicium preſumptio
nis. ff. de appe. l. a ſententia. ⁊ de iureiu. c. ſi duo patroni. cuius pre
textu poteſt reſtitutionem petere, ſicut appellationem proſequi, vel
illi aſſiſtere

29 illi adſiſtere quod eſt notandum. ¶ †Oppo. quod hic nõ fuerit
neceſſaria reſtõ, cum ab iſta ſententia forte fuerit appellatũ, ⁊ ſic
cõpeterit remediũ ordinarium, cum in cauſa appellatiõis detur
poteſtas producendi, ⁊ probandi, nõ deducto, vel ꝓbato in cau
ſa principali: vt. l. per hanc. C. de tem. appell. So. dicunt doc. q̄
hic non fuit appellatum ab iſta ſentẽtia: ideo opus fuit reſtõne,
que reſtõ poteſt dici duplex. prima reſpectu admiſſionis ad ꝓ-
bandũ ⁊ hec tanquã preambula admittitur, nõ obſtante ſentẽtia
vt hic. alia que venit in quandã conſequentiã, ⁊ directa ad reſciſ
ſionem ſententie: ⁊ hoc nõ conceditur iniuſta ſententia per admiſ
ſionem nouarũ ꝓbationum: ⁊ hanc papa nõ cõceſſit hic, q: de
hoc ſibi nõ conſtabat, vt patet in fi. ⁊ ſic modo potes intelligere
cap. q̄ aduerſus ſententiã iſti monachi nõ fuerunt auditi ſimpli
citer, ⁊ directe contra ſententiã, ſed demum detecta iniuſtitia ſen-
tentie per nouas ꝓbationes. reſtitutio ergo fuit data ſimpliciter
30 quo ad admiſſionẽ ꝓbationũ. ¶ †Op. quarto q̄ non ſufficeret
ſola inſpectio priuilegij ad dandam reſtõnem, imo debuerit ple-
ne de leſione cõſtare. l. in cauſe. §. cauſa. ff. de mio. de officio iudi. c.
§. ⁊ ſic in ea debuit ſeruari ordo iuris. So. dicit Inno. quod quan
doq: petit incidenter reſtõ aduerſus ꝓbationẽ, vel allegationem
omiſſam, inſtantia pendente: ⁊ hec eſt impropria reſtõ, ꝑ quã non
obtinetur reſtõ rei, nec per ipſam reſcindit ſententia, contractus,
vel preſcriptio. Unde eſt quedam reſtõ preambula ad veram re-
ſtõnem, per quam obtinet quod nõ obſtante ſententia, licet nõ re
ſcindat, licebit omnes probationes procedere, quas alias produ
cere licuiſſet: vnde in tali reſtõne nõ eſt neceſſarius libell⁹, nec litis
conteſtatio, ſed ſufficit q̄ aliquẽ colorẽ habeat ad hoc petendũ,
quod incolorate peti nõ debet. ff. de mino. l. minor autẽ magiſtra
tus. vnde petitio iſta nõ eſt admittenda, niſi primo aliquẽ colorẽ
habeat, qui color dat ſola inſpectiõe inſtrũmentorũ ad cãm faciẽ-
tium, eo q̄ apparet ſiti ꝑla figura, ⁊ ꝑfunctoria etiã lectione ad
eãz faceret: nõ enim exigit percõtata, ⁊ examinata omnino lectio.
¶ Nunq̄d autẽ talis lectio omnino ſit de neceſſitate, ponit ſpecu.
in ſecunda parte. e. titu. §. ij. ver. aliud. et ad hanc inſpectionẽ facit
ff. de tranſac. l. de his. quicq̄d autẽ dicat ſpe. in locis preelleg. dic
quod ſemper oportet quod conſtet de leſione, ſiue petat aduerſus
ſententiã, ſiue aduerſus contractum, ſiue aduerſus omiſſam ꝓ
bationẽ, vel exceptionem: ſed vbi petit aduerſus contractum, vel
ſentẽtiam aliter, quã omiſſam probationem, vel omiſſam exce-
ptionẽ, oportet quod probet leſionem: nã eo q̄ fungitur iure mi
noris, nõ cõſtat de leſione: vt. l. nã ⁊ poſtea. §. ſi minor. ff. de mino.
ſed vbi petit ſe reſtitui aduerſus omiſſam probationẽ, vel exce-
ptionẽ, iudex habet ſummatim videre exceptionem, ⁊ articulum
quẽ probare intendit, ⁊ ſi apparet quod ad cauſam cõcludat, iam
conſtat de leſione: ⁊ ſic debet ipſum reſtituere ſi conſtat q̄ ad cau
ſam nõ cõcludat, repellat. ſimiliter ſi petat reſtitui aduerſus omiſ
ſam productionẽ inſtrumenti forma, vel priuilegũ. ſummatim de
bet videre an probatio faciat cauſam ex lectura iſtrumenti, ſic. et
allegat de reſcriptis. cũ contingat. de priuile. cum perſone. lib. vj.
quo viſo valebit dare reſtitutionẽ: vt hic eſt caſus quod bene no-
31 tabis. ¶ †Opp. ĩ. cũ gl. prima q̄ nõ eſſet ep̃s in poſſeſſiõe iuris
eligẽdi: quia incorporalia nõ poſſident, ſed quaſi. ff. de vſucap. ſe
quit. §. ſi viaz. l. ſi ſeru⁹. §. incorporales. ff. de acqui. re. do. So. dicit
32 q̄ poſſidebat, id eſt, quaſi poſſidebat, vt ibi. ¶ †Opp. cũ glo. q̄
nõ valuerit factũ iudicũ, iniungendo vt ꝓcuratorẽ cõſtituãt: q:
duo, trib⁹ datis, ꝓcedere nõ valent. ĩ. de of. dele. cauſaz. So. dicit
q̄ duo ꝓceſſerunt, tertio ſe excuſante: quia erãt dati cũ cla. q̄ ſi
33 nõ omnes: vel tertio vices committẽte. ¶ †Oppo. tertio cum gl.
in verbo, renunciauit. quod nõ valeat nec renunciatio: quia nõ fa
cta in manib⁹ ſuperioris: vt patet de renũ. admonet. ⁊ q̄ in dubijs.
eũ ſi. So. glo. dicit, ſi elect⁹ eſt quis, ⁊ confirmatus, dz renunciare
in manib⁹ ſuperioris: ſi eſt elect⁹, ⁊ nõdũ cõfirmat⁹, ſufficit q̄ re
nũciet i manib⁹ eligẽtiũ, vt hic. ad hoc de re iudi. cũ olim. de reg.
iuris. oĩs reus. et ſic vult glo. quod etiã poſt cõſenſum renunciatio
fieri debeat in manib⁹ eligentiũ vel ſecũdũ Hoſti. poteſt dici q̄
nondũ elector cõſenſerat: ⁊ ſic exponi debet, renunciauit, id eſt, re-
pudiauit. ¶ Primus placet Hoſt. ⁊ remittit de tranſla. prela. c. ij.
vide plenius per gloſſ. de electio. ſi electio. lib. vj. ⁊ tene q̄ ibi ha-
bes. Quarto videt q̄ nõ poſſit capitulũ vacãte ſede cõſtituere ꝓ
34 curatorẽ. ¶ †Primo, quia ſolũ capitulum nõ põt procuratorẽ
conſtituere in cauſis eccleſie abſq: prelato. de iudi. cãm. de reſcri
ptis. edoceri. ¶ Secundo, q: vacante ſede, cauſa eccleſie tractari
nõ debet, vel poteſt. Solu. Gloſſa ad vtranq: reſpondet, q̄ ſpãle
eſt i iure eligẽdi, ⁊ cauſa electionis, q̃ aliter expediri communiter
nõ poteſt, niſi vacante ſede, ⁊ nõ aſſiſtente prelato cõtraria ꝓce
dũt in alijs caſibus. vide q̄ nota. de conſue. cum dilectus, ⁊ vide
notata in clem. ſi. de ꝓcurato. per gloſſam ordi. vel ſecundũ Inn.
de iurib⁹ ſpectãtib⁹ ad prelatũ agere non poſſunt, ſed de ſpectan-
tibus ad vtrunq:, vel ad capitulũ tantũ, bene agere poſſunt, ⁊ ꝓ
curatorẽ cõſtituere. prima placet. ¶ Nec obſtat q̄ hic actor cõſti

tui deberet authoritate iudicis, vel archiepiſcopi. inſtitu. de aut.
tu. §. ſi. q: his ſolennitatibus nõ vtimur, ſcdm canones. de iudic.
35 dilecti. ſm Hoſti. ¶ †Quinto ob. quia videt q̄ electio facta poſt
inhibitionẽ iudicũ, ſit nulla. de ma. ⁊ obe. c. ſi. ⁊. l. j. ff. ne q̄d in loco
pub. l. vltima. de oper. no. nunt. c. ij. cũ ſi. glo. in verbo, inhibentes
⁊ q̃ incipit, ſed nõ ne. ſoluũt cõtrariũ, q̄ inhibitio facta iuſte, hoc
eſt, nõ poſſidenti, bene inficit actũ poſt inhibitionem geſtũ, ⁊ fa-
cit ipſum retractari, ſi actus retractabilis eſt vt in cõtrario: ſed in
hibitio iniuſta facta poſſeſſori, ne ſua poſſeſſione vtat, vel fructi
bus poſſeſſionis, nõ inficit actũ poſt inhibitionẽ: quia act⁹ vt fru
ct⁹ ſe habet ad quaſi poſſeſſionẽ, vt: hic nam hic ꝑ electionis actũ
erant in quaſi poſſeſſione, qua, nec eius cõmodo priuari nõ debe
36 bãt lite pẽdente ſic dicit notabiliter gl. ¶ †No. hic effectũ ſimpli
cis inhibitionis iudicis. ⁊ ſic inferioris pape: quia ſi iuſta ꝓficit,
iniuſta nõ inficit actũ poſt inhibitionem geſtuz de effectu autem
inhibitionis cũ decreto, an idem operetur quod decretum pape,
vide quod not. in. c. dilecto. de preben. ⁊ de preben. c. quoddã. lib.
37 vj. de conceſ. preben. c. i. et †inter cetera dicit Jo. and. in nouella.
de cõceſſio. preben. c. j. lib. vj. quod decretũ pape lz afficiat ignorã
38 tẽ, nõ tamen decretũ inferioris. quod bene notabis. †Sed predi-
ctis obuiat ſm glo. ff. de pet. here. l. diu⁹. vbi poſſeſſor ꝓhibet ali
q̄d diſtrahere de bonis hereditaris lite pẽdẽte, niſi preſtita ſatiſſ-
datione de reſtitutione. glo. nõ ſoluit. Dic q̄ diſtrahere rem, vel
partẽ rei lite pẽdente, bene eſt licitũ, vt ibi: ſed nõ fruct⁹ colligere
vel actũ facere, qui ſit loco collectionis fructuũ, vt hic: quia hoc
eſſet aliud innouare lite pẽdente. ⁊ hec ẽ veritas. ¶ Itẽ ibi in pro
hibitione legis, hic in ꝓhibitione hominis, q̃ non eſt tante virtu
tis: ⁊ ꝑ hoc ceſſat q̄ dici poſſet. de. l. ij. C. de litig. nã hic eligẽdo
nõ alienat rẽ litigioſam, nec ius in iudiciũ deducit: transferendo
enĩ abbatiã nõ transferunt rem litigioſam: cũ nec epiſcopus ſe cõ
tendat abbatẽ. Item nec per hoc ius eligendi in aliũ transfertur:
vel poſſeſſio, imo remanet penes contendentem ſe poſſidere. Sz
ſi de abbatia ageretur, vt de titulo, nõ liceret aliũ eligere. ĩ. de ar.
ex parte. ſz Inn. q̄ dic hodie. ĩ. vt lite pen. c. j. ⁊. ij. in. vj. ¶ Per
que dicit Jo. an. quod illa iura nõ corrigunt hanc decre. q̃ loquit
quando de iure eligendi, vel cõferendi inter electores eſt queſtio,
vel collatores, iura illa loquunt quando inter duos electos, vel al
terũ agentẽ alterũ impugnantem lis pendet. ad hoc q̄ no. ĩ. de
arbi. c. ex parte. ſup verbo, ius habet. in ſi. ⁊ q̄ no. in ſpe. de app.
39 §. pe. ver. veruz. †Itẽ predictis nõ obuiat q̄ hec inhibitio videt
tranſiſſe in rem iudicatã, cum nõ fuerit appellatũ. de re iudic. cũ
inter vos. ⁊ ſic iuriſditio inhibentiũ eſt tacite ꝓrogata. argu. d of.
dele. cũ olim abbas. dicit Inno. quod hoc non valuit ex defectu
poteſtatis, q: hoc commiſſum nõ erat, nec ſufficit tacita, ſed exi
git expreſſus cõſenſus in ꝓrogando nõ placet hoc, quia ꝓroga-
tur etiã iuriſdictio tacito cõſenſu: vt no. de offic. dele. p. ⁊. g. de re
iudic. c. inter monaſteriũ. ⁊ q̄ ibi not. ff. de iudi. l. j. ⁊. ij. ideo dicit
ſecũdo q̄ talia mãdata, que fiunt ex abrupto, ⁊ ſine cauſe cogni
tione, nõ hñt viz interlocutorie nec tranſeunt in rem iudicatã. C.
cõminat. vel epla. l. iij. ⁊ vlt. maxime cum ad hoc nõ agitur. ij. q.
vj. hoc quippe. quãtus ſolutum vi talis precepti nõ repetatur. ff.
quod met⁹ cauſa. l. ſi. in ſi. Secus ſi cũ cauſe cognitione fiant. alle
gat. ff. de offic. prefec. vr. l. j. §. ſi. ſecundũ quoſdã: ⁊ vide q̄ no. de l
ſi. cũ veniſſent. ⁊ qui ma. accu. poſſunt. c. ſi. ¶ Non placet hec ſo-
lutio Inn. quia preceptum de his, q̃ ſpectant ad iudicis officiũ,
valet abſq: cauſe cognitione. vij. q. i. quia. ⁊ not. de tẽpo. ordina.
ad aurea. ⁊ pena ĩpoſita ſine ordine iudiciario ligat. ff. de pen. l.
moris. ⁊. l. ſi. ij. q. vij. ſi q̄s ab epiſcopo. dicit ergo q̄ preceptũ hoc
nõ adſtringit: q: nõ pertinebat ad eorũ officiũ, quaſi nõ eſſet cõ
miſſum. de re. iur. ea. q̃. li. vj. ⁊ quia notorie apparet iniuſtuz: ideo
per ſuperiorẽ nõ debet ratum hñi. de app. ſolicitudinem. §. ſi vero.
40 ¶ †No. hic duo. primo, quod ſi iudex extra cognitionez negocij
cõmiſſi aliq̄d incidenter iniuſtũ precipit circa litẽ, quod preceptũ
nullũ eſt ex poteſtatis defectu. ꝑ quod puto q̄ ſi iudex lite pẽde-
te extra caſus permiſſos faceret ſequeſtrũ, q̄ id ſequeſtrũ nõ va
leret. No. ſecundo quod preceptũ, ⁊ ſententia habens notoriã in-
iuſtitiã, eſt nullũ: ⁊ ad hoc omnes. §. ſi vero. quod no. dic q̄ ſicut
mandatũ pape nõ afficit, nec ligat manus eius, ad quem ſpectat
electio, vel collatio: vt in. c. dilectus. el. ij. ĩ. de prebẽ. ita nec inhibi-
tio alteri⁹ iudicis: imo multo minus ⁊ hec videtur veritas. quod
nota, quia alij hoc non tangunt. ſed dices, hic nõ eſt defectus po
teſtatis, cũ tacite ita ſit ꝓrogata iuriſdictio atẽdẽduz taci⁹, vel
expreſſus conſenſus in actu, vel ante actũ bene proficit ad validi-
tatem actus in prorogãda iuriſdictione: ſed poſt actũ cõtradi-
ctio non validat actũ nullum ex defectu poteſtatis, niſi geſtũ fo-
ret a ꝓcuratore: quia tũc actus eſt aliquis, ſaltem quo ad procura
torẽ ad quod dictũ. c. cũ olim. vt lite non cont. c. j. ⁊. ĩ. de tranſact.
cõtingit quod bene nota. ¶ Predictis nõ obuiat, quia dicit lite
ra, eligere preſumpſerunt: quaſi in hoc male egerint: quia ſecundũ
gloſſaz licet in aliquo male egerint nõ parendo mãdatis iudicis,

tamen ex hoc nõ caſſatur electio, ſed pendet ex iuribus, et euentu
litis. doc. dicũt, ⁊ meli⁹, qđ iſta ſunt verba ptis, que dicũt, pſumi
41 pferunt, que iu° nõ preſupponunt, ⁊ hoc eſt tenẽdum. ¶ † Opp.
cũ glo. in verbo, reſtituimus, quod nõ deƒ reſtitutio eccleſie ex ne
gligẽtia pcuratoris: cõſtat enĩ qđ primo cũ pcuratore agendũ eſt.
ff. mãd. ſi pcurator. in pnc. ff. de dolo. l. eleganter. ⁊ §. ſi dolo. C. de
42 pcu. in ſi. ¶ † Sol. pmo reſpõdet qđ ſi pcurator eſt ſoluẽdo, agiƒ ꝫ
pcuratorẽ, ⁊ ceſſat reſtitutio, vt in ꝫ: noꝛ ſi pcurator nõ eſt ſoluẽ
do, tunc datur reſtitutio, vt hic. Sic dicit glo. nã hic ſoluẽdo nõ
erat, qꝛ nõ recipit eſtimationẽ libertas: alˢ liber ſtat⁹ eccleſie. ff.
43 de rerum diui. l. ſacra. §. ſi. ¶ † Secũda ſolutio eſt glo. facta vna
interpoſitione, ibi: ⁊ ita hic vſqꝫ ad verſi. ſed certe lex illa. ⁊ glo.
dicit qđ quedã eſt reſtitutio, que cõpetit iure minoꝛis, vt illa ẽt,
que cõpetit eccleſie: ⁊ hec nõ excludeƒ p regreſſum ꝫ pcuratorẽ:
de hac loquiƒ hic. quedã eſt reſtitutio, que cõpetit ex clauſula ge
nerali. Si qua mihi iuſta cauſa eſſe videbiƒ: que cõpetit iure ma
ioris, vt q̃ daƒ, qñ pſona eſt leſa dolo tutoris: ⁊ tũc hec non cõtra
ledẽtẽ, niſi in ſubſidium, pcuratore nõ exiſtẽte ſoluẽdo. Et dicit
glo. qđ hec nõ dareƒ ex negligentia pcuratoris, ſed ſolũ qñ dolo
pcuratoris, eſt leſus. Et eſt cauſa, qꝛ habet imputare ſibi, ſi negli
gẽtẽ elegit. et in hoc habes vnã differẽtiã inter reſtitutionẽ, que
daƒ iure minoꝛis: qꝛ illa cõpetit. etiã ſi regreſſus habeaƒ ꝫ pcu
ratorẽ. Qđ ſec⁹ eſt in reſtitutione, q̃ daƒ iure maioꝛis ex clauſula,
Si qua mihi iuſta, ⁊c. ppter dolũ pcuratoris. Ad predicta alle
gat. l. etiã. C. ſi tu vel cur. interue. ¶ Ponit gloſſ. aliã differẽtiã,
qꝛ reſtitutio, que daƒ iure minoꝛis, cõpetit officio iudicis. de off.
iu. di. c. ij. qđ ſecus in illa, que daƒ iure maioꝛis: qꝛ ipſo iure datur
iure actionis antique. l. ne tũ. §. ex hoc edicto. ff. quod me. cau.
Unde reſtitutio, que cõpetit ex clauſula, ⁊ que cõpetit iure mi
noꝛis, nõ differunt in hoc, qꝛ quelibet cõpetit officio iudicis: ſed
bene eſt alia reſtitutio, que datur per viã actionis, vt p actionẽ
de dolo, vel p remediũ tituli, qđ met⁹ cauſa: ⁊ de hac nõ loquimur.
De iſta loquũtur iura, que allegat glo. Cõcludit tamẽ glo. pnci
paliter qđ quicquid ſit hic, eccleſia immediate reſtituiƒ nec poſſet
habere regreſſum ꝫ procuratorẽ, qꝛ nõ eſſet in hoc ſoluẽdo ppter
ineſtimationẽ rei: ⁊ hoc teneas. Dicit tamẽ gl. vltimate qđ dato
qđ eſſet ſoluendo, ſpeciale eſt in eccleſia, ſicut in minoꝛe: vt eligere
poſſet reſtitui, omiſſo procuratore. ⁊ ſic põt tertio ſolui. Allegat
C. ſi tutor vel cu. interue. l. etiã. Hec ſolutio nõ eſt bona: qꝛ lꝫ ſit in
optione in reſtitutione cõpetẽte iure minoꝛis an agat aduerſus
tutorẽ an reſtitui petat, vt. l. etiã. C. ſi tut. vel cu. interue. nõ eſt ſic
in pcuratore. vt dicit tex. ⁊ glo. ff. de mino. cũ mãdato. Et ratio
aſſignaƒ, qꝛ pl⁹ imputaƒ volũtarie ſeſe ingerẽti. Niſi dicas, vt ſen
ſit glo. in ſi. qđ ſpeciale ſit in eccleſia, vt ſiue ſit volũtarius geſtor,
ſiue neceſſari⁹, qđ electio ſit eccleſie. qđ eſt notabile dictũ. ¶ Ea.
gl. ibi: hꝫ actionẽ. hoc eſt verũ ſm naturã ſubiecte materie. ad eſt,
in reſtitutione, que habet actionẽ: puta qñ eſt leſus dolo, vel me
tu. Secus ſi eſt leſus iure maioꝛis, vt ppter abſentiã, vel aliã iu
ſtã cauſam: qꝛ pcedeƒ ei iudicis officio: vt. l. j. p totũ. ff. ex q. cau.
ma. ¶ In ea. gloſſ. ibi: lege etiã. ibi: fauore eccleſie. forte vult glo.
qđ ſit ſpeciale in eccleſia, vt dato qđ minor nõ reſtituatur, ſi hꝫ re
greſſum ꝫ pcuratorẽ. ff. de mi. cũ mãdato. tamẽ reſtituiƒ eccleſia.
Nec obſtat qđ idẽ qđ de minoꝛe dixit. l. etiã. C. qñ tutor. qꝛ loquiƒ
in officio neceſſario: vnde cõpetit reſtitutio minori lꝫ poſſit ha
bere regreſſum ꝫ tutorẽ, vel curatorẽ. Ita apoſtillauit vltimo an
no iſtã particulã. ſup qua eſt ſimile ſignũ. Illa loquiƒ in neceſſa
rio adminiſtratore, an volũtario autẽ vt eſt pcurator in minoꝛe
diſtinguiƒ, vt q̃ꝗ eccleſia regreſſum habeat ꝫ eũ tamẽ immedia
44 te põt reſtitui tempore lectionis iſta apoſtillauit. ¶ † Uenio ad
vltimã partẽ ađ §. ſi. electionẽ. opp. cũ glo. vltima qđ electio facta
lite pẽdẽte ſtatim debeat retractari, nec pẽdeat hoc ex litis euẽtu:
qꝛ mota lite ſup iure eligẽdi, nõ eſt interim facienda electio, ſicut
mota queſtione ſup iure patronat⁹, interim nõ eſt faciẽda preſen
tatio. de iure patro. ex literis. ¶ Cõfirma, qꝛ ſequereƒ incõuenĩẽs
qđ ſi poſtea apparet pꝛeſentãtẽ ius preſentãdi nõ habere, vel eli
gẽtes, qđ caſſareƒ electio: ⁊ ſic electio facta ab his, q credebantur
ius habere eligẽdi, caſſareƒ. qđ eſt ꝫ no. ĩ. de electio. c. querelam.
¶ Joã. dicit qđ qñqꝫ eſt queſtio ſuper iure patronatus, vel eli
gendi petitoꝛio tantũ, ⁊ ſic ſuper pprietate: quandoqꝫ eſt queſtio
ſuper poſſeſſorio tantũ: quandoqꝫ ſuper poſſeſſione, ⁊ pprietate.
¶ Primo caſu dicit qđ ppter pẽdẽtiã queſtionis ſuper pprieta
te dꝫ interim, ⁊ põt quis eligere, ⁊ preſentare: qꝛ nõ dꝫ pꝛhiberi
quis vti iure ſuo. vij. q. iij. nõne. ¶ Quãdoqꝫ eſt queſtio ſuper
poſſeſſione tãtũ: ⁊ tunc nõ dꝫ eligere, vel pſentare: ſi tamẽ eligat
vel pſentet, valet preſentatio, ⁊ electio, ſed eius validitas pẽdet ex
futuro euẽtu, vt hic. Et idem dicit, ſi pendet lis ſuper petitoꝛio et
poſſeſſoꝛio ſimul. Glo. indiſtincte tenet qđ ſiue pẽdet queſtio ſup
iure pprietatis, ſiue ſup poſſeſſione, qđ interim pſentatio faciẽda
nõ eſt: ſi tamẽ fiat, valet, ⁊ pẽdet validitas ex euẽtu litis. Ita con
cordant iſta iura. Hanc cõcluſionem, ſcꝫ Joã. tenet Inno. dicẽs

q ſi vterqꝫ cõtẽdat ſe poſſidere, qcũqꝫ põt eligere, ſi vult: ſed ſupe
rior, a quo petiƒ cõfirmatio, cognoſcet ad quẽ pertinet electio, q
ſit in poſſeſſiõe, ⁊ illi⁹ electionẽ cõfirmabit, vt hic, et. ff. vti poſ. l.
j. §. hui⁹. ff. de vſufructu. ſi cui⁹. §. ſi ſum⁹. alˢ cui⁹. Nec obſtat. ff.
de aqua quo. ⁊ eſti. l. pe. qꝛ non hꝫ hunc intellectũ qđ iudex pẽdẽ
te cõtrouerſia poſſit pꝛhibere actum electionis. Hoſti. aũt facit
differẽtiã inter actũ preſentationis, ⁊ actũ electionis: qꝛ pẽdente
lite ſuper iure preſentãdi actus preſentationis fieri nõ dꝫ: qꝛ lite
pẽdẽte ſuper iure patronat⁹ epũs dilata lite vſqꝫ ad ſex. vel od. mẽ.
in ẽſes ordinabit eccleſiam, niſi queſtio eſſet cum epiſcopo: quo
caſu tunc impõnet economũ. de offi. ord. cũ vos. quo caſu cum ec
cleſie puideatur, qđ eſt magnũ preiudiciũ in dilatione preſenta
tionis: ſed quãdo eſt queſtio inter eos ſuper iure eligendi, ſi mille
annis duraret, epiſcopus nõ poteſt puidere: qꝛ nõ apparet hoc
cautũ, imo currit lis ſuo tramite. de elec. dudum. ⁊ c. cõgregato.
ideo ſi nõ fieret electio, magnũ preiudicium pateretur. Item quia
collegiũ in eligendo nititur iure cõmuni. patron⁹ in preſentãdo,
gratie. de iure pa. qñoniã. ideo, ⁊c. ¶ Item qꝛ epiſcopus petẽs
caſſari electionẽ factã per monachos eo ipſo cõſtituebat eos poſ
ſeſſores. C. de rei vẽdi. l. ſi. vt eccle. benefi. c. j. vnde lite pẽ. nõ debue
rũt monachi ſua poſſeſſionẽ priuari: nec poterat hec queſtio diſ
finiri, niſi aliꝰ eligereƒ. Electio enim que nõ eſſet, cõfirmari nõ
poſſet, vel infirmari. de conſtitu. cũ acceſſiſſent. Dic, qñqꝫ fit ele
ctio ab exiſtẽte in pprietate, ⁊ poſſeſſione iuris eligendi, vel pre
ſentãdi, ⁊ nulla eſt queſtio: ⁊ valet electio abſqꝫ dubio, ⁊ cõfirmã
da eſt, quãq̃ꝫ poſtea moueaƒ queſtio: qꝛ hic act⁹ electionis ſequiƒ
poſſeſſionem. de iure pa. cõſultationib⁹. Quandoqꝫ facta eſt ele
ctio, vel preſentatio per exiſtentem in proprietate iuris eligendi,
vel preſentandi, ſed non in poſſeſſione: ⁊ non valet electio: qꝛ iſte
ſequitur poſſeſſionem, id eſt, actus electionis, vt fructus ſequaƒ
poſſeſſorẽ, ſaluo niſi poſſeſſio eſſet vacans: quo caſu ſtatim naſci
ſcereƒ ei, ⁊ valeret electio. Et hoc dicit Inn. de electio. Cumana
eccleſia. Quãdoqꝫ facta eſt electio, vel preſentatio per exiſtentẽ in
quaſi poſſeſſione, ⁊ nõ habentem proprietatem pacificã, ⁊ bona
fide: ⁊ adhuc valet preſentatio, ⁊ eſt cõfirmãda. Quãdoqꝫ fit ele
ctio per exiſtẽtẽ in quaſi poſſeſſione mala fide: ⁊ nõ valet, vt hic,
prout exigit qđ ſit in cõcuſſa. facit qđ no. in. c. conſultationibus.
C. de rei vendi. certũ. Hec procedunt, quando eſt facta preſenta
tio ante litem motam. Si eſt facta preſentatio lite mota, ⁊ tunc
aut pẽdet lis ſuper pprietate, ⁊ exiſtẽs in poſſeſſione poteſt pre
ſentare abſqꝫ dubio. Nec facio differentiã inter ius eligẽdi, ⁊ pre
45 ſentandi: † quia ſicut mota lite ſuper proprietate rei nõ impediƒ
quis fructus colligere, vel preſentare: ⁊ eſt verũ, in tantum quod
ſi iudex prohiberet, non eſt ſtandũ prohibitioni, tanq̃ꝫ iniuſte, vt
hic eſt caſus. eſt tamen verũ quod cum ex motione litis ſit effect⁹
male fidei poſſeſſor cõditionaliter, qui nõ habet ius in preſentan
do a male fidei poſſeſſore, nõ tenet, qđ ſit interim: ⁊ iſta preſenta
tio nõ eſt cõfirmãda, ſed expectabitur litis euẽtus: ⁊ ſic debet in
telligi decre. ex literis a cõtrario ſenſu, quẽ cõtrariũ ſenſum decla
rat hec decre. Et dicit Inno. qđ hec queſtio potius dicitur pro
prietatis, qñ diſputatur ſuper validitate electionis, q̃ꝫ poſſeſſio
nis. Quod credo verũ q̃tũ ad titulum, ⁊ ius electi, ſed q̃tũ ad
ius eligẽdi poteſt eſſe petitoꝛia, ⁊ poſſeſſoꝛia ſcđm modũ libelli, ⁊
pſecutionem. Quandoqꝫ pẽdet lis ſuper poſſeſſione: ⁊ tũc aut
agens nõ contendit ſe poſſidere, imo aliũ dicit poſſidere, vt qñ
agit poſſeſſoꝛio recuperãde, ipſe autem dicit ſe iuſte poſſidere: et
tũc adhuc idem. ex quo conſtat iſtum poſſidere, nõ debet prohi
beri vti ſua poſſeſſiõe. Quandoqꝫ vterqꝫ ſe contendit poſſidere,
⁊ nõdũ eſt certum q̃s poſſideat: ⁊ ſatis credo quod tunc interim
neuter debeat eligere, qꝛ hoc eſſet attẽtare, ⁊ quod iudex interim
poſſit iuſte pꝛhibere ne eligant: ſi tñ pcedant ad electionem, quia
permiſſum eſt cuiqꝫ ius ſuum manutenere, valebit preſentatio,
ſed cõfirmatio pendet ex litis euentu. Uel ad omnia alia cõtra
ria aliter poteſt dici quod hic nõ fit confirmatio, ſecundũ Inno
cen. quia controuerſia erat an teneret, pro eo quia facta dicebaƒ
ab excommunicatis per epm̃ Metẽſi. authoꝛitate ordinaria: ipſi
autem ppter exemptionẽ ſuam dicebant excõmunicationem nõ
tenere ⁊ ſic electionẽ valuiſſe. Ideo queſtio iſta exceptionis vt pre
ambula, ⁊ preiudicialis pri⁹ erat terminãda, ex qua pẽdet cõfir
matio. de ordi. cogni. c. j. ⁊ c. tuam. ſecũdũ Innocen. ad hoc de
electio. cũ dilecti. ⁊ c. cũ inter. de appel. conſtitutus. Nec obſtat. ĩ.
q ſi. ſint legi. per venerabilẽ. §. j. ⁊. de filiis. ⁊ §. ſi. So. Lite pẽdẽte
gratia qñcũqꝫ, ⁊ diſpenſatio fieri poteſt, vt ibi. Cõfirmatio aũt
cũ de iure cõi fit, nõ fit niſi partibus preſentibus, ⁊ cũ cauſe co
gnitiõe: ideo lite pendẽte interponi nõ debet, vt hic, ⁊ no. de pro
curato. ex inſinuatione. Uel ibi fit gratia lite pẽdẽte, p quã parti
bus nõ preiudicatur. Gratia autẽ, per quã partibus preiudiceƒ,
faciẽda non eſt, vt hic, ⁊. ĩ. vt lite pen. c. ſi. ⁊ vide quod no. de elec.
dudũ. ſup gloſ. talis electio. cũ ſuis remiſſionib⁹. ¶ Ultimo In
no. poſuit hic glo. pluram, in qua tractat duo. Primo de modo
querẽdi

querēdi quaſi poſſeſſionē iuris eligēdi cōtra antiquū poſſeſſorē, de modis cōſequenter pdendi. Secūdo, de modo iuter ſe agendi. Tertio, de effectu poſſeſſionis acquiſite p actū electionis cōtra antiquū poſſeſſorem. ¶ Uenio ad primū: proſequor hic aliquos
46 caſus. ¶ † Primus, quando pnotus vi electiōis antiq̄ poſſeſſionis inuicit, et ſolis verbis negatur per nouiter cōtendentem ſe poſſidere antiquū poſſediſſe: ⁊ ille nō perdit hoc ſolo poſſeſſionē nec nouus acquirit: quia hic nō intercedit aliq̄ actus ſufficiens ad pdendam, nec acquirendas poſſeſſiones: et hoc planū eſt. exigitur enim actus, qui congruat poſſeſſori tantū, ⁊ in quo dēt pacientia eius, cōtra quem poſſidetur, vt patiatur cū poſſidere. ar. ff. de iuīte. actuq̄ priua. l. i. §. i. ⁊ no. in. l. i. C. de ſeruitu. ⁊ aqua. ſ. de cauſa poſ. cū eccleſia. Actus autē verbi poteſt fieri citra poſſeſſionē, ⁊ ſola ſua labia poſſidet: vt alibi dicit Inn. de reſtitu. ſpo. olim. ¶ Tertiō recitat qđ aliqui dicunt qđ ſi primo inſtitutꝰ ſit mortuus: ⁊ nouꝰ poſſeſſor neget antiquū poſſidere, nouus fungitur vice poſſeſſoris. ff. ſi ſeruit. ven. l. ſicuti. §. obſtat. ¶ Secundꝰ caſus, quando inſtitutus per eum, ⁊ antiquū poſſeſſorē, vult ſubuertere poſſeſſionē antiqui poſſeſſoris, recognoſcendo nouū poſſeſſorē. Inno. dicit qđ nō poteſt antiquū priuare poſſeſſione, ⁊ nouo poſſeſſori acquirere: quia nemo poteſt ſibi ipſi mutare cauſaʒ poſſeſſionis: vt. C. de acqui. poſſ. l. nemo. de cauſa poſ. cū dilectus, ſecus dicit Inno. ſi aliq̄s aliqū alteri ſubiectus recognoſcat alterū nouū poſſeſſorē, vt ſe illi ſubiectū, ⁊ illi reſpondeat de obedientia quia tunc illū antiquum poſſeſſorem priuat poſſeſſione: q: nunc nouus poſſeſſor ex tunc incipit preſcribere: ergo incipit poſſidere cum ſine poſſeſſione nō currat preſcriptio de re. iur. ſine poſſeſſione. lib. vi. de preſcrip. cauſam nō dat rationē diuerſitatis. dic qđ ratio eſt, q: actus recognitionis eſt ſeparatus ab actu eligendi vel inſtituendi: ideo in illo nō datur vſus alicuius actus electionis: ⁊ ſic nō datur quaſi poſſeſſio iuris eligendi: arg. de elec. cum ana. Sed reſpondeo, obedientie cōgruit, ⁊ eſt de parte ſubiectionis ⁊ ſic arguit exercitiū ſubſtātialis partis iuris, cuius agit poſſeſſionē querere. Aduerte tamē qđ dicit per reſponſionē de ſubiectione alterū dominum priuari quaſi poſſeſſione ſubiectionis, eſt verum, quando ſciente, ⁊ patiente domino reſpondit: vt no. de reſti. ſpoli. olim tertio. nam eo ignorante non: quia patientia nō poſſidentis, ſed poſſeſſi nō poteſt creare quaſi poſſeſſionē alteri, ⁊ hoc eſt tenendū. nec obſtat. l. iij. §. ſi ſeruus. ff. de acq. poſ. quia ibi loquitur in traditione poſſeſſionis corporalū quo caſu non exigitur patiētia ad dandam poſſeſſionē, ſed ſufficit traditio actualis detentoris, vt poſſeſſio perdatur domini antiqui poſſeſſoris, qui illam ſuam poſſeſſionē fundatam relinquit ſuper detentatione. et hoc tene, vt clarius no. Inno. in c. prealleg ato. cū olim. ¶ Tertius eſt caſus, quando electus per antiquus poſſeſſorem eſt mortuꝰ: ⁊ tūc ſolū morte illius nō perdit poſſeſſio per antiquū poſſeſſorē, niſi aliud interueniat: ſed ſi fiat per nouum nouia electio, an p illam ſolaʒ perdatur poſſeſſio antiqui poſſeſſoris proſeqtur duos caſus, quandoq̄ illa electio nōdum fuit cōfirmata, nec ille ſe geſſit p electo: quandoq̄ fuit cōfirmata, et nouiter electꝰ ſe geſſit p electo ſi nō fuit confirmata. dicit primo, quod ſola electione antiquus poſſeſſor eſt priuatꝰ quaſi poſſeſſione iuris eligēdi. de quo remittit plenius. ſ. de elec. querelā. Secundo dicit quod ſola electione nō priuatur quaſi poſſeſſione iuris eligendi, niſi expellatur de poſſeſſione, vel interueniat patientia illius, q̄ nūc poſſidebat exemplū de primo, vt quia timet timore iuris, ſcilicet quin nō credat nā ſe pertinere ius illud, qđ poſſidebat, ideo ſe vlterius nō intromittit: vel timore facti, quia nō ſit auſus eligere de facto contra voluntatē eorum, qui ſe dicunt eſſe in quaſi poſſeſſione iuris eligendi, vel quia illi de facto poſſeſſionē nacti ſunt: ſic enim expelliſ, vel ſuſpicatur ſe poſſe repelli: et hoc eſt de modis pdende poſſeſſionis. ff. de acqui. poſſeſ. l. ſi id quod. §. ſi. per que infert quod ſi ignorans de electiōe, quod nunquam priuatur quaſi poſſeſſione, que ſine animo nō amittitur, vel corporali expulſione, que in iuribus fieri poteſt. ff. de acqui. poſ. l. quemadmodū. ⁊ l. clam. per que dicit qđ nō preſumitur amittere poſſeſſionem, quam animo poſſidet, ſi infirmitate teneretur vel copiā iudicis, coram quo ageret, nō haberet, vel quamlibet aliā iuſtam cauſam: ſiue de facto, ſiue de iure haberet per hoc dicit quod ſi antiquꝰ poſſeſſor ignoraret electionem, etiam ſi plures ſucceſſiue eligantur per nō poſſeſſorē, ⁊ etiam confirmentur, ⁊ etiā adminiſtrent, quod antiquꝰ poſſeſſor nō perdit poſſeſſionē. Per hoc dicit quod ſi veniens ad actū eligendi expelleretur de capitulo, quia tunc alius actus intercedit aptus ad priuandū, quod priuaretur ſic perdit quis poſſeſſioneʒ quando vult ire per agrū debentis ſeruitutem, et prohibitus eſt: nam tunc perdit poſſeſſionē. niſi ſtatim ipſam recuperaret eligēdo. nam poſſet incōtinenti recuperare poſſeſſionē per viam amiſſam. C. vnde vi. l. i. ¶ Sed eſt dubiū, ⁊ hic examinatur ſecundꝰ caſus, an ſufficiat electio ad priuandū ipſum quaſi poſſeſſione in caſibus predictis, an exigatur quod ſit confirmꝰ, ⁊ habuerit quaſi poſſeſſionē. Recitat opi. quidam dicunt quod dato quod nullam hēat q̄ſi poſſeſſionē electꝰ, nec ſit ꝯfirmatꝰ antiquꝰ poſſeſſor pdit poſſeſſionē, niſi faciat aliquē actū, per quē oſtēdat qđ retineat quaſi poſſeſſionē: eo enim ipſo qđ eligit, eſt capitulū i quaſi poſſeſſione eligēdi, ⁊ antiquus poſſeſſor iſtam perdit. qđ dicit Inno. ſe nō credere: ⁊ remittit ad no. de reſti. ſpo. in line. ibi dicit qđ quaſi poſſeſſio iuris eligēdi nō q̄rit, niſi electꝰ habeaſ p electo ab his q̄ ptātē habēt eligēdi, vel ad minus eis ſcientibus, patiant eligēteʒ eē in q̄ſi poſſeſſione iuris eligēdi, ſuſtinēdo electū ab eis, vel ad minꝰ nō ꝯdicendo altero illorū modorū, quos. ſ. notaui. ſed ſi patiē electū exiſtentē in quaſi poſſeſſione eccleſie, nō eſt dubiū qđ queratur quaſi poſſeſſio, maxime ſi nō eligat antiquꝰ poſſeſſor. i. tempus ſtatutum a canone, ſcilicet. ī. tres menſes. de elec. ne pro defectu. vel niſi imploret officiū iudicis q̄ cito poterit: qđ arbitrio boni viri relinquit, vt remoueaſ de eccleſia, cum nō ſit per eum electus: vel interdicto retinēde poſſeſſionis nō agit contra electorē: quia videſ ſuſpicari ſe poſſe repelli, ⁊ ſic poſſeſſioneʒ amittit. Ad hoc. ff. ſi ſeru. ven. l. ſi forte. §. i. ſed premiſſis obuiat, ſecundū Inn. quia ſi dicis ſola electione poſſeſſionē queri, ⁊ antiquum poſſeſſione priuari: tamen hoc ſtare nō poteſt, ſi ſua electio nō habuit effectum, puta quia nō eſt confirmata: nam ſolis verbis nō queritur quaſi poſſeſſio, que protulit, eligo talē. Item ſi dicis quod querit hanc quaſi poſſeſſionē, quando confirmatur, vel quando habuit eum pro electo, ⁊ hoc videſ abſurdū, vt ex alieno facto, maxime quod meo nomine nō facit, queraſ quaſi poſſeſſio. dic quod quaſi poſſeſſio eſt queſita electori per ſuū factum, quando eligit: et ex facto aliorū, quando electum ab eo illi, qui prius poſſidebant, p electo habuerunt, vel paſſi ſunt eum agere, q̄ prelati facere debet. Nam in acquiſitione poſſeſſionis iurium incorporalium neceſſarius eſt conſenſus expreſſus illorū, qui ante poſſidebant, vel ſaltem patientia: vt nota. de poſtul. prela. bone. ¶ Quartus caſus eſt, quando viuente inſtituto ad electionem primus poſſeſſor ipſe primus poſſeſſor eam renuntiet, ⁊ in alium verbo trāſfert, vel per ſententiam datur alij poteſtas ingrediendi poſſeſſionē iuris eligendi: ⁊ tunc abſq̄ dubio pditur poſſeſſio quia is, pro quo lata eſt ſententia, videſ habere animum poſſidendi, licet nihil corpore faciat, cum non offerat ſe caſus aliquid faciendi. Alij etiaʒ, contra quos ſententiatur, animū videntur habere deſinendi poſſidere: quia debent ſuſpicari ſe poſſe repelli, et quod reuertentes non admittentur. Ad hoc. ff. de acqui. poſſeſſ. l. cum vniuerſas.
47 §. cum pretor. ff. de acqui. poſſeſſ. l. ſi id quod. §. final. ¶ † Uenio ad ſecundū de remedijs inter ſe. dic quod antiquus poſſeſſor contra nouiter eligentem habet remedia: poteſt agere poſſeſſorio recuperande, vt hic: ſed in hoc ſtultus eſt, quia eo ſolo, ſi alius eligens nō eſſet in poſſeſſione, faceret eum poſſeſſorem: quia ſic amiſiſſe ſe cōfitetur, et in eum, contra quē agit, transfert eam. ¶ Secundo habet remedium intentandi interdictū retinende: quia eū turbare videtur eo quod eligit, vel inſtituit alium, eo in poſſeſſionem exiſtente ſed tunc inutile eſt hoc remediū, quando poſſeſſioneʒ amiſit: quia ſi tunc ageret retinende, et nō prodeſſet, quia iam eam amiſit et tunc pdeſt agere poſſeſſorio retinende q̄n illā poſſeſſionē habet: q: ſic agendo videſ habere animū poſſidendi. Et dicit hic Inno. primo qđ dabiſ hoc interdictū eo quod eligit qđ quia turbat poſſeſſionē antiqui poſſeſſoris eligendo, dato quod nō ſit electio cōfirmata nec obſtat. ſi dicaſ nō dandū inter dictū retinende hoc caſu: quia ſic ſequereſ quod eadem ratione dari deberet interdictū. ſi inter amicos ſuos diceret, ad me ptinet electio in tali loco: qđ abſurdum videtur quod ex talibꝰ verbis deſ poſſeſſorū hoc retinende. Similiter ſequeretur, quod ſi lata eſſet ſententia excommunicationis cōtra ſubiectū, quod poſſit agere antiquus poſſeſſor contra ipſum retinende: quod videtur abſurdū: imo tutius videſ, ſi hoc interdictum contra aliqueʒ competit, q̄ contra confirmatorē, vbi cōfirmatur, vel contra electuʒ, qui ſe pro electo gerit, debeat cōpetere: quia illi ſunt turbantes, et nō electo. dicit Innoc. quod his nō obuiantibus agi poterit contra ipſum electorē: quia ipſe turbat poſſeſſorem ſuper iure eligendi: nam ipſe eſt, qui contēdit ſe eſſe in quaſi poſſeſſione huiꝰ iuris: quia ſi nō contendat, nō habet locum hoc interdictū: et etiā ſi a'io iure non iuuaretur, agi poterit iniuriarū pro hac iniuria, ⁊ erit effectꝰ talis poſſeſſorū, et iuris agendi, quia caſſabitur quicquid ſecutū eſt ex electiōe: et ſic electus remouebiſ, dūmodo electus ſciuerit nouiter eligenteʒ ab antiquo poſſeſſore cōuentū, et nō cōtradixit, patiendo electorē agere. de re iudi. quamuis. Secus autem, ſi elector cōfiteretur extra iudicium ſe nō fuiſſe in poſſeſſione, etiam ſi renuntiaretur omni poſſeſſioni: quia tunc nō preiudicaret electo nec eſt ſimile de eo, quod dicitur quod ſi inter amicos dixiſſet ſe eſſe in

quaſi poſſeſſione, vel ad ſe pertinere electionem. quia ille per predicta verba non turbat poſſeſſionem: nihil enim facit, vel dicit vnde perturbatio poſſit prouenire: ſed ex electione, ſi ſolis verbis fiat, facile poteſt prouenire turbatio. et idem de excõmunicatiõe lata in ſubiectum ab altero poſſeſſum. Contra confirmantem autem, vel electum, vel contra excommunicatum, non datur hoc poſſeſſorium. et idẽ de obſeruantibus excõmunicationem: quia licet turbent antiquum poſſeſſorẽ, non tamen turbant eum ſup poſſeſſione iuris eligendi, vel excõicandi: quia nec ſe eſſe in quaſi poſſeſſione dicunt, licet alias puniendi ſint, ſi malicioſe faciant.

48 ¶ † Venio ad tertium an electio facta per nouũ poſſeſſorem cõtra antiquum teneat. dic quod in caſibus, in quibus dixi. ſ. nouũ poſſeſſorem non nanciſci poſſeſſionem, et antiquum non priuari, planum qd nõ valet electio ab eo facta: in caſibus autem, in quibus nouus eligẽs efficit poſſeſſor, aut eſt in poſſeſſione pacifica et bona fide acquirit et tunc dicit Inn. valde notabiliter qd ſi ab eo non fuit in quaſi poſſeſſione iuris eligẽdi, quã elegerit, prima electio, etiam per quam creatur poſſeſſio, non facit validam electionẽ, ita qd debeat confirmari: quia licet ex hac electione, ſi cõfirmaretur, acquireretur quaſi poſſeſſio, et ſic de cetero tenerent electiones facte a nouo poſſeſſore, tamen quia electio hic nõ fuit facta a poſſeſſore iuris eligendi: quia tunc eum elegit, nondum erat in quaſi poſſeſſione, et hoc tenet hic glo. ſecunda. Vel dic qd nunquam hoc confirmat in ff. et videtur. hac ratione: quia dato quod ſit poſtea per antiquum poſſeſſorem accepta expreſſo conſenſu, vel patientia, non videtur qd tempore electionis fuerit in quaſi poſſeſſione. Ibi decidit contrarium: quia dato qd tempore electionis non eſſet in quaſi poſſeſſione, ſufficit qd vnum ſit tempus, quo petitur confirmatio, vel agitur ad amotionem electi. Hoc non placet, quia oportet qd adſit poſſeſſio, ſecundum tempus electionis, vel dic qd quando elegit erat in quaſi poſſeſſione electio enim habet plures partes. Prima eſt, factum electionis. Secunda eſt, patiẽtia illius, qui antiquus erat in poſſeſſione, vel quorum intererat. Tertia eſt, confirmatio: vt no. ſ. de conſuetu. cum dilectus. tunc enim dicendum eſt elegiſſe, vel electionem factam eſſe, quando predicta omnia interueniunt, et quando hec omnia interueniunt bene erat in quaſi poſſeſſiõe: ideo recte dicitur facta electio a poſſeſſore iuris eligendi: ideo nõ poteſt caſſari. Item poteſt dici, qd conſenſus, vel patientia primo poſſidentiũ trahitur ad tempus electionis licet non multum neceſſe ſit hoc dicere. Ad hoc vltimum facit quod no. de regu. vidua. ſuper glo. pe. et de conuer. ſeruo. cap. fi. ſuper gluſ. fi. dic qd quandoqz electio eſt facta a nouo poſſeſſore, ſciente, vel patiente antiquo, quod faciat animo querende poſſeſſionis: et tunc dico qd ex quo eſt in bona fide, valet electio: quia in limine exercitij ſuperuenit poteſtas. ff. de ꝟ. ob. ſi Titius. C. de contrahenda ſtip. l. nuda. Quandoqz electio eſt facta a nouo poſſeſſore, antiquo ignorante, qui demũ ſciuit poſtq̃ fuit confirmatus: et credo qd non valeat. ſed ſi ſciuit ante confirmationem, poteſt dici qd valeat: quia vel quaſi adhuc res ſit in fieri. ſed forte quod non validabitur, niſi dicamus hunc conſenſum trahi retro. hec vera dicit, niſi exiſtens in poſſeſſione noua poſſeſſionem acquiſiuerit contra ius, vt quia poſſeſſioni ius reſiſtat: vt ſi extraneus elegerit, et non capitulũ, ad quod de iure ſpectat eligere. Vnde dicit quod ſi alius: quam capitulũ, petat electionem confirmari, quam fecerit, quod non confirmabit quia non preſumitur eſſe bona fide in hac poſſeſſione, cui ius reſiſtit et idem videtur in conſimilibus, niſi probet quod poſſeſſionẽ habeat ex iuſto titulo, vel alijs probabilibus rationibus iuſtificauit poſſeſſionem. ff. de liberali cauſa. igitur. §. ij. et l. liberis. §. fi. vel longo tempore fuerit in poſſeſſione. ff. de acqui. poſ. l. poſſideri. §. ſeruus et quod dicit longum tempus, relinquit arbitrio iudicantis. ff. de iure deli. l. j. §. fi. vnde quo ad hunc effectum nõ ſufficit quecunqz poſſeſſio, ſed exigitur iuſta, licet ſufficiat quo ad partem poſſeſſoriũ recuperande, ſi ſpolietur. et idem in interdicto vti poſſidetis. C. vnde vi. l. j. de reſti. ſpo. in literis. Satis credo qd ſi apparet de patiẽtia capituli, et antiqui poſſeſſoris, quod poſſeſſio iuſtificatur, vt eſt caſus de cauſa. poſ. cum eccleſia Sutrina. Quandoqz nouus poſſeſſor acquirit poſſeſſionem, ſed non habet eam quietam tempore preſentationis, vel electionis, vt quia aliquid opponitur, vel agitur de poſſeſſione, vel iniuſtitia poſſeſſionis et tunc dicit quod non eſt confirmanda electio, vt hic eſt caſus, ſed expectatur litis euentus quia talis non facit interim fructus ſuos: vt no. de re iudi. cum bertoldus. ¶ Non obſtat. ſ. de elec. querelam. de iure pa. conſultationibus. quia q̃n de violenta poſſeſſione, vel iniuſta: dubitatur, et certum eſt quod alius poſſidet videtur quod electio ſit cõfirmãda eius, de cuius poſſeſſione conſtat quia illa capitula debent intelligi, quando preſentatio eſt facta a bone fidei poſſeſſore, licet non habeat proprietatẽ iuris patronatus, vel eligendi. Secus ſi contendantur violenti poſſeſſores, vel aliquid de violenta, vel iniuſta poſſeſſione contra eos opponatur: quia tunc non eſt confirmanda electio: ſicut quãdo aliquid opponeretur, per quod electio redderetur minus canonica quia ante omnia hec debet confirmator admittere tanquã preiudiciale et iura, que dicunt electionẽ poſſeſſoris confirmari, procedunt qñ nihil opponitur de iniuſticia poſſeſſionis: et hoc eſt tenẽdũ. Hec procedunt, qñ nou⁹ poſſeſſor tñ eligit. ſz ſi nouus poſſeſſor eligat vnũ et antiqu⁹ aliũ i caſu i quo nou⁹ hz poſſeſſionẽ. Hoſti. dicit qd valet electio noui poſſeſſoris, etiã ſi ſit facta ab eo qui nõ habeat ius cõmune pro ſe: vt ſi capitulũ eligat, et epõs, qui non niter que ſunt poſſeſſionem: nã confirmanda eſt electio epi: dummodo de quaſi poſſeſſiõe pacifica fiat fides: vt qa elegit duos predeceſſores immediate precedentes. de cau. poſ. cũ eccleſia. et c. cũ olim. idẽ ſi probetur de illo, qui immediate preceſſit: nec requirit probationem bone fidei, ſed ſufficit probatio act⁹ pacifici quod dicit procedere, etiam ſi electio epi fiat poſt electionẽ factam a capitulo ex interuallo: et hoc, quia cõſtat primam factã ab illis, qui nõ erant in quaſi poſſeſſione iuris eligendi. de ſup. ne. prela. c. fi. nec obſtat qd epõs ex interuallo elegerit: qa hoc fecit: ne videretur expulſus ad tuitionẽ poſſeſſionis ſue quam alias amiſiſſet, et nõ videtur iniuriam facere, ec. de elec. cũ eccleſia. et vide de preſcrip. c. j. li. vj. vbi autẽ petitorio agereẗ neceſſe foret bonã fidem probare, per. c. de preſcrip. ſi diligenti. de cauſa poſ. cũ eccleſia. et vide de preſcrip. c. j. libro ſexto. vnde tali caſu poti⁹ conſulendum eſt epiſcopo: quod eligat, et inſtituat, et poſtea agat: quaſi nulla facta electione ageret iniſtitu. de interdic. §. commode. de probat. ex literis. Secundum Hoſtien. per predicta apparet quid dicendũ de eo, qui eſt in quaſi poſſeſſiõe ſuperioritatis reſpectu ſubiectionis, an ſi excommunicat: vel interdicit valeat excõicatio, vel interdictũ hic tenet Innocẽ. quod nõ, niſi probet de proprietate: quia hic actus ſequitur proprietariũ, nõ poſſeſſorẽ. allegat. x. alo. xj. q. iij. c. j. de offi. dele. ex literis. et idẽ tz de relig. do. cõſtitutus. et de capel. mo. cũ dilect⁹. cõtra ſentit hic gl. magna in fi. vt idẽ dicaẗ qd i electione: et idẽ tz de reſtitu. ſpol. ex literis. et c. olim. ij. de cau. poſ. cũ eccleſia. et. ſ. de elec. cumana. et hoc tenendũ eſt plenius iſta videre potes in repetitione. c. conſultationibus. de iure pa. de reſti. ſpo. in literis.

1 ¶ Reſtituitur eccleſia, que grauiter leſa fuit aduerſus aliaz eccleſiam, propter probationes amiſſas per procuratorem.
2 In capellis monaſterio ſubditis epõs ſibi vendicat poteſtatez iure cõi, etiam quod ad ſpeciem legis diocesane.
3 Negatiua coarctata dicitur poſſe euidenter probari.
4 Reges, ſeu principes poſſunt concedere libertatẽ, donare poſſeſſiones, bona, et iuriſdictiones quas habent in vniuerſitate.
5 Probationes dubie quõ poſſunt certificari.
6 Probatio declaratoria, ſeu certificatoria nõ admittiẗ poſt cõcluſionem in cauſa.
7 Probationũ ſpecies due, etiam diuerſi generis, ſimul iungũtur ad complementum vnius.
8 Probatio per teſtes, que repellitur propter certã quantitatẽ ſuper vna re, non repellitur, ſi fieri poſſit incidenter ad illam certificationem fiendam.
9 Preſcriptibile eſt ius epiſcopale contra epm in capellis.
10 Preſcribi poſſunt certe res ex titulo dubio reſpectu rei determinate.
11 Priuilegiatus contra priuilegiatum quomodo poſſit vti priuilegio ſuo. nu. 30.
12 Reſtitui petentis ſtatur ſimplici aſſertioni de leſione aduerſus probationem omiſſam.
13 Reſtitui ſolet ipſa eccleſia ad inſtar minoris.
14 Reſtitutio dari non ſolet pro leui damno, ſed tantũ pro graui.
15 Regio dioceſane appellatio comprehendit largo ſumpto vocabulo legem iuriſdictionis.
16 Libelli verba ſunt pro libellante latiſſime interpretanda.
17 Laicus non põt aliquid de ſpiritualibus diſponere.
18 Libertas data per laicum eccleſiis, intelligitur quo ad tẽporalia.
19 Delictum prelati in cõmittendo nocet eccleſie.
20 Reſtituta vna eccleſia quõ videatur alia reſtituta.
21 Eccleſia quãdoqz fungitur iure minoris, et reipublice in materia reſtitutionis. nu. ſeq.
22 Reſtitui qñ põt Reſpublica alterius ciuitatis quam Romane.
23 Prelati tutoribus comparantur.
24 Reipublice appellatione venit alia quam Romana.
25 Preſcriptiones, que currant contra eccleſiam.
26 Reſtitui an poſſit eccleſia aduerſus preſcriptionem.
27 Reſtitui in quibus dãnis, et leſionibus poſſit ipſa eccleſia.
28 Ad probandũ, ſeu teſtes examinandũ, an quis admittatur ſuper eiſdẽ articulis pro publicatione cauſa virtute reſtitutionis.
29 Teſtes ſi poſſint produci, et examinari ſuper eiſdem articulis deductis reſtituto minori: nunquid etiam aduerſa pars ad producendos alios etiam reſtituatur.

3 Reſtitutio minor, an etiam reſtituatur maior.
1 **Audiuis.** ¶ Etiam cõtra eccleſiã reſtituatur
eccleſia, que grauiter leſa fuit ꝓpter
ꝓbationes omiſſas. h. d. Et primo recitat facti. Secū-
do interloquit, ibi: licet. ¶ Caſus. Dñ. Uigorien. epi-
ſcopus vt ſubiectas vēdicaret quaſdã eccleſias in valle de Eue-
ſcã, in qb⁹ vt in dioceſi poſitis fundabat intētionē de iure com-
muni: abbas de Eueſcã ſe defendebat ex duplici capite. Primo,
ex priuilegio exēptionis. Secūdo ex preſcriptione: cauſa quocū-
ꝗ ad papã delata, corã apoſtolica ſede fuerūt facte probationes
hinc inde: pro parte abbatis producta fuerāt certa priuilegia
Romanoꝝ pōtificū, in quib⁹ cert⁹ locus donatus p quoſdam
reges erat exēptus, tñ nō nominabat vallis de Eueſcã, ſicut in
petitione cōtinebat: ⁊ iã fuerat pſcriptio, qḋ virtute illoꝝ priuile-
gioꝝ tãto tēpoꝛe abbas fuerat in quaſi poſſeſſione libertatis, qḋ
erat preſcriptū: p parte autē epi allegatū fuit ius cōmune: facta
cōcluſione in cauſa, perpēdit abbas qḋ priuilegia nō ꝯcludebant
ad petita, qꝛ queſtio erat ſup valle de Eueſcã, ⁊ loc⁹ libertati do-
natus ſic nō nominabat, ſꝫ dabat exēptio loco donato p reges:
⁊ ſic alius locus videbat in priuilegijs, et alius in libello cōtineri:
ꝓpter qḋ cū vallis de Eueſca, ⁊ locus donatus p reges eſſet vn⁹
⁊ idē, petijt abbas reſtitutionē in integrū aduerſus omiſſam ꝓ-
bationē, per quã cōcluderet idētitas locoꝝ: ſic reſtitui petijt. Si-
militer epiſcopus perpēdens qḋ licet ꝓbaret preſcriptio, tamen
aliqua tēpora fuerant, quibus nō currebat preſcriptio: quibus
ſubductis, ⁊ ꝓbatis, dicta pſcriptio nō foret cōpleta, et ſic petijt
2 reſtitui: papa vtriqꝫ cōceſſit reſtitutionē. ¶ † Nota primo qḋ epi-
ſcopus in capellis monaſterio ſubiectis etiã quo ad ſpeciē legis
dioceſane vendicat ſibi poteſtatē, ⁊ ſuper eis fundat intētum de
3 iure cōmuni, de quo. ſ. de offi. ordi. dilect⁹. ⁊ cū cōcoꝛ. ibi. ¶ † No-
ta ſecūdo qḋ probatio priuilegioꝝ euidens eſt. Et nota apertiſ
tex. qḋ negatiua pōt euidēter ꝓbari, quādo eſt coarctata ad cō-
tēta in aliqua ſcriptura, vel inſtrumēto: vnde hoc qḋ nō ſit ꝓbata
exēptio eſt euidēter ꝓbabile ex viſiōe inſtrumēti: ⁊ etiã probatur
4 nō exempto inſtrumēto, quādo exemptionē nō ꝓbat. ¶ † Nota
tertio qḋ reges poſſunt cōcedere libertatem, et donare poſſeſſio-
nes, ⁊ bona, ⁊ iuriſdictiōes quas habēt in vniuerſitate loci. Facit
p donatione Cōſtantini, de qua de iureiurã. Romani. in cle. de
5 elec. fundamēta. in. ſ. cōſti. C. ⁊. ff. p doc. Legiſtas. ¶ † Nota quar
to practicã certificādi probationē dubiã vt quādo res eadem bi-
nominata, de qua agit aliter in meritis inſtātie ⁊ libello nomi-
nat, ⁊ aliter nominat ad ꝓbationes, vt ſiat nouus articul⁹, ⁊ ꝓ-
bet qualiter res ſit nominata in libello, et articulo eſt vna ⁊ ea-
dē, cū ſit nominata in inſtrumento, vel priuilegio: et hoc primo
6 ꝓbato, cōcludet probatio: vide. ſ. de preſcriptio. audiuis. ¶ † Et
nota, qḋ probatio non ſolū principalis, ſed etiam probatio pro-
bationis ꝓbans declaratoria, ſeu certificatoria, nō admittit poſt
cōclutionem in cauſa, niſi reſtōis via: ⁊ hoc verū per teſtes, vel
alias probationes: ſed bene per confeſſionem. ſ. de fide inſtru. cū
7 Ioānes eremita. Ad hoc. eo. tit. cum dilectus. ¶ † Nota quinto
qḋ due ſpecies probationum diuerſi generis ſimul iunguntur
ad complemētū: ⁊ ſicut hic iungunt probatio, teſtium, ⁊ in-
8 ſtrumēti. ¶ † Nota ſexto qḋ nō probabile aliter ꝙ per ſcripturã
pncipaliter, vt eſt probatio priuilegij. Nota gloſ. de cenſi. c. i. li. vi:
poteſt coadiuuari, ⁊ certificari p teſtes: vt hic eſt caſus notabilis.
Quod bene nota, qꝛ de facili nō inuenies. Facit ad ſtatuta, que
inhibent ꝓbationes per teſtes vſqꝫ ad certã quãtitatē, qḋ repel-
latur ꝓbatio per teſtes, quādo principaliter ad hoc agit. Secus
9 ſi incidēter ad illam certificationē ſiedam. ¶ † Nota ſeptimo qꝛ
ius epiſcopale cōtra epiſcopū in capellis eſt preſcriptibile: ⁊ qḋ
alteri, ꝙ epiſcopo, eccleſia ſit pleno iure ſubiecta. ¶ Et nota qḋ
titulo, ⁊ priuilegio neceſſario nō cōcludente ad rē preſcriptibilē,
preſcribi poteſt etiã ꝯ ius cōmune. Ad hoc de inſti. cū venuſſent.
⁊ qḋ ibi not. Et nota qḋ tunc dicatur eccleſia pleno iure abbati
10 ſubiecta, quādo p ſubiectionē detrahit iuri epiſcopali. ¶ † No-
ta octauo qḋ ex titulo dubio reſpectu rei determinate certe res
pſcribi poſſunt: vide de inſti. cū venuſſent. ¶ Nota nono qḋ tēp⁹
vacationis eccleſie ſubducitur de preſcriptione ꝯ eccleſiam: ⁊ ſic
vacatio facit dormire preſcriptionem, non autem interrumpit.
¶ Nota decimo qḋ facta cōcluſione in cauſa de iure cōmuni nō
eſt licitū aliquam producere probationem: ⁊ ſic habes vnum ter
minum recludentem in litē facultatē probandi. Uide. ſ. de cauſa
poſ. paſtoralis. de teſti. ſignificauerunt. de fide inſtr. cū dilectus.
⁊ qḋ no. de teſti. fraternitatis. vbi poſui alios terminos recludē-
11 tes. ¶ † Undecimo nota qḋ eccleſia ꝯ eccleſiam aduerſus omiſ-
ſam probationē reſtituitur: ⁊ ſic priuilegiatus contra priuilegia-
tū vtitur priuilegio ſuo: ſed non probat hoc, quia in eo qḋ quēli-
bet eccleſia eſt leſa, nō eſt vtraqꝫ leſa ſimiliter ſic nō habet priuile-
giū in eo, in quo petit alia reſtitutio. Uide Cy. in. l. ſi. C. de ſacro
12 ſan. ecc. ¶ † Nota duodecimo qḋ ſimplici aſſertioni de leſiōe ſtat
petētis reſtitui aduerſus ꝓbationē omiſſas: et ſic nō eſt neceſſaria
probatio leſionis. Sed dic qḋ eo qḋ apparet, probationē neceſ-
ſariã, ⁊ omiſſam, allegat fieri poſſe, ſtatim de leſiōe cōſtat: et hoc
vbi alia petit probatio ꝙ inſtrumēti, de qua ſtatim cōſtare non
poteſt. Ubi autē petit reſtitutio ad productionē inſtrumēti pa-
tet ſimplici lectura inſtrumēti ſummarie cōſtare an inſtrumentū
faciat ad cauſam: ⁊ hoc ꝓbat. c. ſecūdū. ſ. eo. Et ratio diuerſita-
tis eſt, qꝛ probatio an ſufficiat, ſtatim poteſt cōſtare ante exami-
nationē: ideo nō differtur: ſed nō ſic in probatione teſtium: per
hoc tamē nō excludit plenaria examinatio inſtrumēti. Uide in
Spec. ij. parte. eo. ti. ſ. i. ver. illud quoqꝫ. ⁊ qḋ dixi. ſ. c. proximo.
13 ¶ † Nota tertiodecimo qꝛ reſtitutio, que dat eccleſie, datur ad
14 inſtar iuris minoris. † Et nota qḋ demū dat pro graui dãno, et
nō pro leui: vide. ſ. c. a. i. Hic habemus tres partes. In prima fa-
ctū, in quo ponit vtriuſqꝫ partis intētio, ⁊ petitio. In ſecūda po
nit partiū probatio, ⁊ probatiōis defect⁹. Et in tertia ponitur
15 ſentētia reſtitutionis. ¶ Circa primū nō ſunt glo. ¶ † Oppo.
cū doc. qḋ ius, de quo agebat hic nō ſpectaret ad legē dioceſa-
nã, ſed ad legē iuriſdictionis. Quod patet: qꝛ dicit qḋ oppone-
bat, eas a lege iuriſdictionis exemptas: qḋ eſt de lege iuriſdictio
nis. Solu. Dicit Ioã. Andr. qḋ hoc verbum dioceſana large
16 ſumit vt cōprehendat legē iuriſdictionis. † Et ſic apparet qḋ
verba libelli ꝓ libellāte latiſſime ſunt intelligēda. De his autē. ſ.
17 de off. or. cū dilectus. ¶ † Uenio ad ſecūdã partē in ver. cogno-
uim⁹. ⁊ videt qḋ libertas nō potuerit dari per reges: qꝛ laycus
nullã habet poteſtatē in ſpiritualib⁹. de iudi. decernimus. Gloſ.
ſimpliciter dicit qḋ dat libertas p reges, ⁊ poſſunt dare priuilegiū
18 libertatis. lxiij. diſ. in ſynodo. † Dicit Inn. qḋ hic nō dicit qḋ
tenuerit ipſa libertas, ſed libertas data p papã. ¶ Hoſti. autem
dicit qḋ reges quo ad tēporalia poſſunt dare libertatē eccleſijs.
viij. diſti. c. quo iure nō quo ad ſpiritualia. Allegat de decimis
tua. Ideo dicebat Gof. qḋ iſti non donauerūt eccleſias libertati,
ſed vallē d Eueſcã, in qua potuerūt remittere regalia, potuerūt et
remittere iuš patronatus de iure patro. c. i. li. vi. alias ſecūdū. In
no. reſpectu ſpiritualitatis nō poſſet eccleſiã libertati donare: er-
go pōt locū dare eccleſie, ⁊ libertati quo ad tēpoꝛalia. Item quo
ad ſpiritualia, ſi hoc cōcedat papa: vt dicto cap. in ſynodo. alias
nō. ¶ Gl. ij. ibi: nō fiebat. tñ fiebat mentio in libello actis, ⁊ erat
vnus ⁊ idē locus, licet diuerſimode denominat⁹, q aliter in priui-
legio, ⁊ aliter in libello nominabatur: ⁊ ſic probatio erat incerta.
Ita dixit tēpoꝛe lectionis. ¶ Sequens gloſ. ponit partē caſus,
quã vide. ¶ Uenio ad vltimã partem, qꝛ due ſequētes gloſ. ſunt
19 expedite: vna ex poſitione caſus, alia ex notabilibus. ¶ † Opp.
qḋ delictū preiudicet eccleſie, vt no. de re. iuris. delictū. lib. vi. xvi.
ſi epiſcopū. Solu. Delictū in cōmittēdo prelati ipſo iure nō no-
cet eccleſie: delictū in omittēdo, preſcriptione cōpleta nocet eccle
ſie: pſcriptione autē nō cōpleta, adhuc nocet, ſed dat reſtitutio,
20 ſecūdū glo. ¶ † Opp. qḋ reſtituta vna eccleſia, p hoc nō debeat
alia reſtitui. ff. de mino. l. ex cauſa. et. l. cū mino. ff. de cōfe. l. certū.
ſ. fin. So. Si ambo leſi fungunt iure minoris, ambo reſtituunt.
Si autē vnus tãtū, ille reſtituit, et nō maior ex ſuo actu leſus ſe-
parato ab actu illius, qui fungit iure minoris, vt i ꝯtio. Secus ſi
negotia ſunt cōnexa: qꝛ tunc ſicut reſtituit minor, ita ⁊ maior. C.
ſi aduer. tranſac. l. i. ⁊. ij. ⁊. C. de repudijs. l. i. Que ꝓcedunt etiam
quādo ſunt leſi cōfitendo, et reſtituit minor aduerſus confeſſio-
nem, quādo eſt cōfeſſus qḋ confiteri nō tenebatur: quia tunc non
eſt vſus iure cōmuni. Uel reſtituit ad ꝓbādū id falſū, qḋ dixit
verū. Alias ſi vitiū in cōfeſſione non eſt, nō reſtituitur, cū circū-
ſcriptus nō ſit. ff. d iureiurã. l. nã ⁊ poſtea. ſ. ſi minor. ⁊. l. maior. C.
21 eo. l. ſi. vbi de hoc, ſecundū Innoc. ¶ † Secūdo opp. qḋ eccleſia
nō fungat iure minoris ſꝫ iure Reipublice. xxvij. q. iij. qd ergo.
So. Fungit iure minoris, vt hic: fungit ⁊ iure Reipublice, vt
22 ibi, ſcilicet Romanoꝝ. ¶ † Uũquid autē Reſpublica alterius
ciuitatis, ꝙ Romane, reſtituat. Nota. C. de officio ei⁹ q vicē al-
teri⁹ obtinet. l. i. de iure Reipublice. li. xi. in rubrica. ⁊. l. Repu-
blicã. C. ex q. cã. ma. l. Reſpublica. ff. ex q. cã. ma. l. ſed ⁊ ſi ꝑ ꝓto-
rē. ſ. autē inquit. ⁊ in Spe. ij. parte. c. ti. ſ. ij. ver. idem quoqꝫ iuris.
23 vbi etiã dicit quid de villa, vel caſtro † Dicit etiã glo. qḋ prelati
cōparãtur tutorib⁹, vel curatorib⁹. in authē. de ecc. ti. ſ. vltimo.
coll. ix. habēt tamē liberiorē poteſtatē: vt no. de reſcriptis. edoce
24 ri. Ad hoc qḋ nota xv. q. iij. c. vltimo. in fi. i. glo. ¶ † Quādoqꝫ
dicit glo. qḋ fungit iure imperij in aut. de nō alie. aut permu. ſ.
ſancimus. colla. ix. imo maior eſt imperio. xcvj. di. duo. de ma. ⁊
obed. ſolite. nō autē cōparat pupillo: qꝛ illi nō currit preſcriptio.
C. de preſcrip. xxx. an. l. ſicut in rē. licet opi. ſint. Tu dic ſup du-
bio cōe inſiſſe ſcom doctores an Reſpublica reſtituat. Si eſt Re-
publica Romanoꝝ, non eſt dubiū: vt. l. Reſpublica. C. ex qui-
bus cau. ma. Si alterius ciuitatis, vel caſtri, quidã tenent qḋ non
qꝛ iura dāt reſtitutionem Reipublice: ⁊ ꝓprie Reſpublica eſt
Romanoꝝ: ideo in exorbitantibus lex ſtricte intelligenda eſt.

ff. de exercito. l. j. §. is, q naue. ¶ Gl. in dicta. l. Reſpublica: tenet
z gl. in. l. Rempublicã. C. de iure Reipublice, qđ gaudeat priui-
legio reſtitutiõis: quia eadẽ eſt ratio, z mẽs in Republica alteri⁹
ciuitatis. Nõ enim aliud eſt lex, ꝙ̃ mitio legis. l. rei z nois. §. verbũ.
ff. de ver. ſig. Itẽ quia legati ciuitatis gaudẽt h̃ ꝑuilegio. ff. ex q.
ca. ma. l. legati. z. l. ſed z ſi ꝑ pretorẽ. §. ſi. ergo fortius gaudẽt ipſe
ciuitates. Ad hoc, quia iura de Republica loquẽtia generaliter
loquunt: ergo gñaliter intelligant. Ja. Butri. z Bar. tenẽt qđ da
to qđ alia Reſpublica, ꝙ̃ Romanorũ, nõ reſtituatur ex ſpeciali
edicto: tñ q: ſubeſt equitas, dabit reſtitutio ex clauſula generali,
ſe3. Si qua mihi iuſta cã videt: z hoc eſt tenendũ, ſecundũ Bar.
In hac opi. poſt multas reſidet Jo. An. in addi. Sp. loco p̃ealle-
le. quã dicit fuiſſe Odof. quã equã dicit, maxime ꝓpter pupillos
viduas, z alias miſerabiles pſonas: que municipio leſo leditur.
ff. de ven. in poſ. mit. l. j. §. j. z recitat Gui. de Suza. qui idẽ tenuit
25 z ampliat illud ad omne corp⁹, in. l. Reſpub. p̃alle. ¶ † No. gl.
q̃ dicit qđ preſcriptio currit eccleſie: nec in hoc comparat minori.
Hoc autẽ z an z q̃ preſcriptiones currãt cõtra eccleſiã, videbit. j.
c. beneficio. ¶ Op. ĝ. qđ eccleſia non reſtituat aduerſus preſcri-
ptionẽ. Primo, q: videt qđ nõ currat, ſicut nec currit minori: vt
patet in. l. ſi. C. in qui. cauſis in inte. re. nõ eſt ne. Secũdo qđ non
detur reſtitutio, apparet q: canones nolunt preiudicari eccleſijs
ꝑ preſcriptiones: et ſic ſi preſcriptiones currẽt, z reſtituent, iã non
preiudicaret in effectu. Patet primũ. xvj. q. iij. c. placuit. z. q. iiij.
ca. volumus. ¶ Tertio, quia ſi hoc eſſet, fruſtra canõ diſponeret
de curſu preſcriptionis cõtra eccleſiã, cũ ex altera manu reſtitue-
ret. ¶ Quarto, quia ſcriptũ nõ inuenitur qđ currãt preſcriptio-
nes contra eccleſiã, et reſtituãtur: ergo, zc. vt. l. illã. C. de collatio.
¶ Quinto, q: ſi reſtitueret aduerſus preſcriptiones, pari reſtitu
tiõe reſtitueret aduerſus quadriennũ: ad petendã reſtitutionẽ: z
26 ſic ſemp poſſet peti reſtitutio: qđ eſt abſurdũ. ¶ † Gl. reuocat in
dubiũ, an eccleſia reſtituat aduerſus preſcriptionẽ: z recitat tres
opi. Una, qđ non reſtituatur, quia nõ currit: ſicut in minori dici-
mus. Sed hoc examinabitur, in. c. beneficio. j. eo. tit. Scđa, quod
currit et preſcriptio, z dat reſtitutio, ſicut l. minore. C. ſi aduerſus
vſuca. l. vna. cũ ſi. alle. in gl. ¶ Cõfirmat ſecundo, quia vbi eccleſia
ledit, datur reſtitutio, ante cõpletam preſcriptionem non eſt leſa,
poſt cõpletam preſcriptionẽ eſt leſa: ergo datur reſtitutio: dabit
ergo cõpleta preſcriptione vſq3 ad quadriẽniu3 reſtitutio. ¶ Cõ
firmatio, quia dabitur reſtitutio minori fauore minoris etatis, z
ſic eccleſie fauore eccleſie: ſ3 minor reſtituit aduerſus preſcriptio-
nem: ergo, zc. eccleſia eadẽ ratione. de conſti. tranſlato. Gl. reſidet
qđ nõ detur reſtitutio, per rationes primo factas, z potiſſime q̃ a
iura loquẽtia de preſcriptione viderentur eſſe fruſtra. Jo. An. re-
mittit ad no. in Spe. ĝ. parte. eo. ti. §. ĝ. ver. vt autẽ aliquid, z inf.
quas actiones. Hoſtien. in ſumma huius ti. §. vtrum. verſi. pſcri-
ptiones autem. tenet quod cõtra eccleſiã currat preſcriptio, z nõ
reſtituatur. Alle. vt lite nõ cõte. accedẽs. j. de re. ecc. nõ alie. ad no-
ſtrã. Recitat Gof. contra. tenere. Sed hic in Sũma dicit qđ non
inuenit eccleſiã aduerſus preſcriptionẽ reſtitui. Hãc opi. tenet gl.
in cle. j. eo. ti. et tenuit Clementẽ quartũ hoc approbaſſe in quadã
cauſa, vt no. Spe. e. ti. §. ĝ. ver. hoc quoq3 notandũ. Primã opi.
qđ reſtituat, tenuit Hoſt. de tranſa. cum contingit. z illam ſequit
Pau. in cle. eo. tit. cle. j. probat per multas rationes, que ſunt re-
ducibiles ad rationes gl. que mihi placẽt de iure: de facto ſeruet
ſtylus curie: tamẽ nunquã hoc vidi in practica. Ultimo anno ita
apoſtillauit, quia ledit: ergo reſtituitur. Secũdo adducit literam
dicte cle. ĝ generaliter loquitur, z dicit qđ aduerſus tẽpus reſtitui
tur. ¶ Cõfirmat tertio qđ maior iure abſentie, z minor iure mi-
noris etatis aduerſus preſcriptiões reſtituunt. ff. ex q. ca. ma. l. ſ3
et ſi. §. quotiẽs. z. l. ſi aũt. z ſe. z. l. ſi. C. in q. ca. in inte. re. nõ eſt ne. er
go z eccleſia. ¶ Cõfirmat, quia circa ſtatũ iudiciorũ reſtituit: vt
in gl. ſe. ergo z in alijs, ſi ledat, z maxime quia minor eſt effectus
preſcriptionis extraiudicialis, quia abdicat dominiũ rerũ, ꝙ̃ la-
pſus dilationis ad iudici. cũ illa poſſint per appellationẽ ſuble-
uari, ſed nõ perditio rerũ. Itẽ ſicut dominiũ transfertur per con
tract⁹, ita z ꝑ preſcriptiones: ergo ſicut aduerſus 3ctus reſtitui-
tur, ita debet aduerſus pſcriptiões reſtitui. ar. ſ. c. j. Itẽ quia reſti
tuit aduerſus ſententiã. eo. ti. c. j. lib. vj. ergo z aduerſus pſcriptio
nes. ¶ Nõ ob. qđ nõ ſit iure expreſſum, q: ſufficit gñaliter dictã
eccleſiã reſtitui, vbi ledit. Sed poſita opi. qđ reſtituat, an reſtitua
tur aduerſus lapſum quadriennij. Gl. dicit qđ non, niſi legitima
cauſa ſubſit, ꝓpter quam, z etiam poſt quadriennium reſtituatur.
Et eſt cauſa, quia reſtitutio ad reſtitutionẽ non datur, niſi cauſa
ſubſiſtẽte: z tũc reſtituit ex clauſula generali. Et ſic determinatũ
eſt. eo. ti. c. j. lib. vj. Sic ergo de preſcriptionibus iudicialibus in-
ſtantie prime principalis tene quod no. glo. ſequẽs: q: reſtituitur.
De reſtitutionibus ad terminum inſtantie appellationis, tene
qđ habes. j. de ap. ex ratione. De preſcrip. triennij. ſeu vſucap. vt
p̃. ſ. c. j. De pſc. gl. minorũ dictũ eſt. ſ. De alijs videbis in. c. bñe-
ficio. j. eo. ti. Sed eſt dubiũ, cũ eccleſia cõparetur minori vſq3 ad
q̃ tẽpus detur reſtitutio, z in quo tẽpore minoris etatis eccleſia
minori cõparetur. Quidã ponũt eã in primo anno, minoris eta-
tis, z dãt reſtitutionẽ vſq3 ad. xxix. an. Alij ponũt ea3 in. xx. vt
reſtituat vſq3 ad. xxv. Dic qđ nõ poterit in aliquo anno. ſed ipſa
ad inſtar minoris facti maioris reſtituit, z tẽpus cõputatur a tẽ
27 pore leſionis, vt no. ſ. c. j. ¶ † Quero cũ alia gl. in quibus dãnis,
z leſionibus eccleſia reſtituatur. Gl. dicit qđ reſtituitur in preſcri-
ptionibus ſpectãtibus ad ſtatũ iudiciorũ, vbicunq3 leditur, z ſi
cõtumax condẽnata eſt. ff. de minori. l. minor etate. arg. ſ. c. j. pro
ximo reſtituit etiã ſi negligẽs fuerit in appellando, vel ſi dũ agit,
vel conuenitur, in aliquo leſa eſt. ff. de mino. l. nec pretor. §. ſed z in
iudicijs. vel ſi omiſit allegationẽ, vel ea, que faciũt ad inſtructionẽ
cauſe. ff. de mino. l. minor. xxv. annis. Idẽ dicit hic Jo. And. qđ
Gul. dicit ſe obtinuiſſe: qđ eccleſia excluſa per peremptoriũ datũ
ad proponẽdas exceptiones non reſtituitur ad proponendũ cri-
mina, vel defectus cõtra eũ. cũ quo litigat ſuper beneficio. Quod
no. in Spe. ĝ. parte. eo. tit. §. ĝ. ver. ſed pone eccleſia. Hoc dictũ po
nit Cõpo. de elec. quod ſicut. vbi per Jo. An. ¶ Cõcludit gl. qđ
in omni eo, in quo eccleſia eſt leſa, ſiue in dãno ſuo, ſiue in lucro, re
ſtituitur. ff. de mino. at pretor. §. vlt. z. l. nõ omnia. Et dicit. Jo.
An. ꝙ eſt arg. qđ ſi eccleſia nõ eſt vſa reſcripto. j. annũ per negli-
gentiã. qđ reſtituitur. Secus ſi per dolũ. C. ſi aduer. delict. l. j. z hoc
tenet Gul. in Spe. eo. ti. ĝ. parte. §. qualiter. in ſi. Dicit etiã Hoſti.
qđ in delictis alijs nõ reſtituitur eccleſia, vt dicta. l. j. C. ſi aduer-
ſus delictũ. z. ff. de minori auxiliũ. Quod intelligitur, qñ tota ec-
cleſia deliquit. C. de ſacroſan. eccle. l. iubem⁹. Alle. regulã, delictũ
cũ materia, de regulis iuris. libro ſexto. Ad hoc ꝙ no. j. tit. j. cap.
ſecundo de iudi. cog. z vide in Spe. ĝ. parte. eo. titu. §. ĝ. verſi. ſed
nũquid eccleſia. Itẽ in confeſſione. ff. de confeſſis l. certum. §. pe.
Itẽ propter nouas defenſiones nunc apparentes: vel nouiter cõ-
tingentes. C. ſi ſepius in integ. reſti. poſtul. l. fin. In 3tibus etiã
certũ qđ eccleſie ſubuenit. ſ. cap. primo. vbi de hoc. Alios caſus,
in quibus reſtituitur, vide in Spe. in. ĝ. parte. eo. tit. §. ĝ. in prin.
28 ¶ † Sed eſt dubiũ, ſi eccleſia obtulit ſe ad probãdas preſcriptio-
nẽ, z ꝓbauit tẽpus, ſ3 omiſit ꝓbare titulũ, q: nõ potuit, an poſſit
probare per teſtes poſtea publicatis atteſtationib⁹, z ſic in reſti-
tuat ad probãdũ, z teſtes ꝓducendos ſuper eiſdẽ articulis. Ui-
det qđ nõ. j. de teſti. fraternitatis. Secũdo, q: eccleſia reſtitui nõ
debet, vbi eccleſia eſt iure cõmuni vſa. l. ſi. C. de in integrũ reſtitu.
minorũ. S3 hoc cuilibet maiori cõtingere potuiſſet, qđ nõ pro-
baſſet cõfeſſus de teſtib⁹ hoc inſerẽtib⁹: igit nõ debet reſtitui. ff.
de min. l. verũ. §. ſi locupletiores. ff. eo. tit. l. nõ videt. Itẽ ſecundũ
hoc aptneſſet via eccleſie ad ſubornãdos teſtes: q: eccleſia videns
ſe in probatione defeciſſe, non haberet niſi petere ſe reſtitui, z poſ
ſet producere teſtes: vt in authẽ. de teſti. §. ſi vero multi. colla. vij.
Cõcludit Inn. q̃q3 ſup titulo nullos teſtes produxit, ſ3 ex toto
omiſit probare: z poteſt reſtitui, quia non timetur ſubornatio, cũ
non ſint teſtes ſuper illo articulo recepti, et conſequenter nec pu-
blicati: z iſto caſu indiſtincte reſtituitur. Quandoq3 aliquos ſu-
per titulo produxit teſtes: z tunc dicit, licet quibuſdam videatur
quod reſtitui non debeat, tamen iudex reſtituere debet, ſed non
ſine cauſe cognitione, z examinatione deligenti premiſſa perpẽ-
dat quod eccleſia ſua eſt leſa, vel prelati ſui facilitate: nam reſti-
tuere debet tunc equitate penſata. ſ. de tranſac. ca. ſi. z quia ex
quo conſtat eam leſam, ergo eſt reſtituenda. Non obſtat quod op
poſitum eſt de ſubornatione, quia ex qualitate perſonarum hec
preſumptio tolli poteſt, vt. ſ. de procura. in noſtra. §. nos vero.
¶ Non obſtat. l. verum. §. ſi locupletiores. quia nec diligẽtiſſimo
patrifamilias, de quo loquitur ibi, hoc contigiſſet. Et per hoc
non obſtat. C. eo. l. ſi. quia non videtur leſus. id eſt, non preſumi-
tur. Sed ſi premiſſa diligenti examinatione appareat oppoſitũ
preſumptio ſuccumbet probationi. ſ. de ele. cum inter. R. z ma-
xime quando ceſſat timor ſubornationis, vt quia omnes teſtes
repellentur, q: excõicati propter aliquod perſone impedimentũ,
puta graue crimen occultum, ex quo producens in nulla culpa
inuenitur, ſecũdũ Innoc. Sed Hoſt. dicit quod culpa producẽ-
tis etiã nõ impedit reſtitutionẽ. xvj. q. vi. ſi epꝫ. nec negligẽtia, vt
hic, z. ſ. c. primo. ꝗuis negligẽtia obſit, ſi reſtitutio nõ petat, vt
no. ſ. c. j. ſecũdũ Hoſt. Uide in Spe. ĝ. parte, eo. ti. §. vlt. ver. ſed
quid ſi in cauſa. An autẽ tũc poſſit aduerſari⁹ teſtes ꝓducere,
vide de dila. §. vidẽdũ. ver. in ſumma. Utrãq3 queſtionẽ ponit
Barto. ff. de op. no. nũtia. z dubitatio eſt in minore, q: nõ reſti-
tuit aduerſus dolũ pſumptũ. l. auxiliũ. ff. de mino. In minore cõ
cludit qđ reſtituat, vt eſt caſus, ſecũdũ vnã lecturam, in. l. ſi minor
aduerſus omiſſam. ff. de mino. Cõcludes qđ aduerſus dolũ de p-
terito reſtituit minor: aduerſus dolũ pſumptũ de futuro dicit
aduertendũ, ſi ex eo apparet euidens leſio de preſenti z que pro-
bari poſſit, reſtituit. Ad hoc. l. j. §. accuſatorẽ. in fine. ff. ad Tur-
pil. coniuncta. l. qui deſtitit. eo. titu. Nam deſiſtens nõ poteſt ac

cuſare

cuſare propter preſumptam in futuram calumniam, et tamē po-
teſt reſtitui vt accuſet, quia conſtat quod damnū patitur. Si autē
nō eminet leſio de preſenti, vel non eſt probabilis, non reſtituitur:
vt. l. auxilium. ff. de mino. Et maxime hoc verum, ſi petitur pro-
ductio per tutorē: quia in ipſo ceſſat preſumptio subornationis, quia
nō tractatur de proprio quomodo: vt. l. videamus. ff. de in litem
iur. Et hoc ponit Guil. de Cu. in. l. ſi quis ex argētarijs. §. fi. ff. de
edē. Ad hoc. ff. de iure fiſc. l. edicto. in fi. In eccleſia autē ſi omiſſio
eſſet facta culpa prelati, abſque dubio reſtitueretur eccleſia, quia pre-
ſumptus dolus prelati eccleſie non noceret, ſi a tota congregatio
29 ne eccleſie procedit: quod. s. eſt dictū. ¶ † Nunquid autē reſtitu-
to minore, aduerſa pars reſtituatur ad producendos. Videtur
quod ſic. C. ſi aduer. tranſac. l. i. et. ij. C. de reputa. l. j. vbi reſtituto mi-
nore aduerſus contractū, omnia integrantur aduerſe parti. Dic,
quandoque reſtitutio petitur ad probandū, et aduerſa pars reſti-
tui vult circa eundem articulū, et poteſt: vt. l. etiam. §. ex cauſa. ff.
de mino. et dicit vnū capitulū reſpectu probationis: quia in eodē ar
ticulo poſſunt eſſe plura ſeparata facta. ¶ Quādoque vult ꝓbare
ſuper diuerſis capitulis: et tunc ſi omiſſio probationis minoris
fuit cauſa quare omiſit maior probare, reſtituitur: quia minor
producebat paucos teſtes, ideo iudex refrenauit numerum alte
rius partis: vel quia aduerſarius videbat minorem deficere circa
intentionem, ideo non probauit exceptionem. C. de except. l. ſi
quidem: et audietur aduerſarius: vt dicta. l. quod ſi minor. §. reſti-
tutio. ff. ex quibus cau. ma. Si minoris omiſſio non fuit cauſa
huius, ſecus eſſet: vt dicto. §. ex cauſa. Nec obſtat. l. pero. C. de tēp.
reſti. pe. quia hic non datur minori noua dilatio, ſed auditur per
inde, ac ſi eſſet intra primam ante publicatio. Nec obſt. l. fi. C. de
fruct. et lit. expen. et de Iudeis. l. die ſabbati. quia ibi non poteſt
30 imputari aduerſario. ¶ † Vltimo hic habemus quod eccleſia re
ſtituitur contra eccleſiam: et ſic priuilegiatus contra priuilegiatū
vtitur ſuo priuilegio, ſcilicet inquantum quelibet eccleſia leſa eſt,
in eodem eſt priuilegiata eccleſia leſa, et non alia: et ſic priuilegia
non concurrunt circa idem. Idem dicit glo. in minoribus: quia
vnus reſtituitur contra alium, niſi cum pecuniā amiſit. Allegat
gloſ. j. ff. de mino. l. verum. §. fi. Eſt intētio gloſ. quod ſi minor de-
derit pecuniam alteri minori, reſtituitur, quia dedit aduerſus mi
norem, niſi, qui recipit, perdiderit: quia tunc ipſe leſus eſt: ideo alius
minor non reſtituitur, quia tunc concurrunt priuilegia circa idē,
et priuilegiatus contra priuilegiatum tunc non vtitur priuilegio
31 ſuo. ¶ † Nunquid, autem reſtituto minore reſtituatur maior, vi-
detur quod ſic: quia reſtitutio eſt prioris ſtatus repoſitio: vt. l.
quod ſi minor. §. reſtitutio. Sol. Dic ſecundum doc. quandoque
leduntur ambo circa diuerſa, et reſtituto minore non reſtituitur
maior, ideo ſi maior vnum confiteatur, aliud minor, licet minor
reſtituatur, non reſtituitur maior. Si autem coherent leſiones,
tunc vno reſtituto alter reſtituitur. ff. de mino. l. ex cauſa. et. l. cum
minor. ff. de confeſſis. l. certum. §. fi. et reſtituitur minor contra cō
feſſionem, quando eo tempore, quo confeſſus eſt, confiteri non
tenebatur: quia tunc non eſt vſus iure communi. Vel reſtituitur
ad probandum in falſum, quod dixit verum. Alias ſi vitium in
confeſſione non eſt non reſtituitur, cum ſit iuris communis vſus
ff. de iureiur. l. nam et poſtea. §. ſi minor. et. l. tutor. C. eo. l. fi. vbi de
hoc ſecundum Inn. In glo. fi. iſtius capituli, auditis, ibi: cū pecu
niam conuertiſſet. dicit, ſi vterque minor leſus eſt, et vtraque eccle-
ſia circa diuerſa vtitur priuilegio, et eo reſpectu, quo quelibet ec-
cleſia eſt leſa, altera non dicitur leſa, vnde eo reſpectu altera non
habet priuilegium: vbi autem reſtitutiones accumularentur ra-
tione leſionis circa idem priuilegiatus contra priuilegiatum nō
vteretur priuilegio: vt in. d. §. vl. alle. in gl. Vnde ſi minor peteret
reſtitutionē aduerſus traditionem pecunie factam minori: tunc
non admitteretur, ſi ille minor perdidiſſet pecuniam. ¶ Ea glo.
ibi: in eum ſtatum, hoc verum, quando ad poſtulationem reſti-
tuitur: quo autem ad aduerſarium, vel maiorem, ſi priuilegiatur,
idem eſt reſpectu eiuſdem articuli, vt vterque reponatur in priſti-
num ſtatum. d. c. j. Secus ſi reſtitutio datur circa vnum articulū,
et reſpectu diuerſi articuli velit aduerſarius reponi in priſtinum
ſtatum: quia ſic tunc non reintegratur: vt. d. l. j. C. de repu. etc. Et re
ſtituitur minor contra confeſſionē, quando eo tempore cōfeſſus
eſt, qui confiteri non tenebatur, vel quando confeſſus eſt falſum:
alias ſi vitium non eſt in confeſſione, non reſtituitur, cū ſit vſus
iure cōi. ff. de iureiur. l. nam et poſtea. §. ſi minor. C. eo. l. fi. vbi de
hoc ſ. in Innocen. Ita apoſtillauit vltimo anno.

1 Reſtituitur etiam maior ex cauſa iuſta contra ſententiam in
cauſa matrimoniali, beneficio tamen ſupplicationis.
2 Matrimonialis cauſa non tantum poteſt delegari epiſcopis, ſed
etiam archipreſbyteris.
3 Appellationis iudex vbi nouiter quid coram ſe non producit,
ad ſententiam dictandum poteſt ſe inſtruere, et informare ſuper
iuſtitia ex actis prime cauſe.
4 Delegata cauſe cognitione, cenſetur etiam ſententia delegata.
5 Pater poteſt in cauſa matrimoniali comparere pro defenſione
ſue filie.
6 Teſti ſponte ſe offerenti tanquam ſuſpecto non creditur.
7 Cōtumaciam citati excuſat falſa preſentatio prorogationis diei
ad quem quis eſt citatus.
8 Reſtitutionem petenti aduerſus ſententiam, que non tranſiuit
in rem iudicatam, ſufficit ſemiplene probare.
9 Sententia, que non tranſiuit in rem iudicatā, ex quo modo poſ-
ſit retractari.
10 Sententia contra aliquem, eo quod lata eſt, conſtat de leſione, ſi
ſolum aſſerit ſe poſſe aliquid contra ſententiam probare, in hoc
ſtatur dicto aſſerentis abſque alia probatione.
11 Sententia ſicut in cauſa appellationis eſſe debet confirmatoria, vel
infirmatoria prime, ſic in cauſa reſtitutionis in integrum.
12 Sententia lata lite non conteſtata non valet in cauſa principali.
13 Reſtitui poteſt quis aduerſus illum, qui doloſe fecit vt non iret
ad iudicium.
14 Sententia lata aduerſus contumacem non valet: vbi iudici con
ſtat de impedimento citati non valentis comparere.
15 Supplicatio aduerſus ſententiam, vel aliquod factum, quid eſt.
16 Supplicari quando: et a quo poſſit.
17 Supplicatio in quo differat ab appellatione.
18 Supplicatio an indifferenter debeat admitti.
19 Appellando verus contumax non auditur.
20 Sententia aduerſus contumacem verū, aliter nō probata frau-
de, quomodo videatur poſſe retractari.
21 Sententia in cauſa matrimoniali quomodo videatur poſſe trā-
ſire in rem iudicatam.
22 Sententia in cauſa appellationis quomodo poteſt eſſe pro par-
te infirmatoria, et pro parte confirmatoria.

1 **Ex literis.** ¶ † Contra ſententiam latā in cau
ſa matrimoniali būficio ſupplicatio
nis reſtituitur etiam minor ex iuſta cauſa. Prima pars
ponit mulieris ſupplicationem, et iudicis relationem. Secunda
2 dat iudicem, ibi: licet autem. ¶ † Nota primo quod cauſa matri
monialis non ſemper delegatur epiſcopis, ſed quandoque archi-
preſbyteris. Vide de cōſang. et affin. c. primo. et vide. s. de off. de
le. cauſam matrimonij. ¶ Nota ſecūdo quod in cauſa matrimonia
li, quanque ſit ardua, nō videtur electa induſtria delegati: ideo libere
3 ſicut in alia cauſa pōt ſubdelegare vices ſuas. ¶ † Nota tertio iu
dicē appellationis, vbi nouiter quid nō producitur, ad dictandā
ſententiā, ſe inſtruere, et informare debere ſup iuſtitia ex actis pri
me cauſe. Et nota quod ſententia debet eſſe tunc aut confirmatoria,
aut infirmatoria. Ad hoc. C. de appel. l. eos vide. s. de offi. deleg. pa
4 ſtoralis. ¶ † Nota quarto quod commiſſa cauſe vel ſententie cogni
tione, videtur cōmiſſa ſentētia. Vide. s. de officio delegati. ſuper
5 queſtionū. §. primo. et in clemē. auditor. de reſcriptis. ¶ † Nota
quinto quod pater in cauſa matrimoniali poteſt comparere ad de-
fenſionē filie maxime ad allegandas cauſas excuſationi cōtuma
6 cie. ¶ † Nota ſexto non credi teſti ſpōte ſe offerēti in iudicio, ma
xime quando teſtificatur pro cōiuncta perſona: et quādo venit vt
7 miniſter in aliquo ad actū iudicij. ¶ † Nota ſeptimo quod falſa
preſentatio prorogationis diei, ad quē quis eſt citatus, que preſen-
tata eſt a parte iudicis, dū tamē talis ſit, cui credi debeat, excuſat
cōtumaciam citati. ¶ Nota octauo quod in eadem inſtātia poſ
ſunt propter probabile dubium accumulari remediū appellatio
nis, et ſupplicationis: et ſic remedium ordinariū cum extraordina
8 rio. ¶ Venio ad ſecundam partem. ¶ † Nota primo quod ad reſti
tutionem concedendā aduerſus ſentētiam, que non tranſit in rē
iudicatā, ſufficit ſemiplene conſtare de impedimento eius, cōtra
9 quā eſt lata ſententia. ¶ † Nota ſecundo vnū modū retractandi
ſententiā, que nō trāſiit in rem iudicatam, ſcilicet per viam reſtitutio
nis in integrū, aut ſupplicatiōis: que remedia ſunt neceſſaria, quoniam
nō ſolū intendit reintegrare ad ſubſtantiale ius, id eſt, ad verita-
tem in iudicio deductā, ſed etiā intēdit ad inſtantiam integrari.
De quibus dixi. s. de reſcr. ad audientiā. et no. j. de reſt. ſpo. ex par
te M. per gl. ¶ No. tertio quod aduerſus ſententiā, que nō trāſiit in
rem iudicatā, nō auditur quis, niſi aliquis color allegetur, ꝓpter
quem ſuadeat equitas illā retractari. Et ſic hic eſt caſus ꝑ dictis
doc. de re iudi. cōſanguinei. Et no. quia ſufficit quedā ſummaria
informatio, etiam per excuſatorē, vel ſemiplenam probationē.
10 ¶ † No. quarto quod eo quod lata ſentētia cōtra aliquem cōſtat de le
ſione, ſi ſolū re aſſerit ſe poſſe cōtra ſententiā aliquid ꝓbare, et in
hoc ſtatur dicto aſſerentis abſque alia ꝓbatiōe. ¶ † No. v. notabilē
11 tex. quod ſicut ſnia lcā appellatiōis debet eſſe cōfirmatoria, vel infirma-
toria prime: de ap. cū ſit. Sic et in cā reſtitutiōis in integrū, vel ſup-
plicationis aduerſus ſententiā. ¶ Primo habemus ſententiā de-

legatorū. Secūdo excuſationē,⁊ ſupplicationē. Tertio pape cō-
12 miſſionē. ¶ † Opp. ud primū quod ad ſententiā diffinitiuā nō
poſſit procedi li.nō cōteſt.vt lite non conteſt. c.quō. Solu. Glo.
dicit ſpeciale in cauſa appellationis:vt de appel.per tuas. Dic φ
nulla erat ſpecialitas:q: vel fuerat lis cōte.in principali:⁊ illa du-
rat in cauſa appellationis:vt dicto.c.p tuas C.de tēp.ap.l. fi.⁊ C.
de pcur.ita demū. Vel nō fuit lis cōte.in principali:⁊ ſpeciale eſt
in cauſa matrimōiali:vt lite nō cōteſt.quoniā.§.ſin autē.⁊ hodie
13 pcedit ſecundū cle.diſpēdioſam. † Venio ad partis excuſationē:
obuiat qd nō videt qd nō poſſit mulier reſtitui,cū habeat actio-
nē ꝯ illū,q doloſe fecit quo min⁹ iret ad iudiciū.ff.de eo,per quē
fac.erit.l.fi. So. Gl.dicit qd hoc pcedit,qñ doluȝ adhibitus eſt ſol
uēdo:ſed hic nō erat ſoluēdo,cū matrimoniū nō recipiat eſtima-
tionē. Hoc idē no.gl.xvi.di. quoniā quidē,que dicit qd etiā vbi
nō eſt ſoluēdo,qd factum eſt,nō reuocat ipſo iure,ſed ope reſtitu
tionis.Et idē no.j.de pſcrip.auditis.in gl.fi. tene qd dixi.ſ.c.ij.
14 ¶ † Secundo obuiat cum ea gl in ver.ſic de hoc:quia ex quo nō
fuit contumax,nō debuit valere ſentētia.xxiiij.q.iij. illicita. So.
Non debet valere ſententia,ſi conſtaret de hoc impedimēto;ſed
hic non conſtabat. Allegat.ff.ſi menſ.fal.mo.dixerit.l.i. Unde li
cet ſententia lata per falſos teſtes ſit nulla,ſententia tñ lata cōtra
citatū,qui falſo deceptus eſt,p hoc non eſt nulla:q: tenet ex pſum
pta cōtumacia,niſi iudex eſſet certificat⁹ de impedimēto. ff.de re
iudi.queſitū.⁊ no.de pcu.querelā.ſcilicet tēpore promulgate ſen-
tētie. ¶ Venio ad materiā ſupplicationis, que attingitur cū gl.
15 ¶ † Primo quero qd eſt ſupplicatio. Dicit Inn.qd dicitur lar-
ge quedā precū porrectio:vt dicitur quotidie in Curia, Suppli-
cat talis. S.V. put hic ſumit,eſt quedā ſuperioris benignitas,p
quam inducitur ad reuocandum que male acta credit: que equi-
16 pollet appellationi,ſecūdum eū. ¶ † Quero quando poſſit ſup
plicari. Dicit gl.qd a quocunqȝ,⁊ quādocunqȝ,etiā vbi non poſ
ſet appellari. C.de preci. Impe.offe.ſi quis aduerſus.ij.q.vj.ij. an
teriorum.et.§.illud. Ideo dicit gl.qd etiā ſeruus,p domino, qui
nō vult appellare,pōt ſupplicare.ff.de ap.l.ſeruu. Ex hoc dicunt
doc.qd iudicibus quibuſ.ſā, a quibus non appellat, ſupplicat.
C.de ſen.prefec.preto.l.j. ¶ Item tertio ſupplicatur, ⁊ tamē ver
bis non appellatur. C.ne liceat in aliqua cauſa tertio prouo. l.j.
17 et patet de appel.ſua nobis. ¶ † Quero in quo differat ſupplica-
tio ab appellatione. Gl.dicit,differt primo,quia appellatione pē
dente,nihil eſt innouandū:ſed in ſupplicatione nō impedit execu
tio,ſed ſtatim fit exequtio cum cautione de reſtituendo in priſtinū
ſtatū,ſi cōtingat ſupplicantē obtinere. C.de preci. Impe.offe.au-
tē.q ſupplicatio.ſicut in reſtitutione in integrū,quando ſuſpect⁹
eſt,q petit reſtitui.j.c.ſuſcitata. Secundā differentiā ponit gl.q
appellatio interponitur vſqȝ ad.x.dies, ſupplicatio autem vſqȝ
ad bienniū. Quod eſt verū,quando ſupplicatio porrigit ſuperio
ri. Hūc ſuperiorē intelligūt Legiſte principē. Ubi aūt ſupplicat
ad eū,q tulit ſententiā,vel ad inferiorē,ſolū.j.x.dies,⁊ hāc diffe-
rentiā tenent Legiſte. ¶ Nota glo.in.l.j.C.de ſen.prefec.preto. et
ſequitur Bar.in aut.que ſupplicatio,quod videtur placere In-
no.hic dicētis qd ſoli⁹ principis eſt admittere hāc ſupplicationē
cū effectu,non inferioris:⁊ etiā aliquibus,vt refert Jo. An. hic
ſuper tex.in verbo poſtulantē, q dicūt qd huiuſmodi ſupplica-
tio debet admitti in cauſa qualibet fauorabili p veriſimilem p-
bationem p principē.ar.c.tua.j.de conſan.⁊ affi.⁊ de rē iudi.cum
Bertold⁹.⁊ cū talis ſupplicatio ſit cōtra ius, ⁊ in piudiciū alte-
rius nullus inferior a principe illam admittere poſſet.ar.C.ſentē.
reſcindi nō poſſe.l.ij.⁊ de preci. Impera. offeren.aut.q ſupplica-
tio. Tertia differentia colligit ex premiſſis, quia a ſe ipſo ad ſeip
ſum nō appellatur.de cōſue.ca.ij.libro.vj.de fo.cōpe. Romana.
li.vj.⁊ tamē ſupplicat,etiā ex premiſſis,quia in aliquibus caſib⁹
ſupplicatur, in quib⁹ nō appellatur:vt patet ex dictis ſupra. Itē
quia tertio non appellatur,ſed bene ſupplicatur. Itē verus cōtu
max non appellat.de dolo,⁊ contu.cle.ſi ant hen.⁊ tamen ſuppli
cat,vt hic. Eſt quarta differentia,quia appellatur.j.x.dies:ſed ſi
ſupplicās vult quod ſibi caueatur de executione retractanda in
euētū ſententie,exigitur quod ſupplicet.j.x.dies, ſi non vult ob-
tinere,ſufficit quod ſupplicet.j.biennium,ſecundum aliquos, a
quocunqȝ iudice ſupplicetur:vt dicta aut.que ſupplicatio. quod
tenēt hic Canoniſte. ¶ Alias differētias ponit Spe.in ti.de ſup
plicatiōe.§.differt,quas nō ōes.Cy. approbat,vt nota. in dicta
aut.q ſupplicatio.⁊ l.prima.C.de ſen.prefec.preto.de quibus dic
18 vt ibi. ¶ † Quero an indifferēter admittatur ſupplicatio. Inno
cētius dicit qd nō,ſed oportet qd aliqua preſumptio ſit pro ſup-
plicante,vt fauor matrimonij,vel alia probabilis ratio.arg.ff.de
mino.l.minor:autē.⁊ l.pretor. Solus autem princeps poteſt ad-
mittere ſupplicationē,que iuri derogeт,ſecundum Inno. ad hoc
19 dicta.l.quoties.C.de preci. Impe.offe. ¶ † Venio ad verſi. licet
autē.opp.qd hec mulier nō debuerit admitti aduerſus.J.ad re-
tractandam ſententiā latam pretextu abſentie ex fraude aduerſa

rij inductę:q: non eſt de modis retractādi ſententiā, maxime cū
impedimentū,⁊ fraus non fuerint probata:maȝ ſententia lata eſt
cōtra preſumptum contumacē:ergo habet ſuas formalitates:er-
go nō poteſt retractari. Itē nec via appellationis debuit audiri:
q: ex quo citatio eum apprehendit,eſt vere cōtumax,ex quo fra⁹
aliter non probatur,verus cōtumax non auditur appellās. ij.q.
20 vj.fuit quorū.⁊ no.in cle.ſi ante.de dolo ⁊ cōtu. ¶ † Hic opor-
tet videre qua via,⁊ quo iure hec mulier fuit audita. Aliqui di-
cūt qd ſola via ſupplicationis,cōcludentes qd ſententia non eſt
nulla,ex quo lata in apparentē vere contumacē,nec aliter eſt pba
ta fraus,nec etiā audiretur via reſtitutionis in integrū cōpeten-
te de iure cōmuni,aliter quā per viā ſupplicationis:que vt detur,
exigit leſionē,⁊ aliquē colorē ad ſententiā retractandā:⁊ ſic frau-
dis ſufficit ſemiplena probatio,ne preiudicet opin.veritati:vnde
preſumpta cōtumacia tollitur de equitate preſumptioni oppoſi-
ta.ff.de in inte.reſti.l.diuus. Patet,q: p ſacramentū vni⁹ poteſt
pbari nō cōtumacia.xxxv.q.vj extra ordinaria. vbi violēta pre-
ſumptio tollit p iuramentū. Unde φφ teſtis hic non faciat ple-
nam probationem,facit ſemiplenam, ⁊ preſumptionē quandam
ad colorandū remediū huius admiſſionis per viā ſupplicationis:
⁊ hoc remediū non poſſet dare hoc caſu.cum deuiet a iure alius,
quā princeps ſecundū Inno.C.ſent. reſcin.non poſ.l.ij.de preci.
Impe.offe.aut.que ſupplicatio.⁊ cauſarunt hanc viā duo fauor
matrimonij,⁊ illa ſuſpicio.vel preſumptio ſemiplene pbationis,
de nō contumacia,⁊ de deceptione mulieris. Et hūc intellectum
proſequitur tota gl.in verbo,ad plenū. ¶ In gl.ad plenū.in fine
gl. Sic ergo vult gl.φ mulier hic nō audiatur per viā appellatio
nis. Quod eſt verum,ex quo ipſa non plene probauit impedimē
tum:quia cōcluditur vere contumax. Sed ſi plene probaſſet,au-
diretur per viam appellationis:quia licet apparēter eſſet contu-
max, videtur non tamen eſſe exiſtēter:vnde audiretur appellās:
ſecundū nota.in.l.diuus.ff.eo.⁊ plene dixi in cle.ſi ante. de dolo.
⁊ cōtu.niſi iudex eſſet certificatus de impedimēto ante ſententiā:
quia ⁊ tunc fuiſſet audita per viā nullitatis.per not.de proc.que-
relā.ff.de re iudi.queſitū. ¶ Secunda glo.dicit,quod mulier illa
fuit audita per viam reſtitutionis,quaſi cauſata ex legitimo im-
pedimēto. Sed hoc nō videtur verū:quia impedimentū non fuit
pbatū. Sed dicere videtur gloſſa,quod ſufficit hic ſemiplena ad
dandā reſtitutionē. Quod non placet cōmuniter doc.quia cauſa
reſtitutionis plene eſt probanda. Unde non procedit iſte intelle-
ct⁹,niſi aliter intelligas gl.φ hoc caſu ſpecialis ſit in matrimōio,
in quo ſententia poſſet retractari,etiā ſine reſtitutione, tū nō trā
ſeat in rē iudicatā. Et ſi dicat,ad quid ergo reſtituitur. Dic qd re
ſtituitur ad inſtantiā. Et quia talis reſtitutio eſt modici preiudi
cij,adeo ſufficit qualiſqualis pbatio:⁊ tunc procederet glo. Et ex
hoc patet quo remedio retractētur ſentētie,que non trāſeunt in rē
iudicatā:quia ſi quis intendit audiri antū ad merita, non eſt ne
ceſſaria reſtitutio,ſed auditur per viam querele, aut nullitatis. c.
ex parte eſt.de reſti.ſpol.in glo.fi.⁊ ibi plene dixi. Si tēdit rein
tegrari ad inſtantiā,opus eſt reſtitutione. Sed aduerte qd tūc in
dāda reſtitutione non eſt neceſſaria integra probatio,ſed ſufficit
qualiſqualis color preſumptiue probationis. Et iſto modo ſalua
tur gloſ.⁊ ſecundū hoc etiā per talē viā poſſet audiri alius a prin
cipe. ¶ Alius eſt intellectus,vt euitentur ille difficultates,quod
illa mulier fuit audita per viā ſupplicationis tantū cōceſſe ex gra
tia ſpeciali in principe:vnde iure cōmuni nō potuerit audiri per
viā reſtitutionis fundantē ſe ſuper impedimento,quod non pro
bat plene:⁊ ad hanc gratiam cōcedendaȝ induxit papā agilitas
in retractandis iſtis ſententijs,q nō trāſeūt in rē iudicatā. Indu
xit etiā qualiſqualis probatio impedimenti. Et ſi dicatur,cū ſen
tentie non tranſeant in rem iudicatam,ad quid neceſſaria eſt hec
gratia. Reſpondetur quod ſi per viam illam veniſſet mulier,non
erat opus gratia,ſed mulier elegit viam impedimenti, ⁊ reſtitu-
tionis propter impedimentum,quod non plene probat,ſecundū
Innocen. ¶ In gloſſ.pe.ibi,contra matrimonium. Secus dicit
Hoſtien.ſi ſit lata pro matrimonio. Tu dic verius, vt dixi gl. ſ.
de re iudi.lator.in glo.fi. quia in tantum trāſit in rem iudicatam
in matrimoniali, ſiue contra matrimonium ſit lata in quantum
vitiū iniuſte ſententie eſt per partes remiſſibile: inquantū non eſt
remiſſibile,non. Quod declarat in exēplis gloſſe ibi poſite. Et
hoc ideo,quia trāſire in rē iudicatā pendet ex acquieſcere, et ac-
quieſcere poſſe iniuſte ſententie. C.quomodo,et quando iudex.l.
ſi ab eo.de re iudic.quod ad conſultationē.cum ſi. Ultimo anno
ita apoſtillaut. Per hoc dicunt docto.quod idem foret in qua-
cunqȝ alia cauſa fauorabili,vbi per veriſimilē preſumptionē mo-
ueret princeps ad ſupplicationem admittendam. de conſangui.
⁊ affin.tua.de re iudi.cum Bertol.ver.poſt modum. Gratia ergo
eſt hec,⁊ debita,⁊ in pluribus fuit,quia apparet contumacia,ad
cuius excuſationem non ſufficit iuramentum, ſicut nec per ap-
pellationem, ita nec per reſtitutionem, vel ſupplicationem iu-
re cō

re cõmuni videbatur admittẽda. Audiuit ergo eam ſpeciali gratia p viã ſupplicationis, motus ſacramento patris, qui in cauſa filij nõ eſt idone⁹ teſtis: motus etiam ſacramento ſponte oblato, in quo generatur ſuſpicio: motus etiã ſacramento excuſatoris, ⁊ miniſterialis in iudicio: motus ſacramẽto in abſentia partis preſtito. ¶ Nũquid autẽ mulier potuerit audiri appellationis via. Gl. concludit quod non. Credo qđ ſi per idoneas pbationes excuſata fuiſſet cõtumacia, ipſa fuiſſet audita: quia dato qđ ex quo eam apprehendit citatio, fuit vere contumax apparẽter, non fuit vere contumax exiſtenter: ideo auditur appellãs, ſi offerat ſe paratũ probare ⁊ probat ſe non contumacẽ, per ſcripta Bar. ff. de reſti. in inte. diuus. ⁊ facit qđ ſcripſi in c. de do. ⁊ cõtu. ſi ante. Ubi autẽ nõ eſt probata, vel non poteſt probari excuſatio vere contumacie, niſi per hic probatũ fuit, licet quidã. vt Vin. ⁊ Tã. hic videãtur tenere, quod appellationis via fuit admiſſa, ⁊ debuit admitti. Inn. tamẽ, ⁊ inclino, tenet cũ gl. quod nõ audita fuit appellationis via: q: de fraude nõ cõſtat. qđ patet. j. q: papa non proſequitur. j. appellationẽ, ſed ſolã ſupplicationẽ, vt patet ibi: ppoſitã ſupplicationẽ. Hoc tenet Hoſt. maxime, q: hic fuit remota appellatio in reſcripto: ⁊ hic nõ appellaſ in caſu expreſſo a iure communi, ideo nõ tenuit appellatio. de app. paſtoralis: ⁊ ſic nocuit expreſſio cauſe. Simile de re iudi. ſicut poterat etiã nõ expreſſa tali cauſa appellare ſimpliciter a diffinitiua: q: vt forte probatum nõ probet, ſed certe non valuiſſet appellatio, etiã ſimplex, q: cõcludebatur nõ cõtumax. ¶ Tertium intellectum, ⁊ ergo modũ, quo fuit audita, tangit gl. ſe. q: forte fuit mulier audita contra ſententiã, cõtra matrimoniũ, q: talis nõ tranſit in rẽ iudicatã. j. de re iudi. lator. ⁊ c. conſanguinei. Et hic intellectum poteſt eſſe ver⁹ in ſe. Sed dices, hic decre. contradicit, q: ſic non fuiſſet neceſſaria excuſatio cõtumacie. Ad hoc reſpõdeo, q: ſententie in cauſa matrimoniali licet non tranſeant in rem iudicatam, non tamẽ retractãtur, niſi ſubſiſtat aliquis color in retractando, vt no. de re iudi. lator. ⁊ hic erat color, de quo ſufficit cõſtare, quaſi quaſi preſumptiue, ſi excuſatio cõtumacie p partẽ porrectã, iuramẽto etiã ſponte oblato. ¶ Sed ſecũdo, obuiat, q: ſecundũ hoc non erat neceſſaria reſtitutio, vel ſupplicatio, cũ iure cõi poſſet veniri cõtra ſententiã, ex quo nõ tranſit in rẽ iudicatã. So. Tenẽtur hoc fatẽtur qđ hec mulier potuit audiri de iure cõi, ſi iſtã viã elegiſſet dicere de errore vel deceptione ſentẽtie: ſed nõ elegit eã, imo potius elegit eam retractari per viam excuſationis contumacie, ⁊ quia nõ plene probauit, opus fuit reſtitutione, vel ſupplicatione. Vel tertio qđ hec mulier agit ſolũ reſtitui aduerſus tranſitũ in rem iudicatã, et ille nõ obſtat, ⁊ nõ eſt opus reſtitutione: quia quo ad hoc non tranſit in rem iudicatam. Quandoq: intendit reſtitui non ſolũ ad merita cauſe, ſed ad inſtantiã reintegrari: ⁊ hic opus eſt reſtitutiõe, q: quo ad inſtantiã ſentẽtia trãſit in rẽ iudicatã. ¶ Nota illud notabile verbũ: ⁊ hic habes qđ ad retractãdas ſentẽtias, q̃ nõ trãſeunt in rẽ iudicatã, opus eſt reſtitutione. de quo dixi. de reſcrip. ad au-
21 dientiã. ⁊ tetigit vbi gl. de reſti. ſpo. ex parte M. ⁊ † Aduerte tamẽ quod dicitur hic, in cauſa matrimoniali ſententiã non trãſire in rem iudicatã: dicit Hoſt. verum, quando ſentẽtia eſt contra matrimoniũ. Secus ſi pro matrimonio: q: tunc dicit qđ trãſit, cũ totũ hoc ſit fauor matrimonij. ¶ Circa hoc tene qđ no. glo. ſi. de re iudi. lator. ⁊ ibi dixi: q: in matrimoniali, vbi victũ, ⁊ inſtantia ſentẽtie eſt per partes remiſſibilis, trãſit in rẽ iudicatã: vbi nõ eſt remiſſibilis, nõ trãſit in rẽ iudicatã: vt ibi in exẽplis glo. ⁊ vt dixi de teſtibus fraternitatis. trãſire enim in rẽ iudicatã, ſurgit ex acquieſcere. nel nõ acquieſcere poſſe partiũ. C. quõ. ⁊ quãdo iudex. l. ab eo. in prin. ⁊ c. qđ ad cõſultationẽ. de re iudi. ¶ Verus ergo remanet intellectus, quod hec mulier fuit ſpecialiſſima reſtitutione in integrũ reſtituta p viã ſupplicatiõis, vt reintegretur prime inſtantie, ⁊ ad merita prima, nõ obſtãte ſentẽtia ex clauſula. Si que inibi iuſta cauſa eſſe videbitur. ⁊ ad informationẽ cauſe cõcurrebãt hic plura, preſumptio non cõtumacie, fauor matrimõij. ⁊ q: ſumus in caſu, in quo ſentẽtia nõ trãſit in rẽ iudicatã: que via cum exorbitet, ſoli principi cõpeteret, in quãtũ intẽdit reintegrari ad
22 inſtantiã ex impedimẽto non plene probato. ¶ † Ultimo glo. oppo. quod ſentẽtia nõ debeat eſſe confirmatoria ex toto, vel infirmatoria: ſed poſſit pro parte cõfirmari, pro pte infirmari. de teſta. Raynald⁹. ⁊ c. Raynuci⁹. Sol. Dicit gl. quod ex antiquis actio debet eſſe cõfirmatoria vel infirmatoria: ex nouiter deductis in diuerſis articulis poteſt in parte infirmari, ⁊ in parte cõfirmari, vt in cõtrario. Addit qđ ſunt in argumentũ quod iudex prim⁹ exequatur, ⁊ non appellationis. de quo de appel. paſtoralis. §. preterea. Plus probat hec decr. quod ſentẽtia in cauſa ſupplicationis debeat, ſicut appellationis eſſe confirmatoria, ⁊ infirmatoria, qđ nota, quia alibi hoc non habes ſic clare.

1 Reſtitui poteſt eccleſia contra ſententiam pape.
2 Delegata poteſtas in ſpecie poteſt concurrere cũ poteſtate generali legationis.
3 Delegati pape officium expirat morte pape. 19.
4 Reſtituere non poteſt inferior a papa, etiam legatus, aduerſus ſententiam pape.
5 Libellus ſuper reſtitutione in integrum quomodo formari, ⁊ cõcludere debeat.
6 Clauſula reſcripti, non obſtante ſententia, ⁊c. videtur retractare ſententiam.
7 Reſtitutio dari põt aduerſus ſententiã, a qua bis eſt appellatũ.
8 Appellatione excluſa, non excluditur reſtitutio.
9 Sententia nulla eſſe cenſetur, vbi eſt propter temporis breuitatẽ lata, ⁊ ſine cognitione cauſe.
10 Snia lata, expreſſa falſa cauſa, retractaſ apparẽte falſitate cauſe
11 Sententia dz continere datam diei, qua fertur.
12 In ſententia exprimere cauſam incautum eſt.
13 Sententia nõ vitiatur, vbi ratio, ppter quã iudex eſt motus ad ſententiandum, falſa reperitur in facto, ſed non iure.
14 Aſſertione, ⁊ reſponſione partium panduntur merita cauſe.
15 Citatus ad reſtitutionem dandam non videtur citatus ad proſecutionem cauſe principalis.
16 Reſtitutio aduerſus ſententiam, ⁊ negotium principale, nõ poſſunt ſimul accumulari.
17 Citatio prima põt ex cauſa cõtinere terminũ peremptoriũ ratione difficultatis: ⁊ termini longinqui. nu. 12.
18 Peremptorij vim non habet cõminatio proceſſus ad vlteriora, niſi aliter exprimatur.
20 Reſtitutio non datur aduerſus ſententiam, a qua poteſt appellari: quia vbi cõpetit remedium ordinarium, non datur extraordinarium.
21 Legati officium per papam in Francia, ⁊ in partibus tranſmarinis, dato ſigno crucis, ⁊ nulla data litera quo ad tranſmarinã, non expirat quo ad tranſmarinam morte pape.
22 Libello ſuper reſtitutione aduerſus ſententiam, an poſſit accumulari actio iuris antiqui.
23 Procedendi modus qualis ſit iudici obſeruãd⁹, vbi libello reſtitutionis aduerſus ſententiam accumulatur actio iuris antiqui.
24 Reſtitutionis remedium quomodo competat eccleſie aduerſus ſententiam etiam poſt quadriennij tempus prefixum a d. dictum remedium petendum.
25 Reſtitutionis remedium quo iure petatur.
26 Reſtitutionis remedium an videatur impartitum petenti cõmittendo cauſam.
27 Sententie vim non habet omnis vox iudicis.
28 Doctus, vel ſummus, nemo fieri põt modico tempore.
29 Legiſtis, ⁊ canoniſtis qđ tẽpus ſtudij requiratur ad gradum doctoratus valide conſequendum.
30 Sententia continens manifeſtum errorem eſt nulla, vt quia lata ratione productionis falſi inſtrumenti.
31 Reſtitutionem petenti incumbit probare leſionem.
32 Negatiua iuris non ſolũ poteſt teſtibus ⁊ inſtrumentis probari, ſed etiam per iura communia.
34 Teſtes an poſſint produci lite non cõteſtata, vbi pars fuit in prima, ⁊ vnica citatione peremptorie vocata.
35 Reſtitutionis beneficium, ⁊ vtilis actionis reſciſſorie quale ſit, ⁊ in quibus competat.
36 Reſtitutio in beneficio reſcindendi quomodo cõmenſuratur leſioni.
37 Actio vtilis reſtituta an poſſit ſimul accumulari cũ beneficio reſcindendi, an vero oportet qđ ſeparatim intententur.
38 Libelli, ⁊ ſententiandi forma qualis eſſe debeat ſuper actione vtili reſtituta que videtur poſſe accumulari cum beneficio reſcindendi vel non.
39 Beneficiũ reſcindẽs an ſufficiat ſine authoritate vt illi reſtituta.
40 Procedendi modus qualis eſſe debeat, intẽtato beneficio reſcindendi cum actione vtili, vel ſine.

[1] Cum ex literis. ¶ † Etiam contra ſentẽtiã pape reſtitui põt eccleſia: ⁊ cauſa reſtitutionis in integrum partibus preſentibus eſt tractanda. hoc dicit. ¶ Prima pars ponit petitionem eccleſie Ilerdeñ. Secunda, examinationem, deliberationẽ, ⁊ interlocutionem papalem, ibi: nos igitur. Tertia citationem partis aduerſe cum cõminatione proceſſus. ibi: quo circa. ¶ Caſus. Inter epiſcopũ ⁊ capitulum eccleſie Oſceñ. agentes ex vna parte, ⁊ epiſcopum eccleſie Ilerdenſis conuentum ex altera, ſuper quibuſdam eccleſijs, quas aſſerebat epiſcopus Oſcenſis. ad ſe pertinere controuerſiã pendentẽ: corã papa Eugenio, qui poſt tulit ſentẽtiã pro eccleſia Oſcenſi cõtra eccleſiam Ilerdeñ: ⁊ mortuo Eugenio papa, cui ſucceſſit Anaſtaſius papa, corã quo dicta queſtio fuit ſuſcitata, que per ipſum fuit cõmiſſa Celeſtino tunc apoſto-

lice ſedis delegato in partibus Hiſpanie: qui tēpore ipſius Ana
ſtaſij indiſcuſſam ſeu indiffinitam dimiſit. Tandē mortuo Ana
ſtaſio papa, cui ſucceſſit Alexander, p ipſum Alexandrū itera
et de nouo dicta cauſa dicto Celeſtino cōmiſſa fuit, adhuc in di
ctis ptibus Hiſpanie delegato. Mortuo Alexandro dictus Ce
leſtin⁹ in papā fuit creatus: qui dictā cauſam cōmiſit. G. ſancti
Angeli diacono cardinali apoſtolice ſedis legato, ſub hoc teno
re: vt inſpectis Ilerdēſis eccleſie priuilegiis, auditis etiam par
tiū allegationibus, nō obſtante dicta ſententia, ſententiā diffiniti
uā pferret, quā faceret obſeruari: qui G. cardinalis quoſdā teſtes
recepit, ſententiā tamē diffinitiuā nō promulgauit, ⁊ ſic manda
tū nō adimpleuit. Mortuo Celeſtino, creat⁹ fuit Inn. corā quo
cōparuit magiſter. R. canonicus petēs ſententiā in melius refor
mari, ⁊ cōtra dictā ſententiā eccleſiā Ilerdenſem reſtitui. Inn.
papa primo premittit certas cauſas, ⁊ primo tangitur in prin. ſ.
qd tā ex literis celeſtini pape, q ex geſtis factis tēpore ipſius ec
cleſia Ilerdenſis aſſerebat ſe grauiter leſam per dictā ſententiā.
Secūdo, quia ſuper reformatione dicte ſententie erāt nōnulli di
centes, dictū celeſtinū indulſiſſe in integrū reſtitutionē aduerſus
dictā ſententiā, nō obſtante dicta ſententia dictā cauſam de no
uo cōmiſit: ſic: ⁊ p hoc ipſe. Inno. admittere debebat petitionem
corā ipſo porrectā per dictū. M. R. canonicum eccleſie Ilerden
ſi. Tertio, quia ſententia Ro. ſe. pōt in melius cōmutari, vbi ali
qd eſt ſubreptū, ⁊ cōſiderata qualitate perſonarū, ⁊ tēporum ne
ceſſitate diſpēſatio admittitur. Itē quia principes ſeculares, etiā
contra res iudicatas permittunt examinari in inte. reſti. Quin
to: quia apparuit, dictā ſententiā fuiſſe ab Eugenio non bene in
formato, cū ex regiſtro ipſius appareat ipſam fuiſſe latā primo
menſe ſui pontificatus. Sexto, quia dicebatur: dictū Eugeniū
protuliſſe dictā ſententiā cōtra dictos Ilerdenſ. quia dicebatur,
falſaſſe priuilegiū Vrbani ſecundi, pductū per ipſum in iudicio:
qd tñ nō fuit verū, cū tenor dicti priuilegij repertus fuerit incor
ruptus in regiſtro: qbus ſic premiſſis papa Innoc. habita in for
matione cū fratribus ſuis, ſuper reformatione dicte ſententie: ⁊
ſuper dāda reſti. vel nō, decernit partibus preſentibus hoc deter
minādum, cū merita cauſarū partiū aſſertione pandant: ⁊ ideo
ſcripſit epō Oſcenſi, ⁊ capitulo qd vſq ad feſtū beati Luce de
beāt p ſe. vel reſponſalē idoneū ad docendū quicquid voluit, vt di
cta ſententia retractetur: ⁊ ſi fuerit retractanda, debeant cōparere
plene inſtructi ſup principali negotio, vt ideo poſſit procedi, ac
cōminatur qd in caſu, in quo non cōparuerint in dicto termino,
ipſe procedet in negotio principali, maxime cum propter locorū
2 diſtantiā de facili nō poſſit haberi recurſus ad eū. ¶ †Nota pri
mo qd poteſtas delegata concurrere poteſt cū poteſtate generali
legationis: ⁊ ſic commiſſum in genere committi poteſt in ſpecie.
3 ¶ †No. ſecūdo, ex verbo, demū, arg. pro ⁊ contra qd morte pape
4 expirat officiū delegati. de quo in. c. ij. de offi. le. lib. vi. †No. inſe
rius: q a papa, etiā legati nō poſſe reſtituere aduerſus ſententiam
5 pape ſine mandato ſpeciali. ¶ †No. tertio hic practicā libellandi
in integrum reſtitutione in concluſione: quia debet concludere
quod cum eccleſia ſit leſa, peto per officium veſtrum dictam ſentē
tiam in melius reformari, et contra eam peto eccleſiam reſtitui.
6 ¶ †No. quarto qd eo qd cōmittitur cauſa nō obſtante ſententia,
videtur retractari ſententia ab eo, q habet poteſtatē: ⁊ ſi impetra
ta eſt reſtitutio, videtur data. ¶ Nota. v. qd ſententia principis po
7 teſt immutari in melius. ¶ †No. vi. quod cōtra ſententiā, a qua
8 bus eſt appellatū, pōt dari reſtitutio. †Et ſic licet excludat appel
9 latio, nō excludit reſtitutio. ¶ †No. vij. qd vbi ex breuitate tēpo
ris perpendit, ſententiā latā fuiſſe, ſine cauſe cognitione, ſenten
tia eſt nulla, vel ſaltē eſt de facili retractāda. Dicit bar. qd eſt nul
la, in. l. prolatam. C. de ſentē. ⁊ ſic, quia inter alia ſubſtātialia eſt cau
ſe cognitio. Vide. ij. q. j. in Sūma. Lex⁹ facit hic qd ſit aliqualiter
10 ſit de facili retractāda ¶ †No. qd ſententia lata expreſſa falſa cau
ſa ibi cū verbo principis vel maxime retractatur apparente falſi
tate cauſe, vbi ex alia cauſa ex actis patēti ſuſtineri non pōt. Sic
limita Butri. in. l. ij. §. ignorantie. ff. de his, q no. infa. ⁊ dixi. ū. de
renū. in preſentia. De quo dic vt etiā no. p Bar. in. l. ſi is. ad quē.
11 ff. de acqr. her. ¶ †No. qd data in ſentē qd eſt procedē. ¶ †No.
12 qd incautum eſt exprimere cauſam in ſententia, facit de re iudi.
13 ſicut. ¶ †No. qd vbi ratio propter quā iudex eſt motus ad ſentē
tiandū, reperitur falſa in facto, non in iure, non vitiatur ſententia
ſed opus eſt reſtitutione, ⁊ eſt danda. de re iudi. cum Bertoldus
14 ¶ †No. qd merita cauſarū partiū aſſertione panduntur. Cōcor
15 dat. l. ſi. C. ſi per vim, vel alio modo. ¶ †No. qd citatus ad reſti
tutionē dandā, nō videtur citatus ad proſecutionē negotij prin
16 cipalis, data reſtitutione, niſi aliter ſit expreſſum. ¶ †No. qd cau
ſa reſtitutionis tractatur ſeparate a negotio principali. Et ſic vi
detur quod reſtitutio aduerſus ſententiam, ⁊ negotium principa
le, ſimul non poſſunt accumulari. ¶ No. qd cauſe reſtitutionis ſe
parate tractatur a negotio principali. Et eſt ar. quod ſicut inſti
tuta appellatione iudex appellationis cognoſcit de principali,
ita inſtituta reſtitutione aduerſus ſententiam iudicis reſtitutio
17 nis cognoſcit de priuilegio. ¶ †Nota quod iudex ex cauſa in pri
ma citatione poteſt ſtatuere terminum peremptorium, quando
locus eſt longinquus, ⁊ difficilis eſt citatio. Ad hoc vide in. c. ſi
18 ſuiue. de offi. deleg. in. c. j. de dila. ¶ †Nota argumentum quod
comminatio proceſſus ad vlteriora nō habet vim peremptorij,
19 niſi aliter exprimatur. ¶ †Ad primam particulam oppo. ⁊ vi
detur quod non expiret iuriſdictio legationis per mortem pape
cum habeat iuriſdictionē ordinariam. de offi. le. c. ij. li. vi. Cuius
contrarium dicitur ibi denuo. So. Si determinat verbum De
nuo fungenti, alias verbum legationis obſtat obiectum. Sed reſ
pondetur quod fuit expreſſe reuocatus, ⁊ poſt longa tempora de
nuo fuit miſſus: ſic determinat verbum commiſit. ¶ Non obſtat
contrarium quia iterata fuit commiſſio poſito quod iuriſdictio
20 per ingreſſum negotij fuiſſet perpetuata. ¶ Oppo. ſecundo qd
non detur reſtitutio contra ſententiam, de. l. in cauſe. ff. de mino.
quia cum competat remedium ordinarium, ceſſat extraordina
rium, cum poſſit appellari. Dic id in ſententijs pape locum non
habere, cum non ſit ſuperior, ad quem appelletur. de elec. licet. in
in ſi. Et ſi dicas, poteſt ſupplicari: vtrumq eſt extraordinariū,
⁊ ſic vnum non excludit reliquum. ff. quod me. cauſa. ſi cum exce
ptione. §. cum, qui ſed in inferioribus ſentētijs, a quibus poterit
appellari, adhuc dicit quod dabitur reſtitutio: q: l. in cauſe ha
bet locum, quando remedium ordinariū prouidet ipſo iure: ſeq
prima, quando petita fuit reſtitutio, ⁊ denegata. Vel plenius p
uidebitur per viam reſtitutionis, quam appellationis, ⁊ pro tanto
21 datur reſtitutio. ¶ †Facit ad queſtionē, factus eſt legatus p pa
pā in Francia, ⁊ in partibus trāſmarinis, dato ſigno crucis, ⁊ nul
la litera data quo ad tranſmarinā, exercuit officiū in Frācia, an
expiret officium legationis per mortē pape quo ad trāſmarinā,
de quo nō eſt data litera. Quidā qd ſic, ſi res erat integra. Videt
quod non: quia exercēdo officium, ⁊ recipiendo crucē, perpetua
uit. Et hec eſt veritas, q: officium eſt ordinariū, qd non expirat.
Nec ob. qd nō ſit data litera, q: non eſt neceſſaria litera in legato
miſſo a latere pape. xcvij. di. nobiliſſimus. Itē fallit in legatiōe,
ſi eſt ſolēniter data per principē. ar. C. de teſta. l. oīū, ⁊ cardinales
etiā ſup hoc poſſunt dare ſuas literas teſtimoniales. de ſente. ex
22 com. c. j. de proba. poſt ceſſionē. ¶ †Quero an in eodem libello
poſſit quis petere reſtitutionem aduerſus ſententiam, ⁊ accumu
lare actionē antiquā. Dicit Inn. quod videtur quod ſic: ⁊ ita hic
libellus habebat duo capita. Primum, per quod petitur reſtitu
tio ad audiendā informationē al's, reformationē ſententie. Secun
dum per quod petitur procedi in negotio principali, reſciſſa ſente
tia. Dici tamen pōt, ſecundū eum, quod reſciſſa ſententia per be
neficiū reſtōnis, conſequenter reuocabitur omnia occaſione ſentē
tie attēta. ar. de proc. ex inſinuatiōe. §. j. ⁊. ij. ⁊. c. an noſtra. Poſſet
etiā petere poſſeſſiones eccleſiarum ſibi adiudicari, vbi ante non
poſſidebat, ſed ſolū in eis ius habebat: ⁊ ſi omnia petat, nō ſem
per ſuper omnibus eſt litis conteſt. faciēda. ¶ Contra ſecundam
partē opp. ⁊ videtur quod poſſit in eadē ſententia pronuntiare ſu
per reſtōne, ⁊ ſuper principali cauſa: ⁊ ſic articulus reſtōnis nō ſit
decidendus neceſſario in diuerſa inſtantia, cum coniuncta ſit pro
batio vtriuſq, ⁊ executus ſit eius ad inſtar. vt in clemē. auditor. de re
ſcriptis. Sol. Quidā dicit quod ſi agens ad reſtōnem eſt domi
nus poteſt in libello accumulare reſtōnem, ⁊ antiquā iuris: ⁊ ſi con
ſtat ipſum dominū, ⁊ eſſe leſum, dabitur reſtitutio, ⁊ condemnabi
tur aduerſa pars ad eam reſtituēdam. Si nō probat ſe dominū,
ſed tantū leſum, dabitur reſtitutio: vt vēditio, vel alius contract⁹,
de cetero nō impediat. Dic, ſi eccleſia, vel minor petat reſtitui ad
uerſus illum, cum quo contraxit, tunc dabitur reſtitutio, ⁊ etiam
condēnabitur ad rem reſtituendā. Si contra tertium non admit
tetur libellus: q: contra eum non datur reſtitutio: cum quo non
cōtraxit, niſi ſciret rē geſtam, vel primus nō eſſet ſoluēdo, ⁊ ſic de
niamus in conceptionē libelli dicat, Cū ſim leſus in tali cōtractu
peto me reſtitui, ⁊ rē reddi, cū ſim dominus. Vel ſi non eſt domi
n⁹, dicat, Peto ex officio veſtro reduci eo ſtatu, in quo erā. Sic
intelligo. ff. de min. in cauſe. §. interdū. Non ob. ff. de procu. qui p
prio, q: ibi minor vēdidit iura, que in rē aliquam habebat, ⁊ rem
non tradidit, quia non poſſidebat eā, ſed emptor poſſidebat, ideo
iudex ex officio nō potuit reſtituere. Idem cum nō poſſederit rē
poſt cōtract⁹. Predicta dicit vera, niſi quādo petitur reſtitutio
p eccleſiam, vel minorē aduerſus contractū. Secus dicit, ſi petit
reſtitutio aduerſus ſententiam diffinitiuam, vel petitur reſtitutio
per maiorē leſum ex abſentia contra preſcriptionē: q: primo fert
ſententia ſuper reſtitutione, ⁊ poſtea proceditur in cauſa princi
pali: vt. l. vl. C. ex q. cau. ma. C. de capti. l. ab hoſtibus. Idē ſi peta
tur reſtitutio aduerſus ſententiā diffinitiuā, vel interlocutoriam,
vel alias ſuper proceſſu iudicij. Ratio, quia in precedentibus nō
impediebat rei reſtōnem, niſi contractus, vel ius traditum ex cō

tractu

tractu,reſciſſo ergo contractu,conſtat eũ,cõtra quẽ petiť reſtitu
tio,nihil iure haberet:ꝛ ideo ſimul data reſtitutione aduerſus cõ
tractũ,ꝛ rei reſtitutio fiet,que ex ipſo cõtractu pẽdet. Imo plꝰ di
cit qḋ iſto caſu ſufficeret petere reſtitutionẽ cõtra cõtractũ,ꝛ reſti
tutio rei fiet quaſi acceſſoꝛia:ꝛ poterit petere rei reſtitutionẽ,ꝛ ſi
mul litẽ cõteſtari ſuper ambobus. Secus vbi petiť reſtitutio con
tra ſententiã,vel ſuper iuribus,vel aliis rebus latã,vel cõtra pꝛe
ſcriptionẽ,vł ſimilia:qꝛ reſciſſio ſentẽtie vel pꝛeſcriptiõis,per quã
impediť agere,quia ſentẽtia nõ dedit ius:ſed tñ detexit. ff.ſi ſer
ui.vẽdice.l.ſicuti.§.ſed ſi queriť. Itẽ ſublata viſuca.per hoc nõ cõ
ſtat de iure huius agẽtis. Idẽ dicit,ſi talis eſſet cõtractꝰ, de quo
nõ cõſtaret qḋ ius eſſet trãſlatũ in cõtrahentẽ,licet hoc raro ſit.
Et ſic põt intelligi dicta.l.qui pꝛopꝛio.ſupꝛa allegata. Hoc dicit
in vna glo.ſed in alia latius, ꝛ clarius loquitur. Uos debetis ſci
re qḋ petens reſtitutionem,ſi per ſententiã,vel per pꝛeſcriptionẽ
vel contractũ perdiderit ius ſuũ antiquũ eligendi, habet reme
diũ pꝛeambulũ reſcindẽdi:ꝙ datur ad ipſam diſpoſitionẽ,ex quo
perditũ ius reſcindendũ:vt ſi eſt cõtractus,reſcindiť cõtractus:ſi
ſententia,reſcinditur ille actꝰ,reſciſſo actu,per quẽ ingeritur pꝛe
iudiciũ,reſuſcitatur ſibi ius antiquũ. Et hoc ius vocať vtilis re
ſciſſoꝛia:quia in ca vt moꝛtua ſuſſitat pꝛo ꝛ vice ſpiritus, ꝛ faciat
ipſam aliquã vtiliter:quia extinctũ eodẽ reſpectu ꝛ iure ſurgere
nõ poteſt,ſed de equitate ꝛ vtiliter ſic:hec pꝛeſumptio. An poſſit
ex ſolo pꝛimo remedio reſciſſiuo habere rei reſtitutionem, an vero
opoꝛteat qḋ agatur ipſa vtili reſciſſoꝛia,et an iſta poſſit in eodẽ li
bello accumulari. Dicendũ in breuibꝰ ꝙ ſi diſpoſitio,ex q̃ ſurgit
leſio fuit illa,ex qua data eſt poſſeſſio,ꝛ ius tranſlatũ,ſufficiet ſo
la petitio pꝛimi iuris officio iudicis reſcindentis. Et in cõſequen
tiã omnia officio iudicis veniũt reſtituẽda tanquã coherentia,ꝛ
conſecutiua ad illã diſpoſitionẽ reſciſſam. Exẽplum,ſi per cõtra
ctũ trãſtuli rẽ in Titiũ,reſciſſo cõtractu ſine alia pꝛobatione,niſi
leſionis,obtinebũ reſtitutionẽ poſſeſſionis:ſi per contractũ,vel per
ſententiã tranſtuli rem in alium,et ipſa res eſt penes eum, adhuc
ſolum ſufficit beneficium reſcindens: quia ad eius conſequentiã
reſcindi nõ poteſt cõtractus: quia omnia ex illo contractu geſta
veniũt reſcindenda,ꝛ in pꝛiſtinũ ſtatum reſtituenda. etiam dato
qḋ non petat rem reſtitui. Per hoc patet, ſi ſum in poſſeſſione rei
ꝛ peto me reſtitui aduerſus ſniam,aduerſus contractum,aduer
ſus pꝛeſcriptionem, aduerſus quẽcunq; aliũ actum, qḋ ſit be
neficium reſcindens: qꝛ eo ipſo quod data eſt reſtitutio,nil aliud
peto,nec reſto habere,ex quo ſum in poſſeſſione. Si vero ex actu
aduerſus quẽ petitur reſtitutio,res pꝛincipalis,ꝛ eius pꝛincipale
eſt penes illum,aduerſus quẽ petitur reſtitutio,non ſufficit bene
ficium reſcindẽs, nec ſola leſio pꝛobari,ſed opoꝛtet quod agatur
pꝛimeuo iure ſuſcitato. Sz ſi ius eſt penes tertium,non ex illo cõ
tractu,non ex illa pꝛeſcriptione,non ex illa ſententia, puta qꝛ pe
to me reſtitui aduerſus ſententiam,que eſt lata pꝛo poſſidẽte, me
agente ex iſta ſententia ille nõ habebat ius poſſidendi, nec habe
bat poſſeſſionem a me agente ex iſta ſententia,ille nõ habebat ius
poſſidẽdi, nec habebat poſſeſſionem a me:tũc opoꝛtet neceſſario
qḋ intentetur vtilis reſciſſoꝛia. Idem in contractibus, petebam
a te tranſegi,peto reſtitutionem aduerſus tranſactionem:ex trã
ſactione non habuiſti ius,vel illam poſſeſſionem:opoꝛtet qḋ agã
vtili reſciſſoꝛia. Patet in pꝛeſcriptione,ſi te ab alio emẽte, tu pꝛe
ſcripſiſti,ex pꝛeſcriptione iſta nõ habuiſti ius,vt a me,nec poſſeſſio
nem,erit neceſſarium quod intentem vtilẽ reſciſſoꝛiam. Et ſi im
petraret his caſibus ſolum beneficium reſcindens, licet obtineat
reſciſſionẽ ſententie,tranſactionis,vel pꝛeſcriptionis,non tamen
obtinebit qḋ res,que ab eo nõ eſt tranſlata, ſibi reſtituatur, vł ad
iudicetur,ſz noua aget actione,ꝛ alie eſſent neceſſarie pꝛobationes,
vt obtineat ſibi rem adiudicari,ꝛ non obſtabit ſententia:ſz pꝛimo
caſu ſufficiat pꝛobare quomodocunq; ſententiam iniuſtã, ꝛ foꝛ
ma libellãdi in bñficio reſcindendi, erit. Dico me leſuz p talẽ con
tractum,ꝛc.vel ſententiam:quare peto me aduerſus illam in inte
grum reſtitui. Foꝛma libellãdi in reciſſoꝛia enim beneficio reſcin
dendi, Dico me leſum ex tali contractu,ꝛ ex tali ſententia,cumq;
res ad me pertineat iure domini,vel quaſi,peto reſciſſa ſententia
per officium veſtrum,domine iudex,a quo peto reſtitui, mihi rẽ
adiudicetis.arg.ff.de mino.l.in cauſe.§.interdum. Pꝛedicta di
cit vera Inn. quod vbi tranſlatio iuris non eſt facta ab ipſa ſnia
opoꝛtet intentari reſciſſoꝛiam, ꝛ non ſufficit bñficium reſcindẽs,
qꝛ non cõſtat in iudicio pꝛimo,quo fuit leſus de iure ſuo,dicit qḋ
ſufficit bñficium reſcindens. Idẽ dicit, ſi ex nouis pꝛobationibꝰ
conſtaret de iure ſuo,ſi non pꝛobaſſet:ꝛ pꝛobare vellet de iure ſuo,
reponentur in ſtatu,in quo erat ante ſniam,que decifa eſt. ex qua
cunq; cauſa ipſam pꝛobauit iniuſtam, ꝛ,poſtea receptis pꝛobatio
nibus in pꝛincipali iudicabit de litis conteſtatione:ꝛ aliis actibꝰ
contra que non eſt data reſtitutio in ſuo roboꝛe duratura,ꝛ ſic põt
hic. ¶ Quid ſi petitur reſtitutio, qꝛ omiſit allegationes, vel alis
pꝛobationes, vel contra ſniam. Dicit Inn. qḋ actoꝛ petet reſti
tutionem,iudex interrogabit cauſam leſionis.ꝛ quare hoc nõ di
xit ante ſniam. Si dixerit iuſtam cauſam, que moueat iudicem:
ſine aliis pꝛobationibus,audita tñ parte altera,ꝛ reſtituet,ꝛ ſum
maria cognitione, ꝛ breui pꝛemiſſa,ꝛ ſine litis conteſta. ĩ.e.c.ij.de
officio iudi.c.j.ꝛ dabit reſtitutionẽ,vt audiatur.ĩ.c.ij. Requiritur
tñ partiũ pꝛeſentia,vt refrenet a falſo dicendo: ꝛ hoc qñ petitur
aduerſus iudiciaria,ſecus ſi aduerſus ꝯtus, qꝛ tũc neceſſaria eſt
litis conteſta. Si incoloꝛate petat qꝛ non aſſignat aliq̃ cauſam,
que moueat iudicẽ,denegabitur,ſm pꝛimum caſum,data reſtitu
tione,omiſſas pꝛobationes recipiet.ff. de iureiurando.nã ꝛ poſtea
23 §.ſi minoꝛ.ꝛ hic. ¶ † Sz quero q̃ eſt modꝰ pꝛocedendi in pꝛedictis
Dic,actoꝛ petet reſtitutionẽ,iudex interrogabit cauſã leſionis,
ꝛ quare hoc nõ dixit ante ſniam:ſi dixerit iuſtã cauſam, que mo
ueat iudicem, ſine aliis pꝛobationibꝰ,audita tñ altera parte, vt
a falſo dicendo retrahatur:ꝛ ſummaria cognitione pꝛemiſſa, ꝛ ſi
ne litis conteſta.dabit reſtitutio.de offi.iudicis.cap.pꝛimo. Hoc
putat verum, Inn.qñ agit ſolo remedio reſcindendi: qꝛ allegata
cauſa coloꝛata,ꝛ ſummaria cognitione ſufficit:ſz vbi intentat re
ſciſſoꝛiam,opoꝛtet qḋ lis conteſtetur, ꝛ pꝛocedatur oꝛdine iudi
ciario. Idem, ꝛ multo foꝛtius requiritur in reſciſſoꝛia qñ ipſã in
24 tentat ſeparate.ꝛ hec eſt veritas. ¶ † Uenio ad gloſſam,ꝛ oppo.
cum gl.qḋ eccleſia non poſſit petere reſtitutionem:nam ſi non fuit
data a tempoꝛe Eugenii,vſq; ad tẽpoꝛa Celeſt.erant xlv. anni,ꝛ
vltra ergo reſtitutio non erat danda,qꝛ nec datur poſt quadrien
nium:ꝛ tñ hic dicit contra.de tẽpoꝛibus in inte.l.tua.ꝛ no.ĩ.eo.
cap. pꝛimo. Nec poteſt dici qḋ ſit perpetua: qꝛ non perpetuatur
per litis cõteſta. Poteſt dici qḋ data fuit tempoꝛe Anaſtaſii,qui
cõmiſit cauſam Celeſtino in minoꝛi officio conſtituto: qꝛ Anaſta
ſius fuit pꝛoximus ſucceſſoꝛ Eugenio:ꝛ qḋ cauſa non fuit termi
nata,ſtetit per iudices:quod non eſt imputandum actoꝛi.ij.q.vj.
c.anterioꝛum. Unde dicit in litera,poſtea deliberandum,an data
ſit,vel danda: nam ſi data eſſet, iterato non eſſet denegata. infra
eodem.cap.vltimo,niſi ex cauſa, vt ibi dicitur. Sed contra Eu
genius tulit ſententiam,pꝛimo menſe ſui apoſtolatus,vt.ĩ.ſequi
tur, ꝛ vixit octo annis,ꝛ menſibus:iiij. ꝛ.xxj. diebus, ꝛ ideo la
pſum erat quadriennium. Solutio. Quidam per hunc textũ dicũt
qḋ danda eſt reſtitutio poſt quadriennium. Et facit ad,id qḋ di
ctum eſt ſupꝛa cap.pꝛimo. Sed poteſt dici quod hic non fuit da
ta reſtitutio,ſed commiſit cauſam,an eſſet danda:vel non. Sz con
tra de facto Celeſtini,qui mãdauit nõ obſtãte ſentẽtia,vt cogno
ſceretur de cauſa:ſed hoc fecit foꝛte magis de gratia, quã de iure.
Quod patet,qꝛ debet dari partibus pꝛeſentibus. vt infra diceť:
vnde papa noluit inniti facto Celeſtini,ſz deliberauit,vt hic face
ret partibꝰ pꝛeſentibꝰ,vtrũ ſit data,vel danda:ꝛ ſic non plene pꝛo
batur per hanc decreta.qḋ dari debeat poſt quadriennium: quia
nec papa determinat:quaſi dicat,ſi erat lapſum quadriennium,non
erat danda. Hec eſt ſolu. gl. ¶ Alii dicunt qḋ hic data fuit reſti
tutio aduerſus quadriennium,ex quo fuit impeditus per iudicem,
qui non voluit ius dicere. ff. ex quibus cauſis maio.l. ſed ꝛ ſi per
pꝛetoꝛem.in pꝛinc. Non placet Ioan. ꝛ Philip. qꝛ hoc eſſet pe
tere reſtitutionem tempoꝛis ad reſtitutionem, ꝛ ſic iterum ſecũdi
tempoꝛis,ꝛ ſic in infinitum. Uel ſecundum Inn. deducitur tem
pus Eugenii male iudicantis,ꝛ cõtra eius ſententiam agebatur.
Ad hoc xvj.q.iij.ſacerdotes.infra eo.cap. pꝛimo. lib.ſexto. Uel
ſecundum Hoſtien.etiam coꝛam Eugenio petita fuit reſtitutio,
ne interueniat pꝛeuaricatio:vt in dicta decreta.infra eodem cap.
pꝛimo.libro ſexto. Uel qꝛ patens fuit ſurreptio, vel inuenit eccle
ſia nouas defenſiões,vł patuit de falſitate,de qua ſemꝑ queri po
teſt.de pꝛocura.in noſtra.de excep.cũ venerabilis. Uel ſecundum
Hoſtien.eccleſia iure maioꝛis auditur poſt quadriennium ex clau
ſula generali.ff.ex quibꝰ cauſis maioꝛes.l.j. Et in hac nõ ſufficit
leſio,niſi ſubſit alia iuſta cauſa,vt ſonant ꝟba edicti. Unde iſta re
ſtitutio plus pẽdet ex mero iudicis officio,quã a petentis inſtã
tia:minoꝛis aũt reſtitutio plꝰ a iure,ꝛ petentis inſtãtia, ideo clau
ditur tempoꝛe,ſz non illa:nam purum,ꝛ merum officium iudicis
exercetur,qñ ſibi videtur curſu tempoꝛis non obſtante.de iureiu
ran.ad noſtram. Tu dic in ſi.glo.j. quod regulariter reſtitutio in
integrum excluditur per lapſum quadriennii,et quo ad eccleſiam,
computando a tempoꝛe leſionis: deducitur tamen tẽpus iudicis
male ſententiantis:vbi petitur aduerſus ſententiam,argumẽ.j.e.
cap. pꝛimo.libꝛo ſexto. Hec vera in reſtitutione, que petitur fa
uoꝛe eccleſie,nulla alia cauſa legitima extrinſecus accedente. Sz
ſi petitur ex clauſula generali. Si qua mihi iuſta cauſa videbit.
de qua.ff.ex quibꝰ cauſis maioꝛes.l.pꝛima. altera cã extrinſecus
accedente, tunc dicit Hoſtienſis qḋ cum reſtitutio plus pendeat
ex mero iudicis officio,quã detur ad inſtantiã partis,ꝛ plus pen
deat a iure,quam a parte,non clauditur tẽpoꝛe,ſicut ꝛ alie reſtitu
tiones imo quantumcunq; tempoꝛe pendet cauſa,durabit ꝛ ius
dande reſtitutionis,vt hic.ꝛ in.c.j.eo.ti.lib.vj.in ſi.nam hic eccle
ſia ſemper fuit impedita in reſtitutione cõſequenda,ꝛ nõ petebat

ſe reſtitui,eccleſia tam ex clauſula ſpeciali,q̄ ex clauſula generali,
ſm Hoſtiē. Itē forte hic erat enormiter eccleſia leſa:quo caſu eq
tas ſuggerit eccleſiam vltra quadriēnium audiri aduerſus maxi
mam leſionē. Auditur et maior poſt quadriennium:vt.l.ij.C.de re
ſcin.vēdi. Et q: tales reſtitutiones fundate ſunt ſup equitate,pl⁹
dantur ex puro nobili iudicis officio eccleſijs,q̄ ad inſtantiam
partis.de inſti.cū veniſſent.de iureiur.ad noſtrā. ¶ Oppo.gl.ma
giſtralis qḋ non debeat admitti ſine ſpeciali mandato.j.c.corā.fa
tetur,⁊ dicit qḋ hic interuenit.ff. de mi.l.illud.ſ.ſi talis.j.c. corā.
25 ¶ † Gl.officiū noſtrum querit quo iure petatur reſtitutio. Dicit
qḋ iudicis officio,nō iure actionis, vt hic patet.ſ.de offi.iudi.c.
ij. Sʒ an in hoc officio ſit neceſſaria liť.conteſta. Dicit Inno.qḋ
vī q: non q: ex eo nil lucratur reſtituť,ſʒ tñ deſeruit actioni,i.vīā
parit principali actioni,vt ſequitur:ſec⁹ vbi loco actionis. Dicit tñ
qḋ tutius eſt tenere Innm:per decre.ij.de officio iudicis. Expe
26 dite ſunt gl.prime partis. ¶ † Venio ad gl.ij.partis. Quero cuʒ
gl.ſup vbo,committendum.an Celeſtinus dederit reſtitutionem
committendo cauſam:vī qḋ ſic,vt in tex.ſicut vī admiſiſſe appel
lationem committens cām.de offi.dele.ga.paſtoralis.ſ.preterea.
Sʒ hic ignorabatur que cauſa cōmiſſa fuiſſet, an reſtitutionis cau
ſa danda eſſet,vel non. Sʒ dicit gl. qḋ vī ſolum cauſa an ſit dada
reſtitutio,vt dicitur in predicta glo.⁊ patet , q: eccleſia Illerdeñ.
petebat reſtitui. Dicit Inno.qḋ non erat data,ſed danda:q: licet
commiſerit cām ex certa ſcientia, tñ non commiſerat cum cauſe
cognitione,cum qua eſt danda: q: non datur reſtitutio ſine cauſe
cognitione.ff.de minor.l.in cauſe.ſ.cauſa. Nec obſtat ſnia primo
cum ergo non interceſſit cauſe cognitio committētis, non fuit in
27 tentio dantis reſtitutionem: † q: non omnis vox iudicis vim ha
28 bet ſententie.C.de ſenten.l.ſtipulatione. ¶ † Glo.inſtructus. col
ligit argumentum , qḋ in modico tempore quis poteſt multum
addiſcere. Ad hoc.xlvij.diſt.c.i.quia nemo repente ſit ſummus.
de pen.di.ij.ſ.hic que de charitate. Hoc dicit gl.verū regulariť,ſʒ
quandoq; ingenium ſupplet tēpus in bene ſtudentibus. lxxxvij.
diſtin.monachus. Nec ſufficit diu eſſe in ſcholis,niſi laudabiliter
29 vixerit.xij.q.ij.gloria epiſcopi. † Et quinq; annis legiſtaʒ addiſce
re leges:vt in prima conſtitutione Digeſtoꝝ.colla.i.ſcđʒ docto
30 res. De tēpore Decretaliū vide de elec.cum ex eo.lib.vi. ¶ † Gl.
ſuper verbo, noſtra.oppo.qḋ ſnia fuerit nulla lata per Eugeniū,
ſic qḋ non ſit opus reſtitutione. Patet , q: continet manifeſtum
errorē: q: tulit ſententiā ſcienter pro pducentibus falſum inſtru
mentum.de ſenten.excom per tuas. Conſtat enim qḋ ſentētia eſt
ferenda contra falſantem literas.de reſcriptis,. olim. Solu. Hec
decre.hʒ duas lecturas. Una,qḋ l textu eſt.ex parte veſtra.⁊ ſic lo
quitur clericis Oſeneñ. Scđa,qḋ erat in textu,ex parte altera:ſe
cundum primam Oſeneñ.eccleſia produxit inſtrumentum qḋ fa
ciebant pro parte falſatū:Eugenius nitens iuribus inſtrumenti,
quod erat falſum,tulit ſententiam pro Oſeneñ.cōtra Illerdeñ.⁊
patuit falſatio inſtrumenti per regiſtrum inſtrumenti reperti in
regiſtro non corrupti,⁊ ignorabat hāc falſitatē Eugenius. Certe
hec ſol. non placet : q: ſi hoc fuiſſet,ſnia nulla fuiſſet, cum fuiſſet
lata per falſas probationes:⁊ intellectus nō congruit textui. Se
cundus intellectus,qḋ pars Illerdenſis falſauerat inſtrumentuʒ
Oſeneñ.⁊ male,q: delictum prelati,⁊c.de reg. iur.delictum.libro
vj.⁊ propter hoc papa ſententiauit cōtra Illerdeñ. Et hoc vī ve
rius ſcđm hanc literaʒ. Alia erat litera ab altera parte producta:
⁊ tunc eſt plena. Videte,verior mihi vī intellectus qḋ pars Il
lerdeñ.produxit priuilegium,qḋ erat verum,: ex parte altera fuit
oppoſitum falſum , ⁊ forte aliquid probatum. Celeſtinus nitens
falſitati inſtrumenti tulit ſniam contra Illerdeñ.⁊ male, quia ap
paruit poſtea ex regiſtro qḋ illud priuilegium ſic ſtabat de verbo
ad verbum in regiſtro,ſicut extiterat productū: ⁊ ſic patuit error
Eugenij non patens,ſʒ latens in facto,⁊ pro tanto opus eſt reſti
tutione. Ex quo nota qḋ vbi dubitať de fide,vel corruptione in
ſtrumenti corrupti,ad colligendam veritatem vel falſitatē,recur
ritur ad originale.de quo de proba.quoniam contra. Ex quibus
habes qḋ ſnia lata ſiue ex falſa probatione , ſiue propter falſam
probationem contra eccleſiam,preiudicat eccleſie ſʒ datur reſtitu
tio. Idem ſi ſit lata ex falſa cauſa in facto contra eccleſiam,q: hic
decreto eccleſie reſtituitur. ¶ Oppo.glo.danda. ⁊ videtur quod
non ſit danda,q: iam erat data,vt patet.ſ. Solu. Non conſtabat
an eſſet data,vel danda,⁊ ideo mandatur vt hec cognoſcať,⁊ pre
ſentibus partibus,vel per cōtumaciam abſentibus: q: ſic eſt dan
da reſtitutio:vt.ff.de minor.l.in cauſe.ſ.cauſa cognita.⁊ per hoc
conſtat qḋ fuerit data reſtitutio per Celeſtinum, ſed non appa
31 rebat an data fuerit. ¶ † Oppo.gl.oſtenſuri.⁊ videtur quod nō
cōpellantur illi de eccleſia Oſeneñ.aliquid probare, q: probatio
nis onus incumbit petenti reſtitutionem,q: habet ſe probare le
ſum.ff.de iureiurā.l.nam ⁊ poſtea.ſ.ſi minor. ⁊ actore nō proban
te,reus eſt abſoluēdus.vī.q.vj.actor. Solu. Forte erat pſumptio
contra eos:⁊ ideo papa voluit hic diffinire. Sʒ hic nō cōpellit
probare,niſi voluerit: vł ſi pars voluerit probare qḋ ſit retractan
da,ipſi probant contrariū,ſi potuerint: ⁊ hoc eſt faciendū vtraq̄
parte preſente. In fi.gl.dicit Inn.⁊ Hoſti.qḋ fundata erat inten
tio Illerdē.ex priuilegio,vel p ea q̄ de falſatione priuilegij ſunt di
32 cta.ſ. † Vltimo anno ita dixit. Et dicit Hoſt.q̄ hec negatiua non
ſolum per teſtes,vel inſtrumenta probabitur,ſʒ et per iura cōmu
nia,cum ſit negatiua iuris de quo.ſ.de elec. bone.⁊ hoc dicit no
tari per verbū,non debeat:qḋ potius notat ius,q̄ factū. Fortan.
dicit ipſe,probabitur per teſtes qḋ renunciauerit ſuo priuilegio
tacite,vel expreſſe.de conſti.cum acceſſiſſent. in fi. Vel inducitur
priuilegium ſupra priuilegium:qḋ ſi de primo ſufficientem faciat
mētionem,cōſtat de iure primum reuocatum:alias ſecus. De hoc
de preſcrip.veniens. ¶ Gl.pe.expedita eſt in principio per nota
33 bilia in textu. ¶ † Sʒ opponitur qḋ et ſine cauſa poſſit perempto
rius poni in prima citatione.ff.de iudic.ad peremptorium. Sol
uit Inn.qḋ ſine iuſta cauſa non dʒ poni:vt q: citatio non eſt facti
lis vt hic:alias poſſet appellari remittit de dila.c.primo.vbi ſi hoc
ex cauſa,ſolent tres termini in vna citatione exprimi. de teſti.co.
c.ij.deinde glo.colligit multum operari abſentiam,⁊ dat verſus:
34 illam vide per te. ¶ † Querit vlt.gl.qualiter procedetur hoc caſu
parte non comparente, nunquid pcedi poterit ad receptionē te
ſtium,vł ad diffinitiuam ſniam ſuper ipſa reſtitutione. Vī quod
non:q: in hoc caſu litis conteſt.eſt facienda.de offi.iudi.c.ij.ſ.de
mino. Papini ſ.vi.⁊ lite non conteſt.non ſunt recipiendi teſtes:
vt lite non conteſt.per totum. Gl.remittit ad cap.ſi.de offi.iudi.⁊
ibi hoc fuit pleniſſime diſputatum. ¶ Pro declaratione dictarū
gloſſarum Inn.quero de quatuor in materia reſtitutionis in in
tegrum:⁊ antequā ad queſita veniam,premitto aliqua euidentia
35 liter ad canoniſtā. ¶ † Pro declaratione queſitorū debes ſcire q:
eſt dare beneficium reſcindens,⁊ vtilem reſciſſoriam.i.actionem,
que vocatur vtilis reſciſſoria que alias appellatur vtilis reſtituta:
nam ſcire debes qḋ obiecta quem ledentia,contra que datur reſti
tutio,ſunt ſententie,contractus,tranſactiones,preſcriptiones,⁊
alij modi,quib⁹ dñium,aut ius perditur. Modo ſi habēs priuile
gium petende reſtitutionis leditur ex contractu, alienando per
dit dñium,⁊ directam actionem quā habebat pro re vendicanda:
ſimiliter illā perdit ex ſnia,ſimiliter ⁊ ex trāſactione. Quid faciet
iudex,cuius officium imploratur. Oportet primo qḋ reſcindan
tur iſta obiecta,que abſtrahunt ius,⁊ in alium trāſferunt.⁊ ad re
ſcindendum talia obiecta ledentia datur officiū iudicio,qḋ loco
actionis proponitur.de quo de offi. iudi. c. ij. ⁊ iſtud appellatur
beneficiū reſcindens,cuius pretextu iudex reſtituendo obiecta le
dentia reſcindit,⁊ facit illa examinari perinde,ac ſi non eſſent,vł
fuiſſent quo ad effectum. Vñ data reſtitutione cōtra ſniam,con
tractum,vel preſcriptionem,amplius non ſunt,nec ſnia,nec con
tractus,nec preſcriptio quo ad effectum:⁊ hoc facto,actio,qḋ com
petebat antiqua que eſt extincta,⁊ mortua,mō per pretorem reſu
ſcitatur in effectu vtilitatis.⁊ q̄tum ad vtilitatem.ſʒ q: eſt impoſ
ſibile extinctum idē reſurgere ſm naturam, niſi fiat ſupernatura
liter ius,qḋ immutatur.ff. de adop.nam adoptio.non pōt reſur
gere antiqua directa,ſʒ reſurgit tantum vtiliter.i. in effectu, hoc
eſt,q̄tum ad vtilitatem:⁊ hec appellatur vtilis reſciſſoria.i.reſti
tuta. Ideo dñs haberet vendicationem directam, quaſi domin⁹
Publicianam,ſi ex contractu,vel ſnia,vel preſcriptione perdidit
dominus rei,reſciſſo contractu habebit vtilem rei ven. vel Pu
36 blicianam. ¶ † Scđo premitto quod reſtitutio in beneficio reſcin
dendi cōmenſuratur leſioni,vt in quātū in iure, vel in facto abſtu
lit leſio, vel obiectum ledens , intū vt reſtitutio integret. Et hoc
eſt.qḋ dicimus, Reſtitutio eſt prioris ſtatus repoſitio: vt. l.qḋ ſi
minor.ſ.reſtitutio.ff.de min. ¶ Hoc poſito venio ad queſita In
nocentij,que clarius intelliguntur, ⁊ quero primo an vtilis reſti
tuta poſſit ſimul accumulari cum beneficio reſcindendi,an opor
teat qḋ ſeparate intentetur. Secundo , an ſit neceſſarium quod
ſemper intentetur vtilis reſtituta,an ſufficiat ſolum bñficium re
ſcindens , ⁊ ex his apparebit practica libellandi,⁊ conſequenter
practica ſententiandi. Tertio videbiť de modo procedendi, ⁊ de
37 modo probandi. ¶ † Ad primum,quidam volunt dicere qḋ non
poſſunt inſimul accumulari:q: beneficium reſcindens ordinať ad
finem ſuſcitandi vtilem reſciſſoriam:vt nota.in. l.ab hoſtibus.ſ.
qḋ ſi ſimpliciť.ff.ex qui.cau.ma. Inſtitut.de actio.ſ.ruſſus.⁊.C.
de reſtit.milit.l.quod.tēpore.ff.d mino.l.in cauſe.ſ.interdū. Vti
lis ergo reſtituta non cōpetit ante finem beneficij reſcindentis:er
go non pōt attentari:cū nemo ſine actione agat:de iudic.ex mi
nata.l.ſi pupilli.ſ.videamus.ff.de negoc.geſtis. Cōtrarium te
net Inno. Dic caſum hic:q̄a hic libellus habebat duo capita:
vnum,in quo petit reſtitutionem,⁊ per quē reſtituitur ad audien
dum,⁊ per quem petitur ſententia emendari. In hoc intentat be
neficij reſcindēs. Secundū eſt,quod eccleſie ſibi redderentur:⁊
in hoc eſt ſecundum caput,⁊ vtilis reſtituta. ¶ Ad obiectū non
reſpōdet. Sʒ ſolue quod ſufficit qḋ in limine litis ſperetur actio.

Sed con

C. de côtrahê. ſtipu. l. nuda. ff. de ver. oblig. l. titius. §. de teſta. ray
naldus. ſic videmus in querela inoffició ſi cû petitione heredi-
tatis, q̃ poſſunt ſimul accumulari. ff. de inoffi. teſta. l. qui de offi
cioſo. et hanc partê ſuadet ratio circuitus cauſarû euitandi, ma-
xime cû vna ꝓbatio ad vtrunqꝫ ſufficiat, ſcilicet ad beneficiû re-
ſcindens, ⁊ ad vtilê reſtitutam: arg. ff. de mino. l. ſi. ff. de côdi. ob
ca. l. ſi mulier. ff. de his que in frau. cre. l. ait pretor. §. ſi creditor.
38 ❡ † Forma autê libelli erit iſta: cû talis ꝑ ſententiá ſit abſolut⁹ a
petitione mea, cû tamen res ad me ꝑtineat ratione dominij, vel
quaſi, peto quaten⁹ reſciſſa ſentêtia per officiû veſtrum, o iudex,
a quo peto reſtitui in integrû: mihi rem vt adiudicetis. ff. de mi-
no. in cauſe. §. interdû. eodem modo peto exemplificari in côtra-
39 ctu, ⁊ reſtitutione. ❡ † Venio ad ſecundû, an ſufficiat beneficiû
reſcindens ſine vtili reſtituta. dic quod ſi vult retinere ſolâ reſciſ-
ſionê contractus, ſententie, vel preſcriptionis: et tunc ſufficit be-
neficiû reſcindens. Item ſi vellet reſtitui aduerſus omiſſam pro-
bationê, exceptionem, aliás allegationem: nam tunc non eſt ſibi
neceſſariû, niſi beneficium reſcindens. quia aliud non intendit, ni
ſi reſtitutionê ſententie: ⁊ hec eſt veritas. Si autem vltra finem re
ſciſſionis intendat rei reſtitutionê, tunc ſunt opi. Aliqui dicunt
quod primo eſt intentandû, et decidêdum beneficium reſcindens
quâ negotium principale inchoetur: ⁊ de hoc dant caſum in. l. q
proprio. §. itê queriſ. ff. de procur. ff. de iureiuran. nam ⁊ poſtea.
§. ſi minor. ❡ Secûda fuit opi. quod dicatur quod quâdoqꝫ intê
tato beneficio reſcindendi conſtat ſuper illa inſtantia de iure reſti
tutionis, quia probauit ſe dominum ⁊ reſtituetur res abſqꝫ vtili
reſtituta vt vitetur circuitus. ſi vero nô probauit ſe dominû ſed
tantû leſum tunc dicût qđ nô reſtituit niſi intent vtilis reſtituta
et obtinebit tantû reſciſſionê contractus ſentêtie vel preſcriptio
nis: Et ideo conſulit Hoſti. qđ ſi non côfidit agês probare de iu
re vtilis reſtitute: quia non confidit ſe probare dominiû: non de
bet dicere in libello ſe dominum, ſed ſe leſum. ſi côfidit probare ſe
dominum poteſt ſe dicere dominum, et leſum. primo caſu ergo
erit libellus, peto ex officio veſtro reduci in eum ſtatum in quo
eram: ⁊ ſic intelligo ff. de mino: l. in cauſe. §. interdum ⁊. §. vltimo
⁊. l. ſe. ❡ Tertia eſt opi. vt diſtinguatur, quandoqꝫ petitur reſti-
tutio aduerſus côtractum: ⁊ tûc ſufficit beneficiû reſtitutiôis tâ-
tum quandoqꝫ petitur reſtitutio aduerſus ſententiâ vel preſcri
ptionê ⁊ exigitur quod intentet vtilis reſtituta et eſt ratio diffe
rentie q2 quâdo petitur reſtitutio aduerſus côtractû, contractus
leſit nô ſolum in iure ſed in rei traditione: et ſic leſit in iure ⁊ in fa
cto ⁊ in rei reſtitutione ſolus côtractus impediebat. Reſciſſo er
go contractu conſtat enim contra quê petitur reſtitutio nil iuris
habere. Ideo per beneficiû reſcindens obtinebit ⁊ reſtitutionê
rei ⁊ reſciſſionê ꝯtractus: cû rei reſtitutio pêdeat ex ꝯtctu ſed vbi peti
tur reſtitutio ꝯ ſentêtiâ ſuper iuribus vel alijs rebus latâ vel con
tra preſcriptionê tunc licet reſcindatur ſententia vel preſcriptio:
ſꝫ modo eius reſciſſio nô ſequitur quod ipſa iura vel res ſint reſti
tuenda cû ſententia non dederit ei ius ſed detexit. ff. ſi ſeruit. ven.
l. ſicuti. §. ſꝫ ſi ſe queratur. Idem in vſucapione quia licet reſcinda
tur vſucapio, per hoc tamê nô côſtat ſublata preſcriptione quia
ius habebat iſte, q̃ intêtat reſtitutionê. ❡ Quarta eſt opi. ⁊ iſta
eſt vera, eâ ſequitur Innocê. quâ aduerte quâdo obiectum ledês
nô facta differentia in ſententiâ preſcriptionem vel contractuꝫ
leſit in extinguendo iure ⁊ in facto: ⁊ ſufficit beneficiû reſcindês
quia in tantum integra in quantû obiectum ledens leſit vt dicto
§. reſtitutio. et dicta l. in cauſe. §. interdû. ❡ Quandoqꝫ obiectuꝫ
ledens aduerſus quod dirigitur beneficium reſcindês leſit in ſolo
iure: et non in facto: et tunc aut petitur integratio ad primâ inſtâ
tiam in qua conſtat in preteritum, vel nouiter facit côſtare de iu
re vtilis reſtitute: et adhuc ſufficit beneficiû reſcindens. aut ſolum
modo conſtat de leſione, ⁊ nihil in antiqua vel noua inſtâtia con
ſtat de iure vtilis reſtitute: et non ſufficit beneficiû reſcindens: ad
hoc adducit tota gloſ. Innocêt. ❡ Exemplum de primo caſu,
agens reſtône in integrû primo ex côtractu vendiderat, et tradi
derat, vel ſententia contra eum erat lata, et condênatus ad tradê
dum et conſequenter ex ſentêtia compulſus, vt tradat: tradidit, ꝓ
bat ſe leſum in contractu: vendendo rem minori pretio, quâ vale
ret: vel ſentêtia in his caſibus ſufficit ſolum beneficiû reſcindens
implorare, quia obiectum ledens côtractus, vel ſententie leſit in
auferendo iure, et poſſeſſione facti: reintegratur ergo ad totû ex
beneficio reſcindenti. allegat. ff. de admi. tu. ſine herede. §. interpo
ſitio. ff. de minor. l. fin. ⁊ dictû. §. interdû. ❡ Dicebâ ſcdo φ qñqꝫ
obiectû ledês ledit in ſolo iure, et in preteritû vel pñs non côſtat
de iure vtilis reſtituende, quia nihil eſt probatû: et tunc non ſuffi
cit beneficiû reſcîdês, niſi intêtet reſciſſoriâ: et probet vel in eadê
inſtantia, vel diuerſa. Alle. ff. de procu. qui proprio. Exemplum
petitur ex côtractu reſtitutio, nô côſtat quid iuris tranſlatum ſit
ex côtractu, probata leſione ſolû reſcindetur côtract⁹. Scdm exê
plum, pone φ te poſſidête fundû, ago rei vêdicatione, trâſegi te-

cû ita qđ res petita apud te debeat remanere: nô obtinebo rê re-
ſtitui ex ſolo beneficio reſcindenti niſi aliud probê. Pone exem-
plû in ſentêtia côtra poſſidentê, egi rei vêdicatione, fuit abſolut⁹
poſſeſſionem ergo habuit ex ſentêtia: peto reſtitui aduerſus ſentê
tiam, ⁊ probo leſionem: non ſufficit beneficiû reſcindens ad obti
nendam reſtitutionem rei. ❡ Exemplum in preſcriptione, poſſi
debas rem ex côtractu alterius, nô meo, et a tertio habebas poſ
ſeſſionem, licet beneficio reſcindendi oſtendâ me leſum, ſi plene
aliud non probo, non obtinebo rei reſtitutionem: vnde in caſib⁹
predictis licet intentandû beneficium reſcindens, ⁊ non reſciſſo-
riam obtineat vt contractus, ſententia, vel preſcriptio reſcindaſ
non tamen obtinebit φ res, que non eſt ab eo tranſlata in reû, ſi
bi adiudicetur, vel ſibi reſtituatur. ſed noua actione aget ad rê ſi
bi reſtituendâ, nec obſtabit ſibi ſentêtia, que eſt ſublata per reſti-
tutionem, a beneficiû reſcindens, quia ⁊ alie probationes ſunt ne
ceſſarie ad hoc vt reſtituatur in integrum, ⁊ alie vt obtineat rê ſi-
bi adiudicari: nam in primo caſu ſufficit quod probet quomodo
cunqꝫ ſe leſum, vel ſententiam iniuſtâ. In ſecûdo oportet quod
probet dominium vel quaſi vel aliud ius, per quod poſſit rê ven
dicare. ❡ Dicebam tertio quod quandoqꝫ côſtat in beneficio re
ſcidêti de leſiôe, ⁊ iure vtilis reſtitute, vel ex actis preteritis puta
quia reintegratur ad inſtantiâ, in qua ante probauerat de iure di
recto competête: vel modo nouiter probat: ⁊ tunc ſufficit benefi-
cium reſcindens. ❡ Exemplum, contra titium poſſidentê egi rei
ven. lata fuit ſententia côtra me, peto reſtitui aduerſus ſentêtiâ,
⁊ ex antiquis actis, vel nouis probaui me dominû: certe ex bene
ficio reſcindenti obtinebo reſtitutionê rei ⁊ ſi non probaſſet, re-
poneret in ſtatu, in quo eram ante ſententiâ, quia a reſciſſa ex qui
buſcunqꝫ cauſis probauerim ipſam iniuſtâ, poſtea admittar ad
probandû ſuper principali, ⁊ ex eiſdem actis iudicabitur. Et ad
uerte, quia per hoc ſentit Innocen. quod ſup libello dato in dire
cto, ſi pendente iudicio ius directû efficiatur vtile, in eadê ſenten
tia poterit ſequi côdemnatio. de quo. ff. de aqua plu. arcen. l. iuli
an⁹. §. quanqꝫ. ⁊ per Cy. i. l. j. C. ꝺ actio. et ob. ſed eſt dubiû, qđ in
caſibus, in quibus dixi ſufficere beneficiû reſcindens ad obtinen
dam rei reſtitutionê, an eſt neceſſe quod hoc in libello petatur, an
ſufficit quod petat ſolum ſe reſtitui. Innocen. variat primo glo.
in. ver. reformari. videſ velle quod ſit neceſſe quod petat rem re-
ſtitui. In alia glo. magna ſentit côtrariû. dic, quandoqꝫ obiectû
ledens abſtulit ius, ⁊ factû, vt quia ex contractu, in quo ledit, vel
ſentêtia tranſlata eſt poſſeſſio ⁊ tûc ſufficit quod petat ſe reſtitui
aduerſus côtractû quia petiſſe videtur reintegrationem ad om
nia ex côtractu côſecutiua. nô obſtat ſi dicaſ iudex nô adiudica
bit poſſeſſiones, ex quo non eſt petitû, cum iuxta formam libelli
dictanda ſit ſententia. de ſimo. licet heli. de accu. qualiter. el ſecû-
do. iudex nihil adiudicabit: quia ex edicto de mino: bus nulla ꝓ
ditur actio, ſi officiû iudicis interueniet, quod late patet, vt quic
quid hinc ⁊ inde datû eſt, reſtituatur. ff. de mino. l. quod ſi minor.
§. reſtitutio. C. de reputa. l. prima. ⁊ patet. ẽ. cap. primo. ad hoc
ff. de minor. l. fina. ff. de adminiſt. tuto. l. ſine herede. §. interpoſi-
tio. quandoqꝫ obiectuꝫ ledens nô leſit in facto poſſeſſionis late:
⁊ tûc ſi integraſ ad antiquâ inſtantiâ, ſufficit primo petitio, ſi nô
integraſ ad primâ inſtâtiam, oportet quod petat ſic, peto quod
leſus aduerſus talem ſentêtiam, talem côtractum, me reſtitui. et
40 quia dominus, et quaſi poſſeſſionê adiudicari petit. ❡ † Venio
ad tertiû modû procedendi, ⁊ conſequenter probandi int alib⁹.
dic quod quandoqꝫ petitur reſtitutio aduerſus probationê, vel
allegationê omiſſam. ⁊ dicit quod iudex ſic procedet, quia actor
petet reſtitutionê, iudex queret cauſam petitionis reſtitutionis,
ſcilicet leſionê, ⁊ cauſam leſionis. ⁊ ſi dicet iuſtam, ⁊ notâ cauſam
que moueat iudicê, ſine alijs probationibus audita nô parte al
terius, ⁊ ſummaria cognitione, et breui ꝑmiſſa, et ſine litis côte-
ſtatione. ẽ. c. ij. ⁊ de offi. iudi. c. a. ſ. cû hoc incidenter quodâmodo
petaſ, dabit reſtitutionê, vt audiaſ. ẽ. c. ij. et puto qđ cautû eſt, qđ
ſi vult producere inſtrumentû, faciat iudex inſtrumentum ꝓdu
ci, ⁊ examinet vna ꝑfunctoria lectura an faciat ad cauſam. ẽ. c. ij.
ſi mulier. Si aduerſus probationê omiſſam faciat formari arti-
culû, vl verbo exprimere ad qđ vult reſtitui. ⁊ ſi appareat quod
illud faciat ad cauſam, q2 de leſione conſtat, eo quod habet ſentê
tiâ contra ſe, et eſt ei oblata facultas probandi, debebit reſtitui, ſi
autê incolorate petat, iudex debet ipſum reijcere, puta quia non
aſſignat cauſam, que moueat iudicê ad dandam reſtitutionê. et
primo caſu data ꝓbatione omiſſas probatiões recipiet, que po
ſtea plene examinabunſ. ff. de iureiur. nâ ⁊ poſtea. §. fin vero. ff.
de mino. l. minor autê. et hec proxima decret. hoc tamê caſu licet
nô ſit neceſſaria litis côteſtatio, neceſſaria eſt ꝑſentia ptiû, vt ſic
refrenet a falſo dicendo, vt hic. côfirmat hoc Innocê. rati noe, q2
in hoc officio nihil lucraſ reſtitut⁹, ſed tantû deſeruit actiôi, id-
eſt viâ preparat principali queſtioni. ſecus vbi eſt loco actiôis, vt
in ſequenti membro. de officio iudic. c. ij. dicit tamen quod tuti⁹

eſt omni caſu litē conteſtari. arg. dicti. c. j. de officio iudi. Fateor hoc tutius. ſed nō puto hoc neceſſariū, vt dixi: q2 nūc incidenter petiꝰ, & ſufficit prima litis conteſtatio: ſic diciꝰ in dū. tonis. ē. de offic. deleg. prudentiā. §. ſexta. ¶ Quandoq3 petiꝰ reſtitutio aduerſus ſententiā, vel cōtractū: & tunc aut petit ſe integrari ad primas inſtantias: & per omnia idē puto vt ſufficiat dare aliquē colorē petitioni: q2 tunc incidenter peti videtꝰ, & preparatorie: & in talibꝰ ſummarie proceditꝰ, cū poſtea principale plene veniat diſcutiendū: ſicut dicimꝰ in actione ad exhibendum preparatoria. ff. ad exhiben. l. theſaurus. Si nō petat ad antiquam inſtantiā integrari: quia & forte nulla erat, vt quando petat reſtitui aduerſus cōtractū: & ſi aduerſus ſententiā, tunc ſi obiectū ledens nō leſit in facto, ſed in ſolo iure, planū quod oportet quod plene cōſtet, & plene procedatꝰ ſuper reſtitutiōe: q2 ſubrogatꝰ loco actiōis, maxime ſi velit obtinere rē reſtitui, & maxime ſi accumulant vtiq3 reſtitutā. de officio iudi. c. ſecūdo. Si autem obiectū ledens leſit in iure, & in facto, ita quod intentetur ſolū beneficiū reſcindens tantū reſcindendi, vel vult ſolum obtinere reſciſſionē obiecti, nō quod res reſtituatur: tūc dicit primo, ſecūdam quoſdā, quod ſufficit ſummarie ꝓbare leſionē, & dabitur reſtitutio: quia ſufficit aliquē colorem oſtendere veriſimilem, vt ſententia, vel contractꝰ reſcindatur. ff. de minorib. l. minor. ē. eodem. c. ij. Alij dicunt quod oportet quod plene probetur. ff. de iureiurā. l. nā & poſtea. §. ſi minor. et hoc tenet Innocen. qui nō credit quod ꝓdictis caſibus ſufficiat ſemiplena, vel ſummaria probatio: & nō videtꝰ qḋ hoc caſu aliq̄ probationes proficiant ad dandā reſtitutionē, que nō ꝓficiant ad condemnandū ad reſtitutionem: ideo oportet eas plene recipi: & per hoc habes claram glo. Inno.

1 ☞ Si reſtituatur in integrū contra ſententiam is, contra quem eſt preſumptio, ſententia mandabitur executioni cum cautione de reſtituenda re.

2 Sententie executionem nō impedit reſtitutio, vbi eſt preſumptio quod malitioſe impetrata eſt dicta reſtitutio.

3 Iudex nō dz repellere petitionē parti preiudicialē, propter quācunq3 preſumptionem, q̄ñ eſt grauis ponderis.

4 Sententia poteſt ferri contra dominum iudicio agitato per procuratorem.

5 Reſtitutio in integrum poteſt incidenter peti per procuratorem ſine ſpeciali mandato poſt litis cōteſtationē. nu. 7.

6 Tranſigi nō poteſt ſuper decimis, niſi compoſitione amicabili.

8 Reſtitutionē indiſtincte petere poteſt adminiſtrator, tutor, ſindicus, & prelatus etiam ſine mandato, ſicut pater pro filio inuito. numero. 10.

9 Reſtitutio in integrum magis eſt cōnexa negotio principali, q̄ ſit proſecutio appellationis.

11 Obiectum omne eſt incidens, ſiue opponatur ante litem conteſtatam, ſiue poſt: dummodo non tranſiuerit in rem iudicatam.

12 Exceptio, que incontinenti offertur probari, impedit ſententie executionem.

13 Sententie executionem non impedit exceptio requirens altiorē indaginem. nu. 15.

14 Exceptione repulſa, vt nō congruo tempore oppoſita, poteſt de eo, quod eſt exceptum, agi per viā actionis, etiam poſt ſententiā.

16 Exceptione vna qui ſuccubuit, nō prohibetur agere alia per viā actionis.

17 Sententia lata que tranſiuit in rem iudicatam, & executioni demandata, an & quando poſſit reſtitutionis remedio reſcindi.

18 Sententie executionem quando indiſtincte poſſunt impedire exceptiones.

19 In poſſeſſionem miſſus cauſa rei ſeruande debet cautionem p̄ſtare de fructibus reſtituendis, ſi de dilapidatione eſt ſuſpectus. numero. 22.

20 Prouiſio pape in materia reſtitutionis aduerſus ſententias, an poſſit trahi ad conſequentiam.

21 Reſtitutione petita aduerſus tres ſententias abſolutorias cum expenſarum condemnatioe, an poſſit cogi impetrans ad cauendum de reſtituendis expenſis, ſi contingat eū obtinere, qui petit.

23 Cautio que petitur preſtari pro fructibꝰ reſtituendis debet peti coram executore.

24 Sententia lata, que trāſiuit in rem iudicatam, ſi quis petat reſtitui ad appellandū, & interim fiat executio: an ſi poſtea obtineat, & appellet, poſſit poſtea petere executionē retractari ꝑ viā attentati.

1 Suſcitata. ¶ † Si reſtituatur in integrum contra ſententiam is, contra quē eſt preſumptio, ſententia mandabitur executioni cum cautione de reſtituenda re, ſi prius condemnatus in hoc iudicio preualeat. h. d. In prima facti narratio deciſa. In ſecunda diffinitio, ibi: nos intellectis. In tertia, petitio reſtitutionis, ibi ſententia vero. In quarta, ipſius conceſſio, cum certa ꝓuiſione, ibi ne vero. ¶ No. primo qḋ epiſcopꝰ ſup ſubiectioē fundat intentū de iure cōmuni, & obtinet, niſi ꝑſcriptio ꝓbetur. ¶ No. ſecundo eccleſiā poſt ſententiā reſtitui aduerſus exceptionē omiſſam, & ꝓbationē

2 ſibi cōpetentē. ¶ † No. tertio quod vbi eſt preſumptio cōtra actorem qḋ malitioſe petat reſtitutionē, reſtitutio nō impedit executionem ſententie. i. effectū executionis ſententie, ſicut nec ſupplicatio, vt dixi in. c. ex literis. ē. eo. alias videtꝰ qḋ ſic, ſi nō preſumatur de malitia, vel aliter qḋ petenti in integrū reſtitutionē aduerſus ſententiā impeditꝰ executio ſentētie, niſi vehemēs ſit preſumptio cōtra petentē reſtitui, qḋ faciat animo impediēdi fruſtra exe

3 cutionē, quo caſu ꝓuident cū cautione, de qua hic. ¶ † No. ex litera quod ꝓpter quancunq3 preſumptionē nō dz iudex repellere petitionē preiudicialem parti petenti, quando eſt grauis ponde

4 ris. vide Inno. de cōceſ. preben. poſt electionē. ¶ † No. qḋ ſententia poteſt ferri cōtra dñm, iudicio agitato per ꝓcuratorē, vel cō

5 tra monaſteriū: vide quod no. ē. de elec. querelam. ¶ † No. procuratorem poſſe petere reſtitutionē in integrum incidenter ſine ſpeciali mandato. ¶ Glo. j. opp. qḋ ſententia debeat ferri cōtra ꝓcuratorē: vt patet ex no. de elec. querelā. C. de ſententiis. l. j. So. eccleſia nō curat de illa ſolennitate, ſicut nec de nomine ꝓcuratoris. ē. de ꝓcura. c. petitio. vel dic qḋ cōdemnauit monaſteriū in ꝑſonā

6 ꝓcuratoris. ¶ † Opp. ſecūdo qḋ tranſactio nō valeat in decimis. de tranſact. c. ij. de decimis. ex multiplici. So. dic ꝑ tranſactionē, id eſt, amicabilē cōpoſitionē. ¶ Opp. quod ꝓcurator ad cauſam conſtitutus nō petat reſtitutionē ſine ſpeciali mandato. ff. de minorib. l. illud. §. ſi talis. j. c. proxi. Sol. illa lex locū habet, cum reſtitutio principaliter poſtulatur, nō per illū cōtra quem lata eſt ſententia. ſecꝰ ſi incidenter: q2 petebatꝰ poſt litem cōteſtatā ante factā executionē per illum, qui erat dominus litis: & ſup quibuſdā petebatur ante ſententiā: quia omnia, ſine quibus &c. ff. de procur. l.

7 ad rem mobilem. cū ſi. ¶ † Nota glo. qḋ id diciꝰ incidenter peti, quod incidenter petitur poſt ſententiā ante executionem. tutius tamen eſt qḋ habeat ſpeciale mandatū, ſm Inno. hic. vel pōt petere, q2 eſt factus dominꝰ litis ꝑ cōteſta. litis ita apoſtillauit vltimo anno vſq3 ad. §. ſed huic obſtat incidens. qḋ etiā incidet poſt ſententiam ante executionē, & qḋ ꝓcuratoris poteſtas durat etiā in executione petenda et ſic no. queſtionē dici incidentem, ne dū que cōtingat lite pendente ante ſententiā. ſed etiam que poſt ſententiam ante executionem cauſe. Vel dicit Inno. qḋ etiam principaliter pōt ꝓcurator petere reſtitutionem nō ſolum incidenter, ſed etiam principaliter eius, qui eſt factꝰ dñs lit. per lit. conteſt. q2 dñs ipſum mutare nō poſſet. de procur. c. ij. lib. vj. ſed huic obſtat ſm Hoſtien. de elec. innotuit. vbi procurator ad petendā confirmationē non poteſt petere diſpenſationem. So. dicit q̄ iſte procurator habebat in ꝓcuratorio, vt eſt mos, expreſſum qḋ poſſet petere reſtitutionē ante, & poſt ſentētiā: & ideo de facto ſeruatꝰ ſm Inno. quod ꝓcurator nō admittiꝰ ad hoc ſine ſpeciali mandato: vel de hoc non fuit hic obiectū. ¶ Vel reſponde ad. c. innotuit. vbi ꝓcurator habens mandatū ad illa, que ſunt expedienda de iure cōmuni: nō poteſt illa, que veniūt expedienda de iure ſpeciali: quia ibi diſpenſatio nō erat ita cōnexa principali petito, vel mandato, ſicut petitio reſtitutionis, imo ibi erat quaſi cōtraria, quia diſpenſatio de gratia, cōfirmatio de iuſtitia. de elect. poſt q̄. lib. vj. nec ſit in tantū preiudicium, ſi differatꝰ diſpenſatio, que tota pendet a gratia, ſicut hic fieret in reſtitutiōe, ſi omitteretꝰ, que fieri dz de iuſtitia. Hec vera in ꝓcuratore actoris petente reſtitutionē. In procuratore vero rei, contra quē petitur, nō exigiꝰ ſpeciale: id eſt, procurator rei, cōtra quē petitꝰ, bene admittiꝰ ad defenſionē ſine ſpeciali mandato. ff. de mino. l. qḋ ſi de ſpeciali. & talis procurator tenebiꝰ dño mandati, ſi fuerit in culpa, alr̄ nō. et dñs petet reſtitutionē & nō ipſe. Sed ſi fuerit in culpa, & non eſt ſoluendo, audiꝰ dñs ad reſtitutionē. ff. de eo, per quem fac. eſt. l. ſi. & ſi eſſet ſoluendo, adhuc poteſt eligere reſtitui ne vexeꝰ litibꝰ. l. etiā

8 C. de tut. vel cur. ¶ † Opp. cum. e. glo. qḋ audiatur petens reſtitutionē, ſicut appellans: vt in. l. ſi actor. glo. non ſoluit. tu dic qḋ illa lex loquiꝰ in adminiſtratoribus neceſſariis, puta tutoribꝰ, q̄ habent mandatū a iure. ꝑ qḋ dicit Inn. qḋ ſindicus. actor, & omnes alij, qui habent legitimā adminiſtrationē, & prelatus, dato qḋ nō habeant ſpeciale mādatū, poſſunt petere reſtitutionē, ſicut & pater pro filio inuito petit reſtitutionē, l3 alij cognati, vel affines nō audiantꝰ ſine ſpeciali mādato, vel niſi eius vite ſit adoleſcens. vt merito ei debeat bonis interdici. ff. de min. illud. cū duabus. l. ſe.

9 ¶ † Vel ſcdo modo pōt induci inquātū illa dicit ꝓcuratorē nō poſſe ꝓſequi appellationē: & nō pōt ꝓſequi in integ. reſti. ſed hec quales ſint, dic vt no. C. de ꝓcur. inuitꝰ, & q2 reſtitutio in integrū magis eſt cōnexa ꝓncipali negotio, q̄ ſit ꝓſecutio appellationis. nam reſtitutio poſſet corā eodem iudice poſtulari. ſed nō appellationem

latione proſequi. ¶ Oppo. cū ea. gl. in ver. ꝛ quia videtur q̄ ha-
bebat de iure cōi poteſtatē opponendi exceptionē preſcriptionis,
ꝛ ipſam pbare de fide inſtru. cū Joānes. ꝛ C. ſentent. reſcindi nō
poſſe. l. ij. ꝛ ſic nō habet reſtitutionē. So. dicit glo. q̄ hic nō ha-
bebat facultatē appellādi ppter pſonā iudicis, que nō recogno-
ſcit ſuperiorē. vnde dicit Jo. an. q̄ hoc erat ideo, q̄a papa pro
nunciauerat a quo nō appellatur, cū nō habeat pſonā ſuperiorē
10 † ſetius ſi p lapſum decē dierū excluſus eſſet: q: tunc nō fuit queſtio
incidens: ꝛ ſic nō potuiſſet hanc reſtitutionē petere quod nota, q:
cū dixi. ſ. queſtionē eſſe incidentē omnē poſt ſententiam ante exe
cutionē, habet locum quādo ſententia nō tranſiuit in rem iudica
11 tam: ſecus ſi trāſiret, vt hic. ¶ † No. ergo cū glo. q̄ omne obiectū
eſt incidens, ſiue opponaſ ante ſententiā, ſiue poſt, dūmodo non
tranſierit in rem iudicatā. licet nō poſſit appellari: ꝛ ſic aliud eſt,
non poſſe appellari, aliud, ſententiam tranſire in rem iudicatā.
12 ¶ † Oppo. q̄ exceptio impediat executionē ſententie. de teſti.
veniens. Solu. dicit glo. ſuper verbo, effectu ſententie quod regu-
lariter nō fallit, niſi exceptio obſtet ſentētie, ꝛ incontinenti probe
tur. In glo. effectu ſentētie ibi probetur exceptio. ꝛ ſic tali, quod
13 detrahat ſenētie. ¶ † Eadē glo. ibi ſi tamen eſt preſumptio con
tra ipſum; que pfecte dicit quando admittiſ exceptio cōtra exe-
cutionē ſentētie: q: ſi opponiſ exceptio requirens altiorē indagi-
nem, nō admittiſ ad hoc q̄ no. in l. iiij. §. cōdēnatū. ff. de re iudi.
ꝛ l. a diuo pio. e. ti. et eſt ratio, quia ſentētie executio, q̄ ſit ſumma
rie, nō debet admitti exceptio reqrēs altiorē indaginē, illa ſum-
maria: vt l. quarta. §. ſi. ff. ad exhibendū. Item nō admittitur ex-
ceptio, etiā ſi in cōtinenti offerat ſe paratū, vbi eſt pſumptio mali
tie cōtra opponētē. ſed huic vltimo obuiat q̄ no. Inno. de cōce.
pben. poſt electionē. vbi dicit q̄ pſumptio fruſtrationis iudicij,
tolliſ per oblationē pbationis in cōtinenti paratā. ¶ Eadē gloſ.
14 ibi ſed in modū actionis. † Nota q̄ exceptiōe repulſa, vt non cō-
gruo tpe oppoſita, ꝛ de eo, q̄ eſt exceptū, poteſt agi p viā actio-
nis, etiā poſt ſententiam: ſecus ſi ſit repulſa, q: diſcuſſa. ff. de com
penſa. l. q̄ ſi in diem. ꝛ vide bar. in. l. j. §. hoc interdictū. q̄ vi, aut
15 clam. ¶ † In gloſ. equitate penſata ibi propter preſumptionem
vel ſecundū Jo. an. hic petebatur reſtitutio aduerſus ſententiam
principis, que nō datur, niſi per ſupplicationē: et ſupplicatio nō
impediſ: vt no. ſ. eo. ex literis. vel eſt ſpeciale in ſententijs latis a
principe, vt pretextu reſtitutionis petite nō impediaſ executio.
Hoſti. dicit q̄ hec fuit quedā prouiſio ita apoſtillante vltimo an
no. nō obſtat ſecundū docto. q̄ ſit functus officio de offi. dele. in
literis. q: verū, niſi appelleſ, vel petaſ reſtitutio. vel 3ṁ in delega
to ſec⁹ in ordinario. C. quomodo, et q̄n iudex. ſi preſes. j. de accu.
qualiter. Vel ſi eſt preſumptio cōtra opponentē. etiam ſi incon-
tinenti velit pbare, nō admitteretſ exceptio, ſed ſententia manda
16 bitur executiōi. ¶ † Sed q̄d ſi vult poſtea agere per viā actiōis,
eo non admiſſo ad opponēdū dic q̄ admittiſ de accuſa. acce-
dens. dic. glo. q̄ hoc ibi nō diciſ q: ibi alias volebat pponere ex
17 ceptiones. In quib⁹ nō defecerat. ¶ † Opp. cū gl. pe. q̄ poſtula
ta reſtitutione omnia debent eſſe in ſuo ſtatu. C. de in integ. reſti.
poſtulata. l. vna. ſic appellatione pendente nil innouari debet. ff.
nil nou. app. l. vna. So. hoc opaſ hic pſumptio malitie, vt hic eq
tas, illi rigori preferaſ. C. de iudi. placuit. et per hoc reſpondetur
ad. c. vlti. ſ. de tranſac. vel petebaſ reſtitutio hic, ſecundū doc. ad-
uerſus ſententiā principis, que nō datur niſi per ſupplicationem:
ꝛ ſupplicatio nō impedit executionē poſt decē dies. ſ. capi. ex lite
ris. ¶ Caue, q: nō bona, per ea, que ibi not. fuerūt: q: cautio poſt
decē dies nō venit pſtanda vel ſpeciale in ſentētijs latis a pncipe,
vt ptextu reſtitutionis. petite nō impediaſ executio. hec nō bona
per tex. ibi duxim⁹. vnde ſolutio glo. videtur melior ad hoc not. p
bar. in dicta. l. vna. C. de in integ. reſti. poſtu. dicit tñ dñs Flor. q̄
facit ius cōe quo ad papam, non quo ad alios et per hoc dicit q̄
doc. fruſtratorie in hoc ſe fatigant, cū hic nō penderet iudiciū in
integ. reſti. cū iam eſſet cōceſſa, vt patet in tex. ibi. duxim⁹ indul-
gendā. ſed quid eſt q̄n pendebat pceſſus ſuper principali: vnde
ſatis mirabile videſ q̄ reſciſſa ſententia ad hoc vt admittaſ mo
naſteriū pbandū, quomodo poſſit ſentētia mādari executiōi. ad
hoc reſpōdet, dicens q̄ hic nō fuit ſimpliciter reſciſſa ſententia,
ſed ſolū fuit data reſtitutio ad pbandū et p hoc dicit neceſſe de-
bere intelligi. c. in papa, videlicet q̄ ipſe hoc potuerit ex cauſis al
le. in cap. ali⁹ aūt hoc nō potuiſſet. nā de iure cōi. aut ſententia te
net, ꝛ mādanda eſt executiōi. nec debet retractari ptextu nouarū
pbationū, alias cōſtitutionū. j. de re iud. inter monaſteriū. aut re-
ſcindiſ de iure ſpeciali ꝛ tūc reſpectu eiuſdē ca. nō pōt pro parte re
ſcindi, ꝛ p pte: nō reſpectu aūt diuerſorū bene poteſt reſcindi: vt
in. c. raynaldus. ꝛ. c. raynutius. de teſta. et ſic ſecundū eū, cōcluden
dū eſt q̄ hoc poſſit ſolus papa, nō autem inferior: contra 3rium
ſentiunt hic docto. ꝛ maxime Hoſti. p tex. ibi iure duxim⁹. ꝛ hoc
credo verū. nō obſtat allegata per eū: quia dico quod hic fuit pe-
tita reſtitutio aduerſus duo. primo aduerſus omiſſam pbatio-
nē. ꝛ preſcriptionē, ꝛ hoc tanq̄ preambulum. ſecundo aduerſus
ipſam ſententiā pbatam preſcriptionē. modo quo ad pmum da
ta fuit reſtitutio, nō quo ad ſecundū ad hoc no. ſ. e. ij. et ſic pende
bat dicit Hoſti. quod hic fuit quedā prouiſio. ¶ Gloſſ. effectum
ibi pſumptio contra ipſum ita apoſtillauit tempore lecture.
18 ¶ † Nota gloſ. que optime declarat an et quando admittanſ ex-
ceptiones contra ſententiā, ita quod impediāt executionem: q: ſi
nō detrahant ſententie, vel nō modificant executionem eius: non
ſunt admittende, ſi detrahunt vel modificant, ſed requirunt altiorē
indaginē, nō ſunt admittende ſi ſummarie pbari poſſunt, ꝛ ope-
ratur probatio: tūc nō admittunſ, ſi eſt vehemens pſumptio cō
tra opponentē, ſed ſic executio cū cautione, de qua hic. Si nō eſt
preſumptio cōtra opponētem, tunc admittunſ, et impeditur exe
cutio de quo per bar. in l. a diuo pio. §. ſuper eo. ff. de re iudi. in
ea glo. ibi in modū actionis audieſ. dic, hoc eſt verum, quia iudi-
cium ſummariū nō obſtat plenario vt. j. de teſtib⁹. veniens. et no.
19 de ordi. cogni. c. ij. per glo. ꝛ p Inno. e. ti. c. ſi. ¶ † Ultima glo. col
ligit notabile, et poſtea allegat cōcor. in ſi. inducit in argumentū
q̄ cautio ſit pſtanda ab eo, q̄ mittiſ in poſſeſſionē cauſa rei ſeruā
de de fructibus reſtituendis, ſi ſuſpect⁹ eſt de dilapidatione. j. de
ſequeſtratio. c. ij. ꝛ in bone fidei iudicijs dicūt doc. q̄ poteſt agi
ante diem, vt interponatur cautio. vt. ff. de iudicijs. l. in omnibus. ff.
20 de pig. queſitum. ¶ † Quero, ſuper quo fuerunt iſti articuli: dic,
forte erant ſuper ſynodo, obedientia, et ſimilibus, ſcd̄m pe. de qui
bu. ſ. de offi. ordi. cōquerente. ¶ Quero an hec puiſio pape tra
hat ad cōſeqntiā, de qua in textu dicit q̄ ſic. Hoſti. q: nō eſt pui
ſio ſimpliciter ſpecialis, ſed aliquē titulum continet iuſtitie de re
21 iudi. in cauſis hoc pbat. textus vbi: duximus. † Dubitāt domini
de Rota ſua cōcluſio. ccccxxiij. an ſi quis obtineat cōdemnatio
nem expenſarū p eo quod obtinuit tres ſententias abſolutorias
poſſit, ſi petaſ reſtitutio, cogi ad cauendū de reſtituendis expen
ſis, ſi contingat eum obtinere, qui petit, dicunt quod nō q: illas
22 nō obtinet ratione ſententie, ſed ratione calumnie. ¶ † Secundo
limitant decretalē hanc pcedere, quando agit nō poſſeſſor, ꝛ exe
cutionē obtinet in re nō poſſeſſa ſed vbi poſſeſſor erat, ꝛ obtinet
ſententiā, nō teneſ cauere de reſtituenda poſſeſſione, ſi ille obtine
at, q: ex ſententia, quam obtinet, nō conſequiſ nouiter poſſeſſio
nem: ergo per reſtitutionē aduerſus illam non h3 locū hec decre.
vt caueat. idē dicunt hanc cautionem non preſtari niſi a ſuſpecto
de dilapidatione, vel de paupertate, ita quod ſi poneretſ in poſſeſ-
ſionē, nō haberet facultatem reſtituendi, ſecus ſi ceſſauerit pre-
23 ſumptio, vt tenet hic Innocē. ¶ † Ultimo dicunt q̄ hec cautio
nō debet peti corā auditore, qui ſolū reſtitutionē dat, ꝛ nō exeq-
24 tur, ſed corā executore. ¶ † Ex his deciditſ dubiū, an lata ſenten
tia, que trāſiuit in rem iudicatā, ſi q̄s petat reſtitui ad appellan-
dū, ꝛ interim fiat exactio, an ſi poſtea obtineat, et appellet, poſtea
poſſit petere executionē retractari per viam attentati. Domini
de rota, excepto colligente, tenuerūt q̄ nō: q: executio fuit legiti
me facta ergo ꝛc. ꝛ ſi remediū reſtitutiōis aduerſus ſententiā nō
impedit, mın⁹ remediū reſtitutionis ad appellandū q̄ puto: niſi
fuerit attētatū poſt reſtitutionē, ꝛ poſt appellationē. nō obſtat d
appella. nō ſolū. li. vj. q: ibi ſufficit poſſe appellari de iure cōi nō
ſic vbi de iure ſpeciali tñ. ponunt Dñi de rota ſua cōclu. cccexxx
v. cōtrariū videſ ſentire plurib⁹ rationibus ſua conclu. cccli. vbi
dicunt ſentētiā excōicationis latā cauſa reſtitutiōis pendēte nō
valere ſed hoc credo, q̄n hoc fuit attentatū p inferiorem iudicē,
cui fuit miſſa inhibitoria propter inhibitionē, ꝛ q̄n papa cauſa3
commiſit reſtitutionis in integru3 quo caſu cenſeſ ad ſe negociū
reuocaſſe, vt hic plus operetur reuocatio. de appel. vt noſtrū.

1 ☞ Poſt peremptorium iure cōmuni nō auditur ipſa eccleſia,
niſi per beneficium reſtitutionis.
2 Peremptorij terminus eſt excluſiuus aliarum dilationum.
3 Citatus peremptorie vt veniat inſtructus, nō poteſt petere aliam
dilationē3 ipſo iure, vt veniat inſtructus.
4 Jus commune nō eſt excluſiuum iuris ſpecialis.
5 Reſtitutio nomine alterius ſi petaſ, hoc fieri d3 cū mandato ſpe
ciali, vel generali. nu. 14. ſecus ſi petatur p tutorē noie minoris, vl
adminiſtratoris, ſeu alio caſu iure permiſſo. nu. 8.
6 Prohibitū vna via, pōt alia via nō phibita impartiri. nu. 16.
7 Prelatus ſolus in cauſa eccleſie ardua pcuratorem nō cōſtituit.
9 Reſtitutionis remedium intra q̄d tempus debeat peti.
10 Reſtitutionis remedium nō datur indiſtincte, niſi cū ſummaria
cognitione.
11 Reſtitutionis remedium an poſſit peti per eccleſiā ſibi impar-
tiri, ſi eccdem eccleſie fiat iniuſtitia per aliquam interlocutoriā a
qua non fuit appellatum intra decē dies.
12 Reſtitutionis remediū an debeat impartiri petenti quatuor de
narios vltra q̄ ſibi debeatur.
13 Munimenta iudicij que dicantur.
15 Procuratorij inſtrumentū in q̄bus dēat mādatū ſpāle 3tinere.

1 CORAM. ¶ † Poſt peremptoriũ de iure cõi nõ
indulget eccleſie: audit tamẽ per bñficiũ
reſtitutionis in integrũ. h. d. Prima narrat factũ. ſe-
2 cunda interloquit, ibi: nos. ¶ † No. qȝ per lapſuȝ ter-
mini pemptorij ad pducendũ de iure cõmuni alia dilatio nõ eſt
3 aſſignanda. ¶ † No. qȝ citatus pemptorie vt veniat inſtruct⁹, nõ
põt petere dilationẽ ad ſe inſtruendũ ipſo iure, ſed per viam reſti
tutionis tantũ. et ſic nota qȝ pcurator citatus vt cõpareat inſtru
ctus, debet cõparere cũ atteſtationibus. id eſt, teſtib⁹ receptis, et
actis, ac aliis munimentis. qȝ intelligi debet ne receptis: ſec⁹ in re
4 cipiendis: vt no. gl. in. c. cupientes. §. ſi vo. de elec. li. vi. ¶ † No. qȝ
excluſus per viam iuris cõmunis poteſt venire per viã iuris ſpe-
5 cialis. ¶ † Nota qȝ ad petendum reſtitutionem in integrum re-
6 quiritur ſpeciale mandatum. ¶ † Nota qȝ prohibitum vna via,
7 cõceditur alia via que nõ eſt phibita. ¶ † No. quod ſol⁹ prelat⁹
nõ conſtituit procuratorẽ in cauſa eccleſie ardua, vt patet ibi ve-
rum. ¶ Oppo. et videt qȝ ſolus prelatus poſſit cõſtituere procu-
ratorẽ lite conteſtata: q: effectus eſt dominus: hic dicit, procura-
tor noſter. C. de pcur. l. neq̃. et. l. nulla ſo. archiepiſcopus vt caput
eccleſie, et de cõſenſu capituli cõteſtatus fuit litem, et pcurator de
cõſenſu capituli illã proſequebat: et hoc ideo, quia caſus eſt adeo
cõmunis, et arduus, qȝ ſolus prelat⁹ nõ cõſtituit procuratorẽ: de
8 quo. ſ. de reſcriptis. edoceri. ¶ † Opp. qȝ nõ debeant admitti ad
petendam reſtitutionẽ aduerſus lapſum termini dati ad pban-
dũ. Si enim habebat mandatum ſpeciale, vt poſſent petere reſti-
tutionẽ aduerſus omiſſas productiones inſtrumentorum, et di-
lationẽ dandam, etc. iam ipſe erat in dolo, non dando inſtrumen-
ta. dic qȝ in pcuratorio erat expreſſum generaliter qȝ poſſent, cũ
caſus occurreret, petere reſtitutionẽ, vt eſt moris: et ſic eſt contra
opinionẽ quorundã, qui exigunt qȝ habeat ſpeciale mandatũ,
et qȝ exprimi debet cauſa, pter quã petit: de quo p Bar. qui hoc
tenet in. l. pe. C. etiã per pcuratorem cauſam in integ. reſti. agi poſ
ſe. et no. ff. de donat. l. ſi filius. vel forte miſerunt poſt interlocuto-
9 riam. ¶ † Quero a quo tẽpore incipit currere quadriennium ad
petendã reſtitutionem. dic a fine termini ſtatuti ad comparendũ.
de quo in. c. i. e. ti. lib. vi. et nõ a die late ſententie. Ratio, q: finito
termino completa fuit leſio. quod patet, quia ſi nulla ſequeret ſen
tentia, daret reſtitutio contra talem leſionem. ſ. e. c. ii. et. iii. Et ideo
dicit Inno. qȝ facit cante leſus in omiſſiõe probationis, et in ſen
tentia, ſi petat reſtitui, etiã ſi contra ſententiam ad producendas
exceptiones omiſſas. Alij quod quatriennũ computatur a die
ſententie: et ſufficit contra ſententiã reſtitutionẽ petere: argu. ff. de
mino. l. i. §. i. ſȝ prius dictũ placet Inn. ad hoc. e. tit. in cle. i. et qȝ
ibi no. Iſtã opi. tenet Pau. et Ioã an. in cle. iſta. eo. ti. et archi. in.
c. ii. eo. tit. lib. vi. Domini de rota ſua cõcl. clx. hoc limitant veruȝ
quando lata eſt ſententia interlocutoria ſup lapſu termini, vt p-
bationes nõ admittant, vel quando lata eſt ſententia interlocu-
toria ſup aſſignatione termini peremptorie: et ſic not. Paul⁹: ſec⁹
dicit in diffinitiua, quia ſol⁹ lapſus termini nõ excludit de iure a
facultate probandi ſecundũ equitatẽ ſtyli curie, qui etiam admit
tit poſt concluſionem in cauſa ad probandũ per literas, et inſtru
menta in cauſa probãda. Ipſa ergo ſola ſententia ledit: igit ab il-
la peti debet reſtitutio puto de iure qȝ ſi terminus eſt talis, q ex-
cludit a facultate pbandi, ab illo tempore incipiat curſus: alias
procedat dictũ. vel tene eos qȝ cum a ſententia poſſit appellari,
ſemper de iure habet facultatẽ pbandi in cauſa appellatiõis. de
teſti. fraternitatis. ideo ſolũ ledit ſententia, que declaratur ledere
ex lapſu in rem iudicata: ab illo ergo currat tẽpore, per que ergo
decidunt qȝ latis tribus ſententijs cõtra eccleſiã, ab vltima cõpu
tabit tẽpus petende reſtitutiõis aduerſus probationẽ omiſſam:
q: interim potuit vſq; ad diffinitiuã pducere. hec vera dicit, niſi
ſtatutus eſſet terminus peremptorius, et nõ eſſet ſecuta diffini-
tiua: q: tũc tempus cõputaretur a die lapſus. per que dicit tutius
eſſe, vt petat aduerſus lapſum termini. dic, ſi vult teſtes produce
re in prima inſtantia, et ſi terminus nõ eſt talis, q excludat facul-
tatẽ probandi, auditur de iure, non eſt opus reſtitutione, ab illo
tẽpore non cõputabitur. Si termin⁹ eſt talis, qui excludat facul
tatẽ probãdi, tunc ſi intendit reintegrari ad probandum in ea-
dẽ inſtãtia, oportet qȝ petat reſtitui aduerſus lapſum termini: ſi
nõ intendit reintegrari ad inſtantiã, tũc poteſt expectare ſenten
tiam, et ab illa poteſt petere reſtitutionẽ. qȝ per reſtitutionẽ cõtra
illã obtinebunt reſtitui aduerſus probationẽ omiſſam: nec poteſt
imputari, ſi nõ petiuerunt reſtitui cũ haberent ius cõe appellan
di, vel cũ ius reſtitutionis petende habeat in ſe plus, nihilomi-
n⁹ competebat nõ obſtante iure appellandi. Imputet ergo ſi nõ
petit: vnde nõ auditur. poſſet tamen petere reſtitutionem, quia
leſus in permittendo labi tẽpus appellandi ab vltima ſententia.
10 ¶ † Quero an indiſtincte ſit danda hec reſtitutio. dicit Innoc.
quod nõ, ſed pmiſſa ſummaria cognitione, in qua querat, an ha-
beant aliqua inſtrumẽta neceſſaria, vel vtilia omiſſa ſic. ſ. e. c. ii. mul
ta enim occurrit iudici ingrenda. de fi. inſtru. cũ Ioannes. ſcdm
11 Inn. ¶ † Quero qd ſi fiet eccleſie iniuſtitia p aliquã interlocuto-
toriã, an poterit eccleſia reſtitui aduerſus interlocutoriã: dicit qȝ nõ
ſemp, vt in interlocutorijs, declinatorijs, et ſimilibus: vt q: repeli-
tur exceptio ſpoliationis, falſi, excõmunicatiõis, vel ſimilib⁹, ma-
xime nõ inducte ad favorẽ petentis, ſed in odium aduerſarij: in
talibus enim imputet ſibi eccleſia ſi. i. x. dies nõ appellet: quia poſt
ea non auditur ad reſtitutionẽ: arg. ff. de vſuris. l. cum quidam.
§. ſi pupillo. quia reſtõ nõ daṫ pro modico. ff. e. l. ſcio. nec hic amit
tit, vel nõ acquirit quod acqrere poſſet, nec magno incõmodo af
ficiṫ. ff. de mino. l. nõ omnia. q: remanent ita obligati debitores
vt erant. et ſi dicatur, imo amittit lucrũ, quia ſi exceptio admitte-
reṫ, nõ cogeretur ſoluere: reſpondetur, quia nõ debet, ex quo ve-
rus eſt debitor: ſe grauare ſuperflua probatione: nõ obſtat quod
per viã exceptionis ſpoliationis recuperaſſet rem aliã, qua erat
ſpoliatus, ſi ille voluiſſet audiri. de ordi. cogni. cũ dilectus. §. vl-
timo. et ſi dicaṫ, imo via actionis, et per hoc ſubdiṫ magno oneri:
et ſic reſtituiṫ. ff. de mino. l. minoribus. xxv. annis. ſed non eſt tam
graue onus, ſi ſuã iuſtitiã proſequatur. ¶ Vel poteſt dici quod
etiã inſpectis circũſtãtijs index qñq; etiã dabit reſtitutionẽ. ff. de
minor. l. qȝ ſi minor. ¶ Nõ obſtat ſi poſt tales interlocutorias, vel
exceptiões repulſas ſi petaṫ reſtõ, et denegaṫ, appellet, et pcedatur
contra eũ, vel ad diffinitiuã, vbi poteſt, vel admiſſus qȝ ledatur:
quia nõ leditur ex ipſa repulſione: q: iuſte facit repellendo: non ex
denegatione reſtitutionis, quia hoc iure cõcedente facit, ſed lediṫ
ex ſua contumacia ſubſecuta, que ſibi habet nocere. Itẽ in pon-
deranda reſtõe attendiṫ tempus denegate reſtitutionis, vel dene-
gate exceptionis, non euentus ſequens. ff. de mino. l. verum. Itẽ
hoc damnũ habet ex contumacia, non ex denegatione exceptio-
nis. hec vera dicit Inno. quando dilatoria opponiṫ non ſecum
habens incluſam peremptoriã, vt in exceptione ſpoliationis: vt
no. de ordi. cogni. cũ dilect⁹. Alias quando opponitur ſurreptio
contra literas, in quibus gratia includiṫ, vel includiṫ aliquid ali-
ud, tunc quia talia perimũt, dabitur reſtitutio: ſecus ſi eſſet reſcri
ptum tantũ ad lites de iuſtitia: quia ab interlocutoria ſuper tali
ſurreptione nõ appellabaṫ. ¶ No. hoc eſt falſum de reſcriptis. ro
dulphus. c. et ſignificauit. Idẽ dicit quod in dilatoria ſolutiõis, ſic
nec in alijs dabiṫ reſtitutio, quia nõ eſt magni pͤiudicij: ſed dicit
qȝ qñq; dabitur, ſi põderatis circũſtantijs eccleſia ledaṫ. Hoſti.
dicit qȝ cũ iure nõ reperiatur cautũ qȝ pdictis caſib⁹ reſtitutio
denegetur, nõ audet hoc omnino aſſerere, ſed dicit poti⁹ hoc ar-
bitrariũ. Nam ſi maximũ debitũ habet in die, vt mille marcarũ,
ſi vel habeat contrahere intra decenniũ debitũ ſub grauiſſimis
vſuris, quia nõ habet modo pecuniã p manib⁹, vel erat ſpoliata
magno preiudicio, et cõſtat de grauiſſimo dãno, q: redit⁹ multũ
valẽt, certe reſtituet. Inn. dicit idẽ. Concludiṫ ergo qȝ nõ eſt dif-
ferentia inter dilatoriã, et peremptoriã, ſed inter leſionẽ, et leſionẽ.
12 q: ex modico daṫ, ex magno ſic, quãdocũq; cõtigat. ¶ † Quid
enim ſi vltra qȝ debeaṫ petanṫ quatuor denarij. dic qȝ licet nõ op
ponaṫ peremptoria nõ reſtitueret. fatetur Io. An. qȝ facili⁹ ma-
gnũ dãnum occurrat in peremptorijs, qȝ in dilatorijs. Vnde dicit
Hoſ. qȝ in dilatoria iudicij nõ reſtituitur, quia modicũ dãnũ con
13 cernit, in dilatoria ſolutiõis ſic, ſecundũ Io. an. ¶ † Ad gloſ. ter-
tiã gl. querit quid eſt munimentũ. dicit qȝ munimẽta dicuntur,
14 q cãm muniunt, ſiue ſint teſtes, ſiue litra cãm iuuãtia. ¶ † Glo.
penul. op. qȝ ſufficiat gñale mandatũ. ff. de mino. l. illud. §. ſi talis.
gl. fateṫ. dic vt. ſ. e. c. pximo: vel hic ſponte obtulerũt, vel a tẽpore
15 interlocutorie lapſi erãt. x. dies. ¶ † Gl. vlt. enumerat caſus, in q
bus ſpãle exigiṫ mandatũ in pcuratorio: de quo vide pleniorẽ gl.
16 de pcurator. c. q ad agendũ. in fi. li. ¶ † Oppo. qȝ nõ cõcedaṫ re-
ſtitutio. quia qȝ vna via, etc. ſ. de pcur. tue. de re. iu. cũ quid. Sol.
illa intelligiṫ de iure cõmuni, hic ſecus. dic qȝ ibi prohibitio eſt ſi
milis phibito, ibi non. Antonius de Butrio.

1 ☞ Reſtituitur minor in eo quod contraxit, vel omiſit ita demũ,
ſi exinde ſe leſum probet.
2 Reſtitutionem in integrum petere poteſt perſona coniuncta pro
perſona coniuncta. nu. 21.
3 Minor etate is dicitur, qui minor eſt. xxv. annis.
4 Alienationi rei pprie conſenſus filijfa. preſtitus patri alienanti
non valet: ſecus ergo ſi ſit emancipatus.
5 Filius hodie matri ſuccedit, nec bona a matre queſita querit pa-
ter, niſi quo ad vſumfructum. nu. 23.
6 Libellus alternatiuus valȝ, etiam vbi deducitur nullit vel reſciſ-
ſio contractus, vbi de nullitate nõ eſt certum. nu. 16.
7 Reſtitutionem petens dȝ concludere tria.
8 Reſtitutionem petere poteſt clericus leſus ex contractu contra
laicum in patrimonialibus coram eccleſia.
9 Actor clericus quomodo, et quando non habet ſequi forum rei
vocandi.
10 Conſuetudo laicorum ad cõmodum clericorum prodeſt clericis
in patrimonialibus.
Tempus

11 Tempus a ſtatuto inductum, per quod tollitur lucrum minori, & infertur damnū, currit minori, ſed datur reſtitutio. nu. 17. et. 27.
12 Reſtitutio non datur ex modica leſione.
13 Jus offerēdi actione ad contractum reſcindendum, id eſt, ad recuperandum rem, tranſit contra ſucceſſorem vniuerſalem.
14 Solemnitas omiſſa annullat ipſo iure contractum: & tunc reſtitutione opus eſt.
15 Juramentū obligat minorē, & excludit a reſtitutionis remedio.
16 Libellus in alternatiuis nō admittitur, vbi certū eſt de nullitate.
17 Tempus non currit minori iure communi.
18 Conſuetudo loquens de venditione per minorem quod teneat, an habeat locū in datione in ſolutum, & permutatione.
19 Emancipare filium in quibus caſibus pater cogatur.
20 Reſtitutio an detur filio, vel liberto propter reuerentiam paternam non impenſam.
21 Agere non poteſt frater pro fratre ſine mandato in his, que requirunt mandatum ſpeciale, niſi appareat de voluntate.
22 Mandati defectum in quo ſuppleat coniunctio perſone.
24 Mulier quicquid acquirit conſtante matrimonio, videtur in dubio queſiiſſe ex bonis viri, niſi aliud appareat.
25 Emācipatio ad quid videatur vtilis filio in validitate cōtract⁹.
26 Reſtitutio dꝫ peti intra tempus quatuor annorum.
27 Preſcriptiones temporales a iure inducte nō currunt aduerſus minorem.
28 Minor non poteſt contrahere ſine authoritate ſui tutoris, aut curatoris.
29 Minor petens reſtitui hꝫ probare ſe leſum.

1 Conſtitutus. ¶ † Reſtituitur minor in eo qꝫ cōtraxit, vel omiſit, ſi pbat ex inde ſe leſū, & ſi fit. j. tēpora reſtitutionis petē. de. h. ti. Jn prima ponitur partis narratio in ſecunda
2 dat iudicem, ibi: quocirca. ¶ † No. primo argumentū quod coniuncta perſona ꝓ cōiuncta poteſt petere reſtitutionē in integrū, ſeu etiā agere, vbi exigit ſpeciale mandatū de hoc dicā. ī. de reſcri
3 ptis. nonnulli. ¶ † Nota ſecundo qꝺ is dicitur minor etate. qui
4 minor eſt xxv. annis. ¶ † Nota tertio argumentū, quod nō valet cōſenſus filij alienationi rei ꝓprie preſtit⁹ patri alienanti, eo exiſtente in poteſtate: ſecus ſi ſit emancipatus. forte hoc fuit factum propter tex. l. prime. §. que onerande. ff. quarum rerum actio non
5 dat. ¶ † Nota quarto quod hodie filius ſuccedit matri, nec bona a matre queſita querit pater. et hoc verū, niſi quo ad vſumfructū
6 vt. l. j. C. de bonis maternis. ¶ † No. quinto quod audit libellum alternatiue deducens nullitatem, vel reſciſſionē cōtractus. & ſic li
7 bellus alternatiue procedit: & ad hoc allegat capitulū. ¶ † No. ſexto quod petens reſtitutionē debet concludere tria. ſe leſum, ſe minorem, & ī. tempora petende reſtitutionis. Jtē & ſui facilitate, vt no. in. l. fi. C. de in integrum reſti. mi. & not. ſuſt. ī. cap. primo.
8 ¶ † No. ſeptimo quod clericus leſus ex cōtractu poteſt petere re
9 ſtitutionē contra laicum in patrimonialibus coram eccleſia. † et ſit no. mirabile, quod vbi nil petitur dari, vel fieri a parte. agit tamen ad preiudiciū tertij, petens poteſt agere coram iudice proprio, nō autē neceſſitat ad ſequendum forū eius, cui ex petitione preiudicatur. Et ſic no. quod vbi clericus, etiā in patrimonialibus, petitionē principaliter dirigit contra iudicem. licet ſ anga tur ſpecialiter preiudicium laici ad cauſam vocandi non habet clericus ſequi forum rei vocandi, ſed poteſt clericus petitionem, & iudiciū agere coram eccleſiaſtico iudice quod eſt notabile quod
10 faciat ad no, in cap. cum ſit generale. ī. de fo. compe. ¶ † No. qꝺ in patrimonialibus conſuetudo laicorū ad commodum clericorum prodeſt clericis ad hoc vide no. ī. c. eccleſia ſancte marie. de cō
11 ſti. & in. c. cū veniſſent. ī. de eo, q mittit in poſ. ¶ † Not. qꝺ tēpus a ſtatuto inductū. per qꝺ tollitur lucrū minori, & infertur dānū, cur
12 rit minori. ſed datur reſtitutio. ¶ † Not. qꝺ modica leſio non tri
13 buit in integrū reſtitutionē: & ſic oportet qꝺ leſio ſit in modico. † Nota qꝺ ius offerendi actione ad cōtractū reſcindēdū, id eſt. ad re
14 cuperandū rem, tranſit cōtra vniuerſalē ſucceſſorē. ¶ † Not. qꝺ ſolēnitas omiſſa annullat ipſo iure cōtractū: & tūc op⁹ eſt reſtitu
15 tione. ¶ † Oppo. ꝑmo quod nō poſſit petere reſtitutionē minor aduerſus alienationē de authen. ſacramēta. C. ſi aduerſus ven. ſo. hic nō iurauerat ſup contractu. ibi ſic: quia iuramentū excludit a petitione reſtitutionis, vt ibi. ad idem de iureiuran. cū cōtingat.
16 ¶ Oppo. et videt quod libellus nō admittatur, qꝛ petit nullū contractū pronunciari, & petit reſtitutio. l. in cauſe. §. j. de mino. quandiu enim cōpetit remediū ordinariū. &c. So. dicit Jnnoc. qꝺ vbi eſt certū de nullitate, ſimul non poteſt accumulari reſtitutio: ſed hic nō erat certū, qꝛ poſſibile eſt qꝺ prima petitio nullitatis vel nō iuuabat, vel nō elidebatur exceptione: adeo ad dirimendas lites ſimul admittit ad vtrūqꝫ. ff. quorū leg. l. j. §. qꝺ autē. et poterat probabiliter dubitari ab illis fratrib⁹ de ꝓprietatis dotem tēpore cōtractus, quia nō apprehenderant legitime, vel nō recordantur an interuenerit legitima ſolēnitas, an nō. facit de ſen. excom. cū illorū. in ſi. ¶ Alij dicunt qꝺ hic nō fuit forma petitionis, ſed cōmiſſionis tenet Jnno. qꝺ vbicunqꝫ qs pbabiliter dubitat, nō ſolum ratione alterius, ſed etiam propter ꝗ poteſt in eodē libello proponere plures actiōes: nec vnā cogit eligere, etiam ſi nō compatiantur ad inuicem: ſed vbi nō eſt dubium probabile, cogitur eligere. ff. de tribu. l. qꝺ in herede. §. eligere. ff. de lega. ij. l. cū ill⁹. an verſ. vargo. Alij dicerūt qꝺ ſi certū eſt, quē habere vnā actionē, & de aliqꝺ eſt incertū, & qꝺ no admittit, ſed cogitur certā eligere, vel ſaltem nō admittitur ſine proteſtatione qꝺ vna pbatur, & ſup pbationes debent admitti. Jnnocē. tenet qꝺ vbicunqꝫ pbabiliter dubitat, plures poſſunt propo. & plures proſequi ſine proteſtatione. ī. eo. §. fi. & de preſcrip. auditis, nō obitat. l. j. §. j. ff. quorū lega. quia qꝺ ibi dicit de proteſtatione, nō eſt intelligendum qꝺ proponēs debeat proteſtari, an alteram velit proſequi: imo proteſtatio ſic eſt facienda, qꝺ ſufficiat ad victoriā cauſe, ſup quacunqꝫ probet intētionē ſuam. per hoc infert qꝺ valet libellus, peto hāc rem ratione dominij, vel quaſi. hec vera, quando actiones cōpetunt ad idē. ſecus ſi ad diuerſa, qꝛ tunc vtraqꝫ intentatur vt. l. ancille. C. ō furtis. & hoc verū, niſi ſint ꝯtrarie. vt. l. j. C. de furtis. ¶ Oppo. ſecundo quod hec petitio alternatiua nō admittit de elec. c. vt quis duas ſolutū eſt. ī. ca. prox. vel ſecundum Hoſtien. ſubtilitati iuris ciuilis nō eſt ſtandu, vt hic: ſed. c. vt quis duas facit cōtra, c. c. j. de poſtu. prela. lib. vj. vel nō fuit exceptū. C. de an. na. excep. l. fi. vel nō eſt aliud qꝺ imputet actori: quia incertus, vel commiſſo fuit ſic incerta, nō antē libellus: de quo de libel. ob. c.
17 j. & ij. ¶ † Oppo. qꝺ nō ſit neceſſaria reſtitutio aduerſus curſum anni, ad oblationē faciendam: quia minori non currit tēpus. hoc pbatur in. l. fi. C. in qui. ca. in inte. reſti. nō eſt ne. Solu. dicit goſ. qꝺ loci cōſuetudo hoc habebat, qꝺ curreret tempus, & ideo fuit neceſſaria reſtitutio. Jnnocen. dicit temporales preſcriptiones a iure inductas nō currere: quia illas pōtuit preuidere lex, exceptis iudicialibus. que currunt, ſed reſtituit. ff. de mino. l. ait pretor. §. fi. C. de iudi. properandū. §. fi. Cōſuetudinarie autem, & ſtatutarie currunt, quia illas nō potuit lex preuidere. de conſti. c. j. lib. vj. idē dicunt in conuentionalibus per. l. emilius. ff. de mino. bart. in l. fi. dicit qꝺ illa lex tanqꝫ quotidie loquens extenditur ad preſcriptiōes trinpo: ales poſt illa legem inductas: & dicit verū, ſi ſunt inducte a iure, quia bene potuit illas in genere cogitare: vnde cū dicat preſcriptiones, aduerſus quas daf reſtitutio, tollentur ſic. Jta ſtatutū reſtringitur, ne quis indebite damnū patiat. l. ij. C. de noxa. vt nō ſneretur: vt no. in. l. omnes populi. Si ergo ſtatutū inducit preſcriptionē, quia habet damnū minor, refertur ad capaces preſcriptiones, & ſic ad maiores, ſi querit lucrum, vt hic refert. ſed tunc ſuccedit prima ratio. ſi autē ſunt inducte a cōſuetudine, quia nō tollerent, ſi eſſent inducte tēpore cōſtitutionis, multo magis tollent poſtea inducte, per dictū. c. j. hec opi. bar. videtur de
18 iure ꝑ hūc tex. niſi cōmunis opi. gl. de qua. ī. dic vt ibi. ¶ † Quero an hec conſuetudo loquens de venditione habeat locū in datione in ſolutū. Joā. an. remittit ad ſpe. de emp. & ven. §. nunc di
19 cendū. ver. ſꝫ pone, ſtatutum. & ibi determinat qꝺ nō. ¶ † Quid in permutatione dic. qꝺ nō: quia verbū emptionis ſumitur ſtricte: & qꝛ emphyteuta donat melior: atiōes, licet no vēdat. de quo de loca. c. potuit. An pater cogatur filiū emācipare dic qꝺ non, niſi in caſib⁹, q notant quib⁹ modis ius patrie po. ſoluit. in fin. ſi agnouit legatū ad hoc relictū, ſi adoptiuo facto puberi nō expedit eſſe in poteſtate: ſed filiū peccare cogit. ſi male et ꝯ pietatē filiū affi
20 cit. ¶ † An filio detur ꝯ patrē reſtitutio. nō, ꝑpter reuerentiam paternā, nec liberto ꝯ patronū. ꝑpter ipſorum reuerentiā. C. qui
21 & aduerſus quos. l. vlt. ¶ † Uenio ad gl. & op. cū glo. j. videtur qꝺ frater nō admittat pro fratre, quia nemo ſine mandato agit. de procura. c. j. Solu. hic frater erat coniuncta perſona, que agit pro coniuncta. ī. de reſcriptis. nonnulli. dūtamen non conſtet de voluntate cōtraria. ſed cōtra, quia vbi exigit ſpeciale mandatū, coniuncta perſona nō agit pro cōiuncta. ff. de mino. l. qui pater. ſo. cōiuncta perſona nō agit pro cōiuncta, niſi appareat de voluntate, vt hic.
22 ¶ † No. gl. qꝺ in his, q exigunt ſpeciale mandatū, perſona cōiuncta nō admittitur pro coniuncta: & ſic cōiunctio perſone nō ſupplet defectū mandati. excepto caſu. c. nonnulli. ī. de reſcriptis. de
23 hoc dic vt in. c. qui ad agendū. de procura. lib. vj. ¶ † Quero an ſi filius ſuccedat matri, in quo gl. dicit qꝫ ſuccedat in ꝓprietate vſuſfructus, quē conſeruare debet filio, nec poteſt rem alienare. C. de bo. maternis. l. j. & dicit Joan. and. qꝺ ſuccedit ex ſenatuſconſulto
24 orficiano ¶ Gloſ. ij. in prin. eſt literalis. ¶ † Oppo. et videt qꝺ mulier nō poſſit habere propriū: quia omnia preſumuntur que-

ſita de bonis viri. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. qui marit⁹. ſo. ibi cō
ſtat vnde bona puenerunt ad vxorē, pcedit ꝯ: ſed hic cōſtabat: qꝛ
forte empta ex pecunia cōmuni, vel forte erant cōiter legata: vel
loquit ſecūdum communem conſuetudinē patrie, ſecundū quā
omnia obueniētia viro, vel vxori ſunt communia, ſecundū phylip.
25 ¶ † Querit gloſ. iiij. ad qd fuerit vtilis emancipatio i validitate
cōtractus dicit glo. qd fuit vtilis in hoc, qa filius in poteſtate alie
nare vel diſponere de rebus ſuis nō poteſt, nec agere p his, nec ei
tūc tēporis currit preſcriptio: vt. l. j. C. de bo. maternis. ꝛ ideo eos
26 emancipauit, vt cōſentirent, ꝛ ratificarent alienationē. ¶ † Gl.
venditionē ponit partem caſus gloſſ. tempus. querit qd eſt iſtud
tēpus. dicit qd eſt quatuor annorū. C. de tēp. in inte. reſti. petēde.
27 l. vlti. ꝛ colligit arg. qd vltra tēpus non datur reſtitutio. ¶ † Glo.
conſuetudinem, ponit partē caſus, ꝛ ibi petebāt reſtitui nō obſtat
qd debuit dari reſtitutio: quia hoc tēpus ipſo iure nō currit. in. l.
fi. in q. cau. in inte. reſti. nō eſt ne. qa ſecundū Hoſ. conſuetudo ca
uebat qd in hoc currit tēpus, ꝛ nō neceſſaria fuit reſtitutio. Inno.
dicit tēporales preſcriptiones a iure inductas nō currere, qa
illas potuit puidere, licet excep. iudicialib⁹, que currunt: ſed reſti
tuitur. ff. de mino. ait pretor. §. fi. C. de iudi. pperandum. §. fi. Con
ſuetudinarie ꝛ ſtatutarie currūt, qa illas nō potuit lex preuidere.
de conſti. c. j. lib. vi. Id ſꝫ dicit in contentionalibus, per. l. emilius.
ff. de mino. l. fi. dicit qd illa lex pcedit, qā impedit curſus tēporis
ſtatutū in quātū curſus tpis ordinat ad dandū minori detrimen
tū, ſꝫ nō impedit curſum aliqūtū ordinat ad lucrū tollendū, vt hic,
ꝛ ideo neceſſaria reſtō, qꝛ ſtatutū ſimpliciter loquēs de curſu tem
poris, patit reſtitutionē iuris cōmunis, ne quis indebite damnū
patiat: et nō patit reſtitutionē vt quis lucret: vt no. in. l. ōes popu
li. ff. de iuſti. ꝛ iure. vnde in dando ſtatuta que dicūt tēpus curre
re, recipiūt exceptionē, vt nō currant loqūtur reſpiciant res mi
norū, ꝛ agit de dāno minorū ſec⁹ ſi de lucro, vt hic. nec obſtat qd
ſtas nō potuit cogitare ſtatuta, in aꝑtiſſime in ſpecie ſed potuit cogi
tare in genere lex. vt. l. ariani. C. de hereticis. vnde cōſuetudinem
vel ſtatutum ſemꝑ repert, vt eſt dictū in pſenti, ꝛ reperire pōt in
preteritū, cū quotidie loquat, vt dixi. Itē qd dato qd lex nō cogi
tauerit de ſtatuto, ſtatutū indefinite loquēs potuit cogitare de. l.
pcedenti. vñ cū diſponeret in materia iuris dꝫ recipere interpta
tionem, limitationem, ꝛ ampliationem iuris. de cōſue. ex litteris.
28 ¶ † Gl. ſolēnitas. querit que ſolēnitas hic deficiebat dicit glo. qd
habebat curatorem, ꝛ ibi autoritas nō interuenit. C. de in inte.
reſti. mi. l. ſi curatorē. vel qꝛ alienabant rem immobilem, nō inter
uenit decretū pretoris qꝛ tutor, vel curator nō poteſt alienare rem
minoris ſine decreto ptoris. C. de predijs minorum. l. j. ſed ſi non
habebant curatorem, tenebat alienatio cum decreto pretoris, li
cet ipſi poſſent reſtitui: vt. l. predicta, ſi curatorē. reſtituuntur, er
go. ſi pbet ſolēnitas. alias alienatio nulla eſt. dicit hoſtie. in reb⁹
mobilib⁹, et ſe mouentib⁹, valet alienatio per tacentē curatorē,
etiā ſine decreto iudicis in immobilibus ſine decreto non valet
alienatio, etiā oſciente curatore, et prohibet fieri, vel interponi de
creta, niſi in caſib⁹, propter es alienum. C. de predijs mino. obes
propter dotem. C. de admi. tu. l. lex, que. ob neceſſitatem famis.
C. de pa. qui fi. diſtra. l. ij. ob defenſionē pupilli. C. de admi. tu. l. fi.
29 ¶ † Glo. vlti. querit quid habeant pbare iſti minores. quod ſe le
ſos. ff. de in inte. l. nam ꝛ poſtea. §. ſi minor. dic ꝛ tertiū, ſcilicet ſe
eſſe intra tempora reſtitutionis petende. vt in textu.

1 ☞ Reſtitutionis remediū qui iudices poſſint impartiri.
2 Iuriſdictio pōt prorogari, ꝛ aliqñ extendi ppter incidentiā cauſe.
3 Arbitri poteſtas poteſt ampliari ppter incidentiam cauſe. 10. 17.
4 Compromitti nō poteſt ſuper tribus caſib⁹ hic expreſſis, videlꝫ
ſuper cauſa matrimonij, ꝛ libertate hominis.
5 Compromitti non poteſt ſuper cauſa matrimoniali carnali: ſec⁹
ſuper ſpirituali.
6 Compromitti pōt ſuper cauſa ſtatus eccleſie.
7 Cōpromitti quare nō poſſit ſuper hōis libertate.
8 Reſtitutio qñ petit incidenter, an requiratur litis cōteſtatio.
9 Reſtitutio an detur ab ipſis ordinarijs ſine adminiſtratione.
11 Reſtitui ſi quid petat aduerſus ſententiā arbitri corā ordinario,
nunquid lite cōteſtata ſup reſtitutione admittat ad pbandū de
iure ſuo ſuper principali ad hunc finem, vt petita ſibi adiudicent.
12 Iudices quinam dicantur habere adminiſtrationem.
13 Delegati an poſſit cauſa beneficij reſtitutionis in integrum.
14 Iudices qui dicantur nō habere adminiſtrationem.
15 Arbitri poſſunt cognoſcere de reſtitutione incidenter, licet non
principaliter. nu. 18.
16 Iudices nō habentes iuriſdictionē quare nō pōt cognoſcere prin
cipaliter de reſtitutione, lꝫ ſic incidenter.
17 Arbitri non poſſunt cognoſcere vltra formā compromiſſi.
18 Reſtitutionis cauſa ex quo eſt mixti imperij, quare de ea poſſit in
cidenter cognoſcere arbiter.
19 Arbitri non poſſunt cognoſcere de cauſa matrimoniali.
20 Sententia arbitri non infamat.
21 Compromitti nō poteſt de crimine infamante, ꝛ actione iniuria
rū, ſed bene de non infamante. nu. ſeq.
22 Iniuriarum actio ſiue ſit ciuilis, aut criminalis infamat, ꝛ ſuper
ea compromitti non poteſt.
23 Compromitti non poteſt ſuper cauſa monachationis, vel con
uerſionis.
24 Compromitti an poſſit ſuper cauſa tutele, ꝛ cauſa alimentorum
petita iure contra tutores teſtamentarios.

1 Cauſa. ¶ † Se ſummat, declarans qui iudices
poſſunt in integrū reſtituere: ꝛ ſumi po
tuit ex. l. vltima. C. vbi, ꝛ apud quos. Prima pars lo
quit de ordinarijs habētib⁹ adminiſtrationē, ꝛ ipſorū
delegatis. Secunda pars de delegatis nō habentibus adminiſtra
2 tionē, ꝛ de arbitris. Tertia ponit quedam incidenter. ¶ † No. qd
ppter incidentiā cauſe iuriſdictio aliquādo prorogat, ꝛ extendit
ad id, de quo principaliter cognoſcere nō poteſt. C. de iudi. l. quo
3 ties. ¶ † Et nota quod ſicut ppter incidentiā cauſe ampliat iuriſ
dictio ad id, de quo i cauſa principaliter nō poſſet, ita ampliatur
4 arbitri poteſtas notoialis. ¶ † No. vltimo tres caſus, de quib⁹
nō poteſt compromitti. ¶ Opp. qd decre. noſtra. in fi. nō faciat
ad ti. pût dicit de arbi. in fi. ſo. fatet, ſed incidēter hoc dicit pro
5 pter id, qd premiſſum erat de arbitro. ¶ † Oppo. quod cōpromit
ti poſſit cauſa matrimonialis de electi. cum inter canonicos. So.
cauſa matrimonij ſpiritualis poteſt, nō carnalis. j. ti. ij. ex parte.
6 ¶ † Opp. quod de cauſa liberali compromittatur. j. de arb. cum
tempore. ſo. de cauſa liberali hominis nō compromittitur, ſed de
cauſa ſtat⁹ eccleſie ſic, vt ſbi vel ibi nō approbatur arbitrium: vel
de amicabili compoſitione loquitur ¶ Tenendo dictū Innoc.
poteſt eſſe cauſa, quia quando agit de ſtatu eccleſie, illa nō eſt ſim
pliciter cauſa liberalis, ſed potius ſubiectionis, id eſt, cui ſubſit,
vnde eſt libertatis a certa iuriſdictione, ſed nō ſimpliciter, qa nō
poteſt quis eſſe acephalus. xcij. di. nulla facit extrauagans boni
7 facij. vnā ꝫ ſanctā. ¶ † Sed cū querit de homine, an ſit liber, vel
ſeru⁹, illa pprie dicit cauſa liberalis. et iſta multomagis eſt preiu
dicialis, quā prima quia ſeru⁹ forte equiparat morti. ff. de regul.
8 iu. l. ſeruitutē. in fi. ¶ † Quero an quando petit reſtitutio inci
denter, requirat, et ſit neceſſaria litis cōteſtatio. dic qd nō, de off. iu
di. c. ij. Itē eſt alia differentia, quia quando petit principaliter,
nō requirit ſummaria cognitio. an petitio ſit admittēda: ſed vbi
incidenter, habet locū officiū iudicis mercenarium, et eſt ſumma
ria examinatio facienda priuſquā ſuper leſione alique probatio
nes admittant: vt no. ſ. c. auditis, et dicit hoc eſſe contra no. ſ. c.
9 ex litteris. p Io. ¶ † Quero an ab ipſis ordinarijs ſine admini
ſtratione det reſtitutio. dicit Innocē. qd nō: vnde nec a delegatis
eorū, nec ab eis. et videt expreſſum i dicta. l. fi. C. vbi, ꝛ apud quos,
ibi dū dicit has cauſas audiri, qui certe adminiſtrationi, cui iuriſ
10 dictio adhereat ppoſiti ſūt. ¶ † Quero an hoc ſit verū, vt arbitri
poſſint incidenter, ſiue cū pena, ſiue ſine pena ſint dati. dic qd ſic,
qꝛ de vtriſqꝫ loquit lex, vñ hec decr. ſumit. C. vbi, ꝛ apud quos. ſic
dicunt quidā. Innoc. diſtinguere videt an dati ſint ſine pena, an
nō, vt ſtatim dicetur, ſed an contra ſententiā arbitri cum pena de
tur reſtitutio Inn. qd ſic, lꝫ poña nō ſit ſnia. ff. de his q not. infa.
l. qd ergo. §. ex cōpromiſſo. et eſt ratio, quia p hāc ſniam puidet
leſo nō ſolum cōtra ſniam, imo et contra obligationē ex ſnia con
tracta ad penā, ſi nō pareatur ſnie. ff. de acqui. here. l. ſi pupill⁹. vñ
vt magis, cōgrue cōcipiat, verba, dicat, peto reſtitui aduerſus ob
ligationē pene ꝯtractā ex ſnia: quā ſi dicat ꝯtra ſniaꝫ. ff. de mi
no. l. ſi minor. §. minores. per hoc ſe qd ſi corā arbitro cū pena le
dat qs i teſtib⁹ pducēdis vel alias, q corā eo incidūt, nō reſtituet
leſus, qa nil eū ligat, niſi obligatio pene et ideo ſi petit reſtitutio
cōtra ſententiā, nō reſtituit in eum ſtatū, in quo erant ante ſniam
imo totus proceſſus reſcinditur, et ipſum etiam compromiſſum,
cum doceat aduerſus obligationeꝫ. per hoc dicit quod petita ratio
ne aduerſus ſentētiā arbitri, qd corā iudice ſup beneficio reſcinde
ti nil poterit probare ad finē, vt rem reſtituat: quia nos ſubroga
tur arbiter iudici in cognitione principalis, ꝛ quia nō pcedit litis
conteſtatio corā arbitro ad ferendam ſententiā corā iudice. l. pe.
C. de arb. Sꝫ quid ſi ſine pena ſit cōpromiſſum, quo caſu arbitri
um obligat. j. ti. ij. per tuas. et quid ſi teſtes ſint mortui, qui ſunt
producti, an tales atteſtationes valeant in iudicio. j. de teſtib⁹. p
ſentata cum ergo poſſint ledi, dicit Hoſtien. quod dabit reſtitu
11 tio. ff. de mino. l. nō omnia. ¶ † Quid ſi aliquis petat corā ordina
rio reſtitui cōtra ſniā arbitri, nūquid lis cōteſtata ſup reſtitutiōe
admittitur ad probandū de iure ſuo ſuper principali ad hunc fi
nem vt adiudicent ſibi petita. Inno. qd non qꝛ nec iudex, qui co
gnoſcit

gnoſcit de reſtitutione ſuccedit arbitro in cognitione principa-
lis.C.de arbitris.l.penult.§.fi.Quod verũ putat Hoſti.niſi ex for
ma petitionis aliud ſequatur:vt quia petit in eodem libello nõ
ſolum reſtitui contra ſententiam,imo ꝛ que petita fuerunt,
12 adiudicari:ſcḋm no.ẽ.c.Cum ex literis. ℭ †Venio ad gloſ.ꝛ q̃-
ro cum prima glo.qui ſunt iſti iudices habentes adminiſtratio-
nem. Dicit gloſ.qḋ ſunt epi.vel Poteſtates,vel alij iudices ha-
bentes cõtētioſam iuriſdictionē.ff.de poſtul.l.j.§.penul. ℭ Gl.
13 ĩ.in pn.an expedita cũ tex.vſq; ad ver.ſed videtur ibi. ℭ †Oppo.
quod nõ delegetur:qꝛ cauſe cognitionem deſiderat.l.in cauſe.§.
cauſa.ff.de mino.ergo indelegabilis:vt.l.nec quicq̃.§.vbi decre-
tũ.ff.de offi.pcon.Sol.glo.dicit qḋ reſtituere cõpetit iure magi-
ſtrat⁹:ꝛ ſic eſt delegabilis.ff.ad municip.l.ea que.In cõtrariũ fa
cit,quia hec ſunt mixti imperij,ꝛ non competunt iure magiſtrat⁹:
vt.l.ea,que.ad municipa.ergo ſunt indelegabilia.Solu.omnia,
que cõpetunt iure magiſtratus,ſunt delegabilia:ſed non omnia
que delegantur,competunt iure magiſtratus vt hic in exemplo,ꝛ
in mero imperio,cuius cognitio ſpecialiter condemnatur,alias
committatur,ſi cõtingat preſidentē abeſſe.ff.de offi.eius,cui man.
eſt iuriſ.l.j.vel poteſt delegari magiſtratus,ſed nõ magiſtratui nõ:
ꝛ ſic non alis habentis iuriſdictionem.Ber.quod hodie hec cogni
tio poteſt delegari:vt.l.j.C.vbi,ꝛ apud quos.ꝛ hic.ꝛ.l.ea,que.in
hoc corrigitur.Goffre.dicit ſpeciale in reſtitutione propter fauorē
eccleſie,ꝛ minoris,vt poſſit delegari.ꝛ.l.ea,que.loquitur de reſtitu-
tione fame,ꝛ omnibus bonis:quod ſolum facit princeps,vel ſe-
natus.ff.de poſtu.l.j.§.de qua.Solus etiam princeps reſtituit cõ
tra ſententiam procuratoris ſui,vel iudicis,quem delegauit.Itē
minor magiſtratus contra ſententiam maioris non reſtituit,ſed
quilibet ordinarius contra ſententiam ſuam,vel minoris ſubditi
reſtituere poteſt.ff.de mino.l.in cauſe.§.penul.ꝛ.l.prefecti.ꝛ.l.ſeq.
14 ℭ †Quero qui ſunt iudices,qui non habent adminiſtrationem.
dicit glo.quod iudices,qui dantur a principe ad aliqua officia
exercenda:puta vt cognoſcant de appellatione,vel de ſententijs,
vel etiã de alijs queſtionibus:ꝛ tales poſſunt cognoſcere de reſti
tutione,ꝛ alijs cauſis,ſi aliq volunt ſe ſubijcere iuriſdictioni:alis
inuite nõ cõpellũtur de talib⁹ pōt intelligi.ff.de iud.l.i.ꝛ.C.de iud.
l.rem nõ nouam.vel qui dantur vt poſſint dare tutores,vel curato
res,ꝛ emãcipare:ꝛ iſti dicunt ordinarij ſine adminiſtratione a ta
libus delegatis poteſt poni exemplũ.ſecũdum doct.in doctorib⁹
qui poſſunt cognoſcere de cauſis ſcholarium volētib⁹.p auth.ha-
bita.C.ne fili⁹ pro patre.Itē in epiſcopo,qui renunciauit epiſco-
patui.de ordi.ab epiſcopo.c.j.ꝛ de his iudicib⁹.v.ordines.C.vt
15 dignitatũ ordo ſeruet.l.ij.li.xij. ℭ †Quero an arbitri poſſint co
gnoſcere de reſtitutione incidenter glo.quod ſic,licet nõ principa
16 liter. ℭ †Quero quare nõ poſſunt cognoſcere iudices nõ haben
tes adminiſtrationē principaliter de reſtitutione,licet ſic inciden
ter. Reſpondet glo.quia illa cauſa pncipalis tāgit maiores iudi-
ces:vnde in his inferiorib⁹ deficit poteſtas:ſed ſi incidenter dedu
catur,prorogatur poteſtas.C.de iud.quoties. vbi iudex,qui nõ po
teſt cognoſcere de cauſa ſtatus,ſi incidenter moueatur,cognoſcit.
17 ℭ †Oppo.qui arbiter etiã incidenter non cognoſcat:quia vltra
formam compromiſſi nõ poteſt ſuam poteſtatem extendere.ĩ.de
arbi.per totũ.So.nõ egreditur formam compromiſſi,cũ iſta ſit
cauſa ex principali orta,ꝛ ſic connexa,ꝛ non ſeparata,vt ſi omiſe
18 rit pbationes legitimas vna partiũ. ℭ †Sed opp.quod arbiter
hic nõ cognoſcat de cauſa reſtitutionis,q̃ eſt mixti imperij,vt
dicit.ẽ.ꝛ pbatur p dictam.l.ea,que.ad hoc vide no.in.l.fi.C.vbi,
ꝛ apud quos in integ.reſtitu.per gl.ꝛ doct.So.dicit Inno.quod
cognoſcere nõ poterit de reſtitutione quo ad finē,vt det reſtitutio
nes,vt in contrario:ſed ſi arbiter viderit perſonã,cui reſtitutio cõ
petit,leſam,puta quia in termino nõ pbauit,vel teſtes,vel inſtru
menta nõ pduxit.iterũ ei terminũ aſſignabit.ad hoc inducit ho
19 ſtien.leges,quas allegat glo.ꝛ no.de ord.cog.c.j. ℭ †Quero qua
re arbitri nõ cognoſcunt de cauſa matrimoniali dicit glo.q̃ dz
tractari per iudices diſcretos,ꝛ in iure canonico peritos.de con-
ſang.ꝛ affini.ex literis.ꝛ eſt expreſſum de tranſac.c.viri.vbi de hoc.
Itē cauſa liberalis,ꝛ criminalis requirit maiores iudices.ff.de
arbit.nõ diſtinguemus.§.illud.ꝛ.§.de liberali.vnde hoc ſumitur.
20 ℭ †Opp.glo.ff.de his,qui notant infa.l.qḋ ergo.§.ex cõpromiſ
ſo,vbi dicit quod ſententia arbitri nõ infamat:vnde videt qḋ cõ
21 promitti poſſit de crimine.†Sol.de famoſo delicto,id eſt,de cri
mine infamante.cõpromitti nõ poteſt,ſed de nõ infamante ſic.
vel ſm Hoſti.cõtrariũ loquit,quando de crimine agitur ciuiliter
22 ĩ.de arbi.cũ dilect⁹. ℭ †Per predicta dicunt doc.quod cũ actio
iniuriarũ infamet,ſiue ciuiliter,ſiue criminaliter agatur,non pōt
23 compromitti.ff.de his,qui no.infa.l.athletas.§.fin. ℭ †Quero
an de cauſa monachationis,vel cõuerſionis poſſit cõpromitti dic
24 qḋ nõ ℭ †Quid de cauſa mortis,ꝛ de cauſa alimentorum:ſi.quã pe-

tit a iure contra tutores teſtamentarios.de hoc in ſpecu.de arbi.§.
reſtat.ver.ſed nunquid.

1 ☞ Reſtitutio denegata eccleſie vlterius ſibi nõ conceditur,niſi ex
noua cauſa,ꝛ que ſit illa noua cauſa.nu.19.
2 Reſtõnē minori,vel eccleſie petenti obſtat rei iudicate exceptio.
3 Appellationis interijciende tempus,videlicet decendium,quõ
currit ipſi eccleſie.nu.10.
4 Reſtitui licet quis nõ poſſit aduerſus reſtitutionem denegatã,
reſtituitur tamen ad appellandũ aduerſus illam denegationem.
Aduerſus reſtitutionis denegationem qñ quis reſtituatur.
5 Reſtitui quis poteſt pluries ex diuerſis cauſis,vel propter di-
uerſas inſtantias in vna cauſa.
6 Appellari poteſt iterato,licet appellans ſuccubuerit in pma ap-
pellatione.
7 Reſtitui quis non poteſt aduerſus ſententiam,qua diffinitum.
eſt,non dandam reſtitutionem.
8 Reſtitui quis poteſt aduerſus rem bis iudicatam.
9 Vbi iure ordinario aliquis ſuccumbit,admittitur alio iure or-
dinario mutata cauſa petendi.
10 Appellandi tēpus decendium nõ currit minoribus.
Preſcriptiones,que currunt aduerſus eccleſiam.
11 Prohibitum vna via,nõ videtur poſſe per aliam dari.
12 Reſtõ ad appellãdum differt a reſtõne conceſſa aduerſus ſnias.
13 Reſtitutionis remedium quare denegetur aduerſus ſententiã,
per quam reſtitutio denegatur.
14 Reſtitutiõ denegata quod nõ ſit vlterius concedenda,intelligit
ſi petita,ꝛ denegata fuerit.
15 Reſtitui an poſſit eccleſia aduerſus ſniam denegationis,ſi petat
eccleſia reſtitui cõtra cõtractum,ꝛ denegata fuit reſtitutio.
16 Reſtitui ſi petat minor,vel eccl̃ia,ꝯ ſniam,p quã fuit denegata
reſtitutio,ꝛ a qua nõ fuit appellatũ,ſi reſtituat ad appellandũ ꝯ
primã ſniam,an cõtra ſcḋam videatur reſtituius.
17 Reſtitutio ad appellandũ p quē iudicē videat poſſe impartiri.
18 Differentia que ſit inter reſtitutionem ad appellandũ,ꝛ reſtitu-
tionem a ſententia,vel contra ſententiam.

1 **Beneficio.** ℭ †Se ſummat. Vel mutatis
vbis. Reſtitutiõe denegata ec-
cleſie vlteri⁹ nõ cõcedit reſtitutio,niſi ex noua cauſa:
admittit tamē ad appellãdũ a ſentētia denegatõis.
h.d. ℭ †Nota pmo qḋ reſtitutio nõ dat aduerſus reſtitutionē de-
2 negatã. ℭ †Nota ſecũdo qḋ minori,vel eccleſie reſtitutionē pe-
3 tēti obſtat exceptio rei iudicate. ℭ †Nota tertio qḋ decēdiũ ap-
pellationis interponēde currit eccleſie:ꝛ licet eccleſia nõ reſtituat
aduerſus denegatã reſtitutionē,reſtituit tamē ad appellãdũ ad-
4 uerſus illã denegationē,ſi fuerit negligēs in appellãdo. ℭ †No-
ta quarto qḋ aduerſus denegationē reſtitutionis dat reſtitutio;
vbi velit deducere nouã defenſionē,ſi ſemel appellaui,poſſum
ſecũdo appellare.de app.ſua nobis.Secũdo poſſum reſtitui.doc.
5 dicũt qḋ hic ſit caſus ſpecialis. ℭ †Opp.qḋ pluries det reſti-
tutio.ff.de mino.l.et ſi ſine.§.reſtitutus.Solu. Ibi ſpeciale in
hereditate.Vl ibi nõ fuit delegat⁹:qꝛ ſi pluries ferat,poterit reſt.
6 ℭ †Secũdo op.qḋ ſi ſemel appellaui,licet ſuccubuerim,iterato
poſſum appellare.de appel.directe.ergo ꝛ ſecũdo reſtitutionē pete
re.So.Facili⁹ perdit priuilegiũ,et extraordinariũ auxiliũ,q̃ ius
cõmune,ꝛ ordinariũ.Facit.C.ad Velleia.antique.et qḋ ibi not.
vnde vnico actu ꝯtro perdit.de cõſt.cũ acceſſiſſent.Et hoc eſt,qḋ
innuit Hoſtiē.hic,dicens qḋ gratia debuit plus arctari,q̃ ius
cõmune:vnde ſatis eſt,iudicē liberalē fuiſſe liberalē.C.de nego.
7 ge.l.tutor. ℭ †Tertio oppo.qḋ licet iudicatũ ſit cõtra eccleſiã,
vel minorē,nihilominus reſtituit.ẽ.c.corã.So.Si iudicatũ eſt
in articulo aliquo ꝯ eccleſiam,reſtituitur,vt in cõtrario:ſed ſi iu
dicatũ eſt,reſtitutionē nõ dandam,nõ reſtituit,vt hic:qꝛ directo
8 ꝯdiceret ſecunda ſententia prie ſentētie. ℭ †Quarto opp.qḋ etiã
cõtra rem bis iudicatã reſtituit eccleſia,ſiue minor.ff.de mino-
rib.l.minor autē.ẽ.c.ex literis.So.Vbi iure cõmunibus eſt iu-
dicatũ ſup certo articulo contra eã reſtitui pōt,ſed per principē,
9 vt in ꝯtrario:hic loqtur qñ eſt denegata ſemel reſtitutio. ℭ †Quin
to opp.ad id qḋ d:,nouis defenſiõib⁹ ecclã admittēdã:qꝛ pp̃ter
nouas defenſiones cõpetit ius cõmune,ꝛ ordinariũ ſubſidiũ.ĩ.
de cã.poſ.c.fi.de except.rei iudi.c.cũ querit.facit de fi.inſtru.cum
Io ãnes.C.de tē.app.l.p hāc.ꝛ de teſti.fraternitatis.ergo nõ eſt
dãdũ extraordinariũ reſtitutiõis remediũ.ff.de mino.l.in cauſe.
Solu.Vbi iure ordinario aliqs petens ſuccũbit,admittit alio
ordinario iure,mutata cauſa petēdi,vt in ꝯtro:cõpetet etiam ex-
traordinariũ auxiliũ:ꝛ ſic ſuccũbit mutata cã petendi,que peret
etiam extraordinarium auxilium,per illud extraordinarium au
ditur,vt hic:ſz ſi principio ſuccumberet extraordinarium,per
illud ordinarium auditur,ſicut econuerſo:vt dixi i tertia oppo

10 ſitione. ¶ †Sexto ad idẽ oppo. quod preſcriptio decẽdũ appel-
lationis nõ currat eccleſie. C. in qui. ca. in inte. reſt. l. ſi. quia eſt tẽ-
poralis: ⁊ ſic reſtitutio nõ eſt neceſſaria eccleſie ad appellandũ:
vt ibi. So. Id in minoribus, hic in eccleſia. Hoſti. dicit q̃ᵹ for-
tius in eccleſiis locũ hꝫ: vnde, ſm eum, lex contraria non habet
locum in iudicialibus preſcriptionibus, vt. ſ. c. conſtitutus. Et
hanc opi. tenent Legiſte in d. l. ſi. Alij tenent ſimpliciter in mi-
noribus ipſum decẽdiũ non currere: per. l. contra. que tamẽ lꝫ ſit
Iuſtiniani, corrigit. l. primã. C. ſi ſepius in inte. reſti. pe. Sꝫ hec
decr. hoc dictũ aperte reprobat: ⁊ ideo dicebat hic Pe. ⁊ Abb.
q̃ᵹ quedam ſunt tpa, in quibus eccleſia ipſo iure ſeruatur illeſa:
quia non currunt preſcriptiones, decẽ vel viginti annorum de
preſcrip. ad aures. de his. ſ. c. i. ¶ Quedam, in quibus dormit,
q̃ñ eccleſia non habet prelatum, vel habet hereticum de preſcri.
c. ſ. ⁊ c. auditis Tempore hoſtilitatis. eo. ti. ex traſmiſſa. Quedã
de quibꝰ dubitatur, ſicut xvj. q. i. natalium. Item dubitator de
vſucapione. xvj. q. iij. ſ. quas actiones. de quo. ſ. c. i. Sed certum
eſt q̃ᵹ in his caſibus, ſi ledatur eccleſia, reſtituitur. C. ſi aduerſus
vſuca. l. vna. Hoſti. in. c. i. et ſequ. ſ. eo. tenet quod non currant.
Nũquid reſtituatur, dixi. ſ. c. auditis. ¶ Quedam ſunt tpa, que
certitudinaliter currũt: nec reſtituitur eccleſia. de electio. ne pro
defectu. ſed illa propter currunt perſonis non eccleſie. ¶ Que-
dam. que certitudinaliter curruntet reſtituitur eccleſia, vt hic.
¶ Quedam, que certitudinaliter currunt, ⁊ dubitatur an detur
reſtitutio ſicut in tempore quadraginta annorũ. de quo. ſ. c. au-
11 ditis. ¶ †Septimo opp. quod vna via eſt prohibitũ non eſt cõ-
ceſſum alia, ⁊c. decretalis, tue. ſ. de procur. et regula, cum quid.
12 de re. iur. li. vj. in ſi. Sol. †Non eſt idem reſtituere ad appellandũ
13 ⁊ reſtituere cõtra ſentẽtiam, vt. j. dicetur in vij. q. ¶ Nemo ad
queſtiones, ⁊ primo q̃ro de rõne prohibitiõis reſtitũnis. Dicit Hoſt.
vt ſit finis litiũ. Vel dic, quia ſententia eſſet ſub ludibrio, ſi reſti-
tueretur. ff. de iudi. l. ſi pretor. vel non reſtituatur. vt reſtituatur
cõtra id. ff. de minoribꝰ. l. interdum. Sicut ergo eccleſia nõ reſti-
tuitur, vel minor contra quadriennium, quo debuit cõtra leſio-
nem reſtitui. j. e. c. i. li. vj ita nec contra reſtitutionẽ denegatam, vt
14 hic. ¶ †Secundo quero quid ſi reſtitutio nõ fuit denegata, ſed
nec conceſſa. Dic, aut fuit petita reſtitutio, et non conceſſa, aut
non petita, aut petita, ⁊ denegata, aut petita et non conceſſa, ſed
nec negata: ſi fuit petita et conceſſa, planum quod non procedit
decre. ſi nõ fuit petita, dabitur: ſi petita ⁊ denegata, procedit de-
cre. ſi petita ⁊ nõ cõceſſa, ſed nec denegata, poteſt iterato petere.
15 ¶ †Quid ſi petat eccleſia reſtitui cõtra contractum, denegata
fuit reſtitutio, an poterit reſtitui contra ſententiam denegatio-
nis. Videt quibuſdam quod ſic: quia hic vnica emanauit ſentẽ-
tia. Quaſi dicat, quod hic dicit habeat locũ, q̃ñ petit reſtitui, ꝯ
ſnias: quia tũc pro aduerſario occurrũt due ſententie. Verius eſt
quod ſiue contra ſniam, ſiue contra contractum denegetur, vlte-
rius nõ detur: quia hec decre. ⁊ l. ij. C. ſi ſepius in inte. reſti. loqui-
tur indiſtincte: et ſubſit prima ratio. ¶ Quarto quero que pe-
titio hic excludatur, an petitio reſtitutionis ꝯ ꝯtum, vel ſnias,
iam denegata, an petitio reſtitutionis contra ſententiam dene-
gationis Dic quod contra vtranq;, vt patet ex his, que dixi. ſ.
in. i. q. quod probat Inno. per literam, que reſtituit ad appellan-
16 dum de ſentẽtia denegationis, ergo nõ ꝯ ſententiã. ¶ †Quinto
quid ſi contra ſnias petit minor, vel eccl'ia reſtitui, et fuit dene-
gata, et non appellauit reſtituitur ne ad appellandũm cõtra pri-
mam ſententiã, an cõtra ſecundam. So. Glo. hic in. i. glo. ⁊ Ac-
cur. C. ſi ſepius. l. i intelligunt de ſecunda ſentẽtia denegationis.
Accur. tamẽ ibi fuit alternatiue locutus, videlicet primo quod
ſit in optione eius an velit reſtitui ad appellandum a prima ſen-
tentia, vel a ſecunda, ſcꝫ denegationis. Secũdo quod a ſecunda.
Poſtmodum conſequenter dicit quod ſi fuerit appellatũ, ⁊ fue-
rit lapſum tempus, et fuerit petita reſtitutio denegata, quod nõ
auditur, niſi ad appellandum. Quod intelligunt doc. ſcꝫ quo ad
ſententiam denegationis, vel ad proſequẽdam appellationeꝫ, cũ
tempora ſint lapſa. Unde in hoc credo multum conſideranda
verba reſtitutionis in integrũ, videlicet vtrum reſpectu eiuſdẽ
an diuerſi: ſi reſpectu eiuſdem: nõ audiatur: ſi diuerſi, tunc ſic, ſicut
in ſimili dicimus, quia mutata cauſa, admittitur de nouo quis ad
17 agẽdũ, nõ obſtãte exceptione rei iudicate, vt no. eſt. ſ. ¶ †Sexto
quero quis iudex faciat reſtitutionem hanc ad appellandum, an
iudex a quo debuerit appellari, an ad quem. Quibuſdam videtur
quod iudex ad quem, p l. preſes. C. de appel. Sed illa lex loquitur
in reſtitutione illius, qui appellauerat, et in appellatiõis proſe-
cutione fuit caſu impeditus: vnde cum ſit ad eũ deuolutum ne-
gocium per appellationem, non mirum ſi reſtituitur. Sed in ca-
ſo noſtro, quo nondũ fuit appellatum, nil habet cõmune huic
negocio: ideo nõ ipſe, ſed iudex a quo, vel iudex ille, q cõtra ſen-
tentiã reſtituere poſſet. Et hanc opi. tenuit Iaco. de. Are. Bart.
tamẽ in. l. preſes. C. de app. dicit q̃ᵹ etiã corã ſuperiore eius, a quo
reſtitutio põt peti, per tex. l. ſi. C. ſi ſepius in integ. reſti. poſtulet.
18 ¶ †Septimo quero que ſit differentia inter reſtitutione a ſentẽ-
tia, vel ꝯ ſententiã, ⁊ reſtitutionẽ ad appellãdũ. Accurſius in. l.
prima. C. ſi ſepius. dicit q̃ᵹ primo caſo perinde eſt, ac ſi ſentẽtia la-
ta nõ eſſet. Secũdo, ſalua manet ſentẽtia, lꝫ ſuſpendatur appella
tione. de tutelar. venietes. Per q̃ᵹ pꝫ q̃ᵹ plꝰ expedit reſtitutio,
quã appellatio. ff. de admi. tu. l. ſi minor. Itẽ dicit Accur. hic cõ-
putabitur p vna appellatione, vt nõ liceat tertio appellare. j. de ap
pel. ſua nobis. Itẽ ſecũdo caſu neceſſe erit appellare intra decem
dies: q: p reſtitutionẽ nõ datur plus de tẽpore, q̃ id, in quo fuit le-
ſus. ff. de minor. l. interdũ. ſ. plane. Itẽ eadẽ ratione habebit pro
ſeq intra annũ, eo reſtituto: alr rata manet ſnia. q nõ eſt in primo
caſu. Itẽ cauſa reſtitutionis. j. quadriennium appellatiõis. j. bien-
niũ. Itẽ in prima eſt neceſſe probare leſionẽ: in ſcõ antiquitatem.
19 ¶ †Octauo quero que ſint noue defenſiones, de quibus loquitur
litera. Glo. hic q̃ᵹ intelligatur de nouis, id eſt, nouiter propoſitis, cũ
primo cõpetẽtibꝰ. Idẽ Inno. q exponit, nouis, id eſt, nouiter pro
poſitis, nõ nouiter cõtingẽtibꝰ, Azo in Summa. C. ſi ſepius. ⁊
Odof. in. l. ij. C. eo. ti. intellexit de vtriſq;, de nouiter exortis, ⁊ de
antiquis nouiter propoſitis. Pone exẽplũ, q̃ñ denegata fuit ec-
cleſie, vel minori reſtitutio: q: ꝯ procuratorẽ ſuũ habebat actionẽ.
Ecce antiquũ factũ, poſtea procurator repertus eſt nõ eſſe ſoluẽ-
do. Ecce nouũ: hoc vult nũc proponere. Vel forte nũc effectꝰ eſt nõ
ſoluẽdo, nõ reſtituitur eccleſia. Itẽ pone q̃ᵹ eccleſia petit ꝯ ſentẽ-
tiã reſtitui ex leſione priuilegii nõ producti: nunc vult reſtitui ex
leſione preſcriptionis omiſſe vel nũc cõplete: de nouo verõ, id eſt
nouiter probãda nõ poteſt intelligi, cum illa nõ ſit noua defenſio,
⁊ quia alr nullus eſſet effectus horum iurium.

¶ De alienatione iudicij mutandi cã facta. Rubrica.

¶ Supra primo titulo prouiſum eſt p beneficiũ reſtitutionis ec-
cleſiis aduerſus leſionẽ, vt in. c. minoribꝰ. ⁊ in. c. cõſtitutus. Nũc
prouidetur his, in quorũ damnũ alienatur, cauſa mutãdi iudicij,
res de qua timetur litigiũ, ſm Goffre. Ad materiã. xi. q. i. c. vlt. ⁊
de priuilegiis. auth. hoc iure. in ſi. lib. vj.

1 Is, in quẽ facta eſt alienatio rei, cauſa iudicij mutãdi, conue
nitur per reſcriptum impetratum contra alienantem.
2 Appellatio interpoſita ante iudicium ceptum, ad finem eludẽdi
iuriſdictionem delegati, nõ valet, niſi ex iuſta cauſa interponatur.
numero. 4. et. 8.
3 Reſcripto contra predeceſſorem impetrato cõuenitur ſucceſſor
ſingularis, lite etiam nondum mota, ſi ſit facta alienatio cauſa
mutandi iudicij.
4 Poſſeſſionem alteri dimittere, vel illam vacantem dimittere, vt
alter nanciſcatur, paria ſunt.
6 Poſſeſſionem vacantem intrans an poſſit indiſtincte conueni-
ri, ⁊ an poſſit nominari dñs in iudicio. nu. 7.
9 Aduerſus litigioſe rei alienationem quomodo ſuccurratur tam
contra emptorem, q̃ alienantem.
10 Litigioſa re vendita ex neceſſitate, ceſſat iudiciũ de alienatione
mutandi iudicij cauſa facta.
11 Prorogatio non fit de perſona in perſonã. et in odium reſcripti.

1 Ex quorundã. ¶ †Is, in quẽ fa
cta eſt alienatio rei
cauſa mutãdi iudicij, cõuenitur per reſcriptũ im
petratũ cõtra alienãtem. hoc dicit. Prima pars
ponit factum, contra q̃ᵹ. Secunda prouidet, ibi:
2 nos igitur. ¶ †Nota primo q̃ᵹ nõ valet appel-
latio interpoſita ante iudiciũ ceptum in finẽ eludẽdi iuriſdictio
3 nem delegati. ¶ †Nota ſecundo q̃ᵹ per reſcriptum impetratum
contra predeceſſorẽ conuenitur ſucceſſor ſingularis. lite etiã nõ-
4 dũ mota, ſi ſit facta alienatio cauſa mutandi iudicij. ¶ †Nota
tertio q̃ᵹ paria ſunt, poſſeſſionẽ trãdere alteri, vel illam vacantem
5 dimittere, vt eã alter nanciſcatur. ¶ †Opp. q̃ᵹ nõ fuerit neceſſa-
ria iſta promiſſio reſpectu appellationis: q: appellatio non valet
ſine cauſa: vt in. c. vt debitus. de appel. Sol. Loquitur ſecundum
iſta tempora, ſecundũ que omnis appellatio admittebatur, niſi eſ-
ſet manifeſte fruſtratoria: hodie ſecus, vt ibi. ¶ Quero qualiter
probabitur q̃ᵹ fecerint p euacuãdo iudiciũ. Dicit Hoſtiẽ. quod
probabitur eo ipſo q̃ᵹ conuinci potuerunt de ſcientia literarum
q̃ᵹ probari poterit per illos eoſdem, qui hoc eis ſignificauerunt. j.
6 de appel. ſuggeſtũ. ¶ †Quero an intrans poſſeſſionem vacantẽ
poſſit cõueniri indiſtincte. Dic q̃ᵹ ſic, ſi fraus interceſſit, alr non
procederetur ad preiudiciũ abſentis, niſi citaretur. de offi. dele. cõ-
ſultationibꝰ. Sed dicit Hoſti. q̃ᵹ hic nõ dicitur q̃ᵹ procedat con-
7 tra nõ citatũ. ¶ †Quero an tales poſſeſſores poſſint domini no
minari in iudicio. Dicunt doct. q̃ᵹ ſic. C. vbi in rẽ actio. l. ij. C. ne
app. l. i. Quod puto falſum: q: hic conuenitur ex proprio dolo.
¶ Ad intellectũ litere dic q̃ᵹ ⁊ illi, qui poſſeſſionem tranſtule-
runt, cõue-

8 rant, conueniuntur. ff. de reg. iur. l. parem. ¶ † Quero quare ap-
pellatio non admittatur. Dic, quia nulla manifeſto grauamine
9 eſt appellandum. de appel. vt debitus. ¶ † Oppo. glo. iij. quod
non prouideatur per hunc titulū contra recipientem rei lite pen
dente, ſed per titulū de litigioſis. C. de litigioſis. l. vna. So. Glo.
fatetur, & exponit vertitur id eſt verti ſperatur. ¶ Glo. pe. querit
contra quem agatur, re alienata propter mutandum iudicium.
Dicit glo. quod datur actio contra alienantem, & contra emp-
torem, vt quem volueris, poteris conuenire. C. eodē. l. vna. Gloſ.
ſuper verbo, transferendo, querit quid ſi in poſſeſſorem transfe-
ratur poſſeſſio, non dominium, an agatur ex hoc edicto contra
illum. Dic quod ſic. ff. eo. l. non ſolum. ¶ Tertio, que ſunt ne-
ceſſaria, vt cōpetat edictū. Dic primo quod fiat alienatio cauſa
iudicij mutandi futuri, & non eius quod iam ſit. ff. eod. l. ex hoc
edicto. §. ait pretor. Et hoc, quia ſi fiet preteriti iudicij cauſa, vel
preſentis, non ageretur ex hoc edicto, ſed ageretur ex titulo de
litigioſis. C. de litigioſis. l. vltima. & tunc dicitur fieri litigium li-
bello principi dato, & per eum reo inſinuato. C. de litig. aut. poſi-
ta ſuper. l. j. quo caſu res alienari non poteſt ſine pena litigioſi. C.
de litigioſis. l. vlti. ¶ Requiritur ſecundo quod doloſe fiat alie-
natio ratione loci, vel perſone, vt ditiorem conſtituat aduerſa-
rium alterius prouincie. ¶ Requiritur tertio quod mea inter-
ſit. ff. eod. l. j. & §. & datur ad intereſſe officium iudicis, quanti in-
tereſt actoris: & ſi quis forte fecerit expēſas, vel aliam incommo-
ditatem paſſus ſit. ff. eodem. l. iij. §. opus. & l. non ſolum. in fine.
10 ¶ † Quero qñ ceſſet hoc iudiciū aliquo alienante. Dic q̄ ceſſat
ſi ex neceſſitate alienet. ff. eo. l. non ſolum. §. ſi quis. Item ſi para-
tus eſt ſubire iudicium, ac ſi poſſideret. ff. eo. l. quia etiam. in fi.
11 ¶ † Eadem glo. penu. in fi. in ver. item no. opp. & videtur quod
non fiat prorogatio de pſona ad perſonā. in reſc. de offi. dele. P. &
B. vbi delegata iuriſdictio non poteſt prorogari ad alias perſo-
nas, quam in reſcripto contentas. Solu. glo. dicit quod ſpeciale
eſt in odium illarum vel ſecundo dicit gl. & melius, quod contra-
rium loquitur in prorogatione hominis, id eſt, voluntaria par-
tium hic de prorogatiōe iuris neceſſaria: & hoc propter odiū ali-
enantium, & recipientium.

1 Iudicij mutandi cauſa ceſſionem actionis nō recipit clericus
a laico.
2 Lites emere eſt prohibitum.
3 Ceſſio actionis perſone diuerſi fori, tanquam aggrauās conditio-
nem rei, fraudulenter facta videtur.
4 Titulus de alienat. iudi. mutandi cā, extenditur vt nō ſolum pro-
cedat reo alienante, ſed etiam in actore.
5 Clerici poſſunt laicos trahere in foro ſuo, vbi conſuetudo ſe ita
habet. nume. 12.
6 Litis emptio an ſit permiſſa.
7 Litigioſa re vendita per reum conuentū actione reali, vel perſo-
nali, cum quo perficiatur lis.
8 Reſtitui non debet minor in delictis, vel qui cum fraude emit.
9 Titulus, ne liceat potentioribus, habet locū, ſi alienatio fiat po-
tentiori tantum reſpectu cedentis, non aliorum, contra quos ce-
dunt.
10 Si cedo actiones, quas habeo, faciendo te procuratorem in rem
propriam, non tamen declarando an adhuc poſſum petere debi-
tum, et ſoluens liberetur, & poſſum prohibere ne exigas.
11 Alienatio cā mutandi iudicij in clericum facta per laicum, an fa-
cta videatur tanquam in potentiorem.
13 Ceſſio actionis an indiſtincte teneat.
14 Litigioſam rem ementes cauſa iudicij mutandi an afficiāt cau-
ſam ipſo iure, vel per ſententiam.
15 Verba futuri temporis prolata a iure intelliguntur non ipſo iu-
re, ſed eſt canon ſententie ferende.
16 Titulus de alienatione iudicij mutandi, an quo differat a titulo,
ne liceat potentioribus.

1 Ex parte. ¶ † Clericus cauſa mutandi iudi-
co non debet recipere ceſſionē ac-
tionis a laico. h. d. Prima ponit querelam: & ſecun-
2 da prouidet. Secunda ibi, cum igitur. ¶ † Nota q̄d
3 emptiones litium ſunt prohibite. ¶ † Nota quod ceſſio actionis
perſone diuerſi fori tanquam aggrauans conditionem rei, frau-
dulenter videtur facta, & tanquam in potentiorem alienata po-
teſt reuocari, & cedens, & ceſſionarius cadunt in edictum de alie-
4 natiōe iudicij mutādi. ¶ † Nota quod titulus, de alienatione
iudicij mutandi, extenditur vt non ſolum procedat in reo alienā-
te, ſed etiam in actore. vide in Spec. de ceſ. act. §. j. ver. ex premiſ-
ſis. & vide ibi Joan. Andr. qui ponit conſilium Dyn. in conſi-
5 lio. xxvi. ¶ † Glo. q̄d clerici poſſunt trahere laicos in foro ſuo q̄d
6 eſt verum, ſi hoc habet conſuetudo. ¶ † Quero an emptio litis
ſit permiſſa. Dic quod ſic inter laicos: & eis datur actio vſque ad
quantitatem datam, dum tamen non ſint potentiores, vel non
fiat pactum de quota litis. ff. de pactis. l. ſumptus. ff. de varijs, &
extraordi. cog. l. j. §. ii cui. c. j. de procur. lib. vj. C. de poſtulando.
7 ſi quis aduocatorum. ¶ † Quero, quid ſi conuentus reali, vel per-
ſonali, rem litigioſam alienat, cum quo perficiatur lis: Dic, cum
illo, cum quo eſt cepta. ff. de aqua pluuia arcen. l. quanquam. §. j.
vel eius heres. C. de litigioſis. authen. nunc ſi heres. quia ſi pro-
curator eius cepiſſet litem re alienata in alium, venditor finiret
litem. multo fortius quādo ipſe fecit. ¶ Non obſtat, ſi dicatur
quod preiudicaretur abſenti, contra id. ff. de exceptio. rei iudic.
lege ſi a te. quia ſi emptor ſciuit cauſā agi, ſibi imputet. quia res
ſua cum ſuo videtur empta onere, vel euictu litis. Si ignorauit,
agit de euictiōe. C. de euictio. lege ſi fundum. cum ſimilibus. vel
nullum fiet ei preiudicium, in quem res eſt tranſlata: quia ſenten-
tia non mandabitur executioni contra eum in quem res eſt tran-
ſlata: ſed ad intereſſe tenetur conuentus; ſicut is, qui ſe obtulit,
non poſſidere. ff. de rei vendic. lege is qui ſe. Non obſtat. ff. de rei
vendi. lege ſin autem. vbi dicitur quod ſine dolo deſiit poſſidere,
abſoluendus eſt reus: quia hic non fuit ſine culpa, que ſufficit ad
hoc vt teneatur in eo, ſaltem qui cautionē exigere potuit, & non
exegit. ff. de rei vendi. is a quo. Idem dicit quod ſi res litigioſa
nomine prebende, vel adminiſtrationis, transferatur in alium quo
ad adminiſtrationem, ille, qui cepit litem, perficiet, quia domi-
nus litis eſt ſed ſi moriatur, tunc nec ſucceſſor eius in prebenda,
vel adminiſtratione litem perficiet, ſed ille, ad quem res ſunt trā-
ſlate: mors enim iuſta cauſa eſt, quare proſecutio cauſe ad domi-
num reuocatur, id eſt, adminiſtratorem. et ſi dicatur qualiter ad
ſucceſſorem ſingularem, qualis eſt adminiſtrator, hic, ad quam
ſingulares res deuenerunt, transferantur actiones: contra id,
quod not. de iudicijs. quia. V. quia illud verum ibi, quando con-
tra defunctum agebatur ſuo nomine: hic quando contra defun-
ctū agebatur nomine eccleſie: & eiuſdem etiam nomine conueni-
tur ſucceſſor: & ita non agit tanquam ſucceſſor, ſed tanquam ad-
miniſtrator. hoc caſu eadem ratione mandabitur ſententia exe-
cutioni ine petita, & ad aliū tranſlata: quia licet eius adminiſtra-
tio ſit ad alium tranſlata, res tamen penes eundem remanet, id
eſt, penes eccleſiam, cuius nomine actum fuit. ſecundum Inno.
8 ¶ † Quid an minor fraude emens actionem reſtituatur. Dic
quod no quia in delictis eis non ſubuenitur. ff. de minoribus.
auxilium Idem dicit Gul. in ſpecu. de ceſſio. actio. circa prin. in
eccleſia cando collegiū cū tota eccleſia deliquit: alias ſec⁹ de re-
gu. iuris elictum. facit quod not. glo. de ordi. cognit. cum dile-
9 ctus. Ja. no. 3. c. auditis. ſuper glo. 3. titulo primo. ¶ † Quero
an habt locum titulus, ne liceat potentioribus, ſi alienatio
fiat potiori tantum, reſpectu cedentis, non aliorum, contra
quos cunt Dic quod ſic: vt not. in ſpecu. de ceſſio. acti. in prin-
10 ci. ¶ Quero quid ſi cedo actiones alicui, quas habeo, facien-
do te procuratorem in rē propriā, non tamen declarando, an ad-
huc pſſum petere debitum, & ſoluens liberetur, & prohibere ne
exigas Dic quod ſic, niſi cum illo ceſſionario ſit litem conteſta-
tus, vel aliquid de debito ſit tractum, vel id ſit denunciatum de-
bitori. de nouati. l. tertia. & ibi not. qualiter ſit facienda denun-
ciatio ſit neceſſe cauſam exprimi. et vide in ſpec. de procurat.
§. vlto. & ibi concluditur, quia ad inſtantiam debitoris: alias
non: ut dicitur in nunciatione noui operis. vt in. l. prima. ff. de
operis nuntia. ad finem. et an agens ex iure ceſſo, teneatur
onerem cedere ceſſio. in ſpecu. de inſtrumen. edit. §. nunc dica-
m⁹. quid ecce. et ibi cōcluditur, quod ſi agatur directe, teneat
11 agere utili, tunc nō. de quo dic vt ibi. ¶ † Venio ad gl. & oppo.
primo quod decre. nō faciat ad titulum, q: pertinet plus ad titu
lum mandati, put loquitur de ceſſione, vel de alienante potentio-
ribus. ne liceat potentiorib⁹. per totū, dicit glo. quod facit ad
titulum, ut ſit alienatio ad mutandū forum. ſentit ergo gloſſ.
quod quod ſit alienatio in clericū per laicū, videtur eſſe facta
in potiorē: quod nō placet Innocen. niſi clericus haberet po-
teſtatem aliquam ſuper laicū: nec hic reprobatur ceſſio ratione po-
tentie quia ſimulate in fraudem ſit. inquantum Innocen. di-
cit eum debere eſſe potentiorem ratione officij, hoc dicit
Hoſ. verum, quando habet poteſtatem ſuper laicum de iure
& de facto, vt quia eius voluntate exigitur & deprimitur. xvi. q. ij.
ca. ex mo. nam ſi magnus comes a paupere epiſcopo tenet feu-
dū, et Hoſtiē. ſe eſſe expertum q̄d nō opprimit epiſcopus, ſz
opprimitur, quod nō epiſcop⁹, ſed comes dominatur. et genera-
liter ad materiā, de qua hic agitur, dicit laicos potentiores,
& ditiores. Allegat capi. relatum. de iure pa. cum concor.
12 ¶ Oppo. ſecundo quod clerici nō trahant laicos coram iudi-
ce eccleſiaſtico. de fo. compe. cū ſit. Solu. hoc de cōſuetudine erat
quia ei traherentur a clericis corā ſuo iudice, alias nō proce-
13 de. ¶ † Gl. ſecūdo querit an ceſſio actionis indiſtincte teneat
Dic ſi fiat in vltima volūtate, tenet. ff. de lega. iij. nomē. niſi res

vel actio legata ſit litigioſa. ff. de leg. iij. nomen. C. de litigio. l. queciiq3. ſi inter viuos fiat ceſſio, et potētiori, eſt nulla, et nō pōt agi ex illa ceſſione, imo iactura cauſe afficiunt, qui hoc faciũt. C. ne liceat potē. l. j. ſi fiat ceſſio nō potētiori, ſi actio ſit in iudiciũ deducta: nō tenet ceſſio, nec admittitur actio: ſed agit ille, qui ceſſit, niſi in caſibus, qui no. vt lite pen. eccleſia. in gloſ. pe. Si actio nondũ ſit in iudiciũ deducta, tũ. C. de here. vel actione vendita. p totũ. Et hoc verũ, ſi nō eſt ſimulata: alias eſt nulla. C. plus vale re, qḋ agiẗ. per totũ. Et dicitur ſimulata, ſi id agitur inter cedētē, et ceſſionariũ. Et in dubio pſumiẗ ſimulata, ſi actio p parte ſit donata, et p parte vēdita. C. mā. l. vlti. quo caſu nō agit ceſſionarius. Itē pſumiẗ, ſi modicũ pciũ daẗ: quo caſu nō agit niſi ad id, qḋ dedit. Vel ſemp pſumiẗ ſimulata: vt. l. ſi. C. mādati. niſi in caſib9 ibi poſitis, ſed ſi fiat inter coheredes, vel creditor p debito, vel poſſeſſori p munere terrarũ, vel legatarijs a heredib9, cũ eis ſunt legate res, vel actiones. Dicit Inno. qḋ pſumiẗ ſimulatio, ſi non apparet ex qua cauſa ſit facta ceſſio qḋ nõ placet Jo.

14 And. q2 nimis eſſet rigoroſum. Tu tene pcedētē pe. gl. ¶ † Gl. pe. querit, an afficiat cauſam emētes ipſo iure, an p ſentētiã. Sol. qḋ p ſentētiã: q2 dicit, afficiãẗ: vt pz per. l. j. C. ne liceat pot. que di

15 cit, mulcteẗ: vnde eſt intelligēdũ per ſentētiã. ¶ † Nota ergo qḋ vbi ius loquitur per verba futuri temporis, ſꝫ canō ferende, et nō late ſententie. j. de fo. cōpe. ſi diligenti. et ib glo. ibi plene dixi.

16 ¶ † Quero que differētia ſit inter titulũ, ne liceat potētioribus. et titulũ, de aliena. Dic qḋ hic loquiẗ de alināte in potētiorē, q nō eſt in aliqua dignitate, vel nō hꝫ aliquã dminiſtrationē: ſed titulus, ne liceat potētiorib9 intelligiẗ de pcentiorib9, q ſunt in dignitate, et adminiſtratione. Sic intelligitur. C. qḋ me. c. l. l. ſi p impreſſionē. et tamē in hoc titulo bene inſerit materiã illi9. Et ideo dicit Hoſti. ſuper verbo, adminiſtratioē, qḋ ponitur ibi in gl. qḋ hꝫ locũ ille titulus, quando pōt facere terribilem, et minacem vultũ: ſed ſi ſit alias nō ratione officij potētior et terribilis, nō habet locũ: ideo ſi aduocatus poſſit habere miſtrũ nec ſi veriſimile. ff. qḋ me. cau. l. nō eſt veriſimile. Et dicit Inno. quod ratione officij dicitur potentior tutor: per hoc dicit quod cadit in edictũ alienans tutori actionem contra pupillum.

¶ De arbitris. Rubrica.

¶ Expeditis preparatorijs iudiciorũ, ad iudicia veniēdū erat: et q2 arbitria ad inſtar ſunt redacta iudiciorũ. ff. e. l. j. ideo p9 de arbitris eſt vidēdũ. Materia. ij. q. vj. a iudicib9. et ſ. ſeq. arbitrarij. et iij. q. vij. ſ. veniũ. et cognitores. et ꝯ. ſeq. et repetiẗ ſexto.

1 Arbitri diſpari numero ſunt eligendi, et ſententie maioris partis ſtatur.
2 Compromittere poteſt clericus in cauſa eccleſie.
3 Arbitri quare ſint eligendi diſpari numero, vbi etiam valeat compromiſſum in duos.
4 In compromittendo an exigatur cōſenſus arbitrorum, facto compromiſſo.

1 **Sanc.** ¶ † Arbitri diſpari numero ſunt eligēdi et ſtaẗ ſentētie maioris ptis, et nō diuidaẗ: q2 totũ clauditur ſub vno corpore. ¶ Nota pmo cōſiliũ in eligēdis arbitris vt eligãẗ diſpari numero, vel vnus: et ſic repiaẗ

2 in maiori numero concordes. ¶ † Nota ſcdo qḋ clericus in cauſa eccleſie cōpromittere poteſt. ¶ Nota ſcdo

3 qḋ in arbitris ſtatur ſentētie maioris partis. ¶ † Opp. quo teneat cōpromiſſum, etiã in duos. ff. de arbi. itē ſi vnus. ſ. principaliter. j. e. c. pe. et vltimo. So. Cōſiliũ eſt qḋ cōpromittatur impari numero: ſed ſi cōpromittant pari, valet ſentētia duorũ, et tertius nō cōſentiat: eo abſente autē nō valet, niſi in cōpromiſſo ſit dictum, Ut alter ſine altero, ꝛc. ff. e. ſi in tres. et l. nō diſtinguimus. ſ. ſi in plures. Ad hoc de officio dele. vno delegatorũ. et

4 hodie: vt. e. ti. li. vi. ¶ † Quero an in cōpromiſſo exigaẗ cōſenſus arbitrorũ. Dic qḋ patriũ exigiẗ cōſenſus: vt hic. ¶ Itē arbitrorum: quia regulariter cōpromiſſum eſt volũtariũ, ſecus i neceſſario, cui adheret iuriſdictio: de officio dele. ſuſpitionis ſecundum Hoſtien. ꝛc. Antonius.

1 Arbitrium ſimoniacum, et doloſum non valet.
2 Inſtituendi poteſtas in beneficijs videtur de iure ſpectare ad archidiaconum.
3 Succeſſio in eccleſia nō videtur phibita in linea tranſuerſali.
4 Nepotis appellatione cōprehenditur nepos ex fratre.
5 Collatio incompaſſibilis duplex non valet ſucceſſiue a duobus facta.
6 Beneficio non poteſt priuari ex non reſidentia exul, et fugatus

7 Laudum inique latũ pōt quantũcunq3 iuratũ reduci ad boni viri arbitrium, vbi dolus dat cauſam arbitramento abſolutione habita. nu. 1. et. 20. et. 26.

8 Laudum quantumcunq3 iuratum tribus caſibus eſt retractabile quando propter dolum quis eſt inductus, et anxietate inopie ad compromittendum in amicos alterius partis, vel quando amicus partis laudant per gratiam, vel quando comprehendit ſimoniacam prauitatem, diſpenſatione tamen iuramenti habita. nu. 14. et. 22. 21. 24. et. 26.

8 Pro beneficio quod detur aliquid temporale, valet compoſitio authoritate ſperioris facta. nu. 18.

9 Simonia ſicut cōmittitur per dationem pecunie in beneficio cōſequendo, ita et in eo perdendo.

10 Renuntiatio litis non valet ſuper pecunia beneficiali ſuſcepta pro renuntiatione.

11 Iuramentum de parendo laudo obligat iurantē ad obſeruantiam eiuſdem laudi, etiam inique lati, niſi a iuramento abſoluatur. numero. 14. 10. et. 12.

32 Arbitrorum dicto ſtatur, et teſtificari poſſunt inter partes pro iuſtitia, vel iniuſtitia laudi, dum tamen veriſimiliter non faueant. numero ſeq. et. 29.

13 Teſtis eſſe pōt iudex pro parte, pro qua ſententiam iuſte tulit: et quid vbi agitur de ſententia, quam tulit. nu. 29.

15 Appellari licꝫ non poſſit a ſententia arbitri, pōt tñ ſupplicari, et peti a ſuperiore retractari de iure canonico.

16 Archidiaconus quod ius habeat ſuper inueſtitura beneficij.

17 Filius non ſuccedit in beneficio ſui aui, vel patris.

18 Simonia quando committitur, vbi datur aliquid temporale pro ſpirituali.

19 Compromiſſum ſuper re, qua quis eſt ſpoliatus, non valet.

20 Dolus dans cauſam cōtractui iurato non eneruat cōtractum ipſo iure. nu. ſeq. et quid ſi incidenter interueniat. nu. 20.

21 Iuramentum dolo preſtitum an ſit obligatorium, tanq̃ factũ contra legem prohibitiuam, ſiue dolus incidenter interueniat, ſiue principaliter. nu. 26.

22 Iuramentum de parendo laudo qualiter intelligatur 26.

23 Arbitri non poſſunt laudare, vbi ſunt prohibiti tanq̃ ſuſpecti.

Prohibitio aſſignata cauſa habetur loco recuſationis.

25 Arbitri ſententie ſtandum eſt, et ſi ſit iniqua.

28 Iuramenti abſolutio ex contractu doloſo an officio iudicis obtineri debeat, an vero beneficio reſtitutionis.

29 Iudex quando poſſit eſſe teſtis.

1 **Non ſine.** † Nō valet arbitrium ſimoniacum, et doloſum. h. d. Sũt due partes. In prima facti narratio. In ſecunda cauſe commiſſio,

2 ibi quoniam. ¶ † Nota primo quod poteſtas inſtituendi in beneficijs, de iure videtur ſpectare, ad archidiaconũ, etiam que ſumitur pro collatione. Sed hoc verum, ſi hoc habeat conſuetudo: alias non de iure: vt no. de offic. archi. cum ſatis. de officio deleg. ſuper eo. Probat etiam quod in capellanis eccleſie poteſtas prouidendi ſpectat ad rectorem principalem

3 eccleſie. ¶ † Nota ſecundo quod ſucceſſio in eccleſia non videtur prohibita in linea tranſuerſali: de quo. ſ. de fil. presby. ad abolen

4 dam. ¶ † Et nota quod appellatione nepotis comprehenditur nepos ex fratre. Uide de conſan. et affi. quod ſuper his. et c. tua. et vide de preben. felicis. ſ. ceterum. li. vj. Uide Frede. in opere ſuo in q. xxxiij. Pancos tex. habent de hoc Legiſte: quia communiter appellatione nepotis comprehendunt deſcendentem ex filio. Tamen aliquando ſic ſumunt, vt in libro feu. de cōtrouerſia inter dominũ et vaſallũ. c. j. de ſchiſma. c. j. li. vj. Uide Bar. ff. de inoffic. teſta. ſi ſuſcepta. ff. de in rem verſo. j. et nihil. imo filius fratris aliquando appellatur filius. ff. mandati. l. creditor. ſ. Lucius.

5 ¶ † Nota tertio quod non vꝫ incompaſſibilis duplex collatio ſucceſſiue duobus facta. Et nota de verbo ordinare, quod

6 ſumitur pro conferre. ¶ † Nota quod exul, et fugatus cōſequenter propter partialitates non poteſt ex non reſidentia beneficio priuari, vel reditibus beneficij. Uide de cle. non reſid. in ſi. c. j. lib.

7 vj. ¶ † Nota quarto quod vbi dolus dat cauſam arbitramento, laudũ inique latũ pōt reduci ad arbitriũ boni viri q̃tũcunq3 iurati. ¶ No. quinto tres caſus habiles ad retractandum laudum, quando per dolum quis eſt inductus, et anxietate inopie ad compromittendum in amicos alterius partis. Secũdo, quan

8 do conſtat quod amicus partis laudant per gratiam, et ſic doloſe. Tertio, quando laudũ in ſe comprehendit ſimoniacam, prauitatem, vt detur pecunia pro beneficio. Et ſic nota quod licꝫ valeat compoſitio authoritate ſuperioris, vt pro beneficio quod dimittiẗ, deẗ aliqd tēporale. de pben. ſiſi. nō tñ vꝫ vt deẗ aliqd au

9 thoritate inferioris, vel partis in quē cōpromittitur. ¶ † Nota

ſexto qꝫ

ſexto qđ ſicut committitur ſimonia per dationem pecunie in be-
10 neficio conſequendo,ita ⁊ in eo perdēdo,† ⁊ qđ non vȝ renūtiatio
11 litis ſup bñficiali pecunia ſuſcepta pro renuntiatione. ¶ † Nota
ſeptimo qđ iuramentum de parendo laudo obligat iurantem ad
obſeruationē et laudi inique lati,niſi a iuramento abſoluat̄ : pōt
tñ petere abſolutionē , ⁊ petere reductionem laudi ad arbitrium
12 boni viri. ¶ † Nota octauo qđ dicto arbitroꝝ ſtatur, ⁊ teſtificari
13 pōt inter partes ſuper iuſtitia,vel iniuſtitia laudi. ¶ † Nota bene
iſtum tex. de iudice de teſti. c. ſicut nobis . de proba. qđ contra
falſaȝ.de accuſa.dilecti.de ele.dilecti.cū ſi. Hic habes ꝙ dicto ar
bitratorum ſtatur,qñ deponunt ſuper iniuſtitia laudi:⁊ ſic qñ de
ponunt in partē,quam veriſimiliter non fouent. Et nota bñ iſtū
tex.qđ dicimus in proprio facto, cuius autho: fuit quē nō poſſe
eſſe teſtē:vt in auť.de teſtibus.§.j.⁊.no.gl.de teſtib᷒. Romana.li.
vj.Et nota.ff.de iure fiſci.l.deferre.§.ĭdem decreuerunt. de teſti-
bus.dilecto.qñ vt dicit Jo.An.in addi.Spe.in tit.de teſtib᷒. §.
opponitur:ver.ſȝ nūquid adminiſtrator.tale eſt factuȝ, qđ laus ⁊
vituperium pōt aſſribi teſtificanti, qđ nō vȝ dictū eius, ſi teſtifi-
cetur pro parte,q: eo aliter teſtificante, vituperium , vel eo ſic te-
ſtificante laus aſſcriberetur:vbi aūt atteſtat̄ pro parte, quā veriſi
militer nō fouet.eo q: eo ſic teſtificāte,aſſcribit̄,credit̄,vt hic eſt
14 textus notabilis. ¶ † Nota nono qđ iurm̄ de obſeruando laudo
obliga iurantē,quantumcūq: laudum ſit iniquum, ⁊ impedit re
ductionē ad arbitriuȝ boni viri,niſi prius abſoluatur a iurō ⁊ eo
15 abſoluto,pōt petere retractationem laudi. ¶ † No. decimo, ⁊ al-
legat ad hoc hāc decre.ĳ.q.vj.§.de arbitris.qđ licet a ſnīa arbitri
non poſſit appellari,pōt tñ ſupplicari, ⁊ peti a ſuperiore retracta
ri de iure canonico:⁊ quelibet ſnīa iniuſta arbitri poteſt retracta-
ri a ſuperiore,licet nō poſſit appellari: ⁊ ſi lata eſt dolo, retractat̄
per exceptionem doli.ff.de arbi.l.non diſtinguemus.§. cum qui-
dam.vide.j.c.per tuas. ¶ Tria hic habentur. Primo,inſtitutio
duplex clerici conſequentis. Secundo:eius cōpromiſſum doloſe
16 extortum, ⁊ laudū iniquum. Tertio,pape mandatuȝ. ¶ † Venio
ad primum. Oppo.ꝙ ad archidiaconū nō ſpectat inueſtitura. ő
offi.archi.cuȝ ſatis. Dic,ſi intelligas de inueſtitura,que ſequitur
pro traditione poſſeſſionis facti,procedit qđ hic dicitur : q: hoc
ſpectat ad archi.de iure.de officio.archi.ea que. ⁊.c.vt noſtruȝ.⁊
t.cū ſatis.de officio vica.c.ĳ. Si intelligas de inueſtitura que ſu
mitur prō reſtitutione,dic qđ hoc habebat de cōſuetudine:vt no
ta.de officio deleg.ſup eo. Si intelligas de inueſtitura,que ſumit̄
pro collatione authorizabili ſupra curam , dic qđ inueſtitus fuit
per manum archi.j.ad pñtationem archi.per epiſcopum : q: talē
non poteſt habere archi.etiam de conſuetudine.de officio. archi.
cum ſatis. Qđ dic vt ibi.⁊.c. cū veniſſent.de inſti. Et ſimilia ver
ba qđ per manuȝ fuerit inueſtitus,⁊c.habes de cōceſ.prebē. poſt
17 electionem.ver.cū igitur. ¶ † Scđo oppo.qđ nepos de iure non
poterit ſubrogari in eccleſia, quā ante aſcendens tenuit. de filĳs.
preſby.per totum. So. Doc. intelligunt quod hic erat nepos ex
fratre, ⁊ ſic tranſuerſalis. Per qđ apparet hic apertuȝ, quod pro
hibitio tituli,de filĳs preſbyteroꝝ, ſe non extendit ad tranſuerſa
les legitimos,dummō nō vēdicetur iure ſucceſſorio. De alijs ne
potib᷒.ő.de fil.preſby.ad extirpandas.dictū eſt. Et huic concor.
18 de officio.deleg.ex parte.de accu.accedēs. ¶ † Venio ad vltimā
partem mādati , ⁊ opp.cōtra partē eius, in qua mandat quod ſi
laudum erat equitati ſubniꝛum,illud faciat obſeruari:nam cum
in eo interueniſſet datio tēporalis pro ſpirituali, erat ſimoniacū.
j.q.ĳ.quā pio.de pac.pactiones. ⁊ ſic non poterat equitati ſubni
ti. ¶ So. Dicit hic Jnn.qđ vt detur pecunia pro renunciatione
litis,non ſemper eſt ſimonia, q: poteſt eſſe ſimoniacum ⁊ non ſi-
moniacum :ideo ſolum continet ſpeciē ſimonie, ⁊ propter hoc re-
probatur. Declaro:nā ſi daretur pecunia non hñti ius,vt cederet
liti,hoc non eſſet iniquū,nec ſimoniacū. Jteȝ dicit ſi daretur pro
bono pacis,nō ex pacto partiū, ſȝ ex promiſſione arbitrorū.non
in reſpectu ad beneficiū.de preben.niſi.de tranſac.ſuper eo. Si da
retur ius non habenti pro redimenda lite iuſta ab habente ius, ⁊
reſpectu ad ſpirituale,hoc eſſet ſimonia:nō pōt ergo iuris equita
te niti, ⁊ nō niti, ⁊ ſic procedit qđ dicitur in litera. ¶ Scđo opp.
qđ non poſſit equitate niti compromiſſum:hic enim erat ſpolia-
tus:igitur cōpromiſſum vt inuoluntarium nō valuit:vt patet in
c.ĳ. c.ſolicite.de reſtitutione ſpo. So. Jllud de rigore, hoc de eq-
tate:forſan enim cōmiſerat tale crimē, qđ parū duraret ei reſtitu-
19 tio.de accuſat. ad ſupplicationem. ¶ † Oppo.cum gloſſa quod
non valuerit hec ordinatio facta per nepotem:quia impoſſibilis
eſt multiplicatio eiuſdem tituli.de dona.inter dilectos.de electio
ne.vtquis duas. So. Gl.dicit quod ad cautelam ordinauit,id eſt
confirmauit ordinationem iam factam. Uel ſm doct.dic qđ or-
dinatum per epiſcopū confirmauit , vel approbauit:inſtitut᷒ cū
authoritate epiſcopi per ſucceſſorem nō pōt remoueri.de off. vi-
ca.ad hoc alz ſi ſine authoritate epi illud factū fuiſſet,nō valeret

20 ⁊ pro nihilo litigaret,ſȝ Hoſti. ¶ † Jn gl.ĳ.ibi:vnde non tenuit.
Eſt ergo hec cauſa vna,ꝓpter quā retractatur laudū. Sȝ inquan
tum dicit hāc cauſaȝ reddere laudum nullum, ⁊ iurm̄,non bñ di
cit,vt patet in ſi.q: abſoluitur a iuramento. Niſi reſpondeas,vt di
cit gl.in ver.abſoluas.que reſponſio non placet in caſu iſto:q: do
lo dāte cauſaȝ ꝯtcui ſtricti iuris,vt eſt compromiſſum.j.c.dilect᷒.
non reddit contractum nullum ipſo iure:vt no.in dicta.l.elegan-
21 ter. ¶ † Jtem iuramentum dolo preſtitum obligatoriū eſt,vt nu.
ĕ.qđ me.cā.abbas.j.de iureiur.ſi verō. ideo requiritur abſolutio.
poteſt tñ retractari. ¶ Jn gl.ĳ. ibi:prohibetur. aut. illā duplici-
ter intelligant:vno mō qđ arbitri iurare non debeant, ⁊ ſi iurant,
⁊ dolo malo iudicant,penam a Deo expectant. Si ignoranter,
nil erit eis.i.non condemnabuntur:q: male iudicauerunt in odiū
partium exigentium iuramentū contra ius . ¶ Secundo intelli-
gitur qđ ibi impediatur , vel prohibeatur in compromiſſo iura-
mentum partium:⁊ ſecundū hoc ſecundum legem nō valebit iu-
ramentum contra ius preſtitum. Quod dicit verum ibi Bar.de
iure ciuili, ⁊ etiam de iure canonico,q: ex quo lex prohibet iura-
mentum,iurans peccat mortaliter non obediendo legi. Qđ dicit
verum,niſi canones aliud diſponant. Arbitrator tñ aſſumi pōt
cum iuramento partium.de iureiuran. Quintaualliſ.ff.de ope,
lib.ſi ita libertus. ſcđm Bar.glo.hic ſentit qđ iuramentum obli-
get:⁊ idem Hoſtiē.q: canones permittunt iurari. Et Jmperator
in hoc iuramento, ⁊ alijs eccleſiaſticis vult ꝙ canones obſeruent̄.
⁊ non leges. in auť.vt clerici apud ꝓprꝰ.epiſc.§.ſi xp̄o.de eccle.titu.
§.j.de iureiur.c.licet.in.vj. Qđ puto verum : q: inq̄ntum lex diri-
git prohibitionē ad vinculū iuri, diſponit in materiam ſibi non
ſuſpectaȝ : cuȝ iuramentum.et quo ad laicos,ſit ſub iuriſdictione
eccleſie.j.de iud.nouit. Et hoc no.doct de iureiu.quemadmodū.
Et dato qđ lex prohibere poſſet:⁊ iurando peccaret,per hoc non
concluderetur nullitas iuramenti , q: ſufficeret qđ iuramentum
obſeruando non peccaret,nec obligaretur,ſm ius canonicum:de
quo dixi de iureiu.cuȝ contingat,quicquid terminauerit Frede.
ſuo cōſil. ĳ. ⁊ .lxv.vbi tenet qđ ſi ſtatutum prohibet iuramētum,
22 non vȝ iuramentum. ¶ † Jn gl.ĳĳ.ibi:non extenditur. Et ſic ha
bes tertium caſuȝ retractandi laudū. Et ex hoc no. gl.qđ iuramē
tum de parendo laudo recipit intellectū,dū tñ laudū doloſe non
ſit, ⁊ per gratiam latum : ⁊ ſic ſemper a iuramento cenſetur exce-
ptus dolus. Ex quo patet qđ non obſtāte iurō poteſt venire cō-
tra laudum. Ad quod de iureiuran. Quintaualliſ. ⁊ qđ ibi not.
nec tūc eſt neceſſaria petitio abſolutionis a iuramēto. Nec obſtat
textus in ſi.ibi:abſoluas.q: reſpondeo vt in gl.reſponſio ſecundū
23 iſtam cām eſt neceſſaria. ¶ † Alia poteſt eſſe cauſa retractandi
laudum,q: arbitri erant huic ſuſpecti.cum nimium fauerent alte
ri parti:quo caſu ſi prohibentur a parte,nō pronunciatur:⁊ ꝓhi-
bitio aſſignata cauſa habetur loco recuſationis,per.l.nō diſtin-
guemus.§.cū quidā. ff.eo. Qđ nota,q: ex hoc habes practicam
recuſandi arbitrum. Arbitrator autē nunquid recuſari poſſit, te
24 net Gul.de Cu.qđ ſic.C.de epiſc.audi.l.epiſcopali. ¶ † Jn gl.v.
ibi:prauitātem.qđ nota ꝯ iſtos arbitros, qui aſſumunt ſup iſtis
beneficĳs,qđ non valet laudū,ſi iudicant,vt data pecunia altera
partium a lite diſcedat. Nec ob.de preben.niſi.q: illa loquit̄ in ar-
bitratore , ⁊ ſuperiore. Aliam cauſam addit Hoſtien, quia forte
euidenter liquebat de leſione,concludens ꝙ de iure canonico lau
dum etiā ſtrictuȝ,poteſt retractari, quādo euidens patet iniqui-
tas ex laudo, ⁊ peccatum:nec ſtabitur tunc.§.ſtari.ſȝ canoni,etiā
in foro ciuili:q: lex vult peccata corrigi.in auť.vt nō luxue.contra
natur.§. j.col.vj. Quod intellige qñ intra decēȝ dies fuit contra-
dictuȝ. Nec ob. j.ca.per tuas. ⁊ dic eſſe de mente vtriuſq; iuris,qđ
nullum peccatum lege,vel conſuetudine,vel iuramēto, aut priui-
legio minuatur:ſȝ his non obſtantibus purgetur.de conſue.c.ſi.
de preſcrip.c.ſi. Jdē dicit gl.ĳ.q.vi.§.qđ de arbitris. ⁊ idem notat
Hoſtiē.j.c.per tuas. ⁊ de iureiuran. Quintaualliſ. Ultimo anno
25 ſic appoſtillauit. ¶ † Venio ad cōpromiſſum, ⁊ laudū:opp.qđ
iuramentum debuerit obligare:q: ſtandū eſt ſnīe arbitri,ſit equa,
vel iniqua:vt patet in.l.diē proferre.§.ſtari.ff.de arbi. Nō debuit
ergo retractari,nec a iuramento abſolui. Hoc ꝯriū ſoluit gl. ſi. ⁊
primo ſoluit qđ cōtraria loquūtur in arbitro, hec decre. in arbi-
tratore. Hoc ſuppoſito, vidēda ſunt duo. Primo,qđ de arbitra-
26 tore. Scđo , qđ in arbitro. ¶ † Ad primū triplex cā pretēditur
ad rupturā laudi. Prima,q: dolus dedit cauſam compromiſſo,
⁊ ſic cōpromiſſuȝ ſit nullū:ſic regulariter ꝯtcus initus dolo dāte
cauſaȝ contractui eſt nullus:⁊ ſecus ſi incidit in contractū. ff. de
actio.emp.⁊ vē.l.Jul.§.ſi venditor. Jſta ratio non placet quo ad
hoc vt reddat ipſo iure nulluȝ cōpromiſſum, q: cōpromiſſum eſt
ſtricti iuris:⁊ vbi dolus dat cauſaȝ ꝯtcui ſtricti iuris,vt eſt cōpro
miſſum , nō eſt ꝯtcus nullus. Et qđ ſit ſtricti iuris patet.j.c.dile
ctus. Sȝ bene facit, q: reſcindēdus venit actiōe de dolo:vt plene
no.gl.j.de emp.⁊ ven.cū dilecti.⁊.ff.de dolo.eleganter. Sȝ q: hic

interuenerat iuramentum, qđ obligatorium eſt, quia poterat ſer-
uari ſine interitu ſalutis eterne, habito reſpectu ad dolū: vnde re-
ſcindiť officio iudicis iuramētū, ⁊ audiť cōtra laudū iudicis of-
ficio. Et ex hoc habes qđ quīcūq; quis doloſe induciť ad cōpro-
mittēdum in amicum partis aduerſe, ſecuto laudo iniquo, ſi fuit
laudū iuratū, iuramētū eſt obligatoriū, ſed aduerſus iniquitatē
laudi petita abſolutione iuramēti audiť petens illud ad arbitriū
boni viri reduci. qđ autē iuramētū dolo, vel fraude pſtitū retra-
cteť officio iudicis implorato, patet ꝯ iureiuran. cū cōtingat. qđ
metus cauſa. abbas. et. c. ad audientiā. ſecūdū Hoſt. ¶ Secūda
cauſa pōt pretendi. q2 laudū nō fuit formale, cū in eo nō debeat
iuramētū intercedere. C. eodē. in authen. decernimus. So. Dicit
glo. ſuper verbo, ſacramētū: hoc nō viciat laudū, nec iuramētum
pſtituz quominꝰ obliget vt hic. Nec obſtat aut. decernimꝰ. q̄ ha
bet intellectū, qđ ibi loquať de iuramēto arbitris ſecundum hūc
intellectū nō tangit caſum, ſed dicit quod arbitri nō debent iu-
rare: ⁊ ſi tamē iurant inducti a partibꝰ, ſi dolo male iudicant, pe-
nā a Deo expectabunt: ſi ignorāter, nihil erit eis arbitris. Et ſic
patet, ſecundū iſtū intellectū, quod vbi alias faceret arbiter ma-
le iudicādo litem ſuā, iuxta notata de pactis. l. ſi. modo nō faciet:
⁊ hoc in odium elicientiū arbitros ad iuramentū: et nihil erit eis
arbitris preter ſacramentū: quod ſi male iudicant, poterunt quo
ad vulgum dici periuri. ¶ Secūdus intellectus, quod illa authē
tica etiā loquatur de iuramento partiū: vt ſit ſenſus quod cōpro-
miſſum non debet fieri cum iuramēto: ſi fiat laudum ſic iniquū
per dolū, a Deo penā expectant: ſi ignoranter, nihil erit eis pre-
ter iuramentū: quia pars inobediēs poterit dici periura. ¶ Nū-
quid autē hoc procedat de iure canonico, vt nō valeat iuramen-
tū. Bar. dicit quod ſic: quia inquantum iuramentū obligaret:
alias nō eſt obligatoriū, cū lex prohibeat iurari: ⁊ peccat mortali
ter non obediens legi: ⁊ ſic iuramentū nō eſt obligatorium. quod
dicit verum, niſi canones aliud diſponant: valet tamen compro-
miſſum: vt ibi dicit gloſ. Arbitrator tamē aſſumi poteſt cū iura-
mēto: vt dicit ibi Bar. de iureiuran. Quintaualli. ff. de oper.
liber. l. ſi libertꝰ. Hoſtien. hic tenet ꝙ iuramētū ſecūdū canones
habebit omnē vim. Qđ patet, quia canon hic permittit iurari:
⁊ ſic lex noua Authenticorū reducit ad antiquā legē. ne in arbi-
tris. C. eo. Et Imperator in hoc iuramento, ⁊ aliis eccleſiaſticis
vult ſeruari canones, ⁊ nō leges: in aut. vt clerici apud pprios
epiſcopos. §. ſi vero. ⁊ de ecc. ti. §. j. facit de iureiurā. licet. lib. vj.
Hoc puto verū, quatenus agiť de vi iuramēti, quicquid diſpo-
nat lex: q2 inquātū lex dirigit phibitionē ad vinculū iuramēti,
diſponit in materiā ſibi nō ſubiectam: vnde iuramentū eſt obli-
gatoriū, dummodo materia alias ſit licita. de iureiurando. quē-
admodū. ſecundū doctores in glo. ſuper verbo, oculos. Et dato
quod lex prohibere poſſet, q̄ꝙ iurando peccaret, ſufficeret qđ iu-
ramentū obſeruando non peccaret, vt obligaretur ſecundū ius
canonicum. Quantum autem ad ius agendi contra arbitrum,
quia a pena excuſatur, vt faciat litem ſuam, ſatis puto ſtanduz
legi, que nō eſt in hoc correcta. Faciunt hec ad illa, que diſputat
hic Frede. ſuo cōſilio cclxv. alias. lxv. vbi determinat an ſi ſtatutū
phibeat iuramentū, an obliget iuramentum preſtitū contra ſta-
tutū. Et tenet quod non: quia peccat veniendo cōtra. ¶ Tertia
cauſa, que hic aſſignatur ad nullitatē laudi, eſt, quia arbitri ſunt
p gratiā arbitrati. Per que dicit glo. qđ nō valet laudū ad preiu-
dicium eius. cōtra quē eſt laudatum, quominus poſſit agere. Nō
obſtat iuramentū, quia iuramentum ad hoc nō extenditur, niſi
ad ea que legitime arbitratur: alias illicitum eſſet, ⁊ non ſeruan-
dū. allegat. j. de iureiurando. quintaualle. Nō declarat glo. qua-
re eſſet illicitū. Sed dic quod eſt illicitū ex eo, quod induceret ar-
bitrū ad laudandū inique. Sed huic obuiat litera in fine, que di-
cit eos non audiri antequā abſoluať. Solu. Dicit quod hic non
mādat eos abſolui ſed abſolutos denunciari. Ideo glo. vltima
exponit. abſoluas: id eſt, abſolutos oſtēdas. Et hic eſt verus in-
tellectꝰ in ſe. Ex quo habes qđ iuramētū de parendo ſentētie ar-
bitratoris, ⁊ de nō reducēdo illā ad arbitriū, non impedit quo-
minus laudū inique, ⁊ doloſe latū poſſit ex hoc reduci, quia ad
hoc in dubio nō extēditur: ⁊ hoc placet: vt. l. Luciꝰ. §. creditor. ff.
mādati. dicā plenꝰ. j. c. p tuas. ⁊ dixi de iureiurādo. Quintaual-
lis. ¶ Quarta cauſa, que hic pretēdit nullitatē arbitramenti, eſt,
q2 arbitramentū habebat in ſe vitiū ſimonie: q2 ex laudo, ⁊ arbi-
tramēto mādatur vt pecunia ſoluatur, ⁊ toti cedatur queſtioni:
⁊ tale laudū vt ſimonia cum eſt nullum. ſ. de tranſact. preterea.
el ſecundo. ⁊. c. conſtitutus. vnde tunc pena appoſita nō cōmitte-
retur, ſi tali iniquo arbitrio non ſtaretur. ¶ Nota quod pro Deo
totus Mundus practicat cōtra: q2 in beneficialibus cōpromit-
tunt quandoq;, qđ ſi arbitri laudent, vt data pecunia recedatur
a lite, nō valet hoc laudū vt ſimoniacum: ⁊ ſic nō licet recedere a
lite per viā laudi, data hincinde pecunia, vel aliquo tēporali. hoc
intelligo quādo alias in partes, vel amicos cōpromittiť: vbi autē
cōpromitteretur in iudices, vel alios ſuperiores, hoc nō eſt illici-
tū. de electio. cū inter R. ⁊. j. de prebend. niſi. Sic ergo conclude
tres cauſas annullādi laudū. ¶ Prima, quādo dolus dat cau-
ſam cōpromiſſo: hoc nō infringit ipſo iure, ⁊ huius reſpectu exi-
getur abſolutio a iuramento: ⁊ ſecundū iſtā verbum, abſoluas,
ſtat proprie. ¶ Secunda cauſa eſt, quādo ad laudū eſt deuentū
contra prohibitionē legis per iuramentū. Adhuc hec non infi-
cit ipſo iure: ſed quid operet, dictū eſt. ſ. ¶ Tertia cauſa, quādo
laudū eſt latum per gratiam, ⁊ amicitiā, ⁊ ſic dolo: adhuc cōtra
laudū prouideret vt poſſit ad arbitrium reduci: ſed iuramentum
ad hoc nō extenditur. Sed ſi expreſſe eſſet preſtitū de nō reducē
do, etiā ſi dolo eſſet preſtitum. dicam. j. eo. per tuas. Et credo qđ
iuramentū nō obliget vt inducens ad delictū. ff. de pactis dota.
l. conuenire. ⁊ ſic nō ſit neceſſaria abſolutio: ⁊ tunc verbū, abſol-
uas, exponitur, id eſt, abſolutum eſſe oſtendas. Imo plus dicit
hic Hoſtien. per. l. nō diſtinguemus. §. cū quidam. ff. eodem ti.
qđ vbi arbitri ſuſpecti ſunt ex certa cauſa, ſi ſunt prohibiti ne p
nuntient. ſi poſtea pronūciant, ſententia nō tenet, nec pena com-
mittetur. Qđ nota, q2 habes ex illa lege practicā recuſandi arbi-
trū, ſi ſuſpectꝰ ſit ex aliqua cauſa: vtputa quādo iudex poſſit re-
cuſari, in arbitro non eſt neceſſaria recuſatio, ſed ſufficit qđ alle-
gata cauſa pars, cui eſt ſuſpectus, proteſteť ne pnūciet: ⁊ hoc ha-
beť pro quaſi recuſatione, ⁊ appellatione. qđ bene nota. arbitra-
tor tamen recuſari nō pōt: tenet Guil. C. de epiſcopali audien.
epiſcopale. Alia cauſa eſt, quā addit Hoſtien. quādo laudū ſui
ſerie mandat dari tēporali procuratione, vel renūciatione iuris
ſpiritualis: qđ not. ⁊ tunc iuramentū ad hoc ſe nō extenderet, et
27 non eſſet neceſſaria abſolutio. ¶ † Nunquid autē iſtud procede
ret in veris arbitris. Tene qđ ſic ſecundū nos: quia nō facimus
differentiā vbi appareat dolus: vt videbis. j. de arbitris. p tuas.
et ꝯ hoc. j. de iureiurando. quītaualli. et in. l. ſocietatē. §. arbitro-
rum. ff. pro ſocio. Unde dicit Goff. quod dolus in compromiſſo
gratia, in laudo eſt ſimonia. Soluunt ſ. §. ſtari. quia hec vitia an
nullent etiam in arbitro. Per quod concludit hic Hoſt. ꝙ ſi eui-
denter liquet de leſione, iudex faciet illud emēdari, quādo euidē-
ter concluditur ex laudo peccatū: nec ſtabitur tunc illi. §. ſtari. ſed ca
nō, etiā in foro ciuili. Nā ⁊ lex vult peccata corrigi: vt in authen.
vt non luxur. contra naturā. §. primo. colla. vj. Quod intelligiť,
quando intra decē dies fuerit ꝯdictū, ne ſit contra. j. c. per tuas.
Et dicit eſſe de mēte vtriuſq; iuris, qđ nullum peccatuz lege, vel
cōſuetudine ex iuramēto, aut priuilegio minuať. ſed his nō ob
ſtātibus puniatur. de conſuetu. c. ſi. de preſcriptio. c. fin. ſecundū
Hoſtien. quod nota. Per hoc ſunt expedite glo. excepto princi-
28 pio vltime. ¶ † Quero an ex officio iudicis obtinebit ſolā rela-
xationē iuramenti, an vero etiā vt beneficium reſtituať. Glo. qđ
vtrunq;: vnde ad verbū, abſoluas, ſupplet, ⁊ abſolutū reſtituas.
¶ Innocen. dicit eū nō reſtituendum, ſed tantum vinculum ad
tollendū iuramenti: quo abſoluto poterit agere vt prius. Et hoc
placet, q2 in plus non leſit laudum. Uel attende modum petēdi:
29 ſi enim petiiſſet ſe reſtitui, diceret verū gloſ. ¶ † Tertio videtur
quod dicto arbitrorū de geſtis coram ſe non ſtetur. j. de teſtibus.
ſicut. Glo. dicit hic qđ admittitur in defectum probationū, vbi
alii nō poſſunt haberi, q de hoc ſint informati: argu. ſ. de electi.
cū dilecti. alias, vt dicit Inno. iudex, arbiter, aduocatꝰ, aſſeſſor,
⁊ executor, in negotio, qđ egit, nō poteſt eſſe teſtis. ff. de teſti. l. ſi.
ſ. q. vj. ſtatuendū. ¶ Aduerte, Innoc. hic valde intricate loquiť:
ſed recte intellectus melius loquitur hic, q̄ alibi, qñ teſtis iudex,
aſſeſſor, arbiter, vel executor producūť in teſtes in eadē cauſa, in
qua ſunt iudices, vel arbitri: ⁊ nō poſſunt, ne vicē iudicis ⁊ teſtis
ſuſtineāt. contra id de verb. ſignifi. c. forus. ⁊ eſt dictum Innoc.
de proba. quoniā. de teſti. a nobis. de accuſa. cū dilecti. ¶ Quā-
doq; pducūtur in teſtes, vt iuuantes, ⁊ conferentes de eo, qđ geſ
ſerunt corā alio iudice: ⁊ ſi eſt vnus tantum, planum quod nō p
bat: q2 vox vnius, q̄ꝙ etiā iudicis, vel arbitri, vox nulliꝰ. Uide
qđ habetur in dictis locis. Si ſunt plures, vel pducitur vnus ad
coadiuuandū, ſi nō vt teſtificetur voce viua, ſed vt ſolēnizans in-
ſtrumentū de geſtis corā ſe, poteſt: vt no. ſ. de tranſa. ex literis. ⁊
ibi dixi. Si autē producunť vt viua voce deponant, dic quod ſi
ad iudicium vocatur vt ſimplex informator, nō in formā teſtis,
vt iudex interrogando ſe inſtruat, non vt ad plenā fidē, ſed vt ad
talem qualē preſumptionem: ⁊ admittuntur. Quis tamē interro
gētur, non tamen ſemper fidem adhibet dictis eorū: quia ſepe fa
ctum ſuum tuentur. ff. de iudic. cū qui. ⁊ ex variis circunſtantiis
colliget qđ credit. ff. de cuſto. ⁊ exhibitio. reor. reis. l. diuus. de
accuſat. inquiſitionis. §. vltimo. ad hoc de reſcriptis. olim. ⁊ qđ
ibi ſcribit Joan. and. ¶ Quandoq; tales pducunť in teſtes: et
tunc quandoq; ipſi atteſtanť pro integratione facti ſui, quod veri
ſimiliter defendere debent: et in hoc nō ſunt aliquo modo ſuſpe
cti. Sic intelligo Innocentiū hic: ſed ſe deſtruit, quia dicit quod
non creditur ad preiudicium alterius. Certe non video quare
non debeat

nõ debeat eis credi ex quo enim atteſtantur contra id, qđ veriſi-
militer tueri debent, in hoc nulla eſt ſuſpicio. et hic eſt ꝓprie caſus
et ideo credo, ſi aduocatus atteſtaretur aliquid contra clientulũ,
ei crederetur, ſi iudex aliquid cõtra ſententiam, vel arbiter. Idem
ſi proxeneta, vel alius facti executor contra id, quod execut⁹ eſt.
Idẽ q: cauſa ſuſpicionis ceſſat ad hoc quod no. gl. de eo. q cog-
no. conſan. vxo. ſue. ſuper eo. vbi atteſtatio contra id, quod inten
dit, non redditur ſuſpecta: imo ex illo roboratur quod no. de te-
ſti. ſuper eo. cum illa limitatione intellige glo. de teſti. romana.
lib. vi. ¶ Quandoq; aliter teſtificantur ſuper validitate actus:
⁊ tunc in procuratore, ⁊ in quocunq; alio recurre ad Barto. in.
§. iidem reſcripſerunt. ff. de iure fiſci. l. deferre. ⁊ meli⁹ ad Io. an.
in addi. ſpecu. in titu. de teſte. §. opponitur. verſi. ſed quid ſi admi
niſtrator. quod hoc caſu dicit ibi Io. and quod ſi propter defec-
tum eius, quod atteſtatur ex aſſiſtentia laus, ⁊ ex defectu vitupe
rium poſſet ſibi aſſcribi, repellendus eſt vt ſuſpectus, niſi ambe
partes conſentiant. in authen. de teſti. §. i. ⁊ quod not. ĩ. de teſti.
cogen. dilectorum. puto tamen quod in ſubſidium aliis deficien
tibus poſſent ⁊ hoc caſu admitti. vt eſt caſus de elec. cũ dilecti. ⁊
no. glo. de teſti. cũ a nobis. qualis autem ei fides adhibeatur, pe-
ctori relinquo iudicantis, qui hoc arbitrabit ex qualitate facti, et
qualitate teſtiũ. argu. ff. de teſti. l. i. § Si autẽ ex eo, quod atteſtat,
laus ſibi nõ attribuetur, tunc duo teſtificari poſſent, ⁊ eis ſtaret.
ſic intellige doc. de probatio. quoniã contra. de accuſa. dilecti. de
teſtibus. cũ a nobis. de electio. cum dilecti. ⁊ modo habes verita
tem. Si ergo atteſtaret iudex, vel arbiter pro iuſtitia ſententie, nõ
crederet, ſi ꝓ iniuſtitia, ſic. Si aduocat⁹, procurator, vel admini
ſtrator pro ſolennitate cõtractus, quia cõmodũ inde ſentit ex va
liditate, ⁊ honorẽ vt id, quod agit, effectũ habeat, ſuſpect⁹ eſt hec
ꝓcedere dicit in officialib⁹ publicis, vt arbitris, iudicib⁹, ⁊ ſimi-
libus: ſecus in electorib⁹, de quibus de elec. cũ dilecti. §. nos ve-
ro. Certe nõ video magnã differentiam. Hoſtien. remittit ad lo-
ca prealleg. ⁊ de exceſ. plato. inter dilectos. §. preterea. ¶ Quarto
obuiat: quia arbitris nõ credi videtur, cuz per hoc ſe criminoſos
fateant, ⁊ allegent ſuã turpitudinem: igitur, ⁊c. de teſti. teſtimo
niũ. So. dicit Inno. quod ꝓpter hoc ad dictum arbitrorum nõ
retractaretur ſententia, vel laudũ, ſed recipientur vt informato-
res, ⁊ vt cõſultant de facto ſuo, vt hic. ff. de accu. ſciendũ. ĩ. de ap
pel. dilecti. ĩ. de teſti. ſicut. ⁊ c. veniens. xv. q. iij. nemini. Uel ſecũ-
do quandoq; aperte ſuã allegant turpitudinẽ: ⁊ eis nõ creditur.
quandoq; nõ aperte allegant turpitudinẽ ſuam: ⁊ recipiunt, vt
hic: nam dato qđ confiteatur illud quod arbitriũ reddit iniquũ,
ſcz ſe precepiſſe qđ ſacerdos pecuniã reciperet, ⁊ liti ſpirituali ce-
deret, nõ tamen ſequitur quod ſuam turpitudinẽ alleget, cũ po-
tuerit hec bona fide dixiſſe, ſed erraſſe: nõ enim hoc eſt ſimonia,
quãdocunq; renunciat ius ſpirituale, ⁊ aliud tẽporale detur, imo
quandoq; toleratur ꝓ bono pacis. de renuncia. cũ pridem. ſi pie
tatis cauſa: vt no. ĩ. preben. mi. de tranſactio. ſup eo. ĩ. de pactis.
cum pridẽ. de electio. cum inter R. Sed tamen quia ſpeciem con
tinet ſimonie, nõ obſtante iuramento, licet cõtrauenire, vt hic: et
no. ĩ. de tranſacti. dicit tamen quod tali teſtificationi nõ omnino
plenã, ſed talem qualem fidem adhibebit. vel dic tertio qđ inter-
rogant vt excuſent arbitriũ: quia eo quod data eſt pecunia, eſt ſpe
cies ſimonie, ⁊ preſumitur ſimonia, niſi per aliquã circunſtantiã
excuſetur, requirunt ergo arbitri vt dicant cauſam quare hoc fece
runt ⁊ ſi atteſtantur contra laudũ, potius credit preſumptioni,
ꝙ dictis eorũ, cum ex hoc allegent turpitudinem ſuam. Si ꝓban
do ipſum excuſando, tunc nõ faterentur turpitudinem ſuã: ⁊ ſic
erant legitimi teſtes. dicit tamen Innocentius quod ex tali teſti-
monio, quatenus fateretur ſuam turpitudinem, nõ fiet alteri pre
iudiciũ: nec propter hoc contra aliquem ex eis eſſet procedenduz
ad penã. ĩ. de teſti. veniẽs. xv. q. iij. nemini. niſi forſan quib⁹ ſubij
cerentur: tunc enim poſſent interrogari etiam ad penã. C. ad. l. iu
liã maie. l. tertia. C. de queſtioni. interrogari. de quo dic. vt. ĩ. de cõ
feſſis. c. i. ⁊ dixi. de teſti. cauſam. ⁊ no. de elect. dudũ. ij. ⁊ de accu.
ſuper his. per Inn. ¶ Quero qđ petebat hic capellanus dic qđ
forte petebat beneficium iuris canonice inſtitutionis, vel ſe capel
lanũ benigne tractari, vel prouentus capellanarie, cũ abeſſet ſine
culpa. quod no. ad hoc de cle. nõ reſi. c. i. lib. vi. vel intentabat poſ
ſeſſoriũ petendo reſtitutionem capellanarie a qua fuit expulſus:
vel ad quam rediens non admittebatur. ſm Inno. Anto.

1 Arbiter ſua authoritate ſpiritualia laico adiudicare nõ põt.
2 Dotare ſororem indotatam compellitur frater, etiam clericus, vbi non habet vnde dotetur.
3 Fidei preſtatione iure canonico quis obligatur.
4 Iuramentum ⁊ fides preſtita, in quo differant inter ſe.
5 Compromiſſum valet in plures, etiam numero pari.
6 Solui quod non poteſt in partes, nõ poteſt etiam ab arbitris in ſolutum adiudicari.
7 Ad leſionem cauſandam in cõtractu eccleſie nõ ſolũ inſpicit ſtatus preſens, ſed etiam oculus.
8 Iudex laborare debet, vt partes ad concordiam reducat.
9 Contractus aſſignationis redituum eccleſie non valet ad certum tempus abſq; debita ſolennitate, etiam ſi arbitrorum ſententia, vel compoſitione adiudicetur. nu. 11.
10 Redit⁹ de preſenti licet poſſint per clericum capi pro debito, nõ tamen poteſt aſſignari pro dote ius reditus colligendi in futurũ, numero. 12.
11 Decime non poſſunt per laicos, etiam arbitros, alicui adiudicari.
12 Decimas futuras ſi quis clericus dimiſerit percipiendas per laicum pro dote ſue ſororis ſoluendas ex contractu, ⁊ amicabili cõpoſitione, eo quod tenetur dotare ſororem inopem, non obligat eius ſucceſſorem.
13 Contractus ſuper reditus beneficij percipiendos quare non obliget ſucceſſorem.
14 Compromiſſum, per quod ſua eccleſia obligetur, facere clericus non poteſt abſq; authoritate ſui dioceſani
15 Soluere quando debet, qui ad annum, vel quolibet anno eſt obligatus.
16 Legatum annuũ quotuplex eſt, ⁊ quale, ⁊ quãdo ſolui debeat, nu. 15. quando etiam debetur ex fructibus. nu. ſeq.
17 Reditus, qui ſoluuntur de fructibus, ſolui nõ debent, niſi illis perceptis.

1 PEruenit. ¶ † Arbiter ſua authoritate ſpiri
tualia laico adiudicare nõ poteſt.
hoc dicit. primo ponit factum, qđ ſecundo corrigen-
2 tiã committit. Secunda ibi quoniã. ¶ † Nota primo
argu. q frater etiã clericus tenetur, ⁊ compelli poteſt ad dotan-
dam ſororem indotatam, que non habet vnde dotetur. ad hoc.
ff. de ad miniſtr. tuto. l. cum plures. §. penul. vbi de hoc. ⁊ in. l. ſi.
3 C. de dot. promiſ. ¶ † Nota ſecundo quod fidei ꝑſtatione de iure
canonico quis obligat, ⁊ agi poteſt. ⁊ ſic eſt argumen. quod p; iu
ramentũ, ⁊ pactum, quantũcunq; nudum, de iure canonico oria
4 tur actio: de quo not. fuit. ĩ. de pactis. c. primo. † que autẽ ſit diffe
rentia inter fidẽ preſtitam, ⁊ iuramentum, vide doct. ĩ. quod me-
5 tus cauſa. ad aures. ¶ † No. tertio quod valet compromiſſum in
6 plures pari numero. eſt ergo conſiliũ qđ dicitur. ĩ. c. i. ¶ † Quar
to, quod nõ poteſt per partes ſolui, non poteſt ab arbitris in ſolu
tum adiudicari. Et not. quod ius ſpirituale nõ poteſt laico adiu-
7 dicari. ¶ † Quinto not. quod ad cauſandã leſionem eccleſie in cõ
tractu, non ſolũ inſpicitur ſtatus preſens, ſed etiam oculus habe-
tur ad id quod etiam de facto in futurũ veriſimiliter contingere
poſſet: q: intereſt eccleſie vt libera ſit a vexationibus. ad hoc. ĩ. de
8 maiori. ⁊ obedi. dilecti. de inſtitu. cũ veniſſent. ¶ † Sexto not. qđ
9 iudex laborare debet vt partes ad concordiã reducat. ¶ † Septi
mo nota quod contractus aſſignationis redituũ eccleſie ad cer-
tum tẽpus non valet abſq; debita ſolennitate, etiã ſi arbitrorum
10 ſententia adiudicetur, vel compoſitione. ¶ † Itẽ nota quod licet
reditus de preſenti clerici pro debito capi poſſint in ſolutũ. ĩ. de
fideiuſſ. peruenit. nõ tamen poteſt aſſignari pro dote ius reditus
11 colligendi in futurũ. ¶ † Oppo. qđ alia ratione nõ valuerit hec
aſſignatio redituũ: quia laicus iſto iure incapax eſt. de preſcrip.
cũ cauſam. Solu. ſi intelligit quod aſſignauit decimas, id eſt, ius
decimarũ, obſt. contrarium et tunc contractus nullus eſſet. ſine
laudis, etiã ex illa cauſa. ſi intelligat quod aſſignauit decimas,
id eſt, fructus decimarũ: tunc non infringitur contractus ratione
incapacitatis. ſed quia hic contractus poteſt eſſe in futurũ eccle-
ſie ꝑiudicialis, vt hic. nec obſtat quod tales redit⁹ poſſunt locari,
⁊ vendi, ⁊ dari de loca. veſtra. quia nõ poſſunt in dotẽ dari. ſcđm
Innoc. vel dic quod nõ valuit aſſignatio redituũ, quia fiebat ad
tẽpus incertũ, ⁊ abſq; authoritate iudicis, ⁊ ſolennitatibus debi
tis: vnde dato quod nõ eſſet realis. ĩ. de tranſactio. de cetero. quia
tamen de facto poſſent poſtea ſucceſſores, ⁊ ſucceſſori dicere illũ
realem, ⁊ ſuper hoc contendere, huic prouidet hec decreta. nec obſt.
qđ reditus beneficij poſſint capi in ſolutum. de fideiuſſ. peruenit.
pro debito, ſcilicet clerici illud verum eſt, momentaneos reditus
capi poſſe, ſed ad tempus nõ, maxime ſpirituales. vel ex iure ſpiri
12 tuali deſcendentes. vt hic. ¶ † Secundo oppo. quod non atten
datur damnum, cum dato quod principaliter capiantur reditus
decimarum, per hoc non leditur eccleſia, cum etia clericus illos
capere per ſe potuiſſet: ⁊ talis obligatio non ligat ſucceſſorem. de
tranſacti. ſuper eo. ⁊ ne prela. vices ſuas. c. querelam. So. huic. di-
cit glo. quod dato qđ de preſenti non ſubſit aliquod damnum ec
cleſie, tamen attento tẽpore futuro poterit eſſe pernicioſa eccleſie:
quia occaſione illius arbitrij forte iſte vellet decimas illas poſt
deceſſum illius clerici retinere, et ita eccleſie preiudicaret: quia

et ſi non de iure, de facto tamẽ damnum ſuſtineret, et compellere
tur litigare cum illo, et expenſas facere: quia intereſt eccleſie ne
ſumptibus vexetur. ff. de minoribus. l. minoribus xxv. annis.
Item ſcd̃m doc. eſt dubium de alio preiudicio: quia forte mulier
viro mortuo, vel ab ea ſeparato, aliud vẽdicaret in dotem. de do.
inter vi. et vxo. c. ſi. ſecundum Uin. Ex quo habes, vin hoc quod
in alienationibus redituum perpetuis, vel dubijs, ſaltẽ de facto,
an dicantur perpetue, debent ſolẽnitates debite ſeruari, alias re-
tractantur quod eſt bene notandum. Item qḋ illa, que poſſunt a
iudice ſine certa ſolẽnitate alienare propter defectum rectoris, vel
prelati, non poſſunt a iudice, vel arbitro in ſolutum aſſignari.
13 † Quero quare hoc cõpromiſſum non preiudicauerit eccleſie? di
cit gl. quia non licuit illi eccleſie conditionem facere deteriorem.
de donat. fraternitatem. Nec alienare potuit rem eccleſie in alte-
rius preiudicium xij. q. ij. ſine exceptione. et ſic ipſo iure non te-
nuit arbitrium. et ſic ad actuz tantum reſpicit reuocatio huius.
14 Per hec dicit Hoſti. quod † clericus abſque authoritate dioce-
ſani non poteſt facere compromiſſum, per quod ſua eccleſia obli
getur. x. q. ij. regenda. de tranſac. de cetero. ĩ. cum tempore in ſi. vbi
de hoc in Specul. de arbitro. §. reſtat. verſi. ſed nunquid clericus.
et §. finitur. verſi. ſed nunquid prelatus. in ſi. vbi Specu. tenet qḋ
prelatus nõ compromittit ad preiudicium eccleſie. ſed proprium
tantum, hoc concludit quod nec promiſſum, nec effectus com-
15 promiſſi trãſit ad ſucceſſorem. ¶ † Quero, obligatus ad annum
quando debeat ſoluere? dic, ſi deb. et per annum, in principio anni
ſoluere debet. C. quãdo di. le ce. l. j. Si debet quolibet anno, debet
ſoluere in fine. ff. de condi. et dem. l. ſi in annos. vnde verſus. An
nua ſi debes, inſpice caput anni. Anno ſi debes in fine tenebere
anni. vide hanc materiam. ff. de verb. obli. l. qui hoc anno.
16 ¶ † Quero quotuplex eſt legatũ annuum. et quale. dic, annuũ le-
gatũ comprehendit in ſe tot legata, quot ſunt anni. et primum eſt
purum, ſecundum conditionale. ff. de annu. leg. l. ſi in ſingulos.
et ſic finiuntur cum vita, ſaluo quod ſi ann⁹ ceperat, illius anni le
gatũ debebitur heredi: et in hoc differt ab vſufructu. et etiam ſingu
lis. et ſi de herede facta foret mentio, intelligitur de primo. C. de vſu
fruc. l. antiquas. ff. de verb. ſign. l. ſciendũ. ſic et alimenta. ff. de trãſ
ac. cũ hi. §. ſi conſtat. per predicta dicit Uin. quod procurationes
epiſcoporũ, que ſunt annue debent in principio anni. et idẽ in alijs cen
ſibus, et reditibus. x. q. iij. inter cetera. q. j. epiſcoporũ ad hoc de
cenſi. quanto. Sed vt dicit, procuratio nõ debetur niſi viſitanti.
de cenſibus. procurationes. ſic nec opere incipiunt deberi, niſi cum
17 fuerint indicte. ff. de oper. lib. l. ſi quis hoc. ¶ † Reditus etiam
qui debentur ex fructibus, non ſoluuntur niſi illis perceptis: nã
etiam annua legata preſtanda de fructibus non prius debentur,
quam ſint percepti. ff. qñ di. le. ce. l. firmio. §. ſi. vide qḋ no. de ver.
ob. inter ſtipulantem. §. ſacram.

1 ☞ Compromittere poſſunt clerici in mulierem alias de cõſuetu-
dine iudicantem.
2 Laudũ põt in lata ſignificatione appellari ſententia diffinitiua.
3 Iudicandi poteſtate femine carentes, et quo ad alios actus pu-
blicos.
Fallit quãq; ratione dignitatis. nu. 11. 8. 17.
4 Femina regulariter nõ poteſt eſſe arbitratrix. tñ ratione dignita
tis eſt quãq; capax iuriſdictionis. nu. 11. et. 17.
5 Compromitti quomodo poteſt in laicuz de rebus eccleſiaſticis
temporalibus. nu. 19.
6 Confeſſio facta per clericuz coram iudice ſeculari nõ valet vt con
feſſio iudicialis, vel extraiudicialis.
7 Conſuetudo eſt altera lex, et pro lege ſeruatur, et tribuit iuriſdictio
nẽ ordinariam. nu. 10.
8 Iuriſdictionẽ tribuit conſuetudo, etiam in perſonã inhabilem
9 Subditus quis reputatur ratione domicilij.
12 Compromitti poteſt in iudicem, et ad poteſtatem concluditur
poteſtas arbitrium ſuſcipiendi.
13 Contractum, ſeu quemlibet alium actum roborat, et firmat inter-
uentus perſonarum honorabilium, vt iudicis, vel aliarum in di-
gnitate conſtitutarum.
14 Laudum obſeruatur, et diſpoſitionẽ parit metu pene conuentio-
nalis.
15 Uſus quid eſt, et qui vſuz nemoris habet quid habere videatur.
16 Conſuetudine pacifica, et nõ violenta, poteſt quis ſibi querere ius
in nemore alterius ad ligna ſcindenda, vel animalia paſcenda.
17 Officia ciuilia olim cadebãt in feminas, hodie vero nõ, niſi prin
ceps eas ſcienter delegetur.
18 Patroni nunquid habeant in libertos iuriſdictionem.
19 Laicus an poſſit cognoſcere de re ſpirituali ſine conſenſu epĩ.
20 Pena an poſſit indiſtincte a clericis exigi.
21 Laudi executio quo iure, vel qua actione petatur. nu. 24.
22 Stipulari an poſſit arbiter penam ad commodum, et incommo-
duz partium.
23 Pignore tradito loco pene ad laudi obſeruãtiã quis illud habe-
bit an pars obtinens, vel ipſe arbiter.
24 Pena laudi qua actione videatur poſſe exigi. 27.
25 Clauſula, rato manente pacto quid operetur in contractibus pe-
nalibus. nu. 27.
26 Contractus penalis vbi eſt iuratus, videtur in ſe continere clau-
ſulã, rato manente pacto.

1 DIlecti. ¶ † Clerici de tẽporalib⁹ cõpromittere
poſſunt in mulierem alias de cõſuetudi
ne iudicantẽ. h. d. prima pars narrat factũ. ſecunda dat
2 iudices, ibi quus ante. ¶ † Nota primo qḋ laudũ in
lata ſignificatione poteſt appellari ſententia diffinitiua. tamen
3 nõ eſt proprie diffinitiua. ad hoc. l. j. C. de arbitris ¶ † No. ſecundo
qḋ femine regulariter repellunt a poteſtate iudicandi, et arbitrã-
di, et generaliter inhabiles ſunt ad iudicia, et act⁹ publicos. cõcor.
4 ſunt in gloſ. ¶ † No. tertio qḋ regulariter femina non poteſt eſſe
5 arbitratrix. ¶ † No. qḋ in laicũ de rebus eccleſiaſticis cõpromitti
6 poteſt. dicetur de hoc. j. c. cõtingit. ¶ † No. quarto qḋ vbi eſt pec-
catũ in cã efficienti, et agit ad indebitũ a lege, ſi nõ valet qḋ ago vt
ago, nõ valet vt poteſt: et ſic ſi nõ valet vt laudũ, nõ v3 vt pactum.
et hoc quãdo id, quod agit, vt vetitũ a iure per hoc videtur quod
confeſſio facta corã iudice ſeculari nõ valeat nec vt cõfeſſio iudi
cialis. nec extraiudicialis. quod no. de quo in. c. at ſi clerici. j. de iu
7 dic. ¶ † Nota quinto qḋ conſuetudo eſt altera lex, et p lege ſerua
8 tur. l. di. cõſuetudo. ¶ † No. ſexto qḋ conſuetudo tribuit iuriſdi-
ctionẽ: et qḋ plus eſt perſonã inhabilẽ ad iudicandum habilitat
inter alios ſubiectos et nota qḋ ad poſitionẽ ſubiectionis ſimpli
citer, neceſſario nõ ſupponitur iuriſdictio in feminã, niſi aliter cõ
cludatur. Ad probandum ergo iuriſdictionem non ſufficit pro-
9 bare ſubiectionem vide de officio archid. ca final. † Subditus
tamen proprie dicitur ſubditus ratione domicilij. gl. de ſen. exco.
10 nuper. et vide de fo cõpe. cle. j. ¶ † No. qḋ cõſuetudo tribuit iuriſ
dictionẽ ordinariã: habẽs ergo iuriſdictionẽ, q h3 ipſam per viã
cõſuetudinis, h3 ordinariã. ad qḋ vide no. ſ. de fo. cõpe. cũ contin
11 gat. † No ſeptimo qḋ mulier ratiõe dignitatis capax eſt iuriſdi-
12 ctiõis, ad hoc. ſ. de maior et obe. cũ dilecta. ¶ † Et no. qḋ ad po
teſtatẽ iudicandi concludit poteſtas arbitriũ ſuſcipiendi. ¶ Et
nota qḋ compromitti poteſt in iudicẽ. de quo infra de preſump.
13 literas. ¶ † Nota qḋ interuentus honorabilium perſonarum in
actu, vel diſpoſitione, illũ roborat, et vitio purgat. ad hoc de pre-
14 ben. niſi. ¶ † No. qḋ laudũ cum pena obſeruat ſolum propter pe
nas in cõpromiſſo appoſitã, et ſic videtur qḋ tali laudo nõ detur
actio, ſed ad penã agatur. Et ſic habes vnũ moduz exequẽdi lau
dũ, vt ad eius obſeruantiam partes compellantur per penam in
compromiſſo adiectaz: et ſic videt qḋ pena poſſit exigi. et peti etiã
de canonica equitate: de quo in glo. ¶ Hic habemus tria. primo
cõpromiſſum, et laudũ. Secũdo, cauſas dubitandi, et decidendi.
15 Tertio pape mãdatũ laudum approbans. ¶ † Uideamus iſtas
partes quãlibet de per ſe. glo. in hac parte querit quid eſt vſus, di
citur inſti. de vſu, et ha. in prin. et de hoc habetur de pigno. cap.
ſi. ¶ Quero quid poſſit habens vſum nemoris. dicunt docto.
quod vtitur lignis ad vſum ſuũ, et familie. ff. de vſu, et habita. l. ẽ.
accipiet etiã flores, et poma, olera, et alia, que naſcuntur in nemore
nõ ſolũ ad vſum ſuum, ſed conuiuentium largius, et ſtrictius ſe-
cundũ dignitatem, et ſtatum vſuarij, non ad compendium vt ven
dat: quia id eſſet fru. ff. de vſu, et habi. l. plenũ. §. primo. tamen, vt
dicebat Pe. in caſu licet cedere, et vendere, ſcilicet quando legat⁹
eſt vſus ſilue valde remote, alias inutile eſſet legatũ. eo. ti. diuus.
16 ¶ † Quid ſi miles a tẽpore, cuius non extat memoria, conſueuit
in alterius nemore ſcindere ligna vel homines vni⁹ caſtri in lunẽ
te alteri⁹ ſic ſcindere, vel animalia paſcere. dicit Hoſti. qḋ tuenda
eſt cõſuetudo: argu. de decimis cũ ſint. et ca. ad apoſtolice. ff. ſi ſer
ui. ven. l. ſi quis diuturno. de ver. ſig. ſuper quibuſdã cum ſuis cõ-
cor. Si tamen nemus, et paſcua nõ proficiant vtriſq; preferẽ do-
minus: arg. de decimis. ſuggeſtũ. de ver. ſig. quid per noualẽ. C. de
ſerui. l. preſes. ad hoc de offi. ordi. prefecta. et de decimis. cap. ij. §.
vbi autem libro. vj. etiam ſi conſuetudo eſſet quod data certa pe
cunie quantitate hoc conduceret. ff. communia predi. venditor.
§. ſi cõſtat. ſecunduz Hoſtien. qui tamen hoc intelligit de conſue-
tudine nõ violenta, ſed pacifica, et preſcripta: allegat contrarium
de preſcriptio. ſanctorum, et cap. auditis. de elec. cumana in ſi. Et
per hoc dicit, quod hic hoſpitalarij dicebãt quod mulier nõ po
17 terat hoc arbitrari. ¶ † Uenio ad ſecundam partem, et oppo.
qḋ officia ciuilia cadant in feminã ij. q. vj. Menna3. xv. q. iij. §.
j. ¶ Sl. iij. dicit. olim femine populum iudicabant, hodie reglari
ter nõ poſſunt, vt hic. niſi princeps eas ſcienter delegerit: vt in cap.
Mennam

Memnam vel niſi habeant ratione dignitatis,vt hic.Quedam
alia officia numerat gl.q̄ femina pōt,⁊ eſt clara.¶ Un̄ dicit hic
Inno.qḋ femine de iure iudicare poſſunt,ſi habeant regimē,vel
dignitatē.Idē dicit Hoſt.in aliqs,que patribus in magna terra
ſuccedūt ex teſtō,vel ab inteſtato.Ad hoc de priuil.ex pte.el.ij.
de ma.⁊ obed.dilecta.⁊ vide gl.ſ.j.de peni.⁊ remi.noua quedā.
18 ſecūdū Joan.and.¶ †Nūquid autē patroni habeāt iuriſdictio
nē in libertos.Videt̄ qḋ ſic vt hic.⁊ in.l.vnde hic ſumit̄:qḋ qui-
dā reſtrigūt vt poſſim tanq̄ arbiter adiri.Vide q̄ no.de fo.cōp.
cū cōtingat.Mulier autē pōt eſſe arbitratrix.de quo.j.de iurei.
Quintanallis.de quo in ſpecu.de arbit.ſ.ij.in prin.vbi no.quid
ſi in mulierē cōpromittit̄ iuramēto.ibi tenet ſecūdū Abb.qḋ nō
valeat cōpromiſſum.arg.C.de leg.nō dubiū.de fo.cōp.ſi diligē-
19 ti.¶ †Scḋo videt̄ qḋ nō valuerit cōpromiſſum in laicū ſup re-
bus eccleſiaſticis.j.c.contingit.Solu.glo.ibi remittit.Goſ.hic
dicit qḋ neceſſarius erat cōſenſus epi vel ad ſecularē forū recurri
nō poſſet.xi.q.j.c.ij.j.c.per tuas.Tu dic cū Hoſt.qḋ nō ſufficere-
ret cōſenſus epi.de fo.cōpe.c.pe.vbi ageret̄ de re ſpirituali,vel p-
rogatiōe iuriſdictiōis in laicū:ſ3 hic de tpalib⁹ agebat̄,⁊ de cō-
20 promiſſaria ptāte.de quo in.c.cōtingat.¶ †Opp.qḋ clerici nō
poſſint exigere penā.de dolo,⁊ cōt.c.j.de pe.ſuā.xij.q.ij.fraterni
tas.Gl.cōcludit quoſdā dicere q̄ pena pōt etiā exigi a clericis,
dū tñ nō fiat auaricie cā.j.de ſimo.nemo.Cōcludit glo.finalr̄ qḋ
qñqȝ petit̄ pena,vt intereſſe,⁊ pōt peti pena.ff.de actio.emp.l.p
dia.Qñqȝ petit̄ rōne cōtempt⁹ ⁊ pōt pena,⁊ res.ff.de colla.bo.l.
ij.ſ.ſi duobus.cū ſi.Qñqȝ petit̄ loco vſurar̄,⁊ peti nō pōt,vt qñ
hoc ſit in fraudē vſurar̄.de emp.⁊ vēd.ad noſtrā.¶ Hec mēbra
pcedūt abſqȝ dubio de iure ciuili.de iure aūt canonico dic.qñqȝ
q̄rit̄ an in foro penitētie pena ſit exigēda,vel iniūgēda a pfeſſore
vt ſatiſfaciat.⁊ dic qḋ nō,vt eſt caſus ſcḋm vnā lectu.xij.q.ij.fra-
ternitas.qḋ no.Goſ.hic in ſumma.Un̄ de eo,qḋ quis nō eſt ob
ligat⁹ rōne pnie quis non tenet̄ ſibi facere cōſcientiā:vt not.glo.
iuncto tex.xij.q.ij.fraternitas.Si autē queritur de iure fori cōtē-
tioſi,dic qḋ quedā eſt pena legalis,vel canonica,⁊ ſic publica,⁊
hec exigi pōt a iudice.xxij.q.iiij.ſi qs deiceps.⁊ de penis.p totū
Quedā conſuetudinaria,etiā hec exigi pōt.de offi.ordi.dilect⁹.
Quedā eſt pena hōis rōne cōtumacie,⁊ cōtempt⁹ iudicis ⁊ hec
etiā exigi pōt.de offi.del.de cauſis.⁊ eo.ti.c.j.Et hoc reſtrigit ad
ordinariū ⁊ delegatū pncipis.de quo dic vt.d.c.de cauſis.⁊.e.ti.
c.j.in.vi.Quedam eſt pena iniurie,⁊ hec exigi poteſt.de iniur.p
totum.⁊ in gl.in.c.olim de ſent.exc.e a noſcitur.Quedam eſt
pena cōuentionalis,⁊ hec qñqȝ interponitur ad obſeruanciam
laudi,⁊ hec exigi pōt in finē ſeruandi laudū,q: intereſt,vt.hic.
⁊ hoc qñ ps nō fecit q̄cquid potuit,vel ſaltē de equitate canoni-
ca nō tenet̄:vt.ſ.de penis.ſuā.Quedam eſt cōuentionalis in pcti
bus:⁊ tunc quatenꝰ intereſt,agi pōt:quatenꝰ aūt nō intereſt,nō.
Un̄ Hoſt.dicit qḋ cleric⁹ nō dȝ ſic crudelr̄ exigere,ſicut laicus.
de pbē.lȝ.⁊.c.ea que.⁊.c.ex parte,q: tūc exigere cenſet̄ auaritie cā
ex quo nō intereſt,⁊ hoc apte tenet Hoſt.hic in ſumma:⁊ hoc te
neas,licet Inno.dicat qḋ etiā clerici petāt penā vltra intereſſe:
vt no.de penis.ſuā.Qñqȝ petitur loco vſurar̄,id eſt addit̄ pena
pctui in fraudē vſurar̄,⁊ hoc cōſtat:⁊ tūc nō pōt exigi ēt a laico,
q: p̄ſumitur in dubio addita in fraudē vſurarū,qñ adijcitur ob-
ligationi pcedētis quātitatis.C.de vſu.cū allegās.Idē ſi obliga
tioni quātitatis adijciat̄ factū ⁊ ſumit̄ pena quātitatis,vt ſi pro
mittis dare.c.ſi nō dederis.facere domū,⁊ ſi nō feceris,dare du-
cētū:qḋ eſt verū,qñ factū nō eſt facilius debiti exactiuū:vt tenet
Cy.in.d.l.cū allegās.⁊ Di.in.l.cū ſeruus.de cōdi.⁊ de.Sec⁹ ſi fa
ctū eſt facilius debiti exactiuū:vt ſi promittis dare.x.⁊ ſi nō de-
deris,pmittis pſītare tot pignora,que equiualeāt,⁊ te pſītare ad
carceres ſi nō feceris,pmittis centū:vt no.per Butri.ff.de cōſti.
pecu.in.l.hacten⁹.Hoc tenet Jo.An.in addi.Spe.in tit.de ob-
ligationibus.ſ.j.ver.ad pmū.qui dicit hūc vltimū caſum verū
niſi pena ſit adiecta facto facil⁹ debiti exactiuo,per cōſuetū da
re ad vſuras vel fenerari,q: tūc ex qualitate pſone ſemp p̄ſumit̄
in fraudem vſurarū.de pigno.illo vos.⁊ de emp.⁊ vendi.ad no-
ſtrā.⁊ de puū.quāto.ſic alterauit,al's alternauit vltimo anno iſta
verba q̄ ſequunt̄ vſqȝ ad.ſ.Quero quo iure.¶ In dubio aūt di
cēdū qḋ qñqȝ apponitur pena facta vt promittis mihi dare ho
minē vel ſeruū,aut Cyphū.vel ſcannū,⁊ ſi non dederis,pmittis
mihi c.vel dationi ſpeciei,vt pmittis mihi facere domū vl̄ ſile ⁊
ſi non feceris,pmittis mihi dare.c.⁊ nō p̄ſumit̄ in fraudē vſura
rum.Qñdoqȝ adijcitur quantitati precedētis obligationis:vt
ſi non ſolueris intra menſes ix.pmittis mihi.c.⁊ intelligit̄ adie-
cta in fraudē vſurar̄.C.de vſuris.cum allegās:⁊ quod ibi nota.
Quandoqȝ adijcitur facto precedente promiſſione quātitatis:
⁊ preſumitur in fraudem vſurar̄,quia hic pena videtur adiecta
propter quantitatē:q: totum hoc,propter finē quantitatis.l.ſ.
ſ.j.⁊.6.hec actio.ff.ſi quis teſtamen.liber eſſe iuſſus ſit.Hoc te-
net Cyn.in.l.cū ſeruus.ff.de cōdi.⁊ dem.p illā.Tu dic,quādoqȝ
adijcitur facto precedēte obligatione quātitatis:q: ⁊ tūc ſi factū
eſt facilius debiti exactiuū,vt q: promittit preſentare tot pigno
ra aurea,vel argentea,que equiualeant quantitati,vel ſe pſentare
carceri,⁊ ſi nō fecerit,det penā:⁊ nō p̄ſumitur in fraudē vſurarū:
vt no.Butri.ff.de cōſti.pec.l.hacten⁹.de quo Joā.An.remittit
ad Specu.de obli.ſ.j.ver.ad pmū.Predicta limitat ibi Jo.An.
vera,ſaluo niſi cōſueuerit ad vſuras mutuare:quo caſu dato qḋ
adijciat̄ facto facil⁹ debiti exactiuo,vt ī recipiēdo pcepta,⁊ ſimi
lia,ex quo accedit ad obligationē q̄titatis,preſumit̄ in fraudem
vſurarum.de pigno.illo vos.de emptio.⁊ vendi.ad noſtrā.al's.C.
de vſuris rei iudi.l.ſi.⁊ de puil.quāto.⁊ qḋ ibi no.hāc pcluſiones
21 tenet Butri.C.de vſuris.l.cū allegās.¶ †Quero quo iure,⁊ qua
via petat̄ executio laudi dati ab arbitro.Eadē gl.dicit in.ꝟ.⁊ ita
iſti.qḋ petit̄ executio,⁊ ꝯpelletur qs ſtare laudo,vel cōparere per
penam actione pene in cōpromiſſo appoſite:⁊ eſt caſus hic.Itē
cōpelli pōt p res depoſitas penes arbitrū:q: debebit arbiter illas
dare parti,p qua latū eſt laudū,niſi altera pars ſeruet laudū.ff.e.
l.litigatores.ſ.qd ergo cōpellitur.Tertio per penā pmiſſam ar-
bitro ſtipulanti,qui cōpelletur actionem cedere obtinēti ꝯ illum
cōtra,quē eſt laudu:⁊ poſtea ꝯ eū agetur.qḋ no.¶ In ea.glo.ibi:
22 arbitros.†No.qḋ ſm hoc pōt arbiter ſtipulari penā ad cōmodū
partiū,⁊ incōmodū.De hoc in Sp.de arbitro.ſ.ſi.ꝟſi.qd ſi incō
promiſſo.pe.col.⁊ vide in.e.ſ.ꝟ.qd ſi ſtipulatus.xxvi.col.Spe.in
j.alleg tene id qḋ gl.hic allegat.ff.de preſcrip.ꝟbis.l.ſi rem inſpi
ciendam.ſ.ſi quis ſpōſionis.Recitat Pla.tenuiſſe ꝯ Jo.an.ibi
remittit ad gl.in.l.litigatores.ff.de arbi.⁊ ad Cyn.in.l.pe.C.eo.⁊
ad Summā Azo.e.tit.ꝟſi.qd ſi arbiter.Hec vera dicit Jo.hanc
gl.dicit eſſe verā in ver.ſȝ qd ſi ſtipulatus.qñ ſtipulatur penā:ſȝ ſi
ſolū ſtipuletur ſnie ſtari:nō valeret ſtipulatio:q: eius non intereſt
pecuniariter:⁊ q: arbiter nō eſt publica pſona,que poſſit alteri ſti
pulari.ff.de ver.obli.l.ſtipulatio iſta.ſ.alteri.⁊.ſ.ſi quis inſulā.licet
alteri ſtipulando poſſit in ſe adijcere penā,vt in.ſ.alteri.nō tñ que
ritur vtilis ſine ceſſione,al's cōſenſu:⁊ in hoc cōparatur iudici.de
quo per Inn.de cōuer.cōiuga.dudū.⁊ dixi pleniſſime in ſaluta-
tione Gregorij.⁊ vide d vſuris.q̄.q̄.lib.vi.ff.rē pu.ſal.fo.l.nō q̄ſi.
23 ¶ †Scḋo dicit gl.qḋ ſi pignus dabit̄,⁊ per dationē pignoris cō
pelletur:⁊ hoc planū.ff.e.l.litigatores.ſ.ſȝ ⁊ pretor.Sȝ eſt dubiū
quis habebit pignus.gl.hic velle vr̄ qḋ debet dari pti euincenti.
¶ In ea.gl.ibi:depoſitus.dic aut eſt cōuentū qḋ pign⁹ ſit arbi-
tri:⁊ erit eius.ff.de fideiuſ.l.fideiuſſor obligari.ſ.fideiuſſor.Aut
eſt actum vt parti parenti.i.obſeruanti reſtituatur,⁊ reſtituit̄ per
actionem p̄ſcriptis ꝟbis,vt dicit glo.Aut eſt dubiū gl.in.l.inter
litigatores.ſ.ſȝ qḋ ptor ait.dicit qḋ dabitur parti:q: effectus iu
dicij debet applicari parti,nō iudici.Arbitraria aūt ad inſtar iu-
diciorū ſunt redacta.ff.e.l.j.Recitat Cyn.in.d.l.pe.Gui.d Suza.
tenuiſſe qḋ ſemper pignus dandum eſt parti.etiā quando eſt con
uentum qḋ remaneat penes arbitrum,vel iudicem:quia eius nō
intereſt pecuniariter qḋ ſnia ſeruetur,licet intereſt ratiōe cuiuſdā
honoris,⁊ reuerentie:qui nō attenditur in ſtipulationib⁹.ff.ad ex
hiben.l.liber homo.vn̄ dicit quod additus videtur ipſe arbiter,
vt ſibi poſſit ſolui,ſuis videat̄ ei principaliter acquiſita obliga-
tio.ff.de ſolu.l.ſi quis ſtipulatus ſit.Sic alternauit vſqȝ ad.ſ.ali⁹
eſt.Ad acquirendum pignus tantum naturaliter,⁊ ad obligatio
nem habendam:argu.ff.de ſolu.ſi quis ſtipulatus ſit.x.an inelle.
24 ¶ †Alius eſt modus vt agatur ex laudo:⁊ in hoc hic loquit̄.In
no.alternatiue,dicit qḋ ſi arbitrium eſt emologatū tacitur intate
decem dierū,ex eo agitur:ſi non eſt emologatū,non agit̄ ſm ali-
quos.¶ Alij dicūt qḋ ſi eſt cōpromiſſum,cū pena,vel ſine pena,
agi non pōt.ſ.eo.l.diem.ſ.fina.ff.ſi quis in ius vo.non ie.l.vlti.j.
c.per tuas.Si nō eſt cōpromiſſum,ſȝ ſimpliciter ſunt elec.q: deſi
ciunt alia remedia,agetur ad iudicatū.C.eo.l.pe.⁊ ſic intelligitur
j.eo.c.cū olim.⁊.c.per tuas.¶ Tertij dicūt,quandoqȝ eſt pmiſ-
ſum de habendo ratam ſententiā,⁊ agitur:⁊ qñqȝ non,⁊ nō agit̄.
¶ Quarti dicūt qḋ in ſpūalibus,qui nō recipiūt intereſſe,agit̄,
in alijs non.¶ Alij dicunt qḋ ſi eſt iuratū cōpromiſſum,vl̄ fides
data,agit̄,al's non.j.c.pximo.dicā.j.c.per tuas.Quid tenendū,
vide in Specu.e.ti.ſ.ſi.ꝟ.ſȝ qd ſi ſtipulatus.⁊ ꝟſi.qd ſi in cōpro-
25 miſſo.¶ †Ea.gl.ibi.dic.qḋ ſic,appoſita tñ illa clauſula,pena non
poterit niſi ſemel exigi:vn̄ ſi ſcḋa vice cōtrauenitat,nō poterit pe-
ti pena,niſi ſit dictū.vt pena toties exigatur,quoties cōmittat̄,⁊
exigi poſſit,quoties fuerit cōtrauentum.de quo.ff.de ꝟ.ob.ſi ſit.
¶ Aduerte tñ qḋ iſta clauſula.Rato manente pacto,confirmat
pactum,non ob.exactione pene ad cōmodū parentis laudo,non
ad cōmodum non parentis laudo:vt.l.cū pater.ſ.libertis.de le.
ij.Nam ſcḋm Butri.⁊ Bar.in.d.l.qui fidem.⁊ eſt glo.in.l.ij.C.de
26 iure emphy.¶ †Unū no.qḋ dicit Specu.in tit.de actione ⁊ pe-
titione.ſ.j.ꝟ.ſȝ ⁊ ſi ſit.qḋ vbi cōtractus penalis eſt iurat⁹ illud iu-
ramentum hȝ vim clauſule,Rato manēte pacto.Allegat.l.ſi qs
maior.C.de trāſacti.iuncta.l.cū proponas.Ultimo anno ſic apo
27 ſtillauit,⁊ tranſpoſuit verba,⁊ clauſulas vltime glo.¶ †Querit̄

eadem gl. in ver. ſed nunquid ad pena recepta poſſit peti, vt ſentē
tie ſtetur. vr̄ qđ non; q꞉ contrarias intendit actiones. de elec. cū
inter R.C. de fur. l. j. ⁊ de elec. vt qđ duas. li. vj. Ad hoc in authē.
de iudi. §. qui vero. colla. vj. Pena eñ cōmittitur, ſi non pareat, ⁊
parendo pena nō cōmittit̄. Idem cōcludit gl. ꝙ ſi in cōpromiſſo
eſt adiecta clauſula, Rato manēte pacto: pena cōmittitur, ⁊ exigi
pōt, ⁊ ēt pōt peti vt ſn̄ie pareat̄, alſ non. ff. de trāſa. l. penul. C. de
tranſac. l. cū proponas. xxv. q. ij. quicūq;. vbi de hoc. Aduerte ta
men ad vnū ꝙ illa clauſula non facit qđ ratum maneat pactum,
vel principalis obligatio, ad cōmodū non parentis laudo: ideo
non parens ex viribus clauſule etiā ſoluendo penam non poteſt
agere, vel excipere, vt laudū ſtet firmum: q꞉ illa clauſula interponi
tur ad cōmodum parentis. Itē q꞉ veniens cōtra tranſactionē nō
poteſt fundare intentionem ſuam ſuper tranſactione, cōtra quā
venit. l. cū pater. §. libertis. ff. de leg. ij. ſm̄ Ja. bu. in. d. l. qui fidem.
⁊ Bar. ibi. ⁊ vide. j. de loca. potuit. in gl. ſuper verbo, biennium. Et
hoc verū, ſi veniēs cōtra tranſactionē habeat remediū agēdi, vel
excipiendi, alſ reincideret in dubiū, vbi ex parte actoris actio ip
ſo iure foret extincta, an agere poſſet, vt re⁹ ſe reponeret in p̄ſtinā
obligationē. de quo. C. de tranſac. ſiue apud acta. De huc expreſ
ſa gl. in. l. ij. C. de iure emphi. ꝙ doc. nō allegant. Et ſi ſemel cōtra
ueniat qs in laudo, abſq; dubio appoſita iſta clauſula, poterit pe
ti pena: ſꝫ ſi ſcđa vice cōtrauenat, non poterit peti pena. Dic qđ
ſic, ſi appoſita eſt clauſula iſta forma, Et pena toties cōmittat̄, ⁊
exigi poſſit, q̄ties fuerit ꝯuentū. Si aūt nō eſt appoſita. dic vt in
l. ſi ſic. ff. de ṽ. ob. q꞉ ēt pena iſta loco ꝯtēpt⁹ nō ꝯmittit̄ niſi ſemel
ex q̊ nō eſt dc̄m qđ toties, ⁊c. ff. ꝺ vrb. ſi duo. l ſi. ſalſa aūt pena lo
co intereſſe ſerua ꝙ no. in. d. l. ſi ſic. Vide gl. expreſſaꝫ. in. d. l. ij. C. ꝺ
iure emphy. Quedā alia pſequitur. Jo. An. ꝯpromiſſuꝫ cū pena
poſſit emologari. qđ penā. j. c. p tuas. vbi melius cadit. Antoni⁹.

1 Cōpromittere non poteſt de libertate minor eccleſia in preiu-
dicium pape.
2 Compromittere poteſt abbas. nu. 7.
3 Laudum, ſeu compromiſſum pōt per ſtipulationem vel promiſ
ſionem de laudo obſeruando cōfirmari, ⁊ per fidei preſtationem.
4 Fidem non ſeruans an dicatur periurus.
5 Compromitti poteſt in iudicem ordinarium de iure canonico: ſe
cus de iure ciuili. nu. 8. ⁊. 9.
6 Renuntiare non pōt inferior exemptus priuilegio ſue exemptio-
nis in preiudicium ſuperioris. nu. 12.
9 Cōpromitti q̄re nō poſſit in iudicem ordinariū tāꝗ in arbitrum.
10 In compromiſſis iurari an debeat, vt iurans arctetur ad obſer-
uantiam compromiſſi.
11 Sententia poteſt pro parte tenere, ⁊ pro parte non, vbi continet
diuerſa capitula.
12 Priuilegio ſuo poteſt quis renuntiare in ſui preiudicium.
13 Feudum non poteſt vaſallus alienare, vel ſuper eo compromitte-
re, ſine domini licentia.
Compromittere non poteſt clericus ſuper rebus eccleſie ſine licen
tia epiſcopi.

1 CUm tempore. ¶ † Minor eccleſia in
preiudiciū pape de liber
tate cōpromittere non pōt. hoc dicit. In p̄ma recitat
factum cōpromiſſi. In ſcđa laudū latum in parte ap-
probat, ⁊ in parte reprobat. In tertia rationē reprobationis ſub-
2 mittit. Scđa ibi: q꞉. tertia ibi: cū ſi. ¶ † No. primo ꝙ abbas poteſt
3 cōpromittere de queſtione monachorū. ¶ † No. ſcđo duū modū
cōfirmandi laudū, aliī cōpromiſſuꝫ per ſtipulationē de laudo ob
ſeruando, vl̄ p̄miſſionē. ¶ Scđs mod⁹: per fidei preſtationē q̄ ex
4 poſſet iuramēto. † Et an tūc nō ſeruās fidē dicat̄ periurus, ita ꝙ
ſit infamis, ſicut in periuro: tenet Specu. qđ ſic. in Spec. de arbi.
§. ſi. ṽſi. ſꝫ pone qđ compromiſſum per fidei. vide. ſ. qđ metus cau
5 ſa. ad aures. ¶ † No. ſecundo qđ in iudicem alias ordinariū pōt
compromitti, ⁊ valet laudum, ⁊ compromiſſum. ¶ No. tertio qđ
poteſt agi ad obſeruationē laudi, promiſſionis, vel iuramēti fidei
6 preſtatione roborati. ¶ † Nota. iiij. ꝙ nō poteſt inferior exempt⁹
renuntiare priuilegio exemptionis. ¶ No. quinto quod de non
ſubiectis poteſtati renuntiandi ⁊ libere de eis diſponendi com-
promitti non poteſt, de re ergo ſuppoſita iuriſdictioni libere com
promittentis cōpromitti pōt: ⁊ qui nō pōt, vbi nō pōt renūtiare
iuri, nec de illo pōt cōpromittere. ¶ Ultimo per illa ṽba, Reci-
pimus monaſteria ad ius, ⁊ p̄prietateꝫ eccleſie Romane, pbat̄ ex
emptio. vide de priuile. ſi pape. libro. vj. Hic primo habemus cō-
promiſſum. Scđo habemus approbationē in parte, ⁊ in parte re
7 probationem laudi. tertio, rationem. ¶ † Oppon. docto. qđ non
poſſit abbas ſolus agere ſine monachis, ⁊ tamen hic innuit cōtra
rium. de reſcriptis. c. doceri. Solu. Subaudi de ꝯſenſu monacho
rum: ideo prout dicit de monachis, ſubaudi ⁊ tex. ſimiliter econ
uerſo. Uel alia erat queſtio, que erat cū epiſcopo, alia cum mona-
chis: q꞉ forte dicebant ſe prelatos capellarum, que ſimul cū mona
ſterio erant exempte ⁊ ibi recipiebat papa ep̄alia, vel abbas nole
pape, ⁊ ei reddebat: ⁊ ſic abbas nil iuris in eis habebat: alſ de ſu-
re ſuo cōpromittere potuiſſet: intererat tñ abbatis defendere ec-
cleſias, que erāt ei pleno iure ſubiecte, ne alteri, ꝙ pape, ſubeſſent.
8 de reli. do. cōſtitut⁹. ⁊. c. cū venerabilis. ſm̄ Inn. ¶ † Ad p̄mū vr̄
non poſſe cōpromitti in iudicē, arg. ff. de arbi. l. ſꝫ ⁊ ſi in ſeruū. §.
ij. ⁊. iiij. q. vij. §. tria. So. Dicit gl. qđ de iure ciuili nō cōpromittit̄
in iudicem, vt ibi: de iure canonico ſic, vt hic, ſiue ſit ordinarius,
ſiue deleg at⁹. De ordinario hic: de delegato, de preſump. literas.
⁊ de p̄be. niſi. ⁊. j. c. cū oli. ¶ Uel ſcđo pōt cōpromitti vtroq; iure
in iudicē, vt hic. ſꝫ nō pōt iudex cōpellere partes, vt in ſe ꝯpromit
9 tāt, vt in ꝯtio. ff. de tu. ⁊ cura. da. ab his. l. pretor. ¶ † No. ſtatuta
ergo, per q̄ pars cōpellit̄ ad cōpromiſſum, ſunt exor bitātia a iure
cōi: cū regulariter nemo cōpellat̄. Fallit in caſu. c. paſtoralis. de re
ſcriptis. ⁊ de offi. dele. ſuſpitionis. De hoc hr̄. j. de p̄ſump. līas. ⁊
in. d. §. tria. ṽ. ſi qs ṽo. ⁊. ij. q. vj. §. qđ de arbitris. ⁊ p doc. in decr.
ſi. j. de re. pmu. per Cy. in. l. ſi qs ex cōſenſu. de epi. audiē. Sol. vlti.
gl. nō placet Hoſt. q꞉ lex illa p̄hibet duo. Primū, qđ ordinarius
non recipit arbitriū. Scđm, qđ non iubeat in ſe cōpromitti. Di-
cit ergo ⁊ hic ēt gl. in. d. l. ſi ſeruū. qđ ſi, q̄ritur an in iudicem poſſit
cōpromitti tanꝗ in arbitratorē, ⁊ amicabilem cōpoſitorem: dic
qđ ſic: vt in authen. vt diffe. iudi. §. ſi ṽo cōtigerit. ⁊ hoc nō p̄hi-
bet. l. ſi ſeruum. q꞉ dicit tex. qđ ſi ſn̄iam dixerit, nō dabit̄ pene p-
ſecutio. Loquit̄ ergo in arbitro, q arctatur ad ferendaꝫ ſn̄iam in
ſcriptis, ſic ⁊ iudex. C. eo. cum antea. arbitrator aūt non, qui ſine
ſcriptis arctatur amicabiliter cōponere. Si querit̄ an poſſit eſſe
arbiter: cōiter Legiſte tenent qđ nō. Et aſſignāt triplicem rōnem
vt no. in. d. §. ſin ṽo. iij. qđ. vij. ſub. §. tria. Primo, q꞉ ſemper iudex
procuraret, vt in ſe cōpromitteret̄, ne ab ipſo poſſet appellari. Se
cundo, q꞉ ordinarius dꝫ cogere arbitrū ad ſn̄iandū, ⁊ ſn̄iam exeq
qđ non poſſet, ſi ipſe idē eſſet arbiter. Tertio, q꞉ arbitria redacta
ſunt ad ſimilitudinē iudicioꜝ: ⁊ ſic ſequeret̄ qđ ſimile ⁊ idē cōcur-
rerent. qđ eſt abſurdū. Inſti. de adop. §. i. Ho. aſſignat alias tres.
¶ Prima, q꞉ iudex dꝫ pronūtiare ſm̄ iura. de conſti. c. j. in aut.
vt iuſiurandū, qđ preſta. ab his. §. i. col. ij. qđ repugnat arbitro. ff.
de arb. l. diē proferre. §. ſtari. ¶ Scđa, q꞉ non voluit ius quē de iu
re ordinario habere recurſuꝫ ad extraordinariū. ff. de min. in cau-
ſe. ij. ¶ Tertia, q꞉ hoc eēt retrogredi. xciij. diſt. legim⁹. ſ. đ trāſla.
c. j. de quo in Sūma. e. ti. §. qs poſſit. ṽ. ſꝫ nūquid. Et hoc tene de
iure ciuili, licet aliqui dixerint qđ nec arbitrator ēe poterit: vt no.
Cyn. in. d. l. ſi qui ex cōſenſu. Sꝫ prima opi. cōm eſt: ⁊ hoc ver̄ qñ
eſt ordinarius in ſpecie illoꜝ, qui cōpromittunt. Si nō eſt ordina-
rius eoꜝ, licet alſ iudex, cōpromitti poſſet. ff. de iudi. l. j. ⁊ ibi glo.
Aliā rōneꝫ aſſignat Gul. C. de epiſ. audi. ſi qui ex cōſenſu. ne par-
tibus terrorem inducat, vt cōpromittant: in dubio aūt an videat̄
vbi pōt adit⁹ vt iudex, an vt arbiter, diſtingue que precesſerūt. ff.
de leg. j. ſi ſeruum plurium. §. ſi. ⁊ de teſta. l. heredes palā. §. ſꝫ ſi notā.
Si precedētia nulla apparent, ſi pena appareat p̄miſſa, preſumit̄
vt arbiter aditus. ff. de arbi. litigatores. §. j. ⁊. ij. Si non apparet
pena p̄miſſa, p̄ſumam eū vt ordinariū aditū, vt res efficaci⁹ va
leat. j. de ṽbo. ſigni. abbate. in gl. ꝺ iudi. l. j. De iure aūt canonico
cōpromitti pōt in iudicē: ⁊ hoc cōiter tenet̄, vt hic, ⁊ no. glo. in. §.
10 qđ de arbitris. ij. q. vij. §. tria. ṽ. qđ vero. ¶ † Oppo. cuꝫ alia glo.
qđ nō debeat in cōpromiſſo iurari, nec fides dari. C. eod. aut. de
cernimus. So. Dicit gl. qđ de iure ciuili arbiter non dꝫ iurare: ſꝫ
partes ſic, vt hic. Uel ver⁹ dic qđ de iure ciuili nec partes, nec iu
dices. ¶ Quid ſi iurent, dixi. ſ. c. non ſine. Scđo ob. q꞉ alia cau-
ſa non valet laudū, cum in liberali cauſa cōpromitti nō poſſit: vt
in. c. pe. ad ſi. ſ. de reſtitu. in integ. Sol. dicit gl. qđ alia cauſa non
valuit: q꞉ nō potuit de illa cōpromitti. Sꝫ cōtra. j. de preſcrip. cū
olim. dicit qđ ſi agitur de libertate hominis, non pōt ꝯpromitti.
Ita intelligūtur illa iura. Si agitur de libertate eccleſie, dicit hic
Inno. qđ dato qđ teneat̄ qđ eccleſia ſuper ſtatu p̄prio non poſſit
compromittere, ſi tñ due eccleſie ſimul litigant ſuper terras, quaꝫ
vtraq; ſibi aſſerit ſubiectā, cōpromitti pōt per duos litigantes.
j. c. per tuas. Nec ob. hic, q꞉ nō dī qđ non teneat cōpromiſſum ad
preiudicium abbatis, ſꝫ qđ non tenet ad p̄iudicium tertij. ſ. pape
vel non tenet cōpromiſſum ad p̄iudicium libertatis: ſic ad cōmo-
dum, ſi agit̄ de alia libertate. vt q꞉ dī electionē factā ꝯtenoriꝫ pri-
uilegij libertatis: ⁊ poterit cōpromitti ſuper tali electione, ⁊ inſti
11 tutione. j. c. pe. ſcđm Inno. ¶ † Uenio ad ſecundum. ſ. ad pro-
bationem, ⁊ reprobationem laudi. op. qđ laudum non potuerit
tenere pro parte, ⁊ pro parte nō. ff. de arbi. l. quid tñ. So. Id ēlau
dum in. c. c. vel connexo, non pōt pro parte tenere, ⁊ p parte nō te
nere: in diuerſis capitulis ſi eſt dictum vt in totuꝫ p̄nunciet̄, non
pōt p parte tenere, ⁊ pro parte nō, eo p partes p̄nunciāte. Si nō
eſt dictū, vt ſimul ſuper omnibus p̄nuncietur, pōt pro parte te-
nere, ⁊ p parte non tenere. ¶ Oppo. tertio qđ poſſit renuntiare
priuilegijs eccleſia. de p̄uilegijs. ſi ꝺ terra. de re iudic. ſuborta. de
dona.

12 dons.inter.† So. Renunciare poteſt ad preiudiciū renūciantis,
vt hic,non ſuperioris:⁊ hoc in priuilegijs libertatis. In alijs po
teſt.vt.d.c.ſi de terra. Ad hoc de cap.mo.c.ij.ad hoc de pac.c.j.
lib.vi. Hoc cōfirmāt doc.q: qñ exempti iurāt fidelitatē,iurāt ni
hil alienare incōſulto Romano pōtifice.de iureiu.ego.N.de ſru
dis.c.ij.⁊ per cōſequēs nō pōt cōpromittere,ne occaſione ſenten
11 tie contingat alienatio,vel eccleſiā grauari. ¶ † No.illā gl.que ſu
per rebus,in quibus non pōt fieri alienatio,nec etiā cōpromiſſuʒ
ad hoc,q: de priuilegijs pape non cognoſcet inferior.de iudi.cū
veniſſent.ergo nec ſuper eis potuit cōpromitti. Et faciūt hec in
argumētū,ꝙ vaſall9 nō poſſit cōpromittere ſuper feudo,niſi de
licētia domini:nec clericus ſuper eccleſia ſine licētia epi. Ad hoc
ā.c.peruenit.⁊ per Hoſt.in Summa.eo.ti.§.ſed queriſ.verſi.ſed
nunqd vaſallus.⁊ ſeq. Spe.de arbi.§.reſtat.verſi.ſed nunqd va-
ſallus.ibi in ſequēti.§.tractat de religioſo.⁊ tenet ꝙ ſine licentia
ſuperioris nō pōt cōpromittere.de ſta.mo.cū ad monaſteriū.⁊.c.
monachi.xij.q.j.non dicatis.xvj.q.j.placuit. Idē de clerico ſecu
lari,vt nō cōpromittat ad perpetuū preiudiciū eccleſie,vt hic.⁊
c.per tuas. Quatenus tangit ſuū propriū factū,poteſt,⁊ preiudi
ciū. Unde ſi agitur ſuper poſſeſſionibus ſuis,⁊ ſuper eccleſia,tā-
quā ſuper beneficio,poteſt cōpromittere eo modo,quo licite fieri
pōt.de preb.niſi.de tranſac.ſuper eo. Dic in patrimonialib9 po-
teſt ſuper fructibus preteritis eccleſie:etiā puto ꝙ poſſit ſup fru-
ctibus de futuro,vel ſuper eccleſia,vt de proprietate,vel iuribus
eccleſie,non poteſt abſqʒ ſuperioris licentia:ſuper titulo beneficij
pōt,ſi nōdū eſt adeptus:ſi aūt eſt adeptus,adhuc credo ꝙ cōpro
mittere nō pōt,ſicut nec renunciare ſuper titulo.arg.hic. Niſi di-
cas ꝙ pōt renūciare titulo,quādo eſt dubitatū propter iudiciū.
ā.de reſtitu.in integ.c.ij no.de app.cōſtitutus. Omnia,que ſunt
dicta in compromiſſo,procedūt ⁊ in tranſactione,ſm Hoſt.in lo
co preallė.ſuper quo remittit ad Summā,de trāſac.§.ſi quis po
teſt tranſigere.⁊ vide Inno.de depo.c.j. Anto.de But.

1 Reconuentio non fit coram arbitris,quando fit ſuper re cer-
ta compromiſſum.nu.4.
2 Arbitria quo caſu non procedunt ad inſtar iudiciorum.
3 Compromiſſum eſt ſtricti iuris,in quo poteſtas arbitri regulaſ
ſecūdū menſuras compromiſſi,⁊ ad que poteſt ampliari.nu.8.
4 Arbitri poſſunt cognoſcere de reconuentione,quando data eſt
eis poteſtas in genere.
5 Arbiter qñ nō pōt cognoſcere de pena cōpromiſſi,vel intereſſe.
6 Recōuētio non habet locū in cauſa criminali,⁊ alijs hic expreſ
ſis,nec fit corā laico in cauſa ſpirituali,vel i cauſa matrimonali.
7 Arbitria lʒ ſint ad inſtar iudiciorū redacta,in q̄ differāt inter ſe.
8 Arbitria ad que poſſunt ampliari,⁊ in quibus cōueniant cum
iudicijs.nu.16.⁊ ſi cōpromiſſum ſit in vno loco,an poſſit ad aliū
laudari,etiam parte abſente,⁊ partes citare.nu.10.
9 Laudum latum abſente parte citata,valet,quando eſt compro-
miſſum etiam ſine pena,⁊ ex eo naſcitur actio,ſi ſit emologatum
tacite vel expreſſe.
11 Arbitria ad que non poſſunt ampliari.nu.ſeq.
12 Renunciari an poſſit reductioni,vel appellationi ad arbitrium
boni viri,vt ex laudo inique lato appellari nequeat.nu.11.
13 Appellari an poſſit a laudo,a quo alias non poſſet appellari,ſi
partes conueniant ꝙ appellari poſſit.
14 Appellandi facultas a ſententia laudi an tollatur pacto de non
reclamando in caſibus,in quibus poteſt appellari.
15 Arbitria in quo a iudicijs differant.
16 Arbitrij inſtantia an pereat lapſo triennio ad ſimilitudinem iu-
diciorum.
17 Compromiſſo facto cū clauſula,vt de omni eo,⁊ toto cōpromiſ
ſuʒ videatur,de quibus lis poſſet oriri,derogatur ſpeciali pacto.

1 Cum dilectus. ¶ † Reconuentio nō
ſit coram arbitris.h.d.
Conſultatio,⁊ reſponſio. Secūda ibi:nos igiſ.reſſio:
⁊ poſt reſponſionē ſubmittēs rōnem,ibi:cum arbiter.
2 ¶ † No.primo caſum in quo arbitria non procedūt ad inſtar iu-
diciorū:q: in iudicijs pcedit recōuētio,nō in arbitrijs:⁊ in iudi
cijs procedit,etiā ſi ſiut delegati.de mutuis peti.c.j.de reſcri.di-
ſpēdia.lib.vj. In iudice autē appellationis,vide in Spe.de recō.
§.ij.ver.ſed nunquid corā.⁊ no.de mutuis peti.c.j. Et pcedit qō
hic dicit,etiā in arbitris iuris:vt no.in Spec.de recuſatione.§.ſi.
3 verſi.ſed nūqd corā. ¶ † No.ſcdo,ꝙ ptās arbitri mēſuraſ ı mē-
ſuris cōpromiſſi:⁊ ideo dicimus ꝙ cōpromiſſum eſt ſtricti iuris
4 vt in eo tm̄ modo veniat qō in verbis reperiſ expreſſuʒ. ¶ † Op
po.ꝙ in alijs caſibus nō habeat locū recōuētio,etiā corā iudice,
cōtra literā hic.⁊.iij.q.xj.c.j. So. Dicit gl.j.ꝙ nō hʒ locū recon-
uentio corā arbitro,vt hic. Hoc temperabat verū Odo,qñ com-
promiſſum eſt factū ſuper re certa:ſecus ſi ſit cōpromiſſum gene-
rale,qō procedit quo ad priuilegiū ſimul pcedendi,non quo ad
priuilegiū prorogatiuū poteſtatis:cū ex generalitate cōpromiſſ

5 hoc habeat,vt dixi de mutuis pet.c.j. ¶ † In gl.ij.ibi.l.nō diſtin
guemus.§.vlti.hanc partē tenet Inno.per hunc.§.per quē dicit
ꝙ arbiter nō poterit cognoſcere de pena,vel intereſſe cōpromiſſi.
Quo ad primū Jo.And.tenet primā partē gl.vt arbiter poſſit
ratione connexitatis cognoſcere de pena dupli:⁊ aliud dicit de
pena cōpromiſſi:q: de illa nō eſt cōpromiſſum,cū non veniat ex
natura actionis in iudiciū deducte:qō ſecus eſt in pena dupli,ex
lege Aqui. Per q̄ dicit,ꝙ Azo tʒ ꝙ arbiter de fructib9 ⁊ lit.ex-
penſis ſententiā dicere pōt,cū ſint cōtigua deductis in iudicijs.
Ad hoc.ff.de procu.l.ad rē mobilē.⁊.l.legatū.de quo in Spe.eo.
ti.§.ſi.ver.ſed cū ſuper. Ea.gl.ibi:cōtumaciā litigatoris,niſi hoc
actū ſit. Qō dicit verū,mulctādo:ſed bene pōt,in expenſis cōdē
nādo,vt eſt dictū:⁊ ideo nō pōt mulctare,q: nō hʒ iuriſdictionē,
ſm Inn.ff.de re iudi.at pretor.in prin. Cognoſcit tn̄ de intereſſe
ſurgente ex actione deducta in iudicio.ff.e.l.nō diſtinguemus.§.
itē nō eſt cogendus.in ſi.j.c.ex parte.ſm Inn. ¶ Ea.gl.preſente.
Tu dic ſm Butri.in.d.§.ſi q̄ litigatorū.ꝙ ſi eſt actū vt cuiqʒ
dicto arbitri debeat pareri,⁊ ꝙ pena toties cōmittaſ,⁊c.ꝙ tunc
ſi nō cōparet ad ſniam,cōmittiſ ex cōtumacia,⁊ poterit ſenten-
tiare:⁊adhuc cōmitteſ pena,q: nō paruit ſnie. Et idē tenet Spec.
in ti.de arbitro.§.ſi.ver.ſed nunquid arbiter.ad ſi.§.ſi vero nō eſt
actum ꝙ toties cōmittatur,ſed ſolū ꝙ ſnie pareaſ,altero contu-
mace,pena cōmittitur,⁊ amplius nō pōt cōmitti pper ſniam:
imo expirat cōpromiſſum,ſi non eſt actum,vt altero abſente ſnia
ferri poſſit:ſed ſi non eſt actū,tunc nō cōmittiſ pena pper cōtu
maciā. Non decidit qd iuris,quando cōpromiſſuʒ eſt ſine pena.
Puto ꝙ tunc laudū pendeat ex emologatione:⁊ q: ad inſtar iu-
diciorū pceditur,valebit ſententia abſente parte cōtumaciter la-
ta:⁊ ſi poſtea emologetur tacite,vel expreſſe,producet actionem:
alias non:vt.l.pe.C.eo. ¶ Eadem glo.ibi:recedere poſſunt. De
hoc dic plene de iureiur. Quintauallis. Ita apoſtillauit vltimo
anno. Sed dic,ſm Jo.an.ꝙ tunc vi cōuentionis etiā poſſet co-
6 gnoſcere ex latis verbis cōpromiſſi. ¶ † Secūdo,non hʒ locum
in cauſa criminali,vt in contra. Idē gl.de iudi.at ſi clerici.de iu-
di.qualiter.⁊ vide de mu.peti.c.j. Qō intellige vt not.in ſumma.
iij.q.xj.⁊ qō habetur.e.c.⁊.q.neganda.⁊ vide Cy.C.qui accu.nō
poſſunt.l.neganda.⁊ bene.ff.de publi.iudi.l.is.qui reus. Item in
cauſa ſpoliationis,niſi de alia ſpoliatione.de ordi.cog.ſuper ſpo
liatione.⁊ de reſti.ſpo.ex conqueſtione. Itē in momentanea poſ-
ſeſſiōe.C.qui legi.perſo.l.ſi. Sed illa lex habet multos intellect9.
Hoſtiē.autē reſtringit illā legē ad pupillū agentē,⁊ quando agit
interdicto,qō vi aut clā,vel vti poſ.vel.vnde vi. Idē quando agiſ
ſuper ſpoliatione eccleſiaſtici iuris.ad hoc.ff.de iudi.l.iij.§.ſed ſi
agant. Ceſſat autem reconuentio pper perſonā excōicati recō-
uenientis.de excep.cū inter. Itē in cauſa ſpirituali nō ſit recōuē-
tio corā laico.de quo de mu.peti.c.ij.⁊.iij.q.viij.cuius in agēdo.
Itē in cā matrimoniali,ſcdm Uinc. Itē in qōne preiudiciali.de
ordi.cog.c.ſi.iij.q.vlti.§.aliqñ.de quo in Spe.de rei vendi.§.ij.in
7 prin.⁊ per totū. ¶ † Opp.j.ꝙ arbitria cōueniāt cū iudicijs:q: ad
inſtar iudiciorū ſunt redacta.ff.de arbi.l.j.ſed in iudicijs recōuē-
tio procedit:ergo ⁊ in arbitrijs. Solu. Generalis differētia eſt in-
ter iudicia,⁊ arbitria,q: iudicia ſunt latiſſimi iuris quo ad dedu-
cenda.ff.de iudi.ſi quis intentione.⁊.l.ſolemus.j.de can.poſ.cuʒ
eccleſia. Arbitria autē ſunt ſtricti iuris. Et hec datur regula,ꝙ
illa demū veniunt in arbitrijs,de quibus eſt actū expreſſe vt ve-
niant,vel coherētia illis,vel ad illa cōſecutiua neceſſaria.in iudi-
cijs autē omnia veniunt,de quibus nō eſt actū,vt nō veniant:vt
8 pʒ ex iuribus preallė. ¶ † Ex his inferſ,primo quedā,ad que ſe
ampliant arbitria. Secundo,ad que ſe extēdant arbitria:⁊ que-
dā,in quibus arbitria,⁊ iudicia conueniant. ¶ Ultimo extra pe
nā aliquas differentias. Proſequere caſus primos,in quibus
arbitriū ampliatur,que eſt clara. ¶ Tāgit gl.vnū,an poſſit arbi
ter cognoſcere ſuper petitione dupli in actione legis Aquilie.ff.
ad legē Aqui.l.inde neratius. Et arguit primo ꝙ ſic:q: ſequitur
ex actione in compromiſſo deducta. In cōtrariū.ff.e.qd tn̄.§.vl.
vbi ſi arbiter vetat penā peti,nō vʒ:q: de hoc nō eſt cōpromiſſuʒ.
Et hoc tʒ Inn.⁊ p hāc legē etiā tʒ ꝙ nō poſſit arbiter de pena vl̄
intereſſe cōpromiſſi cognoſcere. Primū tʒ Hoſt.rōne conexio-
nis. Nō ob.§.vltim9 allegat9 in gl.q: loquiſ de pena a partibus
pmiſſa:q: de illa nō eſt cōpromiſſum:ſʒ pena,q̄ ſurgit ex actiōe,
de illa cōpromiſſum eſt. Per q̄ dicit ꝙ Azo tʒ ꝙ arbiter de fru-
ctibus ⁊ litis expēſis ſniam dicere pōt,cū ſint cōtigua deductis
in iudicio. Ad hoc.ff.e.ſi cū dies.§.ſi arbiter.⁊q: talia ſunt iuxta
mandatū.ff.iudi.ſol.l.iā tn̄.de procu.l.ad rē.⁊.l.ad legatū.⁊ de
hoc in Specu.eo.ti.§.ſi.ver.ſed cū.ā. ¶ Secūdo enumerat gloſ.
caſus,in quibus cōpromiſſum nō ampliatur:⁊ inter ceteros di-
cit ꝙ nō pōt punire cōtumaciā litigatoris. Alle.ff.de arbi.non
ex omnibus.niſi hoc actū ſit,vt ibi. Quod dic verū mulctādo,ſʒ
in expenſis condemnādo bene,vt eſt dictum:nam ⁊ de intereſſe
cognoſcit ſurgente ex actione deducta in iudiciū.ff.e.l.nō diſtin-

S ii

ſita de bonis viri. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. qui mane⁹. ſo. ibi cō
ſtat vnde bona puenerunt ad vxorē, pcedit ꝙ: ſed hic cōſtabat: q:
forte empta ex pecunia cōmuni, vel forte erant cōiter legata: vel
loquit̄ ſecūdum communem conſuetudinē patrie, ſecundū quā
omnia obuenientia viro, vel vxori ſunt communia. ſecundū philip.
25 ¶ † Querit gloſ. tit. ad qđ fuerit vtilis emancipatio l validitate
cōtractus dicit glo. qđ fuit vtilis in hoc, q2 filius in poteſtate alie
nare vel diſponere de rebus ſuis nō poteſt, nec agere p his, nec et
tūc tēporis currit preſcriptio: vt. l. j. C. de bo. maternis. ⁊ ideo eos
26 emancipauit, vt cōſentirent, ⁊ ratificarent alienationē. ¶ † Gl.
venditionē ponit partem caſus gloſſ. tempus. querit qđ eſt iſtud
tēpus. dicit qđ eſt quatuor annorū. C. de tēp. in inte. reſti. petēde.
27 l. vlti. ⁊ colligit arg. qđ vltra tēpus non datur reſtitutio. ¶ † Glo.
conſuetudinem, ponit partē caſus, ⁊ ibi petebāt reſtitui nō obſtat
qđ debuit dari reſtitutio: quia hoc tēpus ipſo iure nō currit. in. l.
fi. in q. can. in inte. reſti. nō eſt ne. q2 ſecundū Hoſ. conſuetudo ca
nebat qđ in hoc currit tēpus, ⁊ nō neceſſaria fuit reſtitutio. Jn
no. dicit tēporales preſcriptiones a iure inductas nō currere, q2
illas potuit preiudicare. licet excep. iudicialib⁹, que currunt: ſed reſti
tuuntur. ff. de mino. ait pretor. §. fi. C. de iudi. pperandum. §. fi. Con
ſuetudinarie ⁊ ſtatutarie currūt, q2 illas nō potuit lex preiudicare.
de conſti. c. j. lib. vi. J ſe dicit in contentionalibus. per. l. emilius.
ff. de mino. l. fi. dicit q2 illa lex pcedit, q̄ impedit curſū tēporis
ſtatutū inquātū curſus tpis ordinat̄ ad dandū minori detrimen
tū, ſ3 nō impedit cū ſumū: q̄rū ordinat̄ ad lucrū tollendū, vt hic,
⁊ ideo neceſſaria reſtitutio, q2 ſtatutū ſimpliciter loquēs de curſu tem
poris patit̄ reſtitutionē iuris cōmunis, ne quis indebite damnū
patiat̄: et nō patit̄ reſtitutionē vt quis lucret̄: vt no. in. l. Locus popu
li. ff. de iuſti. ⁊ iure. vnde in dando ſtatuta que dicūt tēpus curre
re, recipiūt exceptionē, vt nō currant inq̄tum reſpiciant res mi
norū, ⁊ agit̄ de dāno minorū ſec⁹ ſi de lucro, vt hic. nec obſtat qđ
ius nō potuit cogitare ſtatuta, in acutie in ſpecie, ſed potuit cogi
tare in genere leg. vt. l. ariani. C. de hereticis. vnde cōſuetudinem
vel ſtatutum ſemp reperit, vt eſt edictū in pſenti, ⁊ reperire pōt in
preteritū, cū quotidie loquat̄, vt dixi. Jtē qđ dato qđ lex nō cogi
tauerit de ſtatuto. ſtatutū indefinite loquēs potuit cogitare de. l.
pcedenti. vñ cū diſponeret in materia iuris d3 recipere interpta
tionem, limitationem, ⁊ ampliationem iuris. de cōſue. ex literis.
28 ¶ † Gl. ſolēnitas. querit que ſolēnitas hic deficiebat dicit glo. qđ
habebat curatorem, ⁊ ibi authoritas nō interuenit. C. de in inte.
reſti. mi. l. ſi curatorē. vel q2 alienabant rem immobilem, nō inter
uenit decretū pretoris q2 tutor, vel curator nō poteſt alienare rem
minoris ſine decreto ptoris. C. de predijs minorum. l. j. ſed ſi non
habebant curatorem, tenebat alienatio cum decreto pretoris, li
cet ipſi poſſent reſtitui: vt. l. predicta, ſi curatorē. reſtituuntur, er
go. ſi pbet̄ ſolēnitas. alias alienatio nulla eſt. dicit Hoſtiē. in reb⁹
mobilib⁹, et ſe mouentib⁹, valet alienatio per carentē curatorē,
etiā ſine decreto iudicis in immobilibus ſine decreto non valet
alienatio, etiā deficiente curatore, et prohibet̄ fieri, vel interponi de
creta, niſi in caſib⁹, propter es alienum. C. de predijs mino. obes
propter dotem. C. de admi. tu. l. lex, que. ob neceſſitatem famis.
C. de pa. qui fi. diſtra. l. ij. ob defenſionē pupilli. C. de admi. tu. l. fi.
29 ¶ † Glo. vlti. querit quid habeant pbare iſti minores. quod ſe le
ſos. ff. de iureiur. l. nam ⁊ poſtea. §. ſi minor. dic ⁊ tertiū, ſcilicet ſe
eſſe intra tempora reſtitutionis petende. vt in textu.

1 ☞ Reſtitutionis remediū qui iudices poſſint impartiri.
2 Juriſdictio pōt prorogari, ⁊ aliquā extendi ppter incidentiā cauſe.
3 Arbitri poteſtas poteſt ampliari ppter incidentiam cauſe. 10. 17.
4 Compromitti nō poteſt ſuper tribus caſib⁹ hic expreſſis, videlʒ
ſuper cauſa matrimonij, ⁊ libertate hominis.
5 Compromitti non poteſt ſuper cauſa matrimoniali carnali: ſec⁹
ſuper ſpirituali.
6 Compromitti pōt ſuper cauſa ſtatus eccleſie.
7 Cōpromitti quare nō poſſit ſuper hois libertate.
8 Reſtitutio q̄n petit̄ incidenter, an requiratur litis cōteſtatio.
9 Reſtitutio an detur ab ipſis ordinarijs ſine adminiſtratione.
11 Reſtitui ſi quis petat aduerſus ſententiā arbitri corā ordinario,
nunquid lite cōteſtata ſup reſtitutione admittat̄ ad pbandū de
iure ſuo ſuper principali ad hunc finem, vt petita ſibi adiudicent̄.
12 Judices quinam dicantur habere adminiſtrationem.
13 Delegari an poſſit cauſa beneficij reſtitutionis in integrum.
14 Judices qui dicantur nō habere adminiſtrationem.
15 Arbitri poſſunt cognoſcere de reſtitutione incidenter, licet non
principaliter. nu. 18.
16 Judices nō habentes iuriſdictionē quare nō pōt cognoſcere prin
cipaliter de reſtitutione, ſ3 ſic incidenter.
17 Arbitri non poſſunt cognoſcere vltra formā compromiſſi.
18 Reſtitutionis cauſa ex quo eſt mixti imperij, quare de ea poſſit in
cidenter cognoſcere arbiter.
19 Arbitri non poſſunt cognoſcere de cauſa matrimoniali.
20 Sententia arbitri non infamat.
21 Compromitti nō poteſt de crimine infamante, ⁊ actione iniuria
rū, ſed bene de non infamante. nu. ſeq.
22 Jniuriarum actio ſiue ſit ciuilis, aut criminalis, infamat, ⁊ ſuper
ea compromitti non poteſt.
23 Compromitti non poteſt ſuper cauſa monachationis, vel con
uentionis.
24 Compromitti an poſſit ſuper cauſa tutele, ⁊ cauſa alimentorum
petita iure contra tutores teſtamentarios.

1 Cauſa. ¶ † Se ſummat. declarans qui iudices
poſſunt in integrū reſtituere: ⁊ ſumi po
teſt ex. l. vltima. C. vbi, ⁊ apud quos. Prima pars lo
quit̄ de ordinarijs habētib⁹ adminiſtrationē, ⁊ ipſorū
delegatis. Secunda pars de delgatis nō habentibus adminiſtra
2 tionē, ⁊ de arbitris. Tertia ponit quedam incidenter. ¶ † No. qđ
ppter incidentiam cauſe iuriſdictio aliquādo prorogat̄, ⁊ extendit̄
ad id, de quo principaliter cognoſcere nō poteſt. C. de iudi. l. quo
3 ties. ¶ † Et nota quod ſicut ppter incidentiā cauſe ampliat̄ iuriſ
dictio ad id, de quo l cauſa principaliter nō poſſet, ita ampliatur
4 arbitri poteſtas notionalis. ¶ † No. vltimo tres caſus, de quib⁹
nō poteſt compromitti. ¶ Opp. qđ decre. noſtra. in fi. nō faciat
ad ti. put dicit de arbi. in fi. ſo. fatet̄, ſed incidēter hoc dicit̄ pro
5 pter id, qđ premiſſum erat de arbitro. ¶ † Oppo. quod cōpromit
ti poſſit cauſa matrimonialis de electi. cum inter canonicos. So.
cauſa matrimonij ſpiritualis poteſt, nō carnalis. j. tit. ij. ex parte.
6 ¶ † Opp. quod de cauſa liberali compromittatur. j. de arb. cum
tempore. ſo. de cauſa liberali hominis nō compromittitur, ſed de
cauſa ſtat⁹ eccleſie ſic, vt ibi vel ibi nō approbatur arbitrium: vel
de amicabili compoſitione loquitur. ¶ Tenendo dictū Jnnoc.
poteſt eſſe cauſa, quia quando agit̄ de ſtatu eccleſie illa nō eſt ſim
pliciter cauſa liberalis, ſed potius ſubiectionis. id eſt, cui ſubſit,
vnde eſt libertatis a certa iuriſdictione, ſed nō ſimpliciter, q2 nō
poteſt quis eſſe acephalus. xcij. di. nulla facit extrauagans boni
7 facij. vnam ſanctā. ¶ † Sed cū querit̄ de homine, an ſit liber, vel
ſeru⁹, illa pprie dicit̄ cauſa liberalis, et iſta multomagis eſt preiu
dicialis, quā prima quia ſeru⁹ forte equiparat̄ morti. ff. de regul.
8 iu. l. ſeruitutē. in fi. ¶ † Quero an quando petit̄ reſtitutio inci
denter, requirat̄, et ſit neceſſaria litis cōteſtatio. dic qđ nō. de off. iu
di. c. ij. Jtē eſt alia differentia, quia quando petit̄ principaliter,
nō requirit̄ ſummaria cognitio. an petitio ſit admittēda: ſed vbi
incidenter, habet locū officiū iudicis mercenarium, et eſt ſumma
ria examinatio facienda priuſquā ſuper leſione aliq̄ue probatio
nes admittant̄: vt no. ſ. c. auditis, et dicit hoc eſſe contra no. ſ. c.
9 ex literis. p Jnn. ¶ † Quero an ob ipſis ordinarijs ſine admini
ſtratione det̄ reſtitutio. dicit Jnnocē. qđ nō: vnde nec a delegatis
eorū, nec ab eis. et videt̄ expreſſum l dicta. l. j. C. vbi, ⁊ apud quos.
ibi dū dicit has cauſas audiri, qui certe adminiſtrationi, cui iuriſ
10 dictio adhereat ppoſiti ſūt. ¶ † Quero an hoc ſit verū, vt arbitri
poſſint incidenter, ſiue cū pena, ſiue ſine pena ſint dati. dic qđ ſic,
q2 de vtriſq3 loquit̄ lex. vñ hec decr. ſumit̄. C. vbi, ⁊ apud quos. ſic
dicunt quidā. Jnno. diſtinguere videt̄ an dati ſint ſine pena, an
nō, vt ſtatim dicetur, ſed an contra ſentētiā arbitri cum pena de
tur reſtitutio Jnn. qđ ſic, ſ3 pena nō ſit ſnia. ff. de his q not. infa.
l. qđ ergo. §. ex cōpromiſſo. et eſt ratio, quia p hāc ſniam pinidet̄
leſis nō ſolum cōtra ſniam, imo et contra obligationē ex ſnia con
tracta ad penā, ſi nō pareret ſnie. ff. de acqui. here. l. ſi pupill⁹. vñ
vt magis, cōgrue cōcipiat, verba, dicat, peto reſtitui aduerſus ob
ligationē pene ꝯtractā ex ſnia: quā ſi dicat ꝯtra ſniam. ff. de mi
no. l. ſi minor. §. minores. per hoc 3 qđ ſi corā arbitro cū pena le
dat̄ q s i teſtib⁹ pducēdis vel alijs, ſi corā eo incidūt, nō reſtituet̄
leſus, q2 nil eū ligat, niſi obligatio pene et ideo ſi petit̄ reſtitutio
cōtra ſententiā, nō reſtituit̄ in eum ſtatū, in quo erant ante ſniam
imo totus proceſſus reſcinditur, et ipſum etiam compromiſſum,
cum det̄ aduerſus obligationē, per hoc dicit quod petita ratio
ne aduerſus ſentētiā arbitri, qđ corā iudice ſup beneficio reſcinden
ti nil poterit probare ad finē: vt rem reſtituat: quia non ſubroga
tur arbiter iudici in cognitione principalis, ⁊ quia nō pcedit litis
conteſtatio corā arbitro ad ferendam ſententiā corā iudice. l. pe.
C. de arb. Sʒ quid ſi ſine pena ſit cōpromiſſum, quo caſu arbitri
um obligat. j. tit. ij. per tuas. et quid ſi teſtes ſint mortui, qui ſunt
producti, an tales atteſtationes valeant in iudicio. j. de teſtib⁹. p
ſentata eum ergo poſſunt ledi. dicit Hoſtien. quod dabit̄ reſtitu
11 tio. ff. de mino. l. nō omnia. ¶ † Quid ſi aliquis petat corā ordina
rio reſtitui cōtra ſniā arbitri, nūquid lis cōteſtata ſup reſtitutiōe
admittitur ad probandū de iure ſuo ſuper principali ad hunc fi
nem vt adiudicent̄ ſibi petita. Jnno. qđ non q2 nec iudex, qui co
gnoſcit

gnoſcit de reſtitutione ſuccedit arbitro in cognitione principa-
lis.C.de arbitris.l.penult.§.ſi. Quod verũ putat Hoſti.niſi ex for
ma petitionis aliud ſequatur:vt quia petit in eodem libello nõ
ſolum reſtitui contra ſententiam,immo & que petita fuerunt,
12 adiudicari.ſcḋm no.de.c.Cum ex literis. ¶ † Venio ad gloſ.& q̃-
ro cum prima glo.qui ſunt iſti iudices habentes adminiſtratio-
nem. Dicit gloſ.q̃ ſunt ep̃i,vel Poteſtates.vel alij iudices ha-
bentes cõtētioſam iuriſdictionẽ.ff.de poſtul.l.j.§.penul. ¶ Gl.
13 ſan.p̄an.expedita cũ tex.vſq; ad ver.ſed videtur ibi. ¶ † Oppo.
quod nõ delegetur:q: cauſe cognitionem deſiderat.l.in cauſe.§.
cauſa.ff.de mino.ergo indelegabilis:vt.l.nec quic q̃.§.vbi decre-
tũ.ff.de offi.pcon. Sol.glo.dicit q̃ reſtituere cõpetit iure magi-
ſtrat⁹:& ſic eſt delegabilis.ff.ad municip.l.ea que. In cõtrariũ fa
cit,quia hic ſunt mixti imperij,& non competunt iure magiſtrat⁹:
vt.l.ea,que.ad municipa.ergo ſunt indelegabilia. Solu.omnia,
que cõpetunt iure magiſtratus,ſunt delegabilia:ſed non omnia
que delegantur,competunt iure magiſtratus vt hic in exemplo,&
in mero imperio,cuius cognitio ſpecialiter conde?natur,alias
committatur,ſi cõtingat preſentẽ abeſſe.ff.de offi.eius,cui man.
eſt iuriſ.l.j.vel poteſt delegari magiſtratui,ſed nõ magiſtratui nõ:
& ſic non alis habenti iuriſdictionem. Ber.quod hodie hec cogni
tio poteſt delegari:vt.l.j.C.vbi,& apud quos.& hic.&.l.ea,que.in
hoc corrigitur. Goffre.dicit ſpeciale in reſtitutione propter fauorẽ
eccleſie,& minoris,vt poſſit delegari.&.l.ea,que.loquitur de reſtitu-
tione fame,& omnibus bonis:quod ſolum facit princeps,vel ſe-
natus.ff.de poſtu.l.j.§.de qua. Solus etiam princeps reſtituit cõ
tra ſententiam procuratoris ſui,vel iudicis,quem delegauit. Itẽ
minor magiſtratus contra ſententiam maioris non reſtituit,ſed
quilibet ordinarius contra ſententiam ſuam,vel minoris ſubditi
reſtituere poteſt.ff.de mino.l.in cauſe.§.penul.&.l.prefecti.&.l.ſeq.
14 ¶ † Quero qui ſunt iudices,qui non habent adminiſtrationem.
dicit glo.quod iudices,qui dantur a principe ad aliqua officia
exercenda:puta vt cognoſcant de appellatione,vel de ſententijs,
vel etiã de aliqs queſtionibus:& tales poſſunt cognoſcere de reſti
tutione,& alijs cauſis,ſi aliq volunt ſe ſubijcere iuriſdictioni:alis
inuite nõ cõpellũtur de talib⁹ põt intelligi.ff.de iud.l.j.&.C.de iud.
l.rem nõ nouam.vel qui dantur vt poſſint dare tutores,vel curato
res,& emãcipare:& iſti dicuntur ordinarij ſine adminiſtratione a ta
libus delegatis poteſt poni exemplũ,ſecũdum doct.in doctorib⁹
qui poſſunt cognoſcere de cauſis ſcholariũ volẽtib⁹.p authẽ.ha-
bita.C.ne fili⁹ pro patre. Itẽ in epiſcopo,qui renunciauit epiſco-
patui.de ordi.ab epiſcopo.c.j.& de his iudicib⁹.v.ordines.C.vt
15 dignitatũ ordo ſeruet.l.q.li.xij. ¶ † Quero an arbitri poſſint co
gnoſcere de reſtitutione incidenter glo.quod ſic,licet nõ principa
16 liter. ¶ † Quero quare nõ poſſunt cognoſcere iudices nõ haben
tes adminiſtrationẽ principaliter de reſtitutione,licet ſic inciden
ter. Reſpondet glo.quia illa cauſa pncipalis tãgit maiores iudi-
ces:vnde in his inferiorib⁹ deficit poteſtas:ſed ſi incidenter deda
catur,prorogatur poteſtas.C.de iud.quoties. vbi iudex,qui nõ po
teſt cognoſcere de cauſa ſtatus,ſi incidenter moueatur,cognoſcit.
17 ¶ † Oppo.quod arbiter etiã incidenter non cognoſcat:quia vltra
formam compromiſſi nõ poteſt ſuam poteſtatem extendere.j.de
arbi.per totũ. So.nõ egreditur formam compromiſſi,cũ iſta ſit
cauſa ex principali orta,& ſic connexa,& non ſeparata,vt ſi omiſe
18 rit pbationes legitimas vna partiũ. ¶ † Sed opp.quod arbiter
hic nõ cognoſcat de cauſa reſtitutionis,q̃a eſt mixti imperij,vt
dig.ſ.& pbatur p dictam.l.ea,que.ad hoc vide no.in.l.ſi.C.vbi,
& apud quos in integ.reſtitu.per gl.& doct. So.dicit Inno.quod
cognoſcere nõ poterit de reſtitutione quo ad finẽ,vt det reſtitutio
nẽ,vt in contrario:ſed ſi arbiter viderit perſonã,cui reſtitutio cõ
petit,leſam,puta quia in termino nõ pbauit,vel teſtes,vel inſtru
menta nõ pduxit.iterũ ei terminũ aſſignabit.ad hoc inducit ho
19 ſtien.leges,quas allegat glo.& no.de ord.cog.c.j. ¶ † Quero qua
re arbitri nõ cognoſcunt de cauſa matrimoniali dicit glo.q̃a dʒ
tractari per iudices diſcretos,& in iure canonico peritos.de con-
ſang.& affin.ex literis.& eſt expreſſum de tranſac.c.vlt.vbi de hoc.
Itẽ cauſa liberalis,& criminalis requirit maiores iudices.ff.de
arbit.nõ diſtinguemus.§.illud.&.§.de liberali.vnde hoc ſumitur.
20 ¶ † Opp.glo.ff.de his,qui notantur infa.l.q̃d ergo.§.ex cõpromiſ
ſo,vbi dicitur quod ſententia arbitri nõ infamat:vnde videtur q̃ cõ
21 promitti poſſit de crimine. † Sol.de famoſo delicto,id eſt,de cri
mine infamante.cõpromitti nõ poteſt,ſed de nõ infamante ſic.
vel ſm Hoſti.cõtrariũ loquitur,quando de crimine agitur ciuiliter
22 j.de arbi.c.cũ dilect⁹. ¶ † Per predicta dicunt doc.quod cũ actio
iniuriarũ infamet,ſiue ciuiliter,ſiue criminaliter agatur,non põt
23 compromitti.ff.de his,qui no.infa.l.athletas.§.fin. ¶ † Quero
an de cauſa monachationis,vel cõuerſionis poſſit cõpromitti dic
24 q̃ nõ ¶ † Quid de cauſa tutele,& de cauſa alimentorũ,quã pe-

tit a iure contra tutores teſtamẽtarios.de hoc in ſpecu.de arbi.§.
reſtat.ver.ſed nunquid.

1 Reſtitutio delegata eccleſie vlterius ſibi nõ conceditur,niſi ex
noua cauſa,& que ſit illa noua cauſa.nu.19.
2 Reſtõnẽ minori,vel eccleſie petenti obſtat rei iudicate exceptio.
3 Appellationis interponende tempus,videlicet decendium,quo
currit ipſi eccleſie.nu.10.
4 Reſtitui licet quis nõ poſſit aduerſus reſtitutionem denegatã,
reſtituitur tamen ad appellandũ aduerſus illam denegationem.
Aduerſus reſtitutionis denegationem q̃ñ quis reſtituatur.
5 Reſtitui quis poteſt pluries ex diuerſis cauſis,vel propter di-
uerſas inſtantias in vna cauſa.
6 Appellari poteſt iterato,licet appellans ſuccubuerit in pma ap-
pellatione.
7 Reſtitui quis non poteſt aduerſus ſententiam,qua diffinitum
eſt,non dandam reſtitutionem.
8 Reſtitui quis poteſt aduerſus rem bis iudicatam.
9 Vbi iure ordinario aliquis ſuccumbit,admittitur alio iure or-
dinario mutata cauſa petendi.
10 Appellandi tẽpus decendium nõ currit minoribus.
Preſcriptiones,que currunt aduerſus eccleſiam.
11 Prohibitum vna via,nõ videtur poſſe per aliam dari.
12 Reſtõ ad appellãdum differt a reſtõne conceſſa aduerſus ſnĩas.
13 Reſtitutionis remedium quare denegetur aduerſus ſententiã,
per quam reſtitutio denegatur.
14 Reſtitutio denegata quod nõ ſit vlterius concedenda,intelligitur
ſi petita,& denegata fuerit.
15 Reſtitui an poſſit eccleſia aduerſus ſnĩam denegationis,ſi petat
eccleſia reſtitui cõtra cõtractum,& denegata fuit reſtitutio.
16 Reſtitui ſi petat minor,vel eccl'ia,ꝯ ſnĩam,p quã fuit denegata
reſtitutio,& a qua nõ fuit appellatũ,ſi reſtituatur ad appellandũ ꝯ
primã ſnĩam,an cõtra ſcḋam videatur reſtitutus.
17 Reſtitutio ad appellandũ p quẽ iudicẽ videatur poſſe impartiri.
18 Differentia que ſit inter reſtitutionem ad appellandũ,& reſtitu-
tionem a ſententia,vel contra ſententiam.

1 BEneficio. ¶ † Se ſummat. Vel mutatis
verbis. Reſtitutiõe denegata ec-
cleſie vlteri⁹ nõ cõceditur reſtitutio,niſi ex noua cauſa:&
admittitur tamẽ ad appellãdũ a ſentẽtia denegatiõis.
h.d. ¶ Nota primo q̃ reſtitutio nõ datur aduerſus reſtitutionẽ de-
2 negatã. ¶ † Nota ſecũdo q̃ minori,vel eccleſie reſtitutionẽ pe-
3 titã obſtat exceptio rei iudicate. ¶ † Nota tertio q̃ decẽdiũ ap-
pellationis interponẽde currit eccleſie:& licet eccleſia nõ reſtituatur
aduerſus denegatã reſtitutionẽ,reſtituitur tamẽ ad appellãdũ ad-
4 uerſus illã denegationẽ,ſi fuerit negligẽs in appellãdo. ¶ † No-
ta quarto q̃ aduerſus denegationẽ reſtitutionis datur reſtitutio:
vbi velit deducere nouã defenſionẽ,ſi ſemel appellaui,poſſum
ſecũdo appellare.de app.ſua nobis. Secũdo poſſum reſtitui.doc.
5 dicũt q̃ hic ſit caſus ſpecialis. ¶ † Opp.q̃ pluries detur reſti-
tutio.ff.de minor.l.et ſi ſine.§.reſtitutus. Solu. Ibi ſpeciale in
hereditate. Vel ibi nõ fuit delegat⁹:q: ſi pluries ferat,poterit reſt.
6 ¶ † Secũdo op.q̃ ſi ſemel appellaui,licet ſuccubuerim,iterato
poſſum appellare.de appel.directe.ergo & ſecũdo reſtitutionẽ pete
re. So.facilius perdit priuilegiũ,et extraordinariũ auxiliũ,q̃ ius
cõmune,& ordinariũ. Facit.C.ad Velleia.antique.et q̃ ibi not.
vnde vnico actu ꝯtro perdit.de cõſt.cũ acceſſiſſent. Et hoc eſt,q̃
innuit Hoſtie.hic,dicens q̃ gratia debuit plus arctari,q̃ ius
cõmune: vnde ſatis eſt,iudicẽ liberalẽ fuiſſe liberalẽ.C.de nego.
7 ge.l.Titon. ¶ † Tertio oppo.q̃ licet iudicatũ ſit cõtra eccleſiã,
vel minorẽ,nihilominus reſtituitur.ſ.c.cõrã. So. Si iudicatũ eſt
in articulo aliquo ꝯ eccleſiam,reſtituitur,vt in cõtrario:ſed ſi iu
dicatũ eſt,reſtitutionẽ nõ dandam,nõ reſtituitur,vt hic:q: directo
8 ꝯdiceret ſecunda ſententia prĩe ſentẽtie. ¶ † Quarto opp.q̃ etiã
cõtra rem bis iudicatã reſtituitur eccleſia,ſiue minor.ff.de mino-
rib.l.minor antẽ.ſ.c.ex literis. So. Vbi iure cõmuni bis eſt iu-
dicatũ ſup certo articulo contra eã reſtitui põt,ſed per principẽ,
9 vt in ꝯtrarijs:hic loquitur q̃ñ eſt denegata ſemel reſtitutio. ¶ † Quin
to opp.ad id q̃ dr,nouis defenſiõib⁹ eccl'ã admittẽdã:q: ppter
nouas defenſiones cõpetit ius cõmune,& ordinariũ ſubſidiũ.ſ.
de cã.poſ.c.ſi.de excep.rei iudi.c.cũ queritur.facit de ſi.inſtru.cum
Ioãnes.C.de tẽ.app.l.p hãc.& de treu.fraternitatis. ergo nõ eſt
dãdũ extraordinariũ reſtitutiõis remediũ.ff.de mino.l.in cauſe.
Solu. Vbi iure ordinario aliqs petens ſuccũbit,admittitur alio
ordinario iure,mutata cauſa petẽdi,vt in ꝯtrarijs:cõpetet etiam ex-
traordinariũ auxiliũ:& ſic ſuccũbit mutata cã petendi,que paret
etiam extraordinarium auxilium,per illud extraordinarium en
datur,vt hic:ſʒ ſi principio iuccumberet extraordinarium,per
illud ordinarium auditur,ſicut econuerſo: vt dixi in tertia oppo

10 ſitione. ¶ † Sexto ad idē oppo. quod preſcriptio decēdū appel-
lationis nō currat eccleſie. C. in qui. ca. in inte. reſt. l. ſi. quia eſt tē-
poralis: & ſic reſtitutio nō eſt neceſſaria eccleſie ad appellandū:
vt ibi. So. Id in minoribus, hic in eccleſia. Hoſti. dicit qđ for-
tius in eccleſijs locū hȝ: vnde, ſm eum, lex contraria non habet
locum in iudicialibus preſcriptionibus, vt. ſ. c. conſtitutus. Et
hanc opi. tenent Legiſte in d. l. ſi. Alij tenent ſimpliciter in mi-
noribus ipſum decēdiū non currere: per. l. contra. que tamē lȝ ſit
Iuſtiniani, corrigit. l. primā. C. ſi ſepius in inte. reſti. pe. Sȝ hec
decr. hoc dictū aperte reprobat: & ideo dicebat hic Pe. & Abb.
qđ quedam ſunt tpa, in quibus eccleſia ipſo iure ſeruatur illeſa:
quia non currunt preſcriptiones, decē vel viginti annorum de
preſcrip. ad aures. de his. ſ. c. i. ¶ Quedam, in quibus dormit,
qñ eccleſia non habet prelatum, vel habet hereticum de preſcri.
c. ſ. & c. auditis Tempore hoſtilitatis. eo. ti. ex trāſmiſſa. Quedā
de quibꝰ dubitatur, ſicut xvj. q. i. naualium. Item dubitatur de
vſucapione. xvj. q. iij. §. quas actiones. de quo. ſ. c. j. Sed certum
eſt qđ in his caſibus, ſi ledatur eccleſia, reſtituitur. C. ſi aduerſus
vſuca. l. vna. Hoſti. in. c. j. et ſequ. ſ. eo tenet quod non currant.
Nūquid reſtituatur, dixi. ſ. c. auditis. ¶ Quedam ſunt tpa, que
certitudinaliter currūt: nec reſtituitur eccleſia. de electio. ne pro
defectu. ſed illa proprie currunt perſonis non eccleſijs. ¶ Que-
dam, que certitudinaliter currunt et reſtituitur eccleſia, vt hic.
¶ Quedam, que certitudinaliter currunt, & dubitatur an detur
reſtitutio ſicut in tempore quadraginta annorū. de quo. ſ. c. au-
11 ditis. ¶ † Septimo opp. quod vna via eſt prohibitū non eſt cō
ceſſum alia, ac. decretalis, tue. ſ. de procur. et regula, cum quid.
12 de re. iur. li. vj. in ſi. Sol. † Non eſt idem reſtituere ad appellandū
13 & reſtituere cōtra ſententiam, vt. j. dicetur in vij. q ¶ Uenio ad
queſtiones, & primo qro de rōne prohibitiōis reſtōnis. Dicit Hoſt.
vt ſit finis litiū. Uel dic, quia ſententia eſſet ſub ludibrio, ſi reſti-
tueretur. ff. de iudi. l. ſi pretor. vel non reſtituatur, vt reſtituatur
cōtra id. ff. de minoribꝰ. l. interdum. Sicut ergo eccleſia nō reſti-
tuitur, vel minor contra quadriennium, quo debuit cōtra leſio-
nem reſtitui. j. e. c. j. li. vj ita nec contra reſtitutionē denegatam, vt
14 hic. ¶ † Secundo quero quid ſi reſtitutio nō fuit denegata ſed
nec conceſſa Dic: aut fuit petita reſtitutio, et non conceſſa, aut
non petita, aut petita, & denegata, aut petita et non conceſſa, ſed
nec negata: ſi fuit petita et conceſſa, planum quod non procedit
decre. ſi nō fuit petita, dabitur: ſi petita & denegata, procedit de-
cre. ſi petita & nō cōceſſa, ſed nec denegata, poteſt iterato petere.
15 ¶ † Quid ſi petat eccleſia reſtitui cōtra contractum, denegata
fuit reſtitutio, an poterit reſtitui contra ſententiam denegatio-
nis. Uidet quibuſdam quod ſic: quia hic vnica emanauit ſentē-
tia. Quaſi dicat, quod hic dicit habeat locū, qñ petit reſtitui, ꝯ
ſniaȝ: quia tūc pro aduerſario occurrūt due ſententie. Uerius eſt
quod ſiue contra ſniam, ſiue contra contractum denegetur, vlte-
rius nō detur: quia hec decre. & l. ij. C. ſi ſepius in inte. reſti. loqui-
tur indiſtincte: et ſubſit prima ratio. ¶ Quarto quero que pe-
titio hic excludatur, an petitio reſtitutionis ꝯ ꝯtractum, vel ſniaȝ,
iam denegata, an petitio reſtitutionis contra ſententiam dene-
gationis Dic quod contra vtranqȝ, vt patet ex his, que dixi. ſ.
in. i. q. quod probat Inno. per literam, que reſtituit ad appellan-
16 dum de ſentētia denegationis, ergo nō ꝯ ſententiā. ¶ † Quinto
quid ſi contra ſniaȝ petiit minor, vel eccl'ia reſtitui, et fuit dene-
gata, et non appellauit reſtituitur ne ad appellandum cōtra pri-
mam ſententiā, an cōtra ſecundam. So. Glo. hic in. i. glo. & Ac-
cur. C. ſi ſepius. l. j intelligunt de ſecunda ſentētia denegationis.
Accur. tamē ibi fuit alternatiue locutus, videlicet primo quod
ſit in optione eius an velit reſtitui ad appellandum a prima ſen-
tentia, vel a ſecunda, ſcȝ denegationis. Secūdo quod a ſecunda.
Poſtmodum conſequenter dicit quod ſi fuerit appellatū, & fue-
rit lapſum tempus, et fuerit petita reſtitutio denegata, quod nō
auditur, niſi ad appellandum. Quod intelligunt doc. ſcȝ quo ad
ſententiam denegationis, vel ad proſequēdam appellationeȝ, cū
tempora ſint lapſa. Unde in hoc credo multum conſideranda
verba reſtitutionis in integruȝ, videlicet vtrum reſpectu eiuſdē
an diuerſi: ſi reſpectu eiuſdem: nō audiat: ſi diuerſi, tunc ſic. ſicut
in ſimili dicimus, quia mutata cauſa, admittit de nouo quis ad
17 agēdū, nō obſtāte exceptione rei iudicate, vt no. eſt. ſ. ¶ † Sexto
quero quis iudex faciat reſtitutionem hanc ad appellandum, an
iudex a quo debuerit appellari, an ad quem. Quibuſdam videt
quod iudex ad quem, p l. preſes. C. de appel. Sed illa lex loquit
in reſtitutione illius, qui appellauerat, et in appellatiōis proſe-
cutione fuit caſu impeditus: vnde cum ſit ad eū deuolutum ne-
gocium per appellationem, non mirum ſi reſtituitur. Sed in ca-
ſu noſtro, quo nonduȝ fuit appellatum, nil habet cōmune huic
negocio: ideo nō ipſe, ſed iudex a quo, vel iudex ille, q cōtra ſen-
tentiā reſtituere poſſet. Et hanc opi. tenuit Iaco. de. Are. Bart.
tamē in. l. preſes. C. de app. dicit qđ etiā corā ſuperiore eius, a quo

reſtitutio pōt peti, per tex. l. ſi. C. ſi ſepius in integ. reſti. poſtulet,
18 ¶ † Septimo quero que ſit differentia inter reſtitutionē a ſentē-
tia, vel ꝯ ſententiā, & reſtitutionē ad appellādū. Accurſius in. l.
primā. C. ſi ſepius. dicit qđ primo caſu perinde eſt, ac ſi ſentētia la-
ta nō eſſet. Secūdo, ſalua manet ſentētia: lȝ ſuſpendatur appella
tione. de iureiur. venientes. Per qđ patȝ qđ plꝰ expedit reſtitutio,
quā appellatio. ff. de admi. tu. l. ſi minor. Itē dicit Accur. hic cō-
putabit p vna appellatione, vt nō liceat tertio appellare. j. de ap
pel. ſua nobis. Itē ſecūdo caſu neceſſe erit appellare intra decem
dies: q2 p reſtitutionē nō dat plus de tēpore, ꝙ id, in quo fuit le-
ſus. ff. de minor. l. interdū. §. planē. Itē eadē ratione habebit pro
ſeq intra annū, eo reſtituto: alr rata manet ſnia. qđ nō eſt in pmo
caſu. Itē cauſa reſtitutionis. j. quadrienniū appellatiōis. j. bien-
niū. Itē in prima eſt neceſſe pbare leſionē: in ſcd́a iniquitatem.
19 ¶ † Octauo quero que ſint noue defenſiones, de quibus loquit
litera. Glo. hic qđ intelligat de nouis, id eſt, nouiter ppoſitis, cū
pmo cōpetētibꝰ. Idē Inno. q exponit, nouis, id eſt, nouiter pro
poſitis, nō nouiter cōtingētibꝰ, Azo in Summa. C. ſi ſepius. &
Odof. in. l. ij. C. eo. ti. intellexit de vtriſqȝ de nouiter exortis, & de
antiquis nouiter ppoſitis. Ponit exēplū, qñ denegata fuit ec-
cleſie, vel minori reſtitutio: q2 ꝯ pcuratorē ſuū habebat actionē.
Ecce antiquū factū, poſtea pcurator repertus eſt nō eſſe ſoluē-
do. Ecce nouū: hoc vult nūc pponere. Uel forte nūc effectꝰ eſt nō
ſoluēdo, nō reſtituet eccleſia. Itē pone qđ eccleſia petijt ꝯ ſentē-
tiā reſtitui ex leſione priuilegij nō producti: nunc vult reſtitui ex
leſione preſcriptionis omiſſe vel nūc cōplete: de nouo vero, id eſt
nouiter pbāda nō poteſt intelligi, cum illa nō ſit noua defenſio,
& quia alr nullus eſſet effectus horum iurium.

¶ De alienatione iudicij mutandi cā facta. Rubrica.

¶ Supra proximo titulo, preſum eſt p beneficiū reſtitutionis ec-
cleſijs aduerſus leſionē, vt in. c. minoribꝰ. & in. c. cōſtitutus. Nūc
prouidetur his, in quorū damnū alienatur, cauſa mutādi iudicij,
res de qua timetur litigiū, ſm Goffre. Ad marchā. xj. q. j. c. vlt. &
de priuilegijs. authoritate. in ſi. lib. vj.

1 ex Io, in quē facta eſt alienatio rei, cauſa iudicij mutādi, conue
nitur per reſcriptum impetratum contra alienantem.
2 Appellatio interpoſita ante iudicium ceptum, ad finem elidēdi
iuriſdictionem delegati, nō valet, niſi ex iuſta cauſa interponat.
numero. 4. et. 8.
3 Reſcripto contra predeceſſorem impetrato cōuenitur ſucceſſor
ſingularis, lite etiam nondum mota, ſi ſit facta alienatio cauſa
mutandi iudicij.
4 Poſſeſſionem alteri dimittere, vel illam vacantem dimittere, vt
alter nanciſcatur, paria ſunt.
6 Poſſeſſionem vacantem intrans an poſſit indiſtincte conueni-
ri, & an poſſit nominari dūs in iudicio. nu. 7.
9 Aduerſus litigioſe rei alienationem quomodo ſuccurratur tam
contra emptorem, ꝙ alienantem.
10 Litigioſa re vendita ex neceſſitate, ceſſat iudiciū de alienatione
mutandi iudicij cauſa facta.
11 Prorogatio non ſit de perſona in perſonā, et in odium reſcripti.

1 EX quorundā. ¶ † In. in quē fa
cta eſt alienatio rei
cauſa mutādi iudicij, cōuenitur per reſcriptū im
petratū cōtra alienātem. hoc dicit. Prima pars
ponit factum, contra qđ. Secunda prouidet, ibi:
2 nos igitur. ¶ † Nota primo qđ nō valet appel-
latio interpoſita ante iudiciū ceptum in finē elidēdi iuriſdictio
3 nem delegati. ¶ † Nota ſecundo qđ per reſcriptum impetratum
contra predeceſſorē conuenitur ſucceſſor ſingularis lite etiā nō-
4 dū mota, ſi ſit facta alienatio cauſa mutandi iudicij. ¶ † Nota
tertio qđ paria ſunt, poſſeſſionē trādere alteri, vel illam vacantem
5 dimittere, vt eā alter nāciſcatur. ¶ † Opp. qđ nō fuerit neceſſa-
ria iſta prouiſio reſpectu appellationis: q2 appellatio non valet
ſine cauſa: vt in. c. vt debitus. de appel. Sol. Loquitur ſecundum
iſta tempora, ſecundū que omnis appellatio admittebat, niſi eſ
ſet manifeſte fruſtratoria: hodie ſecus, vt ibi ¶ Quero qualiter
pbabitur qđ fecerint p euacuādo iudiciū. Dicit Hoſtiē. quod
probabitur eo ipſo qđ conuinci potuerunt de ſcientia literarum
qđ pbari poterit per illos eoſdem, qui hoc eis ſignificauerunt. j.
6 de appel. ſuggeſtū. ¶ Quero an intrans poſſeſſionem vacantē
poſſit cōueniri indiſtincte. Dic qđ ſic, ſi fraus interceſſit, alr non
pcederetur ad preiudiciū abſentis, niſi citaret. de oſſi. dele. cō-
ſultationibꝰ. Sed dicit Hoſti. qđ hic nō dicit qđ procedat con-
7 tra nō citatū. ¶ † Quero an tales poſſeſſores poſſint domini no
minari in iudicio. Dicunt doct. qđ ſic. C. vbi in rē actio. l. ij. C. de
app. l. j. Quod puto falſum: q2 hic conuenitur ex proprio dolo.
¶ Ad intellectū litere dic qđ & illi, qui poſſeſſionem tranſtule-
runt, cōue-

8 runt, conueniuntur. ff. de reg. iur. l. parem. ¶ † Quero quare ap-
pellatio non admittatur. Dic, quia niſi a manifeſto grauamine
9 eſt appellandum. de appel. vt debitus. ¶ † Oppo. glo. iij. quod
non prouideatur per hunc titulũ contra recipientem rei lite pen
dente, ſed per titulũ de litigioſis. C. de litigioſis. l. vna. So. Glo.
fatetur, ⁊ exponit vertitur id eſt verti ſperatur. ¶ Glo. pe. querit
contra quem agatur, re alienata propter mutandum iudicium.
Dicit glo. quod datur actio contra alienantem, ⁊ contra emp-
torem, vt quem voluerit, potius conuenire. C. eod. l. vna. Gloſ.
ſuper verbo, transferendo, querit quid ſi in poſſeſſorem transfe-
ratur poſſeſſio, non dominium, an agatur ex hoc edicto contra
illum. Dic quod ſic. ff. eo. l. non ſolum. ¶ Tertio, que ſunt ne-
ceſſaria, vt cõpetat edictũ. Dic primo quod fiat alienatio cauſa
iudicij mutandi futuri, ⁊ non tuus quod iam ſit. ff. eod. l. ex hoc
edicto. §. ait pretor. Et hoc, quia ſi fiet preteriti iudicij cauſa, vel
preſentis, non agiretur ex hoc edicto, ſed agiretur ex titulo de
litigioſis. C. de litigioſis. l. vltima. ⁊ tunc dicitur fieri litigium li-
bello principi dato, ⁊ per eum reo inſinuato. C. de litig. aut. poſi-
ta ſuper. l. j. quo caſu res alienari non poteſt ſine pena litigioſi. C.
de litigioſis. l. vlti. ¶ Requiritur ſecundo quod doloſe fiat alie-
natio ratione loci, vel perſone, vt ditiorem conſtituat aduerſa-
rium alterius prouincie. ¶ Requiritur tertio quod mea inter-
ſit. ff. eod. l. j. ⁊ ij. ⁊ datur ad intereſſe officium iudicis, quanti in-
tereſt actoris: ⁊ ſi quis forte fecerit expẽſas, vel aliam incommo-
ditatem paſſus ſit. ff. eodem. l. iij. §. opus. ⁊ l. non ſolum. in fine.
10 ¶ † Quero qñ ceſſet hoc iudiciũ aliquo alienante. Dic q̃ ceſſat
ſi ex neceſſitate alienet. ff. eo. l. non ſolum. §. ſi quis. Item ſi para-
tus eſt ſubire iudicium, ac ſi poſſideret. ff. eo. l. quia etiam. in fi.
11 ¶ † Eadem glo. penul. in fi. in ver. item no. opp. ⁊ videtur quod
non fiat prorogatio de pſona ad perſonã, in reſc. de offi. dele. P. ⁊.
B. vbi delegata iuriſdictio non poteſt prorogri ad alias perſo-
nas, quam in reſcripto contentas. Solu. glo. dicit quod ſpeciale
eſt in odium illarum vel ſecundo dicit gl. ⁊ melius, quod contra-
rium loquitur in prorogatione hominis, id eſt, voluntaria par-
tium hic de prorogatiõe iuris neceſſaria: ⁊ hoc propter odiũ ali-
enantium, ⁊ recipientium.

1 Iudicij mutandi cauſa ceſſionem actionis nõ recipit clericus
a laico.
2 Lites emere eſt prohibitum.
3 Ceſſio actionis perſone diuerſi fori, tanquam aggrauãs conditio
nem rei, fraudulenter facta videtur.
4 Titulus de alienat. iudi. mutandi cã. extenditur vt nõ ſolum pro
cedat reo alienante, ſed etiam in actore.
5 Clerici poſſunt laicos trahere in foro ſuo, vbi conſuetudo ſe ita
habet. nume. 12.
6 Litis emptio an ſit permiſſa.
7 Litigioſa re vendita per reum conuentũ actione reali, vel perſo-
nali, cum quo perficiatur lis.
8 Reſtitui non debet minor in delictis, vel qui cum fraude emit.
9 Titulus, ne liceat potentioribus, habet locũ, ſi alienatio fiat po
tentiori tantum reſpectu cedentis, non aliorum, contra quos ce-
dunt.
10 Si cedo actiones, quas habeo, faciendo te procuratorem in rem
propriam, non tamen declarando an adhuc poſſum petere debi-
tum, et ſoluens liberetur, ⁊ poſſum prohibere ne exigas.
11 Alienatio cã mutandi iudicij in clericum facta per laicum, an fa
cta videatur tanquam in potentiorem.
13 Ceſſio actionis an indiſtincte teneat.
14 Litigioſam rem ementes cauſa iudicij mutandi an afficiãt cau-
ſam ipſo iure, vel per ſententiam.
15 Verba futuri temporis prolata a iure intelliguntur non ipſo iu-
re, ſed eſt canon ſententie ferende.
16 Titulus de alienatione iudicij mutandi, in quo differat a titulo,
ne liceat potentioribus.

1 Ex parte. ¶ † Clericus cauſa mutandi iudi
cij non debet recipere ceſſionẽ ac
tionis a laico. h. d. Prima ponit querelam: ⁊ ſecun-
2 da prouidet. Secunda ibi, cum igitur. ¶ † Nota qđ
3 emptiones litium ſunt prohibite. ¶ † Nota quod ceſſio actionis
perſone diuerſi fori tanquam aggrauans conditionem rei, frau-
dulenter videtur facta, ⁊ tanquam in potentiorem alienata po-
teſt reuocari, ⁊ cedens, ⁊ ceſſionarius cadunt in edictum de alie-
4 natiõe iudicij mutãdi. ¶ † Nota quod titulus, de alienatione
iudicij mutandi, extenditur vt non ſolum procedat in reo alienã
te, ſed etiam in actore. vide in Spec. de ceſ. act. §. 1. ver. ex premiſ-
ſis. ⁊ vide ibi Ioan. Andr. qui ponit conſilium Dyn. ſuo conſi-
5 lio. xxvi. ¶ † No. qđ clerici poſſunt trahere laicos in foro ſuo qđ
6 eſt verum, ſi hoc habet conſuetudo. ¶ † Quero an emptio litis
ſit permiſſa. dic quod ſic inter laicos: ⁊ eis datur actio vſque ad
quantitatem datam, dum tamen non ſint potentiores, vel non
fiat pactum de quota litis. ff. de pactis. l. ſumptus. ff. de variis, ⁊
extraordi. cog. l. 1. §. 1s cui. c. 1. de procur. lib. vj. C. de poſtulando.
7 ſi quis aduocatorum. ¶ † Quero, quid ſi conuentus reali, vel per
ſonali, rem litigioſam alienat, cum quo perficiatur lis: dic, cum
illo, cum quo eſt cepta. ff. de aqua pluuia arcen. l. quanquam. §. 1.
vel eius heres. C. de litigioſis. authen. nunc ſi heres. quia ſi pro-
curator eius cepiſſet litem re alienata in alium, venditor finiret
litem, multo fortius quãdo ipſe fecit. ¶ Non obſtat, ſi dicatur
quod preiudicaretur abſenti, contra id. ff. de exceptio. rei iudic.
lege ſi inte. quia ſi emptor ſciuit cauſã agi, ſibi imputet. quia res
ſua cum ſuo videtur empta onere, vel euictu litis. Si ignorauit,
agit de euictione. C. de euictio. lege ſi fundum. cum ſimilibus. vel
nullum fiet ei preiudicium, in quem res eſt tranſlata: quia ſenten-
tia non mandabitur executioni contra eũ, in quem res eſt tran-
ſlata: ſed ad intereſſe tenetur conuentus: ſicut ſi is, qui ſe obtulit,
non poſſideret. ff. de rei vendic. lege is qui ſe. Non obſtat. ff. de rei
vendi. lege ſinautem. vbi dicitur quod ſine dolo deſijt poſſidere,
abſoluendus eſt reus: quia hic non fuit ſine culpa, que ſufficit ad
hoc vt teneatur in eo, ſaltem qm cautionẽ exigere potuit, ⁊ non
exegit. ff. de rei vendi. l. a quo. Idem dicit quod ſi res litigioſa
vnius prebende, vel adminiſtrationis, transferatur in alium quo
ad adminiſtrationem, ille, qui cepit litem, perficiet, quia domi-
nus litis eſt ſed ſi moriatur, tunc nec ſucceſſor eius in prebẽda,
vel adminiſtratione litem perficiet, ſed ille, ad quem res ſunt trã-
ſlate: mortuo enim iuſta cauſa eſt, quare proſecutio cauſe ad domi-
num reuocatur, id eſt, adminiſtratorem: et ſi dicatur qualiter ad
ſucceſſorem ſingularem, qualis eſt adminiſtrator, hic, ad quam
ſingulares res deuenerunt, transferantur actiones: contra id,
quod not. de iudicijs. quia. R. quia illud verum ibi, quando con-
tra defunctum agebatur ſuo nomine: hic quando contra defun-
ctũ agebatur nomine eccleſie: ⁊ eiuſdem etiam nomine conueni
tur ſucceſſor, ⁊ ita non agit tanquam ſucceſſor, ſed tanquam ad-
miniſtrator: ⁊ hoc caſu eadem ratione mandabitur ſententia exe
cutioni in re petita, ⁊ ad aliũ tranſlata: quia licet tuus adminiſtra
tio ſit ad alium tranſlata, res tamen penes eundem remanet, id
eſt, penes eccleſiam, cuius nomine actum fuit. ſecundum Inno.
8 ¶ † Queo an minor fraude emens actionem reſtituatur. dic
quod non: quia in delictis eis non ſubuenitur. ff. de minoribus.
auxilium. Idem dicit Gul. in ſpecu. de ceſſio. actio. circa prin. in
eccleſia quando collegiũ cũ tota eccleſia delinquit: alias ſec⁹ de re-
gu. iuris delictum. facit quod not. glo. de ordi. cognit. cum dile-
9 ctus. Id3 no. ī. c. auditis. ſuper glo. ī. titulo primo. ¶ † Quero
an habeat locum titulus, ne liceat potentioribus, ſi alienatio
fiat potentiori tantum, reſpectu cedentis, non aliorum, contra
quos cedunt. Dic quod ſic: vt not. in ſpecu. de ceſſio. acti. in prin
10 ci. ¶ † Quero quid ſi cedo actiones alicui, quas habeo, facien-
do te procuratorem in rẽ propriã, non tamen declarando, an ad
huc poſſum petere debitum, ⁊ ſoluens liberetur, ⁊ prohibere ne
exigas. Dic quod ſic, niſi cum illo ceſſionario ſit litem conteſta
tus, vel aliquid de debito ſit tractum, vel id ſit denuntiatum de-
bitori. C. de nouati. l. tertia. ⁊ ibi not. qualiter ſit facienda denun
tiatio, an ſit neceſſe cauſam exprimi. et vide in ſpec. de procurat.
§. vltimo. ⁊ ibi concluditur, quia ad inſtantiam debitoris: alias
non: ſicut dicitur in nuntiatione noui operis. vt in. l. prima. ff. de
oper. noui nuntia. ad finem. et an agens ex iure ceſſo, teneatur
ante litem cedere ceſſio. in ſpecu. de inſtrumen. edit. §. nunc dica-
m⁹. ver. quid ecce. et ibi cõcluditur, quod ſi agatur directa, teneatur
11 agere ſi vtili, tunc nõ. de quo dic vt ibi. ¶ † Venio ad gl. ⁊ oppo.
primo quod decre. nõ faciat ad titulum, qr pertinet plus ad titu
lum mandati. put loquitur de ceſſione, vel de alienante potentio
ribus. C. ne liceat potentiorib⁹. per totũ, dicit glo. quod facit ad
titulũ. prout ſit alienatio ad mutandũ forum. ſentit ergo gloſſ.
quod eo quod ſit alienatio in clericũ per laicũ, videtur eſſe facta
in potentiorẽ: quod nõ placet Innocen. niſi clericus haberet po
teſtatẽ aliquam ſuper laicũ: nec hic reprobatur ceſſio ratione po-
tentie, ſed quia ſimulate in fraudem ſit. in quantum Innocen. di
cit clericum debere eſſe potentiorem ratione officij, hoc dicit
Hoſtien. verum, quando habet poteſtatem ſuper laicum de iure
⁊ de facto, vt quia eius voluntate exigitur ⁊ deprimitur. xvi. q. ij.
cap. primo. nam ſi magnus comes a paupere epiſcopo tenet feu
dũ, dicit Hoſtiẽ. ſe eſſe expertum qđ nõ opprimit epiſcopus, ſz
opprimitur, ⁊ quod nõ epiſcop⁹, ſed comes dominatur. et generaliter
quo ad materiã, de qua hic agitur, dicit laicos potentiores,
⁊ terribiliores eſſe. Allegat capi. relatum. de iure pa. cum concor.
12 ¶ † Oppo. ſecundo quod clerici nõ trahant laicos coram iudi-
ce eccleſiaſtico. de fo. compe. cũ ſit. Solu. hoc de cõſuetudine erat
quod laici traherentur a clericis corã ſuo iudice, alias nõ proce
13 deret. ¶ † Gl. ſecũdo querit an ceſſio actionis indiſtincte teneat.
Dic qđ ſi fiat in vltima volũtate, tenet. ff. de lega. iij. nomĩ. niſi res

vel actio legata ſit litigioſa. ff. de leg. ij. nomen. C. de litigio. l.
quecūq3. ſi inter viuos fiat ceſſio, et potētiori, eſt nulla, et nō pōt
agi ex illa ceſſione, imo iactura cauſe afficiunt̄, qui hoc faciūt.
C. ne liceat potē. l. j. ſi fiat ceſſio nō potētiori, ſi actio ſit in iudiciū
deducta: nō tenet ceſſio, nec admittitur actio: ſed agit ille, qui ceſſe
ſit, niſi in caſibus, qui not. vt lite pen. eccleſia. in gloſ. pe. Si actio
nondū ſit in iudicium deducta, tūc. C. de here. vel actione vendita.
p totū. Et hoc verū, ſi nō eſt ſimulata: alias eſt nulla. C. plus vale-
re, qd agit. per totū. Et dicitur ſimulata, ſi id agitur inter cedētē,
et ceſſionariū. Et in dubio preſumit̄ ſimulata, ſi actio p parte ſit
donata, et p parte vēdita. C. mā. l. vlti. quo caſu nō agit ceſſiona-
ri9. Itē preſumit̄, ſi modicū preciū dat̄: quo caſu nō agit niſi ad
id, qd dedit. Vel ſemp pſumit̄ ſimulata: vt. l. ſi. C. mādati. niſi in
caſib9 ibi poſitis, ſcʒ ſi fiat inter coheredes, vel creditori p debi-
to, vel poſſeſſori p munere terrarū, vel legatarijs et heredib9, cū
eis ſunt legate res, vel actiones. Dicit Inno. qd pſumit̄ ſimula-
ta, ſi non apparet ex qua cauſa ſit facta ceſſio qd non placet Io.
14 And. qr nimis eſſet rigoroſuʒ. Tu tene pcedētē pe. gl. ¶ † Gl. pe.
querit an afficiat cauſam emēteo ipſo iure, an p ſentētiā. Glo. qd
p ſentētiā: qr dicit, afficiant̄: vt pʒ per. l. j. C. ne liceat pōt. que di-
15 cit, mulctent̄: vnde eſt intelligēdū per ſentētiā. ¶ † Nota ergo qd
vbi ius loquitur per verba futuri temporis, eſt cano ferende, et
nō late ſententie. j. de fo. cōpe. ſi diligenti. et ibi glo. ibi plene dixi.
16 ¶ † Quero que differētia ſit inter titulū, ne liceat potētioribus.
et titulū, de aliena. Dic qd hic loquit̄ de aliināte in potētiorē, q
nō eſt in aliqua dignitate, vel nō hʒ aliquā adminiſtrationē: ſed
titulus, ne liceat potētiorib9 intelligit̄ de potentiorib9, q ſunt in
dignitate, et adminiſtratione. Sic intelligitur. C. qd me. cā. l. ſi p
impreſſionē. et tamē in hoc titulo bene interſerit materiā illi9. Et
ideo dicit Hoſti. ſuper verbo, adminiſtrationē, qd ponitur ibi in
gl. qd hʒ locū ille titulus, quando pōt facere terribilem, et mina
cem vultū: ſed ſi ſit alias nō ratione officij potētior, et terribilis,
nō habet locū: ideo aduocatus poſſit habere iuſtitiā nec ſit veri-
ſimile etc. ff. qd me. cau. l. nō eſt veriſimile. Et dicit Inno. quod ra
tione officij dicitur potentior tutor: per hoc dicit quod cadit in
edictū alienans tutori actionem contra pupillum.

¶ De arbitris. Rubrica.

¶ Expeditis preparatorijs iudiciorū, ad iudicia veniēdū erat: et
qr arbitria ad inſtar ſunt redacta iudiciorū. ff. e. l. j. adeo, pri9 de
arbitris eſt vidēdū. Materia. ij. q. vj. a iudicib9. et. §. ſe. et. §. arbi
trarij. et. iij. q. vij. §. verū. et. cognitores. et. c. ſeq. et repetit̄ in ſexto.

1 ☞ Arbitri diſpari numero ſunt eligendi, et ſententie maioris
partis ſtatur.
2 Compromittere poteſt clericus in cauſa eccleſie.
3 Arbitri quare ſint eligendi diſpari numero, vbi etiam valet cō-
promiſſum in duos.
4 In compromittendo an exigatur cōſenſus arbitrorum, vel fa-
cto compromiſſo.

1 SUnc. ¶ † Arbitri diſpari numero ſunt eli
gēdi et ſtat̄ ſentētie maioris ptis. h.
d. et nō diuidit̄: qr totū claudit̄ ſub vno cōtra-
ctu. ¶ Nota pmo cōſiliū in eligēdis arbitris, vt
eligant̄ diſpari numero, vel vnus: et ſic reperiat̄
2 in maiori numero concordes. ¶ † Nota ſcḋo
qd clericus in cauſa eccleſie cōpromittere poteſt. ¶ Nota tertio
3 qd in arbitris ſtatur ſentētie maioris partis. ¶ † Opp. quod te-
neat cōpromiſſum, etiā in duos. ff. de arbi. itē ſi vnus. §. princi-
paliter. j. e. c. pe. et vltimo. So. Cōſiliū eſt qd cōpromittatur diſ-
pari numero: ſed ſi cōpromittant pari, valet ſentētia duorū licet
tertius nō cōſentiat: eo abſente autē nō valet, niſi in cōpromiſſo
ſit dictum. Ut alter ſine altero, etc. ff. e. ſi in tres. et. l. nō diſtingue-
mus. §. ſi in plures. Ad hoc de offic. dele. vno delegatorū. Dic
4 hodie: vt. e. ti. li. vi. ¶ † Quero an in cōpromiſſo exigat̄ cōſenſus
arbitrorū. Dic qd patrū exigit̄ cōſenſus: vt hic ¶ Itē arbitro-
rum quia regulariter cōpromiſſum eſt volūtariū, ſecus ſi neceſſa-
rio, cui adheret iuriſdictio: de officio dele. ſuſpitionis ſecunduʒ
Hoſtien. etc. Antonius.

1 ☞ Arbitrium ſimoniacum, et doloſum non valet.
2 Inſtituendi poteſtas in beneficijs videtur de iure ſpectare ad ar
chidiaconum.
3 Succeſſio in eccleſia nō videtur phibita in linea tranſuerſali.
4 Nepotis appellatione cōprehenditur nepos ex fratre.
5 Collatio incompaſſibilis duplex non valet ſucceſſiue a duobus
facta.
6 Beneficio non poteſt priuari ex non reſidentia exul, et fugatus.
7 Laudum inique latū pōt quantūcunqʒ iuratū reduci ad boni
viri arbitrium, vbi dolus dat cauſam arbitramento abſolutione
habita. nu. 11. et. 20. et. 26.
8 Laudum quantumcunqʒ iuratum tribus caſibus eſt retracta-
bile quando propter dolum quis eſt inductus, et anxietate inopie
ad compromittendum in amicos alterius partis, vel quando
amicus partis laudauit per gratiam, vel quando comprehendit
ſimoniacam prauitatem, diſpenſatione tamen iuramenti habi-
ta. nu. 14. et. 22. 21. 24. et. 26.
8 Pro beneficio quod detur aliquid temporale, valet compoſitio
authoritate ſuperioris facta. nu. 18.
9 Simonia ſicut cōmittitur per dationem pecunie in benefi-
cio cōſequendo. ita et in eo perdendo.
10 Renuntiatio litis non valet ſuper pecunia beneficiali ſuſcepta
pro renuntiatione.
11 Iuramentum de parendo laudo obligat iurantē ad obſeruan-
tiam eiuſdem laudi, etiam inique lati, niſi a iuramento abſolua-
tur. numero. 14. 10. et. 12.
12 Arbitrorum dicto ſtatur, et teſtificari poſſunt inter partes pro
iuſtitia, vel iniuſtitia laudi, dum tamen veriſimiliter non faue-
ant. numero ſeq. et. 29.
13 Teſtis eſſe pōt iudex pro parte, pro qua ſententiam iuſte tulit: et
quid vbi agitur de ſententia, quam tulit. nu. 29.
15 Appellari lʒ non poſſit a ſententia arbitri, pōt tñ ſupplicari, et
peti a ſuperiore retractari de iure canonico.
16 Archidiaconus quod ius habeat ſuper inueſtitura beneficij.
17 Filius non ſuccedit in beneficio ſui aui, vel patris.
18 Simonia quando committitur, vbi datur aliquid temporale
pro ſpirituali.
19 Compromiſſum ſuper re, qua quis eſt ſpoliatus, non valet.
20 Dolus dans cauſam cōtractui iurato non eneruat cōtractum
ipſo iure. nu. ſeq. et quid ſi incidenter interueniat. nu. 26.
21 Iuramentum dolo preſtitum an ſit obligatorium, tanqʒ factū
contra legem prohibitiuam, ſiue dolus incidenter interueniat,
ſiue principaliter. nu. 26.
22 Iuramentum de parendo laudo qualiter intelligatur 16.
23 Arbitri non poſſunt laudare, vbi ſunt prohibiti tanqʒ ſuſpecti.
Prohibitio aſſignata cauſa habetur loco recuſationis.
25 Arbitri ſententie ſtandum eſt. et ſi ſit iniqua.
28 Iuramenti abſolutio ex contractu doloſo an officio iudicis ob
tineri debeat, an vero beneficio reſtitutionis.
29 Iudex quando poſſit eſſe teſtis.

1 NOn ſine. † Nō valet arbitrium ſimoniacuʒ,
et doloſum. h. d. Sūt due partes.
In prima facti narratio. In ſecunda cauſe commiſſio,
2 ibi: quoniam. ¶ † Nota primo quod poteſtas inſti-
tuendi in beneficijs, de iure videtur ſpectare, ad archidiaconū,
etiam que ſumitur pro collatione. Sed hoc verum, ſi hoc habe-
at conſuetudo: alias non de iure: vt no. de offic. archi. c. ſin ſa-
tis. de officio deleg. ſuper eo. Probat etiam quod in capellania
eccleſie poteſtas prouidendi ſpectat ad rectorem principalem
3 eccleſie. ¶ † Nota ſecundo quod ſucceſſio in eccleſia non videtur
prohibita in linea tranſuerſali: de quo. ſ. de fil. preſby. ad abolen-
4 dam. ¶ † Et nota quod appellatione nepotis comprehenditur
nepos ex fratre. Vide de conſan. et affi. quod ſuper his. et c. tua. et
vide de preben. felicis. §. ceterum. li. vj. Vide Frede. in opere ſuo
in q. xxxij. Paucos tex. habent de hoc Legiſte: quia commu-
niter appellatione nepotis comprehendunt deſcendentem ex fi-
lio. Tamen aliquando ſic ſumunt, vt in libro ſeu. de cōtrouerſia
inter dominū et vaſallū. c. j. de ſchiſma c. j. li. vj. Vide Bar. ff. de
inoffic. teſta. ſi ſuſcepta. ff. de in rem verſo. l. et nihil. imo filius fa-
tris aliquando appellatur filius. ff. mandati. l. creditor. §. Luci-
5 us. ¶ † Nota tertio quod non vʒ incompaſſibilis duplex colla-
tio ſucceſſiue duobus facta. Et nota de verbo ordinare, quod
6 ſumitur pro conferre. ¶ † Nota quod exul, et fugatus cōſequen-
ter propter partialitates non poteſt ex non reſidentia beneficio
priuari, vel redditibus beneficij. Vide de cle. non reſid. in ſi. c. j. lib.
7 vj. ¶ † Nota quarto quod vbi dolus dat cauſam arbitramen-
to, laudū inique latū pōt reduci ad arbitriū boni viri qūtūcunqʒ
iuratū. ¶ No. quinto tres caſus habiles ad retractandum latū
dum, quando per dolum quis eſt inductus, et anxietate inopie
ad compromittendum in amicos alterius partis. Secūdo, quā-
8 do conſtat quod amicus partis laudauit per gratiam, et ſic do
loſe. Tertio, quando laudū in ſe comprehendit ſimoniacam,
prauitatem, vt detur pecunia pro beneficio. Et ſic nota quod lʒ
valeat compoſitio authoritate ſuperioris, vt pro beneficio quod
dimittit̄, det̄ aliqd tēporale. de pben. uſi. nō tñ vʒ vt det̄ aliqd au
9 thoritate inferioris, vel partis in quē cōpromittitur. ¶ † Nota
ſexto qr

ſexto qđ ſicut committitur ſimonia per dationem pecunie in be-
10 neficio conſequendo, ita⁊ in eo perdēdo. † ⁊ qđ non vȝ renūtiatio
11 litis ſup bñficiali pecunia ſuſcepta pro renuntiatione. ℭ † Nota
ſeptimo qđ iuramentum de parendo laudo obligat iurantem ad
obſeruationē ēt laudi inique lati, niſi a iuramento abſoluaꝛ: pōt
tñ petere abſolutionē, ⁊ petere reductionem laudi ad arbitrium
12 boni viri. ℭ † Nota octauo qđ dicto arbitroꝝ ſtatur, ⁊ teſtificari
13 pōt inter partes ſuper iuſtitia, vel iniuſtitia laudi. ℭ † Nota bene
iſtum tex. de iudice de teſti. c. ſicut nobis. de proba. qñ contra
falſaȝ. de accuſa. dilecti. de ele. dilecti. cū ſi. Hic habes ꝙ dicto ar
bitratorum ſtatur, qñ deponunt ſuper iniuſtitia laudi: ⁊ ſic qñ de
ponunt in partē, quam veriſimiliter non fouent. Et nota bñ iſtū
tex. qđ dicimus in proprio facto, cuius author fuit quē nō poſſe
eſſe teſtē. vt in auť. de teſtibus. §. j. ⁊ no. gl. de teſtib⁹. Romana. li.
vj. Et nota. ff. de iure fiſci. l. deferre. §. ſidem decreuerunt. de teſti-
bus. dilecto. qñ vt dicit Jo. An. in addi. Spe. in tit. de teſtib⁹. §.
opponitur: ver. ſȝ nūquid adminiſtrator. tale eſt factuȝ, qđ laus ⁊
vituperium pōt aſcribi teſtificanti, qđ nō vȝ dictū eius, ſi teſtifi-
cetur pro parte, q꞉ eo aliter teſtificante, vituperium, vel eo ſic te-
ſtificante laus aſcriberetur: vbi aūt atteſtaꝛ pro parte, quā veriſi
militer nō fouet, eo q꞉ eo ſic teſtificāte, aſcribiꝛ, credi vꝛ, vt hic eſt
14 textus notabilis. ℭ † Nota nono qđ iurā de obſeruando laudo
obliga iurantē, quantumcūqȝ laudum ſit iniquum, ⁊ impedit re
ductionē ad arbitriuȝ boni viri, niſi prius abſoluatur a iurō ⁊ eo
15 abſoluto, pōt petere retractationem laudi. ℭ † No. decimo, ⁊ al-
legat ad hoc hāc decre. ij. q. vj. §. de arbitris. qđ licet a ſnia arbitri
non poſſit appellari, pōt tñ ſupplicari, ⁊ peti a ſuperiore retracta
ri de iure canonico: ⁊ quelibet ſnia iniuſta arbitri poteſt retracta-
ri a ſuperiore, licet nō poſſit appellari: ⁊ ſi lata eſt dolo, retractaꝛ
per exceptionem doli. ff. de arbi. l. non diſtinguemus. §. cum qui-
dam. vide. j. c. per tuas. ℭ Tria hic habentur. Primo, inſtitutio.
duplex clerici conſequentis. Secundo, rius cōpromiſſum doloſe
16 extortum, ⁊ laudū iniquum. Tertio, pape mandatuȝ. ℭ † Venio
ad primum. Oppo. ꝙ ad archidiaconū nō ſpectat inueſtitura. ꝺ
offi. archi. cuȝ ſatis. Dic, ſi intelligas de inueſtitura, que ſequitur
pro traditione poſſeſſionis facti, procedit qđ hic dicitur: q꞉ hoc
ſpectat ad archi. de iure. de officio. archi. ea que. ⁊ c. vt noſtruȝ. ⁊
c. cū ſatis. de officio vica. c. ij. Si intelligas de inueſtitura que ſu
mitur pro reſtitutione, dic qđ hoc habebat de cōſuetudine: vt no
ta. de officio deleg. ſup eo. Si intelligas de inueſtitura, que ſumiꝛ
pro collatione authorizabili ſupra curam, dic qđ inueſtitus fuit
per manum archi. j. ad pñtationem archi. per epiſcopum: q꞉ talē
non poteſt habere archi. etiam de conſuetudine. de officio. archi.
cum ſatis. Qđ dic vt ibi. ⁊ c. cū veniſſent. de inſti. Et ſimilia ver
ba qđ per manuȝ fuerit inueſtitus, ⁊c. habes de cōceſ. prebē. poſt
17 electionem. ver. cū igitur. ℭ † Scđo oppo. qđ nepos de iure non
poterit ſubrogari in eccleſia, quā ante aſcendens tenuit. de filijs.
presby. per totum. So. Doc. intelligunt quod hic erat nepos ex
fratre, ⁊ ſic tranſuerſalis. Per qđ apparet hic apertuȝ, quod pro
hibitio tituli, de filijs presbyteroꝝ, ſe non extendit ad tranſuerſa
les, legitimos, dummō nō vēdicetur iure ſucceſſorio. De alijs ne
potib⁹. ā. de fil. presby. ad extirpandas. dictū eſt. Et huic concor.
18 de officio. deleg. ex parte. de accu. accedēs. ℭ † Venio ad vltimā
partem mādati, ⁊ opp. cōtra partē eius, in qua mandat quod ſi
laudum erat equitati ſubnixum, illud faciat obſeruari: nam cum
in eo interueniſſet datio tēporalis pro ſpirituali, erat ſimoniacū.
j. q. ij. quā pio. de pac. pactiones. ⁊ ſic non poterat equitati ſubni
ti. ℭ So. Dicit hic Inn. qđ vt detur pecunia pro renuntiatione
litis, non ſemper eſt ſimonia, q꞉ poteſt eſſe ſimoniacum ⁊ non ſi-
moniacum: ideo ſolum continet ſpeciē ſimonie, ⁊ propter hoc re-
probatur. Declaro: nā ſi daretur pecunia non hñti ius, vt cederet
liti, hoc non eſſet iniquū, nec ſimoniacū. Iteȝ dicit ſi daretur pro
bono pacis, nō ex pacto partiū, ſȝ ex promiſſione arbitroꝝ, non
in reſpectu ad beneficiū. de preben. niſi. de tranſac. ſuper eo. Si da
retur ius non habenti pro redimenda lite iuſta ab habente ius, ⁊
reſpectu ad ſpirituale, hoc eſſet ſimonia: nō pōt ergo iuris equita
te niti, ⁊ nō niti, ⁊ ſic procedit qđ dicitur in litera. ℭ Scđo opp.
qđ non poſſit equitate niti compromiſſum: hic enim erat ſpolia-
tus: igitur cōpromiſſum vt inuoluntarium nō valuit: vt patet in
c. ij. c. ſolicite. de reſtitutione ſpo. So. Illud de rigore, hoc de eq-
tate: forſan enim cōmiſerat tale crimē, qđ parū duraret ei reſtitu-
19 tio. de accuſat. ad ſupplicationem. ℭ † Oppo. cum gloſſa quod
non valuerit hec ordinatio facta per nepotem: quia impoſſibilis
eſt multiplicatio eiuſdem tituli. de dona. inter dilectos. de electio
ne. vequis duas So. Gl. dicit quod ad cautelam ordinauit, id eſt
confirmauit ordinationem iam factam. Vel ſm doct. dic qđ or-
dinatum per epiſcopū confirmauit, vel approbauit: inſtitut⁹ cū
authoritate epiſcopi per ſucceſſorem nō pōt remoueri. de off. vi-
ca. ad hoc alś ſi ſine authoritate epi illud factū fuiſſet, nō valeret
20 ⁊ pro nihilo litigaret, ſȝ Hoſti. ℭ † In gl. ij. ibi: vnde non tenuit.
Eſt ergo hec cauſa vna, ppter quā retractatur laudū. Sȝ inquan
tum dicit hāc cauſaȝ reddere laudum nullum, ⁊ iurā, non bñ di
cit, vt patet in ſi. q꞉ abſoluitur a iuramento. Niſi reſpondeas, vt di
cit gl. in ver. abſoluas. que reſponſio non placet in caſu iſto: q꞉ do
lo dāte cauſaȝ ꝯtui ſtricti iuris, vt eſt compromiſſum. j. c. dilect⁹.
non reddit contractum nullum ipſo iure: vt no. in dicta. l. elegan-
21 ter. ℭ † Item iuramentum dolo preſtitum obligatoriū eſt, vt no.
ā. qđ me. c. ā. abbas. j. de iureiur. ſi verō. ideo requiritur abſolutio.
poteſt tñ retractari. ℭ In gl. iij. ibi: prohibetur. aut. illā dupliciter
ter intelligunt: vno mō qđ arbitri iurare non debeant, ⁊ ſi iurant,
⁊ dolo malo iudicant, penam a Deo expectant'. Si ignoranter,
nil erit eis. i. non condemnabuntur: q꞉ male iudicauerunt in odiū
partium exigentium iuramentū contra ius. ℭ Secundo intelli-
gitur qđ ibi impediatur, vel prohibeatur in compromiſſo iura-
mentum partium: ⁊ ſecundū hoc ſecundum legem nō valebit iu-
ramentum contra ius preſtitum. Quod dicit verum ibi Bar. de
iure ciuili, ⁊ etiam de iure canonico, q꞉ ex quo lex prohibet iura-
mentum, iurans peccat mortaliter non obediendo legi. Qđ dicit
verum, niſi canones aliud diſponant. Arbitrator tñ aſſumi pōt
cum iuramento partium. de iureiuran. Quintanallis. ff. de ope.
lib. ſi ita libertus. ſcđm Bar. glo. hic ſentit qđ iuramentum obli-
get: ⁊ idem Hoſtiē. q꞉ canones permittunt iurari. Et Imperator
in hoc iuramento, ⁊ alijs eccleſiaſticis vult ꝙ canones obſeruenꝛ.
⁊ non leges. in auť. vt clerici apud ppr. epiſc. §. ſi vo. de eccle. titu.
§. j. de iureiur. c. licet. in. vj. Qđ puto verum: q꞉ in ſtum lex diri-
git prohibitionē ad vinculū iuri, diſponit in materiam ſibi non
ſuſpectaȝ: cuȝ iuramentum. Et quo ad laicos, ſit ſub iuriſdictione
eccleſie. j. de iud. nouit. Et hoc no. doct. de iureiu. quemadmodū.
Et dato qđ lex prohibere poſſet: ⁊ iurando peccaret, per hoc non
concluderetur nullitas iuramenti, q꞉ ſufficeret qđ iuramentum
obſeruando non peccaret, nec obligaretur, ſm ius canonicum: de
quo dixi de iureiu. cuȝ contingat. quicquid terminauerit Frede.
ſuo cōſil. ij. ⁊ lxv. vbi tenet qđ ſi ſtatutum prohibet iuramētum,
22 non vȝ iuramentum. ℭ † In gl. iiij. ibi: non extenditur. Et ſic ha
bes tertium caſuȝ retractandi laudū. Et ex hoc no. gl. qđ iuramē
tum de parendo laudo recipit intellectū, dū tñ laudū doloſe non
ſit, ⁊ per gratiam latum: ⁊ ſic ſemper a iuramento cenſetur exce-
ptus dolus. Ex quo patet qđ non obſtāte iurō poteſt venire cō-
tra laudum. Ad quod de iureiuran. Quintanallis. ⁊ qđ ibi not.
nec tūc eſt neceſſaria petitio abſolutionis a iuramēto. Nec obſtat
textus in ſi. ibi: abſoluas. q꞉ reſpondeo vt in gl. reſponſio ſecundū
23 iſtam cām eſt neceſſaria. ℭ † Alia poteſt eſſe cauſa retractandi
laudum, q꞉ arbitri erant huic ſuſpecti. cum nimium fauerent alte
ri parti: quo caſu ſi prohibentur a parte, nō pronunciatur: ⁊ phi-
bitio aſſignata cauſa habetur loco recuſationis, per. l. nō diſtin-
guemus. §. cū quidā. ff. eo. Qđ nota. q꞉ ex hoc habes practicam
recuſandi arbitrum. Arbitrator autē nunquid recuſari poſſit, te
24 net Gul. de Cu. qđ ſic. C. de epiſc. audi. l. epiſcopali. ℭ † In gl. v.
ibi: prauitātem. qđ nota ꝯ iſtos arbitros, qui aſſumunꝛ ſup iſtis
beneficijs, qđ non valet laudū, ſi iudicant, vt data pecunia altera
partium a lite diſcedat. Nec ob. de preben. niſi. q꞉ illa loquiꝛ in ar-
bitratore, ⁊ ſuperiore. Aliam cauſam addit Hoſtien, quia forte
euidenter liquebat de leſione, concludens ꝙ de iure canonico lau
dum etiā ſtrictuȝ, poteſt retractari, quādo euidens patet iniqui-
tas ex laudo, ⁊ peccatum: nec ſtabitur tunc. §. ſtari. ſȝ canoni, etiā
in foro ciuili: q꞉ lex vult peccata corrigi. in auť. vt nō luxur. contra
natur. §. j. col. vj. Quod intellige qñ intra deceȝ dies fuit contra-
dictuȝ. Nec ob. j. ca. per tuas. ⁊ dic eſſe de mente vtriuſqȝ iuris, qđ
nullum peccatum lege, vel conſuetudine, vel iuramēto, aut priui-
legio minuatur: ſȝ his non obſtantibus purgetur. de conſue. c. ſi.
de preſcrip. c. ſi. Idē dicit gl. ij. q. vj. §. qđ de arbitris. ⁊ idem notat
Hoſtiē. j. c. per tuas. ⁊ de iureiuran. Quintanallis. Vltimo anno
25 ſic appoſtillauit. ℭ † Venio ad cōpromiſſum, ⁊ launduȝ: opp. qđ
iuramentum debuerit obligare: q꞉ ſtandū eſt ſnie arbitri, ſit equa,
vel iniqua: vt patet in. l. diē proferre. §. ſtari. ff. de arbi. Nō debuit
ergo retractari, nec a iuramento abſolui. Hoc ꝯnū ſoluit gl. ſi. ⁊
primo ſoluit qđ cōtraria loquūtur in arbitro, hec decre. in arbi-
tratore. Hoc ſuppoſito, vidēda ſunt duo. Primo, qđ de arbitra-
26 tore. Scđo, qđ in arbitro. ℭ † Ad primā triplex cā pretēditur
ad rupturā laudi. Prima, q꞉ dolus dedit cauſam compromiſſo,
⁊ ſic cōpromiſſuȝ ſic nullū: ſic regulariter ꝯtus initus dolo dāte
cauſaȝ contractui eſt nullus: ⁊ ſecus ſi incidit in contractū. ff. de
actiō. emp. ⁊ vē. l. Jul. §. ſi venditor. Iſta ratio non placet quo ad
hoc vt reddat ipſo iure nulluȝ cōpromiſſum, q꞉ cōpromiſſum eſt
ſtricti iuris: ⁊ vbi dolus dat cauſaȝ ꝯtui ſtricti iuris, vt eſt cōpro
miſſum, nō eſt ꝯtus nullus. Et qđ ſit ſtricti iuris patet. j. c. dile
ctus. Sȝ bene facit, q꞉ reſcindēdus venit actiōe de dolo: vt plene
no. gl. j. de emp. ⁊ ven. cū dilecti. ⁊. ff. de dolo. eleganter. Sȝ q꞉ hic

interuenerat iuramentum, qđ obligatorium eſt, quia poterat ſer-
uari ſine interitu ſalutis eterne, habito reſpectu ad dolū: vnde re-
ſcindiť officio iudicis iuramētū, ⁊ audiť cōtra laudū iudicis of-
ficio. Et ex hoc habes qđ quicūqꝫ quis doloſe induciť ad cōpro-
mittēdum in amicum partis aduerſe, ſecuto laudo iniquo, ſi fuit
laudū iuratū, iuramētū eſt obligatoriū, ſed aduerſus iniquitatē
laudi petita abſolutione iuramēti audiť petens illud ad arbitriū
boni viri reduci. qđ autē iuramētū dolo, vel fraude pſtitū retra-
ctať officio iudicis implorato, patet ō iureiuran. cū contingat. qđ
metus cauſa. abbas. et. c. ad audientiā. ſecūdē Hoſti. ¶ Secūda
cauſa pōt pretendi. q̄ laudū nō fuit formale, cū in eo nō debeat
iuramētū intercedere. C. eodē. in authen. decernimus. So. Dicit
glo. ſuper verbo, ſacramētū: hoc nō vitiat laudū, nec iuramētum
pſtitū quominꝰ obliget vt hic. Nec obſtat aut. decernimꝰ. q̄ ha
bet intellectū, qđ ibi loquať de iuramēto arbitri: ⁊ ſecundum hūc
intellectū nō tangit caſum, ſed dicit quod arbitri nō debent iu-
rare: ⁊ ſi tamē iurant inducti a partibꝰ, ſi dolo male iudicant, pe-
nā a Deo expectabunt: ſi ignorāter, nihil erit eis arbitrio. Et ſic
patet, ſecundū iſtū intellectū, quod vbi alias faceret arbiter ma-
le iudicādo litem ſuā, iuxta notata de pactis. l. ſi. modo nō faciet:
⁊ hoc in odium elicientiū arbitros ad iuramentū: et nihil erit eis
arbitrio preter ſacramentū: quod ſi male iudicant, poterunt quo
ad vulgum dici periuri. ¶ Secūdus intellectus, quod illa authē
tica etiā loquatur de iuramento partiū: vt ſit ſenſus quod cōpro-
miſſum non debet fieri cum iuramēto: ſi fiat laudum ſic iniquū
per dolū, a Deo penā expectant: ſi ignoranter, nihil erit eis pre-
ter iuramentū: quia pars inobediēs poterit dici periura. ¶ Nū-
quid autē hoc procedat de iure canonico, vt nō valeat iuramen-
tū. Bar. dicit quod ſic: quia inquantum iuramentū obligaret:
alias nō eſt obligatoriū, cū lex prohibeat iurari: ⁊ peccet mortali
ter non obediens legi: ⁊ ſic iuramentū nō eſt obligatorium. quod
dicit verum, niſi canones aliud diſponant: valet tamen compro-
miſſum: vt ibi dicit gloſ. Arbitrator tamē aſſumi poteſt cū iura-
mēto: vt dicit ibi Bar. de iureiuran. Quintaualle. ff. de oper.
liber. l. ſi libertꝰ. Hoſtien. hic tenet q̄ iuramētū ſecūdū canones
habebit omnē vim. Qđ patet, quia canon hic permittit iurari:
⁊ ſic lex noua Authenticorū reducit ad antiquā legē. ne in arbi-
tris. C. eo. Et Imperator in hoc iuramento, ⁊ aliīs eccleſiaſticis
vult ſeruari canones, ⁊ nō leges: in aut. vt clerici apud pprios
epiſcopos. §. ſi vero. ⁊ de ecc. ti. §. j. facit de iureiurā. licet. lib. vj.
Hoc puto verū, quatenus agiť de vi iuramēti, quicquid diſpo-
nat lex: q: inquātū lex dirigit ꝓhibitionē ad vinculū iuramēti,
diſponit in materiā ſibi nō ſubiectam: vnde iuramentū eſt obli-
gatoriū, dummodo materia alias ſit licita. de iureiurando. quē-
admodū. ſecundū doctores in glo. ſuper verbo, oculos. Et dato
quod lex prohibere poſſet, q̄ q̄ iurando peccaret, ſufficeret qđ iu-
ramentū obſeruando non peccaret, vt obligaretur ſecundū ius
canonicum. Quantum autem ad ius agendi contra arbitrum,
quia a pena excuſatur, vt faciat litem ſuam, ſatis puto ſtandū
legi, que nō eſt in hoc correcta. Faciunt hec ad illa, que diſputat
hic frede. ſuo cōſilio cclxv. alias. lxv. vbi determinat an ſi ſtatutū
ꝓhibeat iuramentū, an obliget iuramentum preſtitū contra ſta-
tutū. Et tenet quod non: quia peccat veniendo cōtra. ¶ Tertia
cauſa, que hic aſſignatur ad nullitatē laudi, eſt, quia arbitri ſunt
p gratiā arbitrati. Per que dicit glo. qđ nō valet laudū ad preiu-
dicium eius, cōtra quē eſt laudatum, quominus poſſit agere. Nō
obſtat iuramentū, quia iuramentum ad hoc nō extenditur, niſi
ad eā que legitime arbitratur: alias illicitum eſſet, ⁊ non ſeruan-
dū. allegat. j. de iureiurando. quintaualle. Nō declarat glo. qua-
re eſſet illicitū. Sed dic quod eſt illicitū ex eo, quod induceret ar-
bitrū ad laudandū inique. Sed huic obuiat litera in fine, que di-
cit eos non audiri antequā abſoluať. Solu. Dicit quod hic non
mādat eos abſolui ſed abſolutos denuntiari. Ideo glo. vltima
exponit, abſoluas: id eſt, abſolutos oſtēdas. Et hic eſt verus in-
tellectꝰ in ſe. Ex quo habes qđ iuramētū de parendo ſentētie ar-
bitratoris, ⁊ de nō reducēdo illā ad arbitriū, non impedit quo-
minus laudū inique, ⁊ doloſe latū poſſit ex hoc reduci, quia ad
hoc in dubio nō extēditur: ⁊ hoc placet: vt l. Lucīꝰ. §. creditor. ff.
mādati. dicā plenꝰ. j. c. ꝑ tuas. ⁊ dixi de iureiurādo. Quintaual-
lis. ¶ Quarta cauſa, que hic pretēdit nullitatē arbitramenti, eſt,
q: arbitramentū habebat in ſe vitiū ſimonie: q: ex laudo, ⁊ arbi-
tramēto mādatur vt pecunia ſoluatur, ⁊ toti cedatur queſtioni:
⁊ tale laudū vt ſimonia cum eſt nullum. ſ. de tranſact. preterea.
el ſecundo. ⁊ c. conſtitutus. vnde tunc pena appoſita nō cōmitte-
retur, ſi tali iniquo arbitrio non ſtaretur. ¶ Nota quod pro Deo
totus Mundus practicat cōtra: q: in beneficialibus cōpromit-
tunt quandoqꝫ, qđ ſi arbitri laudent, vt data pecunia recedatur
a lite, nō valet hoc laudū vt ſimoniacum: ⁊ ſic nō licet recedere a
lite per viā laudi, data hincinde pecunia, vel aliquo tēporali. hoc
intelligo quādo alias in partes, vel amicos cōpromittiť: vbi autē
cōpromitteretur in iudices, vel alios ſuperiores, hoc nō eſt illici-
tū. de electio. cū inter R. ⁊ j. de prebend. niſi. Sic ergo conclude
tres cauſas annullādi laudū. ¶ Prima, quādo dolus dat cau-
ſam cōpromiſſo: hoc nō infringit ipſo iure, ⁊ huius reſpectu exi-
getur abſolutio a iuramento: ⁊ ſecundū iſtā verbum, abſoluas,
ſtat proprie. ¶ Secunda cauſa eſt, quādo ad laudū eſt deuentū
contra prohibitionē legis per iuramentū. Adhuc hec non infi-
cit ipſo iure: ſed quid opereť, dictū eſt. ſ. ¶ Tertia cauſa, quādo
laudū eſt latum per gratiam, ⁊ amicitiā, ⁊ ſic dolo: adhuc cōtra
laudū prouideret vt poſſit ad arbitrium reduci: ſed iuramentum
ad hoc nō extenditur. Sed ſi expreſſe eſſet preſtitū de nō reducē
do, etiā ſi dolo eſſet preſtitum, dicam. j. eo. per tuas. Et credo qđ
iuramentū nō obliget vt inducens ad delictū. ff. de pactis dota.
l. conuenire. ⁊ ſic nō ſit neceſſaria abſolutio: ⁊ tunc verbū, abſol-
uas, exponitur, id eſt, abſolutum eſſe oſtendas. Imo plus dicit
hic Hoſtien. per. l. nō diſtinguemus. §. cū quidam. ff. eodem tit.
qđ vbi arbitri ſuſpecti ſunt ex certa cauſa, ſi ſunt prohibiti ne p
nuntient, ſi poſtea pronūciant, ſententia nō tenet, nec pena com-
mittetur. Qđ nota, q: habes ex illa lege practicā recuſandi arbi-
trū, ſi ſuſpectꝰ ſit ex aliqua cauſa: vt puta quādo iudex poſſit re-
cuſari, in arbitro non eſt neceſſaria recuſatio, ſed ſufficit qđ alle-
gata cauſa pars, cui eſt ſuſpectus, proteſteť ne pnūtient: hoc ha-
bet pro quaſi recuſatione, ⁊ appellatione. qđ bene nota. arbitra
tor tamen recuſari nō pōt: tenet Sali. C. de epiſcopali audien.
epiſcopale. Alia cauſa eſt, quā addit Hoſtien. quādo laudū ſui
ſerie mandat dari tēporali procuratione, vel renūciatione iuris
ſpiritualis: qđ not. ⁊ tunc iuramentū ad hoc ſe no nextenderet, et
27 non eſſet neceſſaria abſolutio. ¶ † Nunquid autē iſtud procede
ret in veris arbitris. Tene qđ ſic ſecundū nos: quia nō facimus
differentiā vbi appareat dolus: vt videbis. j. de arbitris. ꝑ tuas.
et ō hoc. j. de iureiurando. quintaualle. et in. l. ſocietatē. §. arbitro-
rum. ff. pro ſocio. Unde dicit Goffr. quod dolus in compromiſſo
gratia, in laudo eſt ſimonia. Soluunt Z. §. ſtari. quia hec vitia an
nullent etiam in arbitro. Per quod concludit hic Hoſt. q̄ ſi eui
denter liquet de leſione, iudex faciet illud emēdari, quādo euidēs
concluditur ex laudo peccatū: nec ſtabitur tunc illi. §. ſtari. ſed ca
nōi, etiā in foro ciuili. Nā ⁊ lex vult peccata corrigi: vt in authen.
vt non luxur. contra naturā. §. primo. colla. vj. Quod intelligiť,
quando intra decē dies fuerit īdictū, ne ſit contra. j. c. per tuas.
Et dicit eſſe de mēte vtriuſqꝫ iuris, qđ nullum peccatū lege, vel
cōſuetudine ex iuramēto, aut priuilegio minuať. ſed his nō ob
ſtātibus puniatur. de conſuetu. c. ſi. de preſcriptio. c. fin. ſecundū
Hoſtien. quod nota. Per hoc ſunt expedite glo. excepto princi-
28 pio vltime. ¶ † Quero an ex officio iudicis obtinebit ſolā rela-
xationē iuramenti, an vero etiā vt beneficium reſtituať. Glo. qđ
vtrunqꝫ: vnde ad verbū, abſoluas, ſupplet, ⁊ abſolutū reſtituas.
¶ Innocen. dicit eū nō reſtituendum, ſed tantum vinculum ad
tollendū iuramentū: quo abſoluto poterit agere vt prius. Et hoc
placet, q: in plus non leſit laudum. Vel attende modum petēdi:
29 ſi enim petīſſet ſe reſtitui, diceret verū gloſſ. ¶ † Tertio videtur
quod dicto arbitrorū de geſtis coram ſe non ſtetur. j. de teſtibus.
ſicut. Glo. dicit hic qđ admittūtur in defectum probationū, vbi
aliī nō poſſunt haberi, q de hoc ſint informati: argu. ſ. de electi.
cū dilecti. alias, vt dicit Inno. iudex, arbiter, aduocatꝰ, aſſeſſor,
⁊ executor, in negotio, qđ egit, nō poteſt eſſe teſtis. ff. de teſti. l. ſi.
ij. q. vj. ſtatuendū. ¶ Aduerte, Innoc. hic valde intricate loquiť:
ſed recte intellectus melius loquitur hic, q̄ alibi. q̄ñ teſtis iudex,
aſſeſſor, arbiter, vel executor producēť in teſtes in eadē cauſa, in
qua ſunt iudices, vel arbitri: ⁊ nō poſſunt, ne vicē iudicis ⁊ teſtis
ſuſtineāt. contra id de verb. ſignifi. c. forus. ⁊ eſt dictum Innoc.
de proba. quoniā. de teſti. a nobis. de accuſa. cū dilecti. ¶ Quā-
doqꝫ pducūtur in teſtes, vt iuuantes, ⁊ conferentes de eo, qđ geſ
ſerunt corā alio iudice: ⁊ ſi eſt vnus tantum, planum quod nō p
bat: q: vox vnius, q̄ q̄ etiā iudicis, vel arbitri, vox nullꝰ. Vide
qđ habetur in dictis locis. Si ſunt plures, vel pducitur vnus ad
coadiuuandū, ſi nō vt teſtificetur voce viua, ſed vt ſolēnizans in-
ſtrumentū de geſtis corā ſe, poteſt: vt no. ſ. de tranſa. ex literis. ⁊
ibi dixi. Si autē producunť vt viua voce deponant, dic quod ſi
ad iudicium vocatur vt ſimplex informator, nō in formā teſtis,
vt iudex interrogando ſe inſtruat, non vt ad plenā fidē, ſed vt ad
talem qualē preſumptionem: ⁊ admittuntur. Quis tamē interro
gētur, non tamen ſemper fidem adhibet dictis eorū: quia ſepe fa
ctum ſuum tuentur. ff. de iudic. cū qui. ⁊ ex variis circunſtantiis
colliget qđ credit. ff. de cuſto. ⁊ exhibitio. reor. reis. l. diuus. de
accuſat. inquiſitionis. §. vltimo. ad hoc de reſcriptis. olim. ⁊ qđ
ibi ſcribit Ioan. and. ¶ Quandoqꝫ tales pducunť in teſtes: et
tunc quandoqꝫ ipſi atteſtanť pro iuſtificatione facti ſui, quod veri
ſimiliter defendere debent: et in hoc nō ſunt aliquo modo ſuſpe
cti. Sic intelligo Innocentiū hic: ſed ſe deſtruit, quia dicit quod
non creditur ad preiudicium alterius. Certe non video quare
non debeat

nõ debeat eis credi ex quo enim atteſtantur contra id,qđ veriſimiliter tueri debent,in hoc nulla eſt ſuſpicio.et hic eſt ꝓprie caſus et ideo credo,ſi aduocatus atteſtaretur aliquid contra clientulũ, ei crederetur,ſi iudex aliquid cõtra ſententiam,vel arbiter.Idem ſi proxeneta,vel alius facti executor contra id,quod execut⁹ eſt. Idẽ q: cauſa ſuſpicionis ceſſat ad hoc quod no.gl.de eo.q cogno.conſan.vxo.ſue.ſuper eo.vbi atteſtatio contra id,quod intendit , non redditur ſuſpect:immo ex illo roboratur quod no.de teſti.ſuper eo.cum illa limitatione intellige glo.de teſti. romana. lib.vi.℄ Quandoqꝫ aliter teſtificantur ſuper validitate actus: ⁊ tunc in procuratore,⁊ in quocunqꝫ alio recurre ad Barto.in. §.idem reſcripſerunt.ff.de iure fiſci.l.deferre,⁊ meli⁹ ad Io.an. in addi.ſpecu.in titu.de teſte.§.opponitur.verſi.ſed quid ſi admiſtrator:.quod hoc caſu dicit ibi Io.and quod ſi propter defectum eius.quod atteſtatur ex aſſiſtentia laus,⁊ ex defectu vituperium poſſet ſibi aſſcribi,repellendus eſt ve ſuſpectus,niſi ambe partes conſentiant.in authen.de teſti.§.1.⁊ quod not.ĩ.de teſti. cogen.dilectorum.puto tamen quod in ſubſidium aliis deficientibus poſſent ⁊ hoc caſu admitti.ve eſt caſus de elec.cũ dilecti.⁊ no.glo.de teſti.cũ a nobis.qualis autem ei fides adhibeatur,pectori relinquo iudicantis,qui hoc arbitrabit ex qualitate facti,et qualitate teſtiũ.argu.ff.de teſti.l.ij.Si autẽ ex eo,quod atteſtaf, laus ſibi nõ attribuetur,tunc duo teſtificari poſſent,⁊ eis ſtaref. ſic intellige doc.de probatio.quoniã contra.de accuſa.dilecti.de teſtibus.cũ a nobis.de electio.cum dilecti.⁊ modo habes veritatem.Si ergo atteſtaret iudex,vel arbiter pro iuſtitia ſententie,nõ crederef , ſi ꝑ iniuſtitia,ſic.Si aduocat⁹,procurator,vel adminiſtrator pro ſolennitate cõtractus,quia cõmodũ inde ſentit ex validitate,⁊ honore vt id,quod agit,effectũ habeat,ſuſpect⁹ eſt hec ꝓcedere dicit in officialib⁹ publicis,vt arbitris,iudicib⁹,⁊ ſimilibus:ſecus in electorib⁹, de quibus de elec.cũ dilecti §.nos vero.Certe nõ video magnã differentiam.Hoſtien.remittit ad loca preallega.⁊ de exceſ.pla.o.inter dilectos.§.preterea.℄ Quarto obuiat:quia arbitris nõ credi videtur,cuꝫ per hoc ſe criminoſos fateanf , ⁊ allegent ſuã turpitudinem:igitur,⁊c.de teſti.teſtimoniũ.So.dicit Iono.quod ꝓpter hoc ad dictum arbitrorum nõ retractaretur ſententia,vel laudũ,ſed recipientur vt informatores, ⁊ vt cõſultante de facto ſuo,vt hic.ff.de accu.ſciendũ.ĩ.de appel.dilecti.ĩ.de teſti.ſicut.⁊.c.veniens.xv.q.iij.nemini. Vel ſecũdo quandoqꝫ aperte ſuã allegant turpitudinẽ:⁊ eis nõ creduntur. quandoqꝫ nõ aperte allegant turpitudinẽ ſuam:⁊ recipiunf.vt hic:nam o atu qđ confiteatur illud quod arbitriũ reddit iniquũ, ſcꝫ ſe precepiſſe qđ ſacerdos pecuniã reciperat,⁊ liti ſpirituali cederet,nõ tamen ſequitur quod ſuam turpitudinẽ allegat,cũ potuerit hec bona fide dixiſſe.ſed erraſſe:nõ enim hoc eſt ſimonia, quãdocunqꝫ renunciaf ius ſpirituale,⁊ aliud tẽporale detur,immo quandoqꝫ toleratur ꝓbono pacis.de renuntia.cũ pridem.ſi pietatis cauſa:vt no.ĩ prebẽ.niſi.de tranſactio.ſup eo.ĩ.de pactis. cum pridẽ.de electio.cum inter R.Sed tamen quia ſpeciem continet ſimonie,nõ obſtante iuramento,hec cõtrauenire,vt hic:⁊ no.ĩ.de tranſacti.dicit tamen quod tali teſtificationi nõ omnino plenã,ſed talem qualem fidem adhibebit.vel dic tertio qđ interroganf vt excuſent arbitri:quia eo quod data eſt pecunia.eſt ſpecies ſimonie,⁊ preſumitur ſimonia.niſi per aliquã circunſtantiã excuſetur,requirunf ergo arbitri vt dicant cauſam quare hoc fecerunt ⁊ ſi atteſtantur contra laudũ.potius credif preſumptioni, ꝙ dictis eorũ,cum ex hoc allegent turpitudinem ſuam.Si ꝓbando ipſum excuſando,tunc nõ faterentur turpitudinem ſuã:⁊ ſic erunt legitimi teſtes.dicit tamen Innocentius quod ex tali teſtimonio,quatenus fateretur ſuam turpitudinem,nõ fiet alteri preiudiciũ:nec propter hoc contra aliquem ex eis eſſet procedendũ ad penã.ĩ.de teſti.veniẽs.xv.q.iij.nemini.niſi forſan quib⁹ ſubijceretur:tunc enim poſſent interrogari etiam ad penã.C.ad.l.iuliã maie.l.tertia.C.de queſtioni.interrogari.de quo dic.vt.ĩ.de cõfeſſis.c.j.⁊ dixi.de teſti cauſam.⁊ no.de elect.dudũ.ij.⁊ de accu. ſuper his.per Inn.℄ Quero qđ petebat hic capellanus dic qđ forte petebat beneficium iuris canonice inſtitutionis,vel ſe capellanũ benigne tractari,vel prouentus capellanarie,cũ abeſſet ſine culpa.quod no.ad hoc de cle.nõ reſi.c.j.lib.vj.vel intentabat poſſeſſoriũ petendo reſtitutionem capellanarie a qua fuit expulſus: vel ad quam rediens non admittebatur.ſm Inno. Anto.

1 ☞ Arbiter ſua authoritate ſpiritualia laico adiudicare nõ põt.
2 Dotare ſororem indotatam compellitur frater,etiam clericus, vbi non habet vnde dotetur.
3 Fidei preſtatione iure canonico quis obligatur.
4 Iuramentum ⁊ fides preſtita,in quo differant inter ſe.
5 Compromiſſum valet in plures,etiam numero pari.
6 Solui quod non poteſt in partes,nõ poteſt etiam ab arbitris in ſolutum adiudicari.
7 Ad leſionem cauſandam in cõtractu eccleſie nõ ſolũ inſpicif ſtatus preſens,ſed etiam oculus.
8 Iudex laborare debet,vt partes ad concordiam reducat.
9 Contractus aſſignationis redituum eccleſie non valet ad certum tempus abſqꝫ debita ſolennitate , etiam ſi arbitrorum ſententia, vel compoſitione adiudicetur.nu.11.
10 Redit⁹ de preſenti licet poſſint per clericum capi pro debito,nõ tamen poteſt aſſignari pro dote ius reditus colligendi in futurũ. numero.12.
11 Decime non poſſunt per laicos,etiam arbitros,alicui adiudicari.
12 Decimas futuras ſi quis clericus dimiſerit percipiendas per laicum pro dote ſue ſororis ſoluendas ex contractu,⁊ amicabili cõpoſitione, eo quod tenetur dotare ſororem inopem,non obligat eius ſucceſſorem.
13 Contractus ſuper reditus beneficij percipiendos quare non obliget ſucceſſorem.
14 Compromiſſum ,per quod ſua eccleſia obligetur,facere clericus non poteſt abſqꝫ authoritate ſui dioceſani
15 Soluere quando debet,qui ad annum,vel quolibet anno eſt obligatus.
16 Legatum annuũ quotuplex eſt, ⁊ quale,⁊ quãdo ſolui debeat, nu.15.quando etiam debetur ex fructibus.nu.ſeq.
17 Reditus,qui ſoluuntur de fructibus,ſolui nõ debent,niſi illis perceptis.

1 Peruenit. ℄ † Arbiter ſua authoritate ſpiritualia laico adiudicare nõ poteſt.
hoc dicit.primo ponit factum,qđ ſecundo corrigendũ committit. Secunda ibi quoniã.
2 ℄ † Nota primo argu.q frater etiã clericus tenetur,⁊ compelli poteſt ad dotandam ſororem indotatam,que non habet vnde dotetur. ad hoc. ff.de ad miniſtr.tuto.l.cum plures.§.penul.vbi de hoc.⁊ in.l.fi.
3 C.de dot.promiſ.℄ † Nota ſecundo quod fidei ꝓſtatione de iure canonico quis obligaf,⁊ agi poteſt.⁊ ſic eſt argumen.quod ꝑ iuramentũ,⁊ pactum ,quantũcunqꝫ nudum,de iure canonico oriatur actio:de quo not.Inn.ĩ.de pactis.c.primo.
4 † que autẽ ſit differentia inter fidẽ preſtitam,⁊ iuramentum,vide doct.ĩ.quod metus cauſa.ad aures.
5 ℄ † No.tertio quod valet compromiſſum in plures pari numero.eſt ergo conſiliũ qđ dicitur.ĩ.c.j.
6 ℄ † Quarto.quod nõ poteſt per partes ſolui,non poteſt ab arbitris in ſolutum adiudicari.Et not.quod ius ſpirituale nõ poteſt laico adiudicari.
7 ℄ † Quinto not.quod ad cauſandã leſionem eccleſie in cõtractu,non ſolũ inſpicitur ſtatus preſens,ſed etiam oculus habetur ad id quod etiam de facto in futurũ veriſimiliter contingere poſſet:q: intereſt eccleſie vt libera ſit a vexationibus.ad hoc.ĩ.de maiori.⁊ obedi.dilecti.de inſtitu.cũ veniſſent.
8 ℄ † Sexto not.qđ
9 iudex laborare debet vt partes ad concordiã reducat.℄ † Septimo nota quod contractus aſſignationis redituũ eccleſie ad certum tẽpus non valet abſqꝫ debita ſolennitate,etiã ſi arbitrorum
10 ſententia adiudicetur,vel compoſitione.℄ † Itẽ nota quod licet reditus de preſenti clerici pro debito capi poſſint in ſolutũ.ĩ.de fideiuſſ.peruenit.nõ tamen poteſt aſſignari pro dote ius reditus
11 colligendi in futurũ.℄ † Oppo.qđ alia ratione nõ valuerit hec aſſignatio redituũ:quia laicus illo iure incapax eſt.de preſcrip. cũ cauſam.Solu.ſi intelligit quod aſſignauit decimas,id eſt,ius decimarũ,obſt.contrarium et tunc contractus nullus eſſet,ſine laudum,etiã ex illa cauſa.ſi intelligaf quod aſſignauit decimas, id eſt,fructus decimarũ:tunc non infringitur contractus ratione incapacitatis. ſed quia hic contractus poteſt eſſe in futurũ eccleſie ꝓiudicialis,vt hic.nec obſtat quod tales redit⁹ poſſint locari, ⁊ vendi,⁊ dari de loca.veſtra.quia nõ poſſunt in dotẽ dari,ſcdm Innoc.vel dic quod nõ valuit aſſignatio redituũ,quia fiebat ad tẽpus incertũ,⁊ abſqꝫ authoritate iudicis,⁊ ſolennitatibus debitis:vnde dato quod nõ eſſet realis.ĩ.de tranſactio.de cetero.quia tamen de facto poſſent poſtea ſucceſſores,⁊ ſucceſſori dicere illã realem,⁊ ſuper hoc contendere,huic ꝓuidet hec decreta.nec obſt. qđ reditus beneficij poſſint capi in ſolutum.de fideiuſſ.peruenit. pro debito,ſcilicet clerici illud verum eſt,momentaneos reditus capi poſſe,ſed ad tempus nõ,maxime ſpirituales,vel ex iure ſpiri
12 tuali deſcendentes,vt hic.℄ † Secundo oppo.quod non attendatur damnum,cum dato quod principaliter capiantur reditus decimarum,per hoc non leditur eccleſia,cum etiã clericus illos capere per ſe potuiſſet:⁊ talis obligatio non ligat ſucceſſorem.de tranſacti.ſuper eo.⁊ ne prela.vices ſuas.c.querelam.Solutio.dicit glo.quod dato qđ de preſenti non ſubſit aliquod damnum eccleſie,tamen attento tẽpore futuro poterit eſſe pernicioſa eccleſie: quia occaſione illius arbitrij forte iſte vellet decimas illas poſt deceſſum illius clerici retinere,et ita eccleſie preiudicaret:quia

et ſi non de iure, de facto tamē o annum ſuſtineret, et compellere
tur litigare cum illo, et expenſas facere: quia intereſt eccleſie ne
ſumptibus vexetur. ff. de minoribus l. minoribus xxv. annis.
Item ſcdm doc. eſt dubium de alio preiudicio: quia forte mulier
viro mortuo, vel ab ea ſeparato, aliud vendicaret in dotem. de do.
inter vi. et vxo. c. ſi ſecundum Ult. Ex quo habes, vm hoc quod
in alienationibus redituum perpetuis, vel dubijs. ſaltē de facto,
an dicantur perpetue, debent ſolēnitates debite ſeruari, alias re
tractantur quod eſt bene notandum. Item qd illa, que poſſunt a
judice ſine certa ſolēnitate alienare propter defectum rectoris, vel
prelati, non poſſunt a iudice, vel arbitro in ſolutum aſſignari.
13 † Quero quare hoc cōpromiſſum non preiudicauerit eccleſie? di
cit gl. quia non licuit illi eccleſie conditionem facere deteriorem.
de donat. fraternitatem. Nec alienare potuit rem eccleſie in alte
rius preiudicium xij. q. ij. ſine exceptione. et ſic ipſo iure non te
nuit arbitrium. et ſic ad tractū tantum reſpicit reuocatio huius.
14 Per hec dicit Hoſti. quod † clericus abſque authoritate dioce
ſani non poteſt facere compromiſſum, per quod ſua eccleſia obli
getur. x. q. ij. regenda. de tranſac. de cetero. j. cum tempore an ſi. vbi
de hoc in Specul. de arbitro. §. reſtat. verſi. ſed nunquid clericus.
et §. ſinitur. verſi. ſed nunquid prelatus. in ſi. vbi Specu. tenet qd
prelatus nō compromittit ad preiudicium eccleſie, ſed proprius
tantum, hoc concludit quod nec promiſſum, nec effectus com
15 promiſſi trāſit ad ſucceſſorem. ¶ † Quero, obligatus ad annum
quando debeat ſoluere? dic, ſi deb. x per annum, in principio anni
ſoluere debet. C. quādo di. le. ce. l. j. Si debet quolibet anno, debet
ſoluere in fine. ff. de condi. et demō. l. ſi in annos. vnde verſus. An
nua ſi debes, inſpice caput anni. Anno ſi debes in fine tene dena
rium. vide hanc materiam. ff. de verb. obli. l. qui hoc anno.
16 ¶ † Quero quotuplex eſt legatū annuum. et quale. dic, annuū le
gatū comprehendit in ſe tot legata, quot ſunt anni. ep. imum eſt
purum, ſecundum conditionale. ff. de annu. leg. l. ſi in ſingulos.
et ſic ſiniuntur cum vita, ſaluo quod ſi ann⁹ ceperat, illius anni le
gatū debebitur heredi: et in hoc differt ab vſufructu. e. ti. in ſingu
los. et ſi de herede facta foret mentio, intelligit de primo. C. de vſu
fruc. l. antiquas. ff. de verb. ſign. l. ſciendū. ſic et alimenta. ff. de trāſ
ac. cū hi. §. ſi conſtat. per predicta dicit Ult. quod procurationes
epōrū, que ſunt annue debent in principio anni. et idē in alijs cen
ſibus, et reditibus. x. q. iij. inter cetera. q. j. epiſcoporū. ad hoc de
cenſi. quanto. Sed vt dicit. procuratio nō debetur niſi viſitanti.
de cenſibus. procuratiōes. ſic nec opere incipiunt deberi, niſi cum
17 fuerint indicte. ff. de oper. lib. l. ſi quis hoc. ¶ † Reditus etiam
qui debentur ex fructibus, non ſoluuntur niſi illis perceptis: nā
etiam annua legata preſtanda de fructibus non prius debentur,
quam ſint percepti. ff. qn di. le. ce. l. firmio. §. ſi. vide qd no. de ver.
ob. inter ſtipulantem. §. ſacram.

1 ☞ Compromittere poſſunt clerici in mulierem alias de cōſuetu
dine iudicantem.
2 Laudū pōt in lata ſignificatione appellari ſententia diffinitiua.
3 Iudicandi poteſtate femine carentes, et quo ad alios actus pu
blicos.
Fallit qñqz ratione dignitatis. nu. 11. et 17.
4 Femina regulariter no poteſt eſſe arbitratrix, tñ ratione dignita
tis eſt qñqz capax iuriſdictionis. nu. 11. et. 17.
5 Compromitti quomodo poteſt in laicū de rebus eccleſiaſticis
temporalibus. nu. 19.
6 Confeſſio facta per clericū corā iudice ſeculari nō valet vt con
feſſio iudicialis, vel extraiudicialis.
7 Conſuetudo eſt altera lex, et pro lege ſeruatur, et tribuit iuriſdictio
nē ordinariam. nu. 10.
8 Iuriſdictionē tribuit conſuetudo, etiam in perſonā inhabilem.
9 Subditus quis reputatur ratione domicilij.
11 Compromitti poteſt in iudicem, et ad poteſtatem concluditur
poteſtas arbitrium ſuſcipiendi.
13 Contractum, ſeu quemlibet alium actum roborat, et firmat inter
uentus perſonarum honorabilium, vt iudicis, vel aliarum in di
gnitate conſtitutarum.
14 Laudum obſeruatur, et diſpoſitionē parit metu pene conuentio
nalis.
15 Uſus quid eſt, et qui vſū nemoris habet quid habere videatur.
16 Conſuetudine pacifica, et nō violenta, poteſt quis ſibi querere ius
in nemore alterius ad ligna ſcindenda, vel animalia paſcenda.
17 Officia ciuilia olim cadebāt in feminas, hodie vero nō, niſi prin
ceps eas ſcienter deleget.
18 Patroni nunquid habeant in libertos iuriſdictionem.
19 Laicus an poſſit cognoſcere de re ſpirituali ſine cōſenſu epi.
20 Pena an poſſit indiſtincte a clericis exigi.
21 Laudi executio quo iure, vel qua actione petatur. nu. 24.
22 Seculari an poſſit arbiter penam ad commodum, et incommo
dū partium.
23 Pignore tradito loco pene ad laudi obſeruātiā quis illud habe
bit an pars obtinens, vel ipſe arbiter.
24 Pena laudi qua actione videatur poſſe exigi. 27.
25 Clauſula, rato manente pacto quid operetur in contractibus pe
nalibus. nu. 27.
26 Contractus penalis vbi eſt iuratus, videtur in ſe continere clau
ſulā, rato manente pacto.

1 DIlecti. ¶ † Clerici de tēporalib⁹ cōpromittere
poſſunt in mulierem alias de cōſuetudi
ne iudicātē. h. d. prima pars narrat factū. ſecunda dat
2 iudices ab ipſis antē. ¶ † Nota primo qd laudū in
lata ſignificatione poteſt appellari ſententia diffinitiua. tamen
3 no eſt pprie diffinitiua. ad hoc. l. j. C. de arbitris ¶ † No. ſecundo
qd femine regulariter repellunt a poteſtate iudicandi, et arbitrā
di, et generaliter inhabiles ſunt ad iudicia, et act⁹ publicos. cōco.
4 lunc in glo. ¶ † No. tertio qd regulariter femina non poteſt eſſe
5 arbitratrix. ¶ † No. qd in laicū de rebus eccleſiaſticis cōpromitti
6 poteſt. dicetur de hoc. j. c. cōtingit. ¶ † No. quarto qd vbi eſt pec
catū in cā efficientē, et agit ad indebitū a lege, ſi nō valet qd ago vt
ago, nō valet vt poteſt: et ſic ſi nō valet vt laudū, nō vz vt pactum.
et hoc quādo id, quod agit, vt vetitū a iure per hoc videtur quod
confeſſio facta corā iudice ſeculari nō valeat nec vt cōfeſſio iudi
cialis, nec extraiudicialis. quod no. de quo in. c. at ſi clerici. j. de iu
7 dic. ¶ † Nota quinto qd conſuetudo eſt altera lex, et p lege ſerua
8 tur. l. di. cōſuetudo. ¶ † No. ſexto qd conſuetudo tribuit iuriſdi
ctionē et. qd plus eſt perſonā inhabilē ad iudicandum hābilitat
inter alios ſubiectos et nota qd ad poſitionē ſubiectionis ſimpli
citer, neceſſario nō ſupponitur iuriſdictio in feminā, niſi aliter cō
cludatur. Ad probandum ergo iuriſdictionem non ſufficit pro
9 bare ſubiectionem vide de officio archid. ca finali. † Subditus
tamen propter dicitur ſubditus ratione domicilij. gl. de ſen. exco.
10 nuper. et vide de fo cōpe. cle. j. ¶ † No. qd cōſuetudo tribuit iuriſ
dictionē ordinariā: habēs ergo iuriſdictionē, q hz ipſam per viā
cōſuetudinis. hz ordinariā. ad qd vide no. j. d fo. cōpe. cū contin
11 gat. † No ſeptimo qd mulier ratiōe dignitatis capax eſt iuriſdi
12 ctiōis, ad hoc. ē. de maior et obe. cū dilecta. ¶ † Et no. qd ad po
teſtatē iudicandi concludit poteſtas arbitrij ſuſcipiendi. ¶ Et
nota qd compromitti poteſt in iudicē. de quo infra de preſump.
13 literas. ¶ † Nota qd interuentus honorabilium perſonarum in
actu, vel diſpoſitione, illā roborat, et vitio purgat. ad hoc de pre
14 ben. niſi. ¶ † No. qp laudū cum pena obſeruat ſolum propter pe
nas in cōpromiſſo appoſitā, et ſic videtur qd tali laudo nō oritur
actio, ſed ad penā agatur. Et ſic habes vnū modū exequēdi lau
dū, vt ad eius obſeruantiam partes compellantur per penam in
compromiſſo adiectā: et ſic videt qd pena poſſit exigi, et peti etiā
de canonica equitate: de quo in glo. ¶ Hic habemus tria. primo
cōpromiſſum, et laudū. Secūdo, cauſas dubitandi, et decidendi.
15 Tertio pape mādatū laudum approbans. ¶ † Uideamus itas
partes quālibet de per ſe. glo. in hac parte querit quid eſt vſus, di
citur inſti. de vſu, et ha. in prin. et de hoc habetur de pigno. cap.
ſi. ¶ Quero quid poſſit habens vſum nemoris. dicunt docto.
quod vtitur lignis ad vſum ſuū, et familie. ff. de vſu, et habita. l. iij.
accipiet etiā flores, et poma, olera, et alia, que naſcuntur in nemore
nō ſolū ad vſum ſuum, ſed conuiuentium largius, et ſtrictius, ſe
cundū dignitatem, et ſtatum vſuarij, non ad compendium vt ven
dat: quia id eſſet frui. ff. de vſu, et habi. l. plenū. §. primo. tamen, vt
dicebat Pe. in caſu licet cedere, et vendere, ſcilicet quando legat⁹
eſt vſus ſilue valde remote, alias inutile eſſet legatū. eo. ti. diuus.
16 ¶ † Quid ſi miles a tēpore, cuius non extat memoria, conſueuit
in alterius nemore ſcindere ligna vel homines vni⁹ caſtri in lumi
te alteri⁹ ſic ſcindere, vel animalia paſcere. dicit Hoſti. qd tuenda
eſt cōſuetudo: argu. de decimis cū ſint. et ca. ad apoſtolice. ff. ſi ſer
ui. ven. l. ſi quis diuturno. de ver. ſig. ſuper quibuſdā cum ſuis cō
cor. Si tamen nemus, et paſcua nō proficiant vtriſqz, preferē do
minus: arg. de decimis. ſuggeſtū. de ver. ſig. quid per nouale. C. de
ſerui. l. preſes. ad hoc de offi. ordi. pr̄fectu. et de decimis. cap. ij. §.
vbi autem libro. vj. etiam ſi conſuetudo eſſet quod data certa pe
cunie quantitate hoc conduceret. ff. communia predi. venditor.
§. ſi cōſtat. ſecundū Hoſtien. qui tamen hoc intelligit de conſue
tudine nō violenta, ſed pacifica, et preſcripta: allegat contrarium
de preſcriptio. ſanctorum. et cap. auditis. de elec. cumana in ſi. Et
per hoc dicit, quod hic hoſpitalarij dicebāt quod mulier nō po
17 terat hoc arbitrari. ¶ † Uenio ad ſecundam partem, et oppo.
qd officia ciuilia cadant in feminā ij. q. vj. Menna. xv. q. iij. §.
j. ¶ Gl. iij. dicit. olim femine populum iudicabant, hodie reglari
ter nō poſſunt, vt hic. niſi princeps eas ſcienter delegēt: vt in cap.
Mennam

Memnam vel niſi habeant ratione dignitatis, vt hic. Quedam
alia officia numerat gl. q̄ femina pōt, ⁊ eſt clara. ¶ Uñ dicit hic
Inno. q̄ femine de iure iudicare poſſunt, ſi habeant regimē, vel
dignitatē. Idē dicit Hoſt. in alqs. que patribus in magna terra
ſuccedūt ex teſtō, vel ab inteſtato. Ad hoc de priuil. ex pte. el. iiij.
de ma. ⁊ obed. dilecta. ⁊ vide gl. ḡ. j. de peni. ⁊ remi. noua quedā.
18 ſecūdū Joan. and. ¶ † Nūquid autē patroni habeāt iuriſdictio
nē in libertos. Videt̄ q̄ ſic vt hic. ⁊ in. l. vnde hic ſomit̄: q̄ quī
dā reſtrigūt vt poſſint tanq̄ arbiter adiri. Uide q̄ no. de fo. cōp.
cū cōtingat. Mulier autē pōt eſſe arbitratrix. de quo. ſ. de iorei.
Quintauallis. de quo in ſpecu. de arbit. ſ. ij. in prin. vbi no. quid
ſi in mulierē cōpromittit̄ iuramēto. ibi tenet ſecūdū Abb. q̄ nō
valeat cōpromiſſum. arg. C. de leg. nō dubiū. de fo. cōp. ſi dilige
19 ti. ¶ † Scdo videt̄ q̄ nō valuerit cōpromiſſum in laicū ſup re
bus eccleſiaſticis. j. c. contingit. Solu. glo. ibi remittit. Gof. hic
dicit q̄ neceſſarius erat cōſenſus epi vel ad ſecularē forū recurri
nō poſſet. xj. q. j. c. ij. j. c. per tuas. Tu dic cū Hoſt. q̄ nō ſuffice
ret cōſenſus epi. de fo. cōpe. c. pe. vbi ageret̄ de re ſpirituali, vel p
rogatiōe iuriſdictiōis in laicū: ſʒ hic de tpalib⁹ agebat̄. ⁊ de cō
20 promiſſaria ptāte. de quo in. c. cōtingat. ¶ † Opp. q̄ clerici nō
poſſint exigere pen. l. de dolo, ⁊ cōt. e. i. de pe. ſuā. xij. q. ij. fraterni
tas. Gl. cōcludit quoſdā dicere q̄ pena pōt etiā exigi a clericis,
dū tñ nō fiat auaricie cā. j. de ſimo. nemo. Cōcludit glo. finalr̄ q̄
qñq; petit̄ pena, vt intereſſe, ⁊ pōt peti pena. ff. de actio. emp. l. p̄
dia. Qñq; petit̄ rōne cōtempt⁹ ⁊ pōt pena, ⁊ reſ. ff. de colla. bo. l.
ij. ſ. ſi duobus. cū ſi. Qñq; petit̄ loco vſurax, ⁊ peti nō pōt. vt qñ
hoc fit in fraudē vſurax. de emp. ⁊ vēd. ad noſtrā. ¶ Hec mēbra
pcedūt abſq; dubio de iure ciuili, de iure aūt canonico dic, qñq;
q̄rit̄ an in foro penitētie pena ſit exigēda. vel iniūgēda a ɔfeſſore
vt ſatiſfaciat, ⁊ dic q̄ nō, vt eſt caſus ſcdm vnā lectu. xij. q. ij. fra
ternitas. q̄ no. Gof. hic in ſumma. Uñ de eo, q̄ quis nō eſt ob
ligat⁹ rōne pnle quis non tenet̄ ſibi facere cōſcientiā: vt not. glo.
iuncto tex. xij. q. ij. fraternitas. Si autē queritur de iure fori cōtē
tioſi, dic q̄ quedā eſt pena legalis, vel canonica, ⁊ ſic publica, ⁊
hec exigi pōt a iudice. xxij. q. iiij. ſi qs deinceps. ⁊ de penis. p totū
Quedā conſuetudinaria, etiā hec exigi pōt. de offi. o'di. dilect⁹.
Quedā eſt pena hoīs rōne cōtumacie, ⁊ cōtempt⁹ iudicis ⁊ hec
etiā exigi pōt. de offi. del. de cauſis. ⁊ eo. ti. c. j. Et hoc reſtrigit ad
ordinariū ⁊ ɔlegatū pncipis. de quo dic vt. d. c. de cauſis. ⁊ c. ti.
c. j. in. vj. Quedam eſt pena iniurie, ⁊ hec exigi poteſt. de iniur. p
totum. ⁊ maxime in. c. olim de ſent. exc. ⁊ a noſcitur. Quedam eſt
pena cōuentionalis, ⁊ hec qñq; interponitur ad obſeruantiam
laudi, ⁊ hec exigi pōt in finē ſeruandi laudum, qui intereſt, vt hic.
⁊ hoc qñ ꝑo nō fecit q̄cquid potuit, vel ſaltē de equitate canoni
ca nō tenet̄: vt. j. de penis. ſuā. Quedam eſt cōuentionalis in ɔcti
bus: ⁊ tunc quaten⁹ intereſt, agi pōt: quaten⁹ aūt nō intereſt, nō.
Uñ Hoſt. dicit q̄ cleric⁹ nō dʒ ſic crudelr̄ exigere, ſicut laicus.
de p̄bē. lʒ. ⁊ c. ea que. ⁊ c. ex parte, q̄ tūc exigere cenſet̄ auaritie cā
ex quo nō intereſt, ⁊ hoc apte tenet Hoſt. hic in ſumma: ⁊ hoc te
neas, licet Inno. dicat q̄ etiā clerici petāt penā vltra intereſſe:
vt no. de penis. ſuā. Qñq; petitur loco vſurax, ad eſt addit̄ pena
ɔtem in fraudē vſurax, ⁊ hoc cōſtat: ⁊ tūc nō pōt exigi ēt a laico,
q̄ pſumitur in dubio addita in fraudē vſurarū, qñ adiicitur ob
ligationi p̄cedētis quātitatis. C. de vſu. cū allegas. Idē ſi obliga
tioni quātitatis adiiciat̄ factū ⁊ ſumit̄ pena quātitatis, vt ſi pro
mittis dare. c. ſi nō dederis. facere domū, ⁊ ſi nō feceris, dare du
cētū: q̄ eſt verū, qñ factū nō eſt facilius debiti exactiuū: vt tenet
Cy. in. d. l. cū allegas. ⁊ Di in. l. cū ſeruus. de cōdi. ⁊ de. Sec⁹ ſi fa
ctū eſt facilius debiti exactiuū: vt ſi promittis dare. x. ⁊ ſi nō de
deris, pmittis pſētare tot pignora, que equiualeāt, ⁊ te pſtare ad
carceres ſi nō feceris. pmittis centū: vt no. per Butri. ff. de cōſti.
pecu. in. l. hacten⁹. Hoc tenet Jo. An. in addi. Spe. in tit. de ob
ligationibus. ſ. j. ver. ad pmū. qui dicit hūc vltimū caſum verū
niſi pena ſit adiecta facto facil⁹ debiti exactiuo, per cōſuetū da
re ad vſuras vel fenerari, q̄ tūc ex qualitate pſone ſemp pſumit̄
in fraudem vſurarū. de pigno. illo vos. ⁊ de emp. ⁊ vendi. ad no
ſtrā. ⁊ de pui. quāto. ſic alterauit, alſ alternauit vltimo anno iſta
verba q̄ ſequunt̄ vſq; ad. ſ. Quero quo iure. ¶ In dubio aūt di
cēdū q̄ qñq; apponitur pena facta vt promittis mihi dare ho
minē vel ſeruū, aut Cyphū. vel ſcannū, ⁊ ſi non dederis, pmittis
mihi c. vel dationi ſpeciei, vt pmittis mihi facere domū vl̄ ſile ⁊
ſi non feceris pmittis mihi dare. c. ⁊ nō pſumit̄ in fraudē vſura
rum. Qñdoq; adiicitur quantitati precedētis obligationis: et
ſi non ſolueris intra menſes ix. pmittis mihi. c. ⁊ intelligit̄ adie
cta in fraudē vſurax. C. de vſuris. cum allegas: ⁊ quod ibi nota.
Quandoq; adiicitur facto precedente promiſſione quātitatis:
⁊ preſumitur in fraudem vſurax, quia hic pena videtur adiecta
propter quantitatē: q̄ totum hoc. propter finē quantitatis. l. j.
ſ. j. ⁊. ſ. hec actio. ff. ſi quis teſtamen. liber eſſe iuſſus ſit. Hoc te
net Cyn. in. l. cū ſeruus, ff. de cōdi. ⁊ dem. p illā. Tu dic, quādoq;
adiicitur facto p̄cedēte obligatione quātitatis: q̄ ⁊ tūc ſi factū
eſt facilius debiti exactiuū, vt q̄ promittit pſentare tot pigno
ra aurea, vel argentea, que equiualeant quantitati, vel ſe pſentare
carceri. ⁊ ſi nō fecerit, det penā: ⁊ nō pſumitur in fraudē vſurarū:
vt no. Butri. ff. de cōſti. pec. l. hacten⁹. de quo Joā. An. remittit
ad Specu. de obli. ſ. j. ver. ad pmū. Predicta limitat ibi Jo. An.
vera, ſaluo niſi cōſueuerit ad vſuras mutuare: quo caſu dato q̄
adiiciat̄ facto facil⁹ debiti exactiuo, vt ꝺ recipiēdo ꝗcepta, ⁊ ſimi
lia, ex q̄ accedit ad obligationē q̄titatis, preſumit̄ in fraudem
vſurarum. de pigno. illo vos. de emptio. ⁊ vendi. ad noſtrā. alſ. C.
de vſuris rei iudi. l. ſi. ⁊ de pui. quāto. ⁊ q̄ ibi no. hāc ɔcluſionē
21 tenet Butri. C. de vſuris. l. cū allegas. ¶ † Quero quo iure, ⁊ qua
via petat̄ executio laudi dati ab arbitro. Eadē gl. dicit in. ꝟ. ⁊ ita
iſti. q̄ petit̄ executio, ⁊ ɔpelletur qs ſtare laudo, vel cōparere per
penam actione pene in cōpromiſſo appoſite: ⁊ eſt caſus hic. Itē
cōpelli pōt ꝑ res depoſitas penes arbitrū: q̄ debebit arbiter illas
dare parti, p qua latū eſt laudū, niſi altera pars ſeruet laudū. ff. e.
l. litigatores. ſ. qd ergo cōpellitur. Tertio per penā pmiſſam ar
bitro ſtipulanti, qui cōpelletur actionem cedere obtinēti ɔ illum
cōtra, quē eſt laudū: ⁊ poſtea ɔ eū agetur. q̄ no. ¶ In ea. glo. ibi:
22 arbitros. † No. q̄ ſm hoc pōt arbiter ſtipulari penā ad cōmodū
partiū, ⁊ incōmodū. De hoc in Sp. de arbitro. ſ. ſi. ꝟſi. qd ſi in cō
promiſſo. pe. col. ⁊ vide in. e. ſ. ꝟ. qd ſi ſtipulatus. xxvj. col. Spe. in
j. alleg tenet id q̄ gl. hic allegat. ff. de preſcrip. ꝟbis. l. ſi rem inſpi
ciendam. ſ. ſi quis ſpōſionis. Recitat Pla. tenuiſſe ɔ Jo. an. ibi
remittit ad gl. in. l. litigatores. ff. de arbi. ⁊ ad Cyn. in. l. pe. C. eo. ⁊
ad Summā Azo. e. tit. ꝟſi. qd ſi arbiter. Hec vera dicit Jo. hanc
gl. dicit eſſe verā in ver. ſʒ qd ſi ſtipulatus. qñ ſtipulatur penā: ſʒ ſi
ſolū ſtipuletur ſtile ſtari: nō valeret ſtipulatio: q̄ eius non intereſt
pecuniariter: ⁊ q̄ arbiter nō eſt publica pſona, que poſſit alteri ſti
pulari. ff. de ver. obli. l. ſtipulatio iſta. ſ. alteri. ⁊. ſ. ſi qs inſulā. licet
alteri ſtipulando poſſit in ſe adiicere penā, vt in. ſ. alteri. nō tñ que
ritur vtilis ſine ceſſione, alſ cōſenſu: ⁊ in hoc cōparatur iudici. de
quo per Inn. de couer. cōiuga. dudū. ⁊ dixi pleniſſime in ſaluta
tione Gregorij. ⁊ vide ꝺ vſuris. ꝗ ꝗ. lib. vj. ff. rē po. ſal. fo. l. nō dū.
23 ¶ † Scdo dicit gl. q̄ ſi pignus dabit̄, ⁊ per dationē pignoris cō
pelletur: ⁊ hoc planū. ff. e. l. litigatores. ſ. ſʒ ⁊ pretor. Sʒ eſt dubiū
quis habebit pignus. gl. hic velle vr̄ q̄ debet dari pti euincenti.
¶ In ea. gl. ibi: depoſitus. dic aut eſt cōuentū q̄ pign⁹ ſit arbi
tri: ⁊ erit eius. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſor obligari. ſ. fideiuſſor. Aut
eſt actum vt parti parenti, i. obſeruanti reſtituatur, ⁊ reſtituit̄ per
actionem pſcriptis ꝟbis, vt dicit glo. Aut eſt dubiū gl. in. l. inter
litigatores. ſ. ſʒ q̄ p̄tor ait. dicit q̄ dabitur parti: q̄ effectus iu
dicij debet applicari parti, nō iudici. Arbitraria aūt ad inſtar iu
diciox ſunt redacta. ff. e. l. j. Recitat Cyn. in. d. l. pe. Gui. ꝺ Suza.
tenuiſſe q̄ ſemper pignus dandum eſt parti. etiā quando eſt con
uentum q̄ remaneat penes arbitrum, vel iudicem: quia eius nō
intereſt pecuniariter q̄ ſnia ſeruetur, licet intereſt ratiōe cuiuſdā
honoris, ⁊ reuerentie: qui nō attenditur in ſtipulationib⁹. ff. ad ex
hiben. l. liber homo. vñ dicit quod additus videtur ipſe arbiter,
vt ſibi poſſit ſolui, ꝗ̄uis videat̄ ei principaliter acquiſita obliga
tio. ff. de ſolu. l. ſi quis ſtipulatus ſit. Sic alternauit vſq; ad. ſ. ali⁹
eſt. Ad acquirendum pignus tantum naturaliter, ⁊ ad obligatio
nem habendam: argo. ff. de ſolu. ſi quis ſtipulatus ſit. x. in melle.
24 ¶ † Alius eſt modus vt agatur ex laudo: ⁊ in hoc hic loquit̄. In
no. alternatiue, dicit q̄ ſi arbitrium eſt emologatū taciturnitate
decem dierū. ex eo agitur: ſi non eſt emologatū, non agit̄ ſm ali
quos. ¶ Alij dicūt q̄ ſi eſt cōpromiſſum, cū pena, vel ſine pena,
agi non pōt. ſi. eo. l. diem. ſ. fina. ff. ſi quis in ius vo. non ie. l. vlti. j.
c. per tuas. Si nō eſt cōpromiſſum, ſʒ ſimpliciter ſunt elec. q̄ deſi
ciunt alia remedia, agetur ad iudicatū. C. eo. l. pe. ⁊ ſic intelligitur
j. eo. c. cū olim. ⁊. c. per tuas. ¶ Tertij dicūt, quandoq; eſt pmiſ
ſum de habendo ratam ſententiā, ⁊ agitur: ⁊ qñq; non, ⁊ nō agit̄.
¶ Quarti dicūt q̄ in ſpūalibus, qui dō recipiunt intereſſe, agit̄,
in alijs non. ¶ Alij dicunt q̄ ſi eſt iuratū cōpromiſſum, vl̄ fides
data, agit̄, alſ non. j. c. pximo. dicā. j. c. per tuas. Quid tenendū,
vide in Specu. e. ti. ſ. ſi. ꝟ. ſʒ qd ſi ſtipulatus. ⁊ ꝟſi. qd ſi in cōpro
25 miſſo. ¶ † Ea. gl. ibi. dic. q̄ ſic, appoſita tñ illa clauſula, pena non
poterit niſi ſemel exigi: vñ ſi ſcda vice cōtrauenat, nō poterit pe
ti pena niſi ſit dictū. vt pena toties exigatur, quoties cōmittat̄, ⁊
exigi poſſit, quoties fuerit cōtrauentum. de quo. ff. de ꝟ. ob. ſi ſic.
¶ Aduerte tñ q̄ illa clauſula. Rato manente pacto, confirmat
pactum, non ob. exactione pene ad cōmodū parentis laudo, non
ad cōmodum non parentis laudo: vt. l. cū pater. ſ. libertis. de le.
ij. Nam ſcdm Butri. ⁊ Bar. in. d. l. qui fidem. ⁊ eſt glo. in. l. ij. C. de
26 iure emphy. ¶ † Uni no. q̄ dicit Specu. in tit. de actione ⁊ pe
titione. ſ. j. ꝟ. ſʒ ⁊ ſi ſic. q̄ vbi cōtractus penalis eſt iurat⁹ illud iu
ramentum hʒ vim clauſule, Rato manēte pacto. Allegat. l. ſi qs
maior. C. de trāſacti. iuncta. l. cū proponas. Ultimo anno ſic appo
27 ſtillauit, ⁊ tranſpoſuit verba, ⁊ clauſulas vltime glo. ¶ † Querit

S

eadem gl. in ver. ſed nunquid an pena recepta poſſit peti, vt ſentẽ
tie ſtetur. vĩ q̃ non; q: contrarias intendit actiones. de elec. cũ
inter R. C. de fur. l. j. ꝛ de elec. vt q̃ duas. li. vj. Ad hoc in authẽ.
de indi. §. q: vero. colla. vj. Pena eñ cõmittitur, ſi non pareat, ꝛ
parendo pena nõ cõmittit̃. Idem cõcludit gl. ꝙ ſi in cõpromiſſo
8 eſt adiecta clauſula, Rato manẽte pacto: pena cõmittitur, ꝛ exigi
põt. ꝛ ẽt põt peti vt ſnĩe pareat̃, alias non. ff. de trãſa. l. penul. C. de
tranſac. l. cũ proponas. xxv. q. ij. quicũq3. vbi de hoc. Aduerte ta
men ad vnũ ꝙ illa clauſula non facit q̃ ratum maneat pactum,
vel principalis obligatio, ad cõmoduʒ non parentis laudo: ideo
non parens ex viribus clauſule etiã ſoluendo penam non poteſt
agere, vel excipere, vt laudũ ſtet firmum: q: illa clauſula interponi
9 tur ad cõmodum parentis. Itẽ q: veniens cõtra tranſactionẽ nõ
poteſt fundare intentionem ſuam ſuper tranſactione, cõtra quaʒ
venit. l. cũ pater. §. libertis. ff. de leg. ij. ſm̃ Ia. bu. in. d. l. qui fidem.
ꝛ Bar. ibi. ꝛ vide. j. de loca. potuit. in gl. ſuper verbo, bienniũ. Et
hoc verũ, ſi veniẽs cõtra tranſactionẽ habeat remediũ agẽdi, vel
excipiendi, alias reincideret in dubiũ, vbi ex parte actoris actio ip
ſo iure foret extincta, an agere poſſet, vt re⁹ ſe reponeret in p̃ſtinã
obligationẽ. de quo. C. de tranſac. ſiue apud acta. De hoc expreſ
ſa gl. in. l. ij. C. de iure emphi. ꝙ doc. nõ allegant. Et ſi ſemel cõtra
uenìat q̃s in laudo, abſq3 dubio appoſita iſta clauſula, poterit pe
ti pena: ſ3 ſi ſcd̃a vice cõtrauenìat, non poterit peti pena. Dic q̃
ſic, ſi appoſita eſt clauſula iſta forma, Et pena toties cõmittat̃, ꝛ
exigi poſſit, q̃ties fuerit ꝯuentũ. Si aũt nõ eſt appoſita. dic vt in
l. ij ſic. ff. de ṽ. ob. q: ẽt pena iſta loco ꝯtẽpt⁹ nõ ꝯmittit̃ niſi ſemel
ex q̃ nõ eſt dc̃m q̃ toties, ꝛc. ff. d̃ arb. ſi duo. l ſi. l alia aũt pena lo
co intereſſe ſerua q̃no. in. d. l. ſi ſic. Vide gl. expreſſaʒ. in. d. l. ij. C. d̃
iure emphy. Queda alia p̃ſequitur. Io. An. ꝯpromiſſuʒ cũ pena
poſſit emologari. q̃ penã. j. c. p̃ tuas. vbi melius cadit. Antoni⁹.

1 ☞ Cõpromittere non poteſt de libertate minor eccleſia in preiu
dicium pape.
2 Compromittere poteſt abbas. nu. 7.
3 Laudum, ſeu compromiſſum põt per ſtipulationem vel promiſ
ſionem de laudo obſeruando cõfirmari, ꝛ per fidei preſtationem.
4 Fidem non ſeruans an dicatur periurus.
5 Compromitti poteſt in iudicem ordinarium de iure canonico: ſe
cus de iure ciuili. nu. 8. ꝛ. 9.
6 Renuntiare non põt inferior exemptus priuilegio ſue exemptio
nis in preiudicium ſuperioris. nu. 12.
9 Cõpromitti q̃re nõ poſſit in iudicem ordinariũ tãq̃ in arbitruʒ.
10 In compromiſſis iurari an debeat, vt iurans arctetur ad obſer
uantiam compromiſſi.
11 Sententia poteſt pro parte tenere, ꝛ pro parte non, vbi continet
diuerſa capitula.
12 Priuilegijs ſuis poteſt quis renuntiare in ſui preiudicium.
13 Feudum non poteſt vaſallus alienare, vel ſuper eo compromitte
re, ſine domini licentia.
Compromittere non poteſt clericus ſuper rebus eccleſie ſine licen
tia epiſcopi.

1 CUm tempore. ¶ † Minor eccleſia in
preiudiciũ pape de liber
tate cõpromittere non põt. hoc dicit. In p̃ma recitat
factum cõpromiſſi. In ſcd̃a laudũ latum in parte ap
probat, ꝛ in parte reprobat. In tertia rationẽ reprobationis ſub
2 mittit. Scd̃a ibi: q: tertia ibi: cũ ſi ¶ † No. primo ꝙ abbas poteſt
3 cõpromittere de queſtione monachorũ. ¶ † No. ſcd̃o vnũ modũ
cõfirmandi laudũ, aliás cõpromiſſuʒ per ſtipulationẽ de laudo ob
ſeruando, vĩ p̃miſſionẽ. ¶ Scd̃s mod⁹ ꝑ fidei preſtationẽ q̃ eq̃
4 polleat iuramẽto. † Et an tũc nõ ſeruãs fidẽ dicat̃ periurus, ita ꝙ
ſit infamis, ſicut in periuro: tenet Specu. q̃ ſic. in Spec. de arbi.
§. ſi. ṽſi. ſ3 pone q̃ compromiſſum per fidei. vide. ĩ. q̃ metus cau
5 ſa. ad aures. ¶ † No. ſecundo q̃ in iudicem alias ordinariũ põt
compromitti, ꝛ valet laudum, ꝛ compromiſſum. ¶ No. tertio q̃
poteſt agi ad obſeruationẽ laudi, promiſſionis, vel iuramẽti fidei
6 preſtatione roborati. ¶ † Nota. iiij. ꝙ nõ poteſt inferior exempt⁹
renuntiare priuilegio exemptionis. ¶ No. quinto quod de non
ſubiectis poteſtati renuntiandi ꝛ libere de eis diſponendi com
promitti non poteſt, de re ergo ſuppoſita iuriſdictioni libere com
promittentis cõpromitti põt: ꝛ qui nõ põt, vbi nõ põt renũtiare
iuri, nec de illo põt cõpromittere. ¶ Ultimo per illa ṽba, Reci
pimus monaſteria ad ius, ꝛ ꝓprietateʒ eccleſie Romane ꝓbat̃ ex
emptio. vide de priuile. ſi pape. libro. vi. Hic primo habemus cõ
promiſſum. Scd̃o habemus approbationẽ in parte, ꝛ in parte re
7 probationem laudi. tertio, rationem. ¶ † Oppon. docto. q̃ non
poſſit abbas ſolus agere ſine monachis, ꝛ tamen hic innuit cõtra
rium. de reſcriptis. edoceri. Solu. Subaudi de ꝯſenſu monacho
rum: ideo prout dicit de monachis, ſubaudi ꝛ ẽ: ꝛ ſimiliter econ
uerſo. Uel alia erat queſtio, que erat cũ epiſcopo, alia cum mona

chis: q: forte dicebant ſe prelatos capellarum, que ſimul cũ mona
ſterio erant exempte ꝛ ibi recipiebat papa ſp̃alia, vel abbas noĩe
pape, ꝛ ei reddebat: ꝛ ſic abbas nil iuris in eis habebat: alias de iu
re ſuo cõpromittere potuiſſet: intererat tñ abbatis defendere ec
cleſias, que erãt ei pleno iure ſubiecte, ne alteri, q̃ pape. ſubeſſent.
8 de reli. do. cõſtitut⁹. ꝛ. c. cũ venerabilis. ſm̃ Inn. ¶ † Ad p̃mũ vĩ
non poſſe cõpromitti in iudicẽ, arg. ff. de arbi. l. ſ3 ꝛ ſi in ſeruuʒ. §.
ij. ꝛ. iij. q. vij. §. tria. So. Dicit gl. q̃ de iure ciuili nõ cõpromittit̃
in iudicem, vt ibi: de iure canonico ſic, vt hic, ſiue ſit ordinarius,
ſiue delegat⁹. De ordinario hic: de delegato, de p̃ſump. literas.
ꝛ de ṽbo. ſiſ. ꝛ. j. c. cũ oli. ¶ Uel ſcd̃o põt cõpromitti vtroq3 iure
in iudicẽ, vt hic. ſ3 nõ põt iudex cõpellere partes, vt in ſe ꝯpromit
9 tãt, vt in ꝯno. ff. de tu. ꝛ cura. da. ab his. l. pretor. ¶ † No. ſtatuta
ergo, per q̃ pars cõpellit̃ ad cõpromiſſum. ſunt exorbitãtia a iure
cõi: cũ regulariter nemo cõpellat̃. Fallit in caſu. c. paſtoralis. de re
ſcriptis. ꝛ de offi. dele. ſuſpitionis. De hoc hr̃. j. de p̃ſump. l̃ras. ꝛ
in. d. §. tria. ṽ. ſi q̃s ṽo. ꝛ. ij. q. vi. §. q̃ de arbitris. ꝛ p doc. in decr.
ſi. j. de re. ꝑmu. per Cy. in. l. ſi q̃s ex cõſenſu. de epi. audiẽ. Sol. vlti.
gl. nõ placet Hoſt. q: lex illa ꝓhibet duo. Primũ, q̃ ordinarius
non recipit arbitriũ. Scd̃m, q̃ non iubeat in ſe cõpromitti. Di
cit ergo ꝛ hic ẽt gl. in. d. l. ſi ſeruũ. q̃ ſi q̃ritur an in iudicem poſſit
cõpromitti tanq̃ in arbitratoreʒ, ꝛ amicabilem cõpoſitorem: dic
q̃ ſic: vt in authen. vt diffe. iudi. §. ſi ṽo cõtigerit. ꝛ hoc nõ ꝓhi
bet. l. ſi ſeruum. q: dicit tex. q̃ ſi ſnĩam dixerit, nõ dabit̃ pene ꝓ
ſecutio. Loquit̃ ergo in arbitro, q arctatur ad ferendaʒ ſnĩam in
ſcriptis, ſic ꝛ iudex. C. eo. cum antea. arbitrator aũt non, qui ſine
ſcriptis arctatur amicabiliter cõponere. Si querit̃ an poſſit eſſe
arbiter: cõiter Legiſte tenent q̃ nõ. Et aſſignãt triplicem rõnem
vt no. in. d. §. ſin ṽo. ij. q̃. vij. ſub. §. tria. Primo, q: ſemper iudex
procuraret, vt in ſe cõpromitteret̃, ne ab ipſo poſſet appellari. Se
cundo, q: ordinarius d3 cogere arbitrũ ad ſnĩandũ, ꝛ ſnĩam exeq̃
q̃ non poſſet, ſi ipſe idẽ eſſet arbiter. Tertio, q: arbitria redacta
ſunt ad ſimilitudinẽ iudiciorũ: ꝛ ſic ſequeret̃ q̃ ſimile ꝛ idẽ cõcur
rerent. q̃ eſt abſurdũ. Inſti. de adop. §. i. Ho. aſſignat alias tres.
¶ Prima, q: iudex d3 pronũtiare ſm̃ iura. de conſti. c. j. in aut.
vt iuſiurandũ, q̃ preſta. ab his. §. i. col. ij. q̃ repugnat arbitro. ff.
de arb. l. diẽ proferre. §. ſtari. ¶ Scd̃a, q: non voluit ius q̃ de iu
re ordinario haberet recurſuʒ ad extraordinariũ. ff. de min. in cau
ſe. ij. ¶ Tertia, q: hoc eẽt retrogredi. xciij. diſt. legim⁹. ꝫ. d̃ trãſla.
c. j. de quo in Sũma. e. ti. §. q̃s poſſit. ṽ. ſ3 nũquid. Et hoc tene de
iure ciuili, licet aliqui dixerint q̃ nec arbitrator ẽe poterit: vt no.
Cyn. in. d. l. ſi qui ex cõſenſu. S3 prima opi. cõis eſt: ꝛ hoc ver̃ qñ
eſt ordinarius in ſpecie illorũ, qui cõpromittunt. Si nõ eſt ordina
rius eorũ, licet alias iudex, cõpromitti poſſet. ff. de iudi. l. j. ꝛ ibi glo.
Aliã rõneʒ aſſignat Gul. C. de epiſ. audi. ſi qui ex cõſenſu. ne par
tibus terrorem inducat, vt cõpromittant: in dubio aũt an videat̃
vbi põt adit⁹ vt iudex, an vt arbiter, diſtingue que preceſſerũt. ff.
de leg. j. ſi ſeruus plurũ. §. ſi. ꝛ de teſta. l. heredes palã. §. ſ3 ſi notã.
Si precedẽtia nulla apparent, ſi pena appareat ꝓmiſſa, p̃ſumit̃
vt arbiter aditus. ff. de arbi. litigatores. §. i. ꝛ. ij. Si non apparet
pena ꝓmiſſa, p̃ſumam cũ vt ordinariũ aditũ, vt res efficaci⁹ va
leat. j. de ṽbo. ſigni. abbate. in gl. d̃ iudi. l. j. De iure aũt canonico
cõpromitti põt in iudicẽ: ꝛ hoc cõiter tenet̃, vt hic, ꝛ no. glo. in. §.
10 q̃ de arbitris. ij. q. vij. §. tria. ṽ. q̃ vero. ¶ † Oppo. cuʒ alia glo.
q̃ nõ debeat in cõpromiſſo iurari, nec fides dari. C. eod. aut̃. de
cernimus. So. Dicit gl. q̃ de iure ciuili arbiter non d3 iurare: ſ3
partes ſic, vt hic. Uel veri⁹ dic q̃ de iure ciuili nec partes, nec iu
dices. ¶ Quid ſi iurent, dixi. d̃. c. non ſine. Scd̃o ob. q: alia cau
ſa non valet laudũ, cum, in liberali cauſa cõpromitti nõ poſſit: vt
in. c. pe. ad ſi. ꝫ. de reſtitu. in integ. Sol. dicit gl. q̃ alia cauſa non
valuit: q: nõ potuit de illa cõpromitti. S3 cõtra. j. de preſcrip. cũ
olim. dicit q̃ ſi agitur de libertate hominis, non põt ꝯpromitti.
Ita intelligitur illa iura. Si agitur de libertate eccleſie, dicit hic
Inno. q̃ dato q̃ teneat̃ q̃ eccleſia ſuper ſtatu ꝓprio non poſſit
compromittere, ſi tñ due eccleſie ſimul litigant ſuper tertia, quaʒ
vtraq3 ſibi aſſerit ſubiectã, cõpromitti põt per duos litigantes.
j. c. per tuas. Nec ob. hic, q: nõ d̃ q̃ non teneat cõpromiſſum ad
preiudicium abbatis, ſ3 q̃ non tenet ad p̃iudicium tertij. ſ. pape
vel non tenet cõpromiſſum ad p̃iudicium libertatis: ſic ad cõmo
dum, ſi agit̃ de alia libertate. vt q: d̃ electionẽ facere ꝯ tenorẽ pri
uilegij libertatis: ꝛ poterit cõpromitti ſuper tali electione, ꝛ inſti
11 tutione. j. c. pe. ſcd̃m Inno. ¶ † Uenio ad ſecundum. ſ. ad pro
bationem, ꝛ reprobationem laudi. op. q̃ laudum non potuerit
tenere pro parte, ꝛ pro parte nõ. ff. de arbi. l. quid tñ. So. Idẽ lau
dum in. e. c. vel connexo, non põt pro parte tenere, ꝛ p parte nõ te
nere: in diuerſis capitulis ſi eſt dictum vt in totuʒ ꝓnunciet̃, non
põt ꝓ parte tenere, ꝛ pro parte nõ, eo p̃ partes ꝓnũtiãte. Si nõ
eſt dictũ, vt ſimul ſuper omnibus ꝓnuncietur, põt pro parte te
nere, ꝛ ꝓ parte non tenere. ¶ Oppo. tertio q̃ poſſit renuntiare
priuilegijs eccleſia. de p̃uilegijs. ſi d̃ terra. de re iudic. ſuborta. de

dona.

12 dona.inter.† So. Renuntiare poteſt ad preiudiciū renūtiantis,
vt hic,non ſuperioris:ꝛ hoc in priuilegiis libertatis. In aliis po
teſt.vt.d.c.ſi de terra. Ad hoc de cap.mo.c.ij.ad hoc de pac.c.j.
lib.vi. Hoc cōfirmāt doc.q2 qñ exempti iurāt fidelitatē,iurāt ni
hil alienare incōſulto Romano pōtifice.de iureiu.ego.N.de feu
dis.c.ij.ꝛ per cōſequens nō pōt cōpromittere,ne occaſione ſenten
13 tie contingat alienatio,vel eccleſiā grauari. ¶ † No.illā gl.que ſu
per rebus,in quibus non pōt fieri alienatio,nec etiā cōpromiſſuz
ad hoc,q2 de priuilegiis pape non cognoſcet inferior.de iudi.cū
veniſſent.ergo nec ſuper eis potuit cōpromitti. Et faciūt hec in
argumētū,ꝙ vaſall⁹ nō poſſit cōpromittere ſuper feudo,niſi de
licētia domini:nec clericus ſuper eccleſia ſine licētia epi. Ad hoc
ē.c.peruenit.ꝛ per Hoſt.in Summa.eo.ti.§.ſed querit.verſi.ſed
nunqd vaſallus.ꝛ ſeq. Spe.de arbi.§.teſtat.verſi.ſed nunqd va
ſallus.ibi in ſequēti.§.tractat de religioſo.ꝛ tenet ꝙ ſine licentia
ſuperioris nō pōt cōpromittere.de ſta.mo.cū ad monaſteriū.ꝛ.c.
monachi.xij.q.j.non dicatis.xvi.q.i.placuit. Idē de clerico ſecu
lari,vt nō cōpromittat ad perpetuū preiudiciū eccleſie,vt hic.ꝛ
c.per tuas. Quatenus tangit ſuū propriū factū,poteſt,ꝛ preiudi
ciū. Unde ſi agitur ſuper poſſeſſionibus ſuis,ꝛ ſuper eccleſia,tā
quā ſuper beneficio,poteſt cōpromittere eo modo,quo licite fieri
pōt.de preb.niſi.de tranſac.ſuper eo. Dic in patrimonialib⁹ po
teſt ſuper fructibus preteritis eccleſie:etiā puto ꝙ poſſit ſup fru
ctibus de futuro,vel ſuper eccleſia,vt de proprietate,vel iuribus
eccleſie,non poteſt abſqꝫ ſuperioris licentia:ſuper titulo beneficij
pōt,ſi nōdū eſt adeptus:ſi aūt eſt adeptus,adhuc credo ꝙ cōpro
mittere nō pōt,ſicut nec renunciare ſuper titulo.arg.hic. Niſi di
cas ꝙ pōt renūciare titulo,quādo eſt dubitatū propter iudiciū.
ē.de reſtitu.in integ.c.ij.no.de app.cōſtitutus. Omnia,que ſunt
dicta in compromiſſo,procedūt ꝛ in tranſactione,ſm Hoſt.in lo
co preallē.ſuper quo remittit ad Summā,de trāſac.§.ſi quis po
teſt tranſigere.ꝛ vide Inno.de depo.c.j. Anto.de But.

1 Reconuentio non fit coram arbitris,quando fit ſuper re cer
ta compromiſſum.nu.4.
2 Arbitria quo caſu non procedunt ad inſtar iudiciorum.
3 Compromiſſum eſt ſtricti iuris,in quo poteſtas arbitri regulat
ſecūdū menſuras compromiſſi,ꝛ ad que poteſt ampliari.nu.8.
4 Arbitri poſſunt cognoſcere de reconuentione,quando data eſt
eis poteſtas in genere.
5 Arbiter qñ nō pōt cognoſcere de pena cōpromiſſi,vel intereſſe.
6 Recōuētio non habet locū in cauſa criminali,ꝛ aliis hic expreſ
ſis,nec fit corā laico in cauſa ſpirituali,vel i cauſa matrimoniali.
7 Arbitria lꝫ ſint ad inſtar iudiciorū redacta,in q̄ differāt inter ſe.
8 Arbitria ad que poſſunt ampliari,ꝛ in quibus cōueniant cum
iudiciis.nu.16.ꝛ ſi cōpromiſſum fit in vno loco,an poſſit ad aliū
laudari,etiam parte abſente,ꝛ partes citare.nu.10.
9 Laudum latum abſente parte citata,valet,quando eſt compro
miſſum etiam ſine pena,ꝛ ex eo naſcitur actio,ſi ſit emologatum
tacite vel expreſſe.
11 Arbitria ad que non poſſunt ampliari.nu.ſeq.
12 Renuntiari an poſſit reductioni,vel appellationi ad arbitrium
boni viri,vt ex laudo inique lato appellari nequeat.nu.11.
13 Appellari an poſſit a laudo,a quo alias non poſſet appellari,ſi
partes conueniant ꝙ appellari poſſit.
14 Appellandi facultas a ſententia laudi an tollatur pacto de non
reclamando in caſibus,in quibus poteſt appellari.
15 Arbitria in quo a iudiciis differant.
16 Arbitrij inſtantia an pereat lapſo triennio ad ſimilitudinem iu
diciorum.
17 Compromiſſo facto cū clauſula,vt de omni eo,ꝛ toto cōpromiſ
ſuꝫ videatur,de quibus lis poſſet oriri,derogatur ſpeciali pacto.

1 **Cum dilectus.** ¶ † Reconuentio nō
fit coram arbitris.h.d.
Conſultatio,ꝛ reſponſio. Secūda ibi:nos igit.miſſo:
ꝛ poſt reſponſionē ſubmittēs rōnem,ibi:cum arbiter.
2 ¶ † No.primo caſum in quo arbitria non procedūt ad inſtar iu
diciorum:q2 in iudiciis,ꝑcedit recōuētio,nō in arbitriis:ꝛ in iudi
ciis procedit,etiā ſi ſunt delegati.de mutuis peti.c.j.de reſcri.di
ſpēdia.lib.vj. In iudice autē appellationis,vide in Spe.de recō.
§.ij.ver.ſed nunquid corā.ꝛ no.de mutuis peti.c.j. Et ꝑcedit qđ
hic dicit,etiā in arbitris iuris:vt no.in Spec.de recuſatione.§.ſi.
3 verſi.ſed nūqd corā. ¶ † No.ſcdo,ꝙ ptās arbitri mēſurat a mē
ſuris cōpromiſſi:ꝛ ideo dicimus ꝙ cōpromiſſum eſt ſtricti iuris
4 vt in eo tm̄ modo veniat qđ in verbis reperit expreſſuz. ¶ † Op
po.ꝙ in aliis caſibus nō habeat locū recōuētio,etiā corā iudice,
cōtra literā hic.ꝛ.iij.q.xj.c.j. So. Dicit gl.i.ꝙ nō hꝫ locū recon
uentio corā arbitro,vt hic. Hoc temperabat verū Odo.qñ com
promiſſum eſt factū ſuper re certa:ſecus ſi ſit cōpromiſſum gene
rale,qđ procedit quo ad priuilegiū ſimul ꝑcedendi,non quo ad
priuilegiū prorogatiuū poteſtatis:cū ex generalitate cōpromiſſi

5 hoc habeat,vt dixi de mutuis pet.c.j. ¶ † In gl.ij.ibi.l.nō diſtin
guemus.§.vlti.hanc partē tenet Inno.per hunc.§.per quē dicit
ꝙ arbiter nō poterit cognoſcere de pena,vel intereſſe cōpromiſſi.
Quo ad primū Io.And.tenet primā partē gl.vt arbiter poſſit
ratione connexitatis cognoſcere de pena dupli:ꝛ aliud dicit de
pena cōpromiſſi:q2 de illa nō eſt cōpromiſſum,cū non veniat ex
natura actionis in iudiciū deducte:qđ ſecus eſt in pena dupli.ex
lege Aqui. Per q̄ dicit,ꝙ Azo tꝫ ꝙ arbiter de fructib⁹ ꝛ lit.ex
penſis ſententiā dicere pōt,cū ſint cōtigua deductis in iudiciis.
Ad hoc.ff.de procu.l.ad rē mobilē.ꝛ.l.legatū.de quo in Spe.eo.
ti.§.ſi.ver.ſed cū ſuper. Ea gl.ibi:cōtumaciā litigatoris,niſi hoc
actū ſit. Qđ dicit verū,mulctādo:ſed bene pōt,in expenſis cōdē
nādo,vt eſt dictū:ꝛ ideo nō pōt mulctare,q2 nō hꝫ iuriſdictionē,
ſm Inn.ff.de re iudi.ait pretor.in prin. Cognoſcit tñ de intereſſe
ſurgente ex actione deducta in iudicio.ff.e.l.nō diſtinguemus.§.
itē nō eſt cogendus.in ſi.j.c.ex parte.ſm Inn. ¶ Ea gl.preſente.
Tu dic ſm Butri.in.d.§.ſi q̄s litigatorū.ꝙ ſi eſt actū vt cuiqꝫ
dicto arbitri debeat pareri,ꝛ ꝙ pena toties cōmittat,ꝛc.ꝙ tunc
ſi nō cōparet ad ſniam,cōmittit ex cōtumacia,ꝛ poterit ſenten
tiari:adhuc cōmittet pena,q2 nō paruit ſnie. Et idē tenet Spec.
in ti.de arbitro.§.ſi.ver.ſed nunquid arbiter.ad ſi.§.ſi vero nō eſt
actum ꝙ toties cōmittatur,ſed ſolū ꝙ ſnie pareat,altero contu
mace,pena cōmittitur,ꝛ amplius nō pōt cōmitti ꝑpter ſniam:
imo expirat cōpromiſſum,ſi non eſt actum,vt altero abſente ſnia
ferri poſſit:ſed ſi non eſt actū,tunc nō cōmittit pena ꝑpter cōtu
maciā. Non decidit qd iuris,quando cōpromiſſuꝫ eſt ſine pena.
Puto ꝙ tunc laudū pendeat ex emologatione:ꝛ q2 ad inſtar iu
diciorū ꝑceditur,valebit ſententia abſente parte cōtumaciter la
ta:ꝛ ſi poſtea emologetur tacite,vel expreſſe,producet actionem:
alias non:vt.l.pe.C.eo. ¶ Eadem glo.ibi:recedere poſſunt. De
hoc dic plene de iureiur. Quintauallis. Ita apoſtillant vltimo
anno. Sed dic,ſm Io.an.ꝙ tunc vi cōuentionis etiā poſſet co
6 gnoſcere ex latis verbis cōpromiſſi. ¶ † Secūdo,non hꝫ locum
in cauſa criminali,vt in contra. Idē gl.de iudi.at ſi clerici.de iu
di.qualiter.ꝛ vide de mu.peti.c.j. Qđ intellige vt not.in ſumma.
iij.q.xi.ꝛ qđ habetur.e.c.ꝛ.q.neganda.ꝛ vide Ex.C.qui accu.nō
poſſunt.l.neganda.ꝛ bene.ff.de publi.iudi.is,qui reus. Item in
cauſa ſpoliationis,niſi de alia ſpoliatione.de ordi.cog.ſuper ſpo
liatione.ꝛ de reſti.ſpo.ex conqueſtione. Itē in momentanea poſ
ſeſſiōe.C.qui legi.perſo.l.ſi. Sed illa lex habet multos intellect⁹.
Hoſtiē.autē reſtringit illā legē ad pupillū agentē,ꝛ quando agit
interdicto,qđ vi aut clā,vel vti poſ.vel,vnde vi. Idē quando agit
ſuper ſpoliatione eccleſiaſtici iuris.ad hoc.ff.de iudi.l.iij.§.ſed ſi
agant. Ceſſat autem reconuentio ꝑpter perſonā excōicati recō
uenientis.de excep.cū inter. Itē in cauſa ſpirituali nō fit recōuē
tio corā laico.de quo de mu.peti.c.ij.ꝛ.iij.q.viij.cuius in agēdo.
Itē in cā matrimoniali,ſcdm Vinc. Itē in qōne preiudiciali.de
ordi.cog.c.ſi.iij.q.vlti.§.aliqñ.de quo in Spe.de rei vendi.§.ij.in
7 prin.ꝛ per totū. ¶ † Opp.j.ꝙ arbitria cōueniāt cū iudiciis:q2 ad
inſtar iudiciorū ſunt redacta.ff.de arbi.l.j.ſed in iudiciis recōuē
tio procedit:ergo ꝛ in arbitriis. Solu. Generalis differētia eſt in
ter iudicia,ꝛ arbitria,q2 iudicia ſunt latiſſimi iuris quo ad dedu
cenda.ff.de iudi.ſi quis intentione.ꝛ.l.ſolemus.j.de cau.poſ.cuꝫ
eccleſia. Arbitria autē ſunt ſtricti iuris. Et hec datur regula,ꝙ
illa demū veniunt in arbitriis,de quibus eſt actū expreſſe vt ve
niant,vel coherētia illis,vel ad illa cōſecutiua neceſſaria.in iudi
ciis autē omnia veniunt,de quibus nō eſt actū,vt nō veniant:vt
8 pꝫ ex iuribus prealle. ¶ † Ex his inferꝭ,primo quedā,ad que ſe
ampliant arbitria. Secundo,ad que ſe extēdant arbitria:ꝛ que
dā,in quibus arbitria,ꝛ iudicia conueniant. ¶ Ultimo extra pe
nā aliquas differentias. Proſequere caſus primos,in quibus
arbitriū ampliatur,que eſt clara. ¶ Tāgit gl.vnū,an poſſit arbi
ter cognoſcere ſuper petitione dupli in actione legis Aquilie.ff.
ad legē Aqui.l.inde neratius. Et arguit primo ꝙ ſic:q2 ſequitur
ex actione in compromiſſo deducta. In cōtrariū.ff.e.qd tñ.§.vl.
vbi ſi arbiter vetat penā peti,nō vꝫ:q2 de hoc nō eſt ꝯpromiſſuz.
Et hoc tꝫ Inn.ꝛ ꝑ hāc legē etiā tꝫ ꝙ nō poſſit arbiter de pena vl
intereſſe cōpromiſſi cognoſcere. Primū tꝫ Hoſt.rōne cōnexio
nis. Nō ob.§.vltim⁹ allegat⁹ in gl.q2 loquiꝭ de pena a partibus
ꝑmiſſa:q2 de illa nō eſt cōpromiſſum:ſꝫ pena,q̄ ſurgit ex actiōe,
de illa cōpromiſſum eſt. Per q̄ dicit ꝙ Azo tꝫ ꝙ arbiter de fru
ctibus ꝛ litis expēſis ſniam dicere pōt,cū ſint cōtigua deductis
in iudicio. Ad hoc.ff.e.ſicū dics.§.ſi arbiter.ꝛ.q2 talia ſunt iuxta
mandatū.ff.iudi.ſol.l.iā tñ.de procu.l.ad rē.ꝛ.l.ad legatū.ꝛ de
hoc in Specu.eo.ti.§.ſi.ver.ſed cū.ē. ¶ Secūdo enumerat gloſ.
caſus,in quibus cōpromiſſum nō ampliatur:ꝛ inter ceteros di
cit ꝙ nō pōt punire cōtumaciā litigatoris. Alle.ff.de arbi.non
ex omnibus,niſi hoc actū ſit,vt ibi. Quod dic verū mulctādo,ſꝫ
in expenſis condemnādo bene,vt eſt dictum:nam ꝛ de intereſſe
cognoſcit ſurgente ex actione deducta in iudiciū.ff.e.l.nō diſtin

guemus.§.item non eſt cogendus.in fi.ſcḋm Inno.ſ.c.ex parte. Hoſt.dicit Jo.⁊ Um.dicere.l.nõ ex omnibus.intelligendam de actione arbitraria,in qua arbiter cõtra cõtumacẽ facit in litem iurari.Et ratio quare non mulctant,aſſignatur per gl.q̄ꝛ nõ habent iuriſdictionẽ,ſed notionẽ.ff.de re iudi.l.ait pretor.in princi. Dicit ſecundo ꝙ nõ põt arbiter pronũciare,niſi vtraꝗ parte preſente,vbi hoc actũ nõ eſt.ff.e.l.diẽ.§.ſi quis litigatorũ.Nec obſt. ſm doc.qḋ ſic erit in poteſtate partis eludere cõpromiſſuꝫ:q̄ꝛ pena cõmittetur,ex quo facto eius nõ pronuntiaꝛ,vt.d.§.ſi quis. Doc.legiſte dicũt nõ eſſe peccatũ dicere hoc procedere,qñ cõpromiſſum eſt factũ cũ pena ſine illa clauſula,Rato manẽte pacto: ſed vbi eſt factũ cũ pena cũ illa cl'a,vel ſine pena:q̄ꝛ tunc ex cõtumacia nõ ſoluiꝛ arbitriũ,nec nouaꝛ.Satis videꝛ poſſe dici ꝙ in abſentẽ cõtumaciter valeat laudũ.Butr.tñ dicit ꝙ ſi eſt cl'a Rato manẽte pacto:valet laudũ ad finẽ cõmittẽde pene ex ſentẽtia. Unde dicit ꝙ qñꝗ actũ eſt vt cuicũꝗ dicto arbitri debeat pareri,⁊ ꝙ pena toties cõmittaꝛ.⁊ tunc ſi nõ cõparet ad ſentẽtiaꝫ, cõmitteꝛ pena ex cõtumacia,⁊ poterit ſentẽtiari:⁊ cõmitteꝛ etiã pena,q̄ꝛ nõ paruit ſentẽtie. Idẽ Spe.in ti.de arbi.§.ſi.ver.ſed nũ quid arbiter.ad fi.Aut nõ eſt actũ ꝙ toties cõmittaꝛ,ſed ſolũ ꝙ ſentẽtie pareaꝛ,⁊ ſi nõ eſt actũ ꝙ ſnia altero abſente ferri poſſit, altero cõtumace pena cõmittiꝛ,⁊ ampliꝰ cõmitti nõ põt ꝓpter ſententiã,imo expirat cõpromiſſum,⁊ remanet ſine pena.ĩ.c.litigatores.§.ſi.Si eſt actũ vt altero abſente ferri poſſit,tũc ꝓpter cõtumaciã nõ cõmittiꝛ,ſꝫ per ſentẽtiã poſtea cõmitteꝛ.ſm eum.

9 ¶ † No.ꝙ decidit caſuꝫ,quid iuris,qñ cõpromiſſum eſt ſine pena,puto qḋ laudũ tꝫ abſente pte,⁊ citata,q̄ꝛ in talibꝰ ꝓcediꝛ ad inſtar iudiciorũ,ſꝫ niſi poſtea emologeꝛ tacite,vel expreſſe,ex lau-

10 do nõ agiꝛ.C.e.l.pe.ſecꝰ ſi emologeꝛ. ¶ † Tertiũ,ꝙ nõ põt arbiter eſſe,q̄ꝛ nõ põt citare partes extra locũ cõpromiſſi.ff.e.ſi cuꝫ dies.§.ſi arbiter.⁊ tñ ſꝫ doc.põt ordinarius in qualibet pte dioceſis.de of.ordi.cũ ep̃s.li.vj.⁊ remittit Jo.an.ad Spe.de cita.§.j.v̄.ſꝫ nũqḋ arbiter.ibi dicit idẽ qḋ dictũ ẽ i Spe.de ar.§.differt. verſi.itẽ nec põt citare. Remittit ſcḋo ⁊ de arbitro.§.ſi.ver.de loco.⁊ ver.ſequẽti.⁊ qḋ no.de teſti.preſentata.ſup ver.ſoli.⁊ vbiꝗ concludit Spe.ꝙ debebit pronuntiare in loco,vbi cõpromiſſuꝫ factũ eſt,ſi aliud nõ eſt actũ,adeo ꝙ ſi cõpromiſſum fuiſſet in villa,non valeret laudum in ciuitate. Putat tamẽ ꝙ ſi cõpromiſſum eſt factũ in portieu,vel eccleſia,ꝙ nõ eſt neceſſe ꝙ in loco illo pronũtieꝛ,ſꝫ ſufficit ꝙ in eadẽ ciuitate,vt.ff.de vi.⁊ vi ar.l.j.§. cum aũt.ff. ad Sillan.l.j.§.eo aũt.Et hec vera,dũ tñ locꝰ ſit honeſtꝰ,nã ſi ad lupanar citareꝛ,nõ tenereꝛ cõparere.ff.de arbi.ſi cũ dies.§.ſi arbiter.Si tñ volũtarie citati ↄpareãt,vꝫ ſnia,⁊ ꝓceptũ, ſm Jo.an.in addi.lꝫ nõ valeret,ſi eſſet latũ extra locũ cõpromiſſi,vt no.Accur.in.d.l.ſi cũ dies.§.ſi arbiter.ꝑ l.ſi.ff.de iuriſ.om. iudi.lꝫ Guil.in prin.ibi teneat contra.Et hec vera,etiã ſi vterꝗ poſſet honeſte cõparere in lupanari,vt ibi no.Jo.an.in.d.§.ſi ar-

11 biter. ¶ † Quartũ,ad qḋ ſe nõ ampliat,eſt,ꝙ arbiter nõ põt delegare cõpromiſſum:arg.ff.e.nõ diſtinguemus.§.queſitũ. ¶ No. bene,q̄ꝛ ꝑ iſtũ tex.dixi ꝙ ſi arbiter ꝓnũtiat ꝓut declarauerit,vel cõſueuerit talis:nõ vꝫ laudũ:q̄ꝛ ptes elegerũt arbitriũ arbitrorũ, ⁊ nõ tertij. ¶ Alios caſus ponit gl.q ſunt clari,excepto vltimo: q̄ꝛ dicit gl.ꝙ ptes poſſunt renũtiare appellatiõi in iudicijs.C.de tẽpo.app.l.ſi.⁊ nõ poſſunt renũtiare reductiõi ad arbitriũ boni viri,quin a laudo inique lato poſſint recedere,ſm gl.de renũ.appellatiõis.Jo.an.remittit ad Spe.de ap.in ſi.Tu dic vt dixi de

12 app.paſtoralis. ¶ † Circa ſcḋm,an poſſit renũtiari appellatiõi, vel reductiõi ad arbitriũ boni viri.Primo eſſet vidẽdũ de modis retractãdi ſentẽtiã laudi.Loquor de arbitro:q̄ꝛ de arbitratore videbiꝛ.ĩ.de iureiu.Quintauallis.Secũdo,an illis modis retractãdi poſſit renũtiari.Ad primũ,omiſſis alijs modis retractãdi,de quibꝰ dicã.ĩ.c.ꝑ tuas. videamꝰ ſpãliter de modo appellatiõis,an ſnia arbitri poſſit retractari ꝑ viã appellatiõis.Et dic ꝙ ſi nõ eſt cõuẽtũ ꝙ appellari poſſit,gl.cõiter tenẽt ꝙ nõ põt appellari,⁊ iuris ciuilis,⁊ iuris canonici:vt no.gl.in.l.ij.ff.de arbi. ⁊ in.l.j.C.de arbi.⁊ hoc firmat gl.de of.dele.ab arbitris.lib.vj.ij. q.vj.§.qḋ de arbitris.Idẽ no.in.l.arbitro.ff.q ſatiſda.co.⁊ hoc cõiter teneꝛ,⁊ in practica ſeruaꝛ.Hec opi.firmaꝛ:nã ſꝫ ius antiquũ planũ ꝙ nõ appellabaꝛ:q̄ꝛ ex laudo actio nõ oriebaꝛ.hodie aũt idẽ:q̄ꝛ vel cõpromiſſuꝫ eſt a partibꝰ emologatũ:⁊ nõ põt ꝓ ampliꝰ illud impugnare.de re.iur.mutare.Uel eſt emologatũ lapſu decẽ dierũ:⁊ tarde venit appellãs,q̄ꝛ ſnia trãſit in rẽ iudicatã. de re iudi.qḋ ad cõſulẽtionẽ.Bar.fuit in vna opi.ꝙ poſſit appellari:quã ponit in tribus locis,in.l.ij.ff.qui ſatiſ.co.l.arbitro.⁊ l.j.C.de arbi.⁊ in.l.nemo poteſt.de leg.j.⁊ dicit ꝙ appellari poterit,vbi eſt emologatũ laudũ expreſſe:q̄ꝛ emologãdo approbat vt latũ,nõ vt ſic latũ,per.l.iij.§.falſus.ff.rem ra.ha.vbi a ſentẽtia lata cõtra falſum procuratorẽ poſſum appellare approbãdo eã vt latam,ſed non vt ſic latã:vnde eo quod non appellat intra decẽ dies,eam approbat vt latam,ſed non,vt ſic latã.Allegat.l.Pomponius.ff.de neg.geſt. Hec opi.non placet:⁊ ſic reſideo cũ cõmuni:q̄ꝛ emologatio ſententie dirigitur ad probandã iniuſtitiã ſententie:vnde vel appellando non emologat:vel ſi emologat,iniuſtitiã approbat,⁊ ſic vt cõtrarius repellitur.Et ſimilia que allegat,non faciunt:quia ibi actus non eſt nullus quo ad dominum ex defectu iniuſte geſti tantũ,ſed ex defectu conſenſus,qui abſꝗ dubio daꝛ,vel appellando,vel alias ratificando vt geſtũ,licet nõ ſit geſtũ:nec contractus datur,cũ non ſit neceſſe vt negotiũ ad ſe trahat quod ratũ habeat iniuſte geſtũ,ſed ꝙ cõſentiat illũ geſſiſſe.Per qḋ dico ꝙ nec bene dicit in quadã alia materia.an filius contra teſtamentũ poſſit agere cõtra tabulas,qñ eſt preteritus, cũ ⁊ ibi requiraꝛ approbatio reſpectu iniuſtitie:vñ ſemp ibi erit dare cõtrarietatẽ.Neſcio qḋ dicant in hoc moderni Legiſte.Tamẽ in hoc puncto latius me extẽdo.Dic ꝙ qdã ſunt arbitri iuris,qui daꝛ a iure loco iudicis,vt qui cognoſcere debẽt de ſuſpitione,vel de vi literarũ.de offi.dele.ſuſpiciõis.de reſcrip.paſtoralis.⁊ ab iſtis appellaꝛ vt a iudicibꝰ:vt no.in.d.c.paſtoralis.⁊ hodie eſt caſus de of.del.ab arbitris.li.vj. ¶ Aduerte tñ ꝙ ſup his nõ cõprehẽdo arbitros,q eligunꝛ ex neceſſitate ſtatuti inter attinẽtes:q̄ꝛ tꝫ i his Bar.qḋ nõ põt ab eorũ ſentẽtijs appellari.l.j.C. de no.Cod.cõpo.Quidã ſunt arbitri iudiciales,vel quaſi,qui daꝛ a iudice authoritate iudicis,ad declarãdũ aliqḋ emergens corã iudice:⁊ ab iſtis appellaꝛ,vel ſaltẽ ab eis male geſtũ vt interlocutoria qdã a iudice reuocaꝛ cõtrario imperio iudicis officio. ff.qui ſatiſ.cogan.l.arbitro.ſm vnũ intellectũ.Quidã ſunt arbitri quaſi iudiciales,q in aliquo incidenter arbitrari habẽt:⁊ daꝛ a iudice,vel eius authoritate:vt ſunt teſtes periti in arte,q de volũtate partiũ ad aliqḋ arbitrãdũ aſſumunꝛ,vel eſtimandũ,vt approbatores fideiuſſorũ,extimatores rerũ,medici in cognoſcẽda cicatrice,vel vulnere lethali,obſtetrices,⁊ ſiſes,ab iſtis reclamatur,ſaltẽ per viã ſupplicatiõis,vt dicta decret.ab arbitro.ſm aliũ intellectũ.Quidã ſunt arbitri,qui daꝛ ad deciſionẽ totius litis ſola volũtate cõpromittẽtiũ,⁊ ab iſtis ſecũdũ cõmunẽ opi. nõ appellaꝛ. Hoc tẽperat verũ Bar.in.l.j.C.de arbi.niſi forte ex ſentẽtijs ſuis oriaꝛ actio ex forma ſtatuti,quo caſu poterit appellari ſicut a ſentẽtia iudicis.Dicit tñ gl.⁊ hoc no.ij.q.vi.qḋ de arbitris.ꝙ a ſentẽtijs arbitrorũ poterit recedi per viã ſupplicationis,vel reclamationis cuiuſdã,que habebiꝛ ad iſtar appellationis.qḋ verum puto. ¶ Nũqḋ autẽ alijs modis poſſit recedi ab

13 iſtis.dicã de iureiur.Quintauallis. ¶ † Nũc reſtat deſcendere ad ſecũdũ.an ſi partes cõueniãt vt poſſit appellari a ſententia arbitri,an poſſit appellari.Cyn.tangit hoc in.l.cũ antea.C.de arbi.⁊ ponit etiã hic Joã.an.⁊ dicit qḋ Hoſti.ponit hoc de teſta.Raynaldus.quod valeat.Facit quia pacta ſeruãda ſunt,⁊c.de pac.c.j.ff.de pac.l.iuriſgẽtiũ.§.ait pretor. ¶ In contrariũ,q̄ꝛ ſententia arbitri,nõ eſt ſententia,q̄ꝛ nõ infamat.ff.de his,qui not.infa.l.qḋ ergo.§.cõpromiſſo.⁊ ex ea nõ datur euictio.ff.de euic.l.ſi dictũ. Ex ea nõ datur actio,vel exceptio.ff.de arbitris.l.iij.igitur nõ appellatur.Hoſti.dicit qḋ dñs ſuus dicebat pactum nõ valere.Et hanc opi.tenet Accur.in d.l.j.⁊ Guido de Suzan.in.d.§.cũ quidã.⁊ Gui.in Spec.de app.§.in quibus.ver.xvj.Ad hoc q̄ꝛ in poteſtate eſt arbitri qualẽ ferat ſentẽtiã.ff.e.l.diẽ ꝓferre.§.ſtari.⁊.l. qualẽ.ff.ſo.ma.l.alia.§.j.Itẽ q̄ꝛ per hoc pactũ derogatur iuri,cũ per pactũ nõ deꝛ priuatꝰ iudex:qḋ eſſet ſi poſſet appellari,cõtra l.priuatorũ.C.de iuriſ.om.iud.⁊ de offi.dele.ſignificãtibus.Hãc partẽ tenet Cy.in.d.l.pe.Hugo tñ in ſuis diſſolutionibus tenet cõtrariũ ⁊ Ja.de Bel.q̄ꝛ aliqñ retractatur arbitri ſententia per quaſdã ſpecies appellationis.e.ti.nõ diſtinguemus.§.cũ quidã. ¶ Nõ ob.l.j.C.de arbi.q̄ꝛ licet nõ poſſit appellari,non prohibet illa lex paciſci de appellando.Nec hoc pactũ eſt cõtra legẽ,q̄ꝛ lex nõ ꝓhibet pactũ.ff.de pac.l.paciſci.⁊ de edil.edic.l.q̃riꝛ.§.ſi. idẽ Dy.ff.de app'.ex cõſenſu.Bal.in.l.j.tenet hoc.Sed puto qḋ nõ valebit hec vt appellatio,ſꝫ vt qdã reclamatio.⁊ idẽ Dy.in.l.pla-

14 ne.ff.de leg.pri.o.dixi in.c.Quintauallis. ¶ † Nũqḋ aũt ꝑ pactũ de nõ reducẽdo,vel nõ reclamãdo,tollaꝛ facultas reclamãdi in caſibꝰ,in qbꝰ dixi ſ.poſſe.Gl.hic vꝫ dicere qḋ nõ. Dicã,⁊ dixi

15 in.d.c.Quintauallis.⁊ ſigũt docto.ſupra ca.cũ dilecti. ¶ † Ultimo gl.ꝓſequiꝛ caſus,in qbus ↄueniunt,vt in interrũpẽda preſcriptione,⁊ iuramento calũ.⁊.ĩ.c.ſin.Dic ergo latius qḋ differunt,⁊ cõueniũt in prin.⁊ medio,⁊ ſine cauſe differũt:⁊ cõueniũt in prin.q̄ꝛ corã vtroꝗ datur libellus.de quo in Spe.de libel.concep.§.reſtat.in ſi.ſit in vtroꝗ litis conteſt.per vtrũꝗ interrumpitur preſcriptio:vt dicit glo.⁊ iuratur de calũ.Differũt in princi. in reconuentione.Secundo,quia in arbitrio venit ſolum id,de quo actũ eſt ſtricte:⁊ quia nõ citat arbiter extra locũ,nec delegat arbitriũ,nec preſtatur coram eo ſatiſdatio.In medio,quia vtrobiꝗ examinat negotium vterꝗ:de reſtitu.in inte.incidẽter cognoſcit:probationes facte coram vno,valent coram alio:licet in receptis coram arbitris habeaꝛ diſtinctio.c.preſentata.⁊.c.teſtimoniũ.de teſti.l.ſi.Differũt in medio:q̄ꝛ nõ punit cõtumaciã,nõ

cogit teſtes

cogit teſtes,non valet pactu3 de recedendo ab arbitrio.nec exten
ditur ad heredes. In fine conueniunt:quia vterq3 ſtatuit diem ſo
lutionis faciende, non compellitur pnunciare diebus feriatis:
vterq3 fert ſententiam in ſcriptis:ꝛ ex vtraq3 datur actio: licet in
arbitrio exigatur emologatio.C.e.l.pe. C. de ſen.ex peri.reci.l.fi.
Differunt quia arbitri nõ pronunciant altera parte abſente:in ar
bitrio nõ purgat mora: ꝛ ſententia arbitri non infamat. Et hanc
materiam vide in Specu.de arbi.§.differt.vbi etiam no.in fi.
16 ℭ † An pereat inſtantia lapſo triẽnio. Et fuerunt opi. de quib⁹.
ff.e.ſed ſi cõpromiſſum.in fi.Mar.de Fa. tenet quod inſtantia
limitetur: ꝛ incipit curſus a die cauſe coram arbitro cepte.per.l.
properandum.C.de iudi. Azo tenuit idem.ſed dicit die3 cõputa
ri a die conteſtate litis.de verbo. ſig.ex parte.ii. Recitat Uber.
tenuiſſe quod in arbitrio terminus ſit ſtatutus inſtãtie:in amica
bili compoſitore nõ:vel vbi in arbitrio eſt dictum,vt tranſeat ad
heredes.ff.eo.l.diem.§.ſi heredes. Hec fuit opi.Gul. de Cu.ꝛ ea3
ſequitur Guido.de Su3a.ff.de arbi.item ſi vnus. §. j. Dic,in ar
bitratore nullus terminus eſt ſtatutus: in arbitro ſi eſt actum vt
tranſeat ad heredes,quidam qꝺ non perit triẽnio, Hoc non pla
cet:quia ꝛ iudicium tranſit ad heredes.ff.de iudi.l.tam ex contra
ctibus.ꝛ.no.ff.de fideiuſ.ſi eum.ꝛ tamen finitur triennio. Si non
eſt actum,vt tranſeat ad heredes.dic ſi inſtantia fuit inchoata co
ram iudice, ꝛ tranſiuit ad arbitrum vt iudicaret ſuper eadem in
ſtantia,finit triennio. Et hoc tenuit Fran. Accur.vt notat Bar.
in dicta.l.ſed ſi compromiſſum.ꝛ Cyn.in.l.properandũ.§.ſi an
tem.ꝛ in medio,vbi gl.tangit,ꝛ in.l.item ſi vnus.§.i. Si fuit ori
ginaliter coram arbitro mota,tunc opinio.ſunt. Cõmunis habet
quod finiatur inſtantia,ſicut in iudicio,ꝛ ad hoc, q: ad inſtar iu
diciorum proceditur in arbitrijs.ff. e. l. j. Et hoc credo inter lai
cos. De iure autem canonico clericos, vel ſuppoſitos iuriſdictio
ni clericorum non finitur inſtantia trienniũ,ſicut nec in iudicijs.j.
17 de iudic.c.penul. ℭ † Ultimo docto.hic dant plenam theoricam
ꝛ practicam compromiſſi.ꝛ vt ſpecificentur in compromiſſo,illa,
que arbiter de iure facere non poteſt,his exceptis,in quibus non
valeret ſpeciale pactum. ꝛ poſtea ſubijciatur clauſula generalis.
Et vide formam in Spe. de arbitro. §. vt autem. Hodie,vidi in
compromiſſis in Tuſcia practicam mirabilem ſeruari,qꝺ partes
conueniunt, vt de omni eo, ꝛ toto intelligatur lis, ꝛ queſtio eſſe
inter partes,ꝛ omnia illa in compromiſſo videantur deducta,de
quibus ſpecialiter eſt laudatum. Que clauſula eſt mirabilis effe
ctus,cum partes poſſint ex conuentione in contractibus ſuis fin
gere.ff.de ver.ob.l.huiuſmodi.

1 ☞ Eligere qui per arbitrium debet cum aliquorum conſilio, re
quirere debet illorum conſiliũ in tractatu electionis, tamen ſequi
non arctatur.
2 Hoſpitali ſubiecto eccleſie collegiate, cuius eſt prouidere de re
ctore.num.9.
3 Prelatus,vel rector eccleſie poteſt litigare ſuper iure eligendi re
ctorem in eccleſia.
4 Compromiſſum firmatur ſtipulatione de ſeruando laudo.
5 Interpretari poteſt papa cõtractum,vel ſñiam ab alio latam.
6 Laudandi ius cõmenſuratur a forma compromiſſi.
7 Cõſulere vbi quis arctatur ad faciendum aliquid cum conſilio,
ſufficit qꝺ requirat conſilium,ꝛ debito tempore expectet.14.
8 Clauſula qꝺ libere quis faciat, intelligitur idonee,ꝛ congrue ad
arbitrium boni viri.
10 Familie appellatione comprehenditur etiam familia religioſa.
11 Capitulum, vel conuentus, ſicut in principali actu agendo exi
gitur quod congregati in vnum hoc fiat,ſic exigitur quod fiat de
conſenſu omnium.
12 Electio ſi fiat ꝯ formã priuilegij,vel iuris ,non eſt ipſo iure nulla.
13 Conſilium petere non eſt vanũ, licet id non arctetur ſequi.
15 Cum conſilio,vel de conſilio aliquid facere,an ſit differentia, vt
conſilium arctetur ſequi faciens, qui de conſilio aliquid facere
tenetur.
16 Conſilium alicuius vbi quis ſequi arctatur,ſi manifeſtam iniqui
tatem contineat,an illud ſequi debeat.
17 Executor teſtamentarius qꝺ nihil faciat ſine conſilio,ꝛ volunta
te fratris,non arctatur illud ſequi.
18 Snlam qꝺ iudex non ferat niſi de cõſilio.vel cum conſilio ſapien
tis,ſtatuto dictante,an arctetur ſequi conſilium.
19 Compromiſſum ſi eſt in aliquem vt laudet ſecundum ſapientis
conſilium,an valeat tanq̃ non videatur collatum in arbitri vo
luntatem. Et quid ſi conſentiatur in iudicem,vt ſententiet prout vi
debitur tali ſapienti.num.20.

1 Tum olim. ℭ † Qui p arbitriũ eligere d3 cu3
cõſilio aliquoꝝ,in tractatu electio
nis illorũ conſilium requirere d3,ſ3 nõ arctatur ſeq. Pri
mo conſultatio.Secunda ibi:nos igitur,illius rñſio id eſt, decla
2 ratio. ℭ † Nota hic argu.ad quẽ de iure ſpectat ptãs prouidẽdi
de rectore in hoſpitali ſubiecto eccleſie collegiate: q: vr quod ad
Priorem eccleſie collegiate cum tractatu ꝛ conſilio fratrum ho
ſpitalis:ꝛ ſi͛r de fratribus in hoſpitali ponendis. Dicit em̃ Jo.
An.q: iſta eccleſia ſancti Bartholomei habebat hoſpitale ſubie
ctum ſub eodẽ vocabulo:ſicut contingit in eccleſia ſancti Procu
li,ꝛ ſcti Stephani,ꝛ ſancti Felicis de Bononia: ꝛ Prior ſancti
Bartholomei preerat eccle͂ ſcti Bartholomei pricipali: Rector
aũt preerat inferiori,in qua ſitum erat hoſpitale. Sed hic qꝺ hoc
habebat pactum fundatoris:q: de iure eſt contra, vt videbis.j.
3 ℭ † No.ij iuncta ſuperſcriptione,qꝺ prelatus, vel rector eccleſie
4 põt litigare ſuper iure eligendi rectorem in eccleſia. ℭ † Nota iij.
vnum modũ firmandi cõpromiſſum,vt promiſſione,ꝛ ſic ſtipula
5 tione de ſeruando laudo. ℭ † No. iiij. papã poſſe declarare ꝯtrã
ꝛ ſñiam ab alio latam,ꝛ etiã arbitrium:ꝛ ſic põt facta ab alqs in
terpretari. De factis ab eo an inferior interpretetur, vide de ſen.
6 excõ.inter alia.ꝛ vide de poſtu.prela.c.j. ℭ † No.v.qꝺ ius laudi
menſurabitur a iuribus,ꝛ forma cõpromiſſi.ad hoc.s.c.cũ dile
7 ctus. ℭ † Sexto nota qꝺ vbi ex forma quis arctatur ad tractan
dum,ꝛ cõſulendum,ꝛ ſic habere tractatum cum alio,ꝛ cõſilium,
non v3 actus,non reqſito tractatu, ꝛ conſilio. Ad hoc.s.de elec.
cum in veteri. Et aduerte qꝺ tractatus d3 fieri ante principium
actus exercendi,non iã actu pfecto, vel deliberato, vt patet ibi:
ſuper inueniendo.debet ergo requiri, qñ actus eſt in fieri.non qñ
in perfecto eſt. ℭ Et nota qꝺ vbi ex laudo,vel alia diſpoſitione,
arctatur in actu ad habendum tractatum,vel conſilium, ſufficit
petere,ꝛ expectare congruo tempore,ſ3 eo habito non arctatur ſe
8 qui. ℭ † Nota qꝺ in conceſſione libere poteſtatis quẽ eligendi nõ
venit vt eligat non idoneum,imo ſemp reſtringitur ad idoneum.
Et nota hic qꝺ v3 cõpromiſſum in iudices delegatos.de quo. s.
c.cum tpe. ℭ Primo habemus laudũ dubium. Secundo eius
9 interpretationem. ℭ † Ad primũ opp.qꝺ de iure poteſtas eligẽdi
rectorem ſpectat ad familiam hoſpitalis:vt patet de elec. c.j.ꝛ.c.
cum terra. Dicit Hoſt.qꝺ hoc verum de iure,ſed derogari pote
rat per arbitriũ cõtrarium,ꝛ per cõſuetudinem, vel priuilegiũ.s.
ti.ij.c.ij.de conſue.cũ dilectus. ℭ Nota hic vnũ dictum.qꝺ pote
ſtas eligendi rectorem ſpectat ẽt ad familiã,que in eccl͂ia non ha
bitat,vt collegiũ,vel conuentus. Qꝺ nota,q: extendit.c.j.de elec.
10 ℭ † Dicit tñ hic qꝺ appellatio familie cõprehendit familiam re
ligioſam,ſm Inn.Hoſt.licet alſs appellatione familie veniant ẽt
ſerui.ff.de public.l.j.§.familie.ꝛ.ff.de vi,ꝛ vi ar.l.j §.familie.ꝛ fa
miliares,ꝛ domeſtici.C.de his,qui ad eccle.cõfu.l. fi.§.ſane ſi ſer
uus ſ3 Inn. Et op3 qꝺ familia ſit perpetua, ꝛ ſimul aggregata.
Si enim vocaret ſingulares,non de facili ſciretur an omnes requi
ſiuiſſet:ꝛ aliud eſt familia,ꝛ aliud ſingulares. xij.q.ij.qui manu
mittuntur. Item q: familia poterit melius aggregata cõſulere,ꝛ
Priorem ad ſe trahere,q̃ ſeparata:ꝛ q: firmius eſt conſilium plu
rimorum. de offi.deleg. prudentiam. In ſcrutinio aũt ſigillatim
ideo requiruntur,q: ſecurius vota exprimuntur:ſic hic ſuffultus
pñtia ſociorũ minus terrebit Priorem,ꝛ liberius conſulet,ſcꝺm
Hoſt.ꝛ facit ad hoc.de ſta.mo.cũ ad monaſterium. ibi:non ſeor
11 ſum,ꝛc. ℭ † Nota hoc dictum,qꝺ ſicut in principali actu agendo
per capitulũ,vel conuentum,exigitur qꝺ cõgregati in vnum hoc
fiat.de elec.in Geneſi.Nota.de reſcriptis.eã te.de conſti.cum ocn.
ꝛ per Inno.de poſtu.bone.de re.ec.non alie.dudum.li.vj.ſic exi
gitur qꝺ fiat actus de conſenſu oĩm, vt capl͂m congregatorũ, qñ
alteri facienti principaliter habent adſiſtere tractando,vel conſu
12 lendo. ℭ † Opp. qꝺ electio non ſit nulla, dato qꝺ ſit contra for
mam.de elec.cũ in cunctis.ꝛ.c.q: ppter. So. Si cõtra formam
cõpromiſſi eſt nulla,vt hic:ſi contra formã hominis, idẽ.de reſc.
cum dilecta. Si cõtra formã priuilegij,nõ eſt irrita,ſ3 irritãda. de
elec.cõſiderantmus. Si cõtra formã iuris, nõ eſt irrita,niſi per ip
13 ſum ius irrita nunciata denũciet:vt dictis iuribus. ℭ † Opp.cu3
gl.qꝺ petere cõſiliũ ſit vanum,ex quo quis non arctat ad ſequen
dum.C.de proba.ad probationẽ. G.dicit qꝺ non eſt vanũ: q: cõ
ſilium forte poterit allicere animum Prioris cõſulti. ff.de arbit.
item ſi vnus.§.vltimo.s.de elec.bone.ij. Ad hoc,q: qꝺ a pluribꝰ
queritur,facilius inuenitur.xx.di.de quibꝰ.cũ ſi. Habito aũt con
ſilio poteſt deliberare an expediat ſequi.ff.mãdati.l.ij.in fi. Item
ſufficit qꝺ ita eſt ſcriptum, ꝛ q: iſtud laudũ fuit a partibꝰ appro
batum,ſm Bar. Hoſt.dicit.hãc interpretationẽ fieri ex ppria ſi
14 gnificatione. Nã ſicut conſenſus eſt ſimul ſenſus. Ideo ſi de cõ
ſenſu alicuius aliquid eſt agendũ,exigit qꝺ ſimul mecũ ſentiat,ꝛ
ego ſecũ:alſs non eſt cõſenſus,ſ3 diſſenſus.xxx.di.c.j. Ubi de cõſi
lio aliquid agere debet,ſufficit requirere,ꝛ debito tẽpore expecta
re,quaſi conſiliũ ſit conſultorum, ꝛ reſponſorũ legiũ,quaſi legat,
vel eligat quid ſibi ex pluribꝰ cõſultis expediat. Sic ꝛ cõſiliu3 pe
tere,q: concionatur quis qꝺ ſibi videtur, ꝛ metropolitanꝰ eligit
ſeu diffinit.xvij.diſt.§.hanc etiã.xvij.di.c.ſ.xcv.diſt.eſto. Et di
cit hec vera,niſi de cõtraria appareat intentione, vl ex qualitate

perſonarũ, vel negotiũ, de quo agitur: vel q2 de intentione cõſtat.
15 Nã † ponit quãq3 cõſenſus p cõſi. xx. di. c. j. z. ij. z cõſiliũ p cõſenſu. ſ. xi. q. c. j. de offi. dele. venerabili. de quo de tẽpo. ord. nec epi. de his que ſi. a pla. q̃ãto. Per que patet qđ nõ pcedit differẽtia, q̃ qdã faciũt, inter cũ, z de, z iter cũ cõſilio, z d cõſilio: vt ſi dicat cũ cõſilio, teneatur ſeq: ſi de cõſilio, non teneat ſeq. Que differentia nõ placet Jo. An. vt no. de reg. iur. null9 ex cõſilio. li. vj. Ad hãc aũt interpretationẽ adducit Jo. An. regulã beati Benedicti, ibi: cõuocet abbas oẽm cõgregationẽ, z auditis cõſiliis factum tractet apud ſe, z qđ vt illi9 iudicauerit, faciet, ſm Jo. An. ¶ Tu dic in hac materia, ſi tãgit an qs arcteſ ad ſequẽdũ cõſiliũ: qñ lex exigit cõſiliũ ſcđo Bar. in. l. ij. §. ſi plures. de exer. vbi reprobat differentiã illã, an de cõſilio, vel cũ cõſilio: que fuit originaliter materia vt recitat Cy. C. de epiſco. z cle. l. id, qđ pauperib9. in xv. q. quam reprobat lex, ipuberis. ff. de ſuſpec. tut. §. impuberis. Dic q̃ qñq3 exigit cõſiliũ pſtari alicui nõ habẽti plenũ itellectũ: z qñq3 exigit qđ exigit, z ſequat: vt rõne etatis, vl rõne pdigalitatis. z alleg. gl. de offi. del. venerabilis. in. d. l. ipuberis. Qñq3 exigit conſiliũ preſtari ei, q h3 plenũ intellectũ: z tũc aut iſte, qui d3 pſtare conſiliũ eſt alĩs particeps officiĩ: z op3 illud ſeq. ff. d admi. tut. l. titiũ. z. l. cũ qui d. l. §. papinian9. iuncta. l. cõſil. ff. de cur. fur. aut nõ ẽ particeps officiĩ: z exigit, vt reqrat z cõgruo tpe expecteſ, z ſi teneſ ſeq: vt hic, vt de elec. cũ in veteri. l. ij. in ſi. ff. mã. l. deniq3. §. ſ3 ſi qs. Qñq3 exigit vt aliqd fiat de cõſenſu, z cõſilio alicui9, vl d cõſilio, z volũtate: z tũc aut cõſultor non põt eſſe particeps officiĩ: z non teneſ ſeq cõſilium. ff. de admi. tu. l. ſcire oportet. §. j. de re. iu. cũ qđ vna via. li. vj. ff. de admi. tu. l. quidam decedens. §. papinianus. Aut põt eſſe particeps officiĩ: z ſi adiectio fuit facta ab hoĩe ei, qui h3 ptãtem a lege: z nõ teneſ ſequi: vt. d. l. Titiũ z Meuiũ. ff. de admi. tut. Ad hoc. l. j. in princi. cũ. l. ij. in ſi. vbi pu. edu. debeat. Qñq3 adijciſ a lege, vel ab hoĩe ei, qui h3 ptãtem ab hoĩe: z tunc d3 requiri, z ſeq: q2 talis cõditio ſeruanda eſt. l. pupillus. §. conditio. ff. de inſti. x. q. ij. hoc ius. C. de nup. l. ſi vt pponis. z de elec. cũ in veteri. Hec oĩa procedunt, quando dat bonũ conſiliũ: ſed ſi dat maluz, certe illud ſeq non d3: q2 illud cõſilium debet intelligi arbitrio boni viri. ff. d admi. tu. l. Titiũ, z Meuium. j. riſſo. iuncta. l. hec vẽditio. ff. de cõtrahen. emp. z de leg. ij. fideicõmiſſa. §. quãq̃. de leg. ij. l. j. In-
16 telliguntur ergo vt ſequi debeat conſilium, ſi eſt equũ. ¶ † Nunquid aũt poſſet pcedi ad actum, tali conſilio ſpreto: dic ſi actus eſt talis, in quo nullo dato cõſilio actus vitiaſ, dic qđ aut actum ille pẽdebat ex voluntate vnius, vt puta cõſtituentis procuratorẽ: z imputet ſibi, qui tã indiſcrete cõſtituit: z actus nõ põt expediri. ff. de mino. l. ſi cũ mandato. Si actus pẽdet ex volũtate duorũ, z illud iniquũ conſiliũ, reduciſ ad arbitriũ boni viri, z pceditur ad actũ. ff. p ſoc. ſocietatẽ. §. ſi. ff. de op. libert. l. ſi libert9. Si eſt act9 talis, in quo ſine cõſilio alĩs poterat ad actũ pcedi: z tunc ſi conſiliũ continet manifeſtã iniquitatẽ, p inde eſt ac ſi nihil dixiſſet: z põt ad actũ pcedi. ff. de pecu. ſi expſſim. ff. qui ſatiſ. cog. l. quoties. Nã non eſt opus adire pretorẽ, vt corrigat qđ eſt manifeſte iniquũ. ff. de cõdi. inſtit. l. ſi ſub cõditione. §. pe. Aut non cõtinet manifeſtã iniquitatem: z recurrendũ eſt ad iudicẽ: vt. l. ſocietatẽ. §. ſi. z. l. ſeq. ff. pro ſoc. z hoc vt reſpoſi9 valeat, q̃ pereat. z de ver. ſig. abbate. Sed eſt dubiũ quid ſi is, a quo exigitur conſiliũ, latitet, vbi d3 peti, z ſeq, an poſſit ad actũ pcedi ſine cõſilio. Dic, ſi eſt aſſumptus vt cõſultor a lege, vel iuris diſpõne, z ſi eſt pñs, cogeſ preſtare a iudice. l. ſi. §. neceſſitatẽ. C. de bo. que lib. ad hoc de iure pa. nullus qđ no. de elec. ſi religioſus. lib. vj. C. de decur. ſi quidẽ. lib. x. Si eſt abſens, vel ſic qđ non põt cogi, z forte mora eſt pĩudicium allatura: z dicit qđ põt actus expediri, conſilio, vel cõſenſu nõ expectato. ff. de iud. l. ſi longius. §. ſi. ff. de iure do. l. ſi ego. §. j. ff. ſo. ma. l. ſi cum dotẽ. §. eo aũt tempore. z eſt caſus, ne ſede vac. e j. lib. vj. Si exigit ex diſpõne hoĩs: z non põt cogi conſiliũ pbere: argu. ff. de arb. l. iij. Nunquid aũt poſſit gerere actũ, ſi eſt talis, cuius d3 conſilium requiri tm, ſed non ſeq: z põt procedi pretermiſſo eius conſilio, per hoc cap. ſm Bar. ſ3 hoc non pbat. alleg. l. q temere. §. ea res. ff. de ver. ob. z. l. ſi. C. de iure emphy. facit de loca. c. potuit. Si eſt talis, cui9 cõſiliũ arctaſ ſequi, tunc ſi eſt aſſumptus conſultor inter viuos, ſine eius volũtate non v3: argu. ff. de ver. ob. ſi qs arbitratu. C. de cõtrahen. emp. l. fin. Si in vltima voluntate, ſi non põt, z per annũ diſtulit, põt ad actũ pcedi. C. cõia de leg. l. ſi. §. ſed z ſi qs. Jo. An. indiſtincte vr velle qđ non poſſit actus geri. ĩ. de conſti. ex pte. z ibi nigi. Qđ verius credo, z leges, quas allegat Bar. non loquuntur proprie in materia conſiliĩ. Ideo ex quo data eſt forma, non poterit recedi ab illa: ſaluo qđ dicit de vltima voluntate fa-
17 uore eius. ¶ † Ex his decidunt plura. Primo, ſi eſt datus executor teſtamenti, vt nihil faciat ſine conſilio, z voluntate talis fratris minorũ: certe nõ arctatur ſequi: q2 ille non põt eſſe particeps
18 officiĩ, per decre. ex inſ. de paradiſo. in c. e. de reb. ſig. ¶ † Ex his apparet, ſi ſtatutũ dicat qđ ſnĩam ferat iudex de cõſilio, vel cũ cõſilio ſapientis, an tunc arcteſ ad ſequendũ conſiliũ: z ſi ferat ſine conſilio, an valeat. Et vr qđ valeat: q2 cũ ſequi nõ teneaſ conſiliũ eius omiſſio non vitiat, cum ſit modice ſolẽnitatis: vt in. l. j. in fin. ff. de ven. inſpi. dicit Innm: q2 h3 iudex ptãtem a lege ciuitatis: z lex ciuitatis dicit conſiliũ requiri: d3 ergo reqri de neceſſitate. ¶ Nec hoc eſt verũ q̃ hec ſit leuis ſolẽnitas: cũ ex ea poſſit ſubſtãtia act9 mutari: arg. l. cũ hi. §. pretor. ff. de trãſac. nã poterit trahi in oppoſitam parte per conſultorem. ff. de arb. l. ſi in tres. de elect. bone. j. puto ẽt qđ arcteur ad ſequendum in caſu, quo delegatus eſſet ex toto ignarus, ſicut ſunt multi iudicaſtri de Marchia, qui vix legere ſciunt: hoc caſu, quaſi ab inſenſato reſpectu eius qđ agitur, exigitur conſiliũ: igiſ ſeqni d3. Facit qđ not. Hoſtien. de offic. de-
19 lega. c. primo. ſi pro debilitate. ¶ † Ex his infertur vltimo quod ſi cõpromiſſum eſt in aliquem, vt ferat ſm conſilium ſapientis, an valeat: Videtur quod ſic: q2 hoc poteſt fieri in iudiciĩ: ergo z in arbitrio. In contrariũ videtur. l. tẽ3 ſi vnus. §. itẽ Põponius. ff. de arbi. Quidã dicunt qđ v3, per ea que dicta ſunt. Non obſtat. §. item Põpon9. q2 ibi fuit dictũ vt pronunciaret prout Titio placeret. Ideo nõ valet: q2 arbitrium, z poteſtas vr collata in titiuz. Ideo non pendet ex arbitri voluntate quid ageret: qđ eſt contra ſubſtantiam compromiſſi. ĩ. de elec. cum terra. Si aũt ſecundum conſilium, vel arbitrium tertiĩ agiſ, valet: q2 id intelligitur ſecundum arbitrium boni viri: z ſic ex toto non abdicatur arbitriũ ab ipſo arbitro. Ad hoc. ff. de lega. iij. l. fideicõmiſſa. q̃q̃. z fuit hoc dictum Oldra. z diciſ qđ fuit opi. Hoſti. Jo. an. hic tractat, z remittit ad Specu. in ti. de arbitro. §. fin. ver. ſ3 quid ſi dicaſ. z. ĩ. de officio deleg. ſi pro debilitate. Bart. non facit differentiam an dicat compromittens vt ſentẽtiet arbitrio tertiĩ: vel de volũtate, vl ſcđm conſilium: q2 hec non differunt. alleg. ff. de fideiuſſo. lucius titius. Omnia enim iſta verba important arbitriũ boni viri. Vñ dicit qđ ſi eſt dictum quod arbitretur de conſilio, z conſenſu, z bñplacito talis iudicis, vel arbitratu eius nõ valet: vt dicto. §. itẽ Põponius q2 hec conditio eſt contra ſubſtantiã arbitriĩ, que eſt vt poteſtas pnunciandi in arbitro ſit libera: vt. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbitris. Idẽ ſi dicatur, put videbitur: q2 verbum, Videbitur, idẽ eſt qđ verbũ, Placebit, ſeu arbitrat9 fuerit: vt. l. fin.
20 ff. de fideicumiſ. liber. ¶ † Per hoc apparet qđ ſi cõſentiat in iudicem, vt ſnĩam ferat prout videbiſ tali ſapienti. Iſta queſtio tractatur plene. ĩ. de offi. deleg. ſi pro debilitate. ibi dixi. Bar. in loco preallc. dicit qđ v3 quomodocũq3 dicat, ſiue prout arbitrat9 fuerit. vel videbiſ, vel conſuluerit ſapiens, per. l. ſi conuenerit. ff. de re iud. Et eſt aliud in iudice: q2 non h3 ita liberã poteſtatẽ: imo habet ipſam obligatam legi, z equitati: vt in aut. vt iuſiurandũ qđ preſta. ab his. ff. de penis. l. hodie. Inſti. de offi. iudi. in prin. An aũt ſequi teneatur de neceſſitate, patet ex his, que dicta ſunt, zc.

1 ☞ Cõpromitti non poteſt de ſpiritualibus cauſis in laicum. z.
2 Laicus non poteſt ſpũalia tractare.
4 Cõpromitti poteſt in laicum z clericum ſimul de ſpũalibus.
5 Electio prelati eſt quid ſpirituale, nec de ea põt in laicũ compromitti.
6 Clericus cõiugatus a quibus excluſus videatur.

1 Contingit. ¶ † De ſpũalibus cauſis in laicum cõpromitti nõ põt. h. d. Nõ
2 diuiditur. Primo ponit prohibitionem. Scđo prohibitionis rationẽ, ibi: q2 nõ. Nõ ſummariũ. ¶ † No. qđ regulariter indecẽs eſt laico ſpũalia tractare. Ad hoc d iudi. decer-
3 nimus. ¶ † Opp. cũ glo. qđ in laicũ de ſpũalibus cõpromitti põt quis quandoq3 illa tractat. ij. q. vij. nos. xvi. q. j. z plures. Ad hoc quia z arbiter infamis eſſe põt. iij. q. vij. §. tria. Dic de reb9 mere ciuilibus, in quibus nihil ſpirituale eſt annexũ. põt compromitti in laicum. Ad hoc hic, q2 tantũ de ſpiritualibus prohibet: per-
4 mittit ergo in tẽporalibus. de preſump. nõne. ¶ † Quandoq3 in laicum ſolum cõpromittitur in ſpiritualibus: z non valet, vt hic. Bl. in principio alleg. concor. q2 nec incidenter de talibus cognoſcet. de or. cogni. tuam. Quandoq3 in laicum z clericum compromittitur ſimul authoritate ſuperioris. Et v3. ĩ. c. proximo. alĩs ſine authoritate ſuperioris hoc fieri nõ poſſet. S3 dicit Inn. ſuperiorem eſſe delegatum, vel ordinarium, qui de eã poteſt cognoſcere. Ad hoc de iudi. c. ij. lib. vj. In laicũ aũt ſolum authoritate ſuperioris cõpromitti non põt, ſecundũ glo. niſi authoritate pape. xxxiij. diſt. §. verum. ij. q. v. Mennã. z. c. nos. ſicut nec authoritate
5 epi in talib9 põt eſſe delegat9 ad hoc qđ no. de iud. c. ij. ¶ † Per hoc dicit Inn. quod ſuper electione prelati non poſſet in laicum compromitti, per ex. de elec. Meſſana. z. c. ſacroſancta. Ad hoc in aut. de ſanc. epi. §. ſin vero eccleſiaſticũ. Multa enumerat hic Hoſt. que laico non decent: nã non põt eſſe aſſeſſor epiſcopi. ar. ĩ.
6 c. j. ĩ. c. dilecti. † Quid de clerico coniugato. de cle. coniu. Jo. Vide. ĩ. de hereti. ſicut. excluditur a compromiſſo: vt hic. Tertio fortius a iudice ordinario. ĩ. de iudi. c. ij. z penul. Quarto a delegato, vt hic glo. Quinto a ſtatuto. de rebus eccle. non alienan. c. finali.

de conſti.

de conſti.eccleſia.xvi.diſt.bene quidē. Sexto ab electione.de ele
ctio.ſacroſancta. ⁊.c.Meſſana. Septimo a confeſſione.de iudic.
at ſi clerici. Octauo a predicatione.de here.ex iniūcto. Nono a co
habitatione chori inter clericos.de vi.⁊ hone.cleri.c.j. Decimo a
cōputatione in numero canonicorum.de inſti.c.ij. Undecimo a iu
re decimarum, quā etiam nec Imperator habere poteſt. de deci
mis.tua. Duodecimo ab ipſorum perceptione, ⁊ poſſeſſione.de pre
ſcript.c.ūm.de decimis.phibemus. Tertiodecimo ab omni cleri
corum coercione, ⁊ exactione: qꝛ non pōt eos coercere. de immu.
eccle.non minus.⁊.c.aduerſus.⁊ oium ſpūalium, ⁊ eccleſiaſticorum
cōione, ⁊ adminiſtratione. Unde nec gubernatio eccl'ie poteſt illi
cōmitti.de eta.⁊ quali.c.ij. lxxix. diſt. iudicatū. Nec eps poteſt
illum inſtituere ſuū vicariū, vel economum: qꝛ quo ad hoc vt ſup
clericos, ⁊ ſpūalia habeat ptātem.xvi.q.vij.in noua actione.de
decimis.quis.⁊ facit quod not. de ſindico.c.vno.⁊ de iudi.decer
nimus. An poſſit in ſpiritualibus eſſe notarius: vide ne cleri. vel
mona.ſicut. Et an procurator.de procurator. c.j.lib.vj. Nota de
preſcrip.cauſam. Antonius.

1 Compromitti poteſt de ſpiritualibus in laicum ⁊ clericum. nu.7.⁊.9.⁊.21.
2 Laudum ſuum exequi non poteſt arbiter, ſed iudex eſt adeund⁹ vt exequatur.
3 Compromittere non pōt procurator ex vi mandati generalis.
4 In laudi pronuntiatione nihil operatur conſenſus iudicis ad illi⁹ validitatem.
5 Emologatione laudi fortificatur laudum, ⁊ roboratur contra vitium nullitatis ex mandati defectu, ⁊ actionem producit.
6 Laudum alias nullum ex quibus poteſt validari.nu.14.
8 Delegari non pōt laicus ⁊ clericus in cā ſpirituali.
10 Procurator generalis cum clauſula de rato, ⁊ libera, vt faciat ac ſi dominus pñs eſſet, quid videatur poſſe.nu.21.
11 Laudum ex quibus poſſit dici emologatū, vt ex eo actio detur. numer.17.
12 Laudum exequi an poſſit delegatus cauſe principalis.
13 Arbitros compellere non poteſt delegatus cauſe, ſuper qua eſt cōpromiſſum.nu.22.
15 Emologatum qualiter poſſit dici laudum.nu.19.
16 Compromiſſum, vel laudum, qñ poſſit emologari.
18 Obligatus ad factū an de iure canonico preciſe compellatur ad illud ratione iuramenti.
20 Clauſula, Rato manente pacto, quid operetur in cōpromiſſis.
24 Dictiones, at ſi, ſed ſi, ⁊ ſed ⁊ ſi, quid importent.
25 Cōpromiſſarius qui ſine pena cōpromiſit, ad qđ intereſſe teneatur.

1 Per tuas. ¶ †Notabilis, ⁊ famoſa eſt hec de
cretalis. Dic Cauſa ſpirituali autho
ritate iudicis etiam delegati cōpromitti poteſt in clericū
⁊ laicum: ⁊ ſi arbitrium, id eſt, laudum a partibus eſt receptum,
executioni mandatur, licet per generalem procuratorem factum
fuerit compromiſſum, ſi non fuit receptum, ſed fuit pena appoſi
ta, agitur ad penam alias ad intereſſe.h.d. In pria ponitur iudi
2 cis cōſultatio. In ſcđa diſtinguens riſſio: ibi: ſuper quo. ¶ †No.
primo, ꝙ arbiter non pōt ſuā ſniam exequi: ideo iudex adeund⁹
eſt vt exequatur. Ad hoc.ff.de re iudi.a diuo Pio.⁊.l.a diuo Pio. Et
nota ꝙ vbi cauſa executionis ſnie vel laudi delegatur ei, qui als
de cauſa non cognouit, intelligitur, ſi eſt tandeo purus executor
delegatus pōt admittere exceptiones nullitatis laudi, ſaltem ad
finem vt ſuperiori referat, ⁊ eū cōſulat. Uide Inno. de re iudi.de
cetero.⁊ quod ibi dixi.⁊.ſ.de offi.dele.paſtoralis.§.preterea. ⁊ vi
3 de Bar.ff.de re iudi.l.a diuo Pio. ¶ †Not.tertio qđ procurator
ex vi mandati generalis non pōt cōpromittere, nec trāſigere: ⁊ ſic
videtur ꝙ cōpromiſſum habeat ad inſtar cuiuſdam tranſactio
nis.⁊ vide in aut.vt diffe.iudi.§.ſi vero contigerit.⁊ in aut. ſi ve
ro.C.de iudi. Uide quod dixi de iureiur. Quintaualle. ¶ Nota.
quarto ꝙ prelatus in cauſa conuentus non videtur poſſe procu
ratorem conſtituere: ⁊ maxime in cā ordina. de quo de reſcriptis.
4 edoceri.de procura.c.j. ¶ †Nota conſenſum iudicis in pronūtia
tione arbitri nihil operari ad validandum laudum a deficiente in
5 compromiſſaria poteſtate datū. ¶ †No.primo ex ſcđa parte, ꝙ
emologatione laudi fortificatur laudum, ⁊ roboratur contra vi
tium nullitatis ex defectu mandati procuratoris, ⁊ vltra hoc ro
boratur cōtra ſterilitatem producende actionis: qꝛ mō actionem
producit. Et ſic nota ꝙ laudum emologatum producit actionē.
Ubi autē non eſt emologatum, ſi promiſſio tantū interceſſit, agi
tur ad intereſſe cōtra cōpromittentem: ſi interceſſit ꝓmiſſio pene
agitur ad penā: ſi ſolū iuramētū, tunc ad intereſſe agitur contra
iurantem, ſed non cōtra dñm, ex quo non habuit procurator mā
datum. Et habes hic apertum ꝙ ex pacto nudo, ⁊ ex iuramento
agitur de iure canonico. Dixi de pac.c.j.⁊ hoc maxime, quando
ordinatur iuramentum ad confirmandam naturalem obligatio
nem: ſicut eſt in compromiſſo, qđ habet in ſe nudum conſenſum
ideo producit obligationem naturalem, ⁊ exceptionem tm: ſed ſi
ſit iuratum, agitur. Ad hoc.ff.de conſti.pecu.l.j.§.j.⁊ dicam.j.vt
6 ff.de oper.liber.vt iuriſiurandi. ¶ †No.ergo tres modos ſeruan
di iuramentum: per promiſſionem de obſeruādo laudū, per ꝓmiſ
7 ſionem pene, ⁊ per iuramentum de laudo obſeruando. ¶ †Nota
quod de iure ſpirituali poteſt compromitti in laicos ⁊ clericos ſi
mul etiā ſi numerus laicorum excedat numerum clericorum: dūmo
do intercedat ſuperioris authoritas, ⁊ ſuperioris appellatione
comprehenditur, qui de cauſa cognoſcere poteſt, ſiue ſit ordina
8 rius, ſiue delegatus. ¶ †Nunquid aūt laicus ⁊ clericus poſſint
eſſe delegati in cauſa ſpirituali. Uide Inn. alleg. hoſtiē. qui dicit
9 ꝙ nō. in Summa de offi.deleg.§.j.ṽ.quid ſi delegetur. ¶ †Not.
vltimo quod ſuper re ſpirituali poteſt compromitti in laicum, ⁊
clericum. etiam ſi numerus laicorum excedat numerum clericorum
dummodo fiat de authoritate ſuperioris. In ſolum ergo laicum
vel ſine authoritate ſuperioris, non. Quod nota. Et ſic habes ca
ſum, in quo exercitium actus nō inficitur, vbi cauſa efficienti mi
ſcetur vtilis cum inutili, vel inhabilis cū habili. Sed hoc eſt ideo
quia ex iuris diſpoſitione inhabilis habilitatur ex concurſu cū
habili, intercedente ſuperioris authoritate: alias ſecus.ſ.de offi.
deleg.cum ſuper. ¶ Hic habemus tres cauſas nullitatis, que op
ponebātur contra laudum. Secundo habemus tres modos ro
borandi laudum, emologatio, pene promiſſio, ⁊ iuramentum de
laudo parendo. Tertio vnius ex cauſis nullitatis reprobationē.
10 ¶ †Uenio ad primum, opp. quod potuerit compromittere pro
curator generalis, ſicut ⁊ tranſigere.de tranſactio.contingit. Glo.
dicit quod ſi habet generalem ſine clauſula de rato, nō tranſigit.
Si habet clauſulam de rato, ſecundum quoſdam tranſigit. De
hoc remittit de cap.mo.cum dilectus.⁊ ibi tenet quod etiam cum
clauſula de rato nō poſſit. Uide an clauſula de rato ſuppleat, vbi
ſpeciale exigitur. Tenet ibi quod non: ⁊ dixi de tranſactio. con
tingit. Sꝫ an ſuppleat liberam. Glo. hic non aperit. Uidetur velle
quod non, per remiſſionem quā facit. Pe. Cy. ⁊ Bar. in l.j. tenēt
quod nec etiā operetur liberam: quia vt habeat liberā, opꝫ ſpeciali
ter exprimi. Allegant.l.quam Tuberonis.ff.de pecul. In contra
riū videtur.l.creditor.§.Lucius.ff.mandati. Sꝫ ibi latiora ſunt
verba: quia conceſſit vt omnia faceret, que ipſe poſſet, ſi pñs eſſet,
vt dominus exiſtens. de quibus.j.de dilatio.conſuluit. Ubi autē
liberam habet tacite, vel expreſſe, poteſt tranſigere, ⁊ cōpromit
tere, etiam ſi damnoſa ſit tranſactio, vel compromiſſum: ⁊ impu
tet ſibi, qui talem elegit.ff.de mino. cum mandato.licet minor, ⁊
eccleſia reſtituerentur, ſi tutor, vel prelatus propter amicitiam
tranſegiſſet.ff.de tranſac.l.preſes.C.de pac.l.pactum.ff.de iureiu
ran.l.tutor. ſecundum Inno. Secundum hoc ergo non valuit
compromiſſum. Et hec fuit bona allegatio: ſed hanc tollit emolo
gatio cōmpromiſſi, per quam videtur laudum approbatum, ⁊ fa
ctum procuratoris: ideo hoc caſu vires extendit ad dominum.
Similia dicit gl. ij. quod ſequens allegatio de defectu conſenſus
canonicorum fuit bona, per no. de reſcrip.edoceri. de quo dix vt
ſbi. Et illa ſimiliter tollitur ex emologatione, que trahit factum
procuratoris ad dominum: ⁊ vbi non adfuit emologatio, valet
laudum ad pariendam actionem ſuis ca bus ſolum ad preiudi
cium procuratoris. Nam, vt dicit glo. emologatio traxiſſet effe
ctum laudi ad dominum, etiam ſi procurator nullum habuiſſet
mandatū. In ſi.glo.j.dic ſcꝫ quod clauſula de rato hic non ope
ratur: qꝛ non ſufficit, vbi requiritur ſpeciale mandatum: nec etiā
ſufficit, licet ſint opiniones. vbi requiritur libera: vt no. in.l.j.ff.de
offic.procur. Ceſa. qꝛ vt habeat liberam, oportet ſpecialiter expri
mi.ff.de pecu.l.quā Tuberonis. vbi autem habet liberam tacite,
vel expreſſe, poteſt tranſigere, ⁊ compromittere.ff.de mino.l.cum
mandato.licet minor, ⁊ eccleſia reſtitueretur, ſi tutor, vel prelat⁹
propter amicitiā tranſegiſſet.C.de tranſactio.l.preſes. C.de pac.
l.pactum.ff.de iureiuran.l.tutor.ſcđm Inno. vnde hec allegatio
fuit bona, ſed tollitur per emologationem compromiſſi: ⁊ idē de
11 allegatione defectus canonicorum. ¶ †In gl.pe.ibi. ad hoc mā
datum. ſic ergo emologato laudo velut ex ſententia, ⁊ emologari
dicitur, vt dixit glo. per approbationem partium expreſſam, vel
per non contradictionem, ⁊ ſic taciturnitate decē dierum. Et hoc
tene, lꝫ quidam dixerint, quos recitat Inn. ⁊ tangitur in dicta.l.
pe. quod in emologatione requiritur partium ſubſcriptio. Po
teſt autem emologari compromiſſum, quando fuit cōpromiſſū
ſine pena, ſiue fuerit nudum compromiſſum, ſiue fuerit veſtitum
ſine pena, ſiue iuramento. Ubi autem compromiſſum eſt cū pena
an poſſit emologari, opi. ſunt, de quibus in dicta.l.penulti. Hoſt.
tenet quod poteſt emologari: ⁊ ſequitur opinio. Ugol. ⁊ idē In
nocen. hic. Mouentur per tex. ibi: indiſtincte ratum haberi de
bet exponendo indiſtincte, ſiue cum pena, ſiue ſine. Cōmuniter
tenetur ꝙ ſi cōpromiſſum eſt cum pena, cum illa clauſula, Rato
manente pacto: poteſt emologari: quia illa ſunt duo cōpromiſſa
vnum cum pena alterum ſine pena. Et hanc opi. ſequitur. Bart.

in dicta.l.pe.ꝛ in.l.ij.ff.eo.ꝛ in.l.ait pretoꝛ.ff.de re iudi.vbi gl.de
quo in Specu.de arbitro.§.fi.v.ſi conſueuit.ꝛ ver.quid ſi ſit cum
pena. Ubi autem non adeſt illa clauſula, Rato manente pacto:
tunc dicunt ꝙ non poteſt emologari: qꝛ ex quo prouidit ſibi ho-
mo de pena, lex ad eam non porrigit prouiſionem ſuã. Ad hoc,
qꝛ ſtipulatio penalis nouat priorẽ obligationez.l.ita ſtipulatus.
in fi.ꝛ.l.obligationũ pena.§.fi.ff.de actio.ꝛ obli.C.de tranſactio.
cum proponas. Ubi ergo emologatũ non eſt, ſi cõpromiſſum eſt
cum pena, poteſt agi ad penam: ſi eſt ſine pena, ſi cõpromiſſuz ab
initio fuit nudum, de iure ciuili ſola exceptio producitur, ꝛ non
actio, qꝛ pactũ eſt nudum: vt dicta.l.pe.ꝛ.l.iuriſgentium.§.quin
imo.ꝛ.§.ij.ff.de pact. De iure aũt canonico agi poteſt ad intereſ-
ſe ex pacto, ſcðm cõez opi.de qua dixi de pac.c.j. Quã opi. ſequi
tur Hoſt.hic dicens ꝙ dicentes nuda pacta nõ ſeruari, nec actio
nez producere, dic unt cõtra veritatem Euangelicã: de qua dixi
in dicto.c.j. Sz ẽt dicunt cõtra Ulpianuz, qui paganus fuit, qui
dicit, hoc edicto pretoꝛ fauet naturali equitati, que conſtituta ex
cõſenſu pacta cuſtodit: qꝛ graue eſt fidẽ fallere, ſz.cũ Idẽz fortiꝰ,
ſi cõpromiſſum eſt iuratum: qꝛ ex iuramento ſecundum nos agi
tur: ꝛ idem ſi fidei ꝓſtatione, que illi equipollet.ĩ. c. peruenit.ꝛ.c.
dilecti. Unñ dicit Inno.ꝙ ex iuramento agitur ad intereſſe, ſicut
ex ſtipulatione: nec cõpelletur precise ad factum, ſicut nec ex ꝓ-
miſſione: ſz ſufficit ꝙ alterum fiat vt adimpleat quod eſt lauda-
tum, vel ſoluat intereſſe: qꝛ talis interpretatio nõ mutatur ꝓpter
iuramentum: qꝛ iuramentum intelligitur ſcðm naturam prece-
dentis obligationis, vt ſoluat alterum tantum. Alleg.de iureiu-
ran.quẽadmodum. Ubi aũt emologatum eſt, agi poteſt ex fun-
damento cõpromiſſi, ſcðz naturam conuentionis: vt ſi ſit pactũ,
ex pacto: ſi iuramentum, ex iuramento: ſi ſtipulatio, ex ſtipulatio
ne: ꝛ conſequi poterit intereſſe. Et iſta via agendi tractabitur or-
dinarie: qꝛ non hꝫ executionem promptã. Poterit etiaz agere ex
laudo tanꝗ̃ de ſnia in facto, vel officio iudicis: ꝛ per hanc cõpel
letur precise implere laudum, ꝛ habebit executionẽ promptam.

12 Et ex hoc habes effectũ emologationis. ¶ †In gl.fi.in.fi.dic ꝙ
ſi poſt datũ laudũ ſpecialiter delegatur ad executionẽ, non eſt du
bium: ſz ſi queritur nũquid delegatus principalis cauſe poſſit exe
qui laudũ latum ſup illa cauſa ex cõpromiſſo facto in arbitros,
ſi talis ſit delegatus, qui nõ poſſit ſniam propriã exequi, hoc eſt
in habilitate: ſi põt exequi vt delegatus principis, tũc dicit ꝙ lau
dum non poterit exequi: qꝛ hoc nõ eſt cõmiſſum. Et eſt ſimile de
13 tranſactio. No. Inn.in.c.ſi qñ.de offi.dele. ¶ †Nunqd aũt poſſit
cõpellere arbitros. Gl.hic tenuit ꝙ nõ. De hoc dicã.j.c.ſnotuit.
14 Ultimo anno ſic appoſtillaui. ¶ †Uenio ad modos roborandi
laudum: ꝛ hic habemus. Primo emologationẽ, que eodẽ inſtãti
validat laudũ cõtra defectũ mandati, ꝛ defectũ ſolennitatis mã
dati, ſ. cõſenſus canonicoꝝ. ¶ Opp.cũ pe.gl.de ꝯtradictione lre.
Nã dicit pꝛo, ꝙ cõpromiſſum, ꝛ laudũ executioni mãdabit. Se
cũdo, ꝙ agetꝰ ad penã. Tertio, ꝙ agetur ad intereſſe. Unñ hec va-
rietas: So. Dicit ꝙ tex. pſequitꝰ tres caſus. Primꝰ eſt, qñ cõpro
miſſum eſt emologatũ, i. approbatum p dñz ꝯſtituentẽ ꝓcurato
rem: ꝛ hec emologatio operatur tria. Roborat laudũ ꝯ defectuz
mandati ꝓcuratoris qꝛ generale mandatũ nõ ſufficiebat. Scðo
roborat ꝯ defectum ſolennitatis mandãti: qꝛ nõ ſufficiebat man
datum prelati ſine cõſenſu capituli in hac ardua cauſa. Tertio fa
cit, ꝙ laudũ hꝫ executionẽ, qꝛ ex eo ꝓducitur modus agẽdi, ꝛ excipiẽ-
15 di. ¶ †Circa hunc primũ caſum primo videndũ eſt qualiter cõ-
promiſſuz emologetꝰ. Et breuiter gl.dicit ꝙ dupliciter. Primo p
approbationem partium expreſſam. Scðo, p taciturnitatẽ decẽ
dierũ: vt ſi pars.j.xx.dies nõ ꝯdicat laudo, habetꝰ p emologato.
C.eo.l.pe. Qð vt intelligas, ſcire debes ꝙ olim ex laudo, ꝛ ꝯpro-
miſſo nõ oriebatur aliqua actio, ſz exceptio tñ, ſicut ex pacto nu
do: vt dicta.l.pe. Poſtea fuit introductũ ꝙ ſi laudũ ſic emologare
tur, pareret actionẽ, ſicut ꝛ ſnia: vt dicta.l.pe. Unñ dicit hic Inno.
ꝙ ſi quis ſubſcripſerit laudo, dicẽdo, Cõfirmo ſniaz, vel non con-
tradico: tũc ex ſnia tali oritꝰ actio, ꝛ exceptio. C.e.l.ne in arbitris.
§.fi. Et ideo dicit receptũ, ꝛ ſubſcriptum. Recitat alios dicere qð
ſufficit ſola emologatio verbalis ſine ſubſcriptiõe: ꝛ hec eſt cõis
opinio. Tene ergo ꝙ põt emologari expreſſe: vl ſubſcibẽdo, vel v
16 bis cõprobando, vel taciturnitate.x.dierũ. ¶ †Scðo quero qñ
cõpromiſſum, vel laudum poſſit emologari. Gl.non tangit opiñ.
ſunt. Mar.tenuit ꝙ cõpromiſſuz, ꝛ laudũ indiſtincte poſſit emo-
logari, ſiue cum pena, ſiue ſine pena fuiſſet compromiſſum. Jac.
Bar.ꝛ Bul.diſtinxerunt an ſit cõpromiſſuz cum pena, an ſine pe
na: ſi cum pena, nõ poteſt emologari: ſi ſine pena, põt emologari.
Ita dicit hic Hoſtie.ꝛ fuit hec opinio. Azo. vt no.in.l.ij.ff.e.tit.
Primã opi.tenet gl.ff.de re iudi.ait pretoꝛ. Pro ſcða facit, quia
ſtipulando penã partes ſibi videntꝰ ꝓuidiſſe: ꝛ ſic p hoc recedere
videntur a prouiſione legis.ff.de preca.l.ꝛ hꝫ.§.cũ quis.C.de pã.
cõuen.l.fi. Ad hoc adducit Azo.l.pe.e.tit.ibi: quos neqꝫ pena.
ꝛc. Concludo totum. Dic ꝙ quandoqꝫ cõpromiſſum fuit factuz
nudum abſqꝫ pene ꝓmiſſione, vel iuramẽto: ꝛ ſcðm iura antiqua
ſola ꝓducebatur.i.dabatur exceptio de iure ciuili: qꝛ ex facto nudo
non agebatur.C.e.l.j.ꝛ pe.ff.e.l.ſecunda. Scðm ius canonicum
autem poterat agi, ꝛ põt ad intereſſe, qꝛ factum eſt in pacto, ſecũ-
dum ius canonicum ex pacto agitur, ſecunduz cõem opi.de qua
dixi de pact.c.j. quã opi.ſequitur Hoſt.hic dicens ꝙ illi, qui di-
cunt nuda pacta nõ ſeruanda, ꝛ ex eis non agi, non ſolum dicũt
ꝯtra veritatẽ Euangelicam, de qua dixi de pac.c.j. ſed ẽt dicunt
cõtra Ulpianum, qui ꝛ paganus fuit, qui dicit hoc edicto pretoꝛ
fauet naturali equitati, qui cõſtituta ex cõſenſu pacta cuſtodit: qꝛ
graue eſt fidẽ fallere. Si ergo paganus vult fidẽ ſeruari, quam nec
Deo ꝓmiſit, fortius Chriſtianus. Hodie aũt emologari poteſt,
ſecundum omnes: ꝛ ſi ſit emologatũ altero de modis ſupra poſi-
tis, iſtud ꝓducit actionẽ in factum, per ꝗ̃ non ſolũ agitur ad in-
tereſſe, ſed precise cõpellitur quis ad obſeruandũ laudum. Qñqꝫ
cõpromiſſum eſt factũ cũ pena: ꝛ tũc olim ſolum agebatꝰ ad penã:
vel poterat excipi ex cõpromiſſo. Unñ cõpromiſſum habebat in-
tellectum, Promitto ꝙ ſtabo ſnie vel ꝙ ſoluaz penam: ideo ſuf-
ficiebat alterum fieri: vtrũqꝫ autem petere non poterat. C. de trã
ſact.l.cuz proponas. Talis enĩ interpretatio data eſt a iure, que ſi
non daretur, ex pacto precise ageretur, vel exciperetur, ſm Inno.
niſi fuiſſet appoſita illa clauſula, Rato manente pacto: qꝛ tũc po
terat vtrũqꝫ petere: vt fuit no.ĩ.c.dilecti.ꝛ repetit hic Inn.ꝛ Hoſt.
17 ¶ †Nunquid aũt hodie poſſit emologari, ita ꝙ pariat actionez,
ſunt opiniones, de quibꝰ dixi.ĩ.ꝛ hic tex.facit ꝙ non emologetꝰ,
ſed ſolum ad penam agatur. Qð patet, qꝛ hic dicit, ſolũ ad penaz
agi. Ad hoc tex.ĩ.c.dilecti.vbi lra dicit ꝙ cõpellitur per penam,
ꝛc. Legiſte moderni cõmuniter tenent, ꝛ etiam glo.in.l.ij.ff.eo.ꝙ
ſi cõpromiſſum eſt factum cũ pena abſqꝫ illa clauſula, Rato ma-
nente pacto: ſtatim cõmiſſa pena, nouatur arbitrium, ꝛ non põt
agi, niſi ad penã: ꝛ tunc poteſt emologatio operari: ꝛ ſic poſſunt
intelligi hec iura. Hoſtien.hic vꝫ velle ꝙ ẽt poſſit emologari, ꝛ ꝙ
pariat actionem: qꝛ text.dicit ꝙ emologatum cõpromiſſum in-
diſtincte ratum haberi debet. Indiſtincte intelligit, ſiue cũ pena.
ſine pena. Et in hoc ſequitꝰ opi. Mar. quẽ dicit ſpiritualem fuiſſe:
Unñ ſequitꝰ que ſunt ſpiritus, hec opi. Et hanc opi. ſequi vꝫ Inn.
hic, quando eſt ſubſcriptione emologatuz laudum communiter
non tenetur. per text. dicte.l.pe.ꝛ per rationem predictam: vnde
remanemus in iure antiquo, quod ſolum poteſt agi ad penã. Nec
obſtat text.ibi: indiſtincte, id ẽ, ſiue habuerit ꝓcuratoꝛ ad hoc mã-
datum, ſiue non: quia non eſt vis, ex quo emologatum eſt. Qñqꝫ
eſt compromiſſum cum pena cum clauſula, Rato manente pac-
to: ꝛ tunc dicunt ꝙ qꝛ non nouatur laudum ex ſtipulatione pe-
nali poteſt ratificari, ꝛ emologari. Et ꝗ̃ꝗ̃ ſint opi. hec eſt cõmu-
nis, quam ſequitur Odof. quia in hoc ſunt duo cõpromiſſa: vnũ
cum pena, alterum ſine pena: ideo id ſine pena poteſt emologari.
Hanc opi. Bar. ſequitur in.l.cum antea.C.de arbitris.ff.de re iu
di.ait pretoꝛ.ꝛ in.l.ij.ff eo. Jo. An. remittit ad Spec. de arbitro.
§.fi.v.conſueuit.ꝛ verſi.quid ſi ſit cum pena.ꝛ ſequenti. Qñqꝫ eſt
cõpromiſſum ſine pena, ſed per ſtipulationẽ eſt cõpromiſſum de
ſtando ſententie arbitri, ꝛ tunc ex ſententia agitur ad intereſſe ex
ſtipulatu, vt dicit glo.ff.eo.l.diem.§.fi.ff.ſi quis in ius vocatus.l.
vltima. Et hoc verũ, ſecundũ ius antiquum. Hodie aũt ſatis cre
de qð poſſit emologari, vt precise poſſit agi ad obſeruantiã laudi:
vbi olim ſolũ poterat ex promiſſione agi ad intereſſe: nã talis ꝓ-
miſſio hꝫ intellectũ, vel ꝙ ſeruet pactum, vel ꝙ det intereſſe.ff.de
ver.ob.l.ſtipulationes non diuiduntur.ꝛ hoc tenent ẽt hic doct.
Plus dicunt ꝙ ſi poſt ſtipulationẽ cõpromiſſi adijciatꝰ pactum
de ſtãdo laudo, ꝙ ex illo pacto poterit agi, ꝛ excipi precise ad id,
qð cõtinetꝰ in laudo: qꝛ illud pactũ ex coherentia cõtractꝰ pariat
actionem, ꝛ informat veterem, ſcðm no.ff. de pac. iuriſgentiũ.§.
quinimo.ꝛ.l.legẽ.C.de pac.ff.ſi cer.pe.l.lecta. Qñqꝫ cõpromiſſuz
eſt firmatũ iuramento, vel fidei ꝓmiſſione: ꝛ tũc qꝛ iſta equipollent,
vt patet.ĩ.quod metus cã. ad aures.ꝛ de hac cõfirmatione cõpro
miſſi.ĩ.c.peruenit.ꝛ.c.dilecti. ſcðm ius antiquũ, ꝛ de iure ciuili ex
tali iuramẽto nõ poterit agi.ff.de fideiuſſoꝛib.l.ſi quis pro eo.de
iure autez noſtro ſecus, qꝛ ex iuramento agitur ſecundum cõmu
nem opi.pro qua ſatis eſt caſus hic, ꝛ.ĩ.c.peruenit.ꝛ.c.dilecti.de
quo dixi de iureiuran.c.j. Et ſcðm hoc, ſi nõ eſt ſequuta emologa
tio, hodie ex iuramento agitur ad intereſſe, ſicut ex ſtipulatione,
vt dicit litera hic qꝛ cõpromiſſum hꝫ intellectum vt vel ſoluatur
intereſſe, vel ſtetur laudo: ꝛ ſufficit qð alterũ fiat. Qui intellectus,
ꝛ interpretatio nõ mutatꝰ ꝓpter iuramentũ: qꝛ ꝛ iuramentũ intelligitur
ſcðm naturã ꝓcedentis obligationis, vt ſoluat alterũ tñ: vt no.j.
de iureiurã.quẽadmodũ.ff.e.l.dĩe ꝓferre. ſecundũ Inn. cũ Hoſt.
18 ſentit ꝯtrarium. ¶ †No. bñ iſtud dictũ. Olim dubitauit, nunquid de
iure canonico ſi aliquis ex pacto ſe obligat ad factum, poſſit pre-
ciſe compelli ad factũ, ꝛ maxime qñ eſt iuratum: ꝛ nõ poteſt com
pelli, qꝛ iuramentum, ꝛ pactũ ex mẽte regulantꝰ ſm iuris intelle-
ctum: vñ intentio nõ vꝫ precise fuiſſe obligandi: ꝛ ſic ſatiſfacit cõ-

ſcientie ſoluendo intereſſe. Vñ in foro eccleſie forte nõ eſt arctan-
dus vt preciſe factū faciat. Puto tñ q̃ poſſit emologari ēt: et tūc
eo emologato poterit preciſe agi ad factū ex actione in factū ex
19 laudo ſurgēte. et hoc eſt verū. ¶ † Hec oīa vera ſunt, ſi laudū eſt
iuſtum: alias ſecus. ſ. c. ij. q: tūc ſeruare nõ tenet̃, ēt ſi ſit fidei inter-
poſitione firmatū. vel iuratū. ſ. c. peruenit. Et eſt cā. q: pmittens
preciſe pōt cēri q̃ ſic nõ pmiſiſſet, ſi ſic pnūciari crediſſet. ff. de
ritu nup. l. ſi. Et hec vera, niſi approbauerit ex poſt facto ſcien
ter poſt laudū iā latū. de quo dic. vt. ſ. eo. c. ij. et dixi de iureiuran.
Quintanallis. ¶ Sz hic eſt dubiū an ſi ab initio cōpromiſſi, i. e
tempore, quo pmittunt partes de laudo obſeruādo, et emologāt
vt ex nunc, an poſſit fieri ſic emologatio. Dic q̃ non pōt emologa
ri aū laudum datū: q: ſic induceretur arbiter ad delinquendū. ff.
de pac. do. l. cōuenire. Ad hoc q̃ ſcribit Dy. ff. de vb. ob. l. qdam
cum filiū. et in regula, ſcienti. de regu. iur. lib. vj. et per Cyn. in l. pe.
C. de arbi. q̃ dixi de iureiurā. Quintanallis. q: ſic nõ pōt aū latū
compromiſſum renuntiari reductioni ad arbitrium boni viri: ſic
nec poteſt fieri pactum de emologando aū laudum. Et hoc tenet
Bar. in l. pe. C. eo. Per hoc relinquit̃ indubitata queſtio, que fie-
20 ri cōſueuit, † Nunquid per clauſulā illam, Rato manēte pacto, vi
deatur compromiſſum emologatum. Quidam tenent q̃ videat̃
emologatum, vt illa clauſula aliquid operetur. de priuile. ſi papa.
Secundo, q: contentari debet iudex de eo, q̃ partibus placet.
ff. de re iudi. ſi cōuenerit. q̃ ſequitur Odof. q: hic videtur duo cō
promiſſa: vnum cum pena, alterum ſine pena: et per illa verba q̃
ratum maneat laudum, ſoluta pena vr̃ emologatum, ideo produ
citur actio, et exceptio. Hanc opin. ſequi videtur Bar. in. l. pe. C.
e. ti. Ja. Bal. Mar. de Fa. et Ja. de Ra. cōmuniter tenent contra
q̃ non videatur emologatum: q: emologatio hz ſequi ſententiā:
vt. l. cū antea. C. de arbitris. et q: iſta lex inducit caſus exorbitātes
in quibus datur actio, extra illos non datur actio: et hunc caſum
quando aū emologatur, non exprimit lex illa. Hoc ſequitur Spe
cu. in. ti. de arbitro. §. ſi. ver. quid ſi in cōpromiſſo. ſentit ibi Spe-
culator q̃ dato q̃ iſta clauſula non inducit emologationē laudi,
operatur tñ q̃ poterit agi ad intereſſe iuxta formam. l. diē profer
re. §. ſi. ff. de arbitris. non tñ quo ad hoc vt laudum poſſit preciſe
mandari executioni, tanq̃ fuerit emologatum. Operatur etiā
aliud: q: ſi pars cōtrauenīat laudo approbato tacite, vel expreſſe,
q̃ poteſt approbari virtute dicte clauſule, vbi alias non poſſet ap-
probari, pars vltra penā cōpelletur ad obſeruantiā laudi. ¶ Ad
ſi. §. vbi recitat hoc totū, et ponit alias rationes. Item q: ſi ſic emo
logari poſſet, iam darent partes quodāmodo iuriſdictionē pri-
uato: cōtra. l. priuatorum. C. de iuri. om. iudi. Nil enim differt arbi
ter a iudice, ſi ſuā ſniā exequeret̃, et appareret actionē, clauſula er-
go operabitur iurationem pene, vel q̃ vtrūq; peti poſſit. vbi alias
non poſſit, per predicta. ſ. c. cum dilecti. Dicūt tñ q̃ illa clauſula
ſimpliciter poſita non faciet penam cōmitti plus, quam bis. ff. de
le. iij. l. fidei cōmiſſa. §. ſi quis. x. in hoc tene q̃ dixi. ſ. c. dilecti. Iſta
verba ponit Jo. An. ſatis improportionabiliter. ſ. c. dilecti. q̃ me
lius cadūt hic. et vide in Spe. e. ti. §. hoc quoq;. et ſequēti. ad ſi. ver.
21 quid ſi ſit. et ver. ſe. ¶ † Redeūdo ad intellectū decre. ſi per partes
emologetur compromiſſum, tunc agitur ad obſeruationē contra
principales, et tollitur omnis defectus mādati: et hoc vult prima
confirmatio, ſeu roboratio laudi. Et aduerte: q: hic exigo emolo-
gationem expreſſā: nā tacita nõ ſufficeret, cū agit̃ de roborādo
laudo cōtra defectū mandati, ideo non ſufficeret lapſus. x. dierū.
Et hoc tenent doc. hic, ſi nõ interceſſit emologatio. Si pena fuit
pmiſſa, agitur cōtra procuratorē ad penā: ſi promiſit, vel iurauit,
agitur cōtra eū ad intereſſe. Sz opp. cū. e. gl. in ver. qualiter. q̃ cō
tra eum nõ agat̃: q: nõ intendebat ſe obligare pcurator. ff. de ac.
et obli. l. obligationū ſubſtantia. ad ſi. Sed dic q̃ imo intēdebat ſe
obligare, eo q̃ a ſe obtulit. ff. de pc. l. Plautius. ad hoc. C. de cō
22 trahē. ſtipu. l. j. de deſpō. imp. c. j. lib. vj. ¶ † Opp. tū. gl. vltima q̃
delegatus nõ exequat̃ ſniam arbitri. de fo. compe. ſi quis contra.
Gl. dicit q̃ ſi delegatus ſpecialiter detur ad cōpellendū arbitros
vt procedant facto cōpromiſſo, vel vt exequant̃, poterit eos cōpel-
lere. alias, aūt ppter hoc q̃ cā fuerit delegato cōmiſſa, delegat⁹ fa
cto cōpromiſſo non habebit ptātem compellendi, nec exequendi
laudum arbitri. Ita dicit gl. quanto. ¶ Fallit ſecundum doct. in
arbitro aſſumpto ad cognoſcendū de cauſa ſuſpitionis. ſ. de off.
delega. ſuſpicionis. Glo. fatetur quo ad poteſtatem exequendi: q:
non vr̃ ei commiſſum vt exequatur ſententiam, que non erat lata
tempore delegationis: arg. de reſcriptis. c. ſi. Ad quod facit quod
ſcribit Inno. de tranſac. vbi allegauit iſtam glo. ſ. offi. deleg. ſi qñ.
Sz ſi cōpromiſſū eſt, non per hoc expirat ptās delegati in cauſa
principali: vt no. de offi. delega. ſignificantibus. et ca. ſuſpicionis.
videtur. ſ. e. c. pe. Si igit̃ nõ procedant arbitri, et pars altera adeat
iudicem vt compellat arbitros, non video quare non poſſit com
pellere delegatum, ex quo ei commiſſa eſt cognitio illius cauſe, cō
miſſum et videtur vt remoueatur impedimentum, per q̃ cogno-
ſcere non pōt: arg. dicti. c. ſuſpitionis. in ratione fin. et. ſ. de offi. de
23 le. preterea. et. c. de. cauſis. et. c. paſtoralis. in principio. ¶ † Opp.
q̃ in laicum non fiat cōpromiſſum de re ſpirituali, cū ſit incapax
ſpiritualium. de preſcript. cauſā. So. Licet cōpromiſſum fiat ſu
per re ſpirituali, tñ ipſū nõ eſt re ſpirituale, in actibus ſpirituali-
bus laicis nõ haberet locū. q̃ dic vt no. de iure pa. nobis. Et di-
cit hic Jo. An. q̃ ex quo miſti ſunt laici et clerici ad actū cōpro-
miſſum nõ eſt curandū, licet numerus laicorū ſit maior. Ad idem ſ. de
24 offic. delega. ſi duo. lib. vj. et q̃ no. de teſta. Joānes. ¶ † Vltimo
Jo. An. tractat de iſtis dictionibus, at ſi, ſz ſi, et ſed et ſi. Et dicit
q̃ Jo. Egi. et Gul. dicūt q̃ vbi poni t̃ at ſi, vel ſed ſi, eſt aduerſitas
in facto, et in iure: vbi vero dicitur ſed et ſi, eſt aduerſitas in facto,
ſed nõ in iure. De pmo hic, et infra de priuile. petiſti. de app. ſolici
tudinem. ff. de iudi. l. ij. §. ſed ſi agant. ff. de peti. heredi. l. ſed et ſi le
ge. Qñ aūt ponitur cū et ſi, reſpondet obiectioni. de ſentē. exco. a
25 nobis. ij. l cle. de re iudi. paſtoralis. §. rurſus. ver. cū et ſi. ¶ † Que
ro ad q̃ intereſſe agat̃. Dic q̃ ad expenſas, quas coram arbitris
fecit, et nõ ad rem, in qua cōdemnatus eſt reus: q: nõ intereſt vin
centis, ſi ſua non erat, vl̃ ſibi debita. Si ſua erat, adhuc non inter
eſt: q: et poſt ſniam arbitri ſua manet, ēt ſi contrariam ſniam re-
portauerit: et nõ obſtante ſnia, ipſā petere poteſt. ff. e. ſi rem. ſcōm
Inn. Hoſtiē. intelligit ſimpliciter vt ſonat de omni intereſſe. Ad
hoc de teſta. relatum. ij. et extēditur intereſſe ad expenſas litis fin
te. ff. de mino. l. minor viginti quinq; annis.

1 ☞ Cōpromiſſum finitur morte alterius compromittentium.
2 Compromitti poteſt in iudicem ordinarium de iure canonico.
3 Compromiſſum poteſt formari ſola fidei preſtatione.
4 Laudum in lata ſignificatione appellatur ſententia diffinitiua, ad cuius prolationem eſt pars citanda, ad inſtar iudicis ſententiam. num. 7.
5 Ad electionem aliā non proceditur lite pendente inter duos electos, altero mortuo ante primam caſſatam nu. 13.
6 Opponere ſe poteſt tertius pro ſuo intereſſe, et excipere de defectu precedentis inſtantie.
8 Arbiter an poſſit laudare parte abſente, cui prefixus eſt termin⁹ ad cōparendum pro cōpromiſſo diffiniendo, et preſentem abſoluere ab inſtantia iudicij ppter quācunq; contumaciam.
9 Poſſeſſione ſi quis priuetur ſna negligentia, quō ei ſuccurratur.
10 Inſtitutus, qui poſſedit medio tempore per eum, ad quem ſpectat inſtitutio, vbi alter primo iam poſſidere ceperat, an dicatur legitime inſtitutus.
11 Poſſeſſio an extendat̃ per acquiſitionē quaſi poſſeſſionis iuſte.
12 Compromiſſum iuratum valet ſcōm canones.
14 Electio ſecunda an videatur poſſe valere, prima non caſſata, tamen poſſit dici inualida propter litis pendentiam. nu. 17.
15 Cōpromiſſum ſuper iure beneficij, vel electionis, quare non trāſierit in ſucceſſorem, ſed morte alterius compromiſſarij finiatur, numero. 18.
16 Lite mota ſuper iure beneficij inter duos, morte alterius litigantium finitur iudicium, nec in eius ſurrogatum tranſit.
18 Judex poſt mortem litigatoris non poteſt ad ſententiam procedere, niſi propter acceſſoria, vel quando agitur an electio vniuerſitatis ſit canonica, vel non.
19 Judicium non finitur morte alterius litigantis propter acceſſoria, vel declarationem iuris electi vniuerſitatis, vt declaretur an eius electio ſit canonica.
20 An poſſit, qui fuit arbiter, vt iudex cognoſcere, et debeat ex nouis actis proceſſum inchoare.

1 EX parte. ¶ † Morte alterius cōpromittentiū
finitur cōpromiſſum. hoc dicit. In
prima conſultatio. In ſcda, reſponſio, ibi: quapropter.
2 ¶ † No. primo q̃ de iure canonico poteſt in iudicem ordinariū
3 cōpromitti. ¶ † No. ſecundo vnum modum firmandi compro-
4 miſſum, ſcilicet fidei preſtatione. ¶ † No. q̃ laudum in lata ſigni
ficatione appellatur diffinitiua ſententia. Et nota q̃ ad inſtar iu
dicis ad ſententiam laudi pars eſt citanda, vel terminus eſt ſtatu
endus ad cōponendum, quando habetur pro citatione, et peremp
5 ptoria. vide. ſ. de offi. delega. conſuluit. ¶ † No. q̃ lite pendente
inter duos ſe pretendentes electos, altero mortuo nõ pōt ad aliā
electionem procedi. et poteſt iudex inhibere ne ad aliam procedatur.
Ad hoc vt lite pen. c. j. et ij. lib. vj. q̃ ſi fiat, retractat̃ electio ex
duplici capite. Primo, q: facta prima, ſuper qua lis pendet, non
caſſata. Scdo, q: ꝯ iudicis inhibitionē. et lite pēdente attentata.
¶ No. q̃ morte alterius litigantiū finitur compromiſſum, rema
net tñ poteſtas ordinaria, per quā iudex pōt ſopire queſtionem
6 corā eo vt arbitro vertentē, ex nouis tñ actis. ¶ † No. q̃ tertius
cōparens p ſuo intereſſe pōt opponere defectū pſtis pcedentis
inſtantiā. ¶ Hic habem⁹. Primo electionē. Scdo cōpromiſſū.
Tertio, terminū pfixionem ad ſniā. Quarto, arbitri inhibitionē
et attēptionē cōtra eā. Quinto, exceptionē. Sexto, pape reſpōſum.

7 ¶ † Venio ad pmū.opp.cū doc.qd male appellēt ſniaʒ:q: laudū
arbitri nō eſt ſnia.qd pꝫ,q: ex eo nō daꝛ actio.C.e.l.j.Sol.expo-
ne ſniam.i.arbitriū.Vel dic qd eſt ſnia,q: imponit finē negotio.
ff.de re iudi.l.j.ꝛ hoc ſonat litera:q: archieps vt ordinarius,ꝛ vt
arbiter pcedebat,vn̄ diē aſſignabat:ꝛ ſniam ferebat vt ordinari⁹
Alʼs cū nō eſſet verus arbiter,mandatū dare poterat,ſꝫ nō ferre
ſniaʒ,maxime ſm. Inn.cū nec in cā matrimoniali aſſumitur ar-
biter:ꝛ hic agebaꝛ de mr̄imonio ſpirituali,vt dixit gl. Ego non
credo qd cōpaſſibiles ſint ptātes,vt eodē inſtanti pcedat vt iu-
dex,ꝛ vt arbiter.p.§.ſtari.l.diē proferre.ff.de arbi.ꝛ q: arbitraria
ptās excludit iuriſdictionē.ff.de iudi.aut ptor. Iudicis aūt ptās
ſupponit eā.Dic qd in caſu iſto nō poterat pcedere arbiter,cum
per mortē alterius cōpromittentium eſſet finitū cōpromiſſuʒ,vt
hic dicit.ꝛ.j.e.ſi.Fuit ḡ neceſſe vt procederet vt iudex,ꝛ ſic debuit
8 ferri ſnia diffinitiua.¶ † Quero de aliquibus extrinſec.Et pri-
mo an ſi pars nō ꝯpareat corā arbitro in termino,poſſit ad ſniaʒ
pcedi.Dicit Inn.qd nō,ſꝫ pena cōmittitur.ff.e.l.diē pferre.§.ſi
qs delegat⁹.C.e.l.ij.Et hoc verū,qn̄ pp̄ter abſentiā partis impe
ditur pceſſus ad ſniam:qd eſt vbi terminus peremptorius eſt aſſi-
gnatus ad audiendā ſniam.vel ēt ante litis cōteſtationē termin⁹
eſt aſſignatus ad cōparendū peremptorie:nā ſi pars nunq̄ cōpa
reret,nunq̄ arbitrari poſſet,cuʒ hoc fieri nō poſſit,niſi pñtib⁹
partibus:vt.d.l.diē pferre.§.i.ꝛ.ij.Vbi aūt pcedi nō poſſet,vt q:
non eſt peremptorie citatus,ꝛ abſit,an̄ litē conteſtatam cōmittitur
pena.¶ Plus dicūt quidā qd ēt ſi poſt litem cōteſtatam citetur
pars peremptorie,vt videat teſtes iurare,vel alia ſimilia,que pñt
parte abſente expediri.j.de teſti.in noīe dn̄i.non cōmittitur pena
de teſti.in noīe dn̄i.ēt ſi citatus non veniat:q: per eius abſentiam
non impeditur pceſſus arbitri.ff.e.l.j.Et ſi dicas,quō puniꝛ cō
tumacia in caſib⁹ predictis.Dicit qd cōdemnabitur in expenſis:
q: dato qd non venerit in cōpromiſſum,eſt tn̄ ei cōtiguum,ꝛ co-
herens.Et idē de fructibus,ꝛ ſolutionis termino eſt dicendū.ff.e.
l.quid tn̄.§.in hac.ff.de re iudi.l.Paulus.ff.de procurat.ad rem
mobilem.ꝛ.l.ad legatū.ſed ſi citatus non peremptorie expreſſe ſe
dicat nō venire,pena cōmittitur.de re iudi.cōtumacia.¶ Vlti-
mo placet Inn.qd arbiter dʒ abſoluere pñtē ab inſtantia iu-
dicij pp̄ter quācunq̄ cōtumaciam aduerſarij:ꝛ ex tūc pōt petere
9 penā.ff.e.qualem.§.dicree.ꝛ q: arbitria ad iſtar,ꝛc.ff.e.l.j.† Que
ro aliqua extra materiā.Aliquis cōfirmatus in bn̄ficio poſſedit,
poſtea cecidit a poſſeſſione per negligentiā,qd erit remediū:Dic
qd ſi inueniat eā vacantē,poterit eam pp̄ria authoritate ingredi,
ſiue nō fuerit alʼs occupata,ſiue fuerit,dūmodo vacās reperiatur
morte,vel aliter:nā ꝛ ſi poſſeſſio ad dn̄m redeat,cōmodū hʒ detē
tionis.ſ.de ordi.cogni.cū dilectus.xvi.q.vij.§.pōt.ꝛ res reuertitur de
facili ad id,qd natura ſibi cōceſſit.ff.de pac.l.ſi vnus.§.pactus.ꝛ
de cēſi.cū venerabilis.Ideo recuperet,ſi pōt ex quo nō eſt priua-
tus ſnia iuris.vel hominis.vij.q.i.paſtoralis.Nō obſtat.C.vn̄ vi.
l.cū querebaꝛ:q: illa lex hʒ locū,qn̄ non dn̄s,vel quaſi poſſeſſionē
vacuam occupat:hic aūt quaſi dn̄s reat.q: cōfirmat⁹.de elec.trāſ
miſſam.¶ Nō obſtat ſi dicaꝛ qd prelatura nō pōt vacās inueni-
ri:q: eo mortuo:vel cedente prelato ſemper reperitur aliquis cuſto
diaʒ habēs,vel eps,vel archidiaconus,vel capitulum,vel patro-
nus,vel yconomus,vel alius.de app.bone.de inſti.cū veniſſent.ſ.
teſta.relatū.ij.lxiij.di.ſi in plebib⁹.q: licet tales poſſideant bona
prelature,nō poſſidēt prelaturam.Si auteʒ in recuperanda poſ-
ſeſſione inueniat ſibi reſiſtentes,non dʒ ſibi ius dicere,vel violen-
tiam inferre.de elec.bone.ij.C.ne quis in ſua cā.in rubio.ꝛ nigro.
C.de edic.diui.Adri.tol.l.iij.C.vn̄ vi.l.ſi quis in tantā.ff.qd met⁹
cauſa.extat.ff.ad.l.Iul.de vi pub.l.creditores.de prebē.eum qui.
10 lib.vj.ꝛ vide qd no.de immu.eccle.c.j.¶ † Quid ſi ali⁹ qui medio
tempore poſſedit,per illū,ad quem ſpectat,fuit inſtitutus.Reſ-
pondeo,ſi primus non fuit canonice remotus,q: nō fuit p ſniam
hominis,vel iuris priuatus,vel q: poſt appellationē legitimā ſen
tentia lata fuit,vel alio mō ſimili,pꝫ qd ſcd̄a inſtitutio nō tenuit
de cōceſ.preben.c.j.ideo primo inſtituto lʒ occupare poſſeſſionē
prelature ſi eā vacantē reperiat,nec aliquē inueniat reſiſtentē.Sin
auteʒ inſtitutio tenuit,puta q: de primo per ſniam,ꝗuis iniquā,
a qua nemo appellauit,amotus fuit,non pōt poſtea prelaturā ēt
vacantē occupare:nā ꝛ ſi poſt iniuſtam ſniam dominus maneat.
ff.de condi.indebiti.l.Iulianus.tn̄ ex tali ſnia oritur actio ꝛ ex-
ceptio.de re iudi.cū inter nos.§.ſi.Cōſiliuʒ aūt eſt,qd ſi talis vult
omni caſu pcedere,qd vadat ad iudicē,ꝛ imploret eius officiū,vt
cognoſcat an prelatura ad ipſuʒ pertineat:ꝛ ſi inueniet pertinere,
det ei poſſeſſionē.C.de bo.va.l.ſi.ꝛ pe.lib.x.ſꝫ Inn.vide qd no.ſ.
11 ſi pſbr.veniēs.ꝛ l Spe.de ſen.pla.§.nūc de effectu.v.ſi.¶ † Que
ro an acquiſitio quaſi poſſeſſionis facta pp̄ria authoritate extē-
datur.Dicit qd ſic:qn̄ eſt iuſta:ſicut extendiꝛ,qn̄ de prelatura in-
ueſtitus eſt per euʒ,ad quē ſpectat,de quo dicit alibi notari.Hoc
ponit.de reſti.ſpo.in literis.vbi dicit qd ſec⁹ in iniuſta,qa illa nō
12 extendiꝛ.¶ † Opp.qd i cōpromiſſo nō iuretur.C.de arbi.auſ.de
cernimus.Sol.Gl.dicit cōtrariū pcedere ſm leges:hic loquitur
ſcd̄m canones.Dic de hoc vt dixi.ſ.c.ii.ſi electi.vel in.c.cū tēpore.ꝛ
13 ſ.c.per tuas.¶ † Opp.ſcd̄o qd pēdente lite ſup validitate electio
num altera extincta per mortē,nō debuerit inhiberi electoribus,
quominus eligerēt:q: cū pretenderent electionē illam nullā,ꝛ eſ-
ſent in quaſi poſſeſſione iuris eligendi,nō debebant inhiberi,quo
minus ſua poſſeſſione vterentꝛ:vt lite pē.per totū. Ad hoc de re-
ſti.in inte.c.ij.So.Dicit gl.qd imo inhibitio fuit legitime facta:
q: lite pēdēte nō dʒ alʼa electio celebrari anteq̄ ſit pma caſſata.de
elec.cōſidrauimus.Vn̄ debuit prima electio reprobari anteq̄
fieret tranſitus ad ſcd̄ā.de conceſ.prebē.poſt electionē.ad ſi.ſ.de
elect.auditis.Et hec vera dicūt quidā,quos refert Inn.ēt dato
qd electio huius ſupſtitis eſſet nulla,niſi euidētre hoc appareat
ꝙ ſit nulla.de ele.bone.ꝛ.c.cōſiderauim⁹.ꝛ.c.auditis.Qd ē verū,
vt ibi no.qn̄ pma hʒ aliquē colorē,ꝛ ita ꝙ non appareat a iure vel
ab homine caſſata.Recitat aliquos,ꝙ ſcd̄a valet,prima nō caſ
ſata,ſup qua lis pendet,niſi aperte cōſtet de illius validitate.de
elec.dudū.ꝛ.c.auditis.alʼs dicit ꝙ papa ſtatim caſſaſſet ſcd̄am,ſi
verū eſſet ꝙ ſcd̄a non teneret.pma nō caſſata lite pendēte ſup ea.
Si queritur an hec ſcd̄a electio validetur propter ſoluʒ ſubſiſtere
prime,ſi prima non eſt ipſo iure nulla,ſꝫ venit caſſāda:hoc planū
q: ſcd̄a non valet,prima non caſſata,qn̄ hoc conſtat:ꝛ hic nō eſt
14 caſus hic,ſed.ſ.de elec.cōſiderauimus.¶ † Si queritur an ſcd̄a
electio valeat,prima nō caſſata,qn̄ prima non eſt ipſo iure nulla,
ꝛ eſt caſſata a iure,vel ab homine,q: nullū hʒ colorem,ꝛ hoc con
ſtat:ꝛ tunc abſq̄ dubio valet ſcd̄a.de elec.auditis.ꝛ quod ibi no.
Si prima eſt ipſo iure nulla,tn̄ habet aliquem colorem,nec repe-
riatur a iure,vel homine caſſata,ſcd̄a nō vʒ Si eſt dubiū an pma
valeat,vel nō,ꝛ q: dubitaꝛ,an ſit nulla,an veniat caſſanda,eo ꝙ
eſt dubium hʒ aliquem colorem,ideo ſecunda non valet,vt hic,ꝛ
in.c.auditis.ideo dʒ pendente iſto dubio expectari ꝙ hoc certi-
ficetur.ꝛ ſi certificabitur,primaʒ fuiſſe nullā poterit tunc procedi
ad ſcd̄am:ſi patebit aliqua,non poterit ad ſcd̄ā procedi.Si autē
queritur an ſcd̄a infringatur ex pēdentia litis ſuper prima,dic
ꝙ hodie hoc eſt expeditum per ca.j.ꝛ.ij.vt lite pen.ꝙ pendente li
te inter duos ſuper titulo eiuſdem beneficij,altero etiam mortuo,
non poteſt ad aliaʒ electionem procedi,donec ſuperſtitis queſtio
ſit ſopita,vt ibi:per quas etiā prouiſum eſt,caſum,qui continge-
bat:q: inter duos lite pendēte ſi cōtingebat alterum ſuccumbere
ante renuntiabat,ꝛ alter ſubſtituebatur,ꝛ ſic ſucceſſiue,quod nō
valet alterius ſubſtitutio,vt ibi eſt apertum.Sʒ eſt dubiuʒ an p-
pter litis pendentiā ſcd̄a electio facta inualida fuiſſet.Hoc nō a-
perit tex.ꝛ vꝛ ꝙ non:q: nulla lis pendebat:nam per arbitriū rec eſ
ſum erat a iudice,ꝛ iudicij inſtantia:que inſtātia trāſiuerat in in-
ſtantiam compromiſſi:ꝛ illa eſt finita morte alterius litigatoruʒ,
adeo,ſi contra mortuū ferretur ſnia,non valeret.ff.de re iudi.l.in
15 ſumma.§.ſi l queſitū.¶ † Non obſtat ſi dicatur,vt quidā dicunt
ꝙ non expirat cōpromiſſum,ꝛ ſic lis,imo durat pp̄ter adiacen-
tia,ꝛ adherentia,vel ex illo dependentia:vt ſi ſciatur qui ſint pri-
uati poteſtate eligendi,de quo etiā poſt morteʒ pronunciabitur.
ff.de rei ven.non vtiq̄ C.ſi pen.app.l.quāuis.q: in lite,que inter
electos vertitur non vꝛ venire hoc,ēt ſi vterq̄ viueret:q: nihil ad
eos de priuatione canonicoꝝ.C.res inter alios acta.per totū.Itē
q: etiam dato ꝙ de predictis adiacentibus poſſet iudicare iudex,
non tamē arbiter,niſi hoc dictū eſſet.ff.e.l.quid tamen.§.ſi.ꝛ.l.ſꝫ
ꝛ interpellatur.§.ſi.nam parte mortua,vt cōtumace,ſoluiꝛ com-
promiſſum,vt.ſ.dicitur,ꝗuis pena cōmittatur.ff.e.l.diē pferre.
§.ſi qs litigatorū.imo nec acta inter illū,ꝛ mortuū habita faciēt
fidem cōtra in locum mortui ſubrogatū:q: non ſuccedit in litē,
cuʒ nō ſit eius heres,vel ſucceſſor vniuerſalis reſpectu tituli,ꝛ cō
firmationem,de qua agebaꝛ:q: quantū ad illā neutre agebat noīe
eccle,ſꝫ vterq̄ ius pp̄riū,ꝛ ſpāle pſequebaꝛ.ar.ſ.de elec.publica-
to.Itē heres eius non pſequebaꝛ cām defuncti:q: cū realis ſit a-
ctio,que erat inter eos,quis eorū haberet ius in platura,ꝛ heres
ipſam nō poſſidet,nec dolo deſiert poſſidere,nec ēt ius,ꝙ defun
ctus hēbat,ſe habere pponebat,ideo non dabiꝛ ꝯ ipſum heredē
actio,vꝛ ſnia.ff.de rei ven.l.ſi.in autē Vn̄ ſi nou⁹ ſit ſubrogat⁹,opor
tebit ꝙlis de nouo inchoeꝛ cū ſubrogato:eo nō ſubrogato,petet
confirmationē ab ordinario,ꝛ procedeꝛ in petitione ſua,ſicut no.
de trāſacti.de cetero.ſꝫ Inn.hec omnia pcedunt ponēdo intelle-
16 ctuʒ,quē ſeqꝛ Inn.ꝛ Ab.q: hec q̄ſtio eſſet tn̄ inter electos † Ho-
ſtiē.aūt dicit qd queſtio reat etiam hic inter eligentes:vn̄ adhuc
quo ad eligentes durabat cōpromiſſum:ꝛ per hoc pendētia litis
impediuit ſubrogationem.Hoc.bn̄,q: per hoc extēdit illa,que ha
bentur in.c.j.vt lite pen.vt procedant.nō ſolū qn̄ lis pēdet corā iu
dice,ſed ēt ſi pendeat corā arbitro:vꝛ a pari etiā ꝙ titulus vt lite
17 pendēt.habeat locum in lite corā arbitro pendēte.¶ † Nunquid
autem ex viribus inhibitionis annulleꝛ hec electio.Vꝛ ꝙ non,p
c.ij.ſ.de in inte.reſt.Tene ꝙ ſic,q: hic inhibitio fuit iuſta,per iaʒ
dicta.Nō ob.c.ij.de teſti.in inte.q: ibi nō cōtendebaꝛ ſup iurib⁹
vnius electio-

vnius electionis tantū, ſed ſuper iuribus duarū, ⁊ vno mortuo re
manebit ius alterius. Itē ſm Hoſtiē. ibi electio facta cōtra ꝓcep
tum iudicis pendet ex cā principali mota ideo nō caſſat: ibi vero
nō pendet ab illa, imo cōſtat qꝺ iniuſte ꝓceſſū eſt ad ſecundam
vnde caſus ſunt diuerſi: nā ibi loquit̄ qn̄ cōtentio erat ꝑncipaliter
ſuper iure eligendi, ⁊ nulla pēdebat queſtio ſuper iure electionis
mortuo primo, vel cedente. ideo per actū electionis nullū infertur
preiudiciū liti ſuper iure eligendi: q: per hoc nō alienatur ius alie
nandi, ſed eligens vtitur iure ſuo ex quaſi poſſeſſione fructus col
ligendo, quibus priuari non pōt lite pendente. vt lite pē. per totū.
Ideo inhibitio ne eligeret interim fuit iniuſta: hic pendebat que
ſtio ſup validitate electionis iā facte. ideo cōſtante prima dubia,
vel valida, non poſſet procedi ad ſecundā abſq; preiudicio prime:
aliquid attentat̄ ad preiudiciū ſtatus litis, ideo nō permittitur, ⁊
inhibitio eſt iuſta, non valet cōtra inhibitionē: ⁊ hic eſt intentus.
18 Hoſti. lꝫ alia plura faciat vera, ⁊ diuerſa. ℂ † Opp. cū glo. que eſt
ſuper verbo allegauit, qꝺ non potuerit hic arbiter poſt mortem
litigatoris cognoſcere de iurib⁹ alterius electionis ſuperſtitis cui⁹
contrarium litera vr̄ velle. Nam ex quo morte litigatoris finitum
eſt cōpromiſſum, non durabat arbitri pt̄as: ergo nō vt arbiter co
gnoſcere poterat, nec ēt vt iudex, tū q: inſtantia arbitri nō ꝓficit,
vt ſuper ea iudex poſſit iudicare. C. de arbi. l. pe. ⁊ no. ꝟ. de reſti. in
integ. c. cauſa. nō ēt tanq̄ iudex: q: altero ex litigatorib⁹ mortuo,
nō debet iudex ad alia procedere. ff. qui ſatiſ. co. l. ſi deceſſerit. Ad
hoc, q: poſt mortem litigatoris non dꝫ ad ſnīam ꝓcedere: arg. ff.
19 de re iudi. l. in ſentētijs. † Sol. Gl. fatetur qꝺ hic vt arbiter cogno
ſcere non potuit, tū q: finitū erat cōpromiſſum morte alteri⁹ liti
gantiū, tū q: etiā non valuit cōpromiſſuꝫ, cum de cā matrimonij
non poſſit cōpromitti. de tranſa. c. ſi. de reſti. in inte. c. pe. ⁊ hic agi
tur de mr̄imonio, ſcꝫ ſpirituali. Hec ratio vltima nō placꝫ: q: de mr̄i
monio ſpirituali cōpromittitur. vt patꝫ de elec. cū inter. R. de trā
ſac. ſuper eo. Ideo gl. tenet qꝺ hic ꝓceſſit tanq̄ iudex ordinarius.
Nec obſtant cōtraria, q: etiā poſt mortē pōt ferri ſnīa, etiā ꝓpter
acceſſoria. ff. de rei ven. l. vtiq;. C. ſi pen. app. mors interue. l. j. ⁊ qꝫ ſi
per totū. hic aūt durat iudiciū poſt mortē, ꝓpter declarationem
iuris eligendi, ⁊ quantū ad aliū electū, vt ſciat̄ an ſua electio ſit ca
nonica: per mortē eīm alterius nō perdit ius ſuum, neq; acquirit:
ideo de his opꝫ cōſtare. Hec ſolutio eſſet vera, tenēdo qꝺ inter eli
gentes fuiſſet de hoc q̄ſtio: qꝺ hic nō apparet. Erat ergo queſtio
20 ſolum inter electos. ℂ † Videte, ſi queritur an poſſit, qui fuit ar
biter, vt iudex cognoſcere, ⁊ debeat ex nouis actis inchoare ꝓceſ
ſum ad inſtantiā partiuꝫ, vel ex officio, vbi eſt talis caſus, in quo
pōt ꝓcedere ex officio, vt eſt in bn̄ficialibus. de app. oblate. ⁊ dicē
dū qꝺ pōt, ⁊ dꝫ, vt hic, nouo inchoato iudicio, ⁊ miſſo nouo pem
ptorio: nā ſoluitur morte litigatoris edictum peremptoriū, etiam
quo ad heredē. ff. de iudi. tam ex contractibus. ⁊ no. j. c. ſi. Vnde
hec allegatio qꝺ extinctū eſſet cōpromiſſum, nō iuuabat oppo
nentem: q: poterat, ⁊ debebat, nouo inchoato proceſſu prius ꝓce
di ad caſſationem electionis, vel ad determinationeꝫ validitatis
eius, q̄ dṫaret ꝓceſſus. ℂ Ad ſecundā ſi queritur an ex eodē ꝓceſ
ſu, ⁊ inſtantia facta coram arbitro, poſſit ꝓcedere ad deciſionem
prime electionis ſuperſtitis: quidā voluerunt tenere hic, qꝺ ſic, vt
Abb. quaſi acta facta corā eo vt arbitro ꝓficiant eo ꝓcedente, vt
iudice. C. e. l. ne i arbitris. de teſti. preſentata. ⁊ maxime dicūt hoc
verum, quando eſt cōpromiſſum in ordinariū, hoc acto, vt finito
cōpromiſſo, ex eo ꝓceſſu ſententiare poſſit iudex. Qꝺ reſtringit
procedere, quando eſt talis caſus, vt hic eſt, in quo pōt ex officio
procedere. alīs, dicit qꝺ nō eſt perpetuuꝫ. Hoc placet, vbi eſt actū:
ſed ſi non eſt actū, non credo qꝺ poſſit pronuntiare ex actis habi
tis coram eo, vt arbitro: niſi dicatur qꝺ proceſſit, vt iudex, ⁊ vt ar
biter ſimul, tenendo quod cōpaſſibiles ſunt poteſtates.

1 ☞ Arbiter poſt reꝫ iudicatā ſuper diſcordijs nouis aſſumptus:
ſententiam mutare non poteſt.
2 Compromiſſum non valet, ſicut nec tranſactio, ſuper eo, qꝺ ſen
tentia indubitata ſopitum eſt.
3 Compromiſſum venit appellatione compoſitionis.
4 Papa, aut princeps non videtur in dubio antiquas queſtiones
ſuſcitare.
5 Iudicis eccleſiaſtici eſt, retractare promiſſiones factas ad preiu
dicium eccleſie.
6 Compromiſſum firmatur obſidum datione, vel iuramento, aut
pignoribus, ſeu pene promiſſione.
7 Compromitti non poteſt ſuper ſententia lata.
8 Arbitria, ſiue ſint iuſta, aut iniqua, ſunt indiſtincte ſeruanda iure
ciuili.
9 Liber homo non poteſt obligari, vel diſtrahi.
10 Homo liber poteſt in obſidem dari.
11 Arbitrium non extinguit poteſtatem ordinariam, vbi iudex ele
ctus in arbitrum retinet ſibi expreſſe iuriſdictionem ordinariam
vel delegatam.
12 Arbitrator pōt ⁊ arbitraria, ⁊ ordinaria iuriſdictione ſimul vti.
13 Laudum poteſt exequi delegatus iudex ſuper cauſa, de qua poſt
fuit compromiſſum conſenſu partium.
Compromiſſum in duos factum, ſi de tertio nil dicatur, valet.
14 Cōpromitti, vel trāſigi, quare nō poſſit ſup liquido, vel re deciſa.
15 Statutum dictans quod partes litigantes arceantur compromit
tere, quando procedat.
16 Compromitti poteſt ſuper executionē, quando dubitatur qua
liter ſit fienda executio ſententie.

1 Expoſita. ℂ † Arbiter poſt rem iudicatā ſup
diſcordias nouis aſſumptus: etiā ſi
de componendo mandatum a papa receperit, per ſuū ar
bitrium ſententiam mutare non poteſt. h. d. In prima ponitur
querela. in ſcd̄a, mandatum. Scd̄a pars ibi: licet autem. ℂ Nota
primo quod confirmatus ante conſecrationem appellatur elect⁹
nam erat confirmatus quod patet de elec. tranſmiſſaꝫ. ⁊ c. nihil.
2 ℂ † Nota ſecundo non valet compromiſſum, ſicut nec trāſactio,
ſuper eo, quod eſt indubitata ſententia ſopitum, niſi noua ſuſcita
retur queſtio per ſententiā non deciſa: ⁊ de illa poteſt cōpromitti.
3 ℂ † No. tertio quod compoſitionis appellatione comprehendit̄
4 compromiſſuꝫ. ℂ † Nota quod in dubio non videtur intētionis
pape antiquas ſuſcitare queſtiones. ℂ Nota qꝺ caſſato principa
5 li, ⁊c. ℂ † Et no. ꝙ ad iudiciū eccleſie ſpectat retractare ꝓmiſſio
nes ad preiudicium eccleſie etiam coraꝫ ſeculari factas. xvj. qꝺ. ij.
6 apoſtolicas. xxxiij. q. ij. ſi quis. ℂ † Nota ꝙ cōpromiſſum firmat̄
quandoq; obſidum datione, q̄nq; iuramento. ꝟ. e. c. ij. ⁊ iiij. q̄nq;
pene promiſſione, ⁊ pignorib⁹. de quo. ꝟ. c. dilecti. q̄doq; nudo
pacto. ꝟ. c. peritus. ℂ Oppo. qꝺ in laicū non cōpromittatur. ꝟ. c.
contingit. So. Nō de ſpiritualib⁹, vt ibi: ſic de tēporalib⁹: vt hic.
7 ℂ † Opp. qꝺ non potuerit compromitti ſententia lata: q: cōpro
miſſum, ſicut tranſactio, debet eſſe de re dubia. ff. de tranſac. l. j.
ℂ Nota illam glo. qꝺ cōpromiſſum eſt quedam trāſactio. ℂ Gl.
dicit qꝺ nō fuit cōpromiſſum ſuper dubijs ex ſententia deciſis, ſꝫ
ſuper alijs queſtionib⁹ nouiter exortis, ⁊ dux trahebat ad cauſas
deciſas, ⁊ male. Alij fatentur qꝺ propter hoc non valuit cōpro
8 miſſum. ℂ † Opp. qꝺ arbitriū nō ſit reuocandū: q: ſeruandū eſt,
ſi ſit equū, vel iniquū: vt patꝫ in. l. diē ꝓferre. ꝭ. ſtari. ff. de arbi. So
lu. Dicit gl. qꝺ dux fuit arbitrator, nō arbiter: ideo laudū reducit̄
ad arbitriū boni viri. ff. pro ſocio. l. ſocietatē. ꝭ. arbitroꝝ. Qꝺ di
cit gl. verū ēt ſi iuraſſet. j. de iureiurā. Quintaualle. ff. de oper. li.
l. ſi libertus. Idē dicit gl. qꝺ retractat̄ laudū arbitri, ſi ſit iniquuꝫ,
de iure canonico. qꝺ no. idē Hoſt. ꝟ. c. ij. ⁊ no. ij. q. vj. ꝭ. qꝺ de arbi
tris. Quo aūt iure, ⁊ j. quantū tēpus petatur reductio, vide in Sp.
de arb. ꝭ. ſi. ver. itē qd ſi cōpromiſſum. ⁊ tribus ſeq. Vide Dy. in
regula, ſcienti. de re. iur. lib. vj. Vide Bar. in. ꝭ. arbitroꝝ. Cy. in. l.
pe. ⁊ qꝺ dixi in. c. Quintaualle. j. de iureiur. ⁊ vide no. ij. q. vj. ⁊ in
dicibus. ⁊ de electio. cām que. ⁊ in Sp. de arbi. circa prin. per Bul.
in. l. ſi qui ex cōſenſu. de epi. audi. Sol. Gl. ſoluit qꝺ iniquū arbi
trium nō retractatur, ſaltē de iure ciuili, qn̄ arguit̄ ex iniquitate:
ſed arbitriū iniquū ex defectu pt̄atis ſic. vt hic erat: q: nō poterat
9 cōpromiſſum ſe extendere ad iā deciſa. ℂ † Opp. qꝺ liber homo
10 nō poſſit obligari. C. que res pig. ob. l. q filios. ℂ † Sol. Poſſunt
dari obſides: q: per hoc vt res non obligantur realiter, vt aliquod
reale queratur in eis: ſꝫ obligari bene poſſunt ꝑſonaliter, vt pro ſe
curitate ꝑncipalis contractus ſtent diſtricti in certo loco. ad hoc.
11 de iureiurā. ex reſcripto. In gl. j. ibi: ⁊ arbitraria ptāte. ⁊ ſic inten
tus eſt gl. j. qꝺ per ptātem arbitrariā nō expiret poteſtas delegata
ſi expreſſe iudex ſibi retinet delegatā. Et idē ſi nō reuocat. ſꝫ Inn.
ſiue cōpromittatur in eundē, ſiue in aliū: q: reſcripta ſunt ꝑpetua.
C. de diuerſis reſcriptis. l. ij. ⁊ q: hic nō eſt mod⁹, per quē expiret
iuriſdictio. Idē pe. ⁊ Abb. alleg. C. de tēpo. app. aut. ſi tamen. ff.
eo. l. ſi quis rem. fatētur qꝺ per ſcdm compromiſſum reſpondeat̄
primo. ff. e. l. ſed ſi in ſeruum. ꝭ. vlti. ſed non ſic iuriſdictio delegata
expirat per compromiſſum. Et eſt ratio, q: compromiſſo vt vo
luntario partes voluntarie poſſunt: ſed iudicium reddit̄ in inui
tum. ff. de verbo. oblig. l. inter ſtipulantem. ꝭ. j. Itē iuriſdictio dat̄
a lege, vel ſuperiore: arbitrium datur a partibus ⁊ res per eaſdem
12 cauſas, ⁊c. de reg. iur. c. j. ℂ † Nunquid autē poſſet ſimul vti arbi
traria ⁊ delegata poteſtate. Si ſit arbitrator, non eſt dubiū qꝺ ſic:
vt. d. c. niſi. ſi ſit arbiter. gl. ſentit quod poteſt in diuerſis articulis.
Ad qꝺ id qꝺ no. j. de iureiuran. Quintaualle. ℂ Ea. gl. ibi: expecta
tionem. Scd̄m hoc no. delegatum non poſſe exequi ſnīam lataꝫ
ab arbitro ſuper cauſa ſibi deleg. ⁊c. Et ſic hic ſola incertitudo
non vitiabat proceſſum iſtorum, ſꝫ etiā defectus poteſtatis: q: exe
qui non poterant. Qꝺ eſt verum, vbi non adeſſet cōſenſus partiū
ſed adiſtente conſenſu partium, vt hic fuit. licet aliqui teneant de
legatos non poſſe exequi, quaſi hec poteſtas ſit improrogabilis,
tamen tꝫ Inno. ⁊ Io. An. qꝺ ex cōſenſu partiū potuit ꝓrogari.

qꝫ licet nõ poſſint dare iuriſdictionẽ, põt illã informare, amplia
re, ⁊ ꝓrogare, ⁊ pacta apponere. ff. de oper. no. nũ. l. j. §. ⁊ poſt ope
ris. Ad hoc, qꝫ tales delegati habẽt poteſtatem exequendi ſniãs
ſuas: ⁊ ſic habẽt iuriſdictionẽ ſimiliũ actuũ, ꝓrogabilis eſt ergo
13 ptãs. C. de iuriſdi. om. iudi. l. j. ¶ † In gl. ĩ. in fi. ſic ergo cõcludit
gl. qꝺ vꝫ cõpromiſſum ſimplr in duos, ſi de tertio nihil dicat, vel
ſi dicitur certa perſona demõſtrata: ſecus ſi cõpromittit in duos,
hoc acto vt tertius eligatur a iudice, illo tertio nõ noĩato. Et eſt
cauſa, ſm Inn. qꝫ cõpromiſſum incipit a diſſenſu: ⁊ ſic hꝫ vitio-
ſum fundamẽtum. Itẽ qꝫ illi, quib⁹ datur poteſtas eligẽdi arbi-
tros, ſubrogãt loco partiũ: vñ ſicut partes nõ põt cõpelli ad ꝯcor
diam, ita nec ipſi: nõ eſt ergo ſpes cõcordie. Itẽ cũ in hoc ſubro-
gentur loco partiũ, ꝓſumũtur velle ſeq voluntatẽ partiũ, que ſunt
ordinate ad diſcordiã: ⁊ ſic nõ eſt ſpes cõcordie. Sed vbi iudices
hñt eligere arbitrũ, vt iudices, ceſſant iſta: qꝫ pꝛeſumuntur bene
velle ꝓcedere, vt non vice partiũ, ſꝫ authoritate iuris fungãtur: ⁊
iudex bonus vir pꝛeſumitur. ff. iudicatũ ſolui. vir bonꝰ. de verb.
obli. cõtinuus. §. cũ ita. ¶ Recitãt hic opi. Legiſtarũ ſup eo, qꝺ
deciditur in decre. ⁊ Io. An. remittit ad Spe. e. ti. §. ſi. ver. ſꝫ po
ne. ⁊ ver. ſeq. vbi Io. An. recitat opi. Fran. Accur. qui tenuit cõ-
trarium eius, qꝺ deciditur in decre. ⁊ dicit ibi concordando opi. qꝺ
ſi cõpromittit in duos vt tertiũ aſſumãt, ⁊ ſtatim cõcordãt de aſ
ſumendo tẽpore cõpromiſſi anteꝗ veniant ad diſcordiã, vel cõpro
mittunt in duos vt tertius eligat, qui ſecũ ꝓcedat: ⁊ valet cõpro-
miſſum. Secus ſi cõpromittãt in duos de tertio eligendo in cau
ſa diſcordie, vt hic. Si tñ duo cõcordãt, ⁊ ꝓnũtiant, vꝫ ſnia qꝫ
hoc reſpectu cõpromiſſum nõ hꝫ vitiũ. Et idẽ dicit, ſi cõpromit-
tãt in duos, ⁊ datur poteſtas de tertio eligendo in caſu diſcordie
qꝺ vꝫ ſnia, ſi duo cõcordant: qꝫ clauſula, que nunꝗ locũ habuit,
vt ſeparabilis vitiat, ⁊ nõ vitiat. C. de impu. ⁊ aliis ſubſti. l. poſt adi
14 tam. Ultimo anno ſic apoſtillauit. ¶ † Querit gl. de ratione q̃re
non valeat cõpromiſſum ad pꝛius deciſa. Dicit, qꝫ cõtra res pri⁹
iudicatas. Item qꝫ ſi pꝛelatus voluiſſet dimittere ius eccleſie, vel
illi renuntiare, nõ poſſet. xij. q. ij. ſine. xxv. q. ix. qꝺ quis. etiã ſi iu-
raſſet. de iureiur. ſicut noſtris. lꝫ ſit cõtra. C. de tranſac. interpoſi-
15 tas. ¶ † Ultimo per hanc decre. apparet qꝺ ſi petatur executio
ſñie cõtra quã nihil ꝓbabile opponit, partes nõ cõpelluntur ad
cõpromiſſum ex virib⁹ ſtatutorũ arctantiũ attinentes, vel alios ad
cõpromiſſum. Et hoc not. Bar. ff. de trãſac. poſt rẽ. per que dicit
ibi, ſi petatur executio inſtrumenti guarentigiati. Sꝫ an ſit indi-
ſtincte verũ, qꝺ tranſactio, ⁊ compromiſſum nõ valeat ſuper de-
ciſis in ſententia: dic, ſi nihil opponitur cõtra ſniam, vel executio
nem, non valet cõpromiſſum, vt hic: nec generale ad has cauſas
trahitur. Si aliquid ꝓponitur cõtra ſententiã, ſi id, qꝺ proponi-
tur, habeat aliquã euidentiam, ⁊ colorẽ valet compromiſſum alſ
non. Ideo autẽ ſententia pꝛetenditur nulla ex aliqua ꝓbabili cau-
ſa, que cõtineat manifeſtã calumniã, vel pꝛetẽditur appellatione
16 ſuſpenſa, ⁊ põt tranſigi. ¶ † Qñꝫ proponuntur contra illã ali-
qua de exceptionibus, que poſſunt opponi poſt ſniam: ⁊ tunc ſi
reſpiciunt deciſum in ſnia, non poteſt cõpromitti de contento in
ſnia. Si reſpiciunt executionem, quomodo, ⁊ qualiter ſit faciẽda
de ipſo modo exequendi compromitti poteſt: ⁊ nõ de comprehẽ-
ſis in ſententia. Anto. de Botrio.

1 ¶ Compromiſſum factum in perſonam incertam non valet.
2 Iudex poteſt facto compromiſſo ſuper cauſa, de qua coram eo agitur, retinere laudũ, nec habet poteſtatem cõpellendi arbitros, niſi id expreſſe retineat. nu. 6.
3 Appellari poteſt ab executore, inquantũ cũ effectu nõ admittit exceptionem nullitatis ſententie, ſaltẽ vt ſuperiori referat.
4 Sententia lata poſt, ⁊ cõtra appellationẽ, eſt nulla.
5 Laicus poteſt conuenire laicum coram iudice eccleſiaſtico, pro cauſis ſpectantibus ad eccleſiaſticum ratione obſeruationis iuramenti, vel dotis, aut vſurarum.
6 Iudex delegatus retinendo ſibi laudum non poteſt illud vt delegatus exequi.
7 Iudex arbiter factus poteſt vti iuriſdictione ordinaria: ⁊ arbitraria. num. 10.
8 An per compromiſſi actũ expiret poteſtas iuriſdictionis etiam delegate, de cauſa ſuper qua compromittitur.
9 Per iudicis ordinarij aditionem expirat poteſtas delegata, cui renuntiari videtur.
10 Compromiſſo, ſi expiret poteſtas delegata, an delegatus factus arbiter poſſit vti iuriſdictione arbitraria, ⁊ delegata ſimul.
11 Laodum an poſſit exequi per iudicẽ etiam delegatum factum arbitrum, qui ſibi retinuit poteſtatem delegatam facto compromiſſo, ſeu in actu compromiſſi.
12 Compromiſſa in iis duobus electis, ſi diſcordent, poſſunt illi ſibi eligere tertium.
13 Appellatio, aſſignata cauſa generali, valet.

1 INnotuit. ¶ † Excõicatio poſt appellationẽ legitimã nõ tenet, nec valet compro
miſſum factũ in pſonã incertã. Prima pars narrat fa-
ctũ. Scḋa dat iudices, ibi: ideoqꝫ. ¶ No. pmo qꝺ ñ vꝫ cõpmiſſũ
in duos, vt in caſu diſcordie tertiũ aſſumat iudex: ⁊ ſic dꝺ vꝫ con
2 promiſſum, p qꝺ dat ptãs dandi arbitriũ in tertiũ. ¶ † No. ſcḋo
qꝺ iudices pñt facto cõpromiſſo retinere laudũ. Et ſic vꝫ qꝺ non
habeant delegati ptãtem arbitros ꝯpellendi, niſi ſibi retineãt ex-
preſſe. gl. tetigit. ĩ. c. pxi. ¶ No. tertio ꝙ a ſnia nulla appellat: ⁊ ſic
a grauamine facti appellat. ¶ Not. qꝺ vꝫ appellatio, appello, qꝫ
me cõpellis ad obſeruationẽ laudi nulli: ⁊ ſic ab executione ap-
3 pellat. ¶ † No. hic apertũ qꝺ põt appellari ab executore, inquan-
tum cũ effectu nõ admittit exceptionẽ nullitatis ſnie, ſaltẽ vt ſupe
riori referat de q̃ dic plene. ĩ. de iud. ꝯſultationẽ. ⁊ de offi. ord. c. pa
4 ſtoralis. §. qꝫ vo. ¶ † Quarto no. qꝺ ſnia lata poſt, ⁊ ꝯ appellatio
5 nem, eſt nulla. ad ĩ. ĩ. de offi. del. c. cõtingat. ⁊ c. cũ olim. […]
qꝺ laic⁹ nõ cõueniat laicũ corã eccleſiaſtico. de iud. noui[…]
legi. cãꝫ. Solu. Intellige qꝺ talis cã erat, que ſpectabat a[…]
ſiã: qꝫ forte agebat de dote. de dona. inter vi[…]. c. nup. vl erat
vſorarius, vel iurauerat. Ul ſm Inn. erat p[…]ſius debiti rõne
iuris patronatus. Ul fuit hoc ꝓpter neglig[…] iudicis ſecularis.
6 de fo. cõpe. lꝫ. ⁊ c. ex tranſmiſſa ſm Io. An. ¶ † Opp. cum gl. qꝺ
non poſſit delegat⁹ ꝓcedere, ſibi retẽta parte delgata vt ꝓcedat,
⁊ ptãtis delegatis, ⁊ arbitrarie: qꝫ ptãtes iſte incõpaſſibiles vidẽ
tur. ff. de arbi. l. diẽ ꝓferre. §. ſtari. ⁊ qꝫ vna ſupponit notionẽ, alia
iuriſdictionẽ. ff. de re iud. l. aut pretor. So. ſi querit an facto cõpro
miſſo, poſſit delegat⁹ ſibi retinere ptãtem delegatã, ne expiret per
cõpromiſſum: puto qꝺ ſic. Et hoc eſt, qꝺ ꝓbat decre. dũ tñ velit e-
xercere iuriſdictionẽ ad mẽſuras ptãtis delegate: vltra aũt nõ. Iꝺ
hic nõ poterat ex retẽtione exequi laodũ: qꝫ hec nõ includebat in
ptãte delegata: niſi fieret ꝓrogatio de negotio ad negotiũ, vel de cã
7 ad cãm. ¶ † Si queritur an idẽ iudex, ⁊ arbiter fact⁹ partiũ con-
uẽtiõe poſſit vti delegata ⁊ arbitraria ptãte. Gl. ꝙ dicit ſi ſibi re-
tinuit delegatã ptãtẽ, põt vtraꝗ ptãte vti: vt in decre. niſi. ĩ. de p-
ben. ſi non ſibi retinuit, tũc gl. ſentire vꝫ qꝺ vti nõ poſſit. ¶ Hic
vidẽda ſunt plura. Primo, an p actũ ꝯpromiſſi expiret ptãs de-
legata. Scḋo, an dato qꝺ non expiret, poſſit delegatus vti ptãte
arbitraria, ⁊ delegata ſimul. Tertio, an dato qꝺ retinuerit ptãtẽ
delegatã facto cõpromiſſo, ſeu in actu ꝯpromiſſi. Anꝗd laudũ la
8 tum ab arbitris potuerit exequi. ¶ † Ad primũ gl. tenuis qꝺ ſi re
tinuit ptãtẽ delegatã, illa nõ expiret: alſ ſic. Inn. hic tenet qꝺ in-
diſtincte duret poteſtas delegata, ſiue cõpromittatur in eũdẽ, ſiue
in aliũ. Primo, qꝫ reſcripta ſunt ꝑpetua. C. de diuerſis reſcrip. l.
ĩĩ. ⁊ fin. ⁊ de offi. deleg. ſignificauerit⁹. hic nõ eſt mod⁹, per quẽ ex-
piret. ergo. Ad hoc Hoſtiẽ. de noua. l. ſi. Idẽ Pe. ⁊ Abb. Al. C.
de tẽp. ap. aut. ſi tñ. ad hoc. ff e. l. ſi quis rem. fatet qꝺ per ſm cõ-
promiſſum renuntiaret pmo. ff. e. l. ſꝫ ſi quis in ſuũ. §. vltimo. ſed
non ſic iuriſdictio delegata expirat per cõpromiſſum. Et ẽ rõ, qꝫ a
cõpromiſſo vt volũtario partes voluntarie recedere pñt, ſed iudi
cium redditur in inuitũ. ff. de verb. obli. l. inter ſtipulãtẽ. in pnc.
Itẽ qꝫ iuriſdictio dat a lege, vel ſuperiore, arbitriũ a partib⁹. xc. j.
9 de reg. iur. regul. j. ¶ † Aliquid aũt per aditionẽ ordinarij renũtia
re videat ptãti delegate partes: vide gl. ĩ. de pꝛiui. cũ olim. que-
10 tenet qꝺ ſic. ¶ † Ad fin. an ſimul poſſit vti ptãte arbitraria, ⁊ po
teſtate delegata. Gl. hic ſentit ꝙ ſic. ⁊ idẽ doc. ſenſiſſe videẽ. ĩ. c. p
xi. ⁊ pro hoc caſus in. d. c. niſi. Puto qꝺ in eodẽ articulo, nõ poſ-
ſit miſcere ptãtes tanꝗ cõtradictorias: vt. ĩ. dixi. ⁊ in. c. ꝓcedẽti:
ſꝫ dato qꝺ elegerit viã iudicis in ꝓcedendo, poterit in actu deter
minãdi eligere viã amicabilis cõpoſitoris, ſi ꝓcedat de volunta-
te partium, alſ non: qꝫ prout partes cõuenerũt, iudex hꝫ ſenten-
11 tiam promulgare. ff. de re iudi. ſi conuenerint. ¶ † Ad tertium,
an retenta delegata ptãte poſſit exequi laudum. Quidã tenẽt qꝺ
non, etiam de cõſenſu partium, qꝫ ſine partium conſenſu non eſt
dubium, qꝺ non poſſunt: ſed etiam de conſenſu. idem dicunt, qꝫ
qꝺ delegatus laudum exequatur, non eſt pꝛorogabile, cum null⁹
poſſit laudum exequi, niſi ordinarius, vel delegatus pꝛincipis ff.
de re iudi. l. a diuo. de offi. delega. paſtoralis. Et hi erãt delegati
cauſe pꝛincipalis, ⁊ nõ arbitri. Per qꝺ dicunt iſti qꝺ ſola incerti
tudo arbitri certi nõ erat cauſa, propter quã valuerit hec appella
tio: ſꝫ fuit alia cauſa, qꝫ delegati extendebant manus ad illa ad
que non poterant. Gl. hic tenet contra: qꝺ ex conſenſu partium
potuiſſet. Et hoc tenet Inn. ⁊ ſequitur Io. An. qꝫ in hoc conſenti
re potuerunt, ſicut ⁊ poſſent renũtiare appellationi, ⁊ reliquo iudi
ciorum ordini. C. de tempo. appel. l. ſi. ad hoc qꝺ no. de iureiurã.
venientes. Ad hoc, qꝫ licet nõ poſſint partes iuriſdictionẽ dare,
poſſunt illam informare, ⁊ ampliare, ⁊ pꝛorogare, ⁊ pacta appo-
nere. ff. de operis no. nun. l. j. §. ⁊ poſt operis. Et hoc ſequitur om
ne: qꝫ habẽt poteſtatẽ exequendi ſniãs, ⁊ ſic ſimilium actuũ ha-
bẽt iuriſdictionem. de off. dele. querenti. ergo ad hunc actũ põt
fieri pꝛorogatio, per no. C. de iuriſdi. omniũ iudi. l. j. In delegato
autem

autem inferior ſecus eſt tenēdū,q̄ nō poſſit exequi quod tenēt
legiſte.de quo per Canoniſtas.de.offi.ordi.cū ab eccleſiarū.⁊ de
fo.cōpe.ſi quis cōtra clericū.ſi teneas cōtra,idē ⁊ in eo.℄ Opp.
cū alia glo.ij.⁊ hic aduerte q̄ videtur q̄ valeat compromiſſuz
cū pacto vt eligatur tertius etiam.vt.j.cap.proximo.glo.remit-
tit ad ibi no.licet doc.ſoluāt hic iſtud cōtrariū,q: gl.tāgit,ne po-
12 nam hic partē ſolutionis.dicā ibi. ℄ † Quarto,omiſſis genera-
lib⁹,quos proſequit gl.opp.j.de app.cū ſpeciali.vbi ſi cōpromit-
titur in duos.illis diſcordātibus illi poſſunt eligere tertiū:ergo
hic nō eſt diſſonās,imo cōſonās iuri q̄ cōpromittatur in duos,
ita q̄ vbi diſcordāt,tertiū eligāt.Quidā dicūt q̄ ſpeciale eſt in
cauſa recuſationis:q: illi arbitri nō dicuntur veri.ſed habēt natu
rā iudicū.de offi.dele.ſuſpitionis.Ad hoc optime de offic.dele.
[illegible].lib.vj.Ideo gloſ.ſoluit ſecundo,quia bona non po-
[illegible]tio ſpecialitatis,cum nec etiā valeat datio iudicis in-
[illegible] eo ſoluit gloſſ.ſecundo quod quandoq; ab initio com-
promittitur in duo[illegible],⁊ nihil dicitur de tertio:⁊ valet compromiſ
ſum.℄ Quid [illegible] poſtea debeat fieri,per ius deciditur:⁊ po-
teſtas datur vt te[illegible].ligaſ,vt ibi.℄ Quādoq; immediate a pt̄āte
partis datur pt̄ās tertiū incertū eligēdi:⁊ nō valet,vt hic,quaſi
pt̄ās tertiū eligēdi,vel dandi poteſtatē,vt terti⁹ ab arbitris eliga-
tur,ſi reſideat in iure,non ſit ibi aliquod vitium:ſecus ſi detur ab
homine expreſſe,vt hic.Aſſignat Inn.cauſam,q: vbi ab initio
partes dāt pt̄ātē alteri de tertio eligēdo,nō hꝫ cōpromiſſuz fun
damentū,q: incipit a diſſenſu:ideo edificiū nō pōt ſuperponi.j.
q.j.principatus.℄ Quādoq; cōpromittiſ in duos,⁊ illi diſſentiūt:
⁊ tunc cōpromiſſum non habet fundamentū,ſuper quo pt̄ās ter
tis fundari pōt,vt tertius eligatur ab eis:⁊ ex hoc concludi vide
tur q̄ ſi cōpromittiſ in duos,ita vt ſi diſcordāt,tertiū aſſumāt:
q̄ ſi poſtea nō diſcordant,q̄ valeat compromiſſum Sed ſatis
credo q̄ ita demū vitieſ,ſi tertiū aſſumāt:q: cauſa vitij cōcernit
ſolū electionē tertij,qui pure nō debet eligi,ſed conditionaliter,
ſi diſcordāt.ſic inutile eſt ab vtili ſeparabile.℄ Aliā rationē aſſi-
gnat Inno.q: quādo ab initio diciſ q̄ arbitri,vel iudices tertiū
eligāt,nō poſſunt cogi arbitri,vel iudices tertiū eligere,cū fungā
tur vice partiū in electione,que partes ab initio non coguntſ in
arbitriū cōſentire.ff.e.l.iij.§.cū.⁊ ſi ⁊ q: qui debet eligere tertiū,ſiue
ſit vn⁹,ſiue ſint plures,ſiue ſint iudices,ſiue alij,preſumūtſ velle
ſequi volūtates eorū:⁊ cum voluntates eorū preſumantur diſcor
des,q: preſumiſ vterq; velle talē,qui pro ſe ſententiā ferat,⁊ qui
ei faueat,⁊ cōſentiat cū illo arbitro,qui pro ſe ſentētiā ferre vole-
bat,iuſte ꝓuidet homo,qui habeat poteſtatē tertiū eligendi,ꝓhi
buit in aliū poſſe a partib⁹ trāſferri.Q̄ aūt iudices cogāt ipſos
arbitros tertiū eligere,bonū eſt:q: ⁊ iudices preſumūtſ bñ velle
ꝓcedere,cū non vice partiū,ſed authoritate iuris fungantur.Nā
quicūq; ſit iudex,a iure preſumiſ bonus.ff.de iniurijs.ſꝫ ſi vn⁹.
§.pretor.ff.iudi.ſol.l.vir bon⁹.ff.de ver.ſigni.l.illa ꝟba.ff.de ver.
obl.l.continuus.§.cū ita.Arbitri etiam bene preſumuntur velle
eligere,ex quo nō poteſtate partiū,ſed iuris poteſtate tertium eli-
gunt.Recitāt hic doc.q̄ quidā Legiſte tenēt q̄ ſiue cōpromit
taſ in duos ſimpliciter,ſiue in duos cū hoc,vt eligāt tertiū,vꝫ cō
promiſſum:q: tacti ⁊ expreſſi eadē debet eſſe cauſa.de cōſti.cuꝫ
M.⁊ q: expreſſio eorū,q̄ inſunt,nihil operaſ.de offi.ord.grauē.de
reſcriptis.c.ij.⁊ q: equalet diſpoſitio legis,⁊ hoīs.C.cōia de leg.l.
j.Alij q̄ nō vꝫ.ſi diſſentiāt:ſi cōſentiāt,vꝫ bñficio ꝑtoris Scđa
ſol.etiā vera:⁊ illā ibi tꝫ Bar.Io.An remittit ad Spe.e.ti.§.ſi.
ver.ſꝫ pone.⁊ ver.ſed ei.⁊ dicit oīno videndū q̄ ſcripſit.Specu.
ibi recitat premiſſas opi.Io.An.ibi in addi.recitat Frā.Accur.
tonuiſſe q̄ vꝫ cōpromiſſum in duos de tertio eligēdo:⁊ dicit q̄
aut illi diſcordāt:⁊ planū q̄ nō vꝫ,q̄ agiſ.Aut cōcordāt:⁊ dicit
q̄ vꝫ:⁊ ſnīa lata cū illo tertio valeret,ſm eū.Ipſe Io.An.ꝯcor-
dat opi.q̄ quādoq; cōpromittiſ in duos vt tertiū aſſumāt:⁊ ipſi ſta
tim ꝯcordāt,de aſſumēdo tpe cōpromiſſi añ.quā veniāt ad diſcor
diā:vel cōpromittūt in duos vt terti⁹ eligaſ,qui ſecū ꝓcedat:⁊ vꝫ
cōpromiſſum,ſm eū:q: ex tēpore nulla pōt ſequi inconuenien
tia.℄ Quādoq; ipſi cōpromittūt in duos de tertio eligēdo in caſum
diſcordie:⁊ tūc cōcordēt poſtea,vel diſcordēt,ſi ꝓcedūt cū tertio,
nō vꝫ:alr̄,ſequereſ q̄ ſi cōpromitteſ in vnū vt eligat ſcđꝫ,cū di
ſcordare nō poſſet,valeret cōpromiſſum.q̄ nō eſt dicendū,cū ra
tio icertitudinis,ſup qua fundaſ hec decretalis:nō ceſſat.℄ Hec
diſtinctio nō habet rationē:q: ſemp adeſt incertitudo,ſaluo niſi
cōpromitterēt in duos,vt eligeret tertiū,⁊ ſtatim eligeret,⁊ illico
partibus placeret.per.l.j.ff.de ver.ob vbi decidit,q̄ ſi cōpromit
tatur in duos,⁊ datur pt̄ās de tertio eligēdo in caſum diſcordie
⁊ dicit ipſe q̄ nō vꝫ.Si tñ duo cōcordāt,⁊ ꝑmittant,vꝫ ſn̄ l.a:q:
clauſula,que nūquā locū habuit,vt ſeparabilis nō vitiat.ſꝫ vitia
tur.C.de lega.l.ſi legata.⁊ l.poſt aditā.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.
de hoc eſt caſus hic.℄ Opp.q̄ nō grauetſ,q: terti⁹ ſic aſſumaſ:
cū ex pacto fuerit facta aſſumptio:⁊ pacta etiā nuda ſeruāda ſūt.
de pac.c.j.Sol.Hoc fuit factū cōtra legē,eo q̄ aſſumebaſ incer-

tus arbiter:⁊ contrariū procedit in pactis legi nō obuiantibus.
13 C.de pac.c.ſi.cū cōcor.℄ † Vltimo doc.pōderāt tex.hic q̄ pro-
cedit appellatio aſſignata cauſa generali:q: ad obſeruationē hu-
ius arbitrij,me cōpellis,appello.q: hec cauſa comprehēdit oēs
cauſas,quibus arbitriū poteſt dici nullū,ſiue q: male fuerunt ar
bitri ordinati,vt hic:vel q: ſententia ſit iniqua.ſ.e.c.ij.ſm Inno.⁊
Hoſt.nō puto q̄ appellatio teneret,niſi ſaltē dicat,Appello,q:
me cōpellis ad obſeruationē laudi nulli.per.c.vt debitus.⁊ c.cor
di.de app.⁊ vide Inn.de ope.no.nuntia.c.j.Anto.de Butrio.
1 Viſitandi ius metropolitanus habet in monaſterijs iure me
tropolico ſubiectis.
Procurationē exigēdi ius habet metropolitan⁹ in eccleſijs ſub
iectis iure metropolico.
2 Compromitti poteſt in legatum,vel iudicem ordinarium.
3 Compromiſſum in vnū valet hoc acto,vt tertiū certū eligat,qui
cauſam decidat.nu.5.
4 Compromitti poteſt ſuper ſpiritualibus,licet non poſſit trāſigi.
6 Arbiter,⁊ arbitrator quare interſe differunt.
7 Cōpromiſſum factum in tertiū certū,vt pronuntiet q̄ Titio vl
debitur,non valet.
8 Compromiſſum factum in duos vt tertiū incertū eligāt,ſi diſcor
dent.an videatur poſſe valere.

Cum a nobis. Propter multitudines lecturarum nō ſummaſ.

℄ In prima factū narrat.In ſcđa cōfirmat:ibi nos
1 [illegible]ligiſ.℄ † No.j.q̄ metropolitan⁹ in monaſterijs iure
2 metropolico ſubiectis hꝫ ius viſitādi,⁊ procurationē exigendi.
℄ † No.ij.q̄ in legatū,⁊ ſic in iudicē ordinariū pōt cōpromitti.
℄ Tertio no.vnū modū firmādi laudū,ſcilicet ꝓmiſſione pene.
3 ℄ † No.iij.argumentū,q̄ vꝫ cōpromiſſum in vnū,hoc acto,vt
4 eligat aliū,qui cauſaꝫ decidat.℄ † No.q̄ ſup ſpiritualib⁹ pōt cō
promitti,lꝫ nō poſſet trāſigi.de trāſac.ſtatuim⁹.⁊ ſic ſtricte nō eſt
5 trāſactio arbitramentū.℄ † Gl.ſignat ꝯrariū.de c.ꝓximo.⁊.ff.
eo.itē ſi vnus.§.ſi in duos.Gloſſ.j.ſoluit q̄ in arbitros,vt certū
aſſumant arbitratorē,bene poteſt,vt hic.Nam tales procedunt
de plano,⁊ ſine ſtrepitu iudicij,ad reducendū partes ad concor-
diā.Hoc pꝫ ex verbis illis,arbitrio,vel ordinatiōe:⁊ q̄ dicit,or
6 dinādo,⁊ diffiniēdo.℄ † No.bñ verba,per que cognoſces in cō
promiſſo,an ſit arbiter,vel arbitrator.Vide.j.de iureiur.l.Quin
tanallis.⁊ q̄ ibi dixi.Dicit Io.an.q̄ ꝟbū,diffinitiōi ⁊ diffiniē
do,ſonat ꝯtriū,ſꝫ Hoſt.placet tñ ſibi iſta ſolutio.Et eſt rō diuerſi
tatis,q: dictū arbitratoris de ſui natura reduciſ ad arbitriū bo
ni viri.dicto vero arbitri,ſm ſui naturā,⁊ ſuperficiē iuris ciuilis
ſtandū eſt,quātūcūq; ſit iniquū.ff.eo.l.diē ꝓferre.§.ſtari.Pri-
mū ergo admittiſ,q: res per ipſuꝫ dirimiſ.Secundū reſpuiſ,ne
7 lites ex litib⁹ oriantſ.vel ne iniqtas approbeſ.† Sic nec valet cō
promiſſum factū in ſe ipſum,vt ꝓnūtiet q̄ Titio placuerit:ſed
bene vꝫ q̄ pronuntiet arbitratu Titij:quaſi dicat.Primo caſu
nō vꝫ:q: hꝫ ſequi voluntatē Titij.Scđo vꝫ,q: in hoc recurretur
ad arbitriū boni viri.Sic dꝫ intelligi.ff.e.l.itē ſi vn⁹.§.itē Pōpo
nius.q: hoc tenere nō vr̄.Et oīno vide l Spe.de arbitro.§.ſi.ver.
ſed qđ ſi dicaſ.§.ſi.verſ.tātas.⁊ ibi tꝫ Bar.⁊ q̄ dixi.ſ.e.c.cū olim.
Itē ſm Pe.⁊ Abb.arbiter dat⁹ ad cognoſcēdū ſubſtātialia iu
dicij ſeruare teneſ arbitrator ad cōponēdū.⁊ ſepiſſime ſup re nō
litigioſa.nec teneſ ſubſtātialia ſuare.Plus placet ſcđa ratio Io.
8 And.℄ † Scđo ſoluit gloſ.q̄ hic nō fuit factū cōpromiſſum
de incerta pſona,ſed data fuit pt̄ās legato,vt eligeret,⁊ eligit cer
tos.hoc nō vꝫ:q: ſic,vbi eligeret certos.Soluit glo.tertio q̄ ibi
nō vꝫ cōpromiſſum:q: cōpromiſit in duos de tertio eligēdo,qui
poterāt diſcordare:hic vero i vnū,q nō poterat diſcordare.Pla
cuit Gof.ad hoc.ff.e.nō diſtinguem⁹.§.queſitū.ſm Hoſt.adhuc
nō placet,cū adhuc poſſet leſus cauſare ſuſpitionē,⁊ iniqtatē.in
d.§.queſitū.Itē hic nō ceſſat ratio incertitudinis.Unde Hoſt,
ſoluit q̄ hec pt̄ās pōt dari ordinario,vt hic:nō delegato,vel ar-
bitro.vt ibi.Aſſignat cauſaꝫ,q: ordinari⁹ hꝫ hāc poteſtatē a iu
re,etiā ſi ei nō detur a partibus.ff.eo.l.item ſi vnus.Caue,q: vr̄
q̄ partes.ſeu ipſi arbitri.habeant eligere de mandato pretoris,
nō aūt ipſe pretor.⁊ ideo Bar.in.d.§.principaliter videtur ſenti-
re q̄ etiā in poteſtate pretoris non poſſit cōmitti pt̄ās eligēdi,
per tex.c.ꝑcedētis.Plus dicit ibi Bar.q̄ iſte terti⁹ aſſumptus
nō eſt ꝓprie arbiter,cū non ſit electus a partibus.Allegat dictū
Spe.in tit.de arbitro.§.ſi.ver.ſed nūquid iſte tertius,⁊ eſt quodā
modo conſultor.Vñ ſm ibi no.ſm ipſius authoritatē pronūtiā
dū eſt.Tñ Io.An.l addi.ſentit cōtrariū,q̄ ſit arbiter,vt vt ibi
ideo a partib⁹ dari pōt:q: nil noui datur,ſed,q̄ iuſſio conceſſe-
rat,approbaſ.de offi.lega.ſtuduiſti.Itē q: talis iuriſdictio fauo-
rabilis,delegata odioſa,⁊ arbitraria ſtricti iuris.ſ.e.cū dilectus.
Ideo cōtra eos ſit in dubio interꝑtatio:hic nō ceſſat ratio incer
titudinis.℄ Quinta ſo.q̄ iſti mediatores nō fuerūt electi vt ar
bitri,ſꝫ vt delegati.ꝯrariū ꝓcedit in arbitris.⁊ q̄ hoc eſſet.ſm

Hoſtien.patet ex verbo,ſententiando,& diffiniendo,&c.Et hanc tenet Inno.& ponit in.c.precedenti.Nam quamuis compromittatur in ordinarium,per hoc non excluditur poteſtas ordinaria: q: nec delegatus eam amittit.ſ.c.proximo.Qđ autẽ eſſent delegati,patet,quia papa confirmat eorum ſententiam:qđ non faceret,ſi eſſent arbitri.argu.C.de arbi.l.j.Non obſtat ꝙ pena promiſſa oſtendat eos fore arbitros.Ad hoc qđ no.de iudi.l.j.quia hoc verum non eſt,quando compromittitur in ordinarium,vel delegatum partium:quia ſemper retinet iuriſdictionẽ ſuã,quouſq; reuocetur.de offi.preſ.l.legatus.de preben.niſi eſſent.Contrarium procedit,vbi compromittitur in extraneũ,qui nullam habet iuriſdictionẽ in partes,licet alias ſit iudex:tũc ſi promittatur pena,vel habitus fuerit tractatus de eligendo,preſumitur vt arbiter electus.de iudi.l.j.C.eo.titu.l.j.&.l.litigatores.§.j.&.ij. alias ſuppoſita pena,vel precedente tractatu,in dubio preſumitẽ potius aditus vt iudex,vt res efficacius valeat.ff.de rebus dubijs.quoties.de verb.ſig.abbate.Hoc dicit Inn.hic:& ſunt verba gl.in.d.l.j.ff de iudi.Dicit Hoſt.ꝙ in dubio potius vt arbitrator videtur electus:vt in hoc cap.q: iudex vt iudex nõ eligit, niſi exprimatur:& alia multa oportet intercedere,vt iudex eligat. vt no.de fo.compe.ſignificaſti.Unde hec lec.non placet Hoſt.q: in ſecunda parte nominat hic iſtos delegatos:nec eis iuriſdictio fuit cõmiſſa,ſed arbitriũ tãtũ,vel ordinatio:& ſi fuiſſent delegati, vbi dicit ordinatori,diceret iudiciorũ:& vbi dicit mediatorũ,dixiſſet delegatorũ. ¶ Sexta ſolu.Põt cõmitti alicui ꝙ ſuper aliquo eligat arbitros.j.c.ſ.&.ſ.de elec.in cauſis.Sed pro duobus ab initio a partibus electis per iudices,vel alios,alius detur tertius:hoc non licet:q: malum eſt fundamentum compromiſſi:nõ ceſſat ratio incertitudinis,quam ponderat litera:ideo nõ placet. ¶ Septima ſolutio ꝙ eſt fatendum qđ nõ tenuit cõpromiſſum: & ideo papa hic confirmat de volũtate partium:q: laudum erat nullum.Et dicit hic Gof.ꝙ hec confirmatio non mutabit naturam laudi de qua.C.eo.l.j.alias de elec.eccleſia.ij.de inoffi.teſta. ſi quãdo.ſed faciat arbitrium valere:vt ſi ſit pena vallatum,agatur ad penã:& non poterit per id adiudicari,vel dici laudũ trãſire in rem iudicatam.Dic ergo colligendo,ſi queritẽ an poſſit cõpromitti in aliquos vt alium eligant:ſi in iudices ordinarios,poteſt:ſi in delegatos,non poteſt:niſi vt dicetur in arbitris,vt.j.Si in tertium,idem ſi in arbitratores vt eligant arbitros,nõ poteſt: ſi in arbitros,vel iudices,vt dent delegatos,poteſt. ¶ Glo.fina. in fine.vel iſti mediatores nõ fuerunt electi,ſed vt delegati:vt patet ex verbo ordinando,& diffiniendo:& hanc tenuit Inno.in.c. preced.Non obſtat ꝙ pena promiſſa declarat eos arbitros.Ad quod no.per glo.ff.de iudi.l.ij.q: hoc non eſt verũ,quando compromittitur in ordinarium,vel delegatũ partium:q: ſemper retinet iuriſdictionem ſuam,donec reuocetur.de prebend.niſi.Contrarium procedit vbi compromittitur in extraneos,qui nullam habent iuriſdictionẽ in partes,licet alias ſint iudices:tunc ſi adijciatur pena,vel preceſſerit tractatus de eligendo vt arbitros,pſumuntur arbitri.Si non preceſſerit tractatus,nec appoſita pena,preſumuntur aditi,vt iudices:vel poteſt cõmitti alicui vt ſuper aliquo eligat arbitros,vt hic:ſed duobus ab initio a partibꝰ electis,ſi detur poteſtas de tertio eligendo in caſu diſcordie:hoc non licet.Uel dic ꝙ non tenet cõpromiſſum:ideo requiritur cõfirmatio,vt hic.Et dicit Gofre.ꝙ confirmatio non mutauit naturam laudi,ſed habebit ſuam naturam:vt ſi per laudum poterat agi,tantum ad penam agi poterat:& non poterit preciſe exequi.qđ no.Ita apoſtillauit vltimo anno.

1 ☞ Obligatio defuncti non trãſit in heredes ratiõe cõpromiſſi.
2 Obligatio defuncti compromiſſarij non tranſit in eius heredes ratione compromiſſi.
3 Laudum,ſeu arbitramentũ tranſit in heredes defuncti,ſiue alterius,ſiue vtriuſq;.
4 Compromiſſum factum in aliquem tanq̃ arbitratorem,tranſit in heredes.
5 Compromiſſum prelati an ad ſucceſſorem tranſeat.
6 Heredum appellatione an veniant omnes heredes.

1 Compromiſſum. Breue eſt.† Nota caſum,in quo obligatio in defuncto non tranſit ad heredes. ¶ Opp.ꝙ trãſfertur ad heredes.C.de iura.cal.aut.principales. So.Compromiſſum non tranſit,vt hic:iudicium ſic,vt ibi.Ratio,q: arbitrium eſt ſtricti iuris,& non extendibile,niſi exprimatur: qđ ſecus in iudicio.ſ.c.cum dilectus.ſic in pacto perſonali.ff.de pactis.iuriſgentium.§.pactorum.Ideo dicebat hic Hoſtienſis arbitrium habere naturam mediam inter iudicium,& ſocietatem:quia in ſocietate non ſuccedit heres,etiam ex ſpeciali pacto, quamuis in actione ſuccedat,per quam tenetur rationem reddere,& reliqua preſtare.ff.pro ſocio.l.nemo põt.&.l.cũ [illegible] idem.In iudicio vero ſemper ſuccedit,etiam ſi nihil ſit [illegible] ff.de preto.ſtipu.l.ij.de fer.l.oratione.in ſi.C.ne ex delic.defũcte l.
2 vna.in arbitrio ſuccedit,ſi eſt dictum:alias nõ,vt hic. ¶ † Secundo oppo.ꝙ non tranſit in compromittentis heredem,etiam ſi ſit dictum.ff.eo.tit.l.ſed & ſi interpellatur.Sol.Glo.dicit ꝙ ſi dictum eſt vt tranſeat ad heredes vtriuſq; cõpromittentiũ,tranſit alias non:ſi ſit dictum de herede alterius tantum,ſic ex vtraq; parte,ſecundum docto.debet eſſe penalis ſtipulatio.ff.eo.litigatores.§.pe. ¶ Quid autem ſi ſit inequalitas,vel in quãtitate,vel q: alter ſolus fideiuſſores dat.vide in Spe.de arbitro.§.ſi.verſic.
3 hoc quoq; pretermittendum.& quatuor verſ.ſeq. ¶ † Oppo.ꝙ tranſeat compromiſſum ad heredes,ff.eo,quamuis. So.tranſit arbitramentum,ſeu laudum,vt ibi:non compromiſſum,vt hic. ¶ Nunquid autem contra defunctum valeant in iudicio contra
4 heredem.Pet.& Abb.ꝙ ſic.C.eo.l.pe.de teſti.preſentata. † Idẽ Guil.in Spe.de arbitro.§.differt.in princip.in compromiſſo facto in arbitratore.vide in Spe.de arbi.§.finitur.verſ.ſed nunqd. & duobus ſequen.dicit Io.and.ꝙ licet compromiſſum non trãſeat ad heredes,ſi factum eſt in arbitros,tamen ſi factum eſt in arbitratores,tranſit.Ultimo anno ſic apoſtillauit Guil.ibi in arbitratore dicit vbi dixiſſet ꝙ nõ finitur:q: non eſt proprie compromiſſum,ſed quoddam pactum,vel tranſactio,in quo ſucce-
5 dit heres.ff.de proba.l.pactum. ¶ † Quid de prelato,an trãſeat ad ſucceſſorem compromiſſum.Diſputat Spec.in loco preallegato.verſi.quid ſi prelatus.& finaliter tenet qđ ſi in compromiſſo eſt procurata vtilitas eccleſie tranſit,alias nõ.de arbi.c.ij.de ſol. c.j.ne prela.vices ſuas.c.fina.niſi intercedat etiam authoritas ſu-
6 perioris:vt.ſ.eod.c.iij.&.c.cum tempore. ¶ † Quid ſi ſit mentio de heredibus,an intelligatur in infinitum,an de proximo.Spe. vbi.ſ.tenet quod tranſeat in infinitum.C.de heredib.inſti.l.fina. Nec obſtat.C.de vſufruc.l.antiquitas.quia ibi ſpeciale in vſufructu.Multos autem modos,quibus finitur compromiſſum,vide in Spe.eo.titu.§.finitur.

F I N I S.

¶ Finit ſingularis,& vtiliſſima Lectura celeberrimi,& conſummatiſſimi Iuris vtriuſq; monarche Domini Antonij de Butrio ſuper ſecunda parte primi Decretalium.

Series chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S.
Omnes ſunt quaterniones.

LVGDVNI,

Excudebat Blaſius Guido.